Bundel van de Raad openbaar Druten van 26 september 2019

1 Opening en mededelingen

2 Vaststelling agenda

Agenda Raad openbaar Druten 26 september 2019.pdf

3 Besluitenlijst rondetafelgesprekken en vorige raadsvergadering

U wordt gevraagd om de besluitenlijsten van de raadsvergaderingen van 27 juni en 11 juli en van het rondetafelgesprek van 12 september vast te stellen.

19-06-27 concept besluitenlijst Raadsvergadering openbaar 27 juni 2019.pdf

19-07-11 concept besluitenlijst Raadsvergadering openbaar 11 juli 2019.docx

19-09-12 concept besluitenlijst RTG vergadering 12 september 2019.pdf

4 Rechten van de raad

Gelegenheid voor het stellen van politieke vragen aan het college van B&W. Raadsleden die hiervan gebruik willen maken moeten 24 uur van tevoren hun vragen indienen bij de voorzitter van de raad en de griffier.

De fractie Kernachtig Druten / Gerard Worm wenst het woord te voeren over:
- de berg Tichelande

De fractie Kernachtig Druten / Kees Arts wenst het woord te voeren over:
- de Kaliwaal

De fractie van Sociaal Maas en Waal / Dini Uitdehaag wenst het woord te voeren over:
- de berg Tichelande
- de Kaliwaal

LvMT Raad - september 2019.pdf

5 HAMERSTUKKEN

5.1 Vaststellen bestemmingsplan 'Pas ongenummerd, Afferden'

Dossier 600 voorblad

Beslisnota "Vaststellen bestemmingsplan Pas ongenummerd, Afferden'

Bijlage I t en r_Pas ongenummerd Afferden_ontwerp_1 mei 2019_1

Bijlage II v_Pas ongenummerd Afferden_ontwerp_27 februari 2019_1

Bijlage III Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 3 Geohydrologische quickscan_1

Bijlage IV Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 2 Geurberekening_2

Bijlage V Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 1 Verkennend bodemonderzoek _1

Bijlage VI Bijlagen bij de regels_Bijlage 1 Staat van bedrijfsactiviteiten_1

Bijlage VII Bijlagen bij de regels_Bijlage 2 Nota Parkeernormen_1

Bijlage VIII Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 4 Verkennend archeologisch onderzoek_1

t en r_Pas ongenummerd Afferden_ontwerp_1 mei 2019 (WEBSITE)_1

Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 1 Verkennend bodemonderzoek (WEBSITE)_1

Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 2 Geurberekening (WEBSITE)_1

Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 3 Geohydrologische quickscan (WEBSITE)_1

Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 4 Verkennend archeologisch onderzoek (WEBSITE)_1

5.2 Vaststellen Avoi

Dossier 588 voorblad

Beslisnota voor de gemeenteraad Vaststellen Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2019 (AVOI)

Bijlage 1 AVOI 2019_1

5.3 D - Regionaalbeleidsplan 2020-2023 en Regionaal Risicoprofiel 2020 VRGZ

Dossier 567 voorblad

Beslisnota raad

Bijlage 1 Regionaal beleidsplan 2020-2023.pdf

Bijlage 2 Infographic Regionaal Beleidsplan 2020-2023.pdf

Bijlage 3 Regionaal Risicoprofiel 2020.pdf

Bijlage 4 Risicoprofiel Druten.pdf

5.4 Statutenwijziging fusie schoolbesturen SPOM en Oeverwal

De schoolbesturen SPOM en Oeverwal (Beuningen) gaan fuseren per 1 januari 2020. Hierdoor wijzigen de statuten. De instemming van de gemeenteraad is wettelijk vereist vanwege de gemeentelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van het openbaar onderwijs.

Dossier 558 voorblad

Beslisnota gemeenteraad inzake aktewijziging fusie schoolbesturen SPOM en Oeverwal

Bijlage 1 concept akte statutenwijziging Stichting SPOM 2019-07-05_16 23.pdf

5.5 Wijziging verordening werkgeverscommissie 2015

Dossier 687 voorblad

Beslisnota - Wijziging Verordening Werkgeverscommissie 2015

Wijzigingsverordening werkgeverscommissie 2015

5.6 Ontslag lid werkgeverscommissie en benoeming nieuw lid

Dossier 684 voorblad

Beslisnota ontslag lid werkgeverscommissie en benoeming nieuw lid

5.7 Benoeming leden Auditcommissie

Dossier 649 voorblad

Beslisnota - Benoeming leden auditcommissie

6 DEBATSTUKKEN

6.1 Concept startnotitie RES Arnhem Nijmegen

Hierbij bieden wij u de concept startnotitie Regionale Energie Strategie (RES) Arnhem-Nijmegen aan. U wordt in de gelegenheid gesteld om een reactie te geven op deze concept startnotitie. Via de wethouder Duurzaamheid (wethouder Springveld) worden uw reacties doorgegeven aan de werkorganisatie RES, die onder leiding van de procesregisseur Nicole Olland, de ontvangen reacties van alle gemeenteraden verwerkt tot een definitieve startnotitie. Deze definitieve versie wordt in november/december van dit jaar ter besluitvorming aan uw raad aangeboden.

Dossier 422 voorblad

Informatienota concept startnotitie RES Arnhem Nijmegen

bijlage 1 Definitief Concept Startnotitie RES Arnhem Nijmegen mei 2019

bijlage 2 Bestuurlijke samenvatting Routekaart Energietransitie RAN final

7 Ingekomen stukken

Het presidium biedt u de lijst met ingekomen stukken ter vaststelling aan. Raadsleden kunnen over een ingekomen stuk het woord voeren, mits uiterlijk 24 uur van te voren gemeld bij de voorzitter van de raad en de griffier.

2019-09-26 RV ingekomen stukken.pdf

7.1 Informatienota's

7.1.1 Reactie motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie'

De fracties de Dorpslijsten / Marinka Faassen wenst het woord te voeren over Reactie motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie'.

Dossier 491 voorblad

Informatienota raad reactie motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie'

7.1.2 Convenant glasvezel in het buitengebied Druten

De fractie CDA / André van den Hurk wenst het woord te voeren over "Convenant glasvezel in het buitengebied Druten".

Dossier 504 voorblad

informatienota convenant glasvezel in het buitengebied Druten

7.1.3 Jaarverslag "Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2018" en jaarverslag "Gemeentelijke ombudsman 2018”

Dossier 510 voorblad

Raad informatienota

Bijlage 1 Jaarverslag interne klachtbehandeling Druten 2018

Bijlage 2 Jaarverslag Ombudsman Druten 2018

7.1.4 Reactie op meerdere adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein Druten

Dossier 541 voorblad

Informatienota raad

Bijlage 1. Brief: reactie op meerdere adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein Druten

Bijlage 2. Advies Kwaliteit doelgroepenvervoer

Bijlage 3. Advies Burgerpanel

Bijlage 4. Advies Visie op burgerparticipatie

Bijlage 5. Advies Preventieagenda

Bijlage 6. Advies Huishoudelijke zorg

Bijlage 7. Advies Doelgoepenvervoer en kostenbeheersing

Bijlage 7.1. Advies Doelgroepenvervoer en kostenbeheersing (bijlage)

Bijlage 8. Advies Cliëntervaringsonderzoek Jeugd

Bijlage 9. Advies Communicatie over wachttijden bij aanvraag zorg

7.1.5 Informatienota zienswijze behandeling WDW

Dossier 590 voorblad

Informatienota zienswijze behandeling WDW

7.1.6 Voortgang uitvoeringsprogramma duurzaamheid Druten

De fractie CDA / André van den Hurk wenst het woord te voeren over "Voortgang uitvoeringsprogramma duurzaamheid Druten".

Dossier 583 voorblad

Informatienota voortgang uitvoeringsprogramma duurzaamheid Druten

7.1.7 Visie op zonne-energie Druten

De fractie CDA / André van den Hurk wenst het woord te voeren over "Visie op zonne-energie Druten".

Dossier 585 voorblad

informatienota ontwerp visie op zonne-energie

bijlage ontwerp visie op zonne-energie

7.1.8 Versterking regionale samenwerking, proces najaar 2019 (D)

De fractie CDA / André van den Hurk wenst het woord te voeren over "Versterking regionale samenwerking, proces najaar 2019 (D)".

Dossier 609 voorblad

Raad informatienota versterking regionale samenwerking

Plan van Aanpak versterking regionale samenwerking

7.1.9 Uitvoeringsprogramma VTH2019 - Druten

Dossier 551 voorblad

Raadsinformatienota

Uitvoeringsprogramma VTH 2019 versie 1.0

Bijlage 1: overzicht capaciteitsramingen

Bijlage 2: overzicht prioriteiten

Bijlage 3: Werkplan 2019

7.1.10 Informatienota stand van zaken Wet verplichte ggz

Dossier 634 voorblad

Infonota stand van zaken Wet verplichte ggz

7.2 Schriftelijke raadsvragen en antwoorden

Schriftelijk vragen_Sociaal Maas en Waal_Wilgenland 2.pdf

Schriftelijke vragen_dorpslijsten_mbt deelname aan RBT Veluwe Arnhem Nijmegen.pdf

Schriftelijke vragen_Kernachtig Druten_nieuwe vergunning Kaliwaal.pdf

Schriftelijke vragen_dorpslijst Horssen_reconstructie Scharenburg.pdf

Schriftelijke vragen - Sociaal Maas en Waal - PAS problemen.pdf

7.2.1 Beantwoording raadsvragen Afferdense en Deestse Waarden

Dossier 560 voorblad

Beantwoording raadsvragen Kernachtig Druten Afferdense en Deestse Waarden

7.2.2 Beantwoording schriftelijke vragen Sociaal Maas en Waal over de uitspraak van de Raad van State inzake de PAS

Dossier 586 voorblad

Informatienota voor de gemeenteraad

7.3 College van B&W

20190625 besluitenlijst college Druten (openbaar) 25 juni 2019.pdf

20190702 besluitenlijst college Druten (openbaar) 2 juli 2019.pdf

20190709 besluitenlijst college Druten (openbaar) 9 juli 2019.pdf

20190715 besluitenlijst college Druten (openbaar) 15 juli 2019.pdf

20190813 besluitenlijst college Druten (openbaar) 13 augustus 2019.pdf

20190820 besluitenlijst college Druten (openbaar) 20 augustus 2019.pdf

20190827 besluitenlijst college Druten (openbaar) 27 augustus 2019.pdf

20190903 besluitenlijst college Druten (openbaar) 3 september 2019.pdf

20190910 besluitenlijst college Druten (openbaar) 10 september 2019.pdf

20190917 concept besluitenlijst college Druten (openbaar) 17 september 2019.pdf

7.4 Regio Rijk van Nijmegen

n.v.t.

7.5 Ingekomen Stukken derden

Nieuwsbrief_VNG ledenbrief - Uitwerkingen akkoord Cao Gemeenten 2019 – 2020 -1- CAR-UWO 2019 en 2020_Ledenbrief 19-069.pdf

Nieuwsbrief_VNG ledenbrief - Uitwerkingen akkoord Cao Gemeenten 2019 – 2020-2- Cao Gemeenten vanaf 1 januari 2020_Ledenbrief - Lbr. 19-070.pdf

Nieuwsbrief_VNG ledenbrief - Openstelling vacatures VNG bestuur en commissies_september 2019_Ledenbrief 19-068.pdf

Nieuwsbrief_Druten Centrum_september 2019_no. 3.pdf

Brief Z-19-036531_Familie Luttmer_Zorgen over gezondheid_uitrollen 5G_6 september 2019.pdf

Brief_Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen_ Verzoek Heroverweging ontwikkeling zonnevelden gemeente Druten.pdf

Nieuwsbrief_RvN_Innovatiekracht in het Rijk van Nijmegen_September 2019.pdf

Nieuwsbrief_Bestuursacademie Nederland_September 2019.pdf

Nieuwsbrief_Nationaal Debat Instituut_Nationaal Gemeenteraadsdebat 2019_september 2019.pdf

Nieuwsbrief_The Economic Board_september 2019.pdf

Brief inz. 5G_Meierijstad_Reactie op internetconsultatie.pdf

Brief inz. 5G_Gemeente Eindhoven_Reactie op consultatie wijzigingsvoorstel Telecomwet (2).pdf

Brief inz. 5G_Gemeente Eindhoven - Reactie op consultatie wijzigingsvoorstel Telecomwet (5G) 20-08-2019 (1).pdf

Brief inz. 5G_Gemeente Helmond Getekende versie consultatie wetsvoorstel Telecomcode (1).pdf

Reacties van Gemeenten op Consultatie Wetsvoorstel Implementatie Telecomcode_%G.pdf

Risico-analyse door Ir. P. van 't Verlaat_Elementen voor een maatschappelijke risico-analyse betreffende 5G_.pdf

Brief persoonlijk_met Brochure Vraagtekens bij 5G_8 september 2019_en met Petitie.pdf

Brief_Adviesraad Sociaal Domein Druten_Status toegezegde onderzoek schuldenovername_8 september 2019.pdf

Brief persoonlijk_Zorgen omtrent invoering van 5G en de wijze waarop_8 september 2019.pdf

Persbericht Stralingsinfomaastricht_Telecomwet 5G_9 september 2019.pdf

Brief_Gemeente Maastricht aan Ministerie EZK inz. 5G_ZienswijzeMaastrichtTelecomwet1998_openbaar document met kritische vragen_5 september 2019.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Nieuwe afspraken Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022_Ledenbrief 19-066.pdf

Nieuwsbrief_Langetermijnagenda_september 2019.pdf

Nieuwsbrief_GGD Gelderland Zuid_september 2019.pdf

Reader_5G-Biologisch experiment op mens en natuur_35 pagina's_maart 2019.pdf

Nieuwsbrief_Bureau Brussel_Arnhem Nijmegen_September 2019.pdf

Brief_Unite All_Richard Slager_Bijlage-1-telecom-Aansprakelijkheid-en-verzekering-bedrijven-Slides-2016.pdf

Brief_Unite All_Richard Slager_Durft u te kiezen of kijkt u weg 3 van 3 gezondheid-5g-telecomwet-aansprakelijkheid 9-9-19.pdf

Brief_BZK_aan de raad over verhouding ambtsgebed en beginsel scheiding kerk en staat_27 augustus 2019.pdf

Nieuwsbrief_VNG Raadsledennieuwsbrief_29 augustus 2019.pdf

Stukken fusie SPOM Oeverwal_ppt avond gemeente_Informatieavond 26 augustus 2019_bijlage 1 van 3.pptx

Stukken fusie SPOM-Oeverwal_Akte bestuursoverdracht Stichting SPOM - Stichting Oeverwal_v3 2019-08-27_09 52_Informatieavond 26 augustus 2019_bijlage 3 van 3.pdf

Stukken fusie SPOM-Oeverwal_Akte statutenwijziging Stichting SPOM_v3 2019-08-27_09 52_Informatieavond 26 augustus 2019_bijlage 2 van 3.pdf

Nieuwsbrief_Beeldpraak van het Gelders Genootschap_Samen de Schoonheid vieren_terugblik kennisdag 20 juni.pdf

Nieuwsbrief_Regio Arnhem Nijmegen_Versterking met kwartiermaker, Democratiefestival en meer_22 augustus 2019.pdf

Brief_Stichting Stralingsarm Nederland_Informatieverzoek over uitrol 5G netwerk_1 augustus 2019.pdf

Nieuwsbrief_VNG ledenbrief - Wijziging eigen bijdrage PGB BW en maatregelen i.v.m. stapelfacturen eigen bijdrage_Lbr 19-065.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Ledenbrief Archiefwet, selectielijst en (beperking van) openbaarheid_Lbr. 19-064.pdf

Nieuwsbrief_VNG ledenbrief - Wijziging model-APV zomer 2019_woensdag 14 augustus 2019.pdf

Nieuwsbrief_Museum De Tuut_juli 2019.pdf

Nieuwsbrief_FNV_Vakantiegroet_juli 2019.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Financiële impact invoering Omgevingswet.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Correctie op brief U201900344 Actualisering begrippen brandweerhoofdstukken aan hoofdstuk 3 CAR-UWO_Lbr. 19-060.pdf

Brief_ROCOV Gelderland aan gemeenteraad_RG19-034_Invloed_wegwerkzaamheden op doorstroming_OV_per_bus_12 augustus 2019.pdf

Nieuwsbrief_MARN_bijlage_Reglement GR MARN 21-03-2019.pdf

Nieuwsbrief_MARN_Besluit vaststelling reglement GR MARN 21-03-2019.pdf

Aangenomen motie_Gemeente Renkum_PPN M2 mbt begrotingsevenwicht_Raad 26 juni 2019.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Resultaten enquête beschikbaarheid accountants.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Geactualiseerd VNG Model Inkoop- en aanbestedingsbeleid.pdf

Nieuwsbrief_Nederlands Debat Instituut_Hoe zorg je ervoor dat je lichaamstaal je verhaal versterkt.pdf

Nieuwsbrief_Elise Nijmegen_Effecten van 5G straling.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Indexering-wijziging subsidies, bekostiging welzijn en cultuur 2017-2020_Lbr. 19-059.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Ledenbrief Klimaatakkoord_Lbr. 19-058.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Doorcentralisatie en nieuwe verdeelmodel MO, BW en BG.pdf

Nieuwsbrief_RvN_Zomerupdate.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg_Lbr. 19-055.pdf

Nieuwsbrief_Bestuursacademie Nederland_Ook serieus aan de slag met data.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Stikstof problematiek en inventarisatie gevolgen voor gemeenten.pdf

Brief_Ministerie van VWS_Brief gemeenten terughoudendheid in contact met de tabaksindustrie.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Regionale samenwerking gemeenten en zorgverzekeraard_lbr. 19-053.pdf

Nieuwsbrief_ODRN_vastgesteld jaarverslag 2018 ODRN.pdf

Nieuwsbrief_ODRN_vastgesteld jaarverslag 2018 ODRN_bijlage 1_vastgestelde begroting 2020 ODRN.pdf

Nieuwsbrief_Regio Arnhem Nijmegen_Een zomergroet van Regio Arnhem Nijmegen.pdf

Nieuwsbrief_BVO DRAN_ondertekende controleverklaring BVO DRAN 2018.pdf

Jaarverslag 2018 RAD_Regionale Adviesraad Doelgroepenvervoer (RAD).pdf

Nieuwsbrief_VNG_Uitkomst ledenraadpleging meerjarenbeleidsplan CvA.pdf

Nieuwsbrief_VNG_Ledenraadpleging Onderhandelaarsakkoord CAO SW 2019.pdf

Brief_GGD Gelderland Zuid_Impressie bijeenkomsten Raadsleden MJS 11 en 17 april 2019.pdf

Nieuwsbrief_Nederlands Debat Instituut_Tips om je spreekangst te overwinnen.pdf

Nieuwsbrief_GGD Gelderland Zuid_juli 2019.pdf

Aangenomen amendement_Gemeente Heumen_2019-07-04 Amendement D66 Startnotitie Regionale Energiestrategie SC.pdf

Nieuwsbrief_Woonstichting De Kernen_zomer 2019.pdf

Nieuwsbrief_Bestuurlijke regiobijeenkomsten Principes voor de Digitale Samenleving_5 sept. Eindhoven, 13 sept. Den Haag, 20 sept. Amersfoort en 10 okt. Leeuwarden.pdf

Motie_Gemeente Oostzaan_vreemd 19M16 Toename discriminatie.pdf

Nieuwsbrief_BVO DRAN_bijlage 2_ondertekend jaarverslag BVO DRAN.pdf

Nieuwsbrief_BVO DRAN_bijlage 1_jaarstukken BVO DRAN versie 4 juli 2019 bestuurlijk vastgesteld (Gewaarmerkt) 2018.pdf

Aangenomen motie_Gemeente Heemstede_Als we verder de traf af moeten, komen we onder water.pdf

Nieuwsbrief_Vervoersorganisatie Arnhem-Nijmegen_bijlage 1_ondertekende MJPB 2019-2023.pdf

Nieuwsbrief_Vervoersorganisatie Arnhem-Nijmegen_bijlage 2_reactienota MJPB 2019-2023.pdf

Nieuwsbrief_Vervoersorganisatie Arnhem-Nijmegen_aanbiedingsbrief MJPB 2019-2023.pdf

Modulaire_Gemeenschappelijke_Regeling_MGR geconsolideerde versie.pdf

Modulaire_Gemeenschappelijke_Regeling_MGR versie met wijzigingen bijhouden-3.pdf

Nieuwsbrief_MGR_bijlage 6_voorstelbrief wijziging MGR.pdf

Nieuwsbrief_MGR_bijlage 2_Begroting 2020-2023 met bijstelling 2019 MGR.pdf

Nieuwsbrief_MGR_bijlage 1_Jaarrekening MGR incl. accountantsverklaring 2018.pdf

Nieuwsbrief_MGR_Aanbiedingsbrief begroting en jaarstukken.pdf

Nieuwsbrief_MGR_bijlage 3_Discussienota bestuurlijke inrichting MGR.pdf

Nieuwsbrief_MGR_bijlage 4_Model raadsvoorstel wijziging MGR.pdf

Nieuwsbrief_MGR_bijlage 5_Wijzigingsbesluit MGR.pdf

Nieuwsbrief_GGDGelderlandzuid_reactie op opm. zienswijzen jaarstukken GGD 2018 en begroting GGD 2020_bijlage 3_programmabegroting 2020 GGD versie 3.0 DEF.pdf

Nieuwsbrief_GGDGelderlandzuid__reactie op opm. zienswijzen jaarstukken GGD 2018 en begroting GGD 2020.pdf

Nieuwsbrief_GGDGelderlandzuid_reactie op opm. zienswijzen jaarstukken GGD 2018 en begroting GGD 2020_Bijlage 1_overzicht zienswijzen jaarrekening 2018.pdf

Nieuwsbrief_GGDGelderlandzuid_reactie op opm. zienswijzen jaarstukken GGD 2018 en begroting GGD 2020_Bijlage 2_overzicht zienswijzen begroting 2020.pdf

Nieuwsbrief_MARN_Jaarverslag_MARN_bijlage 2_Begroting 2020.pdf

Nieuwsbrief_MARN_Jaarverslag_MARN_2018.pdf

Nieuwsbrief_MARN_Jaarverslag_MARN_bijlage 1_Eerste begrotingswijziging 2019.pdf

Nieuwsbrief_Dar NV_Opfrisser, nieuws over onze elefomgeving, afval en grondstoffen.pdf

Nieuwsbrief_St. Voedselbanken Gemeente Druten_juli 2019.pdf

Nieuwsbrief_VNG_juni 2019.pdf

Nieuwsbrief_G1000_Nieuws en uitnodiging University G1000.pdf

Nieuwsbrief_The Economic Board_Boardupdate, ondersteuning Songfestival, de KVK innovatie top 100 en meer.pdf

Nieuwsbrief_Stuurgroep Centrum Druten_Centrum Druten juni 2019.pdf

Nieuwsbrief_RIEC Oost-Nederland_juni 2019.pdf

Nieuwsbrief_Regio Arnhem Nijmegen_RES, Versterkingsproces, RegioOverleg(t) en meer.pdf

Nieuwsbrief_Werkzaak Rivierenland_Werkzaak bestrijdt laaggeletterdheid.pdf

Nieuwsbrief_Werkzaak Rivierenland_Online jaarverslag 2018_Iedereen doet mee en verdient een kans.pdf

Aangenomen motie_Gemeente Wijchen_vreemd frequentie rapportages aan raad en Auditcommissie.pdf

Nieuwsbrief_Vervoersorganisatie Arnhem-Nijmegen_bijlage 3_memo MJPB 2019_2023.pdf

Nieuwsbrief_VNG ledenbrief - Toetsing Klimaatakkoord en uitnodiging voor bijeenkomsten in het land_Ledenbrief 19-071.pdf

Nieuwsbrief_Nederlands Debat Instituut_Welke politicus gaat ervandoor met de Debatprijs tijdens de Beschouwingen.pdf

Nieuwsbrief_Debat.NL_De verfoeide eerste termijn_september 2019.pdf

Publicatie Milieudefensie_Lokale zaken in het geding door CETA_16 pagina's.pdf

Brief_Milieudefensie_inzake Publicatie_Lokale zaken in het geding door CETA-verdrag_september 2019.pdf

RvN_MGR_20190906 - Gewijzigd Informatieprotocol MGR - geconsolideerde versie_bijlage 3.pdf

RvN_MGR 2019 Q2 definitief_bijlage 1.pdf

RvN_MGR Begrotingswijziging 2e kwartaal 2019_bijlage 1a.pdf

Brief_RvN_MGR Aanbiedingsbrief 1_ontwerp-informatieprotocol.pdf

Brief_RvN_MGR Aanbiedingsbrief 2_ tweede kwartaalrapportage.pdf

RvN_MGR Informatieprotocol met wijzigingen_bijlage 2.pdf

Nieuwsbrief_Cultuur Oost_Culturele seizoensproducten.pdf

7.6 Uitnodigingen

Uitnodiging_Gemeente Wijchen_flyer Operation Market Garden_zondag 22 september 2019_Wijchen.pdf

Uitnodiging_VNG_Save the Date Buitengewone ALV_vrijdag 29 november 2019_Nieuwegein.pdf

Uitnodiging_RvN_Regionale bijeenkomst Ambtelijke toelichting Regionaal Arbeidsmarktbeleid_7 oktober 2019_Beuningen.pdf

Uitnodiging_VNG_Landelijke conferentie Klimaatakkoord_Nieuwegein_dinsdag 8 oktober 2019_Nieuwegein.pdf

Uitnodiging_Werkzaam Rivierenland_Bijeenkomst voor raden_Geldermalsen_maandag 7 oktober 2019.pdf

Uitnodiging_Werkbezoek DAR NV_maandag 30 september 2019.pdf

Uitnodiging_REMINDER_VNG Congressen_Raad op zaterdag_zaterdag 21 september 2019_Oss.pdf

Uitnodiging_Dialoogavond_woensdag 2 oktober 2019_Het Kasteel Wijchen.pdf

Uitnodiging_Herinnering_VNG-atriumlezing ‘ Van Campagne tot compromis'_donderdag 5 september 2019_Den Haag.pdf

Uitnodiging_VNG Gelderland Academie_Lokale democratie ook in jouw regio_vrijdag 6 september 2019_Beusichem.pdf

Uitnodiging_REMINDER_Voedselbank_Opening Voedselbank Druten_2 september 2019.pdf

Uitnodiging flyer_Pubquiz Week van de Alfabetisering voor raadsleden_vrijdag 13 september 2019_D'n Bogerd Druten.pdf

Uitnodiging_VNG Congressen_Raad op zaterdag_zaterdag 21 september 2019_Oss.pdf

Uitnodiging Reminder_Berghauser Pont Academy_AVG voor griffiers_17 september 2019_Utrecht.pdf

Uitnodiging_VNG congressen_Summer School Democratie!_donderdag 29 augustus 2019_Veur Lent bij Nijmegen.pdf

Uitnodiging_G1000University 2019_donderdag 5 september 2019_Amersfoort.pdf

Uitnodiging_Voedselbank_Opening Voedselbank Druten_2 september 2019.pdf

Uitnodiging_St. SPOM Onderwijs en St. Oeverwal_maandag 26 augustus 2019_D'n Bogerd Druten_bijlage 1_Akte Statutenwijziging.pdf

Uitnodiging_St. SPOM Onderwijs en St. Oeverwal_maandag 26 augustus 2019_D'n Bogerd Druten.pdf

Uitnodiging_Nederlands Debat Instituut_Nationaal Gemeenteraadsdebat 2019_12 oktober Hilversum.pdf

Vooraankondiging_ROCOV Gelderland_Symposium over de grens zonder overstap_Enschede_31 oktober 2019.pdf

Uitnodiging_Mee Gelderse Poort_Zomertrainingen voor professionals_diverse data_Arnhem.pdf

Uitnodiging _ROCOV Gelderland_Programma Symposium over de grens zonder overstap_31 oktober 2019_Enschede.pdf

8 Motie Vreemd aan de orde van de dag
9 Sluiting

Agenda Raad openbaar Druten

Datum	26-09-2019
Tijd	19:30 - 22:00
Locatie	Druten, raadzaal
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld **griffier** H.W.G.M. Vreman
Aanwezigen	C.J.G. Arts, M. Aslan, W.T.J. Cornelissen, A.C. Ebben, M. Enkür, M.J.H. Faassen, P.A.J.M. van den Hurk, C.J.P. Pen, R.H.A.M. Postulart, J. Reijers, P.W.J. Thomassen, R.G.C.J. Thoonen, D.C.M. Uitdehaag, C.P.T. Barten, A.H. Wijnen, G.W.J. de Wildt en G.S.B. Worm

1 Opening en mededelingen

2 Vaststelling agenda

3 Besluitenlijst rondetafelgesprekken en vorige raadsvergadering

U wordt gevraagd om de besluitenlijsten van de raadsvergaderingen van 27 juni en 11 juli en van het rondetafelgesprek van 12 september vast te stellen.

4 Rechten van de raad

Gelegenheid voor het stellen van politieke vragen aan het college van B&W. Raadsleden die hiervan gebruik willen maken moeten 24 uur van tevoren hun vragen indienen bij de voorzitter van de raad en de griffier.

De fractie Kernachtig Druten / Gerard Worm wenst het woord te voeren over:
- de berg Tichelande

De fractie Kernachtig Druten / Kees Arts wenst het woord te voeren over:
- de Kaliwaal

De fractie van Sociaal Maas en Waal / Dini Uitdehaag wenst het woord te voeren over:
- de berg Tichelande
- de Kaliwaal

5 HAMERSTUKKEN

5.1 Vaststellen bestemmingsplan 'Pas ongenummerd, Afferden'

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad van de gemeente Druten besluit het bestemmingsplan 'Pas ongenummerd, Afferden' vast te stellen.

5.2 Vaststellen Avoi

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit om:

Vaststellen Algemene verordening ondergrondse infrastructuren 2019 (AVOI Druten) onder gelijktijdige intrekking van de huidige verordening kabels en leidingen Druten.

5.3 D - Regionaalbeleidsplan 2020-2023 en Regionaal Risicoprofiel 2020 VRGZ

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

In te stemmen met het concept Regionaal Beleidsplan 2020-2023 en het concept

Regionaal Risicoprofiel 2020 van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

5.4 Statutenwijziging fusie schoolbesturen SPOM en Oeverwal

De schoolbesturen SPOM en Oeverwal (Beuningen) gaan fuseren per 1 januari 2020. Hierdoor wijzigen de statuten. De instemming van de gemeenteraad is wettelijk vereist vanwege de gemeentelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van het openbaar onderwijs.

Voorgesteld besluit

In te stemmen met de voorgestelde statutenwijziging.

5.5 Wijziging verordening werkgeverscommissie 2015

Voorgesteld besluit

de gemeenteraad besluit:

- De Wijzigingsverordening Werkgeverscommissie 2015 vast te stellen.

5.6 Ontslag lid werkgeverscommissie en benoeming nieuw lid

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

- Mevrouw P.W.J. Thomassen per ingang van 1 oktober 2019 ontslag uit de werkgeverscommissie te verlenen.

- De heer A.H. Wijnen te benoemen als lid van de werkgeverscommissie met ingang

van 1 oktober 2019.

5.7 Benoeming leden Auditcommissie

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. Als lid van de auditcommissie te benoemen:

- De heer R. Postulart
- De heer K. Arts
- De heer T. Ebben
- De heer A. van den Hurk
- De heer W. Cornelissen

2. Als plaatsvervangend lid van de auditcommissie te benoemen:

- De heer. G. de Wildt
- De heer G. Worm
- Mevrouw D. Uitdehaag
- De heer J. Wiersma
- Mevrouw K. Dekkers

6 DEBATSTUKKEN

6.1 Concept startnotitie RES Arnhem Nijmegen

Hierbij bieden wij u de concept startnotitie Regionale Energie Strategie (RES) Arnhem-Nijmegen aan. U wordt in de gelegenheid gesteld om een reactie te geven op deze concept startnotitie. Via de wethouder Duurzaamheid (wethouder Springveld) worden uw reacties doorgegeven aan de werkorganisatie RES, die onder leiding van de procesregisseur Nicole Olland, de ontvangen reacties van alle gemeenteraden verwerkt tot een definitieve startnotitie. Deze definitieve versie wordt in november/december van dit jaar ter besluitvorming aan uw raad aangeboden.

7 Ingekomen stukken

Het presidium biedt u de lijst met ingekomen stukken ter vaststelling aan. Raadsleden kunnen over een ingekomen stuk het woord voeren, mits uiterlijk 24 uur van te voren gemeld bij de voorzitter van de raad en de griffier.

7.1 Informatienota's

7.1.1 Reactie motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie'

De fracties de Dorpslijsten / Marinka Faassen wenst het woord te voeren over Reactie motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie'.

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van de reactie op de motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie'

7.1.2 Convenant glasvezel in het buitengebied Druten

De fractie CDA / André van den Hurk wenst het woord te voeren over "Convenant glasvezel in het buitengebied Druten".

7.1.3 Jaarverslag "Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2018" en jaarverslag "Gemeentelijke ombudsman 2018"

7.1.4 Reactie op meerdere adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein Druten

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de reactie op meerdere adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein Druten.

7.1.5 Informatienota zienswijze behandeling WDW

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad heeft kennisgenomen van de informatienota zienswijze behandeling WDW.

7.1.6 Voortgang uitvoeringsprogramma duurzaamheid Druten

De fractie CDA / André van den Hurk wenst het woord te voeren over "Voortgang uitvoeringsprogramma duurzaamheid Druten".

7.1.7 Visie op zonne-energie Druten

De fractie CDA / André van den Hurk wenst het woord te voeren over "Visie op zonne-energie Druten".

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota ontwerp visie op zonne-energie en de bijlage ontwerp visie op zonne-energie.

7.1.8 Versterking regionale samenwerking, proces najaar 2019 (D)

De fractie CDA / André van den Hurk wenst het woord te voeren over "Versterking regionale samenwerking, proces najaar 2019 (D)".

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van het plan van aanpak voor de versterking van de regionale samenwerking.

7.1.9 Uitvoeringsprogramma VTH2019 - Druten

7.1.10 Informatienota stand van zaken Wet verplichte ggz

Voorgesteld besluit

Kennis nemen van de informatienota 'stand van zaken Wet verplichte ggz'

7.2 Schriftelijke raadsvragen en antwoorden

7.2.1 Beantwoording raadsvragen Afferdense en Deestse Waarden

7.2.2 Beantwoording schriftelijke vragen Sociaal Maas en Waal over de uitspraak van de Raad van State inzake de PAS

7.3 College van B&W

7.4 Regio Rijk van Nijmegen

n.v.t.

7.5 Ingekomen Stukken derden

7.6 Uitnodigingen

8 Sluiting

Besluitenlijst Raad openbaar Druten

Datum	27-06-2019
Tijd	18:30 – 23:50 uur
Locatie	Druten, raadzaal
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld **griffier** H.W.G.M. Vreman
Aanwezigen	M. Aslan, W.T.J. Cornelissen, A.C. Ebben, M. Enkür, M.J.H. Faassen, P.A.J.M. van den Hurk, C.J.P. Pen, R.H.A.M. Postulart, J. Reijers, P.W.J. Thomassen, R.G.C.J. Thoonen, D.C.M. Uitdehaag, C.P.T. Barten, A.H. Wijnen, G.W.J. de Wildt en G.S.B. Worm

1	**Opening en mededelingen** *Besluit* De voorzitter meldt, dat de heer C.J.G. Arts afwezig is.
2	**Vaststelling agenda** *Besluit* De agenda wordt gewijzigd vastgesteld, omdat op voorstel van het college wordt besloten om punt 6.3 “Nieuwbouw maatschappelijke opvang de Hulsen” van de agenda af te halen.
3	**Besluitenlijst rondetafelgesprekken en vorige raadsvergadering** *Besluit* Beiden ongewijzigd vastgesteld.
4	**Rechten van de raad** *Besluit* Lijst van moties en toezeggingen ongewijzigd vastgesteld. Van de rechten van de raad wordt geen gebruik gemaakt.
5	**HAMERSTUKKEN**
5.1	**Aanwijzen mevrouw ing. M.J.A. Walraven als Functionaris Gegevensbescherming** *Besluit (Aangenomen)* Conform voorstel besloten.

5.2 Wijziging Verordening rechtspositie raads- en commissieleden gemeente Druten 2019

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

6 DEBATSTUKKEN

6.1 Perspectiefnota 2019

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

Stemverklaring CDA fractie: “tegen reservering van ontbinding beheer sporthal”

Toezeggingen:

Het college zegt toe in kaart te brengen, welke onderwerpen uit het collegeprogramma zijn gerealiseerd en welke een vervolg krijgen.

Het college zegt toe onderwerpen, die bestemd zijn voor een RTG in dat gremium ook aan de orde te zullen stellen, met dien verstande, dat het presidium uiteindelijk de agenda bepaalt.

De wethouder zegt toe om na de zomervakantie in de RTG vergadering (12 september) een toelichting te geven op de werkwijze van het sociaal team en dan in het bijzonder over de wachttijden. Ter voorbereiding hierop zegt hij ook toe inzicht te geven over het aantal aanvragen en de doorlooptijden.

Amendementen (Druten)

Uitbreiding kadastrale informatie *(Aangenomen)*

10 stemmen voor, 6 stemmen tegen

Verzekering raadsleden voor arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden *(Unaniem Aangenomen)* 16 stemmen voor

Moties (Druten)

Markt Druten *(Unaniem Aangenomen)*

16 stemmen voor

Stikstofbesluit PAS *(Verworpen)*

5 stemmen voor, 11 stemmen tegen

Verbod oplaten ballonnen *(Verworpen)*

3 stemmen voor, 13 stemmen tegen

Voetpad Waalbanddijk & Laakbos *(Ingetrokken)*

6.2 Zienswijze WDW concept jaarrekening 2018 en ontwerp begroting 2020 (Druten)

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

Toezegging:

Toegezegd wordt om prestatie indicatoren eenmaal in de twee jaar te zullen rapporteren.

6.3 Nieuwbouw maatschappelijke opvang de Hulsen

Besluit

Op voorstel van het college wordt besloten om punt 6.3 “Nieuwbouw maatschappelijke opvang de Hulsen” van de agenda af te halen.

6.4 Toekomstbestendig Wonen Gelderland - gemeente Druten

Besluit (Aangenomen met aanpassing)

Aan het besluit wordt punt 4 toegevoegd, luidende:

“De gemeente neemt 100% van de financiering over wanneer de provinciale middelen op zijn”.

Unaniem conform aangepast voorstel besloten.

6.5 Wijziging Algemene Plaatselijke Verordening Druten

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

Amendementen (Druten) (Aangenomen)

Wijziging Algemene Plaatselijke Verordening

12 stemmen voor, 4 stemmen tegen

7 Ingekomen stukken

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Stukken voor kennisgeving aangenomen.

7.1 Informatienota's

7.1.1 Bijdrage van Van Wanrooij Projectontwikkeling B.V. in de kosten van het herschikken c.q. creëren van zichtlijnen van de berg aan de Ticheldreef in Druten-Oost

7.1.2 Concept startnotitie RES Arnhem Nijmegen

7.1.3 Informatienota jaarverslag Kinderopvang Druten 2018

7.1.4 Informatienota Motie naar aanleiding van Afwegingskader

7.1.5 Leerplichtjaarverslag Druten 2017-2018

7.1.6 ontbinding en liquidatie van de BV Logistieke Hotspot Rivierenland

7.1.7 Vragen K8D over Regionale Energiestrategie

7.2 Schriftelijke raadsvragen en antwoorden

7.3 College van B&W

7.4 Regio Rijk van Nijmegen

n.v.t.

7.5 Ingekomen Stukken derden

7.6 Uitnodigingen

8 Motie Vreemd aan de orde van de dag

16 stemmen voor *(Unaniem Aangenomen)*

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

9 Sluiting

Aldus vastgesteld in de besloten raadsvergadering van 26 september 2019;

de griffier Plv., de voorzitter,

H.W.G.M. Vreman C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld

Besluitenlijst Raad openbaar Druten

Datum	11-07-2019
Tijd	17:00 - 18:00 uur
Locatie	Druten, raadzaal
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld **griffier** H.W.G.M. Vreman
Aanwezigen	C.J.G. Arts, M. Aslan, W.T.J. Cornelissen, A.C. Ebben, M.J.H. Faassen, P.A.J.M. van den Hurk, C.J.P. Pen, J. Reijers, P.W.J. Thomassen, D.C.M. Uitdehaag, C.P.T. Barten, G.W.J. de Wildt
Toelichting	Dit betreft een extra raadsvergadering, met een aangepaste agenda, voor het vaststellen van de jaarrekening.

1 Opening en mededelingen

De voorzitter meldt, dat de heer G.S.B. Worm, de heer A.H. Wijnen, de heer M. Enkur, de heer R.H.A.M. Postulart en de heer R.G.C.J. Thoonen met kennisgeving afwezig zijn.

2 Vaststelling agenda

Besluit

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3 HAMERSTUKKEN

Besluit

n.v.t.

4 DEBATSTUKKEN

4.1 Jaarrekening 2018

Besluit (Aangenomen)

Unaniem ingestemd met de vaststelling van de jaarrekening 2018.

5 Sluiting

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 26 september 2019;

de griffier Plv.,	de voorzitter,
H.W.G.M. Vreman	C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld

Besluitenlijst Raad RTG Druten

Datum	12-09-2019
Tijd	19:30 - 21:25 uur
Locatie	Druten, raadzaal
Voorzitter	C.J.P. Pen **griffier** H.W.G.M. Vreman
Aanwezigen	C.J.G. Arts, W.T.J. Cornelissen, F.A.B. Diekstra, A.C. Ebben, J.W.M. Eskes, H.A.M.A. Klein Velderman (aanwezig bij agendapunt 7 en 8), R.H.A.M. Postulart, J. Reijers, C.P.T. Barten, J.G. Wiersma, A.H. Wijnen (niet aanwezig bij agendapunt 7 en 8), G.W.J. de Wildt en G.S.B. Worm

1 19:30 **Opening en mededelingen**

Besluit

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2 19:35 **Vaststellen bestemmingsplan 'Pas ongenummerd, Afferden'**

Besluit

Het voorstel gaat als hamerstuk naar de raadsvergadering van 26 september 2019.

3 19:50 **Vaststellen Avoi**

Besluit

Het voorstel gaat als hamerstuk naar de raadsvergadering van 26 september 2019.

4 20:00 **D - Regionaalbeleidsplan 2020-2023 en Regionaal Risicoprofiel 2020 VRGZ**

Besluit

Het voorstel gaat als hamerstuk naar de raadsvergadering van 29 september 2019.

5 20:15 **Statutenwijziging fusie schoolbesturen SPOM en Oeverwal**

Besluit

Het voorstel gaat als hamerstuk naar de raadsvergadering van 26 september 2019.

6 **Concept startnotitie RES Arnhem Nijmegen**

20:30 *Besluit*

Concept startnotitie gaat als debatstuk naar de raadsvergadering van 26 september 2019.

De fractie van Kernachtig Druten bereidt een motie voor.

7 **Mededelingen en Technische vragen**

21:00 *Besluit*

Wethouder Lepoutre doet mededeling over de actuele stand van zaken rond de Tichelberg en zegt toe in de raadsvergadering van 26 september 2019 de laatste informatie te verschaffen.

Wethouder van Elk, ondersteund door een tweetal ambtelijke medewerkers, geeft een toelichting op de werkwijze van het sociaal team en in het bijzonder de wachttijden, het aantal aanvragen en de doorlooptijden.

De wethouder zegt toe de aanvrager van deze informatie, zijnde raadslid de heer Aslan, mondeling bij te praten en in de RTG vergadering van januari/februari 2020 opnieuw actuele informatie over de werkwijze, wachttijden ect. te verstrekken.

8 **Sluiting**

21:20

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 26 september 2019;

de griffier Plv.,	de voorzitter,
H.W.G.M. Vreman	C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld

Raadsvoorstel

Onderwerp	**Lijst van Moties en Toezeggingen september 2019**
Raadsvergadering	26-9-2019

Datum presidium	26-8-2019
Behandelend ambtenaar	Raadsgriffier

Bijlage	Lijst van Moties en Toezeggingen
Toelichting	**Groen:** nieuw op de lijst
	Oranje: gewijzigd
	Rood: voltooid; gaat van de lijst af
	T,M: Toezegging, Motie
	PH: Portefeuillehouder
	MD: Medewerker
Ter inzage	Bovenstaande bijlage ligt ter inzage in het gemeentehuis.

Voorstel:
1. Het raadsvoorstel Lijst van Moties en Toezeggingen september 2019 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 26 september 2019;

de Plv. griffier, de voorzitter,

H.W.G.M. Vreman C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld

Moties en Toezeggingen

nr.	Onderwerp	Vergadering	Datum	T, M	Indiener(s)	Opmerkingen TOEZEGGINGEN en MOTIES	Termijn	Status afhandeling	Stand van zaken	PH
T-62	Onderzoek verhuur ruimtes binnen scholen inclusief gymzalen	Raad	29-03-2017	T		Het college doet onderzoek naar de verhuur van ruimtes binnen scholen. Gymlokalen worden hierin ook betrokken.	Q3 2019	Dit nemen we op in het nieuwe IHP in Q3 2019.	Lopend	**SE**
T-67	Aanpak Hogestraat. Onderwerp moeten we eigenlijk herformuleren in: Opstellen reclame- en terrassenbeleid	Raad	20-04-2017	T	Samenwerkende DL	Overlast bij laden en lossen/ uitstelling reclame uitingen zal worden gehandhaafd	Q2 2019	Kan eraf		**AS**
T-120	Najaarsnota Opknappen Markt	RTG	29-11-2018	T		De wethouder zegt toe, dat plan B van de ontsluiting Molenhoek op de Markt voor 1 juli 2019 wordt uitgevoerd zonder aankoop van grond van derden.	Q3 2019	Het college komt in Q3 met een voorstel naar de raad.	Lopend	**ML**
T-123	Najaarsnota Valpreventie Senioren 2018	Raad	06-12-2018	M		Een integrale aanpak voor valpreventie voor alle senioren (65+) in de gemeente Druten op te zetten; Te stimuleren dat senioren deelnemen aan valpreventietrainingen, waarbij eventuele financiële drempels worden weggenomen; Hiermee in 2019 te starten.	Q3 2019	Motie aangenomen; we starten hier in 2019 mee.	Lopend	**SE**
T-124	Najaarsnota Werkervaringsplekken gemeente Druten (WDW)	Raad	06-12-2018	M		1. Een onderzoek te doen naar de mogelijkheden om te starten met werkervaringsplekken bij de gemeente Druten; 2. Hierbij de participatiecoach te betrekken om de doelgroep kansrijker te maken.	Q3 2019	Motie aangenomen, we onderzoeken of het mogelijk is om meer te doen dan we nu al doen bij bv wijkbeheer en bedrijfsvoering, iom de participatiecoach.	Lopend	**SE**
T-125	Verzilverlening	Raad	31-01-2019	T		De wethouder zegt toe, dat hij zal nagaan of deze lening in deze gemeente kan worden ingevoerd.	Q2 2019	Het college onderzoekt op dit moment het mogelijk toepassen van de verzilverlening.	Kan er af	**ML**

Moties en Toezeggingen

nr.	Onderwerp	Vergadering	Datum	T, M	Indiener(s)	Opmerkingen TOEZEGGINGEN en MOTIES	Termijn	Status afhandeling	Stand van zaken	PH
T-127	Afwegingskader Woningbouwinitiatieven	Raad	28-02-2019	M		Vraagt het college om een betere bescherming van huurders door te onderzoeken welke maatregelen op lokaal niveau genomen kunnen worden. 1. Bij nieuwe koopwoningen op grond van de gemeente, een zelfbewoningplicht voor eigenaren, kopen om te verhuren is dan niet meer mogelijk; 2. Een anti speculatiebeding, zodat woningen niet gekocht kunnen worden met als enige doel ze weer met winst door te verkopen; 3. Deze maatregelen ook toepassen bij private partijen, als het juridisch mogelijk is; 4. Afspraken maken met de woningbouwcoöperaties om met hen dezelfde doelen te bereiken.	Q4 2019	Motie aangenomen; na de raadsbijeenkomst over de Woonagenda komen we met een voorstel.	Lopend	**AS**
T-128	WOZ-waardebepaling	Raad	18-04-2019	T		De wethouder zegt toe Munitax te benaderen, met de vraag of zij bereid zijn om in een thema-bijeenkomst de raad te informeren en gelegenheid te geven vragen te stellen over de WOZ-waarde bepaling.		Munitax bereidt voor dit najaar een themabijeenkomst op 9 september voor.	Lopend	**WB**
T-129	Reactie op bouwstenen t.b.v. de Meerjarenstrategie GGD 2020-2023	RTG	16-05-2019	T		De wethouder zegt toe, dat de directeur van Veilig Thuis zal worden uitgenodigd voor een presentatie tijdens een RTG vergadering of thema-avond.			Lopend	**SE**
T-130	Reactie op bouwstenen t.b.v. de Meerjarenstrategie GGD 2020-2023	RTG	16-05-2019	T		De wethouder zegt toe, dat de wegwijzer op de website van de gemeente zal worden geplaatst.			Kan er af	**SE**
T-131	Zienswijze op de jaarstukken (begroting 2020-2023) MGR	Raad	22-05-2019	T		De wethouder zegt toe, dat de vraag van Dorpslijst Puiflijk/Druten-Zuid over herbeoordeling van het arbeidsvermogen schriftelijk wordt beantwoord.			Kan er af	**SE**

Moties en Toezeggingen

nr.	Onderwerp	Vergadering	Datum	T, M	Indiener(s)	Opmerkingen TOEZEGGINGEN en MOTIES	Termijn	Status afhandeling	Stand van zaken	PH
T-132	Toekomstbestendig Wonen Gelderland	RTG	13-06-2019	T		De wethouder zegt toe, dat als de populariteit van de lening de verwachtingen van de provincie Gelderland overstijgt, het budget van de provincie voortijdig opraakt. Dit heeft als gevolg dat de co-financiering stopt. De gemeente kan er in dat geval voor kiezen om 100% van de financiering op zich te nemen. Als zodanig stelt hij voor dat deze bepaling zal worden			Kan er af	**ML**
T-133	Perspectiefnota 2019	Raad	27-06-2019	T		Het college zegt toe in kaart te brengen, welke onderwerpen uit het collegeprogramma zijn gerealiseerd en welke een vervolg krijgen. Het college zegt toe onderwerpen, die bestemd zijn voor een RTG in dat gremium ook aan de orde te zullen stellen, met dien verstande, dat het presidium uiteindelijk de agenda bepaalt.	Q3/4 2019	Het college presenteert dit najaar de voortgang van het college programma aan de raad.	Lopend	**ML**
T-135	Zienswijze WDW concept jaarrekening 2018 en ontwerp begroting 2020	Raad	27-06-2019	T		Toegezegd wordt om prestatie indicatoren eenmaal in de twee jaar te zullen rapporteren.			Kan er af	**ML**
T-136	Raadasagenda Wonen		24-04-2019	T		Toegezegd wordt om deze bijeenkomst te verplaatsen naar het 3e kwartaal van 2019				**AS**
T-137	Tichelberg	RTG	12-9-2019	T		De wethouder zegt toe in de raadsvergadering van 26 september 2019 de laatste informatie te verschaffen m.b.t. de Tichelberg				ML

Moties en Toezeggingen

nr.	Onderwerp	Vergadering	Datum	T, M	Indiener(s)	Opmerkingen TOEZEGGINGEN en MOTIES	Termijn	Status afhandeling	Stand van zaken	PH
T-138	Werkwijze en wachttijd soc	RTG	12-9-2019	T		De wethouder zegt toe de aanvrager van deze informatie, zijnde raadslid de heer Aslan, mondeling bij te praten en in de RTG vergadering van januari/februari 2020 opnieuw actuele informatie over de werkwijze, wachttijden ect. te vertsrekken.	Q1 2020			SE

Moties zijn vanaf september 2018 opgenomen in de overzichten in iBabs.

Periodieke evaluaties

nr.	Onderwerp	Vergadering	Datum	T, M	Indiener(s)	Opmerkingen TOEZEGGINGEN en MOTIES	Termijn	Status afhandeling	Stand van zaken	PH	Team	MD

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	600
Extern Zaak ID	Z/18/022736
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	5.1
Omschrijving	Vaststellen bestemmingsplan 'Pas ongenummerd, Afferden'
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Eigenaar	Crljenkovic, Edina
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Springveld, A (André)
Telefoonnummer steller	088 432 7297
E-mail adres steller	e.crljenkovic@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Beslisnota "Vaststellen bestemmingsplan Pas ongenummerd, Afferden'
Bijlage II v_Pas ongenummerd Afferden_ontwerp_27 februari 2019_1
Bijlage I t en r_Pas ongenummerd Afferden_ontwerp_1 mei 2019_1
t en r_Pas ongenummerd Afferden_ontwerp_1 mei 2019 (WEBSITE)_1
Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 4 Verkennend archeologisch onderzoek (WEBSITE)_1
Bijlage III Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 3 Geohydrologische quickscan_1
Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 3 Geohydrologische quickscan (WEBSITE)_1
Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 2 Geurberekening (WEBSITE)_1
Bijlage IV Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 2 Geurberekening_2
Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 1 Verkennend bodemonderzoek (WEBSITE)_1
Bijlage V Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 1 Verkennend bodemonderzoek _1
Bijlage VII Bijlagen bij de regels_Bijlage 2 Nota Parkeernormen_1
Bijlage VI Bijlagen bij de regels_Bijlage 1 Staat van bedrijfsactiviteiten_1
Bijlage VIII Bijlagen bij de toelichting_Bijlage 4 Verkennend archeologisch onderzoek_1

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	27 augustus 2019

Raad RTG Druten	12 september 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad van de gemeente Druten besluit het bestemmingsplan 'Pas ongenummerd, Afferden' vast te stellen.

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 22736

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Het bestemmingsplan "Pas ongenummerd, Afferden" vast te stellen.

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Het bestemmingsplan "Pas ongenummerd, Afferden" vast te stellen.

Aanleiding
Op 20 november 2018 heeft het college van burgemeester en wethouders besloten in principe medewerking te verlenen aan de bestemmingsplanherziening ten behoeve van het oprichten van één woning aan de Pas ongenummerd in Afferden. Het gaat om een perceel dat aansluit op de onlangs gerealiseerde woningen aan de Pas 1g en 1h in Afferden. Naast de planlocatie ligt een kleinschalige paardenfokkerij, tegelijkertijd met deze ontwikkeling is een gewijzigde melding activiteitenbesluit ingediend waarin de afstand van de stallen tot de voorgenomen woning en dieraantallen is aangepast. Op basis van deze aangepaste melding is een nieuwe berekening van de geurhinder uitgevoerd. Uit de geurberekening blijkt dat de nieuwe woning voldoet aan de norm van2,0 ouE/m3 en de minimale afstand van 50 meter tussen het emissiepunt van de veehouderij en de nieuwe
woning.

Middels de procedure van een bestemmingsplanherziening is een bestemmingswijziging mogelijk. Bij besluit van 5 juni 2019 heeft het college van burgemeester en wethouders besloten medewerking te verlenen aan het voorliggende plan. Het ontwerpplan is in het kader van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (UOV) in de Maas en Waler en Staatscourant van 3 juli 2019 gepubliceerd. Op het plan zijn geen zienswijzen ingediend. Onze overlegpartners de provincie Gelderland en het waterschap zijn tevens in kennis gesteld van de terinzagelegging. Zij hebben geen zienswijze ingediend. Overeenkomstig artikel 3.8 lid e Wro kan uw raad beslissen om het plan vast te stellen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
20-11-2018	Besluit om in principe medewerking verlenen aan de bestemmingsplanherziening ten behoeve van het oprichten van één woning aan de Pas ong. in Afferden.
05-06-2019	Besluit om het ontwerpbestemmingsplan "Pas ongenummerd, Afferden" vast te stellen. (Z/2018/022736)

Gewenst resultaat
Het bestemmingplan "Pas ongenummerd, vast te stellen" en het plan voor beroep ter inzage te leggen.

Argumenten
1.1 *Op 20 november 2018 heeft het college van burgemeester en wethouders besloten medewerking aan het voorliggende plan te verlenen.*

1.2 *Het plan heeft de volledige voorbereidingsprocedure doorlopen en er zijn geen zienswijzen ingediend.*
Op 3 juli 2019 is in de in de Staatscourant, het elektronisch Gemeenteblad, op de website en in de Maas & Waler kennis gegeven van het feit dat het ontwerpplan, in het kader van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure voor een periode van zes weken voor een ieder ter inzage ligt. Gedurende deze periode zijn er geen zienswijzen ontvangen.

1.3 De relevante overlegpartners hebben geen zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan ingediend.

Tegenargumenten en risico's

Niet van toepassing.

Financiële gevolgen

Voor het in behandeling nemen van het principeverzoek brengen wij kosten conform de Legesverordening ad. € 278,- in rekening bij de initiatiefnemer. Deze kosten worden in mindering gebracht op de leges kosten ad. € 14.483,-. Daarnaast is met de initiatiefnemer een planschadeverhaalsovereenkomst en een exploitatieovereenkomst gesloten. De exploitatiebijdrage ad. € 5.000,- wordt ook in rekening gebracht bij de initiatiefnemer.

Communicatie
De terinzagelegging van het bestemmingsplan wordt bekend gemaakt in de Staatscourant, het elektronisch Gemeenteblad en op de website van de gemeente. Ook wordt een verkorte publicatie geplaatst in de Maas & Waler. Daarnaast wordt de initiatiefnemer geïnformeerd over de ter inzage legging.

Uitvoering of Vervolgstappen
Nadat het bestemmingsplan is vastgesteld wordt het plan ter inzage gelegd. De ter inzage legging zal bekend worden gemaakt in 'De Maas en Waler', het elektronisch gemeenteblad en de Staatscourant en op de website. Belanghebbenden die tijdig een zienswijze kenbaar hebben gemaakt en belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten dat zij geen zienswijze naar voren hebben gebracht, kunnen beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Geheimhouding:
Niet van Toepassing

Bestemmingsplan

Pas ongenummerd, Afferden

Gemeente Druten

COLOFON

Gegevens over het plan:

Plannaam:	Pas ongenummerd
Identificatienummer:	NL.IMRO.0225.BPaffPasong-1802
Status:	Ontwerp
Datum:	1 mei 2019
Projectnummer Buro SRO:	57.30.01

Gegevens projectbetrokkenen:

Opdrachtgever:	Dhr. F. Litjens

Gegevens Buro SRO:

Projectleider Buro SRO:	Dhr. E. Stevens
Bezoekadres vestiging Arnhem:	Sweerts de Landasstraat 50, 6814 DG te Arnhem
Telefoon:	026 – 35 23 125
E-mail:	arnhem@buro-sro.nl
Internet:	www.buro-sro.nl

Inhoudsopgave

Toelichting

Hoofdstuk 1	**Inleiding**	**7**
1.1	Aanleiding voor het bestemmingsplan	7
1.2	Ligging plangebied	7
1.3	Leeswijzer	8
Hoofdstuk 2	**Het initiatief**	**9**
2.1	Huidige situatie	9
2.2	Toekomstige situatie	10
Hoofdstuk 3	**Beleidskader**	**12**
3.1	Rijksbeleid	12
3.2	Provinciaal beleid	13
3.3	Gemeentelijk beleid	14
Hoofdstuk 4	**Uitvoerbaarheid**	**18**
4.1	Milieu	18
4.2	Water	24
4.3	Ecologie	27
4.4	Verkeer en parkeren	28
4.5	Cultuurhistorie en archeologie	29
4.6	Economische uitvoerbaarheid	30
Hoofdstuk 5	**Juridische planbeschrijving**	**31**
5.1	Algemeen	31
5.2	Wijze van bestemmen	31
Hoofdstuk 6	**Procedure**	**33**
6.1	Algemeen	33
6.2	Verslag vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro	33
6.3	Verslag inspraak ex artikel 3.1.6 Bro	33
6.4	Verslag zienswijzen	33

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1	**Verkennend bodemonderzoek**	**37**
Bijlage 2	**Geurberekening**	**39**
Bijlage 3	**Geohydrologische quickscan**	**41**
Bijlage 4	**Verkennend archeologisch onderzoek**	**43**

Regels 44

Hoofdstuk 1 Inleidende regels 47
Artikel 1 Begrippen 47
Artikel 2 Wijze van meten 53
Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels 54
Artikel 3 Tuin 54
Artikel 4 Wonen 55
Artikel 5 Waarde - Archeologie 1 57
Artikel 6 Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied 59
Hoofdstuk 3 Algemene regels 60
Artikel 7 Anti-dubbeltelregel 60
Artikel 8 Algemene bouwregels 60
Artikel 9 Algemene gebruiksregels 61
Artikel 10 Algemene afwijkingsregels 61
Artikel 11 Algemene wijzigingsregels 63
Artikel 12 Overige regels 63
Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels 64
Artikel 13 Overgangsrecht 64
Artikel 14 Slotregel 64

Bijlagen bij de regels

Bijlage 1 Staat van bedrijfsactiviteiten 67
Bijlage 2 Nota Parkeernormen 69

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

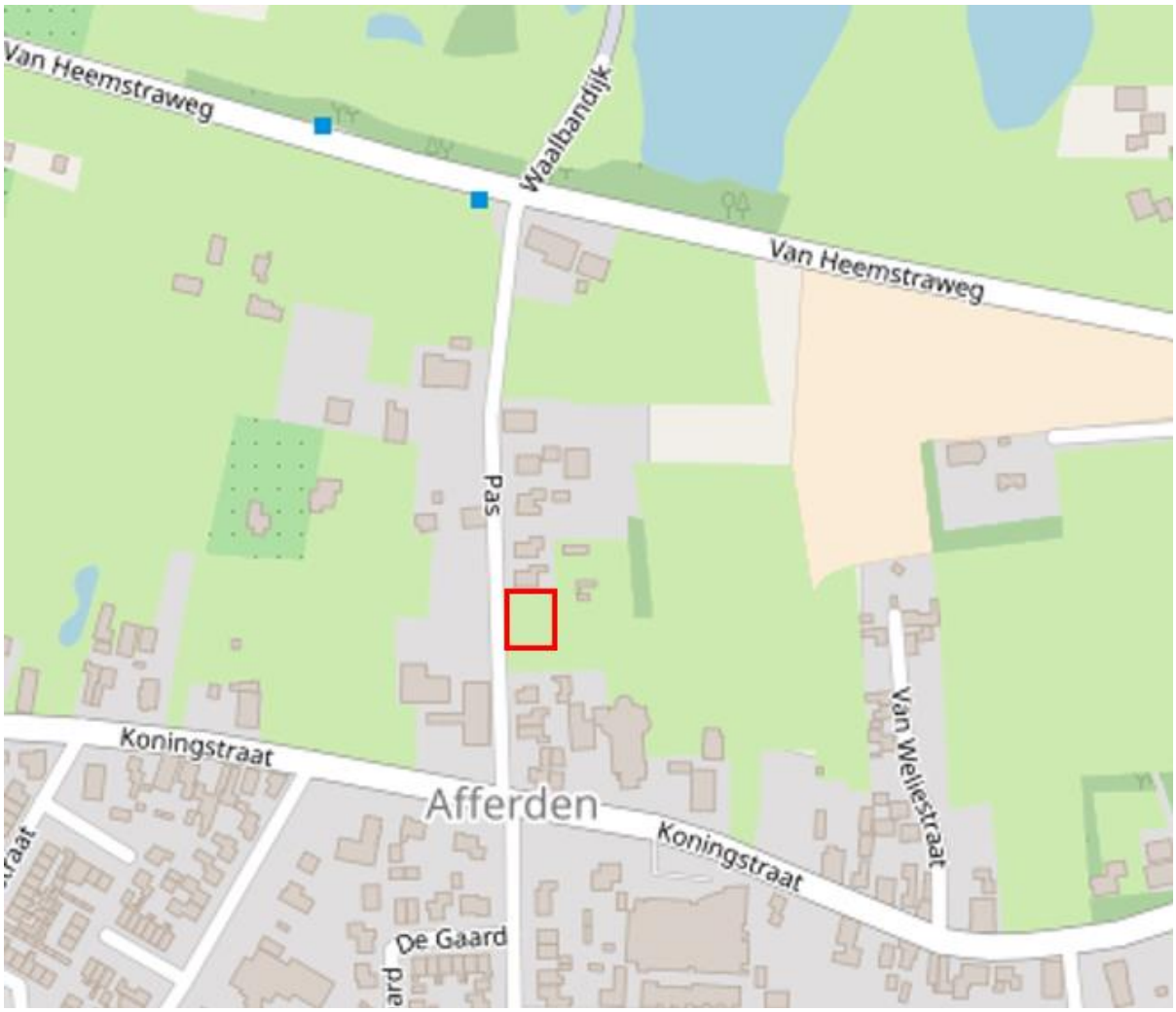
1.1 Aanleiding voor het bestemmingsplan

Initiatiefnemer is voornemens een woning te realiseren ten zuiden van de onlangs gerealiseerde woningen aan de Pas te Afferden. De gemeente Druten heeft aangegeven een positieve grondhouding te hebben ten aanzien van het plan. Gelijktijdig met het toestaan van de realisatie van de woning is de activiteit ter plaatse van de naastgelegen paardenhouderij aangepast ten behoeve van een goed woon- en leefklimaat.

De ontwikkeling past niet in het geldende bestemmingsplan 'Kom Afferden'. Omdat het initiatief wel passend is op de locatie, wordt medewerking verleend aan een herziening van het bestemmingsplan. In dit document wordt dit toegelicht en gemotiveerd waarom dat kan volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro).

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Pas in Afferden, gemeente Druten. Het plangebied betreft een agrarisch gebied direct ten zuiden van de twee onlangs gerealiseerde woningen aan de Pas, kadastraal bekend onder sectie D nummer 921. De navolgende afbeelding toont de ligging van het plangebied.

Ligging plangebied (Bron: www.openstreetmap.org)

1.3 Leeswijzer

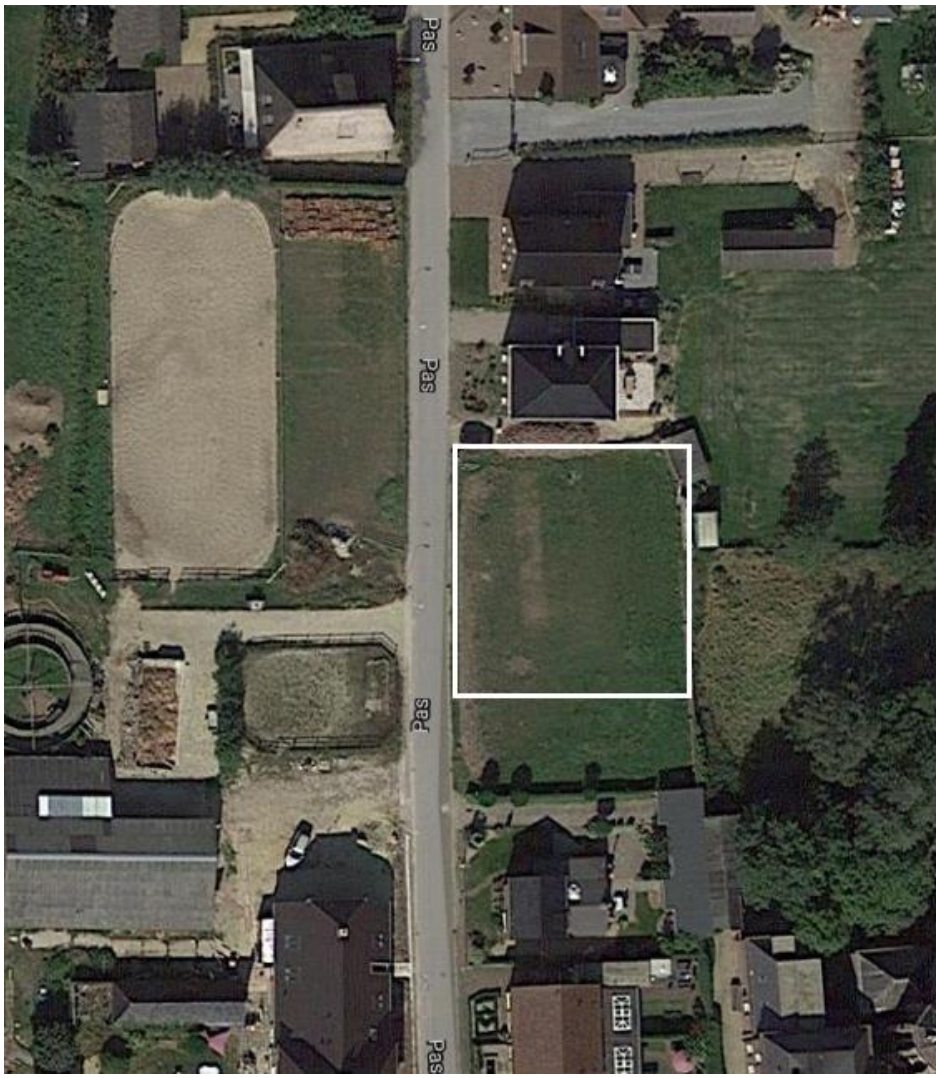
Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving van de bestaande situatie en van het plan. Daarna wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op het relevante Rijks-, provinciale-, en gemeentelijke beleid. In hoofdstuk 4 wordt de haalbaarheid van het project getoetst op grond van het geldende beleid en (milieu)wetgeving. Ook wordt ingegaan op de economische haalbaarheid van het plan. Hoofdstuk 5 geeft een toelichting op de juridische opzet van het plan. Tot slot gaat hoofdstuk 6 in op de wijze hoe burgers en andere belanghebbenden betrokken zijn bij het plan (maatschappelijke uitvoerbaarheid). Hierin zijn de uitkomsten van inspraak, vooroverleg en zienswijzen opgenomen.

Hoofdstuk 2 Het initiatief

In dit hoofdstuk wordt het initiatief beschreven. Eerst wordt ingegaan op de bestaande situatie van het plangebied en de relatie met de omgeving. Daarna wordt ingezoomd op het beoogde initiatief.

2.1 Huidige situatie

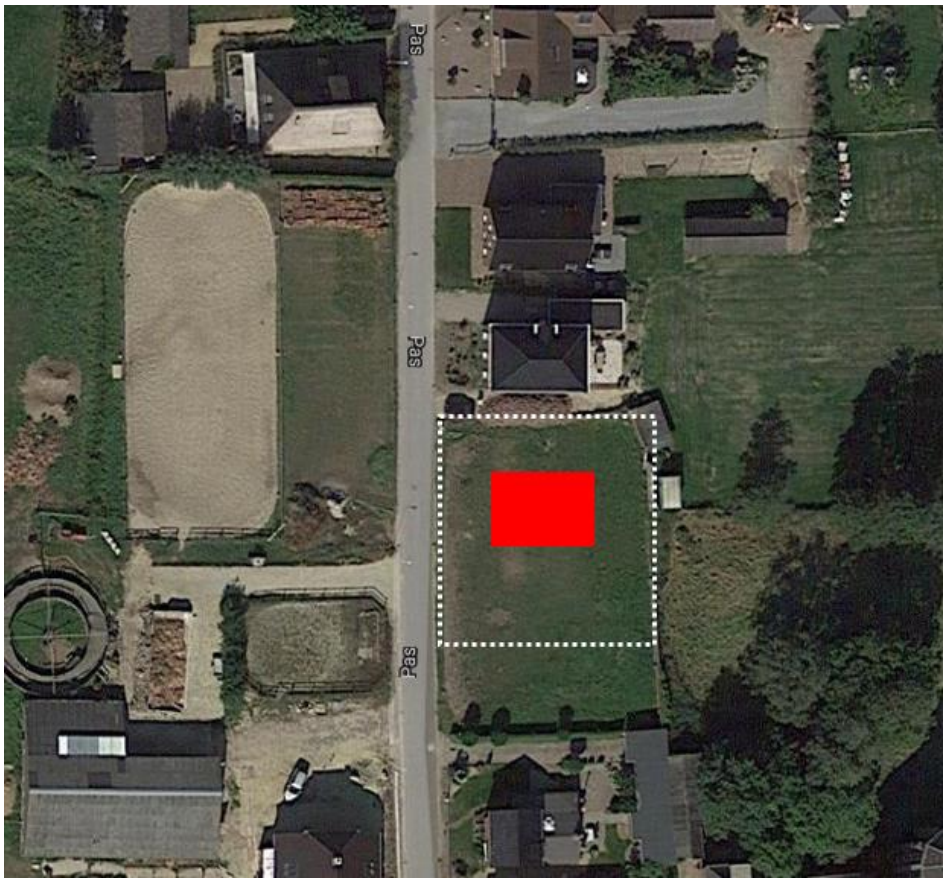
Afferden is een klein dorp dat onderdeel uitmaakt van het stedelijk gebied van de gemeente Druten. In de huidige situatie is het plangebied in gebruik als weiland, en gelegen direct ten zuiden van een recent ontwikkeld woonperceel. In het plangebied is momenteel geen bebouwing aanwezig. Het perceel wordt ontsloten door de Pas, een doodlopende lintweg die haaks is aangesloten op de zuidelijk gelegen Koningstraat. Het plangebied en de directe omgeving heeft een landelijk, kleinschalig en divers karakter. Aan de overzijde van de Pas is een paardenhouderij gelegen. Bijgevoegd is een luchtfoto van het plangebied.

Luchtfoto van het plangebied aan de Pas

2.2 Toekomstige situatie

In het plangebied wordt één woning gerealiseerd. Op navolgende afbeelding is de globale situering van de woning weergegeven.

Situering nieuwe woning (rood)

Beoogde locatie van de nieuwe woning

Met de positionering van de woning op het perceel is rekening gehouden met de geurcontour behorend bij de paardenhouderij (de oom van de initiatiefnemer is de eigenaar van deze inrichting) aan de overzijde van de Pas. Door de woning buiten de 50 meter contour te plaatsen wordt voldaan aan het toetsingsregime in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en de door de gemeente vastgestelde geurverordening. In paragraaf 4.1.4 wordt het aspect Geur nader besproken.

Voorgenomen woning sluit wat betreft uitstraling en rooilijn aan bij de reeds gerealiseerde woningen ten noorden van het plangebied. In lijn met deze woningen krijgt voorliggende initiatief eveneens een maximale goot- en bouwhoogte van respectievelijk 7 en 10 meter, en een bouwvlak van 100 m².

De woning wordt ontsloten via de Pas en krijgt een eigen erftoegangsweg. Het parkeren zal plaatsvinden op eigen terrein. In paragraaf 4.4 wordt het aspect verkeer en parkeren nader besproken.

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
Gebiedsgericht
De SVIR benoemt een aantal aspecten van nationaal ruimtelijk belang. Het betreft de bescherming van de waterveiligheid aan de kust en rond de grote rivieren, bescherming en behoud van de Waddenzee en enkele werelderfgoederen, de uitoefening van defensietaken, het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de ecologische hoofdstructuur), de elektriciteitsvoorziening, de toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet en de veiligheid rond rijksvaarwegen. Voorts betreft het enkele specifieke gebieden zoals de mainportontwikkeling van Rotterdam en Schiphol.
In het Barro heeft het Rijk voor deze onderwerpen regels opgesteld waarmee de SVIR juridisch verankerd is richting lagere overheden. Via het Besluit ruimtelijke ordening en het Besluit omgevingsrecht zijn deze regels aanvullend vastgelegd.
In de SVIR worden, naast de onderwerpen van nationaal belang, accenten geplaatst op het gebied van bestuurlijke verantwoordelijkheden. Het beleid betekent een decentralisatie van rijkstaken en bevoegdheden. Het Rijk gaat zo min mogelijk op de stoel van provincies en gemeenten zitten en lagere overheden, burgers en bedrijven krijgen, zolang het nationaal belang niet in het geding is, de ruimte om oplossingen te creëren.

Ladder duurzame verstedelijking
Een meer algemeen onderwerp uit de SVIR is 'duurzame verstedelijking'. Via de 'ladder voor duurzame verstedelijking' wordt een zorgvuldige afweging en besluitvorming geborgd bij ruimtelijke vraagstukken in stedelijk gebied. Het gebruik van deze ladder is opgenomen in het Bro (artikel 3.1.6 onder 2).
De ladder richt zich op nieuwe stedelijke ontwikkelingen. In de toelichting van een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, dient de behoefte aan die ontwikkeling te worden beschreven. Als de ontwikkeling buiten het bestaand stedelijk gebied plaatsvindt, moet bovendien gemotiveerd worden waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.
Het Bro beschrijft wat een stedelijke ontwikkeling is: "een ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen."
Onder 'bestaand stedelijk gebied' wordt het volgende verstaan: "bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, alsmede de daarbij behorende openbare of sociaal culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur."

Per 01 juli 2017 is de ladder voor duurzame verstedelijking herzien. Bij de herziening zijn onder meer de drie afzonderlijke 'treden' van de ladder losgelaten en is het begrip 'actuele regionale behoefte' gewijzigd in 'behoefte'. Nieuw is dat de laddertoets bij flexibele plannen kan worden doorgeschoven naar het moment van vaststelling van een wijzigings- of uitwerkingsplan.
Door het ministerie van Infrastructuur en Milieu is een handreiking gemaakt. Deze 'handreiking ladder voor duurzame verstedelijking' werkt verder uit hoe met de ladder omgegaan moet worden. Voor een verdere uitleg van de ladder duurzame verstedelijking wordt naar die handreiking verwezen.

Planspecifiek
Gebiedsgericht
Het plangebied ligt niet in een van de aangewezen gebieden van de SVIR en het Barro.

Ladder duurzame verstedelijking
Conform artikel 1.1.1, eerste lid onder i van het Bro wordt onder een stedelijke ontwikkeling verstaan: een 'ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen.' Uit jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State blijkt dat de ondergrens van wat als nieuwe stedelijke ontwikkeling moet worden gezien, ligt tussen de 9 en 14 nieuwe woningen afhankelijk van de omgeving waarin de ontwikkeling plaatsvindt. Met het voorliggend plan van 1 woning is er geen sprake van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Derhalve kan er van uit gegaan worden dat voldaan wordt aan de ladder voor duurzame verstedelijking.

3.2 Provinciaal beleid

Algemeen
Het provinciaal beleid is vastgelegd in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening van Gelderland. Deze zijn in 2014 vastgesteld en sindsdien een aantal keren geactualiseerd naar aanleiding van nieuwe wetgeving of nieuwe initiatieven. De Omgevingsverordening is een uitwerking van de Omgevingsvisie en stelt regels waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen.

Omgevingsvisie Gelderland
De Omgevingsvisie heeft een tweetal doelen geformuleerd, te weten:
1. Duurzame economische structuurversterking;

Een gezonde economie met een aantrekkelijk vestigingsklimaat vraagt om sterke steden en vitale dorpen met voldoende werkgelegenheid. Deze versterking van de economie gebeurt in een andere context dan een aantal jaar geleden. De komende jaren zullen minder in het teken staan van denken in termen van 'groei' en meer in termen van 'beheer en ontwikkeling van het bestaande'. Ter versterking van de kansen voor bedrijvigheid zet de provincie gericht stappen om ruimte te bieden aan initiatiefnemers en om hen te faciliteren. Dat betekent vooral:
- kansen bieden aan bestaande bedrijven,
- creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat in de stedelijke regio's,
- creëren van een goede bereikbaarheid van de stedelijke gebieden en de economische kerngebieden met fiets, openbaar vervoer en auto maar ook digitaal,
- versterken van ruimtelijke randvoorwaarden voor de sterke (top)sectoren,
- een gezonde vrijetijdseconomie,
- een adequaat beheer van de bestaande bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel in Gelderland, zowel kwalitatief als kwantitatief en een daarop aangepaste aanpak van eventuele nieuwe plannen.

2. Borgen van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving.

De realisatie van deze tweede centrale doelstelling betekent vooral:
- ontwikkelen met kwaliteit, recht doen aan de ruimtelijke, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de plek,
- zorg dragen voor een compact en hoogwaardig stelsel van onderling verbonden natuurgebieden en behoud en versterking van de kwaliteit van het landschap,
- een robuust en toekomstbestendig water- en bodemsysteem voor alle gebruiksfuncties; bij droogte, hitte en wateroverlast, een gezonde en veilige leefomgeving.

Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik
De provincie en partners gaan nieuwe ontwikkelingen bezien in samenhang met de bestaande voorraad. Als leidend principe wordt de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik gehanteerd. De juridische basis hiervoor is de ladder voor duurzame verstedelijking die het Rijk heeft vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

Omgevingsverordening Gelderland
De verordening voorziet ten opzichte van de Omgevingsvisie niet in nieuw beleid en is daarmee dus beleidsneutraal. De inzet van de verordening als juridisch instrument om de doorwerking van het provinciaal beleid af te dwingen is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen.

Planspecifiek
De provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening stellen geen specifieke eisen aan voorliggende locatie. Geconcludeerd wordt dat het initiatief uitvoerbaar is vanuit het provinciale beleid.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Structuurvisie Druten
De gemeenteraad van de gemeente Druten heeft op 16 februari 2012 de Structuurvisie Druten vastgesteld. De structuurvisie vormt voor de gemeente Druten het kader waarbinnen de gemeente, samen met anderen, ontwikkelingen initieert en projecten (van anderen) beoordeelt. Het beleid, zoals opgenomen in de structuurvisie, wordt op termijn doorvertaald naar de verschillende bestemmingsplannen.

Planspecifiek
Op de kaart van de structuurvisie is het plangebied aangewezen als 'Bestaand woongebied'. Inzet van de gemeente is woningen ten behoeve van de eigen behoefte te realiseren binnen de kernen. Daarbij wordt de voorkeur gegeven aan inbreidingslocaties en invulling van open plekken in lintbebouwing. Bij het realiseren van invulling van de woonbehoefte moet de sfeer en identiteit van de afzonderlijke kernen worden behouden. Daarnaast dient bij herontwikkeling sprake zijn van een kwaliteitsverbetering.

De nieuwe woning wordt gebouwd binnen het bestaand stedelijk gebied van de kern Afferden. Bij de inpassing en uitstraling van het initiatief wordt daarnaast aangesloten bij omliggende (woon)percelen. Geconcludeerd wordt dat het plan aansluit bij de structuurvisie van Druten.

3.3.2 Woonvisie Druten
De gemeenteraad van Druten heeft op 21 december 2016 besloten tot het vaststellen van de “Woonvisie 2016-2021 Samen werken aan beter wonen”. De visie is uitgewerkt aan de hand van vijf speerpunten:
1. Faseren, doseren en samenwerken
Vanwege de groei van het aantal huishoudens is Druten zet de gemeente in op het vergroten van de woningvoorraad. In totaal dienen er 310 woningen te worden toegevoegd in de periode 2012 t/m 2019. Hierbij wordt gestreefd naar een goede afstemming van vraag en aanbod op de woningmarkt, zowel kwantitatief als kwalitatief.
2. Invulling geven aan woonwensen
Met name door het aanbod van betaalbare eengezinskoopwoningen te vergroten wil de gemeente de mogelijkheden van jonge gezinnen vergroten. Daarnaast zet de gemeente in op het bouwen van levensloop bestendige woningen om de vergrijzing eveneens te faciliteren.
3. Betaalbaar wonen voor wie dat nodig heeft
De sociale voorraad dient met 25 woningen toe te nemen naar 1.960 woningen in 2021. Daarbij is het vooral belangrijk dat er meer doorstroming komt op de huurmarkt. Dit kan gefaciliteerd worden door een meer passend aanbod te realiseren in (dure) huursector en koopwoningen.
4. Leefbare wijken en dorpen
Vooral op het vlak van het schoon, heel en veilig houden van de buurt hebben corporaties nog mogelijkheden om hierin een bijdrage te leveren. Hiertoe verstrekt de gemeente een leefbaarheidsbudget.

5. Toekomstbestendig wonen

Toekomstbestendig wonen bestaat uit twee elementen; levensloopgeschiktheid en energiezuinigheid, d.m.v. o.a. gasloos bouwen.

Planspecifiek

De realisatie van de woning past binnen speerpunt 1, 2, 3 en 5 van de woonvisie. Daarmee wordt er voldaan aan de beleid van de gemeente en is het initiatief passend op deze locatie.

3.3.3 Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP)

Het doel van het GVVP is om aan te sluiten op de gewenste ruimtelijke en economische ontwikkeling van de gemeente. In het GVVP zijn zowel de bestaande situatie als de gevolgen van diverse toekomstige ontwikkelingen in beeld gebracht.

In het GVVP zijn de volgende uitgangspunten opgenomen:

- Bereikbaarheid is een voorwaarde voor het functioneren van de gemeente. Ontwikkelingen in mogelijk toenemende intensiteit verdienen nader onderzoek;
- Het verkeers- en vervoerbeleid ondersteunt de ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de gemeente. De ontsluiting bij nieuwe woningbouw en bedrijventerreinen moet uiteraard goed geregeld zijn;
- Het verkeers- en vervoerbeleid draagt bij aan de realisatie van een aantal projecten;
- Verbeteren van de leefbaarheid in het algemeen. Bij leefbaarheid gaat het om een veilige fysieke ruimte, maar ook om een geluidarme en schone leefruimte;
- Koesteren van de landelijke fijnmazige structuur van netwerken voor fiets, wandelen en auto. Geen grote doorgaande wegen, behalve de N322 en haar ontsluitingswegen;
- De gemeente is aantrekkelijk voor toerisme en recreatie. Dit punt benadrukken door wandel- en fietspadenstructuur en inrichting te verbeteren.

Voor alle wegen wordt een inrichting conform de wegcategorisering van Duurzaam Veilig voorgestaan. Het wegennet van de gemeente Druten is verdeeld in drie wegcategorieën: stroomwegen, gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen. Op stroomwegen staat het doorstromen van verkeer centraal. Ook de kruispunten op stroomwegen zijn zodanig ingericht dat het verkeer zo min mogelijk vertraging ondervindt van het kruispunt. De provinciale Maas en Waalweg (N322) is de enige stroomweg op het grondgebied van Druten.

Planspecifiek

Het plangebied wordt door middel van een inrit ontsloten via de Pas. In het kader van de omgevingsvergunning voor bouwen zal deze ontsluiting zijn definitieve plek krijgen op het perceel. Gezien de zeer beperkte toename aan verkeersbewegingen als gevolg van de ontwikkeling is nader onderzoek naar bereikbaarheid van het plangebied en effecten op de rest van de gemeente niet aan de orde. Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar de paragraaf 4.4 Verkeer en Parkeren.

3.3.4 Nota Parkeernormen Druten

De nota parkeernormen dient als leidraad voor de verkeerskundige toetsing van nieuwe bouwplannen en heeft als doel het totale gemeentelijke parkeerareaal in evenwicht te houden en de bereikbaarheid en leefbaarheid binnen de gemeente te waarborgen. In de Nota Parkeernormen zijn voor verschillende functies parkeereisen opgenomen. Uitgangspunt is dat benodigde parkeerplaatsen op eigen terrein worden gerealiseerd. Indien dat niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend waarbij per ontbrekende parkeerplaats een bijdrage in het parkeerfonds is verschuldigd.

Planspecifiek
In paragraaf 4.4 is opgenomen dat er in voorliggend initiatief wordt voldaan aan de parkeernormen opgenomen in de Nota Parkeernormen van de gemeente Druten. Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar de paragraaf 4.4 Verkeer en Parkeren.

3.3.5 Welstandsnota

Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning wordt een initiatief beoordeeld of het betreffende bouwwerk niet in strijd is met 'redelijke eisen van welstand'. Om de inhoudelijke kennis aan juridisch houdbare criteria en efficiënte procedures te koppelen is door de raad van de gemeente Druten de Welstandsnota vastgesteld. Voor de inwoners en initiatiefnemers voor nieuwe bouwwerken binnen de gemeente Druten biedt de nota meer inzicht in de toetsing door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en meer zekerheid vooraf over de haalbaarheid van bouwplannen.

Planspecifiek
Voorliggend plan betreft de bestemmingswijziging ten behoeve van het omzetten van de agrarische bestemming naar de woonbestemming. Een gedetailleerd bouwplan is in deze fase nog niet aan de orde. Bij de aanvraag omgevingsvergunning zal voorliggend initiatief worden getoetst aan de Welstandsnota. In die fase treedt de initiatiefnemer in overleg met de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit om te komen tot een voor een ieder gewenste ruimtelijke invulling van de planlocatie.

3.3.6 Geldend bestemmingsplan

Het plangebied ligt in het planologische regime van het bestemmingsplan 'Kom Afferden'. Dit bestemmingsplan is op 16 februari 2012 vastgesteld door de raad van de gemeente Druten. De volgende afbeelding toont een uitsnede van de verbeelding van het geldende bestemmingsplan.

Uitsnede verbeelding geldend bestemmingsplan

In het geldende bestemmingsplan heeft het plangebied de bestemming 'Agrarisch'. Daarnaast heeft het perceel de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1'. Het realiseren van een woning is niet toegestaan binnen de bestemming 'Agrarisch'. Om het voorgenomen initiatief mogelijk te maken is voorliggende herziening van het bestemmingsplan opgesteld.

Hoofdstuk 4 Uitvoerbaarheid

De uitvoerbaarheid van een bestemmingsplan moet als gevolg van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) aangetoond worden (artikel 3.1.6 van het Bro). Daaronder valt zowel de onderzoeksverplichting naar verschillende ruimtelijk relevante aspecten (geluid, bodem, etc.) als ook de economische uitvoerbaarheid van het plan.

4.1 Milieu

4.1.1 Bodem

Op grond van de Wet Bodembescherming (Wbb) moet aangetoond worden dat de kwaliteit van de bodem en het grondwater in het plangebied in overeenstemming zijn met het beoogde gebruik. De bodemkwaliteit kan namelijk van invloed zijn op de beoogde functie van het plangebied. Bij een functiewijziging zal in veel gevallen een specifiek bodemonderzoek moeten worden uitgevoerd.

Planspecifiek

De gronden waarop de nieuwe bebouwing gesitueerd zal zijn, zijn momenteel in gebruik als agrarisch. Dit gebruik zal in de toekomstige situatie wijzigen naar een strenger bodemgebruik. Bodemonderzoek is derhalve noodzakelijk om te verantwoorden dat de bodem geschikt is voor de bestemming 'Wonen'. Hiervoor is door Verhoeven Milieu een verkennend bodemonderzoek en asbestonderzoek uitgevoerd. Hieronder zijn de conclusies overgenomen, het volledige onderzoek is opgenomen als bijlage 1 opgenomen.

Conclusie verkennend bodemonderzoek

Voor de algemene bodemkwaliteit werd de hypothese gesteld van een verdachte locatie met betrekking tot het voorkomen van bodemverontreiniging. Op het oorspronkelijke maaiveld (klei) is in de loop der jaren een zandlaag gecreeerd met puinbijmengingen. Ten behoeve van het aantonen van de algemene NEN-kwaliteit zijn in het onderzoek zowel de zandlagen met bodemvreemde bijmengingen als de oorspronkelijke kleilagen geanalyseerd en een extra NEN-pakket ingezet. Op basis van de onderzoeksresultaten kan de gestelde hypothese worden verworpen, aangezien in de grond en in het grondwater maximaal licht verhoogde gehalten zijn aangetroffen. In zowel de zandlagen als oorspronkelijke kleilagen zijn geen noemenswaardige verontreinigingen aangetroffen voor de NEN-parameters. De verdachte hypothese voor het teeltlaagonderzoek wordt eveneens verworpen, aangezien in de (oorspronkelijke) teeltlaag geen verhoogde gehalten voor de geanalyseerde OCB zijn aangetoond.

De aangetoonde verontreinigingen betreffen overschrijdingen van de streef- op achtergrondwaarden. Aangezien de (gestandaardiseerde) meetwaarden de index van 0,5 niet overschrijden zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

Conclusie verkennend onderzoek naar asbest

Voor wat betreft asbest is eveneens de hypothese gesteld van een verdachte locatie. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt de gestelde hypothese verworpen. Zowel zintuiglijk als analytisch is geen asbest aangetoond in zowel de zandlagen als de diepere kleilagen, ook in de meest verdachte zandlaag met sterke bijmengingen is geen asbest aangetroffen. Ondanks dat de herkomst van de zandlagen niet bekend is, zijn hierin geen ernstige verontreinigingen aangetroffen.

Algehele conclusie en aanbevelingen
Middels de voorliggende onderzoeken is de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem (inclusief asbest) ter plaatse van de onderzoekslocatie gelegen aan de Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden (Gld.) in voldoende mate vastgesteld. Vanuit milieuhygiënisch oogpunt bestaan geen bezwaren tegen de geplande functiewijziging naar bodem.

4.1.2 Lucht

De mate van blootstelling aan luchtverontreiniging speelt een rol in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Met betrekking tot 'luchtkwaliteit' zijn twee aspecten van belang. Ten eerste of de luchtkwaliteit ter plaatse de nieuwe functie toelaat (de gevoeligheid van de bestemming) en ten tweede wat de bijdrage is van het plan aan die luchtkwaliteit.

Luchtkwaliteit ter plaatse
In de Wet milieubeheer zijn normen opgenomen voor de concentraties van een aantal stoffen in de buitenlucht ter bescherming van de mens. De twee belangrijkste stoffen zijn PM_{10} (fijnstof) en NO_2 (stikstofdioxide). Voor beide stoffen bedraagt de grenswaarde 40 µg/m^3.

Bijdrage aan luchtkwaliteit
In de Wet milieubeheer zijn de belangrijkste bepalingen over luchtkwaliteitseisen opgenomen. De Wet maakt een onderscheid tussen 'kleine' en 'grote' projecten. Kleine projecten dragen 'niet in betekenende mate' (NIBM) bij aan verslechtering van de luchtkwaliteit. Een paar honderd grote projecten dragen juist wel 'in betekenende mate' bij aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Het gaat hierbij vooral om bedrijventerreinen en infrastructuur (wegen).

Wat het begrip 'in betekenende mate' precies inhoudt, staat in de algemene maatregel van bestuur "Niet in betekenende mate bijdragen" (Besluit NIBM). Op hoofdlijnen komt het erop neer dat 'grote' projecten die jaarlijks meer dan 3 procent bijdragen aan de jaargemiddelde norm voor fijn stof en stikstofdioxide (1,2 microgram per m^3) een 'betekenend' negatief effect hebben op de luchtkwaliteit. 'Kleine' projecten die minder dan 3 procent bijdragen, kunnen doorgaan zonder toetsing. Dat betekent bijvoorbeeld dat lokale overheden een toevoeging van minder dan 1.500 huizen niet hoeven te toetsen aan de normen voor luchtkwaliteit, omdat een dergelijk project per definitie niet boven de 3%-norm komt.

Gevoelige bestemmingen
Met het Besluit gevoelige bestemmingen wordt de vestiging van zogeheten 'gevoelige bestemmingen' in de nabijheid van provinciale- en rijkswegen beperkt. Het Besluit is gericht op bescherming van mensen met een verhoogde gevoeligheid voor fijn stof (PM_{10}) en stikstofdioxide (NO_2), in het bijzonder kinderen, ouderen en zieken. Indien een project betrekking heeft op een gevoelige bestemming en geheel of gedeeltelijk is gelegen binnen een afstand van 300 meter van een rijksweg of 50 meter van een provinciale weg (gemeten vanaf de rand van de weg) mag het totaal aantal mensen dat hoort bij een gevoelige bestemming niet toenemen als overschrijding van de grenswaarden voor PM_{10} of NO_2 dreigt/plaatsvindt. De volgende gebouwen met de bijbehorende terreinen zijn aangemerkt als gevoelige bestemming:

- scholen;
- kinderdagverblijven;
- verzorgings-, verpleeg- en bejaardentehuizen.

Het gaat hierbij niet om bestemmingen in de meest enge zin van het woord, maar om alle vergelijkbare functies, ongeacht de exacte aanduiding ervan in bestemmingsplannen en andere besluiten.

Planspecifiek

Luchtkwaliteit ter plaatse van het initiatief

Vanuit een goede ruimtelijke ordening is de huidige luchtkwaliteit ter plaatse getoetst met behulp van de NSL Monitoringstool (www.nsl-monitoring.nl). Door de metingen ter plaatse te toetsen aan de grenswaarden is gekeken of er sprake is van een goed woon- en leefklimaat. Uit metingen van het rekenpunt 15576683 (aan de Maas- en Waalweg ter hoogte van plangebied) zijn de volgende concentraties naar voren gekomen:

	NO2 (stikstofdioxide)	PM10 (Fijn stof)
Gemeten totale concentratie jaargemiddelde 2015 (µg/m^3)	19,5 µg/m^3	7,2 µg/m^3
Grenswaarde concentratie (µg/m3)	40 µg/m^3	40 µg/m^3

De gemeten concentraties stikstofdioxide en fijn stof liggen ruim onder de gestelde grenswaarden. Met betrekking tot de luchtkwaliteit zijn geen belemmeringen voor onderhavig initiatief.

De WHO en GGD hanteren advieswaarden voor fijn stof (PM10) van 20 microgram per kuub, wat lager ligt dan de wettelijke grenswaarden. Aan deze waarden wordt voldaan waardoor er sprake is van acceptabele concentraties en een goed woon- een leefklimaat.

Bijdrage initiatief

Onderhavig initiatief betreft het realiseren van één woning. Ten aanzien van de bijdrage aan luchtkwaliteit is het initiatief van geringe omvang ten opzichte van de benoemde grenswaarde (3%). Op basis van de te verwachten toename aan verkeersbewegingen (zie 4.4) ten gevolge van het project is te concluderen dat dit project 'niet in betekende mate' bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Een nadere toetsing ten aanzien van het aspect luchtkwaliteit kan daarom achterwege blijven.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect luchtkwaliteit.

4.1.3 Geluid

De mate waarin het geluid het woonmilieu mag belasten, is geregeld in de Wet geluidhinder (Wgh). De kern van de wet is dat geluidsgevoelige objecten worden beschermd tegen geluidhinder uit de omgeving. In de Wgh worden de volgende objecten beschermd:

- woningen;
- geluidgevoelige gebouwen, zoals scholen, ziekenhuizen, verzorgings- en verpleeghuizen, psychiatrische instellingen en kinderdagverblijven;
- geluidsgevoelige terreinen (woonwagenstandplaatsen en bestemde ligplaatsen voor woonschepen).

Het beschermen van deze geluidsgevoelige objecten gebeurt aan de hand van vastgestelde zoneringen. Binnen deze zones bepaalt het bevoegd gezag de te hanteren grenswaarden. Er geldt een voorkeursgrenswaarde en een bovengrens (hoger mag niet). De Wgh gaat verder onder meer ook in op geluidwerende voorzieningen, geluidbelastingkaarten en actieplannen. De belangrijkste bronnen van geluidhinder die bij een ruimtelijke ontwikkeling aan de orde kunnen zijn betreffen: industrielawaai, wegverkeerslawaai en spoorweglawaai.

Planspecifiek

Voor voorliggend document is het van belang te kijken naar de mogelijke gevolgen van wegverkeerslawaai. De woning is geprojecteerd aan de Pas binnen de bebouwde kom van Afferden. De planlocatie ligt buiten de zone van de noordelijke gelegen Van Heemstraweg (rond dergelijke zones dient binnen 200 meter van deze weg

onderzoek te worden gedaan naar de invloed van wegverkeerlawaai) waarmee deze weg geen invloed heeft op het plan. De Pas en de zuidelijk gelegen Koningstraat zijn geen gezoneerde wegen, dit betreffen 30 km/h wegen. De afstand tot de Koningweg is zodanig groot en is afgeschermd door middel van tussenliggende bebouwing dat er wat betreft het aspect geluid geen problemen zijn te verwachten. Dit geldt eveneens voor De Pas, dit betreft een rustige, doodlopende weg met een dermate smal profiel dat wegverkeerlawaai geen belemmering vormt voor de voorgenomen ontwikkeling.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect geluid.

4.1.4 Geur

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt het toetsingskader voor milieuvergunningen als het gaat om geurhinder van veehouderijen met landbouwhuisdieren. De Wgv maakt onderscheid in dieren met en dieren zonder een vastgestelde geuremissiefactor. Voor de eerste soort wordt de geurbelasting bij geurgevoelige objecten berekend, voor de tweede gelden minimumafstanden tot dergelijke objecten (ook wel bekend onder de term 'vaste afstandsdieren'). De Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv) bepaald in bijlage 1 voor welke dieren geuremissies zijn vastgelegd. Als het (beoogde) veehouderijbedrijf niet in deze regeling wordt genoemd betreft het vaste afstandsdieren.

Op grond van artikel 3 lid 1 van de Wgv gelden de volgende normen ten behoeve van vergunningverlening voor dieren met een geuremissiefactor:

geurgevoelig object gelegen in:	maximaal toegestane geurbelasting (odour units per m^3 lucht)
concentratiegebied binnen bebouwde kom	3,0 ouE/m^3
concentratiegebied buiten bebouwde kom	14,0 ouE/m3
niet-concentratiegebied binnen bebouwde kom	2,0 ouE/m^3
niet-concentratiegebied buiten bebouwde kom	8,0 ouE/m^3

Als het geen bedrijf is waar een geuremissiefactor voor is vastgelegd gelden de volgende eisen:

- binnen de bebouwde kom geldt een afstand van 100 meter;
- buiten de bebouwde kom geldt een afstand van 50 meter.

Tot slot geldt voor zowel dieren met als voor dieren zonder geuremissiefactoren altijd een minimumafstand tussen de buitenzijde van een dierenverblijf en de buitenzijde van een geurgevoelig object. Dit betreft 50 respectievelijk 25 meter voor hetzij binnen danwel buiten de bebouwde kom.

De Wet geurhinder en veehouderij kent een omgekeerde werking. Dat wil zeggen dat ook bij plannen die woningbouwlocaties mogelijk maken wordt getoetst aan de normen van de Wet geurhinder en veehouderij. Bij ruimtelijke ordeningsplannen moet worden beoordeeld of sprake is van een goed woon- en verblijfklimaat.

Geurverordening Druten

De gemeenteraad van Druten heeft een geurverordening vastgesteld, de ‘Verordening geurhinder en veehouderij Druten 2009’. Op grond van deze de geurverordening bedraagt voor andere diercategorieën (waarvan geen geuremissie per dier is vastgesteld) de afstand tussen een veehouderij en een geurgevoelig object:

- Binnen de bebouwde kom ten minste 50 meter;
- Buiten de bebouwde kom ten minste 25 meter;

Planspecifiek
Naast de planlocatie ligt een kleinschalige paardenfokkerij, tegelijkertijd met deze ontwikkeling is een gewijzigde melding activiteitenbesluit ingediend waarin de afstand van de stallen tot de voorgenomen woning en dieraantallen wordt aangepast. Op basis van deze aangepast melding is een nieuwe berekening van de geurhinder uitgevoerd. Deze geurberekening met onderbouwing voor de uitgangspunten is als bijlage 2 toegevoegd aan de toelichting. Uit de geurberekening blijkt dat de nieuwe woning voldoet aan de norm van 2,0 ouE/m^3 en de minimale afstand van 50 meter tussen het emissiepunt van de veehouderij en de nieuwe woning.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect geur.

4.1.5 Milieuzonering
Milieuzonering is het aanbrengen van een ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies. Doel is om bij het opstellen van een ruimtelijk plan een goed en veilig leefklimaat te waarborgen, maar tegelijkertijd ook aan bedrijven voldoende milieuruimte te bieden voor het uitoefenen van hun activiteiten.

De mate waarin bedrijven invloed hebben op hun omgeving is afhankelijk van de aard van de bedrijvigheid en de afstand tot een gevoelige bestemming. Milieugevoelige bestemmingen zijn gebouwen en terreinen die naar hun aard bestemd zijn voor het verblijf van personen gedurende de dag of nacht of een gedeelte daarvan (bijvoorbeeld woningen). Daarnaast kunnen ook landelijke gebieden en/of andere landschappen belangrijk zijn bij een zonering tot andere, minder gevoelige, functies zoals bedrijven.

Milieuzonering heeft betrekking op aspecten met een ruimtelijke dimensie, zoals geluid, geur, gevaar en stof. De mate van belasting, en daarmee de gewenste aan te houden afstand, kan per aspect en per bedrijfstype en verschillen. In de publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is een lijst opgenomen met daarin de minimale richtafstanden tussen een gevoelige bestemming en bedrijven. Van deze richtafstanden kan worden afgeweken, mits wordt onderbouwd waarom de feitelijke milieuhinder als minder belastend wordt gezien.

Het belang van milieuzonering wordt steeds groter aangezien functiemenging steeds vaker voorkomt. Hierbij is het motto: 'scheiden waar het moet, mengen waar het kan'.

Planspecifiek
In de omgeving van het plangebied zijn een aantal bedrijven gelegen die van belang kunnen zijn voor de ontwikkeling van de locatie. Het gaat hier om de volgende bedrijven:
- grondverzet- en sierbestratingbedrijf aan de Pas 3a;
- paardenhouderij aan de Koningstraat 51.
- opleidings- en meditatiecentrum aan de Koningstraat

Gezien de gemengde omgeving kan in dit geval een stap lager dan die van een rustige woonwijk gehanteerd worden.

Grondverzet- en sierbestratingsbedrijf
Het grondverzet- en sierbestratingsbedrijf aan de Pas 3a is een aannemingsbedrijf met werkplaats, groter dan 1000 m2, waarmee het een 3.1 categoriebedrijf betreft (SBI-2008 code 41.2 volgens de VNG-brochure). Voor een categorie 3.1 bedrijf is de minimale gewenste afstand 30 meter (in gemengd gebied). Het bedrijf is gelegen op circa 57 meter van het plangebied. Het plangebied is derhalve niet gelegen binnen de hindercirkel van het bedrijf.

Paardenhouderij
Voor een paardenhouderij is het milieuaspect geur dominant (SBI-2008 nr. 0143.1, milieucategorie 3.1). In voorgaande paragraaf 4.1.4 Geur is uiteengezet dat met de verplaatsing van de stal (het emissiepunt) op het perceel Koningsstraat 51 wordt voldaan aan de richtafstand behorend bij de paardenhouderij. Voor wat betreft de overige aspecten resteert een minimale afstand van 30 meter (categorie 2). Deze bedrijfsactiviteiten vinden op voldoende afstand (> 10 meter) plaats gezien het een gemengd gebied betreft.

Opleidings- en meditatiecentrum
Het betreft hier een boeddhistische organisatie die in de voormalige kerk haar opleidingsactiviteiten uitvoert en ruimte biedt voor meditatie en bezinning. Een dergelijke functie is niet omschreven binnen bedrijven en milieuzonering. Maar komt overeen met die van een kerkgebouw of buurtcentrum. De minimale gewenste afstand bedraagt 10 meter. De feitelijke afstand is 25 meter.

Geconcludeerd wordt dat het initiatief uitvoerbaar is ten aanzien van het aspect Bedrijven en milieuzonering.

4.1.6 Externe veiligheid
Het beleid voor externe veiligheid is gericht op het beperken en beheersen van risico's voor de omgeving die ontstaan door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen. Hierbij gaat het om risicovolle inrichtingen, transportroutes voor het vervoer van gevaarlijke stoffen en buisleidingen.

De verplichting om in een ruimtelijk plan in te gaan op deze risico's komt voort uit het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen' (Bevi), het 'Besluit externe veiligheid transportroutes' (Bevt) en het 'Besluit externe veiligheid buisleidingen' (Bevb). Daarnaast zijn in het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Vuurwerkbesluit veiligheidsafstanden genoemd die moeten worden aangehouden rond stationaire risicobronnen, niet zijnde een Bevi-inrichting.
De wetgeving richt zich op het beschermen van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. Kwetsbaar zijn onder meer woningen, onderwijs- en gezondheidsinstellingen, en kinderopvang- en dagverblijven, en grote kantoorgebouwen (>1500 m²). Beperkt kwetsbaar zijn kleinere kantoren en winkels, horeca, parkeerterreinen en bedrijfsgebouwen waarin geen grote aantallen personen aanwezig zijn.

Binnen het beoordelingskader voor externe veiligheid staan twee kernbegrippen centraal: het plaatsgebonden risico (PR) van 10^{-6} per jaar en het groepsrisico (GR). Het plaatsgebonden risicobeleid bestaat uit harde afstandscontouren tussen risicobron en (beperkt) kwetsbaar object. Het wordt uitgedrukt in een contour van 10^{-6} per jaar (de kans dat per jaar 1 persoon overlijdt door een ongeluk met een gevaarlijke stof mag niet groter zijn dan 1 op een miljoen). Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. Bij de berekening van het groepsrisico spelen mee de aard en hoeveelheid van de gevaarlijke stoffen en het aantal potentiële slachtoffers.

Voor de beoordeling van een ruimtelijk plan moet worden vastgesteld of het plangebied is gelegen binnen de PR en/of de invloedsgebieden van het GR. Binnen de 10^{-6}-contour is het realiseren van kwetsbare objecten niet toegestaan.

Voor inrichtingen geldt dat verantwoording van het groepsrisico verplicht is wanneer binnen het invloedsgebied van een risicobron nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten worden toegelaten. Voor transportassen (weg, spoor en water) geldt dat de verantwoording van het groepsrisico verplicht is wanneer sprake is van toename van het aantal personen (en daarmee een toename van het groepsrisico) of overschrijding van de oriëntatiewaarde.

Planspecifiek
Via de website risicokaart.nl kan voor de locatie worden vastgesteld of er in de directe omgeving inrichtingen, buisleidingen en / of belangrijke transportroutes aanwezig zijn die in het kader van de externe veiligheid van belang zijn. Bijgevoegd een screenshot van die website.

Uitsnede risicokaart, plangebied aangegeven met blauw

Uit raadpleging van de risicokaart volgt dat er in de directe omgeving van het plangebied geen risicovolle inrichtingen aanwezig zijn. Daarnaast is er ook geen sprake van het vervoer van gevaarlijke stoffen in de omgeving van het plangebied. Het aspect externe veiligheid vormt derhalve geen belemmering voor de voorgenomen ontwikkeling.

4.2 Water

Water is een belangrijk thema in de ruimtelijke ordening. Door verstandig om te gaan met het water kan verdroging en wateroverlast voorkomen worden en de kwaliteit van het water hoog gehouden worden.
Op Rijksniveau en Europees niveau zijn de laatste jaren veel plannen en wetten gemaakt met betrekking tot water. De belangrijkste hiervan zijn het Waterbeleid voor de 21e eeuw, de Waterwet en het Nationaal Waterplan.

Waterbeleid voor de 21e eeuw
De Commissie Waterbeheer 21e eeuw heeft advies uitgebracht over het toekomstige waterbeleid in Nederland. De adviezen van de commissie staan in het rapport 'Anders omgaan met water, Waterbeleid voor de 21ste eeuw' (WB21). De kern van het rapport WB21 is dat water de ruimte moet krijgen, voordat het die ruimte zelf neemt. In het Waterbeleid voor de 21e eeuw worden twee principes (drietrapsstrategieën) voor duurzaam waterbeheer geïntroduceerd:

- vasthouden, bergen en afvoeren: dit houdt in dat water zoveel mogelijk bovenstrooms wordt vastgehouden in de bodem en in het oppervlaktewater. Indien nodig wordt overtollig water tijdelijk geborgen in bergingsgebieden en pas als vasthouden en bergen niet meer mogelijk is wordt het water afgevoerd.

- schoonhouden, scheiden en zuiveren: hier gaat het erom dat het water zoveel mogelijk schoon wordt gehouden. Vervolgens worden schoon en vuil water zoveel mogelijk gescheiden en als laatste komt het zuiveren van verontreinigd water aan bod.

Waterwet
De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater, grondwater en hemelwater en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan kabinetsdoelstellingen zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten. Een belangrijk gevolg van de Waterwet is dat de aloude vergunningstelsels uit de voorheen afzonderlijke waterbeheerwetten zijn gebundeld. Dit resulteert in één vergunning, de watervergunning.

Nationaal Waterplan
Op basis van de Waterwet is het Nationaal Waterplan vastgesteld door het kabinet. Dit Nationaal Waterplan geeft de hoofdlijnen, principes en richting van het nationale waterbeleid in de planperiode 2016-2021, met een vooruitblik richting 2050. Het Nationaal Waterplan richt zich op bescherming tegen overstromingen, beschikbaarheid van voldoende en schoon water en de diverse vormen van gebruik van water. Het geeft maatregelen die in de periode 2016-2021 genomen moeten worden om Nederland ook voor toekomstige generaties veilig en leefbaar te houden en de kansen die water biedt te benutten.

Watertoets
De 'watertoets' is een instrument dat waterhuishoudkundige belangen expliciet en op evenwichtige wijze laat meewegen bij het opstellen van ruimtelijke plannen en besluiten. Het is geen technische toets, maar een proces waarbij de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan en de waterbeheerder met elkaar in gesprek gaan voorafgaand aan de vaststelling van het plan. De watertoets bestaat uit twee onderdelen:
- de verplichting aan initiatiefnemers van ruimtelijke plannen om de waterbeheerder vroegtijdig in de planvorming te betrekken, en
- de verplichting aan initiatiefnemers van ruimtelijke plannen om in hun plan verantwoording af te leggen over de manier waarop omgegaan is met de inbreng van de waterbeheerder. Dit laatste gebeurt doorgaans in de waterparagraaf bij het betreffende plan.

Planspecifiek
Beleid Waterschap Rivierenland
Met ingang van 27 november 2015 is het Waterbeheerprogramma 2016-2021 'Koers houden, kansen benutten' bepalend voor het waterbeleid. Dit plan gaat over het waterbeheer in het hele rivierengebied en het omvat alle watertaken van het waterschap: waterkeringen, waterkwantiteit, waterkwaliteit, wegen en waterketen.
Daarnaast beschikt het Waterschap Rivierenland over een verordening: de Keur voor waterkeringen en wateren. Hierin staan de geboden en verboden die betrekking hebben op watergangen en waterkeringen. Voor het uitvoeren van werkzaamheden kan een vergunning nodig zijn. De werkzaamheden in of nabij de watergangen en waterkeringen worden getoetst aan de beleidsregels.

Het Waterschap Rivierenland hanteert de beleidsregel 'Nieuwe lozingen vanaf verhard oppervlak'. Deze heeft als doel de versnelde afvoer van hemelwater als gevolg van de uitbreiding van het verhard oppervlak te beperkten tot de maatgevende afvoer van het landelijk gebied. Een uitbreiding van het verhard oppervlak moet vanuit waterhuishoudkundig opzicht dus waterbalans-neutraal plaatsvinden.

Om te voorkomen dat individuele bewoners voor kleine voorzieningen zoals serres, tuinschuurtjes, enkele woning, etc., moeten compenseren geldt er een eenmalige vrijstelling van de compensatieplicht van 500 m² voor stedelijk gebied en 1.500 m² voor landelijk gebied. Deze vrijstelling geldt alleen voor particulieren.

Er moet voldoende berging zijn bij extremere omstandigheden. Voor ontwikkeling met een toename van verhard oppervlak tot 5.000 m² kan een standaardberekening worden toegepast, waarbij wordt uitgegaan van een maatgevende bui die eenmaal in de 10 jaar voorkomt. Vuistregel daarbij is dat 436 m³ waterberging per hectare verhard oppervlak nodig is.

Uit deze vuistregel volgt de volgende berekening:
Benodigde compensatie = Toename verhard opp (in m²) * 0,0436

Gemeentelijk beleid
verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 (vGRP)
Het vGRP heeft tot doel de volksgezondheid en het milieu te beschermen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten:

- Voorkomen van verontreiniging van bodem, grond- en oppervlaktewater;
- Voorkomen van letsel en schade door wateroverlast.

In het vGRP is opgenomen wat de gemeente wil bereiken op het gebied van afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater, wat ze er voor gaat doen en wat dit kost. Het vGRP is de leidraad voor beleid en handelen bij:

- het inspelen op klimaatverandering;
- het vergroten van het waterbewustzijn van de samenleving;
- het anticiperen op de Omgevingswet.

Met de vaststelling van het vGRP op 1 maart 2018 is de voorloper Waterplan Druten afgesloten.

Watertoets en geohydrologische quickscan
Voor dit plan is de digitale watertoets ingevuld. Hieruit blijkt dat er geen (beschermingszones van) beschermde waterkeringen/watergangen in het plangebied liggen. Op basis van de digitale procedure blijkt dat het plan geen groot effect heeft op water (geen groot waterbelang) en dat kan worden volstaan met een standaard wateradvies van het waterschap. Daarnaast is een geohydrologische quickscan uitgevoerd, zie voor beide documenten bijlage 3. Op basis van de watertoets en de quickscan wordt het volgende geconcludeerd voor het plangebied:

Afvalwater:
In de Pas is een gemengd rioolstelsel gelegen. Als gevolg van de ontwikkeling zal het aanbod van vuilwater op het riool wijzigen. Het vuilwater zal in de toekomstige situatie worden aangesloten op het bestaande rioleringsstelsel in de Pas. Hiertoe wordt door de initiatiefnemer een aanvraag ingediend bij de gemeente. Gezien de beperkte toename van het aanbod van vuilwater als gevolg van de realisatie van het initiatief zijn er geen belemmeringen te verwachten en is het initiatief uitvoerbaar.

Hemelwater:
De bovengrond bestaat voornamelijk uit kleiig, uiterst fijn matig humeus zand. De ondergrond bestaat tot 2,4 m -mv uit zwak tot sterk zandige klei. Op basis van de resultaten uit het waterdoorlatendheidsonderzoek wordt de bodem binnen planlocatie, mede op basis van de textuur, niet geschikt geacht voor de infiltratie van hemelwater. Geadviseerd wordt om voor een bergende voorziening te kiezen aangezien infiltratie slecht tot niet mogelijk zal zijn.

Vanuit het gemeentelijk waterbeleid dient hemelwater te worden geborgd op eigen terrein. Om te bepalen of en hoeveel hemelwaterberging er gerealiseerd dient te worden, is het nodig om de toename van het verhard oppervlak te bepalen. Het plangebied betreft een (voormalig) agrarisch terrein. In de huidige situatie is in het

plangebied, met een oppervlakte van circa 785 m², nagenoeg geen verhard oppervlak aanwezig.

In de toekomstige situatie is het verharde oppervlakte als volgt opgebouwd:
- Verhard oppervlakte bebouwing = totaal oppervlakte bouwvlak = 170 m².
- Bijgebouwen en verharding op onbebouwde gronden (inrit, parkeerplaatsen, terrassen) = 615 m² x 30% = 185 m².

In totaal is er in de toekomstige situatie een verhard oppervlak van circa 355 m² aanwezig. De totale toename van het verhard oppervlak komt hiermee op 355 m². De benodigde compensatie is als volgt: 355 (in m²) * 0,0436 = 15,48 m³.

Om de wateropgave in te vullen is ervoor gekozen om het hemelwater op eigen terrein af te voeren. Dit zal gebeuren door een combinatie van een aantal bergingsvoorzieningen. Voorzieningen die hiervoor gebruikt zullen worden zijn het regenwater (deels) opvangen en hergebruiken in regenton, schutting (Rainwinner) of regenwaterbuffertank (ACO EasyGarden) en het toepassen van infiltratiekratten. Aangezien er voldoende mogelijkheden zijn om op eigen terrein in de benodigde (tijdelijke) waterberging te voorzien, wordt het plan uitvoerbaar geacht. De concrete uitwerking van de waterberging wordt opgenomen bij de definitieve aanvraag van de omgevingsvergunning.

Grondwater:
Uit de quickscan blijkt dat het grondwater van het eerste watervoerend pakket in zuid tot zuidwestelijke richting stroomt. Op basis van een interpolatie van grondwatergegevens uit de omgeving alsmede de grondwaterstromingsrichting, wordt voor de projectlocatie vooralsnog uitgegaan van een Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GHG) van circa 5,75 m +NAP. Hiermee zou de GHG zich op ± 1,55 m -mv bevinden. Een woonbestemming kan worden toegekend als de GHG niet hoger komt te staan dan 0,70 m onder maaiveld en 1,00 m onder toekomstig vloerpeil (ontwateringsdiepte). Geconcludeerd wordt dat hier aan wordt voldaan.

Oppervlaktewater:
Op basis van de leggerkaart van waterschap Rivierenland is in het plangebied en in de directe omgeving van de planlocatie geen oppervlaktewater gelegen. Er zijn daarmee geen belemmeringen voor het toekennen van de woonbestemming op het perceel.

Kwaliteit:
Bij nieuwbouw wordt geadviseerd de emissies vanuit bouwmaterialen richting het oppervlaktewater zoveel mogelijk te beperken in verband met de waterkwaliteit en zoveel mogelijk gebruik te maken van producten die voorzien zijn van een keurmerk. Daarnaast dient het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen zoveel mogelijk beperkt te worden en wordt geadviseerd bij voorkeur gebruik te maken van alternatieven hierin.

Conclusie
Geconcludeerd wordt dat het voorliggende bestemmingsplan uitvoerbaar is op het gebied van water.

4.3 Ecologie

Bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met de natuurwaarden ter plaatse. De Wet natuurbescherming beschermt natuurgebieden, inheemse soorten en het bosopstanden in Nederland.

Gebiedsbescherming
In de Wet natuurbescherming worden de zogenoemde Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Volgens deze Europese richtlijnen moeten lidstaten specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) beschermen om de biodiversiteit te behouden. Natura 2000-gebieden kennen een zogenaamde 'externe werking'. Dit betekent dat ontwikkelingen die buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden gelegen zijn, ook getoetst moeten worden of er significant negatieve effecten optreden op het betreffende gebied.

Soortenbescherming
Een hoofdstuk in de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van de in het wild voorkomende inheemse planten en dieren: de soortenbescherming. De wet richt zich vooral op het in stand houden van populaties van soorten die bescherming behoeven. In de wet zijn algemene en specifieke verboden vastgelegd ten aanzien van beschermde dier- en plantensoorten. Bekeken moet worden in hoeverre ruimtelijke plannen negatieve gevolgen hebben op beschermde dier- en plantensoorten en of er compenserende of mitigerende maatregelen genomen moeten worden. De wet geeft de mogelijkheid aan provincies om voor een bepaald aantal soorten via een verordening een algemene vrijstelling op bepaalde verbodsbepalingen te geven. Daarnaast geldt voor iedereen in Nederland altijd, dus ook los van het voorliggende beoogde ruimtelijke project, dat de zorgplicht nageleefd moet worden bij het verrichten van werkzaamheden. Voor menige soort geldt dat indien deze zorgplicht nagekomen wordt een bepaald beoogd project uitvoerbaar is.

Planspecifiek
Gebiedsbescherming
De ontwikkeling betreft de toevoeging van één woning binnen het bestaand stedelijk gebied. De planlocatie maakt daarbij geen deel uit van een beschermd gebied en/of locatie betreffende: Natura 2000, Beschermd natuurmonument, Wetland, Nationaal Park of Gelders Natuurnetwerk. De locatie is gelegen op een afstand van 210 meter tot het Gelders Natuurnetwerk en de Groene ontwikkelingszone, en op een afstand van 425 meter tot het dichtsbijzijnde Natura2000-gebied Rijntakken. Gelet op de aard van de voorgenomen ontwikkeling, afstand tot beschermd gebied kan een effect op Natura2000-gebieden worden uitgesloten.

Soortenbescherming
Het plangebied betreft op dit moment een intensief begraasd weiland omringd door woningen en bedrijvigheid. Er verdwijnen geen bomen, oppervlaktewater of andere groenvoorzieningen. Effecten om aanwezige beschermde soorten worden niet verwachten.

Het voorliggend bestemmingsplan is daarmee op het gebied van ecologie uitvoerbaar.

4.4 Verkeer en parkeren

Onderdeel van goede ruimtelijke ordening is het effect van een beoogd nieuw project op de verkeersstructuur en de parkeerbehoefte.

Ontsluiting/bereikbaarheid
Het plangebied zal worden ontsloten worden via de Pas. De verwachting is dat er niet of nauwelijks sprake zal zijn van extra verkeer als gevolg van de bouw van één woning. Verkeersmaatregelen worden dan ook niet nodig geacht. De realisatie van de woning op deze locatie zal niet leiden tot onaanvaardbare verkeershinder. Bij de aanvraag omgevingsvergunning voor de woning zal de inrit tot het perceel worden meegenomen in de aanvraag en wordt gerealiseerd op kosten van de initiatiefnemer. Voor de inrit zal door de initiatiefnemer een inritvergunning worden aangevraagd bij de gemeente.

Parkeren
In de Nota Parkeernormen zijn parkeernormen opgenomen die gehanteerd worden in de gemeente Druten. Bij nieuwbouw van een woning in de categorie 'duur' hanteert de gemeente een parkeernorm van 2,0 parkeerplaats per woning. Het parkeren wordt op eigen terrein opgelost in de hoedanigheid van twee parkeerplaatsen naast elkaar en is voorwaardelijk in dit bestemmingsplan verplicht.

4.5 Cultuurhistorie en archeologie

In elk bestemmingsplan moet een beschrijving worden opgenomen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden wordt omgegaan. Denk aan aanwezige monumenten, historische gebieden, kenmerkende (straat)beelden en landschapselementen. Bij het maken van plannen kan ook (weer) rekening gehouden worden met al deze elementen die er vroeger wel waren maar nu niet meer. Een bijzonder onderdeel van cultuurhistorie is archeologie.

De Erfgoedwet heeft de Monumentenwet 1988 vervangen als het gaat om gebouwde monumenten en archeologie. Daarnaast gaat de Erfgoedwet ook over roerend erfgoed. Onderdelen van de Monumentenwet die de fysieke leefomgeving betreffen, zoals vergunningen, gaan naar de Omgevingswet die in 2019 van kracht wordt.

Cultuurhistorie
Het belang van cultuurhistorie is wettelijk vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening. Het Besluit geeft aan dat “een beschrijving van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden” in het bestemmingsplan opgenomen moet worden. Het voornaamste doel hiervan is om het cultuurhistorische karakter van Nederland op gebiedsniveau te behouden en te versterken.

Archeologie
De bescherming van archeologische waarden bij ruimtelijke ontwikkelingen is geregeld in de Erfgoedwet. De essentie van de wettelijke bescherming is dat archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem bewaard blijven. Bij ruimtelijke plannen geldt de verplichting om rekening te houden met bekende en te verwachten archeologische waarden. Indien ingrepen gepaard gaan met een verstoring van de bodem, kan het nodig zijn om nader onderzoek te doen, zodat - waar nodig - de archeologische waarden veiliggesteld kunnen worden en/of het plan aangepast kan worden. De verantwoordelijkheid voor het beoordelen of archeologische waarden goed beschermd worden ligt bij de gemeente als bevoegd gezag. Op basis van artikel 5.10 van de Erfgoedwet zijn mogelijke (toevals)vondsten bij het verrichten van werkzaamheden in de bodem altijd beschermd. Er geldt een meldingsplicht bij het vinden van (mogelijke) waardevolle zaken.

Planspecifiek
Cultuurhistorie
De gemeenteraad van de gemeente Druten heeft op 16 december 2015 de Beleidsnota cultuurhistorie met bijbehorende beleid -en waarderingskaart vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het plangebied zich bevindt in een gebied met een hoge cultuurhistorische waardering (historische dorpskern). Deze waardering is geborgd in het op 29 juni 2017 vastgestelde bestemmingsplan "2e periodieke herziening stedelijk gebied" met dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied'. Deze dubbelbestemming met bijbehorende regels zijn meegenomen in voorliggende planherziening "Pas ongenummerd".

Gelet op de situering van de nieuwe woning wordt de historische dorpskern en -wegen en aanwezige historische bebouwingsstructuur niet wezenlijk veranderd. Geconcludeerd wordt dat het initiatief geen onevenredige afbreuk doet aan de cultuurhistorische waarde van het betreffende gebied. Daarnaast bevindt zich in de directe omgeving van het plangebied de Sint Victorkerk (gemeentelijk monument) met bijbehorende pastorie (rijksmonument). De voorgenomen ontwikkeling vindt plaats op enige afstand van deze monumenten en het zicht en beleving wordt niet aangetast.

Archeologie
Bij de realisatie van de woning worden sloop- en bouwwerkzaamheden binnen het plangebied uitgevoerd. Het is daarom van belang te kijken naar de archeologische waarden binnen het plangebied. Op basis van de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart ligt de locatie van de voorgenomen woning in een gebied met een 'hoge archeologische verwachting', en is aangemerkt met de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie 1". Ter plaatse geldt een onderzoeksplicht voor bodemingrepen met een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 50 cm. In dit kader is een verkennend archeologisch onderzoek uitgevoerd, zie bijlage 4.

Op basis van het archeologisch bureau- en het veldonderzoek bestaat geen aanleiding te veronderstellen dat zich hier waardevolle archeologische (nederzetting-)resten in de bodem bevinden. In het kader van de voorgenomen nieuwbouw zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk. Wel geldt als er tijdens de graafwerkzaamheden toch zaken aan het licht komen, deze op grond van de Erfgoedwet artikel 5.10 bij de gemeente dienen te worden gemeld.

4.6 Economische uitvoerbaarheid

Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan dient, op grond van artikel 3.1.6 lid 1, sub f van het Bro, onderzoek plaats te vinden naar de (economische) uitvoerbaarheid van het plan. In principe dient bij vaststelling van een ruimtelijk besluit tevens een exploitatieplan vastgesteld te worden om verhaal van plankosten zeker te stellen. Op basis van 'afdeling 6.4 grondexploitatie', artikel 6.12, lid 2 van de Wro kan de gemeenteraad bij het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan echter besluiten geen exploitatieplan vast te stellen indien:

- het verhaal van kosten van de grondexploitatie over de in het plan of besluit begrepen gronden anderszins verzekerd is;
- het bepalen van een tijdvak of fasering als bedoeld in artikel 6.13, eerste lid, onder c, 4°, onderscheidenlijk 5°, niet noodzakelijk is;
- het stellen van eisen, regels, of een uitwerking van regels als bedoeld in artikel 6.13, tweede lid, onderscheidenlijk b, c of d, niet noodzakelijk is.

Planspecifiek
De ontwikkelingskosten komen geheel voor rekening van de initiatiefnemer. Hiertoe zal de gemeente voorafgaand aan de planologische procedure met de initiatiefnemer een exploitatieovereenkomst afsluiten. Voor de realisatie van het plan hoeft de gemeente geen investering te doen. De kosten die door de gemeente gemaakt worden voor het voeren van de planologische procedure zijn verrekend in de leges. Eventuele extra gemeentelijke kosten worden gedekt door de exploitatieovereenkomst.
Tevens zal een overeenkomst betreffende planschade worden afgesloten. Deze kosten komen eveneens geheel voor rekening van de initiatiefnemer. Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd kan worden dat het plan economisch uitvoerbaar is.

Hoofdstuk 5 Juridische planbeschrijving

5.1 Algemeen

Het bestemmingsplan is opgezet volgens de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen standaardvorm van de Standaard Vergelijkbare Bestemmingplannen 2012 (SVBP 2012).
Het bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, planregels en een toelichting. De verbeelding en de planregels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast. Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld.
De toelichting heeft geen rechtskracht, maar is wel een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan dit plan ten grondslag liggen. De toelichting is van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing.
Daarnaast maken ook eventuele bijlagen onlosmakelijk onderdeel uit van het bestemmingsplan.

Verbeelding
De verbeelding is een digitale kaart, waarop bestemmingen en aanduidingen zijn weergegeven. Aanduidingen worden gebruikt om bepaalde zaken specifieker te regelen, bijvoorbeeld in de vorm van gebiedsaanduidingen, bouwaanduidingen, bouwvlakken, functieaanduidingen etc.
Voor de analoge verbeelding is gebruik gemaakt van een digitale ondergrond (Grootschalige Basiskaart en/of kadastrale kaart). Daar waar een verschil is tussen de digitale en de analoge verbeelding, is de digitale versie leidend.

Regels
De planregels zijn standaard onderverdeeld in vier hoofdstukken.
- Hoofdstuk I : Inleidende regels, deze bevatten de begrippen en wijze van meten;
- Hoofdstuk II: Bestemmingsregels, dit zijn de verschillende bestemmingen op alfabetische volgorde. De regels bevatten een bestemmingsomschrijving en regels voor het bouwen en het gebruik.
- Hoofdstuk III: Algemene regels, dit zijn regels die gelden voor alle bestemmingen. Dit zijn onder meer (mogelijke) flexibiliteitsbepalingen in de vorm van wijzigings- en afwijkingsbevoegdheden.
- Hoofdstuk IV: Overgangs- en slotbepalingen.

5.2 Wijze van bestemmen

Voorliggend (ontwerp)bestemmingsplan bevat de volgende bestemmingen:

- *Artikel 2: Tuin*

De gronden binnen de bestemming 'Tuin' zijn bestemd voor de aanleg en gebruik van tuinen, erven en verhardingen, parkeervoorzieningen, watergangen, en water en waterhuishoudkundige voorzieningen. Erkers mogen uitsluitend ten behoeve van aangrenzende hoofdgebouwen worden gebouwd, en er mag uitsluitend voor een bijgebouw of inpandige garage geparkeerd worden.

- *Artikel 3: Wonen*

Binnen de bestemming 'Wonen' is wonen toegestaan. Tevens mogen er vrije beroepen worden uitgeoefend. Het is daarnaast toegestaan om op de gronden met deze bestemming tuinen, erven en verhardingen aan te leggen. Ook zijn watergangen, water en waterhuishoudkundige voorzieningen toegestaan en mogen er parkeervoorzieningen worden aangelegd. Hoofdgebouwen mogen uitsluitend worden gebouwd binnen het bouwvlak, met een goot- en bouwhoogte van respectievelijk 7 en 10 meter.

- *Artikel 4: Waarde - Archeologie - 1*

De zogenoemde dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1' is toegekend aan terreinen met een hoge archeologische verwachting. Voor deze locaties geldt een onderzoeksplicht voor bodemingrepen met een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 50 cm.

- *Artikel 5: Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied*

De dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied' is toegekend aan terreinen met een zeer hoge of hoge cultuurlandschappelijke waardering ten behoeve van de instandhouding, herstel en versterking van deze waarden. Ter plaatse van deze gronden is het verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning bouwwerken op te richten of werkzaamheden uit te voeren aan de aanwezige bodem, begroeiing, wegen en paden.

Met dit hoofdstuk is voldaan aan artikel 3.1.3 van het Bro.

Hoofdstuk 6 Procedure

6.1 Algemeen

Bij de voorbereiding van een (voor)ontwerp bestemmingsplan dient overleg te worden gevoerd als bedoeld in artikel 3.1.1 Bro. Dit is het vooroverleg, waarin het conceptplan wordt voorgelegd aan het waterschap en aan die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. Voor wat kleinere plannen kan, in overleg, afgezien worden van dit overleg.
Op basis van artikel 3.1.6 Bro dient verslag te worden gedaan van de wijze waarop burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het bestemmingsplan zijn betrokken. Dit is de inspraak. Van (formele) inspraak kan, zeker bij wat kleinere plannen, worden afgezien. De gemeentelijke inspraakverordening is daarbij ook van belang.
Een ontwerpbestemmingsplan dient conform afdeling 3.4 Awb gedurende 6 weken ter inzage gelegd te worden. Hierbij is er de mogelijkheid voor een ieder om zienswijzen in te dienen op het plan. Na vaststelling door de Raad wordt het vaststellingsbesluit bekend gemaakt. Het bestemmingsplan ligt na bekendmaking 6 weken ter inzage. Gedurende deze termijn is er de mogelijkheid voor belanghebbenden beroep in te dienen bij de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State. Het bestemmingsplan treedt vervolgens daags na afloop van de tervisielegging in werking als er geen beroep is ingesteld. Is er wel beroep ingesteld dan treedt het bestemmingsplan ook in werking, tenzij naast het indienen van een beroepschrift ook om een voorlopige voorziening is gevraagd. De schorsing van de inwerkingtreding eindigt indien de voorlopige voorziening wordt afgewezen. De procedure eindigt met het besluit van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

6.2 Verslag vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro

In deze paragraaf, of in een separate bijlage, worden te zijner tijd de resultaten van het vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro opgenomen.

6.3 Verslag inspraak ex artikel 3.1.6 Bro

In deze paragraaf, of in een separate bijlage, worden te zijner tijd de resultaten van de inspraak ex artikel 3.1.6 Bro opgenomen.

6.4 Verslag zienswijzen

In deze paragraaf, of in een separate bijlage, worden te zijner tijd de zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan en de gemeentelijke reactie hierop opgenomen.

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Verkennend bodemonderzoek

Bijlage 2 Geurberekening

Bijlage 3 Geohydrologische quickscan

Bijlage 4 Verkennend archeologisch onderzoek

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

plan:
het bestemmingsplan Pas ongenummerd met identificatienummer NL.IMRO.0225.BPaffPasong-1802 van de gemeente Druten.

bestemmingsplan:
de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij horende bijlagen.

aanduiding:
een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

aanduidingsgrens:
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

achtererfgebied:
erf achter de lijn die het hoofdgebouw doorkruist op 1 m achter de voorkant en van daaruit evenwijdig loopt met het aangrenzend openbaar toegankelijk gebied, zonder het hoofdgebouw opnieuw te doorkruisen of in het erf achter het hoofdgebouw te komen.

achtergevellijn:
de lijn waarin de achtergevel van het hoofdgebouw is gelegen, alsmede het verlengde daarvan.

afhankelijke woonruimte:
een bijgebouw dat qua ligging een ruimtelijke eenheid vormt met de woning en waarin een gedeelte van de huishouding uit een oogpunt van mantelzorg gehuisvest is.

ander-werk:
een werk, geen bouwwerk zijnde, of een werkzaamheid.

archeologische onderzoek:
diverse vormen van onderzoek naar de archeologische waarden binnen een plangebied, uitgevoerd volgens de geldende versie van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

archeologische waarde:
de waarde die een gebied bezit op grond van de aldaar aanwezige archeologische resten.

bebouwing:
één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

bebouwingsgebied:
achtererfgebied alsmede de grond onder het hoofdgebouw, uitgezonderd de grond onder het oorspronkelijk hoofdgebouw.

bebouwingsgrens:
de grens van een bestemmingsvlak.

bebouwingspercentage:
een in de regels aangegeven percentage, dat de grootte aangeeft van het deel van het bouwperceel dan wel bouwvlak, dat ten hoogste mag worden bebouwd.

bedrijfsmatige activiteiten:
het bedrijfsmatig verlenen van diensten c.q. het uitoefenen van ambachtelijke bedrijvigheid geheel of overwegend door middel van handwerk en waarvan de omvang van de activiteiten zodanig is, dat de activiteiten in een woning en de daarbij behorende bijgebouwen met behoud van de woonfunctie kunnen worden uitgeoefend.

bedrijfswoning:
een woning in of bij een gebouw of op een terrein, slechts bedoeld voor (het huishouden van) een persoon, wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein, noodzakelijk is.

beroepsmatige activiteiten:
een beroep of het beroepsmatig verlenen van diensten (niet zijnde vrije beroepen), waarvan de omvang van de activiteiten in een woning en de daarbij behorende bijgebouwen met behoud van de woonfunctie kunnen worden uitgeoefend.

besloten prostitutie:
een besloten inrichting waarin prostitutie wordt uitgeoefend of de uitoefening ervan wordt aangeboden (o.a. erotische massagesalons, seksclubs, privé-huizen, thuisprostitutie en escortbedrijf)

bestaande situatie:
a. t.a.v. bebouwing: bebouwing, zoals aanwezig op het tijdstip van de ter-inzage-legging van het ontwerp van het bestemmingsplan, dan wel mag worden gebouwd krachtens een voor dat tijdstip aangevraagde omgevingsvergunning;
b. t.a.v. gebruik: het gebruik van grond en opstallen, zoals aanwezig op het tijdstip waarop het bestemmingsplan rechtskracht heeft verkregen.

bestemmingsgrens:
de grens van een bestemmingsvlak.

bestemmingsvlak:
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

bijbehorend bouwwerk:
een met het hoofdgebouw verbonden of daarvan vrijstaand gebouw, dat door zijn ligging, constructie of afmeting ondergeschikt is aan het hoofdgebouw, met dien verstande dat ook via een doorbraak op de eerste verdieping sprake mag zijn van een verbinding met het hoofdgebouw.

bouwen:
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats.

bouwgrens:
de grens van een bouwvlak.

bouwlaag:
een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door, op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd met inbegrip van de begane grond en met uitzondering van een onderbouw of kap.

bouwperceel:
een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

bouwperceelgrens:
de grens van een bouwperceel.

bouwvlak:
een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

bouwwerk:
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct of indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

dakkapel:
een uitspringend gedeelte op een hellend dak waarin een raamkozijn is opgenomen en die voorzien is van zijwanden.

deskundige:
een door het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen onafhankelijke deskundige of commissie van deskundigen inzake een bepaalde vakdiscipline.

detailhandel:
het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ter verkoop, verkopen en/of leveren van goederen aan diegenen die die goederen kopen voor gebruik en/of verbruik of aanwending anders dan in uitoefening van bedrijfs- of beroepsactiviteiten.

dienstverlening:
economische en maatschappelijke diensten aan derden, waaronder zijn begrepen kapperszaken, schoonheidsinstituten, fotostudio's en naar aard daarmee gelijk te stellen bedrijven en inrichtingen, evenwel met uitzondering van een garagebedrijf en prostitutie.

eerste bouwlaag:
de onderste bouwlaag, waarvan de vloer boven maaiveld is gelegen.

erf:
al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, en, voor zover een bestemmingsplan of een beheersverordening van toepassing is, deze die inrichting niet verbieden.

erker:
een uitbouw van de woning bestemd als verblijfseenheid.

escortbedrijf:
een natuurlijk persoon, groep van personen of rechtspersonen, die bedrijfsmatig of in de omvang alsof zij bedrijfsmatig was, aanbiedt om prostitutie te verrichten, die op een andere plaats dan in de bedrijfsruimte worden uitgeoefend (onder andere escort-service en bemiddelingsbureaus).

garagebedrijf:
een bedrijf dat uitsluitend of in hoofdzaak is bestemd voor verkoop, onderhoud en reparatie van motorvoertuigen alsmede voor de verkoop van motorvoertuigonderdelen en bijbehorende artikelen, met uitzondering van een verkooppunt voor motorbrandstoffen.

gebouw:
elk bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten, ruimte vormt.

hoofdgebouw:
gebouw, of gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer gebouwen op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is.

horeca:
het bedrijfsmatig voor gebruik ter plaatse vertrekken van dranken en van in dezelfde onderneming bereide maaltijden en andere etenswaren al dan niet in combinatie met het exploiteren van zaalaccommodatie en het bedrijfsmatig verstrekken van overnachtingsmogelijkheden. Het exploiteren van een snackbar wordt eveneens onder een horecabedrijf begrepen. Het exploiteren van een prostitutiebedrijf wordt niet onder horeca begrepen.

horeca categorie 1:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op het bedrijfsmatig verstrekken van al dan niet ter plaatse bereide etenswaren ten behoeve van consumptie ter plaatse, alsmede het daaraan ondergeschikt verstrekken van alcoholhoudende en niet-alcoholhoudende dranken, al dan niet in combinatie met het verstrekken van nachtverblijf en/of van zaalverhuur, zoals een (hotel-) restaurant, pannenkoekhuis, eetcafé en pizzeria, uitgezonderd een maaltijdafhaalcentrum.

horeca categorie 2:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op het bedrijfsmatig verstrekken van ter plaatse bereide snacks, ijs en kleine maaltijden voor consumptie zowel ter plaatse als elders, met daaraan ondergeschikt het verstrekken van dranken, zoals een snackbar, cafetaria, lunchroom en ijssalon.

horeca categorie 3:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op zaalverhuur of het bedrijfsmatig verstrekken van overwegend alcoholische dranken voor consumptie ter plaatse, al dan niet in combinatie met kleine etenswaren, zoals een café.

horeca categorie 4:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op het bedrijfsmatig bieden van gelegenheid tot dansen dan wel tot het uitoefenen van een kans- en behendigheidsspel al dan niet in combinatie met het verstrekken van alcoholhoudende en niet-alcoholhoudende dranken, zoals een dancing of discotheek.

huisvesting in verband met mantelzorg:
huisvesting in of bij een woning van één huishouden van maximaal twee personen, van wie ten minste één persoon mantelzorg verleent aan of ontvangt van een bewoner van de woning.

kantoor:
een ruimte welke door aard en indeling kennelijk is bestemd om uitsluitend of in hoofdzaak dienstig te zijn tot het verrichten van administratieve, medische en/of ontwerptechnische arbeid.

kap:
een gesloten bovenbeëindiging van een bouwwerk.

kunstwerk:
civieltechnisch bouwwerk.

luifel:
een bouwwerk, geen gebouw zijnde, dat een overdekte ruimte vormt zonder dan wel met ten hoogste één wand.

kwetsbaar object:
een object waarvoor ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde voor het risico c.q. een risicoafstand tot een risicovolle inrichting is bepaald, die in acht genomen moet worden.

mantelzorg:
langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt;

nadere eis:
een nadere eis als bedoeld in artikel 3.6 lid 1 sub d van de Wet ruimtelijke ordening.

ondergronds bouwen:
een zelfstandig voor mensen toegankelijk bouwwerk waarvan de bovenkant nergens hoger ligt dan 0,25 meter boven het aansluitende maaiveld ter plaatse van de hoofdtoegang.

openlijke prostitutie:
het openlijk, op of vanaf openbaar gebied zichtbaar, door houding, woord, gebaar of op andere wijze passanten te bewegen om tegen een vergoeding seksuele of erotische handelingen ter verrichten, hen daartoe uit te nodigen of aan te lokken (o.a. raam- en straatprostitutie).

overkapping:
een bouwwerk, al dan niet aangebouwd aan een gebouw of een ander bouwwerk, bestaande uit een gesloten bovenbeëindiging en ten hoogste drie al dan niet tot de overkapping behorende scheidingsconstructies.

peil:
a. voor gebouwen, waarvan de hoofdtoegang onmiddellijk aan de weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. in andere gevallen: de gemiddelde hoogte van het aansluitende, afgewerkte maaiveld.

prostitutiebedrijf:
een persoon, een groep van personen of een rechtspersoon, die bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, zich via openlijke of besloten prostitutie beschikbaar stelt of aanbiedt om tegen een vergoeding seksuele of erotische handelingen te verrichten.

risicovolle inrichting:
een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen een grenswaarde, richtwaarde voor het risico c.q. risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten.

stedenbouwkundige kwaliteit:
de aan een gebied toe te kennen waarde in verband met stedenbouwkundige elementen, zoals de aanwezige en/of geprojecteerde infrastructuur, waaronder groenelementen, ligging, maatvoering, functie en karakter van bouwwerken in dat gebied.

theetuin/terras:
het bij woningen bedrijfsmatig verstrekken van niet-alcoholische dranken en aan de bedrijfsactiviteiten of toeristische omgeving gerelateerde consumpties/versnaperingen voor gebruik ter plaatse en in samenhang met kleinschalige dagrecreatie, met dien verstande dat reguliere horeca, hieronder inbegrepen exploitatie van een zaalaccommodatie, uitdrukkelijk niet is toegestaan.

voorerfgebied:
erf dat geen onderdeel is van het achtererfgebied.

voorgevellijn:
de lijn waarin de voorgevel van het hoofdgebouw is gelegen, alsmede het verlengde daarvan.

voorgevelrooilijn:
voorgevelrooilijn als bedoeld in het bestemmingsplan, de beheersverordening dan wel de gemeentelijke bouwverordening.

vrij beroep:
het uitoefenen van een beroep of het beroepsmatig verlenen van diensten waaronder wordt begrepen tand- en dierenarts, fysiotherapeut, advocaat, accountant, notaris en makelaar door de gebruiker van de woning. Het exploiteren van een prostitutiebedrijf wordt niet onder een vrij beroep begrepen.

waterhuishoudkundige voorzieningen:
voorzieningen die nodig zijn ten behoeve van een goede wateraanvoer, waterafvoer, waterberging en waterkwaliteit., waaronder duikers, stuwen, gemalen, inlaten en voorzieningen ten behoeve van berging en infiltratie van hemelwater.

woning:
een (gedeelte van een) gebouw dat dient voor de huisvesting van een huishouden.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 afstand tot de zijdelingse perceelsgrens:
Tussen de zijdelingse grenzen van een bouwperceel voorkomend (hoofd-)gebouw, waar die afstand het kortst is.

2.2 breedte, diepte c.q. lengte van een bouwwerk:
tussen de buitenwerkse hoofdgevelvlakken en/of de harten van gemeenschappelijke scheidingsmuren.

2.3 dakhelling:
langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

2.4 goothoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.5 inhoud van een bouwwerk:
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.6 bouwhoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.7 oppervlakte van een bouwwerk:
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.8 vloeroppervlakte van een gebouw
de som van alle tot het gebouw behorende binnenruimten, gemeten op vloerniveau tussen de begrensde opgaande scheidingsconstructie van de afzonderlijke daartoe behorende ruimte(n), inclusief onderbouw en zolderruimte. De oppervlakte van een trapgat, een liftschacht en een toegankelijke leidingschacht moet op elke bouwlaag tot de vloeroppervlakte van een gebouw worden gerekend.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Tuin

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Tuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. tuinen, erven en verhardingen;
b. parkeervoorzieningen;
c. watergangen;
d. water en waterhuishoudkundige voorzieningen

3.2 Bouwregels

3.2.1 Gebouwen

Op deze gronden mogen uitsluitend erkers ten behoeve van aangrenzende hoofdgebouwen worden gebouwd, waarbij de volgende bepalingen gelden:

a. Voor het bouwen van erkers aan de voorgevel gelden de volgende bepalingen:
    1. De breedte van een erker mag niet meer bedragen dan 50% van de breedte van de voorgevel van het hoofdgebouw.
    2. De bouwhoogte mag niet meer bedragen dan de hoogte van de eerste bouwlaag van het bijbehorende hoofdgebouw plus 0,25 m.
    3. De diepte van de uitbreiding mag niet meer bedragen dan 25% van de diepte van de voortuin tot een maximum van 1 m.
b. Voor het bouwen van erkers aan de zijgevel gelden de volgende bepalingen:
    1. De breedte van een erker mag niet meer bedragen dan 40% van de breedte van de zijgevel van het hoofdgebouw.
    2. De bouwhoogte mag niet meer bedragen dan de hoogte van de eerste bouwlaag van het bijbehorende hoofdgebouw plus 0,25 m.
    3. De diepte van de uitbreiding mag niet meer bedragen dan 25% van de diepte van de zijtuin met een maximum van 1,25 m.

3.2.2 Bouwwerken geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. De bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag niet meer bedragen dan 1 m.
b. De bouwhoogte van overige bouwwerken mag niet meer bedragen dan 4 m.

3.3 Specifieke gebruiksregels

Parkeren is toegestaan onder de volgende voorwaarde:

a. Er mag uitsluitend voor een bijgebouw of inpandige garage geparkeerd worden, mits de afstand van het bijgebouw of de inpandige garage tot de voorste perceelsgrens niet minder bedraagt dan 5 m.

Artikel 4 Wonen

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wonen;
b. internetwinkel, uitsluitend in categorie 1 van de bedrijfsactiviteiten genoemd in bijlage 1;
c. vrije beroepen;
d. tuinen, erven en verhardingen;
e. parkeervoorzieningen;
f. watergangen;
g. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;

4.2 Bouwregels

4.2.1 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. Hoofdgebouwen mogen uitsluitend binnen het bouwvlak worden gebouwd.
b. De voorgevel moet worden gesitueerd in de voorgevelrooilijn.
c. De goothoogte mag niet meer bedragen dan ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte' is aangegeven.
d. De bouwhoogte mag niet meer bedragen dan ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte' is aangegeven.
e. De afstand tot de zijdelingse perceelsgrenzen voor vrijstaande woningen mag aan beide zijden niet minder bedragen dan 2,5 m;
f. Dakterrassen zijn toegestaan, met dien verstande dat de ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte' aangegeven hoogtes niet mogen worden overschreden, waarbij een dakterras als volledige bouwlaag wordt beschouwd.

4.2.2 Bijgebouwen

Voor het bouwen van bijgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. Bijgebouwen mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd.
b. Bijgebouwen dienen op een afstand van ten minste 1,5 m achter de voorgevellijn van het hoofdgebouw te worden gebouwd.
c. De afstand tot de zijdelingse perceelsgrens mag niet minder bedragen dan 1 m, tenzij het bijgebouw in de zijdelingse perceelsgrens wordt gebouwd.
d. De gezamenlijke oppervlakte van bijgebouwen, voor zover gesitueerd buiten het bouwvlak, en binnen het bouwvlak op gronden waar ingevolge deze regels geen hoofdgebouw mag worden opgericht, mag niet meer bedragen dan 70 m².
e. In afwijking van het bepaalde onder d mag de gezamenlijke oppervlakte aan bijgebouwen, voor zover gesitueerd buiten het bouwvlak, en binnen het bouwvlak op gronden waar ingevolge deze regels geen hoofdgebouw mag worden opgericht, indien de oppervlakte van het bouwperceel meer bedraagt dan 1.000 m² niet meer bedragen dan 100 m².
f. Indien de bestaande gezamenlijke oppervlakte als bedoeld onder d en e meer bedraagt dan respectievelijk 70 m² of 100 m², dan wordt bij afbraak van bestaande vrijstaande bijgebouwen de toegestane oppervlakte verhoogd met 50% van het oppervlak van de te slopen vrijstaande bijgebouwen, tot een oppervlakte van maximaal 150 m².
g. Buiten het bouwvlak dient ten minste 30 m² onbebouwd te blijven. Indien de oppervlakte van het bouwperceel meer bedraagt dan 1.000 m² dient ten minste 50 m² onbebouwd te blijven.
h. De goothoogte mag niet meer bedragen dan 3,2 m.

i. De goothoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan de bouwhoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw vermeerderd met 0,25 m.
j. De bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 5,5 m.

4.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde gelden de volgende bepalingen:
a. De bouwhoogte van pergola's mag niet meer bedragen dan 2,5 m.
b. De bouwhoogte van kinderspeelwerktuigen mag niet meer bedragen dan 3 m.
c. De bouwhoogte van vlaggenstokken, lampen en masten mag niet meer bedragen dan 5 m.
d. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 2 m.

4.3 Nadere eisen

Het bevoegd gezag kan nadere eisen stellen ten aanzien van de situering en de afmetingen van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde in verband met:
a. het voorkomen van een onevenredige aantasting van gebruiksmogelijkheden van de naastgelegen gronden;
b. de stedenbouwkundige en landschappelijke kwaliteit;
c. de verkeersveiligheid en brandveiligheid.

4.4 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken:
a. van het bepaalde in 4.2.1 onder b ten behoeve van het bouwen van een hoofdgebouw tot maximaal 3 m achter de voorgevelrooilijn mits het stedenbouwkundig beeld hierdoor niet onevenredig wordt aangetast;
b. van het bepaalde in 4.2.2 onder b ten behoeve van het bouwen van bijgebouwen tot in de voorgevelrooilijn, mits het stedenbouwkundig beeld hierdoor niet onevenredig wordt aangetast;
c. van het bepaalde in 4.2.2 onder c en d ten behoeve van het bouwen van een grotere gezamenlijke oppervlakte aan bijgebouwen, waarbij de volgende voorwaarden gelden:
    1. De oppervlakte van het bouwperceel mag niet minder bedragen dan 2.500 m² .
    2. De gezamenlijke oppervlakte mag niet meer bedragen dan 200 m² .
    3. De grotere gezamenlijke oppervlakte dient ruimtelijk inpasbaar te zijn.

4.5 Specifieke gebruiksregels

Binnen de bestemming 'Wonen' is de uitoefening van een vrij beroep toegestaan tot een oppervlakte van niet meer dan 50 m² van het hoofdgebouw en daarmee verbonden bijgebouwen.

4.6 Afwijken van de gebruiksregels

4.6.1 Afwijken bedrijfsmatige en beroepsmatige activiteiten

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde in 4.1 ten behoeve van bedrijfsmatige en beroepsmatige activiteiten, waarbij de volgende voorwaarden gelden:
a. De oppervlakte mag niet meer bedragen dan 80% van het begane grondoppervlak van het hoofdgebouw en daarmee verbonden bijgebouwen, met een oppervlakte van niet meer dan 50 m². Indien de woning slechts één bouwlaag heeft geldt een percentage van niet meer dan 40% met een oppervlakte van niet meer dan 25 m² .
b. De gebruiker van de woning oefent deze activiteit uit.
c. Een bedrijf dat omgevingsvergunningplichtig is voor de activiteit oprichten van een inrichting in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is niet toegestaan.
d. Er dient voorzien te worden in voldoende parkeergelegenheid op eigen terrein of in de directe omgeving.

Artikel 5 Waarde - Archeologie 1

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

5.2 Bouwregels

a. Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning voor het bouwen, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 100 m², een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld.
b. Indien uit het in sub a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
    1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
    2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
    3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de omgevingsvergunning te stellen kwalificaties.
c. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde in sub a indien de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.

5.3 Omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

5.3.1 Werken en werkzaamheden

Het is binnen deze bestemming verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren, indien de oppervlakte van deze werken en werkzaamheden meer dan 100 m² bedraagt:

a. het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld, zoals afgraven, diepploegen, egaliseren, frezen, scheuren van grasland, aanleg of rooien van bos, boomgaard of diepwortelende beplanting, aanbrengen van oppervlakte-verhardingen, aanleggen van drainage, verwijderen van funderingen;
b. het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofileren van waterlopen, sloten en greppels;
c. het aanleggen van leidingen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld.

5.3.2 Uitzonderingen

Het in 5.3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen, dan wel van ondergeschikte betekenis zijn;
b. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende omgevingsvergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

5.3.3 Toelaatbaarheid

a. De in 5.3.1 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de

gronden.

b. Alvorens over de aanvraag wordt beslist, dient de aanvrager een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld.
c. Een rapport is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld. Deze informatie wordt dan als een rapport beschouwd.

Artikel 6 Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de instandhouding, herstel en versterking van de cultuurhistorische waarden van gebieden met een zeer hoge of hoge cultuurlandschappelijke waardering, waaronder ook begrepen de oude bebouwingslinten en de belangrijkste (historische) doorgaande wegen en waterlopen, waarvan de cultuurhistorische waarden bestaan uit:

a. de mate van visueel-ruimtelijke relatie met de (agrarische) percelen en het onderscheid daarin tussen de verschillende landschapstypen (open, half-open of gesloten);
b. de overwegend agrarische oorsprong van de bebouwing in de linten;
c. de maat en schaal van de bebouwing;
d. de variatie van rooilijnen en bouwmassa's langs de linten;
e. de compactheid van de bebouwingsensembles op de afzonderlijke percelen;
f. hoofdgebouwen die gericht zijn op de bebouwingslinten;
g. een herkenbaar onderscheid in situering en massa tussen hoofd- en bijgebouwen.

6.2 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats, vorm en afmetingen van bouwwerken indien dit noodzakelijk wordt geacht ter voorkoming van een onevenredige aantasting van de in 6.1 genoemde cultuurhistorische waarden.

6.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

6.3.1 Werken en werkzaamheden

Het is verboden op de gronden met de bestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van (half-)verhardingen;
b. het rooien of vellen van houtgewas;
c. het afgraven, vergraven, ophogen en egaliseren van de bodem;
d. het graven of dempen van sloten;
e. het verwijderen van perceelsrandbeplanting;
f. het aanleggen van wegen of paden;
g. het wijzigen van perceels- of kavelgrenzen;
h. het aanbrengen van hoogopgaande beplanting anders dan het herplanten van gerooide / gevelde houtopstanden;
i. het verwijderen van wegen of paden.

6.3.2 Uitzonderingen

Het in 6.3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden, welke het normale onderhoud betreffen overeenkomstig de overige bestemmingen van deze gronden en/of voortvloeien uit het normale beheer en gebruik overeenkomstig de bestemming.

6.3.3 Toelaatbaarheid

De in 6.3.1 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, indien de in 6.1 genoemde cultuurhistorische waarden niet onevenredig worden aangetast.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 7 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 8 Algemene bouwregels

8.1 Overschrijding ondergeschikte bouwdelen

Bebouwingsgrenzen en maximale bouwhoogtes mogen worden overschreden door goten, overstekende daken, ondergeschikte bouwdelen zoals plinten, pilasters, standleidingen, funderingen, etalagekasten, erkers en koekoeken, voor het feitelijke gevelvlak tot maximaal 1 m alsmede door liftkokers, trappenhuizen en galerijen.

8.2 Dakhelling

a. Gebouwen worden afgedekt met hellende dakvlakken waarvan de helling niet meer mag bedragen dan 55°. Binnen de toegestane dakvlakken mag een gebouw ook met een plat dak worden afgedekt en mogen dakvlakken met een helling van meer dan 55° en rechtopgaande gevelconstructies, waaronder ook topgevels worden gerealiseerd. Voor dakkapellen, schoorstenen en andere uitstekende bouwdelen van ondergeschikte betekenis mag de maximale hellingshoek worden overschreden.
b. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde onder a mits het stedenbouwkundig beeld niet wordt aangetast.

8.3 Bestaande afwijkende maatvoering hoofdgebouwen

Indien de op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan bestaande maten van een hoofdgebouw niet voldoen aan de bouwregels ten aanzien van de maximale afstand tot de voorgevelrooilijn, de minimale afstand tot de zijdelingse perceelsgrenzen, en/of de maximale goot- en bouwhoogte en/of de maximale inhoud, dan gelden deze bestaande afwijkende maten als maximaal danwel minimaal toelaatbaar.

8.4 Bestaande afwijkende bijgebouwen voor voorgevellijn

Bestaande bijgebouwen op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan gesitueerd voor de voorgevellijn danwel op een afstand van minder dan 1,5 m achter de voorgevellijn zijn toegestaan, met dien verstande dat deze bestaande afwijking als maximaal toelaatbaar geldt.

8.5 Ondergronds bouwen

a. Tenzij in hoofdstuk 2 anders is bepaald mag op plaatsen waar hoofd- en bijgebouwen zijn of gelijktijdig worden gebouwd eveneens ondergronds gebouwd worden, direct aansluitend mogen in- dan wel uitritten ten behoeve van de ondergrondse bouwwerken worden gebouwd.
b. De verticale diepte mag bij ondergronds bouwen niet meer bedragen dan 3,5 m.
c. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde onder a voor het bouwen van ondergrondse bouwwerken op andere locaties dan onder het hoofdgebouw of bijgebouw, uitsluitend daar waar bovengronds gebouwd mag worden, mits hierdoor de in het gebied aanwezige waarden niet onevenredig worden aangepast.

Artikel 9 Algemene gebruiksregels

9.1 Strijdig gebruik

Onder strijdig gebruik wordt in ieder geval verstaan:

a. het gebruik van gronden, gebouwen, bouwwerken en onderkomens ten behoeve van een seksinrichting en/of escortbedrijf, en prostitutie;
b. het gebruik van bijgebouwen bij een woning als zelfstandige woningen en als afhankelijke woonruimte;
c. het gebruik van onbebouwde grond als stort- en overslagplaats van aan het gebruik onttrokken goederen en materialen, anders dan als tijdelijke opslag ten behoeve van het normale gebruik en onderhoud.

9.2 Algemene parkeerregel

a. Het is verboden te bouwen dan wel het feitelijk gebruik van gronden en/of bestaande bouwwerken te wijzigen indien er niet wordt voldaan aan de gestelde eisen ten aanzien van parkeren. Indien een bouwplan daartoe aanleiding geeft, moet ten behoeve van het parkeren van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op de bij het bouwplan behorende en daartoe bestemde gronden. De parkeernormen zoals opgenomen in bijlage 2 zijn van toepassing.
b. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van de parkeernormen, indien voldaan wordt aan de voorwaarden zoals opgenomen in bijlage 2 Nota Parkeernormen.
c. Ruimte(n) voor het parkeren van auto's, voor zover de aanwezigheid van deze ruimten krachtens de Nota Parkeernormen (bijlage 2) is geëist, dient te allen tijde voor dit doel beschikbaar te blijven. Ander gebruik wordt aangemerkt als strijdig gebruik.
d. Indien een bouwplan daartoe aanleiding geeft, moet ten behoeve van het laden of lossen van goederen in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op de bij het bouwplan behorende en daartoe bestemde gronden.
e. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde onder d. Het bevoegd gezag neemt hierbij in onder andere in overweging of:
    1. het bouwplan feitelijk en/of economisch gezien redelijkerwijs zodanig kan worden aangepast dat alsnog wordt voldaan aan de parkeerregels;
    2. het belang dat met het voldoen aan de parkeerregels is gediend niet onevenredig wordt aangetast;
    3. er op andere wijze in de benodigde laad- of losruimte wordt voorzien.

9.3 Evenementen

Alle gronden zijn tevens bestemd voor evenementen.

Artikel 10 Algemene afwijkingsregels

10.1 Algemene afwijkingen

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken:

a. van deze regels en toestaan dat het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling in geringe mate wordt aangepast, indien de verkeersveiligheid en/of intensiteit daartoe aanleiding geeft;
b. van deze regels en toestaan dat het bouwvlak in geringe mate wordt overschreden, indien een meetverschil daartoe aanleiding geeft;
c. van deze regels ten behoeve van de overschrijding van de voorgevelrooilijn voor de bouw van een luifel aan de voorgevel van een hoofdgebouw, geen woning zijnde, met dien verstande dat:
    1. de overschrijding van de voorgevelrooilijn niet meer mag bedragen dan 2 m;
    2. de bouwhoogte van de luifel niet meer mag bedragen dan de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw;
    3. er geen bezwaren bestaan vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid.

d. van deze regels en toestaan dat openbare nutsgebouwtjes, wachthuisjes ten behoeve van het openbaar vervoer, telefooncellen, gebouwtjes ten behoeve van de bediening van kunstwerken, toiletgebouwtjes, en naar aard daarmee gelijk te stellen gebouwtjes worden gebouwd, met dien verstande dat:
   1. de inhoud per gebouwtje niet meer dan 50 m³ mag bedragen;
   2. de bouwhoogte niet meer dan 3,5 m mag bedragen;
e. van deze regels ten aanzien van de maximaal toegestane bouwhoogte van bouw-werken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot:
   1. ten behoeve van kunstwerken, geen gebouwen zijnde, tot niet meer dan 40 m;
   2. ten behoeve van waarschuwings- en/of communicatiemasten tot niet meer dan 50 m;
   3. ten behoeve van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot niet meer dan 10 m;
f. van deze regels ten aanzien van de maximaal toegestane bouwhoogte van gebouwen ten behoeve van een overschrijding van deze maximaal toegestane bouwhoogte voor plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers, lichtkappen en technische ruimten, met dien verstande dat:
   1. de maximale oppervlakte van de vergroting niet meer mag bedragen dan 10% van het betreffende platte dakvlak of de horizontale projectie van het schuine dakvlak;
   2. de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 1,25 maal de maximaal toegestane bouwhoogte van het betreffende gebouw.

10.2 Afwijking mantelzorg

10.2.1 Afwijking mantelzorg

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van 9.1 onder b en toe te staan dat een (vrijstaand) bijgebouw of een tijdelijke woonunit bij een (bedrijfs-/dienst)woning gebruikt wordt als afhankelijke woonruimte, indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. Er bestaat aantoonbare behoefte aan mantelzorg, dan wel de mantelzorgbehoeven-de(n) is (zijn) ouder dan 70 jaar. De behoefte aan mantelzorg kan worden aangetoond door middel van een verklaring van een onafhankelijke deskundige.
b. Voorzieningen die het bijgebouw geschikt maken voor bewoning mogen slechts aanwezig zijn gedurende de periode dat mantelzorg wordt verleend en maximaal drie maanden nadat bewoning van het bijgebouw is beëindigd.
c. De tijdelijke woonunit mag slechts aanwezig zijn gedurende de periode dat mantelzorg wordt verleend en maximaal drie maanden nadat bewoning van de woonunit is beëindigd.
d. De bouwhoogte van de tijdelijke woonunit mag niet meer bedragen dan 3 m.
e. Bewoning van het bijgebouw of de woonunit wordt direct beëindigd nadat de mantelzorgbehoefte is komen te vervallen, tenzij niet direct een geschikte vervangende zelfstandige woonruimte beschikbaar is. In dat geval mag bewoning van het bijgebouw of de woonunit maximaal 12 maanden worden voortgezet nadat de mantelzorgbehoefte is komen te vervallen.
f. Het bijgebouw is gelegen binnen het bouwvlak dan wel de afstand tot het hoofdgebouw bedraagt niet meer dan 20 m.
g. De oppervlakte ten behoeve van mantelzorg in een bijgebouw bedraagt niet meer dan 70 m², met dien verstande dat de maximaal toegestane oppervlakte aan bijgebouwen niet wordt overschreden.
h. De bewoning in het kader van mantelzorg vindt niet plaats op de verdiepingen van een bijgebouw.
i. Het gebruik van een bijgebouw of woonunit voor bewoning leidt niet tot een onevenredige aantasting van de omgeving en belangen van derden.
j. Er bestaan geen milieuhygiënische belemmeringen tegen het gebruik van het bijgebouw of woonunit voor bewoning, waarbij rekening moet worden gehouden met aspecten zoals veiligheid, geluid en milieu.
k. Het karakter van de omgeving moet voor wat betreft de aanwezige landschapswaarden, gehandhaafd blijven. Indien noodzakelijk moet hiervoor de woonunit landschappelijk worden ingepast.

10.2.2 Intrekken omgevingsvergunning mantelzorg

Het bevoegd gezag trekt de omgevingsvergunning, verleend op grond van 10.2.1 in, indien de bij het verlenen van de omgevingsvergunning bestaande noodzaak vanuit een oogpunt van mantelzorg niet meer aanwezig is.

10.3 Afwijking carports

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van de bouw van een carport bij een woning, indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. De carport mag uitsluitend worden gebouwd binnen de bestemming Wonen en/of de bestemming Tuin.
b. De carport mag niet worden gebouwd vóór de voorgevel.
c. De bouwhoogte van de carport mag niet meer bedragen dan 3,2 m.
d. De oppervlakte van de carport mag niet meer bedragen dan 20 m².
e. De carport mag geen nadelige invloed hebben op de verkeersveiligheid en dient te passen binnen de stedenbouwkundige structuur van de omgeving.

Artikel 11 Algemene wijzigingsregels

11.1 Wijziging Waarde - Archeologie

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de bestemming 'Waarde - Archeologie 1' geheel of gedeeltelijk te doen vervallen of toe te kennen, indien dit op basis van archeologisch onderzoek gewenst is.

11.2 Wijziging ten behoeve van detailhandel of horeca

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd het plan te wijzigen om detailhandel of horeca toe te staan, indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

a. Aangetoond dient te worden dat de wijziging geen nadelige invloed heeft op de afwikkeling van het verkeer en mag geen extra onevenredige toename van de parkeerbehoefte binnen het openbaar gebied veroorzaken.
b. De landschappelijke, cultuurhistorische en/of architectonische waarden van het gebouw of complex dienen behouden te blijven. Indien aanpassingen aan een gebouw of complex worden gedaan wordt de Commissie voor Ruimtelijke Kwaliteit hierover om advies gevraagd.
c. De wijziging mag geen onevenredig nadelige gevolgen hebben voor het woon- of leefklimaat en doet geen afbreuk aan het woonkarakter van de wijk of buurt.
d. De wijziging heeft geen nadelige gevolgen voor de bedrijfsvoering van omliggende (agrarische) bedrijven of voor woningen.
e. Er bestaan geen milieuhygiënische belemmeringen tegen het gebruik van de voor detailhandel of horeca, waarbij rekening moet worden gehouden met de specifieke omstandigheden, die samenhangen met de betreffende locatie.
f. Horeca in categorie 4 is niet toegestaan.

Artikel 12 Overige regels

12.1 Verwijzing naar andere wettelijke regelingen

Waar in dit plan wordt verwezen naar andere wettelijke regelingen, wordt geduid op de regelingen zoals die luidden op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerp van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 13 Overgangsrecht

13.1 Overgangsrecht bouwwerken

1. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
   a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan;
2. Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig afwijken van het eerste lid onder artikel 13.1 voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%;
3. Het eerste lid onder artikel 13.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

13.2 Overgangsrecht gebruik

1. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet;
2. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid onder artikel 13.2, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind;
3. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid onder artikel 13.2, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten;
4. Het eerste lid onder artikel 13.2 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 14 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:
Regels van het bestemmingsplan 'Pas ongenummerd'.

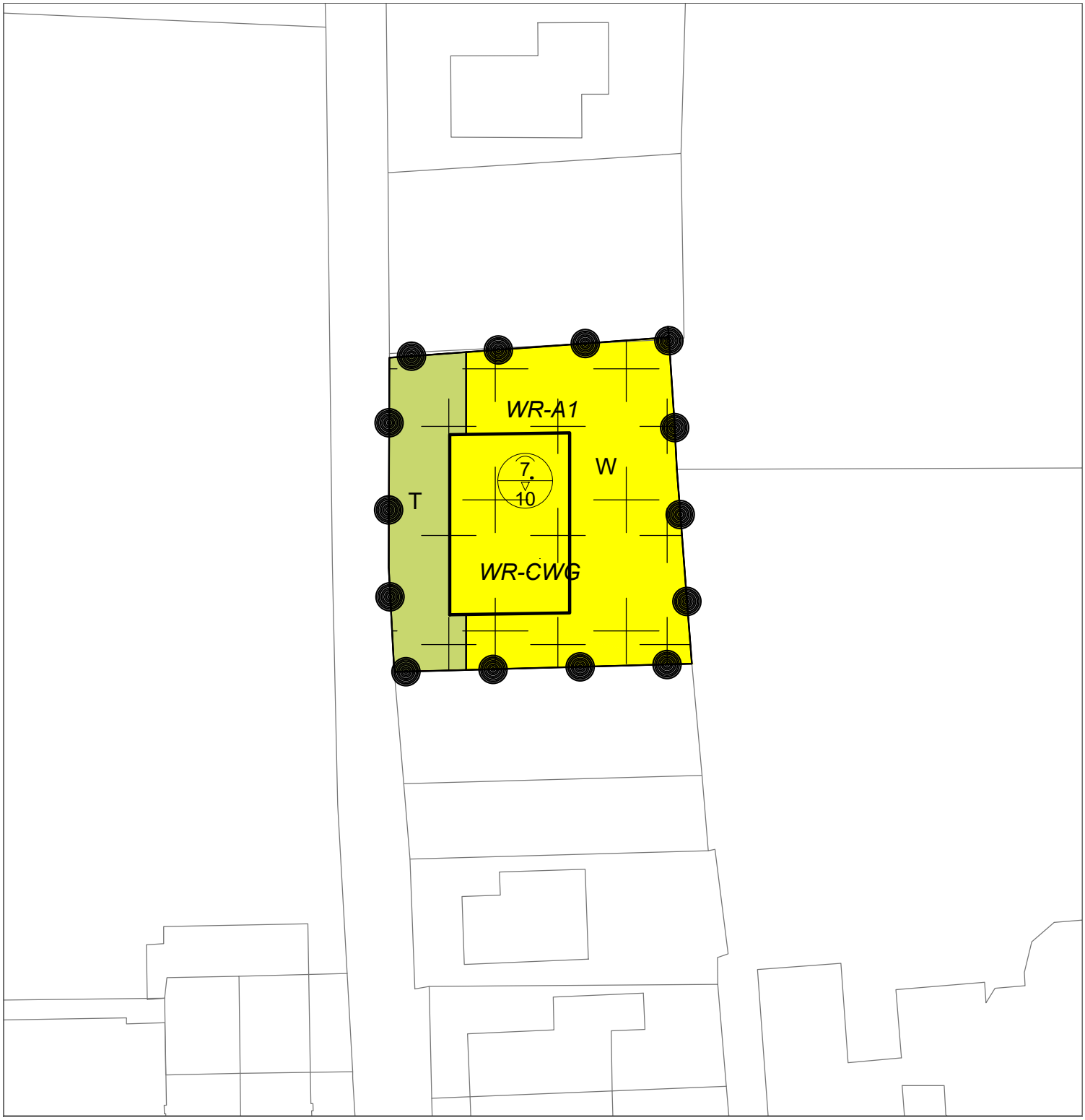
Bijlagen bij de regels

Bijlage 1 Staat van bedrijfsactiviteiten

Bijlage 2 Nota Parkeernormen

Verbeelding

buro-sro.nl

LEGENDA

plangebied

Enkelbestemmingen

T Tuin

W Wonen

Dubbelbestemmingen

WR-A1 Waarde - Archeologie 1

WR-CWG Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied

Bouwvlakken

bouwvlak

Maatvoeringen

7 / 10 maximum goothoogte (m) maximum bouwhoogte (m)

Overig

ondergrond

Meters
0 1 2 3 4 5 10 15 20 25

N

Bestemmingsplan Pas ongenummerd

Gemeente Druten

idn	: NL.IMRO.0225.BPaffPasong-1802
schaal	: 1:500
formaat	: A4
projectnr.	: 57.30.01
laatst gew.	: 23 januari 2019
tekenaar	: TV
www.buro-sro.nl	: Vestiging Arnhem

BURO SRO

GEOHYDROLOGISCHE QUICKSCAN

PAS (PERCEEL DRUTEN, D 921)

TE AFFERDEN

Rapportage geohydrologische quickscan

Pas (perceel Druten, D 921) te Afferden

Opdrachtgever	F.W.P.J. Litjens Tempelstraat 16b 6641 KV Beuningen
Rapportnummer	9012.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	21 februari 2019
Vestiging	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 0485 - 581818 boxmeer@econsultancy.nl
Opsteller	ing. R. van den Berg
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	dr. ir. B.A. van de Pas
Paraaf	

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

2 LOCATIEGEGEVENS 2

2.1 Ligging 2
2.2 Bodemopbouw 2
2.3 Geohydrologie 3
2.4 Grondwater 3
2.5 Oppervlaktewater 5
2.6 Ontwatering 5
2.7 Riolering 6

3 GEOHYDROLOGISCH VELDONDERZOEK 6

3.1 Algemeen 6
3.2 Uitvoering 6
3.3 Lokale bodemopbouw 6
3.4 Grondwaterniveau 6
3.5 Methodiek in-situ doorlatendheidsproeven 7
3.5.1 Falling head-methode 7
3.5.2 Rising head- methode 7
3.6 Resultaten 8
3.7 Beoordeling doorlatendheid 8

4 WATERRELEVANT BELEID 9

4.1 Waterschap Rivierenland 9
4.2 Gemeente Druten 9

5 TOEKOMSTIGE SITUATIE 10

5.1 Ontwikkeling 10
5.2 Verhard oppervlak 10

6 PLANUITWERKING 11

6.1 Randvoorwaarden en uitgangspunten 11
6.2 Hemelwater 11
6.3 Riolering 12
6.4 Kwaliteit 12

BIJLAGEN:

1. - Topografische ligging
2. - Gegevens bodemonderzoek Verhoeven Milieutechniek
3. - Gegevens geohydrologisch veldonderzoek
4. - Berekende K-waarden
5. - Verkavelingsschets ó Opzet indeling perceel D921ô
6. - Samenvatting digitale watertoets
7. - Resultaat digitale watertoets

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van F.W.P.J. Litjens opdracht gekregen voor het opstellen van een geohydrologische quickscan voor een ontwikkeling aan de Pas (perceel Druten, D 921) te Afferden.

De geohydrologische quickscan is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging van agrarisch naar woonbestemming. In deze notitie is beschreven op welke wijze rekening is gehouden met de waterhuishoudkundige aspecten en het beleid van het bevoegd gezag (Waterschap Rivierenland en de gemeente Druten).

Uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen is dat een ruimtelijk besluit of plan geen slechtere waterhuishoudkundige situatie oplevert dan in het bestaande beleid is vastgelegd.

Met het uitvoeren van deze quickscan wordt beoogd dat water expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing wordt genomen. Concreet betekent dit dat onderzocht is hoe in het toekomstige plan op een duurzame wijze kan worden omgegaan met hemelwater. Uiteindelijk moet het resultaat hydrologisch neutraal zijn. De waterparagraaf vormt een onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing waarin met name de wijze wordt beschreven hoe de afvoer van hemelwater van daken en verhardingen plaats zal vinden. De onderhavige quickscan ligt hieraan ten grondslag.

De informatie over de planlocatie is onder andere gebaseerd op informatie uit het door Econsultancy uitgevoerd geohydrologisch veldonderzoek, d.d. 6 februari 2019, het door Verhoeven Milieutechniek uitgevoerd bodemonderzoek d.d. 28 mei 2018 (B18.7017 versie: 1.0) en informatie verkregen van de opdrachtgever (contactpersoon de heer F. Litjens).

In het kader van de bestemmingsplanprocedure is het (concept) Ontwerp bestemmingsplan Pas ong. in Afferden (Buro SRO, versie 5 oktober 2018, Projectnummer, 57.30.01), door de gemeente beoordeeld. De opmerkingen vanuit de gemeente aangaande het onderdeel water zijn meegenomen in onderhavige rapportage.

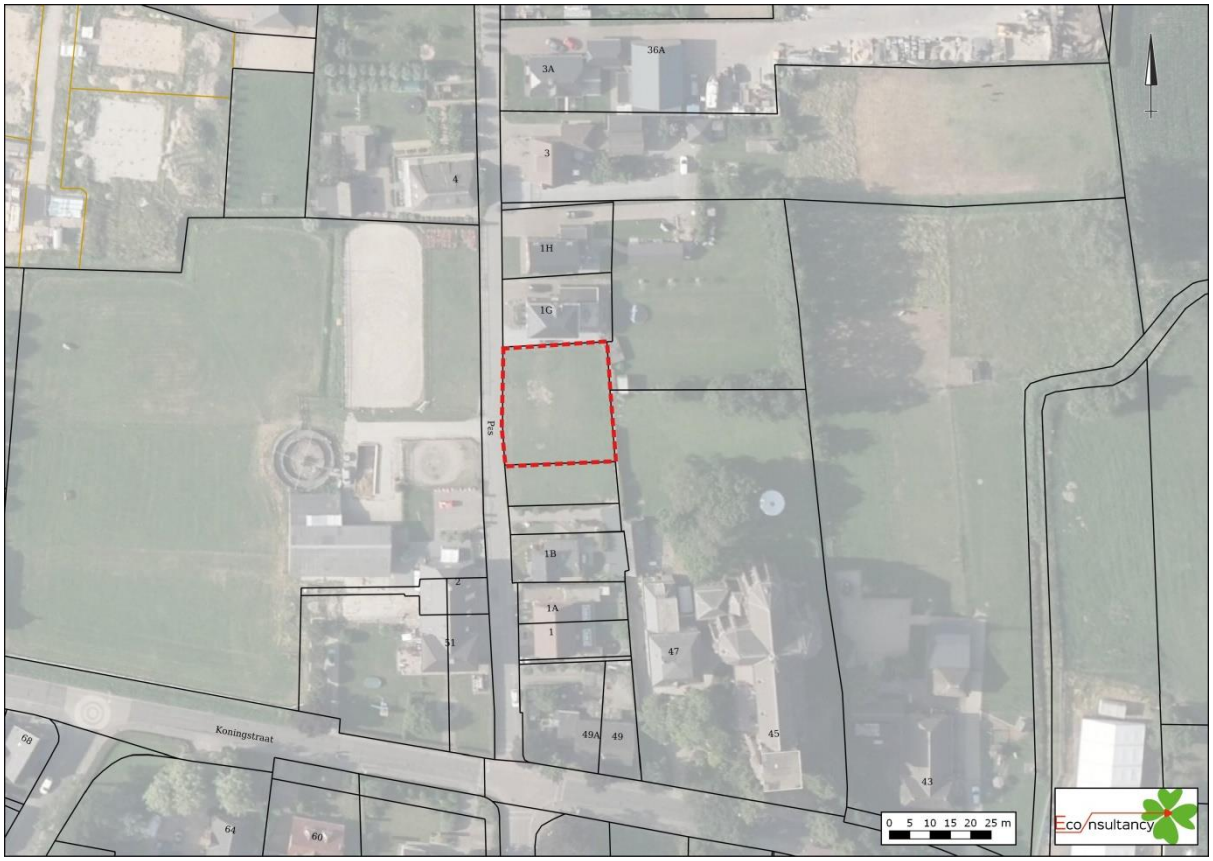
2 LOCATIEGEGEVENS

2.1 Ligging

De planlocatie is gelegen aan de Pas te Afferden (Gld.) en staat kadastraal bekend als gemeente Druten, sectie D, nummer 921. De locatie is tot circa 1980 bebouwd geweest en is momenteel braakliggend en in gebruik als grasland, volledig onbebouwd en onverhard.

Volgens het Actueel Hoogtebestand Nederland (ahn), bevindt het maaiveld zich op een hoogte van circa 7,3 m +NAP. De coördinaten van het centraalpunt van de locatie zijn X = 171.950, Y = 432.710.

In figuur 1 is de begrenzing van de planlocatie weergegeven.

Figuur 1. Ligging planlocatie (bron: www.kadastralekaart.com)

2.2 Bodemopbouw

De originele bodem bestaat uit een kalkhoudende ooivaaggrond (Rd10a). Deze gronden zijn voornamelijk opgebouwd uit lichte tot zware zavel. De afzettingen, waarin deze bodem is ontstaan, behoren geologisch gezien tot de Formatie van Echteld.

Uit locatiespecifiek onderzoek (bodemonderzoek Verhoeven Milieutechniek d.d. 28 mei 2018, rapportnummer B18.7017 versie: 1.0) blijkt de bodem tot 1,0 m -mv voornamelijk te bestaan uit zwak siltig, matig fijn zand. In de bovengrond worden zintuiglijk sporen baksteen waargenomen en is deze bovendien matig humeus. De ondergrond bestaat tot de onderzochte diepte van 3,5 m ï mv overwegend uit klei. Ten tijde van het veldonderzoek op 14 mei 2018 is in de geplaatste peilbuis een grondwaterstand gemeten op 1,0 m -mv.

In bijlage 2 zijn de gegevens (situering boringen en boorprofielen) van het verkennend bodemonderzoek van Verhoeven Milieutechniek weergegeven.

2.3 Geohydrologie

Om inzicht te krijgen in de gelaagdheid van goed doorlatende en slecht doorlatende lagen (hydrogeologische eenheden) van de (diepe) bodem is gebruik gemaakt van het REGIS II en GeoTOP v1.3 model van TNO. Beide modellen geven op een schematische wijze inzicht in de hydrogeologische opbouw en doorlatendheid van de ondergrond op een regionale schaal.

Op basis van de gegevens uit de modellen van TNO blijkt het eerste watervoerend pakket, met een dikte van circa 30 meter te worden gevormd door respectievelijk de formaties van Kreftenheye en Peize Waalre. Op het eerste watervoerende pakket ligt een deklaag van holocene afzettingen bestaande uit een afwisseling van zand en klei lagen met een dikte van ± 5 meter. Het eerste watervoerend pakket wordt aan de onderzijde doorsneden door klei afzettingen van de Formatie van Waalre.

Tabel I. Geohydrologie

Diepte m -mv	Formatie	Typering	Bodem
0-5	Echteld	DKL/SDL	klei
5-21	Kreftenheye	WVP	zand
21-37	Peize-Waalre	WVP	zand
37-40	Waalre	SDL	klei
40-50	Peize-Waalre	WVP	zand
50-55	Waalre	SDL	klei
DKL = deklaag WVP = watervoerend pakket SDL = slecht doorlatende laag			

2.4 Grondwater

Veranderingen in de grondwaterstand (stijghoogte) worden voornamelijk veroorzaakt door neerslag en verdamping, maar ook door ingrepen in de waterhuishouding. De stijghoogte kan daardoor van dag tot dag verschillen. Het grondwater staat in de winter van nature hoog en in de zomer laag. In de winter is de temperatuur laag, waardoor de verdamping gering is en alle neerslag het grondwater kan aanvullen. In de zomer gebeurt het omgekeerde: de temperatuur is hoog en dus verdampt er veel neerslag en is de stijghoogte laag. Voor beleid, vergunningen en ontwateringsdieptes is het belangrijk om te weten wat de actuele karakteristieken zijn, zoals de GHG en GLG (Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand en Gemiddelde Laagste Grondwaterstand).

TNO-NITG voert het databeheer van in de omgeving aanwezige grondwaterpeilputten waarin de grondwaterstandstand in het eerste watervoerende pakket wordt gemonitoord. Middels de interactieve grondwatertools ‘Isohypsen’ en ‘Grondwaterdynamiek’ van de Geologische Dienst Nederland worden de historische grondwatermeetreeksen uit het archief van TNO gesimuleerd met behulp van dagelijkse metingen van neerslag en verdamping uit gegevens van het KNMI.

Het grondwater van het eerste watervoerend pakket stroomt volgens van de geraadpleegde bronnen, in zuid tot zuidwestelijke richting. In het archief van TNO zijn in de directe nabijheid van het plangebied weinig bruikbare grondwaterdata beschikbaar.

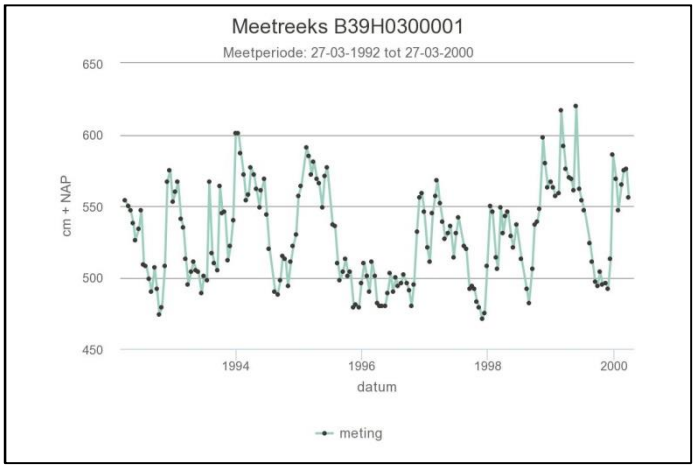
Op basis van een interpolatie van grondwatergegevens uit de omgeving alsmede de grondwaterstromingsrichting, wordt voor de projectlocatie vooralsnog uitgegaan van een Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GHG) van circa 5,75 m +NAP. Hiermee zou de GHG zich op ± 1,55 m -mv bevinden.

Tabel II. Overzicht grondwaterpeilputten TNO

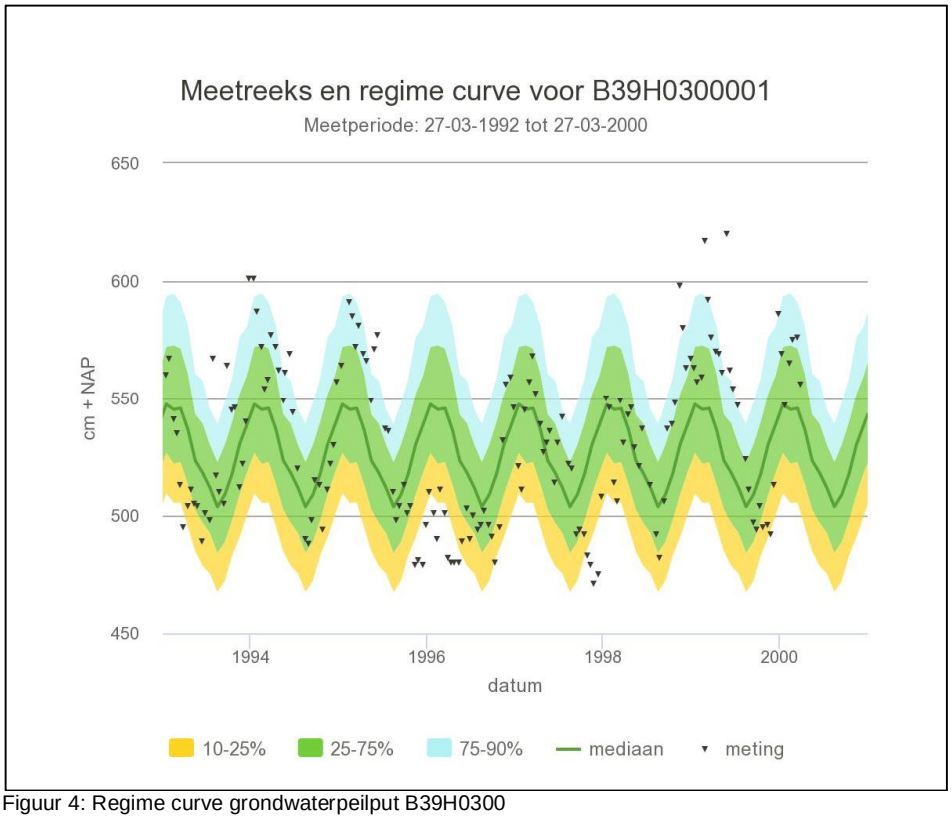
grondwaterpeilput	windrichting t.o.v. locatie	afstand t.o.v. locatie (m)	meetperiode	GHG m +NAP
B39H0300	zuid	105	31-12-1992 tot 31-12-2000	5,75

Figuur 2. situering grondwaterpeilput B39H0300

Figuur 3: meetreeks grondwaterpeilput B39H0300

Figuur 4: Regime curve grondwaterpeilput B39H0300

2.5 Oppervlaktewater

Voor het waterschap is de legger, samen met de keur, hèt instrument om te zorgen voor veilige dijken, droge voeten, voldoende en schoon water. De legger bestaat uit een set van kaarten. Daarop staat welke rivieren, beken, vennen en regenwaterbuffers, lijnvormige elementen, waterkeringen en kunstwerken (stuwen, sluisdeuren en kademuren) het waterschap in beheer heeft en waar ze liggen. De legger bevat ook een register waarin staat wie waar en waarvoor het onderhoud moet doen. Tot slot bevat de legger zones (zoneringen) voor toekomstige ontwikkelingen en bescherming van het watersysteem.

Op basis van de leggerkaart van waterschap Rivierenland is in de directe omgeving van de planlocatie geen oppervlaktewater gelegen.

Figuur 5. Uitdoorsnede legger oppervlaktewater waterschap Rivierenland

2.6 Ontwatering

Om grondwateroverlast te voorkomen dient bij het ontwerp rekening gehouden te worden met minimale ontwateringsdiepten en drooglegginsgeisen. De ontwateringsdiepte is het verschil in hoogte tussen het maaiveld en de maximaal optredende grondwaterstand. Drooglegging is het verschil tussen het oppervlaktewaterpeil en de maaiveldhoogte. Uitgangspunt hierbij is dat bij de inrichting van (nieuw) stedelijk gebied in principe wordt aangesloten bij de huidige grond- en oppervlaktewaterpeilen, en dat er ten gevolge van de inrichting van het betreffende gebied geen negatieve effecten op de omgeving ontstaan (verdroging of vernatting). Met andere woorden, hydrologisch neutraal ontwerpen.

Gangbare normen voor de ontwateringsdiepte zijn:

- → Vloerpeil: 1,0 m -mv
- → Tuinen (maaiveld): 0,7 m -mv

Het huidige maaiveld is gemiddeld gelegen op een hoogte van circa 7,3 m +NAP. De GHG is ingeschat op 5,75 m +NAP. De ontwatering zal ten aanzien van de (bouw)peilen in de toekomstige situatie voldoende zijn. Geadviseerd wordt om de toekomstige bouwpeilen circa 20 cm hoger aan te leggen dan het naastgelegen wegpeil.

2.7 Riolering

In de Pas is een gemengd rioolstelsel gelegen.

3 GEOHYDROLOGISCH VELDONDERZOEK

3.1 Algemeen

Voor het uitvoeren van een geohydrologisch veldonderzoek gelden geen richtlijnen. De onderzoeksstrategie is in overleg met de opdrachtgever vastgesteld en betreft maatwerk. Ten aanzien van de uitvoering is aangesloten op het VKB-protocol 2001 "Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen".

3.2 Uitvoering

Het geohydrologisch veldonderzoek op de planlocatie is uitgevoerd op 6 februari 2019. Met behulp van een edelmanboor (diameter 10 cm) zijn in totaal 2 boringen geplaatst. Een boring is tot maximaal 2,4 m -mv doorgezet teneinde een duidelijk beeld van de bodemopbouw te verkrijgen. Op basis van de bodemopbouw en textuur zijn de te onderzoeken bodemlagen vastgesteld en zijn de in-situ doorlatendheidsmetingen uitgevoerd conform de methodiek zoals omschreven in paragraaf 3.5. Na afloop van de werkzaamheden is het grondwaterniveau in de boorgaten gemeten.

Op de locatieschets in bijlage 3 is de situering van de boringen en de doorlatendheidsmetingen aangegeven. Van het opgeboorde materiaal is eveneens een boorbeschrijving conform de NEN 5104 gemaakt.

3.3 Lokale bodemopbouw

De bovengrond bestaat voornamelijk uit kleiig, uiterst fijn matig humeus zand. De ondergrond bestaat tot 2,4 m -mv uit zwak tot sterk zandige klei.

3.4 Grondwaterniveau

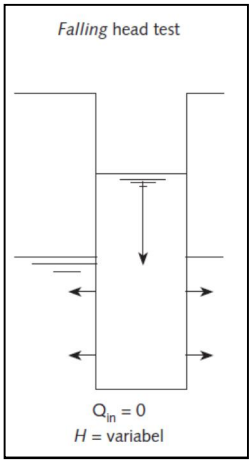
In de boorgaten is een grondwaterstand aangetroffen op 1,4 m -mv.

3.5 Methodiek in-situ doorlatendheidsproeven

Op basis van de profielbeschrijvingen en de actuele grondwaterstand zijn de te onderzoeken bodemlagen vastgesteld. Vervolgens is in de directe nabijheid van de referentieboring, per meting, een nieuwe boring verricht tot in de te onderzoeken homogene bodemlaag. Bij de keuze van de te onderzoeken bodemlaag is rekening gehouden met de doelstelling van het onderzoek. Voor het bepalen van de doorlatendheid is er gebruik gemaakt van de Falling head-methode (omgekeerde Hooghoudt-methode) en de Rising head-methode (Hooghoudt-methode). In navolgende paragraven worden deze methodes toegelicht.

3.5.1 Falling head-methode

Bij de Falling head-methode (omgekeerde Hooghoudt-methode) wordt na eenmalig opbrengen van een waterkolom de zaksnelheid van het water gemeten. Om instorting van het boorgat te voorkomen, is in het boorgat een filterbuis (90 mm) aangebracht die aan de onderzijde over een lengte van 1 m is geperforeerd. Na plaatsen van de filterbuis is water opgebracht. Voor het meten van de waterstandsdaling is gebruik gemaakt van een digitale drukopnemer (Diver). Aan de hand van de zaksnelheid is vervolgens met behulp van de formule van Hooghoudt de gemiddelde doorlatendheid (k-waarde) berekend.

$$K_{verz} = 1{,}15r\frac{log(h_0+\frac{1}{2}r)-log(h_t+\frac{1}{2}r)}{t-t_0}$$

waarbij:

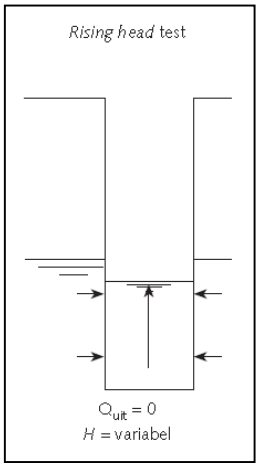
t = tijd sinds het begin van de meting [dag]

h_t = hoogte van de waterkolom in het boorgat op tijstip t [m]

h_0 = ht op tijdstip t = 0

3.5.2 Rising head- methode

Bij de Rising head-methode (Hooghoudt-methode) wordt na eenmalig onttrekken van een waterkolom de stijgsnelheid van het water gemeten. Om instorting van het boorgat te voorkomen, is in het boorgat een filterbuis (90 mm) aangebracht die aan de onderzijde over een lengte van 1 m is geperforeerd. Na het onttrekken van het grondwater uit het boorgat is de snelheid waarmee het water in het boorgat stijgt gemeten. Voor het verlagen van de (grond) waterstand is gebruik gemaakt van een slangenpomp. De stijging van het water in de filterbuis is gemeten met behulp van een digitale drukopnemer (Diver). Aan de hand van de meetresultaten is middels de onderstaande formule een k-waarde berekend.

$$K_{verz} = C\frac{\Delta h}{\Delta t}$$

$$C = \frac{4000\frac{r}{h'}}{(20+\frac{H}{r})(2-\frac{h'}{H})}$$

3.6 Resultaten

Tabel III geeft een overzicht van het uitgevoerde veldwerk en de bodemlaag waarin een in-situ doorlatendheidsmeting is uitgevoerd. Tevens zijn in de tabel de resultaten van de berekende k-waarden weergegeven en is de doorlatendheid van de bodem per boring en traject beoordeeld conform de classificatie uit tabel IV. Bijlage 4 bevat de grafische uitwerking en de berekening van de k-waarden.

Tabel III. Overzicht k-waarde per meting

Boring	Aantal Metingen (*A)	Onderzochte bodemlaag (cm -mv)	Textuur	Methode	K-waarde (m/dag)	Beoordeling doorlatendheid
01	1	140-240	klei, zwak zandig	Rising-head	0,1	slecht
02	1	60-110	klei, matig tot sterk zandig	Falling-head	0,5	matig
(*A) Wegens de matige toestroom en lediging is 1 meting uitgevoerd						

Tabel IV. Classificatie doorlatendheid

K-waarde (m/dag)	Classificatie (*A)
< 0,01	zeer slecht doorlatend
0,01-0,1	slecht doorlatend
0,1-0,5	matig doorlatend
0,5-1,0	vrij goed doorlatend
1,0-10	goed doorlatend
> 10	zeer goed doorlatend
(*A) Classificatie k-waarde (m/d) (bron: Cultuurtechnisch Vademecum, 2000)	

3.7 Beoordeling doorlatendheid

De haalbaarheid van hemelwaterinfiltratie is onder andere afhankelijk van de doorlatendheid van de bodem, de aanwezigheid van stoorlagen (klei en leem). Econsultancy acht bodemlagen met een minimale doorlatendheid van 1,0 m/dag geschikt voor infiltratie van hemelwater. De doorlatendheid van de bodem wordt over het algemeen geclassificeerd als slecht tot matig doorlatend.

Op basis van de resultaten uit het waterdoorlatendheidsonderzoek wordt de bodem binnen planlocatie, mede op basis van de textuur, niet geschikt geacht voor de infiltratie van hemelwater. Wellicht behoort de realisatie van een (tijdelijke) bergingsvoorziening tot de mogelijkheden (met een geleidelijke afvoer naar het riool).

4 WATERRELEVANT BELEID

4.1 Waterschap Rivierenland

Met ingang van 27 november 2015 is het Waterbeheerprogramma 2016-2021 ñKoers houden, kansen benuttenò bepalend voor het waterbeleid. Dit plan gaat over het waterbeheer in het hele rivierengebied en het omvat alle watertaken van het waterschap: waterkeringen, waterkwantiteit, waterkwaliteit en waterketen.

Daarnaast beschikt het Waterschap Rivierenland over een verordening: de Keur voor waterkeringen en wateren. Hierin staan de geboden en verboden die betrekking hebben op watergangen en waterkeringen. Voor het uitvoeren van werkzaamheden kan een vergunning nodig zijn. De werkzaamheden in of nabij de watergangen en waterkeringen worden getoetst aan de beleidsregels.

Aanleg van nieuw verhard oppervlak leidt tot versnelde afvoer van hemelwater naar watergangen. Om te voorkomen dat hierdoor wateroverlast ontstaat, is voor plannen met een toename van verharding compenserende waterberging nodig. Om te voorkomen dat individuele bewoners voor kleine voorzieningen, zoals serres, tuinschuurtjes, enkele woning, etc., moeten compenseren, geldt een eenmalige vrijstelling van de compensatieplicht.

Bij oppervlaktes groter dan 500 m^2 in het stedelijk gebied en 1.500 m^2 in het landelijk gebied kan eventueel de vrijgestelde oppervlaktes in mindering worden gebracht. De benodigde ruimte voor waterberging dient berekend te worden op basis van maatgevende regenbuien, de toename aan verhard oppervlak en de maximaal toelaatbare peilstijging in de watergangen. Voor plannen met een toename aan verharding kan de vuistregel van 436 m^3 per hectare verharding worden gebruikt bij bui T=10+10% en 664 m^3 bij bui T=100+10%. De maatgevende afvoer bedraagt 1,5 l/s/ha.

Bij de keuze van het soort bergingsvoorziening hanteert het waterschap de trits vasthouden-bergen-afvoeren. In aansluiting hierop hanteert het waterschap de volgende voorkeursvolgorde:
- → Hemelwater vasthouden door hergebruik of infiltratie;
- → Hemelwater bergen in open water (of droogvallende watergang);
- → Hemelwater bergen in kunstmatige bergingsvoorzieningen (wadi, bassins, kratten, kelders).

4.2 Gemeente Druten

Op 1 maart 2018 heeft de gemeenteraad van Druten het verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 (vGRP) vastgesteld. Het vGRP heeft tot doel de volksgezondheid en het milieu te beschermen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten:
- Voorkomen van verontreiniging van bodem, grond- en oppervlaktewater;
- Voorkomen van letsel en schade door wateroverlast.

In het vGRP is opgenomen wat de gemeente wil bereiken op het gebied van afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater, wat ze er voor gaat doen en wat dit kost.

Het vGRP is de leidraad voor beleid en handelen bij:
- het inspelen op klimaatverandering;
- het vergroten van het waterbewustzijn van de samenleving;
- het anticiperen op de Omgevingswet.

Met het vaststellen van het vGRP is het Waterplan Druten afgesloten.

5 TOEKOMSTIGE SITUATIE

5.1 Ontwikkeling

Het planvoornemen voorziet in de herbestemming van de desbetreffende gronden ten behoeve van de realisatie van een woning.

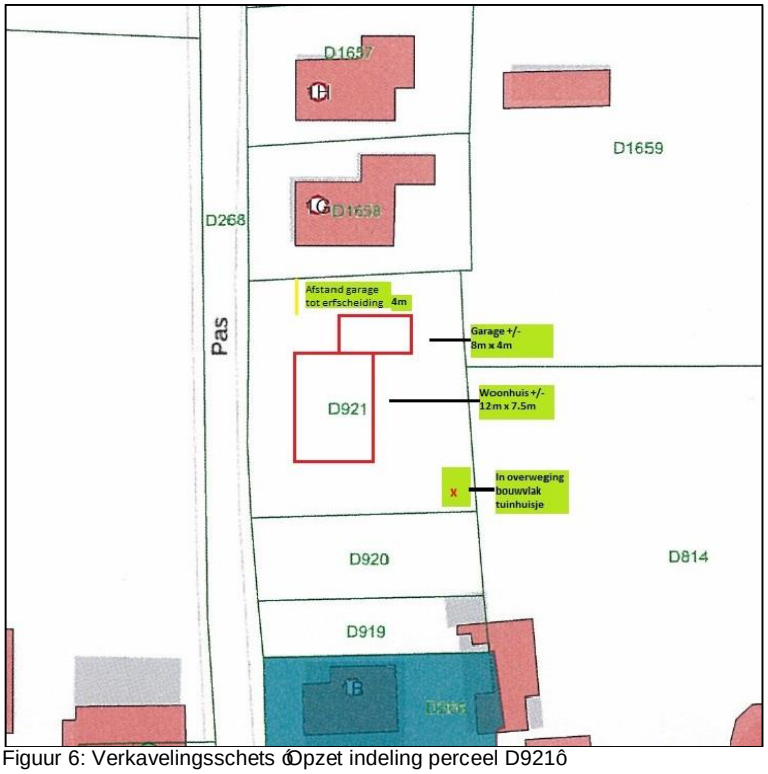
5.2 Verhard oppervlak

De planlocatie heeft een agrarische bestemming en is momenteel volledig onbebouwd en onverhard. Om een indicatie te geven van het toekomstig verhard oppervlak is uitgegaan van de verkavelingsschets ôOpzet indeling perceel D921ô zoals opgenomen in bijlage 5 en weergegeven in figuur 6. In het kader van de watertoets wordt 30% van het netto kavel oppervlak (kaveloppervlak - bouwvlak woning) beschouwd als aanname voor de toekomstige omvang van de bijbouwen en tuin/erfverharding.

Tabel V. ***Gegevens huidig en toekomstig verhard oppervlak***

Type verharding	oppervlak (m²)
Dak	± 170
Bijbouwen en tuin/erfverharding*	± 185
Totaal	**± 355**
*** 30% van netto kaveloppervlak = 615 m² (785 m² -170 m²)**	

Ten opzichte van de huidige situatie zal ten aanzien van de ontwikkeling het verhard oppervlak toenemen met 355 m².

Figuur 6: Verkavelingsschets ôOpzet indeling perceel D921ô

6 PLANUITWERKING

6.1 Randvoorwaarden en uitgangspunten

In het kader van de planontwikkeling is het proces van de digitale watertoets doorlopen. Op basis van de digitale procedure blijkt dat het plan geen groot effect heeft op water (geen groot waterbelang) en dat kan worden volstaan met een standaard wateradvies van het waterschap. De samenvatting en de resultaten van de digitale watertoets zijn opgenomen in bijlage 6 en 7.

Ten aanzien van het plan en de omgang met hemelwater zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- → Toepassen voorkeursvolgorde waterkwantiteit (vasthouden, bergen en afvoeren).
- → Toepassen voorkeursvolgorde waterkwaliteit (schoonhouden, scheiden, zuiveren).
- → Toekomstig verhard oppervlak 355 m^2.
- → hemelwater moet binnen het plangebied worden verwerkt (berging en infiltratie) en mag in beginsel niet buiten het plangebied worden afgevoerd of op de riolering worden aangesloten.
- → Aanlegdiepte bergingsvoorzieningen boven de GHG.
- → GHG is ingeschat op 5,75 m +NAP (1,55 m -mv).
- → Infiltreren niet mogelijk.
- → Bouwen volgens Duurzaam Bouwen (DuBo) principe.

6.2 Hemelwater

In het beleid van de gemeente Druten staat omschreven dat perceeleigenaren in beginsel zelf verantwoordelijk zijn voor de verwerking van afstromend hemelwater op eigen terrein. Alleen als dit redelijkerwijs niet mogelijk is of doelmatig is, mag het hemelwater op het oppervlaktewater, een openbare hemelwatervoorziening of vertraagd op het openbare gemengde riolering worden geloosd. Ten aanzien van het begrip redelijkerwijs wordt door de gemeente per situatie een afweging gemaakt over kosten-baten, inpasbaarheid, maatschappelijke overlast.

Bij de verdere planuitwerking wordt als uitgangspunt meegenomen dat water expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing wordt genomen. In de toekomstige situatie zal daarom het schone hemelwater (zogenaamde hemelwaterafvoer; HWA) niet direct op het vuilwater (zogenaamde droogweerafvoer; DWA) worden aangesloten. Het hemelwater vanaf de nieuwbouw (daken) zal tijdelijk binnen de eigen plangrenzen worden geborgen.

De bodemopbouw/samenstelling (doorlatendheid) binnen de planlocatie is niet geschikt bevonden om grote hoeveelheden neerslag te verwerken. Hierdoor bestaat de mogelijkheid dat, in zeer extreme situaties, langdurig water op maaiveld kan blijven staan. Afstroming van hemelwater richting gebouwen en/of aangrenzende percelen dient daarbij te worden voorkomen.

Wellicht behoort de realisatie van een (tijdelijke) bergingsvoorziening tot de mogelijkheden met een geleidelijke afvoer naar het riool. In hoeverre dit mogelijk en/of doelmatig is zal in overleg met de gemeente nader besproken moeten worden.

Ten aanzien van de omgang met hemelwater zijn onderstaand enkele toepassingsmogelijkheden voor de tijdelijke berging van hemelwater weergegeven:

- → Regenwater (deels) opvangen en hergebruiken in regenton, schutting (Rainwinner) of regenwaterbuffertank (ACO EasyGarden).
- → Regenwater bergen in de tuin door de aanleg van een vijver of waterpartij.
- → Regenwater tijdelijk bergen in een laagte in de tuin of verlaagde borders.
- → Toepassing bufferklinker als bestratingsmateriaal (bufferklinkernederland.nl) eventueel gecombineerd met een lavapakket als fundering.

6.3 Riolering

Bij nieuwbouw dient hemelwater en afvalwater gescheiden aangeleverd te worden. Als gevolg van de ontwikkeling zal het aanbod van vuilwater op het riool wijzigen.

Voor de berekening van het toekomstige aanbod en eventuele toename hierin, is voor de berekening uitgegaan van een gemiddeld verbruik van 120 liter per dag geproduceerd per IE. Per woning wordt uitgegaan van een gemiddelde woningbezetting van 2,5 bewoners. Dit betekent dat er dus 2,5 x 120 liter = 300 liter per dag per woning wordt geloosd. Conform het planontwerp zal een worden gerealiseerd. Dit komt overeen met een aanbod c.q. toename van circa 0,3 m³/dag. De berekening is gebaseerd op basis van aannames en betreft derhalve een indicatie van hoeveelheden.

Het vuilwater (zogenaamde droogweerafvoer; DWA) zal in de toekomstige situatie worden aangesloten op het bestaande rioleringsstelsel in de Pas. De mogelijkheden en wijze van aansluiting zal in overleg met de gemeente besproken moeten worden. Tevens zal voor de aansluiting een vergunning aangevraagd moeten worden.

6.4 Kwaliteit

In de Nationale Pakketten Duurzaam Bouwen: Woningbouw nieuwbouw, Woningbouw beheer en Utiliteitsbouw is een tweetal maatregelen (S/U237 en S/U444) opgenomen die onder meer betrekking hebben op het verminderen van de emissie van milieubelastende stoffen naar het van daken afgevoerde hemelwater. Bij nieuwbouw wordt geadviseerd de emissies vanuit bouwmaterialen richting het oppervlaktewater zoveel mogelijk te beperken in verband met de waterkwaliteit en zoveel mogelijk gebruik te maken van producten die voorzien zijn van een keurmerk. Daarnaast dient het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen zoveel mogelijk beperkt te worden en wordt geadviseerd bij voorkeur gebruik te maken van alternatieven hierin. Ook het wassen van autoûs is bij afkoppeling van hemelwater niet wenselijk.

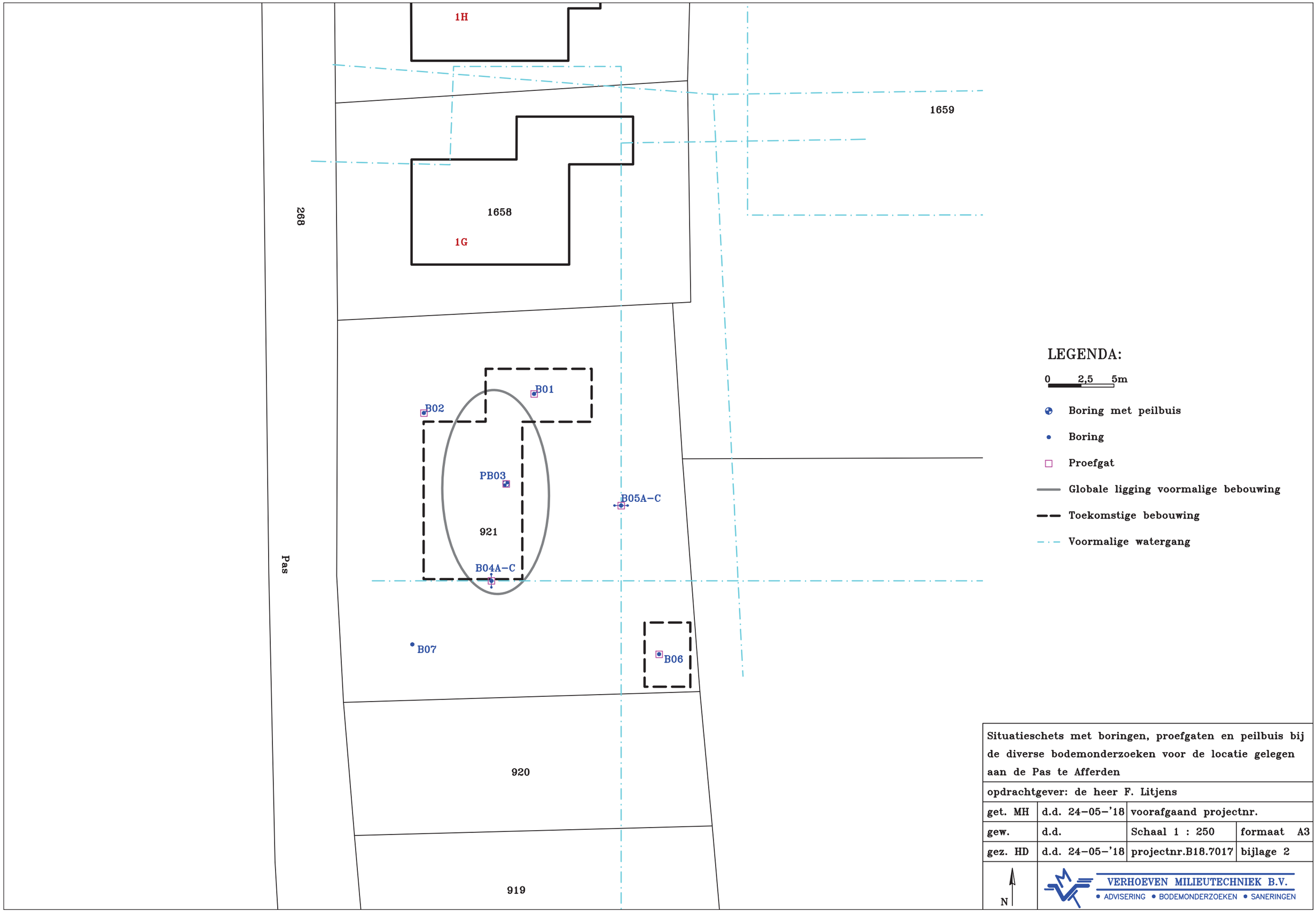
Econsultancy
Boxmeer, 21 februari 2019

Bijlage 1 Topografische ligging van de locatie

Schaal 1:25.000
Deze kaart is noordgericht

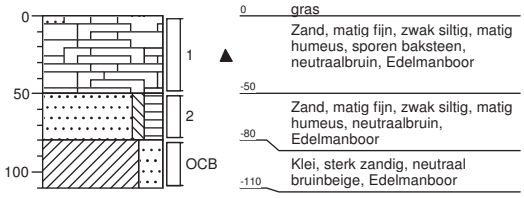
Bijlage 2 Gegevens bodemonderzoek Verhoeven Milieutechniek

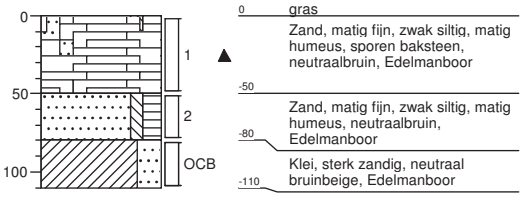
Situatieschets met boringen, proefgaten en peilbuis bij de diverse bodemonderzoeken voor de locatie gelegen aan de Pas te Afferden			
opdrachtgever: de heer F. Litjens			
get. MH	d.d. 24–05–'18	voorafgaand projectnr.	
gew.	d.d.	Schaal 1 : 250	formaat A3
gez. HD	d.d. 24–05–'18	projectnr.B18.7017	bijlage 2

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.
• ADVISERING • BODEMONDERZOEKEN • SANERINGEN

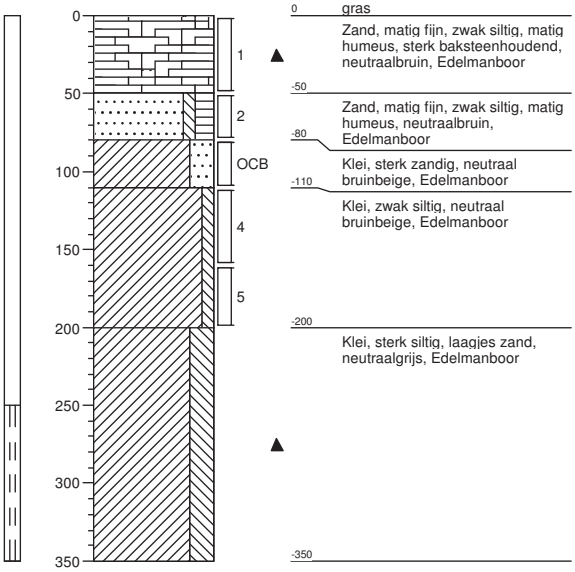
Boring: **B01**
Datum: 07-05-2018

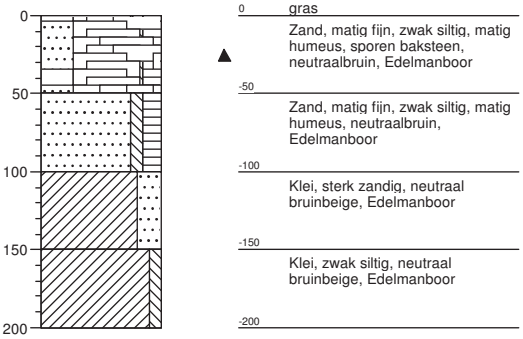
Boring: **B02**
Datum: 07-05-2018

Boring: **PB03**
Datum: 07-05-2018

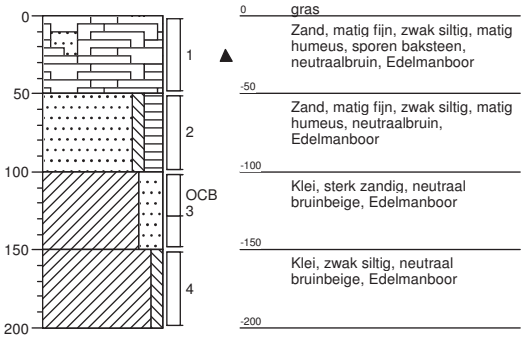
Boring: **B04-A**
Datum: 07-05-2018

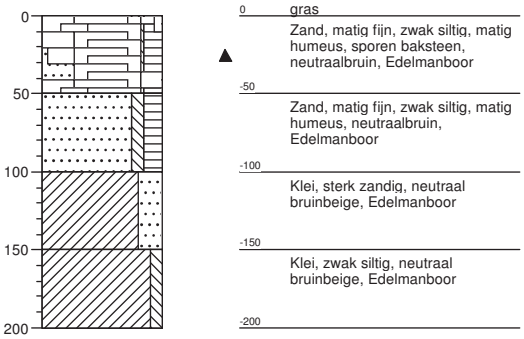
Projectcode: B18.7017
getekend volgens NEN 5104

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

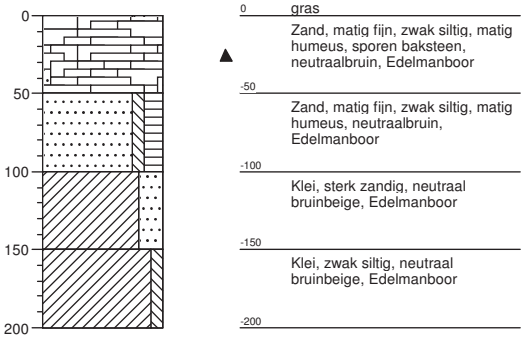
Boring: **B04-B**
Datum: 07-05-2018

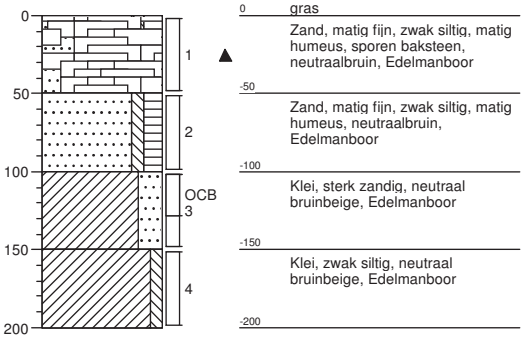
Boring: **B04-C**
Datum: 07-05-2018

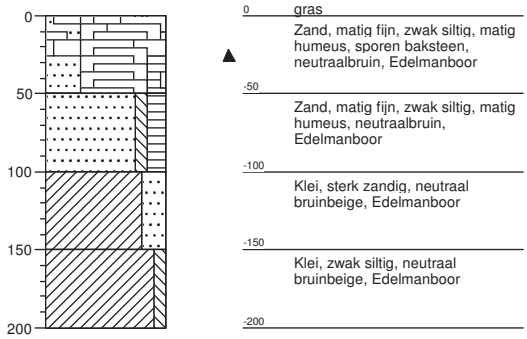
Boring: **B05-A**
Datum: 07-05-2018

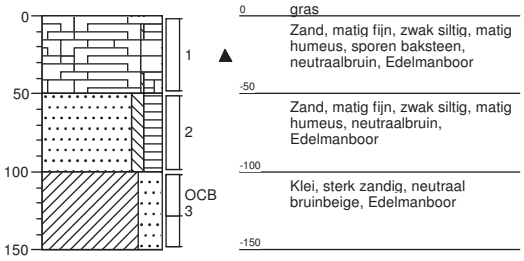
Boring: **B05-B**
Datum: 07-05-2018

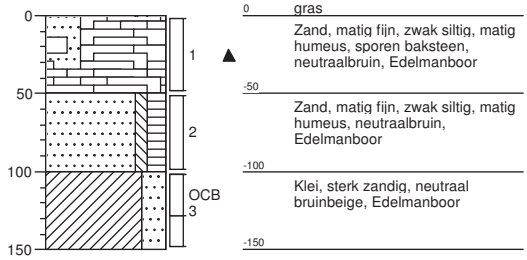
Boring: **B05-C**
Datum: 07-05-2018

Boring: **B06**
Datum: 07-05-2018

Boring: **B07**
Datum: 07-05-2018

Projectcode: B18.7017
getekend volgens NEN 5104

Legenda (conform NEN 5104)

grind

- Grind, siltig
- Grind, zwak zandig
- Grind, matig zandig
- Grind, sterk zandig
- Grind, uiterst zandig

zand

- Zand, kleïig
- Zand, zwak siltig
- Zand, matig siltig
- Zand, sterk siltig
- Zand, uiterst siltig

veen

- Veen, mineraalarm
- Veen, zwak kleïig
- Veen, sterk kleïig
- Veen, zwak zandig
- Veen, sterk zandig

klei

- Klei, zwak siltig
- Klei, matig siltig
- Klei, sterk siltig
- Klei, uiterst siltig
- Klei, zwak zandig
- Klei, matig zandig
- Klei, sterk zandig

leem

- Leem, zwak zandig
- Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

- zwak humeus
- matig humeus
- sterk humeus
- zwak grindig
- matig grindig
- sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

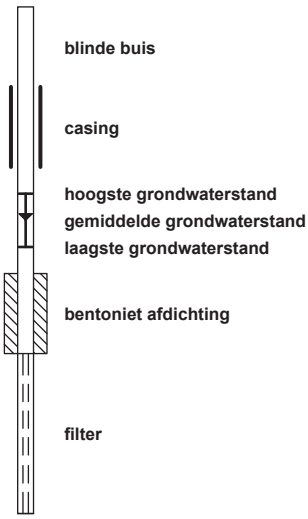
monsters

- geroerd monster
- ongeroerd monster

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand
- slib
- water

peilbuis

Bijlage 3 Gegevens geohydrologisch veldonderzoek

01
02
Legenda
Grens onderzoekslocatie
Toekomstige bebouwing
Falling-head
Rising-head
0 5 10 15 20 25 m
Titel: locatieschets A4
A4
Eco nsultancy
PROJECT: 9012.001
SCHAAL: 1:500
DATUM: 19-2-2019
GETEKEND: RBe

Boorprofielen

Legenda (conform NEN 5104)

grind

- Grind, siltig
- Grind, zwak zandig
- Grind, matig zandig
- Grind, sterk zandig
- Grind, uiterst zandig

zand

- Zand, kleïig
- Zand, zwak siltig
- Zand, matig siltig
- Zand, sterk siltig
- Zand, uiterst siltig

veen

- Veen, mineraalarm
- Veen, zwak kleïig
- Veen, sterk kleïig
- Veen, zwak zandig
- Veen, sterk zandig

klei

- Klei, zwak siltig
- Klei, matig siltig
- Klei, sterk siltig
- Klei, uiterst siltig
- Klei, zwak zandig
- Klei, matig zandig
- Klei, sterk zandig

leem

- Leem, zwak zandig
- Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

- zwak humeus
- matig humeus
- sterk humeus
- zwak grindig
- matig grindig
- sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

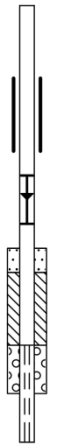
monsters

- geroerd monster
- ongeroerd monster
- volumering

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand (tijdens veldwerk)
- Gemiddeld laagste grondwaterstand
- slib
- water

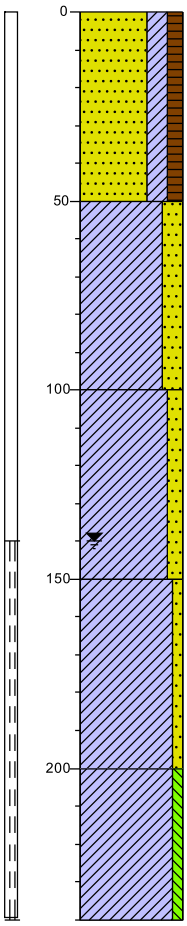
peilbuis

- blinde buis
- casing
- hoogste grondwaterstand
- gemiddelde grondwaterstand
- laagste grondwaterstand
- zand afdichting
- bentoniet/mikoliet/klei afdichting
- grind afdichting
- filter

Boorprofielen

Boring: 01

0 weiland
Zand, uiterst fijn, kleïg, matig humeus, matig puinhoudend, donkerbruin, Edelmanboor

50 Klei, sterk zandig, licht beigebruin, Edelmanboor

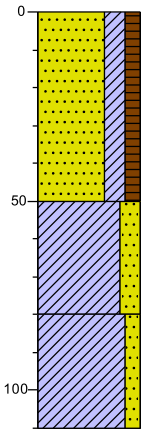
100 Klei, matig zandig, zwak oerhoudend, beigebruin, Edelmanboor

150 Klei, zwak zandig, licht grijsbeige, Edelmanboor

200 Klei, zwak siltig, licht grijsbeige, Edelmanboor

240

Boring: 02

0 weiland
Zand, uiterst fijn, kleïg, matig humeus, matig puinhoudend, donkerbruin, Edelmanboor

50 Klei, sterk zandig, licht beigebruin, Edelmanboor

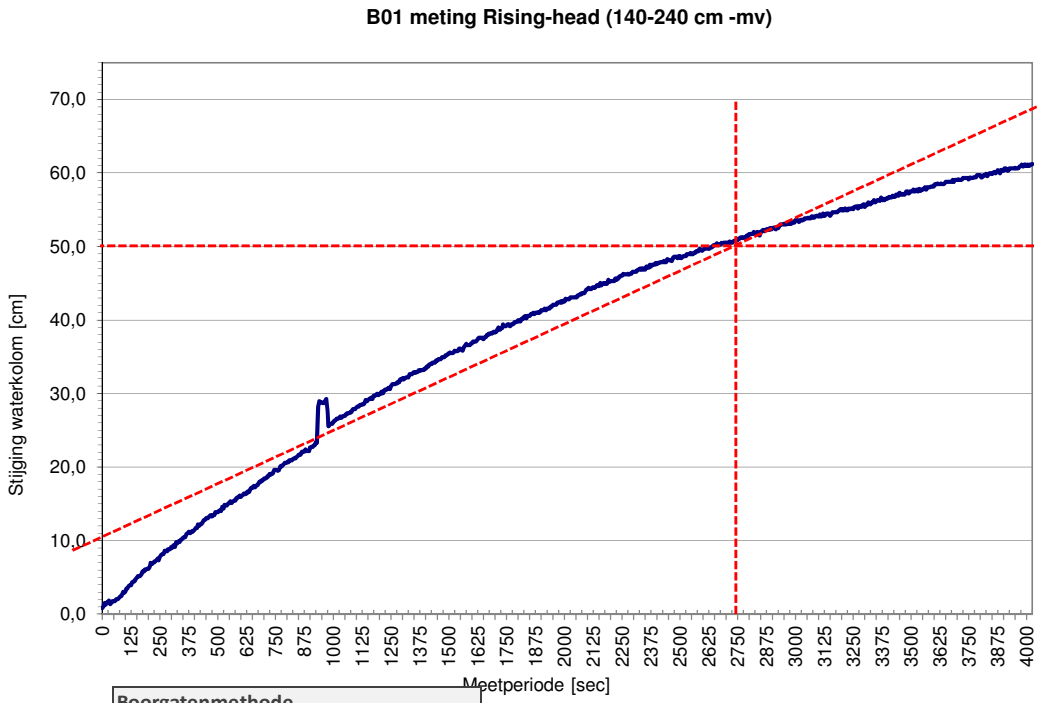
80 Klei, matig zandig, zwak oerhoudend, beigebruin, Edelmanboor

110

Projectcode: 9012.001

Getekend volgens NEN 5104

Bijlage 4 Berekende K-waarden

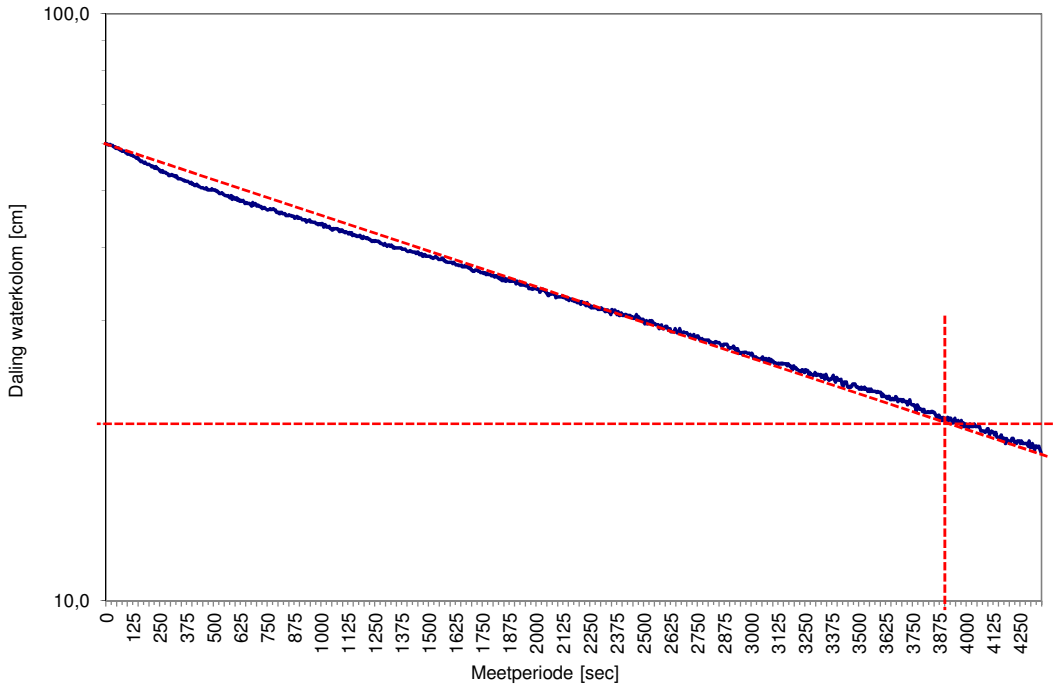
Boorgatenmethode	
Tijd [sec]	4000
LOG h0 [cm]	0
LOG ht [cm]	70
C [cm]	4,858299595
r [cm]	4,5
h' [cm]	65
D [cm]	100
Diepte boorgat [cm	240
GWS boorgat [cm]	140
k m/dag	0,10

$$K_{verz} = C\frac{\Delta h}{\Delta t}$$

$$C = \frac{4000\frac{r}{h'}}{(20+\frac{H}{r})(2-\frac{h'}{H})}$$

Eco nsultancy

B02 meting falling-head (60-110 cm -mv)

Omgekeerde boorgatenmethode	
Tijd [sec]	3750
LOG h0 [cm]	60
LOG ht [cm]	20
r [cm]	4,5
k m/dag	0,5

$$K_{verz} = 1{,}15r\frac{\log\left(h_0 + \frac{1}{2}r\right) - \log(h_t + \frac{1}{2}r)}{t - t_0}$$

Eco nsultancy

Bijlage 5 Verkavelingsschets óOpzet indeling perceel D921ô

D1637
1H
D1659
1G
D1658
D268
Afstand garage
tot erfscheiding 4m
Pas
Garage +/-
8m x 4m
D921
Woonhuis +/-
12 m x 7.5m
x
In overweging
bouwvlak
tuinhuisje
D920
D814
D919
1B
D266

Bijlage 6 Samenvatting digitale watertoets

Waterschap Rivierenland

datum 19-2-2019
dossiercode 20190219-9-19915

Samenvatting
In deze paragraaf worden puntgewijs de resultaten van de toetsing samengevat.

Tekenen:
Heeft u een toetslaag geraakt?
nee

In welke gemeente ligt uw plangebied?
Druten

Vragen:
Gaat het plan uitsluitend over functiewijziging van bestaande bebouwing zonder fysieke aanpassingen van de bebouwing en de ruimte?
nee

Gaat het ruimtelijk plan over activiteiten anders dan woningen, bedrijven of kleinschalige infrastructuur?
nee

Is uw totale plangebied groter dan 3500 m² ?
nee

Verwacht u een toename van verharding in het plan groter dan 500 m² in stedelijk gebied of 1500 m² in landelijk gebied?
nee

Afbeeldingen geraakte signaleringskaarten

Bijlage 7 Resultaat digitale watertoets

datum 19-2-2019
dossiercode 20190219-9-19915

Standaard wateradvies
Op grond van het Besluit Ruimtelijke Ordening moet in de toelichting van ruimtelijke plannen een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin wordt beschreven hoe rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de taken en belangen van het waterschap. De watertoets voor dit plan heeft plaatsgevonden via de Digitale Watertoets (www.dewatertoets.nl).

Uit de ingevoerde gegevens volgt dat er sprake is van een ruimtelijk plan dat een geringe invloed heeft op de taken en belangen van het waterschap. In deze fase van de planvorming (bestemmingsplan) kan volgens het waterschap worden volstaan met dit automatisch gegeneerd wateradvies.

Algemene projectgegevens
Projectomschrijving: PAS (PERCEEL DRUTEN, D 921)
Oppervlakte plangebied: 785
Adres: Pas (ong.), Afferden
Gemeente: Druten
Het plan is ingediend door: R. van den Berg Econsultancy

Beleid van Waterschap Rivierenland
Met ingang van 27 november 2015 is het Waterbeheerprogramma 2016-2021 Koers houden, kansen benutten bepalend voor het waterbeleid. Dit plan gaat over het waterbeheer in het hele rivierengebied en het omvat alle watertaken van het waterschap: waterkeringen, waterkwantiteit, waterkwaliteit, wegen en waterketen.
Daarnaast beschikt het Waterschap Rivierenland over een verordening: de Keur voor waterkeringen en wateren. Hierin staan de geboden en verboden die betrekking hebben op watergangen en waterkeringen. Voor het uitvoeren van werkzaamheden kan een vergunning nodig zijn. De werkzaamheden in of nabij de watergangen en waterkeringen worden getoetst aan de beleidsregels.

Waterberging
Voor dit plan is de toename van het verhard oppervlak kleiner dan 500 m^2 in het stedelijk gebied of kleiner dan 1500 m^2 in het landelijk gebied. Eventueel kan gebruik worden gemaakt van een eenmalige vrijstelling. Hiervoor kunt u contact opnemen met de afdeling vergunningen van het waterschap. In alle andere gevallen dient u compenserende maatregelen te treffen.

De benodigde ruimte voor waterberging wordt berekend op basis van maatgevende regenbuien, de toename aan verhard oppervlak en de maximaal toelaatbare peilstijging in de watergangen. Voor plannen met een toename aan verharding kan de vuistregel van 436 m^3 per hectare verharding worden gebruikt bij bui T=10+10% en 664 m^3 bij bui T=100+10%, mits er geen complicerende zaken als kwel aan de orde zijn. De maximaal toelaatbare peilstijging bij bui T=10+10% bedraagt 0,30 meter in het beheergebied van Waterschap Rivierenland. Alleen in het gebied Alblasserwaard en Vijfheerenlanden geldt een maximaal toelaatbare peilstijging van 0,20 meter vanwege de beperkte drooglegging in het gebied. Bij een bui T=100+10% mag geen inundatie optreden. De maatgevende afvoer is 1,5 l/s/ha.

Conclusie
Wij adviseren positief over het plan, onder de voorwaarde dat er voldoende rekening wordt gehouden met bovengenoemde aandachtspunten (indien van toepassing). Het ruimtelijk plan hoeft in het kader van de watertoets niet meer toegestuurd te worden aan Waterschap Rivierenland.

Vervolgens kunt u het ruimtelijk plan nader uitwerken tot op het niveau van een aanvraag watervergunning of melding (indien van toepassing). Voorwaarde hierbij is dat het op te stellen bestemmingsplan niet conflicteert met deze nadere uitwerking. Dit is uw eigen verantwoordelijkheid.

Vervolg
Voor de uitvoering van het plan kan, afhankelijk van de bovengenoemde aandachtspunten, een watervergunning of melding bij het waterschap vereist zijn. In deze watervergunning of melding kunnen nadere technische eisen aan uw plan gesteld worden. U kunt hiervoor contact opnemen met het secretariaat van de afdeling Vergunningen. Zij zijn bereikbaar via e-mailadres secretariaat-afdelingvergunningen@wsrl.nl en telefoonnummer (0344) 64 94 94.

Wij adviseren u om uw aanvraag of melding vooraf te bespreken met medewerkers van de Afdeling Vergunningen. Dit automatisch gegenereerd wateradvies kan hierbij nuttig zijn. Voor meer informatie over vergunningen en melding kunt u ook terecht op: www.waterschaprivierenland.nl/vergunningen

© Digitale Watertoets - www.dewatertoets.nl Dit document is gegenereerd via de website http://www.dewatertoets.nl// op basis van door u ingevulde gegevens. U bent akkoord gegaan met de door u ingevulde gegevens. Dit digitale advies heeft een geldigheid van 2 jaar.

www.dewatertoets.nl

Geurberekening vergunde situatie

Naam van de berekening: Nog niet bekend
Gemaakt op: 3-10-2018 9:05:57
Rekentijd: 0:00:02
Naam van het bedrijf: Litjens Pas 2 Afferden vergund

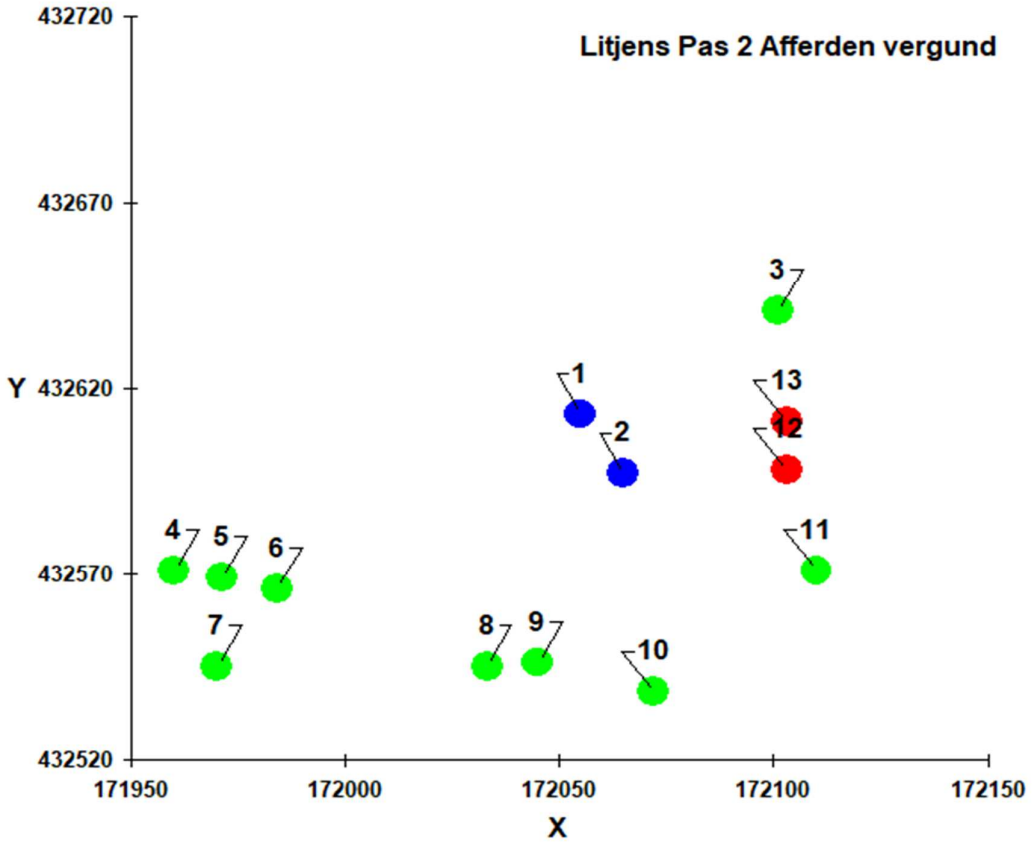
Berekende ruwheid: 0,19 m
Meteo station: Eindhoven

Brongegevens:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	EP Hoogte	Gem.geb. hoogte	EP Diam.	EP Uittr. snelh.	E-Aanvraag
1	Paardenstal	172 055	432 613	1,5	1,5	0,50	0,40	392
2	Stal A	172 065	432 597	1,5	1,5	0,50	0,40	142

Geur gevoelige locaties:

Volgnummer	GGLID	Xcoordinaat	Ycoordinaat	Geurnorm	Geurbelasting
3	Nieuwe woning	172 101	432 641	2,0	1,8
4	Koningsstraat 70	171 960	432 571	2,0	0,6
5	Koningsstraat 68a	171 971	432 569	2,0	0,7
6	Koningsstraat 68	171 984	432 566	2,0	0,8
7	Koningsstraat 66	171 970	432 545	2,0	0,5
8	Koningsstraat 64	172 033	432 545	2,0	1,1
9	Konigsstraat 60	172 045	432 546	2,0	1,3
10	Koningsstraat 58	172 072	432 538	2,0	1,0
11	Koningsstraat 49a	172 110	432 571	2,0	1,4
12	Pas 1a	172 103	432 598	2,0	2,2
13	Pas 1b	172 103	432 611	2,0	2,3

Geurberekening beoogde situatie

Naam van de berekening: Nog niet bekend
Gemaakt op: 3-10-2018 9:06:14
Rekentijd: 0:00:01
Naam van het bedrijf: Litjens Pas 2 Afferden

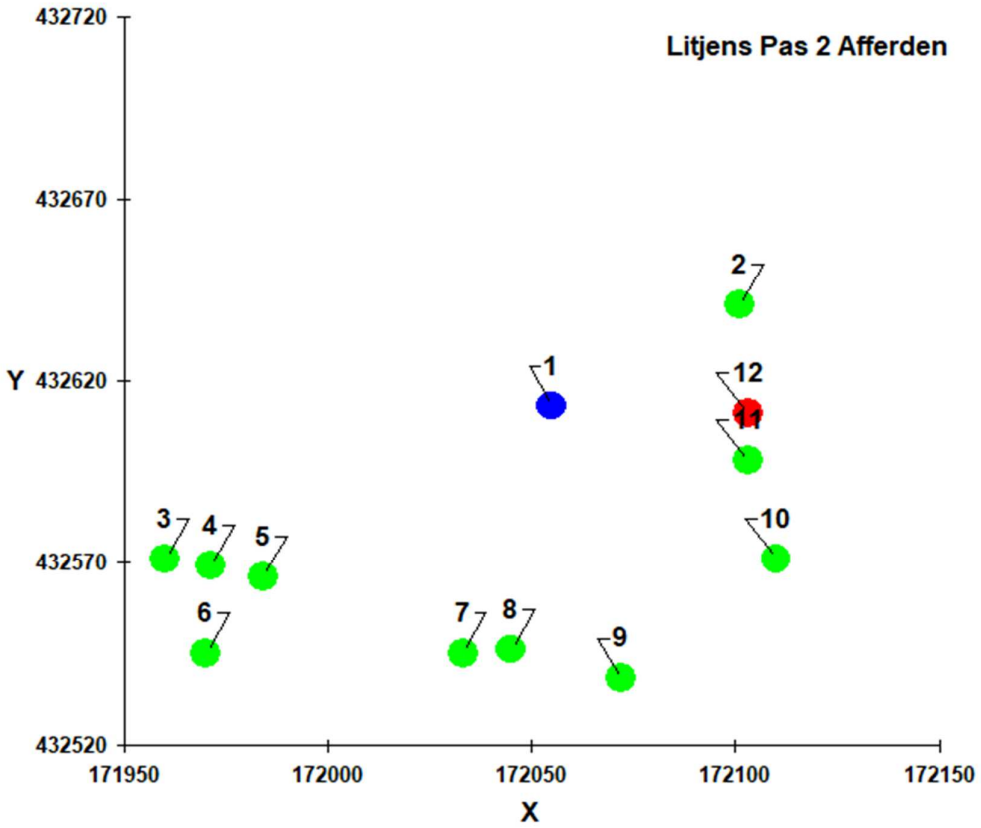
Berekende ruwheid: 0,19 m
Meteo station: Eindhoven

Brongegevens:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	EP Hoogte	Gem.geb. hoogte	EP Diam.	EP Uittr. snelh.	E-Aanvraag
1	Paardenstal	172 055	432 613	1,5	1,5	0,50	0,40	498

Geur gevoelige locaties:

Volgnummer	GGLID	Xcoordinaat	Ycoordinaat	Geurnorm	Geurbelasting
2	Nieuwe woning	172 101	432 641	2,0	2,0
3	Koningsstraat 70	171 960	432 571	2,0	0,6
4	Koningsstraat 68a	171 971	432 569	2,0	0,7
5	Koningsstraat 68	171 984	432 566	2,0	0,8
6	Koningsstraat 66	171 970	432 545	2,0	0,5
7	Koningsstraat 64	172 033	432 545	2,0	1,0
8	Konigsstraat 60	172 045	432 546	2,0	1,1
9	Koningsstraat 58	172 072	432 538	2,0	0,8
10	Koningsstraat 49a	172 110	432 571	2,0	1,1
11	Pas 1a	172 103	432 598	2,0	2,0
12	Pas 1b	172 103	432 611	2,0	2,2

Onderbouwing andere geuremissie paarden

In de gebiedsvisie van 2009 wordt voor de berekening van de geuremissiewaarde voor paarden gebruik gemaakt van een gemiddelde geuremissiewaarde van de diersoort varkens: de categorieën “gespeende biggen”, “guste en dragende zeugen”, “fokzeugen” en “mestvarkens” (variërend van 4290 OU/s bij gespeende biggen tot 1150 OU/s bij mestvarkens), waaruit valt af te leiden dat de gemiddelde stankemissie bij 50 mve overeenkomt met 2584 OU/s.

Geconstateerd moet worden dat deze range wellicht te groot is. Uit het begrip mestvarkenseenheid moet worden afgeleid dat deze geureenheid inderdaad is afgeleid van het mestvarken en dat vervolgens in de stankregelgeving een vergelijk heeft plaatsgevonden met de geur van mestvarkens en dus niet die van varkens zoals gespeende biggen of fokzeugen. Aangenomen kan worden dat op basis van de techniek zoals deze voorhanden was tijdens deze verouderde regelgeving, getracht werd om met de genoemde diercategorieën een inschatting te maken van vergelijkbare geuremissie als de vleesvarkens.

Dit zou betekenen dat de geuremissie van paarden, overeenkomstig de redenering die is weergegeven in de gebiedsvisie 2009 van de gemeente Druten, overeen zou komen met ongeveer 23 OU/s.

Anderzijds zien we in recentere jurisprudentie dat de Raad van State van mening is dat bij de benadering van de hoeveelheid Odour Units per paard mag worden uitgegaan van een 'worst case'-scenario, door voor de paarden, melkkoeien en overig rundvee ouder dan 2 jaar de hoogste emissiefactor te hanteren. (201311528/1/R1 (Uitgeest))

Deze hoogste emissiewaarde komt volgens het in deze casus gebruikte rapport 'Nadere motivering aanvaardbaar woon- en leefklimaat Assum 22a' van 30 augustus 2012, van de milieudienst IJmond overeen met een geuremissiefactor van 35,6 OU/s.
Geconstateerd kan dan ook worden dat deze waarde inmiddels (voor zover bekend) ook door de gemeenteraden van Eemnes, Helmond en Landerd wordt geaccepteerd.

Op grond hiervan zou een waarde van 35,6 OU/s als inschatting van de geuremissie van paarden op dit moment naar onze mening de beste benadering zijn.

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

Van Voordenpark 16
5301 KP Zaltbommel
T: 0418 - 572060
F: 0418 - 515722
www.verhoevenmilieu.nl
info@verhoevenmilieu.nl

Bodemonderzoek

Bodemsanering

Bouwstoffenkeuring

RAPPORT:
Diverse bodemonderzoeken

Pas ong. (kadastraal D 921) te Afferden (Gld.)

PROJECTNUMMER:
B18.7017

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.
Van Voordenpark 16
5301 KP Zaltbommel
TEL: 0418-572060
FAX: 0418-515722
www.verhoevenmilieu.nl
info@verhoevenmilieu.nl

RAPPORT:
Diverse bodemonderzoeken,
Pas ong. (kadastraal D 921) te Afferden (Gld.)

PROJECTNUMMER:
B18.7017

OPDRACHTGEVER:
De heer F. Litjens

DATUM:
28 mei 2018

Auteur:

ing. M. Hennekes
Projectmedewerker
Verhoeven Milieutechniek B.V.

Autorisatie:

ing. H.M.W. van der Donk
Senior projectleider
Verhoeven Milieutechniek B.V.

Normec
BRL SIKB 2000

SAMENVATTING

De heer F. Litjens heeft Verhoeven Milieutechniek B.V. opdracht gegeven voor het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek en een onderzoek naar asbest voor de locatie gelegen aan de Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden (Gld.).

De onderzoeken zijn uitgevoerd conform de normen NEN 5725:2009, NEN 5740:2009/A1:2016 en NEN 5707:2015/C1:2016.

De onderzoeken worden uitgevoerd in het kader van de voorgenomen aankoop van het perceel en de nieuwbouw van een woning. Het onderzoek heeft tot doel een indicatie te verkrijgen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem op de onderzoekslocatie en vast te stellen of er bezwaren bestaan tegen de voorgenomen aankoop en nieuwbouw.

Verhoeven Milieutechniek B.V. (certificaatnummer: EC-SIK-20250, geldig tot 20-6-2019, afgegeven door Normec Certification) is gecertificeerd conform BRL SIKB 2000 (versie 5). Verhoeven Milieutechniek B.V. heeft op geen enkele wijze belangen bij de uitkomsten van het bodemonderzoek.

Namens Verhoeven Milieutechniek B.V. zijn de werkzaamheden gecoördineerd door de heer ing. H.M.W. van der Donk.

Conclusies historisch onderzoek en locatiebezoek
Van de onderzoekslocatie zijn geen bodemkwaliteitsgegevens bekend. In de directe omgeving is door VMT een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd in 2012. Hieruit zijn geen aanvullende bijzonderheden naar voren komen die van invloed zijn op de onderzoekslocatie.

Op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn watergangen en boomgaarden aanwezig geweest. Derhalve dient rekening gehouden te worden met het plaatsen van dwarsraaien geplaatst en het aanvullend onderzoeken van de (oorspronkelijke) teeltlaag op OCB.

Ter plaatse van de onderzoekslocatie heeft in het verleden bebouwing gestaan, waarvan de locatie door de eigenaar is aangegeven. Tevens zijn bij een naastgelegen perceel, tijdens het eerder genoemde onderzoek van VMT uit 2012, bijmengingen aangetroffen met puin. Derhalve worden bijmengingen met (asbesthoudend) puin op onderhavige locatie verwacht.

Bij het plaatsen van de boringen, peilbuis en proefgaten dient rekening te worden gehouden met bovengenoemde aandachtspunten.

Conclusies en aanbevelingen diverse onderzoeken

Verkennend bodemonderzoek
Voor de algemene bodemkwaliteit werd de hypothese gesteld van een verdachte locatie met betrekking tot het voorkomen van bodemverontreiniging. Op basis van de onderzoeksresultaten kan de gestelde hypothese worden verworpen, aangezien in de grond en in het grondwater maximaal licht verhoogde gehalten zijn aangetroffen.

De verdachte hypothese voor het teeltlaagonderzoek wordt eveneens verworpen, aangezien in de (oorspronkelijke) teeltlaag geen verhoogde gehalten voor de geanalyseerde OCB zijn aangetoond.

De aangetoonde verontreinigingen betreffen overschrijdingen van de streef- op achtergrondwaarden. Aangezien de (gestandaardiseerde) meetwaarden de index van 0,5 niet overschrijden zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

Verkennend onderzoek naar asbest
Voor wat betreft asbest is eveneens de hypothese gesteld van een verdachte locatie. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt de gestelde hypothese verworpen. Zowel zintuiglijk als analytisch is geen asbest aangetoond.

Verhoeven Milieutechniek B.V. besteedt veel zorg aan de uitvoering van de veldwerkzaamheden doch bestaat de mogelijkheid dat niet alle asbestverdachte plaatmaterialen zijn waargenomen. Het blijft derhalve mogelijk dat, bij aantreffen van asbesthoudend plaatmateriaal de restconcentratie-norm in de praktijk toch wordt overschreden.

Algehele conclusie en aanbevelingen
Middels de voorliggende onderzoeken is de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem (inclusief asbest) ter plaatse van de onderzoekslocatie gelegen aan de Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden (Gld.) in voldoende mate vastgesteld.

Vanuit milieuhygiënisch oogpunt bestaan geen bezwaren tegen de voorgenomen aankoop van het perceel en de nieuwbouw van een woning.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING 2

1. INLEIDING 5

2. DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK 5

3. LOCATIEGEGEVENS 5

3.1. ALGEMENE GEGEVENS 5
3.2. HISTORISCHE GEGEVENS EN LOCATIEBEZOEK (NEN5725) 5

4. BODEMOPBOUW EN GEOHYDROLOGIE 7

4.1. BODEMOPBOUW 7
4.2. GEOHYDROLOGIE 7

5. HYPOTHESE 7

6. OPZET VAN HET ONDERZOEK 8

6.1. ONDERZOEKSSTRATEGIEËN DIVERSE ONDERZOEKEN 8
6.2. VELDWERKZAAMHEDEN 8

7. WIJZE VAN BEOORDELING EN INTERPRETATIE 10

7.1. GROND/GRONDWATER 10
7.2. ASBEST 11

8. ANALYSES EN RESULTATEN 12

8.1. ZINTUIGLIJKE WAARNEMINGEN 12
8.2. LABORATORIUMWERKZAAMHEDEN EN ANALYSERESULTATEN 12
8.3. INTERPRETATIE ANALYSERESULTATEN 15

9. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 16

9.1. VERKENNEND BODEMONDERZOEK 16
9.2. VERKENNEND ONDERZOEK NAAR ASBEST 16
9.3. ALGEHELE CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN 16

10. REFERENTIES 17

BIJLAGEN

1. Situering in de regio
2. Situatieschets met boringen, peilbuis en proefgaten
3. Boorprofiel beschrijvingen
4. Analysecertificaten grond, grondwater en asbest
5. Streef-, achtergrond- en interventiewaarden grond en grondwater (tabellen toetsingswaarden)
6. Veldwerkformulieren asbestonderzoek
7. Historische gegevens (inclusief historische vragenlijst)

1. INLEIDING

De heer F. Litjens heeft Verhoeven Milieutechniek B.V. opdracht gegeven voor het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek en een onderzoek naar asbest voor de locatie gelegen aan de Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden (Gld.).

De onderzoeken zijn uitgevoerd conform de normen NEN 5725:2009 [1], NEN 5740:2009/A1:2016 [2] en NEN 5707:2015/C1:2016 [3].

Verhoeven Milieutechniek B.V. (certificaatnummer: EC-SIK-20250, geldig tot 20-6-2019, afgegeven door Normec Certification) is gecertificeerd conform BRL SIKB 2000 (versie 5). Verhoeven Milieutechniek B.V. heeft op geen enkele wijze belangen bij de uitkomsten van het bodemonderzoek.

Namens Verhoeven Milieutechniek B.V. zijn de werkzaamheden gecoördineerd door de heer ing. H.M.W. van der Donk.

2. DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK

De onderzoeken worden uitgevoerd in het kader van de voorgenomen aankoop van het perceel en de nieuwbouw van een woning. Het onderzoek heeft tot doel een indicatie te verkrijgen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem op de onderzoekslocatie en vast te stellen of er bezwaren bestaan tegen de voorgenomen aankoop en nieuwbouw.

3. LOCATIEGEGEVENS

3.1. Algemene gegevens

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Pas ong. te Afferden (Gld.) en staat kadastraal bekend als gemeente Druten, sectie D, nummer 921. De locatie is tot circa 1980 bebouwd geweest, momenteel braakliggend en in gebruik als grasland. De locatie wordt gekocht en bebouwd met een woning van circa 125 m^2. Onderhavig onderzoek onderzoek richt zich op het hele kadastrale perceel D 921 van maximaal 800 m^2.

Voor de situering van het perceel in de regio wordt verwezen naar bijlage 1.

3.2. Historische gegevens en locatiebezoek (NEN5725)

Algemeen
Voorafgaand aan onderhavig onderzoek is een historisch vooronderzoek uitgevoerd te conform de NEN 5725. Door de opdrachtgever is een historisch vragenlijst ingevuld en opgestuurd. In de aangeleverde informatie is aangegeven dat de onderzoekslocatie agrarisch in gebruik is geweest.

Naast de informatie die door de opdrachtgever is aangeleverd zijn door een medewerker van Verhoeven Milieutechniek B.V. (VMT) de websites van de provincie Gelderland, www.bodemloket.nl en www.topotijdreis.nl bestudeerd. De Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) heeft geen aanvullende informatie beschikbaar.

Bodemkwaliteitsgegevens
Op basis van www.bodemloket.nl en de bodemverontreinigingskaart van de provincie Gelderland zijn geen gegevens van en/of nabij de onderzoekslocatie bekend.

In 2012 is op een nabijgelegen perceel een historisch en verkennend bodemonderzoek uitgevoerd door VMT (kenmerk: B12.5100, d.d. 27 november 2012). Hierbij is de bovengrond zowel op standaard NEN parameters geanalyseerd als op bestrijdingsmiddelen OCB. Uit het onderzoek zijn verschillende stoffen licht verhoogd aangetoond ten opzichte van de achtergrondwaarden. Alle stoffen bleven echter onder de tussenwaarde en gaven derhalve geen aanleiding om aanvullende werkzaamheden.

Boomgaarden/kassen en (gedempte) sloten
Uit historisch kaartmateriaal op www.topotijdreis.nl blijkt dat op de onderzoekslocatie in het verleden sloten aanwezig zijn geweest. Ook zijn in de omgeving boomgaarden aanwezig geweest.

Asbestkansenkaart
Op basis van de Asbestkansenkaart van de provincie Gelderland bestaat een kleine kans op de aanwezigheid van asbest ter plaatse van de onderzoekslocatie. Gezien de locatie bebouwd is geweest en een agrarische bestemming heeft, worden echter bijmengingen met puin verwacht en daarmee de kans op het aantreffen van asbest mogelijk geacht. Tevens zijn in het eerder genoemde onderzoek van VMT in 2012 bij een naastgelegen locatie puinbijmengingen aangetroffen.

Locatiebezoek
Door een medewerker van VMT is voorafgaand aan de werkzaamheden een locatie inspectie uitgevoerd. Ter plaatse van de locatie zijn geen bodembedreigende activiteiten waargenomen. Op het maaiveld zijn zintuiglijk geen asbestverdachte materialen (fractie > 20 mm) aangetroffen.

Uit de door de eigenaar ingevulde vragenlijst (zie bijlage 7) blijkt dat op de locatie bebouwing aanwezig is geweest. De locatie is door hem aangegeven. Verder volgen geen aanvullende relevante gegevens.

Conclusie historisch onderzoek en locatiebezoek
Van de onderzoekslocatie zijn geen bodemkwaliteitsgegevens bekend. In de directe omgeving is door VMT een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd in 2012. Hieruit zijn geen aanvullende bijzonderheden naar voren komen die van invloed zijn op de onderzoekslocatie.

Op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn watergangen en boomgaarden aanwezig geweest. Derhalve dient rekening gehouden te worden met het plaatsen van dwarsraaien geplaatst en het aanvullend onderzoeken van de (oorspronkelijke) teeltlaag op OCB.

Ter plaatse van de onderzoekslocatie heeft in het verleden bebouwing gestaan, waarvan de locatie door de eigenaar is aangegeven. Tevens zijn bij een naastgelegen perceel, tijdens het eerder genoemde onderzoek van VMT uit 2012, bijmengingen aangetroffen met puin. Derhalve worden bijmengingen met (asbesthoudend) puin op onderhavige locatie verwacht.

Bij het plaatsen van de boringen, peilbuis en proefgaten dient rekening te worden gehouden met bovengenoemde aandachtspunten.

4. BODEMOPBOUW EN GEOHYDROLOGIE

4.1. Bodemopbouw

De onderzoekslocatie is gelegen op circa NAP + 6,90 m. Tot een diepte van circa 4 m-mv is hier een slecht doorlatende deklaag aanwezig [4]. De deklaag bestaat uit holocene afzettingen, hoofdzakelijk uit klei en leem. Het onderliggende, goed doorlatende, eerste watervoerend pakket is circa 30 meter dik en bestaat voornamelijk uit midden tot grove zanden (Formaties van Kreftenheye en Peize). Het eerste watervoerend pakket wordt van het tweede watervoerend pakket gescheiden door een slecht doorlatend pakket met een dikte variërende dikte van circa 3 meter. Deze scheidende laag bestaat voornamelijk uit klei en zandige klei (Formatie van Waalre).

4.2. Geohydrologie

De stromingsrichting van het grondwater in het eerste watervoerende pakket is regionaal zuidoostelijk gericht. Lokaal kan de stroming van het grondwater worden beïnvloed door drainages en oppervlaktewater.

De locatie is voor zover bekend niet gelegen binnen een grondwaterbeschermingsgebied.

5. HYPOTHESE

Op basis van de beschikbare gegevens is voor de algemene bodemkwaliteit de hypothese gesteld van een verdachte locatie met betrekking tot het voorkomen van een bodemverontreiniging, aangezien verontreinigingen met NEN-parameters en organochloorbestrijdingsmiddelen (OCB)

Voor wat betreft asbest is eveneens de hypothese gesteld van een verdachte locatie.

6. OPZET VAN HET ONDERZOEK

6.1. Onderzoeksstrategieën diverse onderzoeken

Verkennend bodemonderzoek en teeltlaagonderzoek op OCB
De onderzoeksopzet voor het verkennend bodemonderzoek is opgesteld conform de NEN 5740/A1 strategie voor een verdachte, diffuus belaste niet-lijnvormige locatie met een heterogeen verdeelde verontreinigende stof op schaal van monsterneming (VED-HE-NL) voor een locatie met een oppervlakte van maximaal 1.000 m^2.

Aanvullend worden twee dwarsraaien van ieder drie boringen tot 2,0 m-mv geplaatst ter plaatse van de mogelijke slootdempingen.

Daarnaast wordt de oorspronkelijke teeltlaag afzonderlijk bemonsterd voor enkele analyses op OCB.

Verkennend onderzoek naar asbest
Voor het verkennend onderzoek naar asbest wordt de strategie gehanteerd volgens de NEN 5707:2015/C1:2016 (max. 1.000 m^2) op diffuus belaste locaties met een heterogeen verdeelde asbestverontreiniging op schaal van de monsterneming. Ten behoeve van het onderzoek naar asbest worden proefgaten (0,3 m x 0,3 m) tot 0,5 m-mv gegraven. Voor de inspectie van de ondergrond worden diverse proefgaten middels boringen doorgezet tot in de ongeroerde ondergrond (minimaal 1,0 m-mv, gecombineerd met de boringen voor het verkennend bodemonderzoek). De proefgaten worden gegraven met behulp van een schep en tot de ondergrond doorgeboord middels een Edelmanboor met een brede diameter (12 cm).

Daarnaast wordt alle vrijgekomen grond/puin van de boringen en proefgaten bekeken. Zintuiglijk kan de fractie > 20 mm worden beoordeeld of asbestverdachte materialen aanwezig zijn. Voor de fractie < 20 mm dient dit middels een analyse te worden geverifieerd.

6.2. Veldwerkzaamheden

<u>Algemeen/certificering</u>
Verhoeven Milieutechniek B.V. (certificaatnummer: EC-SIK-20250, geldig tot 20-6-2019, afgegeven door Normec Certification) is gecertificeerd conform BRL SIKB 2000 (versie 5), protocol 2001: het plaatsen van boringen en peilbuizen (versie 3.2), protocol 2002: het nemen van grondwatermonsters (versie 4) en protocol 2018: locatie-inspectie en monsterneming van asbest in bodem (versie 3.2).

De peilbuis is, na een standtijd van minimaal één week, bemonsterd. De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd met behulp van een schep, Edelmanboor en zuigerboor. In tabel 6.1 zijn de uitvoeringsdata, gehanteerde protocollen en gecertificeerde medewerker weergegeven.

Tabel 6.1: Uitvoeringsdata en gehanteerde onderzoeksprotocollen

Data	Bedrijf	Gecertificeerde medewerker(s)	Protocol BRL SIKB
7 mei 2018	Verhoeven Milieutechniek B.V.	De heer M.A.H. van Baal	2001 (v. 3.2) 2018 (v. 3.2)
14 mei 2018	Verhoeven Milieutechniek B.V.	De heer M.A.H. van Baal	2002 (v. 4.0)

Verhoeven Milieutechniek B.V. heeft op geen enkele wijze belangen bij de uitkomsten van het bodemonderzoek.

Verkennend bodemonderzoek

Grond
Ten behoeve van algemene bodemkwaliteit zijn in totaal elf boringen (B01 t/m B07) geplaatst verspreid over de locatie. Ter plaatse van de vermoedelijke ligging van de gedempte watergangen zijn dwarsraaien geplaatst, van elk 3 boringen per raai, tot een diepte van 2,0 m-mv (B04-A t/m C, B05-A t/m C). Daarnaast is rekening gehouden met de voormalige en toekomstige bebouwing. Alle boringen zijn minimaal doorgezet tot 1,0 m-mv in verband met de bijmengingen en aangezien de oorspronkelijke teeltlaag dieper aanwezig was.

De veldwerkzaamheden zijn op 7 mei 2018 uitgevoerd met behulp van een Edelmanboor en schop.

In tabel 6.2 zijn de uitgevoerde veldwerkzaamheden weergegeven.

Tabel 6.2: Uitgevoerde veldwerkzaamheden

Boringen / peilbuizen			
Ca. 1,1 m-mv	**Ca. 1,5 m-mv**	**Ca. 2,0 m-mv**	**Peilbuis (filterstelling m-mv)**
B01, B02	B06, B07	B04-A t/m C, B05-A t/m C	PB03 (2,50-3,50)

Grondwater
Het grondwater uit de peilbuis PB03 is op 14 mei 2018, na een standtijd van minimaal een week en twee keer afpompen, bemonsterd. De bemonstering heeft plaatsgevonden volgens de techniek van lage-troebelheidsbemonstering, waarbij de grondwaterstand (GWS), zuurgraad (pH), geleidbaarheid (EC) en troebelheid van het grondwater in het veld zijn bepaald.

Verkennend bodemonderzoek
Ten behoeve van het verkennend onderzoek naar asbest is op de locatie allereerst een locatie- en maaiveldinspectie uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat het maaiveld op de onderzoekslocatie deels bedekt is met vegetatie (10 %). Ondanks de aanwezige belemmering is een efficiënte maaiveldinspectie (> 25% zichtbaar) uitgevoerd. Op het maaiveld zijn geen asbestverdachte (plaat)materialen (fractie > 20 mm) aangetroffen.

Ten behoeve van de onderzoeksopzet zijn in totaal zeven proefgaten (B01 t/m B07) gegraven met een afmeting van 0,3 m x 0,3 m tot circa 0,5 m-mv. Alle proefgaten zijn doorgezet tot in de ongeroerde ondergrond (minimaal 1,0 m-mv).

Om een verontreiniging met asbest vast te stellen is per boring/proefgat de grove fractie (> 20 mm) van het vrijgekomen materiaal geïnspecteerd op asbestverdachte materialen (fractie > 20 mm) en puinrestanten.

De situatieschets met de geplaatste boringen, gegraven proefgaten en peilbuis is opgenomen als bijlage 2. De veldwerkformulieren zijn opgenomen in bijlage 6.

7. WIJZE VAN BEOORDELING EN INTERPRETATIE

7.1. Grond/grondwater

De verontreinigingssituatie van de bodem kan worden beoordeeld door toetsing van de gemeten gehaltes in grond en/of grondwater aan de streef-, achtergrond- en interventiewaarden. De achtergrondwaarden voor grond zijn opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit [5]. De meest recente streef- en interventiewaarden voor grondwater en interventiewaarden voor grond zijn vermeld in de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013 [6] en worden gebruikt voor de toetsing van de analyseresultaten.

De *streefwaarden* geven voor het grondwater het niveau aan waarbij sprake is van een duurzame bodemkwaliteit. In het bodembeschermingsbeleid geven zij het te bereiken en te behouden kwaliteitsniveau voor het grondwater aan.

De *achtergrondwaarden* geven voor de grond het niveau aan waarbij sprake is van een duurzame bodemkwaliteit. In het bodembeschermingbeleid geven zij het te bereiken en te behouden kwaliteitsniveau voor de grond aan.

De *interventiewaarden* geven aan wanneer de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, dier en plant ernstig zijn of dreigen te worden verminderd.
Om van een geval van ernstige bodemverontreiniging te spreken dient voor ten minste één stof de gemiddelde concentratie van minimaal 25 m^3 grond of 100 m^3 bodemvolume voor grondwater hoger te zijn dan de interventiewaarde.

De achtergrond- en interventiewaarden voor de vaste bodem zijn gerelateerd aan het lutum- en/of het organische stofgehalte van de bodem. Om de verkregen analyseresultaten te kunnen toetsen aan de achtergrond- en interventiewaarden worden de meetwaarden, met behulp van de analytisch vastgestelde gehalten aan lutum en/of organische stofgehalte, teruggerekend naar gestandaardiseerde meetwaarden (GSSD). Indien de lutum en/of organische stofgehalten niet analytisch zijn vastgesteld, zijn ze aan de hand van de zintuiglijke waarnemingen, in combinatie met de overige analyseresultaten, ingeschat.

Aan de hand van bovenstaande waarden wordt een index berekend. De index wordt voor grond berekend met de formule: (GSSD - achtergrondwaarde) / (interventiewaarde - achtergrondwaarde). Voor grondwater wordt de achtergrondwaarde in de formule vervangen door de streefwaarde. Indien de index groter is dan 1 wordt de interventiewaarde overschreden.

Uit de toetsing van de GSSD aan de streef-, achtergrond-, en interventiewaarden kan het volgende worden afgeleid:

- Bij een overschrijding van de streef- en/of achtergrondwaarde is het vermoeden van bodemverontreiniging bevestigd.
- Bij een berekende index groter dan 0,5 bestaat het vermoeden van een geval van ernstige bodemverontreiniging. Middels de uitvoering van de aanvullende analyses, mogelijk gevolgd door een nader bodemonderzoek, dient de omvang van de verontreiniging(en) te worden bepaald. Afhankelijk van de resultaten wordt het vermoeden van een geval van ernstige bodemverontreiniging bevestigd dan wel verworpen. In het eerste geval dient overgegaan te worden tot de uitvoering van een saneringsonderzoek, gevolgd door een sanering.

7.2. Asbest

De interventiewaarde voor asbest in de grond is vermeld in de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013 en bedraagt 100 mg/kg d.s. gewogen asbestconcentratie (serpentijnconcentratie vermeerderd met tienmaal de amfiboolconcentratie). De aangetroffen concentraties voor asbestverdachte grondmonsters en aan asbestverdachte plaatmaterialen worden teruggerekend naar het in het veld geïnspecteerde volume en vervolgens getoetst aan de interventiewaarde bodemsanering.

Indien uit vooronderzoek blijkt dat mogelijk respirabele vezels aanwezig zijn (bijvoorbeeld onder verweerde asbesthoudende dakbedekkingen, zonder dakgoot), wordt in de NEN5707 geadviseerd, direct een onderzoek naar het aantal respirabele vezels uit te voeren. Dit gebeurt middels een Stereo Electro Microscoop (SEM) analyse.

Als tijdens de analyse van asbest in fijne fractie (< 20 mm) blijkt dat er in een monster niet-hechtgebonden asbest is aangetroffen in de fractie > 4 mm, wordt in de NEN 5707/NEN 5897 eveneens geadviseerd een onderzoek naar het aantal respirabele vezels uit te voeren middels SEM analyse.

Als tijdens het onderzoek naar asbest in de grond een gewogen asbestgehalte van meer dan 1.000 mg/kg d.s. (hechtgebonden) en/of meer dan 100 mg/kg d.s. (niet-hechtgeboden) wordt aangetoond, moet op basis van de risicobeoordeling in de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013 eveneens een onderzoek naar de respirabele vezels worden uitgevoerd.

Indien de gewogen asbestconcentratie groter is dan de halve interventiewaarde bestaat het vermoeden van een geval van ernstige bodemverontreiniging. Het uitvoeren van een nader onderzoek naar asbest in de grond is dan verplicht. De hoogst berekende waarde binnen een (deel)locatie is hiervoor bepalend.

Er is sprake van een geval van ernstige verontreiniging met asbest in de bodem indien de berekende concentratie binnen een ruimtelijke eenheid hoger is dan de interventiewaarde. Het vaststellen van de gemiddelde gewogen asbestconcentratie dient te worden uitgevoerd conform de NEN 5707/5897. Als respirabele vezels in de bovengrond (contactzone, of diepte graafwerkzaamheden) worden aangetoond en het gewogen gehalte van 10 mg/kg d.s. wordt overschreden is reeds sprake van “onaanvaardbare risico’s buiten”.

Opgemerkt wordt dat het volumecriterium voor een bodemverontreiniging met asbest niet van toepassing is bij het vaststellen van de ernst.

8. ANALYSES EN RESULTATEN

8.1. Zintuiglijke waarnemingen

De bodem op de onderzoekslocatie bestaat vanaf maaiveld tot circa 0,8 à 1,0 m-mv uit matig fijn, zwak siltig, matig humeus zand. Gevolgd door een sterk zandige tot sterk siltige klei tot de maximaal geboorde diepte van 3,5 m-mv.

Tijdens de veldwerkzaamheden zijn diverse bijmengingen met bodemvreemd materiaal aangetroffen. Alle zintuiglijk waargenomen bodemvreemde bijmengingen zijn opgenomen in tabel 8.1.

Tabel 8.1: Zintuiglijke waarnemingen

Boring/proefgat	Diepte boring/proefgat (m -mv)	Traject (m -mv)	Grondsoort	Waargenomen bijzonderheden
B01	1,10	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B02	1,10	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B04-A	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B04-B	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B04-C	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B05-A	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B05-B	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B05-C	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B06	1,50	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B07	1,50	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
PB03	3,50	0,00 - 0,50	Zand	sterk baksteenhoudend

Toelichting bij tabel:
Sporen < 1 %
Sterk ≥ 10 < 20 %

Verder zijn tijdens de visuele inspectie van het maaiveld en de opgeboorde grond geen waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van een bodemverontreiniging. De gedempte sloten zijn zintuiglijk niet aangetroffen. De volledige boorprofiel beschrijvingen zijn opgenomen in bijlage 3.

8.2. Laboratoriumwerkzaamheden en analyseresultaten

De analyses zijn uitgevoerd door het geaccrediteerde laboratorium van SYNLAB Analytics & Services B.V. te Rotterdam (grond, grondwater en asbest). De analysecertificaten zijn opgenomen in bijlage 4. De achtergrondwaarden voor grond zijn opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit. De meest recente streef- en interventiewaarden voor grondwater en interventiewaarden voor grond zijn vermeld in de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013 en worden gebruikt voor de toetsing van de analyseresultaten. Een volledig overzicht van de toetsings- en analyseresultaten voor de grond en het grondwater is opgenomen als bijlage 5.

Grond
Op basis van de zintuiglijke waarnemingen en de onderzoeksopzet tijdens de veldwerkzaamheden zijn grondmengmonsters samengesteld en geanalyseerd.

Zintuiglijk zijn geen gedempte sloten waargenomen, waardoor van de ondergrond van de raaien geen afzonderlijke grondmengmonsters behoefden te worden ingezet. Deze grondlagen zijn meegenomen met de zintuiglijk schone ondergrond mengmonsters. Daarentegen zijn wel extra grondmengmonsters samengesteld van de bovengrondlagen met zwakke tot sterke bijmengingen van puin. Van de oorspronkelijke teeltlaag (klei) zijn drie grondmengmonsters samengesteld conform de strategie VED-HE. De grondmengmonsters met bijbehorende analyses en resultaten zijn in tabel 8.2 weergegeven.

Tabel 8.2: Overzicht grondmengmonsters met bijbehorende analyses en resultaten

Meng-monster	Omschrijving	Boringen/peilbuis (traject in m-mv)	Analysepakket	Resultaten	
				> AW < I	> I
Algemene kwaliteit					
MM01	Bovengrond, zand Zintuiglijk: zwak baksteenhoudend	B01 (0,00-0,50) B04-B (0,00-0,50) B05-B (0,00-0,50) B06 (0,00-0,50)	NEN, L en H	Cu, Hg, Pb en Zn	-
MM02	Bovengrond, zand Zintuiglijk: sterk baksteenhoudend	PB03 (0,00-0,50)	NEN, L en H	Cu, Pb en Zn	-
MM03	Ondergrond, zand Zintuiglijk: -	B02 (0,50-0,80) B05-B (0,50- 1,00) B06 (0,50- 1,00) B07 (0,50- 1,00)	NEN, L en H	Hg, Pb	-
MM04	Ondergrond, klei Zintuiglijk: -	B04-B (1,00-1,50) B06 (1,00- 1,50) PB03 (1,10- 1,60) B05-B (1,50 - 2,00)	NEN, L en H	-	-
Teeltlaag					
OCB01	Ondergrond, klei Zintuiglijk: - (oorspronkelijke teeltlaag)	B01 (0,80-1,10) B02 (0,80-1,10)	OCB en H	-	-
OCB02	Bovengrond, klei Zintuiglijk: - (oorspronkelijke teeltlaag)	PB03 (0,80 - 1,10) B04-B (1,00 - 1,30)	OCB en H	-	-
OCB03	Bovengrond, klei Zintuiglijk: - (oorspronkelijke teeltlaag)	B05-B (1,00 - 1,30) B06 (1,00 - 1,30) B07 (1,00 - 1,30)	OCB en H	-	-

Toelichting bij de tabel:

NEN	De zware metalen barium [Ba], cadmium [Cd], kobalt [Co], koper [Cu], kwik [Hg], lood [Pb], molybdeen [Mo], nikkel [Ni] en zink [Zn], polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK, 10 VROM), Polychloor bifenylen (PCB) en minerale olie (MO);
OCB	Organochloorbestrijdingsmiddelen;
L en H	Lutum en organische stof (humus);
AW	Achtergrondwaarde;
I	Interventiewaarde;
-	Niets aangetroffen/waargenomen.

Grondwater
Het grondwatermonster met bijbehorende analyses- en toetsingsresultaten is in tabel 8.3 weergegeven.

Tabel 8.3: Peilbuis met bijbehorende analyses- en toetsingsresultaten grondwater

Peilbuis	Filterdiepte (m-mv)	GWS (m-mv)	pH	EC (µS/cm)	Troebelheid (NTU)	Analysepakket	Resultaten	
							> S < I	> I
PB03	2,50 - 3,50	1,00	7,1	875	143,2	NEN	Ba, Naftaleen	-

Toelichting bij de tabel:

NEN	Zware metalen (Barium [Ba], cadmium [Cd], kobalt [Co], koper [Cu], kwik [Hg], lood [Pb], molybdeen [Mo], nikkel [Ni], zink [Zn]), Vluchtige aromaten (benzeen, tolueen, ethylbenzeen, xylenen en naftaleen), vluchtige chloorkoolwaterstoffen (VOCl) en minerale olie (MO);
S	Streefwaarde;
I	Interventiewaarde;
-	Niets aangetroffen.

De gemeten waarden voor de zuurgraad (pH) en de geleidbaarheid (EC) zijn niet afwijkend van een natuurlijke situatie. In het genomen grondwatermonster is een hogere troebelheid gemeten dan voor natuurlijke troebelheid verwacht wordt (0 en 10 NTU). De peilbuis heeft voldoende rusttijd gehad na plaatsing (minimaal een week). Daarnaast is de peilbuis met een voldoende laag debiet (≤ 0,5 l/min) afgepompt, zodat het waterniveau in de peilbuizen maximaal 50 centimeter is gedaald. Tevens is er rekening mee gehouden dat het waterniveau niet verder is gedaald dan de bovenzijde van het filterdeel (niet belucht). Daarom wordt aangenomen dat er geen sprake is geweest van een verstoord bodemevenwicht tijdens monsterneming en dat de gemeten waarde voor troebelheid een natuurlijke oorzaak heeft (zwevende stoffen als lutum of silt in het grondwater).

Asbest
Zintuiglijk zijn op maaiveld en in de opgegraven en opgeboorde grond geen asbestverdachte materialen (fractie > 20 mm) aangetroffen.

Op basis van de zintuiglijke waarnemingen zijn in totaal twee mengmonsters samengesteld. Hiervan is, conform de onderzoeksopzet, het meest verdachte mengmonster geselecteerd (grond met sterke bijmengingen van baksteen) en aangeboden aan het lab ter analyse van de fijne fractie (< 20 mm). De samenstelling van de monsters is weergegeven in tabel 8.4.

Tabel 8.4: Overzicht samenstelling (meng)monsters t.b.v. asbestonderzoek met analyses

Monstercode	Proefgaten	Zintuiglijke waarnemingen	Traject (m -mv)	Soort	Analysepakket
MASB01	PB03	Sterk baksteen	0,00-0,50	Grond (zand)	Asbest in grond (>10 kg)[1]
MMASB02	B01, B02, B04, B06	Sporen baksteen	0,00-0,50	Grond (zand)	Niet geanalyseerd

Toelichting bij de tabel:
[1] Asbestanalyse conform NEN5898:2015: asbest in grond of puin < 20 mm.

De resultaten van het geanalyseerde asbestverdachte grondmonsters en de gewogen hoeveelheid asbest (< 20 mm, conform analysecertificaten) zijn weergegeven in tabel 8.5.

Tabel 8.5: Overzicht onderzochte grondmonster en gewogen hoeveelheid asbest < 20 mm conform analysecertificaat

Monstercode	Samenstelling (traject in m-mv)	Soort	Hecht-gebonden	Type	Gemeten < 20 mm (mg/kg d.s.)	Totaal gewogen < 20 mm (mg/kg d.s.)
MASB01	PB03 (0,0-0,5)	-	-	-	< 1	< 1

Toelichting bij de tabel:
- niets aangetroffen

8.3. Interpretatie analyseresultaten

Grond
In het mengmonster van de zwak baksteenhoudende bovengrond (MM01, zand) zijn licht verhoogde gehalten voor koper, kwik, lood en zink aangetoond. De aangetoonde gehalten overschrijden de achtergrondwaarden, maar blijven beneden de interventiewaarden.

In het monster van de sterk baksteenhoudende bovengrond (MM02, zand) zijn licht verhoogde gehalten voor cadmium, lood en zink aangetoond. De aangetoonde gehalten overschrijden de achtergrondwaarden, maar blijven beneden de interventiewaarden.

In het mengmonster van de zintuiglijk schone ondergrond (MM03, zand) zijn licht verhoogde gehalten voor lood en kwik aangetoond. De aangetoonde gehalten overschrijden de achtergrondwaarden, maar blijven beneden de interventiewaarden. De overige onderzochte parameters zijn niet verhoogd aangetoond ten opzichte van de betreffende achtergrondwaarden.

In het mengmonster van de zintuiglijk schone ondergrond (MM04, klei) zijn geen verhoogde gehalten aangetoond ten opzichte van de betreffende achtergrondwaarden.

Teeltlaag
In de mengmonsters van de oorspronkelijke teeltlaag (MMOCB01, MMOCB02 en MMOCB03, klei) zijn geen verhoogde gehalten voor OCB aangetoond ten opzichte van de betreffende achtergrondwaarden.

Grondwater
In het grondwater uit peilbuis PB03 zijn licht verhoogde gehalten voor barium en naftaleen aangetoond. De aangetoonde gehalten overschrijden de streefwaarde, maar blijven beneden de interventiewaarden. De overige onderzochte parameters zijn niet verhoogd aangetoond ten opzichte van de betreffende streefwaarden.

Asbest
In het onderzochte asbestmonster van de sterk baksteenhoudende bovengrond (MASB01) is zowel zintuiglijk (fractie > 20 mm) als analytisch (fractie < 20 mm) geen asbest aangetoond (< 1 mg/kg d.s.).

Verhoeven Milieutechniek B.V. besteedt veel zorg aan de uitvoering van de veldwerkzaamheden, doch bestaat de mogelijkheid dat niet alle asbestverdachte plaatmaterialen zijn waargenomen. Het blijft derhalve mogelijk dat bij aantreffen van asbesthoudend plaatmateriaal de interventiewaarde in de praktijk toch wordt overschreden.

9. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

9.1. Verkennend bodemonderzoek

Voor de algemene bodemkwaliteit werd de hypothese gesteld van een verdachte locatie met betrekking tot het voorkomen van bodemverontreiniging. Op basis van de onderzoeksresultaten kan de gestelde hypothese worden verworpen aangezien in de grond en in het grondwater maximaal licht verhoogde gehalten zijn aangetroffen.

De verdachte hypothese voor het teeltlaagonderzoek wordt eveneens verworpen, aangezien in de (oorspronkelijke) teeltlaag geen verhoogde gehalten voor de geanalyseerde OCB zijn aangetoond.

De aangetoonde verontreinigingen betreffen overschrijdingen van de streef- op achtergrondwaarden. Aangezien de (gestandaardiseerde) meetwaarden de index van 0,5 niet overschrijden zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

9.2. Verkennend onderzoek naar asbest

Voor wat betreft asbest is eveneens de hypothese gesteld van een verdachte locatie. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt de gestelde hypothese verworpen. Zowel zintuiglijk als analytisch is geen asbest aangetoond.

Verhoeven Milieutechniek B.V. besteedt veel zorg aan de uitvoering van de veldwerkzaamheden doch bestaat de mogelijkheid dat niet alle asbestverdachte plaatmaterialen zijn waargenomen. Het blijft derhalve mogelijk dat, bij aantreffen van asbesthoudend plaatmateriaal de restconcentratie-norm in de praktijk toch wordt overschreden.

9.3. Algehele conclusie en aanbevelingen

Middels de voorliggende onderzoeken is de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem (inclusief asbest) ter plaatse van de onderzoekslocatie gelegen aan de Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden (Gld.) in voldoende mate vastgesteld.

Vanuit milieuhygiënisch oogpunt bestaan geen bezwaren tegen de voorgenomen aankoop van het perceel en de nieuwbouw van een woning.

10. REFERENTIES

1. Nederlands Normalisatie Instituut, Delft 2009. NEN 5725, norm Bodem – Landbodem – Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader bodemonderzoek.

2. Nederlands Normalisatie Instituut, Delft 2009. NEN 5740/A1:2016, norm Bodem – Landbodem – Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek - Onderzoek naar de kwaliteit van de bodem en grond.

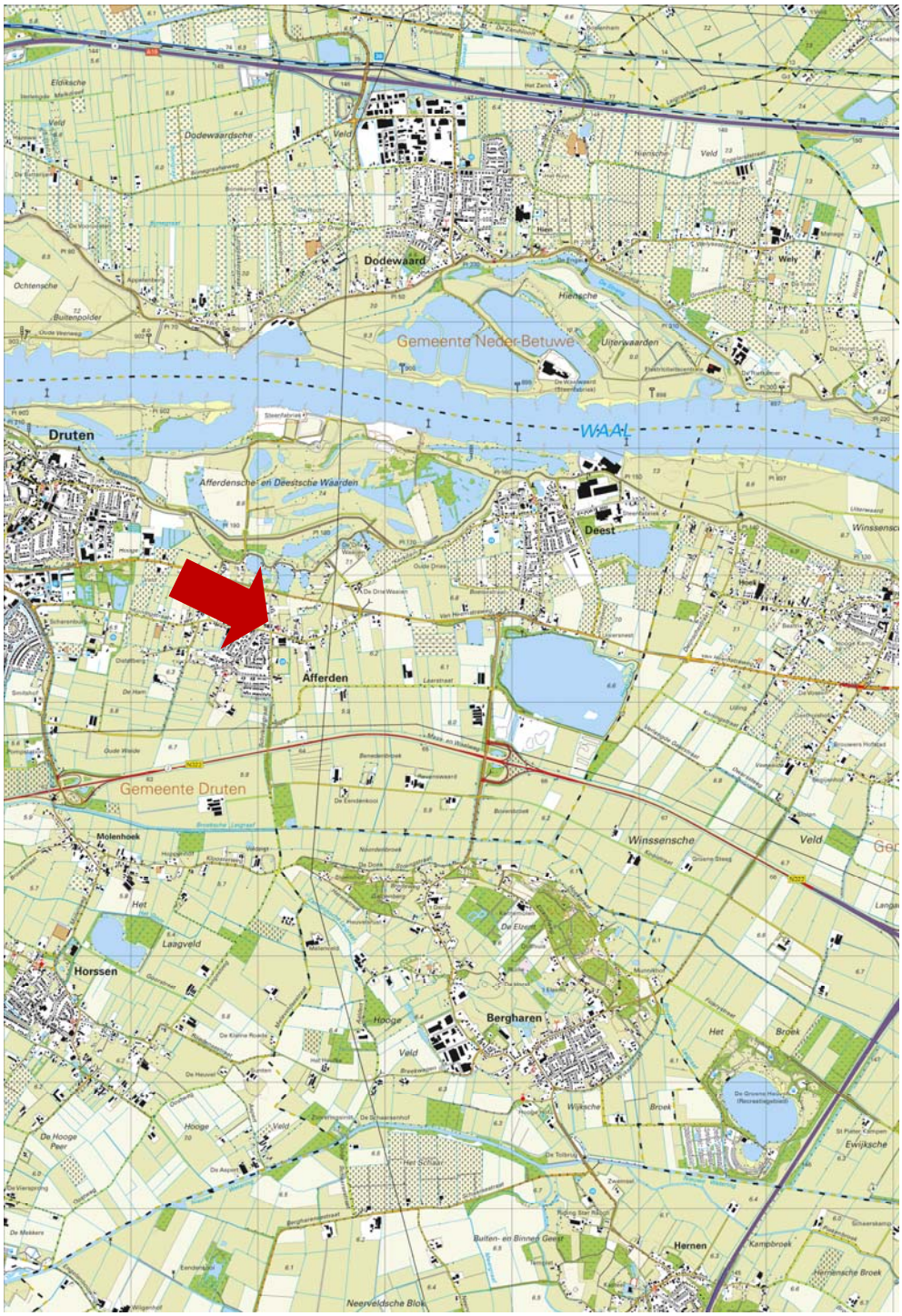
3. Nederlands Normalisatie Instituut, Delft 2015, NEN 5707/C1:2016, norm Bodem - Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in bodem.

4. Lekahena, E.G. en G.A.G. Nelisse, 1974. Grondwaterkaart van Nederland, Rhenen 39, oost, Dienst grondwaterverkenning TNO, Delft.

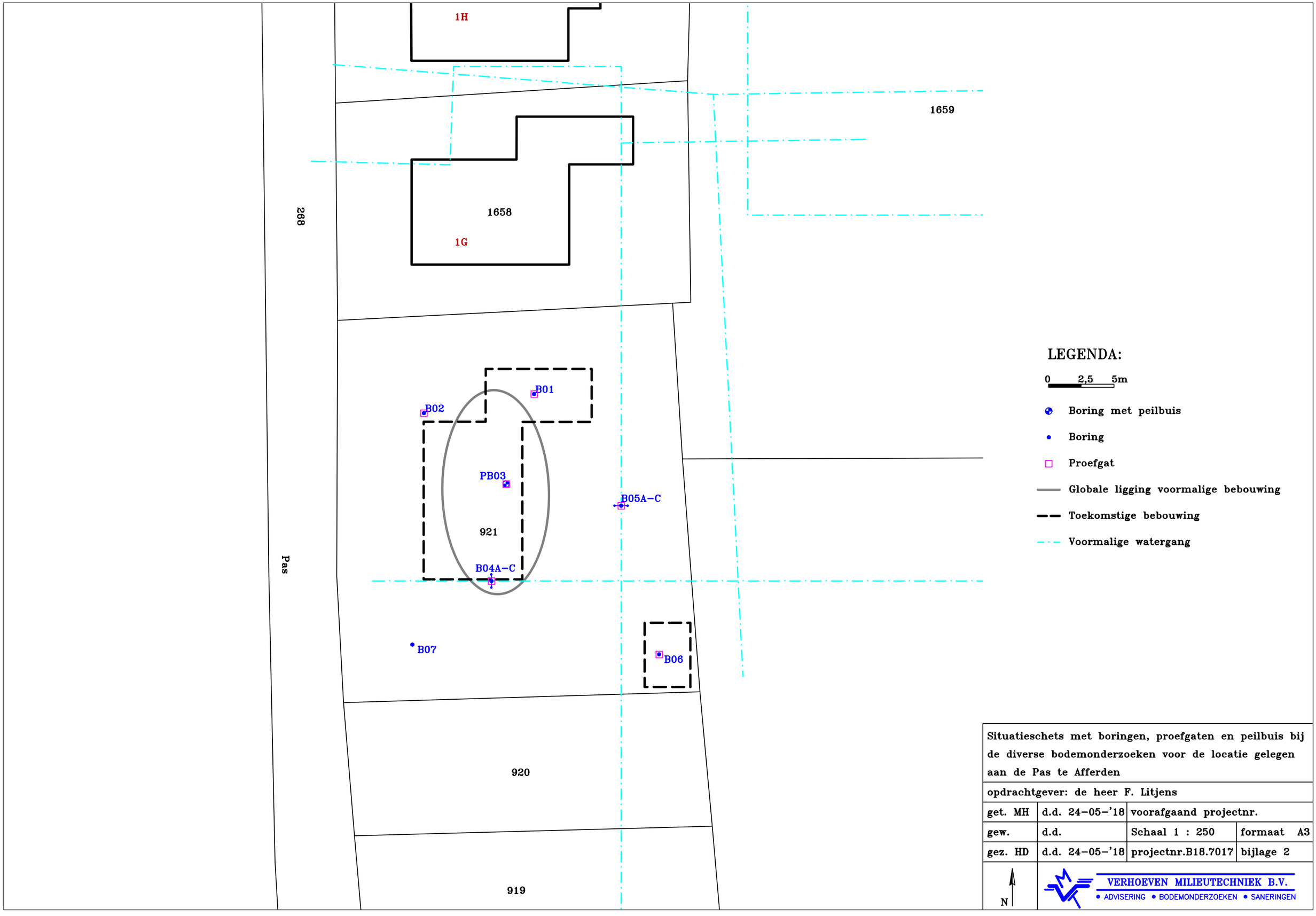
5. Ministerie van VROM en Verkeer en Waterstaat, Regeling bodemkwaliteit, Staatscourant, 20 december 2007, nr. 247 (inclusief rectificaties en wijzigingen hierop volgend).

6. Ministerie van VROM, Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013, Staatscourant, 27 juni 2013, nr. 16675 (inclusief rectificaties en wijzigingen hierop volgend).

BIJLAGEN

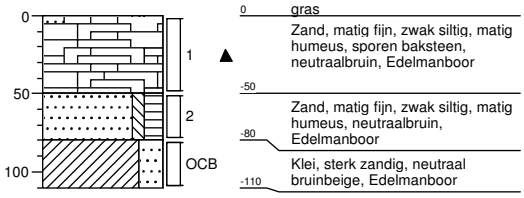
Tekening: B18.7017	**Schaal:** 1 : 50.000
Bron: CC-BY Kadaster; Topografische kaart van Nederland (uitgave 2016)	
Onderdeel: Situering in de regio	

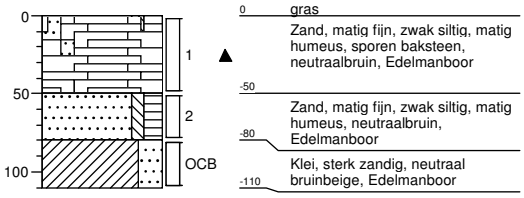
Situatieschets met boringen, proefgaten en peilbuis bij de diverse bodemonderzoeken voor de locatie gelegen aan de Pas te Afferden			
opdrachtgever: de heer F. Litjens			
get. MH	d.d. 24-05-'18	voorafgaand projectnr.	
gew.	d.d.	Schaal 1 : 250	formaat A3
gez. HD	d.d. 24-05-'18	projectnr.B18.7017	bijlage 2

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.
• ADVISERING • BODEMONDERZOEKEN • SANERINGEN

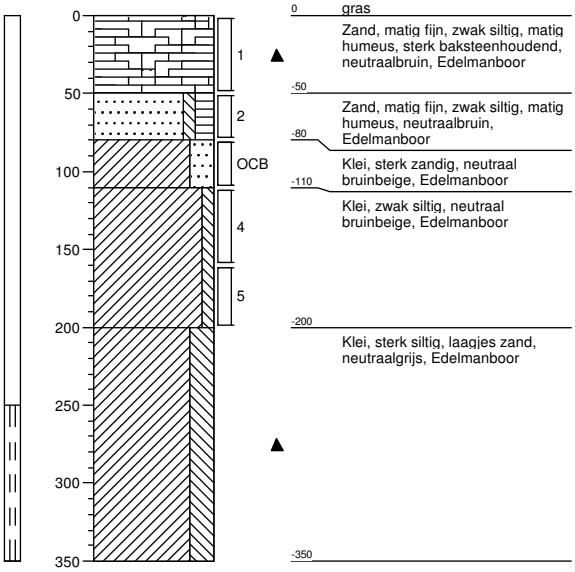
Boring: **B01**
Datum: 07-05-2018

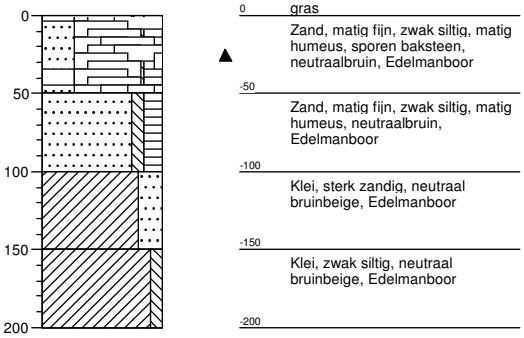
Boring: **B02**
Datum: 07-05-2018

Boring: **PB03**
Datum: 07-05-2018

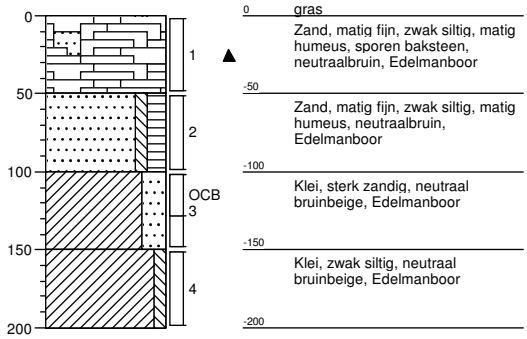
Boring: **B04-A**
Datum: 07-05-2018

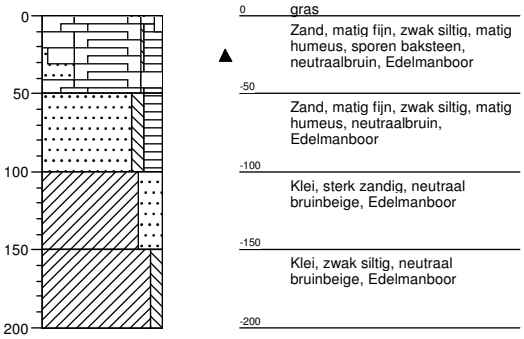
Projectcode: B18.7017
getekend volgens NEN 5104

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

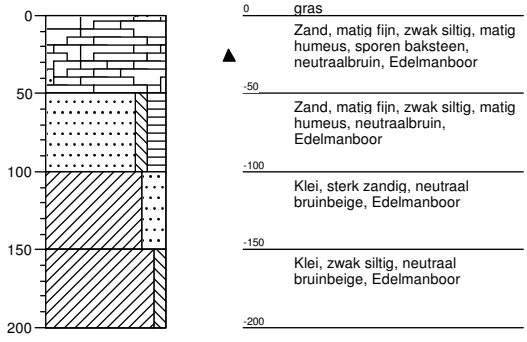
Boring: **B04-B**
Datum: 07-05-2018

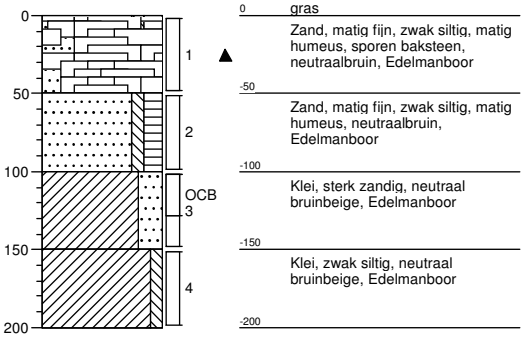
Boring: **B04-C**
Datum: 07-05-2018

Boring: **B05-A**
Datum: 07-05-2018

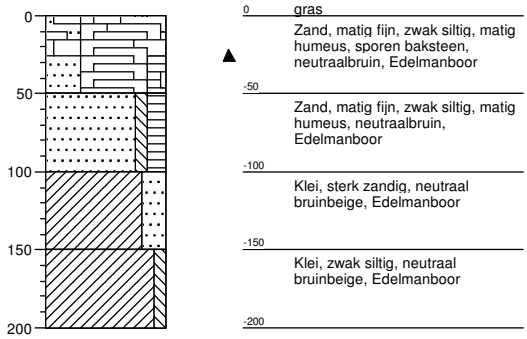

Boring: **B05-B**
Datum: 07-05-2018

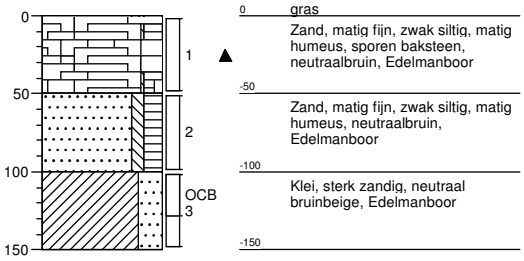

Projectcode: B18.7017
getekend volgens NEN 5104

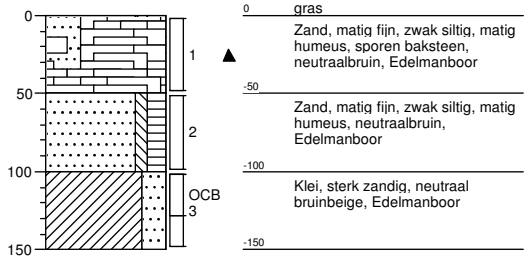
Boring: **B05-C**
Datum: 07-05-2018

Boring: **B06**
Datum: 07-05-2018

Boring: **B07**
Datum: 07-05-2018

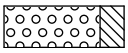

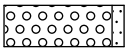
Projectcode: B18.7017
getekend volgens NEN 5104

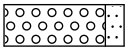
VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

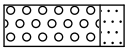
Legenda (conform NEN 5104)

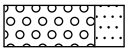
grind

Grind, siltig

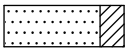

Grind, zwak zandig

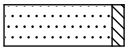

Grind, matig zandig

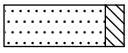

Grind, sterk zandig

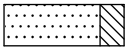

Grind, uiterst zandig

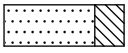
zand

Zand, kleïig

Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

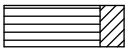

Zand, sterk siltig

Zand, uiterst siltig

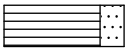
veen

Veen, mineraalarm

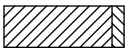

Veen, zwak kleïig

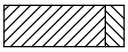

Veen, sterk kleïig

Veen, zwak zandig

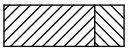

Veen, sterk zandig

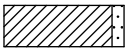
klei

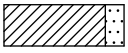

Klei, zwak siltig

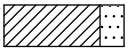

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

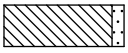

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

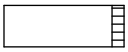

Klei, sterk zandig

leem

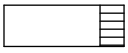

Leem, zwak zandig

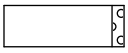

Leem, sterk zandig

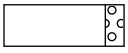
overige toevoegingen

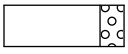

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

geen geur

zwakke geur

matige geur

sterke geur

uiterste geur

olie

geen olie-water reactie

zwakke olie-water reactie

matige olie-water reactie

sterke olie-water reactie

uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

>0

>1

>10

>100

>1000

>10000

monsters

geroerd monster

ongeroerd monster

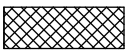
overig

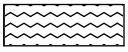

bijzonder bestanddeel

Gemiddeld hoogste grondwaterstand

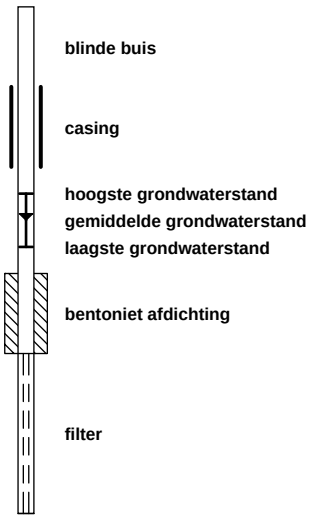

grondwaterstand

Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water

peilbuis

SYNLAB Analytics & Services B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.synlab.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: LITA
Uw projectnummer	: B18.7017
SYNLAB rapportnummer	: 12781434, versienummer: 1

Rotterdam, 16-05-2018

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B18.7017. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is uitgevoerd door SYNLAB Analytics & Services B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SYNLAB laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers), of Spanje (Cerdanya 44, El Prat de Llobregat) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 6 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Per 30 maart 2018 is ALcontrol B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SYNLAB Analytics & Services B.V. Alle erkenningen van ALcontrol B.V./ALcontrol Laboratories blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SYNLAB Analytics & Services B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SYNLAB

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781434 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MM01 MM01
002	Grond (AS3000)	MM02 MM02
003	Grond (AS3000)	MM03 MM03
004	Grond (AS3000)	MM04 MM04

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004
droge stof	gew.-%	S	94.5	93.9	94.0	91.2
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	8.7	9.9	6.1	7.0
KORRELGROOTTEVERDELING						
lutum (bodem)	% vd DS	S	7.0	5.8	7.8	19
METALEN						
barium	mg/kgds	S	76	61	63	67
cadmium	mg/kgds	S	0.40	0.23	0.32	<0.2
kobalt	mg/kgds	S	4.0	4.5	3.5	6.4
koper	mg/kgds	S	29	29	20	10
kwik	mg/kgds	S	0.42	0.09	0.22	<0.05
lood	mg/kgds	S	110	63	70	13
molybdeen	mg/kgds	S	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
nikkel	mg/kgds	S	11	13	10	19
zink	mg/kgds	S	100	94	74	42
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN						
naftaleen	mg/kgds	S	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01
fenantreen	mg/kgds	S	0.11	0.05	0.09	0.04
antraceen	mg/kgds	S	0.02	0.01	0.02	0.01
fluoranteen	mg/kgds	S	0.23	0.14	0.23	0.17
benzo(a)antraceen	mg/kgds	S	0.12	0.07	0.14	0.09
chryseen	mg/kgds	S	0.12	0.07	0.13	0.09
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	S	0.09	0.06	0.09	0.08
benzo(a)pyreen	mg/kgds	S	0.13	0.08	0.14	0.10
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	S	0.11	0.08	0.11	0.12
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	S	0.11	0.07	0.11	0.11
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	S	1.047 [1)]	0.637 [1)]	1.067 [1)]	0.817 [1)]
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)						
PCB 28	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 52	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 101	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 118	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 138	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 153	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 180	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	S	4.9 [1)]	4.9 [1)]	4.9 [1)]	4.9 [1)]

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

TESTEN RvA L 028

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB AS3000

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781434 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MM01 MM01
002	Grond (AS3000)	MM02 MM02
003	Grond (AS3000)	MM03 MM03
004	Grond (AS3000)	MM04 MM04

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004
MINERALE OLIE						
fractie C10-C12	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
fractie C12-C22	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
fractie C22-C30	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
fractie C30-C40	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S	<20	<20	<20	<20

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781434 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
004	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781434 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: Gelijkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934 (monstervoorbehandeling conform NEN-EN 16179). Grond (AS3000): conform AS3010-2 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000 en conform NEN-EN 16179
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Grond: gelijkwaardig aan NEN 5754. Grond (AS3000): conform AS3010-3
lutum (bodem)	Grond (AS3000)	Grond: eigen methode. Grond (AS3000): conform AS3010-4
barium	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN 6966); conform ISO 22036 (ontsluiting conform NEN 6961)
cadmium	Grond (AS3000)	Idem
kobalt	Grond (AS3000)	Idem
koper	Grond (AS3000)	Idem
kwik	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-ISO 16772)
lood	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN 6966); conform ISO 22036 (ontsluiting conform NEN 6961)
molybdeen	Grond (AS3000)	Idem
nikkel	Grond (AS3000)	Idem
zink	Grond (AS3000)	Idem
naftaleen	Grond (AS3000)	Conform AS3010-6
fenantreen	Grond (AS3000)	Idem
antraceen	Grond (AS3000)	Idem
fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)antraceen	Grond (AS3000)	Idem
chryseen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(k)fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(ghi)peryleen	Grond (AS3000)	Idem
indeno(1,2,3-cd)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
PCB 28	Grond (AS3000)	Conform AS3010-8
PCB 52	Grond (AS3000)	Idem
PCB 101	Grond (AS3000)	Idem
PCB 118	Grond (AS3000)	Idem
PCB 138	Grond (AS3000)	Idem
PCB 153	Grond (AS3000)	Idem
PCB 180	Grond (AS3000)	Idem
som PCB (7) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grond (AS3000)	Conform AS3010-7 conform NEN-EN-ISO 16703

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y6866123	07-05-2018	07-05-2018	ALC201

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781434 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y6866128	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
001	Y6866023	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
001	Y6866022	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
002	Y6866025	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866116	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866020	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866095	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866036	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
004	Y6866014	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
004	Y6866120	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
004	Y6866063	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
004	Y6866004	07-05-2018	07-05-2018	ALC201

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SYNLAB Analytics & Services B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.synlab.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: LITA
Uw projectnummer	: B18.7017
SYNLAB rapportnummer	: 12781444, versienummer: 1

Rotterdam, 16-05-2018

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B18.7017. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is uitgevoerd door SYNLAB Analytics & Services B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SYNLAB laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers), of Spanje (Cerdanya 44, El Prat de Llobregat) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 6 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Per 30 maart 2018 is ALcontrol B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SYNLAB Analytics & Services B.V. Alle erkenningen van ALcontrol B.V./ALcontrol Laboratories blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SYNLAB Analytics & Services B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781444 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MMOCB01 MMOCB01
002	Grond (AS3000)	MMOCB02 MMOCB02
003	Grond (AS3000)	MMOCB03 MMOCB03

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003
droge stof	gew.-%	S	88.8	87.5	87.3
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	4.3	2.8	6.3
CHLOORBENZENEN					
hexachloorbenzeen	µg/kgds	S	<1	<1	<1
CHLOORBESTRIJDINGSMIDDELEN					
o,p-DDT	µg/kgds	S	<1	<1	<1
p,p-DDT	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som DDT (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 [1)]	1.4 [1)]	1.4 [1)]
o,p-DDD	µg/kgds	S	<1	<1	<1
p,p-DDD	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som DDD (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 [1)]	1.4 [1)]	1.4 [1)]
o,p-DDE	µg/kgds	S	<1	<1	<1
p,p-DDE	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som DDE (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 [1)]	1.4 [1)]	1.4 [1)]
som DDT,DDE,DDD (0.7 factor)	µg/kgds		4.2 [1)]	4.2 [1)]	4.2 [1)]
aldrin	µg/kgds	S	<1	<1	<1
dieldrin	µg/kgds	S	<1	<1	<1
endrin	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som aldrin/dieldrin/endrin (0.7 factor)	µg/kgds	S	2.1 [1)]	2.1 [1)]	2.1 [1)]
isodrin	µg/kgds	S	<1	<1	<1
telodrin	µg/kgds	S	<1	<1	<1
alpha-HCH	µg/kgds	S	<1	<1	<1
beta-HCH	µg/kgds	S	<1	<1	<1
gamma-HCH	µg/kgds	S	<1	<1	<1
delta-HCH	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som a-b-c-d HCH (0.7 factor)	µg/kgds		2.8 [1)]	2.8 [1)]	2.8 [1)]
heptachloor	µg/kgds	S	<1	<1	<1
cis-heptachloorepoxide	µg/kgds	S	<1	<1	<1
trans-heptachloorepoxide	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som heptachloorepoxide (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 [1)]	1.4 [1)]	1.4 [1)]
alpha-endosulfan	µg/kgds	S	<1	<1	<1
hexachloorbutadieen	µg/kgds	S	<1	<1	<1
endosulfansulfaat	µg/kgds	S	<1	<1	<1
trans-chloordaan	µg/kgds	S	<1	<1	<1
cis-chloordaan	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som chloordaan (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 [1)]	1.4 [1)]	1.4 [1)]

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781444 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MMOCB01 MMOCB01
002	Grond (AS3000)	MMOCB02 MMOCB02
003	Grond (AS3000)	MMOCB03 MMOCB03

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003
Som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) waterbodem	µg/kgds		16.1 [1)]	16.1 [1)]	16.1 [1)]
som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) landbodem	µg/kgds	S	14.7 [1)]	14.7 [1)]	14.7 [1)]

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781444 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781444 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: Gelijkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934 (monstervoorbehandeling conform NEN-EN 16179). Grond (AS3000): conform AS3010-2 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000 en conform NEN-EN 16179
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Conform AS3010-3 (org. stof gecorrigeerd voor 5,4 % lutum) en gelijkwaardig aan NEN 5754
hexachloorbenzeen	Grond (AS3000)	Conform AS3020-2
o,p-DDT	Grond (AS3000)	Conform AS3020-1
p,p-DDT	Grond (AS3000)	Idem
som DDT (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
o,p-DDD	Grond (AS3000)	Idem
p,p-DDD	Grond (AS3000)	Idem
som DDD (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
o,p-DDE	Grond (AS3000)	Idem
p,p-DDE	Grond (AS3000)	Idem
som DDE (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
som DDT,DDE,DDD (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
aldrin	Grond (AS3000)	Idem
dieldrin	Grond (AS3000)	Idem
endrin	Grond (AS3000)	Idem
som aldrin/dieldrin/endrin (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
isodrin	Grond (AS3000)	Idem
telodrin	Grond (AS3000)	Idem
alpha-HCH	Grond (AS3000)	Idem
beta-HCH	Grond (AS3000)	Idem
gamma-HCH	Grond (AS3000)	Idem
delta-HCH	Grond (AS3000)	Conform AS3020-3
som a-b-c-d HCH (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Eigen methode, aceton/hexaan-extractie, clean-up, analyse m.b.v. GCMS
heptachloor	Grond (AS3000)	Conform AS3020-1
cis-heptachloorepoxide	Grond (AS3000)	Idem
trans-heptachloorepoxide	Grond (AS3000)	Idem
som heptachloorepoxide (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
alpha-endosulfan	Grond (AS3000)	Idem
hexachloorbutadieen	Grond (AS3000)	Idem
endosulfansulfaat	Grond (AS3000)	Conform AS3020-3
trans-chloordaan	Grond (AS3000)	Conform AS3020-1
cis-chloordaan	Grond (AS3000)	Idem
som chloordaan (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
Som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) waterbodem	Grond (AS3000)	Conform AS3220-1 en AS3220-2
som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) landbodem	Grond (AS3000)	Conform AS3020

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781444 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y6866029	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
001	Y6866011	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
002	Y6866021	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
002	Y6866018	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866124	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866057	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866125	07-05-2018	07-05-2018	ALC201

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SYNLAB Analytics & Services B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.synlab.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: LITA
Uw projectnummer	: B18.7017
SYNLAB rapportnummer	: 12785113, versienummer: 1

Rotterdam, 23-05-2018

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B18.7017. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is uitgevoerd door SYNLAB Analytics & Services B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SYNLAB laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers), of Spanje (Cerdanya 44, El Prat de Llobregat) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 5 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Per 30 maart 2018 is ALcontrol B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SYNLAB Analytics & Services B.V. Alle erkenningen van ALcontrol B.V./ALcontrol Laboratories blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SYNLAB Analytics & Services B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	14-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	14-05-2018
Rapportnummer	12785113 - 1	Rapportagedatum	23-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grondwater (AS3000)	PB03 PB03

Analyse	Eenheid	Q	001
METALEN			
barium	µg/l	S	100
cadmium	µg/l	S	<0.20
kobalt	µg/l	S	<2
koper	µg/l	S	2.7
kwik	µg/l	S	<0.05
lood	µg/l	S	2.0
molybdeen	µg/l	S	2.4
nikkel	µg/l	S	<3
zink	µg/l	S	<10
VLUCHTIGE AROMATEN			
benzeen	µg/l	S	<0.2
tolueen	µg/l	S	<0.2
ethylbenzeen	µg/l	S	<0.2
o-xyleen	µg/l	S	<0.1
p- en m-xyleen	µg/l	S	<0.2
xylenen (0.7 factor)	µg/l	S	0.21 [1)]
styreen	µg/l	S	<0.2
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN			
naftaleen	µg/l	S	0.09
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN			
1,1-dichloorethaan	µg/l	S	<0.2
1,2-dichloorethaan	µg/l	S	<0.2
1,1-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1
cis-1,2-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1
trans-1,2-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1
som (cis,trans) 1,2-dichloorethenen (0.7 factor)	µg/l	S	0.14 [1)]
dichloormethaan	µg/l	S	<0.2
1,1-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2
1,2-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2
1,3-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2
som dichloorpropanen (0.7 factor)	µg/l	S	0.42 [1)]
tetrachlooretheen	µg/l	S	<0.1
tetrachloormethaan	µg/l	S	<0.1
1,1,1-trichloorethaan	µg/l	S	<0.1
1,1,2-trichloorethaan	µg/l	S	<0.1
trichlooretheen	µg/l	S	<0.2
chloroform	µg/l	S	<0.2
vinylchloride	µg/l	S	<0.2
tribroommethaan	µg/l	S	<0.2

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	14-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	14-05-2018
Rapportnummer	12785113 - 1	Rapportagedatum	23-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grondwater (AS3000)	PB03 PB03

Analyse	Eenheid	Q	001
MINERALE OLIE			
fractie C10-C12	µg/l		<25
fractie C12-C22	µg/l		<25
fractie C22-C30	µg/l		<25
fractie C30-C40	µg/l		<25
totaal olie C10 - C40	µg/l	S	<50

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	14-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	14-05-2018
Rapportnummer	12785113 - 1	Rapportagedatum	23-05-2018

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	14-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	14-05-2018
Rapportnummer	12785113 - 1	Rapportagedatum	23-05-2018

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
barium	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 en conform NEN 6966 (meting conform NEN-EN-ISO 11885)
cadmium	Grondwater (AS3000)	Idem
kobalt	Grondwater (AS3000)	Idem
koper	Grondwater (AS3000)	Idem
kwik	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 (meting conform NEN-EN-ISO 17852)
lood	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 en conform NEN 6966 (meting conform NEN-EN-ISO 11885)
molybdeen	Grondwater (AS3000)	Idem
nikkel	Grondwater (AS3000)	Idem
zink	Grondwater (AS3000)	Idem
benzeen	Grondwater (AS3000)	Conform AS3130-1
tolueen	Grondwater (AS3000)	Idem
ethylbenzeen	Grondwater (AS3000)	Idem
o-xyleen	Grondwater (AS3000)	Idem
p- en m-xyleen	Grondwater (AS3000)	Idem
xylenen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
styreen	Grondwater (AS3000)	Idem
naftaleen	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-4
1,1-dichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Conform AS3130-1
1,2-dichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
cis-1,2-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
trans-1,2-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
som (cis,trans) 1,2-dichloorethenen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
dichloormethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,2-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,3-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
som dichloorpropanen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
tetrachlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
tetrachloormethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1,1-trichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1,2-trichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
trichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
chloroform	Grondwater (AS3000)	Idem
vinylchloride	Grondwater (AS3000)	Idem
tribroommethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-5

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	G6307244	14-05-2018	14-05-2018	ALC236
001	B1662142	14-05-2018	14-05-2018	ALC204
001	G6276811	14-05-2018	14-05-2018	ALC236

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SYNLAB Analytics & Services B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.synlab.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: LITA
Uw projectnummer	: B18.7017
SYNLAB rapportnummer	: 12781447, versienummer: 1

Rotterdam, 15-05-2018

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B18.7017. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is uitgevoerd door SYNLAB Analytics & Services B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SYNLAB laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers), of Spanje (Cerdanya 44, El Prat de Llobregat) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 5 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Per 30 maart 2018 is ALcontrol B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SYNLAB Analytics & Services B.V. Alle erkenningen van ALcontrol B.V./ALcontrol Laboratories blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SYNLAB Analytics & Services B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781447 - 1	Rapportagedatum	15-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Asbestverdachte grond AS3000	MASB01 MASB01

Analyse	Eenheid	Q	001

ANALYSES UITGEVOERD DOOR DERDEN

Asbest in grond conform Nen 5898	zie bijlage

Paraaf :

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781447 - 1	Rapportagedatum	15-05-2018

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
Asbest in grond conform Nen 5898	Asbestverdachte grond AS3000	Analyse uitbesteed

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	E1659730	07-05-2018	07-05-2018	ALC291

Paraaf :

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

V040518_1

Analysecertificaat

Datum rapportage 15-05-2018

Monsternummer: **18-082466**
Rapportnummer: 1805-1543_01

RPS analyse bv
E asbest@rps.nl
W www.rps.nl

Breda
Minervum 7002
Postbus 3440
4800 DK Breda
T 088 99 04 720

Zwolle
Ampèrestraat 35
Postbus 40172
8004 DD Zwolle
T 088 99 04 755

Ordernummer RPS	1805-1543
Ordernummer opdrachtgever	P65307
Opdrachtgever	SYNLAB Analytics & Services B.V. Steenhouwerstraat 15 3194 AG Rotterdam
Datum order	14-05-2018
Datum analyse	15-05-2018
Monstergegevens afkomstig van	Opdrachtgever
Monsternummer opdrachtgever	18781447-001
Barcode	e1659730
Datum monstername	
Adres monstername	LITA
Monsternamepunt	MASB01 MASB01
Opmerking	
Soort monster	Puin (14,014kg nat ingezet)

De analyse is uitgevoerd door RPS analyse: vestiging Breda
Onderzoeksmethode: conform NEN 5898. (Monstername conform: NEN 5897)
Droog gewicht <20mm (kg) 11,998 - De hoeveelheid monster wijkt af van de geldende norm

	Gewicht	Gew mat	N	Percentage grond onderzocht	Chrysotiel	Amosiet	Crocidoliet	Hechtgebonden	Niet hechtgebonden	Totaal
	kg	gram		%	mg	mg	mg	mg	mg	mg
8-20 mm	1,761	0,000	0	100,0	-	-	-	-	-	-
4-8 mm	2,065	0,000	0	100,0	-	-	-	-	-	-
2-4 mm	1,266	0,000	0	100,0	-	-	-	-	-	-
1-2 mm	1,318	0,000	0	37,9	-	-	-	-	-	-
0,5-1 mm	2,267	0,000	0	8,9	-	-	-	-	-	-
< 0,5 mm	3,321	0,000	0	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	11,998	0,000	0		-	-	-	-	-	-

	Totaal Chrysotiel	Totaal Amosiet	Totaal Crocidoliet	Totaal hechtgebonden	Totaal niet hechtgebonden	Totaal asbest
Totaal asbest (mg/kg d.s.)	-	-	-	-	-	<1,0
Ondergrens (mg/kg d.s.)	-	-	-	-	-	-
Bovengrens (mg/kg d.s.)	-	-	-	-	-	-

Droge stof 86,0 % (m/m) * Gewogen asbest (mg/kg d.s.) -

Aangetroffen asbesthoudend materiaal: Geen

Niels Kunzel
Labcoördinator

RPS analyse bv KvK 20059540 BTW NL0089.00.620.B.01

Nederland I Engeland I Ierland I Rusland I Verenigde Staten I Canada I Australië I Zuidoost-Azië I Brazilië I Midden-Oosten I Afrika

V040518_1

Analysecertificaat

Datum rapportage 15-05-2018

Monsternummer: **18-082466**

Rapportnummer: 1805-1543_01

Ordernummer RPS	1805-1543
Ordernummer opdrachtgever	P65307
Opdrachtgever	SYNLAB Analytics & Services B.V. Steenhouwerstraat 15 3194 AG Rotterdam
Datum order	14-05-2018
Datum analyse	15-05-2018
Monstergegevens afkomstig van	Opdrachtgever
Monsternummer opdrachtgever	18781447-001
Barcode	e1659730
Datum monstername	
Adres monstername	LITA
Monsternamepunt	MASB01 MASB01
Opmerking	
Soort monster	Puin (14,014kg nat ingezet)

Toelichting

* Droge stof is volgens eigen methode.
- = Niet aantoonbaar
< = Het totaal asbest (mg/kg d.s.) bevindt zich onder de bepalingsgrens
N = Het aantal stukken asbesthoudend materiaal dat is geteld in het onderzochte deel van de desbetreffende fractie
LB > 3 betekent meer dan 3 losse vezels en/of vezelbundels
LB <= 3 betekent 1-3 losse vezels en/of vezelbundels
Bij aantreffen van NIET-hechtgebonden asbesthoudende materialen wordt 10 gram van de fractie <0,5mm kwalitatief onderzocht. Indien relevant voor het onderzoek dient op deze fractie tevens analyse m.b.v. SEM/EDX uitgevoerd te worden.
De resultaten hebben uitsluitend betrekking op het aangeboden monster.
Opmerking: indien de monstername uitgevoerd is door derden is RPS analyse bv niet verantwoordelijk voor de representativiteit van de monstername.
Boven- en ondergrenzen zijn bepaald m.b.v. het 95% betrouwbaarheidsinterval.
Alleen aan het originele complete analyse certificaat kunnen rechten worden ontleend.
Analyses conform NEN5898 worden uitgevoerd onder AS3000; pakket 3070/3270 en AP04-A; pakket SG6/SB5.

TESTEN
RvA L 192

Niels Kunzel

Labcoördinator

RPS analyse bv KvK **20059540** BTW **NL0089.00.620.B.01**

Nederland I Engeland I Ierland I Rusland I Verenigde Staten I Canada I Australië I Zuidoost-Azië I Brazilië I Midden-Oosten I Afrika

Tabel 1: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		MM01			MM02			MM03		
Certificaatcode		12781434			12781434			12781434		
Boring(en)		B01, B04-B, B05-B, B06			PB03			B02, B05-B, B06, B07		
Traject (m -mv)		0,00 - 0,50			0,00 - 0,50			0,50 - 1,00		
Humus	% ds	8,7			9,9			6,1		
Lutum	% ds	7,0			5,8			7,8		
Datum van toetsing		16-5-2018			16-5-2018			16-5-2018		
Monsterconclusie		Overschrijding Achtergrondwaarde			Overschrijding Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN										
Barium [Ba]	mg/kg ds	76	181 (6)		61	160 (6)		63	142 (6)	
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	0,40	0,50	-0,01	0,23	0,28	-0,03	0,32	0,43	-0,01
Kobalt [Co]	mg/kg ds	4,0	9,1	-0,03	4,5	11,2	-0,02	3,5	7,5	-0,04
Koper [Cu]	mg/kg ds	*29*	*43*	*0,02*	*29*	*43*	*0,02*	20	31	-0,06
Kwik [Hg]	mg/kg ds	*0,42*	*0,53*	*0,01*	0,09	0,11	-0	*0,22*	*0,28*	*0*
Lood [Pb]	mg/kg ds	*110*	*142*	*0,19*	*63*	*82*	*0,07*	*70*	*93*	*0,09*
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	<0,5	<0,4	-0,01	<0,5	<0,4	-0,01	<0,5	<0,4	-0,01
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	11	23	-0,18	13	29	-0,09	10	20	-0,23
Zink [Zn]	mg/kg ds	*100*	*167*	*0,05*	*94*	*160*	*0,03*	74	125	-0,03
PAK										
Anthraceen	mg/kg ds	0,02	0,02		0,01	0,01		0,02	0,02	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,12	0,12		0,07	0,07		0,14	0,14	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	0,11	0,11		0,08	0,08		0,11	0,11	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,09	0,09		0,06	0,06		0,09	0,09	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,13	0,13		0,08	0,08		0,14	0,14	
Chryseen	mg/kg ds	0,12	0,12		0,07	0,07		0,13	0,13	
Fenanthreen	mg/kg ds	0,11	0,11		0,05	0,05		0,09	0,09	
Fluorantheen	mg/kg ds	0,23	0,23		0,14	0,14		0,23	0,23	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	0,11	0,11		0,07	0,07		0,11	0,11	
Naftaleen	mg/kg ds	<0,01	<0,01		<0,01	<0,01		<0,01	<0,01	
PAK 10 VROM	mg/kg ds		1,0	-0,01		0,64	-0,02		1,1	-0,01
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds	1,047			0,637			1,067		
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
PCB 28	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 52	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 101	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 118	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 138	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 153	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 180	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB (som 7)	µg/kg ds		<5,6	-0,01		<4,9	-0,02		<8,0	-0,01
PCB (7) (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	4,9			4,9			4,9		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN										
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<5	4 (6)		<5	4 (6)		<5	6 (6)	
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds	<5	4 (6)		<5	4 (6)		<5	6 (6)	
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds	<5	4 (6)		<5	4 (6)		<5	6 (6)	
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds	<5	4 (6)		<5	4 (6)		<5	6 (6)	
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	<20	<16	-0,04	<20	<14	-0,04	<20	<23	-0,03
OVERIG										
Aard artefacten	-	0			0			0		
Artefacten	g	<1			<1			<1		
Droge stof	% w/w	94,5	95,0 (6)		93,9	94,0 (6)		94,0	94,0 (6)	
Lutum	%	7,0			5,8			7,8		
Organische stof (humus)	%	8,7			9,9			6,1		

Tabel 2: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		MM04		
Certificaatcode		12781434		
Boring(en)		B04-B, B05-B, B06, PB03		
Traject (m -mv)		1,00 - 2,00		
Humus	% ds	7,0		
Lutum	% ds	19		
Datum van toetsing		16-5-2018		
Monsterconclusie		Voldoet aan Achtergrondwaarde		
		Meetw	**GSSD**	**Index**
METALEN				
Barium [Ba]	mg/kg ds	67	83 (6)	
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	<0,2	<0,2	-0,03
Kobalt [Co]	mg/kg ds	6,4	7,9	-0,04
Koper [Cu]	mg/kg ds	10	12	-0,19
Kwik [Hg]	mg/kg ds	<0,05	<0,04	-0
Lood [Pb]	mg/kg ds	13	15	-0,07
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	<0,5	<0,4	-0,01
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	19	23	-0,18
Zink [Zn]	mg/kg ds	42	50	-0,16
PAK				
Anthraceen	mg/kg ds	0,01	0,01	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,09	0,09	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	0,12	0,12	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,08	0,08	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,10	0,10	
Chryseen	mg/kg ds	0,09	0,09	
Fenanthreen	mg/kg ds	0,04	0,04	
Fluorantheen	mg/kg ds	0,17	0,17	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	0,11	0,11	
Naftaleen	mg/kg ds	<0,01	<0,01	
PAK 10 VROM	mg/kg ds		0,82	-0,02
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds	0,817		
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN				
PCB 28	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 52	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 101	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 118	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 138	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 153	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 180	µg/kg ds	<1	<1	
PCB (som 7)	µg/kg ds		<7,0	-0,01
PCB (7) (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	4,9		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN				
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<5	5 (6)	
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds	<5	5 (6)	
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds	<5	5 (6)	
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds	<5	5 (6)	
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	<20	<20	-0,04
OVERIG				
Aard artefacten	-	0		
Artefacten	g	<1		
Droge stof	% w/w	91,2	91,0 (6)	
Lutum	%	19		
Organische stof (humus)	%	7,0		

Tabel 3: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		MMOCB01			MMOCB02			MMOCB03		
Certificaatcode		12781444			12781444			12781444		
Boring(en)		B01, B02			B04-B, PB03			B05-B, B06, B07		
Traject (m -mv)		0,80 - 1,10			0,80 - 1,30			1,00 - 1,30		
Humus	% ds	4,3			2,8			6,3		
Lutum	% ds	25			25			25		
Datum van toetsing		16-5-2018			16-5-2018			16-5-2018		
Monsterconclusie		Voldoet aan Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
Hexachloorbenzeen (HCB)	µg/kg ds	<1	<2	-0	<1	<3	-0	<1	<1	-0
OVERIG										
Aard artefacten	-	0			0			0		
Artefacten	g	<1			<1			<1		
Droge stof	% w/w	88,8	89,0 (6)		87,5	88,0 (6)		87,3	87,0 (6)	
Organische stof (humus)	%	4,3			2,8			6,3		
BESTRIJDINGSMIDDELEN										
alfa-HCH	µg/kg ds	<1	<2	0	<1	<3	0	<1	<1	0
beta-HCH	µg/kg ds	<1	<2	0	<1	<3	0	<1	<1	-0
gamma-HCH	µg/kg ds	<1	<2	-0	<1	<3	0	<1	<1	-0
delta-HCH	µg/kg ds	<1	<2 (6)		<1	<3 (6)		<1	<1 (6)	
Drins (Aldrin+Dieldrin+Endrin)	µg/kg ds		<4,9	-0		<7,5	-0		<3,3	-0
Hexachloorbutadieen	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Isodrin	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Telodrin	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Heptachloor	µg/kg ds	<1	<2	0	<1	<3	0	<1	<1	0
Heptachloorepoxide	µg/kg ds		<3,3	0		<5,0	0		<2,2	0
Aldrin	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Dieldrin	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Endrin	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
DDE (som)	µg/kg ds		<3,3	-0,04		<5,0	-0,04		<2,2	-0,04
2,4-DDE (ortho, para-DDE)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
4,4-DDE (para, para-DDE)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
DDD (som)	µg/kg ds		<3,3	-0		<5,0	-0		<2,2	-0
2,4-DDD (ortho, para-DDD)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
4,4-DDD (para, para-DDD)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
DDT (som)	µg/kg ds		<3,3	-0,13		<5,0	-0,13		<2,2	-0,13
2,4-DDT (ortho, para-DDT)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
4,4-DDT (para, para-DDT)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
alfa-Endosulfan	µg/kg ds	<1	<2	0	<1	<3	0	<1	<1	0
Chloordaan (cis + trans)	µg/kg ds		<3,3	0		<5,0	0		<2,2	0
cis-Chloordaan	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
trans-Chloordaan	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
OCB (0,7 som, grond)	µg/kg ds	14,7			14,7			14,7		
OCB (0,7 som, waterbodem)	µg/kg ds	16,1			16,1			16,1		
DDT (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	1,4			1,4			1,4		
DDD (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	1,4			1,4			1,4		
DDE (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	1,4			1,4			1,4		
DDT,DDE,DDD (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	4,2			4,2			4,2		
Aldrin/dieldrin/endrin (som, 0.7 fa	µg/kg ds	2,1			2,1			2,1		
HCH (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	2,8			2,8			2,8		
Heptachloorepoxide (som, 0.7 factor	µg/kg ds	1,4			1,4			1,4		
Chloordaan (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	1,4			1,4			1,4		
trans-Heptachloorepoxide	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Endosulfansulfaat	µg/kg ds	<1	<2 (6)		<1	<3 (6)		<1	<1 (6)	
cis-Heptachloorepoxide	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Som 21 Organochloorhoud. bestrijdingsm	µg/kg ds		<34			<53			<23	

-----	: Geen toetsnorm aanwezig
<	: kleiner dan de detectielimiet
8,88	: <= Achtergrondwaarde
8,88	: <= Interventiewaarde
8,88	: > Interventiewaarde
6	: Heeft geen normwaarde
#	: verhoogde rapportagegrens
GSSD	: Gestandaardiseerde meetwaarde
Index	: (GSSD - AW) / (I - AW)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.0.0 -

Tabel 4: Normwaarden conform de Wet Bodembescherming

		AW	WO	IND	I
METALEN					
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	0,6	1,2	4,3	13
Kobalt [Co]	mg/kg ds	15	35	190	190
Koper [Cu]	mg/kg ds	40	54	190	190
Kwik [Hg]	mg/kg ds	0,15	0,83	4,8	36
Lood [Pb]	mg/kg ds	50	210	530	530
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	1,5	88	190	190
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	35	39	100	100
Zink [Zn]	mg/kg ds	140	200	720	720
PAK					
PAK 10 VROM	mg/kg ds	1,5	6,8	40	40
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN					
PCB (som 7)	mg/kg ds	0,02	0,04	0,5	1
Hexachloorbenzeen (HCB)	mg/kg ds	0,0085	0,027	1,4	2
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN					
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	190	190	500	5000
BESTRIJDINGSMIDDELEN					
alfa-HCH	mg/kg ds	0,001	0,001	0,5	17
beta-HCH	mg/kg ds	0,002	0,002	0,5	1,6
gamma-HCH	mg/kg ds	0,003	0,04	0,5	1,2
Drins (Aldrin+Dieldrin+Endrin)	mg/kg ds	0,015	0,04	0,14	4
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	0,003			
Heptachloor	mg/kg ds	0,0007	0,0007	0,1	4
Heptachloorepoxide	mg/kg ds	0,002	0,002	0,1	4
Aldrin	mg/kg ds				0,32
DDE (som)	mg/kg ds	0,1	0,13	1,3	2,3
DDD (som)	mg/kg ds	0,02	0,84	34	34
DDT (som)	mg/kg ds	0,2	0,2	1	1,7
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	0,0009	0,0009	0,1	4
Chloordaan (cis + trans)	mg/kg ds	0,002	0,002	0,1	4
Som 21 Organochloorhoud. bestrijdingsm	mg/kg ds	0,4			

Tabel 5: Gemeten concentraties in grondwater met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Watermonster		PB03		
Datum		14-5-2018		
Filterdiepte (m -mv)		2,50 - 3,50		
Datum van toetsing		23-5-2018		
Monsterconclusie		Overschrijding Streefwaarde		
		Meetw	**GSSD**	**Index**
METALEN				
Barium [Ba]	µg/l	*100*	*100*	*0,09*
Cadmium [Cd]	µg/l	<0,20	<0,14	-0,05
Kobalt [Co]	µg/l	<2	<1	-0,24
Koper [Cu]	µg/l	2,7	2,7	-0,21
Kwik [Hg]	µg/l	<0,05	<0,04	-0,04
Lood [Pb]	µg/l	2,0	2,0	-0,22
Molybdeen [Mo]	µg/l	2,4	2,4	-0,01
Nikkel [Ni]	µg/l	<3	<2	-0,22
Zink [Zn]	µg/l	<10	<7	-0,08
AROMATISCHE VERBINDINGEN				
Benzeen	µg/l	<0,2	<0,1	-0
Tolueen	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01
Ethylbenzeen	µg/l	<0,2	<0,1	-0,03
meta-/para-Xyleen (som)	µg/l	<0,2	<0,1	
ortho-Xyleen	µg/l	<0,1	<0,1	
Xylenen (som)	µg/l		<0,21	0
Xylenen (som, 0.7 factor)	µg/l	0,21		
Styreen (Vinylbenzeen)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,02
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	µg/l		<0,77[2,14]	
PAK				
Naftaleen	µg/l	*0,09*	*0,09*	*0*
PAK 10 VROM	-		0,0013[11]	
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN				
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	<0,1	<0,1	0
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,05
cis + trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l		<0,14	0,01
cis-1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0,1	<0,1	
trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0,1	<0,1	
1.2-Dichloorethenen (som, 0.7 facto	µg/l	0,14		
Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	<0,1	<0,1	0,01
Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01
Dichloormethaan	µg/l	<0,2	<0,1	0
1,1-Dichloorethaan	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	<0,1	<0,1	0
1,2-Dichloorethaan	µg/l	<0,2	<0,1	-0,02
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	<0,1	<0,1	0
Vinylchloride	µg/l	<0,2	<0,1	0,02
Dichloorpropaan	µg/l		<0,42	-0
1,1-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1	
1,3-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1	
Dichloorpropanen (0,7 som, 1,1+1,2+1,3)	µg/l	0,42		
1,1-Dichlooretheen	µg/l	<0,1	<0,1	0,01
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l	<0,2	<0,1[14]	
1,2-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1	
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN				
Minerale olie C10 - C12	µg/l	<25	18[6]	
Minerale olie C12 - C22	µg/l	<25	18[6]	
Minerale olie C22 - C30	µg/l	<25	18[6]	
Minerale olie C30 - C40	µg/l	<25	18[6]	
Minerale olie (totaal)	µg/l	<50	<35	-0,03

-----	: Geen toetsnorm aanwezig
<	: kleiner dan de detectielimiet
8,88	: <= Streefwaarde
8,88	: > Streefwaarde
8,88	: > Interventiewaarde
14	: Streefwaarde ontbreekt zorgplicht van toepassing
2	: Enkele parameters ontbreken in de som
6	: Heeft geen normwaarde
#	: verhoogde rapportagegrens
GSSD	: Gestandaardiseerde meetwaarde
Index	: (GSSD - S) / (I - S)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.0.0 -

Tabel 6: Normwaarden conform de Wet Bodembescherming

		S	S Diep	Indicatief	I
METALEN					
Barium [Ba]	µg/l	50	200		625
Cadmium [Cd]	µg/l	0,4	0,06		6
Kobalt [Co]	µg/l	20	0,7		100
Koper [Cu]	µg/l	15	1,3		75
Kwik [Hg]	µg/l	0,05	0,01		0,3
Lood [Pb]	µg/l	15	1,7		75
Molybdeen [Mo]	µg/l	5	3,6		300
Nikkel [Ni]	µg/l	15	2,1		75
Zink [Zn]	µg/l	65	24		800
AROMATISCHE VERBINDINGEN					
Benzeen	µg/l	0,2			30
Tolueen	µg/l	7			1000
Ethylbenzeen	µg/l	4			150
Xylenen (som)	µg/l	0,2			70
Styreen (Vinylbenzeen)	µg/l	6			300
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	µg/l			150	
PAK					
Naftaleen	µg/l	0,01			70
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN					
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	0,01			40
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	24			500
cis + trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l	0,01			20
Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	0,01			10
Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	6			400
Dichloormethaan	µg/l	0,01			1000
1,1-Dichloorethaan	µg/l	7			900
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	0,01			300
1,2-Dichloorethaan	µg/l	7			400
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	0,01			130
Vinylchloride	µg/l	0,01			5
Dichloorpropaan	µg/l	0,8			80
1,1-Dichlooretheen	µg/l	0,01			10
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l				630
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN					
Minerale olie (totaal)	µg/l	50			600

50: Operationeel Handboek Verhoeven Milieutechniek

64. Veldwerkopdrachtfomulier bij asbest in bodem P2018
Versie 8: 08-03-2017 - Pagina 1 van 1

Algemeen			
Projectnummer	B18,7017	Projectnaam	LITA
Uitvoeringsdatum	7-5-18	Doel onderzoek	–
Projectleider	MH	Tel: 0418-572060	
Erkende veldwerker	M. van Baal	Tel:	
Erkende veldwerker	-	Tel:	
Veldwerker(s)/stagiair* (i.o.)	/		
Vooronderzoek NEN5707 uitgevoerd	☒ Ja ☐ Nee		
Oppervlakte locatie	max 1000 m2		
Locatie ingedeeld in deelgebieden (RE; maximaal 1.000 m2	☐ Ja, aantal ____ ☐ Nee		
Zo ja, ingedeeld o.b.v. welke criteria	maaiveldtype / oppervlakte / _____		

Terreininspectie

- ☒ Voorafgaand aan de werkzaamheden uitvoeren van een terreininspectie
- ☐ Tijdens terreininspectie ~~extra~~ aandacht voor (staat) asbesthoudende dakbedekking/ aanwezigheid afwateringsgoten t.p.v. ~~asbesthoudende~~ dakdekking/_____
- ☐ _____

Maaiveld- en bodeminspectie

- ☒ Voorafgaand aan graven proefgaten/-sleuven* uitvoeren van een maaiveldinspectie
- ☐ Reeds asbestverdacht/-houdend materiaal aangetroffen. Plaats weergegeven op plattegrond
- ☒ Conform offerte graven van 4 proefgaten(30x30cm)/-sleuven(30x200cm)* tot minimaal 0,5 m-mv en doorzetten van 1 boringen (diameter 12 cm) tot minimaal 2 m-mv; e.ea, weergegeven op plattegrond
- ☐ _____

Monstername

- ☒ Monstername asbestverdachte (plaat)materialen; fractie > 20 mm. Bemonsteren per type, coderen als ASB-A; ASB-B; ASB-C; etc.
- ☒ Monsters fijne fractie (<20 mm) samenstellen op basis van zintuigelijke waarnemingen. Codering MMASB01; MMASB02; MMASB03; etc.
- ☒ Op basis van offerte samenstellen van minimaal 1 stuk(s) mengmonsters fijne fractie
- ☐ Monsters op ___/___/20__ aanleveren aan het laboratorium van ALcontrol/_____

Veiligheid en benodigde materialen

Op basis van de beschikbare informatie zijn de volgende PBM's benodigd:

☒ stoffen overall	☒ handschoenen	☒ veiligheidslaarzen	☐ volgelaatsmasker met aanblaasunit en P3 filter
☐ wegwerp overall	☐ deco-unit	☐ veiligheidshelm	☐ overdruk en P3 filter voor mechanische laadschop

Checklist verplichte materialen:

☐ Schouwbak	☐ Piketpaaltjes	☒ Meetlint/Meetwiel	☒ Weegschaal	☒ Monsterschep (10*5cm)
☒ Spade	☐ Markeerlint	☒ Grondboor 12cm	☒ Folie	☐ Mechanische laadschop
☒ Hark	☒ Plattegrond	☐ Landmeetapp./GPS		☒ Hersluitbare plastic zakken#
☒ Zeven: 20 / 40mm	☐ KLIC	☒ Werkwater (drinkwaterkwaliteit)		☒ Afsluitbare emmers#

** doorhalen wat niet van toepassing is/ ☐aankruisen wat van toepassing is/ # voorzien van stickers 'voorzichtig bevat asbest'*

Paraaf voor akkoord Projectleider: MH

Bovenstaande zaken zijn in het veld geverifiëerd en waar nodig in overleg met de projectleider aangevuld en/of gewijzigd.
Paraaf voor akkoord erkende veldwerker:

50: Operationeel Handboek Verhoeven Milieutechniek

65. Veldwerkformulier onderzoek asbest in bodem: inspectie maaiveld P2018

Projectnummer	B18,7017	Datum	07-05-18	Erkende veldwerker	MB
Projectnaam	LITA	Begintijd	0715	Erkende veldwerker	
Projectleider	MH	Eindtijd	0730	Veldwerker/stagiair* (i.o.)	KC
Locatie	Pas ong (zuid van	te	Afferden	Veldwerker/stagiair* (i.o.)	

Inspectie maaiveld

Algemeen	
Weersomstandigheden	droog / ~~motregen / regen~~ / zonnig* / .....
Bewolking	geen / ~~licht / zwaar~~* / .....
Neerslag (> 10 mm p/u)	~~ja / nee~~ / n.v.t.*
Mist (zicht < 50 m)	~~ja / nee~~ / n.v.t.*
Vorst	~~ja~~ / nee*
Sneeuw/ hagel	~~ja~~ / nee*
Tijdstip	..... / ..... na zonsopgang en ..... /.... .. voor zonsondergang
Totale oppervlakte locatie	< 1000 m2 = 100 %

Inspectie belemmeringen

Totale oppervlakte locatie:	100	%	
Aanwezige belemmeringen:	10	%	vegetatie/ ~~plassen~~/ _____
Aanwezige objecten:		%	opgeslagen goederen/_____
Totaal onbedekt:	90	%	

Belemmeringen/objecten voorafgaand aan inspectie verwijderd: nee / ja*: .....%

Totaal te inspecteren onbedekt maaiveld: %

Type onbedekt maaiveld		Bodemvochtigheid		Conditie maaiveld
- zand 90	%	→	%	droog / ~~vochtig~~* – los / ~~vast~~*
- klei	%	→	%	droog / vochtig* – los / vast*
- puin[1]	%	→	%	droog / vochtig* – los / vast*
Totaal onbedekt	%			

Conclusie visuele inspectie maaiveld

Totaal onbedekt > 25% ? ja/~~nee~~*

Indien nee, mogelijkheden tot maaien/verwijderen belemmeringen/objecten? ja/nee*

Indien bovenstaande mogelijk, daarna totaal onbedekt > 25% ? ja/nee*

Blijft het onbedekte deel op de locatie < 25% dan is een visuele maaiveld inspectie niet mogelijk

Indeling ruimtelijk eenheden (RE) en bedekt/onbedekt op tekening aangeven

** doorhalen wat niet van toepassing is*

[1] De werkzaamheden t.p.v. de puin(verharding) zijn niet conform SIKB BRL 2018 (versie 3.1)

65. Veldwerkformulier onderzoek asbest in bodem: inspectie maaiveld P2018
Versie 7: 08-03-2017 - Pagina 2 van 2

Verzamelstaat materiaalcodering; materiaal gevonden op maaiveld

RE	Type asbestverdacht materiaal	Codering	Aantal stukjes	Totaal gram	Opmerkingen
Als asbestverdacht materiaal wordt aangetroffen, vind plaats aangeven op plattegrond en gegevens onderstaand invullen					
		~~A/ B/ C/ D*~~			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
Monsters na terugkomst op kantoor inschrijven ter overdracht aan het laboratorium van ALcontrol B.V. te Rotterdam					
Type A; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode ....., overgedragen aan lab op ...../...../.....					
Type B; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode ....., overgedragen aan lab op ...../...../.....					
Type C; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode ....., overgedragen aan lab op ...../...../.....					
Type D; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode ....., overgedragen aan lab op ...../...../.....					

** doorhalen wat niet van toepassing is*

Opm:
- Leg alle waarnemingen vast op een kaart of plattegrond
- Neem foto's en geef weer op kaart (fotorichting aangeven)
- Tot 0,7 kg asbest verdacht materiaal moet het lab het gewicht per type vaststellen
- Barcode mag in de veldwerkcomputer worden ingevoerd

Ik verklaar de werkzaamheden uitgevoerd op deze locatie als erkende veldwerker onafhankelijk van de opdrachtgever te hebben uitgevoerd.

Naam: Rikk vBaal Datum: 07-05-18 Handtekening:

50: Operationeel Handboek Verhoeven Milieutechniek

66. Veldwerkformulier onderzoek asbest in bodem: inspectie bodem P2018

Versie 7: 08-03-2017 - Pagina 1 van

Projectnummer: B18,7017	**Erkende veldwerker(s):** MB		**Datum:** 07-05-'18
Projectnaam: LITA	**Veldwerker(s)/stagiair* (i.o.):** KL		**Begintijd:** 7:15
Projectleider: MH	**Locatie:** Pas ong (zuid van nr. 1G te Afferden		**Eindtijd:** 12:00

RE	Gat-/ sleufnr.	Bodem vocht (%)	Lengte/ boor-diameter (cm)	Breedte (cm)	Traject (cm-mv)	Bodembeschrijving		Geroerd	Ongeroerd	Asbest verdacht materiaal		
						z = zand/ k= klei/ v= veen	geschat percentage: pu= puin/ ba= baksteen			Codering	Aantal stukjes	Totaal gram
	B01		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu – %/ ba <1 %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-80	(z)/ k/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		80-100	z/ (k)/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
	B02		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu – %/ ba <1 %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-80	(z)/ k/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		80-110	z/ (k)/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
	PB03		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu – %/ ba <20 %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-80	(z)/ k/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		80-200	z/ (k)/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
	B04		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu – %/ ba <1 %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-100	(z)/ k/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		100-200	z/ (k)/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
	B05		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu – %/ ba <1 %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-100	(z)/ k/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		100-200	z/ (k)/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
	B06		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu – %/ ba <1 %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-100	(z)/ k/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		100-150	z/ (k)/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
	B07		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu – %/ ba <1 %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-100	(z)/ k/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		100-150	z/ (k)/ v	pu – %/ ba – %/ .... %			A/ B/ C/ D/		

Vindplaats asbestverdacht materiaal aangeven op plattegrond

50: Operationeel Handboek Verhoeven Milieutechniek

66. Veldwerkformulier onderzoek asbest in bodem: inspectie bodem P2018

Versie 7: 08-03-2017 - Pagina van

Materiaal codering	Handvat puinhoudendheid:
Type A; omschrijving: ...✓...; totaal ...✓... gram in ~~zak/emmer~~* met barcode ...✓...	*Sporen: < 1%*
Type B; omschrijving: .....; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode	*Licht: ≥ 1 < 5 %*
Type C; omschrijving: .....; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode	*Matig: ≥ 5 < 10 %*
Type D; omschrijving: .....; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode	*Sterk: ≥ 10 < 20 %*
- Tot 0,7 kg asbest verdacht materiaal moet het lab het gewicht per type vaststellen	*Uiterst: ≥ 20 < 50 %*
	Volledig: ≥ 50 %

Samenstellen (grond)mengmonsters

Codering	Gat-/sleufnummers	Traject (m-mv)	Gewicht monster	Gewicht puin > 20mm	Percentage puin >20 mm	Barcode(s) emmer	
MMASB01	B03	0 -50	kg	kg	%	E.659730	/
MMASB02	B01,02,04,06	0 -50	kg	kg	%	E.659731	/
MMASB03		-	kg	kg	%		/
MMASB04		-	kg	kg	%		/
MMASB05		-	kg	kg	%		/
MMASB06		-	kg	kg	%		/
MMASB07		-	kg	kg	%		/
MMASB08		-	kg	kg	%		/
MMASB09		-	kg	kg	%		/
MMASB10		-	kg	kg	%		/

Materiaal en (grond)mengmonsters na terugkomst op kantoor inschrijven ter overdracht aan het laboratorium Alcontrol B.V. te Rotterdam; overgedragen op ...../...../.....

Toetsuitvoering

Afwijkingen van de 2018 of van de NEN5707:	Nee / ja*, aard en motivatie afwijkingen:

Bijzonderheden:

** doorhalen wat niet van toepassing is*

Ik verklaar de werkzaamheden uitgevoerd op deze locatie als erkende veldwerker onafhankelijk van de opdrachtgever te hebben uitgevoerd.

Naam: MAH v Baal Datum: 07-05-18 Handtekening:

In het monster van de zintuiglijk schone ondergrond (M04, klei) en sporen puin en/of kolenhoudende monster van de ondergrond (M05, klei) zijn geen verontreinigingen aangetoond met de onderzochte parameters.

Grondwater
In het grondwater uit peilbuis PB03 is een licht verhoogd gehalte voor naftaleen aangetoond ten opzichte van de streefwaarde. De gehalten voor de overige geanalyseerde parameters liggen beneden de betreffende streefwaarden.

Conclusies
Voor de locatie werd de hypothese gesteld van een onverdachte locatie met betrekking tot het voorkomen van bodemverontreiniging. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt de gestelde hypothese verworpen aangezien in de bovengrond voor diverse parameters licht verhoogde gehalten zijn aangetoond. Tevens is in het grondwater een licht verhoogd gehalte voor naftaleen aangetoond.

In de teeltlaag zijn geen verhoogde gehalten voor OCB ten opzichte van de betreffende detectiegrenzen aangetoond, derhalve wordt de verdachte hypothese verworpen.

Het betreffen overschrijdingen van de achtergrond- en streefwaarden, aangezien de tussenwaarden niet worden overschreden zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

Met het uitgevoerde verkennend bodemonderzoek is, ons inziens, de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem ter plaatse van De Pas (ong.) te Afferden in voldoende mate vastgesteld. Vanuit milieuhygiënisch oogpunt bestaan geen bezwaren tegen de voorgenomen nieuwbouw.

Mocht u nog vragen en/of opmerkingen hebben betreffende onze rapportage, dan kunt u contact opnemen met ondergetekenden op telefoonnummer 0418-572060, faxnummer: 0418-515722.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

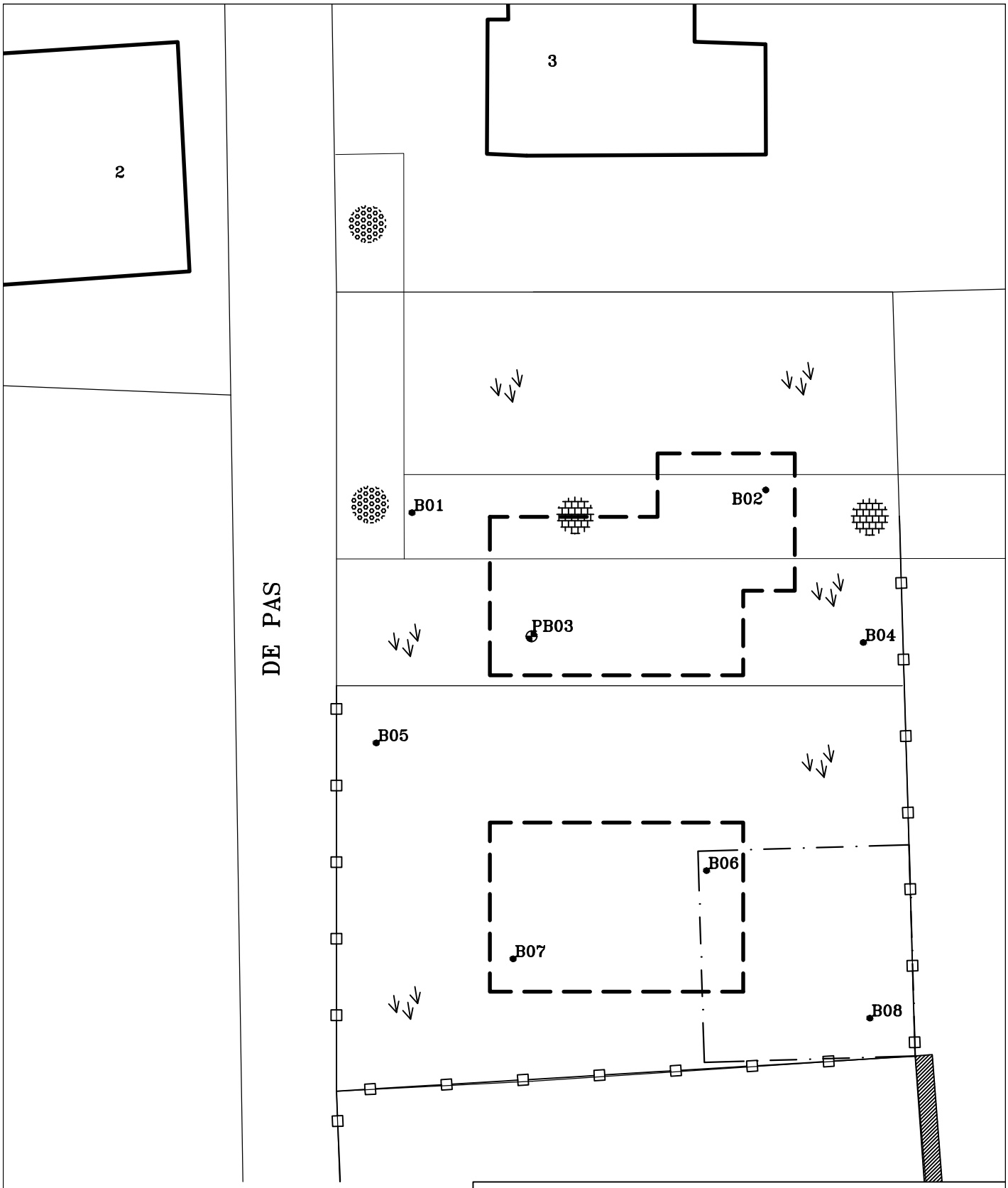
Ing. M. Verschoor
Junior Projectleider
Verhoeven Milieutechniek B.V.

Autorisatie,

Ing. H.M.W. van der Donk
Senior projectleider
Verhoeven Milieutechniek B.V.

Bijlagen:
1. *Situatieschets met de geplaatste boringen en peilbuis*
2. *Analysecertificaten*
3. *Boorprofiel beschrijvingen*
4. *Toetsingstabellen streef-, achtergrond- en interventiewaarden*
5. *Historische vragenlijst opdrachtgever en informatie Gemeente*

BIJLAGEN

LEGENDA:

0 2,5 5m

- Boring
- Boring met peilbuis
- Bebouwing
- Toekomstige bebouwing
- Voormalige bebouwing
- Gras
- Grind
- Grastegels

Situatieschets met boringen en peilbuis behorend bij het verkennend bodemonderzoek voor de locatie gelegen aan De Pas te Afferden

opdrachtgever: De heer R.A.F.A. van Os

get. TM	d.d. 23-11-'12	voorafgaand projectnr.	
gew.	d.d.	Schaal 1 : 250	formaat A4
gez. HD	d.d. 23-11-'12	projectnr.B12.5100	bijlage 1

N

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

• ADVISERING • BODEMONDERZOEKEN • SANERINGEN

44. Historisch onderzoek

Vragenlijst Historisch onderzoek t.b.v. bodemonderzoek

Het doel van het historisch onderzoek is na te gaan of er aanwijzingen zijn dat de bodem op het bouwterrein mogelijk verontreinigd is.
Hiertoe wordt het vroegere en huidige gebruik geïnventariseerd, en in het bijzonder of er activiteiten verricht zijn, die mogelijk bodemverontreiniging veroorzaakt hebben.

In te vullen door aanvrager bouwvergunning.
Bij keuzevragen: hokje ☐ zwart maken.

---

1. Locatiegegevens

1.1 Gegevens aanvrager

Naam : Frank Litjens.....

Adres : Tempelstraat 16b.....

Postc. & Wpl. : 6641KV Beuningen.....

Tel.nr. : +31620200075.....

Algemene gegevens bouwlocatie

Type bouwwerk: .....Toekomstig woonhuis.....

Adres : Pas .....

Postc. & Wpl. : 6654AK.....

Kad. gegevens : sectie D.....nr(s) 921.....

2. Gebruik van het terrein

Wat is (was) het huidige en vroegere gebruik van het terrein?

	vroeger	vanaf/tot (jaar)	huidig
- woningbouw	■	Onbekend tot 1960...	☐
- natuurgebied	☐	.....	☐
- bedrijfsterrein	☐	.....	☐
- agrarisch	■	1960 tot heden...	■
- braakliggend	☐	.....	■
-	☐	.....	☐

Eventuele toelichting (bijvoorbeeld bebouwd / onbebouwd):
.....

.....

Indien er sprake is (was) van een bedrijfsterrein:

2.1 Wat is (was) de aard van het bedrijfsterrein?
.....

2.3 Welke bedrijfsactiviteiten hebben plaatsgevonden?
.....

2.4 Met welke chemische stoffen is gewerkt? (bestrijdingsmiddelen / bodembedreigende stoffen enz.)
.....

2.5 Is de plaats van de bedrijfsgebouwen/bedrijfsactiviteiten bekend (aangeven op tekening)?
.....

3. <u>Van elders aangevoerde grond of ander materiaal</u>

3.1 Is grond of ander materiaal (zoals puin, slib en dergelijke) in of op de bodem van het terrein gebracht, bijvoorbeeld in de vorm van ophogingen, (sloot)dempingen terreinverharding?

■ nee (ga verder met vraag 4.1)

□ ja,namelijk: .....

3.2 Zijn er aanwijzingen dat het mogelijk verontreinigd materiaal betreft?
.....

4. <u>Brandstof- en/of septictanks</u>

4.1 Is een tank op of in de bodem aanwezig (geweest) (ligging op tekening aangegeven)?

■ er heeft nooit een tank gelegen (ga verder met vraag 5.1)

□ aanwezig geweest, maar reeds verwijderd

□ nog aanwezig, maar buiten bereik gebruik

□ nog aanwezig en in gebruik

4.2 Welke brandstof(fen) of ander vloeistof(fen) is/zijn (werd(en)) opgeslagen in de betreffende tank(s)?
.....

4.3 Indien de tank buiten gebruik is, is deze schoongemaakt?

□ nee □ ja

4.4 Is de bodem ter plaatse van de (voormalige of huidige) tank gecontroleerd op eventuele verontreiniging?

☐ nee ☐ ja

N.B. Indien de tank schoongemaakt, verwijderd en/of gecontroleerd is op bodemverontreiniging, eventuele keuringscertificaten en onderzoeksrapporten bijvoegen.

5. Eerder uitgevoerd bodemonderzoek

5.1 Is er eerder bodemonderzoek op het terrein verricht?

■ nee(door naar vraag 6.1)

☐ ja, namelijk .....

5.2 Is hierbij bodemverontreiniging geconstateerd?

☐ nee

☐ ja, namelijk .....

6. Milieuvergunningen

6.1 Zijn er één of meerdere milieuvergunningen voor de locatie en/of eventuele inrichting afgegeven?

■ nee

☐ ja: .....

☐ afgegeven door: .....

☐ datum: .....

7. Overige gegevens over de bodemkwaliteit

7.1 Is er , behalve de bovenstaande gegevens, nog andere informatie bekend die van belang kan zijn voor de bodemkwaliteit, in het bijzonder aangaande eventuele bodemverontreiniging?

■ nee ☐ ja, namelijk .....

.....

8. Gegevens over aangrenzende terreinen

8.1 Wat is het huidige gebruik van aangrenzende terreinen?
Woonhuizen en grasland / tuin kerk.....

8.2 Wat is het vroegere gebruik van aangrenzende terreinen?
Agrarisch .....

8.3 Is er, voorzover u bekend, in de directe omgeving bodemonderzoek uitgevoerd?

☐ nee ■ ja (zo mogelijk gegevens bijvoegen)

8.4 Zijn er aanwijzingen dat aangrenzende terreinen mogelijk verontreinigd zijn?

■ nee ☐ ja, namelijk .....

.....

9. <u>Geraadpleegde informatiebronnen voor het historisch onderzoek</u>

Voor het beantwoorden van bovenstaande vragen is gebruik gemaakt van:

■ Bij aanvrager zelf bekende informatie

☐ Gemeentelijk dossier bouwvergunningen

☐ Gemeentelijk dossier milieuvergunningen

☐ Gemeentelijk dossier inzake olietanks

■ ...Aanwonende aan de Pas en voormalige gebruikers .....

10. Is voor de geplande bebouwing een wijziging van het bestemmingsplan nodig?

☐ nee ■ ja, datum ingediend verzoek; nog in te dienen.....

---

naar waardheid ingevuld

.....Beuningen 01-05-2018

Handtekening aanvrager:

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

VAN VOORDENPARK 16
POSTBUS 2225
5300 CE ZALTBOMMEL
TEL. 0418 - 572060
FAX 0418 - 515722
WWW.VERHOEVENMILIEU.NL
INFO@VERHOEVENMILIEU.NL

REK.NR: NL97RABO0310320224
BIC: RABONL2U
K.V.K. 11028756
BTW: 80.34.57.583.B01

De heer F. Litjens
Tempelstraat 16b
6641 KV BEUNINGEN GLD

B18.7017/BRF-01/MH
14 januari 2019

Onderwerp: **Aanvullende toelichting diverse onderzoeken, Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden**

Geachte heer Litjens,

Hierbij ontvang je onze aanvullende toelichting inzake de door ons uitgevoerde onderzoeken ter plaatse van de Pas te Afferden.

Per abuis is de toelichting onvoldoende naar voren gekomen in de rapportage, waarom juist de diepere laag voor dit onderzoek van toepassing is voor het teeltlaagonderzoek.

Op de locatie zijn in het verleden boomgaarden aanwezig geweest. Dit betreffen in deze historische boomgaarden, aangezien deze teruggaan naar de periode 1950-1970 (meer dan 40-50 jaar geleden).

Op het perceel heeft, zoals in het rapport aangegeven, tevens bebouwing gestaan. Voor bebouwing en tuin werd vaak op de klei zand aangebracht zodat hier beter op geleefd kon worden. Dus in de loop der jaren is op het oorspronkelijke maaiveld (klei) een zandlaag gecreëerd. Je ziet duidelijk dat dit een gecultiveerde laag betreft, aangezien hierin ook puibijmengingen zijn aangetroffen. Gezien de ouderdom is het lastig om te zeggen waar men het zand vandaan heeft gehaald. Maar voor wat betreft de algemene NEN-kwaliteit hebben wij juist zowel de zandlagen met bodemvreemde bijmengingen als de oorspronkelijke kleilagen laten analyseren en hiervoor ook een extra NEN-pakket ingezet. In zowel de zandlagen als oorspronkelijke kleilagen zijn geen noemenswaardige verontreinigingen aangetroffen voor de NEN-parameters. Ook in de meest verdachte zandlaag met sterke bijmengingen is geen asbest aangetroffen. Ondanks dat de herkomst van de zandlagen niet bekend is, zijn hierin geen ernstige verontreinigingen aangetroffen.

Het is niet zinvol om de zandlaag met bijmengingen op bestrijdingsmiddelen te analyseren, aangezien juist de oorspronkelijke teeltlaag, de kleilaag onder deze zandlaag, verdacht is op bestrijdingsmiddelen. Dit is de laag die in het verleden de teeltlaag betrof waarop de boomgaarden stonden. Daarom hebben we overigens ook extra alle boringen tot in deze kleilaag doorgezet.

Gezien de uitgebreide onderzoeken (NEN-kwaliteit met extra boringen en analyses, teeltlaagonderzoek, onderzoek naar gedempte sloten en asbestonderzoek) zijn de risico's in voldoende mate afgedekt en bestaan geen belemmeringen tegen de nieuwbouw en woonfunctie.

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk, waarmee per e-mail inmiddels is ingestemd door de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (11-1-2019, de heer M. G.J. van Leeuwen).

Bij vragen en/of opmerkingen hoor ik graag van U.

Met vriendelijke groet,

Ing. H.M.W. van der Donk
Verhoeven Milieutechniek B.V.

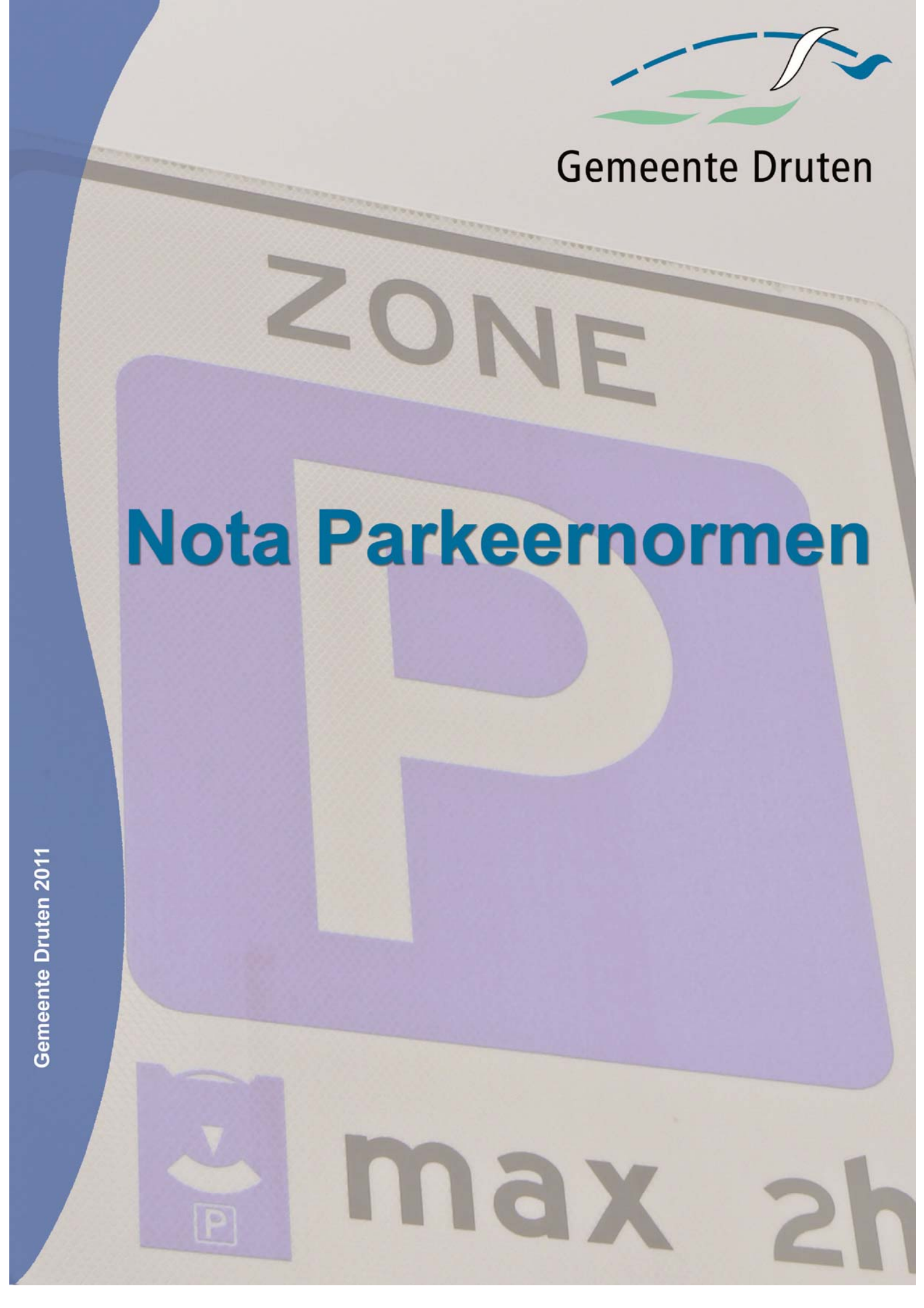
SBI	VOLGNR	OMSCHRIJVING	RISICO	CATEGORIE
01	-	LANDBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. DE LANDBOUW		
014		Dienstverlening t.b.v. de landbouw:		
014	1	- algemeen (o.a. loonbedrijven), b.o. < 500 m²		**2**
014	2	- algemeen (o.a. loonbedrijven), b.o. >= 500 m²		**3.1**
014	3	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven, b.o. < 500 m²		**2**
014	4	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven, b.o. >= 500 m²		**3.1**
0142		KI-stations		**2**
05	-	VISSERIJ- EN VISTEELTBEDRIJVEN		
0502	0	Vis- en schaaldierkwekerijen:		
0502	2	- visteeltbedrijven		**3.1**
15	-	VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN		
151	0	Slachterijen en overige vleesverwerking:		
151	4	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken, p.o. < 200 m²		**3.1**
151	5	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken, p.o. < 1.000 m²		**3.1**
151	7	- loonslachterijen		**3.1**
151	8	- vervaardiging van snacks / kant-en-klaar-maaltijden, p.o. < 2.000 m²		**3.1**
152	0	Visverwerkingsbedrijven:		
152	4	- verwerken anderszins, p.o. < 300 m²		**3.1**
1531	0	Aardappelprodukten fabrieken:		
1531	2	- vervaardiging van snacks, p.o. < 2.000 m²	R	**3.1**
1552	0	Consumptie-ijsfabrieken:		
1552	1	- p.o. < 200 m²		**2**
1581	0	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen:		
1581	1	- v.c. < 2500 kg meel/week		**2**
1584	0	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:		
1584	2	- vervaardigen chocoladewerken, p.o. < 200 m²		**2**
1584	5	- Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden, p.o. < 200 m²		**2**
1585		Deegwarenfabrieken		**3.1**
1592	0	Vervaardiging van ethylalcohol door gisting:		
1593 t/m 1595		Vervaardiging van wijn, cider e.d.		**2**
17	-	VERVAARDIGING VAN TEXTIEL		
172	0	Weven van textiel:		
173		Textielveredelingsbedrijven		**3.1**
174, 175		Vervaardiging van textielwaren		**3.1**
176, 177		Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen		**3.1**
18	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT		
181		Vervaardiging kleding van leer		**3.1**
182		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)		**2**
183		Bereiden en verven van bont; vervaardiging van artikelen van bont		**3.1**
19	-	VERVAARDIGING VAN LEER EN LEDERWAREN (EXCL. KLEDING)		
192		Lederwarenfabrieken (excl. kleding en schoeisel)		**3.1**
193		Schoenenfabrieken		**3.1**
20	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.		
2010.2	0	Houtconserveringsbedrijven:		
2010.2	2	- met zoutoplossingen		**3.1**
203, 204, 205	1	Timmerwerkfabrieken, vervaardigen overige artikelen van hout, p.o.<200 m²		**3.1**
205		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken		**2**
21	-	VERVAARDIGING VAN PAPIER, KARTON EN PAPIER- EN KARTONWAREN		
2112	0	Papier- en kartonfabrieken:		
2112	1	- p.c. < 3 t/u	R	**3.1**
22	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA		
2222.6		Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen		**2**
2223	A	Grafische afwerking		**1**
2223	B	Binderijen		**2**
2224		Grafische reproduktie en zetten		**2**
2225		Overige grafische aktiviteiten		**2**
223		Reproduktiebedrijven opgenomen media		**1**
24	-	VERVAARDIGING VAN CHEMISCHE PRODUKTEN		
2442	0	Farmaceutische produktenfabrieken:		
2442	1	- formulering en afvullen geneesmiddelen		**3.1**
2442	2	- verbandmiddelenfabrieken		**2**
2462	0	Lijm- en plakmiddelenfabrieken:		
2466	A	Chemische kantoorbenodigdhedenfabrieken	R	**3.1**

SBI	VOLGNR	OMSCHRIJVING	RISICO	CATEGORIE
25	-	VERVAARDIGING VAN PRODUKTEN VAN RUBBER EN KUNSTSTOF		
2512	0	Loopvlakvernieuwingsbedrijven:		
2512	1	- vloeropp. < 100 m2		**3.1**
252	0	Kunststofverwerkende bedrijven:		
252	2	- prod. verpakkingsmateriaal / assemblage van kunststofbouwmaterialen		**3.1**
26	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN		
261	0	Glasfabrieken:		
2615		Glasbewerkingsbedrijven		**3.1**
262, 263	0	Aardewerkfabrieken:		
262, 263	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW		**2**
267	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:		
267	1	- zonder breken, zeven en drogen, p.o. < 2.000 m²		**3.1**
2681		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken		**3.1**
28	-	VERVAARD. VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACH./TRANSPORTMIDD.)		
281	0	Constructiewerkplaatsen:		
281	1a	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m²		**3.1**
284	B0	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d.:		
284	B1	- p.o. < 200 m²		**3.1**
2852	0	Overige metaalbewerkende industrie:		
2852	2	- in open lucht / inpandig p.o. >= 200 m²		**3.1**
287	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.; inpandig, p.o. < 200 m²		**3.1**
30	-	VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS		
30	A	Kantoormachines- en computerfabrieken		**2**
31	-	VERVAARDIGING VAN OVER. ELEKTR. MACHINES, APPARATEN EN BENODIGDH.		
316		Elektrotechnische industrie n.e.g.		**2**
32	-	VERVAARDIGING VAN AUDIO-, VIDEO-, TELECOM-APPARATEN EN -BENODIGDH.		
321 t/m 323		Vervaardiging van audio-, video- en telecom-apparatuur e.d.		**3.1**
3210		Fabrieken voor gedrukte bedrading		**3.1**
33	-	VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN		
33	A	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d.		**2**
35	-	VERVAARDIGING VAN TRANSPORTMIDDELEN (EXCL. AUTO'S, AANHANGWAGENS)		
351	0	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven:		
351	1	- houten schepen		**3.1**
36	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.		
361	2	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m²		**1**
362		Fabricage van munten, sieraden e.d.		**2**
363		Muziekinstrumentenfabrieken		**2**
364		Sportartikelenfabrieken		**3.1**
365		Speelgoedartikelenfabrieken		**3.1**
3361.1		Sociale werkvoorziening		**2**
3661.2		Vervaardiging van overige goederen n.e.g.		**3.1**
40	-	PRODUKTIE EN DISTRIB. VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER		
40	C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:		
40	C1	- < 10 MVA		**2**
40	C2	- 10 - 100 MVA		**3.1**
40	D0	Gasdistributiebedrijven:		
40	D3	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. cat. A		**1**
40	D4	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C		**2**
40	D5	- gasontvang- en -verdeelstations, cat. D	R	**3.1**
40	E0	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:		
40	E2	- blokverwarming		**2**
41	-	WINNING EN DISTRIBUTIE VAN WATER		
41	A0	Waterwinning-/ bereiding- bedrijven:		
41	A2	- bereiding met chloorbleekloog e.d. en/of straling		**3.1**
41	B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:		
41	B1	- < 1 MW		**2**
45	-	BOUWNIJVERHEID		
45	0	Bouwbedrijven algemeen:		
45	1	- b.o. < 2.000 m²		**3.1**
45	0	Aannemersbedrijven met werkplaats:		
45	1	- b.o. < 1.000 m²		**2**
45	2	- b.o. >= 1.000 m²		**3.1**
50	-	HANDEL/REPARATIE VAN AUTO'S, MOTORFIETSEN; BENZINESERVICESTATIONS		
501, 502, 504		Handel in auto's en motorfietsen, reparatie- en servicebedrijven		**2**
5020.4	B	Autobeklederijen		**1**

SBI	VOLGNR	OMSCHRIJVING	RISICO	CATEGORIE
5020.4	C	Autospuitinrichtingen	R	**3.1**
5020.5		Autowasserijen		**2**
503, 504		Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires		**2**
51	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING		
5121	0	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders:		
5121	1	- op- of overslag met een verwerkingscapaciteit van < 500 t/u	R	**3.1**
5122		Grth in bloemen en planten		**2**
5124		Grth in huiden, vellen en leder		**3.1**
5125, 5131		Grth in ruwe tabak, groenten, fruit en consumptie-aardappelen	R	**3.1**
5132, 5133		Grth in vlees, vleeswaren, zuivelprodukten, eieren, spijsoliën	R	**3.1**
5134		Grth in dranken		**2**
5135		Grth in tabaksprodukten		**2**
5136		Grth in suiker, chocolade en suikerwerk		**2**
5137		Grth in koffie, thee, cacao en specerijen		**2**
5138, 5139		Grth in overige voedings- en genotmiddelen		**2**
514		Grth in overige consumentenartikelen		**2**
5148.7	0	Grth in vuurwerk en munitie:		
5148.7	1	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	V	**2**
5148.7	2	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag 10 tot 50 ton	V	**3.1**
5148.7	5	- munitie		**2**
5151.1	0	Grth in vaste brandstoffen:		
5151.1	1	- klein, lokaal verzorgingsgebied		**3.1**
5153	0	Grth in hout en bouwmaterialen		
5153	1	- b.o. < 2.000 m²		**2**
5153	2	- b.o. >= 2.000 m²		**3.1**
5153.4	3	- grth. in zand en grind, b.o. < 200 m²		**2**
5154	0	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur		**3.1**
5154	1	- b.o.< 2.000 m²		**2**
5154	2	- b.o.>= 2.000 m²		**3.1**
5155.2		Grth in kunstmeststoffen	R	**2**
5156		Grth in overige intermediaire goederen		**2**
5162	0	Grth in machines en apparaten:		
5162	2	- overige machines		**3.1**
517		Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.		**2**
52	-	DETAILHANDEL EN REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN		
5261		Postorderbedrijven		**3.1**
527		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)		**1**
55	-	LOGIES-, MAALTIJDEN- EN DRANKENVERSTREKKING		
5552		Cateringbedrijven		**2**
60	-	VERVOER OVER LAND		
6022		Taxibedrijven		**2**
6024	0	Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks):		
6024	1	- b.o. < 1.000 m²		**3.1**
603		Pomp- en compressorstations van pijpleidingen		**2**
63	-	DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER		
6312		Veem- en pakhuisbedrijven, koelhuizen		**3.1**
64	-	POST EN TELECOMMUNICATIE		
641		Post- en koeriersdiensten		**2**
642	A	Telecommunicatiebedrijven		**1**
71	-	VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN		
711		Personenautoverhuurbedrijven		**2**
712		Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (excl. personenauto's)		**3.1**
713		Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen		**3.1**
714		Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.		**2**
72	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE		
72	A	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.		**1**
72	B	Switchhouses		**2**
73	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK		
731		Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk		**2**
732		Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek		**1**
74	-	OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING		
747		Reinigingsbedrijven voor gebouwen		**3.1**
7481.3		Foto- en filmontwikkelcentrales		**2**
75	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN		
7525		Brandweerkazernes		**3.1**

SBI	VOLGNR	OMSCHRIJVING	RISICO	CATEGORIE
90	-	MILIEUDIENSTVERLENING		
9001	B	Rioolgemalen		**2**
9002.1	A	Vuilophaal-, straatreinigingsbedrijven e.d.		**3.1**
9002.1	B	Gemeentewerven (afval-inzameldepots)	R	**3.1**
9002.2	A0	Afvalverwerkingsbedrijven:		
9002.2	A4	- pathogeen afvalverbranding (voor ziekenhuizen)		**3.1**
9002.2	A7	- verwerking fotochemisch en galvano-afval	R	**2**
93	-	OVERIGE DIENSTVERLENING		
9301.1	A	Wasserijen en strijkinrichtingen		**3.1**
9301.1	B	Tapijtreinigingsbedrijven		**3.1**
9301.2		Chemische wasserijen en ververijen	R	**2**
9301.3	A	Wasverzendinrichtingen		**2**
9301.3	B	Wasserettes, wassalons		**1**

Gemeente Druten

Nota Parkeernormen

Gemeente Druten 2011

Nota Parkeernormen Gemeente Druten

Colofon
Titel: Nota parkeernormen Gemeente Druten
Vastgesteld door: Gemeenteraad
Vastgesteld op:

1. Inleiding

In juli 2006 heeft het college van B&W beleidsregels voor de bouwverordening vastgesteld. Deze beleidsregels bepalen de gemeentelijke parkeernormen bij bouwplannen. Met de komst van de Wet ruimtelijke ordening (Wro[1]) kunnen parkeernormen niet langer in de bouwverordening worden opgenomen. De parkeernormen moeten in het bestemmingsplan staan. Met deze nota kan worden volstaan met een verwijzing in de planregels van het bestemmingsplan. Op deze manier zijn alle parkeernormen gebundeld in één document dat van toepassing is voor de gehele gemeente.

Deze nota bevat de parkeernormen van de Gemeente Druten en wordt door de gemeenteraad vastgesteld. De nota parkeernormen dient als leidraad voor de verkeerskundige toetsing van nieuwe bouwplannen en heeft als doel het totale gemeentelijke parkeerareaal in evenwicht te houden en de bereikbaarheid en leefbaarheid binnen de gemeente te waarborgen.

De afgelopen jaren is in voldoende mate gebleken dat bouwplannen niet altijd kunnen voorzien in parkeerruimte op eigen terrein conform de gemeentelijke parkeereis. Vaak voorzien de aangrenzende terreinen of de bestaande openbare ruimte geen mogelijkheden om deze extra parkeerdruk op te vangen. Dit betekent concreet dat een omgevingsvergunning niet kan worden verleend en dat de realisatie van de gewenste ontwikkeling niet mogelijk is. Het parkeerfonds kan hier uitkomst bieden. Dit fonds is in 2006 door de gemeenteraad ingesteld. In bepaalde omstandigheden kan het college van B&W ontheffing van de parkeereis verlenen, onder voorwaarde dat de aanvrager van de omgevingsvergunning een financiële bijdrage stort in het parkeerfonds. De middelen in dit fonds worden door de gemeente gebruikt voor de aanleg, uitbreiding en/of instandhouding van parkeerplaatsen in de betreffende bebouwde kom waar de storting vandaan komt.

In deze nota wordt eerst het juridisch kader van het parkeerfonds behandeld. Vervolgens wordt aangegeven hoe de gemeentelijke parkeereis wordt vastgesteld en onder welke voorwaarden ontheffing van deze gemeentelijke parkeereis wordt verleend. Tot slot komen de hoogte van de parkeerbijdrage en de aanwending van middelen uit het parkeerfonds aan de orde.

[1] Wro is de Wet ruimtelijke ordening die vanaf 1 juli 2008 in werking is getreden

2. Juridisch kader

Het vragen van een parkeerbijdrage vindt zijn juridische grondslag in de bouwverordening, het zogenaamde ‘parkeerartikel’ 2.5.30. Hierin staat dat het college financiële voorwaarden kan verbinden aan het verlenen van ontheffing op de parkeereis. Indien financiële voorwaarden worden gesteld, neemt de gemeente de verplichting van de aanleg van parkeerplaatsen over.

Als de aanvrager van een bouwplan zelf niet in staat is om volledig in het aantal parkeerplaatsen te voorzien, kan op grond van artikel 2.5.30 lid 4 van de bouwverordening ontheffing worden verleend onder voorwaarde van een financiële compensatie die in het parkeerfonds wordt gestort. De ontheffing van de parkeereis met financiële consequentie wordt verleend volgens een publiekrechtelijke regeling. De parkeerbijdrage moet op dezelfde wijze als de bouwleges door de aanvrager worden betaald. De aanvrager krijgt na het betalen van de parkeerbijdrage ontheffing op het voldoen aan het parkeerartikel. Er is geen sprake van een contract tussen partijen.

In de Wro neemt het bestemmingsplan een centrale rol in, waardoor de aanvullende rol van stedenbouwkundige bepalingen uit de bouwverordening verdwijnen. Derhalve ligt de juridische basis voor de parkeernormen in de nieuw te maken bestemmingsplannen. Voor de bestemmingsplannen die nog niet zijn herzien op basis van de Wro blijft de bouwverordening van kracht totdat de termijn voor het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan is verstreken, oftewel:

- tot 1 juli 2018 (voor de gebieden waar een bestemmingsplan geldt dat is vastgesteld op of na 1 juli 2003) en;
- tot 1 juli 2013 (voor de gebieden waar een bestemmingsplan geldt dat is vastgesteld voor 1 juli 2003).

De aanvullende betekenis voor de stedenbouwkundige paragraaf van de bouwverordening vervalt in ieder geval zodra na 1 juli 2008 een onder de Wro tot stand gekomen nieuw bestemmingsplan is vastgesteld. In de overgangsperiode blijven de stedenbouwkundige voorschriften van de bouwverordening van toepassing in de delen van de gemeente waarvoor nog geen nieuw bestemmingsplan is vastgesteld.

Er is voor gekozen om de parkeernormen in deze beleidsnota op te nemen. Op deze manier zijn alle parkeernormen gebundeld in één document dat van toepassing is voor de gehele gemeente en eenvoudig geactualiseerd kan worden. Daarnaast vormt de nota een basis in de standaardregels voor bestemmingsplannen.

3. Vaststellen gemeentelijke parkeereis

Een ontwikkeling, een bouwactiviteit en/of een wijziging van gebruik, kan tot gevolg hebben dat er (meer) ruimte nodig is voor het parkeren van auto's. De aanvrager moet ervoor zorgen dat er in voldoende mate voorzien wordt in ruimte voor het parkeren van auto's. Op basis van de parkeernormen (vastgelegd in bijlage 1 van deze nota) wordt bepaald hoeveel parkeerplaatsen benodigd zijn voor een bepaalde bouwactiviteit, de parkeereis. Daarbij is rekening gehouden met de verstedelijkingsgraad van de gemeente Druten (niet stedelijk) en het gemiddeld autobezit in de gemeente. Met uitzondering van de functie wonen toetst de gemeente Druten op het gemiddelde van de bandbreedte per functie. Bij de toepassing van de parkeernormen geldt dat de berekende parkeereis op één cijfer achter de komma naar boven worden afgerond. Bijvoorbeeld: een parkeereis van 4,1 wordt naar boven afgerond naar 5 parkeerplaatsen.

De parkeernormen zijn gebaseerd op de landelijk gehanteerde richtlijn van de CROW publicatie 182, "De parkeerkencijfers- Basis voor parkeernormering". De naam CROW is oorspronkelijk een afkorting van Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Sinds 2004 is CROW niet langer een afkorting, maar een eigen naam. Het CROW biedt professionals technische en specialistische kennis over infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte.

Parkeerplaatsen worden in principe altijd op eigen terrein aangelegd. Naast het aantal parkeerplaatsen wordt de inrichting van parkeervoorzieningen door een verkeerskundige beoordeeld op bruikbaarheid en veiligheid. De benodigde ruimte voor het parkeren van auto's dient afgestemd te zijn op gangbare personenauto's. In bijlage 2 zijn hiervoor de minimale eisen opgenomen. Bestaande parkeerplaatsen die door de ontwikkeling verloren gaan, bijvoorbeeld door de aanleg van een nieuwe inrit, dienen gecompenseerd te worden.

Parkeren op eigen terrein bij woningen
Vaak blijkt in de praktijk dat bij woningen bijvoorbeeld een garage niet wordt gebruikt voor het stallen van de auto, maar als bergruimte in gebruik is. Indien daar bij het vaststellen van de parkeereis geen rekening mee wordt gehouden, kan parkeeroverlast ontstaan. Naast de instandhouding van de parkeerplaatsen is ook het gebruik van parkeerplaatsen op eigen terrein lager. Immers, als de eigenaar van een woning niet thuis is, kan een ander deze parkeerplaats niet gebruiken. De bezetting van parkeerplaatsen op eigen terrein is hierdoor lager dan de bezetting van openbare parkeerplaatsen. Om dit te compenseren worden parkeerplaatsen op eigen terrein van woningen niet volledig meegerekend. Voor bezoekers dient per woning minimaal 0,3 parkeerplaats in de openbare ruimte aanwezig te zijn. De berekenwijze van parkeerplaatsen op eigen terrein bij woningen zijn opgenomen in tabel 1.

Parkeren op eigen terrein	Theoretischaantal	Berekeningsaantal	Opmerking
Enkele oprit zonder garage	1	0,8	oprit min. 5,0 m diep en 2,5 m breed
Lange oprit zonder garage of carport	2	1,0	oprit min. 10,0 m diep en 2,5 m breed
dubbele oprit zonder garage	2	2,0	oprit min. 5,0 m diep en 4,5 m breed
Garage zonder oprit (bij woning)	1	0,4	garage min. 5,0 m diep en 2,8 m breed
Garagebox (niet bij woning)	1	0,5	garage min. 5,0 m diep en 2,8 m breed
Garage met enkele oprit	2	1,0	oprit min 5,0 m diep en 2,5 m breed
Garage met lange oprit	3	1,3	oprit min. 10,0 m diep en 2,5 m breed
Garage met dubbele oprit	3	2,0	oprit min 5,0 m diep en 4,5 m breed

Tabel 1: berekenwijze parkeren op eigen terrein bij woningen

Uitzondering beroep of praktijk aan huis
Voor een beroep of praktijk aan huis (zoals tekstschrijver, schoonheidspecialist, hondentrimmer etc.) is het veelal niet mogelijk om de benodigde parkeerplaatsen op eigen terrein te realiseren, waardoor een ontheffing aangevraagd kan worden. Voor deze ontheffing kan een uitzondering gemaakt worden zonder dat hier, behoudens de verschuldigde leges voor het in behandeling nemen van de ontheffingaanvraag, financiële consequenties aan verbonden zijn.
Voorwaarde hierbij is dat er sprake is van een kleinschalige ontwikkeling, waarbij de parkeerbehoefte op basis van de parkeereis niet meer dan drie extra parkeerplaatsen bedraagt. Ook moet aangetoond worden dat de parkeereis redelijkerwijs (geheel of gedeeltelijk) niet op eigen terrein gerealiseerd kan worden en dat het gaat om een beroep of praktijk waar de hoofdbewoner een eenpersoonszaak runt als zelfstandige zonder personeel(zzp).
Deze uitzondering wordt gemaakt omdat de gemeente Druten het klimaat voor het beginnen van een kleinschalig bedrijf aan huis niet wil ontmoedigen. Er mag daarbij geen sprake zijn van intensieve bezoekersfuncties zoals detailhandel, onderwijs of groepsopvang.

Berekenwijze bij wijziging van gebruik en sloop
Ook bij een wijziging van gebruik wordt op basis van de parkeernormen een parkeereis berekend. Hierbij geldt dat de berekende parkeereis op basis van de nieuwe functie, wordt verminderd met de parkeereis (conform parkeernormen bijlage 1) van de functie die in de laatst verleende bouwvergunning is vastgelegd. De huidige situatie is de nulsituatie. Ook bij de sloop van bestaande panden wordt de parkeereis voor deze panden berekend en verrekend met de nieuwe parkeereis. Het gevolg van deze werkwijze is dat historisch gegroeide en bestaande parkeerproblemen niet worden aangepakt. Hiermee wordt wel voorkomen dat de parkeerdruk door de nieuwe ontwikkeling groter worden.

Dubbelgebruik van parkeerplaatsen
Indien in een bouwplan verschillende functies worden ondergebracht, dient voor het bepalen van de gemeentelijke parkeereis een parkeerbalans worden opgesteld conform de voorgeschreven methode van het CROW. De aanwezigheidspercentages die gebruikt worden voor het opstellen van de parkeerbalans zijn opgenomen in tabel 2 en kunnen alleen worden toegepast wanneer verschillende functies binnen het bouwplan gebruik maken van dezelfde parkeergelegenheid op eigen terrein.

functie	werkdag overdag	werkdag middag	werkdag avond	koop-avond	zaterdag-middag	zaterdag-avond	zondag-middag
Woningen	50	60	100	90	60	60	70
Detailhandel	30	70	20	100	100	0	0
Kantoor	100	100	5	10	5	0	0
Bedrijven	100	100	5	10	5	0	0
Sociaal cultureel	10	40	100	100	60	90	25
Sociaal medisch	100	100	30	15	15	5	5
Ziekenhuis	85	100	40	50	25	40	40
Dagonderwijs	100	100	0	0	0	0	0
Avondonderwijs	0	0	100	100	0	0	0
Bibliotheek	30	70	100	70	75	0	0
Museum	20	45	0	0	100	0	90
Restaurant	30	40	90	95	70	100	40
Café	30	40	90	85	75	100	45
Bioscoop, theather	15	30	90	90	60	100	60
Sport	30	50	100	90	100	90	85

Tabel 2: Aanwezigheidspercentage bij dubbelgebruik van parkeerplaatsen

4. Beoordeling en mogelijke ontheffing van de parkeereis

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke stappen worden doorlopen in de beoordeling en mogelijke ontheffing van de parkeereis. Dit stappenplan is tevens opgenomen in een beslisboom (zie schema beoordeling gemeentelijke parkeereis).

Beoordeling en mogelijke ontheffing van de gemeentelijke parkeereis

1. Hoofddoel is dat de aanvrager van een omgevingsvergunning er alles aan doet om te voldoen aan de gemeentelijke parkeereis. Uitgangspunt daarbij is dat de parkeereis op eigen terrein wordt gerealiseerd.

2. Indien realisatie van de benodigde parkeerplaatsen op eigen terrein niet mogelijk is, wordt beoordeeld of een aanpassing van het bouwplan kan leiden tot het wel voldoen aan de gemeentelijke parkeereis.

3. Als 1 en 2 niet mogelijk zijn kan de aanvrager van een omgevingsvergunning een schriftelijk verzoek indienen bij het college van B&W voor een ontheffing van de gemeentelijke parkeereis. Het verzoek van de aanvrager moet gegronde redenen bevatten die aantonen dat de realisatie van de benodigde parkeerplaatsen op eigen terrein niet mogelijk is en dat de parkeerbehoefte middels een privaatrechtelijke overeenkomst niet in de nabije omgeving van de ontwikkeling kan worden gecompenseerd.

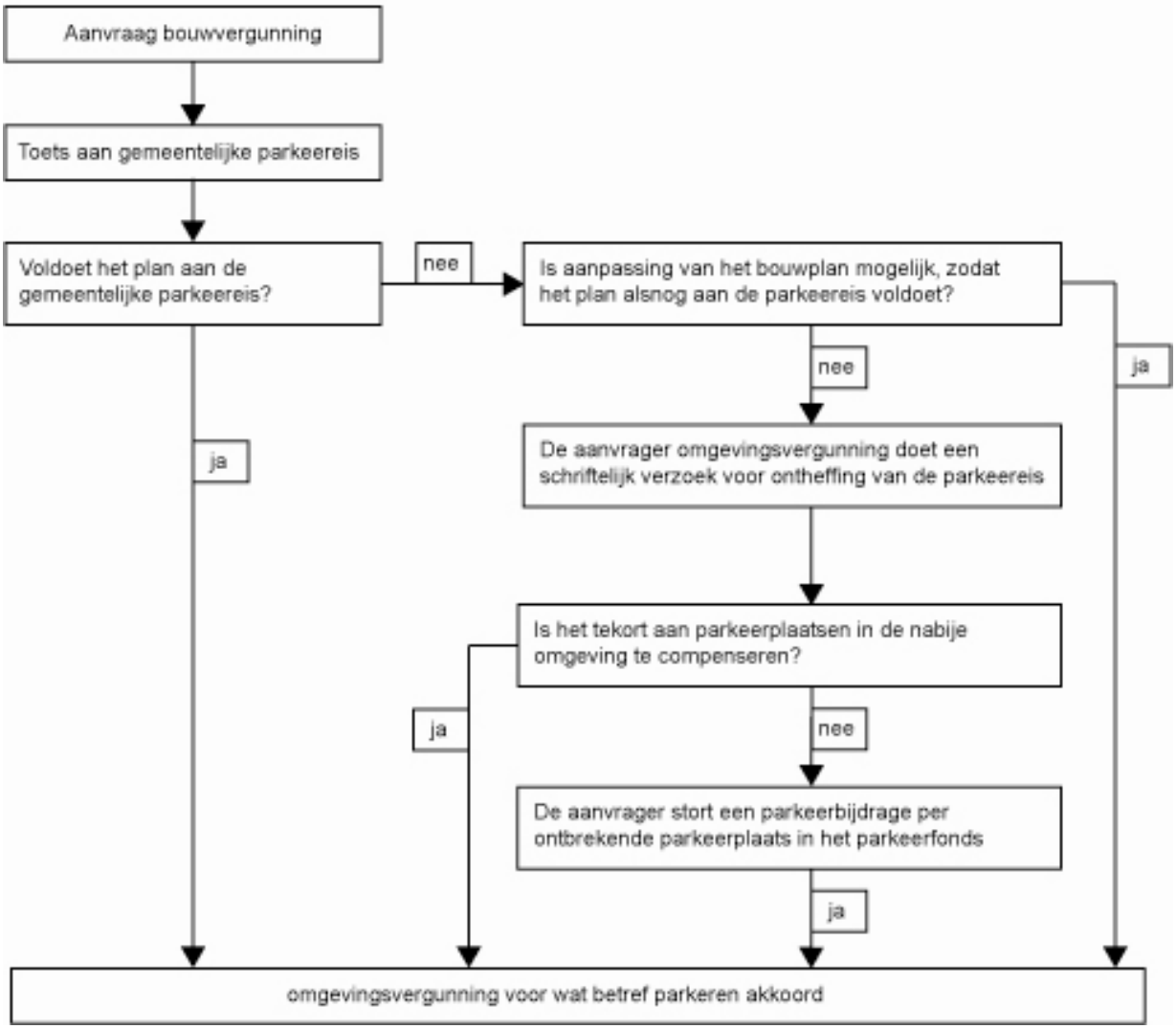
4. De ontheffing kan worden verleend wanneer het college van B&W de realisatie van het initiatief belangrijker acht dan de (tijdelijke) nadelige gevolgen op het gebied van bereikbaarheid en wanneer het college van B&W bereid is om de verplichting van de aanvrager over te nemen om te voldoen aan de parkeereis. Bij dit besluit wordt afgewogen of het tekort aan benodigde parkeerplaatsen in de nabijheid van de ontwikkeling kan worden opgevangen in de openbare ruimte. Indien dit mogelijk is heeft dit, behoudens de centrumzone, geen financiële consequenties voor de aanvrager. Voor de centrumzone geldt dat de aanvrager geen rechten kan en mag ontlenen aan een eventueel overschot aan parkeerplaatsen die vooruitlopend op toekomstige ontwikkelingen al zijn gerealiseerd of toekomstig worden gerealiseerd in de centrumzone van Druten (zie bijlage 3).

5. Indien het tekort aan parkeerplaatsen op eigen terrein niet kan worden opgevangen in de openbare ruimte is de aanvrager van een ontheffing van de parkeereis, een bijdrage per ontbrekende parkeerplaats verschuldigd ten gunste van het parkeerfonds.

Hardheidsclausule

Het college van B&W kan bij ontheffing van de parkeereis in specifieke uitzonderingsgevallen eveneens gehele of gedeeltelijke ontheffing van storting van parkeerbijdrage verlenen. Dit gebeurt wanneer naar het oordeel van het college van B&W het belang van realisatie van het bouwplan binnen de gemeente Druten zwaarder weegt dan het realiseren van de parkeereis.

Schema beoordeling gemeentelijke parkeereis

5. De afkoopregeling

In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe hoog de parkeerbijdrage is en binnen welke voorwaarden de gemeente na storting in het parkeerfonds voorziet in de aanleg van parkeerplaatsen.

Tarief van de parkeerbijdrage
De parkeerbijdrage bedraagt € 15.000,- per parkeerplaats voor het centrum van de kern Druten zoals aangegeven op bijgevoegde kaart (zie bijlage 3). Voor de overige delen van de bebouwde kom Druten en de andere kommen (Afferden, Deest, Horssen, Puiflijk) bedraagt de parkeerbijdrage € 10.000,- per parkeerplaats.

Aanleg van parkeerplaatsen door de gemeente
De parkeerbijdrage wordt gebruikt voor de aanleg, uitbreiding en/of instandhouding van extra parkeerplaatsen in de betreffende bebouwde kom waar de storting vandaan komt. De parkeerplaatsen die in het kader van het parkeerfonds worden gerealiseerd zijn voor een ieder toegankelijk. Aan het betalen van de parkeerbijdrage kan de aanvrager van een omgevingsvergunning geen rechten ontlenen aangaande het parkeren in de openbare ruimte en/of andere parkeervoorzieningen. Er is geen sprake van een verworven eigendomsrecht. Met andere woorden men koopt er geen parkeerplaats mee.

Verplichting
Het bedrag wordt gestort in het Parkeerfonds. Dit fonds wordt door de gemeente gebruikt voor de aanleg, uitbreiding en/of instandhouding van parkeerplaatsen in de betreffende bebouwde kommen waar de stortingen vandaan komen. De termijn waarbinnen deze parkeervoorziening gerealiseerd dient te zijn, wordt op 10 jaar gesteld. Lukt de aanleg van de parkeerplaatsen niet binnen de daarvoor gestelde tijd dan zal de gemeente het gestorte bedrag met een rente van 3% terugbetalen.

Omdat dit middelen zijn waar een expliciete verplichting aan hangt, worden deze middelen gestort in een ‘parkeerfonds’. Het is niet mogelijk om deze gelden later anders te bestemmen dan voor de aanleg, uitbreiding en/of instandhouding van parkeerplaatsen.

Bijlage 1 Parkeernormen in de gemeente Druten

Stedelijkheidsgraad:	**Niet stedelijk**
Stedelijke zone:	**Schil/Overloopgebied**
Bandbreedte:	**Gemiddeld**

Woningen

Type	Totaal	Eenheid
Woning goedkoop	1,5	per woning
Woning gemiddeld	1,8	per woning
Woning duur	2,0	per woning
Serviceflat/Aanleunwoning	0,5	per woning
Kamer verhuur	0,4	per kamer

Voor het bepalen van de prijsklasse (zie bijlage 4) wordt gebruik gemaakt van de Provinciale Woonvisie Gelderland.

Detailhandel

Type	Totaal	Eenheid
Winkel	4,0	per 100m^2 bvo
Doe-het-zelf, bouwmarkt, tuincentrum	2,5	per 100m^2 bvo
Showroom	1,4	per 100m^2 bvo
Grootschalige detailhandel	7,5	per 100m^2 bvo
Weekmarkt	3,8	per 100m^2 bvo

Kantoren en bedrijven

Type	Totaal	Eenheid
Bedrijfs(verzamel)gebouw	1,3	per 100m^2 bvo
Kantoren (zonder baliefunctie)	1,9	per 100m^2 bvo
Dienstverlening (kantoren met baliefunctie)	3,1	per 100m^2 bvo
Arbeidsextensieve/bezoekersextensief bedrijf (loods, opslag, groothandel, transportbedrijf)	0,7	per 100m^2 bvo
Arbeidsintensief/bezoekersextensief bedrijf (industrie, garagebedrijf, laboratorium)	2,0	per 100m^2 bvo
Arbeidsextensieve/bezoekersintensief bedrijf (showroom)	1,3	per 100m^2 bvo
Sociale werkplaats	0,5	per 100m^2 bvo

Horeca en logies

Type	Totaal	Eenheid
Café, bar, cafeteria	6,0	per 100m^2 bvo
Restaurant	11,0	per 100m^2 bvo
Camping	1,5	per plaats
Hotel, jeugdherberg	1,0	per kamer
Feestzaal, partycentrum, discotheek	6,0	per 100m^2 bvo

Gezondheidszorg

Type	Totaal	Eenheid
Apotheek	2,2	per 100m^2 bvo
Medische praktijk (arts, therapeut, etc.)*	1,8	per behandelkamer
Verpleeg- of verzorgtehuis, woonvoorziening	0,6	per wooneenheid
Ziekenhuis	1,6	per bed

***met een minimum van 3 parkeerplaatsen per praktijk**

Sport en recreatie

Type	Totaal	Eenheid
Biljartzaal, bowlingbaan	2,0	per tafel/baan
Dansschool	3,5	per 100m^2 bvo
Golfbaan	7,0	hole
Gymlokaal (schoolfunctie, geen verhuur)	1,0	per 100m^2 bvo
Manege	0,4	box
Speel- en ligweide, dagrecreatie	0,3	per 100m^2 bvo
Speeltuin (overdekt)	7,5	per 100m^2 bvo
Sporthal (excl. tribune)	2,3	per 100m^2 bvo
Sportveld (excl. Tribune)	20,0	hectare netto terrein
Sportschool (fitnissruimte)	3,5	per 100m^2 bvo
Squashbaan	1,3	per baan
Tennisbaan	2,5	per baan
Themapark/pretpark	8,0	hectare netto terrein
Tribune	0,2	per bezoekersplaats
Verenigingsgebouw	3,0	per 100m^2 bvo
Zwembad	10,0	100m^2 opp. Bassin

Onderwijs

Type	Totaal	Eenheid
Basisschool	0,8	Leslokaal*
Beroepsonderwijs	6,0	Leslokaal*
	20,0	Collegezaal**
Crèche, peuterspeelzaal, kinderdagverblijf	0,7	groep
Voorbereidend beroepsonderwijs	0,8	Leslokaal*
Avond- en volwassenenonderwijs	0,8	student

*Leslokaal = circa 30 zitplaatsen ** collegezaal = circa 150 zitplaatsen

Overig

Type	Totaal	Eenheid
Begraafplaats / crematorium	23,0	begrafenis/crematie
Bibliotheek	0,9	per 100m^2 bvo
Cultureel centrum, wijkgebouw	3,0	per 100m^2 bvo
Evenementenhal, beursgebouw, congresgebouw	6,0	per 100m^2 bvo
Jachthaven	0,7	per ligplaats
Museum	0,8	per 100m^2 bvo
Religiegebouw (kerk, moskee)	0,2	per zit of knielplaats
Schouwburg, theater, concertzaal, bioscoop	0,3	zitplaats
Sauna	6,0	per 100m^2 bvo
Verenigingsgebouw	3,0	per 100m^2 bvo
Volkstuin	0,3	per perceel

Bijlage 2 Maatvoering parkeervakken

De beschikbare ruimte voor het parkeren van auto's dient afgestemd te zijn op gangbare personenauto's. De gemeente Druten hanteert onderstaande minimale afmetingen voor het toetsen bij langsparkeren en haakparkeren.

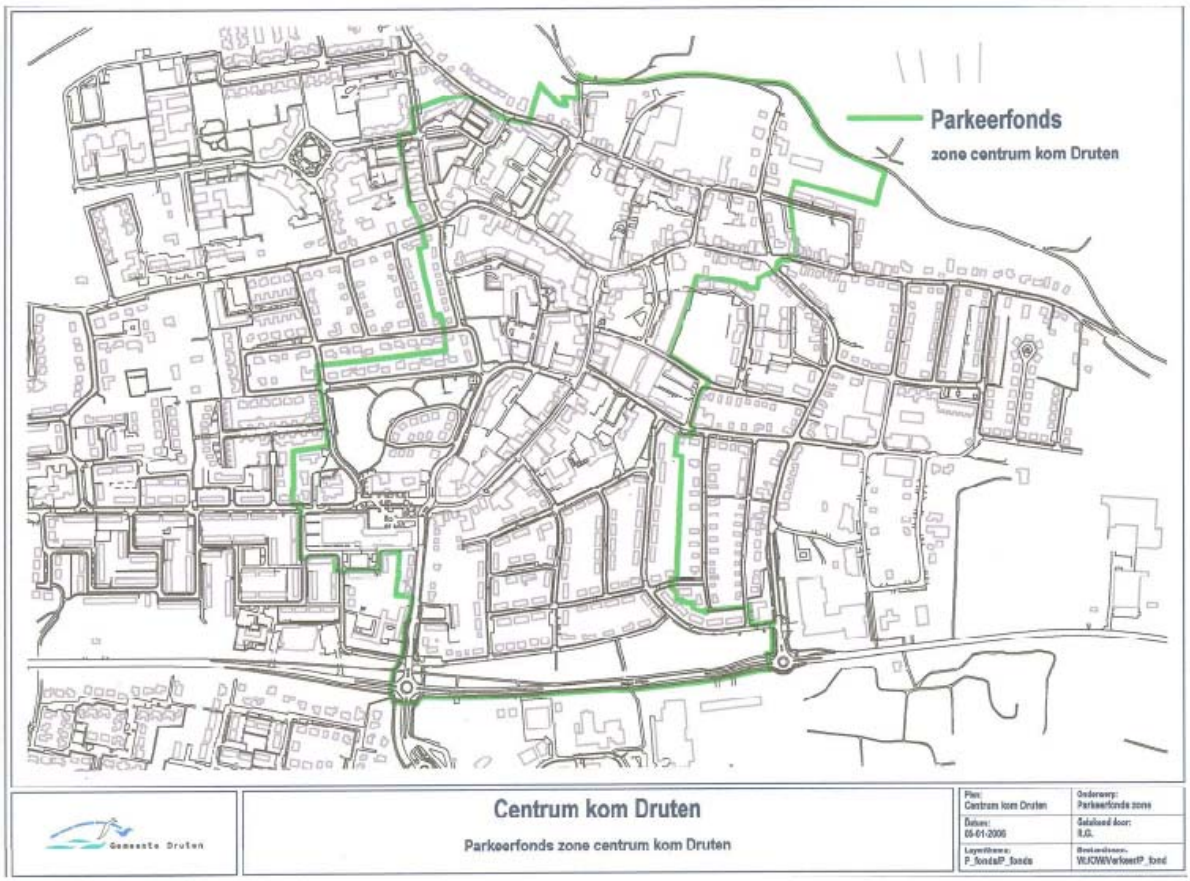
Langsparkeren

- parkeervak 2,00 meter breed en 6,00 meter lang
- rijloper minimaal 3,00 meter breed
- gehandicaptenparkeerplaats 3,00 meter breed en 5,00 meter lang

Haakparkeren

- Parkeervak minimaal 2,40 mter breed en 5,00 meter lang
- Rijloper minimaal 6,00 meter breed
- Gehandicaptenparkeerplaats 3,50 mter breed en 5,00 meter lang

Bijlage 3 Centrumzone kom Druten

Bijlage 4 Prijsklasse Provinciale Woonvisie Gelderland 2010-2019

Koop goedkoop (betaalbaar voor starters): tot € 170.000,-
Koop middelduur: van € 170.000,- tot € 250.000,-
Koop duur; vanaf € 250.000,-

Huur goedkoop: tot € 511,50
Huur betaalbaar: van € 511,50 tot € 647,53
Huur duur: vanaf € 647,53

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ▸ ADVIES

Transect-rapport 1925

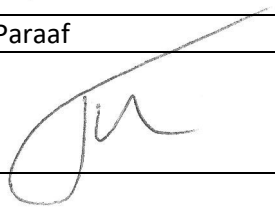
Afferden, Pas (ong.)

Gemeente Druten (GD)

Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase

Auteur	J.G.E. Melman MSc
Versie	Conceptversie
Projectcode	18090057
Datum	06-11-2018
Opdrachtgever	Buro SRO Sweerts de Landasstraat 50 6814 DG Arnhem
Uitvoerder	Transect Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Onderzoeksmelding	4647638100
Bevoegde overheid	Gemeente Druten
Adviseur bevoegde overheid	Werkorganisatie Druten Wijchen
Beheer documentatie	Transect, Nieuwegein

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. T. Nales Senior prospector	17-01-2019	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Overijsselhaven 127
3433 PH Nieuwegein

T: 030-7620705
F: 030-7620706
E: informatie@transect.nl

Samenvatting

In opdracht van Buro SRO heeft Transect in januari 2019 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Pas (ong.) in Afferden (gemeente Druten). De aanleiding voor het onderzoek is de wijziging van het bestemmingsplan en de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de realisatie van een nieuwe woning. Bij voorgenomen werkzaamheden zal grondverzet plaatsvinden, waardoor de oorspronkelijke bodem en daarmee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied kunnen worden verstoord.

In het plangebied geldt in het bestemmingsplan Periodiek plan gemeente Druten een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 1. Een archeologisch onderzoek is verplicht bij bodemingrepen met een oppervlakte groter dan 100 m^2 en dieper dan 50 cm -Mv. Het te wijzigen gebied heeft een omvang van 1300 m^2 en voor de aanleg van de woning worden de planregels overschreden. Dit betekent dat gezien de omvang van de voorgenomen bodemingrepen archeologisch vooronderzoek nodig is.

Het archeologisch vooronderzoek bestaat hier uit een gecombineerd onderzoek, te weten een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase. Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting, dat wil zeggen het aan de hand van beschikbare en nieuwe informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik, bepalen van de kans dat binnen het plangebied archeologische resten kunnen voorkomen. Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw, bodemreliëf en bodemintactheid in het plangebied.

- Op basis van het bureauonderzoek bevindt het plangebied zich vermoedelijk op een oeverwal van de Waal en/of de Distelkamp-Afferden stroomrug. Hierop is theoretisch gezien bewoning mogelijk geweest vanaf het Neolithicum (toen de Distelkamp-Afferden stroomrug als rivier actief was) en/of de Romeinse tijd (aangezien in die tijd de Waal actief geworden is). Sindsdien lag het plangebied naar verwachting relatief hoger in het landschap en bood het bewoningsmogelijkheden tot in de Late Middeleeuwen. Ook na de bedijking was het plangebied bewoonbaar. De verwachting op archeologische resten uit die periode is zodoende hoog. Voor wat betreft de archeologische perioden vòòr het Neolithicum is de verwachting laag, aangezien voor die periode binnen het plangebied geen aanwijsbare archeologisch relevante landschapselementen aanwezig zijn. In de 18^e eeuw hebben ten noorden van het plangebied meerdere dijkdoorbraken plaatsgevonden. Deze zullen naar verwachting afzettingen in het plangebied hebben achtergelaten.
- Op basis van het bureauonderzoek is vastgesteld dat er bebouwing in het plangebied aanwezig is in het begin van de 19^e eeuw. Dit is vermoedelijk de eerste bebouwing in het plangebied. Daarvoor heeft het plangebied naar verwachting onder invloed gestaan van dijkdoorbraken. Hierdoor bestaat de verwachting dat in het plangebied in de perioden ervoor geen bebouwing aanwezig is geweest.
- Op basis van het veldonderzoek is vastgesteld dat in het plangebied overslagafzettingen aanwezig zijn, die respectievelijk lage oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug en oudere komafzettingen uit het vroeg-Holoceen afdekken. De top van de oeverafzettingen (als archeologisch relevante afzetting) bevindt zich op een diepte van circa 250 cm -Mv (4,6 m NAP). Er ontbreken in de top echter aanwijzingen van bodemvorming (in de vorm van een vegetatieniveau, gley-verschijnselen of rijping). Waarschijnlijk hangt dit samen met de ligging van het plangebied

achter een oever, in een vochtig deel van het rivierenlandschap. De aanwezigheid van een zwarte laklaag en veen op de top van de afzettingen wijst hier op. Ook ontbreken archeologische indicatoren. De overslagafzettingen, die de top van het bodemprofiel vormen, zijn het gevolg van een of meerdere dijkdoorbraken. Ze dateren vermoedelijk in de 18e eeuw. Hierbij heeft enige erosie plaatsgevonden, maar hierdoor zijn de oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug niet volledig verdwenen. Er zijn eveneens geen oude terplagen in het plangebied aanwezig. De humeuze bovenlaag in het plangebied (tot een diepte van 90 cm -Mv) dateert in de Nieuwe tijd en hangt op zijn vroegst samen met landgebruik en/of bewoning uit het begin van de 19e eeuw (na vorming van het overslagpakket). Het is niet uitgesloten dat er nog resten van funderingen van de woning, zoals deze te zien is op de kadastrale Minuutplan uit 1811-1832, in de ondergrond van het plangebied aanwezig zijn. Het puin in boring 4 hangt hier mogelijk mee samen. Het is echter ook niet uitgesloten dat tijdens de sloop van de bebouwing in het plangebied alle resten uitgegraven zijn.

- Op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek wordt voorgesteld om de hoge verwachting uit het bureauonderzoek naar beneden bij te stellen. De aangetroffen oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug zijn in het plangebied waarschijnlijk niet geschikt geweest voor bewoning. Dit geldt ook voor de aangetroffen komafzettingen. Tevens is sprake van een circa 180-250 cm dik pakket overslagafzettingen dat zich vermoedelijk in de 18e eeuw heeft gevormd. Ook deze boden tijdens hun vormen geen bewoningsmogelijkheden. Wel kunnen resten van een 19e eeuwse woning in de ondergrond aanwezig zijn, maar deze worden binnen dit kader niet waardevol beschouwd. De kans dat resten als gevolg van de sloop van de woning zijn verstoord is groot. Tevens is de ligging van de woning bekend op gedetaileerd historisch kaartmateriaal en zijn langs de Pas nog boerderijen uit die tijd behouden als bouwhistorisch monument (Pas 6). De toegevoegde informatiewaarde van de verwachte resten is daarom laag.

Advies

In het plangebied bestaat het voornemen om een woning te bouwen. Er bestaat op grond van het archeologisch onderzoek geen aanleiding te veronderstellen dat zich hier waardevolle archeologische (nederzetting-)resten in de bodem bevinden. Op grond hiervan zijn in het kader van de nieuwbouw geen aanvullende maatregelen noodzakelijk. Wel geldt als er tijdens de graafwerkzaamheden toch zaken aan het licht komen, deze op grond van de Erfgoedwet artikel 5.10 bij de gemeente dienen te worden gemeld.

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (de gemeente Druten) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

Inhoud

1.	Aanleiding	1
2.	Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek	2
3.	Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied	3
4.	Planvorming en consequenties toekomstig gebruik	5
5.	Beleidskader	6
6.	Landschap, geomorfologie en bodem	7
7.	Archeologische verwachting en bekende waarden	10
8.	Historische situatie en bodemverstoringen	13
9.	Gespecificeerde archeologische verwachting	18
10.	Resultaten veldonderzoek	20
11.	Beantwoording onderzoeksvragen	23
12.	Conclusie en Advies	24
13.	Geraadpleegde bronnen	26

Bijlage 1: Archeologische beleidskaart van de gemeente Druten	28
Bijlage 2: Stroomruggen	29
Bijlage 3: Geomorfologie	30
Bijlage 4: Hoogtekaart	30
Bijlage 5: Bodemkaart	31
Bijlage 6: Archeologische informatie	32
Bijlage 7: Boorpuntenkaart	34
Bijlage 8: Foto's van de boringen	35
Bijlage 9: Boorbeschrijvingen	36

1. Aanleiding

In opdracht van Buro SRO heeft Transect[1] in januari 2019 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Pas (ong.) in Afferden (gemeente Druten). De aanleiding voor het onderzoek is de wijziging van het bestemmingsplan en de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de realisatie van een nieuwe woning. Bij voorgenomen werkzaamheden zal grondverzet plaatsvinden, waardoor de oorspronkelijke bodem en daarmee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied kunnen worden verstoord.

In het plangebied geldt in het bestemmingsplan Periodiek plan gemeente Druten een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 1. Een archeologisch onderzoek is verplicht bij bodemingrepen met een oppervlakte groter dan 100 m^2 en dieper dan 50 cm -Mv. Het te wijzigen gebied heeft een omvang van 1300 m^2 en voor de aanleg van de woning worden de planregels overschreden. Dit betekent dat gezien de omvang van de voorgenomen bodemingrepen archeologisch vooronderzoek nodig is.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met het voor dit onderzoek opgestelde Plan van Aanpak (Melman, 2018) en de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1.

[1] Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek, te weten een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende en karterende de fase.

Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting, dat wil zeggen het aan de hand van beschikbare en nieuwe informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik, bepalen van de kans dat binnen het plangebied archeologische resten kunnen voorkomen. Hiervoor is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin de Archeologische MonumentenKaart (AMK) is opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit divers voorhanden historisch kaartmateriaal. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geologisch-geomorfologisch kaartmateriaal geraadpleegd. Deze gegevens zijn aangevuld met relevante informatie uit achtergrondliteratuur en van lokale amateurs of verenigingen.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw, bodemreliëf en bodemintactheid in het plangebied. Hiermee ontstaat inzicht in de landschapsvormende processen en landschappelijke eenheden uit het verleden. Op basis hiervan kan een oordeel worden gegeven over waar, wanneer en in hoeverre het gebied in het verleden geschikt was voor de mens (verkennende fase). Ook is er gezocht naar vindplaatsen die zich kenmerken door een vondstconcentratie of vondstlaag (karterende fase). Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek (IVO-O). De toegepaste methodiek in het veld wordt beschreven bij de beschrijving van de veldresultaten (Hoofdstuk 10).

Het onderzoek probeert hiermee aan de hand van feitelijke informatie antwoord te geven op de volgende vragen:

- Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?
- Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante bodemniveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?
- In hoeverre zijn de archeologisch relevante bodemniveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?
- Zijn er archeologische indicatoren gevonden?
- Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?

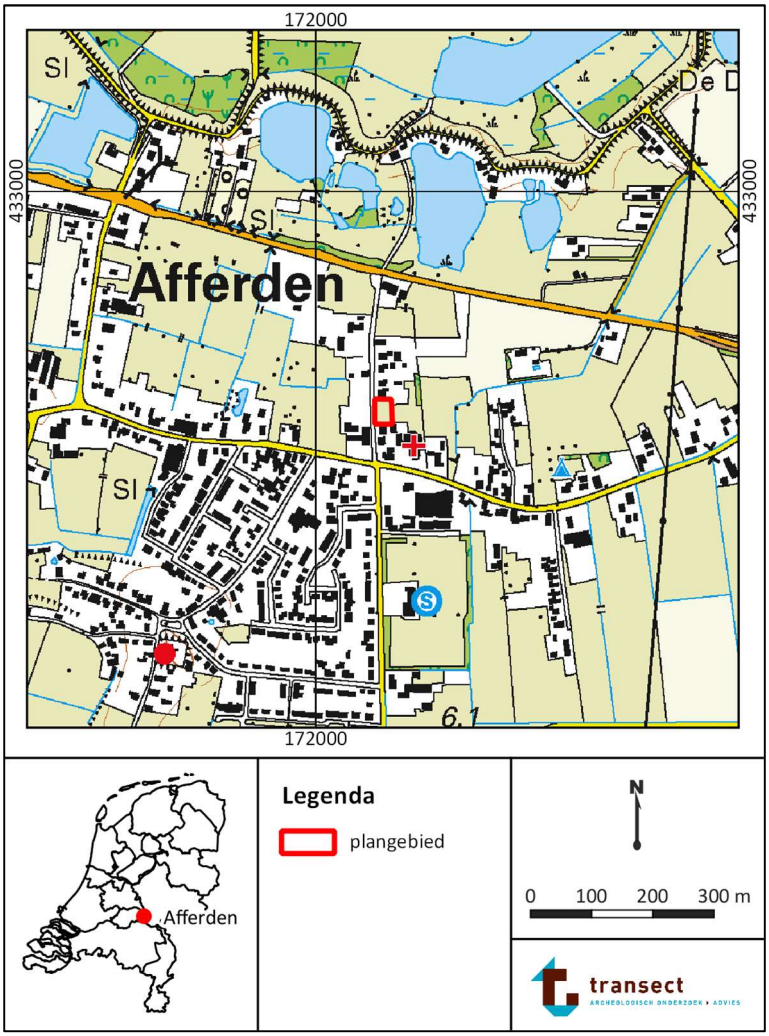
Het resultaat van het archeologisch vooronderzoek is dit rapport met een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen. Op basis van dit rapport neemt het bevoegd gezag een beslissing in het kader van de vergunningverlening of planprocedure. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de – verwachte – aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden. Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4002 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1). Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4003 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 4.1 (KNA 4.1).

3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

Gemeente	Druten
Plaats	Afferden
Toponiem	Pas (ong.)
Kaartblad	39H
Centrumcoördinaat	172.108 / 432.641

Binnen het archeologisch bureauonderzoek is onderscheid gemaakt in het plangebied en het onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarin de geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden. Het onderzoeksgebied omvat het plangebied en een deel van het direct omringende gebied en wordt bij het onderzoek betrokken om tot een beter inzicht te komen in de archeologische, (cultuur)historische en bodemkundige situatie in het plangebied. Het onderzoeksgebied beslaat in dit geval een straal van circa 500 meter rond het plangebied.

Het plangebied omvat een weiland tussen de adressen Pas 1 en 3 in Afferden (gemeente Druten). De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Kadastraal omvat het plangebied de gehele percelen DTN – Sectie D 920 en 921. Het plangebied grenst in het westen aan de Pas, in het noorden aan het erf van Pas 3 en in het zuiden aan het erf van Pas 1. Ten tijde van het onderzoek bestaat het plangebied uit grasland. In totaal beslaat het plangebied een oppervlakte van circa 1.300 m^2.

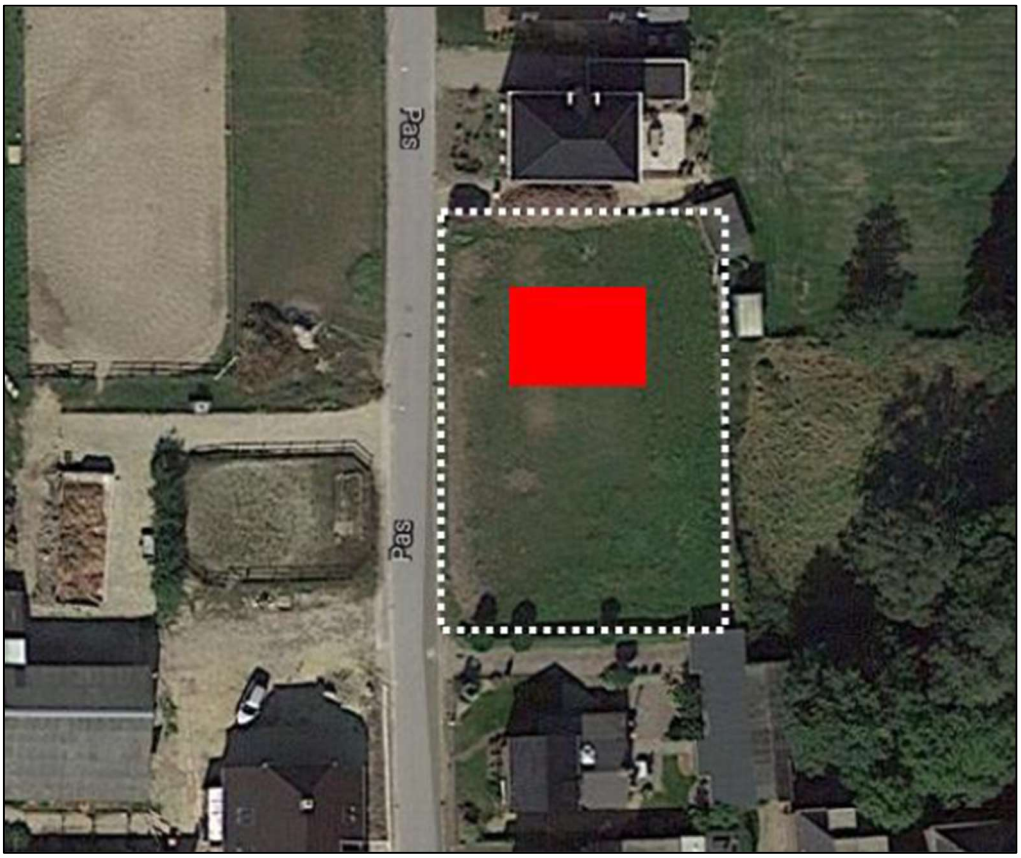

Figuur 1: Ligging van het plangebied. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (Bron topografische kaart: PDOK).

4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik

Kader	Bestemmingsplanwijziging
Planvorming	Realisatie woning
Bodemverstorende werkzaamheden	Graafwerkzaamheden, aard nog onbekend

In het plangebied bestaat het voornemen om een nieuwe woning te realiseren en het grasland voor wonen in te richten. Om dit mogelijk te maken dient een bestemmingsplanwijziging te worden doorgevoerd. De nieuwbouwplannen zijn ten tijde van onderhavig onderzoek nog in een vroeg stadium. Bekend is waar de nieuwe woning zal worden gerealiseerd, maar onbekend is wat de omvang van de benodigde bodemingrepen zal zijn. De verwachting bestaat echter dat deze zodanig zullen zijn, dat het archeologisch bodemarchief in het plangebied onevenredig zal worden aangetast. Hierom is onderhavig archeologisch onderzoek uitgevoerd om een uitspraak te kunnen doen over de aanwezigheid en zo mogelijk de aard en omvang van eventueel aanwezige waardevolle archeologische resten in het plangebied. Ook kunnen zodoende uitspraken gedaan worden over het effect van de herontwikkeling hierop.

Figuur 2: Ligging van het plangebied (witte stippellijn) en de locatie van de nieuwe woning (rood vlak). Bron: Buro SRO

5. Beleidskader

Onderzoekskader	Wijziging bestemmingsplan
Beleidskader	Bestemmingsplan Periodiek plan gemeente Druten (2017)
Onderzoeksgrens	100 m^2 en 50 cm -Mv

In 1992 heeft Nederland het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed ondertekend; ook wel het Verdrag van Malta of Valletta genoemd, naar het eiland en de plaats waar het is ondertekend. Het Verdrag is in 1998 geratificeerd en op 1 september 2007 via de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) geïmplementeerd. De Wamz is een wijzigingswet en omvat een wijziging van de Monumentenwet 1988, de Wet Milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Woningwet, op grond waarvan overheden onder andere bij bodemingrepen verplicht rekening moeten houden met het behoud van archeologische waarden. Sinds juli 2016 is het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed geregeld door één integrale Erfgoedwet. De omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving zal in de nieuwe Omgevingswet worden geregeld, die in 2021 in werking zal treden.

Het archeologiebeleid van de gemeente Druten inzake het plangebied staat verwoord in het bestemmingsplan “Periodiek plan gemeente Druten” uit 2017 en is gebaseerd op de archeologische beleidskaart van de gemeente. Op deze kaart is per zone vastgelegd welke archeologische verwachting een gebied heeft. Het plangebied heeft volgens de beleidsadvies kaart een hoge archeologische verwachting. In het bestemmingsplan is hierom het gebied aangeduid als een zone Waarde – Archeologie 1. Aan dit gebied zijn in het bestemmingsplan aanvullend vrijstellingsgrenzen geformuleerd. Initiatieven die kleiner zijn dan 100 m^2 en niet dieper reiken dan 50 cm -Mv worden vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Het te wijzigen gebied heeft een omvang van 1300 m^2 en voor de aanleg van de woning worden de planregels overschreden. Dit betekent dat gezien de omvang van de voorgenomen bodemingrepen archeologisch vooronderzoek nodig is.

6. Landschap, geomorfologie en bodem

Archeoregio	Midden-Nederlands Rivierengebied
Geomorfologie	Rivieroeverwal
Maaiveld	7,0 m +NAP
Bodem	Ooivaaggronden
Grondwater	VI

Landschap
Het plangebied ligt in het Midden-Nederlandse rivierengebied in het stroomgebied van de Maas en de Rijn (Berendsen, 2005). Reeds in het midden van de laatste ijstijd (het Weichselien, 50000 tot 15000 jaar geleden) maakte dit gebied deel uit van een brede riviervlakte, waarbinnen de riviergeulen in een verwilderd ("vlechtend") patroon verspreid lagen. In deze geulen werd grof zand en grind afgezet, dat geologisch gezien wordt gerekend tot de Formatie van Kreftenheije (De Mulder e.a., 2003). De aanwezigheid van grof zand en grind wijst op hoge stroomsnelheden en sterke variaties in de (piek)afvoer (als gevolg van grote hoeveelheden (smelt)water). Op andere momenten lag de bedding van de riviervlakte langere perioden droog. Op basis van gegevens uit het Dinoloket bevinden de afzettingen van de Formatie van Kreftenheije in het onderzoeksgebied zich op een diepte van circa 6 m -Mv (bron: www.dinoloket.nl, boring B39H2036, 172.013, 432.675 (RD)). Vanuit de drooggelegen vlakte kon fijner rivierzand door sterke winden worden verstoven, dat vervolgens langs de randen van de riviervlakte werd afgezet. Hierdoor konden op grote schaal rivierduinen ontstaan (Berendsen en Stouthamer, 2001).

Vanaf 15000 jaar geleden begon dit beeld enigszins te veranderen onder invloed van een warmer wordend klimaat. In eerste instantie was sprake van enkele relatief kortdurende warmere perioden (respectievelijk het Bølling- en Allerød-interstadiaal, 15900 tot 15000 v. Chr. en 14800 tot 13400 v. Chr.). Gedurende deze periodes nam de vegetatie toe en werd de afvoer van rivierwater beter verdeeld. De riviergeulen begonnen te meanderen en sneden zich in de riviervlakte in, waardoor langzamerhand een rivierdal ontstond. In het dal werd tijdens overstromingen zogenaamd "Hochflutlehm" afgezet, ook wel bekend als het Laagpakket van Wijchen (De Mulder e.a., 2003; Bennema en Pons, 1952). Pas vanaf 10000 jaar geleden, in het Holoceen, zette de warmere klimaatomstandigheden definitief door, waardoor de toenemende vegetatie de verstuivingen van rivierzand aan banden legde en de oevers van de rivieren door de alsmaar kleiner wordende verschillen in afvoer zich stabiliseerden. Door deze stabilisatie traden de rivieren alleen nog bij hoogwater buiten de oevers. De klei, die bij hoogwater buiten de rivieren werd afgezet, wordt eveneens gerekend tot het Laagpakket van Wijchen.

De zich insnijdende meanderende rivieren gingen onder invloed van een voortdurend stijgende zeespiegel in het Holoceen over in accumulerende meanderende rivieren, die meermalen hun loop verlegden en daardoor verschillende stroomgordels ontwikkelden. Hierdoor vond in het grootste deel van het rivierengebied afzetting plaats van zand (beddingafzettingen), zandige klei (oeverafzettingen) en zware klei (komafzettingen), die werden afgewisseld door veen. Daarbij werden de oudere afzettingen door jongere begraven. Het moment waarop dit optreedt, hangt af van de ligging van de zogenaamde terrassenkruising (Berendsen en Stouthamer, 2001). De terrassenkruising is het punt waarop de netto insnijding overgaat in een netto accumulatie van sediment (Berendsen, 2005). De ligging van dit punt ligt niet vast maar is afhankelijk van het debiet, de sedimentlast van een rivier en de stijging c.q. daling van de zeespiegel. Berendsen en Stouthamer (2001) vermoeden dat de

terrassenkruising rond 4000 v. Chr. in de omgeving van Afferden heeft gelegen. Daarna raakten de Laat-Pleistocene en Vroeg-Holocene afzettingen afgedekt met holocene rivierafzettingen en kon veenvorming optreden op de plekken die verder verwijderd van de rivier lagen. Uiteindelijk raakte het volledige laat-pleistocene dal opgevuld met holoceen sediment en konden rivieren buiten het oude rivierdal treden.

Geomorfologie

De omgeving van het plangebied heeft vanaf het passeren van de terrassenkruising onder directe invloed gestaan van een tweetal stroomruggen ten noorden van het plangebied, namelijk de Waal (ten noorden van het plangebied) en de Distelkamp-Afferden stroomrug. Dit valt af te leiden uit de geologische-geomorfologische kaart van Cohen e.a. (2012, bijlage 2).

- De nog steeds watervoerende Waal kent haar oorsprong vanaf circa 200 v.Chr. en heeft actief sedimenten afgezet totdat deze bedijkt werd in de 11de en 12de eeuw (Cohen e.a., 2012). Naar verwachting bevindt het plangebied zich niet op de oevers van deze rivier, vanwege de relatief zuidelijke ligging ten opzichte van de rivier. Wel is het plangebied mogelijk onderdeel geweest van het komgebied van de Waal. Vanwege de verhoogde ligging van het plangebied, heeft deze echter vermoedelijk weinig last gehad van wateroverlast en de daarbij gepaarde komafzettingen.
- De Distelkamp-Afferden Stroomrug heeft actief sediment afgezet tussen circa 3365 v.Chr. tot 250 v. Chr. (Cohen e.a., 2012). Archeologische resten van bewoning op deze stroomrug zijn bekend uit het Neolithicum, IJzertijd, Romeinse tijd en Middeleeuwen.

Het plangebied ligt ten zuiden van beide stroomruggen, maar hier kunnen oeverafzettingen aanwezig zijn, die zich vanaf het ontstaan van de rivier tot aan de bedijking hebben gevormd. Dit blijkt ook uit de geomorfologische kaart, die hier een rivieroeverwal aangeeft (kaartcode 3K25; bijlage 3). Vanuit archeologische optiek zijn met name de oevers van een stroomrug interessante locaties, aangezien deze van oudsher vestigingsplaatsen zijn voor (pre-)historische samenlevingen. Ook na het inactief worden van de rivier vormen de oevers lange tijd een relatief hoger gelegen deel in het landschap en zijn daarmee aantrekkelijke plaatsen voor bewoning. Wanneer is onduidelijk, omdat in de exacte bodemopbouw ter plaatse van het plangebied weinig informatie voorhanden is. In het noorden van het plangebied staat in het Dinoloket een boring, waaruit blijkt dat er sprake is van klei op zand. Tot 1,20 m -Mv is er sprake van klei, waaronder zand gelegen is tot minimaal 7,0 m -Mv (bron: www.dinoloket.nl; boring B39H2042; 172.104, 432.661 (RD)). Waar dit zand mee samenhangt is, ook niet bekend, aangezien een stroomrug juist verder noordelijk van het plangebied werd verwacht. Ook op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) valt weinig informatie hierover af te leiden (bijlage 4). Het plangebied bevindt zich op een hoogte van circa 7 m +NAP en er zijn hierbinnen geen (grote) hoogteverschillen te zien. De omgeving van het plangebied ligt ook wat hoger, hetgeen waarschijnlijk samenhangt met de aanwezigheid van rivierafzettingen van de Waal en/of Distelkamp-Afferden stroomrug.

Een ander belangrijk aspect in het rivierengebied zijn dijkdoorbraken. Sinds de bedijking vanaf circa 1200 na Chr., heeft men hiermee te maken gehad. Door de kracht van het overstromende water ontstaat bij dijkdoorbraken in het binnendijkse gebied een diep uitkolkingsgat, dat ook wel een wiel of waai genoemd wordt. Tegelijk met wielen werden in een waaiervorm sterk zandige sedimenten afgezet. Morfologisch noemt men dit “overslagen”. In de dijk ten noorden van het plangebied zijn drie duidelijke krommingen met wateren te zien in de dijk. Dit zijn typische overblijfselen van dijkdoorbraken. Ook op de geomorfologische kaart is rondom dit gebied een doorbraakwaaier gekarteerd (kaartcode 3G7). Het vermoeden bestaat dat hiermee in het plangebied ook zogenaamde overslagafzettingen aanwezig kunnen zijn, bestaande uit een mengsel van zand en klei. Volgens Stiboka (1973) dateert een van deze doorbraken in 1783. De andere twee zijn van onbekende datum,

maar naar verwachting ook in de 18e eeuw, in de Kleine IJstijd (1700-1800 na Chr.). Reden hiervoor is dat in die tijd op verschillende plaatsen als gevolg van de Kleine IJstijd door kruiend ijs dijken beschadigd zijn geraakt. Dit leidde tot doorbraken. Het is niet uitgesloten dat ook in het plangebied dijkdoorbraakafzettingen aanwezig zullen zijn.

Bodem

Op de bodemkaart staat het plangebied gekarteerd als kalkhoudende ooivaaggrond (kaartcode Rd10A; bijlage 5). Ooivaaggronden ontstaan voornamelijk in rivierkleigronden. Ze zijn te herkennen aan een weinig donker gekleurde bovengrond met tot een aanzienlijke diepte een homogene kleur bruin of grijsbruin. Grijze vlekken komen pas beneden de 50 cm diepte voor. Daarnaast is de ondergrond niet slap. Door hoge biologische activiteit voor langdurige tijd is de homogenisatie van de bodem ontstaan. Dit betekent dat er geen wateroverlast is geweest en dat er geen regelmatige verstoringen hebben plaatsgevonden in de bodem (De Bakker, 1966).

Grondwatertrap

Binnen het plangebied is GTW-VI gekarteerd. Dit betekent over het algemeen dat er sprake is van relatief wat drogere gronden, waarbij de gemiddeld hoogste grondwaterstand tussen de 40 en 80 cm –Mv wordt aangetroffen en de gemiddeld laagste grondwaterstand zich onder de 120 cm –Mv bevindt. Dit betekent dat onverbrande organische resten als gevolg van oxidatie (grotendeels) zullen zijn gedegradeerd of verdwenen

7. Archeologische verwachting en bekende waarden

Wettelijk beschermd monument	Nee
AMK terrein	Nee
Verwachting gemeentelijke kaart	Hoog
Archeologische waarden en/of informatie	Nee

Archeologische verwachting

Het plangebied heeft volgens het centraal archeologisch informatiesysteem (Archis3) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geen archeologisch wettelijk beschermde status en is ook niet opgenomen op de Archeologische MonumentenKaart (AMK). Op de gemeentelijke verwachtingskaart kent het terrein een hoge archeologische verwachting (bijlage 1). Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied op de Distelkamp-Afferden stroomrug.

Bekende waarden

In het plangebied zijn voor zover bekend in het verleden geen archeologische waarnemingen gedaan en heeft in het verleden niet eerder onderzoek plaatsgevonden. In de omgeving van het plangebied zijn wel enkele onderzoeksmeldingen en vondstmeldingen bekend.

- Op het perceel direct ten noorden van het plangebied heeft een archeologisch vooronderzoek plaatsgevonden ten behoeve van de realisatie van de twee woningen. Uit het onderzoek kwam naar voren dat het plangebied op een huisterp gelegen is. De terplagen bevonden zich onder een pakket van 1,35 m opgebracht zand. Onder deze terplagen bevonden zich de oeverwal-zanden van de Distelkamp-Afferden stroomgordel. Deze afzettingen waren aanwezig vanaf een diepte van 1,2 tot 1,8 m -Mv. In de terplagen zijn enkele archeologische indicatoren aangetroffen, zoals een fragment bot, baksteenpuin en fosfaatvlekken. Geadviseerd is om geen bodemingrepen uit te voeren die dieper reiken dan 50 cm -Mv. Indien dat niet mogelijk is wordt geadviseerd een proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Voor zover bekend heeft dat onderzoek (nog) niet plaatsgevonden (Krol, 2012; onderzoeksmelding 2387535100).
- 260 meter ten noordoosten van het plangebied is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van een drainagestelsel. Uit het booronderzoek blijkt dat de bodem vooral bestaat uit crevasse-afzettingen, die gelegen zijn op beddingafzettingen. In één boring is veen aangetroffen, wat mogelijk aangeeft dat dit gebied onderdeel is geweest van het nabijgelegen wiel. In twee andere boringen is een bodemopbouw aangetroffen die duidt op de aanwezigheid van een restgeul. Er zijn tijdens het booronderzoek geen oude woonlagen of vegetatiehorizonten aangetroffen. Er zijn enkele brokken afgerond, gebakken materiaal aangetroffen, die mogelijk als archeologische indicator zouden kunnen dienen. Verwacht wordt echter dat deze zijn aangevoerd door de crevasse-afzettingen. Er is geen vervolgonderzoek geadviseerd (Exaltus, 2013; onderzoeksmelding 2404139100).
- 100 meter ten oosten van het plangebied is in het kader van een bestemmingsplanwijziging een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. Het booronderzoek heeft een potentieel archeologische laag naar boven gebracht die zich op een diepte van 170 cm -Mv bevindt. Het gaat om een vegetatieniveau met houtskool. De aanwezigheid van houtskool wordt geïnterpreteerd als een afzetting uit de Romeinse tijd. Akkerbouwers zouden in die periode vegetatie regelmatig laten afbranden, waardoor houtskool in de lucht kwam en elders neersloeg. De aanwezigheid van dit houtskool wordt daardoor niet geïnterpreteerd als een indicator voor menselijke activiteit in het plangebied. Geadviseerd wordt om het plangebied vrij te geven (Vissinga, 2007; onderzoeksmelding 2149946100).

- 420 meter ten oosten van het plangebied is in het kader van de aanleg van een vijver een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd aan de Koningstraat 9. Er zijn geen oeverafzettingen aangetroffen in het plangebied, die vanuit het bureauonderzoek wel werden verwacht. De bodemopbouw bestaat uit dijkdoorbraakafzettingen op komklei. Het plangebied heeft zich derhalve altijd in nat en ongunstig bewoonbaar gebied bevonden. De archeologische verwachting is daarmee laag (Schorn, 2015; onderzoeksmelding 3975070100).
- 30 meter ten zuiden van het plangebied is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd ten behoeve van woningbouw. De opbouw van de bodem in het plangebied bestaat uit een geroerde toplaag van circa 1,0 m dikte, waaronder oeverafzettingen zijn aangetroffen. Onder deze oeverafzettingen zijn komafzettingen aangetroffen. De diepteligging van deze afzettingen verschilt binnen het plangebied. De komafzettingen worden in het noorden op gemiddeld 2,15 m -Mv aangetroffen en in het zuiden op 0,95 m -Mv. In één van de boringen zijn enkele archeologische indicatoren aangetroffen, bestaande uit fosfaatvlekken, houtskool en puinspikkel. Deze bevond zich op een diepte van 20 – 30 cm -Mv. Het gaat vermoedelijk om resten van een boerderij die te zien zijn op de kadastrale minuut. Er is geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren (Boemaars en Pronk 2006; onderzoeksmelding 2116354100).
- Op 300 meter ten zuidwesten van het plangebied ligt een terrein van hoge archeologische waarde (AMK-terrein 4619). Binnen dit terrein zijn twee onderzoeksmeldingen en drie vondstmeldingen bekend. Eén van deze onderzoeken is een bureau- en booronderzoek ten behoeve van de ontwikkeling van een zorgwoning. Vanuit het bureauonderzoek gold een hoge verwachting op archeologische resten, aangezien het plangebied zich vermoedelijk op de overgang van een rivierduin naar komkleigebied bevindt. Het booronderzoek heeft dit ook vastgesteld. Er zijn echter geen aanwijzingen dat binnen het plangebied een archeologisch vindplaats aanwezig is. De verwachting is zodoende bijgesteld naar laag (Van der Haar en Teekens, 2011; onderzoeksmelding 2335840100). Het andere onderzoek dat hier heeft plaatsgevonden heeft tijdens het booronderzoek een verstoring tot in het schone donkzand aangetroffen, eventuele archeologische resten zijn daarmee vergraven (Exaltus en Orbons 2011; onderzoeksmelding 2318117100). Er zijn wel archeologische vindplaatsen bekend binnen het AMK-terrein in de vorm van vondstmeldingen. Zo is tijdens een STIBOKA onderzoek een oude woongrond op de pleistocene zandopduiking aangetroffen. Er zijn tijdens het onderzoek scherven opgeraapt van het bouwland die stammen uit de Romeinse tijd en Middeleeuwen (vondstmelding 3108742100). Daarnaast zijn er tijdens graafwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van een weg laatmiddeleeuwse kogelpotscherven aangetroffen in zand en kleilagen (vondstmelding 2839491100). Tot slot zijn er bij Het Hoog, een lokale zandopduiking in lage komgrond, enkele vondsten op bouwland gedaan. Het gaat om romeinse en middeleeuwse aardewerken scherven (vondstmelding 2839483100).
- Op 450 meter ten westen van het plangebied, aan de Klapstraat, is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. Uit de boringen blijkt dat er overslaggronden aanwezig zijn die verband houden met de doorbraakwaaier waarbinnen het plangebied ligt. Vanaf een diepte van 75 á 90 cm -Mv komen oeverwalafzettingen voor binnen het plangebied. De top hiervan is echter geërodeerd, waarschijnlijk door de dijkdoorbraak. Een potentieël archeologisch niveau is hiermee verstoord geraakt en het plangebied is vrijgegeven voor de beoogde ontwikkelingen (Deville e.a. 2011; onderzoeksmelding 2313232100).
- Op 60 meter ten westen is in het kader van woningbouw een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. De booronderzoeken hebben vastgesteld dat de ondergrond bestaat uit dijkdoorbraakafzettingen die gelegen zijn op de oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug. Tussen deze twee lagen is een fragment Pingsdorf aardewerk aangetroffen. Dit duidt mogelijk op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het noordelijke deel van het plangebied. In dit gebied is dan ook een proefsleuvenonderzoek aanbevolen (Koeman, 2014;

onderzoeksmelding 2437893100). Dit proefsleuvenonderzoek is vervolgens ook uitgevoerd (Griffioen, 2014). Tijdens dit onderzoek is vastgesteld dat de bodemopbouw sterk verspoeld is. Wel zijn enkele sporen met een laatmiddeleeuwse datering gevonden, maar wat deze voorstellen is niet bekend. Ook zijn greppels uit de Nieuwe tijd gevonden. De vindplaats is als niet behoudenswaardig aangeduid en is vrijgegeven voor de beoogde ontwikkelingen (onderzoeksmelding 2437893100).

Op basis van bovenstaande onderzoeken zijn de resultaten en interpretaties van de bodemopbouw wisselend van aard. Exaltus (2013), Schorn (2015) en Boemaars en Pronk (2006) beschrijven alle crevasse- of dijkdoorbraakafzettingen op komafzettingen. Koeman (2014) doet dit ook, maar laat een verwachting bestaan op de aanwezigheid van archeologische resten op basis van een sterk gesleten vondst. Alleen Krol (2012) doet terplagen vermoeden, die mogelijk op de aanwezigheid van archeologische resten kunnen wijzen. Vindplaatsen zijn echter in de directe omgeving vooralsnog niet bekend, met uitzondering van een drietal Middeleeuwse paalsporen (Griffioen, 2014) en wat houtskoolstof (Vissinga, 2007). Gezien de wisselende interpretaties verdient het de aanbeveling om in het plangebied boringen te doen ten behoeve van het vastleggen van de bodemopbouw.

8. Historische situatie en bodemverstoringen

Landschapstype	Midden-Nederlands rivierengebied
Historische bebouwing	Ja
Historisch gebruik	Erf
Huidig gebruik	Weiland
Bodemverstoringen	Onbekend

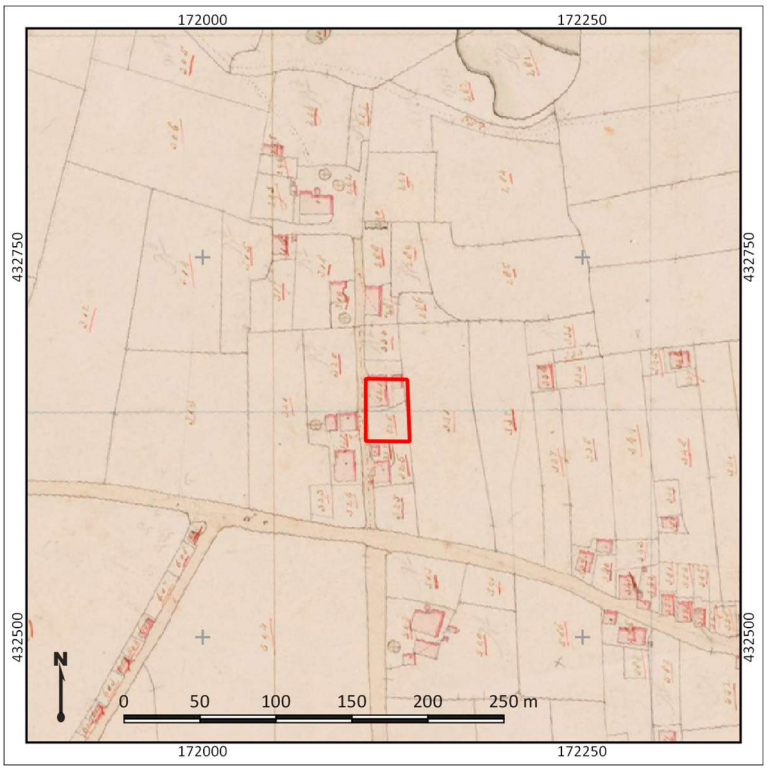
Historische situatie

Het plangebied bevindt zich ten zuiden van de Waalbandijk en ten noorden van de dorpskern van Afferden, die zich op het zogenaamde Hoog bevindt. De Waalbandijk is vermoedelijk in de 13e eeuw aangelegd. Het dorp is ontstaan ten zuiden van de Koningsstraat, in de omgeving van de Kerkweg. Hier heeft de oorspronkelijke kerk gestaan, die dateert in de 14e eeuw (bron: www.hdc.vu.nl). Het plangebied zelf bevindt zich in het oorspronkelijk agrarisch buitengebied ten noorden van het dorp, aan de Pas. Getuige het voorkomen van meerdere wielen ten noorden van het plangebied heeft Afferden te lijden gehad van verschillende dijkdoorbraken, die zoals eerder genoemd in de 18e eeuw hebben plaatsgevonden. De huidige landschappelijke structuren zijn hiermee waarschijnlijk pas na de dijkdoorbraken in de 18e eeuw tot stand gekomen.

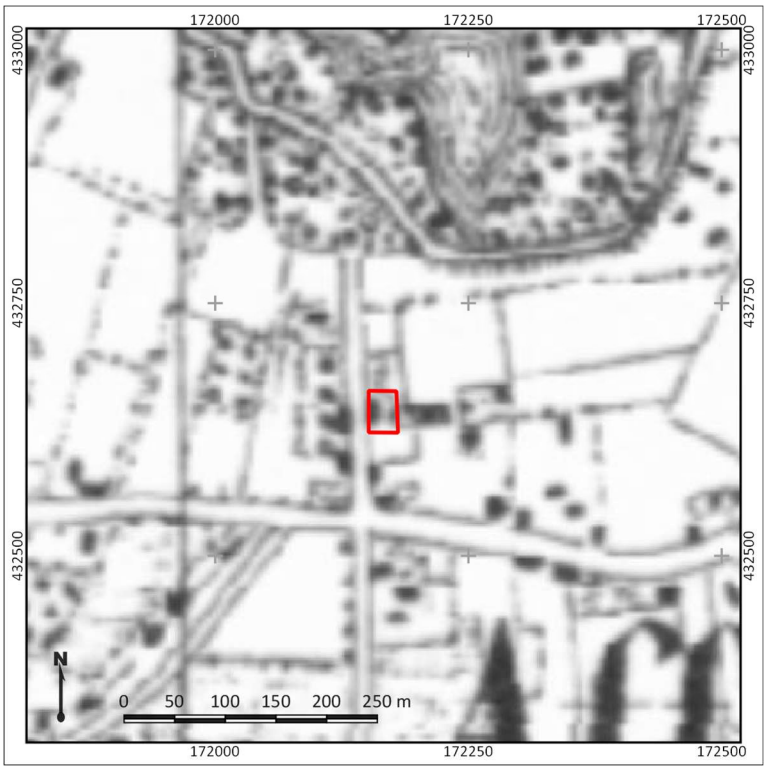
In het plangebied zelf heeft in ieder geval vanaf de 19de eeuw bebouwing gestaan. Dit is onder andere te zien op de Kadastrale Minuut uit 1811 – 1832. In het noorden van het plangebied is hier een woning aanwezig, terwijl de rest in gebruik als tuin of erf (figuur 3). Ook rondom het plangebied staan langs de Pas enkele boerderijen. Vanaf 1850 is aan de weg, in het westen van het plangebied, bebouwing aanwezig (figuur 4). In 1870 verschijnt er nog een kleiner gebouw, dit betreft vermoedelijk een schuur (figuur 5). In 1891 verschijnt ten zuidoosten van het plangebied een kerk, die zeer beeldbepalend is voor de omgeving van Afferden (Victor en Gezellen, bron: bagviewer.kadaster.nl en www.hdc.vu.nl). Deze situatie blijft onveranderd totdat in 1980 de bebouwing verdwijnt en het plangebied in gebruik komt als weiland (figuur 6 – 10). Langs de Pas zijn echter op verschillende plekken nog 19e eeuwse boerderijen aanwezig, die herinneren aan de vroegere cultuurhistorische gebiedsinrichting van het onderzoeksgebied.

Huidig gebruik en bodemverstoringen

Het plangebied is ten tijde van onderhavig onderzoek een weiland. Er zijn verder geen gegevens bekend, waaruit blijkt dat de ondergrond van het plangebied verstoord is. Ook is het plangebied niet opgenomen in Bodemloket (als gesaneerde of verontreinigde locatie, bron: www.bodemloket.nl). Wel meldt de eigenaar van het terrein dat in het verleden een oude schuur met funderingen is uitgegraven evenals een grote boom die midden in het weiland stond. Hoe omvangrijk het grondverzet hier is geweest is niet duidelijk, maar dat de ondergrond in het plangebied hierdoor is aangetast moet rekening mee worden gehouden. Om de mate van intactheid van de bodemopbouw in het plangebied daadwerkelijk vast te kunnen stellen, zijn lithologische beschrijvingen van de bodemopbouw ter plaatse noodzakelijk.

Figuur 3. Het plangebied (rood omlijnd) op de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832. Bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl

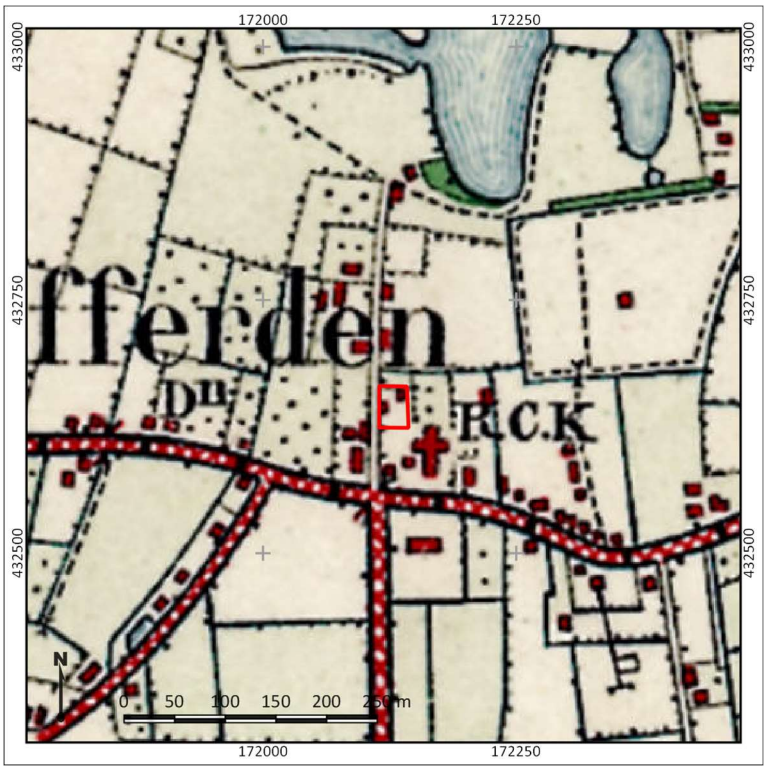
Figuur 4. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1850. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 5. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1870. Bron: topotijdreis.nl.

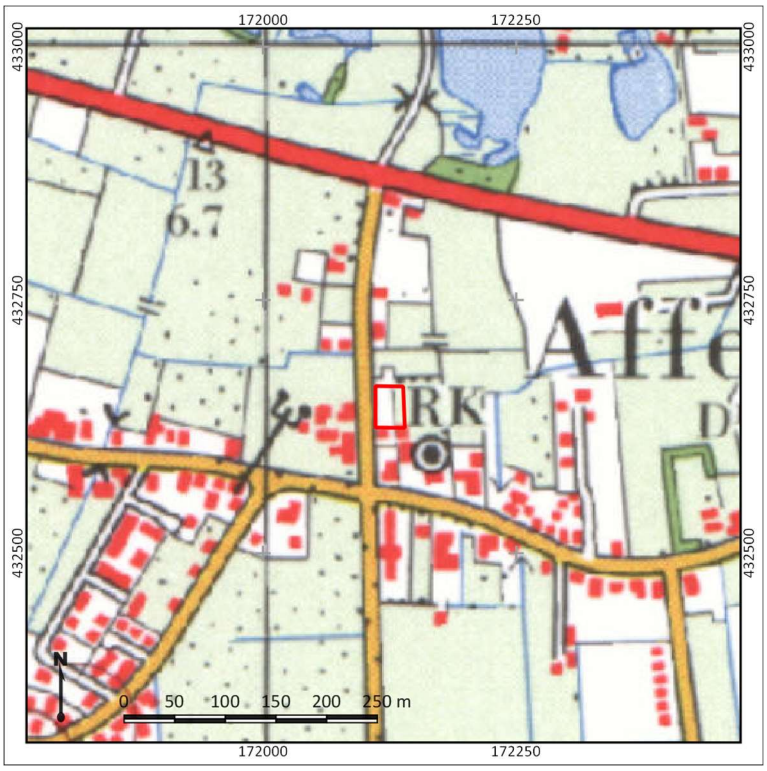
Figuur 6. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1900. Bron: topotijdreis.nl.

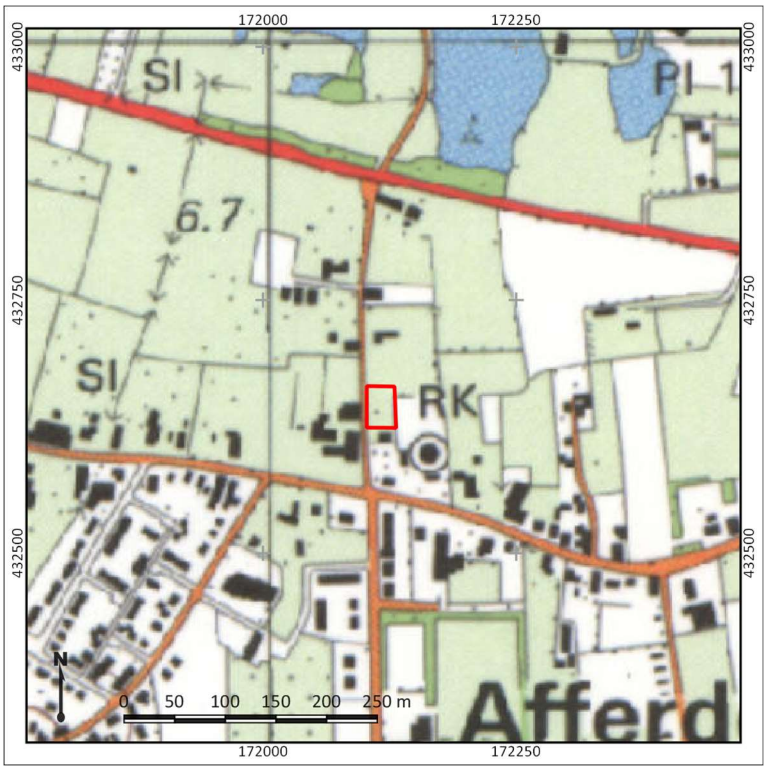
Figuur 7. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1930. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 8. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1955. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 9. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1980. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 10. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1997. Bron: topotijdreis.nl.

9. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden	Hoog
Periode	Neolithicum- Nieuwe tijd
Complextypen	Nederzettingen, sporen van landgebruik (grafvelden)
Stratigrafische positie	In de top van de oeverafzettingen en in/op terplagen.

Aanwezigheid en dichtheid
Op basis van het bureauonderzoek bevinden zich in de ondergrond van het plangebied oeverafzettingen, zij het van de Waal, zij het van de Distelkamp-Afferden stroomrug. De stroomruggen van beide bevinden zich ten noorden van het plangebied. Op de oevers van de Distelkamp-Afferden stroomrug is theoretisch gezien bewoning mogelijk geweest vanaf het Neolithicum (aangezien in die tijd de stroomrug actief geworden is). Op die van de Waal pas sinds de Romeinse tijd. De oevers vormen in het rivierengebied vanwege hun relatief hoge ligging aantrekkelijke woonplaatsen. Het is echter onduidelijk of in het plangebied oeverafzettingen aanwezig zijn, aangezien de bodemopbouw in de omgeving van het plangebied beperkt bekend is. Ook blijkt uit archeologische onderzoeken in de omgeving en de aanwezigheid van drie wielen ten noorden van het plangebied, dat het gebied onder invloed heeft gestaan van dijkdoorbraken. Een daarvan is gedateerd in 1783. De aanwezigheid van dijkdoorbraakafzettingen kan er enerzijds toe geleid hebben dat oeverafzettingen van de oudere stroomruggen begraven zijn geraakt en geconserveerd. Anderzijds kunnen als gevolg van het kolkende water oude bodemlagen zijn uitgeschuurd en verdwenen. Zodoende is afhankelijk van de bodemopbouw of en in hoeverre er archeologische resten aanwezig zijn. Tevens zal aandacht worden gegeven aan de aanwezigheid van terplagen. Deze zijn tijdens archeologisch onderzoek ten noorden van het plangebied vastgesteld tijdens booronderzoek, maar aanvullend onderzoek om deze te toetsen heeft niet plaatsgevonden. Zodoende is de verwachting op de aanwezigheid van archeologische resten uit de periode Neolithicum-Nieuwe tijd hoog.

Stratigrafische positie
Het archeologisch relevante niveau wordt gevormd door de top van de oeverwalafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomgordel of de Waal. Deze oeverafzettingen bevinden zich vermoedelijk direct onder de bouwvoor of onder een antropogeen ophoogpakket (mogelijke terplagen). Ook zijn er mogelijk overslagafzettingen aanwezig. De dijk ten noorden van het plangebied is zeker drie keer doorbroken en ten westen en noorden van het plangebied zijn dergelijke afzettingen ook aangetroffen tijdens archeologisch onderzoek.

Complextypen
In het plangebied worden in principe nederzettingsterreinen, sporen van landgebruik en grafvelden verwacht. Nederzettingsterreinen in het rivierengebied zouden zich kunnen kenmerken door een cultuurlaag of dichte vondstenstrooiing, hetgeen met name te danken is aan de langdurigheid van bewoning op een bepaalde plek. In een vochtige omgeving als die van het rivierengebied was de bewegingsruimte voor nederzettingen namelijk niet al te groot, waardoor bewoning vaak geconcentreerd bleef op vaste plekken. Daarentegen zullen sporen van landgebruik (waaronder ook grafvelden) zich juist kenmerken door grondsporen en verkleuringen in de bodem en in veel mindere mate door de aanwezigheid van vondstmateriaal. Derhalve kan over de aanwezigheid van laatstgenoemde complexen enkel uitspraken gedaan worden op basis van de mate van intactheid van de bodem. In hoeverre daardoor eventueel aanwezige archeologische resten verdwenen zijn, is echter

niet bekend. De bodemopbouw in het plangebied dient hierom met behulp van aanvullend veldonderzoek te worden getoetst.

10. Resultaten veldonderzoek

Onderzoeksmethodiek

Het doel van het booronderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting in het plangebied, zoals deze is opgesteld in Hoofdstuk 9. Hiertoe is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd. De boringen zijn namelijk gebruikt om de mate van intactheid van de bodem te bepalen en om inzicht te krijgen in de bodemopbouw en de exacte landschappelijke ligging van het plangebied. In totaal zijn hierom in het plangebied 5 boringen gezet (boring 1 tot en met 5).

De boringen zijn handmatig gezet met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. Beneden het grondwater is gebruik gemaakt van een gutsboor met een diameter van 3 cm, aangezien boren met een Edelman tot versleping van de grondmonsters kan leiden. Dit komt de beschrijving van de boringen niet ten goede. De boringen zijn beschreven volgens de NEN5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIKB 2008). Deze beschrijvingen zijn terug te vinden in bijlage 8.

De boringen zijn gelijkmatig verdeeld binnen het plangebied. De (uiteindelijke) ligging van de boringen is opgenomen in bijlage 6. De locatie van de boringen is bepaald met behulp van een meetlint aan de hand van de lokale topografische situatie. De hoogteligging ten opzichte van NAP van de boorpunten is afgeleid van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN, www.ahn.nl).

Veldwaarnemingen

Ten tijde van het veldonderzoek was het plangebied een onbebouwd grasland. Daaromheen stond bewoning. Binnen het plangebied is verder sprake van weinig reliëf-verschillen. Het is zodoende niet mogelijk op grond hiervan uitspraken te doen over de eventuele geomorfologische of archeologische bodemopbouw in het plangebied. Enkele foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek zijn weergegeven in figuur 10.

Figuur 10: Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek

Bodemopbouw en lithologie
De bodemopbouw in het plangebied is relatief eenduidig. Vanaf een diepte van 350 tot 380 cm -Mv is zwak tot matig siltige klei aanwezig (3,1 tot 3,6 m +NAP). De klei is grijs, kalkloos en te karakteriseren als een komafzetting. Deze afzettingen hebben zich doorgaans onder natte omstandigheden kunnen vormen. Binnen het kleipakket is een fasering aan te brengen, waarbij de fasen vertegenwoordigd worden door een dunne sterk kleiige veenlaag of een zwartgrijs kleiniveau. De zwartgrijze kleur is hierbij het gevolg van sterk afgenomen sedimentatie en vertegenwoordigt een nat bodemniveau (een laklaag). De onderste fase in de klei, vanaf circa 450 cm -Mv kenmerkt zich door het voorkomen van kleine steentjes in de klei en een blauwgrijze kleur. Deze klei is zodoende geïnterpreteerd als een komafzetting uit het vroeg-Holoceen (als onderdeel van het Laagpakket van Wijchen, Formatie van Kreftenheije). De datering van de fase in het pakket erboven, op circa 350 cm -Mv (3,5 m +NAP) is onbekend, maar zal ook uit een vroege fase uit het Holoceen dateren. Bovenop de komafzettingen ligt op een diepte van circa 255 tot 270 cm -Mv een pakket sterk siltige klei (circa 4,7 m +NAP). In boring 3 is zelfs sprake van een zwak zandige klei op dit niveau. Deze klei is zwak in consistentie, grijs van kleur en kalkarm tot kalkhoudend. Zij is nabij een voormalige rivier ontstaan (vanwege het verhoogde zand- en siltgehalte). Hierom is het geïnterpreteerd als oeverafzetting. Vermoedelijk hangt deze afzetting samen met de Distelkamp-Afferden stroomrug, die ten noorden van het plangebied verwacht wordt. Op de oeverafzetting ligt vervolgens nog een dunne laag komklei (van matig siltige klei), waarin zich in boring 3 nog een zwarte laklaag heeft kunnen ontwikkelen en in de overige boringen een 5 cm dik veenlaagje. Sporen van bodemvorming, in de vorm van rijping of gley-verschijnselen, ontbreken. De slapheid van de klei in combinatie met de laklaag en het veen wijzen erop dat de oeverafzettingen hier relatief laag gelegen moeten hebben.

De top van het bodemprofiel bestaat uit een dik pakket rommelig pakket matig tot sterk zandige klei (in boringen 2 en 3) of matig grof zand (boring 1 en 5). Het pakket bevindt zich erosief op de eronder gelegen lagen, hetgeen erop wijst dat het pakket zich onder hoge stroomsnelheden heeft kunnen ontwikkeling. Ook valt in de zandige klei op dat er brokken zand, stukken schelp, slakjes en kleine brokjes afgerond baksteen aanwezig zijn. Het rommelige uiterlijk van het pakket in combinatie met de veronderstelde snelheid van vorming doen vermoeden dat dit pakket een overslagpakket is, dat gevormd is tijdens de dijkdoorbraken ten noorden van het plangebied. Dit pakket heeft een dikte van circa 180-200 cm, waarbij de top zich op een diepte van 50-90 cm -Mv bevindt (circa 6,3-6,5 m +NAP). Daarop ligt een verrommeld sterk zandig bruin zandpakket dat geïnterpreteerd is als bouwvoor. Dit is gevormd door herhaaldelijke landbewerking en het vroegere grondgebruik.

Boring 4 is tot slot op een diepte van 70 cm gestaakt in puin. Dit puin is waarschijnlijk bouwpuin als onderdeel van de vroegere bebouwing die tot in de 20e eeuw in het plangebied heeft gestaan. Hiervan kunnen nog funderingsresten in de bodem aanwezig zijn. Deze zullen op zijn vroegst te relateren zijn aan de boerderij die op de kadastrale Minuutplan in het plangebied is aangegeven. Oudere resten zullen hier niet worden verwacht, aangezien de overslagafzettingen uit het einde van de 18e eeuw dateren en eventueel aanwezige, oudere resten zullen hebben weggeslagen.

Archeologisch indicatoren
Er zijn tijdens het doorzoeken van de boormonsters geen archeologische indicatoren waargenomen.

Archeologische interpretatie
Op basis van het veldonderzoek is vastgesteld dat in het plangebied overslagafzettingen aanwezig zijn, die respectievelijk lage oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug en oudere komafzettingen uit het vroeg-Holoceen afdekken. Oeverafzettingen van de Waal zijn niet herkend. Aan de hand van het bureauonderzoek is de top van de oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug aangewezen als archeologisch relevant niveau. De top van deze afzettingen bevindt zich op

een diepte van circa 250 cm -Mv (4,6 m NAP). Er ontbreken in de top echter aanwijzingen van bodemvorming (in de vorm van een vegetatieniveau, gley-verschijnselen of rijping). Vermoedelijk lag het plangebied wat lager achter de oever, in een vochtig deel van het rivierenlandschap. De aanwezigheid van een zwarte laklaag en veen op de top van de afzettingen wijst hier eveneens op, aangezien beide zich onder drassige, natte omstandigheden vormen. Ook ontbreken archeologische indicatoren.

Op de top van de afzettingen ligt een pakket overslagafzettingen die als gevolg van een of meerdere dijkdoorbraken in het plangebied terecht is gekomen. Deze afzettingen dateren vermoedelijk in de 18e eeuw. Hierbij heeft enige erosie plaatsgevonden, hoewel de oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug niet volledig zijn weggespoeld.

Tot slot zijn geen oude terplagen in het plangebied aanwezig. De humeuze bovenlaag in het plangebied (tot een diepte van 90 cm -Mv) dateert in de Nieuwe tijd en hangt op zijn vroegst samen met landgebruik en/of bewoning uit het einde van de 18e eeuw (na vorming van het overslagpakket). Het is niet uitgesloten dat er nog resten van funderingen van de eerste bebouwing (zoals te zien op de kadastrale Minuutplan uit 1811-1832) in het plangebied in de bodem aanwezig zijn. Boring 4 is immers gestaakt in puin. Het is echter ook niet uitgesloten dat tijdens de sloop van de bebouwing in het plangebied alle resten uitgegraven zijn.

Op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek wordt voorgesteld om de hoge verwachting uit het bureauonderzoek naar beneden bij te stellen. De aangetroffen oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug zijn in het plangebied waarschijnlijk niet geschikt geweest voor bewoning. Dit geldt ook voor de aangetroffen komafzettingen. Tevens is sprake van een circa 180-250 cm dik pakket overslagafzettingen dat zich vermoedelijk in de 18e eeuw heeft gevormd. Ook deze boden tijdens hun vormen geen bewoningsmogelijkheden. Wel kunnen resten van een 19e eeuwse woning in de ondergrond aanwezig zijn, maar deze worden binnen dit kader niet waardevol beschouwd. De kans dat resten als gevolg van de sloop van de woning zijn verstoord is groot. Tevens is de ligging van de woning bekend op gedetailleerd historisch kaartmateriaal en zijn langs de Pas nog boerderijen uit die tijd behouden. De toegevoegde informatiewaarde van de verwachte resten is daarom laag.

11. Beantwoording onderzoeksvragen

1. **Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?**
   Op basis van het veldonderzoek is vastgesteld dat in het plangebied overslagafzettingen aanwezig zijn, die oever en komafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug en komafzettingen uit het vroeg-Holoceen afdekken.

2. **Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante bodemniveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?**
   Binnen het onderzoekskader is de top van de oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug het archeologisch relevante niveau. De top van deze afzettingen bevinden zich op een diepte van circa 250 cm -Mv. Er ontbreken in de top echter aanwijzingen van bodemvorming (in de vorm van een humeus niveau, rijping en gley-verschijnselen). . Andere archeologisch relevante niveaus zijn in het plangebied niet aanwezig. Oude terplagen ontbreken. Op de top van de afzettingen ligt een pakket overslagafzettingen die als gevolg van een of meerdere dijkdoorbraken in het plangebied terecht is gekomen

3. **In hoeverre zijn de archeologisch relevante bodemniveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?**
   Zie het antwoord op vraag 2.

4. **Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?**
   Op basis van de resultaten van het veldonderzoek wordt voorgesteld om de hoge verwachting uit het bureauonderzoek naar beneden bij te stellen. De aangetroffen oeverafzettingen in het plangebied zijn waarschijnlijk niet geschikt geweest voor bewoning en het grootste deel van de bodem bestaat uit een dik pakket overslagpakket dat zich vermoedelijk in de 18^{e} eeuw heeft kunnen vormen. De bebouwingsresten van de woning die in het begin van de 19^{e} eeuw aanwezig is en tegen het einde van de 20e eeuw is gesloopt, biedt weinig behoudenswaardige informatie over de lokale bewoningsgeschiedenis aangezien deze woning reeds op historisch kaartmateriaal is ingetekend.

12. Conclusie en Advies

Conclusie

- Op basis van het bureauonderzoek bevindt het plangebied zich vermoedelijk op een oeverwal van de Waal en/of de Distelkamp-Afferden stroomrug. Hierop is theoretisch gezien bewoning mogelijk geweest vanaf het Neolithicum (toen de Distelkamp-Afferden stroomrug als rivier actief was) en/of de Romeinse tijd (aangezien in die tijd de Waal actief geworden is). Sindsdien lag het plangebied naar verwachting relatief hoger in het landschap en bood het bewoningsmogelijkheden tot in de Late Middeleeuwen. Ook na de bedijking was het plangebied bewoonbaar. De verwachting op archeologische resten uit die periode is zodoende hoog. Voor wat betreft de archeologische perioden vòòr het Neolithicum is de verwachting laag, aangezien voor die periode binnen het plangebied geen aanwijsbare archeologisch relevante landschapselementen aanwezig zijn. In de 18e eeuw hebben ten noorden van het plangebied meerdere dijkdoorbraken plaatsgevonden. Deze zullen naar verwachting afzettingen in het plangebied hebben achtergelaten.
- Op basis van het bureauonderzoek is vastgesteld dat er bebouwing in het plangebied aanwezig is in het begin van de 19e eeuw. Dit is vermoedelijk de eerste bebouwing in het plangebied. Daarvoor heeft het plangebied naar verwachting onder invloed gestaan van dijkdoorbraken. Hierdoor bestaat de verwachting dat in het plangebied in de perioden ervoor geen bebouwing aanwezig is geweest.
- Op basis van het veldonderzoek is vastgesteld dat in het plangebied overslagafzettingen aanwezig zijn, die respectievelijk lage oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug en oudere komafzettingen uit het vroeg-Holoceen afdekken. De top van de oeverafzettingen (als archeologisch relevante afzetting) bevindt zich op een diepte van circa 250 cm -Mv (4,6 m NAP). Er ontbreken in de top echter aanwijzingen van bodemvorming (in de vorm van een vegetatieniveau, gley-verschijnselen of rijping). Waarschijnlijk hangt dit samen met de ligging van het plangebied achter een oever, in een vochtig deel van het rivierenlandschap. De aanwezigheid van een zwarte laklaag en veen op de top van de afzettingen wijst hier op. Ook ontbreken archeologische indicatoren. De overslagafzettingen, die de top van het bodemprofiel vormen, zijn het gevolg van een of meerdere dijkdoorbraken. Ze dateren vermoedelijk in de 18e eeuw. Hierbij heeft enige erosie plaatsgevonden, maar hierdoor zijn de oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug niet volledig verdwenen. Er zijn eveneens geen oude terplagen in het plangebied aanwezig. De humeuze bovenlaag in het plangebied (tot een diepte van 90 cm -Mv) dateert in de Nieuwe tijd en hangt op zijn vroegst samen met landgebruik en/of bewoning uit het begin van de 19e eeuw (na vorming van het overslagpakket). Het is niet uitgesloten dat er nog resten van funderingen van de woning, zoals deze te zien is op de kadastrale Minuutplan uit 1811-1832, in de ondergrond van het plangebied aanwezig zijn. Het puin in boring 4 hangt hier mogelijk mee samen. Het is echter ook niet uitgesloten dat tijdens de sloop van de bebouwing in het plangebied alle resten uitgegraven zijn.
- Op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek wordt voorgesteld om de hoge verwachting uit het bureauonderzoek naar beneden bij te stellen. De aangetroffen oeverafzettingen van de Distelkamp-Afferden stroomrug zijn in het plangebied waarschijnlijk niet geschikt geweest voor bewoning. Dit geldt ook voor de aangetroffen komafzettingen. Tevens is sprake van een circa 180-250 cm dik pakket overslagafzettingen dat zich vermoedelijk in de 18e eeuw heeft gevormd. Ook deze boden tijdens hun vormen geen bewoningsmogelijkheden. Wel kunnen resten van een 19e eeuwse woning in de ondergrond aanwezig zijn, maar deze worden binnen dit kader niet waardevol beschouwd. De kans dat resten als gevolg van de sloop van de woning zijn verstoord is groot. Tevens is de ligging van de woning bekend op gedetailleerd historisch kaartmateriaal en zijn langs de Pas nog boerderijen uit die tijd behouden als

bouwhistorisch monument (Pas 6). De toegevoegde informatiewaarde van de verwachte resten is daarom laag.

Advies

In het plangebied bestaat het voornemen om een woning te bouwen. Er bestaat op grond van het archeologisch onderzoek geen aanleiding te veronderstellen dat zich hier waardevolle archeologische (nederzetting-)resten in de bodem bevinden. Op grond hiervan zijn in het kader van de nieuwbouw geen aanvullende maatregelen noodzakelijk. Wel geldt als er tijdens de graafwerkzaamheden toch zaken aan het licht komen, deze op grond van de Erfgoedwet artikel 5.10 bij de gemeente dienen te worden gemeld.

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (de gemeente Druten) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

13. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden:

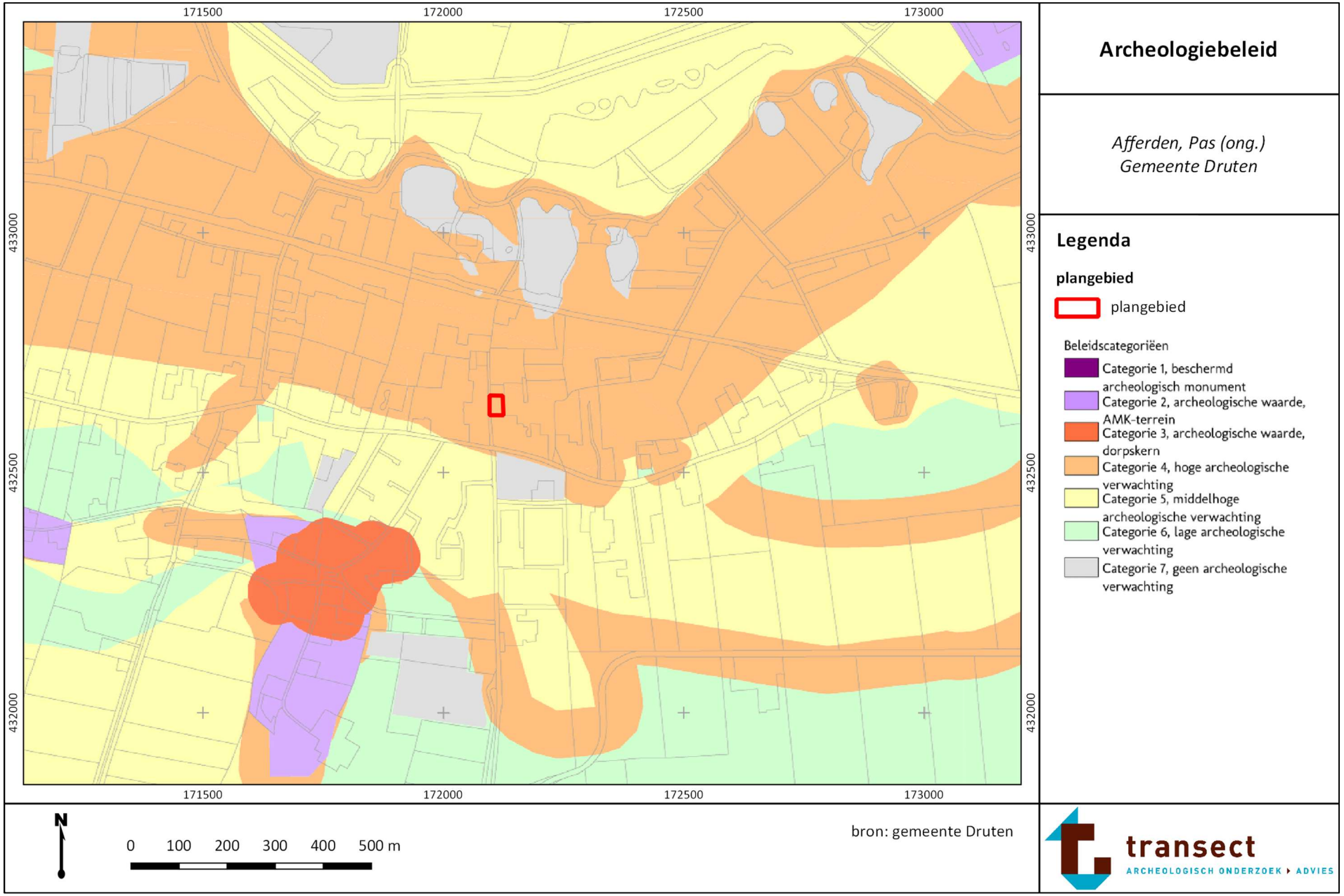
- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- Archeologische verwachtings- en beleidskaart van de gemeente Druten
- www.ahn.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.topotijdreis.nl
- www.bodemloket.nl
- www.bodemdata.nl
- www.bagviewer.geodan.nl
- www.dinoloket.nl
- bagviewer.kadaster.nl

Literatuur:

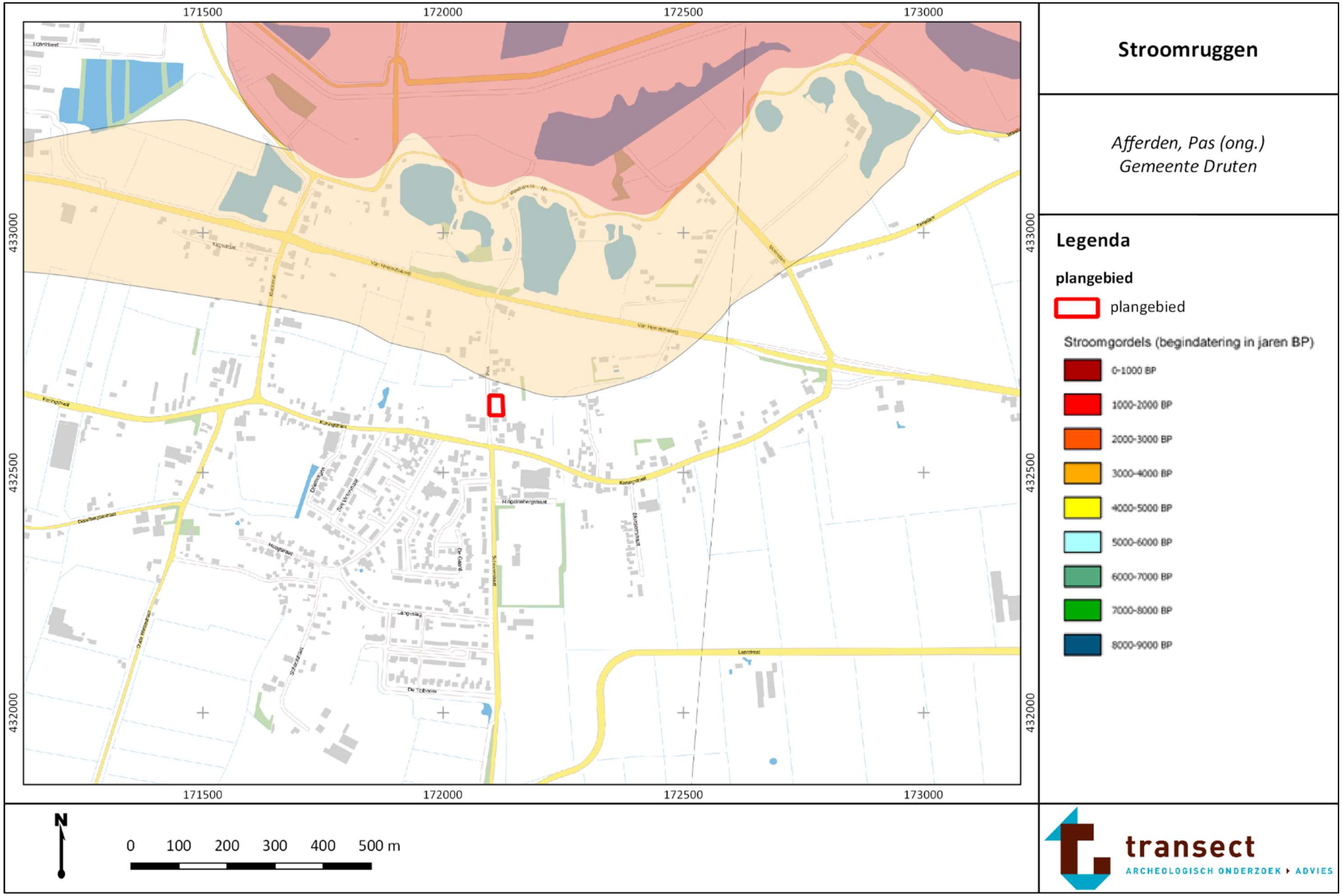
- Bakker, H. de, 1966. *De subgroepen van het systeem voor bodemclassificatie voor Nederland*. In: Boor en Spade.
- Bakker, H. de en J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*. Wageningen.
- Bennema, J. & L.J. Pons, 1952, *Donken, fluviatiel Laagterras en Eemzee-afzettingen in het westelijk gebied van de grote rivieren.* Boor en Spade 5: 126-137.
- Berendsen, H.J.A., 2005. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Berendsen, H.J.A./ E. Stouthamer (eds.), 2001. *Palaeogeographical development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands*. Assen.
- Boemaars, N.M.J.E. en E.C. Pronk, 2012. *Plangebied Koningstraat te Afferden, gemeente Druten; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek*. RAAP-Notitie 1632
- Cohen, K.M., E. Stouthamer, H.J. Pierik, A.H. Geurts, 2012. *Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta*. Dept. Fysische Geografie. Universiteit Utrecht. Digitale Dataset.
- Deville, T., S. Houbrechts en J. Orbons, 2011. *Klapstraat, Afferden, Gemeente Druten. Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); bureauonderzoek en karterend booronderzoek.* ArcheoPro Archeologisch Rapport Nr 10159
- Exaltus, R.P., 2013. *Afferden, Van Heemstraweg-Molendam (Gemeente Druten, Gld.), Een inventariserend Archeologisch Veldonderzoek*. Steekproefrapport 2013-04/08Z
- Exaltus, R. en J. Orbons, 2011. *Hoogstraat, Afferden, Gemeente Druten. Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek en karterend booronderzoek.* ArcheoPro Archeologisch rapport Nr 11024.
- Haartsen, J., 2011. *Land van Maas en Waal. CultGIS, beschrijving van de Gelderse regios Regio's*, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Bureau Lantschap (raadpleegbaar via cultureelerfgoed.nl)
- Koeman, S.M., 2014. *Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, verkennende en karterende fase: Van Heemstraweg te Afferden*. Archeodienst Rapport 289.
- Krol, T.N., 2012. *Archeologisch bureau- en booronderzoek aan De Pas te Afferden, gemeente Druten (GLD).* MUG-publicatie 2012-120.

- Melman, J.G.E., 2018. *Plan van Aanpak Beneden-Leeuwen, Korte Brouwersstraat 16*.
- Mulder, E.F.J., M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland.* Houten.
- Schorn, E.A., 2015. *Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, karterende fase Koningstraat 9 te Afferden*. Archeodienst Rapport 673.
- Van der Haar, L. en P.C. Teekens, 2011*. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (karterende fase) op een perceel nabij de Schoolstraat 5a Afferden, gemeente Druten.* Archeologisch Rapporten Oranjewoud 2011/92
- Vissinga, A., 2007*. Afferden, Koningstraat 37-39 (Gld.) Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek*. Streekproefrapport 2007-03/16

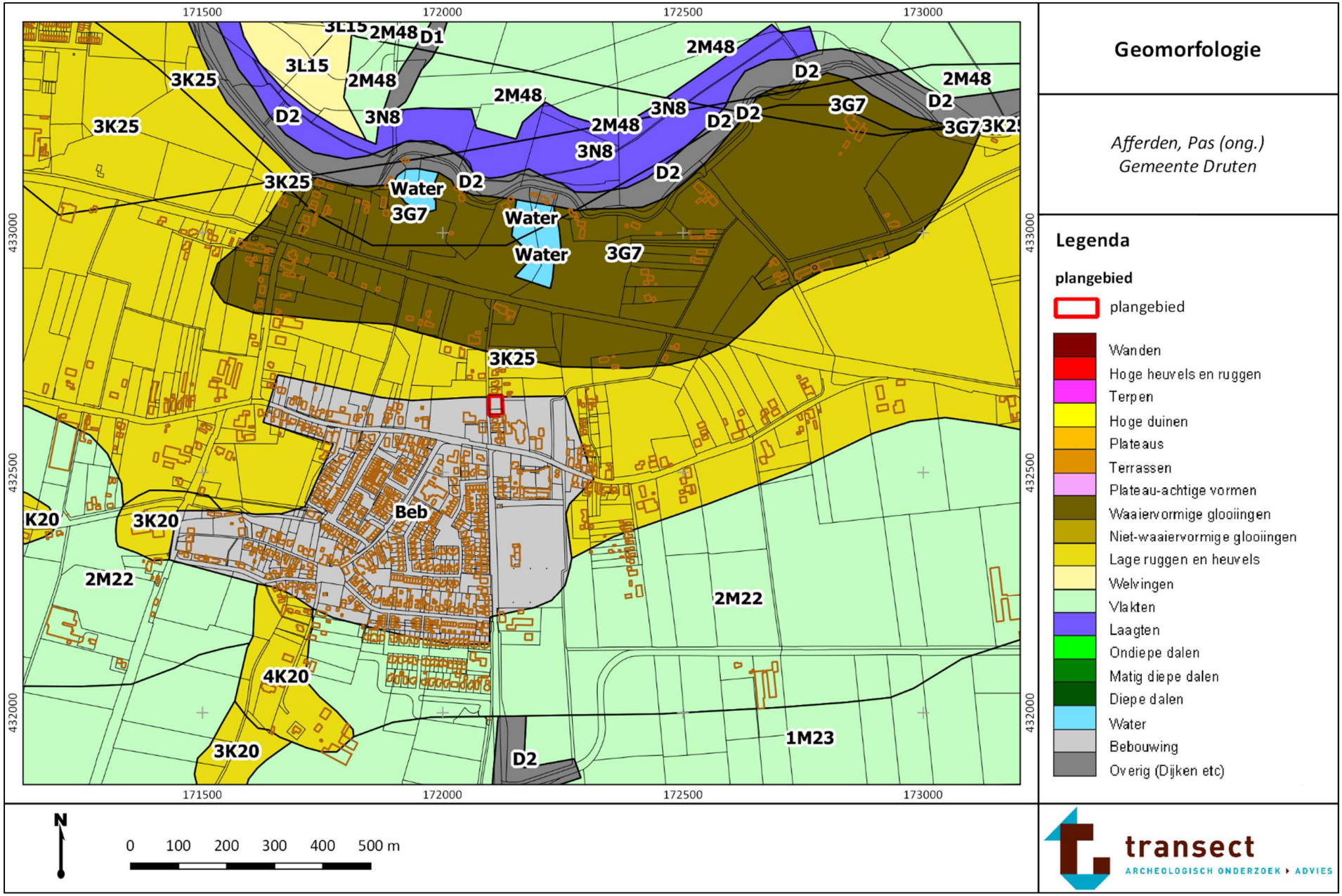
Bijlage 1: Archeologische beleidskaart van de gemeente Druten

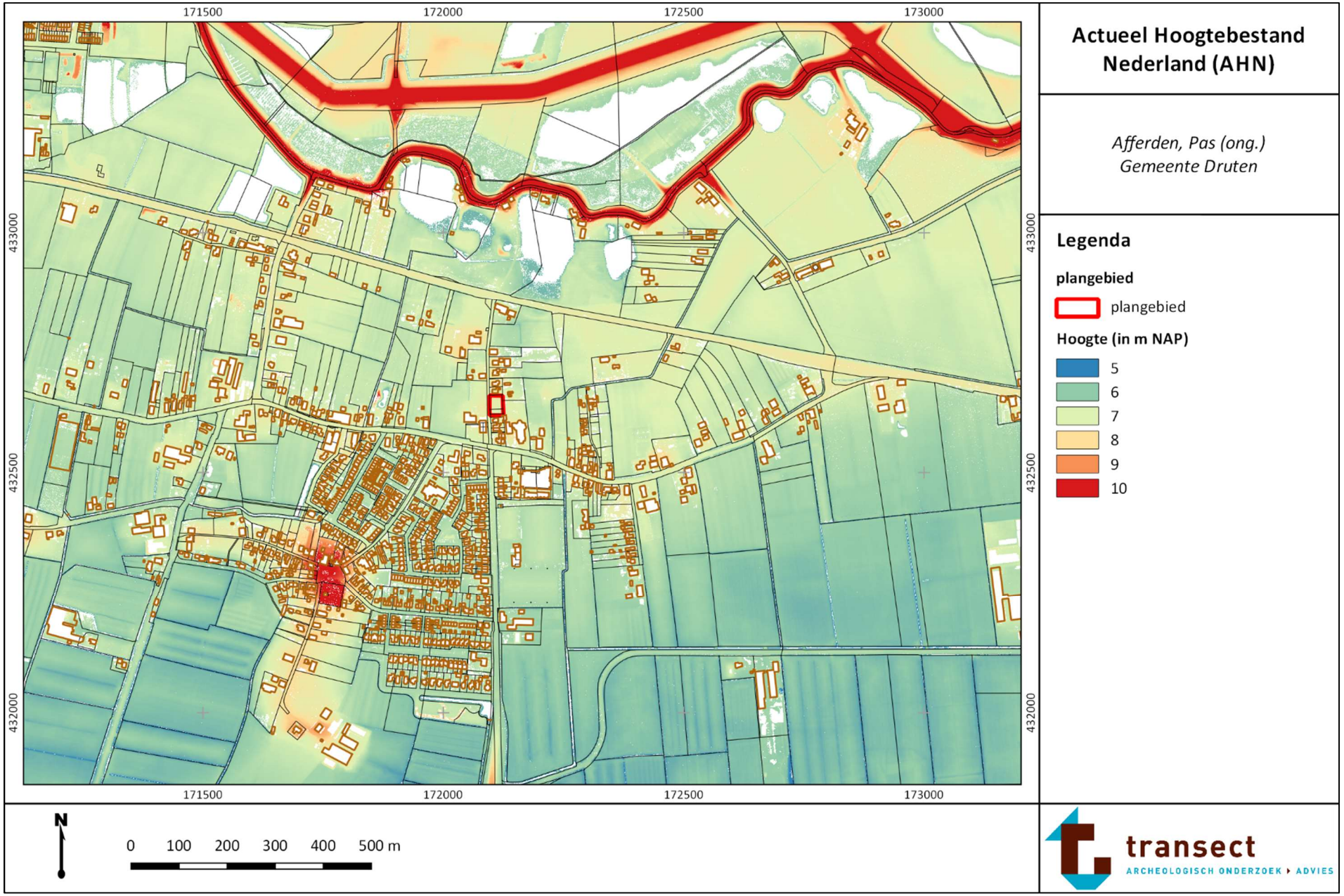
Bijlage 2: Stroomruggen

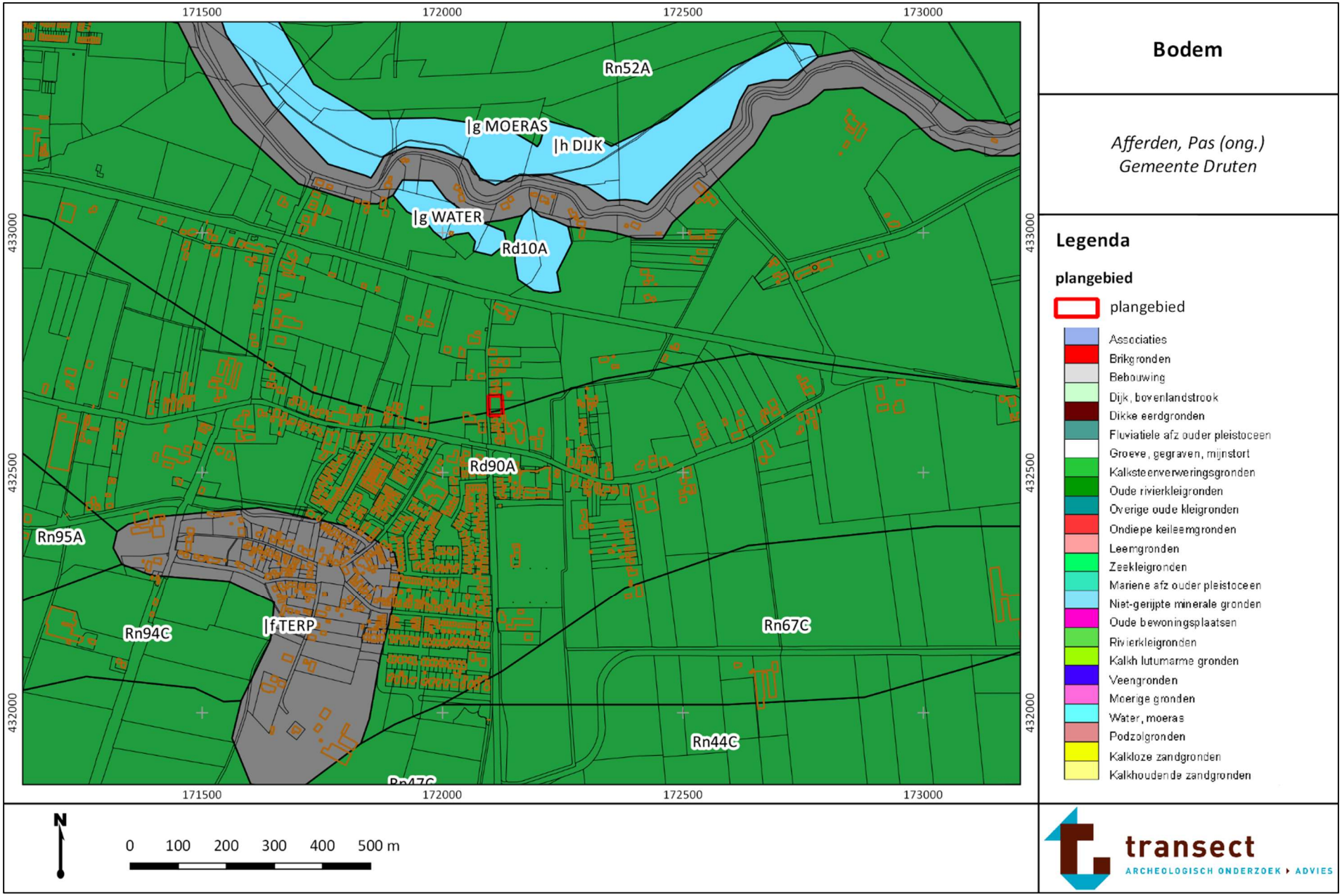
Bijlage 3: Geomorfologie

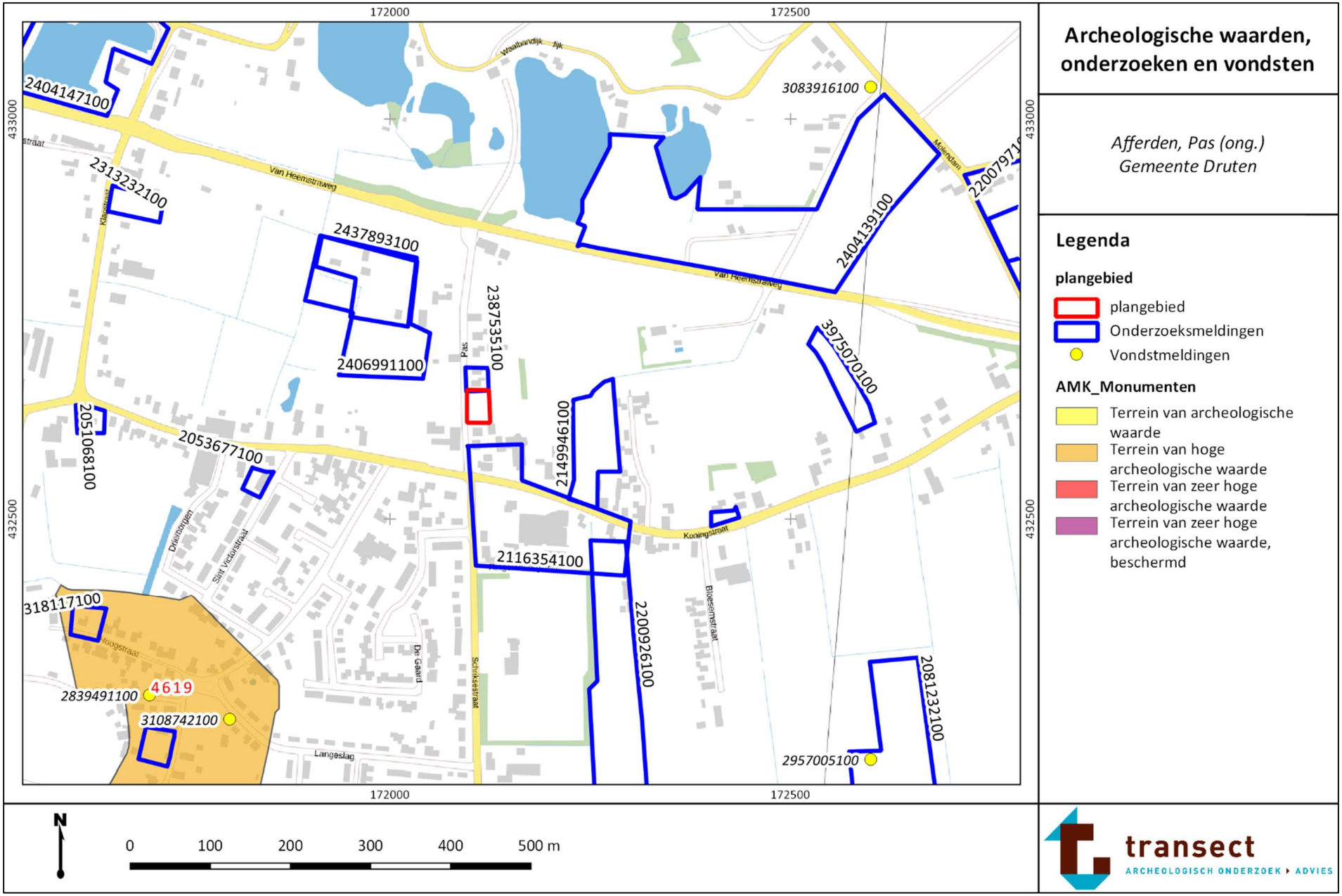
Bijlage 4: Hoogtekaart

Bijlage 5: Bodemkaart

Bijlage 6: Archeologische informatie

Bijlage 7: Boorpuntenkaart

Boorpunten

Afferden, Pas (ong.)
Gemeente Druten

Legenda

plangebied

plangebied

boring

transect
ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ▸ ADVIES

Bijlage 8: Foto's van de boringen

Hieronder volgen opnames van boring 2 (tot 500 cm -Mv). Het diepste punt van de guts bevindt zich aan de rechterkant van de foto.

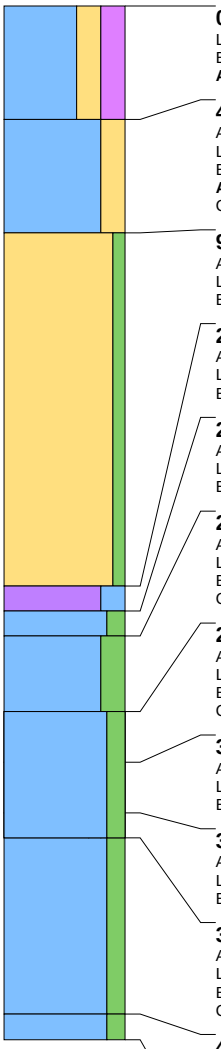

Bijlage 9: Boorbeschrijvingen

boring: 18957-1

beschrijver: TNA, datum: 15-1-2019, X: 172.104, Y: 432.626, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39H, hoogte: 7,20, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - kartering, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Druten, plaatsnaam: Afferden, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect b.v.

0 cm -Mv / 7,20 m +NAP
Lithologie: klei, sterk zandig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

45 cm -Mv / 6,75 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk zandig, donkerbruingrijs, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: slecht gesorteerd

90 cm -Mv / 6,30 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: erosief (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, geelgrijs, matig grof, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: C-horizont, oxidatie en reductie verschijnselen

230 cm -Mv / 4,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, donkerbruingrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

240 cm -Mv / 4,80 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, bruingrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

250 cm -Mv / 4,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkarm, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: slap

280 cm -Mv / 4,40 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: Wijchen, grof zandbijmenging

300 cm -Mv / 4,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkrijk, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

320 cm -Mv / 4,00 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwart, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

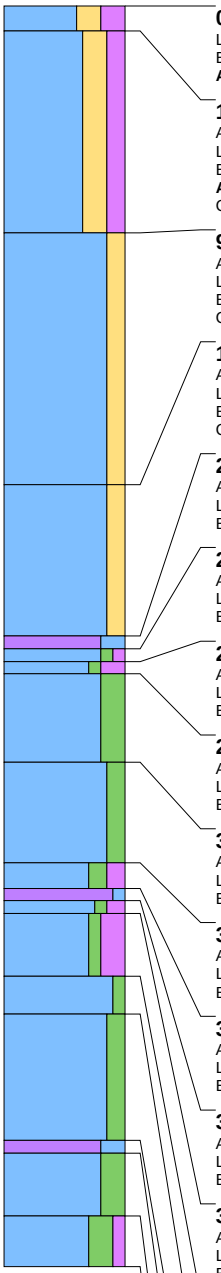
330 cm -Mv / 3,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: Wijchen

400 cm -Mv / 3,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: vast

Einde boring op 410 cm -Mv / 3,10 m +NAP

boring: 18957-2

beschrijver: TNA, datum: 15-1-2019, X: 172.103, Y: 432.642, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39H, hoogte: 7,20, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - kartering, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Druten, plaatsnaam: Afferden, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect b.v.

0 cm -Mv / 7,20 m +NAP
Lithologie: klei, sterk zandig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

10 cm -Mv / 7,10 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk zandig, matig humeus, donkergrijsbruin, spoor wortelresten, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: slecht gesorteerd

90 cm -Mv / 6,30 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm)
Lithologie: klei, matig zandig, lichtgrijsbruin, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: C-horizont, oxidatie en reductie verschijnselen
Opmerking: kalkconcreties, zwarte vlekken

190 cm -Mv / 5,30 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: erosief (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig zandig, grijsbruin, zandbrokken, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: vlekkerig

250 cm -Mv / 4,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, bruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

255 cm -Mv / 4,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, zwak humeus, donkergrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

260 cm -Mv / 4,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

265 cm -Mv / 4,55 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, donkerblauwgrijs, kalkarm, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

300 cm -Mv / 4,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

340 cm -Mv / 3,80 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, matig humeus, grijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

350 cm -Mv / 3,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, mineraalarm, donkerbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

355 cm -Mv / 3,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, matig humeus, donkerbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

360 cm -Mv / 3,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwart, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

385 cm -Mv / 3,35 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

400 cm -Mv / 3,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

450 cm -Mv / 2,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, donkergrijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

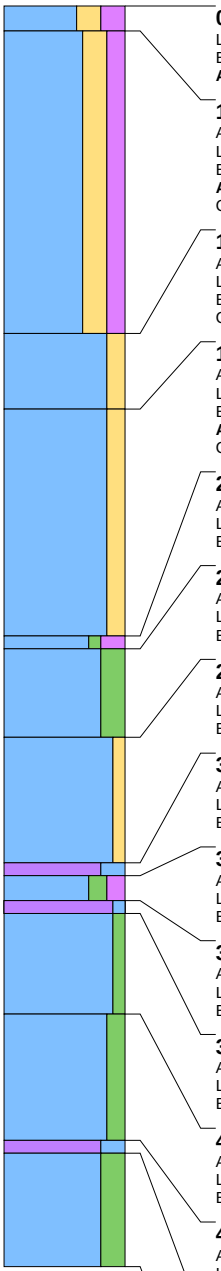
455 cm -Mv / 2,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: Wijchen

480 cm -Mv / 2,40 m +NAP
Lithologie: klei, sterk siltig, zwak humeus, donkergrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: zeer stug, bijmenging grindjes, zand gevoeld

Einde boring op 500 cm -Mv / 2,20 m +NAP

boring: 18957-3

beschrijver: TNA, datum: 15-1-2019, X: 172.103, Y: 432.657, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39H, hoogte: 7,20, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - kartering, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Druten, plaatsnaam: Afferden, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect b.v.

0 cm -Mv / 7,20 m +NAP
Lithologie: klei, sterk zandig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

10 cm -Mv / 7,10 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk zandig, matig humeus, donkergrijsbruin, spoor wortelresten, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: slecht gesorteerd

130 cm -Mv / 5,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm)
Lithologie: klei, matig zandig, lichtgrijsbruin, enkele zandlagen, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: C-horizont, oxidatie en reductie verschijnselen
Opmerking: kalkconcreties, zwarte vlekken

160 cm -Mv / 5,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: erosief (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig zandig, grijsbruin, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: slakjes

250 cm -Mv / 4,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

255 cm -Mv / 4,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkarm, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

290 cm -Mv / 4,30 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak zandig, donkergrijs, enkele zandlagen, kalkrijk, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

340 cm -Mv / 3,80 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, donkergrijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

345 cm -Mv / 3,75 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, matig humeus, donkergrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

355 cm -Mv / 3,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

360 cm -Mv / 3,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, mineraalarm, donkerbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

400 cm -Mv / 3,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

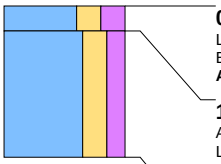
450 cm -Mv / 2,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, donkergrijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

455 cm -Mv / 2,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: Wijchen

Einde boring op 500 cm -Mv / 2,20 m +NAP

boring: 18957-4

beschrijver: TNA, datum: 15-1-2019, X: 172.117, Y: 432.651, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39H, hoogte: 7,10, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - kartering, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Druten, plaatsnaam: Afferden, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect b.v.

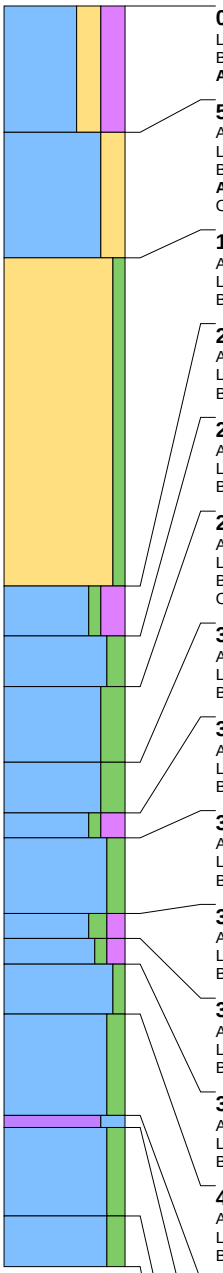
0 cm -Mv / 7,10 m +NAP
Lithologie: klei, sterk zandig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

10 cm -Mv / 7,00 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk zandig, matig humeus, donkergrijsbruin, spoor wortelresten, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: veel fragmenten bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: gestaakt na twee pogingen in puin

Einde boring op 60 cm -Mv / 6,50 m +NAP

boring: 18957-5

beschrijver: TNA, datum: 15-1-2019, X: 172.118, Y: 432.635, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39H, hoogte: 6,90, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - kartering, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Druten, plaatsnaam: Afferden, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect b.v.

0 cm -Mv / 6,90 m +NAP
Lithologie: klei, sterk zandig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

50 cm -Mv / 6,40 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk zandig, donkerbruingrijs, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: slecht gesorteerd

100 cm -Mv / 5,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: erosief (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, geelgrijs, matig grof, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: C-horizont, oxidatie en reductie verschijnselen

230 cm -Mv / 4,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwart, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

250 cm -Mv / 4,40 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, bruingrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

270 cm -Mv / 4,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkarm, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: slap

300 cm -Mv / 3,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkrijk, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

320 cm -Mv / 3,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwart, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

330 cm -Mv / 3,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

360 cm -Mv / 3,30 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, matig humeus, grijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

370 cm -Mv / 3,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, matig humeus, donkerbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

380 cm -Mv / 3,10 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

400 cm -Mv / 2,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

440 cm -Mv / 2,50 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, donkergrijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

445 cm -Mv / 2,45 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: Wijchen

480 cm -Mv / 2,10 m +NAP
Lithologie: klei, matig siltig, donkergrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: zeer stug, vast

Einde boring op 500 cm -Mv / 1,90 m +NAP

Bestemmingsplan

Pas ongenummerd, Afferden

Gemeente Druten

COLOFON

Gegevens over het plan:

Plannaam:	Pas ongenummerd
Identificatienummer:	NL.IMRO.0225.BPaffPasong-1802
Status:	Ontwerp
Datum:	1 mei 2019
Projectnummer Buro SRO:	57.30.01

Gegevens projectbetrokkenen:

Opdrachtgever:

Gegevens Buro SRO:

Projectleider Buro SRO:	Dhr. E. Stevens
Bezoekadres vestiging Arnhem:	Sweerts de Landasstraat 50, 6814 DG te Arnhem
Telefoon:	026 – 35 23 125
E-mail:	arnhem@buro-sro.nl
Internet:	www.buro-sro.nl

Inhoudsopgave

Toelichting

Hoofdstuk 1	**Inleiding**	**7**
1.1	Aanleiding voor het bestemmingsplan	7
1.2	Ligging plangebied	7
1.3	Leeswijzer	8
Hoofdstuk 2	**Het initiatief**	**9**
2.1	Huidige situatie	9
2.2	Toekomstige situatie	10
Hoofdstuk 3	**Beleidskader**	**12**
3.1	Rijksbeleid	12
3.2	Provinciaal beleid	13
3.3	Gemeentelijk beleid	14
Hoofdstuk 4	**Uitvoerbaarheid**	**18**
4.1	Milieu	18
4.2	Water	24
4.3	Ecologie	27
4.4	Verkeer en parkeren	28
4.5	Cultuurhistorie en archeologie	29
4.6	Economische uitvoerbaarheid	30
Hoofdstuk 5	**Juridische planbeschrijving**	**31**
5.1	Algemeen	31
5.2	Wijze van bestemmen	31
Hoofdstuk 6	**Procedure**	**33**
6.1	Algemeen	33
6.2	Verslag vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro	33
6.3	Verslag inspraak ex artikel 3.1.6 Bro	33
6.4	Verslag zienswijzen	33

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1	**Verkennend bodemonderzoek**	**37**
Bijlage 2	**Geurberekening**	**39**
Bijlage 3	**Geohydrologische quickscan**	**41**
Bijlage 4	**Verkennend archeologisch onderzoek**	**43**

Regels 44

Hoofdstuk 1 Inleidende regels 47
Artikel 1 Begrippen 47
Artikel 2 Wijze van meten 53
Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels 54
Artikel 3 Tuin 54
Artikel 4 Wonen 55
Artikel 5 Waarde - Archeologie 1 57
Artikel 6 Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied 59
Hoofdstuk 3 Algemene regels 60
Artikel 7 Anti-dubbeltelregel 60
Artikel 8 Algemene bouwregels 60
Artikel 9 Algemene gebruiksregels 61
Artikel 10 Algemene afwijkingsregels 61
Artikel 11 Algemene wijzigingsregels 63
Artikel 12 Overige regels 63
Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels 64
Artikel 13 Overgangsrecht 64
Artikel 14 Slotregel 64

Bijlagen bij de regels

Bijlage 1 Staat van bedrijfsactiviteiten 67
Bijlage 2 Nota Parkeernormen 69

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

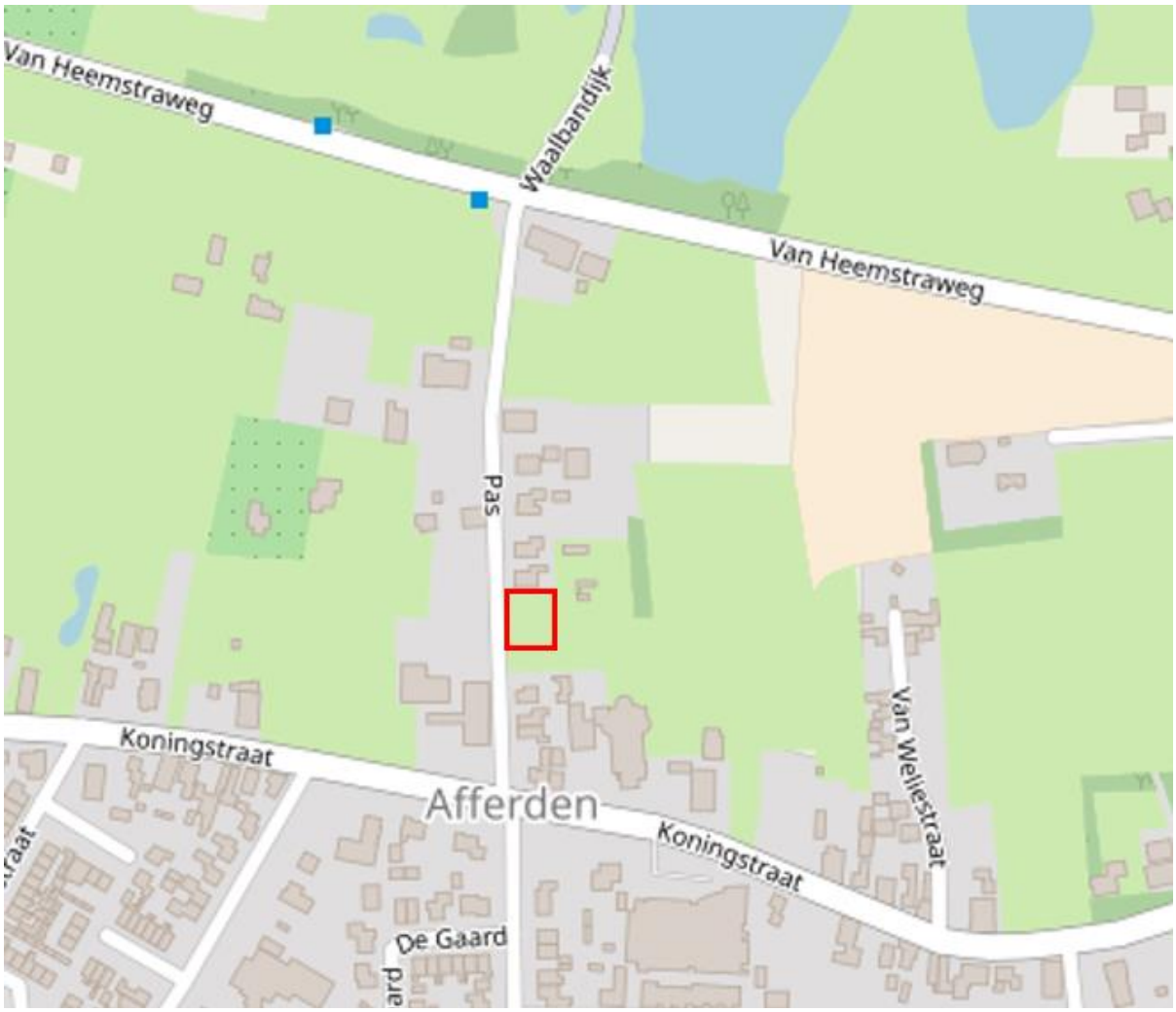
1.1 Aanleiding voor het bestemmingsplan

Initiatiefnemer is voornemens een woning te realiseren ten zuiden van de onlangs gerealiseerde woningen aan de Pas te Afferden. De gemeente Druten heeft aangegeven een positieve grondhouding te hebben ten aanzien van het plan. Gelijktijdig met het toestaan van de realisatie van de woning is de activiteit ter plaatse van de naastgelegen paardenhouderij aangepast ten behoeve van een goed woon- en leefklimaat.

De ontwikkeling past niet in het geldende bestemmingsplan 'Kom Afferden'. Omdat het initiatief wel passend is op de locatie, wordt medewerking verleend aan een herziening van het bestemmingsplan. In dit document wordt dit toegelicht en gemotiveerd waarom dat kan volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro).

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Pas in Afferden, gemeente Druten. Het plangebied betreft een agrarisch gebied direct ten zuiden van de twee onlangs gerealiseerde woningen aan de Pas, kadastraal bekend onder sectie D nummer 921. De navolgende afbeelding toont de ligging van het plangebied.

Ligging plangebied (Bron: www.openstreetmap.org)

1.3 Leeswijzer

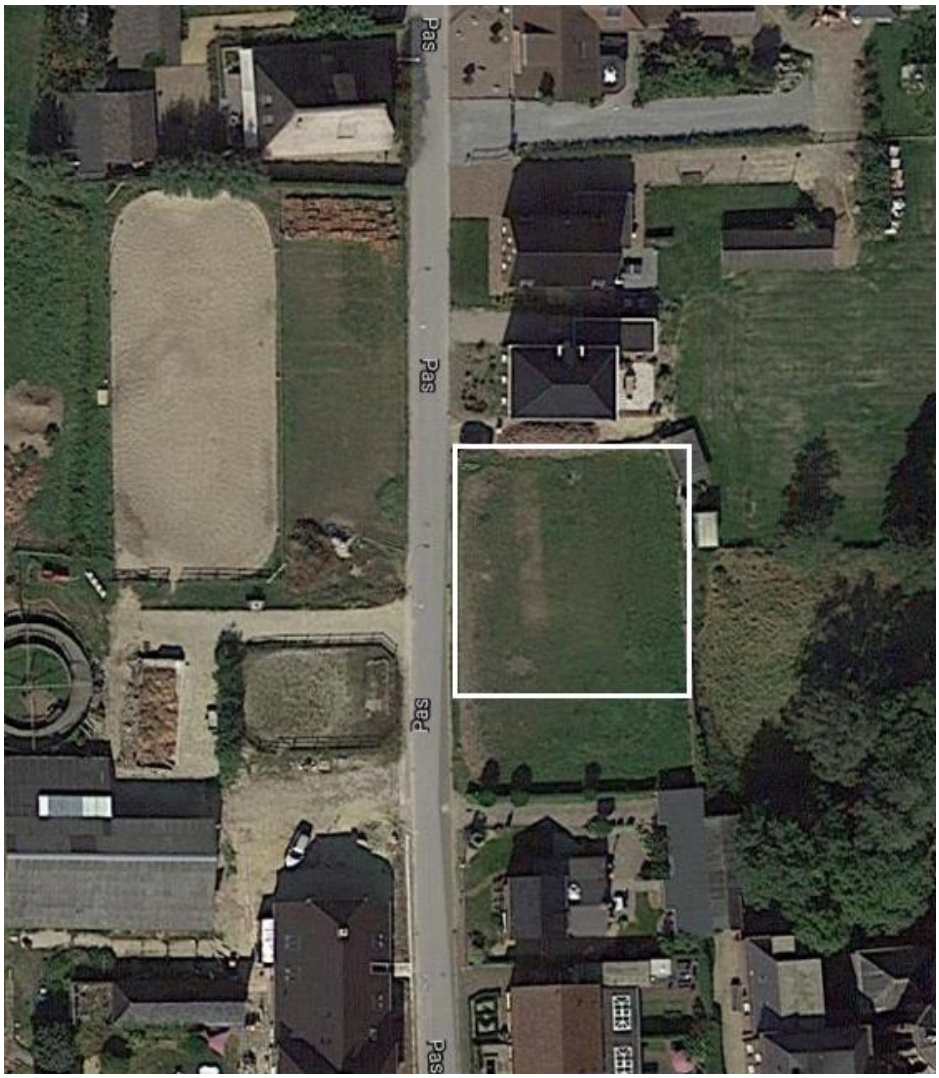
Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving van de bestaande situatie en van het plan. Daarna wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op het relevante Rijks-, provinciale-, en gemeentelijke beleid. In hoofdstuk 4 wordt de haalbaarheid van het project getoetst op grond van het geldende beleid en (milieu)wetgeving. Ook wordt ingegaan op de economische haalbaarheid van het plan. Hoofdstuk 5 geeft een toelichting op de juridische opzet van het plan. Tot slot gaat hoofdstuk 6 in op de wijze hoe burgers en andere belanghebbenden betrokken zijn bij het plan (maatschappelijke uitvoerbaarheid). Hierin zijn de uitkomsten van inspraak, vooroverleg en zienswijzen opgenomen.

Hoofdstuk 2 Het initiatief

In dit hoofdstuk wordt het initiatief beschreven. Eerst wordt ingegaan op de bestaande situatie van het plangebied en de relatie met de omgeving. Daarna wordt ingezoomd op het beoogde initiatief.

2.1 Huidige situatie

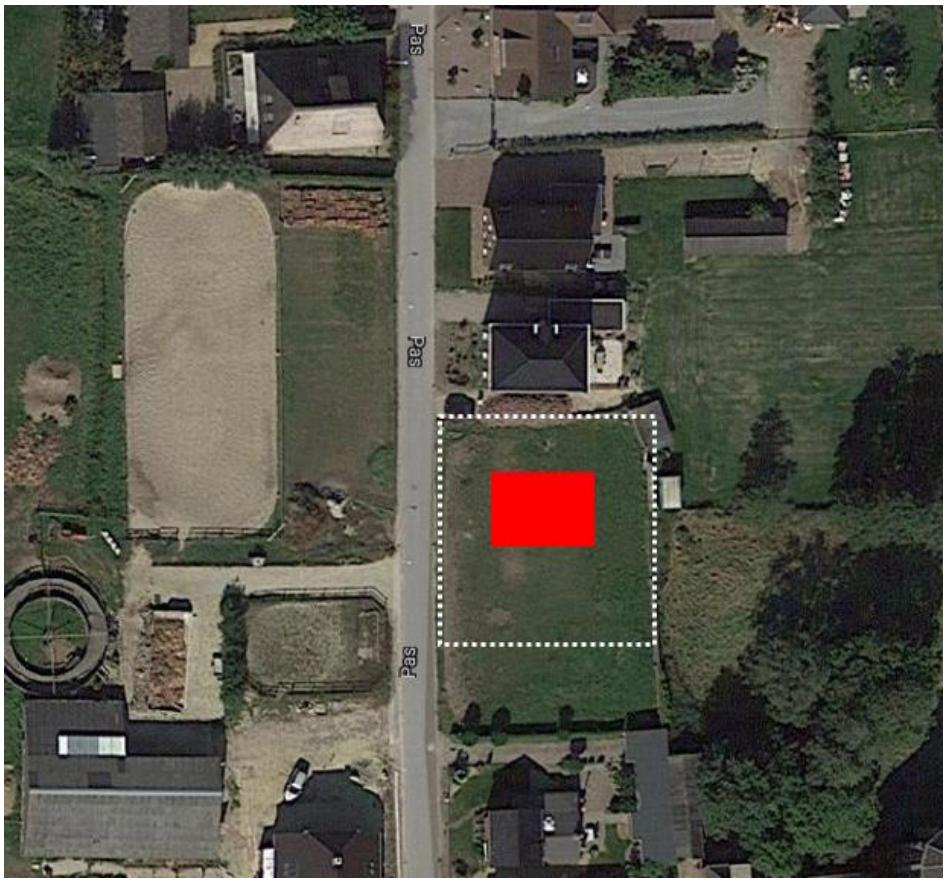
Afferden is een klein dorp dat onderdeel uitmaakt van het stedelijk gebied van de gemeente Druten. In de huidige situatie is het plangebied in gebruik als weiland, en gelegen direct ten zuiden van een recent ontwikkeld woonperceel. In het plangebied is momenteel geen bebouwing aanwezig. Het perceel wordt ontsloten door de Pas, een doodlopende lintweg die haaks is aangesloten op de zuidelijk gelegen Koningstraat. Het plangebied en de directe omgeving heeft een landelijk, kleinschalig en divers karakter. Aan de overzijde van de Pas is een paardenhouderij gelegen. Bijgevoegd is een luchtfoto van het plangebied.

Luchtfoto van het plangebied aan de Pas

2.2 Toekomstige situatie

In het plangebied wordt één woning gerealiseerd. Op navolgende afbeelding is de globale situering van de woning weergegeven.

Situering nieuwe woning (rood)

Beoogde locatie van de nieuwe woning

Met de positionering van de woning op het perceel is rekening gehouden met de geurcontour behorend bij de paardenhouderij (de oom van de initiatiefnemer is de eigenaar van deze inrichting) aan de overzijde van de Pas. Door de woning buiten de 50 meter contour te plaatsen wordt voldaan aan het toetsingsregime in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en de door de gemeente vastgestelde geurverordening. In paragraaf 4.1.4 wordt het aspect Geur nader besproken.

Voorgenomen woning sluit wat betreft uitstraling en rooilijn aan bij de reeds gerealiseerde woningen ten noorden van het plangebied. In lijn met deze woningen krijgt voorliggende initiatief eveneens een maximale goot- en bouwhoogte van respectievelijk 7 en 10 meter, en een bouwvlak van 100 m².

De woning wordt ontsloten via de Pas en krijgt een eigen erftoegangsweg. Het parkeren zal plaatsvinden op eigen terrein. In paragraaf 4.4 wordt het aspect verkeer en parkeren nader besproken.

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
Gebiedsgericht
De SVIR benoemt een aantal aspecten van nationaal ruimtelijk belang. Het betreft de bescherming van de waterveiligheid aan de kust en rond de grote rivieren, bescherming en behoud van de Waddenzee en enkele werelderfgoederen, de uitoefening van defensietaken, het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de ecologische hoofdstructuur), de elektriciteitsvoorziening, de toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet en de veiligheid rond rijksvaarwegen. Voorts betreft het enkele specifieke gebieden zoals de mainportontwikkeling van Rotterdam en Schiphol.
In het Barro heeft het Rijk voor deze onderwerpen regels opgesteld waarmee de SVIR juridisch verankerd is richting lagere overheden. Via het Besluit ruimtelijke ordening en het Besluit omgevingsrecht zijn deze regels aanvullend vastgelegd.
In de SVIR worden, naast de onderwerpen van nationaal belang, accenten geplaatst op het gebied van bestuurlijke verantwoordelijkheden. Het beleid betekent een decentralisatie van rijkstaken en bevoegdheden. Het Rijk gaat zo min mogelijk op de stoel van provincies en gemeenten zitten en lagere overheden, burgers en bedrijven krijgen, zolang het nationaal belang niet in het geding is, de ruimte om oplossingen te creëren.

Ladder duurzame verstedelijking
Een meer algemeen onderwerp uit de SVIR is 'duurzame verstedelijking'. Via de 'ladder voor duurzame verstedelijking' wordt een zorgvuldige afweging en besluitvorming geborgd bij ruimtelijke vraagstukken in stedelijk gebied. Het gebruik van deze ladder is opgenomen in het Bro (artikel 3.1.6 onder 2).
De ladder richt zich op nieuwe stedelijke ontwikkelingen. In de toelichting van een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, dient de behoefte aan die ontwikkeling te worden beschreven. Als de ontwikkeling buiten het bestaand stedelijk gebied plaatsvindt, moet bovendien gemotiveerd worden waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.
Het Bro beschrijft wat een stedelijke ontwikkeling is: "een ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen."
Onder 'bestaand stedelijk gebied' wordt het volgende verstaan: "bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, alsmede de daarbij behorende openbare of sociaal culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur."

Per 01 juli 2017 is de ladder voor duurzame verstedelijking herzien. Bij de herziening zijn onder meer de drie afzonderlijke 'treden' van de ladder losgelaten en is het begrip 'actuele regionale behoefte' gewijzigd in 'behoefte'. Nieuw is dat de laddertoets bij flexibele plannen kan worden doorgeschoven naar het moment van vaststelling van een wijzigings- of uitwerkingsplan.
Door het ministerie van Infrastructuur en Milieu is een handreiking gemaakt. Deze 'handreiking ladder voor duurzame verstedelijking' werkt verder uit hoe met de ladder omgegaan moet worden. Voor een verdere uitleg van de ladder duurzame verstedelijking wordt naar die handreiking verwezen.

Planspecifiek
Gebiedsgericht
Het plangebied ligt niet in een van de aangewezen gebieden van de SVIR en het Barro.

Ladder duurzame verstedelijking
Conform artikel 1.1.1, eerste lid onder i van het Bro wordt onder een stedelijke ontwikkeling verstaan: een 'ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen.' Uit jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State blijkt dat de ondergrens van wat als nieuwe stedelijke ontwikkeling moet worden gezien, ligt tussen de 9 en 14 nieuwe woningen afhankelijk van de omgeving waarin de ontwikkeling plaatsvindt. Met het voorliggend plan van 1 woning is er geen sprake van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Derhalve kan er van uit gegaan worden dat voldaan wordt aan de ladder voor duurzame verstedelijking.

3.2 Provinciaal beleid

Algemeen
Het provinciaal beleid is vastgelegd in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening van Gelderland. Deze zijn in 2014 vastgesteld en sindsdien een aantal keren geactualiseerd naar aanleiding van nieuwe wetgeving of nieuwe initiatieven. De Omgevingsverordening is een uitwerking van de Omgevingsvisie en stelt regels waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen.

Omgevingsvisie Gelderland
De Omgevingsvisie heeft een tweetal doelen geformuleerd, te weten:
1. Duurzame economische structuurversterking;

Een gezonde economie met een aantrekkelijk vestigingsklimaat vraagt om sterke steden en vitale dorpen met voldoende werkgelegenheid. Deze versterking van de economie gebeurt in een andere context dan een aantal jaar geleden. De komende jaren zullen minder in het teken staan van denken in termen van 'groei' en meer in termen van 'beheer en ontwikkeling van het bestaande'. Ter versterking van de kansen voor bedrijvigheid zet de provincie gericht stappen om ruimte te bieden aan initiatiefnemers en om hen te faciliteren. Dat betekent vooral:
- kansen bieden aan bestaande bedrijven,
- creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat in de stedelijke regio's,
- creëren van een goede bereikbaarheid van de stedelijke gebieden en de economische kerngebieden met fiets, openbaar vervoer en auto maar ook digitaal,
- versterken van ruimtelijke randvoorwaarden voor de sterke (top)sectoren,
- een gezonde vrijetijdseconomie,
- een adequaat beheer van de bestaande bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel in Gelderland, zowel kwalitatief als kwantitatief en een daarop aangepaste aanpak van eventuele nieuwe plannen.

2. Borgen van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving.

De realisatie van deze tweede centrale doelstelling betekent vooral:
- ontwikkelen met kwaliteit, recht doen aan de ruimtelijke, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de plek,
- zorg dragen voor een compact en hoogwaardig stelsel van onderling verbonden natuurgebieden en behoud en versterking van de kwaliteit van het landschap,
- een robuust en toekomstbestendig water- en bodemsysteem voor alle gebruiksfuncties; bij droogte, hitte en wateroverlast, een gezonde en veilige leefomgeving.

Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik
De provincie en partners gaan nieuwe ontwikkelingen bezien in samenhang met de bestaande voorraad. Als leidend principe wordt de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik gehanteerd. De juridische basis hiervoor is de ladder voor duurzame verstedelijking die het Rijk heeft vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

Omgevingsverordening Gelderland
De verordening voorziet ten opzichte van de Omgevingsvisie niet in nieuw beleid en is daarmee dus beleidsneutraal. De inzet van de verordening als juridisch instrument om de doorwerking van het provinciaal beleid af te dwingen is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen.

Planspecifiek
De provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening stellen geen specifieke eisen aan voorliggende locatie. Geconcludeerd wordt dat het initiatief uitvoerbaar is vanuit het provinciale beleid.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Structuurvisie Druten
De gemeenteraad van de gemeente Druten heeft op 16 februari 2012 de Structuurvisie Druten vastgesteld. De structuurvisie vormt voor de gemeente Druten het kader waarbinnen de gemeente, samen met anderen, ontwikkelingen initieert en projecten (van anderen) beoordeelt. Het beleid, zoals opgenomen in de structuurvisie, wordt op termijn doorvertaald naar de verschillende bestemmingsplannen.

Planspecifiek
Op de kaart van de structuurvisie is het plangebied aangewezen als 'Bestaand woongebied'. Inzet van de gemeente is woningen ten behoeve van de eigen behoefte te realiseren binnen de kernen. Daarbij wordt de voorkeur gegeven aan inbreidingslocaties en invulling van open plekken in lintbebouwing. Bij het realiseren van invulling van de woonbehoefte moet de sfeer en identiteit van de afzonderlijke kernen worden behouden. Daarnaast dient bij herontwikkeling sprake zijn van een kwaliteitsverbetering.

De nieuwe woning wordt gebouwd binnen het bestaand stedelijk gebied van de kern Afferden. Bij de inpassing en uitstraling van het initiatief wordt daarnaast aangesloten bij omliggende (woon)percelen. Geconcludeerd wordt dat het plan aansluit bij de structuurvisie van Druten.

3.3.2 Woonvisie Druten
De gemeenteraad van Druten heeft op 21 december 2016 besloten tot het vaststellen van de “Woonvisie 2016-2021 Samen werken aan beter wonen”. De visie is uitgewerkt aan de hand van vijf speerpunten:
1. Faseren, doseren en samenwerken
Vanwege de groei van het aantal huishoudens is Druten zet de gemeente in op het vergroten van de woningvoorraad. In totaal dienen er 310 woningen te worden toegevoegd in de periode 2012 t/m 2019. Hierbij wordt gestreefd naar een goede afstemming van vraag en aanbod op de woningmarkt, zowel kwantitatief als kwalitatief.
2. Invulling geven aan woonwensen
Met name door het aanbod van betaalbare eengezinskoopwoningen te vergroten wil de gemeente de mogelijkheden van jonge gezinnen vergroten. Daarnaast zet de gemeente in op het bouwen van levensloop bestendige woningen om de vergrijzing eveneens te faciliteren.
3. Betaalbaar wonen voor wie dat nodig heeft
De sociale voorraad dient met 25 woningen toe te nemen naar 1.960 woningen in 2021. Daarbij is het vooral belangrijk dat er meer doorstroming komt op de huurmarkt. Dit kan gefaciliteerd worden door een meer passend aanbod te realiseren in (dure) huursector en koopwoningen.
4. Leefbare wijken en dorpen
Vooral op het vlak van het schoon, heel en veilig houden van de buurt hebben corporaties nog mogelijkheden om hierin een bijdrage te leveren. Hiertoe verstrekt de gemeente een leefbaarheidsbudget.

5. Toekomstbestendig wonen

Toekomstbestendig wonen bestaat uit twee elementen; levensloopgeschiktheid en energiezuinigheid, d.m.v. o.a. gasloos bouwen.

Planspecifiek

De realisatie van de woning past binnen speerpunt 1, 2, 3 en 5 van de woonvisie. Daarmee wordt er voldaan aan de beleid van de gemeente en is het initiatief passend op deze locatie.

3.3.3 Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP)

Het doel van het GVVP is om aan te sluiten op de gewenste ruimtelijke en economische ontwikkeling van de gemeente. In het GVVP zijn zowel de bestaande situatie als de gevolgen van diverse toekomstige ontwikkelingen in beeld gebracht.

In het GVVP zijn de volgende uitgangspunten opgenomen:

- Bereikbaarheid is een voorwaarde voor het functioneren van de gemeente. Ontwikkelingen in mogelijk toenemende intensiteit verdienen nader onderzoek;
- Het verkeers- en vervoerbeleid ondersteunt de ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de gemeente. De ontsluiting bij nieuwe woningbouw en bedrijventerreinen moet uiteraard goed geregeld zijn;
- Het verkeers- en vervoerbeleid draagt bij aan de realisatie van een aantal projecten;
- Verbeteren van de leefbaarheid in het algemeen. Bij leefbaarheid gaat het om een veilige fysieke ruimte, maar ook om een geluidarme en schone leefruimte;
- Koesteren van de landelijke fijnmazige structuur van netwerken voor fiets, wandelen en auto. Geen grote doorgaande wegen, behalve de N322 en haar ontsluitingswegen;
- De gemeente is aantrekkelijk voor toerisme en recreatie. Dit punt benadrukken door wandel- en fietspadenstructuur en inrichting te verbeteren.

Voor alle wegen wordt een inrichting conform de wegcategorisering van Duurzaam Veilig voorgestaan. Het wegennet van de gemeente Druten is verdeeld in drie wegcategorieën: stroomwegen, gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen. Op stroomwegen staat het doorstromen van verkeer centraal. Ook de kruispunten op stroomwegen zijn zodanig ingericht dat het verkeer zo min mogelijk vertraging ondervindt van het kruispunt. De provinciale Maas en Waalweg (N322) is de enige stroomweg op het grondgebied van Druten.

Planspecifiek

Het plangebied wordt door middel van een inrit ontsloten via de Pas. In het kader van de omgevingsvergunning voor bouwen zal deze ontsluiting zijn definitieve plek krijgen op het perceel. Gezien de zeer beperkte toename aan verkeersbewegingen als gevolg van de ontwikkeling is nader onderzoek naar bereikbaarheid van het plangebied en effecten op de rest van de gemeente niet aan de orde. Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar de paragraaf 4.4 Verkeer en Parkeren.

3.3.4 Nota Parkeernormen Druten

De nota parkeernormen dient als leidraad voor de verkeerskundige toetsing van nieuwe bouwplannen en heeft als doel het totale gemeentelijke parkeerareaal in evenwicht te houden en de bereikbaarheid en leefbaarheid binnen de gemeente te waarborgen. In de Nota Parkeernormen zijn voor verschillende functies parkeereisen opgenomen. Uitgangspunt is dat benodigde parkeerplaatsen op eigen terrein worden gerealiseerd. Indien dat niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend waarbij per ontbrekende parkeerplaats een bijdrage in het parkeerfonds is verschuldigd.

Planspecifiek
In paragraaf 4.4 is opgenomen dat er in voorliggend initiatief wordt voldaan aan de parkeernormen opgenomen in de Nota Parkeernormen van de gemeente Druten. Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar de paragraaf 4.4 Verkeer en Parkeren.

3.3.5 Welstandsnota

Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning wordt een initiatief beoordeeld of het betreffende bouwwerk niet in strijd is met 'redelijke eisen van welstand'. Om de inhoudelijke kennis aan juridisch houdbare criteria en efficiënte procedures te koppelen is door de raad van de gemeente Druten de Welstandsnota vastgesteld. Voor de inwoners en initiatiefnemers voor nieuwe bouwwerken binnen de gemeente Druten biedt de nota meer inzicht in de toetsing door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en meer zekerheid vooraf over de haalbaarheid van bouwplannen.

Planspecifiek
Voorliggend plan betreft de bestemmingswijziging ten behoeve van het omzetten van de agrarische bestemming naar de woonbestemming. Een gedetailleerd bouwplan is in deze fase nog niet aan de orde. Bij de aanvraag omgevingsvergunning zal voorliggend initiatief worden getoetst aan de Welstandsnota. In die fase treedt de initiatiefnemer in overleg met de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit om te komen tot een voor een ieder gewenste ruimtelijke invulling van de planlocatie.

3.3.6 Geldend bestemmingsplan

Het plangebied ligt in het planologische regime van het bestemmingsplan 'Kom Afferden'. Dit bestemmingsplan is op 16 februari 2012 vastgesteld door de raad van de gemeente Druten. De volgende afbeelding toont een uitsnede van de verbeelding van het geldende bestemmingsplan.

Uitsnede verbeelding geldend bestemmingsplan

In het geldende bestemmingsplan heeft het plangebied de bestemming 'Agrarisch'. Daarnaast heeft het perceel de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1'. Het realiseren van een woning is niet toegestaan binnen de bestemming 'Agrarisch'. Om het voorgenomen initiatief mogelijk te maken is voorliggende herziening van het bestemmingsplan opgesteld.

Hoofdstuk 4 Uitvoerbaarheid

De uitvoerbaarheid van een bestemmingsplan moet als gevolg van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) aangetoond worden (artikel 3.1.6 van het Bro). Daaronder valt zowel de onderzoeksverplichting naar verschillende ruimtelijk relevante aspecten (geluid, bodem, etc.) als ook de economische uitvoerbaarheid van het plan.

4.1 Milieu

4.1.1 Bodem

Op grond van de Wet Bodembescherming (Wbb) moet aangetoond worden dat de kwaliteit van de bodem en het grondwater in het plangebied in overeenstemming zijn met het beoogde gebruik. De bodemkwaliteit kan namelijk van invloed zijn op de beoogde functie van het plangebied. Bij een functiewijziging zal in veel gevallen een specifiek bodemonderzoek moeten worden uitgevoerd.

Planspecifiek

De gronden waarop de nieuwe bebouwing gesitueerd zal zijn, zijn momenteel in gebruik als agrarisch. Dit gebruik zal in de toekomstige situatie wijzigen naar een strenger bodemgebruik. Bodemonderzoek is derhalve noodzakelijk om te verantwoorden dat de bodem geschikt is voor de bestemming 'Wonen'. Hiervoor is door Verhoeven Milieu een verkennend bodemonderzoek en asbestonderzoek uitgevoerd. Hieronder zijn de conclusies overgenomen, het volledige onderzoek is opgenomen als bijlage 1 opgenomen.

Conclusie verkennend bodemonderzoek

Voor de algemene bodemkwaliteit werd de hypothese gesteld van een verdachte locatie met betrekking tot het voorkomen van bodemverontreiniging. Op het oorspronkelijke maaiveld (klei) is in de loop der jaren een zandlaag gecreeerd met puinbijmengingen. Ten behoeve van het aantonen van de algemene NEN-kwaliteit zijn in het onderzoek zowel de zandlagen met bodemvreemde bijmengingen als de oorspronkelijke kleilagen geanalyseerd en een extra NEN-pakket ingezet. Op basis van de onderzoeksresultaten kan de gestelde hypothese worden verworpen, aangezien in de grond en in het grondwater maximaal licht verhoogde gehalten zijn aangetroffen. In zowel de zandlagen als oorspronkelijke kleilagen zijn geen noemenswaardige verontreinigingen aangetroffen voor de NEN-parameters. De verdachte hypothese voor het teeltlaagonderzoek wordt eveneens verworpen, aangezien in de (oorspronkelijke) teeltlaag geen verhoogde gehalten voor de geanalyseerde OCB zijn aangetoond.

De aangetoonde verontreinigingen betreffen overschrijdingen van de streef- op achtergrondwaarden. Aangezien de (gestandaardiseerde) meetwaarden de index van 0,5 niet overschrijden zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

Conclusie verkennend onderzoek naar asbest

Voor wat betreft asbest is eveneens de hypothese gesteld van een verdachte locatie. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt de gestelde hypothese verworpen. Zowel zintuiglijk als analytisch is geen asbest aangetoond in zowel de zandlagen als de diepere kleilagen, ook in de meest verdachte zandlaag met sterke bijmengingen is geen asbest aangetroffen. Ondanks dat de herkomst van de zandlagen niet bekend is, zijn hierin geen ernstige verontreinigingen aangetroffen.

Algehele conclusie en aanbevelingen
Middels de voorliggende onderzoeken is de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem (inclusief asbest) ter plaatse van de onderzoekslocatie gelegen aan de Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden (Gld.) in voldoende mate vastgesteld. Vanuit milieuhygiënisch oogpunt bestaan geen bezwaren tegen de geplande functiewijziging naar bodem.

4.1.2 Lucht

De mate van blootstelling aan luchtverontreiniging speelt een rol in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Met betrekking tot 'luchtkwaliteit' zijn twee aspecten van belang. Ten eerste of de luchtkwaliteit ter plaatse de nieuwe functie toelaat (de gevoeligheid van de bestemming) en ten tweede wat de bijdrage is van het plan aan die luchtkwaliteit.

Luchtkwaliteit ter plaatse
In de Wet milieubeheer zijn normen opgenomen voor de concentraties van een aantal stoffen in de buitenlucht ter bescherming van de mens. De twee belangrijkste stoffen zijn PM_{10} (fijnstof) en NO_2 (stikstofdioxide). Voor beide stoffen bedraagt de grenswaarde 40 µg/m^3.

Bijdrage aan luchtkwaliteit
In de Wet milieubeheer zijn de belangrijkste bepalingen over luchtkwaliteitseisen opgenomen. De Wet maakt een onderscheid tussen 'kleine' en 'grote' projecten. Kleine projecten dragen 'niet in betekenende mate' (NIBM) bij aan verslechtering van de luchtkwaliteit. Een paar honderd grote projecten dragen juist wel 'in betekenende mate' bij aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Het gaat hierbij vooral om bedrijventerreinen en infrastructuur (wegen).

Wat het begrip 'in betekenende mate' precies inhoudt, staat in de algemene maatregel van bestuur "Niet in betekenende mate bijdragen" (Besluit NIBM). Op hoofdlijnen komt het erop neer dat 'grote' projecten die jaarlijks meer dan 3 procent bijdragen aan de jaargemiddelde norm voor fijn stof en stikstofdioxide (1,2 microgram per m^3) een 'betekenend' negatief effect hebben op de luchtkwaliteit. 'Kleine' projecten die minder dan 3 procent bijdragen, kunnen doorgaan zonder toetsing. Dat betekent bijvoorbeeld dat lokale overheden een toevoeging van minder dan 1.500 huizen niet hoeven te toetsen aan de normen voor luchtkwaliteit, omdat een dergelijk project per definitie niet boven de 3%-norm komt.

Gevoelige bestemmingen
Met het Besluit gevoelige bestemmingen wordt de vestiging van zogeheten 'gevoelige bestemmingen' in de nabijheid van provinciale- en rijkswegen beperkt. Het Besluit is gericht op bescherming van mensen met een verhoogde gevoeligheid voor fijn stof (PM_{10}) en stikstofdioxide (NO_2), in het bijzonder kinderen, ouderen en zieken. Indien een project betrekking heeft op een gevoelige bestemming en geheel of gedeeltelijk is gelegen binnen een afstand van 300 meter van een rijksweg of 50 meter van een provinciale weg (gemeten vanaf de rand van de weg) mag het totaal aantal mensen dat hoort bij een gevoelige bestemming niet toenemen als overschrijding van de grenswaarden voor PM_{10} of NO_2 dreigt/plaatsvindt. De volgende gebouwen met de bijbehorende terreinen zijn aangemerkt als gevoelige bestemming:

- scholen;
- kinderdagverblijven;
- verzorgings-, verpleeg- en bejaardentehuizen.

Het gaat hierbij niet om bestemmingen in de meest enge zin van het woord, maar om alle vergelijkbare functies, ongeacht de exacte aanduiding ervan in bestemmingsplannen en andere besluiten.

Planspecifiek

Luchtkwaliteit ter plaatse van het initiatief

Vanuit een goede ruimtelijke ordening is de huidige luchtkwaliteit ter plaatse getoetst met behulp van de NSL Monitoringstool (www.nsl-monitoring.nl). Door de metingen ter plaatse te toetsen aan de grenswaarden is gekeken of er sprake is van een goed woon- en leefklimaat. Uit metingen van het rekenpunt 15576683 (aan de Maas- en Waalweg ter hoogte van plangebied) zijn de volgende concentraties naar voren gekomen:

	NO2 (stikstofdioxide)	PM10 (Fijn stof)
Gemeten totale concentratie jaargemiddelde 2015 (µg/m^3)	19,5 µg/m^3	7,2 µg/m^3
Grenswaarde concentratie (µg/m3)	40 µg/m^3	40 µg/m^3

De gemeten concentraties stikstofdioxide en fijn stof liggen ruim onder de gestelde grenswaarden. Met betrekking tot de luchtkwaliteit zijn geen belemmeringen voor onderhavig initiatief.

De WHO en GGD hanteren advieswaarden voor fijn stof (PM10) van 20 microgram per kuub, wat lager ligt dan de wettelijke grenswaarden. Aan deze waarden wordt voldaan waardoor er sprake is van acceptabele concentraties en een goed woon- een leefklimaat.

Bijdrage initiatief

Onderhavig initiatief betreft het realiseren van één woning. Ten aanzien van de bijdrage aan luchtkwaliteit is het initiatief van geringe omvang ten opzichte van de benoemde grenswaarde (3%). Op basis van de te verwachten toename aan verkeersbewegingen (zie 4.4) ten gevolge van het project is te concluderen dat dit project 'niet in betekende mate' bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Een nadere toetsing ten aanzien van het aspect luchtkwaliteit kan daarom achterwege blijven.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect luchtkwaliteit.

4.1.3 Geluid

De mate waarin het geluid het woonmilieu mag belasten, is geregeld in de Wet geluidhinder (Wgh). De kern van de wet is dat geluidsgevoelige objecten worden beschermd tegen geluidhinder uit de omgeving. In de Wgh worden de volgende objecten beschermd:

- woningen;
- geluidgevoelige gebouwen, zoals scholen, ziekenhuizen, verzorgings- en verpleeghuizen, psychiatrische instellingen en kinderdagverblijven;
- geluidsgevoelige terreinen (woonwagenstandplaatsen en bestemde ligplaatsen voor woonschepen).

Het beschermen van deze geluidsgevoelige objecten gebeurt aan de hand van vastgestelde zoneringen. Binnen deze zones bepaalt het bevoegd gezag de te hanteren grenswaarden. Er geldt een voorkeursgrenswaarde en een bovengrens (hoger mag niet). De Wgh gaat verder onder meer ook in op geluidwerende voorzieningen, geluidbelastingkaarten en actieplannen. De belangrijkste bronnen van geluidhinder die bij een ruimtelijke ontwikkeling aan de orde kunnen zijn betreffen: industrielawaai, wegverkeerslawaai en spoorweglawaai.

Planspecifiek

Voor voorliggend document is het van belang te kijken naar de mogelijke gevolgen van wegverkeerslawaai. De woning is geprojecteerd aan de Pas binnen de bebouwde kom van Afferden. De planlocatie ligt buiten de zone van de noordelijke gelegen Van Heemstraweg (rond dergelijke zones dient binnen 200 meter van deze weg

onderzoek te worden gedaan naar de invloed van wegverkeerlawaai) waarmee deze weg geen invloed heeft op het plan. De Pas en de zuidelijk gelegen Koningstraat zijn geen gezoneerde wegen, dit betreffen 30 km/h wegen. De afstand tot de Koningweg is zodanig groot en is afgeschermd door middel van tussenliggende bebouwing dat er wat betreft het aspect geluid geen problemen zijn te verwachten. Dit geldt eveneens voor De Pas, dit betreft een rustige, doodlopende weg met een dermate smal profiel dat wegverkeerlawaai geen belemmering vormt voor de voorgenomen ontwikkeling.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect geluid.

4.1.4 Geur

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt het toetsingskader voor milieuvergunningen als het gaat om geurhinder van veehouderijen met landbouwhuisdieren. De Wgv maakt onderscheid in dieren met en dieren zonder een vastgestelde geuremissiefactor. Voor de eerste soort wordt de geurbelasting bij geurgevoelige objecten berekend, voor de tweede gelden minimumafstanden tot dergelijke objecten (ook wel bekend onder de term 'vaste afstandsdieren'). De Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv) bepaald in bijlage 1 voor welke dieren geuremissies zijn vastgelegd. Als het (beoogde) veehouderijbedrijf niet in deze regeling wordt genoemd betreft het vaste afstandsdieren.

Op grond van artikel 3 lid 1 van de Wgv gelden de volgende normen ten behoeve van vergunningverlening voor dieren met een geuremissiefactor:

geurgevoelig object gelegen in:	maximaal toegestane geurbelasting (odour units per m^3 lucht)
concentratiegebied binnen bebouwde kom	3,0 ouE/m^3
concentratiegebied buiten bebouwde kom	14,0 ouE/m3
niet-concentratiegebied binnen bebouwde kom	2,0 ouE/m^3
niet-concentratiegebied buiten bebouwde kom	8,0 ouE/m^3

Als het geen bedrijf is waar een geuremissiefactor voor is vastgelegd gelden de volgende eisen:

- binnen de bebouwde kom geldt een afstand van 100 meter;
- buiten de bebouwde kom geldt een afstand van 50 meter.

Tot slot geldt voor zowel dieren met als voor dieren zonder geuremissiefactoren altijd een minimumafstand tussen de buitenzijde van een dierenverblijf en de buitenzijde van een geurgevoelig object. Dit betreft 50 respectievelijk 25 meter voor hetzij binnen danwel buiten de bebouwde kom.

De Wet geurhinder en veehouderij kent een omgekeerde werking. Dat wil zeggen dat ook bij plannen die woningbouwlocaties mogelijk maken wordt getoetst aan de normen van de Wet geurhinder en veehouderij. Bij ruimtelijke ordeningsplannen moet worden beoordeeld of sprake is van een goed woon- en verblijfklimaat.

Geurverordening Druten

De gemeenteraad van Druten heeft een geurverordening vastgesteld, de ‘Verordening geurhinder en veehouderij Druten 2009’. Op grond van deze de geurverordening bedraagt voor andere diercategorieën (waarvan geen geuremissie per dier is vastgesteld) de afstand tussen een veehouderij en een geurgevoelig object:

- Binnen de bebouwde kom ten minste 50 meter;
- Buiten de bebouwde kom ten minste 25 meter;

Planspecifiek
Naast de planlocatie ligt een kleinschalige paardenfokkerij, tegelijkertijd met deze ontwikkeling is een gewijzigde melding activiteitenbesluit ingediend waarin de afstand van de stallen tot de voorgenomen woning en dieraantallen wordt aangepast. Op basis van deze aangepast melding is een nieuwe berekening van de geurhinder uitgevoerd. Deze geurberekening met onderbouwing voor de uitgangspunten is als bijlage 2 toegevoegd aan de toelichting. Uit de geurberekening blijkt dat de nieuwe woning voldoet aan de norm van 2,0 ouE/m^3 en de minimale afstand van 50 meter tussen het emissiepunt van de veehouderij en de nieuwe woning.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect geur.

4.1.5 Milieuzonering
Milieuzonering is het aanbrengen van een ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies. Doel is om bij het opstellen van een ruimtelijk plan een goed en veilig leefklimaat te waarborgen, maar tegelijkertijd ook aan bedrijven voldoende milieuruimte te bieden voor het uitoefenen van hun activiteiten.

De mate waarin bedrijven invloed hebben op hun omgeving is afhankelijk van de aard van de bedrijvigheid en de afstand tot een gevoelige bestemming. Milieugevoelige bestemmingen zijn gebouwen en terreinen die naar hun aard bestemd zijn voor het verblijf van personen gedurende de dag of nacht of een gedeelte daarvan (bijvoorbeeld woningen). Daarnaast kunnen ook landelijke gebieden en/of andere landschappen belangrijk zijn bij een zonering tot andere, minder gevoelige, functies zoals bedrijven.

Milieuzonering heeft betrekking op aspecten met een ruimtelijke dimensie, zoals geluid, geur, gevaar en stof. De mate van belasting, en daarmee de gewenste aan te houden afstand, kan per aspect en per bedrijfstype en verschillen. In de publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is een lijst opgenomen met daarin de minimale richtafstanden tussen een gevoelige bestemming en bedrijven. Van deze richtafstanden kan worden afgeweken, mits wordt onderbouwd waarom de feitelijke milieuhinder als minder belastend wordt gezien.

Het belang van milieuzonering wordt steeds groter aangezien functiemenging steeds vaker voorkomt. Hierbij is het motto: 'scheiden waar het moet, mengen waar het kan'.

Planspecifiek
In de omgeving van het plangebied zijn een aantal bedrijven gelegen die van belang kunnen zijn voor de ontwikkeling van de locatie. Het gaat hier om de volgende bedrijven:
- grondverzet- en sierbestratingbedrijf aan de Pas 3a;
- paardenhouderij aan de Koningstraat 51.
- opleidings- en meditatiecentrum aan de Koningstraat

Gezien de gemengde omgeving kan in dit geval een stap lager dan die van een rustige woonwijk gehanteerd worden.

Grondverzet- en sierbestratingsbedrijf
Het grondverzet- en sierbestratingsbedrijf aan de Pas 3a is een aannemingsbedrijf met werkplaats, groter dan 1000 m2, waarmee het een 3.1 categoriebedrijf betreft (SBI-2008 code 41.2 volgens de VNG-brochure). Voor een categorie 3.1 bedrijf is de minimale gewenste afstand 30 meter (in gemengd gebied). Het bedrijf is gelegen op circa 57 meter van het plangebied. Het plangebied is derhalve niet gelegen binnen de hindercirkel van het bedrijf.

Paardenhouderij
Voor een paardenhouderij is het milieuaspect geur dominant (SBI-2008 nr. 0143.1, milieucategorie 3.1). In voorgaande paragraaf 4.1.4 Geur is uiteengezet dat met de verplaatsing van de stal (het emissiepunt) op het perceel Koningsstraat 51 wordt voldaan aan de richtafstand behorend bij de paardenhouderij. Voor wat betreft de overige aspecten resteert een minimale afstand van 30 meter (categorie 2). Deze bedrijfsactiviteiten vinden op voldoende afstand (> 10 meter) plaats gezien het een gemengd gebied betreft.

Opleidings- en meditatiecentrum
Het betreft hier een boeddhistische organisatie die in de voormalige kerk haar opleidingsactiviteiten uitvoert en ruimte biedt voor meditatie en bezinning. Een dergelijke functie is niet omschreven binnen bedrijven en milieuzonering. Maar komt overeen met die van een kerkgebouw of buurtcentrum. De minimale gewenste afstand bedraagt 10 meter. De feitelijke afstand is 25 meter.

Geconcludeerd wordt dat het initiatief uitvoerbaar is ten aanzien van het aspect Bedrijven en milieuzonering.

4.1.6 Externe veiligheid
Het beleid voor externe veiligheid is gericht op het beperken en beheersen van risico's voor de omgeving die ontstaan door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen. Hierbij gaat het om risicovolle inrichtingen, transportroutes voor het vervoer van gevaarlijke stoffen en buisleidingen.

De verplichting om in een ruimtelijk plan in te gaan op deze risico's komt voort uit het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen' (Bevi), het 'Besluit externe veiligheid transportroutes' (Bevt) en het 'Besluit externe veiligheid buisleidingen' (Bevb). Daarnaast zijn in het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Vuurwerkbesluit veiligheidsafstanden genoemd die moeten worden aangehouden rond stationaire risicobronnen, niet zijnde een Bevi-inrichting.
De wetgeving richt zich op het beschermen van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. Kwetsbaar zijn onder meer woningen, onderwijs- en gezondheidsinstellingen, en kinderopvang- en dagverblijven, en grote kantoorgebouwen (>1500 m²). Beperkt kwetsbaar zijn kleinere kantoren en winkels, horeca, parkeerterreinen en bedrijfsgebouwen waarin geen grote aantallen personen aanwezig zijn.

Binnen het beoordelingskader voor externe veiligheid staan twee kernbegrippen centraal: het plaatsgebonden risico (PR) van 10^{-6} per jaar en het groepsrisico (GR). Het plaatsgebonden risicobeleid bestaat uit harde afstandscontouren tussen risicobron en (beperkt) kwetsbaar object. Het wordt uitgedrukt in een contour van 10^{-6} per jaar (de kans dat per jaar 1 persoon overlijdt door een ongeluk met een gevaarlijke stof mag niet groter zijn dan 1 op een miljoen). Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. Bij de berekening van het groepsrisico spelen mee de aard en hoeveelheid van de gevaarlijke stoffen en het aantal potentiële slachtoffers.

Voor de beoordeling van een ruimtelijk plan moet worden vastgesteld of het plangebied is gelegen binnen de PR en/of de invloedsgebieden van het GR. Binnen de 10^{-6}-contour is het realiseren van kwetsbare objecten niet toegestaan.

Voor inrichtingen geldt dat verantwoording van het groepsrisico verplicht is wanneer binnen het invloedsgebied van een risicobron nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten worden toegelaten. Voor transportassen (weg, spoor en water) geldt dat de verantwoording van het groepsrisico verplicht is wanneer sprake is van toename van het aantal personen (en daarmee een toename van het groepsrisico) of overschrijding van de oriëntatiewaarde.

Planspecifiek
Via de website risicokaart.nl kan voor de locatie worden vastgesteld of er in de directe omgeving inrichtingen, buisleidingen en / of belangrijke transportroutes aanwezig zijn die in het kader van de externe veiligheid van belang zijn. Bijgevoegd een screenshot van die website.

Uitsnede risicokaart, plangebied aangegeven met blauw

Uit raadpleging van de risicokaart volgt dat er in de directe omgeving van het plangebied geen risicovolle inrichtingen aanwezig zijn. Daarnaast is er ook geen sprake van het vervoer van gevaarlijke stoffen in de omgeving van het plangebied. Het aspect externe veiligheid vormt derhalve geen belemmering voor de voorgenomen ontwikkeling.

4.2 Water

Water is een belangrijk thema in de ruimtelijke ordening. Door verstandig om te gaan met het water kan verdroging en wateroverlast voorkomen worden en de kwaliteit van het water hoog gehouden worden.
Op Rijksniveau en Europees niveau zijn de laatste jaren veel plannen en wetten gemaakt met betrekking tot water. De belangrijkste hiervan zijn het Waterbeleid voor de 21e eeuw, de Waterwet en het Nationaal Waterplan.

Waterbeleid voor de 21e eeuw
De Commissie Waterbeheer 21e eeuw heeft advies uitgebracht over het toekomstige waterbeleid in Nederland. De adviezen van de commissie staan in het rapport 'Anders omgaan met water, Waterbeleid voor de 21ste eeuw' (WB21). De kern van het rapport WB21 is dat water de ruimte moet krijgen, voordat het die ruimte zelf neemt. In het Waterbeleid voor de 21e eeuw worden twee principes (drietrapsstrategieën) voor duurzaam waterbeheer geïntroduceerd:

- vasthouden, bergen en afvoeren: dit houdt in dat water zoveel mogelijk bovenstrooms wordt vastgehouden in de bodem en in het oppervlaktewater. Indien nodig wordt overtollig water tijdelijk geborgen in bergingsgebieden en pas als vasthouden en bergen niet meer mogelijk is wordt het water afgevoerd.

- schoonhouden, scheiden en zuiveren: hier gaat het erom dat het water zoveel mogelijk schoon wordt gehouden. Vervolgens worden schoon en vuil water zoveel mogelijk gescheiden en als laatste komt het zuiveren van verontreinigd water aan bod.

Waterwet
De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater, grondwater en hemelwater en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan kabinetsdoelstellingen zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten. Een belangrijk gevolg van de Waterwet is dat de aloude vergunningstelsels uit de voorheen afzonderlijke waterbeheerwetten zijn gebundeld. Dit resulteert in één vergunning, de watervergunning.

Nationaal Waterplan
Op basis van de Waterwet is het Nationaal Waterplan vastgesteld door het kabinet. Dit Nationaal Waterplan geeft de hoofdlijnen, principes en richting van het nationale waterbeleid in de planperiode 2016-2021, met een vooruitblik richting 2050. Het Nationaal Waterplan richt zich op bescherming tegen overstromingen, beschikbaarheid van voldoende en schoon water en de diverse vormen van gebruik van water. Het geeft maatregelen die in de periode 2016-2021 genomen moeten worden om Nederland ook voor toekomstige generaties veilig en leefbaar te houden en de kansen die water biedt te benutten.

Watertoets
De 'watertoets' is een instrument dat waterhuishoudkundige belangen expliciet en op evenwichtige wijze laat meewegen bij het opstellen van ruimtelijke plannen en besluiten. Het is geen technische toets, maar een proces waarbij de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan en de waterbeheerder met elkaar in gesprek gaan voorafgaand aan de vaststelling van het plan. De watertoets bestaat uit twee onderdelen:
- de verplichting aan initiatiefnemers van ruimtelijke plannen om de waterbeheerder vroegtijdig in de planvorming te betrekken, en
- de verplichting aan initiatiefnemers van ruimtelijke plannen om in hun plan verantwoording af te leggen over de manier waarop omgegaan is met de inbreng van de waterbeheerder. Dit laatste gebeurt doorgaans in de waterparagraaf bij het betreffende plan.

Planspecifiek
Beleid Waterschap Rivierenland
Met ingang van 27 november 2015 is het Waterbeheerprogramma 2016-2021 'Koers houden, kansen benutten' bepalend voor het waterbeleid. Dit plan gaat over het waterbeheer in het hele rivierengebied en het omvat alle watertaken van het waterschap: waterkeringen, waterkwantiteit, waterkwaliteit, wegen en waterketen.
Daarnaast beschikt het Waterschap Rivierenland over een verordening: de Keur voor waterkeringen en wateren. Hierin staan de geboden en verboden die betrekking hebben op watergangen en waterkeringen. Voor het uitvoeren van werkzaamheden kan een vergunning nodig zijn. De werkzaamheden in of nabij de watergangen en waterkeringen worden getoetst aan de beleidsregels.

Het Waterschap Rivierenland hanteert de beleidsregel 'Nieuwe lozingen vanaf verhard oppervlak'. Deze heeft als doel de versnelde afvoer van hemelwater als gevolg van de uitbreiding van het verhard oppervlak te beperkten tot de maatgevende afvoer van het landelijk gebied. Een uitbreiding van het verhard oppervlak moet vanuit waterhuishoudkundig opzicht dus waterbalans-neutraal plaatsvinden.

Om te voorkomen dat individuele bewoners voor kleine voorzieningen zoals serres, tuinschuurtjes, enkele woning, etc., moeten compenseren geldt er een eenmalige vrijstelling van de compensatieplicht van 500 m² voor stedelijk gebied en 1.500 m² voor landelijk gebied. Deze vrijstelling geldt alleen voor particulieren.

Er moet voldoende berging zijn bij extremere omstandigheden. Voor ontwikkeling met een toename van verhard oppervlak tot 5.000 m² kan een standaardberekening worden toegepast, waarbij wordt uitgegaan van een maatgevende bui die eenmaal in de 10 jaar voorkomt. Vuistregel daarbij is dat 436 m³ waterberging per hectare verhard oppervlak nodig is.

Uit deze vuistregel volgt de volgende berekening:
Benodigde compensatie = Toename verhard opp (in m²) * 0,0436

Gemeentelijk beleid
verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 (vGRP)
Het vGRP heeft tot doel de volksgezondheid en het milieu te beschermen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten:

- Voorkomen van verontreiniging van bodem, grond- en oppervlaktewater;
- Voorkomen van letsel en schade door wateroverlast.

In het vGRP is opgenomen wat de gemeente wil bereiken op het gebied van afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater, wat ze er voor gaat doen en wat dit kost. Het vGRP is de leidraad voor beleid en handelen bij:

- het inspelen op klimaatverandering;
- het vergroten van het waterbewustzijn van de samenleving;
- het anticiperen op de Omgevingswet.

Met de vaststelling van het vGRP op 1 maart 2018 is de voorloper Waterplan Druten afgesloten.

Watertoets en geohydrologische quickscan
Voor dit plan is de digitale watertoets ingevuld. Hieruit blijkt dat er geen (beschermingszones van) beschermde waterkeringen/watergangen in het plangebied liggen. Op basis van de digitale procedure blijkt dat het plan geen groot effect heeft op water (geen groot waterbelang) en dat kan worden volstaan met een standaard wateradvies van het waterschap. Daarnaast is een geohydrologische quickscan uitgevoerd, zie voor beide documenten bijlage 3. Op basis van de watertoets en de quickscan wordt het volgende geconcludeerd voor het plangebied:

Afvalwater:
In de Pas is een gemengd rioolstelsel gelegen. Als gevolg van de ontwikkeling zal het aanbod van vuilwater op het riool wijzigen. Het vuilwater zal in de toekomstige situatie worden aangesloten op het bestaande rioleringsstelsel in de Pas. Hiertoe wordt door de initiatiefnemer een aanvraag ingediend bij de gemeente. Gezien de beperkte toename van het aanbod van vuilwater als gevolg van de realisatie van het initiatief zijn er geen belemmeringen te verwachten en is het initiatief uitvoerbaar.

Hemelwater:
De bovengrond bestaat voornamelijk uit kleiig, uiterst fijn matig humeus zand. De ondergrond bestaat tot 2,4 m -mv uit zwak tot sterk zandige klei. Op basis van de resultaten uit het waterdoorlatendheidsonderzoek wordt de bodem binnen planlocatie, mede op basis van de textuur, niet geschikt geacht voor de infiltratie van hemelwater. Geadviseerd wordt om voor een bergende voorziening te kiezen aangezien infiltratie slecht tot niet mogelijk zal zijn.

Vanuit het gemeentelijk waterbeleid dient hemelwater te worden geborgd op eigen terrein. Om te bepalen of en hoeveel hemelwaterberging er gerealiseerd dient te worden, is het nodig om de toename van het verhard oppervlak te bepalen. Het plangebied betreft een (voormalig) agrarisch terrein. In de huidige situatie is in het

plangebied, met een oppervlakte van circa 785 m², nagenoeg geen verhard oppervlak aanwezig.

In de toekomstige situatie is het verharde oppervlakte als volgt opgebouwd:
- Verhard oppervlakte bebouwing = totaal oppervlakte bouwvlak = 170 m².
- Bijgebouwen en verharding op onbebouwde gronden (inrit, parkeerplaatsen, terrassen) = 615 m² x 30% = 185 m².

In totaal is er in de toekomstige situatie een verhard oppervlak van circa 355 m² aanwezig. De totale toename van het verhard oppervlak komt hiermee op 355 m². De benodigde compensatie is als volgt: 355 (in m²) * 0,0436 = 15,48 m³.

Om de wateropgave in te vullen is ervoor gekozen om het hemelwater op eigen terrein af te voeren. Dit zal gebeuren door een combinatie van een aantal bergingsvoorzieningen. Voorzieningen die hiervoor gebruikt zullen worden zijn het regenwater (deels) opvangen en hergebruiken in regenton, schutting (Rainwinner) of regenwaterbuffertank (ACO EasyGarden) en het toepassen van infiltratiekratten. Aangezien er voldoende mogelijkheden zijn om op eigen terrein in de benodigde (tijdelijke) waterberging te voorzien, wordt het plan uitvoerbaar geacht. De concrete uitwerking van de waterberging wordt opgenomen bij de definitieve aanvraag van de omgevingsvergunning.

Grondwater:
Uit de quickscan blijkt dat het grondwater van het eerste watervoerend pakket in zuid tot zuidwestelijke richting stroomt. Op basis van een interpolatie van grondwatergegevens uit de omgeving alsmede de grondwaterstromingsrichting, wordt voor de projectlocatie vooralsnog uitgegaan van een Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GHG) van circa 5,75 m +NAP. Hiermee zou de GHG zich op ± 1,55 m -mv bevinden. Een woonbestemming kan worden toegekend als de GHG niet hoger komt te staan dan 0,70 m onder maaiveld en 1,00 m onder toekomstig vloerpeil (ontwateringsdiepte). Geconcludeerd wordt dat hier aan wordt voldaan.

Oppervlaktewater:
Op basis van de leggerkaart van waterschap Rivierenland is in het plangebied en in de directe omgeving van de planlocatie geen oppervlaktewater gelegen. Er zijn daarmee geen belemmeringen voor het toekennen van de woonbestemming op het perceel.

Kwaliteit:
Bij nieuwbouw wordt geadviseerd de emissies vanuit bouwmaterialen richting het oppervlaktewater zoveel mogelijk te beperken in verband met de waterkwaliteit en zoveel mogelijk gebruik te maken van producten die voorzien zijn van een keurmerk. Daarnaast dient het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen zoveel mogelijk beperkt te worden en wordt geadviseerd bij voorkeur gebruik te maken van alternatieven hierin.

Conclusie
Geconcludeerd wordt dat het voorliggende bestemmingsplan uitvoerbaar is op het gebied van water.

4.3 Ecologie

Bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met de natuurwaarden ter plaatse. De Wet natuurbescherming beschermt natuurgebieden, inheemse soorten en het bosopstanden in Nederland.

Gebiedsbescherming
In de Wet natuurbescherming worden de zogenoemde Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Volgens deze Europese richtlijnen moeten lidstaten specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) beschermen om de biodiversiteit te behouden. Natura 2000-gebieden kennen een zogenaamde 'externe werking'. Dit betekent dat ontwikkelingen die buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden gelegen zijn, ook getoetst moeten worden of er significant negatieve effecten optreden op het betreffende gebied.

Soortenbescherming
Een hoofdstuk in de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van de in het wild voorkomende inheemse planten en dieren: de soortenbescherming. De wet richt zich vooral op het in stand houden van populaties van soorten die bescherming behoeven. In de wet zijn algemene en specifieke verboden vastgelegd ten aanzien van beschermde dier- en plantensoorten. Bekeken moet worden in hoeverre ruimtelijke plannen negatieve gevolgen hebben op beschermde dier- en plantensoorten en of er compenserende of mitigerende maatregelen genomen moeten worden. De wet geeft de mogelijkheid aan provincies om voor een bepaald aantal soorten via een verordening een algemene vrijstelling op bepaalde verbodsbepalingen te geven. Daarnaast geldt voor iedereen in Nederland altijd, dus ook los van het voorliggende beoogde ruimtelijke project, dat de zorgplicht nageleefd moet worden bij het verrichten van werkzaamheden. Voor menige soort geldt dat indien deze zorgplicht nagekomen wordt een bepaald beoogd project uitvoerbaar is.

Planspecifiek
Gebiedsbescherming
De ontwikkeling betreft de toevoeging van één woning binnen het bestaand stedelijk gebied. De planlocatie maakt daarbij geen deel uit van een beschermd gebied en/of locatie betreffende: Natura 2000, Beschermd natuurmonument, Wetland, Nationaal Park of Gelders Natuurnetwerk. De locatie is gelegen op een afstand van 210 meter tot het Gelders Natuurnetwerk en de Groene ontwikkelingszone, en op een afstand van 425 meter tot het dichtsbijzijnde Natura2000-gebied Rijntakken. Gelet op de aard van de voorgenomen ontwikkeling, afstand tot beschermd gebied kan een effect op Natura2000-gebieden worden uitgesloten.

Soortenbescherming
Het plangebied betreft op dit moment een intensief begraasd weiland omringd door woningen en bedrijvigheid. Er verdwijnen geen bomen, oppervlaktewater of andere groenvoorzieningen. Effecten om aanwezige beschermde soorten worden niet verwachten.

Het voorliggend bestemmingsplan is daarmee op het gebied van ecologie uitvoerbaar.

4.4 Verkeer en parkeren

Onderdeel van goede ruimtelijke ordening is het effect van een beoogd nieuw project op de verkeersstructuur en de parkeerbehoefte.

Ontsluiting/bereikbaarheid
Het plangebied zal worden ontsloten worden via de Pas. De verwachting is dat er niet of nauwelijks sprake zal zijn van extra verkeer als gevolg van de bouw van één woning. Verkeersmaatregelen worden dan ook niet nodig geacht. De realisatie van de woning op deze locatie zal niet leiden tot onaanvaardbare verkeershinder. Bij de aanvraag omgevingsvergunning voor de woning zal de inrit tot het perceel worden meegenomen in de aanvraag en wordt gerealiseerd op kosten van de initiatiefnemer. Voor de inrit zal door de initiatiefnemer een inritvergunning worden aangevraagd bij de gemeente.

Parkeren
In de Nota Parkeernormen zijn parkeernormen opgenomen die gehanteerd worden in de gemeente Druten. Bij nieuwbouw van een woning in de categorie 'duur' hanteert de gemeente een parkeernorm van 2,0 parkeerplaats per woning. Het parkeren wordt op eigen terrein opgelost in de hoedanigheid van twee parkeerplaatsen naast elkaar en is voorwaardelijk in dit bestemmingsplan verplicht.

4.5 Cultuurhistorie en archeologie

In elk bestemmingsplan moet een beschrijving worden opgenomen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden wordt omgegaan. Denk aan aanwezige monumenten, historische gebieden, kenmerkende (straat)beelden en landschapselementen. Bij het maken van plannen kan ook (weer) rekening gehouden worden met al deze elementen die er vroeger wel waren maar nu niet meer. Een bijzonder onderdeel van cultuurhistorie is archeologie.

De Erfgoedwet heeft de Monumentenwet 1988 vervangen als het gaat om gebouwde monumenten en archeologie. Daarnaast gaat de Erfgoedwet ook over roerend erfgoed. Onderdelen van de Monumentenwet die de fysieke leefomgeving betreffen, zoals vergunningen, gaan naar de Omgevingswet die in 2019 van kracht wordt.

Cultuurhistorie
Het belang van cultuurhistorie is wettelijk vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening. Het Besluit geeft aan dat “een beschrijving van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden” in het bestemmingsplan opgenomen moet worden. Het voornaamste doel hiervan is om het cultuurhistorische karakter van Nederland op gebiedsniveau te behouden en te versterken.

Archeologie
De bescherming van archeologische waarden bij ruimtelijke ontwikkelingen is geregeld in de Erfgoedwet. De essentie van de wettelijke bescherming is dat archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem bewaard blijven. Bij ruimtelijke plannen geldt de verplichting om rekening te houden met bekende en te verwachten archeologische waarden. Indien ingrepen gepaard gaan met een verstoring van de bodem, kan het nodig zijn om nader onderzoek te doen, zodat - waar nodig - de archeologische waarden veiliggesteld kunnen worden en/of het plan aangepast kan worden. De verantwoordelijkheid voor het beoordelen of archeologische waarden goed beschermd worden ligt bij de gemeente als bevoegd gezag. Op basis van artikel 5.10 van de Erfgoedwet zijn mogelijke (toevals)vondsten bij het verrichten van werkzaamheden in de bodem altijd beschermd. Er geldt een meldingsplicht bij het vinden van (mogelijke) waardevolle zaken.

Planspecifiek
Cultuurhistorie
De gemeenteraad van de gemeente Druten heeft op 16 december 2015 de Beleidsnota cultuurhistorie met bijbehorende beleid -en waarderingskaart vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het plangebied zich bevindt in een gebied met een hoge cultuurhistorische waardering (historische dorpskern). Deze waardering is geborgd in het op 29 juni 2017 vastgestelde bestemmingsplan "2e periodieke herziening stedelijk gebied" met dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied'. Deze dubbelbestemming met bijbehorende regels zijn meegenomen in voorliggende planherziening "Pas ongenummerd".

Gelet op de situering van de nieuwe woning wordt de historische dorpskern en -wegen en aanwezige historische bebouwingsstructuur niet wezenlijk veranderd. Geconcludeerd wordt dat het initiatief geen onevenredige afbreuk doet aan de cultuurhistorische waarde van het betreffende gebied. Daarnaast bevindt zich in de directe omgeving van het plangebied de Sint Victorkerk (gemeentelijk monument) met bijbehorende pastorie (rijksmonument). De voorgenomen ontwikkeling vindt plaats op enige afstand van deze monumenten en het zicht en beleving wordt niet aangetast.

Archeologie
Bij de realisatie van de woning worden sloop- en bouwwerkzaamheden binnen het plangebied uitgevoerd. Het is daarom van belang te kijken naar de archeologische waarden binnen het plangebied. Op basis van de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart ligt de locatie van de voorgenomen woning in een gebied met een 'hoge archeologische verwachting', en is aangemerkt met de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie 1". Ter plaatse geldt een onderzoeksplicht voor bodemingrepen met een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 50 cm. In dit kader is een verkennend archeologisch onderzoek uitgevoerd, zie bijlage 4.

Op basis van het archeologisch bureau- en het veldonderzoek bestaat geen aanleiding te veronderstellen dat zich hier waardevolle archeologische (nederzetting-)resten in de bodem bevinden. In het kader van de voorgenomen nieuwbouw zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk. Wel geldt als er tijdens de graafwerkzaamheden toch zaken aan het licht komen, deze op grond van de Erfgoedwet artikel 5.10 bij de gemeente dienen te worden gemeld.

4.6 Economische uitvoerbaarheid

Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan dient, op grond van artikel 3.1.6 lid 1, sub f van het Bro, onderzoek plaats te vinden naar de (economische) uitvoerbaarheid van het plan. In principe dient bij vaststelling van een ruimtelijk besluit tevens een exploitatieplan vastgesteld te worden om verhaal van plankosten zeker te stellen. Op basis van 'afdeling 6.4 grondexploitatie', artikel 6.12, lid 2 van de Wro kan de gemeenteraad bij het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan echter besluiten geen exploitatieplan vast te stellen indien:

- het verhaal van kosten van de grondexploitatie over de in het plan of besluit begrepen gronden anderszins verzekerd is;
- het bepalen van een tijdvak of fasering als bedoeld in artikel 6.13, eerste lid, onder c, 4°, onderscheidenlijk 5°, niet noodzakelijk is;
- het stellen van eisen, regels, of een uitwerking van regels als bedoeld in artikel 6.13, tweede lid, onderscheidenlijk b, c of d, niet noodzakelijk is.

Planspecifiek
De ontwikkelingskosten komen geheel voor rekening van de initiatiefnemer. Hiertoe zal de gemeente voorafgaand aan de planologische procedure met de initiatiefnemer een exploitatieovereenkomst afsluiten. Voor de realisatie van het plan hoeft de gemeente geen investering te doen. De kosten die door de gemeente gemaakt worden voor het voeren van de planologische procedure zijn verrekend in de leges. Eventuele extra gemeentelijke kosten worden gedekt door de exploitatieovereenkomst.
Tevens zal een overeenkomst betreffende planschade worden afgesloten. Deze kosten komen eveneens geheel voor rekening van de initiatiefnemer. Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd kan worden dat het plan economisch uitvoerbaar is.

Hoofdstuk 5 Juridische planbeschrijving

5.1 Algemeen

Het bestemmingsplan is opgezet volgens de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen standaardvorm van de Standaard Vergelijkbare Bestemmingplannen 2012 (SVBP 2012).
Het bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, planregels en een toelichting. De verbeelding en de planregels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast. Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld.
De toelichting heeft geen rechtskracht, maar is wel een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan dit plan ten grondslag liggen. De toelichting is van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing.
Daarnaast maken ook eventuele bijlagen onlosmakelijk onderdeel uit van het bestemmingsplan.

Verbeelding
De verbeelding is een digitale kaart, waarop bestemmingen en aanduidingen zijn weergegeven. Aanduidingen worden gebruikt om bepaalde zaken specifieker te regelen, bijvoorbeeld in de vorm van gebiedsaanduidingen, bouwaanduidingen, bouwvlakken, functieaanduidingen etc.
Voor de analoge verbeelding is gebruik gemaakt van een digitale ondergrond (Grootschalige Basiskaart en/of kadastrale kaart). Daar waar een verschil is tussen de digitale en de analoge verbeelding, is de digitale versie leidend.

Regels
De planregels zijn standaard onderverdeeld in vier hoofdstukken.
- Hoofdstuk I : Inleidende regels, deze bevatten de begrippen en wijze van meten;
- Hoofdstuk II: Bestemmingsregels, dit zijn de verschillende bestemmingen op alfabetische volgorde. De regels bevatten een bestemmingsomschrijving en regels voor het bouwen en het gebruik.
- Hoofdstuk III: Algemene regels, dit zijn regels die gelden voor alle bestemmingen. Dit zijn onder meer (mogelijke) flexibiliteitsbepalingen in de vorm van wijzigings- en afwijkingsbevoegdheden.
- Hoofdstuk IV: Overgangs- en slotbepalingen.

5.2 Wijze van bestemmen

Voorliggend (ontwerp)bestemmingsplan bevat de volgende bestemmingen:

- *Artikel 2: Tuin*

De gronden binnen de bestemming 'Tuin' zijn bestemd voor de aanleg en gebruik van tuinen, erven en verhardingen, parkeervoorzieningen, watergangen, en water en waterhuishoudkundige voorzieningen. Erkers mogen uitsluitend ten behoeve van aangrenzende hoofdgebouwen worden gebouwd, en er mag uitsluitend voor een bijgebouw of inpandige garage geparkeerd worden.

- *Artikel 3: Wonen*

Binnen de bestemming 'Wonen' is wonen toegestaan. Tevens mogen er vrije beroepen worden uitgeoefend. Het is daarnaast toegestaan om op de gronden met deze bestemming tuinen, erven en verhardingen aan te leggen. Ook zijn watergangen, water en waterhuishoudkundige voorzieningen toegestaan en mogen er parkeervoorzieningen worden aangelegd. Hoofdgebouwen mogen uitsluitend worden gebouwd binnen het bouwvlak, met een goot- en bouwhoogte van respectievelijk 7 en 10 meter.

- *Artikel 4: Waarde - Archeologie - 1*

De zogenoemde dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1' is toegekend aan terreinen met een hoge archeologische verwachting. Voor deze locaties geldt een onderzoeksplicht voor bodemingrepen met een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 50 cm.

- *Artikel 5: Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied*

De dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied' is toegekend aan terreinen met een zeer hoge of hoge cultuurlandschappelijke waardering ten behoeve van de instandhouding, herstel en versterking van deze waarden. Ter plaatse van deze gronden is het verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning bouwwerken op te richten of werkzaamheden uit te voeren aan de aanwezige bodem, begroeiing, wegen en paden.

Met dit hoofdstuk is voldaan aan artikel 3.1.3 van het Bro.

Hoofdstuk 6 Procedure

6.1 Algemeen

Bij de voorbereiding van een (voor)ontwerp bestemmingsplan dient overleg te worden gevoerd als bedoeld in artikel 3.1.1 Bro. Dit is het vooroverleg, waarin het conceptplan wordt voorgelegd aan het waterschap en aan die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. Voor wat kleinere plannen kan, in overleg, afgezien worden van dit overleg.
Op basis van artikel 3.1.6 Bro dient verslag te worden gedaan van de wijze waarop burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het bestemmingsplan zijn betrokken. Dit is de inspraak. Van (formele) inspraak kan, zeker bij wat kleinere plannen, worden afgezien. De gemeentelijke inspraakverordening is daarbij ook van belang.
Een ontwerpbestemmingsplan dient conform afdeling 3.4 Awb gedurende 6 weken ter inzage gelegd te worden. Hierbij is er de mogelijkheid voor een ieder om zienswijzen in te dienen op het plan. Na vaststelling door de Raad wordt het vaststellingsbesluit bekend gemaakt. Het bestemmingsplan ligt na bekendmaking 6 weken ter inzage. Gedurende deze termijn is er de mogelijkheid voor belanghebbenden beroep in te dienen bij de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State. Het bestemmingsplan treedt vervolgens daags na afloop van de tervisielegging in werking als er geen beroep is ingesteld. Is er wel beroep ingesteld dan treedt het bestemmingsplan ook in werking, tenzij naast het indienen van een beroepschrift ook om een voorlopige voorziening is gevraagd. De schorsing van de inwerkingtreding eindigt indien de voorlopige voorziening wordt afgewezen. De procedure eindigt met het besluit van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

6.2 Verslag vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro

In deze paragraaf, of in een separate bijlage, worden te zijner tijd de resultaten van het vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro opgenomen.

6.3 Verslag inspraak ex artikel 3.1.6 Bro

In deze paragraaf, of in een separate bijlage, worden te zijner tijd de resultaten van de inspraak ex artikel 3.1.6 Bro opgenomen.

6.4 Verslag zienswijzen

In deze paragraaf, of in een separate bijlage, worden te zijner tijd de zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan en de gemeentelijke reactie hierop opgenomen.

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Verkennend bodemonderzoek

Bijlage 2 Geurberekening

Bijlage 3 Geohydrologische quickscan

Bijlage 4 Verkennend archeologisch onderzoek

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

plan:
het bestemmingsplan Pas ongenummerd met identificatienummer NL.IMRO.0225.BPaffPasong-1802 van de gemeente Druten.

bestemmingsplan:
de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij horende bijlagen.

aanduiding:
een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

aanduidingsgrens:
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

achtererfgebied:
erf achter de lijn die het hoofdgebouw doorkruist op 1 m achter de voorkant en van daaruit evenwijdig loopt met het aangrenzend openbaar toegankelijk gebied, zonder het hoofdgebouw opnieuw te doorkruisen of in het erf achter het hoofdgebouw te komen.

achtergevellijn:
de lijn waarin de achtergevel van het hoofdgebouw is gelegen, alsmede het verlengde daarvan.

afhankelijke woonruimte:
een bijgebouw dat qua ligging een ruimtelijke eenheid vormt met de woning en waarin een gedeelte van de huishouding uit een oogpunt van mantelzorg gehuisvest is.

ander-werk:
een werk, geen bouwwerk zijnde, of een werkzaamheid.

archeologische onderzoek:
diverse vormen van onderzoek naar de archeologische waarden binnen een plangebied, uitgevoerd volgens de geldende versie van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

archeologische waarde:
de waarde die een gebied bezit op grond van de aldaar aanwezige archeologische resten.

bebouwing:
één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

bebouwingsgebied:
achtererfgebied alsmede de grond onder het hoofdgebouw, uitgezonderd de grond onder het oorspronkelijk hoofdgebouw.

bebouwingsgrens:
de grens van een bestemmingsvlak.

bebouwingspercentage:
een in de regels aangegeven percentage, dat de grootte aangeeft van het deel van het bouwperceel dan wel bouwvlak, dat ten hoogste mag worden bebouwd.

bedrijfsmatige activiteiten:
het bedrijfsmatig verlenen van diensten c.q. het uitoefenen van ambachtelijke bedrijvigheid geheel of overwegend door middel van handwerk en waarvan de omvang van de activiteiten zodanig is, dat de activiteiten in een woning en de daarbij behorende bijgebouwen met behoud van de woonfunctie kunnen worden uitgeoefend.

bedrijfswoning:
een woning in of bij een gebouw of op een terrein, slechts bedoeld voor (het huishouden van) een persoon, wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein, noodzakelijk is.

beroepsmatige activiteiten:
een beroep of het beroepsmatig verlenen van diensten (niet zijnde vrije beroepen), waarvan de omvang van de activiteiten in een woning en de daarbij behorende bijgebouwen met behoud van de woonfunctie kunnen worden uitgeoefend.

besloten prostitutie:
een besloten inrichting waarin prostitutie wordt uitgeoefend of de uitoefening ervan wordt aangeboden (o.a. erotische massagesalons, seksclubs, privé-huizen, thuisprostitutie en escortbedrijf)

bestaande situatie:
a. t.a.v. bebouwing: bebouwing, zoals aanwezig op het tijdstip van de ter-inzage-legging van het ontwerp van het bestemmingsplan, dan wel mag worden gebouwd krachtens een voor dat tijdstip aangevraagde omgevingsvergunning;
b. t.a.v. gebruik: het gebruik van grond en opstallen, zoals aanwezig op het tijdstip waarop het bestemmingsplan rechtskracht heeft verkregen.

bestemmingsgrens:
de grens van een bestemmingsvlak.

bestemmingsvlak:
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

bijbehorend bouwwerk:
een met het hoofdgebouw verbonden of daarvan vrijstaand gebouw, dat door zijn ligging, constructie of afmeting ondergeschikt is aan het hoofdgebouw, met dien verstande dat ook via een doorbraak op de eerste verdieping sprake mag zijn van een verbinding met het hoofdgebouw.

bouwen:
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats.

bouwgrens:
de grens van een bouwvlak.

bouwlaag:
een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door, op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd met inbegrip van de begane grond en met uitzondering van een onderbouw of kap.

bouwperceel:
een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

bouwperceelgrens:
de grens van een bouwperceel.

bouwvlak:
een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

bouwwerk:
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct of indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

dakkapel:
een uitspringend gedeelte op een hellend dak waarin een raamkozijn is opgenomen en die voorzien is van zijwanden.

deskundige:
een door het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen onafhankelijke deskundige of commissie van deskundigen inzake een bepaalde vakdiscipline.

detailhandel:
het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ter verkoop, verkopen en/of leveren van goederen aan diegenen die die goederen kopen voor gebruik en/of verbruik of aanwending anders dan in uitoefening van bedrijfs- of beroepsactiviteiten.

dienstverlening:
economische en maatschappelijke diensten aan derden, waaronder zijn begrepen kapperszaken, schoonheidsinstituten, fotostudio's en naar aard daarmee gelijk te stellen bedrijven en inrichtingen, evenwel met uitzondering van een garagebedrijf en prostitutie.

eerste bouwlaag:
de onderste bouwlaag, waarvan de vloer boven maaiveld is gelegen.

erf:
al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, en, voor zover een bestemmingsplan of een beheersverordening van toepassing is, deze die inrichting niet verbieden.

erker:
een uitbouw van de woning bestemd als verblijfseenheid.

escortbedrijf:
een natuurlijk persoon, groep van personen of rechtspersonen, die bedrijfsmatig of in de omvang alsof zij bedrijfsmatig was, aanbiedt om prostitutie te verrichten, die op een andere plaats dan in de bedrijfsruimte worden uitgeoefend (onder andere escort-service en bemiddelingsbureaus).

garagebedrijf:
een bedrijf dat uitsluitend of in hoofdzaak is bestemd voor verkoop, onderhoud en reparatie van motorvoertuigen alsmede voor de verkoop van motorvoertuigonderdelen en bijbehorende artikelen, met uitzondering van een verkooppunt voor motorbrandstoffen.

gebouw:
elk bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten, ruimte vormt.

hoofdgebouw:
gebouw, of gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer gebouwen op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is.

horeca:
het bedrijfsmatig voor gebruik ter plaatse vertrekken van dranken en van in dezelfde onderneming bereide maaltijden en andere etenswaren al dan niet in combinatie met het exploiteren van zaalaccommodatie en het bedrijfsmatig verstrekken van overnachtingsmogelijkheden. Het exploiteren van een snackbar wordt eveneens onder een horecabedrijf begrepen. Het exploiteren van een prostitutiebedrijf wordt niet onder horeca begrepen.

horeca categorie 1:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op het bedrijfsmatig verstrekken van al dan niet ter plaatse bereide etenswaren ten behoeve van consumptie ter plaatse, alsmede het daaraan ondergeschikt verstrekken van alcoholhoudende en niet-alcoholhoudende dranken, al dan niet in combinatie met het verstrekken van nachtverblijf en/of van zaalverhuur, zoals een (hotel-) restaurant, pannenkoekhuis, eetcafé en pizzeria, uitgezonderd een maaltijdafhaalcentrum.

horeca categorie 2:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op het bedrijfsmatig verstrekken van ter plaatse bereide snacks, ijs en kleine maaltijden voor consumptie zowel ter plaatse als elders, met daaraan ondergeschikt het verstrekken van dranken, zoals een snackbar, cafetaria, lunchroom en ijssalon.

horeca categorie 3:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op zaalverhuur of het bedrijfsmatig verstrekken van overwegend alcoholische dranken voor consumptie ter plaatse, al dan niet in combinatie met kleine etenswaren, zoals een café.

horeca categorie 4:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op het bedrijfsmatig bieden van gelegenheid tot dansen dan wel tot het uitoefenen van een kans- en behendigheidsspel al dan niet in combinatie met het verstrekken van alcoholhoudende en niet-alcoholhoudende dranken, zoals een dancing of discotheek.

huisvesting in verband met mantelzorg:
huisvesting in of bij een woning van één huishouden van maximaal twee personen, van wie ten minste één persoon mantelzorg verleent aan of ontvangt van een bewoner van de woning.

kantoor:
een ruimte welke door aard en indeling kennelijk is bestemd om uitsluitend of in hoofdzaak dienstig te zijn tot het verrichten van administratieve, medische en/of ontwerptechnische arbeid.

kap:
een gesloten bovenbeëindiging van een bouwwerk.

kunstwerk:
civieltechnisch bouwwerk.

luifel:
een bouwwerk, geen gebouw zijnde, dat een overdekte ruimte vormt zonder dan wel met ten hoogste één wand.

kwetsbaar object:
een object waarvoor ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde voor het risico c.q. een risicoafstand tot een risicovolle inrichting is bepaald, die in acht genomen moet worden.

mantelzorg:
langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt;

nadere eis:
een nadere eis als bedoeld in artikel 3.6 lid 1 sub d van de Wet ruimtelijke ordening.

ondergronds bouwen:
een zelfstandig voor mensen toegankelijk bouwwerk waarvan de bovenkant nergens hoger ligt dan 0,25 meter boven het aansluitende maaiveld ter plaatse van de hoofdtoegang.

openlijke prostitutie:
het openlijk, op of vanaf openbaar gebied zichtbaar, door houding, woord, gebaar of op andere wijze passanten te bewegen om tegen een vergoeding seksuele of erotische handelingen ter verrichten, hen daartoe uit te nodigen of aan te lokken (o.a. raam- en straatprostitutie).

overkapping:
een bouwwerk, al dan niet aangebouwd aan een gebouw of een ander bouwwerk, bestaande uit een gesloten bovenbeëindiging en ten hoogste drie al dan niet tot de overkapping behorende scheidingsconstructies.

peil:
a. voor gebouwen, waarvan de hoofdtoegang onmiddellijk aan de weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. in andere gevallen: de gemiddelde hoogte van het aansluitende, afgewerkte maaiveld.

prostitutiebedrijf:
een persoon, een groep van personen of een rechtspersoon, die bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, zich via openlijke of besloten prostitutie beschikbaar stelt of aanbiedt om tegen een vergoeding seksuele of erotische handelingen te verrichten.

risicovolle inrichting:
een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen een grenswaarde, richtwaarde voor het risico c.q. risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten.

stedenbouwkundige kwaliteit:
de aan een gebied toe te kennen waarde in verband met stedenbouwkundige elementen, zoals de aanwezige en/of geprojecteerde infrastructuur, waaronder groenelementen, ligging, maatvoering, functie en karakter van bouwwerken in dat gebied.

theetuin/terras:
het bij woningen bedrijfsmatig verstrekken van niet-alcoholische dranken en aan de bedrijfsactiviteiten of toeristische omgeving gerelateerde consumpties/versnaperingen voor gebruik ter plaatse en in samenhang met kleinschalige dagrecreatie, met dien verstande dat reguliere horeca, hieronder inbegrepen exploitatie van een zaalaccommodatie, uitdrukkelijk niet is toegestaan.

voorerfgebied:
erf dat geen onderdeel is van het achtererfgebied.

voorgevellijn:
de lijn waarin de voorgevel van het hoofdgebouw is gelegen, alsmede het verlengde daarvan.

voorgevelrooilijn:
voorgevelrooilijn als bedoeld in het bestemmingsplan, de beheersverordening dan wel de gemeentelijke bouwverordening.

vrij beroep:
het uitoefenen van een beroep of het beroepsmatig verlenen van diensten waaronder wordt begrepen tand- en dierenarts, fysiotherapeut, advocaat, accountant, notaris en makelaar door de gebruiker van de woning. Het exploiteren van een prostitutiebedrijf wordt niet onder een vrij beroep begrepen.

waterhuishoudkundige voorzieningen:
voorzieningen die nodig zijn ten behoeve van een goede wateraanvoer, waterafvoer, waterberging en waterkwaliteit., waaronder duikers, stuwen, gemalen, inlaten en voorzieningen ten behoeve van berging en infiltratie van hemelwater.

woning:
een (gedeelte van een) gebouw dat dient voor de huisvesting van een huishouden.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 afstand tot de zijdelingse perceelsgrens:
Tussen de zijdelingse grenzen van een bouwperceel voorkomend (hoofd-)gebouw, waar die afstand het kortst is.

2.2 breedte, diepte c.q. lengte van een bouwwerk:
tussen de buitenwerkse hoofdgevelvlakken en/of de harten van gemeenschappelijke scheidingsmuren.

2.3 dakhelling:
langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

2.4 goothoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.5 inhoud van een bouwwerk:
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.6 bouwhoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.7 oppervlakte van een bouwwerk:
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.8 vloeroppervlakte van een gebouw
de som van alle tot het gebouw behorende binnenruimten, gemeten op vloerniveau tussen de begrensde opgaande scheidingsconstructie van de afzonderlijke daartoe behorende ruimte(n), inclusief onderbouw en zolderruimte. De oppervlakte van een trapgat, een liftschacht en een toegankelijke leidingschacht moet op elke bouwlaag tot de vloeroppervlakte van een gebouw worden gerekend.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Tuin

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Tuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. tuinen, erven en verhardingen;
b. parkeervoorzieningen;
c. watergangen;
d. water en waterhuishoudkundige voorzieningen

3.2 Bouwregels

3.2.1 Gebouwen

Op deze gronden mogen uitsluitend erkers ten behoeve van aangrenzende hoofdgebouwen worden gebouwd, waarbij de volgende bepalingen gelden:

a. Voor het bouwen van erkers aan de voorgevel gelden de volgende bepalingen:
    1. De breedte van een erker mag niet meer bedragen dan 50% van de breedte van de voorgevel van het hoofdgebouw.
    2. De bouwhoogte mag niet meer bedragen dan de hoogte van de eerste bouwlaag van het bijbehorende hoofdgebouw plus 0,25 m.
    3. De diepte van de uitbreiding mag niet meer bedragen dan 25% van de diepte van de voortuin tot een maximum van 1 m.
b. Voor het bouwen van erkers aan de zijgevel gelden de volgende bepalingen:
    1. De breedte van een erker mag niet meer bedragen dan 40% van de breedte van de zijgevel van het hoofdgebouw.
    2. De bouwhoogte mag niet meer bedragen dan de hoogte van de eerste bouwlaag van het bijbehorende hoofdgebouw plus 0,25 m.
    3. De diepte van de uitbreiding mag niet meer bedragen dan 25% van de diepte van de zijtuin met een maximum van 1,25 m.

3.2.2 Bouwwerken geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. De bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag niet meer bedragen dan 1 m.
b. De bouwhoogte van overige bouwwerken mag niet meer bedragen dan 4 m.

3.3 Specifieke gebruiksregels

Parkeren is toegestaan onder de volgende voorwaarde:

a. Er mag uitsluitend voor een bijgebouw of inpandige garage geparkeerd worden, mits de afstand van het bijgebouw of de inpandige garage tot de voorste perceelsgrens niet minder bedraagt dan 5 m.

Artikel 4 Wonen

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wonen;
b. internetwinkel, uitsluitend in categorie 1 van de bedrijfsactiviteiten genoemd in bijlage 1;
c. vrije beroepen;
d. tuinen, erven en verhardingen;
e. parkeervoorzieningen;
f. watergangen;
g. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;

4.2 Bouwregels

4.2.1 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. Hoofdgebouwen mogen uitsluitend binnen het bouwvlak worden gebouwd.
b. De voorgevel moet worden gesitueerd in de voorgevelrooilijn.
c. De goothoogte mag niet meer bedragen dan ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte' is aangegeven.
d. De bouwhoogte mag niet meer bedragen dan ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte' is aangegeven.
e. De afstand tot de zijdelingse perceelsgrenzen voor vrijstaande woningen mag aan beide zijden niet minder bedragen dan 2,5 m;
f. Dakterrassen zijn toegestaan, met dien verstande dat de ter plaatse van de aanduiding 'maximale goot- en bouwhoogte' aangegeven hoogtes niet mogen worden overschreden, waarbij een dakterras als volledige bouwlaag wordt beschouwd.

4.2.2 Bijgebouwen

Voor het bouwen van bijgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. Bijgebouwen mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd.
b. Bijgebouwen dienen op een afstand van ten minste 1,5 m achter de voorgevellijn van het hoofdgebouw te worden gebouwd.
c. De afstand tot de zijdelingse perceelsgrens mag niet minder bedragen dan 1 m, tenzij het bijgebouw in de zijdelingse perceelsgrens wordt gebouwd.
d. De gezamenlijke oppervlakte van bijgebouwen, voor zover gesitueerd buiten het bouwvlak, en binnen het bouwvlak op gronden waar ingevolge deze regels geen hoofdgebouw mag worden opgericht, mag niet meer bedragen dan 70 m².
e. In afwijking van het bepaalde onder d mag de gezamenlijke oppervlakte aan bijgebouwen, voor zover gesitueerd buiten het bouwvlak, en binnen het bouwvlak op gronden waar ingevolge deze regels geen hoofdgebouw mag worden opgericht, indien de oppervlakte van het bouwperceel meer bedraagt dan 1.000 m² niet meer bedragen dan 100 m².
f. Indien de bestaande gezamenlijke oppervlakte als bedoeld onder d en e meer bedraagt dan respectievelijk 70 m² of 100 m², dan wordt bij afbraak van bestaande vrijstaande bijgebouwen de toegestane oppervlakte verhoogd met 50% van het oppervlak van de te slopen vrijstaande bijgebouwen, tot een oppervlakte van maximaal 150 m².
g. Buiten het bouwvlak dient ten minste 30 m² onbebouwd te blijven. Indien de oppervlakte van het bouwperceel meer bedraagt dan 1.000 m² dient ten minste 50 m² onbebouwd te blijven.
h. De goothoogte mag niet meer bedragen dan 3,2 m.

i. De goothoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan de bouwhoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw vermeerderd met 0,25 m.
j. De bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 5,5 m.

4.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde gelden de volgende bepalingen:
a. De bouwhoogte van pergola's mag niet meer bedragen dan 2,5 m.
b. De bouwhoogte van kinderspeelwerktuigen mag niet meer bedragen dan 3 m.
c. De bouwhoogte van vlaggenstokken, lampen en masten mag niet meer bedragen dan 5 m.
d. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 2 m.

4.3 Nadere eisen

Het bevoegd gezag kan nadere eisen stellen ten aanzien van de situering en de afmetingen van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde in verband met:
a. het voorkomen van een onevenredige aantasting van gebruiksmogelijkheden van de naastgelegen gronden;
b. de stedenbouwkundige en landschappelijke kwaliteit;
c. de verkeersveiligheid en brandveiligheid.

4.4 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken:
a. van het bepaalde in 4.2.1 onder b ten behoeve van het bouwen van een hoofdgebouw tot maximaal 3 m achter de voorgevelrooilijn mits het stedenbouwkundig beeld hierdoor niet onevenredig wordt aangetast;
b. van het bepaalde in 4.2.2 onder b ten behoeve van het bouwen van bijgebouwen tot in de voorgevelrooilijn, mits het stedenbouwkundig beeld hierdoor niet onevenredig wordt aangetast;
c. van het bepaalde in 4.2.2 onder c en d ten behoeve van het bouwen van een grotere gezamenlijke oppervlakte aan bijgebouwen, waarbij de volgende voorwaarden gelden:
    1. De oppervlakte van het bouwperceel mag niet minder bedragen dan 2.500 m² .
    2. De gezamenlijke oppervlakte mag niet meer bedragen dan 200 m² .
    3. De grotere gezamenlijke oppervlakte dient ruimtelijk inpasbaar te zijn.

4.5 Specifieke gebruiksregels

Binnen de bestemming 'Wonen' is de uitoefening van een vrij beroep toegestaan tot een oppervlakte van niet meer dan 50 m² van het hoofdgebouw en daarmee verbonden bijgebouwen.

4.6 Afwijken van de gebruiksregels

4.6.1 Afwijken bedrijfsmatige en beroepsmatige activiteiten

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde in 4.1 ten behoeve van bedrijfsmatige en beroepsmatige activiteiten, waarbij de volgende voorwaarden gelden:
a. De oppervlakte mag niet meer bedragen dan 80% van het begane grondoppervlak van het hoofdgebouw en daarmee verbonden bijgebouwen, met een oppervlakte van niet meer dan 50 m². Indien de woning slechts één bouwlaag heeft geldt een percentage van niet meer dan 40% met een oppervlakte van niet meer dan 25 m² .
b. De gebruiker van de woning oefent deze activiteit uit.
c. Een bedrijf dat omgevingsvergunningplichtig is voor de activiteit oprichten van een inrichting in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is niet toegestaan.
d. Er dient voorzien te worden in voldoende parkeergelegenheid op eigen terrein of in de directe omgeving.

Artikel 5 Waarde - Archeologie 1

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

5.2 Bouwregels

a. Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning voor het bouwen, voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 100 m², een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld.
b. Indien uit het in sub a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
    1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
    2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
    3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de omgevingsvergunning te stellen kwalificaties.
c. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde in sub a indien de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld.

5.3 Omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

5.3.1 Werken en werkzaamheden

Het is binnen deze bestemming verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren, indien de oppervlakte van deze werken en werkzaamheden meer dan 100 m² bedraagt:

a. het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld, zoals afgraven, diepploegen, egaliseren, frezen, scheuren van grasland, aanleg of rooien van bos, boomgaard of diepwortelende beplanting, aanbrengen van oppervlakte-verhardingen, aanleggen van drainage, verwijderen van funderingen;
b. het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofileren van waterlopen, sloten en greppels;
c. het aanleggen van leidingen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld.

5.3.2 Uitzonderingen

Het in 5.3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen, dan wel van ondergeschikte betekenis zijn;
b. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende omgevingsvergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

5.3.3 Toelaatbaarheid

a. De in 5.3.1 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de

gronden.

b. Alvorens over de aanvraag wordt beslist, dient de aanvrager een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld.
c. Een rapport is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld. Deze informatie wordt dan als een rapport beschouwd.

Artikel 6 Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de instandhouding, herstel en versterking van de cultuurhistorische waarden van gebieden met een zeer hoge of hoge cultuurlandschappelijke waardering, waaronder ook begrepen de oude bebouwingslinten en de belangrijkste (historische) doorgaande wegen en waterlopen, waarvan de cultuurhistorische waarden bestaan uit:

a. de mate van visueel-ruimtelijke relatie met de (agrarische) percelen en het onderscheid daarin tussen de verschillende landschapstypen (open, half-open of gesloten);
b. de overwegend agrarische oorsprong van de bebouwing in de linten;
c. de maat en schaal van de bebouwing;
d. de variatie van rooilijnen en bouwmassa's langs de linten;
e. de compactheid van de bebouwingsensembles op de afzonderlijke percelen;
f. hoofdgebouwen die gericht zijn op de bebouwingslinten;
g. een herkenbaar onderscheid in situering en massa tussen hoofd- en bijgebouwen.

6.2 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats, vorm en afmetingen van bouwwerken indien dit noodzakelijk wordt geacht ter voorkoming van een onevenredige aantasting van de in 6.1 genoemde cultuurhistorische waarden.

6.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

6.3.1 Werken en werkzaamheden

Het is verboden op de gronden met de bestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van (half-)verhardingen;
b. het rooien of vellen van houtgewas;
c. het afgraven, vergraven, ophogen en egaliseren van de bodem;
d. het graven of dempen van sloten;
e. het verwijderen van perceelsrandbeplanting;
f. het aanleggen van wegen of paden;
g. het wijzigen van perceels- of kavelgrenzen;
h. het aanbrengen van hoogopgaande beplanting anders dan het herplanten van gerooide / gevelde houtopstanden;
i. het verwijderen van wegen of paden.

6.3.2 Uitzonderingen

Het in 6.3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden, welke het normale onderhoud betreffen overeenkomstig de overige bestemmingen van deze gronden en/of voortvloeien uit het normale beheer en gebruik overeenkomstig de bestemming.

6.3.3 Toelaatbaarheid

De in 6.3.1 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, indien de in 6.1 genoemde cultuurhistorische waarden niet onevenredig worden aangetast.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 7 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 8 Algemene bouwregels

8.1 Overschrijding ondergeschikte bouwdelen

Bebouwingsgrenzen en maximale bouwhoogtes mogen worden overschreden door goten, overstekende daken, ondergeschikte bouwdelen zoals plinten, pilasters, standleidingen, funderingen, etalagekasten, erkers en koekoeken, voor het feitelijke gevelvlak tot maximaal 1 m alsmede door liftkokers, trappenhuizen en galerijen.

8.2 Dakhelling

a. Gebouwen worden afgedekt met hellende dakvlakken waarvan de helling niet meer mag bedragen dan 55°. Binnen de toegestane dakvlakken mag een gebouw ook met een plat dak worden afgedekt en mogen dakvlakken met een helling van meer dan 55° en rechtopgaande gevelconstructies, waaronder ook topgevels worden gerealiseerd. Voor dakkapellen, schoorstenen en andere uitstekende bouwdelen van ondergeschikte betekenis mag de maximale hellingshoek worden overschreden.
b. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde onder a mits het stedenbouwkundig beeld niet wordt aangetast.

8.3 Bestaande afwijkende maatvoering hoofdgebouwen

Indien de op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan bestaande maten van een hoofdgebouw niet voldoen aan de bouwregels ten aanzien van de maximale afstand tot de voorgevelrooilijn, de minimale afstand tot de zijdelingse perceelsgrenzen, en/of de maximale goot- en bouwhoogte en/of de maximale inhoud, dan gelden deze bestaande afwijkende maten als maximaal danwel minimaal toelaatbaar.

8.4 Bestaande afwijkende bijgebouwen voor voorgevellijn

Bestaande bijgebouwen op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan gesitueerd voor de voorgevellijn danwel op een afstand van minder dan 1,5 m achter de voorgevellijn zijn toegestaan, met dien verstande dat deze bestaande afwijking als maximaal toelaatbaar geldt.

8.5 Ondergronds bouwen

a. Tenzij in hoofdstuk 2 anders is bepaald mag op plaatsen waar hoofd- en bijgebouwen zijn of gelijktijdig worden gebouwd eveneens ondergronds gebouwd worden, direct aansluitend mogen in- dan wel uitritten ten behoeve van de ondergrondse bouwwerken worden gebouwd.
b. De verticale diepte mag bij ondergronds bouwen niet meer bedragen dan 3,5 m.
c. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde onder a voor het bouwen van ondergrondse bouwwerken op andere locaties dan onder het hoofdgebouw of bijgebouw, uitsluitend daar waar bovengronds gebouwd mag worden, mits hierdoor de in het gebied aanwezige waarden niet onevenredig worden aangepast.

Artikel 9 Algemene gebruiksregels

9.1 Strijdig gebruik

Onder strijdig gebruik wordt in ieder geval verstaan:

a. het gebruik van gronden, gebouwen, bouwwerken en onderkomens ten behoeve van een seksinrichting en/of escortbedrijf, en prostitutie;
b. het gebruik van bijgebouwen bij een woning als zelfstandige woningen en als afhankelijke woonruimte;
c. het gebruik van onbebouwde grond als stort- en overslagplaats van aan het gebruik onttrokken goederen en materialen, anders dan als tijdelijke opslag ten behoeve van het normale gebruik en onderhoud.

9.2 Algemene parkeerregel

a. Het is verboden te bouwen dan wel het feitelijk gebruik van gronden en/of bestaande bouwwerken te wijzigen indien er niet wordt voldaan aan de gestelde eisen ten aanzien van parkeren. Indien een bouwplan daartoe aanleiding geeft, moet ten behoeve van het parkeren van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op de bij het bouwplan behorende en daartoe bestemde gronden. De parkeernormen zoals opgenomen in bijlage 2 zijn van toepassing.
b. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van de parkeernormen, indien voldaan wordt aan de voorwaarden zoals opgenomen in bijlage 2 Nota Parkeernormen.
c. Ruimte(n) voor het parkeren van auto's, voor zover de aanwezigheid van deze ruimten krachtens de Nota Parkeernormen (bijlage 2) is geëist, dient te allen tijde voor dit doel beschikbaar te blijven. Ander gebruik wordt aangemerkt als strijdig gebruik.
d. Indien een bouwplan daartoe aanleiding geeft, moet ten behoeve van het laden of lossen van goederen in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op de bij het bouwplan behorende en daartoe bestemde gronden.
e. Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde onder d. Het bevoegd gezag neemt hierbij in onder andere in overweging of:
    1. het bouwplan feitelijk en/of economisch gezien redelijkerwijs zodanig kan worden aangepast dat alsnog wordt voldaan aan de parkeerregels;
    2. het belang dat met het voldoen aan de parkeerregels is gediend niet onevenredig wordt aangetast;
    3. er op andere wijze in de benodigde laad- of losruimte wordt voorzien.

9.3 Evenementen

Alle gronden zijn tevens bestemd voor evenementen.

Artikel 10 Algemene afwijkingsregels

10.1 Algemene afwijkingen

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken:

a. van deze regels en toestaan dat het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling in geringe mate wordt aangepast, indien de verkeersveiligheid en/of intensiteit daartoe aanleiding geeft;
b. van deze regels en toestaan dat het bouwvlak in geringe mate wordt overschreden, indien een meetverschil daartoe aanleiding geeft;
c. van deze regels ten behoeve van de overschrijding van de voorgevelrooilijn voor de bouw van een luifel aan de voorgevel van een hoofdgebouw, geen woning zijnde, met dien verstande dat:
    1. de overschrijding van de voorgevelrooilijn niet meer mag bedragen dan 2 m;
    2. de bouwhoogte van de luifel niet meer mag bedragen dan de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw;
    3. er geen bezwaren bestaan vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid.

d. van deze regels en toestaan dat openbare nutsgebouwtjes, wachthuisjes ten behoeve van het openbaar vervoer, telefooncellen, gebouwtjes ten behoeve van de bediening van kunstwerken, toiletgebouwtjes, en naar aard daarmee gelijk te stellen gebouwtjes worden gebouwd, met dien verstande dat:
   1. de inhoud per gebouwtje niet meer dan 50 m³ mag bedragen;
   2. de bouwhoogte niet meer dan 3,5 m mag bedragen;
e. van deze regels ten aanzien van de maximaal toegestane bouwhoogte van bouw-werken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot:
   1. ten behoeve van kunstwerken, geen gebouwen zijnde, tot niet meer dan 40 m;
   2. ten behoeve van waarschuwings- en/of communicatiemasten tot niet meer dan 50 m;
   3. ten behoeve van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot niet meer dan 10 m;
f. van deze regels ten aanzien van de maximaal toegestane bouwhoogte van gebouwen ten behoeve van een overschrijding van deze maximaal toegestane bouwhoogte voor plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers, lichtkappen en technische ruimten, met dien verstande dat:
   1. de maximale oppervlakte van de vergroting niet meer mag bedragen dan 10% van het betreffende platte dakvlak of de horizontale projectie van het schuine dakvlak;
   2. de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 1,25 maal de maximaal toegestane bouwhoogte van het betreffende gebouw.

10.2 Afwijking mantelzorg

10.2.1 Afwijking mantelzorg

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van 9.1 onder b en toe te staan dat een (vrijstaand) bijgebouw of een tijdelijke woonunit bij een (bedrijfs-/dienst)woning gebruikt wordt als afhankelijke woonruimte, indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. Er bestaat aantoonbare behoefte aan mantelzorg, dan wel de mantelzorgbehoeven-de(n) is (zijn) ouder dan 70 jaar. De behoefte aan mantelzorg kan worden aangetoond door middel van een verklaring van een onafhankelijke deskundige.
b. Voorzieningen die het bijgebouw geschikt maken voor bewoning mogen slechts aanwezig zijn gedurende de periode dat mantelzorg wordt verleend en maximaal drie maanden nadat bewoning van het bijgebouw is beëindigd.
c. De tijdelijke woonunit mag slechts aanwezig zijn gedurende de periode dat mantelzorg wordt verleend en maximaal drie maanden nadat bewoning van de woonunit is beëindigd.
d. De bouwhoogte van de tijdelijke woonunit mag niet meer bedragen dan 3 m.
e. Bewoning van het bijgebouw of de woonunit wordt direct beëindigd nadat de mantelzorgbehoefte is komen te vervallen, tenzij niet direct een geschikte vervangende zelfstandige woonruimte beschikbaar is. In dat geval mag bewoning van het bijgebouw of de woonunit maximaal 12 maanden worden voortgezet nadat de mantelzorgbehoefte is komen te vervallen.
f. Het bijgebouw is gelegen binnen het bouwvlak dan wel de afstand tot het hoofdgebouw bedraagt niet meer dan 20 m.
g. De oppervlakte ten behoeve van mantelzorg in een bijgebouw bedraagt niet meer dan 70 m², met dien verstande dat de maximaal toegestane oppervlakte aan bijgebouwen niet wordt overschreden.
h. De bewoning in het kader van mantelzorg vindt niet plaats op de verdiepingen van een bijgebouw.
i. Het gebruik van een bijgebouw of woonunit voor bewoning leidt niet tot een onevenredige aantasting van de omgeving en belangen van derden.
j. Er bestaan geen milieuhygiënische belemmeringen tegen het gebruik van het bijgebouw of woonunit voor bewoning, waarbij rekening moet worden gehouden met aspecten zoals veiligheid, geluid en milieu.
k. Het karakter van de omgeving moet voor wat betreft de aanwezige landschapswaarden, gehandhaafd blijven. Indien noodzakelijk moet hiervoor de woonunit landschappelijk worden ingepast.

10.2.2 Intrekken omgevingsvergunning mantelzorg

Het bevoegd gezag trekt de omgevingsvergunning, verleend op grond van 10.2.1 in, indien de bij het verlenen van de omgevingsvergunning bestaande noodzaak vanuit een oogpunt van mantelzorg niet meer aanwezig is.

10.3 Afwijking carports

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van de bouw van een carport bij een woning, indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. De carport mag uitsluitend worden gebouwd binnen de bestemming Wonen en/of de bestemming Tuin.
b. De carport mag niet worden gebouwd vóór de voorgevel.
c. De bouwhoogte van de carport mag niet meer bedragen dan 3,2 m.
d. De oppervlakte van de carport mag niet meer bedragen dan 20 m².
e. De carport mag geen nadelige invloed hebben op de verkeersveiligheid en dient te passen binnen de stedenbouwkundige structuur van de omgeving.

Artikel 11 Algemene wijzigingsregels

11.1 Wijziging Waarde - Archeologie

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de bestemming 'Waarde - Archeologie 1' geheel of gedeeltelijk te doen vervallen of toe te kennen, indien dit op basis van archeologisch onderzoek gewenst is.

11.2 Wijziging ten behoeve van detailhandel of horeca

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd het plan te wijzigen om detailhandel of horeca toe te staan, indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

a. Aangetoond dient te worden dat de wijziging geen nadelige invloed heeft op de afwikkeling van het verkeer en mag geen extra onevenredige toename van de parkeerbehoefte binnen het openbaar gebied veroorzaken.
b. De landschappelijke, cultuurhistorische en/of architectonische waarden van het gebouw of complex dienen behouden te blijven. Indien aanpassingen aan een gebouw of complex worden gedaan wordt de Commissie voor Ruimtelijke Kwaliteit hierover om advies gevraagd.
c. De wijziging mag geen onevenredig nadelige gevolgen hebben voor het woon- of leefklimaat en doet geen afbreuk aan het woonkarakter van de wijk of buurt.
d. De wijziging heeft geen nadelige gevolgen voor de bedrijfsvoering van omliggende (agrarische) bedrijven of voor woningen.
e. Er bestaan geen milieuhygiënische belemmeringen tegen het gebruik van de voor detailhandel of horeca, waarbij rekening moet worden gehouden met de specifieke omstandigheden, die samenhangen met de betreffende locatie.
f. Horeca in categorie 4 is niet toegestaan.

Artikel 12 Overige regels

12.1 Verwijzing naar andere wettelijke regelingen

Waar in dit plan wordt verwezen naar andere wettelijke regelingen, wordt geduid op de regelingen zoals die luidden op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerp van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 13 Overgangsrecht

13.1 Overgangsrecht bouwwerken

1. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
   a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan;
2. Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig afwijken van het eerste lid onder artikel 13.1 voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%;
3. Het eerste lid onder artikel 13.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

13.2 Overgangsrecht gebruik

1. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet;
2. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid onder artikel 13.2, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind;
3. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid onder artikel 13.2, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten;
4. Het eerste lid onder artikel 13.2 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 14 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:
Regels van het bestemmingsplan 'Pas ongenummerd'.

Bijlagen bij de regels

Bijlage 1 Staat van bedrijfsactiviteiten

Bijlage 2 Nota Parkeernormen

Verbeelding

buro-sro.nl

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

Van Voordenpark 16
5301 KP Zaltbommel
T: 0418 - 572060
F: 0418 - 515722
www.verhoevenmilieu.nl
info@verhoevenmilieu.nl

Bodemonderzoek

Bodemsanering

Bouwstoffenkeuring

RAPPORT:
Diverse bodemonderzoeken

Pas ong. (kadastraal D 921) te Afferden (Gld.)

PROJECTNUMMER:
B18.7017

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.
Van Voordenpark 16
5301 KP Zaltbommel
TEL: 0418-572060
FAX: 0418-515722
www.verhoevenmilieu.nl
info@verhoevenmilieu.nl

RAPPORT:
Diverse bodemonderzoeken,
Pas ong. (kadastraal D 921) te Afferden (Gld.)

PROJECTNUMMER:
B18.7017

OPDRACHTGEVER:

DATUM:
28 mei 2018

Auteur:	Autorisatie:
Projectmedewerker Verhoeven Milieutechniek B.V.	Senior projectleider Verhoeven Milieutechniek B.V.

Normec
BRL SIKB 2000

SAMENVATTING

opdracht gegeven voor het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek en een onderzoek naar asbest voor de locatie gelegen aan de Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden (Gld.).

De onderzoeken zijn uitgevoerd conform de normen NEN 5725:2009, NEN 5740:2009/A1:2016 en NEN 5707:2015/C1:2016.

De onderzoeken worden uitgevoerd in het kader van de voorgenomen aankoop van het perceel en de nieuwbouw van een woning. Het onderzoek heeft tot doel een indicatie te verkrijgen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem op de onderzoekslocatie en vast te stellen of er bezwaren bestaan tegen de voorgenomen aankoop en nieuwbouw.

Verhoeven Milieutechniek B.V. (certificaatnummer: EC-SIK-20250, geldig tot 20-6-2019, afgegeven door Normec Certification) is gecertificeerd conform BRL SIKB 2000 (versie 5). Verhoeven Milieutechniek B.V. heeft op geen enkele wijze belangen bij de uitkomsten van het bodemonderzoek.

Namens Verhoeven Milieutechniek B.V. zijn de werkzaamheden gecoördineerd door de heer ing. H.M.W. van der Donk.

Conclusies historisch onderzoek en locatiebezoek
Van de onderzoekslocatie zijn geen bodemkwaliteitsgegevens bekend. In de directe omgeving is door VMT een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd in 2012. Hieruit zijn geen aanvullende bijzonderheden naar voren komen die van invloed zijn op de onderzoekslocatie.

Op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn watergangen en boomgaarden aanwezig geweest. Derhalve dient rekening gehouden te worden met het plaatsen van dwarsraaien geplaatst en het aanvullend onderzoeken van de (oorspronkelijke) teeltlaag op OCB.

Ter plaatse van de onderzoekslocatie heeft in het verleden bebouwing gestaan, waarvan de locatie door de eigenaar is aangegeven. Tevens zijn bij een naastgelegen perceel, tijdens het eerder genoemde onderzoek van VMT uit 2012, bijmengingen aangetroffen met puin. Derhalve worden bijmengingen met (asbesthoudend) puin op onderhavige locatie verwacht.

Bij het plaatsen van de boringen, peilbuis en proefgaten dient rekening te worden gehouden met bovengenoemde aandachtspunten.

Conclusies en aanbevelingen diverse onderzoeken

Verkennend bodemonderzoek
Voor de algemene bodemkwaliteit werd de hypothese gesteld van een verdachte locatie met betrekking tot het voorkomen van bodemverontreiniging. Op basis van de onderzoeksresultaten kan de gestelde hypothese worden verworpen, aangezien in de grond en in het grondwater maximaal licht verhoogde gehalten zijn aangetroffen.

De verdachte hypothese voor het teeltlaagonderzoek wordt eveneens verworpen, aangezien in de (oorspronkelijke) teeltlaag geen verhoogde gehalten voor de geanalyseerde OCB zijn aangetoond.

De aangetoonde verontreinigingen betreffen overschrijdingen van de streef- op achtergrondwaarden. Aangezien de (gestandaardiseerde) meetwaarden de index van 0,5 niet overschrijden zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

Verkennend onderzoek naar asbest
Voor wat betreft asbest is eveneens de hypothese gesteld van een verdachte locatie. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt de gestelde hypothese verworpen. Zowel zintuiglijk als analytisch is geen asbest aangetoond.

Verhoeven Milieutechniek B.V. besteedt veel zorg aan de uitvoering van de veldwerkzaamheden doch bestaat de mogelijkheid dat niet alle asbestverdachte plaatmaterialen zijn waargenomen. Het blijft derhalve mogelijk dat, bij aantreffen van asbesthoudend plaatmateriaal de restconcentratie-norm in de praktijk toch wordt overschreden.

Algehele conclusie en aanbevelingen
Middels de voorliggende onderzoeken is de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem (inclusief asbest) ter plaatse van de onderzoekslocatie gelegen aan de Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden (Gld.) in voldoende mate vastgesteld.

Vanuit milieuhygiënisch oogpunt bestaan geen bezwaren tegen de voorgenomen aankoop van het perceel en de nieuwbouw van een woning.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING 2

1. INLEIDING 5

2. DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK 5

3. LOCATIEGEGEVENS 5

3.1. ALGEMENE GEGEVENS 5
3.2. HISTORISCHE GEGEVENS EN LOCATIEBEZOEK (NEN5725) 5

4. BODEMOPBOUW EN GEOHYDROLOGIE 7

4.1. BODEMOPBOUW 7
4.2. GEOHYDROLOGIE 7

5. HYPOTHESE 7

6. OPZET VAN HET ONDERZOEK 8

6.1. ONDERZOEKSSTRATEGIEËN DIVERSE ONDERZOEKEN 8
6.2. VELDWERKZAAMHEDEN 8

7. WIJZE VAN BEOORDELING EN INTERPRETATIE 10

7.1. GROND/GRONDWATER 10
7.2. ASBEST 11

8. ANALYSES EN RESULTATEN 12

8.1. ZINTUIGLIJKE WAARNEMINGEN 12
8.2. LABORATORIUMWERKZAAMHEDEN EN ANALYSERESULTATEN 12
8.3. INTERPRETATIE ANALYSERESULTATEN 15

9. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 16

9.1. VERKENNEND BODEMONDERZOEK 16
9.2. VERKENNEND ONDERZOEK NAAR ASBEST 16
9.3. ALGEHELE CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN 16

10. REFERENTIES 17

BIJLAGEN

1. Situering in de regio
2. Situatieschets met boringen, peilbuis en proefgaten
3. Boorprofiel beschrijvingen
4. Analysecertificaten grond, grondwater en asbest
5. Streef-, achtergrond- en interventiewaarden grond en grondwater (tabellen toetsingswaarden)
6. Veldwerkformulieren asbestonderzoek
7. Historische gegevens (inclusief historische vragenlijst)

1. INLEIDING

opdracht gegeven voor het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek en een onderzoek naar asbest voor de locatie gelegen aan de Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden (Gld.).

De onderzoeken zijn uitgevoerd conform de normen NEN 5725:2009 [1], NEN 5740:2009/A1:2016 [2] en NEN 5707:2015/C1:2016 [3].

Verhoeven Milieutechniek B.V. (certificaatnummer: EC-SIK-20250, geldig tot 20-6-2019, afgegeven door Normec Certification) is gecertificeerd conform BRL SIKB 2000 (versie 5). Verhoeven Milieutechniek B.V. heeft op geen enkele wijze belangen bij de uitkomsten van het bodemonderzoek.

Namens Verhoeven Milieutechniek B.V. zijn de werkzaamheden gecoördineerd door de heer ing. H.M.W. van der Donk.

2. DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK

De onderzoeken worden uitgevoerd in het kader van de voorgenomen aankoop van het perceel en de nieuwbouw van een woning. Het onderzoek heeft tot doel een indicatie te verkrijgen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem op de onderzoekslocatie en vast te stellen of er bezwaren bestaan tegen de voorgenomen aankoop en nieuwbouw.

3. LOCATIEGEGEVENS

3.1. Algemene gegevens

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Pas ong. te Afferden (Gld.) en staat kadastraal bekend als gemeente Druten, sectie D, nummer 921. De locatie is tot circa 1980 bebouwd geweest, momenteel braakliggend en in gebruik als grasland. De locatie wordt gekocht en bebouwd met een woning van circa 125 m^2. Onderhavig onderzoek onderzoek richt zich op het hele kadastrale perceel D 921 van maximaal 800 m^2.

Voor de situering van het perceel in de regio wordt verwezen naar bijlage 1.

3.2. Historische gegevens en locatiebezoek (NEN5725)

Algemeen

Voorafgaand aan onderhavig onderzoek is een historisch vooronderzoek uitgevoerd te conform de NEN 5725. Door de opdrachtgever is een historisch vragenlijst ingevuld en opgestuurd. In de aangeleverde informatie is aangegeven dat de onderzoekslocatie agrarisch in gebruik is geweest.

Naast de informatie die door de opdrachtgever is aangeleverd zijn door een medewerker van Verhoeven Milieutechniek B.V. (VMT) de websites van de provincie Gelderland, www.bodemloket.nl en www.topotijdreis.nl bestudeerd. De Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) heeft geen aanvullende informatie beschikbaar.

Bodemkwaliteitsgegevens
Op basis van www.bodemloket.nl en de bodemverontreinigingskaart van de provincie Gelderland zijn geen gegevens van en/of nabij de onderzoekslocatie bekend.

In 2012 is op een nabijgelegen perceel een historisch en verkennend bodemonderzoek uitgevoerd door VMT (kenmerk: B12.5100, d.d. 27 november 2012). Hierbij is de bovengrond zowel op standaard NEN parameters geanalyseerd als op bestrijdingsmiddelen OCB. Uit het onderzoek zijn verschillende stoffen licht verhoogd aangetoond ten opzichte van de achtergrondwaarden. Alle stoffen bleven echter onder de tussenwaarde en gaven derhalve geen aanleiding om aanvullende werkzaamheden.

Boomgaarden/kassen en (gedempte) sloten
Uit historisch kaartmateriaal op www.topotijdreis.nl blijkt dat op de onderzoekslocatie in het verleden sloten aanwezig zijn geweest. Ook zijn in de omgeving boomgaarden aanwezig geweest.

Asbestkansenkaart
Op basis van de Asbestkansenkaart van de provincie Gelderland bestaat een kleine kans op de aanwezigheid van asbest ter plaatse van de onderzoekslocatie. Gezien de locatie bebouwd is geweest en een agrarische bestemming heeft, worden echter bijmengingen met puin verwacht en daarmee de kans op het aantreffen van asbest mogelijk geacht. Tevens zijn in het eerder genoemde onderzoek van VMT in 2012 bij een naastgelegen locatie puinbijmengingen aangetroffen.

Locatiebezoek
Door een medewerker van VMT is voorafgaand aan de werkzaamheden een locatie inspectie uitgevoerd. Ter plaatse van de locatie zijn geen bodembedreigende activiteiten waargenomen. Op het maaiveld zijn zintuiglijk geen asbestverdachte materialen (fractie > 20 mm) aangetroffen.

Uit de door de eigenaar ingevulde vragenlijst (zie bijlage 7) blijkt dat op de locatie bebouwing aanwezig is geweest. De locatie is door hem aangegeven. Verder volgen geen aanvullende relevante gegevens.

Conclusie historisch onderzoek en locatiebezoek
Van de onderzoekslocatie zijn geen bodemkwaliteitsgegevens bekend. In de directe omgeving is door VMT een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd in 2012. Hieruit zijn geen aanvullende bijzonderheden naar voren komen die van invloed zijn op de onderzoekslocatie.

Op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn watergangen en boomgaarden aanwezig geweest. Derhalve dient rekening gehouden te worden met het plaatsen van dwarsraaien geplaatst en het aanvullend onderzoeken van de (oorspronkelijke) teeltlaag op OCB.

Ter plaatse van de onderzoekslocatie heeft in het verleden bebouwing gestaan, waarvan de locatie door de eigenaar is aangegeven. Tevens zijn bij een naastgelegen perceel, tijdens het eerder genoemde onderzoek van VMT uit 2012, bijmengingen aangetroffen met puin. Derhalve worden bijmengingen met (asbesthoudend) puin op onderhavige locatie verwacht.

Bij het plaatsen van de boringen, peilbuis en proefgaten dient rekening te worden gehouden met bovengenoemde aandachtspunten.

4. BODEMOPBOUW EN GEOHYDROLOGIE

4.1. Bodemopbouw

De onderzoekslocatie is gelegen op circa NAP + 6,90 m. Tot een diepte van circa 4 m-mv is hier een slecht doorlatende deklaag aanwezig [4]. De deklaag bestaat uit holocene afzettingen, hoofdzakelijk uit klei en leem. Het onderliggende, goed doorlatende, eerste watervoerend pakket is circa 30 meter dik en bestaat voornamelijk uit midden tot grove zanden (Formaties van Kreftenheye en Peize). Het eerste watervoerend pakket wordt van het tweede watervoerend pakket gescheiden door een slecht doorlatend pakket met een dikte variërende dikte van circa 3 meter. Deze scheidende laag bestaat voornamelijk uit klei en zandige klei (Formatie van Waalre).

4.2. Geohydrologie

De stromingsrichting van het grondwater in het eerste watervoerende pakket is regionaal zuidoostelijk gericht. Lokaal kan de stroming van het grondwater worden beïnvloed door drainages en oppervlaktewater.

De locatie is voor zover bekend niet gelegen binnen een grondwaterbeschermingsgebied.

5. HYPOTHESE

Op basis van de beschikbare gegevens is voor de algemene bodemkwaliteit de hypothese gesteld van een verdachte locatie met betrekking tot het voorkomen van een bodemverontreiniging, aangezien verontreinigingen met NEN-parameters en organochloorbestrijdingsmiddelen (OCB)

Voor wat betreft asbest is eveneens de hypothese gesteld van een verdachte locatie.

6. OPZET VAN HET ONDERZOEK

6.1. Onderzoeksstrategieën diverse onderzoeken

Verkennend bodemonderzoek en teeltlaagonderzoek op OCB
De onderzoeksopzet voor het verkennend bodemonderzoek is opgesteld conform de NEN 5740/A1 strategie voor een verdachte, diffuus belaste niet-lijnvormige locatie met een heterogeen verdeelde verontreinigende stof op schaal van monsterneming (VED-HE-NL) voor een locatie met een oppervlakte van maximaal 1.000 m^2.

Aanvullend worden twee dwarsraaien van ieder drie boringen tot 2,0 m-mv geplaatst ter plaatse van de mogelijke slootdempingen.

Daarnaast wordt de oorspronkelijke teeltlaag afzonderlijk bemonsterd voor enkele analyses op OCB.

Verkennend onderzoek naar asbest
Voor het verkennend onderzoek naar asbest wordt de strategie gehanteerd volgens de NEN 5707:2015/C1:2016 (max. 1.000 m^2) op diffuus belaste locaties met een heterogeen verdeelde asbestverontreiniging op schaal van de monsterneming. Ten behoeve van het onderzoek naar asbest worden proefgaten (0,3 m x 0,3 m) tot 0,5 m-mv gegraven. Voor de inspectie van de ondergrond worden diverse proefgaten middels boringen doorgezet tot in de ongeroerde ondergrond (minimaal 1,0 m-mv, gecombineerd met de boringen voor het verkennend bodemonderzoek). De proefgaten worden gegraven met behulp van een schep en tot de ondergrond doorgeboord middels een Edelmanboor met een brede diameter (12 cm).

Daarnaast wordt alle vrijgekomen grond/puin van de boringen en proefgaten bekeken. Zintuiglijk kan de fractie > 20 mm worden beoordeeld of asbestverdachte materialen aanwezig zijn. Voor de fractie < 20 mm dient dit middels een analyse te worden geverifieerd.

6.2. Veldwerkzaamheden

<u>Algemeen/certificering</u>
Verhoeven Milieutechniek B.V. (certificaatnummer: EC-SIK-20250, geldig tot 20-6-2019, afgegeven door Normec Certification) is gecertificeerd conform BRL SIKB 2000 (versie 5), protocol 2001: het plaatsen van boringen en peilbuizen (versie 3.2), protocol 2002: het nemen van grondwatermonsters (versie 4) en protocol 2018: locatie-inspectie en monsterneming van asbest in bodem (versie 3.2).

De peilbuis is, na een standtijd van minimaal één week, bemonsterd. De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd met behulp van een schep, Edelmanboor en zuigerboor. In tabel 6.1 zijn de uitvoeringsdata, gehanteerde protocollen en gecertificeerde medewerker weergegeven.

Tabel 6.1: Uitvoeringsdata en gehanteerde onderzoeksprotocollen

Data	Bedrijf	Gecertificeerde medewerker(s)	Protocol BRL SIKB
7 mei 2018	Verhoeven Milieutechniek B.V.	De heer M.A.H. van Baal	2001 (v. 3.2) 2018 (v. 3.2)
14 mei 2018	Verhoeven Milieutechniek B.V.	De heer M.A.H. van Baal	2002 (v. 4.0)

Verhoeven Milieutechniek B.V. heeft op geen enkele wijze belangen bij de uitkomsten van het bodemonderzoek.

Verkennend bodemonderzoek

Grond
Ten behoeve van algemene bodemkwaliteit zijn in totaal elf boringen (B01 t/m B07) geplaatst verspreid over de locatie. Ter plaatse van de vermoedelijke ligging van de gedempte watergangen zijn dwarsraaien geplaatst, van elk 3 boringen per raai, tot een diepte van 2,0 m-mv (B04-A t/m C, B05-A t/m C). Daarnaast is rekening gehouden met de voormalige en toekomstige bebouwing. Alle boringen zijn minimaal doorgezet tot 1,0 m-mv in verband met de bijmengingen en aangezien de oorspronkelijke teeltlaag dieper aanwezig was.

De veldwerkzaamheden zijn op 7 mei 2018 uitgevoerd met behulp van een Edelmanboor en schop.

In tabel 6.2 zijn de uitgevoerde veldwerkzaamheden weergegeven.

Tabel 6.2: Uitgevoerde veldwerkzaamheden

Boringen / peilbuizen			
Ca. 1,1 m-mv	**Ca. 1,5 m-mv**	**Ca. 2,0 m-mv**	**Peilbuis (filterstelling m-mv)**
B01, B02	B06, B07	B04-A t/m C, B05-A t/m C	PB03 (2,50-3,50)

Grondwater
Het grondwater uit de peilbuis PB03 is op 14 mei 2018, na een standtijd van minimaal een week en twee keer afpompen, bemonsterd. De bemonstering heeft plaatsgevonden volgens de techniek van lage-troebelheidsbemonstering, waarbij de grondwaterstand (GWS), zuurgraad (pH), geleidbaarheid (EC) en troebelheid van het grondwater in het veld zijn bepaald.

Verkennend bodemonderzoek
Ten behoeve van het verkennend onderzoek naar asbest is op de locatie allereerst een locatie- en maaiveldinspectie uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat het maaiveld op de onderzoekslocatie deels bedekt is met vegetatie (10 %). Ondanks de aanwezige belemmering is een efficiënte maaiveldinspectie (> 25% zichtbaar) uitgevoerd. Op het maaiveld zijn geen asbestverdachte (plaat)materialen (fractie > 20 mm) aangetroffen.

Ten behoeve van de onderzoeksopzet zijn in totaal zeven proefgaten (B01 t/m B07) gegraven met een afmeting van 0,3 m x 0,3 m tot circa 0,5 m-mv. Alle proefgaten zijn doorgezet tot in de ongeroerde ondergrond (minimaal 1,0 m-mv).

Om een verontreiniging met asbest vast te stellen is per boring/proefgat de grove fractie (> 20 mm) van het vrijgekomen materiaal geïnspecteerd op asbestverdachte materialen (fractie > 20 mm) en puinrestanten.

De situatieschets met de geplaatste boringen, gegraven proefgaten en peilbuis is opgenomen als bijlage 2. De veldwerkformulieren zijn opgenomen in bijlage 6.

7. WIJZE VAN BEOORDELING EN INTERPRETATIE

7.1. Grond/grondwater

De verontreinigingssituatie van de bodem kan worden beoordeeld door toetsing van de gemeten gehaltes in grond en/of grondwater aan de streef-, achtergrond- en interventiewaarden. De achtergrondwaarden voor grond zijn opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit [5]. De meest recente streef- en interventiewaarden voor grondwater en interventiewaarden voor grond zijn vermeld in de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013 [6] en worden gebruikt voor de toetsing van de analyseresultaten.

De *streefwaarden* geven voor het grondwater het niveau aan waarbij sprake is van een duurzame bodemkwaliteit. In het bodembeschermingsbeleid geven zij het te bereiken en te behouden kwaliteitsniveau voor het grondwater aan.

De *achtergrondwaarden* geven voor de grond het niveau aan waarbij sprake is van een duurzame bodemkwaliteit. In het bodembeschermingbeleid geven zij het te bereiken en te behouden kwaliteitsniveau voor de grond aan.

De *interventiewaarden* geven aan wanneer de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, dier en plant ernstig zijn of dreigen te worden verminderd.
Om van een geval van ernstige bodemverontreiniging te spreken dient voor ten minste één stof de gemiddelde concentratie van minimaal 25 m^3 grond of 100 m^3 bodemvolume voor grondwater hoger te zijn dan de interventiewaarde.

De achtergrond- en interventiewaarden voor de vaste bodem zijn gerelateerd aan het lutum- en/of het organische stofgehalte van de bodem. Om de verkregen analyseresultaten te kunnen toetsen aan de achtergrond- en interventiewaarden worden de meetwaarden, met behulp van de analytisch vastgestelde gehalten aan lutum en/of organische stofgehalte, teruggerekend naar gestandaardiseerde meetwaarden (GSSD). Indien de lutum en/of organische stofgehalten niet analytisch zijn vastgesteld, zijn ze aan de hand van de zintuiglijke waarnemingen, in combinatie met de overige analyseresultaten, ingeschat.

Aan de hand van bovenstaande waarden wordt een index berekend. De index wordt voor grond berekend met de formule: (GSSD - achtergrondwaarde) / (interventiewaarde - achtergrondwaarde). Voor grondwater wordt de achtergrondwaarde in de formule vervangen door de streefwaarde. Indien de index groter is dan 1 wordt de interventiewaarde overschreden.

Uit de toetsing van de GSSD aan de streef-, achtergrond-, en interventiewaarden kan het volgende worden afgeleid:

- Bij een overschrijding van de streef- en/of achtergrondwaarde is het vermoeden van bodemverontreiniging bevestigd.
- Bij een berekende index groter dan 0,5 bestaat het vermoeden van een geval van ernstige bodemverontreiniging. Middels de uitvoering van de aanvullende analyses, mogelijk gevolgd door een nader bodemonderzoek, dient de omvang van de verontreiniging(en) te worden bepaald. Afhankelijk van de resultaten wordt het vermoeden van een geval van ernstige bodemverontreiniging bevestigd dan wel verworpen. In het eerste geval dient overgegaan te worden tot de uitvoering van een saneringsonderzoek, gevolgd door een sanering.

7.2. Asbest

De interventiewaarde voor asbest in de grond is vermeld in de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013 en bedraagt 100 mg/kg d.s. gewogen asbestconcentratie (serpentijnconcentratie vermeerderd met tienmaal de amfiboolconcentratie). De aangetroffen concentraties voor asbestverdachte grondmonsters en aan asbestverdachte plaatmaterialen worden teruggerekend naar het in het veld geïnspecteerde volume en vervolgens getoetst aan de interventiewaarde bodemsanering.

Indien uit vooronderzoek blijkt dat mogelijk respirabele vezels aanwezig zijn (bijvoorbeeld onder verweerde asbesthoudende dakbedekkingen, zonder dakgoot), wordt in de NEN5707 geadviseerd, direct een onderzoek naar het aantal respirabele vezels uit te voeren. Dit gebeurt middels een Stereo Electro Microscoop (SEM) analyse.

Als tijdens de analyse van asbest in fijne fractie (< 20 mm) blijkt dat er in een monster niet-hechtgebonden asbest is aangetroffen in de fractie > 4 mm, wordt in de NEN 5707/NEN 5897 eveneens geadviseerd een onderzoek naar het aantal respirabele vezels uit te voeren middels SEM analyse.

Als tijdens het onderzoek naar asbest in de grond een gewogen asbestgehalte van meer dan 1.000 mg/kg d.s. (hechtgebonden) en/of meer dan 100 mg/kg d.s. (niet-hechtgeboden) wordt aangetoond, moet op basis van de risicobeoordeling in de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013 eveneens een onderzoek naar de respirabele vezels worden uitgevoerd.

Indien de gewogen asbestconcentratie groter is dan de halve interventiewaarde bestaat het vermoeden van een geval van ernstige bodemverontreiniging. Het uitvoeren van een nader onderzoek naar asbest in de grond is dan verplicht. De hoogst berekende waarde binnen een (deel)locatie is hiervoor bepalend.

Er is sprake van een geval van ernstige verontreiniging met asbest in de bodem indien de berekende concentratie binnen een ruimtelijke eenheid hoger is dan de interventiewaarde. Het vaststellen van de gemiddelde gewogen asbestconcentratie dient te worden uitgevoerd conform de NEN 5707/5897. Als respirabele vezels in de bovengrond (contactzone, of diepte graafwerkzaamheden) worden aangetoond en het gewogen gehalte van 10 mg/kg d.s. wordt overschreden is reeds sprake van “onaanvaardbare risico’s buiten”.

Opgemerkt wordt dat het volumecriterium voor een bodemverontreiniging met asbest niet van toepassing is bij het vaststellen van de ernst.

8. ANALYSES EN RESULTATEN

8.1. Zintuiglijke waarnemingen

De bodem op de onderzoekslocatie bestaat vanaf maaiveld tot circa 0,8 à 1,0 m-mv uit matig fijn, zwak siltig, matig humeus zand. Gevolgd door een sterk zandige tot sterk siltige klei tot de maximaal geboorde diepte van 3,5 m-mv.

Tijdens de veldwerkzaamheden zijn diverse bijmengingen met bodemvreemd materiaal aangetroffen. Alle zintuiglijk waargenomen bodemvreemde bijmengingen zijn opgenomen in tabel 8.1.

Tabel 8.1: Zintuiglijke waarnemingen

Boring/proefgat	Diepte boring/proefgat (m -mv)	Traject (m -mv)	Grondsoort	Waargenomen bijzonderheden
B01	1,10	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B02	1,10	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B04-A	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B04-B	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B04-C	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B05-A	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B05-B	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B05-C	2,00	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B06	1,50	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
B07	1,50	0,00 - 0,50	Zand	sporen baksteen
PB03	3,50	0,00 - 0,50	Zand	sterk baksteenhoudend

Toelichting bij tabel:
Sporen < 1 %
Sterk ≥ 10 < 20 %

Verder zijn tijdens de visuele inspectie van het maaiveld en de opgeboorde grond geen waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van een bodemverontreiniging. De gedempte sloten zijn zintuiglijk niet aangetroffen. De volledige boorprofiel beschrijvingen zijn opgenomen in bijlage 3.

8.2. Laboratoriumwerkzaamheden en analyseresultaten

De analyses zijn uitgevoerd door het geaccrediteerde laboratorium van SYNLAB Analytics & Services B.V. te Rotterdam (grond, grondwater en asbest). De analysecertificaten zijn opgenomen in bijlage 4. De achtergrondwaarden voor grond zijn opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit. De meest recente streef- en interventiewaarden voor grondwater en interventiewaarden voor grond zijn vermeld in de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013 en worden gebruikt voor de toetsing van de analyseresultaten. Een volledig overzicht van de toetsings- en analyseresultaten voor de grond en het grondwater is opgenomen als bijlage 5.

Grond
Op basis van de zintuiglijke waarnemingen en de onderzoeksopzet tijdens de veldwerkzaamheden zijn grondmengmonsters samengesteld en geanalyseerd.

Zintuiglijk zijn geen gedempte sloten waargenomen, waardoor van de ondergrond van de raaien geen afzonderlijke grondmengmonsters behoefden te worden ingezet. Deze grondlagen zijn meegenomen met de zintuiglijk schone ondergrond mengmonsters. Daarentegen zijn wel extra grondmengmonsters samengesteld van de bovengrondlagen met zwakke tot sterke bijmengingen van puin. Van de oorspronkelijke teeltlaag (klei) zijn drie grondmengmonsters samengesteld conform de strategie VED-HE. De grondmengmonsters met bijbehorende analyses en resultaten zijn in tabel 8.2 weergegeven.

Tabel 8.2: Overzicht grondmengmonsters met bijbehorende analyses en resultaten

Meng-monster	Omschrijving	Boringen/peilbuis (traject in m-mv)	Analysepakket	Resultaten	
				> AW < I	> I
Algemene kwaliteit					
MM01	Bovengrond, zand Zintuiglijk: zwak baksteenhoudend	B01 (0,00-0,50) B04-B (0,00-0,50) B05-B (0,00-0,50) B06 (0,00-0,50)	NEN, L en H	Cu, Hg, Pb en Zn	-
MM02	Bovengrond, zand Zintuiglijk: sterk baksteenhoudend	PB03 (0,00-0,50)	NEN, L en H	Cu, Pb en Zn	-
MM03	Ondergrond, zand Zintuiglijk: -	B02 (0,50-0,80) B05-B (0,50- 1,00) B06 (0,50- 1,00) B07 (0,50- 1,00)	NEN, L en H	Hg, Pb	-
MM04	Ondergrond, klei Zintuiglijk: -	B04-B (1,00-1,50) B06 (1,00- 1,50) PB03 (1,10- 1,60) B05-B (1,50 - 2,00)	NEN, L en H	-	-
Teeltlaag					
OCB01	Ondergrond, klei Zintuiglijk: - (oorspronkelijke teeltlaag)	B01 (0,80-1,10) B02 (0,80-1,10)	OCB en H	-	-
OCB02	Bovengrond, klei Zintuiglijk: - (oorspronkelijke teeltlaag)	PB03 (0,80 - 1,10) B04-B (1,00 - 1,30)	OCB en H	-	-
OCB03	Bovengrond, klei Zintuiglijk: - (oorspronkelijke teeltlaag)	B05-B (1,00 - 1,30) B06 (1,00 - 1,30) B07 (1,00 - 1,30)	OCB en H	-	-

Toelichting bij de tabel:

NEN	De zware metalen barium [Ba], cadmium [Cd], kobalt [Co], koper [Cu], kwik [Hg], lood [Pb], molybdeen [Mo], nikkel [Ni] en zink [Zn], polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK, 10 VROM), Polychloor bifenylen (PCB) en minerale olie (MO);
OCB	Organochloorbestrijdingsmiddelen;
L en H	Lutum en organische stof (humus);
AW	Achtergrondwaarde;
I	Interventiewaarde;
-	Niets aangetroffen/waargenomen.

Grondwater
Het grondwatermonster met bijbehorende analyses- en toetsingsresultaten is in tabel 8.3 weergegeven.

Tabel 8.3: Peilbuis met bijbehorende analyses- en toetsingsresultaten grondwater

Peilbuis	Filterdiepte (m-mv)	GWS (m-mv)	pH	EC (µS/cm)	Troebelheid (NTU)	Analysepakket	Resultaten	
							> S < I	> I
PB03	2,50 - 3,50	1,00	7,1	875	143,2	NEN	Ba, Naftaleen	-

Toelichting bij de tabel:

NEN	Zware metalen (Barium [Ba], cadmium [Cd], kobalt [Co], koper [Cu], kwik [Hg], lood [Pb], molybdeen [Mo], nikkel [Ni], zink [Zn]), Vluchtige aromaten (benzeen, tolueen, ethylbenzeen, xylenen en naftaleen), vluchtige chloorkoolwaterstoffen (VOCl) en minerale olie (MO);
S	Streefwaarde;
I	Interventiewaarde;
-	Niets aangetroffen.

De gemeten waarden voor de zuurgraad (pH) en de geleidbaarheid (EC) zijn niet afwijkend van een natuurlijke situatie. In het genomen grondwatermonster is een hogere troebelheid gemeten dan voor natuurlijke troebelheid verwacht wordt (0 en 10 NTU). De peilbuis heeft voldoende rusttijd gehad na plaatsing (minimaal een week). Daarnaast is de peilbuis met een voldoende laag debiet (≤ 0,5 l/min) afgepompt, zodat het waterniveau in de peilbuizen maximaal 50 centimeter is gedaald. Tevens is er rekening mee gehouden dat het waterniveau niet verder is gedaald dan de bovenzijde van het filterdeel (niet belucht). Daarom wordt aangenomen dat er geen sprake is geweest van een verstoord bodemevenwicht tijdens monsterneming en dat de gemeten waarde voor troebelheid een natuurlijke oorzaak heeft (zwevende stoffen als lutum of silt in het grondwater).

Asbest
Zintuiglijk zijn op maaiveld en in de opgegraven en opgeboorde grond geen asbestverdachte materialen (fractie > 20 mm) aangetroffen.

Op basis van de zintuiglijke waarnemingen zijn in totaal twee mengmonsters samengesteld. Hiervan is, conform de onderzoeksopzet, het meest verdachte mengmonster geselecteerd (grond met sterke bijmengingen van baksteen) en aangeboden aan het lab ter analyse van de fijne fractie (< 20 mm). De samenstelling van de monsters is weergegeven in tabel 8.4.

Tabel 8.4: Overzicht samenstelling (meng)monsters t.b.v. asbestonderzoek met analyses

Monstercode	Proefgaten	Zintuiglijke waarnemingen	Traject (m -mv)	Soort	Analysepakket
MASB01	PB03	Sterk baksteen	0,00-0,50	Grond (zand)	Asbest in grond (>10 kg)[1]
MMASB02	B01, B02, B04, B06	Sporen baksteen	0,00-0,50	Grond (zand)	Niet geanalyseerd

Toelichting bij de tabel:
[1] Asbestanalyse conform NEN5898:2015: asbest in grond of puin < 20 mm.

De resultaten van het geanalyseerde asbestverdachte grondmonsters en de gewogen hoeveelheid asbest (< 20 mm, conform analysecertificaten) zijn weergegeven in tabel 8.5.

Tabel 8.5: Overzicht onderzochte grondmonster en gewogen hoeveelheid asbest < 20 mm conform analysecertificaat

Monstercode	Samenstelling (traject in m-mv)	Soort	Hecht-gebonden	Type	Gemeten < 20 mm (mg/kg d.s.)	Totaal gewogen < 20 mm (mg/kg d.s.)
MASB01	PB03 (0,0-0,5)	-	-	-	< 1	< 1

Toelichting bij de tabel:
- niets aangetroffen

8.3. Interpretatie analyseresultaten

Grond
In het mengmonster van de zwak baksteenhoudende bovengrond (MM01, zand) zijn licht verhoogde gehalten voor koper, kwik, lood en zink aangetoond. De aangetoonde gehalten overschrijden de achtergrondwaarden, maar blijven beneden de interventiewaarden.

In het monster van de sterk baksteenhoudende bovengrond (MM02, zand) zijn licht verhoogde gehalten voor cadmium, lood en zink aangetoond. De aangetoonde gehalten overschrijden de achtergrondwaarden, maar blijven beneden de interventiewaarden.

In het mengmonster van de zintuiglijk schone ondergrond (MM03, zand) zijn licht verhoogde gehalten voor lood en kwik aangetoond. De aangetoonde gehalten overschrijden de achtergrondwaarden, maar blijven beneden de interventiewaarden. De overige onderzochte parameters zijn niet verhoogd aangetoond ten opzichte van de betreffende achtergrondwaarden.

In het mengmonster van de zintuiglijk schone ondergrond (MM04, klei) zijn geen verhoogde gehalten aangetoond ten opzichte van de betreffende achtergrondwaarden.

Teeltlaag
In de mengmonsters van de oorspronkelijke teeltlaag (MMOCB01, MMOCB02 en MMOCB03, klei) zijn geen verhoogde gehalten voor OCB aangetoond ten opzichte van de betreffende achtergrondwaarden.

Grondwater
In het grondwater uit peilbuis PB03 zijn licht verhoogde gehalten voor barium en naftaleen aangetoond. De aangetoonde gehalten overschrijden de streefwaarde, maar blijven beneden de interventiewaarden. De overige onderzochte parameters zijn niet verhoogd aangetoond ten opzichte van de betreffende streefwaarden.

Asbest
In het onderzochte asbestmonster van de sterk baksteenhoudende bovengrond (MASB01) is zowel zintuiglijk (fractie > 20 mm) als analytisch (fractie < 20 mm) geen asbest aangetoond (< 1 mg/kg d.s.).

Verhoeven Milieutechniek B.V. besteedt veel zorg aan de uitvoering van de veldwerkzaamheden, doch bestaat de mogelijkheid dat niet alle asbestverdachte plaatmaterialen zijn waargenomen. Het blijft derhalve mogelijk dat bij aantreffen van asbesthoudend plaatmateriaal de interventiewaarde in de praktijk toch wordt overschreden.

9. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

9.1. Verkennend bodemonderzoek

Voor de algemene bodemkwaliteit werd de hypothese gesteld van een verdachte locatie met betrekking tot het voorkomen van bodemverontreiniging. Op basis van de onderzoeksresultaten kan de gestelde hypothese worden verworpen aangezien in de grond en in het grondwater maximaal licht verhoogde gehalten zijn aangetroffen.

De verdachte hypothese voor het teeltlaagonderzoek wordt eveneens verworpen, aangezien in de (oorspronkelijke) teeltlaag geen verhoogde gehalten voor de geanalyseerde OCB zijn aangetoond.

De aangetoonde verontreinigingen betreffen overschrijdingen van de streef- op achtergrondwaarden. Aangezien de (gestandaardiseerde) meetwaarden de index van 0,5 niet overschrijden zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

9.2. Verkennend onderzoek naar asbest

Voor wat betreft asbest is eveneens de hypothese gesteld van een verdachte locatie. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt de gestelde hypothese verworpen. Zowel zintuiglijk als analytisch is geen asbest aangetoond.

Verhoeven Milieutechniek B.V. besteedt veel zorg aan de uitvoering van de veldwerkzaamheden doch bestaat de mogelijkheid dat niet alle asbestverdachte plaatmaterialen zijn waargenomen. Het blijft derhalve mogelijk dat, bij aantreffen van asbesthoudend plaatmateriaal de restconcentratie-norm in de praktijk toch wordt overschreden.

9.3. Algehele conclusie en aanbevelingen

Middels de voorliggende onderzoeken is de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem (inclusief asbest) ter plaatse van de onderzoekslocatie gelegen aan de Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden (Gld.) in voldoende mate vastgesteld.

Vanuit milieuhygiënisch oogpunt bestaan geen bezwaren tegen de voorgenomen aankoop van het perceel en de nieuwbouw van een woning.

10. REFERENTIES

1. Nederlands Normalisatie Instituut, Delft 2009. NEN 5725, norm Bodem – Landbodem – Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader bodemonderzoek.

2. Nederlands Normalisatie Instituut, Delft 2009. NEN 5740/A1:2016, norm Bodem – Landbodem – Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek - Onderzoek naar de kwaliteit van de bodem en grond.

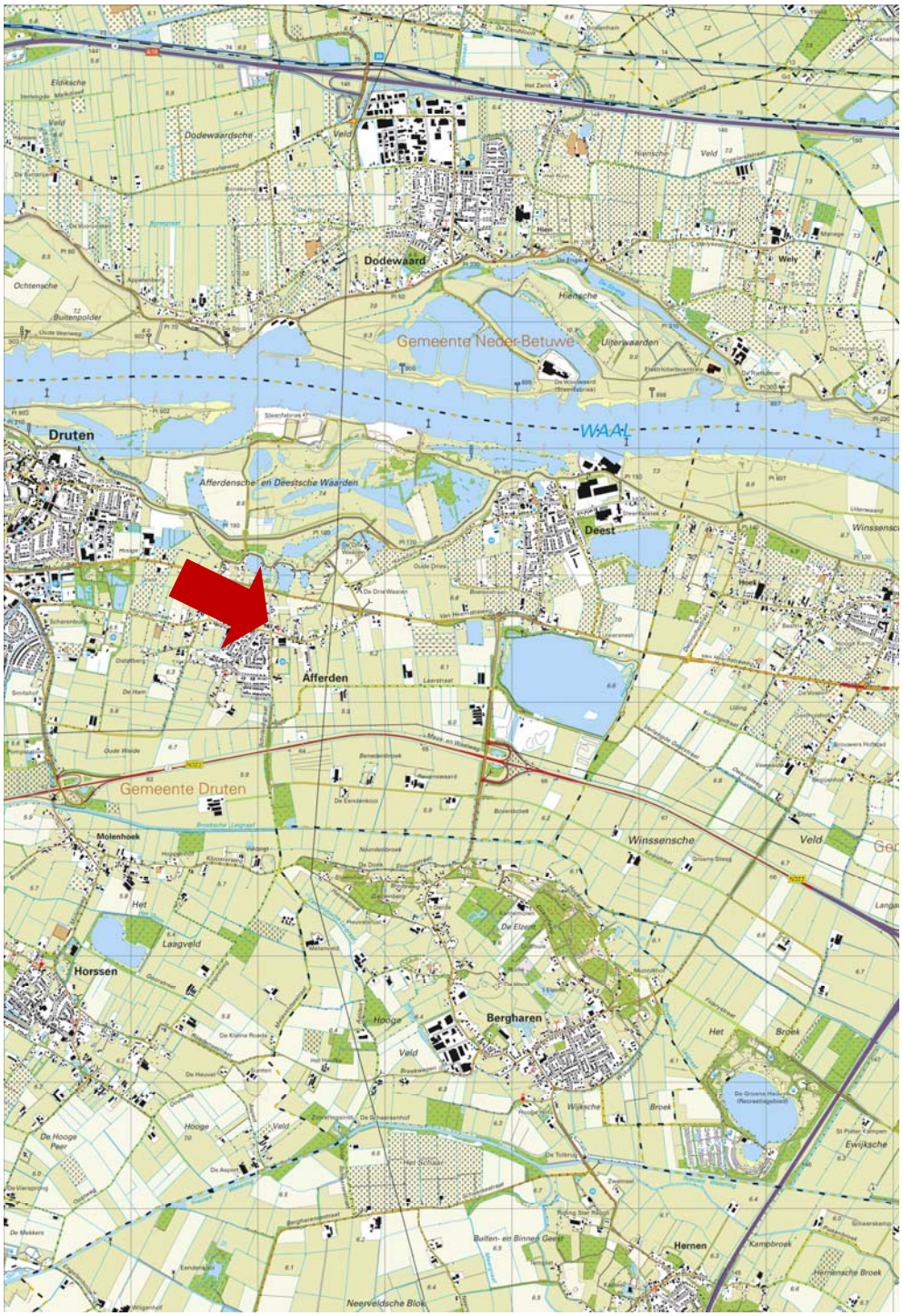
3. Nederlands Normalisatie Instituut, Delft 2015, NEN 5707/C1:2016, norm Bodem - Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in bodem.

4. Lekahena, E.G. en G.A.G. Nelisse, 1974. Grondwaterkaart van Nederland, Rhenen 39, oost, Dienst grondwaterverkenning TNO, Delft.

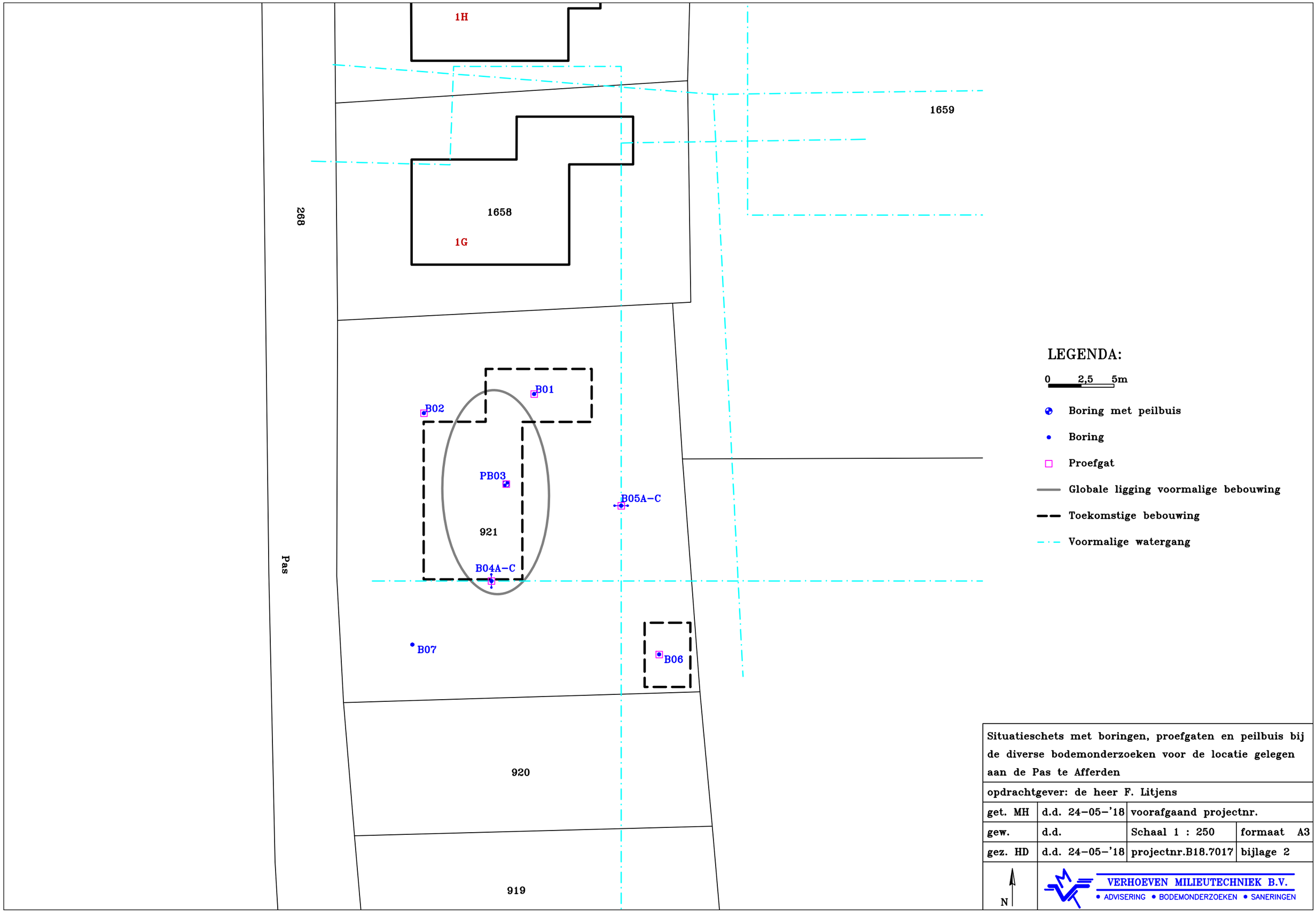
5. Ministerie van VROM en Verkeer en Waterstaat, Regeling bodemkwaliteit, Staatscourant, 20 december 2007, nr. 247 (inclusief rectificaties en wijzigingen hierop volgend).

6. Ministerie van VROM, Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013, Staatscourant, 27 juni 2013, nr. 16675 (inclusief rectificaties en wijzigingen hierop volgend).

BIJLAGEN

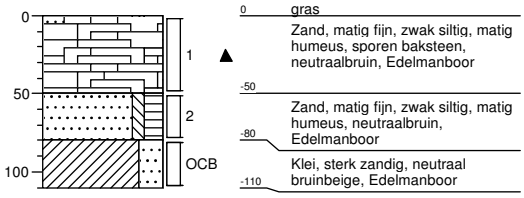
Tekening: B18.7017	**Schaal:** 1 : 50.000
Bron: CC-BY Kadaster; Topografische kaart van Nederland (uitgave 2016)	
Onderdeel: Situering in de regio	

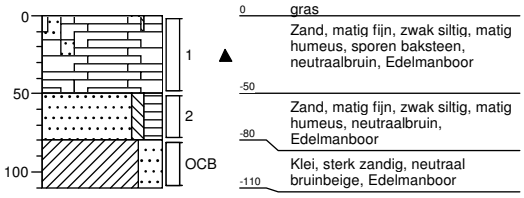
Situatieschets met boringen, proefgaten en peilbuis bij de diverse bodemonderzoeken voor de locatie gelegen aan de Pas te Afferden			
opdrachtgever: de heer F. Litjens			
get. MH	d.d. 24-05-'18	voorafgaand projectnr.	
gew.	d.d.	Schaal 1 : 250	formaat A3
gez. HD	d.d. 24-05-'18	projectnr.B18.7017	bijlage 2

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.
• ADVISERING • BODEMONDERZOEKEN • SANERINGEN

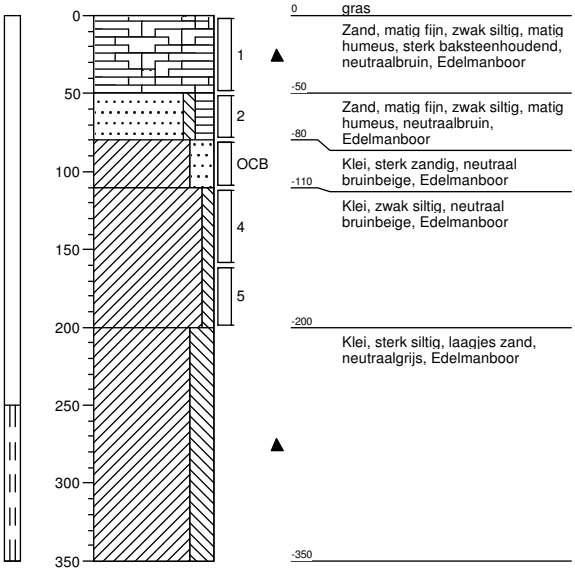
Boring: **B01**
Datum: 07-05-2018

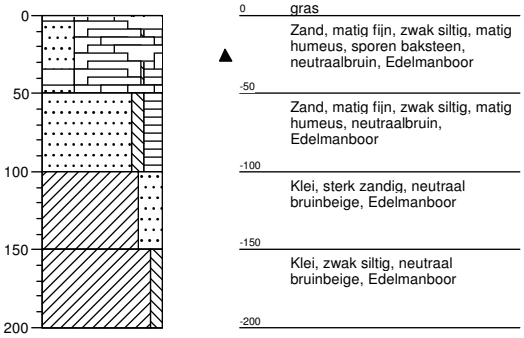
Boring: **B02**
Datum: 07-05-2018

Boring: **PB03**
Datum: 07-05-2018

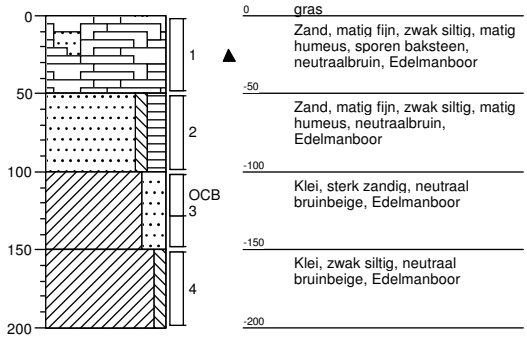
Boring: **B04-A**
Datum: 07-05-2018

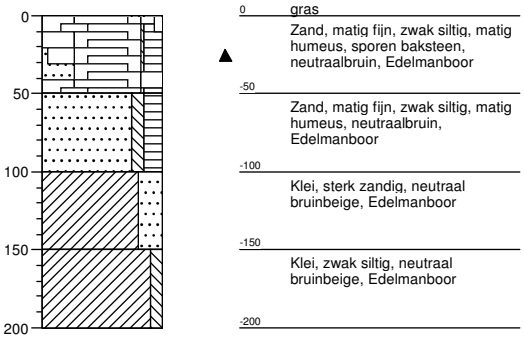
Projectcode: B18.7017
getekend volgens NEN 5104

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

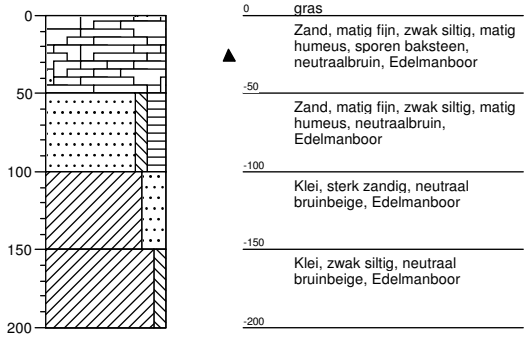
Boring: **B04-B**
Datum: 07-05-2018

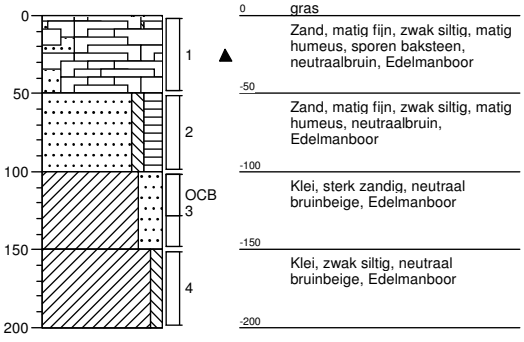
Boring: **B04-C**
Datum: 07-05-2018

Boring: **B05-A**
Datum: 07-05-2018

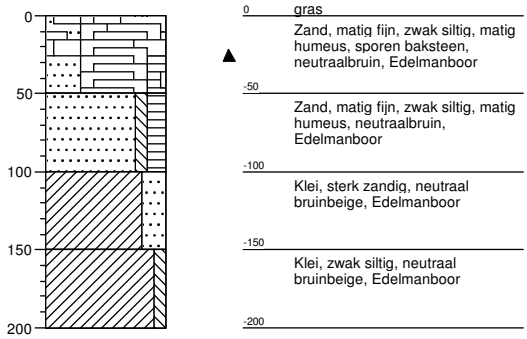

Boring: **B05-B**
Datum: 07-05-2018

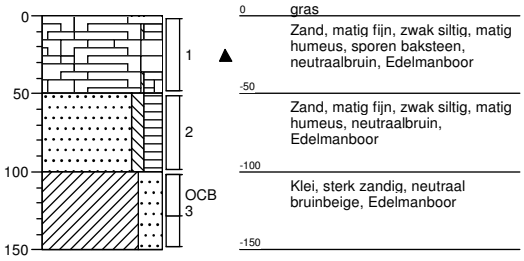

Projectcode: B18.7017
getekend volgens NEN 5104

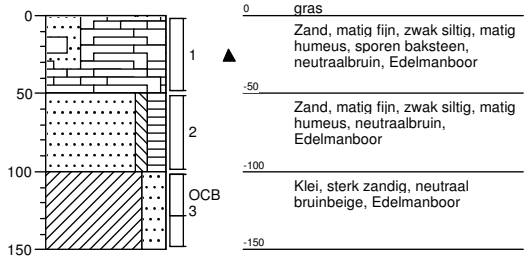
Boring: **B05-C**
Datum: 07-05-2018

Boring: **B06**
Datum: 07-05-2018

Boring: **B07**
Datum: 07-05-2018

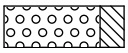

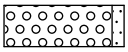
Projectcode: B18.7017
getekend volgens NEN 5104

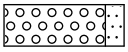
VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

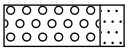
Legenda (conform NEN 5104)

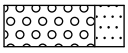
grind

Grind, siltig

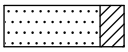

Grind, zwak zandig

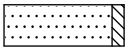

Grind, matig zandig

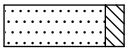

Grind, sterk zandig

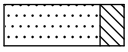

Grind, uiterst zandig

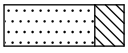
zand

Zand, kleïig

Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

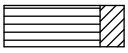

Zand, sterk siltig

Zand, uiterst siltig

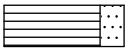
veen

Veen, mineraalarm

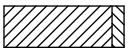

Veen, zwak kleïig

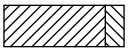

Veen, sterk kleïig

Veen, zwak zandig

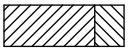

Veen, sterk zandig

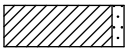
klei

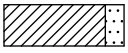

Klei, zwak siltig

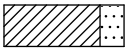

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

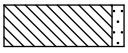

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

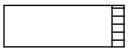

Klei, sterk zandig

leem

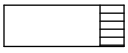

Leem, zwak zandig

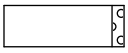

Leem, sterk zandig

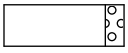
overige toevoegingen

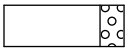

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

geen geur

zwakke geur

matige geur

sterke geur

uiterste geur

olie

geen olie-water reactie

zwakke olie-water reactie

matige olie-water reactie

sterke olie-water reactie

uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

>0

>1

>10

>100

>1000

>10000

monsters

geroerd monster

ongeroerd monster

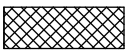
overig

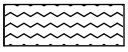

bijzonder bestanddeel

Gemiddeld hoogste grondwaterstand

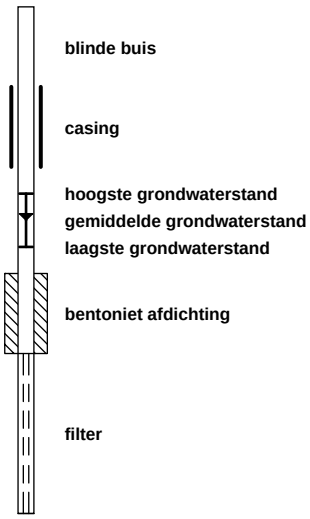

grondwaterstand

Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water

peilbuis

SYNLAB Analytics & Services B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.synlab.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: LITA
Uw projectnummer	: B18.7017
SYNLAB rapportnummer	: 12781434, versienummer: 1

Rotterdam, 16-05-2018

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B18.7017. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is uitgevoerd door SYNLAB Analytics & Services B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SYNLAB laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers), of Spanje (Cerdanya 44, El Prat de Llobregat) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 6 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Per 30 maart 2018 is ALcontrol B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SYNLAB Analytics & Services B.V. Alle erkenningen van ALcontrol B.V./ALcontrol Laboratories blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SYNLAB Analytics & Services B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SYNLAB

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781434 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MM01 MM01
002	Grond (AS3000)	MM02 MM02
003	Grond (AS3000)	MM03 MM03
004	Grond (AS3000)	MM04 MM04

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004
droge stof	gew.-%	S	94.5	93.9	94.0	91.2
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	8.7	9.9	6.1	7.0
KORRELGROOTTEVERDELING						
lutum (bodem)	% vd DS	S	7.0	5.8	7.8	19
METALEN						
barium	mg/kgds	S	76	61	63	67
cadmium	mg/kgds	S	0.40	0.23	0.32	<0.2
kobalt	mg/kgds	S	4.0	4.5	3.5	6.4
koper	mg/kgds	S	29	29	20	10
kwik	mg/kgds	S	0.42	0.09	0.22	<0.05
lood	mg/kgds	S	110	63	70	13
molybdeen	mg/kgds	S	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
nikkel	mg/kgds	S	11	13	10	19
zink	mg/kgds	S	100	94	74	42
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN						
naftaleen	mg/kgds	S	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01
fenantreen	mg/kgds	S	0.11	0.05	0.09	0.04
antraceen	mg/kgds	S	0.02	0.01	0.02	0.01
fluoranteen	mg/kgds	S	0.23	0.14	0.23	0.17
benzo(a)antraceen	mg/kgds	S	0.12	0.07	0.14	0.09
chryseen	mg/kgds	S	0.12	0.07	0.13	0.09
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	S	0.09	0.06	0.09	0.08
benzo(a)pyreen	mg/kgds	S	0.13	0.08	0.14	0.10
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	S	0.11	0.08	0.11	0.12
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	S	0.11	0.07	0.11	0.11
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	S	1.047 [1)]	0.637 [1)]	1.067 [1)]	0.817 [1)]
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)						
PCB 28	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 52	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 101	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 118	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 138	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 153	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 180	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	S	4.9 [1)]	4.9 [1)]	4.9 [1)]	4.9 [1)]

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

TESTEN RvA L 028

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB AS3000

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781434 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MM01 MM01
002	Grond (AS3000)	MM02 MM02
003	Grond (AS3000)	MM03 MM03
004	Grond (AS3000)	MM04 MM04

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004
MINERALE OLIE						
fractie C10-C12	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
fractie C12-C22	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
fractie C22-C30	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
fractie C30-C40	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S	<20	<20	<20	<20

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781434 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
004	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781434 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: Gelijkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934 (monstervoorbehandeling conform NEN-EN 16179). Grond (AS3000): conform AS3010-2 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000 en conform NEN-EN 16179
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Grond: gelijkwaardig aan NEN 5754. Grond (AS3000): conform AS3010-3
lutum (bodem)	Grond (AS3000)	Grond: eigen methode. Grond (AS3000): conform AS3010-4
barium	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN 6966); conform ISO 22036 (ontsluiting conform NEN 6961)
cadmium	Grond (AS3000)	Idem
kobalt	Grond (AS3000)	Idem
koper	Grond (AS3000)	Idem
kwik	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-ISO 16772)
lood	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN 6966); conform ISO 22036 (ontsluiting conform NEN 6961)
molybdeen	Grond (AS3000)	Idem
nikkel	Grond (AS3000)	Idem
zink	Grond (AS3000)	Idem
naftaleen	Grond (AS3000)	Conform AS3010-6
fenantreen	Grond (AS3000)	Idem
antraceen	Grond (AS3000)	Idem
fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)antraceen	Grond (AS3000)	Idem
chryseen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(k)fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(ghi)peryleen	Grond (AS3000)	Idem
indeno(1,2,3-cd)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
PCB 28	Grond (AS3000)	Conform AS3010-8
PCB 52	Grond (AS3000)	Idem
PCB 101	Grond (AS3000)	Idem
PCB 118	Grond (AS3000)	Idem
PCB 138	Grond (AS3000)	Idem
PCB 153	Grond (AS3000)	Idem
PCB 180	Grond (AS3000)	Idem
som PCB (7) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grond (AS3000)	Conform AS3010-7 conform NEN-EN-ISO 16703

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y6866123	07-05-2018	07-05-2018	ALC201

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781434 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y6866128	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
001	Y6866023	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
001	Y6866022	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
002	Y6866025	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866116	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866020	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866095	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866036	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
004	Y6866014	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
004	Y6866120	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
004	Y6866063	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
004	Y6866004	07-05-2018	07-05-2018	ALC201

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SYNLAB Analytics & Services B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.synlab.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: LITA
Uw projectnummer	: B18.7017
SYNLAB rapportnummer	: 12781444, versienummer: 1

Rotterdam, 16-05-2018

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B18.7017. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is uitgevoerd door SYNLAB Analytics & Services B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SYNLAB laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers), of Spanje (Cerdanya 44, El Prat de Llobregat) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 6 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Per 30 maart 2018 is ALcontrol B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SYNLAB Analytics & Services B.V. Alle erkenningen van ALcontrol B.V./ALcontrol Laboratories blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SYNLAB Analytics & Services B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781444 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MMOCB01 MMOCB01
002	Grond (AS3000)	MMOCB02 MMOCB02
003	Grond (AS3000)	MMOCB03 MMOCB03

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003
droge stof	gew.-%	S	88.8	87.5	87.3
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	4.3	2.8	6.3
CHLOORBENZENEN					
hexachloorbenzeen	µg/kgds	S	<1	<1	<1
CHLOORBESTRIJDINGSMIDDELEN					
o,p-DDT	µg/kgds	S	<1	<1	<1
p,p-DDT	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som DDT (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 [1)]	1.4 [1)]	1.4 [1)]
o,p-DDD	µg/kgds	S	<1	<1	<1
p,p-DDD	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som DDD (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 [1)]	1.4 [1)]	1.4 [1)]
o,p-DDE	µg/kgds	S	<1	<1	<1
p,p-DDE	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som DDE (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 [1)]	1.4 [1)]	1.4 [1)]
som DDT,DDE,DDD (0.7 factor)	µg/kgds		4.2 [1)]	4.2 [1)]	4.2 [1)]
aldrin	µg/kgds	S	<1	<1	<1
dieldrin	µg/kgds	S	<1	<1	<1
endrin	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som aldrin/dieldrin/endrin (0.7 factor)	µg/kgds	S	2.1 [1)]	2.1 [1)]	2.1 [1)]
isodrin	µg/kgds	S	<1	<1	<1
telodrin	µg/kgds	S	<1	<1	<1
alpha-HCH	µg/kgds	S	<1	<1	<1
beta-HCH	µg/kgds	S	<1	<1	<1
gamma-HCH	µg/kgds	S	<1	<1	<1
delta-HCH	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som a-b-c-d HCH (0.7 factor)	µg/kgds		2.8 [1)]	2.8 [1)]	2.8 [1)]
heptachloor	µg/kgds	S	<1	<1	<1
cis-heptachloorepoxide	µg/kgds	S	<1	<1	<1
trans-heptachloorepoxide	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som heptachloorepoxide (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 [1)]	1.4 [1)]	1.4 [1)]
alpha-endosulfan	µg/kgds	S	<1	<1	<1
hexachloorbutadieen	µg/kgds	S	<1	<1	<1
endosulfansulfaat	µg/kgds	S	<1	<1	<1
trans-chloordaan	µg/kgds	S	<1	<1	<1
cis-chloordaan	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som chloordaan (0.7 factor)	µg/kgds	S	1.4 [1)]	1.4 [1)]	1.4 [1)]

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781444 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MMOCB01 MMOCB01
002	Grond (AS3000)	MMOCB02 MMOCB02
003	Grond (AS3000)	MMOCB03 MMOCB03

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003
Som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) waterbodem	µg/kgds		16.1 [1)]	16.1 [1)]	16.1 [1)]
som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) landbodem	µg/kgds	S	14.7 [1)]	14.7 [1)]	14.7 [1)]

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781444 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781444 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: Gelijkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934 (monstervoorbehandeling conform NEN-EN 16179). Grond (AS3000): conform AS3010-2 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000 en conform NEN-EN 16179
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Conform AS3010-3 (org. stof gecorrigeerd voor 5,4 % lutum) en gelijkwaardig aan NEN 5754
hexachloorbenzeen	Grond (AS3000)	Conform AS3020-2
o,p-DDT	Grond (AS3000)	Conform AS3020-1
p,p-DDT	Grond (AS3000)	Idem
som DDT (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
o,p-DDD	Grond (AS3000)	Idem
p,p-DDD	Grond (AS3000)	Idem
som DDD (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
o,p-DDE	Grond (AS3000)	Idem
p,p-DDE	Grond (AS3000)	Idem
som DDE (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
som DDT,DDE,DDD (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
aldrin	Grond (AS3000)	Idem
dieldrin	Grond (AS3000)	Idem
endrin	Grond (AS3000)	Idem
som aldrin/dieldrin/endrin (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
isodrin	Grond (AS3000)	Idem
telodrin	Grond (AS3000)	Idem
alpha-HCH	Grond (AS3000)	Idem
beta-HCH	Grond (AS3000)	Idem
gamma-HCH	Grond (AS3000)	Idem
delta-HCH	Grond (AS3000)	Conform AS3020-3
som a-b-c-d HCH (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Eigen methode, aceton/hexaan-extractie, clean-up, analyse m.b.v. GCMS
heptachloor	Grond (AS3000)	Conform AS3020-1
cis-heptachloorepoxide	Grond (AS3000)	Idem
trans-heptachloorepoxide	Grond (AS3000)	Idem
som heptachloorepoxide (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
alpha-endosulfan	Grond (AS3000)	Idem
hexachloorbutadieen	Grond (AS3000)	Idem
endosulfansulfaat	Grond (AS3000)	Conform AS3020-3
trans-chloordaan	Grond (AS3000)	Conform AS3020-1
cis-chloordaan	Grond (AS3000)	Idem
som chloordaan (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
Som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) waterbodem	Grond (AS3000)	Conform AS3220-1 en AS3220-2
som organochloorbestrijdingsmiddelen (0.7 factor) landbodem	Grond (AS3000)	Conform AS3020

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781444 - 1	Rapportagedatum	16-05-2018

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y6866029	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
001	Y6866011	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
002	Y6866021	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
002	Y6866018	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866124	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866057	07-05-2018	07-05-2018	ALC201
003	Y6866125	07-05-2018	07-05-2018	ALC201

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SYNLAB Analytics & Services B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.synlab.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: LITA
Uw projectnummer	: B18.7017
SYNLAB rapportnummer	: 12785113, versienummer: 1

Rotterdam, 23-05-2018

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B18.7017. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is uitgevoerd door SYNLAB Analytics & Services B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SYNLAB laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers), of Spanje (Cerdanya 44, El Prat de Llobregat) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 5 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Per 30 maart 2018 is ALcontrol B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SYNLAB Analytics & Services B.V. Alle erkenningen van ALcontrol B.V./ALcontrol Laboratories blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SYNLAB Analytics & Services B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	14-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	14-05-2018
Rapportnummer	12785113 - 1	Rapportagedatum	23-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grondwater (AS3000)	PB03 PB03

Analyse	Eenheid	Q	001
METALEN			
barium	µg/l	S	100
cadmium	µg/l	S	<0.20
kobalt	µg/l	S	<2
koper	µg/l	S	2.7
kwik	µg/l	S	<0.05
lood	µg/l	S	2.0
molybdeen	µg/l	S	2.4
nikkel	µg/l	S	<3
zink	µg/l	S	<10
VLUCHTIGE AROMATEN			
benzeen	µg/l	S	<0.2
tolueen	µg/l	S	<0.2
ethylbenzeen	µg/l	S	<0.2
o-xyleen	µg/l	S	<0.1
p- en m-xyleen	µg/l	S	<0.2
xylenen (0.7 factor)	µg/l	S	0.21 [1)]
styreen	µg/l	S	<0.2
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN			
naftaleen	µg/l	S	0.09
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN			
1,1-dichloorethaan	µg/l	S	<0.2
1,2-dichloorethaan	µg/l	S	<0.2
1,1-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1
cis-1,2-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1
trans-1,2-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1
som (cis,trans) 1,2-dichloorethenen (0.7 factor)	µg/l	S	0.14 [1)]
dichloormethaan	µg/l	S	<0.2
1,1-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2
1,2-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2
1,3-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2
som dichloorpropanen (0.7 factor)	µg/l	S	0.42 [1)]
tetrachlooretheen	µg/l	S	<0.1
tetrachloormethaan	µg/l	S	<0.1
1,1,1-trichloorethaan	µg/l	S	<0.1
1,1,2-trichloorethaan	µg/l	S	<0.1
trichlooretheen	µg/l	S	<0.2
chloroform	µg/l	S	<0.2
vinylchloride	µg/l	S	<0.2
tribroommethaan	µg/l	S	<0.2

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	14-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	14-05-2018
Rapportnummer	12785113 - 1	Rapportagedatum	23-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grondwater (AS3000)	PB03 PB03

Analyse	Eenheid	Q	001
MINERALE OLIE			
fractie C10-C12	µg/l		<25
fractie C12-C22	µg/l		<25
fractie C22-C30	µg/l		<25
fractie C30-C40	µg/l		<25
totaal olie C10 - C40	µg/l	S	<50

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	14-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	14-05-2018
Rapportnummer	12785113 - 1	Rapportagedatum	23-05-2018

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	14-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	14-05-2018
Rapportnummer	12785113 - 1	Rapportagedatum	23-05-2018

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
barium	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 en conform NEN 6966 (meting conform NEN-EN-ISO 11885)
cadmium	Grondwater (AS3000)	Idem
kobalt	Grondwater (AS3000)	Idem
koper	Grondwater (AS3000)	Idem
kwik	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 (meting conform NEN-EN-ISO 17852)
lood	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 en conform NEN 6966 (meting conform NEN-EN-ISO 11885)
molybdeen	Grondwater (AS3000)	Idem
nikkel	Grondwater (AS3000)	Idem
zink	Grondwater (AS3000)	Idem
benzeen	Grondwater (AS3000)	Conform AS3130-1
tolueen	Grondwater (AS3000)	Idem
ethylbenzeen	Grondwater (AS3000)	Idem
o-xyleen	Grondwater (AS3000)	Idem
p- en m-xyleen	Grondwater (AS3000)	Idem
xylenen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
styreen	Grondwater (AS3000)	Idem
naftaleen	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-4
1,1-dichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Conform AS3130-1
1,2-dichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
cis-1,2-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
trans-1,2-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
som (cis,trans) 1,2-dichloorethenen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
dichloormethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,2-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,3-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
som dichloorpropanen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
tetrachlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
tetrachloormethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1,1-trichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1,2-trichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
trichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
chloroform	Grondwater (AS3000)	Idem
vinylchloride	Grondwater (AS3000)	Idem
tribroommethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-5

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	G6307244	14-05-2018	14-05-2018	ALC236
001	B1662142	14-05-2018	14-05-2018	ALC204
001	G6276811	14-05-2018	14-05-2018	ALC236

Paraaf :

SYNLAB Analytics & Services B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SYNLAB Analytics & Services B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.synlab.nl

Analyserapport

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout
Postbus 2225
5300 CE ZALTBOMMEL

Uw projectnaam	: LITA
Uw projectnummer	: B18.7017
SYNLAB rapportnummer	: 12781447, versienummer: 1

Rotterdam, 15-05-2018

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project B18.7017. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is uitgevoerd door SYNLAB Analytics & Services B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SYNLAB laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers), of Spanje (Cerdanya 44, El Prat de Llobregat) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 5 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Per 30 maart 2018 is ALcontrol B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SYNLAB Analytics & Services B.V. Alle erkenningen van ALcontrol B.V./ALcontrol Laboratories blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SYNLAB Analytics & Services B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781447 - 1	Rapportagedatum	15-05-2018

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Asbestverdachte grond AS3000	MASB01 MASB01

Analyse	Eenheid	Q	001

ANALYSES UITGEVOERD DOOR DERDEN

Asbest in grond conform Nen 5898	zie bijlage

Paraaf :

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

VERHOEVEN MILIEUTECHN.BV
R. Vernout

Analyserapport

Projectnaam	LITA	Orderdatum	07-05-2018
Projectnummer	B18.7017	Startdatum	07-05-2018
Rapportnummer	12781447 - 1	Rapportagedatum	15-05-2018

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
Asbest in grond conform Nen 5898	Asbestverdachte grond AS3000	Analyse uitbesteed

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	E1659730	07-05-2018	07-05-2018	ALC291

Paraaf :

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

V040518_1

Analysecertificaat

Datum rapportage 15-05-2018

Monsternummer: **18-082466**
Rapportnummer: 1805-1543_01

RPS analyse bv
E asbest@rps.nl
W www.rps.nl

Breda
Minervum 7002
Postbus 3440
4800 DK Breda
T 088 99 04 720

Zwolle
Ampèrestraat 35
Postbus 40172
8004 DD Zwolle
T 088 99 04 755

Ordernummer RPS	1805-1543
Ordernummer opdrachtgever	P65307
Opdrachtgever	SYNLAB Analytics & Services B.V. Steenhouwerstraat 15 3194 AG Rotterdam
Datum order	14-05-2018
Datum analyse	15-05-2018
Monstergegevens afkomstig van	Opdrachtgever
Monsternummer opdrachtgever	18781447-001
Barcode	e1659730
Datum monstername	
Adres monstername	LITA
Monsternamepunt	MASB01 MASB01
Opmerking	
Soort monster	Puin (14,014kg nat ingezet)

De analyse is uitgevoerd door RPS analyse: vestiging Breda
Onderzoeksmethode: conform NEN 5898. (Monstername conform: NEN 5897)
Droog gewicht <20mm (kg) 11,998 - De hoeveelheid monster wijkt af van de geldende norm

	Gewicht	Gew mat	N	Percentage grond onderzocht	Chrysotiel	Amosiet	Crocidoliet	Hechtgebonden	Niet hechtgebonden	Totaal
	kg	gram		%	mg	mg	mg	mg	mg	mg
8-20 mm	1,761	0,000	0	100,0	-	-	-	-	-	-
4-8 mm	2,065	0,000	0	100,0	-	-	-	-	-	-
2-4 mm	1,266	0,000	0	100,0	-	-	-	-	-	-
1-2 mm	1,318	0,000	0	37,9	-	-	-	-	-	-
0,5-1 mm	2,267	0,000	0	8,9	-	-	-	-	-	-
< 0,5 mm	3,321	0,000	0	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	11,998	0,000	0		-	-	-	-	-	-

	Totaal Chrysotiel	Totaal Amosiet	Totaal Crocidoliet	Totaal hechtgebonden	Totaal niet hechtgebonden	Totaal asbest
Totaal asbest (mg/kg d.s.)	-	-	-	-	-	<1,0
Ondergrens (mg/kg d.s.)	-	-	-	-	-	-
Bovengrens (mg/kg d.s.)	-	-	-	-	-	-

Droge stof 86,0 % (m/m) * Gewogen asbest (mg/kg d.s.) -

Aangetroffen asbesthoudend materiaal: Geen

Niels Kunzel
Labcoördinator

RPS analyse bv KvK 20059540 BTW NL0089.00.620.B.01

Nederland I Engeland I Ierland I Rusland I Verenigde Staten I Canada I Australië I Zuidoost-Azië I Brazilië I Midden-Oosten I Afrika

V040518_1

Analysecertificaat

Datum rapportage 15-05-2018

Monsternummer: **18-082466**

Rapportnummer: 1805-1543_01

Ordernummer RPS	1805-1543
Ordernummer opdrachtgever	P65307
Opdrachtgever	SYNLAB Analytics & Services B.V. Steenhouwerstraat 15 3194 AG Rotterdam
Datum order	14-05-2018
Datum analyse	15-05-2018
Monstergegevens afkomstig van	Opdrachtgever
Monsternummer opdrachtgever	18781447-001
Barcode	e1659730
Datum monstername	
Adres monstername	LITA
Monsternamepunt	MASB01 MASB01
Opmerking	
Soort monster	Puin (14,014kg nat ingezet)

Toelichting

* Droge stof is volgens eigen methode.
- = Niet aantoonbaar
< = Het totaal asbest (mg/kg d.s.) bevindt zich onder de bepalingsgrens
N = Het aantal stukken asbesthoudend materiaal dat is geteld in het onderzochte deel van de desbetreffende fractie
LB > 3 betekent meer dan 3 losse vezels en/of vezelbundels
LB <= 3 betekent 1-3 losse vezels en/of vezelbundels
Bij aantreffen van NIET-hechtgebonden asbesthoudende materialen wordt 10 gram van de fractie <0,5mm kwalitatief onderzocht. Indien relevant voor het onderzoek dient op deze fractie tevens analyse m.b.v. SEM/EDX uitgevoerd te worden.
De resultaten hebben uitsluitend betrekking op het aangeboden monster.
Opmerking: indien de monstername uitgevoerd is door derden is RPS analyse bv niet verantwoordelijk voor de representativiteit van de monstername.
Boven- en ondergrenzen zijn bepaald m.b.v. het 95% betrouwbaarheidsinterval.
Alleen aan het originele complete analyse certificaat kunnen rechten worden ontleend.
Analyses conform NEN5898 worden uitgevoerd onder AS3000; pakket 3070/3270 en AP04-A; pakket SG6/SB5.

TESTEN
RvA L 192

Niels Kunzel

Labcoördinator

RPS analyse bv KvK **20059540** BTW **NL0089.00.620.B.01**

Nederland I Engeland I Ierland I Rusland I Verenigde Staten I Canada I Australië I Zuidoost-Azië I Brazilië I Midden-Oosten I Afrika

Tabel 1: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		MM01			MM02			MM03		
Certificaatcode		12781434			12781434			12781434		
Boring(en)		B01, B04-B, B05-B, B06			PB03			B02, B05-B, B06, B07		
Traject (m -mv)		0,00 - 0,50			0,00 - 0,50			0,50 - 1,00		
Humus	% ds	8,7			9,9			6,1		
Lutum	% ds	7,0			5,8			7,8		
Datum van toetsing		16-5-2018			16-5-2018			16-5-2018		
Monsterconclusie		Overschrijding Achtergrondwaarde			Overschrijding Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN										
Barium [Ba]	mg/kg ds	76	181 (6)		61	160 (6)		63	142 (6)	
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	0,40	0,50	-0,01	0,23	0,28	-0,03	0,32	0,43	-0,01
Kobalt [Co]	mg/kg ds	4,0	9,1	-0,03	4,5	11,2	-0,02	3,5	7,5	-0,04
Koper [Cu]	mg/kg ds	*29*	*43*	*0,02*	*29*	*43*	*0,02*	20	31	-0,06
Kwik [Hg]	mg/kg ds	*0,42*	*0,53*	*0,01*	0,09	0,11	-0	*0,22*	*0,28*	*0*
Lood [Pb]	mg/kg ds	*110*	*142*	*0,19*	*63*	*82*	*0,07*	*70*	*93*	*0,09*
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	<0,5	<0,4	-0,01	<0,5	<0,4	-0,01	<0,5	<0,4	-0,01
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	11	23	-0,18	13	29	-0,09	10	20	-0,23
Zink [Zn]	mg/kg ds	*100*	*167*	*0,05*	*94*	*160*	*0,03*	74	125	-0,03
PAK										
Anthraceen	mg/kg ds	0,02	0,02		0,01	0,01		0,02	0,02	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,12	0,12		0,07	0,07		0,14	0,14	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	0,11	0,11		0,08	0,08		0,11	0,11	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,09	0,09		0,06	0,06		0,09	0,09	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,13	0,13		0,08	0,08		0,14	0,14	
Chryseen	mg/kg ds	0,12	0,12		0,07	0,07		0,13	0,13	
Fenanthreen	mg/kg ds	0,11	0,11		0,05	0,05		0,09	0,09	
Fluorantheen	mg/kg ds	0,23	0,23		0,14	0,14		0,23	0,23	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	0,11	0,11		0,07	0,07		0,11	0,11	
Naftaleen	mg/kg ds	<0,01	<0,01		<0,01	<0,01		<0,01	<0,01	
PAK 10 VROM	mg/kg ds		1,0	-0,01		0,64	-0,02		1,1	-0,01
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds	1,047			0,637			1,067		
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
PCB 28	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 52	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 101	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 118	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 138	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 153	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB 180	µg/kg ds	<1	<1		<1	<1		<1	<1	
PCB (som 7)	µg/kg ds		<5,6	-0,01		<4,9	-0,02		<8,0	-0,01
PCB (7) (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	4,9			4,9			4,9		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN										
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<5	4 (6)		<5	4 (6)		<5	6 (6)	
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds	<5	4 (6)		<5	4 (6)		<5	6 (6)	
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds	<5	4 (6)		<5	4 (6)		<5	6 (6)	
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds	<5	4 (6)		<5	4 (6)		<5	6 (6)	
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	<20	<16	-0,04	<20	<14	-0,04	<20	<23	-0,03
OVERIG										
Aard artefacten	-	0			0			0		
Artefacten	g	<1			<1			<1		
Droge stof	% w/w	94,5	95,0 (6)		93,9	94,0 (6)		94,0	94,0 (6)	
Lutum	%	7,0			5,8			7,8		
Organische stof (humus)	%	8,7			9,9			6,1		

Tabel 2: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		MM04		
Certificaatcode		12781434		
Boring(en)		B04-B, B05-B, B06, PB03		
Traject (m -mv)		1,00 - 2,00		
Humus	% ds	7,0		
Lutum	% ds	19		
Datum van toetsing		16-5-2018		
Monsterconclusie		Voldoet aan Achtergrondwaarde		
		Meetw	**GSSD**	**Index**
METALEN				
Barium [Ba]	mg/kg ds	67	83 (6)	
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	<0,2	<0,2	-0,03
Kobalt [Co]	mg/kg ds	6,4	7,9	-0,04
Koper [Cu]	mg/kg ds	10	12	-0,19
Kwik [Hg]	mg/kg ds	<0,05	<0,04	-0
Lood [Pb]	mg/kg ds	13	15	-0,07
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	<0,5	<0,4	-0,01
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	19	23	-0,18
Zink [Zn]	mg/kg ds	42	50	-0,16
PAK				
Anthraceen	mg/kg ds	0,01	0,01	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,09	0,09	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	0,12	0,12	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,08	0,08	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,10	0,10	
Chryseen	mg/kg ds	0,09	0,09	
Fenanthreen	mg/kg ds	0,04	0,04	
Fluorantheen	mg/kg ds	0,17	0,17	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	0,11	0,11	
Naftaleen	mg/kg ds	<0,01	<0,01	
PAK 10 VROM	mg/kg ds		0,82	-0,02
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds	0,817		
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN				
PCB 28	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 52	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 101	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 118	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 138	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 153	µg/kg ds	<1	<1	
PCB 180	µg/kg ds	<1	<1	
PCB (som 7)	µg/kg ds		<7,0	-0,01
PCB (7) (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	4,9		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN				
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<5	5 (6)	
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds	<5	5 (6)	
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds	<5	5 (6)	
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds	<5	5 (6)	
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	<20	<20	-0,04
OVERIG				
Aard artefacten	-	0		
Artefacten	g	<1		
Droge stof	% w/w	91,2	91,0 (6)	
Lutum	%	19		
Organische stof (humus)	%	7,0		

Tabel 3: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		MMOCB01			MMOCB02			MMOCB03		
Certificaatcode		12781444			12781444			12781444		
Boring(en)		B01, B02			B04-B, PB03			B05-B, B06, B07		
Traject (m -mv)		0,80 - 1,10			0,80 - 1,30			1,00 - 1,30		
Humus	% ds	4,3			2,8			6,3		
Lutum	% ds	25			25			25		
Datum van toetsing		16-5-2018			16-5-2018			16-5-2018		
Monsterconclusie		Voldoet aan Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
Hexachloorbenzeen (HCB)	µg/kg ds	<1	<2	-0	<1	<3	-0	<1	<1	-0
OVERIG										
Aard artefacten	-	0			0			0		
Artefacten	g	<1			<1			<1		
Droge stof	% w/w	88,8	89,0 (6)		87,5	88,0 (6)		87,3	87,0 (6)	
Organische stof (humus)	%	4,3			2,8			6,3		
BESTRIJDINGSMIDDELEN										
alfa-HCH	µg/kg ds	<1	<2	0	<1	<3	0	<1	<1	0
beta-HCH	µg/kg ds	<1	<2	0	<1	<3	0	<1	<1	-0
gamma-HCH	µg/kg ds	<1	<2	-0	<1	<3	0	<1	<1	-0
delta-HCH	µg/kg ds	<1	<2 (6)		<1	<3 (6)		<1	<1 (6)	
Drins (Aldrin+Dieldrin+Endrin)	µg/kg ds		<4,9	-0		<7,5	-0		<3,3	-0
Hexachloorbutadieen	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Isodrin	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Telodrin	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Heptachloor	µg/kg ds	<1	<2	0	<1	<3	0	<1	<1	0
Heptachloorepoxide	µg/kg ds		<3,3	0		<5,0	0		<2,2	0
Aldrin	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Dieldrin	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Endrin	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
DDE (som)	µg/kg ds		<3,3	-0,04		<5,0	-0,04		<2,2	-0,04
2,4-DDE (ortho, para-DDE)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
4,4-DDE (para, para-DDE)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
DDD (som)	µg/kg ds		<3,3	-0		<5,0	-0		<2,2	-0
2,4-DDD (ortho, para-DDD)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
4,4-DDD (para, para-DDD)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
DDT (som)	µg/kg ds		<3,3	-0,13		<5,0	-0,13		<2,2	-0,13
2,4-DDT (ortho, para-DDT)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
4,4-DDT (para, para-DDT)	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
alfa-Endosulfan	µg/kg ds	<1	<2	0	<1	<3	0	<1	<1	0
Chloordaan (cis + trans)	µg/kg ds		<3,3	0		<5,0	0		<2,2	0
cis-Chloordaan	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
trans-Chloordaan	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
OCB (0,7 som, grond)	µg/kg ds	14,7			14,7			14,7		
OCB (0,7 som, waterbodem)	µg/kg ds	16,1			16,1			16,1		
DDT (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	1,4			1,4			1,4		
DDD (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	1,4			1,4			1,4		
DDE (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	1,4			1,4			1,4		
DDT,DDE,DDD (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	4,2			4,2			4,2		
Aldrin/dieldrin/endrin (som, 0.7 fa	µg/kg ds	2,1			2,1			2,1		
HCH (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	2,8			2,8			2,8		
Heptachloorepoxide (som, 0.7 factor	µg/kg ds	1,4			1,4			1,4		
Chloordaan (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	1,4			1,4			1,4		
trans-Heptachloorepoxide	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Endosulfansulfaat	µg/kg ds	<1	<2 (6)		<1	<3 (6)		<1	<1 (6)	
cis-Heptachloorepoxide	µg/kg ds	<1	<2		<1	<3		<1	<1	
Som 21 Organochloorhoud. bestrijdingsm	µg/kg ds		<34			<53			<23	

-----	: Geen toetsnorm aanwezig
<	: kleiner dan de detectielimiet
8,88	: <= Achtergrondwaarde
8,88	: <= Interventiewaarde
8,88	: > Interventiewaarde
6	: Heeft geen normwaarde
#	: verhoogde rapportagegrens
GSSD	: Gestandaardiseerde meetwaarde
Index	: (GSSD - AW) / (I - AW)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.0.0 -

Tabel 4: Normwaarden conform de Wet Bodembescherming

		AW	WO	IND	I
METALEN					
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	0,6	1,2	4,3	13
Kobalt [Co]	mg/kg ds	15	35	190	190
Koper [Cu]	mg/kg ds	40	54	190	190
Kwik [Hg]	mg/kg ds	0,15	0,83	4,8	36
Lood [Pb]	mg/kg ds	50	210	530	530
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	1,5	88	190	190
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	35	39	100	100
Zink [Zn]	mg/kg ds	140	200	720	720
PAK					
PAK 10 VROM	mg/kg ds	1,5	6,8	40	40
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN					
PCB (som 7)	mg/kg ds	0,02	0,04	0,5	1
Hexachloorbenzeen (HCB)	mg/kg ds	0,0085	0,027	1,4	2
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN					
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	190	190	500	5000
BESTRIJDINGSMIDDELEN					
alfa-HCH	mg/kg ds	0,001	0,001	0,5	17
beta-HCH	mg/kg ds	0,002	0,002	0,5	1,6
gamma-HCH	mg/kg ds	0,003	0,04	0,5	1,2
Drins (Aldrin+Dieldrin+Endrin)	mg/kg ds	0,015	0,04	0,14	4
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	0,003			
Heptachloor	mg/kg ds	0,0007	0,0007	0,1	4
Heptachloorepoxide	mg/kg ds	0,002	0,002	0,1	4
Aldrin	mg/kg ds				0,32
DDE (som)	mg/kg ds	0,1	0,13	1,3	2,3
DDD (som)	mg/kg ds	0,02	0,84	34	34
DDT (som)	mg/kg ds	0,2	0,2	1	1,7
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	0,0009	0,0009	0,1	4
Chloordaan (cis + trans)	mg/kg ds	0,002	0,002	0,1	4
Som 21 Organochloorhoud. bestrijdingsm	mg/kg ds	0,4			

Tabel 5: Gemeten concentraties in grondwater met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Watermonster		PB03		
Datum		14-5-2018		
Filterdiepte (m -mv)		2,50 - 3,50		
Datum van toetsing		23-5-2018		
Monsterconclusie		Overschrijding Streefwaarde		
		Meetw	**GSSD**	**Index**
METALEN				
Barium [Ba]	µg/l	*100*	*100*	*0,09*
Cadmium [Cd]	µg/l	<0,20	<0,14	-0,05
Kobalt [Co]	µg/l	<2	<1	-0,24
Koper [Cu]	µg/l	2,7	2,7	-0,21
Kwik [Hg]	µg/l	<0,05	<0,04	-0,04
Lood [Pb]	µg/l	2,0	2,0	-0,22
Molybdeen [Mo]	µg/l	2,4	2,4	-0,01
Nikkel [Ni]	µg/l	<3	<2	-0,22
Zink [Zn]	µg/l	<10	<7	-0,08
AROMATISCHE VERBINDINGEN				
Benzeen	µg/l	<0,2	<0,1	-0
Tolueen	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01
Ethylbenzeen	µg/l	<0,2	<0,1	-0,03
meta-/para-Xyleen (som)	µg/l	<0,2	<0,1	
ortho-Xyleen	µg/l	<0,1	<0,1	
Xylenen (som)	µg/l		<0,21	0
Xylenen (som, 0.7 factor)	µg/l	0,21		
Styreen (Vinylbenzeen)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,02
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	µg/l		<0,77[2,14]	
PAK				
Naftaleen	µg/l	*0,09*	*0,09*	*0*
PAK 10 VROM	-		0,0013[11]	
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN				
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	<0,1	<0,1	0
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,05
cis + trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l		<0,14	0,01
cis-1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0,1	<0,1	
trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0,1	<0,1	
1.2-Dichloorethenen (som, 0.7 facto	µg/l	0,14		
Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	<0,1	<0,1	0,01
Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01
Dichloormethaan	µg/l	<0,2	<0,1	0
1,1-Dichloorethaan	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	<0,1	<0,1	0
1,2-Dichloorethaan	µg/l	<0,2	<0,1	-0,02
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	<0,1	<0,1	0
Vinylchloride	µg/l	<0,2	<0,1	0,02
Dichloorpropaan	µg/l		<0,42	-0
1,1-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1	
1,3-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1	
Dichloorpropanen (0,7 som, 1,1+1,2+1,3)	µg/l	0,42		
1,1-Dichlooretheen	µg/l	<0,1	<0,1	0,01
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l	<0,2	<0,1[14]	
1,2-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1	
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN				
Minerale olie C10 - C12	µg/l	<25	18[6]	
Minerale olie C12 - C22	µg/l	<25	18[6]	
Minerale olie C22 - C30	µg/l	<25	18[6]	
Minerale olie C30 - C40	µg/l	<25	18[6]	
Minerale olie (totaal)	µg/l	<50	<35	-0,03

-----	: Geen toetsnorm aanwezig
<	: kleiner dan de detectielimiet
8,88	: <= Streefwaarde
8,88	: > Streefwaarde
8,88	: > Interventiewaarde
14	: Streefwaarde ontbreekt zorgplicht van toepassing
2	: Enkele parameters ontbreken in de som
6	: Heeft geen normwaarde
#	: verhoogde rapportagegrens
GSSD	: Gestandaardiseerde meetwaarde
Index	: (GSSD - S) / (I - S)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.0.0 -

Tabel 6: Normwaarden conform de Wet Bodembescherming

		S	S Diep	Indicatief	I
METALEN					
Barium [Ba]	µg/l	50	200		625
Cadmium [Cd]	µg/l	0,4	0,06		6
Kobalt [Co]	µg/l	20	0,7		100
Koper [Cu]	µg/l	15	1,3		75
Kwik [Hg]	µg/l	0,05	0,01		0,3
Lood [Pb]	µg/l	15	1,7		75
Molybdeen [Mo]	µg/l	5	3,6		300
Nikkel [Ni]	µg/l	15	2,1		75
Zink [Zn]	µg/l	65	24		800
AROMATISCHE VERBINDINGEN					
Benzeen	µg/l	0,2			30
Tolueen	µg/l	7			1000
Ethylbenzeen	µg/l	4			150
Xylenen (som)	µg/l	0,2			70
Styreen (Vinylbenzeen)	µg/l	6			300
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	µg/l			150	
PAK					
Naftaleen	µg/l	0,01			70
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN					
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	0,01			40
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	24			500
cis + trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l	0,01			20
Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	0,01			10
Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	6			400
Dichloormethaan	µg/l	0,01			1000
1,1-Dichloorethaan	µg/l	7			900
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	0,01			300
1,2-Dichloorethaan	µg/l	7			400
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	0,01			130
Vinylchloride	µg/l	0,01			5
Dichloorpropaan	µg/l	0,8			80
1,1-Dichlooretheen	µg/l	0,01			10
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l				630
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN					
Minerale olie (totaal)	µg/l	50			600

50: Operationeel Handboek Verhoeven Milieutechniek

64. Veldwerkopdrachtfomulier bij asbest in bodem P2018
Versie 8: 08-03-2017 - Pagina 1 van 1

Algemeen			
Projectnummer	B18,7017	Projectnaam	LITA
Uitvoeringsdatum	7-5-18	Doel onderzoek	–
Projectleider	MH	Tel: 0418-572060	
Erkende veldwerker	M. van Baal	Tel:	
Erkende veldwerker	-	Tel:	
Veldwerker(s)/stagiair* (i.o.)	/		
Vooronderzoek NEN5707 uitgevoerd	☒ Ja ☐ Nee		
Oppervlakte locatie	max 1000 m2		
Locatie ingedeeld in deelgebieden (RE; maximaal 1.000 m2	☐ Ja, aantal ____ ☐ Nee		
Zo ja, ingedeeld o.b.v. welke criteria	maaiveldtype / oppervlakte / _____		

Terreininspectie

- ☒ Voorafgaand aan de werkzaamheden uitvoeren van een terreininspectie
- ☐ Tijdens terreininspectie ~~extra~~ aandacht voor (staat) asbesthoudende dakbedekking/ aanwezigheid afwateringsgoten t.p.v. ~~asbesthoudende~~ dakdekking/_____
- ☐ _____

Maaiveld- en bodeminspectie

- ☒ Voorafgaand aan graven proefgaten/-sleuven* uitvoeren van een maaiveldinspectie
- ☐ Reeds asbestverdacht/-houdend materiaal aangetroffen. Plaats weergegeven op plattegrond
- ☒ Conform offerte graven van 4 proefgaten(30x30cm)/-sleuven(30x200cm)* tot minimaal 0,5 m-mv en doorzetten van 1 boringen (diameter 12 cm) tot minimaal 2 m-mv; e.ea, weergegeven op plattegrond
- ☐ _____

Monstername

- ☒ Monstername asbestverdachte (plaat)materialen; fractie > 20 mm. Bemonsteren per type, coderen als ASB-A; ASB-B; ASB-C; etc.
- ☒ Monsters fijne fractie (<20 mm) samenstellen op basis van zintuigelijke waarnemingen. Codering MMASB01; MMASB02; MMASB03; etc.
- ☒ Op basis van offerte samenstellen van minimaal 1 stuk(s) mengmonsters fijne fractie
- ☐ Monsters op ___/___/20__ aanleveren aan het laboratorium van ALcontrol/_____

Veiligheid en benodigde materialen

Op basis van de beschikbare informatie zijn de volgende PBM's benodigd:

☒ stoffen overall	☒ handschoenen	☒ veiligheidslaarzen	☐ volgelaatsmasker met aanblaasunit en P3 filter
☐ wegwerp overall	☐ deco-unit	☐ veiligheidshelm	☐ overdruk en P3 filter voor mechanische laadschop

Checklist verplichte materialen:

☐ Schouwbak	☐ Piketpaaltjes	☒ Meetlint/Meetwiel	☒ Weegschaal	☒ Monsterschep (10*5cm)
☒ Spade	☐ Markeerlint	☒ Grondboor 12cm	☒ Folie	☐ Mechanische laadschop
☒ Hark	☒ Plattegrond	☐ Landmeetapp./GPS		☒ Hersluitbare plastic zakken#
☒ Zeven: 20 / 40mm	☐ KLIC	☒ Werkwater (drinkwaterkwaliteit)		☒ Afsluitbare emmers#

** doorhalen wat niet van toepassing is/ ☐aankruisen wat van toepassing is/ # voorzien van stickers 'voorzichtig bevat asbest'*

Paraaf voor akkoord Projectleider: MH

Bovenstaande zaken zijn in het veld geverifiëerd en waar nodig in overleg met de projectleider aangevuld en/of gewijzigd.
Paraaf voor akkoord erkende veldwerker:

50: Operationeel Handboek Verhoeven Milieutechniek

65. Veldwerkformulier onderzoek asbest in bodem: inspectie maaiveld P2018

Projectnummer	B18,7017	Datum	07-05-18	Erkende veldwerker	MB
Projectnaam	LITA	Begintijd	0715	Erkende veldwerker	
Projectleider	MH	Eindtijd	0730	Veldwerker/stagiair* (i.o.)	KC
Locatie	Pas ong (zuid van	te	Afferden	Veldwerker/stagiair* (i.o.)	

Inspectie maaiveld

Algemeen	
Weersomstandigheden	droog / ~~motregen / regen~~ / zonnig* / .....
Bewolking	geen / ~~licht / zwaar~~* / .....
Neerslag (> 10 mm p/u)	~~ja / nee~~ / n.v.t.*
Mist (zicht < 50 m)	~~ja / nee~~ / n.v.t.*
Vorst	~~ja~~ / nee*
Sneeuw/ hagel	~~ja~~ / nee*
Tijdstip	..... / ..... na zonsopgang en ..... /.... .. voor zonsondergang
Totale oppervlakte locatie	< 1000 m2 = 100 %

Inspectie belemmeringen

Totale oppervlakte locatie:	100	%	
Aanwezige belemmeringen:	10	%	vegetatie/ ~~plassen~~/ _____
Aanwezige objecten:		%	opgeslagen goederen/_____
Totaal onbedekt:	90	%	

Belemmeringen/objecten voorafgaand aan inspectie verwijderd: nee / ja*: .....%

Totaal te inspecteren onbedekt maaiveld: %

Type onbedekt maaiveld		Bodemvochtigheid		Conditie maaiveld
- zand 90	%	→	%	droog / ~~vochtig~~* – los / ~~vast~~*
- klei	%	→	%	droog / vochtig* – los / vast*
- puin[1]	%	→	%	droog / vochtig* – los / vast*
Totaal onbedekt	%			

Conclusie visuele inspectie maaiveld

Totaal onbedekt > 25% ? ja/~~nee~~*

Indien nee, mogelijkheden tot maaien/verwijderen belemmeringen/objecten? ja/nee*

Indien bovenstaande mogelijk, daarna totaal onbedekt > 25% ? ja/nee*

Blijft het onbedekte deel op de locatie < 25% dan is een visuele maaiveld inspectie niet mogelijk

Indeling ruimtelijk eenheden (RE) en bedekt/onbedekt op tekening aangeven

** doorhalen wat niet van toepassing is*

[1] De werkzaamheden t.p.v. de puin(verharding) zijn niet conform SIKB BRL 2018 (versie 3.1)

65. Veldwerkformulier onderzoek asbest in bodem: inspectie maaiveld P2018
Versie 7: 08-03-2017 - Pagina 2 van 2

Verzamelstaat materiaalcodering; materiaal gevonden op maaiveld

RE	Type asbestverdacht materiaal	Codering	Aantal stukjes	Totaal gram	Opmerkingen
Als asbestverdacht materiaal wordt aangetroffen, vind plaats aangeven op plattegrond en gegevens onderstaand invullen					
		~~A/ B/ C/ D*~~			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
		A/ B/ C/ D*			
Monsters na terugkomst op kantoor inschrijven ter overdracht aan het laboratorium van ALcontrol B.V. te Rotterdam					
Type A; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode ....., overgedragen aan lab op ...../...../.....					
Type B; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode ....., overgedragen aan lab op ...../...../.....					
Type C; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode ....., overgedragen aan lab op ...../...../.....					
Type D; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode ....., overgedragen aan lab op ...../...../.....					

** doorhalen wat niet van toepassing is*

Opm:
- Leg alle waarnemingen vast op een kaart of plattegrond
- Neem foto's en geef weer op kaart (fotorichting aangeven)
- Tot 0,7 kg asbest verdacht materiaal moet het lab het gewicht per type vaststellen
- Barcode mag in de veldwerkcomputer worden ingevoerd

Ik verklaar de werkzaamheden uitgevoerd op deze locatie als erkende veldwerker onafhankelijk van de opdrachtgever te hebben uitgevoerd.

Naam: Rikk vBaal Datum: 07-05-18 Handtekening:

50: Operationeel Handboek Verhoeven Milieutechniek

66. Veldwerkformulier onderzoek asbest in bodem: inspectie bodem P2018

Versie 7: 08-03-2017 - Pagina 1 van

Projectnummer: B18,7017	**Erkende veldwerker(s):** MB		**Datum:** 07-05-18
Projectnaam: LITA	**Veldwerker(s)/stagiair* (i.o.):** RL		**Begintijd:** 7:15
Projectleider: MH	**Locatie:** Pas ong (zuid van nr. 1G te Afferden		**Eindtijd:** 1200

RE	Gat-/ sleufnr.	Bodem vocht (%)	Lengte/ boor-diameter (cm)	Breedte (cm)	Traject (cm-mv)	Bodembeschrijving z = zand/ k= klei/ v= veen	geschat percentage: pu= puin/ ba= baksteen	Geroerd	Ongeroerd	Asbest verdacht materiaal: Codering	Aantal stukjes	Totaal gram
	B01		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba<1 %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-80	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		80-100	z/ (k)/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
	B02		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba<1 %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-80	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		80-110	z/ (k)/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
	PB03		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba<20 %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-80	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		80-200	z/ (k)/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
	B04		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba<1 %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-100	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		100-200	z/ (k)/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
	B05		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba<1 %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-100	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		100-200	z/ (k)/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
	B06		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba<1 %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-100	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		100-150	z/ (k)/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
	B07		30	30	0-50	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba<1 %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		50-100	(z)/ k/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		
			Ø12		100-150	z/ (k)/ v	pu…… %/ ba…… %/ …… …… %			A/ B/ C/ D/		

Vindplaats asbestverdacht materiaal aangeven op plattegrond

50: Operationeel Handboek Verhoeven Milieutechniek

66. Veldwerkformulier onderzoek asbest in bodem: inspectie bodem P2018

Versie 7: 08-03-2017 - Pagina van

Materiaal codering	Handvat puinhoudendheid:
Type A; omschrijving: ...✓...; totaal ...✓... gram in ~~zak/emmer~~* met barcode ...✓...	*Sporen: < 1%*
Type B; omschrijving: .....; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode	*Licht: ≥ 1 < 5 %*
Type C; omschrijving: .....; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode	*Matig: ≥ 5 < 10 %*
Type D; omschrijving: .....; totaal ..... gram in zak/emmer* met barcode	*Sterk: ≥ 10 < 20 %*
- Tot 0,7 kg asbest verdacht materiaal moet het lab het gewicht per type vaststellen	*Uiterst: ≥ 20 < 50 %*
	Volledig: ≥ 50 %

Samenstellen (grond)mengmonsters

Codering	Gat-/sleufnummers	Traject (m-mv)	Gewicht monster	Gewicht puin > 20mm	Percentage puin >20 mm	Barcode(s) emmer	
MMASB01	B03	0 -50	kg	kg	%	E.659730	/
MMASB02	B01,02,04,06	0 -50	kg	kg	%	E.659731	/
MMASB03		-	kg	kg	%		/
MMASB04		-	kg	kg	%		/
MMASB05		-	kg	kg	%		/
MMASB06		-	kg	kg	%		/
MMASB07		-	kg	kg	%		/
MMASB08		-	kg	kg	%		/
MMASB09		-	kg	kg	%		/
MMASB10		-	kg	kg	%		/

Materiaal en (grond)mengmonsters na terugkomst op kantoor inschrijven ter overdracht aan het laboratorium Alcontrol B.V. te Rotterdam; overgedragen op ...../...../.....

Toetsuitvoering

Afwijkingen van de 2018 of van de NEN5707:	Nee / ja*, aard en motivatie afwijkingen:

Bijzonderheden:

** doorhalen wat niet van toepassing is*

Ik verklaar de werkzaamheden uitgevoerd op deze locatie als erkende veldwerker onafhankelijk van de opdrachtgever te hebben uitgevoerd.

Naam: MAH v Baal Datum: 07-05-18 Handtekening:

In het monster van de zintuiglijk schone ondergrond (M04, klei) en sporen puin en/of kolenhoudende monster van de ondergrond (M05, klei) zijn geen verontreinigingen aangetoond met de onderzochte parameters.

Grondwater
In het grondwater uit peilbuis PB03 is een licht verhoogd gehalte voor naftaleen aangetoond ten opzichte van de streefwaarde. De gehalten voor de overige geanalyseerde parameters liggen beneden de betreffende streefwaarden.

Conclusies
Voor de locatie werd de hypothese gesteld van een onverdachte locatie met betrekking tot het voorkomen van bodemverontreiniging. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt de gestelde hypothese verworpen aangezien in de bovengrond voor diverse parameters licht verhoogde gehalten zijn aangetoond. Tevens is in het grondwater een licht verhoogd gehalte voor naftaleen aangetoond.

In de teeltlaag zijn geen verhoogde gehalten voor OCB ten opzichte van de betreffende detectiegrenzen aangetoond, derhalve wordt de verdachte hypothese verworpen.

Het betreffen overschrijdingen van de achtergrond- en streefwaarden, aangezien de tussenwaarden niet worden overschreden zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

Met het uitgevoerde verkennend bodemonderzoek is, ons inziens, de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem ter plaatse van De Pas (ong.) te Afferden in voldoende mate vastgesteld. Vanuit milieuhygiënisch oogpunt bestaan geen bezwaren tegen de voorgenomen nieuwbouw.

Mocht u nog vragen en/of opmerkingen hebben betreffende onze rapportage, dan kunt u contact opnemen met ondergetekenden op telefoonnummer 0418-572060, faxnummer: 0418-515722.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

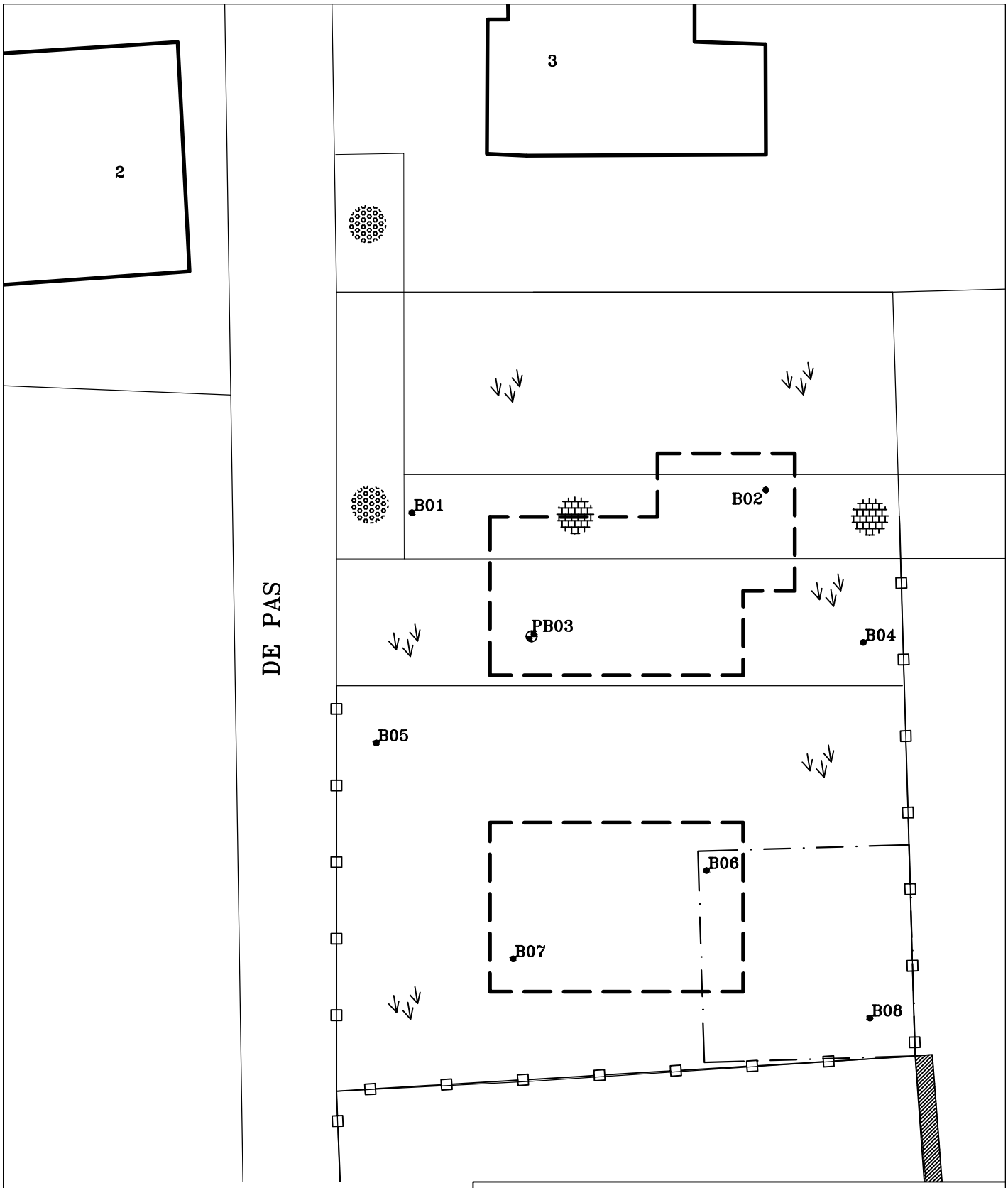
Ing. M. Verschoor
Junior Projectleider
Verhoeven Milieutechniek B.V.

Autorisatie,

Ing. H.M.W. van der Donk
Senior projectleider
Verhoeven Milieutechniek B.V.

Bijlagen:
1. *Situatieschets met de geplaatste boringen en peilbuis*
2. *Analysecertificaten*
3. *Boorprofiel beschrijvingen*
4. *Toetsingstabellen streef-, achtergrond- en interventiewaarden*
5. *Historische vragenlijst opdrachtgever en informatie Gemeente*

BIJLAGEN

LEGENDA:

0 2,5 5m

- Boring
- Boring met peilbuis
- Bebouwing
- Toekomstige bebouwing
- Voormalige bebouwing
- Gras
- Grind
- Grastegels

Situatieschets met boringen en peilbuis behorend bij het verkennend bodemonderzoek voor de locatie gelegen aan De Pas te Afferden

opdrachtgever: De heer R.A.F.A. van Os

get. TM	d.d. 23-11-'12	voorafgaand projectnr.	
gew.	d.d.	Schaal 1 : 250	formaat A4
gez. HD	d.d. 23-11-'12	projectnr.B12.5100	bijlage 1

N

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

• ADVISERING • BODEMONDERZOEKEN • SANERINGEN

44. Historisch onderzoek

Vragenlijst Historisch onderzoek t.b.v. bodemonderzoek

Het doel van het historisch onderzoek is na te gaan of er aanwijzingen zijn dat de bodem op het bouwterrein mogelijk verontreinigd is.
Hiertoe wordt het vroegere en huidige gebruik geïnventariseerd, en in het bijzonder of er activiteiten verricht zijn, die mogelijk bodemverontreiniging veroorzaakt hebben.

In te vullen door aanvrager bouwvergunning.
Bij keuzevragen: hokje ◘ zwart maken.

---

1. Locatiegegevens

1.1 Gegevens aanvrager

.....

.....

.....

.....

Type bouwwerk: .....Toekomstig woonhuis.....

Adres : Pas .....

Postc. & Wpl. : 6654AK.....

Kad. gegevens : sectie D.....nr(s) 921.....

2. Gebruik van het terrein

Wat is (was) het huidige en vroegere gebruik van het terrein?

	vroeger	vanaf/tot (jaar)	huidig
- woningbouw	■	Onbekend tot 1960...	◘
- natuurgebied	◘	.....	◘
- bedrijfsterrein	◘	.....	◘
- agrarisch	■	1960 tot heden...	■
- braakliggend	◘	.....	■
-	◘	.....	◘

Eventuele toelichting (bijvoorbeeld bebouwd / onbebouwd):
.....

.....

Indien er sprake is (was) van een bedrijfsterrein:

2.1 Wat is (was) de aard van het bedrijfsterrein?
.....

2.3 Welke bedrijfsactiviteiten hebben plaatsgevonden?
.....

2.4 Met welke chemische stoffen is gewerkt? (bestrijdingsmiddelen / bodembedreigende stoffen enz.)
.....

2.5 Is de plaats van de bedrijfsgebouwen/bedrijfsactiviteiten bekend (aangeven op tekening)?
.....

3. <u>Van elders aangevoerde grond of ander materiaal</u>

3.1 Is grond of ander materiaal (zoals puin, slib en dergelijke) in of op de bodem van het terrein gebracht, bijvoorbeeld in de vorm van ophogingen, (sloot)dempingen terreinverharding?

■ nee (ga verder met vraag 4.1)

□ ja,namelijk: .....

3.2 Zijn er aanwijzingen dat het mogelijk verontreinigd materiaal betreft?
.....

4. <u>Brandstof- en/of septictanks</u>

4.1 Is een tank op of in de bodem aanwezig (geweest) (ligging op tekening aangegeven)?

■ er heeft nooit een tank gelegen (ga verder met vraag 5.1)

□ aanwezig geweest, maar reeds verwijderd

□ nog aanwezig, maar buiten bereik gebruik

□ nog aanwezig en in gebruik

4.2 Welke brandstof(fen) of ander vloeistof(fen) is/zijn (werd(en)) opgeslagen in de betreffende tank(s)?
.....

4.3 Indien de tank buiten gebruik is, is deze schoongemaakt?

□ nee □ ja

4.4 Is de bodem ter plaatse van de (voormalige of huidige) tank gecontroleerd op eventuele verontreiniging?

☐ nee ☐ ja

N.B. Indien de tank schoongemaakt, verwijderd en/of gecontroleerd is op bodemverontreiniging, eventuele keuringscertificaten en onderzoeksrapporten bijvoegen.

5. Eerder uitgevoerd bodemonderzoek

5.1 Is er eerder bodemonderzoek op het terrein verricht?

■ nee(door naar vraag 6.1)

☐ ja, namelijk .....

5.2 Is hierbij bodemverontreiniging geconstateerd?

☐ nee

☐ ja, namelijk .....

6. Milieuvergunningen

6.1 Zijn er één of meerdere milieuvergunningen voor de locatie en/of eventuele inrichting afgegeven?

■ nee

☐ ja: .....

☐ afgegeven door: .....

☐ datum: .....

7. Overige gegevens over de bodemkwaliteit

7.1 Is er , behalve de bovenstaande gegevens, nog andere informatie bekend die van belang kan zijn voor de bodemkwaliteit, in het bijzonder aangaande eventuele bodemverontreiniging?

■ nee ☐ ja, namelijk .....

.....

8. Gegevens over aangrenzende terreinen

8.1 Wat is het huidige gebruik van aangrenzende terreinen?
Woonhuizen en grasland / tuin kerk.....

8.2 Wat is het vroegere gebruik van aangrenzende terreinen?
Agrarisch .....

8.3 Is er, voorzover u bekend, in de directe omgeving bodemonderzoek uitgevoerd?

☐ nee ■ ja (zo mogelijk gegevens bijvoegen)

8.4 Zijn er aanwijzingen dat aangrenzende terreinen mogelijk verontreinigd zijn?

■ nee ☐ ja, namelijk .....

.....

9. <u>Geraadpleegde informatiebronnen voor het historisch onderzoek</u>

Voor het beantwoorden van bovenstaande vragen is gebruik gemaakt van:

■ Bij aanvrager zelf bekende informatie

☐ Gemeentelijk dossier bouwvergunningen

☐ Gemeentelijk dossier milieuvergunningen

☐ Gemeentelijk dossier inzake olietanks

■ ...Aanwonende aan de Pas en voormalige gebruikers .....

10. Is voor de geplande bebouwing een wijziging van het bestemmingsplan nodig?

☐ nee ■ ja, datum ingediend verzoek; nog in te dienen.....

---

naar waardheid ingevuld

.....Beuningen 01-05-2018

Handtekening aanvrager:

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

VAN VOORDENPARK 16
POSTBUS 2225
5300 CE ZALTBOMMEL
TEL. 0418 - 572060
FAX 0418 - 515722
WWW.VERHOEVENMILIEU.NL
INFO@VERHOEVENMILIEU.NL

REK.NR: NL97RABO0310320224
BIC: RABONL2U
K.V.K. 11028756
BTW: 80.34.57.583.B01

B18.7017/BRF-01/MH
14 januari 2019

Onderwerp: **Aanvullende toelichting diverse onderzoeken, Pas ong. (kadastraal perceel D921) te Afferden**

Hierbij ontvang je onze aanvullende toelichting inzake de door ons uitgevoerde onderzoeken ter plaatse van de Pas te Afferden.

Per abuis is de toelichting onvoldoende naar voren gekomen in de rapportage, waarom juist de diepere laag voor dit onderzoek van toepassing is voor het teeltlaagonderzoek.

Op de locatie zijn in het verleden boomgaarden aanwezig geweest. Dit betreffen in deze historische boomgaarden, aangezien deze teruggaan naar de periode 1950-1970 (meer dan 40-50 jaar geleden).

Op het perceel heeft, zoals in het rapport aangegeven, tevens bebouwing gestaan. Voor bebouwing en tuin werd vaak op de klei zand aangebracht zodat hier beter op geleefd kon worden. Dus in de loop der jaren is op het oorspronkelijke maaiveld (klei) een zandlaag gecreëerd. Je ziet duidelijk dat dit een gecultiveerde laag betreft, aangezien hierin ook puibijmengingen zijn aangetroffen. Gezien de ouderdom is het lastig om te zeggen waar men het zand vandaan heeft gehaald. Maar voor wat betreft de algemene NEN-kwaliteit hebben wij juist zowel de zandlagen met bodemvreemde bijmengingen als de oorspronkelijke kleilagen laten analyseren en hiervoor ook een extra NEN-pakket ingezet. In zowel de zandlagen als oorspronkelijke kleilagen zijn geen noemenswaardige verontreinigingen aangetroffen voor de NEN-parameters. Ook in de meest verdachte zandlaag met sterke bijmengingen is geen asbest aangetroffen. Ondanks dat de herkomst van de zandlagen niet bekend is, zijn hierin geen ernstige verontreinigingen aangetroffen.

Het is niet zinvol om de zandlaag met bijmengingen op bestrijdingsmiddelen te analyseren, aangezien juist de oorspronkelijke teeltlaag, de kleilaag onder deze zandlaag, verdacht is op bestrijdingsmiddelen. Dit is de laag die in het verleden de teeltlaag betrof waarop de boomgaarden stonden. Daarom hebben we overigens ook extra alle boringen tot in deze kleilaag doorgezet.

Gezien de uitgebreide onderzoeken (NEN-kwaliteit met extra boringen en analyses, teeltlaagonderzoek, onderzoek naar gedempte sloten en asbestonderzoek) zijn de risico’s in voldoende mate afgedekt en bestaan geen belemmeringen tegen de nieuwbouw en woonfunctie.

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk, waarmee per e-mail inmiddels is ingestemd door de Omgevingsdienst Regio Nijmege

Bij vragen en/of opmerkingen hoor ik graag van U.

Met vriendelijke groet,

Ing. H.M.W. van der Donk
Verhoeven Milieutechniek B.V.

Geurberekening vergunde situatie

Naam van de berekening: Nog niet bekend
Gemaakt op: 3-10-2018 9:05:57
Rekentijd: 0:00:02
Naam van het bedrijf: vergund

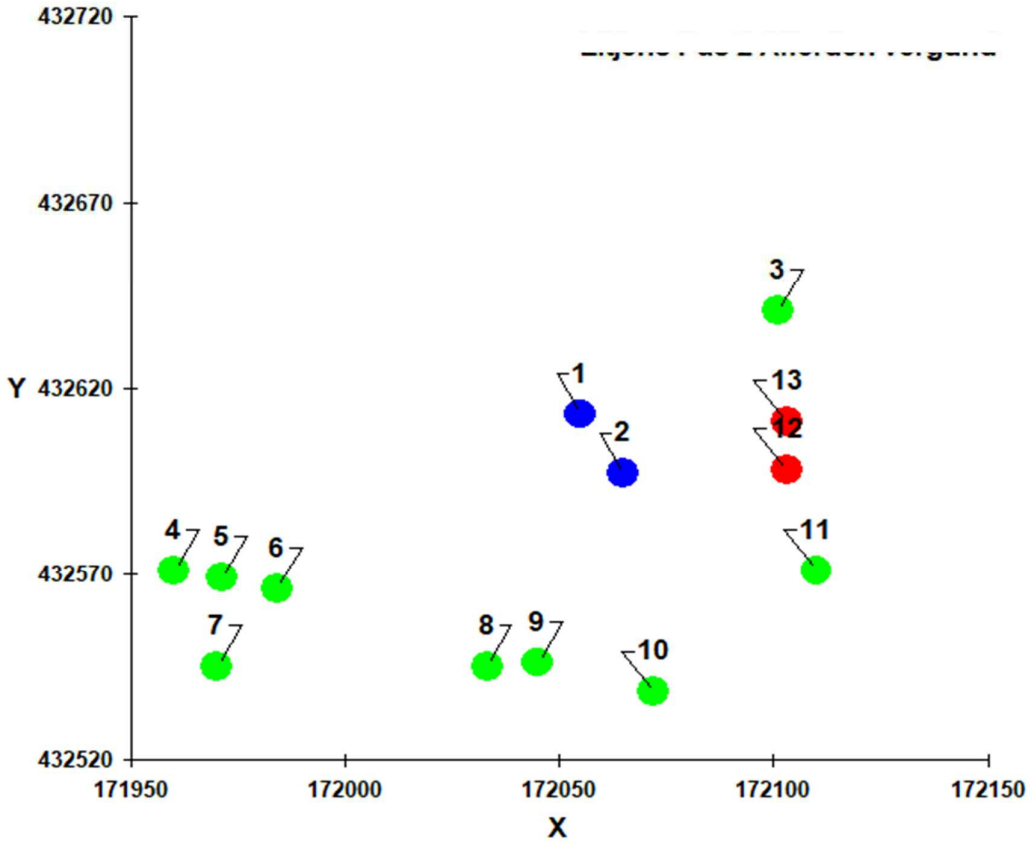
Berekende ruwheid: 0,19 m
Meteo station: Eindhoven

Brongegevens:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	EP Hoogte	Gem.geb. hoogte	EP Diam.	EP Uittr. snelh.	E-Aanvraag
1	Paardenstal	172 055	432 613	1,5	1,5	0,50	0,40	392
2	Stal A	172 065	432 597	1,5	1,5	0,50	0,40	142

Geur gevoelige locaties:

Volgnummer	GGLID	Xcoordinaat	Ycoordinaat	Geurnorm	Geurbelasting
3	Nieuwe woning	172 101	432 641	2,0	1,8
4	Koningsstraat 70	171 960	432 571	2,0	0,6
5	Koningsstraat 68a	171 971	432 569	2,0	0,7
6	Koningsstraat 68	171 984	432 566	2,0	0,8
7	Koningsstraat 66	171 970	432 545	2,0	0,5
8	Koningsstraat 64	172 033	432 545	2,0	1,1
9	Konigsstraat 60	172 045	432 546	2,0	1,3
10	Koningsstraat 58	172 072	432 538	2,0	1,0
11	Koningsstraat 49a	172 110	432 571	2,0	1,4
12	Pas 1a	172 103	432 598	2,0	2,2
13	Pas 1b	172 103	432 611	2,0	2,3

Geurberekening beoogde situatie

Naam van de berekening: Nog niet bekend
Gemaakt op: 3-10-2018 9:06:14
Rekentijd: 0:00:01
Naam van het bedrijf:

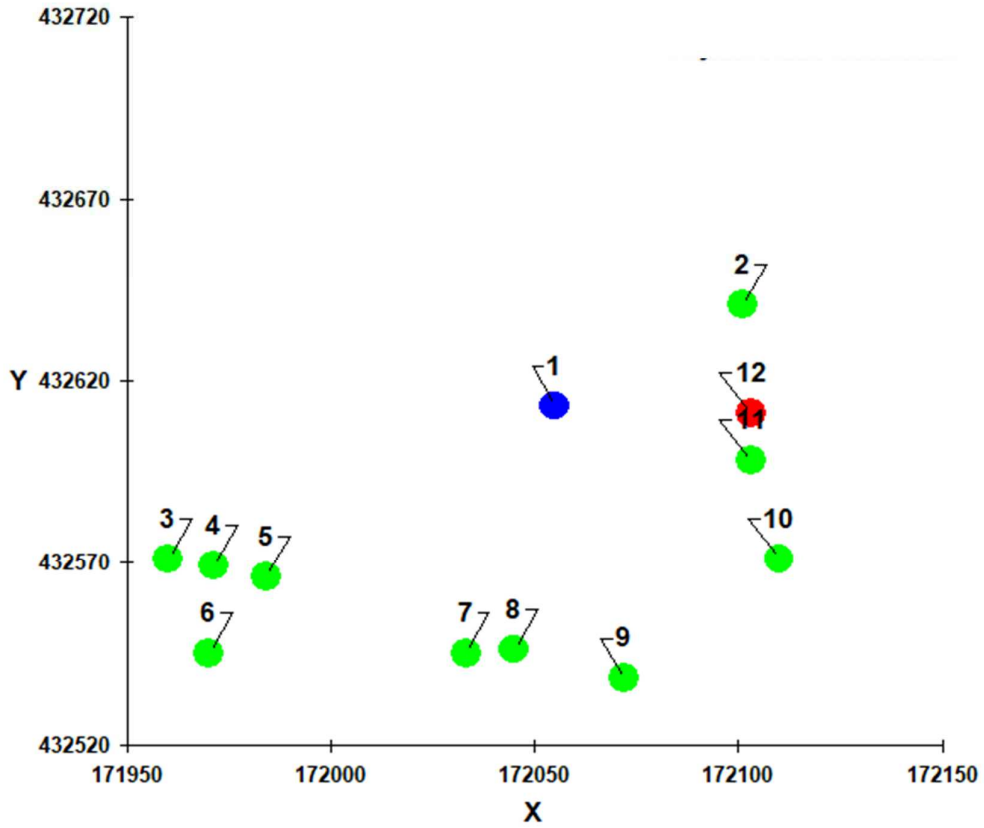
Berekende ruwheid: 0,19 m
Meteo station: Eindhoven

Brongegevens:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	EP Hoogte	Gem.geb. hoogte	EP Diam.	EP Uittr. snelh.	E-Aanvraag
1	Paardenstal	172 055	432 613	1,5	1,5	0,50	0,40	498

Geur gevoelige locaties:

Volgnummer	GGLID	Xcoordinaat	Ycoordinaat	Geurnorm	Geurbelasting
2	Nieuwe woning	172 101	432 641	2,0	2,0
3	Koningsstraat 70	171 960	432 571	2,0	0,6
4	Koningsstraat 68a	171 971	432 569	2,0	0,7
5	Koningsstraat 68	171 984	432 566	2,0	0,8
6	Koningsstraat 66	171 970	432 545	2,0	0,5
7	Koningsstraat 64	172 033	432 545	2,0	1,0
8	Konigsstraat 60	172 045	432 546	2,0	1,1
9	Koningsstraat 58	172 072	432 538	2,0	0,8
10	Koningsstraat 49a	172 110	432 571	2,0	1,1
11	Pas 1a	172 103	432 598	2,0	2,0
12	Pas 1b	172 103	432 611	2,0	2,2

Onderbouwing andere geuremissie paarden

In de gebiedsvisie van 2009 wordt voor de berekening van de geuremissiewaarde voor paarden gebruik gemaakt van een gemiddelde geuremissiewaarde van de diersoort varkens: de categorieën “gespeende biggen”, “guste en dragende zeugen”, “fokzeugen” en “mestvarkens” (variërend van 4290 OU/s bij gespeende biggen tot 1150 OU/s bij mestvarkens), waaruit valt af te leiden dat de gemiddelde stankemissie bij 50 mve overeenkomt met 2584 OU/s.

Geconstateerd moet worden dat deze range wellicht te groot is. Uit het begrip mestvarkenseenheid moet worden afgeleid dat deze geureenheid inderdaad is afgeleid van het mestvarken en dat vervolgens in de stankregelgeving een vergelijk heeft plaatsgevonden met de geur van mestvarkens en dus niet die van varkens zoals gespeende biggen of fokzeugen. Aangenomen kan worden dat op basis van de techniek zoals deze voorhanden was tijdens deze verouderde regelgeving, getracht werd om met de genoemde diercategorieën een inschatting te maken van vergelijkbare geuremissie als de vleesvarkens.

Dit zou betekenen dat de geuremissie van paarden, overeenkomstig de redenering die is weergegeven in de gebiedsvisie 2009 van de gemeente Druten, overeen zou komen met ongeveer 23 OU/s.

Anderzijds zien we in recentere jurisprudentie dat de Raad van State van mening is dat bij de benadering van de hoeveelheid Odour Units per paard mag worden uitgegaan van een 'worst case'-scenario, door voor de paarden, melkkoeien en overig rundvee ouder dan 2 jaar de hoogste emissiefactor te hanteren. (201311528/1/R1 (Uitgeest))

Deze hoogste emissiewaarde komt volgens het in deze casus gebruikte rapport 'Nadere motivering aanvaardbaar woon- en leefklimaat Assum 22a' van 30 augustus 2012, van de milieudienst IJmond overeen met een geuremissiefactor van 35,6 OU/s.
Geconstateerd kan dan ook worden dat deze waarde inmiddels (voor zover bekend) ook door de gemeenteraden van Eemnes, Helmond en Landerd wordt geaccepteerd.

Op grond hiervan zou een waarde van 35,6 OU/s als inschatting van de geuremissie van paarden op dit moment naar onze mening de beste benadering zijn.

GEOHYDROLOGISCHE QUICKSCAN

PAS (PERCEEL DRUTEN, D 921)

TE AFFERDEN

Rapportage geohydrologische quickscan

Pas (perceel Druten, D 921) te Afferden

Opdrachtgever	
Rapportnummer	9012.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	21 februari 2019
Vestiging	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 0485 - 581818 boxmeer@econsultancy.nl
Opsteller	
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	
Paraaf	

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

2 LOCATIEGEGEVENS 2

2.1 Ligging 2
2.2 Bodemopbouw 2
2.3 Geohydrologie 3
2.4 Grondwater 3
2.5 Oppervlaktewater 5
2.6 Ontwatering 5
2.7 Riolering 6

3 GEOHYDROLOGISCH VELDONDERZOEK 6

3.1 Algemeen 6
3.2 Uitvoering 6
3.3 Lokale bodemopbouw 6
3.4 Grondwaterniveau 6
3.5 Methodiek in-situ doorlatendheidsproeven 7
3.5.1 Falling head-methode 7
3.5.2 Rising head- methode 7
3.6 Resultaten 8
3.7 Beoordeling doorlatendheid 8

4 WATERRELEVANT BELEID 9

4.1 Waterschap Rivierenland 9
4.2 Gemeente Druten 9

5 TOEKOMSTIGE SITUATIE 10

5.1 Ontwikkeling 10
5.2 Verhard oppervlak 10

6 PLANUITWERKING 11

6.1 Randvoorwaarden en uitgangspunten 11
6.2 Hemelwater 11
6.3 Riolering 12
6.4 Kwaliteit 12

BIJLAGEN:

1. - Topografische ligging
2. - Gegevens bodemonderzoek Verhoeven Milieutechniek
3. - Gegevens geohydrologisch veldonderzoek
4. - Berekende K-waarden
5. - Verkavelingsschets ó Opzet indeling perceel D921ô
6. - Samenvatting digitale watertoets
7. - Resultaat digitale watertoets

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van opdracht gekregen voor het opstellen van een geohydrologische quickscan voor een ontwikkeling aan de Pas (perceel Druten, D 921) te Afferden.

De geohydrologische quickscan is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging van agrarisch naar woonbestemming. In deze notitie is beschreven op welke wijze rekening is gehouden met de waterhuishoudkundige aspecten en het beleid van het bevoegd gezag (Waterschap Rivierenland en de gemeente Druten).

Uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen is dat een ruimtelijk besluit of plan geen slechtere waterhuishoudkundige situatie oplevert dan in het bestaande beleid is vastgelegd.

Met het uitvoeren van deze quickscan wordt beoogd dat water expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing wordt genomen. Concreet betekent dit dat onderzocht is hoe in het toekomstige plan op een duurzame wijze kan worden omgegaan met hemelwater. Uiteindelijk moet het resultaat hydrologisch neutraal zijn. De waterparagraaf vormt een onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing waarin met name de wijze wordt beschreven hoe de afvoer van hemelwater van daken en verhardingen plaats zal vinden. De onderhavige quickscan ligt hieraan ten grondslag.

De informatie over de planlocatie is onder andere gebaseerd op informatie uit het door Econsultancy uitgevoerd geohydrologisch veldonderzoek, d.d. 6 februari 2019, het door Verhoeven Milieutechniek uitgevoerd bodemonderzoek d.d. 28 mei 2018 (B18.7017 versie: 1.0) en informatie verkregen van de opdrachtgever (contactpersoon

In het kader van de bestemmingsplanprocedure is het (concept) Ontwerp bestemmingsplan Pas ong. in Afferden (Buro SRO, versie 5 oktober 2018, Projectnummer, 57.30.01), door de gemeente beoordeeld. De opmerkingen vanuit de gemeente aangaande het onderdeel water zijn meegenomen in onderhavige rapportage.

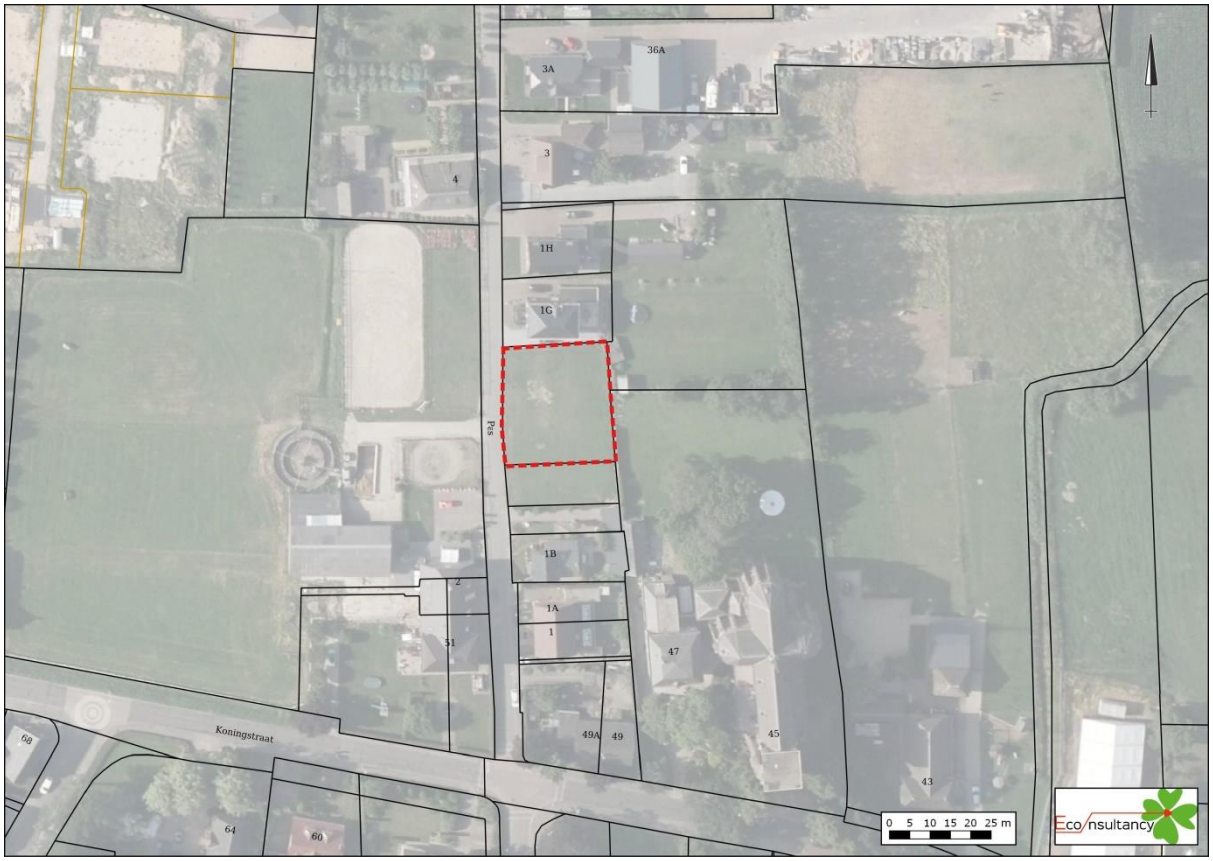
2 LOCATIEGEGEVENS

2.1 Ligging

De planlocatie is gelegen aan de Pas te Afferden (Gld.) en staat kadastraal bekend als gemeente Druten, sectie D, nummer 921. De locatie is tot circa 1980 bebouwd geweest en is momenteel braakliggend en in gebruik als grasland, volledig onbebouwd en onverhard.

Volgens het Actueel Hoogtebestand Nederland (ahn), bevindt het maaiveld zich op een hoogte van circa 7,3 m +NAP. De coördinaten van het centraalpunt van de locatie zijn X = 171.950, Y = 432.710.

In figuur 1 is de begrenzing van de planlocatie weergegeven.

Figuur 1. Ligging planlocatie (bron: www.kadastralekaart.com)

2.2 Bodemopbouw

De originele bodem bestaat uit een kalkhoudende ooivaaggrond (Rd10a). Deze gronden zijn voornamelijk opgebouwd uit lichte tot zware zavel. De afzettingen, waarin deze bodem is ontstaan, behoren geologisch gezien tot de Formatie van Echteld.

Uit locatiespecifiek onderzoek (bodemonderzoek Verhoeven Milieutechniek d.d. 28 mei 2018, rapportnummer B18.7017 versie: 1.0) blijkt de bodem tot 1,0 m -mv voornamelijk te bestaan uit zwak siltig, matig fijn zand. In de bovengrond worden zintuiglijk sporen baksteen waargenomen en is deze bovendien matig humeus. De ondergrond bestaat tot de onderzochte diepte van 3,5 m ï mv overwegend uit klei. Ten tijde van het veldonderzoek op 14 mei 2018 is in de geplaatste peilbuis een grondwaterstand gemeten op 1,0 m -mv.

In bijlage 2 zijn de gegevens (situering boringen en boorprofielen) van het verkennend bodemonderzoek van Verhoeven Milieutechniek weergegeven.

2.3 Geohydrologie

Om inzicht te krijgen in de gelaagdheid van goed doorlatende en slecht doorlatende lagen (hydrogeologische eenheden) van de (diepe) bodem is gebruik gemaakt van het REGIS II en GeoTOP v1.3 model van TNO. Beide modellen geven op een schematische wijze inzicht in de hydrogeologische opbouw en doorlatendheid van de ondergrond op een regionale schaal.

Op basis van de gegevens uit de modellen van TNO blijkt het eerste watervoerend pakket, met een dikte van circa 30 meter te worden gevormd door respectievelijk de formaties van Kreftenheye en Peize Waalre. Op het eerste watervoerende pakket ligt een deklaag van holocene afzettingen bestaande uit een afwisseling van zand en klei lagen met een dikte van ± 5 meter. Het eerste watervoerend pakket wordt aan de onderzijde doorsneden door klei afzettingen van de Formatie van Waalre.

Tabel I. Geohydrologie

Diepte m -mv	Formatie	Typering	Bodem
0-5	Echteld	DKL/SDL	klei
5-21	Kreftenheye	WVP	zand
21-37	Peize-Waalre	WVP	zand
37-40	Waalre	SDL	klei
40-50	Peize-Waalre	WVP	zand
50-55	Waalre	SDL	klei
DKL = deklaag WVP = watervoerend pakket SDL = slecht doorlatende laag			

2.4 Grondwater

Veranderingen in de grondwaterstand (stijghoogte) worden voornamelijk veroorzaakt door neerslag en verdamping, maar ook door ingrepen in de waterhuishouding. De stijghoogte kan daardoor van dag tot dag verschillen. Het grondwater staat in de winter van nature hoog en in de zomer laag. In de winter is de temperatuur laag, waardoor de verdamping gering is en alle neerslag het grondwater kan aanvullen. In de zomer gebeurt het omgekeerde: de temperatuur is hoog en dus verdampt er veel neerslag en is de stijghoogte laag. Voor beleid, vergunningen en ontwateringsdieptes is het belangrijk om te weten wat de actuele karakteristieken zijn, zoals de GHG en GLG (Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand en Gemiddelde Laagste Grondwaterstand).

TNO-NITG voert het databeheer van in de omgeving aanwezige grondwaterpeilputten waarin de grondwaterstandstand in het eerste watervoerende pakket wordt gemonitoord. Middels de interactieve grondwatertools ‘Isohypsen’ en ‘Grondwaterdynamiek’ van de Geologische Dienst Nederland worden de historische grondwatermeetreeksen uit het archief van TNO gesimuleerd met behulp van dagelijkse metingen van neerslag en verdamping uit gegevens van het KNMI.

Het grondwater van het eerste watervoerend pakket stroomt volgens van de geraadpleegde bronnen, in zuid tot zuidwestelijke richting. In het archief van TNO zijn in de directe nabijheid van het plangebied weinig bruikbare grondwaterdata beschikbaar.

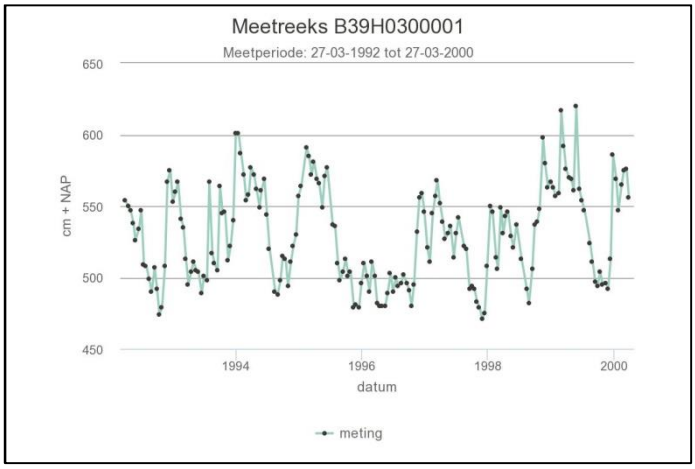
Op basis van een interpolatie van grondwatergegevens uit de omgeving alsmede de grondwaterstromingsrichting, wordt voor de projectlocatie vooralsnog uitgegaan van een Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GHG) van circa 5,75 m +NAP. Hiermee zou de GHG zich op ± 1,55 m -mv bevinden.

Tabel II. Overzicht grondwaterpeilputten TNO

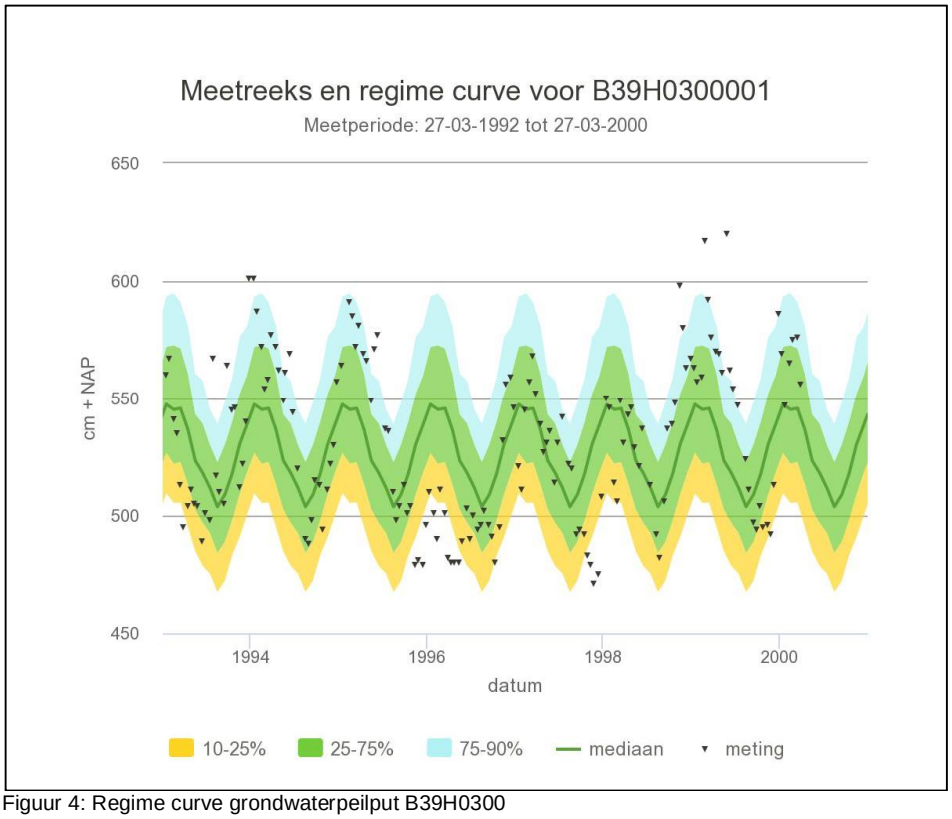
grondwaterpeilput	windrichting t.o.v. locatie	afstand t.o.v. locatie (m)	meetperiode	GHG m +NAP
B39H0300	zuid	105	31-12-1992 tot 31-12-2000	5,75

Figuur 2. situering grondwaterpeilput B39H0300

Figuur 3: meetreeks grondwaterpeilput B39H0300

Figuur 4: Regime curve grondwaterpeilput B39H0300

2.5 Oppervlaktewater

Voor het waterschap is de legger, samen met de keur, hèt instrument om te zorgen voor veilige dijken, droge voeten, voldoende en schoon water. De legger bestaat uit een set van kaarten. Daarop staat welke rivieren, beken, vennen en regenwaterbuffers, lijnvormige elementen, waterkeringen en kunstwerken (stuwen, sluisdeuren en kademuren) het waterschap in beheer heeft en waar ze liggen. De legger bevat ook een register waarin staat wie waar en waarvoor het onderhoud moet doen. Tot slot bevat de legger zones (zoneringen) voor toekomstige ontwikkelingen en bescherming van het watersysteem.

Op basis van de leggerkaart van waterschap Rivierenland is in de directe omgeving van de planlocatie geen oppervlaktewater gelegen.

Figuur 5. Uitdoorsnede legger oppervlaktewater waterschap Rivierenland

2.6 Ontwatering

Om grondwateroverlast te voorkomen dient bij het ontwerp rekening gehouden te worden met minimale ontwateringsdiepten en drooglegginsgeisen. De ontwateringsdiepte is het verschil in hoogte tussen het maaiveld en de maximaal optredende grondwaterstand. Drooglegging is het verschil tussen het oppervlaktewaterpeil en de maaiveldhoogte. Uitgangspunt hierbij is dat bij de inrichting van (nieuw) stedelijk gebied in principe wordt aangesloten bij de huidige grond- en oppervlaktewaterpeilen, en dat er ten gevolge van de inrichting van het betreffende gebied geen negatieve effecten op de omgeving ontstaan (verdroging of vernatting). Met andere woorden, hydrologisch neutraal ontwerpen.

Gangbare normen voor de ontwateringsdiepte zijn:

- → Vloerpeil: 1,0 m -mv
- → Tuinen (maaiveld): 0,7 m -mv

Het huidige maaiveld is gemiddeld gelegen op een hoogte van circa 7,3 m +NAP. De GHG is ingeschat op 5,75 m +NAP. De ontwatering zal ten aanzien van de (bouw)peilen in de toekomstige situatie voldoende zijn. Geadviseerd wordt om de toekomstige bouwpeilen circa 20 cm hoger aan te leggen dan het naastgelegen wegpeil.

2.7 Riolering

In de Pas is een gemengd rioolstelsel gelegen.

3 GEOHYDROLOGISCH VELDONDERZOEK

3.1 Algemeen

Voor het uitvoeren van een geohydrologisch veldonderzoek gelden geen richtlijnen. De onderzoeksstrategie is in overleg met de opdrachtgever vastgesteld en betreft maatwerk. Ten aanzien van de uitvoering is aangesloten op het VKB-protocol 2001 "Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen".

3.2 Uitvoering

Het geohydrologisch veldonderzoek op de planlocatie is uitgevoerd op 6 februari 2019. Met behulp van een edelmanboor (diameter 10 cm) zijn in totaal 2 boringen geplaatst. Een boring is tot maximaal 2,4 m -mv doorgezet teneinde een duidelijk beeld van de bodemopbouw te verkrijgen. Op basis van de bodemopbouw en textuur zijn de te onderzoeken bodemlagen vastgesteld en zijn de in-situ doorlatendheidsmetingen uitgevoerd conform de methodiek zoals omschreven in paragraaf 3.5. Na afloop van de werkzaamheden is het grondwaterniveau in de boorgaten gemeten.

Op de locatieschets in bijlage 3 is de situering van de boringen en de doorlatendheidsmetingen aangegeven. Van het opgeboorde materiaal is eveneens een boorbeschrijving conform de NEN 5104 gemaakt.

3.3 Lokale bodemopbouw

De bovengrond bestaat voornamelijk uit kleiig, uiterst fijn matig humeus zand. De ondergrond bestaat tot 2,4 m -mv uit zwak tot sterk zandige klei.

3.4 Grondwaterniveau

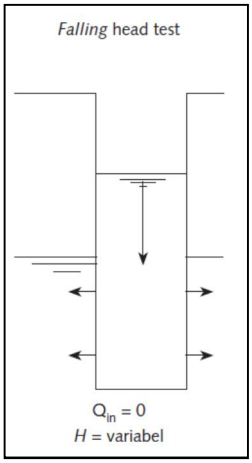
In de boorgaten is een grondwaterstand aangetroffen op 1,4 m -mv.

3.5 Methodiek in-situ doorlatendheidsproeven

Op basis van de profielbeschrijvingen en de actuele grondwaterstand zijn de te onderzoeken bodemlagen vastgesteld. Vervolgens is in de directe nabijheid van de referentieboring, per meting, een nieuwe boring verricht tot in de te onderzoeken homogene bodemlaag. Bij de keuze van de te onderzoeken bodemlaag is rekening gehouden met de doelstelling van het onderzoek. Voor het bepalen van de doorlatendheid is er gebruik gemaakt van de Falling head-methode (omgekeerde Hooghoudt-methode) en de Rising head-methode (Hooghoudt-methode). In navolgende paragraven worden deze methodes toegelicht.

3.5.1 Falling head-methode

Bij de Falling head-methode (omgekeerde Hooghoudt-methode) wordt na eenmalig opbrengen van een waterkolom de zaksnelheid van het water gemeten. Om instorting van het boorgat te voorkomen, is in het boorgat een filterbuis (90 mm) aangebracht die aan de onderzijde over een lengte van 1 m is geperforeerd. Na plaatsen van de filterbuis is water opgebracht. Voor het meten van de waterstandsdaling is gebruik gemaakt van een digitale drukopnemer (Diver). Aan de hand van de zaksnelheid is vervolgens met behulp van de formule van Hooghoudt de gemiddelde doorlatendheid (k-waarde) berekend.

$$K_{verz} = 1{,}15r\frac{log(h_0+\frac{1}{2}r)-log(h_t+\frac{1}{2}r)}{t-t_0}$$

waarbij:

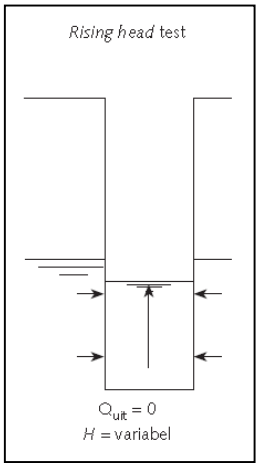
t = tijd sinds het begin van de meting [dag]

h_t = hoogte van de waterkolom in het boorgat op tijstip t [m]

h_0 = ht op tijdstip t = 0

3.5.2 Rising head- methode

Bij de Rising head-methode (Hooghoudt-methode) wordt na eenmalig onttrekken van een waterkolom de stijgsnelheid van het water gemeten. Om instorting van het boorgat te voorkomen, is in het boorgat een filterbuis (90 mm) aangebracht die aan de onderzijde over een lengte van 1 m is geperforeerd. Na het onttrekken van het grondwater uit het boorgat is de snelheid waarmee het water in het boorgat stijgt gemeten. Voor het verlagen van de (grond) waterstand is gebruik gemaakt van een slangenpomp. De stijging van het water in de filterbuis is gemeten met behulp van een digitale drukopnemer (Diver). Aan de hand van de meetresultaten is middels de onderstaande formule een k-waarde berekend.

$$K_{verz} = C\frac{\Delta h}{\Delta t}$$

$$C = \frac{4000\frac{r}{h'}}{(20+\frac{H}{r})(2-\frac{h'}{H})}$$

3.6 Resultaten

Tabel III geeft een overzicht van het uitgevoerde veldwerk en de bodemlaag waarin een in-situ doorlatendheidsmeting is uitgevoerd. Tevens zijn in de tabel de resultaten van de berekende k-waarden weergegeven en is de doorlatendheid van de bodem per boring en traject beoordeeld conform de classificatie uit tabel IV. Bijlage 4 bevat de grafische uitwerking en de berekening van de k-waarden.

Tabel III. Overzicht k-waarde per meting

Boring	Aantal Metingen (*A)	Onderzochte bodemlaag (cm -mv)	Textuur	Methode	K-waarde (m/dag)	Beoordeling doorlatendheid
01	1	140-240	klei, zwak zandig	Rising-head	0,1	slecht
02	1	60-110	klei, matig tot sterk zandig	Falling-head	0,5	matig
(*A) Wegens de matige toestroom en lediging is 1 meting uitgevoerd						

Tabel IV. Classificatie doorlatendheid

K-waarde (m/dag)	Classificatie (*A)
< 0,01	zeer slecht doorlatend
0,01-0,1	slecht doorlatend
0,1-0,5	matig doorlatend
0,5-1,0	vrij goed doorlatend
1,0-10	goed doorlatend
> 10	zeer goed doorlatend
(*A) Classificatie k-waarde (m/d) (bron: Cultuurtechnisch Vademecum, 2000)	

3.7 Beoordeling doorlatendheid

De haalbaarheid van hemelwaterinfiltratie is onder andere afhankelijk van de doorlatendheid van de bodem, de aanwezigheid van stoorlagen (klei en leem). Econsultancy acht bodemlagen met een minimale doorlatendheid van 1,0 m/dag geschikt voor infiltratie van hemelwater. De doorlatendheid van de bodem wordt over het algemeen geclassificeerd als slecht tot matig doorlatend.

Op basis van de resultaten uit het waterdoorlatendheidsonderzoek wordt de bodem binnen planlocatie, mede op basis van de textuur, niet geschikt geacht voor de infiltratie van hemelwater. Wellicht behoort de realisatie van een (tijdelijke) bergingsvoorziening tot de mogelijkheden (met een geleidelijke afvoer naar het riool).

4 WATERRELEVANT BELEID

4.1 Waterschap Rivierenland

Met ingang van 27 november 2015 is het Waterbeheerprogramma 2016-2021 ñKoers houden, kansen benuttenò bepalend voor het waterbeleid. Dit plan gaat over het waterbeheer in het hele rivierengebied en het omvat alle watertaken van het waterschap: waterkeringen, waterkwantiteit, waterkwaliteit en waterketen.

Daarnaast beschikt het Waterschap Rivierenland over een verordening: de Keur voor waterkeringen en wateren. Hierin staan de geboden en verboden die betrekking hebben op watergangen en waterkeringen. Voor het uitvoeren van werkzaamheden kan een vergunning nodig zijn. De werkzaamheden in of nabij de watergangen en waterkeringen worden getoetst aan de beleidsregels.

Aanleg van nieuw verhard oppervlak leidt tot versnelde afvoer van hemelwater naar watergangen. Om te voorkomen dat hierdoor wateroverlast ontstaat, is voor plannen met een toename van verharding compenserende waterberging nodig. Om te voorkomen dat individuele bewoners voor kleine voorzieningen, zoals serres, tuinschuurtjes, enkele woning, etc., moeten compenseren, geldt een eenmalige vrijstelling van de compensatieplicht.

Bij oppervlaktes groter dan 500 m^2 in het stedelijk gebied en 1.500 m^2 in het landelijk gebied kan eventueel de vrijgestelde oppervlaktes in mindering worden gebracht. De benodigde ruimte voor waterberging dient berekend te worden op basis van maatgevende regenbuien, de toename aan verhard oppervlak en de maximaal toelaatbare peilstijging in de watergangen. Voor plannen met een toename aan verharding kan de vuistregel van 436 m^3 per hectare verharding worden gebruikt bij bui T=10+10% en 664 m^3 bij bui T=100+10%. De maatgevende afvoer bedraagt 1,5 l/s/ha.

Bij de keuze van het soort bergingsvoorziening hanteert het waterschap de trits vasthouden-bergen-afvoeren. In aansluiting hierop hanteert het waterschap de volgende voorkeursvolgorde:
- → Hemelwater vasthouden door hergebruik of infiltratie;
- → Hemelwater bergen in open water (of droogvallende watergang);
- → Hemelwater bergen in kunstmatige bergingsvoorzieningen (wadi, bassins, kratten, kelders).

4.2 Gemeente Druten

Op 1 maart 2018 heeft de gemeenteraad van Druten het verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 (vGRP) vastgesteld. Het vGRP heeft tot doel de volksgezondheid en het milieu te beschermen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten:
- Voorkomen van verontreiniging van bodem, grond- en oppervlaktewater;
- Voorkomen van letsel en schade door wateroverlast.

In het vGRP is opgenomen wat de gemeente wil bereiken op het gebied van afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater, wat ze er voor gaat doen en wat dit kost.

Het vGRP is de leidraad voor beleid en handelen bij:
- het inspelen op klimaatverandering;
- het vergroten van het waterbewustzijn van de samenleving;
- het anticiperen op de Omgevingswet.

Met het vaststellen van het vGRP is het Waterplan Druten afgesloten.

5 TOEKOMSTIGE SITUATIE

5.1 Ontwikkeling

Het planvoornemen voorziet in de herbestemming van de desbetreffende gronden ten behoeve van de realisatie van een woning.

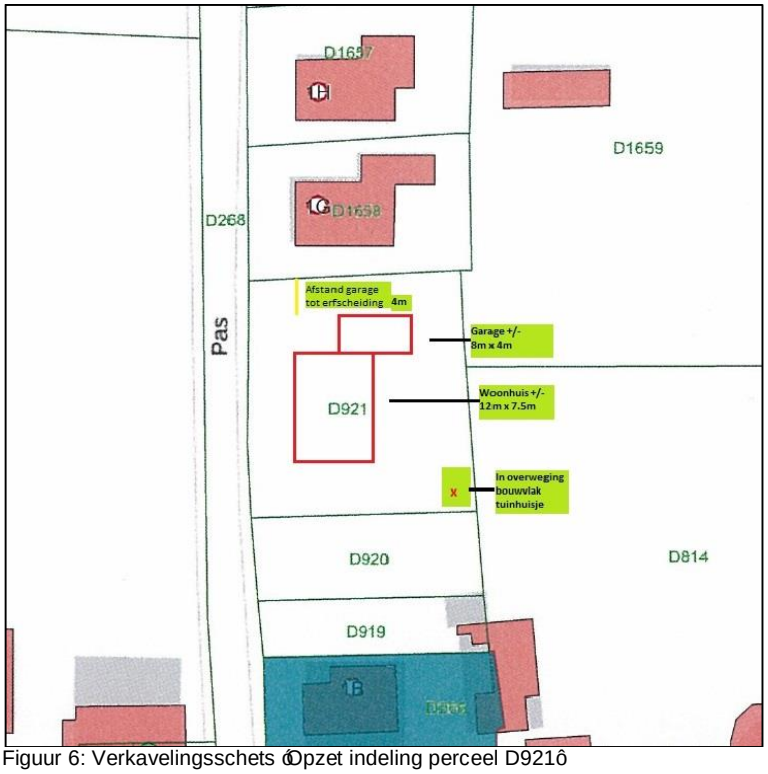
5.2 Verhard oppervlak

De planlocatie heeft een agrarische bestemming en is momenteel volledig onbebouwd en onverhard. Om een indicatie te geven van het toekomstig verhard oppervlak is uitgegaan van de verkavelingsschets ôOpzet indeling perceel D921ô zoals opgenomen in bijlage 5 en weergegeven in figuur 6. In het kader van de watertoets wordt 30% van het netto kavel oppervlak (kaveloppervlak - bouwvlak woning) beschouwd als aanname voor de toekomstige omvang van de bijbouwen en tuin/erfverharding.

Tabel V. ***Gegevens huidig en toekomstig verhard oppervlak***

Type verharding	oppervlak (m²)
Dak	± 170
Bijbouwen en tuin/erfverharding*	± 185
Totaal	**± 355**
*** 30% van netto kaveloppervlak = 615 m² (785 m² -170 m²)**	

Ten opzichte van de huidige situatie zal ten aanzien van de ontwikkeling het verhard oppervlak toenemen met 355 m².

Figuur 6: Verkavelingsschets ôOpzet indeling perceel D921ô

6 PLANUITWERKING

6.1 Randvoorwaarden en uitgangspunten

In het kader van de planontwikkeling is het proces van de digitale watertoets doorlopen. Op basis van de digitale procedure blijkt dat het plan geen groot effect heeft op water (geen groot waterbelang) en dat kan worden volstaan met een standaard wateradvies van het waterschap. De samenvatting en de resultaten van de digitale watertoets zijn opgenomen in bijlage 6 en 7.

Ten aanzien van het plan en de omgang met hemelwater zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- → Toepassen voorkeursvolgorde waterkwantiteit (vasthouden, bergen en afvoeren).
- → Toepassen voorkeursvolgorde waterkwaliteit (schoonhouden, scheiden, zuiveren).
- → Toekomstig verhard oppervlak 355 m^2.
- → hemelwater moet binnen het plangebied worden verwerkt (berging en infiltratie) en mag in beginsel niet buiten het plangebied worden afgevoerd of op de riolering worden aangesloten.
- → Aanlegdiepte bergingsvoorzieningen boven de GHG.
- → GHG is ingeschat op 5,75 m +NAP (1,55 m -mv).
- → Infiltreren niet mogelijk.
- → Bouwen volgens Duurzaam Bouwen (DuBo) principe.

6.2 Hemelwater

In het beleid van de gemeente Druten staat omschreven dat perceeleigenaren in beginsel zelf verantwoordelijk zijn voor de verwerking van afstromend hemelwater op eigen terrein. Alleen als dit redelijkerwijs niet mogelijk is of doelmatig is, mag het hemelwater op het oppervlaktewater, een openbare hemelwatervoorziening of vertraagd op het openbare gemengde riolering worden geloosd. Ten aanzien van het begrip redelijkerwijs wordt door de gemeente per situatie een afweging gemaakt over kosten-baten, inpasbaarheid, maatschappelijke overlast.

Bij de verdere planuitwerking wordt als uitgangspunt meegenomen dat water expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing wordt genomen. In de toekomstige situatie zal daarom het schone hemelwater (zogenaamde hemelwaterafvoer; HWA) niet direct op het vuilwater (zogenaamde droogweerafvoer; DWA) worden aangesloten. Het hemelwater vanaf de nieuwbouw (daken) zal tijdelijk binnen de eigen plangrenzen worden geborgen.

De bodemopbouw/samenstelling (doorlatendheid) binnen de planlocatie is niet geschikt bevonden om grote hoeveelheden neerslag te verwerken. Hierdoor bestaat de mogelijkheid dat, in zeer extreme situaties, langdurig water op maaiveld kan blijven staan. Afstroming van hemelwater richting gebouwen en/of aangrenzende percelen dient daarbij te worden voorkomen.

Wellicht behoort de realisatie van een (tijdelijke) bergingsvoorziening tot de mogelijkheden met een geleidelijke afvoer naar het riool. In hoeverre dit mogelijk en/of doelmatig is zal in overleg met de gemeente nader besproken moeten worden.

Ten aanzien van de omgang met hemelwater zijn onderstaand enkele toepassingsmogelijkheden voor de tijdelijke berging van hemelwater weergegeven:

- → Regenwater (deels) opvangen en hergebruiken in regenton, schutting (Rainwinner) of regenwaterbuffertank (ACO EasyGarden).
- → Regenwater bergen in de tuin door de aanleg van een vijver of waterpartij.
- → Regenwater tijdelijk bergen in een laagte in de tuin of verlaagde borders.
- → Toepassing bufferklinker als bestratingsmateriaal (bufferklinkernederland.nl) eventueel gecombineerd met een lavapakket als fundering.

6.3 Riolering

Bij nieuwbouw dient hemelwater en afvalwater gescheiden aangeleverd te worden. Als gevolg van de ontwikkeling zal het aanbod van vuilwater op het riool wijzigen.

Voor de berekening van het toekomstige aanbod en eventuele toename hierin, is voor de berekening uitgegaan van een gemiddeld verbruik van 120 liter per dag geproduceerd per IE. Per woning wordt uitgegaan van een gemiddelde woningbezetting van 2,5 bewoners. Dit betekent dat er dus 2,5 x 120 liter = 300 liter per dag per woning wordt geloosd. Conform het planontwerp zal een worden gerealiseerd. Dit komt overeen met een aanbod c.q. toename van circa 0,3 m³/dag. De berekening is gebaseerd op basis van aannames en betreft derhalve een indicatie van hoeveelheden.

Het vuilwater (zogenaamde droogweerafvoer; DWA) zal in de toekomstige situatie worden aangesloten op het bestaande rioleringsstelsel in de Pas. De mogelijkheden en wijze van aansluiting zal in overleg met de gemeente besproken moeten worden. Tevens zal voor de aansluiting een vergunning aangevraagd moeten worden.

6.4 Kwaliteit

In de Nationale Pakketten Duurzaam Bouwen: Woningbouw nieuwbouw, Woningbouw beheer en Utiliteitsbouw is een tweetal maatregelen (S/U237 en S/U444) opgenomen die onder meer betrekking hebben op het verminderen van de emissie van milieubelastende stoffen naar het van daken afgevoerde hemelwater. Bij nieuwbouw wordt geadviseerd de emissies vanuit bouwmaterialen richting het oppervlaktewater zoveel mogelijk te beperken in verband met de waterkwaliteit en zoveel mogelijk gebruik te maken van producten die voorzien zijn van een keurmerk. Daarnaast dient het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen zoveel mogelijk beperkt te worden en wordt geadviseerd bij voorkeur gebruik te maken van alternatieven hierin. Ook het wassen van autoûs is bij afkoppeling van hemelwater niet wenselijk.

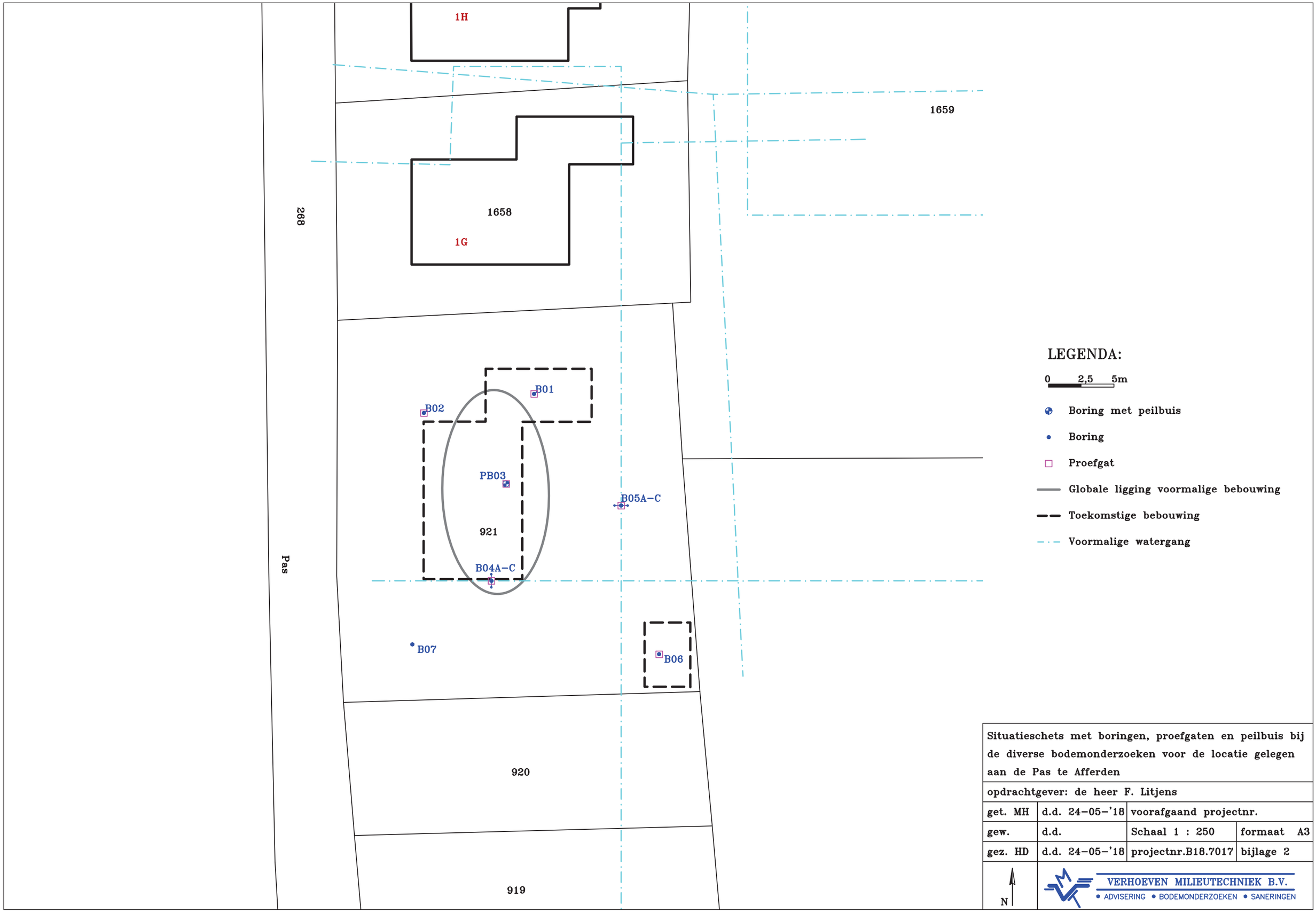
Econsultancy
Boxmeer, 21 februari 2019

Bijlage 1 Topografische ligging van de locatie

Schaal 1:25.000
Deze kaart is noordgericht

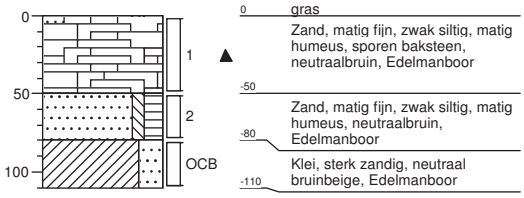
Bijlage 2 Gegevens bodemonderzoek Verhoeven Milieutechniek

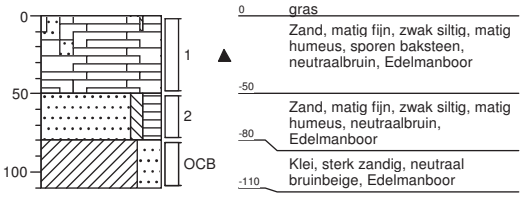
Situatieschets met boringen, proefgaten en peilbuis bij de diverse bodemonderzoeken voor de locatie gelegen aan de Pas te Afferden			
opdrachtgever: de heer F. Litjens			
get. MH	d.d. 24–05–'18	voorafgaand projectnr.	
gew.	d.d.	Schaal 1 : 250	formaat A3
gez. HD	d.d. 24–05–'18	projectnr.B18.7017	bijlage 2

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.
• ADVISERING • BODEMONDERZOEKEN • SANERINGEN

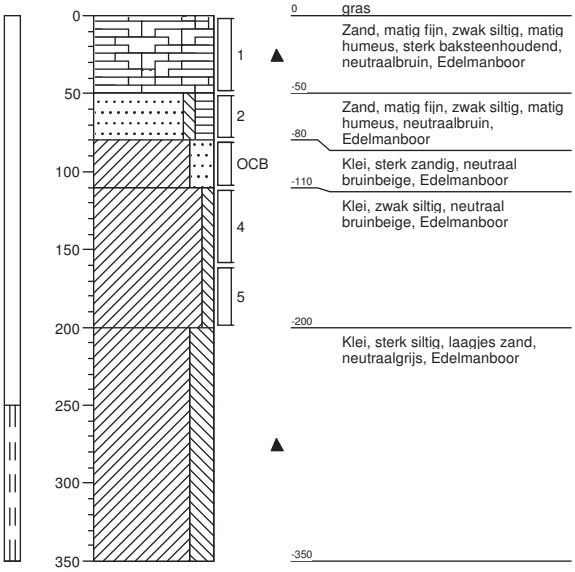
Boring: **B01**
Datum: 07-05-2018

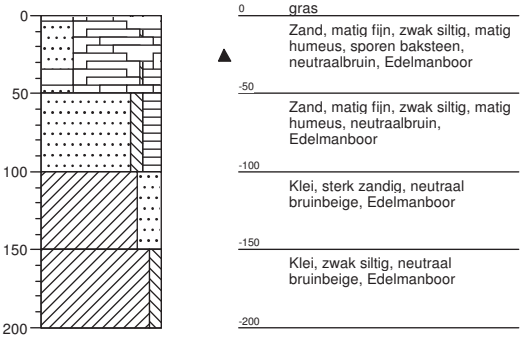
Boring: **B02**
Datum: 07-05-2018

Boring: **PB03**
Datum: 07-05-2018

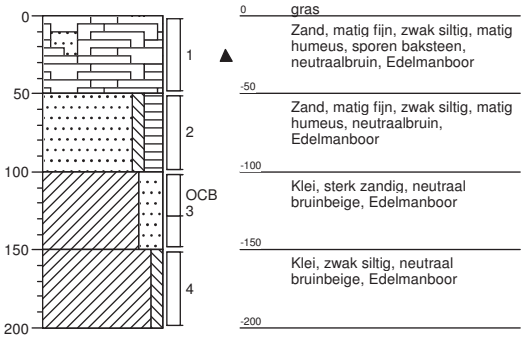
Boring: **B04-A**
Datum: 07-05-2018

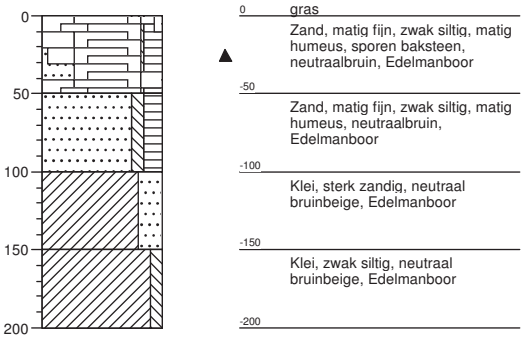
Projectcode: B18.7017
getekend volgens NEN 5104

VERHOEVEN MILIEUTECHNIEK B.V.

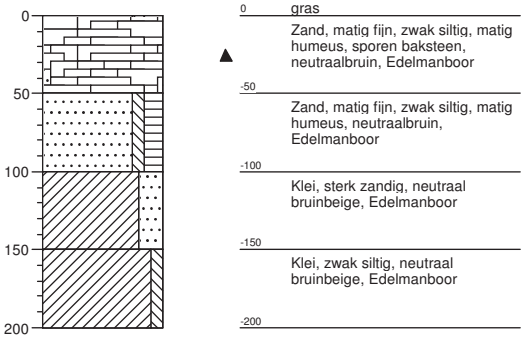
Boring: **B04-B**
Datum: 07-05-2018

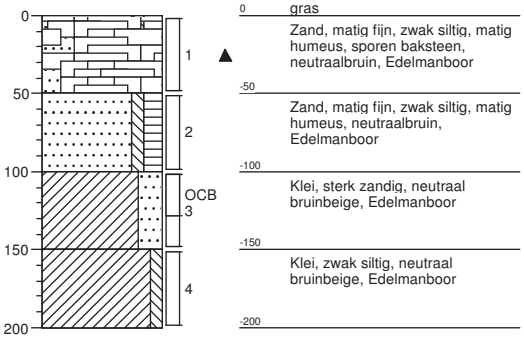
Boring: **B04-C**
Datum: 07-05-2018

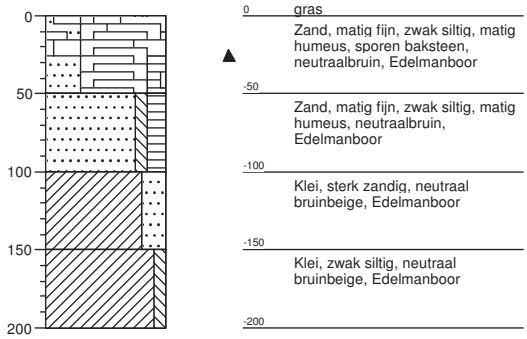
Boring: **B05-A**
Datum: 07-05-2018

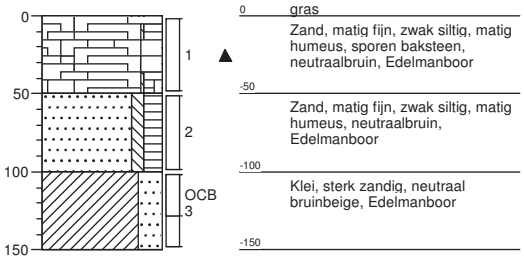
Boring: **B05-B**
Datum: 07-05-2018

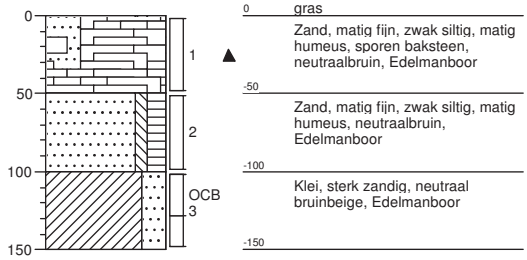
Boring: **B05-C**
Datum: 07-05-2018

Boring: **B06**
Datum: 07-05-2018

Boring: **B07**
Datum: 07-05-2018

Projectcode: B18.7017
getekend volgens NEN 5104

Legenda (conform NEN 5104)

grind

- Grind, siltig
- Grind, zwak zandig
- Grind, matig zandig
- Grind, sterk zandig
- Grind, uiterst zandig

zand

- Zand, kleïig
- Zand, zwak siltig
- Zand, matig siltig
- Zand, sterk siltig
- Zand, uiterst siltig

veen

- Veen, mineraalarm
- Veen, zwak kleïig
- Veen, sterk kleïig
- Veen, zwak zandig
- Veen, sterk zandig

klei

- Klei, zwak siltig
- Klei, matig siltig
- Klei, sterk siltig
- Klei, uiterst siltig
- Klei, zwak zandig
- Klei, matig zandig
- Klei, sterk zandig

leem

- Leem, zwak zandig
- Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

- zwak humeus
- matig humeus
- sterk humeus
- zwak grindig
- matig grindig
- sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

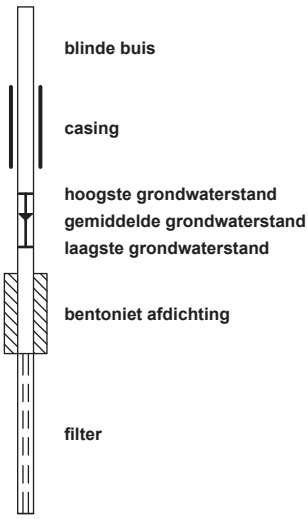
monsters

- geroerd monster
- ongeroerd monster

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand
- slib
- water

peilbuis

Bijlage 3 Gegevens geohydrologisch veldonderzoek

01
02
Legenda
Grens onderzoekslocatie
Toekomstige bebouwing
Falling-head
Rising-head
0 5 10 15 20 25 m
Titel: locatieschets A4
A4
Eco nsultancy
PROJECT: 9012.001
SCHAAL: 1:500
DATUM: 19-2-2019
GETEKEND: RBe

Boorprofielen

Legenda (conform NEN 5104)

grind

- Grind, siltig
- Grind, zwak zandig
- Grind, matig zandig
- Grind, sterk zandig
- Grind, uiterst zandig

zand

- Zand, kleïig
- Zand, zwak siltig
- Zand, matig siltig
- Zand, sterk siltig
- Zand, uiterst siltig

veen

- Veen, mineraalarm
- Veen, zwak kleïig
- Veen, sterk kleïig
- Veen, zwak zandig
- Veen, sterk zandig

klei

- Klei, zwak siltig
- Klei, matig siltig
- Klei, sterk siltig
- Klei, uiterst siltig
- Klei, zwak zandig
- Klei, matig zandig
- Klei, sterk zandig

leem

- Leem, zwak zandig
- Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

- zwak humeus
- matig humeus
- sterk humeus
- zwak grindig
- matig grindig
- sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

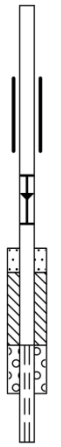
monsters

- geroerd monster
- ongeroerd monster
- volumering

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand (tijdens veldwerk)
- Gemiddeld laagste grondwaterstand
- slib
- water

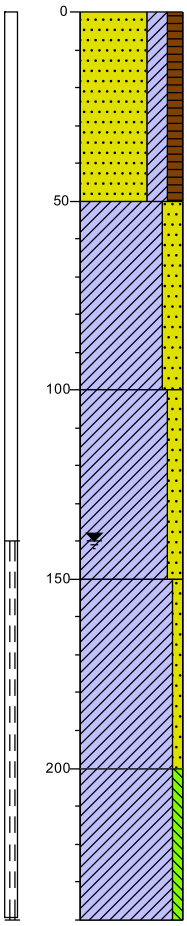
peilbuis

- blinde buis
- casing
- hoogste grondwaterstand
- gemiddelde grondwaterstand
- laagste grondwaterstand
- zand afdichting
- bentoniet/mikoliet/klei afdichting
- grind afdichting
- filter

Boorprofielen

Boring: 01

0 weiland
Zand, uiterst fijn, kleïg, matig humeus, matig puinhoudend, donkerbruin, Edelmanboor

50 Klei, sterk zandig, licht beigebruin, Edelmanboor

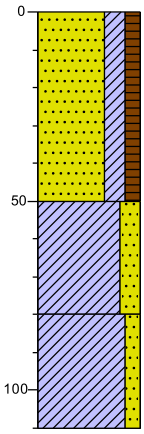
100 Klei, matig zandig, zwak oerhoudend, beigebruin, Edelmanboor

150 Klei, zwak zandig, licht grijsbeige, Edelmanboor

200 Klei, zwak siltig, licht grijsbeige, Edelmanboor

240

Boring: 02

0 weiland
Zand, uiterst fijn, kleïg, matig humeus, matig puinhoudend, donkerbruin, Edelmanboor

50 Klei, sterk zandig, licht beigebruin, Edelmanboor

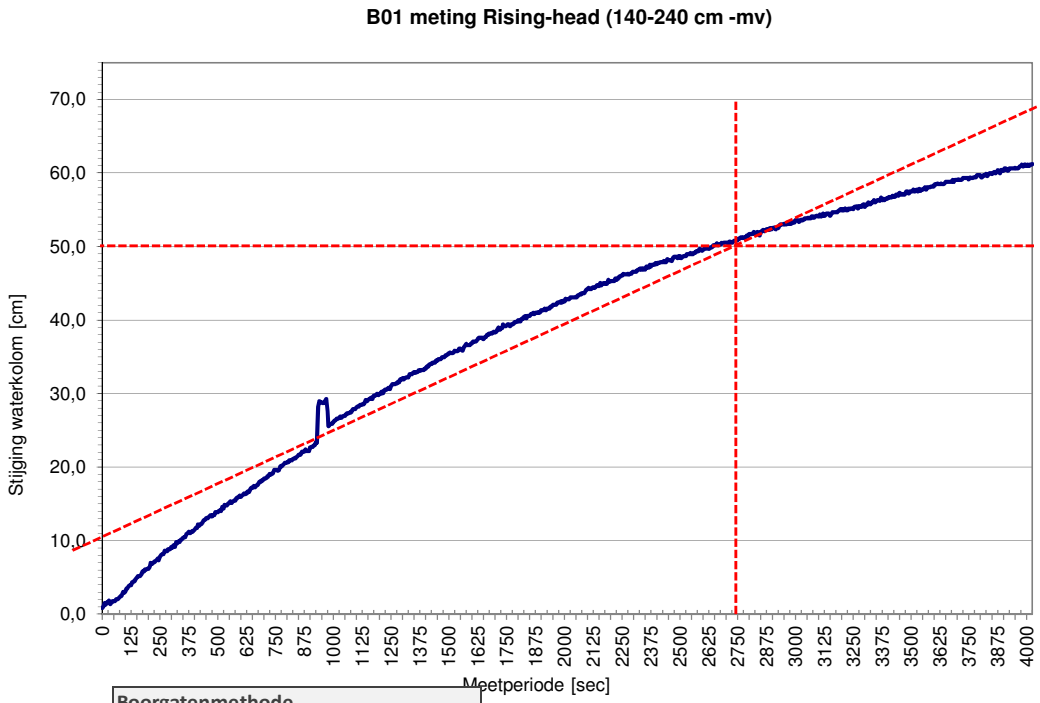
80 Klei, matig zandig, zwak oerhoudend, beigebruin, Edelmanboor

110

Projectcode: 9012.001

Getekend volgens NEN 5104

Bijlage 4 Berekende K-waarden

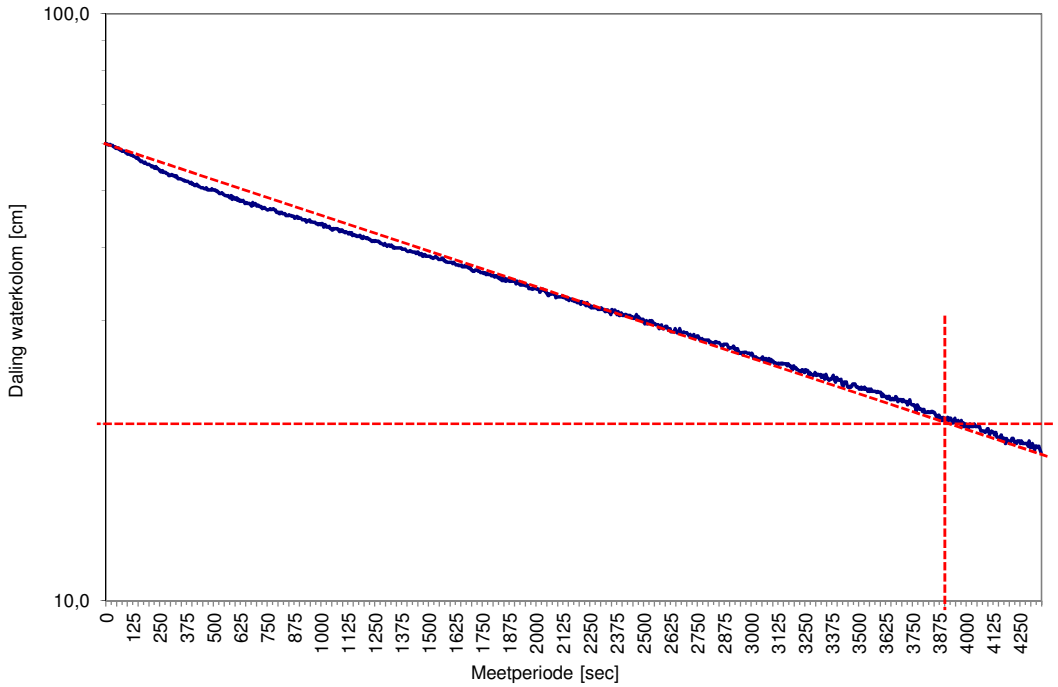
Boorgatenmethode	
Tijd [sec]	4000
LOG h0 [cm]	0
LOG ht [cm]	70
C [cm]	4,858299595
r [cm]	4,5
h' [cm]	65
D [cm]	100
Diepte boorgat [cm	240
GWS boorgat [cm]	140
k m/dag	0,10

$$K_{verz} = C\frac{\Delta h}{\Delta t}$$

$$C = \frac{4000\frac{r}{h'}}{(20+\frac{H}{r})(2-\frac{h'}{H})}$$

Eco nsultancy

B02 meting falling-head (60-110 cm -mv)

Omgekeerde boorgatenmethode	
Tijd [sec]	3750
LOG h0 [cm]	60
LOG ht [cm]	20
r [cm]	4,5
k m/dag	0,5

$$K_{verz} = 1{,}15r\frac{\log\left(h_0 + \frac{1}{2}r\right) - \log(h_t + \frac{1}{2}r)}{t - t_0}$$

Eco nsultancy

Bijlage 5 Verkavelingsschets óOpzet indeling perceel D921ô

D1637
1H
D1659
1G
D1658
D268
Afstand garage
tot erfscheiding 4m
Pas
Garage +/-
8m x 4m
D921
Woonhuis +/-
12 m x 7.5m
x
In overweging
bouwvlak
tuinhuisje
D920
D814
D919
1B
D266

Bijlage 6 Samenvatting digitale watertoets

Waterschap Rivierenland

datum 19-2-2019
dossiercode 20190219-9-19915

Samenvatting
In deze paragraaf worden puntgewijs de resultaten van de toetsing samengevat.

Tekenen:
Heeft u een toetslaag geraakt?
nee

In welke gemeente ligt uw plangebied?
Druten

Vragen:
Gaat het plan uitsluitend over functiewijziging van bestaande bebouwing zonder fysieke aanpassingen van de bebouwing en de ruimte?
nee

Gaat het ruimtelijk plan over activiteiten anders dan woningen, bedrijven of kleinschalige infrastructuur?
nee

Is uw totale plangebied groter dan 3500 m² ?
nee

Verwacht u een toename van verharding in het plan groter dan 500 m² in stedelijk gebied of 1500 m² in landelijk gebied?
nee

Afbeeldingen geraakte signaleringskaarten

Bijlage 7 Resultaat digitale watertoets

datum 19-2-2019
dossiercode 20190219-9-19915

Standaard wateradvies
Op grond van het Besluit Ruimtelijke Ordening moet in de toelichting van ruimtelijke plannen een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin wordt beschreven hoe rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de taken en belangen van het waterschap. De watertoets voor dit plan heeft plaatsgevonden via de Digitale Watertoets (www.dewatertoets.nl).

Uit de ingevoerde gegevens volgt dat er sprake is van een ruimtelijk plan dat een geringe invloed heeft op de taken en belangen van het waterschap. In deze fase van de planvorming (bestemmingsplan) kan volgens het waterschap worden volstaan met dit automatisch gegeneerd wateradvies.

Algemene projectgegevens
Projectomschrijving: PAS (PERCEEL DRUTEN, D 921)
Oppervlakte plangebied: 785
Adres: Pas (ong.), Afferden
Gemeente: Druten
Het plan is ingediend door: R. van den Berg Econsultancy

Beleid van Waterschap Rivierenland
Met ingang van 27 november 2015 is het Waterbeheerprogramma 2016-2021 Koers houden, kansen benutten bepalend voor het waterbeleid. Dit plan gaat over het waterbeheer in het hele rivierengebied en het omvat alle watertaken van het waterschap: waterkeringen, waterkwantiteit, waterkwaliteit, wegen en waterketen.
Daarnaast beschikt het Waterschap Rivierenland over een verordening: de Keur voor waterkeringen en wateren. Hierin staan de geboden en verboden die betrekking hebben op watergangen en waterkeringen. Voor het uitvoeren van werkzaamheden kan een vergunning nodig zijn. De werkzaamheden in of nabij de watergangen en waterkeringen worden getoetst aan de beleidsregels.

Waterberging
Voor dit plan is de toename van het verhard oppervlak kleiner dan 500 m^2 in het stedelijk gebied of kleiner dan 1500 m^2 in het landelijk gebied. Eventueel kan gebruik worden gemaakt van een eenmalige vrijstelling. Hiervoor kunt u contact opnemen met de afdeling vergunningen van het waterschap. In alle andere gevallen dient u compenserende maatregelen te treffen.

De benodigde ruimte voor waterberging wordt berekend op basis van maatgevende regenbuien, de toename aan verhard oppervlak en de maximaal toelaatbare peilstijging in de watergangen. Voor plannen met een toename aan verharding kan de vuistregel van 436 m^3 per hectare verharding worden gebruikt bij bui T=10+10% en 664 m^3 bij bui T=100+10%, mits er geen complicerende zaken als kwel aan de orde zijn. De maximaal toelaatbare peilstijging bij bui T=10+10% bedraagt 0,30 meter in het beheergebied van Waterschap Rivierenland. Alleen in het gebied Alblasserwaard en Vijfheerenlanden geldt een maximaal toelaatbare peilstijging van 0,20 meter vanwege de beperkte drooglegging in het gebied. Bij een bui T=100+10% mag geen inundatie optreden. De maatgevende afvoer is 1,5 l/s/ha.

Conclusie
Wij adviseren positief over het plan, onder de voorwaarde dat er voldoende rekening wordt gehouden met bovengenoemde aandachtspunten (indien van toepassing). Het ruimtelijk plan hoeft in het kader van de watertoets niet meer toegestuurd te worden aan Waterschap Rivierenland.

Vervolgens kunt u het ruimtelijk plan nader uitwerken tot op het niveau van een aanvraag watervergunning of melding (indien van toepassing). Voorwaarde hierbij is dat het op te stellen bestemmingsplan niet conflicteert met deze nadere uitwerking. Dit is uw eigen verantwoordelijkheid.

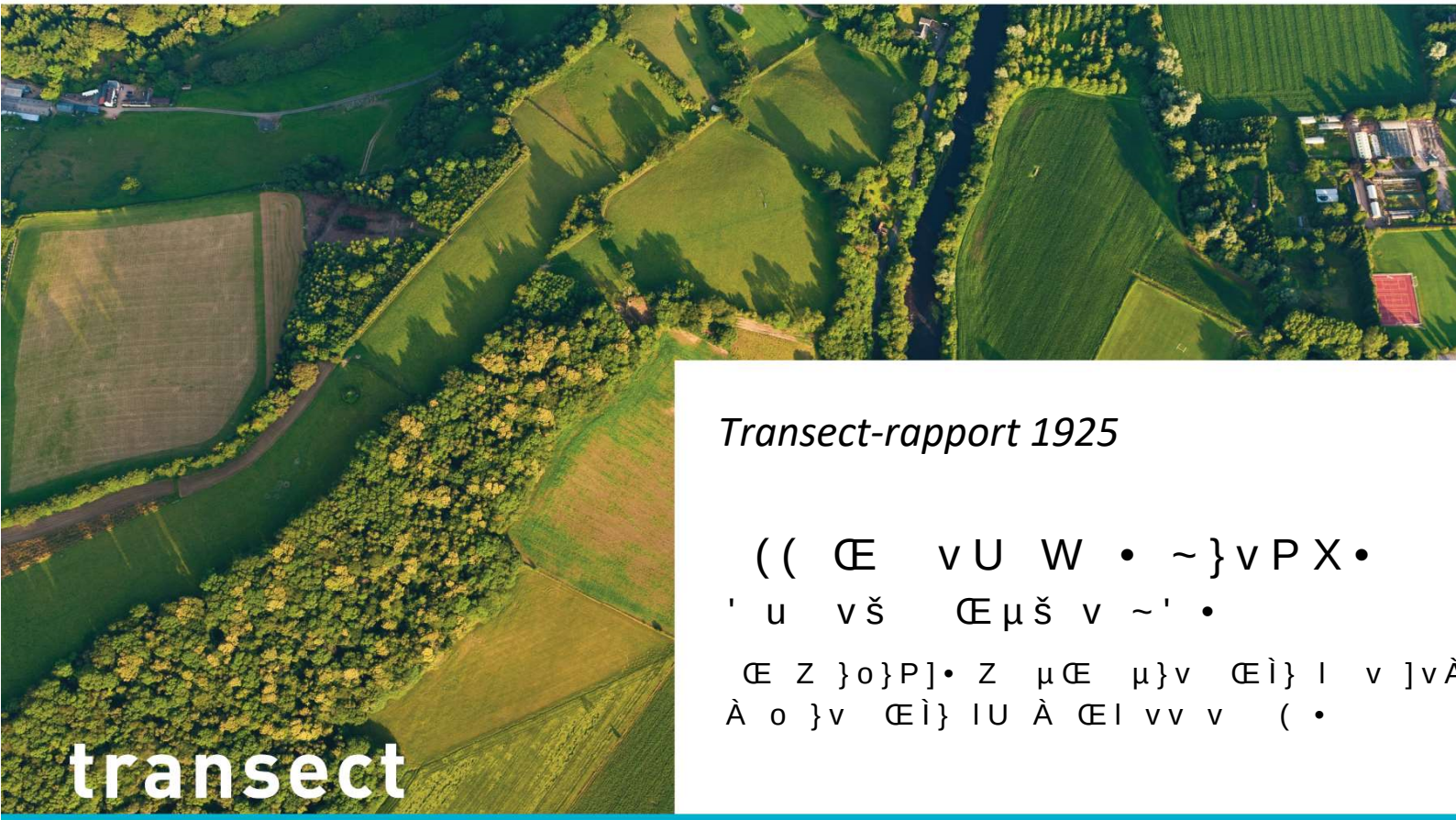
Vervolg
Voor de uitvoering van het plan kan, afhankelijk van de bovengenoemde aandachtspunten, een watervergunning of melding bij het waterschap vereist zijn. In deze watervergunning of melding kunnen nadere technische eisen aan uw plan gesteld worden. U kunt hiervoor contact opnemen met het secretariaat van de afdeling Vergunningen. Zij zijn bereikbaar via e-mailadres secretariaat-afdelingvergunningen@wsrl.nl en telefoonnummer (0344) 64 94 94.

Wij adviseren u om uw aanvraag of melding vooraf te bespreken met medewerkers van de Afdeling Vergunningen. Dit automatisch gegenereerd wateradvies kan hierbij nuttig zijn. Voor meer informatie over vergunningen en melding kunt u ook terecht op: www.waterschaprivierenland.nl/vergunningen

© Digitale Watertoets - www.dewatertoets.nl Dit document is gegenereerd via de website http://www.dewatertoets.nl// op basis van door u ingevulde gegevens. U bent akkoord gegaan met de door u ingevulde gegevens. Dit digitale advies heeft een geldigheid van 2 jaar.

www.dewatertoets.nl

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ▸ ADVIES

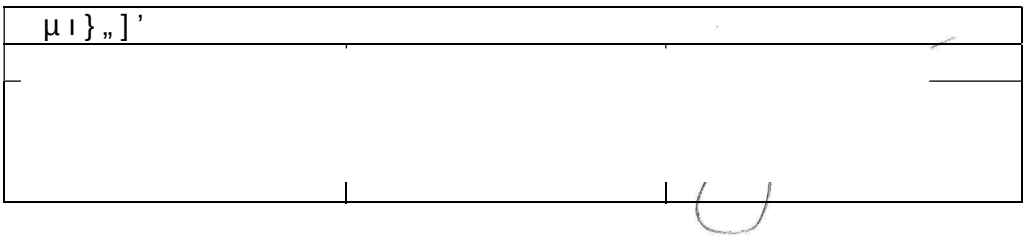
Transect-rapport 1925

((Œ vU W • ~}vPX•
' u vš Œµš v ~' •

Œ Z }o}P]• Z µŒ µ}v ŒÌ} l v]vÀ
À o }v ŒÌ} lU À Œl vv v (•

µı°µ„	:X'X˝X D°ou v D^
s°„']°	}v °›ıÀ°„']°
W„}i° ı }^°	íôìõìì ñó
˘ ıµu	ìòrííríìíô
K›^„ ZıP°À°„	µ„} ^ZK
	^Á°°„ı' ^° > v^ ''ı„ ı ñì
	òôíð ˘' „vZ°u
h]ıÀ}°„^°„	d„ v'° ı
	KÀ°„]i''°oZ À°v íîó
	ïðïï W, E]°µÁ°P°]v
Kv°„Ì}°l'u°o^]vP	ðòðóòïôíìì
°À}°P° }À°„Z°]^	'°u°°vı° ˘„µı°v
^À]'°µ„ °À}°P° }À°„Z°]^	t°„l}„P v]' ı]° ˘„µı°v t]i Z°v
°Z°°„ ^} µu°vı ı]°	d„ v'° ıU E]°µÁ°P°]v

/^^EW îîííróìòó

ž d„ v'° ıU E]°µÁ°P°]v

E]°ı' µ]ı ^°Ì° µ]ıP À° u P Á}„^°v À°„u°v]PÀµo^]P^ °vl}(}›°v „ P°u lı ^}}„ u]^^
}› Á°ol° Á]iÌ° ^ v }}l Ì}v°„ À}}„ (P v° ' Z„](ı°o]il° ı}°'ı°uu]vP À v ^° µ]ıP°À°„

d„ v'° ı vÀ „^ı P°°v v'›„ l°o]ilZ°]^ À}}„ °À°vıµ°o° ' Z ^° À}}„ıÀo}°]°v^ µ]ı ^°
^À]°Ì°v }(Z°ı P° „µ]l À v ^° „°'µoı ı°v À v ^]ı }v°„Ì}°lX

^ u vÀ šš]vP

/v }‰ Œ Zš À v µŒ} ^ZK Z (š dŒ v• š]v i vµ Œ] îìíõ v Œ Z }o}P]v v ‰o vP] v W • ~}vPX•]v ((Œ v ~P u vš Œµš v•X]• Á]iÌ]P]vP À v Z š •š uu]vP•‰o v v vÀŒ P À v v }uP À]vP Œ o]• š] À v v v] µÁ Á}v]vPX]i À}}ŒP v}u v Á ŒlÌ uZ v Ì o PŒ Á Œ }}Œ }}Œ•‰Œ}vl o]il } u v Œu À všµ o vÁ Ì]P Œ Z P] lµvv v Á}Œ v À Œ•š}}Œ X

/v Z š ‰o vP] P o š]v Z š •š uu]vP•‰o v W Œ]}] l ‰o v P u vš µ o •š uu]vP t Œ t Œ Z }o}P] íX v Œ Z }o}P]• Z }v ŒÌ} l]• } u]vPŒ ‰ v u š v }‰‰ ŒÀo îlšv ÞP‰}ŠŒŒ v ñìíìùurDÀX , š š Á]iÌ]P P] Z (š v }uÀ vPî ÀvvÀíïì}ŒEu vo P À v Á}v]vP Á}Œ v ‰o v }À Œ• ZŒ vX]š š l vš š P Ì] v }uÀ vP À v À}}ŒP v}u v } u À}}Œ}v ŒÌ} l v}]P]•X

, š Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v ŒÌ} l •š š Z] Œ µ]š v P }u]v Œ }v Œ Œ Z }o}P]• Z µŒ µ}v ŒÌ} l ~ K• v v /vÀ vš Œ]• Œ v s o }v ŒÌ} , š } o À v Z š Œ Z }o}P]• Z µŒ µ}v ŒÌ} l]• Z š •‰](] Œ v À v À ŒÁ Zš]vPU š Á]o Ì PP v Z š v Z v À v • Z]l Œ v v] µÁ] Œ Z }o}P] U µošµµŒZ]•š}Œ] U P }u}Œ(}o}P] U } ulµv v PŒ}v P]vv v Z š ‰o vP] Œ Z }o}P]• Z Œ •š v lµvv v À}}Œl}u vX , š } o À o }v ŒÌ} l]• Z š š} š• v v Á Œ u}P o]il]i•š oo v À v P •‰](] À ŒÁ Zš]vPU }}Œ Z š À ŒÌ u o v À v]v(}Œu š] }À Œ ( ]š o]il } } u]vš šZ]]v Z š ‰o vP] X

- K‰ •]• À v Z š µŒ µ}v ŒÌ} l À]v š Z š ‰o vP] Ì] Z À Œu} t o vl}( ]•š ol u‰r ((Œ v •šŒ}}uŒµPX ,] Œ}‰]• šZ }Œ š]• P Á •š À v (Z š E }o]šZ] µu ~š} v]•š ol u‰r ((Œ v •šŒ}}uŒµ Z}u]v• š]i ~ vP Ì] v]v] š]i t o š] (P Á}Œ v]••X ^]v • v Œ À ŒÁ Zš]vP Œ o š] (Z}P Œ]v Z š o v • Z ‰ v }} Z š Á}v] > š D] o µÁ vX K}l v]il]vP Á • Z š ‰o vP] Á}}v ŒX Œ Z }o}P]• Z Œ •š v µ]š] ‰ Œ]}]• Ì} } v Z}}PX s}}Œ Á š šŒ ‰ Œ]} v À~~Œ Z š E }o]šZ] µu]• À ŒÁ Zš]vP o PU vP Ì] v À} ‰o vP] P v vÁ]i• Œ Œ Z }o}P]• Z Œ o À vš o v • Z ‰• o u v íô µÁ Z v š v v}}Œ v À v Z š ‰o vP] u Œ Œ]il }}Œ Œ l v Ìµoo v v Œ À ŒÁ Zš]vP (Ì šš]vP v]v Z š ‰o vP] Z v Zš Œ
- K‰ •]• À v Z š µŒ µ}v ŒÌ} l]• À •šP •š o š Œ }µÁ]vP]v Z Z š P]v À v µÁ]š]• À Œu} o]il Œ•š }µÁ]vP]v Z š ‰o v Z (š Z š ‰o vP] v Œ À ŒÁ Zš]vP }v Œ]vÀo} P •š v À v]il •š š À ŒÁ Zš]vP š]v Z š ‰o vP]]v ‰ Œ]} v ŒÀ}}Œ P Á •šX
- K‰ •]• À v Z š À o }v ŒÌ} l]• À •šP •š o š]v Z š ‰o vP] }À Ì]ivU] Œ •‰ š] À o]il o P } À Œ (Ì šš]vP v À v]•š ol u‰r ((l}u (Ì šš]vP v µ]š Z š ÀŒ} Pr,}o} v (ll vX š}‰ À v } À Œ (Ì Œ Z }o}P]• Z Œ o À vš (Ì šš]vP• À]v š Ì] Z }‰ v] ‰š À v]Œ }vš Œ l v]v š}‰ Zš Œ vÁ]iÌ]vP v À v } uÀ}Œu]vP ~]v À}Œ Po ÇrÀ Œ• Z]iv• o v }(Œ]i‰]vP•X t Œ• Z]ivo]il Z vPš]š • u v u š

Zš Œ v } À ŒU]v v À} Zš]P o À v Z š Œ]À] Œ vo v • Z ‰X
o lo P v À v }‰ š}‰ À v (Ì šš]vP v Á]i•š Z] Œ }‰X K}l }vš
]v] š}Œ vX }À Œ•o P (Ì šš]vP vU] š}‰ À v Z š } u‰Œ}(] o
v }(u Œ Œ]il }}Œ Œ l vX • š Œ v µÀÁŒu,]] Œo]ilZ]v(š íô]P
Œ}•] ‰o š•P À}v vU u Œ Z] Œ }}Œ Ì]iv } À Œ (Ì šš]vP v À v
•šŒ}}uŒµP v] š À}oo]P À Œ Á v vX Œ Ì]iv À v v• P v }µ š Œ%
vÁ Ì]PX Zµu µÌ }À vo P]v Z š ‰o vP] ~š}š v] ‰š À v
E] µÁ š]i v Z vPš }‰ Ì]iv ÀŒ} P•š • u v u š o v P Œµ]l vl}(Á}
íõ µÁ ~v À}Œu]vP À v Z š }À Œ•o P‰ ll š•X , š]• v] š µ]šP •o}š
(µv Œ]vP v À v Á}v]vPU Ì} o• Ì š Ì] v]• }‰ l •šŒ o D]vµ
}v ŒPŒ}v À v Z š ‰o vP] vÁ Ì]P Ì]ivX , š ‰µ]v]v }Œ]vP ð Z
, š]• Zš Œ }}l v] š µ]šP •o}š v š š]i v• •o}}‰ À v }µÁ]vP
Œ •š v µ]šP PŒ À v Ì]ivX

- K‰ •]• À v Œ •µoš š v À v Z š Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v ŒÌ} l Á}Œ
À ŒÁ Zš]vP µ]š Z š µŒ µ}v ŒÌ} l v Œ v v]i š •š oo vX
} À Œ (Ì šš]vP v À v]•š ol u‰r ((Œ v •šŒ}}uŒµP Ì]iv]v Z š ‰
P • Z]lš P Á •š À}}Œ Á}v]vPX]š P o š }}l À}}Œ vP šŒ}((v l}
•‰Œ l À v v]Œ íôìrîñì u]l ‰ ll š }À Œ•o P (Ì šš]vP v š Ì] Z
µÁ Z (š P À}Œu X K}l Ì } v š]i v• Zµv À}Œu v P v Á}v]vP•u
lµvv v Œ •š v À v µÁv• íõÁ}v]vP]v }v ŒPŒ}v vÁ Ì]P Ì]ivU u Œ
]vv v]š l Œ v] š Á Œ À}o • Z}µÁ X l v• š Œ •š v o• P À}(
Á}v]vP Ì]iv À Œ•š}}Œ]• PŒ}}šX d À v•]• o]PP]vP À v Á}v]vP
Z]•š}Œ]• Z l Œšu š Œ] o v Ì]iv o vP• W • v}P } Œ Œ]i v µ]š]
}µÁZ]•š}Œ]• Z u}vµu vš ~W • ò•X š} P À} P]v(}Œu š] Á Œ À
Œ}u o PX

À] •
/v Z š ‰o vP] •š š Z š À}}Œv u v }u v Á}v]vP š }µÁ vX Œ •
Œ Z }o}P]• Z }v ŒÌ} l P v vo]]vP š À Œ}v Œ•š oo v š Ì] Z Z]
~v ŒÌ šš]vPr•Œ •š v]v } u À]v vX K‰ PŒ}v Z] ŒÀ v Ì]iv]v Z
P v vÀµoo v u šŒ P o v v}} Ì l o]ilX t o P o š o• Œ š]i v• P
Ì l v v Z š o] Zš l}u vU Ì }‰ PŒ}v À v Œ(P} Á š Œš]l o ñXíì
Á}Œ v P u o X

}À v•š v À}Œuš v À] •X K‰ PŒ}v À v Œ •µoš š v À v Z š Œ
À} P P Ì P ~ P u vš Œµš v• v •oµ]š v u v }À Œ Á Œl o]
À všµ o vÁ Ì]P Œ Z }o}P]• Z Á Œ v]vv v Z š ‰o vP] X

íX vo]]vP í

îX Œ v } o À v Z š Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v ŒÌ} l

ïX (l v]vP À v Z š ‰o vr v }v ŒÌ} l•P]

ðX Wo vÀ}Œu]vP v }v• ‹µ vš] • š} l}u•š]P P Œµ]l

ñX o] •l Œ ò

òX > v • Z ‰U P }u}Œ(}o}P] v } u

óX Œ Z }o}P]• Z À ŒÁ Zš]vP v l v Á Œ v

ôX ,]•š}Œ]• Z •]šµ š] v } uÀ Œ•š}Œ]vP v

õX ' •‰](] Œ Œ Z }o}P]• Z À ŒÁ Zš]vP

íìX Z •µoš š v À o }v ŒÌ} l î

ííX všÁ}}Œ]vP }v ŒÌ} l•ÀŒ P v

íîX }v oµ•] v À] • îð

íïX ' Œ ‰o P Œ}vv v îò

]io P íW Œ Z }o}P]• Z o] •l Œš À v P u vš Œµš v

]io P îW ^šŒ}}uŒµPP v

]io P ïW ' }u}Œ(}o}P] ïì

]io P ðW ,}}Pš l Œš ïì

]io P ñW } ul Œš ïí

]io P òW Œ Z }o}P]• Z]v(}Œu š]

]io P óW }}Œ‰µvš vl Œš

]io P ôW &}š}[• À v }Œ]vP v

]io P õW }}Œ • ZŒ]iÀ]vP v

/v }‰ Œ Zš À v µŒ} ^ŹKvZi v(µš ŒŒÆîvíõ š v Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v ŒÌ}
]v v ‰o vP] v W • ~}vPX•]v ((Œ v ~P u vš Œµš v•X
]• Á]iÌ]P]vP À v Z š •š uu]vP•‰o v v vÀŒ P À v v }uP À]vP
Œ o]• š] À v v v] µÁ Á}v]vPX]i À}}ŒP v}u v Á ŒlÌ uZ v Ì o PŒ
Á Œ }}Œ }}Œ•‰Œ}vl o]il } u v Œu À všµ o vÁ Ì]P Œ Z
P] lµvv v Á}Œ v À Œ•š}}Œ X

/v Z š ‰o vP] P o š]v Z š •š uu]vP•‰o v W Œ]}] l ‰o v P u vš
µ o •š uu]vP t Œ t Œ Z }o}P] íX v Œ Z }o}P]• Z }v ŒÌ} l]• A
} u]vPŒ ‰ v u š v }‰‰ ŒÀoîlšv P]Œ‰}šŒŒ v vñìíìùurDÀX , š š Á]iÌ]P
P] Z (š v }uÀ vPî ÀvvÀíïî}ŒŒu vo P À v Á}v]vP Á}Œ v ‰o v
}À Œ• ZŒ vX]š š l vš š P Ì] v }uÀ vP À v À}}ŒP v}u v } u
À}}Œ}v ŒÌ} l v}]P]•X

, š }v ŒÌ} l]• µ]šP À} Œ]v }À Œ v•š uu]vP u š Z š À}}Œ]š }v ŒÌ
v‰ l ~D ou vU îìíô• v]• v À v <Á o]š]š•v}Œu E Œo v • Œ

í dŒ v• š XÀX À}o } š v]• v Ì} o• P •š o]v lÁ o]š]š•v}Œu Z Z> ^/< ðìì[U À
u] o À v v ‰Œ} • Œš](] šX dŒ v• š XÀX]• Œš](] šZ}µ Œ À v À}oP v ‰Œ
À v]• v[U Z<E WŒ}š} }o ðìì î µŒ µ}v ŒÌ} l[U ZWŒ}š} }o ðìì ï /vÀ vš Œ]• Œ v s o }
ðìì ï /vÀ vš Œ]• Œ v s o }v ŒÌ} lU À Œ] vš WŒ} (•o µÀ v[v ZWŒ}š} }o ðìì ð K‰PŒ À
^/< X

, š Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v ŒÌ} l •š š µ]š v P }u]v Œ }v ŒÌ} lU
Œ Z }o}P]• Z µŒ µ}v ŒÌ} l ~ K• v v /vÀ vš Œ]• Œ v s o }v ŒÌ}
l Œš Œ v (• X

, š } o À v Z š Œ Z }o}P]• Z µŒ µ}v ŒÌ} l]• Z š •‰](] Œ v À v
À ŒÁ Zš]vPU š Á]o Ì PP v Z š v Z v À v • Z]l Œ v v] µÁ]
Œ Z }o}P] U µošµµŒZ]•š}Œ] U P }u}Œ(}o}P] U } ulµv v PŒ}v P
]vv v Z š ‰o vP] Œ Z }o}P]• Z Œ •š v lµvv v À}}Œl}u vX ,] ŒÀ}}
všŒ o Œ Z }o}P]• Z /v(}Œu š] •Ç•š u ~ Œ Z]•• À v Z]il•] v•š À
P Œ ‰o P U Á Œ]v Œ Z }o}P]• Z D}vµu vš v< Œš ~ D<•]• }‰P
~ µošµµŒ•Z]•š}Œ]• Z]v(}Œu š]]• À ŒlŒ P v µ]š]À Œ• À}}ŒZ v v
]vÌ] Zš š lŒ]iP v]v }‰ }µÁ v }všÁ]ll o]vP À v Z š o v • Z ‰ Ì]iv }
v • Z]l Œ P }o}P]• ZrP }u}Œ(}o}P]• Z l Œšu š Œ] o P Œ ‰o P
vP Àµo u š Œ o À vš]v(}Œu š] µ]š Zš ŒPŒ}v o]š Œ šµµŒ v À

, š } o À v Z š]vÀ vš Œ]• Œ v À o }v ŒÌ} l]• Z š š} š• v v Á Œ u
P •‰](] Œ Œ Z }o}P]• Z À ŒÁ Zš]vPU }}Œ Z š À ŒÌ u o v À v
} u}‰ }µÁU } uŒ o]#(v } u]vš šZ]]v Z š ‰o vP] X ,] Œu
o v • Z ‰•À}Œu v ‰Œ} •• v v o v • Z ‰‰ o]il vZ v µ]š Z š À Œ
v }}Œ o Á}Œ v P P À v }À Œ Á ŒU Á vv Œ v]v Z} À ŒŒ Z š P
Á • À}}Œ u v• ~À Œl vv v (• •X K}l]• Œ P Ì} Zš v Œ À]v ‰o š•
v À}v •š }v všŒ š] }(À}v •šo P ~l Œš Œ v (• •X , š]vÀ vš Œ]•
µ]šP À} Œ]v À}Œu À v v }}Œ}v ŒÌ} l ~/sKrK•X š} P ‰ •š u š
• ZŒ À v]i • ZŒ]iÀ]vP À v À o Œ •µoš š v ~,}}(•šµl íì•X

, š }v ŒÌ} l ‰Œ} Œš Z] Œu v Z v À v ( ]š o]il]v(}Œu š] vš
À}oP v ÀŒ P vW

- ,} Z (š Z š ‰o vP] }}Œ•‰Œ}vl o]il]v Z š v šµµŒo]il o v • Z %
- •]iv Œ]vv v } u}‰ }µÁ Œ Z }o}P]• Z Œ o À vš } uv]À µ• š
  Z}] ‰ o]PP v Ì M
- /v Z} À ŒŒ Ì]iv Œ Z }o}P]• Z Œ o À vš } uv]À µ• v}P]vš š
  (ll v •µ •šŒ š•M
- •]iv Œ Œ Z }o}P]• Z]v] š}Œ v P À}v vM
- t š]• Œ Z }o}P]• Z À ŒÁ Zš]vP À v Z š ‰o vP] v]v Z} À
  ]v o PU u] oZ}}P v Z}}PM

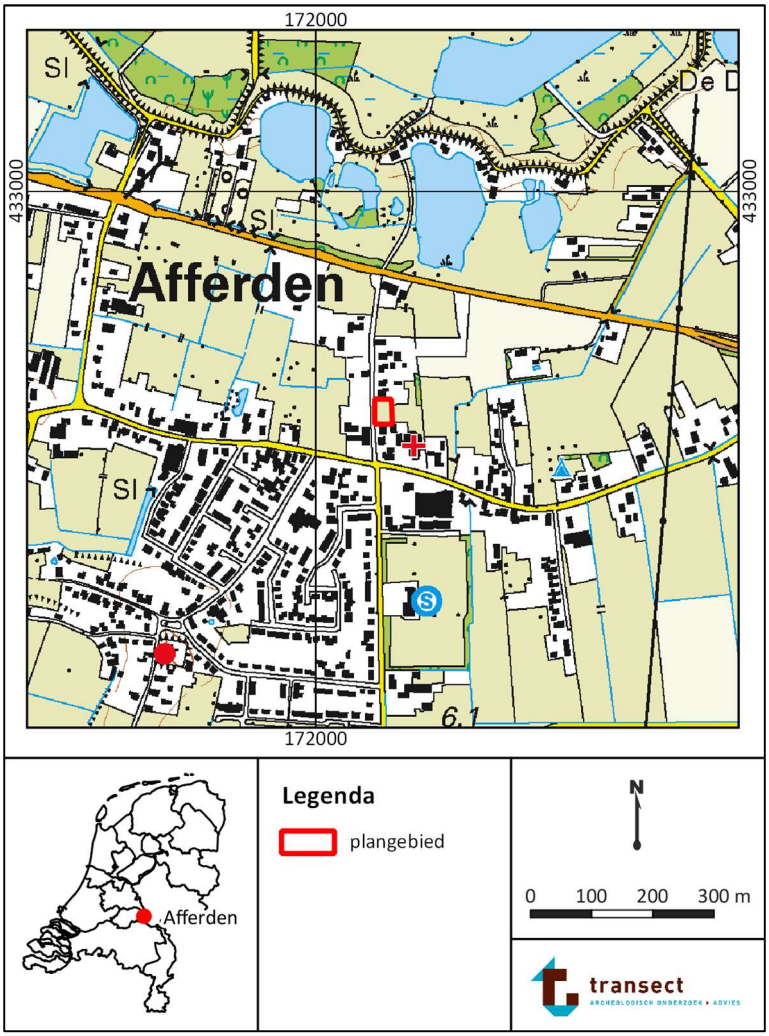
, š Œ •µoš š À v Z š Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v ŒÌ} l]•]š Œ ‰‰}Œš u
š À všµ o vÁ Ì]P Œ Z }o}P]• Z Á Œ v]v Z š ‰o vP] Á}Œ
À}}ŒP v}u v ‰o vv vX K‰ •]• À v]š Œ ‰‰}Œš v uš Z š À} P
l Œ À v À ŒPµvv]vPÀ Œo v]vP }(‰o v‰Œ} µŒ X , š Œ ‰‰}Œš
t À ŒÁ Zš t vr }((Á Ì]PZ] U Œ U }uÀ vPU }µ Œ }uU P (Z]
lÁ o]š]š À v Œ Z }o}P]• Z Á Œ vX , š µŒ µ}v ŒÌ} l]• µ]šP À} Œ
<Á o]š]š•v}Œu E Œo v • Œ Z }o}P] U À Œ•] ðXí ~<E ðXí•X , š
]• µ]šP À} Œ }v(}Œu ‰Œ}š} }o ðìïï À v <Á o]š]š•v}Œu E Œo v •
ðXí•X

' u vš
Wo š•
d}‰}v] u
< Œš o
všŒµu },Œ]v š

Œµš v
((Œ v
W • ~}vPX•
ïõ,
íóîXíìô l ðïîXòðí

]vv v Z š Œ Z }o}P]• Z µŒ µ}v ŒÌ} l]• }v Œ• Z] P u lš]v Z š ‰ }v ŒÌ} l•P] X , š ‰o vP]]• Z š P] Á Œ]v P ‰o v } u]v ‰o š•À]v vX , š }v ŒÌ} l•P] }uÀ š Z š ‰o vP] v v o À v P] v Á}Œ š]i Z š }v ŒÌ} l šŒ}ll v }u š}š v š Œ]vÌ] Zš š l} ~ µošµµŒ•Z]•š}Œ]• Z v } ulµv]P •]šµ š]]v Z š ‰o vP] X , š }v P À o v •šŒ o À v]Œ ñìì u š Œ Œ}v Z š ‰o vP] X

, š ‰o vP] }uÀ š v Á]o v šµ•• v Œ •• v W • í v ï]v ((Œ v o]PP]vP À v Z š ‰o vP]]• Á ŒP P À v]v (]PµµŒ íX < •šŒ o }u ‰ Œ o v dE t ^ š] õîì v õîíX , š ‰o vP] PŒ v•š]v Z š Á •š v v Z š Œ(À v W • ï v]v Z š Ìµ] v v Z š Œ(À v W • íX d v š]i À ‰o vP] µ]š PŒ •o v X /v š}š o •o š Z š ‰o vP ˆX] v }‰‰ ŒÀ

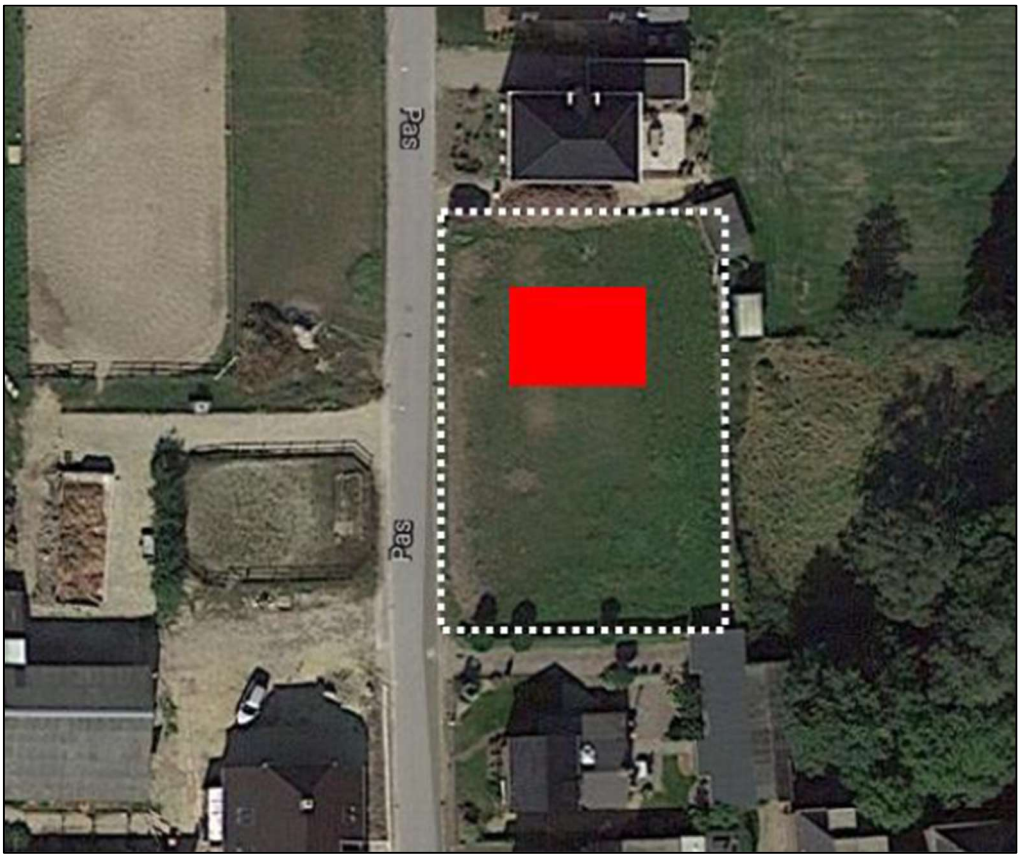
&]PµµŒ íW >]PP]vP À v Z š ‰o vP] X , š ‰o vP]]• u š Œ} o]i
Á ŒP P À v ~ Œ}v š}‰}PŒ (]• Z l ŒšW W K<•X

ðXWo vÀ}Œu]vP v }v• ‹µ vš] • š} l}u•š]P P Œµ]l

< Œ
Wo vÀ}Œu]vP
} uÀ Œ•š}Œ v Á ŒlÌ uZŒ v(Á ŒlÌ uZ vU Œ v}P }v l v

•š uu]vP•‰o vÁ]iÌ]P]vP
Z o]• š] Á}v]vP

/v Z š ‰o vP] •š š Z š À}}Œv u v }u v v] µÁ Á}v]vP š Œ o]• Á}v v]v š Œ] Zš vX Ku]š u}P o]il š u l v] vš v •š uu]vP•‰o vÁ }}ŒP À} Œ X v] µÁ }µÁ‰o vv v Ì]iv š v š]i À v }v ŒZ À]P }v ŒÌ •š]µuX l v]• Á Œ v] µÁ Á}v]vP Ì o Á}Œ v P Œ o]• Œ U u Œ À v v}]P } u]vPŒ ‰ v Ì o Ì]ivX À ŒÁ Zš]vP •š š Zš Œ š Z š Œ Z }o}P]• Z } u Œ Z] ( ]v Z š ‰o vP] }v À vŒ]P Ì o Á} }v ŒZ À]P Œ Z }o}P]• Z }v ŒÌ} l µ]šP À} Œ }u v µ]š•‰Œ l š lµv vÁ Ì]PZ] v Ì} u}P o]il Œ v }uÀ vP À v À všµ o vÁ Ì]P Á Œ •š v]v Z š ‰o vP] X K}l lµvv v Ì} } v µ]š•‰Œ l v P v Á}Œ v Z Œ}všÁ]ll o]vP Z] Œ}‰X

&]P µîµWŒ>]PP]vP À v Z š ‰o vP] ~Á]šš •š]‰‰ oo]iv• v Œ}vW µŒ} ^ZK

Kv Œì} l•l Œ
o] •l Œ
Kv Œì} l•PŒ v•

t]iì]P]vP •š uu]vP•‰o v
•š uu]vP•‰o v W Œ]}] l ‰o v P u vš Œµš
íìì ů v ñì u rDÀ

/v íõõî Z (š E Œo v Z š µŒ}‰ • s Œ Œ P]vì l • Z Œu]vP À v
}v Œš l v V }}l Á o Z š s Œ Œ P À v D oš }(s oo šš P v} u U v Œ
Z š]• }v Œš l v X , š s Œ Œ P]•]v íõõô P Œ š](] Œ v }‰ í • ‰š
Œ Z }o}P]• Z D}vµu vš vì}ŒP ~t uì• P bu‰o u vš Œ X t uì]• v
v Á]iì]P]vP À v D}vµu vš vÁ š íõôôU t š D]o] µ Z ŒU KvšPŒ
t}v]vPÁ šU }‰ PŒ}v Á ŒÀ v }À ŒZ v }v Œ v Œ]i } u]vPŒ ‰
u} š v Z}µ v u š Z š Z}µ À v Œ Z }o}P]• Z Á Œ vX ^]v • iµo] îìíó
À v Z š E Œo v • Œ(P} P Œ P o }}Œ v]vš PŒ o Œ(P} Á šX
(Ç•] l o (}uP À]vP Ì o]v v] µÁ KuP À]vP•Á š Á}Œ v P Œ P o U
šŒ vX

, š Œ Z }o}P] o] À v P u vš Œµš v]vì l Z š ‰o vP] •š š
•š uu]vP•‰o v ^W Œ]}] l ‰o v P u vš Œµš v_ µ]š îìíó v]• P •
o] •l Œš À v P u vš X K‰ Ì l Œš]• ‰ Œ Ì}v À •šP o P Á ol
v P] Z (šX , š ‰o vP] Z (š À}oP v• o] • À] • l Œš v Z
À ŒÁ Zš]vPX /v Z š •š uu]vP•‰o v]• Z] Œ}u Z š P] vP µ] o•
Œ Z }o}P] íX v]š P] Ì]iv]v Z š •š uu]vP•‰o v vÀµoo v ÀŒ
P (}ŒuµoŒ X /v]š] š] À v] ˆlov]v]Œš Ì]i‰ Œv ŒÌ]uv v ñì u rDÀ Á}Œ
ÀŒ]iP •š o À v Œ Z }o}P]• Z }v ŒÌ} lX , š š Á]iì]P v̊ Pv] Z (š
À}}Œ vo P À v Á}v]vP Á}Œ v ‰o vŒ P o• }À Œ• ZŒ vX]š
À v À}}ŒP v}u v } u]vPŒ ‰ v Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v ŒÌ} l v}]P]•

Œ Z }Œ P]}
' }u}Œ(}o}P]
D]À o
} u
'Œ}v Á š Œ
D] vrE Œo v • Z]À] Œ vP]
Z]À] Œ} À ŒÁ o
óUì u =E W
K}]À PPŒ}v v
s/

> v • Z ‰

, š ‰o vP] o]Pš]v Z š D] vrE Œo v • Œ]À] Œ vP]]v Z š •šŒ Z]iv ~ Œ v • vU îìì ñ•X Z •]v Z š u] v À v o š•š]i•š]i ~Z š t] i Œ P o v• u lš]š P] o µ]š À v v Œ Œ]À] ŒÀo lš U Á (À ŒÁ]o Œ ~^Ào Zš v _• ‰ šŒ}}v À Œ•‰Œ] o P vX /v Ì P µo v Á P }o}P]• Z P Ì] v Á}Œ š P Œ l v š}š &}Œu š] À v <Œ (š vZ]i ~ vÁ Ì]PZ] À v PŒ}(Ì v v PŒ]v Á]i•š }‰ Z}P •šŒ}}u•v oZ v v • ~‰] l• (À} Œ ~ o• P À}oP À v PŒ}š Z} À oZ v ~•u oš•Á š Œ•X K‰ À v Œ]À] ŒÀo lš o vP Œ ‰ Œ]} v Œ}}PX K‰ •]• À v P P À v• µ (Ì šš]vP v À v &}Œu š] À v <Œ (š vZ]i]v Z š }v ŒÌ} l•P] Ì] Z u rDÀ ~ Œ}vW ÁÁÁX]v}o}l šXvoU }Œ]vP ïõ,îìïòU íóîXìíïU ðïîXòóñ ~ Ào lš l}v (]iv Œ Œ]À] ŒÌ v }}Œ •š ŒI Á]v v Á}Œ v À Œ•š}À vU š Œ]À] ŒÀo lš Á Œ (P Ì šX ,] Œ }}Œ l}v v }‰ PŒ}š • Z o Œ]À] Œ ^š}µšZ u ŒU îìì í•X

s v (íñìì i Œ P o v P}v]š o v]P•Ì]v• š À Œ v Œ v }v Œ]v Á}Œ v lo]u šX /v Œ•š]v•š vš] Á • •‰Œ l À v vl o Œ o š] (l}Œ ~Œ •‰ š] À o]il Z š †oo]vPr v oo Œ† r]vš Œ•š] oU íñõìì š}š íñìì ZŒX•X ' µŒ v Ì ‰ Œ]} • v u À P š š] š} v Á Œ (À} Œ À À Œ o X Œ]À] ŒP µo v P}vv v š u v Œ v v •v v Ì] Z]v Œ] o vPÌ u ŒZ v v Œ]À] Œ o }vš•š}v X /v Z š o Á Œ š]i v• }À Œ•šŒ ^,} Z(oµšo Zu_ (P Ì šU }}l Á o l v o• Z š > P‰ ll š À v t]i Z v ~ vv u v W}v•U íõñî•X W • À v (íìì ì i Œ P o vU]v Z š ,}o} vU Ì lo]u š}u•š v]PZ v (]v]š] (}}ŒU Á Œ }}Œ š} v u v À P š š] Œ]À] ŒÌ v v v v o P v } À Œ• À v Œ]À] Œ v }}Œ o•u Œ À Œ• Z]oo v]v (À} Œ Ì] Z •š]o]• Œ vX }}Œ Ì •š]o]• š] šŒ v Z}}PÁ š Œ µ]š v } À Œ•X lo]U]]i Z}}PÁ š Œ µ]š v Œ]À] Œ À v v• P Œ l v š}š Z š > P‰ ll š À v t]i Z vX

Ì] Z]v•v]i v u v Œ v Œ]À] Œ v P]vP v }v Œ]vÀo} À v v À} Ì •‰] P o]v Z š ,}o} v }À Œ]v µuµo Œ v u v Œ v Œ]À] Œ vU À Œo P v v Œ }}Œ À Œ• Z]oo v •šŒ}}uP}Œ o• }všÁ]ll o vX ,] Œ À v Z š Œ]À] Œ vP] (Ì šš]vP ‰o š• À v Ì v ~]vP (Ì šš]vP v•U v ÌÁ Œ lo] ~l}u (Ì šš]vP v•U] Á Œ v (P Á]•• o }}Œ À vX Œ (Ì šš]vP v }}Œ i}vP Œ PŒ À vX , š u}u vš Á Œ}‰]š }‰šŒ šU Ì}P v u š ŒŒ •• vlŒµ]•]vP ~ Œ v • v v ^š}µšZ u ŒU îìì í•X š ŒŒ Á Œ}‰ v šš}]v•v]i]vP }À ŒP š]v v v šš} µuµo š] À v •]u v o]PP]vP À v]š ‰µvš o]Pš v] š À •š u Œ]• (Z vl o]il À v Z š] šU •š]iP]vP X‹X o]vP À v Ì •‰] P oX Œ v • v v ^š}µšZ u Œ ~îìì

š ŒŒ •• vlŒµ]•]vP Œ}v ðìîì ÀX ZŒX]v }uP À]vP À v ((Œ v Z (
> šrWo]•š} v v sŒ} Pr,}o} v (Ì šš]vP v (P lš u š Z}o} v Œ]À
À vÀ}Œu]vP }‰šŒ v }‰ ‰o ll v] À Œ Œ À ŒÁ]i Œ À v Œ]A
À}oo]P o šr‰o]•š} v o }‰P Àµo u š Z}o} v •]u vš v l}v v
Œ]À] Œ o šŒ vX

' }u}Œ(}o}P]
}uP À]vP À v Z š ‰o vP] Z (š À v (Z š ‰ •• Œ v À v š ŒŒ •
]vÀo} P •š v À v v šÁ š o •šŒ}}uŒµPP v š v v}}Œ v À v Z š ‰o
v}}Œ v À v Z š ‰o vP] • v]•š ol u‰r ((Œ v •šŒ}}uŒµPX]š
P }o}P]• Z rP }u}Œ(}o}P]• Z l Œš À v }Z v X X ~îìííîU]io P î•X

- v}P •š • Á š ŒÀ} Œ v t o l vš Z Œ }}Œ•‰Œ}vP À v ( ]Œ î
  •]u vš v (P Ì š š}š š Ì]ilšvÁíîŒ µÁv ~ }Žív X XU îìííî•X E Œ
  À ŒÁ Zš]vP À]v š Z š ‰o vP] Ì] Z v] š }‰ } À Œ• À v Ì (
  Ìµ] o]il o]PP]vP š v }‰Ì] Zš À v Œ]À] ŒX t o]• Z š ‰o vP]
  À v Z š l}uP] À v t oX s vÁ P À ŒZ}}P o]PP]vP À v Z š
  Zš Œ À Œu} o]il Á]v]P o •š P Z À v Á š Œ}À Œo •š v Œ
-]•š ol u‰r ((Œ v ^šŒ}}uŒµP Z (š š] (•]u vš (P Ì š šµ•• v
  ÀX ZŒX ~ }Z v X XU îìííî•X Œ Z }o}P]• Z Œ •š v À v Á}v]vP }‰
  µ]š Z š E }o]šZ] µuU /:Ì Œš]i U Z}u]v• š]i v D] o µÁ vX

, š ‰o vP] o]Pš š v Ìµ] v À v] •šŒ}}uŒµPP vU u Œ Z] Œ lµvv
Ì]ivU] Ì] Z À v (Z š }vš•š v À v Œ]À] Œ š}š v]il]vP Z v
P }u}Œ(}o}P]• Z l ŒšU] Z] Œ v Œ]À] Œ} À ŒÁ o vP (š ~l Œš
Œ Z }o}P]• Z }‰š] l Ì]iv u š v u } À Œ• À v v •šŒ}}uŒµP]vš Œ
Ì À v }µ •Z Œ À •š]P]vP•‰o š• v Ì]iv À}}Œ ~‰Œ r•Z]•š}Œ]• Z • u v
Á}Œ v À v Œ]À] Œ À}Œu v } À Œ• o vP š]i v Œ o š] (Z}P Œ
Ì]iv Œu všŒ ll o]il ‰o š• v À}}Œ Á}v]vPX t vv Œ]• }v µ] o]
} u}‰ }µÁ š Œ ‰o š• À v Z š ‰o vP] Á]v]P]v(}Œu š] À}}ŒZ v
Z š ‰o vP] •š š]v Z š]v}o}l š v }Œ]vPU Á Œµ]š o]ilš š Œ
íUîì u rDÀ]• Œ •‰Œ l À v lo]U Á Œ}v Œ Ì v P o P v]• š}š u]v]u
ÁÁÁX]v}o}l šXvoV }Œ]vP ïõ,îìðîV íóîXíìðU ðïîXòòí ~Z ••X t Œ]š Ì
v] š l v U vP Ì] v v •šŒ}}uŒµP iµ]•š À Œ Œ v}}Œ o]il À v Z š %
}‰ Z š šµ o ,}}Pš •š v E Œo v ~ ,E• À oš Á]v]P]v(}Œu š] Z]
, š ‰o vP] À]v š Ì] Z }‰ v Z}}Pš À v]Œ ó u =E W v Œ Ì]iv
Z}}Pš À Œ• Z]oo v š Ì] vX }uP À]vP À v Z š ‰o vP] o]Pš }}l Á š
• u vZ vPš u š vÁ Ì]PZ] À v Œ]À] Œ (Ì šš]vP v À v t o vl}(
•šŒ}}uŒµPX

v v Œ o vPŒ]il •‰ š]v Z š Œ]À] Œ vP] Ì]iv]il }}Œ Œ l vX
íîìì v ZŒXU Z (š u v Z] Œu š u l v P Z X }}Œ lŒ Zš À v Z š
}vš•š š]i]il }}Œ Œ l v]v Z š]vv v]il• P] v] ‰ µ]šl}ol]vP•P
Á] P v} u Á}Œ šX d P o]il u š Á] o v Á Œ v]v v Á] ŒÀ}Œu •š Œ
(P Ì šX D}Œ(}o}P]• Z v} uš u v]š ^}À Œ•o P v_X /v]il š v v}}Œ
µ] o]il lŒ}uu]vP v u š Á š Œ v š Ì] v]v]ilX]š Ì]iv šÇ‰]• Z }Á
]il }}Œ Œ l vX K}l }‰ P }u}Œ(}o}P]• Z l Œš]• Œ}v }u]š P]
P l Œš Œ ~l Œš } ï'ó•X , š À Œu} v •š š š Z] Œu]v Z š ‰o
}À Œ•o P (Ì šš]vP v vÁ Ì]P lµvv v Ì]ivU •š v µ]š v u vP• o À v
^š] }l ~íõóï• š Œš v À v Ì }}Œ Œ l v]v íóôïX v Œ šÁ Ì]i

u Œ v Œ À ŒÁ Zš]vP µ}ÁU]v]v íô<o]v /:•š]i ~íóììríôìì v ZŒX•X Z
š]v] š]i }‰ À Œ• Z]oo v ‰o š• v o• P À}oP À v <o]v /:•š]
• Z]P Ì]iv P Œ lšX]š o] š}š }}Œ Œ l vX , š]• v] š µ]šP •o}š
]il }}Œ Œ l (Ì šš]vP v vÁ Ì]P Ìµoo v Ì]ivX

} u
K‰ } ul Œš •š š Z š ‰o vP] P l Œš Œ o• l olZ}µ v }}]À
]io P ñ•X K}]À PPŒ}v v }vš•š v À}}Œv u o]il]v Œ]À] Œlo]PŒ}v
Á]v]P }vl Œ P lo µŒ }À vPŒ}v u š š}š v vÌ] vo]il] ‰š v Z
PŒ]i• Œµ]vX 'Œ]iÌ Àol ll v l}u v ‰ • v v ñì u] ‰š À}}ŒX Œ
•o ‰X }}Œ Z}P]}o}P]• Z š]À]š]š À}}Œ o vP µŒ]P š]i]• Z}u}
]š š l vš š Œ P v Á š Œ}À Œo •š]• P Á •š v š Œ P v Œ P o
‰o š•P À}v v]v } u ~ ll ŒU íõòò•X

'Œ}v Á š ŒšŒ ‰
]vv v Z š ‰o vP]]• 'dtrs/ P l Œš Œ X]š š l vš }À Œ Z š oP u
Œ o š] (Á š Œ}P Œ PŒ}v vU Á Œ]i P u] o Z}}P•š PŒ}v Á š
tDÀ Á}Œ š vP šŒ}((v v P u] o o P•š PŒ}v Á š Œ•š v Ì] Z }v
À]v šX]š š l vš š }vÀ Œ Œ v }ŒP v]• Z Œ •š v o• P À}oP À v
Ì]iv P PŒ Œ }(À Œ Á v v

óX Œ Z }o}P]• Z À ŒÁ Zš]vP v l v Á Œ v

t šš o]il • Z Œu u}vµu vš | E
D< š ŒŒ]v | E
s ŒÁ Zš]vP P u vš o]il l Œ}P | E
Œ Z }o}P]• Z Á Œ v vl}( ]Œ | E(}Œu š]

Œ Z }o}P]• Z À ŒÁ Zš]vP

, š ‰o vP] Z (š À}oP v• Z š vš Œ o Œ Z }o}P]• Z]v(}Œu š] •Ç•š Z]il•] v•š À}}Œ Z š µošµŒ o Œ(P} ~Z • P v Œ Z }o}P]• Z Á šš v] š }‰P v}u v }‰ Œ Z }o}P]• Z D}vµu vš v< Œš ~ D<•X K‰ P À ŒÁ Zš]vP•l Œš l vš Z š š ŒŒ]v v Z}P Œ Z }o}P]• Z À ŒÁ Zš]• P • Œ }‰ o]PP]vP À v Z š ‰o vP] }‰]•š ol u‰r ((Œ v

l v Á Œ v

/v Z š ‰o vP] Ì]iv À}}Œ Ì}À Œ l v]v Z š À Œo v P v Œ Z }o}P v Z (š]v Z š À Œo v v] š Œ Œ }v ŒÌ} l ‰o š•P À}v vX /v }u Ì]iv Á o vl o }v ŒÌ} l•u o]vP v v À}v •šu o]vP v l v X

- K‰ Z š ‰ Œ o]Œ š š v v}}Œ v À v Z š ‰o vP] Z (š v Œ ‰o š•P À}v v š v Z} À À v Œ o]• š] À v šÁ Á}v]vP vX h v Œ À}Œ v š Z š ‰o vP] }‰ v Zµ]•š Œ‰ P o P v]•X š Œ% ‰ ll š À v íUïñ u }‰P Œ Zš Ì v X Kv Œ Ì š Œ‰o P v À}v v Ì À v]•š ol u‰r ((Œ v •šŒ}}uP}Œ oX Ì (Ì šš]vP v Á Œ v v À v íUî š}š íUô u rDÀX /v š Œ‰o P v Ì]iv vl o Œ Z }o}P]• Z] v (Œ Pu vš }šU l•š v‰µ]v v (}•(šÀo ll vX ' À]• Œ]• }u P š À} Œ v]] ‰ Œ Œ]l v v ñì u rDÀX /v] v š v] š u}P o]il]• ‰Œ} (•o µÀ v}v ŒÌ} l µ]š š À} Œ vX s}}Œ Ì}À Œ l v Z (š š }v ‰o š•P À}v v ~<Œ}oU îìííîV }v ŒÌ} l•u o]vP îïôóñïñíìì•X
- îòì u š Œ š v v}}Œ }}•š v À v Z š ‰o vP]]• v Œ Z }o}P]• Z À š v Z} À À v vo P À v v Œ]v P •š o• oX h]š Z š }}Œ}v Œ À}}Œ o •š š µ]š Œ À •• r (Ì šš]vP vU] P o P v Ì]iv }‰]vP À v vP šŒ}((vU Á š u}P o]il vP (š š]š P] }v Œ o]• P v]iP o P v Á] oX /v šÁ v Œ }Œ]vP v]• v } u}‰ }µÁ vP š vÁ Ì]PZ] À v v Œ •šP µoX Œ Ì]iv š]i v• Z š }}Œ}v ŒÌ} l P À P š š] Z}Œ]Ì}vš v vP šŒ}((vX Œ Ì]iv vl o Œ}ll v (P Œ}v U vP šŒ}((vU] u}P o]il o• Œ Z }o}P]• Z]v] š}Œ Ì}µ v lµvv v Zš Œ š Ì Ì]iv vP À} Œ }}Œ Œ À •• r (Ì šš]vP vX Œ]• P P À]• Œ ~ Æošµ•U îìííïV }v ŒÌ} l•u o]vP îðìðíïõíìì•X
- íìì u š Œ š v }}•š v À v Z š ‰o vP]]•]v Z š l Œ À v v •š u Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v ŒÌ} l µ]šP À} Œ X , š }}Œ}v ŒÌ} l Z (š v Œ Z }o}P]• Z o P v Œ }À v P Œ Zš] Ì] Z }‰ v] ‰š À v í P š }u v À P š š] v]À µ u š Z}µš•l}}oX vÁ Ì]PZ] À v Z}µš•l P bvš Œ‰Œ š Œ o• v (Ì šš]vP µ]š Z}u]v• š]i X ll Œ }µÁ Œ À P š š] Œ P ou š]P o š v (Œ v vU Á Œ }}Œ Z}µš•l}}o]v oµ vÁ Ì]PZ] À v]š Z}µš•l}}o Á}Œ š Œ }}Œ v] š P bvš Œ‰Œ š u v• o]il š]À]š]š]v Z š ‰o vP] X ' À]• Œ Á}Œ š }u Z š ‰o ~s]••]vP U îìì óV }v ŒÌ} l•u o]vP îíðõõðòíìì•X

- ðîì u š Œ š v }}•š v À v Z š ‰o vP]]•]v Z š l Œ À v vo P Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v ŒÌ} l µ]šP À} Œ v <}v]vP•šŒ š õX Œ vP šŒ}((v]v Z š ‰o vP] U] À vµ]š Z š µŒ µ}v ŒÌ} l Á o } u}‰ }µÁ •š š µ]š]il }}Œ Œ l (Ì šš]vP v }‰ l}ulo]X , š ‰o v ŒZ oÀ oš]i]v v š v }vPµv•š]P Á}}v Œ P] À}v vX Œ]• Œu o P ~^ Z}ŒvU îìíñV }v ŒÌ} l•u o]vP ïõóñìóìíìì•X
- ïì u š Œ š v Ìµ] v À v Z š ‰o vP]]• v Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v Z} À À v Á}v]vP }µÁX }‰ }µÁ À v } u]v Z š ‰o vP] • š}‰o P À v]Œ íUì u]lš U Á Œ}v Œ } À Œ (Ì šš]vP v Ì]iv vP } À Œ (Ì šš]vP v Ì]iv l}u (Ì šš]vP v vP šŒ}((vX] ‰š o]PP]vP À Œ• Z]oš]vv v Z š ‰o vP] X l}u (Ì šš]vP v Á}Œ v]v Z š v} rDÀ vP šŒ}((v v]v Z š Ìµ] v }‰ ìUõñ u rDÀX /v v À v }Œ] Œ Z }o}P]• Z]v] š}Œ v vP šŒ}((vU •š v µ]š (}•(šÀo ll v Ì À}v Ì] Z }‰ v] ‰š À v îì t ïì u rDÀX , š P š À Œu} o] } Œ Œ]i] š Ì] v Ì]iv }‰ l •šŒ o u]vµµšX Œ]• P À]• Œ À} Œ v ~ } u Œ• v WŒ}vl îìì òV }v ŒÌ} l•u o]vP îííòïñðíìì•X
- K‰ ïìì u š Œ š v Ìµ] Á •š v À v Z š ‰o vP] o]Pš v š ŒŒ]v À Á Œ ~ D<rš ŒŒ]v ðòíõ•X]vv v]š š ŒŒ]v Ì]iv šÁ }v ŒÌ} l• À}v •šu o]vP v l v X v À v Ì }v ŒÌ} l v]• v µŒ µr v }}Œ Z} À À v }všÁ]ll o]vP À v v Ì}ŒPÁ}v]vPX s vµ]š Z š µŒ µ}v À ŒÁ Zš]vP }‰ Œ Z }o}P]• Z Œ •š vU vP Ì] v Z š ‰o vP] Ì] }À ŒP vP À v v Œ]À] Œ µ]v v Œ l}ulo]P] À]v šX , š }}Œ}v À •šP •š o X Œ Ì]iv Zš Œ P v vÁ]iÌ]vP v š]vv v Z š ‰o vP À]v ‰o š• vÁ Ì]P]•X À ŒÁ Zš]vP]• Ì} } v]iP •š o v Œ o d l v•U îìííV }v ŒÌ} l•u o]vP îïïñôðìíìì•X , š v Œ }v ŒÌ} l š ‰o š•P À}v v Z (š š]i v• Z š }}Œ}v ŒÌ} l v À Œ•š}Œ]vP š}š] vP šŒ}((vU À všµ o Œ Z }o}P]• Z Œ •š v Ì]iv Œu À ŒPŒ }v ŒÌ} l•u o]vP îïíôííóíìì•X Œ Ì]iv Á o Œ Z }o}P]• Z À]v ‰o š• D<rš ŒŒ]v]v À}Œu À v À}v •šu o]vP vX •}]• š]i v• v ^d/ K Á}}vPŒ}v }‰ ‰o]•š} v Ì v }‰ µ]l]vP vP šŒ}((vX Œ Ì]iv š]i • Z ŒÀ v }‰P Œ ‰š À v Z š }µÁo v] •š uu v µ]š Z}u]v• š]i ~À}v •šu o]vP ïíìôóðîíìì•X Œv •š Ì]iv Œ š]i v• PŒ (Á ŒlÌ uZ vo P À v v Á P o šu] o µÁ• l}P o‰}š• Z ŒÀ v vP šŒ}((v] ~À}v •šu o]vP îôïõðõííìì•X d}š •o}š Ì]iv Œ]i , š ,}}PU v o}l o l}uPŒ}v U vl o À}v •š v }‰ }µÁo v P vX , š P š }u Œ}u]v• Œ Á Œl v • Z ŒÀ v ~À}v •šu o]vP îôïõðôïíìì•X
- K‰ ðñì u š Œ š v Á •š v À v Z š ‰o vP] U v <o ‰•šŒ šU]• À}}Œ}v ŒÌ} l µ]šP À} Œ X h]š }Œ]vP v o]ilš š Œ }À Œ•o PP À Œ v Z}µ v u š }}Œ Œ lÁ] Œ Á Œ]vv v Z š ‰o vP] o]P óñ õì u rDÀ l}u v } À ŒÁ o (Ì šš]vP v À}}Œ]vv v Z š ‰o vP] P #Œ} Œ U Á Œ• Z]ivo]il }}Œ]il }}Œ Œ lX v ‰}š vš] #o Œ À Œ•š}}Œ P Œ lš v Z š ‰o vP]]• ÀŒ]iP P À v À}}Œ }}P îìííV }v ŒÌ} l•u o]vP îïíïîïîíìì•X
- K‰ òì u š Œ š v Á •š v]•]v Z š l Œ À v Á}v]vP }µÁ v Œ Z }o}P]• µ]šP À} Œ X }}Œ}v ŒÌ} l v Z v À •šP •š o š }v ŒPŒ}v]il }}Œ Œ l (Ì šš]vP v] P o P v Ì]iv }‰ } À Œ (Ì šš]vP v À v •šŒ}}uŒµPX dµ•• v Ì šÁ o P v]• v (Œ Pu vš W]vP• }Œ(Œ u}P o]il }‰ vÁ Ì]PZ] À v v Œ Z }o}P]• Z À]v ‰o š•]v Z š ‰o vP] X /v]š P]]• v }}l v ‰Œ} (•o µÀ v}v ŒÌ} l v À}

}v ŒÌ} l•u o]vP îðïóôõïíìì•X]š ‰Œ} (•o µÀ v}v ŒÌ} l]• À ŒÀ}o
~'Œ](()} vU îìíð•X d]i v•]š }v ŒÌ} l]• À •šP •š o š } u}‰
t o Ì]iv vl o •‰}Œ v u š v o šu] o µÁ• š Œ]vP P À}v vU u
]• v] š l v X K}l Ì]iv PŒ ‰‰ o• µ]š E] µÁ š]i P À}v vX À]v
Z}µ v•Á Œ]P vP µ] v]• ÀŒ]iP P À v À}}Œ }}P }všÁ]ll
~}v ŒÌ} l•u o]vP îðïóôõïíìì•X

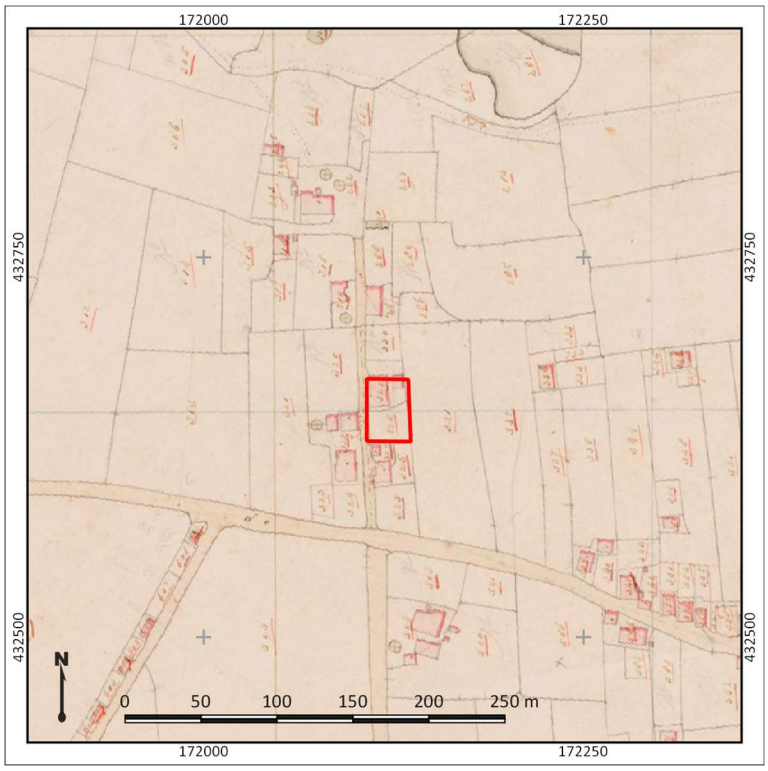
K‰ •]• À v }À v•š v }v ŒÌ} l v Ì]iv Œ •µoš š v v]vš Œ‰Œ š š
Á]•• o v À v Œ X Æ ošµ• ~îìíï•U ^ Z}Œv ~îìíñ• v } u Œ• v WŒ}v
Œ À •• r }( ]il }}Œ Œ l (Ì šš]vP v }‰ l}u (Ì šš]vP vX <} u v ~îìíð• }
À ŒÁ Zš]vP •š v }‰ vÁ Ì]PZ] À v Œ Z }o}P]• Z Œ •š v }‰
À}v •šX oo v <Œ}o ~îìíî• } š š Œ‰o P v À Œu} vU] u}P o]il }‰
Œ Z }o}P]• Z Œ •š v lµvv v Á]iÌ vX s]v ‰o š• v Ì]iv Zš Œ]v]Œ
l v U u š µ]šÌ}v Œ]vP À v v Œ] š o D] o µÁ• ‰ o•‰}Œ v ~'Œ]
Z}µš•l}}o•š}(~s]••]vP U îìì ó•X ' Ì] v Á]•• o v]vš Œ‰Œ š š] • À Œ
Z š ‰o vP] }Œ]vP v š } v š v Z} À À v Z š À •šo PP v À v

> v • Z ‰•šÇ‰
,]•š}Œ]• Z }µÁ]vP
,]•š}Œ]• Z P Œµ]l
,µ]]P P Œµ]l
} uÀ Œ•š}Œ]vP v
D] vrE Œo v • Œ]À] Œ vP]
:
Œ(
t]o v
Kv l v

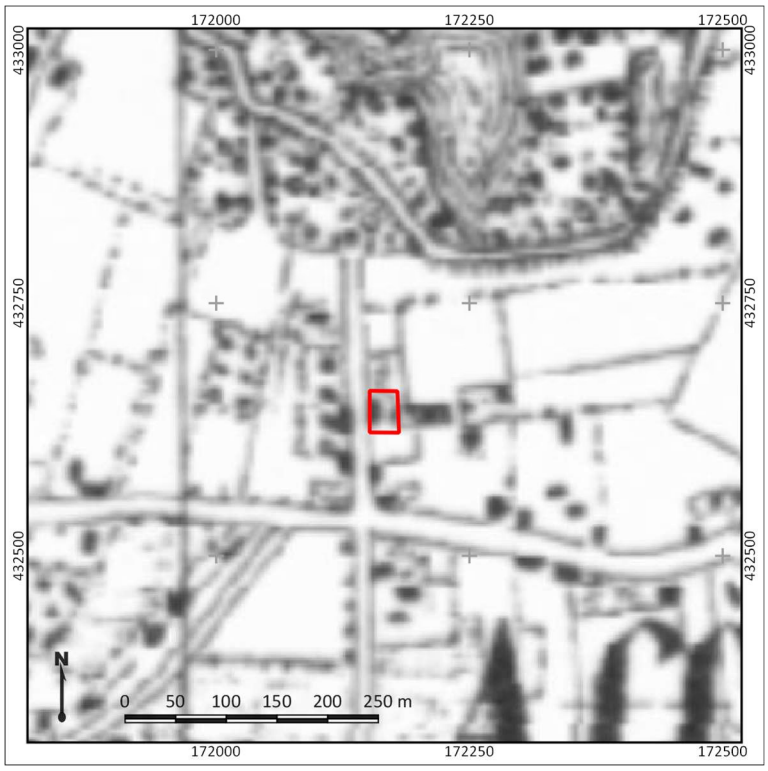
,]•š}Œ]• Z •]šµ š]
, š ‰o vP] À]v š Ì] Z š v Ìµ] v À v t o v]il v š v v}}Œ v À
((Œ vU] Ì] Z }‰ Z š Ì}P v u ,}}P À]v šX t o vµÁil]• À Œu}
vP o P X , š }Œ‰]• }vš•š v š v Ìµ] v À v <}v]vP••šŒ šU]v
Z (š }}Œ•‰Œ}vl o]il l Œl P •š vUµÁ]~ ŒŠ}ÁÁŒŽ]v X À µ,Xš o
‰o vP] Ì o(À]v š Ì] Z]v Z š }}Œ•‰Œ}vl o]il PŒ Œ]• Z µ]š vP
v W •X ' šµ]P Z š À}}Œl}u v À v u Œ Œ Á] o v š v v}}Œ v À v
((Œ v š o]i v P Z À v À Œ• Z]oo v]il }}Œ Œ l vU µÁ Ì} o• Œ
Z v ‰o š•P À}v vX Zµ]]P o v • Z ‰‰ o]il •šŒµ šµŒ v Ì]iv Z]
]il }}Œ Œ l v]v µÁíš}š •š v P l}u vX

/v Z š ‰o vP] Ì o(Z (š]v] ŒµÁP À }qµÂ]wP(P •šõ vX]š]• }v Œ
š Ì] v }‰ < •šŒ o D]vµµš µ]š íôíí t íôïîX /v Z š v}}Œ v À v Z š
vÁ Ì]PU š ŒÁ]io Œ •š]v P Œµ]l o• šµ]v }(Œ(~(]PµµŒ ï•X K}l
W • vl o } Œ Œ]i vX s v (íôñì]• v Á PU]v Z š Á •š v À v Z š
vÁ Ì]P ~(]PµµŒ ð•X /v íôói À Œ• Z]ivš Œ v}P v lo]v Œ P }µÁU
~(]PµµŒ ñ•X /v íôõí À Œ• Z]ivš š v Ìµ] }}•š v À v Z š ‰o vP] v l
À}}Œ }uP À]vP À v ((Œ v ~s] š}Œ v ' Ì oo vU Œ}vW PÀ] Á ŒX
Ì •]šµ š] o]i(š }vÀ Œ v Œ š}š š]v íõôì }µÁ]vP À Œ Á]ivš v
l}uš o• Á]o v ~(]PµµŒ ò t íì•X > vP• W • Ì]iv ZšµŒÁ•}‰ À Œ• Z]o
} Œ Œ]i v vÁ Ì]PU] Z Œ]vv Œ v v ÀŒ} P Œ µošµµŒZ]•š}Œ]
}v ŒÌ} l•P] X

,µ]]P P Œµ]l v } uÀ Œ•š}Œ]vP v
, š ‰o vP]]• š v š]i À v }v ŒZ À]P }v ŒÌ} l v Á]o v X Œ Ì]iv
l v U Á Œµ]š o]ilš š }v ŒPŒ}v À v Z š ‰o vP] À Œ•š}}Œ
}‰P v}u v]v } uo}l š ~ o• P • v Œ }(À Œ}všŒ]v]P o} š] U Œ}
u o š]P v Œ À v Z š š ŒŒ]v š]v Z š À Œo v v }µ • ZµµŒ
À v o• v PŒ}š }}u] u] v]v Z š Á]o v •š}v X ,} }uÀ vPŒ]il Z
P Á •š]• v] š µ] o]ilU u Œ š }v ŒPŒ}v]v Z š ‰o vP] Z] Œ
Œ l v]vP u Á}Œ v P Z}µ vX Ku u š À v]vš šZ] À v } u}‰
Á Œl o]il À •š š lµvv v •š oo vU Ì]iv o]šZ}o}P]• Z • ZŒ]iÀ]vP v
‰o š• v}} Ì l o]ilX

&]PµµŒ ïX , š ‰o vP] ~Œ}} }uo]iv • }‰ l •šŒ o u]vµµšl Œš
íôííríôïîX Œ}vW o vlX µošµŒ o Œ(P} Xvo

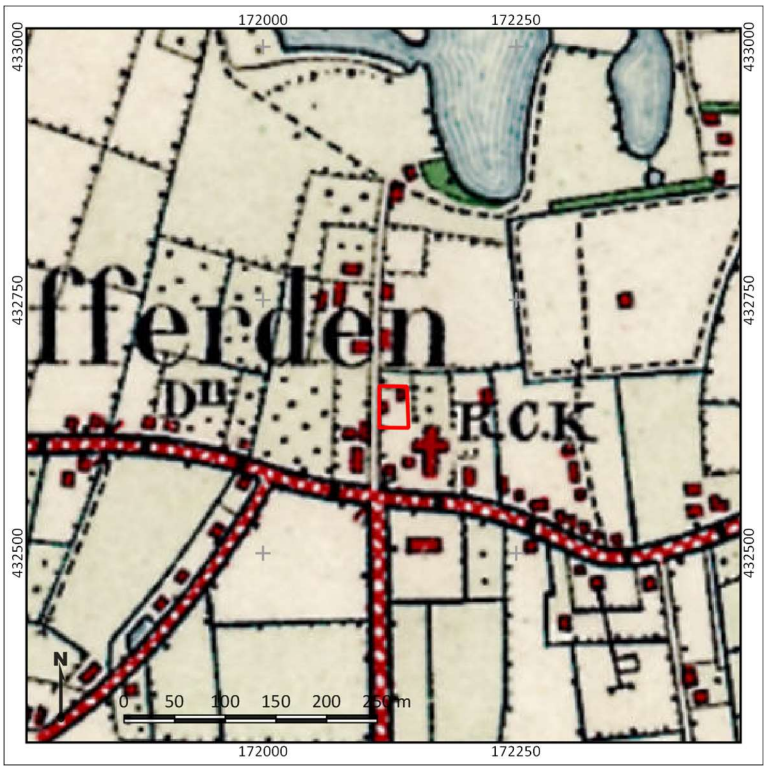
&]PµµŒ ðX , š ‰o vP] ~Œ}} }uo]iv • }‰ v š}‰}PŒ (]• Z l Œš
íôñìX Œ}vW š}‰}š]i Œ]•XvoX

&]PµµŒ ñX , š ‰o vP] ~Œ}} }uo]iv • }‰ v š}‰}PŒ (]• Z l Œš
íôóìX Œ}vW š}‰}š]i Œ]•XvoX

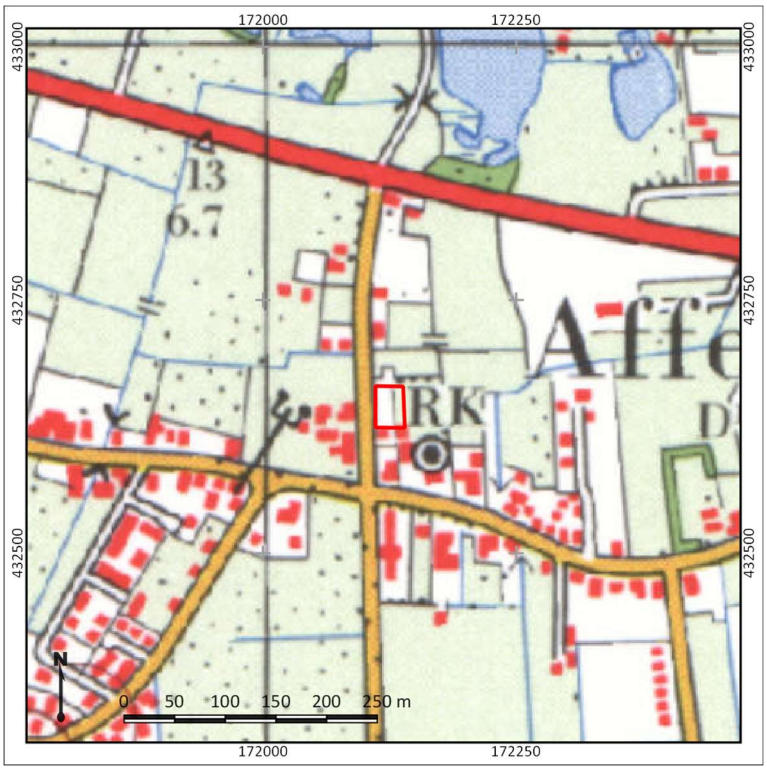
&]PµµŒ òX , š ‰o vP] ~Œ}} }uo]iv • }‰ v š}‰}PŒ (]• Z l Œš µ
íõìX Œ}vW š}‰}š]i Œ]•XvoX

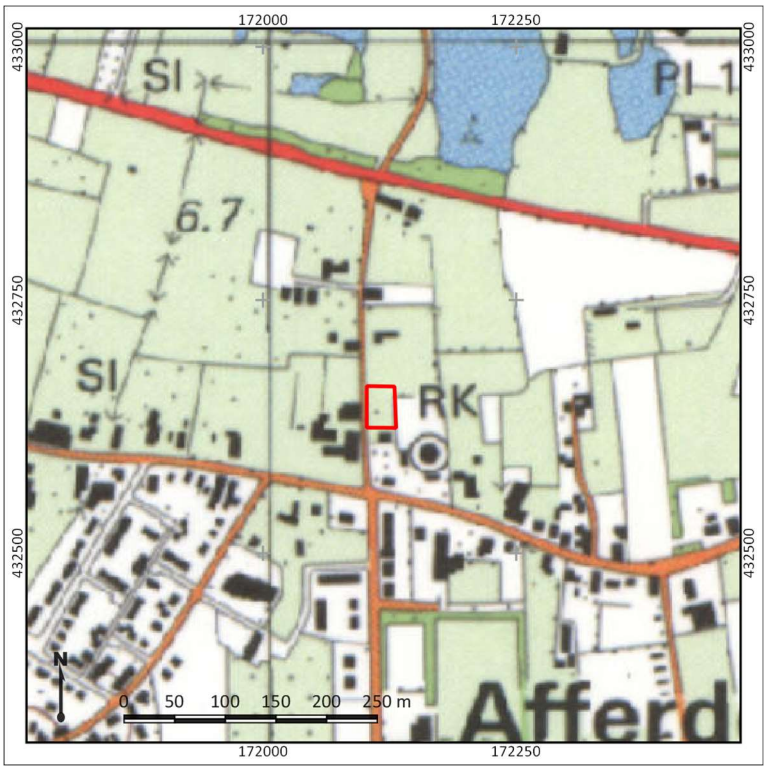
&]PµµŒ óX , š ‰o vP] ~Œ}} }uo]iv • }‰ v š}‰}PŒ (]• Z l Œš
íõïìX Œ}vW š}‰}š]i Œ]•XvoX

&]PµµŒ ôX , š ‰o vP] ~Œ}} }uo]iv • }‰ v š}‰}PŒ (]• Z l Œš µ
íõññX Œ}vW š}‰}š]i Œ]•XvoX

&]PµµŒ õX , š ‰o vP] ~Œ}} }uo]iv • }‰ v š}‰}PŒ (]• Z l Œš µ
íõôìX Œ}vW š}‰}š]i Œ]•XvoX

&]PµµŒ íìX , š ‰o vP] ~Œ}} }uo]iv • }‰ v š}‰}PŒ (]• Z l Œš
íõõóX Œ}vW š}‰}š]i Œ]•XvoX

< v• }‰ Œ Z }o}P]• Z Á Œ}}P
W Œ]}
}u‰o ÆšÇ‰ v
^šŒ š]PŒ (]• Z ‰}•]š]

E }o]šZ] µur E] µÁ š]i
E ŒÌ šš]vP vU •‰}Œ v À v o v P Œµ]l
/v š}‰ À v } À Œ (Ì šš]vP v v]vl}‰

vÁ Ì]PZ] v] ZšZ]
K‰ •]• À v Z š µŒ µ}v ŒÌ} l À]v v Ì] Z]v }v ŒPŒ}v À v Z š
} À Œ (Ì šš]vP vU Ì]i Z š À v t oU Ì]i Z š À v]•š ol u‰r ((Œ v
À v] À]v v Ì] Z š v v}}Œ v À v Z š ‰o vP] X K‰ } À Œ• À
•šŒ}}uŒµP]• šZ }Œ š]• Z P Ì] v Á}v]vP u}P o]il P Á •š À v (Z š E
š]i •šŒ}}uŒµP š] (P Á}Œ v]••X K‰] À v t o ‰ • •]v • Z
À}Œu v]v Z š Œ]À] Œ vP] À vÁ P Zµv Œ o š] (Z}P o]PP]vP vš(
Zš Œ }v µ] o]il }( ]v Z š ‰o vP] } À Œ (Ì šš]vP v vÁ Ì]P Ì]ivU
}uP À]vP À v Z š ‰o vP] ‰ Œlš l v]•X K}l o]ilš µ]š Œ Z }
}uP À]vP v vÁ Ì]PZ] À v Œ] Á] o v š v v}}Œ v À v Z š ‰o vP
]vÀo} Z (š P •š v À v]il }}Œ Œ l vX v ŒÀ v]• P š Œ]v íó
]il }}Œ Œ l (Ì šš]vP v l v Œ v ŒÌ]i • š} P o] Z v š } À Œ (Ì š
•šŒ}}uŒµPP v PŒ À v Ì]iv P Œ lš v P }v• ŒÀ Œ X v ŒÌ]i • lµvv
Á š Œ }µ } uo P v Ì]iv µ]šP • ZµµŒ v À Œ Á v vX •} } v]• (Z v
} u}‰ }µÁ }(v]v Z} À ŒŒ Œ Œ Z }o}P]• Z Œ •š v vÁ Ì]P Ì]ivX
P P À v v vÁ Ì]PZ] À v š Œ‰o P vX Ì Ì]iv š]i v• Œ Z }o}P]•
À v Z š ‰o vP] À •šP •š o š]i v• }}Œ}v ŒÌ} lU u Œ vÀµoo v
š} š• v Z (š v] š ‰o š•P À}v vX •} } v]• À ŒÁ Zš]vP }‰ vÁ
Œ Z }o}P]• Z Œ •š v µ]š ‰ Œ]} E }o]šZ] µurE] µÁ š]i Z}}PX

^šŒ š]PŒ (]• Z ‰}•]š]
, š Œ Z }o}P]• Z Œ o À vš v]À µ Á}Œ š P À}Œu }}Œ š}‰ À v
]•š ol u‰r ((Œ v •šŒ}}uP}Œ o }(t oX Ì } À Œ (Ì šš]vP v À]v
]Œ š }v Œ }µÁÀ}}Œ }(}v Œ v všŒ}‰}P v }‰Z}}P‰ ll š ~u}P
u}P o]il }À Œ•o P (Ì šš]vP v vÁ Ì]PX]il š v v}}Œ v À v Z š ‰o v
}}Œ Œ}l v v š v Á •š v v v}}Œ v À v Z š ‰o vP] Ì]iv ŒP o]il
š]i v• Œ Z }o}P]• Z }v ŒÌ} lX

}u‰o ÆšÇ‰ v
/v Z š ‰o vP] Á}Œ v]v ‰Œ]v]‰ v ŒÌ šš]vP•š ŒŒ]v vU •‰}Œ
À ŒÁ ZšX E ŒÌ šš]vP•š ŒŒ]v v]v Z š Œ]À] Œ vP] Ì}µ v Ì] Z l
µošµµŒo P }( ] Zš À}v •š v•šŒ}}]]vPU Z šP v u š v u š vl v]•
Á}v]vP }‰ v ‰ o ‰o lX /v v À} Zš]P }uP À]vP o•] À v Z š
Á P]vP•Œµ]uš À}}Œ v ŒÌ šš]vP v v u o]il v] š o š PŒ}}šU Á Œ
P }v všŒ Œ o (}‰ À •š ‰o ll vX Œ vš P v Ìµoo v •‰}Œ v À v
PŒ (À o v• Ì] Z iµ]•š l vu Œl v }}Œ PŒ}v •‰}Œ v v À Œlo µŒ]vP v
u š }}Œ vÁ Ì]PZ] À v À}v •šu š Œ] oX ŒZ oÀ l v }À Œ v
o š•šP v} u }u‰o Æ v vl o µ]š•‰Œ l v P v Á}Œ v }‰ •]• À v
} uX /v Z} À ŒŒ Œ }}Œ À všµ o vÁ Ì]P Œ Z }o}P]• Z Œ •š

v] š l v X } u } ‰ } µ Á] v Z š ‰ o v P]] v š Z] Œ } u u š Z µ o ‰ À
À o } v Œ Ì } l š Á } Œ v P š } š • š X

Kv ŒÌ} l•u šZ}] l
, š } o À v Z š }}Œ}v ŒÌ} l]• Z š š} š• v À v P •‰](] Œ Œ Z
Z š ‰o vP] U Ì} o• Ì]• }‰P •š o]v ,}}(•šµl õX ,] Œš}]•]v Z š
}}Œ}v ŒÌ} l µ]šP À} Œ X }Œ]vP v Ì]iv v u o]il P Œµ]lš }u u š
} u š ‰ o v v }u]vÌ] Zš š lŒ]iP v]v } u}‰ }µÁ v Æ š o
À v Z š ‰o vP] X /v š}š o Ì]iv Z] Œ}u]v Z š ‰o vP] ñ }Œ]vP v

}Œ]vP v Ì]iv Z v u š]P P Ì š u š Zµo‰ À v v ou v }}Œ u š v
v v Z š PŒ}v Á š Œ]• P Œµ]l P u lš À v v Pµš• }}Œ u š v] u
}Œ v u š v ou v š}š À Œ•o ‰]vP À v PŒ}v u}v•š Œ• l v o] vX
}Œ]vP v v] š š v P} X }Œ]vP v Ì]iv • ZŒ À v À}oP v• E Eñ
^š v Œ }}Œ • ZŒ]iÀ]vP•u šZ} ~ ^ V ^/< îìì ô•X Ì • ZŒ]iÀ]vP
]io P ôX

}Œ]vP v Ì]iv P o]ilu š]P À Œ o]vv v Z š ‰o vP] X ~µ]š]v
]• }‰P v}u v]v]io P òX o} š] À v }Œ]vP v]• ‰ o u š Zµ
Z v À v o}l o š}‰}PŒ (]• Z •]šµ š] X Z}}Pš o]PP]vP š v }‰Ì] Z
(P o] À v Z š šµ o ,}}Pš •š v E Œo v ~ ,EU ÁÁÁX ZvXvo•X

s o Á Œv u]vP v
d v š]i À v Z š À o }v ŒÌ} l Á • Z š ‰o vP] v }v }µÁ PŒ •o v
Á}v]vPX]vv v Z š ‰o vP]]• À Œ Œ •‰Œ l À v Á]v]P Œ o]#(rÀ
u}P o]il }‰ PŒ}v Z] ŒÀ v µ]š•‰Œ l v š } v }À Œ À všµ o P }u}
} u}‰ }µÁ]v Z š ‰o vP] X vl o (}š}[• À v Z š ‰o vP] š v š]i
Ì]iv Á ŒP P À v]v (]PµµŒ íìX

&]PµµŒ íìW &}š}[• À v Z š ‰o vP] š v š]i À v Z š À o }v ŒÌ} l

v] ‰š À v]Œ îñì u rDÀ ~ðUò u E W•X Œ }vš Œ l v]v š}‰ } uÀ}Œu]vP ~]v À}Œu À v v À P š š] v]À µU Po ÇrÀ Œ• Z]iv• o Z š ‰o vP] Á š o P Œ Zš Œ } À ŒU]v v À} Zš]P o À v Z š vÁ Ì]PZ] À v v ÌÁ Œš o lo P v À v }‰ š}‰ À v (Ì šš]vP v vP Ì] v] Ì] Z }v Œ Œ ••]P U v šš }u•š v]PZ v À}Œu vX K}l }v]v] š}Œ vX

K‰ š}‰ À v (Ì šš]vP v o]Pš v ‰ ll š }À Œ•o P (Ì šš]vP v] o]il }}Œ Œ l v]v Z š ‰o vP] š Œ Zš]• P l}u vX Ì (Ì šš]vP v š µÁX ,] Œ]i Z (š v]P Œ}•] ‰o š•P À}v vU Z} Á o } À Œ (Ì šš] ((Œ v •šŒ}}uŒµP v] š À}oo]P Ì]iv Á PP •‰} o X

d}š •o}š Ì]iv P v }µ š Œ‰o P v]v Z š ‰o vP] vÁ Ì]PX Zµu µ ‰o vP] ~š}š v] ‰š À v õì u rDÀ• š Œš]v E] µÁ š]i v Z u š o v P Œµ]l vl}(Á}v]vP µ]š Zµš Á]-w À}Œu]víð À v Z š }À Œ•o P , š]• v] š µ]šP •o}š v š Œ v}P Œ •š v À v (µv Œ]vP v À v Œ•š l •šŒ o D]vµµš‰o v µ]š íôííríôïî•]v Z š ‰o vP]]v } u vÁ P •š lš]v ‰µ]vX , š]• Zš Œ }}l v] š µ]šP •o}š v š š]i v• •o}}‰ ‰o vP] oo Œ •š v µ]šP PŒ À v Ì]ivX

K‰ •]• À v Œ •µoš š v À v Z š Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v ŒÌ} l Á}Œ š À ŒÁ Zš]vP µ]š Z š µŒ µ}v ŒÌ} l v Œ v v]i š •š oo vX v À v]•š ol u‰r ((Œ v •šŒ}}uŒµP Ì]iv]v Z š ‰o vP] Á Œ• Z]iv Á}v]vPX]š P o š }}l À}}Œ vP šŒ}((v l}u (Ì šš]vP vX d À v•]• • u]l ‰ ll š }À Œ•o P (Ì šš]vP v š Ì] Zµ À Œu}(š Ì]À}Œu Xíð}l Ì } v š]i v• Zµv À}Œu v P v Á}v]vP•u}P o]ilZ vX t uÁµvv v Œ •š v Á}v]vP]v }v ŒPŒ}v vÁ Ì]P Ì]ivU u Œ Ì Á}Œ v]vv v]š l Œ • Z}µÁ X l v• š Œ •š v o• P À}oP À v •o}}‰ À v Á}v]vP Ì]iv o]PP]vP À v Á}v]vP l v }‰ P š]oo Œ Z]•š}Œ]• Z l Œšu š Œ } Œ Œ]i v µ]š] š]i Z}µ vX š} P À} P]v(}Œu š] Á Œ À v Œ}u o PX

íí X vš Á}}Œ]vP }v ŒÌ} l•ÀŒ P v

íX ,} Z (š Z š ‰o vP] }}Œ•‰Œ}vl o]il]v Z š v šµµŒo]il o v • Z
K‰ •]• À v Z š À o }v ŒÌ} l]• À •šP •š o š]v Z š ‰o vP]
vÁ Ì]P Ì]ivU] } À Œ v l}u (Ì šš]vP v À v]•š ol u‰r ((Œ v
l}u (Ì šš]vP v µ]š Z š ÀŒ} Pr,}o} v (ll vX

îX •]iv Œ]vv v } u}‰ }µÁ Œ Z }o}P]• Z Œ o À vš } uv]À µ•
Z}] ‰ o]PP v Ì M
]vv v Z š }v ŒÌ} l•l Œ]• š}‰ À v } À Œ (Ì šš]vP v À v
•šŒ}}uŒµP Z š Œ Z }o}P]• Z Œ o À vš v]À µX š}‰ À v Ì (
v] ‰š À v]Œ îñì u rDÀX Œ }vš Œ l v]v š}‰ Zš Œ v
} uÀ}Œu]vP ~]v À}Œu À v v Zµu µ• v]À µU Œ]i‰]vP v Po Ç
Œ Z }o}P]• Z Œ o À vš v]À µ• Ì]iv]v Z š ‰o vP] v] š vÁ Ì]
}vš Œ l vX K‰ š}‰ À v (Ì šš]vP v o]Pš v ‰ ll š }À Œ•o P
v }(u Œ Œ]il }}Œ Œ l v]v Z š ‰o vP] š Œ Zš]• P l}u v

ïX /v Z} À ŒŒ Ì]iv Œ Z }o}P]• Z Œ o À vš } uv]À µ• v}P]vš
(ll v •µ •šŒ š•M
•] Z š vš Á}}Œ }‰ ÀŒ P îX

ðX t š]• Œ Z }o}P]• Z À ŒÁ Zš]vP À v Z š ‰o vP] v]v Z} À
]((Œ vš]#Œ v]v o PU u] oZ}}P v Z}}PM
K‰ •]• À v Œ •µoš š v À v Z š À o }v ŒÌ} l Á}Œ š À}}ŒP •š o
µ]š Z š µŒ µ}v ŒÌ} l v Œ v v]i š •š oo vX vP šŒ}((v
‰o vP] Ì]iv Á Œ• Z]ivo]il v] š P • Z]lš P Á •š À}}Œ Á}v]vP
} u •š š µ]š v]l ‰ ll š }À Œ•o P‰ ll š š ÌµÁZZÀ (Œu} o]il
lµvv v À}Œu vX }µÁ]vP•Œ •š v À v Á}v]vP µÁ]v Z š P]v /
vÁ Ì]P]• v š P v Z š]v À v îì µÁ]• P •o}}‰šU] š Á]v
]v(}Œu š] }À Œ o}l o Á}v]vP•P • Z] v]• vP Ì] v Ì Á}v]vP
l Œšu š Œ] o]•]vP š l v X

}v oµ•]

- K‰ •]• À v Z š µŒ µ}v ŒÌ} l À]v š Z š ‰o vP] Ì] Z À Œu} t o vl}( ]•š ol u‰r ((Œ v •šŒ}}uŒµPX ,] Œ}‰]• šZ }Œ š]• P Á •š À v (Z š E }o]šZ] µu ~š} v]•š ol u‰r ((Œ v •šŒ}}uŒµ Z}u]v• š]i ~ vP Ì] v]v] š]i t o š] (P Á}Œ v]••X ^]v • v Œ À ŒÁ Zš]vP Œ o š] (Z}P Œ]v Z š o v • Z ‰ v }} Z š Á}v] > š D] o µÁ vX K}l v]il]vP Á • Z š ‰o vP] Á}}v ŒX Œ Z }o}P]• Z Œ •š v µ]š] ‰ Œ]}]• Ì} } v Z}}PX s}}Œ Á š šŒ ‰ Œ]} v À~~Œ Z š E }o]šZ] µu]• À ŒÁ Zš]vP o PU vP Ì] v À} ‰o vP] P v vÁ]i• Œ Œ Z }o}P]• Z Œ o À vš o v • Z ‰• o u v íô µÁ Z v š v v}}Œ v À v Z š ‰o vP] u Œ Œ]il }}Œ Œ l v Ìµoo v v Œ À ŒÁ Zš]vP (Ì šš]vP v]v Z š ‰o vP] Z v Zš Œ
- K‰ •]• À v Z š µŒ µ}v ŒÌ} l]• À •šP •š o š Œ }µÁ]vP]v Z Z š P]v À v µÁ]š]• À Œu} o]il Œ•š }µÁ]vP]v Z š ‰o v Z (š Z š ‰o vP] v Œ À ŒÁ Zš]vP }v Œ]vÀo} P •š v À v]il •š š À ŒÁ Zš]vP š]v Z š ‰o vP]]v ‰ Œ]} v ŒÀ}}Œ P P Á •šX
- K‰ •]• À v Z š À o }v ŒÌ} l]• À •šP •š o š]v Z š ‰o vP] }À Ì]ivU] Œ •‰ š] À o]il o P } À Œ (Ì šš]vP v À v]•š ol u‰r ((l}u (Ì šš]vP v µ]š Z š ÀŒ} Pr,}o} v (ll vX š}‰ À v } À Œ (Ì Œ Z }o}P]• Z Œ o À vš (Ì šš]vP• À]v š Ì] Z }‰ v] ‰š À v]Œ }vš Œ l v]v š}‰ Zš Œ vÁ]iÌ]vP v À v } uÀ}Œu]vP ~]v À}Œ Po ÇrÀ Œ• Z]iv• o v }(Œ]i‰]vP•X t Œ• Z]ivo]il Z vPš]š • u v u š Zš Œ v } À ŒU]v v À} Zš]P o À v Z š Œ]À] Œ vo v • Z ‰X o lo P v À v }‰ š}‰ À v (Ì šš]vP v Á]i•š Z] Œ }‰X K}l }vš Œ]v] š}Œ vX }À Œ•o P (Ì šš]vP vU] š}‰ À v Z š } u‰Œ}(] o v }(u Œ Œ]il }}Œ Œ l vX • š Œ v µÀÁŒu,]] Œo]ilZ]v(š íô]P Œ}•] ‰o š•P À}v vU u Œ Z] Œ }}Œ Ì]iv } À Œ (Ì šš]vP v À v •šŒ}}uŒµP v] š À}oo]P À Œ Á v vX Œ Ì]iv À v v• P v }µ š Œ% vÁ Ì]PX Zµu µÌ }À vo P]v Z š ‰o vP] ~š}š v] ‰š À v E] µÁ š]i v Z vPš }‰ Ì]iv ÀŒ} P•š • u v u š o v P Œµ]l vl}(Á} íõ µÁ ~v À}Œu]vP À v Z š }À Œ•o P‰ ll š•X , š]• v] š µ]šP •o}š (µv Œ]vP v À v Á}v]vPU Ì} o• Ì š Ì] v]• }‰ l •šŒ o D]vµ }v ŒPŒ}v À v Z š ‰o vP] vÁ Ì]P Ì]ivX , š ‰µ]v]v }Œ]vP ð Z , š]• Zš Œ }}l v] š µ]šP •o}š v š š]i v• •o}}‰ À v }µÁ]vP Œ •š v µ]šP PŒ À v Ì]ivX
- K‰ •]• À v Œ •µoš š v À v Z š Œ Z }o}P]• Z À}}Œ}v ŒÌ} l Á}Œ À ŒÁ Zš]vP µ]š Z š µŒ µ}v ŒÌ} l v Œ v v]i š •š oo vX } À Œ (Ì šš]vP v À v]•š ol u‰r ((Œ v •šŒ}}uŒµP Ì]iv]v Z š ‰ P • Z]lš P Á •š À}}Œ Á}v]vPX]š P o š }}l À}}Œ vP šŒ}((v l •‰Œ l À v v]Œ íôìrîñì u]l ‰ ll š }À Œ•o P (Ì šš]vP v š Ì] Z µÁ Z (š P À}Œu X K}l Ì } v š]i v• Zµv À}Œu v P v Á}v]vP•u lµvv v Œ •š v À v µÁ• íõÁ}v]vP]v }v ŒPŒ}v vÁ Ì]P Ì]ivU u Œ]vv v]š l Œ v] š Á Œ À}o • Z}µÁ X l v• š Œ •š v o• P À}(Á}v]vP Ì]iv À Œ•š}}Œ]• PŒ}}šX d À v•]• o]PP]vP À v Á}v]vP Z]•š}Œ]• Z l Œšu š Œ] o v Ì]iv o vP• W • v}P } Œ Œ]i v µ]š]

}µÁZ]•š}Œ]• Z u}vµu vš ~W • ò•X š} P À} P]v(}Œu š] Á Œ À
Œ}u o PX

À] •
/v Z š ‰o vP] •š š Z š À}}Œv u v }u v Á}v]vP š }µÁ vX Œ •
Œ Z }o}P]• Z }v ŒÌ} l P v vo]]vP š À Œ}v Œ•š oo v š Ì] Z Z]
~v ŒÌ šš]vPr•Œ •š v]v } u À]v vX K‰ PŒ}v Z] ŒÀ v Ì]iv]v Z
P v vÀµoo v u šŒ P o v v}} Ì l o]ilX t o P o š o• Œ š]i v• P(
Ì l v v Z š o] Zš l}u vU Ì }‰ PŒ}v À v Œ(P} Á š Œš]l o ñXíì
Á}Œ v P u o X

}À v•š v À}Œuš v À] •X K‰ PŒ}v À v Œ •µoš š v À v Z š Œ
À} P P Ì P ~ P u vš Œµš v• v •oµ]š v u v }À Œ Á Œl o]
À všµ o vÁ Ì]P Œ Z }o}P]• Z Á Œ v]vv v Z š ‰o vP] X

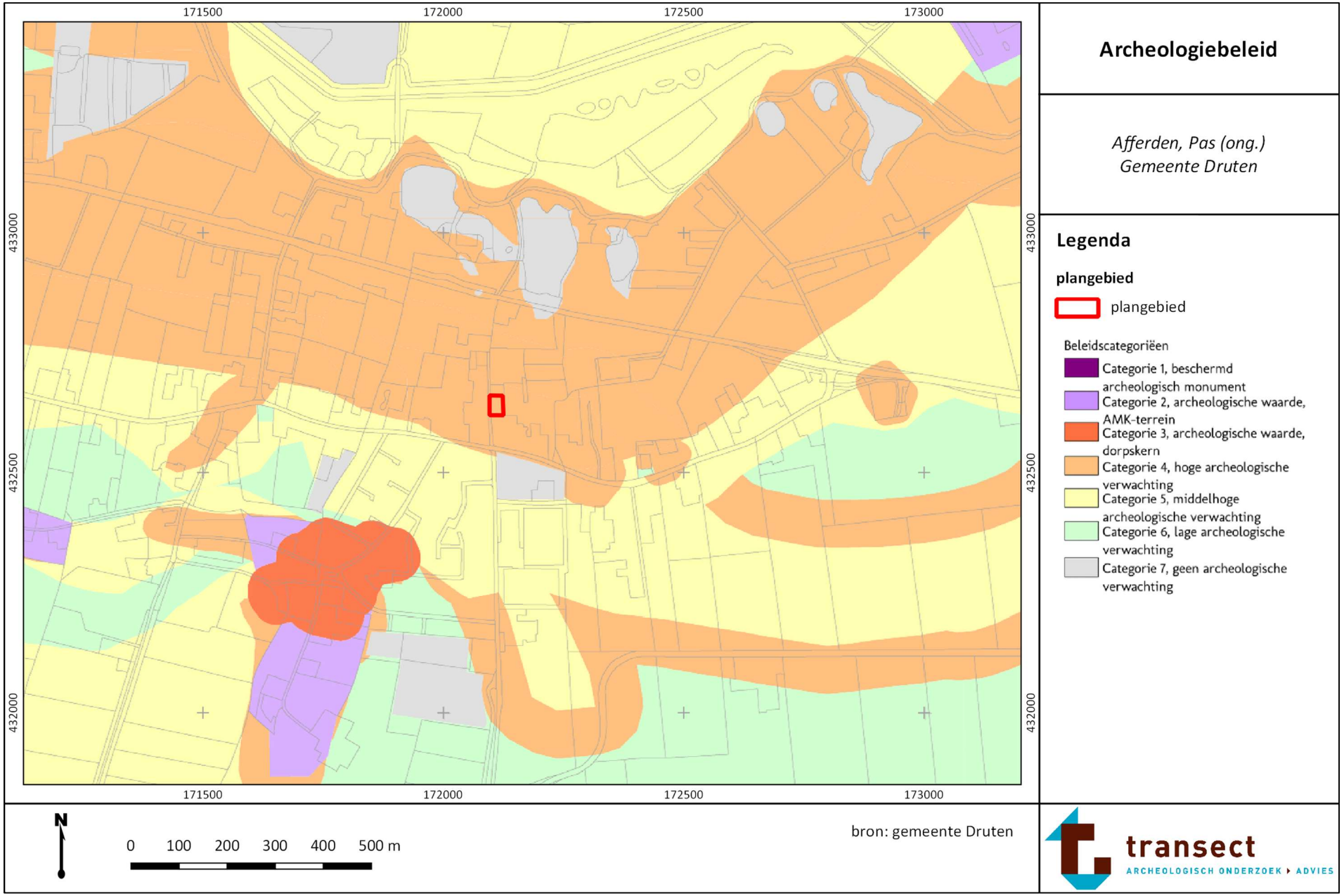
Œ Z }o}P]• Z l Œš v v š •š v vW

- Œ Z }o}P]• Z D}vµu vš v < Œš ~ D<•U Z]il•] v•š À}}Œ µošµŒ o îìì óX
- Œ Z }o}P]• Z /v(}Œu š] ^Ç•š u /// ~ Œ Z]•ï•U Z]il•] v•š À}}Œ µo u Œ•(}}ŒšU îìíòX
- Œ Z }o}P]• Z À ŒÁ Zš]vP•r v o]•l Œš À v P u vš Œµš v
- ÁÁÁX ZvXvo
- ÁÁÁXŒµ]uš o]il ‰o vv vXvo
- ÁÁÁXš}‰}š]i Œ]•Xvo
- ÁÁÁX } uo}l šXvo
- ÁÁÁX } u š Xvo
- ÁÁÁX P À] Á ŒXP } vXvo
- ÁÁÁX]v}o}l šXvo
- P À] Á ŒXl •š ŒXvo

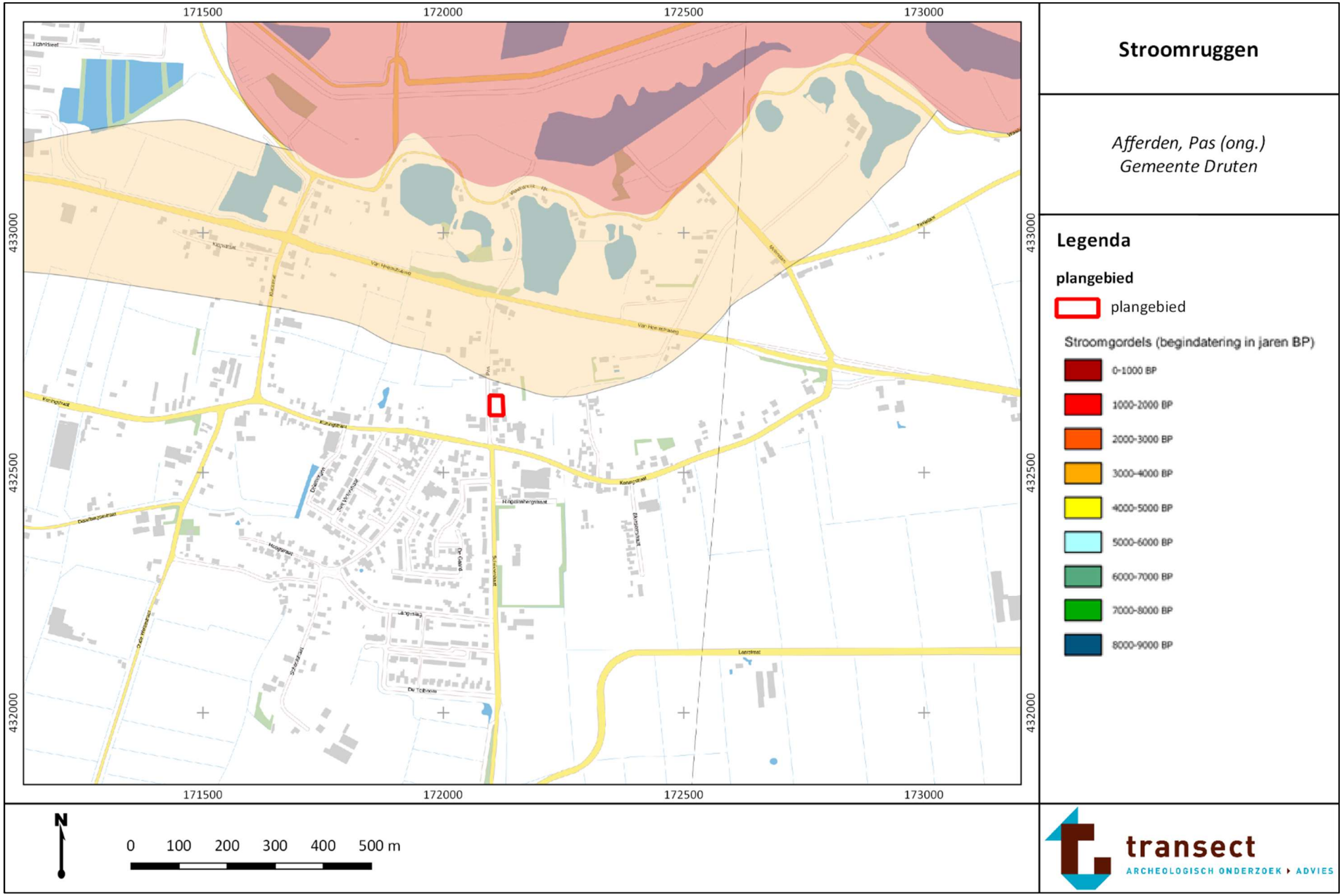
>]š Œ šµµŒW

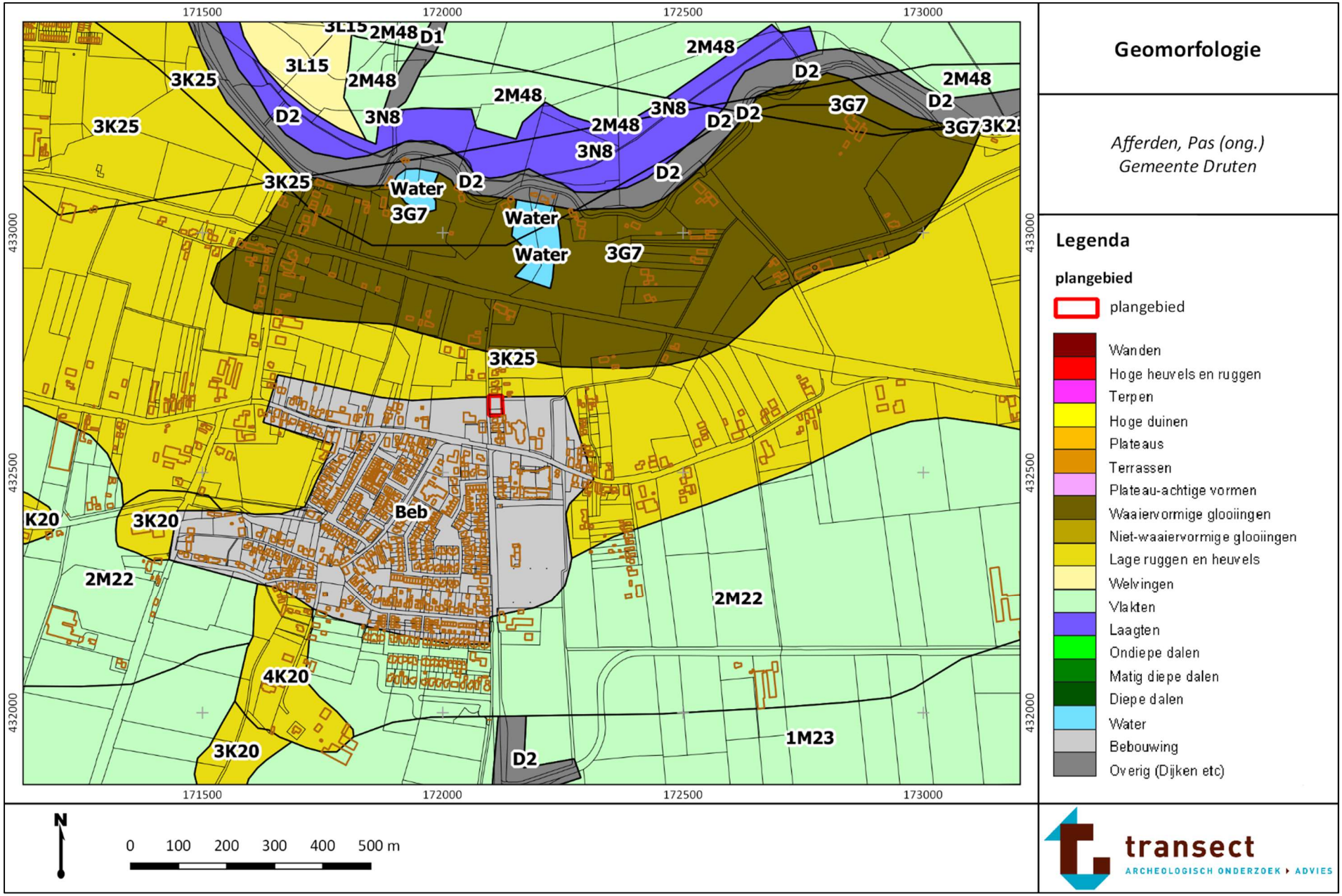
- ll ŒU ,X *De subgroepen van het systeem voor bodemclassificatie voor Nederland* X /vW }}Œ v ^‰ X
- ll ŒU ,X v :X ^ *Systeem voor bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus* X t P v]vP vX
- vv u U :X ~ >X:X *Dekken, fluviatiele terrassen en Eemzee-afzettingen in het westelijk gebied van de grote rivieren.* }}Œ v ^‰ ñW íîòríïóX
- Œ v • vU ,X:X *De vorming van het land* X •• v ~&Ç•]• Z P }PŒ (] À v E Œo s] Œ U P Z o Z ŒÌ] v ŒµlX
- Œ v • vU ,X:X Xl X ^š}µš *Palaeogeographical development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands* X •• vX
- } u Œ•U EXDX:X X v *Plangebied Kampstraat te Afferden, gemeente Druten; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek* X Z WrE}š]š] íòïî
- }Z vU <XDXU X ^š}µšZ u ŒU ,X: *Digitaal Bodemarchief Nederland, Pakoedegrafie van de Rijn-Maas Delta* X ‰šX &Ç•]• Z '}PŒ (] X hv]À Œ•]š]š hšŒ ZšX]
- À]oo U dXU ^X ,}µ Œ Z.š *Kampstraat, Afferden, Gemeente Druten. Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); bureauonderzoek en karterend booronderzoek.* Œ Z }WŒ} Œ Z }o}P]• Z Z ‰‰}Œš EŒ íìíñõ
- Æ ošµ•U ZX *Afferden, Van Heemstraweg-Molendam (Gemeente Druten, Gld.), Een inventariserend Archeologisch Veldonderzoek* X ^š l‰Œ}(Œ ‰‰}Œš îìíïrìðlìô•
- Æ ošµ•U ZX v :X *Hoogstraat, Afferden, Gemeente Druten. Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek en karterend booronderzoek.* Œ Z }WŒ} Œ Z }o}P]• Z Œ ‰‰}Œš EŒ ííìîðX
- , Œš• vU .:X *Land van Maas en Waal. CultGIS, beschrijving van de Gelderse regios Regio's* U D]v]•š Œ] À v > v }µÁU E šµµŒ v s} • olÁ o]š]šU µŒ µ > vš• µošµŒ o Œ(P} Xvo•
- <} u vU ^XD *Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, verkennende en karterende fase: Van Heemstraweg te Afferden* X Œ Z }] v•š Z ‰‰}Œš îôõX
- <Œ}oU dX *Archeologisch bureau- en booronderzoek aan De Pas te Afferden, gemeente Druten (GLD).* Dh'r‰µ o] š] îìíîríîìX

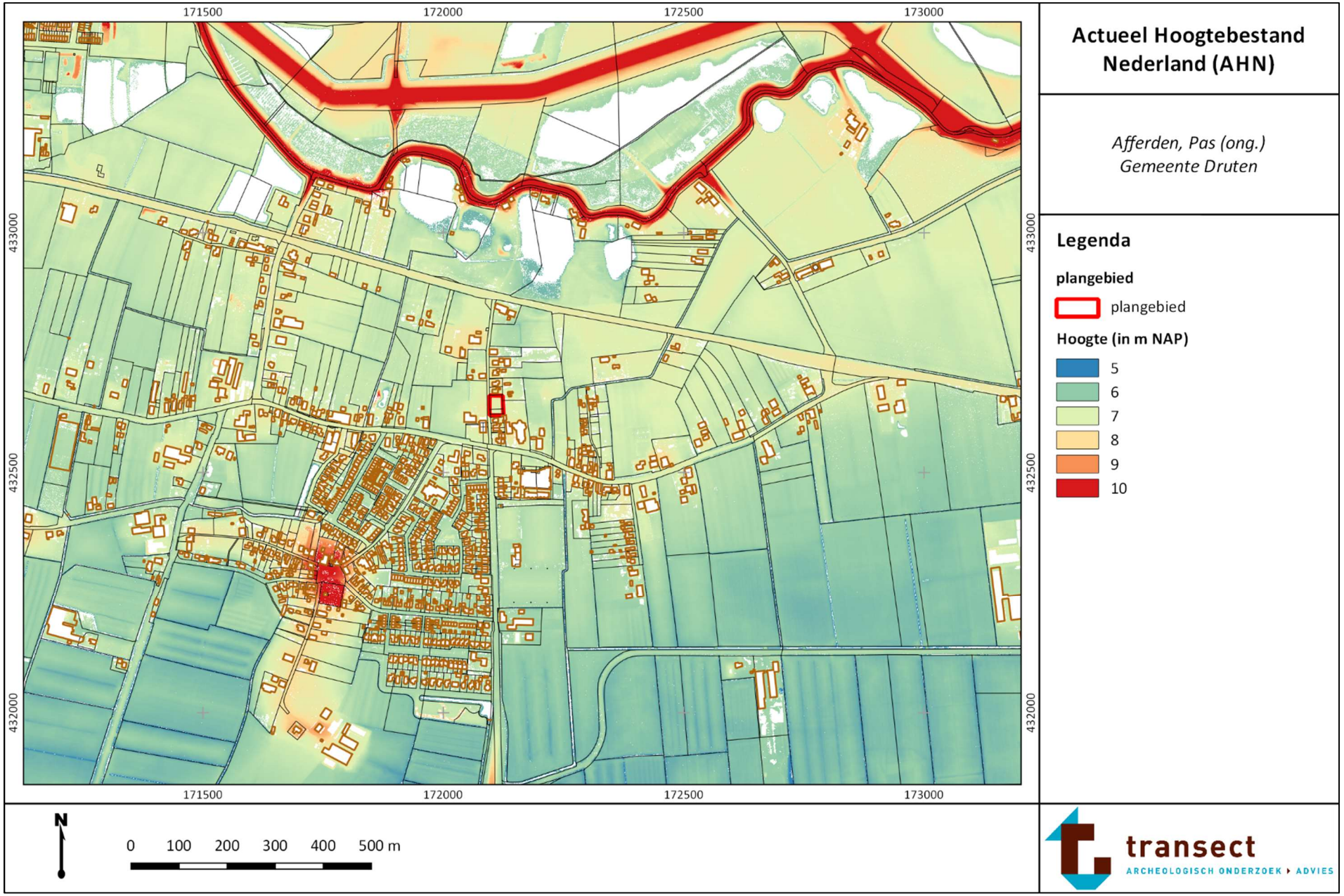
- D o u v U : X ' X *Plan van Aanpak Beneden-Leeuwen, Korte Brouwersstraat 16* X
- D µ o Œ U X & X : X U D X X ' o µ l U / X > X Z] š • u U *Detectieonderzoek* v d X *Nederland.* , } µ š v X
- ^ Z } Œ v U X *Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, karterende fase Koningstraat 9 te Afferden* X Œ Z }] v • š Z ‰ ‰ } Œ š ò ó ï X
- s v Œ , Œ U > X v W. X *Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (karterende fase) op een perceel nabij de Schoolstraat 5a Afferden, gemeente Druten.* Œ Z } o } P] • Z Z ‰ ‰ } Œ š v K Œ v i Á } µ î ì í í l õ î
- s] • •] v P U *Afferden, Koningstraat 37-39 (Gld.) Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek* X ^ š Œ l ‰ Œ } (Œ ‰ ‰ } Œ š î ì ì ó r ì ï l í ò

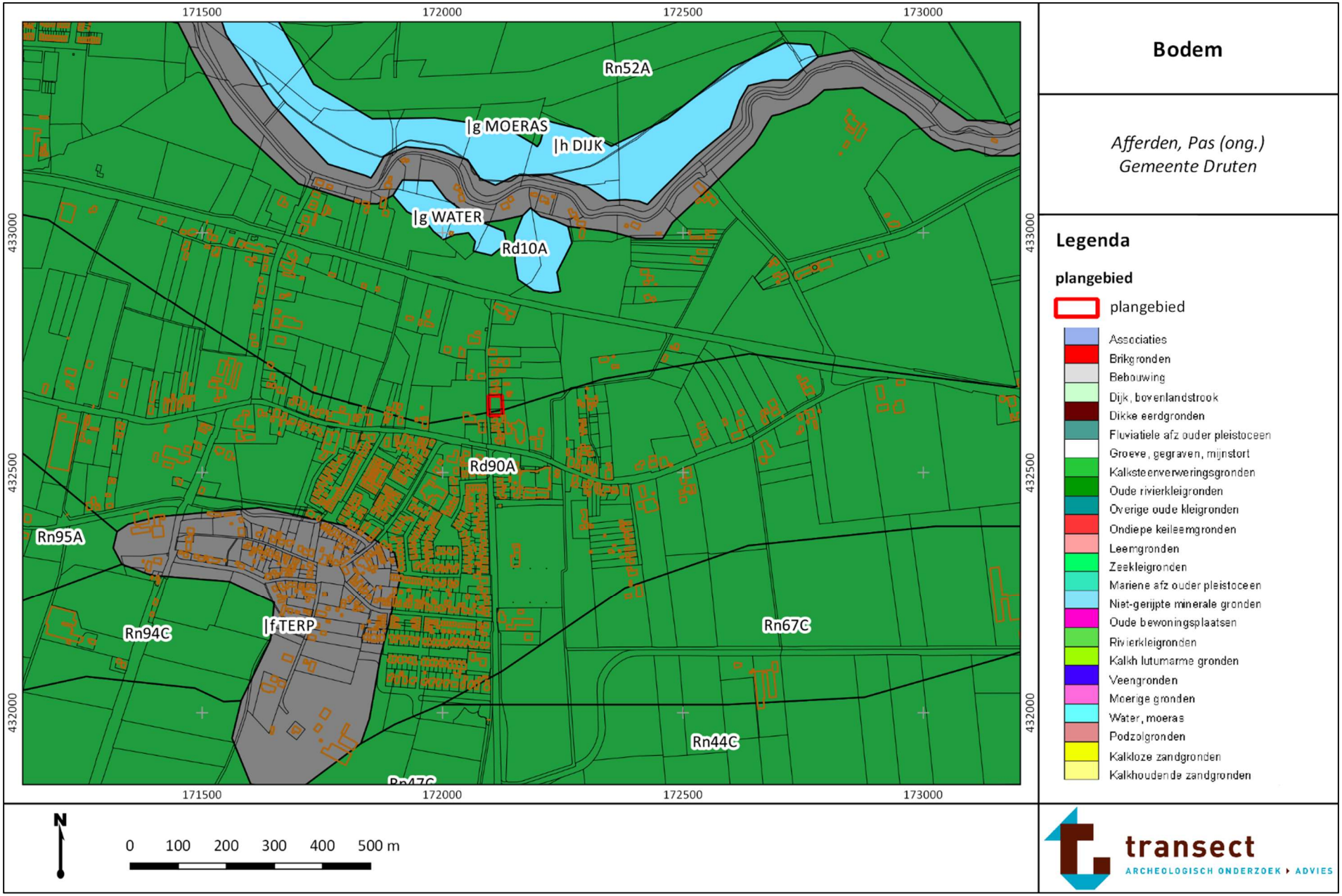

171500
172000
172500
173000
433000
432500
432000
Archeologiebeleid
Afferden, Pas (ong.)
Gemeente Druten
Legenda
plangebied
plangebied
Beleidscategorieën
Categorie 1, beschermd archeologisch monument
Categorie 2, archeologische waarde, AMK-terrein
Categorie 3, archeologische waarde, dorpskern
Categorie 4, hoge archeologische verwachting
Categorie 5, middelhoge archeologische verwachting
Categorie 6, lage archeologische verwachting
Categorie 7, geen archeologische verwachting
N
0 100 200 300 400 500 m
bron: gemeente Druten
transect
ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ▸ ADVIES

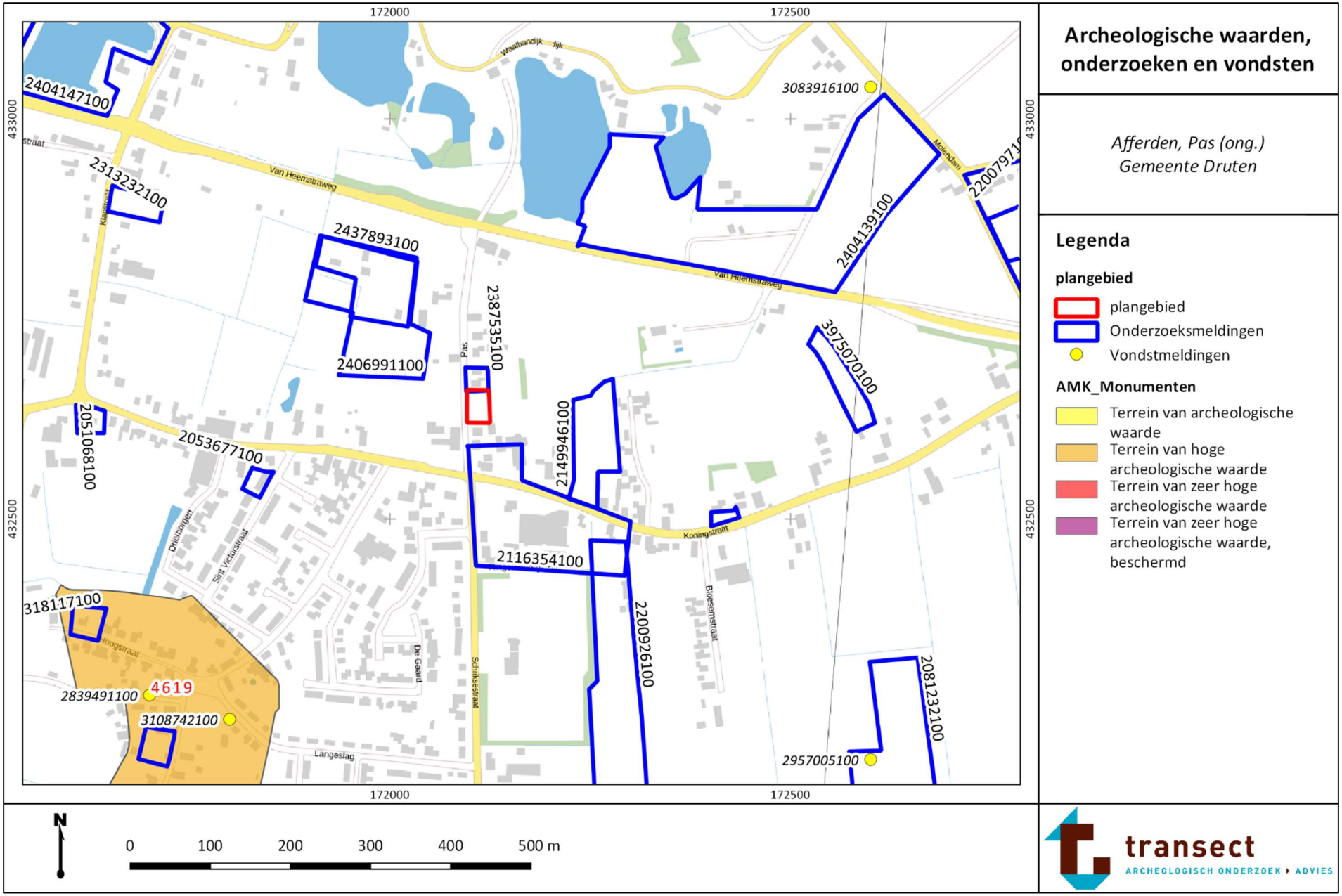
]io P îW ^šŒ}}uŒµPP v

Geomorfologie
Afferden, Pas (ong.)
Gemeente Druten
Legenda
plangebied
plangebied
Wanden
Hoge heuvels en ruggen
Terpen
Hoge duinen
Plateaus
Terrassen
Plateau-achtige vormen
Waaiervormige glooiingen
Niet-waaiervormige glooiingen
Lage ruggen en heuvels
Welvingen
Vlakten
Laagten
Ondiepe dalen
Matig diepe dalen
Diepe dalen
Water
Bebouwing
Overig (Dijken etc)
171500
172000
172500
173000
433000
432500
432000
3K25
3L15
2M48
D1
D2
3N8
3G7
Water
Beb
K20
3K20
2M22
4K20
1M23
N
0 100 200 300 400 500 m
transect
ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ▸ ADVIES

171500
172000
172500
173000
433000
432500
432000
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
Afferden, Pas (ong.)
Gemeente Druten
Legenda
plangebied
plangebied
Hoogte (in m NAP)
5
6
7
8
9
10
N
0 100 200 300 400 500 m
transect
ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ▸ ADVIES

171500
172000
172500
173000
433000
432500
432000
Rn52A
|g MOERAS
|h DIJK
|g WATER
Rd10A
Rd90A
Rn95A
Rn94C
|f TERP
Rn67C
Rn44C
0 100 200 300 400 500 m
N
Bodem
Afferden, Pas (ong.)
Gemeente Druten
Legenda
plangebied
plangebied
Associaties
Brikgronden
Bebouwing
Dijk, bovenlandstrook
Dikke eerdgronden
Fluviatiele afz ouder pleistoceen
Groeve, gegraven, mijnstort
Kalksteenverweringsgronden
Oude rivierkleigronden
Overige oude kleigronden
Ondiepe keileemgronden
Leemgronden
Zeekleigronden
Mariene afz ouder pleistoceen
Niet-gerijpte minerale gronden
Oude bewoningsplaatsen
Rivierkleigronden
Kalkh lutumarme gronden
Veengronden
Moerige gronden
Water, moeras
Podzolgronden
Kalkloze zandgronden
Kalkhoudende zandgronden
transect
ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ▸ ADVIES

Archeologische waarden, onderzoeken en vondsten
Afferden, Pas (ong.)
Gemeente Druten
Legenda
plangebied
plangebied
Onderzoeksmeldingen
Vondstmeldingen
AMK_Monumenten
Terrein van archeologische waarde
Terrein van hoge archeologische waarde
Terrein van zeer hoge archeologische waarde
Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd
172000
172500
433000
432500
2404147100
2313232100
2437893100
2406991100
2387535100
2404139100
3083916100
3975070100
2149946100
2053677100
2051068100
2116354100
220092610
2081232100
2957005100
318117100
2839491100
4619
3108742100
Van Heemstraweg
Waalbandijk
Pas
Koningstraat
Bloessemstraat
Schiksestraat
De Gaard
Langeslag
Sint Victorstraat
Dijksbogen
N
0
100
200
300
400
500 m
transect
ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ▸ ADVIES

]i o P óW }}Œ‰µvš vl Œš

Boorpunten

Afferden, Pas (ong.)
Gemeente Druten

Legenda

plangebied

plangebied

boring

N

0 10 20 30 40 50 m

transect
ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ▸ ADVIES

,] Œ}v Œ À}oP v }‰v u • À v }Œ]vP î ~š}š ñìì u rDÀ•X , š] ‰•š ‰µvš À v Pµš• À]v š

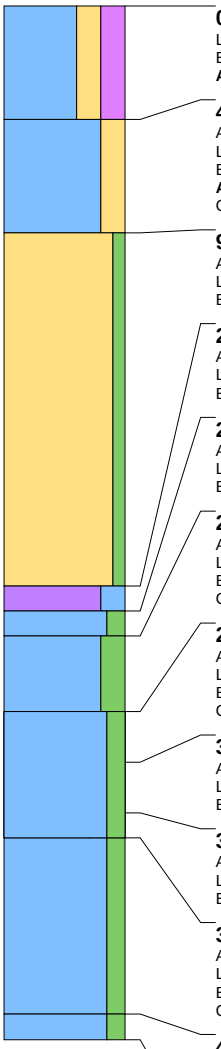

boring: 18957-1

beschrijver: TNA, datum: 15-1-2019, X: 172.104, Y: 432.626, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39H, hoogte: 7,20, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - kartering, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Druten, plaatsnaam: Afferden, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect b.v.

0 cm -Mv / 7,20 m +NAP
Lithologie: klei, sterk zandig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

45 cm -Mv / 6,75 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk zandig, donkerbruingrijs, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: slecht gesorteerd

90 cm -Mv / 6,30 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: erosief (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, geelgrijs, matig grof, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: C-horizont, oxidatie en reductie verschijnselen

230 cm -Mv / 4,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, donkerbruingrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

240 cm -Mv / 4,80 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, bruingrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

250 cm -Mv / 4,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkarm, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: slap

280 cm -Mv / 4,40 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: Wijchen, grof zandbijmenging

300 cm -Mv / 4,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkrijk, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

320 cm -Mv / 4,00 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwart, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

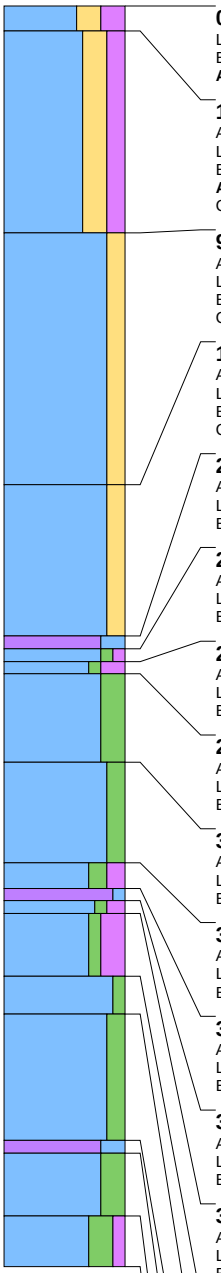
330 cm -Mv / 3,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: Wijchen

400 cm -Mv / 3,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: vast

Einde boring op 410 cm -Mv / 3,10 m +NAP

boring: 18957-2

beschrijver: TNA, datum: 15-1-2019, X: 172.103, Y: 432.642, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39H, hoogte: 7,20, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - kartering, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Druten, plaatsnaam: Afferden, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect b.v.

0 cm -Mv / 7,20 m +NAP
Lithologie: klei, sterk zandig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

10 cm -Mv / 7,10 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk zandig, matig humeus, donkergrijsbruin, spoor wortelresten, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: slecht gesorteerd

90 cm -Mv / 6,30 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm)
Lithologie: klei, matig zandig, lichtgrijsbruin, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: C-horizont, oxidatie en reductie verschijnselen
Opmerking: kalkconcreties, zwarte vlekken

190 cm -Mv / 5,30 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: erosief (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig zandig, grijsbruin, zandbrokken, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: vlekkerig

250 cm -Mv / 4,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, bruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

255 cm -Mv / 4,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, zwak humeus, donkergrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

260 cm -Mv / 4,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

265 cm -Mv / 4,55 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, donkerblauwgrijs, kalkarm, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

300 cm -Mv / 4,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

340 cm -Mv / 3,80 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, matig humeus, grijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

350 cm -Mv / 3,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, mineraalarm, donkerbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

355 cm -Mv / 3,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, matig humeus, donkerbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

360 cm -Mv / 3,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwart, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

385 cm -Mv / 3,35 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

400 cm -Mv / 3,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

450 cm -Mv / 2,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, donkergrijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

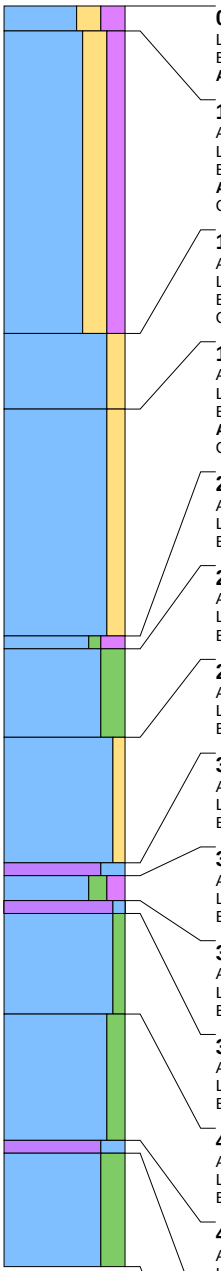
455 cm -Mv / 2,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: Wijchen

480 cm -Mv / 2,40 m +NAP
Lithologie: klei, sterk siltig, zwak humeus, donkergrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: zeer stug, bijmenging grindjes, zand gevoeld

Einde boring op 500 cm -Mv / 2,20 m +NAP

boring: 18957-3

beschrijver: TNA, datum: 15-1-2019, X: 172.103, Y: 432.657, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39H, hoogte: 7,20, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - kartering, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Druten, plaatsnaam: Afferden, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect b.v.

0 cm -Mv / 7,20 m +NAP
Lithologie: klei, sterk zandig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

10 cm -Mv / 7,10 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk zandig, matig humeus, donkergrijsbruin, spoor wortelresten, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: slecht gesorteerd

130 cm -Mv / 5,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm)
Lithologie: klei, matig zandig, lichtgrijsbruin, enkele zandlagen, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: C-horizont, oxidatie en reductie verschijnselen
Opmerking: kalkconcreties, zwarte vlekken

160 cm -Mv / 5,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: erosief (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig zandig, grijsbruin, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: slakjes

250 cm -Mv / 4,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

255 cm -Mv / 4,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkarm, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

290 cm -Mv / 4,30 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak zandig, donkergrijs, enkele zandlagen, kalkrijk, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

340 cm -Mv / 3,80 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, donkergrijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

345 cm -Mv / 3,75 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, matig humeus, donkergrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

355 cm -Mv / 3,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

360 cm -Mv / 3,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, mineraalarm, donkerbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

400 cm -Mv / 3,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

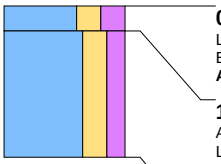
450 cm -Mv / 2,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, donkergrijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

455 cm -Mv / 2,65 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: Wijchen

Einde boring op 500 cm -Mv / 2,20 m +NAP

boring: 18957-4

beschrijver: TNA, datum: 15-1-2019, X: 172.117, Y: 432.651, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39H, hoogte: 7,10, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - kartering, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Druten, plaatsnaam: Afferden, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect b.v.

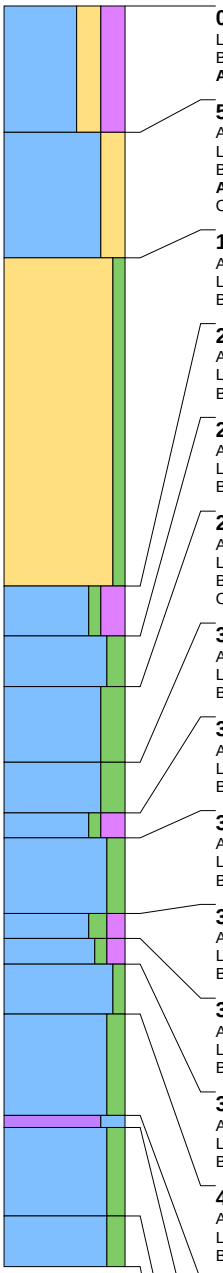
0 cm -Mv / 7,10 m +NAP
Lithologie: klei, sterk zandig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

10 cm -Mv / 7,00 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk zandig, matig humeus, donkergrijsbruin, spoor wortelresten, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: veel fragmenten bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: gestaakt na twee pogingen in puin

Einde boring op 60 cm -Mv / 6,50 m +NAP

boring: 18957-5

beschrijver: TNA, datum: 15-1-2019, X: 172.118, Y: 432.635, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39H, hoogte: 6,90, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - kartering, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Druten, plaatsnaam: Afferden, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect b.v.

0 cm -Mv / 6,90 m +NAP
Lithologie: klei, sterk zandig, sterk humeus, zwartgrijs, kalkloos
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

50 cm -Mv / 6,40 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk zandig, donkerbruingrijs, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: volledig geoxideerd, interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: slecht gesorteerd

100 cm -Mv / 5,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: erosief (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, geelgrijs, matig grof, kalkrijk, interpretatie: dijkdoorbraakafzettingen
Bodemkundig: C-horizont, oxidatie en reductie verschijnselen

230 cm -Mv / 4,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwart, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: laklaag/vegetatie-horizont, volledig gereduceerd

250 cm -Mv / 4,40 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, bruingrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

270 cm -Mv / 4,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkarm, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: slap

300 cm -Mv / 3,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, sterk siltig, grijs, kalkrijk, interpretatie: oeverafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

320 cm -Mv / 3,70 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, sterk humeus, zwart, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

330 cm -Mv / 3,60 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

360 cm -Mv / 3,30 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, matig humeus, grijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

370 cm -Mv / 3,20 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, matig humeus, donkerbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

380 cm -Mv / 3,10 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, zwak siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

400 cm -Mv / 2,90 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

440 cm -Mv / 2,50 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: veen, sterk kleiig, donkergrijsbruin, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd

445 cm -Mv / 2,45 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: klei, matig siltig, grijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: Wijchen

480 cm -Mv / 2,10 m +NAP
Lithologie: klei, matig siltig, donkergrijs, kalkloos, interpretatie: komafzettingen
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: zeer stug, vast

Einde boring op 500 cm -Mv / 1,90 m +NAP

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	588
Extern Zaak ID	Z/19/033628
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	5.2
Omschrijving	Vaststellen Avoi
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Ruimtelijk beheer
Eigenaar	Dreuning, Francois
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P2 Verkeer en vervoer
Portefeuillehouder(s) Druten	Lepoutre, M (Michel)
Telefoonnummer steller	088-4327227
E-mail adres steller	f.dreuning@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Bijlage 1 AVOI 2019_1
Beslisnota voor de gemeenteraad Vaststellen Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2019 (AVOI)

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	27 augustus 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
Raad RTG Druten	12 september 2019
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit om:

Vaststellen Algemene verordening ondergrondse infrastructuren 2019 (AVOI Druten) onder gelijktijdige intrekking van de huidige verordening kabels en leidingen Druten.

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 33628

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Vaststellen Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2019 (AVOI)

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

Vaststellen Algemene verordening ondergrondse infrastructuren 2019 (AVOI Druten) onder gelijktijdige intrekking van de huidige verordening kabels en leidingen Druten

Aanleiding
De bestaande AVOI is van 2013. Deze is verouderd. Samen met de omliggende gemeentes (17 stuks) is deze aangepast.

De verordening, getiteld Algemene verordening ondergrondse infrastructuur (AVOI) bevat regels met betrekking tot de aanleg, instandhouding en opruiming van kabels en leidingen. De AVOI bevat zowel regels voor kabels die vallen onder de Telecommunicatiewet (internet, televisie, CAI etc.), als regels voor overige leidingen (zoals voor water, gas en elektriciteit).

De AVOI voorziet in een vergunningplicht voor netbeheerders die kabels en leidingen willen aanleggen, instandhouden, of opruimen in of op openbare gronden. Voor beheerders van openbare elektronische communicatienetwerken geldt de verplichting tot het aanvragen van een instemmingsbesluit van het college alvorens de voorgenomen werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. Dit is gebaseerd op de Telecommunicatiewet.

De AVOI is het belangrijkste onderdeel van het Handboek kabels en leidingen. In het Handboek kabels en leidingen, waarin alle relevante wet- en regelgeving overzichtelijk en samenhangend wordt gebundeld, worden daarnaast onder meer een schadevergoedingsregeling en nadere regels (vast te stellen door het college) opgenomen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
	Vaststellen AVOI 13 AZ 256

Gewenst resultaat
1. Een goede ondergrondse ordening van kabels en leidingen.
2. Een integraal en uniform beleid voor het aanleggen , in stand houden en opruimen van kabels en leidingen in en op openbare gronden.
3. Overlast door het aanleggen, in stand houden en opruimen van kabels en leidingen in en op openbare gronden tot een minimum beperken.

Argumenten
1.1 De huidige AVOI is van 2013.
De samenwerkende gemeentes hebben in overleg het huidige AVOI verbeterd zodat het beter aansluit bij de gewenste situatie. (Er zijn o.a. extra begripsbepalingen toegevoegd. De aanvraagvoorwaarden en voorschriften zijn aangescherpt.)

Tegenargumenten en risico's
1.1 Bij het niet vervangen van de oude AVOI wijken wij af van de andere gemeentes waarmee we op kabels en leidingen gebied samenwerken. Gezamenlijk hebben we afspraken gemaakt voor het beheer van kabels en leidingen. Dit zorgt voor een sterke positie ten opzichte van de nuts bedrijven en telecombedrijven

Financiële gevolgen
Er zijn geen financiele gevolgen.

Communicatie
De wettelijke richtlijnen worden hierin gevolgd.

Uitvoering of Vervolgstappen
Publiceren en doorgeven aan het digitale melding/vergunning systeem

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Voorstel
Advies
Het handboek is opgesteld met de werkgroep van de betreffende 13 gemeentes.

AVOI

Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren
Gemeente Druten

De raad van de gemeente Druten

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders;

gelet op artikel 4:23 van de Algemene wet bestuursrecht, artikel 147 van de Gemeentewet, gelet op artikel 1, van de Belemmeringenwet Privaatrecht, artikel 5.4, vierde lid, van de Telecommunicatiewet;

Besluit:

vast te stellen de volgende verordening: Verordening inzake werkzaamheden in verband met de aanleg, instandhouding en opruiming van ondergrondse infrastructuren

Hoofdstuk Een: Inleidende bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

a.	(aan)melder	grondroerder (of degene die door de grondroerder gemachtigd is namens deze op te treden), die met inachtneming van het bepaalde in deze verordening melding doet van (voorgenomen) werkzaamheden;
b.	aansluiting	het gedeelte van de kabel of leiding door openbare grond dat een netwerk verbindt met een netwerkaansluitpunt ten behoeve van een onroerende zaak als bedoeld in artikel 16, onderdelen a tot en met d, van de Wet waardering onroerende zaken, of met een ander netwerk;
c.	breekverbod: verbod op het uitvoeren van breek- en graafwerkzaamheden in de grond, geldend bij extreme weersomstandigheden;	
d.	Calamiteit:	Een incident met voor de omgeving mogelijke grote gevolgen, die niet zelfstandig kunnen worden afgewikkeld en waarbij gecoördineerde inzet van hulpverleningsorganisaties en diensten van verschillende disciplines is vereist om de gevolgen te beperken.
e.	college	het college van burgemeester en wethouders van de gemeente;
f.	coördinator	de contactpersoon van de gemeente, die gemandateerd is door het college,inzake werkzaamheden of bevoegdheden krachtens deze verordening.
g.	Coördinatieverplichting	de coördinerende rol van de gemeenten over de aanleg, instandhouding en opruiming van alle kabels n leidingen in de gehele openbare grond binnen de gemeentelijke grenzen;
h.	gedoogplichtige	degene op wie een gedoogplicht rust als bedoeld in artikel 1, van de Belemmeringenwet Privaatrecht of in artikel 5.2, eerste lid, van de Telecommunicatiewet;
i.	grondroerder:	degene onder wiens verantwoordelijkheid of leiding graafwerkzaamheden worden verricht; indien deze partij zich laat vertegenwoordigen door een

(onder)aannemer of uitvoerder of in een combinatie van aannemers, dient deze te beschikken over een machtiging van de partij namens welke opgetreden wordt;

j. instemmingsbesluit — (positief) besluit van het college op een melding van voorgenomen werkzaamheden;

k. kabels en leidingen — kabels en/of leidingen als onderdeel van een net(werk), daaronder mede begrepen de daarmee verbonden transformator-, schakel-, verdeel- en onderstations en andere hulpmiddelen, behoudens voor zover deze verbindingen en hulpmiddelen liggen binnen de installatie van een producent of van een afnemer, en tevens omvattende lege buizen, ondergrondse ondersteuningswerken en beschermingswerken; voorbeelden van deze kabels en leidingen zijn telecommunicatie- en omroepkabels, elektriciteitskabels (koppel-, transport- en distributiekabels), gasleidingen (transport-, distributie- en dienstleidingen), waterleidingen, (pers)rioolleidingen van derden en kabels en leidingen ten behoeve van industriële en private netwerken; met uitzondering van gemeentelijke rioleringen, bronnering en drainage met bijhorende kolken, putten en appendages.

l. marktconforme kosten — kosten zoals deze door een onderneming onder normale omstandigheden in een markteconomie op de desbetreffende markt worden gemaakt;

m. net of netwerk — samenstel van ondergrondse kabel(s) en/of leiding(en), bestemd voor het transport van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen, van energie of van informatie (een, al dan niet openbaar, elektronisch communicatienetwerk als bedoeld in artikel 1.1.e van de Telecommunicatiewet);

n. netbeheerder — vennootschap (of andere rechtspersoon) die is aangewezen als beheerder van een net voor levering van elektriciteit, gas of water, dan wel die aanbieder is van een (al dan niet openbaar) elektronisch communicatienetwerk; de netbeheerder kan gedoogplichtige zijn en opdrachtgever/grondroerder;

o. niet-openbare kabels en leidingen — kabels en leidingen (dan wel het netwerk waartoe deze behoren) die niet gebruikt worden om openbare diensten aan te bieden, waaronder verstaan wordt het aanbieden van diensten die beschikbaar zijn voor het publiek;

p. opdrachtgever: — degene die opdracht geeft tot het uitvoeren van een werk waarbij graafwerkzaamheden worden verricht; (waaronder mede verstaan wordt degene die in eigen naam en voor eigen rekening kabels en/of leidingen ten dienste van een netwerk aanlegt, in standhoudt en opruimt);

q. omwonenden — de bewoners, de vertegenwordiger van verenigde gebruikers en bedrijfsmatige gebruikers van alle percelen, grenzend aan het tracé van kabels en leidingen;

r. openbare gronden — openbare gronden als genoemd in artikel 1.1, onder aa, van de Telecommunicatiewet;

s. registratiesysteem — geautomatiseerd systeem waarin meldingen en instemmingsbesluiten, van (graaf)werkzaamheden aan kabels en leidingen worden verwerkt door of namens de gemeente;

t. spoedeisende werkzaamheden — reparatie of onderhoudswerkzaamheden waarvan uitstel niet mogelijk is als een ernstige belemmering of storing in de dienstverlening via het betreffende net is opgetreden;

u.	verordening	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren; deze dient tevens als gemeentelijke Telecomverordening zoals verplicht op grond van de Telecommunicatiewet;
v.	werken	een constructie, of werkzaamheden, niet zijnde een gebouw, die op de plaats van bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;
w.	werkzaamheden	handmatige en mechanische (graaf)werkzaamheden in de openbare grond in verband met de aanleg, instandhouding, verlegging en opruiming van kabels en leidingen, en daarnaast alle werkzaamheden die de gemeente uit hoofde van haar functie als beheerder van openbare grond in het kader van kabels en leidingen dient uit te voeren;

Artikel 2 Toepasselijkheid

Deze verordening is van toepassing op de procedures en voorschriften voor het aanleggen, instandhouden en opruimen van kabels en leidingen in openbare gronden, voor zover de gemeente deze gronden beheert, in bezit heeft dan wel daarover coördinatieverplichtingen heeft conform de Telecommunicatiewet en de Belemmeringenwet Privaatrecht, waarvan de bepalingen onverkort van toepassing zijn op het in deze verordening bepaalde.

Artikel 3 Nadere regels

Het college kan ter uitvoering van deze verordening nadere regels vaststellen.

Hoofdstuk Twee: Aanvragen en melden van graafwerkzaamheden

Artikel 4 Instemmingsvereiste

1. Het is verboden zonder, of in afwijking van, een voorafgaand door het college verleend instemmingsbesluit omtrent de plaats, het tijdstip en de wijze van uitvoering van de werkzaamheden, kabels en/of leidingen in of op openbare gronden aan te leggen in stand te houden of op te ruimen.
2. Voor werkzaamheden van minder ingrijpende aard, waaronder verstaan wordt het realiseren van incidentele (huis-)aansluitingen met een gezamenlijke lengte korter dan vijfentwintig meter in of op openbare gronden, waarbij geen gesloten verhardingen worden gekruist, is geen instemming van het college, als bedoeld in het eerste lid, noodzakelijk.

Artikel 5 Aanvragen en melden

1. Een grondroerder die werkzaamheden wil verrichten vraagt daarvoor een instemmingsbesluit aan bij het college of bij de coördinator.
2. Indien de werkzaamheden mede betrekking hebben op gronden van een andere gedoogplichtige dan de gemeente, wordt uiterlijk vier weken na ontvangst van de aanvraag, als genoemd in het eerste lid, het college schriftelijk in kennis gesteld van de uitkomsten van het (voor)overleg tussen de grondroerder en de andere gedoogplichtige(n).
3. Werkzaamheden van minder ingrijpende aard, als bedoeld in artikel 4 lid 2, dienen een week (tenminste 5 werkdagen) voor de uitvoering digitaal bij de gemeente te worden gemeld. Op grond van de belangen zoals genoemd in artikel 8 lid 1 kan het college bepalen dat de realisatie van deze werkzaamheden op een later tijdstip dient plaats te vinden.
4. In geval van spoedeisende werkzaamheden en/of calamiteiten, dient melding bij voorkeur voorafgaand aan de werkzaamheden te worden verricht, doch dient uiterlijk binnen één werkdag na de uitvoering gemotiveerd te worden gedaan.
5. Als werkzaamheden worden verricht in nader door het college aan te wijzen gebieden, wordt in ieder geval acht weken voor de aanvang van de werkzaamheden een aanvraag, als genoemd in het eerste

lid, gedaan bij het college en is de uitzonderingsbepaling voor minder ingrijpende of spoedeisende werkzaamheden niet van toepassing.

Artikel 6 Aanvraag- en meldingsvoorwaarden

1. Voor het aanvragen van een instemmingsbesluit en het melden van minder ingrijpende- of spoedeisende werkzaamheden kan uitsluitend gebruik gemaakt worden van (digitale) formulieren die deel uitmaken van een online registratiesysteem.
2. Bij de aanvraag voor een instemmingsbesluit verstrekt de aanmelder de volgende gegevens:
    a. een uittreksel uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel bij de eerste aanvraag van ieder kalenderjaar indien de aanvrager daar ingeschreven is;
    b. een machtiging indien het een aanvraag betreft voor de aanleg, instandhouding en opruiming van kabels of leidingen voor of namens een opdrachtgever;
    c. NAW-gegevens van de eigenaar, beheerder en exploitant van de kabels en/of leidingen en van de (onder)aannemer, alsmede de naam en telefoonnummer van de uitvoerder, zijnde een Nederlands sprekende contactpersoon voor de werkzaamheden;
    d. een opgave van het aantal, de soort en het beoogde gebruik van de kabels en/of leidingen;
    e. welke belanghebbenden en instanties vooraf in kennis worden gesteld van de voorgenomen datum van aanvang, beëindiging en aard van de werkzaamheden;
    f. een uitvoeringsplan met daarin opgenomen:
        - een opgave van het gewenste tracé;
        - de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek inzake de beschikbare ruimte;
        - een opgave van de objecten die ten tijde van de werkzaamheden worden geplaatst, van permanente als tijdelijke aard, alsmede van de situering daarvan;
        - een omschrijving van eventuele opbrekingen;
        - de maatregelen voor de bereikbaarheid van in de openbare gronden aanwezige kabels en leidingen;
        - het voorgenomen tijdstip van aanvang en beëindiging van de werkzaamheden;
3. Indien de werkzaamheden betrekking hebben op kabels van elektronische communicatienetwerken dienen, aanvullend op lid 2 van dit artikel, bij de melding tevens de volgende gegevens te worden verstrekt:
    a. een kopie van de door de Autoriteit Consument en Markt (ACM) afgegeven registratie;
    b. aanvullend op het uitvoeringsplan wordt daarin ook opgenomen:
        - een opgave van het aantal kabels dat direct in gebruik wordt genomen en een opgave van het aantal kabels dat niet direct in gebruik wordt genomen;
        - de doorsnede van de kabel(goot) en lengte en breedte van de kabelsleuf.
4. Bij de melding voor minder ingrijpende of spoedeisende werkzaamheden, als bedoeld in artikel 5, kan uitsluitend gebruik gemaakt worden van (digitale) formulieren die deel uitmaken van een online registratiesysteem. Daarbij dient te worden verstrekt:
    a. naam, adres en ondertekening van de aanmelder;
    b. naam en adres van de aannemer(s) en onderaannemer(s) die belast zijn met de werkzaamheden, alsmede de naam en telefoonnummer van de uitvoerder, zijnde een Nederlands sprekende contactpersoon voor de werkzaamheden;
    c. de dagtekening van de melding;
    d. de lengte van de sleuf die wordt opengebroken;
    e. het oppervlak van het lasgat dat wordt opengebroken.
5. Het college kan nadere regels stellen inzake de te verstrekken gegevens.

Artikel 7 Termijnen

1. Het college beslist binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag. Betreft het een aanvraag waarbij meerdere gedoogplichten zijn betrokken dan beslist het college binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag en alle bijbehorende instemmingen van de betreffende gedoogplichtigen.
2. De termijnen zoals bedoeld in het eerste lid kunnen eenmaal met acht weken worden verlengd.
3. Indien van de bevoegdheid tot verlenging gebruik wordt gemaakt, doet het college daarvan vóór afloop van de termijnen zoals genoemd in lid 1, een schriftelijke bevestiging met motivering toekomen aan de aanvrager.

Artikel 8 Voorschriften en beperkingen

1. Het college kan aan de werkzaamheden, zoals bedoeld in artikel 5, voorschriften en beperkingen verbinden in het belang van:
   a. de openbare orde;
   b. veiligheid, waaronder mede verstaan wordt de verkeersveiligheid en/of een goede doorstroming van het verkeer;
   c. het voorkomen of beperken van schade of overlast; waaronder mede verstaan wordt de bescherming van eventuele archeologische vondsten, van groenvoorzieningen, bomen en beplantingen en van het uiterlijke aanzien van de omgeving;
   d. de bereikbaarheid van gronden of gebouwen; waaronder mede verstaan wordt het veilig en doelmatig gebruik van openbare gronden en gebouwen en het doelmatig beheer en onderhoud ervan en het belang van nader aan te geven grote lokale evenementen als weekmarkten en kermissen etc.;
   e. de ondergrondse ordening, waaronder mede verstaan wordt het zo min mogelijk hinder veroorzaken voor reeds in de grond aanwezige werken en het niet in gevaar brengen of zonder noodzaak bemoeilijken van deze werken, waaronder mede verstaan worden werken ten behoeve van de riolering en de levering of het transport van elektronische informatie, gas, water en elektriciteit.
2. Ter bescherming van de belangen als genoemd in het eerste lid kan het college aan het instemmingsbesluit voorschriften of beperkingen verbinden over het medegebruik van voorzieningen, zoals kabelgoten en geleidingen, die door derden of de gemeente tegen marktconforme prijzen ter beschikking worden gesteld, en een zekerheidsstelling voor de nakoming van verplichtingen die gesteld zijn bij de voorschriften en beperkingen aan het instemmingsbesluit.
3. De aanbieder dient omwonenden ter plaatse van de uit te voeren werkzaamheden minimaal zeven dagen voor de start van de werkzaamheden schriftelijk te informeren over aanvang, duur, aard en plaats van de werkzaamheden.
4. De wijze van uitvoering bij aanleg, onderhoud, verplaatsing en opruiming van kabels en leidingen en medegebruik van voorzieningen dient te geschieden conform het “Handboek Ondergrondse Infrastructuur”. In dat kader is het college tevens bevoegd voorschriften te stellen op het gebied van markering, afzetting en het toepassen van proefsleuven. Bij tegenstrijdigheden van de bepalingen van deze verordening en het Handboek, hebben de bepalingen van deze verordening voorrang.
5. Indien en zodra wettelijke bepalingen van toepassing worden op het gebied van verplichte informatie-uitwisseling voor ondergrondse netten, gelden deze wettelijke verplichtingen tevens als voorschriften als bedoeld in dit artikel.
6. De grondroerder vergoedt aan de gemeente de schade voortvloeiend uit de werkzaamheden, waarbij de omvang beperkt is tot vergoeding van de marktconforme kosten van de voorzieningen en van de meerdere marktconforme kosten van onderhoud. Voor de berekening van de vergoeding worden de meest actuele tarieven gebruikt welke zijn opgenomen in het digitaal registratiesysteem. Als basis gelden hierin de VNG tarieven die gebaseerd zijn op afspraken tussen de telecomsector en de VNG, neergelegd in de Richtlijn tarieven (graaf-)werkzaamheden telecom uit 2004. Het college behoudt zich het recht voor om hier vanaf te wijken.
7. De grondroerder is verplicht na einde van de werkzaamheden de grond (en eventuele verhardingen en/of groen) terug te brengen in de oude staat, tenzij de gemeente vooraf heeft aangegeven hier zelf zorg voor te willen dragen. De grondroerder draagt de marktconforme kosten die nodig zijn voor het terugbrengen van de grond in de oude staat.
   De netbeheerder is met betrekking tot de werkzaamheden leges verschuldigd conform de Legesverordening van de Gemeente Druten

Artikel 9 Verleggingen

1. Op verleggingen van openbare telecommunicatiekabels op verzoek van de Gemeente is de Telecomwet van toepassing.
2. Op verleggingen van kabels en leidingen die ten dienste staan van een netwerk ten behoeve van nutsvoorzieningen in of op openbare gronden gelden de volgende bepalingen:
   a. De netbeheerder is verplicht op verzoek van de Gemeente over te gaan tot het nemen van maatregelen ten aanzien van kabels en leidingen ten dienste van zijn netwerk, waaronder het verplaatsen van de kabels en leidingen, voor zover deze noodzakelijk zijn voor de oprichting van gebouwen of de uitvoering van werken door of vanwege de Gemeente;

b. Indien de netbeheerder binnen vijf jaren na de datum van inwerkingtreding van het instemmingsbesluit een aanwijzing krijgt tot het nemen van maatregelen ten aanzien van een kabels en leiding, bedraagt de compensatie 100% van het schadebedrag;
c. Indien de netbeheerder een aanwijzing krijgt tot het nemen van maatregelen ten aanzien van een kabels en leiding in de periode gelegen vanaf vijf tot en met vijftien jaren, gerekend vanaf de datum van de inwerkingtreding van het betrokken instemmingsbesluit, zal de Gemeente 80% van het schadebedrag vanaf het 6e jaar tot 0% vanaf het 16e jaar (trapsgewijs) als compensatie uitkeren;
d. Indien de netbeheerder een aanwijzing krijgt tot het nemen van maatregelen ten aanzien van een kabels en leiding na vijftien jaar, gerekend vanaf de datum van de inwerkingtreding van zijn instemmingsbesluit, wordt geen compensatie uitgekeerd;
e. Een netbeheerder komt alleen voor compensatie in aanmerking als deze een gespecificeerd kostenoverzicht kan overleggen;
f. Het college en de netbeheerder zullen bij verwijdering, verlegging of aanpassing van de kabels en leiding van de belanghebbende elkaars schade zo veel mogelijk beperken;
g. Ingeval een verzoek tot het nemen van maatregelen is gedaan, gaat de netbeheerder zo snel mogelijk over tot de gevraagde maatregelen, doch niet later dan twaalf weken na de datum van ontvangst van het verzoek.

Hoofdstuk Drie: Overige bepalingen

Artikel 10 Breekverbod

1. Als er sprake is van extreme (weers)omstandigheden, is het college bevoegd een breekverbod op te leggen. De vaststelling dat sprake is van extreme (weersomstandigheden), is een bevoegdheid van het college.
2. Tijdig, of in ieder geval één dag voor beëindiging van het breekverbod, informeert het college de betrokken grondroerder hierover.
3. Het breekverbod is niet van toepassing in geval van spoedeisende werkzaamheden en/of calamiteiten.

Artikel 11 Eigendom

1. Indien de eigendom, exploitatie of beheer van de kabel of leiding wordt overgedragen aan een andere netbeheerder, gaan de rechten en plichten die betrekking hebben op de kabel of leiding van de oude netbeheerder over op de nieuwe netbeheerder.
2. De netbeheerder stelt het college onverwijld in kennis van het feit dat het eigendom, de exploitatie of het beheer van de kabel of leiding verandert.
3. Op het eigendom van de kabels en leidingen zijn de desbetreffende wettelijke bepalingen van toepassing.

Artikel 12 Niet-openbare kabels en leidingen

1. Bij werkzaamheden in verband met de aanleg, instandhouding en opruiming van niet-openbare kabels en leidingen in openbare wegen en wateren is het bepaalde in deze verordening van overeenkomstige toepassing.
2. Met betrekking tot verzoeken voor het verleggen van niet-openbare kabels en leidingen geldt dat deze op verzoek van de gemeente, altijd op kosten van de eigenaar van de kabels en leidingen, uitgevoerd dienen te worden.

Artikel 13 Geldigheidsduur gedoogplicht kabels en leidingen

1. De geldigheidsduur van de gedoogplicht voor leidingen die geen deel uitmaken van een netwerk ten behoeve van nutsvoorzieningen bedraagt tien jaar.
2. De netbeheerder stelt het college onverwijld en schriftelijk in kennis van het feit dat een kabel of leiding niet langer ten dienste staat van een openbaar elektronisch communicatienetwerk, een niet-openbaar elektronisch communicatienetwerk of een netwerk ten behoeve van nutsvoorzieningen in of op openbare gronden.
3. In dit kader wordt op verzoek van de netbeheerder jaarlijks een overzicht van alle (niet) in gebruik zijnde kabels, leidingen en ondersteuningswerken verlangd. De bewijslast van ingebruikname ligt bij de netbeheerder.

Artikel 14 Overleg

1. De gemeente organiseert periodiek een overleg, waarvoor in elk geval de bij de gemeente bekende netbeheerders c.q. grondroerders worden uitgenodigd.
2. In dit overleg worden de plannen van de gemeente en van de diverse netbeheerders c.q. grondroerders besproken en eventueel afgestemd in het kader van de bepalingen van deze verordening.
3. Aan dit overleg kunnen geen rechten worden ontleend.

Hoofdstuk Vier: Handhavings- en toezichtbepalingen

Artikel 15 Toezicht en handhaving

Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening zijn belast de bij besluit van het college aangewezen ambtenaren.

Artikel 16 Overtreding

1. Indien het college of de coördinator vaststelt dat de verplichtingen van deze verordening niet zijn nagekomen, kan het college besluiten gebruik te maken van de bestuursrechtelijke instrumenten zoals bestuursdwang, last onder dwangsom en een bestuurlijke boete, alle conform de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht.
2. Bij de bepaling van de hoogte van een op te leggen bestuursboete houdt het college rekening met de aard, ernst, duur en verwijtbaarheid van de overtreding.
3. In geval van grove nalatigheid of recidive kan het college tevens besluiten strafrechtelijke handhaving in gang te zetten, op grond van bijv. art. 51 Wetboek van Strafrecht (betreffende opdracht tot of leiding geven aan een door een rechtspersoon begaan delict) of de Wet economische delicten.

Artikel 17 Naleving voorschriften

1. Indien een netbeheerder of grondroerder zich niet houdt aan de voorschriften uit het instemmingsbesluit, dan kan het college het instemmingsbesluit intrekken en de oorspronkelijke situatie (laten) herstellen voor rekening van netbeheerder of grondroerder.
2. Indien de werkzaamheden niet op de overeengekomen data worden gestart respectievelijk uitgevoerd vervalt de verleende instemming, tenzij er een gegronde reden wordt opgevoerd, zulks ter beoordeling van het college. De grondroerder is verplicht het college of de coördinator zo spoedig mogelijk en gemotiveerd te informeren over eventuele vertragingen.

Artikel 18 Bevoegdheid college

Het college is bevoegd de werkzaamheden stil te leggen, indien er wordt gewerkt:

1. zonder voorafgaande melding of aanvraag, als bedoeld in artikel 5 van deze verordening;
2. in strijd met het in het instemmingsbesluit opgenomen tijdstip van aanvang of voltooiing en de wijze van uitvoering.

Hoofdstuk Vijf: Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 19 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na bekendmaking. Gelijktijdig vervallen alle vorige versies van de AVOI

Artikel 20 Overgangsbepalingen

De aanwezigheid van kabels en/of leidingen in of op openbare gronden, voor zover deze zijn aangelegd met toepassing van de Telecommunicatieverordening van de Gemeente Druten en/of op basis van andere aantoonbare en gelegaliseerde afspraken, zoals die hebben gegolden tot de inwerkingtreding van deze Verordening, wordt per ingang van deze verordening eveneens beheerst door de regels daarvan.

Artikel 21 Benaming

Deze verordening wordt aangehaald als: "Algemene verordening ondergrondse infrastructuren gemeente Druten 2019

Aldus vastgesteld door de raad der gemeente Druten
in zijn openbare vergadering van xxx 2019

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	567
Extern Zaak ID	Z/19/035426
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	5.3
Omschrijving	D - Regionaalbeleidsplan 2020-2023 en Regionaal Risicoprofiel 2020 VRGZ
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team OOV
Eigenaar	Muskens, Eefje
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P1 Veiligheid
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	06-46824046
E-mail adres steller	e.muskens@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Beslisnota raad
Bijlage 1 Regionaal beleidsplan 2020-2023.pdf
Bijlage 2 Infographic Regionaal Beleidsplan 2020-2023.pdf
Bijlage 3 Regionaal Risicoprofiel 2020.pdf
Bijlage 4 Risicoprofiel Druten.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019
Raad RTG Druten	12 september 2019
College BenW openbaar Druten	20 augustus 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

In te stemmen met het concept Regionaal Beleidsplan 2020-2023 en het concept Regionaal Risicoprofiel 2020 van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 35426

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Regionaal Beleidsplan 2020-2023 en Regionaal Risicoprofiel 2020 VRGZ

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met het concept Regionaal Beleidsplan 2020-2023 en het concept Regionaal Risicoprofiel 2020 van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

Aanleiding

In de Wet veiligheidsregio's is de verplichting opgenomen eens in de vier jaar een regionaal beleidsplan vast te stellen. Het regionaal beleidsplan is daarbij mede gebaseerd op een (actueel) risicoprofiel.

In het regionaal beleidsplan legt de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (hierna: VRGZ) haar beleid voor de komende vier jaar vast. Centraal hierin staat hoe de VRGZ in verbinding met gemeenten, crisispartners en omliggende regio's zich voorbereidt op ontwikkelingen op het gebied van (fysieke) veiligheid.

Het regionaal risicoprofiel geeft inzicht in de (belangrijkste) risico's binnen de veiligheidsregio. Risico's worden gewogen op basis van kans en impact, wat gebeurt op basis van scenario's. Aan risico's in het regionaal risicoprofiel besteedt de VRGZ in haar reguliere, jaarlijkse werkzaamheden aandacht.

Het ontwerpbeleidsplan en het risicoprofiel van de veiligheidsregio dient voorgelegd te worden aan de gemeenteraad voordat tot vaststelling kan worden overgegaan. Hierbij verzoekt het bestuur van de veiligheidsregio de wensen van de raden kenbaar te maken omtrent het in het beleidsplan op te nemen beleid.

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van de VRGZ van 27 juni 2019 zijn het concept Regionaal beleidsplan 2020-2023 en het concept Regionaal risicoprofiel 2020 besproken. Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met de inhoud en besloten beide concepten vrij te geven voor consultatie van de gemeenteraden.

Gewenst resultaat
Een actueel regionaal beleidsplan en risicoprofiel overeenkomstig de Wet Veiligheidsregio's.

Argumenten
1.1. De VRGZ is verplicht om deze plannen eens in de vier jaar vast te stellen.
In de artikelen 14 en 15 van de Wet Veiligheidsregio's is aangegeven dat elke veiligheidsregio eens in de vier jaar een regionaal beleidsplan vast dient te stellen.

1.2. In het beleidsplan worden de ambities van de VRGZ voor de komende jaren weergegeven.

In het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 laat het bestuur van de VRGZ de ambities zien voor de komende jaren als het gaat om het voorkomen en verminderen van risico's en op welke bedreigingen we ons (verder) moeten voorbereiden.

Naast het continueren van de reguliere basistaken (brandweerzorg, ambulancezorg, meldkamer, GHOR, informatievoorziening, rampenbestrijding en crisisbeheersing), de adviserende taken op het gebied van fysieke veiligheid en het bijhouden van actuele ontwikkelingen, zoals de Omgevingswet, zijn er in het beleidsplan vijf accenten benoemd waarop de VRGZ de komende periode aandacht wil vestigen.

De voorgestelde accenten voor de periode 2020-2023 (zie ook bijlage 1 en 2) zijn:
- Samenwerking en afstemming.
- Risicogericht werken.
- Een weerbare samenleving.
- Een toekomstbestendige veiligheidsregio.
- Risico's met extra focus.

Het beleidsthema 'toekomstbestendige veiligheidsregio' is een nieuw thema ten opzichte van het vorige beleidsplan. De VRGZ heeft namelijk te maken met arbeidsmarktkrapte, mogelijke knelpunten voor de continuïteit van vrijwilligheid bij de brandweer op de lange termijn, het bemensen van de crisisorganisatie, de ontwikkelingen bij de meldkamer (zoals de kwetsbare bezetting door de toekomstige samenvoeging van de meldkamers van Oost-Nederland), veranderende wetgeving en vergrijzing binnen de organisatie. Met de activiteiten in dit beleidsplan binnen het beleidsaccent 'Toekomstbestendige veiligheidsregio' zet de VRGZ in op een veiligheidsregio die zo goed als mogelijk toekomstbestendig is.

Tot slot wordt voorgesteld, gezien de ontwikkelingen die op ons afkomen, de komende jaren een aantal sterk in ontwikkeling en relatief nieuwe risico's (in plaats van grote risico's uit het Regionaal risicoprofiel) samen met gemeenten en andere partners te onderzoeken op rollen en verantwoordelijkheden. Deze risico's zijn:
- Gevolgen cyberrisico's.
- Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving.
- Gevolgen extreem weer.
- Gevolgen energietransitie.

1.3. In het geactualiseerde risicoprofiel zijn de belangrijkste toekomstige risico's beschreven.

Het beeld van het geactualiseerde risicoprofiel is vergelijkbaar met het beeld van de afgelopen jaren. Belangrijke risico's in relatie tot het Regionaal risicoprofiel 2020 zijn net als in het vorige profiel overstromingen, grieppandemie, incidenten met gevaarlijke stoffen, uitval van vitale voorzieningen en brand. In de afgelopen jaren heeft de VRGZ op basis van het risicoprofiel 2011-2015 en 2016-2019 een groot aantal van deze risico's nader bekeken om de voorbereiding hierop te versterken. De daarbij opgedane kennis werkt ook de komende jaren door in de werkzaamheden. Daarnaast wordt gekeken naar ontwikkelingen en nieuwe inzichten die zich landelijk, regionaal en lokaal continu voordoen in relatie tot deze risico's.

In bijlage 4 is aangegeven wat het Regionale Risicoprofiel 2020 voor de gemeente Druten betekent.

1.4. De gemeenten in Gelderland-Zuid hebben input gegeven op deze plannen.
Bij de totstandkoming van het Regionaal risicoprofiel en Regionaal beleidsplan hebben de gemeenten in Gelderland-Zuid input geleverd aan de veiligheidsregio over belangrijke ontwikkelingen en beleidsonderwerpen die zij zien in relatie tot (fysieke) veiligheid en is actief meegedacht met de inhoud van de plannen.

Tegenargumenten en risico's

-

Financiële gevolgen

De uitwerkingen van de beleidsaccenten in concrete activiteiten sluiten zoveel mogelijk aan bij de reguliere taken (het gaat om accenten bij het uitvoeren van taken) van de VRGZ. De activiteiten die daar buiten vallen, worden vanuit de bestaande capaciteit (uren en middelen) opgepakt; bij het optreden van capaciteitstekort, wordt dit voorgelegd aan het bestuur, conform de begrotings- en verantwoordingscyclus.

Communicatie

-

Uitvoering of Vervolgstappen

Nadat de gemeenteraden zijn geconsulteerd worden eventuele zienswijzen meegenomen bij de vaststelling van de plannen. Ook reacties van crisispartners en omliggende veiligheidsregio's worden hierin meegenomen.

Definitieve vaststelling van het Regionaal risicoprofiel 2020 en het Regionaal beleidsplan 2020-2023 is voorzien in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 19 december 2019.

Na de vaststelling van het beleidsplan en het risicoprofiel, wordt het regionale crisisplan door de VRGZ opgesteld. Dit plan zal te zijner tijd wederom aan u worden voorgelegd.

Geheimhouding:

-

Er is vooraf afstemming geweest met de gemeenten in Gelderland-Zuid.

Bijlagen:

1. Regionaal Beleidsplan 2020-2023
2. Infographic Regionaal beleidsplan 202-2023
3. Rapport Regionaal Risicoprofiel 2020
4. Regionaal Risicoprofiel 2020 Druten

REGIONAAL BELEIDSPLAN 2020-2023

In verbinding werken aan veiligheid in Gelderland-Zuid

Colofon	
Sector:	Crisisbeheersing
Auteur(s):	Projectgroep RBP 2020-2023
Datum:	18 juni 2019
Versienummer:	0.6
Status:	Concept
Aantal bijlagen:	5
Vastgesteld door:	Bestuur Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, <datum>

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Inhoudsopgave Regionaal beleidsplan 2020-2023

		Pagina
	Samenvatting	3
1.	Inleiding	6
2.	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	8
2.1	De organisatie VRGZ	8
2.2	Het wettelijke kader	9
2.3	Wij in verbinding	9
2.4	Wij in verbinding en het Regionaal beleidsplan	10
3.	Ontwikkelingen	11
3.1	Wat vertelt het Regionaal risicoprofiel ons?	11
3.2	Wat zijn belangrijke ontwikkelingen?	13
3.2.1	Maatschappelijke ontwikkelingen	13
3.2.2	Ontwikkelingen wettelijk kader	14
3.2.3	Ontwikkelingen risico's	15
3.2.4	Ontwikkelingen organisatie	16
3.3	Wat betekent dat voor het Regionaal beleidsplan?	17
4.	Beleid voor 2020-2023	19
4.1	Continuering van basistaken	19
4.1.1	Wettelijke taken	19
4.1.2	Advisering over risico's	20
4.1.3	Multidisciplinaire basistaken	22
4.1.4	Informatievoorziening	22
4.2	Accenten in 2020-2023	24
4.2.1	Samenwerking en afstemming	24
4.2.2	Risicogericht werken	26
4.2.3	Een weerbare samenleving	28
4.2.4	Een toekomstbestendige veiligheidsregio	29
4.2.5	Risico's met extra focus	31
5.	Uitvoeringsprogramma 2020-2023 beleidsthema's	33
5.1	Overzicht	33
5.2	Borging in de organisatie	34
5.3	Financiële paragraaf	34
Bijlagen:		36
1.	Afkortingen	37
2.	Wettelijke bepalingen voor het Regionaal beleidsplan	38
3.	Advisering over risico's	39
4.	Multidisciplinaire basistaken	42
5.	Projectgroep RBP 2020-2023	44

Samenvatting

In dit beleidsplan laat het bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) de ambities zien voor de periode 2020-2023 als het gaat om het voorkomen en verminderen van risico's en op welke bedreigingen we ons (verder) moeten voorbereiden. Er zijn vier belangrijke pijlers voor dit beleidsplan:

- De ambitie van de VRGZ, zoals beschreven in 'Wij in verbinding'.
- Externe ontwikkelingen die invloed hebben op onze taken en werkzaamheden (opgehaald bij de gemeenten in Gelderland-Zuid en crisispartners en uit landelijke documenten en beleidsplannen van omliggende veiligheidsregio's).
- Het Regionaal risicoprofiel 2020.
- De taken voortkomend uit de Wet veiligheidsregio's en de gemeenschappelijke regeling.

Wij in verbinding
In onze visie 'Wij in verbinding' is beschreven dat we in de veranderende omgeving ons als partner in het veiligheidsdomein willen positioneren als verbinder. We zijn immers een onderdeel van een groter geheel van organisaties die actief zijn binnen het veiligheidsdomein. In 'Wij in verbinding' is de ambitie van de VRGZ als volgt geformuleerd:

"Wij zijn dé partner op het gebied van fysieke veiligheid met oog voor sociale veiligheid. Wij leveren uitstekende dienstverlening aan iedereen die woont, werkt en verblijft in Gelderland-Zuid en dragen daarmee in belangrijke mate bij aan een veilige leefomgeving. Wij worden gekenmerkt als verbinders van veiligheid en staan midden in de samenleving."

Dit Regionaal beleidsplan is een nadere uitwerking van hoe we als VRGZ samen met de gemeenten (VRGZ als verlengd lokaal bestuur) en onze partners verder vorm en inhoud geven aan de visie en ambitie uit 'Wij in verbinding'.

Externe ontwikkelingen
Informatie & technologie
Digitalisering en technologische ontwikkelingen gaan razendsnel. Dit biedt kansen voor de hulpverlening en voor informatiedeling met partners, bedrijven en inwoners. Aan de andere kant neemt door grotere afhankelijkheid van energie en informatietechnologie de kwetsbaarheid van onze samenleving (maar ook van onze hulpverlening) toe. Hierdoor ontstaan risico's op incidenten, rampen en crises met complexe (bovenregionale en internationale) en diffuse effecten. Daarnaast neemt door de snelle informatiedeling de informatiedruk bij de overheid toe; ook bij een incident, ramp of crisis.

Participatie & zelfredzaamheid
Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid om voor zichzelf en anderen te zorgen. Maar ook om het plaatsvinden van calamiteiten door eigen handelen te voorkomen. De overheid neemt deze verantwoordelijkheid niet uit handen. Het overheidsoptreden is aanvullend op de zelfredzaamheid van inwoners en de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven.

Door vergrijzing, veranderingen in de zorgsector en toename van het aantal anderstaligen, neemt het aantal mensen dat zich bij een calamiteit of crisis minder goed kan redden toe. Daarnaast neemt de acute zorgvraag toe, waardoor bijvoorbeeld de productie van de ambulancedienst stijgt.

Veranderende wet- & regelgeving
De regionalisering van taken, de komst van de Omgevingswet en andere nieuwe wetgeving, het aflopen van de Tijdelijke Wet ambulancezorg en de decentralisatie van zorgtaken van rijksoverheid naar gemeenten hebben gevolgen voor de taken van de veiligheidsregio. Ook heeft dit gevolgen voor de verdeling van taken tussen bijvoorbeeld gemeenten, omgevingsdiensten en veiligheidsregio. Daarnaast kan de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's gevolgen hebben voor de veiligheidsregio.

Risico's & organisatie
Uit de opgehaalde input van gemeenten in Gelderland-Zuid en crisispartners, landelijke onderzoeken en de eigen praktijk komt een aantal risico's naar voren waar veranderingen en ontwikkelingen in

plaatsvinden. Denk hierbij aan vervoer van gevaarlijke stoffen, extremisme en terrorisme, gevolgen van criminaliteit op de fysieke leefomgeving en klimaatveranderingen.

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid heeft te maken met ontwikkelingen, zoals de vorming van een landelijke meldkamer en de toekomstbestendigheid van de organisatie (krapte op de arbeidsmarkt, vrijwilligheid brandweer).

Regionaal risicoprofiel 2020
Het geactualiseerde risicoprofiel geeft een vergelijkbaar beeld als de afgelopen jaren. Belangrijke risico's in relatie tot het Regionaal risicoprofiel 2020 zijn net als in het vorige profiel overstromingen, grieppandemie, incidenten met gevaarlijke stoffen, uitval van vitale voorzieningen en brand. In de afgelopen jaren hebben we op basis van het risicoprofiel 2011-2015 en 2016-2019 een groot aantal van deze risico's nader bekeken om de voorbereiding hierop te versterken. De daarbij opgedane kennis werkt ook de komende jaren door in onze werkzaamheden. Daarnaast hebben we oog voor ontwikkelingen en nieuwe inzichten die zich landelijk, regionaal en lokaal continu voordoen in relatie tot deze risico's.

Beleid voor 2020-2023

Continuering van basistaken
We bepalen de accenten die de komende jaren van belang zijn om binnen de ambitie van de VRGZ vorm en inhoud te geven aan de ontwikkelingen die op ons afkomen. Daarnaast zorgen we voor continuering van onze reguliere basistaken voor brandweerzorg, ambulancezorg, meldkamer, GHOR, informatievoorziening, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Ook blijven al onze adviestaken op het gebied van fysieke veiligheid de komende beleidsperiode doorgang vinden. Hierbij nemen we nieuwe ontwikkelingen mee. Zo bereiden we ons voor op de Omgevingswet, die een proactieve en participerende adviesrol van ons vraagt.

Accenten 2020-2023
We hebben vijf accenten benoemd waarop wij de komende periode onze aandacht willen vestigen:

- Samenwerking en afstemming
  In 2023 willen we de samenwerking en afstemming versterkt hebben door een werkwijze die flexibel en alert aansluit bij de steeds veranderende leefomgeving en (hulpverlenings- en advies-) praktijk. Samen met gemeenten en andere partners wil de VRGZ partijen aan elkaar verbinden. Om dit te bereiken zijn activiteiten geformuleerd, die zowel intern als extern zijn gericht. Onder intern verstaan we verbinding en afstemming tussen de sectoren. Onder extern verstaan we het versterken van afstemming met gemeenten, het kennisnetwerk, informatiemanagement, een flexibele crisisorganisatie en een integrale aanpak in de acute zorgketen.

- Risicogericht werken
  Wet- en regelgeving helpen om risico's in te perken. Met de beweging van regelgerichtheid naar risicogerichtheid komt de focus op de beïnvloeding van risico's te liggen. Hiervoor worden de contacten en samenwerking tussen verschillende overheden, bedrijven, instellingen en burgers belangrijk. Als je elkaar vroeg in een ontwikkelproces weet te vinden, kan iedereen de eigen expertise en belangen tijdig inbrengen. Met risicogerichtheid wordt ingezet op die maatregelen die het meest bijdragen aan het verkleinen van risico's en op een integrale aanpak van vraagstukken. Risicogericht werken laten we terugkomen in advisering (ook met het oog op de Omgevingswet), toezicht en handhaving, voorbereiding van zorginstellingen op regionale risico's, een dynamisch regionaal risicoprofiel, evenementenbeleid, omgevingsbeeld en het signaleren van trends.

- Een weerbare samenleving
  Iedereen die deelneemt aan het maatschappelijk leven loopt altijd een zeker risico. Bij een weerbare samenleving is het accepteren dat honderd procent garantie op veiligheid niet bestaat, van belang. We zetten ons in om de weerbaarheid van inwoners, bedrijven en instellingen in Gelderland-Zuid te vergroten. Het vertrekpunt is hierbij 'veiligheid is van ons allemaal en iedereen is hulpverlener'. In een weerbare samenleving kennen inwoners, werknemers, instellingen en ondernemers hun eigen verantwoordelijkheid voor de veiligheid in

de leefomgeving, het helpen van elkaar en voor het zich actief informeren over veiligheidsrisico's van gebouw tot evenementenbezoek. Ook weten ze wat ze kunnen doen als het een keer mis gaat. Om dit te bereiken zetten we in op risicocommunicatie, voorlichting, burgerparticipatie en -hulp, vervolgonderzoek verminderd zelfredzaamheid, inwonersonderzoeken/ –informatie en crisiscommunicatie.

- Een toekomstbestendige veiligheidsregio
  Als Veiligheidsregio Gelderland-Zuid hebben we te maken met arbeidsmarktkrapte, mogelijke knelpunten voor de continuïteit van vrijwilligheid bij de brandweer op de lange termijn, het bemensen van de crisisorganisatie, de ontwikkelingen bij de meldkamer, veranderende wetgeving en vergrijzing binnen de organisatie. Met de activiteiten in dit beleidsplan zetten we in op een veiligheidsregio die zo goed als mogelijk toekomstbestendig is.

- Risico's met extra focus
  In het licht van de ontwikkelingen en aandachtspunten die we uit de inventarisatie hebben gehaald, is voor de komende jaren een aantal risico's naar voren gekomen die extra aandacht behoeven:
  1. Gevolgen cyberrisico's.
  2. Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving/ fysieke veiligheid.
  3. Gevolgen extreem weer.
  4. Gevolgen energietransitie.

  Belangrijk is om samen met gemeenten en partners te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om hierop in te spelen en welke rol, taak en verantwoordelijkheden iedere partij hierin heeft.

  Naast deze risico's worden de andere risico's uit het Regionaal risicoprofiel 2020 zoals gebruikelijk meegenomen in onze reguliere werkzaamheden om zo goed als mogelijk voorbereid te zijn op deze risico's.

Uitvoering
Het Regionaal beleidsplan geeft ons en onze partners handvatten om ons voor te bereiden op wat er in de komende jaren op ons afkomt. In het beleidsplan hebben we daarom een overzicht van de voorgenomen activiteiten opgenomen en laten we zien hoe we dit borgen in de organisatie.

CONCEPT

1. Inleiding

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) is een samenwerkingsverband tussen veertien gemeenten op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is een organisatie voor ambulancezorg, brandweerzorg, meldkamer, geneeskundige hulpverlening en voor de voorbereiding op en coördinatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing. De VRGZ is een van de 25 veiligheidsregio's in Nederland.

Veilige regio
De VRGZ draagt bij aan een veilig Gelderland-Zuid, waarin de inwoners kunnen rekenen op snelle en goede brandweerzorg, ambulancezorg en geneeskundige hulpverlening. Rampen en crises worden zo goed mogelijk voorkomen en bestreden. Dit doet de VRGZ samen met de veertien gemeenten (als verlengd lokaal bestuur), de politie en andere lokale, regionale en landelijke partijen.

Regionaal beleidsplan 2020-2023
Met dit Regionaal beleidsplan richten we onze blik op het jaar 2023. Wat speelt er nu en de komende jaren waar we als VRGZ, gemeenten en crisispartners mee te maken krijgen als het gaat om het voorkomen en verminderen van risico's en het ons voorbereiden op wat ons bedreigt?

Doelstelling
We streven met dit beleidsplan een viertal doelen na:
1. Bijdragen aan een (fysiek) veilig Gelderland-Zuid.
2. Ons voorbereiden op wat ons, gezien de ontwikkelingen die op ons af komen, bedreigt.
3. De verbindingen met onze partners, bedrijven en inwoners hiervoor versterken en ons netwerk vergroten.
4. Op peil houden en versterken van onze dienstverlening.

Doelgroep
Met het Regionaal beleidsplan richten we ons vooral op:
- VRGZ, van medewerker tot bestuurder.
- De 14 gemeenten in Gelderland-Zuid.
- Onze samenwerkingspartners, zoals crisispartners en veiligheidsregio's.

Aanpak
Er is een multidisciplinaire projectgroep samengesteld, met vertegenwoordiging van gemeenten/ bevolkingszorg, politie, brandweer, ambulancedienst, GHOR, communicatie en veiligheidsbureau (zie bijlage 5).

Inventarisatie
In het najaar van 2018 is de projectgroep gestart met het bevragen van gemeenten en crisispartners over belangrijke ontwikkelingen die zij zien voor de komende jaren en wat belangrijke beleidsthema's kunnen zijn. De gemeenten hebben hiervoor geput uit het gemeentelijk beleid op het gebied van veiligheid. Ook zijn landelijke onderzoeken en documenten bekeken net als beleidsplannen van andere veiligheidsregio's.

Regionaal risicoprofiel 2020
Het Regionaal risicoprofiel geeft weer wat ons bedreigt (welke crisistypen voor de regio relevant zijn) en is belangrijk om beleidskeuzes voor risicobeheersing en crisisbestrijding te maken. Het Regionaal risicoprofiel uit 2016 is begin 2019 door een multidisciplinaire projectgroep geactualiseerd.

Conceptplannen en consultatie
In de eerste helft van 2019 zijn het Regionaal risicoprofiel en Regionaal beleidsplan in concept door beide multidisciplinaire projectgroepen uitgewerkt. Na de zomer zijn zij ter consultatie aangeboden aan de gemeenteraden van de gemeenten in de regio en aan crisispartners en omliggende regio's. Na deze consultatie worden de twee plannen door het bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid vastgesteld.

CONCEPT

Afbakening
Als beleid voor een thema of onderwerp al in een ander document is uitgewerkt, verwijzen we daarnaar en wordt het niet in dit beleidsplan meegenomen.

Met het Regionaal beleidsplan richten we ons vooral op het inspelen op wat voor onze taken de komende jaren op ons af komt en wat vanuit de wetgeving van belang is om mee te nemen.

CONCEPT

2. Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

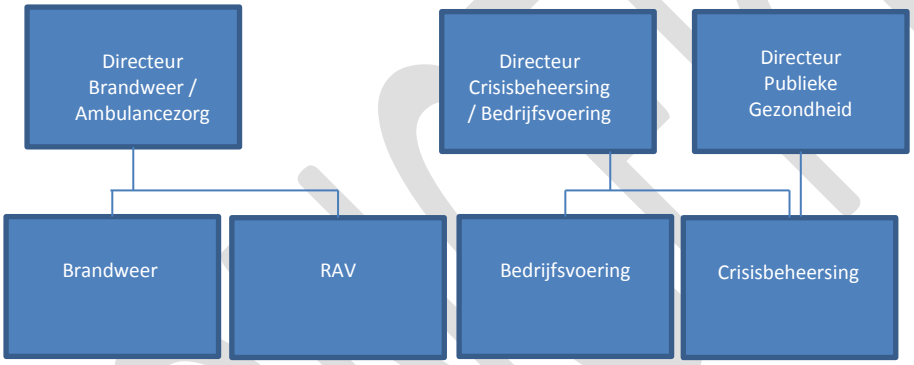
2.1 De organisatie VRGZ

Organisatiestructuur
Aan het hoofd van de organisatie staat het algemeen bestuur dat gevormd wordt door de veertien burgemeesters van de deelnemende gemeenten. De voorzitter van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is de burgemeester van de gemeente Nijmegen. Vanuit de leden van het algemeen bestuur is een dagelijks bestuur samengesteld met portefeuillehouders. Onder dit bestuur werken de verschillende disciplines samen aan een veilige regio, waarin rampen en crises zo goed mogelijk voorkomen, beperkt en bestreden worden. De inwoners kunnen rekenen op snelle en goede afhandeling van incidenten, rampen en crises.

De dagelijkse leiding van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is in handen van de directie die bestaat uit een directeur brandweer en ambulancezorg (incl. meldkamer) en een directeur crisisbeheersing (crisisbeheersing (GHOR, Veiligheidsbureau en communicatie) en bedrijfsvoering). Voor de GHOR[1]-taken ligt de aansturing bij de directeur publieke gezondheid (DPG).

De organisatiestructuur ziet er als volgt uit:

Figuur 1: organisatiestructuur VRGZ

De gemeenten zijn daarbij verantwoordelijk voor de inrichting en uitvoering van de gemeentelijke rampbestrijdings- en crisisbeheersingstaken (Bevolkingszorg).

Netwerksamenwerking
Met veiligheid, (grote) incidenten, rampen en crises hebben veel disciplines te maken; voor het nemen van mogelijke maatregelen om risico's te voorkomen en te verminderen, maar ook met de gevolgen van een incident, ramp of crisis. Daarom is het belangrijk elkaar te kennen en op te zoeken om:

- Risico's te voorkomen en te verminderen.
- Voorbereid te zijn op een incident, ramp of crisis.
- Tijdens een (dreiging van een) incident, ramp of crisis snel te kunnen schakelen en helderheid te hebben over proces en aansturing/coördinatie.

Samenwerking door deelname aan de sector crisisbeheersing
Bij de sector crisisbeheersing sluit ambtelijke vertegenwoordiging aan van GGD Gelderland-Zuid, Politie, Waterschap Rivierenland, Provincie Gelderland, Openbaar Ministerie, Defensie en Rijkswaterstaat. Ook de gemeenten zijn vertegenwoordigd in de sector, met de coördinerend ambtenaar openbare orde en veiligheid en de Adviesraad ambtenaren crisisbeheersing (AAC). Op directieniveau is met het Directieteam veiligheid (DTV) de samenwerking tussen genoemde partners opgenomen in de organisatiestructuur van de VRGZ.

Effecten van incidenten, rampen en crises blijven niet binnen een vakgebied
Voor een goede samenwerking bij (een dreiging van) incidenten, rampen en crises vindt daarnaast overleg plaats met o.a. Nationaal Crisiscentrum (NCC), LOCC, Vitens, Liander, telecom, Omroep

[1] geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio

Gelderland, Prorail, diverse ministeries, de omgevingsdiensten, reddingsbrigade, Dares en de Dierenambulance. Met een aantal partners hiervan zijn afspraken vastgelegd in een convenant. Een overzicht van deze convenanten is terug te vinden in het Regionaal crisisplan.

Risico's en incidenten, rampen en crises kennen geen grenzen
Met buurregio's vindt afstemming plaats over bovenregionale risico's en bovenregionale samenwerking bij (grote) incidenten, rampen en crises. Buurregio's zijn: Gelderland Midden, Brabant-Noord, Midden West Brabant, Limburg Noord, Zuid Holland-Zuid, Utrecht en Kreis Kleve. Met Oost-5 (naast de VRGZ de veiligheidsregio's Gelderland Midden, Noord Oost Gelderland, Twente en IJsselland) wordt op diverse onderwerpen kennis uitgewisseld en samengewerkt.

De geneeskundige zorgketen
Daarnaast werkt de GHOR samen met onder andere de volgende partners: ziekenhuizen, huisartsen, het Nederlandse Rode Kruis, Acute Zorgregio Oost, verpleeg- en verzorgingstehuizen, de gehandicaptenzorg en de geestelijke gezondheidszorg.

2.2 Het wettelijk kader

De Wet veiligheidsregio's (Wvr) is de basis voor de verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van de veiligheidsregio. Artikel 10 van de Wvr beschrijft de taken en bevoegdheden die aan het bestuur van de veiligheidsregio zijn overgedragen. Behalve het instellen van brandweer, GHOR en meldkamer, gaat het ook om het adviseren van het bevoegd gezag over risico's en over het voorkomen, beperken en bestrijden van branden, rampen en crises, het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing en om informatiemanagement. In hoofdstuk 4 (paragraaf 4.1 en 4.2) schrijven we meer over de in de wet beschreven taken van de veiligheidsregio.

Ook zijn de Wet publieke gezondheid, de Tijdelijke wet ambulancezorg en de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid van belang voor de uitwerking en uitvoering van de taken.

2.3 Wij in verbinding

Er is samen met gemeenten gewerkt aan een visie van onze veiligheidsregio. Daarin is gekozen voor een meer netwerkgerichte benadering van werken, voor zoveel mogelijk neerleggen van zelfstandigheid bij de medewerkers in de organisatie, voor coachend leiderschap, voor een focus op veiligheid, voor een proactieve houding en voor ruimte voor de professional die zoekt naar verbinding. De inhoud staat voorop en de ondersteuning draagt daaraan bij. De kernwaarden zijn hierbij: 'eigenaarschap', 'probleemoplossend vermogen' en 'werken vanuit vertrouwen'. Dit is terug te vinden en uitgewerkt in het visiedocument *Wij in verbinding*, dat op 14 december 2017 is vastgesteld door het bestuur van de VRGZ.

Ambitie Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
In het document 'Wij in verbinding' is vastgelegd dat we in de veranderende omgeving ons als partner in het veiligheidsdomein positioneren als verbinder. We zijn immers een onderdeel van een groter geheel van organisaties die actief zijn binnen het veiligheidsdomein. Ook signaleren we als hulpverleners veel van wat er leeft in de samenleving. Deze signalen leveren een wezenlijke bijdrage aan het vergroten van de veiligheid. Daarnaast gaan we in het visiedocument in op het verder uitbouwen van onze dienstverlening tot een uitstekend niveau. Deze waardering halen we op bij onze inwoners, gemeenten als opdrachtgevers en ketenpartners voor wie we dagelijks onze inspanningen leveren.

In 'Wij in verbinding' is de ambitie van de VRGZ als volgt geformuleerd:

"Wij zijn dé partner op het gebied van fysieke veiligheid met oog voor sociale veiligheid. Wij leveren uitstekende dienstverlening aan iedereen die woont, werkt en verblijft in Gelderland-Zuid en dragen daarmee in belangrijke mate bij aan een veilige leefomgeving. Wij worden gekenmerkt als verbinders van veiligheid en staan midden in de samenleving."

2.4 Wij in verbinding en het Regionaal beleidsplan

Dit Regionaal beleidsplan is een uitwerking van hoe we als VRGZ samen met de gemeenten (de VRGZ als verlengd lokaal bestuur) en onze partners verder vorm en inhoud zullen geven aan onze visie en ambitie. Zo is er in het plan veel aandacht besteed aan de inventarisatie en analyse van de ontwikkelingen en veranderende omgeving; zowel maatschappelijk als in de ervaring en praktijk van de gemeenten en partners in de regio. Ook zijn onze beleidskeuzes voor de komende jaren op onze ambitie gebaseerd.

CONCEPT

3. Ontwikkelingen

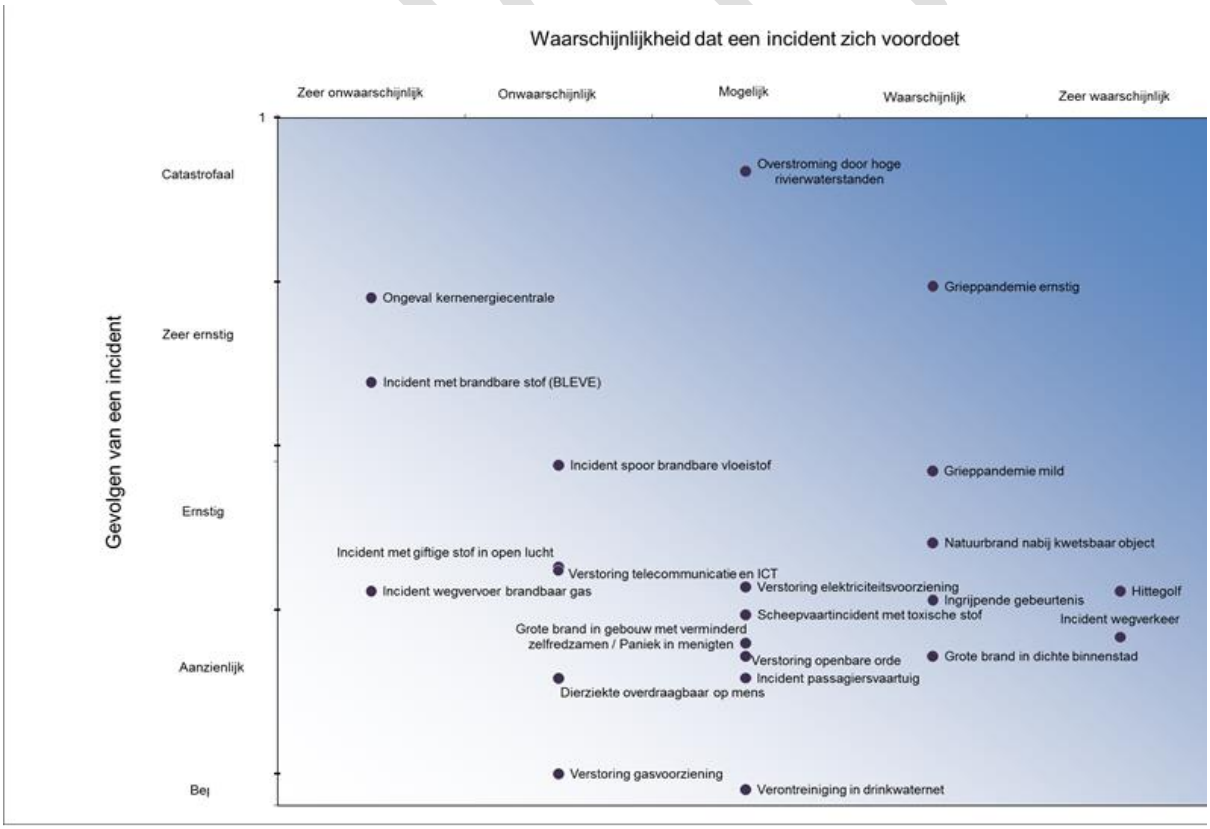
3.1 Wat vertelt het Regionaal risicoprofiel ons?

Het Regionaal risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van de in een veiligheidsregio aanwezige risico's op de waarschijnlijkheid (wat is de kans dat een incident zich voordoet?) en impact (wat zijn de gevolgen van een incident?). De risico-inventarisatie omvat een overzicht van de aanwezige risicovolle situaties en de soorten incidenten die zich daardoor kunnen voordoen. In de risicoanalyse worden de geïnventariseerde gegevens nader beoordeeld, vergeleken en geïnterpreteerd. Mede op basis van het risicoprofiel kan het bestuur van de veiligheidsregio strategische beleidskeuzes maken over de ambities voor de risico- en crisisbeheersing en de inspanningen voor onderlinge afstemming met de crisispartners. Daarnaast biedt het Regionaal risicoprofiel een basis voor de risicocommunicatie naar de burgers.

Bij het opstellen van het Regionaal risicoprofiel Gelderland-Zuid is 'de Handreiking Regionaal risicoprofiel' een belangrijke leidraad geweest. Voor de risico-inventarisatie en risicoanalyse was het Regionaal risicoprofiel uit 2016 het vertrekpunt. Het risicoprofiel is opgesteld aan de hand van input van de ketenpartners, gemeenten en kolommen die onderdeel zijn van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. De ontvangen input is bestudeerd en geanalyseerd en meegenomen in de update. Een aantal scenario's is geactualiseerd op basis van nieuwe gegevens. Daarnaast is de paragraaf rondom terrorismegevolgbestrijding geactualiseerd en aangevuld en is een paragraaf over cyberveiligheid en over klimaatverandering toegevoegd.

Van de scenario's zijn de waarschijnlijkheid en de impact bepaald op basis van statistische gegevens en/of de beoordeling van experts.

Resultaat Risicoprofiel Gelderland-Zuid

Figuur 2: risicodiagram Regionaal risicoprofiel Gelderland-Zuid 2020

In het risicodiagram staan de scenario's met de grootste impact en waarschijnlijkheid rechtsboven in het figuur. Een lage waarschijnlijkheid en impact leidt tot een plaats linksonder in het diagram. Op basis van waarschijnlijkheid en impact kunnen de scenario's in vier categorieën verdeeld worden.

Tabel 1: Categorieën scenario's

Categorie II lage waarschijnlijkheid, hoge impact (relatief)	Categorie I hoge waarschijnlijkheid, hoge impact (relatief)
• Overstroming door hoge waterstanden • Ongeval kernenergiecentrale • Incident met brandbare stof (BLEVE)*	• Grieppandemie ernstig
Categorie IV **lage waarschijnlijkheid, lage impact (relatief)**	**Categorie III** **hoge waarschijnlijkheid, lage impact (relatief)**
• Incident spoor brandbare vloeistof • Incident met giftige stof in open lucht • Verstoring telecommunicatie en ICT • Verstoring elektriciteitsvoorziening • Incident wegvervoer brandbaar gas • Scheepvaart incident met toxische stof • Grote brand in gebouw met verminderd zelfredzamen • Paniek in menigten • Verstoring openbare orde • Incident passagiersvaartuig • Verstoring gasvoorziening • Verontreiniging drinkwaternet • Dierziekte overdraagbaar op mens	• Natuurbrand nabij kwetsbaar object • Hittegolf • Ingrijpende gebeurtenis • Incident wegverkeer • Grote brand in dichte binnenstad • Grieppandemie mild

*) Boiling liquid expanding vapour explosion (kokende vloeistof-gasexpansie-explosie): explosie die kan voorkomen als een houder (tank) met een vloeistof onder druk openscheurt.

Capaciteiteninventarisatie
Per scenario is een capaciteiteninventarisatie uitgevoerd: de capaciteiten waarover de regio kan beschikken om risico's af te dekken zijn in beeld gebracht. Hierbij ligt de focus op fysieke impact en de primaire hulpverleningsprocessen. De capaciteiteninventarisatie is in september 2019 beschouwd en grotendeels ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2016.

Conclusie
Het geactualiseerde risicoprofiel geeft een vergelijkbaar beeld als de afgelopen jaren. In de afgelopen jaren hebben we op basis van het risicoprofiel 2011-2015 en 2016-2019 een groot aantal van deze risico's nader bekeken om de voorbereiding hierop te versterken. De kennis die we hierbij hebben opgedaan, werkt ook komende jaren door in onze werkzaamheden.

Daarnaast hebben we oog voor ontwikkelingen en nieuwe inzichten die zich landelijk, regionaal en lokaal continu voordoen in relatie tot deze risico's. Dit verwerken we in onder andere rampbestrijdingsplannen, incidentbestrijdingsplannen, informatievoorziening, advisering over risico's en crisisbeheersing, communicatie, opleidingen, trainingen en oefeningen.

CONCEPT

3.2 Wat zijn belangrijke ontwikkelingen?

Als organisatie die te maken heeft met veiligheidsrisico's die kunnen leiden tot incidenten, rampen en crises en de effecten daarvan, hebben we inzicht nodig in wat er mis kan gaan en wat de ontwikkelingen daarbij zijn. Bij de inventarisatie hebben we zoveel mogelijk inzichten hierover opgehaald. Dit hebben we gedaan bij de gemeenten in Gelderland-Zuid, bij de crisispartners en uit landelijke documenten en beleidsplannen van andere veiligheidsregio's.

3.2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen

Digitalisering en technologische ontwikkelingen gaan razendsnel
Dit biedt kansen voor de hulpverlening, voor de beschikbaarheid van informatie en voor informatiedeling met partners, bedrijven en inwoners. Aan de andere kant neemt de kwetsbaarheid van onze samenleving toe door grotere afhankelijkheid van energie en informatietechnologie. Wat als de energietoevoer in een gebied langdurig uitvalt of een cyberaanval voor een onveilige situatie zorgt? Maar ook de kwetsbaarheid van onze eigen hulpverlening neemt toe door de grotere afhankelijkheid van digitale systemen en informatie-uitwisseling. Daarnaast wordt de veiligheid van informatie en gegevens steeds belangrijker.

Een gemeente in Gelderland-Zuid:
"Inwoners zijn steeds meer digitaal actief en ook gemeenten werken aan het doorontwikkelen van hun digitale dienstverlening. Gemeenten en inwoners hebben de behoefte eenvoudige zaken snel en efficiënt af te handelen. Steeds meer zaken worden digitaal afgehandeld, wat zorgt voor ontsluiting en koppeling van een groot aantal persoonsgegevens tussen diverse partijen. Het borgen van privacy en de informatieveiligheid wordt daardoor belangrijker."

Toenemende informatiedruk bij de overheid
Door de opkomst van social media- en informatiekanalen en doordat iedereen altijd digitaal toegang tot deze kanalen kan hebben (als zender en als ontvanger), vindt informatiedeling razendsnel plaats. Ook de hulpverlening en de crisisorganisatie hebben daarmee te maken. Dit heeft voordelen (publiek als informatiebron en als burgerhulpverlener) en nadelen (vorming publieke meningen op basis van wat het publiek ziet in plaats van op gecheckte informatie, hogere verwachtingen inwoners t.a.v. communicatie). Het kan leiden tot afnemend vertrouwen in de overheid en toenemende informatiedruk bij de overheid.

VRGZ, communicatie:
"Inwoners zijn fulltime verbonden met de grootste bron van informatie: internet.
Proactief en alert handelen tijdens incidenten is een must geworden om een betrouwbare autoriteit te blijven."

Complexiteit samenleving en complexe risico's met effecten buiten de regio
Door toenemende digitalisering en technologische ontwikkelingen ontstaan complexe risico's met grote (bovenregionale en internationale) en diffuse effecten. Globalisering brengt andere regio's en landen dichtbij. De afhankelijkheid van (bedrijven in) andere landen neemt bijvoorbeeld toe. Problemen van de bevaarbaarheid van de Waal in onze regio (bijv. door langdurige droogte), levert een brandstoftekort op in Duitsland. Maar ook bijvoorbeeld de gevolgen van vervuiling van drinkwater of van blinde vlekken bij telecommunicatie.

Een crisispartner:
"Steeds meer risico's zijn niet in structuren of protocollen voor te bereiden. De maatschappelijke effecten worden groter en diffuser. Ketenafhankelijkheden nemen toe, ook over sectoren heen, zoals bij droogte."

Netwerk- en participatiesamenleving
Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid om voor zichzelf en anderen te zorgen. Maar ook om het plaatsvinden van calamiteiten door eigen handelen te voorkomen. De overheid neemt deze

verantwoordelijkheid niet uit handen. Het overheidsoptreden is aanvullend op de zelfredzaamheid van inwoners en de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven. De overheid stimuleert inwoners zich medeverantwoordelijk te voelen, ook op het gebied van veiligheid. Er wordt nadrukkelijk een beroep gedaan op de zelfredzaamheid van inwoners en de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven. De onderlinge afhankelijkheid van systemen, bedrijven en landen maakt dat onderlinge samenwerking daarbij steeds belangrijker wordt. Ook burgers willen steeds meer een bijdrage leveren aan veiligheid. Zeker in de directe omgeving. Dit kan kleinschalig zijn (zoals buurtWhatsapp-groepen) tot gebiedsniveau (bijv. protesten tegen gaswinning).

Een gemeente in Gelderland-Zuid:
"Minder regels, burgers het initiatief laten nemen, laten meedoen en de samenwerking stimuleren. We helpen inwoners hun eigen veiligheid en zelfredzaamheid te vergroten."

Toename verminderd zelfredzamen in de samenleving
Door vergrijzing, veranderingen in de zorg en toename van het aantal anderstaligen, neemt het aantal mensen dat zich bij een calamiteit of crisis minder goed kan redden, toe. Daarnaast zijn ouderen vaker betrokken bij brand in huis en raken ze daarbij vaker gewond. Ook doen ze vaker beroep op de zorgverlening.

IFV-onderzoek:
"Als er ergens een rol ligt bij gemeenten/veiligheidsregio's richting verminderd zelfredzamen, dan is het wel op het vlak van de crisiscommunicatie. Op dit punt zal er duidelijk actie moeten worden genomen richting groepen als doven en blinden, buitenlanders (niet-Nederlands sprekenden) en mensen met een cognitieve/neurologische beperking."

Toenemende (complexe) zorgvraag
Als gevolg van verdere decentralisatie in de zorg komen steeds meer mensen met (zware) fysieke, mentale of psychiatrische beperkingen (begeleid) zelfstandig in onze samenleving te wonen. Hierdoor blijft de vraag naar acute zorg toenemen. Ook heeft het beleid om het aantal bedden in ziekenhuizen af te laten nemen en de uitbreiding van kortdurende behandeling in poli's consequenties voor de aanwezige capaciteit om slachtoffers op te vangen die het gevolg zijn van een groot incident. De acute zorg staat steeds meer onder druk.

Ambulancezorg Gelderland-Zuid:
"Naast toenemende druk door complexere zorg is het vandaag de dag ook een uitdaging om de coördinatie van de spoedeisende zorg onder normale omstandigheden te blijven waarborgen."

3.2.2 Ontwikkelingen wettelijk kader

Regionalisering en decentralisatie van wettelijke taken
De regionalisering van taken, bijvoorbeeld van toezicht en handhaving bij gebouwen, brengt een andere verdeling van verantwoordelijkheden, beleid en uitvoering met zich mee tussen o.a. gemeenten, omgevingsdiensten en veiligheidsregio.

Een gemeente in Gelderland-Zuid:
"De risicoanalyse is tevens bedoeld om taken en verantwoordelijkheden helder te beleggen met het oog op een multidisciplinaire benadering en een goede, integrale taakverdeling tussen de omgevingsdienst en de veiligheidsregio, vooral ook met het oog op samenhang en daarmee synergie en effectiviteit."

Vanuit de Rijksoverheid zijn de afgelopen jaren veel zorgtaken overgedragen aan de gemeenten. Dit heeft gevolgen voor de taken van de veiligheidsregio, zoals te zien is bij de toename van de acute zorgvraag. Doordat een groot aantal mensen die voor de decentralisatie in een zorginstelling verbleven, nu thuis wonen met ondersteunende zorg, wordt voor deze groep meer gebruik gemaakt van de ambulancezorg dan voorheen. Er is sprake van een toenemende druk door complexere zorg, wat doorwerkt in de acute zorgketen.

De komende tijd vindt een verdere decentralisatie van beschermd wonen plaats. Dit betekent dat er meer inwoners met verhoogd risico op verward gedrag (begeleid) zelfstandig wonen. Dit heeft mogelijk ook effect op onze diensten. Bovendien vormt deze doelgroep een groter maatschappelijk risico, ook als het gaat om fysieke veiligheid.

Komst Omgevingswet
De Omgevingswet bundelt en moderniseert in één wet veel regelgeving voor de leefomgeving. De verwachting is dat vanaf 2021 de wet in werking treedt. De Omgevingswet vraagt een andere manier van werken: proactief, participatie van burgers en organisaties, integraal, in samenhang en afstemming. De wetgeving biedt meer ruimte voor maatwerk en afwegingsruimte voor gemeentebesturen. Het vraagt daarom om flexibiliteit met oog voor wat kan en mag. De wet heeft ook gevolgen voor de veiligheidsregio. Enerzijds heeft de wetgeving zelf gevolgen voor de rol en taken van de veiligheidsregio bij de instrumenten uit de Omgevingswet (zoals omgevingsvisie, -plan, -vergunning en toezicht en handhaving), anderzijds vraagt de opzet van de wetgeving om een vroegtijdige, integrale advisering met een bredere scope voor veiligheid.

Een gemeente in Gelderland-Zuid: *"De gemeente staat voor een gezonde, veilige, leefbare leefomgeving. Binnen het handhavingsbeleid (2018-2022) staat integrale samenwerking en preventie voorop."*

Aflopen Tijdelijke Wet ambulancezorg:
Op 1 januari 2013 is de Tijdelijke wet ambulancezorg (Twaz) van kracht geworden. Deze tijdelijke wet regelt met name de procedure waarlangs RAV'en een zogenaamde 'aanwijzing' tot het verrichten van ambulancevervoer kunnen verkrijgen. In december 2012 heeft de RAV Gelderland-Zuid een dergelijke aanwijzing ontvangen. De Twaz heeft een looptijd tot 1 januari 2021 en zal uiterlijk op die datum worden vervangen door een nieuwe Wet Ambulancezorg. Tot dat moment zijn de huidige aanwijzingen door het ministerie van VWS bevroren, teneinde een "level playing field" te behouden. De minister van VWS heeft zich tot maart 2019 nog niet uitgesproken over de vraag of er een aanbestedingsprocedure voor de verkrijging van ambulancevergunningen moet komen, of dat deze op een andere manier zullen worden uitgegeven.

Evaluatie Wet veiligheidsregio's
In 2019 is gestart met de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's. Het Veiligheidsberaad heeft de minister van J&V eind 2018 aandacht gevraagd voor een aantal evaluatiethema's, zoals nieuwe crises, bovenregionale samenwerking, democratische legitimiteit, informatie- en communicatievoorziening en de rol van het Rijk bij ramp- en crisisbeheersing. Bij het opstellen van dit beleidsplan was de uitkomst van de evaluatie nog niet bekend.

3.2.3 Ontwikkelingen risico's

Transport gevaarlijke stoffen
In Gelderland-Zuid loopt een aantal routes waarover transport van gevaarlijke stoffen plaatsvinden, zoals de Waal, de A15 en de Betuweroute. De intensiteit van het transport van gevaarlijke stoffen neemt naar verwachting toe.

Een gemeente in Gelderland-Zuid: *"Verkeersveiligheid is een belangrijk veiligheidsthema: transport over de weg, het water en het spoor, maar ook door de lucht, steeds vaker in combinatie met extreme weersomstandigheden. Zoals Betuweroute en spoorweg, A2 en A15, Waal en Linge, nucleair transport, Defensie-oefeningen en laagvlieggebieden."*

Extremisme en terrorisme
Vanwege geopolitieke ontwikkelingen en sociaal -culturele ontwikkelingen als toenemende segregatie en toenemende polarisatie tussen bevolkingsgroepen, spelen er risico's die samenhangen met extremisme en terrorisme.

VRGZ, Crisisbeheersing:
"Extreme weersomstandigheden, terrorisme en andere soorten risico's hebben invloed op de advisering over en de voorbereiding op evenementen voor de veiligheidsregio, gemeenten, organisatoren en op de hulpverlening (aantal en aard)."

Toenemende weerslag criminaliteit op fysieke leefomgeving
De veiligheidsregio heeft steeds vaker te maken met de gevolgen van criminaliteit in de fysieke leefomgeving en de bestrijding daarvan. Dit is ook terug te zien in de cijfers over waarvoor we de afgelopen jaren zijn opgeschaald: ruim 10% heeft te maken met hennepkwekerijen, xtc-laboratoria, het dumpen van drugsafval, plofkraak of brandstichtingen.

Een crisispartner:
"Belangrijk is hierbij duidelijk te hebben hoe de weerslag van criminaliteit te linken is met gevolgbestrijding. Het helpt om concrete voorbeelden te noemen."

Klimaatveranderingen
Een aantal effecten van klimaatveranderingen hebben we de afgelopen jaren ervaren: zware stormen, hoosbuien, hitte en langdurige droogte. Daarnaast wordt landelijk gestuurd op een energietransitie, om klimaatveranderingen binnen de perken te houden. Ook hieruit ontstaan nieuwe risico's, bijvoorbeeld doordat elektrische auto's in een parkeergarage een ander effect bij brand veroorzaken dan auto's op benzine of diesel. Of door de toepassing van waterstof als brandstof.

Veiligheidsberaad (Strategische agenda, zie ook bijlage 2):
"Gezamenlijke aanpak bij ongekende crises (bijvoorbeeld door klimaatveranderingen en energietransitie) wordt komende jaren belangrijk. Samenwerking (ook buiten de regio) en weerbaarheidsverhoging van burgers vallen hier onder."

Uit de praktijk
Als we terugkijken naar opschaling in de afgelopen 2 à 3 jaar, is te zien dat vooral is opgeschaald voor:

- Brand van grote panden/ gebouwen (schuren, opslagplaatsen).
- Brand in wooncomplexen.
- Weerslag criminaliteit op fysieke leefomgeving (hennep, dumping drugsafval, plofkraak, brandstichting).
- Energie-uitval (brand transformatorhuis, helikopter-ongeval).
- Ongeval snelweg en grote vaarwegen.

Daarnaast neemt het aantal aanvragen voor evenementen die in Gelderland-Zuid worden georganiseerd, toe.

3.2.4 Ontwikkelingen organisatie

Landelijke meldkamer en zorgcoördinatiecentrum
Er wordt toegewerkt naar een landelijke meldkamer. Er komt in Apeldoorn één meldkamer voor de veiligheidsregio's in Oost-Nederland (provincies Gelderland en Overijssel). Met de Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden ontwikkelen we daarnaast een zorgcoördinatiecentrum. Met het zorgcoördinatiecentrum wordt de samenwerking in de acute zorgketen versterkt. Deze intensieve samenwerking binnen de acute zorgketen is van belang, omdat de acute zorg steeds verder onder druk komt te staan. Zowel qua capaciteit en beschikbaarheid als met betrekking tot een toenemende complexiteit van de zorgvraag.

Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden:
"De ontwikkelingen om te komen tot één meldkamer in Apeldoorn voor de vijf veiligheidsregio's in Oost-Nederland en daarnaast het zorgcoördinatiecentrum voor de veiligheidsregio's Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid, hebben invloed op het multidisciplinaire domein van de veiligheidsregio."

Toekomstbestendig
De brandweer (inclusief de vrijwillige brandweer) en ambulancedienst hebben te maken met krapte op de arbeidsmarkt. Zo is het een uitdaging om de coördinatie van de spoedeisende zorg onder normale omstandigheden te blijven waarborgen. Ook de crisisorganisatie ziet dat het invullen van vacatures voor crisisfunctionarissen soms moeizaam verloopt. Daarnaast treedt vergrijzing op; niet alleen in de samenleving als geheel, maar ook in onze organisatie en bij onze partners.

VRGZ Brandweer:
"Landelijk spelen diverse maatschappelijke, demografische en juridische ontwikkelingen die nu en in de nabije toekomst de robuustheid en toekomstigbestendigheid van het stelsel van vrijwilligheid bij de brandweer zouden kunnen ondermijnen."

3.3 Wat betekent dat voor het Regionaal beleidsplan?

Om op de ontwikkelingen in te kunnen spelen, zien we onderstaande beleidsthema's als belangrijke pijlers voor het regionaal beleid 2020-2023.

Samenwerking en afstemming
Incidenten en crises met complexe en diffuse effecten, nieuwe typen incidenten die om coördinatie vragen zonder formeel op te schalen, de toenemende complexiteit en hoeveelheid van de acute zorgvraag en de toename in behoefte aan specifieke kennis over nieuwe risico's door bijvoorbeeld technologische ontwikkelingen vragen komende jaren om samenwerking en afstemming te versterken: met gemeenten, crisispartners, de acute zorgketen, de landelijke meldkamer en zorgcoördinatiecentrum, andere regio's, landelijke kenniscentra, maar ook binnen de VRGZ (tussen de sectoren) zelf.

Risicogericht werken
De veranderingen in het wettelijk kader (effecten regionalisering, komst Omgevingswet), maar ook de ontwikkeling naar een netwerk- en participatiesamenleving brengen met zich mee dat rollen en verantwoordelijkheden van veiligheidsregio, gemeenten, GGD, omgevingsdiensten, bedrijven, instellingen en inwoners wijzigen. Met risicogerichtheid wordt ingezet op die maatregelen die het meest bijdragen aan risicoreductie en op een integrale aanpak van vraagstukken. Hierin hebben we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Ook de ondernemers en inwoners hebben een eigen verantwoordelijkheid als het gaat om de zorg voor een veilige fysieke leefomgeving.

Weerbaarheid
Weerbaarheid heeft hier zowel betrekking op de weerbaarheid van de samenleving (zelfredzaamheid, burgerparticipatie en zelforganiserend vermogen) als op de weerbaarheid in de communicatie bij incidenten en crises in relatie tot de toenemende informatiedruk.

Toekomstbestendigheid
Als VRGZ hebben we te maken met ontwikkelingen die van invloed zijn op de continuïteit van de eigen organisatie (o.a. arbeidsmarktproblematiek, vrijwilligheid, vergrijzing, toenemende acute zorgvraag, cybersecurity) en de crisisorganisatie. We zullen daarom stappen moeten zetten om zo ver als mogelijk is, ons hierop voor te bereiden en maatregelen te nemen.

Extra focus op een viertal risico's
Vanuit de ontwikkelingen en wat deze kunnen betekenen voor de samenleving en voor de hulpverlening en ramp- en crisisbeheersing, wordt voorgesteld onderstaande risico's nader te onderzoeken:
1. Gevolgen cyberrisico's.
2. Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving/ fysieke veiligheid.
3. Gevolgen extreem weer.
4. Gevolgen energietransitie.

CONCEPT

Deze risico's zijn niet de grootste risico's voor de regio, maar wel sterk in ontwikkeling en relatief nieuw. Belangrijk is om samen met gemeenten en partners te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om hierop in te spelen en welke rol, taak en verantwoordelijkheden ieder hierin heeft.

De voorbereiding op en kennisontwikkeling over de andere risico's in Gelderland-Zuid zetten we in de beleidsperiode 2020-2023 voort in onze reguliere werkzaamheden.
Belangrijke risico's in relatie tot het *Regionaal risicoprofiel 2020* (zoals overstromingen en grieppandemie) zijn in de beleidsperiode 2011-2015 als prioritaire risico's benoemd. Daarnaast was het risico 'hoogwater' het jaarthema van 2016. Er heeft de afgelopen jaren daarom op deze risico's al een verdiepingsslag plaatsgevonden.

Tijdens de beleidsperiode 2016-2019 is daarnaast extra aandacht gegeven aan risico's in relatie tot 'uitval vitale voorzieningen' (jaarthema 2018), 'gevaarlijke stoffen' (jaarthema 2019) en 'brand en verminderd zelfredzamen' (jaarthema 2017). Ook 'terrorismegevolgbestrijding' is nadrukkelijk aan de orde gekomen de afgelopen jaren, ten behoeve van voorbereiding, multidisciplinaire training en planvorming.

In hoofdstuk 4 werken we deze accenten, naast een blik op onze basistaken, verder uit.

CONCEPT

4. Beleid 2020-2023

De taken en activiteiten in dit beleidsplan zijn te verdelen in de basistaken die in de periode 2020-2023 gecontinueerd en op de actualiteit aangepast worden en de beleidsaccenten voor 2020-2023. De basistaken zijn beschreven in paragraaf 4.1.1 (de wettelijke taken), 4.1.2 (de advisering over risico's), 4.1.3 (de multidisciplinaire taken) en 4.1.4 (de informatievoorziening). De vijf accenten die komende jaren extra aandacht krijgen vanuit de ontwikkelingen die op ons afkomen, komen terug in paragraaf 4.2.1 tot en met 4.2.5.

4.1 Continuering van basistaken

4.1.1 Wettelijke taken

De Wet veiligheidsregio's bepaalt wat er minimaal in een beleidsplan moet worden opgenomen en wat de wettelijke taken van de veiligheidsregio zijn.

Wat meenemen in het Regionaal beleidsplan
Een belangrijke grondlegger van het Regionaal beleidsplan is het Regionaal risicoprofiel. In paragraaf 3.1 is een korte weergave te vinden van het geactualiseerde Regionaal risicoprofiel.

In bijlage 2 beschrijven we waar de andere wettelijke onderdelen van het beleidsplan (zoals geformuleerd in artikel 14 Wvr) zijn beschreven of zijn terug te vinden.

Wettelijke taken
In de Wet veiligheidsregio's zijn in artikel 10 de taken en bevoegdheden opgenomen die aan het bestuur van de veiligheidsregio zijn overgedragen:

- Het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises.
- Het adviseren van bevoegd gezag over risico's branden, rampen en crises.
- Het adviseren van college B&W over voorkomen, beperken en bestrijden van brand, brandgevaar en andere ongevallen.
- Het voorbereiden op bestrijden van branden en organiseren van rampenbestrijding en crisisbeheersing.
- Het instellen en in stand houden van een brandweer en GHOR.
- Het voorzien in de meldkamerfunctie.
- Het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel.
- Het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de eiligheidsregio en tussen deze diensten en andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweer, GHOR en meldkamer.

Andere taken en bevoegdheden die direct volgen uit de Wet veiligheidsregio's zijn:

- Het vaststellen van een regionaal risicoprofiel, beleidsplan, crisisplan en rampbestrijdingsplannen (voor daarvoor aangewezen categorieën inrichtingen, categorieën rampen en luchtvaartterreinen) (artikel 14 t/m 17).
- Het voorkomen, beperken en bestrijden van brand en van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand (artikel 25).
- Het adviseren van andere overheden en organisaties op het gebied van brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen (artikel 25).
- Het aanwijzen als bedrijfsbrandweerplichtig van een inrichting die in geval van een brand of ongeval bijzonder gevaar kan opleveren voor de openbare veiligheid (artikel 31).
- Het maken van afspraken met instellingen, zorgaanbieders en ambulancezorg en diensten, over de inzet van deze instellingen, zorgaanbieders en diensten bij de uitvoering van hun taak binnen de geneeskundige hulpverlening en op de voorbereiding daarop, evenals het monitoren daarvan (artikel 33 en 34).
- Het informeren van burgers, bedrijven en crisispartners over de rampen en de crises die de regio kunnen treffen, de maatregelen die zijn getroffen ter voorkoming en bestrijding of beheersing hiervan en het bijbehorend handelingsperspectief (artikel 46).

CONCEPT

In de wet wordt een aantal van deze taken op onderdelen verder uitgewerkt en beschreven. Ook in andere huidige wet- en regelgeving wordt ingegaan op taken van de veiligheidsregio, bijvoorbeeld in het Besluit externe veiligheid instellingen, Besluit risico's zware ongevallen en Besluit omgevingsrecht.

Voor de sector Regionale ambulancevoorziening (RAV) is de tijdelijke Wet ambulancezorg van toepassing. De wettelijke taak voor de sector Regionale ambulancevoorziening (RAV) is hierin beschreven: het in stand houden van een meldkamer, en het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg. Bij de uitvoering van de taken heeft de RAV daarnaast te maken met wet- en regelgeving over kwaliteit van de zorg en met landelijke protocollen.

4.1.2 Advisering over risico's

Een aantal taken van de veiligheidsregio zijn expliciet benoemd en uitgewerkt met bevoegdheden en verantwoordelijkheden; niet alleen in de wetgeving, maar ook in de gemeenschappelijke regeling. Voor andere taken ligt minder strikt vast hoe de veiligheidsregio, gemeenten en crisispartners daar vorm en inhoud aan geven.

Op grond van artikel 14 Wvr dient in dit beleidsplan een beschrijving van de adviesfunctie in relatie tot "het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald" te worden opgenomen.

We geven hier vorm en inhoud aan door als adviseur onze expertise voor het bevoegd gezag in te zetten voor:

- ✓ Veilige fysieke leefomgeving en ruimtelijke ontwikkelingen
- ✓ Veilige gebouwen
- ✓ Veilige evenementen
- ✓ Veilige industrie en bedrijvigheid
- ✓ Veilig vervoer
- ✓ Goede brand-, ramp- en crisisbestrijding (o.a. bluswater en bereikbaarheid)
- ✓ Veilige installaties
- ✓ Veilig gebruik van gebouwen en leefomgeving ((brand) veilig leven)
- ✓ Continuïteit van de zorg bij zorginstellingen

Hiervoor zijn plannen, programma's en handreikingen opgesteld, zoals onder andere het Regionaal evenementenbeleid, de landelijke Handreiking evenementenveiligheid, het integrale Instrument ruimtelijke veiligheid, het Programma Risicobeheersing brandweer Gelderland-Zuid, de landelijke Handreiking bluswater en bereikbaarheid.

Dit doen we zowel op aanvraag als proactief. Proactief adviseren houdt in dat eerder in processen adviezen gegeven zullen worden als er sprake is van veranderingen in de fysieke leefomgeving.

Om deze taken goed te kunnen vervullen, is het belangrijk dat de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid op tijd betrokken raakt bij nieuwe ontwikkelingen of het ontstaan van knelpunten bij de bestaande situatie.

Incidenteel adviseren we het bevoegd gezag of zorginstellingen als het gaat om een veilige regio: bijvoorbeeld bij (tijdelijke) infrastructurele projecten. Ook als er vragen leven bij inwoners over veiligheid en risico's in de leefomgeving in relatie tot branden, rampen of crises, ondersteunen wij de gemeenten bij het beantwoorden van deze vragen of informatiebehoefte.

In bijlage 3 wordt dieper ingegaan op deze adviesfuncties.

Een veilige en gezonde leefomgeving met de Omgevingswet

Naar verwachting treedt op 1 januari 2021 de Omgevingswet in werking. Het gaat in de Omgevingswet om het vinden van een balans tussen het benutten en het beschermen van de fysieke leefomgeving. Veiligheid en gezondheid zijn daarbij nadrukkelijk benoemd als zaken die in de fysieke leefomgeving bereikt moeten worden en in stand gehouden moeten worden.

CONCEPT

Voor in het proces moeten belangen die spelen rond een nieuw initiatief in de leefomgeving in beeld zijn. Participatie, integratie, lokaal maatwerk en draagvlak zijn belangrijke begrippen. Dit vraagt van organisaties als de veiligheidsregio om meer naar voren in het proces te komen en mee te denken. De invoering van de Omgevingswet vraagt om aansluiting van de competenties, deskundigheid en adviescapaciteit op de gewijzigde adviestaken en –vragen. Dit heeft implicaties voor de opleiding van personeel en bedrijfsvoering. Ook heeft de invoering van de Omgevingswet gevolgen voor de informatiebehoefte en –voorziening. Om proactief te kunnen adviseren moet er voldoende, betrouwbare en goed toegankelijke(GEO) informatie ter beschikking zijn over de fysieke leefomgeving.

Intentie Omgevingswet en ambitie VRGZ
Als we kijken naar de intentie van de Omgevingswet, constateren we dat deze past in het gedachtegoed van onze ambitie: we willen ons in de veranderende omgeving als partner in het veiligheidsdomein stevig positioneren als verbinder. We zijn immers een onderdeel van een groter geheel van organisaties die actief zijn binnen het veiligheidsdomein. Daarnaast staan we als hulpverleners als geen ander midden in de samenleving en signaleren we veel.

Adviesfunctie VRGZ
Participatie is een belangrijk uitgangspunt van de Omgevingswet en het is de bedoeling dat dit ook een grondhouding is van betrokken partijen bij de totstandkoming van omgevingsvisies, omgevingsplannen en omgevingsvergunningen. Niet alleen van initiatiefnemers en het bevoegd gezag (zoals gemeenten), maar ook van de veiligheidsregio. Hierbij hoort zowel het gevraagd als het proactief advies geven, vanuit de eigen rol, binnen de eigen verantwoordelijkheid en deskundigheid. Deze proactieve rol vullen we komende jaren verder in, voortbordurend op de huidige invulling van de adviestaken zoals beschreven in deze paragraaf en in bijlage 3. Hiervoor stemmen we af met gemeenten, omgevingsdiensten, GGD, politie en andere partners, om vorm en inhoud te geven aan een veilige fysieke leefomgeving. Hierin hebben we een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bestaande werkwijzen zoals het Instrument ruimtelijke veiligheid, dragen hieraan bij.

Met de invoering van de Omgevingswet, blijft overigens de Wet veiligheidsregio's als afzonderlijke wetgeving bestaan. In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), een Algemene maatregel van bestuur onder de Omgevingswet, is o.a. in artikel 5.2 verder omschreven welke adviesrol(len) de veiligheidsregio heeft op grond van de Wet veiligheidsregio's. Met de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), die naar verwachting, samen met de Omgevingswet, wordt ingevoerd, verandert de adviesrol van de veiligheidsregio m.b.t. vergunningverlening voor nieuwbouw en verbouw.

Samenhang Regionaal risicoprofiel en advisering
Het Regionaal risicoprofiel laat zien welke risico's er zijn op grote incidenten, rampen en crises in onze regio. Het nieuwe wettelijk kader onder de Omgevingswet vraagt de gemeenten om in omgevingsplannen (plannen met regels voor de fysieke leefomgeving) rekening te houden met ongevallen, rampen en crises zoals beschreven in artikel 10 van de Wet veiligheidsregio's. Dit zijn onder meer de risico's die benoemd worden in het Regionaal risicoprofiel. Dit betekent dat gemeenten rekening gaan houden met een brede scope aan veiligheidsrisico's. De veiligheidsregio heeft de kennis en ervaring om gemeenten hierin te ondersteunen en te adviseren, om gezamenlijk te zoeken naar maatregelen om deze risico's te kunnen verkleinen.

Dit past in ons beleidsthema 'risicogericht werken' en zal betekenen dat we de komende jaren met de gemeenten zullen nagaan welke risico's uit o.a. het Regionaal risicoprofiel in de gemeente spelen en waarop de veiligheidsregio bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving zal adviseren om bij te dragen aan een veilige regio.

Regelgeving Omgevingswet nog in ontwikkeling
De nieuwe regelgeving van de Omgevingswet is op dit moment nog voor een deel in ontwikkeling. De gevolgen hiervan voor de taken van de veiligheidsregio zijn nog niet helemaal duidelijk. Als de Omgevingswet ingaat, moeten de taken zoals beschreven in dit beleidsplan (deze paragraaf en bijlage 3) in de geest van deze wet worden gelezen. De rijksoverheid geeft ruimte om de Omgevingswet te implementeren tussen 2021 en 2029.

4.1.3 Multidisciplinaire basistaken

Naast de multidisciplinaire adviestaken over risico's (zie paragraaf 4.1.2 en bijlage 3), voert de sector Crisisbeheersing ook activiteiten (inclusief GHOR-taken) uit om de regio voor te bereiden op rampen en crises. Dit doen we door:

- Het met gemeenten en crisispartners opstellen van het Regionaal risicoprofiel, - beleidsplan en –crisisplan.
- Rampbestrijdingsplannen op te stellen samen met onze crisispartners.
- Bij te dragen aan incidentbestrijdingsplannen en coördinatie bovengemeentelijke incidentbestrijdingsplannen.
- Het ontwikkelen van informatiekaarten.
- Het inrichten en organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing.
- Het inrichten en coördineren van de geneeskundige zorg bij rampen en crises.
- De gemeenten bij de bevolkingszorg- en crisiscommunicatietaak te ondersteunen.
- Handboeken en taakkaarten e.d. voor de repressieve functionarissen te ontwikkelen.
- Repressieve functionarissen op te leiden, te trainen en te beoefenen.
- Te leren van incidenten en van oefeningen door o.m. de inzet van het Leeragentschap.
- Informatiemanagementsystemen bij crises voor te bereiden.
- Risicocommunicatie vorm en inhoud te geven.
- Zelfredzaamheid en burgerparticipatie te stimuleren samen met gemeenten en crisispartners.
- Netwerkmanagement; het structureel onderhouden van contacten met onze crisis- en ketenpartners, het maken van afspraken, het afsluiten van convenanten en het uitbreiden van ons netwerk.
- Bijhouden van kennis over landelijke (beleids-) ontwikkelingen o.a.. door deelname aan landelijke en regionale netwerken.

In bijlage 4 is een schematische weergave opgenomen van de multidisciplinaire taken van de sector crisisbeheersing.

4.1.4 Informatievoorziening

Het landelijk netwerk informatiemanagement werkt aan een nieuw programmaplan informatievoorziening. Input hiervoor is onder andere de ontwikkelagenda veiligheidsregio's. De onderstaande vier thema's uit de ontwikkelagenda zijn voor de VRGZ van belang.

1. Aansluiting bij landelijk speelveld

Vanuit een brede rolopvatting over crisisbeheersing en vanuit het besef dat nieuwe vormen van crises zich buiten de regio of op landelijk of internationaal niveau manifesteren (met nieuwe partnerschappen) zal de VRGZ ook zijn positie op het landelijk speelveld moeten versterken.

2. Informatievoorziening en de Omgevingswet

De komst van de Omgevingswet met bijbehorende besluiten en andere wet- en regelgeving (Wkb, Wet VTH) heeft belangrijke gevolgen voor de VRGZ. Een andere manier van werken (meer risicogericht in plaats van regelgericht adviseren) en een andere manier van denken is als gevolg van het veranderende omgevingsrecht nodig. De VRGZ gaat deze nieuwe rol ook actief verkennen in relatie tot informatievoorziening, samen met de gemeenten en andere overheden.

3. Aansluiting op de landelijke ICT-voorziening (het 'Verkeersplein')

Het gaat hierbij om het aansluiten van de VRGZ op de landelijke ICT-omgeving Door standaardisatie van de kernregistraties binnen de veiligheidsregio's en ketenpartners kan de VRGZ in de toekomst op een eenvoudige manier informatie uitwisselen binnen de VRGZ en met andere veiligheidsregio's en ketenpartners. Daarnaast gaat dit ook leiden tot het efficiënter beheer en gebruik van applicaties.

4. Informatiegestuurd werken

Informatiegestuurd optreden strekt zich uit over het geheel van de taken van de VRGZ. In de 'koude fase' heeft dit bijvoorbeeld meerwaarde als het gaat om het in beeld hebben van woongebouwen of zorginstellingen waar verminderd zelfredzamen wonen en de risicobeheersingsactiviteiten voor deze doelgroep (zoals voorlichting). In de 'lauwe fase' wordt informatie uit de koude fase gecombineerd met dynamische en actuele informatie om beter voorbereid te zijn op een dreigende crisis.

CONCEPT

In de' warme fase' gaat het om de sturing van het optreden op basis van gevalideerde en specifieke informatie en om informatiedeling en –uitwisseling. Een goede informatievoorziening is cruciaal voor een effectieve bestrijding van incidenten en het goed managen van een crisis. Netcentrisch werken is om deze reden ook een kernactiviteit van de veiligheidsregio.

Netcentrisch werken valt uiteen in die verschillende pijlers die van belang zijn om het netcentrisch informatiemanagement in kaart te brengen, te ordenen en te prioriteren:

1. Netcentrische Werkwijze; dit betreft het (mono- en multidisciplinair) implementeren en borgen van het gedachtegoed netcentrisch werken. De essentie van het netcentrisch werken is onderverdeeld in acht verschillende onderwerpen (gebaseerd op het landelijk referentiekader NCW, dat momenteel herzien wordt). Op alle onderdelen worden in de periode 2020-2023 activiteiten ondernomen om het netcentrisch werken te verbeteren.
2. Kennis & Opleidingen; het bevoegd en bekwaam maken en houden (ook wel opleiden, trainen en oefenen of OTO genoemd) van de functionarissen die een rol hebben in het proces netcentrisch informatiemanagement.
3. Functioneel beheer netcentrische informatievoorziening; het beheren van de netcentrische informatievoorziening binnen de veiligheidsregio. Gebruikte applicaties moeten eventueel door veranderende eisen anders worden ingericht of worden aangepast door de applicatiebeheerder.

De komende jaren verkent de VRGZ hoe de ontwikkelingen met betrekking tot informatiegestuurd werken (koude, lauwe en warme fase) optimaal kunnen worden ingezet binnen de VRGZ.

CONCEPT

4.2 Accenten in 2020-2023

De inventarisatie van ontwikkelingen, risico's en veiligheidsthema's die bij de gemeenten, crisispartners en andere regio's belangrijk zijn, helpt ons om na te gaan waar extra aandacht gewenst is om ons hierop voor te bereiden. De ambitie voor de VRGZ is een belangrijk vertrekpunt bij zowel de keuze voor de beleidsonderwerpen waarop de accenten komen te liggen als bij de uitwerking van de vijf accenten.

In het accent '*samenwerking en afstemming*' en '*een weerbare samenleving*' is onze rol als verbinder en partner op het gebied van fysieke veiligheid, midden in de samenleving, goed terug te zien. Met '*risicogericht werken*', '*een toekomstbestendige veiligheidsregio*' en '*risico's met extra focus'* klinkt de ambitie door om in belangrijke mate bij te dragen aan een veilige leefomgeving en een uitstekende dienstverlening te leveren.

Deze onderwerpen worden in deze paragraaf toegelicht aan de hand van een beschrijving van het onderwerp, het doel en activiteiten om het geformuleerde doel te bereiken.

Bij elke activiteit duiden we de rol van de VRGZ aan. Als verlengd lokaal bestuur onderscheidt het Veiligheidsberaad voor de veiligheidsregio de volgende rollen:

- Sturend (eindverantwoordelijk voor het resultaat, de aanpak en met mandaat);
- Coördinerend/ regisserend (verbindende rol tussen partijen en organisaties);
- Ondersteunend/ adviserend (aanreiken of toewijzen van middelen, kennis en expertise);
- Platform (ten behoeve van bestuurlijke afstemming).

4.2.1. Samenwerking en afstemming

Als Veiligheidsregio Gelderland-Zuid werken we voor de brandweerzorg, de ambulancezorg, de geneeskundige hulpverlening, de meldkamerfunctie, risicobeheersing en rampen- en crisisbestrijding met veel partners samen. We constateren dat ontwikkelingen op ons afkomen of waarvan de effecten merkbaar worden in wat we doen, die van ons vragen de samenwerking en afstemming binnen en buiten de organisatie te versterken. We hebben elkaar immers nodig om op deze ontwikkelingen in te kunnen spelen en met elkaar zover als we vanuit onze mogelijkheden kunnen, bij te dragen aan een veilige leefomgeving. Onze ambitie is dat we herin een verbindende rol hebben.

De manier waarop we deze verbindende rol invullen, hangt voor een belangrijke deel af van onze positie in het domein waar we de samenwerking willen versterken.

Uitgangspunt
De veiligheidsregio faciliteert activiteiten om relevante experts (personen en instellingen) bij elkaar te brengen die zicht hebben op trends en ontwikkelingen en wat dit betekent voor de veiligheid in de regio. Met dit inzicht kan worden bekeken wat de taakstelling, rol en verantwoordelijkheden van ieder is om een veilige samenleving zoveel mogelijk te borgen of om daarnaar terug te keren. Dit vereist een integrale, proactieve en naar buitengerichte houding van de veiligheidsregio. Het investeren in die netwerkorganisatie is van groot belang. Veiligheid is een coproductie.

Doel
In 2023 willen we de samenwerking en afstemming versterkt hebben door een werkwijze te hebben opgezet om flexibel en alert aan te sluiten bij de continu in verandering zijnde leefomgeving en (hulpverlenings- en advies-) praktijk.

Wat gaan we doen?
Samen met gemeenten en andere ketenpartners wil de VRGZ intermediair zijn om partijen aan elkaar te verbinden. Partijen, die in een netwerksamenleving elkaars kwaliteiten opzoeken om veiligheidsvraagstukken op te lossen. De VRGZ zal zeker op het terrein van fysieke veiligheid daarin procesverantwoordelijkheid nemen.

CONCEPT

Tabel 2: activiteiten thema Samenwerking en afstemming

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
Actieve, integrale en verbindende houding medewerkers versterken	• Continu onder de aandacht brengen en bewustwording vergroten • Successen benoemen • Ontwikkeling faciliteren VRGZ: sturend	Directie, management HRM	2020-2023
Interne samenwerking en afstemming versterken	• Weten wie over welke kennis, contacten en competenties beschikt; hiervoor het nieuwe intranet inzetten • Actieve communicatie tussen sectoren en teams op alle lagen VRGZ: sturend	Communicatie Directie en management	2019-2020 2020-2023
Samenwerking en afstemming met de gemeenten versterken	• Werkwijze ontwikkelen hoe, op welke momenten en bij welke onderwerpen, plannen en taken gemeenten (incl. raden) en veiligheidsregio (over en weer) afstemmen VRGZ: coördinerend/ regisserend	Directie, management, bestuur, DTV, AAC, gemeentesecretarissen	2020-2021
Kennisnetwerk versterken t.b.v. advisering over risico's en t.b.v. crisisbeheersing	• Programma opstellen om kennis te ontsluiten over (nieuwe) risico's en voor crisisbeheersing i.s.m. sectoren VRGZ, crisispartners, ketenpartners, buurregio's, Oost 5, landelijke koepelorganisaties, kennisinstituten, ministeries, etc. VRGZ: coördinerend/ regisserend	Crisisbeheersing	2021-2023
Informatiemanagement,	• De ingezette koers hiervoor (zie ook paragraaf 4.1.4) voortzetten (koud en warm, intern en extern) • Digitale infrastructuur van de VRGZ aanpassen aan de Omgevingswet • Ontwikkelen totaalvisie op informatie-uitwisseling witte keten VRGZ: sturend	Crisisbeheersing en bedrijfsvoering/IM Brandweer en bedrijfsvoering/IM GHOR	2020-2023
Flexibele crisisorganisatie	• Met werving en selectie van crisisfunctionarissen de rol t.b.v. flexibele crisisorganisatie (die een breed netwerk aanspreekt en flexibel ingericht kan worden, ook zonder opschaling) meenemen • Met opleiden, trainen en oefenen (OTO) de mogelijkheden voor een flexibele crisisorganisatie meenemen • Oefenen met andere regio's, crisis- en ketenpartners, gemeenten, ministeries op diverse crises met diffuse en bovenregionale effecten • Met evalueren en het leren van oefeningen en incidenten, de crisisorganisatie blijven verbeteren (leeragentschap) • Een flexibele netwerkorganisatie te creëren door te werken met thema's. Hiermee mee te bewegen met de samenleving en het netwerk t.b.v. crisisbeheersing uit te breiden VRGZ: coördinerend/ regisserend	Crisisbeheersing i.s.m. DTV, HRM en de kolommen Crisisbeheersing Crisisbeheersing Crisisbeheersing Crisisbeheersing	2020-2023

CONCEPT

Meerjarenbeleidsplan multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen (OTO)	Meerjarenbeleidsplan opstellen en daarin invulling geven aan de ontwikkelingen die op ons afkomen en wat dat betekent voor de hulpverlening en crisisorganisatie VRGZ: sturend	Crisisbeheersing i.s.m. brandweer, RAV, GHOR, meldkamer, bevolkingszorg, politie en crisispartners	2019-2020
Integrale aanpak druk op acute zorgketen	• Met gemeenten en externe partners nagaan wat de ontwikkelingen binnen de acute zorgketen betekenen vanuit risicogerichtheid en operationele processen VRGZ: coördinerend/ regisserend	RAV	2020-2023

4.2.2. Risicogericht werken

De dienstverlening van de veiligheidsregio wordt bepaald door het risicoprofiel van het gebied. De kennis hiervan komt steeds meer voort uit aanwezige data en de uitwisseling van kennis die aanwezig is in de netwerken van samenwerkingsverbanden. Het denken over fysieke veiligheid is daarbij aan veranderingen onderhevig. Omdat risico's en de vraagstukken rondom maakbaarheid complex zijn, wordt ook de functionaliteit en proportionaliteit van handelen ingewikkelder (wat zijn effectieve en haalbare matregelen).

Uitgangspunt
Wet- en regelgeving helpen om risico's in te perken. Met de beweging van regelgerichtheid naar risicogerichtheid komt de focus op de beïnvloeding van risico's te liggen. Hiervoor worden de contacten en samenwerking tussen verschillende overheden, bedrijven, instellingen en burgers belangrijk. Als je elkaar vroeg in een ontwikkelproces weet te vinden, kan iedereen de eigen expertise en belangen tijdig inbrengen zonder dat dit verstorend werkt. Daarbij neemt ook het bewustzijn van risico's bij de afzonderlijke actoren toe: er bestaat altijd een bepaald risico en iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid om het plaatsvinden van calamiteiten door eigen handelen te voorkomen.

De risico's en de mogelijke aantasting van veiligheid zijn niet overal hetzelfde. Een standaardaanpak van onveilige situaties is niet overal opportuun. Met risicogerichtheid wordt ingezet op die maatregelen die het meest bijdragen aan risicoreductie en op een integrale aanpak van vraagstukken. Hierin hebben we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Doel
Aan de hand van die risicogerichte benadering wordt bekeken welke dienstverlening maatschappelijk, bestuurlijk en financieel proportioneel is.

Wat gaan we doen?
Afgelopen jaren is de stap gezet naar risicogericht werken bij de brandweer. Als uitgangspunt zijn door het bestuur een risicogericht programma en een brandweerzorgplan vastgesteld. Ook wordt met de nieuwe Handreiking Evenementen Veiligheid richting gegeven aan de veranderingen ten aanzien van risicogericht adviseren. De hieruit voortvloeiende dienstverlening door de veiligheidsregio (zowel brandweer als multidisciplinair en GHOR) wordt daardoor steeds gedifferentieerder. Wij willen het risicogericht werken in de organisatie en met gemeenten en partners verder versterken.

CONCEPT

Tabel 3: activiteiten thema Risicogericht werken

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
Gedeelde visie ontwikkelen op risico's, advisering, toezicht en handhaving	• Met gemeenten en omgevingsdiensten het huidige programma Risicobeheersing actualiseren • Met gemeenten, omgevingsdiensten en GGD afstemmen over de samenwerking onder de Omgevingswet VRGZ: ondersteunend/ adviserend	Brandweer Brandweer i.s.m. GHOR, en crisisbeheersing	2019-2020 2019-2021
Voorbereiding zorginstellingen op regionale risico's	• De zorginstellingen te informeren over risico's (o.a. op basis van het Regionaal risicoprofiel) en te adviseren over de voorbereiding hierop • Doel is uiteindelijk te komen tot een zorgrisicoprofiel, waardoor de zorginstellingen duidelijk in beeld hebben wat de gevolgen zijn van zowel externe als interne calamiteiten VRGZ: ondersteunend/ adviserend	GHOR	2020-2023
Samenhang Regionaal risicoprofiel en advisering gemeenten i.r.t. de Omgevingswet	• Met de gemeenten nagaan welke risico's uit het regionale risicoprofiel in de gemeente spelen en waarop de veiligheidsregio zal adviseren t.b.v. een veilige regio VRGZ: ondersteunend/ adviserend	Brandweer i.s.m. GHOR en crisisbeheersing	2020-2021
Nieuw regionaal evenementenbeleid	• Hierin wordt bezien hoe in samenhang met de aanwezige capaciteit te zorgen dat binnen het toenemend aantal adviesaanvragen voor evenementen, de grootste risico's de juiste aandacht krijgt VRGZ: ondersteunend/ adviserend	Crisisbeheersing i.s.m. brandweer, GHOR en partners	2020-2021
Real time omgevingsbeeld en signalering van trends	• Werkwijze ontwikkelen om op basis van dagelijkse incidenten en opgeschaalde incidenten in de regio trends te signaleren en deze signalen daar waar wenselijk te agenderen in de lauwe situatie (wat speelt er nu ook buiten de regio en wat zijn mogelijke scenario's voor onze regio?) en voor het beheersen van risico's (bijvoorbeeld ontstaan van hotspots van verkeersongevallen, autobranden, hotspots alarmering ambulancevervoer). Mogelijke vorm kan een veiligheid informatiecentrum zijn (VIC). VRGZ: ondersteunend/ adviserend	Crisisbeheersing/ IM	2020-2021
Onderzoek urgentieclassificatie	Op basis van onderzoek naar (medische) onderbouwing bij de gehanteerde urgentieclassificatie in en buiten Nederland ontwikkelt de ambulancesector een landelijk eenduidige en optimale urgentieclassificatie op basis waarvan de vraag naar en inzet van ambulancezorg op een meer genuanceerde wijze worden beoordeeld en toegekend	RAV	2020-2021
Naar een dynamisch risicoprofiel en beleidsprioriteiten	• Werkwijze ontwikkelen om te komen tot een dynamisch risicoprofiel en beleidsprioriteiten VRGZ: sturend	Crisisbeheersing i.s.m. brandweer, bevolkingszorg en GHOR	2019-2020

4.2.3 Een weerbare samenleving

Op de veiligheid van de fysieke leefomgeving zijn allerlei gebeurtenissen van invloed. Ondernemers die voor hun bedrijf activiteiten verrichten, mensen die zichzelf of spullen met vervoermiddelen verplaatsen, inwoners die apparaten thuis opladen: risico's ontstaan om iets mogelijk te maken. Er bestaat altijd een bepaald risico en iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid om het plaatsvinden van calamiteiten door eigen handelen te voorkomen. De zorg voor een veilige samenleving is dan ook een zorg die de overheidsinstanties niet alleen dragen. De praktijk laat overigens zien dat de samenleving tijdens en na een calamiteit of crisis goed in staat is om voor zichzelf en voor elkaar te zorgen.

Uitgangspunt
In een weerbare samenleving kennen inwoners, werknemers, instellingen en ondernemers hun eigen verantwoordelijkheid voor de veiligheid in de leefomgeving (eigen gedrag en voorbereidingen), en voor het zich actief informeren over veiligheidsrisico's van gebouw tot evenementenbezoek. Ook weten ze wat ze kunnen doen als het een keer mis gaat. Bij een weerbare samenleving is het accepteren dat een honderd procent garantie op veiligheid niet bestaat, van belang. Risico's maken onderdeel uit van de samenleving en kunnen met wet- en regelgeving niet helemaal worden voorkomen.

Doel
De weerbaarheid van de samenleving (inwoners, bedrijven, instellingen) in Gelderland-Zuid vergroten; het vertrekpunt is hierbij 'veiligheid is van ons allemaal en iedereen is hulpverlener'.

Wat gaan we doen?
In de afgelopen beleidsperiode is gewerkt aan zelfredzaamheid, burgerparticipatie en communicatie om bij te dragen aan de zelfredzaamheid van de inwoners van Gelderland-Zuid. Ook het bevorderen van het bewust zijn van de eigen verantwoordelijkheid om goed voorbereid te zijn, maakt hier deel vanuit. Dit zetten we de komende jaren voort.

Tabel 4: activiteiten thema Een weerbare samenleving

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
Risicocommunicatie	• Onze ingezette risicocommunicatie-aanpak, waarbij ingespeeld wordt op actuele gebeurtenissen, voortzetten. Hierbij samenwerken met gemeenten en crisispartners • Hierbij het helpen van anderen onder de aandacht brengen VRGZ: sturend	Communicatie/ bevolkingszorg	2020-2023
Gerichte voorlichting aan inwoners en bij bedrijven en instellingen	• Doelgroepen gerichte voorlichting door team Brandveilig leven. Hierbij de samenwerking met gemeenten, zorginstellingen, bedrijven, scholen, studentenorganisaties, wooncorporaties e.d. verder versterken VRGZ: ondersteunend/ adviserend	Brandweer i.s.m. GHOR, communicatie, crisisbeheersing en bevolkingszorg	2020-2023
Burgerparticipatie	• Eén van de prestatie-eisen voor Bevolkingszorg is het nader vormgeven van burgerparticipatie en burgerhulpverlening. Dit vanuit bevolkingszorg voor de regio nader onderzoeken VRGZ: ondersteunend/ adviserend	Bevolkingszorg	2020-2023
Iedereen is hulpverlener	• Uit onderzoek blijkt dat mensen die AED/ reanimatie, EHBO, BHV e.d. hebben, eerder reageren als er een incident gebeurt. In samenwerking gaan we met de gemeenten na of en hoe deelname aan AED-/reanimatie door inwoners (bijv. bij scholen, rijles) al plaatsvindt en of er mogelijkheden zijn om dit uit te breiden VRGZ: ondersteunend/ adviserend	Crisisbeheersing/ bevolkingszorg i.s.m. RAV	2020-2021

Uitwerking vervolg verminderd zelfredzaamheid	• De aanbevelingen uit het IFV-onderzoek over verminderd zelfredzaamheid onderzoeken en vertalen voor Gelderland-Zuid VRGZ: ondersteunend/ adviserend	Bevolkingszorg i.s.m. GHOR, communicatie, brandweer en crisisbeheersing	2019-2020
Inwonersonderzoeken of -informatie meteen na incidenten	• Voortzetten van voorlichting na brand • Het opzetten van inwonersonderzoeken direct na incidenten. VRGZ: ondersteunend/ adviserend	Brandweer Crisisbeheersing i.s.m communicatie, bevolkingszorg, brandweer, crisispartners	2020-2023 2020-2021
Communicatiestrategie i.v.m. informatiedruk bij incidenten en crises	• In samenwerking met de repressieve functionarissen en gemeenten een aanpak i.r.t crisiscommunicatie hiervoor ontwikkelen VRGZ: ondersteunend/ adviserend	Communicatie i.s.m. crisisbeheersing/ bevolkingszorg	2021-2022

4.2.4. Een toekomstbestendige veiligheidsregio

Als veiligheidsregio hebben we te maken met arbeidsmarktkrapte, mogelijke knelpunten voor de continuïteit van vrijwilligheid bij de brandweer op de lange termijn, een hoge uitstroom van crisisfunctionarissen, de samenvoeging van de meldkamer binnen Oost-Nederland, veranderende wetgeving en vergrijzing binnen de organisatie. Deze ontwikkelingen kunnen de uitvoering van de taken van de veiligheidsregio beïnvloeden. Daarom is het van belang om hier op in te spelen. Ook de toenemende afhankelijkheid van ICT en data valt hieronder, mede in relatie tot cybersecurity, informatieveiligheid en stroomuitval.

Uitgangspunt
Met de maatregelen die we kunnen nemen, in samenwerking met onze partners, maar ook met ons personeels- en ICT-beleid, zorgen we voor een veiligheidsregio die zo goed als mogelijk toekomstbestendig is.

Doel
Een veiligheidsregio die voor de uitvoering van haar taken voorbereid is op de uitdagingen van de komende jaren.

Wat gaan we doen?
Een aantal ontwikkelingen speelt niet alleen in Gelderland-Zuid, zoals vrijwilligheid bij de brandweer, arbeidsmarktkrapte of de overgang naar een landelijke meldkamer, locatie Oost. Voor deze ontwikkelingen wordt zoveel mogelijk aangehaakt bij landelijke of bovenregionale initiatieven en plannen.

Tabel 5: activiteiten thema Een toekomstbestendige organisatie

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
Inzetten op vitaliteit en duurzame inzetbaarheid	• Bewustwording creëren met betrekking tot en ruimte maken voor het gesprek over duurzame inzetbaarheid. Managers en medewerkers handvatten en tools aanreiken om te investeren in vitaliteit (van het individu en de organisatie), mobiliteit en ontwikkeling VRGZ: sturend	HRM	2020-2023
Visie op samenwerking meldkamer	• Het streven van de betrokkenheid regionale partijen (veiligheidsregio's, politie) is om te komen tot meer samenwerking en verbetering van kwaliteit en doelmatigheid van de meldkamer. Hiervoor wordt een visie ontwikkeld VRGZ: coördinerend/ regisserend	Meldkamer	2019-2020

CONCEPT

Soepele overgang van de meldkamer naar de LMS Oost-Nederland	• De veiligheidsregio bereidt zich met Gelderland Midden gezamenlijk voor op een mogelijke situatie dat de roosters van de meldkamer niet rond komen als gevolg van vertrek van centralisten. Om daarmee te voorkomen dat de continuïteit van de meldkamer in het geding komt VRGZ: sturend	Meldkamer	2019-2022
Zorgcoördinatiecentrum en zorgdifferentiatie	• Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek dat in 2018-2019 loopt naar de mogelijkheden om een zorgcoördinatiecentrum in te richten, worden de vervolgstappen voor 2019 en 2020 bepaald. Doel: optimale afstemming in de acute zorgketen en inzet van ambulancezorg • In 2019 wordt gestart met de zorgambulance +. Deze vervoert meer complexe zorgvragen, waardoor betere beschikbaarheid komt voor de spoedzorg en planbare zorg VRGZ: sturend	RAV i.s.m. RAV Gelderland Midden, de vier huisartsen-posten uit beide regio's, Propersona RAV	2019-2020 2019-2021
Inspelen op Wet ambulancezorg (naar verwachting per 1-1-2021 in werking)	• Met het bestuur vindt een gedachtewisseling plaats over de vraag of de RAV Gelderland-Zuid deel blijft uitmaken van de VRGZ, of in één of andere vorm zal worden afgestoten. Dit in relatie tot de nieuwe Wet Ambulancezorg VRGZ: sturend	RAV	2020
Actieplan Ambulancezorg	• Met dit landelijke plan aan de slag gaan VRGZ: sturend	RAV	2020-2023
Organisatie voorbereiden op Omgevingswet	• De Omgevingswet brengt veranderingen met zich mee, waarop de organisatie zich voor moet bereiden. Zo is er een verschuiving van regelgericht werken naar meer risicogericht adviseren en het door gemeenten betrokken worden in de co-creatie van ruimtelijke ontwikkelingen. Hiervoor worden de medewerkers opgeleid en getraind VRGZ: sturend	Brandweer i.s.m. GHOR en crisisbeheersing	2020
Programma vrijwilligheid	• Dit programma is gericht op de werving en behoud van vrijwilligers op korte en op lange termijn. Daarbij wordt aangehaakt bij het landelijke programma Vrijwilligheid VRGZ: sturend	Brandweer	2020-2023
Bemensing crisisorganisatie	• Met gemeenten worden nieuwe arrangementen ontwikkeld om functionarissen te boeien, te binden en te motiveren • Actieve werving en facilitering onder het personeel van de veiligheidsregio voor een rol in de crisisorganisatie VRGZ: coördinerend/ regisserend	Crisisbeheersing/ bevolkingszorg Management i.s.m. crisisbeheersing, HRM	2019-2021 2019-2023
Cybersecurity	• Onderzoeken wat er aanvullend op de bestaande maatregelen moet gebeuren om de belangrijkste processen van onze organisatie te beschermen tegen cybercriminaliteit en tegen ICT- of stroom uitval VRGZ: sturend	Bedrijfsvoering/ ICT	2020

CONCEPT

4.2.5. Risico's met extra focus

Uit het Regionaal risicoprofiel en in het licht van de ontwikkelingen en aandachtspunten die we uit de inventarisatie hebben gehaald, is voor de komende jaren een aantal risico's naar voren gekomen die extra aandacht behoeven:

1. Gevolgen cyberrisico's (digitale verstoring, datalekken, digitale beïnvloeding e.d.)
2. Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving/ fysieke veiligheid (hennep, dumping drugsafval, plofkraak, brandstichting, xtc-laboratorium)
3. Gevolgen extreem weer (droogte, hitte, wateroverlast, storm, onweer, overstromingen)
4. Gevolgen energietransitie (elektrische voertuigen, opslag energie, gebruik van andere dan fossiele brandstoffen bijv. waterstof, geothermie)

Belangrijk is om samen met gemeenten en partners te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om hierop in te spelen en welke rol, taak en verantwoordelijkheden eenieder hier in heeft.

Ook de andere risico's blijven in beeld
Naast deze risico's worden de andere risico's uit het Regionaal risicoprofiel 2020 zoals gebruikelijk meegenomen in onze reguliere werkzaamheden om zo goed als mogelijk voorbereid te zijn op deze risico's.

Wat gaan we doen?
Per (deel-) risico gaan we onderzoeken:

- Wat dit risico betekent voor ons eigen hulp- en dienstverlening (bijv. gevolgen van droogte voor bluswatervoorzieningen, voor aantal branden) aan de hand van scenario's en oefeningen?
- Welke gevolgen dit risico kan hebben voor de samenleving aan de hand van scenario's en oefeningen?
- Wat de rol, taken en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio zijn in relatie tot dit risico bij:
  - het adviseren over het verkleinen van dit risico
  - het bestrijden van de effecten van dit risico als het zich voor doet?
- Welke actoren hierbij een rol hebben en welke rol dit dan betreft?
- Hoe dit risico geborgd is binnen de taken van de veiligheidsregio (risicobeheersing en crisisbestrijding) en of er mogelijkheden zijn om hier verbeteringen in aan te brengen?
- En of er op de thema's 'samenwerking en afstemming', 'risicogericht werken' en 'weerbaarheid van de samenleving' en 'toekomstbestendige veiligheidsregio' aandachtspunten en kansen zijn?

Tabel 6: activiteiten Risico's met extra focus

Wat	Hoe	Wie	Wanneer*
Gevolgen cyberrisco's	• Bovenstaande vragen beantwoorden • Dit samen met andere onderdelen van de VRGZ, gemeenten en crisispartners onderzoeken	Crisisbeheersing	2020-2021
Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving/ veiligheid	• Bovenstaande vragen beantwoorden • Dit samen met andere onderdelen van de VRGZ, gemeenten en crisispartners onderzoeken	Crisisbeheersing	2022-2023
Gevolgen extreem weer	• Bovenstaande vragen beantwoorden • Dit samen met andere onderdelen van de VRGZ, gemeenten en crisispartners onderzoeken	Brandweer	2020-2021
Gevolgen energietransitie	• Bovenstaande vragen beantwoorden • Dit samen met andere onderdelen van de VRGZ, gemeenten en crisispartners onderzoeken	Brandweer	2022-2023

* Dit is een indicatieve planning; afhankelijk van de urgentie van het moment en de behoefte, kan een verkenning van het risico vervroegd of verlaat worden

Sociale veiligheid
Er ontstaan steeds meer raakvlakken tussen sociale veiligheid en fysieke veiligheidsvraagstukken. De dreiging of het voorvallen van maatschappelijke onrust leidt er toe dat er nieuwe uitdagingen voor wat betreft gevolgbestrijding ontstaan voor de veiligheidsregio. Voorbeelden daarvan zijn: opvang vluchtelingen, de de-institutionalisering in de zorg, vervoer van psychisch kwetsbare personen, maatschappelijke onrust als gevolg van uitval van nuts – en ICT-voorzieningen, huisvesting seizoenarbeiders, maatschappelijke onrust als gevolg van de invloed van sociale media en gevolgen

van terrorismebestrijding en ondermijning. De ingewikkelder wordende maatschappij laat een steeds grotere afhankelijkheid van systemen en voorzieningen zien die zorgen voor verwevenheid en het optreden van keteneffecten.

Crisisbeheersing wordt beïnvloed door deze vervagende grenzen in de samenleving en dit brengt nieuwe uitdagingen met zich mee voor een organisatie als de veiligheidsregio. De risico's voor de fysieke leefomgeving als gevolg van digitale ontwrichting en cybercrime zijn zodanig dat deze extra aandacht verdienen in de komende periode.

Het reeds bestaande regionaal veiligheidsoverleg kan als overlegplatform worden gebruikt om inzichten daarover met elkaar af te stemmen en om trends of signalen in de hulpverlening of in opschalingssituaties onder de aandacht te brengen.

CONCEPT

5. Uitvoeringsprogramma 2020-2023

5.1 Overzicht

Tabel 7: overzicht activiteiten

Activiteit	2020	2021	2022	2023
Samenwerking en afstemming				
Actieve houding medewerkers versterken	x	x	x	x
Interne samenwerking en afstemming versterken	x	x	x	x
Samenwerking en afstemming met de gemeenten versterken	x	x		
Kennisnetwerk versterken t.b.v. advisering en crisisbeheersing		x	x	x
Informatiemanagement	x	x	x	x
Flexibele crisisorganisatie	x	x	x	x
Meerjaren beleidsplan multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen	x			
Integrale aanpak druk op acute zorgketen	x	x	x	x
Risicogericht werken				
Gedeelde visie ontwikkelen op risico's, advisering, toezicht en handhaving	x	x		
Voorbereiding zorginstellingen op regionale risico's	x	x	x	x
Samenhang Regionaal risicoprofiel en advisering gemeenten i.r.t. de Omgevingswet	x	x		
Nieuw regionaal evenementenbeleid	x	x		
Real time omgevingsbeeld en signalering van trends	x	x		
Onderzoek urgentieclassificatie	x	x		
Naar een dynamisch risicoprofiel en beleidsprioriteiten	x			
Een weerbare samenleving				
Risicocommunicatie	x	x	x	x
Gerichte voorlichting aan inwoners en bij bedrijven en instellingen	x	x	x	x
Burgerparticipatie	x	x	x	x
Iedereen is hulpverlener	x	x		
Uitwerking vervolg verminderd zelfredzaamheid	x			
Inwoners-onderzoeken of -informatie meteen na incidenten	x	x	x	x
Communicatiestrategie i.v.m. informatiedruk bij incidenten en crises		x	x	
Een toekomstbestendige veiligheidsregio				
Inzetten op vitaliteit en duurzame inzetbaarheid	x	x	x	x
Visie op samenwerking meldkamer	x			
Soepele overgang van de meldkamer naar de LMS Oost-Nederland	x	x	x	
Zorgcoördinatiecentrum en zorgdifferentiatie	x	x		
Inspelen op Wet ambulancezorg	x			
Actieplan Ambulancezorg	x	x	x	x
Organisatie voorbereiden op Omgevingswet	x			
Programma vrijwilligheid	x	x	x	x
Bemensing crisisorganisatie	x	x	x	x
Cybersecurity	x			
Risico's met extra focus				
Gevolgen cyberrisco's	x	x		
Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving/ veiligheid			x	x
Gevolgen extreem weer	x	x		
Gevolgen energietransitie			x	x

5.2 Borging in de organisatie

Het Regionaal beleidsplan geeft ons en onze partners handvatten om ons voor te bereiden op wat er in de komende jaren op ons afkomt. Daarom is het belangrijk dat de taken en accenten/thema's die beschreven worden in dit beleidsplan, aansluiten bij de realiteit van bestuurder tot de hulpverlener op straat. Van de VRGZ, maar ook van de gemeenten en onze crisis- en ketenpartners.

Om accenten/thema's deel uit te laten maken van het werk dat we met elkaar doen, zien wij vier sporen om deze te borgen:

1. Uitdragen door management en directie van de VRGZ binnen (collega's in de organisatie), boven (bestuur) en buiten (gemeenten, crisispartners, ketenpartners, bedrijven, instellingen en inwoners) de organisatie
2. Zichtbaar maken voor gemeenten, crisispartners en inwoners door het werk dat we doen.
3. Het uitvoeringsprogramma/ de actiepunten monitoren en waar wenselijk bijstellen
4. De inhoud van de meerjarenplannen (Regionaal risicoprofiel, Regionaal beleidsplan, Regionaal crisisplan, ramp- en incidentbestrijdingsplannen, meerjaren oefenbeleidsplan) koppelen aan de jaarlijkse plannen (evalueren en vooruitkijken, jaarplannen van de sectoren, managementrapportage (Marap), begroting). Zie figuur 3 op volgende pagina.

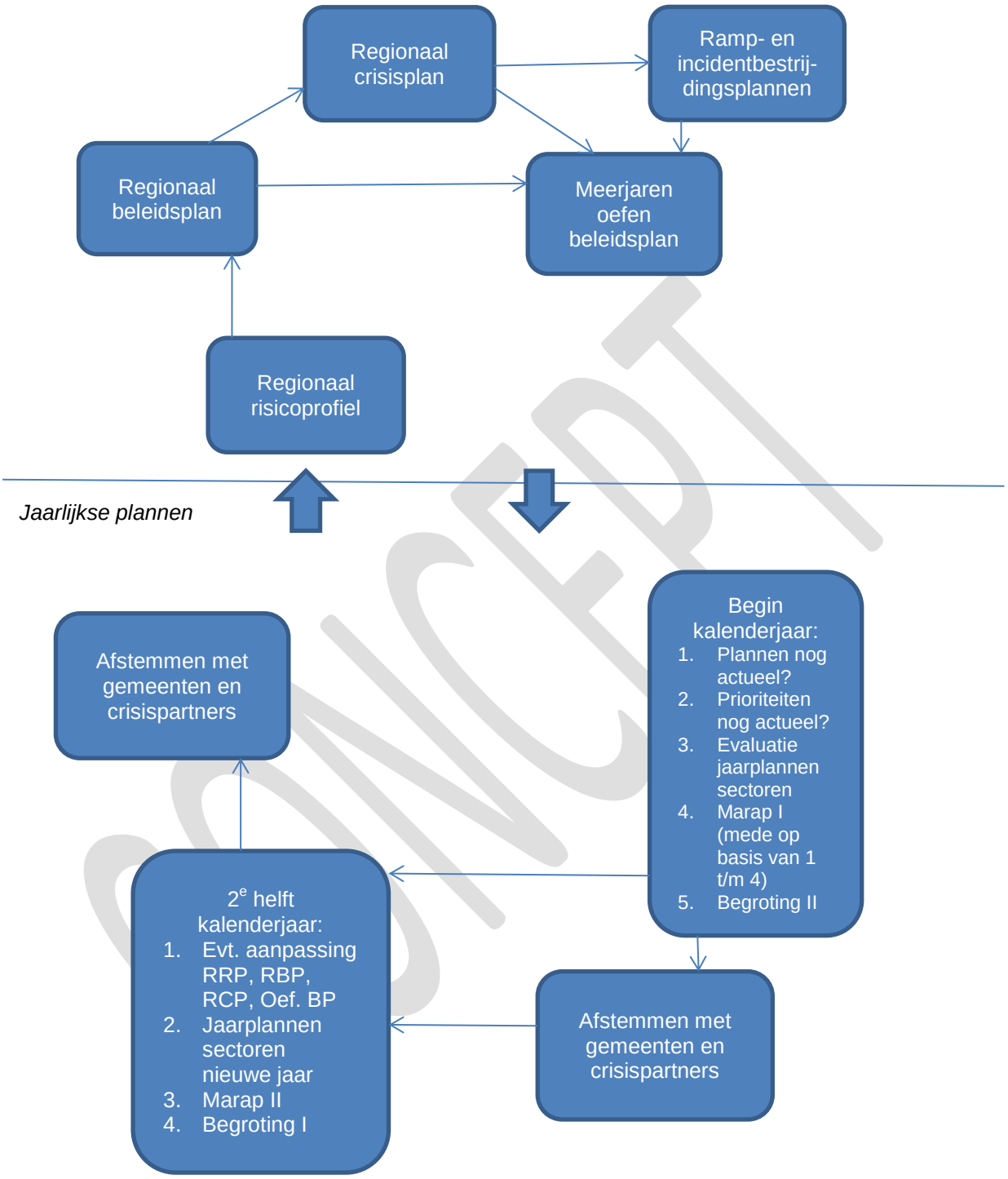
Daarbij geldt dat het Regionaal beleidsplan ook van, voor en door de gemeenten is, als verlengd lokaal bestuur op het fysieke veiligheidsdomein.

5.3 Financiële paragraaf

De uitwerkingen van de beleidsaccenten in concrete activiteiten sluiten zoveel mogelijk aan bij onze reguliere taken (het gaat om accenten bij het uitvoeren van onze taken). De activiteiten die daar buiten vallen, worden vanuit de bestaande capaciteit (uren en middelen) opgepakt; bij het optreden van capaciteitstekort, wordt dit voorgelegd aan het bestuur, conform de begrotings- en verantwoordingscyclus.

CONCEPT

Meerjarenplannen uit de Wet veiligheidsregio's

Figuur 3: relatie meerjarenplannen en jaarlijkse plannen

NB: Met de Marap wordt terug gekeken, met de begroting wordt vooruitgekeken. Beleidsmatig is daarom de volgorde verschillend waarin de actualiteit en de evaluatie van plannen verwerkt (kunnen) worden in respectievelijk de Marap- en de begrotingscyclus.

CONCEPT

Bijlagen

CONCEPT

Bijlage 1. Afkortingen

AAC	Adviesraad ambtenaren crisisbeheersing
AB	Algemeen bestuur
BP	Beleidsplan
Bkl	Besluit kwaliteit leefomgeving
DPG	Directeur publieke gezondheid
DTV	Directieteam veiligheid
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio
GMK	Gemeenschappelijke meldkamer
HRM	Human resource management
IFV	Instituut fysieke veiligheid
IM	Informatiemanagement
J&V	Ministerie van Justitie & veiligheid
LMS	Landelijke meldkamer samewerking
LOCC	Landelijk operationeel coördinatiecentrum
Marap	Managementrapportage
MKA	Meldkamer ambulancezorg
NCC	Nationaal crisiscentrum
NCSC	Nationaal Cyber Security Centrum
NCTV	Nationaal coördinator terrorismebestrijding en veiligheid
Oost 5	De vijf oostelijke veiligheidsregio's (Twente, IJsselland, Noord- en Oost Gelderland, Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid)
OTO	Opleiden, trainen en oefenen
Ow	Omgevingswet
PGS	Publicatiereeks gevaarlijke stoffen
RAS	Regionale adaptiestrategie
RAV	Regionale ambulancevoorziening
RBP	Regionaal beleidsplan
RCP	Regionaal crisisplan
RRP	Regionaal risicoprofiel
TWaz	Tijdelijke Wet ambulancezorg
VRGZ	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wkb	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
Wet vth	Wet vergunningverlening, toezicht en handhaving
Wvr	Wet veiligheidsregio's

CONCEPT

Bijlage 2. Wettelijke bepalingen voor het Regionaal beleidsplan

Tabel 8: wettelijke bepalingen Regionaal beleidsplan

Wettelijke bepaling (artikel 14 Wvr):	
Beoogde operationele prestaties bij rampenbestrijding en crisisbeheersing	Beschreven in het Regionaal risicoprofiel 2020 (<datum PM>)), hoofdstuk 5 (capaciteitsinventarisatie) en het Regionaal crisisplan 2016-2019 (versie 2.1, 20 december 2018)
Landelijke doelstellingen	De agenda risico- en crisisbeheersing 2018-2021 vanuit het ministerie J&V betreft: • Versterking van het systeem voor risico- en crisisbeheersing door realisatie van de Nationale Veiligheidsstrategie, evaluatie Wet veiligheidsregio's en verstevigen van de internationale c.q. grensoverschrijdende samenwerking; • Verbeteren van de inhoudelijke werking van het systeem, d.m.v. o.a. zorgdragen voor voldoende gekwalificeerde en inzetbare medewerkers (incl. versterken acute zorgketen) en intensiveren civiel-militaire samenwerking; • Het vergroten van de weerbaarheid en veerkracht van de maatschappij als geheel o.a. door toekomstbestendige risico- en crisiscommunicatie en nadere voorbereiding op de betekenis van digitale ontwrichting. Daarnaast zijn de vier thema's uit de Strategische Agenda van het Veiligheidsberaad: • Taak- en rolopvatting veiligheidsregio's i.r.t. de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's; • Kansen en bedreigingen van de informatie- en datagestuurde maatschappij; • Gezamenlijke aanpak bij ongekende crises; • Vrijwilligheid. Deze landelijke doelstellingen zijn verwerkt in hoofdstuk 3 (ontwikkelingen) en 4 (Beleid voor 2020-2023).
Informatieparagraaf	Beschreven in paragraaf 4.1.4
Oefenbeleidsplan	Beschreven in Beleidsplan Multidisciplinair Opleiden, trainen en oefenen (<datum>)
Niet wettelijke adviesfunctie	Beschreven in paragraaf 4.1.2 en bijlage 3.
Opkomsttijden en aanwezigheid brandweerposten	Beschreven in Brandweerzorgplan basisbrandweerzorg' d.d. 20 november 2017, vastgesteld in AB van 19 april 2018

CONCEPT

Bijlage 3. Advisering over risico's

Een aantal taken van de veiligheidsregio zijn expliciet benoemd en uitgewerkt met bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Voor andere taken ligt minder strikt vast hoe de veiligheidsregio, gemeenten en crisispartners daar vorm en inhoud aan geven. Zo spreekt artikel 10 Wvr over de taak van de advisering van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede de gevallen die in dit beleidsplan zijn bepaald. Artikel 25 Wvr beschrijft de taken die de veiligheidsregio heeft m.b.t. advisering van andere overheden en organisaties op het gebied van brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen.

Op grond van artikel 14 Wvr dient in het beleidsplan een beschrijving van de adviesfunctie in relatie tot "het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald" te worden opgenomen.

Waar zetten we onze expertise voor in bij het adviseren over risico's?
We geven hier vorm en inhoud aan door als adviseur onze expertise voor het bevoegd gezag in te zetten voor:

- ✓ Veilige fysieke leefomgeving en ruimtelijke ontwikkelingen
- ✓ Veilige gebouwen
- ✓ Veilige evenementen
- ✓ Veilige industrie en bedrijvigheid
- ✓ Veilig vervoer
- ✓ Goede brand- en crisisbestrijding (bluswater en bereikbaarheid)
- ✓ Veilige installaties
- ✓ Veilig gebruik van gebouwen en leefomgeving ((brand) veilig leven)
- ✓ Continuïteit van de zorg bij zorginstellingen

Dit doen we zowel op aanvraag als proactief. Proactief adviseren houdt in dat, behalve gevraagde adviezen, ook al eerder in processen adviezen gegeven zullen worden daar waar sprake is van veranderingen in de fysieke leefomgeving.

Om deze taken goed te kunnen vervullen, is vroegtijdige betrokkenheid van de veiligheidsregio bij nieuwe ontwikkelingen of het ontstaan van knelpunten bij de bestaande situatie, belangrijk.

Hoe zetten we onze expertise in?
De volgende (advies)taken binnen het domein risicobeheersing vloeien voort uit de taken in artikel 10 onder b Wvr en in artikel 25 Wvr worden in dit beleidsplan verankerd:

- Participeren in de ontwikkeling van omgevingsvisies.
- Adviseren over bestemmingsplannen, omgevingsplannen, eventuele projectbesluiten en andere besluiten in het kader van ruimtelijke ordening.
- Advisering van gemeenten, de provincie en de rijksoverheid in het kader van omgevingsveiligheid.
- Adviseren over aanvragen om een evenementenvergunning.
- Adviseren van gemeenten en provincie (het bevoegd gezag Wabo) op (brand)veiligheidsaspecten van de omgevingsvergunning activiteit bouwen en activiteit brandveilig gebruik.
- Voorlichten over brandveiligheid (Brandveilig Leven).
- Adviseren van het bevoegd gezag Wabo (gemeenten en provincie) over aanvragen om en voorschriften van een omgevingsvergunning activiteit milieu op de (brand)veiligheidsaspecten.
- Adviseren van gemeenten en provincie (het bevoegd gezag Wabo) op het gebied van bluswater en bereikbaarheid van hulpverleningsdiensten.
- Adviseren over beheersbaarheid van risico's op het gebied van industriële veiligheid.
- Het afhandelen van de gebruiksmelding.
- Afgeven van de gebruiksvergunning in het kader van de brandbeveiligingsverordening (wordt vervangen door de vergunning in het kader van het Besluit brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen).
- Aanwijzen bedrijfsbrandweren (artikel 31 Wvr).

CONCEPT

- Advisering routering gevaarlijke stoffen.
- Adviseren over, voorschrijven van maatregelen voor, uitvoeren van toezicht en handhaven op de (brand)veiligheidsaspecten zoals opgenomen in de omgevingsvergunning milieu en het gestelde in het Besluit risico's zware ongevallen 2015. Hierbij is toezicht op Brzo inrichtingen geregeld in artikel 61 Wvr en handhaving bij BRZO inrichtingen kan via artikel 48 Wvr of op de bedrijfsbrandweer (Wvr/Bvr).
- Het uitvoeren van toezicht op de (brand)veiligheidsaspecten van de omgevingsvergunning activiteit bouwen en activiteit brandveilig gebruik.
- Adviseren over onder andere landelijke richtlijnen, beleidsregels en handreikingen op het gebied van omgevingsveiligheid (bijvoorbeeld PGS-reeksen, handhavingsstrategieën).
- Adviseren over wet -en regelgeving op het gebied van omgevingsveiligheid.
- Adviseren op- en toetsen van brandbeveiligingsinstallaties op de daarvoor geldende normen.
- Invullen van een toezicht-, handhaving- en controleregime namens het bevoegd gezag op het gebied van brandveiligheid voor bestaande bouw, verbouw en nieuwbouw.
- Adviseren van zorginstellingen over continuering van de zorg onder bijzondere. omstandigheden, het monitoren daarvan en het rapporteren daarover naar het bestuur.

Hiervoor zijn plannen, programma's of handreikingen opgesteld en vastgesteld, die de VRGZ hanteert. Zoals onder andere de het Regionaal evenementenbeleid, de landelijke Handreiking evenementen veiligheid, het Instrument ruimtelijke veiligheid, het Programma risicobeheersing brandweer Gelderland-Zuid, de landelijke Handreiking bluswater en bereikbaarheid.

VRGZ en de Omgevingswet
Naar verwachting treedt op 1 januari 2021 de Omgevingswet in werking. Het gaat in de Omgevingswet om het vinden van een balans tussen het benutten en het beschermen van de fysieke leefomgeving. Veiligheid en gezondheid zijn daarbij nadrukkelijk benoemd als zaken die in de fysieke leefomgeving bereikt moeten worden en in stand gehouden moeten worden.

Voor in het proces moeten belangen die spelen rond een nieuw initiatief in de leefomgeving in beeld zijn. Participatie, integratie, lokaal maatwerk en draagvlak zijn belangrijke begrippen. Dit vraagt van organisaties als de veiligheidsregio om meer naar voren in het proces te komen en mee te denken. De invoering van de Omgevingswet vraagt in elk geval om aansluiting van de competenties, deskundigheid en adviescapaciteit op de gewijzigde adviestaken en –vragen. Dit heeft implicaties voor de opleiding van personeel en bedrijfsvoering. Ook heeft de invoering van de Omgevingswet gevolgen voor de informatiebehoefte en –voorziening. Om proactief te kunnen adviseren moet er toereikende, betrouwbare en goed toegankelijke(GEO) informatie ter beschikking zijn over de fysieke leefomgeving.

Deze proactieve rol vullen we komende jaren verder in, voortbordurend op de huidige invulling van de adviestaken zoals beschreven paragraaf 4.1.2 en onze ambitie (zie hoofdstuk 2). Hiervoor stemmen we af met gemeenten, omgevingsdiensten, GGD, politie en andere partners, om vorm en inhoud te geven aan een veilige fysieke leefomgeving.

Deze ambitie zien we ook terug in het Regionaal beleidsplan 2016-2019: 'de veiligheidsregio is een partij die vroegtijdig aan tafel zit bij nieuwe ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving om gericht op de gevaren en risico's die er toe doen te adviseren. Met een nadruk op integraliteit, gebiedsgerichtheid met een grote nadruk op samenwerken'. Hiervoor is de afgelopen jaren het instrument ruimtelijke veiligheid opgeleverd en uitgerold, waarin vroegtijdige betrokkenheid van de veiligheidsregio bij ruimtelijke ontwikkelingen door de gemeenten en provincie is opgenomen. De veiligheidsregio kijkt hierbij breed[2] naar veiligheid en werkt samen met specialisten van de brandweer, GHOR, GGD en politie, mocht een onderdeel van het advies om specifieke expertise vragen.

Met de invoering van de Omgevingswet, blijft overigens de Wet veiligheidsregio's als afzonderlijke wetgeving bestaan. In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), een Algemene maatregel van bestuur onder de Omgevingswet, is o.a. in artikel 5.2 nader omschreven welke adviesrol(len) de veiligheidsregio heeft op grond van de Wet veiligheidsregio's. Met de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), die naar verwachting, samen met de Omgevingswet, wordt ingevoerd, verandert ook

[2] Externe veiligheid, overstromingen, natuurbrand, gezondheid, evenementen, bereikbaarheid, verkeersveiligheid, sociale veiligheid en bluswatervoorzieningen

de adviesrol van de veiligheidsregio m.b.t. vergunningverlening voor nieuwbouw, verbouw en bestaande bouw.

Samenhang Regionaal risicoprofiel en advisering
Het Regionaal risicoprofiel laat zien welke risico's er zijn op grote incidenten, rampen en crises in onze regio. Het nieuwe wettelijk kader onder de Omgevingswet vraagt de gemeenten om in omgevingsplannen (plannen met regels voor de fysieke leefomgeving) rekening te houden met ongevallen, rampen en crises zoals beschreven in artikel 10 van de Wet veiligheidsregio's. Dit zijn onder meer de risico's die benoemd worden in het Regionaal risicoprofiel. Dit betekent dat gemeenten rekening gaan houden met een brede scope aan veiligheidsrisico's. De veiligheidsregio heeft de kennis en ervaring om gemeenten hierin te ondersteunen en te adviseren, om gezamenlijk te zoeken naar maatregelen om deze risico's te kunnen verkleinen.

Dit past in ons beleidsthema 'risicogericht werken' en zal betekenen dat we de komende jaren met de gemeenten zullen nagaan welke risico's uit o.a. het Regionaal risicoprofiel in de gemeente spelen en waarop de veiligheidsregio bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving zal adviseren om bij te dragen aan een veilige regio.

Regelgeving Omgevingswet nog in ontwikkeling
De nieuwe regelgeving van de Omgevingswet is op dit moment nog voor een deel in ontwikkeling. De gevolgen hiervan voor de taken van de veiligheidsregio zijn nog niet helemaal duidelijk. Bij het inwerkingtreden van de Omgevingswet moeten de taken zoals beschreven in dit beleidsplan (paragraaf 4.1.2.en deze bijlage) in de geest van deze wet worden gelezen. De rijksoverheid geeft ruimte om de Omgevingswet te implementeren tussen 2021 en 2029.

Incidentele advisering
Daarbuiten adviseren we het bevoegd gezag of zorginstellingen ook incidenteel als het gaat om een veilige regio: bijvoorbeeld bij (tijdelijke) infrastructurele projecten. Ook als er vragen leven bij inwoners over veiligheid en risico's in de leefomgeving in relatie tot branden, rampen of crises, ondersteunen wij de gemeenten bij het beantwoorden van deze vragen of informatiebehoefte.

CONCEPT

Bijlage 4. Multidisciplinaire basistaken

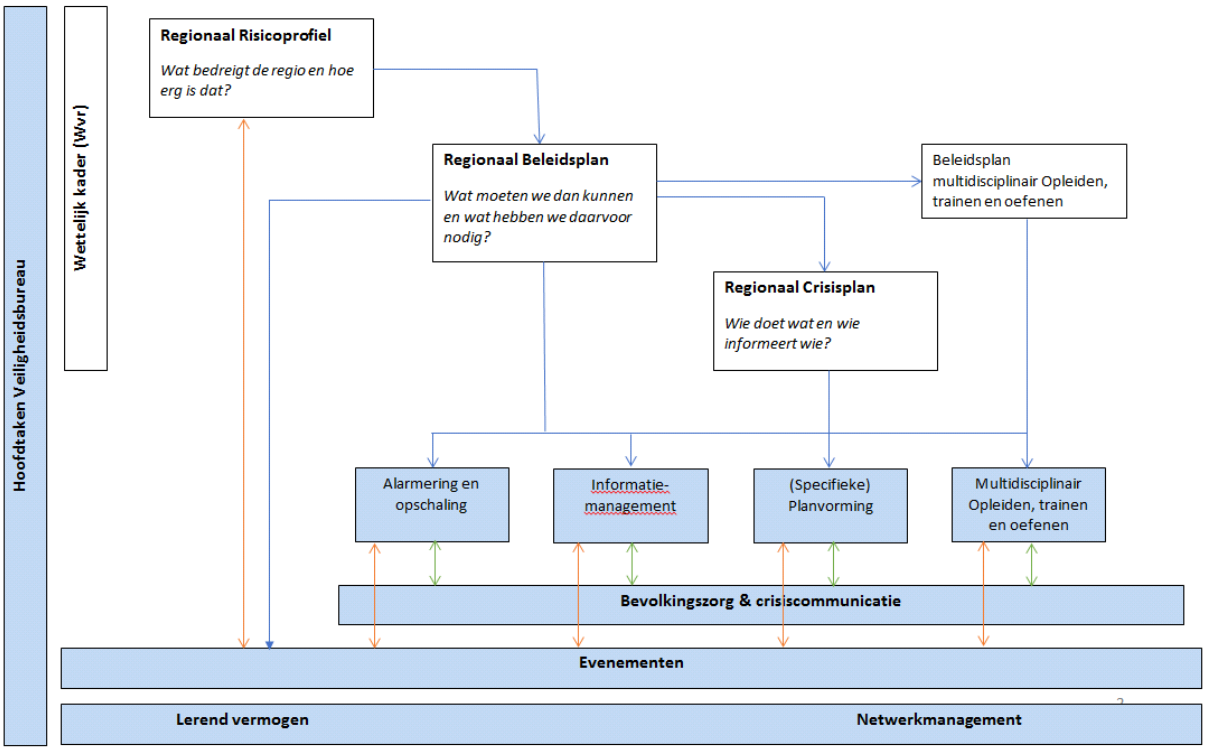
De sector crisisbeheersing bestaat uit de teams:

- Veiligheidsbureau
- GHOR
- Communicatie

De basistaken die worden verricht door de drie teams zijn:

Team Veiligheidsbureau

Figuur 4: multidisciplinaire basistaken sector crisisbeheersing, team veiligheidsbureau.

Team GHOR

De sector GHOR kent de volgende taken/verantwoordelijkheden:

- Coördinatie van geneeskundige keten bij rampen en crises;
- Adviseren van overheden over risicobeheersing;
- Sleutelfunctionarissen t.b.v. leiding & coördinatie en informatiemanagement;
- Regiefunctie van de mate van voorbereiding van zorginstellingen;
- Advisering Regionaal risicoprofiel;
- Planvorming.

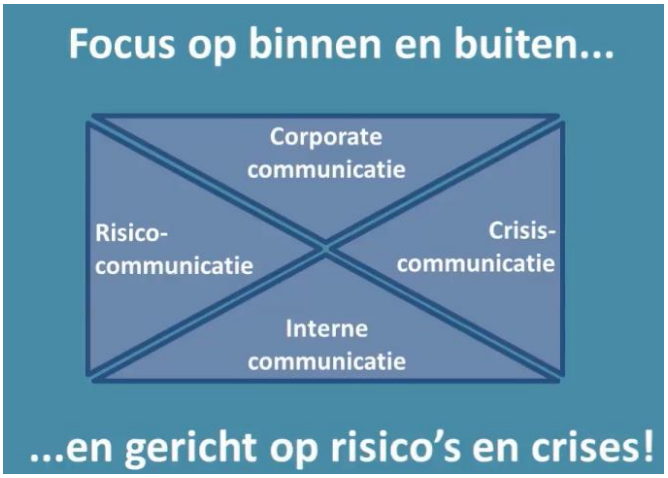
Team communicatie

Communicatie is een integraal thema met in dit beleidsplan drie onderdelen:

- Corporate communicatie: de interne en externe communicatie van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid als organisatie;
- Risicocommunicatie: communicatie richting burgers van Gelderland-Zuid over risico's binnen de veiligheidsregio;
- Crisiscommunicatie: communicatie naar publiek en pers ten behoeve van schadebeperking (handelingsperspectieven), informatievoorziening en betekenisgeving tijdens een ramp of crisis.

Onderstaand schema geeft de samenhang tussen de verschillende onderdelen weer.

Figuur 5: samenhang onderdelen communicatie

CONCEPT

Bijlage 5. Projectgroep RBP 2020-2023

De projectgroep RBP 2020-2023 bestaat uit de volgende leden:

- José Boon (VRGZ/ RAV)
- Noud van den Haterd (VRGZ/ brandweer)
- Roel Kerkhoff (VRGZ/ GHOR)
- Arnie Loos (VRGZ/ communicatie)
- Birgitta van Munster (VRGZ/ veiligheidsbureau/ bevolkingszorg)
- Marjolein Paalman (gemeente Nijmegen)
- Bert Stronks (politie)
- Ellen Thus (gemeente Berg en Dal)
- Muhammed Ünlü (gemeente Neder Betuwe)
- Dave Vos (VRGZ/ veiligheidsbureau, tevens projectsecretaris)
- Mieke Okhuysen (VRGZ/ veiligheidsbureau, tevens projectleider)

CONCEPT

In verbinding werken aan veiligheid in Gelderland-Zuid

Ambitie

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is dé partner op het gebied van fysieke veiligheid met oog voor sociale veiligheid. Wij leveren uitstekende dienstverlening en worden gekenmerkt als verbinders van veiligheid en staan midden in de samenleving.

Risico's

- Overstromingen
- Grieppandemie
- Incidenten gevaarlijke stoffen
- Vaarwegincidenten
- Uitval vitale voorzieningen
- Brand

Ontwikkelingen

- Informatie en technologie
- Participatie en zelfredzaamheid
- Veranderende wet- en regelgeving
- Risico's en organisatie

Perspectief 2020 - 2023

Continuering basistaken
Brandweer- en ambulancezorg
Rampenbestrijding en crisisbeheersing

Extra aandacht
- Samenwerking en afstemming
- Risicogericht werken
- Een weerbare samenleving
- Toekomstbestendige veiligheidsregio
- Gevolgen van nieuwe risico's

GHOR

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Focus 2020 - 2023

Weerbare samenleving

- Risicocommunicatie
- Burgerparticipatie
- Iedereen is hulpverlener
- Verminderd zelfredzaamheid
- Informatie na incidenten
- Informatiedruk bij incidenten en crises

Samenwerking en afstemming

- Interne verbinding en samenwerking
- Versterking samenwerking gemeenten
- Versterken kennisnetwerk
- Informatiemanagement
- Flexibele crisisorganisatie
- Multidisciplinair OTO-plan
- Aanpak druk acute zorgketen

Gevolgen van nieuwe risico's

- Cyberrisico's
- Criminaliteit voor fysieke leefomgeving
- Extreem weer
- Energietransitie

Risicogericht werken

- Visie op risico's, advisering, toezicht en handhaving
- Voorbereiding zorginstellingen op regionale risico's
- Regionaal risicoprofiel
- Regionaal evenementenbeleid
- Real time omgevingsbeeld
- Onderzoek urgentieclassificatie
- Dynamisch risicoprofiel en beleidsprioriteiten

Toekomstbestendig

- Vitaliteit en duurzame inzetbaarheid
- Verhuizing meldkamer
- Zorgcoördinatiecentrum en zorgdifferentiatie
- Wet ambulancezorg
- Actieplan ambulancezorg
- Omgevingswet
- Programma vrijwilligheid
- Bemensing crisisorganisatie
- Cybersecurity

GHOR

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Regionaal Risicoprofiel 2020
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Colofon	
Sector:	Crisisbeheersing
Auteur(s):	Projectgroep Regionaal Risicoprofiel
Datum:	Mei 2019
Versienummer:	0.3
Status:	Concept
Aantal bijlagen:	4

Inhoud

Samenvatting **3**

1 Inleiding **6**

1.1 Wet veiligheidsregio's en risicoprofiel *6*

1.2 Wat is een risicoprofiel? *6*

1.3 Waarom een risicoprofiel? *6*

1.4 Uitvoering project *7*

1.5 Leeswijzer *7*

2 Ligging en typering Gelderland-Zuid **8**

3 Methode **10**

3.1 Risico-inventarisatie *10*

3.2 Risicoanalyse *10*

3.3 Risicoprofiel *10*

4 Resultaten **12**

4.1 Crisistypen en incidenttypen *12*

4.2 Terrorisme *13*

4.3 Cyberrisico's *15*

4.4 Klimaatverandering *16*

4.5 Risicobeeld en risicoduiding *17*

4.6 Risicoanalyse *17*

4.7 Scenariokeuze *17*

4.8 Risicodiagram *18*

5 Capaciteiteninventarisatie **21**

6 Van risicoprofiel naar beleidsplan **23**

Bijlage 1: Maatschappelijke thema's, crisistypen en incidenttypen **24**

Bijlage 2: Onderbouwing keuze crisistypen en incidenttypen **26**

Bijlage 3: Methodiek impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling **29**

Bijlage 4: Uitwerking van relevante crisistypen, incidenttypen en scenario's **42**

Samenvatting

Wet veiligheidsregio's en risicoprofiel

De Wet veiligheidsregio's heeft als primair doel om de rampenbestrijding en crisisbeheersing in Nederland te verbeteren en te versterken. De Wet Veiligheidsregio stelt in dat kader drie planvormen verplicht. Dit zijn het regionaal crisisplan, het regionaal risicoprofiel en het regionaal beleidsplan.

Een risicoprofiel: wat en waarom

Het regionaal risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van de in een Veiligheidsregio aanwezige risico's op de waarschijnlijkheid (wat is de kans dat een incident zich voordoet?) en impact (wat zijn de gevolgen van een incident?). De risico-inventarisatie omvat een overzicht van de aanwezige risicovolle situaties en de soorten incidenten die zich daardoor kunnen voordoen. In de risicoanalyse worden de geïnventariseerde gegevens nader beoordeeld, vergeleken en geïnterpreteerd. Mede op basis van het risicoprofiel kan het bestuur van de Veiligheidsregio strategische beleidskeuzes maken over de ambities voor de risico- en crisisbeheersing en de inspanningen voor onderlinge afstemming met de crisispartners. Deze ambities worden vastgelegd in een beleidsplan van de Veiligheidsregio. Daarnaast biedt het regionaal risicoprofiel een basis voor de risicocommunicatie naar de burgers.

Aanpak Risicoprofiel Gelderland-Zuid

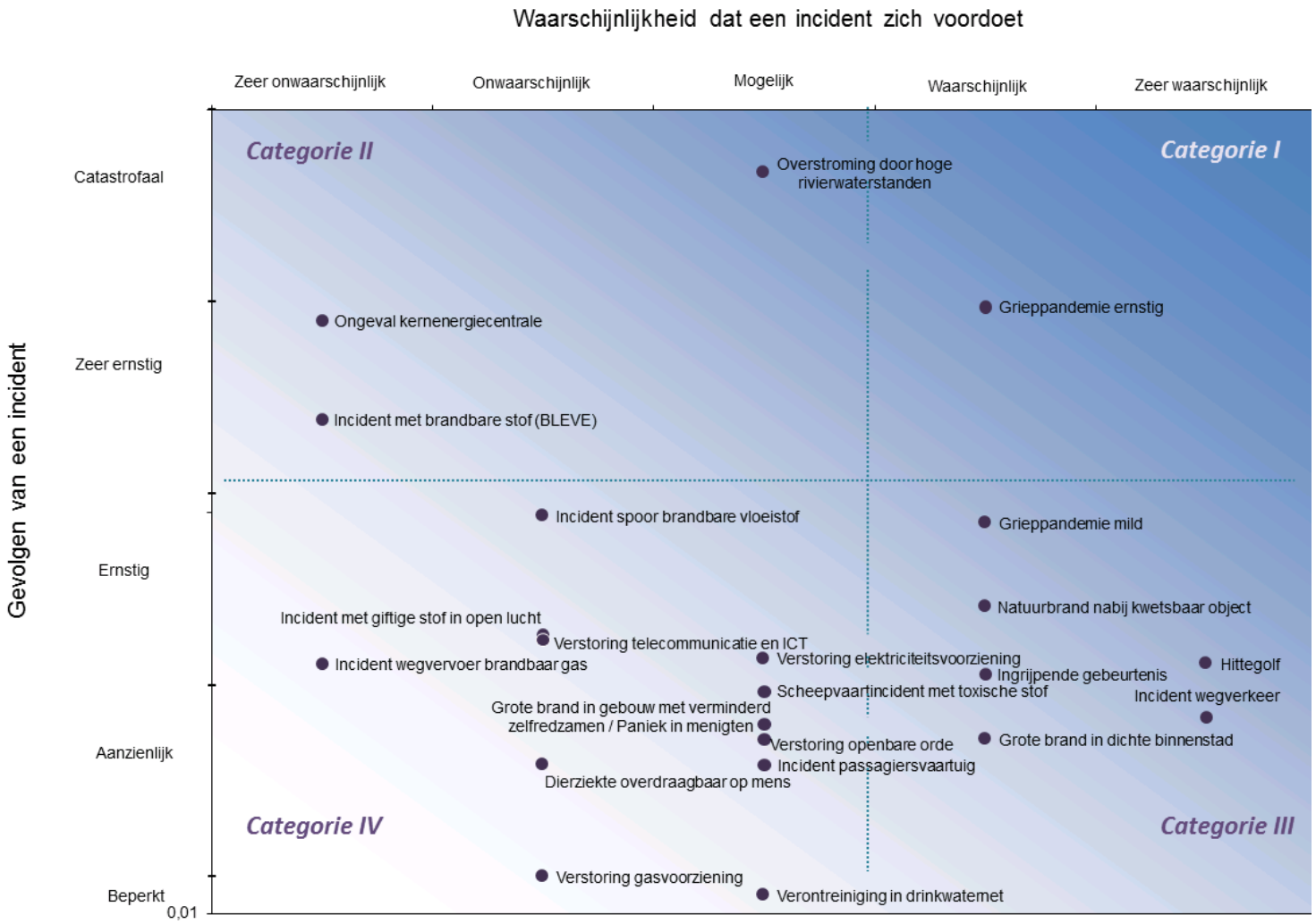
Het regionaal risicoprofiel voor Gelderland-Zuid is opgesteld in opdracht van de Veiligheidsdirectie van de regio Gelderland-Zuid. Het risicoprofiel is opgesteld met betrokkenheid van diverse (multidisciplinaire) samenwerkingspartners.

Bij het opstellen van het regionaal risicoprofiel Gelderland-Zuid is 'de Handreiking Regionaal Risicoprofiel' een belangrijke leidraad geweest. Voor de risico-inventarisatie en risicoanalyse is het regionaal risicoprofiel uit 2016 als vertrekpunt genomen. Het risicoprofiel is opgesteld aan de hand van input van de ketenpartners, gemeenten en de kolommen (brandweer, GHOR, RAV, politie) die onderdeel zijn van de Veiligheidsregio. De ontvangen input is bestudeerd en geanalyseerd en meegenomen in de update. De belangrijkste wijzigingen:

- De scenario's grieppandemie mild en ernstig zijn aangepast zodat de impact en waarschijnlijkheid aansluiten op het Nationaal Veiligheidsprofiel gelegd. Dit leverde een gewijzigd scenario op dat opnieuw is gewogen.
- Het scenario Q-koorts, dierziekte overdraagbaar op mens, is qua waarschijnlijkheid aangepast.
- De scenario's waar data in zijn opgenomen zijn qua context geactualiseerd.
- De paragraaf over terrorisme is geactualiseerd en aangevuld
- Er is een paragraaf over cyberrisico's toegevoegd.
- Er is een paragraaf over klimaatverandering toegevoegd
- Het risicoprofiel is opgesteld voor het jaar 2020. Voorheen betrof het dezelfde termijn van 4 jaar als het Regionaal Beleidsplan.

Van de scenario's zijn de waarschijnlijkheid en de impact bepaald op basis van statistische gegevens en/of de beoordeling van experts.

Resultaat Risicoprofiel Gelderland-Zuid

In het risicodiagram zijn de relevante scenario's op een onderling vergelijkbare wijze afgebeeld. De scenario's met de grootste impact en waarschijnlijkheid staan rechtsboven in het figuur. Een lage waarschijnlijkheid en impact leidt tot een plaats linksonder in het diagram. Op basis van waarschijnlijkheid en impact kunnen de scenario’s in vier categorieën verdeeld worden.

Categorie II lage waarschijnlijkheid, hoge impact (relatief)	Categorie I hoge waarschijnlijkheid, hoge impact (relatief)
• Overstroming door hoge waterstanden • Grieppandemie mild • Ongeval kernenergiecentrale • Incident met brandbare stof (BLEVE)*	• Grieppandemie ernstig
Categorie IV **lage waarschijnlijkheid, lage impact (relatief)**	**Categorie III** **hoge waarschijnlijkheid, lage impact (relatief)**
• Incident spoor brandbare vloeistof • Incident met giftige stof in open lucht • Verstoring telecommunicatie en ICT • Verstoring elektriciteitsvoorziening • Incident wegvervoer brandbaar gas • Scheepvaart incident met toxische stof • Grote brand in gebouw met verminderd zelfredzamen • Paniek in menigten • Verstoring openbare orde / gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden • Incident passagiersvaartuig • Verstoring gasvoorziening • Verontreiniging drinkwaternet • Dierziekte overdraagbaar op mens	• Natuurbrand nabij kwetsbaar object • Hittegolf • Ingrijpende gebeurtenis • Incident wegverkeer • Grote brand in dichte binnenstad • Dierziekte overdraagbaar op mens

*) Boiling liquid expanding vapour explosion (kokende vloeistof-gasexpansie-explosie): explosie die kan voorkomen als een houder (tank) met een vloeistof onder druk openscheurt.

Capaciteiteninventarisatie

Per scenario is een capaciteiteninventarisatie uitgevoerd: de capaciteiten waarover de regio kan beschikken om risico's af te dekken zijn in beeld gebracht. Hierbij ligt de focus op fysieke impact en de primaire hulpverleningsprocessen. De capaciteiteninventarisatie is in september 2019 beschouwd en ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2016.

1 Inleiding

1.1 Wet veiligheidsregio's en risicoprofiel

Op 1 oktober 2010 trad de Wet veiligheidsregio's in werking. Deze wet heeft als primair doel om de rampenbestrijding en crisisbeheersing in Nederland te verbeteren en te versterken. Door de brandweerzorg, de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen in de regio (GHOR), de politie en gemeenten op regionaal niveau bijeen te brengen op het terrein van rampenbestrijding en crisisbeheersing wordt niet alleen de slagkracht vergroot, maar wordt ook eenheid, eenduidigheid en eenvoud in de aanpak bereikt.

In artikel 15 van de wet is een verplichting opgenomen om een risicoprofiel op te stellen. Een dergelijk risicoprofiel bevat een risico-inventarisatie en -analyse van de te benoemen dreigingen in de regio. Op basis van dit profiel wordt in kaart gebracht welke capaciteiten benodigd en aanwezig zijn om deze dreigingen het hoofd te bieden. Het risicoprofiel wordt door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio vastgesteld.

1.2 Wat is een risicoprofiel?

Een regionaal risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van de in een Veiligheidsregio aanwezige risico's, inclusief relevante risico's uit aangrenzende gebieden. De risico-inventarisatie omvat een overzicht van de aanwezige risicovolle situaties en de soorten incidenten die zich daar kunnen voordoen. In de risicoanalyse worden de geïnventariseerde gegevens nader beoordeeld, vergeleken en geïnterpreteerd. Mede op basis van het regionaal risicoprofiel kan het bestuur van de Veiligheidsregio strategische beleidskeuzes maken over de ambities voor de risico- en crisisbeheersing en omtrent de inspanningen voor onderlinge afstemming met de crisispartners. Dit geldt voor brandweer en GHOR, maar in het kader van de multidisciplinaire taken ook voor de gemeenten, de politie en overige partners waaronder waterschappen, Defensie, vitale infrastructuur en Rijkswaterstaat waar afspraken mee moeten worden of zijn gemaakt. Deze ambities worden vastgelegd in het beleidsplan van de Veiligheidsregio. Eenmaal per vier jaar wordt het regionaal risicoprofiel bestuurlijk vastgesteld. Voor het risicoprofiel relevante ontwikkelingen worden zoveel mogelijk in het regionale risicoprofiel verwerkt door middel van een tussentijdse actualisatie.

1.3 Waarom een risicoprofiel?

Een complexe samenleving als de Nederlandse moet adequaat kunnen inspringen op vele soorten veiligheidsrisico's. Ordeverstoringen, overstromingen en treinongevallen, maar bijvoorbeeld ook infectieziekten en uitval van nutsvoorzieningen vormen een continue bedreiging van de vitale belangen in de samenleving. Om deze bedreigingen het hoofd te bieden, moeten overheidsinstanties, bedrijfsleven en de burger nauw samenwerken. Elke regio herbergt specifieke risico's waarvoor gericht beleid van de Veiligheidsregio en haar partners nodig kan zijn. Het regionaal risicoprofiel is bedoeld om inzicht in de aanwezige risico's te krijgen. Op basis van dit inzicht kan het veiligheidsbestuur strategisch beleid voeren om de aanwezige risico's te voorkomen en/of te beperken en om de crisisbeheersingsorganisatie op specifieke risico's voor te bereiden. Ook biedt het een basis voor de risicocommunicatie naar de burgers.

1.4 Uitvoering project

Het regionaal risicoprofiel voor Gelderland-Zuid is opgesteld in opdracht van de Veiligheidsdirectie van de regio. Het risicoprofiel is opgesteld met betrokkenheid van een multidisciplinaire werkgroep en een expertbijeenkomst met diverse crisis- en samenwerkingspartners.

1.5 Leeswijzer

Dit rapport heeft de volgende opbouw:

- In hoofdstuk 1 zijn de aanleiding en achtergrond van het Regionaal Risicoprofiel beschreven
- In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de ligging en typering van de regio Gelderland-Zuid
- In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte methode toegelicht. Dit betreft een aantal processtappen, conform de landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel.
- In hoofdstuk 4 zijn de resultaten per processtap weergegeven. Deze stappen leiden tot een risicodiagram, waarin impact en waarschijnlijkheid van de relevante scenario's op een onderling vergelijkbare wijze zijn weergegeven.
- In hoofdstuk 5 is de capaciteiteninventarisatie weergegeven.
- In hoofdstuk 6 wordt de relatie met het Regionaal Beleidsplan toegelicht.

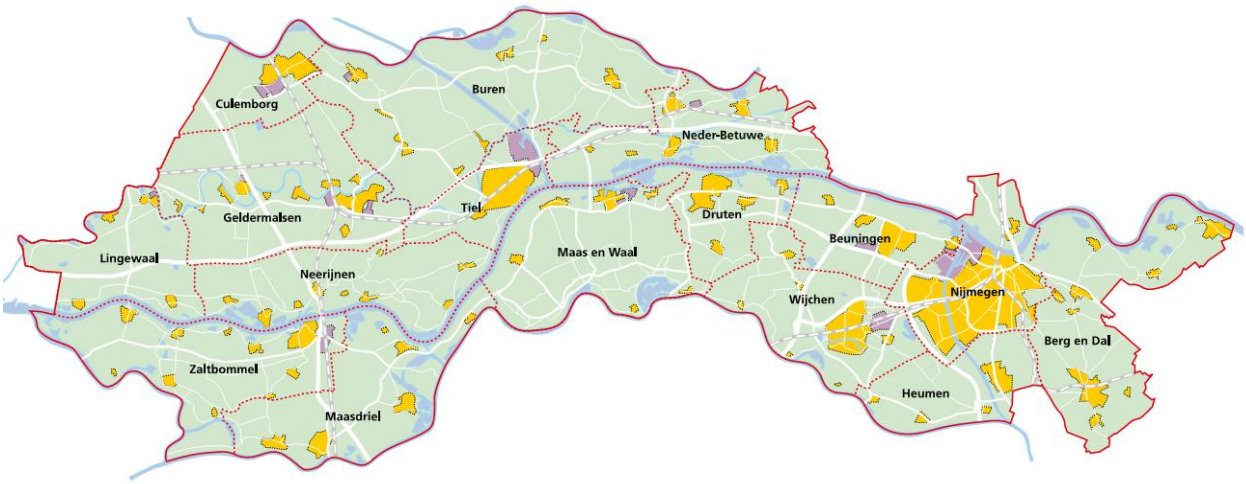
De volgende bijlagen zijn bijgevoegd:

- Bijlage 1: Thema's, crisistypen en incidenttypen
- Bijlage 2: Onderbouwing van de keuze van crisistypen en incidenttypen
- Bijlage 3: Beschrijving van de methodiek impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling
- Bijlage 4: Uitwerking van relevante crisistypen en incidenttypen met scenario's en impact- en waarschijnlijkheidsanalyse

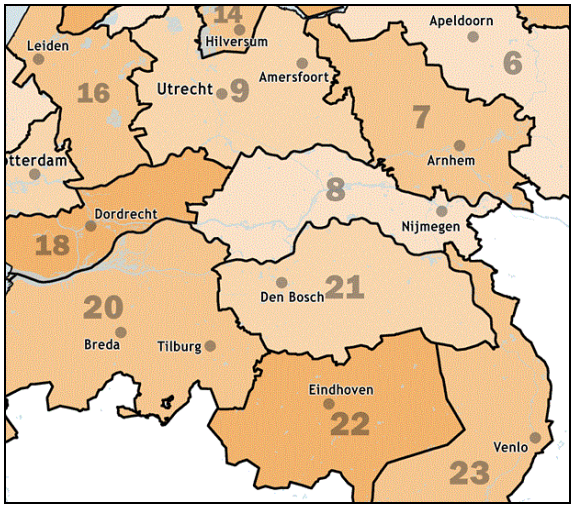
2 Ligging en typering Gelderland-Zuid

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) is een regionaal samenwerkingsverband volgens de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Veiligheidsregio's. Veertien gemeenten werken in dat verband nauw samen op het gebied van crisisbeheersing en hulpverlening.

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid beslaat een oppervlakte van ca. 1040 km². De ruim 530.000 inwoners wonen verspreid over de volgende veertien gemeenten: Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West-Betuwe, West Maas & Waal, Wijchen en Zaltbommel. Een overzichtskaart van de regio en de geografische ligging is in respectievelijk figuur 2.1 en 2.2 weergegeven.

Figuur 2.1 Overzichtskaart Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Aangrenzende veiligheidsregio's van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (regionummer 8) zijn:

- Gelderland-Midden (regionummer 7)
- Utrecht (regionummer 9)
- Zuid-Holland Zuid (regionummer 18)
- Midden- en West Brabant (regionummer 20)
- Brabant-Noord (regionummer 21)
- Limburg-Noord (regionummer 23)

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid grenst bij de gemeente Berg en Dal aan Duitsland (Kreis Kleve, Bezirksregierung Düsseldorf).

Figuur 2.2 Geografische ligging Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Het gebied van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid kenmerkt zich door de aanwezigheid van drie belangrijke rivieren: Nederrijn, Waal en Maas, met de Waal als belangrijkste transportader over het water in Nederland.

Het vervoer van gevaarlijke stoffen van Europoort naar Duitsland en vice versa vindt plaats over deze rivieren. Daarnaast bevindt zich een aantal snelwegen (A15, A50, A73, A2) in de regio en worden er gevaarlijke stoffen vervoerd per spoor via de Betuweroute. Ook kent de regio een aantal BRZO bedrijven.

In aanzienlijke delen van de regio bestaat het risico van overstroming. In het bijlagenrapport zijn de in Gelderland-Zuid mogelijke incidenttypen en crisistypen weergegeven. Daarbij zijn regionale ontwikkelingen, risicobronnen binnen en buiten en risico-ontvangers binnen de regio geïnventariseerd.

Binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid werken brandweer, GHOR, GGD en ambulancezorg volgens dezelfde territoriale gebiedsindeling. De regio valt binnen het werkgebied van de regionale eenheid Oost-Nederland van de Nationale Politie dat de provincies Gelderland en Overijsel bestrijkt. Verder wordt er met diverse externe partners samengewerkt, zoals het waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat, Defensie, het Openbaar Ministerie en de provincie Gelderland. Ook worden vertegenwoordigers van vitale sectoren, zoals nutsbedrijven, steeds meer bij de Veiligheidsregio betrokken middels convenanten, afspraken en accountgesprekken. Daarnaast vindt er bovenregionale en landsgrensoverschrijdende samenwerking en overleg plaats met de buurregio's en Duitsland.

3 Methode

Bij het opstellen van het regionaal risicoprofiel Gelderland-Zuid 2020 is 'de Handreiking Regionaal Risicoprofiel' een belangrijke leidraad geweest. In 2011 is de eerste versie van het Regionaal Risicoprofiel vastgesteld. In 2014 is deze geactualiseerd en in 2016 herzien. Voor de risico-inventarisatie en risicoanalyse is het regionaal risicoprofiel uit 2016 als vertrekpunt genomen. Het risicoprofiel is opgesteld aan de hand van input van de ketenpartners, gemeenten en kolommen. Dat is in twee stappen opgehaald. Eerst is er samen met het Regionaal Beleidsplan aan de partners gevraagd welke belangrijke ontwikkelingen er zijn vanuit hun perspectief. Daarna is er specifiek gevraagd voor het Regionaal Risicoprofiel of er vanuit de context en de scenario's aanvullingen op het bestaande rapport noodzakelijk zijn.

3.1 Risico-inventarisatie

De eerste stap om te komen tot een risicoprofiel is het maken van een risico-inventarisatie. Hierbij is de Provinciale risicokaart en gemeentelijke informatie als vertrekpunt genomen, voor het verkrijgen van een ruimtelijk beeld. Deze informatie is aangevuld met informatie die niet in de risicokaart is opgenomen. Hierbij kan worden gedacht aan (ruimtelijke) informatie over vitale infrastructuur. Deze inventarisatie heeft als resultaat geleid tot een selectie van dreigingen (crisistypen en incidenttypen) die voor de regio Gelderland-Zuid relevant zijn om verder uit te werken. Op basis van aanvullende informatie wordt een risicobeeld opgesteld. In dit risicobeeld wordt de context en de spreiding van de risico's uitgewerkt. Zodoende kan er beter worden beoordeeld in welke mate de risico's bepalend zullen zijn in het risicoprofiel. Tezamen met de risico-inventarisatie vormt dit risicobeeld de basis voor de risicoanalyse.

3.2 Risicoanalyse

In de risicoanalyse worden alle risico's uit de inventarisatie en het risicobeeld uitgewerkt in realistische, ernstige scenario's. In deze scenario's wordt een beeld geschetst van een aantal mogelijke tot waarschijnlijke effecten (aantal doden en gewonden, schade aan economie, ecologie, cultureel erfgoed enz.). Waar mogelijk wordt aangesloten bij bestaande scenario's van de crisispartners in de regio, of vanuit de landelijke risico-inventarisatie. Voor het overige deel zijn de scenario's tot stand gekomen in overleg met de partners die de meeste affiniteit hebben met het betreffende scenario. Bij het opstellen van de scenario's is geen rekening gehouden met domino-effecten, conform de Handreiking. Na het opstellen van de scenario's zijn deze in een expertsessie beoordeeld op impact en waarschijnlijkheid. Voor de beoordeling van de impact is gekeken naar de gevolgen op het gebied van territoriale veiligheid, lichamelijk lijden en letsel, economie, ecologie, sociale stabiliteit en cultureel erfgoed. De score kan per impactcriterium variëren van 'beperkt gevolg' (score A) tot 'catastrofaal gevolg' (score E). Voor de beoordeling van de waarschijnlijkheid is gekeken naar de kans van optreden in een periode van 4 jaar. De score kan variëren van 'zeer onwaarschijnlijk' (score A) tot 'zeer waarschijnlijk' (score E). De methodiek van impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling is in bijlage 3 in detail uitgewerkt. Van de scenario's zijn de waarschijnlijkheid en de impact bepaald op basis van statistische gegevens of de beoordeling van experts.

3.3 Risicoprofiel

Alle uitgewerkte scenario's met daarin de impact en waarschijnlijkheid vormen het risicoprofiel. Op basis van de beoordeling van de scenario's is een risicodiagram opgesteld. Dit risicodiagram geeft

een overzicht van de relevante dreigingen (die zijn uitgewerkt tot scenario's), op een onderling vergelijkbare wijze. Het risicodiagram maakt in één oogopslag duidelijk wat er speelt in de regio en hoe groot het risico hiervan is. Dit risicoprofiel vormt mede de basis van het beleidsplan als benoemd in artikel 14 Wet Veiligheidsregio's.

4 Resultaten

4.1 Crisistypen en incidenttypen

Conform de landelijke handreiking vindt de risico-inventarisatie plaats aan de hand van onderstaande maatschappelijke thema's:

1. Natuurlijke omgeving
2. Gebouwde omgeving
3. Technologische omgeving
4. Vitale infrastructuur en voorzieningen
5. Verkeer en vervoer
6. Gezondheid
7. Sociaalmaatschappelijke omgeving

Volgens de systematiek van de landelijke handreiking worden de thema's opgesplitst in crisistypen en incidenttypen. Dit totale overzicht is weergegeven in bijlage 1.

Verschillende branden, rampen en crises kunnen invloed hebben op één of vaak meerdere van de genoemde maatschappelijke thema's. Om deze situaties te inventariseren, analyseren en uit te kunnen leggen, is een landelijke uniforme categorisering ontwikkeld.

Uit de 25 crisistypen is een selectie van 18 gemaakt die voor Gelderland-Zuid relevant zijn. Dit is weergegeven in tabel 4.1. Daarbij is ook inzichtelijk gemaakt welke crisistypen niet zijn uitgewerkt in Gelderland-Zuid. In bijlage 2 wordt een onderbouwing gegeven voor de crisis- en incidenttypen die niet verder zijn uitgewerkt.

Tabel 4.1 – Relevante crisistypen voor Gelderland-Zuid

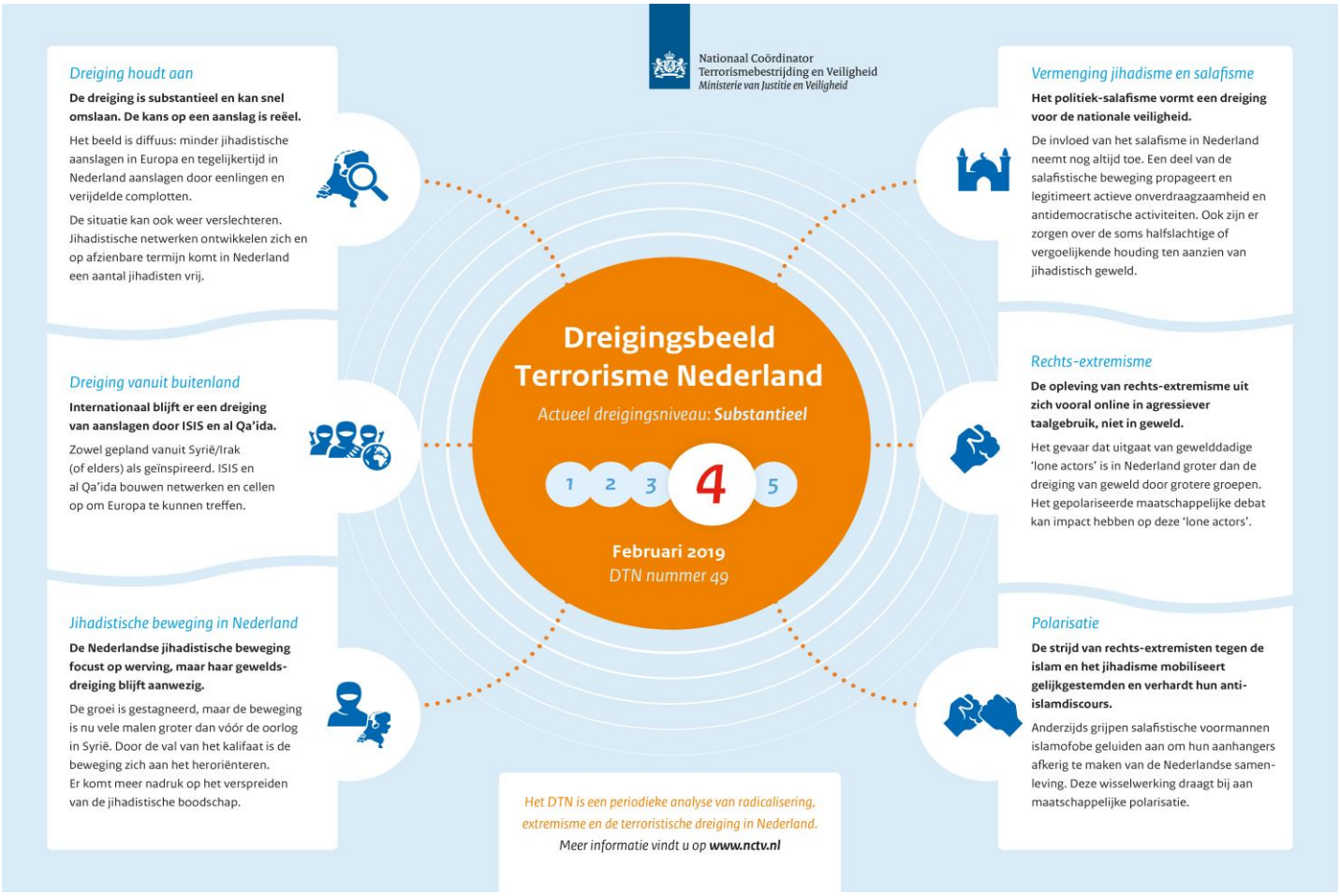
Maatschappelijk thema	Crisistype
1. Natuurlijke omgeving	1.1 Overstromingen 1.2 Natuurbranden 1.3 Extreme weersomstandigheden ~~1.4 Aardbevingen~~ ~~1.5 Plagen~~ 1.6 Dierziekten
2. Gebouwde omgeving	2.1 Branden in kwetsbare objecten ~~2.2 Instorting in grote gebouwen en kunstwerken~~
3. Technologische omgeving	3.1 Incidenten met brandbare/explosieve stof in open lucht 3.2 Incidenten met giftige stof in open lucht 3.3 Kernincidenten
4. Vitale infrastructuur en voorzieningen	4.1 Verstoring energievoorziening 4.2 Verstoring drinkwatervoorziening ~~4.3 Verstoring rioolwaterafvoer en afvalzuivering~~ 4.4 Verstoring telecommunicatie en ICT ~~4.5 Verstoring afvalverwerking~~ ~~4.6 Verstoring voedselvoorziening~~
5. Verkeer en vervoer	~~5.1 Luchtvaartincidenten~~ 5.2 Incidenten op of onder water 5.3 Verkeersincidenten op land ~~5.4 Incidenten in tunnels~~
6. Gezondheid	6.1 Bedreiging volksgezondheid 6.2 Ziektegolf
7. Sociaal maatschappelijke omgeving	7.1 Paniek in menigten 7.2 Verstoring openbare orde

4.2 Terrorisme

Terrorisme kan een oorzaak zijn van (bijna) alle crisistypen en uitgewerkte scenario's die worden behandeld in deze rapportage. In deze rapportage is ervoor gekozen om terrorisme niet als een apart crisistype op te nemen. Een crisistype is immers "een categorie van mogelijke branden, rampen en crises die qua soort effecten en qua ontwikkeling in de tijd op elkaar lijken." Dit betekent dat een andere aanleiding (terrorisme) voor hetzelfde incident (bijvoorbeeld een explosie) niet als een apart crisistype wordt opgevat. Dit laat onverlet, dat de maatschappelijke verontwaardiging en gevolgen voor het gevoel van veiligheid na een terroristische aanslag, bijzondere aandacht zullen vergen.

Terrorisme is een nationaal thema, onder verantwoordelijkheid van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). De NCTV is verantwoordelijk voor de alertering. In Nederland zijn op dit moment de volgende bedrijfssectoren op het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding (ATb) aangesloten: luchthavens, spoor, stad- en streekvervoer, zeehavens, tunnels en waterkeringen, olie, chemie, drinkwater, gas, elektriciteit, nucleair, financieel, publieksevenementen, hotels en serviceproviders.

Alle vijftien sectoren hebben afspraken gemaakt met de NCTV over het pakket aan maatregelen die geëffectueerd wordt bij een bepaald dreigingsniveau: minimaal, beperkt, aanzienlijk, substantieel en kritiek zijn de vijf dreigingsniveaus. Indien de inlichtingendiensten een verhoogde terroristische dreiging constateren op een bepaalde sector of een onderdeel daarvan, dan worden de bedrijfssectoren, overheidsinstanties en operationele diensten via het ATb hierover geïnformeerd. Het huidig dreigingsniveau ligt al langere tijd op niveau 4 zijnde "Substantieel" zoals uitgegeven door het NCTV (Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid) blijkt uit het 49e Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) van 26 februari 2019.

Naast een dreigingsniveau op sectoren is er ook een algemener dreigingsniveau dat op heel Nederland van toepassing is. Hier worden dezelfde niveaus onderscheiden: minimaal, beperkt, substantieel en kritiek. Na de aanslagen in Frankrijk (2015) zijn er bij de nationale politie SGBO's contra terrorisme benoemd.[1] Er is een nationaal SGBO Contraterrorisme, daarnaast is in iedere politie-eenheid ook een eenheids SGBO Contra Terrorisme ingericht. Deze overleggen periodiek over de voortgang landelijk en op eenheidsniveau. De kans op aanslagen in de landen om ons heen blijft aanwezig. Ook in Nederland blijft dreiging. De verwachting is dat dit de komende tijd onveranderd blijft. Recente voorbeelden staven dit. Inmiddels schrijft Nederland een tweetal aanslagen vooralsnog toe aan terrorisme: Steekincident op Centraal Station Amsterdam op 31 augustus 2018 en een schietincident in een tram op het 24 Oktoberplein in Utrecht op 18 maart 2019. Daarnaast zijn in september 2018 zeven personen aangehouden in verband met een complex aanslagplan.

Er is voor gekozen de SGBO's voorlopig actief te houden op dit thema. Bij ieder groter evenement is een extra paragraaf terrorisme opgenomen waarin de structuur van opschaling en handelen is benoemd. Er zijn ook locaties benoemd die naast de locaties van de 15 sectoren aandacht behoeven op het gebied van bewaken en beveiligen. Deze locaties zijn in de SGBO's contraterrorisme verzameld en beoordeeld. Mogelijke maatregelen zijn vervolgens uitgezet.

[1] SGBO = Staf Grootschalig Bijzonder Optreden

4.3 Cyberrisico's

Digitale verstoringen staan meer dan ooit in de belangstelling. Elke dag is het in het nieuws, zowel in klassieke als in nieuwe media. Ook in de politiek en in de bestuurskamer is het nadrukkelijk op de agenda komen te staan, niet in de laatste plaats door enkele prominente incidenten.

Al die aandacht onderstreept dat cyberdreigingen en -verstoringen een veiligheidsprobleem van nu zijn. Een goede aanpak van cybercrime, met proportionele acties gericht tegen de juiste dreigingen, vereist inzicht. Inzicht in de belangen die we moeten beschermen, vanuit welke hoek de grootste dreigingen komen en op welke punten onze digitale samenleving kwetsbaar is.

Een veilige en open digitale samenleving vraagt om het vergroten van de digitale weerbaarheid. De weerbaarheid van Nederland op het gebied van cybercrime is een publiek goed, maar kan niet door de overheid alleen tot stand worden gebracht. Cybercrime is namelijk per definitie mondiaal en zonder grenzen. Bovendien is de kritieke infrastructuur en kennis vooral in handen van private bedrijven. Samenwerking tussen bedrijfsleven, wetenschap en overheid is daarom voor alle partijen essentieel om sector overstijgend inzicht en handelingsperspectief te ontwikkelen.

Belangrijke kernbevindingen voor het risicoprofiel:

1. Afhankelijkheid van ICT is aanzienlijk en alleen maar toegenomen door ontwikkelingen als hyperconnectiviteit, cloudcomputing en het gemak waarmee internet wordt ingezet. De potentiële impact van incidenten wordt daardoor groter.
2. Digitale spionage en cybercriminaliteit blijven de grootste dreigingen voor overheid en bedrijfsleven.
3. Burgers, maar ook bedrijven en overheden zijn nog regelmatig het slachtoffer van botnets[2] en ransomware[3].
4. De eindgebruiker krijgt een grote verantwoordelijkheid toegedicht voor beveiliging, maar hij wordt steeds vaker geconfronteerd met kwetsbaarheden in apparaten en diensten waar hij beperkte invloed op heeft of kennis van heeft.
5. De verstoring van ICT is nadrukkelijk zichtbaar geweest, vooral als gevolg van DDoS-aanvallen[4]. Basisvoorzieningen als DigiD en iDeal zijn bijvoorbeeld door DDoS-aanvallen verstoord geraakt, wat heeft geresulteerd in keteneffecten bij overheden en bedrijven die gebruik maken van deze diensten.
6. Een brede groep organisaties heeft belangrijke (technische) basismaatregelen, zoals het patchen en updaten van systemen of het wachtwoordbeleid, nog niet op orde.

Onderstaand plaatje (bron: Veiligheidsregio IJsselland) geeft een overzicht van het speelveld waarin de Veiligheidsregio zich bevindt met betrekking tot digitale veiligheid en cyberrisico's. Net als andere organisaties dient de VRGZ de zaken zelf goed op orde te hebben. Daarnaast kan er een rol zijn als er gevolgen in het fysieke domein plaatsvinden. Om die rol goed te kunnen vervullen dienen de partners en de specifieke risico's op dit terrein in zicht te zijn. Daar wordt momenteel samen met de regio's in Gelderland en Overijssel Oost 5 maar ook op landelijke schaal aandacht aan gegeven.

1. Botnet: term die vooral gebruikt voor een collectie van aan elkaar gekoppelde computers die software gebruiken , die meestal is geïnstalleerd door een computerworm, Trojaans paard of achterdeurtje.
2. Ransomware: of gijzelsoftware is een chantagemiddel op internet.
3. Denial-of-service-aanvallen (DoS-aanvallen) en distributed-denial-of-service-aanvallen (DDoS-aanvallen) zijn pogingen om een computer, computernetwerk of dienst niet of moeilijker bereikbaar te maken

Cybercrime kent geen grenzen, wel kan gezegd worden dat Nederland aantrekkelijk is vanwege de goede digitale infrastructuur. Het internet is bijna in iedere huiskamer te vinden en biedt daardoor een goede basis voor criminelen om aan de slag te gaan. Deze goede infrastructuur kent een landelijk karakter en beperkt zich niet tot lokale gebieden in de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Er is dus geen sprake van geconcentreerde spreiding over de regio. De ontwikkeling van het Internet of Things (IoT, samen met de sterk toenemende genetwerkte systemen, zorgen voor een toenemende verbondenheid tussen netwerken, fysieke processen (via machines, soft- en hardware) en mensen. Deze verknoping maakt enerzijds afstemming tussen dataverzamelingen en processen mogelijk, maar zorgt er anderzijds voor dat de impact van (ver)storingen en kwetsbaarheden zich sneller kunnen verspreiden Door de grote complexiteit van het digitale domein zijn cyberscenario's met grootschalige implicaties onzeker in aard, omvang en waarschijnlijkheid.

4.4 Klimaatverandering

Het klimaat verandert. Het weer wordt extremer. Wereldwijd maar ook lokaal en regionaal wordt het warmer, natter, droger en de zeespiegel stijgt. Een veranderd klimaat heeft invloed op de veiligheid en de gezondheid. Door onder meer droogte, ontbossing en woestijnvorming als gevolg van de klimaatverandering kan er niet meer genoeg voedsel geproduceerd worden. Ook toegenomen regenval op andere plekken als gevolg van de klimaatverandering heeft vaak desastreuze gevolgen

voor de landbouw. Als mensen in niet meer vol te houden omstandigheden leven, dan migreren ze. Dit kan naast economische, politieke en veiligheidsredenen ook vanwege het klimaat plaatsvinden. De verwachting is dat het aantal migranten richting Europa de komende jaren fors toeneemt, met alle maatschappelijke en politieke gevolgen van dien.

De verandering van het klimaat heeft ook directe invloed op Gelderland-Zuid. Het watergebruik gaat naar verwachting toenemen doordat het warmer en droger wordt. Tegelijk zal de beschikbaarheid van water afnemen. Daar staat tegenover dat door extreme regenval we vaker de voeten niet droog zullen houden. Vitale functies, zoals de energievoorziening en hoofdinfrastructuur, vallen waarschijnlijk vaker uit door extreme weersomstandigheden. Kwetsbare mensen zijn nog kwetsbaarder bij extreme hitte of droogte of extreme regenval of storm.
In bijlage 4 paragraaf 1.3 is extreme weersomstandigheden al opgenomen. De verwachting is dat de extremen mogelijk nog heftiger kunnen worden.

4.5 Risicobeeld en risicoduiding

In het risicobeeld komt de vraag naar voren welke soorten branden, rampen en crisis zich binnen de regio (en de omliggende gebieden) kunnen voordoen. Samen met de risico-inventarisatie vormt dit risicobeeld de basis voor de keuze van incidentscenario's. Op basis van de voor Gelderland-Zuid relevant geachte crisistypen en de aanverwante incidenttypen, zijn (incident)scenario's opgesteld. Een scenario wordt gedefinieerd als een mogelijk verloop van een incident, of – meer precies – een verwacht karakteristiek verloop van een incidenttype, vanaf de basisoorzaken tot en met de einduitkomst.
Terrorisme en cyberverstoringen en -dreigingen kunnen de oorzaak zijn van het gros van de in de bijlage beschreven scenario’s. Derhalve is er niet voor gekozen deze als apart scenario op te nemen, maar als generieke mogelijke trigger voor scenario’s.

4.6 Risicoanalyse

Specifiek is voor Gelderland-Zuid geïnventariseerd welke crisistypen en daaraan gelieerde incidenttypen relevant zijn. In de risicoanalyse zijn scenario's uitgewerkt op basis van het risicobeeld en de risicoduiding. Deze scenario's zijn benoemd in figuur 4.2 en uitgewerkt in bijlage 4.

4.7 Scenariokeuze

De selectie van de scenario's is tot stand gekomen met de experts die betrokken zijn bij de uitwerking van het regionaal risicoprofiel. Bij de scenariokeuze is met name gelet op: een goede spreiding over de maatschappelijke thema's (alle 7 moeten aan bod komen) en de crisistypen. Dit met als hogere doel dat alle soorten impacts en daarmee alle soorten capaciteiten aan bod komen en er dus geen witte vlekken ontstaan bij de strategische beleidskeuzes. Het reële gehalte van het scenario, statistische onderbouwing (voor zover beschikbaar) en reeds bestaande aandacht voor een onderwerp zijn hierbij betrokken. In tabel 4.2 is aangegeven welke scenario’s per crisistype zijn uitgewerkt.

Tabel 4.2 – Scenariokeuze per crisistype

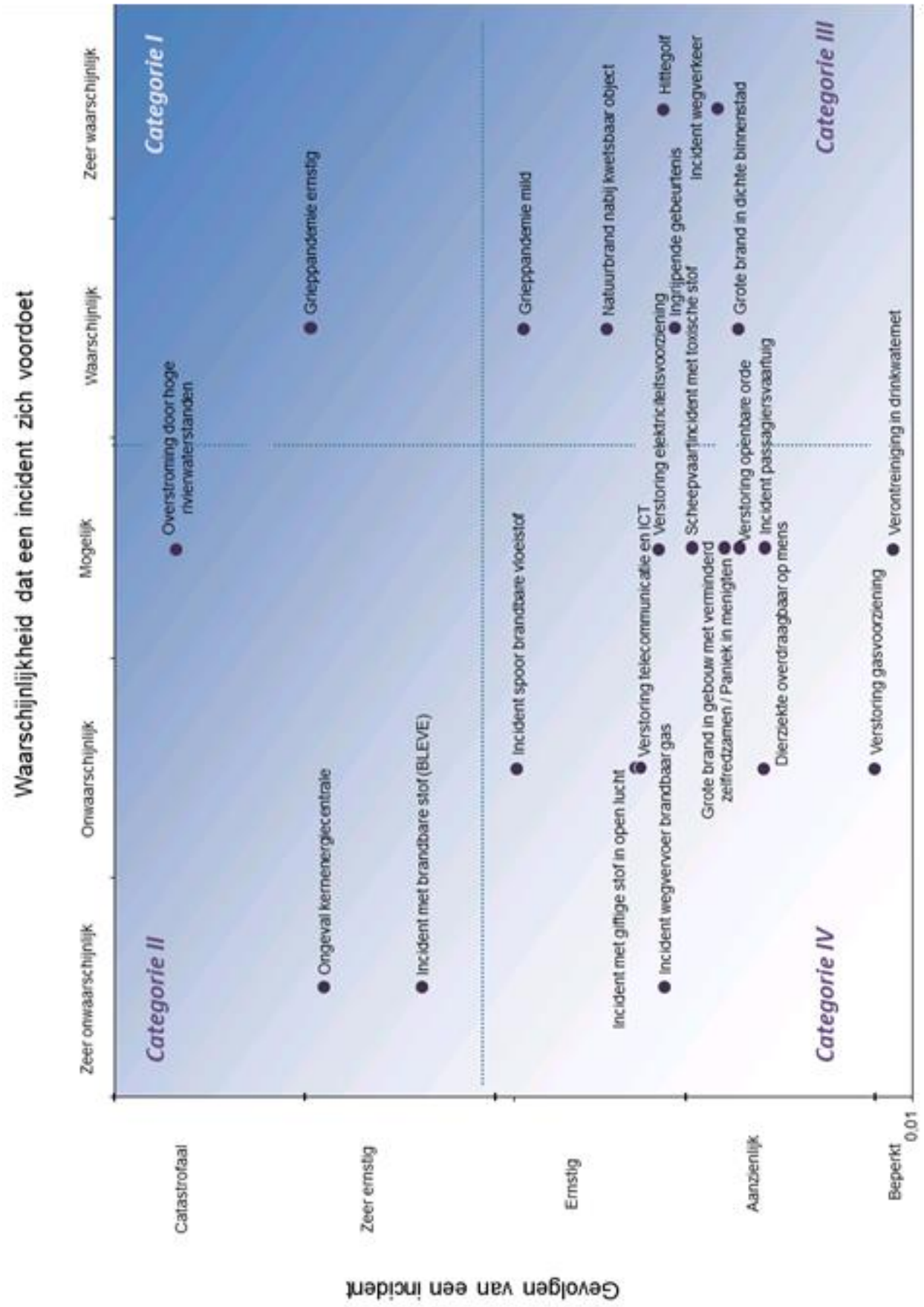
Maatschappelijk thema	Crisistype en uitgewerkte scenario's *De nummering is overeenkomstig de indeling in de nationale handreiking*
1. Natuurlijke omgeving	1.1 Overstromingen • Overstromingen door hoge rivierwaterstanden
	1.2 Natuurbranden • Natuurbrand nabij een kwetsbaar object
	1.3 Extreme weersomstandigheden

Maatschappelijk thema	Crisistype en uitgewerkte scenario's *De nummering is overeenkomstig de indeling in de nationale handreiking*
	• Hittegolf
2. Gebouwde omgeving	2.1 Branden in kwetsbare objecten • Brand in gebouw met verminderd zelfredzame personen. • Grote brand in dichte binnenstad.
3. Technologische omgeving	3.1 Incidenten met brandbare/explosieve stof in open lucht • Incident transport brandbare stof (BLEVE) • Incident spoorverkeer met brandbare vloeistof • Incident wegverkeer met brandbaar gas
	3.2 Incidenten met giftige stof in open lucht • Incident giftige stof in open lucht • Scheepvaartincident met toxische
	3.3 Kernincidenten • Ongeval kernenergiecentrale
4. Vitale infrastructuur en voorzieningen	4.1 Verstoring energievoorziening • Verstoring gasvoorziening • Verstoring elektriciteitsvoorziening
	4.2 Verstoring drinkwatervoorziening • Verontreiniging in drinkwaternet
	4.4 Verstoring telecommunicatie en ICT • Verstoring telecommunicatie en ICT
5. Verkeer en vervoer	5.2 Incidenten op of onder water • Incident passagiersvaartuig
	5.3 Verkeersincidenten op land • Incident wegverkeer
6. Gezondheid	6.1 Bedreiging volksgezondheid • Dierziekte overdraagbaar op mens
	6.2 Ziektegolf • Grieppandemie ernstig • Grieppandemie mild
7. Sociaal maatschappelijke omgeving	7.1 Paniek in menigten • Paniek in menigten tijdens grote festiviteiten, concerten en demonstraties
	7.2 Verstoring openbare orde • Gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden / verstoring openbare orde • Maatschappelijke onrust en buurtrellen / ingrijpende gebeurtenis

Op basis van de opgestelde scenario's is in een expertsessie de impact en waarschijnlijkheid ingeschat, zoals beschreven in hoofdstuk 3. Deze inschatting is per scenario weergegeven in bijlage 4 en vormt de basis voor het risicodiagram.

4.8 Risicodiagram

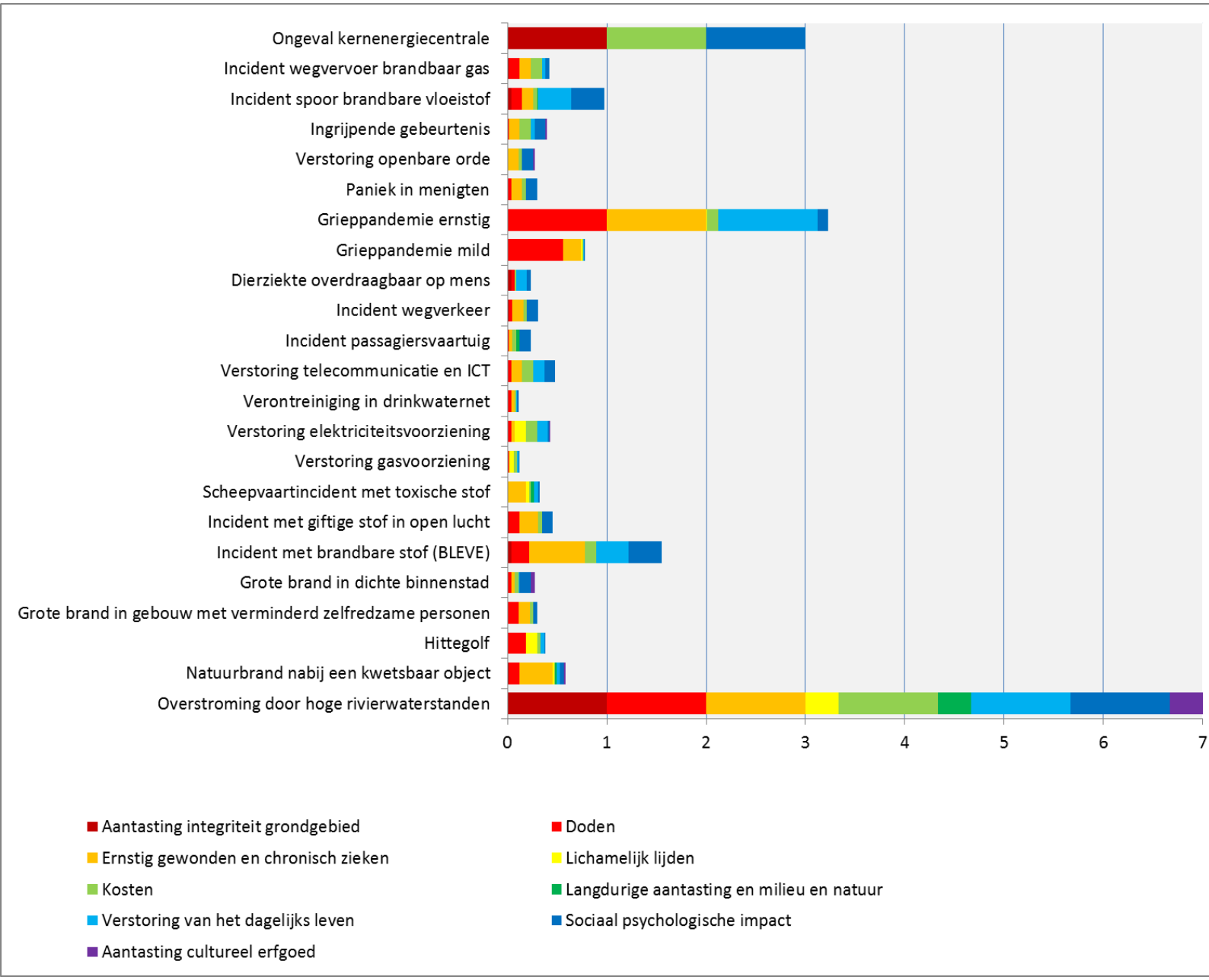
In het risicodiagram zijn de relevante scenario's op een onderling vergelijkbare wijze afgebeeld (figuur 4.1). De scenario's met de grootste impact en waarschijnlijkheid staan rechtsboven in de figuur (categorie I). Een kleine waarschijnlijkheid en impact leidt tot een plaats linksonder in het diagram. De categorie I risico's verdienen in principe meer aandacht dan de overig benoemde categorieën.

Figuur 4.1 - Risicodiagram

Uit figuur 4.2 kan worden herleid wat de impact is van de verschillende criteria per scenario. Het blijkt dat respectievelijk de scenario's overstromingen, grieppandemie ernstig, ongeval kernenergiecentrale, incident transport brandbare stof (BLEVE) en grieppandemie mild de grootste samengestelde impact hebben. De kans van optreden is in dit figuur niet meegewogen.

Figuur 4.2 - Opbouw samengestelde impactscore per scenario

5 Capaciteiteninventarisatie

De capaciteiten waarover de regio kan beschikken om risico's af te dekken zijn in beeld gebracht. Hierbij ligt de focus op fysieke impact en de primaire hulpverleningsprocessen (tijd en ruimte zijn hierbij de kritische processen). Conform de landelijke Handreiking focussen we hierbij op de capaciteiten van de Veiligheidsregio, inclusief bijstandsaanvragen en de zorgketen partners. De capaciteiteninventarisatie is in september 2014 geactualiseerd.

Op basis van expert judgement is voor alle in het risicoprofiel opgenomen scenario's een inschatting gemaakt of de repressie voldoende, mogelijk onvoldoende of onvoldoende is (tabel 5.1). Door middel van kleurcodes is weergegeven of het proces voor een betreffend scenario naar verwachting voldoende (groen), mogelijk onvoldoende (oranje) of onvoldoende (rood) is.

Tabel 5.1 – Capaciteitsinventarisatie per scenario

	Brandweer			Genees-kundige Zorg			Politie					Bevolkingszorg			
Scenario	Bron en emissiebestrijding	Redding	Ontsmetting	Publieke Gezondheidszorg	Psychosociale Hulpverlening	Spoedeisende Medische Hulpverlening	Handhaving Mobiliteit	Bewaking en Beveiliging	Handhaven en netwerken	Ordehandhaving	Opsporing	Communicatie	Publieke zorg	Omgevingszorg	Evacuatie
Overstromingen door hoge rivierwaterstanden						1							2	3	4
Natuurbrand nabij een kwetsbaar object	B	5				5							6		
Hittegolf															
Brand in gebouw met verminderd zelfredzame personen						B									
Grote brand in dichte binnenstad															
Incident transport brandbare stof (BLEVE)															
Incident giftige stof in open lucht						B								7	
Scheepvaartincident met toxische stof						B								8	
Verstoring gasvoorziening															
Verstoring elektriciteitsvoorziening	9	9	9												10
Verontreiniging in drinkwaternet															
Verstoring telecommunicatie en ICT	9 12	9	9			B						12			
Incident passagiersvaartuig															
Incident wegverkeer						B									
Dierziekte overdraagbaar op mens															
Grieppandemie mild					15										
Grieppandemie ernstig (13)				14	15	16							17		
Paniek in menigten						B							18		
Verstoring openbare orde						B		B							
Ingrijpende gebeurtenis	19				19	B									
Ongeval kernenergiecentrale (20)															

Toelichting verwijzingen in tabel:

1) Uitgangspunt (binnen 1 uur beschikbaarheid): succesvolle preventieve evacuatie
2) Onvoldoende opvangcapaciteit, ook buurregio's onder water
3) Geen prioriteit gegeven de situatie in het scenario
4) Hulp van defensie absoluut noodzakelijk, er zijn echter nog geen landelijke afspraken gemaakt.
5) Gezien scenario zeer specifieke capaciteiten noodzakelijk.
6) Opvangcapaciteit voldoende, wel aandacht voor specifieke zorg m.b.v. GHOR
7) Denk aan landbouwgronden en dergelijke
8) taak van Rijkswaterstaat
9) Technisch probleem zorgt voor problemen bij melding en alarmering
10) De factor temperatuur speelt hier een belangrijke rol
11) Er is een concept calamiteitenplan Vitens maar de logistieke rol van de gemeente moet nog verder worden uitgewerkt
12) De onderlinge communicatie wordt ook bemoeilijkt
13) Door het ziek worden van de medewerkers wordt de bezetting en daarmee de slagkracht van de hulpdiensten wordt aangetast. Hierdoor is er mogelijk onvoldoende capaciteit om de reguliere incidenten te kunnen bestrijden
14) Mogelijk onvoldoende capaciteit voor extra taken gezondheidszorg in combinatie met uitval van eigen personeel
15) De vraag naar psychosociale hulpverlening is laag.
16) Capaciteitsprobleem speelt met name in ziekenhuizen en huisartsenposten. Ambulance capaciteit is waarschijnlijk wel voldoende
17) Oranje door inzet van uitvaartzorg
18) Het betreft hier opvang van mensen
19) Brandweer en Geneeskundige hulpverleners treden alleen op onder begeleiding van politie
20) Aangezien de harmonisatie van de maatregelzones nog niet geëffectueerd is en nog niet helder is welke taken hiervoor op regionaal niveau uitgevoerd dienen te worden en op welke manier, is er nog geen capaciteitenanalyse voor dit scenario uitgevoerd

B) met bijstand

6 Van risicoprofiel naar beleidsplan

Het risicoprofiel geeft een weergave van de regionale risico's op basis van waarschijnlijkheid en impact. Het risicoprofiel dient daarmee als een hulpmiddel bij het opstellen van het regionaal beleidsplan. Een vervolgstap hierbij is om te bepalen aan welke risico's het algemeen bestuur en de gemeenten de komende jaren aandacht wil besteden.

Een uitwerking hiervan is het inzichtelijk maken van de beïnvloedingsmogelijkheden die Veiligheidsregio en haar partners kunnen inzetten om deze risico te beperken: welke maatregelen zijn mogelijk om het risico te beheersen? Welke extra voorbereidingen zouden kunnen worden getroffen? Deze aspecten komen terug in het regionaal beleidsplan.

Bijlage 1: Maatschappelijke thema's, crisistypen en incidenttypen

In tabel B1.1 is een overzicht gegeven van de maatschappelijk thema's met bijbehorende crisis- en incidenttypen zoals beschreven in de handreiking Regionaal Risicoprofiel. Op basis van deze lijst is bekeken welke incidenttypen relevant zijn voor Gelderland-Zuid.

Tabel B1.1 – incidenttypen uit de handreiking onverdeeld in maatschappelijke thema's en crisistypen

Maatschappelijk thema	Crisistypen en incidenttypen
1. Natuurlijke omgeving	1.1 Overstromingen 1.1.1 Overstroming vanuit zee 1.1.2 Overstromingen door hoge rivierwaterstanden 1.1.3 Vollopen van een polder/dijkdoorbraak
	1.2 Natuurbranden 1.2.1 Bosbrand 1.2.2 Heide, (hoog)veen- en duinbranden
	1.3 Extreme weersomstandigheden 1.3.1 Koude golf, sneeuw en ijzel 1.3.2 Hittegolf 1.3.3 Storm en windhozen 1.3.4 Aanhoudende laaghangende mist
	1.4 Aardbevingen 1.4.1 Aardbeving
	1.5 Plagen 1.5.1 Ongedierte
	1.6 Dierziekten 1.6.1 Ziektegolf
2. Gebouwde omgeving	2.1 Branden in kwetsbare objecten 2.1.1 Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen 2.1.2 Grote brand in gebouwen met een grootschalige publieksfunctie 2.1.3 Grote brand in bijzonder hoge gebouwen of ondergrondse bebouwing 2.1.4 Brand in dichte binnensteden
	2.2 Instorting in grote gebouwen en kunstwerken 2.2.1 Instorting door explosie 2.2.2 Instorting door gebreken in de constructie of fundering
3. Technologische omgeving	3.1 Incidenten met brandbare/explosieve stof in open lucht 3.1.1 Incident vervoer weg 3.1.2 Incident vervoer water 3.1.3 Incident spoorvervoer 3.1.4 Incident transport buisleidingen 3.1.5 Incident stationaire inrichting
	3.2 Incidenten met giftige stof in open lucht 3.2.1 Incident vervoer weg 3.2.2 Incident vervoer water 3.2.3 Incident spoorvervoer 3.2.4 Incident transport buisleidingen 3.2.5 Incident stationaire inrichting
	3.3 Kernincidenten 3.3.1 Incident A-objecten: centrales 3.3.2 Incident A-objecten: nabije centrales grensoverschrijdend 3.3.3 Incident A-objecten: scheepvaart met kernenergie en nucleair defensiemateriaal 3.3.4 Incident B-objecten: vervoer grote eenheden radioactief materiaal 3.3.5 Incident B-objecten: overige nucleaire faciliteiten brandklasse i 3.3.6 Incident B-objecten: overig vervoer en gebruik nucleaire materialen (laboratoria etc.) 3.3.7 Militair terrein en transporten nucleair materiaal

Maatschappelijk thema	Crisistypen en incidenttypen
4. Vitale infrastructuur en voorzieningen	4.1 Verstoring energievoorziening 4.1.1 Uitval olievoorziening 4.1.2 Uitval gasvoorziening 4.1.3 Uitval elektriciteitsvoorziening
	4.2 Verstoring drinkwatervoorziening 4.2.1 Uitval drinkwatervoorziening 4.2.2 Problemen waterinname 4.2.3 Verontreiniging in drinkwaternet
	4.3 Verstoring rioolwaterafvoer en afvalwaterzuivering 4.3.1 Uitval rioleringssysteem 4.3.2 Uitval afvalwaterzuivering
	4.4 Verstoring telecommunicatie en ICT 4.4.1 Uitval voorziening voor spraak- en datacommunicatie
	4.5 Verstoring afvalverwerking 4.5.1 Uitval afvalverwerking
	4.6 Verstoring voedselvoorziening 4.6.1 Uitval distributiecentra
5. Verkeer en vervoer	5.1 Luchtvaartincidenten 5.1.1 Incident bij start of landing op of om een luchtvaartterrein 5.1.2 Incident vliegtoestel bij vliegshows
	5.2 Incidenten op of onder water 5.2.1 Incident waterrecreatie en pleziervaart 5.2.2 Incident beroepsvaart (anders dan met gevaarlijke stoffen) 5.2.3 Incident op ruim water 5.2.4 Grootschalig duikincident
	5.3 Verkeersincidenten op land 5.3.1 Incident wegverkeer 5.3.2 Incident treinverkeer
	5.4 Incidenten in tunnels 5.4.1 Incidenten in treintunnels en stations 5.4.2 Incident in wegtunnels 5.4.3 Incident in tram- en metrotunnels en stations
6. Gezondheid	6.1 Bedreiging volksgezondheid 6.1.1 Besmettingsgevaar via contactmedia 6.1.2 Feitelijke grootschalige besmetting (nog) zonder ziekteverschijnselen 6.1.3 Besmettelijkheidsgevaar vanuit buitenland 6.1.4 Besmettelijkheidsgevaar in eigen regio 6.1.5 Dierziekte overdraagbaar op mens
	6.2 Ziektegolf 6.2.1 Ziektegolf besmettelijke ziekte 6.2.2 Ziektegolf niet besmettelijke ziekte
7. Sociaal- maatschappelijke omgeving	7.1 Paniek in menigten 7.1.1 Paniek tijden grote festiviteiten, concerten, demonstraties
	7.2 Verstoring openbare orde 7.2.1 Rel rondom demonstraties en andere manifestaties 7.2.2 Gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden 7.2.3 Maatschappelijke onrust en buurtrellen (Ingrijpende gebeurtenis)

Bijlage 2: Onderbouwing keuze crisistypen en incidenttypen

In tabel B2.1 wordt een overzicht gegeven van crisistypen/incidenttypen die voor de regio Gelderland-Zuid niet in aanmerking zijn gekomen voor verdere uitwerking, of zijn ondergebracht bij andere categorieën. Het volgende onderscheid wordt in dit overzicht gemaakt:

Incidenttypen die niet in de regio voorkomen
Incidenttypen die nauwelijks/niet trendmatig in de regio voorkomen
Incidenttypen die zijn ondergebracht bij een andere categorie

Tabel B2.1 – onderbouwing voor de niet uitgewerkte incidenttypen

	Thema		Crisistype		Incidenttype	
1	Natuurlijke omgeving	1	overstromingen	10	overstroming vanuit zee	Gelderland-Zuid is niet gelegen aan open zee. Overstromingsdreiging komt vanuit het rivierengebied.
				30	vollopen van een polder / dijkdoorbraak	Het scenario "overstromingen door hoge rivierwaterstanden" wordt als maatgevend beschouwd voor Gelderland-Zuid.
		2	natuurbranden	20	heide, (hoog)veen- en duinbranden	In de regio is een trend waarneembaar waarbij meer gemengde vegetatie met heide voorkomt. Het gaat hier echter om geringe oppervlaktes, die op regionale schaal niet doorslaggevend zijn.
		3	extreme weers-omstandigheden	40	aanhoudende laaghangende mist	Aanhoudende laaghangende mist is geen veel voorkomend fenomeen in de regio. Incidenteel is er wel mist, maar er is geen sprake van een trend waar de regio rekening mee moet houden in beleidsontwikkeling.
		4	aardbevingen	10	aardbeving	Volgens de risicokaart behoort Gelderland-Zuid niet tot een gebied waar bevingen kunnen plaatsvinden met een intensiteit die gevaarlijke (persoonlijke) schade aan of in gebouwen veroorzaakt.
		5	plagen	10	ongedierte	Er zijn in de regio geen specifieke plagen met ongedierte relevant. Wel is opgemerkt dat er rekening moet worden gehouden met meer voorkomen van de Teek (ziekte van Lyme) en Processierups. Voor dit crisistype wordt geen scenario uitgewerkt omdat er geen sprake zal zijn van een crisis. Er zal voornamelijk behoefte zijn aan goede voorlichting.
		6	dierziekten	10	ziektegolf	Bij dierziekten wordt primair uitgegaan van gevolgen van dierziekten voor de mens. Er is een apart scenario uitgewerkt voor zoönosen (dier op mens) onder het maatschappelijke thema Gezondheid.
2	Gebouwde omgeving	1	branden in kwetsbare objecten	20	grote brand in gebouwen met een grootschalige publieksfunctie	Dergelijke gebouwen zijn in Gelderland-Zuid aanwezig. Er is echter geen apart scenario uitgewerkt voor dit incidenttype. Maatgevend is een scenario met verminderd zelfredzame personen als uitgangspunt gekozen.
				30	grote brand in bijzonder hoge gebouwen of ondergrondse bebouwing	In Gelderland-Zuid is een aantal gebouwen hoger dan 25 meter. In Nijmegen is er het Erasmusgebouw (21 verdiepingen) en 52 Degrees (18 verdiepingen). Een grote brand in bijzonder hoge gebouwen of ondergrondse bebouwing wordt niet als maatgevend gezien in Gelderland-Zuid. Daarom is hier voor het regionaal risicoprofiel geen scenario voor uitgewerkt.
		2	instorting in grote gebouwen en kunstwerken	10	instorting door explosie	De waarschijnlijkheid van instorting van bouwwerken door een explosie is klein, gezien de relatief hoogwaardige bouwkwaliteit en het preventieniveau in Gelderland-Zuid. Indien gasexplosies optreden zullen

	Thema		Crisistype		Incidenttype	
						de effecten in het algemeen beperkt blijven tot het betreffende compartiment en de directe omgeving ervan.
				20	instorting door gebreken in de constructie of fundering	In Gelderland-Zuid vinden geen ondergrondse werkzaamheden plaats (zoals in Amsterdam/Keulen). Verder is het niet waarschijnlijk dat gebouwen in Gelderland-Zuid zomaar instorten door een gebrek in de constructie of fundering.
3	**Technologische omgeving**	3	kernincidenten	10	incident A-objecten: centrales	Gelderland-Zuid heeft geen kernenergiecentrale binnen de grenzen van de regio. Kernenergiecentrale Dodewaard (gelegen in gemeente Neder Betuwe) is buiten werking gesteld in 1997. Er is een rampenbestrijdingsplan voor de gesloten centrale. Hierin staat dat voor het falen van de omhulling van de reactor een zeer zware impact nodig is, vergelijkbaar met bijvoorbeeld de inslag van een (jacht)vliegtuig. Als gevolg van zo'n impact zou brand kunnen ontstaan. Het zich voordoen van een dergelijk scenario is zeer onwaarschijnlijk. De brandlast in de gebouwen is tijdens het instellen van de veilige insluiting tot een minimum gereduceerd. Daarom wordt dit scenario voor het regionaal risicoprofiel buiten beschouwing gelaten. Voor zover bekend is er geen scheepvaart met kernenergie/nucleair defensiemateriaal met relevantie voor Gelderland-Zuid Het transport van nucleair materiaal t.b.v. B-objecten (o.a. medische toepassingen) niet tot grote risico's leidt. De gevolgen van een incident zijn gegeven de hoeveelheid van het nucleaire materiaal en de beschermingsmaatregelen beperkt tot een zeer lokale schaal. Er vindt regelmatig doorvoer van nucleair afval plaats over de A2. Voor zover bekend is er geen sprake van militaire opslag/transport van nucleair materiaal in Gelderland-Zuid.
				30	incident A-objecten: scheepvaart met kernenergie en nucleair defensiemateriaal	
				40	incident B-objecten: vervoer grote eenheden radioactief materiaal	
				50	incident B-objecten: overige nucleaire faciliteiten brandklasse i	
				60	incident B-objecten: overig vervoer en gebruik nucleaire materialen (laboratoria etc.)	
				70	militair terrein en transporten nucleair materiaal	
4	**Vitale infrastructuur en voorzieningen**	3	verstoring rioolwaterafvoer en afvalwaterzuivering	10	uitval rioleringssysteem	In het verzorgingsgebied van de Veiligheidsregio staat een aantal afvalwater zuiveringen. Deze zuiveren het afvalwater voordat dit op de rivieren geloosd word. De zuiveringen verschillen in grote met een zuiverende capaciteit van enkele tienduizenden tot enkele honderdduizenden huishoudens. In het geval van b.v. een illegale lozing kan de bacteriële huishouding van een zuivering afsterven en hiermee het zuiverende vermogen van de zuivering. Dit heeft tot gevolg dat de zuivering twee tot drie weken buiten werking is en het water van de huishoudens ongezuiverd geloosd word. Uitval heeft grootschalige overstort van rioolwater op oppervlakte water tot gevolg waarbij er grote milieuschade ontstaat. Op advies van het waterschap is geconcludeerd dat deze verstoringen middels multidisciplinaire afspraken zijn te bestrijden en niet als crisis in het kader van dit risicoprofiel hoeft te worden beschouwd.
				20	uitval afvalwaterzuivering	
		5	verstoring afvalverwerking	10	uitval afvalverwerking	Uitval van afvalverwerking is zeer hinderlijk, maar zal in Gelderland-Zuid niet leiden tot een crisissituatie waar de regio zich beleidsmatig op moet voorbereiden.
		6	verstoring	10	uitval distributiecentra	Voedselvoorziening kan mogelijk uitvallen als gevolg

	Thema		Crisistype		Incidenttype	
			voedselvoorziening			van een ander crisistype zoals een overstroming. Uitval van voedselvoorziening zal dan één van de vele aandachtsgebieden zijn. Een andere mogelijkheid is een opzettelijke storing (zoals een staking). Gezien de tijdelijke aard van een staking en het afbreukrisico voor de stakers is het niet waarschijnlijk dat een staking leidt tot een voedselcrisis. Gezien de strategische geografische spreiding van voedseldistributiecentra in Nederland wordt voor Gelderland-Zuid geen acute crisissituatie voorzien.
5	Verkeer en Vervoer	1	luchtvaartincidenten	10	incident bij start of landing op/om een luchtvaartterrein	Er is geen luchthaven gelegen in Gelderland-Zuid. Een laagvlieggebied, waar een deel van Gelderland-Zuid deel van uit maakt, behoort niet tot dit crisistype. Er moet een directe relatie zijn met een luchthaven of start- en landingsbaan. Omdat de risico's van het laagvlieggebied wel terug dienen te komen in de risico-inventarisatie, wordt in bijlage 4, onder 5 (verkeer en vervoer) wel aandacht besteed aan deze risicobron.
				20	incident vliegtoestel bij vliegshows	Er worden geen vliegshows georganiseerd in Gelderland-Zuid.
		2	Incidenten op of onder water	30	incident op ruim water	Ruim water komt niet voor in Gelderland-Zuid volgens de definitie zoals die in project Waterrand wordt gehanteerd.
				40	grootschalig duikincident	Duikincidenten kunnen in de wateren van Gelderland-Zuid plaatsvinden, bijvoorbeeld bij recreatief duiken of in geval van een ongeval waar duikers aan te pas moeten komen. Grootschalige duikincidenten worden niet als waarschijnlijk geacht voor Gelderland-Zuid.
		4	incidenten in tunnels	10	incident in tunnels	Treintunnels zijn niet aanwezig in Gelderland-Zuid.
				20	incident in wegtunnels	Wegtunnels zijn niet aanwezig in Gelderland-Zuid
				30	incident in tram- en metrotunnels en stations	Tram en metrotunnels en stations zijn niet aanwezig in Gelderland-Zuid.
6	Gezondheid	1	bedreiging volksgezondheid	10	besmettingsgevaar via contactmedia	Gezien de grote overlap met crisistype volksgezondheid is er voor gekozen om dit incidenttype bij ziektegolf onder te brengen. Er wordt bij ziektegolf (volgens de handreiking) onderscheid gemaakt in voedsel hygiënische problemen (voedselvergiftiging), maar ook chemische en radiologische oorzaken.
				20	feitelijke grootschalige besmetting (nog) zonder ziekteverschijnselen	Ook dit onderdeel kan worden ondergebracht bij het crisistype ziektegolf. Bij ziektegolf wordt volgens de handreiking ook onderscheid gemaakt in 'laat ontdekte ziekte oorzaken (silent release)'.
				30	besmettelijkheidgevaar vanuit buitenland	besmettelijkheidgevaar vanuit buitenland is mogelijk, maar wordt niet als onderscheidende dreiging beschouwd voor Gelderland-Zuid.
				40	besmettelijkheidgevaar in eigen regio	Dierziekten worden meegenomen in de uitwerking voor incidenttype 'dierziekte overdraagbaar op mens'.

Bijlage 3: Methodiek impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling
Toelichting op de impactbeoordeling

Bij de beoordeling van de impact als gevolg van het optreden van de scenario's wordt in eerste instantie de methode van het Nationaal Veiligheidsprofiel 2016 [5] gevolgd. Ook de landelijke handreiking gaat hiervan uit, echter het onderdeel Impactbeoordeling is daarin nog niet definitief uitgewerkt. De werkwijze sluit zo veel mogelijk aan bij de Handreiking Regionaal Risicoprofiel.

Algemene uitgangspunten landelijke criteria

In het Nationaal Veiligheidsprofiel 2016 wordt van 5 veiligheidsbelangen uitgegaan:

1. Territoriale veiligheid
2. Fysieke veiligheid
3. Economische veiligheid
4. Ecologische veiligheid
5. Sociale en politieke stabiliteit

Vanwege de invalshoek van de crisisbeheersing en de crisisbeheersingsprocessen vanuit een Veiligheidsregio en de huidige stand van zaken in de vigerende landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel en de onderlinge vergelijkbaarheid van de 25 regionale risicoprofielen zijn de criteria in dit document opgenomen in het volgende overzicht:

1. **Territoriale veiligheid**
   1.1. Aantasting van de integriteit van het grondgebied
2. **Fysieke veiligheid**
   2.1. Doden
   2.2. Ernstig gewonden en chronisch zieken
   2.3. Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)
3. **Economische veiligheid**
   3.1. Kosten
4. **Ecologische veiligheid**
   4.1. Langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)
5. **Sociale en politieke stabiliteit**
   5.1. Verstoring van het dagelijks leven
   5.2. Aantasting van het lokale en regionale openbare bestuur
   5.3. Sociaalpsychologische impact
6. **Veiligheid van cultureel erfgoed**
   6.1. Aantasting van cultureel erfgoed

De definitie van de individuele impactcriteria moet eenduidig zijn. De individuele impactcriteria worden dan voor alle potentiële incidentscenario's op dezelfde manier gemeten. Voor elk van de vijf criteria geldt dat de impact meetbaar wordt gemaakt op basis van een indeling naar vijf klassen:

Tabel B3.1 – Klasse-indeling op basis van gevolgen

Klasse	Omvang gevolg
A	Beperkt gevolg
B	Aanzienlijk gevolg
C	Ernstig gevolg
D	Zeer ernstig gevolg
E	Catastrofaal gevolg

[5] Nationaal Veiligheidsprofiel 2016, , Opgesteld door het Analistennetwerk Nationale Veiligheid i.o.v. de Stuurgroep Nationale Veiligheid

Iedere klasse wordt gekenmerkt door een brandbreedte (bijv. 4 tot 40 doden). Er is in alle gevallen naar gestreefd de verhouding tussen de opeenvolgende klassen gelijk te houden. De gehanteerde indeling sluit aan op de Handreiking.

Criterium 1.1: Aantasting van de integriteit van het grondgebied

"Het feitelijke of functionele verlies van, danwel het buiten gebruik zijn van, delen van de regio."

Onder functioneel verlies wordt vooral verstaan het verlies van het gebruik van gebouwen, woningen, infrastructuur, wegen en grond. Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: buiten oevers treden rivier, terroristische aanslag in Nederland, uitbraak van dierziekten, chemische/biologische/nucleaire besmetting.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- de oppervlakte van het bedreigde of aangetaste gebied (geografische afbakening);
- de tijdsduur gedurende welke het gebied wordt bedreigd of aangetast;
- de bevolkingsdichtheid van het betreffende gebied.

Tabel B3.2 – Klasse-indeling voor impactcriterium 1.1

oppervlakte → tijdsduur ↓	wijk, dorp max 4 km^2 (<0,25% opp.)	lokaal 4-40 km^2 (0,25 – 2,5% opp.)	gemeentelijk 40-400 km^2 (2,5-25% opp.)	regionaal >400 km^2 (> 25% opp.)
2-6 dagen	A	A	B	C
1-4 weken	A	B	C	D
1 tot 6 maanden	B	C	D	E
½ jaar of langer	C	D	E	E

Criterium 2.1: Doden en 2.2: Ernstig gewonden en ernstig zieken

Doden: "Dodelijk letsel, direct overlijden of vervroegd overlijden binnen een periode van 20 jaar."

Gewonden: "Letselgevallen behorend tot categorie T1 en T2, en personen met langdurige of blijvende gezondheidsproblemen zoals ademhalingsklachten, ernstige verbrandingen of huidaandoeningen, gehoorbeschadiging, lijden aan oorlogssyndroom".

Chronisch zieken: "Personen die gedurende lange periode (> 1 jaar) beperkingen ondervinden: medische zorg nodig hebben, niet of gedeeltelijk kunnen deelnemen aan het arbeidsproces, belemmering ervaren in het sociale functioneren".

Slachtoffers behorend tot categorie T1 of T2 hebben onmiddellijk medische hulp nodig en behandeling dient binnen 2 uur aan te vangen (T1) danwel moeten continu gemonitord worden en behandeling binnen 6 uur (T2).

Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: ongeluk in chemische fabriek, grootscheepse dijkdoorbraak, terroristische aanslag, uitbraak van een epidemie, grootschalige onlusten.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- het aantal doden als gevolg van het incident;
- het tijdstip van overlijden;
- het aantal chronisch zieken en ernstig gewonden.

De scorematrix voor doden is opgenomen in de volgende figuur. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen mensen die direct komen te overlijden (hier aangeduid als binnen 1 jaar) en mensen die uitgesteld komen te overlijden. De scorematrix voor gewonden en chronisch zieken volgt daarna.

Tabel B3.3 – Klasse-indeling voor impactcriterium 2.1

aantal → tijdstip ↓	1	2-4	4-16	16-40	40-160	160-400	> 400
Direct overlijden (binnen 1 jaar)	A	B	C	C hoog	D	D hoog	E
Vervroegd overlijden (van 1-20 jaar)	A	A	B	C	C hoog	D	D hoog

Tabel B3.4 – Klasse-indeling voor impactcriterium 2.2

aantal gewonden →	1	2-4	4-16	16-40	40-160	160-400	> 400
	A	B	C	C hoog	D	D hoog	E

Criterium 2.3 : Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)

"Blootstelling aan extreme weers- en klimaatomstandigheden, alsmede het gebrek aan voedsel, drinkwater, energie, onderdak of anderszins primaire levensbehoeften."

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: terroristische aanslag op drinkwatervoorziening of energievoorziening, vrijkomen straling als gevolg van incident met kernreactor, natuurramp.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- aantal getroffenen;
- tijdsduur.

Tabel B3.5 – Klasse-indeling voor impactcriterium 2.3

aantal → tijdsduur ↓	< 400	< 4.000	< 40.000	> 40.000
2-6 dagen	A	B	C	D
1-4 weken	B	C	D	E
1 maand of langer	C	D	E	E

Criterium 3.1: Kosten

"Euro's in termen van herstelkosten voor geleden schade, extra kosten en gederfde inkomsten."

Voorbeelden van incidenten zijn: grootschalige vluchtelingenstromen, pandemie met massale uitval arbeidskrachten, besmettelijke dierziekten (mond en klauwzeer), gewapend conflict in regio waaruit Nederland grondstoffen betrekt, grootschalige uitval betalingssystemen, instorten financiële markten.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- materiële schade en kosten;
- gezondheidsschade en kosten;
- financiële schade en kosten;
- kosten van bestrijding, hulpverlening en herstel.

De impact wordt gebaseerd op de totaal geleden schade in geld; de schades in de afzonderlijke categorieën 1 t/m 4 worden opgeteld.

Tabel B3.6 – Klasse-indeling voor impactcriterium 3.1

Kosten in €	< 2 miljoen	< 20 miljoen	<200 miljoen	<2 miljard	> 2 miljard
Som van: 1. materiële schade 2. gezondheidsschade 3. financiële schade 4. bestrijdings- en herstelkosten	A	B	C	D	E

Criterium 4.1: Langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)

"Langdurige of blijvende aantasting van de kwaliteit van het milieu, waaronder verontreiniging van lucht, water of bodem, en langdurige of blijvende verstoring van de oorspronkelijke ecologische functie, zoals het verlies van soortendiversiteit flora en fauna, verlies van bijzondere ecosystemen, overrompeling door uitheemse soorten."

Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: incidenten waarbij grote hoeveelheden (eco)toxische stoffen in het milieu vrijkomen, zoals een ongeluk in een chemische fabriek of in een kernreactor, een olieramp op de Noordzee, of een gewapend conflict met gebruik van NBC-wapens, incidenten die het gevolg zijn van klimaatverandering zoals verstoringen in het beheer van oppervlaktewater (overstromingen) en de gevolgen daarvan (zoals verzilting van de bodem), noodweer (tornado's).

Aantasting van de ecologische veiligheid wordt gemeten aan de hand van twee aspecten:
- A: aantasting van natuur- en landschappelijke gebieden die als beschermwaardig zijn aangewezen, en
- B: aantasting van het milieu in algemene zin, ook buiten de genoemde natuur- en landschappelijke gebieden.

N.B.: Bij de scoring van de aantasting van de ecologische veiligheid moeten eerst beide impactcriteria worden beoordeeld. De hoogste gescoorde impact geldt als impact voor het criterium 4.1.

Ad A) Beschermwaardige gebieden: "Impact op natuur- en landschappelijke gebieden die als beschermwaardig zijn aangewezen, waarbij ecosystemen geheel of gedeeltelijk verloren gaan of voor langere tijd worden aangetast, of waarbij soorten (flora en fauna) verloren gaan".
Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- Type van de natuurgebieden die in het getroffen gebied liggen: er wordt nagegaan of er zich in het getroffen gebied natuurgebieden bevinden die behoren tot de broedgebieden van weidevogels, tot de EHS- of tot de Natura 2000-gebieden. Aantasting van deze gebieden wordt in die volgorde als ernstiger ingeschat.
- Relatief oppervlak van het getroffen gebied: voor ieder van de typen wordt bepaald welk percentage van de totaal in Nederland aanwezige oppervlakte getroffen is.
- De duur van de aantasting: de aantasting wordt alleen gescoord, als de duur langer dan een jaar zal zijn. Als wordt ingeschat dat voor geen van de typen de duur van de aantasting langer dan een jaar zal zijn, wordt dit impactcriterium gescoord als niet van toepassing.

Ad B) Aantasting van het milieu in algemene zin
Als indicator voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- de absolute oppervlakte van het getroffen gebied.

Tabel B3.7 – Klasse-indeling voor impactcriterium 4.1 op basis van aantasting type natuurgebied

relatieve oppervlakte → type natuurgebied ↓	< 3%	3-10%	10-100%
Broedgebieden van weidevogels	A	B	C
EHS-gebieden	B	C	D
Natura 2000-gebieden	C	D	E

Tabel B3.8 – Klasse-indeling voor impactcriterium 4.1 op basis van aantasting milieu in algemene zin

oppervlakte →	wijk, dorp max 4 km^2 (<0,25% opp.)	lokaal 4-40 km^2 (0,25–2,5% opp.)	gemeentelijk 40-400 km^2 (2,5-25% opp.)	regionaal >400 km^2 (> 25% opp.)
	A	B	C	D

Criterium 5.1: Verstoring van het dagelijks leven

"De aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en in openbare ruimten, waardoor de deelname aan het normale maatschappelijk verkeer wordt belemmerd."

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: aantasting van vitale infrastructuur zoals uitval van elektriciteit, massale sterfte onder bevolking door pandemie, bezetting, grootschalige onlusten, dijkdoorbraak, terroristische aanslag, grootschalige instroom van vluchtelingen.
Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- geen onderwijs kunnen volgen;
- niet naar het werk kunnen gaan;
- geen gebruik kunnen maken van maatschappelijke voorzieningen als die voor sport, cultuur of gezondheidszorg;
- verminderde bereikbaarheid door blokkade van wegen en uitval van openbaar vervoer;
- niet kunnen doen van noodzakelijke aankopen wegens winkelsluiting.

De genoemde indicatoren worden gewaardeerd op basis van:
- aantal getroffenen;
- tijdsduur;
- aantal indicatoren.

Tabel B3.9 – Klasse-indeling voor impactcriterium 5.1

aantal → tijdsduur ↓	< 400 getroffenen	< 4.000 getroffenen	< 40.000 getroffenen	>40.000 getroffenen
1-2 dagen	A	A	B	C
3 dagen tot 1 week	A	B	C	D
1 week tot 1 maand	B	C	D	E
1 maand of langer	C	D	E	E

Het resultaat van de impactscore wordt gecorrigeerd op basis van het aantal indicatoren dat van toepassing is:
- ingeval maximaal 1 indicator van toepassing is, dan -1 (bijv. D wordt C);
- ingeval tenminste 3 indicatoren van toepassing zijn, dan +1 (bijv. B wordt C).

Criterium 5.2: Aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur

"De aantasting van het functioneren van de Nederlandse overheid, in het bijzonder de lokale en regionale overheid, en haar instituties en/of de aantasting van rechten en vrijheden en andere kernwaarden verbonden aan de Nederlandse democratie en vastgelegd in de grondwet."

Dit criterium betreft de verstoring van het wezen (d.w.z. democratische rechten en vrijheden), het karakter (de algemeen-Westerse en christelijke joodse- humanistische kenmerken/normen/waarden), en het functioneren (institutionele processen en beleids-, bestuurs- en uitvoeringsorganisaties) van de democratie Nederland.

Voorbeelden van bedreigingoorzaken: verstoring van de demografische opbouw van de samenleving, verstoring van de sociale cohesie door achterstellingen, ontstaan van parallelle samenleving, aanslag op het Binnenhof, bezetting door een vreemde mogendheid, publieke haatcampagnes, oproepen tot en/of andere uitingen van antidemocratische activiteiten en/of opvattingen.

Hierbij zijn de volgende overwegingen van belang:

- vanuit het nationaal perspectief zijn genoemde zaken zeker en daadwerkelijk aan de orde en zij kunnen de genoemde impactindicatoren met zich mee brengen.
- dat het voorkomen van het optreden ervan (zie bedreigingsoorzaken) voor een belangrijk deel autonoom politiek bestuurlijke besluitvorming vereist die in zeer geringe mate de taken van de Veiligheidsregio betreft.
- de bestrijding van de gevolgen ervan voor een gering deel het domein van de Veiligheidsregio betreft.

Op grond hiervan wordt dit aspect als impactcriterium voor het bestuur van de Veiligheidsregio niet relevant in het kader van de besluitvorming en de prioriteitstelling met betrekking tot de toekomstige taken en de benodigde middelen.

Criterium 5.3: Sociaal psychologische impact: woede en angst

"Gedragsmatige reactie van de bevolking die door uitingen van angst en woede (mogelijk ook vermengd met verdriet en afschuw) worden gekarakteriseerd en waaraan de media aandacht besteden. Deze uitingen kunnen komen van personen die direct worden getroffen, en van de rest van de bevolking, en moeten waarneembaar zijn (d.w.z. hoorbaar, zichtbaar, leesbaar)."

Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: terroristische aanslag, politieke moord, ontvoering, gijzeling of aanslag op politieke leiders of op leden van het Koninklijk Huis, dominantie van een ondemocratische politieke partij, staatsgreep, ontploffing kerncentrale, pandemie met massale sterfte.

Indicatoren voor publieke angst
Aantal mensen dat:
- openbare ruimten mijdt (ook het openbaar vervoer), vermijdingsgedrag vertoont (bv. niet meer wil vliegen, niet meer uit huis durft), niet meer gaan werken, kinderen thuis houdt;
- vluchtgedrag vertoont;
- afwijkend koopgedrag vertoont (hamsteren, plunderen als wanhoopsdaad);
- zijn geld van de bank haalt of andere afwijkende financiële handelingen verricht;
- gestigmatiseerd wordt (daders, slachtoffers);
- onverstandige besluiten neemt t.a.v. de eigen gezondheid (overmatig risicogedrag m.b.t. gebruik alcohol, drugs, roken e.d.).

Indicatoren voor publieke woede:
Aantal mensen dat:
- zich mobiliseert/protesteert tegen zondebok: de overheid;
- zich mobiliseert/protesteert tegen zondebok: persoon, organisatie of onderneming;
- meedoet aan rellen, vernielingen;
- uitingen van onvrede via de media doet.

De klassenindeling wordt bepaald door het aantal betrokkenen en naar de tijdsduur van de betrokkenheid en is aangegeven in de volgende tabel. De belangrijkste indicator (hoogste impact) voor respectievelijk angst en woede is afzonderlijk bepalend voor de score.

Tabel B3.10 – Klasse-indeling voor impactcriterium 5.3

Tijdsduur	< 40 inwoners	< 400 inwoners	< 4.000 inwoners	>4.000 inwoners
1 tot 2 dagen	A	A	B	C
3 dagen tot 1 wek	A	B	C	D
1 tot 4 weken	B	C	D	E
1 maand of langer	C	D	E	E

Opmerking: de hiervoor beschreven benadering voor "Sociaal psychologische impact" is conform die van de Nationale Risicobeoordeling (Leidraad Methode 2008). Er is gecorrigeerd voor de omvang van de regio.

Deze benadering is voor Gelderland-Zuid beter bruikbaar dan die uit de landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel. Daarin wordt de impact bepaald aan de hand van de volgende drie indicatoren:
1. Perceptie van het incident bij de getroffenen dan wel de rest van de bevolking
2. Verwachtingspatroon rond het incident en zijn gevolgen bij de getroffenen en de rest van de bevolking
3. Handelingsperspectief voor getroffenen bij het incident

Het aantal van toepassing zijnde indicatoren bepaalt dan in principe de totale impactscore.

De benadering van de Nationale Risicobeoordeling is gehanteerd op basis van de afweging dat het aantal personen dat het betreft en de tijdsduur waarvan sprake is van woede en angst wel van belang zijn bij de weging van de impact.

Criterium 6.1: Aantasting cultureel erfgoed

"De beschadiging, vernietiging of verdwijning van materiële sporen of getuigenissen uit het verleden in het heden die de samenleving om redenen van o.a. collectieve herinnering en identiteitsbehoud dan wel identiteitsvorming van belang acht om te bewaren, te onderzoeken, te presenteren en over te informeren."

Het betreft materiële (zichtbare en tastbare) sporen die een cultuurhistorische waarde vertegenwoordigen en vaak al een beschermde status genieten. Hieronder vallen voorwerpen in musea, archeologische vondsten, archieven, monumenten (d.w.z. panden en complexen van bedrijf en techniek, religie, bewoning, bestuur en beheer, e.d.), herdenkingstekens, straatmeubilair, stads- en dorpsgezichten, landschappen (d.w.z. begrensde grondoppervlakten).

Hoewel veelal verbonden aan materiële sporen worden immateriële sporen zoals verhalen, gewoonten en gebruiken, uitingen van folklore niet in het criterium meegenomen. Deze elementen van cultureel erfgoed zijn aan mensen verbonden en aantasting van mensen en hun functioneren komt in andere criteria al tot uiting. De vastlegging ervan valt echter onder materiële sporen (bijv. archieven).

Voorbeelden van incidenten: natuurrampen als overstroming of aardbeving, brand, ontvreemding, (terroristische) aanslag, opstand en molest, oorlogshandelingen.

N.B. Waardering van de financiële schade (bijv. beveiligings- en herstelkosten, waardevermindering in financiële termen) geschiedt onder criterium 3.1. Met criterium 6.1 wordt het zuivere feit van de aantasting (beschadiging, vernietiging of verdwijning) beschouwd.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
1. er is sprake van uniciteit, d.w.z. het object is de enige of één van de weinige overgebleven representant(en) van een soort of type;
2. er is sprake van aantasting van de identiteit, d.w.z. de betekenis en gevoel van eigenwaarde die de samenleving of een gemeenschap ontleent aan het object;
3. er is sprake van aantasting van de harmonie en/of waarde en/of samenhang van een groter geheel door de aantasting van het object als deel van dat geheel;
4. er zijn beperkte mogelijkheden tot restauratie;
5. het betreft bronmateriaal, d.w.z. het verklarende en/of inspirerende begin of uitgangspunt voor een stroming, school, cultureel begrensde groep, e.d.

Tabel B3.11 – Klasse-indeling voor impactcriterium 6.1

aantal indicatoren →	max. 1 indicator	max. 2 indicatoren	max. 3 indicatoren	4 of meer indicatoren
	A	B	C	D

Het resultaat van de impactscore wordt gecorrigeerd op basis van de mate van aantasting van een indicator. Daarbij kan de verzekerde waarde medebepalend zijn, hoewel deze niet altijd is of kan worden vastgesteld. Ook bepalend kan de omvang van de toeristische en/of wetenschappelijke interesse zijn, of een opneming in de officiële lijst van monumenten of werelderfgoed. Deze aspecten worden echter in feite bepaald door één of meer van de genoemde indicatoren. Indien minstens één indicator voor meer dan 50% wordt aangetast, dan +1 (bijv. C wordt D).

Toelichting op scoren van waarschijnlijkheid

Bij de beoordeling van de waarschijnlijkheid als gevolg van het optreden van de scenario's wordt in eerste instantie de methode van het Programma Nationale Veiligheid[6] gevolgd. De werkwijze sluit zo veel mogelijk aan bij de Handreiking Regionaal Risicoprofiel.

Algemene uitgangspunten

De term waarschijnlijkheid wordt gedefinieerd als "de kans dat een scenario binnen de komende vier jaar zal plaatsvinden". Optioneel kan echter voor bepaalde onderwerpen ook een andere tijdshorizon worden bekeken.

Voor het bepalen van de waarschijnlijkheid wordt een indeling in vijf klassen gehanteerd (klassen A t/m E). De indeling is overeenkomstig de gekozen principes voor de impactbepaling. Klasse A representeert een incidentscenario dat als zeer onwaarschijnlijk wordt gekwalificeerd, klasse E representeert een incidentscenario dat als zeer waarschijnlijk wordt gekwalificeerd.

De waarschijnlijkheid van het incidentscenario wordt primair bepaald door de *oorzaak*. Het is om deze reden belangrijk dat het incidentscenario een goede beschrijving geeft van de oorzaak. De waarschijnlijkheid van het incidentscenario wordt secundair bepaald door het *gevolg* (impact) van het incidentscenario. Bijvoorbeeld een explosie met 100 doden heeft een lagere waarschijnlijkheid dan een explosie zonder doden.

Voor alle incidentscenario's geldt, dat bij het bepalen van de waarschijnlijkheid in meer of mindere mate gebruikgemaakt zal worden van onvolledige gegevens/informatie. Dit betekent dat afhankelijk van het soort incident gebruikgemaakt wordt van één of meerdere van de onderstaande informatiebronnen:
- historische (analoge) gebeurtenissen, casuïstiek;
- statistiek, zo nodig in combinatie met probabilistische modelberekeningen;
- faalgegevens in combinatie met netwerkanalyses/beslisbomen;
- strategieën en actoranalyses;
- expertmeningen.

Voor ieder incidentscenario moet ook een schatting worden gemaakt van de onzekerheid met betrekking tot de bepaling van de waarschijnlijkheidsklasse, waarbij onderscheid gemaakt wordt naar de bron van de onzekerheid en de onbetrouwbaarheid van de schatting. Voor ieder incidentscenario dient daarom de score bepaald te worden voor:
- de verwachte waarde voor de waarschijnlijkheid van het incident (V);
- de ondergrens voor de waarschijnlijkheid van het incident (O);
- de bovengrens voor de waarschijnlijkheid van het incident (B).

Indeling in waarschijnlijkheidsklassen

Voor het inschatten van de waarschijnlijkheid geldt de volgende verdeling in hoofdklassen:

Tabel B3.12 – Klasse-indeling voor waarschijnlijkheid

Klasse	% waarschijnlijkheid	Kwalitatieve omschrijving
A	< 0,05	zeer onwaarschijnlijk
B	0,05 – 0,5	onwaarschijnlijk
C	0,5 – 5	mogelijk
D	5 – 50	waarschijnlijk
E	50 - 100	zeer waarschijnlijk

[6] Nationale Risicobeoordeling, Leidraad Methode 2008

De gekozen schaalindeling is bepaald door twee factoren:

1. De incidentscenario's zullen voor het merendeel clusteren in het lagere gedeelte van de waarschijnlijkheidsschaal. Om nog onderscheid te realiseren tussen deze 'lage kans' gebeurtenissen wordt een logaritmische schaal gebruikt met als gevolg dat dit deel van de schaal wordt 'uitgerekt'. de absolute afstand bij de overgang van klasse A naar B naar C naar E neemt steeds met een factor 10 toe.
2. Het verschil tussen de klassen (op basis van een factor 10) geeft ook een mate van robuustheid met betrekking tot de kans schatting die recht doet aan de onnauwkeurigheid van de kans schatting. in slechts een beperkt aantal van de scenario's zal gebruik gemaakt kunnen worden van betrouwbare statistische gegevens. Men zal in vele gevallen gebruik moeten maken van onvolledige gegevens gecombineerd met expertmeningen.

Samenvattend

Waarschijnlijkheid zegt iets over de kans op het daadwerkelijk plaatsvinden van een scenario, en de mate van ernst van het scenario. Indien statistieken beschikbaar zijn (bijvoorbeeld een verkeersongevallen database) kan hier duidelijk een inschatting van de waarschijnlijkheid uit worden bepaald. Daarnaast echter – of door het ontbreken van statistieken – is de mening van een expert noodzakelijk om op basis hiervan een uitspraak te kunnen doen over de waarschijnlijkheid. Hierbij kun je jezelf de volgende 2 vragen stellen:

1. Hoe groot acht je de kans op plaatsvinden van het incident (eens per 4 jaar, eens per 10 jaar)?
2. Van de hiervoor ingeschatte kans op plaatsvinden van het incident: wat is de kans dat dit daadwerkelijk leidt tot een gevolg zoals omschreven in het scenario (bijv. in 10 % van de gevallen leidt het scenario tot een ernstig gevolg)?

Tezamen kan vervolgens een inschatting worden gemaakt van de waarschijnlijkheid.

Bijlage 4: Uitwerking van relevante crisistypen, incidenttypen en scenario's

1. Natuurlijke omgeving

Binnen het maatschappelijk thema "Natuurlijke omgeving" valt een aantal crisistypen. Sommige daarvan zijn voor Gelderland-Zuid niet relevant en worden niet uitgewerkt. De crisistypen die niet afvallen zijn in de paragrafen hierna uitgewerkt.

1. Overstromingen
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
2. Natuurbranden
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
3. Extreme weersomstandigheden
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
4. Aardbevingen
   - deze zijn niet relevant in Gelderland-Zuid. Dit gezien de lage waarde voor Gelderland-Zuid op de Mercalli schaal.
5. Plagen
   - plagen met ongedierte zijn – op basis van het verleden – in Gelderland-Zuid niet relevant en worden daarom verder niet uitgewerkt.
6. Dierziekten
   - zijn relevant binnen Gelderland-Zuid. Er is geen apart scenario uitgewerkt (zie 1.6).

1.1 Overstromingen

Binnen het crisistype overstromingen wordt onderscheid gemaakt in de volgende incident typen:

1. overstromingen vanuit zee
   - dit type is voor Gelderland-Zuid niet relevant omdat Gelderland-Zuid niet aan open zee grenst
2. overstromingen door hoge rivierwaterstanden
   - dit type is voor Gelderland-Zuid relevant en wordt uitgewerkt
3. vollopen van een polder / dijkdoorbraak
   - Er wordt voor dit risicoprofiel uitgegaan van overstromingen door hoge rivierstanden.

Overstroming door hoge rivierwaterstanden

Het begrip 'overstroming' heeft betrekking op rivieren, kust en meren én de grootschalige gevolgen van de overstroming in termen van mensenlevens en schade. Overstromingen kunnen het gevolg zijn van een combinatie van natuurlijke oorzaken (storm en/of overvloedige regenval) en menselijk of technisch falen.

Factoren die regionaal bepalend zijn:

- Hoogteligging ;
- Bevolkingsspreiding;
- Overstromingsdiepte/stroomsnelheden/stijgsnelheden;
- Keteneffecten.

We spreken van een overstroming als er een bres in een waterkering ontstaat en/of er over een grote lengte dusdanig grote hoeveelheden water over een kering lopen dat de instroom niet kan worden gestopt met noodmaatregelen. Het tijdverloop van een hoogwatergolf en de plaats van een eventuele dijkdoorbraak worden gekenmerkt door onzekerheid.

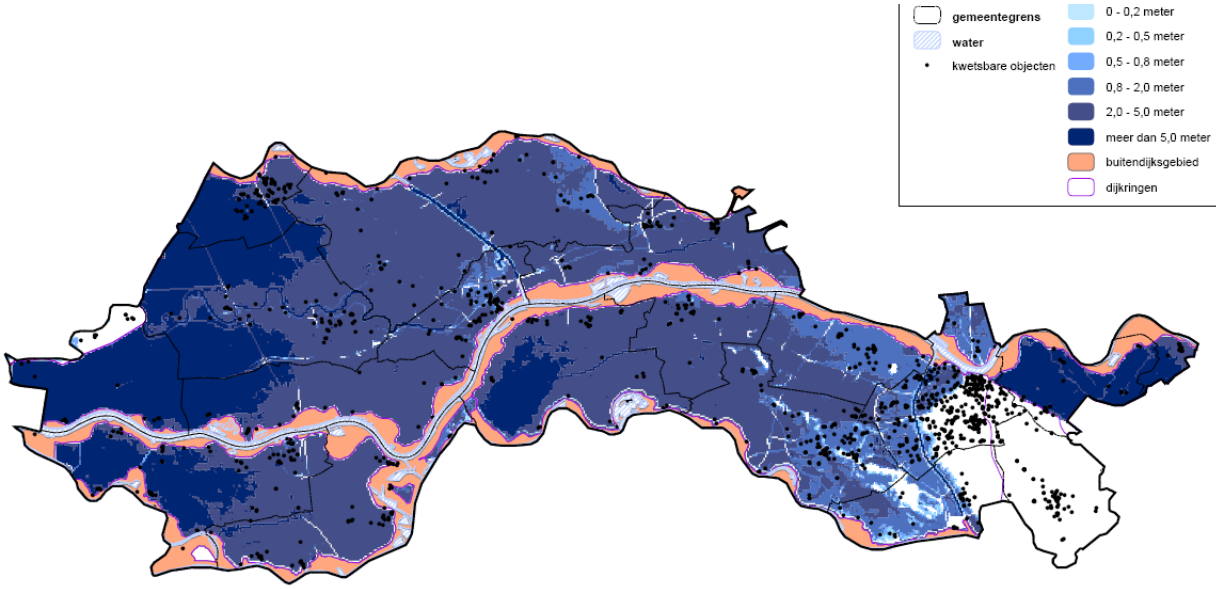
Binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid zijn de volgende acht dijkringen aanwezig:

- Dijkring 16, Alblasserwaard en Vijfheerenlanden
- Dijkring 37, Nederhemert
- Dijkring 38, Bommelerwaard
- Dijkring 39, Alem
- Dijkring 40, Heerewaarden
- Dijkring 41, Land van Maas en Waal

- Dijkring 42, Ooij en Millingen
- Dijkring 43, Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden

De geldende veiligheidsnorm voor deze dijkringgebieden is 1/1250 per jaar. Dijkring 40 heeft aan de Maaszijde een geldende overschrijdingsfrequentie norm van 1/500 per jaar. Deze normen hebben betrekking op de waterstandsfrequentie die de waterkeringen moeten kunnen keren. Ze zijn daarmee niet gelijk aan de overstromingskans van een gebied, omdat de oorzaak van een overstroming niet alleen mogelijk is bij een waterstand die hoger is dan de dijk.

Het grootste deel van de regio wordt bedreigd door overstromingen. Enkel de hoge gronden nabij Berg en Dal en Nijmegen worden niet direct getroffen door hoogwater. In figuur B4.1 zijn de maximale waterdiepten bij overstromingen weergegeven, conform de risicokaart. Daarbij zijn de kwetsbare objecten afgebeeld in het kaartbeeld.

Figuur B4.1 - Maximale waterdiepten bij overstromingen en kwetsbare objecten (conform risicokaart)

Hoge waterstanden op de rivier kunnen op tal van plaatsen leiden tot het falen van de waterkering. Als uitgangspunt voor het scenario zijn de analyses van het project Veiligheid Nederland in Kaart 2 (VNK2) Overstromingsrisico Dijkring 43 Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden (mei 2014) gebruikt. Dit maakt het mogelijk om voor een combinatie van verschillende faalmechanismen en van verschillende breslocaties de overstromingskans en de impact te bepalen. Op basis van de analyses van VNK2 is meer inzicht ontstaan in de mechanismen die bepalend zijn voor het falen van een waterkering. Gebleken is dat de dijken in Nederland eerder te smal zijn dan te laag. Dijken kunnen bezwijken vóórdat er water over de dijk loopt. Het faalmechanisme piping is daarbij een belangrijk mechanisme gebleken. Een ander belangrijk inzicht is het zogenaamde lengte-effect. Dit is het fenomeen dat de kans dat er ergens een dijk doorbreekt groter is naarmate de waterkering langer is.

Het gebied in dijkring 43 loopt naar het Westen af, inundatiewater loopt dan ook van oost naar west. Naast de mogelijkheid om inundatiewater via de Linge af te voeren, kunnen ook de overlaten en de suatiesluis bij Dalem worden ingezet om het inundatiewater af te laten naar de rivier.

Uitgaande van de (landelijke) systematiek voor het risicoprofiel, vormt voor de regio Gelderland-Zuid het incidenttype 'vollopen van een polder/dijkdoorbraak' het uitgangspunt. In het gekozen scenario zijn de waterstanden op de Rijn kritiek.

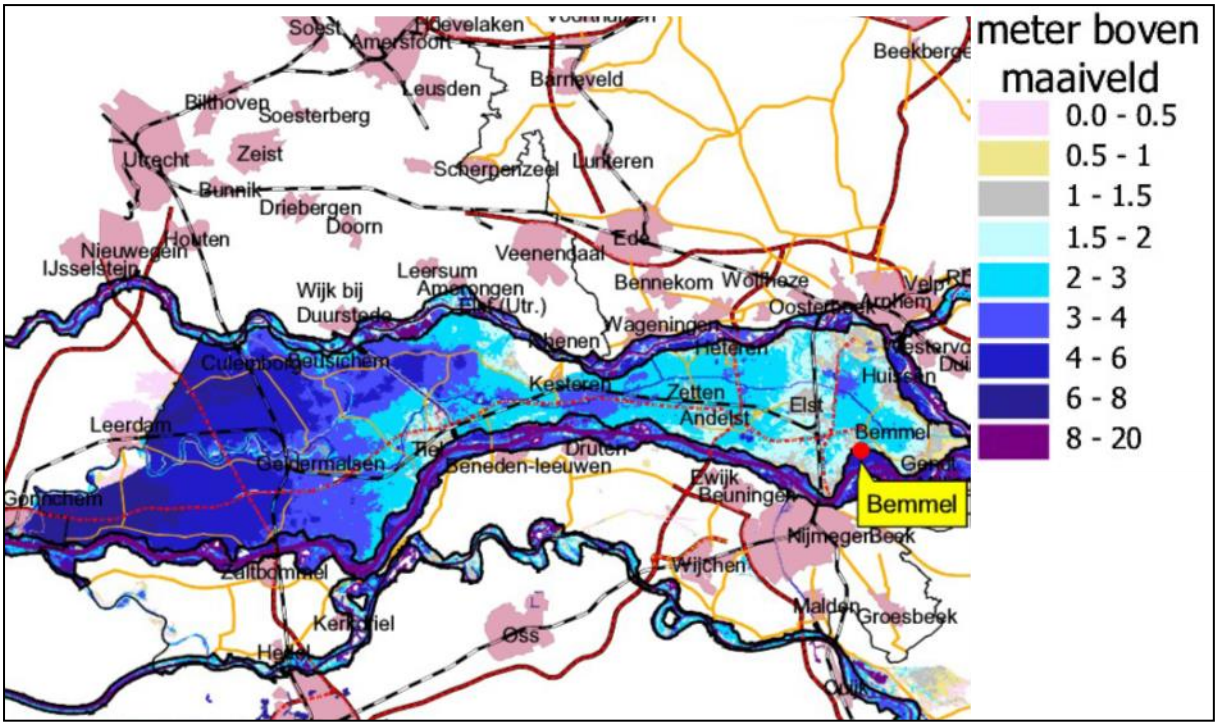
1.1.2 Overstromingen door hoge rivierwaterstanden

Dijkringgebied 43 (Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden) ligt in de provincie Gelderland en (voor een klein gedeelte) in de provincie Zuid-Holland. Aan de noordzijde wordt dijkringgebied 43 begrensd door de Nederrijn en de Lek, aan de oostzijde door het Pannerdensch kanaal, aan de zuidzijde door de Waal en de Boven-Merwede en aan de westzijde door de Diefdijklinie.

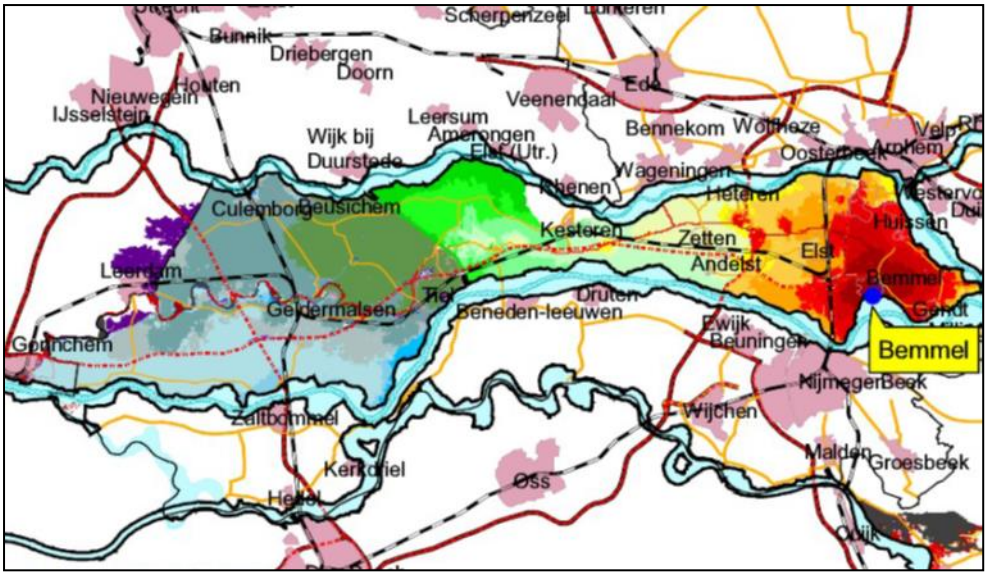
In het dijkringgebied liggen diverse grote infrastructurele werken, zoals rijkswegen, spoorlijnen en kanalen. Zo wordt het gebied doorsneden door de rijkswegen A325, A50, A2 en A15. Ook de spoorlijnen Gorinchem-Elst, Arnhem-Nijmegen, Utrecht-Den Bosch en de Betuwelijn doorsnijden het gebied. Het dijkringgebied wordt daarnaast doorsneden door twee voor het gebied van belang zijnde waterlichamen: het Amsterdam-Rijnkanaal en de rivier de Linge. Met 100 km van Doornenburg tot Boven-Hardinxveld, is de Linge de langste rivier die geheel in Nederland ligt. Het Amsterdam-Rijnkanaal verbindt het IJ in Amsterdam via Utrecht en Wijk bij Duurstede met de Waal bij Tiel.

De waterstanden op de Rijn worden continu gemonitord en dreigend hoog water is enkele dagen van te voren te voorzien. Of en waar de dijk door breekt is slecht te voorspellen. De kans dat de dijken bezwijken is moeilijk te bepalen en aangeven dat de veiligheid achter de dijken niet meer gegarandeerd kan worden zal gebeuren op basis van voorspelde waterstanden en waarnemingen aan de dijk.

Het scenario beperkt zich tot een overstroming van één dijkring (dijkring 43; figuur B4.2 en B4.3). Het is echter zeer waarschijnlijk dat de dreiging van een overstroming gelijktijdig in meerdere dijkringen optreedt, vanuit de Waal en/of de Maas, met mogelijk een overstroming in meerdere dijkringen als gevolg. Ook zijn cascade effecten mogelijk waarbij een overstroming van de ene dijkring leidt tot een overstroming in een andere dijkring, bijvoorbeeld wanneer inundatiewater uit de Waal op de Maas komt.

Figuur B4.2 - Maximale waterdiepten na een dijkdoorbraak bij Bemmel

Figuur B4.3 - Uren tot eerste water na een dijkdoorbraak bij Bemmel

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Voor dijkring 43 heeft de beoordeling van de waarschijnlijkheid plaatsgevonden op basis van het VNK2 rapport. De VNK2 berekeningen leiden tot een overstromingskans van dijkring 43 >1/100 per jaar. Het beheerdersoordeel is dat de overstromingskans uitkomt in de klasse 1/100 – 1/1000 per jaar. Voor geheel dijkring 43 is de gemiddelde economische schade per overstroming € 12,3 miljard.
Voor het bepalen van het aantal slachtoffers als gevolg van een overstroming zijn de mogelijkheden voor (preventieve) evacuatie van belang. In de praktijk wordt de effectiviteit van preventieve evacuaties echter beperkt door de geringe voorspelbaarheid van overstromingen, de capaciteit van de aanwezige infrastructuur en de condities waaronder een evacuatie moet worden uitgevoerd, zoals weersomstandigheden en sociale onrust. Het gemiddeld aantal slachtoffers per overstromingsscenario is 260. Voor het scenario waarin de bres bij Bemmel ontstaat vallen er afhankelijk van geen tot grootschalige evacuatie 1365 tot 150 slachtoffers.

Tabel B4.1 – Beoordeling scenario ‘Overstromingen door hoge rivierwaterstanden

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	E
2.1	Doden	E (op basis van VNK2 rapport uitgaande van gedeeltelijke evacuatie)
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	E (onderkoeling, maar ook botbreuken e.d. door materialen in de stroming)
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	D
3.1	Kosten	E
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	D
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	E
5.3	Sociaal psychologisch impact	E
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	D
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C (op basis van VNK2 rapport)

1.2 Natuurbranden

Binnen het crisistype natuurbranden wordt onderscheid gemaakt in de volgende incident typen:

1. Bosbrand
   - dit type is voor Gelderland-Zuid relevant en wordt in de volgende paragraaf verder uitgewerkt
2. Heide-, (hoog)veen- en duinbranden
   - dit type is voor Gelderland-Zuid niet relevant omdat dit type vegetatie niet overwegend voorkomt. In de toekomst zal de totale oppervlakte heide in de regio wel toenemen, aangezien men voornemens is om diverse kleinschalige heidegebieden met elkaar te verbinden.

Natuurgebieden in Nederland kennen een intensieve verwevenheid met andere gebruiksfuncties, in het bijzonder bewoning, recreatie en (vitale) infrastructuur. Diverse gemeenten met natuurgebieden ontvangen, vooral gedurende de zomer, veel recreanten binnen hun verzorgingsgebied.

Weerverschijnselen als hitte en droogte zorgen voor een grotere kans op natuurbranden. Als oorzaak voor een natuurbrand zijn de volgende potentiële ontstekingsmechanismen denkbaar: bewust menselijk handelen (brandstichting), onbewust menselijk handelen (brandende sigaret), of een natuurlijke oorzaak zoals bijvoorbeeld een blikseminslag. Verder geldt dat naaldbos brandgevaarlijker is dan loofbos, evenals jonge bossen met jonge vegetatie.

Het bosbrandrisico is in principe in april en maart het hoogste aangezien op dat moment de sapstromen in de bomen nog nauwelijks op gang zijn; bij een droge winter kan hierdoor het bos sterk uitdrogen. In de zomermaanden kan de toenemende recreatie in het bos (met risicovol gedrag van mensen) tot een toename van het bosbrandgevaar leiden. Onder andere via een weermeetstation in Heumensoord (Malden) kan het risico van een natuurbrand ingeschat worden. Het station bepaald aan de hand van diverse parameters de droogtefactor. Afhankelijk van de droogtefactor krijgt het risico een kleurcode, welke het uitrukvoorstel van de brandweer bepaalt.

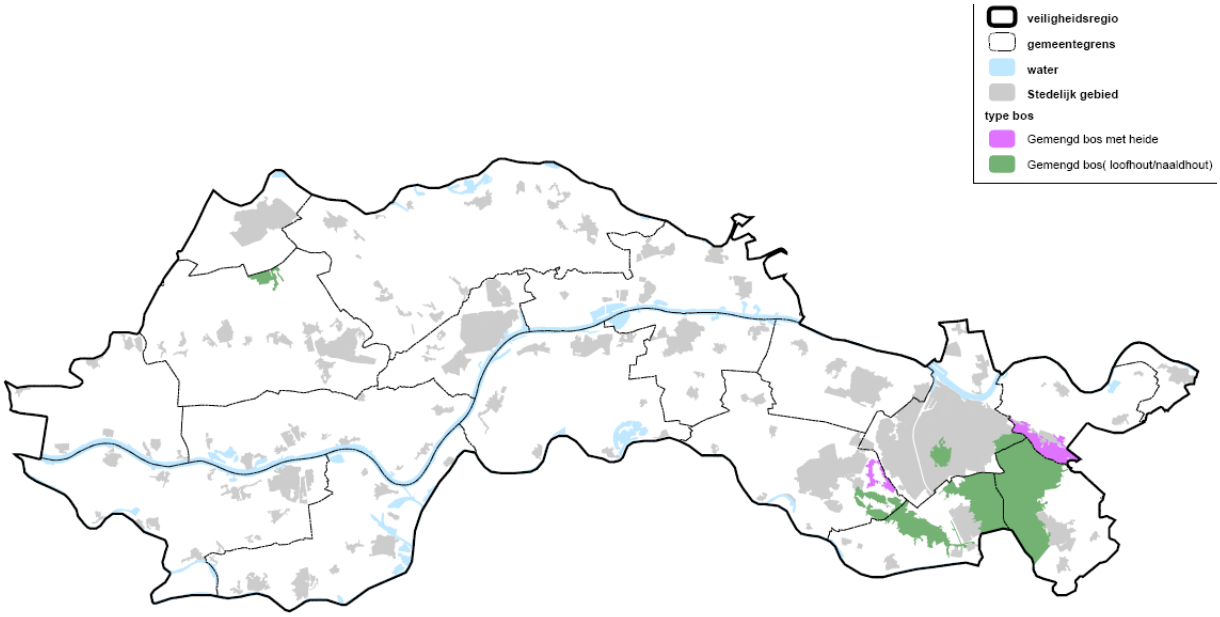
Belangrijke aspecten die de impact van een natuurbrand bepalen zijn:

- Aanwezigheid van mensen, kwetsbare objecten (volgens de definitie van de risicokaart, bijvoorbeeld campings en verzorgingstehuizen), vitale infrastructuur, natuurwaarden, recreatie (pretparken, dierentuin, hotels) en cultuurhistorie;
- De aanwezigheid van gevaarlijke stoffen, zoals brandbare stoffen op recreatieterreinen, munitiedepots en LPG-tankstations;
- De bereikbaarheid voor hulpdiensten, voldoende bluswater, de mogelijkheid van veilig optreden door de hulpverlening, de aanwezigheid van vluchtwegen;
- De mate van aandacht van media en publiek (ramptoerisme);
- De beschikbare tijd voor evacuatie (uren in plaats van dagen zoals bij overstromingen);
- De mate van zelfredzaamheid van bewoners en recreanten in het gebied (onbekendheid met het risico).

In Gelderland-Zuid concentreren de grootschalige natuurgebieden zich in het zuidoosten van de regio en dan met name in de gemeenten Berg en Dal, Heumen en Wijchen. In de Ooijpolder (gemeente Berg en Dal) treft men tevens vrij kleinschalige gebieden met rietkragen aan (figuur B4.4).

Het natuurgebied in het zuidoosten van de regio betreft met name uitgestrekte gemengde bossen, waarbij merendeels loof- en naaldhout bomen door elkaar staan, wat gunstig is voor het risicobeeld. In enkele gevallen zijn er kleine percelen met naaldhout, die omringd worden door loofbomen, waardoor het uitbreidingsgevaar wordt beperkt. De ondergroei is er weelderig, maar over het algemeen niet erg droog. In het gebied liggen nu ook kleinschalige stroken heide die in de toekomst uitgebreid worden tot een aaneengesloten gebied.

De bereikbaarheid van de natuurgebieden door de hulpdiensten is over het algemeen redelijk goed. De bluswatervoorziening is echter beperkt. Hierop wordt geanticipeerd door standaard bij een bosbrandmelding tweezijdig aan te rijden en bij een verhoogd bosbrandrisico een container met bluswater stand-by te houden. Verder kenmerkt het gebied zich door een aantal kampeer- en bungalowterreinen van beperkte omvang.

Figuur B4.4 - Overzichtskaart van natuurgebieden in Gelderland Zuid

1.2.1 Bosbrand

Scenario: natuurbrand nabij een instelling met niet zelfredzamen
Na een periode van lange droogte breekt begin april een bosbrand uit in de directe omgeving van een terrein waarop een sanatorium voor longziekten en een verzorgingshuis zijn gehuisvest waarin verminderd zelfredzame patiënten zijn opgenomen. Gezien de windrichting breidt de brand zich uit richting zorginstellingen. Er is veel hinder van rook, waardoor besloten wordt het terrein te ontruimen. Gezien het grote aantal verminderd zelfredzame patiënten (in totaal ca. 200 personen) verloopt de evacuatie zeer moeizaam. De gevolgen in dit scenario zijn aanzienlijk. De kans op doden en gewonden is waarschijnlijk, omdat ernstig zieke patiënten plotseling moeten worden verplaatst. Het omliggende gebied is zwaar aangetast. Gebouwen blijven behouden, maar hebben wel de nodige rookschade.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.2 – Beoordeling scenario 'Natuurbrand nabij een instelling met niet zelfredzamen'

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	A
2.1	Doden	C
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	D
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	A
3.1	Kosten	A
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	A
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	B
5.3	Sociaal psychologisch impact	B
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	A
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	D (openstelling voor recreatie van bosgebieden vergroot de kans)

1.3 Extreme weersomstandigheden

Binnen het crisistype extreme weersomstandigheden wordt onderscheid gemaakt in de volgende incident typen:

1. Koudegolf, sneeuw en ijzel;
2. Hittegolf: is uitgewerkt in context en een scenario in par. 1.3.2.
3. Storm en windhozen;
4. Aanhoudende laaghangende mist wordt gewijzigd in plotseling opkomende mist.
    - in Gelderland-Zuid zijn geen gebieden waar langdurig sprake is van aanhoudende laaghangende mist. Daarom wordt dit incidenttype als type "plotseling opkomende mist" meegenomen onder incidenttype 5.3 Verkeersincidenten op het land/Incident vervoer weg.

Extreme weersomstandigheden zijn niet specifiek locatie gebonden, al kunnen de gevolgen regionaal wel verschillen. De uitwerking sluit aan bij de landelijke beschrijvingen. Bij dit crisistype gaat het voornamelijk om de gevolgen voor de mens. Algemeen kenmerk zijn de mogelijke verstoringen en gevarieerde hulpvraag tegelijkertijd.

Vanuit de Handreiking van het Regionaal Risicoprofiel wordt geen incidenttype onderscheiden t.a.v. extreme neerslag met als gevolg wateroverlast. Wij willen hier toch de aandacht vestigen op dit incidenttype.

Wateroverlast kan leiden tot lichamelijk lijden, materiële schade, verkeershinder, ecologische schade en schade aan cultureel erfgoed. Door hevige regenval kunnen straten blank komen te staan, kelders onderlopen, gewassen beschadigen en het opkomende rioolwater kan milieuschade veroorzaken. Daarnaast zal door de regen het zicht verminderen en gladheid ontstaan waardoor de kans op (verkeers)ongelukken toeneemt.

N.B. In het Nationaal Bestuursakkoord Water zijn afspraken vastgelegd met betrekking tot klimaatverandering en de waterhuishouding in Nederland. In algemene zin zal water in de toekomst, bij hoge rivierafvoeren, wat vaker geborgen gaan worden in het gebied waarna het vervolgens bij mindere rivierafvoeren zal worden afgevoerd. Dit kan wateroverlast tot gevolg hebben (prognose voor bebouwd/stedelijk gebied 1x per 100 jaar).

Koudegolf, sneeuw en ijzel

Optreden van dit incidenttype (koudegolf, sneeuw en ijzel) kan er toe leiden dat mensen direct of indirect worden getroffen. In directe zin bijvoorbeeld door het optreden van ongevallen door gladheid of verminderd zicht. Voorbeelden van indirecte gevolgen hebben voornamelijk betrekking op het geïsoleerd raken ten opzichte van bepaalde voorzieningen. Op regionale schaal kan hierbij worden

gedacht aan stagnatie van nutsvoorzieningen, voedselvoorziening, (spoedeisende) zorg en handhaving van de openbare veiligheid.

Storm en windhozen
Er is sprake van storm (9 Beaufort) als de windsnelheid gemiddeld over een uur 75-88 km/uur (21m/s) bedraagt. Langs de kust wordt deze situatie gemiddeld ieder jaar wel een keer bereikt. Over het algemeen levert een storm pas hinder, schade of zelfs slachtoffers op als het een zware storm (10 Beaufort: 89-102 km/uur), zeer zware storm/orkaanachtig (11 Beaufort: 103-117 km/uur) of zelfs een orkaan is (12 Beaufort: >117 km/uur). In Nederland is de kans op een orkaan zeer klein omdat de daarvoor vereiste extreme temperatuurverschillen zich hier niet voordoen. Wel kunnen windstoten voorkomen met orkaankracht of meer.

Een windhoos is een zeer plaatselijke wervelwind die optreedt bij kritische verschillen in luchtvochtigheid en temperatuurverschillen tussen lucht en aarde. Windhozen komen met name voor in de zomerperiode. Ze zijn vaak gekoppeld aan onweersbuien. Zowel storm als windhozen kunnen veel schade aanbrengen aan gebouwen en infrastructuur. Daarbij kunnen slachtoffers vallen.

Hittegolf
Een hittegolf wordt door het KNMI gedefinieerd als opeenvolging van warme dagen waarbij het ten minste vijf dagen 25 °C of warmer is, waarvan ten minste drie dagen 30 °C is. Vanaf 2000 zijn er in de Bilt 6 hittegolven waargenomen. Een hittegolf vormt met name een bedreiging voor de (fysiek) kwetsbaren in de samenleving. In de extreem warme zomer van 2003 stierven in Nederland tussen de 1000 en 1500 mensen extra ten opzichte van het aantal dat normaal overlijdt in deze periode. In geheel West Europa zijn tussen de 22.000 en 35.000 mensen extra overleden. Met name in stedelijke gebieden zijn de gevolgen ernstig omdat de warmte moeilijker verdwijnt uit de bebouwing.[7]

Tijdens een hittegolf is extra aandacht benodigd voor ouderen, chronisch zieken, mensen in een sociaal isolement, mensen met overgewicht en kinderen. Aanvullend moet er gedurende de zomerperiode rekening worden gehouden met aanwezigheid van grote aantallen vakantiegasten in de regio Gelderland-Zuid.

De mogelijke gevolgen hittegolf:
- Huidaandoeningen zoals jeuk en blaasjesuitslag. Dit komt omdat bij een langdurige natte huid de afvoergangen van de zweetklieren verstopt raken;
- Hittekramp (kramp in de spieren) ontstaat als het lichaam door zweten (ook als gevolg van inspanning) teveel zout verliest;
- Hitte-uitputting door uitdroging. Dit gebeurt als er te veel vocht verloren gaat door zweten of andere oorzaken (zie boven) en niet voldoende wordt aangevuld. Voldoende drinken is dan erg belangrijk. Teveel vochtverlies leidt tot een snelle hartslag, verminderde weerstand en slechtere concentratie. Daarnaast neemt door teruglopend concentratievermogen de kans op ongelukken tijdens de dagelijks handelingen toe;
- Hittesyncope ontstaat wanneer er onvoldoende doorbloeding is naar de hersenen; flauwvallen is het gevolg. Het lichaam gebruikt immers te veel bloed om zweten mogelijk te maken. Dit gaat meestal gepaard met hoofdpijn, misselijkheid en diarree;
- Hitteberoerte is het meest ernstig. Dit gebeurt als de inwendige temperatuur van het lichaam boven de 41 °C komt. Bijbehorende verschijnselen zijn: rode en droge huid, krampen, stuiptrekkingen en verlies van bewustzijn.

Evenementen
Deelnemers aan evenementen (en anderen die zich inspannen), lopen het risico op hitte gerelateerde ziekten wanneer ze inspanning, vochtgebruik en zoutinname niet aanpassen aan de omstandigheden. In 2006 is de Nijmeegse Vierdaagse afgelast na de diagnose van oververhitting bij tientallen wandelaars en het uiteindelijk zelfs overlijden van twee deelnemers. In april 2007 werd de Marathon van Rotterdam stilgelegd wegens de hitte en het grote aantal uitvallers. Zo zijn er meer

[7] Rode Kruis Klimaatcentrum

evenementen die niet zijn doorgegaan, zijn aangepast of zijn verkort wegens de combinatie van temperatuur, zoninstraling en lage windsnelheid.[8]

Hittegolf en droogte
In eerdere versies van de handreiking regionaal risicoprofiel werd de categorie hitte-droogte onderscheiden. Een periode van droogte en het optreden van een hittegolf dienen niet te worden beschouwd als dezelfde fenomenen. Gevolgen van droogte kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op landbouw (verdroging), scheepvaart (te lage waterstanden in rivieren), waterkwaliteit (algvorming) en energievoorziening (wegvallen van koelfaciliteiten). Bij een hittegolf spelen met name gezondheidskundige aspecten een rol.

1.3.2 Hittegolf
Het scenario voor een hittegolf is gekozen als uitwerking van het crisistype "extreme weersomstandigheden".

Scenario
In augustus is in De Bilt gedurende vijf dagen achtereen een temperatuur boven de 25 °C gemeten, waarvan drie boven de 30 °C. In Nederland is nu officieel sprake van een hittegolf. De temperatuur overdag komt gemiddeld boven de 30 °C uit, terwijl de nachttemperatuur niet zakt onder de 20 °C. Bewoners van een aantal verzorgingstehuizen waar geen airconditioning is hebben het zwaar te verduren. Het aantal mensen dat vervroegd komt te overlijden loopt op tot boven de 40 (extra ten opzichte van het aantal dat normaal overlijdt in deze periode). Het aantal mensen dat extra zorg nodig heeft en aangepaste medicatie loopt op tot boven de 250. Een deel van de bevolking meldt zich bij de ziekenhuizen met warmte gerelateerde klachten. Het is vakantieperiode in Nederland en daardoor zitten alle hulpverleningsorganisaties met een lage personele bezettingsgraad. Staf van verpleeg- en verzorgingshuizen zijn betrokken bij hulpverlening tijdens een hittegolf, evenals, ambulancedienst, eerste hulp van ziekenhuizen en GGD'en met betrekking tot de voorlichting.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.3 – Beoordeling scenario 'Hittegolf

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	C hoog
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	-
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	C
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	B
5.3	Sociaal psychologisch impact	A
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	E (38 keer hittegolf in 110 jaar, KNMI)

1.4 Dierziekten
Het betreft hier de meer reguliere dierziekten en dierziekten die van dier naar mens kunnen overgaan. Indien zich een grote uitbraak voordoet van dier op mens besmetting, zijn de gevolgen te vergelijken met het scenario bedreiging volksgezondheid of mogelijk epidemie/pandemie. Voor dit volksgezondheidsaspect verwijzen we naar het crisistype ziektegolf (zie ook par. 6.1.5 van deze bijlage) : aangezien bij dierziekten primair wordt uitgegaan van de gevolgen van dierziekten voor de mens is een apart scenario uitgewerkt voor zoönosen (dier op mens) onder het maatschappelijke thema Gezondheid.

[8] Nationaal Hitteplan

Dier op dier besmetting
Dier op dier besmetting heeft een grotere kans zich voor te doen op plaatsen waar grote concentraties dieren aanwezig zijn. Indien zich een besmettingshaard voordoet, wordt deze verspreid door de lucht, door mensen, of door dieren in het wild die de virussen en/of bacteriën overdragen. De kans op een uitbraak van dier op dier besmetting is reëel, gezien de ervaringen van de afgelopen jaren met bijvoorbeeld mond-en-klauwzeer (MKZ), varkenspest of vogelgriep.

Dier op mens besmetting
Sommige dierziekten zoals de Q-koorts kunnen ook gevaarlijk zijn voor mensen. In de eerste lijn zijn mensen die veel en dichtbij dieren werken in de gevarenzone en hebben een grote kans op besmetting. Besmetting kan niet alleen optreden door direct contact met dieren, maar ook door afgeleide producten, zoals mest of bijvoorbeeld de consumptie van rauwe producten afkomstig van de dieren, zoals vlees, eieren of niet bewerkte melk. Indien een grootschalige uitbraak van dier op mens zich voordoet, of het virus zich muteert en ook mens op mens besmetting optreedt, valt het scenario onder bedreiging volksgezondheid of epidemie/pandemie.

Het optreden door de overheid bij een dierziekte is gecentraliseerd: voorbehouden aan de minister van Economische Zaken en voor enkele besluiten aan de Europese Commissie. Als sprake is van een zogenaamde zoönose kan er een uitbraak ontstaan. In dergelijke gevallen vervult de Landelijke Coördinatie Infectieziektebestrijding (LCI) een belangrijke brugfunctie.

Wanneer de dierziektebestrijding gevolgen heeft voor de openbare orde en de openbare veiligheid is de burgemeester bevoegd tot het treffen van maatregelen. Als het ministerie van Economische zaken, een maatregel van een burgemeester of voorzitter van een Veiligheidsregio onverantwoord acht, kan de Commissaris van de Koning verzocht worden gebruik te maken van zijn aanwijzingsbevoegdheid. Tevens kan de minister van Economische Zaken de minister van Veiligheid & Justitie verzoeken in te grijpen.

2 Gebouwde omgeving

Binnen het maatschappelijk thema "Gebouwde omgeving" valt een aantal crisistypen. Sommige daarvan zijn voor Gelderland-Zuid niet relevant en worden niet uitgewerkt. De crisistypen die niet afvallen zijn in de paragrafen hierna uitgewerkt.

1. Branden in kwetsbare objecten
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
2. Instorting in grote gebouwen en kunstwerken
   - In Gelderland-Zuid is geen sprake van aardbevingen of anderszins bekende onstabiele bodemstructuren. Ook vinden er geen ondergrondse bouwactiviteiten plaats of zijn deze momenteel gepland onder grote gebouwen en/of kunstwerken. Derhalve wordt dit crisistype ten behoeve van de beleidsvorming als niet relevant beschouwd.

Het relevante crisistype "Branden in kwetsbare objecten" met verminderd zelfredzame personen wordt uitgewerkt.

Definitie zelfredzaamheid
Er bestaan verschillende typeringen van zelfredzaamheid, waarbij afwisselend de nadruk wordt gelegd op gedrag, vermogens en verantwoordelijkheid. Behalve verschillen bestaan er op hoofdlijnen ook overeenkomsten. Over het algemeen wordt onder zelfredzaamheid verstaan alle handelingen die door burgers worden verricht ter voorbereiding op, tijdens en na rampen en zware ongevallen om zichzelf en anderen te helpen en de gevolgen te beperken.

Zelfredzaamheid heeft dus ook betrekking op preventief handelen, ofwel het zo veel mogelijk voorkomen van gevaarlijke situaties, en anderzijds van handelingen tijdens een dreiging, een crisis of een noodsituatie. In deze definitie is ook aandacht voor zelfredzaamheid in de nafase van een ramp, zoals het zoeken van hulp voor eventuele klachten.

2.1 Branden in kwetsbare objecten

Bij dit crisistype gaat het om branden of incidenten waarbij rookontwikkeling ontstaat in gebouwen waar zich veel verminderd zelfredzame mensen kunnen bevinden.

Het crisistype "branden in kwetsbare objecten" wordt volgens de systematiek van de handreiking risicoprofiel ingedeeld in de volgende incidenttypen:

1. Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen;
   - dit incidenttype is relevant in Gelderland-Zuid en wordt verder uitgewerkt.
2. Grote brand in gebouwen met een grootschalige publieksfunctie
   - Deze gebouwen zijn in Gelderland-Zuid aanwezig. Afgesproken is dit scenario niet verder uit te werken, het wordt echter wel nader omschreven.
3. Grote brand in bijzonder hoge gebouwen of ondergrondse bebouwing;
   - alleen in Nijmegen en Tiel is sprake van hoge bebouwing, echter niet in die mate dat hiermee dit incidenttype van toepassing is. De projectgroep heeft vastgesteld dat in de regio Gelderland-Zuid dit incidenttype niet aan de orde is.
4. Brand in dichte binnensteden.
   - Dichte binnensteden zoals bedoeld in de landelijke handreiking komen in Gelderland-Zuid met name voor in Zaltbommel, Culemborg, Tiel en Nijmegen. Dit incidenttype wordt daarom verder uitgewerkt.

Ad 1. Voorbeelden van niet of minder zelfredzamen in gebouwen zijn onder andere patiënten in zieken- en verpleegtehuizen, gevangenen in gevangenissen en gehandicapten in zorginstellingen. Door de ontwikkeling dat ouderen langer zelfstandig blijven wonen, zijn er steeds meer situaties waarbij in reguliere wooncomplexen sprake is van een toenemend aantal minder of niet zelfredzame bewoners. Het is echter niet op voorhand bekend in welke wooncomplexen deze situatie van toepassing is. Bovendien is de regelgeving in relatie tot brandveiligheid beperkter.

NB: feitelijk betreft het laatstgenoemde voorbeeld dan ook geen kwetsbaar object, maar een kwetsbare doelgroep. De handreiking regionaal risicoprofiel maakt dit onderscheid echter niet: het incidenttype is ingedeeld bij het crisistype 'branden in kwetsbare objecten'.

Ad 2. Als voorbeeld voor gebouwen met een grootschalige publieke functie in Gelderland-Zuid kunnen worden genoemd: bioscopen, Goffertstadion, grote winkels, scholen, etc. Dit scenario wordt in het kader van dit risicoprofiel niet verder uitgewerkt. De keuze is gemaakt om het scenario grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen uit te werken.
De volgende opmerkingen worden nog wel geplaatst naar aanleiding van dit incidenttype. Huidige inzichten op het gebied van brandpreventie richten zich o.a. op het vergroten van het veiligheidsbewustzijn onder bezoekers (pro-actie/preventie kant).

Ad 4. Culemborg, Nijmegen, Tiel en Zaltbommel hebben een historische binnenstad met veel monumentale panden. Naast het feit dat deze panden vaak naast elkaar gelegen zijn, worden in ieder geval in Culemborg en Tiel, deze panden ook bewoond. Deze woningen zijn vaak boven winkels/bedrijven in deze historische panden gesitueerd. Het risico op brand en de gevolgen daarvan in deze binnensteden zijn dan ook potentieel groter dan het geval is in andersoortige omgevingen.

Brand kan door diverse oorzaken ontstaan, brandstichting door aanwezigen of kortsluiting in defecte apparatuur zijn hier voorbeelden van.

2.1.1 Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen

Scenario
In de nachtsituatie ontstaat brand in een appartementencomplex van meerdere bouwlagen. De brand ontstaat op één van de bovenverdiepingen. In een flat zijn 75 senioren aanwezig, waarvan een groot deel slecht ter been (rollator) is. Eén van de vleugels van het gebouw blijkt vol te staan met rook.

De brandweer concentreert zich op verkenning, het gereedmaken van de bluswatervoorziening en brandbestrijding. Als er echter, zoals in deze casus, mensen in nood zijn dan zal de brandweer primair alles in het werk stellen om deze mensen te redden. Vanwege de aanwezigheid van brandbare materialen, obstakels (of zelfs ontstekingsbronnen zoals scootmobielen) in vluchtwegen en door het feit dat deuren van (sub)brandcompartimenten kunnen openstaan ontstaat een lastig te ontruimen situatie. Door rookinhalatie raken 16 bewoners gewond, waarvan 9 bewoners ernstig. Uiteindelijk komen hiervan 4 bewoners van de flat door rookvergiftiging om het leven.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.4 – Beoordeling scenario 'Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen'

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	C
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	B
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

2.1.4 Grote brand in dichte binnensteden

Scenario
In de nachtsituatie ontstaat door kortsluiting brand in een woonhuis op een bovenetage. Het is nog onbekend of de bewoners van deze woning thuis zijn. Na 20 minuten slaat de brand door naar beide buurpanden. Buurtbewoners alarmeren kort na de doorslag de brandweer. De brandweer is binnen 10 minuten aanwezig. In de naastgelegen panden vallen enkele gewonden door rookvergiftiging. In de getroffen panden waren geen rookmelders aanwezig.

De brandweer concentreert zich op verkenning, het gereedmaken van de bluswatervoorziening en brandbestrijding. Als er echter mensen in nood zijn dan stelt de brandweer primair alles in het werk om deze mensen te redden. De politie, eveneens gealarmeerd, richt zich direct op het ontruimen van het bedreigde gebied en het leiden van de verkeersstromen. Vier bewoners van de getroffen panden zijn door de rookvergiftiging zwaar gewond, daarnaast blijkt dat de bewoners van het pand waar de brand is ontstaan thuis waren: er worden twee doden aangetroffen. In de omgeving is geen sprake van verdere slachtoffers.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.5 – Beoordeling scenario 'Grote brand in dichte binnensteden'

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	B
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	A
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	B
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	D

3 Technologische omgeving

Binnen het maatschappelijk thema "Technologische omgeving" valt een aantal crisistypen.
Dit zijn de volgende:

1. Incidenten met brandbare of explosieve stoffen in de open lucht
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
2. Incidenten met giftige stoffen in de open lucht
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
3. Kernincidenten
   - deze zijn in de toekomst relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt

3.1 Incident met brandbare / explosie stoffen in de open lucht

3.2 Incident met giftige stoffen in open lucht

Aangezien de omstandigheden waarin sprake is van (de aanwezigheid van) brandbare/explosieve en giftige stoffen vaak hetzelfde zijn en beide vallen onder de categorie ‘gevaarlijke stoffen’, worden deze twee crisistypen als één toegelicht.

Bij de crisistypen grote branden kan ook sprake zijn van het vrijkomen van giftige stoffen. Hierdoor kunnen de scenario's met een grote brand ook worden ondergebracht bij het crisistype incidenten met giftige stoffen in de open lucht. Te denken valt aan asbest, bulkopslagen met kunststoffen en rubber, grote opslagplaatsen met hoge vuurbelasting.

Bij incidenten met brandbare, explosieve of giftige stoffen is er altijd een reëel gevaar voor het milieu. De bodem, het grondwater en oppervlaktewater kunnen verontreinigd raken. Het waterschap en de gemeenten zijn van groot belang om de gevolgen van dergelijke incidenten voor het milieu te beperken.

Bij beide crisistypen worden conform de landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel de volgende incidenttypen onderscheiden:

1. incident vervoer weg
2. incident vervoer water
3. incident spoorvervoer
4. incident transport buisleidingen
5. incident stationaire inrichting

Ongevallen met gevaarlijke stoffen zijn binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid denkbaar bij het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, water, spoor en per buisleiding**.** Er lopen diverse buisleidingen van de Gasunie naar en door de regio. Daarnaast is sprake van transport van brandbare vloeistoffen categorieën K1 (licht ontvlambaar), K2 (brandgevaarlijk) en K3 (brandbaar). Er is geen transport van toxische stoffen per buisleiding door de regio. Een ontwikkeling is dat nieuwe brandstoffen als LNG/CNG meer en meer gebruikt worden en daarmee als mogelijk aanvullend risico gelden. Binnen de overheidshulpdiensten wordt aan deze nieuwe brandstoffen aandacht besteed.

Een lek in een tank, waarin een toxische stof is opgeslagen, of instantaan falen, kan ontstaan door bijvoorbeeld een ernstige aanrijding. Ook een (externe) brand kan leiden tot falen. Daarnaast kan een lek ontstaan doordat er een defect in de tank optreedt (intrinsiek falen). Het gebied in de windrichting waar de gaswolk of pluim op leefniveau beweegt wordt dan blootgesteld aan een toxische belasting.

Voor incidenten met brandbare/explosieve en giftige stoffen in open lucht, worden de volgende scenario’s als maatgevend beschouwd:

- Incident wegvervoer brandbaar gas;
- Incident spoor brandbare vloeistof;
- Incident met brandbare stof (BLEVE bij stationaire inrichting)
- Scheepvaartincident met toxische stof;
- Incident met giftige stof in open lucht (bij stationaire inrichting).

3.1.1 Incident vervoer weg met brandbare / explosieve stof in open lucht

Vervoer van gevaarlijke stoffen over de snelwegen vindt met name plaats over de Rijkswegen A2 en de A15, A50, A73, A326 en A325, en over de autowegen N320, N322 , N323 en de N845. De hoeveelheden leiden in een aantal situaties tot de noodzaak van een veiligheidszone (o.a. voor de A73). Voor de A15, A73 en A50 wordt in het Basisnet Weg een plasbrandaandachtsgebied (PAG) voorgesteld. In het algemeen komen alle stofcategorieën - behalve LT3 (toxische vloeistof) - voor in de regio over genoemde wegen. In het Basisnet Weg is daarbij gesteld dat met name stofcategorie GF3 (brandbaar gas, LPG) bepalend is voor het externe risicobeeld.

Binnen de regio vindt het vervoer over de weg voornamelijk plaats via de provinciale wegen. Het gaat dan in het bijzonder om brandbare vloeistoffen, LPG en propaan voor de distributie in de buitengebieden. Toxische stoffen komen daarbij sporadisch voor. Wat het transport van gevaarlijke stoffen betreft is vooral het geschatte aantal wegtransporten langs de gemeente Tiel aanzienlijk (circa. 60.000 per dag).

Het grote aantal vervoersbewegingen met gevaarlijke stoffen komt voornamelijk door de A15 welke langs de gemeente Tiel en Neder-Betuwe loopt. Deze weg wordt intensief gebruikt door vrachtverkeer. Van de verkeersbeweging per etmaal betreft het ca. 20% vrachtverkeer, waarvan naar schatting 1,5% een min of meer gevaarlijke stof vervoert. Dit resulteert op deze weg al tot 180 vervoersbewegingen met gevaarlijke stoffen per dag. Voor de overige wegen is een schatting gedaan van ongeveer 30 vervoersbewegingen met gevaarlijke stoffen (voornamelijk Nieuwe Tielseweg-Teisterbantlaan-Tiel-West en bevoorrading LPG-tankstations).

Scenario: ongeval vervoer weg met brandbaar gas

Op de A15, ter hoogte van stedelijke woonbebouwing, komen op een maandagmorgen om 9.15 uur ten gevolge van een onwel wording van een van de bestuurders twee personenauto's met elkaar in botsing. De chauffeur van een achterop komende tankwagen met vloeibaar propaan probeert uit te wijken. Ten gevolge van deze manoeuvre schaart de vrachtwagencombinatie, waarna hij kantelt. Een volgende vrachtauto, geladen met kippen, botst vol op de propaantank die ogenblikkelijk bezwijkt; de gehele inhoud van de tank komt hierbij vrij en ontsteekt vrijwel direct.

Uit de verongelukte tankwagen ontsnapt direct 60 m^3 propaan, dat vrijwel meteen explosief verbrandt. Dit leidt tot een vuurbal met een diameter van 160 meter en een drukgolf. Binnen 80 meter van het incident overlijdt iedereen (de warmtestralingsbelasting is daar meer dan 130 kW/m^2).

In totaal komen zo negen personen en 8000 kippen direct om het leven. Onder de slachtoffers zijn de inzittenden van beide auto's die het ongevalsscenario inleidden en de chauffeurs van de vrachtwagens. Ook de inzittenden van een tweetal auto's die vlak achter het ongeval wisten te stoppen overlijden alsnog door de hittestraling.
Op beide rijbanen raken in totaal tien automobilisten zwaar gewond ten gevolge van de hitte en de drukgolf. Twee andere personen raken licht gewond, doordat de auto's met elkaar in botsing zijn geraakt, zij zitten bekneld. Doordat in de woonwijk de ruiten springen ten gevolge van de drukgolf vallen nog een zestal licht gewonden. Een tiental woningen loopt glasschade op.

Na acht minuten is het eerste voertuig van de brandweer ter plaatse. Zij beginnen met het verlenen van triage en eerste hulp aan de zwaargewonden en beginnen met het blussen van de diverse brandende voertuigen en een bermbrand. Er wordt opgeschaald naar een compagniesinzet. Een groot aantal ambulances wordt gealarmeerd voor het vervoer van de gewonden naar de ziekenhuizen. De A15 is ter hoogte van het incident op beide rijbanen de rest van de dag afgesloten. De rest van de week ondervindt het wegverkeer ernstige hinder. Ook de nabijgelegen Betuweroute loopt schade op en is drie dagen onbruikbaar.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.6 – Beoordeling scenario 'Ongeval vervoer weg met brandbaar gas'

	Impactcriteria	**Score en beknopte motivatie**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	A
2.1	Doden	C
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	C
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	B
5.3	Sociaal psychologisch impact	B
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	A

3.1.3 Incident spoorvervoer met brandbare / explosieve stof in open lucht

In de hierna volgende tabel is aangegeven wat de rekenbasis is voor de risicobepaling in het Basisnet Spoor (vervoershoeveelheden in aantallen ketelwagons).

Tabel B4.7 – Aantal ketelwagons per traject op basis van type lading

		A Brandbaar gas	B2 Toxisch gas	B3 Zeer toxisch gas	C3 Zeer brandbare vloeistof	D3 Toxische vloeistof	D4 Zeer toxische Vloeistof
64	Den Bosch aansluiting – Ressen Noord	700	200	0	1050	50	50
71	Breukelen – Betuweroute Meteren	600	200	0	2750	200	100
202	Kijfhoek – Betuweroute Meteren	50920	6240	730	111880	6380	3920
202	Betuweroute Meteren – Emmerich (D)	50850	6580	700	110380	6720	4060

Er hebben zich in Nederland niet eerder ongevallen met gevaarlijke stoffen per spoor voorgedaan, met een dusdanige omvang, dat dit slachtoffers in de omgeving veroorzaakte. De kans op een dergelijk ongeval is zeer klein. De impact van een mogelijk incident op het spoor met gevaarlijke stoffen kan echter aanzienlijk zijn.

De verwachting is dat halverwege het volgende decennium ook tussen Meteren en Den Bosch gevaarlijke stoffen vervoerd zullen gaan worden na realisatie van een nieuwe spoorboog.

Scenario: ongeval spoorvervoer met brandbare vloeistof

Op een spoorwegovergang in de bebouwde kom van een stad botst om 02:00 uur een goederentrein met ketelwagons gevuld met brandbare vloeistof (benzine) op een vrachtauto. Als gevolg van de botsing wordt de vrachtauto een stuk meegesleurd en ontspoort de trein. Midden in een woonwijk met rijtjeswoningen uit de jaren vijftig van de vorige eeuw, komen de treinonderdelen tot stilstand. Een aantal ketelwagons kantelt en één scheurt open. Een groot deel van de benzine stroomt in korte tijd uit (in totaal 70 m^3).

Uit de ontspoorde ketelwagon stroomt binnen korte tijd een groot deel van de benzine weg. De vloeistof vormt een plas van 750 m^2 en ontsteekt direct. De uitgestroomde benzine brandt slechts enkele minuten hevig (binnen 40 meter vanaf de ketelwagon loopt de warmtestralingsbelasting op tot 35 kW/m^2).

De machinist van de trein en de chauffeur van de vrachtwagen komen om het leven. Ook een passerende voetganger en de hond die hij aan het uitlaten was, overlijden ten gevolge van de hittestraling. Door de grote hitte vat een drietal aan het spoor gelegen woningen binnen één minuut vlam. Twee bewoners zien geen kans meer om te vluchten en overlijden in hun woning.

Inmiddels is het eerste voertuig van de brandweer ter plaatse; de plasbrand is al grotendeels opgebrand. Er wordt opgeschaald naar een compagniesinzet. De eerste eenheid zet in op ontruiming van nabijgelegen woningen. De brandweer kan niet voorkomen dat nog eens drie woningen in vlammen opgaan; maar weet verdere branduitbreiding te voorkomen. Een viertal bewoners wordt met een rookvergiftiging naar het ziekenhuis gebracht. Nog eens twee personen lopen tweedegraads brandwonden op. Zij worden eveneens naar het ziekenhuis vervoerd.

Vanwege de grote rookontwikkeling worden de bewoners van een twaalftal woningen geëvacueerd. Zij worden opgevangen in een nabijgelegen buurthuis. In totaal branden zes woningen totaal uit. Vier andere woningen lopen zware brand-, rook- en waterschade op. Deze woningen zijn langere tijd niet bewoonbaar. In een vijftal andere woningen is sprake van lichte rookschade.
Het spoor is één grote ravage: de rails zijn over een lengte van 150 meter ontzet en ook de bovenleiding heeft grote schade opgelopen. Het spoorverkeer is twee weken ontregeld. Zowel reizigers- als goederentreinen kunnen tijdens deze periode niet over het tracé rijden.

Impact-en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.8 – Beoordeling scenario 'Ongeval spoorvervoer met brandbare vloeistof'

	Impactcriteria	**Score en beknopte motivatie**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	B
2.1	Doden	C
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	A
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	D
5.3	Sociaal psychologisch impact	D
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	B

3.1.5 Incident stationaire inrichting met brandbare / explosieve stof in open lucht

Ongevallen met gevaarlijke stoffen bij stationaire inrichtingen zijn binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid onder andere denkbaar bij BRZO-bedrijven, LPG-tankstations en ammoniakkoelinstallaties. De regionale risicokaart is het referentiekader waar de risico objecten en de kwetsbare objecten binnen Gelderland-Zuid worden geregistreerd. Gemeenten, provincie en andere beheerders vullen de kaart in. Vanuit de regionale risicokaart wordt inzicht verkregen in de inrichtingen met risico's voor de omgeving.

In dit verband zijn van belang:
- de BRZO-inrichtingen[9];
- de bovengrondse propaanopslagen bij o.a. campings;
- de LPG-opslagen bij tankstations;
- ammoniakinstallaties zoals grote koelinstallaties;
- vuurwerkopslagen.

[9] Besluit Risico's Zware Ongevallen 2015

In de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid zijn de volgende BRZO-inrichtingen aanwezig[10]:

Nijmegen:	Koole Tankstorage Nijmegen BV (hoogdrempelig)
	NXP Semiconductors Netherlands BV (hoogdrempelig)
Zaltbommel:	Sachem Europe BV (hoogdrempelig)
	Mainfreight (hoogdrempelig)
Tiel:	Nefco Storage & Trading BV (hoogdrempelig)
	Kuehne+Nagel Logistics BV (hoogdrempelig)
	Agro Buren BV (hoogdrempelig)
	PPG Coatings BV (laagdrempelig)
Kesteren:	Recticel Nederland BV (laagdrempelig)

Bij de LPG- en propaanopslagen betreft het de verbranding van bij een incident ontsnappend LPG (of propaan) hetgeen tot een BLEVE[11] kan leiden van de opslagtank of - wanneer dit bij de overslag gebeurd - van de tankauto. Een BLEVE is gezien de effectafstand en de intensiteit van de verbranding de gebeurtenis die de maximale schade bepaalt. Elke gemeente heeft meerdere LPG-tankstations. In Gelderland-Zuid zijn tevens campings aanwezig met propaanopslagen.

Ammoniakkoelinstallaties
In een aantal gemeenten komen ammoniak koelinstallaties voor. In enkele gevallen is de hoeveelheid van deze toxische stof zo hoog dat ze onder de werkingssfeer van het BEVI (Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen) vallen. Bij vrijkomen kan zich een toxische ammoniakwolk in de richting van de wind verspreiden.

Opslagen bestrijdingsmiddelen
In een aantal gemeenten vindt opslag van bestrijdingsmiddelen plaats. In het geval van brand kunnen zich toxische verbrandingsproducten verspreiden in de omgeving.

Risico's vanuit aangrenzende regio'
Stationaire inrichtingen te Arnhem. Het betreft hier geen nieuwe scenario's voor het risicoprofiel.

Gezien de grote diversiteit in gevaarlijke stoffen die geproduceerd, opgeslagen, verwerkt of vervoerd worden in de regio, is het niet zinvol om ten behoeve van de incidentenbestrijding alle mogelijke scenario's uit te werken en te voorzien van de bestrijdingsmaatregelen die hierbij aan de orde kunnen zijn.

Scenario: incident met brandbare stof (BLEVE)
Een tankwagen botst nabij het vulpunt en de tank raakt beschadigd, waarna brandbare vloeistof uitstroomt en tot ontsteking komt. De chauffeur van de vrachtwagen kan tijdig ontkomen. De nabij gelegen opslagtank gevuld met LPG wordt aangestraald door de vloeistofbrand en kan bezwijken. De hulpdiensten worden binnen enkele minuten gealarmeerd. In de nabijheid van het tankstation is een woonwijk gelegen. De Officier van Dienst Brandweer schat aan de hand van de situatie in of het nog zinvol is te blussen of direct gefocust moet worden op ontruiming. In deze situatie starten de hulpdiensten na aankomst direct met ontruiming van de meest nabij gelegen woningen. Binnen 15 min. wordt gestart met blussen van de brand en koelen van de opslagtank. De situatie escaleert (reden: niet voldoende bluswater óf omdat er niet geblust is maar direct tot ontruiming is overgegaan) en er ontstaat een warme BLEVE. Op het terrein binnen de straal van de BLEVE zijn 16 dodelijke slachtoffers. In de omgeving is de ontruiming van ca. 300 omwonenden nog niet voldoende gereed. Er zijn vanwege rondvliegend puin, glas en nabranden ca. 150 personen gewond in de directe omgeving, waarvan 40 zwaar gewond.

[10] In het BRZO regime is er sprake van hoogdrempelige inrichtingen en laagdrempelige inrichtingen

[11] Boiling liquid expanding vapour explosion (kokende vloeistof-gasexpansie-explosie). Soort explosie die kan voorkomen als een houder (tank) met een vloeistof onder druk openscheurt.

Impact-en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.9 – Beoordeling scenario 'incident met brandbare stof (BLEVE)'

	Impactcriteria	**Score en beknopte motivatie**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	B
2.1	Doden	C hoog
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	D hoog
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	C
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	D
5.3	Sociaal psychologisch impact	D
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	A

3.2.2 Incident vervoer water met giftige stoffen in open lucht

In Gelderland-Zuid zijn diverse waterwegen waar regulier transport van gevaarlijke stoffen over plaatsvindt. Dit betreffen de Waal en het Amsterdam-Rijnkanaal bij Tiel. In 2018 zijn ongeveer 120.000 scheepsbewegingen op de Waal en de sluis van het Amsterdam-Rijnkanaal bij Tiel, geteld. Van deze scheepsbewegingen zijn er ruim 14.000 beladen met gas/vloeistof, toxisch of brandbaar. Daarvan zijn er ongeveer 1.700 scheepsbewegingen met een verhoogd risico. Het betrof hier in 8% van de gevallen brandbare vloeistoffen met een vlampunt boven 55 °C. Beide waterwegen vallen onder de categorie binnenvaart met frequent vervoer van gevaarlijke stoffen. Dit zijn alle verbindingen tussen chemische clusters, met het achterland en noord-zuidverbindingen. Dit zijn tevens vaarwegen waar regelmatig vervoer van brandbare vloeistoffen plaatsvindt. De PR 10^{-6}-contour[12] komt hierbij niet buiten de waterrand. Er geldt in dit Basisnet tevens een plasbrand aandachtsgebied van 25 m landinwaarts vanaf de waterlijn en in uiterwaarden van vrij stromende rivieren. Voor dit type vaarwegen geldt als referentie vervoersaantallen dat rekening moet worden gehouden met name met vloeibare brandbare stoffen categorieën LF1 (brandbare vloeistof) en LF2 (zeer brandbare vloeistof). Daarnaast dient voor het Amsterdam-Rijnkanaal rekening te worden gehouden met stofcategorie GF3 (licht ontvlambaar gas) en in mindere mate met GT3 (toxisch gas). Toxische vloeistoffen (LT1 en LT2) worden zeer weinig tot sporadisch vervoerd.

Scenario: scheepvaartincident met toxische stof

Een schipper van een tanker geladen met 1.800 m^3 vloeibare ammoniak (stroomafwaarts vanuit Duitsland) op de rivier de Waal moet een uitwijkmanoeuvre maken. Hierdoor loopt het schip ongeveer 50 meter ten westen van de brug (ter hoogte van kilometerraai 894.3) op één van de vele kribben. De tanker is lekgeslagen op de waterlijn en lekt grote hoeveelheden ammoniak (10 kg/s). Een belangrijk gedeelte van de ammoniak komt in het rivierwater terecht en verdampt daarna weer.

Vanuit Duitsland komt een zesbaksduwstel geladen met zand en slib. Naar aanleiding van het berichtenverkeer over de marifoon gaat het duwstel ten oosten van de brug voor anker (hekankers). Door de lage waterstand en sterke stroming kan deze niet op eigen kracht keren en terugvaren. De doorvaart is hierdoor niet meer mogelijk. De wind is noordwest 1–3 m/s en een ammoniakwolk verspreidt zich richting de benedenwindse dorpen Ewijk en Beuningen. Ook in het dorp Winssen wordt vanuit de Waal de penetrante lucht waargenomen.

[12] PR = plaatsgebonden risico; het risico (uitgedrukt in kans per jaar) dat één persoon die zich onafgebroken en onbeschermd op die plaats bevindt, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een calamiteit met een gevaarlijke stof. De 10^{-6}-contour is de contour waarop dit risico 1 op 1.000.000 per jaar is.

Patrouilleschepen van Rijkswaterstaat en de Waterpolitie zijn met een uur ter plaatse om de scheepvaart te regelen en aan schippers bijstand te verlenen. Op last van de Adviseur Gevaarlijke Stoffen (AGS) ter plaatse is na 30 minuten het WAS[13] en NL-Alert[14] in Beuningen, Ewijk en Winssen geactiveerd. De bij de meldkamer binnengekomen benedenwindse klachten en het incident zelf zijn in die keuze meegewogen). In overleg met de Regionaal Operationeel Leider en burgemeester van de gemeente Beuningen is opgeschaald naar GRIP3. De calamiteitenzender van Radio Gelderland is actief en er wordt een standaardboodschap doorgegeven. De bewoners van Winssen, Ewijk en Beuningen wordt verzocht ramen en deuren te sluiten en binnen te blijven. Met geluidswagens wordt de bevolking gewaarschuwd. Er hoeft niet te worden geëvacueerd.

Vanwege het schitterende weer zijn er recreatievaartuigen op de Waal, daarnaast fietsen veel mensen over de dijk aan de zuidoever. Aan de oevers van de rivier bevinden zich veel recreanten. De politie sommeert deze recreanten over een afstand van 10 km stroomafwaarts de oevers te verlaten en een veilig heenkomen te zoeken. Boeren worden verzocht hun vee uit de uiterwaarden te halen en Rijkswaterstaat waarschuwt waterschappen en waterleidingbedrijven benedenstrooms geen water in te nemen.

Er vallen geen doden, wel zwaargewonden. Veel mensen melden zich met klachten aan de luchtwegen en branderige ogen en er zijn tientallen onwel wordingen. De effecten van ammoniak zijn tot 1.000 mg/m^3 reversibel, d.w.z. dat de gezondheidsklachten over gaan. De schipper en de overige bemanningsleden van de tanker zouden wel aan een levensbedreigende dosis kunnen worden blootgesteld.

De brug in de A50 bij Ewijk wordt vanwege de gifwolk afgesloten voor het verkeer vanuit beide richtingen. Een tiental bestuurders en passagiers van motorvoertuigen worden onwel en met een ambulanceauto afgevoerd. Ook de scheepvaart wordt in beide richtingen door Rijkswaterstaat gestremd en schippers wordt verzocht een ligplaats te zoeken. Op het hoofdwegennet (A15, A12, A50, A325 en A326) en het onderliggend wegennet en in de steden Arnhem en Nijmegen en de omliggende dorpen ontstaat een verkeerschaos. Via de landelijke verkeersinformatie en de regionale zender wordt de weggebruikers verzocht de regio te mijden en er worden grootschalige omleidingsroutes via de A2, A27, A28 en A67 en cross-boardermanagement ingesteld.

Naar drie uur komt de calamiteitenaannemer met materieel ter plaatse om het lek te dichten. Vier uur daarna is een noodreparatie uitgevoerd en wordt de tanker met instemming van de Inspectie Verkeer en Waterstaat versleept naar de overnachtingshaven Haaften. Negen uur na het lek raken van de tanker is alles weer genormaliseerd. De enorme files zijn pas vier uur later opgelost.

[13] WAS: Waarschuwing en Alarmering Systeem (‘de sirenes’ in de volksmond)

4. [14] NL-alert: alarm van de Nederlandse overheid om tijdens (dreigende) rampen of noodsituaties burgers te kunnen alarmeren en informeren middels berichten via de mobiele telefoon. Is aanvullend en op termijn de vervanger van het WAS.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.10 – Beoordeling scenario 'Scheepvaartincident met toxische stof'

	Impactcriteria	**Score en beknopte motivatie**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	- (Het gebied groter dan 4 kilometer is voor minder dan 1 dag bedreigd of aangetast)
2.1	Doden	- (Er zijn geen doden)
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C hoog (Er zullen meer dan 20 tot 30 personen onwel worden of lichamelijk klachten ondervinden)
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	B (Er zullen 20.000 tot 30.000 personen naar buiten kunnen of vastzitten in het verkeer)
3.1	Kosten	A (Er is schade aan de tanker en door de verkeerschaos en kosten voor de bestrijding door de hulpdiensten en de gemeente)
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	B (Er is sprake van aantasting van het milieu in algemene zin van een aantal vierkante kilometers)
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	B (Er is voor meer dan 4.000 en minder dan 40.000 getroffenen verstoring van het dagelijkse leven)
5.3	Sociaal psychologisch impact	A (Minder dan 40 inwoners vinden een dag last)
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

3.2.5 Incident stationaire inrichting met giftige stoffen in open lucht

Zie voor een algemene toelichting over stationaire inrichtingen bij 3.1.5.

Scenario: incident met giftige stof in open lucht

Een vorkheftruck raakt een opslagtank; deze tank raakt beschadigd en er vormt zich een vloeistofplas. Door verdamping van de uit de opslagtank afkomstige giftige vloeistoffen, ontstaat een gaswolk, welke zich afhankelijk van de windrichting en windsnelheid verplaatst. Op het bedrijfsterrein van de inrichting bevinden zich 2 werknemers in de giftige wolk en komen direct te overlijden. De hulpverlening wordt gealarmeerd; na aankomst starten zij direct met het afdekken van de vloeistofplas zodat verdere verspreiding voorkomen wordt.

In de omgeving van het bedrijf vallen slachtoffers onder personen die zich in de nabijheid van het bedrijf (in de buitenlucht) bevinden. De duur van de blootstelling aan de giftige wolk is van invloed op de ernst van het letsel. Er raken in de omgeving enkele tientallen omwonenden en passanten licht tot ernstig gewond vanwege inhalatie van de giftige stof. Binnen 24 uur komen nog 2 mensen te overlijden als gevolg van de inhalatie van de giftige stof.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.11 – Beoordeling scenario 'Ongeval stationaire inrichting met (zeer) giftige vloeistoffen'

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	A
2.1	Doden	C
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C hoog
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	B

3.3 Kernincidenten

Binnen de regio Gelderland-Zuid of in de directe buurregio's bevinden zich geen kernenergiecentrales. In Dodewaard is van 1969 tot 1997 een kernenergiecentrale in werking geweest. In 1997 is deze centrale uit bedrijf genomen, 7 jaar eerder dan gepland. De centrale is gefaseerd buiten werking gesteld. Eerst is alle splijtstof afgevoerd uit de centrale, waarna een 'veilige insluiting', die de overgebleven radioactiviteit hermetisch insluit, volgde. De insluiting is vanaf 1 juli 2005 voltooid en blijft 40 jaar actief waardoor de radioactiviteit van kortlevende isotopen afneemt. Het complex zal gedurende deze periode streng bewaakt blijven. Het hele complex zal daarna afgebroken worden en zal het terrein weer tot een natuurlijke weide terugkeren.

In juli 2014 heeft de Minister van Economische Zaken de Tweede Kamer een brief gestuurd over de harmonisatie van de voorbereiding op, en maatregelen bij, kernongevallen in Nederland en onze buurlanden.[15] Het beoogde resultaat is dat in de buurlanden België en Duitsland dezelfde maatregelen worden voorbereid en genomen. Als gevolg van deze harmonisatie worden in Nederland de interventieniveaus en de daarmee samenhangende preparatiezones aangepast (figuur B4.5).[16] Dit heeft gevolgen voor de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Hoewel de harmonisatie van de maatregelzones nog niet formeel inwerking zijn getreden, is er in Gelderland-Zuid voor gekozen te anticiperen op deze ontwikkeling. Voor het Regionaal Risicoplan van Gelderland-Zuid betekent dit dat het scenario kernincident (categorietype "incident A-objecten: nabije centrales grensoverschrijdend") toegevoegd is. Aangezien de Veiligheidsregio Zeeland dit scenario al heeft beschreven in hun risicoprofiel[17], is – omwille van de uniformiteit – dit scenario gebruikt voor de impactbeoordeling in Gelderland-Zuid.

3.3.2 Incident A-objecten: nabije centrales grensoverschrijdend[18]

Dit scenario beschrijft de gevolgen van een incident in een kernenergiecentrale buiten de regio Gelderland-Zuid. Hierbij moet in Gelderland-Zuid rekening gehouden worden met twee objecten: één in de gemeente Borssele (Zeeland) en/of in de gemeente Doel (België). Borssele heeft één reactor met een netto elektrische vermogen van 512 MWe. Op drie kilometer afstand van de Nederlandse grens bevindt zich in Doel een kerncentrale met vier kernreactoren met een netto vermogen van tweemaal 433 MWe, éénmaal 1006 MWe en éénmaal 1047 MWe.

[15] Kamerbrief 'Harmonisatie van de voorbereiding op, en maatregelen bij, kernongevallen in Nederland en onze buurlanden', 2 juli 2014 (kenmerk DGETM-PDNIV/14039027)

[16] Een interventieniveau is een stralingsdosis waarboven het nemen van beschermingsmaatregelen gerechtvaardigd is. Een preparatiezone is een gebied waarbinnen beschermingsmaatregelen worden voorbereid.

[17] Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Zeeland – Bijlage 5 (versie 2.1, 2010)

[18] A-objecten zijn (onder andere) de kernenergiecentrales-en reactoren

Onder kernongevallen verstaan we ongevallen waarbij nucleaire besmetting van de omgeving kan optreden. De overheid heeft noodplannen voor de aanpak van een kernongeval. De harmonisatie van de maatregelzones betekent – zowel voor Borssele en Doel – het volgende:

- Binnen 10 km: evacuatie (binnenste 5 km met voorrang), schuilen en jodium-predistributie voor iedereen t/m 40 jaar;
- Binnen 20 km: jodium-predistributie voor iedereen in de leeftijd t/m 40 jaar;
- Binnen 100 km: jodium-distributieplan opstellen;
- In geheel Nederland: voorbereiding van indirecte maatregelen ter bescherming van de voedselketen, zoals landbouw- en voedselmaatregelen.

Het risico kernongevallen is een risico waarvan de oorzaak zich niet bevindt binnen de eigen gemeentegrenzen, maar wel binnen de maatregelenzone valt. Een groot deel van Gelderland-Zuid gaat vallen in de preparatiezone van 100 kilometer van de kernenergiecentrale Doel in België. Dit betreft de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel (zie figuur B4.6). De preparatiezone van 100 km van de kernenergiecentrale Borssele reikt tot aan de gemeente Zaltbommel en West Betuwe (zie figuur B4.7).
In het gebied van de preparatiezone van 100 km zijn door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in 2017 jodiumtabletten gedistribueerd om te zorgen voor een tijdige beschikbaarheid van voldoende jodiumtabletten voor kinderen tot 18 jaar en zwangere vrouwen.[19]

Scenario: ongeval kernenergiecentrale

In de kerncentrale in Doel ontstaat door een keten van gebeurtenissen een lozing van radioactief materiaal. Door uitval van de koeling smelten de brandstofstaven gedeeltelijk, radioactieve stoffen komen in het koelsysteem en vervolgens in de veiligheidsinsluiting (containment) van de kerncentrale. Dit leidt 24 uur nadat de koeling faalde tot de lozing van een grote hoeveelheid radioactief materiaal. Het feitelijke effectgebied is afhankelijk van de windrichting en het soort weer, vooral van eventuele neerslag. Dicht bij de bron kan sprake zijn van een directe stralingsbelasting uit de bron.

[19] Inname van bij een kernincident vrijgekomen radioactief jodium verhoogt de kans op het krijgen van schildklierkanker bij kinderen en jongeren. Bij volwassenen is de toename van de kans op schildklierkanker gering en bij mensen boven 40 jaar is er geen verhoogd risico op schildklierkanker aangetoond. Op oudere leeftijd is de schildklier juist gevoeliger voor bijwerking bij (preventieve) inname van extra jodium. Om het ongeboren kind te beschermen komen zwangere vrouwen wel in aanmerking voor het innemen van jodiumtabletten (RIVM rapport - Jodiumprofylaxe bij kernongevallen, 2004).

Figuur B4.5 - Harmonisatie maatregelzones kernongevallen Nederland, België en Duitsland

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.12 – Beoordeling scenario ‘Ongeval kernenergiecentrale’

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	E
2.1	Doden	-
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	-
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	E
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	E
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	A (overeenkomstig Veiligheidsregio Zeeland)

4 Vitale infrastructuur en voorzieningen

Binnen het maatschappelijk thema “Vitale infrastructuur en voorzieningen” valt een aantal crisistypen. Dit zijn de volgende:

1. Verstoring energievoorziening
    - Deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt.
2. Verstoring drinkwatervoorziening
    - Deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt.
3. Verstoring rioolwaterafvoer en afvalwaterzuivering
    - Deze zijn niet relevant in Gelderland-Zuid: in overleg met het waterschap wordt een dergelijke verstoring niet als crisis beschouwd.
4. Verstoring telecommunicatie en ICT
    - Deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt.
5. Verstoring afvalverwerking
    - Deze zijn niet relevant in Gelderland-Zuid: een dergelijke verstoring zal niet leiden tot een crisissituatie.
6. Verstoring voedselvoorziening
    - Deze zijn niet relevant in Gelderland-Zuid: een acute crisissituatie wordt als gevolg hiervan niet voorzien.

4.1 Verstoring energievoorziening

Vanuit de handreiking risicoprofiel worden onder het crisistype 'verstoring energievoorziening' de volgende incidenttypen benoemd:

- Uitval olievoorziening;
- Uitval gasvoorziening;
- Uitval elektriciteitsvoorziening.

Voor het risicoprofiel Gelderland-Zuid zal uitval olievoorziening verder niet worden uitgewerkt. Het wegvallen van oliedistributie (schaarste) zal in hoofdzaak een nationaal probleem zijn. Daarbij is er in de regio Gelderland-Zuid geen vitaal netwerk voor olievoorziening aanwezig.

Leveringszekerheid van elektriciteit en gas zijn taken en verantwoordelijkheden van de netwerkbeheerders. In de regio Gelderland-Zuid zijn dit Liander. De landelijke netwerkbeheerder TenneT is verantwoordelijk voor het hoofdtransportnet van elektriciteit en de Gasunie voor wat betreft gas. De continuïteit van de voorziening kan worden verstoord door verschillende voorzienbare en onvoorzienbare oorzaken. Oorzaken kunnen liggen in andere crisistypen die op kunnen treden. Zo kunnen extreme weersomstandigheden (schade aan het netwerk, tekort aan koelwater) aanleiding zijn tot verstoring. Ook kan moedwillige verstoring plaatsvinden bijvoorbeeld door terrorisme of vandalisme.

In de uitwerking van het risicoprofiel Gelderland-Zuid is er voor gekozen om voor uitval gasvoorziening en uitval elektriciteitsvoorziening aan te sluiten bij de uitwerking van de scenario's voor de nationale risicobeoordeling.

4.1.2 Uitval gasvoorziening

De aanloop naar een verstoring van gasvoorziening kan sterk uiteenlopen qua aard. Uitval kan ontstaan door technische storingen maar ook door invloeden van buitenaf (zoals terrorisme).

Voor het scenario in dit risicoprofiel wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de (effecten van) de landelijke uitwerking zoals die is opgesteld voor de nationale risicobeoordeling vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Scenario: verstoring gasvoorziening

In winterperiode wordt tegen het einde van dag bij werkzaamheden aan de waterleiding een waterleiding beschadigd. Door de uitstroom van water en de druk waarmee dat gepaard gaat breekt

de gasleiding, die door het drukverschil volloopt met water. Hierdoor komt een wijk van ongeveer 1000 woningen komt zonder gas te zitten. Op dat moment is gevoelstemperatuur -2°C.

Gevolg is dat centrale verwarming en warm watervoorzieningen uitvallen en mensen niet meer over gas beschikken (bijv. om te kunnen koken). Dit brengt ongemak met zich mee en kan in extreme weersomstandigheden leiden tot kritische situaties voor iedereen, maar vooral voor niet-zelfredzame personen.

Door de vervuiling in het gasnet (water en zand) kost het veel tijd om deze verstoring op te lossen: eerst moet het gebied van de vervuiling worden bepaald en afgesloten van het omliggende net. Hierbij worden tevens de hoofdkranen van de huisaansluitingen huis voor huis afgesloten, omdat anders gevaarlijke situaties kunnen ontstaan bij het weer op druk brengen van het gasnet. Dit is een veiligheidsprocedure van de netbeheerder en kost veel tijd. Vervolgens worden in secties de leidingen gecontroleerd, leeggezogen en schoongemaakt. Daarna kan begonnen worden met het gefaseerd opnieuw aansluiten van getroffen huishoudens. De totale hersteltijd van de storing ligt rond de 8-10 dagen.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.13 – Beoordeling scenario 'Uitval gasvoorziening'

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	A
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	A
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	B
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	A
5.3	Sociaal psychologisch impact	A
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	B

4.1.3 Uitval elektriciteitsvoorziening

De regio Gelderland-Zuid wordt gekenmerkt door een sterke afwisseling van stedelijk gebied, landelijk gebied en industrie. Deze gebieden brengen op het gebied van elektriciteitsvoorziening een eigen dynamiek met zich mee. In stedelijke gebieden zal het openbaar leven verstoord worden bij uitval van elektriciteit. Niet alleen de bewoners zullen last hebben, maar ook mensen in kantoorgebouwen, winkels , openbare instellingen, ziekenhuizen en verzorgingsinstellingen zullen direct hinder / overlast ondervinden. Het aantal instellingen met een eigen noodstroomvoorziening is in de regel beperkt. In landelijke gebieden met veeteelt ontstaan na verloop van tijd problemen met de veestapel. Denk hierbij aan het niet kunnen melken van koeien, automatische veevoederinstallaties die niet meer werken of het binnen 12 uur verloren gaan van kuikens in de intensieve kuikenhouderij. Het informeren van de bevolking in landelijke gebieden is lastiger dan in woonkernen. In gebieden met veel kasbouw is het mogelijk dat veel locaties in hun eigen stroomvoorziening kunnen voorzien door gebruik te maken van de rest energie, die normaal wordt terug geleverd aan het net.

In Gelderland-Zuid bevond zich één energiecentrale die december 2015 is gesloten. Bij uitval van een centrale zullen andere centrales meer moeten produceren om het landelijk tekort op te vangen, mocht dit niet mogelijk zijn, dan zal TenneT extra energie uit het buitenland betrekken. Hierbij is stroomvoorziening in de Bommelerwaard kwetsbaarder dan elders, omdat er ter plekke twee circuits op één set masten lopen (in plaats van via twee sets masten).

Verstoring van de elektriciteitsvoorziening kan op verschillende manier plaatsvinden.

1. Schade in of aan het netwerk: Oorzaken hiervan kunnen zijn: graafwerkzaamheden, technisch falen of menselijk falen.
2. Automatische afschakeling: Door onbalans in het Europese netwerk kan het netwerk zich automatisch afschakelen om schade aan het netwerk te voorkomen.
3. Gepland afschakelen: Bij hoge temperaturen is het mogelijk dat de productie eenheden niet over voldoende koelwater beschikken, zij moeten dan hun productie verlagen. Dit kan betekenen dat er niet meer voldaan kan worden aan de vraag uit het netwerk.

TenneT zal namens het ministerie van Economische Zaken leidend zijn bij het afschakelproces. Aan de regionale netbeheerders (zoals Liander) zal worden opgedragen hoeveel MegaWatt en voor welke tijdsduur zij moeten afschakelen.

De prioriteitstelling bij afschakelen die wordt gehanteerd binnen de regionale netbeheerders is als volgt:

1. Openbare orde en veiligheid, volksgezondheid (waaronder ziekenhuizen en zorginstellingen).
2. Kritische processen industrie (i.v.m. milieu en onherstelbare schade), Nuts - en basisvoorzieningen (drinkwater, waterhuishouding, riolering, communicatie).
3. Overige industrie, openbare gebouwen, bedrijven en consumenten.

Scenario: verstoring elektriciteitsvoorziening
In de winterperiode wordt in de nachtsituatie de infrastructuur voor elektriciteit beschadigd waardoor een deel van Gelderland-Zuid wordt getroffen door uitval van de elektriciteit. Hierbij zijn 20.000 huishoudens betrokken. Het dagelijks leven wordt door de uitval sterk verstoord. Veel mensen stranden in de ochtendspits, omdat het openbaar vervoer per spoor stilvalt en verkeerslichten uitvallen. Thuis en op kantoor doen radio en tv het niet meer; computers vallen uit (en daarmee internetverbindingen); vaste en mobiele telefonie raken ontregeld; de verwarming doet het niet meer; betaalautomaten werken niet meer; melkmachines werken niet; productieprocessen worden onderbroken; thuisdialyse apparaten doen het niet meer, etc.

Herstel van de stroomlevering zal in het getroffen gebied ca. 3-4 dagen duren. Hiervoor wordt een groot beroep gedaan op het improvisatievermogen van de regionale netwerkbedrijven. Het netwerk is na het herstel nog kwetsbaar, waardoor de elektriciteitsvoorziening zo nu en dan nog uit kan vallen. Volledig herstel van de infrastructuur kan maanden duren. Onder een deel van de bevolking breekt onrust uit, omdat op voorhand niet exact is te zeggen hoe lang de verstoring duurt. Verder is er gebrek aan primaire levensbehoeften omdat de meeste voorzieningen zijn uitgevallen. De politie voert extra surveillance uit in de regio. De meeste zorginstellingen schakelen over op generatoren, met name de thuiszorg is een aandachtspunt[20]. Andere vitale sectoren zijn datacenters, hulpbehoevenden en industrie met kritische processen. De impact van niet kunnen pinnen en betalen met pin is aanzienlijk.

[20] Alleen ziekenhuizen zijn verplicht tot het hebben van een noodstroomvoorziening. Voor alle andere zorginstelling is dit maar de vraag. Als zij over een installatie beschikken is deze meestal slechts voor enkele uren.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.14 – Beoordeling scenario ‘Uitval elektriciteitsvoorziening’

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	B
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	C
3.1	Kosten	C
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	C
5.3	Sociaal psychologisch impact	A
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	A
	Waarschijnlijkheid	Score
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

4.2 Verstoring drinkwatervoorziening

Vanuit de handreiking risicoprofiel worden onder het crisistype 'verstoring drinkwatervoorziening' de volgende incidenttypen benoemd:

- Uitval drinkwatervoorziening;
- Problemen waterinname;
- Verontreiniging in drinkwaternet.

De openbare drinkwatervoorziening in Nederland is een specifiek terrein van overheidszorg. De productie en distributie van betrouwbaar drinkwater is opgedragen aan de waterleidingbedrijven. Deze opdracht is vastgelegd en geborgd in de Drinkwaterwet en VROM Inspectie ziet toe op de uitvoering ervan. In Gelderland is Vitens NV verantwoordelijk voor de drinkwatervoorziening.

Drinkwater is naast een primaire levensbehoefte voor mens ook van groot belang voor andere doeleinden. Drinkwater wordt ook gebruikt voor de industrie, recreatie, landbouw en in het kader van de rampenbestrijding ook als brandblusvoorziening voor de brandweer en bedrijven.

Anticiperend op de drinkwaterwet gaat Vitens in risicoanalyse uit van onderstaande groepen van referentiedreigingen:

- Natuurrampen;
- Technisch en organisatorisch falen;
- Bewust kwaadwillend menselijk handelen.

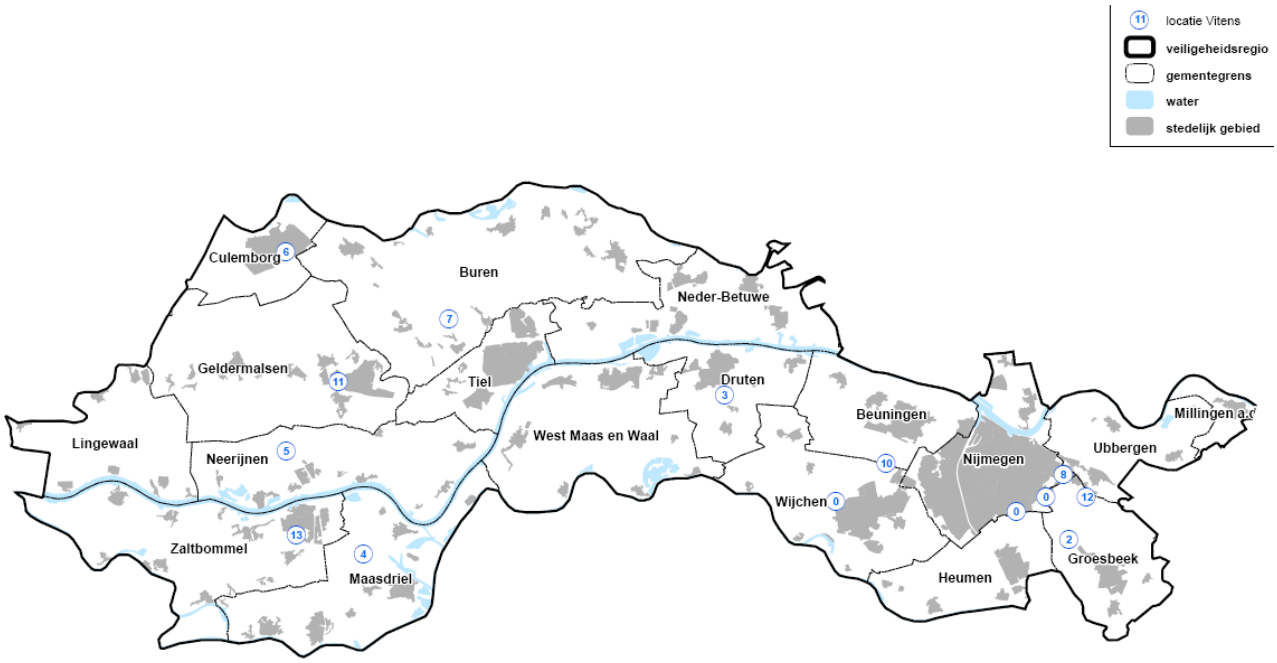
In de risicoanalyse van het technisch en organisatorisch falen in de drinkwatervoorziening wordt onderscheidt gemaakt in:

- Uitval van een element (productiebedrijf, leiding) dat binnen 24 uur is verholpen;
- Uitval van een element (productiebedrijf, leiding dat niet binnen 24 uur is verholpen;
- Stroomstoring.

Spreiding over de regio

De productie en winning van drinkwater in het Rivierengebied in Gelderland gebeurt vanuit acht productiebedrijven. Er wordt enkel grondwater gebruikt voor de drinkwaterproductie.

De distributie van drinkwater gebeurt via een uitgebreid leidingnetsysteem. Zo heeft elk productiebedrijf in beginsel een door middel van scheidingsafsluiters, afgebakend voorzieninggebied (balansgebied). Hierbinnen bevinden zich reservoirs, watertorens, opjagers (mobiele druk verhogende pompinstallatie) etc. om een samenhangend en goed functionerend (besturings)systeem te krijgen (figuur B4.8).

0. productiebedrijf Heumensoord (A-locatie*[1])
1. productiebedrijf Fikkersdries (A-locatie*[1], VGGM)
2. productiebedrijf Muntberg
3. productiebedrijf Druten.
4. productiebedrijf Velddriel
5. productiebedrijf Kolff
6. productiebedrijf Culemborg
7. productiebedrijf Zoelen
8. hoog reservoir Kwakkenberg
9. reservoir Bemmel
10. reservoir Beuningen.
11. reservoir Geldermalsen
12. watertoren Berg en Dal
13. watertoren Zaltbommel

*[1]) A-locatie, Beveiligings Afstemming Vitens Overheid (BAVO)

Figuur B4.8 – Overzicht drinkwaterlocaties Vitens

In 2010 is een convenant getekend tussen Vitens, de veiligheids- en politieregio Gelderland-Zuid. Doelstelling van het convenant is om op landelijk niveau tussen de regio en de drinkwaterbedrijven tot eenduidige afspraken te komen. Het convenant is een landelijk kader voor afspraken op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing, herstel bij drinkwater gerelateerde incidenten en bescherming van kwetsbare drinkwaterlocaties. Jaarlijks vinden accountgesprekken plaats.

Calamiteiten drinkwatervoorziening

Het calamiteitenplan van Vitens geeft invulling aan de wijze van optreden bij calamiteiten binnen en buiten kantoortijden. Er staat in beschreven hoe de calamiteitenorganisatie is opgebouwd in het geval van een calamiteiten en/of rampen, inclusief verantwoordelijkheden en bevoegdheden van functionarissen;

- de acties/handelingen van de verschillende functionarissen die dan een rol spelen;
- de beschikbare middelen voor de organisatie in deze omstandigheden.

Het plan is vooral bedoeld om een effectieve, efficiënte en eenduidige reactie van de organisatie te waarborgen op calamiteiten die leiden tot de aanpassing van waterverdeling. Er wordt dan ook per calamiteit een optimale inzet van de beschikbare middelen beschreven. Bij uitval van één van de productiebedrijven kunnen de resterende dan snel en efficiënt ingezet en aangepast worden, zodat de effecten op de drinkwaterlevering geminimaliseerd worden.

Vitens onderscheid in haar calamiteitenplan de volgende indeling voor de verstoring van drinkwatervoorziening.

Tabel B4.15 – Indeling voor verstoring drinkwatervoorziening

Wel water	Drinkwater, drukprobleem
	Geen drinkwaterkwaliteit
	Dreiging*
Geen water	Uitval productie
	Uitval distributie
	Bewust drukloos

*) Hierbij moet onder meer worden gedacht aan terreurdreiging, extreme weersomstandigheden (weeralarm), bosbrand, overstromingsdreiging, uitbraak grootschalige veterinaire ziekten, grieppandemie, te verwachten capaciteitsproblemen bijvoorbeeld als gevolg van extreem hoog drinkwaterverbruik.

Wel water
Bij het type verstoring, genaamd *drinkwater, drukprobleem* hebben we te maken met een verstoring, waarbij de druk is weggevallen, maar het te leveren water voldoet aan de gestelde drinkwaterkwaliteitseisen.

Bij het type verstoring *geen drinkwaterkwaliteit* gaat het om vele oorzaken, die kunnen leiden tot het niet voldoen aan de drinkwaterkwaliteitseisen. Op hoofdlijn is dat een (micro-)biologische, chemische of nucleaire besmetting van het drinkwater of het kan van terroristische aard zijn. Maar ook een storing in het zuiveringsproces kan leiden tot een niet geplande waterkwaliteitsverandering.
Het niet kunnen gebruiken van drinkwater heeft een grote impact en kan leiden tot een ontwrichting van de samenleving. De reactie vanuit Vitens zal dan ook bestaan uit een hoog opschalingniveau, waarbij vele personen in de calamiteitenorganisatie deelnemen.
Bij het type "verstoring" *dreiging* is er sprake van mogelijke uitval van de watervoorziening doordat deze beschadigd kan raken door een natuurramp als bijvoorbeeld een naderende storm (weeralarm). Een andere dreiging kan een bedreiging zijn vanuit terroristisch oogpunt (alertering).

Geen water
Het type verstoring *uitval productie* heeft voornamelijk een oorzaak van technische aard binnen een productielocatie. Ook kan een natuurramp (bijvoorbeeld een (bos-)brand) de oorzaak zijn van het uitvallen van de voorziening, of is het uitvallen een gevolg van een terroristische actie (moedwillige verstoring door bewust menselijk handelen). De effecten zullen echter wel merkbaar kunnen zijn voor grote groepen klanten waardoor de impact groot is.
Het type verstoring *uitval distributie* heeft een oorzaak in het kapot gaan of een lekkage van een leiding. De effecten van dit type verstoring zijn divers en kan variëren van geen effect tot een zeer groot effect. Ook bij de inzet van personeel kan de wijze van inzet divers zijn.
In bepaalde situaties, waarin de volksgezondheid wordt bedreigd door het drinkwater, lijkt het afsluiten van het drinkwater een goede oplossing. Dit gebeurt:

- Indien de bedreiging aantoonbaar acuut levensgevaar oplevert. Het gebied wordt dan geïsoleerd waarbij in het uiterste geval gehele pompstations worden afgeschakeld.
- Een pompstation wordt ook afgeschakeld in geval van (dreigende) wateroverlast binnen het pompstation zelf (overstroming, inundatie, hevige neerslag, lekkage in of nabij pompstation).

Bij uitval van drinkwatervoorzieningen moet vanuit gezondheidsperspectief aandacht zijn voor het volgende:

- Water koken is niet altijd de oplossing. Bij thermostatische exotoxines (uitscheiding van bacteriën, bijv. salmonella) wordt door het koken niet het gif in de uitscheiding vernietigd.
- Besmetting van het nooddrinkwater indien dit vervuild kan worden door lekkage of onderdompeling in vervuild water van de gebruikte leidingen (ervaring in Groot-Brittannië). De verstrekking van noodwater kan ook leiden tot verstoring openbare orde (ervaring Groot-Brittannië).

4.2.3 Verstoring drinkwatervoorziening door een verontreiniging in het drinkwaternet

Scenario: uitval drinkwatervoorziening
In de scenario-uitwerking is gekozen voor een kwaliteitsprobleem in de drinkwatervoorziening: verontreiniging van het uitgaand reinwater door besmetting waardoor consumptie niet meer mogelijk is (waarschijnlijk is een E colibacterie). Het scenario speelt zich af in de zomer, wanneer de temperatuur relatief hoog is en huishoudens in verhouding meer behoefte aan drinkwater hebben. In dit scenario gaan we ervan uit dat er daadwerkelijk een ziekteverwekker in het drinkwater aanwezig is. De eerste ziektegevallen als gevolg van het drinken van het (besmette) water melden zich bij de huisarts. Vooral mensen die al een verminderde weerstand hebben, worden ziek (buikloop e.d.). Het besmette water is mogelijk naar ongeveer 20.000 huishoudens gegaan. Het scenario speelt zich met name in de eerste 24 uur af, in deze periode bereikt het verontreinigde water de huishoudens. De levering van noodwater, water dat via het leidingnet bij de burger komt voor sanitatie, wasmachines e.d. gaat wel door.

Vitens gaat over op het chloren van het water en geeft een kookadvies uit; het uit de kraan komende (besmette) drinkwater kan wel gebruikt worden als drinkwater nadat het gekookt is. In het scenario wordt niet specifiek ingegaan op de volksgezondheidseffecten. Dit behoort bij een ander crisistype. Niet iedereen draagt kennis van het kookadvies. Het is niet duidelijk wanneer de levering van drinkwater via het leidingnet hervat kan worden. Vitens informeert de getroffen gemeenten en de Veiligheidsregio over de kwaliteitsproblemen. Vitens overweegt de inzet van nooddrinkwater, wat een gezamenlijke verantwoordelijk en besluit is van Vitens en de getroffen gemeenten. . De betrokken gemeenten dragen zorg voor aangewezen en ingerichte plaatsen van uitgifte.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.16 – Beoordeling scenario ‘Uitval drinkwatervoorziening’

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	B (Vervroegd overlijden van kwetsbaren)
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	B (Ernstig zieken i.p.v. gewonden; aandachtspunt zijn mensen die al bekend zijn met een chronische aandoening)
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	A
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	A
5.3	Sociaal psychologisch impact	A
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

4.4 Verstoring telecommunicatie en ICT

Telecommunicatie en ICT zijn in onze samenleving onmisbaar. Het wegvallen van deze voorzieningen heeft een brede impact op ons maatschappelijk functioneren. Ziekenhuiszorg, vitale infrastructuur, pinverkeer en verkeersmanagement zijn voorbeelden van voorzieningen die bij een dergelijke verstoring in de knel komen.

Daarbij zijn veel calamiteitenorganisaties in toenemende mate afhankelijk van telecommunicatie en ICT. Het communicatiesysteem C2000 en het alarmnummer 112 worden ook gefaciliteerd door telecommunicatie/ICT netwerken. Belangrijke criteria waar rekening mee moet worden gehouden vanuit het oogpunt van continuïteit zijn:

- De verwevenheid van de voorzieningen/netwerken (ook met andere vitale voorzieningen);
- De veelheid van aanbieders in de keten en de onderlinge afhankelijkheid/gelaagdheid (en daarmee moeilijk inzicht in gevolgen);
- De keteneffecten die mogelijke verstoringen te weeg zullen brengen (en het gebrek aan awareness hieromtrent);
- Afnemende maatschappelijke acceptatie van verstoringen.

De aanloop naar een verstoring van telecommunicatie en ICT kan sterk uiteenlopen qua aard. Uitval kan ontstaan door technische storingen maar ook door invloeden van buitenaf (zoals terrorisme). Dit is belangrijk voor het bepalen van de continuïteit van en de integriteit van het netwerk. Voor het scenario in dit risicoprofiel wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de (effecten van) de landelijke uitwerking.

4.4.1 Verstoring telecommunicatie en ICT

Scenario

In het landelijke scenario wordt uitgegaan van een ingrijpende verstoring van het telecom/ICT netwerk. Op regionaal niveau betekent dit zo'n 100.00 aansluitingen. Omdat het netwerk gebruikt wordt voor zowel dataverkeer als telefonie is het incident direct in heel Nederland merkbaar. Bedrijven en burgers zitten zonder internet en telefoon. Ook het mobiele telefoonverkeer is getroffen. De netwerken van sommige providers functioneren nog. Echter, ze zijn slechts beperkt bruikbaar, doordat de netwerken eilanden vormen: binnen het netwerk is communicatie mogelijk, maar voor diensten als internet is ook het oude netwerk afhankelijk van het IP netwerk dat de backbone verzorgt. In het getroffen gebied is alle vaste communicatie verstoord, en ook van mobiele communicatie, behalve aan de randen, waar gebruik kan worden gemaakt van mobiele sites die op andere netwerkdelen zijn aangesloten. Omdat betalingsverkeer niet meer mogelijk is sluiten winkels hun deuren. Handel op de beurs is niet mogelijk, hetgeen tot veel economische schade lijdt.
Veel organisaties in Nederland zijn afhankelijk van het IP netwerk en moeten hun werkzaamheden daarom noodgedwongen staken. Telefonie is niet beschikbaar, waardoor de communicatie bemoeilijkt wordt. Er ontstaat hierdoor onrust onder de bevolking. Niet alleen kan er niet meer worden getelefoneerd, maar ook de digitale televisie is in het getroffen gebied uitgevallen. De mensen weten hierdoor niet meer waar ze aan toe zijn.

Omdat C2000 wordt ondersteund door telecommunicatie/ICT netwerken, zal de communicatie tussen hulpdiensten in ernstige mate worden verstoord of niet mogelijk zijn. Ook is het alarmnummer 1-1-2 alleen nog te gebruiken via andere mobiele aanbieders wiens netwerk in het getroffen gebied nog wel functioneert. Het is dus voor burgers mogelijk dat er op deze wijze geen meldingen van incidenten en ongevallen kunnen worden gedaan. De politie surveilleert extra om ongelukken en ongeregeldheden zelf te constateren, de brandweer kan kazernes bezetten om meldingen aan te nemen en te kunnen optreden. In kritieke situaties duurt het echter veel langer voor de benodigde hulp gealarmeerd wordt en ter plaatse komt.

De oorzaak van de verstoring is over het algemeen vrij snel op te sporen. Het herstel van een dergelijke uitval kan afhankelijk van de precieze uitval en de complexiteit ervan wel tot enkele dagen of een week uitlopen. Het resultaat is een mogelijk langdurige uitval en daardoor grote maatschappelijke onrust en zeer grote economische schade.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.17 – Beoordeling scenario ‘Verstoring telecommunicatie en ICT’

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	C
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	C
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	B

5 Verkeer en Vervoer

Binnen het maatschappelijk thema "Verkeer en vervoer" valt een aantal crisistypen. Sommige daarvan zijn voor Gelderland-Zuid niet relevant en worden niet uitgewerkt. De crisistypen die niet afvallen zijn in de paragrafen hierna uitgewerkt.

1. Luchtvaartincidenten
   - deze zijn niet relevant, er is geen luchthaven (start- of landingsbaan). Wel is er sprake van een laagvlieggebied voor militaire helikopters en propellervliegtuigen in Gelderland-Zuid, dat door een aantal gemeenten als risicobron wordt gezien. De mogelijke gevolgen van een incident dat hieruit voort kan komen, worden beschreven in de scenario's 'uitval elektriciteitsvoorziening', 'incident met brandbare stof', 'brand in dichte binnenstad' of 'grote brand in gebouwen met verminderd zelfredzamen'. Daarom wordt deze risicobron niet separaat verder uitgewerkt.
2. Incidenten op of onder water
   - deze zijn relevant en worden hierna verder uitgewerkt
3. Verkeersincidenten op het land
   - deze zijn relevant en worden hierna verder uitgewerkt
4. Incidenten in tunnels
   - deze zijn niet relevant, er zijn geen tunnels in de regio.

5.2 Incidenten op of onder water

Conform de landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel worden hierbij de volgende incidenttypen onderscheiden:

1. incident waterrecreatie en pleziervaart:
   Dit incidenttype is relevant in Gelderland-Zuid; er zal een scenario voor worden uitgewerkt, gecombineerd met incidenttype 2.
2. incident beroepsvaart (anders dan met gevaarlijke stoffen)
   Dit incidenttype is relevant in Gelderland-Zuid; er zal een scenario voor worden uitgewerkt, gecombineerd met incidenttype 1.
3. incident op ruim water
   Er is geen ruim water in Gelderland-Zuid. Dit incidenttype zal niet verder worden uitgewerkt.
4. grootschalig duikincident:
   Er is in Gelderland-Zuid geen sprake van grootschalige duikactiviteiten. Dit incidenttype zal niet verder worden uitgewerkt.

Er is in Gelderland-Zuid sprake van waterrecreatie en pleziervaart (rondvaartboot) op het waterwegennet. Er is een stijging in het aantal bewegingen waargenomen met een toename op incidenten op het water met o.a. (snelle) waterscooters. Daarnaast worden de vaarwegen gebruikt voor beroepsvaart.
Laatste jaren is er een toename te zien van verdrinkingen in o.a. de grote rivieren. Veelal betreft het niet-Nederlanders welke niet kunnen zwemmen (asielzoekers – Oost-Europese arbeiders etc.)

Binnen het crisistype incidenten op of onder water is een onderscheid gemaakt naar incidenten waarbij de pleziervaart en incidenten waarbij de beroepsvaart is betrokken. In tabel B4.18 staat het aantal geregistreerde significante scheepsongevallen van de periode 2012-2018 op de vaarwegen die zich (deels) in Gelderland-Zuid bevinden[21,22]. De onderverdeling op beroepsvaart en recreatievaart is alleen beschikbaar voor een traject als geheel en niet voor de individuele vaarwegen die deel uitmaken van het traject.

[21] RWS database, aantal significante incidenten, exc. recreatievaart (Rijkswaterstaat, 2018)

[22] Onder significante scheepsongevallen wordt verstaan: een ongeval waarbij 1) door schade aan vaartuig(en) verder varen niet meer mogelijk is, 2) lading verloren wordt, 3) de vaarweg langer dan 1 uur gestremd wordt, 4) er gevolgen voor het milieu zijn, 5) er sprake is van ernstig gewonden, doden of vermisten of 6) vanwege vaarwegschade binnen 7 dagen herstelwerkzaamheden noodzakelijk zijn

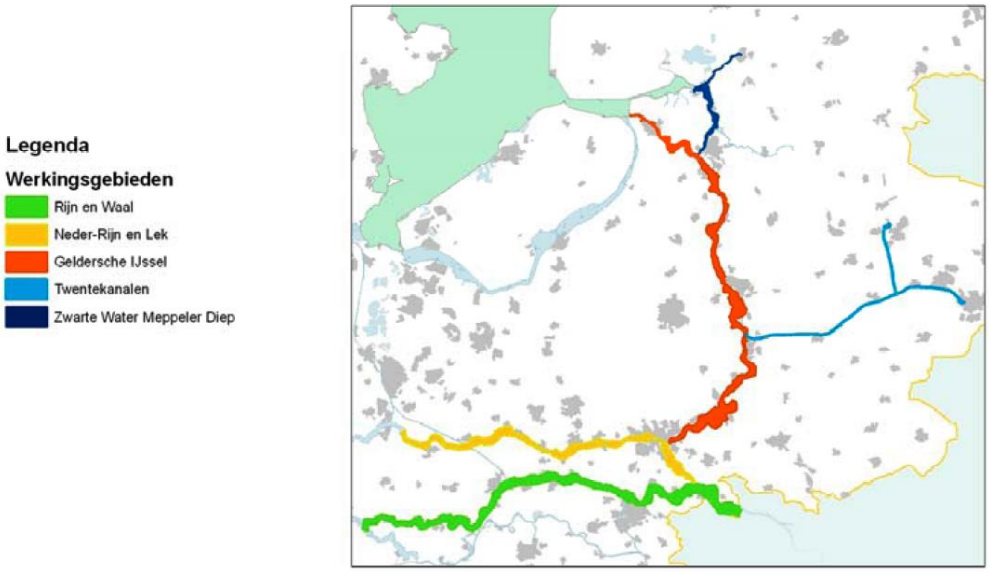
Tabel B4.18.a – Aantal significante scheepsgevallen op de voor Gelderland-Zuid relevante vaarwegen in de periode 2009-2015.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totaal
Gelderland-Zuid	15	6	8	15	6	13	12	12	14	12	10	123

Tabel B4.18.b - Aantal significante scheepvaartongevallen Gelderland-Zuid 2012-2018

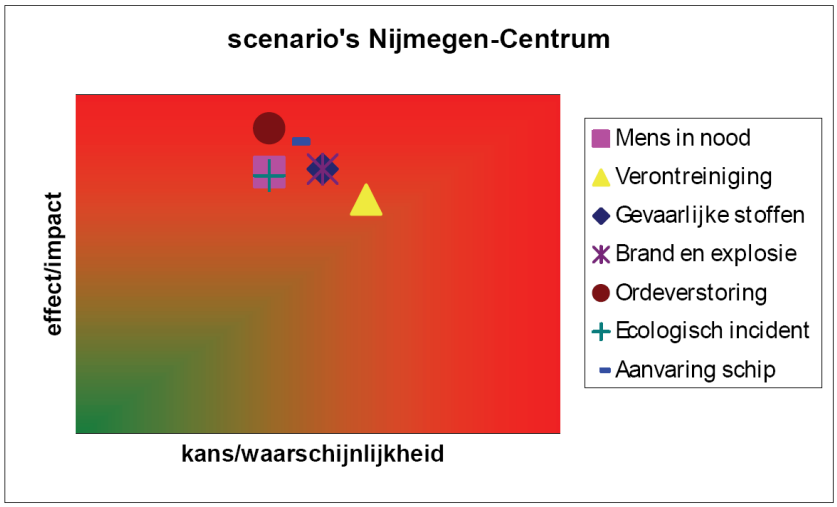
	Alleen Binnen vaart	Alleen overige vaart	Alleen recreatie vaart	Alleen werk- en dienstvaart	Binnenvaart -overige vaart	Binnenvaart-recreatie vaart	Binnenvaart-zeevaart	Totaal
Waal	44	3	8	2	1	0	1	59
Maas-Waalkanaal	1							1
Nederrijn	6		1					7

Er is een Incidentbestrijdingsplan vaarwegen Oost-Nederland beschikbaar. Het werkingsgebied van het Incidentbestrijdingsplan bevat op hoofdlijnen de volgende wateren: Waal, Boven Rijn, Lek, IJssel, gedeelte van het Twentekanaal, Zwartewater en Meppelerdiep.

Figuur B4.9 - Werkingsgebied van Incidentbestrijdingsplan vaarwegen Oost-Nederland

Als één van de typerende locaties is Nijmegen-centrum genoemd als grote stad langs een drukke vaarroute. Het risicodiagram is weergegeven in onderstaande figuur waarin de scenario's inclusief kans/waarschijnlijkheid en effect/impact zijn opgenomen. Op basis van dit risicodiagram is het scenario “mens in nood” met “verontreiniging” geselecteerd.

Figuur B4.10 - Scenario's voor vaarroute nabij Nijmegen-centrum

5.2.1 Incidenten op of onder water: waterrecreatie en pleziervaart
5.2.2 Incidenten op of onder water: beroepsvaart

Scenario "Incident op het water"
Een rondvaartboot met aan boord minimaal 100 personen (gedeeltelijk niet-zelfredzaam) komt in aanvaring met een vrachtschip. Hierbij komen ook schadelijke stoffen voor het milieu vrij (stookolie). Het passagiersschip dreigt te zinken. De opvarenden moeten z.s.m. in veiligheid worden gebracht en/of gered. Enkele passagiers van de rondvaartboot zijn zwaar gewond geraakt door de botsing en hebben meerdere botbreuken en snijwonden. Eén passagier komt als gevolg van de botsing te overlijden. Grotere aantallen slachtoffers moeten worden opgevangen en verzorgd. Hierbij raken 10 personen lichtgewond. Opkomsttijd van de hulpdiensten is geheel afhankelijk van locatie. Bij de kade van Nijmegen is de opkomsttijd 8 minuten voor de brandweer en 15 minuten voor de ambulance. De eventuele blusboot is in 15 minuten inzetbaar (vanaf Nijmegen).

De schipper van de rondvaartboot slaagt erin de boot aan de grond te zetten. Evacuatie wordt gedaan door schepen van politie, Rijkswaterstaat en brandweer. De afdrijvende stookolie dreigt op de oevers terecht te komen. Ter voorkoming hiervan legt Rijkswaterstaat oil booms op het water.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.19 – Beoordeling scenario 'Incident op het water'

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	A
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	B
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	B
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	C (tijdsduur tot herstel)
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**

	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

5.3 Verkeersincidenten op het land

Conform de landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel worden hierbij de volgende incidenttypen onderscheiden:

1. incident wegverkeer
2. incident treinverkeer

Bij een verkeersongeval op het land kan gedacht worden aan een groot ongeval op de weg of het spoor waarbij veel slachtoffers betrokken zijn (brand in een touringcar, kettingbotsing, treinbrand of botsing met passagierstrein). Ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen vrijkomen zijn eerder in dit document beschreven.
Wegverkeersongevallen op het land, met grotere aantallen slachtoffers (>20 personen) kunnen door diverse oorzaken plaatsvinden bijvoorbeeld door slechte weersomstandigheden zoals dichte mist en plotselinge gladheid op de weg.
Op het spoor kan bijvoorbeeld door een rood sein passage een botsing plaatsvinden tussen twee treinen, bijvoorbeeld een rangerende trein en een passagierstrein. In het algemeen is de kans op een spoorincident met name aanwezig ter hoogte van wissels (botsingen, ontsporingskans bij wissels).

Op basis van de statistieken is gekozen voor de uitwerking van een scenario incident wegverkeer als relevant incidenttype verkeersongeval op het land.

5.3.1 Incident wegverkeer

Er is een dalende trend in het aantal ongevallen in Gelderland-Zuid. Het aantal dodelijke slachtoffers schommelt rond een gemiddelde van 32. Het aantal ziekenhuisopnames na een ongeval wegverkeer vertoont sinds 2002 een dalende trend. Er zijn geen onderscheidende 'black spots' (locaties met een verhoogde ongeval-frequentie) in Gelderland-Zuid.
De A2 tussen Culemborg en Geldermalsen en een stukje A15 direct ten noorden van Nijmegen, tevens de A73 en de A50 zijn wegen waar het voorkomt dat extreem verkeer (drukte) samenvalt met extreem weer (zeer dichte mist). Dit is mogelijk een aandachtspunt vanwege een hogere kans op ongevallen.

Scenario: incident wegverkeer

In de avondperiode treedt op een 4-baans Rijksweg plotseling dichte mist op, waardoor een aantal bestuurders sterk snelheid verminderen. Door het slechte zicht kunnen niet alle automobilisten op tijd remmen. In eerste instantie ontstaat op een rijbaan een kettingbotsing, waarbij 15 auto's en 2 vrachtwagens betrokken zijn. Direct na de kettingbotsing vliegen 4 auto's en één van de vrachtwagens in brand. De chauffeur van 2 auto's en van de vrachtwagen weten niet te ontkomen. In 4 andere auto's zitten mensen bekneld geraakt die door de brandweer bevrijd moeten worden, hiervan zijn 4 inzittenden (zwaar) gewond. In de overige betrokken auto's zijn zes licht gewonden. De slachtoffers worden naar verschillende ziekenhuizen in de omgeving gebracht. De personen die ongedeerd beleven worden opgevangen in een hiervoor ingerichte opvanglocatie.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.20 – Beoordeling scenario 'Incident wegverkeer'

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	A
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	E

5.3.2 Incident treinverkeer

In het algemeen is de kans op een incident bij spoor met name aanwezig ter hoogte van wissels. Er kan bijvoorbeeld door een roodseinpassage een botsing plaatsvinden tussen een rangerende trein en een passagierstrein. Ook kan een trein ontsporen ter hoogte van wissels.

Op basis van de Trendanalyse 2008 van IVW (toenmalige Inspectie Verkeer en Waterstaat, tegenwoordig: Inspectie Leefomgeving en Transport) voor spoorongevallen kan echter worden afgeleid dat in de afgelopen jaren geen grote ongevallen op het spoor binnen de regio Gelderland-Zuid hebben plaatsgevonden. Ook de trend voor de komende jaren lijkt positief, volgens deze Trendanalyse 2008. Op basis van deze informatie is besloten geen specifiek scenario uit te werken voor incidenten op het spoor. In de periode tussen 1965 en 2005 vonden 5 treinongevallen plaats in regio Gelderland-Zuid.

Op basis van de statistieken van ProRail en de Trendanalyse van IVW betreffen de incidenten Treinverkeer met name suïcides en incidenten bij overwegen.

6 Gezondheid

Binnen het maatschappelijk thema "Gezondheid" valt een tweetal crisistypen. Het gaat om de volgende typen:

- Bedreiging volksgezondheid; Het betreft hier (plotselinge) gebeurtenissen, inzichten in of vermoedens over een directe bedreiging van de gezondheid van een grote groep personen, echter zonder veel ziektegevallen.
- Epidemie. Hieronder verstaat men een uitbraak van een ziekte, soms met onbekende oorzaak. Veelal is er sprake van een infectieziekte. Een wereldwijde epidemie (een pandemie) valt hier ook onder. De grieppandemie is hier een goed voorbeeld van.

De GGD, en in het bijzonder de afdeling Infectieziektebestrijding van de GGD, heeft jarenlange ervaring met epidemieën op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Hierbij wordt gebruik gemaakt van landelijke richtlijnen per ziektebeeld. Deze zijn opgesteld door het RIVM.

6.1 Bedreiging volksgezondheid

Een bedreiging van de volksgezondheid kan gaan om gezondheidsklachten bij een groot aantal personen ten gevolge van een gemeenschappelijke oorzaak. Het kan ook gaan om een bedreiging ten gevolge van het vrijkomen van giftige stoffen na een incident, dit wordt echter elders behandeld.

In de landelijke Handreiking worden voor het crisistype 'bedreiging volksgezondheid' de volgende incidenttypen uitgewerkt:

1. besmettingsgevaar via contactmedia;
2. feitelijke grootschalige besmetting (nog) zonder ziekteverschijnselen;
3. besmettelijkheidgevaar vanuit buitenland;
4. besmettelijkheidgevaar in eigen regio;
5. dierziekte overdraagbaar op mens.

Al deze incidenttypen kunnen uitmonden in het crisistype ziektegolf. Met name dan zal het incident grote impact hebben op de regio.
Voor de collectieve preventieve zorg rond infectieziekten en de kwaliteit van voedingsmiddelen bestaan afdoende landelijke regelingen in combinatie met de reguliere gezondheidszorg. Naast bovenstaande incidenttypen kan ook de indeling gemaakt worden in 'besmettelijke ziekte' en 'niet besmettelijke ziekte'. In paragraaf 6.2 wordt deze laatste indeling gehanteerd.

Het is niet goed te voorspellen welke besmettelijke ziekten in de toekomst tot een bedreiging van de volksgezondheid kunnen leiden. Wel zijn er trends waar te nemen in het voorkomen van bepaalde infectieziekten. Zo is er een toename te zien in het voorkomen van de ziekte van Lyme. Dit is echter een zeer geleidelijk proces. Het RIVM verzorgt de monitoring en eventuele maatregelen zullen op landelijk niveau bepaald worden.

6.1.5 Dierziekte overdraagbaar op mens

Dierziekten die overdraagbaar zijn van dier op mens worden zoönosen genoemd. De meeste dierziekten zijn niet besmettelijk voor de mens of niet gevaarlijk. Op dit moment heersen er in Nederland weinig ziekten die van dier op mens kunnen overgaan. Dit komt door de intensive controles op dieren en voedsel. Maar door het grote aantal dieren dat in Nederland dicht op elkaar leeft is er wel een continu risico op een zoönose. Het is daarom belangrijk om hier erg alert op te blijven. Voorbeelden hiervan zijn Q-koorts, vogelgriep en BSE.

Daarnaast kunnen zoönosen ook overspringen van (wilde) dieren in de vrije natuur. Het merendeel van de zoönosen is afkomstig van dieren in de vrije natuur. Het gaat dan bijvoorbeeld om de Ziekte van Weil of om de Ziekte van Lyme.
Zoönosen zijn zeer divers en elke uitbraak is uniek. Voorbeeld: een uitbraak kan sterk lokaal voorkomen (teken in een park), regionaal (Q-koorts-uitbraak) of zelfs (inter)nationaal (grieppandemie met een vogelgriepvirus).

Een beperkt lokaal probleem wordt niet verder uitgewerkt vanwege de kleinschaligheid en beperkte gevolgen; een (inter)nationale zoönose met mens-op-mens transmissie wordt beschreven onder epidemie. Als scenario wordt een regionaal probleem beschreven.
De Nederlandse veesector wordt intensief gecontroleerd op ziekten door de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit). Bij ziekte worden passende maatregelen genomen door de NVWA.

Grote delen van de regio Gelderland-Zuid hebben een agrarische bestemming. In alle gemeenten bevinden zich veehouderijen.

Scenario: dierziekte overdraagbaar op mens
De al ruim een decennium relevante Q-koorts problematiek is een goed voorbeeld van een zoönose. Q-koorts is een bacterie waarvan al bekend was dat deze uitbraken van ziekte onder mensen kan veroorzaken. Meestal betreft dit een individuele boerderij waar in korte tijd in een beperkt geografisch gebied een aantal omwonenden en werknemers ziek wordt. Het aantal gemelde gevallen is een onderschatting, want ongeveer de helft van de besmette personen krijgt geen klachten. Het totaal aantal besmette personen zal derhalve ongeveer twee keer zo hoog liggen.

Op basis van de bevindingen van de GGD'en zijn uiteindelijk door het (toenmalige) Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ELI) en NVWA maatregelen genomen. Bedrijven van schapen en geiten worden sinds de start van de uitbraak regelmatig getest op Q-koorts. Besmette bedrijven hebben een fokverbod en mogen geen bezoekers meer ontvangen. Omwonenden worden geïnformeerd. Vanaf eind 2010 is er een vaccinatieplicht voor alle publieksbedrijven, professionele- en melkgeitenbedrijven (met meer dan 50 jaar) en opfokbedrijven met meer dan 50 dieren die bestemd zijn voor de melkproductie zijn verplicht om jaarlijks hun dieren volledig te vaccineren. Gevolg is dat de overdracht van Q-koorts is verminderd**.** De maatregelen lijken effectief: de afgelopen jaren zijn er geen meldingen meer gedaan van een nieuwe Q-koortsbesmetting.

Terugkijkend blijkt dat zoönosen vaak een lange aanlooptijd hebben. Vaak heeft de veroorzaker van de ziekte zich al over de regio verspreid voordat mensen ziek worden. Daarna duurt het nog enige tijd voordat duidelijk wordt dat er meer mensen ziek zijn dan normaal. De bestrijding is vaak lastig. Het aantal ziektegevallen blijft in dit scenario beperkt (anders geldt scenario epidemie), maar er is wel sprake van onrust.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.21 – Beoordeling scenario 'Dierziekte overdraagbaar op mens'

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	B
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	-
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	A/D (varieert sterk per uitbraak. In het risicodiagram is uitgegaan van A)
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	C
5.3	Sociaal psychologisch impact	B
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	B

6.2 Ziektegolf

Een ziektegolf is een wijdverspreide uitbraak van een ziekte of een groot aantal gevallen van een ziekte in één enkele gemeenschap of in een bepaald gebied.

In de landelijke Handreiking worden twee incidenttypen genoemd:
1. ziektegolf besmettelijke ziekte;
2. ziektegolf niet besmettelijke ziekte.

Ad 1. Met een 'ziektegolf besmettelijke ziekte' wordt gedoeld op ziekten die van mens op mens of van dier op mens overdraagbaar zijn; de zogenaamde infectieziekten. De overdracht vindt plaats doormiddel van micro-organismen, zoals bacteriën, virussen, schimmels of parasieten. Dit kan via besmette personen (contact), voeding, water, hoesten of insecten. Er is verder onderscheid te maken tussen infectieziekten afkomstig van dieren en infectieziekten die alleen bij mensen voorkomen.

Ad.2. Bij 'niet-besmettelijke ziekte' wordt gedoeld op toxines. Toxines zijn chemische, giftige stoffen die gemaakt worden door bacteriën. Voorbeelden zijn botulinetoxine (botulisme) en de toxines geproduceerd door blauwalgen.

Voor specifieke uitbraken van infectieziekten zijn door de GHOR Gelderland-Zuid in samenwerking met de GGD'en regionale draaiboeken opgesteld. De volgende draaiboeken zijn operationeel:
- pokken
- SARS
- meningokokken
- Influenzapandemie

Voor de uitwerking van deze deelonderwerpen zal zo veel mogelijk aangesloten worden bij de regionale draaiboeken van GGD'en in Gelderland-Zuid. Ook voor de uitwerking van het scenario wordt hierbij aangesloten. Daarnaast is het regionale generieke draaiboek infectieziektecrises ontwikkeld door de GGD en de GHOR; dit is toepasbaar op alle grote uitbraken van een besmettelijke ziekte.

Infectieziekten verschillen wezenlijk van andere rampen. Bij rampen door chemische of radiologische oorzaken zal de aanloop naar het incident kort zijn, besmettelijke ziekten kennen doorgaans een langere aanloopperiode. Hierdoor bestaat er meer gelegenheid om voorbereidende maatregelen te treffen.

Uitzondering hierop is bijvoorbeeld een voedselinfectie of drinkwaterbesmetting door toxines of bacteriën, waarbij in een tijdsbestek van uren of dagen veel mensen ziek kunnen worden. Ook het plotseling bekend worden van een langer bestaand probleem kan leiden tot acute onrust, met noodzaak tot direct optreden.

Ook is er een kans op maatschappelijke en politieke onrust. Dit is het geval bij (dreiging van) een grootschalige infectieziekte-uitbraak, waarbij relatief veel onduidelijkheden spelen, en waarbij er geen of slechts beperkte middelen zijn om de ziekte te bestrijden. In het geval van grote onrust is het wenselijk de bestrijding van de infectieziekte-uitbraak multidisciplinair en vanuit de systematiek van de rampenbestrijding aan te pakken. Naast het Ministerie van VWS, is dan tevens het Ministerie van BZK als systeem-verantwoordelijke van de crisisbeheersing betrokken. Naast bronbestrijding via de structuur van de infectieziektebestrijding is er dan gelijktijdig sprake van effectbestrijding vanuit de rampbestrijdingsstructuur met daarin een rol voor de GHOR. Voorbeeld hiervan is de Mexicaanse Griep.

Factoren van invloed op beleid

Een aantal factoren is van invloed op de regionale aanpak van een crisis door een besmettelijke ziekte:
- de aard van de ziekte (verschijnselen, ernst) en het aantal sterfgevallen (mortaliteit)
- de omvang van de epidemie (lokaal, regionaal, landelijk) en de snelheid en omvang van verspreiding (attack rate)

- de mate van onduidelijkheid over het verdere beloop (bekende ziekte of nieuwe ziekte)
- De mogelijkheden tot preventie of behandeling (is er een vaccin?)

Bij de grieppandemie scenario's van het nationale veiligheidsbeleid (van het ministerie van Veiligheid en Justitie) wordt uitgegaan van een wereldwijde uitbraak van griep, veroorzaakt door een nieuw influenzavirus.

Zorgbehoefte bij ziektegolf
Bij de ontwikkeling naar een ziektegolf of pandemie nemen zorgbehoeften vanuit de samenleving toe. Belangrijke aandachtspunten vanuit het perspectief van geneeskundige zorg en primaire levensbehoeften zijn[23]:

- Verandering in vraag naar geneeskundige producten en diensten. Hieronder kan worden verstaan:
  - Bedden- en IC-capaciteit van ziekenhuizen, evt. beademingsapparatuur
  - Vraag naar huisartsenzorg, ook buiten kantooruren
  - Bij een (zeer) hoog sterftecijfer: de capaciteit van opslag van stoffelijke overschotten
  - Toename zelfzorgbehoefte, bijvoorbeeld medicatie, hygiënemiddelen en toename vraag naar kennis en advies
  - Toename psychosociale hulpvragen als gevolg van sterfte in de directe omgeving
  - Toename van angst, spanning, onrust, protest, geweld. Burgers zijn bang voor besmetting en doen een beroep op schaarse geneeskundige hulp, waardoor zorgtoewijzing (wie wel en wie niet) tot emoties leidt.
- Verandering in vraag naar primaire levensbehoeften:
  - Toename in vraag naar (levens)middelen aan huis
  - Toename in vraag naar houdbare voeding en zelfzorgartikelen (schaarste door hamstergedrag, productieproblemen en logistieke problemen)
  - Toename in vraag naar energie, drinkwater en communicatiemiddelen (ICT) in woningen
  - Toename in vraag opvang en verzorging van zieken, dak- en thuislozen

Bij rampen met besmettelijke ziekten is niet altijd sprake van direct zichtbare gezondheidseffecten. De gevolgen zijn soms pas na enige tijd duidelijk. Dat betekent dat vooral de surveillance (het systematisch verzamelen van gegevens over bacteriën en virussen) een belangrijke rol speelt bij de detectie van dit type rampen.

Een ziektegolf heeft geen regio specifieke spreiding al ligt het voor de hand dat het aantal ziektegevallen in de dichtbevolkte gebieden hoger zal uitvallen, en dat dierziekten een grotere bedreiging is in gebieden waar deze dierpopulatie zich bevindt. In de regio van GGD Rivierenland bevindt zich een deel van de Biblebelt. In deze streek laat een deel van de inwoners zich niet vaccineren om religieuze gronden, wat leidt tot een lage vaccinatiegraad. Dit kan een extra risico met zich meebrengen voor ziekten die d.m.v. vaccinatie bestreden kunnen worden.

6.2.1 Scenario ziektegolf besmettelijke ziekte
Scenario's voor besmettelijke ziekten zijn moeilijk te geven, omdat elke uitbraak uniek is. Als voorbeeld is gekozen voor Mexicaanse Griep, omdat hier sprake is van een wereldwijde verspreiding van een nieuwe infectieziekte; een pandemie.

Scenario: grieppandemie (mild en ernstig)
In het buitenland (b.v. Mexico) wordt een nieuwe infectieziekte beschreven. Er zijn meerdere ziekenhuisopnames en tot wel 50% hiervan overlijdt. De eerste gegevens zijn onduidelijk en op meerdere wijzen te interpreteren. Op landelijk niveau (RIVM) worden direct maatregelen genomen om introductie in Nederland te voorkomen. De GGD'en spelen hierbij een centrale rol.
Na enige tijd weet de ziekte zich toch te verspreiden in Nederland en op grotere schaal worden mensen ziek. Afhankelijk van de mate van besmettelijkheid (attack rate) en de ernst van de ziekte

[23] Ontleend aan het samengesteld Maatschappelijk Scenario Grieppandemie Nederland

(aantal dagen ziek, overlijden, ernst aandoening) is een deel van de bevolking een bepaalde periode ziek thuis (tot wel 50% van de bevolking). Ook zijn mensen opgenomen in het ziekenhuis.
De huisartsenzorg weet zich redelijk te handhaven doordat praktijken tijdelijk samenwerken, maar hebben tot 4x zoveel bezoekers als normaal. De IC-afdelingen van ziekenhuizen liggen vol en er is geen plaats meer voor nieuwe opnames. Er overlijden meer mensen dan gemiddeld. Bij een deel van hen is dit aan de nieuwe infectieziekte te relateren, bij een ander deel wordt dit vermoed op basis van de klachten. Er is volop media-aandacht, maar van grootschalige paniek lijkt geen sprake. Wel bellen verontruste burgers met GGD'en en huisartsen met vragen. Ook zorginstellingen hebben te maken met uitbraken van de ziekte onder hun bewoners en personeel.

Ondertussen komen antivirale middelen beschikbaar en is een vaccin in ontwikkeling. De eerste medicijnen worden ingezet om ernstig zieken te behandelen; hierdoor overlijden minder mensen. Als de uitbraak al enige tijd loopt is het vaccin op grote schaal beschikbaar en wordt in 2 weken tijd een deel van de Nederlandse bevolking door de GGD'en en huisartsen gevaccineerd. Hierna neemt het aantal ziektegevallen sterk af.

Voor de uitwerking van het griepscenario is uitgegaan dat de start van een nieuwe pandemie in het buitenland plaatsvindt. Kenmerkend voor dit soort uitbraken is dat gezondheidsprofessionals van GGD en RIVM als eerste betrokken zijn bij de bestrijding; met name het voorkomen van introductie in Nederland. Ook geven zij adviezen aan zorgmedewerkers over hoe te handelen. Dit geldt zowel landelijk als regionaal. Er is vaak veel media-aandacht. Bij grote uitbraken met een uitgebreid ziekteproces zal de zorgvraag vrijwel altijd het zorgaanbod overstijgen. De effecten van de pandemie blijven niet beperkt tot het individu; door ziekteverzuim en noodzakelijke verzorging zal er meer uitval van menskracht optreden. Vooral de volksgezondheidzorg zal te maken krijgen met een hogere werkdruk door toename van hulpvraag en op minder beschikbare hulpverleners (zij zijn zelf ziek).

In het Nationaal Veiligheidsprofiel (2016)[24] is zowel een milde als ernstige variant grieppandemie beschreven voor het risico 'humane infectieziekten'. In het Nationaal Veiligheidsprofiel wordt voor de uitwerking teruggegrepen naar de uitwerking van de Nationale Risicobeoordeling uit 2011[25]. Dit scenario wordt ook voor het Risicoprofiel van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid als uitgangspunt genomen. De scenario's onderscheiden zich door de aannames met betrekking tot de al bestaande en nog aanwezige immuniteit van de bevolking, en de kansen op ziekenhuis opname en sterfte na infectie. Het milde scenario is gebaseerd op de ervaring van de pandemie uit 2009 waaruit bleek dat er aanzienlijke immuniteit tegen de infectie aanwezig kan zijn in de volwassen en oudere leeftijdsgroepen. Bij het ernstige scenario is de aanname dat de kansen op ziekenhuisopname en overlijden na infectie tweemaal zo hoog zijn.

Voor het beoordelen van de regionale impact van een grieppandemie zijn de landelijke cijfers uit de Nationale Risicobeoordeling 2011 geïnterpoleerd naar de schaalgrootte van Gelderland-Zuid. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de demografische samenstelling van Nederland in 2018 is niet significant anders dan in 2011
- de demografische samenstelling van Gelderland-Zuid is niet significant anders dan in Nederland.
- Het totale inwonersaantal van Nederland in 2011 was 16.655.799 (CBS)
- Het totale inwonersaantal van Gelderland-Zuid is 553.749 (CBS, januari 2018, meest recente data)

5. [24] Nationale Veiligheidsprofiel 2016 (m.n. pagina's 67-72)
6. [25] Nationale Risicobeoordeling 2011 (m.n. pagina's 15-29)

Dit leidt tot de volgende cijfers:

Gevolgen milde grieppandemie

	Geïnfecteerd	Ziekenhuisopname	Sterfte
Aantal personen in Nederland (NRB 2011)	1.370.000	729	188
Aantal personen in Gelderland-Zuid (afgeleid op basis van NRB 2011)	45.573	24	6

Gevolgen ernstige grieppandemie

	Geïnfecteerd	Ziekenhuisopname	Sterfte
Aantal personen in Nederland (NRB 2011)	9.530.000	37.986	14.366
Aantal personen in Gelderland-Zuid (afgeleid op basis van NRB 2011)	316.855	1267	475

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Voor de impactbeoordeling is een mild en een ernstig scenario van een pandemie uitgewerkt. Deze scenario's zijn samengesteld uit de parameters zoals die in de berekeningen zijn benoemd. In de tabel zijn steeds beide scores per criterium opgenomen.

De waarschijnlijkheid wordt in het Nationale Veiligheidsprofiel 2016 voor zowel de milde als de ernstige variant geschat op ‘waarschijnlijk’. Dit is een toename in kans vergeleken met het huidige risicoprofiel: daar wordt de milde variant bestempeld als ‘waarschijnlijk’ en de ernstige variant als ‘mogelijk’.

Tabel B4.26 – Beoordeling scenario ‘Grieppandemie mild/ernstig’

	Impactcriteria	Score mild scenario	Score ernstig scenario
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-	-
2.1	Doden	D hoog	E
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C hoog	E
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	A	A
3.1	Kosten	A	C
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	A	E
5.3	Sociaal psychologisch impact	A	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-	-
	Waarschijnlijkheid	**Score mild scenario**	**Score ernstig scenario**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	D	D

Uitbraak van infectieziekte onder niet-gevaccineerde groep

In de regio Rivierenland bevindt zich een aanzienlijke groep mensen die niet gevaccineerd is tegen infectieziekten. Deze categorie mensen (voornamelijk in de Biblebelt) beroept zich op gewetensbezwaar op religieuze gronden om zich niet te laten vaccineren. Het gaat bij deze uitbraken specifiek om ziekten waartegen in het rijksvaccinatieprogramma gevaccineerd wordt; bij gevaccineerde groepen komen geen grote uitbraken voor. Het gaat om ziekten zoals de bof, polio en mazelen.

Kenmerkend voor deze uitbraken is dat het meestal jongere mensen betreft. Zij zijn namelijk niet gevaccineerd en hebben de ziekte ook niet als kind doorgemaakt. Als de ziekte opnieuw wordt geïntroduceerd in de regio, verspreidt deze zich vervolgens onder de niet-gevaccineerde en dooft daarna uit. Deze uitbraken treden niet elk jaar op. Het duurt enige tijd voordat er (weer) genoeg vatbare personen zijn; pas als dat punt bereikt is én de ziekte opnieuw wordt geïntroduceerd kan zich een uitbraak voordoen. Dit beeld is per ziekte verschillend. De gevaccineerde populatie loopt weinig risico. Wel is er meestal veel media-aandacht voor deze uitbraken.

Bij deze uitbraken is een vaccin beschikbaar. In de praktijk echter maken weinig mensen gebruik van de mogelijkheid om zich (alsnog) te laten vaccineren, omdat ze om principiële gronden de vaccinatie weigeren. De mogelijkheden tot bestrijding zijn dan ook gering. Daarentegen is er wel mogelijkheid tot het geven van hygiëneadviezen. Het aantal slachtoffers blijft meestal ook gering, vanwege de beperkte omvang van de vatbare groep.

Dit scenario wordt niet verder uitgewerkt. De maatregelen en gevolgen zijn vergelijkbaar met een epidemie milde variant.

7 Sociaal-maatschappelijke omgeving

Binnen het maatschappelijk thema "Sociaal maatschappelijke omgeving" vallen een tweetal crisistypen:

1. **Paniek in menigten:**
   Dit onderdeel is relevant in Gelderland-Zuid en wordt hierna verder uitgewerkt
2. **Verstoring openbare orde:**
   Dit onderdeel is relevant in Gelderland-Zuid en wordt hierna verder uitgewerkt in 2 scenario's

7.1 Paniek in menigten

In de landelijke Handreiking wordt hier één incidenttype genoemd:

'paniek tijdens grote festiviteiten, concerten en demonstraties'

7.1.1 Paniek in menigten tijden grote festiviteiten, concerten en demonstraties

Tijdens bijeenkomsten zoals manifestaties, demonstraties of samenkomsten zijn veel mensen geconcentreerd aanwezig. Dit geldt ook voor drukbezochte winkelcentra, markten of bedrijfslocaties. Verstorende gebeurtenissen (zoals een ongeluk, aanslag of vechtpartij) kunnen leiden tot panieksituaties. Door een dergelijke gebeurtenis willen de aanwezigen zo snel mogelijk de locatie verlaten, waarvoor onvoldoende vluchtwegen beschikbaar zijn. Daardoor kunnen mensen in de verdrukking komen en onwel worden.

In de regio wordt jaarlijks een breed scala aan evenementen georganiseerd. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Nationale festiviteiten (bijvoorbeeld Bevrijdingsfestival, Koningsdag, oud- en nieuw)
- Lokale/regionale festiviteiten (zoals bloemencorso's, carnaval en de Nijmeegse Vierdaagsemarsen en -feesten)
- Sportevenementen
- Concerten/festivals (Goffertconcerten en –festivals, Fruitcorso en Appelpop, Emporium, Down the Rabbithole
- Markten groot en klein

De randvoorwaarden voor het ontstaan van paniek in menigten zijn: veel mensen op een kleine oppervlakte, het ingesloten zijn van de aanwezigen (beperkte bewegingsruimte of vluchtmogelijkheden) en een 'trigger incident'. Een trigger zet de paniek onder de menigte in gang. Dit kan een plotseling optredend incident zijn zoals, een explosie, een snel ontwikkelende brand, schietpartij, stroomuitval, technisch defect of massale vechtpartij. Paniek in menigten kan daarnaast ook ontstaan door berichtgeving (gerucht) over een dreiging (bijvoorbeeld een bommelding). Nadat paniek is uitgebroken kunnen aanvullende factoren bijdragen tot verergering van de situatie. Hierbij kan worden gedacht aan onduidelijkheid /gebrek aan informatie, het onwel worden van mensen, onduidelijke/ontbrekende vluchtwegen en externe prikkels (zoals het zichtbaar optreden van de politie). Vervolgens kunnen er slachtoffers en gewonden vallen door verdrukking, onder de voet lopen en verstikking.

Voor het inschatten van de belasting die een evenement genereert wordt regionaal een systematiek gehanteerd. In deze systematiek worden evenementen ingedeeld in drie categorieën op basis van criteria als grootschaligheid, duur, routering, kenmerken van de doelgroep (bezoekers) etc. De categorieën zijn als volgt benoemd:

- A-evenementen: minder belastend
- B-evenementen: belastend
- C-evenementen: zeer belastend

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de C-evenementen die zijn weergegeven in de regionale evenementenkalender 2019. Sinds 2017 beschikt de regio over Life-events. Daarin worden alle evenementen opgenomen. Op dit online platform participeren momenteel 12 van de 14 gemeenten in Gelderland-Zuid. Hier wordt het proces ondersteund dat loopt van risicoclassificatie tot en met de operationele voorbereiding en zonodig operationele uitvoering.

Tabel B4.27 – Overzicht regionale C-evenementen in 2019

Maand	Evenement	Locatie
Maart	Stevensloop en Stadsloop	Nijmegen
April	Rodekruisbloesemtocht	West Betuwe
	Megapiraten festijn	Nijmegen
Mei	Marikenloop	Nijmegen
	Emporium	Wijchen
Juni	Concert Bon Jovi	Nijmegen
	Concert Phil Collins	Nijmegen
	Concert Muse	Nijmegen
Juli	Vierdaagsefeesten	Nijmegen
	Down the Rabbithole	Beuningen
	Internationale 4-Daagse marsen	Nijmegen
	Doorkomst 4-Daagse	Wijchen / Beuningen / Berg en Dal
	Kamp Heumensoord, 4-Daagse	Nijmegen
Augustus	We Love The 90's	Nijmegen
	Kings of Hardstyle	Nijmegen
September	Appelpop	Tiel
	Fruitcorso en tentoonstelling	Tiel
Oktober	Paardenmarkt, kermis en warenmarkt	Maasdriel
November	Zevenheuvelenloop	Nijmegen/Berg en Dal

Het feit dat de A/B-evenementen volgens de regionale systematiek als minder belastend worden beschouwd wil niet zeggen dat de waarschijnlijkheid van paniek in menigten kleiner is. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat de organisatie omtrent een A/B-evenement veel professioneler inspeelt op mogelijke incidenten, terwijl dat bij de andere categorieën in mindere mate het geval zou kunnen zijn.

In de nakomende jaren is verwachting dat bovenstaand overzicht ongeveer gelijk zal uitvallen. Voor 15 augustus 2020 geldt als bijzonderheid de doorkomst van de Spaanse wielerronde La Vuelta door de Veiligheidsregio.

Hooligans
In haar rapportage over de strandrellen in Hoek van Holland neemt onderzoeksinstituut COT een aantal bevindingen over van het RIO (de Regionale Informatie Organisatie van het korps Rotterdam-Rijnmond). De RIO constateert dat bepaalde groepen hooligans zich steeds meer buiten de aan voetbal gerelateerde evenementen manifesteren en zich schuldig maken aan ernstige geweldsdelicten. Vooral tijdens grote evenementen vormt de aanwezigheid van hooligans een bedreiging van de openbare orde en veiligheid. Zonder ogenschijnlijk enige aanleiding plegen zij vaak zware mishandelingen en openlijk geweld tegen andere groepen, burgers en politie. De politie ziet dat zowel de harde kern van NEC (voetbal) als Nijmegen Devils (IJshockey) zich als 'hooligans' manifesteren.

Scenario: paniek in menigten
Op een warme zomeravond wordt het X festival gehouden waarbij ca. 20.000 bezoekers aanwezig zijn, die zich voornamelijk nabij de podia concentreren.
In de loop van de avond vindt een opstootje plaats tussen twee groepen rivaliserende hooligans. Door deze plotselinge wending en de schijnbaar grote groep betrokkenen vluchten de mensen weg van het incident.

De aanwezige veiligheidsmedewerkers kunnen niet doordringen in de mensenmassa en de situatie escaleert. Onder de bezoekers breekt paniek uit. Mensen stormen naar de uitgang/ingang en zijn niet op de hoogte van extra aanwezige vluchtwegen. Doordat de toegangspoortjes niet zijn berekend op

de massale uitstroom komen mensen in de verdrukking. De paniek wordt verder aangewakkerd doordat mensen onwel worden en schrikken van de arriverende Mobiele Eenheid (ME), die de vechtpartij wil bezweren. Bezoekers vallen, zijn niet meer in staat op te staan en worden onder de voet gelopen.

Gevolg is dat er een aantal doden en vele (ernstig) gewonden vallen. Gewonden kunnen niet adequaat worden geholpen door de aanwezige hulpdiensten door de grote toevoer van gewonden en de slechte bereikbaarheid door de menigte.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.28 – Beoordeling scenario 'Paniek in menigten'

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

7.2 Verstoring openbare orde

In de landelijke Handreiking worden hier een drietal incidenttypen genoemd:

1. rel rondom demonstraties en andere manifestaties;
2. gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden;
3. maatschappelijke onrust (mogelijk na een incident gerelateerd aan contraterrorisme, extremisme, radicalisering (CTER)) en buurtrellen.

De redenen voor het ontstaan van grootschalige ongeregeldheden zijn meer sociaalpsychologisch dan technisch van aard. Het gaat dan bijvoorbeeld om demonstraties met een politiek karakter of kerntransporten.

De effecten van dergelijke ongeregeldheden kunnen zijn: agressie jegens gezag in het algemeen en de politie in het bijzonder, beperkt mechanisch letsel (kneuzingen, botbreuken e.d.), grote materiële schade aan straatmeubilair en particuliere eigendommen (winkeliers), zeer veel overige aanwezigen.

7.2.1 Rel rondom demonstraties en andere manifestaties

In Gelderland-Zuid zijn er tot dusver weinig (politieke) demonstraties en is de omvang beperkt. Nijmegen kent sinds een aantal jaren een linksgeoriënteerde zogenaamde '1 mei demonstratie'. Er zijn geen bijzondere objecten (ambassades etc.) of 'megaprojecten' waardoor er een grotere kans op verstoringen van de openbare orde zou zijn. Hoewel in een stad met een omvang van Nijmegen (en bijbehorende grootstedelijke aandachtspunten) altijd een bepaalde kans bestaat op openbare-ordeproblemen in wijken, is er op dit moment geen aanleiding om te denken dat deze kans groter is dan in steden van vergelijkbare omvang.

Uitgaande van deze verkenning (in de steden) in Gelderland-Zuid is de kans op 'verstoring van de openbare orde' niet groter dan in steden van vergelijkbare omvang. Op dit moment heeft de regio geen wijken waar sprake is van grote sociale spanningen.

7.2.2 Gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden

Binnen de regio Gelderland-Zuid is de voetbalclub NEC (Nijmegen) momenteel actief in de Eerste (Keukenkampioen) Divisie. Op dit niveau kan sprake zijn van risicowedstrijden. Daarnaast zijn er een aantal clubs actief in de Tweede Divisie, het hoogste amateurniveau: De Treffers (Groesbeek) en FC Lienden (Buren). Achilles '29 (Groesbeek) en SV TEC (Tiel) spelen in de Derde Divisie. De ervaring leert dat aan deze wedstrijden weinig tot geen risico's verbonden zijn.

Scenario: verstoring openbare orde

Het maatgevend scenario is het ontstaan van rellen tijdens een risicowedstrijd van NEC. Voetbalsupporters trekken de binnenstad in om daar vernielingen aan te richten. Bij vechtpartijen vallen tientallen slachtoffers.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.29 – Beoordeling scenario 'Gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden'

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	-
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	A
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

7.2.3 Maatschappelijke onrust en buurtrellen

Een ingrijpende gebeurtenis zoals een misdrijf heeft vaak grote gevolgen. In de eerste plaats natuurlijk voor de mensen die er mee te maken hebben. Daarnaast kan zo'n zaak ook invloed hebben op de (wijde) omgeving. Het delict en de gevolgen kunnen zorgen voor maatschappelijke onrust, bijvoorbeeld in een wijk of binnen een gemeenschap. Vooral als er etniciteit bij betrokken is kan er onrust ontstaan De media kan een aanjager van onrust zijn. De problematiek zal in eerste instantie vooral liggen in de openbare orde sfeer. Dergelijke ingrijpende gebeurtenissen hebben vaak als gevolg dat meerdere partijen in de rampbestrijdingsorganisatie goed met elkaar moeten communiceren. Binnen de huidige rampbestrijdingsorganisatie weten de kolommen elkaar goed te vinden.

Echter indien de gemeente wordt geconfronteerd met onrust met een etnische component, zorgt dat voor maatschappelijke onrust en wordt de gemeente met nog meer partijen geconfronteerd zoals scholen, slachtofferhulp en maatschappelijk werk. Dit vraagt een goede afstemming en coördinatie wat meer gericht op de welzijnsorganisaties binnen de gemeente. Dit is vaak een langdurig traject.

De randvoorwaarde voor het ontstaan van een verstoring van de openbare orde is een verhoogde media-aandacht gericht op de etniciteit, na een incident. Er kan hierdoor een stijgende onrust ontstaan onder de bevolking, uiteindelijk leidend tot verstoring van de openbare orde.

Scenario: ingrijpende gebeurtenis

Er vindt een gebeurtenis plaats (bijv. aanhoudingen van personen van een bepaalde etnische bewonersgroep) dat lokaal een sterke impact heeft. In de media krijgt niet zozeer het incident waarvoor de verdachten zijn aangehouden de aandacht, maar juist de etniciteit veel en voortdurende aandacht waardoor spanningen ontstaan tussen bevolkingsgroepen en tussen bevolkingsgroepen en de lokale overheid c.q. politie.

Er ontstaat grootschalige onrust door voortdurende berichtgeving. Men is bang dat mogelijk etnische onrust zal ontstaan. De gevolgen van die gebeurtenis (dreigen te) leiden tot ernstige maatschappelijke onrust. De kans is groot dat door wapengebruik of inrijden met auto´s op personen er meerdere gewonden en zelfs doden kunnen gaan vallen. Ook bestaat de kans dat er demonstraties ontstaan waarbij groepen door de stad trekken en mogelijk vernielingen gaan aanrichten. Hierdoor is naast het proces ordehandhaving van de politie, het informeren van de bevolking een belangrijk aandachtspunt dat geregeld moet worden. In tijd gezien is het mogelijk om de hulp en de taken te plannen (echter niet zonder bijstand van politie uit het hele land).

Bij rampen of calamiteiten is er een acute gebeurtenis die de normale, dagelijkse situatie overstijgt. De vraag om hulp is binnen korte tijd groter dan het normale aanbod. Er moet op gezag van het openbaar bestuur een hulporganisatie worden opgezet die snel is te mobiliseren.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.30 – Beoordeling scenario 'Ingrijpende gebeurtenis'

	Impactcriteria	**Score**
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	A
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	C
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	B
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	A
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	D

Colofon

Het regionaal risicoprofiel is een uitgave van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

Werkgroepleden:

- Roel Kerkhoff (VRGZ/GHOR-Veiligheidsbureau)
- Birgitta van Munster (VRGZ/Veiligheidsbureau-Bevolkingszorg)
- Melvin Wind (VRGZ/Brandweer)
- Bert Stronks (Politie)
- Dave Vos (VRGZ/Veiligheidsbureau)
- José boon (RAV)
- Ignas Kamps (Veiligheidsbureau/projectleider)

Informatie:
Wilt u meer informatie? Neem dan contact op met het Veiligheidsbureau: telefoon 088 457 50 00.

Regionaal beeld van de risico's

Met het Regionaal Risicoprofiel wordt inzichtelijk gemaakt welke risico's er in de regio aanwezig zijn. Welke risico's relevant zijn, wordt bepaald door de regionale kenmerken, bijvoorbeeld de aanwezigheid van zware industrie, vaar- en spoorwegen, dijkringen of bosgebieden. De voor Gelderland-Zuid relevante incidentscenario's zijn vervolgens beoordeeld op de waarschijnlijkheid (de kans dat het gebeurt) en de impact (de gevolgen áls het gebeurt). Dit samen geeft een beeld van wat de grootste risico's zijn in de regio. Een groot deel van deze risico's is ook in Druten aanwezig.

Druten

Druten kenmerkt zich door de aanwezigheid van de rivier de Waal: de belangrijkste transportader over het water in Nederland, onder andere voor het vervoer van gevaarlijke stoffen van Europoort naar Duitsland en vice versa. Andere transportaders zoals snelwegen en spoorwegen zijn niet aanwezig binnen de gemeentegrens. Druten heeft geen bedrijven waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig zijn, zogeheten BRZO bedrijven.

Druten heeft jaarlijks een aantal evenementen zoals Oafers Weekend en de Dag van Druten. Tenslotte bestaat in Druten, net als in aanzienlijke delen van de regio, het risico van overstroming.

Niet specifiek voor Druten, maar algemeen van toepassing op elke gemeente is de (toenemende) afhankelijkheid van onder andere de elektriciteitsvoorziening, ICT en telecommunicatie. De landelijke ontwikkeling dat ouderen mensen steeds langer zelfstandig blijven wonen geldt vanzelfsprekend ook voor Druten.

Realistische scenario's

De voor Gelderland-Zuid relevante risico's zijn in het Regionaal Risicoprofiel nader geanalyseerd. Om de risico's te kunnen analyseren zijn er voor de relevante incidenttypes scenario's opgesteld. Het scenario bevat de context van een incident: wat gebeurt waar en waardoor, en wat is het gevolg hiervan. Bij het opstellen van de scenario's is gekozen voor realistische, ernstige scenario's en niet voor de ergst denkbare ('worst case'). Of een beschreven scenario op de gemeente Druten van toepassing is, hangt af van de in het scenario aanwezige kenmerken:

- **Het scenario is van toepassing op Druten**
  Een groot deel van de beschreven scenario's kan in elke gemeente in de veiligheidsregio optreden. Bijvoorbeeld een hittegolf, een brand in een gebouw met minder zelfredzame personen of een verstoring van de openbare orde.

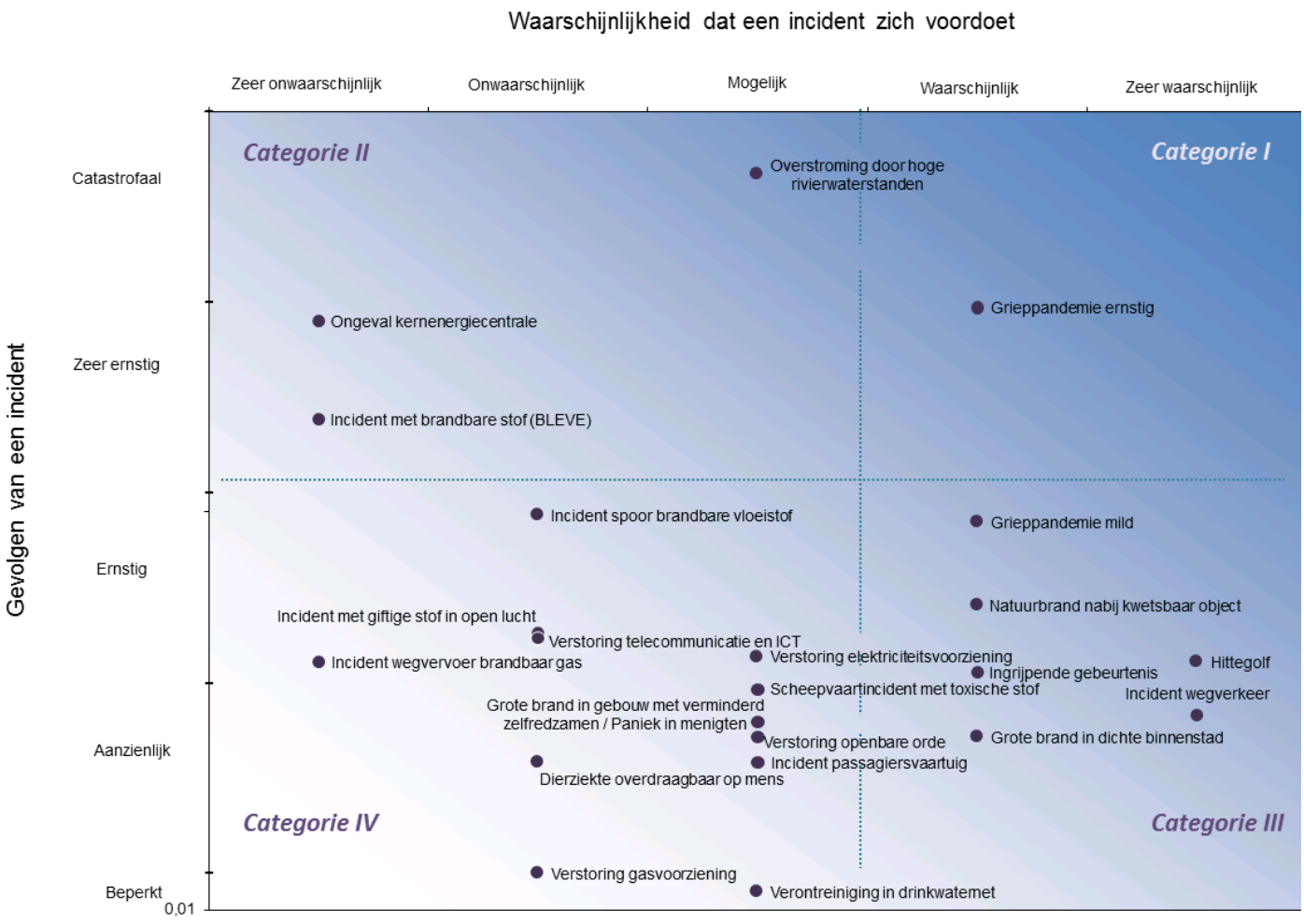
- **Het scenario is niet van toepassing op Druten**
  Sommige scenario's hebben betrekking op een bepaald gebied of specifieke omstandigheden die zoals ze zijn beschreven niet op Druten van toepassing zijn. Druten heeft bijvoorbeeld geen 4-baans Rijksweg: het scenario 'Incident wegverkeer' is daarom niet van toepassing op Druten. Hetzelfde geldt voor grootschalige maatschappelijke onrust door spanningen tussen etnische bevolkingsgroepen, waardoor het scenario 'Ingrijpende gebeurtenis' als zodanig niet waarschijnlijk is. Het kan natuurlijk wel zo zijn dat bepaalde elementen uit deze scenario's in een andere context ook voor Druten relevant kunnen zijn, ook al is het beschreven scenario uit het regionaal risicoprofiel niet van toepassing.

De uitgewerkte scenario's vindt u terug in het Regionaal Risicoprofiel. In onderstaande tabel is aangegeven welke beschreven scenario's voor Druten van belang zijn:

Scenario's	Wel van toepassing	Niet van toepassing
Overstroming door hoge rivierwaterstanden	●	
Natuurbrand nabij een kwetsbaar object		●
Hittegolf	●	
Grote brand in gebouw met verminderd zelfredzame personen	●	
Grote brand in dichte binnenstad		●
Incident met brandbare stof (BLEVE)	●	
Incident met giftige stof in open lucht		●
Scheepvaartincident met toxische stof	●	
Verstoring gasvoorziening	●	
Verstoring elektriciteitsvoorziening	●	
Verontreiniging in drinkwaternet	●	
Verstoring telecommunicatie en ICT	●	
Incident passagiersvaartuig	●	
Incident wegverkeer		●
Dierziekte overdraagbaar op mens	●	
Grieppandemie mild	●	
Grieppandemie ernstig	●	
Paniek in menigten	●	
Verstoring openbare orde	●	
Ingrijpende gebeurtenis		●
Incident spoor brandbare vloeistof		●
Incident wegvervoer brandbaar gas	●	
Ongeval kernenergiecentrale		●

Risicodiagram

In het risicodiagram zijn de waarschijnlijkheid van de scenario's uitgezet tegen de gevolgen. Het risicodiagram maakt hiermee in één oogopslag een onderlinge vergelijking van diverse scenario's mogelijk.

Deze analyse van risico's geeft de Veiligheidsregio en haar partners bouwstenen voor het maken van beleidskeuzes voor de voorbereiding op rampen en crises.

Ontwikkelingen

Vanuit het beleidsplan zijn een aantal accenten benoemd, waaronder een aantal risico's met extra focus voor de periode 2020-2023:

1. Gevolgen cyberrisico's
2. Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving
3. Gevolgen extreem weer
4. Gevolgen energietransitie

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	558
Extern Zaak ID	Z/18/025282
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	5.4
Omschrijving	Statutenwijziging fusie schoolbesturen SPOM en Oeverwal
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn & Sport
Eigenaar	Hulsebosch, Ellen
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Elk van, S (Sjef)
Telefoonnummer steller	088 432 7523
E-mail adres steller	e.hulsebosch@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Bijlage 1 concept akte statutenwijziging Stichting SPOM 2019-07-05_16 23.pdf
Beslisnota gemeenteraad inzake aktewijziging fusie schoolbesturen SPOM en Oeverwal

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019
Raad RTG Druten	12 september 2019
College BenW openbaar Druten	13 augustus 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**

Toelichting

De schoolbesturen SPOM en Oeverwal (Beuningen) gaan fuseren per 1 januari 2020. Hierdoor wijzigen de statuten. De instemming van de gemeenteraad is wettelijk vereist vanwege de gemeentelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van het openbaar onderwijs.

Voorgesteld besluit

In te stemmen met de voorgestelde statutenwijziging.

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 25282

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: raadsvoorstel statutenwijziging als gevolg van fusie schoolbesturen SPOM en Oeverwal

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

In te stemmen met de voorgestelde statutenwijziging

Aanleiding

Stichting SPOM en Stichting Oeverwal willen per 1 januari 2020 fuseren. Conform de wet op het Primair onderwijs (verder Wpo) dient de gemeenteraad in te stemmen met de gewijzigde statuten. Deze instemming is vereist vanwege de gemeentelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van het openbaar onderwijs. Middels deze wijziging van de statuten worden de basisscholen van Stichting SPOM en Stichting Oeverwal onder één bestuur gebracht.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

Gewenst resultaat

De fusie van de schoolbesturen leidt tot het versterken van de onderwijskwaliteit, en het reduceren van financiële en personele risico's. De nieuwe fusiestichting zetelt in de gemeente Druten.

Argumenten

1.1 De instemming van de gemeenteraad is wettelijk vereist vanwege de gemeentelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van het openbaar onderwijs. In de gemeente Druten verzorgt basisschool de Appelhof openbaar onderwijs. De nieuwe statuten voldoen aan de vereisten beschreven in art. 17 Wpo.

1.2 Conform art 17 lid 6 Wpo kan instemming slechts worden onthouden indien overheersende invloed van de overheid in het bestuur niet is verzekerd voor zover het openbaar onderwijs betreft.

1.3 In de gemeenten West Maas en Waal en Beuningen zijn eveneens basisscholen die openbaar onderwijs verzorgen en ressorteren onder de fusiestichting. Deze gemeenten ontvingen ook het instemmingsverzoek van de fusiestichting.

1.4 Omdat het werkgebied van de nieuwe stichting drie gemeenten beslaat, willen de betrokken gemeenten afspraken maken over het uitoefenen van het wettelijk toezicht op het openbaar onderwijs. Waar mogelijk willen we deze taak gezamenlijk uitvoeren. Dit is ook de wens van de fusiestichting in oprichting: zij organiseert een gemeenschappelijke raadsinformatieavond op 26 augustus over de statutenwijziging voor raadsleden uit de gemeenten Druten, Beuningen en West Maas en Waal.

Toetsing aan de wettelijke bepalingen van de Wpo:

Wettelijke bepalingen t.a.v. de statuten relaterend aan de bevoegdheid van de gemeenteraad	**Bijbehorende bepaling in de gewijzigde statuten**
Wpo art. 17.5 d: de vaststelling van de begroting en jaarrekening na overleg met de gemeenteraad van de gemeente waarin de school waar openbaar onderwijs wordt gegeven, gevestigd is,	Begroting en jaarrekening worden vastgesteld na overleg met de gemeenteraden (art. 17.3 en 17.4)
Wpo art. 17.5.e: de wijze waarop de gemeenteraad van de gemeente waarin de school waar openbaar onderwijs wordt gegeven, gevestigd is, toezicht op het bestuur van die school uitoefent,	Art. 6.4 De gemeenteraden van de gemeenten waarin de stichting scholen in stand houden overeenkomstig de wet en deze statuten toezicht voor zover het openbaar onderwijs betreft
Wpo art. 17.5.h: de bevoegdheid de stichting te ontbinden, met dien verstande dat in de regeling een overheersende invloed van de overheid in het bestuur is verzekerd voor zover het openbaar onderwijs betreft.	Art 20 jo art19.4: het College van bestuur is bevoegd de stichting te ontbinden, met in achtneming van hetgeen bepaald is in art. 19 lid 1,2,3 en 4. Art 19.4:een besluit tot statutenwijziging behoeft voorafgaande instemming van de gemeenteraden waarin de door de stichting in stand gehouden openbare scholen zijn gelegen. Instemming kan slechts worden onthouden indien overheersende invloed van de overheid in het bestuur van de stichting niet is verzekerd voor zover het openbaar onderwijs betreft
Wpo art. 17.6 De statuten van de stichting kunnen slechts worden gewijzigd na instemming van de gemeenteraad van de gemeente waarin de school waar openbaar onderwijs wordt gegeven, gevestigd is. Instemming kan slechts worden onthouden indien overheersende invloed van de overheid in het bestuur niet is verzekerd	Art 19.4:een besluit tot statutenwijziging behoeft voorafgaande instemming van de gemeenteraden waarin de door de stichting in stand gehouden openbare scholen zijn gelegen. Instemming kan slechts worden onthouden indien overheersende invloed van de overheid in het bestuur van de stichting niet is

voor zover het openbaar onderwijs betreft.	verzekerd voor zover het openbaar onderwijs betreft

Tegenargumenten en risico's

Financiële gevolgen

Communicatie

De fusiestichting in oprichting verzorgt op 26 augustus 2019 een raadsinformatie-avond voor de raadsleden van de drie gemeenten waarbinnen SPOM en Oeverwal in het primair onderwijs voorzien.

Uitvoering of Vervolgstappen

Na instemming wordt de procedure tot vaststelling van de statuten door de fusiestichting afgerond met als doel dat deze in werking treden per 1 januari 2020

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Voorstel
Advies

AKTE NOTARIS DE WIT, 2019 Ontwerp
Voorbereid door mr. Ton van Os 5 juli 2019
Dossier 2019.11357.01/TO

STATUTENWIJZIGING
(Stichting SPOM)

Aantal Bijlagen
gehecht aan de
originele akte: *

Vandaag, *,
verschijnt voor mij, mr. Martinus Johannes Joseph de Wit, notaris te Nijmegen:

1. Verschijnende persoon; de comparante

Caecilia Dorothea Maria van Meegen, wonende Papesteeg 12, 4001 WD Tiel, geboren te Leiden op negenentwintig september negentienhonderdvijfenvijftig (29-09-1955), houder van paspoort nummer NXC47P679 (uitgegeven te Tiel op elf januari tweeduizend achttien (11-01-2018)), ongehuwd en niet als partner geregistreerd.

2. Hoedanigheid verschijnende persoon; de partij bij de akte

De comparante handelt als enig bestuurder van en namens de stichting:
Stichting Samenwerkingsbestuur Primair Onderwijs Maas & Waal, gezeteld te gemeente Druten, kantoorhoudend Van Heemstraweg 53, 6651 KH Druten, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 11054744 (RSIN nummer 811729382),
deze rechtspersoon hierna ook te noemen: de Stichting.

3. Vooraf

De comparante, handelend als gemeld, verklaart:

3.1. De Stichting werd opgericht bij akte verleden op vier november tweeduizend twee (04-11-2002) voor mr. drs. P.C.I.M. Maris-Kroon, destijds notaris te Oisterwijk.

3.2. De statuten werden voor het laatst gewijzigd bij akte verleden op één augustus tweeduizend tien (01-08-2010) voor mr. M.J.J. de Wit, notaris te Nijmegen.

3.3. Bij akte eerder vandaag verleden voor mr. M.J.J. de Wit, notaris te Nijmegen, heeft de Stichting met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) de instandhouding van diverse scholen, met alle daarbij behorende rechten en verplichtingen, overgedragen gekregen, een en ander conform artikel 49 van de Wet op het primair onderwijs voor zover het de openbare

ONTWERP

scholen betreft en conform artikel 56 van de Wet op het primair onderwijs voor zover het de bijzondere scholen betreft (bestuursoverdracht).

3.4. Het College van Bestuur van de Stichting heeft besloten om ter gelegenheid van de hiervoor tot stand gekomen bestuursoverdracht per één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) de statuten van de Stichting met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) geheel te wijzigen. Het desbetreffende besluit van het College van Bestuur van de Stichting is aan deze akte gehecht (Bijlage *).

3.5. De Raad van Toezicht van de Stichting heeft goedkeuring verleend aan het onder 3.4 bedoelde besluit van het College van Bestuur van de Stichting (Bijlage *).

3.6. Het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad heeft goedkeuring verleend aan de onderhavige statutenwijziging van de Stichting (Bijlage *).

3.7. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad van de Stichting heeft goedkeuring verleend aan de onderhavige statutenwijziging (Bijlage *).

3.8. De Gemeente Druten, de Gemeente West Maas en Waal en de Gemeente Beuningen (Gelderland) hebben elk goedkeuring verleend aan de onderhavige statutenwijziging (Bijlagen * tot en met *).

3.9. Het bestuur van Verus (voorheen genaamd: Besturenraad Protestants-Christelijk Onderwijs) heeft advies verleend ten aanzien van de onderhavige statutenwijziging van de Stichting (Bijlage *).

3.10. Ter uitvoering van gemeld besluit van het College van Bestuur van de Stichting worden de statuten van de Stichting hierbij geheel gewijzigd en luiden zij vanaf één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) als volgt:

4. Statuten

Naam en zetel

Artikel 1

1.1. De stichting draagt de naam: **Stichting *.**

1.2. Zij heeft haar zetel in de gemeente Druten.

Doel

Artikel 2

2.1. De stichting heeft ten doel het (doen) geven van openbaar, katholiek en/of protestants-christelijk primair onderwijs in afzonderlijke scholen voor openbaar, katholiek en/of protestants-christelijk primair onderwijs.

2.2. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

2.2.1. het oprichten en instandhouden van één of meer openbare, katholieke en/of protestants-christelijke scholen voor primair onderwijs;

2.2.2. het samenwerken met organisaties die activiteiten op het gebied van primair onderwijs uitvoeren;

2.2.3. zich aan te sluiten bij de voor de stichting relevante onderwijs- en besturenorganisatie;

ONTWERP

2.2.4. het aanwenden van alle overige wettige middelen die ter uitvoering van het doel bevorderlijk kunnen zijn.

2.3. De stichting beoogt niet het maken van winst.

2.4. Nalatenschappen worden door de stichting slechts aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving.

Grondslag

Artikel 3

3.1. Bij het (doen) geven van onderwijs wordt zorggedragen voor een brede maatschappelijke oriëntatie en worden de leerlingen in hun ontwikkelingsproces zorgvuldig begeleid. De levenbeschouwelijke vorming en maatschappelijke bewustwording van de leerlingen maken een wezenlijk bestanddeel uit van het onderwijs.

3.2. Iedere leerling wordt met respect voor de overtuiging van anderen mede door het onderwijs tot volle rijping van zijn eigen levensbeschouwing gestimuleerd.

3.3. De stichting laat zich bij de verwerkelijking van haar doelstelling leiden door algemeen aanvaardbare normen en waarden vanuit verschillende levensbeschouwingen en streeft ernaar de levensbeschouwelijke identiteit en pluriformiteit van de scholen in haar beleid en bestuur tot hun recht te laten komen.

3.4. De oriëntatie en begeleiding als bedoeld onder 3.1 zullen tot uitdrukking komen in de respectievelijke schoolplannen;

- in de schoolplannen van de katholieke scholen wordt de inhoud van de katholieke identiteit nader uitgewerkt; in het lesrooster van de katholieke scholen wordt voldoende ruimte ingebouwd voor godsdienstonderricht/vak levensbeschouwing; het katholiek godsdienstonderwijs wordt gegeven met inachtneming van de uitgangspunten die in de katholieke kerk worden aangehouden;
- in de schoolplannen van de protestants-christelijke scholen wordt de protestants-christelijke identiteit nader uitgewerkt en wel dusdanig dat deelnemende schoolcommissies zich daarin kunnen herkennen. Het uitgangspunt voor de protestants-christelijke scholen is daarbij dat de identiteit van de christelijke school wat betreft de levensbeschouwelijke dimensie is vastgelegd in het christelijk geloof zoals is aangegeven in de Bijbel, die aanspoort te leven en te handelen zoals God het bedoelt;
- in de schoolplannen van de openbare scholen, wordt de grondslag voor openbaar onderwijs nader uitgewerkt. In de schoolplannen wordt in elk geval opgenomen dat de openbare scholen een openbaar karakter hebben en dat het onderwijs wordt gegeven met eerbiediging van ieders godsdienst of levensbeschouwing. Voorts wordt in de schoolplannen opgenomen dat gelegenheid wordt geboden om binnen schooltijden godsdienstonderwijs of levensbeschouwelijke vorming te ontvangen.

Toegankelijkheid van de scholen

ONTWERP

Artikel 4

4.1. Openbare scholen zijn toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid naar godsdienst of levensbeschouwing van de leerling, hun ouders of verzorgers.

4.2. De katholieke en protestants-christelijke scholen staan open voor alle leerlingen, tenzij de leerlingen, hun ouders of verzorgers niet instemmen met de doelstelling en de grondslag van de school.

Benoemingsbeleid

Artikel 5

5.1. Bij benoeming, overplaatsing en noodzakelijke vermindering van personeel aan een school zoekt de stichting zoveel mogelijk aansluiting bij de levensbeschouwelijke overtuiging van het personeel.

5.2. Het personeel respecteert de wezenskenmerken en de grondslag van de school waar het werkzaam is en zal loyaal meewerken aan de doelstelling van de school zoals die in het schoolplan mede ten aanzien van de katholieke respectievelijk protestants-christelijke respectievelijk openbare identiteit zijn omschreven.

Organisatie

Artikel 6

6.1 De stichting kent als organen;
- een College van Bestuur;
- een Raad van Toezicht.

6.2. Op grond van de Wet Medezeggenschap op Scholen is aan de stichting een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad verbonden. Overal waar in deze statuten de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad is vermeld, dient Medezeggenschapsraad gelezen te worden indien en zodra de stichting nog slechts één school in stand houdt en er dientengevolge sprake is van een Medezeggenschapsraad.

6.3. Het College van Bestuur is het bevoegd gezag van de stichting, zoals bedoeld in de onderwijswetgeving. Het College van Bestuur voert de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in overeenstemming met deze wet- en regelgeving uit.

6.4. De gemeenteraden van de gemeenten waarin de stichting scholen in stand houdt, houden overeenkomstig de wet en deze statuten toezicht voor zover het openbaar onderwijs betreft.

College van Bestuur (samenstelling, benoeming, schorsing en ontslag)

Artikel 7

7.1. Het aantal leden van het College van Bestuur wordt vastgesteld door de Raad van Toezicht. Uitsluitend natuurlijke personen kunnen lid zijn van het College van Bestuur.

7.2. De profielschets(en) van het lid of de leden van het College van Bestuur, wordt/worden vastgesteld door de Raad van Toezicht.

ONTWERP

7.3 De Raad van Toezicht benoemt, schorst, en ontslaat de leden van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht bepaalt tevens de termijn waarvoor de leden van het College van Bestuur worden benoemd. De leden van het College van Bestuur worden door de Raad van Toezicht in functie benoemd. De leden van het College van Bestuur dienen de grondslag en het doel van de stichting te onderschrijven, de belangen van de stichting te behartigen en loyaal mee te werken aan het bewerkstelligen van de doelstellingen van de stichting. Zij verklaren dit schriftelijk bij hun benoeming.
Ter zake van schorsing, handhaving of opheffing van de schorsing, of ontslag, besluit de Raad van Toezicht met een meerderheid van ten minste twee/derde van de uitgebrachte stemmen. Het betrokken lid van het College van Bestuur wordt in de gelegenheid gesteld zich in een vergadering van de Raad van Toezicht te verantwoorden. Daarbij kan hij zich doen bijstaan door een raadsman. De maximale schorsingstermijn bedraagt vier (4) maanden.
Verder geeft de Raad van Toezicht aan de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad kennis van een voorgenomen benoeming of ontslag van een lid van het College van Bestuur en stelt in overeenstemming met de wettelijke bepalingen deze in de gelegenheid dienaangaande advies uit te brengen.

7.4. Tot lid van het College van Bestuur zijn niet benoembaar:

7.4.1. personen die tot de derde graad verwant zijn, gehuwd/geregistreerd partner, of samenwonend zijn van/met een persoon in dienst van de stichting, of met een zittend lid van de Raad van Toezicht of van het College van Bestuur;

7.4.2. personen die directe dan wel indirecte zakelijke relaties met de stichting hebben;

7.4.3. personen die lid zijn van de Raad van Toezicht dan wel korter dan drie (3) jaar voor de datum van benoeming tot lid van het College van Bestuur lid waren van de Raad van Toezicht.

7.5. Leden van het College van Bestuur zijn op basis van een arbeidsovereenkomst in dienst van de stichting. De Raad van Toezicht fungeert namens de stichting als werkgever van de leden van het College van Bestuur en in die hoedanigheid komen alle arbeidsrechtelijke bevoegdheden en verplichtingen aan de Raad van Toezicht toe. De vaststelling van de rechspositie, het salaris en de regeling van de overige arbeidsvoorwaarden van de leden van het College van Bestuur geschiedt door de Raad van Toezicht met inachtneming van de voor de onderwijssector geldende normen.

7.6. Mocht(en) in het College van Bestuur om welke reden dan ook een of meer leden ontbreken, dan vormen de overblijvende bestuursleden, of vormt het enige overblijvende lid van het College van Bestuur niettemin een geldig bestuur, onverminderd het bepaalde in artikel 19 en artikel 20. De Raad van Toezicht voorziet zo spoedig mogelijk in de vacature(s).

ONTWERP

7.7. Bij belet of ontstentenis van alle leden van het College van Bestuur zal door de Raad van Toezicht onverwijld een medewerker van de stichting of een persoon buiten de stichting tijdelijk tot (enig lid van het) College van Bestuur worden benoemd.

Informatie en gegevens

Artikel 8

8.1. Het College van Bestuur verschaft de Raad van Toezicht tijdig de voor de uitoefening van diens taak noodzakelijke informatie en gegevens overeenkomstig hetgeen is vastgesteld in het bestuursreglement.

8.2. Het College van Bestuur stelt jaarlijks een jaarwerkplan en een exploitatiebegroting met toelichting voor het komende jaar op en legt deze stukken aan de Raad van Toezicht ter goedkeuring voor.

Bestuursbevoegdheid

Artikel 9

9.1. Het College van Bestuur is belast met het besturen van de stichting. Daarbij heeft het College van Bestuur de volgende kerntaken:

9.1.1. het College van Bestuur doet al hetgeen nodig is voor het besturen van de stichting met inbegrip van het beheren en exploiteren van de scholen die de stichting in stand houdt;

9.1.2. het College van Bestuur is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van de aan de stichting verbonden scholen.

9.2. Het College van Bestuur waarborgt de identiteit en onderscheidenlijk het openbaar karakter van de onder haar bestuur staande scholen. Hiertoe zal één lid van het College in het bijzonder met de identiteitsaspecten van de scholen worden belast. Het College van Bestuur ziet onder meer in het kader van de integrale kwaliteitszorg erop toe dat op elke school onderwijs in overeenstemming met de identiteit onderscheidenlijk het openbare karakter van die school wordt gegeven en dat daartoe beleid wordt gevoerd.

9.3. Het College van Bestuur is, met in achtneming van lid 4 aanhef en sub h van dit artikel, bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen en tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een ander verbindt.

9.4. Het College van Bestuur heeft voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht nodig voor het nemen van besluiten met betrekking tot:

a. het vaststellen van het strategisch meerjarenplan waaronder vallend de doelstellingen en de beleidskaders met betrekking tot het personeelsbeleid, het financieel beleid, het materieel beleid, onderwijskundig beleid, kwaliteitsbeleid en beleid ten aanzien van de levensbeschouwelijke identiteit van de stichting en de scholen;

ONTWERP

b. het vaststellen van de begroting en het jaarverslag conform de geldende wet- en regelgeving, waarin in elk geval opgenomen de jaarrekening en het bestuursverslag;
c. statutenwijziging, (juridische) fusie, (juridische) splitsing, omzetting of ontbinding van de stichting;
d. het vaststellen, wijzigen of intrekken van een code voor goed bestuur en een bestuursreglement;
e. het aangaan, verbreken of belangrijk wijzigen van een duurzame samenwerking met een andere onderwijsgerelateerde instelling, dan wel vaststelling of wijziging van het beleid ter zake;
f. de beëindiging van de dienstbetrekking van meer dan vijf procent (5%) van de werknemers tegelijkertijd of binnen een kort tijdbestek;
g. een aanvraag tot faillissement of van surseance van betaling;
h. het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen en tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een ander verbindt;
i. de wijziging van de grondslag, opheffing, stichting, overname, samenvoeging, overdracht of afsplitsing van één of meer van de scholen, met dien verstande dat het besluit tot de opheffing van een openbare school blijft voorbehouden aan de gemeenteraad van de plaats van vestiging van de betreffende school;
j. alle andere bij wet- of regelgeving voorgeschreven besluiten die de goedkeuring van de Raad van Toezicht behoeven.

De in lid 3 juncto lid 4 onder h bedoelde beperkingen van de bestuursbevoegdheid kunnen aan derden worden tegengeworpen. De overige in lid 4 bedoelde beperkingen van de bestuursbevoegdheid kunnen evenwel niet aan derden worden tegengeworpen.

9.5. Indien een besluit als bedoeld in lid 4 van dit artikel een aangelegenheid betreft als genoemd in artikel 21 van deze statuten, is voorafgaand goedkeuring vereist van het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad of diens gedelegeerde, en/of advies van het bestuur van Verus.

9.6. Het College van Bestuur is verantwoording verschuldigd aan de Raad van Toezicht over de uitvoering van zijn taken, de uitoefening van zijn bevoegdheden en de resultaten van de organisatie.

9.7. Het College van Bestuur neemt besluiten op basis van volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Blanco stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht. Indien het College van Bestuur uit meerdere personen bestaat, wordt in het bestuursreglement een regeling omtrent de te houden vergaderingen opgenomen alsmede een regeling die voorziet in de situatie dat de stemmen in het College van Bestuur staken.

ONTWERP

Het College van Bestuur kan ook rechtsgeldig buiten vergadering besluiten nemen, mits alle leden van het College van Bestuur met deze wijze van besluitvorming hebben ingestemd. De instemming met de wijze van besluitvorming kan langs elektronische weg plaatsvinden. Alle belangrijke besluiten worden schriftelijk vastgelegd en per kwartaal toegezonden aan de Raad van Toezicht. Het College van Bestuur kan besluiten zijn vergaderingen besloten te houden indien een zwaarwegend belang daaraan ten grondslag ligt.

9.8. Een lid van het College van Bestuur neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de stichting en de met haar verbonden scholen. Indien dan slechts één bestuurder resteert of wanneer hierdoor geen bestuursbesluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de Raad van Toezicht.

Vertegenwoordiging

Artikel 10

10.1. De stichting wordt vertegenwoordigd door het College van Bestuur. De Raad van Toezicht kan aan elk van de leden van het College van Bestuur de bevoegdheid verlenen de stichting zelfstandig te vertegenwoordigen en kan een verleende bevoegdheid ook weer intrekken.

10.2. De beperking van de bestuursbevoegdheid in in lid 3 juncto lid 4 onder h van het vorige artikel geldt mede voor de bevoegdheid tot vertegenwoordiging.

10.3. De in het vorige lid vermelde beperking kan slechts door de stichting worden ingeroepen.

Einde lidmaatschap College van Bestuur

Artikel 11

Het lidmaatschap van een lid van het College van Bestuur eindigt:

- door zijn overlijden;
- door verlies van het vrije beheer over zijn vermogen ingevolge een rechterlijke uitspraak;
- door verstrijken van de mogelijkerwijze vastgestelde duur van zijn benoeming;
- door aftreden volgens rooster;
- door schriftelijke ontslagneming met inachtneming van een redelijke termijn;
- door ontslag hem verleend door de Raad van Toezicht;
- door ontslag door de rechtbank op grond van artikel 2:298 van het Burgerlijk Wetboek;
- door aanvaarding van de benoeming als lid van de Raad van Toezicht;
- door het einde van zijn dienstverband met de stichting;
- door een onherroepelijke strafrechtelijke veroordeling voor een misdrijf.

Raad van Toezicht (samenstelling, benoeming, schorsing en ontslag)

Artikel 12

ONTWERP

12.1. De stichting heeft een Raad van Toezicht. Deze bestaat uit ten minste vijf (5) en ten hoogste zeven (7) natuurlijke personen. Het aantal leden van de Raad van Toezicht wordt - met inachtneming van het in de vorige zin bepaalde - door de Raad van Toezicht vastgesteld met algemene stemmen, in een vergadering waarin alle leden aanwezig of, door middel van een ondertekende schriftelijke verklaring, vertegenwoordigd zijn.

12.2. De Raad van Toezicht benoemt, schorst, en ontslaat de leden van de Raad van Toezicht. De voorzitter van de Raad van Toezicht wordt door de Raad van Toezicht in functie benoemd. De Raad van Toezicht kies uit zijn midden een plaatsvervangend voorzitter. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad wordt in de gelegenheid gesteld een bindende voordracht te doen voor één lid van de Raad van Toezicht. Alle leden van de Raad van Toezicht verklaren bij hun benoeming schriftelijk dat zij de doelstellingen zoals omschreven in deze statuten volledig onderschrijven en ernaar zullen handelen.

12.3. Het reglement van de Raad van Toezicht regelt de voordracht en benoeming van de leden van de Raad van Toezicht. Voor elke functie wordt een profiel vastgesteld door de Raad van Toezicht. Dit profiel wordt opgenomen in het reglement van de Raad van Toezicht en voorafgaand aan de benoeming openbaar gemaakt.

12.4. Bij de samenstelling van de Raad van Toezicht wordt gelet op diverse facetten die de aandacht van de Raad van Toezicht vragen, waarbij de raad in ieder geval wordt samengesteld op basis van algemene bestuurlijke kwaliteiten, affiniteit met de doelstelling van de stichting en met spreiding van deskundigheden en achtergronden.

12.5. Tot lid van de Raad van Toezicht zijn niet benoembaar:

12.5.1. personen die tot de derde graad verwant zijn, gehuwd/geregistreerd partner, of samenwonend zijn van/met een persoon in dienst van de stichting, of van/met een zittend lid van de Raad van Toezicht of van het College van Bestuur;

12.5.2. personen die directe dan wel indirecte zakelijke relaties met de stichting hebben, tenzij de Raad van Toezicht met algemene stemmen in een vergadering waarin alle leden aanwezig of vertegenwoordigd zijn anders beslist;

12.5.3. personen die bij de stichting en/of binnen één of meer van de scholen van de stichting werkzaam of toegelaten zijn op basis van een arbeidsovereenkomst of anderszins;

12.5.4. leden van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en leden van de Medezeggenschapsraden van de scholen en degenen die binnen de stichting lid zijn van een andersoortige raad of commissie;

12.5.5. personen die in dienst van of verbonden zijn aan een organisatie die pleegt betrokken te zijn bij de vaststelling van de arbeidsvoorwaarden van de werknemers in dienst van de stichting;

ONTWERP

12.5.6. leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders dan wel leden van de gemeenteraden van de gemeenten waarin de stichting een school/scholen in stand houdt.

12.5.7. personen die lid zijn van het College van Bestuur dan wel korter dan drie (3) jaar voor de datum van benoeming tot de Raad van Toezicht lid waren van het College van Bestuur;

12.5.8. personen die een zodanige andere functie bekleden dat het lidmaatschap van de Raad van Toezicht kan leiden tot onverenigbaarheid dan wel strijdigheid van deze functie met het belang van de stichting, dan wel tot een (andere) ongewenste vermenging van belangen.

12.6. Leden van de Raad van Toezicht mogen geen enkel rechtstreeks of zijdelings persoonlijk voordeel genieten uit leveringen aan of overeenkomsten met de stichting.

12.7. De Raad van Toezicht is voorts zodanig samengesteld, dat de leden ten opzichte van elkaar, ten opzichte van de dagelijkse en algemene leiding van de stichting en/of welk deelbelang dan ook, onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

12.8. Leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van maximaal vier (4) jaar en treden periodiek af volgens een door de Raad van Toezicht op te stellen rooster van aftreden. Aftredende leden kunnen terstond worden herbenoemd, ten hoogste één (1) maal en voor een termijn van maximaal vier (4) jaar.

12.9. Mocht(en) in de Raad van Toezicht om welke reden dan ook een of meer leden ontbreken, dan vormen de overblijvende leden, of vormt het enige overblijvende lid van de Raad van Toezicht niettemin een geldige Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht voorziet zo spoedig mogelijk in de vacature(s).

12.10. Een lid van de Raad van Toezicht kan te allen tijde door de Raad van Toezicht worden geschorst of ontslagen. Ter zake van schorsing, handhaving of opheffing van de schorsing, of ontslag, besluit de Raad van Toezicht met een meerderheid van ten minste twee/derde van de uitgebrachte stemmen. Het betrokken lid van de Raad van Toezicht wordt in de gelegenheid gesteld zich in een vergadering van de Raad van Toezicht te verantwoorden. Daarbij kan hij zich doen bijstaan door een raadsman. Het betrokken lid van de Raad van Toezicht heeft in de desbetreffende vergadering geen stemrecht. De maximale schorsingstermijn bedraagt vier (4) maanden.

12.11. De Raad van Toezicht kan zich voor rekening van de stichting in de uitoefening van zijn taak doen bijstaan door één of meer deskundigen.

12.12. Bij belet of ontstentenis (waaronder tevens wordt verstaan het niet meer in functie zijn) van alle leden van de Raad van Toezicht zal door het College van Bestuur, met inachtneming van het in deze statuten bepaalde, één lid van de

ONTWERP

Raad van Toezicht worden benoemd, welk lid vervolgens onverwijld maatregelen tot aanvulling van het ledental van de Raad van Toezicht zal nemen. Mocht ook het College van Bestuur ontbreken, dan komt de bevoegdheid tot benoeming toe aan de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad.

12.13. In het reglement van de Raad van Toezicht wordt geregeld hoe te handelen in geval van een conflict tussen het College van Bestuur en de Raad van Toezicht.

Taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht; bezoldiging

Artikel 13

13.1. De Raad van Toezicht houdt deugdelijk en onafhankelijk intern toezicht op de verwezenlijking van de grondslag en doelstelling van de stichting, alsmede op het naleven van de wet- en regelgeving, de rechtmatige verwerving en de doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de middelen, het naleven dan wel afwijken van de voor de stichting vastgestelde code voor goed bestuur, het functioneren van het College van Bestuur, de algemene gang van zaken binnen de stichting en andere aangelegenheden voor zover bij wet- of regelgeving is voorgeschreven. De Raad van Toezicht oefent tevens die taken en bevoegdheden uit die in deze statuten aan de Raad van Toezicht zijn opgedragen of toegekend. Voorts staat de Raad van Toezicht het College van Bestuur met raad terzijde.

13.2. De Raad van Toezicht benoemt de registeraccountant van de stichting, die conform artikel 17 lid 4 de jaarstukken controleert en hiervan aan de Raad van Toezicht verslag doet.

13.3. De Raad van Toezicht stelt de bezoldiging van de leden van de Raad van Toezicht vast, binnen de daarvoor geldende wettelijke dan wel regelgevende kaders. De bezoldiging is niet afhankelijk van de resultaten van de stichting en/of de met haar verbonden scholen. Aan leden van de Raad van Toezicht worden geen aandelen en/of rechten op aandelen bij wijze van honorering toegekend. De kosten die de leden van de Raad van Toezicht in de uitoefening van hun functie maken worden vergoed.
De jaarlijkse verantwoording van de stichting bevat de door de wet en de van toepassing zijnde governancecode voorgeschreven informatie over de hoogte en de structuur van de bezoldiging van de individuele leden van de Raad van Toezicht.

13.4. De Raad van Toezicht stelt met inachtneming van het bepaalde in deze statuten een reglement voor de Raad van Toezicht vast, dat nadere regels bevat over de wijze waarop hij zijn toezichthoudende taak ten opzichte van het College van Bestuur uitoefent.

Vergaderingen

Artikel 14

ONTWERP

14.1. De Raad van Toezicht vergadert ten minste drie (3) maal per jaar en voorts zo dikwijls als een lid van de Raad van Toezicht of een lid van het College van Bestuur dit wenselijk acht. Een en ander wordt nader vastgelegd en uitgewerkt in het reglement van de Raad van Toezicht.

14.2. Voor zover in deze statuten niet anders is bepaald, besluit de Raad van Toezicht met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Voorts besluit de Raad van Toezicht, voor zover in deze statuten niet anders is bepaald, in een vergadering waar tenminste de helft plus één van haar leden aanwezig of, door middel van een ondertekende schriftelijke verklaring, vertegenwoordigd is. Blanco stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht. De Raad van Toezicht kan ook rechtsgeldig buiten vergadering besluiten nemen, mits alle leden van de Raad van Toezicht met deze wijze van besluitvorming hebben ingestemd. De instemming met de wijze van besluitvorming kan langs elektronische weg plaatsvinden.

Einde lidmaatschap Raad van Toezicht

Artikel 15

Het lidmaatschap van een lid van de Raad van Toezicht eindigt:

- door zijn overlijden;
- door verlies van het vrije beheer over zijn vermogen ingevolge een rechterlijke uitspraak;
- door verstrijken van de mogelijkerwijze vastgestelde duur van zijn benoeming;
- door aftreden volgens rooster;
- door schriftelijke ontslagneming met inachtneming van een redelijke termijn;
- door ontslag hem verleend door de Raad van Toezicht;
- door aanvaarding van de benoeming als lid van het College van Bestuur;
- door het aangaan van een dienstverband met de stichting;
- door een onherroepelijke strafrechtelijke veroordeling voor een misdrijf.

Verantwoording

Artikel 16

16.1. Het College van Bestuur stelt jaarlijks, conform de wettelijke voorschriften, een verslag vast met betrekking tot haar werkzaamheden. Het besteedt daarbij in ieder geval aandacht aan de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs op de openbare scholen.

16.2. In het jaarverslag als bedoeld in lid 1, legt de Raad van Toezicht in elk geval verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden zoals bij wet voorgeschreven.

16.3. Het verslag wordt bekendgemaakt. De gemeenteraden van de gemeenten waarin de stichting scholen in stand houdt, ontvangen een exemplaar van het verslag.

16.4. Het College van Bestuur draagt zorg voor een periodieke verantwoording aan de belanghebbenden bij de door de stichting in stand gehouden scholen.

Financiën en verslaglegging

ONTWERP

Artikel 17

17.1. De geldmiddelen van de stichting bestaan uit:
   a. het stichtingskapitaal;
   b. subsidies en vergoedingen uit de openbare kassen;
   c. school- of cursusgelden;
   d. bijdragen en schenkingen;
   e. erfstellingen en legaten;
   f. ouderbijdragen;
   g. andere op wettige wijze verkregen baten.

17.2. Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar.

17.3. De goedgekeurde begroting, tijdig tot stand gekomen op basis van de geldende planning en controlecyclus en na overleg met de betrokken gemeenteraden, is maatstaf voor het doen van uitgaven. Het College van Bestuur heeft in geval van belangrijke overschrijdingen, een meldingsplicht aan de Raad van Toezicht.

17.4. Binnen zes (6) maanden na afloop van het boekjaar stelt het College van Bestuur het jaarverslag vast, conform artikel 9 lid 4 sub b van deze statuten. De financiële jaarstukken over het afgelopen jaar moeten zijn opgemaakt aan de hand van de voor dat jaar goedgekeurde begroting. De vaststelling van de jaarrekening vindt plaats na overleg met de betrokken gemeenteraden en indien bij de jaarstukken een rapport van een registeraccountant is gevoegd. De registeraccountant is benoemd conform artikel 13 lid 2.

17.5. De Raad van Toezicht zal in een separaat besluit besluiten het College van Bestuur al dan niet decharge te verlenen voor het door het College van Bestuur gevoerde beleid, nadat de jaarrekening is goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

17.6. Het College van Bestuur is verplicht de in de voorgaande leden bedoelde documenten, bescheiden en andere gegevensdragers te bewaren conform de wettelijke voorschriften.

17.7. De op een gegevensdrager aangebrachte gegevens, uitgezonderd de op papier gestelde balans en staat van baten en lasten, kunnen op een andere gegevensdrager worden overgebracht en bewaard. Voorwaarde is wel dat de overbrenging geschiedt met juiste en volledige weergave der gegevens en deze gegevens gedurende de volledige bewaartijd beschikbaar zijn en binnen redelijke tijd leesbaar kunnen worden gemaakt.

Reglementen

Artikel 18

18.1 Het College van Bestuur is, onverminderd het in artikel 9 lid 4 onder d bepaalde, gehouden casu quo bevoegd een of meer reglementen vast te stellen, waarin die onderwerpen worden geregeld, die ingevolge deze statuten in een reglement geregeld dienen te worden casu quo die niet in deze statuten zijn vervat. De Raad van Toezicht is eveneens gehouden casu quo

ONTWERP

bevoegd reglementen vast te stellen voor zover het onderwerpen betreft die de Raad van Toezicht zelf betreffen, en die ingevolge deze statuten in een reglement geregeld dienen te worden casu quo die niet in deze statuten zijn vervat.

18.2. Een reglement mag niet met de wet of deze statuten in strijd zijn.

18.3. Het orgaan van de stichting dat een reglement heeft vastgesteld is te allen tijde bevoegd het vastgestelde reglement te wijzigen of in te trekken.

18.4. Voor besluiten tot vaststelling, wijziging of intrekking van een reglement is een meerderheid van twee/derde van de uitgebrachte stemmen in een vergadering van het College van Bestuur casu quo de Raad van Toezicht vereist.

Statutenwijziging, fusie, splitsing en omzetting

Artikel 19

19.1. Het College van Bestuur is bevoegd deze statuten te wijzigen. Het besluit daartoe, alsmede het besluit tot fusie, splitsing en omzetting, dient te worden genomen met een meerderheid van twee/derde van de stemmen in een vergadering waarin alle leden van het College van Bestuur aanwezig of vertegenwoordigd zijn, zonder dat in het College van Bestuur enige vacature bestaat. Het besluit tot statutenwijziging en de besluiten tot fusie, splitsing en omzetting behoeven de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht. Het besluit tot goedkeuring dient te worden genomen met een meerderheid van twee/derde van de stemmen in een vergadering waarin alle leden van de Raad van Toezicht aanwezig of vertegenwoordigd zijn, zonder dat in de Raad van Toezicht enige vacature bestaat.

19.2. Indien in een vergadering als in het vorige lid bedoeld het vereiste aantal leden van het College van Bestuur dan wel de Raad van Toezicht niet aanwezig of vertegenwoordigd is, kan na twee weken maar uiterlijk binnen vier weken na de eerste vergadering een tweede vergadering worden gehouden waarin over het desbetreffende onderwerp met twee/derde van de stemmen kan worden besloten, mits ter vergadering ten minste de helft van de leden van het College van Bestuur casu quo de Raad van Toezicht aanwezig of vertegenwoordigd is.

19.3. Indien in een vergadering als in het vorige lid bedoeld het vereiste aantal leden van het College van Bestuur dan wel de Raad van Toezicht niet aanwezig of vertegenwoordigd is, kan na twee weken maar uiterlijk binnen vier weken na de tweede vergadering een derde vergadering worden gehouden waarin over het desbetreffende onderwerp met twee/derde van de stemmen kan worden besloten, ongeacht het aantal leden van het College van Bestuur casu quo de Raad van Toezicht dat aanwezig of vertegenwoordigd is.

19.4. Een besluit tot statutenwijziging behoeft voorts de voorafgaande instemming van de gemeenteraden van de gemeenten waarin de door de stichting in stand gehouden openbare scholen zijn gelegen. Instemming kan slechts

ONTWERP

worden onthouden indien overheersende invloed van de overheid in het bestuur van de stichting niet is verzekerd voor zover het openbaar onderwijs betreft.

19.5. Wijziging van de statuten, fusie, splitsing en omzetting dienen op straffe van nietigheid bij notariële akte tot stand te komen. Ieder lid van het College van Bestuur is bevoegd die akte te ondertekenen.

19.6. De leden van het College van Bestuur zijn verplicht een authentiek afschrift van de akte van statutenwijziging, fusie, splitsing of omzetting alsmede zo nodig de doorlopende tekst van de gewijzigde statuten neer te leggen ten kantore van het handelsregister.

Ontbinding en vereffening

Artikel 20

20.1. Het College van Bestuur is bevoegd de stichting te ontbinden. Op het daartoe te nemen besluit is het bepaalde in artikel 19 leden 1, 2, 3 en 4 (mutatis mutandis) van overeenkomstige toepassing.

20.2. De stichting blijft na haar ontbinding voortbestaan voor zover dit ter vereffening van haar vermogen nodig is.

20.3. De vereffening geschiedt door het College van Bestuur, tenzij de Raad van Toezicht anders besluit.

20.4. De vereffenaars dragen er zorg voor, dat de ontbinding van de stichting wordt ingeschreven in het handelsregister.

20.5. Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van deze statuten en (eventuele) reglementen van kracht.

20.6. Een eventueel batig saldo van de ontbonden stichting wordt besteed zoveel mogelijk overeenkomstig het doel van de stichting. Het College van Bestuur behoeft de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht voor het bestemmingsbesluit.

20.7. Na afloop van de vereffening blijven de boeken gedurende zeven jaren berusten onder de vereffenaar die door de Raad van Toezicht daartoe is aangewezen.

NKSR en Verus

Artikel 21

21.1. Besluiten tot wijziging van de artikelen 3, 4 lid 2, 5, 7 lid 3, 9 leden 2 en 5, 19, 20 en 21, alsmede van de bepalingen met betrekking tot de naam, de doelstelling en de middelen ter bereiking van de doelstelling, alsmede besluiten tot oprichting, opheffing, samenvoeging en tot overdracht van onder het bevoegd gezag van de stichting staande katholieke scholen en besluiten tot (juridische) fusie, (juridische) splitsing en ontbinding van de stichting treden niet in werking dan nadat daarop de goedkeuring van het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad (ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 40409209) casu quo diens rechtsopvolger onder algemene titel is verkregen.

ONTWERP

21.2. De besluiten als vermeld in lid 1 aangaande de onder het bevoegd gezag van de stichting staande protestants-christelijke scholen, treden niet in werking dan nadat daarop advies van Verus, vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs (ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 40407267) casu quo diens rechtsopvolger onder algemene titel is verkregen.

21.3. Indien de Nederlandse Katholieke Schoolraad casu quo Verus, vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs is opgehouden te bestaan komt de goedkeuringseis van lid 1 casu quo lid 2 te vervallen.

Ernstige taakverwaarlozing

Artikel 22

In geval van ernstige taakverwaarlozing door het bestuur of functioneren in strijd met de wet, voor zover het openbaar onderwijs betreft, neemt de gemeenteraad van de gemeente waarin de openbare school is gelegen, de maatregelen die hij nodig acht om de continuïteit van het onderwijsproces te waarborgen voor zover het openbaar onderwijs betreft.

Slotbepaling

Artikel 23

23.1. Indien binnen de stichting verschil van mening bestaat over de uitleg van enige bepaling van deze statuten beslist het College van Bestuur.

23.2. In alle gevallen, waarin noch de wet noch de statuten noch de reglementen voorzien, beslist het College van Bestuur.

23.3. In afwijking van het bepaalde in lid 1 en 2, beslist in aangelegenheden die tot de taken, bevoegdheden en interne aangelegenheden van de Raad van Toezicht behoren, de Raad van Toezicht in plaats van het College van Bestuur.

(**Einde statuten**)

5. Overgangsbepalingen

De Stichting verklaart voorts dat in verband met de onderhavige statutenwijziging:

5.1. Het College van Bestuur van de Stichting is met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) samengesteld als volgt:

- C.D.M. van Meegen, voornoemd, als voorzitter;
- Gerardus Henricus Hyacinthus van der Burgt, geboren te Geleen op zeventien juli negentienhonderdvierenvijftig (17-07-1954), als lid.

5.2 De Raad van Toezicht van de Stichting is met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) samengesteld als volgt:

- *, als voorzitter;
- *, als vicevoorzitter;
- *, als lid;
- *, als lid;
- *, als lid;
- *, als lid.

Opmerking [TO1]: Graag verneem ik t.z.t. wie zitting zullen nemen in de nieuwe RvT.

ONTWERP

Slot akte

De comparante is mij, notaris, bekend. De identiteit van de comparante is, voor zover nog nodig, door mij, notaris, aan de hand van het hiervoor (eventueel) vermelde document vastgesteld.
Deze akte is opgemaakt te Nijmegen op de datum als aan het begin van deze akte vermeld. De comparante heeft verklaard van de inhoud van deze akte te hebben kennisgenomen en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen.
Na zakelijke opgave van de inhoud van deze akte en een toelichting daarop is deze akte na beperkte voorlezing door de comparante ondertekend.
Onmiddellijk daarna is deze akte door mij, notaris, ondertekend om

ONTWERP

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	687
Extern Zaak ID	Z/19/037108
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	5.5
Omschrijving	Wijziging verordening werkgeverscommissie 2015
Organisatieonderdeel	Griffie Druten
Eigenaar	Griffie (Druten), G.
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	
E-mail adres steller	

Bijlagen
Beslisnota - Wijziging Verordening Werkgeverscommissie 2015
Wijzigingsverordening werkgeverscommissie 2015

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019

Voorgesteld besluit

de gemeenteraad besluit:

- De Wijzigingsverordening Werkgeverscommissie 2015 vast te stellen.

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 37108

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Wijziging Verordening Werkgeverscommissie 2015

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:
- De Wijzigingsverordening Werkgeverscommissie 2015 vast te stellen.

Aanleiding
De verordening werkgeverscommissie moet worden geactualiseerd.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
29-10-2015	Vaststelling verordening werkgeverscommissie 2015

Wijzigingsverordening werkgeverscommissie 2015

De raad van de gemeente Druten;

b e s l u i t

vast te stellen de volgende verordening tot wijziging van de Werkgeverscommissie 2015.

Artikel I Wijziging verordening

De verordening Werkgeverscommissie 2015 wordt gewijzigd als volgt:

(In de 'bestaande tekst' zijn de woorden en leestekens waaraan iets verandert, cursief gezet. In de 'nieuwe tekst' zijn de nieuwe woorden en leestekens vet gedrukt.)

A. Artikel 2 wordt gewijzigd als volgt:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 2 Samenstelling werkgeverscommissie *1. De werkgeverscommissie bestaat uit ten minste drie fractievoorzitters, te benoemen door en uit de gemeenteraad, afkomstig uit de coalitie en de oppositie, voor de duur van de zittingsperiode van de raad;* 2. Indien de gemeenteraad niet heeft bepaald wie voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de commissie is, kiest de commissie deze uit haar midden; 3. Het lidmaatschap van de werkgeverscommissie eindigt: a. op eigen verzoek; het lid doet daarvan schriftelijk mededeling aan de raad; het ontslag gaat in als de opvolger door de raad is benoemd; b. indien het lid aftreedt als voorzitter van de fractie; c. indien de raad van oordeel is dat het lid niet langer geschikt is de functie van lid van de werkgeverscommissie te vervullen. 4. De voorzitter van de raad kan worden uitgenodigd om in de vergadering van de werkgeverscommissie aanwezig te zijn en eventueel op te treden als informant.	Artikel 2 Samenstelling werkgeverscommissie **1. De werkgeverscommissie bestaat uit ten minste drie leden, te benoemen door en uit de gemeenteraad, afkomstig uit de coalitie en de oppositie, voor de duur van de zittingsperiode van de raad;** 2. Indien de gemeenteraad niet heeft bepaald wie voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de commissie is, kiest de commissie deze uit haar midden; 3. Het lidmaatschap van de werkgeverscommissie eindigt: a. op eigen verzoek; het lid doet daarvan schriftelijk mededeling aan de raad; het ontslag gaat in als de opvolger door de raad is benoemd; b. indien het lid aftreedt als voorzitter van de fractie; c. indien de raad van oordeel is dat het lid niet langer geschikt is de functie van lid van de werkgeverscommissie te vervullen. 4. De voorzitter van de raad kan worden uitgenodigd om in de vergadering van de werkgeverscommissie aanwezig te zijn en eventueel op te treden als informant.

Artikel II Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking de dag na die van bekendmaking en werkt terug tot en met 1 oktober.

Aldus vastgesteld door de gemeenteraad in de openbare raadsvergadering van 26 september 2019.

De voorzitter,	De plv. griffier,
C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld	H.W.G.M. Vreman

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	684
Extern Zaak ID	Z/19/037070
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	5.6
Omschrijving	Ontslag lid werkgeverscommissie en benoeming nieuw lid
Organisatieonderdeel	Griffie Druten
Eigenaar	Griffie (Druten), G.
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	
Telefoonnummer steller	
E-mail adres steller	

Bijlagen
Beslisnota ontslag lid werkgeverscommissie en benoeming nieuw lid

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

- Mevrouw P.W.J. Thomassen per ingang van 1 oktober 2019 ontslag uit de werkgeverscommissie te verlenen.
- De heer A.H. Wijnen te benoemen als lid van de werkgeverscommissie met ingang van 1 oktober 2019.

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 37070

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Ontslag en benoeming lid werkgeverscommissie

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

- Mevrouw P.W.J. Thomassen per ingang van 1 oktober 2019 ontslag uit de werkgeverscommissie te verlenen.
- De heer A.H. Wijnen te benoemen als lid van de werkgeverscommissie met ingang van 1 oktober 2019.

Aanleiding

Als gevolg van het verzoek om ontslag van mw. P.W.J. Thomassen, als lid van de werkgeverscommissie, is er een vacature in die commissie ontstaan. Aan de leden van het presidium is vervolgens gevraagd een kandidaat voor te dragen. De fractie van Kernachtig Druten heeft de heer Wijnen voorgedragen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	649
Extern Zaak ID	Z/19/036430
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	5.7
Omschrijving	Benoeming leden Auditcommissie
Organisatieonderdeel	Griffie Druten
Eigenaar	Griffie (Druten), G.
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	
Telefoonnummer steller	
E-mail adres steller	

Bijlagen
Beslisnota - Benoeming leden auditcommissie

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. Als lid van de auditcommissie te benoemen:
- De heer R. Postulart
- De heer K. Arts
- De heer T. Ebben
- De heer A. van den Hurk
- De heer W. Cornelissen

2. Als plaatsvervangend lid van de auditcommissie te benoemen:
- De heer. G. de Wildt
- De heer G. Worm
- Mevrouw D. Uitdehaag
- De heer J. Wiersma

- Mevrouw K. Dekkers

Besluit (Aangenomen)
Conform voorstel besloten.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 36430

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Benoeming leden auditcommissie

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Als lid van de auditcommissie te benoemen:
   - De heer R. Postulart
   - De heer K. Arts
   - De heer T. Ebben
   - De heer A. van den Hurk
   - De heer W. Cornelissen
2. Als plaatsvervangend lid van de auditcommissie te benoemen:
   - De heer. G. de Wildt
   - De heer G. Worm
   - Mevrouw D. Uitdehaag
   - De heer J. Wiersma
   - Mevrouw K. Dekkers

Aanleiding

De leden worden benoemd om plaats te kunnen nemen in de auditcommissie. De plaatsvervangers worden aangesteld om te voorkomen dat er te veel wisseling in de samenstelling van de auditcommissie is.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
18-04-19	**Vaststellen verordening op de Auditcommissie gemeente Druten (zaaknummer 30453)**

Gewenst resultaat

Het uitoefenen van de taken en bevoegdheden zoals benoemd in artikel 3 van de verordening op de Auditcommissie gemeente Druten.

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	422
Extern Zaak ID	Z/19/032034
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	6.1
Omschrijving	Concept startnotitie RES Arnhem Nijmegen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Milieu
Eigenaar	Aelmans, Patrick
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P7 Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouder(s) Druten	Springveld, A (André)
Telefoonnummer steller	0884327172
E-mail adres steller	p.aelmans@drutenwijchen.nl

Bijlagen
bijlage 1 Definitief Concept Startnotitie RES Arnhem Nijmegen mei 2019
bijlage 2 Bestuurlijke samenvatting Routekaart Energietransitie RAN final
Informatienota concept startnotitie RES Arnhem Nijmegen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Druten	27 juni 2019
Raad RTG Druten	12 september 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
College BenW openbaar Druten	5 juni 2019
Raad openbaar Druten	27 juni 2019

Besluit (Aangenomen)

Conform voorstel besloten.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 32034

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Informatienota over concept startnotitie RES Arnhem Nijmegen

Kernboodschap

1. Kennis te nemen van en een reactie te geven op de concept startnotitie Regionale Energie Strategie (RES) Arnhem Nijmegen. De raad kan dan in een vroegtijdig stadium hun aandachtspunten meegeven aan het college van B&W.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
n.v.t.	

Toelichting

Via nieuwsbrieven en raadsinformatiebijeenkomsten bent u eerder geïnformeerd over de Regionale Energie Strategie Arnhem Nijmegen (RES): een strategie voor opwekking van grootschalige duurzame energie en een regionale structuur warmte binnen onze regio.

De RES kent verschillende fasen. We zijn nu in de eerste fase: het maken van een startnotitie.
De startnotitie ligt nu in concept voor u. Ons college onderschrijft de inhoud van de concept startnotitie en de uitgangspunten die in de startnotitie zijn opgenomen als ook de voorgestelde werkwijze om te komen tot een RES Arnhem Nijmegen.

Wij bespreken de concept startnotitie graag met uw raad(scommissie) zodat wij ook uw reacties kunnen meenemen in het proces tot het opstellen van de definitieve startnotitie.

We staan aan de vooravond van een grote transitie: als we de wereld ook voor onze kinderen goed willen achterlaten, moeten we verduurzamen, zeker ook in onze regio. In de regio Arnhem Nijmegen hebben we die handschoen opgepakt en we zijn flink aan de slag gegaan.

De concept startnotitie geeft duidelijkheid over de uitgangspunten en spelregels die we in de regio hanteren om tot de duurzame energieopwekking te komen. De uitgangspunten zijn helder en geven goed weer hoe we in de regio Arnhem Nijmegen aan de slag gaan.

We weten dat de opgave fors is en moeilijk, er zullen zeker momenten zijn waarop we stevige gesprekken met elkaar hebben. Maar we moeten ons ook beseffen dat we samen met de andere regiogemeenten en stakeholders al goed op weg zijn, omdat we al werken met de Routekaart Energietransitie (zie bijlage 2). Dat geeft ons vertrouwen dat we ook de komende jaren een duurzame regio worden waarin we in 2030 de beoogde CO2 reductie van 55% halen.

Gevolgen

De concept startnotitie schetst het proces die we in de regio Arnhem Nijmegen voor ogen hebben om te kunnen voldoen aan de opgave om 55% reductie CO2 in 2030 te hebben gerealiseerd (ten opzichte van 1990). U bent in de gelegenheid gesteld om te reageren op het geschetste proces.

Communicatie
Nederland heeft het Klimaatakkoord van Parijs ondertekend. Voor de uitwerking van het Klimaatakkoord Parijs is een Nationaal Klimaatakkoord opgesteld. Naar verwachting wordt die kort na de zomer ondertekend. In het Nationaal Klimaatakkoord is bepaald dat alle regio's in Nederland een Regionale Energie Strategie moeten opstellen: een strategie voor opwekking van grootschalige duurzame energie en een regionale structuur warmte.

De regio Arnhem Nijmegen stelt samen met stakeholders de RES Arnhem Nijmegen op. Met het opstellen van de strategie maken we als regio gebruik van de vele stappen die we al gezet hebben in de energietransitie, zoals de Routekaart Energietransitie, waarin de route wordt geschetst om tot een CO2 reductie van 55% te komen in 2030.

Uitvoering of Vervolgstappen
Het opstellen van de RES Arnhem Nijmegen kent het volgende proces:
concept startnotitie → startnotitie → concept bod aan het Nationaal Programma RES → doorrekening door planbureau van de concept biedingen uit alle 30 regio's → definitief bod aan het Nationaal Programma RES (RES 1.0).

We zijn nu in de eerste fase aanbeland: de concept startnotitie.
In de concept startnotitie RES Arnhem Nijmegen staan de uitgangspunten die we als regio hanteren om te komen tot een concept RES (concept bod). Er staan afspraken in over de opgave, het resultaat, het proces, de planning van de activiteiten, besluitvorming, en participatie.
In bijlage 1 vindt u de concept startnotitie. Wilt u snel een overzicht hebben van de afspraken, dan kunt u de grijze blokken lezen.

De reacties uit de raden op de concept startnotitie worden meegenomen door de wethouders in het PFO Duurzaamheid. In het PFO wordt de definitieve startnotitie opgemaakt waarin de input uit de raden en ook eventuele wijzigingen uit het ondertekende Nationaal Klimaatakkoord worden meegenomen.

De ondertekening van het Nationaal Klimaatakkoord door het rijk en de diverse koepels zoals de VNG staat in juni gepland. Maar de verwachting is dat ondertekening plaatsvindt kort na de zomervakantie. Zodra de ondertekening een feit is wordt de definitieve startnotitie ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraden, Staten en Algemene Besturen.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Bijlage(n)
1. Concept startnotie RES Arnhem Nijmegen versie 17 mei 2019
2. Bestuurlijke samenvatting 'Routekaart Energietransitie regio Arnhem Nijmegen'

Concept Startnotitie RES

Regio Arnhem Nijmegen

17 mei 2019

concept Startnotitie RES Regio Arnhem Nijmegen

De RES-regio Arnhem Nijmegen bestaat uit de volgende overheden: provincie Gelderland, de waterschappen Rijn en IJssel, Vallei en Veluwe en Rivierenland en de gemeenten Doesburg, Rheden, Zevenaar, Duiven, Westervoort, Rozendaal, Renkum, Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Druten, Beuningen, Nijmegen, Berg en Dal, Heumen en Wijchen.

versie 1
17 mei 2019

Voorwoord

Nederland heeft het Klimaatakkoord van Parijs ondertekend en haar doelstellingen bepaald voor 2030 (49% CO_2-emissiereductie ten opzichte van 1990) en 2050 (minimaal 80-95% CO_2-emissiereductie ten opzichte van 1990). Voor de uitwerking van de afspraken is een Nationaal Klimaatakkoord opgesteld die dit vertaalt naar landelijke doelstellingen. Aan vijf klimaattafels zijn voorstellen ontwikkeld:

- industrie;
- gebouwde omgeving;
- mobiliteit;
- landbouw en landgebruik;
- elektriciteit.

De voorstellen zijn voorzien van een doorrekening door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Het Kabinet neemt nu een standpunt in over de voorstellen. Voor de decentrale overheden (provincies, gemeenten en waterschappen) is een belangrijk onderdeel van het akkoord het opstellen van Regionale Energiestrategieën in 2019. De Regionale Energiestrategie (RES) geeft een overzicht van lopende projecten, plannen en strategische keuzes voor de korte en lange termijn. De RES geeft inzicht in het realiseren van die transitie tot en met 2030.

In deze startnotitie spreken we - provincie, gemeenten en waterschappen in de regio Arnhem Nijmegen - met elkaar af een RES voor de regio op te stellen. In de aanloop van deze startnotitie zijn in het portefeuillehoudersoverleg Duurzaamheid van de regio Arnhem Nijmegen een aantal uitgangspunten besproken. Deze zijn in de tekst en kaders verwerkt. In het proces van de RES werken we samen met maatschappelijke partners. We doen dit in een context die verandert. Transities zijn per definitie dynamisch en brengen onzekerheden met zich mee, maar ook kansen.

Vanuit het Nationaal Klimaatakkoord dat ter ondertekening aan de decentrale overheden (VNG, IPO en UvW) wordt voorgelegd tekent zich af aan welke eisen en voorwaarden de RES precies moet voldoen en op welke wijze deze tot stand moet komen. Dat werken we in de loop van dit jaar verder uit met elkaar. We verwachten geen grote wijzigingen voor het proces en de startnotitie. Ook het proces van uitvoering komt later aan de orde. Daarom spreken we van een startnotitie die markeert dat de gemeenten, provincie, waterschappen, samen met de netbeheerder en maatschappelijke partners en inwoners beginnen aan een (meerjarig) proces van samenwerking in de energietransitie gericht op 2030.

In de loop van de tijd zullen omstandigheden en inzichten wijzigen en zal ook de aanpak en de samenwerking aan verandering onderhevig zijn. Niemand kan op dit moment (voorjaar 2019) overzien wat de volledige impact zal zijn van de energietransitie op het landschap, de economie, de mobiliteit, de wijze van wonen en werken en zeker nog niet tot op het niveau van de eigen woning en woonomgeving. Juist om die reden hebben de decentrale overheden in de regio Arnhem Nijmegen de handen ineengeslagen om tot een gezamenlijke energiestrategie te komen. Zo zijn wij in staat om, samen met de inwoners, adequaat te reageren op de uitdagingen die de komende decennia op ons af komen.

1. Inleiding

Aanleiding
De regio Arnhem Nijmegen is volop bezig met de energietransitie. Overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties werken samen om de energievoorziening in de regio te verduurzamen en daarmee de CO_2-uitstoot te verminderen. De gemeenten in de regio hebben hiertoe al in 2013 een Routekaart Energietransitie opgesteld die in 2018 is geactualiseerd. De gezamenlijke inzet heeft al geleid tot concrete projecten voor het opwekken van duurzame energie en daarmee tot een vermindering van de CO_2-uitstoot. Zo zijn de eerste windparken in Duiven en Nijmegen gerealiseerd en zijn zonnepanelen op daken sinds 1990 met een factor 25 toegenomen (Bron: Routekaart Energietransitie Arnhem-Nijmegen, 2018). De gezamenlijke inzet in de regio op de energietransitie draagt ook bij aan een versterking van innovatieclusters zoals IPKW (Arnhem), ENGIE (Nijmegen) en Innofase (Duiven) en daarmee ook bij aan de duurzame economische ontwikkeling van de regio.

Klimaatakkoord
Met het ondertekenen van het Nationale Klimaatakkoord in het voorjaar van 2019 komt de opgave van de energietransitie in een volgende fase. In dit Klimaatakkoord zijn de doelstellingen uit het Klimaatakkoord van Parijs (2015) in vijf klimaattafels vertaald naar nationale doelstellingen. De hoofddoelstelling is om in 2030 de CO_2-uitstoot in Nederland met 49% te verminderen en in 2050 terug te brengen met 95%.

Regionale energiestrategie
Vanuit de afspraken die zijn gemaakt tussen het Rijk en de decentrale overheden (VNG, IPO en Unie van Waterschappen) in het Interbestuurlijk Programma “Naar een duurzaam Nederland” stellen de decentrale overheden in de regio (gemeenten, waterschappen en provincie) samen een RES op. Zij betrekken daarbij maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven in de regio.

De RES is een instrument om gezamenlijk te komen tot keuzes voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur. De RES is ook een manier om de samenwerking tussen alle regionale partijen (overheden en maatschappelijke organisaties) te organiseren in voorbereiding op concrete projecten die voortkomen uit de RES. Tot slot is de RES een product waarin staat beschreven welke strategie de RES-regio hanteert om lokale/regionale energiedoelstellingen te bepalen en te behalen. De RES heeft een horizon van 2030 met een doorkijk naar 2050.

Voor de regio Arnhem Nijmegen biedt de RES een mooie kans om verder door te gaan op de al ingeslagen weg van de Routekaart Energietransitie en daarmee de energietransitie in de regio een extra impuls te geven. We hebben daarbij als regio een voorsprong, omdat we gebruik kunnen maken van alle resultaten die al zijn bereikt. De aanwezige betrokkenheid, samenwerking en energie in de regio vormen een goede voedingsbodem om tot een RES te komen. Om als regio uiting te geven aan onze verregaande ambitie, vormt het verminderen van de CO_2-uitstoot met 55% in 2030 het uitgangspunt. Overigens is deze ambitie reeds door alle overheden en maatschappelijke partners in de regio in het Gelders energieakkoord afgesproken en reikt daarmee verder dan de nationale doelstelling.

Doel startnotitie
Het opstellen van de RES is een gezamenlijk regionaal proces dat de overheden met elkaar ingaan, samen met maatschappelijke partners en inwoners. In deze startnotitie leggen we de uitgangspunten en afspraken vast voor dit gezamenlijke proces. Wij leggen daarbij gezamenlijk afspraken vast over de opgave, het proces, de op te leveren resultaten, de uitgangspunten en ‘spelregels’ die we willen hanteren, de planning en besluitvorming en de betrokkenheid en participatie van inwoners en partijen uit de samenleving bij de totstandkoming van de RES.

Uitgangspunten voor de RES:

De regio Arnhem Nijmegen levert met de RES een bijdrage aan de nationale klimaatdoelstellingen en gaat daarbij uit van de vastgestelde ambitie van 55% CO2-reductie in 2030 (en 95% CO2-reductie in 2050) en borduurt voort op de Routekaart Energietransitie;

We streven daarbij naar een maximale inzet van de potentiele bronnen voor opwek van duurzame energie en warmte, zonder een regionale onderverdeling te maken;

Wij stellen een RES op die past bij de regio, namelijk "Van, voor en door de regio". De RES heeft een focus op de regionale schaal; lokale afwegingen over hoe iets lokaal ruimtelijk en maatschappelijk in te passen worden overgelaten aan lokale overheden. Daarbij wordt overigens rekening gehouden met de regionale en bovenregionale context;

Wij hanteren hierbij een integrale benadering met andere maatschappelijke opgaven en streven naar een optimale balans tussen de unieke ruimtelijke kwaliteit van de regio, maatschappelijke acceptatie en maatschappelijke kostenefficiency;

In de RES worden nog geen ruimtelijke besluiten genomen. De RES geeft aan welke concrete zoekgebieden in de regio geschikt zijn voor de opwek van hernieuwbare energie inclusief potentiële opbrengst in TJ's/kW, hoe de warmtevraag en het warmteaanbod in de regio wordt verdeeld en wat de daarvoor benodigde opslag en energie-infrastructuur is.

2. De koers van regio Arnhem-Nijmegen naar 2050

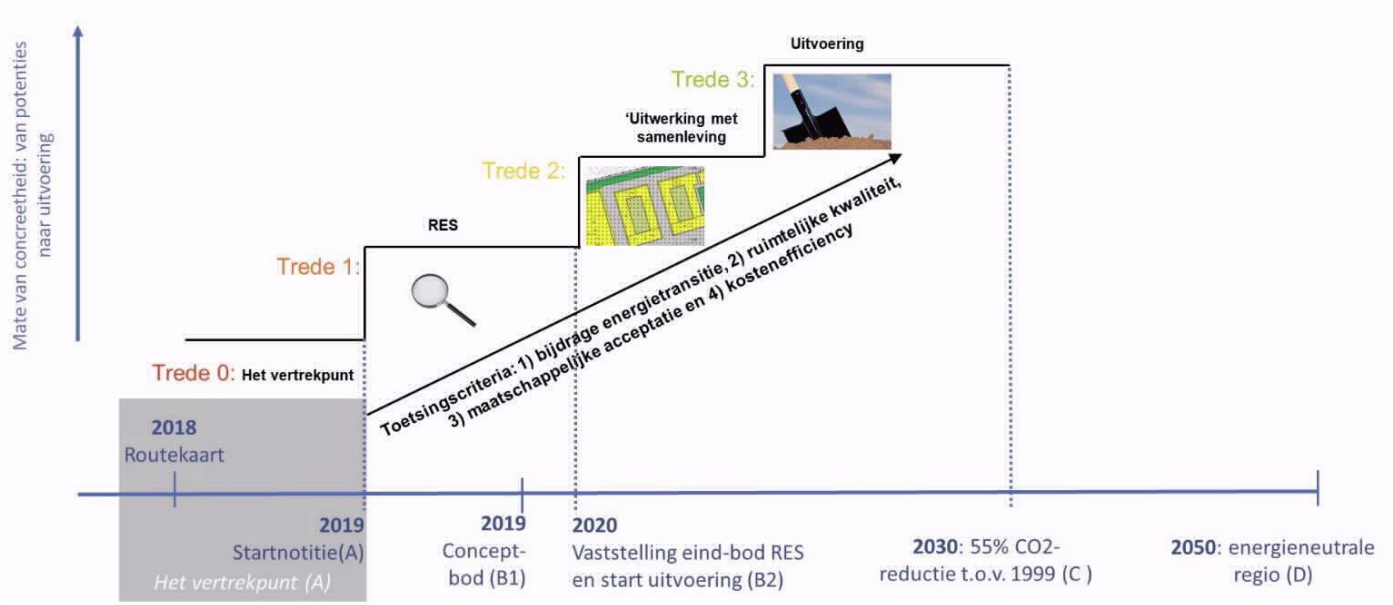
De regionale energietransitie is geen gemakkelijke opgave en vraagt om samenwerking tussen de deelnemende overheden en partijen in de samenleving. De energietransitie lijkt op een traject van A naar D (zie figuur 1), waarbij wij als regio:

- vertrekpunt **A** weten: waar staan we momenteel als regio en hoe zijn we hier gekomen? Dit vertrekpunt bestaat zowel uit de regionale Routekaart als huidig beleid en deze startnotitie.
- Het einddoel (**D**) hebben om in 2050 als regio energieneutraal te zijn, zoals is vastgelegd in de routekaart voor de Regio Arnhem Nijmegen;
- De RES als tussenstation **(B)** gebruiken in deze reis en daarbij als tussendoel hebben om de CO_2-uitstoot in 2030 (**C**) met 55% te verminderen t.o.v. 1990. Daarbij stellen we allereerst een concept-bod op in 2019 (B1) en vervolgens een eindbod in 2020 (B2).

Gefaseerde route via een integrale afweging

Bij het opstellen van de RES kunnen we de route naar 2030 nog niet concreet uitstippelen. Wij kiezen daarom voor een gefaseerde aanpak, waarbij we trapsgewijs toewerken naar realistische / haalbare projecten die passen binnen het landschap en kunnen rekenen op maatschappelijk draagvlak en die uiteindelijk leiden tot het behalen van de 55% reductie in 2030. Bij elke stap en bijbehorend besluit maken we een integrale afweging, waarbij wij streven naar een optimale balans tussen: 1) bijdrage aan de energietransitie, 2) ruimtelijke kwaliteit, 3) maatschappelijke acceptatie en 4) maatschappelijke kostenefficiency[1].

[1] *Onder maatschappelijke kostenefficiency verstaan wij: kosten voor infrastructuur en daarmee de (toekomstige) betaalbaarheid van de energierekening van de burgers en bedrijven.*

Figuur 1 gefaseerde aanpak energietransitie: van A naar D

Gaandeweg wordt de energietransitie in de regio concreter: van potenties naar ruimtelijke planning, projecten en uiteindelijk uitvoering. De betrokkenheid van stakeholders en inwoners is verschillend in deze stappen. Overheden hebben ook verschillende sturingsmogelijkheden bij de verschillende treden. Onderstaande tabel geeft aan hoe dit eruit ziet voor trede 1 en 2.

	Resultaat	**Uw rol → hoe kunt u sturen?**	**Participatie samenleving**
Trede 1: vaststelling RES	- Een *regionaal bod* voor de *opwekking van duurzame elektriciteit* - Regionale Structuur Warmte	Besluit over: - Waar gaan we zoeken (en met wie?). Waar liggen de potenties om doel te halen? - Proces vervolgreis → hoe komen we van potenties naar uitvoering?	Stakeholderconsultatie via ateliers. Hiermee worden de potenties in kaart gebracht en wordt het zoekgebied voor de vervolgreis (na vaststelling RES) ingekaderd: waar gaan we zoeken? Hoe gaan we het halen? En wie en wat hebben we hiervoor nodig en wanneer?
Trede 2: uitwerking RES samen met samenleving	- Concrete uitwerking in project(plann)en samen met stakeholders (?) - Ruimtelijke borging	Besluitvorming ruimtelijke plannen (dit ligt bij de gemeenten)	- Op projectniveau: samen projecten optuigen (potenties verzilveren); van en door de samenleving. - Inspraak in ruimtelijke procedures

2.1 Het vertrekpunt van de reis (A)

Gelukkig beginnen we in onze regio niet bij nul. Alle 16 deelnemende gemeenten zijn al sinds 2013 actief om de energietransitie in regionaal verband te adresseren. In 2018 is de regionale Routekaart Arnhem Nijmegen geactualiseerd. De ingezette koers, met bijbehorende resultaten, vormen zo al de eerste opmaat om te komen tot de nu gevraagde RES voor Arnhem Nijmegen.

Uitgangspunt Regionale Routekaart als stimulans voor de RES:

In de regio Arnhem-Nijmegen hebben we een voorsprong. We kunnen namelijk gebruik maken van alle resultaten die al zijn geboekt in het kader van de Regionale Routekaart. Die betrokkenheid en samenwerking is er al. Er is dus al veel energie aanwezig, dat hoeven we in het RES niet over te doen.

Al in de routekaart is helder gemaakt dat de benodigde energietransitie sterke verbindingen en (ruimtelijke) samenhang kent met andere thema's en sectoren. We proberen daarbij zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij thema's als klimaatadaptatie (in samenhang met het proces van de Regionale Adaptatie Strategie), mobiliteit, ondergrond en de transitie van het landelijke gebied. We bouwen voort op de ontwikkelpaden uit de routekaart, nieuwe (technologische) ontwikkelingen en regionale/lokale initiatieven.

Wij nemen de parallel lopende transities en andere opgaven in het gebied niet over, maar zoeken verbinding en ruimtelijke samenhang en borgen daarbij de ruimtelijk kwaliteit.

Uitgangspunt RES voorziet in brede meerwaarde:

Energietransitie biedt kansen. En zeker niet alleen voor duurzaamheid. Afstemming met een slimmere mobiliteit, kwalitatief wonen en economische meerwaarde heeft grote potenties. Hiervoor bieden de regionale Woonagenda, Mobiliteitsagenda en RPW interessante handvatten.

2.2 De Regionale energiestrategie als tussenstation (B)

Focus RES op twee hoofdsporen: wat levert de RES op?
In de basis levert de RES twee basisproducten:

- Een ***regionaal bod*** voor de grootschalige ***opwekking van duurzame elektriciteit*** (o.a windturbines en zonnevelden) en de benodigde infrastructuur hiervoor. De RES geeft daarbij zoekgebieden voor de opwekking van duurzame opwekking elektriciteit op een kaart, met daarin wel concrete aantallen en opbrengst in TJ's/kWh. De opties worden daarbij dus nog niet specifiek ingetekend, maar de RES geeft aan waar vanuit de technische, ruimtelijke, juridische potentie en vanuit maatschappelijk als meest kansrijk geziene zoekgebieden zijn voor de verschillende opwekkingsmogelijkheden.
- De **Regionale Structuur Warmte** (RSW) c.q. het inzichtelijk maken van beschikbare warmtebronnen (onder andere aquathermie, restwarmte, hernieuwbaar gas en geothermie) en de verdeling hiervan, inclusief inzicht in de hiervoor benodigde infrastructuur. We nemen hierbij de potentiestudies oppervlaktewater van de waterschappen mee.

Ook wordt in de RES helder hoe, na vaststelling van de RES 1.0, de ***uitvoeringskaders*** en de ***bijbehorende governance*** wordt vormgegeven.

Uitgangspunt:

het regionale bod in de RES bestaat uit *1) concrete zoekgebieden inclusief de opbrengst die we daarin denken te gaan realiseren in TJ's/kWh, 2) een beeld van de regionale verdeling van warmtebronnen in relatie tot de warmtevraag en 3) de daarvoor benodigde opslag en energie-infrastructuur.* Waarbij een eerste inschatting van de haalbaarheid wordt gegeven.

De RES als onderdeel van de grotere opgave
De RES is voor de regio niet het enige instrument waarmee de energietransitie kan slagen. Ook werken we hard aan andere thema's zoals energiebesparing, mobiliteit, waterkracht en biomassa. We benutten kansen van innovaties. Binnen de RES gaan we met behulp van ateliers samen met stakeholders een ruimtelijk ontwerp opstellen voor de thema's ruimte en warmte. Oftewel, we gaan zoekgebieden aanwijzen voor windturbines en zonnevelden en we denken na over de verdeling en distributie van warmte (bronnen). Op basis van deze ontwerpen berekenen we de opbrengst.

Naast deze onderdelen tellen we de bijdrage van andere onderdelen binnen de regio zoals energiebesparing, mobiliteit en biomassa mee. We gaan deze weliswaar niet ontwerpen binnen de RES, maar ze vormen wel een cruciaal onderdeel in de aanpak om de energietransitie te laten slagen.

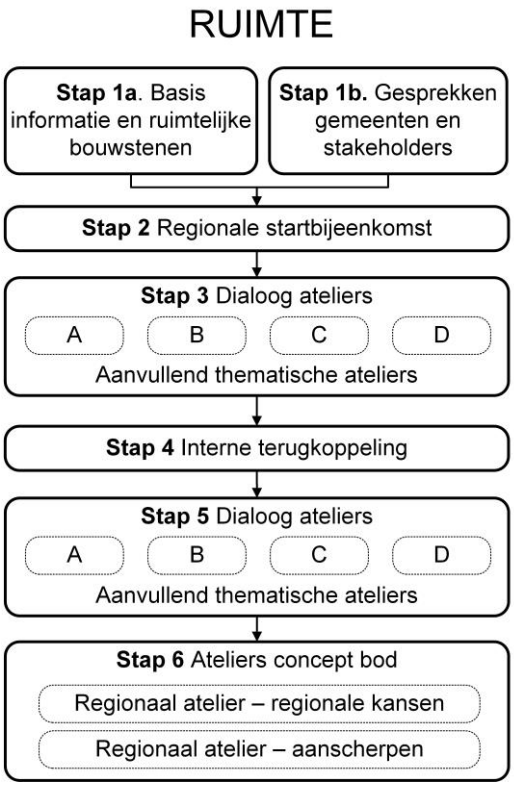
We gaan in de ruimte- en warmteateliers wel zoveel mogelijk koppelkansen benutten met andere thema's zoals bedrijventerreinen, recreatie, woningbouw opgave, mobiliteit, bodem, landbouw, etc. Waar nodig zetten we een specifiek thema atelier in om de relatie met het thema te verankeren in de RES. De uitwerking van deze thema's gebeurt deels regionaal en deels lokaal, parallel aan of volgend op de RES.

Uitgangspunt mee koppelen = meerwaarde:

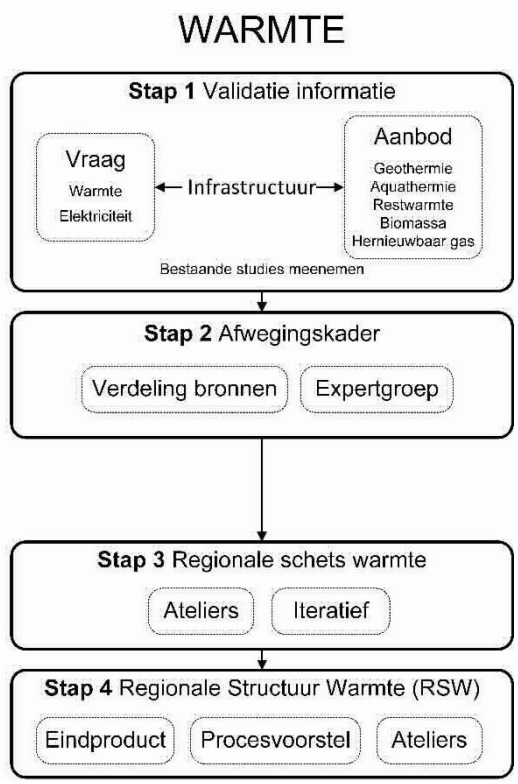
Het landschap verandert door energietransitie, dus we kijken met een open vizier naar tijdelijk, dan wel definitief dubbelgebruik van het landschap. Daarbij proberen we zoveel mogelijk koppelkansen in het landschap en met andere thema's te benutten.

2.3 Hoe komen we tot de RES?

Aanpak spoor ruimte
We hebben voor het opstellen van de RES een aanpak opgesteld voor het spoor ruimte en het spoor warmte. In figuur 2.a staan de belangrijkste stappen binnen het spoor ruimte. In deze stappen worden stakeholders actief betrokken. In stap 1 wordt een zorgvuldige voorbereiding gedaan, zodat we in stap 2 regionaal met elkaar kunnen starten met het ontwerpproces. In stap 3 volgen ruimtelijke dialoog ateliers en thema ateliers. We kiezen deze indeling om het praktisch haalbaar te maken en ontwerpen continu aan een regionale opgave. Na een interne terugkoppeling en reflectie in stap 4 gaan we in stap 5 een verdieping maken en de basis leggen van het concept bod. In stap 6 verwachten we dit met 2 regionale ateliers bij elkaar te brengen om regionale kansen te benutten.

Figuur 2.a Aanpak spoor ruimte

Figuur 2.b Aanpak spoor warmte

Aanpak spoor warmte
In figuur 2.b staan de belangrijkste stappen binnen het spoor warmte. Wij stellen een proces voor bestaande uit 4 stappen: (1) inventarisatie en validatie van vraag en potentie, (2) opstellen afwegingskader, (3) grove schets regionale inzet en verdeling warmtebronnen, (4) Regionale Structuur Warmte. Samen met spoor ruimte wordt een stakeholderanalyse uitgevoerd zodat we kunnen bepalen wie er betrokken moeten worden bij het opstellen van de Regionale Structuur warmte en wat hun belang en invloed is.

Het resultaat is een Regionale Structuur Warmte, met een voorstel voor de regionale verdeling van warmtebronnen. De Regionale Structuur Warmte bevat bovendien een procesvoorstel om te komen tot een toekomstige efficiënte en betaalbare warmtevoorziening, waarin beschikbare bronnen, warmtevraag en infrastructuur optimaal gekoppeld worden, en de rol die verschillende stakeholders daarin spelen.

De sporen ruimte en warmte zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De toekomstige invulling van de warmtevraag heeft namelijk effect op de toekomstige vraag naar duurzaam opgewekte energie.

Inhoudelijke uitgangspunten voor de ateliers
Voor de ateliers gaan wij uit van de volgende inhoudelijke uitgangspunten:

- We gebruiken de energiemixen 2050 die in 2018 is opgesteld en de energiemix 2030 die bij de start van de ateliers beschikbaar zal zijn als vertaling van de opgave voor de regio;
- We gebruiken het Energie Transitie Model, de rekenmachine is achter de energiemixen met een totaal energiesysteem benadering, voor berekeningen en kengetallen tijdens de RES. Dit model sluit aan bij landelijke uitgangspunten en kengetallen.
- We rekenen en ontwerpen met bekende technieken van dit moment en sluiten aan bij Gelderse uitgangspunten voor de inzet van technieken tot en met 2030. Dat betekent dat we:
    - niet ontwerpen met kernenergie (dat is geen regionale discussie)
    - niet ontwerpen met wind op zee (er wordt al 49 TWh meegenomen in het Klimaatakkoord) of elders buiten de regio
    - uitgaan van de maximale potentie PV-panelen op alle daken zoals in de energiemixen voor 2050 en 2030 berekend. Deze getallen kunnen we niet ophogen in de ruimte ateliers als vervanging voor grootschalige opwekking.
- We maken gebruik van de landelijke potentiekaarten die aangereikt zijn door de koepels en vullen dit aan met lokaal beschikbare GIS-analyses, ruimtelijke verkenningen en warmte studies. In goed overleg met betrokken partijen kiezen we welke informatie we gebruiken.

Afstemming met omliggende RES-regio's
We zullen onze strategie voor Arnhem-Nijmegen af moeten stemmen op die van de aangrenzende RES-regio's. Naar verwachting zullen de uit het RES voortkomende uitvoeringsplannen niet persé in hetzelfde regioverband tot realisatie komen. Sterker nog: veelal worden plannen gerealiseerd juist in de grensgebieden tussen betrokken regio's. Met name daar waar het voor de hand ligt om op basis van de ruimtelijke en/of economische samenhang in de uitvoering de verbinding te leggen met andere regio's, kan het de voorkeur hebben om de opgave vanuit de Energiestrategie door, of in samenwerking met, een andere regionaal samenwerkingsverband tot stand te brengen.
Dat benadrukt het belang dat tijdens de ontwikkeling van de Energiestrategie Arnhem-Nijmegen afstemming plaatsvindt met de "aangrenzende regio's" zoals de Cleantechregio, de Achterhoek en Rivierenland. Hiervoor sluiten we in de basis aan bij de nationale georganiseerde momenten. Maar wellicht is het ook nodig om bij (interactieve) ruimte- en of warmte ateliers met de omliggende regio's af te stemmen. Het voornemen van de zes RES-regio's in Gelderland is om een tot twee provinciale ateliers te organiseren om interregionale kansen te benutten.

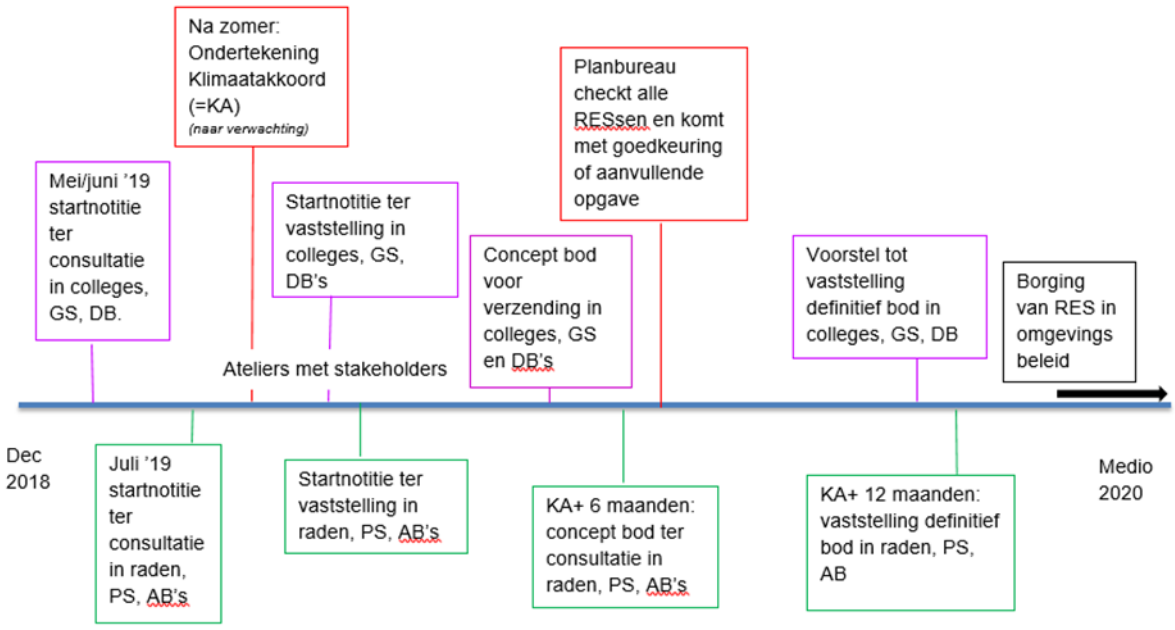
Uitgangspunt:

De RES-regio Arnhem Nijmegen stemt af met omliggende RES-regio's om interregionale kansen te benutten.

3. Hoe ziet de besluitvorming eruit?

3.1 Het besluitvormingsproces

De planning van de RES is afhankelijk van de ondertekening van het Klimaatakkoord. Vooralsnog is de planning dat het Klimaatakkoord in juni wordt ondertekend en het proces er als volgt uitziet

Figuur 3 overzicht besluitvormingsproces

Bij uitstel van de ondertekening van het Klimaatakkoord willen wij als overheden in de Regio Arnhem Nijmegen toch doorgaan met het in gang gezette proces. De extra tijd die hierdoor beschikbaar komt, willen wij gebruiken om de colleges, raden, inwoners (door gemeenten) en stakeholders goed bij het RES-proces en de besluitvorming te betrekken.

De RES vraagt een zorgvuldig bestuurlijk besluitvormingsproces, met oog voor betrokkenheid, draagvlak en participatie van belanghebbenden in de regio. We willen daarom Gemeenteraden, Provinciale Staten en de Algemene Besturen (AB) van de waterschappen goed informeren zodat ze hun rol kunnen vervullen. Figuur 3 laat zien dat de drie besluitstukken (startnotitie, het concept-bod en het eindbod) worden voorgelegd aan de hoogste democratische organen (Raden, Staten en AB's).

Uitgangspunten:

De formele start van de RES vindt plaats na de ondertekening van het Klimaatakkoord door de decentrale overheden (VNG, IPO, UvW) door vaststelling van de startnotitie RES door de 16 gemeenten, de 3 waterschappen en de provincie.

De besluitvorming over de startnotitie RES, het concept-bod en het definitieve bod vindt in principe plaats door hoogste democratische organen: Gemeenteraden, Provinciale Staten en de Algemene Besturen van de waterschappen.

Bij het opstellen van de RES streven we naar consensus. Mocht volledige consensus (unanimiteit) onverhoopt niet lukken, dan streven we naar een zo groot mogelijke meerderheid. We gaan daarbij uit van gelijkwaardigheid. Dit houdt in dat elke afzonderlijke overheidspartner eenzelfde stem heeft in het besluit om als regio achtereenvolgens een concept-bod en een definitief bod te doen. Wanneer een overheidspartner besluit om het concept-bod of definitieve bod niet vast te stellen, wordt hiervan bij het aanbieden van het bod aan het Nationaal Programma RES aantekening gemaakt onder opgave van redenen. Als er niet een meerderheid te vinden is voor een RES en een bijbehorend uit te brengen (concept) bod, dan vraagt de regio de provincie– in lijn met de beginselen van het Huis van Thorbecke – om het voortouw te nemen om via het goede gesprek de partners in de regio alsnog te bewegen om samen tot een RES en een daarbij behorend definitief bod te komen. We gaan ervan uit dat we er samen uitkomen en we deze weg niet hoeven te bewandelen.

Uitgangspunten:

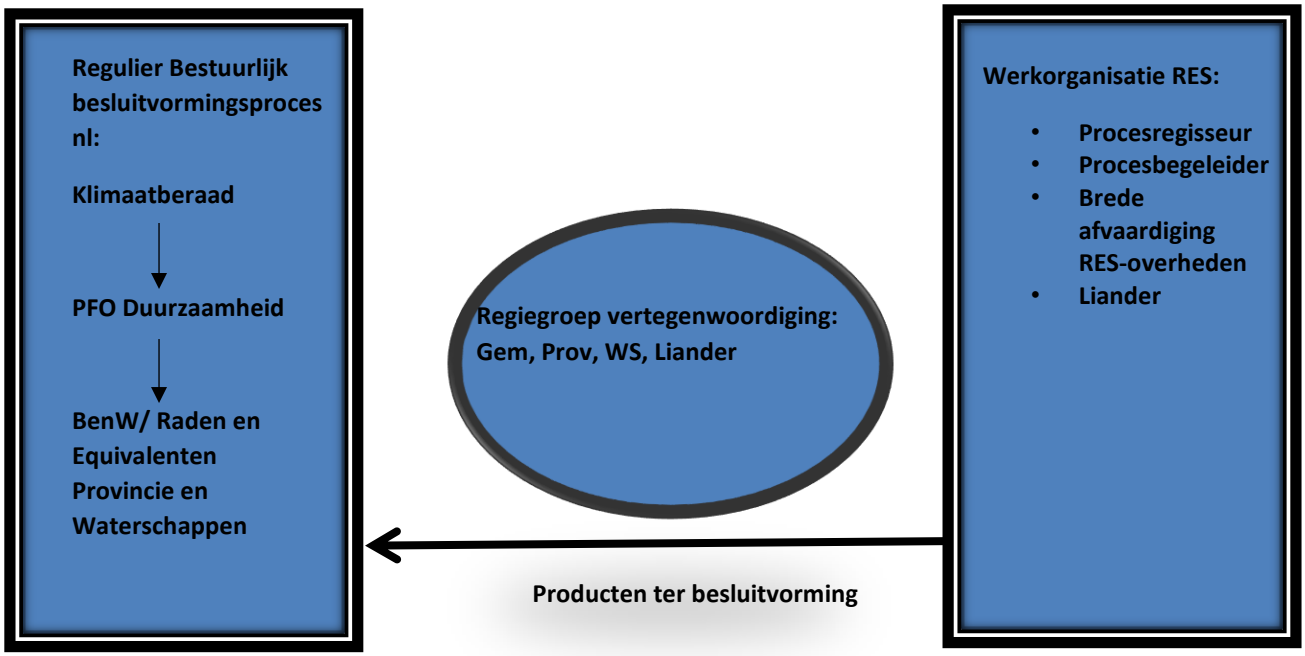
Wij stellen een RES op die past bij de regio, namelijk "Van, voor en door de regio". De RES heeft een focus op de regionale schaal; lokale afwegingen over hoe iets lokaal ruimtelijk en maatschappelijk ingepast wordt, wordt overgelaten aan de lokale overheden. Daarbij wordt overigens rekening gehouden met de regionale en bovenregionale context;

Alleen samen komen we verder. Wij streven naar consensus zodat wij er op regionaal niveau samen uitkomen. We zoeken daarbij gezamenlijk naar oplossingen. Als consensus niet mogelijk is dan streven we naar een zo groot mogelijke meerderheid.

De RES-partners zijn bereid om hun eigen beleid te heroverwegen. Daar waar huidige beleidskaders beperkend zijn voor de realisatie van de opgave vanuit de integrale benadering, zijn de partners bereid om deze te heroverwegen en zo nodig en waar mogelijk bij te stellen.

3.2 De werkstructuur

We willen een RES die past bij de regio: "Van, Voor en Door de Regio". Om tot een RES Arnhem Nijmegen te komen, werken we samen in een werkstructuur zoals weergegeven in figuur 4.

Figuur 4 werkstructuur RES

Iedere gemeente is in deze werkstructuur vertegenwoordigd in het Klimaatberaad en het Portefeuillehoudersoverleg (PFO). Het Klimaatberaad is daarbij de ambtelijke voorbereidingsgroep van het PFO Duurzaamheid Arnhem Nijmegen. Voor wat betreft de RES bespreekt het PFO de strategie, het proces en de stukken die de wethouders meenemen richting hun eigen colleges (en raden). De colleges en uiteindelijk de raden nemen de besluiten.

Werkorganisatie: voorbereiding besluitvorming

De werkorganisatie gaat aan de slag volgens het opgestelde plan van aanpak 2019. Zij levert de volgende documenten op die nodig zijn voor de besluitvorming in de Gemeenteraden, Provinciale Staten en de Algemene Besturen van de waterschappen: startnotitie, concept bod, eindbod. De werkorganisatie RES bestaat uit een procesregisseur, projectbegeleider, medewerker communicatie en de werkgroepen Ruimte, Warmte en Bestuurlijke Besluitvorming.

De werkorganisatie kan helpen bij de communicatie en informatie naar raad, PS of AB. Ze kan bijvoorbeeld raadsinformatiebrieven aanleveren, presentaties maken of een bijeenkomsten organiseren. De verschillende RES-partners hebben de ruimte om er een eigen klank en kleur aan te geven, zonder de inhoud te wijzigen.

De regiegroep

Wij vinden het belangrijk dat de RES van de hele regio is. Als gezamenlijke overheden in de regio nemen wij samen met de netbeheerder als ‘regiegroep’ het voortouw om met de partners in de regio tot een breed gedragen RES te komen. De regiegroep bestaat uit een brede afvaardiging uit de regio: een vertegenwoordiging van gemeenten, provincie, twee waterschappen en netbeheerder Liander. De regiegroep beoordeelt de stukken die de door de werkorganisatie worden aangeleverd en geleidt deze voor verdere bespreking door naar het PFO en de bestuurlijke gremia van de gemeenten, waterschappen en provincie.

Iedere bestuurder in de RES werkt in een eigen omgeving met de daarbij behorende gevoeligheden en structuren. Het is dan ook aan de bestuurder (wethouder, gedeputeerde, heemraad) om te

bepalen op welke wijze de RES wordt besproken in de Raad, Provinciale Staten of Algemeen Bestuur en om te bepalen hoe en wanneer inwoners worden betrokken.

4. Participatie en communicatie

4.1 Participatie

Een belangrijk uitgangspunt in het opstellen van de RES voor de regio Arnhem Nijmegen is dat deze *van, voor en door de regio* is. Dit houdt in dat in het opstellen van de RES door de overheden nadrukkelijk samenwerking wordt gezocht met de andere partners en ook met inwoners, zowel op regionaal als op lokaal niveau. De betrokkenheid van andere partijen dan de overheden, zoals het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en (vertegenwoordigers van) inwoners draagt in grote mate bij aan regionaal gedragen keuzes.

“Samen met de samenleving” is daarbij ons credo. Dit betekent enerzijds dat we in de realisatie van duurzame energieprojecten streven naar een optimale (financiële) participatie vanuit de samenleving, waarbij goed wordt gekeken naar een eerlijke verdeling van lusten en lasten, met name ook voor omwonenden. Anderzijds willen we ook in de totstandkoming van de RES vroegtijdig ‘stakeholders’ betrekken om tot een breed gedragen regionaal bod aan het Nationaal Programma RES te komen. We realiseren ons daarbij dat de doorlooptijd om te komen tot een beperkt is.

Gaandeweg het RES-proces, wanneer het aankomt op het daadwerkelijk invullen en realiseren van de RES, zal de participatie van maatschappelijke partners, bedrijven en inwoners steeds verder toenemen. In deze startnotitie beperken we ons nu tot de wijze waarop de samenleving wordt betrokken bij de totstandkoming van de RES. Wij maken hierbij een onderscheid tussen participatie van de ‘stakeholders’ en participatie van inwoners en bedrijven.

In het vormgeven van de RES, in het bijzonder het opstellen van eerst een voorlopig bod (een half jaar na ondertekening van het Klimaatakkoord) en vervolgens definitief bod (een jaar na ondertekening van het Klimaatakkoord) van de regio aan het Nationaal Programma RES nodigen wij de stakeholders uit de regio uit die belangrijke partners zijn om tot een breed gedragen regionaal bod te komen. De netbeheerder in de regio heeft daarbij een belangrijke rol, met name in het afstemmen van vraag en aanbod van energie en de daarvoor aanwezig en extra benodigde infrastructuur. De netbeheerder is daarom in alle fasen van het proces betrokken om de kansrijkheid ten aanzien van kosten en maakbaarheid van het energienet vroegtijdig in beeld te hebben en hierin te adviseren. Daarnaast zijn vanzelfsprekend ook de verschillende natuur- en milieuorganisaties, land- en tuinbouworganisaties, energiecoöperaties en woningcorporaties belangrijke partners. Maar ook grote bedrijven en het midden- en kleinbedrijf (MKB) in de regio en maatschappelijke instellingen willen wij, daar waar zij een relevante bijdrage kunnen leveren, graag betrekken.

In het proces om te komen tot de RES en een daarbij behorend regionaal bod zullen meerdere regionale energieateliers worden georganiseerd, waarin partijen uitgenodigd worden een bijdrage te leveren aan het proces om tot een regionaal bod te komen. Wij willen ons daarbij niet alleen richten op de ‘voorlopers’ in de energietransitie, maar ook op partijen en groepen in de samenleving die nog wat op afstand staan van of sceptisch staan tegenover de energietransitie. Naast betrokkenheid bij het proces is hierbij tevens een doel om (meer) bewustwording te creëren van de opgave van de RES in de regio Arnhem Nijmegen en de noodzaak om hierin als partijen te komen tot een onderling begrip en afstemming van doelstellingen en belangen.

De mate en wijze van participatie van inwoners en lokale bedrijven hangt voor een groot deel samen met de fase van de eigen planvorming van de gemeente in het kader van duurzaamheid en energietransitie en de keuze van de gemeente hoe en in welke mate inwoners hierbij betrokken worden. Het tot stand komen van de RES kan volgens een zorgvuldig proces van participatie gebeuren, maar de besluitvorming over de vertaling van de RES in lokaal ruimtelijk beleid volgt daarna en is een zaak van met name colleges en raden. Het meenemen van de stakeholders en inwoners in dit proces is primair aan de lokale besturen. Via diverse communicatie-uitingen nemen we inwoners en stakeholders mee in de stappen van het proces.

Uitgangspunten:

Samen met de samenleving: In de uitvoering van de energietransitie streven we naar optimale (financiële) participatie vanuit de samenleving. Maar ook de totstandkoming van de RES is een proces waarbij tal van 'stakeholders' uit de regio zijn betrokken.

4.2 Communicatie

De energietransitie zal op termijn een belangrijke impact krijgt op het wonen en leven in de regio en gaandeweg de komende decennia steeds meer zichtbaar worden. Zo kan de ruimtelijke inpassing van zon- en windenergie consequenties hebben voor de inrichting van het landschap en zal de transitie naar aardgasvrije wijken ook leiden tot merkbare veranderingen in huishoudens en bedrijven.

De energietransitie is daarmee een opgave van ons allemaal. Dit vertrekpunt vraagt in eerste instantie om bewustwording en een breed gedeeld beeld, zowel van de omvang van de opgave als van de urgentie. De manier waarop wij op dit moment voorzien in onze energiebehoefte leidt op termijn tot schaarste aan grondstoffen en tot grote milieuproblemen. Mede door de klimaatverandering brengt dit ook risico's met zich mee voor onze veiligheid en gezondheid. Bewustwording en het gevoel van eigenaarschap dragen bij aan de maatschappelijke acceptatie en daarmee ook aan versnelling op de energietransitie. De gedachte van een omgevingsfonds nemen wij mee in het proces.

In het bevorderen hiervan ligt vooral een taak van de gezamenlijke overheden, zowel op Rijksniveau als op provinciaal en gemeentelijk niveau. Daar waar de energietransitie het dichtst bij de inwoners komt en ingrijpt op de leefwereld van inwoners ligt het voor de hand dat de communicatie met inwoners in beginsel via gemeenten zelf loopt en in de communicatie over de RES aansluiting wordt gezocht bij het bestaande lokale energie- en durzaamheidsbeleid.

Het proces van de RES is, zeker in de fase van totstandkoming en het opstellen van een regionaal bod, voornamelijk een proces van de gezamenlijke overheden, de netbeheerder en maatschappelijke partijen die nauw betrokken zijn bij de regionale invulling en verdeling van de energieopgave. Dit proces moet echter resulteren in regionale keuzes die op lokaal niveau hun uitwerking zullen gaan krijgen. In het RES-proces is het daarom van belang dat met name lokale bestuurders en volksvertegenwoordigers goed zicht hebben op de stappen die in het proces worden doorlopen, hoe samen met partijen in de regio tot breed gedragen voorstellen en keuzes wordt gekomen en welke besluitvormingsmomenten in het RES-proces zijn ingebouwd. De zorgvuldigheid en transparantie van het proces om te komen tot een RES zijn cruciaal voor de maatschappelijke acceptatie van de uitkomst van het proces en het door de regio uit te brengen concept- en eindbod.

Voorafgaand aan het voorleggen van deze startnotitie is daarom door de regiegroep RES een eerste nieuwsbrief opgesteld voor de colleges en de raden en zijn drie regionale informatiebijeenkomsten voor Gemeenteraden georganiseerd, waarbij ook leden van Provinciale Staten en leden van de Algemene Besturen van de drie waterschappen zijn uitgenodigd. Met deze nieuwsbrief (en de volgende nieuwbrieven) en de bijeenkomsten willen wij de Raden, als ook de Staten en Algemeen

Besturen periodiek (blijven) informeren over het proces van de RES. Ook via de website van de regio (www.regioan.nl) communiceren wij periodiek over de stand van zaken en voortgang van de RES in de regio. Hiermee willen wij niet alleen de bestuurlijke gremia informeren, maar richten wij ons ook een bredere doelgroep van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Samenvatting Routekaart Energietransitie Regio Arnhem Nijmegen

Opgesteld door Royal HaskoningDHV, Edward Pfeiffer, d.d. 22 februari 2018

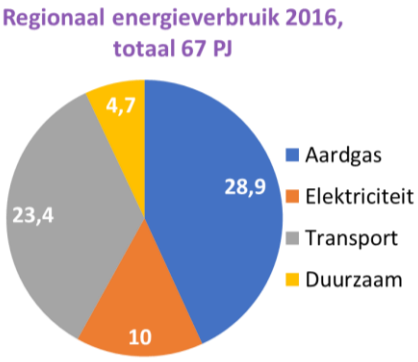
De energietransitie in de regio Arnhem Nijmegen is in volle gang. Toch gaat het niet snel genoeg om het doel van een energieneutrale regio in 2050 te halen. In de afgelopen vijf jaar is het verbruik van fossiele energie weliswaar afgenomen, maar de productie van duurzame energie is ook verminderd. Energieneutraal in 2050 vergt daarom een versnelling. Die versnelingsopgave is fors en urgent: gemeenten en regio moeten daar nu mee starten. Het vergt een goede regionale samenwerking, duidelijke afspraken en een gezamenlijke marktbenadering. Om effectief te zijn én om de opgave van stedelijk en van landelijk gebied zowel ruimtelijk, economisch als maatschappelijk tijdig en voldoende het hoofd te kunnen bieden.

In 2013 heeft de Stadsregio Arnhem Nijmegen de Routekaart De Groene Kracht vastgesteld. De routekaart gaf aan hoe de regio uiterlijk in 2050 energieneutraal kon worden binnen haar eigen grenzen. Toen werd al duidelijk dat het om een opgave ging met een grote ruimtelijke en maatschappelijke impact. Nu, in 2018 is de vraag: hoe staat de regio er voor en hoe houden we koers op 2050?

Waar staat de regio nu?

Er zijn de afgelopen vijf jaar mooie projecten gerealiseerd in de regio Arnhem Nijmegen:

- De eerste windparken in Duiven en Nijmegen;
- Groei warmtenetten, 10% wonen is zonder gasketel;
- Een toename van zonPV op daken met een factor 25;
- Gezamenlijke inkoop 92 GWh duurzame elektriciteit;
- Bouw van groen gas fabrieken bij ARN en Bergerden.

Het absolute energieverbruik is, in vergelijking met 2011, gedaald in bijna alle sectoren tot 67 PJ De fossiele CO_2-emissie in de regio is gedaald, van 7,7 Mton in 1990 naar 5,5 Mton in 2016. Dit past binnen de 25% CO_2-reductie doelstelling van Urgenda voor 2020. Dat is een mooi resultaat, maar mag ook niet los worden gezien van de recessie en de sluiting van de kolencentrale. Er moet dan ook nog veel gebeuren:

- Nog maar 7% van het verbruik is gedekt door duurzame energie, dat is 4,7 PJ. In 2011 was dit nog 8,4 PJ (met houtpellets in de kolencentrale) en een aandeel van ruim 11%;
- In de afgelopen vijf jaar is het fossiele energieverbruik gedaald met gemiddeld 1,1 PJ per jaar. Om in 2050 energieneutraal te zijn is een grotere daling nodig, zeker 1,8 PJ per jaar;

De doelen uit de routekaart van 2013 voor het jaar 2020 worden, zoals het er nu naar uitziet, voor het overgrote deel niet gehaald, zelfs niet op het gebied van zonPV.

De regio gebruikt op dit moment nog steeds ruim 62 PJ aan fossiele brandstoffen. De kosten van deze import bedragen ruim € 1,5 miljard per jaar. Door energie te besparen en meer zelf op te wekken, kan dit geld (deels) in de regio blijven. Die besparing zal echter wel moeilijker worden, vanwege de aantrekkende economie en toegenomen bedrijvigheid. Extra aandacht voor de groei van duurzame energie in de komende jaren is dan ook noodzakelijk.

De actualisatie van de Routekaart 2050 Energieneutraal

Versnellen in energietransitie, maar hoe dan? De afgelopen vijf jaar laat vele ontwikkelingen zien op het gebied van techniek, akkoorden en financiering van de energietransitie. Dit biedt nieuwe mogelijkheden. De agenda is uitgebreid met onderwerpen als aardgasloos, circulaire economie, elektrisch vervoer, waterstof en geothermie. Veel gemeenten hebben een eigen energieplan en geven met

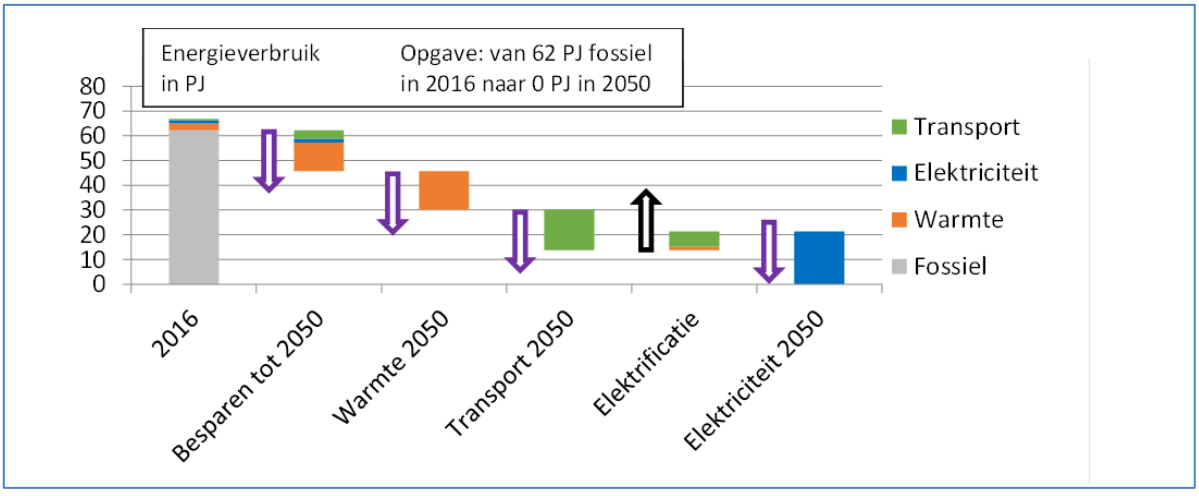
inwoners, bedrijven en energiecoöperaties de energietransitie actief vorm en inhoud in het dagelijkse leven. De regio kan alleen goed op deze ontwikkelingen en mogelijkheden inspelen, als er een breed gedragen beeld is over de inrichting van de energiehuishouding op langere termijn.

De nieuwe routekaart biedt dit actuele inzicht. Het richt zich vooral op de technologische dimensie, en dus alleen zijdelings op onder andere de ruimtelijke dimensie en de governance. De routekaart combineert de transitie op het gebied van elektriciteit, vervoer, en warmte. Bij warmte gaat het vooral om laag temperatuurwarmte, voor hoog temperatuurwarmte ligt een bedrijfsspecifieke aanpak voor de hand). De routekaart bestaat uit een mix van maatregelen die de regio kan nemen om zo bij te dragen aan energieneutraliteit. De filosofie van de nieuwe routekaart is als volgt:

1. Zorg eerst dat de energiebehoefte daalt (preventie) door o.a. stimuleren van circulaire economie;
2. Pas dan energiebesparing toe, ook door uitwisselen restwarmte en energiezuinige apparaten;
3. Produceer duurzame energie in gebouwde omgeving en bij bedrijven waar mogelijk;
4. Vul de resterende vraag naar energie in met grootschalige duurzame energie uit de regio;
5. Wanneer dit niet toereikend is importeer dan duurzame energie, denk aan wind op zee.

De routekaart leert dat ‘Energieneutraal 2050’ alleen kan worden gehaald als alle opties en kansen in de regio zelf worden benut. Zowel de kleinschalige als de grootschalige opties zijn hard nodig. Grootschalig is vooral gekoppeld aan bedrijven en steden waar op grote schaal energie wordt verbruikt. Kleinschalig past bij de gebouwde omgeving en bij de energie vraag in het landelijk gebied. De routekaart laat ook de noodzaak van innovatie zien: waterstof, energieopslag en circulaire economie zijn weliswaar nog onbekende factoren, maar ze maken dat de energievraag sneller kan dalen en duurzame energie beter inpasbaar wordt tegen lagere kosten. Andere inzichten uit de routekaart zijn:

- Energie besparen blijft een must, maar is niet ongelimiteerd mogelijk;
- De elektriciteitsvraag stijgt (warmtepomp, elektrische auto en -processen);
- Warmtenetten zijn nodig voor benutten restwarmte, grootschalige bronnen en verwarmen stad;
- Windenergie, bioWKK en zonnevelden zijn, naast zonPV op dak nodig voor elektriciteitsproductie
- De elektrische auto wordt gemeengoed, maar ook tweede generatie biobrandstoffen zijn nodig;
- De mogelijkheden van geothermie moeten benut worden, bij voorkeur voor warmte;
- Voor individueel verwarmen van gebouwen zijn houtpelletketels en warmtepompen de opties.

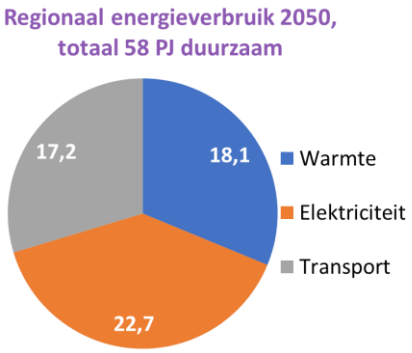

Leidend scenario routekaart energietransitie regio Arnhem Nijmegen. Op weg naar 2050 gaat het fossiel energieverbruik dalen tot 0 door besparen, duurzame warmte, duurzaam transport en duurzame elektriciteit. Elektrificatie doet de vraag naar elektriciteit toenemen. In dit scenario zijn de energievraag en het aanbod per energiesoort in balans.

De routekaart heeft ook een ruimtelijke dimensie. Duurzame energie vraagt bijvoorbeeld om ruimte. Een eerdere indicatie laat zien dat in 2050 circa 32 km^2 aan zonnevelden nodig, dat windparken ruim

16 km^2 vragen en dat voor biomassa zelfs 268 km^2 nodig is, bijna een kwart van de regio (Routekaart, 2013). Dat zijn forse keuzen, die (steeds weer) om zowel een afweging vragen binnen de actuele ruimtelijk-economische ontwikkelingen als om duidelijke bovenlokale afspraken voor de uitvoering.

Per saldo wordt verwacht dat de regio in 2050 met een netto besparing van 14% een energievraag heeft van bijna 58 PJ. Die energie is nodig voor verwarming, transport en elektriciteit (zie figuur). Bij het opwekken van deze energie kan met maatregelen worden geschoven. Minder windturbines betekent bijvoorbeeld meer zonnevelden. En vice versa. Minder bio-energie, betekent zoeken naar andere warmtebronnen. Dit schuiven heeft wel financiële en ruimtelijke consequenties en is dan ook niet ongelimiteerd mogelijk. De huidige routekaart heeft hierin de gulden middenweg gekozen, elke optie is van belang.

Verder richting 2023, de opgave op de korte termijn

Belangrijke thema's voor de opgave voor de komende zes jaar zijn, naast verdere energiebesparing, meters maken in warmtetransitie (aardgasloos), meer duurzame elektriciteit en meer duurzaam vervoer. Meters maken lukt alleen wanneer er goede afspraken gemaakt kunnen worden met bedrijven en organisaties, de gemeenten kunnen het niet alleen. Waar mogelijk met een wortel, waar nodig met een stok. De omgevings-diensten helpen daarbij. Het is ook belangrijk dat het gemeenten lukt de transitie samen te organiseren met hun inwoners. Bedrijven en inwoners zullen alleen bewegen met een handelings-perspectief: laagdrempelig, zonder rompslomp, financierbaar en betaalbaar, en geholpen door o.a. koplopers en energiecoöperaties. Het is daarom ook belangrijk dat gemeenten hun eigen organisatie op orde hebben. 'Goed voorbeeld doet goed volgen'.

De gemeenten en regio hebben de volgende rollen (regionaal met *) in de energietransitie:

- Coördinerend, vooral van toepassing op initiatiefnemers grootschalige projecten*;
- Initiërend, rond energiebesparing en duurzame energie in gebouwde omgeving en bij bedrijven;
- Faciliterend, zorg voor voorlichting en E-laad-infrastructuur, helpen bij belemmerende regels*;
- Het goede voorbeeld geven met duurzaam vervoer en energieneutrale gebouwen;
- Monitorend, voortgang rapporterend en zo nodig bijsturen*.

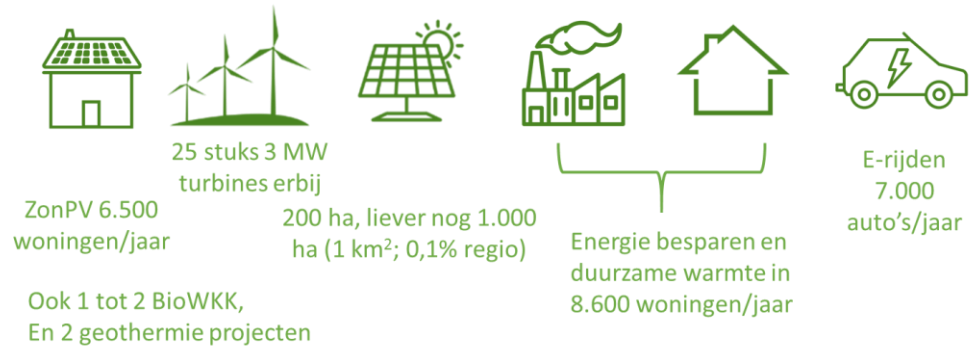
Waarom is regionaal samenwerken een *must* in de energietransitie?:

- Grootschalige energieprojecten hebben altijd een bovenlokale uitstraling;
- De markt houdt zich niet aan gemeentegrenzen, denk aan initiatiefnemers wind en zon;
- Bij publieke aanbesteding van gemeenten is schaalgrootte nodig om het verschil te maken;
- Samen beschik je over meer denkkracht, wiel wordt niet steeds opnieuw uitgevonden;
- Samen beschik je over meer doe-kracht, de tijd van energietransitie erbij doen is voorbij;
- Lusten en lasten moeten gedeeld kunnen worden tussen stedelijke en landelijke gemeenten.

De tussendoelen voor 2023, gebaseerd op ambitieuze maar realistische verwachtingen, zijn o.a.:

- Energie besparen, doel 1,5% per jaar in gebouwde omgeving, bij bedrijven en in vervoer;
- Toename duurzame energieproductie met ruim 2% per jaar;
- ZonPV op daken uitbreiden met 6.500 woningen/jaar, een verdubbeling t.o.v. nu;
- Meer duurzame warmte in woningen (warmtepomp, houtpellets), 4.300 woningen/jaar;
- Meer duurzame warmte via warmtenetten, omvang ruim 6.000 woningequivalenten/jaar;
- 25 windturbines (3 MW) erbij in de regio, in lijn met initiatieven die er nu al zijn;

- Zonnevelden, er zijn circa 200 ha aan initiatieven, maar bijna 1.000 ha is nodig;
- Mogelijk maken van groei elektrisch vervoer, een groei met 7.000 auto's per jaar is gewenst.

Het doel 23% energieneutraal in 2023 is haalbaar door te versnellen met een mix van maatregelen
De investeringskosten tot en met 2023 bedragen circa € 350 miljoen per jaar
De hiermee samenhangende extra werkgelegenheid heeft een omvang van 500 tot 800 fte

Als deze tussentijdse doelen voor 2023 worden gehaald, dan is de regio voor 23% energieneutraal. Dat is meer dan het 16%-doel uit het landelijke Energieakkoord. De lijn doortrekkend naar een energieneutraal 2050 maakt dat het doel voor 2030 41% energieneutraal moet zijn. Dan wordt ook aan het 49% CO_2-reductie doel van het huidige, nieuwe kabinet voldaan.

De regionale energietransitie-agenda, samenwerken om de doelen te halen
Op basis van de enquête onder verantwoordelijke ambtenaren, de inbreng van de Icoongroep en de resultaten van de workshop op 6 november 2017 met wethouders en ambtenaren is een 10-punten plan opgesteld. Het betreft een eerste aanzet voor samenwerking tot 2023. Dit plan is een aanvulling op wat nu al gebeurt, zoals het energieloket.

De 10 maatregelen en punten voor regionale samenwerking zijn:

1. Besluit tot nieuwbouw aardgasloos, een harde randvoorwaarde bij bouwvergunningen;
2. Goede voorbeeld geven door energie audit / energie plan en duurzaam inkopen /fair trade;
3. Kom met een warmtetransitieplan bestaande bouw rond uitfaseren aardgas en alternatief;
4. Kom met een regionale aanpak inplannen windenergie en zonnevelden in landschap;
5. Zorg voor een omgevingsdienst die bedrijven met wortel/stok aanzet tot besparen;
6. Zorg voor een planning, samen met energiedistributiebedrijf, voor E-infrastructuur auto's;
7. Zorg voor bewustwording, urgentie en handelingsperspectief voor inwoners en bedrijven;
8. Ga met mainstream doelgroepen onder inwoners en bedrijven aan de slag;
9. Sluit convenanten met bedrijven en organisaties over aanpak energietransitie;
10. Activeren en zet maatschappelijke organisaties (co-creatie) en bedrijven (platforms) in.

Wanneer het de gemeenten menens is met de energietransitie in de regio dan zullen zij de regie moeten nemen gericht op het mogelijk maken van projecten in de gebouwde omgeving en bij bedrijven. Zelf het goede voorbeeld geven hoort daarbij om vervolgens tot harde afspraken te kunnen komen met bedrijven en organisaties en van grotere betekenis te kunnen zijn voor de inwoners. De verantwoordelijke wethouders zouden met elkaar moeten uitspreken waar zij willen staan in 2023 om zo een basis te leggen voor de invulling van de regionale samenwerking in 2018. Het devies is daarbij dat we 'Lokaal doen wat lokaal kan' … daar heeft de gemeente contact met haar inwoners en bedrijven en dat we 'Regionaal doen wat lokaal helpt' … capaciteit, coördinatie, lobby en boven gemeentelijke projecten.

Raadsvoorstel

Gemeente Druten

Voorloper

Onderwerp	**Lijst met ingekomen stukken gemeenteraad**

Vergadering	**Datum**	**Agendapunt**
Raad	**26 september 2019**	**7**

Datum	18 september 2019
Behandelende afdeling	Griffie

Overige opmerkingen	De gemeenteraad ontvangt post. Alle fysieke post (stukken) staan op de lijst met ingekomen stukken en liggen ter inzage op de Raadskamer. De digitale stukken zijn rechtstreeks toegevoegd aan de digitale raadsagenda. Raadsleden kunnen over ingekomen stukken het woord voeren mits uiterlijk 24 uur van tevoren gemeld bij voorzitter, fractievoorzitters en griffier.

Bijlagen

Bijgevoegd:

- Lijst met ingekomen stukken

Raadsvoorstel

Gemeente Druten

Onderwerp	**Lijst met ingekomen stukken gemeenteraad**	
Voorstel: 1. Lijst met ingekomen stukken vaststellen.		
Datum ingekomen	**Soort stuk**	**Afdoeningsvoorstel**
07-2019	Verenigingsstrategie Gemeenten 2024	t.k.n.
07-2019	Maatschappelijk jaarverslag DAR	t.k.n.
07-2019	Venster Stichting Oude Gelderse Kerken nummer 3	t.k.n.
07-2019	Jaarverslag 2018 ARN BV	t.k.n.
Bovengenoemde documenten liggen ter inzage in de Raadskamer.		

HET PRESIDIUM,

de secretaris, de voorzitter,

H.W.G.M. Vreman . C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld

Aldus besloten in de openbare vergadering van 26 september 2019

de griffier Plv., de voorzitter,

H.W.G.M. Vreman C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	491
Extern Zaak ID	Z/19/031881
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.1.1
Omschrijving	Reactie motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie'
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team WMO, jeugd en gezondheid
Eigenaar	Elk, van, Kim
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Druten	Elk van, S (Sjef)
Telefoonnummer steller	088 432 7535
E-mail adres steller	k.van.elk@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Informatienota raad reactie motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie'

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	25 juni 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van de reactie op de motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie'

Openbaar Zaaknummer: 31881

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie

Aanleiding

In de motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak Valpreventie' verzoekt u het college om:

- Een integrale aanpak voor valpreventie voor alle senioren (65+) in de gemeente Druten op te zetten.
- Te stimuleren dat senioren deelnemen aan valpreventietrainingen, waarbij eventuele financiële drempels worden weggenomen.
- Hiermee in 2019 te starten.

Met deze informatienota geven we een reactie op bovengenoemde motie.

Kernboodschap

Het onderwerp valpreventie is benoemd als één van de thema's waar het 'ontwikkelplatform langer zelfstandig wonen' dit jaar mee aan de slag gaat.

Toelichting

Ontwikkelplatform Langer zelfstandig wonen
In maart 2019 maakte het 'ontwikkelplatform langer zelfstandig wonen' een nieuwe start. Het platform benoemt elk jaar een aantal thema's waaraan dat jaar gezamenlijk prioriteit wordt gegeven. Per thema wordt een werkgroep opgericht met betrokken partijen. Elke werkgroep moet uiterlijk maart 2020 concrete resultaten hebben bereikt.

Wie zijn er in het ontwikkelplatform langer zelfstandig wonen vertegenwoordigd?
- GGD
- MeerVoormekaar
- KBO Kringberaad
- Adviesraad Sociaal Domein Druten
- Zorggroep Maas en Waal
- ZZG zorggroep
- 's Heeren Loo
- Woonwaarts
- De Kernen
- Gemeente Druten

Werkgroep valpreventie
Valpreventie is één van de thema's waar dit jaar prioriteit aan wordt gegeven. De werkgroep valpreventie gaat op zoek naar de beste manieren om valpreventie onder de

aandacht te brengen. Dit kan in de vorm van een valpreventietraining, maar ook een wijkschouw of beweegprogramma's voor ouderen zijn mogelijke denkrichtingen.

De werkgroep valpreventie bestaat uit:

- GGD
- MeerVoormekaar
- KBO Kringberaad
- Praktijkondersteuner huisartsen (POH) Druten Centrum
- Fysio- en ergotherapie Zorggroep Maas en Waal
- Fysiotherapie De Doorkijk
- Fysiotherapie Maasstaete
- Wijkverpleegkundige ZZG Zorggroep
- Gemeente Druten

Uitvoering of Vervolgstappen

De werkgroep valpreventie is aan zet. Er komt een concreet plan om valpreventie onder de aandacht te brengen. Hierbij wordt rekening gehouden met duurzaamheid: het plan is voor meerdere jaren. Doordat de betrokken partijen dicht bij de inwoners staan, sluiten zij goed aan bij de behoeften van de doelgroep.

De afspraak binnen het ontwikkelplatform langer zelfstandig wonen is dat er uiterlijk maart 2020 een plan moet liggen. De afspraak binnen de werkgroep valpreventie is dat het 'laaghangend fruit' al vóór die tijd wordt weggehaald. We verwachten dat de eerste valpreventietrainingen eind 2019 plaatsvinden. We gaan hiervoor in gesprek met fysiotherapeuten. Na deze gesprekken is duidelijk hoe en wie de valpreventietrainingen gaan organiseren, wie de training gaat geven, wanneer en op welke locatie(s) de trainingen worden gegeven en hoe we potentiële deelnemers bereiken.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	504
Extern Zaak ID	Z/19/033863
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.1.2
Omschrijving	Convenant glasvezel in het buitengebied Druten
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Eigenaar	Berkers, Manoeska
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	088 432 74 57
E-mail adres steller	m.berkers@drutenwijchen.nl

Bijlagen
informatienota convenant glasvezel in het buitengebied Druten

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
College BenW openbaar Druten	2 juli 2019
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 29014

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: glasvezel in het buitengebied

Kernboodschap
Op dinsdag 2 juli 2019 stemde het college (onder de voorwaarden dat ook de colleges van Beuningen, Heumen en Wijchen instemmen) in met het convenant glasvezel buitengebied.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

Toelichting
De buitengebieden in onze gemeente zijn grotendeels verstoken van breedbandinternet. Bewoners en ondernemers die snel internet wensen, zijn afhankelijk van initiatieven van marktpartijen. Tot vorig jaar waren er geen marktpartijen actief om in onze gemeente een glasvezelnetwerk in het buitengebied te realiseren. Dit veranderde toen najaar 2018 het bedrijf Glasvezel buitenaf een publieke campagne organiseerde onder inwoners in de buitengebieden van Beuningen, Druten, Wijchen en Heumen. Dit bedrijf heeft naar eigen zeggen voldoende overeenkomsten (meer dan 50%) afgesloten met inwoners om een netwerk aan te leggen. Op dit moment is Glasvezel buitenaf de enige marktpartij die initiatief neemt om tot aanleg over te gaan en die dat initiatief aan de 4 gemeenten kenbaar heeft gemaakt.

Het convenant
De gemeente moet officieel toestemming geven aan Glasvezel buitenaf, voordat zij kunnen starten met graafwerkzaamheden in de openbare ruimte. Deze toestemming hebben wij nog niet gegeven, omdat Glasvezel buitenaf enkele specifieke wensen heeft die afwijken van onze regels. Zo geven zij de voorkeur aan een aanleg op 40 cm diepte (terwijl 60 cm de norm is). Daarnaast hebben zij wensen over leges en de vergoeding van degeneratiekosten. Dat betekent dat wij niet zomaar een instemmingsbesluit kunnen afgeven. Eerst moet overeenstemming zijn over deze punten. In november 2018 ondertekenden de 4 gemeenten met Glasvezel buitenaf een intentieverklaring om tot deze overeenstemming te komen. In het afgelopen halfjaar is hier overleg over gevoerd. Als gemeenten wilden wij op onze beurt de zekerheid dat alle particulieren die nog via koper internetten (zogenaamde witte adressen) een aanbod krijgen. Deze toezegging is gedaan. Het nu voorliggende convenant is het resultaat van deze besprekingen.

Raadsbesluit
De aanleg van een glasvezelnetwerk in het buitengebied is alleen haalbaar voor een marktpartij als kan worden afgeweken van de tarieventabel in de legesverordening. Glasvezelkabels worden in de buitengebieden over grote lengtes aangelegd met minder aansluitingen in vergelijking met de bebouwde kom. Het standaardtarief toepassen zou leiden tot onevenredig hoge leges. Daarom wordt een raadsvoorstel voor aanvulling van de Tarieventabel Legesverordening voorbereid. Deze aanvulling zal van toepassing zijn op grote telecommunicatieprojecten buiten de bebouwde kom. Uitgangspunt blijft dat leges kostendekkend moeten zijn. Het convenant treedt in werking als de Raad hiermee heeft ingestemd.

Gevolgen
Gemeenten Beuningen, Druten, Wijchen en Heumen zijn nadrukkelijk géén opdrachtgever aan Glasvezel buitenaf. Deze marktpartij laat op eigen risico en voor eigen rekening een glasvezelnetwerk aanleggen. Wel zijn de 4 gemeenten deze marktpartij tegemoet gekomen op een aantal punten (ondiepere aanleg kabel waar mogelijk, aangepaste leges en degeneratiekosten). Deze tegemoetkoming zal ook gelden voor andere marktpartijen die een telecommunicatieproject van deze omvang uitvoeren in het buitengebied.

Communicatie
De inhoud van het convenant wordt actief gecommuniceerd met andere marktpartijen die zich eerder bij één of meerdere van de 4 gemeenten meldden, en met eventuele nieuwe marktpartijen. Deze marktpartijen kunnen dit convenant ook aangaan met de gemeenten.
Gemeente voert geen actieve communicatie met inwoners over de voorgenomen aanleg van een glasvezelnetwerk. Dat doen Glasvezel buitenaf en eventuele andere marktpartijen.

Uitvoering of Vervolgstappen
Planning

2-9 juli:	vaststelling door colleges B&W gemeenten Beuningen, Druten, Wijchen en Heumen
10 juli:	ondertekening convenant gemeenten met Glasvezel buitenaf
Sept:	college- en raadsvoorstel aanpassing Tarieventabel Legesverordening
Sept:	formeel instemmingsbesluit

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	510
Extern Zaak ID	Z/19/033617
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.1.3
Omschrijving	Jaarverslag "Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2018" en jaarverslag "Gemeentelijke ombudsman 2018"
Organisatieonderdeel	domein Bedrijfsvoering - team Juridische zaken
Eigenaar	Pol, Nienke
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	088 432 7435
E-mail adres steller	n.pol@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Raad informatienota
Bijlage 1 Jaarverslag interne klachtbehandeling Druten 2018
Bijlage 2 Jaarverslag Ombudsman Druten 2018

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
College BenW openbaar Druten	9 juli 2019

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 33617

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Jaarverslag "Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2018" en jaarverslag "Gemeentelijke ombudsman 2018"

Kernboodschap
Kennisnemen van de jaarverslagen "Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2018" en "Gemeentelijke ombudsman 2018"

Eerdere besluiten
n.v.t.

Toelichting
De gemeente Druten kent een interne en een externe klachtvoorziening. Dergelijke voorzieningen zijn verplicht op grond van de Algemene wet bestuursrecht (hoofdstuk 9). De Verordening interne en externe klachtbehandeling Druten 2012 bepaalt dat jaarlijks verslag wordt gedaan van alle klachten die in het voorafgaande jaar binnen de gemeente zijn behandeld. Het jaarverslag "Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2018" heeft betrekking op de klachten die de interne procedure hebben doorlopen.
Het jaarverslag "Gemeentelijke Ombudsman 2018" heeft betrekking op de klachten die bij de gemeentelijke ombudsman zijn ingediend (externe procedure).

Beide jaarverslagen treft u in de bijlage aan.

<u>Interne klachtenprocedure</u>
In 2018 zijn veertien schriftelijke klachten ingediend. Dit zijn er drie meer dan in 2017. De meeste klachten hadden betrekking op bejegening/gedrag en correcte afhandeling. De overige klachten gaan vooral over informatieverstrekking.

Van de veertien ingediende klachten zijn vier klachten volgens de klachtenregeling afgehandeld. Drie hiervan zijn ongegrond verklaard. De laatste klacht loopt qua behandeling nog door in 2019. Eén klacht is niet in behandeling genomen, omdat deze in een andere gemeentelijke procedure is meegenomen. De overige negen klachten zijn door middel van een gesprek of nadere uitleg naar tevredenheid van de klagers opgelost.
In het jaarverslag wordt een korte omschrijving van de klachten gegeven. Getroffen maatregelen n.a.v. klachten zijn het aanbieden van excuses en het aanspreken van medewerkers op hun gedrag.

Externe klachtenprocedure (ombudsman)
Met ingang van 1 oktober 2012 heeft uw raad mevrouw dr. J.G.M. Assen benoemd als ombudsman en met ingang van 1 januari 2016 mevrouw mr. L.B.F.M. Hellwig als plaatsvervanger. Mevrouw Assen heeft per 1 oktober 2018 haar functie neergelegd. De nieuwe gemeentelijke ombudsman per 1 januari 2019 is mevrouw mr. M.J. van Dasselaar.

In 2018 is drie keer een beroep gedaan op de ombudsman. Deze meldingen hebben geen van alle geleid tot een klachtbehandeling met uitspraak. Van deze drie meldingen zijn er twee terugverwezen naar de gemeente omdat de interne klachtenprocedure nog doorlopen moest worden. Eén melding is doorverwezen naar een afdeling in de gemeente en naar een andere organisatie. In het jaarverslag geeft de ombudsman een toelichting hierop.

Gevolgen
Voldaan aan de jaarlijkse eis van verslaglegging van alle klachten uit 2018 volgens de Verordening interne en externe klachtbehandeling Druten 2012.

Communicatie
De uitspraken van de ombudsman worden in geanonimiseerde vorm op onze website geplaatst. Ook het jaarverslag wordt gepubliceerd op de website.

Uitvoering of Vervolgstappen
n.v.t.

Geheimhouding:
n.v.t.

Jaarverslag

Interne klachtbehandeling

Gemeente Druten

2018

Redactie: Mevrouw N.L.M. Pol
Datum: 18 juni 2019

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	3
2.	**Behandeling van klachten (intern)**	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Procedure	4
3.	**Resultaten 2018 (intern)**	4
3.1	Klachten onderverdeeld per domein	5
3.2	Klachten onderverdeeld per categorie	6
3.3	Omschrijving van de klachten	7
3.4	Afdoening van de klachten	7
4.	**Behandeling van klachten bij de Gemeentelijk Ombudsman**	8
5.	**Conclusie en aanbevelingen**	8

1. Inleiding

Een ieder heeft het recht om over de wijze waarop een bestuursorgaan, of een medewerker, zich in een bepaalde situatie heeft gedragen, een klacht in te dienen bij dat bestuursorgaan. In de Algemene wet bestuursrecht en de Verordening interne en externe klachtbehandeling Druten 2012 is geregeld hoe de gemeente met klachten moet omgaan.
Alle schriftelijke klachten worden geregistreerd. De geregistreerde klachten worden, overeenkomstig artikel 9:12a van de Algemene wet bestuursrecht, jaarlijks gepubliceerd. Voor u ligt dan ook het Jaarverslag interne Klachtbehandeling 2018 van de gemeente Druten.
U leest onder meer hoeveel schriftelijke klachten er zijn ontvangen per domein of bestuursorgaan, om welk type klacht het gaat en hoe de klachten zijn afgedaan. In dit jaarverslag wordt tevens een aanbeveling gedaan.

Het gaat bij klachten niet alleen om het volgen van de juiste procedure, maar nog veel meer om het oplossen van het probleem en om het nemen van maatregelen om te voorkomen dat een soortgelijke klacht weer wordt ingediend. Een gemeente kan leren van de bij haar ingekomen klachten. Zo kan naar aanleiding van klachten worden bekeken op welke punten de dienstverlening verbetering behoeft.

Sinds 1 januari 2018 is de gemeente Druten ambtelijk gefuseerd met de gemeente Wijchen. De bedrijfsvoeringsorganisatie Werkorganisatie Druten Wijchen is ontstaan. Voor wat betreft de klachten is de werkwijze onveranderd. Het klachtrecht is bij de gemeentes zelf gebleven.

2. Behandeling van klachten (intern)

2.1 Algemeen

De gemeente Druten kent de Verordening interne en externe klachtbehandeling Druten 2012, welke op 1 oktober 2012 in werking is getreden.

Deze regeling is bedoeld voor klachten over het gedrag van de gemeenteraad, het college, de burgemeester, de individuele bestuurders en de medewerkers van de Werkorganisatie Druten-Wijchen, in de uitoefening van hun functie voor de gemeente Druten (mandaatgever).
Bij klachten over onjuiste behandeling kan worden gedacht aan:
- een onjuiste behandeling met betrekking tot omgangsvormen en fatsoen;
- het niet verstrekken van de informatie waarom is verzocht;
- het niet nakomen van gedane toezeggingen;
- geen bereidheid tonen tot het herstellen van gemaakte fouten;
- het niet zorgvuldig omgaan met de gegevens en mededelingen die men heeft verstrekt.

De regeling leent zich dus niet voor klachten van andere aard, zoals een klacht over defecte straatverlichting of het afwijzen van een vergunning. Ook kan geen gebruik worden gemaakt van de klachtenregeling als:
- het een klacht betreft die al eerder is behandeld volgens het klachtrecht of als de klacht een feit betreft dat langer dan één jaar geleden heeft plaatsgevonden;
- het een klacht betreft over het beleid dat de gemeente Druten op een bepaald terrein voert;
- het een klacht betreft over de uitvoering van wetten en besluiten. Hiervoor bestaan wettelijke bezwaar- en beroepsprocedures.

2.2 Procedure

Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen mondelinge en schriftelijke klachten. Mondelinge klachten worden in eerste instantie afgedaan door degene op wie de klacht betrekking heeft. Wordt de klacht niet naar tevredenheid van de klager afgedaan, dan wordt de klager op de mogelijkheid gewezen van schriftelijke indiening van de klacht. De mondelinge klachten worden in dit jaarverslag niet behandeld.

Schriftelijk ingediende klachten worden eerst geprobeerd informeel op te lossen. Soms is het aanbieden van excuses of het alsnog in contact komen met een medewerker al voldoende.
Wanneer informeel oplossen niet lukt of niet gewenst is, worden de klachten conform de regeling in principe behandeld door de klachtbehandelaar. Als klachtbehandelaars binnen de gemeente Druten zijn aangewezen:

- manager, indien de klacht betrekking heeft op een medewerker;
- gemeentesecretaris, indien de klacht betrekking heeft op een manager;
- burgemeester, indien de klacht betrekking heeft op de gemeentesecretaris;
- burgemeester, indien de klacht betrekking heeft op de griffier;
- burgemeester, indien de klacht betrekking heeft op de burgemeester;
- college van burgemeester en wethouders, indien de klacht betrekking heeft op (een lid van) het college, of een ander bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1, sub c.

Dit is geregeld in de verordening.

De klachtbehandelaar wordt ondersteund door de klachtencoördinator. De klachtencoördinator bevestigt zo spoedig mogelijk schriftelijk de ontvangst van de klacht. In de ontvangstbevestiging staat informatie over de behandelingsprocedure van de klacht.

De klachtbehandelaar voert samen met de klachtencoördinator gesprekken met de klager en de persoon op wie de klacht betrekking heeft. Van deze gesprekken wordt een beknopt verslag gemaakt. Vervolgens stelt de klachtencoördinator, in samenspraak met de klachtbehandelaar, een conceptbrief op voor afhandeling van de klacht. Dit stuk bevat de bevindingen van het onderzoek, de beslissing op de klacht en de eventuele conclusies en/of aanbevelingen. De klachtbehandelaar heeft mandaat om daarna over de afhandeling van de klacht te beslissen.
De klager en de beklaagde worden schriftelijk en gemotiveerd in kennis gesteld van de afhandeling van klacht. Alle klachten worden vertrouwelijk behandeld.

3. Resultaten 2018 (intern)

In 2018 zijn veertien schriftelijke klachten ingediend. Dit zijn er drie meer ten opzichte van 2017. Van deze veertien klachten zijn er negen op informele wijze afgedaan en is één klacht niet in behandeling genomen. Vier klachten zijn volgens de klachtenregeling behandeld, waarvan één qua behandeling nog doorloopt in 2019.
In de volgende paragrafen wordt dieper ingegaan op de klachten. Zo wordt een onderverdeling gemaakt per domein, wordt onderscheid gemaakt in de soort klacht en tot slot ingegaan op de afdoening van de klachten.
Vorig jaar werd in het jaarverslag nog een onderverdeling gemaakt in teams. Met de nieuwe werkorganisatie is ervoor gekozen om de klachten uit te splitsen per domein. Per domein wordt nog nader ingegaan op de binnengekomen klachten.

3.1 Klachten onderverdeeld per domein

De organisatie van de Werkorganisatie Druten Wijchen is onderverdeeld in vijf domeinen, waaraan vijf managers leiding geven. De klachten worden onderverdeeld naar deze domeinen en naar (leden van) de bestuursorganen zelf.

Domein Bedrijfsvoering
De klacht die onder dit domein viel, heeft betrekking op medewerkers van het team Personeel en Organisatie.

Domein Fysieke Leefomgeving
Binnen dit domein zijn in 2018 vier klachten binnengekomen. Twee klachten hadden betrekking op medewerkers van team Ruimtelijk beheer, één klacht had betrekking op een medewerker van het Team gebiedsinrichting en één klacht had betrekking op een medewerker van het Team juridische ondersteuning fysieke leefomgeving.

Domein Publiekszaken
Bij dit domein zijn in 2018 acht klachten binnengekomen. Twee klachten hadden betrekking op medewerkers van Team burgerzaken. Twee klachten hadden betrekking op medewerkers van het Sociaal Wijkteam Druten. Drie klachten hadden betrekking op een medewerker van het Team inkomen en ondersteuning. Eén klacht had betrekking op dit domein, maar is niet nader gespecificeerd.

Bij het domein Bestuur, Strategie en Projecten en bij het domein Sociale Leefomgeving zijn in 2018 geen klachten binnengekomen.
Ook zijn er geen klachten ingediend inzake de gemeenteraad, college(leden), burgemeester, griffier of managers.

Eén klacht die in 2018 is binnengekomen had betrekking op meerdere domeinen. Deze is informeel afgehandeld.

Tabel 1. Overzicht klachten per domein 2018

Afdeling	**2018**
Raadslid	0
College / lid college	0
Burgemeester	0
Griffier	0
Manager	0
Domein Publiekszaken	8
Domein Fysieke Leefomgeving	4
Domein Bedrijfsvoering	1
Domein Bestuur, Strategie en Projecten	0
Domein Sociale leefomgeving	0
Niet gespecificeerd	1
Totaal	**14**

Hieronder volgt een vergelijking met de klachten die de voorafgaande jaren zijn ingediend.

Tabel 2. Overzicht klachten per afdeling/team voorgaande jaren

Afdeling	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Raadslid	0	0	0	0	1
College / lid college	1	2	0	0	1
Burgemeester	2	0	0	1	0
Griffier	0	0	0	0	0
Manager	0	0	0	0	1
Team Samenleving	3	2	7	9	3
Team Openbare Ruimte	1	1	2	0	1
Team VTH	2	0	8	1	0
Team Gemeentewinkel	0	2	3	0	2
Team Advies & Ondersteuning	0	1	3	0	2
Team Informatie	0	0	0	0	0
Team Strategie & Beleid	2	1	0	0	0
Team Zwembad	0	0	0	0	0
Totaal	**11**	**9**	**23**	**11**	**11**

3.2 Klachten onderverdeeld per categorie

Klachten kunnen worden onderverdeeld in verschillende categorieën, te weten:
- correcte afhandeling;
- bejegening in engere zin / gedrag;
- informatieverstrekking;
- beleidsklachten;
- overig.

Onder *correcte afhandeling* wordt onder andere verstaan of de gemeente op tijd heeft gereageerd en of de inwoner vindt dat de procedures goed zijn doorlopen.
Klachten in de categorie *bejegening in engere zin / gedrag* gaan over de situatie dat de inwoner het optreden van een ambtenaar of bestuurder als beledigend, onbehoorlijk of onredelijk ervaart.
Onder de categorie *informatieverstrekking* vallen klachten over het niet of niet tijdig verstrekken van de gevraagde informatie en het verstrekken van onjuiste informatie.
Beleidsklachten (klachten over het beleid van de gemeente) vallen eigenlijk niet onder de interne klachtenregeling. Deze klachten worden echter wel geregistreerd.
Klachten in de categorie *overig* zijn niet duidelijk onder een van de eerder genoemde categorieën onder te brengen.

De meeste klachten die de gemeente Druten in 2018 heeft ontvangen, gaan over *bejegening/gedrag en correcte afhandeling.* De overige klachten gaan vooral over *informatieverstrekking*.

Sommige klachten hebben op meerdere categorieën betrekking. In onderstaande tabel wordt een onderverdeling per categorie gemaakt. Hierdoor kan het zijn dat het totaal van de aantallen in tabel 3 meer bedraagt dan het totale aantal van veertien ingediende klachten.

Tabel 3. Overzicht klachten per categorie

Categorie klacht	**2018**
Correcte afhandeling	6
Bejegening in engere zin/gedrag	6
Informatieverstrekking	2
Beleidsklachten	1
Overig	1

3.3 Omschrijving van de klachten

Alle klachten worden vertrouwelijk behandeld. Dit heeft tot gevolg dat in een jaarverslag geen namen mogen worden genoemd of anderszins informatie mag worden gepubliceerd die herleidbaar is tot klagers. Wel wordt een korte omschrijving van de klachten gegeven, zodat u zich een beeld kunt vormen waar de klachten betrekking op hebben.

Domein Bedrijfsvoering

Deze klacht betrof het team Personeel en Organisatie en had betrekking op het uitblijven van een betaling en een correcte afhandeling. Deze klacht is informeel afgedaan.

Domein Fysieke leefomgeving

De klacht van het Team juridische ondersteuning fysieke leefomgeving is volgens de klachtenregeling behandeld en had betrekking op bejegening.
Twee klachten waren voor het Team ruimtelijk beheer. Deze hadden betrekking op correcte afhandeling van een melding. Beide klachten zijn informeel afgehandeld.

De klacht van het Team Gebiedsinrichting had betrekking op bejegening door een medewerker. Deze klacht is niet verder in behandeling genomen omdat deze in een ander gemeentelijke procedure is meegenomen.

Domein Publiekszaken

De twee klachten over medewerkers van het Team burgerzaken zijn beide behandeld volgens de klachtenregeling. Een van deze klachten had betrekking op bejegening, de andere klacht had betrekking op correcte afhandeling van een aanvraag. Deze klacht is afgerond in 2019.

Het Sociaal Wijkteam Druten heeft twee klachten ontvangen. Eén klacht had betrekking op bejegening en de andere klacht had betrekking op beleid/overig. Beide klachten zijn informeel afgehandeld.

Drie klachten hebben betrekking op medewerkers van Team inkomen en ondersteuning. Twee klachten hebben betrekking op correcte afhandeling door een medewerker. Er werd geen antwoord gegeven op de gestelde vragen. Deze klachten zijn beide informeel afgehandeld.
De derde klacht uit dit team had betrekking op bejegening en is volgens de klachten regeling behandeld.

Er is nog één klacht die betrekking heeft op dit domein. Deze had betrekking op bejegening, maar is nooit nader gespecificeerd.

3.4 Afdoening van de klachten

De veertien ingediende klachten zijn als volgt afgedaan. Zie hiervoor tabel 4, waarin een overzicht wordt gegeven van de uitkomsten van de klachtbehandeling.

Tabel 4. Overzicht uitkomst van klachtbehandeling

Uitkomst van klachtbehandeling	**2018**
Ongegrond	3
Gegrond	0
Deels gegrond/deels ongegrond	0
Niet in behandeling genomen	1
Ingetrokken	0
Anders afgedaan	9
In behandeling	1
Totaal	**14**

Opvallend is dat van de veertien klachten er negen informeel zijn afgedaan. Slechts vier klachten zijn volgens de klachtenprocedure behandeld en drie hiervan zijn ongegrond verklaard. Eén klacht loopt door in 2019.
Eén klacht is niet in behandeling genomen. De overige negen klachten zijn door middel van een gesprek of nadere uitleg naar tevredenheid van de klagers opgelost.

Ook al zijn de klachten ongegrond of informeel opgelost, toch worden alle klachten met de betrokken medewerkers besproken.

4. Behandeling van klachten bij de Gemeentelijk Ombudsman

Wanneer de indiener van een klacht het niet eens is met de afhandeling van de klacht, bestaat de mogelijkheid de klacht voor te leggen aan een ombudsvoorziening. Iedere gemeente is verplicht een ombudsvoorziening in te stellen (artikel 9:18 van de Awb en artikel 81p van de Gemeentewet). De gemeente Druten kent een lokale ombudsman, mevrouw dr. J.G.M. Assen en een plaatsvervangend ombudsman, mevrouw mr. L.B.F.M. Hellwig. Mevrouw Assen heeft per 1 oktober 2018 haar functie neergelegd. De nieuwe gemeentelijke ombudsman per 1 januari 2019 is mevrouw mr. M.J. van Dasselaar.
Overigens moeten klachten eerst intern worden behandeld, voordat iemand een klacht bij de ombudsman kan indienen.
De ombudsman is verplicht om zelf verslag te doen van de werkzaamheden over het jaar 2018. In een afzonderlijk jaarverslag, dat u tegelijkertijd wordt aangeboden, kunt u hiervan kennis nemen.

5. Conclusie en aanbevelingen

Het aantal klachten dat is ingediend is in de gemeente Druten is in 2018 met drie gestegen ten opzichte van het jaar ervoor. Wel valt op dat bijna alle klachten informeel zijn opgelost. Slechts vier klachten zijn volgens de klachtenregeling behandeld, waarvan er één nog in behandeling is.
Naar aanleiding van deze klachten zijn de betrokken medewerkers aangesproken en zijn afspraken gemaakt hoe bepaalde zaken beter kunnen verlopen.
Belangrijk punt blijft dat iedereen aandacht heeft voor houding en gedrag richting inwoners en dat afspraken worden nagekomen.

Druten, 18 juni 2019
mevrouw mr. drs. N.L.M. Pol, klachtencoördinator

de Gemeentelijke ombudsman

mw. Dr. J.G.M. Assen

SAMENVATTING
van het Jaarverslag 2018 van de Gemeentelijke Ombudsman
voor de Raad van de gemeente Druten

Op grond van artikel 81 u van de Gemeentewet is de Gemeentelijke ombudsman verplicht ieder jaar een verslag van zijn werkzaamheden uit te brengen aan de raad. Per 1 oktober 2012 is mw. dr. J.G.M. Assen benoemd als ombudsman van de gemeente Druten. Op 1 januari 2016 is mw. mr. L.B.F.M. Hellwig benoemd als plaatsvervangend ombudsman.

In dit verslag gaat de ombudsman kort in op zijn positie als orgaan van de gemeente en zijn werkwijze. Hij toetst het gemeentelijk handelen waarover wordt geklaagd aan de behoorlijkheidsvereisten die door de Nationale ombudsman in samenwerking met de Gemeentelijke ombudsmannen zijn ontwikkeld.

In het jaar 2018 is in de gemeente Druten drie keer een beroep op de ombudsman gedaan. Twee ervan waren niet-ontvankelijk en één is doorverwezen naar een afdeling in de gemeente en naar een andere organisatie.

Het aantal meldingen in de zes gemeenten waar deze ombudsman bevoegd is, was lager dan vorig jaar, nl. 28. Dit tegenover 20 in 2014, 35 in 2015, 49 in 2016 en 29 in 2017. Een verklaring voor deze schommelingen in aantal meldingen is niet gevonden.

De Gemeentelijke ombudsman legt verantwoording af van de wijze waarop zij met het gemeenschappelijk budget is omgegaan.

Dit is het laatste jaarverslag van deze ombudsman, omdat zij per 1oktober 2018 haar functie heeft neergelegd. In dit jaarverslag gaat de ombudsman in op de taken en werkwijze van de ombudsman in gemeenten in het algemeen en de beperkte bevoegdheden van de gemeentelijke ombudsman, hetgeen nogal eens tot teleurstelling leidt bij burgers.

Mijn opvolgster wens ik veel succes in haar functie als ombudsman van de gemeente Druten en net als ik altijd heb gehad: een goede samenwerking met de Gemeenteraad en het College van B&W.

Aan
de Raad van de gemeente Druten

JAARVERSLAG van de GEMEENTELIJKE OMBUDSMAN 2018

INLEIDING

Iedere burger heeft wettelijk het recht een klacht in te dienen bij een bestuursorgaan en het bestuursorgaan is wettelijk verplicht een klacht op de voorgeschreven wijze te behandelen. Dit wordt de interne klachtbehandeling genoemd.
Wie het niet eens is met de uitkomst van de klachtbehandeling door de gemeente heeft het recht zijn klacht voor te leggen aan een onafhankelijke gemeentelijke ombudsman, de zogenaamde externe klachtbehandeling. De ombudsman doet in hoogste instantie uitspraak over de ingediende klacht.

Per 1 oktober 2012 heeft de raad van de gemeente Druten mevrouw dr. J.G.M. Assen voor een periode van 6 jaar tot ombudsman benoemd. Per 1 januari 2016 is mevrouw mr L.B.F.M. Hellwig benoemd als plaatsvervangend ombudsman.
Naast ombudsman van de gemeente Druten is de ombudsman benoemd in 5 andere gemeenten, in de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen en in de Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR - werkbedrijf). In totaal gaat het om een bevolkingsaantal van ruim 150.000 burgers. Mw. Mr. L.B.F.M. Hellwig is in deze organisaties plaatsvervangend ombudsman, behalve in de gemeente West Maas en Waal, waar de heer drs. R. Gerritsen deze functie vervult. De ombudsman heeft vanwege een andere activiteit het raadzaam gevonden haar functie per 1 oktober 2018 neer te leggen.

De ombudsman is weliswaar een orgaan van de gemeente, maar werkt onafhankelijk.
De Gemeentewet kent voor die onafhankelijkheid enkele garanties, zoals de benoeming door de raad, beperkte ontslagmogelijkheden en een door de raad vastgestelde vergoeding voor de werkzaamheden.

TAAK VAN DE OMBUDSMAN

De taak van de ombudsman is bijdragen aan goede verhoudingen tussen gemeente en burgers door

- rechtsbescherming via het uitspreken van een oordeel over gedragingen van de gemeente. Het oordeel van de ombudsman komt tot stand na onderzoek en na hoor en wederhoor van beide partijen; dit oordeel is bindend voor klager en gemeente;
- bemiddeling of interventie. Hierbij probeert de ombudsman via overleg het proces tussen bestuur en burger weer in goede banen te leiden. In bijzondere gevallen kan de ombudsman ook al in de fase van interne klachtbehandeling tussenbeide komen;
- preventie. De ombudsman kan de gemeente een aanbeveling geven voor toekomstig gemeentelijk handelen, of op eigen initiatief een onderzoek naar misstanden beginnen.

Het is mogelijk dat deze drie methoden bij de behandeling van een klacht naast elkaar voorkomen.

TOEGEPASTE NORMEN

Bij de beoordeling van een klacht toetst de ombudsman het gemeentelijk handelen aan een aantal normen voor behoorlijk overheidsoptreden. Deze behoorlijkheidsvereisten zijn ontwikkeld door de Nationale ombudsman in samenwerking met de gemeentelijke ombudsmannen.
Op deze wijze kan worden bereikt dat de uitspraken niet gebaseerd zijn op min of meer subjectieve inzichten van de fungerende ombudsman, maar op landelijk erkende opvattingen over de eisen van behoorlijk handelen die aan de gemeente mogen worden gesteld.

De normen van de Nationale ombudsman gaan uit van een viertal kernwaarden voor het gemeentelijk handelen. Het gemeentelijk handelen moet zijn

A. OPEN EN DUIDELIJK; hieronder vallen de vereisten van transparantie, goede informatieverstrekking, luisteren naar de burger en motivering van besluiten en handelen

B. RESPECTVOL; hieronder vallen de vereisten van respecteren van de grondrechten, bevorderen van actieve deelname door de burger, fatsoenlijke bejegening, fair play, evenredigheid en bijzondere zorg

C. BETROKKEN EN OPLOSSINGSGERICHT; hieronder vallen de vereisten van maatwerk, samenwerking, coulante opstelling, voortvarendheid en de-escalatie

D. EERLIJK EN BETROUWBAAR; hieronder vallen de vereisten van integer en betrouwbaar handelen, onpartijdigheid, redelijkheid, een goede voorbereiding van besluiten, een goede organisatie en professionaliteit.

De ombudsman beveelt aan dat ook het college en de raad deze kernwaarden vaststellen als uitgangspunten voor het behoorlijk omgaan met burgers en overig gemeentelijk handelen.

ONDERZOEKEN EN BURGERCONTACTEN IN 2018

In het jaar 2018 zijn er in de gemeente Druten 3 meldingen geweest, die geen van alle tot een klachtbehandeling hebben geleid. Twee meldingen waren niet-ontvankelijk, omdat het geen klachten betroffen in de zin van de klachtwet. De ombudsman is derhalve niet bevoegd deze problemen te onderzoeken.
Een van deze twee in ingediend in december en is behandeld door de plaatsvervangend (substituut) ombudsman behandeld.
Een melding betrof het niet goed geregeld zijn van het taxivervoer voor gehandicapten. Deze is doorgestuurd naar de betreffende afdeling. Omdat de ombudsman geen verdere reacties heeft gehad, veronderstelt de ombudsman dat dit probleem is opgelost.

10 JAAR GEMEENTELIJKE OMBUDSMAN

(n.a.v. een toespraak in een gemeentelijke commissie)

Na 10 jaar neem ik afscheid als ombudsman van deze en van de andere gemeenten waarin ik gemeentelijke ombudsman ben.
Het was voor mij een lastige beslissing: ik was inmiddels vergroeid met dit werk. De contacten met de gemeenten waren in de loop der jaren verstevigd en duidelijk. De gemeenten weten wat ze aan mij hebben, hoe ik te werk ga. Met name de contacten via de klachtencoördinatoren lopen goed.
De gemeenten waar ik ombudsman ben, hebben in de loop der tijden veel met elkaar afgestemd. Ze hebben gesproken over de klachtverordening en over de website. Hoewel niet exact identiek, lijken ze wel op elkaar. Dat is het mooie.

Wat mij na al die jaren nog steeds verbaast, is dat vele medewerkers van gemeenten niet weten dat er een gemeentelijke ombudsman is en ook niet weten wat de verhouding is tussen de gemeentelijke ombudsman en de nationale ombudsman. De onbekendheid duidt er natuurlijk op dat de betreffende medewerkers nooit te maken hebben gehad met een klacht tegen hen. Dat is op zich een goed teken. Het betekent dat ze hun werkzaamheden naar behoren doen. Anderzijds zouden ze wel moeten weten hoe een en ander met betrekking tot klachten in elkaar zit.
Dat burgers dat niet weten, begrijp ik. Het komt ook regelmatig voor dat burgers mij benaderen en zeggen: als u niet doet wat ik wil, dan ga ik naar de No.
Nog vaker willen ze dat ik als woordvoerder voor hen optreedt en nog liever als gratis advocaat. Want de ombudsman is gratis voor de burger; de advocaat en de rechter niet. Daarom heet het: de ombudsman is er voor de burger. Maar die uitdrukking levert vaak verkeerde verwachtingen, zoals ik zojuist heb aangegeven.
Veel ambtenaren – en ook veel burgers - weten niet, dat nu de gemeente een eigen ombudsman heeft (de gemeentelijke ombudsman), de No geen bevoegdheden heeft in uw gemeente. De No is gemeentelijke ombudsman in een aantal gemeenten – wij zijn dus collega's met dezelfde bevoegdheden in 'onze' gemeenten.
De No is dus geen hoger beroep boven de Go.
Naast gemeenten is de No ook ombudsman voor alle rijksoverheidsinstellingen. Daarom is hij No = Nationale ombudsman.

Klachten. Het begrip klacht is erg lastig, omdat in het dagelijks spraakgebruik een klacht anders wordt gezien dan in het klachtrecht. Er zou dus een betere benaming van het begrip klacht moeten komen m.b.t. het klachtrecht.
Een burger dient een klacht in bijvoorbeeld als de straatlantaarn in zijn straat het niet doet. Volgens het recht is dat geen klacht, maar een melding. Het kan tot een klacht gaan leiden, maar dat is pas aan de orde als de gemeente bijvoorbeeld niet reageert op die melding. Dan is de klacht niet dat de straatlantaarn het niet doet, maar dat er geen antwoord is gekomen op die melding. Als er wel een antwoord, een reactie is gekomen, maar die reactie bevalt de betreffende burger niet, dan is dat geen reden tot een klacht. Dan moet men bezwaar gaan indienen of zich gaan wenden tot de politiek.
Incidenteel komt het voor dat een burger door een ambtenaar geadviseerd wordt een klacht in te dienen, over iets vergelijkbaars als die straatlantaarn. De burger wendt zich dan tot mij. Die ambtenaar had beter moeten weten. Die melding hoort niet bij de ombudsman. Ik heb de betreffende burger niet geadviseerd een klacht over het verkeerde advies in te dienen. Een klacht over zo'n gedraging is klachtwaardig en zou hoogstwaarschijnlijk ook gegrond verklaard worden.
Dat het onderscheid tussen klacht in het dagelijks spraakgebruik (melding) en klacht over gedraging van een medewerker van de gemeente lastig is, zeker voor niet-deskundigen, is duidelijk. Burgers die zich tot mij wenden, leg ik dan ook geduldig uit, waar ze zich moeten melden.
Een ander voorbeeld. Nog niet zo lang geleden kreeg ik een e-mail, van een journalist nb, die constateerde dat het beleid t.a.v. minima in de ene gemeente anders is dan in de andere en dat ik als ombudsman dat moet veroordelen met het criterium: discriminatie. Toen ik hem uitlegde dat gemeenten op dit terrein een eigen beleid mogen – en moeten – voeren en ik als ombudsman geen oordeel mag uitspreken over het gemeentelijk beleid, werd hij heel boos en zei dat ik juist als ombudsman mij in dit geval moest uitspreken, want deze verschillen hebben niets met beleid te maken maar met discriminatie. Volgens hem is het de taak van de ombudsman om discriminatie aan de orde te stellen en hierover naar buiten te treden.
Duidelijk een journalist die niet weet wat de **taken en bevoegdheden** van de ombudsman zijn. En die ook niet weet dat een ombudsman pas een uitspraak doet na grondig onderzoek, niet na een bericht van wie dan ook, ook niet als het bericht van een journalist afkomstig is.

De ombudsman is pas bevoegd een klacht in onderzoek te nemen nadat de klacht eerst intern is onderzocht. Dat wil zeggen dat de gemeente eerst zelf een klachtonderzoek moet doen. En de gemeentelijke ombudsman is als het ware 'het hoger beroep'; het is de tweede instantie, de externe klachtbehandeling. Veel burgers die een klacht indienen willen dat niet, want ze hebben immers problemen met de gemeente. En de gemeente mag niet over zichzelf oordelen, is het gevoelen. Mijn reactie is dan, dat de wetgever dit niet voor niets heeft ingesteld. Immers, allereerst moet de gemeente wel weten dat er een klacht is tegen de gemeente. U wilt niet weten hoe vaak een ingediende klacht niet bekend is bij de gemeente. Zeker een derde van de meldingen.
Ten tweede moet de gemeente de kans krijgen een fout of foute gedraging recht te zetten. In de meeste gevallen blijkt de interne klachtbehandeling afdoende om het probleem uit te wereld te helpen: de gemeente kan ofwel uitleggen waarom het heeft gehandeld zoals er is gehandeld. Of de gemeente kan ervan leren en het gedrag in de toekomst verbeteren. Dus slechts een klein deel van de klachten komt uiteindelijk bij de ombudsman terecht.
Hierbij is de rol van de **klachtencoördinator** cruciaal. De klachtencoördinator onderzoekt geen klachten en spreekt geen oordeel uit. Integendeel. De klachtencoördinator zorgt ervoor, in zeer veel gevallen, een luisterend oor te bieden aan de klager en de klager de weg te wijzen waar hij of zij het beste naar toe kan.
De klachtencoördinator is ook de directe contactpersoon voor de ombudsman. Als een melding bij de ombudsman binnenkomt, vraag ik altijd aan de klachtencoördinator of die klacht al bekend is. Dan blijkt dus vaak dat die klacht niet bekend is bij de gemeente.

Behoorlijkheidsnormen
Het gaat alleen om behoorlijke en onbehoorlijke gedragingen. Meestal is de grens met wat juridisch wel en niet kan heel duidelijk, maar niet altijd. Soms zit je op het snijvlak. Bijvoorbeeld, als een ouder met een gehandicapt kind klaagt over geen goede informatie over de juiste school voor zijn kind en op grond daarvan zijn kind thuis houdt en zelf thuis onderwijs geeft. De klacht zou kunnen gaan over: geen goede informatie, maar het kan ook zijn dat de klacht gaat over geen goede school. En dan moet je als ombudsman lastige keuzen maken over wat je wel en niet onderzoekt. De uitkomst zou kunnen zijn, dat ondanks verkeerde informatie (gegronde klacht), de ouder toch zijn kind niet mag thuishouden (leerplichtwet – dus juridisch).
Dat zijn heel moeilijke, gevoelige, emotionele situaties. In dergelijke situaties probeer ik niet alleen een klacht te onderzoeken, maar ook een oplossing te vinden om het probleem op te lossen, bijvoorbeeld door afspraken te maken en vast te leggen over op welk moment dat kind weer naar school gaat, over hoe vaak en wanneer er contacten zijn tussen de gemeenten en de ouder. Of misschien het advies van een andere ambtenaar als contactpersoon. Er zijn altijd veel oplossingen mogelijk.
Het oordeel over een klacht wordt gevormd door de zogenaamde behoorlijkheidscriteria. Dat helpt iedereen om objectieve maatstaven te gebruiken bij een klachtonderzoek.

Veranderde klachten in 10 jaar
Allereerst is de **wijze van contact** veranderd. Bijna alle contacten lopen nu per e-mail. Niet meer per post of per telefoon. Alhoewel de ombudsman dat laatste medium soms wel gebruikt in een van de eerste contacten om het probleem duidelijker te krijgen. Niet iedereen is immers in staat zijn probleem duidelijk te verwoorden op papier.
Ik sluit voor de nabije toekomst andere media, zoals sociale media, zeker niet uit.
Het maakt wel dat sommige mensen menen dat ze op de email alles kunnen schrijven wat hun te binnen schiet. Dus ook scheldpartijen. En soms ook verwachten dat je per e-mail ellenlange discussies met ze voert. Jammer genoeg kan ik daar niet op ingaan: hoe interessant ook, het zijn dan thema's voor studiedagen en zo, maar niet voor individuele burgers.
Voor deze mensen heb ik nog geen oplossing gevonden.

Er zijn steeds meer meldingen die geen klachten zijn, maar eigenlijk een vraag: waar moet ik zijn met dit of dat probleem. Een **hulpvraag**. Een doorverwijzingsbureau ben ik dan. Vroeger zou ik zeggen: postbus 51. Daarom denk ik dat gemeenten toch moeten gaan nadenken over **spreekuren** voor de ombudsman. Het zou veel ellende kunnen voorkomen, zo blijkt uit gemeenten waar ze dat wel hebben.
Veel klachten gaan over **burenruzies**, waarbij de gemeenten wordt verweten dat ze niet handhavend optreden. Soms is het inderdaad een klacht, maar bijna altijd moet ik mensen verwijzen naar een andere weg dan het klachtrecht. Dan wordt het de ombudsman verweten dat die de verzoeker geen oplossing heeft gebracht en de burenruzie gewoon blijft doorgaan.
Veel meldingen over **beleid.** Dan verwijs ik ze naar de politiek: met vragen over hondenbelasting of speeltuinen op de verkeerde hoek van de straat: het NIMBY – effect.
Slechts één keer heb ik me tot de burgemeester gewend, toen een beleidsmaatregel erg ongunstig uitpakte voor een hoogbejaard echtpaar, ouder dan 85. De gemeente had de huishoudelijke hulp uit het maatwerk gehaald en tot algemene voorziening gemaakt, waardoor deze mensen minder huishoudelijke hulp kregen.
Ik mag me niet met politiek bemoeien. Toch ben ik naar de burgemeester gegaan en heb gevraagd: het doel is toch: mensen zolang mogelijk zelfstandig laten wonen. Als je de huishoudelijke hulp niet afstemt op wat mensen individueel nodig hebt, dwing je deze mensen naar een instelling te gaan. Hoe kan het nu, dat het geen maatwerk is?
Ik heb het probleem toen helaas niet kunnen oplossen, maar ik heb begrepen dat er nu toch meer gekeken gaat worden naar de individuele behoeften en dat duidelijk is dat alleen maar kille normen toepassen niet altijd tot het gewenste doel leidt.
Van harte hoop ik dat de betreffende mensen nog steeds zelfstandig thuis wonen.

De aard van de klachten.
De klachten zijn zeer divers. Nooit heb ik 2 dezelfde klachten in één gemeente gehad. Voor mij betekent het dat de medewerkers van gemeenten over het algemeen correct en volgens de behoorlijkheidsnormen werken. Dat ervaar ik ook. Medewerkers, ambtenaren, zijn deskundige mensen en ook zeer trots op hun werk. Ze doen hun uiterste best om het zo goed mogelijk te laten verlopen, zeker degenen die met burgers te maken hebben. De meeste ambtenaren nemen het zichzelf ook ernstig kwalijk als er een klacht tegen hen wordt ingediend. Dat proberen ze steeds te voorkomen.
Meestal gaan de **klachten over informatie en communicatie**. Steeds vaker komt het voor dat het tot een klacht leidt nadat er al jaren en jaren wrevel is tussen de gemeente en een burger. **Uiteindelijk** escaleert het. Vaak heeft het te maken met langs elkaar heen praten. Soms heeft het te maken met ‘alweer een nieuwe ambtenaar ‘ die de casus van meneer X of mevrouw Y moet behandelen en de afspraken die er in het verleden zijn gemaakt wel leest, maar niet altijd goed begrijpt of interpreteert. Bijvoorbeeld een meneer, die nogal autistisch is en keer op keer de verkeerde belastingaanslagen krijgt. Niet zo handig van die afdeling. Nadat ik een gesprek met hem en de ambtenaar had, kreeg die meneer op weg naar huis alweer een telefoontje. Daarvan raakt die meneer van streek en neemt contact met mij op. Immers, dat was niet de afspraak in het gesprek. Die meneer zou de week erop bericht krijgen. Ik snap dat die ambtenaar ’het geval wilde afhandelen’, maar dat was niet de afspraak; en zeker niet dat het binnen 10 minuten moest worden afgehandeld; want bij die meneer werkt zoiets totaal verkeerd. Dat hadden we juist besproken – en toch ging die ambtenaar zijn eigen weg zonder zich rekenschap te geven met wat dat doet met de betreffende burger. Over de lerende organisatie gesproken.
Een andere ontwikkeling is dat klachten vaker complexer zijn en uit meerdere onderdelen bestaan of zelfs twee of drie verschillende klachten betreffen.
Slechts een enkele keer komt herhaling van klachten voor bij dezelfde burger over hetzelfde onderwerp. Dan krijg je echt het gevoel dat de gemeente of die afdeling niets leert van fouten uit het

verleden. En dat is juist een van de doelen van het klachtrecht: **de gemeenten moeten leren van fouten.**
Heel af en toe komt er een klacht die dwars door je heen gaat en in je hart en je vezels is binnengedrongen. Hoe triest ook wat er met iemand gebeurt of gebeurd is, of het nu de klager (verzoeker) is of de beklaagde, de ambtenaar, het onderzoek naar de klacht moet altijd grondig en objectief gebeuren. De ombudsman moet dus een goede onderzoeker zijn. En ja, net als bij de rechtspraak: er is altijd iemand die gelijk krijgt: een klacht is gegrond of ongegrond. Er is altijd iemand die teleurgesteld is. Maar er is dan wel duidelijkheid gekomen. Een enkele keer kan ik niet tot een uitspraak komen, omdat het in zo'n geval het ene woord tegen het andere is.

Nadeel: geen sancties. Voordeel: gedragsverandering
De ombudsman kan geen sancties opleggen, geen straffen, geen geldboetes – alleen adviezen geven. De gemeente moet wel aangeven wat zij met die adviezen doet. En daarin zit het positieve van geen sancties kunnen opleggen: er moet iets gedaan worden met het advies. Daardoor kan de gemeente laten zien dat ze heeft geleerd van een niet behoorlijke handeling.
Dus in de meeste gevallen vind ik het prettig dat ik geen sancties kan opleggen, omdat de gemeenten hun gedrag niet kunnen afkopen, maar daadwerkelijk moeten veranderen. Een enkele keer zou ik willen dat ik het recht had te zeggen: geef die persoon een schadevergoeding. Maar dat mag ik niet.

Contacten naar buiten
De ombudsman maakt van de klachtonderzoeken geanonimiseerde rapporten. Dat heeft te maken met privacybescherming. Niet alleen nu na de AVG, maar ik heb dat altijd al gedaan, omdat de wet voorschrijft dat 'een ieder die erom vraagt, recht heeft op een geanonimiseerd rapport'. De gemeenten plaatsen deze rapporten meestal op hun website.
Met anderen praat ik nooit over individuele gevallen – dus zeker niet met de media. Alleen over mogelijke situaties, algemeenheden. Voorbeelden zijn altijd een beetje veranderd, onherkenbaar gemaakt, maar wel gebaseerd op werkelijke voorbeelden.

CONTACTEN MET DE GEMEENTEN

Omdat ik tijdig had aangegeven dat ik per 1 januari 2019 zou stoppen met deze functie, 'was het noodzakelijk dat de gemeenten en GR's zouden afwegen of zij wilden doorgaan met deze vorm van ombudsvoorziening dan wel een andere vorm. De gemeenten hebben besloten op deze voet verder te gaan. Het zoeken naar een opvolger heeft veel overleg gevraagd, van alle kanten – soms met de nog vigerende ombudsman, soms zonder. Uiteindelijk is er een opvolgster gevonden en blijft de huidige plaatsvervanger (substituut ombudsman) in functie.

Op 19 november 2018 vond het jaarlijks overleg tussen Gemeentelijke ombudsman en de klachtencoördinatoren van de gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen plaats op het gemeentehuis in Beuningen. Behalve lopende zaken stond deze bijeenkomst in het teken van het afscheid van de ombudsman.
Later in november en december heeft de ombudsman afscheid genomen in de gemeenteraadsvergaderingen van de gemeenten.

EXTERNE CONTACTEN

De ombudsmannen zonder kantoor zijn op 4 oktober 2018 bijeengekomen in het gemeentekantoor in Wijchen. We hebben over de volgende onderwerpen gesproken.
Voor iedereen is het herkenbaar dat er geleidelijk een verschuiving optreedt in de taak en rol van de lokale ombudsman van het geven van een formeel oordeel over een klacht naar de informele interventie, gericht op een praktische oplossing van de klacht. Iedereen acht dit een positieve ontwikkeling.
Een ontwikkeling die als probleem wordt ervaren is, dat gemeenten in toenemende mate uitvoeringstaken als het ware "buiten de deur zetten" in Gemeenschappelijke Regelingen en privaatrechtelijke entiteiten, gepaard gaande met ondoorzichtigheid voor de burgers over de klachtenbehandeling en de ombudsvoorziening. Daarom hebben we gezamenlijk een brief opgesteld aan de collega's in den lande, dus ook aan de Nationale ombudsman, om ons te ondersteunen met een verzoek om het woonplaatsbeginsel. Dit houdt in dat de burgers van een gemeente altijd bij dezelfde ombudsvoorziening terecht kunnen, ongeacht hoe de uitvoering van de gemeentelijke taken is georganiseerd. Er is wel een juridische uitspraak over welk bestuursorgaan de verantwoordelijkheid heeft bij klachten. Vaak voldoet dit niet aan de wens van de burger en de ombudsman , zoals hierboven beschreven. Hiervoor is nog steeds geen oplossing gevonden.

Bij de vergelijking van de werkomstandigheden en werkwijzen valt elke keer weer op dat de collega's met spreekuren daarover zeer tevreden zijn en ervan overtuigd zijn, dat daardoor veel onvrede van burgers met de gemeente kan worden geduid en rechtgezet.

BUDGET

De honorering voor de werkzaamheden van de Gemeentelijke ombudsman is door de raad vastgesteld en bedroeg in 2018 € 800, -- per rapport, € 400, -- voor een bemiddeling en € 50, -- voor het jaarverslag. Deze bedragen worden bij de betreffende gemeenten gedeclareerd. Daarnaast is er (voor de ombudsman en de plaatsvervangend ombudsmannen tezamen) een budget van € 4120, -- voor algemene uitgaven en voor ambtelijke ondersteuning. Dit budget wordt gevuld door bijdragen van 600 euro per gemeente en 260 per gemeenschappelijke regeling. Uit dit gezamenlijk budget worden diverse onkosten bestreden. Verantwoording hiervan vindt u in bijlage 2 bij dit jaarverslag.
Het moge duidelijk zijn dat de budgetten zeer krap bemeten zijn. In 2016 kwamen we zeer negatief uit. In 2017 was het saldo iets positief. Ook in 2018. Maar er blijft een schuld over. Om de opvolger

niet te belasten met deze schuld, zal ik het tekort van € 36,-- per gemeente bij de gemeenten declareren.
De ombudsman heeft berekend dat de gezamenlijke gemeenten in totaal minder dan één derde aan kosten hebben voor deze voorziening dan wanneer de gemeenten zouden zijn aangesloten bij de Nationale ombudsman.

TEN SLOTTE

Dank

Na 10 jaar ombudsman dank ik iedereen met wie ik te maken heb gehad bij de gemeente. Allereerst betreft dat de klachtencoördinator mw. J. Hendriks. Zij is mijn directe en eerste aanspreekpunt in de gemeente. Zij heeft de contacten binnen de gemeente en zorgt dat de klachten op de juiste plek terecht komen.

De raad van de gemeente Druten dank ik voor het in mij en in de plaatsvervangend ombudsman gestelde vertrouwen in de afgelopen 6 jaar.

Ik wens mijn opvolgster toe dat zij op net zo'n plezierige wijze haar werk kan doen in vol vertrouwen van de gemeenteraad.

11 maart 2019

De Ombudsman van de gemeente Druten,

Mw. Dr. J.G.M. Assen

Drie bijlagen: 1. Overzicht van klachten 2018
2. Rekening 2018
3. Begroting 2019

Bijlage 1: Overzicht ingediende klachten 2018 naar gemeente en naar behandeling

gemeenten	B&D	B	D	H	Wmw	W	GRB	MGR	totaal
behandelwijze									
Onderzoek met uitspraak (rapport)	1	1				1			**3**
Bemiddeling, advise-ring of interventie, afhandelingsbrief	1				1				**2**
Niet-ontvankelijk	2	2	2		1	2			**9**
Direct ingediend naar intern verwezen	5	1				2			**8**
Informatie of doorverwijzing			1		1	2			**4**
Anders									
totaal per gemeente	**9**	**4**	**3**	**0**	**3**	**7**	**0**	**0**	**26**
2 meldingen, niet ontvankelijk , niet aan gemeenten toe te rekenen									**2**
totaal generaal									**28**

B en D = gemeente Berg en Dal
B = gemeente Beuningen
D = gemeente Druten
H = gemeente Heumen
Wmw = gemeente West Maas en Waal
W = gemeente Wijchen
GRB = Gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen
MGR = Modulaire gemeenschappelijke regeling (Werkbedrijf)

Bijlage 2: Rekening 2018 (gemeenschappelijk budget – voor alle gemeenten tezamen)

IN	**begroot 2018**	**realisatie 2018**
Bijdragen gemeenten (250, -- per gem. of GR)	4120	4120
saldo vorig jaar		-339,19
Totaal	4120	3780,81

UIT		
Lidmaatschappen	375	375
Literatuur, bank- en advieskosten	425	274,86
Overleggen en studiedagen	1280	1650
Representatie	pm	60
Ambtelijke ondersteuning	1800	1486,95
Meldingen/klachten niet aan één gemeente gekoppeld	0	150
Totaal	2080	3994,15

Saldo 2018	**0**	**-216,--**

Het negatieve saldo komt door het hoge negatieve saldo in 2016. Dat is elk jaar meegeschoven naar het volgende jaar.
Zowel in 2017 als in 2018 is op zich een positief resultaat geboekt.
Zonder dat negatieve saldo van het verleden, zou 2018 positief uitkomen, nl. + € 135,85

Omdat dit het laatste jaar is van de ombudsman zal zij het negatieve eindsaldo van die 10 jaren in rekening brengen bij de gemeenten, zijnde een bedrag van € 36,-- per gemeente.

Bijlage 3: Begroting 2019

IN		
Bijdragen gemeenten		*4120*
6 x € 600, -- per gemeente	3600	
2 x € 260, -- per GR's	520	
T		
UIT		
Vereniging van Klachtrecht	375	
Literatuur, bank- en advieskosten	225	
Ambtelijke ondersteuning	2000	
Overleggen, studiedagen, reiskosten, representaties	1500	
Totaal		*4120*

Toelichting:

- Bij overleggen: gerekend wordt 1 uur per persoon, ongeacht duur van overleg (de overleggen zijn meestal langer dan 1 uur); onderlinge overleggen per telefoon en per e-mail worden niet in rekening gebracht; reistijden en reiskosten evenmin. Alleen bij studiedagen elders in het land worden de reiskosten berekend. De onkosten van studiedagen eveneens.
- Ambtelijke ondersteuning. De ombudsman huurt ondersteuning in tbv opzetten digitaal archief en ondersteuning bij verslaglegging
- De tarieven voor 2019 blijven zoals in 2018

Tarieven 2018

Rapport	800
Bemiddeling	450
Jaarverslag	50
Uurtarief	75

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	541
Extern Zaak ID	Z/19/033109
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.1.4
Omschrijving	Reactie op meerdere adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein Druten
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team WMO, jeugd en gezondheid
Eigenaar	Elk, van, Kim
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Druten	Elk van, S (Sjef)
Telefoonnummer steller	088 432 7535
E-mail adres steller	k.van.elk@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Bijlage 2. Advies Kwaliteit doelgroepenvervoer
Bijlage 3. Advies Burgerpanel
Bijlage 5. Advies Preventieagenda
Bijlage 4. Advies Visie op burgerparticipatie
Bijlage 6. Advies Huishoudelijke zorg
Bijlage 7. Advies Doelgoepenvervoer en kostenbeheersing
Bijlage 7.1. Advies Doelgroepenvervoer en kostenbeheersing (bijlage)
Bijlage 8. Advies Cliëntervaringsonderzoek Jeugd
Bijlage 9. Advies Communicatie over wachttijden bij aanvraag zorg
Bijlage 1. Brief: reactie op meerdere adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein Druten
Informatienota raad

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
College BenW openbaar Druten	15 juli 2019

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van de reactie op meerdere adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein Druten.

Openbaar Zaaknummer: 33109

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Reactie op meerdere adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein Druten

Kernboodschap

De Adviesraad Sociaal Domein ontving een reactie op meerdere uitgebrachte adviezen.

Toelichting

De Adviesraad Sociaal Domein bracht advies uit over:
- Kwaliteit doelgroepenvervoer
- Burgerpanel
- Participatieagenda
- Preventieagenda
- Toekomst huishoudelijke zorg
- Toekomst regionaal doelgroepenvervoer en de notitie kostenbeheersing
- Cliëntervaringsonderzoek jeugd
- Communicatie over wachttijden bij aanvraag zorg

Middels bijgevoegde brief ontving de Adviesraad Sociaal Domein een reactie op deze adviezen.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Gemeente Druten

Gemeente Druten
Heuvel 1
Postbus 1
6650 AA Druten

t 088 432 70 00
e info@druten.nl

Adviesraad Sociaal Domein Druten
Heuvel 1
6651 DA Druten

contactpersoon
Kim van Elk
t 088 432 7535

ons kenmerk
Z/19/033109

datum 16 juli 2019
onderwerp Reactie op meerdere adviezen
verzonden

Geachte leden van de Adviesraad Sociaal Domein,

Hartelijk dank voor uw adviezen over meerdere onderwerpen binnen het Sociaal Domein. Door omstandigheden hebben wij nog geen gelegenheid gehad om formeel op deze adviezen te reageren. Wel nemen wij uw input uit schriftelijke adviezen en mondelinge contacten constant mee in ons beleid. Ook spraken wij met u al over sommige thema's. Bij deze ontvangt u alsnog een reactie op uw adviezen.

Kwaliteit doelgroepenvervoer
Op 21 juni 2018 bracht u een ongevraagd advies uit omdat u zich zorgen maakte over de veelheid en de diversiteit van de klachten over AVAN. Uit een eerder gehouden klanttevredenheidsonderzoek onder gebruikers van AVAN bleek, dat de reizigers tevreden zijn over de kwaliteit van AVAN. Reizigers uit Druten gaven zelfs een hoger rapportcijfer (7,8) dan het rapportcijfer dat Avan Breed werd gegeven (7,3).
De klachtenafhandeling bij AVAN is uitbesteed aan een onafhankelijk orgaan. Iedere klacht wordt volgens de afgesproken procedure behandeld. De eerste vijf maanden van 2019 zijn er in totaal 6449 ritten gereden door reizigers uit Druten. Over deze periode zijn er in totaal 16 klachten ingediend. Hiervan zijn er 14 gegrond verklaard. Het aantal klachten ligt nu lager dan in 2018 (totaal 69 klachten).

U adviseert het college om een (zo nodig) strakke controle toe te passen op de naleving van de gunningscriteria. Het contractbeheer ligt bij de Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO). BVO houdt de gemeente op de hoogte van de ontwikkelingen.

Burgerpanel
Met uw raad onderzoeken we de mogelijkheden om inwoners te raadplegen over onderwerpen die de WMO en de jeugd(zorg) raken. We zijn hierover nog met u in gesprek. Het doel is om te komen tot een (digitale) vorm die meer (achtergrond) informatie geeft over wat inwoners bezig houdt. Daarnaast zijn er nog andere vormen van raadplegen. Ook hierover voeren we graag met u het gesprek.

Participatieagenda
Op 6 november 2018 bracht u een advies uit over burgerparticipatie. U vindt dat het succesvol samen verantwoordelijk zijn voor de inrichting van de totale leefomgeving ook een duidelijke visie omtrent burgerparticipatie behoeft.

Er bestaat geen visiedocument, maar uit het collegeakkoord en het coalitieakkoord blijkt dat de gemeente Druten graag samenwerkt met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties:

Voorbeelden uit het collegeakkoord:
- p.3: "Wij dagen u uit om samen met uw buurtgenoten aan de slag te gaan met een uitdaging. Is uw dorp of wijk straks de gezondste, of de actiefste, veiligste, aantrekkelijkste, duurzaamste of ondernemendste? Ga samen met uw buurtgenoten aan de slag met de uitdagingen en strijd om de titel. Hoe de uitdagingen er precies uit gaan zien maken we later bekend. Uiteraard doen we zelf ook mee. Wij gaan de uitdaging aan om de effectiefste te zijn.";
- p.5 De gezondste: "Samen met de scholen geven wij voorlichting aan jeugd en ouders over de gevaren van alcohol, roken, drugs en sexting. De GGD voert deze voorlichting voor ons uit."

Voorbeelden uit het coalitieakkoord:
- De titel: Samen verder;
- P.8: "2.2 Verbetering kwaliteit/beeldvorming openbare ruimte (raadsagenda) Door de bezuinigingen van de afgelopen 8 jaar is de staat van de openbare ruimte achteruit gegaan. In de komende periode moet er een inhaalslag gemaakt worden in de gehele gemeente. Aanpak samen uit te voeren met de inwoners.";
- P.11: "3.1 Ondernemers. In Druten wordt niet alleen gewoond, maar ook volop gewerkt. Druten moet een gemeente blijven met een aantrekkelijk klimaat om te wonen en te werken. Een goede samenwerking tussen gemeente en ondernemers is van groot belang.";

Preventieagenda
In uw advies vraagt u om de invulling van de preventieagenda van de gemeente. Dit geven wij vorm in het beleidsplan 2020-2023. Dit beleidsplan stellen wij op in samenwerking met professionals uit het sociale domein van de gemeente. Ook de Adviesraad Sociaal Domein heeft hier een belangrijke bijdrage aan geleverd. Tijdens meerdere bijeenkomsten zijn de beleidsprioriteiten opgehaald. Professionals hebben aangegeven wat volgens hun de behoeften van de samenleving zijn. Preventie kwam ook hier als essentieel punt naar boven.

In het najaar van 2019 bieden wij u het (concept) beleidsplan aan en vragen wij u om formeel advies. Wij nemen uw input mee in de definitieve versie. Deze versie bieden wij eind 2019 aan de gemeenteraad aan.

Toekomst huishoudelijke zorg
Wij ontvingen op 16 januari 2019 uw advies over de toekomst van huishoudelijke zorg. Hierin constateert u dat u inhoudelijk geen aanvullingen of bemerkingen heeft bij de nota van uitgangspunten voor de aanbesteding van de hulp bij het huishouden. U geeft aan dat de nota van uitgangspunten een procedurestuk is en niet een inhoudelijk programma

van eisen. U vindt het een gemiste kans als er geen gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om op inhoud de Adviesraad te betrekken bij de totstandkoming van de gunningscriteria en het programma van eisen.

Naar aanleiding van uw mail vond er op 24 januari 2019 een gesprek plaats met enkele leden van de werkgroep Wmo. Van dit gesprek is een kort verslag gemaakt. Wij begrepen dat de Adviesraad het verslag van de bespreking van het programma van eisen en de gunningscriteria voor de aanbesteding ziet als dialoog waarbij het advies gegoten is in dit verslag. Uw aanbevelingen zijn ingebracht tijdens een werkbijeenkomst in het kader van de aanbesteding. Hieronder leest u een terugkoppeling per advies:

- Uw aanbeveling met betrekking tot het niveau van een HH2-medewerker is overgenomen. De eis van MBO werk- en denkniveau voor een HH2-medewerker is vervangen door de bepaling dat de medewerker de competentie dient te bezitten om een stuk regie over te nemen binnen het huishoudelijke werk.
- Wij zien de door u verwachte toename van de vraag naar HH2 ook op ons afkomen. Hiermee wordt in de gemeentelijke begroting rekening gehouden. De raamovereenkomsten zijn zonder afnamegaranties. Hierdoor kan ingespeeld worden op toekomstige ontwikkelingen in de vraag.
- Het stellen van harde eisen met betrekking tot Social Return vindt u wenselijk. Social Return is in de offerte geformuleerd als een inspanningsverplichting met daarin wel de verplichting om jaarlijks in gesprek te gaan met het regionale Werkbedrijf Nijmegen om te bezien welke realisatie van de verplichtingen mogelijk is. Achtergrond hiervan is de huidige krapte op de arbeidsmarkt en feit dat het werven van voldoende hulpen voor sommige aanbieders nu al een opgave is. Het stellen van harde eisen zou naar onze inschatting alleen verdringing op de arbeidsmarkt tot gevolg hebben.

Toekomst van het regionaal doelgroepenvervoer en de notitie kostenbeheersing
Op 27 februari 2019 spraken wij met een delegatie van uw Adviesraad over het visiestuk over de toekomst van AVAN en de lokale notitie kostenbeheersing. U adviseert om vooral niet alleen met een financiële blik naar het doelgroepenvervoer te kijken, maar meer te redeneren vanuit inclusie. Dit advies onderschrijven wij volledig. Uitgangspunt is dat iedereen mee moet kunnen doen. Doelgroepenvervoer draagt wezenlijk bij aan zelfredzaamheid en participatie in de samenleving van gebruikers met een mobiliteitsbeperking en dat moet behouden blijven. Maar wij willen ook oog blijven houden voor de betaalbaarheid van het doelgroepenvervoer. Daarom komen wij met kostenbeheersingsmaatregelen, bijvoorbeeld de uitbreiding van het vrijwilligersvervoer via de Plusbus voor lokaal vervoer.

Ook uw advies om zoveel mogelijk de samenwerking tussen Opstap in Wijchen en de Plusbus in Druten aan te gaan om zo efficiency voordelen te behalen bij de telefooncentrale en de planning onderschrijven wij volledig. Wij zijn hierover in gesprek met MeerVoormekaar.

Wij zijn verheugd om te constateren dat u zich in overwegende mate kunt vinden in onze voorstellen tot kostenbeheersing. Zo onderschrijft u het verlagen van het kilometerbudget, het differentiëren op basis van zorgbehoefte en beschikbare hulpmiddelen. Wij zijn geen voorstander van het tijdelijk invoeren van de indicatie sociaal begeleider zodat er gewerkt kan worden aan alternatieven. De afschaffing van de kortingsregeling voor medereizigers

heeft tot op heden niet geleid tot problemen. Voornaamste reden is dat meereizen gewoon mogelijk blijft, zij het tegen een hoger tarief.
Ook wij vinden Automaatje een mooi initiatief. Pas nadat de uitbreiding van de Plusbus door MeerVoormekaar is geïmplementeerd kan uitwerking van het Automaatje aan de orde zijn.

Cliëntervaringsonderzoek jeugd
Op 7 maart 2019 bracht u een ongevraagd advies uit over het cliëntervaringsonderzoek Jeugd 2018. In dit advies geeft u vier stappen volgens u ter verbetering gezet kunnen worden.

Één vast contact persoon per cliënt
We streven ernaar om vaste contactpersonen te koppelen aan vragen van inwoners. Dit is niet altijd mogelijk. Het kan voorkomen dat er wisselingen van medewerkers in het Sociaal Team zijn, waardoor het niet mogelijk is een vast contactpersoon gedurende het hele proces te hebben.

Meer bekendheid van het Sociaal Team
Er is een kleine werkgroep opgericht om het Sociaal Team te profileren. Deze werkgroep gaat o.a. de flyer updaten en verspreiden, een informatiehoek inrichten en op zoek naar belangrijke sleutelfiguren binnen de kerkdorpen. Ook sluiten we (meer) aan bij huidige activiteiten zoals de KBO-bijeenkomsten of het Alzheimercafé. Tot slot zijn we aan het onderzoeken of het organiseren van welzijnsbezoeken ook in Druten een preventieve functie kan vervullen. Na de zomer starten we met deze activiteiten.

Meer bekendheid van de cliëntondersteuner
We zijn het met u eens dat er meer bekendheid moet worden gegeven aan de cliëntondersteuner. We hebben de medewerkers van het Sociaal Team nogmaals geïnstrueerd om bij elk keukentafelgesprek de mogelijkheden van de cliëntondersteuner te benadrukken. Daarnaast staat er een beschrijving van de onafhankelijk cliëntondersteuner op de website van de gemeente en in de informatiefolder van het Sociaal Team.

Communicatie over wachttijden bij aanvraag zorg
De wachttijden voor hulpvragen bij het Sociaal Team kan, bijvoorbeeld door toename van complexe problematiek, fluctueren. De verantwoordelijkheid voor het communiceren van deze wachttijden ligt bij de zorgaanbieders. Het Sociaal Team heeft hier niet altijd zicht op.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

mr. drs. A.J.E.M. Buise-Jansen
gemeentesecretaris

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld
burgemeester

Afzender:	Adviesraad Sociaal Domein Druten
Opgesteld door werkgroep:	WMO
Bestemd voor:	College burgemeester en wethouders
Status:	Ongevraagd advies
Verstuurd:	21-06-2018
Titel/onderwerp:	Kwaliteit Doelgroepenvervoer

Geacht college van burgemeester en wethouders,

Naar aanleiding van signalen die de Adviesraad Sociaal Domein bereikten betreffende het functioneren van het Doelgroepenvervoer, heeft de Raad zich verdiept in de hierover beschikbare documentatie:

- De rapportages “De Gebruiker aan het Woord”, over de ervaringen van gebruikers van Avan, zowel regionaal als lokaal;
- Een artikel in De Gelderlander, voorjaar 2018, naar aanleiding van oproep tot delen van ervaringen van gebruikers.
- Een rapportage van RPE van februari 2018, gebaseerd op een recent onderzoek naar ervaringen van cliënten van allerlei vervoersvormen in de regio.

De enquête betreffende het functioneren van Avan laat weinig verschil zien tussen de ervaringen lokaal en regionaal. Hoewel er op diverse punten verbeteringen te signaleren zijn, zou de conclusie kunnen worden getrokken dat de gebruikers doorgaans (redelijk) tevreden zijn. Anders is dat ten aanzien van de ervaringen weergegeven in De Gelderlander en de rapportage van RPE. Hoewel er rekening mee gehouden moet worden dat de respondenten hiervan voornamelijk mensen met slechte ervaringen zouden kunnen zijn,

Bij het doornemen van de diverse rapportages en ervaringen blijkt dat er nogal eens iets mis gaat in de planning, terwijl cliënten ook problemen hebben met de lange wachttijden bij het aanvragen van een rit, als ook de reistijden omdat er veel ritten gecombineerd worden.
Een kleine greep uit de klachten:

- lange wachttijd voor het bestellen van een rit (was eerst vaak een half uur, is tegenwoordig al teruggebracht maar nog onacceptabel lang);
- onvriendelijk personeel bij de centrale;
- onvriendelijkheid of ongeduld bij chauffeurs;
- niet afgeleverd worden op de juiste plaats van bestemming;
- klachtenafhandeling is vaak ondermaats; cliënten hebben het gevoel niet serieus genomen te worden.

Het beeld dat hierdoor ontstaat bij de Adviesraad is reden tot het volgen van de situatie en leidt tot het uitbrengen van een ongevraagd advies.

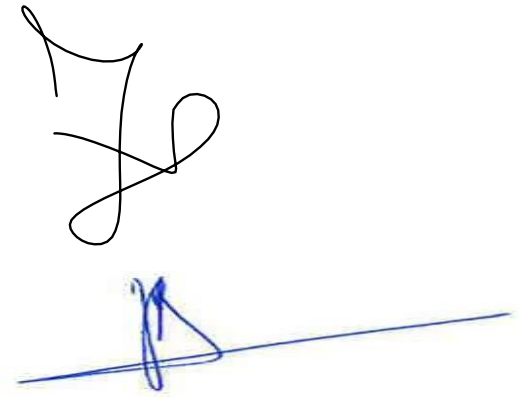
De Adviesraad gaat er vanuit deze klachten grotendeels bij het college bekend zijn en heeft er alle vertrouwen in dat iedere (serieuze) klacht behandelt wordt. Wel is de Adviesraad geschrokken van de veelheid en diversiteit van de klachten. Zij vraagt zich dan ook af of de vervoerder stipt alle gunningscriteria naleeft.

De Adviesraad adviseert het college (zo nodig) een strakke controle toe te passen op de naleving van de gunningscriteria die aan het toekennen van de aanbesteding zijn verbonden.

Bij het niet nakomen van deze criteria adviseert de Adviesraad het college om indringend in gesprek te gaan met de vervoerder om te komen tot verbeteringen.

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Druten ondertekend door:
Dhr. J. Hendrikse, voorzitter;

Dhr. A. van der Meer, secretaris.

Afzender:	WMO-raad Druten
Opgesteld door werkgroep:	
Bestemd voor:	College burgemeester en wethouders
Vastgesteld in de plenaire vergadering d.d.:	
Verstuurd:	
Titel/onderwerp:	Burgerpanel

Geacht college van burgemeester en wethouders,

Veel burgers voelen zich betrokken bij hun wijk of omgeving en zetten zich daar vrijwillig voor in of organiseren schoonmaakacties in de wijk om de leefbaarheid te verbeteren. Soms kopen ze collectief zonnepanelen of richten ze een lokale zorgcoöperatie op. Burgers ondernemen steeds vaker actie in hun omgeving. Ze bedenken een oplossing voor het onderhoud van speeltuinen of de groenvoorziening. Dit alles valt onder de noemer Burgerparticipatie.

Als mensen zelf meer ideeën hebben, vraagt dat om een andere rol van de overheid. De ondersteuning van al die ideeën en plannen door de overheid heet overheidsparticipatie. De gemeente kan bijvoorbeeld voorzieningen aanbieden of beschikbaar stellen. Met wijkbudgetten bijvoorbeeld kunnen bewoners eigen plannen laten uitvoeren in hun buurt. Dat noemen we de overheidsparticipatie.

Daarnaast zie we dat actieve burgers niet willen dat de overheid alles voor hen regelt met een standaardoplossing. Ze willen zichzelf en de buurt herkennen in de oplossing en een overheid die met hen meedenkt. Zo ontstaat een nieuwe samenwerking tussen burgers en overheid. Met nieuwe verhoudingen en werkwijzen tussen burgers en overheid. Dit heet ook wel een doe-democratie.

In 2013 heeft het kabinet een nota uitgebracht: de doe-democratie. (*Kabinetsnota ter stimulering van een vitale samenleving)*
ProDemos is op basis van deze nota op onderzoek uit gegaan om te ontdekken wat de doe-democratie betekent voor de lokale representatieve democratie. Van november 2014 tot april 2015 hebben zij deze vragen uitgediept in een serie lezingen en expertmeetings. Het resultaat is

de verzameling tips die ProDemos presenteert in een als bijlage bijgevoegde pdf.

Om beide partijen - de burger en de gemeente - dichter bij elkaar te brengen **adviseert** de Adviesraad voor het Sociaal Domein u een digitaal burgerpanel in te stellen via de gemeentelijke internetpagina of Facebook. Als dit panel vorm gekregen heeft, biedt het de gemeente de mogelijkheid het te gebruiken om de burger te raadplegen in specifieke situaties. Het kan gebruikt worden om zicht te krijgen op wat er binnen de gemeente of zelfs een afzonderlijk kerkdorp of buurt leeft bij de realisatie van het uitvoeringsplan Sociaal Domein.

Voor de burger biedt zo'n panel de mogelijkheid om initiatieven in eigen buurt of dorp aan te melden om zo met de gemeente in gesprek te komen om samen tot realisatie van die plannen te komen.

We hebben bij het opstellen van dit advies gekeken naar ons inhoudelijk toetsingskader en zijn ervan overtuigd dat het voorstel zal bijdragen aan het vergroten van de eigen kracht van de burger. Verder draagt het voorstel bij aan het sterker worden van de informele netwerken van de burger en kan het bijdragen aan het fysiek en sociaal toegankelijker worden van de maatschappij.

Graag ontvangen wij binnen de daarvoor gestelde termijn een reactie met daarin de argumentatie omtrent de mate van overname van dit advies.

Met vriendelijke groet,

Namens de WMO-raad Druten ondertekend door:
Dhr. J. Hendrikse, voorzitter;

Mw. K. Thomasse, secretaris;

Adviesraad
Sociaal Domein
Druten

Afzender:	Adviesraad Sociaal Domein Druten
Opgesteld door:	Jan Hendrikse, voorzitter
Bestemd voor:	College burgemeester en wethouders
Verstuurd:	06-11-2018
Titel/onderwerp:	Visie op burgerparticipatie

Geacht college,

De Adviesraad Sociaal Domein Druten heeft met belangstelling kennis genomen van het collegeprogramma “Druten daagt uit”.

In dit collegeprogramma benoemt u een groot aantal onderwerpen waarbij u de inwoners van Druten vraagt om samen aan de slag te gaan. De adviesraad ondersteunt dit van harte. Het kijken door de ogen van de burger, verbinden van belangen en initiatieven en het daarmee organiseren van eigenaarschap bij iedereen is essentieel voor het slagen van het programma.

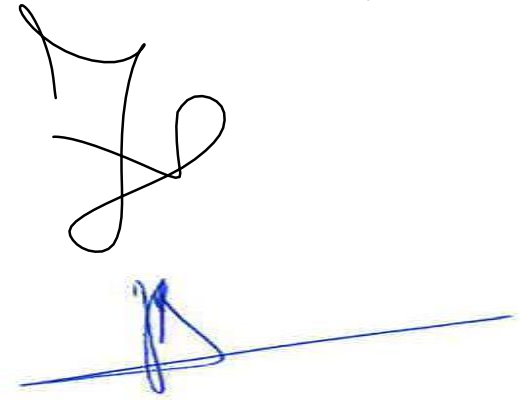
Het succesvol samen optrekken en samen verantwoordelijk zijn voor de inrichtring van de totale leefomgeving behoeft echter ook een duidelijke visie en afspraken omtrent burgerparticipatie.

De Adviesraad is benieuwd naar de invulling van de “visie op burgerparticipatie” van de Gemeente Druten. In het kader van invulling van onze taken en werkzaamheden zien wij deze graag tegemoet. Wij vragen u daarom deze visie aan ons op te sturen.

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Druten ondertekend door:

Dhr. J. Hendrikse, voorzitter;

Dhr. A. van der Meer, secretaris;

Afzender:	Adviesraad Sociaal Domein Druten
Opgesteld door:	Jan Hendrikse, voorzitter
Bestemd voor:	College burgemeester en wethouders
Verstuurd:	06-11-2018
Titel/onderwerp:	Preventieagenda

Geacht college,

Uiteraard heeft de gemeente Druten het beste voor met haar inwoners. Het Collegeprogramma Druten daagt uit" verwoord deze intentie in een aantal thema's als: de actiefste, de effectiefste, de gezondste, etc. Gezondheid, veiligheid in een veilige omgeving opgroeien zijn daarbij belangrijke thema's. De Adviesraad Sociaal Domein heeft in het collegeprogramma "Druten daagt uit" door het hele programma heen gelezen dat er veel programmapunten zijn opgenomen die onder de noemer preventie zijn te duiden.

Met goede preventie kan men met name op deze thema's veel leed en kosten besparen en lasten verlichten. Denk bijv. aan valpreventie in het kader van langer zelfstandig thuis wonen, leefstijlvoorlichting en vroegtijdige dialoog met jeugd.

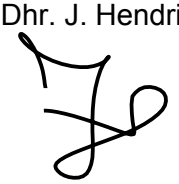
Gemeenten hebben niet alleen een sociaal-maatschappelijk belang bij goede preventie, maar ook financieel en organisatorisch. Als er minder ongelukken gebeuren, is er minder zorg nodig, maken mensen minder gebruik van hulpmiddelen en hoeven er minder uitkeringen te worden verstrekt.

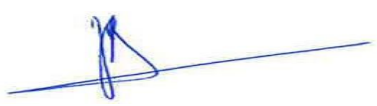
De Adviesraad ondersteunt dat streven van harte. Inmiddels zijn er gemeenten, zie als voorbeeld **bijlage "preventieagenda jeugd en WMO Doetinchem"**, die inzichtelijk hebben gemaakt op welke wijze en samenhang zij de komende jaren concreet gaan proberen die preventie inhoud te geven.

De Adviesraad is benieuwd naar de invulling van de "preventieagenda" van de Gemeente Druten. In het kader van invulling van onze taken en werkzaamheden zien wij deze graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Druten ondertekend door:
Dhr. J. Hendrikse, voorzitter;

Dhr. A. van der Meer, secretaris;

Bijpraten ASD op thema HH

donderdag 24 januari 2019 15:51

Bert van der Meer, Roberto Rodrigues, Lies Beekmans, Jessie Weijers

Afspraken
-Protocol HH: Lies mailt aan Bert stand van zaken
-Aanbesteding (nota van uitgangspunten):

- 3 Opmerkingen op de nota

-Aanbesteding (offerte aanvraag t/m hfdst PVE)

- Inhoudelijk: tarief gerelateerd aan CAO VVT? Het huidige tarief is reëel en staat vast voor de aanbesteding om het proces daarmee niet te belasten.
  ASD: met dit tarief kun je geen MBO geschoolde mensen betalen. Lies neemt deze opmerking mee, uitgangspunt moet wel de kwaliteit zijn.
- HH2 gaat toenemen, zie rapport CBP (voornml. Als gevolg van toename dementie). Houdt de gemeente hiermee rekening?
- Plus is HH als mantelzorgondersteuning, denk wel aan de PR hierover!
- Social Return: harde eisen stellen wel wenselijk. Inspanning is niet voldoende. Gemeente: verwachting is dat de inspanning er komt vanwege tekort aan personeel. Advies ASD: als je het opneemt, dan concrete afspraken maken.
- Screenen op consequent gebruik van termen + typefouten
- M.b.t. Kwaliteit: is het niet wenselijk dat er een tussenrapportage komt per aanbieder? Gemeente: we gaan contractmanagementgesprekken voeren, hierin komt dat aan de orde. Advies ASD: klachtenoverzicht meenemen in deze gesprekken. Hierin ook expliciet leerpunt meenemen (dus wat doet de organisatie ermee).
- Klanttevredenheid: hoe werkt dit? Aanbieders moeten verplicht een klanttevredenheidsonderzoek hebben. Is ook een onderdeel van de managementgesprekken.
- MIM en MIC opnemen is wenselijk. Gaat om de rechten van de medewerkers bijv. Op een veilige werkomgeving.
- Signalering: eenzaamheid is een belangrijk (toenemend) aandachtspunt!
- Ondersteuningsplan: zinnen lopen niet goed + akkoord vanuit de inwoner nodig op dit plan.
- Wisseling van personeel beter te borgen? Is lastig, werkgevers durven werknemers niet in vaste dienst te nemen. We eisen wel continuïteit.
- Vervanging van personeel: is een expliciet gesprek voor dialoogsessie. Wat gaan de aanbieders daarin communiceren? Noodzaak tot vervanging ligt bij werknemer vd aanbieder. Deze kan het beste inschatten of vervanging noodzakelijk is of niet.
- 4.4. Kan de gemeente als eis stellen dat werknemers problemen als eenzaamheid signaleren? Nee, dat voert te ver, rekening houdend met het niveau.
- 4.4. Punt 2: MBO niveau is veel gevraagd. Zie eerste bullet.

-Aanbesteding (deel 5, gunningscriteria):

- We willen ook collega’s uit de uitvoering betrekken we ook bij de beoordeling.
- ASD: vindt het zinvol dat de ASD meeleest bij het proces van de gunning (op de voorstellen vd aanbieders). De regiogemeenten zijn hiervan geen voorstander. Het proces wordt daarmee erg bewerkelijk.
- Moet meetbaarheid niet nadrukkelijker worden opgenomen onder aspect kwaliteit? Gemeente heeft straks managementrapportage, klanttevredenheidsonderzoek en klachtenoverzicht, dit moet voldoende zijn.

Adviesraad
Sociaal Domein
Druten

Afzender:	Adviesraad Sociaal Domein Druten
Opgesteld door werkgroep:	WMO
Bestemd voor:	College burgemeester en wethouders
Status:	Gevraagd Advies
Vastgesteld in het ingelaste plenair overleg betreffende vervoer d.d.:	15-03-2019
Verstuurd:	22-03-2019
Titel/onderwerp:	Toekomst van het regionaal doelgroepenvervoer en de notitie kostenbeheersing

Geacht college van burgemeester en wethouders,

Op 27 februari 2019 is er, op vraag van de gemeente, overleg geweest met de heren Jan Hendrikse, Bert van der Meer en mevrouw Henny Beers van de Adviesraad Sociaal Domein Druten over de mogelijkheden tot kostenbeheersing en -reductie in het doelgroepenvervoer van AVAN en de toekomst van het regionaal doelgroepenvervoer. Namens de gemeente aanwezig: mevr. L. Beekmans en de heer T. Anema.

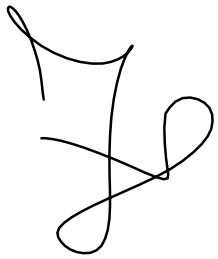
De status van dit gesprek was het gevraagd adviseren door de Adviesraad over genoemde notities. Zoals afgesproken is het door de Adviesraad akkoord bevonden verslag van het gesprek met daarin opgenomen de aanbevelingen van de Adviesraad als bijlage toegevoegd

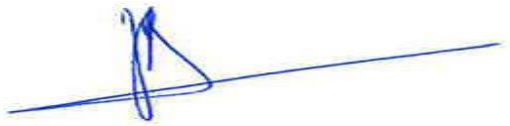
Graag ontvangen wij binnen de daarvoor gestelde termijn een reactie met daarin de argumentatie omtrent de mate van overname van dit advies.

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Druten ondertekend door:

Dhr. J. Hendrikse, voorzitter;

Dhr. A. van der Meer, secretaris;

Verslag n.a.v. het gesprek met de Adviesraad Sociaal Domein Druten

Onderwerp: Adviesdocument Toekomst van het doelgroepenvervoer en de notitie kostenbesparing

Datum, 27 februari 2019

Aanwezig: Jan Hendrikse, Bert van der Meer en mevrouw Henny Beers van de ASD namens de gemeente: Lies Beekmans en Theo Anema, beleidsmedewerkers

Doel van het gesprek was het verkennen van mogelijkheden in de gemeente Druten van de mogelijkheden tot kostenbeheersing en -reductie in het doelgroepenvervoer van AVAN en de toekomst van het doelgroepenvervoer.

Allereerst een algemene opmerking: Inclusie
Als een algemene opmerking gaf de ASD mee dat het stuk erg financieel is ingestoken. Hoewel dit ook de opdracht was, vraagt de ASD om inclusie meer plek te geven en te redeneren vanuit die inclusie.

Het inzetten van vrijwilligers voor het vervoer
De ASD vindt het een goed idee om de Plusbus en de hulpdienst van MeerVoormekaar uit te breiden. Dit ook in het kader van inclusie. Hierbij is zorgen voor voldoende capaciteit wel noodzakelijk. De ASD geeft verder mee om zoveel mogelijk samenwerking tussen Wijchen (Opstap) en Druten (Plusbus) aan te gaan, bijvoorbeeld als het gaat om de telefooncentrale en de planning.

Het verlagen van het kilometerbudget
De ASD geeft aan dat het logisch is om het kilometerbudget te verlagen maar ook om te differentiëren op basis van zorgbehoefte en beschikbare hulpmiddelen. Het reizen boven het kilometerbudget tegen het WMO tarief zonder korting (waarbij de gemeente nog een deel betaalt), ziet de ASD niet zitten.

Strikter omgaan met het afgeven van kostenverhogende indicaties
De ASD ziet het belang in van meer bewustwording van de kosten bij zowel inwoners als het sociaal team en kan zich vinden in deze actie.

Indicatie sociaal begeleider
De ASD ziet hoe complex de indicatie sociaal begeleider is. En geeft aan dat het beter en duidelijker is om het te houden bij medische/psychische noodzaak. Als er toch een indicatie in de vorm van de sociaal begeleider nodig is, dan onder strakke normen. Verder vraagt de ASD of het tijdelijk invoeren een optie is zodat er gewerkt kan worden aan alternatieven.

Extra ingebracht punt vanuit de ASD: AutoMaatje
De ASD geeft aan dat ze het Automaatje een mooi initiatief vinden dat ook in Druten ingezet zou kunnen worden. Door dit neer te leggen bij MeerVoormekaar kunnen we dit bereiken. Met AutoMaatje wil de ANWB samen met welzijnsinstellingen en vrijwilligers mensen helpen mobiel en actief te blijven.

Reisbuddy trajecten
De ASD is positief over deze trajecten. Tip: neem in nieuwe beschikkingen op dat een voorziening wordt gegeven onder voorwaarde dat een reisbuddytraject (waar mogelijk) gestart wordt.

Vergoeden van het OV abonnement gedurende de hele schoolperiode
De ASD begrijpt de argumentatie en ondersteunt deze insteek.

Inzetten op zelfredzaamheid
De ASD ondersteunt dit idee maar ziet wel dat dit werk vraagt van de consulenten leerlingenvervoer.

Verhogen KM vergoeding
De ASD begrijpt en ondersteunt dit idee. Wel vraagt men zich af of deze vergoeding onder een vrijwilligersvergoeding te brengen is. Verder dienen verzekeringen en aansprakelijkheid goed geregeld te worden.

AVAN
De ASD ziet op basis van de stukken dat uittreden geen meerwaarde heeft en erg veel negatieve aspecten.

Tot slot een werkafspraak
Dit verslag is voorgelegd aan de ASD. Met het goedbevinden van de ASD wordt dit verslag opgenomen in de stukken. De bestuurders kunnen dit verslag zien als het advies van de ASD.

Verslag opgesteld door T. Anema.

Adviesraad
Sociaal Domein
Druten

Afzender:	Adviesraad Sociaal Domein Druten
Opgesteld door werkgroep:	Jeugd
Bestemd voor:	College burgemeester en wethouders
Vastgesteld in de plenaire vergadering d.d.:	27-02-2019
Verstuurd:	07-03-2019
Titel/onderwerp:	Cliëntervaringsonderzoek Jeugd, december 2018

Geacht college van burgemeester en wethouders,

Als Adviesraad Sociaal Domein vinden we het positief dat er een Clientervaringsonderzoek gehouden is en dat er via een persoonlijke enquête informatie is opgehaald bij de gebruikers van de jeugdhulp. Helaas valt de respons tegen. (Op de 300 verstuurde brieven 13 reacties). Ofschoon de enquête betrekking had op de gebruikers van de Jeugdhulp in onze gemeente worden er geen gemeente specifieke aanbevelingen gedaan.
Dit wordt wel op regionaal niveau gedaan en daarin wordt een vergelijking gemaakt met andere gemeenten. Hierdoor wordt het onderzoek gemeente specifiek helaas weer wat oppervlakkiger.

Uit de respons halen wij de volgende punten:
- Te vaak wisseling van de contactpersoon, dit komt het proces niet ten goede.
- Rol van de gemeente en het Sociaal Team zijn niet bij alle gebruikers bekend.
- Cliënten ervaren veel papieren rompslomp en bij verandering van de situatie vraagt dit volgens hen opnieuw veel papieren rompslomp.
- Er zijn wachttijden en deze worden wisselend beleefd.

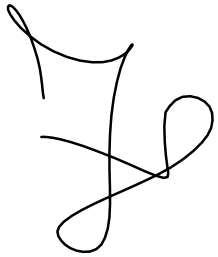
De Adviesraad Sociaal Domein is van mening dat er kijkend naar de toegang tot de jeugdhulp stappen ter verbetering gezet kunnen worden.
Wij denken daarbij aan en adviseren dan ook:
- Het werkproces zo inrichten dat er een vast contactpersoon is voor de cliënt. We verwachten dat dit mogelijkheden biedt om de papieren rompslomp te verminderen doordat een aantal zaken goed in beeld zijn en niet onnodig opnieuw op papier gezet moeten worden.
- De rol van de gemeente en het Sociaal Team in kader van jeugdhulp meer bekendheid te geven. Dit maakt de toegangsweg duidelijker voor eventuele gebruikers van de jeugdhulp.
- Er moet meer bekendheid gegeven worden aan de cliëntondersteuner.
- Het feit dat er wachttijden zijn vinden we als Adviesraad onacceptabel. Dit belemmert de toegang en het preventief werken.
  Het zou goed zijn om de wachttijden op gemeentelijk niveau in beeld te brengen en op korte termijn acties te plannen om deze weg te werken.
  We begrijpen dat de gemeente geen invloed heeft op de wachttijden bij hulpverleningsorganisaties maar de communicatie over de wachttijden daar en de duur ervan kan zeker meer duidelijkheid geven en waar mogelijk het begrip hiervoor vergroten.

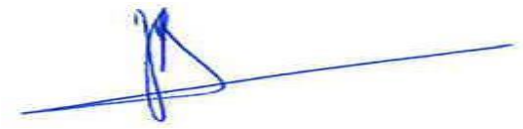
Graag ontvangen wij binnen de daarvoor gestelde termijn een reactie op de geschetste stappen ter verbetering. We lezen graag welke stappen u gaat zetten en waarom.

Adviesraad
Sociaal Domein
Druten

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Druten ondertekend door:
Dhr. J. Hendrikse, voorzitter;

Dhr. A. van der Meer, secretaris;

Adviesraad
Sociaal Domein
Druten

Afzender:	Adviesraad Sociaal Domein Druten
Opgesteld door werkgroep:	WMO
Bestemd voor:	College burgemeester en wethouders
Status	Ongevraagd advies
Vastgesteld in de plenaire vergadering d.d.:	27-03-2019 en definitief 12-04-2019
Verstuurd:	16-04-2019
Titel/onderwerp:	communicatie over wachttijden bij aanvraag zorg binnen de WMO

Geacht college van burgemeester en wethouders,

Uit de samenleving bereiken ons berichten dat er wachtlijsten zijn voor de gesprekken, waarin de zorgvraag besproken en mogelijk toegekend wordt, de zogenaamde 'keukentafelgesprekken'.
Als Adviesraad Sociaal Domein betreuren we dat er wachtlijsten zijn, maar weten ook dat dit niet altijd voorkomen kan worden. We pleiten ervoor deze wachtlijsten zo kort mogelijk te houden en de specifieke wachttijd, per categorie zorg- ondersteuning vraag, gekoppeld aan het keukentafelgesprek aan te geven. bij de inwoners van de gemeente.

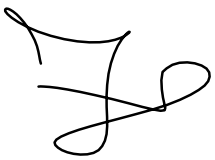
De Adviesraad Sociaal Domein is van mening dat er door duidelijke communicatie gewerkt kan worden aan het vertrouwen in de uitvoering van de WMO door de gemeente.

Wij adviseren in dat kader brede communicatie via de media over zorg aanvragen en mogelijke wachtlijsten binnen de gemeente.
Daarnaast adviseren we de zorg aanvragers inzicht te geven in de duur van de wachttijd voor het keukentafelgesprek en waar mogelijk de duur van de wachttijd voor de benodigde zorg.
Deze manier van communiceren maakt dat er duidelijkheid is en dat de mensen weten waar ze aan toe zijn. Dit draagt zeker bij aan het vertrouwen in de gemeente en haar ambtelijke organisatie.

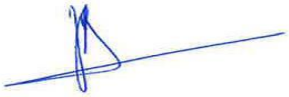
Graag ontvangen wij binnen de daarvoor gestelde termijn een reactie op de geschetste stappen ter verbetering. We lezen graag welke stappen u gaat zetten en waarom.

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Druten ondertekend door:

Dhr. J. Hendrikse, voorzitter;

Dhr. A. van der Meer, secretaris;

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	590
Extern Zaak ID	Z/19/034748
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.1.5
Omschrijving	Informatienota zienswijze behandeling WDW
Organisatieonderdeel	Managementteam
Eigenaar	Biessen, Jurrien
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	§8 Verbonden partijen
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	06-23897145
E-mail adres steller	j.biessen@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Informatienota zienswijze behandeling WDW

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad heeft kennisgenomen van de informatienota zienswijze behandeling WDW.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 34748

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: informatienota zienswijze behandeling WDW

Kernboodschap
Het bestuur van de WDW heeft uw zienswijze ten aanzien van de WDW ontvangen en als zodanig overgenomen.
Bijgaande nota geeft kort aan welke besluiten het bestuur heeft genomen op basis van uw zienswijze.
Daarnaast gaan wij kort in op enkele vragen die aan de orde zijn geweest tijdens de raadsvergadering, waarbij de zienswijze ter besluitvorming heeft voorgelegen.

Eerdere besluiten

27-6-2019	**Raadsbesluit: Zienswijze WDW jaarrekening 2018 en ontwerp-begroting 2020.**

Toelichting

1. Besluitvorming bestuur WDW naar aanleiding van uw zienswijze.

Implementatiebudget in de jaarrekening
In uw zienswijze heeft u een opmerking gemaakt over een onnodig opdrijvend effect in het jaarverslag via de mutaties op de reserve implementatie. Dit zou het inzicht in de cijfers niet bevorderen.
U heeft daarbij aangegeven om de geplande activiteiten in het kader van het implementatie budget per jaar als jaarschijf in de begroting en jaarstukken op te nemen en daarvoor de reserve implementatie te onttrekken.

Hogere lasten in de begroting 2020
In uw zienswijze stemt u in met de (administratieve) hoofdoorzaken[1] van de lastenverhoging in de begroting 2020 dan in de jaarschijf 2020 uit de begroting 2019 was voorzien (+/+ €1.583k).
Tegelijkertijd heeft u het bestuur verzocht om de gevolgen van deze hoofdoorzaken voor de begroting 2019 via een begrotingswijziging inzichtelijk te maken.

Taakstelling WDW 2022
Tot slot heeft u in uw zienswijze het bestuur van de WDW verzocht om bij de begroting 2021 inzicht te verschaffen in de taakstelling, die de WDW vanaf 2022 moet invullen.

Besluitvorming Bestuur van de WDW
Het bestuur van de WDW heeft d.d. 5 juli 2019 als volgt besloten:
1. Kennis te nemen van de ontvangen zienswijzen van de gemeenten Druten en Wijchen
2. Vast te stellen de begroting 2020 van de Werkorganisatie Druten Wijchen.

[1] Namelijk: de in de WDW ingebrachte personele budgetten, de verhoogde indexering (CAO) voor de loonsom en de kosten van het wijkbeheer van de gemeente Druten.

3. Vast te stellen de jaarrekening 2018 van de Werkorganisatie Druten Wijchen.
4. Op basis van de zienswijze een begrotingswijziging voor te bereiden ingaande het jaar 2019 met betrekking tot:
   a) de geplande activiteiten in het kader van het implementatie budget als jaarschijf op te nemen en daarvoor de reserve implementatie te onttrekken.
   b) de in de WDW ingebrachte personele budgetten.
   c) de verhoogde indexering voor de loonsom.
   d) de kosten van het wijkbeheer van de gemeente Druten.
5. Bij de begroting 2021 inzicht te verschaffen in de invulling van de taakstelling voor 2022.

2. Vragen tijdens de raadsvergadering

Tijdens de behandeling van de zienswijze zijn er in de Raden vragen gesteld over de volgende onderwerpen:
1. De kwaliteit van dienstverlening van de WDW en de wijze waarop dit meetbaar wordt gemaakt voor de Raadsleden.
2. Het hoge ziekteverzuim en de hoge inhuurverplichtingen in de WDW.

<u>Kwaliteit van dienstverlening</u>
Met u is afgesproken om de kwaliteit van dienstverlening te meten via een burger- en ondernemerspeiling. Dit gebeurt om de twee jaar.

De 0-meting is in 2018 gerealiseerd en daarvan bent u op de hoogte gesteld via een informatienota (Druten 22-11-2018, Wijchen 20-12-2018). De inwoners en ondernemers van Wijchen waarderen de dienstverlening van hun gemeente met respectievelijk een 6,8 en 6,7. Voor Druten betreft dit respectievelijk 6,6 en 6,9.
In 2020 zullen we een nieuwe peiling gaan doen. Dit wordt de 1-meting.

Daarnaast zal in het najaar van 2019 met een kwaliteitspanel van bestuurders (uit de raden en colleges) de kwaliteit van bestuursondersteuning en regionale kracht worden geëvalueerd. Wij zullen daartoe een mini-enquête uitdoen.

<u>Hoog ziekteverzuim en inhuur</u>
Een substantieel deel van het ziekteverzuim is niet werk-gerelateerd.

Het werk-gerelateerde ziekteverzuim heeft een sterke relatie met de veranderingen binnen de WDW.
Fusering van twee ambtelijke organisatie is meervoudige veranderopgave. Dit betreft in de kern het integreren van mensen vanuit verschillende achtergronden en gebruiken en het harmoniseren van werkwijzen. Dit leidt bij medewerkers tot een verhoogde reële en beleefde werkdruk. Helaas is uitval daarbij onvermijdbaar. Dit wordt ook bevestigd door onze Arbodienst. Met hen werken we aan het preventieprogramma ‘Medewerkerkracht’.

Het hoge ziekteverzuim heeft gevolgen voor de inhuur. Om het niveau van dienstverlening te waarborgen, huren we in op kwetsbare posities. Het invullen van vacatures is niet altijd mogelijk. Dit heeft te maken met de gespannen arbeidsmarkt, waarin de WDW zich begeeft.

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	583
Extern Zaak ID	Z/19/035668
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.1.6
Omschrijving	Voortgang uitvoeringsprogramma duurzaamheid Druten
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Milieu
Eigenaar	Josten, Ron
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	§2 Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s) Druten	Springveld, A (André)
Telefoonnummer steller	0884327319
E-mail adres steller	r.josten@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Informatienota voortgang uitvoeringsprogramma duurzaamheid Druten

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
College BenW openbaar Druten	20 augustus 2019
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 35668

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Voortgang uitvoeringsprogramma duurzaamheid Druten

In de raadsvergadering van 28 oktober 2018 is de “Routekaart Energieneutraal Druten 2040” vastgesteld. Daarbij is besloten een en ander uit te werken in een programma en projecten en het aantrekken van een programmamanager duurzaamheid hiervoor. Op 1 maart 2019 is de programmamanager gestart met het opstellen van een uitvoeringsprogramma die in het najaar ter vaststelling zal worden aangeboden.
In deze informatienota staat de voortgang in het uitwerken van projecten en het opstellen van een uitvoeringsprogramma centraal en nadrukkelijk niet de voortgang in termen van gerealiseerde TJoules en CO2 reductie (monitoring). Dit laatste volgt eind van het kalenderjaar en zal gebeuren volgens een landelijke methodiek.

Uitvoeringsprogramma duurzaamheid in de maak en najaar 2019 klaar:
In de Routekaart is een 11-tal punten benoemd die richting moeten geven aan het bereiken van een energieneutraal Druten in 2040. In het team duurzaamheid wordt in overleg met collega’s uit diverse teams handen en voeten gegeven aan integraal werken en tegelijkertijd het harmoniseren van beleid en projecten in Druten en Wijchen. Het afstemmen van rollen, verantwoordelijkheden en budgetten vormt het sluitstuk hiervan. Vóór de zomer is er ambtelijk een eerste opzet van het uitvoeringsprogramma besproken. Hier zal een vervolg aan gegeven worden door in teams de rollen en budgetten te bepalen waarna een consultatie bij diverse stakeholders zal plaatsvinden. Het doel is het uitvoeringsprogramma in de raad van november vast te laten stellen.

Uw raad heeft ook ingestemd met een werkbudget van €100.000. Er hebben nog geen substantiële uitgaven plaatsgevonden.

1. Energiebesparing

De energiebesparing moet naar een hoger plan, zeker richting **bedrijven**. Dat betekent enerzijds opereren in lijn met de regionale aanpak, in samenwerking met de ODRN. Bedrijven informeren over, stimuleren tot en waar nodig intensief begeleiden bij het nemen van energiebesparende maatregelen, zeker die maatregelen die in vijf jaar kunnen worden terugverdiend. Met aandacht voor gebieds-/terreingerichte aanpak, voor ondernemersverenigingen, voor verlichting, isolatie en verwarming (aardgasloos) en voor win-win situaties (o.a. veiligheid, gezondheid). Anderzijds betekent dat de lokaal gemaakte afspraken worden nagekomen. Daarin faciliteert de gemeente ook mogelijkheden voor zon op daken.

Status: begin gemaakt
- De informatieplicht voor bedrijven per 1 juli 2019 zorgt ervoor dat meer bedrijven inzicht moeten verlenen in hun energieverbruik en wij gaan hierin ondersteunen met informatiebijeenkomsten in het najaar 2019 en mogelijkerwijs met het aanbieden van energiescans.
- De ODRN zal de handhaving verzorgen.

Samen met de **woningbouwverenigingen** wordt gewerkt aan de collectieve aanpak van energiebesparing in woningen. Bestaande woningen worden allemaal gemiddeld label B (2020) en vanaf 2019 worden alle nieuwe woningen en gebouwen met label A gerealiseerd. Streven is

energieneutraal bouwen. Concrete afspraken daarover zijn vastgelegd in de Woonvisie en prestatieafspraken.

Status: loopt
- Regelmatig gesprek met de nieuwe woningcorporatie Woonwaarts (fusie van Standvast Wonen en De Gemeenschap) en de Kernen over de uitvoering van de afspraken in de nieuwbouw en bestaande bouw. In het najaar starten de gesprekken over nieuwe prestatieafspraken.
- Ook over het collectief aanpakken van energiebesparing in bestaande woningen worden afspraken gemaakt oa over de inzet van energiecoaches en het Loket Duurzaam Wonen +.

2. Energieloket

Het Loket Duurzaam Wonen + vormt de schakel tussen inwoners en lokale aanbieders en helpt huiseigenaren met het verduurzamen van hun woning. De gemeente faciliteert de inzet van het loket. We brengen de informatie nog dichter bij de burger (in de kernen) en verhogen daarmee de bewustwording en zet aan tot actie.

Status: in najaar 2019 startoverleg
Begin september is er overleg met het Loket Duurzaam Wonen + en andere regiogemeenten over de professionalisering van het loket en de vraag hoe het loket nog beter zichtbaar en bereikbaar wordt.

3. Aardgasloos

Druten van het gas af, dat is het doel. Dat betekent onder andere duurzaam verwarmen. Per 1 juli 2018 is de verplichting tot aansluiting op het gasnet vervallen. Uitgangspunt voor **nieuwbouw** is dan ook gasloos. Daar waar projecten al zijn vergund start de gemeente de dialoog gericht op bijsturen en daagt zij de projectontwikkelaar uit. Daarbij hanteert zij speerpunten voor aardgasloos wonen en zet de gemeente Druten zich actief in om samen met de ontwikkelaars, bouwers en eigenaren te zoeken naar de beste mogelijkheden voor aardgasloos.

Status: loopt/in uitvoering
- De dialoog met ontwikkelaars en woningbouwcorporaties over aardgasloos bouwen loopt.
- Aanvragen voor omgevingsvergunningen en bestemmingsplanwijzigingen worden getoetst op de eis van gasloos bouwen (en bij voorkeur energieneutraal).

Bij de **bestaande bouw** is de aanpak tweeledig: a) ontwikkelen van een (pilot)project aardgasloos–collectieve aanpak en b) stimuleren individueel verwarmen. Het eerste collectieve project is **Aardgasloos Deest** (ca. 650 woningen). Gezien de kenmerken van Deest is dit de meest kansrijke kern om als eerste van het gas af te kunnen. Belangrijke uitgangspunten zijn dat de woonlasten niet mogen stijgen voor inwoners en bedrijven en de inwoner staat centraal in de transitie.
De gemeente neemt het voortouw om samen met partners als Woonwaarts, Alliander en de inwoners van de wijk de mogelijkheden te verkennen en het project op te zetten.

Status: verkenning loopt
- In het najaar 2019 worden de eerste stappen gezet voor een aardgasloos Deest met een plan van aanpak en een projectleider die het proces gaat aansturen en belangen van inwoners en bewoners gaat verwerken.
- De gemeente heeft het initiatief genomen om samen met Woonwaarts en Alliander te verkennen of een warmtenet mogelijk is in Deest op basis van restwarmte van nabijgelegen industrie en/of

warmte uit oppervlaktewater.

- Samen met gemeente Wijchen wordt in het najaar ook een start gemaakt met een gemeentebrede warmtevisie waarvoor eerst een startnotitie wordt voorgelegd aan beide gemeenteraden waarin de inhoud, de randvoorwaarden, rollen en proces worden geschetst op basis waarvan de komende jaren met partijen wordt samengewerkt. Hierbij wordt ook nadrukkelijk gekeken wat de provincie en het Rijk te bieden hebben (voorbeelden elders, kennis en geld) en ervaringen/aanpak vanuit de pilotwijken.

4. Zon op dak

Het gaat daarbij om daken van woningen en bedrijven en andere gebouwen, met een goede oriëntatie op de zon.
De gemeente promoot en geeft ruimte aan initiatiefnemers voor projecten met betrekking tot zon op dak. Dat kan individueel en collectief (denk aan postcoderoos projecten).
Zij maakt afspraken met partners in de huursector en bedrijven en stimuleert verenigingen, scholen, etc. Waar nodig faciliteert de gemeente met financiële middelen zoals de duurzaamheidslening.

Status: loopt

- Gemeente werkt mee aan diverse initiatieven en zal binnenkort zonnepanelen op het dak van d'n Bogerd en het gemeentehuis installeren.
- Er zijn diverse plannen voor zonnepanelen bij onder andere sportverenigingen en ideeën bij de gemeente om net als in Wijchen leningen hiervoor te verstrekken.
- De duurzaamheidslening wordt goed gebruikt voornamelijk voor zonnepanelen op het dak.

5. Zon op land en water

In de energiebehoefte die overblijft na energiebesparing en kleinschalige duurzame energieproductie door zon op daken, kan worden voorzien door grootschalige energieproductie uit zon. Het gaat dan om **zonnevelden op land of op water**. In Druten is de potentie groot, groter dan het ingeschatte benodigde eigen energieverbruik in 2040. Dat betekent dat de potentie naar behoefte van de gemeente kan worden ingevuld. Er zijn zeven initiatieven voor grootschalige zonne-energieprojecten, zes op land en een op water. Drie daarvan zijn het meest kansrijk. De kansrijkheid is bepaald door onder andere landschappelijke inpassing, multifunctionele inzet, aansluitkosten op het net (nabijheid trafo station), economische doeleinden (landbouwgrond) ecologische doeleinden. De meest kansrijke locaties voor periode tot 2023 zijn:

- Uivermeertjes;
- Vissert;
- Veldstraat.

Status: van initiatief naar ontwerp

- Uivermeertjes: plan voor 20 ha zonnepanelen (nu 40 MW) op Uivermeertjes bevindt zich nog in de initiatieffase en er wordt gekoerst op het inzetten van de RO-procedure in september.
- Vissert: plan voor 9 ha zonnepanelen (7,5 MW) verkeert ook nog in de initiatieffase, in afwachting van een visie op zonne-energie.
- Veldstraat:plan voor 21 ha zonnepanelen (17MW) verkeert ook in initiatieffase, in afwachting van

een visie op zonne-energie

Bij vaststelling van de routekaart bestond er nog geen gemeentelijk beleid voor grootschalige duurzame energie uit zonnevelden maar is bepaald dat tot aan de totstandkoming van dit beleid de gemeente de Gelderse Tien hanteert (tien principes voor een daadkrachtige aanpak, die de energietransitie moet versnellen). De gemeente Druten onderschrijft deze principes en zal deze ook hanteren in haar beoordeling van aanvragen.

Status: zonnevisie richting besluitvorming

- Bureau Waalbrug heeft de afgelopen maanden in overleg met gemeente, (lokale) initiatiefnemers, GNMF, provincie enz **een zonnevisie** voor gemeente Druten (én Wijchen) ontwikkeld. Alle initiatieven voor zonneparken (met uitzondering van Uivermeertjes) zijn aangehouden.
- De zonnevisie zal in het najaar aan uw raad ter vaststelling worden voorgelegd.

6. Windenergie

De huidige coalitie overweegt andere energievormen, waaronder windenergie, als de energiedoelen niet gehaald worden. Er worden geen onomkeerbare besluiten genomen ten aanzien van windenergie. Wel zal de gemeente de komende periode met haar inwoners, bedrijven, buurgemeenten en andere belanghebbenden de dialoog blijven voeren over windenergie. Mede gelet op het feit dat de buurgemeenten bezig zijn met windturbines, soms op of in de nabijheid van de gemeente grens.
Uiteindelijk zou dit kunnen leiden tot een breed gedragen windvisie voor de gemeente Druten die samen met een nader uitgewerkte visie op grootschalige zonne-energie het beleidskader voor grootschalige energie in Druten kan vormen.

Status: on hold
In het verlengde van de zonnevisie zal de dialoog over windenergie met alle belanghebbenden worden gestart of eerder – indien nodig -.

7. Participatie

Participatie is een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van de energietransitie. De gemeente stuurt op participatie in onder andere grootschalige duurzame energie projecten en aardgasloze wijken en geeft ruimte en steun aan bestaande en nieuw te vormen coöperaties. Coöperaties kunnen sterk zijn en concreet vormgeven aan participatie en daarmee meters maken.

Status: on hold
De gemeente zal initiatieven en coöperaties dit jaar nog actief benaderen om te bepalen wat ze nodig hebben om de participatie te stimuleren.

8. Oog voor innovatie

Het jaar 2040 is nog ver weg en op die lange termijn vinden nieuwe ontwikkelingen plaats die , nu nog niet te overziene, nieuwe kansen biedt. Denk aan waterstoftoepassingen en opslag van energie, maar ook rendement verhoging en productontwikkeling. Gemeente Druten heeft oog voor deze innovaties en houdt de (snelle) technologische ontwikkelingen in ogenschouw. Daarbij staat de gemeente ook open voor pilots.

Status: loopt
Innovaties worden gevolgd onder andere door de website van RVO te volgen en nieuwsbrieven van innovatieve koepels.

9. Financieel instrumentarium

De gemeente Druten kan de energietransitie ook faciliteren met financieel instrumentarium. Om de benodigde versnelling te krijgen is dit zelfs noodzakelijk. De inspanningen van de gemeente liggen vooral in het mobiliseren en verbinden van partijen, hen aanzetten tot het nemen van maatregelen en hen daarbij faciliteren.

De investeringen in de energiemaatregelen moeten de inwoners, bedrijven en andere stakeholders zelf doen. De gemeente Druten zal geen investeringssubsidies geven, dat is aan het Rijk en de Provincie. De gemeente zal dit actief promoten en initiatiefnemers aan de juiste informatie helpen (samen met het energieloket en de energie-coöperatie).
De gemeente verstrekt wel stimuleringssubsidies voor een ‘duwtje in de rug’ en voor initiatieven waar een zekere marktwerking (nog) niet aan de orde is. Daarnaast stelt de gemeente goedkope leningen beschikbaar zoals de duurzaamheidslening.

Status: loopt
- Gemeente Druten heeft een duurzaamheidslening waar goed gebruik van wordt gemaakt. Deze lening is omgezet in een zogenaamde lening Toekomstbestendig Wonen (met 50% cofinanciering van de provincie).
- Diverse initiatiefnemers zijn op de weg geholpen.

10. Regionale samenwerking

In de uitvoering van de routekaart werkt Druten nauw samen met gemeente Wijchen vanwege de ambtelijke fusie. Conform de bestuurlijke afspraken zullen Druten en Wijchen de aanpak zoveel mogelijk harmoniseren. In de uitvoering van de projecten zullen beide gemeenten daar waar het kan samen optrekken en grootschalige initiatieven zullen tenminste onderling worden afgestemd. Dat laatste geldt ook voor de andere buurgemeenten (Beuningen, West Maas en Waal).

Status: loopt
- In het uitvoeringsprogramma worden - als het kan - beleid en projecten geharmoniseerd (gelijk getrokken)
- Op 17 juni was overleg tussen de wethouders duurzaamheid van Beuningen, Druten, Wijchen en West Maas en Waal over grootschalige projecten in wind en zon en de afstemming daarover. Afspraak is om dit overleg 4x per jaar te doen naast bilaterale e/of incidentele overleggen

Verder is het belangrijk dat de gemeente Druten met de uitvoering van deze Routekaart haar bijdrage levert aan de uitvoering en actualisatie van de Routekaart energietransitie Regio Arnhem Nijmegen, 6 maart 2018. Momenteel speelt ook dat gemeente Druten een bijdrage gaat leveren aan de Regionale Energiestrategie Arnhem Nijmegen, dat is afgesproken in het InterBestuurlijk Programma en het Klimaatakkoord.

Status: loopt
- Gemeente Druten levert een bijdrage aan de uitvoering en actualisatie van de Routekaart energietransitie Regio Arnhem Nijmegen wat tevens de basis is van een nog op te stellen Regionale Energiestrategie Arnhem Nijmegen.
- In september is de concept-startnotitie over de RES in uw raad. In de RES wordt straks geregeld hoe de lokale ambitie wordt vertaald naar een regionale ambitie.
- Na de zomer starten de ruimteateliers waarin de ambities en projecten van gemeenten met

elkaar worden vergeleken en tegen elkaar afgewogen.

11. Het goede voorbeeld

Het is belangrijk dat de gemeente laat zien wat ze predikt. Naast het aanjagen van anderen in de energietransitie, gaat de gemeente dan ook zelf aan de slag.
De eerste actie is het verduurzamen van de in eigen bezit zijnde gemeentelijke gebouwen. Het betreft de gebouwen met een sociaal maatschappelijke functie en gebouwen die voor de dienstverlening van de gemeente nodig zijn. Daarbij gaat het zowel om energiebesparing als (kleinschalige) duurzame energie opwekking. Ook dorpshuizen staan op het netvlies van de gemeente en waar nodig zal de gemeente het verduurzamen van dorpshuizen faciliteren.

Status: uitgevoerd en verkenning
We kopen sinds 2018 groene stroom in voor alle gemeentelijke aansluitingen. Voor het ‘vergroenen’ van aardgas wordt een voorstel verwacht (regionaal project)
De gemeentelijke gebouwen zijn – naar mogelijkheden – al verduurzaamd.
Voor dorpshuizen wordt gekeken naar mogelijkheden om verduurzaming te stimuleren.

Daarnaast zal de gemeente blijven zoeken naar mogelijkheden voor het verduurzamen van het eigen wagenpark, de openbare ruimte en de eigen organisatie. Dat betekent ook dat zij de samenwerking rondom duurzaamheid tussen de afdelingen zal bevorderen.

Status: in uitvoering
Momenteel worden de mogelijkheden verkend voor het werven van een centrale inkoper die duurzaam inkopen (in de brede zin) gaat vormgeven en coördineren.
Ook wordt bekeken of regionale aanbesteding van het eigen wagenpark voordelen biedt.

Andere activiteiten/projecten lopen ook
Er zijn natuurlijk meer Drutense activiteiten die bijdragen aan de ambities. Er zijn immers ook partijen die duurzame maatregelen uitvoeren zonder betrokkenheid van de gemeente. Ze vallen buiten de scope van het programma maar de gemeente zal hier ook aandacht aan besteden.
Daarnaast werken we als gemeente op meer thema’s dan alleen energie aan duurzaamheid. Denk aan water, afval en milieu, voedselverspilling. Deze thema’s kennen hun eigen plannen. Op termijn ontstaat hieruit een bredere duurzaamheidsagenda.

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	585
Extern Zaak ID	Z/18/023108
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.1.7
Omschrijving	Visie op zonne-energie Druten
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Milieu
Eigenaar	Aelmans, Patrick
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	§2 Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s) Druten	Springveld, A (André)
Telefoonnummer steller	0884327172
E-mail adres steller	p.aelmans@drutenwijchen.nl

Bijlagen
informatienota ontwerp visie op zonne-energie
bijlage ontwerp visie op zonne-energie

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	20 augustus 2019
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota ontwerp visie op zonne-energie en de bijlage ontwerp visie op zonne-energie.

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 23108

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: ontwerp visie op zonne energie

Kernboodschap

Het college van B&W heeft op 20 augustus besloten tot het starten van de inspraakprocedure voor de ontwerp visie op zonne-energie alvorens deze aan te bieden aan de gemeenteraad. Daarnaast heeft het college besloten om de visie te evalueren zodra 50 hectare aan zonneparken is gerealiseerd.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
25 oktober 2018	Routekaart Energieneutraal Druten 2040

Toelichting

In de vastgestelde routekaart energieneutraal Druten 2040 staan 7 initiatieven voor zonneparken vermeld waarvan de drie kansrijke projecten nu in behandeling zijn. In de routekaart stond aangekondigd dat er een aanvullend plan kwam voor de landschappelijke inpassing. Dit is de bijgevoegde ontwerp visie op zonne-energie.
De routekaart is opgesteld om een bijdrage te kunnen leveren aan het mondiaal klimaatakkoord dat in 2015 door Nederland in Parijs is ondertekend.

In de routekaart is de ambitie opgenomen om 50 hectare aan zonneparken te realiseren. De ontwerp visie op zonne-energie is een uitnodigingskader op hoofdlijnen voor initiatiefnemers waarmee een goede landschappelijke inpassing en sterke betrokkenheid van inwoners wordt gewaarborgd. Daarnaast biedt het een kader voor de klimaatopgave die de gemeente Druten dient te leveren aan de Regionale Energie Strategie Arnhem Nijmegen (= RES). De RES wordt in het kader van de in juni gepresenteerd Klimaatakkoord opgesteld en hierover ontvangt de raad eind dit jaar een startnotitie.

Om zoveel mogelijk draagvlak te creëren bij inwoners en andere belanghebbenden, is het belangrijk om hen via de inspraakprocedure en een bijeenkomst te consulteren over de ontwerp visie op zonne-energie.

Om na te gaan of de visie op zonne-energie voldoet is tijdige evaluatie door de gemeenteraad gewenst. Hierbij wordt ook de nog op te stellen beleidsregel meegenomen die voor een zorgvuldige afweging moet zorgen tussen de ingediende initiatieven voor een zonnepark.
Een geschikt moment voor evaluatie is als de lokale ambitie (50 hectare aan zonneparken) is gerealiseerd. De evaluatie wordt vanwege de wens tot harmonisatie afgestemd

met de evaluatie door de gemeenteraad in Wijchen. Indien nodig wordt na afstemming de visie op zonne-energie door de raad aangepast.

Gevolgen

Zodra de ontwerp visie op zonne-energie na de inspraakprocedure door de raad wordt vastgesteld, geeft deze visie in de vorm van de zonneschijf aan waar zonnepanelen tot 2030 gerealiseerd kunnen worden en onder welke voorwaarden. Dit instrument helpt initiatiefnemers bij hun afweging om een zonneproject te starten. Daarnaast geeft het de gemeente handvatten om de ingediende initiatieven te beoordelen en zorgt het ervoor dat de inwoners financieel kunnen profiteren van een initiatief dat in hun omgeving wordt gerealiseerd.

Communicatie

Via deze informatienota, de gratis lokale weekbladen, social media en andere gebruikelijke gemeentelijke kanalen, worden de raadsleden, buurgemeenten, de Drutense politieke partijen, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, en initiatiefnemers geïnformeerd over de ontwerp visie op zonne-energie. Daarnaast kunnen de inwoners en andere belanghebbenden conform de Inspraakverordening Druten een inspraakreactie indienen.
Na vaststelling van de ontwerp visie door de gemeenteraad en voordat een omgevingsvergunning wordt verleend of een bestemminsplan gewijzigd, dienen de initiatiefnemers op basis van een met de gemeente afgestemd communicatieplan, de omwonenden en andere belanghebbenden te informeren over hun initiatief.

Uitvoering of Vervolgstappen

Het college start de inspraakprocedure voor de ontwerp visie op zonne-energie zodra de ontwerp visie is aangepast door een extern bureau. De wijzigingen in de ontwerp visie en de inspraakprocedure worden afgestemd met die van Wijchen. Inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en initiatiefnemers kunnen binnen zes weken een inspraakreactie indienen. Ontvangen inspraakreacties worden na deze termijn formeel afgehandeld.
Daarnaast wordt binnen de inspraakperiode een bijeenkomst voor belanghebbenden georganiseerd zoals bijvoorbeeld de Stichting Goeie Gronden, Opgewekt Maas en Waal en initiatiefnemers om hen te consulteren. De ontwerp visie op zonne-energie wordt naar aanleiding van de inspraakreacties en de consultatiebijeenkomst alleen aangepast als beide colleges daartoe besluiten. Uit oogpunt van harmonisatie bieden beide colleges vervolgens de ontwerp visie op zonne-energie ter besluitvorming aan beide gemeenteraden aan. Zodra de ontwerp visie op zonne-energie door de gemeenteraad van Druten is vastgesteld, wordt een beleidsregel opgesteld en door het college vastgesteld, waarin een afwegingskader tussen de initiatieven wordt beschreven. Het is de bedoeling om ook deze beleidsregel te harmoniseren met die van de gemeente Wijchen.

Na vaststelling van de beleidsregel door het college worden alle ingediende initiatieven getoetst, afgewogen en formeel afgehandeld.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Visie op zonne-energie

Gemeenten Druten & Wijchen

ONTWERP
augustus 2019

Gemeente Wijchen

Gemeente Druten

buro WAAL BRUG
ADVISEURS VOOR DE LEEFOMGEVING

Colofon

Uitgave:
Gemeente Druten & Wijchen
2019

Status:
Ontwerpversie

Vaststelling:
Collegebesluit d.d. [datum]

Opdrachtgevers:

Gemeente Druten

Gemeente Wijchen

Opgesteld door:

buro WAAL BRUG
ADVISEURS VOOR DE LEEFOMGEVING

Vestigingsadres
Schoenaker 10, 6641 SZ Beuningen
Telefoonnummer
024 - 675 23 56
Emailadres
info@burowaalbrug.nl
Website
www.burowaalbrug.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Beleid	7
3.	Kansen, mogelijkheden en uitgangspunten	8
4.	Visie op zonne-energie	13
5.	Landschappelijke inpassing en kwaliteitsverbetering	18
6.	Beoordeling van initiatieven	26

Separate bijlagen

1.	Landschapskaart	
2.	Visiekaart	

Ontwerpversie

"Zonne-energie is één van de duurzame
energiebronnen waarop beide gemeenten graag
willen inzetten."

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het klimaat verandert. Dit zien we mondiaal, maar zeker ook op lokaal niveau. Denk aan zachtere winters, extremer weer, de zeespiegelstijging en de afname van ecologische waarden. Daarnaast moet de uitstoot van CO_2 teruggedrongen worden en is het gebruik van fossiele energiebronnen (en gas uit Groningen) eindig. De urgentie van de problemen maakt dat de energietransitie voortvarend opgepakt moet worden.

De nationale en Gelderse ambities - zoals vastgelegd in het Gelders Energieakkoord (GEA) - zijn om in 2050 energieneutraal te zijn. De gemeenten Druten en Wijchen hebben zich gecommitteerd aan het GEA. Beide gemeente beginnen met besparen, isoleren en dienen in de toekomst evenveel energie op te wekken als er wordt afgenomen. Zonne-energie is één van de duurzame energiebronnen waarop beide gemeenten graag willen inzetten. Met alleen kleinschalige productie op daken is het echter onmogelijk om energieneutraal te worden; ook meer grootschalige productie van duurzame energie is daadwerkelijk nodig. Dat er groeiende interesse is in het ontwikkelen van zonneparken blijkt uit de verschillende verzoeken die de gemeenten afgelopen jaar hebben ontvangen.

Deze beleidsvisie geeft aan waar de gemeenten Druten en Wijchen de opwekking van zonne-energie in de vorm van zonneparken mogelijk willen maken en vormt een uitwerking van reeds vastgesteld beleid. Via randvoorwaarden en aandachtspunten in deze beleidsnotitie wordt sturing gegeven aan initiatiefnemers om te komen tot kwalitatief hoogwaardige zonneparken, die op zorgvuldige wijze in het landschap zijn ingepast.

Dit beleidsdocument bepaald niet alleen waar initiatieven mogelijk zijn en onder welke voorwaarden, het is tevens een inspiratiedocument en dient als uitnodiging om met elkaar in gesprek te gaan.

1.2 Op weg naar 2030

Dat er groeiende interesse is in het ontwikkelen van zonneparken en dus haalbare business-cases zijn te realiseren, blijkt uit de verschillende verzoeken die de gemeenten Druten en Wijchen het afgelopen jaar hebben ontvangen. Beide gemeenten willen echter niet ad hoc besluiten en daarmee versnippering van de ruimte voorkomen. Vandaar dat een samenhangend afwegingskader is opgesteld, dat zowel de gemeenten als initiatiefnemer(s) inzicht geeft in de ruimtelijke haalbaarheid van ontwikkelingen op het vlak van zonne-energie.

In deze beleidsvisie geeft de gemeente aan wat haar visie op zonne-energie is en welke gebieden binnen de gemeente kansrijk zijn voor de grootschalige opwekking van zonne-energie in de vorm van zonneparken. Via een uitnodigingskader - waarin randvoorwaarden en wensen zijn geformuleerd - wordt vervolgens sturing gegeven aan initiatiefnemers om te komen tot een kwalitatief hoogwaardig zonnepark, dat op zorgvuldige wijze wordt ingepast in het landschap. Binnen de kaders van deze visie hanteert de gemeente in principe een positieve grondhouding (‘ja, mits’). Echter blijft het ook maatwerk. Er kunnen zich nog steeds specifieke omstandigheden en belangen voordoen, waardoor een specifieke ontwikkeling geen doorgang kan vinden (of juist wel). Vandaar dat het noodzakelijk blijft om vroegtijdig met de gemeente in contact te treden.

1.3 Reikwijdte

Deze beleidsvisie heeft betrekking op grootschalige zonneparken, met een minimale maat van 2 ha. Voor kleinere zonneparken vindt een separate beoordeling plaats (maatwerk), waarbij deze beleidsvisie wel als inspiratiebron gehanteerd wordt.

Verder heeft deze beleidsvisie een doorlooptijd tot en met 2030, waarmee het gelijk oploopt met de Regionale Energie Strategie (RES) die op dit moment wordt opgesteld. Om energieneutraal te zijn is een langere doorlooptijd nodig. Echter willen de gemeenten nu nog niet vooruitlopen op de mogelijkheden op de lange termijn. Deze beleidsvisie is dan ook opgesteld op basis van de huidige inzichten en haalbare technieken. In de toekomst zullen deze technieken beter worden en komen er technieken voor energieopwekking bij. De gemeenten zullen dan ook met regelmaat de visie evalueren en zo nodig aanpassen om telkens aan te sluiten bij de nieuwste inzichten en mogelijkheden.

Ontwerpversie

"De gemeente draagt haar steentje aan de energietransitie bij door de realisatie van zonnepanelen op haar eigen gemeentelijke gebouwen"

2 Beleid

2.1 Wijchen

Op 25 oktober 2018 heeft de gemeenteraad van Wijchen het ‘Samen naar een duurzaam Wijchen energieplan op hoofdlijnen’ vastgesteld. Het plan beschrijft de grote en kleine stappen die tot en met 2022 moeten worden gedaan om uiteindelijk energieneutraal te worden. Hiervoor zijn in dit plan 15 projectideeën opgenomen die door de gemeente of andere partijen de komende jaren worden uitgevoerd. De gemeente hanteert drie sporen:

- Besparen van energie: het beïnvloeden van het gedrag en het treffen van fysieke maatregelen die het fossiele energieverbruik voorkomen of verminderen.
- Aanpassen van het systeem: het veranderen van de fossiele energie systemen in onze directe woon- en werkomgeving en infrastructuur naar een schone en duurzame infrastructuur.
- Duurzaam opwekken: het realiseren van duurzame energieprojecten, zoals bijvoorbeeld met wind- en zonne-energie, biomassa, water en bodemwarmte.

In het energieplan is de ambitie opgenomen om minimaal 30 hectare aan zonneparken te realiseren in 2023. Zodra deze ambitie is bereikt wordt de zonnevisie geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

2.2 Druten

Op 25 oktober 2018 heeft de gemeenteraad van Druten de ‘Routekaart naar een energieneutraal Druten in 2040’ vastgesteld. De gemeente Druten pakt daarmee haar maatschappelijke verantwoordelijkheid in de energietransitie. Energieneutraal betekent dat alle in de gemeente benodigde energie duurzaam wordt opgewekt. Dit omvat alle maatregelen op het gebied van energiebesparing en opwekking van duurzame energie, gericht op het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen (aardgas, aardolie, kolen). Voor de gemeente Druten betekent dit dat alle benodigde energie, na energiebesparing, in de hele gemeente wordt opgewekt uit duurzame, ook wel hernieuwbare, energiebronnen. De routekaart geeft aan op welke wijze de gemeente Druten samen met haar inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden haar ambitie wil bereiken. In de energiebehoefte die overblijft na energiebesparing en kleinschalige duurzame energieproductie door zon op daken, kan worden voorzien door grootschalige energieproductie uit zon. Het gaat dan om zonnevelden op land of op water. In Druten is de potentie groot, groter dan het ingeschatte benodigde eigen energieverbruik in 2040. De gemeente heeft dus de luxe om keuzes te maken.

Er zijn in de afgelopen jaren al mooie resultaten met betrekking tot de energietransitie bereikt. En de initiatieven blijven komen; er liggen op het moment diverse verzoeken voor zonneparken en windturbines bij de gemeente. In de routekaart zijn de destijds bekende initiatieven voor zonne- en windenergie opgenomen. In totaal betreft het ruim 100 hectare zonnepark (één op water en zes op land). Zonne-energie op land en water heeft van de huidige coalitie de voorkeur boven windenergie. De gemeente zal dan ook ruimte geven aan deze initiatieven. Uitgaande van een opbrengst van 0,8 MWhe per hectare is de potentie 80 MWhe. Het totaal aan deze initiatieven is alleen inpasbaar door netverzwaring en/of door aanleg van lange kabeltracés naar andere invoedpunten (Tiel). Uitgaande van 0,8 MWe per ha opgesteld vermogen laat zich in de gemeente Druten op dit moment maximaal circa 50 ha (netto) aan zonneparken inpassen en aansluiten op het onderstation bij Puiflijk. In de routekaart heeft dus een afweging plaatsgevonden tussen de verschillende initiatieven. De meest kansrijke locaties voor de periode 2018-2023 zijn de Uivermeertjes; Vissert en de Veldstraat. Samen hebben zij een oppervlakte van circa 50 ha (bruto).

Uit de 'Routekaart naar een energieneutraal Druten in 2040’ volgt dat Druten tot 2023 50 hectare aan zonneparken wil realiseren. Zodra deze ambitie is bereikt wordt de zonnevisie geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Ontwerpversie

3 Kansen, mogelijkheden en uitgangspunten

3.1 Kansen en mogelijkheden

De gemeenten Druten en Wijchen willen graag in 2040 energieneutraal zijn en daarvoor ook ruimte bieden. Tegelijk is er een veelvuldige vraag naar ruimte en moeten de verschillende ruimteclaims worden afgestemd. Om de ruimtelijke kwaliteiten te waarborgen is voor de ontwikkeling van zonneparken een helder kader nodig. Daarvoor hebben de gemeenten Druten en Wijchen gezamenlijk een visie opgesteld. Daarbij zetten zij in op twee sporen: enerzijds ruimte geven aan de markt voor de ontwikkeling van grootschalige zonneparken; en anderzijds het stimuleren van particuliere initiatieven. Dit betekent echter niet dat zonneparken zonder meer overal zijn toegestaan; er moet bewust worden omgegaan met de beschikbare ruimte in het buitengebied, de aanwezige landschappelijke waarden en de mogelijkheden die het netwerk biedt. Bij particuliere initiatieven hebben beide gemeenten dan ook een sterke voorkeur voor de plaatsing van zonnepanelen op daken ten opzichte van grondgebonden panelen.

Gebouwgebonden zonnepanelen (op daken en gevels)
De gemeenten Druten en Wijchen stimuleren het opwekken van zonne-energie met gebouwgebonden installaties op het eigen dak of via de huur van zonnepanelen op het dak van derden. De gemeente plaatst daarbij wel de kanttekening dat haar invloed hierop relatief beperkt is. Op belangrijke parameters, zoals de prijs van zonnepanelen en de prijs van stroom, heeft zij geen invloed. Ook in ruimtelijke zin is de invloed van de gemeente beperkt, aangezien het plaatsen van zonnepanelen op een gebouw in veel gevallen vergunning vrij mogelijk is. Wel wil de gemeente gebouweigenaren stimuleren én inspireren om te investeren in de plaatsing van zonnepanelen op hun gebouwen. Dit doet de gemeente bijvoorbeeld door het verstrekken van informatie en het verduurzamen van haar eigen vastgoed. Gebouwgebonden installaties vragen niet om een landschappelijke inpassing.

Grootschalige zonneparken
Omdat er niet voldoende dakoppervlak is om te voorzien in de energiebehoefte willen en moeten de gemeenten Druten en Wijchen ook ruimte bieden aan grondgebonden zonnepanelen in de vorm van zonneparken. Voor de ontwikkeling van grootschalige zonneparken ziet de gemeente vooral kansen voor de commerciële markt en coöperaties. Algemeen kan gesteld wordt dat zonneparken die door ontwikkelaars worden gerealiseerd in de basis groter dan 2 MW zijn. Kleinere zonneparken zijn voor hen niet rendabel. Door ontwikkelaars worden zonneparken tot 6 MW gezien als kleinschalige zonneparken. Gemiddeld kan worden gerekend met de opwekking van 0,8 MW per hectare (Het aantal MW per hectare neemt de laatste jaren verder toe. De factor 0,8 MW/ha is de huidige geaccepteerde stand der techniek. Dit zal de komende jaren verder stijgen).

De komende jaren worden in Nederland steeds grotere parken ontwikkeld. Op dit moment is het grootste zonnepark ruim 30 hectare. Er zijn echter al concrete plannen voor parken van circa 100 hectare en groter. Dit neemt niet weg dat omwonenden een andere opvatting kunnen hebben over wat klein- of grootschalig is. Vandaar dat de gemeenten Druten en Wijchen het bestaande kavelpatroon als maatstaaf hanteren voor dit onderscheid. De gemiddelde kavelmaten zijn (per landschapstype) benoemd in paragraaf 3.3.

De mogelijkheden vanuit het netwerk
De netbeheerder wil een betaalbaar, betrouwbaar en bereikbaar netwerk hebben. Daarnaast zien ze liever aanvragen voor geconcentreerde grootschalige zonneparken, dan kleine verspreid liggende zonneparken. Cablepooling - de combinatie zon en wind op dezelfde aansluiting, beide zijn complementair aan elkaar - wordt zoveel mogelijk gestimuleerd, maar de netbeheerder zal dit niet afdwingen. Van belang is dat de netbeheerder vroegtijdig betrokken wordt bij initiatieven, zodat gezamenlijk kan worden gestreefd naar optimalisatie (ruimtelijk en financieel) van het plan in relatie tot de aanwezige danwel de noodzakelijke uitbreidingen/verzwaringen van het netwerk. In het energienetwerk zijn er verschillende aansluitmogelijkheden:

- Op de middenspanningsringen zijn aansluitingen tot 2 MW mogelijk. Deze bevinden zich in het algemeen langs de lokale ‘verkeersaders’, dus met name in en de nabijheid van de bebouwde omgevingen.
- Voor aansluitingen tot 10 MW zijn schakel-, regel- en onderstations het geschikte netvlak.
- Voor aansluitingen > 10 MW komen alleen de onderstations in aanmerking en daar waar aansluitcapaciteit beschikbaar is in het geschikte net-vlak. Mogelijk zijn aanpassingen of uitbreidingen nodig om in de transport-capaciteit te kunnen voorzien. De dichtstbijzijnde onderstations zijn Teersdijk en Puiflijk. Bij Teersdijk is er nog voldoende capaciteit en ruimte voor uitbreiding, in Puiflijk is de capaciteit van het station kleiner.

Ontwerpversie

De mogelijkheden vanuit de landbouwstructuur
Agrarische bedrijfsvoering maakt onlosmakelijk onderdeel uit van het buitengebied van Wijchen en Druten. Bij de beoordeling van de aanvragen voor zonneparken wordt dan ook niet alleen gekeken naar de individuele percelen, maar ook het functioneren (en de ontwikkeling) van het landbouwgebied als geheel. Clustering van zonneparken en situering vooral aan de randen van aaneengesloten landbouwstructuren strekt daarbij vanuit dit belang tot aanbeveling.

ZLTO heeft aangegeven graag aan de voorkant mee te willen denken om gezamenlijk tot de juiste locatie en inpassing te komen. Daarbij zien zij ook kansen voor boeren die geen opvolging hebben en/of met asbestsanering te maken hebben. Door het benutten van de dakvlakken en eventueel de onbebouwde gronden (al dan niet na sloop bebouwing) binnen het bouwvlak van het agrarisch bedrijf biedt dit financiële mogelijkheden om oneigenlijk gebruik van de bebouwing/gronden (ondermijning) te voorkomen. Zo mogelijk kunnen de agrarische bedrijven met elkaar worden verbonden (smartgrid). Verder wordt bij realisatie van zonneparken aandacht gevraagd voor de bodem (bodemleven), zodat de gronden na het weghalen van het zonnepark zo snel als mogelijk weer agrarisch gebruikt kunnen worden.

De gemeenten vragen dan ook aan initiatiefnemers om niet alleen met omwonenden maar ook met de in de omgeving aanwezige agrarische bedrijven en grondeigenaren in gesprek te gaan. Indien in een bepaald gebied meerdere initiatiefnemers een zonnepark willen realiseren, vinden deze gesprekken bij voorkeur gecombineerd plaats om zo gezamenlijk tot de meest ideale oplossing te komen. Door ook een totaalplan te maken voor de gehele levenscyclus worden afspraken gemaakt over de situatie na de ontmanteling van een zonnepark.

Bundeling of spreiding
Vanuit het energienetwerk en de landbouwstructuur is bundeling van zonneparken gewenst. Concentratie van zonnevelden kan ook vanuit landschappelijk oogpunt verrommeling en versnippering voorkomen, echter is dit mede afhankelijk van het landschapstype en de specifieke omgevingskenmerken. In sommige gevallen kan het juist wenselijk zijn zonneparken zoveel mogelijk te spreiden. De gemeenten kiezen er daarom bewust voor geen specifiek gebied aan te wijzen waar zonneparken geconcentreerd moeten worden. Op deze manier worden de mogelijkheden bepaald door de maat en schaal van het landschap en blijft het mogelijk om maatwerk te leveren, mede afhankelijk van de mogelijkheden die het netwerk en de landbouwstructuur bieden. Tot slot worden daarmee naast de ‘lasten’ ook de ‘lusten’ verdeeld.

Bundeling van zonnevelden moet dus breder worden opgevat en hoeft er ook niet toe te leiden dat zonneparken direct naast elkaar worden gerealiseerd, maar bijvoorbeeld geconcentreerd in een bepaalde zone. Van belang is in ieder geval dat er zonneparken worden gerealiseerd die passen bij de maat en schaal van het landschap en de kenmerken en kwaliteiten van die omgeving.

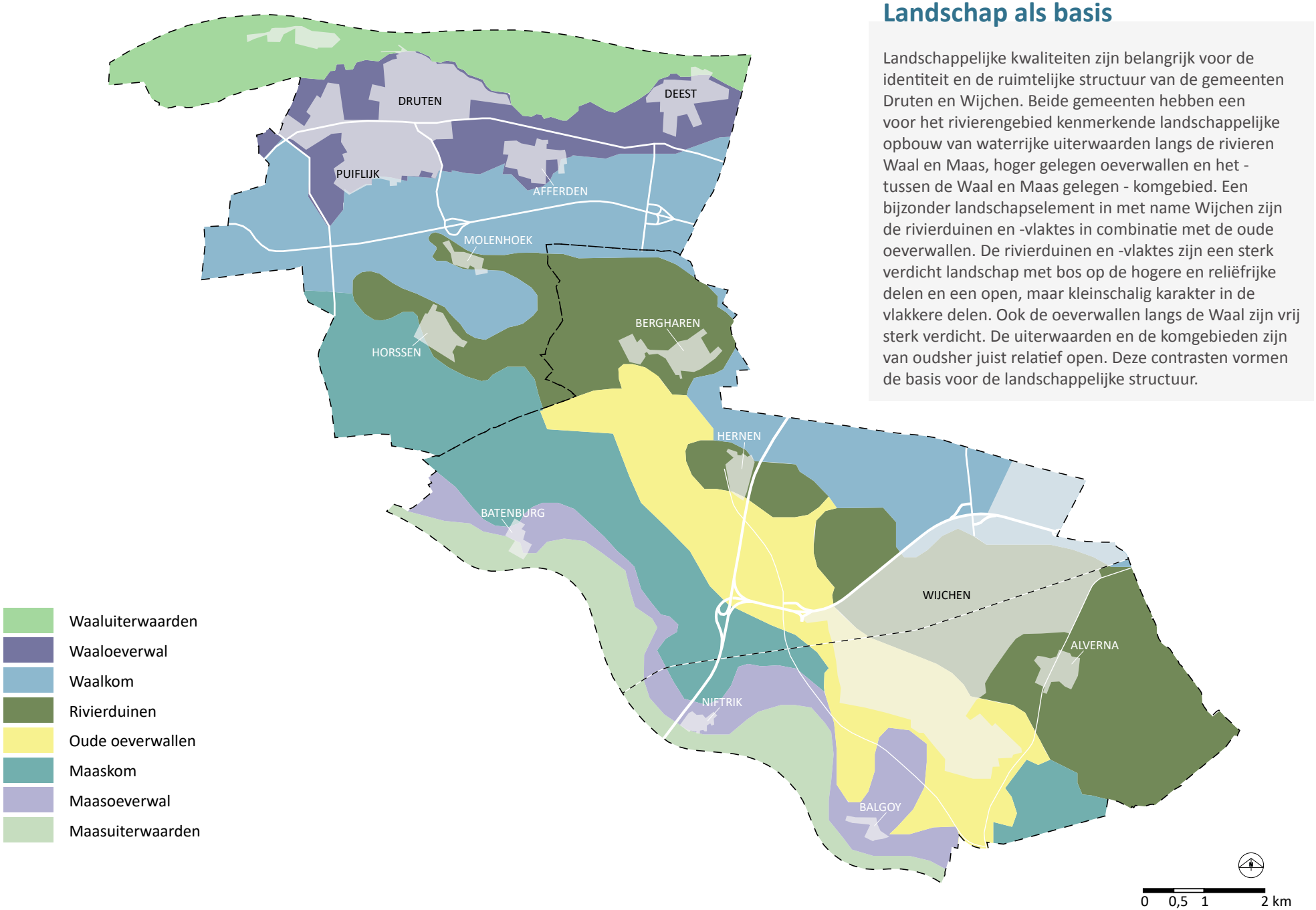
3.2 Draagvlak & participatie

De gemeenten Druten en Wijchen laten zich inspireren door de provincie geformuleerde adviezen en onderschrijft het belang van communicatie, draagvlak en financiële participatie. Zie ook de publicatie ‘Tien adviezen voor zon en wind in Gelderland (GNMF)’.

De ervaring leert dat een goede landschappelijke inpassing en vroege betrokkenheid van omwonenden en andere belanghebbenden van groot belang is voor het creëren van voldoende draagvlak voor nieuwe zonneparken. Bij het ontwerpen van een zonnepark moet rekening worden gehouden met de schaal en het karakter van de omgeving. Door de relatief gering hoogte van zonnepanelen is een zorgvuldige landschappelijke inpassing goed mogelijk. Door de wensen van omwonenden en de coöperatie te laten landen in het ontwerp, wordt de betrokkenheid vergroot en de kans op bezwaren verkleind. Ook financiële participatie van omwonenden en de realisatie van andere wensen van omwonenden en/of de energiecoöperatie, kan bijdragen aan het creëren van draagvlak. Denk hierbij aan het mogelijk maken van recreatief (mede)gebruik van het zonnepark, een omgevingsfonds, het aanleggen van nieuwe natuur of een landschappelijke kwaliteitsverbetering. Ook kan een bijdrage worden geleverd aan maatschappelijke doelen. Daarbij kan gedacht worden aan de afzet van de opgewekte zonne-energie aan een kern of een maatschappelijke, recreatieve en/of sportvoorziening ten behoeve van de lokale gemeenschap. Verder kan gedacht worden aan projecten waarin bewoners participeren of zelfs initiëren middels energiecoöperaties.

Landschap als basis

Landschappelijke kwaliteiten zijn belangrijk voor de identiteit en de ruimtelijke structuur van de gemeenten Druten en Wijchen. Beide gemeenten hebben een voor het rivierengebied kenmerkende landschappelijke opbouw van waterrijke uiterwaarden langs de rivieren Waal en Maas, hoger gelegen oeverwallen en het - tussen de Waal en Maas gelegen - komgebied. Een bijzonder landschapselement in met name Wijchen zijn de rivierduinen en -vlaktes in combinatie met de oude oeverwallen. De rivierduinen en -vlaktes zijn een sterk verdicht landschap met bos op de hogere en reliëfrijke delen en een open, maar kleinschalig karakter in de vlakkere delen. Ook de oeverwallen langs de Waal zijn vrij sterk verdicht. De uiterwaarden en de komgebieden zijn van oudsher juist relatief open. Deze contrasten vormen de basis voor de landschappelijke structuur.

3.3 Landschap als basis

Oeverwallen

Op de oeverwallen van de Waal en Maas is een zeer karakteristiek bebouwingspatroon ontstaan, met een grote mate van ruimtelijke afwisseling. De Waaloeverwallen zijn tamelijk breed, maar de verbondenheid met de Waal is over het algemeen groot. In tegenstelling tot de Waaloeverwallen zijn de Maasoeverwallen betrekkelijk smal en liggen als een lange, bochtige strook langs de Maas. De Waaloeverwal kenmerkt zich door een samenspel van bebouwingslinten, dorpen, weiden en boomgaarden in onregelmatige patronen. Door de breedte van de oeverwal en de aanwezige hoofdinfrastructuur zijn de dorpen tamelijk groot en is de oeverwal verdicht met bebouwing. De Maasoeverwal is betrekkelijk smal, waardoor er slechts kleine dorpen met relatief grote afstand van elkaar liggen. Bij dijkverzwaringen aan het eind van de 20e eeuw zijn veel kleine bochten in de Maasdijk afgesneden. De afgesneden bochten zijn (meestal buitendijks) nog herkenbaar. Het geheel is minder kleinschalig en verdicht dan de Waaloeverwallen. De kavelstructuur van de oeverwallen is veelvormig en kleinschalig – circa 2 tot 3 ha - met enkele grotere kavels tot 10 ha.

Komgebied

De Waal- en Maaskommen worden - in tegenstelling tot de andere landschapstypen - gekenmerkt door een grote mate van openheid en grootschaligheid. De Waalkommen zijn rationeel verkaveld, grootschalig en rechthoekig van karakter en haaks op de waterlopen door het gebied. De agrarische percelen in de Waalkommen zijn hoofdzakelijk in gebruik als weiland, dit in tegenstelling tot de Maaskommen, waar sprake is van een meer divers gebruik. De verkaveling in de Maaskommen is ook minder grootschalig en bestaat uit blokken en stroken (overwegend) haaks op de Maas. De kavelstructuur in de Maas- en Waalkommen is duidelijk groter dan op de oeverwal met een kavelmaat van gemiddeld 8 ha (6 tot soms 15 ha).

Rivierduinen

De rivierduinen en -vlaktes liggen als een rij bijzondere gebieden in het rivierenland. Het landschapstype is op verschillende plaatsen onderbroken doordat oude rivierlopen het zand hebben weggeschuurd of het met sediment hebben afgedekt. De overgangen naar andere landschapstypen, met name de komgebieden, is in het gebied duidelijk zichtbaar. Het landschap is sterk verdicht met bos op de hogere en reliëfrijke delen en heeft een open maar kleinschalig karakter in de vlakkere delen. Het gebied wordt gekenmerkt door een zeer onregelmatige mozaïek verkaveling, afgewisseld door bosrijke delen. De kavelmaat is betrekkelijk klein, tot ongeveer 2 ha.

Oude oeverwallen

Tussen de rivierduinen en de Maaskomen zijn de oude oeverwallen gelegen. De overgang naar de rivierduinen is markant door het contrast tussen open en besloten. De overgang naar de Maaskommen is minder opvallend. Het oude oeverwallen landschap heeft zowel grootschalige als ook kleinschalige componenten, maar overal overheerst de openheid. Door de weidsheid lijkt het type op de komgronden maar de veelvormigheid van de verkaveling is groter. De gemiddelde kavelmaat is 6 hectare (4 tot 10 ha).

Uiterwaarden

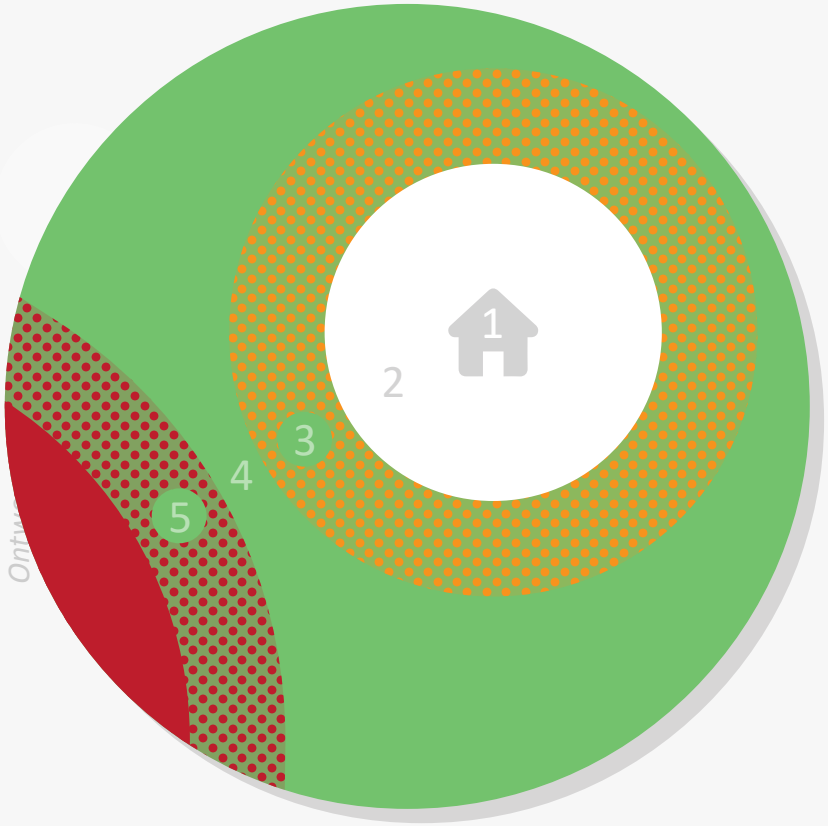
Een bijzondere kwaliteit is de ligging tussen de twee verschillende rivieren. Het contrast tussen de binnendijks gelegen oeverwallen en de uiterwaarden buitendijks is groot, de dijk vormt een scherpe grens. Vanaf de dijken kunnen weidse uitzichten worden beleefd. De uiterwaarden van Waal en Maas verschillen sterk van elkaar. De Waaluiterwaarden zijn afwisselend breed en smal, bosrijke delen wisselen af met open graslanden. Door de kleiwinning is er een onregelmatig reliëf ontstaan met hoger en lager gelegen delen. Meerdere voormalige steenfabrieken in de uiterwaarden zijn in gebruik als industriële complexen. De Maasuiterwaarden hebben een eigen karakter. Het grondgebruik bestaat er, in tegenstelling tot andere uiterwaarden, uit agrarische akkers. Het beeld is erg open en de uiterwaarden kunnen vanaf de dijk worden overzien. Het glooiende landschap herbergt vele oude stroombedden; in de 20e eeuw zijn bij dijkverzwaringen veel Maasmeanders afgesneden.

Gebiedstype	***Gemiddelde kavelmaat***
Oeverwallen	2 - 3 ha
Komgebieden	8 ha (bandbreedte 6 tot 15 ha)
Rivierduinen	tot 2 ha
Oude oeverwallen	6 ha (bandbreedte 4 - 10 ha)

Overzichtskaart landschapstypen gemeente Druten en Wijchen

Overzicht gemiddelde kavelmaat

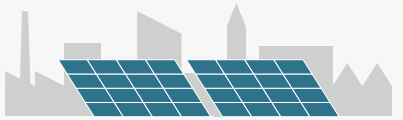
Ontwerpversie

Gebouwgebonden zonnepanelen
op daken en gevels

Grond-of watergebonden zonnepanelen
binnen bestaand stedelijk gebied

Beperkte landschappelijke inpassing benodigd

Grond- of watergebonden zonnepanelen
nabij bestaand stedelijk gebied (nee, tenzij...)

Landschappelijke inpassing benodigd

Grond- of watergebonden zonnepanelen
in het buitengebied (ja, mits..)

Landschappelijke inpassing benodigd

Grond- of watergebonden zonnepanelen
nabij de rivierduinen (nee, tenzij...)

Landschappelijke inpassing en kwaliteitsverbetering benodigd

4 Visie op zonne-energie

De gemeentelijke visie op zonne-energie heeft een uitnodigend karakter, maar bevat tegelijkertijd de nodige spelregels waaraan voldaan moet worden. De beoordeling van concrete initiatieven is sterk afhankelijk van de gekozen locatie: matcht het initiatief met de eigenschappen en kwaliteiten van de betreffende plek? De beoordeling van een concreet initiatief is dan ook altijd maatwerk. De gemeenten Wijchen en Druten leggen de bal bij initiatiefnemers, zij moeten een passend voorstel presenteren. De voorliggende visie biedt hiervoor de nodige handvatten.

De gemeenten Druten en Wijchen hanteren het principe van uitnodigingsplanologie; de gemeente faciliteert initiatieven vanuit de markt en de omgeving, behoud de regie, maar neemt niet de leiding. Om hier sturing aan te geven is een uitnodigingskader ontwikkeld (zie pagina 16), waarin op hoofdlijnen is beschreven aan welke voorwaarden en wensen nieuwe initiatieven voor zonneparken moeten voldoen. Initiatiefnemers worden uitgenodigd plannen in te dienen op basis van dit uitnodigingskader. Voldoet een initiatief niet of beperkt aan de gestelde voorwaarden, dan wordt geen medewerking verleend. Het is en blijft maatwerk. Met de voorwaarden en wensen in het uitnodigingskader is bedoeld sturing te geven aan initiatiefnemers om te komen tot een kwalitatief hoogwaardig zonnepark. Maar inpassing van een zonnepark blijft maatwerk.

4.1 Zonneschijf

Bij het toepassen van de voornoemde benadering hanteren beide gemeenten de zogenaamde 'zonneschijf'. Deze schijf maakt onderscheid in vijf zones:

- Zone 1: Gebouwgebonden zonnepanelen (op daken en gevels);
- Zone 2: Grondgebonden zonnepanelen binnen bestaand stedelijk gebied;
- Zone 3: Grondgebonden zonnepanelen direct grenzend aan stedelijk gebied
- Zone 4: Grondgebonden zonnepanelen in het buitengebied
- Zone 5: Grondgebonden zonnepanelen nabij de rivierduinen

De verschillende zones van de zonneschijf zijn doorvertaald naar de visiekaart, die op pagina 14 is weergegeven en als bijlage bij het visiedocument is opgenomen.

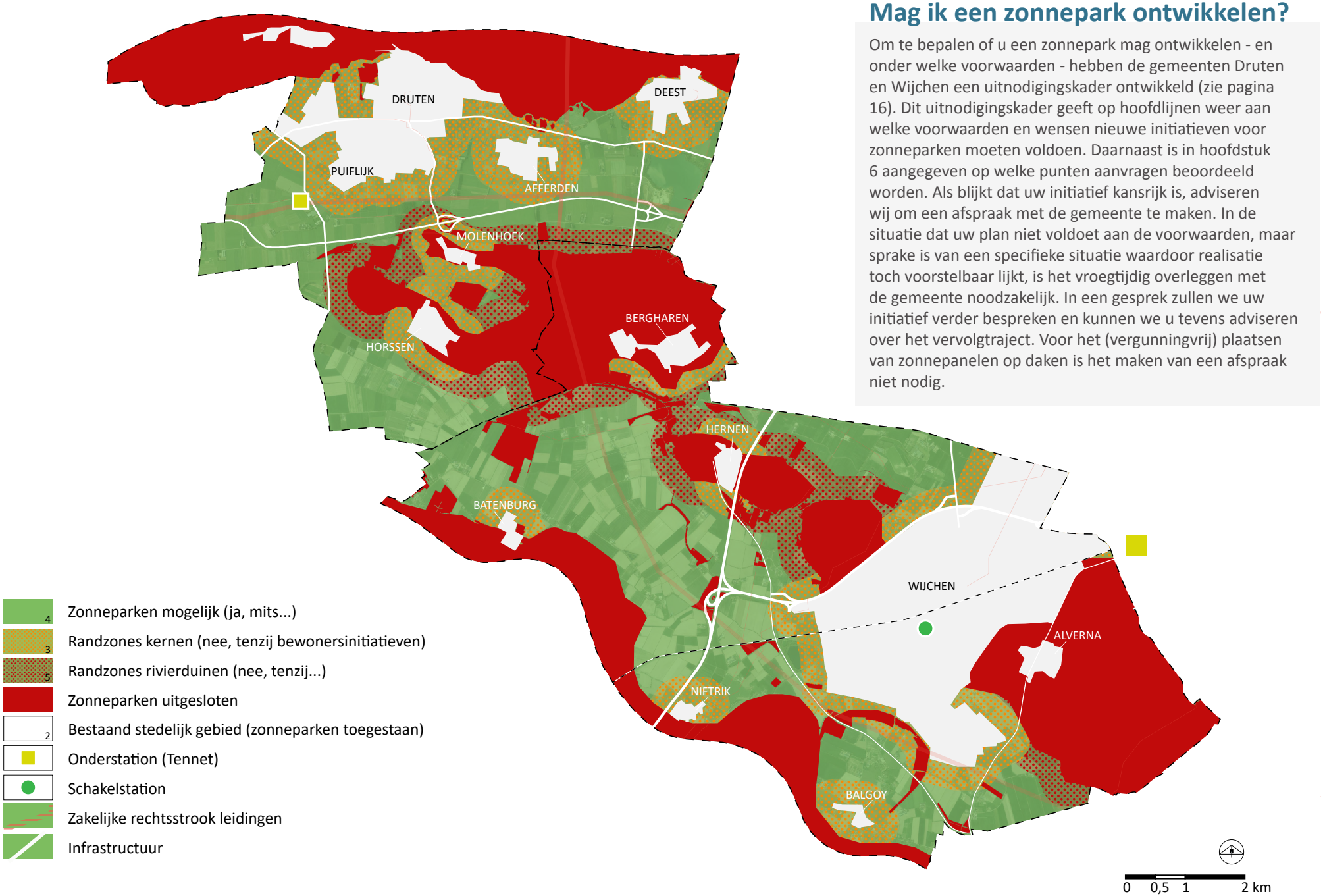
De gemeenten Druten en Wijchen hebben een positieve grondhouding als het gaat om de ontwikkeling van zonneparken en hanteren daarbij een ‘ja, mits’ benadering. Dat betekent dat zonneparken in principe mogelijk zijn, mits voldaan wordt aan de voorwaarden zoals geformuleerd in het uitnodigingskader op hoofdlijnen. Ingediende aanvragen van initiatiefnemers worden kwalitatief beoordeeld op het plan van aanpak, dat in ieder geval een omgevingsanalyse, landschappelijke analyse en aanpak ten aanzien van participatie/coöperatie en financiële compensatie bevat.

Ondanks de positieve grondhouding van beide gemeenten, zijn er tevens gebieden waar de ontwikkeling van zonneparken op voorhand niet mogelijk is of een 'nee, tenzij' regime geldt. Het gaat daarbij om gebieden die vallen in het Gelders Natuurnetwerk en/of Natura2000-gebied, alsmede de rivierduinen en (uiterwaarden van de) Maas en Waal.
Desondanks kunnen zich ook hier (locatie)specifieke omstandigheden voordoen, waardoor de realisatie van een zonnepark toch mogelijk is of het toepassen van bepaalde gebieds- of inrichtingscriteria onredelijk uitpakt in individuele gevallen (hardheidsclausule). Zoals gezegd, blijft de realisatie van een zonnepark maatwerk.

Om wildgroei te voorkomen en aandacht te houden voor andere belangen (o.a. voedselproductie, omwonenden, natuur en landschap) en innovaties, maximeren de gemeente Druten en Wijchen de realisatie van zonneparken tot en met 2023 op respectievelijk 50 en 30 hectare netto. Op het moment dat de ingekomen aanvragen de voornoemde quota overtreffen worden deze in de wachtrij geplaatst. Deze wachtrij kan doorschuiven wanneer aanvragen deels of helemaal afvallen. Beide gemeenten behouden zich het recht te prioriteren in de initiatieven die doorschuiven vanuit de wachtrij. Het aanbrengen van een quotum biedt de mogelijkheid om de behaalde resultaten te evalueren, waar nodig bij te stellen en aanvullende/nieuwe ambities te stellen.

Mag ik een zonnepark ontwikkelen?

Om te bepalen of u een zonnepark mag ontwikkelen - en onder welke voorwaarden - hebben de gemeenten Druten en Wijchen een uitnodigingskader ontwikkeld (zie pagina 16). Dit uitnodigingskader geeft op hoofdlijnen weer aan welke voorwaarden en wensen nieuwe initiatieven voor zonneparken moeten voldoen. Daarnaast is in hoofdstuk 6 aangegeven op welke punten aanvragen beoordeeld worden. Als blijkt dat uw initiatief kansrijk is, adviseren wij om een afspraak met de gemeente te maken. In de situatie dat uw plan niet voldoet aan de voorwaarden, maar sprake is van een specifieke situatie waardoor realisatie toch voorstelbaar lijkt, is het vroegtijdig overleggen met de gemeente noodzakelijk. In een gesprek zullen we uw initiatief verder bespreken en kunnen we u tevens adviseren over het vervolgtraject. Voor het (vergunningvrij) plaatsen van zonnepanelen op daken is het maken van een afspraak niet nodig.

Zone 1: op daken
De gemeenten Druten en Wijchen hebben beide een sterke voorkeur voor het opwekken van zonne-energie met gebouwgebonden installaties op het eigen dak of via de huur van zonnepanelen op het dak van derden. De invloed van gemeenten hierop is relatief beperkt. Op belangrijke parameters, zoals de prijs van zonnepanelen en de prijs van stroom, hebben zij geen invloed. Ook in ruimtelijke zin is de invloed van de gemeente beperkt, aangezien het plaatsen van zonnepanelen op een gebouw in veel gevallen vergunningvrij mogelijk is. Wel willen de gemeente Druten en Wijchen gebouweigenaren stimuleren én inspireren om te investeren in de plaatsing van zonnepanelen op hun gebouwen. Dit doen beide gemeenten bijvoorbeeld door het verstrekken van informatie en het verduurzamen van hun eigen vastgoed. Gebouwgebonden installaties vragen niet om een landschappelijke inpassing.

Zone 2: bestaand stedelijk gebied
Het bebouwd gebied van Druten, Wijchen en de kerkdorpen zijn aangemerkt als 'bestaand stedelijk gebied'. Omdat er niet voldoende dakoppervlak beschikbaar is om te voorzien in de energiebehoefte willen de gemeenten Druten en Wijchen ook graag grondgebonden zonnepanelen in de vorm van zonneparken mogelijk maken. Door de opwekking van zonne-energie in bestaand gebied te stimuleren en faciliteren, wordt het ruimtebeslag van zonneparken in het buitengebied verkleind.

Met de realisatie van grondgebonden zonneparken binnen bestaand stedelijk gebied kan (tijdelijk) invulling worden gegeven aan braakliggende of niet-langdurig in gebruik zijnde terreinen, waaronder braakliggende kavels op bedrijventerreinen of andere onbenutte percelen in de dorpen die op korte of middellange termijn geen invulling krijgen. Als onderdeel van deze zone kan ook gedacht worden aan de realisatie van grondgebonden panelen binnen agrarische bouwvlakken.

Binnen bestaand stedelijk gebied zijn daarnaast volop kansen aanwezig voor meervoudig ruimtegebruik. Bijvoorbeeld door de toepassing van een ‘zonnedak’ waaronder geparkeerd kan worden, of het combineren van infrastructuur - zoals fietspaden of geluidschermen - met zonnecellen of lijnopstellingen. Als onderdeel van deze zone kan ook gedacht worden aan de realisatie van grondgebonden zonnepanelen binnen agrarische bouwvlakken. De landschappelijke inpassing binnen zone 2 richt zich hoofdzakelijk op de perceelsgrens die grenst aan openbaar toegankelijk gebied.

Zone 3: randzone kernen
De productie van duurzame energie is niet volledig op te lossen binnen bestaand stedelijk gebied. De ontwikkeling van zonneparken in het buitengebied is dan ook noodzakelijk om energieneutraal te kunnen worden. Daarbij hebben locaties direct grenzend aan bestaand stedelijk gebied als voordeel dat de afnemers van de energie (postcoderoos) of zelfs de eigenaren van het zonnepark (energie coöperatie) nabij zijn. Ook zijn er meer aansluitpunten op het bestaande netwerk voorhanden. Aangezien dergelijke randzones vaak gebruikt worden als stedelijk uitloopgebied (overgang van dorp naar buitengebied) en sprake kan zijn van veel verschillende belangen en wensen, hebben de gemeenten Druten en Wijchen rondom de kernen (400 meter) de voorkeur voor bewonersinitiatieven. Doordat bewoners zelf het initiatief nemen en profijt hebben van (hun) zonnepark, zal ook het draagvlak voor de realisatie groter zijn. Om de acceptatie van zonneparken nabij stedelijk gebied te vergroten, dient het zonnepark landschappelijk ingepast te worden. Daarmee kan een bijdrage worden geleverd aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van deze randzones en de ontwikkeling van andere gewenste waarden (verbinden van ruimtelijke opgaven). Er geldt dus een extra inspanningsverplichting op het gebied van landschappelijke inpassing ten opzichte van zone 2.

De maat en schaal van zonneparken in de zone direct grenzend aan bestaand stedelijk gebied moet aansluiten bij de omgeving. Er zal veelal sprake zijn van een lokale schaal en eigenaarschap. Daarbij geldt als uitgangspunt dat er een balans moet worden gezocht tussen de productie en de afname van zonne-energie in de omgeving.

Zone 4: zonneparken mogelijk
Vanwege de netto-behoefte aan zonneparken komen ook grondgebonden opstellingen in het overige buitengebied in beeld. Voor dit gebied hanteren de gemeente Druten en Wijchen een 'ja, mits' benadering. Voorwaarde voor initiatieven in het buitengebied is dat ze moeten passen in de maat en schaal van het betreffende landschapstype, geen afbreuk doet aan specifieke

Uitnodigingskader op hoofdlijnen

RUIMTELIJK

Het landschap verandert. Wat willen we behouden en wat willen we (waar) ontwikkelen?

JURIDISCH-PLANOLOGISCH

De huidige bestemmingsplannen staan grootschalige energieproductie niet toe. Onder welke voorwaarden kunnen en willen we hier medewerking aan verlenen?

MAATSCHAPPELIJK

Met energieproductie wordt geld verdiend. Op welke wijze komt de opbrengst ten goede aan het gebied?

VOORWAARDEN

RUIMTELIJK

Het initiatief is gelegen in een gebied waar zonneparken zijn toegestaan (zie visiekaart; kaartbeeld 2.2)

De landschappelijke structuur en het verkavelingspatroon blijven behouden

Het initiatief sluit in maat en schaal aan bij de omgeving c.q. het landschapstype:

- De (oude) oeverwallen: max. één kavel
- Komgebieden: min. één kavel

Het initiatief voorziet in een landschappelijke inpassing (ontwikkeling landschap en groen)

Een initiatief in het buitengebied (zone 5 van de zonneschijf) voorziet in een landschappelijke kwaliteitsverbetering

De hoogte en vormgeving van grondgebonden panelen is afgestemd op de omgeving c.q. het landschapstype

JURIDISCH-PLANOLOGISCH

De initiatiefnemer moet aantonen dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening

Het initiatief leidt niet tot hinder door spiegeling / flikkering / weerkaatsing van zonlicht

De hoogte van de constructies wordt in basis beperkt tot 1,5 meter conform het 'nee, tenzij'-principe

Er worden afspraken gemaakt met de gemeente over de (eventuele) tijdelijkheid van een zonnepark

Initiatiefnemers maken afspraken met de gemeente over de gehele levenscyclus van het initiatief (aanleg, onderhoud, beheer, afbraak en herinrichting van de locatie)

MAATSCHAPPELIJK

De initiatiefnemer betrekt omwonenden en andere belanghebbenden vroegtijdig bij de planvorming

De initiatiefnemer dient voldoende mogelijkheden te bieden voor participatie/omgevingsfonds/energiecoöperatie

WENSEN

RUIMTELIJK

Stimuleren biodiversiteit en dubbelgebruik

Groenvoorzieningen langs recreatieve routes

Realisatie van nieuwe routes

JURIDISCH-PLANOLOGISCH

Zo veel mogelijk voorkomen van hinderlijke situaties (behoud woon- en leefklimaat)

MAATSCHAPPELIJK

Ruimhartige omwonendenregeling die planschadeprocedures kan voorkomen

Ruimhartige grondvergoedingen

Ontwerpversie

omgevingskenmerken- en kwaliteiten, kunnen rekenen op zowel een goede landschappelijke inpassing, alsmede betrokkenheid en breed maatschappelijk draagvlak vanuit de directe omgeving. Naast omwonenden, dient tevens rekening te worden gehouden met de gevolgen van het zonnepark op de landbouwstructuur.

Zone 5: randzone rivierduinen en -vlaktes

De rivierduinen vormen een bijzonder landschapstype binnen de gemeenten Druten en Wijchen. Binnen dit landschapstype zijn zonneparken niet gewenst. Op diverse plaatsen in de gemeenten is de overgang van de rivierduinen naar de omliggende (kom)gebieden duidelijk waarneembaar in het landschap. Om deze kwaliteit te waarborgen geldt voor de zone rondom de rivierduinen (400 meter) een 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat zonneparken in principe niet zijn toegestaan, tenzij specifieke omstandigheden, een goede landschappelijke inpassing én een landschappelijke kwaliteitsverbetering voldoende aanleiding geven hiervan af te wijken. Ook moeten ze kunnen rekenen op betrokkenheid en breed maatschappelijk draagvlak vanuit de omgeving.

In hoofdstuk 5 is verwoord wat de gemeenten Druten en Wijchen verstaan onder een landschappelijke kwaliteitsverbetering. Zonneparken in de randzone rond de rivierduinen zijn echter altijd maatwerk, daarom wordt geadviseerd vroegtijdig in overleg te treden met de gemeente.

"Landschappelijke inpassing is maatwerk en moet aansluiten
bij de schaal en het karakter van het landschap."

5 Landschappelijke inpassing en kwaliteitsverbetering

5.1 Landschappelijke inpassing - Algemeen

Initiatiefnemers voor zonneparken moeten voorzien in een landschappelijk inpassingsplan. Het realiseren van deze landschappelijke inpassing zal als voorwaardelijke verplichting gekoppeld worden aan de omgevingsvergunning.

Landschappelijke inpassing is maatwerk en moet aansluiten bij de schaal en het karakter van het betreffende landschapstype. Bestaande landschappelijke (kavel)structuren zijn hierbij leidend. Bij het ontwerpen van zonneparken moet verder rekening gehouden worden met de bestaande landschaps- en bebouwingskarakteristieken zoals landschapselementen, beplantingssoorten, waardevolle historische bebouwing of beeldbepalende gebieden en de mate van openheid. Daarnaast zijn de hoogte en oriëntatie van het zonnepark, de zichtlijnen vanuit de omgeving en eventuele afscherming door beplanting van minder fraaie delen belangrijke aandachtspunten. De hoogte van de constructies bedraagt maximaal 1,5 meter, tenzij uit de omgevinganalyse (onderdeel van de aanvraag) blijkt dat een hogere maat mogelijk is - al dan niet door te nemen landschappelijke inrichtingsmaatregelen - zonder dat dit ten koste gaat van de kenmerken en kwaliteiten van de omgeving.

In het vervolg van deze paragraaf wordt per landschapstype beschreven op welke wijze voorzien van worden in een hoogwaardige landschappelijke inpassing.

Ontwerpversie

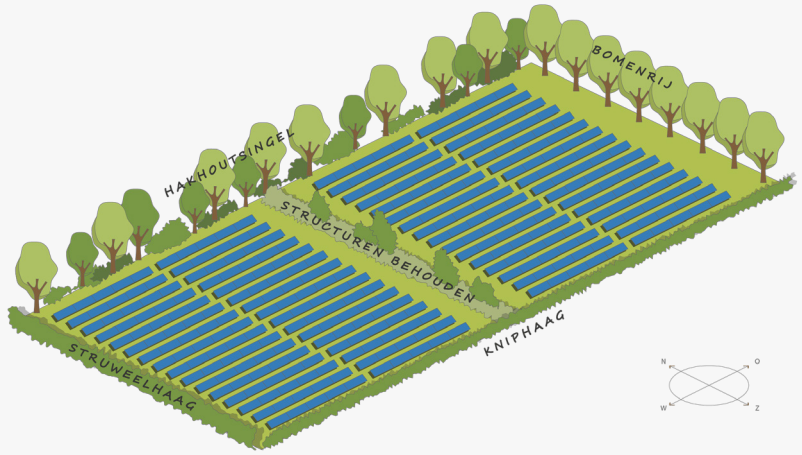

Voorbeelden van landschappelijke inpassing

Voorbeelden van landschappelijke inpassing oeverwal

5.2 Landschappelijke inpassing op de Maas- en Waaloeverwallen

De Waal- en Maasoeverwallen zijn landschappelijk fraai en recreatief zeer aantrekkelijk door de diversiteit, kleinschaligheid en de groene uitstraling. Het kleinschalige samenspel van bebouwingslinten, dorpen, weiden en boomgaarden in onregelmatige patronen is uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen, evenals de zeer groene uitstraling door erfbeplanting, hagen en wegbeplantingen. Bij de realisatie van een nieuw zonnepark in het oeverwalgebied is de landschappelijke inpassing van groot belang. Om het kleinschalige karakter van de oeverwallen te behouden en te versterken zijn zonneparken op de oeverwal niet groter dan één kavel. Dit De inpassing kan op verschillende manieren vorm krijgen:

- de aanleg van een houtsingel / bosje met gebiedseigen beplanting (o.a. hazelaar, wilg, els, veldesdoorn, haagbeuk, liguster, sleedoorn, hondsroos, egalantier of Gelderse roos);
- de aanleg van een bomenrij met gebiedseigen soorten (eik, kastanje, noot of hoogstamfruit);
- een gebiedseigen knip-en scheerhaag (veldesdoorn, liguster, beuk of meidoorn), evt. in combinatie met de aanleg van een recreatieve route;
- de aanleg van een natuurvriendelijke oever.

Specifiek voor de Waaloeverwallen:
- de aanleg van een windsingel (meidoorn, els);

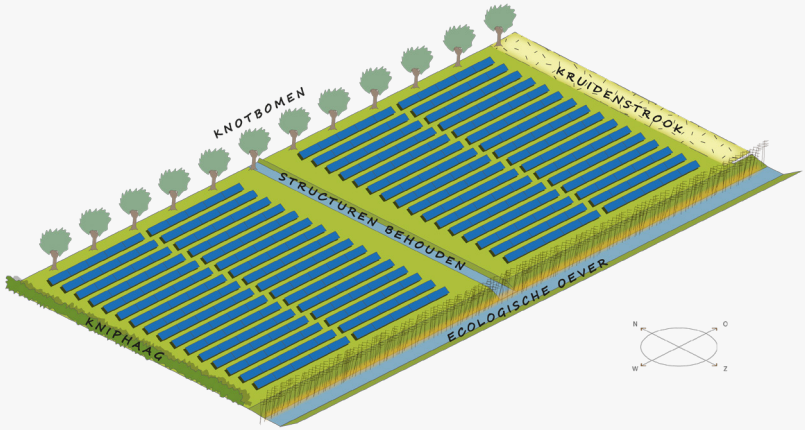
Specifiek voor de Maasoeverwallen:
- de aanleg van een uitgroeiende (struweel)haag / maasheggen (meidoorn, sleedoorn, veldesdoorn, liguster, hondsroos, egelantier, zomereik, es, wilde peer);

Afhankelijk van de exacte locatie en reeds aanwezige landschapskenmerken en - structuren kan gekozen worden voor één of meerdere van de voorgenoemde wijzen van landschappelijke inpassing. Uitgangspunt is dat alle zijden van het zonnepark landschappelijk worden ingepast. De voorgenoemde opsomming is niet uitputtend. De landschappelijke inpassing van zonneparken is immers maatwerk; bespreek uw ideeën daarom met de gemeente. Voor meer inspiratie en informatie wordt verwezen naar het Landschapsontwikkelingsplan van de gemeenten Druten en Wijchen.

Ontwerpversie

Voorbeelden van landschappelijke inpassing

Voorbeelden van landschappelijke inpassing binnen de Maas- en Waalkommen

5.3 Landschappelijke inpassing binnen de Maas- en Waalkommen

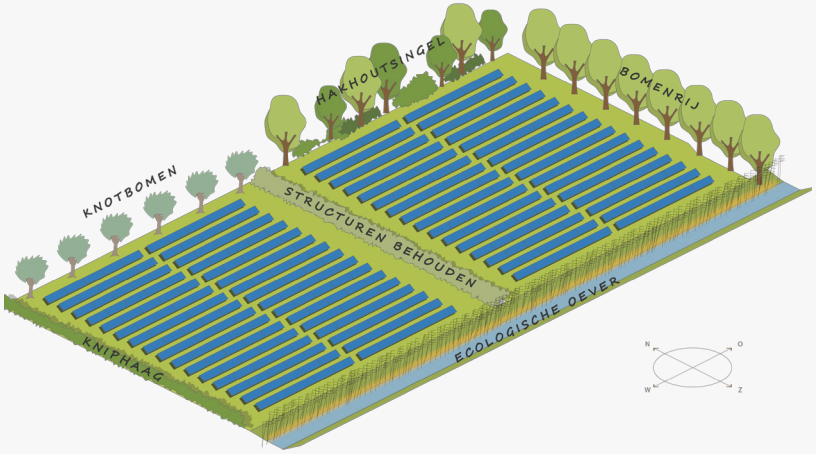
De komgebieden worden gekenmerkt door grootschalige openheid, met name in contrast met de besloten oeverwallen en rivierduinen. Het ritme van lange rechte wegen met laanbeplanting en weteringen, alsmede de rechte kavels met repeterende maten, maken de Waalkommen overzichtelijk en herkenbaar. De verkaveling in de Maaskomen is minder grootschalig en bestaat meer uit blokken en strokken (overwegend) haaks op de Maas. De grootschaligheid van zowel de Maas- als Waalkommen, maakt het landschap geschikt voor relatief grootschalige zonneparken, mits deze op zorgvuldige wijze worden ingepast in het landschap. Zonneparken in de komgebieden hebben in principe de omvang van één kavel, zonneparken over meerdere kavels zijn mogelijks indien de openheid en bestaande landschappelijke structuur niet wordt aangetast. Bij de realisatie van een nieuw zonnepark in de komgebieden is de landschappelijke inpassing een belangrijk aandachtspunt. Dit kan op verschillende manieren vorm krijgen:

- De aanleg van brede zones (vochtig) kruidenrijk grasland;
- de aanleg van een natuurvriendelijke oever (met rietzoom);
- het aanbrengen van lange rechte bomenrijen met gebiedseigen soorten (populieren, wilgen en eventueel essen);
- het aanbrengen van knotbomen als afscherming (knotes, wilg en knotpopulier);
- het aanbrengen van een gebiedseigen knip- en scheerhaag (meidoorn) met een maximale hoogte van 1,20 m;
- evt. in combinatie met de aanleg van een recreatieve route.

Afhankelijk van de exacte locatie en reeds aanwezige landschapskenmerken en - structuren kan gekozen worden voor één of meerdere van de voorgenoemde wijzen van landschappelijke inpassing. Uitgangspunt is dat alle zijden van het zonnepark landschappelijk worden ingepast. De voorgenoemde opsomming is overigens niet uitputtend. De landschappelijke inpassing van zonneparken is immers maatwerk; bespreek uw ideeën daarom met de gemeente. Voor meer inspiratie en informatie wordt verwezen naar het Landschapsontwikkelingsplan van de gemeenten Druten en Wijchen.

Voorbeelden van landschappelijke inpassing

Voorbeelden van landschappelijke inpassing op de oude oeverwal

5.4 Landschappelijke inpassing op de oude oeverwallen

Het oude oeverwallenlandschap wordt bepaald door oude rivierlopen en hun oeverafzettingen. De weidsheid van het gebied zorgt voor een sterk verwantschap met de (Maas)kommen, al is de verkaveling iets minder grootschalig, met onregelmatige vormen en afwisselend kleine en grotere percelen. Vanuit het Landschapsontwikkelingsplan is het ontwikkelingsdoel voor de oude oeverwallen het creëren van een halfopen landschap. De ontwikkeling van zonneparken kan door het toevoegen van landschapselementen bijdragen aan dit doel. Zonneparken op de oude oeverwallen hebben de omvang van minimaal één kavel. De landschappelijke inpassing is daarbij zoveel mogelijk geïnspireerd op het aanwezige reliëf en cultuurhistorische patronen.
Dit kan op verschillende manieren vorm krijgen:

- de aanleg van een houtsingel / bosje met gebiedseigen beplanting (es, eik, iep en lindes);
- de aanleg van een natuurlijke (struweel)haag met gemengde soorten (meidoorn, sleedoorn, wilde roos, veldesdoorn, hazelnoot, knotbomen, hazelaar, wilde appel, peer);
- het aanbrengen van knotbomen als afscherming (knotes, wilg en knotpopulier);
- de aanleg van een recreatieve route (in combinatie met een gebiedseigen haag);
- de aanleg van een natuurvriendelijke oever (met rietzoom);

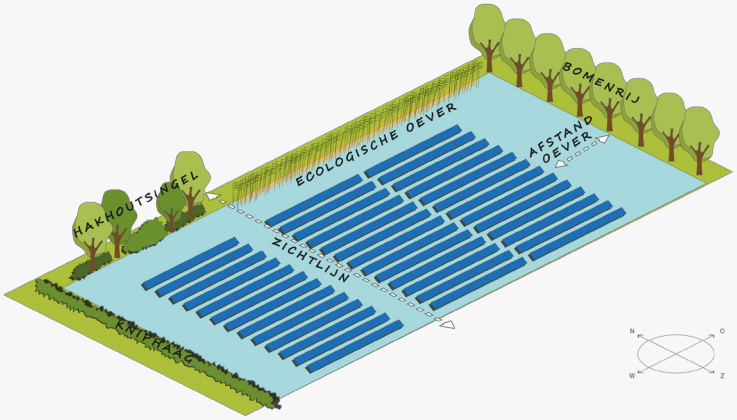
Afhankelijk van de exacte locatie en reeds aanwezige landschapskenmerken en - structuren kan gekozen worden voor één of meerdere van de voorgenoemde wijzen van landschappelijke inpassing. Uitgangspunt is dat alle zijden van het zonnepark landschappelijk worden ingepast. De voorgenoemde opsomming is overigens niet uitputtend. De landschappelijke inpassing van zonneparken is immers maatwerk; bespreek uw ideeën daarom met de gemeente. Voor meer inspiratie en informatie wordt verwezen naar het Landschapsontwikkelingsplan van de gemeenten Druten en Wijchen.

Voorbeelden van landschappelijke inpassing

Voorbeelden van landschappelijke inpassing binnen de Maas- en Waalkommen

5.5 Landschappelijke inpassing zonneparken op het water

Bij zonneparken op het water spelen verschillende aspecten een rol:

- De hoogte van de installatie op het water;
- de afstanden vanaf de oever;
- mogelijke zichtlijnen over het water.

Daarnaast zijn mogelijke bijgebouwen op het land een belangrijk aandachtspunt. De landschappelijke inpassing van een zonnepark op het water is langs de oever te plaatsen. Dit kan op verschillende manieren vorm krijgen:

- De aanleg van een natuurvriendelijke oever (met rietzoom);
- het aanbrengen van lange rechte bomenrijen met gebiedseigen soorten (populieren, wilgen en eventueel essen);
- het aanbrengen van knotbomen als afscherming (knotes, wilg en knotpopulier);
- het aanbrengen van een gebiedseigen knip- en scheerhaag (meidoorn) met een maximale hoogte van 1,20 m;
- evt. in combinatie met de aanleg van een recreatieve route.

Afhankelijk van de exacte locatie en reeds aanwezige landschapskenmerken en - structuren kan gekozen worden voor één of meerdere van de voorgenoemde wijzen van landschappelijke inpassing. Uitgangspunt is dat alle zijden van het zonnepark landschappelijk worden ingepast. Bij voldoende grote afstand van het zonnepark vanaf het oever kan hiervan worden afgeweken.
De voorgenoemde opsomming is overigens niet uitputtend. De landschappelijke inpassing van zonneparken is immers maatwerk; bespreek uw ideeën daarom met de gemeente. Voor meer inspiratie en informatie wordt verwezen naar het Landschapsontwikkelingsplan van de gemeenten Druten en Wijchen.

Naast de landschappelijke inpassing dient ook rekening te worden gehouden met de gevolgen voor flora en fauna in en rondom de waterplas. Het meenemen van ervaringen en onderzoeksresultaten bij andere zonneparken op water is een vereiste bij de realisatie van een dergelijke zonne-installatie.

5.6 Landschappelijke kwaliteitsverbetering

Naast een landschappelijke inpassing is in sommige gevallen tevens een kwaliteitsverbetering van het landschap gewenst. Bijvoorbeeld als het initiatief is gelegen in de oeverwalgebieden of wanneer watergebonden zonnepanelen worden gerealiseerd (een landschappelijke inpassing is in dat geval niet aan de orde). Een landschappelijke kwaliteitsverbetering houdt in dat uw initiatief moet bijdragen aan het verder versterken van de aanwezige kwaliteiten van het gebied. Dat kan direct grenzend aan het zonnepark, maar ook in de nabije omgeving. Het realiseren van deze kwaliteitsverbetering zal als voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan verankerd worden of gekoppeld aan de omgevingsvergunning.

De gemeente ziet de volgende maatregelen als (landschappelijke) kwaliteitsverbetering:

Algemeen (toepasbaar binnen elk landschapstype)

- Het aanleggen van natuur- en landschapselementen zoals plas-draszones, poelen, kruiden- en faunarijke (vochtige) graslanden en bosjes.
- Het aanleggen van extensieve recreatieve voorzieningen zoals een nieuw wandel- of struinpad of het herstellen van een oud (kerk)pad; Voorzieningen als bankjes zijn zinvolle voorzieningen, mits ze op de juiste locatie geplaatst worden.
- Het behouden en restaureren van cultuurhistorisch waardevolle objecten/ beeldbepalende gebieden;
- Het slopen van ontsierende bebouwing en het verwijderen van verharding;
- Het verkleinen of opheffen van een niet-agrarisch bestemmingsvlak en/of een (agrarisch) bouwvlak c.q. aanduiding binnen een agrarisch bestemmingsvlak. Een voorbeeld hiervan is het verwijderen van de aanduiding intensieve veehouderij;
- Het aanleggen van extra waterberging ten behoeve van verbetering van de waterhuishouding (o.a. de aanleg van een poel).
- Het nemen van maatregelen voor instandhouding en verbetering van biodiversiteit.

Voorbeelden van landschappelijke kwaliteitsverbetering

Ontwerpversie

Waal- en Maasoeverwallen

- Het aanleggen van natuur- en landschapselementen zoals kwelbosjes met inheemse soorten (wilg en populier), boomgaarden met fruitbomen (hoogstam, zoals peer, appel, pruim en kers) en moestuinen.
- Het aanleggen van bosjes met inheemse soorten (Waaloeverwal: hazelaar, kornoelje, wilg, veldesdoorn, els, haagbeuk, liguster, sleedoorn, hondsroos, egelantier en Gelderse roos; Maasoeverwal: es, eik, iep en lindes).

Waal- en Maaskommen

- Het aanleggen van natuur- en landschapselementen zoals een (voormalige) eendenkooi (met populieren, wilgen, (knot-)es, elzen en riet) en grienden (wilg en es).

Oude oeverwallen

- Het aanleggen van natuur- en landschapselementen zoals solitaire bomen (wilg, walnoot, linde of eik) en boomgaarden met fruitbomen (hoogstam, zoals peer, appel, pruim en kers).

De voornoemde lijst van maatregelen is niet uitputtend. Kwaliteitsverbetering is immers maatwerk; daarom dient u voorafgaand aan de aanvraag contact op te nemen met de landschapsdeskundige van de gemeente. De gemeente hanteert als uitgangspunt dat circa 5% van de oppervlakte van het zonnepark wordt aangewend voor landschappelijke kwaliteitsverbetering. Indien een landschappelijke kwaliteitsverbetering ter plaatse niet mogelijk en/of wenselijk is, kan in overleg met de gemeente ook een kwaliteitsverbetering elders worden gerealiseerd.

Griend met knotbomen

(Herstel voormalige) eendenkooi

Natuuroever / plas-draszone

Poel

Hoogstamboomgaard

Bloemrijke zoom

Plas-dras zone (vochtig grasland)

Recreatieve route

Voorbeelden van landschappelijke kwaliteitsverbetering

6 Beoordeling van initiatieven

De gemeente staat onder voorwaarden positief tegenover de ontwikkeling van grondgebonden zonnepanelen in de op de beleidskaart 'Zonneparken' aangewezen kansrijke gebieden.

De gemeente heeft de voorkeur om - voorafgaand aan het principeverzoek - met de initiatiefnemer in gesprek te gaan over het initiatief. De gemeente wil in dit gesprek aan de voorkant randvoorwaarden en aandachtspunten meegeven en over het initiatief mee kunnen denken om zodoende tot een beter afgewogen en ingepast plan te komen.

6.1 Beoordelingscriteria

De beoordeling van de initiatieven vindt plaats op de volgende onderdelen:

Omgevingsdialoog
De omgevingsanalyse geeft inzicht in de overwegingen ten aanzien van de keuze voor een specifieke locatie van een initiatief. Verder wordt ingegaan op de wijze waarop de omgevingsdialoog met bewoners en belanghebbenden is vormgegeven en of zij (overwegend) positief staan tegenover het plan. Verder wordt inzage gegeven in welke wensen en behoeften uit de dialoog naar voren zijn gekomen en verwerkt. Daarbij wordt belanghebbenden de mogelijkheid geboden om te participeren in het project. Onderdeel van de omgevingsdialoog is ook om inzage te geven in de eventuele effecten van een zonnepark op de landbouwstructuur en het energienetwerk.

Landschappelijke analyse en inpassingsontwerp
De gemeente Druten en Wijchen hechten grote waarde aan een kwalitatief hoogstaand landschapsplan. De analyse en het ontwerp geven in woord en beeld aan waar de locatiekeuze op is gebaseerd (mede in relatie tot het landschap en eventuele andere in voorbereiding zijnde zonneparken) en op welke wijze het zonnepark is ingepast in het landschap (*aansluitend bij* het landschapstype en -structuur, *rekening houdend met* zichtlijnen, de overgang tussen stad en ommeland en de overgang tussen landschapstypen). Deze beleidsvisie geeft hiervoor richtlijnen aan, maar er wordt nadrukkelijk ook een beroep gedaan op de creativiteit van de initiatiefnemers. De inpassing van een zonnepark blijft maatwerk. Het voldoen aan alle voorwaarden op het niveau van deze beleidsvisie hoeft vanwege eventuele locatiespecifieke omstandigheden op het niveau van een initiatief niet per definitie te leiden tot de meest optimale inpassing. De gemeenten Druten en Wijchen behouden zich het recht om wel/niet mee te werken aan een initiatief, waarbij de locatiekeuze en de wijze waarop het initiatief wordt ingepast in het landschap van doorslaggevende betekenis zijn.

De gemeente stimuleert dubbelgebruik bij de realisatie van een zonnepark. Initiatiefnemers maken inzichtelijk wat de combinatiemogelijkheden zijn met natuur, recreatie, landschap, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Ook een mogelijke toekomstige combinatie met andere vormen van energieopwekking horen hierbij.

Levenscyclusplan
De levensduur van een zonnepark is 15 tot 25 jaar. Een zonnepark wordt door de gemeenten Druten en Wijchen dan ook als tijdelijke functie gezien. Derhalve moeten initiatiefnemers een plan presenteren voor de gehele levenscyclus van het initiatief. In dit plan wordt aangegeven hoe om wordt gegaan met aanleg, onderhoud, beheer, afbraak en recycling bij levenseinde van het initiatief. Initiatiefnemers leveren dit plan aan bij hun aanvraag omgevingsvergunning. In dit plan dient ook aandacht geschonken te worden aan duurzaam materiaalgebruik.

Draagvlak & participatie
De basis van het beleid is het streven naar een goede verdeling van 'lusten' en 'lasten'. Door de opbrengsten zoveel mogelijk in de omgeving terug te laten vloeien, kunnen de bewoners en belanghebbenden ook daadwerkelijk (financieel) profiteren van de lokaal opgewekte duurzame energie. Dit zal ook de maatschappelijke acceptatie vergroten. Aan initiatiefnemers wordt gevraagd te onderbouwen op welke wijze zij daar vorm aan geven en in welke mate. Gedacht kan worden aan:

- Een bijdrage aan een omgevingsfonds (€/kWh) waarmee duurzame, landschappelijke en/of maatschappelijke projecten worden gerealiseerd. De hoogte van de bijdrage aan het fonds kan van project tot project verschillen en is afhankelijk van de grootte van het zonnepark en betrokken stakeholders

Ontwerpversie

Ook kan sprake zijn van een directe bijdrage aan een specifiek project of (maatschappelijke) functie.

- Het betrekken van een lokale energiecoöperatie, bijvoorbeeld door de mogelijkheid te bieden dat zij kunnen mee-investeren en een aandeel in het zonnepark verwerven. In welke mate kunnen inwoners, bedrijven e.d. (deels of geheel) eigenaarschap worden en een uitkering van rendement of korting op de energierekening krijgen? Van belang is dat dit zonder sociale uitsluiting toegankelijk is (elk aandeel moet welkom zijn).
- Compensatieregelingen voor omwonenden en gesocialiseerde grondcontracten, mede om planschade te voorkomen.

De keuze voor een bepaald pakket van maatregelen blijft ook voor dit aspect maatwerk. Daar waar dergelijke regeling In de windsector meer gemeengoed zijn, worden voor zonneparken de eerste voorzichtige stappen gemaakt. De gemeenten zijn zich er uiteraard van bewust dat sprake moet blijven van een gezonde business-case.

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	609
Extern Zaak ID	Z/19/035956
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.1.8
Omschrijving	Versterking regionale samenwerking, proces najaar 2019 (D)
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team Strategische projecten en advies
Eigenaar	Mollema, Esther
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§8 Verbonden partijen
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	06-46824251
E-mail adres steller	e.mollema@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Plan van Aanpak versterking regionale samenwerking
Raad informatienota versterking regionale samenwerking

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van het plan van aanpak voor de versterking van de regionale samenwerking.

Gemeente Druten

Niet openbaar Zaaknummer: 35957

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Plan van aanpak versterking regionale samenwerking

Kernboodschap

Na bespreking op diverse bestuurlijke tafels besloten de 18 colleges van de regiogemeenten die aangesloten zijn bij het gemeenschappelijk orgaan Regio Arnhem Nijmegen op 16 april 2019 om te gaan werken aan de versterking van de regionale samenwerking. Uw raad ontving, net als de 17 andere raden in de regio, aansluitend het voorstel en de discussienota hierover. Daarin stond de toezegging voor een plan van aanpak om die versterking vorm te geven.

Dit plan van aanpak voorziet in een compact, inspirerend en verbindend proces dat de totstandkoming van de visie / agenda en de structuur / governance voor de Regio Arnhem Nijmegen combineert. Doel is om onze regio nog aantrekkelijker te maken voor inwoners en bedrijven. De stuurgroep, de kwartiermaker, het projectteam, en de vertegenwoordiging van de raden begeleiden dit proces. Zij gaan samen met alle andere belanghebbenden in de tweede helft van 2019 uitwerking geven aan de ambitie om een topregio te worden.

Toelichting

Door de unieke combinatie van economische en logistieke kracht en kwaliteit van leven onderscheidt de regio Arnhem-Nijmegen zich van andere regio's in het land. Juist dit geeft onze regio een sterke concurrentiepositie binnen het nationaal en internationaal krachtenveld. Deze potentie kan nog beter worden benut dan nu het geval is. We kunnen meer maken van en meer halen uit onze samenwerking in de regio Arnhem Nijmegen, zodat onze regio nog aantrekkelijker wordt voor bedrijven, inwoners en overheden. Dit kan door een stevige gedragen visie en agenda voor de regio en een passende structuur neer te zetten.
In het als bijlage bij deze nota gevoegde plan van aanpak is beschreven hoe deze visie en agenda voor de regio, met de passende structuur, tot stand komen. Het plan van aanpak is op 19 juni 2019 in het bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen besproken.

Gevolgen

De stuurgroep gaat in de komende maanden plannen uitwerken voor een sterkere regio met één agenda, één gezicht naar buiten en een stevige ambitie. Daarbij hoort een slimme, effectieve en begrijpelijke governance die voldoende kracht geeft om de ambities en opgaven te realiseren, met oog voor de rollen van de colleges en raden van de regiogemeenten. Aan het eind van het proces liggen er drie concrete producten:
- Een gedeelde integrale visie,
- Een gedeelde integrale en dynamische agenda,
- Een slimme, effectieve en begrijpelijke structuur die voorziet in democratische legitimatie.

Rol van de raad

In dit proces van versterking is de rol van de raden cruciaal. In de regio Arnhem-Nijmegen wonen 780.000 mensen. De raden van de achttien gemeenten vertegenwoordigen deze mensen. Zowel over de visie / agenda als over de structuur, waarin de raden een plaats krijgen, is de blik en input van de raad nodig. In de Stuurgroepvergadering van 9 juli 2019 heeft een delegatie van beide griffierskringen in de regio aan tafel gezeten om van gedachten te wisselen over de betrokkenheid van de gemeenteraden.

In het plan van aanpak worden de raden op de volgende twee manieren betrokken:

- het organiseren van twee regionale raadsbijeenkomsten. De 1e bijeenkomst is gepland op maandag …….september.
- een afvaardiging / vertegenwoordiging van de 18 raden in de regio neemt intensief deel aan het proces. De precieze vorm waarin, is op dit moment nog onderwerp van gesprek. Dit zou een klankbordgroep kunnen zijn. Wij zien graag een actieve betrokkenheid van uw raad bij dit proces.

Deze aanpak sluit aan bij hetgeen door de griffiers is ingebracht. Door hen zijn nog andere suggesties gedaan om de betrokkenheid te vergroten w.o. de inrichting van een digitaal platform. Deze suggesties krijgen nadere uitwerking in het nog op te stellen communicatieplan.

Aanpak

Dit proces gaat lopen langs twee sporen: dat van de visie en agenda enerzijds en dat van de structuur / governance anderzijds. Beide processen lopen tegelijkertijd. In het plan van aanpak vindt u een nadere uitwerking van de te zetten stappen in beide processen. Uitgangspunt voor het proces is: inspireren en verbinden!

Betrokkenen
De Stuurgroep is samengesteld uit zeven bestuurders uit de regio waarbij is rekening gehouden met een geografische spreiding over de regio. Een ambtelijk projectteam ondersteunt de stuurgroep. Een kwartiermaker, de heer Jan Herman de Baas, met stevige kennis en ervaring van dergelijke processen en van de regio voert de regie. De al eerder genoemde vertegenwoordiging van de gemeenteraden denkt en doet mee. Voornoemde gremia vormen de groep die het proces gaat vormgeven en uitvoeren. Wij zijn het met de Stuurgroep eens dat het van belang is om alle stakeholders te betrekken in dit proces. Hierbij kunt u denken aan de triple helix partners, de Economic Board, de provincie Gelderland en bestuurders en ambtenaren uit de regiogemeenten. Zij kunnen via conferenties en bijeenkomsten input leveren.

Planning
In de maanden juni tot augustus zijn de voorbereidingen getroffen om van start te kunnen gaan. De Stuurgroep heeft het hierboven genoemde Plan van Aanpak opgesteld en een kwartiermaker gevonden. In september vindt de interactie plaats om samen met alle betrokkenen de input te verzamelen. In die periode zijn er samenkomsten gepland met ambtenaren uit de regio en de 18 colleges. In oktober wordt deze input uitgewerkt. In november vindt de finetuning plaats zodat in december de voorstellen naar het

bestuur van de regio en de 18 colleges van de regio kunnen. Daarna volgt vanzelfsprekend het vervolg richting uw raad. Een verder uitgewerkte planning vindt u in het plan van aanpak.

Financien
Aan de uitvoering van dit versterkingsproces zijn kosten verbonden. Dit wordt deels gedekt vanuit de begroting van de Regio Arnhem Nijmegen en deels door middel van subsidiegelden Sterk Bestuur van de Provincie Gelderland. In het Plan van Aanpak kunt u de begroting terugzien.

Geheimhouding:

Niet van toepassing

Bijlage: Plan van Aanpak 9 juli 2019

REGIONALE SAMENWERKING

SAMEN NOG STEVIGER EN STERKER!

PLAN VAN AANPAK

9 juli 2019

Proces tot nu toe

Eind 2018	Initiatief Kring Gemeentesecretarissen
Eind 2018	Kopgroep GS'sen gaat aan de slag
12 december 2018	Lunchpresentatie vicevoorzitter Van Eert 'Samen (nog) steviger en sterker'
12 december 2018	Bevestiging opdracht in AB GO
21 januari 2019	Bijeenkomst regioburgemeesters
26 februari 2019	College-ontmoeting Arnhem en Nijmegen
13 maart 2019	Bijeenkomst Kring Gemeentesecretarissen
21 maart 2019	Bijeenkomst regioburgemeesters
27 maart 2019	Lunchpresentatie en besluit in AB GO: voorbereiden collegebesluitvorming
16 april 2019	Besluit door 18 colleges regiogemeenten: starten proces versterking
19 juni 2019	AB GO met presentatie hoofdlijnen procesaanpak

Uit het collegebesluit van de 18 gemeenten d.d. 16 april 2019

"*Toewerken naar een sterkere regio met één agenda, één gezicht naar buiten en een stevige ambitie is de wens van het bestuurlijk overleg.*"

"Daarbij hoort een slimme, effectieve en begrijpelijke governance (wijze van besturen), die voldoende kracht geeft om de ambities en opgaven te realiseren, met oog voor de rollen van de colleges en raden van de regiogemeenten."

Drijfveren

- Unieke combinatie van economische kracht en kwaliteit van leven behouden en versterken voor onze inwoners, bedrijven en kennisinstellingen.

- Topregio in Europa met een eigen gezicht, combinatie van duurzame en gezonde keuzes voor wonen, werken en mobiliteit, op weg naar een circulaire economie.

Waar willen we naartoe?

Om samen slagvaardiger kansen te kunnen pakken, hebben we nodig:

- Eén heldere regionale visie met agenda
- Eén gezicht naar buiten
- Gezamenlijke lobby en positionering
- Stevigere verbinding besturen, agenda's en netwerken
- Samenvoegen waar dat kan
- Slimme, effectieve en begrijpelijke structuur

En natuurlijk de overtuiging dat we dit **samen** kunnen!

Eindresultaat van dit proces

- Een gedeelde integrale **visie** van de regio Arnhem-Nijmegen gericht op de ontwikkeling van de regio voor de middellange en lange termijn en die richting geeft aan beslissingen op het gebied van ruimte, mobiliteit, wonen, economie en duurzaamheid

- Een gedeelde integrale en dynamische **agenda** gebaseerd op de langetermijnvisie

- Een slimme, effectieve en begrijpelijke **structuur**

Karakter van het proces

- Inspirerend en verbindend
- Beide processen tegelijkertijd ter hand te nemen: vergelijkbare en synchrone opbouw en tijdsplanning
- Projectmatige aanpak, kort tijdsbestek
- Interactief
- Borgen van belangen van alle stakeholders én versterking regio (belangen in balans!)
- Proces is gezamenlijke verantwoordelijkheid
- Compact en energiek, divergeren en convergeren

Duoproces

Visie en agenda

- Analyse huidige (strategische) agenda van de regio
- Verkenning toekomstige opgaven en ontwikkelingen, kansen voor de regio
- Ontwikkelen strategische agenda
- Besluiten en uitvoering strategische agenda

Structuur

- Analyse huidige structuur
- Verkenning actuele ontwikkelingen/inzichten regionale samenwerking
- Ontwikkeling structuur en werkwijze
- Besluit en invoering nieuwe structuur en werkwijze

Bouwstenen

- Visie als strategische en integrale koers voor de regio
- Totstandkoming in samenwerking met regiogemeenten en triple helix-partners
- Ambities en agenda's regiogemeenten en PFO's dragen bij aan oplading strategische visie en agenda
- Integratie met Investeringsagenda Arnhem-Nijmegen
- Rekening houden met bevindingen evaluatie The Economic Board
- Gezonde Groei mede basis voor visieproces
- Rekening houden met en aansluiten bij agenda's van andere overheden en partners (bv. MIRT, Omgevingsagenda Landsdeel-oost).

Stakeholders

- Colleges en gemeenteraden regio Arnhem-Nijmegen
- Kring Gemeentesecretarissen
- The Economic Board
- Provincie Gelderland
- Triple helix-partners in de regio
- Partners via de regionale portefeuillehoudersoverleggen
- Griffiers gemeenten regio Arnhem-Nijmegen
- Regio-ambtenaren actief in regionale samenwerking
- Deskundigen/adviseurs gemeenten, provincie en partnerorganisaties

Projectorganisatie

Samenstelling Stuurgroep

Stuurgroepleden:

- Lucien van Riswijk, burgemeester gemeente Zevenaar (voorzitter)
- Ahmed Marcouch, burgemeester gemeente Arnhem
- Hubert Bruls, burgemeester gemeente Nijmegen
- Helga Witjes, wethouder gemeente Lingewaard
- Nick Derks, wethouder gemeente Wijchen
- Sylvia Fleuren, wethouder gemeente Berg en Dal
- Jasper Verstand, wethouder gemeente Renkum

Ondersteuning:

- Kwartiermaker *(nader te benoemen)*
- Henk van den Berg, secretaris regio Arnhem-Nijmegen

Betrekken raden

- Brief d.d. 6 juni van Griffierskring Gelderland-Centraal en Griffierskring Rijk van Nijmegen met daarin aanbod om mee te denken

- Gesprek begin juli tussen Stuurgroep, vertegenwoordigers beide Griffierskringen en projectgroep hoe de raden goed aan te sluiten op het proces

Communicatie

Acties:

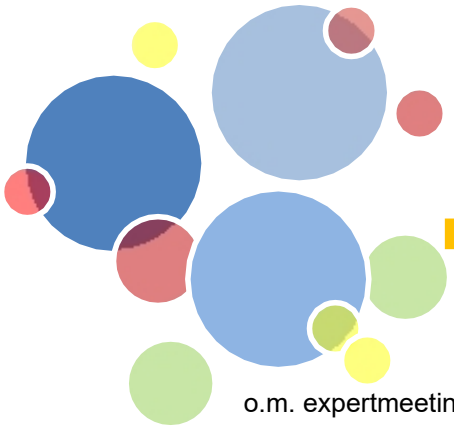
- Communicatieplan opstellen
- Communicatieadviseur inzetten

Waarom?

- Draagvlak en betrokkenheid vergroten
- Actieve communicatie en verstrekken van relevante informatie draagt bij aan gedragen besluitvorming

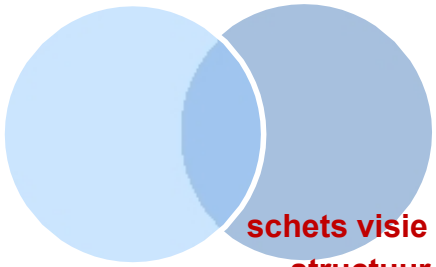
Planning op hoofdlijnen

Maand van de interactie
ontwerpen, denken,
dromen & inspireren

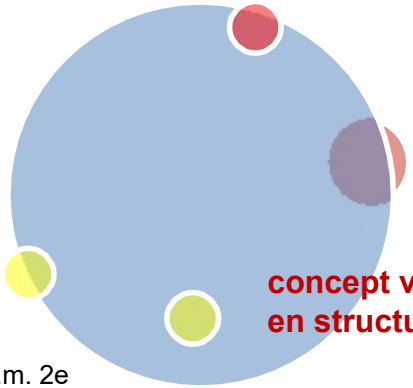
o.m. expertmeetings, ronde langs raden en fracties, 1e regiobijeenkomst colleges, 1e regioconferentie gemeenteraden

Maand van het maken
convergeren, uitdenken,
smeden & (be)schrijven

schets visie en structuur

Maand van het scherpstellen
voorleggen, uitwisselen
& fine-tunen

concept visie en structuur

o.m. 2e regioconferentie gemeenteraden

implementatie

voorbereiden

ontwikkeling visie, agenda en structuur

besluiten

juni - juli – augustus - september – oktober – november – december – januari – februari - maart

Middelen

- Regiogemeenten stellen ambtelijke capaciteit om niet beschikbaar
- Vanuit de begroting van het GO is € 75.000,- vrijgemaakt ter financiering van het proces
- Voor de overige middelen wordt gezocht naar alternatieve financiering (b.v. via Sterk Bestuur)

Activiteit	Kosten
Inhuur Kwartiermaker	50.000,-
Advies visie en agenda	20.000,-
Advies governance	20.000,-
Bijeenkomsten/conferenties	5.000,-
Overig	5.000,-
Totaal	**100.000,-**

Vervolgproces

- Werving kwartiermaker
- Inplannen overleggen en bijeenkomsten
  - Voorbereiding Maand van de Interactie
  - Plannen bijeenkomsten colleges en raden
  - Invulling RegioOntmoet-dagen
- Starten met eerste fase proces (inventariseren en verzamelen v.w.b. visie en samenwerkingsstructuur)

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	551
Extern Zaak ID	Z/19/029774
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.1.9
Omschrijving	Uitvoeringsprogramma VTH2019 - Druten
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Juridische advisering
Eigenaar	Zanten, van, Eric
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	088-4327465
E-mail adres steller	e.van.zanten@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Raadsinformatienota
Uitvoeringsprogramma VTH 2019 versie 1.0
Bijlage 3: Werkplan 2019
Bijlage 2: overzicht prioriteiten
Bijlage 1: overzicht capaciteitsramingen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
College BenW openbaar Druten	13 augustus 2019
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 29774

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: uitvoeringsprogramma VTH 2019

Kernboodschap
Het college heeft het uitvoeringsprogramma VTH 2019 Druten op 28 mei 2019 vastgesteld. Dit uitvoeringsprogramma wordt u hierbij ter kennisgeving voorgelegd.

Eerdere besluiten
N.v.t.

Toelichting
In een uitvoeringsprogramma geven wij aan hoe en in hoeverre wij de beschikbare capaciteit inzetten op de verschillende taken, voor zover deze zien op vergunningverlening, toezicht en handhaving (VT&H).
Het opstellen van een uitvoeringsprogramma is een verplichting op grond van artikel 7.3 van het Besluit omgevingsrecht (Bor). Daarbij dienen wij rekening te houden met de doelen en prioriteiten opgenomen in het integraal VT&H beleid.

Handreiking hoogte dwangsommen en begunstigingstermijnen
Bij het uitvoeringsprogramma heeft het college tevens de handreiking voor de hoogte van dwangsombedragen en –termijnen vastgesteld (te vinden in bijlage 4). Door de handreiking realiseren wij een uniforme, transparante en efficiënte werkwijze bij handhavend optreden die gelijkloopt met de handreiking in de gemeente Wijchen.

Gevolgen
Door het vaststellen van het uitvoeringsprogramma vertaalt de gemeente de beleidsuitgangspunten uit het integraal VT&H-beleid en de hierin vastgelegde visie, prioriteiten en strategieën naar de uitvoeringsorganisatie en –praktijk. Daarmee voldoet de gemeente dan tevens aan de wettelijke verplichting.

Communicatie
Het uitvoeringsprogramma dient afgestemd te worden met andere betrokken bestuursorganen. Wij zullen de vastgestelde stukken daarom doorsturen naar de provincie Gelderland en het Openbaar Ministerie.

Uitvoering of Vervolgstappen
Het uitvoeringsprogramma 2020 zullen wij in december vaststellen.

Geheimhouding:
N.v.t.

WERKORGANISATIE
Druten Wijchen

Uitvoeringsprogramma VT&H 2019

Werkorganisatie Druten - Wijchen

Datum: 15 mei 2019

Versie: 1.0
Opsteller: E. van Zanten
Team: Fysieke Leefomgeving - Juridische advisering

Inhoud

1. Inleiding....2
   1.1 Ambtelijke samenvoeging werkorganisatie Druten – Wijchen (WDW)....2
   1.2 Organisatorische indeling WDW in relatie tot Uitvoeringsprogramma 2019....2
   1.3 Collegeprogramma's Druten en Wijchen....3
   1.4 Uitvoeringsprogramma in relatie tot het Integraal VT&H beleid....3
   1.5 Wettelijk kader....3
   1.6 Doelstellingen....3
   1.7 Kwaliteitsdoelen....3

2. Beleids- en Uitvoeringscyclus....5
   2.1 Algemeen....5
   2.2 Uitwerking beleids- en uitvoeringcyclus....6
   2.3 Risico's en uitdagingen....6

3. Beschikbare capaciteit WDW....8

4. Programma vergunningverlening....8
   4.1 Vakgebieden....8

5. Programma Toezicht....9

6. Programma Handhaving....9

7. Overige werkzaamheden, projecten en onvoorziene taken....9
   7.1 Inleiding....9

8. Communicatie VT&H 2019....11
   8.1 Inleiding....11

9. Evaluatie / Monitoring....11
   9.1 Inleiding....11
   9.2 Evaluatie / Monitoring....11
   9.3 Jaarlijkse planning evaluatie/monitoring en bijsturing....12

BIJLAGE 1....1
   Capaciteitsramingen uitvoeringsprogramma 2019....1

BIJLAGE 2....1
   Prioriteringslijsten 2019....1

BIJLAGE 3....1
   Werkplan ODRN 2019....1

BIJLAGE 4....1
   Handreiking hoogte dwangsommen en begunstigingstermijnen....1

1. Inleiding

1.1 Ambtelijke samenvoeging werkorganisatie Druten – Wijchen (WDW)

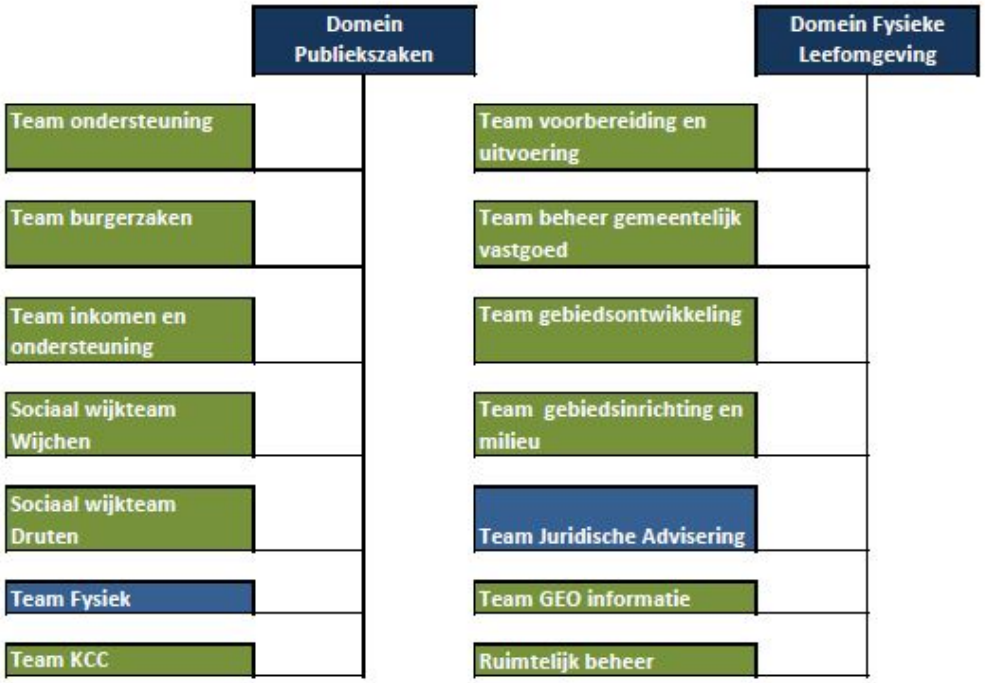
Op 30 juni 2016 hebben de gemeenteraden van de gemeenten Wijchen en Druten besloten om te komen tot een ambtelijke fusie. De fusie is in de praktijk per 1 mei 2018 gestart.
Beide gemeenten zijn bestuurlijk / politiek zelfstandig gebleven en blijven zelf hun eigen beleid bepalen. Lokale dienstverlening aan de inwoners staat centraal.
De werkorganisatie zet zich in voor het bereiken van de ambities zoals gesteld in het bedrijfsplan:

- het versterken van de bestuurskracht van de twee gemeenten in en met de regio;
- een eersteklas dienstverlening aan inwoners, ondernemers, (maatschappelijke) instellingen en de gemeentebesturen;
- meer samen doen, waardoor we slimmer kunnen werken en tegelijkertijd ook oog kunnen houden voor lokale verschillen;
- een prettige werkomgeving voor medewerkers.

Doordat de ambtelijke samenvoeging op handen was, is voor 2018 geen Vergunningen, Toezicht & Handhaving (VTH)-Uitvoeringsprogramma opgesteld.

1.2 Organisatorische indeling WDW in relatie tot Uitvoeringsprogramma 2019

Dit uitvoeringsprogramma ziet op de uitvoering van VTH-taken. Deze taken zijn binnen de uitvoeringsorganisatie belegd in twee domeinen: Publiekszaken en Fysieke Leefomgeving en daarbinnen bij de teams “Fysiek” en “Juridische advisering FL” (JA-FL). Het programma is tot stand gekomen volgens de principes van programmatisch en cyclisch werken en sluit daarmee aan op de kwaliteitseisen van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Figuur 1: teams Fysiek en JA-FL binnen organisatiestructuur

1.3 Collegeprogramma's Druten en Wijchen

In de collegeprogramma's 2018 – 2022 staat het volgende met betrekking tot de onderwerpen Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving of onderwerpen die daar een directe samenhang mee hebben:

1.3.1 Druten:

Duurzaamheid: asbest – de gemeente geeft particulieren antwoord op hun vragen over de sanering van asbestdaken door daartoe een coördinator aan te stellen;
Veiligheid: ondermijning - om criminaliteit die de samenleving ondermijnt een halt toe te roepen, investeren wij met onze buurgemeenten in acties gericht op het ontmantelen van hennepkwekerijen, drugslaboratoria en illegale ondernemingen.

1.3.2 Wijchen:

Overlast en veiligheid: om Wijchen een relatief veilige gemeente te houden en verder te verbeteren werkt de gemeente met inwoners aan preventie en veiligheid. Om overlast terug te dringen zet de gemeente in op meer en zichtbare handhaving op bedrijventerreinen en in de wijken. Wijchen maakt geld vrij voor toezichthouders en heeft ook oog voor o.a. ondermijning.
Met het oog op revitalisering van het bedrijventerrein Wijchen-Oost zet de gemeente onder meer in op extra handhaving op dit bedrijventerrein.
De pilot voor extra handhaving wordt omgezet in structurele inzet door toevoeging van 1 extra Fte (Full time equivalent = 1.425 uur).

1.4 Uitvoeringsprogramma in relatie tot het Integraal VT&H beleid

Op 15 december 2015 is door het college van Druten het Integraal Vergunningen, Toezicht & Handhavingsbeleid 2016 - 2018 (VTH-beleid) vastgesteld. Voor de gemeente Wijchen is dit op 16 februari 2016 gebeurd voor de periode 2016 – 2019.
Het VTH-beleid en de capaciteitsramingen zijn de basis voor de vergunningverlening en de uitvoering van de toezichts- en handhavingstaken. De ramingen sluiten aan op de gestelde kwaliteitseisen in de Wabo.

1.5 Wettelijk kader

Het opstellen van een uitvoeringsprogramma is een wettelijke verplichting op grond van artikel 7.3 van het Besluit omgevingsrecht. In het uitvoeringsprogramma staan de voorgenomen activiteiten die het bestuursorgaan het komende jaar zal uitvoeren. Bepalend is daarbij ook het in § 1.4 genoemde VTH-beleid. Het bestuursorgaan moet bij de uitvoering van de VTH taken namelijk rekening te houden met de doelen en uitgangspunten die in het beleid opgenomen zijn.

1.6 Doelstellingen

De doelstellingen die zijn vastgelegd in het VTH-beleid zijn:

1. een prettige, veilige samenleving zonder overlast en zonder verrommeling;
2. tevreden burgers;
3. een gedragsverandering van burgers ten gunste van de samenleving.

1.7 Kwaliteitsdoelen

Aanvullend kunnen de volgende kwaliteitsdoelstellingen worden onderscheiden:
Het geven van vertrouwen en het versterken van eigen verantwoordelijkheid – We willen aanspraak maken op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en bedrijven. Goed naleefgedrag willen we mee laten tellen in de prioriteiten. We willen alternatieve manieren van toezicht, zoals geprivatiseerd toezicht, versterken. Dit kan gemeten worden door het aantal versoepelde of verzwaarde controles, door een

vermindering van het aantal controles op lage risico's en een toename van het aantal controles op hoge risico's.

Het uitvoeren van wettelijke taken – We willen voldoen aan wettelijke kwaliteitsverplichtingen, zoals vastgelegd in het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor) en we willen een minimaal benodigd, adequaat niveau van toezicht leveren. Dit kan gemeten worden door het niveau van het uitgevoerde toezicht te vergelijken met het minimale toereikende niveau.

Het in de hand houden van kosten en vergroten van efficiency
Het kwaliteitsniveau waar we naar streven moet liggen binnen de bestaande formatieruimte. Preventie en vertrouwen moeten leiden tot minder controles. Nieuwe werkwijzen zoals mobiel digitaal toezicht worden ingevoerd als dit efficiënt is. Uit de jaarlijkse begrotingen moet blijken dat de kosten voor handhaving niet toenemen. Efficiency kan gemeten worden indien meer zaken in dezelfde tijd kunnen worden behandeld.

Communicatie als preventief handhavingsinstrument
Door goede communicatie worden vervelende en kostbare juridische handhavingstrajecten voorkomen. Deze communicatie gaat over de inhoud van wet- en regelgeving, verwachtingen naar elkaar en de noodzaak om de regelgeving na te leven. Het gebruik van de gemeentelijke website, internet, email en sociale media worden daarbij ingezet. De werking van de preventie kan gemeten worden door het aantal zaken bij te houden dat is opgelost zonder gebruikmaking van een last onder dwangsom, last onder bestuursdwang of boete.

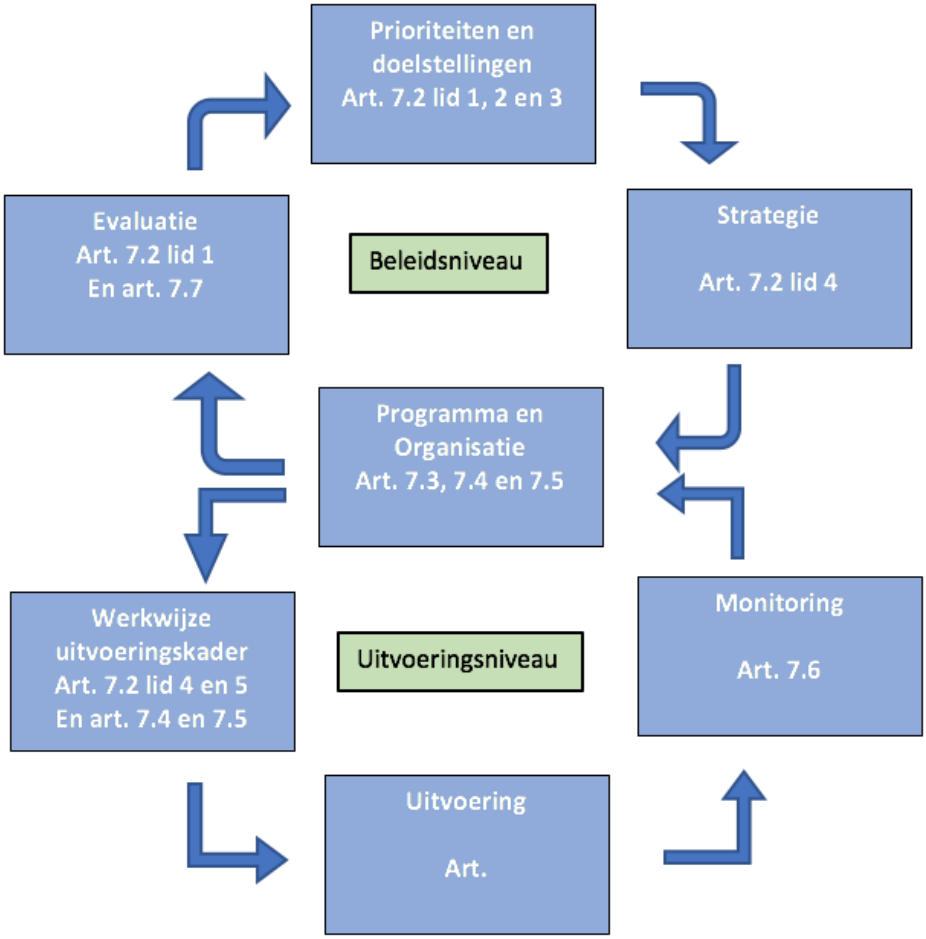
Mediation
Beide gemeenten zien dienstverlening als belangrijkste taak. In het proces van advisering en als inwoners of ondernemers niet tevreden zijn over onze dienstverlening, willen wij met elkaar in gesprek om tot een gezamenlijk gedragen advies of oplossing te komen. We richten ons op het voorkomen van - vaak lange - bezwaarprocedures en handhavingstrajecten en hechten daarom veel waarde aan de inzet van professionele mediators. Wij willen in gesprek met de belanghebbende partijen om de kwaliteit van onze besluitvorming te vergroten, om problemen te voorkomen of in een vroeg stadium op te lossen. Binnen onze organisatie maken we daarom tijd vrij om onze medewerkers te trainen in mediation/gespreksvaardigheden.

2. Beleids- en Uitvoeringscyclus

2.1 Algemeen

In het VTH-beleid is aangegeven dat het beleid en het hierop gebaseerde uitvoeringsprogramma onderdeel zijn van een beleidscyclus. Dit betekent concreet dat het de bedoeling is om het uitvoeringsprogramma jaarlijks te evalueren. Deze evaluatie kan ertoe leiden dat het beleid en/of het uitvoeringsprogramma op bepaalde aspecten (visie, prioriteiten, strategieën) moet worden bijgestuurd. Hiermee willen we komen tot een zo efficiënt en effectief mogelijke inzet van mensen en middelen in overeenstemming met het VTH-beleid. De evaluatie is tevens nodig om er voor te zorgen dat het beleid en de uitvoeringsprogramma's blijven aansluiten op de bestuurlijke wensen en ambities en die van onze organisatie en daarmee op de actuele situatie in de gemeenten Druten en Wijchen. Dit vloeit ook voort uit de kwaliteitseisen die hierover in de Wabo en het Bor zijn opgenomen.
We verwijzen hiervoor naar de dubbele regelkring ("Big Eight", zie figuur hieronder), waarin de verschillende stappen uit de beleids- en uitvoeringscyclus zijn vastgelegd

Bovenste helft: strategisch beleid. Opdrachtverlening (tactisch beleid) en evaluatie.

Onderste helft: uitvoering. Uitvoeringsbeleid, uitvoering / productie en monitoring
Beiden doorlopen de 'plan-do-check-act' cyclus
Genoemde artikelen: Besluit omgevingsrecht.

2.2 Uitwerking beleids- en uitvoeringcyclus

Binnen de beleids- en uitvoeringscyclus waarin het VTH-beleid en het uitvoeringsprogramma zijn opgenomen, worden de volgende fasen onderscheiden:

1 Beleidsvorming

Aan het begin van de beleidscyclus wordt een integraal vergunningen- en handhavingsbeleidsplan opgesteld waarin in ieder geval de volgende onderwerpen worden vastgelegd en uitgewerkt op hoofdlijnen:

- uitgangspunten, achtergronden en visie;
- invulling van begrippen Integrale handhaving, toezicht;
- taken en prioriteiten;
- nalevingstrategie (toezicht-, handhaving-, gedoogstrategie en preventiestrategie).

2 Uitvoering

In deze fase wordt het beleidsplan uitgewerkt in een jaarlijks op te stellen Uitvoeringsprogramma waarin concreet wordt vastgelegd en uitgewerkt hoe de beschikbare capaciteit aan de hand van de in het beleid vastgestelde prioriteiten en strategieën wordt ingezet op de verschillende VTH-taken. Met dit Uitvoeringsprogramma VT&H 2019 wordt ook aan de tweede fase door de WDW invulling gegeven.

3 Evaluatie / Monitoring

In fase drie worden de resultaten uit de eerste twee fasen geëvalueerd en op uitvoeringsniveau gemonitord. In deze fase wordt ook een evaluatierapport opgesteld, waarin onder andere wordt vastgelegd of en in hoeverre de mensen en middelen op efficiënte en effectieve wijze zijn ingezet volgens de prioriteiten en strategieën zoals deze in het beleid en het uitvoeringsprogramma zijn bepaald. Ook wordt in de evaluatie ingegaan op eventuele ontwikkelingen die zich gedurende het jaar hebben voorgedaan en die van invloed zijn geweest op het al dan niet waarmaken van het Uitvoeringsprogramma. Uiteindelijk kunnen op basis van voorgaande conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gedaan over de mogelijke bijsturing (fase 4) die plaats dient te vinden. Indien bijsturing noodzakelijk is, wordt dit zo concreet mogelijk uitgewerkt in het evaluatierapport (zie ook hoofdstuk 6).

4 Bijsturing

In de laatste fase worden aan de hand van de uitkomsten van het evaluatierapport uit fase 3 de in het beleid en uitvoeringsprogramma genoemde aspecten uit fase 1 en 2 waar nodig bijgestuurd. Ieder jaar kan de evaluatie leiden tot aanpassing van het VTH-beleid en/of het Uitvoeringsprogramma. Dit betekent concreet dat er bijsturing plaats kan vinden op beleidsaspecten als visie, uitgangspunten, handhavingsthema's en –taken, prioriteiten en strategieën, maar ook op uitvoeringsaspecten als capaciteit, middelen en organisatie.

2.3 Risico's en uitdagingen

2019 zal een uitdagend jaar worden voor zover het gaat om de uitvoering, voortgang, monitoring en bijsturing van de VTH taken. Weliswaar is er formeel nu sprake van één werkorganisatie; in de praktijk is er een aantal zaken die een risico kunnen vormen bij de uitvoering van de VTH taken.

1 Organisatorisch

- Hoewel het werk door één werkorganisatie uitgevoerd wordt, is er nog steeds sprake van twee bevoegde gezagen met twee colleges, twee gemeenteraden, twee burgemeesters, twee begrotingen enz. Wij hebben dit vertaald door te werken met twee capaciteitsramingen.
- Door de organisatieontwikkeling is de administratieve ondersteuning bij de uitvoering van de VTH taken weggehaald. Onduidelijk is wat de effecten daarvan op de voortgang van de werkzaamheden zullen zijn.
- De werkorganisatie werkt volgens het principe van zelforganiserende teams. Er is geen sprake meer van, coördinatoren of teamleiders waardoor de teams zelf verantwoordelijk zijn voor het opstellen van werkafspraken, planningen en de monitoring en bijsturing van de verrichte werkzaamheden. De werkprocessen worden steeds meer op elkaar afgestemd. Dit vraagt veel van de teams omdat de uitvoering van VTH taken ondertussen gewoon doorgaan.

2 Systemen

De twee gemeenten kennen verschillende systemen waarmee de omgevingsvergunningen afgehandeld worden. Ten tijde van het schrijven van dit programma is nog niet duidelijk welk systeem op termijn gehanteerd zal worden. Totdat dat wel duidelijk is, blijft er gewerkt worden met twee systemen waardoor het lastig blijft om tot één integraal werkproces en daarmee onderlinge inzetbaarheid van collega's te komen.

3 Ontwikkelingen in de maatschappij

De bouwmarkt is al een aantal jaren aan het aantrekken wat grote gevolgen heeft voor de aanvragen van omgevingsvergunningen en daarmee samenhangend, het toezicht daarop. Het team is door personeelswijzigingen en ziekteverzuim in 2018 onderbezet geweest. Het aantrekken van kundig gekwalificeerd personeel in de huidige arbeidsmarkt, vormt een grote uitdaging.

4 Veranderingen in wetgeving

- Omgevingswet: zie voor meer informatie onder § 7.2.
- Vergunningsvrij bouwen
  Door veranderingen in de Wabo zijn er meer bouwactiviteiten te ondernemen zonder dat daar een omgevingsvergunning voor nodig is. Dit wil echter niet zeggen dat alles wat gebouwd wordt, past binnen de wettelijke voorschriften. Vergunningsvrij bouwen legt een grotere druk op de toezichtscapaciteit omdat veelal blijkt dat de huidige regelgeving voor vergunningvrij bouwen niet bij iedereen duidelijk is. Tevens moeten de werkzaamheden wel blijven voldoen aan het bouwbesluit.

3. Beschikbare capaciteit WDW

Binnen de WDW is de volgende capaciteit beschikbaar voor de uitvoering van de VTH-taken:

Functienaam	Fte ingevuld voor VTH taken:	in uren:	Tekort o.b.v. urenraming
Vergunningverlening			
Vergunningverlener A (bouw)	7,67	10.930	1,66 Fte
Vergunningverlener B (Apv, bijzondere wetten)	2,28	3.249	1,17 Fte
Ondersteunend medewerker APV, bijz wetg.	1,00	1.425	-
Toezicht			
Handhaver bouwzaken	3,00	4.275	1 Fte
Handhaver Drank- en Horecawet	0,89	1.268	-
Toezichthouder / BOA (1)	7,00	9.975	-
Handhaving (2)			
Juridisch Adviseur A, team JA-FL	2,28	3.246	0,6 Fte
Juridisch Adviseur B, team JA-FL	1,55	2.216	0,41 Fte

(1) Voor toezichthouders / BOA's is in totaal 7,83 in de begroting beschikbaar. 0,83 Fte is voor de BOA Sociaal domein. Deze functie maakt verder geen onderdeel uit van dit uitvoeringsprogramma.

(2) De juridisch adviseurs A en B werken zowel voor team Fysiek als voor het domein Fysieke Leefomgeving. Zij adviseren op de juridische aspecten van vergunningverlening maar hebben ook een rol in het toezichtsproces en handhavingsprocedures. Dit specifieke overzicht laat hun inzet zien m.b.t. VTH-taken en geeft dus geen overzicht van de totale capaciteit en inzet van team JA-FL.

4. Programma vergunningverlening

In dit hoofdstuk staat een toelichting op het werk van de medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de vergunningverlening.

4.1 Vakgebieden

1 *Bouwen*

Bouwwerken moeten passen in hun omgeving en mogen geen gevaar opleveren voor de veiligheid en gezondheid van bewoners en gebruikers. Het (ver)bouwen en gebruik van woningen en andere gebouwen is daarom aan regels geboden. Alle bouwwerken moeten aan die regels voldoen. Meestal is voor bouwen een omgevingsvergunning nodig. In een aantal gevallen kan echter gebouwd worden zonder vergunning omdat deze vergunningsvrij zijn.

2 Milieu

De gemeenten Druten en Wijchen hebben alle milieu gerelateerde taken overgedragen aan de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). Beide gemeenten hebben de ODRN hierbij een ruimhartig mandaat toegekend. De ODRN stelt zelf een uitvoerings- / werkprogramma op, waarbij ze de opdrachtgevende gemeenten consulteert. Tevens voert zij in opdracht van de opdrachtgevende gemeenten een programma uit van reguliere controles en toezichtstaken. Binnen de ODRN bestaat er daarnaast ruimte voor het oppakken van projecten. Het werkprogramma van de ODRN zal, na gereedkomen, als bijlage bij dit stuk gevoegd zal worden.

3 Overige Wabo-vergunningen

naast de omgevingsvergunningen voor de activiteit 'Bouwen' verlenen wij omgevingsvergunningen / behandelen wij meldingen voor de activiteiten reclame, inritten en uitwegen, kappen, slopen en het afwijken van bestemmingsplannen.

4 APV en bijzondere wetgeving

Het vakgebied APV en bijzondere wetgeving betreft grotendeels de vergunningverlening en verwerking van meldingen voor evenementen en activiteiten en vergunningverlening Drank en Horecawet.

5. Programma Toezicht

In dit hoofdstuk staat een toelichting op het werk van de medewerkers die verantwoordelijk zijn voor het uitoefenen van toezicht. Wij onderscheiden in dit document de programma's 'toezicht' en 'handhaving'. In het bestuursrecht wordt gesproken over 'Handhaving' maar dit omvat zowel toezicht, bestuursrechtelijke handhaving als opsporing. Deze begrippen moeten niet met elkaar verward worden, want ze hebben allemaal een andere betekenis.

Onder 'toezicht'(ook wel 'handhavingstoezicht') verstaan we dat door het bestuur bij particulieren, bedrijven, inrichtingen (door tussenkomst van toezichthouders) wordt nagegaan of zij de bestuursrechtelijke voorschriften die van toepassing zijn, daadwerkelijk naleven.
Toezichthouders voeren regelmatig controles uit, waar een preventief effect van uitgaat. Het uitvoeren van goed toezicht kan ertoe bijdragen dat de wettelijke voorschriften zonder inzet van andere sancties worden nageleefd.
Binnen team Fysiek kennen we drie soorten toezichthouders:

a. de handhaver bouwzaken, voorheen vaak beter bekend als 'bouwinspecteurs';
b. de handhaver Drank- en Horecawet en de;
c. bevoegd opsporingsambtenaar (BOA).

De BOA's zijn, anders dan de bouwinspecteurs , ook bevoegd tot het opleggen van sancties in de strafvorderlijke zin, door het opmaken van een proces verbaal.

6. Programma Handhaving

In dit hoofdstuk staat een toelichting op het werk van de medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de handhaving.
Bestuursrechtelijke handhaving in de 'enge' zin van het woord ziet toe op het opleggen van bestuursrechtelijke sancties (zoals een last onder bestuursdwang / dwangsom of het intrekken van vergunningen) door een bestuursorgaan, zonder tussenkomst van een rechter. Het opleggen van zulke sancties wordt gezien als het nemen van een besluit. Besluiten zijn vatbaar voor bezwaar en beroep.
De juridisch adviseurs van team Juridische Advisering – Fysieke Leefomgeving (JA-FL) zijn voor een deel van de formatie belast met de handhaving en ondersteuning van team Fysiek. Team JA-FL ondersteunt echter ook het gehele domein Fysieke Leefomgeving op juridische vlak. Het is op voorhand moeilijk in te schatten hoeveel tijd de juridisch adviseurs van team JA-FL in 2019 werkzaam zullen zijn voor dit VTH-programma.
De kengetallen van de jaren 2016 en 2017 zullen leidend zijn.

7. Overige werkzaamheden, projecten en onvoorziene taken

7.1 Inleiding

De hiervoor genoemde medewerkers zijn naast hun reguliere, uitvoerende taken tevens verantwoordelijk voor andere taken zoals bestuursondersteuning, collegiale advisering, ondersteuning van andere teams, samenwerkingsverbanden met stakeholders, het aanleveren van gegevens t.b.v. team Financieel beheer – (Financiën: begroting, voorjaars- en najaarsnota, leges) en andere taken die weliswaar

voornamelijk uitvoerend van aard zijn, doch niet vallen onder de 3 categorieën: Vergunningverlening, Toezicht of Handhaving.
In de rekenmodellen staan de uren die hiervoor begroot zijn.

7.2 Omgevingswet
Met de Omgevingswet bundelt de overheid de regels voor ruimtelijke projecten. Zo wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te starten. De wet treedt in 2021 in werking. De komst van de Omgevingswet betekent dat er veel verandert. De wet bundelt bijvoorbeeld 26 bestaande wetten voor onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Het is belangrijk dat de overheid nu al begint met de voorbereidingen. Anders lukt het niet om de wet in 2021 goed in te laten gaan. De implementatie van de Wet wordt binnen de WDW in gezamenlijkheid opgepakt. Vanuit de teams Fysiek en JA-FL zullen op termijn medewerkers in het project participeren.

7.3 Ondermijning
Criminelen maken gebruik van diensten van de 'bovenwereld'. Boven- en onderwereld raken zo met elkaar verweven. Door de invloed en druk die criminelen zo op onze samenleving kunnen uitoefenen, raken normen vervaagd en neemt het gevoel van leefbaarheid en veiligheid af. Dit is ondermijning.
Ondermijning heeft ongewenste effecten, bijvoorbeeld:
- Boven- en onderwereld raken met elkaar verweven;
- Het tast de integriteit van openbaar bestuur, ambtenaren en bedrijfsleven aan;
- Bedreiging / afpersing van bestuurders, ambtenaren, burgers en ondernemers.

Het publieke vertrouwen in de overheid wordt hierdoor ondermijnd. Bovendien kan ondermijning tot normvervaging leiden ("iedereen pikt een graantje mee, waarom ik niet").
De aanpak van ondermijning binnen de gemeenten Wijchen en Druten wordt gecoördineerd door medewerkers (OOV) van team Strategische projecten en advies. Zij hebben echter aangegeven gebruik te willen maken van de oog- en oorfunctie van de toezichthouders, terwijl ook de juridisch adviseurs een rol kunnen krijgen in de aanpak van ondermijning. Zo zullen bezwaren en voorlopige voorzieningen bij hennepsluitingen door de juridisch adviseurs van JA-FL behandeld worden.

De toezichthouders van de WDW zullen binnen het intergemeentelijk project (IGP) ondermijning onder meer samenwerken met hun collega's van de ODRN en de politie Gelderland-Zuid.

7.4 Juridische kwaliteitszorg
De vacatureruimte van team JA-FL is volledig ingevuld. Omdat het team op sterkte is zal het komend jaar begonnen worden met het actief vergroten van de juridische kwaliteitszorg binnen team Fysiek en het domein Fysieke Leefomgeving. Zo zal team JA-FL aandacht geven aan de (juridische) kwaliteit van besluiten, besluitvorming , uitgaande correspondentie, bezwaar- en beroepsprocedures, vergunningverlening etc.

7.5 Projecten Wijchen
Voor de uitvoering van VTH taken is belangrijk te vermelden dat er diverse projecten lopen of gaan lopen die effect hebben op de ambtelijke inzet vanuit de teams Fysiek en JA-FL:
- Toezien op nakomen van realisatieovereenkomsten en handhaving ervan;
- Mantelzorg handhaving;
- Project brandveiligheid woongebouwen;
- Project intrekken 'oude bouwvergunningen';
- Wrakingen;
- Recreatiepark Wighenerhorst;
- Terrassen in het centrum van Wijchen;

- Handhaving van het laden en lossen in Wijchen;
- Uitvoeren toezicht m.b.t. oude APV zaken.

8. Communicatie VT&H 2019

8.1 Inleiding

De colleges van B&W van Druten en Wijchen hechten veel waarde aan het voorkomen van overtredingen. In het VTH-beleid is daarom een preventiestrategie beschreven. Hiermee hopen beide gemeentes ervoor te zorgen dat het burgers, bedrijven en overige instellingen duidelijk is hoe wordt omgegaan met vergunningen, toezicht- en handhaving binnen de gemeentes Druten en Wijchen. Transparantie en duidelijkheid over de invulling en uitvoering van de handhavingstaken leiden uiteindelijk tot een verbetering van de effecten van de geleverde inspanningen, dus een beter naleefgedrag. Zolang beide gemeentes actief met de burgers en bedrijven communiceren over hun visie en het uit te voeren beleid, zal dit duidelijkheid scheppen bij deze doelgroepen en zal dit voorkomen dat overtreders zeggen dat ze niet op de hoogte waren of hadden kunnen zijn.

9. Evaluatie / Monitoring

9.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 is aangegeven dat dit uitvoeringsprogramma onderdeel uitmaakt van een beleids- en uitvoeringscyclus. Bij de evaluatie van het beleid en het uitvoeringsprogramma kan op basis van de ontwikkelingen gedurende het jaar en mogelijke ontwikkelingen in het komende jaar bijsturing op visie, prioriteiten en strategieën plaatsvinden.

9.2 Evaluatie / Monitoring

Gedurende het lopende jaar is het van belang structureel te evalueren/monitoren. Om goed te kunnen evalueren is er een aantal voorwaarden waaraan de uitvoeringsorganisatie dient te voldoen. Zo is het van belang dat een ieder die met VT&H-taken belast is, zijn werkzaamheden uitvoert op basis van het beleid en het uitvoeringprogramma. Kennis van (de uitgangspunten van) het beleid en het uitvoeringsprogramma is daarom noodzakelijk. Sturing op taken, prioriteiten, strategieën en inzet van capaciteit is ook noodzakelijk. Dit vraagt daarom de nodige aandacht van de teamleden. Het is van belang goed zicht te houden op de werkzaamheden en uit te voeren taken om te kunnen beoordelen of en in hoeverre deze in lijn met het beleid worden uitgevoerd.
Een andere belangrijke voorwaarde is het registreren van uitgevoerde taken. Ten behoeve van de evaluatie, als ook het evaluatierapport/jaarverslag, is het van belang te kunnen beschikken over zoveel mogelijk managementinformatie (kengetallen). Niet alleen ten aanzien van de uitgevoerde taken, maar ook ten aanzien van de tijd die aan deze taken besteedt wordt. Deze zullen dan ook moeten worden bijgehouden en verzameld door teamleden en teamontwikkelaar. Hoe beter dit gebeurt, hoe realistischer het beeld en het programma en hoe beter de bijsturing kan plaatsvinden.
De resultaten van de evaluatie van het uitvoeringsprogramma worden neergelegd in een korte rapportage, zodat op grond daarvan conclusies kunnen worden getrokken die als basis kunnen dienen voor het gemotiveerd bijsturen van het beleid en/of het uitvoeringsprogramma.

9.3 Jaarlijkse planning evaluatie/monitoring en bijsturing

In onderstaand overzicht staat aangegeven hoe de evaluatie- en bijsturingmomenten jaarlijks ingepland worden.

Fase	Periode	Actie(s)	Resultaat
Evaluatie	januari t/m september	Verzamelen kengetallen, voortgangsgesprekken, eventueel terugkoppelen aan college	Inzicht in behaalde doelen, nagekomen afspraken en voortgang
Evaluatie	oktober t/m december	Verzamelen kengetallen, voortgangsgesprekken, terugkoppelen aan college	Evaluatierapportage / Jaarverslag
Bijsturing	januari t/m december	Bijsturing op uitvoeringsprogramma	Behalen doelstelling, nagekomen afspraken.
Bijsturing	jaarlijks	Bijsturing op basis van conclusies evaluatierapportage	Uitvoeringsprogramma voor komende jaar en eventueel aanpassen beleid indien van toepassing

BIJLAGE 1

Capaciteitsramingen uitvoeringsprogramma 2019

BIJLAGE 2

Prioriteringslijsten 2019

BIJLAGE 3

Werkplan ODRN 2019

BIJLAGE 4

Handreiking hoogte dwangsommen en begunstigingstermijnen

1. Inleiding

Deze handreiking geeft de hoogte weer van de dwangsombedragen die de gemeenten Wijchen en Druten opnemen als er handhavend opgetreden wordt. Daarnaast staan in deze handreiking de termijnen die beide gemeenten stellen voor het ongedaan maken van overtredingen. Wij sluiten hiertoe aan bij de afdeling 5.3.1 en 5.3.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Hierin staat dat het dwangsombedrag in redelijke verhouding tot de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking van de dwangsom moet staan.

Deze handreiking heeft als doel uniformiteit, transparantie en efficiëntie te realiseren door het stellen van standaardtermijnen en standaardsancties voor veel voorkomende overtredingen. In deze handreiking staat een opsomming van de standaardsancties voor zulke overtredingen.

2. Hoogte van de dwangsom

In onderstaande tabellen zijn de bedragen opgenomen die wij toepassen bij het bepalen van de hoogte van een dwangsom. Wij stemmen de hoogte van de dwangsom doelgericht af op de ernst van de overtreding (evenredigheid). De dwangsommen hebben tot doel de overtreding tegen te gaan of te voorkomen (effectiviteit). Hoe de hoogte van een dwangsom zich exact laat berekenen, kan niet worden vastgelegd.

Duidelijk is dat de volgende elementen de hoogte van een dwangsom bepalen:

1. de (geschatte) kosten die de overtreder moet maken om de overtreding op te heffen. Met andere woorden: de dwangsom moet hoger zijn dan het (geschatte) financiële voordeel;
2. de dwangsom moet voldoende dwang tot gevolg hebben om de overtreding op te heffen c.q. te beëindigen;
3. voorkoming van herhaling, beperking van schade en herstel in de oorspronkelijke toestand;
4. het wegnemen van ongerechtvaardigd voordeel dat de overtreder heeft genoten;
5. de bevestiging van normen gesteld in het belang van het milieu, ruimtelijke ordening, natuur en landschap of de volksgezondheid; de geloofwaardigheid van de (normerende) overheid; de mogelijkheid tot overheidscontrole (meetvoorschriften c.a.); eerlijke concurrentieverhoudingen en rechtsgelijkheid;
6. de financiële draagkracht van de overtreder.

Na het opleggen van een dwangsom dient, bijvoorbeeld wekelijks, een hercontrole te worden uitgevoerd, totdat de dwangsom is volgelopen. Als de dwangsom niet effectief blijkt te zijn, dan kan een nieuwe dwangsombeschikking worden opgelegd met hogere dwangsombedragen of kan gekozen worden voor de toepassing van bestuursdwang.

3. Diversiteit dwangsom

De dwangsommen kunnen op drie manier worden vastgelegd:

Bedrag ineens

Een bedrag ineens komt in aanmerking als de overtreder een keer voor een bepaalde datum een bepaalde handeling moet verrichten. Voor het bedrag ineens wordt het bedrag gebruikt dat in onderstaande tabellen als maximum bedrag is genoemd.

Dwangsom per overtreding

Als er regelmatig voorschriften worden overtreden dan ligt het voor de hand om de dwangsom te bepalen per overtreding. Worden er diverse voorschriften overtreden dan kan per overtreden voorschrift een dwangsom worden opgelegd. Als het gaat om overtredingen die een continu karakter hebben en dus

niet op zichzelf staande overtredingen, dan kan uit het oogpunt van rechtszekerheid geen dwangsom worden opgelegd per overtreding.

Dwangsom per tijdseenheid
Een dwangsom per tijdseenheid komt aan de orde als er sprake is van een continue overtreding van voorschriften. Deze vorm is aan te bevelen als het gaat om overtredingen die niet afzonderlijk zijn te constateren, omdat de overtreder constant in overtreding is. In dit soort situaties kan geen dwangsom per overtreding worden opgelegd.

Vaststelling maximum bedrag
Als een dwangsom wordt opgelegd dan moet het bestuursorgaan een bedrag te noemen waarboven geen dwangsom meer wordt verbeurd. Dit geldt uiteraard alleen voor de dwangsom per overtreding en de dwangsom per tijdseenheid. Als de dwangsom op één bedrag ineens wordt bepaald, dan is daarmee impliciet het maximum vastgesteld. In onderstaand tabellen is het maximum bedrag de oogte van de dwangsom vermenigvuldigd met 5.

4. Termijn voor beëindiging
De toepassing en het verbeuren van een last onder dwangsom kan alleen plaatsvinden nadat de overtreder de gelegenheid heeft gehad om zelf de juiste maatregelen te treffen om de overtreding ongedaan te maken. De enige uitzondering hierop is de spoedeisende bestuursdwang.
De termijn moet zo worden gekozen dat de overtreder voldoende tijd heeft om de overtreding ongedaan te maken of ongedaan te laten maken. In de geest van de wetgeving dient de begunstigingstermijn zo kort mogelijk te zijn. Dit betekent dat de begunstigingstermijn overeen dient te komen met de termijn waarbinnen het voor de overtreder mogelijk is de strijdigheid ongedaan te maken. Een begunstigingstermijn is niet noodzakelijk als de overtreder onmiddellijk tot naleving van de voor hem geldende verplichtingen in staat is of als het gaat om het voorkomen van herhaling.
In onderstaande tabellen zijn de termijnen opgenomen die toegepast moeten worden bij een bestuursrechtelijk handhavingstraject.

5. Afwijken handreiking
Deze handreiking dient als uitgangspunt gebruikt te worden. Indien hiervan afgeweken wordt, dan geldt er een hardheidsclausule. Dit houdt in dat we overeenkomstig deze handreiking moeten handelen, tenzij dat voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met het beleid te dienen doelen. Bij afwijking van deze handreiking dient de hoogte van het bedrag en de termijn gemotiveerd worden vastgesteld.

Tabel indicatieve dwangsomhoogten
In onderstaande tabellen zijn niet alle taken genoemd. Zo is handhaving van het illegaal kappen van bomen, handhaving van de Wet op de kansspelen en op de Wet wapens en munitie niet genoemd. Deze zijn niet genoemd omdat wij hier de afgelopen jaren nooit op hebben gehandhaafd. Ook is de handhaving van de Opiumwet niet opgenomen, omdat we hiervoor afzonderlijk beleid hebben opgesteld. Indien een overtreding niet in onderstaande tabel is opgenomen, zullen wij de hoogte van de dwangsom(of een andere sanctie) en de begunstigingstermijn in het besluit motiveren. Als het mogelijk is zal aansluiting worden gezocht bij een gelijksoortige overtreding.
De tabel ‘Sanctiemiddelen Milieu’ is opgesteld door de ODRN, aangezien zij deze taken voor ons uitvoeren. Het is de bedoeling dat ze deze tabel voor alle deelnemende partijen van de ODRN gaan toepassen.

Sanctiemiddelen bouwen en ruimtelijke ordening

Omschrijving	Hoogte dwangsom	Maximum	Beg. termijn
Bouwen van een gebouw zonder of in afwijking van de vergunning	Max 10 m2 = € 1.500,- Max 30 m2 = € 3.000,- Max 50 m2 = € 5.000,- >50 m2 = € 10.000,- Let wel: bij een gemeentelijk monument of beschermd stads- en dorpsgezicht verdubbelen deze bedragen	€ 7.500,- € 15.000,- € 25.000,- € 50.000,-	Minimaal 4 weken
Gebruik i.s.m. het bestemmingsplan	€ 1.500,- per week	€ 7.500,-	Minimaal 2 weken
Plaatsen reclameobject zonder vergunning	€ 500,- tot € 2.000,- Afhankelijk van de omvang en winstmodel	€ 2.500,- € 10.000,-	Minimaal 1 tot 2 weken
Bouwen van een ander bouwwerk (geen gebouw zijnde)	€ 700,-	€ 3.500,-	Minimaal 1 tot 2 weken
Overtreden van een bouwstop / stillegging	Max 10 m2 = € 1.500,- Max 30 m2 = € 3.000,- Max 50 m2 = € 5.000,- >50 m2 = € 10.000,-	€ 7.500,- € 15.000,- € 25.000,- € 50.000,-	geen
Ernstige mate van strijd met redelijke eisen van welstand / exces	€ 5.000,-	€ 25.000,-	Minimaal 4 weken
Aanlegactiviteiten zonder of in afwijking van de vergunning	€ 1.500,-	€ 7.500,-	Minimaal 4 weken
Overtreding van het bouwbesluit of de bouwverordening (m.u.v. brandveiligheid)	Licht € 500,- Matig € 1.000,- Ernstig € 5.000,- Buitencategorie € 10.000,-	€ 2.500,- € 5.000,- € 25.000,- € 50.000,-	Minimaal 3 weken Bij ernstige tekortkoming of gevaar kan termijn korter
Slopen zonder of in afwijking van melding / vergunning	Zonder asbest: € 500,- Met asbest: ODRN	€ 2.500,-	geen

Sanctiemiddelen Apv, bijzondere wetgeving en brandveiligheid

Thema	Overtreding	Hoogte dwangsom	Maximum	Beg. termijn
Apv	Artikel 2:28 exploitatievergunning: in werking zonder vergunning of in werking in strijd met voorschriften	Bij voortdurende overtreding: € 500,- per constatering en anders: 1. tot 100 m2: € 1.000,- p.wk. 2. 100 tot 500 m2: € 3.000,- p.wk. 3. > 500 m2: € 5.000,- p.wk.	5x de hoogte van de opgelegde dwangsom	Min. 1 tot 4 weken
	Artikel 2:29 overtreding sluitingstijden	1. tot 100 m2: € 1.000,- p.wk. 2. 100 tot 500 m2: € 3.000,- p.wk. 3. > 500 m2: € 5.000,- p.wk	5x de hoogte van de opgelegde dwangsom	Geen of 1 week
	Artikel 2.10A: het plaatsen van voorwerpen op of aan een openbare plaats in strijd met de publieke functie ervan (o.a. uitstallingen en terrassen)	€ 250,-	€ 1.250,-	1 week
	Artikel 2:12 het maken, veranderen van een uitweg zonder of in afwijking van een vergunning	€ 1.000,-	€ 5.000,-	4 weken
	Artikel 2:25 houden van een evenement zonder vergunning	Afhankelijk van de grootte van het evenement: van € 1.000,- tot € 10.000,-	Bedrag ineens	Geen
	Overige overtredingen van hoofdstuk 2: openbare orde	€ 500,-	€ 2.500,-	1 tot 4 weken
	Overtredingen van hoofdstuk 3: seksinrichtingen, -winkels en straatprostitutie e.d.	€ 1.500,-	€ 7.500,-	1 tot 4 weken
	Overtredingen van hoofdstuk 4: bescherming van het milieu en het natuurschoon en zorg voor het uiterlijk aanzien van de gemeente	€ 1.500,-	€ 7.500,-	1 maand
	Overtredingen van hoofdstuk 5: andere onderwerpen betreffende de huishouding van de gemeente	€ 1.500,-	€ 7.500,-	1 tot 4 maanden
Drank- en Horecawet	Van toepassing is het geldende preventie en handhavingsplan Drank- en horecawet			
Brand-veiligheid	Spoedeisend of acuut gevaar	Sluiting voor de duur van het aanbrengen van primaire voorzieningen	Nvt	Zeer kort (minimaal 1 dag)
	Overtreding van cat.1:			In beide gevallen is de termijn

	1.Geen gebruiksvergunning / melding 2.Niet naleven van brandveiligheidsvoorschriften van de vergunning of het bouwbesluit	1. € 500,- per week 2. € 100,- tot € 1.000,- per week en per voorziening of maatregel	1. € 2.500,- 2. € 500,- tot € 5.000,- per voorziening of maatregel	afhankelijk van ernst situatie en de duur van aanbrengen voorzieningen. Advies: 1 tot 2 maanden
	Overtreding van cat.2: (gemiddeld tot laag brandveiligheidsrisico)	Waarschuwing, daarna sancties volgens categorie 1	1. € 2.500,- 2. € 500,- tot € 5.000,- per voorziening of maatregel	Idem, zie cat. 1.

Sanctiemiddelen Milieu (bodem, lucht, water, afval, externe veiligheid, energie en overige overtredingen)

Overtreding	Kwalificatie	Sanctiesoort	Dwangsomhoogte	Dwangsomtermijn
Bodem				
Keuring ondergrondse tank niet (op tijd) uitgevoerd	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 – 3 maanden
Keuring bovengrondse tank niet (op tijd) uitgevoerd	Licht	Dwangsom	€ 1.500,-	1 – 3 maanden
Ontbreken voorzieningen (vulbeveiligingen, anti hevelklep etc)	Licht	Dwangsom	€ 500,- tot € 1.500,-	1 – 3 maanden
Onvoldoende of geen controle van lekdetectie (pot) systeem	Licht	Dwangsom	€ 1.000,-	1 – 3 maanden
Geen vloeistofdichte vloer of (lek)bak aanwezig	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 – 3 maanden
Vloer of (lek)bak niet bestand niet bestand tegen chemische inwerking van stof	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 – 3 maanden
Vloer niet gekeurd op vloeistofdichtheid door erkende instelling	Matig	Dwangsom	€ 1.750,-	1 – 3 maanden
Stoffen in bodem brengen, vervuilend en spoed vereist	Ernstig	PV + bestuursdwang	N.v.t.	1 week
Geen hemelwaterbescherming of gecontroleerde afvoer aanwezig	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 – 3 maanden
Lekbak onvoldoende gedimensioneerd in relatie tot opslag	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 – 3 maanden
Stoffen in bodem brengen, niet of nauwelijks vervuilend, niet spoedeisend	Licht	Zelf laten verwijd. + Dwangsom	€ 1.000,-	1 – 3 maanden
Lekke leidingen veroorzaken bodemvervuiling, spoedeisend	Ernstig	PV + bestuursdwang	N.v.t.	1 week
Geen vloeistofdichte vloer rondom afleverzuil	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 – 3 maanden
Vaatwerk / accu’s niet in lekbakken	Licht	Dwangsom	€ 1.000,-	1 maand
Tank niet tegen aanrijden beschermd	Licht	Dwangsom	€ 1.500,-	1 maand
Ondergrondse tank niet gesaneerd	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	3 maanden
Tank niet boven lekbak	Matig	Dwangsom	€ 2.000,-	2 maanden
Opslag vaste mest niet op mestdichte plaat	Licht	Dwangsom	€ 1.000,-	1 – 3 maanden
Water / sludgecontrole niet uitgevoerd	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 maand
Overtreden PGS 30	Matig	Dwangsom	€ 1.000,- tot 2.500,-	1 – 3 maanden
Geen grondwatermonitoring	Matig	Dwangsom	€ 2.000,-	1 maand
Overtreding maatwerkvoorschriften	Matig	Dwangsom	€ 500,- tot 1.500,-	Situationeel
Verkennend bodemonderzoek niet uitgevoerd	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 – 3 maanden
Nul- en eindsituatie niet uitgevoerd	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 – 3 maanden
Onvoldoende toezicht en instructies	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 – 4 weken
Niet of onvoldoende uitvoeren van beheermaatregelen in bedrijfsvoering	Matig/ernstig	PV+Dwangsom (evt bestuursdwang)	€ 1.500,-	1 – 4 weken
Financiële zekerheid	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 maand
Nieuw geval bodemverontreiniging i.k.v. zorgplicht Wbb niet gemeld	Matig	Dwangsom / PV	€ 2.500,-	1 maand

Overtreding	Kwalificatie	Sanctiesoort	Dwangsomhoogte	Dwangsomtermijn
Lucht				
Overschrijding emissie eisen	Zwaar	Dwangsom	€ 2.500,-	2 weken
Metingen niet of niet correct uitgevoerd	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 maand
Gasafvoer niet conform voorschriften	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 maand
Schoorsteen niet op hoogte	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 – 3 maanden
Keuring / inspectie stookinstallatie niet uitgevoerd (ook afkeur)	Matig	Dwangsom	€ 1.500,- per installatie	1 – 3 maanden
Keuring / inspectie brandstoftoevoerleiding niet uitgevoerd (ook afkeur)	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 – 3 maanden
Niet voldoen aan onderhoud / controle stookinstallatie	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 – 3 maanden
Keuring / inspectie koelinstallatie niet uitgevoerd (ook afkeur)	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 – 3 maanden
Niet voldoen aan onderhoud / controle koelinstallaties	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 – 3 maanden
Onderzoek emissiebeperkingen niet uitgevoerd	Matig	Dwangsom	€ 2.000,-	1 – 3 maanden
Voorschriften stankhinder niet naleven . geuroverlast veroorzaken	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 maand
Stofoverlast veroorzaken (o.a. door ontbreken stoffilter)	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 – 3 maanden
Ontbreken filterinstallatie	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 – 3 maanden
Ontbreken / niet tijdig herstellen / niet tijdig uitvoeren van controles en keuringen dampretour stage II	Matig	Dwangsom	€ 2.000,-	2 maanden
Ontbreken / niet tijdig herstellen / niet tijdig uitvoeren van controles en keuringen hittegevoelige elementen	Matig	Dwangsom	€ 2.000,-	2 maanden
Ontbreken ontgeuringsinstallatie	Matig	Dwangsom	€ 5.000,-	3 maanden
Overtreding maatwerkvoorschriften	Matig	Dwangsom	€ 500,- tot 1.500,-	Situationeel
Ontbreken CFK logboek	Licht	Dwangsom	€ 1.000,-	1 maand
Overschrijding vergunde ammoniakemissie / max. emissiewaarden Besluit huisvesting	Ernstig	Dwangsom	€ 25,- per kg overschrijding	1 – 3 maanden

Overtreding	Kwalificatie	Sanctiesoort	Dwangsomhoogte	Dwangsomtermijn
Water				
Lozen afvalwater zonder of i.s.m. vergunning	Ernstig	PV / bestuursdwang	N.v.t.	1 dag
Olie / water / vetafscheider niet (tijdig) legen	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	Situationeel
Olie / water / vetafscheider niet controleren op doelmatig functioneren (5jaarlijkse inspectie)	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 maand
Olie / water / vetafscheider die niet voldoet aan en / of wordt gebruikt conform van toepassing zijnde NEN-norm	Matig	Dwangsom	€ 1.000,- tot 2.500,-	2 – 4 weken
Niet meten of niet aanleveren van de analyses	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 maand
Monstervoorziening niet aanwezig	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 maand
Overschrijding eisen emissie (parameter afhankelijk)	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	2 weken
Overschrijding administratief voorschrift	Matig	Dwangsom	€ 500,-	2 weken
Niet melden calamiteiten/ ongewone voorvallen	Matig	PV / bestuursdwang	€ 2.500,-	1 dag na calamiteit / ongeval
Geen melding Bbk en lozingenbesluit vaste objecten	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 dag na start werkzaamheden
Overtreding maatwerkvoorschriften	Matig	Dwangsom	€ 500,- tot 1.500,-	Situationeel
Illegale grondwateronttrekking (Gww) vergunbaar	Matig	PV	N v.t	1 dag
Besluit lozen buiten inrichtingen (art 3.4 en/of 3.26) (gewasbeschermingsmiddelen)	Ernstig	PV / bestuursdwang	€ 1.000,-	1 dag

Overtreding	Kwalificatie	Sanctiesoort	Dwangsomhoogte	Dwangsomtermijn
Geluid en trillingen				
Overschrijding geluidsniveau (incidenteel)	Matig	Dwangsom	€ 500,-	1 week
Overschrijding geluidsniveau (structureel)	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 week
Overlast, in werking buiten vergunde uren	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 dag
Niet meten	Licht	Dwangsom	€ 500,-	1 maand
Voorzieningen niet aangebracht	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 – 3 maanden
Voorschriften m.b.t. gedrag niet naleven	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 dag
Niet voldoen aan voorschriften m.b.t. trilling	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 – 3 maanden
Overtreding maatwerkvoorschriften	Matig	Dwangsom	€ 500,- tot 1.500,-	Situationeel

Overtreding	Kwalificatie	Sanctiesoort	Dwangsomhoogte	Dwangsomtermijn
Afval				
Opslag niet overeenkomstig voorschriften	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1-3 maanden
BA niet regelmatig afvoeren	Licht	Dwangsom	€ 1.000,-	1-3 maanden
GA afval niet correct afvoeren	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 maand
Niet registreren verwijdering GA	Licht /matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 maand
Niet vergunde opslag BA	Matig	Dwangsom	€ 1.500,-	1 maand
Niet vergunde opslag GA	Matig	Dwangsom	€ 5.000,-	2 weken
Verbranden afval	Matig	Dwangsom / PV	€ 500,- tot 2.500,-	2 weken
Niet scheiden	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 maand
Zwerfafval	Licht	Dwangsom	€ 500,-	1 dag
Overtreding maatwerkvoorschriften	Matig	Dwangsom	€ 500,- tot 1.500,-	Situationeel

Overtreding	Kwalificatie	Sanctiesoort	Dwangsomhoogte	Dwangsomtermijn
(Externe) veiligheid				
Geen blusmiddelen of onjuist / niet aangesloten	Ernstig	Dwangsom	€ 1.000,-	2 weken
Keuring blusmiddelen niet juist	Matig	Dwangsom	€ 500,-	2 weken
Opslag gevaarlijke stoffen niet volgens voorschriften	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 maand
Bordjes (roken en vuur verboden) ontbreken	Licht	Dwangsom	€ 500,-	2 weken
Constructie onvoldoende brandwerend	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 maand
Ontbreken / niet tijdig herstellen / niet tijdig uitvoeren van controles en keuring van opslagen van consumentenvuurwerk (waaronder inspetie van de sprinkler installatie, onderhoud van de brandmeldinstallatie, uitgangspuntendocument)	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	Situationeel
Overtreden van het vuurwerkbesluit	Matig	Dwangsom / PV	€ 500,- tot 2.500,-	Situationeel
Overtreding maatwerkvoorschriften	Matig	Dwangsom	€ 500,- tot 1.500,-	Situationeel

Overtreding	Kwalificatie	Sanctiesoort	Dwangsomhoogte	Dwangsomtermijn
Energie				
Energiebesparende maatregel niet realiseren	Matig	Dwangsom	€ 500,- per maatrgl.	3 – 6 maanden
Energiebesparende maatregel uit bijlage 10 niet realiseren	Matig / ernstig	Dwangsom	€ 1.000,- per maatrgl.	3 – 6 maanden
Doelmatig beheer en onderhoud niet uitvoeren	Matig	Dwangsom	€ 500,- per maatrgl.	1 – 3 maanden

Overtreding	Kwalificatie	Sanctiesoort	Dwangsomhoogte	Dwangsomtermijn
Algemeen				
Onveilige opstelling gasflessen	Matig	Dwangsom	€ 1.000,- tot 2.500,-	1 week
Keuringstermijn gasflessen verlopen	Matig	Dwangsom	€ 500,-	1 week
Niet melden van calamiteiten / meldingen ongewone voorvallen (Hfdst. 17 Wm)	Matig	Dwangsom / PV	€ 2.500,-	1 dag na calamiteit / ongeval
Parkeervoorschriften niet naleven	Licht	Dwangsom	€ 500,-	1 dag
Niet of niet tijdig indienen van rapporten (geluid / MJV e.d.)	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 week
Niet melden van wijzigingen t.a.v. vergunningen	Matig	Dwangsom	€ 1.000,-	1 maand
Inrichting niet schoon	Licht	Dwangsom	€ 1.000,-	1 week-1 maand
Losplaats onvoldoende gemarkeerd	Licht	Dwangsom	€ 500,-	1 maand
Verbranden van afval binnen de inrichting	Matig	Dwangsom / PV	€ 500,- tot 2.500,-	1 dag
Geen doeltreffende maatregelen tegen ongedierte	Licht	Dwangsom	€ 500,-	1 week
Afleveren vuurwerk aan personen jonger dan 16 jr.	Matig	Dwangsom / PV	€ 1.000,-	1 dag
In werking hebben zonder vergunning. Er is geen aanvraag maar ook geen opzet	Matig	Dwangsom, aangeven dat aanvraag gedaan moet worden	€ 1.000,-	2 maanden
In werking hebben zonder vergunning. Er is geen aanvraag en ook geen wil om aanvraag te doen	Ernstig	Dwangsom, PV of sluiting	€ 5.000,- tot 15.000,-	Situationeel
In werking hebben zonder vergunning. Met aanvraag nog niet van kracht	Matig	Dwangsom	€ 5.000,- tot 15.000,-	Situationeel
Mestbassin niet overeenkomstig bouwtechnische richtlijnen	Matig	Dwangsom	€ 2.500,-	1 – 3 maanden

Capaciteitsraming VTH-U.P. Vergunningverlening A (Briks-taken) 2019

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1		Wijchen					Druten			
2	**WABO - BRIKS**	Kengetallen / aantal per jaar	Duur afhandeling gemiddeld in uren	Minimale benodigde capaciteit in uren (BxC)	idem in Fte		Kengetallen / aantal per jaar	Duur afhandeling gemiddeld in uren	Minimale benodigde capaciteit in uren (CxD)	idem in Fte
3	**Formele aanvragen**									
4	Formele aanvragen in behandeling genomen	355	1	355	0,25		239	1	239	0,17
5	OV, reguliere aanvragen verleend	258	2	516	0,36		171	2	342	0,24
6	OV, uitgebreide aanvragen verleend	3	4	12	0,01		9	4	36	0,03
7	OV, regulier tijdelijk verleend	3	2	6	0,00		5	2	10	0,01
8	OV, ingetrokken vergunningen	33	2	66	0,05		10	2	20	0,01
9	**Vooroverleggen**									
10	OV, vooroverleg in behandeling genomen	74	1	74	0,05		84	1	84	0,06
11	OV, vooroverleg verleend	71	3	213	0,15		47	3	141	0,10
12	**OV, activiteit Bouwen**									
13	OV, activiteit bouwen in behandeling genomen	249	1	249	0,17		141	1	141	0,10
14	OB verleend, bouwkosten < 50.000,-	132	5	660	0,46		91	5	455	0,32
15	OB verleend, bouwkosten 50.000,- tot 500.000,-	52	13	676	0,47		38	13	494	0,35
16	OB verleend, bouwkosten > 500.000,-	11	47	517	0,36		4	47	188	0,13
17	**OV, Brandveilig gebruik**									
18	OV brandveilig gebruik in behandeling genomen	6	1	6	0,00		3	1	3	0,00
19	OV verleend	2	2	4	0,00		4	2	8	0,01
20	Melding brandveilig gebruik	25	2	50	0,04		5	2	10	0,01
21	**OV, Slopen**									
22	OV, activiteit slopen in behandeling genomen	5	1	5	0,00		3	1	3	0,00
23	OV verleend	5	2	10	0,01		4	2	8	0,01
24	**Sloopmeldingen**									
25	Sloopmelding in behandeling genomen	41	1	41	0,03		14	1	14	0,01
26	verleend	36	2	72	0,05		14	2	28	0,02
27	**Monumenten**									
28	Activiteit monument in behandeling genomen	15	1	15	0,01		5	1	5	0,00
29	Verleend	9	2	18	0,01		4	2	8	0,01
30	**Uitvoeren van werkzaamheden**									
31	OV, activiteit uitvoering van werkzaamheden in behandeling genomen	17	1	17	0,01		12	1	12	0,01
32	Verleend	11	2	22	0,02		10	2	20	0,01
33	**Uitwegen**									
34	OV, activiteit uitwegen in behandeling genomen	42	1	42	0,03		46	1	46	0,03
35	Verleend	26	2	52	0,04		41	2	82	0,06
36	**Kappen**									
37	OV, activiteit kappen in behandeling genomen	30	1	30	0,02		5	1	5	0,00
38	Verleend	18	1	18	0,01		4	1	4	0,00
39	**Afwijken bestemmingsplan**									
40	OV, afwijken bestemmingsplan in behandeling genomen	155	1	155	0,11		62	1	62	0,04
41	Verleend	123	3	369	0,26		53	3	159	0,11
42	**Overige activiteiten vergunningverleners A**									
43	Behandelen zienswijzen	20	7	140	0,10		nvt			
44	Admin. Handelingen na vergunningverlening	100	2	200	0,14		242	2	484	0,34
45	Budgetbeheer tbv team Fysiek	50	1	50	0,04		26	1	26	0,02
46	Algemene teamtaken voor WDW, bijv opstellen werkprocessen	100	3	300	0,21		50	2	100	0,07
47	Voorbereiding nieuwe Omgevingswet, inzet team Fysiek	50	4	200	0,14		50	4	200	0,14
48	Digitalisering / archivering waaronder bijv. Squit / AVG	50	2	100	0,07		50	1	50	0,04
49	Werkzaamheden voor overige stakeholders / diversen	25	12	300	0,21		25	12	300	0,21
50	Applicatiebeheer	250	1	250	0,18		250	1	250	0,18
51	Teamoverleg	12	12	144	0,10		12	4	48	0,03
52	Klantcontacten KCC	2900	1	2.900	2,04		233	1,5	349,5	0,25
53	Totaal benodigde capaciteit Vergunningen Wijchen			8.854	6,21		Totaal benodigd Druten		4.435	3,11
54	Totaal beschikbare capaciteit Vergunningen Wijchen			8.080	5,67		Totaal beschikbaar Druten		2.850	2
55	Verschil			-774	-0,54		Verschil		-1.585	-1,11

Capaciteitsraming VTH-U.P. vergunningverlening B (APV - Bijzondere wetgeving) 2019

	Wijchen				Druten			
APV - bijzondere wetgeving	**aantal per jaar**	**Duur afhandeling gemiddeld in uren**	**Minimale benodigde capaciteit in uren (CxD)**	**idem in Fte**	**aantal per jaar**	**Duur afhandeling gemiddeld in uren**	**Minimale benodigde capaciteit in uren (GxH)**	**idem in Fte**
APV (Openbare orde en veiligheid)								
Evenement 0 (meldingsplichtig evenement)	134	2	268	0,19	66	2	132	0,09
Evenementen A (Regulier evenement, laag risico)	40	10	400	0,28	20	10	200	0,14
Evenementen B (Aandachtevenement, midden risico)	44	20	880	0,62	21	20	420	0,29
Evenementen C (Risico evenement, hoog risico)	1	75	75	0,05	1	75	75	0,05
APV (overige vergunningen)	281	2	562	0,39	139	2	278	0,20
BIJZONDERE WETGEVING								
Drank & Horecavergunningen	13	20	260	0,18	7	20	140	0,10
Ontheffingen DHW	27	5	135	0,09	13	5	65	0,05
Ontheffingen sluitingstijden	3	2	6	0,00	2	2	4	0,00
Schaarse vergunningen	44	4	176	0,12	21	4	84	0,06
Toegang centrumgebied en ontheffingen blauwe zone	67	2	134	0,09	33	2	66	0,05
Werkzaamheden weekmarkt / containers minimum	84	2	168	0,12	41	2	82	0,06
Totaal benodigde capaciteit Vergunningen APV/Bijz.Wtg			2896	2,03	Totaal benodigde capaciteit		1464	1,03
Overige taken team Fysiek Vergunningverleners B								
Budgetbeheer tbv team Fysiek	78	1	78	0,05	38	1	38	0,03
Algemene teamtaken voor WDW, bijv opstellen werkprocessen	1254	1	1.254	0,88	618	1	618	0,43
Totaal benodigd overige taken wijchen			1.332	0,93	Totaal benodigd overige taken Druten		656	0,46
Totaal benodigd wijchen (rij 16 + rij 21)			4.228	2,97	Totaal benodigd Druten (rij 16 + rij 21)		2.120	1,49
Totaal beschikbare capaciteit Vergunningen APV/Bijz.Wtg			**3.132**	**2,20**	**Totaal beschikbaar**		**1.542**	**1,08**
Verschil			-1.096	-0,77	**Verschil**		-578	-0,41

In totaal zien we voor de uitvoering van vergunningverlening APV/bijz wetg voor de hele werkorganisatie een tekort van 1.674 uur of 1,17 Fte

Hoewel dit team 1 Fte meer heeft, dan de ruimte volgens het functieboek, is er dus sprake van een tekort van 1,17 Fte. Dit tekort wordt voor het grootste deel veroorzaakt door het geplande 'opstellen en uitlijnen' van werkprocessen.

Capaciteitsraming VTH-U.P. Toezicht bouw 2019

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1			Wijchen						Druten				
2	**WABO - BRIKS**	**Prioriteit**	**Kengetallen**	**Toezichts-frequentie**	**Duur controle / afhandeling dossier**	**Minimale benodigde capaciteit in uren Kolom C*D*E**	**idem in Fte 1 Fte is 1425 uur**		**Kengetallen**	**Toezichts-frequentie**	**Duur controle / afhandeling dossier**	**Minimale benodigde capaciteit in uren Kolom I*J*K**	**idem in Fte 1 Fte is 1425 uur**
3	**OV, activiteit Bouw**												
4	OB verleend, bouwkosten < 50.000,-	Laag	33	1	2	66	0,05		23	1	2	46	0,03
5	OB verleend, bouwkosten 50.000,- tot 500.000,-	Gemiddeld	42	5	3	630	0,44		38	2	2	152	0,11
6	OB verleend, bouwkosten > 500.000,-	Hoog	11	25	3	825	0,58		4	3	2	24	0,02
7	OB, eerder verleend - uitgestelde bouwactiviteit	Gemiddeld	34	5	3	510	0,36						
8	**Bouwen in afwijking van de vergunning**												
9	Alle bouwwerken / gebouwen in afwijking van vergunning gebouwd	Hoog	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		20	3	4	240	0,17
10	**Bouwen zonder vergunning**												
11	Alle bouwwerken/gebouwen zonder vergunning gebouwd	Hoog	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		15	3	4	180	0,13
12	**Vergunningsvrij bouwen**												
13	Toezicht op vergunningsvrij bouwen - voldoen aan bouwbesluit	Gemiddeld	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		35	2	1	70	0,05
14	**OV, Brandveilig gebruik**												
15	Controle op brandveiligheid, met vergunning / melding	Gemiddeld	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		5	3	2	30	0,02
16	Controle op brandveiligheid, zonder vergunning / melding	Hoog	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		4	2	2	16	0,01
17	**OV, Slopen**												
18	Toezicht op slopen met vergunning / melding	Hoog	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		14	1	4	56	0,04
19	**Slopen zonder vergunning / melding**												
20	Met asbest	Hoog	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		4	3	3	36	0,03
21	Zonder asbest	Gemiddeld	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		8	2	3	48	0,03
22	**Monumenten**												
23	Wijzigen monumenten zonder vergunning	Hoog	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		3	3	2	18	0,01
24	Wijzigen monumenten met vergunning	Hoog	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		4	3	2	24	0,02
25	**Uitvoeren van werken geen gebouw zijnde**												
26	Aanleggen van werken zonder vergunning	Gemiddeld	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		40	2	1	80	0,06
27	Aanleggen van werken i.a.v. de vergunning	Laag	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		5	1	1	5	0,00
28	**Bestemmingsplan toezicht**												
29	illegaal gebruik van gronden, particulier	Laag	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		5	1	1	5	0,00
30	illegaal gebruik van gronden, bedrijven	Hoog	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		5	3	2	30	0,02
31	**Illegaal gebruik van gebouwen**												
32	Particulier	gemiddeld	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		5	2	1	10	0,01
33	Bedrijven	gemiddeld	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		5	2	1	10	0,01
34	Illegale bewoning	hoog	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		15	3	1	45	0,03
35	Illegale bedrijfsactiviteiten	hoog	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		5	3	1	15	0,01

Capaciteitsraming VTH-U.P. Toezicht bouw 2019

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
36	**WABO - BRIKS**	**Prioriteit**	**Kengetallen**	**Toezichts-frequentie**	**Duur controle / afhandeling dossier**	**Minimale benodigde capaciteit in uren Kolom C*D*E**	**idem in Fte 1 Fte is 1425 uur**		**Kengetallen**	**Toezichts-frequentie**	**Duur controle / afhandeling dossier**	**Minimale benodigde capaciteit in uren Kolom I*J*K**	**idem in Fte 1 Fte is 1425 uur**
37	**Preventief, niet vergunninggebonden toezicht**												
38	Oor en oogfunctie algemeen toezicht	nvt	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		150	1	4	600	0,42
39	**Repressief toezicht**												
40	Klachten en/of meldingen	nvt	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		18	1	1	18	0,01
41	**Overige vormen van toezicht**												
42	Hercontroles bouwtoezicht		g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		25	1	1	25	0,02
43	**Projecten handhaving / bouwtoezicht**												
44	Projecten Bouwtoezicht Druten	Hoog	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt		10	1	1	10	0,01
45	Wijchen: brandveiligheid gevels	Hoog	10	1	12	120	0,08		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
46	Wijchen: brandveiligheid camping Wighenerhorst	Hoog	80	1	3	240	0,17		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
47	Wijchen: Illegale bewoning Wighenerhorst	Hoog	40	1	8	320	0,22		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
48	Wijchen: constructie veiligheid breedplaatvloeren	Hoog	10	1	10	100	0,07		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
49	**Overige werkzaamheden van toezicht**												
50	Opstellen en verzenden (1e) handhavingsbrief / email	nvt	90	1	2	180	0,13		60	nvt	1	60	0,04
51	Budgetbeheer tbv team Fysiek	nvt	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		12	nvt	0,5	6	0,00
52	Algemene teamtaken voor WDW, bijv opstellen werkprocessen	nvt	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		15	nvt	4	60	0,04
53	Toezicht i.h.k.v. ondermijning / IGP	Hoog	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		20	2	2	80	0,06
54	Teamoverleg	nvt	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		24	nvt	2	48	0,03
55	Intrekkingen	nvt	g.g.b.	g.g.b.	g.g.b.		0,00		10	1	1	10	0,01
56	Afschouwen verleende vergunningen	gemiddeld	220	1	2	440	0,31		220	1	1	220	0,15
57	Totaal benodigde capaciteit toezicht BRIKS taken Wijchen					3.431	2,41		benodigd Druten			2.277	1,60
58	Totaal beschikbare capaciteit toezicht BRIKS taken Wijchen					2.850	2,00		beschikbaar Druten			1.425	1,00
59	Verschil					-581	-0,41		verschil			-852	-0,60

Capaciteitsraming VTH - U.P. Toezicht APV / Bijz.Wetg. 2019

APV - Bijz. wetg.	Wijchen Prioriteit	Kengetallen	Toezichts-frequentie	Duur controle / afhandeling dossier	Minimale benodigde capaciteit in uren Kolom (C*D)*E	idem in Fte 1 Fte is 1425 uur	Druten Prioriteit	Kengetallen	Toezichts-frequentie	Duur controle / afhandeling dossier	Minimale benodigde capaciteit in uren Kolom (J*K)*L	idem in Fte 1 Fte is 1425 uur
Inzet Boa's												
Surveillance												
Klachten en meldingen	Hoog	250	1	2	500	0,35	Hoog	125	1	2	200	0,14
Surveillance centrum	Hoog	100	1	2	150	0,11	Hoog	50	1	2	50	0,04
Surveillance wijken	Hoog	100	1	2	150	0,11	Hoog	50	1	2	50	0,04
Surveillance buitengebied	Hoog	210	1	0,6	150	0,11	Hoog	210	1	0,4	50	0,04
Surveillance industrieterreinen	Hoog	210	1	2	250	0,18	Hoog	210	1	1	100	0,07
Surveillance scholen	Hoog	250	1	1	250	0,18	Hoog	nvt	nvt	nvt		0,00
Blauwe zone	Hoog	50	1	6	300	0,21	Hoog	0	1	6	0	0,00
Jeugdoverlast	Hoog	100	1	2	200	0,14	Hoog	50	1	2	100	0,07
Honden	Hoog	420	1	3	1260	0,88	Hoog	70	3	3	630	0,44
Laden / lossen centrumgebied	Hoog	50	1	2	50	0,04	Hoog	50	1	1	25	0,02
Scooters / fietsen centrumgebied	Hoog	50	1	2	100	0,07	Hoog	50	1	1	50	0,04
Drutens Bosje	Hoog	nvt	nvt	nvt			Hoog	50	1	1	50	0,04
Adresonderzoeken	Midden	50	1	2	50	0,04	Midden	nvt	nvt	nvt		0,00
sandwichborden	Midden	25	1	2	50	0,04	Midden	12	1	2	24	0,02
Ondermijning	Hoog	50	1	2	50	0,04	Hoog	24	1	2	25	0,02
Evenementen en horeca												
Evenementen A	Laag					0,00	Laag					0,00
Evenementen B	Midden	100	1	2	200	0,14	Midden	60	1	2	120	0,08
Evenementen C	Hoog	2	2	12	48	0,03	Hoog	1	1	30	30	0,02
Ondersteuning tbv Drank en Horecawet	Midden	100	1	2	100	0,07	Midden	0	1	2	0	0,00
Projecten												
Vuurwerkoverlast	Hoog	15	1	5	75	0,05	Hoog	4	2	3	24	0,02
Wighenerhorst	Hoog	2	3	16	96	0,07	Hoog	nvt	nvt	nvt		0,00
Fietsen (bus)station	Hoog	150	1	2	300	0,21	Hoog	50	1	1	50	0,04
Overig												
Administratieve verwerking waarnemingen/toezicht	Hoog	1500	1	1	1400	0,98	Hoog	500	1	1	450	0,32
Uitvoering marktzaken	Hoog	50	1	8	400	0,28	Hoog	50	1	8	400	0,28
Handhavingstrajecten	Hoog	100	1	2	150	0,11	Hoog	60	1	2	50	0,04
Netwerken externe partners	Midden	50	1	5	200	0,14	Midden	50	1	2	75	0,05
Uitstallingen centrum	Midden	25	1	2	50	0,04	Midden	12	1	2	24	0,02
Standplaatsen controles vergunningen	Midden	25	1	2	50	0,04	Midden	12	1	2	24	0,02
Begeleiding stagiaires	Midden	2	1	50	100	0,07	Midden	nvt	nvt	nvt		0,00
Cursussen (PHB, AED, EHBO etc)	Hoog	50	1	5	250	0,18	Hoog	100	1	1	100	0,07
Sporten	Midden	15	1	5	75	0,05	Midden	30	1	1	30	0,02
RTGB	Midden	50	1	2	100	0,07	Midden	50	1	1	50	0,04
Totaal benodigde toezichtcapaciteit APV / Bijz. wetg. Wijchen					7104	4,99	Benodigd Druten				2781	1,95
Totaal beschikbare toezichtcapaciteit APV / Bijz. wetg. Wijchen					7125	5,00	Beschikbaar Druten				2850	2,00
Verschil					21	0,01	Verschil				69	0,05

Capaciteitsraming VTH - U.P. Toezicht APV / Bijz.Wetg. 2019

Drank en Horecawet													
Evenementen A	Laag	50	1	1	0	0,00	Laag						
Evenementen B	Midden	250	1	1	250	0,18	Midden						
Evenementen C	Hoog	50	1	1	50	0,04	Hoog						
Gebruik Horeca-inrichting zonder of i.a.v DHW vergunning	Hoog	175	1	1	175	0,12	Hoog						
Inrichtingseisen Horecabedrijf	Hoog	25	1	1	25	0,02	Hoog						
Basiscontrole	Hoog	50	1	1	50	0,04	Hoog	100	1	1	100	0,07	
Ontheffingen van DHW	Hoog	25	1	1	25	0,02	Hoog						
Toezicht op horecabedrijven	Hoog	175	1	1	175	0,12	Hoog						
Speelautomaten (gebruik zonder of i.a.v. vergunning)	Hoog	10	1	1	10	0,01	Hoog						
Integrale controles	Hoog	50	1	1	50	0,04	Hoog						
Preventie Iriszorg	Hoog	100	1	1	100	0,07	Hoog						
terrassen	Hoog	50	1	1	50	0,04	Hoog						
Begeleiding stagiaires	Hoog	30	1	1	30	0,02	Hoog						
Mystery shopper	Hoog	20	1	1	20	0,01	Hoog						
Juridische ondersteuning	Hoog	100	1	1	100	0,07	Hoog						
Leeftijdscontroles	Hoog	100	1	1	100	0,07	Hoog	138	1	1	138	0,10	
Ondermijning	Hoog	50	1	1	50	0,04	Hoog						
Totaal benodigde toezichtcapaciteit APV / Bijz. wetg. Wijchen					1260	0,88	Benodigd Druten				238	0,17	
Totaal beschikbare toezichtcapaciteit APV / Bijz. wetg. Wijchen					1268	0,89	Beschikbaar Druten				285	0,20	
Verschil					8	0,01	Verschil				47	0,03	

Voor de uitvoering van het toezicht op de naleving van de Drank en Horecawet in Druten is structureel een budget van € 22.000,- in de begroting opgenomen. Dit toezicht wordt uitgevoerd door BOA's van de gemeente Nijmegen.

Capaciteitsraming VTH-U.P. Juridische advisering 2019

Juridische Advisering (JA-FL)	Wijchen				Druten			
	Kengetallen / aantal per jaar	afhandeling gemiddeld in uren	Minimale benodigde capaciteit in uren (B*C)	idem in Fte	Kengetallen / aantal per jaar	afhandeling gemiddeld in uren	Min. benodigde capaciteit in uren (G*H)	idem in Fte
vergunningen / meldingen BRIKS								
J.A. als gevolg van aanvragen OV	100	1	100	0,07	50	1	50	0,04
Bezwaarprocedures als gevolg van aanvragen OV	14	20	280	0,20	7	20	140	0,10
VoVo-procedures a.g.v. aanvragen OV	3	12	36	0,03	1	12	12	0,01
Beroepsprocedures a.g.v. aanvragen OV	3	12	36	0,03	1	12	12	0,01
Hoger beroepsprocedures a.g.v. aanragen OV	2	16	32	0,02	1	16	16	0,01
Bibob toetsen	20	15	300	0,21	0	15	0	0,00
handhaving BRIKS								
J.A.als gevolg van handhaving (1)	100	1	100	0,07	50	3	150	0,11
J.A. bij handhaving van uitvoering realisatieovereenkomsten	10	6	60	0,04	1	6	6	0,00
J.A. bij opstellen eerste HH-brief	50	1	50	0,04	5	1	5	0,00
Wrakingen	5	2	10	0,01	1	2	2	0,00
Vooraankondigingen	20	6	120	0,08	5	6	30	0,02
Lasten onder dwangsom	8	16	128	0,09	4	16	64	0,04
Lasten onder bestuursdwang	1	24	24	0,02	1	24	24	0,02
Bezwaarprocedures a.g.v. H.H.	7	20	140	0,10	5	20	100	0,07
VoVo-procedures a.g.v. H.H.	2	12	24	0,02	1	12	12	0,01
Beroepsprocedures a.g.v. HH	3	12	36	0,03	3	12	36	0,03
Hoger beroepsprocedures a.g.v. H.H.	2	16	32	0,02	1	16	16	0,01
Opstellen gedoogbeschikkingen	4	16	64	0,04	1	16	16	0,01
Verzoeken om handhaving	4	16	64	0,04	4	16	64	0,04
vergunningen / meldingen Apv, bijz. wetg.								
J.A. a.g.v. aanvragen en meldingen o.g.v. Apv, bijz. wetg. (2)	100	1	100	0,07	50	2	100	0,07
Bezwaarprocedures	15	20	300	0,21	1	20	20	0,01
VoVo-procedures	2	12	24	0,02	0	12	0	0,00
Beroepsprocedures	3	12	36	0,03	0	12	0	0,00
Hoger beroepsprocedures	1	16	16	0,01	0	16	0	0,00
Bibob toetsen	20	15	300	0,21	8	15	120	0,08
handhaving Apv, bijz. wetg.								
J.A. als gevolg van handhaving Apv, bijz. wetg.	100	1	100	0,07	50	1	50	0,04
Waarschuwingen, niet zijnde eerste HH-brief vanuit toezichthdrs.	15	4	60	0,04	5	4	20	0,01
Vooraankondigingen	15	12	180	0,13	4	12	48	0,03
Lasten onder dwangsom	8	20	160	0,11	3	20	60	0,04
Lasten onder bestuursdwang	5	24	120	0,08	1	24	24	0,02
Bestuurlijke boetes	4	20	80	0,06	3	20	60	0,04
Verzoeken om handhaving	2	20	40	0,03	2	20	40	0,03
Bezwaarprocedures	15	20	300	0,21	5	20	100	0,07
VoVo-procedures	5	12	60	0,04	0	12	0	0,00
Beroepsprocedures	3	12	36	0,03	1	12	12	0,01
Hoger beroepsprocedures	2	16	32	0,02	0	16	0	0,00
Projecten								
Wighenerhorst	1	600	600	0,42	nvt	nvt		0,00
J.A. t.a.v. realisatieovereenkomsten	15	3	45	0,03	nvt	nvt		0,00
J.A. bij project brandveiligheid woongebouwen	1	20	20	0,01	nvt	nvt		0,00
J.A. bij project intrekken 'oude vergunningen OB'	20	4	80	0,06	nvt	nvt		0,00
Wrakingen	5	4	20	0,01	nvt	nvt		0,00
J.A. bij project terrassen centrum Wijchen	1	25	25	0,02	nvt	nvt		0,00
J.A. bij project handhaving laden/lossen Wijchen	1	35	35	0,02	nvt	nvt		0,00
Oude handhavingszaken	5	20	100	0,07	8	20	160	0,11
Juridische kwaliteitszorg								
Overige ureninzet JA-FL	1	200	200	0,14	1	100	100	0,07
Overige inzet JA-FL bij opstellen beleid overige teams en kwaliteitszorg (werkprocessen, bibob, Apv, natuurbescherming, riolering, bestemmingsplan, etc)	20	8	160	0,11	20	8	160	0,11
Totaal benodigde capaciteit JA-FL Wijchen			4.865	3,41	Totaal benodigde capaciteit JA-FL Druten		1.829	1,28
Totaal beschikbare capaciteit JA-FL Wijchen			3.660	2,57	Totaal beschikbare capaciteit JA-FL Druten		1.802	1,26
Verschil			-1.205	-0,85	Verschil		-27	-0,02

BRIKS = Bouwen, Reclame, Inrit, Kap, Sloop
OV = Omgevingsvergunning
BP = Bestemmingsplan
J.A.= juridische advisering
V.V. = vergunning verlening
Apv = Algemene plaatselijke verordening

(1) Voor Druten: meer uren per advies, gelet op betrokenheid van begin af aan.

(2) Druten: Meer werk per keer; uitzoeken, gesprek bijwonen vervolg vragen

Prioriteitenoverzicht Wabo - BRIKS taken

Taak	Beschrijving	Aanvullende opmerkingen
PRIORITEIT: HOOG		
Bouwstop	Bouwen zonder of in afwijking van de vergunning geconstateerd	
Legale nieuw- of verbouw	Toezicht op verleende OV voor activiteit bouwen: hoofdgebouw en bedrijfswoningen	
Legale bestaande bouw: brandveiligheid	**Tijdig vaststellen van brand**	§ 6.5 Bb
	Vluchten bij brand	§ 6.6 Bb
	Veilig vluchten bij brand	§ 7.2 Bb
	OV voor activiteit brandveilig gebruik	
Legale bestaande bouw: overig	Controle **bestaande woningen/woongebouw** op Bb en Bv	
	Controle **bestaande overige gebouwen /bouwwerken** op Bb en Bv	
	Controle bestaande gebouwen op **ernstige mate van verwaarlozing** (Exces) en extreme verwaarlozing van panden	
Illegale bouwactiviteiten	Controle op **illegaal (ver)bouwen hoofdgebouw**	
Tijdelijke omgevingsvergunning	Toezicht houden op verwijderen van bouwwerken en/of beeindiging gebruik **na verstrijken termijn**	
Slopen meldingsplichtig	Met asbest	Toezicht asbest is overgedragen aan ODRN
Bestemmingsplan toezicht	Controles op **bewoning i.s.m. BP en strijdig gebruik** door bedrijven, kantoren, detailhandel	Handhaving bij bewoning in loodsen, bedrijfspanden, kantoren en bijgebouwen bij een woning heeft een hogere prioriteit dan bewoning van een bedrijfswoning.
	Bewoning anders dan door één huishouden (kamerverhuur, woningsplitsing)	
Gemeentegronden	Illegale bouwactiviteiten of strijdig gebruik BP op gemeentegrond	
Monumenten, beschermd stads/dorpsgezicht	Toezicht op **verleende OV** monument of beschermd stads/dorpsgezicht	
	Controle op **illegaal (ver)bouwen / slopen** beschermd stads/dorpsgezicht	
	Controle op **illegaal veranderen**, bouwen, slopen monument	
PRIORITEIT: GEMIDDELD		
Legale nieuw- of verbouw	Toezicht **verleende OV** voor activiteit bouwen van bijbehorende bouwwerken bij **woningen**	
	Toezicht **verleende OV** voor activiteit bouwen van bijbehorende bouwwerken bij **overige hoofdgebouwen**	
Illegale bouwactiviteiten	Controle **illegaal (ver)bouwen** van bijbehorende bouwwerken bij **woningen**	
	Controle **illegaal (ver)bouwen** van bijbehorende bouwwerken bij **overige hoofdgebouwen**	
Bestemmingsplan toezicht	Gebruik recreatieterreinen	
	Gebruik van woningen, bewoning van recreatiewoningen chalets, caravans e.d.	
	Woningen niet bestemd voor burgerwoning (burgerbewoning in bedrijfswoning)	
Legale bestaande bouw: brandveiligheid	Bestrijden van brand	§ 6.7 Bb
	Bereikbaarheid voor hulpverleners	§ 6.8 Bb
	Gebruiksmeldingen	
LAAG		
Legale nieuw- of verbouw	Toezicht op verleende OV voor activiteit bouwen: bouwwerken geen gebouw zijnde	
	Toezicht op verleende OV voor activiteit bouwen: ondergeschikte bouwdelen aan / bij een hoofdgebouw (dakkapel / kozijnen)	
Legale bestaande bouw	controle gebruik open erven en terreinen i.a.v. Bouwbesluit	
Illegale bouwactiviteiten	Controle illegaal (ver)bouwen **bouwwerken geen gebouw zijnde**	
	Controle Illegaal (ver)bouwen van **ondergeschikte bouwdelen aan/bij hoofdgebouw**	
Slopen meldingsplichtig	Toezicht en controles op **slopen** zonder asbest.	
OV voor werken en werkzaamheden	Controle op illegale werken of werkzaamheden	
	Toezicht op OV voor werken of werkzaamheden	

Bb = Bouwbesluit
Bv= Bouwverordening
Bp= Bestemmingsplan
OV = omgevingsvergunning
ODRN=Omgevingsdienst regio Nijmegen

Prioriteitenoverzicht APV, bijzondere wetgeving

HOOG		
Taak	**Beschrijving**	**Aanvullende opmerkingen**
Bijzondere wetgeving	Wet Bibob	
	Artikel 13b Opiumwet	
APV algemeen: surveillance	Dorpskernen (Centrum Wijchen)	
	Industrie- en bedrijventerreinen	
	Bebouwde kom	
APV: Openbare orde	Bestrijding van ongeregeldheden	
	Veiligheid op openbare plaatsen	
	Evenementen	Cat. A (zwaar belastend)
	Maatregelen tegen overlast en baldadigheid zoals hondenoverlast en verplichte route	
	Bestuurlijke ophouding, veiligheidsrisicogebieden, cameratoezicht en gebiedsontzegging	
	Toezicht op growshops	
	Drugsoverlast	
	Parkeren (overlast/parkeerverbod) bedrijventerreinen	
APV: Seksinrichtingen, -winkels en straatprostitutie	Toezicht hierop	
APV: bescherming milieu en natuurschoon. Uiterlijk aanzien van de gemeente	bodem-, weg- en milieuverontreiniging	
Drank- en Horecawet	Illegaal horeca-/slijterijbedrijf	
	Verstoring openbare orde, veiligheid of zedelijkheid door alcoholverstrekking	
	Verstrekken alcohol aan (mogelijk) minderjarige	
	Verstrekken alcohol zonder ontheffing	
	Overtreding paracommerciele bepalingen	
Afvalstoffenverordening	ter inzameling aanbieden van huishoudelijke afvalstoffen en verkeerd aanbieden huishoudelijk afval (restafval in GFT etc)	
GEMIDDELD		
Bijzondere wetgeving	Winkeltijden	
	Wet op de kansspelen	
APV algemeen: surveillance	Buitengebied	
	Recreatieterreinen	
APV: Openbare orde	Evenementen	Cat. B (belastend)
	Vertoningen e.d. op openbare plaatsen (straatartiesten)	
	Bruikbaarheid en aanzien openbare plaatsen	
	Toezicht op openbare inrichtingen	
	Maatregelen tegen overlast en baldadigheid (verboden drankgebruik) zoals	
	Plakken / kladden	
	hinderlijk gedrag op openbare plaatsen / publiek toegankelijke ruimten	
	Overlast van (brom)fietsen / scooters	
	Vuurwerk	
APV: bescherming milieu en natuurschoon. Uiterlijk aanzien van de gemeente	Geluidhinder en verlichting	
	Bewaren houtopstanden	
	Maatregelen tegen ontsiering (handelsreclame) en stankoverlast	
APV: andere onderwerpen betreffende de huishouding van de gemeente	Parkeerexcessen zoals	
	Defecte voertuigen, wrakken, caravans, aanhangwagens	
	Parkeren reclamevoertuigen, grote en/of uitzichtbelemmerende voertuigen	
	Parkeren bedrijventerreinen	
	Collecteren, venten, standplaatsen, snuffelmarkten	
	Crossterreinen, gemotoriseerd en ruiterverkeer in natuurgebieden	
	Vuur stoken	

Prioriteitenoverzicht APV, bijzondere wetgeving

GEMIDDELD		
Drank- en Horecawet	Illegaal horeca-/slijterijbedrijf, verouderde of vervallen vergunning	
	Alcohol verstrekken/laten nuttigen op niet vergunde plek	
	Illegale verkoop alcohol	
	Aanwezigheid leidinggevende of barvrijwilliger	
	Personeel jonger dan 16	
	Illegale aanwezigheid / nuttigen alcohol in bedrijfsmatige inrichting of voor publiek	
	Toegankelijke ruimte	
	Aanwezigheid dronken personen of onder invloed van drugs	
	personeel dronken of onder invloed van drugs	
Afvalstoffenverordening	inzamelen huishoudelijk afval door een ander dan aangewezen inzamelaar	
	Zwerfafval	
LAAG		
APV: Openbare orde	Evenementen	Cat. C minder en niet belastend
	Betogingen	
	Toezicht op inrichtingen tot het verschaffen van nachtverblijf	
	Maatregelen tegen overlast en baldadigheid zoals	
	Betreden gesloten woning of lokaal	
	Verblijfsontzeggingen	
	Vervoer plakgereedschap en inbrekerswerktuigen	
	Skaten, rolschaatsen, skateboarden op verboden plaatsen	
	Overlast van dieren	
	Bestrijding akkerdistels en Jacobskruiskruid	
	Bepalingen ter bestrijding van heling van goederen	
APV: bescherming milieu en natuurschoon. Uiterlijk aanzien van de gemeente	Kamperen buiten kampeerterreinen	
APV: andere onderwerpen betreffende de huishouding van de gemeente	Parkeerexcessen zoals	
	parkeren voertuigen autobedrijf / te koop aanbieden van voertuigen	
	Aantasting groenvoorzieningen door voertuigen, bromfietsen etc	
	Overlast veroorzaakt door (brom)fietsen, scooters	
	Openbaar water:	
	Voorwerpen op, in of boven openbaar water	
	Ligplaats vaartuigen / aanwijzingen ligplaats/ verbod innnemen ligplaats	
	Beschadigen van waterstaatswerken / reddingsmiddelen/veiligheid op het water	
	Overlast vaartuigen (op wateren zoals Wijchens Meer, Vormerse Plas)	
	Verstrooiing van as	
	Gevonden voorwerpen	
Drank- en Horecawet	Aanwezigheid vergunning, ontheffing stickers e.d. + overige admin bepalingen	
	Illegale bedrijfsactiviteiten in horeca / slijterbedrijf	
	Illegaal bezorgen van alcohol aan huis	
	Niet voldoen aan eisen verkoop alcohol (onderscheid met niet alcoholische dranken, minderjarige zonder begeleiding in slijter e.d.	
	Illegale verkoop alcohol bij tankstations	
Afvalstoffenverordening	ter inzameling aanbieden van huishoudelijke afvalstoffen overig	
	inzamelen bedrijfsafvalstoffen	
	overige onderwerpen: opslag afvalstoffen en autowrakken	

Werkplan ODRN 2019

Voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen

vastgesteld in MT
18 december 2018

Inhoud

Hoofdstuk 1: Inleiding 3
Hoofdstuk 2: Begroting 4
2.1 Uitgangspunten 4
2.2 Begroting 4
Hoofdstuk 3: Projecten 4
3.1. Ondermijning 5
3.2. Duurzaamheid 6
3.3. Wettelijke wijzigingen 8
3.4. Actuele vergunningen 10
3.5. Werkplanprojecten 11
3.6. Aanvullende projecten per opdrachtgever 14
3.6.1 Berg en Dal 14
3.6.2 Beuningen 14
3.6.3 Druten 15
3.6.4 Heumen 15
3.6.5 Nijmegen 16
3.6.6 Wijchen 18

Werkplan 2019 Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)

Hoofdstuk 1: Inleiding

Voor u ligt het werkplan 2019 van de ODRN. De ODRN voert sinds 1 april 2013 voor de provincie Gelderland en de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen taken uit op gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de activiteit milieu uit de Wabo.

Voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Heumen en Nijmegen worden ook de BRIKS-taken uitgevoerd. Daarnaast voert de ODRN taken uit voor de provincie Gelderland en Overijssel. Hiervoor zijn aparte werkplannen opgesteld.

Het werkplan 2019 focust zich met name op de projecten. De ODRN gaat door met het reguliere werk conform de werkwijze van de afgelopen 6 jaar. De beschrijving hiervan is terug te vinden in bijlage 1 (Reguliere werkzaamheden) bij dit werkplan.

Per opdrachtgever wordt conform afspraken in de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) driemaandelijks (1 april, 1 juli en 1 oktober) een Managementrapportage (MARAP) gemaakt over het voorgaande kwartaal. Met gemeente Berg en Dal is afgesproken dit viermaandelijks te doen (1 mei en 1 september). In februari wordt de jaarverantwoording geleverd. In de rapportage wordt verantwoording afgelegd over de geleverde producten (in relatie tot de planning) en kwalitatieve prestatie-indicatoren (KPI's).

In accountgesprekken met de opdrachtgevers wordt de voortgang besproken en zo nodig wordt de planning bijgesteld.

Hoofdstuk 2: Begroting

2.1 Uitgangspunten

De ODRN werkt outputgericht. De Producten- en Dienstencatalogus (PDC) 2019 is uitgangspunt voor de planning. Op basis van het aantal af te nemen producten wordt de financiering bepaald. Als kader hiervoor wordt de vastgestelde begroting 2019 van de ODRN gebruikt. Hierin staan de bijdragen per partner vermeld. Deze bedragen vormen de primitieve begroting. De bedragen uit de primitieve begroting staan vast (statisch). Naast de primitieve begroting kunnen opdrachtgevers aanvullende opdrachten verstrekken aan de ODRN. Deze aanvullende opdrachten komen tot uiting in de exploitatiebegroting. De exploitatiebegroting is dynamisch en kan gedurende het jaar wijzigen. Na vaststelling van dit werkplan dienen aanvullende opdrachten te worden gegeven met behulp van een opdrachtformulier (zie bijlage).

Wij bieden aan de opdrachtgevers een planning waarbij er een verdeling is gemaakt tussen vergunningverlening, toezicht & handhaving en advisering voor Milieu en BRIKS. Daarnaast worden ook bedragen opgevoerd voor projecten. Het betreft een indicatie waarbij de primitieve begroting de basis is. Projectplannen worden in 2019 opgesteld en teruggekoppeld met de opdrachtgevers.

2.2 Begroting

De begroting 2019 van de ODRN bedraagt voor de regiogemeenten € 9.470.000. In overleg met alle opdrachtgevers is een voorstel gemaakt van de te verrichten werkzaamheden. Ook zijn een aantal aanvullende opdrachten geformuleerd, waarmee de exploitatiebegroting uitkomt op €10.092.738 (zie onderstaande tabel). Het voorstel is gebaseerd op de ervaringen in de afgelopen jaren en de ontwikkelingen in de markt. De ODRN constateert dat er meer vergunningen worden aangevraagd, hetgeen ook meer toezicht betekent. Bovendien neemt het aantal adviesvragen toe. De ODRN mag de budgetten van de afzonderlijke projecten niet overschrijden zonder toestemming van de accounthouder van de opdrachtgever. Hiervoor is een opdrachtformulier ontwikkeld (bijlage 2). ODRN verwacht een forse toename van het aantal sloopmeldingen en het risicogestuurde toezicht daarop. We starten het werkplan met de begrote bedragen van 2018 en op basis van de realisatie Q1 2019 kunnen we (eventueel) aanvullende financiering onderbouwen.

planning 2019	primitieve begroting	Milieu				BRIKS				totaal primitief	Aanvullend		totaal exploitatie
	bijdrage	VV	TH	Advies	Proj.	VV	TH	Advies	Proj.		milieu	Briks	
Berg en Dal	€ 1.459.000	€ 106.764	€ 241.262	€ 55.888	€ 49.217	€ 548.122	€ 262.000	€ 151.484	€ 60.000	**€ 1.474.737**	**€ 33.830**	**€ 89.300**	**€ 1.597.867**
Beuningen	€ 1.022.000	€ 108.509	€ 289.856	€ 76.494	€ 52.440	€ 226.300	€ 182.270	€ 86.350	€ 0	**€ 1.022.219**	**€ 17.148**	**€ 61.474**	**€ 1.100.841**
Druten	€ 395.000	€ 103.393	€ 195.916	€ 48.716	€ 19.002	€ 15.000	€ 2.000	€ 11.204	€ 0	**€ 395.231**	**€ 95.735**	**€ 23.579**	**€ 514.545**
Heumen	€ 570.000	€ 37.281	€ 130.563	€ 47.612	€ 15.516	€ 216.045	€ 107.750	€ 29.347	€ 0	**€ 584.114**	**€ 30.419**	**€ 55.000**	**€ 669.533**
Nijmegen	€ 5.493.000	€ 338.762	€ 892.581	€ 183.351	€ 161.059	€ 2.107.883	€ 1.031.475	€ 291.368	€ 366.277	**€ 5.372.756**	**€ 0**	**€ 230.000**	**€ 5.602.756**
Wijchen	€ 531.000	€ 127.269	€ 286.665	€ 31.329	€ 16.234	€ 34.501	€ 30.426	€ 4.633	€ 0	**€ 531.057**	**€ 76.139**	**€ 0**	**€ 607.196**
bijdrage partners	€ 9.470.000	€ 821.978	€ 2.036.843	€ 443.390	€ 313.468	€ 3.147.851	€ 1.615.921	€ 574.386	€ 426.277	**€ 9.380.114**	**€ 253.271**	**€ 459.353**	**€ 10.092.738**

Hoofdstuk 3: Projecten

In het opdrachtgeversoverleg is afgesproken om projecten te bundelen onder 4 thema's. Het gaat hierbij om ondermijning, duurzaamheid, wettelijke wijziging en actuele vergunningen. De volgorde van thema's geeft de prioriteit weer van de aanpak.

	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Totaal
Ondermijning	***€ 26.548***	***€ 26.892***	***€ 22.992***	***€ 19.306***	***€ 50.018***	***€ 19.202***	***€ 164.958***
Illegale handel in Afgedankte Electrische en Electronische Apparatuur (AEEA)	€ 0	€ 344	€ 344	€ 258	€ 2.322	€ 602	€ 3.870
Flitscontroles	€ 4.048	€ 4.048	€ 4.048	€ 4.048	€ 8.108	€ 0	€ 24.300
Bijzondere handhavingsprojecten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 17.088	€ 0	€ 17.088
IGP	€ 22.500	€ 22.500	€ 18.600	€ 15.000	€ 22.500	€ 18.600	€ 119.700
Duurzaamheid	***€ 28.118***	***€ 15.622***	***€ 11.771***	***€ 10.141***	***€ 98.995***	***€ 37.493***	***€ 202.140***
Asbestdaken	pm	pm	pm	pm	pm	pm	€ 0
Energiecontroles (EML, EED)	€ 18.630	€ 8.564	€ 6.476	€ 5.176	€ 50.301	€ 26.082	€ 115.229
Informatieplicht energiebesparende maatregelen	€ 5.530	€ 4.114	€ 3.086	€ 2.894	€ 28.382	€ 6.651	€ 50.657
Implementatie richtlijn EED	€ 3.958	€ 2.944	€ 2.209	€ 2.071	€ 20.312	€ 4.760	€ 36.254
Wettelijke wijziging	***€ 1.703***	***€ 903***	***€ 4.876***	***€ 645***	***€ 10.545***	***€ 1.634***	***€ 20.306***
Impact analyse LAP3	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.600	€ 0	€ 5.600
Doe-het-zelfbedrijven zoals Gamma, Praxis in relatie tot de opslag van gevaarlijke (brandbare) stoffen (PGS15)	€ 0	€ 344	€ 344	€ 258	€ 2.322	€ 602	€ 3.870
PGS 29 en/of 31 opslagen	€ 0	€ 344	€ 344	€ 258	€ 2.322	€ 602	€ 3.870
Inspectieplannen voor IPPC bedrijven	€ 0	€ 215	€ 731	€ 129	€ 301	€ 430	€ 1.806
Meet- en registratiesystemen van de steenfabrieken	€ 1.703	€ 0	€ 3.457	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.160
Actuele vergunningen	***€ 22.175***	***€ 18.500***	***€ 25.875***	***€ 11.075***	***€ 66.575***	***€ 25.800***	***€ 170.000***
Mobiele horeca en Wm-inrichting	€ 3.900	€ 3.500	€ 300	€ 3.000	€ 5.200	€ 4.300	€ 20.200
Actualisatieprogramma voor regio gemeenten en stelsel	€ 15.200	€ 13.000	€ 22.000	€ 6.000	€ 56.000	€ 19.000	€ 131.200
Geconsolideerd vergunningenoverzicht	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.500	€ 1.000	€ 4.300	€ 2.500	€ 14.300
Project grondwaterbeschermingsgebieden	€ 1.075	€ 0	€ 1.075	€ 1.075	€ 1.075	€ 0	€ 4.300

3.1. Ondermijning

Binnen de RIEC's (Regionale Informatie- en Expertisecentra) werken verschillende overheidspartners samen aan het voorkomen en terugdringen van ondermijnende criminaliteit. Deze vorm van criminaliteit ondermijnt het lokale gezag en verslechtert de veiligheid en leefbaarheid, doordat de onderwereld gebruik maakt van legale voorzieningen. Zo gebruiken criminelen vastgoed bijvoorbeeld voor het telen van hennep, het witwassen van crimineel verkregen vermogen of mensenhandel. Voor het verkrijgen en exploiteren van vastgoed maken ze onder andere gebruik van financiële dienstverleners, makelaars, notarissen, loodgieters en de overheid als vergunningverlener. Bewust of onbewust faciliteren deze partijen daarmee de ontplooiing van criminele activiteiten waardoor vermenging ontstaat tussen onder- en bovenwereld. Met de bestuurlijke aanpak wil de overheid deze vermenging bestrijden en voorkomen dat criminelen door de overheid worden gefaciliteerd.

De ODRN neemt op verzoek van de gemeenten (voor zover de opdracht aan ons is verleend) deel aan het project IGP in de VRGZ-regio (Gelderland-Zuid). Aan deze tafel schuiven diverse disciplines aan. In 2019 wordt voor de taken die bij de ODRN liggen een bijdrage geleverd aan de taakvelden bouwen & milieu. Voor deze taakvelden leveren wij informatie aan voor de sfeerbeelden. Daarnaast zijn door het IGP-bureau 7 thema's geformuleerd, namelijk: OMG's, arbeidshuisvesting, Landelijke Aanpak Adreskwaliteit, zorgfraude, recreatieterreinen, leegstand agrarische bedrijven en verkeersfraude. De inzet van de ODRN is afhankelijk van keuzes van de individuele opdrachtgever.

3.2. Duurzaamheid

Energie

Er lopen verschillende trajecten op het gebied van energie. De Europese Energy Efficiency Directive (EED) (in Nederland genaamd de Energie Efficiëntie Richtlijn, dateert van 25 oktober 2012), de cofinanciering vanuit het Gelders Energie-Akkoord (GEA) en de informatieplicht energiebesparing.

EED (Europese Energy Efficiency Directive)

De EED beoogt een overall energie-efficiëntieverbetering van 1,5% per jaar te bereiken bij eindgebruikers van energie. In principe dienden grote bedrijven een energie-audit gereed te hebben per 1 december 2015. Onder grote bedrijven wordt verstaan: meer dan 250 medewerkers en/of een jaaromzet van € 50 miljoen. Het betreft hier ook ondernemingen met meerdere vestigingen.

Toezien op energie-audits is een aanvullende opdracht waarvoor gemeenten extra middelen in het gemeentefonds krijgen. Het Rijk erkent dat de bevoegd gezagen extra kosten moeten maken ten gevolge van de EED richtlijn. In de decembercirculaire 2018 wordt (wederom) een bedrag toegevoegd aan het gemeentefonds wat bestaat uit structurele kosten.

Cofinanciering GEA, Gelders Energie-akkoord

Het akkoord is ondertekend door alle bevoegde gezagen in Gelderland. De bevoegde gezagen geven daarmee de urgentie van het onderwerp aan. Het GEA gaat uit dat de circa 20.000 Gelderse bedrijven met en relevant energieverbruik voor 2021 allemaal de minimaal verplichte energiebesparende maatregelen hebben getroffen. Verwacht wordt ook dat 80% van die bedrijven die maatregelen zelf gaat nemen (wortel-methodiek) en dat extra toezicht (stok-methodiek) hierop voor de overige 20% van de bedrijven noodzakelijk is. Voor dit extra toezicht heeft de provincie een cofinanciering/subsidie toegekend. Hierbij wordt voor 2019 50% subsidie toegekend voor iedere controle.

Aangezien een aantal gemeenten binnen de ODRN-regio geen cofinanciering hebben aangevraagd voor 2018 (daar zijn dus nog geen energiecontroles uitgevoerd), zullen binnen het werkgebied van de ODRN in 2019 circa 250 extra energiecontroles uitgevoerd kunnen worden. Per controle wordt 10 uur in rekening gebracht à € 80,- of te wel € 800,- per energiecontrole.

Informatieplicht energiebesparing

De informatieplicht energiebesparing voor bedrijven en organisaties (hierna inrichtingen) treedt vanaf medio januari 2019 in werking. Dit is meteen ook de einddatum om aan deze nieuwe eis te voldoen. Voor 1 juli moet iedere inrichting die onder de energiebesparingsplicht valt, óók een melding doen aan het bevoegd gezag (> 50.000kWh elektriciteit en/of 25.000 m3 gas). Deze reikwijdte bepaalt dus ook of de informatieplicht geldt. Specifiek voor de informatieplicht geldt dat inrichtingen die aan de Meerjarenafspraken energie-efficiëntie zijn toegetreden, nadrukkelijk niet onder de nieuwe plicht vallen.

Uit de Nationale Energieverkenning 2017 blijkt dat het toezicht op (en handhaving van) de energiebesparingseis tegen hindernissen aanloopt. Hiermee komt een belangrijk deel van het doel in het Energieakkoord voor duurzame groei buiten bereik. Het niet hebben van voldoende informatie

over een inrichting is een belangrijke hindernis. Het gaat om gegevens waarmee de controle op de energiebesparingsplicht gebeurt. Door een informatieplicht te presenteren, komt de informatie vrij waarmee ook informatie gestuurde handhaving beter mogelijk wordt. Tegelijk moedigt de informatieplicht “het bedrijfsleven” aan om met energiebesparing te starten.

Een drijver van een inrichting geeft de genomen energiebesparende maatregelen aan. Uitgangspunt vormt de lijst met erkende maatregelen voor energiebesparing die voor een bedrijfstak is gemaakt. Deze maatregelen staan in bijlage 10 van de Activiteitenregeling. Op zijn laatst moet op 1 juli 2019 van iedere inrichting een melding bij het bevoegd gezag zijn gedaan. Daarna geldt dat eenmaal per vier jaar een nieuwe melding wordt gedaan. Dit is geregeld in het toekomstige artikel 2.15, tweede lid, van het Activiteitenbesluit. Specifiek voor EED-ondernemingen geldt dat op zijn laatst op 5 december 2019 een rapport bij het bevoegd gezag is ingeleverd.

Een drijver van de inrichting leeft de informatieplicht na als op zijn laatst op 1 juli 2019 naar waarheid een complete melding is opgestuurd. Met deze informatie bepaalt het bevoegd gezag of binnen een korte tijd een controle nodig is. Dit om te bepalen of de drijver van de inrichting zich houdt aan de energiebesparingsverplichting. Door alle, voor de inrichting, geschikte maatregelen te nemen van de erkende maatregellijst kan een bedrijf voldoen aan zijn energiebesparingsverplichting. Een drijver kan afwijken van de erkende maatregelen door een andere maatregel te treffen. Het gaat om een maatregel die ten minste gelijkwaardig is (of beter) als het energiebesparende effect van de erkende maatregel. De drijver moet deze gelijkwaardigheid via het rapport toelichten aan het bevoegd gezag. Dit is geregeld in het toekomstige artikel 2.15, derde lid, van het Activiteitenbesluit.

Asbestdaken

Het op maat begeleiden van dakeigenaren in dit versnellingsproject levert met een investering van ongeveer € 5 miljoen (in de periode 2019 - 2024) vooraf een besparing op ten opzichte van niets doen van ruim € 7 miljoen.

Met de versnelde sanering van asbestdaken wordt de leefomgeving sneller veiliger en schoner. Als nevendoel kunnen de daken groener worden. Bovendien wordt meegedacht met de dakeigenaar om handhavingstrajecten (en dus hoge kosten) na 2024 te voorkomen. Deze proactieve aanpak loopt mede vooruit op de cultuuromslag naar de nieuwe Omgevingswet en dus kan de ODRN haar opdrachtgevers daar goed mee voor de dag laten komen en haar doelstelling op het gebied van duurzaamheid realiseren. De kosten van het project zullen grotendeels worden veroorzaakt door het afhandelen van de ingediende meldingen. De begeleiding van het project bedraagt totaal € 383.130 over zes jaar, of te wel € 63.000 per jaar verdeeld over alle opdrachtgevers. De ingeschatte behandelingskosten voor de sloopmeldingen is een 'worst-case' inschatting. Lopende het project zal naar slimmere manieren worden gezocht om de meldingen af te handelen.

Saneringskosten voor 5 jaar	Proces	project	intern bij gemeente	PBM* á 29,50	Totaal 5 jaar	Totaal/ jaar
Berg en Dal	798.099	63.855	25.200	27.878	915.032	183.006
Beuningen	559.027	63.855	25.200	27.966	676.048	135.210
Druten	344.269	63.855	25.200	9.647	442.971	88.594
Heumen	260.267	63.855	25.200	8.673	357.995	71.599
Nijmegen	1.286.935	63.855	25.200	56.788	1.432.777	286.555
Wijchen	1.002.768	63.855	25.200	52.304	1.144.127	228.825
totaal	**4.251.366**	**383.130**	**151.200**	**183.284**	**4.968.950**	993.790

3.3. Wettelijke wijzigingen

Mobiele horeca en Wm-inrichting

Mobiele horeca met een frituur zoals loempiawagentjes, frietkarren en viskramen zijn plaatsen waar bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig is het bereiden van voedingsmiddelen pleegt wordt verricht. De wagen heeft op grond van de APV een exclusieve reservering voor het gebruik van een vaste standplaats met een zekere regelmaat. Echter is ook artikel 1.10 (meldingsplicht) van toepassing. Er is daar bij de standplaatsvergunning blijkbaar daar niet op gewezen. Indien bij toezicht vanwege klachten of een milieucontrole een mobiele horeca wordt aangetroffen, wordt de standplaatsvergunning, met aanvraag opgevraagd bij de gemeente.

Als blijkt dat er vaak problemen zijn m.b.t. geur zou een voorstel neergelegd kunnen worden bij de opdrachtgever met een voorstel om in de standplaatsvergunning een bepaling op te nemen dat ze geen hinder (geuroverlast en vet afvalwater in het riool) mogen veroorzaken.

Geconsolideerd vergunningenoverzicht

Momenteel worden vergunningen opgeslagen in de vergunningprocedure. Momenteel moeten vergunningverleners en toezichthouders per procedure (zowel vergunningverlening als toezicht) vergunningen in het systeem omzoeken. Dit leidt tot vooral schaduwboekhouding bij de toezichthouders maar ook vergunningverleners.

Voorgesteld wordt om een geconsolideerd vergunningenoverzicht aan te leggen dat er als volgt uit komt te zien.

Dossiernaam: [redacted]

Object / Inrichting

Historische namen:

Algemeen | Algemeen 2 | Locaties | Relaties | Overige kenmerken | Risicomodel | Historie VV | Historie HH | ...

Geconsolideerd vergunning overzicht — Open in Excel

Actualiseren: ☑ — Actualiteitstoets uitvoeren: 2018 — Prioriteit: 4

Datum basis verg. 26-01-2012

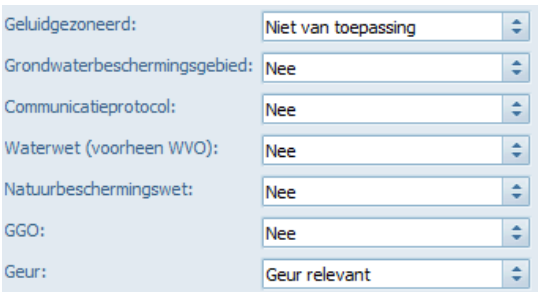
zaakid	Zaaknummer	BesluitDatum	Activiteit	Vig.Toelichting
8868	Z13.022853	12-08-2013	WABO: Milieu: Milieuneutrale verandering	MNV plaatsen (bouwen) van 2 tanks voor één nieuwe opslagtank waarin ook methyleenchloride wordt opgeslagen / akkoord handelen in strijd met
32742	W.Z15.018112.02	08-03-2017	WABO: Milieu: Veranderen van een milieuinrichting	WYVER Intrekken voorschrift 33 (vastgestelde doorzet LPG) van besluit 1177537 vervangen door nieuw voorschrift. 2.1; opnemen en procedureel verbinden van MWV
36907	W.Z16.101336.01	26-01-2012	Verwerken van brieven en losse documenten (inkomend)	REVER inrichting voor het produceren en formuleren van bestrijdingsmiddelen ter bestrijding van kruipende en vliegende insecten
36913	W.Z16.101342.01	17-12-2012	Verwerken van brieven en losse documenten (inkomend)	WYVER bijplaatsen en in gebruiknemin van een warmtekast tbv de opslag van gevaarlijke stoffen (ADR-klasse 3 en 6.1)
53756	W.Z17.102387.01	13-03-2017	Overige besluiten - milieu	GKB voor de productie van de productie en formulering van bestrijdingsmiddelen - met als hoofdgroep producten ter bestrijding van vliegende en kruipende insecten
62517	W.Z17.104413.02	23-10-2017	WABO: Milieu: Milieuneutrale verandering	MNV uitbreiding van de werktijden van de aerosollijn waarbij de productiecapaciteit en de doorzet van lpg tov de vergunde situatie (25 ton/jaar) onveranderd blijft

Door een geconsolideerd vergunningenoverzicht aan te leggen en te onderhouden, is zowel voor de toezichthouder in een oogopslag duidelijk wat de vigerende vergunningssituatie is. Beschikbare tijd hoeft niet meer besteed te worden aan het handmatig verzamelen van dossiers.

<u>Registreren bedrijfsspecifieke eigenschappen en kenmerken</u>

- Het registreren van bedrijfsspecifieke eigenschappen en kenmerken stelt ons in staat om zonder tijdrovend dossieronderzoek, adequaat te kunnen reageren op:
  - veranderende wet- en regelgeving. Beter kunnen inschatten wat de impact van veranderde wet- en regelgeving op het inrichtingenbestand en de actualiteit van de vergunningsituatie is;
  - ondersteunt omgevingsdienst en bevoegd gezag bij het uitvoeren van een probleem- en risicoanalyse;
  - vragen van bestuurders m.b.t. de vergunde situatie in geval van bijvoorbeeld een ongewoon voorval.
- Daarnaast wordt beter voorkomen dat knelpunten/saneringssituaties bij ruimtelijke ordening kan ontstaan. ODRN houdt het Register Risicosituatie Gevaarlijke Stoffen (RRGS) voor de provinciale- en gemeentelijke inrichtingen actueel. De data van het RRGS wordt door Veiligheidsregio, gemeenten, adviesbureaus gebruikt. Een niet actueel RRGS heeft als risico dat besluiten worden genomen op basis van mogelijk onvolledige informatie.

Hieronder is een voorbeeld opgenomen van bedrijfsspecifieke eigenschappen en kenmerken die geregistreerd kunnen worden:

Geluidgezoneerd: Niet van toepassing

Grondwaterbeschermingsgebied: Nee

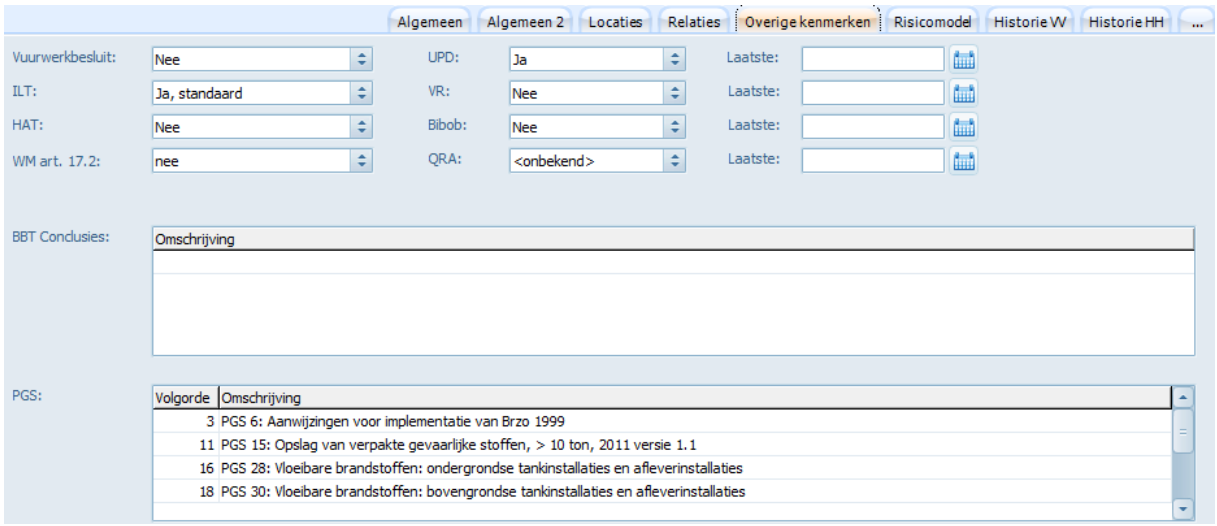
Communicatieprotocol: Nee

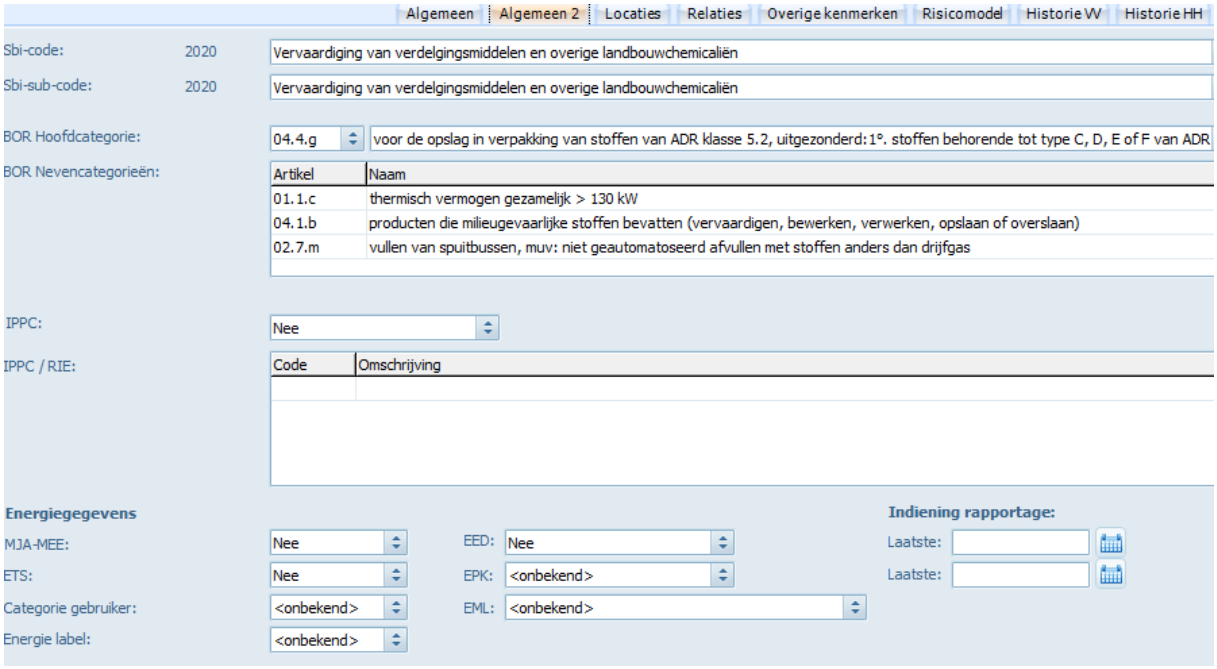
Waterwet (voorheen WVO): Nee

Natuurbeschermingswet: Nee

GGO: Nee

Geur: Geur relevant

I

3.4. Actuele vergunningen

<u>Actualiteit van de vergunningensituatie</u>
Op grond van artikel 2.30 en 2.31, eerste lid, onder b, Wabo, moet het bevoegd gezag regelmatig ambtshalve bezien of de beperkingen en voorschriften nog toereikend zijn. Criteria zijn:

- de ontwikkelingen op het gebied van de technische mogelijkheden tot bescherming van het milieu;
- de ontwikkelingen met betrekking tot de kwaliteit van het milieu.

Omdat het hier gaat om een regelmatige herziening, kan dit planmatig gebeuren. Door het bijhouden van een geconsolideerd vergunningenoverzicht en het registreren van bedrijfsspecifieke eigenschappen en kenmerken zijn wij beter in staat invulling te geven aan de wettelijke taak en verplichting om vergunningen regelmatig op actualiteit te bezien en zo nodig voorschriften ambtshalve aan te passen. Zodat nieuwe wet- en regelgeving ook in de voorschriften wordt opgenomen. Belangrijke veranderingen t.a.v. nieuwe wet- en regelgeving zijn: LAP3, nieuwe PGS-richtlijnen, Activiteitenbesluit en mogelijk overgangsrecht.

Implementatie LAP3

Periodiek wordt een nieuw Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) vastgesteld. In dit plan wordt het Nederlandse beleid voor afvalbeheer beschreven. Het plan gaat in op afvalpreventie, op welke manier het afval verwerkt wordt en wat de doelstellingen voor het afvalbeheer zijn. Het LAP kent daarnaast een aantal sectorplannen waarin het afvalbeleid voor specifieke afvalstoffen wordt behandeld. Eind 2017 is het LAP3 vastgesteld. Met LAP3 gaat het Nederlandse afvalbeleid een grote stap zetten naar de hoogst mogelijk trede op de Ladder van Lansink: preventie.

Nederland wil naar een circulaire economie toe, waarin efficiënt wordt omgegaan met grondstoffen en waarin de productie van afval zoveel mogelijk wordt voorkomen. Met behulp van LAP3 wordt ingezet op het verhogen van recyclingpercentages. Bij een circulaire economie blijven de grondstoffen zo lang mogelijk in de kringloop. Een circulaire economie sluit dus naadloos aan bij het streven naar de hoogste trede van de Ladder van Lansink: preventie.

Inrichtingen die afvalstoffen accepteren die van derden afkomstig zijn, dienen te voldoen aan de uitgangspunten van het LAP3. De handelingen die binnen de inrichting met afvalstoffen (mogen) plaatsvinden, dienen namelijk in overeenstemming te zijn met het LAP3.

Voorgesteld wordt dat voor inrichtingen die afvalstoffen van derden accepteren, de impact van het LAP3 op de bedrijfsvoering en de vigerende vergunning beoordeeld wordt. Afhankelijk van het resultaat dient de vergunning ambtshalve geactualiseerd te worden, zodat LAP3 ook in de voorschriften wordt opgenomen.

3.5. Werkplanprojecten

Themagerichte milieucontroles

Per opdrachtgever wordt een planningslijst ingevuld. De planningslijst wordt samengesteld op basis van het grootste milieurisico, het naleefgedrag en de laatste controledatum van het bedrijf. Door het werken volgens de risicosystematiek komt de ODRN vaker bij bedrijven met een slecht naleefgedrag, waardoor op termijn het naleefgedrag in de regio zal toenemen. Bedrijven met een laag risicoprofiel en/of een goed naleefgedrag worden minder vaak gecontroleerd. Op basis van ervaringscijfers sinds april 2013 gaan we uit van een hercontrole percentage van 50%. Het aantal opgegeven milieucontroles per opdrachtgever is indicatief. Daarnaast zijn op basis van de ervaringscijfers een aantal juridische producten opgenomen variërend van het opstellen van een voornemen tot het effectueren van een last onder dwangsom. Geplande integrale controles zijn aangekondigde en niet aangekondigde controles, geprioriteerd naar risico.

Er komen ook niet vooraf geplande controles voor. Dit zijn controles die op voorhand niet voorzien zijn, zoals bestuurlijke wensen, oplevercontroles nadat voor een bedrijf een nieuwe vergunning is verleend of een melding is geaccepteerd in het kader van het Activiteitenbesluit, of omdat er controles worden uitgevoerd naar aanleiding van klachten of handhavingsverzoeken. Een inspecteur kan tijdens een controlebezoek ook worden getriggerd door een overtreding bij een nabijgelegen bedrijf of de inspecteur treft op zijn ronde andere onregelmatigheden aan.

De afgelopen jaren is ervaring opgedaan om handhavers in het veld prioriteitsbewuster te maken en grip te krijgen door het aantal niet planbare controles uitwisselbaar te maken met de planningslijst. De uitvoering gaat als volgt: De ODRN zorgt er voor dat de planningslijst op basis van de gestelde prioriteiten wordt afgewerkt. Zo kunnen de minst risicovolle bedrijven op de lijst in de loop van het jaar eventueel geschrapt worden voor de niet geplande controles. Een voorstel voor het uitvoeren van een 'niet ingeplande-controle wordt altijd voorgelegd aan de handhavingscoördinator binnen de ODRN. Een niet geplande-controle wordt pas dan uitgevoerd als, na beoordeling door de coördinator, blijkt dat het bedrijf waarvoor aanleiding is een niet-geplande controle te doen een groter risico heeft dan het laagste bedrijf (nog niet uitgevoerde controle) op de planningslijst. Door het afwerken in volgorde van risico kan gedurende het kalenderjaar eenvoudig worden geschrapt in de planningslijst. Risicobewustzijn en –vergelijking worden op deze manier integraal onderdeel van het dagelijks werk. Niet geplande controles zijn niet te programmeren. In 2019 wordt speciale aandacht besteed aan onderstaande thema's:

Afvalbedrijven en brand
Opslag gevaarlijke stoffen Doe-het-zelf bedrijven
Illegale handel in AEEA
Opslag bovengrondse tanks PGS 29 en 31
Emissieloos telen
Actieplan brandveilige Veestallen
Toezichtsplannen IPPC bedrijven
Samenwerking indirecte lozingen
Controles in grondwaterbeschermingsgebieden

<u>Branchegericht werken</u>
Het doel van branchegericht werken is om effectiever, efficiënter en meer risicogericht te controleren. Brancheplannen zijn gericht op een andere manier van toezicht houden. De brancheplannen worden in samenwerking met de andere omgevingsdiensten binnen het Gelderse Stelsel opgesteld.

Tot op heden zijn controles vooral op een traditionele manier uitgevoerd waarbij zoveel mogelijk alle relevante milieuthema's aandacht kregen. Inherent aan deze manier van werken kregen onderwerpen met nauwelijks gevaarsetting of milieurisico en onderwerpen waarvan inmiddels bekend was dat deze –normaal gesproken- in de branche worden nageleefd telkens weer aandacht. Deze werkwijze gaat ten koste van de aandacht die aan onderwerpen moet worden besteedt waarvan bekend is dat deze risicovol zijn bij niet naleving, ondermijnend zijn en aan bedrijven die door slecht naleefgedrag meer aandacht verdienen.

De brancheplannen beogen binnen 3 jaar een verandering in de wijze van toezichthouden te bereiken. Het uitvoeren van flits-, thema-, variabele- en informerende controles worden daarvoor geïntroduceerd.

Beoordelen rapportage E-PRTR (product A12a)
In 2009 is de E-PRTR (European Pollutant Release and Transfer Register) verplichting geïntegreerd met het milieujaarverslag (MJV) tot een rapportageregime. In het ODRN-werkgebied zijn 13 bedrijven onder gemeentelijk bevoegd gezag die sinds 2009 een integraal E-PRTR-verslag moeten opstellen. Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor toezicht op de rapportage door bedrijven en evalueert de kwaliteit van de verstrekte gegevens. Daarbij gaat het om de volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid van de gegevens. Een E-PRTR-beoordeling gaat daarmee veel verder dan beoordelen of over alle verplichte onderwerpen is gerapporteerd.

Boa-inzet
Vanaf 2014 hebben de bevoegde overheden en handhavingsinstanties in Nederland de landelijke Handhavingsstrategie (LHS) omarmd. Het doel van deze LHS is om zo uniform mogelijk te interveniëren bij bevindingen die gedaan zijn tijdens toezicht om zo een gelijk speelveld te creëren. Verder verbindt de LHS het bestuurs- en strafrecht met elkaar.

Ook de opdrachtgevers van de Omgevingsdienst regio Nijmegen hebben de LHS vastgesteld (2017). De LHS is inmiddels geïmplementeerd in de werkprocessen van de ODRN. Dit heeft ertoe geleid dat er in WRS een mogelijkheid is ingebouwd om de gekozen interventiemethode van een bevinding te registreren. Conform de landelijke handhavingsstrategie wordt voorgesteld om de Boa's vaker in te zetten.

Ketentoezicht/ dreigingsbeeld
In 2018 is voor het Gelderse stelsel een nieuw omgevingsrisicobeeld opgesteld. Voor 2019 houden we rekening met dit risicobeeld. De volgende ketens zijn vastgesteld:

- Verontreinigde grond
- Asbest
- AEC-bodemas
- Daarnaast nog een aantal acties die voortvloeien uit de ketenaanpak co-vergisting

Deze gezamenlijk benoemde thema's komen terug in het Programma Ketentoezicht. Binnen het ketentoezicht wordt nauwe samenwerking gezocht met andere handhavingspartners (zoals de politie, het Functioneel Parket, het LMA (Landelijk meldpunt Afvalstoffen), Inspectie SZW, Inspectie LenT, NVWA e.a.) en de overige zes Gelderse omgevingsdiensten. Per thema worden in een later stadium afspraken gemaakt over samenwerking, inzet, tijd en middelen. Hiervoor wordt een Jaarplan Ketentoezicht 2019 gemaakt wat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan directeuren en stuurgroep.

Het aandeel van de gemeenten in het Programma Ketentoezicht is toegenomen ten opzichte van de voorafgaande jaren. Een groot deel van de afvalbedrijven die extra aandacht krijgen is immers overgegaan naar de gemeenten.

Vrije veldtoezicht bodem
Het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) regelt een juist gebruik en een juiste bescherming van de bodem. Sinds de inwerkingtreding van het besluit in 2008 is het verplicht om het gebruik van grond, baggerspecie (slib) en bepaalde bouwstoffen te melden via het Meldpunt bodemkwaliteit. Naast de gemelde activiteiten is toezicht in het veld noodzakelijk om niet gemelde activiteiten met grond/in de bodem te kunnen signaleren. Dit is vanwege het rechtvaardigheidsbeginsel en bewaking van de bodemkwaliteit noodzakelijk en kan tevens een preventieve werking hebben.

3.6. Aanvullende projecten per opdrachtgever

3.6.1 Berg en Dal

BERG EN DAL: Permanente bewoning recreatieverblijven Berg en Dal (budget € 60.000)
Voor 2019 is er € 60.000,- beschikbaar voor dit project. We hebben hierover het volgende afgesproken. We pakken, net als voorgaande jaren, alle reguliere meldingen op die we binnen krijgen via bevolking wanneer iemand zich in de GBA in laat schrijven op een recreatiepark. Daarnaast pakken we alle zaken op naar aanleiding van ingediende klachten en eigen constateringen.
De eerste stap in een dossier is het sturen van een brief naar de overtreder met daarin uitleg over het beleid en de vraag om aan te tonen dat men aan het beleid voldoet. Indien men voldoet ontvangt men een tweede brief waarin dit wordt bevestigd. Indien men niet voldoet aan het beleid dan wordt er een handhavingszaak opgestart en wordt een voornemen tot handhavend optreden gestuurd naar de bewoner als ook de eigenaar van het pand. Er wordt een termijn gegeven om het strijdige gebruik te staken. Indien dat niet gebeurt dan volgt er een brief met daarin een last onder dwangsom gekoppeld aan een laatste termijn. De hoogte van deze dwangsom bedraagt in alle gevallen € 25.000,-. Hierna volgt dan nog eventueel het traject met betrekking tot bezwaar, beroep en hoger beroep.

BERG EN DAL: afhandeling oude Squit zaken
Er zijn nog een heel aantal oude plannen die uit Squit zijn overgezet naar Wrs, maar waarbij de stukken nog steeds in de dossiers ontbreken. Controles zijn daarom niet mogelijk.
Aangezien de ODRN niet van alle zaken exact weet hoe veel tijd de afhandeling nog kost en we de opdrachtgever niet een hoger standaard tarief in rekening willen brengen, wordt voorgesteld hier een project van te maken, zaken kunnen dan op basis van bestede uren worden afgerekend. Afhandeling van deze zaken zijn voor 2019 dan ook buiten het werkplan gelaten.
Daarnaast zou de gemeente Berg en Dal ook nog kunnen besluiten bepaalde zaken helemaal niet meer te controleren. Hierover zal nadere afstemming noodzakelijk zijn en het vertalen van de wensen van de opdrachtgever naar het plan van aanpak.

3.6.2 Beuningen

BEUNINGEN: afhandeling oude Squit zaken (€ 50.000 geraamd)
Er zijn nog een heel aantal plannen die uit Squit moeten worden overgezet naar Wrs. Aangezien de ODRN niet exact in kan schatten hoe veel tijd de afhandeling kost en we de opdrachtgever niet een

hoger standaard tarief in rekening willen brengen, wordt voorgesteld hier een project van te maken. Zaken kunnen dan op basis van besteedde uren worden afgerekend. Afhandeling van deze zaken zijn voor 2019 dan ook buiten het werkplan gelaten. Daarnaast zou de gemeente Heumen ook nog kunnen besluiten bepaalde zaken helemaal niet meer te controleren. Hierover zal nadere afstemming noodzakelijk zijn.
Er zal een projectplan worden opgesteld waarin de raming op basis van uit te voeren werkzaamheden opgenomen wordt.

BEUNINGEN: Project Geertjesgolf
In de omgeving van de kernen Deest en Winssen wordt de komende jaren het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf gerealiseerd. Gedurende een periode van 15 jaar wordt in dit gebied zand (beton- en metselzand en ophoogzand) en grind gewonnen voor de bouwgrondstoffenvoorziening. De binnendijks in de polder gelegen plassen die door de winning ontstaan worden ingericht als natuur- en recreatiegebied. De tijdelijke voorhaven die buitendijks in de uiterwaarden van de Waal wordt gerealiseerd, wordt na de winning gedempt en als natuurgebied opgeleverd.

Eind 2015 is voor het project Geertjesgolf door de gemeente Beuningen een omgevingsvergunning verleend. Het project valt onder twee gemeenten, gemeente Beuningen en gemeente Druten. Beide zijn bevoegd gezag voor een deel van het project.
Door de ODRN is een plan van aanpak opgesteld voor het uitvoeren van reguliere milieucontroles en de afhandeling van klachten.

BEUNINGEN: Down the Rabbithole
Tijdens het festival worden er geluidmetingen uitgevoerd en worden geluidklachten in behandeling genomen.

3.6.3 Druten

DRUTEN: Project Geertjesgolf
In de omgeving van de kernen Deest en Winssen wordt de komende jaren het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf gerealiseerd. Gedurende een periode van 15 jaar wordt in dit gebied zand (beton- en metselzand en ophoogzand) en grind gewonnen voor de bouwgrondstoffenvoorziening. De binnendijks in de polder gelegen plassen die door de winning ontstaan worden ingericht als natuur- en recreatiegebied. De tijdelijke voorhaven die buitendijks in de uiterwaarden van de Waal wordt gerealiseerd, wordt na de winning gedempt en als natuurgebied opgeleverd.

Eind 2015 is voor het project Geertjesgolf door de gemeente Beuningen een omgevingsvergunning verleend. Het project valt onder twee gemeenten, gemeente Beuningen en gemeente Druten. Beide zijn bevoegd gezag voor een deel van het project.
Door de ODRN is een plan van aanpak opgesteld voor het uitvoeren van reguliere milieucontroles en de afhandeling van klachten.

3.6.4 Heumen

HEUMEN: afhandeling oude Squit zaken (€ 50.000 geraamd)

Er zijn nog een heel aantal plannen die uit Squit moeten worden overgezet naar Wrs. Aangezien de ODRN niet exact in kan schatten hoe veel tijd de afhandeling nog kost en we de opdrachtgever niet een hoger standaard tarief in rekening willen brengen, wordt voorgesteld hier een project van te maken. Zaken kunnen dan op basis van besteedde uren worden afgerekend. Afhandeling van deze zaken zijn voor 2019 dan ook buiten het werkplan gelaten. Daarnaast zou de gemeente Heumen ook nog kunnen besluiten bepaalde zaken helemaal niet meer te controleren. Hierover zal nadere afstemming noodzakelijk zijn.
Er zal een projectplan worden opgesteld waarin de raming op basis van uit te voeren werkzaamheden opgenomen wordt.

HEUMEN: Controles kampement Heumensoord Vierdaagse 2019
Door het stallen en de aanwezigheid van (militaire) voertuigen in Heumesoord bestaat de mogelijkheid dat de bodem wordt verontreinigd. Omdat er sprake is van een grondwaterbeschermingsgebied worden tijdens de vierdaagse extra controles uitgevoerd.

3.6.5 Nijmegen

NIJMEGEN: Advies verwachte legesopbrengsten
Gemeente Nijmegen wil op meerdere momenten per jaar een inschatting van de ODRN hoeveel grote bouwplannen er nog in de planning zitten. Dit om een prognose van de te verwachten legesinkomsten te kunnen maken. De ODRN heeft op basis van voorgaande jaren hiervoor 50 uur gereserveerd.

NIJMEGEN: GPR Dubo
Gemeente Nijmegen vraagt de ODRN om adviezen met betrekking tot GPR en duurzaam bouwen. De ODRN reserveert 25 uur per jaar voor de advisering hiervoor.

NIJMEGEN: Inrichten balie bouwen, wonen en leefomgeving
Met Nijmegen is afgesproken dat de ODRN een balie gaat bemensen in de Stadswinkel. In 2019 wordt hier invulling aangegeven. De 2,88 fte die nu op algemene vragen en het vooroverleg van Nijmegen worden geschreven worden gebruikt om de balie op te starten en te bemensen. Uitgangspunt is dat de balie ‘kostenneutraal’ gaat draaien. Mochten er signalen zijn dat deze verwachting niet klopt dan signaleert de ODRN dit vroegtijdig.

NIJMEGEN: Aanpak illegale kamerverhuur (budget € 180.000)
De kamermarkt voor studenten moet aan gaan sluiten bij het karakter van de studentenstad die Nijmegen is, maar mag niet leiden tot overmatige overlast van buurtbewoners. Het doel van het kamerverhuurbeleid is dan ook om de balans terug te brengen tussen zelfstandig bewoonde woningen en kamerverhuurpanden en om overlast van kamerverhuurpanden tegen te gaan.
In juli 2018 is gestart met de opsporing van illegale kamerbewoning in het gebied waar uit de inventarisatie is gebleken dat de meeste illegale kamers zullen zitten. Er is een planning gemaakt en toezichthouders gaan geselecteerde panden controleren. Ook worden verleende en geweigerde omzettingsvergunningen gecontroleerd. Indien noodzakelijk wordt bij eerder genoemde toezicht zaken door de juristen een vervolg gegeven.
In 2019 en 2020 wordt uitvoering aan deze planning gegeven.

Daarnaast registreert de ODRN de bij het meldpunt 'meld overlast kamerverhuur' ingediende klachten en handelt deze vervolgens ook af.

NIJMEGEN: Handhaving reclame binnenstad (budget €25.000)
In 2016 is door de gemeente Nijmegen nieuw reclamebeleid vastgesteld. Doelstelling van dat beleid is alleen reclame toe te laten die past bij de stad. Er wordt niet alleen opgetreden naar aanleiding van klachten of verzoeken om handhaving, maar de ODRN houdt ook zelf regelmatig actief toezicht of het vastgestelde beleid wordt nageleefd. Er wordt gecontroleerd of een reclame conform een verleende vergunning is aangebracht en er wordt gezocht naar illegale reclame door na te trekken of voor een reclame een vergunning is verleend.

NIJMEGEN: Projecten / onderwerpen gerelateerd aan de afdeling Veiligheid

Beoordeling bouwboeken vierdaagse en zomerfeesten 2019
Bijzondere handhaving in aandachtsgebieden
Veiligheidscontrole NEC stadion
Invoering beleidsregels VTH
HAT controles (veiligheid)
Advies evenementen (veiligheid)

Bijzondere handhaving in aandachtsgebieden
Vast onderdeel van de Nijmeegse handhavingsaanpak in het kader van een veilige fysieke leefomgeving is de aanpak van buurten of wijken waarin een vrijstaatachtige cultuur heerst. De ODRN levert met haar expertise op verzoek en waar nodig een bijdrage onder gemeentelijke regie van de afdeling Veiligheid. Zo ook voor de projecten Ackerbroekweg en Teersdijk.

Veiligheidscontrole NEC stadion
Jaarlijks voert de ODRN een veiligheidscontrole uit in het NEC-stadion ter verkrijging van de KNVB-licentie van het volgend seizoen. Deze vindt doorgaans in januari plaats en dient voor 1 maart door de gemeente bij de KNVB worden ingediend, om een licentie van de KNVB voor het volgende seizoen (2019-2020) te krijgen. Deze keer zal tijdens de veiligheidscontrole (constructie) tevens een hercontrole op de betonreparaties plaatsvinden.

Invoering beleidsregels VTH
In 2018 is door de gemeente Nijmegen nieuw VTH beleid vastgesteld. Doelstelling van dat beleid is een meer risicogerichte aanpak te hanteren waarbij een keuze gemaakt voor een bepaald niveau van inspectie en handhaving bij vergunningverlening. Er is een risicoanalyse voor verschillende activiteiten bepaald die daarbij als vertrekpunt genomen kan worden. De implementatie van die beleidsregels heeft betrekking op diverse VTH taken die de ODRN onder mandaat van Nijmegen uitvoert, maar ook voor diverse andere disciplines die door VRGZ, Bureau Toezicht en Handhaving, etc. uitgevoerd worden. De invoering van deze beleidsregels wordt dan ook interdisciplinair aangepakt onder leiding van Nijmegen.

Evenementen Nijmegen
Bij grote evenementen (in totaal gemiddeld 15 jaarlijks in Nijmegen) kunnen tijdelijk te plaatsen objecten risico's met zich meebrengen. Inspecties vinden multidisciplinair plaats onder de tactische

regie van de gemeentelijke handhavingscoördinator bij de afdeling Veiligheid. In dit kader adviseert de ODRN voorafgaand ten aanzien van de relevante onderdelen van de evenementenvergunning. Specifiek tijdens de Vierdaagse levert de ODRN een bijdrage aan de integrale handhaving van het geluidsbeleid zowel tijdens als na de in de APV vastgelegde ontheffingsperiode. Tevens nemen constructeurs en bouwinspecteurs deel aan de schouwteams.

Festiviteitenregeling
Inrichtingen in de gemeente Nijmegen kunnen gebruik maken van een incidentele ontheffing (Festiviteitenregeling) van de geluidnormen van het Activiteitenbesluit.

NIJMEGEN: Vierdaagse
Tijdens de zomerfeesten assisteert de ODRN de gemeente Nijmegen bij het houden van toezicht op met name de geluidsvoorschriften. De werkzaamheden bestaan uit het uitvoeren van geluidmetingen en het in behandeling nemen van (geluid-)klachten. Na afloop van de buitenactiviteiten (na 0.30 uur) wordt ook toezicht uitgevoerd op het tijdig sluiten van ramen en deuren.

3.6.6 Wijchen

WIJCHEN: Emporium
Tijdens het festival worden er geluidmetingen uitgevoerd en worden geluidklachten in behandeling genomen.

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	634
Extern Zaak ID	Z/19/033697
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.1.10
Omschrijving	Informatienota stand van zaken Wet verplichte ggz
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team WMO, jeugd en gezondheid
Eigenaar	Weijers, Jessie
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Druten	Rhee - Oud Ammerveld van, C.A.A. (Corry)
Telefoonnummer steller	088 432 75 38
E-mail adres steller	j.w.weijers@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Infonota stand van zaken Wet verplichte ggz

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019
College BenW openbaar Druten	10 september 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**

Voorgesteld besluit

Kennis nemen van de informatienota 'stand van zaken Wet verplichte ggz'

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 33697

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Stand van zaken Wet verplichte ggz

Kernboodschap

In deze nota leest u hoe de gemeente Druten zich voorbereid op de wet verplichte ggz. Deze wet treedt met ingang van 1 januari 2020 in werking.

Eerdere besluiten

n.v.t.

Toelichting

Op 1 januari 2020 treedt de nieuwe Wet verplichte Geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) in werking. Gemeenten krijgen nieuwe taken en verantwoordelijkheden. We bereiden ons daar nu op voor. We werken daarbij samen met regiogemeenten en ketenpartners. In deze nota leest u meer over de inhoud van de nieuwe wet en over hoe wij ons voorbereiden op de nieuwe taken en verantwoordelijkheden.

Wat is de aanleiding voor de nieuwe wet?

Door een ernstige psychische aandoening kan iemand een gevaar voor zichzelf of anderen zijn. Op dit moment is verplichte opname in een instelling de enige manier om deze mensen te helpen en het gevaar weg te nemen. Maar dat is niet altijd nodig. De nieuwe Wet verplichte Geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) maakt het ook mogelijk om ook de verplichte zorg poliklinisch of bij iemand thuis te geven. Dit sluit aan bij het uitgangspunt om zorg en ondersteuning zoveel mogelijk thuisnabij te organiseren. De zorgontvanger kan daardoor blijven deelnemen aan de samenleving en houdt contact met familie en vrienden.

Gedwongen en vrijwillige opname in een instelling blijven mogelijk. Dit kan bijvoorbeeld bij een onveilige thuissituatie, als er gevaar is voor de omgeving of op verzoek van de zorgontvanger zelf. Opname in een instelling is één vorm van verplichte zorg. Onder verplichte zorg verstaan we bijvoorbeeld ook het toedienen van verplichte medicatie of het uitoefenen van toezicht op de zorgontvanger.

Wie kan de verplichte zorg opleggen?

Verplichte zorg kan op twee manieren worden opgelegd: op basis van een crisismaatregel door de burgemeester of op basis van een zorgmachtiging door de rechter. Hierna leest u wat deze instrumenten inhouden.

Crisismaatregel
De Burgemeester kan deze maatregel nemen om verplichte zorg te kunnen bieden als ultimum remedium. Dit betekent dat vrijwillige zorg niet lukt, en dat de situatie zo dringend is dat een zorgmachtiging niet kan worden afgewacht. De burgemeester kan een crisismaatregel nemen na advies van een onafhankelijk psychiater. Deze maatregel duurt maximaal drie dagen en kan daarna nog drie weken worden voortgezet. Een crisismaatregel bestaat uit verplichte zorg in de vorm van verzorging, behandeling, begeleiding of bescherming (al dan niet met verblijf).

Zorgmachtiging
Gedwongen zorg, buiten de crisismaatregel om, is alleen mogelijk na een oordeel van de rechter. De officier van justitie start het traject voor een zorgmachtiging, de rechter besluit hierover uiteindelijk. Verschillende partijen kunnen hiervoor een aanvraag doen. Dit zijn onder meer het college van B&W, een ambtenaar van de politie of een professionele hulpverlener. Een zorgmachtiging bestaat net als een crisismaatregel uit verplichte zorg die uit verschillende vormen kan bestaan (verzorging, behandeling, begeleiding en of bescherming al dan niet met verblijf).

Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de huidige en de nieuwe wetgeving?
De Wet verplichte Geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) vervangt samen met de Wet Zorg en Dwang[1], de Wet Bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz)[2]. De verschillen ten opzichte van de huidige wetgeving leest u hieronder.

- *Meer zorg op maat:* De Wvggz biedt zorgverleners meer instrumenten en ruimte om een aanpak te kiezen die het beste past bij de zorgontvanger. We kunnen meer behandelvormen verplicht aanbieden. Daarmee ligt de focus op verplichte zorg en niet langer meer op gedwongen opname (Bopz).
- *Meer inspraak voor zorgontvangers en hun familie:* De zorgontvanger en familieleden beslissen mee over hoe de zorg en ondersteuning eruit gaat zien.
- *Meer vroegtijdig signaleren:* partijen gaan meer samenwerken om signalen in een vroeg stadium op te vangen om verplichte zorg en dwang zoveel mogelijk te voorkomen. Op basis van de Wvggz kan iedereen met zorgen over iemand uit zijn of haar omgeving een melding doen. Bijvoorbeeld een familielid, vriend, buurman, hulpverlener.
- *Meer ondersteuning aan familieleden en andere betrokkenen:* familievertrouwenspersonen geven advies en bijstand aan familieleden en andere betrokkenen van zorgontvangers met een vrijwillige of gedwongen opname in een instelling.
- *Meer aandacht voor maatschappelijke participatie door zorgontvanger:* De persoon die de verplichte zorg krijgt, moet mee kunnen blijven doen in de maatschappij. Al dat (nog) niet lukt, moet de zorgontvanger alvast voorbereid worden om na de behandeling weer een maatschappelijk leven op te bouwen.

[1] De Wet Zorg en Dwang regelt de rechten van mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening (zoals dementie) die onvrijwillige zorg krijgen. Daarnaast regelt deze wet ook de onvrijwillige opname. De Wzd gaat op 1 januari 2020 in.
[2] In de Wet Bopz staan de rechten van cliënten tijdens een onvrijwillige opname in een psychiatrische instelling, een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking of een verpleeghuis voor dementerende ouderen. De Bopz geldt tot 1 januari 2020.

Wat moeten gemeenten zelf doen om de wet uit te kunnen voeren?
De nieuwe wetgeving vereist dat we voor 1 januari 2020 het gemeentelijk werkproces klaar hebben. Hieronder leest u welke acties dat onder meer van de gemeente vraagt.

- Het college van B&W zorgt ervoor dat alle inwoners een melding kunnen doen als zij van mening zijn dat iemand in hun omgeving (verplichte) zorg nodig heeft.
- De gemeente voert vervolgens een verkennend onderzoek uit om de noodzaak tot (verplichte) zorg te bepalen. Gemeenten zijn vrij om te kiezen hoe zij deze taken vormgeven en of zij deze taken willen uitbesteden. De gemeenten in Gelderland-Zuid onderzoeken of het regionale Meldpunt Bijzondere Zorg van de GGD Gelderland-Zuid deze rol kan oppakken.
- Een verkennend onderzoek kan leiden tot een zorgmachtiging. Gemeenten en samenwerkingspartners maken afspraken over de procedures. Het besluiten tot het verlenen van een zorgmachtiging (verplichte zorg) is voorbehouden aan de rechter.
- Ook moet de gemeente de procedure voor de crisismaatregel voorbereiden en inrichten. Belangrijk onderdeel is het horen van degene over wie het gaat en/of zijn naaste(n). Ook de bezwaarmogelijkheden moeten we uitwerken. Het besluiten tot een crisismaatregel is voorbehouden aan de burgemeester.
- De Wvggz legt in het kader van verplichte zorg taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden neer bij de zorgaanbieder, de geneesheer-directeur[3], het Openbaar Ministerie en het college van burgemeesters en wethouders. Dit benadrukt het grote belang van samenwerking tussen de genoemde partners. De Wvggz verplicht hiervoor tot een zogenaamd periodiek regio-overleg eenmaal per kwartaal.

Hoe bereiden we ons voor op de implementatie van de Wvggz?
We werken samen met de gemeenten uit de regio Gelderland-Zuid aan de implementatie van de Wvggz. Deze regio bestaat uit Rivierenland en het Rijk van Nijmegen. We sluiten aan bij de opgebouwde samenwerking en overlegstructuur die hoort bij de Veiligheids- en GGD-regio. Een regionale projectleider begeleidt de implementatie van de nieuwe wet. De projectleider legt verantwoording af de bestuurlijke werkgroep Zorg en Veiligheid. Deze werkgroep bestaat uit een vertegenwoordiging van burgemeesters en wethouders uit de gemeenten in Gelderland-Zuid.

We streven naar een gedragen, effectieve en sluitende implementatie van de Wvggz. Daarom maken we afspraken met ketenpartners over procedures en werkwijzen. Deze afspraken maken we met zorgaanbieders, de GGD Gelderland-Zuid, de politie en het openbaar ministerie. Ook betrekken we ervaringsdeskundigen bij de implementatie. Waar nodig en gewenst leggen we relaties met de Wet forensische zorg (Wfz) en de Jeugdwet.

Nog dit jaar moet voor alle gemeenten implementatie- en communicatieplan gereed te zijn. In de tweede helft van 2019 kunnen de gemeenten de wet implementeren.

[3]De functie van geneesheer directeur is ontstaan bij de invoering van de Bopz. Deze psychiater staat aan het hoofd van een ziekenhuis of andere instelling.

Heeft de invoering van de Wvggz financiële gevolgen?
De uitvoering van de Wvggz kost geld. Aanvankelijk stelde het rijk hiervoor geen middelen beschikbaar. De VNG heeft inmiddels met het rijk afgesproken dat de taken niet worden gedecentraliseerd als er geen budget is. Naar aanleiding hiervan heeft het rijk landelijk € 20 mln. beschikbaar gesteld. Voor de regio is ongeveer € 6 ton beschikbaar. Dit budget is taakstellend voor deze operatie. Voor Druten betekent dit een structurele bijdrage van € 25.000 per jaar vanaf 2020.

Is er een relatie met de "sluitende aanpak" en het beschermd wonen?
Ja er is een relatie met beide thema's. De regio werkt op dit moment aan een totale sluitende benadering voor alle inwoners die psychisch kwetsbaar zijn. Hiertoe behoren 3 thema's:
1. **Wvggz**
2. **Sluitende aanpak**
3. **Beschermd wonen en de maatschappelijke opvang[4]**

Sluitende aanpak (2)
Het organiseren van sluitende aanpak psychisch kwetsbaren is een landelijke opdracht. Gemeenten in de regio Nijmegen en Rivierenland werken hierin samen. In 2017 startte de regio een project, dat dit jaar een vervolg krijgt. We organiseerden hiermee o.a. passend vervoer voor "verwarde" personen. Daarnaast startte De GGD het meldpunt niet-acuut (naast het meldpunt bijzondere zorg). Zowel inwoners al professionals kunnen het meldpunt bellen of mailen met zorgen en signalen.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang (3)
Eind december stelden alle gemeenten in de regio Nijmegen en Rivierenland het beleidsplan "Samen Dichtbij" vast. Dit plan voor GGZ, BW en MO loopt van 2018 tot en met 2020. Rode draad van dit plan is dat de regio inzet op "ambulantisering". Dit betekent dat we de zorg en ondersteuning meer lokaal in dorpen en wijken en bij mensen thuis gaan organiseren. Op dit moment werken we hiervoor aan een regionaal en lokaal uitvoeringsplan. Daarnaast loopt een aanbesteding beschermd wonen voor de zorg vanaf 2020.

U ontvangt over deze onderwerpen dit jaar nog afzonderlijke informatienota's met een actuele stand van zaken.

Wat is er besproken in de laatste regionale bestuurlijke werkgroep?
Op 27 juni was er regionaal bestuurlijk overleg in de werkgroep. Burgemeesters en portefeuillehouders spraken toen over het voorstel om een deel van de taken binnen de WvGzz regionaal te organiseren. Bestuurders stelden voor om ook de haalbaarheid te onderzoeken van het lokaal organiseren van deze taken. Op 3 oktober is het eerstvolgende bestuurlijke overleg.
Regionale besluitvorming is overigens altijd onder voorbehoud van definitieve besluitvorming door de colleges van de afzonderlijke gemeenten.

[4] Beschermd wonen is een woonvoorziening voor volwassen inwoners met psychische en of psychosociale problematiek die 24-uurs toezicht nodig hebben. Maatschappelijke opvang biedt tijdelijke opvang, zorg en ondersteuning aan dak- en thuislozen.

Op welke manier informeren we de gemeenteraad?
Wij stellen u periodiek op de hoogte van de keuzes en stappen richting de implementatie. In het najaar van 2019 organiseren we informatiebijeenkomsten voor gemeente-raadsleden. In die bijeenkomsten informeren we u over de vorderingen in het project en de diverse keuzes met betrekking tot de uitvoering van procedures.

Met vriendelijke groet,
college van Burgemeester en Wethouders van Druten

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

Omschrijving	Aankruisen wat van toepassing is
Schriftelijke vragen (art. 44 RvO)	X
Technische vragen	

Onderwerp: Wilgenland Deest

Vragen:

Fractie: Sociaal Maas en Waal **Datum:** 7 september 2019

CC: raad **Datum vragen ingekomen:**

Het college is bekend met de problemen in het Wilgenland te Deest, dit blijkt onder meer ook uit een citaat uit 'De Gelderlander' van 26 augustus 2019 van wethouder Springveld waarin hij zegt op de hoogte te zijn van de problemen in het Wilgenland. We hoeven daarom het probleem niet meer te schetsen. Wij hebben over deze kwestie een aantal vragen aan het college.

1. Welke afspraken zijn er door het college in het verleden gemaakt met de woningcorporatie over het Wilgenland? Zo daarvan verslagen zijn gemaakt zouden wij deze graag ter inzage krijgen.

2. Zo er al afspraken zijn gemaakt waren dat dan 'harde' afspraken die zijn vastgelegd of waren de afspraken geen echte afspraken, maar meer een uitwisseling van ideeën? Ook als daarvan een verslag is gemaakt zouden wij deze graag ter inzage krijgen.

3. Is de woningcorporatie belemmerd in de voortgang van hun plannen omdat de gemeente niet tijdig duidelijkheid heeft kunnen verschaffen over de toekomstige mogelijkheden over de verwarming van de woningen in Deest als de woningen van het gas gaan?

4. Is er inmiddels al een onderzoek opgestart naar de mogelijkheden van het benutten van restwarmte vanuit de steen- en pannenfabriek in Deest zoals aangekondigd in de Routekaart Energieneutraal Druten in oktober 2018 ?

5. Dorpsvernieuwing in wijken die dreigen te verpauperen moeten een hoge prioriteit zijn van het college en raad. De lokale overheid is immers de hoeder van het algemeen belang voor de de woon- en leefsituatie van hun inwoners. De situatie in het Wilgenland in Deest dreigt qua leefbaarheid en woongenot door de bodem te zakken. Wij nemen aan dat het college dit kan onderschrijven. Mocht het college een andere opvatting zijn toegedaan dan horen wij dat ook graag. Mocht het college deze opvatting echter delen dan willen wij graag op de hoogte worden gebracht over welke initiatieven het college heeft ondernomen om samen met de woningcorporatie te komen tot een succesvolle dorpsvernieuwing in het Wilgenland.

6. Was het college op de hoogte dat de woningcorporatie de betrokken bewoners in het Wilgenland een brief zou sturen over het uitstel van renovatie tot juli 2020? Is hierover met het college vooraf overleg geweest?

7. In het artikel in De Gelderlander 26 augustus komt er een bewoonster uit het Wilgenland aan het woord die wijst op de toewijzingen van sociale huurwoningen die via Entree verlopen en waardoor dorpsbewoners geen voorrang krijgen. Bij de

toewijzing van sociale huurwoningen die via Entree verlopen wordt naar urgentie gekeken en aangezien hun doelgroep bestaat uit mensen die aangewezen zijn op sociale huurwoningen is dat ook een goede zaak. Ook Deestenaren die urgent een woning nodig hebben, hebben dan kans op een woning in een ander dorp waarmee men dan echt uit de problemen komt. Wel moet misschien nog eens goed naar de criteria worden gekeken waarbij na de meest urgente gevallen bijvoorbeeld ook de eigen inwoners voorgang krijgen.

8. Gezien de noodzakelijke dorpsvernieuwing en om een verdere verpaupering van het Wilgenland een halt toe te roepen en in relatie daarmee ook de energietransitie te kunnen realiseren, lijkt het ons meer dan gewenst dat het college een leidende rol in dit proces neemt. Natuurlijk moet daar de buurt bij betrokken worden, maar het college en de woningcorporatie moeten gezamenlijk het initiatief nemen om een heldere weg uit te stippelen naar de renovatie van de woningen en de energievoorziening van deze woningen. Is het college bereid deze rol op zich te nemen?

Antwoord:

Verzonden:

Ter informatie: Indienen en wijze van afdoening door het college

Schriftelijke vragen	**Afdoening door college:** schriftelijke beantwoording binnen 30 dagen
Technische vragen	**Indienen:** Uiterlijk maandag vooraf een RTG. **Afdoening door college:** tijdens RTG vergadering

Indienen en beantwoording raadsvragen

Gemeente Druten

Omschrijving	Aankruisen wat van toepassing is
Schriftelijke vragen (art. 44 RvO)	X
Technische vragen	

Fractie: De Dorpslijsten
CC: raad

Datum: 5-09-2019
Datum vragen ingekomen: Datum vragen

Onderwerp:
Schriftelijke vragen m.b.t. deelname aan het RBT Veluwe Arnhem Nijmegen

Geacht College,

Vier jaar geleden is op initiatief van de Dorpslijsten de gemeente Druten toegetreden tot het Regionaal Bureau Toerisme Knooppunt Arnhem Nijmegen (RBT KAN). Aanvankelijk zou het om een periode van 3 jaar gaan waarna er geëvalueerd zou worden. Hoewel na het verstrijken van de termijn de Dorpslijsten om een evaluatie hebben gevraagd, heeft het college in haar collegeprogramma 2018-2022 opgenomen dat de gemeente Druten voor nog eens 4 jaar 25.000,- Euro per jaar overmaakt naar het RBT KAN om het toerisme van Druten te bevorderen. Na kritische opmerkingen van onze fractie, stelde de wethouder voor om het RBT KAN een presentatie te laten geven om inzicht te krijgen in haar werkzaamheden om het toerisme te bevorderen. Ook als Dorpslijsten vinden we dat het toerisme in Druten best een duwtje in de rug mag hebben, echter wij zijn er niet van overtuigd dat dit nu op de meest efficiënte manier gebeurt.
Per 1 januari 2019 is het RBT KAN opgegaan in het bureau Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen. Onder deze holding vallen twee werkmaatschappijen voor de uitvoering van onze activiteiten in de verschillende regio's: Visit Arnhem Nijmegen en Visit Veluwe.

Volgens de website www.toerismevan.nl wil de organisatie bedrijven in de regio helpen om te groeien. Hiervoor moeten belangstellende bedrijven deelnemen aan één van de drie partnerprogramma's. De investeringen hiervoor lopen uiteen van 250 Euro voor een basispakket tot 1500 Euro voor een premiumpakket. Alleen bij deelname aan een van deze programma's komt er een vermelding op de website www.visitnijmegen.com.
Wanneer men deze website bezoekt, vindt men slechts 4 bedrijven uit de gemeente Druten die deelnemen. Deze bedrijven zijn: één camping met groepsaccommodatie, één B&B, één "leuke winkel" en nog eens een groepsaccommodatie. Blijkbaar is er weinig interesse onder ondernemers in Druten.
Wanneer men in Google op "Land van Maas en Waal" zoekt, verschijnen 2 websites die deze regio promoten: www.visitnijmegen.com en www.rivierenland.com. Wanneer men de eerstgenoemde website bezoekt, wordt men na een openingspagina direct doorgeschakeld naar het algemene gedeelte van de site waar men via een menustructuur naar allerlei bezienswaardigheden, overnachtingsadressen en horeca wordt verwezen.
Als dit de site is die het toerisme moet promoten, dan is het slecht gesteld met het toerisme in Druten of de website schetst een heel belabberd beeld van de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in de gemeente Druten. Wij vinden dat het laatste het geval is.

Om een paar voorbeelden te geven:

- Via het menu bereikbaarheid wordt alleen uitgelegd hoe men in Nijmegen komt.
- Op de agenda staat geen enkele activiteit in Druten
- In Druten zijn blijkbaar geen hotels, restaurants, vakantiewoningen, camperplaatsen, appartementen, feestlocaties, bezienswaardigheden, musea, cafés en bars en geen happy shopping
- Er is één fietsroute die langs Druten loopt, geen wandelroutes en ook voor actief zijn in de natuur moet je niet in de gemeente Druten zijn.
- Geen woord over de Afferdense en Deester waarden en de Veerdam

Overigens worden Mountainbikers verwezen naar een niet bestaande of functionerende pagina en wordt er melding gemaakt van een VVV-informatiepunt in D'n Bogerd. Deze is echter reeds enige tijd geleden opgeheven. Met andere woorden, Druten heeft geen officieel VVV-informatiepunt meer, terwijl er nog wel naar wordt verwezen.
Het is de mening van de Dorpslijsten dat het Land van Maas- en Waal een sterk merk is en het verdient om zich als zodanig te profileren. Dit gebeurt naar onze mening niet optimaal via het bureau Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen.
We hebben daarom de volgende vragen aan het college:

1. Wat doet het bureau Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen allemaal ter bevordering van het toerisme van Druten.

2. Aan wie legt het bureau verantwoording af?
   Wordt er een jaarverslag gemaakt een wordt er een jaarrekening overlegd?
   Op welke manier heeft de gemeenteraad invloed op deze organisatie?

3. Waarom moeten bedrijven een bijdrage leveren op vermeld te worden op de website, terwijl Druten al 25.000 Euro per jaar bijdraagt?

4. Is het college bereid om de effectiviteit van het bureau voor toerisme te evalueren en voor te leggen aan de raad?

5. Wat gaat het college doen om Druten aantrekkelijker voor toeristen te maken en dit onder de aandacht van te brengen.

6. Is het college, met ons van mening, dat het beter zou zijn als het Land van Maas en Waal de communicatie zelf ter hand zou nemen? Is zij bereid om de omliggende gemeenten te polsen voor dit idee?

Namens de Dorpslijsten

Gérard de Wildt

Indienen en beantwoording raadsvragen

Gemeente Druten

Antwoord:

Verzonden:

Ter informatie: Indienen en wijze van afdoening door het college

Schriftelijke vragen	**Afdoening door college:** schriftelijke beantwoording binnen 30 dagen
Technische vragen	**Indienen:** Uiterlijk maandag vooraf een RTG. **Afdoening door college:** tijdens RTG vergadering

Indienen en beantwoording raadsvragen

Gemeente Druten

Omschrijving	Aankruisen wat van toepassing is
Schriftelijke vragen (art. 44 RvO)	X
Technische vragen	

Fractie: Kernachtig Druten
CC: raad

Datum: 29-8-2019
Datum vragen ingekomen: Datum_vragen

Onderwerp:
Slibstort Kaliwaal

Vragen:
Eerder dit jaar is de Drutense gemeenteraad op werkbezoek geweest bij de Kaliwaal. Een informatieve bijeenkomst, niet politiek. Daar kwam o.a. ter sprake dat de reikwijdte (het verontdiepingsniveau) van de vigerende vergunning nagenoeg was bereikt en dat de baggeraar een nieuwe vergunning nodig zou hebben voor haar wens tot verdere slibstort.

Vorig jaar (2018) heeft Kernachtig Druten herhaaldelijk haar zorgen uitgesproken over de slibstort in de Kaliwaal en meerdere malen (schriftelijke) vragen gesteld. Onder andere over de vergunning. In de Gelderlander van 29 augustus 2019 lezen we dat Rijkswaterstaat de vigerende vergunning voor de slibstort zou willen oprekken (of dat al heeft gedaan). Ook valt te lezen dat wethouder Springveld niet tegen de plannen in zou willen gaan.

- Hoe ziet de procesgang en besluitvorming rond deze nieuwe / te wijzigen slibstort vergunning er uit?
- Welke rol krijgt de Drutense gemeenteraad in de besluitvorming hierover?
- Op welke argumenten berust het standpunt van de wethouder om niet tegen de plannen in te gaan?
- Is het college zich bewust van de zorgen van Kernachtig Druten aangaande de slibstort in de Kaliwaal?
- Is de wethouder bereidt om samen met buurgemeente West Maas en Waal een krachtig signaal (bezwaar) af te geven bij Rijkswaterstaat?

Namens de fractie van Kernachtig Druten,

Kees Arts

Antwoord:

Verzonden:

Indienen en beantwoording raadsvragen

Gemeente Druten

Ter informatie: Indienen en wijze van afdoening door het college

Schriftelijke vragen	**Afdoening door college:** schriftelijke beantwoording binnen 30 dagen
Technische vragen	**Indienen:** Uiterlijk maandag vooraf een RTG. **Afdoening door college:** tijdens RTG vergadering

Indienen en beantwoording raadsvragen

Gemeente Druten

Omschrijving	Aankruisen wat van toepassing is
Schriftelijke vragen (art. 44 RvO)	X
Technische vragen	

Fractie: De Dorpslijsten
CC: raad

Datum: 28-08-2019
Datum vragen ingekomen: Datum_vragen

Onderwerp: Reconstructie Scharenburg en bewegwijzering fietsers

Geacht College,

Onlangs is de gereconstrueerde Scharenburg weer opengesteld voor het verkeer. Dorpslijst Horssen wil het college feliciteren met het resultaat, het is zeker een verbetering ten opzichte van de oude situatie. Echter tijdens een verkenning per fiets met enkele achterbanleden, is ons het volgende opgevallen:

- De fietspaden aan beide zijden van de weg tussen de rotonde bij de Gelenberg en de nieuwe rotonde bij de Koningsstraat zijn niet meegenomen in de renovatie. De toestand waarin beide fietspaden verkeren is abominabel en zelfs op sommige punten onveilig. De wortels van de bomen hebben het wegdek zodanig omhooggeduwd dat er gevaarlijke situaties en zelfs valpartijen kunnen ontstaan wanneer fietsers deze bobbels in het wegdek niet tijdig opmerken. Het is spijtig te moeten constateren dat hier ogenschijnlijk geen aandacht aan geschonken is bij de reconstructie, terwijl de provinciale subsidie met name op fietsers was gericht.

- Ook hebben we waargenomen dat het onduidelijk is voor fietsers die van Druten naar Horssen willen, wat nu de gewenste fietsroute is.
  Bewegwijzering ontbreekt waardoor veel fietsers de oude route kiezen. Deze leidt echter naar het parkeerterrein van Albert Heijn. Via het pad voor Gall & Gall kan men dan op de Schipleisingel komen en dan weet men het wel verder. Echter dit is natuurlijk niet de meest gewenste en veilige route. Nu zijn er talloze wegen die naar Horssen leiden en waar een wil is, is een weg, maar zeker voor mensen die voor het eerste met de nieuwe situatie geconfronteerd worden is het een hele puzzel.

Vragen:

1. Wordt er op korte termijn iets gedaan aan het slechte wegdek van de genoemde fietspaden?

2. Komt er nog een officiële bewegwijzering voor fietsers en is het college bereid om eventueel met een tijdelijke bewegwijzering de meest veilige weg naar Horssen voor fietsers aan te geven?

Met vriendelijke groeten,

Gérard de Wildt
Dorpslijst Horssen

Indienen en beantwoording raadsvragen

Gemeente Druten

Antwoord:

Verzonden:

Ter informatie: Indienen en wijze van afdoening door het college

Schriftelijke vragen	**Afdoening door college:** schriftelijke beantwoording binnen 30 dagen
Technische vragen	**Indienen:** Uiterlijk maandag vooraf een RTG. **Afdoening door college:** tijdens RTG vergadering

Omschrijving	Aankruisen wat van toepassing is
Schriftelijke vragen (art. 44 RvO)	X
Technische vragen	

Onderwerp: PAS problemen

Vragen:

Fractie: Sociaal Maas en Waal
CC: raad

Datum: 28 juli 2019
Datum vragen ingekomen:

Op 29 met van dit jaar heeft de Raad van State geoordeeld dat het 'Programma Aanpak Stikstof' (PAS) niet voldoende is om de natuur in Nederland te beschermen tegen de schadelijke invloeden van stikstof in natuurgebieden.

De impact van deze uitspraak is groot en dan gaat het niet alleen over de verbreding van de A27 bij het landgoed Amelisweerd en bij de uitbreiding van het vliegveld in Twente, maar het treft ook honderden bouwprojecten door geheel Nederland. Het in de PAS opgenomen stikstofcompensatieplan had meer oog voor het kunnen realiseren van plannen dan voor het daadwerkelijk beschermen van de natuur.

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft eerder deze maand de gemeenten gevraagd of zij last gaan krijgen van deze stikstofuitspraak. Van de 355 gemeenten hebben 170 gereageerd waarvan driekwart ernstige consequenties vreest.

Vragen:

1. Heeft het college deelgenomen en deze rondvraag van het VNG?
2. Zo nee, waarom niet?
3. Als het college niet heeft deelgenomen aan de rondvraag van het VNG, is er dan wel intern geïnventariseerd welke consequenties er zijn voor nieuwe projecten?
4. Zo ja, kan het college ons inzicht geven in de gevolgen voor de projecten in onze gemeenten?
5. In Nederland levert de agrarische sector 42% van de depositie van stikstof, dat is door de gemeente nauwelijks te beïnvloeden. Is er binnen onze bestemmingsplannen nog ruimte voor nieuwe of uitbreiding van agrarische bedrijven?
6. Zo ja, moeten deze dan niet worden heroverwogen?
7. Het antwoord op beperkingen kan zijn de zogenaamde ADC toets. Daarbij moeten er geen **A** geen **a**lternatieven zijn voor het bouwproject, en er **D d**wingende redenen zijn van openbaar belang en er **C** de aantasting van de natuur wordt ge**c**ompenseerd. Op grond hiervan toetst de Raad van State de argumenten in tegenstelling tot de PAS aanpak waarbij nauwelijks inhoudelijke motivatie nodig was. Zijn er in Druten projecten die in aanmerking komen voor een ADC toets?

Antwoord:

Verzonden:

Ter informatie: Indienen en wijze van afdoening door het college

Schriftelijke vragen	**Afdoening door college:** schriftelijke beantwoording binnen 30 dagen
Technische vragen	**Indienen:** Uiterlijk maandag vooraf een RTG. **Afdoening door college:** tijdens RTG vergadering

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	560
Extern Zaak ID	Z/19/031556
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.2.1
Omschrijving	Beantwoording raadsvragen Afferdense en Deestse Waarden
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Eigenaar	Welbers, Susanne
Soort nota	Overig
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Druten	Lepoutre, M (Michel)
Telefoonnummer steller	088 - 432 7461
E-mail adres steller	s.welbers@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Beantwoording raadsvragen Kernachtig Druten Afferdense en Deestse Waarden

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019
College BenW openbaar Druten	13 augustus 2019

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 31556

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen: Herinrichting van de Afferdense en Deestse Waarden

Kernboodschap
De herinrichting van de Afferdense en Deeste Waarden wordt uiterlijk begin 2020 afgerond. De bereikbaarheid van het gebied wordt de komende maanden steeds groter. De officiële opening vindt plaats op 28 september 2019.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

Antwoord van het college
In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen

1.Wanneer is de verwachting dat het gebied weer volledig toegankelijk is? en welke wandelroutes kunnen er gelopen worden?
Naar verwachting zullen de laatste werkzaamheden begin 2020 plaatsvinden. Volgens de laatste ontvangen informatie van Rijkswaterstaat is het meeste materiaal echter voor eind september 2019 weg en is de zomerdijk bij de voetgangersbrug dan ook hersteld. Op bijgevoegde kaart (Bijlage I Inrichtingstekening Afferdense en Deestse Waarden) zijn de struinroutes en langzaamverkeersroutes weergegeven. De struinroutes zullen eenmalig worden gemaaid, waarna deze door gebruik door wandelaars in stand moeten blijven. De ligging van de paden ligt dus ook niet exact vast. NB: als ondergrond voor de bijgevoegde kaart is een verouderde luchtfoto gebruikt, het weergegeven plan is wel actueel.

2.Wanneer wordt de doorvaarplaats richting de Waal dicht gemaakt?
Naar verwachting begin 2020.

3.Wordt het mogelijk om al op korte termijn, dus voor de zomer de Waal strandjes via de brug Stationsstraat te bereiken?
Verschillende Waalstrandjes zijn op dit moment te bereiken. Zowel via de Veerdam als via de weg vanaf Deest zijn er strandjes bereikbaar. Ook via de voetgangersbrug bij Druten kunnen binnen korte termijn strandjes worden bereikt. De Waalstrandjes in de zone tussen de nevengeul en de hoogwatergeul zijn deze zomer niet bereikbaar.

4.De nevengeul in de Afferdense en Deestse waarden is niet om in te zwemmen, worden er door de gemeente nog borden geplaatst dat het verboden is om er te zwemmen?
De Afferdense en Deestse Waarden zijn niet in eigendom en ook niet in beheer en onderhoud bij de gemeente. De gemeente zal daarom geen borden plaatsen. Het beleid van Rijkswaterstaat is om geen borden langs rivieren te plaatsen dat er niet mag worden

gezwommen. Omdat de nevengeul onderdeel uitmaakt van de Waal, zullen ook hier geen borden worden geplaatst.

5.In 2006 zijn met Rijkswaterstaat afspraken gemaakt over de aanleg van de brug in Druten en de bijbehorende parkeervoorziening bij de ingang aan de Stationsstraat, waar in de Stationsstraat komen deze parkeerplaatsen, hoeveel parkeerplaatsen komen er en wanneer zijn deze gereed?
Er worden bij de Stationsstraat geen parkeerplaatsen aangelegd. Dit is ook niet in het ontwerp opgenomen (geweest). Er is slechts beperkt ruimte én het deel waar de voetgangersbrug ligt, is ook niet toegankelijk voor auto's.

6.Is er al een programma voor de officiële opening als de herinrichting van de Afferdense en Deestse Waarden afgerond is? Hoe ziet dat programma eruit?
De officiële opening zal plaatsvinden op 28 september 2019. Het programma is nog niet bekend, maar duidelijk is wel dat de opening wordt gecombineerd met de opening van de Heeseltsche Uiterwaarden (Bij Heeselt) en de Loenense Buitenpolder (bij Slijk-Ewijk). De openingshandeling vindt in de Afferdense en Deestse Uiterwaarden plaats. De bestuurders en omwonenden worden uitgenodigd en daarnaast is iedereen die dag welkom.

Raad openbaar Druten

Dossiernummer	586
Extern Zaak ID	Z/19/035059
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 september 2019
Agendapunt	7.2.2
Omschrijving	Beantwoording schriftelijke vragen Sociaal Maas en Waal over de uitspraak van de Raad van State inzake de PAS
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Juridische advisering
Eigenaar	Meelkop, Joep
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Druten	Springveld, A (André)
Telefoonnummer steller	088 432 7115
E-mail adres steller	j.meelkop@drutenwijchen.nl

Bijlagen
Informatienota voor de gemeenteraad

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Druten	3 september 2019
Stukken gemeenteraad Druten	26 september 2019
Raad openbaar Druten	**26 september 2019**

Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: 35059

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen: Schriftelijke vragen van de fractie Sociaal Maas en Waal

Kernboodschap

De projecten in de gemeente Druten die te maken hebben met de uitspraak van de Raad van State d.d. 29 mei 2019 inzake het Programma Aanpak Stikstof (PAS) zijn in beeld. Eventuele gevolgen van de uitspraak kunnen nu nog niet inzichtelijk worden gemaakt. Momenteel werken het Rijk, de provincies en de gemeenten (VNG) samen aan een oplossingsrichting.

Antwoorden van het college

In de navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen

> Op 29 mei van dit jaar heeft de Raad van State geoordeeld dat het 'Programma Aanpak Stikstof' (PAS) niet voldoende is om de natuur in Nederland te beschermen tegen de schadelijke invloeden van stikstof in natuurgebieden.
>
> De impact van deze uitspraak is groot en dan gaat het niet alleen over de verbreding van de A27 bij het landgoed Amelisweerd en bij de uitbreiding van het vliegveld in Twente, maar het treft ook honderden bouwprojecten door geheel Nederland. Het in de PAS opgenomen stikstofcompensatieplan had meer oog voor het kunnen realiseren van plannen dan voor het daadwerkelijk beschermen van de natuur.
>
> De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft eerder deze maand de gemeenten gevraagd of zij last gaan krijgen van deze stikstofuitspraak. Van de 355 gemeenten hebben 170 gereageerd waarvan driekwart ernstige consequenties vreest.
>
> *Vraag 1. Heeft het college deelgenomen en deze rondvraag van het VNG?*
>
> Antwoord:
> Nee
>
> *Vraag 2. Zo nee, waarom niet?*
>
> Antwoord:
> In de periode van de uitvraag door de VNG (11 juli 2019)en de uiterste indieningstermijn (26 juli 2019) had ons college nog geen zicht op alle projecten die worden geraakt door de uitspraak van 29 mei jl.
>
> *Vraag 3. Als het college niet heeft deelgenomen aan de rondvraag van het VNG, is er dan wel intern geïnventariseerd welke consequenties er zijn voor nieuwe projecten?*

Antwoord:
Ja, de projecten die mogelijk worden geraakt door de uitspraak zijn in beeld. Inmiddels is door de provincie Gelderland namens het Rijk een uitvraag gedaan om alle projecten die naar verwachting in 2019-2020 in de besluitvorming worden geraakt door de uitspraak in beeld te brengen.

Vraag 4. Zo ja, kan het college ons inzicht geven in de gevolgen voor de projecten in onze gemeenten?

Antwoord:
Nee. Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland zijn bevoegd gezag voor toestemmingsverlening op grond van de Wet natuurbescherming. Momenteel werken het Rijk, de provincies en de gemeenten (VNG) samen aan een gezamenlijk beleids- en beoordelingskader en een verbeterde versie van het rekenmodel voor stikstofdepositie; Aerius Calculator. Hieruit moet blijken of en in welke hoedanigheid projecten binnen de gemeente die gepaard gaan met stikstofemissie doorgang kunnen vinden.

Vraag 5. In Nederland levert de agrarische sector 42% van de depositie van stikstof, dat is door de gemeente nauwelijks te beïnvloeden. Is er binnen onze bestemmingsplannen nog ruimte voor nieuwe of uitbreiding van agrarische bedrijven?

Antwoord:
Op grond van ons bestemmingsplan Buitengebied is nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf niet mogelijk, tenzij het bestemmingsplan wordt gewijzigd. Bestaande agrarische bedrijven kunnen alleen uitbreiden indien is aangetoond dat er geen sprake is van een toename van stikstofdepositie binnen gevoelige Natura 2000-gebieden, of anderszins is aangetoond dat er geen sprake is van negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. In de dorpskernen is nieuwvestiging ook niet toegestaan. Omdat verder alleen grondgebonden agrarische bedrijven zijn toegestaan in de dorpskernen, is stikstofproblematiek door uitbreiding van agrarische bedrijven reëel gezien niet te verwachten.

Vraag 6. Zo ja, moeten deze dan niet worden heroverwogen?

Antwoord:
Heroverweging is niet nodig. Zoals bij vraag 5 beschreven, is op grond van de geldende bestemmingsplannen een toename van stikstofuitstoot door agrarische bedrijven niet toegestaan.

*Vraag 7. Het antwoord op beperkingen kan zijn de zogenaamde ADC toets. Daarbij moeten er geen **A** geen **a**lternatieven zijn voor het bouwproject, en er **D** **d**wingende redenen zijn van openbaar belang en er **C** de aantasting van de natuur wordt ge**c**ompenseerd. Op grond hiervan toetst de Raad van State de argumenten in tegenstelling tot de PAS aanpak waarbij nauwelijks inhoudelijke motivatie nodig was. Zijn er in Druten projecten die in aanmerking komen voor een ADC toets?*

Antwoord:
Dit is nu nog niet in beeld. Zie verder onder 4.

Besluitenlijst College BenW openbaar Druten

Datum	25-06-2019
Tijd	9:30 - 12:00
Locatie	Kamer 1.06
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld **Secretaris** A.J.E.M. Buise-Jansen
Aanwezigen	M.H.T. Lepoutre, G.C.M. van Elk

1 Opening

2 Verslag van de vergadering d.d. 18 juni 2018

Besluit (Aangenomen)

Vastgesteld.

3 Hamerstukken

3.1 Reactie motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie'

Besluit (Aangenomen)

Het college besluit de raad middels een informatienota een reactie te geven op de motie 'Valpreventietraining en integrale aanpak valpreventie'.

3.2 Uitvoeren motie Regionale Energie Strategie (RES) Arnhem-Nijmegen

Besluit (Aangenomen)

De door de raad aangenomen motie overnemen en uitvoeren.

4 Bespreekstukken

-

5 Sluiting

Vastgesteld in het College van burgemeester en wethouders d.d. 2 juli 2019

A.J.E.M. Buise-Jansen, secretaris

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld, burgemeester

Besluitenlijst College BenW openbaar Druten

Datum	02-07-2019
Tijd	9:30 - 12:00 uur
Locatie	Kamer 1.06
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld
Aanwezigen	Annick Buise, Michel Lepoutre

1 Opening

2 Verslag van de vergadering d.d. 25 juli 2019

Besluit (Aangenomen)

Vastgesteld.

3 Hamerstukken

-

4 Bespreekstukken

4.1 Convenant glasvezel in het buitengebied Druten

Besluit (Aangenomen)

1. In te stemmen met de aanleg van een glasvezelnetwerk, zoals omschreven in bijgevoegd convenant glasvezel buitengebied, dit op voorwaarde dat:

- ook de colleges van de gemeenten Beuningen, Heumen en Wijchen met het convenant instemmen;
- de raad instemt met de aanpassing op de Legesverordening 2019.

De burgemeester besluit:

1. Bij verhindering Michel Lepoutre te machtigen het convenant te ondertekenen.

4.2 MER-beoordeling Waalbandijk 11 te Deest

Besluit (Aangenomen)

Het college heeft besloten dat er geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld, omdat er geen sprake is van belangrijke nadelige gevolgen, die aanleiding geven voor het opstellen van een nadere milieu-effectbeoordeling (zoals dit benoemd staat in H7 van de Wet milieubeheer).

4.3 Verbinding tussen het profileren van het Sociaal Team en preventie

Besluit (Aangenomen)

1. In te stemmen met de voorgestelde aanpak voor de profilering van het Sociaal Team;

2. De kosten voor informatieverstrekking en communicatie van € 6.500,-- te dekken uit de Uitvoeringsagenda Sociaal Domein;

3. De kosten voor de personele inzet van € 42.000,-- te dekken vanuit het in de begroting 2019 op het bestedingsplan beschikbaar gestelde budget voor het eerste aanspreekpunt Sociaal Team;

4. Het bestuur van de WDW te verzoeken 0,6 fte extra formatie voor profilering van het Sociaal Team beschikbaar te stellen.

5 Gemeenschappelijke regelingen

6 Terugblik/vooruitblik RTG, Raad, Presidium

7 Sluiting

Vastgesteld in het College van burgemeester en wethouders d.d. 9 juli 2019

A.J.E.M. Buise-Jansen, secretaris

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld, burgemeester

Besluitenlijst College BenW openbaar Druten

Datum	09-07-2019
Tijd	9:30 - 12:00 uur
Locatie	Kamer 1.06
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld
Aanwezigen	Annick Buise, Michel Lepoutre

1 Opening

2 Verslag van de vergadering d.d. 02 juli 2019

Besluit (Aangenomen)

Het college stemt in met het verslag.

3 Hamerstukken

3.1 Jaarverslag "Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2018" en jaarverslag "Gemeentelijke ombudsman 2018"

Besluit (Aangenomen)

Het college besluit de raad middels een informatienota in kennis te stellen van het jaarverslag Interne klachtbehandeling gemeente Druten 2018 en het jaarverslag Gemeentelijke ombudsman 2018.

3.2 Aanbrengen scheidingsbalken Gelenberg

Besluit (Aangenomen)

1. Scheidingsbalken aan te leggen aan de voorzijde van Sportpark De Gelenberg;
2. De gemeenteraad voorstellen hiervoor een incidenteel budget van € 8.500 beschikbaar te stellen ten laste van de eenmalige middelen;
3. Deze aanpassing aan de gemeenteraad voor te stellen tijdens de behandeling van de Najaarsnota 2019;
4. De jaarlijkse lasten van ca. € 1.000 ten laste brengen van de exploitatie wegen, straten en pleinen en de daarmee samenhangende structurele budgetverhoging te verwerken in de concept begroting 2020;
5. Instemmen met het, vooruitlopend op de goedkeuring van de gemeenteraad, uitvoeren van de werkzaamheden.

3.3 Drietal verzoeken om functieverandering te Deest

Besluit (Aangenomen)

1. Medewerking te verlenen aan de functieverandering van horecagelegenheid 't Zwaantje aan de Vriezeweg 10 te Deest onder de voorwaarde dat aangetoond wordt dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening;

2. Niet in te stemmen met het verzoek een bedrijfswoning te realiseren aan de Van Gelderstraat 4/ Munnikhofsestraat 22 te Deest;

3. Niet in te stemmen met het verzoek een extra woning te realiseren op het perceel aan de Munnikhofsestraat 20 te Deest;

4. Initiatiefnemers schriftelijk op de hoogte te stellen van het besluit.

3.4 Principeverzoek vergroten bestemmingsvlak, Hoogveldsestraat 10 te Horssen

Besluit (Aangenomen)

1. Onder voorwaarden medewerking te verlenen aan de vergroting van het bestemmingsvlak voor wonen aan de Hoogveldsestraat 10c te Horsen;

2. Initiatiefnemer schriftelijk op de hoogte te stellen van het besluit.

3.5 Gymmateriaal sportzaal Horssen

Besluit (Aangenomen)

College besluit naar aanleiding van de reguliere inspectie voor de vervanging van gymmaterialen in sportzaal Horssen:

1. Beschikbaar te stellen eenmalig € 11.500;

2. Dit ten laste te doen komen van de eenmalige middelen;

3. Dit mee te nemen in de Najaarsnota 2019;

4. Vooruitlopend op de opname in de Najaarsnota akkoord te gaan met verstrekken van de opdracht tot vervanging van de klimramen.

4 Bespreekstukken

4.1 Ontwerp-omgevingsvergunning woning bij Oude Weisestraat 2-1 Afferden

Besluit (Aangenomen)

1. In te stemmen met de ontwerp-omgevingsvergunning en bijhorende ruimtelijke onderbouwing voor het realiseren van een woning bij Oude Weisestraat 2-1 in Afferden;

2. De ontwerp-omgevingsvergunning voor zienswijzen ter inzage leggen.

3. Besluiten om, indien geen zienswijzen inkomen, de omgevingsvergunning te verlenen.

5 **Gemeenschappelijke regelingen**

6 **Terugblik/vooruitblik RTG, Raad, Presidium**

7 **Sluiting**

Vastgesteld in het College van burgemeester en wethouders d.d. 15 juli 2019

A.J.E.M. Buise-Jansen, secretaris

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld, burgemeester

Besluitenlijst College BenW openbaar Druten

Datum	15-07-2019
Tijd	9:30 - 12:00 uur
Locatie	Kamer 1.06
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld
Aanwezigen	Annick Buise, Michel Lepoutre

1 **Opening**

2 **Verslag van de vergadering d.d. 09 juli 2019**

Besluit (Aangenomen)

Het college stemt in met het verslag.

3 **Hamerstukken**

3.1 **Principeverzoek aanpassing bouwvlak**

Besluit (Aangenomen)

Akkoord te gaan met het principeverzoek tot het verplaatsen van het bouwvlak voor het perceel Vijverhof 38 te Druten.

3.2 **Reactie op meerdere adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein Druten**

Besluit (Aangenomen)

1. In te stemmen met de reactie op meerdere adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein Druten middels bijgevoegde brief;
2. De raad middels een informatienota te informeren over de gegeven reactie op de adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein Druten.

3.3 **Deskundigheidsbevordering vrijwilligerswerk**

Besluit (Aangenomen)

1. € 5.000,- beschikbaar te stellen voor:
- Het ophalen van de wensen en behoeften bij lokale organisaties en;
- Het komen tot een voorstel deskundigheidsbevordering vrijwilligersorganisaties.

2. Dit te doen in samenhang met de ontwikkeling van het lokaal sportakkoord.

4 Bespreekstukken

4.1 Vastgestelde ruimtelijke uitwerking RPW

Besluit (Aangenomen)

Kennis te nemen van de Provinciale Reactienota op alle ingediende zienswijzen op de concept-Ruimtelijke Uitwerking van het Regionale Programma Werklocaties (RPW) en van de vastgestelde Ruimtelijke Uitwerking van het RPW.

4.2 Besluit op bezwaar Meleveldsestraat 14 in Horssen

Besluit (Aangenomen)

Het college van B&W besluit:

1. Het advies van de commissie voor bezwaarschriften over te nemen en onderdeel uit te laten maken van het besluit;
2. De bezwaren ongegrond te verklaren;
3. Het bestreden besluit in stand te laten.

5 Sluiting

Vastgesteld in het College van burgemeester en wethouders d.d. 13 augustus 2019

A.J.E.M. Buise-Jansen, secretaris

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld, burgemeester

Besluitenlijst College BenW openbaar Druten

Datum	13-08-2019
Tijd	9:30 - 12:00
Locatie	Kamer 1.06
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld **Secretaris** A.J.E.M. Buise-Jansen
Aanwezigen	M.H.T. Lepoutre, G.C.M. van Elk

1 Opening

2 Verslag van de vergadering d.d. 15 juli 2019

Besluit (Aangenomen)

Vastgesteld.

3 Hamerstukken

3.1 Motie arbeidsmarktbeleid

Besluit (Aangenomen)

De door de raad aangenomen motie (bijlage 1) over te nemen en uit te voeren.

3.2 Principemedewerking aan herinrichting Hogeweg 4 in Horssen

Besluit (Aangenomen)

Akkoord te gaan met het principeverzoek tot herinrichting van het perceel Hogeweg 4 te Horssen, bestaande uit de bouw van twee vrijstaande woningen.

4 Bespreekstukken

4.1 Beantwoording raadsvragen Kerkdam

Besluit (Aangenomen)

De ingekomen raadsvragen van de Dorpslijst Afferden over de activiteiten op de Kerkdam in Afferden beantwoorden volgens bijgevoegde notitie.

4.2 **Uitvoeringsprogramma VTH2019 - Druten**

Besluit (Aangenomen met aanpassing)

1. Akkoord te gaan met het informeren van de gemeenteraad over de vaststelling van het uitvoeringsprogramma VTH 2019 - Druten conform bijgevoegde aangepaste raadsinformatienota;

2. De raad uiterlijk in december te informeren over het Uitvoeringsprogramma VTH 2020.

4.3 **Beantwoording raadsvragen Afferdense en Deestse Waarden**

Besluit (Aangenomen met aanpassing)

De ingekomen raadsvragen van Kernachting Druten over de herinrichting van de Afferdense en Deestse Waarden beantwoorden volgens bijgevoegde aangepaste notitie.

4.4 **Statutenwijziging fusie schoolbesturen SPOM en Oeverwal**

Besluit (Aangenomen)

1. Kennis nemen van de voorgestelde statutenwijziging

2. De gewijzigde statuten ter instemming voor te leggen aan de gemeenteraad

5 **Sluiting**

Vastgesteld in het College van burgemeester en wethouders
d.d. 20 augustus 2019

A.J.E.M. Buise-Jansen, secretaris

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld, burgemeester

Besluitenlijst College BenW openbaar Druten

Datum	20-08-2019
Tijd	9:30 - 12:00 uur
Locatie	Kamer 1.06
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld **Secretaris** A.J.E.M. Buise-Jansen
Aanwezigen	Sjef van Elk, Michel Lepoutre en Andre Springveld

1 **Opening**

2 **Verslag van de vergadering d.d. 13 augustus 2019**

Besluit (Aangenomen met aanpassing)

Gewijzigd vastgesteld.

3 **Hamerstukken**

3.1 **Verrekening neveninkomsten politieke ambtsdragers**

Besluit (Aangenomen)

het college van B&W besluit:

1. In te stemmen om niet over te gaan tot het verrekenen van neveninkomsten politieke ambtsdragers.

3.2 **Verplaatsing oorlogsmonument Deest**

Besluit (Aangenomen)

1. In te stemmen met de nieuwe locatie voor het oorlogsmonument;
2. De incidentele kosten ad. € 11.898,-- voor de verplaatsing en opbouw van het monument te dekken uit het budget Monumentenzorg;
3. Een bedrag ad. € 200,-- per jaar beschikbaar te stellen voor het onderhoud en beheer van het monument door vrijwilligers, te dekken uit het budget voor Monumentenzorg.

4 **Bespreekstukken**

4.1 **D - Regionaalbeleidsplan 2020-2023 en Regionaal Risicoprofiel 2020 VRGZ**

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad te adviseren:

1. In te stemmen met het concept Regionaal Beleidsplan 2020-2023 en het concept Regionaal Risicoprofiel 2020 van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

4.2 **Beslissing op bezwaarschrift Stoker 13 in Druten**

Besluit (Aangehouden)

4.3 **Visie op zonne energie Druten**

Besluit (Aangenomen met aanpassing)

1. In te stemmen met de bijgevoegde ontwerp visie op zonne-energie;
2. In te stemmen met het starten van de inspraakprocedure;
3. In te stemmen met het evalueren van de zonnevisie zodra 50 hectare aan zonneparken is gerealiseerd;
4. De raad te informeren middels een informatienota.

4.4 **Voortgang uitvoeringsprogramma duurzaamheid Druten**

Besluit (Aangenomen met aanpassing)

In te stemmen met voorliggende aangepaste raadsinformatienota.

5 **Sluiting**

Vastgesteld in het College van burgemeester en wethouders
d.d. 27 augustus 2019

H.G.A.M. Cornelissen, loco-secretaris

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld, burgemeester

Besluitenlijst College BenW openbaar Druten

Datum	27-08-2019
Tijd	9:30 - 12:00 uur
Locatie	Kamer 1.06
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld **Loco-Secretaris** H.G.A.M. Cornelissen
Aanwezigen	Sjef van Elk, Michel Lepoutre, Andre Springveld

1 **Opening**

2 **Verslag van de vergadering d.d. 20 augustus 2019**

Besluit (Aangenomen)

Vastgesteld.

3 **Hamerstukken**

3.1 **Handboek kabels en leidingen vaststellen**

Besluit (Aangenomen)

Het college besluit om:

Het handboek kabels en leidingen vast te stellen.

3.2 **Wijziging regeling mantelzorgcompliment**

Besluit

het College van B&W besluit:

1. Het mantelzorgcompliment vanaf 2019 beschikbaar te stellen voor alle zorgvragers die mantelzorg ontvangen en in de gemeente Druten wonen, ongeacht de woonplaats van de mantelzorger;

2. De aanvraagperiode in te korten tot en met 31 december van het betreffende jaar;

3. Per mantelzorgontvanger maximaal één mantelzorgcompliment per jaar beschikbaar te stellen;

4. Bovenstaande wijzigingen te verwerken in Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Druten;

5. Dekking voor 2019 en verder plaats te laten vinden binnen bestaand WMO budget via budgetneutrale melding in de Najaarsnota 2019;

6. De gevolgen voor 2020 en verder te verwerken in de conceptbegroting 2020-2023.

3.3 **Reactie beschikbaarheid chauffeurs inzameling oud papier Druten**

Besluit (Aangenomen)

In te stemmen met de conceptbrief "Reactie beschikbaarheid chauffeurs inzameling oud papier" (zie bijlage 1).

4 **Bespreekstukken**

4.1 **Vaststellen avoi**

Besluit (Aangenomen)

Het college besluit om:

1. De algemene verordening ondergrondse infrastructuren 2019 (AVOI Druten) vast te stellen en gelijktijdig de huidige verordening kabels en leidingen Druten in te trekken;

2. Deze besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad.

4.2 **Beslissing op bezwaarschrift Stoker 13 in Druten**

Besluit (Aangenomen)

Het College van B&W besluit:

1. Het advies van de commissie voor bezwaarschriften over te nemen;

2. De bezwaarschriften van de heer W. Sas-Van de Geer en mevrouw L. van Haalen en de heer R. van den Berg gegrond te verklaren;

3. Het bestreden besluit in heroverweging te herroepen en de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het plaatsen van een frame ten behoeve van leilindebomen te weigeren.

4.3 **Vaststellen bestemmingsplan 'Pas ongenummerd, Afferden'**

Besluit (Aangenomen)

Het bestemmingsplan 'Pas ongenummerd, Afferden' vast te stellen.

5 **Sluiting**

Vastgesteld in het College van burgemeester en wethouders
d.d. 3 september 2019

H.G.A.M. Cornelissen, loco-secretaris

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld, burgemeester

Besluitenlijst College BenW openbaar Druten

Datum	03-09-2019
Tijd	9:30 - 12:00 uur
Locatie	Kamer 1.06
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld **Loco-secretaris** H.G.A.M. Cornelissen
Aanwezigen	M.H.T. Lepoutre, G.C.M. van Elk, A. Springveld

1	**Opening**
2	**Verslag van de vergadering d.d. 27 augustus 2019** *Besluit (Aangenomen)* Vastgesteld.
3	**Hamerstukken** N.v.t.
4	**Bespreekstukken**
4.1	**Beantwoording schriftelijke vragen Sociaal Maas en Waal over de uitspraak van de Raad van State inzake de PAS** *Besluit (Aangenomen met aanpassing)* Ingestemd bij de aangepaste beantwoording van de schriftelijke vragen.
5	**Sluiting**

Vastgesteld in het College van burgemeester en wethouders
d.d. 10 september 2019

H.G.A.M. Cornelissen, loco-secretaris

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld, burgemeester

Besluitenlijst College BenW openbaar Druten

Datum	10-09-2019
Tijd	9:30 - 12:00 uur
Locatie	Kamer 1.06
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld **Loco-secretaris** H.G.A.M. Cornelissen
Aanwezigen	M.H.T. Lepoutre, G.C.M. van Elk en A. Springveld

1 **Opening**

2 **Verslag van de vergadering d.d. 03 september 2019**

Besluit

Vastgesteld.

3 **Hamerstukken (geen stukken)**

4 **Bespreekstukken**

4.1 **Informatienota stand van zaken Wet verplichte ggz**

Besluit (Aangenomen met aanpassing)

De informatienota stand van zaken Wet verplichte ggz aan te bieden aan de gemeenteraad.

4.2 **Vaststellen wijzigingsplan 'Koningstraat ongenummerd Afferden'**

Besluit (Aangenomen met aanpassing)

1. De ingekomen zienswijze te beantwoorden volgens de in paragraaf 7.2 van de toelichting opgenomen beantwoording;
2. Het wijzigingsplan 'Koningstraat ongenummerd Afferden' gewijzigd vast te stellen;
3. Geen exploitatieplan vast te stellen.

5 **Sluiting**

Vastgesteld in het College van burgemeester en wethouders d.d. 17 september 2019

H.G.A.M. Cornelissen, loco-secretaris

C.A.A. van Rhee-Oud-Ammerveld, burgemeester

Besluitenlijst College BenW openbaar Druten

Datum	17-09-2019
Tijd	9:30 - 12:00 uur
Locatie	Kamer 1.06
Voorzitter	C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld **Loco-secretaris** H.G.A.M. Cornelissen
Aanwezigen	M.H.T. Lepoutre, G.C.M. van Elk en A. Springveld

1	**Opening**
2	**Verslag van de vergadering d.d. 10 september 2019** *Besluit* Vastgesteld.
3	**Hamerstukken**
3.1	**Beslissing op bezwaar Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en dienstslachtoffers** *Besluit* Het bezwaarschrift gericht tegen het besluit van 7 juni 2019 ongegrond te verklaren en het bestreden besluit in stand te laten.
4	**Bespreekstukken**
4.1	**Ontwerpbestemmingsplan Stedelijk gebied Druten** *Besluit* 1. In te stemmen met het ontwerpbestemmingsplan 'Stedelijk gebied Druten'; 2. De vaststellingsprocedure van dit bestemmingsplan te starten.
5	**Sluiting**

Vastgesteld in het College van burgemeester en wethouders d.d. 24 september 2019

H.G.A.M. Cornelissen, loco-secretaris

C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld, burgemeester

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Uitwerkingen akkoord Cao Gemeenten 2019 – 2020 (1): CAR-UWO 2019 en 2020

maandag 16 september 2019

Geachte heer, mevrouw,

Met deze brief informeren wij u over de wijzigingen van de gemeentelijke salarisbedragen per 1 oktober 2019, per 1 januari 2020, 1 juli 2020 en 1 oktober 2020. Deze wijzigingen zijn het gevolg van het arbeidsvoorwaardenakkoord voor de sector Gemeenten 2019-2020.

De CAR is voor het jaar 2019 voor iedereen van toepassing. De CAR blijft van toepassing voor de veiligheidsregios in verband met het uitstel van de Wnra.

In deze brief staat de uitwerking van de afspraken over:

- de generieke salarisverhoging overeengekomen van 3,25% per 1 oktober 2019, 1,0% per 1 januari 2020, 1,0% per 1 juli 2020 en 1,0% per 1 oktober 2020.
- de eenmalige uitkering van €750,- voor medewerkers die op 28 juni 2019 in dienst zijn.
- het vervallen van de voorwaarden van de werkgeversbijdrage ziektekostenverzekeringen.

Downloaden

- Ledenbrief: Uitwerkingen akkoord Cao Gemeenten 2019 – 2020 (1): CAR-UWO 2019 en 2020

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Uitwerkingen akkoord Cao Gemeenten 2019 – 2020 (2): Cao Gemeenten vanaf 1 januari 2020

maandag 16 september 2019

Geachte heer, mevrouw,

Deze LOGA-brief gaat over de uitwerking van de afspraken in het akkoord Cao Gemeenten 1 januari 2019 – 1 januari 2021 die worden opgenomen in de Cao Gemeenten die op 1 januari 2020 ingaat tegelijkertijd met de inwerkingtreding van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra).

Op 28 juni 2019 hebben LOGA-partijen een principeakkoord afgesloten. Alle partijen hebben ingestemd met dit principeakkoord. Daarmee is het akkoord definitief.

De uitwerking van de afspraken in Cao Gemeenten 1 januari 2019 – 1 januari 2021 waardoor er wijzigingen volgen in de CAR-UWO, staat in de LOGA-brief: *Uitwerkingen akkoord Cao Gemeenten 2019 – 2020 (1): CAR-UWO 2019 en 2020* en is tegelijk met deze brief verstuurd.

Downloaden

- Ledenbrief: Uitwerkingen akkoord Cao Gemeenten 2019 – 2020 (2): Cao Gemeenten vanaf 1 januari 2020

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Openstelling vacatures VNG bestuur en commissies

vrijdag 13 september 2019

De VNG zoekt kandidaten voor in totaal 13 vacatures in het VNG bestuur en in verschillende VNG commissies (inclusief colleges). Wij nodigen u van harte uit om u kandidaat te stellen voor een of meer vacatures. In bijgaande profielschetsen vindt u nadere informatie over de doelgroepen die in aanmerking komen voor de betreffende vacature en de vereisten per vacature.

De selectie van kandidaten vindt plaats door de adviescommissie governance (voorzitter Paul Depla), die per vacature één kandidaat selecteert. De kandidaten op deze enkelvoudige voordracht van de adviescommissie worden uiterlijk 25 oktober a.s. bekend gemaakt aan de leden. Op dat moment wordt ook de mogelijkheid geopend om tegenkandidaten te stellen. In de Buitengewone ALV van 29 november a.s. spreken de leden zich uit over de kandidaten op de enkelvoudige voordracht van de adviescommissie en eventuele tegenkandidaten.

Aanmelding kandidaten

- U kunt zich kandidaat stellen tot **uiterlijk woensdag 2 oktober a.s. vóór 12.00 uur**
- Op de website https://governance.vng.nl/ kunt u zich registreren als kandidaat en aangeven naar welke vacature(s) uw belangstelling uitgaat.

Downloaden

Openstelling vacatures VNG bestuur en commissies

Bijlage(n):

Profielschetsen vacatures VNG bestuur en commissies

NIEUWSBRIEF DRUTEN CENTRUM SEPTEMBER 2019

SAMEN BOUWEN AAN EEN *GEVARIEERD*, *VERRASSEND* EN *GASTVRIJ* DRUTEN CENTRUM!

De nieuwsbrief wordt uitgegeven door Centrum Druten.

Nummer: 3 | september 2019

Vragen of opmerkingen? Stuur dan een e-mail naar:
centrumdruten@gmail.com

Hierbij ontvang je de nieuwsbrief van september 2019. Hierin lees je alle laatste ontwikkelingen die het centrum aangaan. Wat is er tot nu toe gebeurd met de uitkomsten van het ondernemers- en klantenonderzoek? Welke projecten gaan er aan komen? Wat is afgerond? En welke bijzonderheden zijn er nog meer te melden?

Mooie opkomst 3e ondernemersbijeenkomst Centrum Druten

Dinsdagavond 3 september jongstleden vond bij café Xafé de 3e ondernemersbijeenkomst van dit jaar plaats. Met ruim 40 aanwezigen kijken wij terug op een zeer mooie opkomst met de nodige nieuwe gezichten! Een avond waarin diverse onderwerpen werden toegelicht, er genoeg ruimte was voor discussie en ervaringen werden uitgewisseld.

Kunstweekend Druten 28 & 29 september 2019: jouw creatieve bijdrage wordt gevraagd!

Een nieuw evenement: het kunstweekend in het centrum van Druten. Het weekend vindt plaats tijdens de Maas en Waalse kunstroute, op zaterdag 28 en zondag 29 september, en gaat gepaard met een sfeervolle koopzondag. Op deze zondag wordt er op de Markt een Car Boot Sale georganiseerd.

Waar belangstellenden tijdens de kunstroute een bezoek kunnen brengen aan verschillende ateliers, brengen wij als Drutense centrumondernemers kunst en creativiteit naar de mensen toe. Voor de gelegenheid wordt het centrum opgefleurd met bijzondere kunstuitingen, muzikale verrassingen en creatieve uitspattingen.

Deels zijn deze door de organisatie ingekocht, maar er wordt ook een beroep gedaan op **jou als ondernemer** om leuke, creatieve ideeën te bedenken die bij jouw winkel georganiseerd kunnen worden. Alles is mogelijk, als het maar verrassend, opvallend en creatief is.

Om alle activiteiten goed te coördineren vragen wij je jouw ideeën **uiterlijk 15 september** aan te melden bij Jovita (info@akkermans-juwelier.nl) zodat de organisatie het in kan tekenen en eventuele lege gaten kan opvullen.

Project hanging baskets afgerond!

In de laatste nieuwsbrief kondigden wij al aan dat de werkgroep Identiteit & Uitstraling bezig was met het project hanging baskets. Met meer groen en meer bloemen het centrum letterlijk en figuurlijk kleur geven. Medio juni zijn er daarom 60 hanging baskets aangebracht in het centrum, voorzien van eenjaarsbloeiers.

Een mooi voorbeeld van samenwerking, omdat het budget mogelijk is gemaakt door het SODC en de Gemeente. De eerste reacties van klanten zijn erg positief. Volgend jaar wordt bekeken of het aantal baskets uitgebreid moet worden.

Het onderhoud van de bloemen ligt in handen van een aantal vrijwilligers. Het zou leuk zijn als deze vanuit winkeliers met bijvoorbeeld een kop koffie af toe in het zonnetje gezet worden!

Noteer de Nieuwjaars borrel alvast in de agenda!

Op **6 januari 2020** organiseren wij de traditiegetrouw onze jaarlijkse nieuwjaarborrel voor alle ondernemers uit het centrum.

Noteer deze datum alvast in je agenda. Zodra wij meer weten over tijdstip/locatie hoor je dit van ons.

Wij stellen ons graag voor!

Beste ondernemers,

Graag stellen wij ons aan u voor. Wij zijn Manoeska Berkers en Peggy Verbakel en maken deel uit van het team economische zaken van de Werkorganisatie Druten Wijchen.

Elke ondernemer heeft weleens te maken met de gemeente. De gemeente vindt een goed contact met het plaatselijk bedrijfsleven belangrijk. Daarvoor heeft de gemeente het team economische zaken. Dit team is het eerste aanspreekpunt voor de ondernemers in Druten, dus voor u. Heeft u vragen over het starten/uitbreiden of verplaatsen van een bedrijf, economische ontwikkelingen/beleid, vergunningen en nog meer? Dan kunt u bij ons terecht. Wij kunnen u informeren, adviseren en zo nodig wegwijs maken binnen de gemeente naar de juiste afdeling of contactpersoon.

Naast het contact met de ondernemers vinden wij een goed contact met o.a. de stuurgroep en werkgroepen centrum Druten en het SODC van groot belang. Daarom sluiten wij elke maand als adviseur aan bij het overleg met de stuurgroep, hebben wij regelmatig contact met het SODC en hebben wij regelmatig overleg met de begeleidingscommissie (initiatiefnemers van o.a. de detailhandelsvisie). Ook zijn wij zoveel mogelijk aanwezig bij de ondernemersbijeenkomsten, zoals dinsdag 3 september jl., om vanuit de gemeente wat zaken toe te lichten en u de gelegenheid te geven om vragen te stellen of uw ideeën met ons te delen.

Natuurlijk hoeft u daarvoor niet te wachten op een ondernemersbijeenkomst. Heeft u een vraag of idee? Neem dan contact met ons op. Wij zijn van maandag t/m donderdag te bereiken via m.berkers@drutenwijchen.nl /088 – 432 74 57 (Manoeska) of p.verbakel@drutenwijchen.nl / 088 – 432 74 60 (Peggy).

Een ondernemende groet, Manoeska en Peggy

Lopende projecten: waar zijn wij mee bezig?

Project nieuw reclame- en terrassenbeleid

Voor veel ondernemers is nog onvoldoende duidelijk dat Druten een nieuw reclame- en terrassenbeleid heeft. Het beleid is vastgesteld door het college van B&W en op 27 juni heeft de gemeenteraad ingestemd met een wijziging in de APV die nodig was om het beleid te kunnen uitvoeren.

Aanleiding voor een geactualiseerd reclamebeleid en nieuw terrassenbeleid is de wens vanuit de gemeenteraad voor een kwalitatief hoogwaardiger uitstraling van het centrumgebied van Druten en directe omgeving. Door de herinrichting van de Hogestraat heeft dit recent een flinke impuls gekregen. Een logisch vervolg is dan ook dat kritisch wordt gekeken naar de ruimtelijke kwaliteit van reclames, uitstallingen en terrassen, met begrip voor het belang van winkelier of ondernemer. In samenspraak met een aantal winkeliers, ondernemers en bewoners is het beleid uitgewerkt en uiteindelijk vastgelegd.

Waar kan ik het terugvinden? Het reglement voorzien van praktische foto's met voorbeelden is terug te vinden op de site van de gemeente Druten (www.druten.nl)

Handhaving: om te beginnen moeten ondernemers er samen voor zorgen dat het centrum mooi en gastvrij is en dat het ook zo blijft. Er ligt nu een duidelijke beleidsnorm en onderling moeten ondernemers elkaar scherp houden en aanspreken als er afwijkingen worden geconstateerd. Daarnaast is het introduceren van geactualiseerde en nieuwe beleidsregels ten aanzien van reclame-uitingen en terrassen niet zinvol als er geen handhaving is. Het handhavingstraject zal daarom worden aangescherpt. Valt je daarom iets op, meld het dan bij handhaving.

Evaluatie: de komende 12 maanden zal er een evaluatie plaatsvinden. Dan wordt gekeken of het beleid uitvoerbaar is, of het handhaafbaar is en of de regels voldoende zijn of niet. Afhankelijk van de uitkomst daarvan, kan zowel versoepeling als aanscherping van het beleid aan de orde zijn. Heb je suggesties of verbeterpunten, meld deze dan!

Mochten je vragen hebben over het beleid, de toepassing hiervan in jouw situatie of suggesties? Neem dan contact op met Peggy Verbakel (p.verbakel@drutenwijchen.nl)

Project openbaar toilet

Bij een Gastvrij Druten horen ook toiletvoorzieningen voor onze bezoekers die met chronische klachten zitten en steeds ouder worden. Deze bezoekers durven ons centrum vaak niet te bezoeken omdat er niet veel toiletten beschikbaar zijn.

Dit speelt landelijk. Daarom maken steeds meer ondernemers in Nederland gebruik van de HogeNood app van de Maag Lever Darm Stichting. Winkeliers en horecaondernemers melden zich aan bij deze app, zodat bezoekers weten dat zij in een bepaald winkelcentrum op meerdere plaatsen gebruik kunnen maken van het toilet, als dat nodig is.

Vanuit Druten willen wij dit gastvrij initiatief ondersteunen omdat het past bij een Gastvrij Druten. Wij zijn dus op zoek gegaan naar winkeliers en horeca bedrijven die hun toiletruimte (tegen vergoeding) beschikbaar willen stellen. Het idee was dat de deelnemende bedrijven zouden worden vermeld op de HogeNood app én een sticker zouden krijgen 'Gastvrij Druten, toilet beschikbaar'. Helaas was het aantal aanmeldingen beperkt tot 4.

Tijdens de ondernemersbijeenkomst bleek dat voor de meeste ondernemers met name de sticker een bezwaar was. Dit zou namelijk zorgen voor de nodige overlast door andere bezoekers, vaak jongeren.

Daarom is in samenspraak met de ondernemers besloten **de sticker weg te laten** en de deelnemende bedrijven **alleen** te vermelden op **de HogeNood app**, waarmee de bezwaren zijn weggenomen.

Wij houden daarom het uitgangspunt aan dat alle ondernemers uit het centrum van Druten automatisch deelnemen. Het gaat daarbij om een proefperiode van 1 jaar. Daarna evalueren wij en besluiten wij of het project wordt voortgezet.

Wil je toch niet hier aan deelnemen? Jammer, maar geen probleem. Stuur in dat geval vóór 30 september even een mail naar Peggy Verbakel (p.verbakel@drutenwijchen.nl)

Heb je geen bezwaar tegen het plaatsen van de sticker bij je entree? Wij zorgen er voor dat er stickers beschikbaar komen!

Na 30 september zal op basis van het aantal deelnemers een collegevoorstel worden opgesteld. Deelnemende bedrijven worden daarna geïnformeerd.

Project handhaving

Voor veel ondernemers (en klanten) is de handhaving nog steeds een doorn in het oog. Alhoewel er inmiddels door de werkorganisatie Wijchen-Druten BOA's ingezet worden om op de handhaving toe te zien, blijven onder de ondernemers klachten bestaan.

Heb je een klacht? Meld deze dan! Dit kan via:

- de 'mijngemeente' app of
- telefonisch 088 432 70 00 of
- via de website van de gemeente ('online melding woon- en leefomgeving doorgeven').

Wij gaan de klachten monitoren. Als hieruit blijkt dat de klachten blijven bestaan, kunnen er vervolgmaatregelen worden getroffen en kan het toezicht worden aangescherpt! Daarmee werken wij ook aan de veiligheid van fietsers in het centrum.

Project route aanduiding centrum

De werkgroep Identiteit & Uitstraling is samen met de Gemeente bezig met een plan voor een verbeterde route aanduiding naar het centrum.

In fase 1 van het plan worden de volgende zaken opgepakt:

- Duidelijke verwijzing naar het centrum van Druten en alle parkeerplaatsen op alle aanrijroutes.
- Duidelijke verwijzing in het centrum naar de verschillende parkeerplaatsen.

In fase 2 van het plan worden de volgende zaken opgepakt:

- Aanbrengen van (ludieke) borden of andere inrichtingselementen die de verbinding tussen Hogestraat naar de winkels op de Markt (en omgekeerd) versterkt.
- Duidelijk doorverwijzing vanaf de nieuwe Veerdam naar het centrum (en omgekeerd) .
- Verwijzing naar pinautomaten.
- Aangepast beleid parkeerduur blauwe zones.

De uitvoering van fase 1 zal nog dit najaar worden gerealiseerd en namens de centrum ondernemers kijkt de werkgroep Identiteit & Uitstraling mee bij de uitvoering. Fase 2 zal daarna worden opgepakt.

Training social media voor alle centrum ondernemers

Veel ondernemers in Druten gebruiken (in meer of mindere mate) social media om met hun bedrijf zichtbaar te zijn voor hun klanten, te vertellen waar ze mee bezig zijn en zo te bouwen aan hun eigen merk/formule. En omgekeerd toont het recente klantonderzoek aan dat steeds meer doelgroepen onder de Drutense klanten via social media op de hoogte gehouden willen worden en zich laten inspireren. Niet alleen over jouw bedrijf maar ook over het centrum. Kortom social media is een belangrijk kanaal!

Tot op heden zijn er geen initiatieven genomen om gezamenlijk (dus met alle ondernemers) via social media te bouwen aan 'het merk Druten'. Meerdere ondernemers hebben in de ondernemersenquête aangegeven behoefte te hebben aan een training rondom het inzetten en gebruik van social media. De praktijk leert namelijk dat veel ondernemers weliswaar een facebook of instagram pagina hebben, maar er nog veel meer kunnen uithalen. En dat geldt ook voor de social media pagina's van Druten centrum.

Vergroot de online zichtbaarheid!

Tijd dus om dit op te pakken. Naast dat de werkgroep Marketing & PR het beheer van de social media pagina's van het centrum professioneel gaat onderbrengen heeft de werkgroep The Next Brand gevraagd om een voorstel uit te werken voor een social media training onder de titel 'Vergroot de online zichtbaarheid'. Belangrijk hierbij is dat het een laagdrempelige en praktische training moet zijn die jou als ondernemer handvaten biedt voor je eigen bedrijf maar die ook is toegesneden op 'het merk Druten'. En waarbij wij rekening houden met het gebruikersniveau. Zodat zowel de beperkte gebruikers als de experts onder ons voldoende nieuwe kennis, tips en trucs kunnen opdoen.

De opzet

Tijdens de training Vergroot de online zichtbaarheid (4 uur) ga je in een kleine groep concreet aan de slag met de social media kanalen van jouw bedrijf en leer hoe je het merk Druten leuker, relevanter en sterker kunt maken. Mede dankzij een substantiële subsidie vanuit het S.O.D.C. kan deze training worden aangeboden voor een **gereduceerde all-in prijs van € 124,50 per deelnemer**. De uitvoering van de eerste groepen wordt dit najaar opgestart. Meerdere medewerkers inschrijven per ondernemer is geen probleem. Inschrijven kan tot en met 15 oktober 2019. Meer hierover lees je in bijgevoegde flyer.

Project aankleding Markt

De Markt wordt zowel door klanten als door ondernemers matig beoordeeld: de inrichting, de uitstraling en de groenvoorziening. Het recente onderzoek heeft dat nogmaals aangetoond. Reden om in navolging op de herinrichting van de Hogestraat ook met de Markt aan de slag te gaan.

Het college van B&W heeft mede namens de gemeenteraad aan de beleidsmedewerkers daarom gevraagd om een voorstel te maken hoe de Markt sfeervoller ingericht kan worden. In samenspraak met de werkgroep Openbare ruimte & Uitstraling zijn de eerste ideeën uitgewisseld en deze zijn daarna voorgelegd aan de ondernemers, winkeliers, horeca bedrijven en bewoners van de Markt. Die hebben gereageerd en input gegeven. Bovendien zijn in de klant enquête de nodige suggesties gegeven om de uitstraling te verbeteren.

Welke ideeën zijn o.a. uitgewisseld?

- De grote parkeer oppervlakte doorbreken met groen of bomen tussen het gedeelte blauwe zone en het gedeelte dat voormalig niet tot de blauwe zone hoorde (ter hoogte van de kerk en Van Woezik).
- De opstelling van de weekmarkt wijzigen zodat de winkels meer in beeld blijven.
- Groen aanbrengen in het midden van de parkeerplaatsdriehoek (midden op de parkeerplaats).
- Aankleden entree van de Markt aan de zijde Hogestraat en aan de zijde Kattenburg. Denk aan haagjes.
- Meer banken plaatsen.
- De loopstrook langs de kerkmuur wordt nauwelijks gebruikt. Deze groen maken met bomen, struiken en planten.

Overigens, de tijdelijke fruitbomen die in de Hogestraat zijn geplaatst worden vervangen door een permanente oplossing. Ook dit wordt dan gelijk binnen dit voorstel meegenomen!

Op basis van alle input wordt het college voorstel opgesteld. Dit zal vervolgens in het najaar aan de Gemeenteraad worden voorgelegd. Uitvoering hiervan zal begin volgend jaar plaatsvinden.

Baal jij ook van die geparkeerde fietsen bij jou voor de deur?

Gelukkig is deze foto niet in Druten gemaakt, maar duidelijk is wel dat niet alle ondernemers tevreden zijn over de fietsstallingen in de Hogestraat en op de Markt en het ontbreken van duidelijk beleid op dit gebied.

Vanuit de Gemeente wil men aan de slag met het verbeteren van de voorzieningen en het maken van beleid voor het parkeren van fietsen. Zodat de Gemeente ook beter kan gaan handhaven.

Om beleid te kunnen maken, wil de Gemeente eerst weten hoe de huidige fietsstallingen ervaren worden. Zijn er voldoende in de Hogestraat en op de Markt? Hoe ervaren ondernemers het parkeren van fietsen? Gebeurt dit netjes op de plekken waar het hoort of is er overlast? Zo ja, waar? Waar moeten nog extra stallingen geplaatst worden?

Baal jij ook hier van en heb je ideeën of wensen hoe de Gemeente dit kan oppakken? Dan nodigt de Gemeente je graag uit om met ze mee te denken. Stuur dan uiterlijk 13 september a.s. een mail naar Peggy Verbakel (p.verbakel@drutenwijchen.nl)

Overige ontwikkelingen

Centrum Druten als vereniging organiseren?

Vanaf de start van Centrum Druten hebben wij ons niet als officiële vereniging georganiseerd. Dat was in de opbouwfase nog niet nodig. Hoe zit dat nu?

De tijden zijn veranderd. Nu de samenwerking in het centrum steeds beter van de grond komt moeten wij ook nadenken of wij dit in een officiële verenigingsvorm moeten gaan organiseren. De voordelen van een dergelijke vorm zijn er voldoende. Ondernemers kunnen bijvoorbeeld makkelijker naar buiten treden als één gesprekspartner tijdens overleg met de Gemeente, het wordt eenvoudiger om collectief activiteiten te organiseren en ook kunnen praktische zaken zoals aansprakelijkheid rondom evenementen (eindelijk) goed worden afgedekt.

Tijdens de ondernemersbijeenkomst van 3 september jl. werd duidelijk dat de Stuurgroep zich aan het oriënteren is in welke vorm de huidige samenwerkingsstructuur met Stuurgroep, Werkgroepen, Centrum Druten en het SODC op termijn beter en efficiënter georganiseerd en geborgd kan worden. Wellicht de opmaat naar Centrum Management? Ook wordt nagedacht over het aanstellen van een Centrum Manager die deze samenwerkingsvorm kan ondersteunen. Tijdens de ondernemersbijeenkomst is daarom bij alle aanwezige ondernemers gepolst hoe zij aankijken tegen het opstarten van een officiële vereniging voor de centrum ondernemers in Druten. Tijdens deze peiling onder de aanwezige ondernemers werd duidelijk dat de overgrote meerderheid hier niet onwelwillend tegenover staat. Met deze informatie gaan Stuurgroep en SODC daarom verder aan de slag om dit uit te werken. Wordt ongetwijfeld vervolgd.

Spreekt jou één van de centrum projecten aan?

Zou je het leuk vinden om bij één van de lopende of toekomstige projecten een bijdrage te leveren bij het bedenken of bouwen? Dan komen wij graag met jou in contact.

Denk mee Praat mee Doe mee

Interesse? Loop even binnen bij Johan van Welie (Annette mode).

Evaluatie Dag van Druten

Donderdag 1 augustus jl. vond de Dag van Druten plaats. Er zijn twee onderwerpen die vanuit de ondernemers aandacht vragen en waarop geschakeld gaat worden:

1. Er zijn opmerkingen geweest van ondernemers op de Markt over het **vroegtijdig afsluiten** van de **Markt** voor dit evenement. Hiervoor volgt op korte termijn overleg met de betreffende ondernemers en de Organisatie hoe dit bij een volgende editie kan worden verbeterd.
2. Tijdens het ondernemersoverleg is discussie geweest over het **entree vrij** maken van het evenement. Entreevrij maken zou nog meer bezoekers kunnen betekenen en de organisatie veel extra werk besparen. Namens de ondernemers zal Geert Vonk hierover met de organisatie in gesprek gaan om te kijken of en onder welke voorwaarden dit mogelijk is. Als er meer duidelijkheid hierover kan worden gegeven dan vernemen jullie dit.

Er komt een leuke plek vrij in de werkgroep Marketing & PR

JOIN OUR TEAM

Is marketing & PR jouw passie en vind je het leuk om samen met ons te bouwen aan het merk Druten? Omdat Isabel Cobussen (DMZ) heeft aangegeven te zullen stoppen met haar werkzaamheden binnen de werkgroep Marketing & PR zijn wij op zoek naar een vervanger!

Interesse? Loop dan binnen bij Johan Visser (Genieten en Meer & Old Skool)

Toekomstige projecten

Er staat nog meer projecten op de planning om het centrum beter, leuker en aantrekkelijker te maken. Waar liggen de belangrijkste prioriteiten waar de werkgroepen in de nabije toekomst mee aan de slag gaan? De top 15 delen wij graag met jullie:

1. **Offline bekendheid** van het centrum **vergroten** door het plaatsen van **promotiezuilen** op de aanrijroutes voor alle promotionele activiteiten, koopavonden, koopzondagen etc.
2. Toeristisch en cultureel bezoek scoort (vooralsnog) laag. Hier liggen kansen, zeker met de komst van de nieuwe Veerdam! Wij gaan een **campagne/ welkomstpakket** ontwikkelen om deze groep extra te trekken.
3. **Identiteit/propositie** van 'het merk Druten' vaststellen: wij gaan het merk 'welkom in Druten' en 'Druten, kloppend winkelhart van maas & waal' (de signatuur) verdiepen. Hierbij gebruiken wij de ambitieverklaring en de redenen vanuit het recente klantonderzoek waarom klanten voor Druten kiezen: 1) dichtbij 2) voldoende winkelaanbod in de basisbehoefte 3) goed bereikbaar en 4) sfeervol en gezellig. Hoe kunnen wij dit inzetten bij het (online/offline) laden van het merk Druten naar onze doelgroepen.
4. Wij gaan bekijken of wij de **openingstijden** van winkeliers beter kunnen **harmoniseren**; volgens ruim 30% van de ondernemers (ondernemersonderzoek) zal dit meer klanten trekken.
5. Wij gaan de online bekendheid van het centrum vergroten door het realiseren **één aansprekende website** waarin het gehele centrum zich kan presenteren (winkelaanbod, evenementen aanbod, activiteiten, nieuws, p-route enz.)

6. Wij gaan de **offline bekendheid** van het centrum **vergroten** door het structureel plaatsen van herkenbare **advertenties** in de Maas & Waler.
7. De **inrichting** van de **Hogestraat** wordt nogmaals kritisch beoordeeld op (hoeveelheid & plaats) banken, prullenbakken en fietsrekken. Aanvullen waar huidige tekortkomingen zitten .
8. Wij gaan aan de slag met het **opknappen** van de **achterkant** van de panden aan de **Hogestraat** grenzend aan het parkeerterrein bij de **Maxx**. Bijvoorbeeld door het aanbrengen van een groot promotioneel doek.
9. Het **herinrichten** van het **parkeerterrein** bij de **Maxx** en het parkeerterrein voorzien van een duidelijke naam.
10. Ruim 60% van de ondernemers gebruikt een klantenkaart, acties of spaaractiviteit om klanten te trekken. Onderzoeken of er een **gezamenlijke klantenkaart** voor Druten kan worden ontwikkeld, waarmee de aantrekkingskracht toeneemt.

11. Het creëren van **4 sfeer annex themagebieden** (Hogestraat, Markt, Horeca rondom Kerk en Passage) die nog meer aansluiten op een het bezoekdoel: horeca, winkelen boodschappen etc. Zowel als het gaat om bestemming van panden, passend aanbod per sfeergebied, uitstraling, evenementen als samenwerking tussen de gebieden met passende acties en evenementen.
12. Wij gaan werken aan een **juiste brancheringsmix**. Zowel om de functie voor dagelijkse boodschappen als de shop functie van het centrum te verbeteren. Maak met de stakeholders een aanpak om formules aan te trekken. Gebruik maken van de inzichten/wensen uit het klantonderzoek: 65% van de klanten mist winkel/shopaanbod, 75% geeft aan daardoor vaker terug te komen, langer te verblijven en meer te besteden! Hierdoor wordt ook de leegstand aangepakt.
13. Wij gaan werken aan een **juiste mix van horeca** en voldoende terrassen in de zon. Maak met de stakeholders een aanpak. Gebruik maken van de inzichten/wensen uit het klantonderzoek: 35% van de klanten geeft aan specifiek horeca aanbod te missen in Druten; 56% zal daardoor het centrum vaker bezoeken.
14. (op langere termijn) bekijken hoe de **grote spreiding van winkels** (2 gebieden Hogestraat - Markt) in het centrum opgelost kan worden en er een betere verbinding tussen de twee gebieden kan worden gerealiseerd.
15. **Samenwerking** tussen **vastgoedeigenaren** verbeteren.

Beste gemeenteraad,

Mijn gezin en ik maken ons ernstige zorgen over onze gezondheid. Multinationals willen 5G uitrollen over Nederland en dus ook over uw en onze gemeente. De telecomwet biedt niet voldoende bescherming en als het aan EU ligt dan hebben deze commerciële bedrijven het straks voor het zeggen waar zij telecommasten plaatsten. 5G antennes zijn zelfs zo klein, dat ze in lantaarnpalen passen. Hierdoor kan je als burger niet eens meer zien waar het gevaar loert.

Wij vinden dat de gemeente verantwoordelijk is voor haar inwoners én dat de gemeente, samen met de inwoners, moet beslissen waar gevaarlijke telecommasten geplaatst worden. Het is toch bizar als het telecombedrijf zelf maar even gaat beslissen waar ze de zendmasten, zonder kennisgeving aan de gemeente, mogen plaatsen?

Maandag 9 september is er een demonstratie in Den Haag tegen 5G en vóór het recht van de gemeentes dat zij beslissen over de palen en de locaties.

Wereldwijd hebben in enkele dagen ruim 130.000 mensen, waarvan 8.000 wetenschappers en artsen, het International Appeal getekend. U vind dat hier: https://www.5gspaceappeal.org/

In diverse steden in Europa worden al rechtszaken (o.a. tegen de gemeente) gewonnen inzake het 5G onderwerp. Zie bijvoorbeeld: https://www.earth-matters.nl/61/14464/straling-electrosmog/5g-protesters-uk-win.html

of

de film gemaakt van de raadsvergadering, waarop verschillende experts aan het woord zijn en waarop unaniem is besloten door de raad deze 5G zend lantaarnpalen niet aan te kopen. Een samenvatting van de film van 20 minuten is te zien op https://www.youtube.com/watch?v=2Sw9MJZHacE en de gehele film is te zien op https://www.youtube.com/watch?v=-ITJIbQwMOI

Zo zijn er online nog heel veel links te vinden naar artikelen en rapporten die aantonen dat 5G schadelijk is voor mens en dier.

Koeien slaan op hol door test 5g bijvoorbeeld: http://www.worldunity.me/koeien-van-5-melkveehouders-slaan-op-hol-door-testen-5g-netwerk/?fbclid=IwAR1YeGVmjhVIkT4IVESxCe9XJMdnpKQy60bFGCSxQfJEhwyz8fSRhXFgyWI

U zult begrijpen dat wij ons ernstige zorgen maken voor onze toekomstige gezondheid, als wij straks ook worden blootgesteld aan 5G. **Zónder dat wij hierin een keuze hebben!**

Wij willen u vragen dit onderwerp in de volgende raadsvergadering te bespreken.

Tevens willen wij u vragen:

- Dat **de gemeente zelf beleid gaat voeren** (met oog voor de betrokken burgers) en maatregelen neemt om te komen tot een verantwoorde locatiekeuze bij toekomstige nieuw te plaatsen telecommasten.. en dit in overleg met de betrokken burgers en partijen.

- Dat de gemeente geen 5G toelaat in de gemeente totdat er bewijs is dat dit veilig is voor haar inwoners. Tot nu toe zijn er enkel een paar beknopte rapporten van belanghebbenden in 5G die dat aangeven. Wat natuurlijk niet opweegt tegen de vele uitspraken van doctoren en wetenschappers wereldwijd en de onderzoeksrapporten die wél onafhankelijk zijn opgesteld.

- Middels de volgende link van Overheid.nl kunt u als gemeente zelf aangeven wat u van de **gevolgen voor de gemeente** vindt, als het Wetsvoorstel implementatie Telecomcode er maandag doorkomt.
Gevolgen voor de overheid:
Overheidsinstanties (rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen) dienen toegang te verlenen tot publieke infrastructuur, inclusief straatmeubilair (zoals bushokje en verkeerslichten) voor de plaatsing van small cells.
https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode Uiteraard kunt u als lezer(s) hierop ook uw eigen mening geven.

Wij vernemen graag van u.

Met gezonde groet,

Familie Luttmer

Aan het College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Druten

Nijmegen, 12 september 2019

Onderwerp: realiseren zonneparken

Geacht College van burgemeester en wethouders van de gemeente Druten,

In de Gelderlander d.d. 26 augustus 2019 (https://www.gelderlander.nl/druten/druten-wil-50-hectare-aan-zonnepanelen-binnen-vier-jaar~aec5ad27/) lazen wij over uw plannen, verwoord door de wethouder de heer Springveld, om binnen 4 jaar 50 hectare aan zonnepanelen te realiseren. Stappen naar verdere verduurzaming en realiseren van een energie-neutrale gemeente worden door ons onderschreven. De ontwikkeling naar een energie-neutrale gemeente hebt u ook vormgegeven in de op 14 december 2018 in werking getreden Routekaart Naar energieneutraal Druten in 2040.
Wij willen wel onze zorg uitspreken over de in de Routekaart opgenomen wens om zonnepanelen te leggen op de Uivermeertjes met een oppervlakte van 40% van de totale ambitie aan te realiseren grootschalige zonne-energieprojecten. De Uivermeertjes zijn volgens onze informatie in beheer bij SBNL (https://www.sbnlnatuurfonds.nl/uivermeertjes) en zullen na afronding van de huidige zandwinning verder ingericht worden als natuur. In en rond de Uivermeertjes komen vele vogelsoorten voor, de laatste jaren zijn meer dan honderd verschillende soorten waargenomen. Tevens heeft het gebied een grote potentie voor verdere ontwikkeling.
Daarnaast wordt voor zonneparken nog 10% van de ambitie aangegeven aan de Vissert, een te nat landbouwgebied wat goed geschikt zou kunnen zijn voor weidevogels. De laatste 40% van de ambitie aan de Veldstraat lijkt nog niet ontwikkeld te worden.
In het bericht wordt als voordeel aangegeven dat er zo geen goede grond van de agrarische sector wordt afgepikt. Wij zijn, met u, van mening dat landbouwgrond pas in allerlaatste instantie gebruikt mag gaan worden voor zonnevelden. Maar dat geldt in onze ogen ook voor natuurgebied

Uit de Routekaart energieneutraal blijkt ons dat in 2040, met gebruikmaking van windmolens, circa 30 hectare aan zonnevelden niet nodig zou zijn. Onze insteek zou zijn om eerst alle andere mogelijkheden ten volle te benutten en dan pas, als het echt nodig is, te kijken naar landbouw- en natuurgebieden.
Zeer recent, na uw traject van het opstellen van de Routekaart, is er een brief van Minister Wiebes van Economische Zaken en Klimaat (https://www.rijksoverheid.nl/regering/bewindspersonen/eric-wiebes/documenten/kamerstukken/2019/08/23/beantwoording-moties-dik-faber-over-een-zonneladder-als-nationaal-afwegingskader-bij-inpassing-van-zonne-energie) verschenen aan de Tweede Kamer waarin onder andere een zonneladder als nationaal afwegingskader bij inpassing van zonne-energie is opgenomen. Ook deze zonneladder ontziet landbouw- en natuurgebieden.

Adres : p/a De Bastei, Waalkade 83-84, 6511 XR Nijmegen
Email : info@vogelwerkgroepnijmegen.nl
Website: www.vogelwerkgroepnijmegen.nl
Bank: Triodos - IBAN NL03 TRIO 0212 1876 78
Inschrijfnummer KvK: 40144721

Een voorkeursvolgorde die ontwikkeld is samen met de LTO, de provincies (IPO) en de gemeenten VNG. Daken, restgronden binnen bebouwde kom en industrieterreinen, gronden langs infrastructuur hebben de voorkeur boven landbouw- en natuurgronden. Dit standpunt wordt opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie. Met het IPO en de VNG is ook afgesproken dat de provincies en gemeenten vergunningsaanvragen voor nieuwe zonneparken op natuur- en landbouwgronden gaan toetsen aan de voorkeursvolgorde, of een vergelijkbaar door decentrale overheden vastgesteld afwegingskader. Natuur- en landbouwgebieden niet volledig uitgesloten, de voorkeur ligt bij gronden met een andere primaire functie dan landbouw of natuur, zoals waterzuiveringsinstallaties, vuilnisbelten, binnenwateren of bermen van spoor- en autowegen. In de brief van Minister Wiebes worden overigens nog een aantal aandachtspunten aangegeven voor het geval er toch op water zonnepanelen gelegd zouden gaan worden.
Tevens gaan er mogelijkheden ontstaan om gebruik van daken van zowel particulieren als bedrijven voor zonnepanelen af te kunnen dwingen. Deze mogelijkheid wordt gecreëerd juist om plaatsing in landelijk gebied tegen te gaan.
Wij willen u verder ook nog attent maken op de constructieve ladder (https://www.natuurenmilieufederaties.nl/friksbeheer/wp-content/uploads/2019/01/De-constructieve-zonneladder_NMFs.pdf) van de natuur- en milieufederaties.

Wij vragen u hierbij om een heroverweging zien ten aanzien van de ontwikkeling van zonnevelden op de Uivermeertjes en aan de Vissert. En dat u bij deze heroverweging de landelijke afspraken en de constructieve ladder hanteert.

Een afschrift van deze brief hebben wij verzonden aan uw gemeenteraad.

In afwachting van uw antwoord,

Frank Saris, voorzitter Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen en omstreken

Marijke van der Laan, secretaris Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen en omstreken,

i.a. Gerard ter Hart, bestuurslid

Adres : p/a De Bastei, Waalkade 83-84, 6511 XR Nijmegen
Email : info@vogelwerkgroepnijmegen.nl
Website: www.vogelwerkgroepnijmegen.nl
Bank: Triodos - IBAN NL03 TRIO 0212 1876 78
Inschrijfnummer KvK: 40144721

View this email in your browser

Beste Griffie,

Het Rijk van Nijmegen is weer op volle kracht aan de slag. Tijdens de zomerperiode heeft RvN@ de resultaten van de evaluatie gebruikt om meer focus in de kracht van de beweging aan te brengen. Zo kan het met het organiseren van innovatiekracht voor het MKB de projecten en bijeenkomsten nog effectiever maken. Het komende najaar zullen we je hier ook verder over informeren.
Er is ook ander nieuws en er staan nieuwe evenementen en bijeenkomsten op de agenda. In deze nieuwsbrief nemen we je mee in de laatste ontwikkelingen en kijken we vooruit naar wat we in het najaar kunnen verwachten.

RvN@animatie

Het blijkt voor enthousiaste betrokkenen niet altijd even eenvoudig om de beweging RvN@ aan anderen uit te leggen. Het goede is dat iedereen er door de veelzijdigheid een eigen passende invulling aan kan geven. We krijgen echter ook geregeld terug dat leden het een uitdaging vinden het complete verhaal in korte tijd over te brengen. Beter gezegd: ze hebben vaker het gevoel iets te vergeten. Om het vertellen van het verhaal te ondersteunen, heeft een Beuningse ondernemer de onderstaande animatie gecreëerd. De voice-over is ingesproken door de Nijmeegse studente en tevens RvN@LAB lid Eva Eikhout, die nu ook items voor jongeren bij de talkshow De Wereld Draait Door presenteert.

Animatie RvN@

RvN@LAB studenten

Op 30 september komt de RvN@LABclub weer bij elkaar. Het netwerk waarin ambitieuze studenten van het ROC, de HAN en de Radboud Universiteit elkaar en ondernemers ontmoeten. Om hun netwerk en kennis te vergroten, en hun 21st century skills te versterken. Het uiteindelijke doel van RvN@LAB is het ontwikkelen en behouden van talent in de regio.
Studenten kunnen zich direct via deze link inschrijven. Geïnteresseerde ondernemers kunnen een mail naar lab@rvnhub.nl sturen om zichzelf en hun eventuele stagiair(e)s aan te melden.

Dialoog met de regio

RvN@ is in 2016 uit regionale dialoogsessies ontstaan. In 2019 heeft de Rabobank, in samenwerking met RvN@, opnieuw mensen bij elkaar gebracht om de dialoog aan te gaan en het beeld te actualiseren. Ruim tachtig deelnemers uit het Rijk van Nijmegen met uiteenlopende achtergronden

gingen met elkaar in gesprek. Waardevolle inzichten, nieuwe inspiratie en verrassende ideeën voor de toekomst van onze regio kwamen hieruit voort. De belangrijkste bevindingen zijn nu in dit kleurrijke Digizine gepubliceerd.

Evenementen en bijeenkomsten

Innovaties ontstaan daar waar mensen elkaar op een gedeelde uitdaging of visie ontmoeten. Daarom organiseert RvN@ en zijn partners veel verschillende evenementen in de regio met als grootste en allesomvattende het RvN@Meeting of Minds Festival op 18 november. Reserveer deze datum in de agenda en meld je via het formulier aan.

Samenwerken aan een sterkere regio door mensen en partijen te verbinden en innovatiekracht te organiseren. Ik kijk er dus erg naar uit je op één of meer evenementen te ontmoeten.

Hartelijke groet,

Kristie Lamers
directeur RvN@

16 SEP
Student Golden Ticket Event met Typhoon
Radboud Universiteit Nijmegen

INFO & AANMELDEN

24 SEP
Duurzaamheidscafé Nijmegen 'Waterstof tot nadenken'
LUX Nijmegen

INFO & AANMELDEN

18 NOV
RvN@Meeting of Minds Festival
De Lindenberg Nijmegen

INFO & AANMELDEN

19 SEP
Het Diversiteitscafé: ondernemerschap
DROOM! De Bastei Nijmegen

INFO & AANMELDEN

30 SEP
RvN@LABclub: Netwerk voor studenten en ondernemers
Secret Garden Nijmegen

INFO & AANMELDEN

COMPLETE RVN@AGENDA

COMPLETE RVN@NIEUWS

Copyright © 2019 Rijk van Nijmegen @, All rights reserved.

Wil je je voorkeuren aanpassen?
Je kan hier je profiel aanpassen of jezelf helemaal uitschrijven.

Bestuursacademie Nederland

035 - 760 48 50
mail ons

Zoektocht naar Jonge Ambtenaar van het Jaar 2020 gestart

De nominatieronde voor de titel Jonge Ambtenaar van het Jaar is weer begonnen. Weet jij al wie je gaat nomineren?

Lees verder >

Doe je ook mee aan onze enquête?

Wij hebben je hulp nodig! Doe mee met onze enquête maak kans op een Bol.com bon t.w.v. 25 euro. Het kost je maximaal 5 minuten.

Vul in >

Ga jij de uitdaging aan? Schrijf je nu in voor onze game! AANMELDEN

5 tips om je productiviteit te verhogen

Heb je ook het gevoel dat er te weinig uren in de dag zitten om al je werk af te krijgen? Ben je snel afgeleid of schuif je de ‘vervelende’ klusjes voor je uit? Wij geven je 5 tips om je productiviteit te verhogen en meer uit je werkdag te halen.

Tips & tricks >

Ben jij ook bij het Jonge Ambtenaren Netwerk Event (JANE)?

Ga jij ook naar het Jonge Ambtenaren Netwerk Event (JANE) op **12 september** in Utrecht? Dan is de kans groot dat we je tegenkomen tijdens een van onze workshops.

Lees verder >

Ontwikkel je netwerk met onze nieuwe game

Houd je wel van een uitdaging? En wil je aan de slag met het ontwikkelen van vaardigheden als samenwerken, innoveren en beïnvloeden? Mis dan onze game voor jonge ambtenaren niet!

Lees verder >

Nog enkele plaatsen beschikbaar

Schrijf u nog snel in!

23 september, 2019
Commissiegriffier

23 september, 2019
Integrale Kwaliteitsmedewerker Sociaal Domein

24 september, 2019
Basistraining Milieuwetgeving

25 september, 2019
HBO Wmo-consulent

26 september, 2019
Nudging

27 september, 2019
Omgevingsrecht

OVER BESTUURSACADEMIE NEDERLAND

Bestuursacademie Nederland

Alle opleidingen

Incompany

CONTACT

035 - 760 48 50

mail ons

VOLG ONS

U krijgt deze e-mail omdat u informatie bij ons heeft aangevraagd. Wilt u geen berichten meer van ons ontvangen? Dan kunt u zich afmelden. Wilt u meer weten over hoe we met uw gegevens omgaan? Lees dan onze privacyverklaring.

Copyright © 2019 Bestuursacademie Nederland
Ons adres is Marathon 7, Hilversum 1213PD

NEDERLANDS
DEBAT INSTITUUT

Beste griffier,

Wil je het volgende bericht delen met de raads- en commissieleden? In de vorige nieuwsbrief deden we de aankondiging van de tweede editie van het Nationaal Gemeenteraadsdebat. Deze keer mogen we de sprekers bekendmaken. Wat is het Gemeenteraadsdebat ook alweer? Op 12 oktober 2019 gaan raadsleden met elkaar in gesprek over dé twee onderwerpen waar ieder raadslid in Nederland over zou moeten nadenken. Meer informatie is **hier** te vinden.

RESERVEER JE PLEK

De sprekers & de thema's

Praat tijdens het Gemeenteraadsdebat mee over deze twee thema's: **jeugdzorg en**

energietransitie. VVD-kamerlid Judith Tielen leidt het thema 'jeugdzorg' in. Zij zit sinds oktober 2017 namens de VVD in de Tweede Kamer. Hiervoor was zij gemeenteraadslid in de gemeente Utrecht en algemeen secretaris van de partij. Als actief kamerlid en oud-gemeenteraadslid weet Judith Tielen als geen ander hoe jeugdzorg binnen de politiek zijn plek inneemt en vertelt daar alles over in haar betoog. Hierop aansluitend gaan we met elkaar in debat over de stelling passend bij dit thema.
Het thema energietransitie wordt ingeleid door programmamanager van het Ministerie van BZK, Hij houdt zich al geruime tijd bezig met functioneren van het openbaar bestuur en heeft zitting in verschillende Rekenkamers. Ook Boudewijn Steur gaat je prikkelen met zijn betoog over energietransitie, de perfecte inleiding voor de aftrap van ons tweede debat.

ZAT 12 OKT | 10.00-14.00 | HILVERSUM

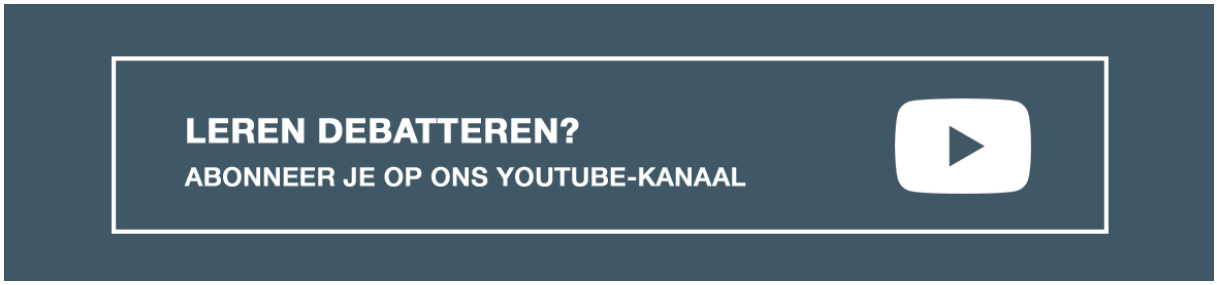
RESERVEER JE PLEK

“Ik kreeg een uitnodiging voor het Nationaal Gemeenteraadsdebat en was meteen nieuwsgierig. Ik wil altijd leren en de opzet van deze dag leent zich daar uitstekend voor.”

HENK VAN BERKUM, PVDA, RAADSLID WATERLAND

Als griffier ben je natuurlijk ook van harte welkom! Wil jij graag in gesprek met andere geïnteresseerden in de lokale politiek? Oefenen met debatteren aan de hand van relevante thema's binnen de gemeentepolitiek? Tijdens het **Nationaal Gemeenteraadsdebat** ga jij namelijk in debat over de thema’s jeugdzorg en energietransitie. Projectmanager gemeente Jesse Markus geeft in **deze video** een toelichting op de thema’s.
Voor vragen neem vooral contact op met Jesse Markus via **035-6252050** of per **mail**. Hopelijk zien we jou en je raadsleden ook op 12 oktober.

RESERVEER JE PLEK

Volg ons

Contact

Nederlands Debat Instituut
T (035) 625 20 50
E **info@debatinstituut.nl**

Aanmelden | **Afmelden** | **Website**
Indien deze e-mail van het Nederlands Debat Instituut niet goed zichtbaar is, **klik dan hier** voor de online versie.

Tiếng Việt

Bekijk deze e-mail in je browser

Beste <<Naam>>

Met de zomermaanden achter ons, kijken we bij The Economic Board halsreikend uit naar 3 oktober 2019. Dan verwelkomen we onze partners uit het bedrijfsleven, van kennisinstellingen en de overheid in de prachtige Eusebiuskerk in Arnhem voor ons jaarlijkse event. Het thema van dit jaar is ***innovatie***. Hoe kan het ook anders met festival INNOVATE als partner. Met sprekers als Heino Falcke, Manon van Beek, John Baekelmans en Mirjam van 't Veld belooft het weer een enerverende avond te worden. Bent u erbij?

In deze nieuwsbrief informeren we u verder over The Economic Board, de werkbijeenkomst over Sport & Innovatie voor Eerste en Tweede Kamerleden, regionale ontwikkelingen rondom Artificial Intelligence, het jaarlijkse event van The Economic Board en de komst van de Sage Venture Accelerator in oktober.

Tot 3 oktober!

Boardupdate

Op 3 oktober vergadert de board, voorafgaand aan ons jaarlijkse event, bij de

net als een update van de ontwikkelingen op het gebied van de intensivering van de regionale samenwerking.

Per 1 juli is Tjerry Verhoeven gestart als regiomanager Arnhem-Nijmegen bij VNO-NCW Midden. Net als haar voorganger Pieter de Boer is Tjerry Verhoeven met regelmaat te vinden op ons kantoor en voert ze als *inkind*-bijdrage vanuit VNO-NCW Midden ook werkzaamheden voor The Economic Board uit. Wilt u kennis met haar maken, neem dan contact op met Tjerry Verhoeven.

Kamerleden in Nijmegen om te praten over sport, gras, voeding en gezondheid

Op vrijdag 6 september kwamen Eerste en Tweede Kamerleden en Gelderse experts in sport, gezondheid en voeding bijeen bij het Gelderse bedrijf Barenbrug. In de Nijmeegse vestiging van deze innovatieve grasontwikkelaar wisselden betrokkenen informatie uit over innovaties rondom sport, voeding, gezondheid en gras. Daarbij werden praktijkvoorbeelden uit de regio aan de Kamerleden voorgelegd.

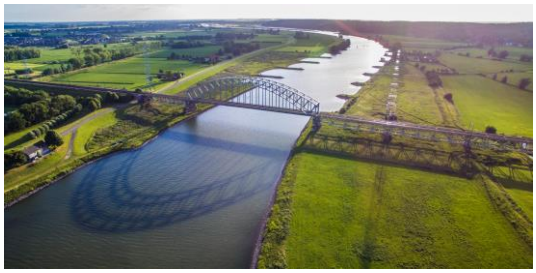
"*Dit zijn prachtige voorbeelden en dat gebeurt gewoon hier in Gelderland*."

Aanwezige Kamerleden waren Eerste Kamerlid Esther – Mirjam Sent van de PvdA en hoogleraar Economische Theorie en Economisch Beleid aan de Radboud Universiteit, en Tweede Kamerleden Hayke Veldman van de VVD en Lisa Westerveld van GroenLinks.

Bekijk de sfeerimpressie **met reacties van de Kamerleden hieronder**

Dit gebeurt er

Pop-upstore voor energietechniek maand lang in Arnhem

Vanaf 5 september 2019 is er een maand lang een *pop-upstore* voor de energietechnieksector in Arnhem, Honk1. Hier ontstaan matches tussen bedrijven en professionals, werkzoekenden en zij-instromers. Arnhem krijgt vanwege zijn rol in de energietechniek de landelijke primeur.

Lees hier meer

NTS kiest bewust voor Nijmegen: "In omgeving Eindhoven lastiger voldoende goede mensen te vinden"

Een nieuw pand van NTS op Novio Tech Campus (NTC) biedt vanaf april 2020 onderdak aan vijftig engineers. Het hightech-bedrijf brengt daar haar huidige activiteiten in Nijmegen, Wijchen en Doetinchem samen.

Lees hier meer

Overheid financiert aanleg slimme laadpalen, Arnhem een van 21 deelnemers

De gemeente Arnhem is een van de 21 gemeenten in Nederland die is uitgekozen voor de aanleg van nieuwe laadpleinen met slimme laadpalen. Staatssecretaris Van Veldhoven (Infrastructuur en Waterstaat) heeft vijf miljoen euro toegezegd om gemeenten te subsidiëren bij de aanleg van de laadpalen van de toekomst.

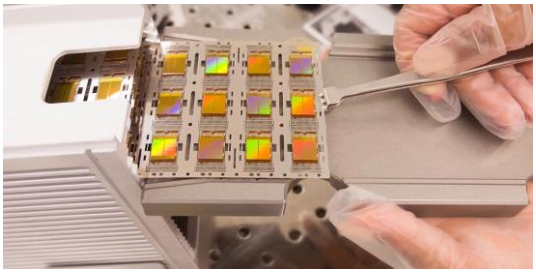
Lees hier meer

CITC opent zijn deuren op de Novio Tech Campus

Het CITC kan nu echt van start. Vanaf 2 september zijn de eerste werknemers van het CITC te vinden in hun nieuwe kantoor in gebouw M op Novio Tech Campus (NTC). "Het innovatiecentrum voor nieuwe chipintegratietechnologie is al volop in ontwikkeling, maar de eigen fysieke locatie maakt het natuurlijk wel tastbaarder," aldus Rikus Wolbers, directeur NTC.

Lees hier meer

ontwikkelingen? Volg ons dan nu op Twitter.

Volg ons en praat mee

Hoe kan The Economic Board u helpen?

Wellicht kent u hem al? Wellicht nog niet. The Economic Board ontwikkelde het afgelopen jaar een mooie animatie waarin toelichting wordt gegeven wat wij als organisatie doen en waar we u of uw partners mee kunnen helpen. U kunt de animatie hieronder bekijken en de link delen met andere geïnteresseerden. De animatie is ook beschikbaar in het Engels en Duits. Bekijk ze allemaal hier.

Verdieping: *Hoogleraar Informatica Tom Heskes over Nijmeegse human centered AI*

De Radboud Universiteit (RU) is landelijk gezien een zwaartepunt in Artificiële Intelligentie (AI) en Data Science (DS). De universiteit blinkt uit in zogenoemde *human centered AI*. De sociale en medische wetenschappen zijn de drijvende krachten in deze ontwikkeling.

RU. *“De huidige visie in Europa is dat je AI niet op zich moet zien, maar samen met anderen moet doen. Daar past het Nijmeegse profiel goed in. Wij zijn heel sterk zijn in sociale wetenschappen én in de technische kant van informatica.”*

Een van de toepassingen waar aan gedacht kan worden, is bijvoorbeeld een app die oudere mensen helpt niet in babbeltrucs te trappen. Lees hier meer >

Lees het interview

Internationale consultants op zoek naar scale-ups die verder willen groeien

De Sage Venture Accelerator komt in de eerste week van oktober weer naar Nijmegen. Deze keer spreken de internationale consultants en investeerders met scale-ups die ze kunnen helpen verder te groeien door hun netwerk aan te boren, ze te introduceren in nieuwe markten en door hun kennis te delen.

In de video hieronder vertelt Han van 't Klooster, CEO van PharmaCytics, over zijn ervaringen met de Sage Partners. Wilt u ook om de tafel met de partners of bent u op zoek naar meer informatie, dan kunt u contact opnemen met onze business associate Richard Dobbelmann.

Op de agenda

Food and Cognition start-event

De consortiumpartners van onderzoeksprogramma Food and Cognition organiseren op 16 september het start-event, waarbij de wetenschap, het mkb en de industrie van Oost-Nederland aan elkaar wordt verbonden. Wilt u als mkb'er pitchen op dit evenement of wilt u in contact komen met het Food and Cognition-consortium? *Meer informatie*.

Event Experience design

Hoe kun je experience design inzetten om van uw event een onvergetelijke ervaring te maken? Een event begint en eindigt niet bij het event zelf. Het wordt gevormd door de aanloop, het event zelf en de manier waarop mensen er nog tijden over napraten. Dat vraagt een hele andere manier van events ontwerpen. Op 16 september leert u hoe u experience design kunt inzetten voor uw eigen event. ***Meer informatie***.

Waterstof Innovatiemissie China

Van 22 tot en met 28 september 2019 organiseert GO4EXPORT de Waterstof Innovatiemissie naar China. Deze missie is interessant als u actief met waterstof bent en uw aanwezigheid in de Chinese markt wil uitbreiden, of de markt wil verkennen. *Meer informatie*.

Lees hier het interview met Judith van de Bovenkamp, Oost NL en GO4EXPORT, over de handelsmissie.

Kiemt Congres – Samen maken we

Op maandag 30 september draait tijdens het Kiemt congres alles om circulaire economie. In het uitgebreide programma komen visionairs, innovatieve ondernemers, kennisinstellingen, bezoekers, bedrijfsleven en overheden aan het woord. ***Meer informatie***.

Event The Economic Board x INNOVATE

In Arnhem – Nijmegen – Wageningen gaan verbinden, samenwerken, experimenteren en innoveren hand in hand. Op 3 oktober spreken inspirerende innovators over belangrijke oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen tijdens het jaarlijkse event The Economic Board in de Eusebiuskerk in Arnhem. Dit keer slaan we de handen ineen met festival INNOVATE. ***Meer informatie***.

En dan nog dit

- Momenteel onderzoeken we op de website van The Economic Board of de informatie die wij aanbieden aansluit bij de wensen en behoeften van de gebruikers. Het wordt zeer op prijs gesteld als u als gebruiker van onze website de korte enquête (max. 2 minuten) zou willen invullen. De enquête verschijnt automatisch als u naar theeconomicboard.com surft.
- De selectiedagen van Rockstart Health zijn afgerond. Binnenkort verhuizen de tien geselecteerde organisaties van over de hele wereld naar Nijmegen. Lees hier het interview met Cedexis over het Rockstart Health-programma.

Ontvangen uw collega's, zakenrelaties, concurrenten, partners, werknemers en werkgevers onze maandelijkse update al? Zorg dat ze op de hoogte blijven over ontwikkelingen in de Beste Circulaire Regio van Nederland.

Schrijf ze hier in

Als abonnee van onze maandelijkse update over The Economic Board, zijn wij benieuwd of er behoefte is aan een separate wekelijkse of tweewekelijkse nieuwsbrief met daarin alleen de artikelen die in de afgelopen periode zijn verschenen. Zou u zich hiervoor willen inschrijven?

Ja, wekelijks
Ja, tweewekelijks
Nee

The Economic Board.com
Food, Health, Energy

Copyright © 2019 The Economic Board, alle rechten voorbehouden.

Ons e-mailadres is:
redactie@theeconomicboard.com

BESTE CIRCULAIRE REGIO 2018
CIRCULAR ECONOMY AWARDS 2018 ABN AMRO
REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Wilt u uw voorkeuren aanpassen?
U kunt uw instellingen wijzigen of u uitschrijven voor deze nieuwsbrief

Reactie op internetconsultatie

Algemeen **Artikel 5b.1**

1 Gemeenten hebben nog geen exact idee van de praktische reikwijdte van deze wet omdat gemeenten niet weten wat de impact is van de uitrol van 5G(hoeveel voorzieningen aan bv openbare verlichting, aanleg kabels en leidingen;

2 Gemeenten gaan ervan uit dat de aanleggers van de 5G voorzieningen volledig onder de Telecomwet vallen. Gemeenten gaan eruit vanuit dat de huidige verlegregeling in de telecomwet van toepassing is.

3 Gemeenten vinden het jammer dat in de nieuwe telecomwet niet mogelijk wordt gemaakt om email- of internetadressen voor eindgebruikers gratis te behouden(althans niet kunnen vinden). Doordat providers hoge bedragen vragen om bestaand emailadres te behouden belemmeren een versnelde overstap naar o.a. glasvezelverbindingen.

4 Gemeente wil geen verantwoordelijkheid dragen over het (dis)functioneren van het 5Gnetwerk als gevolg van werkzaamheden en of verwijderen van openbaar vastgoed(bv aangereden lichtmast) bij onderhoud, vervanging of een calamiteit. Paal met voorziening wordt afgevoerd. Het vervangen van het openbaar vastgoed kan soms maanden duren(i.v.m. levertijden). Vanuit openbare verlichting beheer kunnen we nooit aan de gestelde termijn van 4 weken voldoen. Betekent dit dat we bij iedere verplaatsing of vervanging contact moeten leggen met de eigenaar van de voorziening of dat gemeenten allemaal afzonderlijk afspraken gaan maken.

Impact op de openbare ruimte en beheer

- *De verwachting is dat de uitrol van het 5G-netwerk gefaseerde verdichting van de antenne-opstelpunten vereist, gesproken wordt over 5 tot 10 keer meer antennes. Deze infrastructuur moet worden ingepast in de fysieke leefomgeving. Gelet op de hoeveelheden data zal deze infrastructuur vaak ook bekabeld moeten zijn. Daardoor vergt 5G naar verwachting een mix van grootschalige bovengronds en ondergronds werk.*
- *Uitgangspunt is dat we zendmasten en antenne-installaties op een stedenbouwkundig en maatschappelijk verantwoorde wijze willen inpassen in het landschap en de bebouwde omgeving. (Zicht)hinder en verrommeling van het straatbeeld door zendmasten willen we voorkomen. Eenduidigheid in bestuursrechtelijke en privaatrechtelijke kaders hiertoe is gewenst. De kwaliteit van de openbare ruimte komt onder druk te staan wanneer telecombedrijven door deze wetswijziging het recht krijgen om overal waar men dat wenst antennes op te hangen, zonder als gemeente invloed te hebben op hun verschijningsvorm. Ook over de ruimtelijke inpassing van hogere masten willen we zeggenschap behouden.*

1 In artikel 5.c.1 is hierover iets opgenomen maar wellicht nog goed om te benadrukken Algemeen: Gemeenten willen hun verantwoordelijkheid geborgd zienrond het functioneren van het openbaar vastgoed. M.a.w. de 5G voorzieningen mogen geen invloed hebben op het functioneren van b.v. verkeerregelinstallaties, openbare verlichting etc. Dit betekent ook dat verplaatsen of weghalen van een openbaar vastgoed mogelijk blijven zonder dat dit consequenties heeft voorgemeenten (verhalen van kosten).

We achten het onwenselijk wanneer de gemeente de verplichting heeft haar assets als zendmasten te laten functioneren:

- *Alle zendinstallaties zullen moeten worden aangepast van zowel eigen connectiviteit (glasvezel), elektriciteit als fundering. Lantaarnpalen, verkeerslichten en –portalen die zo zijn aangepast kunnen daarna niet makkelijk meer buiten gebruik worden gesteld, dit vergt dan overleg met de sector, met als gevolg extra kosten.*
- *De gemeente wordt hierdoor sterk beperkt bij het beheer, onderhoud of verplaatsing van eigen assets: er zal voortdurend overleg met mede gebruikende telecombedrijven nodig zijn. Dit kost tijd en geld.*

Om administratieve rompslomp te voorkomen, vragen gemeenten uniforme regelgeving m.b.t. onderhoud en calamiteiten aan gemeentelijk vastgoed;

- *Specifiek bij lantaarnpalen geldt dat deze nu geen individueel schakelbare elektriciteitsaansluiting hebben. Voor de aan te brengen zendinstallaties moet echter 24/7 elektriciteit beschikbaar zijn. Gevolg is dat er extra kosten moeten worden gemaakt en mogelijk de bestaande bedieningsroutines worden verbroken. Ook zullen energiekosten moeten worden verrekend.*

- Gemeenten gaan er vanuit dat de huidige regeling rond verleggen om niet, wordt aangevuld met een alinea die ingaat op het 'gebruik om niet'. Deze alinea biedt gemeenten de mogelijkheid van medegebruik van de 5G voorzieningen bevestigd aan hun vastgoed.

- *Bovenstaande bezwaren nemen niet weg dat het in voorkomende gevallen wel mogelijk kan zijn om gemeentelijke assets in te zetten bij de uitbouw van het mobiele telecommunicatienetwerk. Van belang is dat de gemeente altijd de mogelijkheid moet hebben zelf te bepalen of een zendinstallatie aan een asset mag worden bevestigd, zodat de gemeente vanuit het maatschappelijk en stedelijke belang medewerking kan verlenen of weigeren. Ook is het van belang dat de gemeente de mogelijkheid heeft voorwaarden te stellen aan het gebruik van een asset.*

2 Van belang is dat de gemeente altijd de mogelijkheid moet hebben zelf te bepalen of een zendinstallatie aan een asset mag worden bevestigd, zodat de gemeente vanuit het maatschappelijk en stedelijke belang medewerking kan verlenen of weigeren. Ook is het van belang dat de gemeente de mogelijkheid heeft voorwaarden te stellen aan het gebruik van een asset. .

Gemeenten behouden zich het recht voor om voorwaarden te stellen aan het gebruik van een asset. Deze strekken zich tot technische, functionele en visuele(ruimtelijke kwaliteit: bv anti-graffiticoating) aspecten. In bijzonder gevallen kan een voorziening worden geweigerd(bv storingen). Dit staat volgens mij vermeld in 5.C.1/5.C.3

Vanuit de impact op het straatbeeld wordt de mogelijkheid tot het opleggen van colocatie voorgesteld. Niet alleen bovengronds, maar ook ondergronds worden werkzaamheden verwacht. Straatopbrekingen hebben groot impact op de bereikbaarheid en doorstroming en raakt de economische vitaliteit. Het veelvuldige uitvoeren van werkzaamheden heeft bovendien een negatief effect op de levensduur van kapitaalgoederen. Of positief gesteld: Gemeenten verwachten dat het aanbrengen van 5G voorzieningen geen invloed heeft op de levensduur en/of de kosten gedurende de levensduur van het openbare vastgoed. Indien het realiseren van 5G voorzieningen leidt tot een verkorten van de levensduur en/of hogere kosten voor beheer- en onderhoud, worden deze doorberekend aan de netbeheerders.

Om die reden is het niet alleen belangrijk als overheidsinstantie de mogelijkheid te krijgen om bovengronds colocatie op te leggen, maar ook ondergronds gedeeld gebruik van infrastructuur. Hiermee voorkomen we dat afzonderlijke providers ieder voor zich aan de slag gaan in de openbare ruimte en straten openbreken.
Zoals ik van Tilburg begrepen hebben is het afdwingen medegebruik van nutsvoorzieningen door andere operator binnen de huidige TW moeilijk. Gezien de toenemende druk op de ondergrondse ruimtelijk ondergrond, in met name binnen steden, zou hier de TW aangescherpt mogen worden. In het voorstel heb ik alleen medegebruik gezien over gemeentelijk vastgoed en niet van particuliere voorzieningen. We kunnen bv in sommigen straten geen boom meer planten. Daarmee kan een gemeente zijn doelstellingen op andere beleidsterreinen niet behalen

MEIERIJSTAD

Maatschappelijk draagvlak

- *Maatschappelijk draagvlak voor de plaatsing van zendmasten vinden we van groot belang. Daarom gaan we uit van zorgvuldige plaatsing van nieuwe zendmasten, lokaal ingrijpen moet mogelijk zijn wanneer daar vanuit de maatschappij breed gedragen behoefte aan bestaat. Nieuwe antennes willen we vooral op kantoor / werkgebouwen plaatsen en niet nabij woongebouwen of andere gevoelige bestemmingen als woonzorgvastgoed, scholen en ziekenhuizen. Voor infrastructuur als lantaarnpalen en verkeerslichten geldt dat deze in woongebieden staan en doorgaans lager zijn dan de omliggende woningen. Dit betekent de omwonende burgers op korte afstand van hun woning worden geconfronteerd met een antenne-installatie. We verwachten dat onder burgers zal leiden tot veel commotie.*
- *Als we (in de geest van de Omgevingswet) ook bewoners bij willen betrekken bij het al dan niet toestaan van plaatsing van zendinstallaties, dan moet er rekening gehouden worden met het beschikbaar stellen van extra capaciteit voor deze afstemming. Het ligt voor de hand dat de telecombedrijven (een deel van) de kosten voor de participatietrajecten voor hun rekening nemen. Van belang is dat de extra kosten die deze wet met zich meebrengt vergoed worden, zodat de gemeente niet geconfronteerd wordt met hoge kosten waar geen dekking voor is.*
- *De verantwoordelijkheid voor de beoordeling van de effecten van antennes op mens en milieu ligt bij de Rijksoverheid. Ditzelfde geldt in onze optiek voor de communicatie hieromtrent. In het nieuwe wetsvoorstel worden de internationaal gehanteerde stralingsnormen (die nu in de praktijk ook worden gehanteerd) vastgelegd in de Telecommunicatiewet. Gelijktijdig wordt de weigeringsgrond met betrekking tot volksgezondheid losgelaten. Er zijn internationaal nog verschillende onderzoeken gaande met betrekking tot de effecten van antennestraling. Het lijkt vanuit dat perspectief voorbarig om de weigeringsgrond met betrekking tot volksgezondheid nu reeds los te laten.*

Kosten

- *De verwachting is dat er voor het 5G-netwerk op termijn 5 tot 10 keer meer antennes dan het huidige aantal benodigd zijn. Medewerking van de gemeente aan uitvoering van de wet gaat naar verwachting een grote hoeveelheid menskracht vragen om de uitrol in goede banen te leiden (beheer, kabels en leidingen voor alle glasvezelverbindingen met de antennes), zonder dat er regie kan worden gevoerd. Tevens is vanuit het oogpunt van efficiëntie wenselijk wanneer afstemming plaats kan vinden in Monetverband en niet met de afzonderlijke telecomproviders. In het wetsvoorstel worden de kosten daarvoor bij de gemeente gelegd. Binnen de huidige programma's zijn hier geen middelen voor beschikbaar.*
- *Om verplichte colocatie in goede banen te leiden moeten zorgvuldige procedures worden gevolgd. Tot nu toe is vrijwel de hele telecomregulering in handen gesteld van zelfstandige bestuursorganen op Rijksniveau zoals het Antennebureau en de ACM. Gevolg hiervan is dat de kennis van telecom en de telecomwet- en regelgeving op gemeenteniveau beperkt is. Het proces van afdwingen zal naar verwachting zodanig complex zijn dat de gemeente er zelf deskundigheid in moet gaan ontwikkelen, dan wel kennis en ervaring moet inkopen. Indien het Rijk een deel van de telecomregulering in handen van gemeenten wil leggen zal hiervoor financiële compensatie nodig zijn via het gemeentefonds.*
- De gemeente wordt hierdoor sterk beperkt bij het beheer, onderhoud of verplaatsing van eigen assets: er zal voortdurend overleg met mede gebruikende telecombedrijven nodig zijn. Dit kost tijd en geld. Gemeente willen de kosten van het aanbrengen en verwijderen van 5G voorzieningen niet dragen(bv aangereden lichtmast). We gaan eruit vanuit dat de huidige verlegregeling in de telecomwet verkort van toepassing is.
  We verwachten dat het aanbrengen van voorzieningen de levensduur van sommige openbare vastgoed(zoals Lichtmasten) verkorten door het doorvoeren van allerlei kabels en leidingen.
- *Gemeenten achten de Coördinatieplicht (BuArt 5a.10 Lid 2.a) beperkt tot het afstemmen van locaties en/of het plaatsen van voorzieningen. Voor de 5G voorzieningen zullen de plaatselijke tarieven gelden die ook voor andere nutsvoorzieningen worden gerekend.*

EINDHOVEN

Retouradres Postbus 90150, 5600 RB Eindhoven

gemeente Eindhoven
Inboeknummer 19bst01169
Dossiernummer 19.36.501
Datum 06 september 2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Aan Minister Wiebes en Staatssecretaris Keijzer

Betreft: Reactie op consultatie wijzigingsvoorstel Telecomwet ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Hooggeachte heer Wiebes,
Hooggeachte mevrouw Keijzer,

Op 15 juli 2019 heeft het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat een wijziging van de Telecommunicatiewet aangekondigd. Het doel van de wijziging is implementatie van de Europese Telecomcode. Met name de aankomende uitrol van de nieuwe mobiele communicatietechnologieën 5G zal door de wijzigingen een versnelling moeten krijgen. Daarvoor wordt een significante inspanning van de lokale overheden verwacht. Met het wetvoorstel worden lokale overheden verplicht om hun publieke infrastructuur (waaronder lichtmasten, verkeersregelinstallaties, bushokjes) en andere objecten zoals publieke gebouwen beschikbaar te stellen voor zendapparatuur zoals antennes, en bijbehorende connectiviteitsinfrastructuur.

Nieuwe kansen
Gemeente Eindhoven en de Brainport regio onderstrepen het belang van hoogwaardige, toegankelijke digitale connectiviteit voor de samenleving en de economische ontwikkeling van onze regio en heel Nederland. In het digitale tijdperk is toegang tot digitale diensten al langer een basisbehoefte van iedere burger geworden. Bovendien levert de digitale economie nieuwe kansen voor onze inwoners, bedrijven en kennistellingen en willen wij als innovatieve regio en land voorop blijven lopen. Dankzij bijzondere kenmerken van 5G technologieën, waarmee veel meer data veel sneller en met meer betrouwbaarheid verstuurd kan worden, zullen zich nieuwe markten gaan vormen en nieuwe verdienmodellen ontstaan. Ons bedrijfsleven krijgt er naar verwachting nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden mee, bijvoorbeeld op het gebied van Smart Industry, e-Health en Smart Mobility.

Daarnaast dragen nieuwe, innovatieve diensten en producten bij aan het verbeteren van leven van onze inwoners (denk aan nieuwe zorgdiensten aan huis, operaties op afstand, efficiëntere en in de toekomst zelfrijdende auto's) en van onze steden (Smart City en Internet of Things oplossingen voor efficiënt stadsbeheer). Bovendien wordt door onze kennisinstellingen in de regio, zoals TU Eindhoven al aan de toekomst van de digitale

Bezoekadres Stadhuisplein 10
5611 EM Eindhoven
www.eindhoven.nl

Postadres Postbus 90150
5600 RB Eindhoven
gemeente@eindhoven.nl
Telefoon 14 040

technologieën gewerkt, waaronder fotonica, nieuwe generatie 5G apparatuur en Artificial Intelligence.

De economie van Brainport acteert en opereert op internationaal niveau. Digitale connectiviteit zal met de komst van 5G nog een grotere economische rol spelen in Europa en wereldwijd. Wij maken ons zorgen omdat Nederland al achter loopt op de uitrol van 5G t.o.v. een aantal concurrentie gebieden. In de Brainport Nationale Actieagenda hebben de Brainport regio en het Rijk aangekondigd om het initiatief van ons bedrijfsleven en kennisinstellingen te ondersteunen voor een regio-brede 5G pilot. Daarmee helpt de regio de ambitie van de regering om Nederland als digitale koploper van Europa op de kaart te zetten, te realiseren. Onze bedrijven en kennisinstellingen staan nu in de startblokken. Ze hebben meer snelheid en draagkracht vanuit het Rijk nodig om voor heel Nederland een succes te boeken in de digitale economie van de toekomst.

Straling en gezondheidszorgen
In een innovatieve regio zoals Brainport weten we dat nieuwe technologieën niet alleen kansen maar ook risico's met zich meebrengen, Met name vragen rondom mogelijke milieueffecten van elektromagnetische straling en de invloed daarvan op de gezondheid van mensen zorgen voor steeds meer maatschappelijke onrust. Alleen op deze consultatie zijn al honderden publieke reacties van burgerorganisaties en bezorgde burgers ingediend. Onze Raad en het College van B en W krijgen hier ook regelmatig vragen van de burgers over. Als lokale overheid staan wij aan de lat om de belangen van onze inwoners te behartigen en nemen wij de zorgen van onze burgers zeer serieus. Met de verwachte forse toename van nieuwe zendapparatuur in de openbare ruimte hebben we als overheid de verantwoordelijkheid richting onze inwoners om hun welzijn te beschermen. Het huidige wetvoorstel en de bestaande regelgeving bieden hier onvoldoende instrumenten voor. Er zijn bijvoorbeeld geen mechanismen om de inwoners te betrekken bij de inrichting van de nieuwe infrastructuur, geen duidelijke communicatieaanpak en geen maatregelen om het stralingsniveau in de gaten te houden. De toenemende maatschappelijke onrust en onvoldoende zeggenschap van burgers kunnen leiden tot maatschappelijk protest en vertraging bij de uitrol van 5G waar het wetwijzigingsvoorstel juist een versnelling in wil maken.

Openbare ruimte
Het wetwijzigingsvoorstel legt een plicht op aan lokale overheden om publieke infrastructuur beschikbaar te stellen voor zendapparatuur en voor de bijbehorende connectiviteitinfrastructuur-elementen van marktpartijen. Naar verwachting moeten er veel meer antennes komen om hoge snelheden en bandbreedte van de nieuwe mobiele netwerken mogelijk te maken. Omdat de technische details nog niet zijn uitgewerkt, is het voor de gemeenten onmogelijk om de inspanning die hiervoor nodig is, in te schatten. Wel is het duidelijk dat onze publieke infrastructuur daar nog niet klaar voor is. De lichtmasten hebben bijvoorbeeld geen individueel schakelbare elektriciteitsaansluiting terwijl voor de aan te brengen zendinstallaties 24/7 elektriciteit beschikbaar moet zijn.

Bovendien zal een forse toename van het aantal antennes het straatbeeld van onze steden ongetwijfeld beïnvloeden. De kwaliteit van de openbare ruimte komt hiermee onder druk te staan omdat de telecomsector dankzij deze wetswijziging het recht krijgt

om overal waar men dat wenst, antennekasten op te hangen (zonder dat wij invloed hebben op hun verschijningsvorm) en tot zeven meter hoge antennemasten te plaatsen, zonder vergunning en zonder dat de gemeente daar iets tegen kan doen. De hogere masten en de toenemende hoeveelheid antennekasten zullen zorgen voor meer visuele overlast, verrommeling van de openbare ruimte, met ongewenst gebruik, meer zwerfafval en vandalisme als gevolg. Tegelijkertijd blijft de gemeente verantwoordelijk voor de (veiligheid en gezondheid in de) openbare ruimte. Als gemeente verliezen wij hiermee controle over de openbare ruimte en kunnen wij aan onze publieke taak niet meer voldoen.

Dit vraagt om gemeentelijke bevoegdheid waarmee gemeenten in staat worden gesteld om regie te kunnen voeren op antenneplaatsingen, ter voorkoming van maatschappelijk onrust. Bijvoorbeeld door het kunnen aanwijzen van antenne-vrije-zone in de buurt van o.a. scholen.

Beheer

Het wetsvoorstel heeft gevolgen voor de manier waarop wij onze assets (lichtmasten, verkeerregelinstallaties, bushokjes ed.) onderhouden. Zonder de mogelijkheid om randvoorwaarden te stellen, worden wij (volledig) afhankelijk van de betreffende marktpartij. Uitvoeren van onderhoud kan alleen nog maar in overleg, dit kost tijd en heeft mogelijk gevolgen voor de manier waarop wij onderhoud uitvoeren. De verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van de asset (en waarschijnlijk ook van de zendinstallaties die er aan bevestigd wordt) blijft bij de gemeente, terwijl we er dus geen volledige zeggenschap over hebben. Ook kan de zendinstallatie van invloed zijn op de werking en/of levensduur van de assets. Doordat de zendinstallatie altijd van stroom moet worden voorzien, kunnen wij onze eigendommen niet zomaar meer buiten gebruik stellen (voor bijvoorbeeld onderhoud), met als gevolg extra kosten. Bij vervanging of verplaatsing van objecten waar de zendinstallaties aan zijn bevestigd (zoals bij herinrichting van wegen) zijn wij naar alle waarschijnlijkheid verplicht de zendinstallaties op eigen kosten te verplaatsen.

Administratieve en financiële lasten

In het geval dat de gemeente verplicht wordt om mee te werken aan aanvragen van de marktpartijen, betekent dit ook potentieel zeer hoge administratieve en financiële lasten voor de gemeente. Het wetwijzigingsvoorstel maakt het mogelijk voor de gemeente om (onder strikte randvoorwaarden) partijen af te dwingen tot medegebruik van connectiviteit infrastructuur. Enerzijds zien wij dit als een positieve ontwikkeling omdat we efficiënter gebruik moeten kunnen maken van de infrastructuur. De ondergrond in (binnen)steden wordt snel vol, waar we bijvoorbeeld met noodzakelijke ingrepen i.r.t. hittestress en toenemende incidentele wateroverlast nog rekening mee moeten houden. Anderzijds, en gepaard met de eerdergenoemde plicht om de publieke infrastructuur beschikbaar te stellen, zullen beoordelingen van aanvragen, de voor bezwaar en beroep vatbare afwijzingen alsmede de procedures om medegebruik af te dwingen leiden tot een forse administratieve, juridische en daarmee financiële lasten voor de gemeente. Wij missen daarom een aanvullende pleidooi van het Rijk aan partijen om op een vrijwillige wijze meer samen te gaan werken. Zoals wij ook in de Brainport Nationale Actieagenda voorstellen. Vrijwillige samenwerking kan zonder het verhogen van regeldruk helpen te

voorkomen dat straks weer vele kilometers dubbele kabels en leidingen de grond in gaan en veel meer palen worden bijgeplaatst, door iedere partij voor zichzelf.

Expertise en kennis

Het onderwerp 5G is voor gemeenten nog heel nieuw. De kennis en kunde op het gebied van mobiele connectiviteit en relevante technologieën bij gemeenten is op dit moment onvoldoende, mede omdat deze onderwerpen tot nu toe bij landelijke organisaties zoals het Antennebureau zijn belegd. Dankzij lopende 5G pilot initiatieven bouwen een aantal koploper gemeenten de kennis nu proactief op. Dit gebeurt echter nog niet op grote schaal in heel Nederland. Als koplopers op dit gebied worden wij nu al vaak gevraagd om onze kennis en ervaringen met andere partijen te delen, wat extra inspanning van onze experts vraagt. Wij lopen nu al tegen een tekort aan expertise en capaciteit aan en hebben niet de mogelijkheid om dit op korte termijn op te lossen. Hiermee wordt geen rekening gehouden in het wetwijzigingsvoorstel.

Concrete voorstellen

De consultatieperiode kwam grotendeels overeen met het zomerreces. Wij vinden het jammer dat voor de consultatieronde over een belangrijk onderwerp met veel maatschappelijke en economische impact zoals digitale connectiviteit, voor een consultatie in de zomerperiode is gekozen. Vanuit de gemeente Eindhoven en met ervaringen vanuit de Brainportregio-brede 5G pilot initiatief werken wij graag mee aan een goed wetswijzigingsvoorstel en de implementatie daarvan. Wij stellen daarom om het wetwijzigingsvoorstel op een aantal punten aan te passen:

- Zorg dat de gemeenten voldoende bevoegdheden hebben om hun publieke taak, namelijk beheer van de publieke ruimte, te blijven uitvoeren. Voor de leefbaarheid van onze steden en voor de openbare veiligheid is het van groot belang dat wij als gemeente mogen bepalen waar de zendinstallaties mogen worden geplaatst of bevestigd. Maak duidelijk hoe de gemeente haar rol kan behouden door bijvoorbeeld randvoorwaarden aan te stellen voor het gebruik van de publieke infrastructuur zodat de gemeente vanuit het maatschappelijk en stedelijke belang medewerking kan verlenen of weigeren.

- Geef helder aan wat ieders rol en verantwoordelijkheden op de verschillende aspecten van 5G uitrol zijn: economie, gezondheid, onder- en bovengrond infrastructuur. Maak de verantwoordelijkheden rondom het beheer van de publieke assets en de rollen daaromheen scherp en houdt administratieve lasten beperkt voor alle partijen. Het is in dat kader bijvoorbeeld wenselijk om artikel 5.8 uit de telecommunicatiewet ook van toepassing te laten zijn op "draadloze toegangspunten met klein bereik". Ook moet de eigenaarschap en verantwoordelijkheden rondom de opstelpunten, (zend)apparatuur en bijbehorende aanvullende infrastructuur zoals sensoren, vastgelegd worden in een (landelijke) registratie en moet er duidelijk beleid komen over de (digitale) beveiliging van de nieuwe faciliteiten.

- Maak een realistische financiële inschatting en stel er middelen beschikbaar om een snelle, efficiënte uitrol van 5G te faciliteren. Medewerking van de gemeente

aan de uitvoering van de wet gaat naar verwachting een grote hoeveelheid mankracht vragen om de uitrol in goede banen te leiden (beheer, kabels en leidingen voor alle glasvezelverbindingen met de antennes). Bovendien wordt het geschikt maken van publieke assets zoals lichtmasten voor 5G (denk aan verglazing, 24/7 stroomvoorzieningen, extra apparatuur) een grote financiële opgave waardoor toegankelijkheid van maatschappelijke diensten zoals zorg of mobiliteit, die in de toenemende mate afhankelijk worden van mobiele communicatie, kan worden aangetast. De opgave van 5G uitrol vraag daarom aan actieve, participerende houding van het Rijk, met financiële bijdrage. De toekomstige opbrengsten van 5G frequentieveilingen moeten wat ons betreft hier geïnvesteerd voor worden.

- Kom met een duidelijke aanpak om de zorgen van burgers te adresseren en hen te betrekken bij de inrichting van de openbare ruimte, zoals ook bij de uitgangspunten en bij de Omgevingswet past. Concreet stellen wij voor dat het aantoonbaar wordt dat de 5G-installaties voldoen aan de blootstellingsnormen. Dit kan bijvoorbeeld door marktpartijen te verplichten om onafhankelijke metingen uit te laten voeren. Ook moet er een volwaardig communicatieplan opgesteld worden tijdens de uitrol van 5G binnen stedelijke omgevingen (binnensteden) of locaties waar veel mensen wonen of verblijven, gericht aan verschillende doelgroepen (zoals bewoners, werknemers, kinderen, ouderen) waarin wordt aangeven waar burgers met hun vragen terecht kunnen, welke onafhankelijke organisaties benaderbaar zijn voor gezondheidsvragen over de gevolgen van 5G en wat de verantwoordelijkheden van partijen zijn. Ook het Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid moet hierbij betrokken worden.

- Ondersteun 5G-koploper gemeenten en leer daar gezamenlijk van. Als gemeente die voorop loopt en proactief samenwerkt aan het pilot initiatief van het bedrijfsleven en kennisinstellingen worden wij als eerste geconfronteerd met de vraagstukken die morgen voor heel Nederland relevant gaan worden. Zoals de betrokkenheid van en een dialoog met de inwoners, maatschappelijke toepassingen en ruimtelijke inrichting. Door als Rijksoverheid intensief samen te werken met de koploper gemeenten kunnen opgebouwde kennis en best practices in het hele land worden gebruikt.

Samenwerking

In het kader van deze consultatie hebben we met collega's uit Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Helmond, Breda, Tilburg en andere gemeenten gesproken. Wij weten dat zij ook gelijke zorgen gaan uiten als reactie op deze consultatie. De toekomst van de economische ontwikkeling van ons land, de gezondheid en het welzijn van onze burgers én de leefbaarheid van onze steden zijn afhankelijk van een snelle, gecoördineerde gezamenlijke inspanning voor toegankelijke, hoogwaardige en toekomstbestendige mobiele connectiviteit. Bedrijfsleven en kennisinstellingen in de Brainport regio en in andere delen van ons land nemen initiatief om hun innovatieve krachten in te zetten voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken met behulp van nieuwe technologieën zoals 5G. In Eindhoven en in Groningen wordt er gewerkt aan nieuwe zorgdiensten. In Helmond werkt een consortium van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid aan

innovatie in mobiliteit. In Amsterdam werken partijen samen aan toepassingen voor openbare veiligheid met 5G. De energie die uit deze samenwerkingen ontstaat laat het zien dat Nederland een grote kans heeft om haar ambitie om de digitale koploper van Europa te worden en te blijven succesvol te realiseren. Dit wetwijzigingsvoorstel is daar een belangrijke bouwsteen voor mits alle belanghebbenden, inclusief de lokale overheden, een kans krijgen om aan deze ambitie mee te werken zonder te worden geconfronteerd met onmogelijke verplichtingen. Onze burgers moeten beschermd blijven tegen mogelijke risico's en er moet gewerkt worden aan een realistische inschatting van de financiële middelen die nodig zijn om hier een succes van te maken.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Eindhoven,

secretaris

Retouradres Postbus 90150, 5600 RB Eindhoven

gemeente Eindhoven
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
20 augustus 2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Aan Minister Wiebes

Archiefexemplaar

Betreft: Reactie op consultatie wijzigingsvoorstel Telecomwet ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Geachte Minister Wiebes,

Op 15 juli 2019 heeft het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat een wijziging van de Telecommunicatiewet aangekondigd. Het doel van de wijziging is implementatie van de Europese Telecomcode. Met name de aankomende uitrol van de nieuwe mobiele communicatietechnologieën 5G zal door de wijzigingen een versnelling moeten krijgen. Daarvoor wordt een significante inspanning van de lokale overheden verwacht. Met het wetvoorstel worden lokale overheden verplicht om hun publieke infrastructuur (waaronder lichtmasten, verkeersregelinstallaties, bushokjes) en andere objecten zoals publieke gebouwen beschikbaar te stellen voor zendapparatuur zoals antennes, en bijbehorende connectiviteitsinfrastructuur.

Nieuwe kansen
Gemeente Eindhoven en de Brainport regio onderstrepen het belang van hoogwaardige, toegankelijke digitale connectiviteit voor de samenleving en de economische ontwikkeling van onze regio en heel Nederland. In het digitale tijdperk is toegang tot digitale diensten al langer een basisbehoefte van iedere burger geworden. Bovendien levert de digitale economie nieuwe kansen voor onze inwoners, bedrijven en kennistellingen en willen wij als innovatieve regio en land voorop blijven lopen. Dankzij bijzondere kenmerken van 5G technologieën, waarmee veel meer data veel sneller en met meer betrouwbaarheid verstuurd kan worden, zullen zich nieuwe markten gaan vormen en nieuwe verdienmodellen ontstaan. Ons bedrijfsleven krijgt er naar verwachting nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden mee, bijvoorbeeld op het gebied van Smart Industry, e-Health en Smart Mobility.

Daarnaast dragen nieuwe, innovatieve diensten en producten bij aan het verbeteren van leven van onze inwoners (denk aan nieuwe zorgdiensten aan huis, operaties op afstand, efficiëntere en in de toekomst zelfrijdende auto's) en van onze steden (Smart City en Internet of Things oplossingen voor efficiënt stadsbeheer). Bovendien wordt door onze kennisinstellingen in de regio, zoals TU Eindhoven al aan de toekomst van de digitale technologieën gewerkt, waaronder fotonica, nieuwe generatie 5G apparatuur en Artificial Intelligence.

Bezoekadres Stadhuisplein 10
5611 EM Eindhoven
www.eindhoven.nl

Postadres Postbus 90150
5600 RB Eindhoven
gemeente@eindhoven.nl
Telefoon 14 040

De economie Brainport acteert en opereert op internationaal niveau. Digitale connectiviteit zal met de komst van 5G nog een grotere economische rol spelen in Europa en wereldwijd. Wij maken ons zorgen omdat Nederland al achter loopt op de uitrol van 5G t.o.v. een aantal concurrentie gebieden. In de Brainport Nationale Actieagenda hebben de Brainport regio en het Rijk aangekondigd om het initiatief van ons bedrijfsleven en kennisinstellingen te ondersteunen voor een regio-brede 5G pilot. Daarmee helpt de regio de ambitie van de regering om Nederland als digitale koploper van Europa op de kaart te zetten, te realiseren. Onze bedrijven en kennisinstellingen staan nu in de startblokken. Ze hebben meer snelheid en draagkracht vanuit het Rijk nodig om voor heel Nederland een succes te boeken in de digitale economie van de toekomst.

Straling en gezondheidszorgen

In een innovatieve regio zoals Brainport weten we dat nieuwe technologieën niet alleen kansen maar ook risico's met zich meebrengen, Met name vragen rondom mogelijke milieueffecten van elektromagnetische straling en de invloed daarvan op de gezondheid van mensen zorgen voor steeds meer maatschappelijke onrust. Alleen op deze consultatie zijn al honderden publieke reacties van burgerorganisaties en bezorgde burgers ingediend. Onze Raad en het College van B en W krijgen hier ook regelmatig vragen van de burgers over. Als lokale overheid staan wij aan de lat om de belangen van onze inwoners te behartigen en nemen wij de zorgen van onze burgers zeer serieus. Met de verwachte forse toename van nieuwe zendapparatuur in de openbare ruimte hebben we als overheid de verantwoordelijkheid richting onze inwoners om hun welzijn te beschermen. Het huidige wetvoorstel en de bestaande regelgeving bieden hier onvoldoende instrumenten voor. Er zijn bijvoorbeeld geen mechanismen om de inwoners te betrekken bij de inrichting van de nieuwe infrastructuur, geen duidelijke communicatieaanpak en geen maatregelen om het stralingsniveau in de gaten te houden. De toenemende maatschappelijke onrust en onvoldoende zeggenschap van burgers kunnen leiden tot maatschappelijk protest en vertraging bij de uitrol van 5G waar het wetwijzigingsvoorstel juist een versnelling in wil maken.

Openbare ruimte

Het wetwijzigingsvoorstel legt een plicht op aan lokale overheden om publieke infrastructuur beschikbaar te stellen voor zendapparatuur en voor de bijbehorende connectiviteitinfrastructuur-elementen van marktpartijen. Naar verwachting moeten er veel meer antennes komen om hoge snelheden en bandbreedte van de nieuwe mobiele netwerken mogelijk te maken. Omdat de technische details nog niet zijn uitgewerkt, is het voor de gemeenten onmogelijk om de inspanning die hiervoor nodig is, in te schatten. Wel is het duidelijk dat onze publieke infrastructuur daar nog niet klaar voor is. De lichtmasten hebben bijvoorbeeld geen individueel schakelbare elektriciteitsaansluiting terwijl voor de aan te brengen zendinstallaties 24/7 elektriciteit beschikbaar moet zijn.

Bovendien zal een forse toename van het aantal antennes het straatbeeld van onze steden ongetwijfeld beïnvloeden. De kwaliteit van de openbare ruimte komt hiermee onder druk te staan omdat de telecomsector dankzij deze wetswijziging het recht krijgt om overal waar men dat wenst, antennekasten op te hangen (zonder dat wij invloed hebben op hun verschijningsvorm) en tot zeven meter hoge antennemasten te plaatsen,

zonder vergunning en zonder dat de gemeente daar iets tegen kan doen. De hogere masten en de toenemende hoeveelheid antennekasten zullen zorgen voor meer visuele overlast, verrommeling van de openbare ruimte, met ongewenst gebruik, meer zwerfafval en vandalisme als gevolg. Tegelijkertijd blijft de gemeente verantwoordelijk voor de (veiligheid en gezondheid in de) openbare ruimte. Als gemeente verliezen wij hiermee controle over de openbare ruimte en kunnen wij aan onze publieke taak niet meer voldoen.
Dit vraagt om gemeentelijke bevoegdheid waarmee gemeenten in staat worden gesteld om regie te kunnen voeren op antenneplaatsingen, ter voorkoming van maatschappelijk onrust. Bijvoorbeeld door het kunnen aanwijzen van antenne-vrije-zone in de buurt van o.a. scholen.

Beheer
Het wetsvoorstel heeft gevolgen voor de manier waarop wij onze assets (lichtmasten, verkeerregelinstallaties, bushokjes ed.) onderhouden. Zonder de mogelijkheid om randvoorwaarden te stellen, worden wij (volledig) afhankelijk van de betreffende marktpartij. Uitvoeren van onderhoud kan alleen nog maar in overleg, dit kost tijd en heeft mogelijk gevolgen voor de manier waarop wij onderhoud uitvoeren. De verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van de asset (en waarschijnlijk ook van de zendinstallaties die er aan bevestigd wordt) blijft bij de gemeente, terwijl we er dus geen volledige zeggenschap over hebben. Ook kan de zendinstallatie van invloed zijn op de werking en/of levensduur van de assets. Doordat de zendinstallatie altijd van stroom moet worden voorzien, kunnen wij onze eigendommen niet zomaar meer buiten gebruik stellen (voor bijvoorbeeld onderhoud), met als gevolg extra kosten. Bij vervanging of verplaatsing van objecten waar de zendinstallaties aan zijn bevestigd (zoals bij herinrichting van wegen) zijn wij naar alle waarschijnlijkheid verplicht de zendinstallaties op eigen kosten te verplaatsen.

Administratieve en financiële lasten
In het geval dat de gemeente verplicht wordt om mee te werken aan aanvragen van de marktpartijen, betekent dit ook potentieel zeer hoge administratieve en financiële lasten voor de gemeente. Het wetwijzigingsvoorstel maakt het mogelijk voor de gemeente om (onder strikte randvoorwaarden) partijen af te dwingen tot medegebruik van connectiviteit infrastructuur. Enerzijds zien wij dit als een positieve ontwikkeling omdat we efficiënter gebruik moeten kunnen maken van de infrastructuur. De ondergrond in (binnen)steden wordt snel vol, waar we bijvoorbeeld met noodzakelijke ingrepen i.r.t. hittestress en toenemende incidentele wateroverlast nog rekening mee moeten houden. Anderzijds, en gepaard met de eerdergenoemde plicht om de publieke infrastructuur beschikbaar te stellen, zullen beoordelingen van aanvragen, de voor bezwaar en beroep vatbare afwijzingen alsmede de procedures om medegebruik af te dwingen leiden tot een forse administratieve, juridische en daarmee financiële lasten voor de gemeente. Wij missen daarom een aanvullende pleidooi van het Rijk aan partijen om op een vrijwillige wijze meer samen te gaan werken. Zoals wij ook in de Brainport Nationale Actieagenda voorstellen. Vrijwillige samenwerking kan zonder het verhogen van regeldruk helpen te voorkomen dat straks weer vele kilometers dubbele kabels en leidingen de grond in gaan en veel meer palen worden bijgeplaatst, door iedere partij voor zichzelf.

Expertise en kennis
Het onderwerp 5G is voor gemeenten nog heel nieuw. De kennis en kunde op het gebied van mobiele connectiviteit en relevante technologieën bij gemeenten is op dit moment onvoldoende, mede omdat deze onderwerpen tot nu toe bij landelijke organisaties zoals het Antennebureau zijn belegd. Dankzij lopende 5G pilot initiatieven bouwen een aantal koploper gemeenten de kennis nu proactief op. Dit gebeurt echter nog niet op grote schaal in heel Nederland. Als koplopers op dit gebied worden wij nu al vaak gevraagd om onze kennis en ervaringen met andere partijen te delen, wat extra inspanning van onze experts vraagt. Wij lopen nu al tegen een tekort aan expertise en capaciteit aan en hebben niet de mogelijkheid om dit op korte termijn op te lossen. Hiermee wordt geen rekening gehouden in het wetwijzigingsvoorstel.

Concrete voorstellen
De consultatieperiode kwam grotendeels overeen met het zomerreces. Wij vinden het jammer dat voor de consultatieronde over een belangrijk onderwerp met veel maatschappelijke en economische impact zoals digitale connectiviteit, voor een consultatie in de zomerperiode is gekozen. Vanuit de gemeente Eindhoven en met ervaringen vanuit de Brainportregio-brede 5G pilot initiatief werken wij graag mee aan een goed wetswijzigingsvoorstel. Wij stellen daarom om het wetwijzigingsvoorstel op een aantal punten aan te passen:

- Zorg dat de gemeenten voldoende bevoegdheden hebben om hun publieke taak, namelijk beheer van de publieke ruimte, te blijven uitvoeren. Voor de leefbaarheid van onze steden en voor de openbare veiligheid is het van groot belang dat wij als gemeente mogen bepalen waar de zendinstallaties mogen worden geplaatst of bevestigd. Maak duidelijk hoe de gemeente haar rol kan behouden door bijvoorbeeld randvoorwaarden aan te stellen voor het gebruik van de publieke infrastructuur zodat de gemeente vanuit het maatschappelijk en stedelijke belang medewerking kan verlenen of weigeren.

- Geef helder aan wat ieders rol en verantwoordelijkheden op de verschillende aspecten van 5G uitrol zijn: economie, gezondheid, onder- en bovengrond infrastructuur. Maak de verantwoordelijkheden rondom het beheer van de publieke assets en de rollen daaromheen scherp en houdt administratieve lasten beperkt voor alle partijen. Het is in dat kader bijvoorbeeld wenselijk om artikel 5.8 uit de telecommunicatiewet ook van toepassing te laten zijn op “draadloze toegangspunten met klein bereik”. Ook moet de eigenaarschap en verantwoordelijkheden rondom de opstelpunten, (zend)apparatuur en bijbehorende aanvullende infrastructuur zoals sensoren, vastgelegd worden in een (landelijke) registratie en moet er duidelijk beleid komen over de (digitale) beveiliging van de nieuwe faciliteiten.

- Maak een realistische financiële inschatting en stel er middelen beschikbaar om een snelle, efficiënte uitrol van 5G te faciliteren. Medewerking van de gemeente aan de uitvoering van de wet gaat naar verwachting een grote hoeveelheid mankracht vragen om de uitrol in goede banen te leiden (beheer, kabels en leidingen voor alle glasvezelverbindingen met de antennes). Bovendien wordt het geschikt maken van publieke assets zoals lichtmasten voor 5G (denk aan

verglazing, 24/7 stroomvoorzieningen, extra apparatuur) een grote financiële opgave waardoor toegankelijkheid van maatschappelijke diensten zoals zorg of mobiliteit, die in de toenemende mate afhankelijk worden van mobiele communicatie, kan worden aangetast. De opgave van 5G uitrol vraag daarom aan actieve, participerende houding van het Rijk, met financiële bijdrage. De toekomstige opbrengsten van 5G frequentieveilingen moeten wat ons betreft hier geïnvesteerd voor worden.;

- Kom met een duidelijke aanpak om de zorgen van burgers te adresseren en hen te betrekken bij de inrichting van de openbare ruimte, zoals ook bij de uitgangspunten en bij de Omgevingswet past. Concreet stellen wij voor dat het aantoonbaar wordt dat de 5G-installaties voldoen aan de blootstellingsnormen. Dit kan bijvoorbeeld door marktpartijen te verplichten om onafhankelijke metingen uit te laten voeren. Ook moet er een volwaardig communicatieplan opgesteld worden tijdens de uitrol van 5G binnen stedelijke omgevingen (binnensteden) of locaties waar veel mensen wonen of verblijven, gericht aan verschillende doelgroepen (zoals bewoners, werknemers, kinderen, ouderen) waarin wordt aangeven waar burgers met hun vragen terecht kunnen, welke onafhankelijke organisaties benaderbaar zijn voor gezondheidsvragen over de gevolgen van 5G en wat de verantwoordelijkheden van partijen zijn. Ook het platform EMV en gezondheid moeten hierbij betrokken worden.

- Ondersteun 5G-koploper gemeenten en leer daar gezamenlijk van. Als gemeente die voorop loopt en proactief samenwerkt aan het pilot initiatief van het bedrijfsleven en kennisinstellingen worden wij als eerste geconfronteerd met de vraagstukken die morgen voor heel Nederland relevant gaan worden. Zoals de betrokkenheid van en een dialoog met de inwoners, maatschappelijke toepassingen en ruimtelijke inrichting. Door als Rijksoverheid intensief samen te werken met de koploper gemeenten kunnen opgebouwde kennis en best practices in het hele land worden gebruikt.

Samenwerking

In het kader van deze consultatie hebben we met collega's uit andere koploper gemeenten op het gebied van 5G gesproken, onder andere Amsterdam, Den Haag en Helmond. Wij weten dat zij hun zorgen ook gaan uiten in hun reacties op deze consultatie. De toekomst van economische ontwikkeling van ons land, de gezondheid en het welzijn van onze burgers én de leefbaarheid van onze steden zijn afhankelijk van een snelle, gecoördineerde gezamenlijke inspanning voor toegankelijke, hoogwaardige en toekomstbestendige mobiele connectiviteit. Bedrijfsleven en kennisinstellingen in de Brainport regio en in andere delen van ons land nemen initiatief om hun innovatieve krachten in te zetten voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken met behulp van nieuwe technologieën zoals 5G. In Eindhoven en in Groningen wordt er gewerkt aan nieuwe zorgdiensten, in Helmond werkt een consortium van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid aan innovatie in mobiliteit. In Amsterdam werken partijen samen aan toepassingen voor openbare veiligheid met 5G.

De energie die uit deze samenwerkingen ontstaat laat het zien dat Nederland een grote kans heeft om haar ambitie om de digitale koploper van Europa te worden en te blijven

succesvol te realiseren. Dit wetwijzigingsvoorstel is daar een belangrijke bouwsteen voor mits alle belanghebbenden, inclusief de lokale overheden, een kans krijgen om aan deze ambitie mee te werken zonder te worden geconfronteerd met onmogelijke verplichtingen. Onze burgers moeten beschermd blijven tegen mogelijke risico's en er moet gewerkt worden aan een realistische inschatting van de financiële middelen die nodig zijn om hier een succes van te maken.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Eindhoven,

secretaris

Gemeente Helmond

Ministerie Economische Zaken en Klimaat
Aan Minister E. Wiebes
Alleen per email: minister@minez.nl

Helmond, 2 september 2019	Ons kenmerk: 34137570	Doorkiesnr.:
Onderwerp: Consultatie Wetsvoorstel Telecomcode	Uw kenmerk:	Uw brief d.d.:

Geachte Minister Wiebes,

Op 16 juli 2019 heeft uw Ministerie het concept wetsvoorstel implementatie Telecomcode ter visie gelegd. Gezien de ervaringen bij de uitrol van 3G en 4G is te verwachten dat er onrust gaat ontstaan over gezondheidsaspecten rond de uitrol. Wij betreuren het daarom dat deze aankondiging tijdens het zomerreces is gedaan, zodat geen uitgebreide afstemming tussen overheden en burgers plaats heeft kunnen vinden.
Met deze brief reageren wij op de consultatie van het concept wetsvoorstel.

Samenvatting kernpunten:

1. **Wij verzoeken u om de gemeente in alle gevallen zelf te laten bepalen of een asset als zendmast gebruikt mag worden om zo ook voorwaarden te kunnen stellen aan het gebruik ervan.**
   We vinden het onwenselijk dat, wanneer de gemeente de verplichting heeft haar assets als zendmast te laten functioneren, de gemeente vervolgens geen voorwaarden kan stellen aan het gebruik en de verschijningsvorm.
2. **Wij verzoeken u om door een onafhankelijke partij, zoals RIVM of GGD, te laten onderzoeken wat de effecten zijn op de gezondheid van inwoners alvorens het 5G-netwerk uit te rollen.**
   Het nieuwe 5G-netwerk kan invloed hebben op de intensiteit van de straling en daarmee op de gezondheid van inwoners. Er is nog weinig bekend over de effecten van 5G op de gezondheid.
3. **Wij verzoeken u om de weigeringsgrond met betrekking tot volksgezondheid te behouden.**
   In het nieuwe wetsvoorstel worden de internationaal gehanteerde stralingsnormen vastgelegd in de Telecommunicatiewet. Gelijktijdig wordt de weigeringsgrond met betrekking tot volksgezondheid losgelaten. Er is nog veel onzekerheid over het aspect gezondheid.
4. **Wij verzoeken u om naast het opstellen van beleid ook een voorlichtingscampagne voor inwoners op te starten.**
   Veel inwoners zijn bezorgd over de gevolgen van straling en wensen geïnformeerd te worden.
5. **Wij verzoeken u om te voorzien in een structurele tegemoetkoming van kosten voor beheer en onderhoud van assets.**
   De verplichte medewerking van gemeenten voor vergunningvrij aanbrengen van antennes door de telecomsector, heeft financiële consequenties voor beheer en onderhoud.

Hieronder lichten wij bovenstaande kernpunten toe.

Consequenties voor de kwaliteit van de openbare ruimte
Door de uitrol van het supersnelle internet via 5G wordt in de komende jaren een zeer grote toename van antennes verwacht. Om 5G-signalen door te geven zijn er véél meer antennes nodig dan nu. In stedelijk gebied zit je al gauw op één antenne per 200 meter! Als dit niet zorgvuldig gebeurt kan beeldvervuiling ontstaan in de openbare ruime. Wij pleiten ervoor dat gemeenten de regie houden om te borgen dat

Weg op den Heuvel 35, 5701 NV Helmond
Postbus 950, 5700 AZ HELMOND
telefoon algemeen: (14) 0492
website: www.helmond.nl
e-mail: gemeente@helmond.nl

afwegingen over de kwaliteit van de openbare ruimte hand in hand gaan met afwegingen ten aanzien van efficiëntie en goedkope aanleg.

Zorgen om gezondheidsrisico's en meer aandacht voor communicatie
Bij het nieuwe netwerk is de overdracht van data groter en de frequentie hoger. Dat kan invloed hebben op de intensiteit van de straling. Er is nog weinig onderzoek gedaan en kennis beschikbaar over de effecten van 5G op de gezondheid. Veel burgers zijn bezorgd over de gevolgen van straling, vooral mensen die in de buurt van een zendmast wonen. Daarom verzoeken wij om eerst door een onafhankelijke partij (RIVM, GGD) te laten onderzoeken wat de effecten zijn op de gezondheid alvorens het 5G Netwerk uit te rollen en daarnaast te zorgen voor goede informatie en communicatie voor alle verontruste inwoners.

Consequenties voor het beheer van de openbare ruimte en kosten
De keuze om de plaatsing van antennes éénzijdig bij telecombedrijven te leggen, kan tot beheerproblemen en extra kosten leiden. De apparaten hebben immers continu stroom nodig, wat leidt tot aanzienlijke investeringen om de lichtmasten te beheren. Bovendien kan beheer en onderhoud niet worden uitgevoerd zonder rekening te houden met de belangen van de marktpartijen. Daarmee is de gemeente, als er sprake is van medegebruik door een marktpartij, de zeggenschap over de eigen assets kwijt, maar blijft er wel voor verantwoordelijk.
Bovendien vergt de medewerking van de gemeente naar verwachting een grote hoeveelheid mankracht om de uitrol in goede banen te leiden (beheer, kabels en leidingen voor alle glasvezel- en electraverbindingen met de antennes), zonder dat er regie kan worden gevoerd. In het wetsvoorstel worden de kosten daarvoor bij de gemeente gelegd.

Wij geven u graag nadere informatie
Wij vertrouwen er op hiermee een constructieve bijdrage te leveren aan deze discussie. Mocht daar behoefte aan zijn, dan zijn wij graag bereid een nadere toelichting te geven.
U kunt ons bereiken op telefoonnummer 14 0492 of per mail: gemeente@helmond.nl.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Helmond

mevrouw P.J.M.G. Blanksma - van den Heuvel
de burgemeester

mr. drs. A.P.M. ter Voert
de secretaris

Reacties op Consultatie Wetsvoorstel Implementatie Telecomcode.

B&W Gemeente Smallingerland

Hierbij willen wij gebruik maken van de mogelijkheid te reageren op het wetsvoorstel implementatie Telecomcode.

Als college constateren wij onder de inwoners van onze gemeente een toenemende onrust over de invoering van het 5G-netwerk. Deze onrust wordt met name veroorzaakt door vragen over de gezondheidsrisico's van het 5G-netwerk.

Wij zijn en voelen ons zeer verantwoordelijk voor de gezondheid en het welzijn van onze inwoners en dringen er daarom bij u op aan dat de implementatie en uitrol van het 5G-netwerk gepaard gaat met een zorgvuldige voorlichting en heldere, transparante communicatie richting onze inwoners, waarbij specifiek aandacht gegeven moet worden aan het geven van juiste informatie over de gezondheidsrisico's. Ook het duidelijk benoemen van verantwoordelijkheden en het vaststellen van een éénduidig aanspreekpunt in geval van klachten moet onderdeel uitmaken van deze voorlichting.

Gemeente West Maas en Waal (projectleider openbare ruimte C. Siemensma)

Zolang er geen duidelijke richtlijnen zijn over het multigebruik van lichtmasten als drager voor verlichting, 5G en overige "smart things" is het onrechtmatig dwang op te leggen om mee te werken het monteren van installaties die geen verlichting zijn.
Bij installatie van 5G op lichtmasten dient vooraf bekend zijn wat de technische mogelijkheden zijn om 5G van een stroomvoorziening te voorzien zonder in conflict te komen met de geldende richtlijnen en normen inzake elektriciteit in de lichtmast.

Immers de ruimte in de lichtmast voor aansluitingen en beveiligingen zijn beperkt. Het opleggen van dwang om 5G op lichtmasten te plaatsen mag nooit in strijd zijn met de geldende normen inzake elektriciteit.
Tevens dient de eigenaar van de lichtmast de mogelijkheid hebben om alle kosten voor het plaatsen en onderhouden van de lichtmast als multidrager voor verlichting, 5G en overige "smart things" minimaal te delen met de aanbieders van verlichting, 5G en overige "smart things".
De eigenaar van de lichtmasten kan eisen stellen aan de vormgeving van de installaties van verlichting, 5G en overige "smart things" en kan dwingende eisen opstellen om verlichting, 5G en overige "smart things" te integreren in één object, bijvoorbeeld een armatuur.

Behoorlijk Bestuur Bergen N.H. (gemeente Bergen) Fractievoorzitter Behoorlijk Bestuur Bergen NH, 27 augustus 2019 Koos Bruin.

Wij zijn tegen uitrollen van 5 G netwerk in Nederland (en Europa). indien niet beter wordt bewezen (er geen echte garanties zijn en komen) dat dit systeem op korte en langere termijn geen ernstige gevolgen zal hebben voor de gezondheid van inwoners van Europa en Nederland (leukemie vooral bij kinderen). Wat tot nu tot gepresenteerd t als veiligheid voor inwoners de gezondheid van i inwoners zijn alleen beperkte aannames .

In het bijzonder daarbij nog als gemeenten of en/of gezamenlijke gemeenten in Nederland geen zeggenschap hebben waar zendmasten en ondersteunende g zenders geplaatst gaan worden blijft van het systeem aannames veiligheid/gezondheid niets over. Zeker als de snelheid 5-G ook de komende jaren opgevoerd gaat worden.
5- G in Nederland invoeren samen met de Europese Unie laat zien dat economie boven alles wordt verheven (welvaart t.o.v. welzijn)

met een economische concurrente wedloop Europa, Amerika en Azië . Zal een niet te stoppen steeds hogere snelheid 5 G tot gevolg hebben waarin Nederland volkomen ondergeschikt in gaat worden . Dan is er geen enkele weg terug meer. Nederland is daar extra de dupe van in verband met de hoge dichtheid van bevolking per km2..

Gemeente ’s-Hertogenbosch

Geachte heer Wiebes,

Op 15 juli 2019 heeft het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat een wijziging van de Telecommunicatiewet aangekondigd. Als gemeente ’s-Hertogenbosch reageren wij daar kortheidshalve als volgt op:

Wij onderschrijven de uitgebreide reactie van de gemeente Eindhoven van 20 augustus 2019.
Volledigheidshalve is deze reactie als bijlage toegevoegd.

Gemeente ’s-Hertogenbosch
Namens College van B&W
Wethouder J. Hoskam

Gemeente Breda - wethouder Digitalisering
D. Quaars

Reactie op consultatie wijzigingsvoorstel 076-5293456 / P.v.Riel
Telecomwet ministerie van Economische
Zaken en Klimaat

Geachte heer Wiebes,

We hebben met belangstelling kennis genomen van Uw voorstel voor de wijziging van de Telecommunicatiewet om 5G uitrol mogelijk te maken.
In principe staan wij positief tegenover de voortschrijdende technologie van telecommunicaitenetten.

We rekenen op betere en nieuwere vormen van dienstverlening die dat op kan leveren, met alle positieve effecten naar woonklimaat, vestigingsklimaat, onderwijs, verkeer en zorg. Ondertussen zien we ook risico's voor ruimtelijke kwaliteit, gebouwenbeheer, beheer openbare verlichting, monumentenbescherming en volksgezondheid (stralingshinder). Voor een nadere specificatie van deze punten melden wij het volgende.

Nieuwe kansen
Gemeente Breda onderstreept het belang van hoogwaardige, toegankelijke digitale connectiviteit voor de samenleving en de economische ontwikkeling van onze stad en heel Nederland. In het digitale tijdperk is toegang tot digitale diensten al langer een basisbehoefte van iedere burger geworden.

Bovendien levert de digitale economie nieuwe kansen voor onze inwoners, bedrijven en kennistellingen en willen wij als innovatieve regio en land voorop blijven lopen. Dankzij bijzondere kenmerken van 5G technologieën, waarmee veel meer data veel sneller en met meer betrouwbaarheid verstuurd kan worden, zullen zich nieuwe markten gaan vormen en nieuwe verdienmodellen ontstaan. Ons bedrijfsleven krijgt er naar verwachting nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden mee, bijvoorbeeld op het gebied van Smart Industry, e-Health en Smart Mobility.

Daarnaast dragen nieuwe, innovatieve diensten en producten bij aan het verbeteren van leven van onze inwoners (denk aan nieuwe zorgdiensten aan huis, operaties op afstand, efficiëntere en in de toekomst zelfrijdende auto's) en van onze steden (Smart City en Internet of Things oplossingen voor efficiënt stadsbeheer).

Digitale connectiviteit zal met de komst van 5G nog een grotere economische rol spelen in Europa en wereldwijd. Wij maken ons zorgen omdat Nederland al achter loopt op de uitrol van 5G t.o.v. een
aantal concurrentie gebieden.

Straling en gezondheidszorgen

IWij weten dat nieuwe technologieën niet alleen kansen maar ook risico's met zich meebrengen, Met name vragen rondom mogelijke milieueffecten van elektromagnetische straling en de invloed daarvan
op de gezondheid van mensen zorgen voor steeds meer maatschappelijke onrust. Alleen op deze consultatie zijn al honderden publieke reacties van burgerorganisaties en bezorgde burgers ingediend.

Onze Raad en ons college van burgemeester en wethouders krijgen hier ook regelmatig vragen van de burgers over. Als lokale overheid staan wij aan de lat om de belangen van onze inwoners te behartigen en nemen wij de zorgen van onze burgers zeer serieus. Met de verwachte forse toename van nieuwe zendapparatuur in de openbare ruimte hebben we als overheid de verantwoordelijkheid richting onze inwoners om hun welzijn te beschermen. Het huidige wetvoorstel en de bestaande regelgeving bieden hier onvoldoende instrumenten voor. Er zijn bijvoorbeeld geen mechanismen om de inwoners te betrekken bij de inrichting van de nieuwe infrastructuur, geen duidelijke communicatieaanpak en geen maatregelen om het stralingsniveau in de gaten te houden. De toenemende maatschappelijke onrust en onvoldoende zeggenschap van burgers kunnen leiden tot maatschappelijk protest en vertraging bij de uitrol van 5G waar het wetwijzigingsvoorstel juist een versnelling in wil maken.

Openbare ruimte

Het wetwijzigingsvoorstel legt een plicht op aan lokale overheden om publieke infrastructuur beschikbaar te stellen voor

zendapparatuur en voor de bijbehorende connectiviteitinfrastructuurelementen
van marktpartijen. Naar verwachting moeten er veel meer antennes komen om hoge snelheden en bandbreedte van de nieuwe mobiele netwerken mogelijk te maken. Omdat de technische details nog niet zijn uitgewerkt, is het voor de gemeenten onmogelijk om de inspanning die
hiervoor nodig is, in te schatten. Wel is het duidelijk dat onze publieke infrastructuur daar nog niet klaar voor is. De lichtmasten hebben bijvoorbeeld geen individueel schakelbare elektriciteitsaansluiting
terwijl voor de aan te brengen zendinstallaties 24/7 elektriciteit beschikbaar moet zijn.

Bovendien zal een forse toename van het aantal antennes het straatbeeld van onze steden ongetwijfeld beïnvloeden. De kwaliteit van de openbare ruimte komt hiermee onder druk te staan omdat de telecomsector dankzij deze wetswijziging het recht krijgt om overal waar men dat wenst, antennekasten op te hangen (zonder dat wij invloed hebben op hun verschijningsvorm) en tot zeven
meter hoge antennemasten te plaatsen, zonder vergunning en zonder dat de gemeente daar iets tegen kan doen. De hogere masten en de toenemende hoeveelheid antennekasten zullen zorgen voor
meer visuele overlast, verrommeling van de openbare ruimte, met ongewenst gebruik, meer zwerfafval en vandalisme als gevolg. Tegelijkertijd blijft de gemeente verantwoordelijk voor de (veiligheid en gezondheid in de) openbare ruimte. Als gemeente verliezen wij hiermee controle over de openbare ruimte en kunnen wij aan onze publieke taak niet meer voldoen.

Dit vraagt om gemeentelijke bevoegdheid waarmee gemeenten in staat worden gesteld om regie te kunnen voeren op antenneplaatsingen, ter voorkoming van maatschappelijk onrust. Bijvoorbeeld door
het kunnen aanwijzen van antenne-vrije-zone in de buurt van o.a. scholen.

Beheer

Het wetsvoorstel heeft gevolgen voor de manier waarop wij onze assets (lichtmasten, verkeerregelinstallaties, bushokjes ed.) onderhouden. Zonder de mogelijkheid om randvoorwaarden te stellen, worden wij (volledig) afhankelijk van de betreffende marktpartij. Uitvoeren van onderhoud kan alleen nog maar in overleg, dit kost tijd en heeft mogelijk gevolgen voor de manier waarop wij onderhoud uitvoeren. De verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van de asset (en waarschijnlijk ook van de zendinstallaties die er aan bevestigd wordt) blijft bij de gemeente, terwijl we er dus geen volledige zeggenschap over hebben.

Ook kan de zendinstallatie van invloed zijn op de werking en/of levensduur van de assets. Doordat de zendinstallatie altijd van stroom moet worden voorzien, kunnen wij onze eigendommen niet zomaar meer buiten gebruik stellen (voor bijvoorbeeld onderhoud), met als gevolg extra kosten. Bij vervanging of verplaatsing van objecten waar de zendinstallaties aan zijn bevestigd (zoals bij herinrichting van wegen) zijn wij naar alle waarschijnlijkheid verplicht de zendinstallaties op eigen kosten te verplaatsen.

Administratieve en financiële lasten

In het geval dat de gemeente verplicht wordt om mee te werken aan aanvragen van de marktpartijen, betekent dit ook potentieel zeer hoge administratieve en financiële lasten voor de gemeente. Het wetwijzigingsvoorstel maakt het mogelijk voor de gemeente om (onder strikte randvoorwaarden) partijen af te dwingen tot medegebruik van connectiviteit infrastructuur. Enerzijds zien wij dit als een positieve ontwikkeling omdat we efficiënter gebruik moeten kunnen maken van de infrastructuur.

De ondergrond in (binnen)steden wordt snel vol, waar we bijvoorbeeld met noodzakelijke ingrepen i.r.t. hittestress en toenemende incidentele wateroverlast nog rekening mee moeten

houden.

Anderzijds, en gepaard met de eerdergenoemde plicht om de publieke infrastructuur beschikbaar te stellen, zullen beoordelingen van aanvragen, de voor bezwaar en beroep vatbare afwijzingen alsmede de
procedures om medegebruik af te dwingen leiden tot een forse administratieve, juridische en daarmee financiële lasten voor de gemeente. Wij missen daarom een aanvullende pleidooi van het Rijk aan
partijen om op een vrijwillige wijze meer samen te gaan werken.

Vrijwillige samenwerking kan zonder het verhogen van regeldruk helpen te voorkomen dat straks weer vele kilometers dubbele kabels en
leidingen de grond in gaan en veel meer palen worden bijgeplaatst, door iedere partij voor zichzelf.

Expertise en kennis
Het onderwerp 5G is voor gemeenten nog heel nieuw. De kennis en kunde op het gebied van mobieleconnectiviteit en relevante technologieën bij gemeenten is op dit moment onvoldoende, mede omdat
deze onderwerpen tot nu toe bij landelijke organisaties zoals het Antennebureau zijn belegd.

Dankzij lopende 5G pilot initiatieven bouwen een aantal koploper gemeenten de kennis nu proactief op. Dit gebeurt echter nog niet op grote schaal in heel Nederland.. Wij lopen nu al tegen een tekort aan
expertise en capaciteit aan en hebben niet de mogelijkheid om dit op korte termijn op te lossen.

Hiermee wordt geen rekening gehouden in het wetwijzigingsvoorstel.

Concrete voorstellen
De consultatieperiode kwam grotendeels overeen met het

zomerreces. Wij vinden het jammer dat voor de consultatieronde over een belangrijk onderwerp met veel maatschappelijke en economische
impact zoals digitale connectiviteit, voor een consultatie in de zomerperiode is gekozen.

Vanuit de gemeente Breda werken wij graag mee aan een goed wetswijzigingsvoorstel. Wij stellen daarom om
het wetwijzigingsvoorstel op een aantal punten aan te passen:

- Zorg dat de gemeenten voldoende bevoegdheden hebben om hun publieke taak, namelijk beheer van de publieke ruimte, te blijven uitvoeren. Voor de leefbaarheid van onze steden en voor de openbare veiligheid is het van groot belang dat wij als gemeente mogen bepalen waar de zendinstallaties mogen worden geplaatst of bevestigd. Maak duidelijk hoe de gemeente haar rol kan behouden door bijvoorbeeld randvoorwaarden aan te stellen voor het gebruik van de publieke
infrastructuur zodat de gemeente vanuit het maatschappelijk en stedelijke belang medewerking kan verlenen of weigeren.
- Geef helder aan wat ieders rol en verantwoordelijkheden op de verschillende aspecten van 5G uitrol zijn: economie, gezondheid, onder- en bovengrond infrastructuur. Maak de verantwoordelijkheden rondom het beheer van de publieke assets en de rollen daaromheen scherp en
houdt administratieve lasten beperkt voor alle partijen. Het is in dat kader bijvoorbeeld wenselijk om artikel 5.8 uit de telecommunicatiewet ook van toepassing te laten zijn op “draadloze toegangspunten
met klein bereik”. Ook moet de eigenaarschap en verantwoordelijkheden rondom de opstelpunten, (zend)apparatuur en bijbehorende aanvullende infrastructuur zoals sensoren, vastgelegd worden in een (landelijke) registratie en moet er duidelijk beleid komen over de (digitale) beveiliging van de nieuwe faciliteiten.
- Maak een realistische financiële inschatting en stel er middelen beschikbaar om een snelle, efficiënte uitrol van 5G te faciliteren. Medewerking van de gemeente aan de uitvoering van de wet

gaat naar verwachting een grote hoeveelheid mankracht vragen om de uitrol in goede banen te leiden (beheer, kabels en leidingen voor alle glasvezelverbindingen met de antennes). Bovendien wordt het
geschikt maken van publieke assets zoals lichtmasten voor 5G (denk aan verglazing, 24/7 stroomvoorzieningen, extra apparatuur) een grote financiële opgave waardoor toegankelijkheid van maatschappelijke diensten zoals zorg of mobiliteit, die in de toenemende mate afhankelijk worden van mobiele communicatie, kan worden aangetast. De opgave van 5G uitrol vraag daarom aan actieve,
participerende houding van het Rijk, met financiële bijdrage. De toekomstige opbrengsten van 5G frequentieveilingen moeten wat ons betreft hier geïnvesteerd voor worden.;
- Kom met een duidelijke aanpak om de zorgen van burgers te adresseren en hen te betrekken bij de inrichting van de openbare ruimte, zoals ook bij de uitgangspunten en bij de Omgevingswet past. Concreet stellen wij voor dat het aantoonbaar wordt dat de 5G-installaties voldoen aan de blootstellingsnormen. Dit kan bijvoorbeeld door marktpartijen te verplichten om onafhankelijke metingen uit te laten voeren. Ook moet er een volwaardig communicatieplan opgesteld worden tijdens de uitrol van 5G binnen stedelijke omgevingen (binnensteden) of locaties waar veel mensen wonen of verblijven, gericht aan verschillende doelgroepen (zoals bewoners, werknemers, kinderen, ouderen) waarin wordt aangeven waar burgers met hun vragen terecht kunnen, welke onafhankelijke
organisaties benaderbaar zijn voor gezondheidsvragen over de gevolgen van 5G en wat de verantwoordelijkheden van partijen zijn. Ook het platform EMV en gezondheid moeten hierbij betrokken worden.
- Onduidelijk blijft of en hoe in het Omgevingsrecht nu nader gaat worden geduid dat implementatie van small cells niet aan een voorafgaande vergunning wordt verbonden, behoudens locaties van architectonische, historische of natuurwaarde, conform artikel 57, eerste lid van de

Telecomcode. Kortom; wie kan grip gaan houden op de bescherming van dergelijke gebouwen of locaties en met welk instrument ?
- Bij AMvB kunnen straks nadere regels worden gesteld aan de fysieke en technische kenmerken van small cells die aan openbare gebouwen en straatmeubilair moeten worden toegestaan, conform artikel 5c2, derde lid. Wij bepleiten dat die nadere eisen technologische ontwikkeling en innovaties, zoals verkleining, verfraaiing, gecombineerd gebruik van één installatie door meerdere operators etc, niet in de weg staan. Want als door ontwikkeling/innovatie en na verloop van tijd kleinere en beter vormgegeven 5g antennes mogelijk worden, dan de aanvankelijk geplaatste 5G antennes (die mogelijk nadrukkelijk zichtbaar zijn in het straatbeeld), dan moet het mogelijk zijn om de operators de nieuwere apparatuur met minder visuele impact toe te laten passen.
- Het zou voor alle duidelijkheid wel goed zijn als u de indruk bevestigt, dat voor alle kabel/graafwerkzaamheden die ook met de uitrol van 5G verband houdend de positie van de gemeente als gedoger en toetser via instemmingsbesluiten (huidig hoofdstuk 5 Telecomwet), behouden blijft.

Hoogachtend,
de wethouder Digitalisering
D. Quaars

Elementen voor een maatschappelijke risicoanalyse betreffende 5G

5G belooft ontegenzeggelijk veel innovatie, veel commercie en kan meer dan 4G. Maar is er al ooit, afgezien van militaire, spionage- en veiligheidstoepassingen, een maatschappelijke kosten-baten-risicoanalyse gemaakt van 5G voor gebruik door de burgerbevolking en het bedrijfsleven? In het bedrijfsleven wordt bij iedere grotere investering onderzocht hoe de rentabiliteit van een investering verslechtert bij tegenvallers. Bijvoorbeeld: als de investering 10% duurder zou worden dan begroot, of de opbrengst van het nieuwe product zou 10% minder zijn dan verwacht, wat betekent dat voor de interne rentevoet of voor een terugverdientijd. Ook 5G leent zich ervoor om aan een dergelijk onderzoek te worden onderworpen. Waarbij het niet alleen gaat om materiële (geld) zaken, maar ook om immateriële (welzijn) aspecten voor de samenleving.

Risico energie en CO2: hoeveel elektriciteit zullen datacenters en 5G apparatuur in Nederland meer gaan verbruiken dan 4G, en leidt 5G tot besparingen van elektriciteit of fossiele energie in de sectoren landbouw, vervoer, huizen en industrie? Wat is het netto CO2 effect? Hoeveel elektriciteitsopwek- en distributiecapaciteit moet eventueel worden bijgebouwd? N.B.: bij toe- of afname van elektriciteitsverbruik dient gerekend te worden met de marginale (= meer/minder t.g.v. vraag) elektriciteitsproductie. En voorlopig komt de marginale elektriciteit niet uit CO2-neutrale bronnen zoals wind, zon, waterkracht, kernenergie (voor zover nog aanwezig) of biobrandstoffen, maar uit fossiele brandstoffen met CO2 emissie.

Risico financieel voor 5G aanbieders en gebruikers: ten behoeve van 5G zullen grote investeringen moeten worden gedaan in datacenters en door telecombedrijven en gebruikers. Hoe groot zal de kapitaalvernietiging zijn van 2G, 3G en 4G apparatuur en bestaande meet- en regeltechniek? Zullen niet-autonoom rijdende voertuigen op termijn voortijdig verschroot moeten worden? Is de technologiesprong van 4G naar 5G voor de eindgebruikers werkelijk de meerkosten waard?

Risico techniek en markt: hoe zeker is het dat de hoge technologische verwachtingen van 5G in de markt zullen worden bewaarheid voor een acceptabele prijs? Welke eis aan betrouwbaarheid wordt gesteld voor diverse toepassingen? Een 100,0 % betrouwbaarheid van een technisch systeem is ten enen male niet mogelijk. Voor welke 5G toepassingen kiezen we bijvoorbeeld een betrouwbaarheid van 99,9 %, en voor welke 99,99 % of nog hoger. Denk bijvoorbeeld aan het autonoom vervoer: hoeveel procent van de voertuigen bezit na 10 jaar nog over een elektronisch voldoende betrouwbaar en ge-update systeem? En hoe zal dat gaan als tegelijk autonome en niet-autonome voertuigen, bewegende objecten, mensen en dieren elkaar op de weg en de stoeprand ontmoeten? Kleine oorzaken leiden hier tot grote gevolgen. Hogere betrouwbaarheidseisen zullen hogere kosten met zich brengen, en de vraag is of een techniektoepassing zich dan niet uit de markt prijst.

Risico gezondheid: voor het eerst is een blootstellingslimiet voor

niet-ioniserende straling bedacht in 1953 door de U.S. Navy voor haar personeel dat bijvoorbeeld met radar werkte. Men stelde dat de stralingsenergie slechts een beperkte temperatuurstijging in het lichaam of delen daarvan mocht veroorzaken. Op basis daarvan werd een stralingslimiet voor de mens vastgesteld en werden eisen gesteld aan de hoeveelheid straling die uit elektronische apparatuur mocht komen als mensen daarmee in contact kwamen. Maximale temperatuurstijging werd wereldwijd het gezondheidscriterium voor blootstelling aan niet-ioniserende straling. Rond 1995 werd voor het eerst digitale modulatie voor draadloze telefonie voor de burgerbevolking geïntroduceerd: het GSM netwerk. Het bleek dat een klein deel van de bevolking ziek werd van de GSM zendmasten, terwijl de bestraling die de mensen ondervonden factoren lager lag dan de toelaatbare hoeveelheid straling die gebaseerd was op het warmte-effect. Het vermoeden rees dat de klachten te maken hadden met celbiologische effecten. Daaraan was reeds lang onderzoek gedaan: in 1972 publiceerde Zorach R. Glaser van het Naval Medical Research Institute een rapport (MF12.524.015-0004B) onder de naam "Bibliography of reported biological phenomena ('effects') and clinical manifestations attributed to microwave and radio-frequency radiation". Daarin werd verwezen naar circa 2300 studies die een relatie legden tussen zwakke radiofrequente straling en 122 biologische effecten. Niet alle titels zullen toepasbaar zijn geweest op wat qua telecomstraling in 2019 actueel is, maar er zijn wel relevante bij. Het onderzoek naar celbiologische effecten is na 1972 onverminderd doorgegaan waarbij ook vooruitgelopen werd op technologieën als GSM en daarna volgende draadloze ontwikkelingen. Echter voor specifiek 5G zijn geen gezondheidsonderzoeken gedaan, hoewel er anno 2019 nog steeds geen oplossing is voor de huidige gezondheidsklachten ten gevolge van draadloze communicatiemiddelen. Er zijn door medische wetenschappers theorieën ontwikkeld ter verklaring van deze acute gezondheidsklachten. Ook constateert men verschijnselen die voorbodes kunnen zijn voor gezondheidsschade op langere termijn. Maar de stralingsnormen anno 2019 en nu voor 5G zijn nog steeds gebaseerd op de warmte-theorie uit 1953.

Risico cyberveiligheid: bij 5G zullen nog meer dan nu vitale Nederlandse processen en systemen gedigitaliseerd, draadloos en met elkaar verknoopt zijn. Dat maakt deze processen kwetsbaar voor digitale aanvallen. Cyberveiligheid zal een nooit eindigend thema zijn. Zijn er terugvalopties om voldoende weerbaarheid te garanderen? In hoeverre zullen systemen geheel of gedeeltelijk redundant worden uitgevoerd? Is er hier een weg terug? Hoe hoog kunnen de kosten worden die hieruit voortvloeien?

Financieel risico voor overheid en samenleving: de investeringen in 5G zullen gevoelig zijn voor bovengenoemde risico's. De vraag is wie de kosten moeten dragen bij tegenvallende ontwikkelingen op het gebied van techniek en markt. In eerste instantie zullen dat de telecombedrijven zijn. Zullen gebruikers die voldoende hebben aan 2G, 3G en 4G moeten meebetalen voor eventuele economische tegenvallers van 5G? Zal de overheid de telecombedrijven eventueel te hulp schieten omdat 5G "too big to fail" zal zijn geworden?
Er is geen 100,0 % zekerheid dat straling onschadelijk is voor mens, dier en flora. Door toenemende stralingsintensiteit, hogere frequenties en andere modulatietechnieken is er een kans dat meer mensen ziek worden van

straling. Vage gezondheidsklachten(SOLK) zullen dan een groter beslag gaan leggen op de gezondheidszorg. Er kunnen gerechtelijke uitspraken komen dat telecomstraling gezondheidsschade veroorzaakt bij stralingsniveaus die lager zijn dan de wettelijke die gebaseerd zijn op het warmte-effect. Zowel schade in de vorm van acute ziektes als schades op langere termijn. Edoch geen verzekeringsmaatschappij dekt gezondheidsschade door telecomstraling. Gaat de overheid dan elektrogevoeligheid als handicap erkennen naar Zweeds voorbeeld en dit financieel faciliteren? Komen mensen dan onder andere in aanmerking voor subsidie uit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning voor het isoleren van woningen tegen straling?
Erkenning van elektrogevoeligheid en WMO kunnen de eerste nood lenigen, maar mensen zullen in de publieke ruimte toch worden blootgesteld aan straling. Dus blijven potentiële lange-termijn gevaren als DNA-schade en diverse tumoren aanwezig. Onderzocht zou moeten worden hoe een andere draadloze communicatietechnologie zoals gemoduleerd licht, gecombineerd met vaste bekabeling, functionaliteiten van communicatietechnologie met elektromagnetische velden kan overnemen. Dat betekent dat dan dat deel van de draadloze communicatiemiddelen dat een grote stralingsblootstelling voor levende wezens betekent, wordt vermeden. Wat is het bezwaar om een deel van het huidige 5G budget daaraan te besteden?

Mijne dames en heren,

Hierbij vraag ik uw aandacht voor de bijgesloten **brief aan minister Wiebes van EZK, geschreven door uw collegae in de gemeente Maastricht**, inzake de op handen zijnde uitrol van het 5G-netwerk en het daarmee samenhangende **wetsvoorstel om gemeenten te verplichten daar aan mee te werken** (bron >>).

Het zal u bekend zijn dat Maastricht de eerste Nederlandse gemeente is die dienst doet als 5G-testlocatie. De brief in de bijlage spreekt volledig voor zichzelf.

Tevens vraag ik uw aandacht voor het bijgesloten document **"Elementen voor een maatschappelijke risico-analyse betreffende 5G"**, samengesteld door Ir. P. van 't Verlaat uit Munstergeleen.

De documenten in de bijlagen spreken volledig voor zichzelf.

Dat niet alle gemeenten om 5G staan te springen, laat staan blij zijn met de verplichte uitrol daarvan, leest u in de bijlagen. De reacties spreken volledig voor zichzelf.

Mocht u ook uw stem willen laten horen tegen dit plan van onze overheid, het kan alleen vandaag (9 september) nog via https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reacties

U kunt uiteraard -zoals ook enkele andere gemeenten inmiddels gedaan hebben (zie bijlagen)- een brief sturen naar de verantwoordelijke minister (E. Wiebes) van Economische Zaken en Klimaat. Postbus 20401 - 2500 EK Den Haag.

Met bezorgde groet,
S.W. Slegers
Huizen

Ik zeg "nee" tegen 5G. Ondertekent u ook de petitie >>? (al ruim 20.200 mensen gingen u voor)

Brochure "Vraagtekens bij 5G: privacy en gezondheid - wat de landelijke overheid en telecomproviders u niet vertellen" >>

Adviesraad
Sociaal Domein
Druten

Afzender:	Adviesraad Sociaal Domein Druten
Opgesteld door	Dagelijks Bestuur van de Adviesraad
Bestemd voor:	College burgemeester en wethouders
Verstuurd:	08-09-2019
Titel/onderwerp:	Status van het toegezegde onderzoek naar overname schulden

Geacht college van burgemeester en wethouders,

In ons gevraagd advies d.d. 14-09-2018 aangaande het beleidsplan Schuldhulpverlening 2018-2020 hebben wij geadviseerd een extra instrument met betrekking tot de schuldhulpverlening te onderzoeken.

Wij gaven het volgende aan:
"Als er sprake is van meerdere schulden bij verschillende schuldeisers, lopen de schulden vaak verder op omdat er niet op tijd betaald kan worden. Denk aan boetes bij incassobureaus of het CJIB voor de verkeersboetes. Ook de hoge rentes die o.a. postorderbedrijven rekenen bij afbetalingsregelingen, zorgen voor een stijging van de schuldenlast. Ook zorgt de post en het contact met de verschillende schuldeisers voor veel stress. Als de gemeente alle schulden van iemand overneemt en voldoet, dan heeft dat het voordeel dat de schuldenlast niet verder oploopt en de betrokkene heeft alleen nog maar met de gemeente van doen als schuldeiser. Indien men een uitkering heeft van de gemeente kan de aflossing van de schuld via inhouding op de uitkering plaatsvinden en als er sprake is van een betaalde baan kan de aflossing via een loonbeslag gebeuren."

In uw reactie op ons advies gaf u in uw brief d.d. 17-10-2018 aan:

"*U adviseert te onderzoeken of overname van schulden door de gemeente een instrument kan zijn als er meerdere schulden bij verschillende schuldeisers zijn. In den lande zijn er al voorbeelden van gemeenten die in bepaalde situaties schulden overnemen om op die manier rust en een overzichtelijke situatie te creëren. Het verdient zeker nader onderzoek in welke situaties dit een passend instrument kan zijn. Wij houden uw raad graag op de hoogte van de vorderingen die wij na vaststelling van de plannen door de gemeenteraad in Druten hopen te bereiken. "*

De adviesraad heeft bij een beleidsmedewerker nagevraagd wat de stand van zaken is met betrekking tot dit toegezegde onderzoek. Uit het mailcontact werd duidelijk dat dit onderzoek nog niet heeft plaatsgevonden. Er wordt aangegeven dat de focus ligt op de pilot vroeg-signalering en preventie van schulden. Bij doorvragen werd daar nog aan toegevoegd dat de beleidsmedewerker door alles wat zij in haar takenpakket heeft, gedwongen is om prioriteiten te stellen en een onderzoek naar overname van schulden past niet in haar prioriteitenplanning.

De Adviesraad Sociaal Domein constateert dat er bijna een jaar na de toezegging van een onderzoek, nog steeds geen zicht is op wanneer dat onderzoek nu feitelijk gaat plaatsvinden.

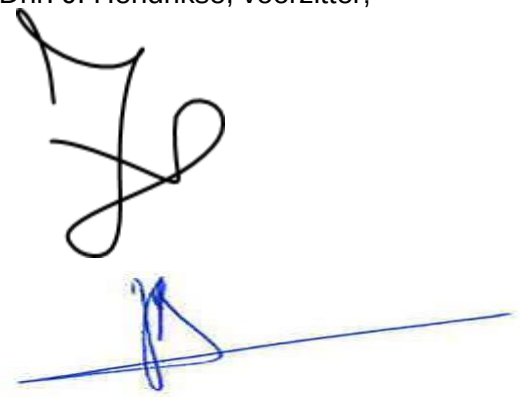
Adviesraad
Sociaal Domein
Druten

We hebben uit eerdere contacten met o.a. wethouder van Elk vernomen dat het instellen van de werkorganisatie Druten Wijchen veel heeft betekend voor de medewerkers en heel wat voeten in de aarde heeft gehad, maar we hebben ook begrepen dat men op dit moment weer op volle sterkte is qua fte's.

Graag vernemen wij van u wanneer wij de uitkomsten van het toegezegde onderzoek mogen verwachten.

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Druten ondertekend door:
Dhr. J. Hendrikse, voorzitter;

Dhr. A. van der Meer, secretaris;

8 september 2019

Onderwerp: Zorgen om invoering van verplichte 5G en de wijze waarop.

Geachte gemeenteraadsleden,

Ik ben zeer verontrust over de wijze waarop besluiten worden genomen rondom de invoering van 5G, er verplichtingen aan gemeenten worden opgelegd (= niet democratisch), een nieuwe technologie wordt ingevoerd zonder te weten wat de risico's zijn, en waarschuwingen volstrekt worden genegeerd.
Verantwoordelijk minister Mona Keijzer stelt dat verder onderzoek niet nodig is naar de effecten van 5G…
Tegelijkertijd is er grote ongerustheid, geeft de Gezondheidsraad toe dat er nog geen onderzoeken naar 5G gedaan zijn en wordt desondanks het voorzorgprincipe niét toegepast.
Met meer dan 20.00 satellieten in de ruimte moet iedereen zich straks onderwerpen aan nieuwe toepassingen die o.m. oncontroleerbare verzameling van privacy-gegevens mogelijk maken.
Dit gaat te ver en is in strijd met onze grondwet.
Onvolledige informatievoorziening over iets wat alle burgers treft is ook in strijd met de Gedragscode Openbaar Bestuur.

-Waarom niet luisteren naar 247 wetenschappers uit 42 landen die in het *International EMF Scientist Appeal* waarschuwen voor de effecten van 5G straling op onze gezondheid?
-Waarom niet de meer dan 110.000 ondertekeningen door wetenschappers, artsen, milieuorganisaties en burgers uit 187 landen serieus nemen?
-Als een minister zich baseert op oude onderzoeken, die niet (!) volledig zijn, en toch verder onderzoek niet nodig vindt, hoe kan men dan vertrouwen hebben dat deze technologie veilig is, ook op langere termijn?
-Hoe kan het dat het Ministerie van Volksgezondheid vragen over gezondheidseffecten mbt 5G doorstuurt naar het Ministerie van Economische zaken en Klimaat, terwijl dit lijnrecht staat tegenover de doelstellingen van Economische Zaken en Klimaat zelf?
De gezondheidsbelangen rond straling worden binnen de overheid dus door NIEMAND vertegenwoordigd.
Een weloverwogen besluit kan zo niet worden genomen!

5G is iets totaal anders dan voorgangers 3 en 4G. Bij de 3 en 4G waaiert de straling uit, maar bij 5G wordt gebruik gemaakt van een gebundelde straal, zoals bij een laser.
De overheid/ICNIRP zegt ten onrechte dat 5G geen probleem is, omdat het in nagenoeg dezelfde frequenties werkt als 4G. In werkelijkheid is echter wel degelijk sprake van andere frequenties en daarnaast betreft het een andere intensere gepulseerde (=gevaarlijkere) techniek.
Tot nu toe wordt alleen uitgegaan van lichamelijke opwarming als mogelijk gevaar. Maar het lichaam bestaat voor 70% uit water (de hersenen 80%), hoe kan men er dan van uitgaan dat (gepulseerde) straling geen effect heeft op de werking van de hersenen? Of op de huid, ons grootste orgaan?

Ik maak mij ernstig zorgen omdat de ontwikkeling snel gaat, de voordelen van 5G breed uitgemeten wordt, maar over de nadelen met geen woord gerept.

De meerderheid van de Nederlanders zit niet te wachten op 5 G of op 'Internet Of Things', en zou voor een minieme internetversnelling de eigen gezondheid niet op het spel willen zetten (85%, enquête in de de Gelderlander).
Daarnaast zal het toenemend dataverkeer ons met enorme energie-verbruiken opzadelen.

Het feit dat er A) -te weinig informatie gegeven is en B) - de informatie vrijwel alleen positief is - C) de uitrol verplicht wordt (gemeenten kunnen niet protesteren en de burgers hebben dus helemaal geen vrije keus meer) ervaar ik als een aantasting van de democratie en vrijheid van zelfbeschikking.
Laat ons niet onvrijwillig worden blootgesteld aan iets waarvan de gevolgen nu nog niet bekend zijn. Ik doe hierbij een beroep op artikel 11 van de Grondwet.

Als 'liberaal' betekent dat een eigen product aan een ander kan worden opgelegd zonder inspraak en zonder volledige informatie wat is er dan van de democratie overgebleven?

Ik hoop en wens dat u het niet zover laat komen.
Als dit kalf verdronken is kan de put niet meer worden gedempt.

Voor uw informatie:

Informatie van een ervaren stralingsexpert, de eerste10 minuten geven genoeg aanleiding tot zorg
http://www.youtube.com/watch?v=m9YM_vLKR8c&feature=youtu.be

Deze overeenkomst van het Ministerie van Economische Zaken met Telecombedrijven moest er voor zorgen dat de Nederlandse bevolking geen bezwaar kan maken tegen implementatie van 4G en 5G netwerken – Interview oud topman Telfort en oudtopman KPN -
https://www.youtube.com/watch?v=_P5-NbXma70&fbclid=IwAR0ucl9Wfxra2zGDOF3PtmMuu8UbfIDEmope77xUXvZQMKBRtzObiX4oI6k

Een waarschuwing vanuit de GGZ
https://ggz.nl/5g-een-netwerk-van-mogelijkheden-en-risicos/?fbclid=IwAR0-HOiiqsTD6_GfzBs6Ux-jJmP6k19P-ILoy3aX0mjxWAmzWVUQo4RjFFM

Gemeten reacties van het brein in een auto vol electronica
https://vimeo.com/247930368?fbclid=IwAR24UhicQLvrAuGA7tUCGYUcMnfRBVsnRu3hi7jURARlROfh9ql6xaIntAY

G.F. Harmsma
Amsterdam

Geachte mevrouw, mijnheer,

Graag uw aandacht voor het volgende.

Mogelijk heeft u gehoord dat Maastricht als eerste gemeente protest heeft aangetekend tegen de nieuwe Telecomwet.
In de bijlage 'ZienswijzeMaastrichtTelecomwet' kunt u daar kennis van nemen en op https://www.1limburg.nl/maastricht-maakt-bezwaar-den-haag-tegen-5g-netwerk wordt hier verslag over gedaan in de krant.

Dit is des te opmerkelijker in het licht van het feit dat eind jaren '90 de telecomindustrie en de landelijke overheid afgesproken hebben de burgers NIET in te lichten over de gezondheidsrisico's.
Op https://www.youtube.com/watch?v=_P5-NbXma70 is dit te vernemen uit de mond van een ex CEO van KPN.

De gronden van deze gemeente zijn voor een groot deel terug te vinden in een meta studie genaamd 'Biological and pathological effects of 2.45 GHz radiation on cells, fertility, brain, and behavior'.
Deze treft u aan als bijlage. Er zijn 10.000- en studies over dit onderwerp, maar met dit rapport komt u voor nu goed op de hoogte.

Vooraleer u een en ander tot u neemt, is het helpend om een artikel op de GGZ site [https://ggz.nl/5g-een-netwerk-van-mogelijkheden-en-risicos/] en kamervragen van de PvdD [https://www.partijvoordedieren.nl/vragen/vragen-van-raan-over-de-uitrol-van-5g] te lezen, alsmede het 'Rapport mobiele communicatie en gevaren'.
Ook deze gaat bij.

Mocht u meer willen weten over wat een weeffout in bestuurlijk Nederland en adviesraden kan worden genoemd, dan is een recente presentatie voor de Raad in M'tricht verhelderend.
U vindt deze hier: https://drive.google.com/open?id=13eqVUGK0eDy3uUDiRH-o3jibKkAoHdWpe9ttmRtcMHE

Er dienen zich 2 punten aan:

1. als u zich in 1 x volledig op de hoogte wil brengen ten aanzien van deze materie, dan kunt u deelnemen aan een symposium gewijd aan dit onderwerp.
De aankondiging ervan vind u hier: https://www.melkweg.nl/en/agenda/ultimate-science-15-09-2019/
Op dit symposium zullen wereldwijd toonaangevende experts aanwezig zijn.
Vertegenwoordigers van bestuurlijk Nederland, adviesraden en telecomindustrie zijn uitgenodigd.
Er is ruime gelegenheid tot het stellen van vragen, zodat u al uw vragen beantwoord kunt zien die dag.
Indien u met meerdere mensen wil komen [pers, sceptici, GGD, Milieu-organisaties, verontruste burgers, enz], dan zijn touringcars beschikbaar.

2. na bezoek aan dit symposium is de kans groot dat u in een spanningvolle situatie bent terechtgekomen: volgt u de landelijke overheid of beschermt u de mensen die u vertrouwen?
In het bijgevoegde onderzoek 'Bed-Bad-Brood Bestuurlijke ongehoorzaamheid' kunt u kennisnemen van een precedent, wat toepasbaaar is op de huidige situatie ten aanzien van 5g.
Mondiaal gaan steeds meer mensen zien wat er aan de hand is, zoals bijvoorbeeld hier:
https://www.5gspaceappeal.org/

Vriendelijke groet,
Emil Möller
0651860992
5g.stralingsinfomaastricht@gmail.com

Gemeente Maastricht

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. Minister E. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Tevens Per E: minister@minez.nl

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

WWW.GEMEENTEMAASTRICHT.NL

ONDERWERP
Consultatieronde Wetsvoorstel Telecomcode

DATUM
5 september 2019

VERZONDEN - 5 SEP 2019

BIJLAGEN
–

BEHANDELD DOOR
Jos Kooijman/Rean Vissers

DOORKIESNUMMER
043 - 350 4524

ONZE REFERENTIE
2019-25967

E-MAILADRES
jos.kooijman@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 - 350 4141

UW REFERENTIE

Geachte Minister Wiebes,

Op 16 juli 2019 heeft uw ministerie het concept wetsvoorstel implementatie Telecomcode in de Telecomwet 1998 ter visie gelegd. Via deze brief maken wij gebruik van de consultatiemogelijkheid gericht op het concept wetsvoorstel.

Aanleiding
Het wetsvoorstel strekt tot wijziging van de Telecomwet ter implementatie van de Europese Richtlijn die betrekking heeft op de Telecomcode. Belangrijkste doel hiervan is, aldus het conceptwetsvoorstel, het verbeteren van de randvoorwaarden voor het realiseren van snelle digitale communicatieverbindingen in de EU. Het gaat daarbij om het bevorderen van de mededinging, de interne markt en de belangen van de eindgebruikers. Verder wordt toepassing gegeven aan de zgn. connectiviteitsdoelstelling, d.w.z. dat alle burgers en bedrijven een brede toegang hebben tot netwerken met een hoge capaciteit voor een redelijke prijs. Ook stelt het wetsvoorstel dat beoogd wordt de regelgeving geschikt te maken voor nieuwe marktontwikkelingen en nieuwe technologische ontwikkelingen (waaronder toepassingen gedreven door de Internet of Things ontwikkeling).

Bezwaren gemeente Maastricht
Het gemeentebestuur heeft het voorliggende conceptwetsvoorstel t.b.v. consultatie bekeken en heeft diverse vragen te stellen en heeft ook bezwaren. Deze zijn in belangrijke mate te herleiden tot de kern van het wetsvoorstel dat overheidsinstanties verplicht "*in te stemmen met redelijke verzoeken*" van aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken en –diensten c.q. afkomstig van aanbieders van bijbehorende faciliteiten (artikel 5c2 concept t.b.v. consultatie). Dat betekent dat de gemeente in feite weinig heeft in te brengen en moet gedogen dat openbare gebouwen en andere publieke infrastructuur, zoals lantaarnpalen en verkeerslichten gebruikt kunnen worden voor het aanbrengen van Small Cells e.d. op een schaal die we niet eerder gezien hebben.

Wij hebben er voor gekozen onze opmerkingen, vragen en bezwaren in deze brief per thema te verwoorden waarna we telkens afsluiten met een voorwaarde waaraan volgens ons ten minste voldaan zou moeten worden.

Volksgezondheid
De nieuwe technologische ontwikkelingen maken de aanleg van nieuwe netwerken mogelijk waarbij grote hoeveelheden data sneller dan thans kunnen worden overgedragen.

Dit gaat o.a. gepaard met het gebruik van andere en hogere frequenties. Het te plaatsen netwerk zal een veel hogere dichtheid krijgen dan tot dusverre zodat e.e.a. zeker extra invloed kan hebben op de intensiteit van de straling. Er is echter nog weinig onderzoek gedaan en kennis beschikbaar over de effecten van 5G op de gezondheid.
Veel burgers zijn bezorgd over de gevolgen van straling en het gebrek aan sturingsmogelijkheden van de gemeente ter zake. Daarom zijn we van mening dat vooraf dient vast te staan dat 5G en Small Cell Antennes geen risico's mogen vormen voor de volksgezondheid. Dit dient te worden aangetoond door actuele periodieke onderzoeken en controles van ter zake deskundige, onafhankelijke instituten en de uitkomsten hiervan dienen gedeeld te worden met de gemeente.

Parallel aan het traject van wetswijziging is in de gemeente Maastricht door provider Vodafone een testlocatie ingericht. De licentie hiervoor is afgegeven door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en loopt tot 12-11-2019. De gemeente heeft hierin geen rol gekregen en is hierover niet geïnformeerd, niet door het ministerie en niet door Vodafone. Het ministerie en Vodafone hebben geen adequate informatiecampagne gevoerd die was gericht op bewoners/bezoekers van het testgebied. Mede hierdoor is maatschappelijke onrust ontstaan binnen de gemeente Maastricht.

Vragen:

1. Het ministerie en het Kennisplatform Elektromagnetische Straling en het Antennebureau formuleerden een advies waarin vermeld wordt dat de straling beneden de blootstellingslimieten blijft en dat indien stralingsintensiteit beneden deze limieten blijft er geen bewijs is gevonden dat hierdoor schadelijke gezondheidseffecten optreden. Aangezien 5G nog nergens effectief is kan de vraag gesteld worden in hoeverre ook echt gemeten en gecontroleerd kan worden dat de straling beneden de blootstellingslimieten blijft of dat dit slechts om voorwaarden in de vergunning gaat.
2. Waarop zijn de blootstellingslimieten gebaseerd en waaruit blijkt dat er geen gezondheidsrisico's zijn?
3. De gang van zaken rond de testlocatie in Maastricht en het ontbreken van enige communicatie en transparantie van het ministerie hierover richting gemeente en bewoners/omwonenden en bezoekers van het testgebied zijn volledig in tegenspraak met de toegezegde transparantie en voorlichting (actielijn lokaal beleid uit het actieplan digitale connectiviteit van het ministerie). Aangezien vergunningverlening bij het ministerie ligt dient ook de informatie en communicatie vanuit het ministerie te worden aangestuurd. Waarom is er dan nog geen communicatiecampagne rond de uitrol van 5G over noodzaak en voordelen van 5G, gezondheidsrisico's en effecten op de leefomgeving georganiseerd? En waarom is er niet geïnformeerd over de testlocatie van Vodafone (inclusief het beïnvloedingsgebied daarvan) in Maastricht?
4. Welke instantie controleert in welke mate er straling vrijkomt bij de testlocatie en vinden er ook in Maastricht periodiek controles plaats? Het Kennisplatform en het Antennebureau geven wel aan dat dit zou gebeuren maar delen geen informatie of dat ook daadwerkelijk is gebeurd en ook over de resultaten zijn wij niet geïnformeerd.
5. Biedt de wet straks ruimte aan de gemeente om stralingsvrije of stralingsluwe zones aan te wijzen, b.v. rondom scholen en kindcentra's?
6. Krijgt de gemeente nog een rol in het bepalen van stralingsrisico's?

Voorwaarde 1: De straling die vrijkomt door het gebruik van 5G en Small Cell antennes mag geen risico vormen voor de volksgezondheid. Dit dient te worden aangetoond door actuele en periodieke onderzoeken en controles van ter zake deskundige, onafhankelijke instituten en de uitkomsten van de onderzoeken dienen gedeeld te worden met de gemeente. De rijksoverheid zorgt voor een uitgebreide nationale en lokale informatiecampagne richting burgers en bezoekers van actieve en

toekomstige invloedsgebieden van testlocaties omtrent voordelen en noodzaak 5G, straling en gezondheidsrisico's en effecten op de leefomgeving.

Vergunningen/welstand
Door de uitrol van het supersnelle internet via 5 G wordt in de komende jaren een zeer grote toename van antennes verwacht. Om 5G – signalen door te geven zijn er véél meer antennes nodig dan nu. In stedelijk gebied zit je al gauw op tenminste één antenne per 100 meter. Als dit niet heel zorgvuldig gebeurt ontstaat beeldvervuiling in de openbare ruimte. Artikel 5 C3 van het wetsvoorstel bevat weliswaar een aantal limitatief opgesomde weigeringsgronden echter deze moeten worden toegepast in het licht van de doelstelling van artikel 57, vierde lid van de Telecomcode, namelijk het stimuleren van medegebruik ten behoeve van de uitrol van 5G in situaties waarin dat mogelijk is.

Vragen:
1. Kan een welstandscommissie de verschijningsvorm van energievoorziening afkeuren wegens negatieve gevolgen voor het beschermd stadsgezicht, of desnoods nadere eisen stellen (zoals het wegwerken van elementen in bijvoorbeeld openbare verlichting-masten, zodat deze niet zichtbaar zijn)?
2. Bij plaatsing van nieuwe faciliteiten moeten er van gemeentewege voorwaarden kunnen worden gesteld met betrekking tot situering/plaatsing, zichtbaarheid en materiaal-kleurkeuze, zeker in het geval van monumentale of beeldbepalende waarden van het gebouw en de omgeving. Zijn er vooraf vastgelegde redelijke weigeringsgronden die dit kunnen tegengaan?
3. Kan dit uitgewerkt worden in weigeringsgronden van stedenbouwkundige of planologische aard en/of in voorwaarden vanuit welstandsoptiek? Wat vindt de Federatie Welstand hiervan?
4. Wordt de plaatsing van antenne installaties, zowel grote als kleine incl. Small Cells, vergunningsvrij?
5. Wordt het straatbeeld straks bepaald door 'pizzadozen' om de 50 meter? Zijn er andere technieken voorhanden waaruit gekozen kan worden en hoe wil de wetgever daar mee om gaan?
6. Het kunnen opleggen van gedeeld gebruik van bestaande antennefaciliteiten door meerdere providers lijkt ons een belangrijk voorwaarde. Is het mogelijk dat de gemeenten actief kunnen sturen op providers en zodoende zelf binnen te stellen randvoorwaarden strategische beslissingen kunnen nemen over 5G? Dat impliceert wel dat gemeenten daar organisatorisch op ingericht zijn of dat er daarvoor een intergemeentelijke dienst wordt opgericht. Gaat het Rijk dat dan betalen?

Voorwaarde 2: De verschijningsvorm, locatie en aantallen per locatie van de voorzieningen om 5G mogelijk te maken dienen te voldoen aan nader te omschrijven "redelijke eisen van Welstand", zodanig dat beeldvervuiling van de openbare ruimte door de gemeente kan worden voorkomen.

Beheer en onderhoud
Het voorliggende wetsvoorstel voor consultatie maakt het mogelijk dat publieke infrastructuur op grote schaal door providers en andere derden zullen worden voorzien van Small Cells of andere voorzieningen die nodig zijn voor het nieuwe 5 G netwerk.

Vragen:
1. Waarom wordt in het voorliggende wetvoorstel afgeweken van het huidige principe dat providers een vergoeding dienen te betalen voor het aanbrengen van hun antennes op infrastructuur van mede-providers en (overheids)gebouwen e.d.? De huidige Telecomwet bevat daartoe een bepaling in artikel 5a lid 1 sub b maar deze geldt alleen onder Providers

onderling en wordt nu niet van overeenkomstige toepassing verklaard. Of denkt het Rijk dat de gemeente geen extra kosten gaat maken bij het onderhoud van publieke gebouwen/infrastructuur waarop 5 G voorzieningen zijn aangebracht (zie bijvoorbeeld artikel 5a 9, m.b.t. verplichte medewerking van de gemeente aan inspecties, dat wel van overeenkomstige toepassing wordt verklaard als er een verzoek om medewerking komt)?
2. Komen er van elke provider aparte voorzieningen of gaat het Rijk er voor zorgen dat men samenwerkt?
3. De plaatsing mag de gebruiksmogelijkheden van het object niet beperken. Hoe kan worden voorkomen dat de aan te brengen installaties het onderhoud aan het betreffende object niet belemmeren? De gemeente Maastricht is van mening dat regulier onderhoud met inachtname van de aan te brengen voorzieningen leidt tot extra kosten en mogelijk tot schades waarvoor de gemeente wordt aangesproken. Wie draagt de extra kosten hiervoor?
4. Onze ervaring is dat metaalconserveringen vaak lijden door ondeskundig aanbrengen van voorzieningen door derden. Het is thans al zeer arbeidsintensief om daar voldoende op toe te zien vanuit de gemeente. Hoe denkt het Rijk dit op te lossen en wie verhelpt en betaalt de schade aan bijvoorbeeld metaalconserveringen bij masten t.b.v. openbare verlichting?
5. Hoe gaat de verhouding geregeld worden met de diverse netwerkbeheerders? Dezerzijds ontvangen wij signalen dat netwerken vaak niet geschikt zijn voor de grotere capaciteitsbehoeften en dat het opwaarderen hiervan gepaard gaat met grote bedragen. Verzwaring van netwerken dient betaald te worden door de netbeheerder. Wordt er ook geregeld dat deze rekening niet opnieuw bij de burger belandt via de electriciteitsrekening?
6. Wij maken ons zorgen over beheeraspecten. Is er bijvoorbeeld geregeld dat bij verzoek op redelijke gronden tot verplaatsing van de Small Cell dit kosteloos door de provider dient te gebeuren?
7. Hoe is de gang van zaken indien rechthebbenden van publieke infrastructuur of gebouwen (bijvoorbeeld huurders of gebruikers) onoverkomelijke bezwaren hebben tegen plaatsing?
8. Hoe is de gang van zaken indien de Small Cells en bijbehorende installaties buiten gebruik worden gesteld? Zijn de providers dan aanspreekbaar op verwijdering en het volledig terugbrengen in oude toestand? Wie ziet daar op toe en hoe wordt dat betaald?

Voorwaarde 3: de Small Cells dienen op veilige wijze onderhoudbaar te zijn en mogen geen beletsel vormen voor het gebruik en het onderhoud aan de voorziening of gebouw waarop ze zijn aangebracht. Providers dienen bij buiten gebruikstelling aanspreekbaar te zijn op verwijdering en herstel in de oude toestand.

Uitvoering
De uitrol van het 5 G netwerk is aanstaande en in feite al begonnen. Medewerking hieraan vergt naar verwachting een grote hoeveelheid mankracht om de uitrol in goede banen te leiden (vergunningenverlening, beheer, aanleg kabels en leidingen, coördinatie en afstemming disciplines e.d.).

Vragen:
1. Wie neemt de communicatie met de inwoners/belanghebbenden voor zijn rekening?
2. Hoe wordt voorkomen dat de gemeente door elke individuele provider wordt gevraagd medewerking te verlenen aan het plaatsen van antennes c.q. aanverwante apparatuur? Is er coördinatieplicht en bij wie ligt die?
3. Waar worden klachten gemeld en opgelost. Zowel in de bouwfase als in de exploitatiefase?
4. Met welke voortvarendheid worden de plannen uitgevoerd?

Voorwaarde 4: een gecoördineerde planning voor de realisatie van de 5G en een communicatieplan dient ter goedkeuring aan de gemeente te worden voorgelegd. Adequate klachtenafwikkeling dient door de opdracht gevende partij te worden opgepakt.

Vervreemding gebouw of voorziening
De wetswijziging bevat een gedoogplicht m.b.t. "onder zeggenschap van de overheid staande" publieke infrastructuur (gebouwen, fysieke infrastructuur inclusief installaties die onderdeel zijn van straatmeubilair, zie art 5c1 en 5c2). In Maastricht zijn o.a. reclameobjecten geplaatst die weliswaar onder zeggenschap van de overheid staan maar niet ons eigendom zijn, denk bijvoorbeeld aan abri's en muppi's e.d. Dat betekent dat de providers met derden zaken dienen te doen waarbij wij als overheid én eigenaar en bewaker van de openbare ruimte, wel eisen aan deze contracten willen stellen. Ook kan het voorkomen dat gebouwen of voorzieningen aan de openbare functie worden onttrokken en/of worden verkocht terwijl die objecten wel zijn belast met 5G installaties.

Vragen:
1. Kan de gemeente eisen stellen aan door providers te maken afspraken met rechthebbende derden t.a.v. publieke infrastructuur indien die objecten ook vallen onder zeggenschap van de overheid?
2. Is het mogelijk dat de oude of nieuwe eigenaar bij onttrekking/vervreemding van een object aan de openbare functie de Provider een verzoek tot verwijdering kan indienen, zonder tegenprestatie aan de provider?

Voorwaarde 5: De 5G voorzieningen mogen geen beletsel vormen bij vervreemding van publieke gebouwen of voorzieningen. Bevestiging aan niet openbare objecten dient bij gegronde bezwaren van de gemeente ook tot de mogelijkheden te horen.

Energievoorziening apparaat
De uitrol van 5 G zal gevolgen hebben voor de energievoorziening en daarmee ook voor de ondergrond.

Vragen:
1. Dient er van uit te worden gegaan dat de Small Cells "stand alone" kunnen functioneren op zonne-energie of is te allen tijde ook een aansluiting op het electriciteitsnet noodzakelijk?
2. De uitrol van 5 G en de reeds lopende energietransitie (windmolens, zonnepanelen etc.) leiden tot een extra belasting van het electriciteitsnet en dat zal grote investeringen vergen in de capaciteit ervan. Dit betekent dat er zowel door de gemeenten als de netbeheerders enorm veel werk moet worden verzet waarbij de vraag kan worden gesteld of de rekening op de juiste plaats terecht komt?
3. Dienen lichtmasten individueel voorzien te worden van zonnepanelen?
4. Kan ook een collectief systeem voor zonne-energie toegepast worden, zoals bijvoorbeeld een zonnepanelen dak als energiebron?
5. Hoe wordt de capaciteit van het netwerk gegarandeerd als de zon niet schijnt?
6. Hoe ziet die voeding via zonne-energie er binnen het beschermd stadsgezicht uit?
7. Dient de gemeente ook te gedogen dat er aangesloten wordt op het e-net van het gebouw of de voorziening?
8. Worden er extra trafo's, accu's of batterijen geplaatst voor de Small Cells?

Voorwaarde 6: de energie voor de 5G voorzieningen dient Stand Alone en zo kort als mogelijk bij het apparaat te worden opgewekt waarbij alternatieve energie opwekking de voorkeur geniet.

Ecologie
In de gemeente Maastricht worden veel investeringen gedaan tot behoud en versterking van flora en faunawaarden. Zo hebben wij tal van investeringen gedaan om openbare verlichting vleermuisvriendelijk aan te leggen en de eisen ter zake verder onderdeel te maken van ons beleid m.b.t. openbare verlichting.

Vragen:

1. Is wetenschappelijk onderzocht wat de ecologische gevolgen van 5 G zijn voor flora en fauna?

Voorwaarde 7: Flora en Fauna dienen geen nadeel te ondervinden van de werking van de Small Cells. Dit dient te worden aangetoond door onderzoeken van ter zake deskundige instituten.

Verstoring (verkeers)voorzieningen.
Essentieel is dat huidige electrisch gedreven voorzieningen, met name in het verkeer, niet worden gestoord door de uitrol van 5 G. Denk hierbij aan verkeersregelinstallaties (VRI), openbare verlichting, zakpalen, etc. Ook is het niet gewenst apparatuur aan VRI-masten te hangen omdat dit storend en verwarrend kan werken in het verkeersbeeld en daarmee kan leiden tot onveilige situaties.

Vragen:

1. Kunnen we storingen verwachten op de telematica van lichtmasten (2G/3G)?
2. Is het voldoende duidelijk dat het 5 G netwerk niet leidt tot interferentie met contactloze VRI apparatuur van de huidige generatie?

Voorwaarde 8: de 5G voorzieningen mogen de werking van andere apparatuur in de openbare ruimte niet verstoren; dit moet voldoende onderzocht zijn.

Juridisch
Zoals reeds aangegeven is de Europese Telecomcode uitgangspunt voor de wijziging van de Telecomwet. De wetswijziging beoogt ook de huidige regelgeving voor nieuwe markt- en technologische ontwikkelingen geschikt te maken.

Vragen:

1. De wetswijziging is voor een deel een vertaling van een Europese richtlijn en deels "eigen" nationaal beleid. Is hier vooraf overleg over gevoerd met de VNG en wat is het standpunt van de VNG t.a.v. de voorliggende wetswijziging? Zo ja wat heeft u daar mee gedaan?
2. Stel dat de gemeente niet kan instemmen met "redelijke verzoeken" als bedoeld in 5c.2 van het concept-wetsontwerp t.b.v. consultatie. Wie is dan verantwoordelijk voor het niet behalen van de 98% dekking? Maakt het daarbij verschil of er sprake is van niet –medewerking in een overlegtraject dan wel van een beschikking tot afwijzing van de medewerking die inmiddels formele rechtskracht heeft (bezwaar/beroepstermijn verlopen dan wel ongebruikt verstreken)?
3. Wie is juridisch verantwoordelijk voor de voorzieningen als deze op een gemeentelijk eigendom zijn aangebracht (Arbowet)
4. Welke positie krijgen gemeenten ten aanzien van providers?
5. Wie is verantwoordelijk voor de privacy van de data die over het netwerk worden verzonden?

Voorwaarde 9: de gemeenten kunnen door uitvoering van hun eigen beleid niet verantwoordelijk worden gesteld voor het niet behalen van de dekking, de werking van de 5G voorzieningen en de privacy van de data die via deze apparaten verzonden wordt.

Financiën
Uit al het vorenstaande blijkt dat het uitrollen van een 5 G netwerk de nodige inspanningen van alle betrokkenen vergt, niet in de laatste plaats van de gemeente. Het betreft evenwel een activiteit van de markt waarvoor de overheid niet de extra te maken kosten zou moeten dragen.

Vragen:

1. De kosten die gemoeid zijn met aanleg en exploitatie van het 5G netwerk dienen door de providers aan hun klanten te worden doorberekend. Waar kan de gemeente de kosten declareren als er aantoonbaar extra kosten worden gemaakt in de facilitering en begeleiding van de invoering van het 5G netwerk?
2. Hoe wordt de betaling geregeld als er meerdere partijen zijn?
3. Is het mogelijk voor de gemeente om een recht te heffen op het in gebruik geven van de locaties?

Voorwaarde 10: De gemeente heeft geen verantwoordelijkheid in het dragen van kosten voor de uitrol en exploitatie van 5G. Ook haar eigen kosten mag zij in rekening brengen bij de veroorzakers van deze kosten. Het moet voor de gemeente mogelijk zijn om een recht te heffen voor het in gebruik geven van de locaties. Bij meerdere providers dient er in de wet geregeld te worden wie dan de betalingsverantwoordelijkheid op zich neemt

Afsluitend
Het gemeentebestuur van Maastricht begrijpt dat 5G de groeiende vraag naar meer en snellere mobiele datacommunicatie moet opvangen. Daarmee kunnen er meer gebruikers tegelijk op het netwerk, kunnen er hoge datavolumes mogelijk worden en worden de verbindingen stabieler en betrouwbaarder. Ook kunnen er door het ontwikkelen van intelligente hard- en software veel toepassingen mogelijk worden waarom de markt vraagt. Maastricht wil in dat verband zeker een bijdrage leveren en dit past in onze ambitie om een dienstverlenende en innovatieve stad te zijn. Dit alles mag echter niet ten koste gaan van de volksgezondheid of ten koste van de andere aspecten die wij in dit schrijven hebben belicht. Dan zou de wet zijn doel voorbij schieten.

Al met al hopen wij met dit schrijven een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan het concept-wetsvoorstel implementatie Telecomcode in de te wijzigen Telecomwet. Wij zien uw reactie op deze brief graag tegemoet en wij verzoeken u ons op de hoogte te houden van relevante ontwikkelingen in dit dossier.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Maastricht,

de secretaris, de burgemeester,

R.E.C. Kleijnen. J.M. Penn-te Strake.

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Nieuwe afspraken Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022

vrijdag 6 september 2019

Geachte heer, mevrouw,

Naar aanleiding van de uitkomst van een tussentijdse evaluatie van de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022, worden nieuwe afspraken voorgesteld. Nieuwe afspraken waarmee we het systeem voor inzameling en verwerking van kunststof verpakkingsafval vereenvoudigen, verduidelijken én verbeteren.

De voorgestelde nieuwe afspraken vervangen voor een deel de huidige afspraken binnen de raamovereenkomstperiode en bieden tegelijkertijd een perspectief voor de langere termijn.

Het nieuwe en volledige pakket aan afspraken wordt naar verwachting op 31 oktober a.s. behandeld door het VNG bestuur. Afhankelijk van de uitkomst worden de afspraken vervolgens ter instemming voorgelegd aan de Buitengewone Algemene Ledenvergadering (BALV) op 29 november 2019.

Deze ledenbrief geeft een eerste inzicht in het totaalpakket aan voorgestelde afspraken, het tot nu toe gerealiseerde onderhandelingsresultaat en de concrete afspraken over de afrekening van 2017, 2018 en 2019.

Downloaden

- Ledenbrief: Nieuwe afspraken Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022
- Bijlage : Inzamelvergoeding voor 2020

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

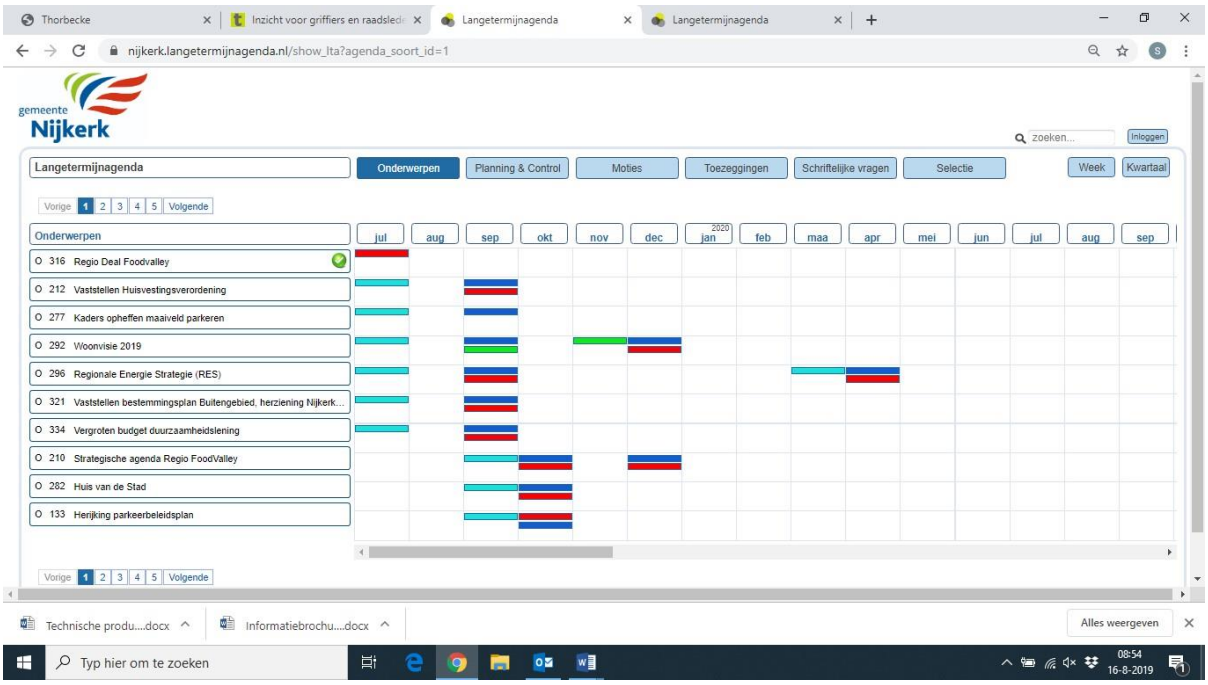
vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

De Langetermijnagenda: overzicht én inzicht van de planning voor raad en college

Wat speelt wanneer? Worden toezeggingen nagekomen? Worden moties conform afspraak uitgevoerd? Het zijn legitieme, maar vaak niet zo gemakkelijk te beantwoorden vragen. Raadsleden, burgemeesters, wethouders, griffiers en gemeentesecretarissen hebben echter behoefte aan een duidelijk overzicht en inzicht van wat er bestuurlijk speelt op de (middel)lange termijn en wanneer. Hoe zorgt u hiervoor?

lees meer

Weg met de 'black box'

Anita van Meerveld-Hop, griffier Gemeente Ermelo: "We hadden altijd een lange statische agendalijst die als ‘black box’ werd gezien. Met de Langetermijnagenda van Thorbecke kwam hier eindelijk verandering in."

lees meer

Veelgestelde vragen op een rij

Wat kan ik allemaal bijhouden in de Langetermijnagenda? Is de agenda openbaar toegankelijk? Moet deze ook gekoppeld worden aan het raadsinformatiesysteem? En wat kost de Langetermijnagenda? Begrijpelijke vragen. Het antwoord op deze en andere vragen heeft productmanager Sietze van Hemmen voor u op een rij gezet.

lees meer

Contact

T 088-8883000

E info@thorbecke.nl

Volg ons

W www.thorbecke.nl

E-mail opties

afmelden

profiel wijzigen

Door daadkracht én in samenwerking publieke organisaties verder brengen

Je ontvangt dit bericht op het volgende adres: griffie@druten.nl

Nieuwsbrief voor relaties van GGD Gelderland-Zuid - september 2019

"Wij zijn goed in seksuele gezondheid"

Sinds 2009 is GGD Gelderland-Zuid het meldpunt voor sekswerkers in de regio. “We regelen de zorg die de sekswerker nodig heeft om veilig te kunnen werken. Of desgewenst, om uit het vak te stappen,” aldus meldpuntmedewerker Rinke Rozie van de afdeling Bijzondere Zorg. Lees verder

Innovatieve projecten voor vluchtelingen

Dit jaar gingen er twee bijzondere inburgeringsprojecten van start voor statushouders en migranten. Het project in Druten/Wijchen richt zich op arbeidsparticipatie en gezondheids-bevordering. Het project in Nijmegen op taalvaardigheid en gezondheid. Lees verder

Cijfers seksuele gezondheid 2018 bekend

Op 5 juli maakten we de cijfers bekend van de vijf centra seksuele gezondheid in Oost-Nederland. En van onze eigen regio. Voor het eerst hebben we jongeren als risicogroep apart uitgelicht bij het analyseren van de cijfers. De uitkomsten leest u in de Thermometers van Oost-Nederland en Gelderland-Zuid.

Vijfjarige PrEP-pilot van start

GGD'en krijgen de komende 5 jaar (sinds 1 augustus 2019) subsidie om een beperkt aantal mannen uit risicogroepen de hiv-preventiepil 'PrEP' en aanvullende zorg te bieden. GGD Gelderland-Zuid is als een van de eerste GGD'en met de PrEP-zorg van start gegaan. Meer hierover leest u in de interviews in de Volkskrant en het Parool.

Vaccinatiegraad neemt weer licht toe

Ook het najaar wordt weer erg druk met vaccinaties (meningokokken, DTP-BMR, HPV). Al deze vaccinatierondes vragen veel inzet en flexibiliteit van onze medewerkers. Dan zijn we blij met een bericht zoals van het RIVM, dat de vaccinatiegraad bij jonge kinderen eindelijk niet meer afneemt en zelfs licht stijgt. Lees verder

Tiel op weg naar rookvrije generatie

Bijna dertig Tielse organisaties zijn op weg naar een Rookvrije Generatie. Op 27 juni tekenden de GGD, gemeente, scholen, zorginstellingen, sportverenigingen en bedrijfsleven een intentieovereenkomst. Met als doel: kinderen laten opgroeien in een rookvrije omgeving. Lees verder

Gezonde werkconferenties in oktober

Op 2 en 9 oktober organiseren we vanuit Wij zijn Groen, Gezond en in Beweging Nijmegen twee werkconferenties voor onze netwerkpartners. Op 2 oktober: De Nijmeegse jeugd van de toekomst. Op 9 oktober: Vitaliteit & Werk. Beide worden georganiseerd bij het Radboudumc.

Regiobijeenkomst ouderenmishandeling

Aansluitend op de Internationale dag tegen ouderenmishandeling organiseerden we op 17 juni een regionale bijeenkomst. Centraal stond de vraag: wat zie je, wat doe je? Zo'n 100 professionals en vrijwilligers die in hun dagelijkse werk ouderen tegenkomen, namen deel. Lees verder

Reader

5G – biologisch experiment op de mensheid

Samenstelling en vertaling
Sumire Nukina

maart 2019

@ Sumire Nukina Reader '5G – biologisch experiment op de mensheid'

Inhoud

1. Straling – van 1G naar 5G …….. 3

2. Wat is 5G? ……..… 6

3. Wat zijn de effecten van 5G
   a. op de mens ……..…. 10
   b. op de natuur ……..… 17

4. Ervaringen en ontkenningen in eigen land …….. 19

5. Reacties internationaal ……... 21

6. Kunnen steden en gemeenschappen iets doen
   om plaatsing van 5G te verhinderen? ……... 30

7. Conclusie …….. 32

Foto's: afkomstig van de gebruikte sites op internet.

1. Straling – van 1G naar 5G

Een ion is een elektrisch geladen atoom of molecuul. Een ion kan positief geladen zijn door een gebrek aan elektronen, of negatief geladen zijn door een overschot aan elektronen. Alle materie, het menselijk lichaam, lucht, water etc., bestaat uit positieve en negatieve ionen.
Positieve ionen worden vaak gecreëerd door elektronische apparaten zoals computers, televisies, magnetrons. Doordat we in het elektronisch tijdperk leven, bevinden de meesten van ons zich in een omgeving gedomineerd door elektronica, grote HD-televisies, computermonitoren, mobiele telefoons, tablets, mobiele telefoon, stereo enz. Terwijl de straling geproduceerd door de elektronica onzichtbaar is, kunnen de langetermijneffecten van blootstelling hieraan ernstig zijn.
Negatieve ionen kunnen positieve ionen neutraliseren en helpen de lucht te reinigen. Je hebt vast de lucht geademd na een wilde onweersbui. Wat je ervoer was waarschijnlijk het gevolg van negatieve ionen. De krachten van de natuur door middel van verschijnselen als regen stormen, onweer, oceaangolven, watervallen, bliksem, zonlicht, de wind, creëren negatieve ionen.
Negatieve ionen helpen positieve ionen te neutraliseren. Veel gepubliceerde artikelen en wetenschappelijke studies rapporteren hoe negatieve ionen in de lucht positieve effecten kan hebben. https://ayuhuid.nl/zoutlamp-werking/

Ioniserende straling is straling met hoge energie waarbij elektronen uit atomen of moleculen verwijderd raken en elektrisch geladen deeltjes, ionen, achterblijven. Hierdoor treden in de bestraalde moleculen chemische veranderingen op. Als dit materiaal menselijk weefsel is, kan het ontstaan van schade op moleculair niveau leiden tot biologische effecten. Deze straling omvat röntgenstralen en gammastralen.
Niet-ioniserende straling, de dagelijkse straling, is straling met lagere energie die onvoldoende is om elektronen uit atomen te doen verwijderen. Ultraviolet of zichtbaar licht, laagfrequente elektromagnetische velden, radiogolven, etc. behoren tot de klasse van niet-ioniserende straling. Niet-ioniserende straling wordt in een bepaalde frequentie toegepast voor therapeutische doeleinden. De laatste decennia is het aandeel van niet-ioniserende straling echter drastisch toegenomen en staan we voortdurend bloot aan straling afkomstig van bronnen zoals mobiele telefoons, pda's, laptops/computers, mp3-spelers/draagbare media-apparatuur, televisies, hoogspanningskabels etc.

De frequentie van radiozenders op de korte golf en FM en van televisiezenders wordt meestal in megahertz opgegeven. De korte golf loopt tot maximaal 20 MHz, FM-zenders hebben een frequentie rond 100 MHz, de frequentie van televisiezenders loopt tot ca 600 MHz. De oudste huiscomputers hebben een klokfrequentie van ongeveer 1 MHz. De oudste IBM-pc werkt met 1,9 MHz. Deze frequentie werd in de loop der tijd steeds hoger, en nu is een klokfrequentie [die bepaalt hoeveel pulsen er per seconde worden afgegeven] van 3 GHz geen uitzondering meer.
Het huidige 4G-wifi-netwerk (4e generatie) van zendmasten verzendt op 2.4 GHz. Bij 4G wordt nog gebruikgemaakt van microgolven tot een frequentie van ongeveer 5 GHz.
We hebben ervaring gehad met 2G, 3G, 4G en nu verschijnt aan de horizon 5G, de vijfde generatie, genoemd millimetergolftechnologie ofwel MMW. Het ligt tussen 30 GHz en 300 GHz.

5G, net als zijn voorgangers 3G en 4G, zorgt ervoor dat we werkelijk overal verbonden zijn. Die connectiviteit wordt constant uitgedaagd, doordat meer en meer mensen online zijn en ook met moderne verfijnde apparaten. Wat we met onze smartphones en toestellen kunnen, wordt onbegrensd.
Plus, we worden mentaal geconditioneerd om snelheid te verwachten. Het internet is niet langer de ervaring van het inbellen, wat nieuw en opwindend was. Nu is het een service waarvan we verwachten dat die ongelooflijk snel werkt. In 14 jaar tijd zijn we van 2G wifi (2004) naar 5G gegaan.

Hoe werken 3G, 4G en 5G

3G kwam uit in 2003. 3G-torens sturen signalen van toren naar toren in een meer lineaire connectie; van punt naar punt, zoals een FM-radio zijin signalen stuurt. Mobiele bedrijven plaatsen de torens op plaatsen die de krachtigste signaalontvangst verzekeren.
Wat betekent dat? Wanneer je gebeld wordt op je mobiel, heeft de 3G-connectie zijn werk gedaan en houdt de verbinding op. Hetzelfde is van toepassing op het internet. Als je iets zoekt op Google [ga liever naar: Ecosia], houdt je verbinding met 3G op wanneer je een resultaat hebt. Minder blootstelling duidt op minder risico's misschien? Omdat de mensen beperkt waren door de langzamere snelheid van 3G, gebruikten ze het als een platform voor het versturen van berichten.

Technology	1G	2G	3G	4G	5G
Start/Deployment	1970-80	1990-2004	2004-10	Now	Soon (probably by 2020)
Data Bandwidth	2Kbps	64 Kbps	2 Mbps	1 Gbps	Higher than 1 Gbps
Technology	Analog	Digital	CDMA 2000, UMTS,EDGE	Wi-Max, Wi-Fi, LTE	WWWW
Core Network	PSTN	PSTN	Packet N/W	Internet	Internet
Multiplexing	FDMA	TDMA/CDMA	CDMA	CDMA	CDMA
Switching	Circuit	Circuit,Packet	Packet	All Packet	All Packet
Primary Service	Analog Phone Calls	Digital Phone Calls and Messaging	Phone calls, Messaging, Data	All-IP Service (including Voice Messages)	High speed, High capacity and provide large broadcasting of data in Gbps
Key differentiator	Mobility	Secure, Mass adoption	Better Internet experience	Faster Broadband Internet, Lower Latency	Better coverage and no droped calls, much lower latency, Better performance
Weakness	Poor spectral efficiency, major security issue	Limited data rates, difficult to support demand for internet and e-mail	Real performance fail to match type, failure of WAP for internet access	Battery use is more, Required complicated and expensive hardware	?

Source: IJMTER ISSN (online) 2349 - 9745 Evolution of Mobile Generation Technology: 1G to 5G and Review of Upcoming Wireless Technology 5G

We zijn gaan verlangen naar meer dan sms'en, we wilden videochatting. Toen kwam 4G ten tonele. Bij 4G wordt nog gebruikgemaakt van microgolven tot een frequentie van ongeveer 5 GHz. Microgolven planten zich in een rechte lijn voort en laten zich daarbij nauwelijks afbuigen door obstakels. Hogere frequenties (boven de 5 GHz) hebben wel last van obstakels. 4G-zendmasten deden het datagebruik en de manier waarop informatie reisde toenemen. Het heeft geholpen de algehele kwaliteit te verbeteren. Dit heeft het niveau van straling doen toenemen. 5G is een enorme verandering. De gevorderde technologie zal iedereen verbinden, supersnel. Voor 5G-technologie zal een hogere frequentieband benodigd zijn. We hebben het daarbij over frequenties van 6 GHz en hoger.
https://prepforthat.com/5g-health-risks/?fbclid=IwAR0gf_Vk6VkCAWVb6JbKrW4_IZhoR6YsdzW68UpBUz2-bt2Wyk2WYqhkl7M

Olle Hohansson, PhD, professor Neurowetenschappen, Karolinska Institutet, Zweden: "Hoeveel meer straling ondergaan we in vergelijking met, zeg, 10 jaar geleden. Is het twee keer, drie keer zoveel? Nee, het is quintillion keer meer, dat is een 1 met 18 nullen erachter.
https://dooozz.nl/blog/documentaire-gezondheidsrisico-draadloze-technologie-generation-zapped/

Draadloze straling in de MHz [megahertz], GHz en THz [terahertz] is letterlijk miljoenen, miljarden en triljoenen keer de normale frequentie van de Aarde: de Schumann-resonatie van 7.83 Hz.

Het menselijk bewustzijn kan het magnetisch veld beïnvloeden en verstoringen erin creëren, in het bijzonder op momenten van grote angst, spanning en hartstocht. Op 31 januari 2017 bereikte de Schumann-resonantie voor het eerst in de gescheven geschiedenis frequenties van 36+.
Op 5 november 2018 waren er pieken van 40 Hz. Omdat 5G-frequenties gedachtepatronen en de geest beïnvloeden, kunnen ze worden gebruikt als een vorm van technologische slavernij.
De Schumann-resonantie heeft invloed op levende organismes, in het bijzonder op de hersenen. De ionosfeer van de aarde is positief elektrisch geladen, terwijl het oppervlakte van de Aarde een negatieve lading heeft. Deze spanning wordt ontladen door onweer, met name de bliksem. De trilling van de aarde lag rond 1900 rond 6-8 Hertz (Nikola Tesla). Dit bleef gelijk tot de jaren '90, waarna de frequentie begon te stijgen, de activiteit van de zon heeft hier invloed op. De frequentie is nu 18-20 met pieken van 24 Hertz. Dit veroorzaakt bij mensen klachten zoals stress, angst, geheugenmoeilijkheden, nervositeit en slaapproblemen.
http://humansarefree.com/2018/11/the-planned-obsolescence-of-health.html?fbclid=IwAR2Nja6XGuTNn0PJTrYF9JE2N-OQuOYGeyEISKPx74kSnOU1qjJdlPjJZz4&m=0

Straling kan elk weefsel in het lichaam beschadigen, maar de meest kwetsbare weefsels zijn de snelst groeiende weefsels omdat de effecten van straling zich verdriedubbelen of meer tijdens de groeifase van de cellen. Foetussen in de baarmoeder en beenmergcellen zijn zeer gevoelig voor straling, omdat zij de snelst groeiende cellen van het lichaam zijn. Kinderen zijn uiterst gevoelig voor straling, omdat hun lichaamscellen zich tijdens de groei snel delen. De cellen in de testes en eierstokken zijn maar weinig minder gevoelig, ze kunnen met een kleine dosis straling al steriel worden.
De gezondheidseffecten van blootstelling aan laagactieve straling alleen al kunnen pas na 20 of zelfs 30 jaar verschijnen. Dit is een van de redenen waarom de mensen de gevolgen zo gemakkelijk wegwuiven.

De Europese Commissie lanceerde in september 2016 met veel bombarie het actieplan '5G for Europe'. De ambities waren niet min. Tegen 2025 moeten alle openbare gebouwen als scholen, ziekenhuizen, gemeentehuizen en treinstations een down- en uploadsnelheid van één gigabyte per seconde bieden. Europese huishoudens moeten het stellen met 'slechts' honderd megabytes per seconde. Momenteel ligt de snelst gemeten 4G-downloadsnelheid tussen de twintig en vijftig megabytes per seconde. Tegen 2025 moeten ook alle stadskernen en grootste transportwegen ononderbroken 5G-dekking bieden.
De Groene Amsterdammer, 19 januari 2019

2. Wat is 5G?

Naar een lezing van prof. Dariusz Leszczynski over de gezondheidseffecten van straling (augustus 2017)
Voor 5G worden veel hogere frequenties gebruikt dan voor 2G, 3G, 4G en wifi. Het is aannemelijk dat deze frequenties (nog) meer impact zullen hebben op het menselijk organisme. Omdat het millimetergolven zijn, zullen er niet alleen veel grotere zendmasten nodig zijn, maar ook nog eens heel veel kleine zendcellen ter ondersteuning. Want de millimetergolven van 5G kunnen niet door muren, niet door bomen en worden geabsorbeerd door regen. Voor 5G zal er straks een sterke mini-zendmast hangen aan bijna iedere lantaarnpaal, zal het mogelijk geïntegreerd worden in straatstenen en zelfs schoenzolen. En het meest bizarre: in het hele invoeringsdraaiboek van 5G wordt nergens gerept over wetenschappelijk onderzoek en over veiligheidslimieten. 5G wordt gewoon ingevoerd zonder dat er wetenschappelijk onderzoek naar is verricht en zonder dat er reële veiligheidslimieten zijn vastgesteld. De invoering van 5G is dan ook te beschouwen als het grootste biologische experiment op de mensheid ooit.
https://www.youtube.com/watch?time_continue=2154&v=J9E9001hbGU

Het 5G-systeem is een draadloos netwerk dat opereert in breedtes tot wel 100 GHz. Het vereist een aan 5G aangepast apparaat of ontvanger (modem of chip) dat opnieuw millimetergolven je huis in uitzendt. Dr. Devra Davis, president van de Environmental Health Trust: “De meeste mensen zijn zich er niet bewust van dat deze golven miljoenen keren per seconde rondgaan. 75 GHz is in feite 75.000.000.000 cycli per seconde, “wat een onprettig branderige sensatie op de huid kan geven”.

31 oktober 2018, politicoloog Edwin van Rooyen: “De totstandkoming van 5G gebeurt buiten de samenleving om. Het maatschappelijk draagvlak voor de uitrol van dit nieuwe mobiele netwerk is waarschijnlijk nihil, terwijl ons dagelijks leven wel ingrijpend zal veranderen. De beslissing om 5G te introduceren is genomen door de wetenschap en telecomindustrie. 5G komt via de Verenigde Naties en Europese Unie van boven naar beneden.” Hij merkt op dat de Tweede Kamer beperkte en onvolledige informatie krijgt over 5G, wat ertoe bijdraagt dat de Nederlandse media en bevolking er weinig over weten.

http://www.5gappeal.eu/what-is-5g-an-introduction/
5G duidt op ‘5e generatie’ draadloze technologie. Het zou voorzien in een snellere en hogere transmissiecapaciteit. Het omvat het Internet of Things (IoT), chauffeurloze auto’s en snellere videostreaming. 5G zal de microgolf- en millimetergolfstraling in onze omgeving drastisch doen toenemen. Ook zal het van nieuwe frequenties gebruik maken die nog niet zijn onderzocht op hun veiligheid door experts die onafhankelijk werken van de industrie.

http://humansarefree.com/2018/11/the-planned-obsolescence-of-health.html?fbclid=IwAR2Nja6XGuTNn0PJTrYF9JE2N-OQuOYGeyEISKPx74kSnOU1qjJdlPjJZz4&m=0
Op 26 september 2018 heeft de Federale Commissie voor Communicatiemiddelen (FCC) in de VS gestemd voor hun Wireless Infrastructure Order. De verordening voorkomt lokaal beheer van publieke rechten (…) zonder toestemming te hoeven vragen, waardoor de mensen in de directe nabijheid bestraald worden met intens pulserende, data-gemoduleerde radiofrequentie.
In de VS nemen draadloze bedrijven de leiding over. Er zullen ca. 800,000 nieuwe antennes worden geplaatst, meer dan het total aantal zendmasten in de laatste 30 jaar.

Elk draadloos bedrijf gaat zijn eigen 5G-network opzetten, wat de installatie vereist van nieuwe apparatuur.

5G mobiele technologie. Privacyrisico. Het doel van de interconnectivity van de stad.
Er komt overal communicatietechnologie in, van straatlamp tot parkeerruimte onder het wegdek. Eerst waren er computers, internet, gsm, maar nu komt alles met sensoren. Door de toenemende verfijning van de technologie wordt het mogelijk heel veel andere apparaten aan te sluiten. Toaster en magnetron zijn nu internetapparaten geworden, de Internet of Things. Deze apparaten verzamelen gegevens en het is niet duidelijk waar onze data worden gebruikt.

Omdat de straling van 5G geen lange afstanden kan overbruggen, moet er bijna op iedere hoek van de straat een mast komen te staan. Het huidige 4G-wifi-netwerk (4e generatie) van gsm-masten verzendt op 2.4 GHz. Deze frequenties vibreren op dezelfde frequentie als water. Op moleculair niveau bestaan mensen voor 99.9% uit water. Wij zijn lichtwezens en waterwezens die door energie worden beïnvloed.
In 2004 meldden brandbestrijders in Sacramento geheugenstoornissen en verwarring na de installatie van 2G-torens in Los Angeles. Sommige steden hebben hun 5G-plannen uitgesteld.
http://humansarefree.com/2018/11/the-planned-obsolescence-of-health.html?fbclid=IwAR2Nja6XGuTNn0PJTrYF9JE2N-OQuOYGeyEISKPx74kSnOU1qjJdlPjJZz4&m=0

5G-technologie is alleen op korte afstand effectief. Het wordt slecht verzonden door massief materiaal. Er zijn veel nieuwe antennes voor nodig en een volledige implementatie zal in stedelijke gebieden resulteren in antennes om de 10 tot 12 huizen, waarmee de gedwongen blootstelling op enorme schaal toeneemt. (…) bovenop het toegenomen aantal 5G-transmitters (zelfs in woningen, winkels en ziekenhuizen) zullen naar schatting ”10 tot 20 miljard verbindingen” (met koelkasten, wasmachines, surveillancecamera’s, zelfbesturende auto’s en bussen etc.) deel uitmaken van het Internet of Things. Dit alles samen kan een substantiële toename veroorzaken van de totale, langetermijnblootstelling aan RF-EMF voor alle burgers van de EU.

Een misschien nog alarmerender vooruitzicht is het uitzenden van millimeterlange microgolven naar de Aarde vanuit duizenden nieuwe communicatiesatellieten.
De FCC, Federale Commissie voor Communicatiemiddelen, gaf haar toestemming aan SpaceX op 29 maart 2018 om 4,425 satellieten te lanceren in een lage baan om de Aarde. Het totaal aantal verwachte satellieten die in een lage en in een hoge baan worden gebracht door verschillende maatschappijen zal 20.000 satellieten zijn.

https://www.wakingtimes.com/2019/01/08/20000-satellites-for-5g-to-be-launched-sending-focused-beams-of-intense-microwave-radiation-over-entire-earth/?fbclid=IwAR0aV3MDxlg0tIUZ1scd84SCIDBaaEgRR-OCOqKw6qnoo70u3dNAKtdpBmM

5G zal gebruik maken van gefaseerde antennes om bundels uit te zenden naar gsm’s.
Deze satellieten zullen hetzelfde type gefaseerde antenne-arrays gebruiken als de grondsystemen van 5G. Dit betekent dat ze sterk gerichte bundels van intense microgolfstraling zullen sturen naar elk specifiek 5G-apparaat op Aarde en elk apparaat zal een bundel straling terugsturen naar de satelliet.
Voorafgaande generaties van RF-mobiele communicatie gebruikten grote antennes om een kleed van straling alle kanten op te sturen. De lagere frequenties die zij gebruikten en de brede

distributie van microgolven beperkten de aantallen cellulaire apparaten die contact konden maken door een individuele grote toren. De veel kortere microgolven die voor 5G worden gebruikt, zullen het mogelijk maken om kleine gefaseerde antenne-arrays te gebruiken voor het sturen en ontvangen van signalen. (…)
De stralen microgolven die ze voortbrengen zullen sterk genoeg zijn om door muren en mensen heen te gaan. Als ze niet sterk genoeg waren hiervoor, zou iedereen met een 5G smartphone buiten moeten gaan staan om het te kunnen gebruiken.
Elk 5G-product zal ook gefaseerde antenne-arrays in veelvoud hebben die een krachtige bundel straling kunnen terugsturen naar de 5G-apparaten die vastzitten aan elektriciteitspalen of naar een specifieke satelliet in de ruimte. Deze stralen zullen ook sterk genoeg moeten zijn om door muren en menselijk vlees heen te kunnen gaan zoals een hand of hoofd om de bestemming in kwestie te bereiken.

Dat betekent dat als je op een drukke plek bent zoals een airport of in een trein, er honderden zoniet duizenden onzichtbare bundels straling in de omgeving rondsuizen met de snelheid van het licht. Omdat de mensen zich ophouden in die omgeving, wordt hun lichaam doordrongen van ontelbare bundels straling terwijl ze rondlopen of terwijl andere mensen om hen heen lopen met hun 5G-smartphone.

- - -

5G-gsm's zullen veel krachtiger zijn dan de vorige

De effectieve stralingskracht van een 5G gefaseerde antenne-array zal 10 keer krachtiger zijn dan een 4G-gsm. Bovendien worden de 5G-bundels microgolfstraling ontvangen en verstuurd van nieuwe computers, huishoudelijke apparaten en auto's.
Stationaire toepassingen zoals wifi-hubs in huizen en kantoren krijgen toestemming om microgolfbundels te gebruiken die 15 keer sterker zijn (300 watt) dan de signalen van 5G-telefoons of 150 keer sterker dan 4G-telefoons.

Waarom is 5G zoveel gevaarlijker dan de voormalige microgolfcommunicatiesystemen?

Arthur Firstenberg, schrijver, onderzoeker en pleitbezorger voor het inperken van RF-blootstelling uit de omgeving, legt de analyse van 5G-straling uit die gepubliceerd werd in *Microwave News* in 2002. Hij zei: "Wanneer een gewoon elektromagnetisch veld het lichaam binnengaat, veroorzaakt het dat ladingen gaan bewegen en stromen op gang komen. Maar wanneer extreem korte elektromagnetische pulsen het lichaam binnengaan [5G], gebeurt er iets anders: de bewegende ladingen zelf worden kleine antennes die het elektromagnetische veld her-bestralen en het dieper het lichaam insturen. Deze opnieuw gestraalde golven heten Brillouin precursors.
Ze worden van belang wanneer of de kracht of de fasering van de golven snel genoeg verandert.
5G zal waarschijnlijk aan beide vereisten voldoen. Dit betekent dat de verzekering die men ons geeft — dat deze millimetergolven te kort zijn om diep het lichaam binnen te dringen — niet waar is.

- - -

De bedrijven met de grootste plannen voor het in gebruik nemen van satellieten:

SpaceX: 12.000 satellieten
OneWeb: 4.560 satellieten
Boeing: 2.956 satellieten
Spire Global: 972 satellieten

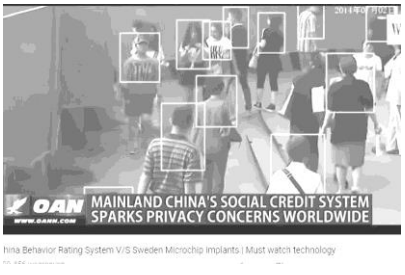
- - -

De eerste twee 5G-testsatellieten zijn gelanceerd door SpaceX in februari 2018. Honderden andere satellieten worden naar verwachting gelanceerd in 2019. De totale set van 20.000 satellieten kunnen waarschijnlijk in een baan worden gebracht in de komende twee jaar.

De raketten die vaste brandstoffen gebruiken produceren een massieve ozondepletie. Terwijl raketten die vloeibare kerosene als brandstof gebruiken minder ozon vernietigen, laten ze enorme hoeveelheden zwarte koolstof los in de lucht, vooral op grote hoogten. (…) De 5G-satellieten hebben een betrekkelijk korte levensduur, misschien 5 jaar, wat betekent dat er grote aantallen raketlanceringen zullen zijn, niet alleen in de komende 5 jaar maar elk jaar in de nabije toekomst.
Je kunt nergens schuilen voor 5G-straling. Vandaag de dag is het mogelijk ergens te leven waar een gereduceerd niveau van blootstelling aan microgolven is. Dit is te realiseren door een woonplek te kiezen die verweg van zendmasten ligt. Maar in de naaste toekomst maakt het niet uit waar we wonen, want 5G zal ons bestralen waar we ook wonen of werken.

Dr. Kurt Oughstun, professor electrical engineering and mathematics aan de University of Vermont, Burlington: “In een gefaseerd array-systeem als PAVE PAWS sturen verschillende individuele antennes pulsen in een specifieke tijdsopeenvolging. Binnen de hoofdbundel van de radar worden deze pulsen naar type gescheiden door korte tijdsintervallen. Maar, in de zijkwabben buiten de hoofdbundel zullen de tijdsintervallen tussen de verschillende pulsen verschillend zijn en de verzamelde pulsen kunnen elkaar zodanig overlappen dat ze in fasering zelfs een extreem snelle verandering kunnen voortbrengen in het elektromagnetische veld.
“Het belangrijkste effect is dat de straling niet langer exponentieel verzwakt in stoffen als water, gebladerte en biologisch weefsel. In deze gevallen wordt het meeste van de RF-energie geabsorbeerd binnen een paar centimeter. Maar ons onderzoek toont aan dat als een verandering in fasering snel genoeg is, a quasi-statisch veld, bekend als de Brillouin precursor, wordt gegenereerd wanneer de straling het menselijk lichaam binnengaat. Dit speciale type golfveld werd voor het eerst beschreven door de Franse natuurkundige Leon Brillouin in 1914. We hebben gezien dat pulsen die een Brillouin precursor produceren, een significante fractie van hun energie diep in het weefsel kunnen afgeven, veel meer dan pulsen van een conventionele radar.”
http://scientists4wiredtech.com/what-are-4g-5g/brillouin-precursors/

Snelheid en constant toezicht/surveillance
Snelheid: Met 4G hebben we nu [bij versturen en ontvangen van data] 15 milliseconden vertraging, met 5G is dat 1 milliseconde. Zullen we dat verschil echt merken? 5G is een alomtegenwoordig systeem en verbindt alle apparaten, alle smart-grid-technologie, die constant pulsen uitzendt. Je kunt je mobiel aansluiten aan een adapter. Ga naar instellingen en zet de onnodige antennes uit.
https://www.ninefornews.nl/kun-gevaren-5g-overleven/
Surveillance society: Verlies van privacy door constante surveillance met het doel deel te worden van het internet of things. In China, voor de VS het grote voorbeeld van geavanceerde 5G-toepassing, heeft elke burger een zgn. socal credit score, dankzij de massa’s data van meer dan 176 miljoen bewakingscamera’s op straat, in gebouwen, huizen, overal, die alles doorsturen naar het grote netwerk. “Stel je een netwerk van satellieten voor dat kan inzoomen op elke plek op Aarde en nog geen seconde later een live video kan instralen. Dit is geen science fiction.”
https://www.youtube.com/watch?v=3FMWcLZy3jU

3. Wat zijn de gevolgen van met name de straling van 5G

a. Op de mens

Martin L. Pall, Ph.D. en professor emeritus in de Biochemie en Basic Medical Sciences aan de Washington State University:

1. Verminderde vruchtbaarheid: veranderingen in de structuur van testes, eileiders, verminderde hoeveelheid en kwaliteit van sperma, minder follikels (eitjes), meer spontane abortussen, verminderd niveau van elk van de 3 sexhormonen, minder libido.
2. Neurlogische/neuropsychiatrische effecten: insomnia, vermoeiheid, depressie, hoofdpijn, gebrek aan concentratie, angst en stress, slechter geheugen etc. Grote veranderingen in de hersenstructuur gezien in dieren.
3. Cellulaire DNA-schade, 3 soorten: enkele en dubbele DNA-breuken, veroorzaakt kanker en mutaties.
4. Apoptosis, geprogrammeerde celdood: leidt tot zowel reproductieve als neurodegeneratieve effecten.
5. Oxidatieve stress en schade door vrije radicalen.
6. Endocrine (hormonale) effecten.
7. Overmatig intracellulair calcium.
8. Kanker.

Er zijn vier andere mogelijke effecten, met minder bewijs dan het overweldigende bewijs van hierboven, het zijn:

- effecten op het hart via electrische controle op het hart: je kunt in een moment tachycardie krijgen, bij chronische blootstelling vaak bradycardie, allebei een onregelmatig hart, ook hartkloppingen;
- zeer vroeg begin van Alzheimer en andere dementieziektes: mensen van 30 jaar en zelfs jonger ontwikkelen ‘digitale dementia’;
- zowel ADHD als autisme misschien veroorzaakt door late prenatale en vroege postnatale EMF-blootstelling.

Uitleg waarom 5G beduidend gevaarlijker is dan vroegere generatie draadloze technologie:

Het buitengewoon hoge aantal antennes die gepland zijn.
De zeer hoge energie-output die gebruikt wordt om zeker te zijn dat het doordringt.
Het buitengewoon hoge niveau van pulseren.
Het blijkbaar hoge niveau van interactie van de 5G-frequentie met belaste groepen waaronder vermoedelijk die met een stroomsensor.

https://www.healthnutnews.com/prominent-biochemistry-professor-warns-5g-is-the-stupidest-idea-in-the-history-of-the-world/?fbclid=IwAR0QhoNclaDLqCBcDQbRpEDlcjt8AouzWfYkMN0Nizp129bEV40vPK7YXSA

https://www.linkedin.com/pulse/ontwikkeling-van-hersenkanker-noorwegen-volgt-mobiel-gebruik-janssen/

“Het type hersenkanker dat toeneemt, en de locatie van de kankertumoren, zijn duidelijk gerelateerd aan het gebruik van mobiele telefoons en draadloze vaste lijnen [DECT] of andere microgolftransmissieapparatuur aan het oor, bijvoorbeeld handsfree-apparaten en uw headset met Bluethooth-communicatie. Andere redelijke verklaringen lijken niet te bestaan.”

https://www.electricsense.com/12399/5g-radiation-dangers/

- DNA enkelstrengse en dubbelstrengse breuken
- oxidatieve schade
- verstoring van het celmetabolisme
- toegenomen permeabiliteit van bloed-hersenbarrière
- melatoninereductie
- verstoring van het glucosemetabolisme in de hersenen
- genereren van stressproteïnen

16 januari 2019, De Groene Amsterdammer, in 'Bellen schaadt cellen': De Europese Commissie wil koploper worden in de volgende generatie draadloze technologie: 5G. Verblind door ambitie veegt ze mogelijke gezondheidsrisico's onder de mat en negeert ze de weerstand bij de bevolking en binnen de telecomsector zelf. https://www.groene.nl/artikel/bellen-schaadt-cellen

Blake Levitt – voormalig medisch researchjournaliste bij de New York Times en auteur van het boek *Electromagnetic Fields, A Consumer's Guide to the Issues and How to Protect Ourselves en uitgeefster van Cell Towers, Wireless Convenience? Or Environmental Hazard?*

"Alle levende cellen en vanzelfsprekend ook complete levende wezens, ongeacht klasse of soort, zijn dynamisch coherente, elektrische systemen die voor de meest fundamentele stofwisselingsprocessen volkomen op bio-elektriciteit berusten. Het blijkt dat de meeste levende dingen enorm sensitief zijn voor minimale blootstelling aan EMF. Levende cellen interpreteren zulke blootstellingen als een deel van onze normale cellulaire activiteiten (daarbij denken we aan hartslag, hersengolven, celdeling etc.).
Het probleem is dat blootstelling aan door mensen gemaakte elektromagnetische blootstelling niet 'normaal' is. Het zijn kunstmatige producten met ongebruikelijke intensiteiten, signaalkarakteristieken, pulspatronen en golfvormen die in de natuur niet bestaan. En zij kunnen cellen op ontelbare manieren misleiden. Ieder aspect van het ecosysteem kan er door beïnvloed worden, met inbegrip van alle levende soorten dieren, mensen, planten en zelfs micro-organismen in water en in de bodem. We zien reeds problemen in soorten als vogels, vleermuizen en bijen. Het is bekend dat wilde dieren gebieden verlaten als er telefoonmasten worden geplaatst. Radiofrequentiestraling (RF) – dat deel van het elektromagnetische spectrum dat gebruikt wordt in alles wat draadloos is vandaag de dag – is o.a. een bekende onderdrukker van het immuunstelsel."

De frequentie van 60 GHz is de frequentie waarop zuurstofmoleculen schommelen. 5G zal de opname van zuurstof verstoren en onthouding van zuurstof veroorzaken aan elke cel op het niveau van de mitochondria. Zonder zuurstof raakt de lever verstopt en het lichaam en de hersenen gaan het begeven.
http://humansarefree.com/2018/11/the-planned-obsolescence-of-health.html?fbclid=IwAR2Nja6XGuTNn0PJTrYF9JE2N-OQuOYGeyEISKPx74kSnOU1qjJdlPjJZz4&m=0

EMF research van JJohnons
We worden allemaal beïnvloed of we het voelen of niet: ons lichaam is elektrisch en elke cel communiceert d.m.v. kleine elektrische signalen, zo werkt ons zenuwstelsel. Dus te denken dat we een hoeveelheid microgolfstraling in onze omgeving brengen zonder dat het ons beïnvloedt, is verkeerd. Het is niet alleen dit, ook onvruchtbaardheid, DNA-schade en uiteindelijk kanker. Dit is wat onderzoeken langzaamaan aantonen.
www. emfanalysis.com/research/

Als je van een draadloos systeem in je huis gebruik maakt, word je blootgesteld aan niet-ioniserende straling. Dit betekent niet dat het veilig is. Voorbeelden hiervan zijn: draadloze router of tv, kabeldozen, een playstation of Xbox 360, draadloze camera's, sleutelloze auto en draadloze telefoons. Deze apparaten sturen 24/7 radiosignalen en ontvangen ze. Elke vorm van metaal, van springveren matras tot de beugels in je mond, stuurt de golven je lichaam in. Zowel jij als je huis worden een radiostation.

Op dit moment [betreft dit artikel], oktober 2018, wordt 5G-technologie in Nederland al op meerdere locaties getest. Het is goed mogelijk dat we binnenkort vrijwel overal kleine gsm-masten gaan zien.Tegenstanders twijfelen over de veiligheid van deze technologie. Er wordt campagne gevoerd tegen de uitrol van 5G.
Deze technologie beïnvloedt de menselijke huid en ogen. Onderzoek hiernaar werd eervorig jaar door Israëlische onderzoekers gepresenteerd op een conferentie. Dr. Ben-Ishai van de Hebrew University vertelt hoe menselijk zweet fungeert als een soort antenne bij blootstelling aan frequenties afkomstig van 5G-apparaten. Het Amerikaanse leger heeft op basis hiervan een crowd control-wapen ontwikkeld dat het Active Denial System (ADS) wordt genoemd. Het wapen zendt millimetergolven uit die de bovenste laag van de huid van een individu binnendringen, waarna het voelt alsof je huid in brand staat.

Permanente blootstelling aan zwakke microgolven via https://dooozz.nl/blog/stralingsklachten/
Dr. Ulrich Warnke, Duitse biofysicus, ontdekte dat permanente blootstelling aan zwakke microgolven chronische nitrosatieve/oxidatieve stress veroorzaakt. Chronische nitrosatieve/oxidatieve stress beschadigt de mitochondria, de 'energiecentrales' in onze cellen. Mitochondropathie is de basis van veel hedendaagse chronische ziekten. Denk aan de ziekte van Alzheimer, multiple sclerose, Parkinson, diabetes, fibromyalgie, atherosclerose en zwaarlijvigheid. Buitengewoon verontrustend hierbij is dat chronische nitrosatieve/oxidatieve stress gegarandeerd onomkeerbare schade zal aanrichten aan het mitochondriaal DNA (Kremer 2003, Kublinski 2004). Dit mitochondriaal DNA is tien keer gevoeliger voor nitrosatieve/oxidatieve stress dan het cellulair DNA. Dit komt omdat in tegenstelling tot cellulair DNA het mitochondriaal DNA niet over ingebouwde DNA-zelfreparatiemechanismen beschikt vanwege een zeer laag gehalte beschikbaar weefselproteïne.
Ulrich Warnke geeft hieronder een uitgebreid detailoverzicht van de directe gevolgen van nitrosatieve/oxidatieve stress:

1. Verstoring van het functioneren van de mitochondria
2. Storingen in het suikerverbruik (pathologische lactaatacidose)
3. Verstoring van de neurotransmittorfunctie
4. Storingen van de cholesterinestofwisseling
5. Storingen in de steroïde-hormoonsynthese
6. Storingen in de hemoglobinevorming
7. Het verwekken van mutaties
8. Verstoring van de apopotose (= natuurlijke klok voor celdood; verstoring hiervan is een van de belangrijkste bases voor het ontstaan van kankers)
9. Superoxide-, en peroxinitrietvorming (hoogtoxisch)
10. Verstoring van de zinkhuishouding
11. Immuunsysteem-wisselmechanisme: TH1-TH2-Switch (verstoring T-cellen = hulpcellen)
12. Acquired Energy Dyssymbiosis Syndrom, AEDS

Warnke is zeer uitvoerig en grondig in het toelichten van alle 12 hierboven genoemde punten in zijn tweedelig artikel: *Schädigungen des Menschen durch Hochfrequenzsender sind seit Jahrzehnten "Stand des Wissens"* (Teil I: Pathologischer Wirkungsmechanismus der Schädigung: induzierter Nitrosativer/oxidativer Stress; Teil II: Physikalisch möglicher Mechanismus der Schädigung: NO-Radikal-Anregung und -Stabilisierung durch Kombination von DC-Feldern mit Radio- und Mikrowellen)

[Nitrosatieve stress is een biochemische ontsporing van stikstofmonoxide. Analoog aan de oxidatieve stress, waarbij een overmaat aan vrije zuurstofradicalen ongewenste oxidatieprocessen bevordert, kan een overmatige vorming van stikstofoxide radicalen (NO•) en zijn agressieve derivaten (bijvoorbeeld peroxynitriet en nitrotyrosine), op alle niveaus van de intra- en extracellulaire stofwisseling ernstige gevolgen hebben.]

https://www.researchgate.net/publication/253431241_Schadigungen_des_Menschen_durch_Hochfrequenzsender_sind_seit_Jahrzehnten_Stand_des_Wissens

Ook prof. Andrew Goldsworthy, gepensioneerd Lecturer in Biology van het Imperial College London, toont aan dat 'zwakke' straling niet veilig is.

Nitrosatieve/oxidatieve stress krijgt assistentie door de invloed van constante blootstelling aan niet-ioniserende straling op calciumionen. Dit proces is al jaren bekend en wordt de calciumefflux genoemd. Onze celmembranen zijn grotendeels uit calciumionen opgebouwd, die als het ware het cement vormen die de membranen bijeenhouden. Bij constante blootstelling aan elektromagnetische velden (ook aan 'zwakke' velden ver onder de ICNIRP-normen) worden calciumionen uit deze membranen gekatapulteerd, waardoor ze kapot gaan, gaan lekken en er bovenop de nitrosatieve/oxidatieve stress nog sneller DNA-beschadiging optreedt. Dit gebeurt in ons hele lichaam.

Prof. Andrew Goldsworthy bracht dit moeilijk te begrijpen proces ook voor de leek heel begrijpelijk onder woorden:

> "We worden continue misleid door elementen uit de mobiele telefoonindustrie en elektronische industrie (die enorme sommen geld hebben geïnvesteerd in de infrastructuur) om ons te laten geloven dat gepulste microgolven, zoals gebruikt bij mobieltjes en wifi onschuldig zijn. Hun enige rechtvaardiging hiervoor is dat de straling te zwak is om significante hitte te veroorzaken wanneer ze geabsorbeerd wordt door levend weefsel. Ze schijnen echter het feit te veronachtzamen dat levende cellen afhankelijk zijn van elektriciteit en elektrisch geladen atomen en moleculen (ionen) om hun gezond functioneren te behouden. Cellen kunnen daarom elektrisch worden beschadigd door elektrische straling, die veel te zwak is om significante opwarming te veroorzaken. (…)
>
> Een ander voorbeeld vinden we in onze zenuw-, en hersencellen. Deze gebruiken ATP om natrium-, en kaliumionen door hun externe membranen te pompen. Zenuwimpulsen worden gegenereerd wanneer deze ionen plotseling worden teruggetrokken om scherpe stroompiekjes te geven.
>
> Ten slotte, maar even belangrijk, worden de membranen zelf (die maar twee moleculen dik zijn) met elektriciteit bijeengehouden. Ze bestaan hoofdzakelijk uit negatief geladen moleculen, die bijeen worden gehouden door positief geladen ionen (voornamelijk calciumionen) die functioneren als een soort cement. Helaas slagen zwakke elektromagnetische velden er in om met zachte hand een aantal van deze calciumionen los te peuteren, wat de membraan verzwakt en deze sneller doet lekken. Als gevolg hiervan worden onze lichamen minder efficiënt in het produceren van energie en neigen onze zenuw- en hersencellen meer tot het genereren van foute impulsen. Foute impulsen gegenereerd in sensorische cellen kunnen de symptomen van elektrosensitiviteit geven, terwijl die welke in de hersenen worden gegenereerd het mentaal functioneren kunnen beïnvloeden en ook tot stressgerelateerde hoofdpijn kunnen leiden. Zelfs

mensen die zichzelf niet als elektrosensitief beschouwen krijgen vaak hoofdpijn en andere onaangename klachten wanneer ze voor langere tijd bloot staan aan de straling van wifi, snoerloze telefoons en mobieltjes.

Andere gerapporteerde gevolgen van langdurige blootstelling aan gepulste microgolven omvatten een verhoogd kankerrisico en het verlies van vruchtbaarheid. Dit lijkt geassocieerd te zijn met waarneembare schade aan cellulair DNA, waarschijnlijk als een gevolg van de lekkage van spijsverteringsenzymen uit de lysosomen (kleine deeltjes in levende cellen die de spijsvertering doen en afval recyclen) waarvan de membranen zijn beschadigd door de straling. De pulsen die worden gedragen door microgolven zijn bijzonder schadelijk. Dit is omdat hun zeer korte golflengte de transmissie mogelijk maakt van pulsen met een extreem snelle stijg-, en daaltijd en het is deze snelheid waarmee de velden veranderen (eerder dan hun totale energie) die de meeste biologische schade veroorzaakt. Dit katapulteert vitale calciumionen uit de celmembranen, waardoor ze als gevolg gaan lekken. Deze lekkage kan de grote meerderheid verklaren van de waargenomen negatieve effecten voor de gezondheid van langdurige blootstelling aan elektromagnetische straling. Het is daarom onverstandig en beargumenteerd gevaarlijk om langere periodes te worden blootgesteld aan wifi-transmittors, snoerloze telefoons en mobiele telefoons (vooral hun basisstations [= zendmasten] die 24 uur per dag 7 dagen in de week stralen). Publieke ruimtes moeten er zeker niet van worden voorzien, voordat alle risico's aan een onafhankelijke evaluatie zijn onderworpen. Alle claims die stellen dat ze onschuldig zijn omdat ze geen opwarming veroorzaken, zijn volstrekt onverantwoord."

Leggen we de oxidatieve/nitrosatieve stress van Warnke naast de calciumflux van Goldsworthy (en de overige complicaties) dan krijgen we het zachte allesverwoestende langetermijneffect van chronische blootstelling aan zwakke microgolfstraling angstaanjagend duidelijk voor ogen: onze hele biologische basisstructuur wordt feitelijk langzaam maar zeker op celniveau uiteengereten en vernield.

En dit gebeurt op gigaschaal over de hele wereld.

Alles [zie tabel hieronder] bevindt zich onder – tot zeer ver onder – de normen van ICNIRP / WHO / Europese Commissie, overgenomen door Gezondheidsraad / GGD / Gemeenten / Antennebureau / Kennisplatform / MoNet / wifi-industrie / RIVM / overheid / Postbus 51.

De ICNIRP is een private instelling zonder medische of politieke bevoegdheid, maar wordt boven medische wetenschap, grondwet en mensenrechten gesteld zonder officiële opgave van redenen.

(https://dooozz.nl/blog/stralingsklachten)

Tabel blootstellingslimieten, klachten en draadloze toepassingen

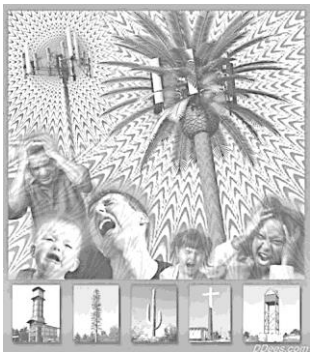
Geeft inzicht in de pathologische veranderingen in met name menselijk weefsel. Zoals aantasting van het immuunsysteemm, reductie van de REM-slaap, hoogsignificante veranderingen in cortex en hippocampus bij mensen, geheugenverslechtering bij kinderen. De aangerichte DNA-schade is boven een bepaalde grens hoger dan de capaciteit van het lichaam om DNA-schade te kunnen repareren, dan: misvormde foetussen, afgestoten foetussen, doodgeboren ratten en kuikens.

Gemeten op 1 meter afstand mobiele telefoon: vorming neuropsychiatrische problemen, DNA-beschadigingen, verdubbeling aantal leukemiegevallen bij kinderen.

Veel wifi-notebooks op 1,5 meter afstand en WLAN op 2,5 meter: veranderingen in hersenstromen, verstoring van het immuunsysteem, verstoring en aantasting menselijk sperma, dood sperma, zuurstofradicalen bij sperma.

Zeer veel voorkomende stralingsklachten zoals: prikkelbaarheid, depressie, verzwakt libido, hoofdpijn, slaapstoornissen, chronische vermoeidheid.

Veel voorkomende meetwaarde op kantoren en bij woonhuizen voorzien van draadloos internet; ook door de muur afkomstig van buren op 80 cm indien LAN vlakbij staat. (Maes). WLAN op 2 meter afstand: consistente relatie langdurige blootstelling aan microgolven en kanker.
Zeer vaak voorkomende buitenwaarde in stedelijke gebieden, soms in hele straten. Vaak is de straling hoger dan de 300–200 kankergrens en ligt deze rond de 500–700 µW/m² met pieken tussen de 900 en 9000 µW/m². Waarden tot 350 µW/m² vaak gemeten indien de buren draadloos Internet hebben (Maes): Doorlopend verhoging adrenaline-noradrenaline. Doorlopende daling dopamine-phenylethylamine; geen herstel beginwaarden na anderhalf jaar zendmaststraling.
Gemeten gedurende 1,5 jaar na aanzetten GSM 900 zendmast in Bayeren (Buchner & Eger) publicatiegegevens juli 2011: prikkelbaarheid, hoofdpijn, slaapstoornissen, concentratieproblemen.
µW/m² is een extreem veel gemeten waarde in stedelijke gebieden buiten en binnenshuis bij stralingsbronnen als WLAN, modem, DECT.
30 – 20 µW/m²: sterke melatoninedaling en melanomen. Gezondheidsrisico bij zoogdieren al vanaf 0,2 µW/m². Vanaf 0,7 µW/m² al verdrijving spreeuwen en beschadiging van planten. Microgolven van de zon op Aarde zijn niet gepulst. Veranderde calciumafgifte in menselijke hersencellen. Veranderingen in cellen. Opname schadelijk ijzer neemt factor 3 toe.

300 – 200 µW/m² : kankerconsistentie
270 – 10 µW/m² : chronische gezondheid aantasting
30 – 20 µW/m² : sterke melatoninedaling / melanomen

Bovenop de ontoelaatbare stralingsniveaus in deze tabel komen nog de volgende extra belastende factoren:

1. De elkaar kruisende frequenties, bijvoorbeeld zendmaststraling x wifi, verdubbelt het kankerrisico.
2. De continu snel afwisselende frequenties zoals bij digitale tv verergert de schade.
3. Het continu afwisselen van stralingsvelden – tijdens het lopen door het huis, over straat, of als we slapen door fluctuaties als gevolg van wifi-gebruik door buren – is een extra gezondheidsbelasting. (…)

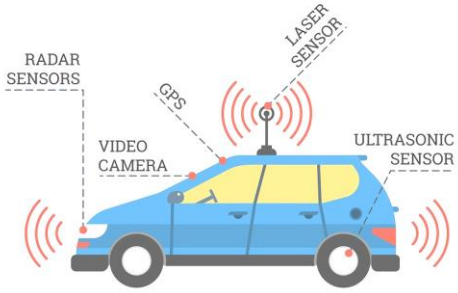
© Benjamin Adamah https://dooozz.nl/blog/stralingsklachten/

https://www.leefbewust.com/2018/nieuws/5g_gezondheid.html
Elektrohypersensitiviteit/EHS is een verzameling niet-specifieke symptomen die getroffen individuen toeschrijven aan blootstelling aan elektromagnetische velden.
De meest voorkomende symptomen zijn dermatologische symptomen (roodheid, tintelingen en branderige gevoelens), neurasthenische en vegetatieve symptomen (vermoeidheid, vermoeidheid, slaapstoornissen, concentratieproblemen, duizeligheid, misselijkheid, hartkloppingen en spijsverteringsstoornissen). De verzameling van symptomen maakt geen deel uit van enig formeel erkend medisch syndroom, maar wordt in de medische literatuur omschreven als "een nieuw neurologisch syndroom".
Interacties van millimetergolven met levende systemen worden verondersteld voornamelijk plaats te vinden op een sub-cellulair of cellulair niveau. Sub-THz- en THz-straling kunnen interageren met cellulaire componenten op meerdere niveaus, waaronder chromosomen, DNA, genen en eiwitten. Oudere studies uit de USSR en Oost-Europa evenals nieuwe studies hebben aangetoond dat er boven 30 GHz frequentie-afhankelijke biologische effecten zijn.

The BioInitiative Report 2012 – A Rationale for Biologically-based Exposure Standards for Low-Intensity Electromagnetic Radiation
http://bioinitiative.info/bioInitiativeReport2012.pdf?eid=ZkiMsYQw1JAaZgXJy2R1Qj%2FSkHxUxpw%2Bl%2Bc%2BFXZf5Al52CO08SkXF2wTxeOiL6DpzlmOaqof3vSyFbbORKf7AKgzNSzsyBQuAJSRiDOQv2Nd4%2F%2BL

Dr. Ulrich Warnke, Universität des Saarlandes, over de erfelijkheid via de moeder:
Het is bekend dat deze mitochondropathie door nitrosative/oxidatieve stress van het OXPHOS-systeem (Oxidations-Phosporylierungs-System) ontstaat.
Mitochondriën zijn voormalige bacteriën die zich symbiotisch in de cellen van het organisme ingenesteld hebben. Ze zijn eveneens kwetsbaar voor NO [stikstofmonoxide] en andere vrije radicalen zoals bacteriën. Daar horen ook de NO-productie bevorderende medicijnen bij zoals antibiotica.
Bij chronische nitrosatieve en oxidatieve stress is het een kwestie van tijd wanneer er irreversibele mitochondriën-genschade optreedt (vgl. Kuklinski 2004 en Kremer 2003). Het mitochondriale DNA is tien keer gevoeliger voor nitrosatieve/oxidatieve stress vergeleken met het DNA in de celkern.
Op basis van hun geringe histon-eiwitgehalte zijn de DNA-moleculen niet herstelbaar. Schade treedt echter niet direct op, omdat elk mitochondriaal gen tot aan 1000 kopieën bezit. Klinisch opvallende symptomen treden op vanaf 40-50% beschadiging van de kopieën.
De beschadigingen van het mitochondriaal genoom door nitrosatieve stress is erfelijk via de moeder. Dit gebeurt altijd wanneer een gen-beschadiging niet door celapoptose onwerkzaam wordt gemaakt en mutaties doorzetten. Moeders met het fibromyalgiesyndrom (FMS), chronische vermoeidheidssyndroom (CFS), meervoudige chemische overgevoeligheid (MCS) of chronisch terugkerende hypoglycemie zullen een hoger risico hebben om mitochondriaal beschadigde kinderen ter wereld te brengen (Kuklinski, Rostock).
Toekomstige generaties zullen door deze erfelijkheidsgebreken voortdurend meer belast zijn.
Schädigungen des Menschen durch Hochfrequenzsender sind seit Jahrzehnten "Stand des Wissens" https://www.researchgate.net/publication/253431241

Gebruik van gsm in bestuurderloze auto's

Auto's zijn metalen dozen die microgolven inkapselen. Microgolfsignalen worden teruggekaatst door oppervlaktes en stuiteren in voertuigen rond. (…) Microgolven die uitgestraald worden door smartphones en andere apparaten zijn als secundaire tabaksrook. Niet alleen degene die rookt of de smartphone gebruikt wordt aangedaan door de rook of de microgolven, maar iedereen in de nabije omgeving wordt besmet met carcinogene rook of microgolfsmog. http://healthimpactnews.com/2018/will-driverless-cars-cause-dna-damage-and-cancer/

b. Op de natuur

https://www.hindawi.com/journals/ijfr/2010/83627
Een [andere] Armenische studie ontdekte dat MMW's [millimetergolven] van lage intensiteit "veranderingen in het peroxidase-isoenzym-spectrum oproept in tarwescheuten". Peroxidase is een stressproteïne in planten. Er zijn aanwijzingen dat 5G vooral schadelijk zal zijn voor planten, misschien nog meer dan voor mensen.

Afname fotosynthese van planten bestraald met TETRA (C2000) signaal (Lerchl).

Bomen lijken al ziek te worden vanaf ca 7 µW/m².

https://www.youtube.com/watch?v=rK8RMIUKQjQ
Studenten laten zien dat wifi-routers plantengroei verhinderen. Planten naast de router hebben moeite met groeien.

https://www.youtube.com/watch?v=BuFT5mI7Sz8
Wifi-straling doodt en verhindert groei van planten – test

Uit 'Tabel blootstellingslimieten, klachten en draadloze toepassingen' -
naar gegevens van Maes, Cherry, Goldsworthy e.v.a.

Thermische effecten eiwithitteshock – Michael Repacholi's advies aan WHO overgenomen als norm door EU, gezondheidsraden en kankerbestrijdingstichtingen waaronder het KWF
Stamcelbeschadigingen (Belyaev)
Significant verhoogd tumorrisico (Lahkola, Schoemaker, Hardell e.v.a.)
Verhoogd risico oorspeekselklierkanker (Sadetzki)
Nierschade bij ratten (Oktem)
Inductie borstklierkanker bij ratten (Hruby)
Verhoogd risico kanker van het gliomatype (Schüz)
Aantasting hippocampusfunctie – reductie piramidecellen in amonshoren bij jonge ratten (Bas)
Remming hersenontwikkeling bij rattenfoetussen (Odaci)
Thermische effecten bij kleine dieren (Adey, Meyers, e.a.)

https://www.5gspaceappeal.org/the-appeal
Aangezien populaties vliegende insecten reeds 75-80 procent zijn afgenomen sinds 1989 zelfs in beschermde natuurgebieden, kan 5G-straling catastrofische gevolgen hebben op insectenpopulaties wereldwijd.

Planten en zelfs regen kunnen straling absorberen. Dieren en mensen gebruiken zowel planten als dieren als voedsel. Onze voedselvoorziening zou net als GMO-voedsel kunnen worden maar ook nog gepeperd met steroïden. In een studie in 2010 werden kiemplanten blootgesteld aan radiofrequenties. Door deze blootstelling vertoonden ze symptomen van necrose [eindstadium van celdood].
Effecten op de atmosfeer van de Aarde: Voor 5G moeten er raketten worden gelanceerd voor de plaatsing van satellieten. Een raketmotor op koolwaterstof stoot zwarte koolstof uit, nodig om het positioneren van de satellieten te kunnen voltooien. Dit kan vele belangrijke veranderingen veroorzaken in de mondiale atmosfeer zoals een verandering van de temperatuur, en de ozonlaag kan aangedaan worden door het chloor dat wordt uitgestoten.

5G-ecosysteemschade: Schade aan ons ecosysteem is al heel wat jaren aan de gang. 5G-torens kunnen meer problemen voor ons ecosysteem betekenen. In 2000 werd dit duidelijk aan onderzoekers. Vogels begonnen tekenen te vertonen van meer ziektes en het verlaten van hun nest. Vogels zijn nu al aangedaan door stralingsgolven van laag niveau. Ook de bijen zijn aan het verdwijnen als gevolg van deze stralen. De straling veroorzaakt reproductieproblemen in het legproces van bijeneitjes, wat resulteert in een verminderde kracht van de bijenkolonies. Vogels en bijen zijn van absoluut belang voor de overleving van het plantenleven en ons bestaan.
https://prepforthat.com/5g-health-risks/?fbclid=IwAR0gf_Vk6VkCAWVb6JbKrW4_IZhoR6YsdzW68UpBUz2-bt2Wyk2WYqhkl7M]

Bomen zuigen kooldioxide op uit de atmosfeer en geven zuurstof af. Het planten van bomen om zuurstof te doen toenemen, en om de dreiging van droogte en toekomstige 'stofstormen' tegen te gaan, lijkt niet meer dan logisch. De 5G-kortegolflengte dringt niet door in bomen en huizen. Daarom zullen mini-masten op straat worden ingezet vlak voor de huizen. Het is momenteel zo dat bomen systematisch worden verwijderd.
In Nebraska worden schermstroken (bomen) gekapt om plaats te maken voor meer gewassen. Tijdens de branden in California werden Directed Energy Weapons gericht op bomen in stadswijken.

Het Algemeen dagblad meldde dat op 12 november 2018 in het Huygenspark in Den Haag honderden dode spreeuwen werden gevonden. Diverse websites legden het verband tussen de massasterfte van de spreeuwen en een onzichtbare zendmast op het dak van een gebouw waarin een belwinkel zit. Vogelopvang De Wulp onderzocht een aantal van deze vogels en concludeerde dat het absoluut gezonde vogels betrof. Het Antennebureau, het informatiebureau van de overheid over antennes voor draadloze en mobiele communicatie, liet weten dat er geen 5G-testen zijn geweest rond het Huygenspark, maar dat het testen wel gebeurt op vier andere plaatsen in het land. https://www.ninefornews.nl/massale-sterfte-spreeuwen-den-haag

Conclusie: Als er op cellulair en nucleair niveau veranderingen optreden in planten, wat voor invloed zal dit wel niet hebben op de aanmaak en kwaliteit van hun inhoudsstoffen.

4. Ervaringen en ontkenningen in eigen land

In Nederland en in de rest van de wereld wordt een 'veiligheidsnorm' met betrekking tot de gezondheidseffecten van blootstelling aan microgolfstraling gehanteerd, die de 'thermisch effect-norm' wordt genoemd. Dit is een valse, niet-wetenschappelijke, niet-medisch onderbouwde norm, bedacht door de ICNIRP, een privaat instituut aan wie geen enkele regering verantwoording is verschuldigd. De thermisch-effect-norm wordt door Gezondheidsraden overal gebracht als de 'huidige stand van wetenschap' en stelt dat de straling zoals gebruikt voor draadloze communicatie (wifi, zendmaststraling, de straling van draadloze apparaten) GEEN schadelijk effect op het menselijk lichaam kan hebben indien geen opwarming plaatsvindt. Vandaar de term thermisch-effect-norm.
Overal vertellen Gezondheidsraden vervolgens dat er geen wetenschappelijk bewijs is voor gezondheidsschade door wifi of zendmaststraling, of dat de onderzoeken niet juist zijn uitgevoerd, of dat meer onderzoek nodig is. Verder wikkelt men zich in een ondoordringbare kluwen van instanties die allemaal naar elkaar verwijzen, terwijl al die instanties dus diezelfde onwetenschappelijke norm hanteren. Ook sprak men af dat er geen epidemiologische data mogen worden gebruikt. Dus wanneer ergens een zendmast wordt aangezet en simultaan vindt er vanaf dat moment een grote toename van klachten plaats rond die zendmast (zoals de artsen die het Freiburger Appell in 2003 ondertekenden, constateerden e.v.a.), dan negeren Gezondheidsraden en GGD's dit willens en wetens en recht tegen alle gezond verstand in. https://dooozz.nl/blog/wetenschap-en-straling/

https://www.ad.nl/binnenland/ziek-van-straling~a9f1f801/ Ziek van straling [niet meer te vinden]
Koen Verheijden maakte voor het Algemeen dagblad een fotorapportage van mensen die beweren dat ze niet goed worden van zendmasten en wifi. Florien van Rees tekende op: "Slapeloosheid, oorsuizen, een opgejaagd gevoel, allergieën, hoofdpijn, dodelijke vermoeidheid. Het is slechts een greep uit de klachten die duizenden Nederlanders toeschrijven aan de straling waaraan ze worden blootgesteld. (…) Mensen met EHS zeggen bijna nergens heen te kunnen zonder van slag te raken of ziek te worden. Ze melden zich bij de huisarts, die dan braaf 'solk' noteert: somatisch onvoldoende verklaarde lichamelijke klacht. Bij de overheid kloppen ze vergeefs aan voor het behoud of het inrichten van stralingsvrije zones. (…) Ze verhuizen, dragen beschermende kleding, verpakken hun huis in folie of slapen onder een klamboe van zilverdraad. Ondertussen raken ze geïsoleerd en weten ze zich geen raad."
Deen, een jongeman van 31, slaapt onder een stralingwerende klamboe en draagt beschermende kleding. Hij heeft geen baan, want het ontbreekt hem aan energie. Een vrouw van 52 draagt over haar hoed gaas van roestvrij staal. Onder haar kleren draagt ze een zelfgenaaide blouse en een broek van katoen verweven met koper en zilver. Na tien minuten wifi krijgt ze twee uur hoofdpijn. Op het Friese platteland is minder straling en vindt ze rust. Een man van 64 slaapt onder een klamboe met zilverdraad, een 'zilveren kooi', om zich tegen de hoogfrequente elektromagnetische straling van een umts-mast bij zijn huis te weren, op de vloer ligt stralingswerend doek. [umts: Universal Mobile Telecommunications System]
Een vrouw van 60 krijgt, als ze eraan wordt blootgesteld, spiertrekkingen, piepende oren, gebonk in haar hoofd en een hartslag van 240. Ze draagt een zelfgemaakte blouse en hoofddoek van zilverweefsel. Die stof kost 100 euro per vierkante meter en houdt 95 procent van de straling tegen. In haar huis zijn de muren bewerkt met carbonverf en een aluminiumweefsel.

Een vrouw van 71 verhuist uit Amsterdam naar Zaanstad maar dat brengt geen oplossing. Eén zijde van haar huis is van boven tot onder afgeplakt met aluminiumfolie.
Een man van 77 woont al meer dan negen jaar in een caravan op het terrein bij een boer in Zeewolde. Als hij in zijn flat is geweest om te douchen en de was te doen, heeft hij dagen nodig om bij te komen. “Naar de kerk kan ook niet meer, want ook daar is wifi.

De Groene Amsterdammer 16 januari 2019
“In drie dagen hebben ze een antenne van 35 meter hoog neergepoot. Sindsdien is ons dagelijks leven een ramp. Het uitzicht is om zeep, onze huishoudapparaten slaan om de haverklap op tilt en we hebben onafgebroken hoofdpijn als we thuis zijn”, getuigt een van de inwoners van L’Aquila, de hoofdstad van het Abruzzen-gebergte in midden-Italië. Na de aardbeving in 2009 lag de stad aan diggelen. In de nasleep van de heropbouw heeft de Italiaanse regering L’Aquila uitgekozen als een van de vijf 5G-teststeden. “Na het drama van de aardbeving willen ze van onze stad een openlucht-proeftuin maken, maar wij zijn de proefdieren”, zegt een arts. Hij is een van de vijftienhonderd ondertekenaars van de anti-5G-petitie; op een zachte herfstdag in november zijn een paar van hen samengekomen op de trappen van de plaatselijke kerk. De weerstand tegen de 5G-plannen van de Italiaanse regering is erg groot. Ook in de rest van Europa rijst protest tegen 5G. In de Poolse stad Gliwice voerde Orange in het geheim 5G-testen uit. Dat gebeurde zonder de plaatselijke overheden of de burgers ervan op de hoogte te stellen. Toen dat uitlekte, gingen de mensen de straat op en werden de testen in stilte stopgezet. Vorig jaar waren er in vier andere Poolse steden gelijksoortige 5G-protesten. Patras, de derde grootste stad in Griekenland, weigerde een testhub voor 5G te zijn.
https://www.groene.nl/artikel/bellen-schaadt-cellen?fbclid=IwAR0V_AJiMuKJfDWMafiUPWR91PhQvXU3PPe4fDtnelGpEevW40c-Vr6MTtk

4. Reacties internationaal

20-1-19
https://www.5gspaceappeal.org/the-appeal
Internationaal appel Stop 5G on Earth and in Space
Er zijn 31.291 handtekeningen, datum 11 januari 2019

https://stralingsbewust.info/2019/01/27/waarom-tekenen-wereldwijd-wetenschappers-professoren-en-artsen-het-5g-space-appeal/
Op 17 september 2018 heeft een groep vooraanstaande wetenschappers, artsen en milieu-organisaties een internationaal appel gelanceerd om 5G op Aarde en in de ruimte te stoppen: het 5G Space Appeal. Ruim vier maanden later, op 31 januari 2019, hebben maar liefst 40.346 personen en organisaties deze oproep ondertekend. Het appel zal worden aangeboden aan de Verenigde Naties, de Wereldgezondheidsorganisatie en de Europese Unie.
In navolging hiervan heeft Let's Talk About Tech [https://letstalkabouttech.nl/] dit internationale appel in januari 2019 aan de Nederlandse overheid aangeboden. Daarnaast hebben zij deze belangrijke informatie onder de aandacht gebracht van media, scholen, bedrijven, politici, beleidsmakers, zorgverleners, wetenschappers, natuur- en maatschappelijke organisaties.

The Global Union Against Radiation Deployment from Space (GUARD) richtte een brief aan het FCC in september 2016, waarin zij de schade onder de aandacht bracht die 5G zal toebrengen. GUARD waarschuwde de FCC dat 5G Artikel 3 de VN Declaration of Human Rights schendt, waarin staat dat "iedereen het recht op leven, vrijheid en persoonlijke veiligheid bezit". Het document staat vol met onderzoek, informatie en mondiale steun. https://www.electricsense.com/12399/5g-radiation-dangers/

De Duitse biofysicus dr. Ulrich Warnke attendeert ons op het feit dat de eerste onderzoeken naar de gezondheidseffecten van blootstelling aan microgolven al uit de jaren '30 van de vorige eeuw stammen. In totaal zijn er volgens stralingsexpert Barrie Trower in dit kader meer dan 8.300 wetenschappelijke studies bekend.
De Gezondheidsraad, GGD, het RIVM en het onder Economische Zaken ressorterende Antennebureau ontkennen het bestaan van wetenschappelijk bewijs voor schadelijke gezondheidseffecten door straling, omdat dit op "hoger niveau" via het Antenneconvenant tussen overheid en telecom zo is afgesproken in 2002. Dus … hier heeft u alvast 1.168 onderzoeken, keurig gespecificeerd, met wetenschapper en onderzoeksthema (schade aangericht door straling ver onder de GGD/RIVM/Gezondsraad-norm en bij welke organen en biologische processen): 1.168 onderzoeken die volgens de GGD niet bestaan. [Tabel: https://dooozz.nl/blog/stralingsklachten]
In hetzelfde jaar dat in Nederland het Antenneconvenant tussen overheid en telecom werd opgesteld om in praktische zin kritische burgers monddood te maken, werd op 9 oktober 2002 in de Duitse stad Freiburg door de eerste 100 medici het Freiburger Appell ondertekend. We laten dit appel voor zich spreken, want duidelijker kan de boodschap niet worden gebracht:

Freiburger Appell
Momenteel (januari 2018) hebben ruim 1000 artsen het Freiburger Appel ondertekend, naast zo'n 40.000 burgers:

Uit grote bezorgdheid over de gezondheid van onze medemensen wenden wij ons als aangesloten artsen uit diverse vakrichtingen, speciaal die van de milieugeneeskunde, tot de gezamenlijke artsen, de verantwoordelijken in de gezondheidszorg en de politiek alsook tot de publieke opinie.

Bij onze patiënten stellen wij de laatste jaren een dramatische toename vast van zware en chronische aandoeningen, specifiek:

- leer-, concentratie- en gedragsstoornissen bij kinderen (bijvoorbeeld hyperactiviteit)
- bloeddrukafwijkingen, die met medicijnen steeds moeilijker te beïnvloeden zijn
- hartritmestoornissen, hartinfarcten en beroertes bij steeds jongere mensen
- hersendegeneratieve aandoeningen (bijvoorbeeld Morbus Alzheimer) en epilepsie
- kanker zoals leukemie en hersentumoren

Wij constateren bovendien een steeds talrijker optreden van verschillende, vaak bij patiënten ten onrechte als psychosomatische storing gediagnosticeerde klachten als:

- hoofdpijn en migraine
- chronische vermoeidheid
- innerlijke onrust
- slapeloosheid en moeheid overdag
- oorsuizingen
- gevoeligheid voor infecties
- zenuw- en andere pijnen, die met normale oorzaken niet verklaarbaar zijn om slechts een paar symptomen te noemen.

Daar ons de woonomgeving en gewoontes van onze patiënten in de regel bekend zijn, zien wij, speciaal na gerichte vraagstelling, steeds meer een duidelijke samenhang in tijd en ruimte tussen het optreden van deze ziektes en het begin van een zenderbelasting, bijvoorbeeld in de vorm van

- installatie van een gsm-antenne in de directe omgeving van de patiënt
- intensief gebruik van een gsm-toestel
- aanschaf van een draadloze huistelefoon (DECT) in de eigen woning of bij de buren.

Wij kunnen niet meer in een zuiver toevallige samenloop van omstandigheden geloven, want:

- te vaak constateren wij een opvallende opeenhoping van bepaalde ziektes in soortgelijke stralingsbelaste gebieden of wooneenheden
- te vaak verbetert de ziekte of verdwijnen maanden- tot jarenlange klachten in relatief korte tijd na het reduceren of de verwijdering van een stralingsbelasting in de omgeving van de patiënten
- te vaak bevestigen ook bouwbiologische metingen buitengewone elektromagnetische stralingsintensiteiten ter plaatse van onze bevindingen.

Op grond van onze dagelijkse ervaringen zien wij de sinds 1992 ingevoerde, en ondertussen oppervlakte-dekkende mobiele telefonietechnologie, en de sinds 1995 op de markt gebrachte draadloze huistelefoons volgens de DECT-standaard, als essentiële veroorzakers van deze fatale ontwikkeling! Niemand kan zich nog langer onttrekken aan deze gepulste microgolven. Ze versterken het risico van de reeds bestaande chemische en natuurkundige milieueffecten, belasten bovendien het immuunsysteem en kunnen de tot dan toe compenserende tegenreguleringsmechanismen tot stilstand brengen. Gevaar lopen in het bijzonder zwangere vrouwen, kinderen, tieners, oudere en zieke mensen.

Onze therapeutische behandelingen om de gezondheid weer te verbeteren blijven steeds vaker zonder gevolg. Het ongehinderd binnendringen van continue straling in woon- en werkomgeving, speciaal in kinder- en slaapkamers, die wij als zeer belangrijke plaatsen van ontspanning, regeneratie en genezing beschouwen, veroorzaakt onafgebroken stress en verhindert een fundamenteel herstel van de zieke.

Met het oog op deze verontrustende ontwikkeling zien wij ons verplicht, onze waarnemingen de openbaarheid mede te delen, speciaal nadat wij ervoeren dat Duitse rechtbanken een gevaar van mobiele telefonie als *zuiver hypothetisch* beschouwen (zie oordeel van het Bundesverfassungsgericht Karlsruhe en het Verwaltungsgerichtshof Mannheim van voorjaar 2002).
Wat wij in onze dagelijkse praktijk beleven en tegenkomen is allesbehalve hypothetisch! Wij zien het stijgende aantal chronische zieken ook als gevolg van een onverantwoordelijke grenswaardepolitiek, die in plaats van de bescherming van de bevolking voor de korte- en bijzonder de langetermijnuitwerkingen van mobiele telefoniestraling als maatstaf tot handelen te nemen, zich aan het dictaat van een reeds lange uitvoerige evenals gevaarlijke bekende technologie onderwerpt.
Het is voor ons het begin van een zeer ernstig te nemen ontwikkeling, waardoor de gezondheid van vele mensen bedreigd wordt. Wij laten ons niet langer zoet houden met allerlei, irreële onderzoeksresultaten, die zoals de ervaring leert vaak door de industrie beïnvloed worden, terwijl bewijskrachtige onderzoeken genegeerd worden.
Wij vinden het dringend noodzakelijk nu te handelen!
Als artsen zijn wij bovenal de advocaten van onze patiënten. In het belang van alle betrokkenen, waarvan het grondrecht op leven en lichamelijke onaantastbaarheid momenteel op het spel wordt gezet, doen wij een beroep op de verantwoordelijken in politiek en gezondheidszorg.
Ondersteun met uw invloed onze eisen voor:

- nieuwe communicatietechnieken die gezondheidstechnisch wel verdragen kunnen worden, met een belangenonafhankelijke afweging van de risico's speciaal vóór de ingebruikneming ervan en als direct ingaande maatregelen een overgangsregeling.
- massieve reductie van de grenswaarden, zendcapaciteiten en belastingen op een biologisch aanvaardbaar niveau, speciaal in slaap- en regeneratiegebieden.
- geen verdere uitbouw van de mobiele telefonietechnologie, opdat de stralenbelasting niet nog met een veelvoud toeneemt.
- inspraak van de bevolking en de gemeentes bij bepaling van de plaatsen van de zendmasten, wat voor een democratie eigenlijk iets vanzelfsprekends hoort te zijn.
- voorlichting van de bevolking en specifiek de mobieltjesgebruiker over de gezondheidsrisico's van elektromagnetische velden en daardoor een bewustere omgang, een mobieltjesverbod voor kinderen en gebruiksbeperking voor tieners.
- verbod van mobieltjes en DECT-telefoons in kinderspeeltuinen, scholen, ziekenhuizen, bejaardenwoningen, zalen, openbare gebouwen en verkeersmiddelen - analoog het rookverbod -, mobieltjes- en mobieltjesstralingsvrije zones analoog autovrije zones.
- herziening van de DECT-standaard voor draadloze huistelefoons met het doel de stralingsintensiteit te reduceren en deze te beperken tot de werkelijke gebruikstijd, alsmede de biologisch kritische puls te vermijden.
- industrie-onafhankelijk onderzoek, rekening houdend met de rijkelijk aanwezige kritische onderzoeksresultaten en onze bevindingen als arts.

"Intercollegiaal getoetst onderzoek heeft de invloed van het bedrijfsleven vastgelegd op studies over de impact van draadloze straling op de gezondheid. Wij dringen aan op een moratorium op 5G, totdat onderzoek buiten het bedrijfsleven om kan worden gedaan om de veiligheid van de mensen te verzekeren." — Dr. Joel Moskowitz, professor of public health, University of California, Berkeley (https://ehtrust.org/scientists-and-doctors-demand-moratorium-on-5g-warning-of-health-effects)
Dr. Joel Moskowitz linkt draadloze EMF aan een verscheidenheid van ziektes, waaronder een toegenomen risico op hersenkanker. Hij zegt dat de frequentie, modulatie en puls van draaggolven

even veel invloed hebben op de biologie als de intensiteit (thermische blootstelling) van het 5G-signaal. Regeringen, echter, monitoren alleen thermische blootstellingen, ze beschouwen de modulatie en puls van golven als niet-relevant.

De International Society of Doctors For The Environment, bestaande uit meer dan 200 wetenschappers met talloze internationaal getoetste studies van gezondheidseffecten, heeft een oproep tot stilstand gedaan onder het voorzorgsbeginsel. Nog steeds moeten zij een formeel antwoord krijgen. Wie heeft hierover de leiding?

Oproep internationale wetenschapper over elektromagnetische velden, door Martin Blank PhD, 11 mei 2015 https://www.youtube.com/watch?v=odMag1EcNT8

www.medischdossier.org/blog/321/artsen-en-wetenschappers-zijn-tegen-5g-netwerk.html
Artsen en wetenschappers waarschuwen tegen 5G-netwerk. Waarom geeft de Europese Commissie hier geen gehoor aan? in Straling 12 december 2018 07:30
Artsen en wetenschappers proberen het uitrollen van het 5G-netwerk te blokkeren, totdat duidelijk is wat precies de gevolgen zijn voor mens en milieu. In september 2016 lanceerde de Europese Commissie (EC) een actieplan om in samenwerking met de verschillende EU-landen en de industrie het 5G-netwerk te gaan uitrollen. (…)
Kleinschalige studies laten zien dat 5G-frequenties in staat zijn om de genexpressie te veranderen, de huidtemperatuur te verhogen, de celgroei te stimuleren en ontstekingsbevorderende effecten op het immuunsysteem te kunnen hebben. Dit zou kunnen leiden tot een verhoogd risico op kanker, neurologische afwijkingen, onvruchtbaarheid en metabole ziekten.
Voor 200 wetenschappers en artsen uit 38 landen is dit voldoende reden om de EC te vragen het uitrollen van het 5G-netwerk te stoppen, totdat door middel van grootschalige studies bekend is wat precies de gevolgen zijn voor de gezondheid en het milieu.
Eind oktober liet de EC weten geen gehoor te geven aan de oproep van de artsen en wetenschappers.
In april 2018 deed een tweede groepering, de International Society of Doctors for the Environment, een hernieuwde oproep om de ontwikkeling een halt toe te roepen.
Ook toen vond de EC het niet nodig om verder onderzoek te verrichten.
Bronnen: ISDE en The 5G Appeal http://www.5gappeal.eu/

http://www.5gappeal.eu/scientists-and-doctors-warn-of-potential-serious-health-effects-of-5g/
Scientist Appeal voor een Moratorium op 5G

> *"Wij, de ondertekenaars, meer dan 180 wetenschappers en doktoren uit 36 landen, bevelen een moratorium aan op de uitrol van de vijfde generatie, 5G, voor telecommunicatie, totdat potentiële risico's voor de gezondheid van de mensheid en omgeving volledig zijn onderzocht door van de industrie onafhankelijke wetenschappers. 5G zal blootstelling aan radiofrequente elektromagnetische velden (RF-EMF) doen toenemen bovenop de 2G, 3G, 4G, wifi etc. die voor telecommunicatie reeds zijn ingevoerd. RF-EMF heeft aangetoond schadelijk te zijn voor mensen en het milieu."*

Meer dan 230 wetenschappers uit meer dan 40 landen hebben hun "oprechte bezorgheid" geuit over de alomtegenwoordige blootstelling aan EMF, gegenereerd door electrische en draadloze apparaten al voor de toevoeging van de uitrol van 5G.
Nadat het appel was geschreven in 2015 heeft aanvullend onderzoek overtuigend bevestigd dat er ernstige gezondheidsrisico's zijn door RF-EMF-velden door draadloze technologie. De meest

uitgebreide studie ter wereld (25 millioen US dollar), het National Toxicology Program (NTP), laat statistisch een significante toename zien van het voorkomen van hersen- en hartkanker in dieren die blootgesteld zijn geweest aan EMF onder de richtlijnen van de ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection), die de meeste landen opvolgen. Deze resultaten steunen de resultaten in menselijke epidemiologische studies over RF-straling en het risicio van hersentumor. Een groot aantal door vakgenoten beoordeelde wetenschappelijke verslagen tonen schade aan de menselijke gezondheid door EMF's.
The International Agency for Research on Cancer (IARC), het kankeragentschap van de World Health Organization (WHO), stelde in 2011 vast dat EMF's of de frequenties 30 KHz–300 GHz mogelijk carcinogeen zijn voor mensen. Echter, nieuwe studies zoals de voornoemde NTP-studie en meerdere epidemiologische onderzoeken, waaronder de laatste studies over gsm-gebruik en hersenkanker, bevestigen dat RF-EMF-straling carcinogeen is voor mensen.
De Richtlijnen EM-EMF van Europa 2016 verklaart dat "er sterke aanwijzigen zijn dat *langetermblootstelling aan bepaalde EMF's een risicofactor vormt voor ziektes* als bepaalde kankers, ziekte van Alzheimer en onvruchtbaarheid bij mannen. (…) Algemene EHS-(elektromagnetische hypersensitiviteits)symptomen zijn o.a. hoofdpijn, concentratieproblemen, slaapproblemen, depressie, gebrek aan energie, moeheid en griepachtige symptomen."
Een toenemend deel van de Europese bevolking lijdt aan symptomen van slechte gezondheid die in de wetenschappelijke literatuur jarenlang zijn gelinked aan blootstelling aan EMF en draadloze straling. The International Scientific Declaration on EHS & multiple chemical sensitivity (MCS), Brussel 2015, verklaart dat: "In het licht van onze huidige wetenschappelijke kennis dringen we er daarom op aan bij alle landelijke en internationale lichamen en instituten (…) EHS en MCS te beschouwen als echte medische condities, die als signaalziekte [voorlopige vertaling] een *groot publiek gezondheidsprobleem kunnen creëren in de komende jaren, wereldwijd,* met name in alle landen die onbeperkt gebruik van elektromagnetisch veld-gebaseerde, draadloze technologieën implementeren (…) *niet handelen vraagt een prijs van de samenleving en is geen optie meer* (…) en daarom erkennen we eensgezind dat dit een ernstig risico vormt voor de openbare gezondheid (…) en dat grote fundamentele *preventiemaatregelen worden genomen en vooropgesteld, om deze wereldwijde pan-epidemie in perspectief te zien."*

Voorzorg

Het voorzorgsbeginsel (UNESCO) werd door de EU aangenomen in 2005: "*Wanneer menselijke activiteiten leiden tot moreel onacceptabel letsel dat wetenschappellijk gezien aannemelijk is maar niet zeker,* zullen acties worden ondernomen om dat letsel te *vermijden of verminderen.*"
Resolutie 1815 (Raad van Europa, 2011): "*Neem alle redelijke maatregelen om blootstelling aan elektromagnetische velden te verminderen,* met name radiofrequenties van gsm's, en vooral de blootstelling aan kinderen en jonge mensen die het meeste gevaar lopen op tumoren in het hoofd (…) De Algemene vergadering beveelt krachtig aan dat het ALARA-principe (zo laag als redelijkerwijs te bereiken is) wordt toegepast, dat zowel de zogenaamde thermale effecten als de athermische [niet-thermale] of biologische effecten van de elektromagnetische uitstoot van straling beslaat" en om "risicobeoordelingsnormen en kwaliteit te verbeteren".
De Code van Nuremberg (1949) is van toepassing op alle experimenten op mensen, dus ook de uitrol van 5G met nieuwe, hogere RF-EMF-blootstelling. Al dit soort experimenten "behoren gebaseerd te zijn op bestaande kennis (bijvoorbeeld een verwachting ontleend aan dierproeven) die het experiment rechtvaardigt. Geen experiment behoort te worden uitgevoerd *waar er a priori reden is te geloven dat de dood of een blijvend letsel zal ontstaan*; behalve misschien in die experimenten waarin de experimenterende artsen zelf ook als subject dienen." (Code van

Nuremberg punten 3-5). Reeds gepubliceerde wetenschappelijke studies tonen aan dat er ”a priori rede is te geloven” in echte gezondheidsrisico’s.
De European Environment Agency (EEA) waarschuwt voor ”stralingsgevaar van alledaagse apparaten” ondanks dat de straling onder de standaards van EEA liggen: ”Er zijn talloze voorbeelden in het verleden dat de toepassing van het voorzorgsbeginsel faalde, wat resulteerde *in ernstige en vaak onomkeerbare schade aan de gezondheid en het milieu (…*) schadelijke blootstelling kan wijdverspreid zijn voor er zowel ‘overtuigend’ bewijs van schade door langetermijnblootstelling is en een biologisch begrip [mechanisme] hoe de schade is veroorzaakt.”
‘Veiligheidsvoorschriften’ beschermen de industrie – niet de gezondheid. (…)

Wij dringen er bij de EU op aan:
1. Alle mogelijke maatregelen te nemen om RF-EMF-uitbreiding van 5G een halt toe te roepen, totdat onafhankelijke wetenschappers kunnen verzekeren dat 5G en de totale stralingsniveaus veroorzaakt door RF-EMF (5G samen met 2G, 3G, 4G en wifi) niet schadelijk zijn voor EU-burgers, vooral kleine kinderen, kinderen en zwangere vrouwen, evenals voor het milieu.
2. Aan te bevelen dat alle EU-landen, met name hun stralingsveiligheidsagentschappen, Resolution 1815 opvolgen en informatie verschaffen aan burgers, onder wie leraren en artsen, over de gezondheidsrisico’s van RF-EMF-straling, hoe en waarom draadloze communicatie te vermijden, vooral in/nabij bijvoorbeeld dagactiviteitencentra, scholen, woningen, werkplekken, ziekenhuizen en ouderenzorg.
3. Onmiddellijk, zonder invloed vanuit de industrie, een EU-task force te benoemen van onafhankelijke, werkelijk neutrale EMF-en-gezondheidswetenschappers zonder belangenconflicten om de gezondheidsrisico’s opnieuw te evalueren en:

1. te besluiten over nieuwe, veilige ‘standaards voor maximum totale blootstelling’ voor alle draadloze communicatie binnen de EU;
2. de totale en cumulatieve blootstelling te bestuderen die EU-burgers treft;
3. regels te creëren die binnen de EU worden voorgeschreven/ingesteld over hoe blootstelling te vermijden, die nieuwe EU “standaards voor maximum totale blootstelling” overschrijden betreffende alle soorten EMF’s, om burgers, vooral kleine kinderen, kinderen en zwangere vrouwen te beschermen;

4. te voorkomen dat de draadloze/telecomindustrie door haar lobbyende organisaties EU-ambtenaren overreedt om beslissingen te nemen over verdere verbreiding in Europa van RF-straling waaronder 5G;
5. aangesloten digitale telecommunicatie in plaats van draadloze te begunstigen en implementeren.

Wij verwachten niet later dan 30 november 2017 een antwoord van u aan de hieronder vermelde ondertekenaars over welke maatregelen u zult ondernemen om de inwonenden van de EU te beschermen tegen straling van RF-EMF en vooral van 5G. Dit appel en uw antwoord zullen aan het publiek beschikbaar worden gesteld.
Met respect aan u voorgelegd,
Rainer Nyberg, EdD, professor emeritus (Åbo Akademi), Vasa, Finland (NRNyberg@abo.fi)
Lennart Hardell, MD, PhD, professor (assoc) Department of Oncology, Faculty of Medicine and Health, University Hospital, Örebro, Zweden; huidig adres: The Environment and Research Foundation, Örebro, Zweden, www.environmentandcancer.com
(lennart.hardell@environmentandcancer.com)
Handtekeningen onder het 5G Appel van wetenschappers.

http://www.5gappeal.eu/category/news-articles/ http://www.5gappeal.eu/author/mona2847/
10 juli 2018
18 oktober 2018: 5G en systemen die frequenties boven 10 GHz gebruiken, kunnen weefselverhitting en permanente weefselschade veroorzaken met een intensiteit die getolereerd wordt door het ICNIRP. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/30247338
18 september 2018: Bay Area City, Californië, VS, roept de ontwikkeling van 5G een halt toe wegens gezondsheidskwesties.
Juli 2018: Volgens Ericsson, een van de belangrijkste ondernemers in de 5G-technologie, zullen 5G-basisstations straling door microgolven of radiofrequenties beduidend doen toenemen wat het "onmogelijk" of tot "een groot probleem" maakt om de technologie uit te rollen in landen met betere bescherming tegen stralingsrisico's (bijvoorbeeld Zwitserland, Italië, Rusland e.a.) dan de verouderde grenzen aangegeven door het CNIRP.
Juni 2018: Brief aan VN-secretaris-generaal António Guterres om hem te informeren dat wetenschappers uit de hele wereld waarschuwen voor ernstige gevolgen voor gezondheid en het milieu door 5G in het 5G Appel.
http://www.5gappeal.eu/wp-content/uploads/2018/07/Guterres_180620.pdf
Juni 2018: Brief aan de premiers van Zweden, Finland, Noorwegen, Denemark en IJsland van prof. em. Rainer Nyberg en dr. Lennart Hardell, waarin zij hen op de hoogte brengen van het 5G Appel. Meer dan 200 wetenschappers roepen op tot een moratorium op de uitrol van 5G. "5G kan ernstige negatieve gevolgen hebben voor de algemene gezondheid en het milieu, waarom wij u vragen dit in overweging te nemen." Deze brief werd geschreven n.a.v. een verklaring dat "Noordse landen voorop zullen lopen [met 5G] om wereldleiders te worden wat betreft het gebruik van 5G-technologie". http://www.5gappeal.eu/wp-content/uploads/2018/06/nordic_5g_june27_2018.pdf
Juni 2018: Scientific Conference Segovia, Spanje: *5G, Health and Environment*, 16-17 juni 2018.
Mei 2018: De draadloze industrie rolt de krachtige 5G-technologie uit in de gehele Verenigde Staten.
Mei 2018: De uitrol van 5G is een enorm groot gezondheidsexperiment, waarschuwt een volkgezondheidsdeskundige. Daily Mail. https://www.dailymail.co.uk/health/article-5784487/The-roll-5G-wireless-service-massive-health-experiment-public-health-expert-warns-a.html
Mei 2018: "5G - groot risico voor de EU, VS en de internationale gezondheid! Overduidelijk bewijs van grote schade veroorzaakt door blootstellingen aan elektromagnetische velden (EMF) en het mechanisme dat ze veroorzaken", door professor Martin Pall, Washington State University, VS. https://www.vigiliae.org/5g-great-risk-for-eu-u-s-and-international-health/
April 2018: Zullen bestuurderloze auto's DNA-schade en kanker veroorzaken? De connectie tussen 5G en bestuurderloze auto's. "Auto's zijn metalen dozen die microgolven inkapselen. Microgolfsignalen worden teruggekaatst door oppervlaktes en stuiteren rond in voertuigen."

https://www.ninefornews.nl/negatieve-effecten-5g-gezondheid/
31 oktober 2018 "De totstandkoming van 5G gebeurt buiten de samenleving om. Het maatschappelijk draagvlak voor de uitrol van dit nieuwe mobiele netwerk is waarschijnlijk nihil, terwijl ons dagelijks leven wel ingrijpend zal veranderen", stelt politicoloog Edwin van Rooyen. "5G komt via de Verenigde Naties en Europese Unie van boven naar beneden", aldus Van Rooyen.

https://www.leefbewust.com/2018/nieuws/5g_gezondheid.html
Dokter Yael Stein schreef FCC-commissieleden, Amerikaanse Senaatscommissie voor gezondheid, onderwijs, arbeid en pensioenen, Amerikaanse Senaatscommissie voor handel, wetenschap en transport om het vrijgeven van het 5G-spectrum te voorkomen. Dr. Yael Stein is werkzaam bij het Hadassah Medical Center, Jeruzalem, Israël. Zij schreef deze brief op 9 juli 2016.

Haar brief voorkwam niet dat de FCC op 14 juli het 5G-spectrum vrijgaf. Stein verzet zich in haar brief vooral tegen het gebruik van het millimeterspectrum met een frequentie van 30 tot 300 GigaHertz. De FCC wees voor 5G de volgende frequentiebanden toe aan telecombedrijven: 28 GHz (27.5-28.35 GHz), 37 GHz (37-38.6 GHz) en 39 GHz (38.6-40 GHz). De frequentieband van 64-71 GHz werden toegestaan voor huis-tuin-en-keuken-gebruik (bijvoorbeeld: 5G-wifi)
Computersimulaties hebben aangetoond dat zweetklieren subterahertzgolven in de menselijke huid concentreren. Mensen kunnen deze golven als hitte waarnemen. Het gebruik van subterahertz (millimeter golflengte) communicatietechnologie in (mobiele telefoons, wifi, antennes) kan ertoe leiden dat mensen fysieke pijn waarnemen via pijnreceptoren (nociceptors). Er is samen met verschillende artsen onderzoek gedaan naar G5-millimetergolftechnologie (sub-terahertz-frequenties) en de interactie met het menselijk lichaam.
IMPLICATIES
Computersimulaties met de FDTD-methode (Finite Differences Time Domain) tonen aan dat zweetklierkanalen een structuur hebben die hoge absorptie van mm-golven aannemelijk maakt. SAR-waarden (absorptiewaarden) waren significant groter als zweetklieren in de simulatie werden opgenomen. De absorptie was het hoogst in de zweetklierkanalen (Shafirstein en Moros, 2011).
Temperaturen die werden berekend met behulp van een biowarmtevergelijking (bioheat equation) lieten zien dat de hoogste temperatuur wordt bereikt in de epidermis. In deze huidlaag bevinden zich pijnzenuwvezels en warmtegevoelige huidcellen (keratinocyten).
Deze situatie lijkt op direct contact met een heet oppervlak, wat aangeeft dat blootstelling aan GHz-bestraling met een hoog vermogen zou moeten resulteren in een plotselinge acute pijnrespons ook als er geen directe verwarming van de hoornlaag optreedt.
Dit fenomeen kan mogelijk van invloed zijn op alle mensen die gebruikmaken van of worden blootgesteld aan communicatieapparatuur in het subterahertz-frequentiebereik. Vooral mensen die extra gevoelig zijn lopen een hoog risico.

Staflid VN Claire Edwards in Wenen, 5 januari 2019:
Toen het VN-kantoor in Wenen krachtige wifi- en gsm-toegangspunten installeerde in smalle gangen met metalen wanden in het gehele Vienna International Centre in december 2015, werd ik zeven maanden lang aan één stuk ziek. (…) Daarom legde ik in mei 2018 de kwestie voor aan VN-secretaris-generaal António Guterres. Hij is een natuurkundige en elektrotechnicus en gaf in het begin van zijn carrière lezingen over telecommunicatiesignalen, maar toch beweerde hij niets hierover te weten. (…) Hij legde het voor aan de World Health Organization om daar aandacht aan te geven, maar zeven maanden later zijn deze toegangspunten nog steeds op hun plaats. Ik heb geen antwoord ontvangen op mijn vele eropvolgende e-mails.
Als gevolg daarvan was ik blij met de mogelijkheid steun te geven aan de uitgave van het International Appeal to Stop 5G on Earth and in Space, omdat het me duidelijk was dat, ondanks de 43 eerdere wetenschappelijke appels, maar weinig mensen inzagen hoe gevaarlijk EMR is. (…)
Ik woon in Wenen, Oostenrijk, waar de uitrol van 5G plotseling over ons heenkwam. (…) In de tijd van drie weken heeft een van mijn vrienden haar goede gezondheid verloren en is zij dit land uitgevlucht, waar ze 30 jaar heeft gewoond. Ieder persoon ervaart EMR anders. Voor haar was het een uiterste kwelling, en zo brachten zij en ik haar laatste nachten in Oostenrijk door in de bossen. Opvallend was dat ze, toen ze door Zuid-Duitsland reed, een nog grotere marteling ervoer. Erger dan in Oostenrijk, terwijl ze in Noord-Duitsland geen enkel symptoom had en zich volkomen normaal voelde, wat suggereert dat daar nog geen 5G-uitrol heeft plaatsgevonden.
[Deel van haar uitwisseling met de VN-secretaris-generaal op 14 mei 2018:]

“Mijnheer de secretaris-generaal, het is de staf van de VN herhaaldelijk gezegd dat zij de belangrijkste bron van deze Organisatie vormen. Sinds december 2015 is de staf hier in de Vienna International Centre blootgesteld aan een alle perken te buiten gaande elektromagnetische straling van wifi- en mobieletelefoonversterkers, geïnstalleerd aan heel lage plafonds door het hele gebouw heen. De huidige algemene blootstellingsniveaus zijn minstens triljoen keer (dat zijn 18 nullen) boven de natuurlijke achtergrondsstraling, volgens professor Olle Johansson van het Karolinska Institutet in Zweden.

“Op basis van het voorzorgsbeginsel vraag ik u dringend deze EMF-uitzendende apparaten onmiddellijk te laten verwijderen en een halt toe te roepen aan de uitrol van 5G op de werkplekken van de VN, want zij zijn ontworpen om geconcentreerde en gerichte elektromagnetische straling af te geven van meer dan 100 keer de huidige waarden, precies zoals energiewapens doen.

“Overeenkomstig de UN Guiding Principles on Business and Human Rights om te ‘beschermen, respecteren en herstellen’ MOETEN 5G-technologieën worden onderworpen aan een onafhankelijk gezondheids- en veiligheidsbeoordeling, voordat zij waar ook ter wereld worden gelanceerd.”

https://www.wakingtimes.com/2019/01/05/un-staffer-warns-that-5g-is-a-war-on-humanity/?fbclid=IwAR3we2F9tGOiYgx_2gvf-mv_y3JqhgRxQnNPEXEQIqLXVB0e7sT_9dTBx1g

6. Kunnen steden en gemeenschappen iets doen om de plaatsing van 5G te verhinderen?

Burgers kunnen en moeten actie ondernemen
http://www.parentsforsafetechnology.org/
Love for Our Children and Respect for Their Future

Stedelijke initiatieven
Amsterdam: “Ons eerste actieplan tegen de zendmastplaatsing. Het is in 2013 aangekondigd, in 2014 is het definitief *niet* doorgegaan.”
https://www.echo.nl/staatsliedenbuurt-in-actie-tegen-zendmast/
https://jordaantegenzendmast.wordpress.com/tag/staatsliedenbuurt/

Schitterend voorbeeld van gewone burgers die actie ondernemen:
https://stralingsbewustzuidkennemerland.nl/
Werkgroep Stralingsbewust Zuid-Kennemerland
(…) meer stralingsbewustzijn in onze regio. Via deze website willen wij de gemeenteraadsleden van alle vier de gemeenten én alle inwoners zo breed mogelijk informeren over straling en de gezondheidseffecten. “En hoe kan het dat zo weinig mensen op de hoogte zijn van dit belangrijke appel en de onderliggende (wetenschappelijke) informatie?”

VN-staflid: 5G is een oorlogsverklaring aan de mensheid
https://www.youtube.com/watch?time_continue=5&v=lNZOtrAzJzg
https://digitalsurvivor.uk/2019/01/24/european-5g-conference-2019-effectively-admits-5g-is-a-massive-biological-experiment/

https://www.alwareness.org/500-000-mensen-in-nederland-hebben-klachten-door-straling/?fbclid=IwAR2T8Vu8i2zJPas3IjwD1gOFClatYvz74sY_9sqwdVvKseIrf2SVyRjKhyc
500.000 mensen in Nederland hebben klachten door straling.
Met tips wat je tegen elektromagnetische straling kan doen.

https://gezondnu.nl/dossiers/psyche/slaapproblemen/waarom-je-minder-straling-in-je-slaapkamer-wil/
zorgen voor minder straling in de slaapkamer

https://www.thenews.com.pk/print/422734-hazardous-radiation-phc-directs-epa-to-remove-20-cellular-towers?fbclid=IwAR2Q6ygExWRb-LfRlSoB7TbXYVqfzPhMK7nF-u_I_JMQx_A5aPb2goGmMX4
Het hooggerechtshof van Peshawar (PHC) gaf woensdag de Khyber Pakhtunkhwa Environmental Protection Agency (EPA) opdracht om 20 transmissiesysteemtorens en microgolfantennes van mobieletelefoonbedrijven uit woongebieden te verwijderen, omdat riskante straling ernstige ziektes en gezondheidsproblemen veroorzaken. 24 januari 2019

https://www.stopumts.nl/
Stopumts.nl verzamelt en publiceert informatie met als doel de bevolking te waarschuwen voor gezondheidsschade bij het gebruik van draadloze technologie. De overheid blijft op dit punt ernstig in gebreke.

Toch begint héél langzaam het tij te keren. In steeds meer landen worden voorzorgsmaatregelen genomen om de gezondheid van met name kinderen en jongeren te beschermen. Zo is in Frankrijk wifi in crèches bij wet verboden en is het gebruik in basisscholen beperkt. Veel grote Belgische steden als Gent en Mechelen volgen Frans voorbeeld. De Jeugdgezondheidszorg van Cyprus heeft een voorlichtingsvideo gepubliceerd waarin ouders en scholen het advies krijgen kinderen zo min mogelijk bloot te stellen aan de straling van wifi en mobieltjes. Er bestaat sinds kort een stralingsvrije camping. En de GGD pleit voor een stralingsvrij gebied in Nederland. In Zweden zijn sinds 2006 stralingsvrije ruimten in ziekenhuizen. In Nederland worden echter geen voorzorgsmaatregelen getroffen. Via Stichting EHS (Infolijn Elektrohypersensitiviteit, 0900-9266, https://www.stichtingehs.nl/) is een lijst verkrijgbaar van stralingsarme verblijfplaatsen om even bij te komen.

https://www.leefbewust.com/2018/nieuws/5g_gezondheid2.html
Directeur van een hersentumorstichting (California Brain Tumor Association) getuigt voor de adviescommissie Transport en Milieu. Leden van de stichting zijn epidemiologen, toxicologen, celbiologen, experts op hun vakgebied. “In Californië weten we hier al wat meer van. Het signaal kan een halve mijl (ca. 800 meter ver reiken) en het is dus niet nodig de zenders zo dicht bij de mensen te plaatsen en ook niet zo dicht bij elkaar. Straling wordt door fabrikanten in hun brochures gezien als een vervuiler waarvoor ze niet aansprakelijk kunnen worden gesteld. Aan alle vertegenwoordigers van de industrie is gevraagd of de draadloze technologie veilig is voor de gezondheid van mens en dier.
“Legeronderzoek toont biologische effecten aan de huid, ogen en zenuwstelsel. De ogen hebben geen natuurlijke bescherming tegen deze straling. Antennes worden gewoon te dicht bij de huizen van mensen geplaatst. Wij laten straling toe door de ramen van huizen die niet is toegestaan in onze onderzoekslaboratoria. Onderzoek toont aan dat straling door draadloze verbindingen carcinogeen, neurotoxisch en genotoxisch is. Ons lichaam kan de lage en hoge frequentie niet aan. De ontelbare elektromagnetische deeltjes die door ons lichaam gaan zijn zeer schadelijk. Men doet de suggestie om 4G te blijven toepassen in plaats van 5G.

Individuele inititatieven
Een jonge journalist richt zich tot zijn gemeenteraad om hen te informeren en te vragen of ze op de hoogte zijn van de gezondheidseffecten van 5G op de bevolking.
https://www.youtube.com/watch?v=NUa_XbgZgq8

Hoe blootstelling aan 5G-MMV te voorkomen/EMF-meter
Je kunt je blootstelling verminderen door je blootstellingsgraad te begrijpen. Ga zelf op onderzoek uit; kijk niet naar het ‘nieuws’. Je kunt metingen doen met behulp van een EMF-meter. Deze kan hotspots in je directe omgeving opsporen en een reading daarvan krijgen. Als het kan, verhuis dan. Dit zou de enige optie zijn als ze 5G werkelijk om de andere hoek gaan plaatsen. EMF-meter kopen: https://www.youtube.com/watch?v=3mP5M8xb74g, https://www.electricsense.com/13622/emf-meter-trifield-tf2/

Een aantal gemeenschappen hebben 5G in de ban gedaan (2018)
Een gemeenschap bij San Francisco heeft de installatie van nieuwe 5G-zendmasten afgeblazen omwille van gezondheidsredenen. De eensgezinde stem om de torens uit te bannen kwam enkele maanden geleden in september. De stad San Rafael, California, neemt ook maatregelen om ook in hun gemeenschap het gebruik van 5G-zendmasten te reguleren.

7. Conclusie

EHS (elektrohypersensitiviteit). in 'Straling 13 juli 2018': Naar schatting drie procent van de mensen in onze samenleving ervaart gezondheidsklachten als gevolg van elektromagnetische straling. Dat zijn in Nederland zo'n half miljoen mensen. Hoewel de medische wereld hier geen verklaring voor heeft, geven steeds meer experts adviezen over bescherming tegen straling.
"De politiek zou voor stralingsvrije plekken moeten zorgen waar wij kunnen wonen." In Nederlandse bioscopen is momenteel de documentaire *Ubiquity* te zien over EHS-patiënten.
https://www.youtube.com/watch?v=65oZTOINRK0

In 2020 zal 5G over de hele aarde zijn uitgerold. Bedrijven zijn nu bezig met de aanleg van de infrastructuur. Voor het volgende jaar heeft AT&T plannen om 12 steden 5G-compatibel te maken. Ook T-Mobile en Verizon hebben zulke plannen en zullen beperkt gebruik van de technologie hebben. Japan, China, Zuid-Korea, Turkije, Zweden zijn hard aan het werk voor de overgang naar 5G.

Ieder moet zijn eigen onderzoek doen, contact opnemen met zijn congresleden, praten met de mensen in je woongemeenschap en doen wat je kunt doen om jezelf en je familie te beschermen tegen deze risico's. Dit zou kunnen betekenen te verhuizen naar een minderbewoonde streek en weg van het stadsleven. Mocht je het nog niet hebben gedaan, zou je de levenswijze van een prepper moeten aanleren. Steden zijn de eerste om 5G-technologie te krijgen. Hier zijn meer sites en onderzoeksartikelen, zodat je een beter begrip krijgt van deze technologie.
https://wearetheevidence.org/
http://5ginformation.net/
https://www.saferemr.com/
https://whatis5g.info/
https://emfscientist.org/
https://ehtrust.org/factsheet-need-know-5g-small.../...
https://healthimpactnews.com/.../new-5g-cell-towers-and.../
https://www.saferemr.com/.../5g-wireless-technology-is-5g...
https://ehtrust.org/.../20-quick-facts-what-you-need-to.../
https://www.wakingtimes.com/.../5g-harmful-effects-of-a.../
http://www.earth-matters.nl/.../5g-networks-will-use-the...
https://www.naturalblaze.com/2018/06/5g-hype-or-horror.html
https://www.wsj.com/.../the-5g-race-china-and-u-s-battle...
https://www.salon.com/.../why-public-health-experts.../...
Michigan State House testimonies: https://www.youtube.com/watch?v=kp0_zGHH3KA&feature=share
https://www.jhnewsandguide.com/.../article_9d164801-5839...

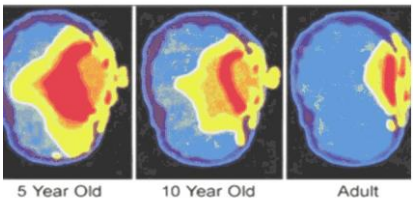
Kabels gebruiken
Mobiel uitzetten als je het niet gebruikt, je apparaten zo mogelijk afsluiten voor magnetisch-electrische frequenties.

Elektromagnetische straling in huis meetbaar verminderen door:
eco-wifi routers, *eco*-decttelefoons en *eco*-babyfoons met meetbaar verminderde elektromagnetische straling. https://www.jrseco.com/nl/

Het gaat erom het fundamentele recht van de mens te beschermen dat we veilig kunnen leven. Gemeentes kunnen bijvoorbeeld wifi-vrije zones uitroepen.

Uitgebreide uitleg over straling, wat te doen en nog veel meer:
Nicolas Pineault, *The Non-tinfoil Guide to EMFs – How to Fix Our Stupid Use of Technology*
Als boek en Ebook

Kinderen

Vooral kinderen zijn gevoelig omdat hun bloed-hersenbarrière nog niet volgroeid is.

https://www.ninefornews.nl/raad-europa-waarschuwt-wifi-mobieltjes/
De Raad van Europa heeft lidstaten in een resolutie opgeroepen wifi-netwerken en mobiele telefoons te weren op scholen.
Nederland is niet van plan om maatregelen te nemen. Volgens de organisatie zouden ministers van Onderwijs, Volksgezondheid en Milieu van de lidstaten campagnes moeten beginnen om leraren, ouders en kinderen bewust te maken van de specifieke risico's van vroegtijdige en langdurige blootstelling aan mobiele telefoons en andere draadloze apparaten.
De Raad heeft geconcludeerd dat er inmiddels voldoende bewijs is voor de stelling dat straling van mobieltjes, wifi, babyfoons en andere draadloze apparaten schadelijk kan zijn voor mensen, dieren en zelfs planten. Onderzoeken die aantonen dat er geen schadelijke gezondheidseffecten zijn, blijken veelal te zijn gesponsord door de telecomindustrie. Diezelfde industrie lobbyt bij de overheid om aanscherpende maatregelen tegen te houden. Bij de behandeling van de resolutie was slechts één Nederlander aanwezig, die zich niets meer van de bijeenkomst kan herinneren.
Nederlandse ministeries verwijzen meestal door naar de Gezondheidsraad, die 'geen aanleiding' ziet om maatregelen te nemen. Daarnaast zijn er in Nederland nog altijd geen wettelijk vastgelegde blootstellingslimieten. In andere landen zijn al wel maatregelen genomen om kinderen te beschermen tegen straling. Zo geldt er in Frankrijk een wifi-verbod op crèches en een verbod op het gebruik van mobieltjes op lagere en middelbare scholen.

Elektrosensitiviteit of elektromagnetische hypersensitiviteit of EHS is geen ziekte maar een biologisch correcte reactie op een vervuiler in de omgeving. De mensen die dit ervaren zijn als 'de kanaries in de goudmijn'. Straling die dwars door betonnen muren heengaat om ons mobieltje te bereiken, zal zeker door ons heengaan.
Vooral onze kinderen zijn kwetsbaar. Ze kunnen er nu niets aan doen om door hun ouders in de buurt te zijn van een mobiel, in huis, aan het oor. Als ze jonge volwassenen zijn kunnen ze dat wel en roepen ons dan ter verantwoording.

Kan 5G-implementatie worden tegengehouden?
Alleen door acties van het congres. Als genoeg mensen er ophef over maken bij hun gekozen ambtenaren, kan 5G misschien tegengehouden worden terwijl er studies worden gedaan om de echte gezondheidsrisico's te onderzoeken. De investering van Telecom in 5G is gigantisch geweest. Ze plannen een volledige implementatie aan de grond en in de ruimte voor de komende paar jaar. Het moment om bezwaar te maken is nu en niet nadat honderden of duizenden mensen ziek zijn geworden.

https://www.electricsense.com/775/how-to-protect-yourself-from-cell-phone-radiation/
12 tips om jezelf te beschermen tegen gsm-straling.

De gevaren van 5G [proberen te] overleven
https://www.ninefornews.nl/kun-gevaren-5g-overleven/
Thuis alleen bekabeld internet gebruiken. Er zijn ook speciale adapters om je mobiele telefoon rechtstreeks aan te sluiten op je router.

http://freedom-articles.toolsforfreedom.com/5g-iot-technological-control-grid/
De agenda is om elk afzonderlijk stoffelijk ding op de planeet, ook de mensen zelf, aan te sluiten op een uitgebreid planeetwijd web waar alles en iedereen een knoop wordt in het netwerk – verbonden door microchips die van nano-grootte zijn en ingeademd kunnen worden (als 'smart' stof). Veel mensen moedigen de vooruitgang van 5G aan door hun verlangen, koste wat het kost, naar gemak en snelheid (geef me m'n multiple gigabit downloads nu!). De mensen waarderen dit dwaas genoeg meer dan hun privacy, veiligheid en gezondheid. 5G is niet louter een opwaardering van de draadloze infrastructuur; het is een gigantische sprong naar het opzetten en installeren van een totaal technologisch controlenet. De agenda is om de gehele Aarde – inclusief het platteland – te bedekken met de elektromagnetische deken van 5G, opdat niemand op deze planeet aan de effecten ervan kan ontkomen.

Neem contact op met je stadsraad om een 'noodverordening' op te stellen om de installatie van 5G een halt toe te roepen in je buurt wegens gezondheidsproblemen.
Herinner je 'leiders' eraan dat zij overheidsdienaren zijn. Weiger elk apparaat in je huis te laten installeren dat geschat is op Y-GIG 60 GHz.
Houd telefoons weg bij je hoofd en lichaam, want de signaalsterkte (intensiteit) varieert met het omgekeerde kwadraat van de afstand; bijvoorbeeld, als je je telefoon 25 cm van je lichaam afhoudt (i.p.v. 1-10 cm) dan vermindert je blootstelling 10.000-voudig.
Gebruik RF-afschermende verf (https://www.vitalitools.nl)
Plant bomen.
Maak contact met de grond, aarding, voor elektronenoverdracht naar je lichaam.
Spreek je uit voor de bomen en de omgeving.
Versterk je immuunsysteem met organische voedingsmiddelen, kweek je eigen voedsel in gemeenschappelijke tuinen.
Verhoog je eigen frequentie naar een vredige levensstaat door bijvoorbeeld meditatie en verander de Schumann-resonantie.

Stichting EHS
Infolijn Elektrohypersensitiviteit
Tel: 0900-9266 (9 cent per minuut)
Laagdrempelige info & advies

Stralingskaart
Soms zou je willen zien hoe de stralingssterkte ergens is. Een stralingskaart zou zo handig zijn: in één oogopslag weten welke plaatsen je beter kunt mijden, waar het nog goed toeven is, of waar je bijvoorbeeld naar een woning zou kunnen zoeken.
https://www.stichtingehs.nl/stralingsbronnen/masten-in-nederland-en-stralingskaart

Recente, niet in dit document verwerkte berichten:

- The deployment of 5G satellites must be prohibited,19 januari 2019
- https://www.5gspaceappeal.org/the-appeal
- European 5G Conference 2019 Effectively Admits 5G is a Massive Biological Experiment, 24 januari 2019
- https://digitalsurvivor.uk/2019/01/24/european-5g-conference-2019-effectively-admits-5g-is-a-massive-biological-experiment/
- 5G - War on Humanity - The David Icke Dot-Connector Videocast, 11 januari 2019
- https://www.youtube.com/watch?time_continue=12&v=fQbW0KGs51E
- 5G Wireless: A Dangerous, Uncontrolled 'Experiment on Humanity', 29 januari 2019
- https://www.aircrap.org/2019/01/16/5g-wireless-a-dangerous-uncontrolled-experiment-on-humanity/?fbclid=IwAR2v5Cnedpl5RMyvVvoaQi1R66hgXrLxtPN38sC4_zcL0Rp94QFU4WpNAXw
- http://www.greenmedinfo.com/blog/wireless-industry-confesses-no-studies-show-5g-safe?fbclid=IwAR3CMyGqVV9Jm6HeISL-nOctapI_sGBvWwtYYQ8Rh-jkatj8MD5f6WA42XE
- met lange lijst infosites on 5G - flying blind
- http://www.parentsforsafetechnology.org/
- https://www.youtube.com/watch?v=x46DxEglNko
- http://freedom-articles.toolsforfreedom.com/5g-iot-technological-control-grid/-
- https://www.stopumts.nl/doc.php/Artikelen
- http://freedom-articles.toolsforfreedom.com/5g-iot-technological-control-grid/

Sumire Nukina is meesterherborist en fytotherapeut, en is zeer bezorgd om familie en vrienden in Den Haag waar dit jaar september de uitrol van 5G zal plaatsvinden.

Deze reader kan op verzoek worden toegestuurd voor privégebruik. Het staat vrij om er uit te citeren.
snukina.vh@startmail.com
1e versie 8 maart 2019

BRUSSELS LOF

Brussels Lof september 2019

We hopen dat iedereen een fijne zomervakantie heeft gehad. Zelf zijn we flink uitgerust en weer vol energie aan het werk. Op dit moment is ons belangrijkste project de voorbereiding voor de European Week of Regions and Cities in oktober. Tot nu toe hebben zich daarvoor 19 bestuurders uit de regio Arnhem Nijmegen aangemeld. Nieuw is dat er dit keer ook vertegenwoordigers van bedrijven meegaan met de reis. In deze nieuwsbrief leest u er meer over. Ook berichten we over nieuwe subsidiekansen voor circulaire economie en over diverse Europese specialisatieplatforms op het gebied van duurzame energie waarvan onze regio onlangs lid is geworden.

Wij wensen u veel leesplezier toe, Arnout Smit en Geert Ritsema

Bedrijven uit regio presenteren energie oplossingen in Brussel

Op 9 oktober organiseert de regio Arnhem Nijmegen in samenwerking met Oost NL en 5 andere Gelderse en Overijsselse regio's een internationaal seminar over energieopslag in Brussel.

Aan het evenement nemen naast vertegenwoordigers van Europese instellingen en Europese regio's en steden ook acht bedrijven uit Oost Nederland deel. Van die bedrijven komen er vier uit de regio Arnhem Nijmegen. Dit zijn : laadpalen producent Allego, batterijenbedrijf Elestor, containeroverslagbedrijf BCTN en een consortium op het gebied van groene waterstof dat wordt gecoördineerd door het Arnhemse bedrijf MTSA. Zij zullen laten zien welke innovatieve oplossingen onze regio in huis heeft op het gebied van onder anderen batterijen, waterstof en andere duurzame vormen van energieopslag.
Voor meer informatie over het evenement en voor registratie, zie: https://thinkeast.nl/energy-storage-management-solutions/

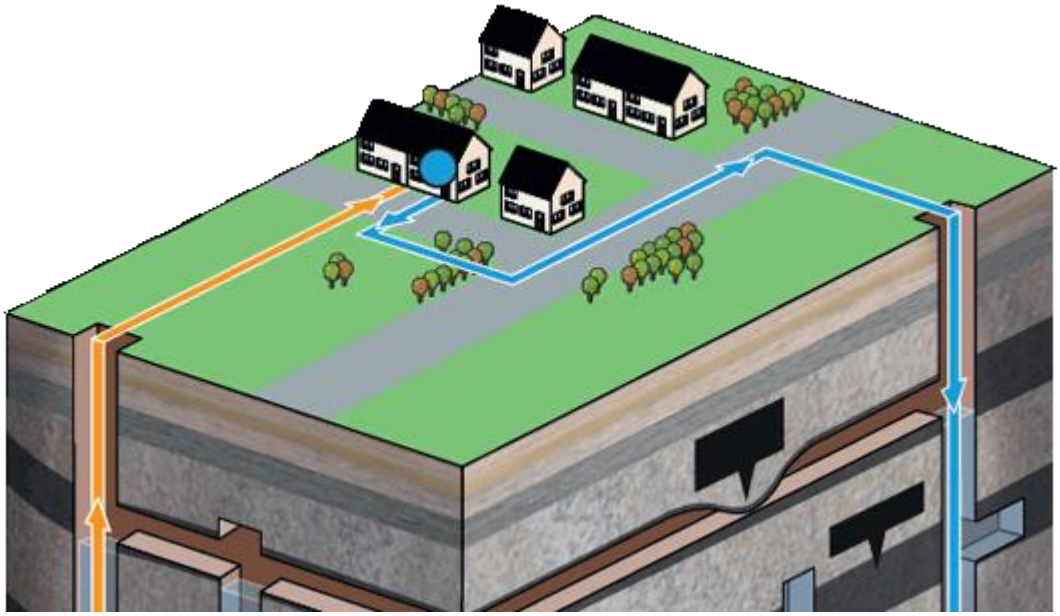
Regio Arnhem Nijmegen / Oost Nederland treedt toe tot Europees waterstofplatform Hydrogen Valleys

Europa kijkt steeds serieuzer naar de mogelijkheden van waterstof. Om daar optimaal op in te spelen is de Regio Arnhem Nijmegen (in Oost Nederland verband) toegetreden tot het zogenaamde Smart Specialisation Platform voor Europese Hydrogen Valleys. Dit doen we in opvolging van eerdere EU waterstofprojecten als H2Nodes, de HECTOR waterstof vuilniswagen en het lidmaatschap van HyER .
De Europese Commissie schenkt steeds meer aandacht aan zogenaamde 'slimme specialisatie' en stimuleert samenwerking tussen regio's. Met het platform wil Bureau Brussel een extra boost aan regionale waterstofinitiatieven, zoals de voorgenomen Groene Waterstofketen (Power-to-Power). Om concrete projecten in het platform voor te gaan stellen werkt Bureau Brussel samen met Kiemt, The Economic Board, waterstofbedrijven, de gemeente Arnhem, de Provincie Gelderland en OostNL.
De EU heeft een ambitieuze doelstelling vastgesteld: tegen 2050 wil het de eerste klimaatneutrale economie zijn. Het European Hydrogen Valleys Partnership moet hieraan gaan bijdragen, door concrete samenwerkingsprojecten van de grond te krijgen.
De belangrijkste doelstellingen van het partnerschap zijn:

- Technologie en de commerciële beschikbaarheid van waterstoftoepassingen ontwikkelen
- Toegang tot informatie en expertise op het gebied van waterstof
- Matchmaking en co-investeringen tussen Europese regio's vergemakkelijken

- de waardeketen voor waterstoftechnologieën te versterken door interregionale samenwerking
- Bijdragen aan de koolstofarme economie van de EU
- De productie van waterstof te vergroenen
- Regionale gesprekspartner te zijn voor Europese waterstof stakeholders als de FHC JU, Hydrogen Europe en de Europese Commissie

Uiteindelijk zal het platform ook bedrijven aan zet brengen om innovatieprojecten voor te stellen binnen de Europese waterstofketen. Voor een overzicht van de deelnemende regio's, zie https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/hydrogen-valleys .

Europees geothermie platform van start

De Regio Arnhem Nijmegen, de Cleantech Regio en de provincie Gelderland zijn onlangs toegetreden tot het zogenaamde S3 Smart Specialisation Platform voor Geothermal Energy 2.0. Dit platform is vergelijkbaar met het Europese waterstof platform waarvan onze regio onlangs eveneens lid geworden is (zie bovenstaand artikel).

Doelstelling van het platform is het bevorderen van "internationale samenwerking en het delen , testen en gezamenlijk ontwikkelen van nieuwe oplossingen die bestaande obstakels en zorgen kunnen helpen overkomen."

Met haar deelname aan het geothermie platform wil Bureau Brussel profiteren van de kennis en ervaring die in andere regio's in Europa reeds is opgedaan met geothermie. In het platform draaien diverse regio's mee die leidend zijn op het gebied van het boren naar geothermische bronnen. Het platform wordt gecoördineerd door de Italiaanse regio Toscane, waar al bijna 30 procent van de totale warmtebehoefte uit geothermie wordt gehaald.

Om concrete projecten in het platform voor te gaan stellen werkt Bureau Brussel samen met Kiemt, The Economic Board, de Cleantech regio en de Provincie

Gelderland. Net als bij het Europese waterstofplatform, zal ook het geothermie platform bedrijven uit onze regio de mogelijkheid bieden om innovatieve projecten in te dienen.
Voor meer informatie en een overzicht van de deelnemende regio's, zie https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/partnership-geothermal-energy

---

EU ondersteunt circulaire economie met €10 mln

De **National Promotional Banks and Institutions** en de **European Investment Bank** (EIB) lanceren een gezamenlijk initiatief voor €10 mln om de transitie naar een duurzame en circulaire economie te bespoedigen.

Op 18 juli 2019 lanceerden zij het **Joint Initiative on Circular Economy** om daarmee de ontwikkeling en implementatie van circulaire economie projecten en programma's in de EU te bevorderen. Dit vlaggenschip samenwerkingsverband mikt op minstens € 10 mln aan investeringen in de komende vijf jaar (2019 – 2023). Het doel is om afval te voorkomen en te verwijderen, bronnen efficiënt te benutten en innovatie te bevorderen door circulariteit in alle economische sectoren te promoten.

Bron: *www.eib.org*

Europees netwerk circulaire economie verwelkomt regio Arnhem Nijmegen

Sinds kort is de regio Arnhem Nijmegen lid van ACRplus, een netwerk van Europese steden en regio's op het gebied van circulaire economie. Doel van het netwerk is om het duurzaam gebruik van grondstoffen te promoten en om de transitie naar een circulaire economie te versnellen.
Meer informatie over ACRplus vindt u op deze website : http://acrplus.org/en/about-acr/about-us. En in een interview met ACRplus vertelt Geert Ritsema -adviseur Europese zaken van de Regio Arnhem Nijmegen- meer over de circulaire ambities van de regio.

LEES INTERVIEW→

Gelezen

Tijdens hun studententijd werd hun politieke bewustzijn aangewakkerd. Bij de recente Europese verkiezingen streden ze om een plek in Brussel. Vier alumni over hun Europese ambities. Lees het artikel.

HYPE werving

ben je jong, werk je in de publieke sector én wil je samen met young professionals beleven hoe de EU relevant is in je werk? Kom naar de voorlichtingsbijeenkomst van HYPE op 19 september in Utrecht. HYPE-leden verdiepen vanaf januari twee jaar lang hun kennis over de Europese Unie en vergroten hun vaardigheden. Door die persoonlijke ontwikkeling vergroten we de slagkracht van Nederland in Europa en vice versa.

LEES FLYER →

Agenda

- **24-26 september**: European Research & Innovation Days, Brussel. Lees meer.
- **30 september**: Kiemt congres over circulaire economie "Samen maken we de draai". Lees meer.
- **3 - 5 oktober**. Innovate festival, Arnhem. Lees meer.
- **7 - 11 oktober.** European Week of Regions and Cities. Uitnodiging naar bestuurders gestuurd.
- **9 oktober**: internationaal evenement "Energy Storage and management solutions" met sprekers en bedrijven uit o.a. de regio Arnhem Nijmegen. Locatie: Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging te Brussel. Lees meer.
- **31 oktober**: BT Event "Verdienen met energie". Arnhem. Lees meer.

Vanwege een migratie van het nieuwsbriefbestand, het vriendelijke verzoek uw profiel bij te werken en mailingtoestemming nogmaals te geven. Dit kunt u hier doen: Profiel bijwerken.

regioan.nl/bureaubrussel

arnout.smit@arnhemnijmegen.eu

@BureauBrussel

Wilt u deze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Afmelden
Profiel bijwerken.

What the Telecom Industry Doesn't Tell *You*…

But Does Tell It's Investors

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

Verizon Communications Inc.

UNITED STATES SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION
FORM 10-K
ANNUAL REPORT fiscal year ended December 31, 2014

"We are subject to a significant amount of litigation, which could require us to pay significant damages or settlements."

"...our wireless business also faces personal injury and consumer class action lawsuits relating to alleged health effects of wireless phones or radio frequency transmitters, and class action lawsuits that challenge marketing practices and disclosures relating to alleged adverse health effects of handheld wireless phones. We may incur significant expenses in defending these lawsuits. In addition, we may be required to pay significant awards or settlements."

http://verizon.api.edgar-online.com/EFX_dll/EdgarPro.dll?FetchFilingHTML1?SessionID=w2LAeu3KEb9YN9D&ID=10506387#D820819D10K_HTM_TX820819_3

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

BlackBerry Limited

US SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION
FORM 40-F Annual Report
For the fiscal year ended February 28, 2015

"Risk Factors: Although the Company's products and solutions are designed to meet relevant safety standards and recommendations globally, **when used as directed,** any perceived risk of adverse health effects of wireless communication devices could materially adversely affect the Company…"

'...**there can be no assurance** that future studies, irrespective of their scientific basis, will not suggest a link between electromagnetic fields from mobile devices and adverse health effects."

'Other users of mobile devices with multimedia functions, such as MP3 players, have claimed that the use of such products **has contributed to or resulted in hearing loss** or other adverse health effects."

http://us.blackberry.com/content/dam/bbCompany/Desktop/Global/PDF/Investors/Governance/Annual_Information_Form_Fiscal_2014.pdf

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

VODAFONE

FORM 20-F
(Annual and Transition Report (foreign private issuer))
Filed 06/10/14 for the Period Ending 03/31/14

<u>"Principal Risks Factors and Uncertainties # 7:</u> Our business may be impacted by actual or perceived health risks associated with the transmission of radio waves from mobile telephones, transmitters and associated equipment.

Risk: Concerns have been expressed that electromagnetic signals emitted by mobile telephone handsets and base stations may pose health risks. Authorities including the World Health Organization ('WHO') agree there is no evidence that convinces experts that exposure to radio frequency fields from mobile devices and base stations operated within guideline limits has any adverse health effects.

A change to this view could result in a range of impacts from a change to national legislation, to a major reduction in mobile phone usage or to major litigation."

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

AT&T
2014 Annual Report

“Unfavorable litigation or governmental investigation results could require us to pay significant amounts...

As we deploy newer technologies, especially in the wireless area, we also face current and potential litigation relating to alleged adverse health effects on customers or employees who use such technologies including, for example, wireless handsets.

We may incur significant expenses defending such suits or government charges and may be required to pay amounts or otherwise change our operations in ways that could materially adversely affect our operations or financial results.”

http://www.att.com/Investor/ATT_Annual/2014/downloads/att_ar2014_annualreport.pdf

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

China Mobile Limited

UNITED STATES
SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION
FORM 20-F 2014

"Actual or perceived health risks associated with the use of mobile devices could materially impair our ability to retain and attract customers, reduce wireless telecommunications usage or result in litigation."

"...we cannot be certain that future studies, irrespective of their relative reliability or trustworthiness, will not impute a link between electromagnetic fields and adverse health effects."

"Research into these issues is ongoing by government agencies, international health organizations and other scientific bodies in order to develop a better scientific understanding and public awareness of these issues…"

http://www.chinamobileltd.com/en/ir/reports/ar2014/2014_20f.pdf

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

General Communication Inc.

Form 424B3 filed on 04/21/2015

“Portable communications devices have been alleged to pose health risks, including cancer, due to radio frequency emissions from these devices.”

“The actual or perceived risk of mobile communications devices could adversely affect us through a reduction in subscribers. Further research and studies are ongoing, with no linkage between health risks and mobile phone use established to date by a credible public source.”

“However, we cannot be sure that additional studies will not demonstrate a link between radio frequency emissions and health concerns.”

http://ir.gci.com/mobile.view?c=95412&v=202&d=3&id=aHR0cDovL2FwaS50ZW5rd2l6YXJkLmNvbS9maWxpbmcueG1sP2lwYWdlPTEwMjE2ODAzJkRTRVE9MSZTRVE9MjgmU1FERVNDPVNFQ1RJT05fUEFHRSZleHA9JnN1YnNpZD01Nw%3D%3D#bg44901a_main_toc

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

American Tower Corporation

ANNUAL REPORT 2014

"Our costs could increase and our revenues could decrease due to perceived health risks from radio emissions, especially if these perceived risks are substantiated."

"... If a scientific study or court decision resulted in a finding that radio frequency emissions pose health risks to consumers, it could negatively impact the market for wireless services, as well as our tenants, which could materially and adversely affect our business, results of operations or financial condition."

"We do not maintain any significant insurance with respect to these matters."

http://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1053507/000119312512086162/d278077d10k.htm

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

CROWN CASTLE INTERNATIONAL CORP.

UNITED STATES SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION

FORM 10-K **For the fiscal year ended December 31, 2014**

"If radio frequency emissions from wireless handsets or equipment on our wireless infrastructure are demonstrated to cause negative health effects, potential future claims could adversely affect our operations, costs or revenues.

We cannot guarantee that claims relating to radio frequency emissions will not arise in the future or that the results of such studies will not be adverse to us.

If a connection between radio frequency emissions and possible negative health effects were established, our operations, costs, or revenues may be materially and adversely affected.

We currently do not maintain any significant insurance with respect to these matters."

http://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1051470/000105147015000034/cci10-k123114.htm

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

TELEFÓNICA, S.A.

UNITED STATES SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION WASHINGTON,
FORM 20-F As filed February 27, 2015

"The risks and uncertainties involved in our businesses that could affect the matters referred to in such forward-looking statements include but are not limited to… **the effect of reports suggesting that electromagnetic fields may cause health problems;"**

"The adoption of new measures by governments or administrations or other regulatory interventions in this respect, and *any future assessment* on the adverse impact of electromagnetic fields on health, may negatively affect the business, financial conditions, results of operations and cash flows of the Telefónica Group."

http://www.telefonica.com/en/shareholders-investors/pdf/TEF_2014_20-F.pdf

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

AMÉRICA MÓVIL, S.A.B. DE C.V.

UNITED STATES SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION
FORM 20-F for the fiscal year ended 12/31/ 2014

"Concerns about health risks relating to the use of wireless handsets and base stations may adversely affect our business"

"Portable communications devices have been alleged to pose health risks, including cancer, due to radio frequency emissions."

"Research and studies are ongoing, and **there can be no assurance that further research and studies will not demonstrate a link between radio frequency emissions and health concerns.** Any negative findings in these studies could adversely affect the use of wireless technology and, as a result, our future financial performance."

http://www.americamovil.com/amx/en/cm/filings/Form_2014.pdf

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

T-MOBILE US, INC.

UNITED STATES SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION FORM
10-K for the fiscal year ended December 31, 2014

“Our business could be adversely affected by findings of product liability for health/safety risks from wireless devices and transmission equipment, as well as by changes to regulations/RF emission standards. “

“Allegations have been made that the use of wireless handsets and wireless transmission equipment, such as cell towers, may be linked to various health concerns, including cancer and brain tumors. Lawsuits have been filed against manufacturers and carriers in the industry claiming damages for alleged health problems arising from the use of wireless handsets. ”

“There have also been other allegations regarding wireless technology, including allegations that wireless handset emissions may interfere with various electronic medical devices (including hearing aids and pacemakers)...”

http://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1283699/000128369915000010/tmus12312014form10-k.htm

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

Nokia

2014 Annual report
Fiscal year ending December 31, 2014

“An unfavorable outcome of litigation...allegations of health hazards associated with our businesses could have a material adverse effect on us”

“Although NOKIA products are designed to meet all relevant safety standard and recommendations globally, we cannot guarantee we will not become subject to product liability claims or be held liable for such claims or be required to comply with future regulatory changes in this area, and these could have a material adverse effect on our business. ‘

“We have been involved in several lawsuits alleging adverse health effects associated with our products, including those caused by electromagnetic fields and the outcome of such procedures is difficult to predict, including the potentially significant fines or settlements.”

“Even a perceived risk of adverse health effects of mobile devices or base stations could have a material adverse affect on us through reduction in the demand for mobile devices having an adverse effect, for instance through decreased demand for mobile networks or increased difficulty in obtaining sites for base stations.”

http://company.nokia.com/sites/default/files/download/investors/nokia_form_20-f_2014.pdf

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

Microsoft

Annual Report 2014

“U.S. cell phone litigation

Nokia, along with other handset manufacturers and network operators, is a defendant in 19 lawsuits filed in the Superior Court for the District of Columbia by individual plaintiffs who allege that radio emissions from cellular handsets caused their brain tumors and other adverse health effects.”

“We have assumed responsibility for these claims as part of the NDS acquisition.”

“The lawsuits also allege an industry-wide conspiracy to manipulate the science and testing around emission guidelines.”

http://www.microsoft.com/investor/reports/ar14/index.html

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

Telstra reminder msg. For information on mobile use, Electromagnetic Energy and tips to reduce exposure visit: http://telstra.com.au/mobiletips

"**Mobiles and Your Health**

The WHO provides the following information on how to reduce mobile phone exposure:

1. Use 'hands-free' devices to keep mobile phones away from the head and body during phone calls.
2. Limit the number and length of calls.
3. Use the phone in areas of good reception, which reduces exposure as the phone will transmit at reduced power."

https://crowdsupport.telstra.com.au/t5/General-Mobiles-KB/Mobile-advice-and-tips/ta-p/175972

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

Supreme Court Of Italy

Ruling in 2012

Man's Brain Tumor "Caused" by Cell Phone Use

- Italy's Supreme Court upheld a lower court ruling that a businessman's brain tumor *was caused by cell phone radiation.*
- Businessman, Innocenzo Marcolini developed a brain tumor called a neuroma on the left side of his head.
- He had used a cell phone ~6 hours a day for 12 years.
- The Italian Supreme Court relied heavily on Lennart Hardell's studies characterized as "independent" and "not co-financed by the same companies that produce mobile telephones".

Cell Phone Radiation Lawsuits May Get a Boost from Italian Supreme Court Ruling
ICEMSPositionPaperonCerebralTumorCourtCase.pdf
http://www.reuters.com/article/2012/10/19/us-italy-phones-idUSBRE89I0V320121019
Read the printed judgement here.

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

Italian Brain Tumor Plaintiff Innocenzo Marcolini

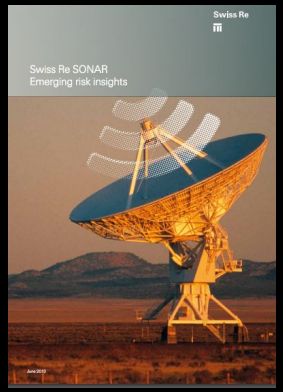
"I wanted this problem to become public because many people still do not know the risks,"

"I was on the phone, usually the mobile, for at least five or six hours every day at work. I wanted it recognized that there was a link between my illness and the use of mobile and cordless phones…"

"Parents need to know their children are at risk of this illness."

http://www.medicaldaily.com/cell-phones-caused-mans-brain-tumor-italian-supreme-court-rules-243184

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

Swiss Re Report (2013)

"Unforeseen Consequences of Electromagnetic Fields"

Overall potential impact: High

Time Frame: >10 Years"

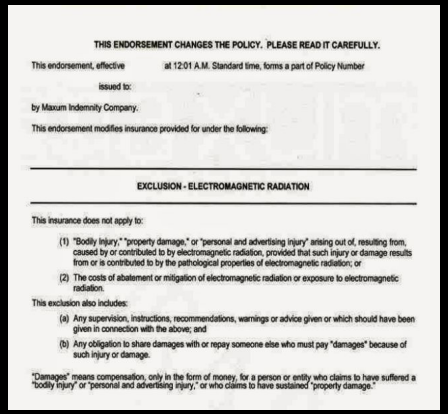
"Over the last decade, the spread of wireless devices has accelerated enormously. … This development has increased exposure … If a direct link [to health effects] … were established, it would open doors for new claims and could ultimately lead to large losses ..."

http://nebula.wsimg.com/3ef9a4d9a5a32e5aeaf9226b982e9fb3?AccessKeyId=045114F8E0676B9465FB&disposition=0&alloworigin=1

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

Lloyd's of London Underwriter in 2015

Excludes any coverage associated with long term exposure to non-ionizing radiation.

THIS ENDORSEMENT CHANGES THE POLICY. PLEASE READ IT CAREFULLY.

This endorsement, effective at 12:01 A.M. Standard time, forms a part of Policy Number

issued to:

by Maxum Indemnity Company.

This endorsement modifies insurance provided for under the following:

EXCLUSION - ELECTROMAGNETIC RADIATION

This insurance does not apply to:

(1) "Bodily injury," "property damage," or "personal and advertising injury" arising out of, resulting from, caused by or contributed to by electromagnetic radiation, provided that such injury or damage results from or is contributed to by the pathological properties of electromagnetic radiation; or

(2) The costs of abatement or mitigation of electromagnetic radiation or exposure to electromagnetic radiation.

This exclusion also includes:

(a) Any supervision, instructions, recommendations, warnings or advice given or which should have been given in connection with the above; and

(b) Any obligation to share damages with or repay someone else who must pay "damages" because of such injury or damage.

"Damages" means compensation, only in the form of money, for a person or entity who claims to have suffered a "bodily injury" or "personal and advertising injury," or who claims to have sustained "property damage."

"The Electromagnetic Fields Exclusion (Exclusion 32) is a General Insurance Exclusion and is applied across the market as standard. The purpose of the exclusion is to exclude cover for illnesses caused by continuous long-term non-ionizing radiation exposure i.e. through mobile phone usage."

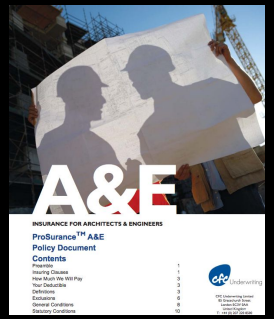
Endorsement Change sent out by the Maxum Indemnity Company.

CFC Underwriting LTD, London, UK agent for Lloyd's

as of Feb. 7, 2015

http://nebula.wsimg.com/3ef9a4d9a5a32e5aeaf9226b982e9fb3?AccessKeyId=045114F8E0676B9465FB&disposition=0&alloworigin=1

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

Canadian ProSurance Architects & Engineers Policy

Example of another EMF exclusion

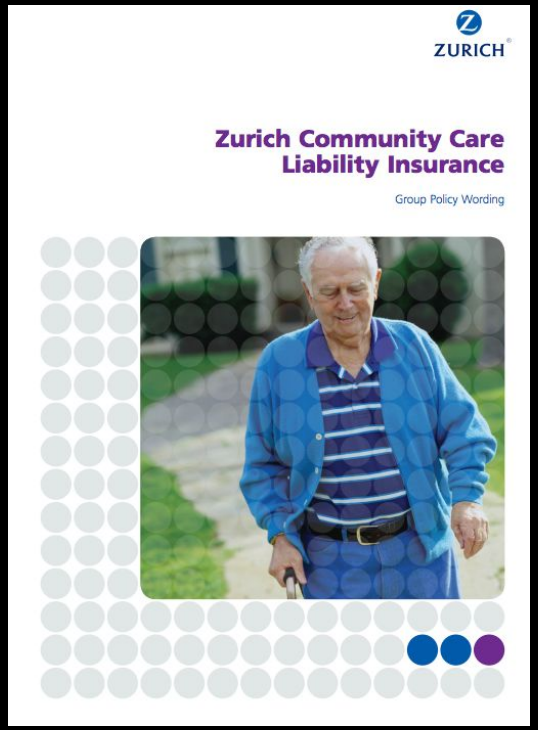
In 2015 The General Exclusions section of their Canadian ProSurance Architects & Engineers Policy Document places EMF on the same footing as Asbestos: a total exclusion on liability for all EMF radiation.

“GENERAL INSURANCE EXCLUSIONS: Electromagnetic fields directly or indirectly arising out of, resulting from or contributed to by electromagnetic fields, electromagnetic radiation, electromagnetism, radio waves or noise.”

http://s3.amazonaws.com/eakes-production/file_attachments/26/insurance_ae_canada_feb_2015.pdf

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

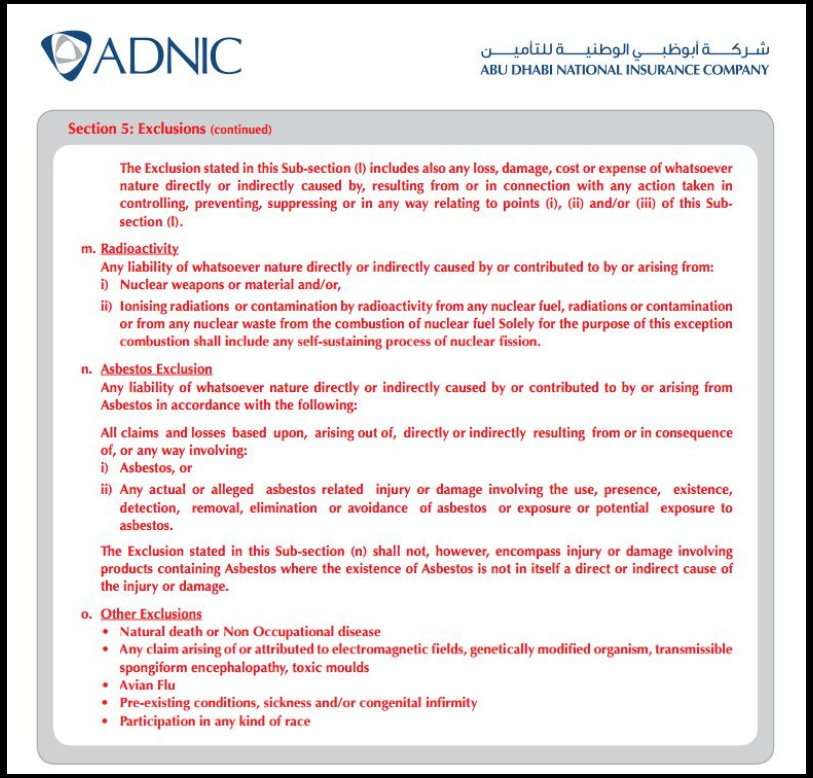
Zurich Community Care Liability Insurance

"We will not pay anything under this policy, including claim expenses, in respect of: **Electromagnetic fields** any liability of whatsoever nature directly or indirectly caused by, in connection with or contributed to by or arising from **electromagnetic fields** (EMF) or electromagnetic interference (EMI)"

https://bettercaring.com.au/wp-content/uploads/E-ZU22378-Community-Care-Liability-Group-Policy-Wording.pdf

Abu Dhabi National Insurance Company Workman's Compensation Insurance Policy

ADNIC

شركة أبوظبي الوطنية للتأمين
ABU DHABI NATIONAL INSURANCE COMPANY

Section 5: Exclusions (continued)

The Exclusion stated in this Sub-section (l) includes also any loss, damage, cost or expense of whatsoever nature directly or indirectly caused by, resulting from or in connection with any action taken in controlling, preventing, suppressing or in any way relating to points (i), (ii) and/or (iii) of this Sub-section (l).

m. Radioactivity

Any liability of whatsoever nature directly or indirectly caused by or contributed to by or arising from:

i) Nuclear weapons or material and/or,

ii) Ionising radiations or contamination by radioactivity from any nuclear fuel, radiations or contamination or from any nuclear waste from the combustion of nuclear fuel Solely for the purpose of this exception combustion shall include any self-sustaining process of nuclear fission.

n. Asbestos Exclusion

Any liability of whatsoever nature directly or indirectly caused by or contributed to by or arising from Asbestos in accordance with the following:

All claims and losses based upon, arising out of, directly or indirectly resulting from or in consequence of, or any way involving:

i) Asbestos, or

ii) Any actual or alleged asbestos related injury or damage involving the use, presence, existence, detection, removal, elimination or avoidance of asbestos or exposure or potential exposure to asbestos.

The Exclusion stated in this Sub-section (n) shall not, however, encompass injury or damage involving products containing Asbestos where the existence of Asbestos is not in itself a direct or indirect cause of the injury or damage.

o. Other Exclusions

- Natural death or Non Occupational disease
- Any claim arising of or attributed to electromagnetic fields, genetically modified organism, transmissible spongiform encephalopathy, toxic moulds
- Avian Flu
- Pre-existing conditions, sickness and/or congenital infirmity
- Participation in any kind of race

"Other Exclusions:
Any claim bringing of or attributed to **electromagnetic** fields…"

http://www.adnic.ae/files/uploads/Workmens_Compensation.pdf

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

http://www.mutualofenumclaw.com/site/documentCollections/collection12/forms/UMB05%200996.pdf

Mutual of Enumclaw

1460 Wells Street, Enumclaw, WA 98022
www.MutualofEnumclaw.com

THIS ENDORSEMENT CHANGES YOUR POLICY. PLEASE READ IT CAREFULLY.

POLLUTION EXCLUSION

Pollutant or pollutants mean any solid, liquid, gaseous or thermal irritant or contaminant, including:

a. smoke, vapor, -soot, fumes, acids, alkalis, chemicals;
b. radioactive matter, including electromagnetic fields or electromagnetic radiation;
c. petroleum, or petroleum products in any form;
d. asbestos or substances containing asbestos;
e. lead or substances containing lead;
f. waste, including materials to be recycled, reconditioned or reclaimed.

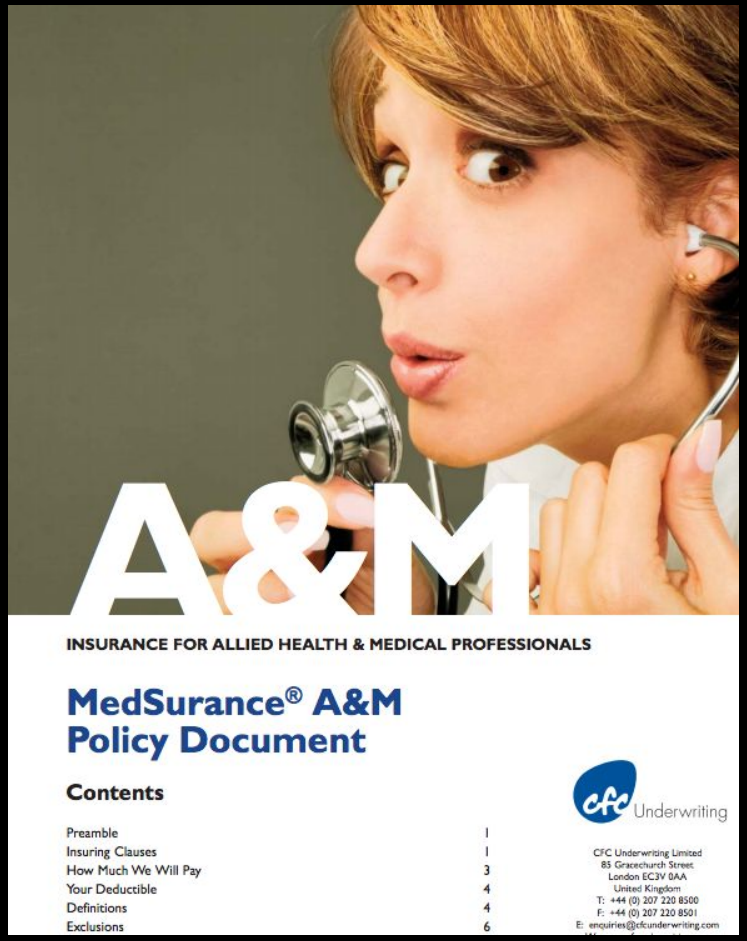
A Special Environmental Liability Insurance Policy Is needed to cover electromagnetic radiation

This insurance “Covers bodily injury, property damage, legal expenses and clean-up costs resulting from pollution conditions associated with a covered location on a claims-made basis.”

“The definition of pollutants includes mold, legionella, electromagnetic fields and methamphetamines.”

http://www.greatamericaninsurancegroup.com/Insurance/Environmental/Products/Documents/0935-1-ENV%20PEL%20Fact%20Sheet_052913_web.pdf

A&M Insurance for Medical Professionals

*No Coverage f*or Electromagnetic Fields

"GENERAL INSURANCE EXCLUSIONS:

> Electromagnetic fields directly or indirectly arising out of, resulting from or contributed to by electromagnetic fields, electromagnetic radiation, electromagnetism, radio waves or noise."

http://www.eperils.com/pol/cfc-a&mcmb-v32.pdf

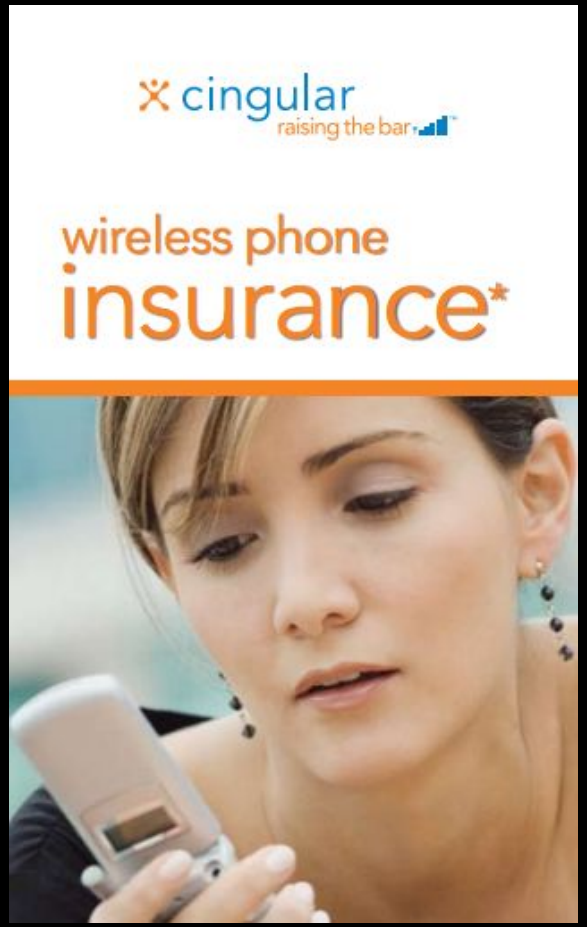

Insurance Protects The Phone *But Not the Person*

However- damage to the phone is excluded *if it is from EMFs.*

"Coverage Excludes Pollution."
"Pollution is defined as "The discharge, dispersal, seepage, migration, escape or presence of pollutants. Pollutants means any solid, liquid, gaseous, or thermal irritant or contaminant including smoke, vapor, soot, fumes, acid, alkalis, chemicals, artificially produced electric fields, magnetic field, electromagnetic field, sounds waves, microwaves, all artificially produced ionizing or non-ionizing radiation and/or waste."

https://www.phoneclaim.com/doc_list/doc_download/754-verizon-lookup-all-brochure-12309

Cingular Wireless Phone Insurance
No Coverage For Microwaves

"Excluded: Loss caused by or resulting from the discharge, dispersal, seepage, migration, release or escape of Pollutants"

"Pollutants" means: Any solid, liquid, gaseous, or thermal irritant or contaminant including smoke, vapor, soot, fumes, acid, alkalis, chemicals, artificially produced electric fields, magnetic field, **electromagnetic field**, sound waves, microwaves, and all artificially produced ionizing or nonionizing radiation and waste."

AM BEST 2013 BRIEFING

BEST'S BRIEFING
Our Insight, Your Advantage.
U.S. Property/Casualty & Life/Health

February 11, 2013

Emerging Technologies Pose Significant Risks with Possible Long-Tail Losses

"The risks associated with long term use of cell phones, although much studied over the past 10 years, remains unclear. Dangers to the estimated 250,000 workers per year who come in close contact with cell phone antennas, however, are now more clearly established. Thermal effects of the cellular antennas, which act at close range essentially as open microwave ovens can include eye damage, sterility and cognitive impairments. While workers of cellular companies are well trained on the potential dangers, other workers exposed to the antennas are often unaware of the health risks.The continued exponential growth of cellular towers will significantly increase exposure to these workers and others coming into close contact with high-energy cell phone antenna radiation. "

http://www.ambest.com/directories/bestconnect/EmergingRisks.pdf

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

AUVA Report (2009)

The Austrian Social Insurance for Occupational Risks AU- VA commissioned the Vienna Medical University to carry out its own research project, focusing on effects of cell phone radiation on the brain, immune system, and proteins. They issued a Report “Nonthermal Effects of Electromagnetic Radiation in the Cell Phone Frequency Range “ and detailed the research showing evidence of nonthermal effects.

The AUVA Report detailed evidence showing alterations to: Central Nervous System (brain) Immune System and Protein Syntheses

“The radiation-induced effects observed, however, were not always dosage-dependent as would be expected from thermal effects. Some cells showed an even stronger response when the 5-minute expo- sure was followed by a 10-minute break (intermittent exposure). This would also support a nonthermal effect mechanism. The project results, therefore, serve as a further confirmation of the existence of so-called nonthermal effects.” (p. 169)

“Any person, of course, can learn important lessons from these results. The findings of the study show that a cell phone user can minimize the potential risks through a prudent use of this technology.” (p.169)

http://nebula.wsimg.com/d2b92dccccea973e7ddcb579c2d081cc?AccessKeyId=045114F8E0676B9465FB&disposition=0&alloworigin=1

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

Austrian AUVA Insurance Company Research Report 2009

“One of the observations showed that, among the different cells, those respond particularly strongly, which are metabolically active. This cell property is especially pronounced in growing tissues, that is, in children and youth. Consequently, these population groups would be more susceptible than average to the described effects.” (p.138)

“Any person, of course, can learn important lessons from these results. The findings of the study show that a cell phone user can minimize the potential risks through a prudent use of this technology.” (p.169)

http://nebula.wsimg.com/d2b92dccccea973e7ddcb579c2d081cc?AccessKeyId=045114F8E0676B9465FB&disposition=0&alloworigin=1

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

SUPERIOR COURT FOR THE DISTRICT OF COLUMBIA

"If there is even a reasonable possibility that cell phone radiation is carcinogenic, the time for action in the public health and regulatory sectors is upon us. Even though the financial and social cost of restricting such devices would be significant, those costs pale in comparison to the cost in human lives from doing nothing, only to discover thirty or forty years from now that the early signs were pointing in the right direction…"

"If the probability of carcinogenicity is low, but the magnitude of the potential harm is high, good public policy dictates that the risk should not be ignored."

DC Superior Court Judge Frederick Weisberg
From 2014 Ruling allowing expert testimony on litigation re: cell phone linked tumors.
http://ehtrust.org/court-allows-expert-testimony-litigation-alleging-cell-phone-linked-tumors-according-consumers-legal-team/

ENVIRONMENTAL HEALTH TRUST

GOOGLE EXPEDITIONS EVENT AGREEMENT

Schools needed to sign this liability waiver to bring the Google Virtual Reality into classroom.

4. Waiver and Release. On behalf of itself and its employees, agents, and contractors, School hereby waives, releases, and forever discharges Google and its agents, promoters, officials, participants, employees, officers, directors, affiliates, successors, contractors, agents, and assigns, of and from any and all claims, demands, debts, contracts, expenses, causes of action, lawsuits, damages and liabilities, of every kind and nature, whether known or unknown, in law or equity, that School (or any of its employees, agents, or contractors) had or may have, arising from or in any way related to the Event or Cardboard, including claims for property damages, personal injuries, and death, whether caused by the ordinary negligence of Google or any other party; except that this waiver does not apply to any acts of gross negligence or intentional misconduct.

(A) NEITHER PARTY WILL BE LIABLE UNDER THIS AGREEMENT FOR LOST REVENUES OR INDIRECT, SPECIAL, INCIDENTAL, CONSEQUENTIAL, EXEMPLARY, OR PUNITIVE DAMAGES, EVEN IF THE PARTY KNEW OR SHOULD HAVE KNOWN THAT SUCH DAMAGES WERE POSSIBLE AND EVEN IF DIRECT DAMAGES DO NOT SATISFY A REMEDY; AND (B) NEITHER PARTY MAY BE HELD LIABLE UNDER THIS AGREEMENT FOR MORE THAN ONE THOUSAND U.S. DOLLARS.

“Durft u te kiezen of kijkt u weg”
Deel 3 van 3
4-9-2019

Hoe één burgemeester
probeert heel Frankrijk te beschermen tegen gif

Geachte gemeente,- raadslid, ambtenaar en een ieder die dit onder ogen komt.

Burgemeester Daniel Cueff, van het franse milieuvriendelijke dorpje Langouët, probeerde zijn inwoners te beschermen tegen landbouwgif. Hij nam/neemt zijn verantwoording naar zijn dorpsgenoten erg serieus Hij gaf een verordering af dat er binnen een straal van 150 meter van woonhuizen niet gespoten mocht worden met gif op gewassen. De 600 bewoners en heel veel voorstanders in binnen en buitenland juigde deze regeling toe!

"Glyfosaat (roundup), het zijn geen vitamines. We willen er niets van. Maar we hebben het toch wel. Als je rookt, is het jouw beslissing maar je hebt niet het recht om mensen te vergiftigen. " *(1)*

Helaas voor vele onder ons heeft de rechtbank deze actie veroordeeld en rechtelijk ongeldig verklaart. Natuurlijk snap ik dat er wetten en regels zijn. Maar als deze wetten en regels niet ter bevordering van de volksgezondheid zijn, zijn het dan de juiste wetten? Voor mij is de boodschap erg duidelijk. De weg is dicht getimmerd om de burgers te beschermen tegen het gif.

Voor mij lijkt het erop dat je als gemeente ambtenaar je burgers niet mag of kan beschermen tegen het vergif dat deze en vele toekomstige generaties negatief zou gaan beinvloeden. Gelukkig gaat deze burgemeester de uitdaging aan en gaat in beroep.

Als zou blijken, uit wetenschappelijk onderzoeken die u bestudeerd heeft, dat een bepaalde toepassing onveilig is voor de bewoners van de gemeente wat zouden uw beslissingen dan zijn? Zou u uw kiezers met alles wat binnen en buiten uw macht ligt proberen te beschermen?

Het is vanzelfsprekend dat het bestuur wet- en regelgeving naleeft, juist als (mede-)wetgever. Integriteit betekent ook gewetensvol handelen. Wat dat voor de specifieke organisatie betekent, maakt het bestuur duidelijk in een integriteitbeleid.

Goed bestuur gaat verder dan verkiezingen, vertegenwoordigende organen, het volgen van de juiste procedures en het handhaven van de wet. Goed bestuur gaat uit van persoonlijke integriteit bij het dienen van het belang van de burger.

De volgende tekst is afkomstig uit de petitie getekend door meer dan 18.000 mensen. (2) Deze tekst is geschreven uit een voor mij heel erg belangrijk perspectief waaruit wij als mensen kunnen leven. Naar mijn idee zou het goed zijn dat iedereen zijn best doet om hiervan uit te leven. Dat het mogelijk is dat we op deze manier invulling kunnen geven aan het dagelijks bestuur is voor mij geen vraag. Hierbij geldt wel, dit kan alleen als u er zelf voor kiest.

We staan voor een fundamentele keuze in het vormgeven van onze toekomst.
Gaan we naar nog meer technologie en een steeds verdergaande robotisering van onze samenleving of kiezen we voor menselijke waarden zoals een verbinding met de natuur (herstellen), stilte/rust en authentieke connecties.
De keuzes uit ons hart.

Vrijwel alle moeders kiezen voor het laatste zoals ook een extreme meerderheid van alle vaders.
We zien onze kinderen achter hun beeldschermen verdwijnen en ook zien we dat ze hier zelf ook niet gelukkiger van worden.
Ze zijn verslaafd gemaakt en de massa wordt onverschillig.

Telecom heeft een steeds grotere vinger in de pap als het gaat om het vormgeven van onze toekomst. Het lijkt net alsof zij de enige speler is.
Met slimme marketinghypes worden we keer op keer verleid om hun speeltjes te kopen en verleidt door miljarden knielt de overheid telkens door haar benen om het noodzakelijke netwerk hiervoor te faciliteren.
Wat nu als we zeggen dat het genoeg is?
Als we het draadloze sprookje niet langer als onze toekomst willen. We het zo meer dan voldoende vinden.

Dan zijn we niet de enigen. Inmiddels hebben 26 staten in de VS en vier kantons in Zwitserland, Genève en Florence
de uitrol van 5G een halt toe geroepen.
Naast bovengenoemde ongewenste effecten, is ook het leven in de straling als die van een magnetron welke steeds harder aan gaat, niet wat we voor onze toekomst en leefomgeving wensen.

Op dit moment trekken meer dan 2000 wetenschappers aan de alarmbel betreffende door onze overheid genegeerde maar totaal onverantwoorde gezondheidseffecten van Elektro Magnetische Straling zoals van Wifi, Dect en zendmasten.

Nog een extra netwerk uitrollen met nog veel meer zendantennes dan tot nu toe is onverantwoord wat betreft onze gezondheid.

Hierom willen wij een lagere stralingsnorm, eentje welke in Salzburg wordt aangehouden. Hierbij is draadloze techniek wel mogelijk, maar wel beperkter en dit zal anders moeten/mogen worden vormgegeven. Er zijn dan geen schadelijke stralingen meer en de techniek wordt schoon. Er komt dan een hart bij. Knappe koppen mogen deze aantrekkelijke toekomst nog gaan vormgeven en wij komen u graag helpen.

Durft u te kiezen of kijkt u weg?

Gaat Nederland haar eigen toekomst vormgeven, door het creëren van een leefomgeving dienend aan onze hoogste menselijke waarden, of laat ze dat ook in de toekomst door Telecom doen.

Wij stellen voor:

- Hanteren van een lagere blootstellings/stralingsnorm. (maximaal 10 microwatt per m2, de enige norm die de gezondheid respecteert). (3)

- Dat per direct gestopt wordt met verdere uitbreiding van een netwerk en er géén 5G komt, vóórdat de schadelijke (gezondheids-) effecten t/m 4G helder zijn en uitgebreid zijn geëvalueerd door onafhankelijken.

- Géén uitrol 5G.

- Eerlijke voorlichtingscampagne over de bestaande straling net zoals met roken is gebeurd en zoals ook de overheid van Cyprus verzorgt.

- veel meer aandacht en inzet op alternatieve communicatiemethoden welke de gezondheid en het welbevinden van de mens respecteren.

‘*Minder beeldschermen, minder straling, minder robotisering, meer natuur en authentieke connectie’*

Wij kiezen voor deze toekomst. Kom je mee met ons?

(*)

Verantwoording

Beginsel: Het bestuur is bereid zich regelmatig en ruimhartig jegens de omgeving te verantwoorden.

Toelichting: Het afleggen van verantwoording door besturen is essentieel voor het functioneren van de democratische rechtsstaat. Het dragen van verantwoordelijkheden vraagt om het afleggen van verantwoording.
Om de (democratische) controle mogelijk te maken heeft het bestuur de bereidheid ruimhartig verantwoording af te leggen hoe zij haar het zijn verantwoordelijkheden draagt en invult. (4)

Er is een verandering gaande in het bewustzijn van de mens.
In mijn ogen zou het goed zijn om uw intenties, als persoon en politicus, ten aanzien van het leven op aarde duidelijk te maken en naar buiten te brengen.

Graag zou ik u willen vragen om uw standpunt in te nemen en deze vragen te beantwoorden.

1. *Wat is uw standpunt ten aanzien van de telecomcode/wet?*
2. *Wat is uw standpunt met betrekking tot de weigeringsgrond t.a.v. de volksgezondheid die in de nieuwe wet wordt opgenomen?*
3. *Wat vind u van de verplichting, voor mij als burger en u als ambtenaar, om de regie over publieke en prive gronden af te staan aan de telecom-industrie?*
4. *Wat is uw standpunt ten aanzien van de uitrol van 5g in uw gemeente maar ook landelijk? De plaatsing van small cells in het straatmebeulair, zoals lantarenpallen, putdeksels, afvalcontainers et cetra?*
5. *Wat is uw standpunt over de verlaging van de Nederlandse blootstellings normen, die één van de hoogste ter wereld is, naar voorbeeld van de "Salzburg norm"?*
   Die gebaseerd is op onderzoek van European Academy for Environmental Medicine in EMF Guideline 2016 for the prevention, diagnosis and treatment of EMF-related health problems and illnesses (pdf 5)
6. *Wat is uw standpunt, na het bestuderen van al het geleverd bewijs, over negative invloed van electro magnetisch straling op de gezondheid van kinderen? Op mijn gezondheid? Op uw gezondheid?*

7. *Bent u van mening dat naar aanleiding van de gepresenteerde informatie uw medemens een eerlijke voorlichtingscampage verdiend over de mogelijke negatieve gevolgen van electro magnetische velden op onze gezondheid, de gezondheid van onze kinderen, onze kleinkinderen en alle levende wezens op aarde?*

8. *Wie acht u verantwoordelijk voor en wie kunnen wij persoonlijk verantwoordelijk stellen voor de gezondheids schade die electro magnetische velden heeft op mens en dier?*

Kunt u persoonlijk aanspraakelijk gesteld worden?

Ten overvloede wijs ik u er op dat u, als gekozen functionarissen, wordt geacht verantwoordelijk te zijn voor al uw handelingen en/of nalatigheden in de uitoefening van uw functie. In het geval van schade aan de Nederlandse bevolking en haar leefomgeving - door de implementatie van 5G, zonder voorafgaande wetenschappelijke onderbouwing van en maatregelen tegen de gezondheidsrisico's (zie ook de Neurenberg code) - loopt u derhalve het risico binnen de civiele of strafrechtelijke jurisdictie aansprakelijk te worden gesteld. (6)

Ik ga er echter vanuit dat de bezorgdheid van veel Nederlanders, in combinatie met de negatieve (gezondheids-)signalen uit andere Europese landen waar 5G intrede heeft gedaan, u op andere gedachtes heeft gebracht.

Tot slot verzoek ik u met klem om mij en de rest van de Nederlandse bevolking te beschermen tegen de gevolgen van het aannemen van wetgeving die gerechtelijke, politiële, gemeentelijke en provinciale instanties en overheden vleugellam en monddood maken wanneer zij de bevolking trachten te beschermen tegen schade en gezondheidsproblemen, veroorzaakt door 5G en andere draadloze technologieën.

Nationale en internationale verzekeraars verzekeren schade aan mens en dier van electro magnetische velden niet.

Ik zou hier nu liever niet op ingaan maar u willen verwijzen naar de mee geleverde bijlage waar u de standpunten van verzekeraars naar hun aandeelhouders duidelijk gemaakt wordt.

Code van Neurenberg

1.*De vrijwillige toestemming van de proefpersoon is absoluut noodzakelijk*
Dit betekent dat betrokken persoon wettelijk bevoegd moet zijn om toestemming te geven; in staat moet zijn zijn of haar vrije keuze te maken zonder tussenkomst van enig geweld, fraude, misleiding, of enige andere vorm van beperking of dwang; en moet voldoende kennis en begrip hebben van het betreffende onderwerp zodat hij of zij in staat is een onderbouwde keuze te maken. Dit laatste vereist dat voordat de proefpersoon zijn of haar keuze kan bevestigen duidelijk gemaakt moeten worden de aard, duur en doel van het experiment ; de methode en middelen waarmee het uitgevoerd worden; alle te redelijkerwijs te verwachten ongemakken en risico's; en de gevolgen voor de gezondheid of de persoon die mogelijk deel zal nemen aan het experiment.
De plicht en de verantwoordelijkheid voor het vaststellen van de kwaliteit van de toestemming ligt bij de persoon die het experiment initieert, aanstuurt of eraan deelneemt. Dit is een persoonlijke plicht en verantwoordelijkheid die niet ongestraft overgedragen kan worden aan een ander. (7)

Ik hoop dat ik met het volste vertrouwen mijn leven in uw handen kan leggen.

Hoogachtend,

mede namens +18.000 bezorgde burgers, (8)

Richard Slager

Barneveld

Deze open brief is verstuurd naar:
alle gemeente griffiers van Nederland,
naar lokale en nationale media,
gedeelt op social media.

Bronnen lijst “Durft u te kiezen of kijkt u weg”

(1) https://www.ad.nl/buitenland/hoe-een-burgemeester-zorgt-dat-heel-frankrijk-beschermd-wordt-tegen-gif~ae5a73e4/

(2) https://www.verminder-electrosmog.nl/durf-te-kiezen/

(3) **pdf download**
https://www.degruyter.com/downloadpdf/j/reveh.2016.31.issue-3/reveh-2016-0011/reveh-2016-0011.pdf

(4) https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kwaliteit-en-integriteit-overheidsinstanties/documenten/brochures/2009/06/23/brochure-nederlandse-code-voor-goed-openbaar-bestuur

(5) idem bron 3

(6) https://the5gsummit.com/

(7) https://history.nih.gov/research/downloads/nuremberg.pdf

(8) https://stralingsbewust.info/landelijke-petitie-5g/

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

29 AUG 2019
19/036249

Gemeente Druten (GL)
t.a.v. de gemeenteraad
Postbus 1
6650 AA DRUTEN

DGBRW

www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk

Kenmerk
2019-0000375087

Uw kenmerk

Datum 27 augustus 2019
Betreft Verhouding ambtsgebed en beginsel scheiding kerk en staat

Begin 2019 zijn vragen gerezen over de manier waarop een aantal gemeenten omgaat met het ambtsgebed bij de opening en/of sluiting van raadsvergaderingen, in het bijzonder de vraag of die in strijd is met het beginsel van scheiding van kerk en staat zoals dat voortvloeit uit de vrijheid van godsdienst in samenhang met het discriminatieverbod. Verschillende media hebben aandacht besteed aan het ambtsgebed[1]. Tevens zijn schriftelijke vragen gesteld door het Tweede Kamerlid Kuiken (PvdA)[2].

Naar aanleiding van deze berichten en de gestelde Kamervragen informeer ik u over de verhouding tussen het ambtsgebed en het beginsel van scheiding van kerk en staat, zoals eerder uiteengezet door mijn ambtsvoorganger Remkes in zijn brief van oktober 2006 aan alle gemeenten[3] en uitgewerkt in het Tweeluik Religie en Publiek Domein van mijn ministerie en de VNG uit 2009[4], waarvan een geactualiseerde versie dit najaar verschijnt.

Het uitspreken van het ambtsgebed bij een vergadering van de gemeenteraad is niet per definitie strijdig met het beginsel van scheiding van kerk en staat. Dit wordt anders wanneer het uitspreken van het ambtsgebed en/of het actief respect tonen daarvoor verplicht worden gesteld. Raadsleden moeten zelfstandig kunnen besluiten of zij al dan niet deelnemen aan het ambtsgebed of al dan niet actief respect tonen. De persoonlijke beslissing van een raadslid tot niet-deelneming of het niet (actief) tonen van respect mag er daarom nooit toe leiden dat een raadslid de toegang tot de vergadering wordt ontzegd. Wanneer wordt gekozen voor het uitspreken van een ambtsgebed, zou dit daarom bij voorkeur voorafgaand aan de opening van de vergadering en/of direct na sluiting van de vergadering moeten worden uitgesproken.

---

[1] https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/109814/Opnieuw-discussie-over-ambtsgebed-Tholen
https://www.ad.nl/kampen/pauze-tussen-gebed-en-vergadering-van-gemeenteraad-kampen~a8de2605/

[2] Deze zijn beantwoord bij brieven van 5 februari 2019 (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018-2019, nr.1428) en 21 maart 2019 (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018-2019, nr. 2001).

[3] https://www.burgemeesters.nl/ambtsgebed

[4] https://www.invrijheidverbonden.nl/uploads/downloads/religiepubliekdomein.pdf. Zie p. 25 voor de uitleg met betrekking tot het ambtsgebed.

In de praktijk geven gemeenten op verschillende manieren invulling aan het ambtsgebed bij de aanvang en/of sluiting van raadsvergaderingen.

Sommige gemeenten kiezen ervoor om het ambtsgebed voorafgaand aan de opening en/of direct na sluiting van de vergadering te laten uitspreken door de voorzitter. Het ambtsgebed maakt dan geen deel uit van de vergadering en hoeft dan dus ook niet in het reglement van orde te worden opgenomen. Het ambtsgebed is in deze situatie in overeenstemming met het beginsel van scheiding van kerk en staat, al geldt ook hier dat eenieder, inclusief de voorzitter, vrij moet zijn in zijn beslissing om eraan deel te nemen en/of er actief respect voor te tonen.

Een aantal gemeenten heeft ervoor gekozen om in het reglement van orde te bepalen dat de voorzitter direct na de opening (en/of voor de sluiting) van de raadsvergadering het ambtsgebed uitspreekt, waarmee het deel uitmaakt van de vergadering. Ook in deze situatie geldt dat het ambtsgebed als zodanig niet strijdig is met het beginsel van scheiding van kerk en staat, zolang er maar geen sprake is van een verplichting voor de voorzitter of een ander lid om het ambtsgebed uit te spreken dan wel een verplichting om eraan deel te nemen en/of er actief respect voor te tonen.

Om (elke schijn van) een eventuele verplichting te vermijden, zou dit tot uitdrukking moeten worden gebracht in de bewoordingen van de desbetreffende reglementen van orde. Dat betekent dat niet kan worden volstaan met een formulering in het reglement van orde die naar de letter een verplichting inhoudt, maar in de praktijk niet zo wordt ervaren. Een oplossing is bijvoorbeeld op te nemen dat indien de voorzitter van de raad het uitspreken van het gebed niet met zijn of haar innerlijke overtuiging in overeenstemming kan brengen, het gebed wordt uitgesproken door een raadslid dat zich daarvoor beschikbaar stelt en dat aanwezigheid bij het uitspreken van het ambtsgebed niet verplicht is.

Ik verzoek de gemeenten die het betreft dan ook om in lijn met het voorgaande in hun reglement van orde te expliciteren dat geen sprake is van een verplichting om het ambtsgebed uit te spreken dan wel er aan deel te nemen en/of er actief respect voor te tonen. Op deze wijze blijft de vrijheid van gemeenten om te bepalen hoe zij hun vergaderingen organiseren overeind, rekening houdend met lokale tradities en gebruiken, terwijl tegelijkertijd het beginsel van scheiding van kerk en staat expliciet in acht wordt genomen.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

Wordt de nieuwsbrief in de mail niet goed getoond? Bekijk deze in uw browser.

Raadsledennieuwsbrief **29 AUGUSTUS 2019**

Raad op Zaterdag, 21 september in Oss

Raad op Zaterdag is een dag met uiteenlopende workshops die helpen om grip te krijgen en te behouden op uw controlefunctie als raadslid. De onderwerpen deze keer zijn: de informatiepositie en politiek-bestuurlijke rol van de raad, gemeentefinanciën, jeugdzorg, energietransitie, grondzaken, Omgevingswet, monitor sociaal domein en burgerparticipatie.
Meer informatie en aanmelden
Dit is de de derde van vier Raad op Zaterdag-bijeenkomsten in 2019. De laatste bijeenkomst is op 2 november in de regio Noord-Nederland, meer informatie volgt!

Nieuws

29 augustus 2019

Blog omgevingswet: Wa kost da?

Uiteraard moet er worden nagedacht en gesproken over de centen. Niet alleen over de (incidentele) kosten voor de implementatie van de Omgevingswet, maar ook over de structurele na 2021. Maar wat mogen ambities kosten, hoe weeg je ze, wat zijn ze je waard?

Lees verder

29 augustus 2019

Leerlijnen voor beter gebruik van de leeromgeving

Om snel alles te weten te komen over een bepaald onderwerp heeft de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden leerlijnen opgesteld; meerdere modules die samen een thema belichten vanuit verschillende invalshoeken en leermethoden. U vindt deze in de leeromgeving voor raadsleden.

Lees verder

29 augustus 2019

Samenspel tussen raad en griffie

Een raad die de rol als werkgever goed vervult, krijgt de ondersteuning die verwacht mag worden. Dit najaar zijn er zeventien verdiepende bijeenkomsten door het land over de wisselwerking tussen raad en griffie, ook voor raadsleden die niet lid zijn van de werkgeverscommissie.

Lees verder

29 augustus 2019

Vaststellen risicoanalyse verkeersveiligheid in 2019

Het aantal verkeersdoden stijgt, zo bleek recent uit cijfers van het CBS. Om het aantal slachtoffers naar 0 te brengen werken Rijk, provincies en gemeenten samen aan een ‘Strategisch plan verkeersveiligheid 2030’. Hierin is afgesproken dat elke gemeente in 2019 een eerste risicoanalyse opstelt.

Lees verder

27 augustus 2019

Nieuw programma ondersteunt gemeenten bij CO2-reductie

CO2-reductie is een groot actueel thema. Hoe kunnen gemeenten hun CO2 terugbrengen, hoe kunnen gemeenten hun ambities vertalen naar beleid en uitvoering? Het Programma CO2-beprijzing gaat gemeenten daarbij ondersteunen.

Lees verder

20 augustus 2019

Uw voorbeeld op congres Doen wat werkt in sociaal domein?

Het congres ‘Doen wat werkt in het sociaal domein: leren van praktijkvoorbeelden’ van de VNG, ZonMw, Sociaal Werk Nederland en Movisie staat gepland voor maart 2020. De voorbeelden en instrumenten richten zich op preventie. Staat uw praktijkvoorbeeld dan in de schijnwerpers?

Lees verder

13 augustus 2019

Gemeenten aan de slag met lokale preventieakkoorden

Steeds meer gemeenten gaan, in navolging van het Nationaal Preventieakkoord, aan de slag met een lokaal preventieakkoord c.q. een lokale preventieaanpak. De VNG biedt ondersteuning via het programma Lokale Preventieakkoorden.

Lees verder

9 augustus 2019

Vernieuwde notitie grondbeleid gepubliceerd

De commissie Besluit begroting en verantwoording (BBV) publiceerde gisteren de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken'. De notitie bevat ook hoofdstukken over het belang van grondbeleid voor raadsleden.

Lees verder

2 augustus 2019

Stopzetten PAS treft vrijwel iedere gemeente

In bijna elke gemeente ligt één of meerdere projecten stil door de beëindiging van de PAS-regeling. Het betreft de bouw van woningen en projecten van bedrijven, industrie, land- en glastuinbouw, wegenbouw, horeca, evenementen, recreatie, de aanleg van duurzame energie en de aanleg van natuurgebieden.

Lees verder

23 juli 2019

Geactualiseerd Model Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Het VNG Model Inkoop- en aanbestedingsbeleid uit 2012 is geactualiseerd. De paragrafen Duurzaam inkopen en Innovatie zijn vervangen door een nieuwe, uitgebreidere paragraaf 'Maatschappelijk Verantwoord Inkopen'.

Lees verder

22 juli 2019

Informatieavonden Ontwerp Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Op 20 juni heeft minister Kajsa Ollongren van BZK de ontwerp-NOVI gelanceerd. Deze wordt, samen met het Milieueffectrapport NOVI (PlanMER), van 20 augustus tot en met 30 september ter inzage gelegd. In deze periode vindt in elke provincie een openbare informatiebijeenkomst plaats.

Lees verder

17 juli 2019

VNG met leden in gesprek over het Klimaatakkoord

Op de Buitengewone Algemene ledenvergadering (BALV) van 29 november wordt het Klimaatakkoord ter besluitvorming voorgelegd aan gemeenten. In aanloop naar de BALV gaat de VNG in gesprek met gemeenten om het akkoord, en specifiek de rol van gemeenten daarin, toe te lichten.

Lees verder

17 juli 2019

Ledenbrief Stikstofproblematiek en gevolgen voor gemeenten

Volgens de RvS is het Programma Aanpak Stikstof onvoldoende onderbouwd om vergunningen te beoordelen. Die uitspraak heeft bij gemeenten geleid tot vragen over de impact op gemeentelijke projecten.

Lees verder

17 juli 2019

‘Investeer in de toekomst, investeer in lokale partijen’

Lokale partijen tonen de kracht van de lokale democratie. Tijdens een recente bijeenkomst over de positionering van lokale partijen werd hier over gesproken. De VNG presenteerde haar inzet voor een gelijk speelveld voor lokale partijen en de opzet van het Expertiseteam Lokale Partijen.

Lees verder

9 juli 2019

Richtlijn voor extra middelen jeugdzorg in begroting

In de meicirculaire 2019 is opgenomen dat het kabinet tot en met 2021 extra middelen toevoegt aan het jeugdhulpbudget. Er is een richtlijn opgesteld die gemeenten in staat stelt om een meerjarenraming in de begroting op te nemen voor uitgaven jeugd. Deze richtlijn zorgt voor een uniform beleid.

Lees verder

8 juli 2019
Groen licht voor uitwerken voorstel resultaatgericht werken
Minister Hugo de Jonge (VWS) krijgt groen licht van de Tweede Kamer om zijn voorstel over resultaatgericht werken in de Wmo uit te werken. Dat bleek tijdens een Algemeen Overleg (AO) op 26 juni. De VNG is voorzichtig positief over de uitkomst van het AO.
Lees verder

5 juli 2019
Toegankelijkheid belangrijk in Nationale Omgevingsvisie
Toegankelijkheid is een belangrijk aandachtspunt in de Nationale Omgevingsvisie, gelanceerd op 20 juni. De verbinding tussen de Omgevingsvisie en toegankelijkheid is ook een onderwerp in het VNG-project Iedereen doet mee!
Lees verder

4 juli 2019
Aan de slag met de Verenigingsstrategie Gemeenten2024
Vandaag ontving VNG-voorzitter Jan van Zanen de Verenigingsstrategie Gemeenten2024 in de vorm van een bookazine. In de verenigingsstrategie hebben we de ontwikkelingen voor de komende jaren benoemd, waarmee gemeenten en de VNG aan de slag gaan.
Lees verder

4 juli 2019
VNG aan tafel stikstof-problematiek
De uitspraak van de Raad van State van 29 mei jl. heeft bij gemeenten geleid tot vragen of en welke impact dat heeft op gemeentelijke projecten. De VNG heeft op basis daarvan en gesteund door motie (aangenomen tijdens de ALV op 5 juni) een plek ingenomen aan de landelijke gesprekstafel.
Lees verder

3 juli 2019
Om de controle van de raad
Hoe werken de instrumenten van de gemeenteraad voor controle en kaderstelling in de praktijk? Daarover gaat het rapport Om de controle van de raad.
Lees verder

28 juni 2019
Randvoorwaarden VNG voor uitrol van 5G
Op woensdag 3 juli praat de Tweede Kamer over de uitrol van 5G in Nederland. De VNG roept de Kamerleden op om rekening te houden met enkele randvoorwaarden, waar nu te weinig aandacht voor is.
Lees verder

Bijeenkomsten

8 oktober 2019
Save the date: Landelijke conferentie Klimaatakkoord
Tijdens de BALV op 29 november wordt het Klimaatakkoord ter besluitvorming voorgelegd aan gemeenten. Hierop vooruitlopend organiseren we een landelijke bijeenkomst. Daar voeren we het gesprek over de betekenis van het akkoord voor uw gemeente en haar inwoners en het proces richting de BALV.
Lees verder

25 september 2019
Nacht van de Integriteit
Na de succesvolle edities van 2017 en 2018 organiseert de VNG samen met zijn partners ook in 2019 weer de Dag en Nacht van de Integriteit. Deze zijn dit jaar op 25 en 26 september en vormen hét jaarcongres over integriteit en integriteitsbevordering in de publieke sector.
Lees verder

21 september 2019
Raad op Zaterdag (Oss)
Als gemeenteraadslid heeft u de uiteindelijke controle op de besluitvorming in de gemeente. Dit vraagt om kennis en kunde op uiteenlopende onderwerpen. Raad op Zaterdag is een dag met workshops op allerlei gebied om grip te krijgen en te houden op uw controlefunctie.
Lees verder

5 september 2019
VNG Atriumlezing: Van Campagne tot compromis, collegevorming 2010-2018
Joan Smithuis, Hub van Wersch en Joop van den Berg lichten hun onderzoek toe naar collegevorming in Nederlandse gemeenten in de periode 2010-2018. Zij presenteren de resultaten in het boek 'Van campagne tot compromis'.
Lees verder

Praktijkvoorbeeld: beeldbrieven

Voor veel mensen zijn brieven van de overheid te moeilijk. Rotterdam maakt daarom sinds enkele jaren gebruik van beeldbrieven: brieven in voor iedereen duidelijke taal, in een overzichtelijke en logische opmaak en mét gebruik van foto's om zaken toe te lichten. Meer hierover in de VNG Databank Praktijkvoorbeelden.

Moties gemeenteraden

>> AANGENOMEN MOTIES verzonden aan de VNG << (o.a. tekorten sociaal domein, verhuudersheffing, trap-

op-trap-af)
Heeft u een motie waarvan u de VNG en andere gemeenten op de hoogte wilt stellen, en die is aangenomen door een meerderheid van de raad? Mail deze dan naar: info@vng.nl

Over de **Raadsledennieuwsbrief**
U ontvang deze nieuwsbrief omdat u raadslid of griffier bent (volgens het relatiebeheersysteem van de VNG) of omdat u zich heeft aangemeld. Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Klik hier om u af te melden voor de raadsledennieuwsbrief.

vng.nl/raadsleden

fusie
Oeverwal &
SPOM onderwijs

Avond gemeentes Beuningen, Druten, West Maas en Waal

26 augustus 2019

agenda

- Opening en welkom door Lia van Meegen en Gerard van der Burgt
- Korte presentatie fusie tussen SPOM en Oeverwal (motivatie, inhoud en ambitie)
- Inleiding door Dhr. T. van Os(notariskantoor Hekkelman) m.b.t. de statuten van de nieuwe Stichting.
- Mogelijkheid tot het stellen van vragen
- Sluiting

Aanpak

Plan van aanpak

⬇

stuurgroep – werkgroepen – klankbordgroep

⬇

Fusie-effectrapportage

SynTrans

Redenen van de fusie

- Sterke leerlingendaling
- Versterken bestuurskracht
  - Blijven bieden van ondersteuning aan de scholen
  - Borgen en versterken onderwijskwaliteit
  - Spreiden financiële en personele risico’s

Meerwaarde en ambitie

- Beter opvangen leerlingendaling
- Open houden van scholen
- Beter opvangen risico’s
- Breder inzetten kennis voor kwaliteitsverbetering
- Passend onderwijs voor iedere leerling
- Meer mogelijkheden om te leren van elkaar
- Mogelijkheden voor personeel
- Onderwijskwaliteit hoog houden
- Innovatie

SynTrans

Aandachtspunten / risico’s

- Menselijke maat:
  - Korte lijntjes / afstand tot bestuur
  - Overzichtelijkheid
  - Laagdrempeligheid
- Cultuurverschillen
- Groter gebied, afstanden voor personeel kunnen toenemen

Op de scholen

- Kleine scholen kunnen open blijven
- Identiteit van de scholen verandert niet en geborgd in de statuten
- Onderwijsconcept blijft zaak van de scholen
- Schooltijden blijft zaak van de scholen
- Meer expertise binnen de stichting die op de scholen kan worden ingezet

Tijdpad

- Instemming GMR-en (mei 2019)
- Advies gemeenten (mei 2019)
- Goedkeuring Raden van Toezicht (mei 2019)
- Toestemming minister (augustus 2019)
- Instemming nieuwe statuten (oktober 2019)
- Werving leden raad van toezicht (sept-okt 2019)
- Fusiedatum: 1 januari 2020

Vragen

?

AKTE NOTARIS DE WIT, 2019
Voorbereid door mr. Ton van Os
Dossier 2019.11357.01/TO

Ontwerp
27 augustus 2019

BESTUURSOVERDRACHT
als bedoeld in de artikelen 49 en 56 WPO
(Stichting SPOM - Stichting Oeverwal)

Aantal Bijlagen
gehecht aan de
originele akte: *

Vandaag, *,
verschijnen voor mij, mr. Martinus Johannes Joseph de Wit, notaris te Nijmegen:

1. Verschijnende personen; de comparanten

1.1. Gerardus Henricus Hyacinthus van der Burgt, wonende Schutter 8, 6581 BE Malden, geboren te Geleen op zeventien juli negentienhonderdvierenvijftig (17-07-1954), houder van paspoort nummer NW88FJ6J4 (uitgegeven te Heumen op vijf oktober tweeduizend achttien (05-10-2018)), gehuwd;

1.2. Caecilia Dorothea Maria van Meegen, wonende Papesteeg 12, 4001 WD Tiel, geboren te Leiden op negenentwintig september negentienhonderdvijfenvijftig (29-09-1955), houder van paspoort nummer NXC47P679 (uitgegeven te Tiel op elf januari tweeduizend achttien (11-01-2018)), ongehuwd en niet als partner geregistreerd.

2. Hoedanigheid verschijnende personen; de partijen bij de akte

2.1. De comparant onder 1.1 handelt als enig bestuurder van en namens de stichting:
"Stichting OEVERWAL", stichting voor katholiek, protestants-christelijk en openbaar primair onderwijs, gezeteld te Beuningen (Gelderland), kantoorhoudend Van Heemstraweg 53, 6651 KH Druten, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41055681 (RSIN nummer 002905681),
deze rechtspersoon hierna ook te noemen: Stichting Oeverwal.

2.2. De comparante onder 1.2 handelt als enig bestuurder van en namens de stichting:
Stichting Samenwerkingsbestuur Primair Onderwijs Maas & Waal, gezeteld te gemeente Druten, kantoorhoudend Van Heemstraweg 53, 6651 KH Druten, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 11054744 (RSIN nummer 811729382),

ONTWERP

deze rechtspersoon hierna ook te noemen: Stichting SPOM.

Stichting Oeverwal en Stichting SPOM worden hierna tezamen ook genoemd: de Partijen.

Aard van de akte

De verklaringen in deze akte zijn verklaringen van (de comparanten namens) (één van) de Partijen, tenzij het tegendeel blijkt.

3. Premisse en overeenkomst bestuursoverdracht

De Partijen verklaren als volgt:

3.1. Stichting Oeverwal en Stichting SPOM vormen ieder het bestuur (bevoegd gezag) over een aantal scholen vallend onder de Wet op het primair onderwijs.

3.2. Stichting Oeverwal en Stichting SPOM zijn met elkaar in overleg getreden om te komen tot één bevoegd gezag over de door hen in stand gehouden scholen.

3.3. Het resultaat van dit overleg is neergelegd in een Fusie-effectrapportage van achttien maart tweeduizend negentien (18-03-2019), welk rapport aan deze akte is gehecht (**Bijlage ***).

3.4. Stichting Oeverwal houdt de volgende scholen in stand:

- Basisschool De Ruijter, Kapittelweg 2b, 6551 EB Weurt, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder vestigingsnummer 000021310165 (Brinnummer 03VT);
- Rooms Katholieke Basisschool De Wegwijzer, Molenstraat 1, 6645 BR Winssen, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder vestigingsnummer 000021310181 (Brinnummer 06OK);
- Basisschool De Reuzepas, Den Elt 17c, 6644 EA Ewijk, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder vestigingsnummer 000021310211 (Brinnummer 06ZC);
- Basisschool De Vuurvlinder, Zanddonk 2, 6641 LT Beuningen (Gelderland), ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder vestigingsnummer 000021310297 (Brinnummer 09LR);
- Basisschool De Hoeven, Akkersleep 1, 6641 WR Beuningen (Gelderland), ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder vestigingsnummer 000021310645 (Brinnummer 10XO);
- Openbare Basisschool De Peppel, Augustuslaan 22, 6642 AB Beuningen (Gelderland), ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder vestigingsnummer 000021310696 (Brinnummer 21NO);
- School voor Speciaal Basisonderwijs Klavervier, Koolzaadveld 1, 6641 ST Beuningen (Gelderland), ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder vestigingsnummer 000021310874 (Brinnummer 23XT);

ONTWERP

- OBD De Dromedaris, Wolfsbossingel 105, 6642 CM Beuningen (Gelderland), ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder vestigingsnummer 000021310947 (Brinnummer 24DR)

hierna tezamen ook te noemen: de Scholen.

3.5. Stichting Oeverwal en Stichting SPOM zijn overeengekomen dat Stichting Oeverwal de instandhouding van de Scholen, met alle daarbij behorende rechten en verplichtingen, zal overdragen aan Stichting SPOM, een en ander conform artikel 49 van de Wet op het primair onderwijs voor zover het de openbare scholen betreft en conform artikel 56 van de Wet op het primair onderwijs voor zover het de bijzondere scholen betreft (bestuursoverdracht). De aan deze bestuursoverdracht ten grondslag liggende besluiten van het Bestuur van Stichting Oeverwal en het College van Bestuur van Stichting SPOM blijken uit twee (2) aan deze akte gehechte stukken (**Bijlagen * en ***).

3.6. De Raad van Toezicht van Stichting Oeverwal heeft goedkeuring verleend aan het onder 3.5 bedoelde besluit van het Bestuur van Stichting Oeverwal (**Bijlage ***).

3.7. De Raad van Toezicht van Stichting SPOM heeft goedkeuring verleend aan het onder 3.5 bedoelde besluit van het College van Bestuur van Stichting SPOM (**Bijlage ***).

3.8. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad van Stichting Oeverwal heeft goedkeuring verleend aan deze bestuursoverdracht (**Bijlage ***).

3.9. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad van Stichting SPOM heeft goedkeuring verleend aan deze bestuursoverdracht (**Bijlage ***).

3.10. Het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad heeft goedkeuring verleend aan deze bestuursoverdracht (**Bijlage ***).

3.11. De Colleges van Burgemeester en Wethouders van respectievelijke de Gemeente Druten, de Gemeente West Maas en Waal en de Gemeente Beuningen (Gelderland) hebben elk een positief advies uitgebracht ten aanzien van deze bestuursoverdracht (**Bijlagen * tot en met ***).

Opmerking [TO1]: Uitdrukkelijk opgenomen dat de Colleges van B&W advies uitbrengen.

3.12. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft, conform het bepaalde in artikel 64a van de Wet op het primair onderwijs goedkeuring verleend aan deze bestuursoverdracht (**Bijlage ***).

4. Bestuursoverdracht

4.1. Ter uitvoering van het vorenstaande verklaart Stichting Oeverwal hierbij over te dragen aan Stichting SPOM de instandhouding van de Scholen en de hierna te melden goederen, onder de hierna te melden voorwaarden, met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020), welke instandhouding en welke goederen Stichting SPOM hierbij, onder de hierna te melden voorwaarden, verklaart te aanvaarden met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020).

4.2. Stichting SPOM verklaart dat zij het personeel van Stichting Oeverwal met

CONCEPT

ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) aan de Scholen aanstelt casu quo benoemt, in gelijke betrekkingen en onder dezelfde voorwaarden als vermeld in de akte(n) van aanstelling casu quo akte(n) van benoeming.

4.3. Geconstateerd wordt dat ingevolge het bepaalde in de Wet op het primair onderwijs en het in deze akte bepaalde Stichting SPOM in alle uit de wet voortvloeiende rechten en verplichtingen treedt die Stichting Oeverwal bezat in haar hoedanigheid van bevoegd gezag in de zin van voormelde wet, onverminderd hetgeen verder voor de overgang daarvan naar burgerlijk recht is vereist.

5. Levering/overdracht goederen en rechtsverhoudingen

5.1. Hierbij worden ingevolge het vorenstaande en het bepaalde in de Wet op het primair onderwijs en ter uitvoering van voormelde overeenkomst door Stichting Oeverwal aan Stichting SPOM per één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) geleverd/overgedragen de hierna te melden registergoederen, huurovereenkomsten, roerende zaken, vorderingen, overige goederen en administraties voor zover betrekking hebbend op de instandhouding van de Scholen. Stichting SPOM verklaart deze goederen en rechtsverhoudingen per één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) te aanvaarden.

5.2. De overdracht geschiedt om niet vanwege het voortgezet gebruik voor onderwijsdoeleinden. De gemeente Beuningen (Gelderland) behoudt haar economisch claimrecht ten aanzien van de hierna te melden registergoederen uit hoofde van de Wet op het primair onderwijs.

5.3. Het betreft de volgende goederen en rechtsverhoudingen:

5.3.1. Registergoederen

5.3.1.1. Rooms Katholieke Basisschool De Wegwijzer
Het schoolgebouw met ondergrond, erf en verdere aanhorigheden, plaatselijk bekend Molenstraat 1, 6645 BR Winssen en Alex Willemsstraat 1, 6645 BH Winssen, kadastraal bekend gemeente **Winssen**, sectie **B**, nummer **2697**, kadastraal groot zesentwintig are en vijfendertig centiare (26 a 35 ca), hierna ook te noemen: **registergoed Winssen**.

5.3.1.2. Basisschool De Vuurvlinder
Het schoolgebouw met ondergrond, erf en verdere aanhorigheden, plaatselijk bekend Zanddonk 2, 6641 LT Beuningen (Gelderland), kadastraal bekend gemeente **Beuningen**, sectie **K**, nummer **2063**, kadastraal groot vierendertig are en vijfenvijftig centiare (34 a 55 ca), hierna ook te noemen: **het registergoed Zanddonk**.

5.3.1.3. Openbare Basisschool De Peppel
Het schoolgebouw met ondergrond, erf en verdere

ONTWERP

aanhorigheden, plaatselijk bekend Augustuslaan 22, 6642 AB Beuningen (Gelderland), kadastraal bekend gemeente **Beuningen**, sectie **H**, nummer **1600**, kadastraal groot zesentwintig are en tweeënnegentig centiare (26 a 92 ca), hierna ook te noemen: **het registergoed Augustuslaan**.

5.3.1.4. OBD De Dromedaris
Het schoolgebouw met ondergrond, erf en verdere aanhorigheden, plaatselijk bekend Wolfsbossingel 105, 6642 CM Beuningen (Gelderland), kadastraal bekend gemeente **Beuningen**, sectie **F**, nummer **1746**, kadastraal groot drieëntwintig are en drieëndertig centiare (23 a 33 ca), welk registergoed gedeeltelijk is belast met een zakelijk recht als bedoeld in artikel 5 lid 3 onder b van de Belemmeringenwet Privaatrecht ten behoeve van de publiekrechtelijke rechtspersoon: de gemeente Beuningen, hierna ook te noemen: **het registergoed Wolfsbossingel**.

5.3.1.5. Basisschool De Hoeven
Het schoolgebouw met ondergrond, erf en verdere aanhorigheden, plaatselijk bekend Akkersleep 1, 6641 WR Beuningen (Gelderland), kadastraal bekend gemeente **Beuningen**, sectie **F**, nummer **476** *en gedeelte **477**), kadastraal groot negenentwintig are en drieënzestig centiare (29 a 63 ca), hierna ook te noemen: **het registergoed Akkersleep**.

5.3.2. Huurovereenkomsten

5.3.2.1. Basisschool De Ruijter
De rechtsverhouding uit de huurovereenkomst met betrekking tot het schoolgebouw aan Kapittelweg 2b, 6551 EB Weurt (**Bijlage ***).

5.3.2.2. Basisschool De Reuzepas
De rechtsverhouding uit de huurovereenkomst met betrekking tot het schoolgebouw aan Den Elt 17c, 6644 EA Ewijk (**Bijlage ***).

5.3.2.3. School voor Speciaal Basisonderwijs Klavervier
De rechtsverhouding uit de huurovereenkomst met betrekking tot het schoolgebouw aan Koolzaadveld 1 (**Bijlage ***).

5.3.3. Roerende zaken
Alle inventaris en andere roerende zaken die zich bevinden in, aan of op de hierboven onder 5.3.1 en 5.3.2 gemelde

ONTWERP

registergoederen/onroerende zaken/schoolgebouwen, welke aan Partijen genoegzaam bekend zijn, zodat Partijen een nadere omschrijving niet nodig achten.

5.3.4. Vorderingen en overige goederen

Alle niet hiervoor onder 5.3.1 tot en met 5.3.3 omschreven goederen en rechtsverhoudingen behorende tot het vermogen van Stichting Oeverwal voor zover die betrekking hebben op de instandhouding van de Scholen, waaronder begrepen:

5.3.4.1. alle bank- en girotegoeden;

5.3.4.2. alle contracten en abonnementen;

5.3.4.3. vorderingen ten laste van derden, waaronder vorderingen en vorderingsrechten jegens het Rijk en/of andere overheidslichamen, ontleend of nog te ontlenen aan het bepaalde bij of krachtens de Wet op het primair onderwijs;

5.3.4.4. alle financiële en administratieve bescheiden, correspondentie en al hetgeen overigens behoort tot de secretariële en financiële administratie;

welke aan Partijen genoegzaam bekend zijn, zodat Partijen een nadere omschrijving niet nodig achten.

6. Overneming schulden

6.1. Voormelde overdracht geschiedt onder de verplichting voor Stichting SPOM om de schulden van Stichting Oeverwal per één januari tweeduizend twintig (01-01-2020), voor zover deze betrekking hebben op de instandhouding van de Scholen, voor haar rekening te nemen.

6.2. Stichting SPOM verklaart mitsdien dat zij voor haar rekening neemt en als eigen schuld zal voldoen, onder vrijwaring van Stichting Oeverwal voor elke aanmaning deswege, alle per één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) tot het vermogen van Stichting Oeverwal behorende schulden, lasten en verplichtingen, uit welken hoofde ook, voor zover betrekking hebbend op de instandhouding van de Scholen, welke schulden, lasten en verplichtingen aan Partijen genoegzaam bekend zijn, zodat Partijen een nadere omschrijving niet nodig achten.

7. Bepalingen leveringen en overnemingen

Partijen verklaren de hiervoor omschreven leveringen/overdrachten en overnemingen te verrichten met inachtneming van de volgende bepalingen:

7.1. Met betrekking tot de instandhouding van de Scholen

7.1.1. Stichting SPOM stelt het personeel verbonden aan de Scholen met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) in gelijke betrekkingen en onder dezelfde voorwaarden aan als vermeld in de akte(n) van aanstelling casu quo akte(n) van benoeming als bedoeld

ONTWERP

in artikel 49 casu quo artikel 56 van de Wet op het primair onderwijs.

7.1.2. De rechtsbetrekkingen die Stichting Oeverwal heeft met de leerlingen van de Scholen casu quo hun ouders, voogden of verzorgers, waaronder begrepen alle daaruit voor Stichting Oeverwal voortvloeiende rechten en verplichtingen worden ongewijzigd voortgezet door Stichting SPOM. Door de bestuursoverdracht treedt Stichting SPOM in de rechten en verplichtingen zoals die voor Stichting Oeverwal gelden met betrekking tot de leerlingen die zijn ingeschreven bij de Scholen.

7.2. <u>Met betrekking tot de registergoederen, huurovereenkomsten, vorderingen en overige goederen</u>

7.2.1. Stichting Oeverwal staat in voor haar bevoegdheid tot overdracht.

7.2.2. De registergoederen en roerende zaken worden aanvaard in de feitelijke staat waarin zij zich op één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) zullen bevinden.

7.2.3. De registergoederen zijn thans vrij van hypotheken of inschrijvingen daarvan en vrij van huur of enig ander gebruiksrecht, behoudens de aan Partijen genoegzaam bekende huurovereenkomsten, en worden per één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) *vrij van hypotheken of inschrijvingen daarvan en vrij van huur of enig ander gebruiksrecht, behoudens de aan Partijen genoegzaam bekende huurovereenkomsten, aan Stichting SPOM feitelijk geleverd door middel van bezitsverschaffing onder gestanddoening door Stichting SPOM van de hiervoor bedoelde huurovereenkomsten. Met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) draagt Stichting SPOM het risico.

7.2.4. De roerende zaken worden per één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) geleverd door middel van bezitsverschaffing. Met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) draagt Stichting SPOM het risico.

7.2.5. Stichting SPOM verklaart de hiervoor bedoelde rechtsverhoudingen uit overeenkomst van Stichting Oeverwal bij wege van contractsoverneming als bedoeld in artikel 6:159 van het Burgerlijk Wetboek van Stichting Oeverwal over te nemen per één januari tweeduizend twintig (01-01-2020).

7.2.6. Alle (overige) goederen, waaronder met name die goederen die slechts door middel van een daartoe bestemde akte kunnen worden geleverd, worden hierbij, voor zover aanwezig, door Stichting Oeverwal aan Stichting SPOM geleverd per één januari tweeduizend twintig (01-01-2020), welke goederen hierbij door Stichting SPOM

ONTWERP

met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) worden aanvaard.

7.2.7. Stichting SPOM treedt met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) in alle rechten die Stichting Oeverwal als schoolbestuur van de Scholen jegens het Rijk ontleent aan de Wet op het primair onderwijs dan wel de voorganger van deze wet.

7.2.8. Stichting SPOM is bevoegd van de cessie van rechten mededeling te doen aan de desbetreffende schuldenaar; de kosten daarvan zullen voor rekening komen van Stichting SPOM.

7.2.9. De baten en lasten van de hiervoor vermelde/bedoelde registergoederen, roerende zaken, vorderingen en overige goederen (waaronder uitdrukkelijk begrepen alle vergoedingen en subsidies van het Rijk, schulden, kosten en lasten ter zake daarvan), komen met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) ten gunste respectievelijk ten laste van Stichting SPOM.

7.2.10. Ten aanzien van het onder 5.3.1.3 vermelde registergoed geldt een besluit op basis van de Monumentenwet 1988, waarvan blijkt uit een akte waarvan een afschrift is ingeschreven ten kantore van de landelijke Dienst voor het kadaster en de openbare registers op twaalf december negentienhonderdvijfenzeventig (12-12-1975) in het register Hypotheken 4 deel 1962 nummer 3.

7.3. <u>Met betrekking tot de overgenomen schulden, lasten en verplichtingen</u>

7.3.1. De door Stichting SPOM overgenomen schulden, lasten en verplichtingen alsmede de bepalingen en voorwaarden die daarop van toepassing zijn, zijn Stichting SPOM volledig bekend en Stichting SPOM is jegens Stichting Oeverwal verplicht deze stipt na te komen.

7.3.2. Stichting SPOM verklaart hierbij de hiervoor bedoelde schulden bij wege van schuldoverneming als bedoeld in artikel 6:155 van het Burgerlijk Wetboek van Stichting Oeverwal over te nemen voor zover ze niet ingevolge het hiervoor onder 7.2.5 bepaalde bij wege van contractsoverneming als bedoeld in artikel 6:159 van het Burgerlijk Wetboek van Stichting Oeverwal worden overgenomen.

7.3.3. Stichting SPOM treedt met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) in alle verplichtingen die voor Stichting Oeverwal als schoolbestuur van de Scholen jegens het Rijk voortvloeien uit de Wet op het primair onderwijs.

7.3.4. Stichting SPOM vrijwaart Stichting Oeverwal uitdrukkelijk voor alle aanspraken van derden wegens de te haren laste komende verplichtingen voor zover die betrekking hebben op de Scholen.

7.3.5. De bepalingen, waaronder de door Stichting SPOM bij deze akte overgenomen schulden oorspronkelijk zijn aangegaan, blijven na de overneming onverminderd van kracht.

ONTWERP

7.4. Overige bepalingen

7.4.1. Voor zover met betrekking tot de levering casu quo overneming van enige in de transactie begrepen goederen casu quo schulden of rechtsverhoudingen nog enige rechtshandeling nodig of gewenst is, verleent Stichting Oeverwal aan Stichting SPOM onherroepelijk volmacht om die rechtshandeling mede namens haar te verrichten en alle daartoe nodige akten te ondertekenen, daaronder in het bijzonder begrepen de mededeling aan degene(n) tegen wie de desbetreffende rechten moeten worden uitgeoefend.

7.4.2. Indien en voor zover geen medewerking aan een contractsoverneming wordt verleend en ook geen toestemming aan een schuldoverneming wordt gegeven, geldt de betreffende schuld in de onderlinge verhouding tussen Stichting SPOM en Stichting Oeverwal als overgenomen. In dat geval vrijwaart Stichting SPOM Stichting Oeverwal voor alle rechtsvorderingen van de zijde van de schuldeiser.

7.4.3. De schuldeisers casu quo wederpartijen van de overgenomen rechtsverhoudingen hebben vooraf hun toestemming casu quo medewerking aan de schuldoverneming respectievelijk contractsoverneming verleend. Voor het geval zulks nog niet is geschied, verleent Stichting Oeverwal aan Stichting SPOM onherroepelijk volmacht om mede namens haar de schuldeiser respectievelijk wederpartij te verzoeken toestemming respectievelijk medewerking aan de schuldoverneming respectievelijk contractsoverneming te verlenen.

7.4.4. Partijen doen afstand van het recht om ontbinding van de overeenkomst die ten grondslag ligt aan de leveringen en overnemingen te vorderen.

8. Eigendomsverkrijging registergoederen

8.1. Het registergoed Winssen is door de Stichting voor Katholiek Basisonderwijs Gemeente Beuningen verkregen door levering om niet/ten titel van eigendomsoverdracht op grond van de onderwijswetgeving, waarvan blijkt uit een akte op vijftien juni negentienhonderdachtennegentig (15-06-1998) verleden voor een waarnemer van mr. F.B.J. van Overbeek, destijds notaris te Nijmegen, van welke akte een afschrift is ingeschreven in de registers gehouden door de Dienst voor het kadaster en de openbare registers (voormalige bewaring Arnhem) op zeventien juni negentienhonderdachtennegentig (17-06-1998) in register Hypotheken 4 in deel **16717** nummer **25**.
Vervolgens zijn de statuten van de Stichting voor Katholiek Basisonderwijs Gemeente Beuningen gewijzigd, waarbij onder meer de naam is gewijzigd in Stichting OEVERWAL, stichting voor katholiek, protestants-christelijk en

ONTWERP

openbaar primair onderwijs, een en ander blijkend uit een kadasterverklaring op vierentwintig januari tweeduizend zes (24-01-2006) verleden voor mr. K.A. Veerbeek, notaris te Nijmegen, waarvan een afschrift is ingeschreven in de registers gehouden door de Dienst voor het kadaster en de openbare registers (voormalige bewaring Arnhem) in register Hypotheken 4 op vijfentwintig januari tweeduizend zes (25-01-2006) in deel **30974** nummer **38**.

8.2. Het registergoed Zanddonk is door Stichting voor Katholiek Basisonderwijs Gemeente Beuningen verkregen door levering om niet/ten titel van eigendomsoverdracht op grond van de onderwijswetgeving, waarvan blijkt uit een akte op twaalf december negentienhonderdzevenennegentig (12-12-1997) verleden voor mr. E. Frieling, destijds notaris in de Gemeente Beuningen (Gelderland), van welke akte een afschrift is ingeschreven in de registers gehouden door de Dienst voor het kadaster en de openbare registers (voormalige bewaring Arnhem) op vijftien december negentienhonderdzevenennegentig (15-12-1997) in register Hypotheken 4 in deel **16222** nummer **53**.
Vervolgens zijn de statuten van de Stichting voor Katholiek Basisonderwijs Gemeente Beuningen gewijzigd, waarbij onder meer de naam is gewijzigd in Stichting OEVERWAL, stichting voor katholiek, protestants-christelijk en openbaar primair onderwijs, een en ander blijkend uit een kadasterverklaring op vierentwintig januari tweeduizend zes (24-01-2006) verleden voor mr. K.A. Veerbeek, notaris te Nijmegen, waarvan een afschrift is ingeschreven in de registers gehouden door de Dienst voor het kadaster en de openbare registers (voormalige bewaring Arnhem) in register Hypotheken 4 op vijfentwintig januari tweeduizend zes (25-01-2006) in deel **30974** nummer **38**.

8.3. Het registergoed Augustuslaan en het registergoed Wolfsbossingel zijn door Stichting Oeverwal verkregen door levering om niet/ten titel van eigendomsoverdracht op grond van de onderwijswetgeving, waarvan blijkt uit een akte op drieëntwintig december tweeduizend vijf (23-12-2005) verleden voor mr. K.A. Veerbeek, notaris te Nijmegen, van welke akte een afschrift is ingeschreven in de registers gehouden door de Dienst voor het kadaster en de openbare registers (voormalige bewaring Arnhem) op negentien januari tweeduizend zes (19-01-2006) in register Hypotheken 4 in deel **30969** nummer **160**.

8.4. *

9. Erfdienstbaarheden, kwalitatieve bedingen en/of bijzondere verplichtingen

9.1. Met betrekking tot erfdienstbaarheden, kwalitatieve bedingen en/of bijzondere verplichtingen, zoals kettingbedingen, ten aanzien van het registergoed Winssen wordt vermeld dat in de voorafgaande akte (deel **16717** nummer **25**) geen erfdienstbaarheden zijn gevestigd, noch zijn aangehaald uit

ONTWERP

vroegere akten. Evenmin komt in de vermelde akte een verwijzing naar erfdienstbaarheden, kwalitatieve bedingen en/of bijzondere verplichtingen, zoals kettingbedingen, voor.

9.2. Met betrekking tot bekende erfdienstbaarheden, kwalitatieve bedingen en/of bijzondere verplichtingen, zoals kettingbedingen, voor het registergoed Zanddonk wordt verwezen naar de hiervoor vermelde akte (deel **16222** nummer **53**), waarin woordelijk staat vermeld:
(begin aangehaalde tekst)
"<u>BEPALINGEN</u>

1. *Alle rechten en kosten op deze akte en levering vallende zijn voor rekening van de Gemeente,*
2. a. *Op deze eigendomsoverdracht zijn voor zover hierna niet anders vermeld, van toepassing de "ALGEMENE VERKOOPBEPALINGEN VAN DE GEMEENTE BEUNINGEN 1993" als vastgesteld door de Raad van die gemeente bij besluit van twee februari negentienhonderd drieënnegentig, welke algemene bepalingen zijn gehecht aan een akte van depot op drieëntwintig april negentienhonderd drieënnegentig verleden voor mr. E. Frieling voornoemd, ingeschreven ten kadaster te Arnhem op zesentwintig april daarop volgend in deel 11.994 nummer 49.*
   Partijen verklaarden een exemplaar van betreffende Algemene Bepalingen te hebben ontvangen, de inhoud daarvan te kennen en te beschouwen als opgenomen in en deel uitmakend van deze akte.
   De stichting verplicht zich bij deze jegens de Gemeente tot stipte naleving van de algemene bepalingen.
   b. *De eigenaarslasten drukkende op gemeld perceel komen voor rekening van de Stichting vanaf een januari negentienhonderd achtennegentig.*
   c. *Op de overeenkomst zijn niet van toepassing de bepalingen vermeld onder B1 tot en met 10; C1 tot en met 4 en D1 tot en met 6 bij gemelde Algemene Bepalingen."*

Enzovoorts
<u>ZAKELIJKE EN PERSOONLIJKE RECHTEN</u>
Ter uitvoering van het bepaalde bij gemelde Algemene Verkoopbepalingen wordt bij deze ten behoeve van de aan de Gemeente verblijvende gedeelten van voormeld kadastraal perceel en ten laste van het bij deze akte overgedragene gevestigd:

a. *de erfdienstbaarheid tot het aanbrengen, hebben, onderhouden, repareren, vervangen en verwijderen van gas-, centrale-antenne-inrichting, electriciteits-, riolerings-, P.T.T.- en waterleidingswerken.*
b. *een kwalitatieve verplichting als bedoeld in artikel 6:252 van het Burgerlijk Wetboek tot het gedogen dat voor openbare doeleinden*

ONTWERP

paaltjes, kabels, draden, isolatoren, rozetten, aanduidingsbordjes, pijpleidingen, alsmede kasten of installaties, alles van ondergeschikt belang, ten behoeve van de gemeente en openbare nutsbedrijven op-, in-, aan- of boven het verkochte en de daarop aanwezige casu quo te stichten opstallen worden aangebracht en onderhouden op de plaatsen waar en de wijze waarop Burgemeester en Wethouders dit nodig achten. Omtrent bedoelde plaats en wijze wordt tevoren met de kopder of haar rechtverkrijgende overleg gepleegd. De koper of haar rechtverkrijgenden zijn verplicht al hetgeen krachtens deze bepaling aangebracht te laten bestaan.

Ter zake van voormelde erfdienstbaarheden en kwalitatieve verplichtingen zal door de gemeente aan koper geen vergoeding verschuldigd zijn.

Ter zake van de kwalitatieve verplichting als voormeld wordt woonplaats gekozen ten gemeentehuize te Beuningen, Van Heemstraweg 46."

(einde aangehaalde tekst)

Een kopie van de in het citaat vermelde Algemene Bepalingen (deel **11994**, nummer **49**) wordt als bijlage aan deze akte gehecht (**Bijlage ***). De betreffende bepalingen worden geacht woordelijk in deze akte te zijn opgenomen en daarvan deel uit te maken. Partijen verklaren vooraf een kopie van bedoelde bijlage te hebben ontvangen en met de inhoud daarvan bekend te zijn.

Voor zover in bovengenoemde bepalingen nog relevante verplichtingen voorkomen welke Stichting Oeverwal verplicht is aan Stichting SPOM op te leggen, doet hij dat bij deze en wordt een en ander bij deze door Stichting SPOM aanvaard.

Voor zover het gaat om rechten die ten behoeve van derden zijn bedongen, worden die rechten bij deze tevens door Stichting Oeverwal voor die derden aangenomen.

9.3. Met betrekking tot erfdienstbaarheden, kwalitatieve bedingen en/of bijzondere verplichtingen, zoals kettingbedingen, voor het registergoed Augustuslaan wordt vermeld dat in de voorafgaande akte (deel **30969** nummer **160**) geen erfdienstbaarheden zijn gevestigd, noch zijn aangehaald uit vroegere akten. Evenmin komt in de vermelde akte een verwijzing naar erfdienstbaarheden, kwalitatieve bedingen en/of bijzondere verplichtingen, zoals kettingbedingen, voor.

9.4. Met betrekking tot bekende erfdienstbaarheden, kwalitatieve bedingen en/of bijzondere verplichtingen, zoals kettingbedingen, voor het registergoed Wolfsbossingel wordt verwezen naar de hiervoor vermelde akte (deel **30969** nummer **160**), waarin woordelijk staat vermeld:

(begin aangehaalde tekst)

*"**Erfdienstbaarheden, kwalitatieve bedingen en/of bijzondere***

ONTWERP

verplichtingen

Partijen zijn ten aanzien van de overgedragen registergoederen geen erfdienstbaarheden, kwalitatieve verplichtingen of andere lasten en beperkingen uit overeenkomst bekend, behoudens de hiervoor gemelde zakelijke rechten en de navolgende kwalitatieve verplichting op een gedeelte van het hiervoor sub II a.3. gemelde registergoed. Te deze wordt verwezen naar een akte verleden op negentwintig januari negentienhonderd negenennegentig voor mr. E. Frieling, notaris te Beuningen, ingeschreven bij de Dienst voor het kadaster en de openbare registers te Arnhem in Register Hypotheken 4 op één februari negentienhonderd negenennegentig in deel 17367 nummer 25, waarin voorkomt, woordelijk luidende:

(begin aangehaalde tekst)

1. *<u>Erfdienstbaarheden en kwalitatieve verplichtingen</u>*
   Ter voldoening van het bepaalde bij voornoemde Algemene Bepalingen worden bij deze ten laste en ten behoeve van het bij deze verkochte en ten laste en ten behoeve van aangrenzende gemeente-eigendommen, het perceel kadastraal bekend alsvoor nummer 1082 en 1198, gevestigd:
   a. *de erfdienstbaarheid tot het aanbrengen, hebben, onderhouden, repareren, vervangen en verwijderen van gas-, centrale-antenne-inrichting, electriciteits-, riolerings-, P.T.T.- en waterleidingswerken.*
   b. *een kwalitatieve verplichting als bedoeld in artikel 6:252 van het Burgerlijk Wetboek tot het gedogen dat voor openbare doeleinden paaltjes, kabels, draden, isolatoren, rozetten, aanduidingsbordjes, pijpleidingen, alsmede kasten of installaties, alles van ondergeschikt belang, ten behoeve van de gemeente en openbare nutsbedrijven worden op-, in-, aan- of boven het verkochte en de daarop aanwezige casu quo te stichten opstallen worden aangebracht en onderhouden op de plaatsen waar en de wijze waarop Burgemeester en Wethouders dit nodig achten. Omtrent bedoelde plaats en wijze wordt tevoren met de stichting of haar rechtverkrijgende overleg gepleegd. De stichting of haar rechtverkrijgenden zijn verplicht al hetgeen krachtens deze bepaling aangebracht te laten bestaan."*

(einde aangehaalde tekst)

Voor zover in bovengenoemde bepalingen nog relevante verplichtingen voorkomen welke Stichting Oeverwal verplicht is aan Stichting SPOM op te leggen, doet hij dat bij deze en wordt een en ander bij deze door Stichting SPOM aanvaard.

Voor zover het gaat om rechten die ten behoeve van derden zijn bedongen, worden die rechten bij deze tevens door Stichting Oeverwal voor die derden aangenomen.

9.5. Met betrekking tot bekende erfdienstbaarheden, kwalitatieve bedingen en/of bijzondere verplichtingen, zoals kettingbedingen, voor het registergoed

ONTWERP

Akkersleep wordt verwezen naar de hiervoor vermelde akte (deel * nummer *), waarin woordelijk staat vermeld:
(begin aangehaalde tekst)
*
(einde aangehaalde tekst)
Voor zover in bovengenoemde bepalingen nog relevante verplichtingen voorkomen welke Stichting Oeverwal verplicht is aan Stichting SPOM op te leggen, doet hij dat bij deze en wordt een en ander bij deze door Stichting SPOM aanvaard.
Voor zover het gaat om rechten die ten behoeve van derden zijn bedongen, worden die rechten bij deze tevens door Stichting Oeverwal voor die derden aangenomen.

10. Publiekrechtelijke beperkingen

10.1. Voor wat betreft publiekrechtelijke beperkingen ten aanzien van het registergoed Winssen, het registergoed Zanddonk, het registergoed Wolfsbossingel en het registergoed Akkersleep wordt verwezen naar vier (4) kadastrale uittreksels de dato heden, waaruit blijkt dat ten aanzien van het registergoed Winssen, het registergoed Zanddonk, het registergoed Wolfsbossingel en het registergoed Akkersleep geen publiekrechtelijke beperkingen zijn ingeschreven in de Landelijke Voorziening Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen en de Basisregistratie Kadaster.
Bovendien verklaart Stichting SPOM op de hoogte te zijn van het feit dat overheidsorganen op grond van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen vier (4) dagen de tijd hebben voor een juiste bijhouding van de registers. Bij perceelsveranderingen hebben overheidsorganen vier (4) weken de tijd voor een juiste bijhouding van de gemeentelijke beperkingenregistratie.
Inschrijvingen in de registers na vandaag zijn voor risico van Stichting SPOM, onverminderd de mededelingsplicht van Stichting Oeverwal hieromtrent.

10.2. Voor wat betreft publiekrechtelijke beperkingen ten aanzien van het registergoed Augustuslaan wordt verwezen naar een kadastraal uittreksel de dato heden, waaruit blijkt dat ten aanzien van het registergoed Augustuslaan de volgende publiekrechtelijke beperking bekend is:
(begin aangehaalde tekst)

*"**Publiekrechtelijke beperking***	*Besluit op basis van Monumentenwet*
Basisregistratie Kadaster	*1988*
Betrokken bestuursorgaan	*De Staat (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)*
Vermeld in stuk:	*Hyp4 72869/00136*
	***Ingeschreven op** 29-03-2018*
Afkomstig uit stuk	*Hyp4 1962/3 Nijmegen"*

(einde aangehaalde tekst)

ONTWERP

Bovendien verklaart Stichting SPOM op de hoogte te zijn van het feit dat overheidsorganen op grond van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen vier (4) dagen de tijd hebben voor een juiste bijhouding van de registers. Bij perceelsveranderingen hebben overheidsorganen vier (4) weken de tijd voor een juiste bijhouding van de gemeentelijke beperkingenregistratie.
Inschrijvingen in de registers na vandaag zijn voor risico van Stichting SPOM, onverminderd de mededelingsplicht van Stichting Oeverwal hieromtrent.

11. Overdrachtsbelasting

De verkrijging van gemelde registergoederen door Stichting SPOM is vrijgesteld van heffing van overdrachtsbelasting en wel op grond van artikel 15 lid 1 letter k van de Wet op belastingen van rechtsverkeer, aangezien het in casu verkrijgingen betreft zoals bedoeld in artikel 49 casu quo artikel 56 van de Wet op het primair onderwijs en de verkregen registergoederen voor onderwijsdoeleinden zijn bestemd.

12. Woonplaatskeuze

Ter zake van de uitvoering van deze overeenkomst van levering/overdracht, ook voor fiscale gevolgen, dit laatste behoudens de fiscale gevolgen voortvloeiend uit de meeverkochte roerende zaken, wordt woonplaats gekozen ten kantore van de bewaarder van deze akte. De woonplaatskeuze geldt derhalve niet voor de aan deze levering ten grondslag liggende titel.

13. Volmacht

Voorts verklaart Stichting Oeverwal aan Stichting SPOM onherroepelijk volmacht te geven om al datgene te verrichten wat voor de levering/overdracht van de in deze akte vermelde goederen en rechtsverhoudingen aan Stichting SPOM noodzakelijk is.

Slot akte

De comparanten zijn mij, notaris, bekend. De identiteit van de comparanten is, voor zover nog nodig, door mij, notaris, aan de hand van het hiervoor (eventueel) vermelde document vastgesteld.
Deze akte is opgemaakt te Nijmegen op de datum als aan het begin van deze akte vermeld. De comparanten hebben verklaard van de inhoud van deze akte te hebben kennisgenomen en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen.
Na zakelijke opgave van de inhoud van deze akte en een toelichting daarop is deze akte na beperkte voorlezing door de comparanten ondertekend.
Onmiddellijk daarna is deze akte door mij, notaris, ondertekend om

ONTWERP

AKTE NOTARIS DE WIT, 2019
Voorbereid door mr. Ton van Os
Dossier 2019.11357.01/TO

Ontwerp
27 augustus 2019

STATUTENWIJZIGING
(Stichting SPOM)

Aantal Bijlagen
gehecht aan de
originele akte: *

Vandaag, *,
verschijnt voor mij, mr. Martinus Johannes Joseph de Wit, notaris te Nijmegen:

1. Verschijnende persoon; de comparante

Caecilia Dorothea Maria van Meegen, wonende Papesteeg 12, 4001 WD Tiel, geboren te Leiden op negenentwintig september negentienhonderdvijfenvijftig (29-09-1955), houder van paspoort nummer NXC47P679 (uitgegeven te Tiel op elf januari tweeduizend achttien (11-01-2018)), ongehuwd en niet als partner geregistreerd.

2. Hoedanigheid verschijnende persoon; de partij bij de akte

De comparante handelt als enig bestuurder van en namens de stichting:
Stichting Samenwerkingsbestuur Primair Onderwijs Maas & Waal, gezeteld te gemeente Druten, kantoorhoudend Van Heemstraweg 53, 6651 KH Druten, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 11054744 (RSIN nummer 811729382),
deze rechtspersoon hierna ook te noemen: de Stichting.

3. Vooraf

De comparante, handelend als gemeld, verklaart:

3.1. De Stichting werd opgericht bij akte verleden op vier november tweeduizend twee (04-11-2002) voor mr. drs. P.C.I.M. Maris-Kroon, destijds notaris te Oisterwijk.

3.2. De statuten werden voor het laatst gewijzigd bij akte verleden op één augustus tweeduizend tien (01-08-2010) voor mr. M.J.J. de Wit, notaris te Nijmegen.

3.3. Bij akte eerder vandaag verleden voor mr. M.J.J. de Wit, notaris te Nijmegen, heeft de Stichting met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) de instandhouding van diverse scholen, met alle daarbij behorende rechten en verplichtingen, overgedragen gekregen, een en ander conform artikel 49 van de Wet op het primair onderwijs voor zover het de openbare

ONTWERP

scholen betreft en conform artikel 56 van de Wet op het primair onderwijs voor zover het de bijzondere scholen betreft (bestuursoverdracht).

3.4. Het College van Bestuur van de Stichting heeft besloten om ter gelegenheid van de hiervoor tot stand gekomen bestuursoverdracht per één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) de statuten van de Stichting met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) geheel te wijzigen. Het desbetreffende besluit van het College van Bestuur van de Stichting is aan deze akte gehecht (**Bijlage ***).

3.5. De Raad van Toezicht van de Stichting heeft goedkeuring verleend aan het onder 3.4 bedoelde besluit van het College van Bestuur van de Stichting (**Bijlage ***).

3.6. Het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad heeft goedkeuring verleend aan de onderhavige statutenwijziging van de Stichting (**Bijlage ***).

3.7. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad van de Stichting heeft goedkeuring verleend aan de onderhavige statutenwijziging (**Bijlage ***).

3.8. De Gemeenteraden van respectievelijk de Gemeente Druten, de Gemeente West Maas en Waal en de Gemeente Beuningen (Gelderland) hebben elk instemming/goedkeuring verleend aan de onderhavige statutenwijziging (**Bijlagen * tot en met ***).

Opmerking [TO1]: Uitdrukkelijk opgenomen dat de Gemeenteraden instemming/goedkeuring verlenen.

3.9. Het bestuur van Verus (voorheen genaamd: Besturenraad Protestants-Christelijk Onderwijs) heeft advies verleend ten aanzien van de onderhavige statutenwijziging van de Stichting (**Bijlage ***).

3.10. Ter uitvoering van gemeld besluit van het College van Bestuur van de Stichting worden de statuten van de Stichting hierbij geheel gewijzigd en luiden zij vanaf één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) als volgt:

4. Statuten

Naam en zetel

Artikel 1

1.1. De stichting draagt de naam: **Stichting *.**

1.2. Zij heeft haar zetel in de gemeente Druten.

Doel

Artikel 2

2.1. De stichting heeft ten doel het (doen) geven van openbaar, katholiek en/of protestants-christelijk primair onderwijs in afzonderlijke scholen voor openbaar, katholiek en/of protestants-christelijk primair onderwijs.

2.2. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

2.2.1. het oprichten en instandhouden van één of meer openbare, katholieke en/of protestants-christelijke scholen voor primair onderwijs;

2.2.2. het samenwerken met organisaties die activiteiten op het gebied van primair onderwijs uitvoeren;

ONTWERP

2.2.3. zich aan te sluiten bij de voor de stichting relevante onderwijs- en besturenorganisatie;
2.2.4. het aanwenden van alle overige wettige middelen die ter uitvoering van het doel bevorderlijk kunnen zijn.

2.3. De stichting beoogt niet het maken van winst.
2.4. Nalatenschappen worden door de stichting slechts aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving.

Grondslag

Artikel 3

3.1. Bij het (doen) geven van onderwijs wordt zorggedragen voor een brede maatschappelijke oriëntatie en worden de leerlingen in hun ontwikkelingsproces zorgvuldig begeleid. De levenbeschouwelijke vorming en maatschappelijke bewustwording van de leerlingen maken een wezenlijk bestanddeel uit van het onderwijs.
3.2. Iedere leerling wordt met respect voor de overtuiging van anderen mede door het onderwijs tot volle rijping van zijn eigen levensbeschouwing gestimuleerd.
3.3. De stichting laat zich bij de verwerkelijking van haar doelstelling leiden door algemeen aanvaardbare normen en waarden vanuit verschillende levensbeschouwingen en streeft ernaar de levensbeschouwelijke identiteit en pluriformiteit van de scholen in haar beleid en bestuur tot hun recht te laten komen.
3.4. De oriëntatie en begeleiding als bedoeld onder 3.1 zullen tot uitdrukking komen in de respectievelijke schoolplannen;

- in de schoolplannen van de katholieke scholen wordt de inhoud van de katholieke identiteit nader uitgewerkt; in het lesrooster van de katholieke scholen wordt voldoende ruimte ingebouwd voor godsdienstonderricht/vak levensbeschouwing; het katholiek godsdienstonderwijs wordt gegeven met inachtneming van de uitgangspunten die in de katholieke kerk worden aangehouden;
- in de schoolplannen van de protestants-christelijke scholen wordt de protestants-christelijke identiteit nader uitgewerkt en wel dusdanig dat deelnemende schoolcommissies zich daarin kunnen herkennen. Het uitgangspunt voor de protestants-christelijke scholen is daarbij dat de identiteit van de christelijke school wat betreft de levensbeschouwelijke dimensie is vastgelegd in het christelijk geloof zoals is aangegeven in de Bijbel, die aanspoort te leven en te handelen zoals God het bedoelt;
- in de schoolplannen van de openbare scholen, wordt de grondslag voor openbaar onderwijs nader uitgewerkt. In de schoolplannen wordt in elk geval opgenomen dat de openbare scholen een openbaar karakter hebben en dat het onderwijs wordt gegeven met eerbiediging van ieders godsdienst of levensbeschouwing. Voorts wordt in de schoolplannen

ONTWERP

opgenomen dat gelegenheid wordt geboden om binnen schooltijden godsdienstonderwijs of levensbeschouwelijke vorming te ontvangen.

Toegankelijkheid van de scholen

Artikel 4

4.1. Openbare scholen zijn toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid naar godsdienst of levensbeschouwing van de leerling, hun ouders of verzorgers.

4.2. De katholieke en protestants-christelijke scholen staan open voor alle leerlingen, tenzij de leerlingen, hun ouders of verzorgers niet instemmen met de doelstelling en de grondslag van de school.

Benoemingsbeleid

Artikel 5

5.1. Bij benoeming, overplaatsing en noodzakelijke vermindering van personeel aan een school zoekt de stichting zoveel mogelijk aansluiting bij de levensbeschouwelijke overtuiging van het personeel.

5.2. Het personeel respecteert de wezenskenmerken en de grondslag van de school waar het werkzaam is en zal loyaal meewerken aan de doelstelling van de school zoals die in het schoolplan mede ten aanzien van de katholieke respectievelijk protestants-christelijke respectievelijk openbare identiteit zijn omschreven.

Organisatie

Artikel 6

6.1 De stichting kent als organen;
- een College van Bestuur;
- een Raad van Toezicht.

6.2. Op grond van de Wet Medezeggenschap op Scholen is aan de stichting een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad verbonden. Overal waar in deze statuten de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad is vermeld, dient Medezeggenschapsraad gelezen te worden indien en zodra de stichting nog slechts één school in stand houdt en er dientengevolge sprake is van een Medezeggenschapsraad.

6.3. Het College van Bestuur is het bevoegd gezag van de stichting, zoals bedoeld in de onderwijswetgeving. Het College van Bestuur voert de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in overeenstemming met deze wet- en regelgeving uit.

6.4. De gemeenteraden van de gemeenten waarin de stichting scholen in stand houdt, houden overeenkomstig de wet en deze statuten toezicht voor zover het openbaar onderwijs betreft.

College van Bestuur (samenstelling, benoeming, schorsing en ontslag)

Artikel 7

ONTWERP

7.1. Het aantal leden van het College van Bestuur wordt vastgesteld door de Raad van Toezicht. Uitsluitend natuurlijke personen kunnen lid zijn van het College van Bestuur.

7.2. De profielschets(en) van het lid of de leden van het College van Bestuur, wordt/worden vastgesteld door de Raad van Toezicht.

7.3 De Raad van Toezicht benoemt, schorst, en ontslaat de leden van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht bepaalt tevens de termijn waarvoor de leden van het College van Bestuur worden benoemd. De leden van het College van Bestuur worden door de Raad van Toezicht in functie benoemd. De leden van het College van Bestuur dienen de grondslag en het doel van de stichting te onderschrijven, de belangen van de stichting te behartigen en loyaal mee te werken aan het bewerkstelligen van de doelstellingen van de stichting. Zij verklaren dit schriftelijk bij hun benoeming.
Ter zake van schorsing, handhaving of opheffing van de schorsing, of ontslag, besluit de Raad van Toezicht met een meerderheid van ten minste twee/derde van de uitgebrachte stemmen. Het betrokken lid van het College van Bestuur wordt in de gelegenheid gesteld zich in een vergadering van de Raad van Toezicht te verantwoorden. Daarbij kan hij zich doen bijstaan door een raadsman. De maximale schorsingstermijn bedraagt vier (4) maanden.
Verder geeft de Raad van Toezicht aan de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad kennis van een voorgenomen benoeming of ontslag van een lid van het College van Bestuur en stelt in overeenstemming met de wettelijke bepalingen deze in de gelegenheid dienaangaande advies uit te brengen.

7.4. Tot lid van het College van Bestuur zijn niet benoembaar:

7.4.1. personen die tot de derde graad verwant zijn, gehuwd/geregistreerd partner, of samenwonend zijn van/met een persoon in dienst van de stichting, of met een zittend lid van de Raad van Toezicht of van het College van Bestuur;

7.4.2. personen die directe dan wel indirecte zakelijke relaties met de stichting hebben;

7.4.3. personen die lid zijn van de Raad van Toezicht dan wel korter dan drie (3) jaar voor de datum van benoeming tot lid van het College van Bestuur lid waren van de Raad van Toezicht.

7.5. Leden van het College van Bestuur zijn op basis van een arbeidsovereenkomst in dienst van de stichting. De Raad van Toezicht fungeert namens de stichting als werkgever van de leden van het College van Bestuur en in die hoedanigheid komen alle arbeidsrechtelijke bevoegdheden en verplichtingen aan de Raad van Toezicht toe. De vaststelling van de rechspositie, het salaris en de regeling van de overige arbeidsvoorwaarden van de leden van het College van Bestuur geschiedt door de Raad van Toezicht met inachtneming van de voor de onderwijssector geldende normen.

ONTWERP

7.6. Mocht(en) in het College van Bestuur om welke reden dan ook een of meer leden ontbreken, dan vormen de overblijvende bestuursleden, of vormt het enige overblijvende lid van het College van Bestuur niettemin een geldig bestuur, onverminderd het bepaalde in artikel 19 en artikel 20. De Raad van Toezicht voorziet zo spoedig mogelijk in de vacature(s).

7.7. Bij belet of ontstentenis van alle leden van het College van Bestuur zal door de Raad van Toezicht onverwijld een medewerker van de stichting of een persoon buiten de stichting tijdelijk tot (enig lid van het) College van Bestuur worden benoemd.

Informatie en gegevens

Artikel 8

8.1. Het College van Bestuur verschaft de Raad van Toezicht tijdig de voor de uitoefening van diens taak noodzakelijke informatie en gegevens overeenkomstig hetgeen is vastgesteld in het bestuursreglement.

8.2. Het College van Bestuur stelt jaarlijks een jaarwerkplan en een exploitatiebegroting met toelichting voor het komende jaar op en legt deze stukken aan de Raad van Toezicht ter goedkeuring voor.

Bestuursbevoegdheid

Artikel 9

9.1. Het College van Bestuur is belast met het besturen van de stichting. Daarbij heeft het College van Bestuur de volgende kerntaken:

9.1.1. het College van Bestuur doet al hetgeen nodig is voor het besturen van de stichting met inbegrip van het beheren en exploiteren van de scholen die de stichting in stand houdt;

9.1.2. het College van Bestuur is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van de aan de stichting verbonden scholen.

9.2. Het College van Bestuur waarborgt de identiteit en onderscheidenlijk het openbaar karakter van de onder haar bestuur staande scholen. Hiertoe zal één lid van het College in het bijzonder met de identiteitsaspecten van de scholen worden belast. Het College van Bestuur ziet onder meer in het kader van de integrale kwaliteitszorg erop toe dat op elke school onderwijs in overeenstemming met de identiteit onderscheidenlijk het openbare karakter van die school wordt gegeven en dat daartoe beleid wordt gevoerd.

9.3. Het College van Bestuur is, met in achtneming van lid 4 aanhef en sub h van dit artikel, bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen en tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een ander verbindt.

9.4. Het College van Bestuur heeft voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht nodig voor het nemen van besluiten met betrekking tot:

ONTWERP

a. het vaststellen van het strategisch meerjarenplan waaronder vallend de doelstellingen en de beleidskaders met betrekking tot het personeelsbeleid, het financieel beleid, het materieel beleid, onderwijskundig beleid, kwaliteitsbeleid en beleid ten aanzien van de levensbeschouwelijke identiteit van de stichting en de scholen;
b. het vaststellen van de begroting en het jaarverslag conform de geldende wet- en regelgeving, waarin in elk geval opgenomen de jaarrekening en het bestuursverslag;
c. statutenwijziging, (juridische) fusie, (juridische) splitsing, omzetting of ontbinding van de stichting;
d. het vaststellen, wijzigen of intrekken van een code voor goed bestuur en een bestuursreglement;
e. het aangaan, verbreken of belangrijk wijzigen van een duurzame samenwerking met een andere onderwijsgerelateerde instelling, dan wel vaststelling of wijziging van het beleid ter zake;
f. de beëindiging van de dienstbetrekking van meer dan vijf procent (5%) van de werknemers tegelijkertijd of binnen een kort tijdbestek;
g. een aanvraag tot faillissement of van surseance van betaling;
h. het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen en tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een ander verbindt;
i. de wijziging van de grondslag, opheffing, stichting, overname, samenvoeging, overdracht of afsplitsing van één of meer van de scholen, met dien verstande dat het besluit tot de opheffing van een openbare school blijft voorbehouden aan de gemeenteraad van de plaats van vestiging van de betreffende school;
j. alle andere bij wet- of regelgeving voorgeschreven besluiten die de goedkeuring van de Raad van Toezicht behoeven.

De in lid 3 juncto lid 4 onder h bedoelde beperkingen van de bestuursbevoegdheid kunnen aan derden worden tegengeworpen. De overige in lid 4 bedoelde beperkingen van de bestuursbevoegdheid kunnen evenwel niet aan derden worden tegengeworpen.

9.5. Indien een besluit als bedoeld in lid 4 van dit artikel een aangelegenheid betreft als genoemd in artikel 21 van deze statuten, is voorafgaand goedkeuring vereist van het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad of diens gedelegeerde, en/of advies van het bestuur van Verus.

9.6. Het College van Bestuur is verantwoording verschuldigd aan de Raad van Toezicht over de uitvoering van zijn taken, de uitoefening van zijn bevoegdheden en de resultaten van de organisatie.

ONTWERP

9.7. Het College van Bestuur neemt besluiten op basis van volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Blanco stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht. Indien het College van Bestuur uit meerdere personen bestaat, wordt in het bestuursreglement een regeling omtrent de te houden vergaderingen opgenomen alsmede een regeling die voorziet in de situatie dat de stemmen in het College van Bestuur staken.
Het College van Bestuur kan ook rechtsgeldig buiten vergadering besluiten nemen, mits alle leden van het College van Bestuur met deze wijze van besluitvorming hebben ingestemd. De instemming met de wijze van besluitvorming kan langs elektronische weg plaatsvinden. Alle belangrijke besluiten worden schriftelijk vastgelegd en per kwartaal toegezonden aan de Raad van Toezicht. Het College van Bestuur kan besluiten zijn vergaderingen besloten te houden indien een zwaarwegend belang daaraan ten grondslag ligt.

9.8. Een lid van het College van Bestuur neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de stichting en de met haar verbonden scholen. Indien dan slechts één bestuurder resteert of wanneer hierdoor geen bestuursbesluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de Raad van Toezicht.

Vertegenwoordiging

Artikel 10

10.1. De stichting wordt vertegenwoordigd door het College van Bestuur. De Raad van Toezicht kan aan elk van de leden van het College van Bestuur de bevoegdheid verlenen de stichting zelfstandig te vertegenwoordigen en kan een verleende bevoegdheid ook weer intrekken.

10.2. De beperking van de bestuursbevoegdheid in in lid 3 juncto lid 4 onder h van het vorige artikel geldt mede voor de bevoegdheid tot vertegenwoordiging.

10.3. De in het vorige lid vermelde beperking kan slechts door de stichting worden ingeroepen.

Einde lidmaatschap College van Bestuur

Artikel 11

Het lidmaatschap van een lid van het College van Bestuur eindigt:

- door zijn overlijden;
- door verlies van het vrije beheer over zijn vermogen ingevolge een rechterlijke uitspraak;
- door verstrijken van de mogelijkerwijze vastgestelde duur van zijn benoeming;
- door aftreden volgens rooster;
- door schriftelijke ontslagneming met inachtneming van een redelijke termijn;
- door ontslag hem verleend door de Raad van Toezicht;
- door ontslag door de rechtbank op grond van artikel 2:298 van het Burgerlijk Wetboek;

ONTWERP

- door het einde van zijn dienstverband met de stichting;
- door een onherroepelijke strafrechtelijke veroordeling voor een misdrijf.

Raad van Toezicht (samenstelling, benoeming, schorsing en ontslag)

Artikel 12

12.1. De stichting heeft een Raad van Toezicht. Deze bestaat uit ten minste vijf (5) en ten hoogste zeven (7) natuurlijke personen. Het aantal leden van de Raad van Toezicht wordt - met inachtneming van het in de vorige zin bepaalde - door de Raad van Toezicht vastgesteld met algemene stemmen, in een vergadering waarin alle leden aanwezig of, door middel van een ondertekende schriftelijke verklaring, vertegenwoordigd zijn.

12.2. De Raad van Toezicht benoemt, schorst, en ontslaat de leden van de Raad van Toezicht. De voorzitter van de Raad van Toezicht wordt door de Raad van Toezicht in functie benoemd. De Raad van Toezicht kies uit zijn midden een plaatsvervangend voorzitter. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad wordt in de gelegenheid gesteld een bindende voordracht te doen voor één lid van de Raad van Toezicht. Alle leden van de Raad van Toezicht verklaren bij hun benoeming schriftelijk dat zij de doelstellingen zoals omschreven in deze statuten volledig onderschrijven en ernaar zullen handelen.

12.3. Het reglement van de Raad van Toezicht regelt de voordracht en benoeming van de leden van de Raad van Toezicht. Voor elke functie wordt een profiel vastgesteld door de Raad van Toezicht. Dit profiel wordt opgenomen in het reglement van de Raad van Toezicht en voorafgaand aan de benoeming openbaar gemaakt.

12.4. Bij de samenstelling van de Raad van Toezicht wordt gelet op diverse facetten die de aandacht van de Raad van Toezicht vragen, waarbij de raad in ieder geval wordt samengesteld op basis van algemene bestuurlijke kwaliteiten, affiniteit met de doelstelling van de stichting en met spreiding van deskundigheden en achtergronden.

12.5. Tot lid van de Raad van Toezicht zijn niet benoembaar:

12.5.1. personen die tot de derde graad verwant zijn, gehuwd/geregistreerd partner, of samenwonend zijn van/met een persoon in dienst van de stichting, of van/met een zittend lid van de Raad van Toezicht of van het College van Bestuur;

12.5.2. personen die directe dan wel indirecte zakelijke relaties met de stichting hebben, tenzij de Raad van Toezicht met algemene stemmen in een vergadering waarin alle leden aanwezig of vertegenwoordigd zijn anders beslist;

12.5.3. personen die bij de stichting en/of binnen één of meer van de scholen van de stichting werkzaam of toegelaten zijn op basis van een arbeidsovereenkomst of anderszins;

ONTWERP

12.5.4. leden van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en leden van de Medezeggenschapsraden van de scholen en degenen die binnen de stichting lid zijn van een andersoortige raad of commissie;
12.5.5. personen die in dienst van of verbonden zijn aan een organisatie die pleegt betrokken te zijn bij de vaststelling van de arbeidsvoorwaarden van de werknemers in dienst van de stichting;
12.5.6. leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders dan wel leden van de gemeenteraden van de gemeenten waarin de stichting een school/scholen in stand houdt.
12.5.7. personen die lid zijn van het College van Bestuur dan wel korter dan drie (3) jaar voor de datum van benoeming tot de Raad van Toezicht lid waren van het College van Bestuur;
12.5.8. personen die een zodanige andere functie bekleden dat het lidmaatschap van de Raad van Toezicht kan leiden tot onverenigbaarheid dan wel strijdigheid van deze functie met het belang van de stichting, dan wel tot een (andere) ongewenste vermenging van belangen.

12.6. Leden van de Raad van Toezicht mogen geen enkel rechtstreeks of zijdelings persoonlijk voordeel genieten uit leveringen aan of overeenkomsten met de stichting.

12.7. De Raad van Toezicht is voorts zodanig samengesteld, dat de leden ten opzichte van elkaar, ten opzichte van de dagelijkse en algemene leiding van de stichting en/of welk deelbelang dan ook, onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

12.8. Leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van maximaal vier (4) jaar en treden periodiek af volgens een door de Raad van Toezicht op te stellen rooster van aftreden. Aftredende leden kunnen terstond worden herbenoemd, ten hoogste één (1) maal en voor een termijn van maximaal vier (4) jaar.

12.9. Mocht(en) in de Raad van Toezicht om welke reden dan ook een of meer leden ontbreken, dan vormen de overblijvende leden, of vormt het enige overblijvende lid van de Raad van Toezicht niettemin een geldige Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht voorziet zo spoedig mogelijk in de vacature(s).

12.10. Een lid van de Raad van Toezicht kan te allen tijde door de Raad van Toezicht worden geschorst of ontslagen. Ter zake van schorsing, handhaving of opheffing van de schorsing, of ontslag, besluit de Raad van Toezicht met een meerderheid van ten minste twee/derde van de uitgebrachte stemmen. Het betrokken lid van de Raad van Toezicht wordt in de gelegenheid gesteld zich in een vergadering van de Raad van Toezicht te verantwoorden. Daarbij kan hij zich doen bijstaan door een raadsman. Het betrokken lid van de Raad van

ONTWERP

Toezicht heeft in de desbetreffende vergadering geen stemrecht. De maximale schorsingstermijn bedraagt vier (4) maanden.

12.11. De Raad van Toezicht kan zich voor rekening van de stichting in de uitoefening van zijn taak doen bijstaan door één of meer deskundigen.

12.12. Bij belet of ontstentenis (waaronder tevens wordt verstaan het niet meer in functie zijn) van alle leden van de Raad van Toezicht zal door het College van Bestuur, met inachtneming van het in deze statuten bepaalde, één lid van de Raad van Toezicht worden benoemd, welk lid vervolgens onverwijld maatregelen tot aanvulling van het ledental van de Raad van Toezicht zal nemen. Mocht ook het College van Bestuur ontbreken, dan komt de bevoegdheid tot benoeming toe aan de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad.

12.13. In het reglement van de Raad van Toezicht wordt geregeld hoe te handelen in geval van een conflict tussen het College van Bestuur en de Raad van Toezicht.

Taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht; bezoldiging

Artikel 13

13.1. De Raad van Toezicht houdt deugdelijk en onafhankelijk intern toezicht op de verwezenlijking van de grondslag en doelstelling van de stichting, alsmede op het naleven van de wet- en regelgeving, de rechtmatige verwerving en de doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de middelen, het naleven dan wel afwijken van de voor de stichting vastgestelde code voor goed bestuur, het functioneren van het College van Bestuur, de algemene gang van zaken binnen de stichting en andere aangelegenheden voor zover bij wet- of regelgeving is voorgeschreven. De Raad van Toezicht oefent tevens die taken en bevoegdheden uit die in deze statuten aan de Raad van Toezicht zijn opgedragen of toegekend. Voorts staat de Raad van Toezicht het College van Bestuur met raad terzijde.

13.2. De Raad van Toezicht benoemt de registeraccountant van de stichting, die conform artikel 17 lid 4 de jaarstukken controleert en hiervan aan de Raad van Toezicht verslag doet.

13.3. De Raad van Toezicht stelt de bezoldiging van de leden van de Raad van Toezicht vast, binnen de daarvoor geldende wettelijke dan wel regelgevende kaders. De bezoldiging is niet afhankelijk van de resultaten van de stichting en/of de met haar verbonden scholen. Aan leden van de Raad van Toezicht worden geen aandelen en/of rechten op aandelen bij wijze van honorering toegekend. De kosten die de leden van de Raad van Toezicht in de uitoefening van hun functie maken worden vergoed.
De jaarlijkse verantwoording van de stichting bevat de door de wet en de van toepassing zijnde governancecode voorgeschreven informatie over de hoogte en de structuur van de bezoldiging van de individuele leden van de Raad van Toezicht.

ONTWERP

13.4. De Raad van Toezicht stelt met inachtneming van het bepaalde in deze statuten een reglement voor de Raad van Toezicht vast, dat nadere regels bevat over de wijze waarop hij zijn toezichthoudende taak ten opzichte van het College van Bestuur uitoefent.

Vergaderingen

Artikel 14

14.1. De Raad van Toezicht vergadert ten minste drie (3) maal per jaar en voorts zo dikwijls als een lid van de Raad van Toezicht of een lid van het College van Bestuur dit wenselijk acht. Een en ander wordt nader vastgelegd en uitgewerkt in het reglement van de Raad van Toezicht.

14.2. Voor zover in deze statuten niet anders is bepaald, besluit de Raad van Toezicht met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Voorts besluit de Raad van Toezicht, voor zover in deze statuten niet anders is bepaald, in een vergadering waar tenminste de helft plus één van haar leden aanwezig of, door middel van een ondertekende schriftelijke verklaring, vertegenwoordigd is. Blanco stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht. De Raad van Toezicht kan ook rechtsgeldig buiten vergadering besluiten nemen, mits alle leden van de Raad van Toezicht met deze wijze van besluitvorming hebben ingestemd. De instemming met de wijze van besluitvorming kan langs elektronische weg plaatsvinden.

Einde lidmaatschap Raad van Toezicht

Artikel 15

Het lidmaatschap van een lid van de Raad van Toezicht eindigt:

- door zijn overlijden;
- door verlies van het vrije beheer over zijn vermogen ingevolge een rechterlijke uitspraak;
- door verstrijken van de mogelijkerwijze vastgestelde duur van zijn benoeming;
- door aftreden volgens rooster;
- door schriftelijke ontslagneming met inachtneming van een redelijke termijn;
- door ontslag hem verleend door de Raad van Toezicht;
- door het aangaan van een dienstverband met de stichting;
- door een onherroepelijke strafrechtelijke veroordeling voor een misdrijf.

Verantwoording

Artikel 16

16.1. Het College van Bestuur stelt jaarlijks, conform de wettelijke voorschriften, een verslag vast met betrekking tot haar werkzaamheden. Het besteedt daarbij in ieder geval aandacht aan de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs op de openbare scholen.

16.2. In het jaarverslag als bedoeld in lid 1, legt de Raad van Toezicht in elk geval verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden zoals bij wet voorgeschreven.

CONCEPT

16.3. Het verslag wordt bekendgemaakt. De gemeenteraden van de gemeenten waarin de stichting scholen in stand houdt, ontvangen een exemplaar van het verslag.

16.4. Het College van Bestuur draagt zorg voor een periodieke verantwoording aan de belanghebbenden bij de door de stichting in stand gehouden scholen.

Financiën en verslaglegging

Artikel 17

17.1. De geldmiddelen van de stichting bestaan uit:
- a. het stichtingskapitaal;
- b. subsidies en vergoedingen uit de openbare kassen;
- c. school- of cursusgelden;
- d. bijdragen en schenkingen;
- e. erfstellingen en legaten;
- f. ouderbijdragen;
- g. andere op wettige wijze verkregen baten.

17.2. Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar.

17.3. De goedgekeurde begroting, tijdig tot stand gekomen op basis van de geldende planning en controlecyclus en na overleg met de betrokken gemeenteraden, is maatstaf voor het doen van uitgaven. Het College van Bestuur heeft in geval van belangrijke overschrijdingen, een meldingsplicht aan de Raad van Toezicht.

17.4. Binnen zes (6) maanden na afloop van het boekjaar stelt het College van Bestuur het jaarverslag vast, conform artikel 9 lid 4 sub b van deze statuten. De financiële jaarstukken over het afgelopen jaar moeten zijn opgemaakt aan de hand van de voor dat jaar goedgekeurde begroting. De vaststelling van de jaarrekening vindt plaats na overleg met de betrokken gemeenteraden en indien bij de jaarstukken een rapport van een registeraccountant is gevoegd. De registeraccountant is benoemd conform artikel 13 lid 2.

17.5. De Raad van Toezicht zal in een separaat besluit besluiten het College van Bestuur al dan niet decharge te verlenen voor het door het College van Bestuur gevoerde beleid, nadat de jaarrekening is goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

17.6. Het College van Bestuur is verplicht de in de voorgaande leden bedoelde documenten, bescheiden en andere gegevensdragers te bewaren conform de wettelijke voorschriften.

17.7. De op een gegevensdrager aangebrachte gegevens, uitgezonderd de op papier gestelde balans en staat van baten en lasten, kunnen op een andere gegevensdrager worden overgebracht en bewaard. Voorwaarde is wel dat de overbrenging geschiedt met juiste en volledige weergave der gegevens en deze gegevens gedurende de volledige bewaartijd beschikbaar zijn en binnen redelijke tijd leesbaar kunnen worden gemaakt.

Reglementen

ONTWERP

Artikel 18

18.1 Het College van Bestuur is, onverminderd het in artikel 9 lid 4 onder d bepaalde, gehouden casu quo bevoegd een of meer reglementen vast te stellen, waarin die onderwerpen worden geregeld, die ingevolge deze statuten in een reglement geregeld dienen te worden casu quo die niet in deze statuten zijn vervat. De Raad van Toezicht is eveneens gehouden casu quo bevoegd reglementen vast te stellen voor zover het onderwerpen betreft die de Raad van Toezicht zelf betreffen, en die ingevolge deze statuten in een reglement geregeld dienen te worden casu quo die niet in deze statuten zijn vervat.

18.2. Een reglement mag niet met de wet of deze statuten in strijd zijn.

18.3. Het orgaan van de stichting dat een reglement heeft vastgesteld is te allen tijde bevoegd het vastgestelde reglement te wijzigen of in te trekken.

18.4. Voor besluiten tot vaststelling, wijziging of intrekking van een reglement is een meerderheid van twee/derde van de uitgebrachte stemmen in een vergadering van het College van Bestuur casu quo de Raad van Toezicht vereist.

Statutenwijziging, fusie, splitsing en omzetting

Artikel 19

19.1. Het College van Bestuur is bevoegd deze statuten te wijzigen. Het besluit daartoe, alsmede het besluit tot fusie, splitsing en omzetting, dient te worden genomen met een meerderheid van twee/derde van de stemmen in een vergadering waarin alle leden van het College van Bestuur aanwezig of vertegenwoordigd zijn, zonder dat in het College van Bestuur enige vacature bestaat. Het besluit tot statutenwijziging en de besluiten tot fusie, splitsing en omzetting behoeven de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht. Het besluit tot goedkeuring dient te worden genomen met een meerderheid van twee/derde van de stemmen in een vergadering waarin alle leden van de Raad van Toezicht aanwezig of vertegenwoordigd zijn, zonder dat in de Raad van Toezicht enige vacature bestaat.

19.2. Indien in een vergadering als in het vorige lid bedoeld het vereiste aantal leden van het College van Bestuur dan wel de Raad van Toezicht niet aanwezig of vertegenwoordigd is, kan na twee weken maar uiterlijk binnen vier weken na de eerste vergadering een tweede vergadering worden gehouden waarin over het desbetreffende onderwerp met twee/derde van de stemmen kan worden besloten, mits ter vergadering ten minste de helft van de leden van het College van Bestuur casu quo de Raad van Toezicht aanwezig of vertegenwoordigd is.

19.3. Indien in een vergadering als in het vorige lid bedoeld het vereiste aantal leden van het College van Bestuur dan wel de Raad van Toezicht niet aanwezig of vertegenwoordigd is, kan na twee weken maar uiterlijk binnen vier weken na de tweede vergadering een derde vergadering worden

ONTWERP

gehouden waarin over het desbetreffende onderwerp met twee/derde van de stemmen kan worden besloten, ongeacht het aantal leden van het College van Bestuur casu quo de Raad van Toezicht dat aanwezig of vertegenwoordigd is.

19.4. Een besluit tot statutenwijziging behoeft voorts de voorafgaande instemming van de gemeenteraden van de gemeenten waarin de door de stichting in stand gehouden openbare scholen zijn gelegen. Instemming kan slechts worden onthouden indien overheersende invloed van de overheid in het bestuur van de stichting niet is verzekerd voor zover het openbaar onderwijs betreft.

19.5. Wijziging van de statuten, fusie, splitsing en omzetting dienen op straffe van nietigheid bij notariële akte tot stand te komen. Ieder lid van het College van Bestuur is bevoegd die akte te ondertekenen.

19.6. De leden van het College van Bestuur zijn verplicht een authentiek afschrift van de akte van statutenwijziging, fusie, splitsing of omzetting alsmede zo nodig de doorlopende tekst van de gewijzigde statuten neer te leggen ten kantore van het handelsregister.

Ontbinding en vereffening

Artikel 20

20.1. Het College van Bestuur is bevoegd de stichting te ontbinden. Op het daartoe te nemen besluit is het bepaalde in artikel 19 leden 1, 2, 3 en 4 (mutatis mutandis) van overeenkomstige toepassing.

20.2. De stichting blijft na haar ontbinding voortbestaan voor zover dit ter vereffening van haar vermogen nodig is.

20.3. De vereffening geschiedt door het College van Bestuur, tenzij de Raad van Toezicht anders besluit.

20.4. De vereffenaars dragen er zorg voor, dat de ontbinding van de stichting wordt ingeschreven in het handelsregister.

20.5. Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van deze statuten en (eventuele) reglementen van kracht.

20.6. Een eventueel batig saldo van de ontbonden stichting wordt besteed zoveel mogelijk overeenkomstig het doel van de stichting. Het College van Bestuur behoeft de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht voor het bestemmingsbesluit.

20.7. Na afloop van de vereffening blijven de boeken gedurende zeven jaren berusten onder de vereffenaar die door de Raad van Toezicht daartoe is aangewezen.

NKSR en Verus

Artikel 21

21.1. Besluiten tot wijziging van de artikelen 3, 4 lid 2, 5, 7 lid 3, 9 leden 2 en 5, 19, 20 en 21, alsmede van de bepalingen met betrekking tot de naam, de doelstelling en de middelen ter bereiking van de doelstelling, alsmede besluiten tot oprichting, opheffing, samenvoeging en tot overdracht van onder

CONCEPT

het bevoegd gezag van de stichting staande katholieke scholen en besluiten tot (juridische) fusie, (juridische) splitsing en ontbinding van de stichting treden niet in werking dan nadat daarop de goedkeuring van het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad (ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 40409209) casu quo diens rechtsopvolger onder algemene titel is verkregen.

21.2. De besluiten als vermeld in lid 1 aangaande de onder het bevoegd gezag van de stichting staande protestants-christelijke scholen, treden niet in werking dan nadat daarop advies van Verus, vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs (ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 40407267) casu quo diens rechtsopvolger onder algemene titel is verkregen.

21.3. Indien de Nederlandse Katholieke Schoolraad casu quo Verus, vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs is opgehouden te bestaan komt de goedkeuringseis van lid 1 casu quo lid 2 te vervallen.

Ernstige taakverwaarlozing

Artikel 22

In geval van ernstige taakverwaarlozing door het bestuur of functioneren in strijd met de wet, voor zover het openbaar onderwijs betreft, neemt de gemeenteraad van de gemeente waarin de openbare school is gelegen, de maatregelen die hij nodig acht om de continuïteit van het onderwijsproces te waarborgen voor zover het openbaar onderwijs betreft.

Slotbepaling

Artikel 23

23.1. Indien binnen de stichting verschil van mening bestaat over de uitleg van enige bepaling van deze statuten beslist het College van Bestuur.

23.2. In alle gevallen, waarin noch de wet noch de statuten noch de reglementen voorzien, beslist het College van Bestuur.

23.3. In afwijking van het bepaalde in lid 1 en 2, beslist in aangelegenheden die tot de taken, bevoegdheden en interne aangelegenheden van de Raad van Toezicht behoren, de Raad van Toezicht in plaats van het College van Bestuur.

(**Einde statuten**)

5. Overgangsbepalingen

De Stichting verklaart voorts dat in verband met de onderhavige statutenwijziging:

5.1. Het College van Bestuur van de Stichting is met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) samengesteld als volgt:

- C.D.M. van Meegen, voornoemd, als voorzitter;
- Gerardus Henricus Hyacinthus van der Burgt, geboren te Geleen op zeventien juli negentienhonderdvierenvijftig (17-07-1954), als lid.

5.2 De Raad van Toezicht van de Stichting is met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) samengesteld als volgt:

ONTWERP

- *, als voorzitter;
- *, als vicevoorzitter;
- *, als lid;
- *, als lid;
- *, als lid;
- *, als lid.

Slot akte

De comparante is mij, notaris, bekend. De identiteit van de comparante is, voor zover nog nodig, door mij, notaris, aan de hand van het hiervoor (eventueel) vermelde document vastgesteld.
Deze akte is opgemaakt te Nijmegen op de datum als aan het begin van deze akte vermeld. De comparante heeft verklaard van de inhoud van deze akte te hebben kennisgenomen en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen.
Na zakelijke opgave van de inhoud van deze akte en een toelichting daarop is deze akte na beperkte voorlezing door de comparante ondertekend.
Onmiddellijk daarna is deze akte door mij, notaris, ondertekend om

ONTWERP

GELDERS genootschap @Beeldspraak

Samen sterk voor schoonheid: terugblik Kennisdag

Op de campus van Wageningen University & Research kwamen de leden van onze jarige vereniging op 20 juni naar de jaarlijkse kennisdag van het Gelders Genootschap. De ingrediënten: interessante lezingen, een debat over schoonheid en inspirerende excursies in en rond Wageningen. Het thema: Samen sterk voor schoonheid. In deze nieuwsbrief een terugblik in woord en beeld.

Noteer vast:

- 26 september Rivierengebied (aanmelden kan **hier**)
- Jubileumfeest 15 november Arnhem (aanmelden kan **hier**)

Nieuwe voorzitter bekend

Gelukkig viert voorzitter Hans Esmeijer ons jubileumjaar 2019 nog helemaal mee, maar op 1 december stopt hij als bestuurder van het Gelders Genootschap. Tijdens het officiële deel van de kennisdag – de Algemene Ledenvergadering (ALV) kwam zijn opvolger en onze nieuwe voorzitter Clemens Cornielje - oud-Commissaris van de Koning in Gelderland - zich alvast voorstellen.

“Energietransitie, klimaat, Omgevingswet: er komen flinke uitdagingen op ons af. Allemaal thema’s waarmee ik mij graag bezighoud. Ook graag sámen met inwoners.” Zonder lukt het niet om de schoonheid van stad en land te koesteren, onderstreepte Cornielje. “Participatie moet hoger op de agenda komen.”

In 2019 bestaat het Gelders Genootschap 100 jaar. Deze bijzondere mijlpaal gaat gevierd worden, belooft voorzitter Hans Esmeijer. Een feestthema was snel gevonden: samen de schoonheid vieren. Hoe kan het ook anders, als je al een eeuw onveranderd je missie maakt van de bevordering en instandhouding van de schoonheid van stad en land.

Afscheid penningmeester Carol van Eert

“Mild in zijn oordeel, beslist in de opvattingen die je koestert, met een groot gevoel voor wat mensen beweegt en hoe organisaties werken. Fijn dat je als voorzitter van De Monumentenwacht toch een beetje bij ons in de buurt blijft”, sprak voorzitter Hans Esmeijer Carol van Eert toe, die op 20 juni afscheid nam als penningmeester van het Gelders Genootschap. Huidig bestuurslid en burgemeester van Westervoort Arend van Hout volgt hem op.

Carol van Eert, burgemeester van Rheden:
“Steeds opnieuw betekenis geven aan je omgeving”

Tijdens de Algemene Leden Vergadering nam Carol van Eert na zes jaar afscheid als bestuurslid van het Gelders Genootschap. “Helaas. Ik neem afscheid met weemoed, want het is een geweldige club met fijne mensen die ik afgelopen jaren goed heb leren kennen.”

Lees meer

Afscheid bestuurslid Peter Lucassen, welkom Karin Peters

Ook wethouder van Gennep Peter Lucassen werd tijdens de ALV in het zonnetje gezet als dank voor vele jaren bestuurswerk voor het Gelders Genootschap. Vanwege een portefeuillewisseling geeft hij het stokje over aan wethouder Karin Peters van gemeente Mook en Middelaar, die op 20 juni werd benoemd.

Groen Gelderland in vogelvlucht in beeld

Samen antwoorden vinden. Dat is de missie van Wageningen University & Research, vertelde directeur Bram de Vos van de Environmental Sciences Group, een onderzoekspoot van de universiteit. Hij praatte de bezoekers van

de kennisdag in vogelvlucht bij over de laatste facts & figures over het ‘groene Gelderland’ waarmee zij in hun werk hun voordeel kunnen doen.

Lees meer

“Op zoek naar nieuwe taal voor de toekomst”

Biologe, auteur en ontdekkingsreiziger Arita Baaijens is ervan overtuigd: we zijn toe aan nieuwe taal om het landschap te laten spreken. We staan voor grote transformaties, dus hoog tijd voor nieuwe landschapskaarten en een hoopvol woordenboek, die onze band met het landschap verwoorden en de schoonheid die wij ervaren kunnen verbeelden.

Lees meer

Voorbij de vrijblijvende participatie

Weg met de participatie van gele stickers plakken! En welkom burgermacht, collectieve wijsheid en gemeenschapszin. Inbreng van burgers maakt plannen gewoon vaak beter en doet recht aan democratische waarden. Dat was de boodschap van Frans Soeterbroek van adviesbureau voor bestuur, beleid en organisatie in de publieke sector De Ruimtemaker.

Lees meer

Samen in gesprek over schoonheid

Wat is schoonheid en wie bepaalt dat eigenlijk? Die vragen leverden een levendig debat op, onder leiding van Mark Hendriks, journalist/hoofdredacteur van tijdschrift ‘Blauwe Kamer’. Naast Arita Baaijens en Frans Soeterbroek gaven ook ontwerper/adviseur en onderzoeker landschapsarchitectuur Paul Roncken van Wageningen University & Research, Anne Janssen, wethouder in Wageningen en Renée Koning, directeur van het Gelders Genootschap hun visie.

Samen schoonheid verkennen

In groepjes gingen de kennisdagbezoekers wandelend, fietsend of per bus op pad om de campus van de universiteit te bekijken, de stad te ontdekken of de omgeving te bewonderen. Geïnspireerd door alle indrukken en opgedane kennis, werd de kennisdag besloten met een informele borrel.

Aanmelden jubileumfeest 15 november kan nu

Op 15 november sluiten we ons jubileumjaar feestelijk af en vieren we samen de schoonheid. Naast korte toespraken zorgen dichtkunst, optredens en muziek voor inspirerende voeding. Journalist en kunsthistoricus Wieteke van Zeil – onder meer bekend van haar rubriek in de Volkskrant – leert ons de schoonheid van details te zien. En Benno Strootman schetst als Rijksadviseur voor de Fysieke Leefomgeving welke opgaven Gelderland de kómende 100 jaar kan verwachten. Kom, leer, laat je inspireren, ontdek, ontmoet en geniet! Aanmelden kan **hier**.

Het Gelders Genootschap is jarig!

Al 100 jaar zetten wij ons met onze leden in voor de schoonheid van stad en land. Dat blijven we ook de komende eeuw graag doen. Daarom kijken wij in dit jubileumjaar niet alleen terug, maar vooral ook vooruit. We trekken er in 2019 op uit, delen kennis en inspiratie, voeren een goed gesprek en bouwen natúúrlijk een feestje. Dit jaar vieren wij de schoonheid van Gelderland en uiteraard ook die van Oss en onze drie Limburgse leden. Dit doen wij samen met u: onze leden en opdrachtgevers.

Mail LinkedIn Facebook Twitter

Copyright © 2019 Gelders Genootschap, alle rechten voorbehouden.

U ontvangt deze mail omdat u bent aangemeld voor de nieuwsbrief @Beeldspraak van het Gelders Genootschap.

Contactgegevens:

Zijpendaalseweg 46
Arnhem, Gelderland 6814 CL
Netherlands

Toevoegen aan adressenlijst

Wilt u uw persoonlijke gegevens veranderen of afmelden voor deze nieuwsbrief?
Bewerk mijn persoonlijke gegevens of Uitschrijven voor deze lijst

regio arnhem nijmegen

Nieuwsbrief

In deze nieuwsbrief berichten we over actuele zaken in de regionale samenwerking tussen 18 gemeenten. De regio waar het goed wonen, goed ondernemen, goed recreëren en vooral *goed leven* is. Waar we samen werken aan een 'Gezonde Groei' van onze regio.

BESTE CIRCULAIRE REGIO 2018

De Nieuwsbrief Regio Arnhem Nijmegen ontvangt iedereen die werkt in of voor de regio. Raadsleden ontvangen de nieuwsbrief ook via de lokale griffie.

Jan Herman de Baas aangesteld als Kwartiermaker

Jan Herman de Baas is deze week gestart als kwartiermaker Versterking regionale samenwerking. In april hebben alle colleges besloten om een proces te starten om de regionale samenwerking te versterken. Gezamenlijk willen de colleges werken aan een toekomstbestendige visie, agenda en bijpassende slimme, begrijpelijke overleg- en besluitvormingstructuur.

De Stuurgroep, onder voorzitterschap van burgemeester Van Rijswijk, heeft een Plan van Aanpak opgesteld. Na bespreking in het Bestuur van de Regio op 19 juni jl., is gestart met het zoeken naar een kwartiermaker.

Het versterkingsproces, zoals vastgelegd in het Plan van Aanpak, is een inspirerend en verbindend proces dat in korte tijd doorlopen moet worden. Rond de jaarwisseling liggen de eindproducten voor. Dit interactieve proces vraagt grote betrokkenheid en inzet van vele bestuurlijke en ambtelijke betrokkenen maar ook van gemeenteraden en triple helixpartners. Zij zullen uitgenodigd worden tijdens het proces actief deel te nemen.

De Stuurgroep is content dat het gelukt is Jan Herman de Baas, een ervaren overheidsprofessional en bekend met de regio, in te schakelen.

Democratiefestival 30 en 31 augustus

Onderwerpen die Nederlanders zelf belangrijk vinden, vormen het uitgangspunt voor het festival. Er zijn allerlei werkvormen uitgedacht: dialogen en debatten, speeddates met politici, presentaties en open hoorcolleges, excursies, exposities, theateracts, sport clinics en meer. Voor elk wat wils en in een informele en ongedwongen sfeer. Met trots kunnen we melden dat ook Regio Arnhem Nijmegen aanwezig is op 31 augustus, met een mooi programma.

PROGRAMMA →

Fietsen over het MaasWaalpad

Vele fietsers uit zuidelijkere streken zullen enorm blij zijn met het realiseren van de brug die de route Cuijk - Nijmegen completeert. De brug is de missende schakel in de snelle fietsroute tussen Cuijk en Nijmegen. Het Gelderse deel van deze route is al klaar.

LEES MEER →

NOVI (Nationale Omgevingsvisie) in procedure

Vanaf 2021 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. Daarbij hoort ook één visie op de leefomgeving: de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Met de Nationale Omgevingsvisie neemt het Rijk het voortouw voor een langetermijnvisie op de toekomst en de

In Nederland staan we voor een aantal urgente opgaven, die zowel lokaal, nationaal als wereldwijd spelen. Denk aan de opgaven op het gebied van klimaatverandering, energietransitie, circulaire economie, bereikbaarheid en woningbouw. Deze opgaven zullen Nederland flink veranderen. Door goed in te spelen op deze veranderingen kan Nederland vooroplopen en kansen benutten.

Vanaf dinsdag 20 augustus tot en met 30 september 2019 is de terinzagelegging van de ontwerp Nationale Omgevingsvisie (ontwerp-NOVI) en het milieueffectrapport (PlanMER NOVI). In die periode is het voor iedereen mogelijk een zienswijze in te dienen.

Op donderdag 29 augustus vindt er in het Huis der Provincie een informatiebijeenkomst plaats van 19.00 - 21.00 uur. De gelegenheid om kennis te nemen van ontwerp-NOVI. Vanuit de Regio Arnhem Nijmegen wordt bestudeerd op een reactie door de Regio Arnhem-Nijmegen op het ontwerp. Voor meer informatie hierover kunt u zich wenden tot Matthijs Lenis (06-5275 1546) of M1.lenis@nijmegen.nl. Op het RegioOverelg(t) op 2 oktober in Duiven zal de ontwerp-Novi zeker aan de orde komen.

Marc Kemink: nieuwe mobiliteitsmakelaar in de regio

De nieuwe mobiliteitsmakelaar in de Regio Arnhem Nijmegen is gestart. Marc Kemink volgt Arno van der Steen op namens VNO-NCW Midden. Hij adviseert werkgevers wat Slim Werken & Reizen kan betekenen voor hun organisatie.

Interesse in het aanbod op de menukaart voor werkgevers? Neem dan contact op met Marc is via mobiliteitsmakelaar@vno-ncwmidden.nl of bel 06-20 35 27 22.

MEER INFORMATIE →

Arnhem op weg naar emissieloze binnenstad

Meer winkelend publiek, minder vrachtwagens: wat betekent slimme stadslogistiek voor Arnhem? Arnhem is de op een na beste binnenstad van Nederland. Goed bevoorrade winkels zijn daarvoor essentieel. Maar het bevoorraden van de binnenstad zorgt ook voor overlast. Met Slimme stadslogistiek zorgen we samen voor minder, schonere en stillere vrachtvoertuigen. Benieuwd naar de nieuwste ontwikkelingen? Kom dan naar de inspiratiesessie op 24 september in het Huis der Provincie in Arnhem.

LEES MEER →

Werkstructuur programma Duurzame Mobiliteit & Bereikbaarheid

Per 1 maart 2019 is het programma dM&B van de regio Arnhem Nijmegen van start gegaan. Er is hard gewerkt aan een werkstructuur, die ziet er als volgt uit.

Kernteam

Johan Leferink, programmaregisseur

Suzanne Hesselink, secretaris PFO Mobiliteit

Petra van Burk, programmamedewerker

Werksporen	Bestuurlijke accounthouders	Ambtelijke aanspreekpunten
Robuust wegennet	Carla Koers en Paul Loermans	Joris Wagemakers
Betrouwbaar spoor	Roeland van der Zee	Hans van Vliet
(H)OV voor iedereen	Jasper Verstand en Hariët Tiemens	Michel Eijkhout
Aantrekkelijk fietsnetwerk	Sylvia Fleuren, Birgit van Veldhuizen en Johan Sluiter	Martijn te Lintelo
Schoon onderwerg	Dimitri Horsthuis en André Springveld	Paul Veelenturf
Verkeersveilige omgeving	n.n.t.b.	n.n.t.b.

Wilt u meer informatie? Neem dan contact op met Johan Leferink: j.leferink@regioan.nl of 0652802170.

SLIM/8

Arnhem Nijmegen RES Regionale Energie Strategie

Ontwerpproces RES van start tijdens ruimteateliers

In de maand september gaat in Regio Arnhem Nijmegen het ontwerpproces van de Regionale Energiestrategie (RES) van start tijdens vier ruimteateliers.

Uitgangspunt is de startbijeenkomst die in juni plaatsvond (zie artikel in nieuwsbrief 27 juni 2019). De RES-werkorganisatie presenteerde toen de aanpak en haalde veel reacties op. Met deze input als voorbereiding gaat de verkenning naar grootschalige energieopwekking in de RES van start.

Er zijn vier ateliers om het praktisch werkbaar te maken: 17 september in Duiven, 19 september in De Steeg, 24 september in Lent en 26 september in Wijchen. Hoewel deelnemers welkom zijn bij alle ruimteateliers, zal het voor veel stakeholders logisch zijn om één ruimteatelier bij te wonen voor het gebied dat het meest relevant voor hen is.

Met de uitwerking van deze ruimteateliers organiseert de werkorganisatie medio oktober een bestuurlijk intermezzo om een eerste reactie van bestuurders op te halen. Daarna gaat ze in november/december tijdens een tweede ronde ruimteateliers een aanzet maken tot denkrichtingen en eventueel zoekgebieden op de kaart. Tussentijds komen waar nodig thematische ateliers voor een verdieping.

Neem voor meer informatie contact op met Rijk van Voskuilen, procesbegeleider ruimteateliers: rijk.vanvoskuilen@overmorgen.nl.

In de speciale RES nieuwsbrief staan belangrijke inhoudelijk updates.

AANMELDEN RES NIEUWSBRIEF→

BT Event dit jaar in Arnhem

Het BT Event 2019 wordt op 31 oktober georganiseerd door de Regio Arnhem Nijmegen/The Economic Board, de SKBN en BT, in samenwerking met Oost NL en de provincie Gelderland. Het congres zal ook dit jaar weer een actueel thema hebben.

LEES MEER→

VNG beslist 29 november over Klimaatakkoord

De VNG gaat het Klimaatakkoord tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering op 29 november voorleggen aan gemeenten. Dat heeft de koepelorganisatie bekendgemaakt in de Ledenbrief Klimaatakkoord.

De vergadering vindt aansluitend op de VNG Bestuurdersdag plaats. In de aanloop naar 29 november gaat de VNG in gesprek met gemeenten om het akkoord, en specifiek de rol van gemeenten daarin, toe te lichten.
De VNG houdt dinsdag 8 oktober een landelijke bijeenkomst voor ambtenaren (middagprogramma) en college- en raadsleden (avondprogramma). Daarnaast neemt ze contact op met de provinciale afdelingen en de samenwerkingsverbanden G4, G40, M50

en P10 om langs te komen bij reguliere bijeenkomsten om het akkoord verder toe te lichten.

LEES MEER→

Noteert u deze data?

- **30 en 31 augustus**: Democratie Festival, Veur Lent bij Nijmegen. Lees meer.
- **20 september**: Bridge to the Future - conferentie, Musis Arnhem. Lees meer.
- **2 oktober**: RegioOverleg(t). Op de webkalender verschijnt meer informatie.
- **3 oktober**: Event The Economic Board X INNOVATE. Lees meer.
- **7 - 10 oktober**: European Week of Regions and Cities, Brussel. Neem contact op met Bureau Brussel (geert.ritsema@arnhemnijmegen.eu)
- **31 oktober**: BT Event in Arnhem. Meer informatie zal nog volgen.
- **6 november**: Dag van Gelderland, Theater Orpheus in Apeldoorn. Lees meer.
- **20 november**: extra PFO Duurzaamheid.

We lazen voor u:

Henk van den Berg, secretaris van Regio Arnhem Nijmegen, vertelt over de nieuwe manier van werken in een nieuwsbericht op de website van The Economic Board.

Lees meer.

Contact opnemen

Persoonlijk abonneren? Doorsturen aan een geïnteresseerde? Geef uw tip door via info@regioan.nl en wij zorgen voor de rest!

Voor meer toelichting kunt u contact opnemen met de secretaris Henk van den Berg, tel. (026) 3773410. Of bel met Rachel Drosterij, tel. (026) 3772449, management-ondersteuning & communicatie.

regioan.nl info@regioan.nl @regioAN regioan

In de Regio Arnhem Nijmegen werken de volgende gemeenten samen:
Arnhem - Berg en Dal - Beuningen - Duiven - Doesburg - Druten - Heumen - Lingewaard - Montferland - Mook en Middelaar - Nijmegen - Overbetuwe - Renkum - Rheden - Rozendaal - Westervoort - Wijchen - Zevenaar

---

Copyright © 2019 Regio Arnhem Nijmegen, All rights reserved.
U ontvangt deze mail omdat u zich voor deze regionale nieuwsbrief inschreef.

Ons adres is:
Regio Arnhem Nijmegen, Eusebiusbuitensingel 53 , 6828 HZ, Arnhem, Netherlands

U kunt op elk moment **uw profiel bijwerken** of **uitschrijven**.

Stichting StralingsArm Nederland

INFORMATIEVERZOEK

Het "digitale" asbest van Nu

T.a.v. College van B&W èn alle gemeenteraadsleden,
Per e-mail aan secretariaat en raadsgriffie.

6 augustus 2019

Geachte leden van College en Gemeenteraad,

Ondergetekende is verontrust over de geplande uitrol van het 5G netwerk.
De Vereniging van Ned. Gemeenten (VNG) speelt daarin een actieve rol; mogelijk met goedkeuring van uw gemeente. In haar brief van 27-6 jl. aan de Vaste Kamercommissie EZ schrijft de VNG: *"Gemeenten steunen de uitrol van 5G..... In de nota is opgenomen dat één van de veilingvoorwaarden een verplichte dekking van 98% in een gemeente wordt. Wij ondersteunen dit van harte".*

Dit heeft ertoe geleid dat in de Wet Telecommunicatie, in het najaar bij de Tweede Kamer op de agenda, onder *6 staat: *"De uitrol van draadloze toegangspunten wordt vergemakkelijkt door de verplichting voor overheidsinstanties om redelijke verzoeken tot plaatsing van draadloze toegangspunten op billijke, redelijke, transparante en niet-discriminerende voorwaarden in te willigen".* Gelukkig ligt deze wet nog ter consultatie (https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode) tot 9 september.

Ondergetekende concludeert uit dit wetsvoorstel dat de VNG bepleit de democratie op gemeentelijk niveau uit te schakelen door burgers, die (mogelijke) gezondheidsschade vrezen, hun recht op inspraak en of bezwaar af te nemen.
Graag verneem ik van u:
*1) wie namens uw gemeente zitting heeft in de VNG?.
*2) of u als Raad en/of College ingestemd hebt met het standpunt dat de VNG met bovengenoemde brief inneemt?
*3) of u willens en wetens voornemens bent om mijn burgerrechten op gemeentelijk niveau via landelijke wetgeving te laten uitschakelen?
*4) welke zwaarwegende motieven u hebt, indien het antwoord op vraag 3 -ja- zou zijn.

Graag ontvang ik van zowel College als Gemeenteraad een standpunt, zodat ik mij kan beraden op vervolgstappen. Wilt u dit antwoorden sturen naar: b.bosman@dereunie.info? Alvast mijn dank.

Tekenend met vriendelijke groet,

B. Bosman

Cc: social media, websites

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Wijziging eigen bijdrage PGB BW en maatregelen i.v.m. stapelfacturen eigen bijdrage

donderdag 22 augustus 2019

Geachte heer, mevrouw,

Vanaf volgend jaar zijn er twee wijzigingen in de inning van eigen bijdragen Wmo. De AMvB wordt in september gepubliceerd, via deze ledenbrief informeren we u alvast over de gevolgen van de wijzingen voor cliënten en gemeenten.

Downloaden

- Ledenbrief: Wijziging eigen bijdrage PGB BW en maatregelen i.v.m. stapelfacturen eigen bijdrage

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Archiefwet, selectielijst en (beperking van) openbaarheid

dinsdag 20 augustus 2019

Geachte heer, mevrouw,

Gemeentelijke informatie op orde brengen, beheren, op zorgvuldige wijze openbaar maken en eventueel (online) publiceren. Dit zijn uitdagingen voor gemeenten. In de ledenbrief informeren wij u over nieuwe handreikingen, beleidsontwikkelingen en veranderende wet- en regelgeving m.b.t. de Archiefwet.

Downloaden

- Ledenbrief: Archiefwet, selectielijst en (beperking van) openbaarheid
- Bijlage : Overzicht van wijzigingen in het ontwerp-selectielijst 2017, actualisatie 2020 naar aanleiding van de consultatie
- Bijlage : De handreiking Beperkt waar het moet, die door de Adviescommissie Archieven is opgesteld
- Bijlage: Ontwerp Selectielijst Gemeenten en (inter)gemeentelijke organen 2017, actualisatie 2020

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Wijziging model-APV zomer 2019

woensdag 14 augustus 2019

Geachte heer, mevrouw,

Met deze ledenbrief bieden wij u de ‘zomeraanpassing 2019’ van de Model Algemene plaatselijke

verordening (hierna: model-APV) aan. Hierin is nieuwe wetgeving en jurisprudentie verwerkt. In het bijzonder vragen wij aandacht voor de volgende wijzigingen:

- het vermelden van medebewindswetgeving in de aanhef van het raadsbesluit tot vaststelling van de Algemene plaatselijke verordening;
- het herbenoemen van een aantal hoofdstukken en afdelingen en het in verband hiermee schrappen van een aantal titels;
- het benoemen van een ‘waterpijpcafé’ als openbare inrichting in artikel 2:27;
- het uitdrukkelijker omschrijven van het aanlijn- en muilkorfgebod voor hinderlijke of gevaarlijke honden in artikel 2:59;
- het toevoegen van een stopverbod aan artikel 5:10, waarbij wij wijzen op het verschil van mening met het Openbaar Ministerie;
- het herformuleren van de vrijstelling van het inzamelings- of wervingsverbod voor instellingen die zijn opgenomen in het collecte- en wervingsrooster in artikel 5:13.

In de Was-wordt-tabel wijziging Model Algemene plaatselijke verordening met artikelsgewijze toelichting (bijlage 1) treft u een totaaloverzicht van de wijzigingen aan. Wij gaan ook in op een aantal actuele zaken dat niet heeft geleid tot wijziging van de model-APV. Dit betreft het gebruik van lachgas, roken in de openbare ruimte, oplaten van ballonnen, geluidhinder door warmtepompen en vuurwerkvrije zones.

Downloaden

- Ledenbrief: Wijziging model-APV zomer 2019
- Bijlage: Was-wordt-tabel Wijziging Model Algemene plaatselijke verordening
- Bijlage: Model Raadsbesluit wijziging Algemene plaatselijke verordening
- Bijlage: Model Algemene plaatselijke verordening (gewijzigd model, augustus 2019)

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).
Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

vng.nl

MUSEUM DE TUUT
Erfgoed in bedrijf
Stoomgemaal & Motorenmuseum

Nieuwsbrief nr. 68

100 jaar De Tuut
1918-2018

Kinderen ontmoeten techniek op De Tuut.

Vol aandacht op de stoomtractor.

Op zondag 21 juli gingen de deuren van het Motorenmuseum open om kinderen op een speelse manier kennis te laten maken met enkele natuurkundige basisprincipes (o.a. luchtdruk, kracht, vliegwiel, stroming).
Het Motorenmuseum wilde graag een dag organiseren, waar een jonger publiek ook aan zijn trekken kan komen.
Er waren opengewerkte modellen van kleine motoren, waarmee kinderen konden experimenteren. Animaties toonden nog meer geheimen van de techniek.
En natuurlijk waren alle historische verbrandingsmotoren beschikbaar, aan de hand waarvan vrijwilligers de praktische uitvoering konden laten zien en horen.

Een vrijwilliger legt uit hoe je een krukas maakt.

Belangstelling voor de stationaire motoren.

Het was de hele dag een toeloop van kinderen met hun vaders, moeders en familie.
Naast de zelf uit te voeren proefjes trokken de stoomwals, de Kromhout en de miniatuurmotoren veel bekijks en dat niet alleen van de jeugd!
Tussen de 60 en 70 kinderen hebben deze dag bezocht waarbij gemiddeld drie kwartier werd gekeken, geluisterd en geknutseld.
Behalve voor de bezoekers was de dag ook voor de vrijwilligers interessant. Duidelijk was hoe enthousiast de kinderen waren en zoals een van de vrijwilligers opmerkte: “De dag vloog voorbij.”
Een dag die voor herhaling vatbaar is.

Jonge deelnemer met zelfgebouwde molen.

Aan de slag met verschillende katrollen.

Voortaan kortere nieuwsbrief.

Geachte lezer(es),

In deze Nieuwsbrief vindt u de laatste aflevering over de geschiedenis van Appeltern, geschreven door een van onze vrijwilligers, de heer Joep van den Brink.
Nu de serie over de geschiedenis van Appeltern op haar eind loopt, hebben we ook weer eens naar de opzet, inhoud en lengte van de Nieuwsbrief gekeken.
Over de inhoud zijn verschillende meningen, de een vindt een onderwerp minder passen in een nieuwsbrief, de ander vindt het prettig om eens wat anders te lezen dan gebruikelijk.
Over één ding is men het wel eens, de teksten zijn te lang en het aantal pagina's te groot. Dit nodigt niet uit tot lezen, wat uiteraard juist de bedoeling is.
Om deze reden is besloten dat de uitgave van de Nieuwsbrief, wat betreft het aantal pagina's, verminderd zal worden naar twee à drie pagina's per keer.
We hopen dat dit het lezen van de Nieuwsbrief voor u weer aantrekkelijker maakt.

Geen Maas- en Waalse maaldag op 4 augustus.
De Maas en Waalse Maaldag die gepland staat op 4 augustus kan helaas niet doorgaan. We krijgen niet genoeg interessant materiaal bij elkaar om een aantrekkelijke maaldag te organiseren.

Deel 5 over de geschiedenis van Appeltern

In de reeks over de geschiedenis van Appeltern vindt U hieronder het vierde deel. De geschiedenis van Appeltern is geschreven door een van onze vrijwilligers, Joep van den Brink. In deze uitvoerige beschrijving schetst hij het beeld van de ontwikkeling van het gebied. Over de schrijver kunt U in de vorige nieuwsbrieven informatie vinden.

(50 jaar geleden, vervolg)
Bijna alle boerderijen langs de Walstraat zijn toen woonhuizen geworden, en er is een enkele nieuwe ruilverkavelingsboerderij, volgens een standaard plan, zoals dat op tal van plekken in Maas en Waal te vinden is, gebouwd. (Walstraat 9) In die tijd zijn bijna alle boerderijen uit de dorpen verdwenen. Daardoor veranderde het dorpsbeeld ingrijpend. Wel hielden veel boeren nog enige tijd een koe of een varken bij huis om vet te mesten voor de slacht. De afgelopen 20 jaar is ook dat helemaal verdwenen.

Nu.
Zoals duidelijk geworden zal zijn, zijn er in het landschap, zoals dat nu bestaat, nog tal van sporen uit het verleden, tot meer dan 100 jaar terug, te vinden. Dat wat we nu zien en beleven is het resultaat van de inspanningen van veel generaties. Het landschap is dus niet statisch, niet onveranderlijk. Integendeel, het landschap verandert voortdurend. Een proces dat nog steeds gaande is. Pas kort geleden is de laatste boerderij van de Walstraat vertrokken. Alle voormalige boerderijen zijn nu woonhuizen. De weides en akkers zijn nu bijna allemaal tuinen geworden en de boomgaarden en fruitbomen staan er nu meer voor hun schoonheid en het plezier, dan voor de fruitopbrengst en het geld dat daarmee verdiend kan worden. Het proces dat zich hier heeft afgespeeld, speelt bijna overal in Nederland, in die zin heb je een gebied bezocht dat model kan staan voor de geschiedenis van ons land.
In 1967 is het nieuwe dieselgemaal Bloemers gerealiseerd en is stoomgemaal De Tuut buiten gebruik gesteld.

Toegangsprijzen 2019

Tijdens de stoomweekends en de motorendag op 18 augustus is de toegangsprijs € 6,00 p.p.

Het motorenmuseum is dan óók open en bij de prijs inbegrepen. Kinderen t/m 12 jaar onder begeleiding en donateurs met 1 introducé gratis.

- Voor groepen > 15 op afspraak, met rondleiding: € 3,50 voor rondleiding alleen stoomgemaal en € 5,00 voor rondleiding stoomgemaal én motorenmuseum.

Het rondvaartbootje dat door de spuisluis vaart is **uitsluitend** tijdens de stoomweekenden in bedrijf.

Toegangsprijzen buiten de stoomweekenden tijdens de reguliere openingstijden:

- Bezoek stoomgemaal € 3,50 p.p.

- Kinderen t/m 12 jaar, onder begeleiding en donateurs met 1 introducé gratis.

MUSEUM DE TUUT
STOOMGEMAAL EN MOTORENMUSEUM
Erfgoed in Bedrijf
De Tuut 1, 6629 AA Appeltern
T: 0487-541156 info@de-tuut.nl
www.de-tuut.nl

DOEDERIJ
ZORGGELUK
Bij de exploitatie krijgt het Museum intensieve ondersteuning van de Doederij. Zie voor meer informatie: www.doederij.com

Programma 2019

Museumseizoen De Tuut
Het seizoen van Museum De Tuut loopt van 1 mei tot en met 27 oktober 2019.
Gedurende die periode is het museum 6 dagen per week van 11:00 tot 16:00 uur geopend. Op maandag is het museum gesloten.
Permanente thematentoonstelling “De geschiedenis van de Stoommachine. De machine die de wereld en de mens veranderde”.

Zaterdag	17 en zondag 18 augustus: Stoomweekend
Zondag	18 augustus: Stationaire Motorendag
Zaterdag	14 en zondag 15 september: Stoomweekend, tevens Open Monumentendag
Zaterdag	19 en zondag 20 oktober: Stoomweekend

Voor groepen zijn er op de De Tuut veel mogelijkheden. Neem contact op voor informatie.

29 Juli 2019

GRAAG BEHANDELEN ALS INGEKOMEN STUK VOOR RAADSVERGADERING

Fijne vakantie, beste raadsleden!
Ik vier dit jaar weer vakantie thuis. Best gezellig hoor. Maar ik wil volgend jaar ook mijn koffers wel eens pakken voor een échte vakantie. Dan moet de VNG nu eindelijk eens een cao regelen voor werknemers met een arbeidsbeperking, die vallen onder de Participatiewet. Er is nog tijd om dit te regelen tot 29 november. Want dan is de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG.

Hartelijke groet,

Kimberly

Je e-mailadres staat geregistreerd in het adressenbestand van de FNV. Met ‘FNV in de buurt’ informeren we je over activiteiten bij jou in de buurt. Je kunt je gegevens wijzigen of je afmelden voor dit soort berichten.

Financiële impact invoering Omgevingswet

donderdag 25 juli 2019

Geachte heer, mevrouw,

De wethouder van de gemeente Bergen heeft ons, mede namens B&W van Uitgeest, Castricum, Heiloo, Heerhugowaard en Alkmaar, een brief gestuurd waarin zorgen geuit worden over de financiële impact van de invoering van de Omgevingswet. De Vereniging wordt opgeroepen om de discussie over de kosten, baten en bekostiging van de stelselwijziging op rijksniveau te voeren. Deze brief is ook aan u gezonden. Bijgaand onze reactie.

Zoals in onze reactie te lezen is delen wij de zorgen over de financiële impact van de stelselwijziging. Wij bespreken de ontwikkelingen op regelmatige basis met de ketenpartners en het Rijk. Daarbij is het van cruciaal belang dat wij over goede informatie beschikken ten aanzien van de (geplande) invoeringskosten op gemeentelijk niveau, en van de verwachte keuzes en hun impact op de financiën, ook op gemeentelijk niveau. Daarom de oproep om de instrumenten die wij hiertoe ontwikkelen te gebruiken en de informatie die daaruit volgt, te delen met de VNG.

Met vriendelijke groet,

Kristel Lammers
Programmamanager Omgevingswet

Downloaden

- Brief Gemeente Bergen
- Reactie VNG op brief Gemeente Bergen

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

vng.nl

VNG ledenbrief - Correctie op brief U201900344 (Actualisering begrippen brandweerhoofdstukken aan hoofdstuk 3 CAR-UWO

donderdag 25 juli 2019

Geachte heer, mevrouw,

Via de LOGA-circulaire van 2 mei 2019 (kenmerk U201900344) bent u geïnformeerd over het geactualiseerde begrippenkader van de zogenaamde Brandweerhoofdstukken in de CAR-UWO als gevolg van het in 2016 geheel vernieuwde beloningshoofdstuk in de CAR-UWO (hoofdstuk 3).

Middels deze brief wordt bewerkstelligt dat artikel 20:2 lid 5 (zoals opgenomen in de bijlage van de LOGA-circulaire met kenmerk U201900344) wordt verplaatst naar artikel 20:3. De reden is dat de bepaling geldt voor alle vergoedingen en toelagen van hoofdstuk 20 en voor de hele beroepsbrandweer. Artikel 20:2 is enkel van toepassing op brandweerpersoneel in dienstroosters.

De nieuwe bepaling is ook van toepassing op het overige beroepsbrandweerpersoneel en was daarom in artikel 20:2 verkeerd gepositioneerd.

Downloaden

- Ledenbrief: Correctie op brief U201900344 (Actualisering begrippen brandweerhoofdstukken aan hoofdstuk 3 CAR-UWO
- Bijlage: CAR-teksten

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Colleges B en W gemeenten in Gelderland
Gemeenteraden gemeenten in Gelderland

Brief per e-mail

Uw kenmerk: -
Uw datum: -
Ons kenmerk: RG19-034

Afschrift: provincie Gelderland;
Directies van Arriva,
Connexxion, Hermes, Keolis
Bijlage:

ROCOV Gelderland
Secretariaat
Marga Klompélaan 18
6532SC Nijmegen
T: 06 33 400 650
E: secretariaat@rocovgelderland.nl
I: www.rocovgelderland.nl

Betreft: zorgen over doorstroming openbaar vervoer

Arnhem, 12 augustus 2019

Geacht College, geachte leden gemeenteraad,

Elk jaar stellen de openbaar vervoerbedrijven in Gelderland een vervoerplan voor het daaropvolgende jaar op. Dit bieden zij ter advisering aan het ROCOV Gelderland aan. Het ROCOV behartigt de belangen van de OV-reizigers in Gelderland. De vervoerbedrijven zijn volgens de Wet Personenvervoer verplicht het ROCOV om advies te vragen over voorgenomen wijzigingen in lijnennet en aantal ritten.

Er doet zich helaas de laatste jaren een opvallend aspect voor in de vervoerplannen: op steeds meer lijnen zien de vervoerbedrijven zich genoodzaakt de rijtijden te verlengen vanwege een slechtere doorstroming van de bussen. Dit laatste wordt o.a. veroorzaakt door:

- Toenemende verkeersdrukte door groei van het aantal auto's en fietsers in de steden;
- (Niet afgestemde) wegwerkzaamheden op de busroutes;
- Extra drukte op wegen die tijdens wegwerkzaamheden worden ingezet als omleidingsroutes;
- Aanleg van snelheid-remmende maatregelen zoals drempels, verkeersplateau's of afwaardering van wegen (naar 30 km-zones of 60 km-zones);
- Aanleg van andere maatregelen die de verkeersveiligheid dienen te vergroten;
- Aanpassing van de afstelling van verkeerslichten;
- Etc.

Een groot aantal oorzaken waarbij de gemeenten een rol spelen. Het openbaar vervoer per bus (en dus ook de reizigers daarin) ondervindt hiervan de nodige nadelen, zoals een toename van de reisduur en/of verslechtering van aansluitingen bij (bus)stations en andere OV-knooppunten. Ook zien de vervoerders zich in een aantal gevallen genoodzaakt de frequentie op betreffende buslijnen te

verlagen omdat ze geen extra middelen kunnen inzetten om het aantal ritten per uur in stand te houden.

Een neerwaartse spiraal dreigt zich te manifesteren: het OV per bus wordt onaantrekkelijker waardoor een deel van de huidige reizigers afhaakt en haar/zijn heil zoekt in andere vervoerwijzen, zoals fiets maar vooral de auto. Waarmee de doorstroming nog verder verslechterd. Om dat extra verkeer te kunnen faciliteren zijn bovendien weer dure nieuwe ingrepen in de weginfrastructuur noodzakelijk.

Het ROCOV Gelderland doet dan ook een beroep op alle gemeenten in Gelderland bij het doorvoeren van hierboven genoemde maatregelen meer oog te hebben voor het functioneren van het openbaar vervoer per bus (waaronder wij ook buurtbussen beschouwen). “Busvriendelijke” maatregelen leiden ons inziens tot een opwaartse spiraal voor het openbaar vervoer per bus. En voor de gemeenten, in hun rol als wegbeheerder, kan deze aanpak mogelijk leiden tot economisch gewin.

Het ROCOV is voorstander van samenwerking van de diverse diensten binnen de gemeenten, en ook met en binnen de provincie Gelderland, om de doorstroming (rijsnelheden) van het busvervoer niet tegen te werken, maar juist te bevorderen.

Graag zien wij uw reactie op deze brief tegemoet.

Met vriendelijke groet,

namens de consumentenorganisaties verenigd in het ROCOV Gelderland,

J.G. (Johan) Kruithof, voorzitter

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING MILIEUSAMENWERKING EN AFVALVERWERKING REGIO NIJMEGEN

Op grond van artikel 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn Raden, de Colleges van Burgemeester en Wethouders en de Burgemeesters bevoegd een gemeenschappelijke regeling te treffen ter behartiging van een of meer bepaalde belangen van die gemeenten. Onder het treffen van een regeling wordt mede verstaan het wijzigen van, het toetreden tot en het uittreden uit een regeling.

De Raden, de Colleges van Burgemeester en Wethouders en de Burgemeesters van de gemeenten Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen, ieder voor zover zij bevoegd zijn;

overwegende dat het gewenst is de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen te wijzigen

gelet op de Wet gemeenschappelijke regelingen, de gemeentewet en de Wet Milieubeheer,

BESLUITEN:

De gemeenschappelijke regeling Afvalverwerking Regio Nijmegen, welke regeling is goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 29 augustus 1984, vervolgens is gewijzigd bij besluit van de deelnemende gemeenten, welke wijziging is goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 22 december 1993 inzake de toetreding van de gemeente Mook en Middelaar, vervolgens gewijzigd bij besluit van de deelnemende gemeenten, welke wijziging is goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland bij besluit van 8 december 1994 inzake de wijziging zijnde de toevoeging van artikel 29 Garantstelling, vervolgens gewijzigd bij besluit van de deelnemende gemeenten, welke wijziging is goedgekeurd bij besluit van het College Gedeputeerde Staten van Gelderland van 14 januari 2000 inzake de taakuitbreiding van de regeling, vervolgens gewijzigd bij besluit van de deelnemende gemeenten, inhoudende de aanpassing aan de dualisering van de gemeentebesturen en de bepaling inzake het archief, welke wijziging is goedgekeurd bij besluit van het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 17 maart 2003, vervolgens gewijzigd bij besluit van de deelnemende gemeenten in het kader van het rapport "De kunst van het loslaten" inhoudende verkleining van het Algemeen als Dagelijks Bestuur, het benoemen van het personeel als ook de archiefbepaling welke wijziging op 18 mei 2006 in werking is getreden, vervolgens gewijzigd bij besluit van de deelnemende gemeenten inzake de herindeling van de gemeenten Groesbeek, Millingen aan de Rijn en Ubbergen tot een nieuwe gemeente per 1 januari 2015 alsmede de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking getreden per 1 januari 2015 als ook de nieuwe wijze van werken voor de regeling, welk besluit is gepubliceerd op 17 december 2015 en inwerking getreden op 18 december 2015, te wijzigen en wel zodanig dat zij komt te luiden als volgt:

Hoofdstuk 1: Algemene Bepalingen

Artikel 1: Begripsomschrijvingen

Deze gemeenschappelijke regeling verstaat onder:

de regeling:
deze gemeenschappelijke regeling

het openbaar lichaam:
het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2 van de regeling;

een deelnemende gemeente:
een aan deze regeling deelnemende gemeente;

Gedeputeerde Staten:
het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland;

de verwerkingsinrichting:
de inrichting voor de verwerking van afvalstoffen van ARN B.V.;

afvalstoffen:
de afvalstoffen die vallen onder werking van hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer

de wet:
de wet gemeenschappelijke regelingen

de A.R.N. B.V.:
de, bij akte van 25 oktober 1985, opgerichte besloten vennootschap of haar rechtsopvolger, welke de verwerkingsinrichting exploiteert.

Artikel 2: Openbaar Lichaam

Er is een openbaar lichaam, genaamd Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen, afgekort MARN.

Het openbaar lichaam is rechtspersoon en is gevestigd te Nijmegen.

Artikel 3: Bestuursorganen

Het openbaar lichaam kent, onverminderd de mogelijkheid tot het instellen van commissies als bedoeld in hoofdstuk 6 van deze regeling, de volgende bestuursorganen:

a. het algemeen bestuur;
b. het dagelijks bestuur;
c. de voorzitter.

Hoofdstuk 2: Belangen, taken en bevoegdheden

Artikel 4: Belangen

De gemeenschappelijke regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten ter bescherming van het milieu, waaronder in ieder geval begrepen een doelmatige en milieu hygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen.

Artikel 5: Taken en bevoegdheden

Ter verwezenlijking van de van de in artikel 4 genoemde belangen komen het openbaar lichaam de volgende taken en bevoegdheden toe:

1. Afvalverwerking:
    a. Het deelnemen in het aandelenkapitaal van ARN B.V. of haar rechtsopvolger.
    b. Het in overleg met de gemeenten regelen van de aanvoer van de afvalstoffen, voor zover dit uit een oogpunt van doeltreffende bedrijfsvoering van de verwerkingsinrichting noodzakelijk is.
    c. Elk van de gemeenten verbindt zich om:
        i. de door of vanwege die gemeente ingezamelde afvalstoffen aan de verwerkingsinrichting aan te bieden van welke verplichting door het Algemeen Bestuur ontheffing kan worden verleend;
        ii. de wijze van inzamelen af te stemmen op de wijze van verwerken van de verwerkingsinrichting;
        iii. voor veranderingen in het inzamelsysteem, tijdig vooraf toestemming te vragen aan het Dagelijks Bestuur waaraan de voorwaarde kan worden verbonden dat de uit die veranderingen voortvloeiende nadelige gevolgen aan het openbaar lichaam of aan de ARN B.V. worden vergoed.
    d. het openbaar lichaam sluit met de ARN B.V. een vuilverwerkingsovereenkomst, regelende de aanbiedingsplicht van de deelnemende gemeenten van de door of vanwege hen opgehaalde afvalstoffen, de acceptatieplicht van de aangeboden afvalstoffen door de verwerkingsinrichting en het in rekening brengen van de verwerkingskosten door ARN B.V. aan de deelnemende gemeenten.
2. Beleid
   Het afstemmen en/of het opzetten van gezamenlijk beleid op afval en milieuterrein.

Hoofdstuk 3: Het Algemeen Bestuur

Artikel 6: Samenstelling

1. De raden van de deelnemende gemeenten wijzen een lid aan tot lid van het Algemeen Bestuur.
2. Een lid van het Algemeen Bestuur kan niet tevens zijn medewerker in dienst van of op grond van een dienstverleningsovereenkomst als bedoeld in artikel 21 werkzaam voor het samenwerkingsverband.
3. De leden van het Algemeen Bestuur hebben, onverminderd het bepaalde in artikel 18, derde lid, zitting gedurende de zittingsduur van de gemeenteraad. Indien zij in de nieuwe periode opnieuw burgemeester zijn dan wel benoemd wordt als wethouder, kunnen zij terstond opnieuw worden aangewezen.
4. Het lidmaatschap eindigt van rechtswege zodra het lid geen lid meer van de deelnemer is die hem heeft aangewezen.
5. De leden van het Algemeen Bestuur die tussentijds ontslag nemen, stellen de voorzitter van het Algemeen Bestuur, alsmede de Raad die hen heeft aangewezen, hiervan op de hoogte. Het ontslag gaat in zodra onherroepelijk in hun opvolging is voorzien.
6. Elk lid van het Algemeen Bestuur heeft een plaatsvervanger.
7. Het bepaalde in het eerste tot en met het vijfde lid is van overeenkomstige toepassing op de plaatsvervanger.

Artikel 7 Bevoegdheden

1. Het algemeen bestuur stelt de begroting en de jaarrekening vast.
2. Het algemeen bestuur besluit tot deelname in organisaties als bedoeld in artikel 31a van de Wet.
3. Het algemeen bestuur kan bevoegdheden overdragen aan het dagelijks bestuur tenzij de aard van de bevoegdheid zich hiertegen verzet maar in ieder geval met uitzondering van de bevoegdheid tot het vaststellen van de begroting, de wijzigingen daarvan, de jaarrekening als ook over deelname in organisaties als bedoeld in lid 2.
4. Het algemeen bestuur kan instructies geven voor de werkwijze van het dagelijks bestuur.
5. Het algemeen bestuur beslist over alle andere aangelegenheden waarvoor de bevoegdheid niet op grond van de Wet of deze regeling aan het dagelijks bestuur of aan de voorzitter toekomt.

Artikel 8: Werkwijze en besloten vergaderingen

1. Het algemeen bestuur vergadert ten minste tweemaal per jaar en voorts zo dikwijls de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordeelt, of tenminste een vijfde van het aantal zittende leden van het algemeen bestuur daarom verzoekt.
2. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar.
3. Elk lid van het Algemeen Bestuur heeft 2 stemmen, met uitzondering van het lid namens de gemeente Nijmegen dat 7 stemmen heeft.
4. Tot het sluiten van de deuren en het vergaderen in beslotenheid kan worden overgegaan met inachtneming van het bepaalde in artikel 22 van de wet en artikel 23 van de Gemeentewet.
5. In een besloten vergadering van het Algemeen Bestuur wordt geen besluit genomen over:
    a. de begroting, de wijzigingen daarvan en de rekening;
    b. het doen van een uitgaaf, voordat de begroting of de begrotingswijziging, waarbij deze uitgaaf is geraamd, is goedgekeurd;
    c. het liquidatieplan.

Hoofdstuk 4: Het dagelijks bestuur

Artikel 9: Samenstelling

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit vier leden, de voorzitter inbegrepen door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen.
2. Zij treden, onverminderd het bepaalde in artikel 16, vierde lid van deze regeling, af op de dag van aftreden van de leden van het algemeen bestuur. Zij kunnen, indien zij opnieuw zijn aangewezen tot lid van het algemeen bestuur, terstond opnieuw worden benoemd.
3. Degene, die ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn, houdt tevens op lid van het dagelijks bestuur te zijn.
4. Voor zover deze regeling niet anders bepaalt, kan het dagelijks bestuur zijn werkzaamheden verdelen over zijn leden. Het dagelijks bestuur deelt zijn besluiten terzake mee aan het algemeen bestuur.

Artikel 10. Bevoegdheden

1. Het dagelijks bestuur is belast met en bevoegd tot het voeren van het dagelijks bestuur, waaronder in ieder geval wordt verstaan:
    a. het voorbereiden van al hetgeen aan het algemeen bestuur ter beraadslaging en besluitvorming wordt voorgelegd;

b. het uitvoeren van de besluiten van het algemeen bestuur;
c. het voorstaan van de belangen van de regeling en het openbaar lichaam bij andere overheden, instellingen en diensten waarmee, of personen met wie contact met het dagelijks bestuur van belang is;
d. het beheer van activa en passiva van het openbaar lichaam;
e. het nemen van alle conservatoire maatregelen, zowel in als buiten rechte, en het doen van alles wat nodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht en eigendom;

2. Het dagelijks bestuur benoemt, schorst en ontslaat het personeel. Onder benoeming van personeel wordt tevens verstaan de tewerkstelling op grond van een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.
3. Het dagelijks bestuur stelt een regeling vast omtrent de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam, alsmede de rechtspositieregelingen.
4. Het dagelijks bestuur is bevoegd tot het aangaan van privaatrechtelijke overeenkomsten met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 31a van de Wet.
5. Het dagelijks bestuur is bevoegd tot het voeren van rechtsgedingen namens de regeling.

Artikel 11: Werkwijze

1. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig oordeelt, of een van de andere leden van het dagelijks bestuur dat schriftelijk, onder opgave van de te behandelen onderwerpen verzoekt, in welk laatste geval de vergadering binnen twee weken plaatsvindt.
2. Het dagelijks bestuur stelt een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen.
3. In de vergadering van het dagelijks bestuur kan slechts worden beraadslaagd en besloten als tenminste de helft van de leden aanwezig is.
4. Indien het vereiste aantal leden niet aanwezig is, schrijft de voorzitter een nieuwe vergadering uit waarop het tweede lid niet van toepassing is. Tussen de twee vergaderingen zit minimaal een werkdag.
5. In een vergadering als bedoeld in het derde lid kan alleen worden beraadslaagd en besloten over andere aangelegenheden dan die waarvoor de oorspronkelijke vergadering was belegd indien meer dan de helft van de leden aanwezig is.
6. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn niet openbaar.
7. Over personen wordt schriftelijk, over zaken mondeling gestemd. Ieder aanwezig lid brengt één stem uit. Indien de stemmen staken, is de stem van de voorzitter doorslaggevend.

Hoofdstuk 5: De voorzitter

Artikel 12: Voorzitter

1. De voorzitter wordt door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen.
2. Bij afwezigheid van de voorzitter wordt hij vervangen door een lid van het dagelijks bestuur, door dat college aan te wijzen.
3. De voorzitter kan te allen tijde ontslag nemen. Hij doet daarvan schriftelijk mededeling aan het algemeen bestuur. Het ontslag gaat in zodra in opvolging is voorzien.
4. Als tussentijds de functie van de voorzitter vacant wordt, wijst het algemeen bestuur in zijn eerstvolgende vergadering of ten spoedigste daarna de nieuwe voorzitter aan.

Artikel 13: Bevoegdheden

1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
2. De voorzitter ondertekent de stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan.
3. De voorzitter vertegenwoordigt het openbaar lichaam in en buiten rechte. Hij kan de vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen gemachtigde.

Hoofdstuk 6: De Commissies

Artikel 14: Commissies van advies en vakberaden

1. het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen commissies van advies instellen, dat met inachtneming van artikel 24 van de wet.
2. Het dagelijks bestuur kan een of meer vakberaden instellen, die met inachtneming van artikel 24 van de wet het dagelijks bestuur van advies dienen over een nader aan te geven deelterrein.

Artikel 15: Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan commissies instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen.
2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een commissie als bedoeld in het eerste lid dan na verkregen verklaring van geen bezwaar van de raden van elk van de deelnemende gemeenten
3. Het algemeen bestuur regelt met inachtneming van artikel 25 van de wet hun bevoegdheden en samenstelling.

Hoofdstuk 7: Inlichtingen, verantwoording en ontslag

Intern

Artikel 16: Dagelijks bestuur en voorzitter ten opzichte van algemeen bestuur

1. De leden van het dagelijks bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven ongevraagd aan het algemeen bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het dagelijks bestuur te voeren en gevoerde bestuur nodig is.
3. Zij geven – tezamen dan wel afzonderlijk – aan het algemeen bestuur, wanneer dit bestuur of een of meer leden daarvan hierom verzoekt, alle gevraagde inlichtingen.
4. Een lid van het dagelijks bestuur kan door het algemeen bestuur worden ontslagen, indien dit lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit. In dit geval zijn de artikelen 49 en 50 van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing.
5. Het bepaalde in het eerste tot en met het vierde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de voorzitter voor het door hem gevoerde bestuur.

Artikel 17: Algemeen bestuur en dagelijks bestuur ten opzichte van de raden

1. Het algemeen en dagelijks Bestuur geven aan de raden van de deelnemende gemeenten ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het Dagelijks en algemeen bestuur gevoerde en te voeren beleid, nodig is.
2. Het algemeen en dagelijks bestuur verstrekken aan de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen die door een of meer leden van die raden worden verlangd.

Artikel 18: Leden ten opzichte van de raden

1. Een lid of een plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur verschaft de raad die dit lid heeft aangewezen met inachtneming van artikel 16 van de wet alle inlichtingen, die door die raad of door een of meer leden van die raad worden verlangd en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze.
2. Een lid of plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur is de raad die dit lid heeft aangewezen met inachtneming van artikel 16 van de wet verantwoording verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze.
3. Een lid of een plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur kan door de raad die hem heeft aangewezen, worden ontslagen, indien dit lid het vertrouwen van die raad niet meer bezit.

Hoofdstuk 8: Reglement van orde

Artikel 19: Reglement van orde algemeen bestuur

1. Het algemeen bestuur stelt met inachtneming van de artikelen 22 en 23 van de wet voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast.
2. In het reglement van orde worden onder meer regels gegeven omtrent:
3. het horen van belanghebbenden ten aanzien van door het algemeen bestuur te nemen besluiten;
4. de wijze van het verstrekken van inlichtingen en het afleggen van verantwoording als bedoeld in de artikelen 17 en 18.

Artikel 20: Reglement van orde dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur kan een reglement van orde voor zijn vergaderingen vaststellen, dat aan het algemeen bestuur wordt overgelegd.

Hoofdstuk 9: Ambtelijk apparaat

Artikel 21: Secretaris en overig personeel

1. Het openbaar lichaam kan personeel aanstellen, aan het hoofd waarvan de secretaris staat.
2. Voor zover het dagelijks bestuur daarin niet op andere wijze heeft voorzien, zijn op het personeel van overeenkomstige toepassing de bezoldigingsregelingen en andere algemene voorschriften en bepalingen van de gemeente Nijmegen.
3. Het dagelijks bestuur benoemt een ambtelijk secretaris.
4. De taken en bevoegdheden van de secretaris worden door het dagelijks bestuur vastgesteld.

5. Alle stukken uitgaande van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur worden door de secretaris mede ondertekend.
6. De overige ambtenaren, alsmede het personeel werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, worden benoemd door het dagelijks bestuur.

Hoofdstuk 10: Financiële bepalingen

Artikel 22: Organisatie en controle

1. Het algemeen bestuur stelt bij verordening regels vast met betrekking tot de organisatie van de administratie en het beheer van vermogenswaarden. Op deze regels is artikel 212 van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing.
2. Het algemeen bestuur stelt bij verordening regels vast met betrekking tot de controle op de administratie en het beheer zoals bedoeld in het eerste lid. Op deze regels is artikel 213 van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing.

Artikel 23. Begrotingsprocedure

1. Het dagelijks bestuur zendt jaarlijks vóór 15 april een ontwerpbegroting van het openbaar lichaam voor het komende jaar, vergezeld van een behoorlijke toelichting, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten
2. Het dagelijks bestuur houdt bij het opstellen van de ontwerpbegroting rekening met de door de deelnemende gemeenten opgestelde begrotingsrichtlijnen.
3. De ontwerpbegroting wordt door de deelnemende gemeenten voor eenieder ter inzage gelegd en algemeen verkrijgbaar gesteld.
4. De raden kunnen bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt deze zienswijzen, voorzien van zijn reactie, toe aan de ontwerpbegroting zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
5. De vaststelling van de begroting door het algemeen bestuur geschiedt niet eerder dan 8 weken nadat deze aan de raden van de deelnemers is verzonden in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient.
6. Terstond na de vaststelling van de begroting zendt het algemeen bestuur de begroting aan de gemeenteraden, die ter zake bij het college van Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
7. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 1 augustus aan het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland.
8. Dit artikel is, met uitzondering van de daarin genoemde data, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting.

Artikel 24. Bijdragen van de gemeenten

1. Indien de begroting een nadelig saldo heeft, kan in de begroting worden aangegeven, welke bijdrage elke gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft. Als verdeelsleutel wordt gehanteerd het aantal inwoners volgens de door het Centraal bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat waarvoor de bijdrage is verschuldigd.
2. Voor berekening van deze bijdrage wordt rekening gehouden met bijdragen van het Rijk en van anderen.

3. De deelnemende gemeenten betalen bij wijze van voorschot jaarlijks voor 16 januari en 16 juli telkens de helft van de verschuldigde bijdrage.

Artikel 25: Jaarrekening

1. Het dagelijks bestuur biedt de concept jaarrekening over het afgelopen jaar, onder toevoeging van een verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de rekening, ingesteld door de overeenkomstig artikel 24 van de Gemeentewet aangewezen deskundigen, en hetgeen het dagelijks bestuur te zijner verantwoording dienstig acht, met alle bijbehorende bescheiden jaarlijks vóór 15 april aan aan de deelnemende gemeenten.
2. De raden kunnen bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de concept jaarrekening naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt deze zienswijzen, voorzien van zijn reactie, toe aan de concept jaarrekening zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
3. De vaststelling van de jaarrekening door het algemeen bestuur geschiedt niet eerder dan 8 weken nadat deze aan de raden van de deelnemers is verzonden.
4. Terstond na de vaststelling van de jaarrekening zendt het algemeen bestuur de jaarrekening aan de gemeenteraden, die ter zake bij het college van Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
5. Het dagelijks bestuur zendt de vastgestelde jaarrekening binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli aan het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland.
6. Vaststelling van de rekening strekt het dagelijks bestuur tot decharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.

Artikel 26 Verdeling batig resp nadelig saldo

1. Het dagelijks bestuur doet een voorstel tot verdeling van een batig exploitatiesaldo aan het algemeen bestuur en de deelnemende gemeenten toekomen tegelijkertijd met het verzenden van de jaarrekening.
2. Indien besloten wordt een batig saldo geheel of deels onder de deelnemende gemeenten te verdelen geschiedt dit op basis van het inwonertal op basis van door het CBS ter beschikking gestelde inwonertallen.
3. Het algemeen bestuur beslist dat een nadelig saldo van de jaarrekening:
    a. Eerst geheel of gedeeltelijk ten laste van bestaande reserves wordt gebracht
    b. Bij ontoereikende reserves over de termijn waarbinnen het tekort door het openbaar lichaam moet worden inverdiend en vervolgens
    c. Voor welk deel het nadelig saldo ten laste van de deelnemers wordt gebracht die naar rato van het inwonertal daarin bijdragen.

Artikel 27: Vereveningsfonds

1. De gemeenten zijn verplicht om bij te dragen in een fonds, strekkende tot het doen van uitkeringen aan de deelnemende gemeenten voor de kosten van transport van de afvalstoffen naar de verwerkingsinrichting. Het algemeen bestuur bepaalt welke parameters in de regeling worden meegenomen.
2. Het algemeen bestuur bepaalt elk jaar hoe groot de in het eerste lid bedoelde bijdrage per gemeente zal zijn.
3. De uitkeringen uit het fonds worden jaarlijks door het algemeen bestuur vastgesteld op basis van een te bepalen vergoedingsbedrag.

4. De betaling van de in het eerste en derde lid bedoelde bijdragen en uitkeringen vindt plaats in de maand februari na afloop van het jaar, waarop deze betrekking hebben.

Artikel 28: Garantstelling

1. De gemeenten zijn gezamenlijk garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het openbaar lichaam gesloten en af te sluiten langlopende en kasgeldleningen en in rekening courant opgenomen en op te nemen gelden, en voor de door het openbaar lichaam verstrekte garanties.
2. Elke deelnemende gemeente is hierbij verbonden naar verhouding van haar inwonertal.
3. Voor de vaststelling van het inwonertal zijn bepalend de laatste door het Centraal Bureau voor de Statistiek bekend gemaakte bevolkingscijfers.
4. Alle deelnemende gemeenten, ook die welke op het moment van het ontstaan van de betalings- of garantieverplichtingen nog niet aan de gemeenschappelijke regeling deelnamen, staan naar rato van hun inwonertal garant voor de voldoening van betalingsverplichtingen en voor door het openbaar lichaam verstrekte garanties op het moment dat daarop door de betrokken rechthebbende aanspraak wordt gemaakt.

Hoofdstuk 12: Het Archief

Artikel 29: Archief

1. Het Dagelijks Bestuur is belast met de zorg op de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden van het openbaar lichaam.
2. Het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de MARN is opgedragen aan de gemeentearchivaris van de gemeente Nijmegen.
3. Het Algemeen Bestuur kan een regeling treffen met betrekking tot de zorg en het beheer volgens het eerste lid van dit artikel. Deze regeling wordt aan Gedeputeerde Staten meegedeeld.
4. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden wijst het Algemeen Bestuur een archiefbewaarplaats aan.

Hoofdstuk 13: Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 30: Toetreding en uittreding

1. Het bestuur van een gemeente, dat wenst toe te treden of uit te treden richt het verzoek ter zake aan het algemeen bestuur.
2. Het algemeen bestuur zendt het verzoek als bedoeld in het eerste lid binnen drie maanden door aan de besturen van de deelnemende gemeenten, onder overlegging van zijn advies omtrent de toetreding respectievelijk uittreding en de eventueel daaraan te verbinden voorwaarden.
3. Toetreding respectievelijk uittreding vindt plaats indien de besturen van de meerderheid van de deelnemende gemeenten daarin bewilligen.
4. Aan de toetreding respectievelijk uittreding kunnen bij de in het derde lid bedoelde besluiten voorwaarden worden verbonden.
5. De toetreding respectievelijk uittreding gaat in op 1 januari van het jaar, volgende op het jaar waarin is voldaan aan de vereisten genoemd in artikel 27, eerste lid en tweede lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 31: Wijziging en opheffing

1. De regeling kan worden gewijzigd of opgeheven bij daartoe strekkend besluit van de besturen van ten minste twee derde van het aantal deelnemende gemeenten.
2. Indien het algemeen bestuur wijziging of opheffing van de regeling wenselijk acht, doet het dagelijks bestuur het daartoe strekkende voorstel van het algemeen bestuur toekomen aan de besturen van de deelnemende gemeenten.
3. Voor zover bij de wijziging wettelijke bevoegdheden van het College van Burgemeester en Wethouders, respectievelijk de Burgemeester zijn betrokken, dient daartoe ook te worden besloten door ten minste twee derde van het aantal Colleges van Burgemeester en Wethouders, respectievelijk Burgemeesters van de deelnemende gemeenten.

Artikel 32: Liquidatie

1. Ingeval van opheffing van de regeling, besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en stelt daarvoor de nodige regelen. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling worden afgeweken.
2. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de raden van de deelnemende gemeenten gehoord, vastgesteld.
3. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de beëindiging voor het personeel, bedoeld in hoofdstuk 9, heeft.
4. Het liquidatieplan geeft regels voor de wijze waarop de deelnemende gemeenten, voor zover het saldo ontoereikend is, zorgdragen voor de nakoming van de verplichtingen van het openbaar lichaam.
5. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie.
6. Zo nodig blijven de organen van het openbaar lichaam ook na het tijdstip van opheffing in functie, totdat de liquidatie is voltooid.

Hoofdstuk 14: Slotbepalingen

Artikel 33 Klachtenregeling

1. Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van hoofdstuk 9, titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht, een interne klachtenregeling vast.
2. Het algemeen bestuur kan besluiten tot aansluiting bij een regionale ombudsfunctie in plaats van aansluiting bij de Nationale ombudsman.

Artikel 34: Duur van de regeling

De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 35: Inwerkingtreding

De regeling of een wijziging ervan treedt in werking een dag nadat deze op de voorgeschreven wijze bekend is gemaakt. Alle voorgaande regelingen worden hiermee ingetrokken.

Artikel 36: Titel

De regeling kan worden aangehaald als Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen afgekort MARN.

Artikel 37 : Toezending aan Gedeputeerde Staten

1. Het bestuur van de gemeente Nijmegen draagt zorg voor de in artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen bedoelde toezending en publicatie.
2. Van alle besluiten die op grond van deze regeling worden toegezonden aan Gedeputeerde Staten, worden per gelijke post afschriften toegezonden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg.

Nijmegen d.d. 21 maart 2019

Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling MARN,

namens deze

drs. H.T Tiemens
Voorzitter

ir. J.T.M. van Delft
Secretaris

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING MILIEUSAMENWERKING EN AFVALVERWERKING REGIO NIJMEGEN

Op grond van artikel 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn Raden, de Colleges van Burgemeester en Wethouders en de Burgemeesters bevoegd een gemeenschappelijke regeling te treffen ter behartiging van een of meer bepaalde belangen van die gemeenten. Onder het treffen van een regeling wordt mede verstaan het wijzigen van, het toetreden tot en het uittreden uit een regeling.

De raden, de colleges van Burgemeesters en Wethouders en de Burgemeesters van de gemeenten Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen, ieder voor zover zij bevoegd zijn

Overwegende

dat de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen een andere wijze van werken heeft gekregen;
dat de MARN de gronden in eigendom heeft overgedragen aan ARN B.V.
dat het wenselijk is om de Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen gelet op de nieuwe werkwijze en de gewijzigde eigendomssituatie op onderdelen aan te passen.

Gezien het daartoe strekkende verzoek van het dagelijks bestuur van de Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen;

BESLUIT

Vast te stellen de navolgende wijziging tot aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen.

ARTIKEL I

Artikel 5 lid sub b te laten vervallen met doornummering van het huidige sub c tot sub b en vervolgens voor de daaropvolgende leden.

ARTIKEL II

Artikel 5 lid 2 Projecten, "*Projecten*" te vervangen door "*Beleid*" en de tekst daaronder "*Het op verzoek en in opdracht van de deelnemende gemeenten dan wel een deel van de deelnemende gemeenten (doen) opzetten en (doen) uitvoeren van projecten op het terrein van het milieu waarbij de projecten bekostigd*

worden door de daaraan deelnemende gemeenten naar rato van deelname." te vervangen door de tekst: "*Het afstemmen en/of het opzetten van gezamenlijk beleid op afval en milieuterrein.*".

ARTIKEL III

Artikel 14 leden 2 en 3 geheel te schrappen: met doornummering van artikel 14 lid 4 tot artikel 14 lid 2.

Nijmegen d.d. 21 maart 2019

Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling MARN,

namens deze

drs. H.T. Tiemens	ir. J.T.M. van Delft
Voorzitter	Secretaris

PPN M2

GROEN LINKS RENKUM | VVD | D66 renkum

Raad 26 juni 2019
Motie M2 betreffende Begrotingsevenwicht
is unaniem aangenomen

Motie Begrotingsevenwicht

De raad van de gemeente Renkum, in vergadering bijeen op 26 juni 2019, behandelende Perspectiefnota 2019-2023,

Constaterende dat

- Gemeenten conform de Gemeentewet, art 203, een – meerjarig- structureel en reëel begrotingsevenwicht horen te hebben en door de Provincie hierop gecontroleerd worden.
- De Provincie een gemeente onder preventief en/of repressief toezicht kan plaatsen wanneer er geen begrotingsevenwicht, cq zicht op een begrotingsevenwicht is;
- Dat de inkomsten van de gemeente Renkum, net als de andere gemeenten, gevormd worden door middelen uit het Gemeentefonds, door heffingen en door de lokale belasting;
- Gemeente Renkum een bezuinigingsopgave heeft van enkele miljoenen, onder meer door tekorten op het sociaal domein en een dalend accres;
- Het Rijk in 2018 een begrotingsoverschot had van 11 miljard euro;
- Het Rijk de zogenaamde trap-op-trap-af-systematiek hanteert, waardoor bij dalende uitgaven, inclusief incidentele uitgaven, op rijksniveau gemeenten een lagere bijdrage uit het gemeentefonds ontvingen.

Overwegende dat

- Door incidentele onderuitputting van middelen op rijksniveau en de overdracht van zorgtaken gekoppeld aan bezuinigingsdoelstellingen de gemeente jaar op jaar geconfronteerd wordt met minder middelen voor meer taken.
- Het goed zou zijn als het Rijk meer aandacht zou hebben voor de noodzaak tot structurele oplossingen, zodat de gemeente haar financiën kan sturen naar een structureel en reëel evenwicht.
- Het voor de gemeente nauwelijks meer uit te leggen is aan haar inwoners hoe het financieel en fiscaal systeem werkt bij de gezamenlijke overheden, die toch zeker in de ogen van burgers voor een en hetzelfde systeem staan;

Roept het Rijk op

- Een structureel en voorspelbaar financieel beleid te voeren naar gemeenten toe;
- De bezuinigingen die opgelegd zijn bij de decentralisatie van het sociaal domein te evalueren;

Roept alle politieke partijen in de Tweede Kamer op

- Om oog en oor te hebben voor de financiële problemen bij gemeenten, (mede) ontstaan door de decentralisatie van de zorgtaken en het trap-op-trap-af-systeem;

Draagt het College op

- om deze motie onder de aandacht te brengen van de Nederlandse Regering en alle politieke partijen in de Tweede kamer;

Draagt de griffie op

- Deze motie zo breed mogelijk te verspreiden met de vraag of andere gemeenteraden een vergelijkbaar signaal naar het Rijk willen uitsturen. Rechtstreeks naar de raden van verbonden gemeenten, via de Provincie naar alle Gelderse gemeenten en via de VNG naar alle Nederlandse gemeenten.

En gaat over tot de orde van de dag.

Fractie GroenLinks

Fractie VVD

Fractie D66

Resultaten enquête beschikbaarheid accountants

23 juli 2019

Geachte raadsgriffier,

Dankzij uw medewerking hebben we een goed beeld gekregen van de beschikbaarheid van accountants voor controlejaar 2019, de terugtred van de grote accountantskantoren en de zorgpunten die leven.

Dit jaar hebben we ook vragen opgenomen over innovatie van de accountantscontrole en hoe men aankijkt tegen een (gemeenschappelijke) gemeentelijke accountantsdienst. De gegeven antwoorden en opmerkingen, zijn voor de VNG input aangaande deze thema's.
Voor meer informatie zie het VNG position paper: publiek geld, publieke controle

De resultaten van de enquête en in het bijzonder de opmerkingen geplaatst bij de enquête over uw zorgpunten zijn voor ons o.a. input voor een bestuurlijk overleg eind de zomer met de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en tijdens overleggen met de ministeries van Binnenlandse Zaken & Koninkrijkrelaties en Financiën. Via deze link komt u bij de resultaten van de enquête.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met Amanda Dijke (amanda.dijke@vng.nl).

Met vriendelijke groet,

Ali Rabarison
Directeur Inclusieve samenleving, Gemeentefinanciën

vng.nl

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Geactualiseerd Model Inkoop- en aanbestedingsbeleid

dinsdag 23 juli 2019

Geachte heer, mevrouw,

Het VNG Model Inkoop- en aanbestedingsbeleid uit 2012 is geactualiseerd. De paragrafen Duurzaam inkopen en Innovatie zijn vervangen door een nieuwe, uitgebreidere paragraaf 'Maatschappelijk Verantwoord Inkopen'.

In de nieuwe paragraaf vindt u alle aspecten die kunnen bijdragen aan milieuvriendelijk en sociaal inkopen en aanbesteden. De overige teksten zijn in lijn gebracht met gewijzigde weten regelgeving en jurisprudentie.

Sociale, ecologische en economische aspecten
Door bij uw inkopen en aanbestedingen sociale, ecologische en economische aspecten zoveel mogelijk mee te nemen, draagt u bij aan een beter klimaat en een inclusieve samenleving, naast andere maatschappelijke doelen zoals genoemd in de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

Downloaden

- Ledenbrief: Geactualiseerd VNG Model Inkoop- en aanbestedingsbeleid
- Bijlage: VNG Model Inkoop- en aanbestedingsbeleid (pdf)
- Bijlage: VNG Model Inkoop- en aanbestedingsbeleid (Word 2.0)

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl

Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

NEDERLANDS
DEBAT INSTITUUT

Overtuigtip

Hoe zorg je ervoor dat lichaamstaal jouw verhaal versterkt?

Ben je je hard aan het voorbereiden op die belangrijke presentatie? Let op! Als we druk bezig zijn met onze presentatie vergeten wij weleens dat we meer zijn dan een pratend hoofd. We hebben namelijk ook nog een lichaam. En dit kun je juist handig inzetten om je verhaal nog overtuigender over te brengen. In **deze video** vertelt Marie Maessen wat jij kunt doen met je lichaamstaal om je presentatie te versterken.

BEKIJK DE VIDEO

Meld je aan voor de gratis oefenavond: Presenteren

Ben jij een oud-cursist? Hoe gaat het met het in de praktijk brengen van de presentatievaardigheden? Spreek je inmiddels al ontspannen en zelfverzekerd voor groepen? Presenteren is een vaardigheid die je vaak nodig hebt in je professionele leven. In al deze situaties is het belangrijk dat jij jouw boodschap helder en overtuigend brengt. En natuurlijk ook dat je plezier hebt in het presenteren en niet worstelt met zenuwen! Wil jij als oud-cursist verder oefenen met o*vertuigend presenteren*? **Meld je dan nu aan** aan voor de oefenavond van **26 augustus** en neem een introducé mee.

RESERVEER JE PLEK

5 gouden tips om je

professioneel te profileren

Wil jij als moderne professional overtuigend jezelf presenteren? Wist je dat je dit met simpele handelingen al kunt doen? Het boek 'Nice girls don't get the corner office' van Lois Frenkel staat boordevol tips. Niet alleen ambitieuze vrouwen, maar zeker ook mannen hebben baat bij deze slimme adviezen. Onze trainer Nick Schoemaker zet voor jou de 5 beste tips op rij in **deze video**.

MEER INFORMATIE

In 8 stappen je zichtbaarheid vergroten

Heb je weleens het gevoel dat je wordt overschaduwd door collega's die harder schreeuwen? Dat je in vergaderingen even afwacht en iemand dan precies zegt wat jij had willen zeggen? Zonde! Juist jouw ideeën en visies zijn de moeite waard om gehoord te worden. Ontdek de **training Persoonlijk profileren** en leer waar jouw kracht ligt en hoe je dit op het juiste moment kunt inzetten.

MEER INFORMATIE

LEREN OVERTUIGEN?
ABONNEER JE OP ONS YOUTUBE-KANAAL

Meer overtuigtips?

Vragen of suggesties?

Nederlands Debat Instituut
T (035) 625 20 50
E info@debatinstituut.nl

Aanmelden | Afmelden | Website

Van: Elise Nijmegen <elisenijmegen@gmail.com>
Verzonden: vrijdag 19 juli 2019 13:48
Aan: mail@blaricum.nl; gemeente@bloemendaal.nl; info@bodegraven-reeuwijk.nl
Onderwerp: t.a.v. de griffier

Geachte mevrouw/mijnheer de griffier,

Graag verzoek ik u deze mail/waarschuwingsbrief door te sturen, of kopieën hiervan, aan uw gemeenteraadsleden en het College van burgemeester en wethouders, aangezien dit schrijven zeer relevante informatie bevat voor hun toekomstige/nabije besluitvorming inzake 5G straling.

Geachte burgemeester, wethouders en gemeenteraadsleden,

Ik schrijf u deze brief omdat u verantwoordelijk bent voor het welzijn en de veiligheid van de burgers van uw stad/gemeente.

En dit welzijn, zowel fysiek als geestelijk, komt in gevaar door een besluit m.b.t. uw gemeente dat zonder uw medeweten is genomen en waar u, als het aan de huidige regering ligt, ook niets over te zeggen krijgt.

Graag wil ik u dan ook, door middel van onderstaande links, informeren over de zeer schadelijke effecten van **5G** straling.

In onderstaande link kunt u teruglezen dat recent wetenschappers uit 42 (!) landen, inclusief Nederland, hun regeringen/overheden hebben gewaarschuwd voor de schadelijke gevolgen voor flora en fauna in het algemeen en de mens in het bijzonder, veroorzaakt door de hoge elektromagnetische straling van 5G.

Onderzoeker prof. dr. Magda Haves, toonaangevend expert op dit gebied, stelt dat de hoge 5G straling intense warmte en pijn geeft omdat onze zweetklieren fungeren als mini-antennes.

Andere symptomen die men ondervindt van de straling van 5G zijn o.a. hoofdpijn, flauwvallen, moeite met concentreren, oorsuizen, geïrriteerdheid en slapeloosheid. Daarnaast heeft het een negatief effect op het hart en het zenuwstelsel.

Dr. Anthony Miller, adviseur van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), zegt dat er nu genoeg bewijs is, dat als men nu opnieuw de radiofrequentie zouden moeten labelen, 5G gelabeld zou worden als *kankerverwekkend*.

https://www.ntd.com/doctors-call-for-delaying-deployment-of-5g-due-to-health-risks_339335.html

In onderstaand artikel kunt u lezen dat de telecomindustrie nog *nooit* bewijs heeft kunnen leveren dat 5G veilig is, en de rapporten en onderzoeken die zeggen dat het onveilig is stapelen zich juist op. Zo heeft de Amerikaanse Academie van Kindergeneeskunde gewaarschuwd dat kinderen veelal last zullen ondervinden van de 5G elektromagnetische straling. Verder staan er veel links in onderstaand artikel waar u nog meer bewijs kunt vinden over de (verzwegen) *gevaren van 5G*.

https://www.activistpost.com/2019/06/thousands-sign-petition-calling-for-5g-ban-at-glastonbury-festival-no-scientific-evidence-5g-is-safe.html

Wat ik van u vraag, geachte burgemeester, wethouders en gemeenteraadsleden, is dat u de tijd neemt om zich te verdiepen in de gevolgen van 5G in ook uw stad, u de artikelen doorleest en op u in laat werken wat de grote risico's zijn van 5G straling en -implementatie.

Wilt u werkelijk om de 150 meter een antenne plaatsen in uw stad die een straling afgeeft die slecht is voor de gezondheid van mens en dier? U bent allen eindverantwoordelijk voor de inwoners van uw stad/gemeente en mijns inziens maakt u, als u de 5G toch laat uitrollen in uw gemeente -door het huidige op z'n minst onvoldoende geïnformeerde kabinet- een grote fout. Men *bagatelliseert* de negatieve effecten van 5G straling op m.n. de mens op zowel korte, middellange als lange termijn.

Ik hoop dat u alle besluiten met betrekking tot 5G in uw gemeente in (her)overweging neemt en doet wat goed is voor de *burgers* in uw stad, ú bent tenslotte verantwoordelijk voor hun welzijn.

Ik kijk uit naar het onderbouwde standpunt van uw gemeente inzake 5G straling.

Dank voor uw aandacht.

Met vriendelijke groet,

Elise Nijmegen

Voor extra informatie over 5G kunt u op onderstaande link klikken.

https://yoo.rs/7739bab8ab28855b4fca6c1eaea82fe8/blog/alles-over-5g-alles-wat-u-moet-weten-over-5g-1563472705.html

VNG ledenbrief - Indexering/wijziging subsidies/bekostiging welzijn en cultuur 2017-2020

vrijdag 19 juli 2019

Geachte heer, mevrouw,

In verband met de indexering van uw subsidies/bekostiging informeren wij u in deze brief over de ontwikkeling van de loonkosten 2017-2020 in de vier Cao-sectoren Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening/Sociaal Werk; Jeugdzorg; Openbare Bibliotheken; Kunsteducatie (privaat en publiek). Wij memoreren tevens bijzonderheden in enkele andere Cao's en arbeidsvoorwaarden binnen welzijn en cultuur.

Er zijn elk jaar fluctuaties in de pensioen- en sociale premies, die per sector kunnen verschillen hetgeen wij in deze brief belichten. Bovendien geldt dat elke werkgever jaarlijks te maken heeft met incidentele loonkostenontwikkeling, deze is gemiddeld 0,75% tot 1%.

Voorts vermelden wij actualiteiten in wetgeving en kwaliteitscertificering, die kosten- en personeelsgerelateerd zijn.

Ter vergelijking tonen wij de Cao Gemeenten, de loon- en prijscompensatie die u als gemeente voor de diverse sectoren in het Gemeentefonds ontvangt en de actuele algemene loonramingen.

Tot slot ontvangt u via deze brief de wettelijke en de Cao-bepalingen die gelden bij gemeentelijke bezuinigingen.

Downloaden

- Ledenbrief: Indexering/wijziging subsidies/bekostiging welzijn en cultuur 2017-2020
- Bijlage: Indexering subsidies/ bekostiging welzijn en cultuur
- Bijlage: Wijziging subsidies/ bekostiging welzijn en cultuur

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Ledenbrief Klimaatakkoord

woensdag 17 juli 2019

Geachte heer, mevrouw,

Op 28 juni heeft het kabinet het Klimaatakkoord gepresenteerd. In de komende periode zullen wij met u het gesprek aangaan over de betekenis van het Klimaatakkoord voor gemeenten en zullen wij u op de hoogte houden van actuele ontwikkelingen. Het VNG-bestuur legt het Klimaatakkoord ter besluitvorming aan u voor in de Buitengewone ALV van 29 november. Dat geeft de gemeenten en onze vereniging de ruimte voor zorgvuldige voorbereiding van de besluitvorming over het Klimaatakkoord.

Save the date 'VNG Bestuurdersdag' 29 november
Op 29 november combineren wij de Buitengewone ALV opnieuw met een VNG Bestuurdersdag. Het programma vindt plaats in NBC Congrescentrum in Nieuwegein.

De VNG Bestuurdersdag bestaat, net als in de afgelopen jaren, uit een plenair deel over een actueel thema en werksessies die worden voorbereid door de verschillende VNG commissies en colleges. Aansluitend houden we de Buitengewone ALV. De voorlopige tijden zijn 9.30-16.00 uur. De formele uitnodiging volgt nog. Alle burgemeesters, wethouders, raadsleden, secretarissen en griffiers zijn van harte welkom!

Downloaden

- Ledenbrief: Klimaatakkoord

VNG ledenbrief - Doordecentralisatie en nieuw verdeelmodel MO, BW en BG

woensdag 17 juli 2019

Geachte heer, mevrouw,

Met deze ledenbrief informeren wij u over het akkoord dat de VNG onlangs heeft bereikt over de doordecentralisatie en het nieuwe verdeelmodel Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen en Begeleiding. De basis van het akkoord wordt gevormd door het advies van het Expertiseteam MO-BW-BG. In deze brief informeren wij u over:

- Het advies van het Expertiseteam MO-BW-BG;
- De afspraken die wij hierover op 2 juli hebben gemaakt met het Rijk;
- Aanvullende afspraken naar aanleiding van de motie ‘Naar een structureel financieel totaalkader GGZ op basis van feiten;’
- Het vervolgproces op hoofdlijnen;
- Aankondiging van drie informatiebijeenkomsten over deze onderwerpen eind augustus en begin september.

Downloaden

- Ledenbrief: Doordecentralisatie en nieuw verdeelmodel MO, BW en BG
- Bijlage: Advies expertiseteam met aandachtspunten voor vervolg
- Bijlage: Bespreekpunten n.a.v. advies expertiseteam

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Beste Griffie,

De Vierdaagsewandelaars trekken door het Rijk van Nijmegen en overal zijn de 4Daagsefeesten in volle gang. Omdat een beweging nooit helemaal stil kan staan, ontvang je hierbij nog een RvN@ update met nieuws en data voor de evenementen die zich na alle zomerse activiteiten aandienen.

Nieuws

Met een LABhack helpt talent uit de regio de innovatiekracht van ondernemingen te vergroten. Op de LABclub van 5 juni gingen studenten van de HAN, ROC en RU in een LABhack voor het Taskforce Ondernemersfonds Nijmegen (TON) aan de slag. Het TON had de studenten gevraagd hoe het de zichtbaarheid in de regio zou kunnen vergroten. In de onderstaande video van het Multimediateam Pluryn wordt uitgelegd wat een LABhack is en wat het voor het TON opgeleverd heeft. Het complete verslag met alle resultaten vind je in dit artikel op de RvN@ site.

Video LABhack

Het project 'Zorgeloos op vakantie' heeft wederom klinkende resultaten geboekt in het verder toegankelijk maken van recreatieve en toeristische voorzieningen in het Rijk van Nijmegen. Zo zijn er weer twee routes rolstoelvriendelijk gemaakt en ontving hotel Heuvelrijk het keurmerk toegankelijkheid uit handen van wethouder Sylvia Fleuren. Lees het volledige bericht hier.

Klik hier voor het complete RvN@ nieuwsoverzicht

Agenda

Einde zomervakantie wordt de regio weer met nieuwe talenten overspoeld. RvN@LAB zal daarom op de verschillende introductiemarkten aanwezig zijn om studenten kennis te laten maken met de LABclub en de mogelijkheden die de regio te bieden heeft. Daarnaast vindt er 24 september weer een Duurzaamheidscafé plaats. Zet ook de Werkconferentie Vitaliteit & Werk van 9 oktober in de agenda en meld je vast aan voor het grootse RvN@ Meeting of Minds Festival dat op 18 november in de Lindenberg georganiseerd wordt. Informatie en aanmeldformulieren vind je hieronder.

RvN@LAB introductiemarkt Radboud Universiteit

(15:00 uur Park Brakkenstein, Nijmegen)

---

29 AUG

RvN@LAB introductiemarkt HAN

(12:00 uur Kelfkensbos, Nijmegen)

<hr size=2 width="100%" align=center>

24 SEP

Duurzaamheidscafé Nijmegen 'Waterstof tot nadenken'

(20:00 uur LUX, Nijmegen)

---

30 SEP

LABclub

(17:00 uur Secret Garden, Nijmegen)

---

9 OKT

Werkconferentie Vitaliteit & Werk

(15:00 uur, Nijmegen)

<hr size=2 width="100%" align=center>

18 NOV

RvN@Meeting of Minds Festival

(15:00 uur Lindenberg, Nijmegen)

Klik hier voor de complete RvN@ agenda

Genoeg dus om naar uit te kijken, maar voor nu wensen we je vooral prachtige dagen en activiteiten toe.

Zomerse groet,

Kristie Lamers
directeur RvN@

Copyright © 2019 Rijk van Nijmegen @, All rights reserved.
Je ontvangt de nieuwsbrief omdat je betrokken bent bij RvN@.

Ons mailadres:
Rijk van Nijmegen @
Keizer Karelplein 1
Nijmegen, KvK: 70106142 6511 NC
Netherlands

Add us to your address book

Wil je je voorkeuren aanpassen?
Je kan hier je profiel aanpassen of jezelf helemaal uitschrijven..

VNG ledenbrief - Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

dinsdag 16 juli 2019

Geachte heer, mevrouw,

Per 1 januari 2020 is de Wet verplichte GGz (Wvggz) van kracht, de opvolger van de Wet Bopz. De wet houdt een aantal veranderingen voor gemeenten in. De VNG ondersteunt gemeenten bij de implementatie hiervan. In deze ledenbrief brengen we u op de hoogte van:

1. de stand van het implementatietraject
2. de zaken die het komend half jaar geregeld moeten worden om de wet goed in te kunnen voeren
3. wat u daarin van de VNG kunt verwachten.

De omvorming van het systeem Bopz-online van de firma Khonraad wordt vernieuwd, zodat het de Crisismaatregel en het Verkennend Onderzoek onder de Wvggz ondersteunt. Deze aanpassingen lopen op schema en alles wijst erop dat gemeenten per 1 januari a.s. met het nieuwe systeem aan de slag kunnen.

Daarnaast moeten gemeenten de eigen organisatie voorbereiden op de nieuwe wet. Daarbij kunnen ze gebruik maken van de handreikingen die op www.vng.nl/wvggz te vinden zijn. Ook ontvangen gemeenten per 1 januari a.s. structureel € 20 miljoen om de nieuwe taken te kunnen uitvoeren.

Om te komen tot een goede implementatie van de Wvggz horen wij graag waar U behoefte aan heeft. U helpt ons hierbij door een paar korte vragen te beantwoorden die separaat via de mail aan u worden gestuurd.

Downloaden

- Ledenbrief: Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Bestuursacademie Nederland

035 - 760 48 50
mail ons

Serieus aan de slag met big data

De informatie die schuilgaat in big data is in potentie zeer waardevol, maar wordt nog lang niet altijd benut. Ook roept het analyseren en interpreteren van data veel vragen op over privacy, transparantie en rechten van burgers. Hoe gaat u daar als overheid zorgvuldig mee om?

Lees meer >

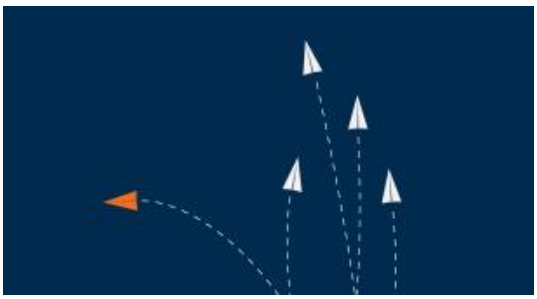

Provincies hebben meer tijd nodig voor windparken

Het gaat de meeste provincies niet lukken om in 2020 de beloofde aantallen windmolens op land te plaatsen. De afgesproken doelstelling uit het energieakkoord wordt dan ook niet gehaald. Op lange termijn leveren de windparken echter wel meer duurzame energie dan verwacht.

Lees verder >

Save the date: 6 november, LocHal Tilburg
Business Game Young Professionals:
Get ready for the future!

Burgerzaken Leiden doet het ‘gewoon'
De gemeente Leiden heeft niet gewacht met de transformatie van de afdeling Burgerzaken, maar is zelf aan de slag gegaan. Marlous Schreve, manager Burgerzaken bij de gemeente Leiden, deelt haar ervaringen met dit proces.

Lees verder >

Waarom een erkende Bachelor of Master volgen?
Opleidingen en trainingen zijn er in alle soorten en maten. Maar als u een langdurige investering wilt doen, is een erkende Bachelor of een Master een goed idee. Maar waarom eigenlijk? Wij leggen het uit.

Lees verder >

Nog enkele plaatsen beschikbaar

Schrijf u nog snel in!

28 augustus, 2019
HBO Bachelor Maatschappelijk Werk / Social Work (MWD) (met subsidie)

16 september, 2019
HBO Data Protection Officer (DPO)

23 september, 2019
HBO Bachelor Bestuurskunde

23 september, 2019
Master Projectmanagement

24 september, 2019
HBO Bachelor Integrale Veiligheid

25 september, 2019
Master of Business Administration (MBA)

OVER BESTUURSACADEMIE NEDERLAND

Bestuursacademie Nederland

Alle opleidingen

Incompany

CONTACT

035 - 760 48 50

mail ons

VOLG ONS

U krijgt deze e-mail omdat u informatie bij ons heeft aangevraagd. Wilt u geen berichten meer van ons ontvangen? Dan kunt u zich afmelden.
Wilt u meer weten over hoe we met uw gegevens omgaan? Lees dan onze privacyverklaring.

Copyright © 2019 Bestuursacademie Nederland
Ons adres is Marathon 7, Hilversum 1213PD

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Stikstof problematiek en inventarisatie gevolgen voor gemeenten

dinsdag 16 juli 2019

Geachte heer, mevrouw,

Vanuit het Programma Aanpak Stikstof (PAS) werkte Nederland aan maatregelen om de uitstoot van stikstof te verminderen. De Raad van State (RvS) heeft op 29 mei jl. geoordeeld dat het PAS onvoldoende is onderbouwd om vergunningen voor nieuwe (of bestaande) activiteiten die stikstof uitstoten te beoordelen. Dit betekent dat 'toestemming *vooruitlopend* op toekomstige positieve gevolgen van maatregelen voor beschermde natuurgebieden, in strijd is met Europese natuurwetgeving. De uitspraak betekent voor gemeenten specifiek dat (bouw)projecten door heel Nederland op losse schroeven komen te staan.

De uitspraak heeft bij gemeenten geleid tot vragen welke impact de uitspraak heeft op gemeentelijke projecten. De VNG heeft op basis daarvan en gesteund door een motie hierover (aangenomen tijdens de ALV op 5 juni) een plek ingenomen aan de landelijke gesprekstafel met de ministeries van LNV, IenW, BZK, EZK, Defensie, het IPO en de UvW. Op landelijk niveau onderzoeken deze partijen de gevolgen van de uitspraak voor de vergunningverlening van bestaande en nieuwe projecten en zoeken ze naar een oplossing hiervoor. Wij trekken als VNG zoveel als mogelijk samen op met de medeoverheden. Er wordt gewerkt aan maatregelen op korte, middellange en lange termijn. Daarnaast wordt een adviescollege stikstofproblematiek ingesteld die zich gaat buigen over oplossingen voor korte en langere termijn.

Ook heeft de VNG op donderdag 11 juli jl. een enquête verstuurd aan gemeenten om te inventariseren of en zo ja, welke impact de uitspraak heeft op gemeentelijke projecten en om de informatiebehoefte in kaart te brengen. De uitkomst daarvan neemt de VNG mee in de gesprekken aan de landelijke tafels en in een plan van aanpak. Daarvan is op 4 juli jl. in de commissie RWM afgesproken dat deze voor september gereed is. Tevens ontvangt u een vragenformulier vanuit de provincies waarbij meer inhoudelijk wordt ingegaan op de gevolgen van de uitspraak op uw projecten. Het doel van de uitvraag is om een zo'n goed mogelijke landelijke inschatting te geven van het aantal projecten dat mogelijk geraakt wordt. De VNG onderschrijft het belang van deze informatie en hoopt dat u ook hieraan uw medewerking wilt verlenen.

Tot slot zijn, gezien de complexe situatie, knelpunten niet altijd eenvoudig op te lossen en kan op korte termijn geen toestemmingsverlening worden mogelijk gemaakt. Daarvoor zijn onder andere eerst de aanpassing van de Aerius Calculator en het ontwikkelen van een beleidslijn noodzakelijk.

Downloaden

- Ledenbrief:Stikstof problematiek en inventarisatie gevolgen voor gemeenten

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

T (070)-3406994
M (31)-611957404
im.zweep@minvws.nl

Kenmerk
1533923-190936-VGP

Bijlage(n)
1

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

GEMEENTE WIJCHEN
INGEKOMEN
- 1 JUL 2019
Nr. 19/34073 Afd.
Kopie verstrekt aan:

Datum 26 JUNI 2019
Betreft Brief gemeenten terughoudendheid in contact met de tabaksindustrie

Geachte heer/mevrouw,

Op 10 november 2015 heeft u van mijn voorganger een brief ontvangen over artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging, (hierna: WHO-Kaderverdrag). Dit verdrag, dat de Staat en zijn organen bindt, biedt een kader voor maatregelen ten behoeve van tabaksontmoediging. Artikel 5.3 van dit verdrag is een belangrijk artikel omdat dit artikel het belang van terughoudendheid in contact met de tabaksindustrie onderstreept.

Op 5 september 2018 heb ik de Tweede Kamer toegezegd om overheden nogmaals op het belang van terughoudendheid in contact met de tabaksindustrie te wijzen.[1] Met deze brief wil ik u graag herinneren aan de betekenis van artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag. Daarom verzoek ik u kennis te nemen van het Protocol, waarin de wijze van omgang met de tabaksindustrie wordt beschreven en die als bijlage met deze brief is meegestuurd.

Informatie over artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag
In het Protocol wordt artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag zo uitgelegd dat niet-noodzakelijk contact met de tabaksindustrie niet toegestaan is. Contact met de tabaksindustrie mag alleen plaatsvinden als het gaat over uitvoeringstechnische kwesties. In uw geval betekent dit dat een overleg met de tabaksindustrie alleen mag plaatsvinden, voor zover dit op generlei wijze invloed heeft op de gemeentelijke beleidsplannen op het gebied van tabaksontmoediging. Uitgangspunt daarbij is dat verslagen van overleg met de tabaksindustrie over uitvoeringstechnische kwesties openbaar worden gemaakt. Ook wordt u opgeroepen andere schriftelijke documenten waaruit contact met de industrie blijkt openbaar te maken (voor zover de wet niet aan openbaarmaking in de weg staat).

Lobbytechnieken
Contact bestaat niet enkel uit reacties op uitvoeringstechnische kwesties. Zo kunnen vertegenwoordigers van de tabaksindustrie ambtenaren benaderen via e-

[1] Kamerstukken II, 2017/18, Aanhangsel van de Handelingen, nr. 3097.

mail, telefoon of tijdens bijeenkomsten. Ook is samenwerken met de tabakslobby in strijd met artikel 5.3 WHO-Kaderverdrag, wanneer het gaat over publiekscampagnes tegen het roken, publieke evenementen of activiteiten die onder de noemer van maatschappelijk verantwoord ondernemen worden ontplooid. Zelfs het creëren van aantrekkelijke rookzones op strategische plekken kan roken aanmoedigen. Ik vraag u daarom extra alert op deze lobbytechnieken te zijn.

Kenmerk
1533923-190936-VGP

Schadelijkheid van roken

Tabaksontmoediging is van evident belang. Jaarlijks sterven in Nederland ongeveer 20.000 mensen door roken en enkele duizenden door meeroken.[2] Roken is een belangrijke risicofactor voor kanker en veroorzaakt andere ziekten, waaronder hart- en vaatziekten, luchtwegziekten, diabetes, long-, tandvlees- en gewrichtsontstekingen. De verslavende stof is nicotine. Daarom is stoppen met roken zo moeilijk. De regering wil met een breed pakket van maatregelen, in de vorm van wet- en regelgeving en samenwerkingsafspraken, bewerkstelligen dat alle rokers (jong en oud) stoppen met roken, gestopt blijven en dat meeroken door jong en oud wordt voorkomen. In dat kader is op 23 november 2018 met verschillende partijen het Nationaal Preventieakkoord gesloten[3]. Hierin is onder andere afgesproken dat in 2040 een rookvrije generatie wordt gerealiseerd, waarbij geen enkele jongere meer start met roken. Ik roep u ook op om aan te sluiten bij de ambitie van dit akkoord en tot een lokale aanpak te komen. Terughoudendheid in contact met de tabaksindustrie sluit hierbij aan.
U wordt verzocht de informatie uit deze brief en de bijlage te communiceren aan uw ambtenaren, uitvoeringsorganen en de gemeenteraad. Mocht u vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met de Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie van het ministerie van VWS. De contactgegevens vindt u rechts bovenaan de brief.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Paul Blokhuis

[2] Onderzoeks- en adviesrapportage m.b.t. de uitvoering van 'Artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging (FCTC)' in Nederland, Oude Gracht Groepstop, Juni 2015.
[3] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheid-en-preventie/documenten/convenanten/2018/11/23/nationaal-preventieakkoord.

Protocol over de wijze van omgang met de tabaksindustrie

- Artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging luidt als volgt: "Bij de vaststelling en uitvoering van hun volksgezondheidsbeleid met betrekking tot tabaksontmoediging, nemen Partijen, in overeenstemming met het nationaal recht, maatregelen om dit beleid te beschermen tegen commerciële en andere gevestigde belangen van de tabaksindustrie."[1]

Algemene uitgangspunten:

1. *Wat is het doel van dit protocol?*
   Artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging bindt de Staat en al zijn organen. Dat betekent dat alle overheden, zowel decentrale, ministeries als uitvoeringsorganen zich aan dit verdrag moeten houden. Dit protocol wil daarom voor alle overheden duidelijk maken wat artikel 5.3 inhoudt en geeft een idee hoe overheden zelf invulling kunnen geven aan dit artikel met het oog op hun werkzaamheden.

2. *Waarom anders omgaan met de tabaksindustrie?*
   Artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging bepaalt dat overheden bij vaststelling en uitvoering van hun beleid zich niet laten beïnvloeden door de commerciële en andere gevestigde belangen van de tabaksindustrie.

3. *Wie is de tabaksindustrie?*
   De tabaksindustrie bestaat uit de producenten, distributeurs en importeurs van tabaksproducten. Onder tabaksindustrie worden ook verstaan organisaties en personen indien en voor zover zij de tabaksindustrie vertegenwoordigen of als lobbyist voor de tabaksindustrie optreden.

4. *Aansluiten bij bestaande gedragscodes*
   Sinds 2006 moet elke overheid een integriteitsbeleid voeren volgens de Ambtenarenwet. De huidige integriteitscodes van overheden geven al invulling aan hoe zich te gedragen tegenover allerlei aspecten, waaronder de invloeden van de industrie. In aansluiting op de huidige gedragscodes, worden overheden geadviseerd een specifieke passage toe te voegen over contact met de tabaksindustrie met de volgende strekking:

   "Integriteit gaat ook over het dienen van het algemeen belang, en burgers en externe partijen moeten erop kunnen vertrouwen dat de overheid niet bevooroordeeld of partijdig is en dat beslissingen op objectieve gronden worden genomen. Om dit te bevorderen kunnen bijvoorbeeld afspraken worden gemaakt over de omgang met lobbyisten. Zo heeft de overheid de specifieke afspraak gemaakt inzake tabaksontmoediging dat overheden bij vaststelling en uitvoering van hun beleid zich niet te laten beïnvloeden door de commerciële en andere gevestigde belangen van de tabaksindustrie. Binnen de professionele verantwoordelijkheid van onze organisatie valt dus ook terughoudendheid in contact met de tabaksindustrie. Dit is van belang om te voorkomen dat contact met de tabaksindustrie kan leiden tot maatregelen die (in)direct kunnen aanzetten tot roken".

---

[1] https://wetten.overheid.nl/BWBV0001706/2005-04-27#Verdrag_5.3
Article 5.3: In setting and implementing their public health policies with respect to tobacco control, Parties shall act to protect these policies from commercial and other vested interests of the tobacco industry in accordance with national law.

5. *Terughoudendheid in contact met de tabaksindustrie*
   Op grond van artikel 5.3 dienen overheden terughoudend te zijn met contacten met de tabaksindustrie om te voorkomen dat de tabaksindustrie invloed kan uitoefenen op het beleid. Daarom dienen contacten met de tabaksindustrie te worden beperkt tot uitvoeringstechnische kwesties.

6. *Transparantie*
   Indien contact tussen de overheid en de tabaksindustrie plaatsvindt, staat transparantie voorop. Dit betekent dat verslagen van toegestaan overleg met de tabaksindustrie openbaar worden gemaakt op de website van de betrokken overheid. Hierbij adviseren we overheden om hetzelfde te doen met andere schriftelijke documenten, zoals e-mails en correspondentie met de tabaksindustrie (met inachtneming van de Wet openbaarheid van bestuur).

7. *Naleving is verantwoordelijkheid van alle overheden*
   Artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging bindt de gehele Staat en al zijn organen. Dit betekent dat elke overheid zelf verantwoordelijk is voor de naleving van dit artikel.

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Regionale samenwerking gemeenten en zorgverzekeraars

vrijdag 12 juli 2019

Geachte heer, mevrouw,

VNG en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) hebben samen een werkstructuur ontwikkeld die moet zorgen voor een sluitend netwerk waarmee in elke regio de samenwerking tussen het zorgdomein en het sociaal domein tot stand komt. Deze werkstructuur is in maart jl. in het bestuurlijk overleg VWS-VNG-ZN gepresenteerd. We willen toewerken naar een landsdekkende, structurele samenwerking. Dat vraagt van zowel zorgverzekeraars als gemeenten inzet.

In deze ledenbrief leest u wat dat van gemeenten en regio's vraagt. De werkstructuur betekent een stap voor u en de andere gemeenten in de regio. Van belang is dit goed te organiseren. Het is daarom ook belangrijk om de regiobijeenkomsten bij te wonen. Daarmee laten gemeenten tevens zien dat zij de samenwerking belangrijk vinden.

Downloaden

- Ledenbrief: Regionale samenwerking gemeenten en zorgverzekeraars
- Bijlage: Werkstructuur voor zorgkantoren, zorgverzekeraars en gemeenten in de regio

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

Omgevingsdienst Regio Nijmegen

Jaarstukken

(bestaande uit Jaarverslag en jaarrekening)

2018

Datum: 04 april 2019
Versie: Algemeen Bestuur

Inhoudsopgave

1. INLEIDING EN BESTUURSSAMENVATTING 5

2. BESTUUR ODRN 11

3. UITVOERING PROGRAMMA'S 13

3.1 Vergunningverlening 13
3.2 Handhaving en toezicht 14
3.3 BRZO en complexe vergunningverlening 17
3.4 Projecten 20
3.5 Wat heeft het gekost? 21

4. GELEVERDE PRESTATIES NAAR DEELNEMERS 25

5. BEDRIJFSVOERING 32

5.1 De mens in de organisatie 32
5.2 Communicatie 33
5.3 Juridische kwaliteitszorg 35
5.4 Kwaliteitsborging en -criteria 2.1 36
5.5 Klanttevredenheid 37
5.6 Dienstverleningsovereenkomsten 37
5.7 Processen en informatievoorziening 37
5.8 Productiviteit 39

6. PARAGRAFEN 40

6.1 Financiering 40
6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 41
6.3 Bedrijfsvoering 45

7. JAARREKENING 2018 46

7.1 Algemeen 46
7.2 Balans 48
7.3 Toelichting op de balans 49
7.4 Het overzicht van baten en lasten 56
7.5 Wet normering topinkomens 64

8. BIJLAGEN 67

8.1 Verklaring van de controlerend accountant 67
8.2 Algemeen en Dagelijks Bestuur gedurende 2018 67
8.3 Arbeidsproductiviteit 68
8.4 Bijlage paragraaf 5.4. Kwaliteit: Procescriteria en deskundigheidscriteria 69

8.5 Bijlage paragraaf 5.7 Processen en informatievoorziening _____ 71
8.6 Beleidsindicatoren en taakvelden_____ 72
8.8 Verklarende woordenlijst _____ 74
8.9 Bijlage paragraaf 5.5. Klanttevredenheidsonderzoek _____ 75

1. Inleiding en Bestuurssamenvatting

Voor u ligt de Financiële Verantwoording over 2018 van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). Met een uitgebreide toelichting op alle onderdelen van onze primaire processen en bedrijfsvoering verantwoorden we de gemaakte keuzes, de geleverde prestaties en de bijbehorende kosten.

Op 1 januari 2018 heeft de provincie Gelderland in overleg met de Gelderse omgevingsdiensten er voor gekozen de vergunningverlening van alle complexe provinciale bedrijven bij de ODRN te beleggen De ODRN is daarmee een diverse en robuuste omgevingsdienst in Gelderland. Het karakter van de organisatie is hybride. Er is sprake van een veelheid van taken: Van Brzo voor Overijssel en Gelderland, de recent overgedragen complexe vergunningverlening voor de provincie, advisering op gemeentelijke complexe milieutaken naar de zes andere Omgevingsdiensten tot de uitvoering van het basistakenpakket voor de eigen regio, inclusief de BRIKS-taken. Dit maakt het noodzakelijk binnen de organisatie de programma- en projectstructuur te introduceren. Dat is een centraal thema binnen onze door-ontwikkeling. De aanpassingen die wij het afgelopen jaar hebben gedaan om opgewassen te zijn tegen het uitdijende takenpakket en de bijbehorende uitdagingen hebben tijd en inzet gevraagd, op organiserend vermogen en bestuurlijke afstemming. Dit is terug te zien in uren die wij indirect noemen: d.w.z. niet behorend bij het primaire proces, maar daar randvoorwaardelijk voor. Het lastige punt daarbij voor zowel onze opdrachtgevers als onszelf is dat dat soort uren niet-declarabel zijn, terwijl beide partijen onderschrijven dat ze noodzakelijk zijn.

Wat laat 2018 zien?

Druk op programma en financiering

De toegenomen economische activiteit legt druk op onze uitvoeringsorganisatie. Het werk neemt zienderogen toe. Zowel in de milieu- als in de bouwhoek is er steeds meer te doen voor onze vergunningverleners en toezichthouders. Niet alleen in de begeleiding van de economische groei in onze regio, maar ook in de tijd en aandacht die nodig is voor de gesprekken met de initiatiefnemers. Het werkplan 2018, geschreven in 2017, heeft die ontwikkeling niet kunnen voorzien. Daarom heeft de uitvoering onder grotere druk gestaan dan verwacht en een maximale inspanning van de medewerkers gevraagd.

Meer en meer is (voor)overleg een belangrijk middel om de initiatieven uiteindelijk te ontplooien. (De aanstaande Omgevingswet vraagt overigens expliciet dat zo'n soort dialoog wordt gevoerd). Burgers, ondernemers en bedrijven nemen veel meer initiatieven. Die vragen om onze kennis en advies. Beschikbare budgetten worden echter een jaar eerder vastgesteld en toegekend. Daarmee loopt de financiering steeds achter op de feiten en zit er binnen de werkbare kaders weinig ruimte. Er is geen ruimte of rek: de vraag neem toe, het antwoord schiet tekort. Soms kan beleid daardoor ook niet optimaal worden uitgevoerd. Dat is een knelpunt voor de toekomst. Het bestuur van de ODRN neemt dit feit zeer serieus en heeft oplossingsrichtingen geformuleerd. Deze worden met de opdrachtgevers besproken.

Andere 'inbrekers' in 2018 zijn geweest:

- een groot aantal projecten dat is toegevoegd aan de to-dolijst, denk bijvoorbeeld aan de gewijzigde beleidsdoelen rond kamerverhuur in Nijmegen.
- het beroep dat door anderen op ons wordt gedaan: lokale, regionale en zelfs landelijke partners vragen steeds vaker onze kennis, zoals:
    - onze inbreng bij de totstandkoming van de omgevingsvisie van lokale en provinciale partners;
    - onze knowhow bij de invulling van vraagstukken rond duurzame veiligheid, circulaire economie, energietransitie, brandveiligheid en het asbestdakenverbod;
    - het beroep op onze inbreng bij de landelijke Taskforce Herijking Afvalstoffen onder leiding van voormalig minister Sorgdrager;
    - onze inbreng bij de brandbrief van minister Ollongren d.d. 26 september 2018.

Daarbij komt dat deskundig personeel voor al onze werkzaamheden steeds lastiger te krijgen is. Inhuur is een optie, maar dat ziet de markt ook dus de tarieven daarvoor stijgen.

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat voor het eerst in haar vijfjarig bestaan de ODRN geen overschot kan laten zien. Onze opdrachtgevers zijn hierover in de tussentijdse rapportages geïnformeerd. En we zijn in gesprek over hoe de financiering in de toekomst passender op maatschappelijke en economische ontwikkelingen kan worden gemaakt.

Nieuwe wettelijke taken bij de ODRN

Brzo-taken provincie Overijssel

Per 1 januari 2018 voert de ODRN Brzo-taken uit voor de provincie Overijssel. De provincie neemt niet deel aan de gemeenschappelijke regeling ODRN, maar verstrekt in de vorm van een DVO opdracht deze Brzo-taken uit te voeren. Het personeel dat hiermee is belast, is per 1 januari 2018 in dienst van de ODRN. Vanaf 1 april 2018 hebben wij de Brzo-werkzaamheden voor zowel de provincie Gelderland als de provincie Overijssel ondergebracht in een apart programma. Hiermee hebben wij een belangrijke kwaliteitsslag gemaakt.

Overdracht complexe vergunningverlening provinciale bedrijven

De provincie Gelderland heeft per 1 januari 2018 complexe vergunningen waarvoor de provincie Gelderland bevoegd is, overgedragen aan de ODRN. Deze provinciale bedrijven zitten voor wat betreft het risicoprofiel net onder de Brzo-bedrijven. De wijzigingen in financiën, procedures en personeel brengen we nu in beeld. De staatssecretaris van I&W, mw. Van Velthoven, geeft veel prioriteit aan de benadering van deze 'net niet' Brzo-bedrijven. Zo start landelijk een project rondom de vraag of deze bedrijven, die dus net onder de Brzo-drempel vallen, veilig genoeg opereren. Dit vanuit het kader van omgevingsveiligheid. Daarnaast heeft het Rijk aandacht voor de veelheid en normering van de zeer zorgwekkende stoffen die de omgevingsveiligheid bedreigen. Hiervoor is door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) een project gestart. Bij beide projecten is de ODRN actief.

En verder ...

Outputfinanciering

De ODRN heeft in 2018 het outputgericht werken verder geprofessionaliseerd. Dat betekent dat de relatie tussen opdrachtgevers en ODRN een programmatischer karakter heeft gekregen. De opdrachtgevers kennen de productprijzen en baseren hun vraag op de prijs en de door hen gewenste producten. (Dat laatste is uiteraard afhankelijk van de lokale beleidsuitgangspunten.) De verhouding tussen opdrachtgever en ODRN is hiermee in een reguliere cyclus van planning-programmering-uitvoering-verantwoording terechtgekomen. En daarmee is een belangrijke slag gemaakt. De vraag die nu op tafel ligt is of de PDC alle activiteiten dekt. Bij de meer bedrijfsmatige benadering past ook een professionele invulling van de relatie opdrachtgever-opdrachtnemer qua operationele ruimte en slagkracht.

Organisatieontwikkeling DOOR!

Na vijf jaar is de ODRN toe aan een analyse van haar eigen functioneren en een bezinning op de toekomst. Zijn wij voldoende toegerust om een Omgevingswet, de participatiemaatschappij, privatisering en andere ontwikkelingen op een goede manier in ons werk te borgen? Om deze vragen te beantwoorden is de ODRN een organisatie-ontwikkeltraject gestart genaamd DOOR!. In de zomer hebben medewerkers en externen zich gebogen over de vraag hoe we de prestaties van de organisatie kunnen verbeteren en welke cultuur- dan wel gedragsverandering daarvoor nodig is. Thema's zijn grotere zichtbaarheid van medewerkers en management, gekoppeld aan het adagium 'Werken vanuit de bedoeling'. Vanuit dit nieuwe principe vullen we de gedachte die de Omgevingswet vanaf 2021 van ons vraagt verder in. In 2019 spelen we in onze organisatie een 'serious game'. Hiermee willen we onze organisatie laten wennen aan de nieuwe werkwijze.

Met de opdrachtgevers zijn we over dit alles in gesprek. Bijvoorbeeld over hun wens om de ODRN dichter bij de inwoners te brengen. Daarom hebben we op verschillende plekken een baliefunctie ingericht.

Omgevingswet

De komst van de Omgevingswet is door de staatssecretaris uitgesteld naar 2021. Dit uitstel betekent niet dat we als organisatie de voorbereidingen staken. De wet wil immers de maatschappelijke wens, om meer in dialoog te komen, verankeren. De principes die deze wet kent zoals omgevingsplan, omgevingsdialoog en informatie delen verkennen wij en waar mogelijk gebruiken we ze al in ons werk. Binnen de ODRN hebben we bij grotere projecten als DURA-Vermeer en het Radboud/UMC geoefend met deze uitgangspunten. Als ODRN leveren wij aan het Gelders stelsel de projectleider voor dit onderwerp.

Bestuur

In maart 2018 hebben verkiezingen voor de raden van de gemeenten plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een andere samenstelling van het bestuur. Dit nieuwe bestuur is op 5 juli voor de eerste keer in nieuwe samenstelling bij elkaar gekomen. Ook de voorzitter Jan Jacob van Dijk is teruggetreden vanwege een andere functie. Peter Drenth is als gedeputeerde verkozen tot voorzitter van het bestuur.

Uitvoering programma's

Over het hele jaar en het totale werkterrein van de ODRN genomen laten de cijfers een stijging zien van alle meetbare zaken. In het kort betekent dit het volgende:

- Vergunningverlening
  In totaal is het aantal milieugerelateerde zaken, zowel onder mandaat als in advies, zowel complex, Brzo als niet complex (gemeentelijk) gestegen met 50% (947 zaken afgerond en 342 lopend) ten opzichte van dezelfde periode in 2017 (633 zaken afgerond en 240 lopend).
  Voor BRIKS zijn in 2018 in totaal 5987 producten afgerond en zijn er nog 1630 lopend. Op de afgeronde producten een stijging van 31% (4561 afgerond en 899 lopend voor 2017).
- Handhaving en toezicht
  In 2018 zijn 1.214 initiële milieucontroles uitgevoerd. Daarvan zijn er 874 uitgevoerd (72%). Daarnaast zijn 437 hercontroles uitgevoerd n.a.v. eerder geconstateerde overtredingen.
  Voor BRIKS zijn in 2018 738 verleende omgevingsvergunningen met activiteit bouwen geïnspecteerd. Dit is 93% van de 790 geplande inspecties
- Brzo en complexe vergunningverlening
  Alle Brzo-bedrijven zijn in 2018 tenminste één keer gecontroleerd door een Brzo-inspectieteam. In 2018 zijn 57 Brzo-controles uitgevoerd van de geplande 50. Hiervan vonden er 43 plaats in de provincie Gelderland en 14 in de provincie Overijssel. Daarnaast zijn 94 Wabo-controles (71 in Gelderland en 23 in Overijssel) uitgevoerd.
- Klachten
  Er waren in 2018 476 bouwklachten, 25% meer dan ingeschat/begroot. Voor milieu ging het om 973 klachten, 66% meer dan voorzien in het Handhavings UitvoeringsProgramma (HUP).

Bedrijfsvoering/staf

Personeel & organisatie

Eind van het verslagjaar telde de ODRN 230 medewerkers. De afdeling P&O heeft afgelopen jaar onder meer de transitie van de nieuwe collega's van Heumen begeleid. Daarnaast is gestuurd op de invoering van de HR-cyclus voor iedereen. Belangrijk is geweest de bijdrage aan het Stelselproject Arbeidsmarktcommunicatie, om young-professionals te werven die duurzaam inzetbaar zijn op het werkterrein van de ODRN. Ook is een Agressieprotocol opgesteld, met daarbij behorende trainingen die in 2019 worden uitgerold. Het kortverzuim is ten opzichte van 2017 iets toegenomen (en ligt ook een fractie boven de landelijke norm), daarentegen daalde het lang verzuim. Frequent overleg met het Sociaal Medisch Team rond re-integratietrajecten heeft daaraan bijgedragen.

Communicatie

Door verruiming van de capaciteit communicatie is in 2018 een meer strategische inzet van communicatie mogelijk geweest. Naast de (standaard) in- en externe berichtgeving, landelijke ODRN-vertegenwoordiging en de (pers)woordvoering zijn actieve gevraagde en ongevraagde bijdragen geleverd aan specifieke dossiers en handhavingszaken. Communicatie heeft in 2018 gewerkt aan het 'anders kijken' naar de omgeving, wat betekent dat we als ODRN sneller een spoor van strategische omgevingscommunicatie leggen naast de meer technocratische/juridische benadering. Uitgangspunt was en is dat

investeren in tijdige communicatie en met de juiste middelen kan bijdragen aan een sneller afhandelingsproces of dure rechtszaken kan voorkomen. Het is een omslag die van binnenuit moet ontstaan. Dat kost tijd en vraagt om vertrouwen van collega's, maar is ook de logische aanloop naar zaken die vanuit de Omgevingswet straks 'normaal' worden. Aan de beeldvorming over de ODRN is gewerkt via Instagram en de pers. Met De Gelderlander was in 2018 ongeveer wekelijks contact over typische uitvoeringszaken rondom vergunningverlening en milieu- of bouwincidenten.

ICT

In 2018 heeft de afdeling ICT het werksysteem WRS (eigendom geworden van de gemeente Nijmegen) doorontwikkeld. Een nieuwe werk- en beheermethodiek heeft geleid tot duurzame en stabiele beschikbaarheid. Extern is op tal van punten meegewerkt met de informatievoorziening Gelderse Omgevingsdiensten (I-GO), met als belangrijke realisatiefeiten: een gezamenlijk risicomodel (om sneller te kunnen acteren bij vermoeden van overtredingen) en digitale documentuitwisseling tussen de afzonderlijke diensten. Intern is gewerkt aan de implementatie van de eisen rondom de Algemene Verordening Gegevensbeschermimg (AGV).

Kwaliteit

Kwaliteit is in 2018 een structureel bedrijfsonderdeel geworden dankzij de invoering van een kwaliteitsmanagementsysteem en de benoeming van een adviseur Kwaliteitszorg. De ODRN onderging het verslagjaar twee toetsen om de kwaliteit van mensen en processen te meten: een externe audit Kwaliteitscriteria 2.1, en een intercollegiale toets met andere Omgevingsdiensten. Beide gaven een bevredigend en voldoende resultaat. Aan de verbetering van de eigen kwaliteitseisen is gewerkt door overbodige stappen uit een proces te halen en waar mogelijk te standaardiseren. Vanuit Juridische kwaliteitszorg is het Project Brieven omarmd en gefaseerd in werking gezet - juiste en begrijpelijke informatie naar bewoners/bedrijven - en zijn de mandaten geactualiseerd.

Financiën

Zoals gezegd is 2018 het eerste jaar waarin we als ODRN geen overschot laten zien. Een onjuiste prijsstelling is daar gedeeltelijk debet aan. Deze was conform de begroting 2018 en de richtlijnen van de regionale adviescommissie. Maar die laatste stelde in januari 2018 voor om over te stappen op een andere indexeringssystematiek. Gaan we in de begroting 2018 nog uit van een korting van 0,6% daar laat de nieuwe berekening een voordelige compensatie van 2,2% zien. Het verschil betekent voor de ODRN een bedrag van bijna 400.000 euro. De correctie is overigens eenmalig, omdat met deze indexcompensatie in de begroting van 2019 rekening is gehouden. Als dit bedrag verrekend wordt in het exploitatieresultaat van 2018 dan houden we een nadelig bedrijfsresultaat over van netto 320.000 euro. Dit is 1,75% van de werkelijk uitgaven.

Een verklaring voor het tekort ligt voor een belangrijk deel in de indirecte uren. Dat zijn er in 2018 veel meer geweest dan de geraamde 7%. Indirecte uren zijn niet product-gerelateerde uren, maar nodig voor organisatieontwikkeling en professionalisering. Denk aan kwaliteitszorg, kennisontwikkeling, digitalisering (van zowel documenten als inspecties), jurisprudentie en nieuwe wetgeving. Maar ook de doorontwikkeling van WRS, projecten (branchegericht werken, indirecte lozingen), cultuuromslag en communicatie vroegen om een geïntensiveerde inzet van mensen en middelen. Het zijn allemaal zaken die de ODRN moet doen om robuust te zijn en blijven en die komen bovenop de 'normale'

verantwoordingsposten (lief en leed, medezeggenschap, huisvesting enz.) Met elkaar heeft dit geleid tot 3% meer indirecte uren, in totaal 10%.

2. Bestuur ODRN

Verkiezingen voor de Raden van de gemeenten: een nieuw bestuur treedt aan.

Op 29 maart 2018 hebben verkiezingen plaatsgevonden voor de raden van de deelnemende gemeenten. De consequentie hiervan is dat de leden allen terugtreden en dat de deelnemers een nieuw bestuur aanwijzen. Van de acht leden van het algemeen bestuur kwamen er twee terug in het bestuur. De overige leden waren nieuw, inclusief een nieuwe voorzitter. In de eerste vergadering in nieuwe samenstelling is een nieuw dagelijks bestuur verkozen, met als voorzitter Peter Drenth, gedeputeerde van de provincie Gelderland. De overige leden zijn Piet de Klein (gemeente Beuningen), Noël Vergunst (gemeente Nijmegen) en Nelson Verheul (gemeente Berg en Dal), met de volgende taakverdeling:

Naam	Taak
Peter Drenth	Voorzitter, algemene vertegenwoordiging
Piet de Klein	Financiën
Noël Vergunst	Personeel en Organisatie
Nelson Verheul	Duurzaamheid

Zoals in 2017 besloten (uit efficiency-oogpunt) vergaderen Dagelijks en Algemeen bestuur samen. Behalve als dit agenda-technisch niet kan, bijvoorbeeld als er financiële stukken worden besproken waarover het Dagelijks bestuur verantwoording moet afleggen aan het Algemeen bestuur.

Elke omgevingsdienst kent een Georganiseerd overleg (GO). In het stelsel van omgevingsdiensten is er daarnaast ook nog een Centraal Georganiseerd Overleg (CGO), die als taak heeft te spreken over arbeidsvoorwaarden. Elke keer na nieuwe verkiezingen wordt het werkgeversdeel in het CGO opnieuw bepaald. Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd om onder andere Peter Drenth af te vaardigen.

Personele aangelegenheden

Gedurende het afgelopen jaar hebben de bestuursleden ingestemd met regelingen voor het personeel, waaronder een Agressieprotocol en een wijziging in de Regeling vermoeden van misstand (als gevolg van de invoering Wet Huis van klokkenluiders). Tenslotte heeft het bestuur een sociaal statuut voor de Gelderse omgevingsdiensten vastgesteld waarin procedurele aspecten bij organisatiewijzigingen staan vermeld.

Producten- en Dienstencatalogus ODRN 2018 en tarieven

De ODRN werkt met een Producten- en Dienstencatalogus (PDC). De PDC is de basis voor de werkplannen en het facturatieproces naar onze opdrachtgevers. Jaarlijks wordt de PDC geüpdatet om de outputfinanciering zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren en worden de tarieven bepaald.

Jaarverslag klachten

Het verslag van de Klachtencoördinator 2017 is uitgebracht en besproken door het Dagelijks Bestuur. De coördinator doet verslag van de klachten in 2017. Conform de geldende afspraken hierover wordt over de afhandeling van de klachten gerapporteerd in een apart verslag.

Wijziging GR

De provincie Gelderland heeft het voortouw genomen in de tekstaanpassingen van de gemeenschappelijke regelingen voor alle omgevingsdiensten in het Gelders stelsel. Dat was onder andere aan de orde omdat de complexe vergunningverlening per 2018 bij de ODRN is belegd. De deelnemers moeten akkoord zijn met zo'n wijziging. Het bestuur boog zich over de nieuwe stemverhouding. Die is namelijk gebaseerd op wat de verschillende deelnemers aan omzet inbrengen in de ODRN. Omdat de gemeenten Beuningen en Heumen Wabo-breed taken afnemen is hun omzet verhoogd. Deze grotere omzet leidt tot een andere stemverhouding. Begin 2019 treedt de wijziging in werking.

Begroting Jaarverslag

Het Algemeen Bestuur heeft op de vergadering van 5 juli 2018 het Jaarverslag 2017 vastgesteld en de Begroting 2019. De tussentijdse bestuursrapportage (BERAP) was onderwerp van gesprek in de vergadering van 1 november 2018. Ook heeft het bestuur in dezelfde vergadering ingestemd met een actualisatie van de begroting 2018 vanwege het ingebrachte Wabo-takenpakket door de gemeente Heumen.

Evaluatie gastheerovereenkomst

De ODRN heeft bij haar start met de gemeente Nijmegen een zogenaamde gastheerovereenkomst afgesloten. Daarin worden diensten beschreven die de ODRN afneemt dan wel de gemeente levert. Tussentijds zijn naar aanleiding van evaluaties en actualiteit wijzigingen aangebracht. De meest recente wijziging is in het bestuur besproken en mondt uit in een nieuwe overeenkomst de begin 2019 wordt getekend.

3. Uitvoering programma's

3.1 Vergunningverlening

Wat doen we?

Voor de gemeente Nijmegen, Beuningen, Berg en Dal, Heumen en de Provincie Gelderland verzorgen we 'Wabo-breed' de vergunningverlening. De activiteiten beslaan de onderdelen BRIKS (bouwen, reclame, inritten, kappen en slopen) en Milieu. Daarnaast verlenen we voor de gemeente Nijmegen op grond van de APV, de Huisvestingswet en de Leegstandswet, enkele speciale vergunningen (bouwobjecten, woningonttrekking en leegstandsvergunning). De gemeenten Druten en Wijchen hebben uitsluitend de milieutaak aan ons uitbesteed. Ook leveren we het advies voor de milieuvergunningen voor de zogeheten complexe gemeentelijke bedrijven in de hele provincie Gelderland.

Een bijzondere (wettelijke) taak heeft de ODRN voor de Brzo- en Rie-4-bedrijven, als één van de zes landelijke Brzo-OD's. De ODRN is verantwoordelijk voor het volledige VTH-pakket voor de provincies Gelderland en Overijssel. Tot slot adviseren we de Omgevingsdienst Achterhoek bij de handhaving op de bouw bij provinciale inrichtingen.

Wat hebben we bereikt?

Inmiddels zijn met alle deelnemers werkafspraken gemaakt over de te volgen werkwijzen en te hanteren procedures in het kader van vergunningverlening. Wat opvalt is het grote verschil in mandaat en beleid. Hierdoor is de werkwijze voor iedere deelnemer verschillend.

Wabo-vergunningen met activiteit milieu

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van het aantal milieu gerelateerde zaken per opdrachtgever die in 2018 zijn afgerond. Het betreft hier een optelsom van alle reguliere en uitgebreide Wabo-procedures met de activiteit milieu, de meldingen in het kader van het Activiteitenbesluit, het Besluit mobiel breken, het Besluit Bodemkwaliteit de meldingen gesloten bodemenergiesystemen en de vooroverleggen. Daarnaast worden het verstrekken van specialistische adviezen weergegeven.

Opdrachtgever	Aantal afgerond		Aantal Lopend	
	2018	2017	2018	2017
Beuningen	64	109	30	23
Druten	100	93	36	29
Berg en Dal	87	88	29	27
Heumen	37	25	12	11
Nijmegen	270	221	193	102
Wijchen	308	97	51	48
Provincie Gelderland (incl. BRZO)	151		314	
Totaal	**1017**	**633**	**665**	**240**

Wabo-vergunningen met de activiteit bouwen

De ODRN voert de Wabo-taak BRIKS uit voor gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Nijmegen en de provincie Gelderland. In totaal zijn er 5987 vergunningverleningsproducten afgerond. Hiervan zijn 966 Wabo-vergunningen met de activiteit bouwen voor gemeente Berg en Dal, 401 voor gemeente Beuningen, 325 voor

gemeente Heumen, 195 voor de Provincie Gelderland en 3791 voor de gemeente Nijmegen afgerond.

	Aantal Afgeronde producten		waarvan afgeronde bouwzaken (V30)		Aantal lopende producten		waarvan lopende bouwzaken (V30)	
Deelnemer	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Berg en Dal	966	887	221	215	232	124	63	42
Beuningen*	401	340	119	126	76	38	33	19
Nijmegen	3.791	3.104	717	801	1.161	728	414	156
Druten	70	66	-	-	2	2	-	-
Heumen	325	1	87	-	66	3	28	-
Wijchen	239	163	-	-	6	4	-	-
Provincie	195	..	60	41	87	..	39	..
Totaal	**5.987**	**4.561**	**1.204**	**1.183**	**1.630**	**899**	**577**	**217**

* Het betreft hier alleen de in WRS geregistreerde zaken. In Squit zijn ook nog zaken afgerond.

Welke trends en ontwikkelingen zien we?

De bouwsector trekt al enkele jaren behoorlijk aan. De realisatie van het aantal aanvragen is in lijn met de prognose voor 2018.

Kamerverhuur

Bij de gemeente Nijmegen is het project 'Aanpak kamergewijze verhuur' gestart. De strengere voorschriften en de invoer van een overgangsperiode (6 maanden) leidt tot een enorme werktoename bij de Woningonttrekkingen. Hier is ook een stevige overschrijding van de begroting gerealiseerd. De trend is wel dat het aantal vergunningen nu aan het afnemen is, omdat de overgangstermijn is afgelopen.

Milieu

Het aantal milieuzaken geeft per gemeente een wisselend, maar over het algemeen een stijgend beeld. In totaal is het aantal zaken voor de gemeentelijke bedrijven met 39% gestegen van 414 naar 576. Deze stijging komt grotendeels voor rekening van de overdracht van de taak Meldingen Besluit Bodemkwaliteit door gemeente Nijmegen. De overige taken laten ook een stijging zien. Een reden voor deze toename lijkt het kerende economisch tij. Hierdoor hebben bedrijven weer ruimte om te investeren.

Ook 'vanuit de provincie' komen meer zaken naar ons toe. Deels als gevolg van economische groei, maar grotendeels door mandaatwijziging. Dit verklaart de toename van 90%. In 2017 stelde de ODRN milieuadviezen op voor de inrichtingen die buiten de eigen ODRN-regio vallen, als dienst aan collega- OD's. Vanaf 2018 voeren wij de volledige Wabo-brede vergunningverlening in mandaat voor de provincie Gelderland uit. In deze rapportage zijn de aantallen voor provinciale inrichtingen (zowel binnen als buiten de ODRN-regio) opgenomen.

In totaal is het aantal milieugerelateerde zaken, zowel onder mandaat als in advies, zowel complex, Brzo, als niet complex (gemeentelijk) gestegen met 50% (947 zaken afgerond en 342 lopend) ten opzichte van dezelfde periode in 2017 (633 zaken afgerond en 240 lopend).

3.2 Handhaving en toezicht

Wat doen we?

Voor alle partners is een (milieu)handhavingsuitvoeringsprogramma 2018 (HUP) opgesteld. Daarin staan zowel bedrijven die we controleren als projecten die we

uitvoeren. Het HUP voor de opdrachtgevers van de ODRN bestaat uit 1.214 geplande milieucontroles voor 2018. Alle bedrijven zijn ingedeeld in categorieën (A1 t/m D4/5), die oplopen in complexiteit. Voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Nijmegen en provincies Gelderland/Overijssel en in opdracht van andere Gelderse Omgevingsdiensten is daarnaast een werkplan gemaakt waarin we 790 BRIKS-inspecties hebben begroot.

Wat hebben we bereikt?

Milieu

In 2018 zijn 874 van de 1.214 initiële controles afgerond; dat komt neer op 72%. Er zijn 437 hercontrolebezoeken afgelegd (55% van de geplande 798). De ODRN heeft in de planning rekening gehouden met een hercontrole in 67% van de gevallen. Dit percentage valt dus wat lager uit. In 2018 zijn 131 van de 156 geplande voornemens Last onder Dwangsom (v-LOD) verzonden (84%). Dit heeft in 2018 geleid tot 43 LOD's. Gepland was een aantal van 50 (realisatie t.o.v. planning: 86%). Naast deze activiteiten zijn medewerkers van de afdeling ook betrokken geweest bij diverse projecten en aanvullende opdrachten, die in opdracht van de deelnemers worden uitgevoerd

Bouwen

Op het totaal van 1204 verleende vergunningen voor het bouwen van een bouwwerk hebben wij 738 dossiers geïnspecteerd[1] (verleende omgevingsvergunningen met de activiteit bouwen van een bouwwerk) voor Berg en Dal (178), Beuningen (66), Heumen (9), Nijmegen (417) en de provincie Gelderland (68). De totale planning van inspecties in alle uitvoeringsprogramma's opgeteld bedraagt 790 bouwdossiers. Dat betekent dat 93% van de begrote inspecties zijn uitgevoerd [1)].

Producten Milieu	Gepland voor 2018	Werkelijk uitgevoerd 2018
Aantal controles	1.214	874 (72%)
Aantal melding in S@men	586	973 (166%)
Aantal klachten leidend tot handhaving		105
Aantal hercontroles	798	437 (55%)
Aantal Voornemen LOD	156	131 (84%)
Aantal LOD/LOB	50	43 (86%)
Producten Bouw		
Aantal geïnspecteerde bouwdossiers	790	738 (93%)
Aantal klachten	381	476 (125%)

Klachten

Alle meldingen/klachten van burgers worden opgevoerd in de webapplicatie S@men. Klachten pakken we dagelijks op voor afhandeling. Er zijn in totaal 1.449 klachten binnen gekomen bij ODRN, waarvan 476 bouwgerelateerd en 973 milieugerelateerd.

Overige producten Toezicht Bouw

Naast geïnspecteerde bouwvergunningen en Klachten ziet de ODRN toe op bestaande bouw, sloopmeldingen, brandveilig gebruik, ruimtelijke regels, strijdigheden RO, aanleg

[1] Het betreft bij het aantal geïnspecteerde bouwdossiers in bovenstaand overzicht echter alleen zaken die de ODRN heeft afgehandeld in WRS. Inspectiezaken die zijn afgehandeld vanuit systemen va gemeente Beuningen en Heumen zijn hierin niet meegenomen.

inrit en (uit)weg, handelsreclame en vellen houtopstanden. In hoofdstuk 4 zijn de aantallen daarover naar opdrachtgever verdeeld.

Aanvullende werkzaamheden

Er zijn dit jaar naast de overeengekomen producten ook 'losse' BRIKS-activiteiten uitgevoerd. Zoals voor:

- Project Breedplaatvloeren Nijmegen, Berg en Dal, Beuningen en Brzo inrichtingen;
- Advisering VTH-beleid gemeente Nijmegen;
- Bijzondere handhavingsprojecten woonwagencentra Nijmegen;
- Bijzondere handhavingsprojecten ondermijning IGP;
- Toepassing RVS in zwembaden Beuningen, Berg en Dal en Nijmegen;
- Aanvullende opdrachten m.b.t. incidenten en calamiteiten bijvoorbeeld illegale asbestsaneringen, aanrijding van panden, advisering constructie stadion, zonnepanelen ROC panden en brandveiligheid gevelconstructies, etc.
- Project Bouw en RO bij provinciale inrichtingen voor ODA en wegwerken achterstanden in BRIKS-dossiers;
- Registratie en behandeling van Meldingen overlast kamerverhuur (totaal 410) en Meldingen gaslekkages (totaal 738);
- Aanvullende opdrachten toezicht evenementen (Holiday on ice en Down the Rabbit Hole en registratie en beoordeling bouwboeken.

Welke trends en ontwikkelingen zien we?

- Veel ondernemers wachten met het ongedaan maken van een overtreding tot het voornemen Last onder dwangsom. Met de vaststelling van de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS) door alle gemeenten en de provincie zal het instrument strafrecht vaker worden ingezet bij calculerende overtreders. De verwachting is dat het aantal voornemens hierdoor op termijn zal dalen en dat het naleefgedrag toeneemt.
- Het aantal klachten en meldingen neemt nog steeds toe: in 2016 ging het om 323 bouwklachten tegen 443 in 2017. Het aantal afgehandelde bouwklachten in 2018 is 476. Dat is een niet begrootte stijging van 25%. Dit is in lijn met de toegenomen bouwactiviteit in de regio. Een deel van die doorloop schrijven we toe aan de snelle manier van afhandelen door de ODRN, en aan een versimpeling van de indienmethode. Ook worden burgers steeds mondiger en wordt sneller de publiciteit gezocht.
- Naast de Bouwklachten die via S@men binnenkomen, worden er sinds 2017 gasmeldingen geregistreerd die de ODRN van Liander ontvangen heeft. In 2017 waren dat er 345 en in 2018 zijn dat er 738, een krappe 400 meer. ODRN registreerde de gasmeldingen voor Nijmegen op projectmatige basis en is daar op verzoek van de opdrachtgever na driekwart jaar mee gestopt.
- Bij de gemeente Nijmegen is het project 'Aanpak kamergewijze verhuur' gestart. De uitvoering van dit beleidsproject vraagt om een verhoogde inspectie-inzet. Tussen 1 juli en 31 december 2018 zijn er totaal 410 meldingen geregistreerd en in behandeling genomen in het kader van het project Kamerverhuur Nijmegen. De meldingen hebben betrekking op diverse vormen van overlast.
- Het aantal bouwaanvragen is in 2018 verder opgelopen, mede door toename van bouwprojecten in Beuningen en projecten in Heumen. Meer aanvragen met de

activiteit bouwen betekent ook meer inspectiemomenten. We verwachten dat die trend zich doorzet en voorzien dat het aantal inspecties in 2019 meer zal zijn dan nu is begroot.

- Er is een gestage toename zichtbaar in het aantal Sloopmeldingen dat de ODRN namens haar opdrachtgevers afhandelt. Al sinds 2017 is deze stijgende trend zichtbaar. Dit heeft ook een toename in het aantal uit te voeren inspecties tot gevolg. Deze trend zet zich in onze optiek door in 2019.

3.3 BRZO en complexe vergunningverlening

BRZO

Wat doen we?

De ODRN is verantwoordelijk voor de uitvoering van VTH-werkzaamheden voor de majeure risicobedrijven in de provincies Gelderland en Overijssel (landsdeel Oost). Het gaat om bedrijven die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen (Brzo) en om bedrijven die vallen onder categorie 4 van Bijlage 1 van de Richtlijn Industriële Emissies (RIE4).Op 1 januari 2018 ging het om in totaal 51 bedrijven (46 Brzo- en 5 RIE-bedrijven categorie 4).

De uitvoering van de VTH-werkzaamheden voor Brzo-bedrijven is in Nederland belegd bij zes Brzo-OD's, waarvan de ODRN er één is. De zes Brzo-OD's werken zowel landelijk als regionaal samen met andere handhavingspartners, zoals de Veiligheidsregio's, Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Inspectie Leefomgeving en Transport, Openbaar Ministerie, Staatstoezicht op de Mijnen, Rijkswaterstaat en de Waterschappen. Gezamenlijk werken wij aan een integrale uitvoering van VTH-werkzaamheden voor Brzo-bedrijven waarmee we invulling geven aan de 'één overheid-gedachte'.

Wat hebben we bereikt?

In 2016/2017 heeft de provinciale bestuurlijke adviescommissie VTH MeerJarenAfspraken Brzo vastgesteld (MJA). De looptijd van deze afspraken is dezelfde als de collegeperiode van Gedeputeerde Staten, namelijk tot maart 2019. Met deze MJA hebben de provincies aangegeven dat zij, samen met de zes Brzo-Omgevingsdiensten, willen komen tot een excellente uitvoering van de VTH-taken. Om ervoor te zorgen dat deze uitvoering in heel Nederland op een zo uniform mogelijke wijze plaatsvindt, zijn er projecten gestart om de taakuitvoering binnen de Brzo-OD's te optimaliseren. Denk aan:

- een actueel vergunningenoverzicht;
- het vooraf afstemmen van vergunningen met Brzo-bevoegde partners;
- concernaanpak/accounthouderschap (een gelijke aanpak voor concerns met meerdere vestigingen in Nederland om een landelijke VTH-uitvoering);
- risicogericht toezicht;
- analyse van ongewone voorvallen;
- het actueel houden van kennis en kunde van de VTH-medewerkers.

Deze afspraken zijn vastgelegd in een uitvoeringsprogramma dat loopt tot en met 2019 en dat wordt gefinancierd door de Provincies en het Ministerie van Infrastructuur & Milieu (via het landelijke programma Impuls Omgevingsveiligheid). De verschillende projecten worden gefaseerd uitgevoerd; sommige zijn al in de implementatiefase. Daarmee worden ze 'standard operating procedure'. Om de kwaliteitsimpuls blijvend waar te maken is na

2019 nieuwe financiering nodig. De Commissie Van Belzen is in 2018 gestart met onderzoek hiernaar en brengt in 2019 advies uit.

Uitvoeringsprogramma inspecties

In de onderstaande tabel staan de toezichtactiviteiten van de Brzo-inspecties, Wabo-inspecties en beoordelingen veiligheidsrapportages (VR) in Gelderland en Overijssel. De tabel toont het geplande aantal uit de Brzo-jaarplanning naast de gerealiseerde getallen in 2018. Naar verwachting zijn eind dit jaar alle Brzo-controles klaar en die voor de Wabo nagenoeg (ca. 95%) gerealiseerd.

BRZO Oost	Gepland in 2018	Gereed in 2018
Aantal BRZO controles	50	57
Gelderland	35	43
Overijssel	15	14
Aantal WABO controles c	94	94
Gelderland	67	71
Overijssel	27	23
Beoordeling VR	5	8

Welke trends en ontwikkelingen zien we?

Met ingang van 1 januari 2018 zijn drie voormalige medewerkers van de provincie Overijssel in dienst getreden bij de ODRN. Alle VTH-taken voor Brzo-bedrijven in Gelderland en Overijssel worden nu dan ook feitelijk uitgevoerd door onze eigen mensen. Kanttekening daarbij is de krapte op de arbeidsmarkt en de beperkt beschikbare capaciteit van Brzo-specialisten. Dit betekent dat wij in 2018 voor de uitvoering van Brzo-inspecties 800 uur capaciteit hebben ingehuurd bij de Omgevingsdienst Groningen.

VERGUNNINGVERLENING BIJ COMPLEXE BEDRIJVEN

Wat doen we?

Sinds 1 januari 2018 verzorgt de ODRN de Wabo-vergunningverlening voor complexe bedrijven in Gelderland. Het gaat hierbij vaak om zogenaamde IPPC-bedrijven. De ODRN is verantwoordelijk voor de inhoud en totstandkoming van de Wabo-vergunning. Als het om BRIKS-activiteiten gaat dan leveren de Omgevingsdiensten die robuust zijn op de BRIKS-taken advies aan de ODRN.

Voor de complexe bedrijven onder gemeentelijk bevoegd gezag adviseert de ODRN de andere Gelderse omgevingsdiensten over het milieudeel. De omgevingsdiensten verzorgen vervolgens de besluitvorming, publicatie en verzending zelf.

Wat hebben we bereikt?

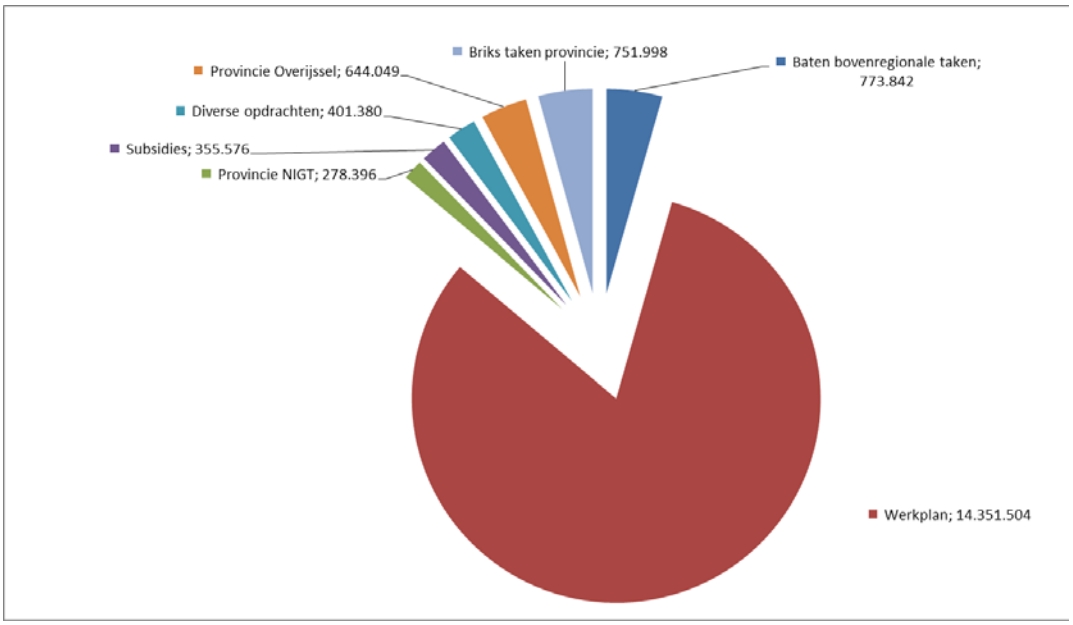
In het overzicht hieronder staan de afgeronde en lopende vergunningenprocedures (V-producten) bij complexe inrichtingen per omgevingsdienst in Gelderland. (De resultaten voor complexe provinciale vergunningverlening zijn opgenomen onder 3.1)

Omgevingsdienst	Afgeronde procedures		Lopende procedures	
	2018	2017	2018	2017
Achterhoek (ODA)	53	77	39	70
Regio Arnhem (ODRA)	22	40	14	28
De Vallei (OddV)	20	49	24	26
Noord Veluwe (ODNV)	44	55	0	34
Rivierenland (ODR)	15	34	5	33
Veluwe IJssel (OVIJ)	34	41	5	27
Totaal	**188**	**296**	**87**	**218**

3.4 Projecten

Binnen het programma Projecten en Advies pakt de ODRN de behandeling van bezwaar- en beroepschriften op. Het gaat dan om beroepskwesties tegen besluiten die wij hebben genomen binnen ons mandaat. Ook andersoortig juridisch-advieswerk valt binnen dit programma, zoals adviezen rondom de invoering van de Omgevingswet, of de opzet en inhoud van een gemeentelijke legesverordening. Bij Projecten gaat het om projecten die buiten onze gebruikelijke werkzaamheden vallen. Een voorbeeld hiervan is het adviseren van de Omgevingsdienst Achterhoek op de BRIKS-taken om zo een integraal advies voor een omgevingsvergunning bij complexe inrichtingen te verstrekken. Maar ook het met cofinanciering van de provincie Gelderland uitgevoerde project energiecontroles. In totaal zijn ruim 300 bedrijven bezocht voor een energiecontrole. In 2019 wordt dit project gecontinueerd.

3.5 Wat heeft het gekost?[2]

Kosten binnen het werkplan

Onderstaand een overzicht van de kosten (voor de deelnemers) op de verschillende onderdelen.

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Vergunning behandelen	731.188	379.279	140.631	282.854	3.023.366	206.319	1.787.527	6.551.164
Uitvoeren toezicht	601.434	277.495	161.463	133.965	1.820.017	255.023	925.924	4.175.321
Handhaven	4.026	1.783	139	139	7.985	1.861	13.531	29.464
Adviseren	225.747	168.329	88.630	56.960	542.757	71.170	529.822	1.683.415
Afhandelen	614	7.276	44	163	1.274	34	1.819	11.224
Projecten en speciale opdrachten	95.515	182.566	17.408	152.309	611.755	56.612	682.937	1.799.102
Subtotaal kosten werkplan	1.658.524	1.016.728	408.315	626.390	6.007.154	591.019	3.941.560	14.249.690
Mutatie onderhanden werk	23.238	32.613	-11.594	27.341	196.881	-21..436	-145.230	101.814
Totaal kosten werkplan 2018	1.681.762	1.049.341	396.721	653.731	6.204.035	612.455	3.796.330	14.351.504

Dit betreffen kosten gemaakt binnen de afspraken van het werkplan 2018. Dit werkplan wordt aan het begin van elk dienstjaar met de deelnemers gemaakt waarbij het financieel kader het geraamde bedrag in de ODRN-begroting is, eventueel aangevuld met bijzondere afspraken.

[2] Financiële toelichting per programma in vergelijking met de begroting is in 2018 nog niet mogelijk omdat de ramingen in de begroting niet zijn gebaseerd op de hierboven gehanteerde indeling. Vanaf 2019 is dit wel het geval.

Mutatie onderhanden werk (OHW)

Per balansdatum van 31 december 2018 is een veelvoud van producten onderhanden. Er zijn uren aan besteed maar deze uren zijn nog niet gefactureerd omdat de afspraak is dat wij voor de producten met een vaste prijs deze pas factureren nadat het product gereed is. Wel is de waarde van het werk dat verricht is bij de deelnemers bij wijze van voorschot als onderhanden werk in rekening gebracht. In totaal vertegenwoordigt dit onderhanden werk per balansdatum 31 december 2018 een waarde van 1.935.897 euro (vorig jaar per 31 dec 2017 was dit 1.738.820 euro). In onderstaand overzicht de mutatie OHW 2018 per deelnemer.

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal	Briks prov. Gld	Totaal OHW
Onderhandenwerk 1 jan 2018	225.398	91.954	54.730	35.765	866.258	71.085	393.629	1.738.820	0	1.738.820
Afloop 2018	138.177	71.247	41.843	30.452	503.716	56.623	288.723	1.130.781	0	1.130.781
Toevoeging onderhanden 2018	161.415	103.860	30.249	57.793	700.597	35.186	143.493	1.232.593	95.254	1.327.848
Saldo vooruit gefactureerd per 31 dec 2018	248.636	124.567	43.136	63.106	1.063.139	49.649	248.399	1.840.632	95.254	1.935.887
Mutatie onderhandenwerk 2018	**23.238**	**32.613**	**-11.594**	**27.341**	**196.881**	**-21.437**	**-145.230**	**101.813**	**95.254**	**197.067**

Zetten we de werkelijke bedragen af tegen de begrote bedragen dan ontstaat volgend beeld:

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Geraamd in primitieve begroting	1.399.800	1.029.000	379.300	221.000	5.271.900	509.400	2.332.500	11.142.900
begrotingswijziging nummer 1 wegens:								
Bouwtaken				326.500				326.500
overheveling (van stelsel) complexe vergunningverlening							975.000	975.000
Totaal begroot na wijziging	1.399.800	1.029.000	379.300	547.500	5.271.900	509.400	3.307.500	12.444.400
Aanvullende afspraken	243.004	105.098	4.317	195.892	0	39.223	294.734	882.268
Totaal exploitatiebegroting	1.642.804	1.134.098	383.617	743.392	5.271.900	548.623	3.602.234	13.326.668
werkelijke kosten werkplan	1.681.762	1.049.341	396.721	653.731	6.204.035	569.583	3.796.330	14.351.504
realisatie %	102%	93%	103%	88%	118%	104%	105%	108%

Al met al kan worden geconcludeerd dat de werkplannen in ieder geval financieel zijn gerealiseerd.

Kosten buiten het werkplan

Naast kosten/opbrengsten uit het werkplan hebben we nog andere opbrengsten gerealiseerd.

Bovenregionale taken

Dit betreft opbrengsten uit het stelsel voor uitgevoerde werkzaamheden in het kader van complexe vergunningverlening. In de primitieve begroting was hiervoor een bedrag van 1.512.100 euro geraamd. Per 1 januari 2018 is de financiering van de taken voor de complexe vergunningen van de provinciale bedrijven gewijzigd. Voortaan gaat dit rechtstreeks via de provincie en niet meer via de OD's in het stelsel. De begroting 2018 is hiervoor gewijzigd. De raming is verlaagd met 975.000 euro. Beschikbaar voor het stelsel was derhalve 537.100 euro. De werkelijke productie voor de zes omgevingsdiensten is uitgekomen op 773.829 euro.

NIG taken (Niet inrichting gebonden taken) provincie Gelderland

Met de komst van de technische specialisten per 1 januari 2016 vanuit de provincie voeren wij voortaan voor de provincie de lucht-/geluid-/geurtaken uit. Deze taken (en ook de budgetten) zitten niet in het normale provinciale werkplanbudget, maar worden apart gefactureerd. In 2018 tot een bedrag van 278.396 euro

Briks taken provincie Gelderland

Voor de uitvoering van de Briks taken voor de provincie Gelderland hebben wij in 2018 in totaal 751.998 euro ontvangen. Met ingang van 2018 hebben we het onderhanden werk ook voor deze taken kunnen verbijzonderen. Het eerder genoemde bedrag is inclusief de mutatie op het OHW ad 95.254 euro.

Provincie Overijssel

Als een van de 6 BRZO diensten in Nederland voert de ODRN ook voor de provincie Overijssel de BRZO taken uit. Elk jaar wordt er op basis de inmiddels afgesloten dienstverleningsovereenkomst een jaarprogramma afgesproken. Voor de uitvoering hiervan hebben wij in 2018 een bedrag van 644.049 euro ontvangen.

Diverse opdrachten

In 2018 is een opbrengst uit opdrachten gerealiseerd. In totaal is een bedrag van 401.380 euro gefactureerd.

Het betreffen de volgende opdrachten:

omschrijving	euro
-Bijdrage voor uitv. progr. Asbestdaken	60.000
-Bijdrage voor uitv. progr. EED (energie)	49.037
-Terugontvangen verschotten	47.655
-Vergoeding wegens detachering	94.359
-Afr. 2017 OD.nl	68.496
-MARN vergoeding kst. secretaris	46.454
-Diverse kleinere opdrachten	35.379

Totaal	**401.380**

Subsidies

Aan subsidies is verantwoord een bedrag van 355.576 euro. Dit betreft 197.913 euro aan BRZO-subsidie in het kader van het rijksprogramma Impuls, waar de provincie Zuid Holland kassier is. 78.463 euro aan MJA gelden. Dit is een provinciale aanvulling op het rijksprogramma impuls. 79.200 euro aan Provinciaal veiligheid-subsidie.

4. Geleverde prestaties naar deelnemers

Hierna volgt een overzicht van alle werkzaamheden in 2018 voor de regiogemeenten en de provincie Gelderland. De realisatie over 2018 is 105% van de exploitatiebegroting.

Geleverde prestaties aan deelnemers	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Vergunningverlening Briks								
Aantal bouwaanvragen (verleend) (V30)								0
planning 2018	212	126		71	772		29	1.210
uitgevoerd in 2018	221	119		87	717		60	1.204
percentage	104%	94%		123%	93%		207%	100%
Aantal sloopmeldingen (asbest) (V10)								0
planning 2018	241	103	53	51	630	182	63	1.323
uitgevoerd in 2018	301	148	70	100	749	239	54	1.661
percentage	125%	144%	132%	196%	119%	131%	86%	126%
Aantal gebruiksmeldingen (V11)								0
planning 2018	23	0		5	239		24	291
uitgevoerd in 2018	29	1		16	197		23	266
percentage	126%			320%	82%		96%	91%
Aantal leegstandswetaanvragen (V87)								0
planning 2018	14	2		0	64		0	80
uitgevoerd in 2018	14	2		0	21		0	37
percentage	100%	100%			33%			46%
Aantal aanvragen huisvestingswet (V88)								0
planning 2018	0	0		0	60		0	60
uitgevoerd in 2018	0	0		0	731		0	731
percentage					1218%			1218%
Aantal kapaanvragen (V35)								0
planning 2018	40	18		2	119		8	187
uitgevoerd in 2018	56	13		4	118		7	198
percentage	140%	72%		200%	99%		88%	106%
Aantal reclame aanvragen (V39)								0
planning 2018	17	15		3	108		5	148
uitgevoerd in 2018	7	8		1	82		1	99
percentage	41%	53%		33%	76%		20%	67%
Aantal gebruiksvergunningen (V49)								0
planning 2018	11	0		8	21		0	40
uitgevoerd in 2018	9	1		0	19		3	32
percentage	82%			0%	90%			80%

Geleverde prestaties aan deelnemers	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Toezicht Briks								
Aantal geïnspecteerde bouwdossiers (T34)								
planning 2018	142	142		59	415		32	790
uitgevoerd in 2018	178	66		9	417		68	738
percentage	125%	46%		15%	100%		213%	93%
Toezicht bestaande bouw (T35)								
planning 2018	0	0		2	60		0	62
uitgevoerd in 2018	1	1		0	65		0	67
percentage				0%	108%			108%
Toezicht sloopmelding (T36)								
planning 2018	51	17	0	41	75	80	20	284
uitgevoerd in 2018	43	39	7	13	164	69	50	385
percentage	84%	229%		32%	219%	86%	250%	136%
Toezicht monumenten (T37 en T38)								
planning 2018	5	0		1	45		0	51
uitgevoerd in 2018	14	3		0	55		0	72
percentage	280%			0%	122%			141%
Toezicht brandveilig gebruik (T39)								
planning 2018	3	0		13	0		5	21
uitgevoerd in 2018	6	0		0	3		0	9
percentage	200%			0%			0%	43%
Toezicht reclame (T44)								
planning 2018	9	0		3	26		6	44
uitgevoerd in 2018	8	8		0	68		6	90
percentage	89%			0%	262%		100%	205%
Aantal klachten bouw in S@men								
planning 2018	48	17		16	300	0	0	381
uitgevoerd in 2018	93	34		24	321	2	2	476
percentage	194%	200%		150%	107%			125%

Geleverde prestaties aan deelnemers	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Vergunningverlening milieu								
Vooroverleg Mileu (V5)								
planning 2018								0
uitgevoerd in 2018	0	4	1	0	7	2	61	75
percentage								
Melding besluit mobiel breken (V12)								
planning 2018	3	2	2	2	4	3	0	16
uitgevoerd in 2018	1	4	3	0	3	3	0	14
percentage	33%	200%	150%	0%	75%	100%		88%
Melding activiteitenbesluit (V13)								
planning 2018	35	30	40	20	134	40	6	305
uitgevoerd in 2018	41	20	21	22	133	47	27	311
percentage	117%	67%	53%	110%	99%	118%	450%	102%
Melding besluit bodemkwaliteit (V14)								
planning 2018	20	40	30	0	0	38	0	128
uitgevoerd in 2018	27	30	54	0	104	34	1	250
percentage	135%	75%	180%			89%		195%
Milieuvergunning (V52, V53 en V55)								
planning 2018								
uitgevoerd in 2018	0	2	3	0	4	2	45	56
percentage								
Milieuneutrale verandering (V54)								
planning 2018	3	3	2	2	4	2	50	66
uitgevoerd in 2018	3	2	1	3	3	2	61	75
percentage	100%	67%	50%	150%	75%	100%	122%	114%

Geleverde prestaties aan deelnemers	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Toezicht milieu								
Controles (T30)								
planning 2018	108	167	97	72	515	152	103	1.214
uitgevoerd in 2018	90	88	84	57	338	103	114	874
percentage	83%	53%	87%	79%	66%	68%	111%	72%
Hercontroles (T32)								
planning 2018	60	101	65	47	361	108	56	798
uitgevoerd in 2018	31	52	35	23	170	70	56	437
percentage	52%	51%	54%	49%	47%	65%	100%	55%
Voornemens Last onder dwangsom (T80)								
planning 2018	20	20	11	10	65	20	10	156
uitgevoerd in 2018	6	6	7	4	70	16	22	131
percentage	30%	30%	64%	40%	108%	80%	220%	84%
Last onder dwangsom / bestuursdwang (T81/T82)								
planning 2018	5	5	4	3	27	4	2	50
uitgevoerd in 2018	3	2	2	0	16	6	14	43
percentage	60%	40%	50%	0%	59%	150%	700%	86%
Aantal klachten milieu in S@men								
planning 2018	60	40	13	22	360	76	15	586
uitgevoerd in 2018	84	58	41	21	367	139	263	973
percentage	140%	145%	315%	95%	102%	183%	1753%	166%

Wat opvalt is:

Berg en Dal

- Het aantal verleende bouwaanvragen is ongeveer in lijn met de planning;
- Het aantal gebruiksmeldingen is hoger dan gepland: 29 in plaats van 23 gepland;
- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 301 sloopmeldingen afgehandeld en 241 geraamd (125%);
- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 301 sloopmeldingen afgehandeld en 241 geraamd (125%);
- Voor BRIKS toezicht hebben we 146% van de jaarbegroting gerealiseerd;
- Van de 142 geplande Bouwinspecties (T34) zijn er 178 uitgevoerd. Dit is 125% van de planning;
- De realisatie van toezicht op sloopmeldingen (84%) en handelsreclame (89%) iets achter is gebleven op planning;
- De realisatie van toezicht brandveilig gebruik (200%) en toezicht op monumenten (280%) fors boven het aantal geraamd is;
- Het aantal bouwklachten is fors hoger dan geraamd. Geraamd voor geheel 2018 48. Gerealiseerd 93, of te wel 194% van de jaarplanning;
- Op Vergunningverlening milieu producten is € 91.464 gerealiseerd ten opzichte van een begroting van € 111.254 (82%). De realisatie op meldingen is hoger dan begroot en de realisatie op vergunningen lager;
- Van de 108 geplande milieucontroles zijn er 90 uitgevoerd. Dit is 83% van de planning;
- Voor de geplande hercontroles is dit respectievelijk: geraamd 60 en uitgevoerd 31. Dit is 52%;
- Ook het aantal milieuklachten is fors hoger dan geraamd. Geraamd voor geheel 2018 60: werkelijk 84.

Beuningen

- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 148 sloopmeldingen afgehandeld en 103 geraamd (144%);
- Van de 142 geplande Bouwinspecties (T34) zijn er 66 uitgevoerd. Dit is 46% van de planning. Dit aantal is exclusief de oude (Squitzaken);
- Toezicht sloopmeldingen ligt fors hoger: 39 gerealiseerd tegen 17 gepland;
- Het aantal bouwklachten is fors hoger dan geraamd. Geraamd voor geheel 2018 17. Gerealiseerd 34, of te wel 200% van de jaarplanning;
- De realisatie van toezicht op sloopmeldingen (229%) ligt fors boven het aantal dat geraamd is;
- Op Vergunningverlening milieu producten is € 116.689 gerealiseerd ten opzichte van een begroting van € 145.119 (80%);
- Van de 167 geplande milieucontroles zijn er 88 uitgevoerd. Dit is 53% van de planning;
- Voor de geplande hercontroles is dit respectievelijk: geraamd 101 en uitgevoerd 52. Dit is 51%;
- Het aantal klachten milieu is fors hoger dan geraamd. Geraamd 40 en 58% (145%.;

Druten

- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 70 sloopmeldingen afgehandeld en 53 geraamd (132%);
- Ook het toezicht op de meldingen is toegenomen (geen gepland en 7 gerealiseerd);
- Het aantal vergunningenprocedures is hoger dan begroot, dit resulteert ook in een overbesteding op vergunningverlening milieu. Realisatie € 122.406 ten opzichte van begroot € 108.820 (122%);
- Van de 97 geplande controles zijn er 84 uitgevoerd. Dit is 87% van de planning;
- Voor de geplande hercontroles is dit respectievelijk: geraamd 65 en uitgevoerd 35. Dit is 54%;
- Het aantal klachten is fors hoger dan geraamd. Geraamd voor geheel 2018 13; werkelijk 41. Dat is 315% van de jaarplanning.

Heumen

- Er zijn 87 bouwaanvragen verleend tegen een gepland aantal van 71;
- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 100 sloopmeldingen afgehandeld en 51 geraamd (196%);
- Voor BRIKS toezicht hebben we 41% van de jaarbegroting gerealiseerd. Inclusief realisatie oude (Squit) zaken is dat echter 109%;
- Van de 59 geplande Bouwinspecties (T34) zijn er 9 uitgevoerd. Dit is 15% van de planning. Dit aantal is exclusief de oude (Squitzaken). Dit is te verklaren door het feit dat door de ODRN afgehandelde vergunningen, die in 2018 zijn aangevraagd, het toezicht veelal nog moeten starten en worden afgerond in 2019. De realisatie zal in 2019 dus toenemen. De ODRN is voornamelijk bezig geweest met het afronden van oude (Squit) zaken, wat niet in bijgesloten tabel is opgenomen, maar via een apart projectnummer wordt afgerekend;
- De realisatie van toezicht op sloopmeldingen (34%) is achter gebleven op planning;
- Het aantal bouwklachten is hoger dan geraamd. Geraamd voor geheel 2018 16. Gerealiseerd 24, of te wel 150% van de jaarplanning;
- Er is minder aan milieuvergunningverlening besteed dan begroot. Realisatie € 52.290, begroot €59.403 (88%);
- Van de 72 geplande controles zijn er 57 uitgevoerd. Dit is 79% van de planning;
- Voor de geplande hercontroles is dit respectievelijk: geraamd 47 en uitgevoerd 23. Dit is 49%.

Nijmegen

- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 749 sloopmeldingen afgehandeld en 630 geraamd (119%);
- Er is een forse overschrijding te zien op woonomzettingsvergunningen (gepland 60 tegen 731 gerealiseerd);
- Voor BRIKS toezicht hebben we 111% van de jaarbegroting gerealiseerd;
- Van de 415 geplande Bouwinspecties (T34) zijn er 417 uitgevoerd. Dit is 100% van de planning. Hierin is wel een forse toename zichtbaar in aantal projecten met bouwsom > 2.5 mln (180%) en projecten < 50.000 (197%).;
- Het aantal bouwklachten is iets hoger dan geraamd. Geraamd voor geheel 2018 300. Gerealiseerd 321, of te wel 107% van de jaarplanning;
- De realisatie van toezicht op sloopmeldingen (219%) en handelsreclame (262%) liggen fors boven het geraamde aantal (inclusief project Reclame). Voor een groot deel veroorzaakt door administratief afgehandelde Sloopmeldingen (98);

- De realisatie van toezicht monumenten (122%) is iets hoger dan geraamd. Nijmegen heeft hier een hoge prioriteit aan toegekend;
- De realisatie op milieuvergunningen ligt iets hoger dan begroot (€ 373.587 versus € 349.750 (107%). Er is veel besteed aan behandeling van Maatwerkvoorschriften;
- Van de 515 geplande milieucontroles zijn 338 uitgevoerd. Dit is 66% van de planning;
- Voor de geplande hercontroles is dit respectievelijk: geraamd 361 en uitgevoerd 170. Dit is 47%.

Wijchen

- Er zijn meer sloopmeldingen asbest afgehandeld dan geraamd. Er zijn 239 sloopmeldingen afgehandeld en 182 geraamd (131%);
- De realisatie op zowel milieuvergunningen als meldingen is hoger dan begroot (€ 148.970 versus €122.977 (121%);
- Van de 152 geplande milieucontroles zijn 103 uitgevoerd. Dit is 68% van de planning;
- Voor de geplande hercontroles is dit respectievelijk: geraamd 56 en uitgevoerd 56. Dit is 100%;
- Het aantal milieuklachten is fors hoger dan geraamd. Geraamd voor geheel 2018 76; werkelijk 139. Dat is 183% van de jaarplanning;

Provincie Gelderland

- Het aantal verleende bouwaanvragen is aanzienlijk hoger: 29 gepland tegen 60 gerealiseerd;
- Voor BRIKS toezicht hebben we 136% van de jaarbegroting gerealiseerd;
- Van de 32 geplande Bouwinspecties (T34) zijn er 68 uitgevoerd. Dit is 213% van de planning;
- De realisatie van toezicht op sloopmeldingen in 50 gevallen is fors boven het aantal dat geraamd is 20 (250%);
- De realisatie, € 1.795.020, op milieuvergunningen is lager dan begroot, € 1.989.989 (90%). Terwijl het onderdeel meldingen hieruit wel veel meer realisatie heeft opgeleverd (450%);
- Van de 103 geplande milieucontroles en 56 geplande hercontroles zijn er 114 respectievelijk 56 uitgevoerd. Dit is 111% resp. 100% van de planning. Het gaat hier niet om de Brzo-bedrijven;
- Opvallend is dat de voornemens last onder dwangsom als ook de last onder dwangsom flink hoger zijn uitgepakt dan gepland;
- Opvallend verder is het zeer hoge aantal klachten. Geraamd voor geheel 2018 is 15; werkelijk 263. Dit is 1753% van de jaarplanning. Het merendeel van de klachten betreft Groen Gas Gelderland.

5. Bedrijfsvoering

5.1 De mens in de organisatie

De medewerkers zijn de belangrijkste factor voor een succesvolle taakuitvoering van de ODRN. Dat vraagt om een personeelsbeleid dat past bij de uitdagingen van de ODRN en de medewerkers die dat realiseren. Ook in 2018 hebben we dat personeelsbeleid met dat doel doorontwikkeld. Ook in 2018 hebben we er aan gewerkt om de 'juiste mens op de juiste plaats in de organisatie' te laten functioneren en goed toe te rusten voor zijn taak. Ook hebben de arbeidsomstandigheden verbeterd met een verdere uitwerking van de RI&E (risico-inventarisatie). Daarnaast hebben we verdere stappen gezet in het ontwikkelen en implementeren van HR-instrumenten en regelingen.

Duurzame inzetbaarheid en de HR-cyclus

De ODRN heeft gekozen voor een uitwerking van de Gelderse afspraken, die past bij de aard en de cultuur van de organisatie. Daarom heeft ook de ODRN de ingevoerde kaderregeling van de HR-gesprekkencyclus geëvalueerd. N.a.v. deze evaluatie zijn de formulieren geüpdatet en is er conform de ingezette lijn vanuit het stelsel ook een paragraaf over duurzame inzetbaarheid ingevoegd. Ook is de samenwerking met de Arbodienst (bedrijfsarts, bedrijfsmaatschappelijk werker, psycholoog en fysiotherapeut) verbeterd o.a. door het beleggen van een aantal overleggen Sociaal Medisch Team (SMT)

Expertgroep HRM Gelderse Omgevingsdiensten

In de Expertgroep HRM, waarin de P&O'ers van de verschillende Gelderse Omgevingsdiensten samenwerken, is verder gewerkt aan een gezamenlijke Visie op HRM en de vertaling daarvan in HR-instrumenten en -regelingen. Een van de belangrijkste thema's vormde het voorbereiden en realiseren van een sociaal statuut. Dit statuut is door het Dagelijks bestuur vastgesteld. Ook is de kaderregeling Werving & Selectie geëvalueerd en naar aanleiding daarvan herschreven c.q. gemoderniseerd en door het Directeurenoverleg vastgesteld. (Dit omdat deze kaderregeling nog geschreven was op basis van de uitgangspunten van het GSP wat op 1 april 2017 is opgegaan in het LAGO).

Arbeidsmarktcommunicatie

Samen met de Expertgroep hebben we een nieuwe lijn voor arbeidsmarktcommunicatie uitgewerkt. Uitgangspunten daarbij zijn geweest 'de veranderende omgeving' en 'de krappe arbeidsmarkt'. We wilden de aantrekkelijkheid van onze diensten als werkgever - ook voor jonge werkzoekenden en schoolverlaters - vergroten met een eigentijdse, frisse campagne en advertenties en site -, waar alle diensten binnen het stelsel gebruik van maken o.a. in de vorm een nieuwe site met als doel dat de werkgevers binnen het stelsel van omgevingsdiensten zich beter kunnen profileren.

Agressieprotocol

In 2018 heeft ODRN een agressiebeleid vastgesteld en daar een agressieprotocol voor opgesteld. De daaruit voortvloeiende agressietrainingen vinden in 2019 plaats.

.

E-portfolio

In het kader van de kwaliteitscriteria 2.1 hebben alle medewerkers van de ODRN in 2016 het E-Portfoliotraject doorlopen in samenwerking met Yacht. Naar aanleiding van de nulmeting is er een opleidingsplan gemaakt en zijn de eerste incompany-cursussen in 2018 van start gegaan. Voor het monitoren van de Kwaliteitscriteria (de kritieke massa) is de Management Monitoringstool beschikbaar.

Arbeidsverzuim als gevolg van ziekte

In de begroting 2018 is voor arbeidsverzuim als gevolg van ziekte de norm gesteld op 5%. De registratie over 2018 toont aan dat het daadwerkelijke verzuim hoger is dan de norm: 5,80% voor 2018 tegen 6,95% voor 2017. In 2018 is vooral het lange en extra lang verzuim gedaald. Het SMT (Sociaal Medisch Team) wordt gebruikt om deze cijfers te bespreken, analyseren en te sturen op een nog verdere daling.

Uitgesplitst naar verzuimduur ziet dit er over 2018 als volgt uit:

Verzuimduur	**%2018**	**% 2017**
kort [t/m 7 dagen]	0,99	0,79
middel [8 t/m 42 dagen]	1,50	1,21
lang [43 t/m 365 dagen]	2,74	3.96
Extra lang [366-730]	0,58	0,99
Totaal	5,82	6,95

Meldingsfrequentie ziekmeldingen

De meldingsfrequentie is het totaal aantal ziekmeldingen in één kalenderjaar gedeeld door het gemiddeld aantal personeelsleden in één kalenderjaar. De (landelijke) norm hiervoor is 1,5: dus elke medewerker meldt zich gemiddeld anderhalf keer per jaar ziek. De werkelijke meldingsfrequentie voor de ODRN is 1,33 (voor 2017 was deze 0,95). Onder de norm dus, maar wel iets toegenomen.

Gesprekken nieuwe HR-cyclus

Ons streven was om in 2018 minimaal met 90% van de medewerkers een voortgangsgesprek te hebben. Het werkelijk percentage waarmee voortgangsgesprekken gevoerd is, ligt op 100%. Het gerealiseerde percentage voor de plannings/beoordelingsgesprekken blijft in het verslagjaar achter en ligt op ongeveer 30%. Een inhaalslag vindt in januari en februari 2019 plaats.

5.2 Communicatie

De werkdruk bij Communicatie is de afgelopen jaren hoog geweest: vanaf de start in 2013 is, uitgaande van de toenmalige afspraken, beperkte communicatiecapaciteit geweest. De veronderstelling was dat veel zaken, waaronder woordvoering, nog door de opdrachtgevers zelf zouden worden gedaan. Zichtbaarheid van de ODRN leek niet nodig.

In 2018 is de ODRN gegroeid in takenpakket en omvang; er is bijna een verdubbeling van het aantal medewerkers, er zijn nieuwe projecten en meer en meer wordt van de ODRN een zelfstandige bedrijfsvoering verwacht. Dat heeft ook consequenties voor de inrichting en ‘korpsgrootte’ van communicatie. Eind 2017 is versterking op tijdelijke basis gezocht via

Werken in Gelderland.nl. Het heeft geleid tot een betere verdeling en uitvoering van de werkzaamheden en meer zicht op wat er voor de langere termijn nodig is aan inzet in relatie tot noodzaak en ambities. Hierover moet medio 2019 een besluit worden genomen.

Concreet uitgevoerd (staande organisatie)

Website en social media

In 2018 is de nieuwe ODRN-website in gebruik genomen. In lijn met kwesties die speelden werden er FAQ-dossiers aangelegd op impactzaken, zoals Kamerverhuur, Gevelplaten, en Bomen kappen.

De ODRN is terughoudend qua social media: wel is een Instagramgroepje geformeerd. Het account ging in 2018 live, met ca. 150 berichten en evenveel volgers. Dat kan beter, maar heeft geen prioriteit.

Nieuwsbrief/intranet

De (digitale) Nieuwsbrief van de ODRN is in 2018 vernieuwd. Communicatie verzorgt de inhoud. Er verschenen drie nummers (maart, juli en november). Het bestaande intranet is aan vervanging toe. Daarom is in 2018 een Programma van Eisen geformuleerd. De nieuwe versie komt in de zomer van 2019 beschikbaar.
Team Communicatie was in 2018 ondersteunend bij onder meer:
Lab voor de toekomst, o.a. organisatie van omgevingswetcafé en diverse lustrumactiviteiten;
Communicatie rondom Medewerkerstevredenheidsonderzoek;
Terugkoppeling uitkomsten/reacties Klantentevredenheidsonderzoek;
Redactie P&O-informatie en aanmaken van accounts voor nieuwe medewerkers;
Voor de communicatie over de doorontwikkeling van de ODRN (DOOR!) zijn 10 Vlogs gemaakt.

Woordvoering/pers

In 2018 was er bijna wekelijks contact met de pers, numeriek zo'n 80 contacten. Tweederde van de persvragen had betrekking op de stand van zaken met betrekking tot (verleende) vergunningen, met een accent op Nijmegen en Berg & Dal. Eenderde betrof vragen over issues rondom drugsafval (illegale lozingen), kamerverhuur en brandveiligheid, dat ook de landelijke pers haalde. Dit soort vragen werd bijna altijd in onderling overleg met de betreffende opdrachtgevers en partners afgehandeld. Soms leidde dit tot gerichte publiekscommunicatie waartoe de ODRN de brieven opstelde.

Concreet uitgevoerd (dynamische organisatie)

Project Brieven

De aanbevelingen uit de brievenpilot 2017 zijn begin 2018 door het MT en het Opdrachtgeversoverleg overgenomen. Inmiddels loopt het project brieven met als doel begrijpelijkheid, minder briefsjablonen en uniformiteit tussen BRIKS en milieubrieven. Medio 2018 zijn met een team van zes medewerkers elf brieven herschreven 'in klare taal'. Alle werkprocessen worden inmiddels per cluster opgepakt en afgerond. In wisselende teams met materiedeskundigen juristen en ict-ers onder aansturing van Team Communicatie.

Asbestdaken

Communicatie heeft in opdracht van de Provincie Gelderland - begin 2018 een plan opgesteld om asbestdaken preventief aan te pakken. Het heeft geleid tot een campagne om bewoners

en bedrijven proactief (voor 2025) te werken aan vervanging. Dat scheelt in handhavingskosten achteraf. Er is een website in ontwikkeling; na akkoord door de opdrachtgevers gaat deze in 2019 live.

Aandachts- en complexe bedrijven

In 2018 is communicatie gevraagd ook bij dialoogprojecten en handhavingszaken mee te denken over de communicatiestrategie. Ook is communicatie als adviesonderdeel nu toegevoegd in P-beraadstukken.

Communicatie rond de wettelijke Brzo-taak

E-cards en ZORB

De ODRN participeert in het landelijk Brzo-communicatieteam en heeft meegewerkt aan het communicatieplan 2018 en de uitwerking daarvan. Voor het verslagjaar heeft dit geleid tot de inzet van e-cards: korte berichten voor de Brzo-professionals met input vanuit het Directeurenoverleg dan wel de MeerJarenAgenda (MJA). In 2018 zijn er vijf e-cards verstuurd, met als belangrijk nevendoel: traffic genereren naar het landelijke Brzo-web. Eind 2018 is ook ZORB gelanceerd: het digitale Brzo-magazine. Het eerste nummer verscheen in december. Alle zes Brzo-OD's leverden hieraan inhoudelijke bijdragen. Voor 2019 staan er drie edities op de rol.

Brzo-Best Practices Kalender 2019

In de eigen regio heeft de ODRN een primeur gerealiseerd met de Brzo-Best Practices Kalender 2019 - een bureaukalender waarin afwisselend zes bedrijven en zes ODRN-collega's reflecteren op Brzo-gerelateerde zaken. De ODRN etaleerde zo bedrijven die aantoonbaar werk maken van externe veiligheid. De bedrijven hebben dit zeer gewaardeerd. Doel is om ook andere bedrijven aan te sporen om hun veiligheidscultuur aan te scherpen en om daarover transparant te zijn. De kalender is als nieuwjaarsgroet verstuurd aan alle relaties van de ODRN en alle Brzo-bedrijven in Gelderland en Overijssel. De meewerkende bedrijven ontvingen elk 50 stuks voor eigen gebruik.

5.3 Juridische kwaliteitszorg

In 2018 is hard gewerkt aan concrete kwaliteitsverbetering, onder meer met projecten Brieven en Uniformering van mandaten. Beide projecten zijn veelomvattend en vragen in de uitvoering veel aandacht en werk: diverse gesprekken met de partners en heroriëntatie op de bestaande mandaten. Inmiddels heeft een aantal deelnemers de aangepaste mandaten door de besturen laten vaststellen.

Verder zijn de bezwaar- & beroepsprocedures van de individuele deelnemers in kaart gebracht en de verschillende taken van de ODRN hierin, teneinde in 2019 een voorstel te kunnen doen voor uniformering. Bestaande juridische werkprocessen, gericht op een uniforme bestemmingsplantoets zijn verduidelijkt en besproken en de rol van de ODRN bij Wob-procedures is uitgelijnd.

5.4 Kwaliteitsborging en -criteria 2.1

Onze definitie van kwaliteit is dat producten en diensten voldoen aan de wettelijke eisen, klantwensen en eigen kwaliteitseisen (in die volgorde). Landelijk geldt dat iedere omgevingsdienst aantoonbaar voldoet aan de kwaliteitscriteria. De ODRN bekijkt jaarlijks of zij voldoet dan wel progressie maakt. Dat wordt sinds vorig jaar met een externe audit getoetst. (Het gaat hierbij om een audit van de Kwaliteitscriteria 2.1, zowel de procescriteria als de criteria voor kritieke massa.)

Door naar binnen en naar buiten te kijken wordt het perspectief op wat klantwensen nu echt inhouden beter begrepen. Daar heeft de ODRN in 2018 invulling aan gegeven in de vorm van reguliere gesprekken, interviews, het Klanttevredenheidsonderzoek, de Top 10 DOOR! projecten etc. Partners, opdrachtgevers en bestuur hebben aangegeven groot belang te hechten aan een professionele uitvoeringsdienst en verlangen efficiency en prestatieverbetering, zodat kwalitatief goede producten tegen een redelijke prijs worden geleverd. Daaraan is ook in 2018 invulling gegeven: onnodige processtappen zijn geëlimineerd, waar dat kan is standaardisatie ingevoerd en verbeterstappen zijn geborgd. Ook is in 2018 een kwaliteitsmanagementsysteem ingevoerd en een adviseur Kwaliteit benoemd. De zorg voor kwaliteit maakt ook in 2018 integraal deel uit van de ODRN-bedrijfsvoering, onder andere door het opzetten van een kwaliteitsmanagementsysteem en het aannemen van een adviseur kwaliteit. Kwaliteitsborging levert de ODRN:

- Het continu verbeteren van processen en producten;
- Levering van kwalitatief goede producten tegen een goede prijs;
- Actuele sturingsinformatie en rapportage over geleverde prestaties
-
- Borging van kwaliteitseisen die wij aan onszelf stellen en/of ons opgelegd worden;
- Inzicht in verwachtingen van afnemers en daaraan beter kunnen voldoen;
- Voorkomen van onkosten door vermindering van verspilling en fouten;
- Verhoging van kwaliteitsbewust handelen bij alle medewerkers.

Collegiale toets

Naast de genoemde externe audit was er in 2018 ook een Collegiale Toets, geïnitieerd door het ‘parapluverband’ Omgevingsdienst.NL (ODNL) en van toepassing op alle 29 OD’s in Nederland. De ODRN was ingedeeld met Omgevingsdienst De Vallei en Omgevingsdienst Midden Holland. Naast het bespreken van een verplicht thema - Probleemanalyse/omgevingsanalyse - kreeg elke OD ook de ruimte om bij henzelf passende thema’s te kiezen. Deze manier van toetsen biedt een kijkje in de keuken van andere OD’s, levert een frisse blik op de eigen organisatie en biedt daarnaast ook kansen voor het opzetten van verbeteracties. De toets wordt in 2019 herhaald (zie verder bijlage 8.2).

De ODRN geeft met behulp van de zelfevaluatie-/monitoringstool sinds 2013 jaarlijks inzicht in de mate waarin zij voldoet aan de landelijke kwaliteits- en deskundigheidscriteria. De verbeteracties naar aanleiding van de 2017-evaluatie zijn in 2018 opgepakt. Dit heeft ertoe geleid dat de ODRN robuust is op bijna alle kwaliteitscriteria. Aan achterblijvende zaken wordt voortdurend gewerkt. Drie (van de negen) verbeterpunten zijn succesvol gerealiseerd. Zeven procescriteria-acties staan nog open om te worden afgetikt (zie bijlage 8.2).

5.5 Klanttevredenheid

De ODRN streeft naar tevreden klanten. In 2017 is een kritische prestatie indicator bepaald met opdrachtgevers voor de mate van klanttevredenheid op diverse producten en diensten. Deze KPI is gesteld op 80% klanttevredenheid. In de bijlage 8.6 zijn de resultaten van de in 2018 uitgevoerde onderzoeken per opdrachtgever weergegeven. De ODRN scoort voor alle uitgevraagde producten en diensten een gemiddelde klanttevredenheid van ruim 84%. De respons op het klanttevredenheidsonderzoek lag in 2018 op 37%. Deze respons is vergelijkbaar met die bij de overige Omgevingsdiensten in Nederland, gemeten door hetzelfde bureau. In bijlage 8.6

5.6 Dienstverleningsovereenkomsten

In 2017 is gestart met de evaluatie van de zogenaamde Gastheerovereenkomst met Nijmegen. Het bestuur heeft in 2018 ingestemd met de evaluatie van de bestaande overeenkomst en de daarbij vermelde conclusies onder meer dat de huur van het kantoorpand wordt gecontinueerd.
In 2018 zijn de gesprekken gestart om te komen tot een nieuwe dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Heumen. Heumen brengt sinds 1 januari 2018 Wabo-breed taken in bij de ODRN. De overeenkomst met Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) is momenteel ook in revisie omdat ODR en ODRN op verschillend vlak nauw zijn gaan samenwerken.

5.7 Processen en informatievoorziening

In 2018 is ook op ICT-gebied hard gewerkt aan een efficiënte inzet van middelen en een goede bestuurbaarheid van de organisatie. Een procesgerichte inrichting van de werkzaamheden staat daarbij centraal. Bij ICT gaan we over het reguliere beheer van de workflows, en hebben we doorontwikkeld op de volgende punten:

- Inbedden van de taak complexe vergunningverlening in opdracht van Provincie Gelderland;
- Herinrichten van het proces Intrekken van een omgevingsvergunning BRIKS, waardoor een actiever intrekkingsbeleid gevoerd kan worden voor alle opdrachtgevers;
- Doorontwikkeling van de Projectmodule WRS, waardoor voortgangsbewaking qua inhoud en budget op onze projecten veel beter kan plaatsvinden en zo nodig bijgestuurd kan worden.

Binnen het programma Informatievoorziening van de ODRN zijn in 2018 projecten uitgevoerd om zowel de medewerker als de klant beter te voorzien in hun behoefte en de kwaliteit van de gegevens beter te borgen.

Wat leveren deze projecten ons op?

- Eenduidig relatiebeheer door keuzes te maken in registraties;
- Eenvoudiger manier van documentregistratie door insleepmodule WRS;
- Proces van continue verbeteren (Verbetersprints VTH-processen);
- Verleggen van configuratiemogelijkheden van ons systeem WRS van de leverancier naar ons ‘eigen’ functioneel beheer (Update beheermodule WRS);

- Verbeterde gegevensuitwisseling tussen het aanvraagportaal OLO en ons backoffice WRS (Importmodule OLO-WRS);
- Mogelijkheid voor het vastleggen van afspraken en het geven van verantwoording over de diverse projecten die de ODRN uitvoert (Projectenmodule in WRS);
- Automatisch uitdraaien van managementrapportages gekoppeld aan de cumulatieve factuur per opdrachtgever op elk gewenst moment (knop voor 'ultieme rapport'). Opgemerkt wordt dat de techniek beschikbaar is, maar betrouwbare rapportages pas gemaakt kunnen worden na een goede kwaliteitscheck.

De systemen

De groei van de ODRN maakt dat ook de systemen aandacht gaan vragen. In 2017 is een performanceonderzoek uitgevoerd en een project gestart om aangrijpingspunten te vinden en verbeteringen door te voeren. Momenteel is die verbetering nog niet gerealiseerd. Een hogere performance is nodig. Eén van de aanbevelingen is een verbetering van de services tussen WRS en Corsa. Het verbeteren van de performance zal dan ook in 2019 verder worden opgepakt.

In 2018 is de gastheer Gemeente Nijmegen eigenaar geworden van het primair processysteem WRS. De voormalig eigenaar is nog betrokken als adviseur, maar het servicecontract is overgegaan naar BeeOne. Met hen is een werkmethodiek ingezet waarin periodiek de belangrijkste ontwikkelpunten worden uitgevoerd. Het beheer van WRS ligt bij functioneel applicatiebeheerders (geleverd door IRvN). Hiermee is de professionele ondersteuning gegarandeerd en is opnieuw het niet-beschikbaarheidspercentage nihil geweest.

I-GO

Ook in 2018 heeft de ODRN weer volop bijgedragen aan het project Informatievoorziening Gelderse Omgevingsdiensten (I-GO). De kwaliteit van de gegevens is nu voor alle type inrichtingen boven de norm van 90%. Een groot deel van de data die nog niet op orde waren, is bijgewerkt en geactualiseerd. Via de I-GO kwaliteitsmonitor krijgt de ODRN allerlei verbetersignalen; deze signalen zijn projectmatig opgepakt en hebben er toe geleid dat de norm is gehaald. Verbeteren van de gegevenskwaliteit blijft een aandachtpunt. Daarom worden de signalen in 2019 verankerd in het reguliere werkproces. Dat zal ook helpen bij een soepele invoering van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO).

I-GO heeft een aantal kaartlagen opgeleverd en deze zijn geïntegreerd in de geoviewer van de ODRN. Hierdoor is er meer inzicht in de actuele gegevens van alle milieu-inrichtingen in Gelderland. Het is een extra hulpmiddel voor de uitvoering van onze taak bij complexe inrichtingen. En geeft o.a. ook een actueel beeld van zaken die lopen bij andere omgevingsdiensten.

In 2018 is ook het Programmaplan i-GO 2019-2022 opgesteld. Daar staat in welke onderdelen van de informatievoorziening gezamenlijk worden opgepakt, en wanneer. Ook is er een innovatiebudget beschikbaar gekomen, met een verdelingsvoorstel voor verschillende projecten.

Digitale documentuitwisseling

In 2018 is een documentenvoorziening gerealiseerd. Via deze voorziening kunnen de Omgevingsdiensten in Gelderlang direct en live elkaars documenten inzien. De verwachting is dat in het eerste kwartaal van 2019 de ODRN gaat aansluiten op deze voorziening. Hierdoor

worden documenten en onze producten met de andere Omgevingsdiensten digitaal en veilig uitgewisseld.

Gezamenlijk risicomodel

Datagestuurd werken is een van de speerpunten van het stelsel. In het kader hiervan heeft I-GO data-analyses gedaan om overtredingskansen te bepalen. Dat heeft geleid tot de ontwikkeling van een gezamenlijk risicomodel. Met dit model wordt het makkelijker en gerichter om zaken met een hoog risico en overtredingskans aan te pakken. I-GO heeft hiervoor gebruik gemaakt de data van alle Gelderse en Overijsselse omgevingsdiensten, maar ook externe bronnen, zoals de landelijke Inspectieview Milieu en het Handelsregister van de Kamer van Koophandel.

AVG

Net als elders en overal moet de informatievoorziening van de ODRN voldoen aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). In 2018 zijn we begonnen met de implementatie daarvan. We hebben een checklist van acties opgesteld, waaronder de benoeming van een Functionaris Gegevensbescherming (FG). De ODRN heeft ook een Privacy Officer en een Chief Information Security Officer (CISO). Het privacyreglement is opgesteld en een register van al onze verwerkingen is bijna klaar. Een aantal maatregelen voor het veilig uitvoeren van onze verwerkingen is al uitgevoerd, de rest wordt volgend jaar uitgerold, uiteraard in nauwe samenwerking met de gemeente Nijmegen en IRvN.

In bijlage 8.4 is het bedrijfsprocesmodel van ODRN weergegeven.

5.8 Productiviteit

Onder ‘productiviteit’ verstaan de we de uren die de medewerkers direct kunnen schrijven op de producten. Staf en directeur worden daarin niet meegenomen. In bijlage 8.2 is een overzicht gegeven over de in 2018 gerealiseerde productiviteit. Daarvoor was in de begroting een norm van 72% afgesproken. Die norm is niet gehaald. Wel is de productiviteit ten opzichte van 2017 een fractie hoger. De daadwerkelijke productiviteit over 2018 uitgekomen is op bijna 69% (68,6%).

Waarom halen we de norm (nog) niet?

Gebleken is dat er voor de interne projecten geen of onvoldoende tijd is gereserveerd. De tijd die aan die projecten wordt besteed wordt als improductief verantwoord, maar in de improductiviteitsberekening kan hiermee geen rekening worden gehouden.

6. Paragrafen

Conform artikel 9 Besluit begroten en verantwoorden (BBV) bevat de jaarrekening minimaal de volgende paragrafen (voor zover desbetreffende aspecten aan de orde zijn):
• Financiering
• Weerstandsvermogen en risicobeheersing
• Bedrijfsvoering
• Lokale heffingen
• Onderhoud kapitaalgoederen
• Verbonden partijen
• Grondbeleid

De paragrafen financiering, weerstandsvermogen en risicobeheersing en bedrijfsvoering worden in dit hoofdstuk behandeld. De paragrafen lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen en grondbeleid niet van toepassing zijn voor de ODRN.

6.1 Financiering

De paragraaf betreffende de financiering bevat de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte. De uitgangspunten zijn nader uiteengezet in het Treasurystatuut Omgevingsdienst Regio Nijmegen 2016.
Het Treasurystatuut Omgevingsdienst Regio Nijmegen 2016 bepaalt dat elk jaar bij het jaarverslag verslag wordt gedaan van de ontwikkelingen daarin gedurende het jaar.
Onderstaand worden de belangrijkste zaken genoemd:

- De ODRN heeft het beleid geen eigen financieringsportefeuille te hebben. De gelden die de gemeenschappelijke regeling niet direct nodig heeft gehad voor haar exploitatie staan op de rekeningcourant rekening bij de BNG en het Rijk (schatkistbankieren).
- De financiering van de ODRN gebeurt met eigen middelen. Er is geen vreemd geld aangetrokken. De kasgeldlimiet is gedurende 2018 niet overschreden en de renterisiconorm is vanwege het ontbreken van leningen niet van toepassing.
- In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing worden alle risico's opgenomen en toegelicht.
- Toerekening van rente: Conform de BBV-voorschriften, die voorschrijven dat alleen met werkelijke rente mag worden gerekend, bedraagt het rentepercentage in de jaarrekening 0% en worden dus alleen nog afschrijvingslasten geraamd.
- Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen en diensten die worden geleverd aan derden, wordt een extracomptabel stelsel van kostentoerekening gehanteerd. Bij deze kostentoerekening worden naast de directe kosten, de overheadkosten en de rente van de inzet van vreemd vermogen, reserves en voorzieningen voor de financiering van de in gebruik zijnde activa betrokken.
- Het renteresultaat over 2018 bedraagt: 0 euro.

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit;

Een batig saldo van de begroting of jaarrekening kan worden toegevoegd aan de reserves tot een maximum van een bedrag dat conform het door het algemeen bestuur bepaalde weerstandsvermogen nodig is. Dit maximale niveau is eerder door de regionale adviesfunctie voor de ODRN berekend en middels AB-besluit d.d. 6 juni 2017 vastgesteld op 675.000 euro.

Inventarisatie van de risico's;

Voor de analyse van de risico's binnen ODRN zijn het bedrijfsplan, uitvoeringsplan en de meerjarenbegroting als uitgangspunt genomen aangevuld met de tot nu opgedane praktijkkennis. Het benoemen van risico's is goed te doen, maar het kwantificeren van risico's is normaal gesproken al moeilijk maar krijgt bij de vorming van een nieuwe organisatie een extra dimensie omdat er nog geen specifieke bedrijfservaring is opgedaan c.q. aanwezig is.

De nu bekende risico's zijn opgenomen met vermelding of het risico financieel [1] dan wel niet financieel [2] is. Vervolgens is aangegeven wat de gevolgen zijn als het risico zich voordoet en wat de te nemen beheersmaatregel dient te zijn. Het totaal van de risico's is becijferd op 803.000 euro. Hieronder is een totaaloverzicht van de nu bekende risico's opgenomen met vermelding van de beheersmaatregel en tevens aangegeven of er nog sprake is van een restrisico. Dit restrisico is vervolgens gekwantificeerd:

a. Welk bedrag is ermee gemoeid

Om tot een waardering van een risico te komen dienen ook de (financiële) gevolgen/ impact van een risico te worden geschat. Vaak is niet exact aan te geven wat de omvang van een risico in financiële zin zal zijn en zal met een schatting moeten worden volstaan.

b. Hoe groot is de kans dat het zich voordoet

Voor elk risico is een inschatting gemaakt van de kans dat zich een risico voordoet. Daarbij is gebruik gemaakt van de volgende kans-klasse indeling:

Klasse	waarschijnlijkheid	kans
1	zeer klein	10%
2	Klein	25%
3	Middel	50%
4	Groot	75%
5	zeer groot	90%

Normaal gesproken vindt de inschatting van de kans voor de verschillende risico's ook plaats op basis van eigen historische gegevens, maar die ontbreken nu nog, waardoor het kans-percentage nog redelijk grof is gehouden. In de toekomst zal dit verder verfijnd worden en gaat er gewerkt worden met een procentenrange binnen de klassen. Als bijvoorbeeld: klasse 1 van 0% tot 10%; klasse 2 van 11% tot 25% etc. waardoor de kans in de risico inventarisatie ook bijvoorbeeld op 3% gezet kan worden.

Op de volgende twee pagina's is de risico-inventarisatie opgenomen. Per 31 december 2018 is deze inventarisatie geüpdatet naar de laatste stand van zaken. Ten opzichte van de vorige inventarisatie hebben zich geen (materiele) mutaties voorgedaan.

risico-inventarisatie

update per 31 december 2017

eigenaar	nr.	naam risico	beschrijving	soort risico	gevolgen als risico zich voordoet	beheersmaatregel	rest risico	kwantificering risico			weerstands component
								in euro's	kans aanduiding	kans in %	
RT	2	Afspraken dienst-verleningovereenkomsten	Met de deelnemers worden afspraken gemaakt over de dienstverlening en de informatievoorziening over en weer voor de taakuitoefening. De begroting is gebaseerd op een uniforme VTH-procesgang. Afwijkende situaties per deelnemer kunnen de efficiencydoelstellingen onder druk zetten. Het is ook van belang de afspraken met de andere RUD's juridisch goed te verankeren omdat de ODRN werkgever is van medewerkers die door de provincie en andere RUD's worden bekostigd (voor de complexe vergunningverlening). Ook het feit dat de direct gerelateerde productiekosten [zoals advieskosten] niet aan de ODRN zijn overgedragen draagt niet bij aan een efficiënte bedrijfsvoering	1	Meer uren noodzakelijk om taak te verrichten dan waarmee op basis van de norm rekening is gehouden	Contact opnemen met betreffende opdrachtgever indien situatie zich voordoet; Er komt een evaluatie van de huidige afspraken; Er wordt een bedrijfsvoeringsinstrument ontwikkeld om e.e.a. goed te kunnen monitoren	ja, geraamd op 1 a 2 fte's	100.000	groot	75	75.000
NM	3	Complexiteit van de organisatie van stelseltaken	Het risico dat gemandateerde bevoegdheden en verantwoordelijkheden onduidelijk zijn en niet helder zijn vastgelegd.	1	Gebreken in de communicatie waardoor informatie niet of niet tijdig doorkomt; te late publicatie van vergunningsaanvragen en besluiten. Aanpassing van de regelgeving waardoor taak vervalt.	Er wordt extra capaciteit (1/2 fte) in de coördinatie van de stelseltaken gestopt om het in goede banen te leiden.	ja	500.000	klein	25	125.000
MD	5	Output-financiering	Bij outputfinanciering kan de vraag afwijken van de aannames in de begroting	1	Dekkingsprobleem op de loon- en materiele kosten	Vraag mag maximaal 2% afwijken. Daarboven zal deelnemer bij moeten dragen	ja, 2%	200.000	zeer klein	10	20.000
GB	6	Achterstallig onderhoud	Workload is gebaseerd op bestanden van partners uit 2011. (VV en HH)	1	Verkeerde aannames en achterstallig werk	Nul situatie onderzoek bij BRZO bedrijven, afspraken maken met opdrachtgevers in kwestie; opschonen dossiers	ja	150.000	middel	50	75.000
GB	7	ziekteverzuim	het ziekteverzuim laatmede door de hoge werkdruk een stijgende lijn zien. In de begroting is geenr raming opgenomen voor vervanging van langrdurig ziekteverzuim	1	Het niet halen van het, met de deelnemers, afgesproken programma	stelpost in de begroting opnemen of acceptatie lagere productie door de deelnemers	ja	150.000	groot	75	113.000

risico-inventarisatie

update per 31 december 2017

eigenaar	nr.	naam risico	beschrijving	soort risico	gevolgen als risico zich voordoet	beheersmaatregel	rest risico	kwantificering risico in euro's	kwantificering risico kans aanduiding	kwantificering risico kans in %	weerstands component
MD	8	Privatisering van de bouwregelgeving	Risico dat BWT of onderdelen daarvan door gemeenten bij private partijen wordt neergelegd en ODRN uiteindelijk [delen van] de BWT taak verliest of n de toekomst niet gaat krijgen van gemeenten.	1	Boventallig personeel	Ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd en vertaalt naar wat dit voor de ODRN zal kunnen betekenen	ja, helft van beschik-bare bouw-capaciteit	1.000.000	middel	25	250.000
GB	9	Wet Deregulering Arbeidsrelatie	Wet Deregulering ArbeidsrelatieDe VAR verdwijnt bij inhuur van zzp'ers, waarmee opdrachtgevers eerder aangemerkt kunnen worden als schijnwerkgever.	1	Alsnog loonheffing en premies verschuldigdGebruik van modelcontracten getoetst door de belastingdienst	Gebruik van modelcontracten getoetst door de belastingdienst	ja	100.000	middel	10	10.000
GB	10	Calamiteit bij bedrijf.	ODRN kan verwijt krijgen niet goed te hebben gehandeld of onvoldoende te hebben gecommuniceerd	2	Opdrachtgevers en burgers weinig vertrouwen in ODRN, claims, negatieve pers	Communicatieplan/protocol vanuit de gemeente geeft aan hoe te handelen bij bij calamiteiten	nee				
GB	11	Taakuitvoering	Hieronder verstaan we het risico van aansprakelijkstelling bij de reguliere taakuitvoering.	1	Betalen van schadevergoedingen	Aansprakelijkheidsverzekering afgesloten	nee				
Gb	12	automatisering	productie verlies door uitval en raparatie van de verschillende systemen. Op facturatie systeem dient een verdere professionalisernngs slag gemaakt te worden.	1	Onjuiste registratie kosten en opbrengsten	maandelijk controle protocol op te stellen.	ja	250.000	middel	50	125.000
GB	13	Begrotingsrisico	Er is geen sprake van een post onvoorzien. Bij de opbouw van een organisatie komen er altijd onverwachte [structurele] kosten naar voren.	1	Bij tegenvallers zal beroep op deelnemers moeten worden gedaan	Maandelijkse rapportages aan de directeur. Kwartaalrapportages aan bestuur	ja	100.000	zeer klein	10	10.000
GB	14	Rechtmatigheid	Het niet voldoen aan de rechtmatigheidseisen kan leiden tot juridische procedures en claims	2	ODRN wordt geacht rechtmatig [d.w.z. overeenkomstig wet en regelgeving] te handelen. Het onvoldoende rechtmatig functioneren doet afbreuk aan het imago van het gestelde vertrouwen in de ODRN	Het rechtmatigheid aspect vormt onderdeel van de controle verklaring	nee				
Totaal											803.000

Weerstandsratio

De ratio weerstandsvermogen geeft de verhouding weer van de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit.
Het totaal van de risico's is becijferd op 803.000 euro. Er mag echter van worden uitgegaan dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Er kan dan ook rekening gehouden worden met een dempingsfactor. Deze dempingsfactor geeft de kans aan dan dat alle risico's tegelijkertijd optreden. Omdat specifieke bedrijfservaring nog ontbreekt is met het vaker in den lande gehanteerde getal van 0,6 gerekend. Dit geeft een benodigde weerstandscapaciteit van 482.000 euro.

De weerstandsratio ultimo 2018 bedraagt (53/482.000) = 0,1,. Dit is niet voldoende. Het opmaken van de weerstandsratio is een momentopname. Risico's veranderen immers voortdurend.

Financiële Kengetallen[3]

Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

omschrijving	2018	2017
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	0	0
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	3.220.969	1.664.788
C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	1.488.962	1.317.767
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	0	0
E Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	2.186.000	2.449.259
F Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	391.865	0
G Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1944.676	1.998.889
H Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	17.656.745	15.882.907
De netto schuldquote = (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	1,0%	-9,2%

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.
De netto-schuldquote van de ODRN is ruim voldoende.

Solvabiliteitsratio

Het eigen vermogen als bedoeld in art 42 van de BBV gedeeld door het totaal van de passiva in het verslag jaar:
53.416/5.483.651 = 0,97% (2017: 26,5).

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de ODRN in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de ODRN.
De solvabiliteitsratio van de ODRN is onvoldoende en wordt veroorzaakt door het negatieve resultaat over 2018.

[3]Kengetallen grondexploitatie en belastingcapaciteit zijn niet van toepassing.

Structurele exploitatieruimte

Structurele lasten minus de structurele baten plus de structurele toevoeging aan de reserves minus structurele onttrekkingen aan de reserves gedeeld door het gerealiseerde saldo van de baten. Deze is niet van toepassing omdat er binnen de ODRN geen structurele exploitatieruimte aanwezig is.

6.3 Bedrijfsvoering

Verwezen wordt naar hoofdstuk 3 voor het bestuur en naar hoofdstuk 5 voor de overige onderdelen betrekking hebbende op deze paragraaf.

7. Jaarrekening 2018

7.1 Algemeen

Begroting 2018

De begroting 2018 is in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 6 juli 2017 vastgesteld en ter goedkeuring verzonden aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De begroting is met wijziging nummer 1 gewijzigd.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De volgende grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het BBV. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.
Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Er wordt annuïtair afgeschreven. De looptijden zijn 3, 5 of 10 jaar en variëren omdat ze afhankelijk zijn van de soort investering:

- Inrichting 10 jaar
- ICT applicaties 05 jaar
- ICT Pc's e.d. 03 jaar

Onderhanden werk

Betreft de per balansdatum onderhanden producten met vaste prijs. Onderhanden producten betreffen opdrachten voor onze deelnemers. Onderhanden producten worden gewaardeerd tegen toegerekende kosten en het deel van de productwinst dat naar rato van de verrichte prestatie per balansdatum kan worden verantwoord. De waarde van het onderhanden werk wordt bij wijze van voorschot bij de deelnemers als onderhanden werk in rekening gebracht. Verliezen worden volledig in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Uitzettingen en overlopende activa
Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Met eventuele oninbaarheid is in de waardering rekening gehouden.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen en omvat het banksaldo.

Bestemmingsreserve
Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve, waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven.

Nog te bestemmen rekeningresultaat
Het nog te bestemmen rekeningresultaat is het resultaat in het boekjaar. Het nog te bestemmen rekeningresultaat wordt ter bestemming voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

Voorzieningen
Onder de voorzieningen zijn opgenomen voorzienbare verplichtingen, verliezen en of risico's voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten dan wel van derden verkregen middelen die specifiek moeten worden besteed. De voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale waarde

Vaste schulden
De leningen met een looptijd langer dan een jaar worden hieronder tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva hebben een looptijd korter dan een jaar. De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Buiten de balanstelling wordt – voor zover van toepassing – het bedrag genoemd waarvoor er borg- of garantstellingen zijn afgegeven.

Resultaat na bestemming
Het resultaat na bestemming is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het resultaat wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

7.2 Balans

Balans ODRN 2018

bedragen in euro's

Activa	ultimo 2017	ultimo 2018
V A S T E A C T I V A		
Materiele vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	858.557	960.109
TOTAAL VASTE ACTIVA	858.557	960.109
V L O T T E N D E A C T I V A		
Voorraden		
Onderhanden werk	1.738.820	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar		
-Vorderingen op openbare lichamen	702.565	571.230
-Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	1.608.537
-Overige vorderingen	7.874	7.233
Liquide middelen	0	391.865
Overlopende activa		
Nog te ontvangen bedragen	1.998.889	1.944.676
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	4.448.148	4.523.542
T O T A A L	5.306.705	5.483.651

Passiva	ultimo 2017	ultimo 2018
V A S T E P A S S I V A		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	675.000	675.000
Bestemmingsreserve		100.000
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het Overzicht van baten en lasten	**730.002**	**-721.584**
Totaal eigen vermogen	1.405.002	53.416
Voorzieningen		
Voorziening harmonisatietoelage	776.285	613.280
Voorziening verlof stuwmeren	142.864	107.023
TOTAAL VASTE PASSIVA	2.324.151	773.719
V L O T T E N D E P A S S I V A		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd <1 jaar		
-Schulden aan openbare lichamen	872.510	2.970.280
-Schulden aan kredietinstellingen	535.704	0
-Overige schulden	256.574	250.689
Overlopende passiva		
-Verplichtingen	1.317.767	1.488.962
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	2.982.555	4.709.932
T O T A A L	5.306.705	5.483.651

Bedragen in euro's

7.3 Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Materiele vaste activa

Investeringen met een economisch nut.
Onderstaand is een overzicht gegeven van de gedane investeringen in het boekjaar. Over de gedane investeringen In 2018 is gerekend met een half jaar afschrijving en 0% rente. Over de investeringen gedaan in 2013 tot en met 2017 is met een heel jaar rente en afschrijving gerekend.

Het verloop van de materiele vaste activa is als volgt

Investeringen met economisch nut	Boek waarde 1-1-2018	investeringen	Des-investeringen	Af-schrijvingen	Bijdragen van derden/ reserves	Af waar-deringen	Boek waarde 31-12-2018
inrichting	334.419	0		52.932			281.487
ICT applicaties	444.368	373.628		189.402			628.594
ICT Pc's e.d.	79.770	23.617		53.359			50.029
totaal	**858.557**	**397.246**		**295.694**			**960.109**

VLOTTENDE ACTIVA

Onderhanden werk 0

De specificatie van het onderhanden werk is als volgt:

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal	Briks prov. Gld	Totaal OHW
Onderhandenwerk 1 jan 2018	225.398	91.954	54.730	35.765	866.258	71.085	393.629	1.738.820	0	1.738.820
Afloop 2018	138.177	71.247	41.843	30.452	503.716	56.623	288.723	1.130.781	0	1.130.781
Toevoeging onderhanden 2018	161.415	103.860	30.249	57.793	700.597	35.186	143.493	1.232.593	95.254	1.327.848
Saldo vooruit gefactureerd per 31 dec 2018	248.636	124.567	43.136	63.106	1.063.139	49.649	248.399	1.840.632	95.254	1.935.887
Mutatie onderhandenwerk 2018	**23.238**	**32.613**	**-11.594**	**27.341**	**196.881**	**-21.437**	**-145.230**	**101.813**	**95.254**	**197.067**

Uit liquiditeits- en volatiliteitsoverwegingen heeft het Algemeen Bestuur d.d. 7 december 2017 besloten om voortaan de OHW-positie bij de deelnemers in rekening te brengen. Over 2018 is dit gebeurd. Het bedrag van 1.935.887 euro is gefactureerd en is derhalve niet meer in de balans opgenomen..

Uitzettingen met een rente typische looptijd van < 1 jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening van nul euro in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Vorderingen op openbare lichamen 571.230

Betreft het debiteurensaldo per ultimo 2018:

Omschrijving	euro
Div. afrekening deelnemers	505.237
Provincie Zuid-Holland, afrekening BRZO	51.080
Diversen	14.913
Totaal	**571.230**

Uitzettingen in ’s Rijks schatkist 1.608.537

Met ingang van januari 2014 is de ODRN verplicht te “schatkistbankieren” Dit houdt in dat de ODRN al het meerdere boven een bedrag van 1.000.000 euro op de normale rekening courant bij de BNG moet afstorten bij het Rijk die dit tegen een zeer geringe rentevergoeding gebruikt als eigen financieringsmiddel. Bij behoefte kan de ODRN wel weer over dit tegoed beschikken. Zoals uit onderstaand overzicht blijkt is in het jaar 2018 het drempelbedrag niet overschreden.

omschrijving	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Drempelbedrag	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-116.932	-168.049	578.179	487.612
Ruimte onder het drempel bedrag	1.116.932	1.168.049	421.821	512.388
Overschrijding	0	0	0	0

Overige vorderingen 7.233

- Fietsregeling personeel	5.515
- Voorschotten eigen personeel	1.718

Liquide middelen 391.865

Het betreft hier het saldo per 31 december 2018 van de (enige) rekening-courant van de ODRN bij de BNG. Dit saldo stemt overeen met het desbetreffende bankafschrift 224.

Per 31 december 2018 beschikken we over bijna 2 miljoen euro aan liquide middelen. Dat overschot is echter maar een momentopname. De factuur voor de kosten van de gastheerovereenkomst hebben wij dit jaar erg laat in 2 delen net voor en net na de jaarwisseling ontvangen. Na betaling van deze kosten (2.270.000 euro) in januari 2019 beweegt onze liquiditeit zich weer rondom 0. De liquiditeit is binnen de ODRN best een thema. Zonder de voorfinanciering van het onderhanden werk zouden we genoodzaakt zijn om met kasgeldleningen te moeten werken.

Overlopende activa

Nog te ontvangen bedragen ***1.944.676***

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel en betreft:

-Deelnemers, afrekening 4 kwartaal	1.044.991
-Stelsel, idem	278.257
-Provincie Overijssel, afrek Q4 2018	127.305
-Provincie Zuid Holland. Afrek. BRZO	123.665
-GUOV subsidie via provincie Gelderland	15.840
-Provincie Gelderland, afrek. OHW BRIKS	49.534
-Provincie Gelderland, afrek. Werken	74.951
-Omgevingsdienst.nl	68.530
-Gem. Nijmegen afrek. 2018	92.171
-ODRA, afrek. werkpakket 2018	36.148
-ODDV, afrek 2018	27.383
-Diversen	5.901
Totaal	**1.944.676**

Zie voor aanvullende toelichting op de subsidies onderstaand overzicht:

Subsidie overige Nederlandse overheidslichamen	Saldo 1 januari 2018	Ontvangen Bedragen Jaarschijf 2017	Toevoegingen Jaarschijf 2018	Ontvangen Bedragen Jaarschijf 2018	Saldo Per 31-12-2018
BRZO subsidie	228.440	228.440	197.913	197.913	0
MJA subsidie	0	0	78.463	78.463	0
GUOV-subsidie	15.861	15.861	79.200	63.360	15.840
Totaal	**244.301**	**244.301**	**355.576**	**339.736**	**15.840**

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Algemene reserves	totaal
Boekwaarde 1-1-2018	675.000
Toevoeging	
Boekwaarde per 31-12-2018	**675.000**

De 675.000 euro is de maximale stand van de reserve en is gevormd uit positieve rekeningresultaten in de afgelopen jaren.
Deze reserve dient als risico afdekking voor eventuele negatieve resultaten in de bedrijfsvoering die, eerder dan bij inputfinanciering, op kunnen treden bij outputfinanciering.
Een gedeelte van het rekening resultaat over 2016 is conform het besluit van het Algemeen Bestuur gebruikt om de reserve op het maximale niveau te brengen. Dit maximale niveau is eerder door de regionale adviesfunctie voor de ODRN berekend en bepaalt op 675.000.
Structurele toevoegingen en of onttrekkingen zijn niet voorzien/geraamd

Bestemmingsreserve	totaal euro
Boekwaarde 1-1-2018	0
Toevoeging:	
Ter dekking van de kosten van de energietransitie.	100.000
Onttrekking:	
Boekwaarde per 31-12-2018	**100.000**

Bij de winstbestemming 2017 is 100.000 euro gereserveerd voor de energietransitie. Het bedrag zal in 2019 worden gebruikt om het bestaande programma conform de planning uit te voeren en dient ter compensatie van het wegvallen van de 2e tranche EZK-subsidie.

Overzicht reserves

naam reserve	saldo 1 jan 2018	resultaat-bestem-ming 2017	toevoe-gingen 2018	rente toe-rekening 2018	onttrek-kingen 2018	vermin-deringen i.v.m. afschrij-vingen op activa	saldo 31 december 2018
Algemene reserve	675.000						675.000
Bestemmingsreserve		100.000					100.000
Totaal reserves	675.000	100.000					775.000

Gerealiseerd resultaat	totaal
Gerealiseerd resultaat per 1-1-2017	730.002
bestemd:	
- uitgekeerd aan deelnemers	-630.002
- voor de energietransitie, ter compensatie van het wegvallen van de 2e tranche EZK subsidie	-100.000
Gerealiseerd resultaat 2018	-721.584
Dekking nog aan te geven	**-721.584**

Het gerealiseerde resultaat over 2017 is door het Algemeen Bestuur bestemd bij vaststelling van de rekening 2017. Het negatieve gerealiseerde resultaat over 2018 dient nog door het Algemeen Bestuur te worden afgedekt.

Voorzieningen

Ingestelde voorzieningen

Het Dagelijks Bestuur heeft bij besluit van 4 september 2014 besloten tot instelling van een drietal voorzieningen. Dit was noodzakelijk omdat de provincie de verplichtingen jegens de ODRN, voortkomend uit het GSP, heeft afgekocht. Het betreft de afkoop van:
Harmonisatietoelage: verschil tussen werkelijk bruto salaris bij provincie en het salaris volgens het functiehuis bij de ODRN gedurende het dienstverband van de medewerker.
Verlofstuwmeer: verlof saldi per 1 april 2013 maal het per medewerker betreffende uurtarief.
Reiskosten woon- werkverkeer: vergoeding gedurende 4 jaar van kosten openbaar vervoer van de extra kosten die de medewerker moet maken. (voorziening is in 2017 op 0 gelopen (potje was leeg) en opgeheven).

Onttrekking aan voorzieningen

De werkelijke kosten in enig jaar worden aan de voorziening onttrokken en ten gunste van de exploitatie gebracht waardoor voor deze kosten budgettaire neutraliteit gerealiseerd wordt.
De voorziening reiskosten woon-werkverkeer is voor de duur van 4 jaar gevormd en is op 1 april 2017 opgeheven.
Het vertrek van een drietal medewerkers met harmonisatierechten (extra salaris) leidt bij de voorziening harmonisatietoelage tot een vrijval van 100.000 euro. Dit omdat we voor de vervangers van die vertrokken medewerkers geen harmonisatie behoeven te betalen en we deze

toekomstige extra lasten ook niet meer gereserveerd behoeven te houden. De voorziening is dus te hoog en kan tot op de reële waarde worden verlaagd. Deze vrijval wordt conform de BBV voorschriften als eenmalige opbrengst in het resultaat opgenomen.

Overzicht

voorzieningen	harmonisatie toelage	verlof stuwmeer	reiskosten woon-werk	totaal
saldo 1-1-2018	776.285	142.864	0	919.149
bij: toevoegingen				0
subtotaal	776.285	142.864	0	919.149
af: onttrekkingen				
-werkelijk uitbetaald	63.005	35.841	0	98.846
-vrijval	100.000			100.000
saldo per 31-12-2018	**613.280**	**107.023**	**0**	**720.303**

VLOTTENDE PASSIVA

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd <1jaar

Schulden aan openbare lichamen	**2.970.280**
-BTW 4e kwartaal 2018	660.270
-Loonheffing december 2018	646.143
-Pensioenpremie december 2018	140.767
-Gemeente Nijmegen, gastheerovereenkomst 1ste termijn	1.374.332
-OD Veluwe IJssel	48.774
-Gemeente Beuningen, div. afrekening 2018	91.574
-Diversen	8.420
Totaal	**2.970.280**

Overige schulden **250.689**

Crediteuren private partijen per 31-12-2018

Overlopende passiva

Transitorische passiva

Verplichtingen **1.488.962**

- Inhuurkosten december 2018	165.845
- Kosten accountantscontrole 2018	45.000
- Gem Nijmegen, afrekening GEO software	132.692
- Gem Nijmegen, gastheerovereenkomst 2e termijn	1.135.099
- EED meerjarig budget	6.618
- Provincie Zuid Holland, correctie MJA	3.708

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Met de gemeente Nijmegen is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) op het gebied van de PIOFAH taken afgesloten. In deze DVO zijn opgenomen de te verlenen diensten, met prijsafspraak, die de gemeente Nijmegen als Gastheer aan de ODRN verleend. De ingangsdatum van overeenkomst is 1 april 2013 en geldt voor de duur van 6 jaar. De huur van het kantoorpand is onderdeel van deze dienstverleningsovereenkomst. De omvang van deze DVO was naar het prijspeil van 1 april 2016 2,1 miljoen euro per jaar. Per balansdatum 31 december 2018 ligt conceptvoorstel klaar voor verlenging van de DVO. Het Algemeen Bestuur zal hier begin 2019 over besluiten.

7.4 Het overzicht van baten en lasten

Op de volgende pagina is een overzicht gegeven van de uitgaven en inkomsten versus begroting over 2018. Voor het eerst in 5 jaar kunnen we geen overschot laten zijn. Een onjuiste prijsstelling speelt ons parten. Deze prijsstelling was conform de begroting 2018 en de richtlijnen van de regionale adviesfunctie en in zoverre onjuist omdat in januari 2018 de regionale advies commissie voorstelt over te stappen naar een meer reële systemethiek van indexering. Gaan we in de begroting 2018 nog uit van een korting van 0,6% daar laat de nieuwe berekening een voordelige compensatie van 2,2% zien. Het verschil van min 0,6% naar 2,2% betekent voor de ODRN een bedrag van ruim 400.000 euro. Dit correctie is overigens eenmalig doordat het door de regionale adviescommissie is gecompenseerd in de indexering voor de begroting 2019. Als dit bedrag verrekend wordt in het exploitatieresultaat van 2018 dan houden we een netto nadelig bedrijfsresultaat over van 320.000 euro. Dit is 1,75% van de uitgaven.

Dit nadeel wordt veroorzaakt doordat we in 2018 meer tijd aan indirecte uren hebben besteed dan beschikbaar. Uit de raming (7%) voor de indirecte uren moeten wij alle uren betalen die niet direct aan de producten zijn toe te schrijven. Uren die wij nodig hebben om onze -kennis-organisatie op peil te houden en verder te ontwikkelen worden bij gebrek aan budget hier verantwoord. Dit betreft uren die wij besteden aan bijvoorbeeld kwaliteitscontroles en -zorg; digitalisering brieven en standarddocumenten; digitaal inspecteren; jurisprudentie en nieuwe wetgeving; doorontwikkeling WRS; project branche gerichte aanpak; project indirecte lozingen. Tezamen met de normale verantwoording[4] van de indirecte uren hebben wij ruim 10% als indirecte aanwezige uren verantwoord. 3% meer dan geraamd.

Staat van lasten en baten

Onderstaand de staat van lasten en baten met de indeling verplichtend volgens de BBV voorschriften. Omdat deze weinig informatie geeft is op de volgende pagina de staat van lasten en baten is opgenomen die uitgaat van categorieën en voorzien van een toelichting.

Omschrijving	begroting		begr.2018 na wijz.		werkelijk	
	Lasten 2018	baten 2018	Lasten 2018	baten 2018	Lasten 2018	baten 2018
Programmaplan						
Programma ODRN	9.870.000	13.905.000	10.556.000	14.951.500	13.689.430	17.756.745
Overzicht						
Algemene dekkingsmiddelen						
Overhead	4.035.000		4.395.500		4.788.900	
Heffing vennootschapsbelasting						
Bedrag onvoorzien						
Saldo van lasten en baten	**0**		0		**721.585**	
Toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves						
Resultaat Programma	**0**		**0**		**721.585**	

[4] Verantwoord worden lief en leed; medezeggenschap; afdelingsoverleg; werkoverleg; werkgroep huisvesting; werkprocessen

Lasten

nr.	Omschrijving	begroting 2018	begr.2018 na wijz	werkelijk 2018	verschil 2018
1	Salarissen en sociale lasten	8.838.000	9.524.000	10.156.093	-632.093
2	Opleidingskosten	176.700	190.400	197.447	-7.047
3	Inhuur	1.922.000	1.922.000	4.249.540	-2.327.540
4	Piofah gastheer	1.115.000	1.115.000	2.270.199	-1.155.199
5	Kapitaallasten	399.000	399.000	295.694	103.306
6	Overige materiele kosten	1.304.300	1.651.100	899.978	751.122
7	Bijdrage regionaal stelsel	150.000	150.000	209.645	-59.645
8	ontwikkelbudget			199.734	-199.734
	Totaal lasten	**13.905.000**	**14.951.500**	**18.478.330**	-3.526.829

Baten

nr.	Omschrijving	begroting 2018	begr.2018 na wijz	werkelijk 2018	verschil 2018
9	Baten bovenregionale taken	1.512.100	537.100	773.842	236.742
10	Deelnemersbijdragen	11.142.900	12.444.400	14.351.504	1.907.104
11	Provincie NIGT	400.000	400.000	278.396	-121.604
	Subtotaal baten	**13.055.000**	**13.381.500**	15.403.742	2.022.242
	Eenmalige baten:				
12	Subsidies	350.000	**350.000**	355.576	5.576
13	Diverse opdrachten	500.000	**500.000**	501.380	-1.380
14	Provincie Overijssel	0	**720.000**	644.049	-75.951
15	Briks taken provincie			751.998	751.998
16	Vrijval voorziening harmonisatietoelage			100.000	100.000
	Totaal baten	**13.905.000**	**14.951.500**	**17.756.745**	2.805.245

Heffing vennootschapsbelasting	0
verschil lasten en baten	-721.584
Mutatie reserve	0
Resultaat -nadelig-	-721.584

Toelichting op de verschillen groter dan 25.000 euro.

1 Salarissen en sociale lasten

In 2018 hebben wij onze formatie met ongeveer 15 fte uitgebreid. Dit verklaart ook waarom we op deze post ruim 680.000 euro meer hebben uitgegeven dan geraamd. Wij hebben onze formatie fors uitgebreid omdat de verhouding eigen personeel versus inhuur helemaal uit balans is. In 2018 hebben wij rond de 90 personen ingehuurd en per 31 december 2018 nog 50 fte onder contract. Op een vaste formatie van 140 fte is dit ruim 35%.

3 Inhuur

Aan inhuur is fors meer uitgegeven dan in de begroting geraamd. De verwachting was eigenlijk dat de inhuurkosten zouden dalen omdat we plusminus 15 fte aan inhuur in dienst hebben genomen, maar de vraag naar onze producten en diensten blijft onverminderd hoog.
Een ander probleem wat ook de kop op steekt is het economisch tij op de inhuurmarkt: er is momenteel sprake is van een sterke stijging van de uurtarieven en we bevinden ons op een omslagpunt. Voorheen konden we met ons uurtarief de kosten van de inhuur en de daarbij horende extra materiele kosten nog dekken. In 2019 lukt dat niet meer. We zullen naar mogelijkheden zoeken om dit te repareren.

4 Gastheerovereenkomst

Geraamd zijn hier de personele kosten van de gastheerovereenkomst, maar met ingang van 2018 worden hier voortaan alle kosten die verband houden met de gastheerovereenkomst verantwoord. Ten opzichte van 2017 hebben we door de grotere aantallen medewerkers (vast en inhuur) in totaal 350.000 euro meer betaald aan de gemeente Nijmegen. De relatieve kosten -per medewerker- zijn niet toegenomen.

5 Kapitaallasten

In de begroting is gerekend met rente en afschrijving over de ter beschikking gestelde investeringskredieten op basis van een annuïtair afschrijvingssysteem tegen een bedrag van 399.000 euro. In de begroting wordt nog met een rentepercentage van 5 gerekend, maar door de aanhoudend lage rente en het feit dat wij de kapitaaluitgaven met eigen geld financieren is met ingang van de jaarrekening 2017 het rentepercentage op 0 gezet. Structureel zijn de afschrijvingslasten 336.000 euro. Er ontstaat dus een voordeel van 63.000 euro waarmee overigens in de begroting 2019 en verder reeds rekening is gehouden en omdat per 31 december 2018 nog niet alle beschikbare kredieten zijn uitgegeven ontstaat er ook nog een a-structureel voordeel op de afschrijvingslasten van 50.000 euro. Voordeel totaal 103.000 euro.

6 Overige materiele kosten

Ten opzichte van de begroting lijkt er een groot voordeel te zijn opgetreden, maar dit is schijn omdat de kosten die wij aan de gemeente Nijmegen in het kader van de gastheerovereenkomst betalen voortaan allemaal onder nummer 4 worden opgenomen. Op deze manier zijn de Gastheerkosten voor ons makkelijker te beheren. Nemen we het saldo van de kosten opgenomen en 4 en 6 dan is er sprake van een nadeel van 390.000 euro. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat we sinds 1 april 2018 conform de CAO een reiskostenvergoeding woon-werk betalen. Daarnaast is het natuurlijk zo doordat we zoveel mensen aan het werk hebben de variabele kosten omhoog zijn gegaan. Dit resulteert o.a. in een hogere rekening van onze gastheer van 350.000 euro.

7 Bijdrage regionaal stelsel

Uitgegeven ten laste van deze post, maar nog niet geraamd, zijn hier de kosten van de nieuwe stelseltaak HRM ad 45.000 euro.

8 Ontwikkelbudget[5]

Uitgegeven is een bedrag van 199.734 euro voor de volgende projecten.

Omschrijving	Bedrag
Omgevingswet	65.499
Verbetering informatievoorziening	29.399
Omgevingsveiligheid	32.193
Project PDC 2019	15.726
Projectdocumenten	11.694
Project intrekkingen Briks	9.745
Project dienstverlening	9.732
Programmatische aanpak vv stelsel	8.375
Project sanering asbestdaken (ODRN aandeel)	8.037
Toezichtsplannen IPPC	9.335
Totaal	**199.734**

Kosten van deze projecten zijn niet bij de deelnemers in rekening gebracht. Wij hebben echter wel deze kosten gemaakt en maken onderdeel uit van het exploitatieresultaat.

9 Baten bovenregionale baten.

In de begroting is voor de stelselomgevingsdiensten een bedrag geraamd van 537.100 euro. Dit bedrag was beschikbaar voor complexe vergunningverlening in het stelsel, maar buiten de ODRN regio. Uiteindelijk is voor een bedrag van 773.842 euro aan producten geleverd, 236.742 euro meer dan de raming. De opbrengsten van vergunningverlening laten zich moeilijk nauwkeurig begroten omdat deze sterk afhankelijk zijn van de vraag.

[5] Het Algemeen Bestuur heeft in 2017 ingestemd met de vorming van een ontwikkelbudget onder de volgende condities: Geen extra kosten voor de deelnemers; Raming van het budget in de begroting met 0 euro; Maximale omvang van de uitgaven 1% van de loonkosten inclusief inhuurkosten; Uitgaven alleen toegestaan als voordelig exploitatiesaldo wordt gerealiseerd.

10 Deelnemersbijdragen

Betreft gerealiseerde opbrengsten (kosten voor de deelnemers) uit geplande werkzaamheden binnen werkplan.

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	Totaal
Vergunning behandelen	731.188	379.279	140.631	282.854	3.023.366	206.319	1.787.527	6.551.164
Uitvoeren toezicht	601.434	277.495	161.463	133.965	1.820.017	255.023	925.924	4.175.321
Handhaven	4.026	1.783	139	139	7.985	1.861	13.531	29.464
Adviseren	225.747	168.329	88.630	56.960	542.757	71.170	529.822	1.683.415
Afhandelen	614	7.276	44	163	1.274	34	1.819	11.224
Projecten en speciale opdrachten	95.515	182.566	17.408	152.309	611.755	56.612	682.937	1.799.102
Subtotaal kosten werkplan	1.658.524	1.016.728	408.315	626.390	6.007.154	591.019	3.941.560	14.249.690
Mutatie onderhanden werk	23.238	32.613	-11.594	27.341	196.881	-145.230	-21.436	101.814
Totaal kosten werkplan 2018	1.681.762	1.049.341	396.721	653.731	6.204.035	445.789	3.920.124	14.351.504

Voor een toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4.5 “Wat heeft het gekost”.

11 Provincie NIG-taken (niet inrichting gebonden taken)

Met de komst van de technische specialisten per 1 januari 2016 vanuit de provincie voeren wij voortaan voor de provincie de lucht/geluid/geur taken uit. Deze taken (en ook de budgetten) zitten niet in het normale provinciale werkplanbudget, maar worden apart gefactureerd. In de raming is ook een bedrag voor uitbesteding opgenomen, maar daarvan is in 2018 geen gebruik gemaakt.

Eenmalige baten

12 Subsidies

In 2018 is tot een totaalbedrag van 355.576 euro aan subsidieopbrengsten verantwoord.

Naam subsidie	Bedrag van de Declaratie	Ontvangen voorschot	Nog te ontvangen
BRZO	197.913	197.913	0
BRZO/MJA	78.463	78.463	0
GUOV	79.200	63.360	15.840
Totaal	**355.576**	**339.736**	**15.840**

GUOV

Betreft provinciale subsidie uit het Gelders Uitvoeringsprogramma Omgevingsveiligheid 2018. Er is een subsidiebeschikking ontvangen tot een bedrag van 79.200 euro. Op basis van de werkelijke tijdsbesteding binnen de ODRN is het maximum gedeclareerd. Definitieve afrekening vindt in 2019 plaats.

BRZO

Betreft een projectsubsidie voor het eerste deelprogramma BRZO (Besluit Risico Zware Ongevallen) van de Impuls Omgevingsveiligheid 2016. Er is een subsidiebeschikking ontvangen tot een maximaal bedrag van 254.402 (ex btw) euro. Op basis van de werkelijke tijdsbesteding binnen de ODRN is een bedrag van 197.913 euro gedeclareerd. Definitieve afrekening heeft al plaatsgevonden.

MJA

Deze zogenoemde MeerJarenAfspraak wordt gefinancierd door de provincies en is een aanvulling op de BRZO impuls subsidie. Geraamd voor de ODRN was een bedrag van 84.185 euro. Gedeclareerd en gefactureerd is 78.463 euro.

13 Diverse opdrachten

In 2018 is tot een totaalbedrag van 501.380 euro aan extra opdrachten uitgevoerd.
Het betreffen de volgende opdrachten:

Omschrijving		**Bedrag**
Terugontvangen verschotten deelnemers		47.655
OD.NL, afrekening 2017		68.496
- Gemeente Nijmegen, afd. veiligheid	58.456	
- Omgevingsdienst de vallei, wegens I-Go	35.903	
Vergoeding wegens detachering		94.359
Asbestdaken, bijdrage deelnemers		60.000
- Ontvangen van deelnemers	155.655	
- Af: naar balans	6.618	
Bijdrage deelnemers voor EED		149.037
Diverse kleinere projecten		35.380
MARN, bijdrage kosten secretaris		46.454
Totaal		**501.380**

Toelichting

Terugontvangen verschotten deelnemers

Bij incidenten geven wij in noodsituaties soms opdracht aan diverse bedrijven. (voorbeeld het reinigen van het wegdek in verband een drugsspoor). De rekening die we daarvoor ontvangen betaalt de ODRN en brengt deze vervolgens in rekening bij de gemeente waar het incident zich voor heeft gedaan. In totaal hebben wij in 2018 bijna 48.000 euro voorgeschoten en in rekening gebracht.

Asbestdaken

Ter dekking van de kosten van onze plan voor sanering asbestdaken hebben wij van de deelnemers 5.000 euro per gemeente gekregen en 30.000 euro van de provincie.

Bijdrage EED

Overzicht Energiegelden	Totaal	EED	EML
saldo 1 januari 2018	70.429	70.429	0
bijdragen:			
voor energie handhaving			
van gemeente Nijmegen	60.000		60.000
van gemeente Heumen	7.200		7.200
voor energie handhaving			
van ODRN bestemmingsreserve			
uit rekeningbestemming 2017	100.000		100.000
deelnemers	18.026	18.026	
totaal beschikbaar	255.655	88.455	167.200
uitgaven			
EML controles	4.829		4.829
EED uitvoering	47.014	47.014	
EPRTR coördinatie	18.556		18.556
EED controles &beoordelingen	12.848	12.848	
EML uitvoering	65.790		65.790
totaal uitgegeven	149.037	59.862	89.175
Nog beschikbaar per 31 december	106.618	28.593	78.025

14 Provincie Overijssel

Als een van de 6 BRZO diensten in Nederland voert de ODRN ook voor de provincie Overijssel de BRZO taken uit. Elk jaar wordt er op basis de inmiddels afgesloten dienstverleningsovereenkomst een jaarprogramma afgesproken. Voor de uitvoering hiervan hebben wij in 2018 een bedrag van 644.049 euro ontvangen.

15 Briks taken provincie geldeland

Voor de uitvoering van de Briks taken voor de provincie Gelderland hebben wij in 2018 in totaal 751.998 euro ontvangen. Met ingang van 2018 hebben we het onderhanden werk ook voor deze taken kunnen verbijzonderen. Het eerder genoemde bedrag is inclusief de mutatie op het OHW ad 95.254 euro.

16 Vrijval voorziening

Het vertrek van een drietal medewerkers met harmonisatierechten (extra salaris) leidt bij de voorziening harmonisatietoelage tot een vrijval van 100.000 euro. Dit omdat we voor de vervangers van die vertrokken medewerkers geen harmonisatie behoeven te betalen en we deze toekomstige extra lasten ook niet meer gereserveerd behoeven te houden. De voorziening is dus te hoog en kan tot op de reële waarde worden verlaagd. Deze vrijval is conform de BBV voorschriften als eenmalige opbrengst in het resultaat opgenomen.

Beleidsindicatoren, taakvelden en diversen

Berekening vennootschapsbelasting

Nagenoeg alle taken van de ODRN zijn taken die door wetgeving zijn voorgeschreven. Deze zogenoemde overheidstaken zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting (VPB). De verrekening van de zeer geringe overige taken (als bijvoorbeeld het geven een workshop) geschiedt tegen kostprijs waardoor geen VPB verschuldigd is. In de financiële verordening is opgenomen dat de resultaten voor de commerciële activiteiten terugbetaald worden aan de opdrachtgever.

Inzicht artikel 28

Er is geen sprake van een structurele toevoeging/onttrekking van reserves en een post onvoorzien is in de begroting *niet* beschikbaar.

Percentage inhuur van de loonsom

nr.	Omschrijving	begroting 2018	rekening 2018
directe kosten			
1	Salariskosten	8.838.000	10.156.093
2	salariskosten management en staf	890.000	688.820
	directe salariskosten	7.948.000	9.467.273
	inhuur	1.922.000	4.149.540
totaal		9.870.000	13.616.813
Percentage inhuur van de totale loonsom		**22**	**41**

Overheadpercentage van de totale lasten

nr.	Omschrijving	begroting 2018	rekening 2018
2	salariskosten management en staf	890.000	688.820
3	Opleidingskosten	176.700	197.447
4	Piofah taken gastheer	1.115.000	2.270.199
5	Kapitaallasten	399.000	295.694
6	Overige materiele kosten	1.304.300	899.978
7	Bijdrage regionaal stelsel	150.000	237.028
8	Ontwikkelbudget	0	199.734
totaal overhead		**4.035.000**	**4.788.900**
Overheadpercentage van totale lasten		**29**	**26**
Totaal lasten		**13.905.000**	**18.478.330**

Formatie en bezetting

De formatie is gelijk aan de bezetting en bedraagt 140,38 fte. Per 1000 inwoners[6] geeft dit de volgende indicator: 0,4538

Taakvelden

Omschrijving	Lasten 2018	Baten 2018
7.4 milieubeheer		
Vergunning behandelen	2.129.597	2.746.772
Toezicht en handhaven	1.219.205	1.572.542
Advies en projecten	1.214.342	1.566.268
Totaal	4.563.143	5.885.582
8.3 bouwen&wonen		
Vergunning behandelen	4.259.193	5.493.544
toezicht en handhaven	2.438.411	3.145.083
Advies en projecten	2.428.683	3.132.536
totaal	9.126.287	11.771.163
Overzicht		
Algemene dekkingsmiddelen		100.000
Overhead	4.788.900	
Heffing vennootschapsbelasting		
Bedrag onvoorzien		
Saldo van lasten en baten	18.478.330	17.756.745
Resultaat negatief	-721.585	

7.5 Wet normering topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) is van toepassing op de ODRN. Op grond van de WNT moet de ODRN een aantal zaken publiceren bij de jaarrekening. Dit betreft onder meer wie topfunctionarissen zijn in de zin van de WNT. Op basis van de WNT kwalificeren zich als topfunctionarissen van de ODRN personen in dienstbetrekking (secretaris/directeur) als personen anders dan in dienstbetrekking, de bestuursleden.

Bij de ODRN ontvangen de bestuurders geen bezoldiging. De secretaris/directeur heeft een ambtelijke aanstelling bij de ODRN en valt binnen bezoldigingsstructuur van de ODRN die afgeleid is van de CAR/UWO en de ambtelijke schalen voorkomende bij gemeenten. Deze bezoldiging komt niet boven het maximumbedrag van 189.000 euro uit noch zijn er door de ODRN

[6] Inwoners van de deelnemende gemeenten in de ODRN. Totaal 309.283. Bron: BRN 2018

beëindigingsuitkeringen gedaan aan topfunctionarissen. De ODRN kent geen toezichthouders (RvC/RvT) zoals in de WNT omschreven.
Bij de ODRN heeft in 2018 geen beëindiging van de werkzaamheden van topfunctionarissen en doorbetaling van salaris plaatsgehad noch zijn in 2018 afspraken gemaakt met betrekking tot non-activiteitsregelingen. Op basis van het voorgaande en rekening houdend met de bepalingen in de WNT, gelden geen overgangsregelingen en termijnen voor topfunctionarissen bij ODRN.
De ODRN kent geen bonussen en andere variabele beloningen en heeft die in 2018 dan ook niet gedaan aan topfunctionarissen. Aangezien er geen betalingen zijn gedaan aan bonussen zijn er ook geen onverschuldigde betalingen ingevolgde de WNT gedaan bij de ODRN en zijn er geen acties door de ODRN noodzakelijk geworden om de bedragen aan onverschuldigde betalingen terug te vorderen van de topfunctionaris.

Op basis van de WNT dient de ODRN van de topfunctionaris, ook al worden de normen niet overschreden, toch enkele gegevens te publiceren. Voor wat de ODRN betreft kwalificeert alleen de secretaris/directeur zich als zodanig. Onderstaand zijn de door de WNT vereiste gegevens weergegeven:

G.J.W. Bouman, Secretaris/directeur.
De heer G.J.W. Bouman is het gehele jaar in dienst geweest van de ODRN tegen een beloning van 106.841 euro. De omvang van zijn dienstverband was 1,0 fte. De belaste variabele vergoedingen hebben 5.100 euro bedragen. Daarnaast is er aan pensioenpremie 17.747 euro afgedragen. Het totaal bedraagt derhalve 129.688 euro. In vergelijking met 2017 is deze als volgt:

Bedragen x € 1	**G.J.W. Bouman**
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	111.941
Beloningen betaalbaar op termijn	17.747
Subtotaal	*129.688*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0
Totale bezoldiging	**129.688**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Gegevens 2017	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2017 in fte	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	110.822
Beloningen betaalbaar op termijn	16.543
Totale bezoldiging 2017	**127.365**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000

Het bestuur bestaat uit de volgende personen (bezoldiging= 0 euro)

Algemeen Bestuur	Functie 2017	Functie 2018
Naam		
Dhr. H.A.M. van den Berg (Heumen)	Lid, heel jaar	Lid, tot mei 2018
Mevr. A.J.M. Schaap (Wijchen)	Lid, t/m april 2017	-
Dhr. T.T.M. Burgers (Wijchen)	Lid, vanaf mei 2017	Lid, tot mei 2018
Dhr. P. de Klein (Beuningen)	Lid, heel jaar	Lid, heel jaar
Dhr. J.J. van Dijk (Prov. Gelderland)	Voorzitter, heel jaar	Voorzitter, tot mei 2018
Dhr. B.J.H.M. Velthuis (Nijmegen)	Lid, heel jaar	Lid, tot mei 2018
Mevr. H. Tiemens (Nijmegen)	Lid, heel jaar	Lid, heel jaar
Dhr. M.H.T. Lepoutre (Druten)	Lid, heel jaar	Lid, heel jaar
Dhr. J.G.M. Thijssen (Berg en Dal)	Vicevoorzitter, heel jaar	Vicevoorzitter, tot mei 2018
Dhr. P.C. Drenth (Prov. Gelderland)	-	Voorzitter, vanaf mei 2018
Dhr. G.W.R. Gerrits (Wijchen)	-	Lid, vanaf mei 2018
Dhr. N.P. Vergunst (Nijmegen)	-	Lid, vanaf mei 2018
Dhr. N. Verheul (Berg en Dal)	-	Lid, vanaf mei 2018
Dhr. R.J.M. Waas (Heumen)	-	Lid, vanaf mei 2018

Dagelijks Bestuur	Functie 2017	Functie 2018
Naam		
Dhr. P. de Klein (Beuningen)	Lid, heel jaar	Lid, heel jaar
Dhr. J.G.M. Thijssen (Berg en Dal)	Vicevoorzitter, heel jaar	Vicevoorzitter, tot mei 2018
Dhr. J.J. van Dijk (Prov. Gelderland)	Voorzitter, heel jaar	Voorzitter tot mei 2018
Dhr. B. Velthuis (Nijmegen)	Lid, heel jaar	Lid, tot mei 2018
Dhr. N.P. Vergunst (Nijmegen)	-	Lid, vanaf 5 juli 2018
Dhr. N. Verheul (Berg en Dal)	-	Lid, vanaf 5 juli 2018
Dhr. P.C. Drenth (Prov. Gelderland)	-	Voorzitter, vanaf 5 juli 2018

8. bijlagen

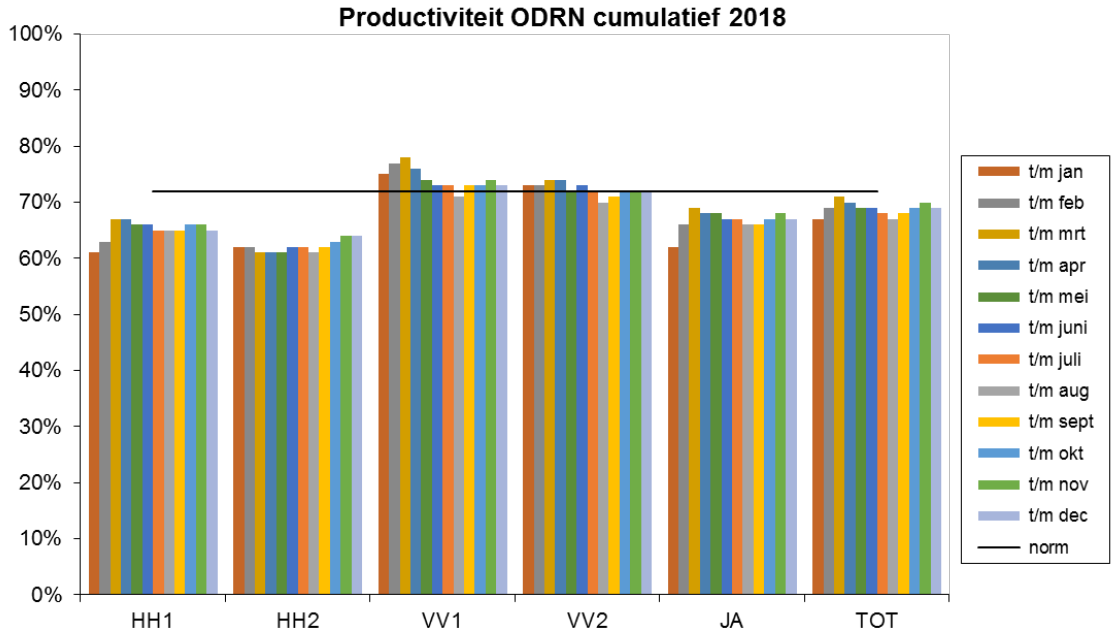
8.1 Verklaring van de controlerend accountant

8.2 Algemeen en Dagelijks Bestuur gedurende 2018

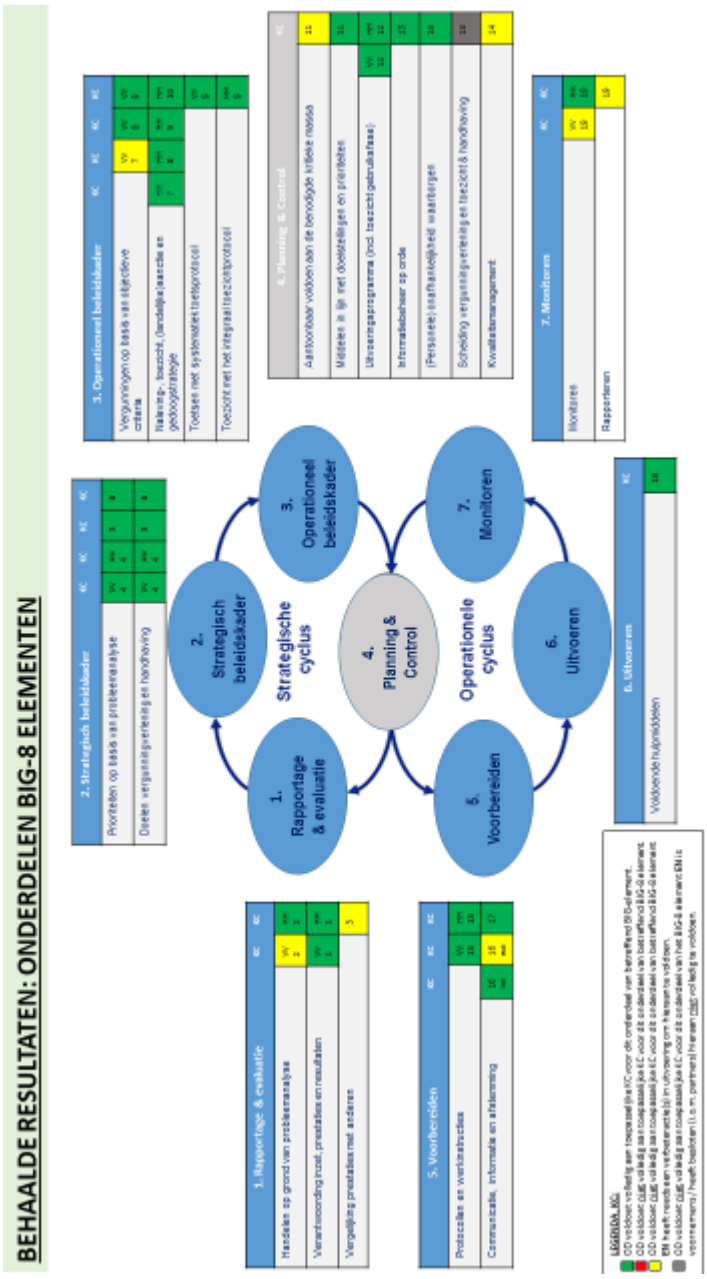
Algemeen Bestuur	Functie 2017	Functie 2018
Naam		
Dhr. H.A.M. van den Berg (Heumen)	Lid, heel jaar	Lid, tot mei 2018
Mevr. A.J.M. Schaap (Wijchen)	Lid, t/m april 2017	-
Dhr. T.T.M. Burgers (Wijchen)	Lid, vanaf mei 2017	Lid, tot mei 2018
Dhr. P. de Klein (Beuningen)	Lid, heel jaar	Lid, heel jaar
Dhr. J.J. van Dijk (Prov. Gelderland)	Voorzitter, heel jaar	Voorzitter, tot mei 2018
Dhr. B.J.H.M. Velthuis (Nijmegen)	Lid, heel jaar	Lid, tot mei 2018
Mevr. H. Tiemens (Nijmegen)	Lid, heel jaar	Lid, heel jaar
Dhr. M.H.T. Lepoutre (Druten)	Lid, heel jaar	Lid, heel jaar
Dhr. J.G.M. Thijssen (Berg en Dal)	Vicevoorzitter, heel jaar	Vicevoorzitter, tot mei 2018
Dhr. P.C. Drenth (Prov. Gelderland)	-	Voorzitter, vanaf mei 2018
Dhr. G.W.R. Gerrits (Wijchen)	-	Lid, vanaf mei 2018
Dhr. N.P. Vergunst (Nijmegen)	-	Lid, vanaf mei 2018
Dhr. N. Verheul (Berg en Dal)	-	Lid, vanaf mei 2018
Dhr. R.J.M. Waas (Heumen)	-	Lid, vanaf mei 2018

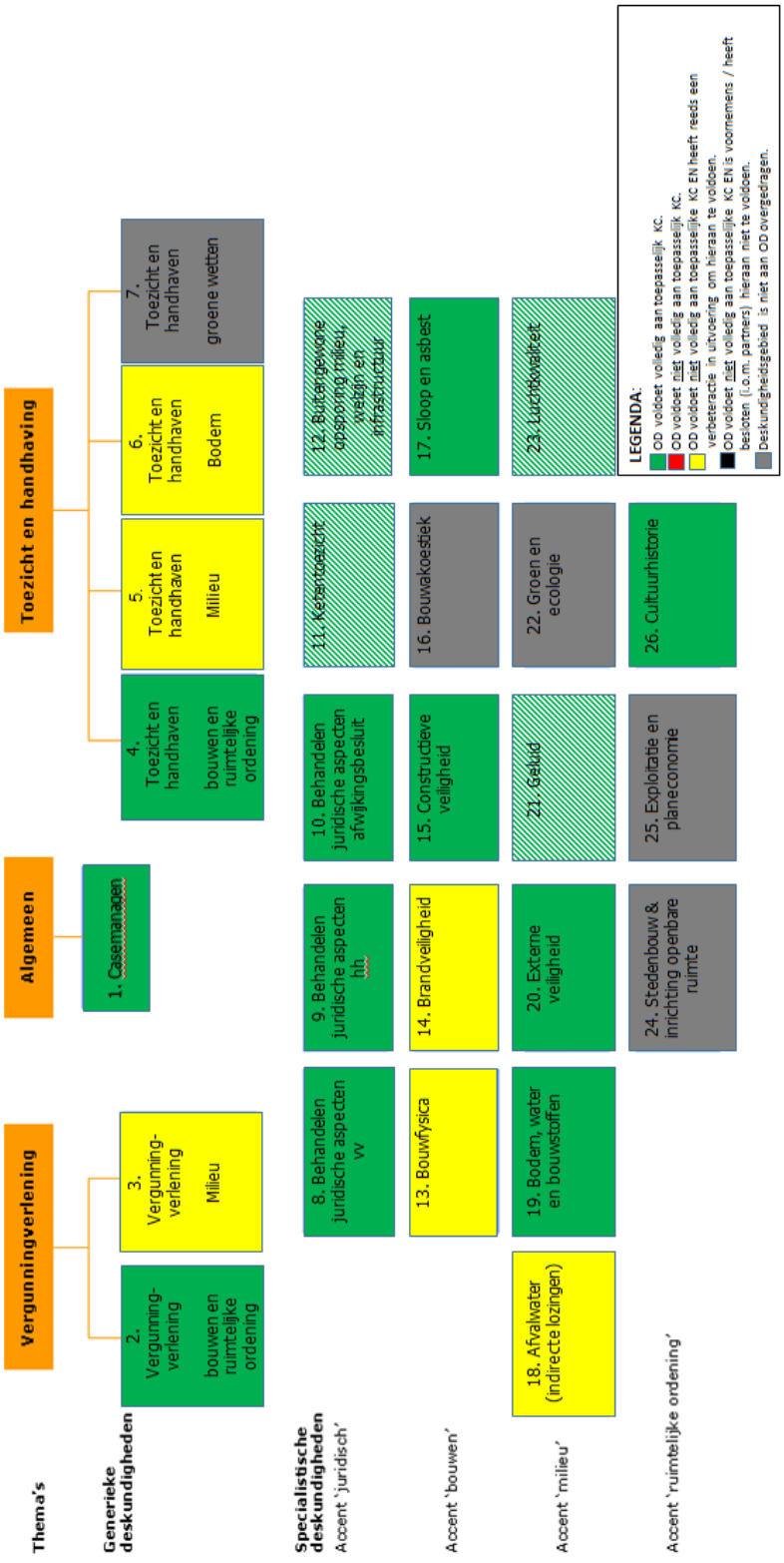
Dagelijks Bestuur	Functie 2017	Functie 2018
Naam		
Dhr. P. de Klein (Beuningen)	Lid, heel jaar	Lid, heel jaar
Dhr. J.G.M. Thijssen (Berg en Dal)	Vicevoorzitter, heel jaar	Vicevoorzitter, tot mei 2018
Dhr. J.J. van Dijk (Prov. Gelderland)	Voorzitter, heel jaar	Voorzitter tot mei 2018
Dhr. B. Velthuis (Nijmegen)	Lid, heel jaar	Lid, tot mei 2018
Dhr. N.P. Vergunst (Nijmegen)	-	Lid, vanaf 5 juli 2018
Dhr. N. Verheul (Berg en Dal)	-	Lid, vanaf 5 juli 2018
Dhr. P.C. Drenth (Prov. Gelderland)	-	Voorzitter, vanaf 5 juli 2018

8.3 Arbeidsproductiviteit

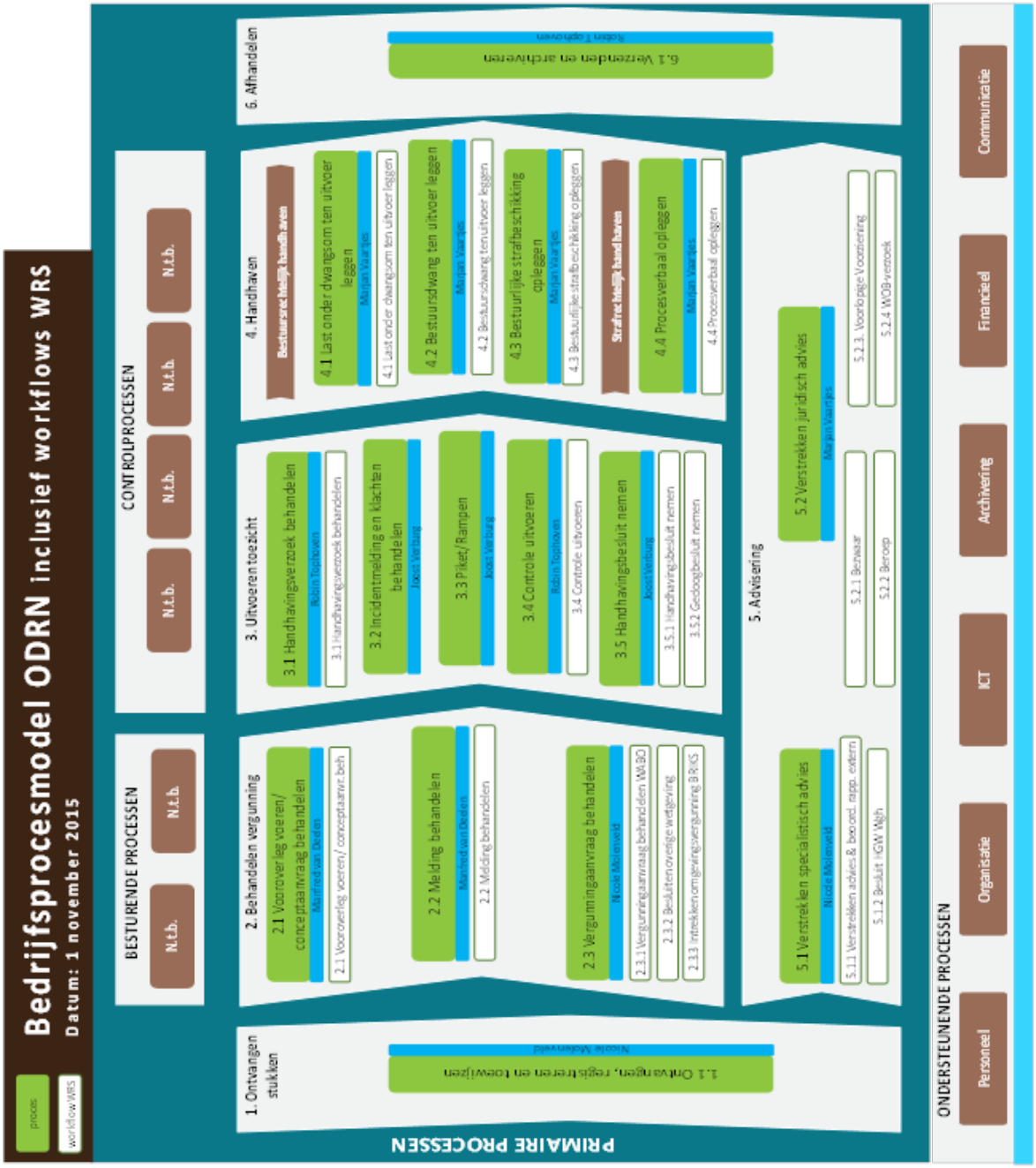

8.4 Bijlage paragraaf 5.4. Kwaliteit: Procescriteria en deskundigheidscriteria

Thema's
Vergunningverlening
Algemeen
Toezicht en handhaving
Generieke deskundigheden
1. Casemanagen
2. Vergunning-verlening bouwen en ruimtelijke ordening
3. Vergunning-verlening Milieu
4. Toezicht en handhaven bouwen en ruimtelijke ordening
5. Toezicht en handhaven Milieu
6. Toezicht en handhaven Bodem
7. Toezicht en handhaven groene wetten
Specialistische deskundigheden
Accent 'juridisch'
8. Behandelen juridische aspecten vv
9. Behandelen juridische aspecten hh
10. Behandelen juridische aspecten afwijkingsbesluit
11. Kerntoetsrisicht
12. Buitengewone opsporing milieu, welzijn en infrastructuur
Accent 'bouwen'
13. Bouwfysica
14. Brandveiligheid
15. Constructieve veiligheid
16. Bouwakoestiek
17. Sloop en asbest
Accent 'milieu'
18. Afvalwater (indirecte lozingen)
19. Bodem, water en bouwstoffen
20. Externe veiligheid
21. Geluid
22. Groen en ecologie
23. Luchtkwaliteit
Accent 'ruimtelijke ordening'
24. Stedenbouw & inrichting openbare ruimte
25. Exploitatie en planeconomie
26. Cultuurhistorie
LEGENDA:
OD voldoet volledig aan toepasselijk KC.
OD voldoet niet volledig aan toepasselijk KC.
OD voldoet niet volledig aan toepasselijke KC EN heeft reeds een verbeteractie in uitvoering om hieraan te voldoen.
OD voldoet niet volledig aan toepasselijke KC EN is voornemens / heeft besloten (i.o.m. partners) hieraan niet te voldoen.
Deskundigheidsgebied is niet aan OD overgedragen.

8.5 Bijlage paragraaf 5.7 Processen en informatievoorziening

8.6 Beleidsindicatoren en taakvelden

Berekening vennootschapsbelasting

Nagenoeg alle taken van de ODRN zijn taken die door wetgeving zijn voorgeschreven. Deze zogenoemde overheidstaken zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting (VPB). De verrekening van de zeer geringe overige taken (als bijvoorbeeld het geven een workshop) geschiedt tegen kostprijs waardoor geen VPB verschuldigd is. In de financiële verordening is opgenomen dat de resultaten voor de commerciële activiteiten terugbetaald worden aan de opdrachtgever.

Inzicht artikel 28

Er is geen sprake van een structurele toevoeging/onttrekking van reserves en een post onvoorzien is in de begroting *niet* beschikbaar.

Percentage inhuur van de loonsom

nr.	Omschrijving	begroting 2018	rekening 2018
directe kosten			
1	Salariskosten	8.838.000	10.156.093
2	salariskosten management en staf	890.000	688.820
	directe salariskosten	7.948.000	9.467.273
	inhuur	1.922.000	4.149.540
totaal		9.870.000	13.616.813
Percentage inhuur van de totale loonsom		**22**	**41**

Overheadpercentage van de totale lasten

nr.	Omschrijving	begroting 2018	rekening 2018
2	salariskosten management en staf	890.000	688.820
3	Opleidingskosten	176.700	197.447
4	Piofah taken gastheer	1.115.000	2.270.199
5	Kapitaallasten	399.000	295.694
6	Overige materiele kosten	1.304.300	899.978
7	Bijdrage regionaal stelsel	150.000	237.028
8	Ontwikkelbudget	0	199.734
totaal overhead		**4.035.000**	**4.788.900**
Overheadpercentage van totale lasten		**29**	**26**
Totaal lasten		**13.905.000**	**18.405.713**

Formatie en bezetting

De formatie is gelijk aan de bezetting en bedraagt 140,38 fte. Per 1000 inwoners[7] geeft dit de volgende indicator: 0,4538

Taakvelden

Omschrijving	Lasten 2018	Baten 2018
7.4 milieubeheer		
Vergunning behandelen	2.129.597	2.746.772
Toezicht en handhaven	1.219.205	1.572.542
Advies en projecten	1.214.342	1.566.268
Totaal	4.563.143	5.885.582
8.3 bouwen&wonen		
Vergunning behandelen	4.259.193	5.493.544
toezicht en handhaven	2.438.411	3.145.083
Advies en projecten	2.428.683	3.132.536
totaal	9.126.287	11.771.163
Overzicht		
Algemene dekkingsmiddelen		100.000
Overhead	4.788.900	
Heffing vennootschapsbelasting		
Bedrag onvoorzien		
Saldo van lasten en baten	18.478.330	17.756.745
Resultaat negatief	-721.585	

Verdeling over de taakvelden is empirisch bepaald 2/3 Bouwen en wonen 1/3 Milieu.

[7] Inwoners van de deelnemende gemeenten in de ODRN. Totaal 309.283. Bron: BRN 2018

8.8 Verklarende woordenlijst

afkorting	voluit
B&W	Burgemeester en Wethouders
BBO	Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen
BERAP	BEstuursRAPportage
BOA	BijzonderOpsporingsAmbtenaar
BOR	Bijzondere OndernemingsRaad
BRIKS	Bouw, Reclame, Inrit, Kap en Sloop
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
CVV	Complexe Vergunning Verlening
DVO	DienstVerlenings Overeenkomst
EED	Energy Efficiency Directive
E-PRTR	Europese Pollutant Release Transfer Register. Verplichting van Milieujaarrapportage door industriële bedrijven
FTE	FullTime Equivalent
HUP	HandhavingsUitvoeringsProgramma
ICT	Informatie en CommunicatieTechnologie
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control. Geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging
LOD	Last Onder Dwangsom
MARAP	MAnagementRAPportage
OD's	OmgevingsDiensten
ODRN	OmgevingsDienst Regio Nijmegen
OHW	OnderHandenWerk
OM	Openbaar Ministerie
P&O	Personeel en Organisatie
PIOFAH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratie en Huisvesting
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VR	VeilgheidsRapport
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WNT	Wet Normering Topinkomens
WRS	Wabo Registratie Systeem

8.9 Bijlage paragraaf 5.5. Klanttevredenheidsonderzoek

	OPDRACHTGEVER											
	Gemeente Berg en Dal			Gemeente Beuningen			Gemeente Druten			Gemeente Heumen		
PRODUCTEN	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden
Controle bezoek bouw	29%	57%	14%	30%	40%	30%	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	0%	100% (4 respondenten)	0%
Controle bezoek milieu	30%	40%	30%	40%	30%	30%	25%	75%	0%	25%	25%	50%
Omgevingsvergunning bouw	40%	49%	10%	34%	51%	14%	0%	100* (1 respondent)	0%	22%	61%	17%
Omgevingsvergunning milieu	n.v.t**	n.v.t.**	n.v.t.**	n.v.t.**	n.v.t.**	n.v.t.**	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*
Melding Activiteitenbesluit	29%	43%	29%	0%	33% (1 respondent)	67% (2 respondenten)	0%	100% (4 respondenten)	0%	0%	75%	25% (1 respondent)
Vooroverleg	22%	48%	30%	n.v.t.**	n.v.t.**	n.v.t.**	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	50%	50%	0%
Totaal	32%	51%	17%	32%	44%	24%	15%	85%	0%	22%	61%	17%

PRODUCTEN	OPDRACHTGEVER											
	Gemeente Nijmegen			Gemeente Wijchen			Provincie Gelderland			Totaal ODRN		
	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden	zeer tevreden	tevreden	ontevreden
Controle bezoek bouw	27%	57%	16%	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	11%	78%	11%	27%	56%	17%
Controle bezoek milieu	38%	53%	9%	30%	60%	10%	14%	57%	29%	32%	51%	17%
Omgevingsvergunning bouw	35%	53%	11%	n.v.t.**	n.v.t.**	n.v.t.**	39%	46%	14%	36%	53%	12%
Omgevingsvergunning milieu	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.**	n.v.t.**	n.v.t.**	n.v.t.*	n.v.t.*	n.v.t.*
Melding Activiteitenbesluit	36%	57%	7%	20%	40%	40% (2 respondenten)	100% (3 respondenten)	0%	0%	28%	53%	20%
Vooroverleg	16%	48%	37%	0%	0%	100% (1 respondent)	17%	67%	17%	19%	48%	33%
Totaal	31%	53%	16%	25%	50%	25%	32%	53%	15%	31%	53%	17%

* Er zijn voor dit product geen uitvragen gedaan voor de betreffende opdrachtgever.
** Er is wel een uitvraag gedaan maar de respons was 0%.

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

ODRN

Begroting 2020

en

meerjarenraming 2021-2023

Datum: 4 april 2019

Versie: algemeen bestuur

Inhoudsopgave

1. AANBIEDING 5

1.1 Inleiding 5

1.2 Kadernotitie en oplossingsrichtingen 5

1.3 Speerpunten 9

1.4 Berekening budgettair kader werkplan 10

2. PROGRAMMA'S 12

2.1 Programma Vergunningverlening 13

2.2 Programma Handhaving en Toezicht 17

2.3 Programma BRZO 19

2.4 Programma advisering en bijzondere opdrachten 21

3. FINANCIËLE BEGROTING 2020 24

3.1 Inleiding 24

3.2 Uitgangspunten 24

3.3 Bijdragen: outputgericht 25

3.4 Financiële meerjarenbegroting 25

3.5 Toelichting op de begrotingsposten 27

3.6 Overzicht overhead 30

3.7 Het overzicht van lasten en baten per taakveld 30

3.8 Geprognosticeerde balans 2020 31

4. PARAGRAFEN 32

4.1 Inleiding 32

4.2 Paragraaf weerstandsvermogen 32

4.3 Paragraaf Financiering 32

4.4 Paragraaf Bedrijfsvoering 34

4.5 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 35

5. BIJLAGEN 36

5.1 Overzicht verwachte omzet van de deelnemers 36

5.2 Bevoorschotting 2020 36

5.3 Verklarende woordenlijst 37

1. Aanbieding

1.1 Inleiding

Hierbij ontvangt u de begroting 2020, met meerjarenraming 2021-2023 van de Omgevingsdienst regio Nijmegen (ODRN). De ODRN voert naast de verplichte basistaken voor de deelnemende gemeenten aan de ODRN in landsdeel Oost de VTH taak voor de BRZO-bedrijven uit. Daarnaast stelt de ODRN voor de zogenaamde complexe bedrijven in Gelderland het milieudeel van de omgevingsvergunning op. Deze speciale taken maken dat de ODRN naast een kwalitatief goede oriëntatie op de basistaken binnen de eigen regio, ook een sterk buiten de regio liggend takenpakket heeft te behartigen. Tevens voert de ODRN voor de provincie Gelderland en de gemeenten Nijmegen, Berg en Dal, Beuningen en Heumen de overige Wabo-taken uit. De ODRN geeft bovendien voor haar partners invulling aan de regionale crisisorganisatie omgevingszorg (milieubeheer en bouwbeheer).

Bij de bespreking van de bestuursrapportage (BERAP, de stand van zaken tot 1-9-2018) zijn een aantal zaken aangekaart. Het betreffen onderwerpen als planning, kosten, innovatieve thema's, personeel en daarbij geconstateerde knelpunten. Bij de behandeling van de BERAP heeft het Algemeen Bestuur verzocht te komen tot uitwerking van deze geconstateerde knelpunten en te komen met een notitie. Deze notitie is opgesteld en is onderwerp geweest van gesprekken met alle deelnemers.

Het Algemeen Bestuur heeft aangegeven dat het zich kan vinden in de constateringen en deze ook herkend. Vanuit dat bestuur is verzocht om in samenspraak met de strategische adviseurs van de deelnemers, het Strategisch Opdrachtgeversoverleg, het gesprek aan te gaan om te komen tot een oplossing voor de geconstateerde knelpunten.

In een gezamenlijk overleg van de strategische adviseurs , deelnemers van het ambtelijke opdrachtgeversoverleg OGO en ODRN zijn een aantal eerste aanzetten gezet die moeten leiden tot een verbetering van de communicatie tussen opdrachtgevers en ODRN, een betere afstemming in planning en meer en intensiever overleg dat uiteindelijk zal leiden tot een betere dienstverlening van ODRN richting haar opdrachtgevers. Daarbij is gesproken over de planning en control-cyclus, de afstemming van de diverse gremia, de voorbereiding van de vergaderingen van het Algemeen Bestuur en de diverse rollen die elk van de gremia heeft in relatie tussen ODRN en haar deelnemers.

1.2 Kadernotitie en oplossingsrichtingen

Sturen op samenhang

In de koers van ODRN is onderstreept dat we partner in het VTH-proces zijn. Het is van belang het primaire VTH-proces goed te borgen. Daarbij is de ODRN in de beleidscyclus vijf jaar geleden "*de uitvoerende partner op afstand*" geworden. Om de uitvoering op goed niveau te houden en een goede afstemming te houden met de beleidsmatige en programmatische invalshoek, de ODRN investeert in het op peil houden van de

deskundigheid van medewerkers, een professionele relatie met onze opdrachtgevers, goede en efficiënte werkprocessen en de continue verbetering van onze dienstverlening. De ODRN is in 2016 naar outputfinanciering overgegaan. Dat was een belangrijk kantelmoment. De werkprogramma's van de opdrachtgevers kunnen met producten vanuit de Producten- en Diensten Catalogus (PDC) worden gevuld. Dat biedt de mogelijkheid beter en sneller in te spelen op veranderingen die zich in de buitenwereld voordoen en te borgen dat alleen hoeft te worden betaald voor wat er is afgenomen.
In samenspraak met de opdrachtgevers wil ODRN op zoek naar een optimalisatie van de gehele plan en control cyclus waarbij de momenten die tot bijstelling van de begrotingen (gemeentelijk en provinciaal) leiden, zoals bijvoorbeeld de voorjaarsnota, een nadrukkelijker ijkpunt gaan worden bij de taakuitvoering door de ODRN. Ook de begrotingsvaststelling zelf zal ten opzichte van de huidige situatie een steviger inhoudelijk gesprek en besluitvorming vragen waarbij input vooraf gevraagd is.

Strategische keuzes

Samen met de opdrachtgevers heeft en gaat de ODRN een aantal ontwikkelingen benoemen die de komende jaren belangrijk zullen zijn. Denk aan asbest, circulaire economie, energie en ondermijning.. Hiervoor is een stevig bestuurlijk commitment nodig.

De ODRN heeft een portefeuille duurzaamheid & innovatie ingesteld. Dit is een uitstekend middel om regionaal bestuurlijk commitment te krijgen voor strategische - vaak innovatieve - vraagstukken. Vanuit dat bestuurlijk commitment zal vervolgens eerst op strategisch niveau (gemeentesecretarissen/ afdelingsmanagers) gezamenlijk naar de invulling van de thema's gekeken worden. Daarna zal duidelijk worden welke rol de ODRN hierin kan spelen en welke rol de opdrachtgevers daarin voor ODRN zien. Nadat bestuurlijke commitment is verkregen en helderheid is verschaft over de daarbij behorende budgetten zal de uitvoeringslijn ingezet worden.

Vakgericht beleid

De ODRN signaleert dat er bij de opdrachtgevers regelmatig beleidsvragen aan de orde zijn over de wijze waarop de uitvoering van de VTH-taken dient te geschieden. Hoe ga je om met de landelijke handhavingsstrategie, risicogericht handhaven, situaties betreft constructieve - of brandveiligheid? De ODRN heeft vakkennis en heeft ook ervaring die vanuit de uitvoering wordt opgedaan. Echter, voor deze werkzaamheden is binnen de ODRN geen direct inzetbare capaciteit en budget aanwezig. Ook ontbreekt op dit moment een aantal terreinen gezamenlijk vastgesteld beleid binnen de regio. Wij voldoen daardoor niet aan de landelijke procescriteria, zoals neergelegd in het Besluit omgevingsrecht. Het is naar onze mening om meerdere redenen wenselijk dat dit beleid er zo spoedig mogelijk komt :

- Het is veel efficiënter in de uitvoering, omdat alle partners zoveel mogelijk dezelfde uitgangspunten hanteren (lokaal maatwerk blijft uiteraard mogelijk);
- Het bevordert het ontstaan van een level playing field (gelijke monniken, gelijke kappen);
- Het bevordert de afstemming met de ketenpartners, zoals politie en openbaar ministerie;

- De ODRN en haar opdrachtgevers voldoen op dit punt aan de wettelijke verplichtingen. Wij spreken zelf anderen aan als ze de regels niet naleven. Dat betekent dat wij dan zelf ook het goede voorbeeld moeten geven.

In overleg en samenspraak met onze opdrachtgevers zal hier de komende tijd aandacht aan worden besteed en zullen conclusies worden getrokken.

Medewerkers werven

Een zorgelijk punt is dat met de economische voorspoed er problemen zijn goede medewerkers te werven. Dit is een probleem dat zich in het hele Gelderse stelsel en zelfs landelijk voor doet. Binnen OD.NL is een opleiding omgevingskunde in voorbereiding die vanaf 2018 van start is gegaan. Hier zouden landelijk de 29 omgevingsdiensten nieuw, jong personeel van aan kunnen trekken. Daarnaast manifesteert de ODRN zich bij opleidingsinstituten in de eigen regio zodat vroegtijdig potentieel en jeugdig personeel wordt geïnteresseerd in het werk bij de Omgevingsdienst.

Innoveren

De omgeving ontwikkelt zich continue zowel in bestuurlijk als maatschappelijk opzicht. Dat vraagt zowel intern als extern om innovatie en (door)ontwikkeling. Intern als het gaat om de inrichting van de organisatie en het gedrag van medewerkers. Extern als het gaat om de vormgeving van de relatie met onze opdrachtgevers en andere maatschappelijke stakeholders. Dat geldt voor iedere organisatie met een maatschappelijke taak maar zeker voor een uitvoerende organisatie als de ODRN, die de schakel vormt tussen het bestuur en haar omgeving en die het gezicht is naar buiten.

Onze organisatie is voortdurend in beweging en verandert. We werken daar continu aan. Dit is ook noodzakelijk omdat stilstand achteruitgang betekent. Zo werken wij via een serieus game Omgevingswet aan het omgaan van de medewerkers met deze wet en hebben we bijvoorbeeld een lab voor innovatieve ideeën.

De arbeidsmarkt staat onder druk. Hierdoor is het lastiger geworden om deskundig personeel te werven. De ODRN heeft daardoor veel inhuur binnen de organisatie. Dat beïnvloedt de cultuur, maar we zien ook een stijging van tarieven, omdat alle omgevingsdiensten in dezelfde vijver zitten te vissen. Het maakt de organisatie op de langere termijn ook duurder.

Qua strategie kiezen we er voor om met regionale hogescholen en de Radbouduniversiteit een duurzame relatie aan te gaan. Dit om jonge mensen te interesseren voor de ODRN. We doen dit door stageplekken en afstudeeropdrachten aan te bieden. We zetten daarbij niet alleen in op jongeren, maar ook op zij instromers. Daarnaast willen we in het kader van loopbaanontwikkeling ook kansen bieden aan gemotiveerde medewerkers die nu nog werkzaam zijn bij onze opdrachtgevers. Dit om beschikbaar talent zo goed mogelijk te ontwikkelen en te benutten. Het mes snijdt daarbij aan twee kanten. We kiezen voor permanente educatie voor onze medewerkers en willen een frisse moderne werkgever zijn. Daarbij hoort ook het binnenhalen van mensen met een frisse blik op het werkveld.

Daarom willen we werkplekken reserveren om bovenstaande doelstelling te kunnen realiseren. Een leeftijdgebonden personeelsbeleid kan daarbij niet gemist worden zodat medewerkers die met pensioen gaan de gelegenheid krijgen hun kennis er ervaring te delen met de mensen die nieuw instromen en hen gaan opvolgen.

De eerste aanzetten zijn gezet maar zijn nog niet uitgekristalliseerd en alles is nog niet geheel geconcretiseerd. Dat vergt nog meer dan nu voorhanden is.

Wel is duidelijk dat de cyclus bij de ODRN inzake het opstellen van begroting, werkplannen en verantwoordingsmomenten wordt aangepast. Dit kan meteen worden opgepakt. Met name zal meer input moeten worden verstrekt voor de begroting alvorens deze opgesteld kan worden. Tevens is het moment van het opstellen van de werkplannen momenteel te laat (november-december voorafgaand aan het jaar waarvoor deze gaan gelden). Met de vaststelling van de begroting krijgt de ODRN de budgetten om tot de taakuitvoering over te gaan, maar we hebben gemerkt dat begroting en werkplannen steeds verder uit elkaar zijn gaan lopen. De begroting geeft de –werk-realiteit niet meer weer. De werkplannen sluiten veel hoger en dat blijkt ook wel uit de werkelijke omzetcijfers uit 2018 die als vergelijkende cijfers in deze begroting zijn opgenomen. We gaan dit voor de toekomst anders aanpakken. Door middel van tijdig vast te stellen kaders is de echte vraag op inhoud en geld beschikbaar en kan als zodanig in de ODRN begroting als ook in de begrotingen van de deelnemers worden geraamd.

Wel moeten we constateren dat voor het jaar begrotingsjaar 2020 de nieuwe planning niet meer mogelijk is: 2020 zal een tussenjaar zijn.

Onderstaand is ter illustratie schematisch weergegeven hoe de cyclus voor het jaar 2021 gaat verlopen.

Wanneer	**wat**
September 2019:	Strategisch overleg over de kaders voor de begroting 2021 op basis van begroting 2019, de verantwoordingen, de ontwikkelingen en de wensen
Najaar 2019:	Terugkoppeling hiervan naar de deelnemers en commitment hierover middels besluitvorming bij deelnemers, op basis hiervan aanzet werkplannen 2021
Januari/Februari 2020	Algemeen Bestuur bespreekt input begroting 2021 na besluitvorming deelnemers over de kaders en input
Maart 2020	Opstellen begroting ODRN 2021 op basis van input en concept-werkplannen
Voorjaar 2020	Procedure zienswijzen begroting 2021 deelnemers
Juli 2020	Vaststellen begroting 2021
September 2020	Definitief vaststellen werkplannen 2021

Huidige stand van zaken en gevolgen voor begroting 2020

Boven is al vermeld dat nog niet op alle onderdelen alles is uitgekristalliseerd. Wel is ODRN gebonden aan de termijnen gesteld in de wet en de tekst van de gemeenschappelijke regeling ODRN. Dat heeft gevolgen voor de opstelling van de nu voorliggende begroting 2020. Om die reden is uitgegaan van de begroting 2019 en de meerjarenraming 2020-2022 en de verwachtingen die wij nu al voorzien. De komende maanden zal meer duidelijkheid worden verkregen over de input vanuit de deelnemers voor de begroting en de werkplannen.

1.3 Speerpunten

Omgevingswet

De Omgevingswet zal in 2021 in werking treden. De uitvoering van de omgevingsplannen die de partners opstellen zal voor een belangrijk deel door de ODRN worden uitgevoerd. Dat vraagt om een andere rol. De projectleider van het project werkt samen met de projectleiders van de andere omgevingsdiensten samen ten behoeve van de implementatie van de Omgevingswet. Oefenen in pilots, in gesprek zijn met de opdrachtgevers over het omgevingsplan- en visie, het daaraan meewerken, het in beeld brengen van de werkprocessen en het verder opleiden (kennisoverdracht) van medewerkers zal de nadruk krijgen in 2020. De in 2018 ingezette serious game en de daaruit geformuleerde leerpunten zullen in 2020 ook leiden tot specifieke opleidingen ten behoeve van de opgave om te werken vanuit het gedachtegoed van de Omgevingswet (van nee, tenzij, naar ja, mits).

Outcome

De ontwikkeling om op basis van outcome te rapporteren/financieren zal in 2020 worden ingezet op een aantal met de opdrachtgevers afgesproken producten. Wij stellen ons voor om op de programma-gerichte thema's zoals energie en asbest met de opdrachtgevers hierover - in een soort van pilot omgeving - afspraken te maken.

Privatisering van het bouwtoezicht

Momenteel, voorjaar 2019, ligt er een voorstel bij de Eerste Kamer om de bestuursafspraak tussen de VNG en het ministerie, te accepteren. In de loop van2019 zal duidelijk worden of en in welke vorm de wet Private Kwaliteitsvorming door gaat. De invoeringsdatum is nu gepland op 1 januari 2021, gelijktijdig met de invoering van de Omgevingswet.

Energie Toezicht

De partners van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen geven energiebesparing hoge prioriteit. De ODRN is daarom gevraagd om invulling te geven aan energiebesparing bij bedrijven en op die manier een bijdrage te leveren aan de doelstelling van het Gelders Energie Akkoord. Beoogd wordt dat bij alle bedrijven in 2020 energiebesparende maatregelen zijn geïmplementeerd. De ODRN zorgt ervoor dat alle subsidiemogelijkheden optimaal benut worden, maar ook van de partners wordt een bijdrage verwacht.

1.4 Berekening budgettair kader werkplan

Onderstaand wordt het budgettaire kader voor de begroting 2020 berekend. Basis is het budget geraamd in de meerjarenbegroting 2019-2022.

De volgende mutaties zijn aan de orde:

Op verzoek van de gemeente Beuningen is de basisraming met 50.000 euro verlaagd.

Voor 2020 zijn de deelnemersbijdragen [geraamd als verwachte omzet] conform de BRN 2020 verhoogd met 3,6 %.

Vermeld dient te worden dat door de outputfinanciering de geraamde bijdragen niet meer dan een omzetverwachting zijn:

De ODRN stelt prijs op een transparante verantwoording van de haar ter beschikking staande middelen. Deze budgetberekening toont het verband tussen de oude en de nieuwe meerjarenbegroting aan (MJB 2019-2022 versus MJB 2020-2023) en zorgt er voor dat de begrote budgetten te allen tijde herleid kunnen worden.

De cijfermatige opstelling op totaalniveau voor het werkplan ziet er als volgt uit.

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Budgettair kader 2019-2022	13.526.700	13.526.700	13.526.700	13.526.700	13.526.700
Aanpassing basisraming gem Beuningen	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
subtotaal werkplan	13.476.700	13.476.700	13.476.700	13.476.700	13.476.700
Prijscompensatie		485.161	485.161	485.161	485.161
Budgettair kader deeln. 2020-2023	13.476.700	13.961.861	13.961.861	13.961.861	13.961.861
Effecten kadernota nog nader te bepalen		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal werkplan		n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

Als meer duidelijkheid is over de uitkomsten van de lopende discussies zal via het aanpassen van de begroting het verschil tussen het huidig begrotingstotaal en het totaal van de uitkomsten (plus of min) worden geraamd.

De gemeente Nijmegen heeft aangegeven de basisraming voor hun verwachte omzet aangepast te willen zien. Ten tijde van de samenstelling van de begroting was echter niet geheel duidelijk welke bedrag hiervoor opgenomen moest worden. Bij de komende

aanpassing van de begroting waarin de mutaties van het werkplan 2020 worden opgenomen zullen we ook deze mutatie meenemen.

Voor een specificatie van de thans verwachte bijdrage per deelnemer wordt verwezen naar de bijlage 5.1.

2. Programma's

Op onderdelen is het programma niet ingevuld c.q. geactualiseerd. Dit zal na het beschikbaar zijn van de vastgestelde werkplannen 2020 via een actualisatie van de begroting gebeuren.

Uitvoering passend bij visie en missie

In de visie en missie van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen is aangegeven dat de opgedragen taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving zodanig worden uitgevoerd dat deze dienstbaar zijn aan een veilige fysieke leefomgeving. Hierbij vindt de uitvoering plaats op kwalitatief goed niveau, efficiënt en met oog voor de klant.

Uit te voeren taken

Door de deelnemers is de uitvoering van de milieu taken in het kader van toezicht, handhaving en vergunningverlening op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en daarmee samenhangende regels neergelegd bij de Omgevingsdienst Regio Nijmegen. Daarnaast hebben de gemeenten Nijmegen, Berg en Dal, Beuningen en de Provincie Gelderland het volledige Wabo-pakket ingebracht. De gemeente Nijmegen en de gemeente Berg en Dal hebben daarnaast ook de vergunningverlenende en handhavende taken op het terrein van de Huisvestingswet, Leegstandswet en (deels) de APV ingebracht. In het kader van het Gelders stelsel van omgevingsdiensten zal binnen de ODRN de vergunningverlening voor complexe bedrijven uit de hele provincie plaats vinden. Op basis van landelijke afspraken over BRZO zullen de Wabo taken bij majeure risicobedrijven voor landsdeel Oost (Gelderland + Overijssel) onder verantwoordelijkheid van de ODRN plaats vinden.

Prestatie indicatoren

In deze begroting zijn in beperkte mate prestatie indicatoren opgenomen. Deze zijn besproken met de deelnemers en zijn opgenomen in de werkplannen. Mede aan de hand van deze indicatoren kan het functioneren van de ODRN worden beoordeeld. Uiteraard is hierbij ook maatwerk mogelijk per deelnemer. Daarnaast is het van belang dat op individuele dossiers maatwerk wordt geleverd. Het zal hier vooral gaan om situaties die bestuurlijk gevoelig en/of technisch inhoudelijk of juridisch complex zijn.

Beleidskaders

Bij de uitvoering van de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving gelden, naast wat wettelijk is voorgeschreven, de beleids- en/of toetsingskaders die worden ingebracht door de partners. Steeds zal beoordeeld worden in hoeverre er verschillen zitten in deze beleidskaders (bijv. het handhavingsbeleid, beleidsvisies op basis van Externe Veiligheid, Bibob beleid) van de partners en zullen voorstellen gedaan worden hoe met deze verschillen om te gaan.

Ontwikkelingen

De wet- en regelgeving is dynamisch. Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de partners. Deze veranderingen kunnen plaats vinden op gemeentelijk niveau (bijv. handhavingsbeleid of gemeentelijk Wabo-beleid), provinciaal niveau (bijv. provinciaal geurbeleid), nationaal niveau (bijv. Omgevingswet) of Europees niveau (bijv. wijzigingen op het gebied van luchtkwaliteit).

Indeling en opzet programma's

De programma's zijn naast een algemene omschrijving, ingericht met de 3 W's vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we er voor doen?
- Wat mag het kosten?

Onder "wat willen we bereiken" is een eerste aanzet gemaakt met het opnemen van prestatie indicatoren. Bij "wat mag het kosten" zijn naast de lasten ook de bijdragen van de deelnemers/opdrachtgevers geraamd. De programma's vergunningverlening en vergunningverlening t.b.v. het stelsel zijn samengevoegd.

Met de indeling van de programma's beogen we de financiële inzichtelijkheid van het totale takenpakket zo goed mogelijk in beeld te brengen, te kunnen ramen en voor straks in de jaarrekening te kunnen verantwoorden.

2.1 Programma Vergunningverlening

Wat doen we?

Voor de gemeente Nijmegen, Beuningen, Berg en Dal, Heumen en de Provincie Gelderland verzorgen we 'Wabo-breed' de vergunningverlening. De activiteiten beslaan de onderdelen BRIKS (bouwen, reclame, inritten, kappen en slopen) en Milieu. Daarnaast verlenen we voor de gemeente Nijmegen op grond van de APV, de Huisvestingswet en de Leegstandswet, enkele speciale vergunningen (bouwobjecten, woningonttrekking en leegstandsvergunning). De gemeenten Druten en Wijchen hebben uitsluitend de milieutaak aan ons uitbesteed. Ook leveren we het advies voor de milieuvergunningen voor de zogeheten complexe gemeentelijke bedrijven in de hele provincie Gelderland.

Een bijzondere (wettelijke) taak heeft de ODRN voor de Brzo- en Rie-4-bedrijven, als één van de zes landelijke Brzo-OD's. De ODRN is verantwoordelijk voor het volledige VTH-pakket voor de provincies Gelderland en Overijssel. Tot slot adviseren we de Omgevingsdienst Achterhoek bij de handhaving op de bouw bij provinciale inrichtingen.

.

Wat willen we bereiken?

- We zorgen ervoor dat de vergunningsaanvragen binnen de daarvoor afgesproken termijn worden afgehandeld.
- We voorkomen dat een vergunning 'van rechtswege' wordt verleend.
- We zorgen ervoor dat de vergunningen kwalitatief goed zijn om in een eventuele juridische procedure overeind te blijven.
- We leveren kwalitatief goede adviezen op milieuaspecten op verzoek van onze opdrachtgevers.
- We leveren deze adviezen tijdig conform afspraken
- We zorgen ervoor dat vergunningaanvragen van complexe bedrijven in Gelderland binnen de daarvoor afgesproken termijnen worden behandeld.

Indicatoren	realisatie	doelstelling				
Vergunningverlening	2018	2019	2020	2021	2022	2023
% Wabo vergunning aanvragen binnen wettelijke termijn ten opzichte van alle Wabo vergunningaanvragen		90%	90%	90%	90%	90%
% actuele omgevings-vergunningen milieu ten opzichte van alle omgevingsvergunningen milieu in het inrichtingenbestand		80%	80%	80%	80%	80%
% actuele milieumeldingen bij een controle ten opzichte van alle gecontroleerde milieumeldingen		70%	70%	70%	70%	70%

Wat gaan we er voor doen?

Ondanks dat we een werkplan met onze opdrachtgevers vaststellen, blijft het indienen van aanvragen vraaggestuurd. Het is onmogelijk vooraf de hoeveelheid werk in te schatten. Wel moeten we doelmatig omgaan met het aantrekken van extra personeel, en ook zodanig dat de bovenstaande KPI's gehaald kunnen worden.

We zorgen ervoor dat de vergunningverlening wordt uitgevoerd door medewerkers die voldoen aan de kwaliteitscriteria.
Het vergunningenprogramma is vooral vraaggestuurd. Bij een toename van de vraag om vergunningen zorgen we ervoor dat, binnen de financiële mogelijkheden, extra personeel wordt ingezet zodat we op tijd kunnen leveren.

Bij advisering op milieuaspecten zorgen we ervoor dat de specialisten voldoen aan de kwaliteitscriteria om op de diverse aspecten te adviseren. Het betreft bijvoorbeeld adviezen op het gebied van bodem, lucht & geur, geluid, externe veiligheid en bijdragen aan bestemmingsplanparagrafen.

Voor de uitvoering van de complexe vergunningverlening wordt samengewerkt met de 6 andere Omgevingsdiensten in Gelderland. De werkwijze is in hoofdlijn zodat de ODRN de vergunning opstelt en deze als een advies aanbiedt aan de andere Omgevingsdienst. Deze dienst (of haar één van haar partners) heeft het mandaat om de vergunning namens het bevoegd gezag te tekenen en te verzenden. Deze werkwijze is redelijk ingewikkeld en we zorgen dan ook voor een goede afstemming en overleg met de andere Omgevingsdienst.

Verwachte ontwikkelingen

Ontwikkelingen worden na het beschikbaar zijn van de werkplannen 2020 via actualisatie in begroting verwerkt.

Financiële gegevens

wat mag het kosten?	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Programmaplan			
-Lasten	6.354.900	4.117.200	4.596.687
-Baten	8.177.739	5.866.900	6.719.687
Saldo	-1.822.839	-1.749.700	-2.123.000
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead	1.822.839	1.749.700	2.123.000
Heffing vennootschapsbelasting			
Saldo van lasten en baten	0	0	0
Toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves			
Resultaat programma	0	0	0

Toelichting financiën

De geraamde kosten van vergunningverlening zijn gebaseerd op de werkelijke kosten uit het jaarverslag 2018 die, rekening houdend met het budgettaire kader, vervolgens zijn geëxtrapoleerd naar het begrotingsjaar 2020.De raming is inclusief de kosten van complexe vergunningverlening en vergunningverlening voor BRZO bedrijven.

2.2 Programma Handhaving en Toezicht

Wat doen we?

Voor alle partners stellen we een (milieu)handhavingsuitvoeringsprogramma 2018 (HUP) op. Daarin staan zowel bedrijven die we controleren als projecten die we uitvoeren. Alle bedrijven zijn ingedeeld in categorieën (A1 t/m D4/5), die oplopen in complexiteit. Daarnaast voeren we voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Nijmegen en provincie Gelderland en Overijssel de BRIKS-controles uit.

Wat willen we bereiken?

In samenspraak met de deelnemers aan de ODRN is een werkplan opgesteld. Dit werkplan willen we uitvoeren conform afspraak. Daarnaast willen we de VTH taken goed en slagvaardig vormgeven, waardoor het naleefgedrag wordt verbeterd. Gemelde milieu- en bouwklachten willen we snel en adequaat in behandeling nemen. In 2018 hebben we een verdere verdiepingsslag in de kwaliteit van de geleverde producten gemaakt. Er is een nieuwe kernset van kritische prestatie-indicatoren (KPI's) afgesproken voor het Gelders Stelsel. De indicatoren worden in onderstaande tabel weergegeven.

Indicatoren	realisatie	doelstelling				
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Geplande bezoekfrequentie Wabo gerealiseerd		90%	90%	90%	90%	90%
2. Volledige naleving na 1e controle		60%	60%	60%	60%	60%
3. Klachtmeldingen binnen 2 weken na klacht afgehandeld		80%	80%	80%	80%	80%
4. Hercontroles uitgevoerd binnen drie weken na afloop hersteltermijn		75%	75%	75%	75%	75%
5. Overtredingen opgeheven binnen de hersteltermijn die in handhavingbesluit is geformuleerd		85%	85%	85%	85%	85%

Wat gaan we er voor doen?

De beschikbare milieuhandhavingscapaciteit zal planmatig worden ingezet. Enerzijds voor het uitvoeren van de geplande milieucontroles, anderzijds voor de uitvoering van een aantal projecten (zowel regionaal als provinciaal binnen het stelsel). Binnen het stelsel is

dat in ieder geval het ketentoezicht bij de gezamenlijk afgesproken branches (maximaal drie) en het verder ontwikkelen van een branchegerichte aanpak. Daarnaast worden nog een aantal aanvullende projecten benoemd. Binnen de regio worden de Vierdaagseweek en de eindejaarscontroles bij vuurwerkverkooppunten projectmatig aangepakt.
Inspectie op de uitvoering van bouwplannen vindt plaats voor bouwwerken waarvoor een omgevingsvergunning is verstrekt. De frequentie van het toezicht wordt bepaald door het handhavingsbeleid van de opdrachtgevers en zal variëren afhankelijk van de aard van het bouwwerk. De ODRN werkt informatie- en risicogestuurd waarbij op basis van een risicobenadering de frequentie en intensiteit waarmee gebouwen worden geïnspecteerd wordt bepaald. Indien hiervoor aanleiding is zal er tevens steekproefsgewijs of themagericht toezicht worden gehouden op de bestaande bebouwing. Ook zal toezicht worden gehouden met het oog op illegale bouw, op voorschriften betrekking hebbende op slopen van een bouwwerk (inclusief asbestverwijdering) en het plaatsen van reclame. Daarnaast worden nog een aantal aanvullende projecten per opdrachtgever benoemd. Binnen de regio worden bijvoorbeeld de Illegale (permanente) bewoning, ondermijning en Illegale kamerverhuur projectmatig aangepakt. Bij overtredingen zal het bestuursrechtelijke instrumentarium worden aangewend om de overtreding te beëindigen. Medewerkers zullen ook in 2020 opleidingen volgen in het kader van de kwaliteitscriteria.

Verwachte ontwikkelingen

Ontwikkelingen worden na het beschikbaar zijn van de werkplannen 2020 via actualisatie in begroting verwerkt.

Financiële gegevens

wat mag het kosten?	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Programmaplan			
Lasten	3.638.213	2.634.000	2.710.345
Baten	4.681.739	3.781.000	3.965.046
Saldo	-1.043.526	-1.147.000	-1.254.000
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead	1.043.526	1.147.000	1.254.000
Heffing vennootschapsbelasting			
Saldo van lasten en baten	0	0	0
Toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves			
Resultaat programma	0	0	0

Toelichting financiën

De geraamde kosten van toezicht en handhaving zijn gebaseerd op de werkelijke kosten uit het jaarverslag 2018 die, rekening houdend met het budgettair kader, vervolgens zijn geëxtrapoleerd naar het begrotingsjaar 2020. De raming is inclusief de kosten van complexe vergunningverlening en vergunningverlening voor BRZO bedrijven.

2.3 Programma BRZO

Omschrijving

De ODRN is aangewezen als één van de 6 Omgevingsdiensten in Nederland die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de WABO taken bij de majeure risico bedrijven (BRZO of IPPC categorie 4 Richtlijn industriële emissies). De ODRN zal die taken uitvoeren voor de bedrijven in landsdeel Oost (Overijssel en Gelderland). Het gaat hierbij momenteel om 60 bedrijven, waarvan 44 gelegen in Gelderland en 16 in Overijssel. De ODRN is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Wat willen we bereiken?

De provincies hebben als ambitie aangegeven dat de provincie de bestuurslaag is die excelleert in het uitvoeren van de VTH taken bij de majeure risico bedrijven en daardoor zorg draagt voor een veilige en gezonde leefomgeving. Daarvoor zijn de volgende doelen gesteld:

- Uitvoering van toezicht en handhaving majeure risico bedrijven.
- Inzet op kwalitatief hoogwaardige vergunningverlening, toezicht en handhaving
- Transparante sturing en verantwoording.
- Samenwerking met partners zoals ILT, SZW, OM en de veiligheidsregio's.
- Proactief in beleidsontwikkeling en wetgeving.
- Vanuit de nabijheid van de bedrijven en burgers, waar gekwalificeerde Brzo-Omgevingsdiensten de VTH-taken uitvoeren.
- Medewerkers worden vanuit de zes BRZO-Omgevingsdiensten aangestuurd die functioneren als zijnde één organisatie.

Indicatoren *	Realisatie	Doelstelling				
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Aantal gerealiseerde Brzo		100%	100%	100%	100%	100%

controles					
2. Geplande Wabo controles gerealiseerd	90%	90%	90%	90%	90%
3. Onaangekondigde controles Wabo op veiligheidsaspecten	60%	60%	60%	60%	60%
4. Inspectierapportages binnen 8 weken na het controlebezoek aan bedrijf verzonden	90%	90%	90%	90%	90%

*Deze indicatoren staan in de DVO van de provincie Gelderland.

Wat gaan we er voor doen?

Naast de in de tabel genoemde (administratieve) controles zullen we ook een bijdrage leveren aan de overige doelen die zijn gesteld. Tezamen met de overige vijf BRZO omgevingsdiensten in Nederland, leveren de medewerkers van de ODRN een substantiële bijdrage in diverse deelprojecten.

Verwachte ontwikkelingen

Ontwikkelingen worden na het beschikbaar zijn van de werkplannen 2020 via actualisatie in begroting verwerkt.

Financiële gegevens

N.v.t.

Toelichting Financiën

De kosten van de BRZO zijn begrepen in de raming onder de functionele programma's: de kosten van het verlenen van vergunningen voor BRZO bedrijven bij het programma 2.1. Vergunningverlening. De kosten van toezicht en handhaven van de BRZO bedrijven bij het programma 2.2. Handhaving en Toezicht. In de aard zijn de werkzaamheden voor een BRZO bedrijf niet anders dan van een niet BRZO bedrijf en wij leggen deze ook niet als zodanig vast.

De geraamde kosten voor de provincie Overijssel voor de BRZO taak zijn geraamd bij programma 4 omdat de provincie Overijssel geen deelnemer in de ODRN is, maar een derden partij.

2.4 Programma advisering en bijzondere opdrachten

Omschrijving

Advisering: Voor diverse opdrachtgevers verzorgen we de juridische advisering op het gebied van het omgevingsrecht. Het gaat hierbij om het bijdragen aan de juiste juridische inkadering van het door opdrachtgevers ontwikkelde beleid, zodat de op basis van dit beleid te nemen besluiten een goede juridische basis hebben. Daarnaast voeren wij op basis van dit programma de juridische bezwaar- en beroepsprocedures voor diverse opdrachtgevers.

Bijzondere opdrachten: Opdrachten al dan niet in projectvorm, met of zonder intern of extern budget die programma overstijgend zijn worden hier verantwoord.

Wat willen we bereiken?

Advisering: Als zich knelpunten in de uitvoering aandienen wordt aangegeven hoe hiermee kan worden omgegaan. In de uitvoeringspraktijk lopen wij soms tegen juridische onduidelijkheden aan in regelgeving en beleid van opdrachtgevers. Wij melden dit aan opdrachtgevers en dragen daarvoor verbetervoorstellen aan.

Bijzondere Opdrachten: Inzicht geven in de bijzondere projecten, processen en bijzondere opdrachten binnen de ODRN.

Wat gaan we er voor doen?

Advisering: Voor de advisering zorgen we voor voldoende kwalitatief goed geschoold personeel. We zorgen ervoor dat de ontwikkelingen op juridisch gebied verwerkt worden in onze adviezen. Een belangrijk voorbeeld daarbij is dat wij opdrachtgevers actief informeren over de gevolgen van veranderende wet- en regelgeving op het terrein van het omgevingsrecht zoals de (nieuwe) wet Omgevingswet en de Wet Verbetering Toezicht en Handhaving.

Bijzondere opdrachten: Bijzondere opdrachten kunnen voortvloeien uit specifieke wensen en ontwikkelingen bij opdrachtgevers of het Gelders Stelsel van Omgevingsdiensten. Alsmede de BRZO taak die de ODRN uitvoert voor de provincie Overijssel

Verwachte ontwikkelingen

Op basis van de nieuwe wet VTH zullen door opdrachtgevers kwaliteitscriteria moeten worden vastgesteld waarin wij zullen dienen te voldoen. Vanzelfsprekend zullen deze kwaliteitscriteria gevolgen hebben voor de wijze waarop wij onze taken uitvoeren.

Daarnaast zullen de ontwikkelingen met betrekking tot de Omgevingswet grote gevolgen gaan hebben voor onze uitvoeringspraktijk. Naar verwachting zal de Omgevingswet in 2021 ingevoerd worden en i.o.m. opdrachtgevers zullen wij kijken of in dat kader pilots uitgevoerd kunnen worden.

Financiële Gegevens

wat mag het kosten?	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Programmaplan			
Lasten	3.623.701	3.404.400	3.512.267
Baten	4.663.065	4.851.300	5.136.267
Saldo	-1.039.364	-1.446.900	-1.624.000
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead	1.039.364	1.446.900	1.624.000
Heffing vennootschapsbelasting			
Saldo van lasten en baten	0	0	0
Toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves			
Resultaat programma	0	0	0

Toelichting financiën

De geraamde kosten van advisering en bijzondere opdrachten zijn gebaseerd op de werkelijke kosten uit het jaarverslag 2018 die, rekening houdend met het budgettaire kader, vervolgens zijn geëxtrapoleerd naar het begrotingsjaar 2020. Daarnaast zijn hier geraamd:

omschrijving	bedrag
Provincie Gelderland o.b.v. opdrachten de NIG taken	432.000
Provincie Overijssel BRZO taken	750.000
Provincie Gelderland BRIKS taken	700.000
Diverse opdrachten	520.000
Subsidies	155.000
Totaal	**2.557.000**

3. Financiële begroting 2020

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de financiële begroting van de ODRN weergegeven.

3.2 Uitgangspunten

De basis voor deze begroting is de eerder vastgestelde begroting 2019. Voor de samenstelling van de begroting 2020 zijn de regionale begrotingsuitgangspunten aangehouden: In de regio Nijmegen worden door de gezamenlijke portefeuillehouders Financiën (ook bekend als Regionale Adviesfunctie) de regionale begrotingsrichtlijnen opgesteld. Deze richtlijnen dienen door alle gemeenschappelijke regelingen waar gemeenten in participeren uit de regio Nijmegen in acht te worden genomen.

In BRN 2020 wordt gesproken over een indexpercentage dat op de gemeentelijke bijdrage gehanteerd dient te worden. Voor 2020 is dit percentage berekend op 3,6%.De deelnemersbijdragen zijn in deze begroting hiermee verhoogd.

In deze begroting is aan de lastenkant gerekend met een compensatie voor prijs en salarisstijging van 3,6%.

- De salariskosten zijn gebaseerd op het maximum van de schaal van de inbreng.
- De lasten zijn ten opzichte van 2019 geïndexeerd met 3,6% voor compensatie prijsstijgingen.
- De geraamde omzet voor de deelnemers zijn conform de BRN 2020 verhoogd met 3,6%.
- De begroting is zonder kostprijsverhogend BTW-effect. De ODRN factureert naar de deelnemers inclusief BTW, waarna de deelnemers deze BTW kunnen declareren bij het BTW compensatiefonds.
- De bijdrage aan de programmatische bovenregionale taken van de omgevingsdiensten De Vallei, Rivierenland en Veluwe en IJssel (afspraken van het Gelders Stelsel) zijn verwerkt op basis van de opgave van de desbetreffende dienst.
- Er zijn geen materiële budgetten van het primair proces geraamd. Dit betreft proceskosten, onderzoeks- en advieskosten en publicatiekosten. Voor de laatste is dat correct omdat de publicatiekosten voor rekening van de deelnemers blijven (bevoegd gezag). Eventueel optredende proceskosten en onderzoeks- en advieskosten dienen rechtstreeks door desbetreffende deelnemer betaald te worden omdat de budgetten daarvoor zijn achtergebleven bij de deelnemers.

- Er is geen post onvoorzien geraamd.

3.3 Bijdragen: outputgericht

Deze ODRN begroting is gebaseerd op outputfinanciering. Sedert 2016 betalen de deelnemers in de ODRN op basis van geleverde prestaties. De basis van het outputmodel is de Producten- en Dienstencatalogus (PDC) gecombineerd met het datamanagementsysteem WRS. Ter voorkoming van liquiditeitsproblemen binnen de ODRN wordt gewerkt met een voorschot per kwartaal dat wordt verrekend met de werkelijke geleverde prestaties na afloop van enig kwartaal.
Door het vroege tijdstip van samenstelling van deze begroting is het ramen van een onderbouwde omzet niet mogelijk en is de omzet niet meer dan een verwachting gebaseerd op de begroting van T-1 gecorrigeerd met de eerder, onder berekening budgettair kader, genoemde mutaties.

3.4 Financiële meerjarenbegroting

Onderstaand is de financiële meerjarenbegroting opgenomen, die vervolgens per onderdeel wordt toegelicht. De vermelde cijfers voor de jaarrekening zijn onverkort uit de jaarrekening 2018 overgenomen. De cijfers van de begroting 2019 zijn die van de primitieve, oorspronkelijke, begroting. Een wijziging van de begroting heeft nog niet plaatsgevonden.

Het overgrote deel van de materiële kosten wordt ingekocht bij de gastheer de gemeente Nijmegen. De bedragen voor deze dienstverlening liggen vast in de gesloten dienstverleningsovereenkomst en passen met inachtneming van de mutaties o.a. als gevolg van een hogere personele formatie, binnen de in deze begroting geraamde budgetten.

Overzicht van de lasten en baten

lasten

nr.	Omschrijving	jaarrekening 2018	begroting 2019	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2023
1	Salariskosten	10.156.093	10.862.000	11.253.000	11.253.000	11.253.000	11.253.000
2	Opleidingskosten	197.447	217.000	225.000	225.000	225.000	225.000
3	Inhuur	4.149.540	817.000	980.000	980.000	980.000	980.000
4	Piofah taken gastheer	2.270.199	2.631.000	2.725.000	2.725.000	2.725.000	2.725.000
5	Kapitaallasten	295.694	336.000	336.000	336.000	336.000	336.000
6	Overige materiele kosten	899.978	273.000	750.000	750.000	750.000	750.000
7	Bijdrage regionaal stelsel	209.645	182.000	252.000	252.000	252.000	252.000
	Subtotaal lasten	**18.178.595**	**15.318.000**	**16.521.000**	**16.521.000**	**16.521.000**	**16.521.000**
8	Ontwikkelbudget	199.734	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Totaal lasten	**18.378.329**	**15.318.000**	**16.521.000**	**16.521.000**	**16.521.000**	**16.521.000**

baten

nr.	Omschrijving	jaarrekening 2018	begroting 2019	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2022
9	Baten bovenregionale taken	773.842	559.000	580.000	580.000	580.000	580.000
10	Omzetverwachting voor de						
	Gemeente Berg en Dal	1.681.762	1.459.000	1.512.000	1.512.000	1.512.000	1.512.000
	Gemeente Beuningen	1.049.341	1.072.000	1.059.000	1.059.000	1.059.000	1.059.000
	Gemeente Druten	396.721	395.000	410.000	410.000	410.000	410.000
	Gemeente Heumen	653.731	570.000	591.000	591.000	591.000	591.000
	Gemeente Nijmegen	6.204.035	5.493.000	5.691.000	5.691.000	5.691.000	5.691.000
	Gemeente Wijchen	445.789	531.000	550.000	550.000	550.000	550.000
	Provincie Gelderland	3.920.124	3.447.000	3.571.000	3.571.000	3.571.000	3.571.000
	Subtotaal baten werkplan	**15.125.345**	**13.526.000**	**13.964.000**	**13.964.000**	**13.964.000**	**13.964.000**
11	Prov. Gelderland NIG taken	278.396	417.000	432.000	432.000	432.000	432.000
12	Provincie Overijssel BRZO	644.049	720.000	750.000	750.000	750.000	750.000
13	Diverse opdrachten	401.380	500.000	520.000	520.000	520.000	520.000
14	Subsidies	355.576	155.000	155.000	155.000	155.000	155.000
15	Briks taken provincie gld	751.998		700.000	700.000	700.000	700.000
	Totaal baten	**17.556.744**	**15.318.000**	**16.521.000**	**16.521.000**	**16.521.000**	**16.521.000**
	Vrijval voorziening	100.000					
	Rekening-/begrotingssaldo	**721.585**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.5 Toelichting op de begrotingsposten

1.Salariskosten

De geraamde salariskosten zijn volgens onderstaande berekening tot stand gekomen.

Salariskosten	2019	2020	2021	2022	2023
Raming begroting 2019	10.862.000	10.862.000	10.862.000	10.862.000	10.862.000
Prijscompensatie 2020		391.000	391.000	391.000	391.000
Raming begroting 2020		**11.253.000**	**11.253.000**	**11.253.000**	**11.253.000**

De salarisraming is verhoogd met de toegestane stijging van 3,6%. Dir is conform de voorgeschreven richtlijn van de Regionale Advies Functie.

2. Opleidingskosten

Evenals in de vorige begrotingen is in de begroting 2020 voor opleidingen 2% van de loonsom geraamd.

3.Inhuur

Op basis van de vastliggende opdrachten is er een inhuurbudget beschikbaar van 980.000 euro. Het bedrag is als volgt bepaald:

omschrijving	bedrag
geraamde inkomsten begroting 2020	16.521.000
geraamde lasten exclusief inhuurbudget	15.541.000
geraamd budget	980.000

4. Kosten via gastheerovereenkomst (v/h Piofah taken gastheer)

Geraamd worden hier alle kosten die we via de gastheerovereenkomst aan de gemeente Nijmegen betalen. Begin 2019 is de gastheerovereenkomst herzien. Met de uitkomst van de herziening is hier rekening gehouden. Daarnaast is rekening gehouden met hogere huisvestingskosten als gevolg van extra kantoorruimte wij hebben gehuurd. Ook is de prijscompensatie geraamd.

5. Kapitaallasten

De ODRN doet investeringen in huisvesting en ICT van de organisatie. Met ingang van deze begroting is het rentepercentage op 0 gezet en worden dus alleen nog afschrijvingslasten geraamd. Dit is conform de BBV voorschriften die voorschrijven dat alleen met werkelijke rente mag worden gerekend.

De afschrijvingstermijn voor de investeringen is: nr. 1 = 10 jaar, nr. 2 = 5 jaar en voor nr. 3 = 3 jaar. Deze investeringen hebben de volgende opbouw:

Investering	Bedrag	Kapitaallast (=alleen afschrijving)
1. Inrichting (meubilair, vloerbedekking etc.)	1.000.000	100.000
2a. ICT Applicaties	400.000	80.000
2b. ICT Integraal systeem Gelderland	430.000	86.000
2c. ICT Servers	50.000	10.000
3. ICT Pc's, laptops, tablets, printers	180.000	60.000
Totaal	**2.060.000**	**336.000**

6. Overige materiële kosten

Geraamd zijn hier de materiele kosten die wij niet via de gastheer afnemen. Dit betreft o.a. de reiskosten woon-werk en kosten dienstreizen. de kosten van abonnementen, portokosten, representatiekosten, advertentiekosten werving personeel, drukwerk en overige.

7. Bijdrage regionaal stelsel

In het Gelders stelsel van omgevingsdiensten zijn er programmatische bovenregionale taken belegd bij 3 OD's, te weten De Vallei, Rivierenland en Veluwe en IJssel. De ODRN deelt mee in de kosten. In de afgelopen jaren zijn er binnen het stelsel extra taken belegd die uiteraard ook betaald moeten worden. Op basis van de werkelijke uitgaven 2018 is de raming voor de begroting 2020 aangepast.

8. Ontwikkelbudget

Voor het ontwikkelbudget is volstaan met een pro memorie raming:
Het Algemeen bestuur heeft op 6 juli 2017 ingestemd met de vorming van een ontwikkelbudget onder de volgende condities:
-Geen extra kosten voor de deelnemers;

-Raming van het budget in de begroting met 0 euro;
-Maximale omvang van de uitgaven 1% van de loonkosten inclusief inhuurkosten;
-Uitgaven alleen toegestaan als voordelig exploitatiesaldo wordt gerealiseerd.

9. Baten bovenregionale taken

Betreft baten op de taken complexe vergunningverlening die de ODRN boven regionaal verricht ontvangen voor de omgevingsdiensten binnen het Gelders stelsel. De verrekening van de geleverde prestaties geschiedt op basis van outputfinanciering. Het geraamde bedrag is dan ook niet meer dan een omzetverwachting.

10. Deelnemersbijdragen/omzetverwachting

De totale bijdrage van de directe ODRN deelnemers 2019 is in overeenstemming met het eerder in deze begroting berekende budgettaire kader. De geraamde bedragen zijn niet meer dan een omzetverwachting. De werkelijke bijdragen zijn afhankelijk van de feitelijk geleverde prestaties van de ODRN aan de deelnemers.

11. Provincie Gelderland niet inrichtinggebonden taken (NIG-taken)

Hier worden de ontvangsten geraamd van de opdrachten die de ODRN voor de provincie op het gebied van luchtkwaliteit wegverkeerslawaai uitvoert.

12. Provincie Overijssel, BRZO taken

Als een van de 6 BRZO diensten in Nederland voert de ODRN ook voor de provincie Overijssel de BRZO taken uit. Elk jaar wordt er op basis de inmiddels afgesloten dienstverleningsovereenkomst een jaarprogramma afgesproken. Voor de uitvoering hiervan ramen wij voor 2020 een bedrag van 750.000 euro.

13. Diverse opdrachten

Geraamd is hier een omzetverwachting voor diverse extra opdrachten die de ODRN gedurende het begrotingsjaar zal ontvangen. Geraamd voor 2020 is 520.000 euro.

14. subsidies

omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
BRZO impuls MJA	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
PUEV subsidie	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000
totaal	350.000	155.000	155.000	155.000	155.000

3.6 Overzicht overhead

Omschrijving	begroting 2019	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022
Salariskosten management en staf	930.000	930.000	930.000	930.000
Opleidingskosten	217.000	217.000	217.000	217.000
Piofah taken gastheer	2.631.000	2.631.000	2.631.000	2.631.000
Kapitaallasten	336.000	336.000	336.000	336.000
Overige materiële kosten	273.000	273.000	273.000	273.000
Bijdrage regionaal stelsel	182.000	182.000	182.000	182.000
	4.569.000	**4.569.000**	**4.569.000**	**4.569.000**

3.7 Het overzicht van lasten en baten per taakveld

Omschrijving	Lasten 2020	Baten 2020
7.4 milieubeheer		
Vergunning behandelen	1.372.300	1.955.600
Toezicht en handhaven	878.000	1.260.600
BRZO toezicht	594.000	818.000
Advies en projecten	1.134.800	1.617.100
Totaal	3.979.100	5.651.300
8.3 bouwen&wonen		
Vergunning behandelen	2.744.900	3.911.300
toezicht en handhaven	1.756.000	2.521.200
Advies en projecten	2.269.600	3.234.200
totaal	6.770.500	9.666.700
Overzicht		
Algemene dekkingsmiddelen		
Overhead	4.569.000	
Heffing vennootschapsbelasting		
Bedrag onvoorzien		
Saldo van lasten en baten	15.318.000	15.318.000
Toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves		
Resultaat	15.318.000	15.318.000

3.8 Geprognosticeerde balans 2020

Activa	ultimo 2018	ultimo 2019	ultimo 2020
VASTE ACTIVA			
Materiele vaste activa			
Investeringen met een economisch nut	960.109	1.500.000	1.600.000
VLOTTENDE ACTIVA			
Voorraden			
Onderhanden werk		1.300.000	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar			
-Vorderingen op openbare lichamen	2.027.548	200.000	225.000
-Uitzettingen in 's Rijks schatkist	1.608.537		
-Overige vorderingen	7.233		
Liquide middelen	391.865	250.000	250.000
Overlopende activa			
Vooruitbetaalde bedragen			
Nog te ontvangen bedragen	423.332		400.000
TOTAAL	5.418.625	3.250.000	2.475.000

Passiva	ultimo 2018	ultimo 2019	ultimo 2020
VASTE PASSIVA			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	675.000	600.000	-200.000
Bestemmingsreserve	0	0	0
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het			
Overzicht van baten en lasten	-721.584	0	0
Voorzieningen			
Voorziening harmonisatietoelage	613.280	600.000	600.000
Voorziening verlof stuwmeren	107.023	75.000	75.000
Voorziening reiskosten	0	0	0
VLOTTENDE PASSIVA			
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd <1 jaar			
-Schulden aan openbare lichamen	2.905.255	900.000	1.000.000
-Overige schulden	250.689	300.000	300.000
Overlopende passiva			
-Verplichtingen	1.588.962	775.000	700.000
-Vooruitontvangen bedragen	0		
TOTAAL	5.418.625	3.250.000	2.475.000

4. Paragrafen

4.1 Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording zijn 7 verplichte paragrafen opgenomen voor provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen. Deze zijn niet allemaal relevant voor de ODRN. Om die reden zijn de paragrafen lokale heffingen, grondbeleid en verbonden partijen niet opgenomen.

4.2 Paragraaf weerstandsvermogen

Om dubbele rapportage te voorkomen wordt voortaan de paragraaf weerstandsvermogen alleen nog in het jaarverslag opgenomen.

4.3 Paragraaf Financiering

Volgens de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden), is elke gemeenschappelijke regeling verplicht om een financieringsparagraaf in haar begroting en jaarrekening op te nemen. Daarin worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de rente-risiconorm, de verwachte toe- of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury. Deze paragraaf Financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan in welke mate in de financiering van investeringen mag worden voorzien in de vorm van kortlopende middelen. Volgens de Wet FIDO bedraagt de kasgeldlimiet 8,5% van het totaal van de (primitieve) begroting en dat is voor 2019 1,4 miljoen euro.

Er is een Treasurystatuut opgesteld voor de omgang met liquide middelen en financiering. Met BNG is een overeenkomst hiertoe gesloten waardoor dit weinig formatieve capaciteit vraagt. Gebruik van derivaten wordt niet toegestaan. Geleend wordt alleen voor kapitaaluitgaven die de reguliere bedrijfsvoering betreffen. De ODRN heeft voor de inrichting van de ICT-omgeving en de huisvesting sinds 2013 kredieten beschikbaar voor een totaal van € 2,1 miljoen. Om die reden kan de ODRN niet enkel met kortlopende leningen de investeringen plegen, maar zijn ook middelen nodig met een looptijd langer dan één jaar. Tot op heden is hiervan nog geen gebruik gemaakt. Voorstellen hierover worden in de BERAP's opgenomen.

In 2014 is het zogenaamde Schatkistbankieren verplicht geworden. De ODRN heeft daarvoor een speciale rekening geopend bij de huisbankier BNG en een bij het Rijk. De ODRN dient alle bedragen boven € 1.000.000 (gemiddeld over een maand) over te maken

naar deze speciale rekening. Het Rijk heeft toegang tot deze rekening en gebruikt deze gelden voor hun eigen financiering terwijl de ODRN maar een zeer geringe rentevergoeding over de gelden krijgt.

Financiële kengetallen

De BBV 2017 schrijft een verplichte set van kengetallen voor die vanaf 2019 in de begroting opgenomen moeten worden. Deze kengetallen zijn de volgende:

Netto schuldquote

Niet van toepassing omdat er binnen de ODRN geen financiële vaste activa aanwezig zijn.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Niet van toepassing omdat er en geen financiële vaste activa aanwezig is en er ook geen leningen zijn verstrekt.

Solvabiliteitsratio

Het eigen vermogen als bedoeld in art 42[1] van de BBV gedeeld door het totaal van de passiva in het begrotingsjaar: = 600.000/3.250.000=18,5

Structurele exploitatieruimte

Structurele lasten minus de structurele baten plus de structurele toevoeging aan de reserves minus structurele onttrekkingen aan de reserves gedeeld door het gerealiseerde saldo van de baten. Niet van toepassing omdat er binnen de ODRN geen structurele exploitatieruimte aanwezig is.

[1] Artikel 42 van de BBV

1 Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

2 Het in het eerste lid bedoelde resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

4.4 Paragraaf Bedrijfsvoering

Bestuursorganen, personeel en organisatie

De ODRN kent de volgende drie bestuursorganen: Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en de Voorzitter.

Het Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur bestaat uit 8 leden, t.w. de leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten en een vertegenwoordiger namens het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland. Tevens zijn er evenzoveel plaatsvervangende leden aangewezen. Aan het Algemeen Bestuur komt de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan de raad resp. in de provincie aan de staten met dien verstande dat de verhoudingen bij de gemeenschappelijke regeling niet volledig zijn gedualiseerd.

Het Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur telt vier leden inclusief de voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders dan wel het College van Gedeputeerde Staten.

De Voorzitter

De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte. De vertegenwoordiger van de Provincie Gelderland, dhr. J.J. van Dijk, bekleedt het voorzitterschap.

Ambtelijke organisatie

De ambtelijke organisatie kenmerkt zich door een platte organisatie met een beperkt aantal afdelingen met aan het hoofd de directeur, tevens secretaris. De afdelingshoofden geven ieder leiding aan een afdeling. Het managementteam wordt gevormd door de directeur en de afdelingshoofden. De controller heeft een speciale positie. Hij bevordert de kwaliteit, voert de controle uit als ook adviseert hij de organisatie over onder meer een juiste en goede planning- en control cyclus en informatievoorziening.

Financiën

Voor de omgevingsdienst Regio Nijmegen zijn enkele kaderstellende nota's opgesteld: een Treasurystatuut, de Financiële verordening en de Controleverordening en een Notitie weerstandsvermogen en risico-inventarisatie (zie hiervoor paragraaf 4.2). In het

Treasurystatuut worden de afspraken van de omgang met liquide middelen en benodigde financiering voor investeringen vastgelegd. In de financiële verordening worden onder meer de afspraken vastgelegd over de aanbieding van rapportages. In de controleverordening staan de afspraken over de accountantscontrole. Naar aanleiding van deze verordeningen worden of zijn al diverse activiteiten ondernomen (zoals intern controleplan, normenkader rechtmatigheid, regels inkoop, aanbesteding accountant etc.). In 2018 zal dit op onderdelen inzet blijven vragen van de ODRN.

ICT

Binnen de ODRN hebben we in 2015 niet gekozen voor een nieuw en waarschijnlijk ook duur informatiesysteem, maar hebben we ons bestaande informatiesysteem (WRS-Corsa-risicosystematiek) doorontwikkeld. Deze doorontwikkeling heeft in de achter ons liggende jaren tot belangrijke resultaten geleid en ook voor de toekomst zal hier blijvend aandacht aan worden besteed om het continu te verbeteren.

Huisvesting

ODRN huurt van de gemeente Nijmegen kantoorruimte. De huisvesting voldoet aan het uitgangspunt van “het nieuwe werken”. De dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Nijmegen voorziet in de volledige bij de huisvesting behorende facilitaire ondersteuning, zoals gebruik van vergaderzalen, sanitaire voorzieningen, catering, telefooncentrale en receptie.

4.5 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Investeringen die omgevingsdiensten hebben, zitten regulier in huisvesting, ICT en dienstauto’s. De ODRN heeft in het kader van het vervoer besloten over te gaan tot het leasen van één dienstauto. De paragraaf kapitaalgoederen heeft tot doel om te laten zien hoe de ODRN de instandhouding van de kapitaalgoederenvoorraad waarborgt. Aangezien er geen panden in eigendom zijn, betreffen dit de huurdersinvesteringen in de nieuwe werkplekken en de ICT-investeringen. Deze worden tegen een reële termijn annuïtair afgeschreven zodat er na het einde van de levensduur een vrijval is die gelijk is aan de jaarlast en enkel nog voor prijsontwikkelingen geïndexeerd hoeft te worden.

5. Bijlagen

5.1 Overzicht verwachte omzet van de deelnemers

De verwachte omzet van het werkplan is als volgt berekend

Omschrijving	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen	Provincie	SubTot	stelsel	totaal
Geraamd in begroting 2018	1.459.000	1.072.000	395.000	570.000	5.493.000	531.000	3.447.000	12.967.000	559.000	13.526.000
Aanpasing raming gem. Beuningen		-50.000						-50.000		-50.000
Subtotaal	1.459.000	1.022.000	395.000	570.000	5.493.000	531.000	3.447.000	12.917.000	559.000	13.476.000
prijscompensatie 3,6%	52.500	36.800	14.200	20.500	197.700	19.100	124.100	465.000	20.100	485.100
totaal verwachte omzet	1.511.500	1.058.800	409.200	590.500	5.690.700	550.100	3.571.100	13.382.000	579.100	13.961.100
verwachte omzet (rond)	**1.512.000**	**1.059.000**	**410.000**	**591.000**	**5.691.000**	**550.000**	**3.571.000**	**13.384.000**	**580.000**	**13.964.000**

Meerjarig ziet dit er als volgt uit.

Omschrijving	**begroting 2019**	**begroting 2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Gemeente Berg en Dal	1.459.000	1.512.000	1.512.000	1.512.000	1.512.000
Gemeente Beuningen	1.072.000	1.059.000	1.059.000	1.059.000	1.059.000
Gemeente Druten	395.000	410.000	410.000	410.000	410.000
Gemeente Heumen	570.000	591.000	591.000	591.000	591.000
Gemeente Nijmegen*	5.493.000	5.691.000	5.691.000	5.691.000	5.691.000
Gemeente Wijchen	531.000	550.000	550.000	550.000	550.000
Provincie Gelderland	3.447.000	3.571.000	3.571.000	3.571.000	3.571.000
totaal bijdrage deelnemers	**12.967.000**	**13.384.000**	**13.384.000**	**13.384.000**	**13.384.000**

*Bij de aanpassing van de begroting voor opname van de mutaties uit het werkplan 2020 zal op wens van de gemeente de bijdrage voor Nijmegen worden opgesplitst in: gemeente Nijmegen, milieu en gemeente Nijmegen, bouwen.

5.2 Bevoorschotting 2020

Aan het begin van elk kwartaal zal een voorschot van ¼ deel van de verwachte jaaromzet worden gevraagd. Dit voorschot wordt na afloop van het kwartaal verrekend met de werkelijke geleverde prestaties over dat kwartaal. Tevens zal elk kwartaal de mutatie op het onderhanden werk verrekend worden.

5.3 Verklarende woordenlijst

afkorting	voluit
B&W	Burgemeester en Wethouders
BERAP	BEstuursRAPportage
BOR	Bijzondere OndernemingsRaad
BRIKS	Bouw, Reclame, Inrit, Kap en Sloop
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
CVV	Complexe VergunningVerlening
DVO	DienstVerlenings Overeenkomst
EED	Energy Efficiency Directive (EED) of Energie Efficiëntie Richtlijn
E-PRTR	Europese Pollutant Release Transfer Register. Verplichting van Milieujaarrapportage door industriële bedrijven
FTE	FullTime Equivalent
HUP	HandhavingsUitvoeringsProgramma
ICT	Informatie en CommunicatieTechnologie
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control. Geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging
LOD	Last Onder Dwangsom
MARAP	MAnagementRAPportage
NIG-taken	Niet Inrichting Gebonden taken
OD's	OmgevingsDiensten
ODRN	OmgevingsDienst Regio Nijmegen
OHW	OnderHandenWerk
OM	Openbaar Ministerie
P&O	Personeel en Organisatie

PDC	Producten- en DienstenCatalogus
PIOFAH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratie en Huisvesting
RIE	Richtlijn Industriële Emissies
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VR	VeilgheidsRapport
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WRS	Wabo Registratie Systeem

Bekijk deze mail in uw bowser

De collega's van Regio Arnhem Nijmegen wensen u een fijne vakantie. Een periode om inspiratie op te doen, te ontspannen en te genieten.

Graag tot ziens na de zomer!

Arnout, Geert, Henk, Rachel

Enkele nieuwtjes en leestips

- Op 30 en 31 augustus vindt het eerste Democratiefestival plaats in onze regio. En wel in Veur Lent. De Regio Arnhem Nijmegen is op zaterdag 31 augustus met een stand aanwezig.
- Het BT Event is dit jaar op 31 oktober in Arnhem. Noteert u dit?
- Op 8 en 9 oktober organiseert Bureau Brussel een bezoek aan de European Week of Regions and Cities, met deelname door bedrijven en gemeenten.
- Benieuwd naar stand van zaken van de Europese Agenda Stad? Lees het op ec.europa.eu

De Regio Arnhem Nijmegen is in de zomermaanden beperkt bereikbaar. Mailen lukt altijd: info@regioan.nl.

Copyright © 2019 Regio Arnhem Nijmegen,, All rights reserved.
U ontvangt deze mail omdat u zich voor deze regionale nieuwsbrief inschreef.

Ons adres is:
Regio Arnhem Nijmegen,
Eusebiusbuitensingel 53
, 6828 HZ, Arnhem,
Netherlands

Add us to your address book

Wilt u uw gegevens bijwerken?
U kunt uw voorkeuren wijzigen of u uitschrijven.

KSG
accountants & belastingadviseurs

KSG Registeraccountants B.V.
Stationstraat 4
5953 GX Reuver
Postbus 4785
5953 ZK Reuver
Tel. +31(0)77-4740000
KvK 12063939
www.ksg.nl

Bedrijfsvoeringsorganisatie Regio Arnhem
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ ARNHEM
Ter attentie van het Algemeen bestuur

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen bestuur van Bedrijfsvoeringsorganisatie Regio Arnhem

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2018 van Bedrijfsvoeringsorganisatie Regio Arnhem te Arnhem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Regio Arnhem op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving.

De jaarrekening bestaat uit:
- het overzicht van baten en lasten over 2018;
- de balans per 31 december 2018;
- de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

INAA GROUP
KSG Registeraccountants B.V. te Reuver is onderdeel van Killaars Steeghs Groep, een associatie van besloten vennootschappen. Op alle transacties zijn, met uitsluiting van andere voorwaarden, toepasselijk de bij de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 40481496 gedeponeerde Algemene Voorwaarden (SRA-Accountantskantoren), waarvan u op verzoek kosteloos een exemplaar wordt toegezonden. Door ons wordt geen aansprakelijkheid aanvaard, behoudens voorzover de door ons verplicht afgesloten beroepsaansprakelijkheidsverzekering in voorkomend geval aanspraak op een uitkering geeft.

Wij zijn onafhankelijk van Bedrijfsvoeringsorganisatie Regio Arnhem zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisatie (Wta) de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit
Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel voor fouten en onzekerheden gebaseerd op respectievelijk 1% van de lasten en 3% van de lasten. Dit geldt zowel voor getrouwheid als rechtmatigheid. De materialiteit voor fouten betreft derhalve €181.750 en voor onzekerheden €545.250.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:
- het jaarverslag;
- paragrafen conform art. 26 het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- programmaverantwoording 2018.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in titel IV van e Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Regio Arnhem is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten en fraude.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een ontroleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en laste alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Reuver, 9 juli 2019

KSG Registeraccountants B.V.

drs. P.J.D. Bosch RA

Regionale Adviesraad Doelgroepenvervoer (RAD)

regio Arnhem Nijmegen

JAARVERSLAG 2018

Juni 2019

INHOUDSOPGAVE

	Pag.
Hoofdstuk 1: Avan – BVO – RAD……..	1
Hoofdstuk 2: Vergaderingen……..	2
Hoofdstuk 3: Behandelde onderwerpen……...	2
Hoofdstuk 4: Adviezen……..……..	7
Hoofdstuk 5: Voorlichting en communicatie…...……..……	8
Hoofdstuk 6: Evaluatie en vooruitblik……	9

1. Avan – BVO – RAD

Sinds 1 september 2016 is het regiotaxivervoer vervangen door doelgroepenvervoer. In de regio Arnhem Nijmegen heet dit doelgroepenvervoer Avan: Aanvullend Vervoer Arnhem Nijmegen.
Avan verzorgt vervoer van deur tot deur: Wmo-vervoer, leerlingenvervoer, vervoer in het kader van jeugdwet, dagbestedingsvervoer en vervoer in buslijnarme gebieden (OV-vangnet).

Het bestuur van Avan, de zogenoemde Bedrijfsvoeringsorganisatie DRAN (BVO), wordt gevormd door wethouders uit de 18 deelnemende gemeenten.[1]

De Regionale Adviesraad Doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen, kort genaamd de RAD, is gesprekspartner en officieel adviesorgaan van de BVO.
De RAD is bewaker van het Programma van Eisen, waarbij de leden van de RAD de belangen behartigen van gebruikers van het Avan-vervoer door het aangeboden vervoer te evalueren, de kwaliteit van het vervoer te bewaken en punten ter verbetering onder de aandacht te brengen van de BVO en de regiecentrale DVG. Tevens waakt de RAD voor een goed evenwicht tussen het tarief van het Avan-vervoer en de geboden kwaliteit. Dit alles gebaseerd op het Programma van Eisen en het Instellingsbesluit RAD.

Leden van de RAD zijn gebruiker van het Avan-vervoer en/of hebben zitting in een belangenorganisatie of adviesraad binnen het sociaal domein en weten wat onder de achterban leeft.

In 2018 wordt de RAD gevormd door:

	achtergrond:
De heer D.H. van Uitert, vz	: welzijn, bestuurlijke ervaring
Mevrouw P. van Bladel, vv	: Gehandicaptenraad Westervoort
De heer H. de Beer	: Adviesraad Sociaal Domein Rheden/Rozendaal
Mevrouw L. Bok	: Adviesraad Sociaal Domein Doesburg
Mevrouw E. Bruil	: Adviesraad Sociaal Domein Renkum
De heer G. Clairbois	: leerlingenvervoer Heumen en Mook en Middelaar
De heer P. den Duijf	: Arnhems Platform Chronisch zieken en Gehandicapten (APCG), ROCOV
De heer Th. Evers	: Sociale Raad Montferland
De heer A. Hoogerbrugge	: Participatieraad Overbetuwe
De heer P. Jansen	: gebruiker Avan, Lingewaard
Mevrouw J. Postma	: vrijwillig ouderenadviseur Zevenaar
De heer B. Statema	: Cliëntenraad Beuningen
De heer J. Storms	: Zelfregiecentrum Nijmegen
Mevrouw Th. Wieland	: Wmo-adviesgroep Berg en Dal, ROCOV

[1] Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar.

Gedurende het verslagjaar heeft de RAD zich ingespannen om vertegenwoordiging te verkrijgen uit meerdere doelgroepen, met name uit de nog niet in de RAD vertegenwoordigde gemeenten.
Ultimo 2018 ontbreekt nog vertegenwoordiging in de RAD vanuit de gemeenten Druten, Duiven en Wijchen.

2. Vergaderingen

De RAD is in 2018 7x in vergadering bijeen geweest.
De RAD wordt ondersteund door de contractmanager van de BVO. De BVO faciliteert de RAD met secretariële ondersteuning van bureau Stand-by, Groesbeek.

De RAD hecht waarde aan de aanwezigheid van de regiecentrale en van vervoerders bij de vergaderingen, zodat vragen beantwoord kunnen worden, ervaringen van gebruikers kunnen worden gedeeld en suggesties voor verbeteringen kunnen worden aangedragen.
Van de regiecentrale en de BVO wordt hierover terugmelding verwacht.
Tot nog toe is het niet gelukt om vervoerders aan tafel te krijgen. De RAD blijft hiernaar streven.

Daarnaast onderhoudt de RAD contact met de contactambtenaren doelgroepenvervoer van de regiogemeenten en met de werkgroep Toegankelijk aanvullend OV van het ROCOV (Regionaal Overleg Consumentenorganisaties Openbaar Vervoer). Daar waar nodig worden de krachten gebundeld en worden adviezen met de werkgroep afgestemd en/of gezamenlijk uitgebracht.

Gasten die op uitnodiging van de RAD deelnamen aan de vergaderingen waren:
- de contractmanager BVO
- de directeur/secretaris van de BVO
- de voorzitter van het bestuur van de BVO
- de regiocoördinator doelgroepenvervoer
- de projectmanager van de regiecentrale DVG
- de voorzitter van het ROCOV.

3. Behandelde onderwerpen

In 2018 zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest:
a. Onafhankelijke evaluatie Avan
b. Managementrapportage Avan
c. Pinnen in het voertuig
d. Gesprek met DVG
e. Reizigersparticipatie in het doelgroepenvervoer
f. Gesprek met voorzitter BVO
g. Knoppenplan en projectenplan
h. Overige onderwerpen

a. Onafhankelijke evaluatie Avan;
In 2017-2018 heeft een onafhankelijk evaluatieonderzoek plaatsgevonden naar de invoering en werking van Avan. De RAD was één van de stakeholders en is ook bevraagd naar de ervaringen met Avan tot dan toe en mogelijke verbeteringen in de toekomst.
Het onderzoek wijst uit dat de reizigers redelijk tevreden zijn over Avan, met uitzondering van de klachtenafhandeling. Verbetering van de klachtenafhandeling wordt opgepakt door de BVO (zie 3b). Het onderzoek wijst tevens uit dat Avan bijdraagt aan de kwaliteit van leven voor de doelgroep.

b. Managementrapportage Avan;
De RAD is niet tevreden over de managementrapportage van DVG die inzicht dient te geven in het functioneren van Avan. De rapportage geeft weliswaar aantallen ritten en klachten, maar geen verklaring of onderbouwing. De RAD mist een uitsplitsing naar de gemeenten en naar de aard van de klachten, evenals een onderbouwing van de ongegrond verklaarde klachten en oorzaken van loosmeldingen.
Een dergelijke rapportage wenst de BVO ook, maar dit blijkt niet als zodanig voorgeschreven vanuit het bestek. In de loop van 2018 wordt het systeem aangepast. Daarnaast krijgt de klachtenafhandeling en de communicatie richting de klant specifiek aandacht. Dit wordt door de RAD-leden in de praktijk positief ervaren.

Gedurende het jaar heeft de RAD naar aanleiding van de managementrapportage

- de stiptheid in het routevervoer gemonitord
- via de BVO bij de vervoerders extra aandacht gevraagd voor de aanvullende rit-informatie in het scherm van de chauffeur die door chauffeurs geregeld over het hoofd wordt gezien, omdat zij niet de gehele tekst lezen
- gewezen op ontbrekende informatie op ritbonnen en de verplichte verstrekking van ritbonnen door chauffeurs
- geïnformeerd naar gesprekstijd en wachttijd voor het boeken van een rit
- gevraagd naar het aantal online ritboekingen versus telefonische ritboekingen
- gevraagd om een leesbaar format van de managementrapportage voor leden van de RAD met een visuele beperking.

c. Pinnen in het voertuig;
De RAD heeft de BVO ervan op de hoogte gesteld dat het anno 2018 niet mogelijk is om in alle voertuigen van Avan te pinnen. De RAD dringt er bij de BVO op aan om dit mogelijk te maken. Aangezien het pinnen in voertuigen een eis in het bestek is, wordt dit door de contractmanager BVO aan de orde gesteld in het overleg met de vervoerders. In maart deelt de contractmanager aan de RAD mede dat alle voertuigen die worden ingezet voor Avan worden uitgerust met pinapparatuur.

De RAD stemt in met het voorstel van de BVO om in die gevallen dat pinnen in het voertuig niet mogelijk is door falende apparatuur, de reiziger te vragen om een eenmalige machtiging voor het automatisch incasseren door de vervoerder van de ritkosten. Deze regeling wordt gecommuniceerd op de website van Avan.
Op advies van de RAD wordt in het bestek het kunnen bedienen van de pin-apparatuur toegevoegd aan de eisen voor chauffeurs.

d. Gesprek met DVG;

De projectmanager van de regiecentrale DVG is op uitnodiging van de RAD in de vergadering van 24 januari aanwezig. De RAD bespreekt met hem de signalen vanuit de reizigers en eigen ervaringen met betrekking tot het Avan-vervoer, zoals de verstrekking van en informatie op de ritbonnen, loosmeldingen, de boekingen van ritten door reisorganisaties, de regelgeving bij het niet kunnen pinnen in voertuigen, drempelvrije routes.

e. Reizigersparticipatie in het doelgroepenvervoer;

Tussen het ROCOV (Regionaal Overleg Consumentenorganisaties Openbaar Vervoer) en de RAD is de afgelopen jaren een unieke samenwerking ontstaan waarin ervaringsdeskundigheid gevraagd en ongevraagd naar voren is gebracht en tot verbeteringen in het doelgroepenvervoer heeft geleid. De RAD en het ROCOV hechten er belang aan om een dergelijke samenwerking en inbreng namens de gebruikers in andere regio's ook te adviseren.
Het jaarlijkse congres van TaxiPro is hiervoor een passend podium. TaxiPro stemt ermee in dat de RAD zichzelf op 11 oktober presenteert op het Nationaal Congres Contractvervoer. Een afvaardiging van de RAD bereidt, samen met de voormalig voorzitter van het bestuur van de BVO, een presentatie en een interactieve workshop voor. Op het congres hebben zij de georganiseerde vorm van reizigersparticipatie binnen Avan-vervoer toegelicht, met name de inspraak van gebruikers op de regelgeving en de kwaliteit van de dienstverlening.

Geïnteresseerde deelnemers wordt per mail de presentatie, het Instellingsbesluit en de profielschets voor leden van de RAD toegestuurd.

f. Gesprek met voorzitter BVO;
De bestuursvoorzitter van de BVO is 5 september op uitnodiging in de vergadering van de RAD aanwezig. Er wordt gesproken over de samenwerkingsvorm BVO; de samenwerking tussen de gemeenten. De samenwerking staat ter discussie, omdat de bundeling van doelgroepen in het vervoer tot dan toe niet de verwachte besparing heeft opgeleverd. De RAD benadrukt, zoals eerder gedaan, het belang van behoud van schaalgrootte en het uitgangspunt dat het Avanvervoer bijdraagt aan de kwaliteit van leven voor mensen met een beperking.

De RAD stelt ook de landelijke initiatieven aan de orde waarin vervoer wordt uitgevoerd door vrijwilligers. Hoewel de RAD ook de voordelen ziet van vrijwilligers die meer tijd hebben voor de reizigers, wil de RAD ervoor waken dat mensen met een beperking afhankelijk worden van vrijwilligersvervoer. Het aanvullend vervoer moet professioneel georganiseerd blijven op regionaal niveau. Vervoerders kunnen worden gehouden aan het vervoersreglement, vrijwilligers niet.

Gelet op de substantiële kostentoename inzake het doelgroepenvervoer heeft de Vervoersorganisatie de kostenontwikkeling inzichtelijk gemaakt. Ook is er een plan ontwikkeld met daarin omschreven de mogelijkheden om kosten te beïnvloeden, het knoppenplan. Uitgangspunt daarbij is behoud van de huidige kwaliteit van vervoer.
Daarnaast zal aan de gemeenten een projectenplan worden voorgelegd met 14 projecten. Beide plannen dienen ter gedegen besluitvorming door de gemeenten, gebaseerd op feiten, over de samenwerking.
De RAD geeft aan op een passend moment in het traject advies te willen uitbrengen.

g. Knoppenplan en projectenplan;
In de vergadering van 4 juli krijgt de RAD het concept knoppenplan gepresenteerd zoals de Vervoersorganisatie dit eerder presenteerde aan het bestuur van de BVO. Het knoppenplan dient te leiden tot kostenreductie of kostenstabilisatie, waarbij behoud van kwaliteit van het doelgroepenvervoer uitgangspunt is. De Vervoersorganisatie kan aan de knoppen draaien die betrekking hebben op het operationele, de overige knoppen betreffen beleidszaken en vallen onder zeggenschap van de gemeenten.
Op 20 september dient de BVO te besluiten over het knoppenplan, begin 2019 wordt besloten over eventuele verlenging van de aanbesteding.
De RAD besluit om zijn visie en advies over de toekomst van Avan op schrift te stellen.

In de vergadering van de RAD op 24 oktober deelt de directeur/secretaris van de BVO mede dat de bestuurders hebben ingestemd met het knoppenplan en het projectenplan. Een afvaardiging van de RAD heeft op 12 november een separaat gesprek met de directeur/ secretaris en de contractmanager over het knoppenplan.

In de vergadering op 5 december presenteert de regiocoördinator doelgroepenvervoer de verdere uitwerking van het knoppenplan. In die vergadering is ook de voorzitter van het ROCOV aanwezig. Zowel vanuit de RAD als vanuit het ROCOV wordt gewezen op de waarde van mobiliteit voor mensen met een beperking.

Kort voor de Kerst biedt de RAD zijn visie en aanbevelingen aan aan het bestuur van de BVO. Dit advies wordt als integrale bijlage opgenomen in het adviesdocument van de BVO aan de 18 samenwerkende gemeenten.
Het advies van de RAD – met de reactie vanuit de BVO - is als bijlage aan dit jaarverslag toegevoegd.

h. Overige onderwerpen;
Naast voorgaande onderwerpen heeft de RAD in 2018:
- de BVO gewezen op foutieve communicatie over de telefoonkosten.
  Dit is hersteld.
- input geleverd op de website
- uitgezocht of cliënten in de Wlz (Wet langdurige zorg) gebruik kunnen maken van Avan voor vervoer naar hun vrijetijdsbesteding.
  Dit blijkt mogelijk met een indicatie voor Wmo-vervoer.
- in zijn vergadering op 7 maart met de regiocoördinator doelgroepenvervoer de stand van zaken besproken inzake de ‘5 sporen van Cissionius’, de basis destijds voor het opzetten van het doelgroepenvervoer en het in het leven roepen van Avan
- zich laten voorlichten door de directeur/secretaris van de BVO over de inbedding van de AVG in de organisatie
- de nieuwe Code VVR voor rolstoelen onder de aandacht gebracht van de gemeenten
- extra aandacht gehad voor loosmeldingen, doch geconstateerd dat de oorzaken en locaties waar loosmeldingen zich voordoen te divers zijn om dit probleem op korte termijn en volledig op te lossen. Door de BVO zijn al wel maatregelen genomen die het aantal loosmeldingen zullen verminderen. Dit blijft een aandachtspunt voor de RAD.
- de afhandeling van specifieke klachten gevolgd
- kennis genomen van het rapport van het RPE (Regionaal Platform Ervaringskennis) “Ervaringsonderzoek vervoer”
- kennis genomen van het HAN-rapport “Op weg naar zelfstandigheid”
- elkaar voortdurend op de hoogte gehouden van berichtgevingen in de media over het doelgroepenvervoer in de regio en in den lande.

4. Adviezen

De RAD is een officieel adviesorgaan van de BVO, de bedrijfsvoeringsorganisatie waarin de deelnemende gemeenten (zie voetnoot pag. 1) zijn verenigd. De RAD brengt gevraagd en ongevraagd advies uit over het Avan-vervoer en alles wat daaraan gerelateerd is.

In 2018 heeft de RAD de volgende adviezen uitgebracht:

Gevraagd advies:

Inzake:	Advies:
Beëindiging kortingsregeling Wmo- en OV-medereiziger	De RAD adviseert om de kortingsregeling voor de Wmo- en OV-medereiziger af te schaffen, doch onder de voorwaarde dat de indicatie 'sociaal begeleider' wordt ingevoerd.
Invoering indicatie Sociaal Begeleider	De RAD stemt in met invoering van het systeemkenmerk 'sociaal begeleider'.
Indexatie Wmo-tarieven 2019	De RAD adviseert om de Wmo-tarieven 2019 te indexeren naar het niveau van het OV.
Eenmalige automatische incasso bij storing van het pinautomaat in het voertuig	De RAD adviseert de BVO om in die gevallen dat pinnen in het voertuig niet mogelijk is door falende apparatuur, de reiziger te vragen om een eenmalige machtiging voor het automatisch incasseren door de vervoerder van de ritkosten.

Ongevraagd advies:

Inzake:	Advies:
Eisen aan chauffeurs	De RAD adviseert om het kunnen bedienen van de pinapparatuur op te nemen in het bestek als eis aan een chauffeur
De toekomst van Avan	Zie de bijlage bij dit jaarverslag.

5. Voorlichting en communicatie

De individuele leden van de RAD hebben in 2018 op diverse bijeenkomsten de RAD – en daarmee de gebruiker van Avan – vertegenwoordigd.
Bijeenkomsten die werden bezocht:

- 18/01/18, Rotterdam: CROW Netwerkdag collectief vervoer
- 17/05/18, Westervoort: afscheid voormalig bestuursvoorzitter BVO
- 20/09/18, Arnhem: afscheidsreceptie voormalig voorzitter ROCOV / symposium
- 11/10/18, Houten: TaxiPro Nationaal Congres Contractvervoer
- 12/11/18, Westervoort: overleg met de BVO over het knoppenplan

De website van Avan (www.avan-vervoer.nl) biedt actuele informatie over het Avan-vervoer en over de RAD. De RAD heeft een eigen brochure en is via e-mail bereikbaar voor opmerkingen en ervaringen van o.a. contactambtenaren en gebruikers van Avan: radsecretariaat@gmail.com

6. Evaluatie en vooruitblik

Andermaal zijn de leden van de RAD er in geslaagd om op praktische wijze invulling te geven aan de in het Instellingsbesluit vastgelegde functies en taken. Ook in 2018 was dat weer te danken aan de goede samenwerking van de RAD met de ambtelijke en bestuurlijke vertegenwoordigers van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN), het orgaan dat de uitvoering van Avan-vervoer verzorgt.
Niet in de laatste plaats zijn de in dit jaarverslag gepresenteerde resultaten ook te danken aan de goede secretariële ondersteuning welke de RAD krijgt van Bureau Stand-by.

Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 heeft de personele samenstelling van het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie de nodige wijzigingen ondergaan. In het verslag over 2017 (verschenen in juni 2018) hebben wij via de persoon van bestuurs-voorzitter Boone reeds woorden van dank uitgesproken richting het toenmalige bestuur. In de loop van het voorjaar is een nieuw bestuur voor de BVO aangetreden. Tijdens een reeds spoedig daarna gearrangeerd overleg met de nieuwe voorzitter, de heer Engels, heeft de RAD geconstateerd dat de goede samenwerking, vanuit respect voor ieders positie, onverminderd kan en zal worden voortgezet

Het jaar 2018 stond reeds in belangrijke mate in het teken van een nieuwe aanbesteding van het doelgroepenvervoer in de regio Arnhem-Nijmegen. Ter voorbereiding hierop is, mede op advies van de RAD, in 2017 een tevredenheidsonderzoek onder gebruikers uitgevoerd. Dit werd gevolgd door een, ook door de RAD zeer gewenst, algemeen evaluatieonderzoek dat in 2018 is gepresenteerd.
Ultimo 2018 heeft de RAD een bijdrage geleverd aan het projectenplan ‘Samen Verder’. De ‘Visie en aanbevelingen van de RAD over de toekomst van Avan’ zijn door de BVO integraal opgenomen in het projectenplan en als bijlage bij dit verslag gevoegd. Tijdens de discussies in de aanloop naar de nieuwe aanbesteding zal de inbreng van de RAD op deze wijze een betekenisvolle rol kunnen spelen.
Met het bestuur van de BVO willen we in 2019 nadrukkelijk stilstaan bij het verder vormgeven van de adviserende en meedenkende inbreng van de RAD gedurende het gehele aanbestedingstraject.

Op basis van ambtelijk en bestuurlijk overleg en bespreking van de regelmatige managementrapportages zal de RAD zijn -op het uitbrengen van verbeteringsvoorstellen gerichte- aanpak ook in 2019 voortzetten. Daarbij blijft het een wens van de RAD om ook te beschikken over de gegevens van de individuele gemeenten.

Een andere wens is nog steeds om als RAD in gesprek te raken met vertegenwoordigers van de bij Avan betrokken vervoersbedrijven. Tot op heden vindt wel overleg plaats met vertegenwoordigers van de regiecentrale. Overleg met de vervoerders heeft in de ogen van de RAD zeker meerwaarde, want zij zijn het immers die met inzet van hun personeel de belangrijkste functie van Avan, het daadwerkelijke vervoer, uitvoeren.

De RAD zal zich ook in 2019 blijven inzetten om gebruikersparticipatie bij de diverse systemen van doelgroepenvervoer in algemene zin te propageren. In oktober 2018 hebben de vicevoorzitter en voorzitter van de RAD tijdens het Nationaal Congres Contractvervoer in dit verband een presentatie/workshop gehouden over nut en noodzaak van reizigersparticipatie.
Gebleken is dat structurele reizigersparticipatie bij het doelgroepenvervoer nog nagenoeg nergens in Nederland vorm heeft gekregen. De wijze waarop de BVO DRAN een en ander samen met de RAD vorm geeft, wordt landelijk als een uiterst waardevolle praktijk gezien die in alle regio's navolging verdient. Het is aan de RAD om de geconstateerde toegevoegde waarde in 2019 opnieuw waar te maken!

Elst, juni 2019

Dirk H. van Uitert
(onafhankelijk voorzitter)

Bijlage: 1

Regionale Adviesraad Doelgroepenvervoer (RAD)
regio Arnhem Nijmegen

Visie en aanbevelingen inzake de toekomst van Avan.

'Samen Verder' is de titel van het projectenplan ten behoeve van het opstellen van een beslisdocument voor de besluitvorming over de verdere samenwerking (vanaf 2020) ten aanzien van de uitvoering van het doelgroepenvoer in de regio Arnhem-Nijmegen.

De RAD stelt het op prijs dat nummer 13 van de veertien in 'Samen Verder' geformuleerde projecten de RAD zelf betreft. In onderhavige notitie geeft de RAD vanuit reizigersperspectief zijn visie op de toekomst van Avan (lees het doelgroepenvervoer).

Het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap vormt voor de RAD het belangrijkste vertrekpunt bij zijn advieswerkzaamheden. In het bijzonder artikel 20 -over het waarborgen van persoonlijke mobiliteit met de grootst mogelijke mate van zelfstandigheid- is daarbij van belang. De RAD gaat er vanuit dat dit uitgangspunt onverkort gedeeld wordt door de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen.

Iedere vier jaar (of daaromtrent) speelt het vraagstuk van de toekomst van de organisatie en uitvoering van het vraagafhankelijk vervoer in de regio Arnhem- Nijmegen. Gewijzigd beleid is soms de aanleiding maar ook een nieuwe aanbestedingsronde kan dat zijn. De kosten van het vervoer vormen altijd een uiterst belangrijke factor bij het maken van afwegingen voorafgaand aan een nieuwe aanbesteding.

Het kostenaspect speelde in elk geval een belangrijke rol in de besluitvorming welke ruim twee jaar geleden leidde tot het oprichten van de bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN). Onder bestuurlijke leiding van deze BVO werd gestart met Aanvullend Vervoer Arnhem Nijmegen (AVAN).
Voor het eerst werden in deze regio het vraagafhankelijke vervoer (WMO-vervoer) en het routegebonden doelgroepenvervoer door middel van één bestek aanbesteed.
En ook voor het eerst werden de regie op dat vervoer (door een regiecentrale) en het vervoer zelf los van elkaar aanbesteed.

Belangrijk gegeven bij dit alles was dat onderzoek had uitgewezen dat het combineren van vervoerstromen, gekoppeld aan de gescheiden aanbestedingsprocedures, zou leiden tot vergaande besparing van kosten. Naar thans blijkt was er ten aanzien van de kostenbesparingen vooral sprake van wensdenken en zijn in elk geval de beoogde besparingen niet gerealiseerd.

En zodoende wordt er thans (ambtelijk en bestuurlijk) opnieuw stilgestaan bij de toekomst van het vraagafhankelijk en routegebonden vervoer in de regio Arnhem-Nijmegen.

In het belang van de gebruikers is de RAD met kracht voorstander van **behoud van de schaal** van de regio Arnhem-Nijmegen voor in ieder geval het vraagafhankelijk vervoer. Daarnaast dringt de RAD er sterk op aan dat de contractvorming een **langere periode** betreft dan momenteel het geval is. Te denken valt aan een periode van zes jaar, met zicht op verlenging. Dit verhoogt immers niet alleen de bedrijfszekerheid maar zorgt bovenal ook voor meer zekerheid voor de gebruikers.

Puntsgewijs worden de visie en aanbevelingen van de RAD hierna opgesomd.

1. De RAD is voorstander van het (vooraf aan de aanbesteding) houden van onafhankelijk onderzoek naar de wijze waarop een collectief vervoersysteem het beste kan voldoen aan de wensen en verwachtingen van de verschillende soorten gebruikers. Gebruik dit als uitgangspunt voor verdere ontwikkeling, en dan bedoelen we niet de huidige klanttevredenheidsonderzoeken maar een grondig behoefteonderzoek.

2. Voor veel mensen met een beperking is de energie die zij tot hun beschikking hebben voor het uitvoeren van dagelijkse bezigheden minder dan bij mensen zonder een beperking. Daarom is het van belang dat het bij de regelgeving en uitvoering van het doelgroepenvervoer hiermee rekening wordt gehouden. Dus geen bredere tijdsreikwijdte rondom tijdstip van vervoer (15 min voor en na is al lang!) en zeker géén langere reistijd ter realisatie van eventuele combinatieritten omwille van de efficiency. Dat laatste 'voordeel' blijkt overigens vaak enorm tegen te vallen.

3. Er kan gestuurd worden op korting bij vroeg boeken maar een 'boete' bij de huidige boekingstermijn zorgt voor een te grote ongelijkwaardigheid t.o.v. het reguliere OV en is in strijd met het VN-verdrag voor gelijke rechten van mensen met een beperking. Met andere woorden: de RAD adviseert hoogstens om het vroeg boeken te belonen en zeker niet om het reguliere boeken te beboeten.

4. De RAD adviseert om onderzoek te doen naar het soort ritten dat er binnen een gemeente wordt gereden en met welke frequentie. Wanneer iemand persé elke dag naar het winkelcentrum wil, is hier wellicht een andere oplossing voor te bedenken.

5. De RAD heeft waardering voor de (vele en diverse) initiatieven op het gebied van vervoer met inzet van vrijwilligers. Deze initiatieven mogen wat de RAD betreft nimmer de plaats innemen van het professioneel georganiseerde en gereden (regio)taxivervoer. Wanneer uit behoeftepeiling blijkt dat er onder ouderen zonder rolstoel behoefte bestaat om vervoerd te worden gedurende korte ritjes, binnen de eigen woonplaats, is het denkbaar hier een vrijwilligerssysteem voor te ontwerpen. Een dergelijk systeem moet dan wel onder gemeentelijk toezicht professioneel gecoördineerd worden. Er zijn immers voorbeelden bekend (zoals het project "Er op uit" bedoeld voor uitjes van ouderen in Duiven en Westervoort) die door gebrek aan communicatie en coördinatie weer ter ziele zijn gegaan.
   Met andere woorden: vrijwilligersprojecten zijn in de visie van de RAD een aanvulling op een kwalitatief goed functionerend professioneel systeem van doelgroepenvervoer. Géén verdringing van betaalde arbeid!

6. De RAD vindt het belangrijk dat vervoerders zich meer verantwoordelijk moeten weten en voelen voor het (goed) functioneren van hun personeel en daarop ook afgerekend kunnen worden. Instructies m.b.t. regelgeving, werking van (boord)apparatuur, de kwaliteit van het voertuig in het algemeen en niet in de laatste plaats de klantvriendelijkheid moeten ook het vervoerbedrijf een zorg zijn.
   In dat verband adviseert de RAD om enige vorm van ervaringslessen voor chauffeurs (opnieuw) in te voeren (zie ook onder 13).

7. De RAD is er voorstander van dat de uitvoering van het doelgroepenvervoer en de organisatie/regie van die uitvoering (weer) in één bestek/aanbesteding gecombineerd worden. Bewezen is dat dit tot meer doelmatigheid leidt.
   Indien opnieuw wordt gekozen voor handhaving van een regiecentrale zorg dan voor instrumenten waardoor de samenwerkende gemeenten goed kunnen sturen op gemaakte afspraken en behoud van kwaliteit. Dat moet en kan veel beter dan binnen het huidige contract!

8. De RAD is van mening dat voor een (voor overheden en reizigers) betaalbaar vervoersysteem een behoorlijke omvang een vereiste is voor de component vraagafhankelijk vervoer. De praktijk heeft (ook onlangs nog in de regio Arnhem-Nijmegen) geleerd dat kleine aanbestedingen vaak duurder uitvallen dan wanneer het gaat om een groter vervoersgebied.
   Zeker in het in het belang van de reiziger gaat de voorkeur van de RAD uit naar het in stand houden van het (huidige) systeem dat de regio Arnhem – Nijmegen dekt. Op deze wijze blijft de WMO pashouder (met 25 kilometer reikwijdte) de aansluiting houden met de regelgeving van Valys voor de langere ritten. Hier mag geen 'gat' tussen vallen.

9. De bestaande puntbestemmingen moeten wat de RAD betreft in stand worden gehouden en (bij gebleken behoefte) dient zo mogelijk uitbreiding hiervan gerealiseerd te worden.

10. De RAD acht het het overwegen (onderzoeken) waard om vanwege de schaalvoordelen het vraagafhankelijke vervoer (als gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen) gezamenlijk aan te besteden. Dat wil zeggen separaat van het routegebonden doelgroepenvervoer. Aanbesteding van het routegebonden vervoer wordt in dat geval overgelaten aan afzonderlijke gemeenten of een samenwerkingsverband van gemeenten. Dit komt neer op een aanpak zoals ten tijde van de Stadsregiotaxi ook aan de orde was.
    Wat de RAD betreft is tot op heden onvoldoende gebleken dat de combinatie van vraagafhankelijk vervoer en routegebonden doelgroepenvervoer de verwachte efficiencywinst (met behoud van kwaliteit) heeft opgeleverd.

11. De RAD is er voorstander van om in ieder geval ook kleine bedrijven de kans om mee te dingen naar delen van de vervoersregio bij de aanbesteding. Dat is niet alleen van belang ter ondersteuning van regionale bedrijvigheid maar zorgt er tevens voor dat niet 'alles omvalt' wanneer er onverwacht een bedrijf failliet gaat. Ten opzichte van de klant/reiziger kan de regio zich immers een dergelijke situatie op grote schaal niet permitteren.

12. De RAD adviseert toepassing van het principe Social Return On Investment alleen voor additionele taken en dus niet voor de essentiële werkzaamheden. De RAD is voorstander van een stop op de carrousel van chauffeurs die na een bepaalde tijd alsnog weer in de bijstandsbak verdwijnen. Dit vindt de RAD onnodige verspilling van kennis en ervaring. Het komt de kwaliteit van het systeem zeker niet ten goede.

13. De RAD is voorstander van het (her)invoeren van praktijk- en ervaringslessen aan chauffeurs. Een digitale training, waarbij er net zo vaak antwoord kan worden gegeven

totdat het uiteindelijk goed is, werkt niet motiverend en blijft zeker niet 'tussen de oren' hangen. En dat laatste is natuurlijk juist waar het om draait.

14. De RAD vindt belangrijk dat er structureel een veel betere communicatie tussen rittenplanning (regie) en chauffeurs tot stand komt. Onuitvoerbare opdrachten, zoals aansturing nadat de rit al gestart had moeten zijn, moeten definitief verleden tijd worden.

15. Aan het totaal aantal reiskilometers dat redelijkerwijs toegekend moet worden t.b.v. individueel vervoer ligt jurisprudentie ten grondslag vanuit voorgaande regelgeving. De RAD vindt het redelijk dat het aantal kilometers dat met het systeem van collectief (WMO-)vervoer gereisd kan worden mede afhankelijk is van het al dan niet gebruiken van een scootmobiel. Tegelijkertijd blijft ook hier maatwerk en persoonlijke behoefte het uitgangspunt. Overigens zal dit altijd een gemeentelijke verantwoordelijkheid blijven.

16. De RAD ziet collectieve professionele vervoerssystemen als Avan als een absolute voorwaarde voor behoud en versterking van de kwaliteit van leven van de gebruikers (reizigers) ervan. Het gaat niet slechts om een passende en toegankelijke wijze van vervoer. Door instandhouding van een hoogwaardig regionaal vervoerssysteem worden naast de mobiliteitswaarde ook andere waarden gecreëerd zoals voorkomen van sociaal isolement, behoud van vitaliteit en mogelijkheid tot participatie. Bedenk als samenwerkende overheden dat Avan door de reiziger voor diverse doelen wordt ingezet. Het zijn niet alleen familie- en gezelligheidsbezoekjes of zo nu en dan lekker winkelen, waarbij exacte reistijden minder van belang zijn. Avan wordt bijvoorbeeld door een deel van de gebruikers immers ook ingezet om middels vrijwilligerswerk te kunnen participeren en dan speelt punctualiteit een belangrijke rol want er wordt op iemand gerekend!

17. Het loosmelden vormt een groot probleem. De afgelopen jaren zijn er diverse reacties ontvangen van reizigers die met een loosmelding te maken kregen terwijl zij wel degelijk op de plaats van afspraak aanwezig waren. Vaak gaat het mis bij het door de taxi ophalen van reizigers bij grote gebouwen, zoals zorgcentra of scholen waar taxi en reiziger elkaar niet kunnen vinden. Zelfs als mensen 10 minuten tevoren nog telefonisch contact gehad hebben. De vervoerder kan dan toch aannemen dat iemand wel ter plaatse is. Gebruikers die dit meermalen is overkomen worden huiverig om nog met de taxi te gaan. De ervaren machteloosheid in een dergelijke afhankelijke positie maakt dat mensen zich lamgeslagen, bang en boos voelen. Er is immers geen alternatief! We willen graag onderzoeken met Avan wat er voor nodig is om dit te kunnen verbeteren.

18. De RAD vindt het noodzakelijk dat juist ook bij Avan de begeleiderskaart voor blinden en slechtzienden geldig is. Op vertoon van deze kaart kan een blinde of slechtziende reiziger bij het reizen met alle vormen van openbaar vervoer (zoals de trein, de bus, de tram en de metro) in heel Nederland een begeleider gratis mee laten reizen. Dit acht de RAD van belang om ongelijke behandeling bij het reizen met Avan te voorkomen

24 december 2018

Regionale Adviesraad Doelgroepenvervoer Arnhem-Nijmege

MEMO

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE

Onderwerp: RAD advies

Datum: 3 april 2019

Afzender: Math v.d. Beucken

Over de ontwikkelingen betreffende het doelgroepenvervoer en de voorbereidingen van de aanbestedingen wordt de RAD door de vervoersorganisatie indringend betrokken. Knoppenplan, projectenplan, de inhoud van de diverse miniconferentie en de adviesrapportage (31 januari vastgesteld) zijn vroegtijdig aan de orde geweest binnen de RAD. Onder meer op basis daarvan is het RAD advies tot stand gekomen.

Wat doen we met dit advies?

Inleidende tekst van het advies

De RAD is met kracht voorstander van behoud van de schaal van de regio Arnhem-Nijmegen.
Dit punt is expliciet opgenomen in het adviesrapport dat door het AB is geaccordeerd. We volgen hierin het advies van de RAD.

De Rad dringt sterk aan op contractvorming voor een langere periode (6 jaar met zicht op verlenging).
Dit punt is expliciet opgenomen in het adviesrapport dat door het AB is geaccordeerd. We volgen hierin het advies van de RAD.

Puntsgewijze onderdelen van het advies

Naar aanleiding van punt 1: *De RAD is voorstander van een onafhankelijk onderzoek voorafgaand aan de aanbesteding*
In praktische zin is dat niet haalbaar. Wel ligt er momenteel een voorstel voor marktonderzoek bij de provincie voor subsidieaanvraag. Hierin zitten onderdelen verwerkt die ook de RAD voor ogen heeft. Verdere afstemming met de RAD dient nog plaats te vinden. Het moment van onderzoek is mede afhankelijk van het aanbestedingsproces. Het ene initiatief mag het andere niet frustreren.

Naar aanleiding van punt 2: *De RAD is voorstander van het rekening houden met de doelgroep (reistijd en energie)*
Vanuit de deelnemende gemeente wordt in alle gevallen rekening gehouden met de doelgroep. Eventuele wijzigingen hiertoe staan niet op stapel. Bij initiatieven hiertoe is de RAD in alle geval adviespartij.

Naar aanleiding van punt 3: *De RAD is voorstander om vroeg boeken te prikkelen met beloning en niet met boetes*
Dit punt is genoemd als onderdeel van het knoppenplan. Verdere uitwerking staat momenteel on hold. Bij verdere uitwerking wordt de RAD zeker betrokken.

Naar aanleiding van punt 4: *De RAD adviseert onderzoek naar soort ritten en alternatieven*
Dit onderdeel is al geruime tijd onderwerp van onderzoek en analyse (veelgebruikers).

MEMO

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE

Naar aanleiding van punt 5: *De RAD adviseert terughoudendheid van vrijwilligersvervoer*
Binnen de regio zijn inderdaad een beperkt aantal rijwilligers initiatieven (deels al langer bestaand). Deze staan onder gemeentelijk toezicht.

Naar aanleiding van punt 6: *De RAD is voorstander van ervaringslessen bij chauffeurs*
Uiteraard is de kwaliteit van chauffeur ook het primaire aandachtsveld van de betrokken gemeenten. Momenteel wordt bekeken op welke wijze we ervaringslessen in het bestek kunnen eisen.

Naar aanleiding van punt 7: *De RAD is voorstander van uitvoering en regie in één bestek*
Dit punt is expliciet opgenomen in het adviesrapport dat door het AB is geaccordeerd. We volgen hierin het advies

Naar aanleiding van punt 8: *De RAD is voorstander van een regio dekkend vervoerssysteem*
Dit punt is expliciet opgenomen in het adviesrapport dat door het AB is geaccordeerd. We volgen hierin het advies

Naar aanleiding van punt 9: *De RAD is voorstander van het in stand houden van puntbestemming*
Dit onderdeel staat niet ter discussie. Mocht uitbreiding gewenst zijn dan gaan we hierover in overleg.

Naar aanleiding van punt10: *De RAD geeft in overweging om vraagafhankelijk vervoer separaat aan te besteden van het route gebonden vervoer*
Dit punt is expliciet opgenomen in het adviesrapport dat door het AB is geaccordeerd. We volgen hierin het advies

Naar aanleiding van punt 11: *De RAD vraagt aandacht voor kleine bedrijven*
Bij het voortel perceelindeling wordt hiermee rekening gehouden.

Naar aanleiding van punt 12: *De RAD signaleert toepassing van Social Return on investment en stopzetten carrousel van chauffeurs*
Bepalingen over SROI worden in het bestek opgenomen. Uitgangspunt is en blijft dat kandidaten onder alle omstandigheden geschikt dienen te zijn voor de te vervullen functie. De carrousel van chauffeurs is onder meer een gevolg van overheidsmaatregelen en de reactie van vervoerders daarop. Overigens heeft de vervoersbranche de regelgeving hieromtrent recent aangescherpt in haar cao (de zogenaamde OPOV regeling).

Naar aanleiding van punt 13: *De RAD is voorstander van praktijk en ervaringslessen*
Zie punt 6

Naar aanleiding van punt 14: *De RAD is voorstander van betere communicatie tussen regie en chauffeur*
Ligt in lijn met punt 7, regie en uitvoering weer bij één partij in één hand namelijk de vervoerder.

Naar aanleiding van punt 15: *De RAD ontwikkelingen betreffende aantal kilometers en afhankelijkheden*
Uitgangspunt blijft vormen van maatwerk (binnen kaders) dat tot stand komt na het keukentafelgesprek.
Verantwoordelijkheid blijft inderdaad bij de gemeente (indicatiestelling)

Naar aanleiding van punt 16: *De RAD is voorstander een collectief professioneel vervoersysteem zoals AVAN*
Dit punt straalt het adviesrapport, dat door het AB is geaccordeerd, zeker uit. We zitten hiermee op één lijn met de RAD.

Naar aanleiding van punt 17: *De RAD ziet loosmelden als een groot probleem*
We herkennen en erkennen dat het fenomeen "loosmelden" een fenomeen is wat zeker aandacht behoeft (en ook al krijgt). Er zijn ook al initiatieven genomen door bijvoorbeeld het organiseren van opstapplaatsen in winkelcentra (in overleg met belangenorganisaties) en betere aanduiding van ophaalplaatsen bij grote instellingen (zoals ziekenhuizen en zorginstellingen).

Naar aanleiding van punt 18: *De RAD ziet de begeleiderskaart voor blinden en slechtzienden graag geldig binnen AVAN*
Er bestaat een OV begeleiderskaar maar deze is niet geldig binnen AVAN. De wens van de RAD is bekend. Binnen AVAN is echer gekozen voor de medisch begeleider op basis van indicatie.

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Uitkomst ledenraadpleging meerjarenbeleidsplan CvA

woensdag 10 juli 2019

Geachte heer, mevrouw,

Het VNG bestuur heeft op 4 juli jl. het meerjarenbeleidsplan Trots van het College voor Arbeidszaken vastgesteld. Dit naar aanleiding van de ledenraadpleging over het beleidsplan van het College voor Arbeidszaken van de VNG. In deze ledenbrief doet de VNG verslag van de uitkomst van de ledenraadpleging. Zo zijn de gemaakte opmerkingen van gemeenten en aangesloten organisaties beschreven. Ook zijn de aanpassingen weergegeven die in het beleidsplan zijn doorgevoerd naar aanleiding van de ledenraadpleging.

Daarnaast zijn de aanpassingen weergegeven die de relatie tussen het CvA meerjarenbeleidsplan en de meerjarenvisie Gemeenten 2024 van de VNG duidelijk maken. Tot slot wordt het besluitvormingsproces van de VNG beschreven.

Downloaden

- Ledenbrief: Uitkomst ledenraadpleging meerjarenbeleidsplan CvA
- Bijlage: Trots' Bijdragen aan de lokale democratie en de gemeentelijke dienstverlening vanuit werkgeversperspectief

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Ledenraadpleging Onderhandelaarsakkoord Cao SW 2019

dinsdag 9 juli 2019

Geachte heer, mevrouw,

De VNG en de vakbonden FNV en CNV hebben op 28 juni 2019 een onderhandelaarsakkoord bereikt over de Cao voor de sociale werkvoorziening (Cao SW) 2019.
Met deze ledenbrief vraagt de VNG uw mening over het bereikte resultaat. Het reactieformulier, dat alleen naar de gemeentesecretaris is verzonden, bevat ruimte om uw opmerkingen te maken.

De ledenraadpleging loopt tot en met 6 september 2019.

Downloaden

- Ledenbrief: Ledenraadpleging Onderhandelaarsakkoord Cao SW 2019
- Onderhandelaarsakkoord Cao SW 2019
- Brief Toekomst loonontwikkeling WSW
- Technische wijzigingen Cao SW 2019

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

Impressie bijeenkomsten Raadsleden 11 en 17 april 2019
Bespreking Bouwstenennotitie t.b.v. ontwikkeling Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid 2020 – 2023

11 april 2019: aanwezig: 28 raadsleden en 3 bestuursleden.
17 april 2019: aanwezig 17 raadsleden, 4 bestuursleden en 2 ambtenaren.

De volgende zaken/thema's/aandachtspunten kwamen aan de orde tijdens de twee bijeenkomsten voor raadsleden (in willekeurige volgorde):

<u>Behoefte om keuzes te kunnen maken</u>
- veel ambities zijn verwoord.
- wat zijn wettelijke taken en wat zijn facultatieve taken ('extra')?
- maak het concreet, meetbaar: wat zijn de (inhoudelijke) gevolgen als we bepaalde dingen (niet) kiezen.
- hoe flexibel is de GGD in haar aanpak?
- maak keuzes/differentiatie/maatwerk mogelijk, vanwege verschillen in lokale problematiek, bijvoorbeeld tussen dorpen en steden.
- meer focus in de ambities en taken en maak ook duidelijk waar minder aandacht naartoe gaat.

<u>Onderschrijven koers om via preventie problemen en stijgende zorgkosten te beteugelen</u>
- investeer in preventie en versterk de preventieve basisinfrastructuur: rol gezondheidsmakelaar wordt onderkend.
- kosten gaan voor de baten uit.
- belang van netwerken opbouwen wordt herkend en komt tegemoet aan zorgen dat partijen aan de voorkant nog steeds te weinig van elkaar weten en dat signalen niet altijd aan elkaar door worden gegeven.
- er is discussie of en hoe vroeg 'achter de voordeur interveniëren' wenselijk is.
- onderkend wordt dat samenwerking en verbinding met verschillende partijen, waaronder wijkteam, belangrijk is om het preventiedoel te bereiken.

<u>Roep om assertiever optreden van GGD in haar adviesrol</u>
- het gevraagde en ongevraagde advies mag krachtiger; 'spreek ons aan, bij jullie zit de kennis'.
- agendeer belangrijke thema's; voorbeelden belang van vaccineren, aandacht vragen voor bevorderen van mentale gezondheid/weerbaarheid van de jeugd.
- laat weten waar per gemeente de problemen zitten en adviseer ons daarover.

<u>Meebewegen met de prioriteiten en doelgroepen gemeenten</u>
- wees flexibel en ga in op de wens van gemeente om aandacht te schenken aan een bepaald onderwerp, bv. alcohol- en drugs, overgewicht o.i.d.
- aandacht gevraagd voor kwetsbare groepen als licht verstandelijke gehandicapten (lvb-groep), arbeidsmigranten en (sluitende aanpak) verwarde personen.
- aandacht gevraagd voor belang diversiteit in leefomgeving in de regio.

<u>Financiën en verantwoording</u>
- behoefte aan inzicht in besteding middelen, verantwoording.
- kan verantwoording sneller en vaker?

<u>Inhoud centraal</u>
- oproep: GGD kom naar de raden.
- duidelijk wordt dat veel raden niet toekomen aan het inhoudelijk gesprek door discussie over financiën.
- behoefte aan rust op financiële vlak en behoefte om meer inhoudelijk het gesprek te voeren met raden.

<u>Veilig Thuis:</u>
- stijgende meldingen: hoe voorkomen we dat?
- gedeelde behoefte: meer preventief c.q. aan de voorkant optreden.
- frustratie over gebrek aan mogelijkheden om door te pakken, appel om signaal bij wetgever neer te leggen.

Overige benoemde onderwerpen/aandachtspunten:

- verwarde personen, ontlasten politie, sluitende aanpak, frustratie over hoe lang het duurt om voorziening geregeld te krijgen (taaiheid van proces).
- meldpunt bijzondere zorg: ook burgers kunnen/mogen melden.
- verhogen van de vaccinatiegraad.
- doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
- behoefte aan informatie, inzichten en kennis → website GGD.

NEDERLANDS DEBAT INSTITUUT

Overtuigtip

Hoe ga je om met spreekangst?

Beter omgaan met spreekangst begint bij het besef dat zenuwen en spanning nu eenmaal horen bij het spreken in het openbaar. Maar er zijn nog meer dingen die je kunt doen om je spreekangst te overwinnen. In **deze video** geeft trainer Nick Schoemaker een aantal handvatten die je helpen met jouw spreekangst.

BEKIJK DE VIDEO

De gratis masterclass: Assertief managen

Sommige leiders lijkt het natuurlijk af te gaan: zelfverzekerd optreden en mensen in beweging brengen. Hoe doen ze dat toch? En moet je hiervoor een extraverte persoonlijkheid zijn? In **onze gratis masterclass 'Assertief managen'** laten we zien hoe jij je eigen kracht kunt inzetten om mensen te overtuigen, ook als je introvert bent. Ben jij erbij op 27 september?

RESERVEER JE PLEK

Hoe start je een gesprek? | OVERTUIGTIP

Hoe start je een gesprek met iemand die je nog niet kent, maar wel graag wil leren kennen? Leer hoe je assertief op iemand kunt afstappen met een aantal handige openingszinnen. Maar ontdek ook een paar trucjes die trainers Nick Schoemaker geeft in **deze video** zodat jij de volgende keer makkelijk op iemand kunt afstappen.

MEER INFORMATIE

In 8 stappen je zichtbaarheid vergroten

Heb je wel eens het gevoel dat je wordt overschaduwd door collega's die harder schreeuwen? Dat je in vergaderingen even afwacht en iemand dan precies zegt wat jij had willen zeggen? Ontdek de **training Persoonlijk profileren** en leer waar jouw kracht ligt en hoe je dit op het juiste moment kunt inzetten.

MEER INFORMATIE

LEREN OVERTUIGEN?
ABONNEER JE OP ONS YOUTUBE-KANAAL

Meer overtuigtips?

Vragen of suggesties?

Nederlands Debat Instituut
T (035) 625 20 50
E info@debatinstituut.nl

Aanmelden | Afmelden | Website

Toon deze e-mail in je browser

Nieuwsbrief voor relaties van GGD Gelderland-Zuid - juli 2019

Bezoek bij meningokokkenvaccinaties

Sinds 15 maart heeft onze GGD bijna 30.000 jongeren tussen de 15 en 18 jaar ingeënt tegen de meningokokkenziekte. Op maandag 17 juni bezocht Hayke Veldman, Kamerlid van de VVD, onze 1 na laatste groepsvaccinatie in Wijchen. Lees verder

Meerjarenstrategie 2020-2023

Wat zijn ontwikkelingen waar wij als GGD op in moeten spelen? Wat is daarbij onze ambitie voor de komende jaren? Hoe zien onze gemeenten en samenwerkingspartners dit? Op dit moment werken we aan een nieuwe meerjarenstrategie 2020–2023. Lees verder

Thermometer seksuele gezondheid

Het verschil in testgedrag tussen jongeren in Gelderland-Zuid is groot. Dit blijkt uit de nieuwe cijfers van ons Centrum Seksuele Gezondheid. 70% van de jongeren die zich in 2018 lieten testen, kwam uit de stad Nijmegen. Lees verder

8,3 voor onze consultatiebureaus!

Ouders van kinderen tot 8 weken zijn zeer tevreden over de eerste contacten met medewerkers van onze Jeugdgezondheids-zorg (JGZ). In totaal vulden ruim 500 ouders op het consultatiebureau een vragenlijst in. Lees verder

Inauguratie Gerard Molleman

Wil preventie écht effect hebben, dan moet de aansluiting tussen zorg en publieke gezondheid beter. Dit betoogde Gerard Molleman, afdelingsmanager Gezond Leven, in zijn oratie op 7 juni. Als bijzonder hoogleraar preventie heeft hij een duidelijke ambitie voor ogen. Lees verder

HKZ-certificeringsronde: géén minors

Op 14 en 15 mei jl. vond de jaarlijkse externe HKZ-audit plaats. GGD Gelderland-Zuid is volledig gecertificeerd volgens de kwaliteitsnorm van de HKZ. Dit keer deden de afdelingen Jeugdgezondheidszorg en de teams Wmo-toezicht en Toegang Beschermd Wonen mee. En met positief resultaat: er werden geen verbeterpunten geconstateerd.

Werkconferentie Gezonde Kracht

Op donderdag 23 mei organiseerde GGD Gelderland-Zuid eeen bijeenkomst voor alle gezondheidsmakelaars en netwerkpartners in de regio Rivierenland. Samen maken zij zich sterk voor gezonde wijken en gemeenten. Lees verder

---

Vijfjarige PrEP-pilot van start

Vanaf augustus gaan wij van start met de (landelijke) PrEP-pilot. GGD Gelderland-Zuid krijgt de komende 5 jaar subsidie om ongeveer 175 mannen PrEP-zorg te geven. Het animo om mee te doen, is hoog. **Lees verder**

Nieuwe directeur Veilig Thuis

Sinds 1 april jl. heeft Veilig Thuis Gelderland-Zuid een nieuwe directeur: Lucelle van Hövell. Bij haar aantreden kreeg ze te maken met de verbeterde meldcode, een nieuw handelingsprotocol en steeds meer meldingen. Lees verder

Copyright © 2019 GGD Gelderland-Zuid, all rights reserved.
U ontvangt deze mail, omdat u geregistreerd staat als relatie van GGD Gelderland-Zuid. Wilt u deze mail niet meer ontvangen, dan kunt u zich hieronder afmelden.

GGD Gelderland-Zuid
Groenewoudseweg 275
Nijmegen, 6524 TV
Netherlands

Add us to your address book

uitschrijven aanpassen instellingen

D66 | PVDA HEUMEN | CDA | GROEN LINKS HEUMEN | Democraten Gemeente Heumen | VVD

Amendement

Titel: Startnotitie Regionale Energiestrategie (RES)

unaniem aangenomen

Agendapunt: 6

De gemeenteraad van Heumen bijeen op: 4 juli 2019.

Overwegende dat:

- De concept-startnotitie onvolledig is en verder moet worden uitgewerkt;
- er geen eenduidige afspraken zijn over de besluitvorming rondom de RES;
- er in de RES alleen aandacht wordt geschonken aan zon- en windenergie en niet aan andere duurzame energieopwekkingstechnieken zoals waterkracht;
- afstemming van de doelstelling van de RES met de gemeentelijke visie grootschalige duurzame energie wenselijk is en de gemeentelijke visie nog niet gereed is terwijl voor de gemeenteraad de gemeentelijke visie leidend is.

Besluit:

De voorgestelde zienswijze aan te vullen met:

- Een oproep tot uitstel van formulering van de Startnotitie Regionale Energie~~transitie~~; strategie
- behoefte aan procesafstemming op regionale schaal;
- de wens om regionaal inwoners de mogelijkheden te bieden in dit proces te participeren;
- het aanhouden van de landelijke norm, momenteel gesteld op 49% CO2-emissiereductie om voldoende draagvlak te creëren;
- te kijken naar de genoemde innovaties[1] en daarbij geen enkele techniek uit te sluiten.

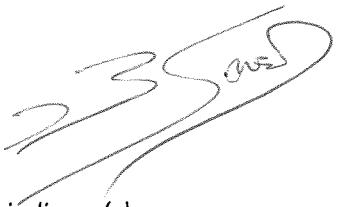
En gaat over tot de orde van de dag.

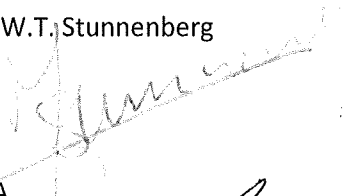
[1] P. 9 Concept Startnotitie RES Arnhem Nijmegen mei 2019

Ingediend door:

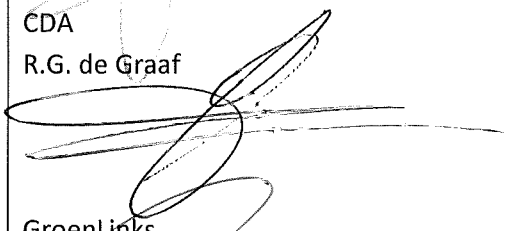
Eerste indiener
D66
B. Smelik

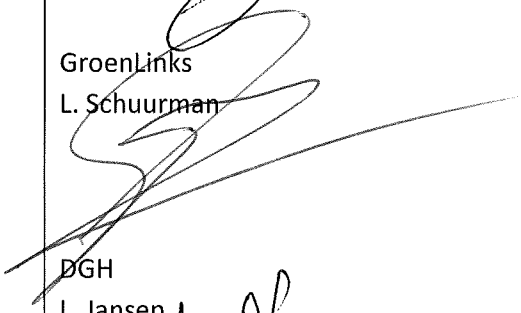
Volgende indiener(s)
Fractie(s):
PvdA
J.H.W.T. Stunnenberg

CDA
R.G. de Graaf

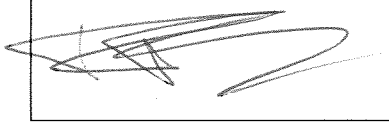
GroenLinks
L. Schuurman

DGH
L. Jansen

VVD
E.J.W.A. Claassen

Nieuwsbrief zomer 2019 - De Kernen

Nieuws zomer 2019

Jaarverslag

De Kernen is trots op wat we samen met bevlogen medewerkers en samenwerkingspartners hebben gerealiseerd afgelopen jaar. U leest dat in ons bestuursverslag. Blij ben ik met het goede resultaat: klanten geven ons een ruime 8! En we hebben een groot duurzaamheidsproject met zonnepanelen afgerond in korte tijd. Dit kunnen we alleen maar bereiken door goed samen te werken en te blijven investeren in de kwaliteit van onze dienstverlening en onze woningen. Kijken we naar het resultaat in euro's, dan is dat ook goed. Juist ook zonder de 'winst in stenen'. In alle nuchterheid, die 'winst in stenen' heeft half Nederland ongeveer. Wij gaan voor verschil maken voor mensen, dat gaat verder dan de stenen. Liever een kort overzicht? Kijk naar onze infographic.

Mensen maken de buurt

In onze laatste bewonersblad leest u een mooi interview met een huurder die groot verschil maakt in de buurt. Waar het goed gaat, woont vaak iemand die makkelijk en graag contact legt in de buurt. Een verhaal waar je blij van wordt...

Samenwerkende Woningcorporaties Rivierenland (SWR) – 'Samen verder op Reis' - 12 september

Op 12 oktober a.s. organiseert de SWR een inhoudelijke bijeenkomst samen met de

provincie, gemeenten/regio en corporaties. Centraal staat de vraag; hoe zorgen we voor een toekomstbestendige regionale woningmarkt?

Dag van het Huren

Dit jaar organiseert De Kernen samen met De Goede Woning in Neerijnen de Dag van het Huren in Kulturhus Ophemert op zaterdag 12 oktober a.s. Het thema is ‘ontzorgen’. Huurders zullen verwelkomd worden met een high tea. We maken ruimte voor het gesprek aan tafel. Wat houdt onze huurders bezig, wat heeft iemand nodig om zorgeloos te wonen?

De Kernen naar een lerende netwerkorganisatie

De Kernen is 1 januari 2020 gereed met het inrichten van de netwerkorganisatie. We hebben inmiddels geen managementlaag meer. Wél een visieteam, die voorlopig bestaat uit Jan Boot, Marinus Kempe en Martijn De Groof. We hebben een heldere strategie en duidelijke kaders en instrumenten om zaken te borgen. En medewerkers die precies weten wat hun rol en functie is. De kracht van draagvlak, samen regie hebben en een groei mindset zijn hierbij van grote waarde. Het is een spannende omslag, waarin tegelijkertijd veel vertrouwen is vanuit directie en OR. Medewerkers maken immers onderdeel uit van deze verandering. Zij zijn

mede de regisseurs van diverse kaders en instrumenten die helderheid in verwachtingen gaan geven omtrent functies, rollen en ontwikkelen. We hebben hierbij ondersteuning van een gespecialiseerd bureau. Omdat we al even onderweg zijn met opeenvolgende veranderingen (de eerste stappen zetten we in 2016), is het best wel eens lastig dit in twee zinnen uit te leggen. Daarom is iedereen die hierover meer wil weten, van harte welkom met ons hierover van gedachten te wisselen.

Duurzaamheid

Het betreft een van onze zes uitdagingen uit ons strategisch beleidsplan. Hier heeft u mogelijk aan bijgedragen. Klimaat is hot, in ieder geval in de landelijke discussies, zoals rond het Klimaatakkoord. Wij zijn al langere tijd actief om zorgvuldig om te gaan met bijv. energieverbruik(beperking) of juist opwekking. Daar zijn we best ver mee gekomen: gemiddeld hebben onze woningen ca. energielabel A. En dat is al een prima resultaat als je kijkt naar de landelijke doelstelling voor huurwoningen (label A in 2030). In de particuliere woningsector moet de vergroening nog op gang komen. We hebben vele miljoenen uitgegeven, het resultaat mag er zijn: veel milieuwinst en voor onze klanten veel energiebesparing en meer ruimte in hun portemonnee.

Duurzame toekomst

De Kernen gaat op zoek naar nieuwe mogelijkheden die we kleinschalig willen uitproberen. Daarnaast onderzoeken we hoe we meer circulair kunnen worden en kijken we onder meer kritisch naar materiaalgebruik. Onze huidige voorsprong geeft ons ruimte voor pilots. We bekijken hoe duurzaam sloop versus nieuwbouw is van een wijk. En evalueren welke duurzame technieken we hebben toegepast en hoe duurzaam deze nu echt zijn? In dit proces betrekken we ook onze Bewonersraad. Wat vinden zij? Welke ideeën zijn er? Heb u wellicht ideeën? Laat het ons weten. En misschien is een gezamenlijke pilot mogelijk.

Fijne zomer!

Marinus Kempe
Directeur-bestuurder

De Kernen

Korenstraat 1
5321 GV Hedel
T 088 58 24 000
info@dekernen.nl

Volg ons ook op Facebook **en** Twitter**.**

Deze mail is gestuurd naar << Test Email Address >>
Waarom ontvang ik deze mail? Afmelden nieuwsbrief Mijn mailadres aanpassen
De Kernen · Korenstraat 1 · Hedel, Gelderland 5321 GV · Nederland

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

Bestuurlijke regiobijeenkomsten Principes voor de Digitale Samenleving - Nieuwe data & locaties

04 juli 2019

Geachte leden van het college van B&W en griffiers,

Onlangs heeft u een uitnodiging ontvangen voor de VNG bestuurlijke regiobijeenkomsten Principes voor de Digitale Samenleving. Graag attenderen wij u op twee extra bestuurlijke regiobijeenkomsten die wij zullen organiseren in Den Haag en Leeuwarden.

De digitalisering van onze samenleving gaat gepaard met soms lastige technische, sociale, juridische en ethische vraagstukken. De VNG heeft hierover vorig jaar een ledenbrief gestuurd naar gemeenten. Daarin roepen we gemeenten op om mee te werken aan de ontwikkeling van principes die richting bieden, bijvoorbeeld hoe om te gaan met dataverzameling en -gebruik in de openbare ruimte. De Commissie Informatiesamenleving heeft ingestemd met de oprichting van een werkgroep die op basis van bestaande lokale voorbeelden een vernieuwde set van principes maakt voor alle gemeenten. Deze set Principes zullen we tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering in november aan uw gemeente voorleggen met de uitnodiging om deze te omarmen.

Tijdens de bestuurlijke regiobijeenkomsten bieden wij u in aanloop hierop een interactieve kijk op de digitalisering van de samenleving. Ook besteden we dan aandacht aan dataverzameling in de openbare ruimte en bieden we een toelichting op de voorgestelde vernieuwde Principes voor de Digitale Samenleving. Op die manier willen we u alvast informeren en ook úw input ophalen. Voor meer informatie kunt u deze animatie afspelen.

Voorlopige programmaonderdelen

- Kennismaking en ‘datawandeling’ in de openbare ruimte
- Informatieve sessie waarin het voorstel voor nieuwe Principes wordt toegelicht en uw input wordt opgehaald.

U kunt zich via het aanmeldformulier aanmelden voor de bestuurlijke regiobijeenkomst van uw keuze. Deelname is gratis.

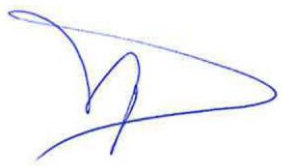
Praktische informatie
Datum: donderdag 5 september
Tijd: 14:00 – 17:00
Locatie: Eindhoven

Datum: vrijdag 13 september
Tijd: 14:00 – 17:00
Locatie: Den Haag

Datum: vrijdag 20 september **(VOL)**
Tijd: 14:00 – 17:00
Locatie: Amersfoort

Datum: donderdag 10 oktober
Tijd: 14:00-17:00
Locatie: Leeuwarden

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

N. Ducastel
Directeur Beleid

Heeft u vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

vng.nl

Met algemene stemmen aangenomen
@

Motie vreemd aan de orde van de dag nr. 19M16

Onderwerp: toename discriminatie

De raad van de gemeente Oostzaan in vergadering bijeen 8 juli 2019

Gehoord de beraadslaging,

Constateert dat

- Er sprake is van toenemend discriminatie in ons land.
- Er telkens incidenten zijn, die er toe leiden dat er een onveilig klimaat kan ontstaan.
- Dat er vele soorten van discriminatie zijn, waaronder geaardheid, ras en antisemitisme.

Spreekt uit dat

- onze inwoners, via informatie, zich bewust moeten worden van de toenemende discriminatie en zich er tegen verzetten.
- elke vorm van discriminatie ontoelaatbaar is
- deze motie verspreid wordt via de VNG naar alle Nederlandse gemeenten.

en gaat over tot de orde van de dag.

CDA Oostzaan

Teun Flens

Mede ondertekend door:

VVD	Groen Links	D66
PvdA		

			Voor	Tegen
1	Dhr E.A.M.A. Stokvis	VVD		
2	Dhr R. Blokzijl	VVD		
3	Mw J.G. Lagerwaard	VVD		
4	Dhr M.P. Alblas	VVD		
5	Dhr B.A.M. Baaten	VVD		
6	Dhr A.C. Jongert	GL		
7	Mw M.H.J. van der Pol-Gase	GL		
8	Mw A.M.C. van Duijnhoven	GL		
9	Mw N. van Dansik	GL		
10	Dhr T. Flens	CDA		
11	Mw A.M. Visser	CDA		
12	Dhr A. Ruijter	D66		
13	Dhr E.J. Taams	PvdA		

Griffier

KSG
accountants & belastingadviseurs

ACCOUNTANTSVERSLAG

2018

regio arnhem nijmegen
VERVOERSORGANISATIE

KSG Registeraccountants B.V.
Stationstraat 4
5953 GX Reuver
Postbus 4785
5953 ZK Reuver
Tel. +31(0)77-4740000
KvK 12063939
www.ksg.nl

Bedrijfsvoeringsorganisatie Regio Arnhem
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ ARNHEM
ter attentie van het Algemeen bestuur

Reuver, 9 juli 2019

Betreft: accountantsverslag 2018 Onze ref.: PBO/14723-80-2018

Geachte bestuursleden,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van Bedrijfsvoeringsorganisatie Regio Arnhem (hierna: BVO DRAN). We zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening van BVO DRAN over het boekjaar 2018 te verstrekken.

Wij willen u over de volgende belangrijke onderwerpen informeren:
- Onderbouwing voor goedkeurende controleverklaring;
- Belangrijke controlebevindingen en aanbevelingen;
- Kwaliteit beheersorganisatie en interne beheersing;
- Overige formele aspecten en bevindingen.

Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het bestuur van BVO DRAN. Na de bestuursvergadering op 4 juli 2019 hebben we het accountantsverslag definitief gemaakt.

We willen benadrukken dat dit accountantsverslag is opgesteld ten behoeve van het Algemeen bestuur van BVO DRAN en mag daarom niet zonder onze toestemming aan derden worden verstrekt. Deze toestemming is niet van toepassing aan publicatie aan deelnemende gemeenten en Provincie Gelderland.

Hoogachtend,

drs. P.J.D. Bosch RA

Extern accountant
KSG Registeraccountants B.V.

KSG
accountants & belastingadviseurs

Inhoud

1 Conclusie jaarrekeningcontrole 3

2 Controlebevindingen en adviespunten 6

3 Analyse lasten en vermogen BVO DRAN 8

4 Samenvatting kwaliteit beheersorganisatie 9

Bijlage 1 Overige onderwerpen en formele aspecten 10

Bijlage 2a Foutenevaluatie afwijkingen getrouwheid BVO DRAN 12

Bijlage 2b Foutenevaluatie afwijkingen rechtmatigheid BVO DRAN 13

1 Conclusie jaarrekeningcontrole

Reikwijdte

Door middel van de opdrachtbevestiging inzake de accountantscontrole 2018 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2018. De reikwijdte van onze controle is opgenomen in de opdrachtbevestiging. Onze controle is mede ingericht op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). Vooralsnog is geen controleprotocol accountantsdiensten op grond van artikel 213 van de Gemeentewet ontwikkeld, waarin het normenkader en goedkeuringstoleranties ander uiteengezet zijn. Wij adviseren BVO DRAN voor de versterking van de controlefunctie een controleprotocol accountantsdiensten op te stellen en door het bestuur jaarlijks te autoriseren.

Gehanteerde toleranties

Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) hebben wij de volgende toleranties gehanteerd:

Goedkeuringstoleranties
- Fouten: 1% van het totaal van de vervoerslasten: €181.750
- Onzekerheden: 3% van het totaal van de vervoerslasten: €545.250

Rapportagetoleranties
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij een rapportagetolerantie voor fouten en onzekerheden op €9.000 gehanteerd (= 5% van de goedkeuringstolerantie van 1%).

Controleverklaring

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2018 van BVO DRAN afgerond en zullen een goedkeurende controleverklaring op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid verstrekken. De goedkeurende controleverklaring betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft en er rechtmatig gehandeld is. Afwijkingen en/of onzekerheden zijn binnen de gestelde toleranties gebleven. De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en worden voldoende gedekt door direct gerelateerde opbrengsten c.q. bijdragen. Deze zijn juist op taakveldniveau toegelicht.

Niet gecorrigeerde afwijkingen

Alle afwijkingen groter dan de rapporteringstolerantie van €9.000 zijn met een vertegenwoordiging van de organisatie besproken. Volledigheidshalve hebben we eveneens (kwalitatieve) afwijkingen kleiner dan de rapporteringstolerantie met het bestuur van de ambtelijke organisatie besproken. Het kwalitatieve aspect heeft betrekking op naleving wet -en regelgeving.

Voor nadere toelichting van de niet -gecorrigeerde afwijkingen verwijzen we naar hoofdstuk 2 en *Bijlage 2a. Foutenevaluatie afwijkingen getrouwheid BVO DRAN en*

Bijlage 2b. Foutenevaluatie afwijkingen rechtmatigheid BVO DRAN. Alle niet - gecorrigeerde afwijkingen zijn individueel en geaggregeerd niet materieel. Het totaaloverzicht van niet –gecorrigeerde afwijkingen dient door het Algemeen Bestuur bevestigd te worden. De belangrijkste afwijkingen zijn veroorzaakt door niet naleven van de Europese aanbestedingsrichtlijnen en niet getrouw opnemen van kortlopende verplichtingen c.q. eindafrekeningen met partners en Provincie Gelderland.

BBV

Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening over 2018 aan de verslaggevings-voorschriften van het BBV voldoet. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en schattingsposten beoordeeld;
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld;
- de geschiktheid van het gebruikte normenkader voor rechtmatigheid beoordeeld.

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en het normenkader voor rechtmatigheid bij het opstellen van de jaarrekening 2018 en de totstandkoming van transacties zijn aanvaardbaar. Wij hebben geconstateerd dat de verplichte paragrafen en toelichtingen in de jaarrekening in overeenstemming zijn met de vereisten zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

WNT

Wij hebben geconcludeerd dat de bezoldigingen in de WNT -bijlage over 2018 niet strijdig zijn met de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). De jaarstukken voldoen aan de gestelde publicatie-eisen van de WNT.

Jaarverslag

Als accountant dienen wij ingevolge artikel 213, lid 3 onder d van de Gemeentewet te vermelden of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden hebben wij geen materiële tegenstrijdigheden, tekortkomingen of inconsistenties te melden op dit gebied. Daarnaast hebben we vastgesteld dat het jaarverslag voldoende transparant naar alle belanghebbenden is. De verplichte paragraaf Bedrijfsvoering geeft voldoende inzicht in de doorgevoerde verbeteringen en externe c.q. interne ontwikkelingen van BVO DRAN. De paragrafen Financiering en Weerstandsvermogen & risicobeheersing geven de financiële positie van BVO DRAN weer.

Taakvelden

Artikel 66 van het BBV bepaalt onder meer dat het overzicht taakvelden dezelfde totaalbedragen moet bevatten als de jaarstukken en dat het verdelingsprincipe waarmee

de taakvelden over de programma's zijn verdeeld moeten worden toegelicht. Wij hebben de bijlage 2: Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld juist met de toelichting in de programmaverantwoording kunnen afstemmen. BVO DRAN heeft het verdelingsprincipe tussen taakvelden en programma's juist conform Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden (gepubliceerd in de Staatscourant op 18 april 2016) toegepast. De taakvelden zijn per programma logisch en naar aard in de programmaverantwoording toegelicht.

Wet Fido

Wij hebben vastgesteld dat BVO DRAN aan de gestelde eisen van toelichting van de Wet Fido (Wet Financiering Decentrale Overheden) voldoet.

2 Controlebevindingen en adviespunten

2.1 *Naleving Europese Aanbestedingswet*

Naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole berichten wij de volgende kritische tekortkomingen en niet-materiële afwijkingen op gebied van naleving van de Europese Aanbestedingswet:

- Onzekerheid inzake het niet naleven Europese Aanbestedingsrichtlijnen Hulstein (externe inhuur van dhr. Van Amsterdam): €200.895.
  Totale dienstverlening van inhuur via Hulstein bedraagt over de jaren 2017 tot en met juni 2019 ongeveer €422.000 (excl. BTW). Binnen BVO DRAN is er onvoldoende controle-informatie beschikbaar om vast te stellen dat de externe inhuur uit separate/afgebakende detacheringsopdrachten op basis van goedgekeurde bestuursbesluiten (en offertes) bestond. De verlenging van dhr. Van Amsterdam en diens werkzaamheden in 2017 en 2018 liggen nauw samen met de vervoersproblematiek en pijnpunten van vervoerders in de bestuursbesluiten. Dit is echter discutabel interpreteerbaar omdat de uitgevoerde opdrachten binnen het vakgebied Planning & Control en op het snijvlak hiervan lagen. Hierdoor kan er sprake van uniforme dienstverlening zijn. Dit leidt tot onzekerheid op gebied van naleving Europese Aanbestedingswet en een mogelijke overschrijding van €200.895.

- Fout inzake het niet naleven Europese Aanbestedingswet Trafficon (externe inhuur van Hoofd BVO/secretariaat): €113.992.
  Totaalbedrag van specialistische inhuur bedroeg over 2017 en 2018 €256.802 (excl. BTW). Volgens het offertebestek was de externe inhuur beperkt tot 1 januari 2018. De werkzaamheden zijn vervolgens tot en met juni 2018, waarna deze taken intern opgepakt zijn. Dit heeft geresulteerd tot een overschrijding van de Europese Aanbestedingsnorm van €221.000 voor 2018. Als gevolg hiervan hebben we de last van €113.992 over 2018 als fout aangemerkt (financiële rechtmatigheid).

- De externe inhuur van projectondersteuning van Trafficon is onrechtmatig aanbesteed. We hebben geconstateerd dat de externe inhuur voor onbepaalde tijd volgens de betreffende offerte overeengekomen is. In het kader van de Europese Aanbestedingswet is een aangegane verplichting voor onbepaalde tijd niet toegestaan. Dit heeft niet geleid tot een kwantitatieve afwijking omdat de norm van Europese Aanbesteding (€221.000) naar onze inschatting over 2019 nog niet overschreden is/zal worden. Indien de externe inhuur niet in de loop van 2019 afloopt, adviseren we het bestuur de externe inhuur van projectondersteuning in de nabije toekomst aan te besteden of extern door een aanbestedingsdeskundige te laten toetsen.

In het algemeen adviseren we het Dagelijks en Algemeen bestuur van BVO DRAN de procedures tot naleving van de Europese Aanbestedingswet aan te scherpen en een verkort Inkoop -en Aanbestedingsbeleid op te stellen.

2.2 Begrotingsoverschrijdingen en -onderschrijdingen

In het kader van begrotingsrechtmatigheid hebben wij alle lastenoverschrijdingen (op taakveldniveau) groter dan €50.000 beoordeeld. Lastenoverschrijdingen zijn onrechtmatig volgens de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV (oktober 2018) en tellen *niet* mee in ons rechtmatigheidsoordeel als controlerend accountant wanneer:

a). de lastenoverschrijdingen binnen het bestaand beleid van het bestuur passen;
b). direct gerelateerde opbrengsten tegenover de lastenoverschrijdingen staan;
c). de lastenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen plaats hebben gevonden.

Wij hebben geen afwijkingen op het gebied van begrotingsrechtmatigheid vastgesteld.

3 Analyse lasten en vermogen BVO DRAN

3.1 Lasten BVO

De werkelijke lasten voor een bedrag van €349.817 liggen hoger dan de begroting over 2018 (49%). De hogere lasten zijn grotendeels verklaard door hogere personeelslasten als gevolg van de invulling van de functie van hoofd-secretaris van de interne organisatie, alsmede inrichting en doorontwikkeling van de bedrijfsvoering.

3.2 Resultaat vervoer (incl. BTW)

Het gerealiseerde resultaat van het vervoer en overhead bedraagt over 2018 €699.000 negatief (zie ook blz. 42: overzicht lasten en baten per taakveld).

Het negatieve resultaat van €699.000 is voornamelijk veroorzaakt door de volgende ontwikkelingen:

- Hogere lasten op vraagafhankelijk vervoer als gevolg van hogere kosten begeleiding WMO participatie dan oorspronkelijk begroot: €536.940 (5%). Ten opzichte van begroting is er sprake van een forse stijging van het aantal geïndiceerde cliënten die actief gebruik maken van het vervoer in de regio Arnhem;
- Lagere lasten op routevervoer als gevolg van een daling van het leerlingenvervoer dan oorspronkelijk begroot: €1.073.565 (18%). De begroting was hierbij te ruim ingeschat;
- Hogere overheadkosten: €426.853 (incl. BTW).

3.3 Weerstandsvermogen & financiële positie

Doordat binnen de GR is afgesproken om geen reserves op te bouwen, is de continuïteit afhankelijk van de bijdragen van de partners. De bijdragen zijn voor de komende jaren voldoende gedekt. Dit betekent dat de tekorten en overschotten in de bijdragen van de deelnemende gemeenten ten behoeve van het vervoer en de regie voortduren aangepast worden. Het continuïteitsrisico is dus naar de deelnemende gemeenten verlegd.

4 Samenvatting kwaliteit beheersorganisatie

4.1 Bevindingen interne beheersorganisatie

Mede door de beperkte omvang van de organisatie hebben we de opzet en bestaan van de interne beheersorganisatie van BVO DRAN nauwelijks in onze jaarrekeningcontrole betrokken. De beheersorganisatie is tevens nog volop in ontwikkeling. In 2018 en 2019 hebben we gemerkt dat de organisatie op de goede weg is: onder andere met de doorontwikkeling van de bedrijfsvoering. Tijdens de controle hebben we opgemerkt dat op het gebied van naleving van wet -en regelgeving de beleidsmatige kant aandachtspunten behoeft, zoals het opstellen van een normenkader, inkoop -en aanbestedingsbeleid, controleprotocol accountantsdiensten.

4.2 Bevindingen automatiseringsomgeving

Vanuit wet- en regelgeving is het vereist dat wij over de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking rapporteren. Ten behoeve van de interne organisatie kunnen we berichten dat BDO geen signifcante tekortkomingen op gebied van betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking bij DVG heeft gerapporteerd.

Bijlage 1 Overige onderwerpen en formele aspecten

Geen indicaties van fraude

De verantwoordelijkheid voor de jaarrekening berust bij het Dagelijks Bestuur. Uit dien hoofde is het Dagelijks Bestuur verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van de gemeente, het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van interne beheersing (waaronder procedures voor het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van geautomatiseerde systemen en het voorkomen en opsporen van fraude, overige onregelmatigheden en fouten en niet-naleving van wet- of regelgeving). Wij hebben onze controle zodanig ingericht dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de jaarrekening in haar geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg zijn van fraude of fouten.

Niet -financiële rechtmatigheid

Een belangrijk onderdeel van de controle op rechtmatigheid betreft onder andere het beoordelen van indicaties of signalen van een verhoogd risico op het gebied van juridische rechtmatigheid (niet -financiële rechtmatigheid: het niet voldoen van beheershandelingen aan gemeentelijke -, nationale en Europese wet- en regelgeving). Gedurende de jaarrekeningcontrole hebben we meerdere tekortkomingen geconstateerd (*zie Bijlage 2b. Foutenevaluatie afwijkingen rechtmatigheid BVO DRAN*).

Onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) opgenomen in de 'Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant'. Deze voorschriften vormen een belangrijk onderdeel van het normenkader waaraan accountants moeten voldoen. De naleving hiervan is binnen de organisatie van KSG ingebed. Op basis van dit normenkader concluderen wij dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van BVO DRAN in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke bepalingen en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat er geen schendingen van de onafhankelijkheidsvoorschriften hebben plaatsgevonden. Ons zijn geen relaties bekend tussen KSG en haar zuster- en/of moedermaatschappijen of haar aandeelhouders en/of werknemers en uw organisatie, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed op onze onafhankelijkheid kunnen zijn.

In dit verband merken wij op dat wij slechts assurance-diensten hebben uitgevoerd. Hierdoor is onze onafhankelijkheid voldoende gewaarborgd voor het uitvoeren van onze controlewerkzaamheden.

In het kader van verscherpte richtlijnen vanuit het programma 'In het publiek belang' van de NBA dienen wij de bestede uren van onze controlewerkzaamheden aan u te rapporteren. Voor uw inzicht verstrekken we onderstaand een opgave van de

tijdsbesteding van onze controlewerkzaamheden per fase van het controleproces (incl. een schatting van nog te besteden uren voor de afronding van de jaarrekeningcontrole):

Urenbesteding fase	**uren**	
Planning/ interim	31,00	23%
Balanscontrole	77,75	58%
Afronding	25,25	19%
Totaal:	**134,00**	**100%**

De bestede uren overschrijden onze planning die de basis heeft gevormd voor de met u gemaakte prijsafspraken als gevolg van geconstateerde afwijkingen op het gebied van Europese Aanbestedingswet en ondersteuning WNT-verantwoording. Deze overschrijding wensen we in een nader overleg met het Dagelijks Bestuur te bespreken.

Overige aandachtsgebieden

Hieromtrent berichten wij u als volgt:

- ✓ BVO DRAN heeft gedurende het boekjaar 2018 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke waarderingsgrondslagen en verslaggeving;
- ✓ Belangrijke ongebruikelijke transacties en controversiële of noodsituaties hebben zich in het boekjaar 2018 niet voorgedaan;
- ✓ We hebben geen gebeurtenissen na balansdatum onderkend die een materiële impact op de jaarrekening van 2018 hebben;
- ✓ Er zijn geen meningsverschillen met de organisatie of Dagelijks Bestuur geweest. Bij de uitvoering van de opdracht heeft de ambtelijke organisatie ons volledige medewerking verleend en hebben wij toegang tot de benodigde informatie gehad;
- ✓ Er hebben zich geen omstandigheden voorgedaan die de uitvoering van onze controle in belangrijke mate hebben bemoeilijkt. De medewerkers van BVO DRAN hebben volledige medewerking verleend.

Bijlage 2a Foutenevaluatie afwijkingen getrouwheid BVO DRAN

Nr.	Toelichting afwijking	Fouten (in €)	Onzekerheden (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
1.	Afdracht loonheffing december 2018 en 2017, niet opgenomen; gesaldeerd effect	€9.948	-	Per abuis vorig jaar ook niet opgenomen. Gezien laag bedrag geopteerd om dit volgend jaar juist te verantwoorden.
2.	Negatief effect afloop Provincie Gelderland 2016 ad €22.582 (resultaat medereizigerskorting)	€22.582	-	Administratieve afloop van 2106 van Provincie Gelderland is in juni 2019 pas bekend. Gezien kort jaarrekeningtraject is geopteerd om deze correctie in 2019 te verrekenen.
Totaal		**€32.530 (negatief)**	-	

Bijlage 2b Foutenevaluatie afwijkingen rechtmatigheid BVO DRAN

Nr.	Toelichting afwijking	Fouten (in €)	Onzekerheden (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
1.	Afdracht loonheffing december 2018 en 2017, niet opgenomen; gesaldeerd effect	€9.948	-	Per abuis vorig jaar ook niet opgenomen. Gezien laag bedrag geopteerd om dit volgend jaar juist te verantwoorden.
2.	Negatief effect afloop Provincie Gelderland 2016 ad €22.582 (resultaat medereizigerskorting)	€22.582	-	Administratieve afloop van 2016 van Provincie Gelderland is in juni 2019 pas bekend. Gezien kort jaarrekeningtraject is geopteerd om deze correctie in 2019 te verrekenen.
3.	Fout facturen Trafficon m.b.t. tijdelijke inhuur Hoofd BVO/secretariaat naleving Europese aanbestedingswet	€113.992	-	Niet juist toepassen van Europese Aanbestedingsrichtlijnen. BVO DRAN is een organisatie in ontwikkeling.
4.	Onzekerheid facturen Hulstein m.b.t. naleving Europese aanbestedingswet	-	€200.895	Binnen BVO DRAN is er onvoldoende controle-informatie beschikbaar om vast te stellen dat de externe inhuur uit separate/afgebakende detacheringsopdrachten op basis van goedgekeurde bestuursbesluiten (en offertes) bestond. Zie ook onze bevindingen in par. 2.1.
Totaal		**€146.522**	**€200.895**	

Jaarstukken 2018

Versie 4 juli 2019

regio arnhem nijmegen
VERVOERSORGANISATIE

Inhoud

1 Inleiding 4
2 Jaarverslag 5
2.1 Inleiding 5
2.1.1 Financiële uitkomsten 5
2.2 Uitvoering programma's 6
2.2.1 Programma Vraagafhankelijk vervoer 6
2.2.2 Programma Routevervoer 9
2.2.3 Programma Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) 12
2.2.4 Programma Bestedingsplan 15
2.3 Verplichte paragrafen 16
2.3.1 Inleiding 16
2.3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 16
2.3.2.1 Bepaling weerstandscapaciteit 16
2.3.2.2 Inventarisatie risico's 16
2.3.2.3 Weerstandsvermogen 17
2.3.2.3.1 Financiële kengetallen 17
2.3.3 Financiering 17
2.3.4 Bedrijfsvoering 18
2.3.4.1 Dienstverleningsovereenkomsten 19
2.3.4.2 Rapporteren 19
2.3.4.3 ICT 19
3 Jaarrekening 20
3.1 Overzicht baten en lasten 2018 20
3.2 Toelichting op overzicht baten en lasten 2018 20
3.3 Specificatie programma BVO 20
3.4 Toelichting Specificatie programma BVO 21
3.5 Balans per 31-12-2018 22
3.6 Toelichting op de balans en grondslagen 22
3.6.1 Toelichting op balans 22
3.6.2 Grondslagen algemeen 28
3.6.3 Liquide middelen 28
3.6.4 Vorderingen en overlopende activa 28
3.6.5 Eigen vermogen 28
3.6.6 Voorzieningen 28
3.6.7 Kortlopende schulden en overlopende passiva 28
3.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector 29
3.8 Bijlagen verantwoordingsinformatie inzake regie- en vervoerstaken 36

1 Inleiding

Hierbij bieden we u het jaarverslag en de jaarrekening 2018 aan van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Regio Arnhem (BVO DRAN). Dit document is opgesteld volgens het besluit begroting en verantwoording (BBV). In de BBV staan de voorschriften waaraan de jaarrekening moet voldoen.

Arnhem, 4 juli 2019

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

2 Jaarverslag

2.1 Inleiding

De BVO DRAN is opgericht op 14 april 2016, de eerste vergadering van het Algemeen Bestuur van de BVO DRAN. De BVO DRAN kent één bestuursorgaan namelijk het algemeen bestuur. De voorzitter wordt uit het algemeen bestuur gekozen.

Op 31 december 2018 bestond het bestuur uit:

Gemeente	Lid	Plaatsvervanger
Arnhem	De heer R. van der Zee	Mevrouw C. Bouwkamp
Berg en Dal	Mevrouw S. Fleuren	Mevrouw I. van de Scheur
Beuningen	De heer H. Plaizier	De heer P. de Klein
Doesburg	De heer P. Bollen	Mevrouw B. van Veldhuizen
Druten	De heer A. Springveld	De heer S. van Elk
Duiven	Mevrouw I. Knuiman	De heer T. Spaargaren
Heumen	De heer R. Waas	De heer F. Eetgerink
Lingewaard	De heer A. Slob	Mevrouw H. Witjes
Montferland	De heer O. van Leeuwen	De heer W.G.H. Sinderdinck
Mook en Middelaar	Mevrouw S. Doorenbos	De heer G. Wienhoven
Nijmegen	Mevrouw H. Tiemens	Mevrouw G. Visser
Overbetuwe	De heer R. Engels	De heer D. Horsthuis-Tangelder
Renkum	Mevrouw L. Rolink	Mevrouw M. Mulder
Rheden	De heer D. Klomberg	De heer M.F.H. Budel
Rozendaal	De heer A. Logemann	Mevrouw M. Albricht
Westervoort	De heer T. Kampschreur	De heer H. Sluiter
Wijchen	De heer P. Loermans	De heer T. Burgers
Zevenaar	Mevrouw C. Koers	Mevrouw A. van Loon

2.1.1 Financiële uitkomsten

Het resultaat van 2018 wordt bepaald door de programma's vraagafhankelijk vervoer (Wet maatschappelijke ondersteuning en OV-vangnet), routevervoer (leerlingen, jeugdwet en dagbesteding) en Overhead (beheerorganisatie).

Het programma vraagafhankelijk vervoer heeft een resultaat van -463.506 euro (incl. BTW), er zijn in 2018 meer kosten gemaakt dan bijdragen ontvangen. Het programma Routevervoer heeft een resultaat van 191.369 euro (incl. BTW), minder kosten dan bijdragen. Het onderdeel Overhead (inclusief de post onvoorzien) heeft een resultaat van -426.853 euro (incl. BTW). Het totaal resultaat is zodoende -698.990 euro (incl. BTW) negatief.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

In de volgende paragrafen wordt verder ingegaan op de uitvoering van de programma's en het onderdeel Overhead.

2.2 Uitvoering programma's

Indeling en opzet programma's
De programma's zijn, naast een algemene omschrijving, ingericht met de 3 W's vragen:
- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we hiervoor gedaan?
- Wat heeft het gekost? (alleen bij programma Bedrijfsvoeringsorganisatie)

Onder "wat willen we bereiken" wordt bij vervoer naast een algemene beschrijving van wat we willen bereiken ook ingegaan op specifieke prestatie indicatoren voor uitvoering van Avan. Onderstaand een overzicht van de programma's:

1. Vraagafhankelijk vervoer
2. Routevervoer
3. BVO-bedrijfsvoeringsorganisatie
4. Bestedingsplan

De verantwoording van de onderdelen regie en vervoer vinden plaats via de balans. Dit komt omdat de uitgaven en ontvangsten hiervan voor de DRAN geen lasten en baten betreft. Dit zijn namelijk lasten en baten voor de partners. Als bedrijfsvoeringsorganisatie voert BVO DRAN geen wettelijke uitvoeringstaken voor de deelnemende gemeenten uit. De regie -en vervoerstaken in het kader van de WMO zijn aan externe vervoerders uitbesteed.

2.2.1 Programma Vraagafhankelijk vervoer

Wat wilden we bereiken?
1. Een kwalitatief goede uitvoering van het vraagafhankelijke vervoer met Avan door de regiecentrale en vervoerders.
   Hierbij streven wij bij de onderstaande prestatie indicatoren naar de aangeven norm:
   a. stiptheidpercentage rituitvoering per maand > 95%.
   b. Gemiddelde wachttijd ritreservering per maand < 30 seconden;
   c. aantal klachten per rit per maand < 0,2%;
   d. afhandelingstermijn klachten < 10 werkdagen;
2. Een goede sturing en (financiële) beheersing van uitvoering van het vraagafhankelijke vervoer met Avan.

Wat hebben we bereikt?
In onderstaande is aangegeven wat bereikt is betreffende de bovengenoemde prestatieindicatoren vraagafhankelijk vervoer.

Ad punt 1a: Stiptheidspercentage rituitvoering
Het gemiddelde stiptheidspercentage in 2016 was 85% en in 2017 91%. In het jaar 2018 is het gemiddelde stiptheidspercentage 88%. Het gemiddelde stipheidspercentage in 2018 is lager omdat de regiecentrale zuiniger omgaat met het inzetten van auto's wat een kostbesparend effect heeft (balans tussen kwaliteit en efficiency). In 2019 willen we blijven sturen op kwaliteit en efficiency. Duidelijk moet worden welke keuze hierbij gemaakt kunnen worden en welke effecten dit heeft op het stiptheidspercentage.

Ad punt 1b: gemiddelde wachttijd ritreservering
De gemiddelde wachttijd ritreservering in 2016 was 89 seconden (hoog door rumoerige start) en in 2017 31 seconden. De gemiddelde wachttijd ritreservering in 2018 is 32 seconden en ligt daarmee nog net boven de norm van 30 seconden.

Ad punt 1c: Percentage klachten
Het gemiddelde klachtenpercentage per rit over 2016 was 0,9% (hoog door rumoerige start) en in 2017 0,3%. Het gemiddelde percentage klachten per rit over 2018 is 0,12%. Dat is een

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

verbetering ten opzichte van 2017 en ligt onder het streefpercentage van 0,2%. In 2018 is hier ook extra aandachtspunt voor geweest wat zijn rendement heeft opgeleverd.
Uit het uitgevoerde klanttevredenheidsonderzoek door QP Projectconsultancy in 2017 was naar voren gekomen dat de klachtenafhandeling beter kan. Daartoe heeft het bestuur besloten het nieuwe klachtensysteem 'Smile' aan te schaffen en te implementeren. Dit systeem heeft ook tot doel om meer inzicht te krijgen in de aard van de klachten zodat aan de voorkant gekeken kan worden hoe zulke klachten voorkomen kunnen worden.
Dit systeem is inmiddels geïmplementeerd en gezien de daling van het percentage klachten in 2018 heeft het systeem zijn effect gehad.

Ad punt 1d: Afhandelingstermijn klachten
De gemiddelde afhandelingstermijn van klachten voor het vraagafhankelijk vervoer in 2016 was gemiddeld 9 dagen en voor 2017 onveranderd. Voor 2018 is dat onveranderd gebleven en blijft daarmee onder de streeftermijn van afhandeling binnen 10 dagen.

Wat hebben we er voor gedaan?
Analyseren ritten- en dienstenbakken / Management informatie
In 2017 zijn de ritten- en dienstenbakken verder doorontwikkeld om nog gemakkelijker gegevens te genereren voor enerzijds de maandfacturatie en de vernieuwde managementrapportages en anderzijds het kunnen uitvoeren van analyses. In 2018 is dit proeces verder doorgezet en geoptimaliseerd.

Afstemming BVO en regiecentrale (DVG)
Tweewekelijks hebben er gesprekken plaatsgevonden met DVG aangaande het behalen van de normen zoals o.a. in bovengenoemde prestatieindicatoren zijn afgesproken.

Afstemming BVO gemeenten
In 2018 hebben vier overleggen plaatsgevonden met gemeenten over afstemming Wmo-vervoer gerelateerde zaken. Dit overleg heeft de naam 'contactambtenarenoverleg'.

Regionale Adviesraad
In 2018 is de Regionale Adviesraad Doelgroepenvervoer drie keer bijeengekomen. Hierbij waren de volgende leden van de BVO uitgenodigd:
- de programmamanager Doelgroepenvervoer / secretaris-hoofd BVO
- de contractmanager BVO

De BVO was op alle bijeenkomsten vertegenwoordigd.

Verbeterde communicatie over de uitvoering
In 2017 is gewerkt aan de hernieuwde website www.avan-vervoer.nl die begin 2018 live is gegaan. Op de website was voorheen alleen het vraagafhankelijk vervoer opgenomen, nu ook het instellingen- en leerlingenvervoer. In het kader van een betere toegankelijkheid van de website voor mensen met een visuele beperking zijn diverse aanpassingen gedaan. Door een onafhankelijk bureau is de website getoetst op toegankelijkheid en heeft daarbij de hoogst mogelijke score behaald. In 2018 is na live gaan de website nog verder geoptimaliseerd en aangepast op basis van reacties vanuit reizigers.
Op de website vinden gebruikers van Avan informatie over de klantenservice, de kosten, reserverings- en klachtentelefoonnummers, reistijden, procedures, regelementen en afspraken.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Wat heeft het gekost?

Vraagafhankelijk vervoer exclusief BTW

	Vervoer-vraagafh. WMO	Vraagafhankelijk OV	Subs.provincie WMO	reizigersbijdrage WMO	eigen bijdrage OV-reiziger	Pasverstrekking	bijdrage OV-Prov	Totaal vraagafh. Vervoer
Arnhem	2.594.057	0	-811.887	-252.820	0	7.616	0	1.536.967
Beuningen	344.666	0	-80.454	-30.894	0	1.252	0	234.570
Doesburg	70.864	0	-12.078	-5.287	0	282	0	53.781
Druten	557.584	0	-95.235	-45.238	0	1.061	0	418.171
Duiven	272.275	0	-67.120	-23.465	0	1.587	0	183.277
Berg en Dal	471.182	0	-124.425	-43.251	0	2.251	0	305.757
Heumen	170.286	0	-41.105	-14.714	0	1.305	0	115.772
Lingewaard	822.738	0	-172.626	-68.956	0	2.068	0	583.225
Montferland	613.040	0	-133.271	-54.467	0	1.893	0	427.194
Mook en Middelaar	139.222	0	-34.162	-13.722	0	221	0	91.559
Nijmegen	1.216.181	0	-380.568	-115.119	0	6.884	0	727.378
Overbetuwe	639.100	0	-125.771	-59.941	0	1.732	0	455.120
Renkum	748.131	0	-178.476	-67.940	0	2.129	0	503.845
Rheden	704.418	0	-183.223	-65.235	0	1.961	0	457.921
Rozendaal	4.281	0	-1.233	-422	0	15	0	2.641
Westervoort	172.113	0	-47.879	-15.965	0	778	0	109.047
Wijchen	527.547	0	-117.725	-47.308	0	1.633	0	364.148
Zevenaar	590.867	0	-132.539	-52.091	0	2.770	0	409.007
Provincie Gelderland		1.012.093			-255.252	31	756.841	756.871
Totaal	10.658.552	1.012.093	-2.739.778	-976.833	-255.252	37.470	756.841	7.736.252

	Regie-vraagafhankelijk	Regie-vraagafh OV	Totaal
Arnhem	164.457	0	164.457
Beuningen	22.116	0	22.116
Doesburg	6.410	0	6.410
Druten	24.969	0	24.969
Duiven	19.485	0	19.485
Berg en Dal	30.561	0	30.561
Heumen	13.912	0	13.912
Lingewaard	39.964	0	39.964
Montferland	32.387	0	32.387
Mook en Middelaar	13.028	0	13.028
Nijmegen	80.466	0	80.466
Overbetuwe	30.863	0	30.863
Renkum	41.259	0	41.259
Rheden	42.061	0	42.061
Rozendaal	6.410	0	6.410
Westervoort	15.714	0	15.714
Wijchen	29.477	0	29.477
Zevenaar	32.213	0	32.213
Provincie Gelderland		55.804	55.804
Totaal	645.753	55.804	701.558

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Toelichting:
In het vraagafhankelijk vervoer zien we een forse toename van het aantal geïndiceerde cliënten die actief gebruik maken van het vervoer. In de begroting was een verwachte toename van 5% opgenomen. Achteraf zeer behoudend gebleken. Uit later bij ons bekend geworden landelijke onderzoeken werd aangegeven rekening te houden met een toename 10% ten opzichte van 2017. AVAN breed hebben we in 2018 een toename van 11,2% gerealiseerd.

Verdere specificatie is in de bijlage in paragraaf 3.8 weergegeven.

2.2.2 Programma Routevervoer

Wat willen we bereiken?

1. Een kwalitatief goede uitvoering van het routevervoer met Avan door de regiecentrale en vervoerders.
   Hierbij streven wij bij de onderstaande prestatie indicatoren naar de aangeven norm:
   a. aantal routes met vaste chauffeur(s) > 99%
   b. aantal ritten binnen maximale reisduur per maand > 95%.
   c. aantal klachten per rit per maand < 0,2%;
   d. afhandelingstermijn klachten < 10 werkdagen;
2. Een goede sturing en (financiële) beheersing van uitvoering van het routevervoer met Avan.

Wat hebben we bereikt?

Ad punt 1a
Deze gegevens zijn niet beschikbaar. Na het ondertekenen van de vaststellingsovereenkomsten met de vervoerders (begin mei 2018) in het kader van de pijnpunten van de vervoerders gaat de vervoersorganisatie meteen het gesprek aan met de vervoerders betreffende dit onderwerp. Vanaf het begin van het nieuwe schooljaar worden de vaste chauffeurs gemonitord. De vervoersorganisatie gaat samen met de regiecentrale bekijken hoe de monitoring het beste ingericht kan worden in het systeem om het vevolgens tijdig ingericht te hebben voor het nieuwe schooljaar.

Ad punt 1b: Ritten binnen maximale reisduur
Het percentage ritten binnen de maximale reisduur in 2016 was 94% en in 2017 97%. In het jaar 2018 is het percentage eveneens 97% en komt daarmee boven de gestelde norm van 95%.

Ad punt 1c: Aantal klachten per rit per maand
Het gemiddelde klachtenpercentage per rit voor het routevervoer over 2016 was 0,2% (hoger door rumoerige start) en in 2017 0,1%. Het gemiddelde percentage klachten per rit over 2018 is 0,02%. Dat is weer een verbetering ten opzichte van 2017 en ligt beneden het streefpercentage van 0,2%.
Met de instroom van het nieuwe routevervoer in augustus en september lag het percentage boven de 0,2%. In september 0,37% en september 0,24%. In oktober lag het percentage weer onder de 0,2% (0,15%).

Ad punt 1d: Afhandelingstermijn klachten
De gemiddelde afhandelingstermijn van klachten voor het vraagafhankelijk vervoer in 2016 was gemiddeld 9 dagen en in 2017 is onveranderd gebleven. Voor 2018 is dat onveranderd gebleven en blijft daarmee onder de streeftermijn van afhandeling binnen 10 dagen.
Het onderwerp klachten blijft het een aandachtspunt voor 2018. Ook uit het uitgevoerde klanttevredenheidsonderzoek door QP Projectconsultancy in 2017 is naar voren gekomen dat de klachtenafhandeling beter kan. Het bestuur heeft inmiddels besloten het nieuwe klachtensysteem 'Smile' aan te schaffen en te implementeren. Dit systeem heeft ook tot doel om meer inzicht te krijgen in de aard van de klachten zodat aan de voorkant gekeken kan worden hoe zulke klachten voorkomen kunnen worden.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

In het kader van een goede sturing en (financiële) beheersing van het vervoer is er gewerkt aan de doorontwikkeling van de managementrapportages.

Wat hebben we er voor gedaan?
Analyseren ritten- en dienstenbakken / Management informatie
In 2018 zijn de ritten- en dienstenbakken verder doorontwikkeld om nog gemakkelijker gegevens te genereren voor enerzijds de maandfacturatie en de vernieuwde managementrapportages en anderzijds het kunnen uitvoeren van analyses.

Afstemming BVO en regiecentrale (DVG)
Tweewekelijks hebben er gesprekken plaatsgevonden met DVG aangaande het behalen van de normen zoals o.a. in bovengenoemde prestatieindicatoren zijn afgesproken.

Afstemming BVO gemeenten
In 2018 hebben vier overleggen plaatsgevonden met gemeenten over afstemming Wmo-vervoer gerelateerde zaken. Dit overleg heeft de naam 'contactambtenarenoverleg'.

Regionale Adviesraad
In 2018 is de Regionale Adviesraad Doelgroepenvervoer drie keer bijeengekomen. Hierbij waren de volgende leden van de BVO uitgenodigd:

- de programmamanager Doelgroepenvervoer / secretaris-hoofd BVO
- de contractmanager BVO
- de voorzitter van het bestuur van de BVO

De BVO was op alle bijeenkomsten vertegenwoordigd.

Verbeterde communicatie over de uitvoering
In 2017 is de hernieuwde website www.avan-vervoer.nl live gegaan. In het kader van een betere toegankelijkheid van de website voor mensen met een visuele beperking zijn diverse aanpassingen gedaan. Door een onafhankelijk bureau is de website getoetst op toegankelijkheid en heeft daarbij de hoogst mogelijke score behaald. In 2018 is na live gaan de website nog verder geoptimaliseerd en aangepast op basis van reacties vanuit reizigers. Op de website vinden gebruikers van Avan informatie over de klantenservice, de kosten, reserverings- en klachtentelefoonnummers, reistijden, procedures, regelementen en afspraken.

Vervoersreglementen
Voor alle vormen van het routevervoer (jeugdwet, leerlingen en dagbesteding) zijn vervoerreglementen gemaakt die specifiek zijn voor de betreffende doelgroep. De vervoerreglementen zijn gezamenlijk besproken en goedgekeurd door alle deelnemende gemeenten en de regiecentrale. Door het opstellen van de vervoerreglementen zijn onduidelijkheden bij de uitvoering van het vervoer weggenomen.

Incidentenprotocol
Om uniformiteit te creëren in hoe te handelen bij incidenten is een protocol opgesteld. Op deze manier weten alle betrokken partijen wat van hen op welk moment wordt verwacht in geval van een incident. Op deze manier kan adquaat worden gehandeld bij incidenten waarmee risico's worden beperkt en de veiligheid zoveel mogelijk wordt geborgd.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Wat heeft het gekost?

	Routevervoer (ll-vervoer, WM-db, jeugd)	Regie-route - volume afh	Regie-route - vast	Regie totaal
Arnhem	2.370.160	34.623	2.305	36.928
Beuningen	4.342	56	1.921	1.977
Doesburg	293.188	3.591	2.305	5.896
Druten	217.658	2.025	2.305	4.330
Duiven	449.512	6.338	2.305	8.644
Berg en Dal	522.251	5.685	2.305	7.990
Heumen	185.460	2.229	2.305	4.534
Lingewaard	126.328	1.971	2.305	4.277
Montferland	0	23	1.345	1.368
Mook en Middelaar	65.401	627	2.305	2.932
Nijmegen	19.198	168	2.305	2.473
Overbetuwe	111.606	1.656	2.305	3.961
Renkum	137.586	2.654	2.305	4.960
Rheden	846.670	12.561	2.305	14.866
Rozendaal	3.951	73	2.305	2.378
Westervoort	373.301	4.768	2.305	7.073
Wijchen	0	0	0	0
Zevenaar	938.316	9.709	2.305	12.014
Provincie Gelderland		0	0	0
Totaal	6.664.927	88.756	37.844	126.600

Toelichting:
In het leerlingenvervoer zien we AVAN een afname van kosten. Het aantal leerlingen en vervoersbewegingen blijft stabiel. Kostenontwikkelingen bij het opstellen van de begroting zijn iets zwaarder ingeschat. Bij het Jeugdwetvervoer zie we een forse toename van niet begrootte kosten. De verantwoordelijkheid van de Jeugdwet is in 2015 overgedragen aan de gemeenten waardoor geen vervoer ervaringscijfers voorhanden waren bij de opstelling van de begroting. Ook het dagbestedingsvervoer valt hoger uit dan begroot. Deels door de inzet van begeleiders die onvoldoende waren begroot. Het kostenvoordeel binnen het leerlingenvervoer compenseren meer dan de meerkosten binnen het Jeugdwetvervoer en Dagbesteding.

Verdere specificatie is in de bijlage in paragraaf 3.8 weergegeven.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

2.2.3 Programma Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO)

Wat hebben we bereikt?

1. *Een goede sturing en (financiële) beheersing van uitvoering van het vraagafhankelijk vervoer en routevervoer met Avan.*
   In 2017 is gewerkt aan nieuwe inrichting van de managementrapportages. In 2018 gaat de vervoersorganisatie actief sturen op een aantal parameters. In het verbeterplan 2018 worden deze nader uitgewerkt. Doel hierbij is te kijken aan welke knoppen gedraaid kan worden om de kosten naar beneden te krijgen.
   Daarnaast is in 2017 het facturatieproces samen met de regiecentrale en de vervoerders onder de loep genomen en zijn er verbeterslagen doorgevoerd. Het proces van facturatie is verder gestroomlijnd met als doel een voorspoedige, zorgvuldige en rechtmatige betaling.

   Nieuwe verdeelsleutel en nieuwe opzet begroting
   In 2017 is de verdeelsleutel geëvalueerd door de beheerorganisatie (BVO) in samenwerking met de ambtelijke werkgroep 'evaluatie verdeelsleutel'. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe verdeelsleutel waarvan de verdeelsystematiek in een notitie is vastgelegd.
   Naar aanleiding van deze evaluatie is de begroting 2018 op nieuwe manier opgezet die aansluit bij de nieuwe verdeelsystematiek. De ambtelijk werkgroep 'begroting 2018' heeft samen met de beheerorganisatie uitgangspunten geformuleerd voor de begroting waarna de beheerorganiatie de begroting verder heeft uitgewerkt.
   Samen met de nieuwe verdeelsleutel is de nieuwe begroting 2018 in december aan het bestuur voorgelegd. Uiteindelijke heeft het bestuur hier op 15 maart 2018 een besluit over genomen.

2. *Het goed ondersteunen en faciliteren van het bestuur in haar taakuitvoering.*
   Voor een goede besluitvorming zijn alle onderwerpen die door de BVO zijn geagendeerd voorbesproken in het voorbereidend ambtelijk overleg. De BVO is in de bestuurlijke overleggen aangesloten en heeft een toelichting gegeven op de door hen geagendeerde onderwerpen. De BVO heeft zorggedragen voor de verslaglegging van de bestuurlijk overleggen.

3. *Het goed ondersteunen van gemeenten bij de onderbouwing van beleidsaanpassingen in het kader van doelgroepenvervoer.*
   De BVO heeft net als in 2016 de focus gehad op het vervoer en het verder neerzetten van de eigen bedrijfsvoeringorganisatie. Het ondersteunen van gemeenten bij de onderbouwing van beleidsaanpassingen heeft in 2017 nog niet voldoende plaatsgevonden. In 2018 staat dit onderwerp hoog op de agenda van de BVO.

4. *Goede algemene communicatie over Avan en vervoersorganisatie richting stakeholders en externe partijen.*
   In de samenwerking met vervoerders, de regiecentrale, 19 gemeenten en de provincie Gelderland is communicatie erg belangrijk. In 2016 is gebleken dat tijdige communicatie (voor alle partijen) erg belangrijk is. In 2017 heeft de BVO hier extra aandacht voor gehad en slagen in gemaakt. Vanuit het voorbereidend ambtelijk overleg is aangegeven dat de communciatie is verbeterd. Ook met de regiecentrale en vervoerders is intensief contact geweest en is gewerkt aan verbetering van de communicatie. Hier is vooruitgang geboekt. Voor 2018 blijft, met een relatief kleine beheerorganisatie (BVO) een efficiente en effectieve communicatie met betrokken partijen van belang.

Wat hebben we er voor gedaan?
Analyseren ritten- en dienstenbakken / Management informatie
In 2018 zijn de ritten- en dienstenbakken verder doorontwikkeld om nog gemakkelijker gegevens te genereren voor enerzijds de maandfacturatie en de vernieuwde managementrapportages en anderzijds het kunnen uitvoeren van analyses.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Afstemming BVO en regiecentrale (DVG)
Tweewekelijks hebben er gesprekken plaatsgevonden met DVG aangaande het behalen van de normen zoals o.a. in bovengenoemde prestatieindicatoren zijn afgesproken.

Afstemming BVO gemeenten
In 2018 hebben vier overleggen plaatsgevonden met gemeenten over afstemming Wmo-vervoer gerelateerde zaken. Dit overleg heeft de naam 'contactambtenarenoverleg'.

Regionale Adviesraad
In 2018 is de Regionale Adviesraad Doelgroepenvervoer drie keer bijeengekomen. Hierbij waren de volgende leden van de BVO uitgenodigd:

- de programmamanager Doelgroepenvervoer / secretaris-hoofd BVO
- de contractmanager BVO
- de voorzitter van het bestuur van de BVO

De BVO was op alle bijeenkomsten vertegenwoordigd.

Verbeterde communicatie over de uitvoering
In 2017 is de hernieuwde website www.avan-vervoer.nl live gegaan. In het kader van een betere toegankelijkheid van de website voor mensen met een visuele beperking zijn diverse aanpassingen gedaan. Door een onafhankelijk bureau is de website getoetst op toegankelijkheid en heeft daarbij de hoogst mogelijke score behaald. In 2018 is na live gaan de website nog verder geoptimaliseerd en aangepast op basis van reacties vanuit reizigers. Op de website vinden gebruikers van Avan informatie over de klantenservice, de kosten, reserverings- en klachtentelefoonnummers, reistijden, procedures, regelementen en afspraken.

Vervoersreglementen
Voor alle vormen van het routevervoer (jeugdwet, leerlingen en dagbesteding) zijn vervoerreglementen gemaakt die specifiek zijn voor de betreffende doelgroep. De vervoerreglementen zijn gezamenlijk besproken en goedgekeurd door alle deelnemende gemeenten en de regiecentrale. Door het opstellen van de vervoerreglementen zijn onduidelijkheden bij de uitvoering van het vervoer weggenomen.

Incidentenprotocol
Om uniformiteit te creëren in hoe te handelen bij incidenten is een protocol opgesteld. Op deze manier weten alle betrokken partijen wat van hen op welk moment wordt verwacht in geval van een incident. Op deze manier kan adquaat worden gehandeld bij incidenten waarmee risico's worden beperkt en de veiligheid zoveel mogelijk wordt geborgd.

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Wat heeft het gekost?

Programma 3: Bedrijfsvoeringsorganisatie	Realisatie 2018
Lasten	
BVO	1.062.797
Totaal lasten	1.062.797
Baten	
Arnhem	150.234
Beuningen	29.110
Doesburg	15.829
Druten	22.446
Duiven	29.364
Berg en Dal	37.670
Heumen	19.657
Lingewaard	48.666
Montferland	38.521
Mook en Middelaar	12.402
Nijmegen	167.770
Overbetuwe	49.662
Renkum	34.952
Rheden	46.603
Rozendaal	4.688
Westervoort	19.297
Wijchen	43.991
Zevenaar	46.176
Provincie Gelderland	245.760
Totaal baten	1.062.797
Mutaties reserves	
Onttrekking bestemmingreserve	0
Dotatie bestemmingreserve	0
Saldo	0

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

2.2.4 Programma Bestedingsplan

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst Basismobiliteit 2017-2019 krijgt de vervoersorgansiatie een vast bedrag van de provincie Gelderland voor de uitvoering van het vervoer van het OV-vangnet.

In de samenwerkingsovereenkomst is afgesproken dat voor de overgebleven gelden OV-vangnet 2017 door het bestuur van de vervoersorganisatie een bestedingsplan 2018 ingediend kan worden bij de provincie Gelderland. Voorwaarde voor het bestedingsplan is dat het moet gaan om projecten voor innovatieve vormen van vervoer.

Voor 2017 heeft de vervoersorganisatie een bedrag van 921.232 euro bestemd gekregen voor de uitvoering van het OV-vangnet en is er 811.413 euro besteed. Zodoende is er een werkelijk budget saldo van 109.819 euro beschikbaar voor bestedingsplannen.

Op basis van dit resultaat heeft het bestuur voor deze restgelden verschillende projecten (bestedingsplan) ingediend bij de provincie Gelderland. Voor de projecten 'Op Stap' en 'Plusbus' heeft de provincie in 2018 in de vorm van een subsidie gelden beschikbaar gesteld vanuit de restgelden van het OV-Vangnet 2017.

De projecten betreffen:

1. Het project 'Op Stap' ingediend door de gemeente Wijchen (33.208 euro). OpStap is een bestaande vervoersvoorziening door vrijwilligers welke wordt uitgebreid voor de Wmo-reizigers die binnen de grenzen van de gemeente willen reizen.
2. Het project 'Vrijwwilligersinitiatief: Lokaal vervoer Zevenaar' - Plusbus (25.000 euro). De Plusbus is vervoer op maat binnen Zevenaar voor ouderen vanaf 50 jaar die moeite hebben gebruik te maken van het OV en personen met een (functie-)beperking. Met de plusbus kunnen zij deel blijven nemen aan de maatschappij, zonder afhankelijk te zijn van bijvoorbeeld familie of mantelzorg.

Toelichting:
Tot en met 2017 werd door de provincie een eenmalig voorschot uitgekeerd voor het OV-vangnet vervoer. Uitgangspunt is dat dit bedrag kostendekkend is voor de verwachte vervoerskosten OV-vangnet. Voor geld dat over is mogen innovatieve projecten worden gedaan.

In 2018 zijn er vanuit de provincie twee aanpassingen gedaan op deze afspraken:

1. Geen eenmalig voorschot meer maar afrekening per maand op basis van realisatie.
2. Voor eventuele restgelden moet door het bestuur Vervoersorganisatie regio Arnhem-Nijmegen een subsidie worden aangevraagd. Na toekenning maakt de provincie het geldbedrag over.

Conform deze afspraken is de subsidie voor 'Op Stap' en 'Plusbus' aangevraagd. Dit heeft tot gevolg dat de 'restgelden' door de provincie worden beheerd en dat de Vervoersorganisatie verder (naast aanvrager) enkel als doorgeefluik fungeert bij deze subsidie richting de gemeenten. Zodoende zijn de lasten en baten bij realisatie 2018 ook nul.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

2.3 Verplichte paragrafen

2.3.1 Inleiding

In de paragrafen wordt ingegaan op het beleid met betrekking tot de beheersmatige aspecten van de organisatie. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat aangegeven dat in het jaarverslag ten minste de volgende paragrafen opgenomen moeten zijn:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Lokale heffingen
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

De paragrafen "onderhoud kapitaal goederen", "lokale heffingen", "verbonden partijen" en "grondbeleid" zijn niet op de vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN) van toepassing. De overige paragrafen staan hieronder toegelicht.

2.3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de vervoersorganisatie in staat is tegenvallers op te vangen. Bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico's zo goed mogelijk in beeld te worden gebracht.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:
- inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- inventarisatie van de risico's
- inventarisatie van het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

2.3.2.1 Bepaling weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, op te kunnen vangen. Tot de aanwezige weerstandscapaciteit van de vervoersorganisatie kan slechts één post worden gerekend:
- Reserves

In de GR is afgesproken dat jaarlijks het resultaat wordt verrekend en er geen reserves worden opgebouwd. In de begroting van de vervoersorganisatie is zodoende geen post reserve opgenomen.

2.3.2.2 Inventarisatie risico's

Ten behoeve van het vervoer en de regie is de 'open einde' systematiek van toepassing waarbij bij een tekort de deelnemende gemeenten bij moeten betalen en bij een overschot geld terug krijgen. Het risico hiervoor ligt dus bij de deelnemende gemeenten.

Uiteraard is hier een wisselwerking met de DRAN.
Zodoende moet er periodiek inzicht zijn in het volume van het aantal ritten en moeten de gevolgen van verwachtte toenames van ritten tijdig worden gecommuniceerd met de klant (gemeente).

De gemeenten streven daarbij naar het versterken van eigen kracht van de reiziger en een toename van het gebruik van algemene voorzieningen in combinatie met een afname van het doelgroepenvervoer. Bijv. gebruik openbaar vervoer, vrijwilligers.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Daarnaast stuurt de regiecentrale op efficiency. Bijvoorbeeld afstemmen van verschillende vervoersvormen en slim koppelen van verschillende vervoersstromen.

Hierdoor bestaat tijdens de exploitatieperiode de mogelijkheid dat schommelingen in het vervoervolume en/of veranderingen in de wijze van planning leiden tot structurele veranderingen in het aantal inzeturen.

De regiecentrale monitort maandelijks de langere termijn ontwikkelingen in het vervoervolume. Indien zich hierin veranderingen voordoen die leiden tot structurele vermindering of vermeerdering van het aantal inzeturen treedt zij tijdig in overleg met de gecontracteerde vervoerders (12 weken van te voren aangeven zodat de vervoerder kan afschalen). In 2018 hebben zich geen veranderingen voorgedaan waarvoor de regiecentrale in overleg heeft moeten treden met de gecontracteerde vervoerders.

2.3.2.3 Weerstandsvermogen

Er hebben zich in 2018 geen risico's voorgedaan waarvoor dekking uit het weerstandsvermogen noodzakelijk en / of gewenst is.

In de begroting is vanaf 2021 uitgegaan van stapsgewijze afbouw van de provinciale subsidie voor Wmo vervoer en bijdrage beheerkosten. Dit zorgt voor een jaarlijks oplopende bijdrage van de deelnemende gemeenten vanaf 2021.

2.3.2.3.1 Financiële kengetallen

	Rek. 2017	Begr. 2018	Rek. 2018	Begr. 2019
Netto schuldquote	5 %	Niet opgenomen	5 %	Niet opgenomen
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle geldleningen	5%	Niet opgenomen	5%	Niet opgenomen
Solvabiliteitsratio	0%	Niet opgenomen	0%	Niet opgenomen
Structurele exploitatieruimte	-/-3%	Niet opgenomen	-/-3%	Niet opgenomen

2.3.3 Financiering

Het financieringsvraagstuk van de vervoersorganisatie is van een beperkte omvang. Dit heeft vooral te maken met het feit dat de meeste bedrijfsvoeringsonderdelen worden afgenomen van de gemeente Arnhem en het grootste deel van de begroting bestaat uit personeelslasten of daaraan gerelateerde kosten. De financieringsrisico's zullen om die reden slechts beperkt zijn.

Renterisicobeheer
Algemene uitgangspunten met betrekking tot het renterisicobeheer zijn:

- geen overschrijding van de renterisiconorm conform de Wet Fido;
- nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning;
- de rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie.

Kasgeldlimiet
Met de kasgeldlimiet is in de wet Fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de organisatie haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten voor bestemming (€ 20.271.512). De liquide middelen betreffen rekening-courant tegoeden. De kasgeldlimiet bedraagt dan € 1.662.264. Deze is in 2018 niet overschreden.

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Renterisiconorm
Het renterisico op de lange financiering wordt wettelijk begrensd door de renterisiconorm. Als lange financiering wordt volgens de wet Fido aangemerkt: alle financieringsvormen met een rentetypische looptijd groter dan één jaar. Het renterisico wordt gedefinieerd als het minimum van de netto nieuw aangetrokken schuld en de betaalde aflossingen, vermeerderd met het saldo van de contractuele renteherzieningen op de opgenomen en uitgezette geldleningen. Het renterisico op de lange termijn wordt beperkt tot de in wet genoemde 20% van de restant hoofdsom van de rentetypische langlopende leningen. Achterliggende reden voor het gebruik van de renterisiconorm is de spreiding van het renterisico over de jaren.

Relatiebeheer
Het betalingsverkeer is in hoofdzaak geconcentreerd bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

2.3.4 Bedrijfsvoering

Waar staat de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen voor?
De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.

Doelen en taken
De bedrijfsvoeringsorganisatie heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.
De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de bedrijfsvoeringsorganisatie.

Samenwerkingsovereenkomst provincie Gelderland
Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer is de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland. Deze overeenkomst is eind 2018 verlengd tot 31 december 2020. Wijzigingen ten opzichte van voorgaande SOK zijn:

1. Niet uitgegeven middelen uit het 'taakstellend budget' zoals omschreven in artikel 8, lid 1 komen vanaf 1 januari 2021 beschikbaar voor 'Andere mobiliteit'.
2. De taak voor de Regio tot het opstellen in 2021 van een bestedingsplan voor overschotten van middelen in 2020, zoals bedoeld in artikel 5, lid 15 komt te vervallen.

Regiemodel
Het vervoer is ingericht volgens het 'regiemodel'. In het nieuwe regiemodel worden de regie en het vervoer gescheiden in de markt gezet en is er niet langer sprake van één zonetarief. De marktpartijen krijgen een vergoeding voor hun taak binnen het totale systeem. De vergoeding voor de regiecentrale is een vaste vergoeding per maand en vervoerders krijgen een maandelijkse vergoeding voor de gereden kilometers en de tijd dat zij een auto met chauffeur beschikbaar stellen. De nieuwe manier van organiseren leidt in principe niet tot andere totaalkosten omdat dezelfde taken worden uitgevoerd. De vergoeding richting contractpartijen gebeurt in het nieuwe vervoersysteem dus niet meer op basis van zones. Ook de verdeling van kosten over de deelnemende gemeenten en provincie zal niet meer plaatsvinden op basis van zones, maar conform de in het bestuurlijk overleg van 14 september vastgestelde verdeelsleutels.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

2.3.4.1 Dienstverleningsovereenkomsten

In 2017 is samen met De Connectie en de gemeente Arnhem gewerkt aan het opstellen van twee separate dienstverleningsovereenkomst. Het betreft de volgende diensten:

De connectie:
- financiële administratie
- personele administratie

Gemeente Arnhem:
- juridische consultant (gemeente Arnhem)
- communicatie (gemeente Arnhem)

Met de komst van De Connectie is bekeken welke taken onder De Connectie vallen en hoe de BVO daar een dienstverleningsovereenkomst mee kan afsluiten. Op basis daarvan is de dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Arnhem aangepast.

In 2018 is door De Connectie een productdienstcatalogus opgesteld en zijn prijzen van hun dienstverlening bepaald. Op basis van de productdienstcatalogus is de DVO's tussen de vervoersorganisatie en de Connectie overeengekomen.

2.3.4.2 Rapporteren

Aan de partners wordt per programma gerapporteerd. Het is een overzicht van de geleverde prestaties. De rapportages worden halfjaarlijks opgesteld.

2.3.4.3 ICT

De bedrijfsvoeringsorganisatie heeft in 2018 gebruik gemaakt van de ICT omgeving (hardware en software) van de gemeente Arnhem. Beheertaken worden door De Connectie uitgevoerd.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

3 Jaarrekening

3.1 Overzicht baten en lasten 2018

Overzicht baten en lasten		Begroting 2018	Realisatie 2018	Verschil
Programma: Bedrijfsvoeringsorganisatie				
Lasten		712.980	1.062.797	-349.817
Baten		712.980	1.062.797	-349.817
Saldo van baten en lasten		0	0	0

3.2 Toelichting op overzicht baten en lasten 2018

De lasten zijn in 2018 boven de raming uitgekomen. Voor verdere toelichting zie paragraaf 3.4. Bedragen zijn inclusief de post onvoorzien en exclusief BTW.

3.3 Specificatie programma BVO

Programmarekening **LASTEN**		
	Begroting 2018	**Rekening 2018**
BVO		
Salariskosten	437.862	711.674
Inhuur derden (aanbesteding)	50.000	58.551
Opleidingskosten	5.000	4.683
Beheerkosten (onderzoek kwaliteit)	8.000	0
Beheerkosten (klachtenmeldpunt)	23.000	14.921
Beheerkosten (drukkosten)	20.000	9.664
Beheerkosten (website + banner OV9292)	8.000	15.730
Beheerkosten (telefoonnummers)	1.000	25.968
Beheerkosten (interne kosten)	10.000	12.414
Huisvesting (gastheer)	34.000	20.135
Ondersteunende taken (gastheer)	48.805	32.457
ICT (overig)	15.000	33.352
Klachtcommissie	5.000	18.833
Consumentenadvies en inspraak	10.000	6.580
Accountant en financieel advies	20.000	62.345
Incidenteel inrichting organisatie	3.333	0
Onvoorzien	13.980	35.490
Totaal	**712.980**	**1.062.797**

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Programmarekening **BATEN**			
	Begroting 2018	**Rekening 2018**	**Rekening 2017**
BVO			
Bijdrage partners	467.220	817.037	600.477
Bijdrage provincie	245.760	245.760	240.000
Totaal	**712.980**	**1.062.797**	**840.477**

3.4 Toelichting Specificatie programma BVO

De lasten zijn in 2018 boven de raming uitgekomen. Deze overschrijding komt voor een groot deel door:

- Hogere personeelskosten door externe invulling van de functie hoofd-secretaris van de vervoersorganisatie.
- Hogere kosten voor inrichting van de bedrijfsvoering door evaluatie van de verdeelsleutel, opzetten nieuwe begroting en inrichten contractbeheersing.
- Hogere kosten voor de klachtencommissie.
- Met het opstellen van de begroting 2018 waren de beheerkosten voor de telefoonnummers onvoldoende inzichtelijk. Deze dienen te worden bijgesteld.
- De kosten voor financieel advies bestaan uit de accountantskosten voor 2017 en 2018.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d 9-7-2019

3.5 Balans per 31-12-2018

Activa		31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa		0	0
Totaal Vaste activa		***0***	***0***
Vlottende activa			
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar			
Vorderingen op openbare lichamen	(1)	1.209.517	518.626
Liquide middelen			
Rekening courant BNG	(2)	4.051.576	2.095.868
Overlopende activa			
Nog te ontvangen subsidie	(3)	597.108	753.122
Nog te factureren OV Vangnet 2017	(4)	811.413	811.413
Eindafrekening gemeentes 2016	(5)	680.982	680.982
Afrekening partners 2016	(6)	45.431	45.431
Pijnpunten 2017 nog te verdelen onder partners	(7)	297.146	297.146
Nog te verdelen kosten 2017	(8)	147.405	147.405
Nog te verdelen kosten 2018	(9)	180.759	0
Nog te ontvangen "verplichtingen" 2017	(10)	50.805	0
Afrekening partners 2018	(11)	698.991	0
Vooruitbetaalde kosten / nog te ontvangen bedragen	(12)	10.334	0
Betaalde omzetbelasting	(13)	14.168	0
	subtotaal	3.534.542	2.735.499
Totaal vlottende activa		***8.795.635***	***5.349.993***
Totaal activa		**€ 8.795.635**	**€ 5.349.993**

Passiva		31-12-2018	31-12-2017
Vaste Passiva			
Eigen vermogen			
Nog te bestemmen resultaat 2016	(14)	0	0
Nog te bestemmen resultaat 2017	(15)	0	0
Nog te bestemmen resultaat 2018	(16)	0	
Voorzieningen		0	0
Totaal vaste passiva		***0***	***0***
Vlottende passiva			
Schulden met een rentetypische looptijd <1 jaar			
Crediteuren	(17)	669.108	79.203
Overlopende passiva			
Nog te betalen Prov Wmo	(18)	38.772	38.772
Eindafrekening provincie 2016	(19)	540.124	540.124
Eindafrekening gemeentes 2017	(20)	511.466	511.467
Afrekening vervoerders 2018	(21)	47.444	0
Nog te betalen "verplichtingen"	(22)	993.937	1.791.996
Vooruitgefactureerd partners 2019	(23)	4.284.734	0
	subtotaal	6.416.477	2.882.359
Subsidie Provincie (vooruit ontvangen)	(24)	1.710.050	2.388.431
Totaal vlottende passiva		***8.795.635***	***5.349.993***
Totaal passiva		**€ 8.795.635**	**€ 5.349.993**

3.6 Toelichting op de balans en grondslagen

3.6.1 Toelichting op balans

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

Vorderingen op openbare lichamen	(1)	1.209.517
Wijchen 2016		51.930
Rijnwaarden 2017		193.960
Rozendaal 2017		5.401
Provincie Gelderland 2018		161.500
Duiven 2018 Q4		193.201
Duiven 2019 Q1		202.429
Lingewaarde 2019 Q1		205.280
Mook en Middelaar 2019 Q1		45.462
Westervoort 2019 Q1		150.353
		1.209.517

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Nog te ontvangen subsidie	(3)	597.108
Subsidieaanvraag 2018		2.985.538
80% reeds ontvangen op 18-12-2017		-2.388.431
		597.108

Nog te factureren afrekening OV Vangnet 2017	(4)	811.413
Afrekening kosten OV Vanget o.b.v. samenwerkingsovereenkomst inzake Vervoer en Regie		
Basismobiliteit 2017-2019		626.661
Kosten medereiziger WMO 2017 gemeenten		184.752
		811.413

O.b.v samenwerkingsovereenkomst worden de gemaakte kosten vervoer en regie gedeclareerd.

Eindafrekening gemeentes 2016	(5)	680.982
Arnhem		63.582
Berg en Dal		51.963
Beuningen		39.575
Doesburg		-1.255
Druten		9.180
Duiven		-44.242
Heumen		-9.878
Lingewaard		95.337
Montferland		96.786
Mook en Middelaar		21.528
Nijmegen		110.849
Overbetuwe		67.379
Renkum		84.658
Rheden		107.557
Rozendaal		-1.850
Rijnwaarden		16.592
Westervoort		-34.168
Wijchen		63.756
Zevenaar		-56.367
		680.982

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Afrekening partners 2016	(6)	45.431
Kostent augustus dienen nog verdeeld te worden over de partners		26.427
Afrekening exploitatie 2016 partners		19.004
		45.431

Pijnpunten 2017 nog te verdelen onder partners	(7)	297.146

Deze pijnpunten van de vervoerders zijn uitgelegd in een notitie met datum 03-10-2017. Naar aanleiding van deze notitie heeft er op 03-01-2018 een uitbetaling plaatsgevonden aan de vervoerders.
Deze pijnpunten moet nog door DVG verdeeld worden over de partners.

Nog te verdelen kosten 2017	(8)	147.405
Arnhem begeleiding sep '16 - mei '17		15.067
Duiven begeleiding sep '16 - mei '17		10.753
Westervoort begeleiding sep '16 - mei '17		15.785
Arnhem chauffeursbijeenkomsten		6.972
Druten chauffeursbijeenkomsten		692
Duiven chauffeursbijeenkomsten		1.394
Westervoord chauffeursbijeenkomsten		1.227
Zevenaar chauffeursbijeenkomsten		1.272
Kosten chauffeursbijeenkomsten die nog verdeeld dienen te worden		4.642
Overige kosten nog te verdelen door DVG		53.876
+ BTW (6% en 21%)		9.043
Pasbijdragen nog te verdelen door DVG		25.172
+ BTW 6%		1.510
		147.405

Dit betreft de voorlopige verdeling. Deze wordt nog nader uitgewerkt.

Nog te verdelen kosten 2018	(9)	180.759
BTW Munckhof kosten december 2018 (9% ipv 6%)		20.271
Correctie aan en afrijtijden Linsen januari 2018		17.554

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Kosten begeleiding 2018		125.418
Kosten kennismaking 2018		16.445
Kosten chauffeursbijeenkomsten 2018		1071
		180.759

Nog te ontvangen "verplichtingen" 2017	(10)	50.805
dubbel betaalde factuur DVG maart 2017		57.732
teveel betaald factuur DVG oktober 2017		2.182
terugbetaling DVG maart 2017 in 2018		-51.514
afrekening vervoerders 2017 conform DVG		41.706
betaalde dwangsom		700
		50.805

Afrekening partners 2018	(11)	698.991
Saldo BVO		426.853
Saldo Regie		52.236
Saldo Vervoer		219.902
		698.991

Arnhem	43.478
Beuningen	-84.111
Doesburg	52.315
Druten	27.905
Duiven	49.564
Berg en Dal	43.692
Heumen	13.289
Lingewaard	-113.276
Montferland	45.600
Mook en Middelaar	-29.872
Nijmegen	-388.554
Overbetuwe	-83.006
Renkum	-81.037
Rheden	262.070
Rozendaal	6.975
Westervoort	34.582
Wijchen	-61.291
Zevenaar	-36.031
Kosten medereiziger WMO 2018 gemeenten	-183.821
Provincie Gelderland (OV Vangnet) 2018	-217.462
	-698.991

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Vooruitbetaalde kosten / nog te ontvangen bedragen	(12)	10.334
Vooruitbetaalde huur januari 2019		2.202
Nog te ontvangen inzake regiocoordinator		8.132
		10.334
Betaalde omzetbelasting	(13)	14.168
BTW 2017 Q3		6.877
BTW 2018 Q2		7.291
		14.168
Resultaat 2016	(14)	0
Na afrekening partners		
Resultaat 2017	(15)	0
Na nog te verdelen kosten en afrekening partners		
Resultaat 2018	(16)	0
Na nog te verdelen kosten en afrekening partners		
Crediteuren	(17)	669.108
Specificatie op factuurniveau		
Nog te betalen Prov Wmo	(18)	38.772
Realisatie subsidie 2016		1.033.400
Ontvangen subsidie 2016		-1.072.172
		38.772
Eindafrekening provincie 2016	(19)	540.124

Conform concept jaarrekening 2016 moet dit bedrag nog aan de provincie Gelderland worden terugbetaald. De provincie Gelderland heeft een factuur gekregen voor het gehele jaar, echter is er maar 4 maanden gereden door de BVO waardoor dit verschil is ontstaan.

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Eindafrekening gemeentes 2017	(20)	511.466
Arnhem		89.564
Berg en Dal		15.302
Beuningen		15.456
Doesburg		8.286
Druten		32.701
Duiven		55.165
Heumen		30.397
Lingewaard		42.621
Montferland		-37.210
Mook en Middelaar		12.418
Nijmegen		28.770
Overbetuwe		-29.395
Renkum		-9.109
Rheden		91.043
Rozendaal		8.742
Rijnwaarden		48.455
Westervoort		67.617
Wijchen		20.654
Zevenaar		20.706
		512.183
Niet nader gespecificeerd verschil		-717
		511.466

Dit bedrag moet worden terugbetaald aan de gemeentes.
Gemeentes met een negatief saldo moeten nog bijbetalen.

Afrekening vervoerders 2018	(21)	47.444

Conform overzicht BDO moet dit bedrag nog worden betaald aan de vervoerders.

Nog te betalen "verplichtingen"	(22)	993.937
te betalen vervoerders december 2018		1.020.771
te betalen facturen 2019 met kosten 2018		12.111
verplichting gastheer		10.000
verplichting accountant		30.000
Nog door te betalen subsidies Opstap gemeente Wijchen		8.855
Betaling gerechtsdeurwaarder		6.776
Correctie niet data Linsen november 2017		-4.547
Aanvullende nota Munckhof september 2017		-7.137
Correctie aan en afrijtijden Linsen aug-dec 2017		-82.892
Nog te betalen "verplichtingen"		**993.937**

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Vooruitgefactureerd partners 2019	(23)	4.284.734

Alle partners hebben op 1 november 2018 al een voorschotfactuur voor het 1e kwartaal van 2019 ontvangen.

Subsidie Provincie (vooruit ontvangen)	(24)	1.710.050

Dit betreft 80% van de subsidie voor 2019 die op 13-12-2018 is ontvangen door BVO DRAN.

Het verloop van de vooruit ontvangen bedragen kan als volgt worden gespecificeerd:

	Beginstand 1-1-2018	Ontvangen voorschot subsidie Wmo vervoer	Besteding	Eindstand 31-12-2018 subsidie Wmo vervoer
Provincie Gelderland	0	€ 1.710.050	0	€ 1.710.050

3.6.2 Grondslagen algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

3.6.3 Liquide middelen

Deze worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.6.4 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden, evenals de overlopende activa, gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

3.6.5 Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene- en bestemmingsreserves alsmede het saldo van de rekening van baten en lasten.

3.6.6 Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten. Voorts de kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt en die strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren (kostenegalisatie). Tot slot worden tot de voorzieningen gerekend de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

De voorzieningen zijn bepaald naar beste inschatting.

3.6.7 Kortlopende schulden en overlopende passiva

Deze worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

3.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

WNT-verantwoording 2018 DRAN

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de DRAN van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor de DRAN is €189.000.
Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

1. **Bezoldiging topfunctionarissen**

1a. Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	**M. v/d Beucken**
Functie(s)	Directeur
Duur dienstverband in 2018	1/4 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	
Gewezen topfunctionaris?	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	echte
Individueel WNT-maximum	**189.000**
Bezoldiging	
Beloning	56.549
Belastbare onkostenvergoedingen	589
Beloningen betaalbaar op termijn	9.015
Subtotaal	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0
Totaal bezoldiging	**66.153**

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking:

bedragen x € 1	G. Mulder
Functiegegevens	Hoofd BVO DRAN / secretaris
Aanvang en einde functievervulling (uiterlijk maand 12)	01/01/2018 – 31/06/2018
Aantal kalendermaanden waarin functievervulling vóór 2018	9
Aantal kalendermaanden waarin functievervulling in 2018	6
Aantal uren functievervulling in 2018	511
Individueel WNT-maximum	151.800
Maximum uurtarief	182

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Uitgekeerde bezoldiging in 2018 (t/m maand 3)	57.487
Belastbare onkostenvergoedingen	6.464
Bezoldiging per uur	112,50
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	nvt
Totaal bezoldiging	63.951
Verplichte motivering indien overschrijding	Nvt

bedragen x € 1	G. Mulder
Functiegegevens	Hoofd BVO DRAN / secretaris
Aanvang en einde functievervulling (uiterlijk maand 12)	01/04/2017 – 31/12/2017
Aantal kalendermaanden waarin functievervulling vóór 2017	0
Aantal kalendermaanden waarin functievervulling in 2017	9
Aantal uren functievervulling in 2017	583
Individueel WNT-maximum	202.500
Maximum uurtarief	176
Uitgekeerde bezoldiging in 2017 (4 t/m maand 12)	64.130
Bezoldiging per uur	110
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	nvt
Totaal bezoldiging	-
Verplichte motivering indien overschrijding	Nvt

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen:

bedragen x € 1	**R. Engels**	**R. van der Zee**	**S. Fleuren**	**P. Bollen**
Functie(s)	AB voorzitter	AB lid	AB lid	AB lid
Duur dienstverband in 2018	28/06 - 31/12	28/06 - 31/12	28/06 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0	0	0	0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	nee	nee	nee	nee
Individueel WNT-maximum	**28.350**	**9.550**	**9.550**	**19.100**
Bezoldiging				
Beloning	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Subtotaal	*0*	*0*	*0*	*0*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**	**0**
Gegevens 2017				
Duur dienstverband in 2017	n.v.t	n.v.t.	n.v.t	01/01 - 31/12
Bezoldiging 2017				
Beloning	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2017	**0**	**0**	**0**	**0**
Individueel WNT-maximum 2016	n.v.t	n.v.t.	n.v.t	18.100

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

bedragen x € 1	**H. Plaizier**	**I. Knuiman**	**A. Springveld**	**R. Waas**
Functie(s)	AB lid	AB lid	AB lid	AB lid
Duur dienstverband in 2018	28/06 - 31/12	01/01 - 31/12	28/06 - 31/12	28/06 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0	0	0	0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	nee	nee	nee	nee
Individueel WNT-maximum	**9.550**	**19.100**	**9.550**	**9.550**
Bezoldiging				
Beloning	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Subtotaal	*0*	*0*	*0*	*0*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**	**0**
Gegevens 2017				
Duur dienstverband in 2017	n.v.t.	01/01 - 31/12	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging 2017				
Beloning	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2017	**0**	**0**	**0**	**0**
Individueel WNT-maximum 2016	n.v.t.	18.100	n.v.t.	n.v.t.

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

bedragen x € 1	**A. Slob**	**O. van Leeuwen**	**S. Doorenbos**	**H. Tiemens**
Functie(s)	AB lid	AB lid	AB lid	AB lid
Duur dienstverband in 2018	28/06 - 31/12	28/06 - 31/12	28/06 - 31/12	28/06 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0	0	0	0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	nee	nee	nee	nee
Individueel WNT-maximum	**9.550**	**9.550**	**9.550**	**19.100**
Bezoldiging				
Beloning	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Subtotaal	*0*	*0*	*0*	*0*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**	**0**
Gegevens 2017				
Duur dienstverband in 2017	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	01/01 - 31/12
Bezoldiging 2017				
Beloning	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2017	**0**	**0**	**0**	**0**
Individueel WNT-maximum 2017	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	18.100

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

bedragen x € 1	**L. Rolink**	**D. Klomberg**	**A. Logemann**	**T. Kampschreur**
Functie(s)	AB lid	AB lid	AB lid	AB lid
Duur dienstverband in 2018	28/06 - 31/12	28/06 - 31/12	28/06 - 31/12	28/06 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0	0	0	0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	nee	nee	nee	nee
Individueel WNT-maximum	**9.550**	**9.550**	**9.550**	**9.550**
Bezoldiging				
Beloning	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Subtotaal	*0*	*0*	*0*	*0*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**	**0**
Gegevens 2017				
Duur dienstverband in 2017	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging 2017				
Beloning	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2017	**0**	**0**	**0**	**0**
Individueel WNT-maximum 2017	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

bedragen x € 1	C. Koers	P. Loermans
Functie(s)	AB lid	AB lid
Duur dienstverband in 2018	08/06 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0	0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	nee	nee
Individueel WNT-maximum	**9.550**	**19.100**
Bezoldiging		
Beloning	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Subtotaal	*0*	*0*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**
Gegevens 2017		
Duur dienstverband in 2017	n.v.t.	01/01 - 31/12
Bezoldiging 2017		
Beloning	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Totaal bezoldiging 2017	**0**	**0**
Individueel WNT-maximum 2017	n.v.t.	18.100

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

bedragen x € 1	R. Barber	E. Heinrich	J. van Dongen
Functie(s)	AB lid	AB lid	AB lid
Duur dienstverband in 2017	01/01 - 01/06	01/06 - 31/12	01/01 - 01/10
Omvang dienstverband (in fte)	0	0	0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	nee	nee	nee
Individueel WNT-maximum	**7.542**	**10.559**	**13.575**
Bezoldiging			
Beloning	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Subtotaal	*0*	*0*	*0*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**
Gegevens 2016			
Duur dienstverband in 2016	14/4 - 31/12	n.v.t.	14/4 - 31/12
Bezoldiging 2016			
Beloning	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging 2016	**0**	**0**	**0**
Individueel WNT-maximum 2016	12.849	n.v.t.	12.849

2.Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking
Niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

3.8 Bijlagen verantwoordingsinformatie inzake regie- en vervoerstaken

Bijlage: Overzicht lasten en baten per taakveld

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d 9-7-2019

	Vervoer-vraagafh. WMO	Vraagafhankelijk OV	Subs.provincie WMO	reizigersbijdrage WMO	eigen bijdrage OV-reiziger	Pasverstrekking	bijdrage OV-Prov	Totaal vraagafh. Vervoer
Arnhem	2.594.057	0	-811.887	-252.820	0	7.616	0	1.536.967
Beuningen	344.666	0	-80.454	-30.894	0	1.252	0	234.570
Doesburg	70.864	0	-12.078	-5.287	0	282	0	53.781
Druten	557.584	0	-95.235	-45.238	0	1.061	0	418.171
Duiven	272.275	0	-67.120	-23.465	0	1.587	0	183.277
Berg en Dal	471.182	0	-124.425	-43.251	0	2.251	0	305.757
Heumen	170.286	0	-41.105	-14.714	0	1.305	0	115.772
Lingewaard	822.738	0	-172.626	-68.956	0	2.068	0	583.225
Montferland	613.040	0	-133.271	-54.467	0	1.893	0	427.194
Mook en Middelaar	139.222	0	-34.162	-13.722	0	221	0	91.559
Nijmegen	1.216.181	0	-380.568	-115.119	0	6.884	0	727.378
Overbetuwe	639.100	0	-125.771	-59.941	0	1.732	0	455.120
Renkum	748.131	0	-178.476	-67.940	0	2.129	0	503.845
Rheden	704.418	0	-183.223	-65.235	0	1.961	0	457.921
Rozendaal	4.281	0	-1.233	-422	0	15	0	2.641
Westervoort	172.113	0	-47.879	-15.965	0	778	0	109.047
Wijchen	527.547	0	-117.725	-47.308	0	1.633	0	364.148
Zevenaar	590.867	0	-132.539	-52.091	0	2.770	0	409.007
Provincie Gelderland		1.012.093			-255.252	31	756.841	756.871
Totaal	10.658.552	1.012.093	-2.739.778	-976.833	-255.252	37.470	756.841	7.736.252

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

	Routevervoer + totaal vervoer				
	Routevervoer (ll-vervoer, WM-db, jeugd)	**Totaal vervoer ex BTW**	**6% BTW**	**21% BTW**	**incl. BTW**
Arnhem	2.370.160	3.907.127	282.684	1.599	4.191.410
Beuningen	4.342	238.912	19.087	263	258.261
Doesburg	293.188	346.969	21.526	59	368.554
Druten	217.658	635.830	43.800	223	679.853
Duiven	449.512	632.790	41.899	333	675.022
Berg en Dal	522.251	828.008	57.011	473	885.492
Heumen	185.460	301.232	20.462	274	321.967
Lingewaard	126.328	709.553	52.807	434	762.794
Montferland	0	427.194	33.514	397	461.106
Mook en Middelaar	65.401	156.960	11.454	46	168.460
Nijmegen	19.198	746.576	67.216	1.446	815.237
Overbetuwe	111.606	566.726	41.446	364	608.536
Renkum	137.586	641.431	49.067	447	690.944
Rheden	846.670	1.304.592	89.151	412	1.394.155
Rozendaal	3.951	6.592	469	3	7.063
Westervoort	373.301	482.348	31.767	163	514.278
Wijchen	0	364.148	28.814	343	393.305
Zevenaar	938.316	1.347.323	88.626	582	1.436.530
Provincie Gelderland		756.871	45.410	6	802.288
Totaal	6.664.927	14.401.178	1.026.209	7.869	15.435.256

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d 9-7-2019

	Regie							
	Regie-vraagafhankelijk	Regie-vraagafh OV	Totaal	Regie-route - volume afh	Regie-route - vast	Totaal regie ex-BTW	21% BTW	incl. BTW
Arnhem	164.457	0		34.623	2.305	201.385	42.291	243.675
Beuningen	22.116	0		56	1.921	24.093	5.060	29.153
Doesburg	6.410	0		3.591	2.305	12.306	2.584	14.891
Druten	24.969	0		2.025	2.305	29.299	6.153	35.452
Duiven	19.485	0		6.338	2.305	28.128	5.907	34.035
Berg en Dal	30.561	0		5.685	2.305	38.551	8.096	46.646
Heumen	13.912	0		2.229	2.305	18.447	3.874	22.320
Lingewaard	39.964	0		1.971	2.305	44.241	9.291	53.531
Montferland	32.387	0		23	1.345	33.755	7.089	40.844
Mook en Middelaar	13.028	0		627	2.305	15.959	3.351	19.311
Nijmegen	80.466	0		168	2.305	82.939	17.417	100.356
Overbetuwe	30.863	0		1.656	2.305	34.824	7.313	42.137
Renkum	41.259	0		2.654	2.305	46.219	9.706	55.925
Rheden	42.061	0		12.561	2.305	56.927	11.955	68.881
Rozendaal	6.410	0		73	2.305	8.788	1.846	10.634
Westervoort	15.714	0		4.768	2.305	22.787	4.785	27.573
Wijchen	29.477	0		0	0	29.477	6.190	35.667
Zevenaar	32.213	0		9.709	2.305	44.227	9.288	53.515
Provincie Gelderland		55.804		0	0	55.804	11.719	67.523
Totaal	645.753	55.804	701.558	88.756	37.844	828.157	173.913	1.002.071

KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d 9-7-2019

	BVO		
	BVO	BTW	BVO incl. BTW
Arnhem	150.234	31.534	181.768
Beuningen	29.110	5.235	34.345
Doesburg	15.829	2.351	18.180
Druten	22.446	3.788	26.234
Duiven	29.364	5.290	34.654
Berg en Dal	37.670	7.093	44.764
Heumen	19.657	3.182	22.839
Lingewaard	48.666	9.481	58.147
Montferland	38.521	7.278	45.799
Mook en Middelaar	12.402	1.607	14.009
Nijmegen	167.770	35.341	203.111
Overbetuwe	49.662	9.697	59.359
Renkum	34.952	6.503	41.456
Rheden	46.603	9.033	55.636
Rozendaal	4.688	312	5.000
Westervoort	19.297	3.104	22.401
Wijchen	43.991	8.466	52.457
Zevenaar	46.176	8.940	55.116
Provincie Gelderland	245.760		245.760
Totaal	1.062.797	158.236	1.221.034

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

	Vervoer			Regie			BVO			Totaal			
	Gefactureerd voorschot	Verdeling kosten	Afrekening	Gefactureerd voorschot	Verdeling kosten	Afrekening	Gefactureerd voorschot	Verdeling kosten	Afrekening	Gefactureerd voorschot	Verdeling kosten	Solidariteits-fonds 2018	Afrekening
Arnhem	4.412.421	4.191.410	221.012	248.726	243.675	5.051	95.072	181.768	-86.696	4.756.219	4.616.853	95.889	43.478
Beuningen	205.615	258.261	-52.646	26.448	29.153	-2.705	20.686	34.345	-13.659	252.750	321.759	15.102	-84.111
Doesburg	384.135	368.554	15.582	14.263	14.891	-628	12.611	18.180	-5.569	411.008	401.624	-42.931	52.315
Druten	689.061	679.853	9.208	36.908	35.452	1.456	16.703	26.234	-9.531	742.672	741.539	-26.772	27.905
Duiven	726.974	675.022	51.952	33.058	34.035	-977	20.769	34.654	-13.884	780.802	743.711	-12.473	49.564
Berg en Dal	910.708	885.492	25.216	46.627	46.646	-19	26.060	44.764	-18.704	983.394	976.901	-37.199	43.692
Heumen	307.374	321.967	-14.594	13.169	22.320	-9.151	15.518	22.839	-7.321	336.061	367.127	-44.355	13.289
Lingewaard	690.096	762.794	-72.698	52.607	53.531	-925	32.643	58.147	-25.503	775.347	874.472	14.150	-113.276
Montferland	539.438	461.106	78.332	47.763	40.844	6.919	26.406	45.799	-19.393	613.607	547.749	20.259	45.600
Mook en Middelaar	143.979	168.460	-24.481	17.772	19.311	-1.539	6.050	14.009	-7.959	167.801	201.781	-4.108	-29.872
Nijmegen	634.345	815.237	-180.892	85.113	100.356	-15.243	105.632	203.111	-97.479	825.090	1.118.704	94.940	-388.554
Overbetuwe	557.251	608.536	-51.285	40.250	42.137	-1.887	33.252	59.359	-26.107	630.753	710.033	3.726	-83.006
Renkum	660.551	690.944	-30.394	59.028	55.925	3.103	24.138	41.456	-17.317	743.717	788.325	36.430	-81.037
Rheden	1.614.416	1.394.155	220.261	74.663	68.881	5.782	31.413	55.636	-24.223	1.720.492	1.518.672	-60.250	262.070
Rozendaal	10.943	7.063	3.880	10.554	10.634	-79	6.050	5.000	1.050	27.548	22.697	-2.124	6.975
Westervoort	534.042	514.278	19.764	29.373	27.573	1.800	14.732	22.401	-7.670	578.146	564.252	-20.688	34.583
Wijchen	376.068	393.305	-17.237	38.894	35.667	3.227	29.671	52.457	-22.786	444.633	481.429	24.495	-61.291
Zevenaar	1.376.845	1.436.530	-59.686	47.181	53.515	-6.334	31.014	55.116	-24.102	1.455.040	1.545.161	-54.090	-36.031
	14.774.263	**14.632.968**	**141.295**	**922.398**	**934.547**	**-12.150**	**548.421**	**975.274**	**-426.853**	**16.245.081**	**16.542.789**	**0**	**-297.707**
Provincie Gelderland	441.091	802.288	-361.197	27.437	67.523	-40.086				468.528	869.812		-401.283
Provincie Gelderland	2.739.778	2.739.778	0				245.760	245.760	0	2.985.538	2.985.538		0
Totaal	**17.955.132**	**18.175.035**	**-219.902**	**949.835**	**1.002.071**	**-52.236**	**794.181**	**1.221.034**	**-426.853**	**19.699.148**	**20.398.139**	**0**	**-698.991**

Bijlage: Overzicht lasten en baten per taakveld

KSG
KSG registeraccountants B.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
d.d. 9-7-2019

Overzicht lasten en baten per taakveld BBV 2018			Begroting 2018	Realisatie 2018 (incl. BTW)
Programmaplan	**Taakveld**			
P1 Vraagafhankelijk vervoer	Taakveld 6.4 begeleide participatie (Wmo)	Lasten	10.159.052	11.343.367
		Baten	10.159.052	11.281.114
	Taakveld 6.1 collectief aanvullend vervoer (OV)	Lasten	911.071	1.072.856
		Baten	911.071	711.659
	Taakveld 6.2 toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen (Regie)	Lasten	689.473	848.885
		Baten	689.473	808.829
	Totaal	Lasten	11.759.597	13.265.108
		Baten	11.759.597	12.801.602
		Saldo	0	-463.506
P2 Routevervoer	Taakveld 4.3 leerlingenvervoer	Lasten	5.954.321	5.173.601
		Baten	5.954.321	5.322.661
	Taakveld 6.4 begeleide participatie (Wmo)	Lasten	1.083.511	1.216.180
		Baten	1.083.511	1.251.220
	Taakveld 6.72 vervoer jeugdhulp 18-	Lasten	506.005	675.040
		Baten	506.005	694.489
	Taakveld 6.2 toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen (Regie)	Lasten	123.475	153.186
		Baten	123.475	141.006
	Totaal	Lasten	7.667.313	7.218.007
		Baten	7.667.313	7.409.376
		Saldo	0	191.369
P3 Bestedingsplan	PM	Lasten	131.623	0
		Baten	131.623	0
Dotatie bestemmingsreserve				
		Saldo	0	0
Overzichten				
Overhead	0.4 Overhead ondersteuning organisatie	Lasten	699.000	1.221.034
		Baten	699.000	794.181
		Saldo	0	-426.853
Bedrag onvoorzien	0.8 Algemene baten en lasten	Lasten	13.980	0
		Baten	13.980	0
		Saldo	0	0
		Saldo	0	0
Geraamde saldo van baten en lasten			0	-698.990

Heemstede

Aan: alle gemeenteraden van Nederland
CC: Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Verzenddatum	: - 9 JULI 2019
Bijlage	: 1
Uw kenmerk/datum	: /
Ons kenmerk	: 717135
Betreft	: Motie 'Als we verder de trap af moeten, komen we onder water'

Geachte raad,

In de gemeenteraad van Heemstede is de motie 'Als we verder de trap af moeten, komen we onder water' unaniem aangenomen. Deze motie vraagt het Rijk:

- de bijdrage aan het gemeentefonds weer in overeenstemming te brengen met de verwachting en afspraken van begin 2018 en met de maatschappelijke opgaven waarvoor gemeenten staan;
- het trap-op-trap-afsysteem zodanig aan te passen dat er minder grote en minder frequente schommelingen zijn in de Algemene Uitkering via het Gemeentefonds.

Hierbij stuur ik op de motie op met daarbij de vraag aan u om een gelijkluidend verzoek naar het Rijk te sturen en daarmee een sterk signaal af te geven vanuit de gemeenteraden in Nederland. In de bijlage vindt u de betreffende motie.

Contact
Heeft u nog vragen of opmerkingen, neem dan contact op met de griffie via telefoonnummer 023-54 85 633. U kunt ook een e-mail sturen naar griffie@heemstede.nl met vermelding van 717135.

Namens de gemeenteraad van Heemstede,

I.C.M. Hesp
Raadsgriffier

A.C. Nienhuis
Burgemeester

Gemeente Heemstede
Raadhuisplein 1
2101 HA Heemstede

Postadres
Postbus 352
2100 AJ Heemstede

Tel: 14023
gemeente@heemstede.nl
www.heemstede.nl

mo8

AANGENOMEN
UNANIEM

GROEN LINKS HEEMSTEDE HBB PvdA

MOTIE GroenLinks, HBB en PvdA

"Als we verder de trap af moeten, komen we onder water"

De raad van de gemeente Heemstede in vergadering bijeen op 27 juni 2019

Constaterende dat:

- Sprake is van onderuitputting van de uitgaven van het Rijk en daardoor minder geld gestort wordt door het Rijk in het Gemeentefonds dan eerder geraamd is;
- Landelijk het accres[1] daardoor naar beneden is bijgesteld van € 1,123 miljard in maart 2018 tot € 0,807 miljard in mei 2919;
- Ook de meerjarige accres-ontwikkeling over de periode 2019-2023 cumulatief terugvalt met € 0,456 miljard t.g.v. een lagere loon- en prijsontwikkeling op de rijksbegroting[2];
- Nog steeds het "trap op, trap af" principe gehanteerd wordt voor de jaarlijkse storting van het Rijk in het gemeentefonds, ook als er sprake is van onderuitputting;
- Ook de voeding van het gemeentefonds uit het BTW Compensatiefonds lager is dan begroot;
- De kadernota, na doorrekening van de meicirculaire, rekening houdt met in totaal € 0,9 miljoen minder storting uit het gemeentefonds in de periode 2020 tot en met 2023;
- De Tweede Kamer een motie heeft aangenomen (Motie lid Özütok, d.d. 20 juni 2019), die de regering verzoekt om samen met de gemeenten een onderzoek te laten uitvoeren naar hoe de negatieve financiële gevolgen van het trap-op-trap-afsysteem zo veel mogelijk kunnen worden voorkomen.

Overwegende dat:

- In 2018 een Interbestuurlijk Programma is afgesproken tussen Rijk, IPO, Unie van Waterschappen en VNG;
- De gemeenten in Nederland en dus ook Heemstede voor grote maatschappelijke opgaven staan in het fysieke (bijvoorbeeld "Samen aan de slag voor het klimaat"), in het sociale domein (bijvoorbeeld "Merkbaar beter in het sociaal domein"), en met overkoepelende thema's (bijvoorbeeld "Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving");
- Daarom in 2018 is afgesproken dat daarvoor meer middelen beschikbaar komen voor het gemeente- en provinciefonds;
- Dat gemeenten erop moeten kunnen vertrouwen dat het Rijk dergelijke toezeggingen en afspraken nakomt;
- Gemeenten meer opgaven krijgen in een veranderende samenleving met veel nieuwe maatschappelijke opgaven en met de invoering van nieuwe wetten zoals de Omgevingswet, daarvoor dus meer kosten moeten maken en daarvoor minder geld krijgen dan in 2018 is afgesproken;
- Gemeenten daardoor geen effectieve, sluitende meerjarenbegrotingen kunnen opstellen.

[1] Accres: bedrag waarmee het beschikbare bedrag van het Gemeentefonds jaarlijks wordt aangepast

[2] [Bron]: VNG Notitie "toelichting meicirculaire 2019

Vraagt het Rijk:

- De bijdrage aan het gemeentefonds weer in overeenstemming te brengen met de verwachting en afspraken van begin 2018 en met de maatschappelijke opgaven waarvoor gemeenten staan;
- Het trap-op-trap-afsysteem zodanig aan te passen dat er minder grote en minder frequente schommelingen zijn in de Algemene Uitkering via het Gemeentefonds.

Draagt de griffie op:

- Een afschrift van deze motie te versturen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, aan alle fracties van de Tweede Kamer der Staten Generaal en aan de VNG;
- Deze motie te delen aan alle gemeenteraden in Nederland, met de vraag om een gelijkluidend verzoek naar het Rijk te sturen en daarmee een sterk signaal af te geven vanuit de gemeenteraden in Nederland.

En gaat over tot de orde van de dag.

E. De Zeeuw L. Jagtenberg M. Radix A. Rocourt R. Pameijer O. Boeder

MEERJARENPROGRAMMABEGROTING
BVO DRAN
2020-2023
(inclusief gewijzigde begroting 2019)

Versie: Bestuur 4 juli 2019

Inhoudsopgave

1.0 Inleiding 3
1.1 Uitgangspunten meerjarenprogrammabegroting 2020-2023 6
1.2 Procedure begroting 7

BELEIDSBEGROTING 8
De beleidsbegroting bestaat uit 2 delen (art. 7 lid 2 BBV): 8
2.0 Programmaplan 8
2.1 Programma Vraagafhankelijk vervoer 10
2.2 Programma Routevervoer 12
2.3 Programma Bestedingsplan 14
2.4 Overzicht Overhead 15
2.5 Overzicht Onvoorzien 16
3.0 Verplichte paragrafen 17
3.1 Inleiding 17
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 17
3.2.1 Bepaling weerstandscapaciteit 17
3.2.2 Risico's 17
3.3 Financiering 18
3.4 Bedrijfsvoering 19

FINANCIËLE BEGROTING 21
4.0 Overzicht van Baten en Lasten naar categorie 2020-2023 21
4.2 Overzicht van baten en lasten naar taakveld 2020-2023 24
4.3 Bestemmingsreserve 24

Bijlage: Solidariteitsfonds 25

1.0 Inleiding

Hierbij treft u de ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2020-2023, inclusief de gewijzigde begroting 2019, van Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN) aan.

Uitgangspunten vervoerskosten
De begroting 2019 (vastgesteld medio 2018) was gebaseerd op de begroting 2018 verhoogd met een toen ingeschatte indexatie van 2%. Op basis van de realisatiecijfers 2018 Is er een analyse gemaakt op de vervoersontwikkelingen per soort vervoer en daarbij behorende kosten per gemeente. Per gemeente Is de te verwachten kostenontwikkeling opgenomen In de gewijzigde begroting 2019. Deze kostenontwikkeling samen met de indexatie (2%) is ook opgenomen in de begroting 2020 en volgende jaren.

Effecten knoppenplan
De effecten van het knoppenplan zijn verwerkt In de doorgevoerde aanpassingen in de vervoerskosten. De meest concrete kostenbesparing vanuit het knoppenplan betreft de aanvullende afspraken over de 3 uurs regeling. Dit heeft aantoonbaar geleld tot een besparing van €100k-l- (periode mei t /m december 2018). Voor 2019 ene verwachte kostenbesparing van ongeveer € 150k.

BTW van 6% naar 9%
De kosten voor het vraagafhankelijk WMO-vervoer worden in de begroting verantwoord exclusief btw. Deze btw is aftrekbaar bij de gemeenten.
Het routegebonden vervoer wordt verantwoord inclusief btw. De btw is compensabel noch aftrekbaar en derhalve kostenverhogend voor de gemeenten.

Vanaf 1 januari 2019 is het 6% procents tarief verhoogd naar 9%. Kosten gerelateerd aan het routegebonden vervoer zijn daardoor met 3% toegenomen.

Standpunt belastingdienst BTW
In 2016 heeft de accountant een BTW advies uitgebracht voor de onderdelen vervoer, regie en BVO. Op basis van dit advies is er enkel voor het routegebonden vervoer een kostprijsverhogend effect en is zodoende opgenomen in de begroting 2019.
Bij brief van 11 december 2018 heeft de belastingdienst haar standpunt laten weten omtrent de BTW voor de vervoersorganisatie.
Hierbij hebben zij zich op het standpunt gesteld dat de onderdelen regie en beheer economisch ondergeschikt zijn aan het vervoer en derhalve als één vervoersprestatie moeten worden gezien. Daarbij is het BTW percentage van 9% van toepassing waarbij de kosten toebedeeld aan het routebonden vervoer kostprijsverhogend zijn.
Voor het onderdeel regie is er al een toedeling van kosten aan het routegebonden deel. In overleg met de ambtelijke werkgroep financiën is er een toedeling gemaakt van de beheerkosten aan het routegebonden vervoer.
In de gewijzigde begroting 2019 en de begroting 2020 (en volgende) is dit aangepast.

Correctie kortingsregeling medereiziger (vervoerskosten)
Over het eerste kwartaal van 2019 vindt er voor de kortingsregeling medereiziger binnen het vraagafhankelijk vervoer een verrekening plaats met de provincie. Dit is verwerkt in de gewijzigde begroting 2019. Ook de structurele gevolgen zoals een mogelijke indicatiestelling sociaal begeleider zijn vanaf 2020 in de begroting opgenomen. De verwachting is dat als gevolg van beleidsmaatregelen de kosten niet 100% (van 2018) zullen zijn maar lager. Daarom is hier gerekend met 20% van de kosten gebruik medereiziger 2018 voor 2020 en volgende jaren. Uitzonderingen hierop zijn Rozendaal en Berg en Dal (0%) en Rheden (50%).

Wmo-subsidie
Per jaar ontvangt de vervoersorganisatie van de provincie Gelderland het percentage waarmee de Wmo-subsidie mag worden geïndexeerd. Met het vaststellen van de begroting 2018 was het percentage voor 2019 nog niet bekend. Toen is uitgegaan van 2,2%. Inmiddels is het percentage voor 2019 wel bekend (3,2%). De begroting 2019 en de begroting 2020 is hierop aangepast.

De verdeling van de Wmo-subsidie over de gemeenten is op basis van gereden Wmo-ritten per gemeenten gedeeld door het totaal gereden Wmo-ritten en wordt achteraf (op basis van realisatie) berekend. De verdeling van de Wmo-subsidie wordt zodoende voor de gewijzigde begroting 2019 en begroting 2020 niet aangepast.

Ontvangen klantbijdrage
De Wmo-reiziger betaald een eigen bijdrage die in de begroting is opgenomen. Op basis van de werkelijk ontvangen eigen bijdrage in 2018 is de hoogte van de eigen bijdrage per gemeente in gewijzigde begroting 2019 opgenomen.

NEA-index
De kosten van het vervoer worden door de vervoerders jaarlijks geïndexeerd met de NEAindex. Met het vaststellen van de begroting 2018 was het NEA percentage voor 2019 nog niet bekend. Toen Is uitgegaan van 2,0%. Inmiddels Is het percentage voor 2019 wel bekend (2,2%). De begroting 2019 Is hierop aangepast.

Meerkosten aanbestedingsprocedure (beheerkosten)
Door het bestuur van de vervoersorganisatie is besloten de contracten met de vervoerders en de regiecentrale niet te verlengen. Als gevolg daarvan is door de vervoersorganisatie een onderbouwde berekening gemaakt van de kosten ten behoeve van het aanbestedingsproces. De kosten hiervan zijn opgenomen in de gewijzigde begroting 2019 (153.020 euro) en begroting 2020 (76.760 euro).

Projectmedewerker doorontwikkeling (beheerkosten)
Vanuit de deelnemende gemeenten van deze gemeenschappelijke regeling is aandacht gevraagd voor de toenemende werkdruk ten gevolge van de huidige en komende ontwikkelingen (voorbereidingen adviesdocument, komende aanbestedingen, beleidsontwikkelingen in het kader van efficiënte maatregelen, provinciale subsidietrajecten). Vanuit het voorbereidend ambtelijk overleg is daarom voorgesteld tijdelijk een projectmedewerker doorontwikkeling binnen te halen voor de duur van één jaar voor 3 dagen per week (60%). De kosten hiervan zijn opgenomen in de gewijzigde begroting 2019 (35.000 euro) en de begroting 2020 (25.000 euro).

Claim regiecentrale (DVG)
Bij brief van 15 januari 2019 heeft de vervoersorganisatie een claim van de regiecentrale (DVG) ontvangen. Het eerste deel van de claim heeft betrekking op het overschrijden van het gemiddelde aantal ritten vraagafhankelijk vervoer (VAV) van 40.000 per maand.
Het tweede deel van de claim betreft extra kosten die de regiecentrale heeft gemaakt met de start van het vervoer in 2016.
Na onderhandelingen met DVG zijn de meerkosten bepaald op 185.000 euro (prijspeil 2018) exclusief BTW en inclusief het afdoen van het dispuut betreffende het eerste jaar en afronding en overdracht van werkzaamheden na contractdatum. De verdeling van de meerkosten is als volgt opgebouwd:

- Meerkosten VAV ritten 2019 en 2020 (2018 niet gehonoreerd): € 140.000
- Meerkosten 1e jaar vergoeding: € 30.000
- Afronding en overdracht werkzaamheden na einde contract: € 15.000

De ritafhankelijke meerkosten ad € 140.000 zijn verwerkt in de meerjaren programmabegroting vanaf augustus 2020. De regiekosten zijn verhoogd met de berekende meerkosten en conform de reguliere verdeelsystematiek toebedeeld aan de gemeenten en provincie.

Wmo subsidie
De hoogte van de Wmo subsidie is vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst met de provincie Gelderland. Deze overeenkomst loopt formeel t/m 2019 en is met één jaar verlengd. Vanaf 2021 wordt de subsidie in drie jaren afgebouwd tot nul (75%, 50% en 25%, basisjaar 2020). Deze afbouw is ook van toepassing op de vaste bijdrage van de provincie op de beheerkosten.

Indexering regiekosten
In de overeenkomst met de regiecentrale (DVG) zijn afspraken vastgelegd betreffende de jaarlijkse indexering van de regiekosten. De indexatie is meerjarig verwerkt in de meerjarenbegroting.

Solidariteitsprincipe
Door het toepassen van de nieuwe verdeelsleutel zijn voor – en nadeelgemeenten ontstaan. Naar aanleiding daarvan is afgesproken om een solidariteitsfonds in te stellen waarbij de voordeelgemeenten de nadeelgemeenten in een afbouwend scenario compenseren over een periode van 3 jaar, te weten 2017, 2018 en 2019.

In de bestuursvergadering van 31 januari 2019 zijn de bedragen per gemeente voor de betreffende jaren vastgesteld. In de gewijzigde begroting 2019 zijn deze bedragen in de bijlage opgenomen.

Hieronder een nadere toelichting.

Besluit Begroting en Verantwoording
Voor Gemeenschappelijke Regelingen gelden de wijzigingen van 5 maart 2016 van het BBV vanaf het boekjaar 2018. De wijzigingen betreffen met name de invoering van taakvelden en de wijze waarop met overhead moet worden omgegaan.

Opzet begroting 2020
In de basis bestaat de begroting 2020 uit 2 onderdelen (art. 7 lid 1 BBV):
- de beleidsbegroting
- de financiële begroting

De beleidsbegroting bestaat op zijn beurt weer uit 2 onderdelen (art. 7 lid 2 BBV):
- het programmaplan en (Hoofdstuk 2)
- de paragrafen (Hoofdstuk 3)

De financiële begroting (Hoofdstuk 4) bestaat uit (art. 7 lid 3 BBV):
- een overzicht van baten en lasten (inclusief toelichting)
- een bijlage met overzicht geraamde baten en lasten per taakveld
- een uiteenzetting van de financiële positie

Taakvelden
Naast de indeling van de begroting naar programma's moet de begroting ook worden ingedeeld naar taakvelden. De taakvelden zijn gepubliceerd in de Staatscourant van 25 april 2016. Daarnaast schrijft het BBV 2017 verplicht voor dat een totaaloverzicht van lasten en baten per taakveld opgenomen moet worden (paragraaf 4.2 van deze begroting).

Taakvelden en beleidsindicatoren
Op grond van de vraag en antwoordrubriek BBV 2016-155 is de opname van de beleidsindicatoren ook voor Gemeenschappelijke Regelingen (GR) verplicht. Het ministerie van BZK heeft daarbij aangegeven dat GR alleen die indicatoren hoeven op te nemen die behoren bij de taakvelden waarbinnen de GR activiteiten uitvoert. Beleidsindicatoren die buiten de taakvelden van de GR vallen, kunnen worden weggelaten. De GR moet derhalve de beleidsindicatoren van de gemeenten waarvoor zij de taken uitvoert downloaden en hieruit de voor haar relevante beleidsindicatoren filteren. Voor deze begroting levert deze 'filtering' **geen** beleidsindicatoren op.

Overhead
Op de programma's mogen alleen de direct toe te rekenen lasten worden geboekt. Het is niet toegestaan om de overheadkosten en de stelpost onvoorzien in een programma te ramen en te boeken. Overheadkosten en de stelpost onvoorzien moeten op aparte overzichten worden gepresenteerd.

Dit heeft tot gevolg dat alle kosten van de Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) in de begroting 2020 als 'Overhead' moeten worden gelabeld. De overzichten van 'Overhead' en 'Onvoorzien zijn opgenomen in paragraaf 2.4 en 2.5 van deze begroting.

'open einde' systematiek
De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee voor de partijen die vervoer inbrengen. Door periodiek inzicht te hebben in het volume van het aantal ritten worden de gevolgen van verwachtte toenames van ritten tijdig gecommuniceerd met de gemeenten en provincie Gelderland.

De gemeenten streven daarbij naar het versterken van eigen kracht van de reiziger en een toename van het gebruik van algemene voorzieningen in combinatie met een afname van het doelgroepenvervoer. Bijv. gebruik openbaar vervoer, vrijwilligers. Daarnaast stuurt de regiecentrale op efficiency. Bijv. afstemmen van verschillende vervoersvormen en slim koppelen van verschillende vervoersstromen.

1.1 Uitgangspunten meerjarenprogrammabegroting 2020-2023

De volgende uitgangspunten zijn van toepassing:
- BVO > inwoneraantallen per 1-1-2016;
- Kosten regie vraagafhankelijk > ritten vraagafhankelijk vervoer september 2017 opgehoogd naar jaartotaal (maal 12 maanden);
- Kosten regie routegebonden > aantallen clienten die gebruik maken van Avan september 2017 opgehoogd met 10%;
- Kosten vraagafhankelijk vervoer >
  - Ritten september 2017 maal 12 maanden.
  - Totale kosten categorie 1 vervoer minus de berekende kosten van het routevervoer van categorie 1.
- Kosten routegebonden vervoer >
  - Jeugdwet en dagbesteding: routes september 2017 maal 12 maanden;
  - Leerlingenvervoer: routes september 2017 opgehoogd naar jaartotaal op basis van 200 dagen.
  - Routevervoer categorie 2: berekenen van de beladen tijd en de onbeladen tijd van het routevervoer (conform bestek). Dezelfde berekeningssystematiek ook toepassen voor de kilometers. Totale kosten berekenen op basis van offerte tarieven per basispunt.
  - Routevervoer categorie 1: berekenen van de beladen tijd van de routes. Berekenen/ramen van de onbeladen tijd van de routes op basis van de gegevens van het categorie 2 routevervoer (verhouding beladen versus onbeladen tijd). Beladen en onbeladen tijd bij elkaar tellen voor totaal tijd. Dezelfde berekeningssystematiek toepassen voor de kilometers. Totale kosten berekenen op basis van de tarieven per basispunt waarbij ook rekening wordt gehouden met inzet van rolstoelvoertuig (hoger tarief). Tarieven conform offertes.
  - Totale kosten routevervoer worden bepaald door de kosten routevervoer categorie 2 en kosten routevervoer categorie 1 bij elkaar op te tellen.
- Indexering kosten vervoer (vraagafhankelijk en routegebonden) per jaar 2%.
- Indexering te ontvangen klantbijdrage per jaar 2%.
- Indexering subsidie vanaf 2019 per jaar 3,2% (overeenkomstig samenwerkingsovereenkomst met provincie Gelderland).

Bij deze uitgangspunten is geen rekening gehouden met (eventuele) aanpassingen als gevolg van de nieuwe aanbesteding. Die worden te zijner tijd in een Gewijzigde Begroting 2020 meegenomen en vastgesteld.

Ambtelijke voorbereiding
Samen met de werkgroep financiën en het voorbereidend ambtelijk overleg is deze begroting tot stand gekomen.

1.2 Procedure begroting

Voor de aanbieding en vaststelling van de ontwerpbegroting geldt de volgende procedure.

1. Het Bestuur stelt de ontwerpbegroting vast in het bestuurlijk overleg van 14 maart 2019.
2. Het Bestuur zendt de ontwerpbegroting binnen twee weken aan de raden van de gemeenten toe.
3. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze omtrent het ontwerp van de begroting binnen acht weken na de verzending ervan aan het Bestuur kenbaar maken.
4. Het Bestuur stelt de begroting vast in het bestuurlijk overleg van 4 juli 2019.
5. Het Bestuur zendt de vastgestelde begroting onder bijvoeging van de zienswijzen van de gemeenteraden, zijn commentaar daarop en zo nodig een nota van wijziging binnen twee weken na vaststelling aan de gemeenteraden.

BELEIDSBEGROTING

De beleidsbegroting bestaat uit 2 delen (art. 7 lid 2 BBV):

1. het programmaplan
2. de verplichte paragrafen

2.0 Programmaplan

Hierna wordt per programma aangegeven wat onze uitgangspunten zijn bij de uitvoering van onze taken.

Uit te voeren taken
Door de deelnemers is de sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer bij de vervoersorganisatie neergelegd. Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer is de vervoersorganisatie een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland waarin wordt overeengekomen dat de vervoersorganisatiede taak van het aanvullend vervoer (basismobiliteit) uitvoert voor de provincie Gelderland.

Beleidskaders
Bij de uitvoering van de taken op het gebied van doelgroepenvervoer gelden, naast wat wettelijk is voorgeschreven, de beleids- en/of toetsingskaders die worden aangegeven door de deelnemende gemeenten voor wat betreft het doelgroepenvervoer en provincie Gelderland voor wat betreft het aanvullend vervoer.

Ontwikkelingen
Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de deelnemers en provincie. Het kan gaan om veranderende wet- en regelgeving voor gemeenten of provincie, maar ook voor de gecontracteerde marktpartijen. Het betreft ook beleidsaanpassingen bij gemeenten in het kader van bijvoorbeeld de kantelingsgedachte of krimpende budgetten. Daarnaast is de instroom van nieuw vervoer waarvoor gemeenten nog definitief de keuze moeten maken een belangrijke factor die invloed heeft op de omvang van de werkzaamheden van de vervoersorganisatie.

Indeling en opzet programma's
De programma's zijn, naast een algemene omschrijving, ingericht met de 3 W's vragen (art 8 lid 3 BBV):

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we er voor doen?
- Wat mag het kosten?

Onder "wat willen we bereiken" wordt bij vervoer naast een algemene beschrijving van wat we willen bereiken ook ingegaan op specifieke prestatie indicatoren voor uitvoering van Avan. Bij "wat mag het kosten" zijn naast de lasten ook de bijdragen van de deelnemers/provincie geraamd.

Het programmaplan bestaat uit de volgende programma's:

1. Vraagafhankelijk vervoer
2. Routevervoer
3. Bestedingsplan

En de overzichten

4. Overhead
5. Onvoorzien

De indeling van de programma's in de begroting beoogt de financiële inzichtelijkheid van het totale takenpakket zo goed mogelijk in beeld te brengen, te kunnen ramen en later in de jaarrekening te kunnen verantwoorden.

De provincie Gelderland neemt conform de samenwerkingsovereenkomst voor de jaren 2018 en 2019 deel aan de programma's Vraagafhankelijk vervoer. De samenwerkingsovereenkomst 2017-2019 is met één jaar verlengd (2020). Vanaf 2021 wordt de subsidie in 3 jaren afgebouwd naar nul.

2.1 Programma Vraagafhankelijk vervoer

Wat willen we bereiken?

- Een kwalitatief goede uitvoering van het vraagafhankelijke vervoer met Avan door de regiecentrale en vervoerders.
  Hierbij streven wij bij de onderstaande prestatie indicatoren naar de aangeven norm:
  - stiptheidpercentage rituitvoering per maand > 95%.
  - gemiddelde wachttijd ritreservering per maand < 30 seconden;
  - aantal klachten per rit per maand < 0,2%;
  - afhandelingstermijn klachten < 10 werkdagen;
  - vereiste certificaten chauffeurs is 100%.
- Een goede sturing en (financiële) beheersing van uitvoering van het vraagafhankelijke vervoer met Avan.

Wat gaan we er voor doen?

- Afspraken omtrent het vraagafhankelijk vervoer zijn vastgelegd in het contract met de regiepartij (DVG) en de contracten met de vervoerders. Met behulp van systeemgerichte contractbeheersing wordt naleving van de contracten en daarmee de kwaliteit van de uitvoering geborgd.
- Jaarlijks wordt door de BVO een audit uitgevoerd bij de regiepartij op hun processen en systemen.
- Analyseren van de (realtime indien noodzakelijk) rittenbakken, managementinformatie en andere uitvoeringsinformatie en op basis daarvan (bij)sturen uitvoering Avan. Hierbij zijn de prestatie indicatoren zoals hierboven beschreven de leidraad.
- Structureel (tenminste één keer per maand) overleg en afstemming met regiecentrale over onder andere de uitvoering van het vervoer, gedelegeerd opdrachtgeverschap en doorontwikkeling Avan. In het kader van de uitvoering spelen de prestatie indicatoren een grote rol. De uitvoering van het gedelegeerd opdrachtgeverschap van regiepartij richting vervoerders zullen we ook toetsen bij vervoerders.
- Structureel (tenminste ieder kwartaal) overleg tussen regiecentrale en vervoerders om de dagelijkse uitvoering af te stemmen. Indien nodig is opdrachtgever hierbij aanwezig.
- Voorafgaand aan ieder bestuurlijk overleg is er minimaal één voorbereidend ambtelijk overleg om de onderwerpen van het bestuurlijk overleg voor te bespreken.
- Structureel (4 keer per jaar) overleg en afstemming met gemeenten over Wmo-vervoer gerelateerde zaken via het overleg contactambtenaren Avan.
- Structureel aanwezig bij overleg Regionale Adviesraad doelgroepenvervoer om ervaringen van gebruikers mee te nemen in de (bij)sturing van de uitvoering.
- Goede communicatie over de uitvoering met betrokken partijen en gebruikers Avan.

Wat mag het kosten?

Programma 1: Vraagafhankelijk vervoer	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Vervoer vraagafhankelijk	11.291.526	12.234.666	12.424.357	12.654.704	12.889.658	13.129.311
Regie vraagafhankelijk	689.473	835.622	840.504	839.851	856.475	873.098
Totaal lasten	11.980.999	13.070.288	13.264.861	13.494.555	13.746.133	14.002.409
Baten						
Arnhem	2.057.017	2.114.570	2.160.723	2.363.667	2.572.686	2.782.749
Berg en Dal	342.473	434.753	439.973	469.135	499.200	529.429
Beuningen	212.397	303.027	306.184	321.695	337.679	353.758
Doesburg	54.709	60.133	61.063	63.485	65.928	68.392
Druten	441.235	493.389	501.140	528.075	555.808	583.740
Duiven	206.187	257.814	260.980	276.435	292.362	308.384
Heumen	80.722	183.388	184.775	189.533	194.323	199.146
Lingewaard	647.722	737.196	749.300	792.906	837.821	883.034
Montferland	580.864	525.601	536.547	575.839	616.309	657.051
Mook en Middelaar	92.002	140.447	141.188	147.995	155.012	162.068
Nijmegen	699.463	1.121.679	1.135.631	1.204.832	1.276.209	1.347.924
Overbetuwe	491.225	556.692	565.365	596.119	627.789	659.679
Renkum	616.962	619.455	631.376	679.074	728.228	777.675
Rheden	601.161	591.843	605.715	655.127	706.056	757.277
Rozendaal	9.838	9.749	9.822	10.064	10.308	10.553
Westervoort	146.216	152.091	155.151	167.576	180.385	193.263
Wijchen	409.092	393.194	400.575	430.891	462.128	493.557
Zevenaar	471.792	492.593	499.440	533.789	569.011	604.458
Provincie Gelderland bijdrage OV	751.178	734.188	746.135	759.729	774.975	790.499
Eigen bijdrage	1.199.412	1.264.549	1.289.840	1.315.637	1.341.949	1.368.788
Subsidie provincie Wmo	1.869.333	1.883.937	1.883.937	1.412.953	941.969	470.984
Totaal baten	11.980.999	13.070.288	13.264.861	13.494.555	13.746.133	14.002.409
Mutaties reserves						
Ontrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.2 Programma Routevervoer

Wat willen we bereiken?

- Een kwalitatief goede uitvoering van het routevervoer met Avan door de regiecentrale en vervoerders.
  Hierbij streven wij bij de onderstaande prestatie indicatoren naar de aangeven norm:
  - aantal routes met vaste chauffeur(s) > 99%
  - aantal ritten binnen maximale reisduur per maand > 95%.
  - aantal klachten per rit per maand < 0,2%;
  - afhandelingstermijn klachten < 10 werkdagen;
  - vereiste certificaten chauffeurs is 100%.
- Een goede sturing en (financiële) beheersing van uitvoering van het routevervoer met Avan.

Wat gaan we er voor doen?

- Afspraken omtrent het vraagafhankelijk vervoer zijn vastgelegd in het contract met de regiepartij (DVG) en de contracten met de vervoerders. Met behulp van systeemgerichte contractbeheersing wordt naleving van de contracten en daarmee de kwaliteit van de uitvoering geborgd.
- Jaarlijks wordt door de BVO een audit uitgevoerd bij de regiepartij op hun processen en systemen.
- Analyseren van de (realtime indien noodzakelijk) rittenbakken, managementinformatie en andere uitvoeringsinformatie en op basis daarvan (bij)sturen uitvoering Avan. Hierbij zijn de prestatie indicatoren zoals hierboven beschreven de leidraad.
- Structureel (tenminste één keer per maand) overleg en afstemming met regiecentrale over onder andere de uitvoering van het vervoer, gedelegeerd opdrachtgeverschap en doorontwikkeling Avan. In het kader van de uitvoering spelen de prestatie indicatoren een grote rol. De uitvoering van het gedelegeerd opdrachtgeverschap van regiepartij richting vervoerders zullen we ook toetsen bij vervoerders.
- Structureel (tenminste ieder kwartaal) overleg tussen regiecentrale en vervoerders, indien nodig is opdrachtgever hierbij aanwezig. Vaste onderwerpen in dit overleg zijn de kwaliteitseisen gesteld aan chauffeurs zoals vaste chauffeur bij leerlingenvervoer en kennismaking chauffeur met de leerlingen/ouderskinderen).
- Voorafgaand aan ieder bestuurlijk overleg is er minimaal één voorbereidend ambtelijk overleg om de onderwerpen van het bestuurlijk overleg voor te bespreken
- Structureel (4 keer per jaar) overleg en afstemming met gemeenten die routevervoer hebben ingebracht over routevervoer gerelateerde zaken al dan niet via het overleg contactambtenaren Avan.
- Structureel aanwezig bij overleg Regionale Adviesraad doelgroepenvervoer om ervaringen van gebruikers mee te nemen in de (bij)sturing van de uitvoering.
- Goede communicatie over de uitvoering met betrokken partijen en gebruikers Avan.

Wat mag het kosten?

Programma 2: Routevervoer	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Vervoer routevervoer	7.694.714	7.946.097	8.088.828	8.250.242	8.414.890	8.582.826
Regie routevervoer	123.475	139.828	142.710	145.592	148.474	151.356
Totaal lasten	7.818.189	8.085.926	8.231.538	8.395.834	8.563.364	8.734.182
Baten						
Arnhem	2.658.791	2.949.410	2.999.155	3.055.271	3.112.488	3.170.828
Berg en Dal	662.239	593.767	606.094	620.008	634.197	648.666
Beuningen	13.611	14.174	14.386	14.625	14.870	15.119
Doesburg	373.066	358.762	365.690	373.510	381.484	389.615
Druten	301.451	256.496	262.079	268.382	274.810	281.365
Duiven	565.700	498.760	509.308	521.208	533.341	545.712
Heumen	272.768	220.428	225.482	231.186	237.002	242.934
Lingewaard	95.132	162.641	164.386	166.352	168.356	170.400
Montferland	3.910	2.643	2.670	2.704	2.745	2.781
Mook en Middelaar	75.899	78.400	79.774	81.325	82.907	84.520
Nijmegen	-	21.800	21.800	21.800	21.800	21.800
Overbetuwe	108.247	155.479	157.471	159.716	162.004	164.337
Renkum	97.027	166.809	168.592	170.602	172.650	174.739
Rheden	1.177.342	992.406	1.014.397	1.039.207	1.064.505	1.090.300
Rozendaal	11.248	11.744	11.913	12.104	12.298	12.496
Westervoort	427.530	441.297	449.267	458.255	467.420	476.764
Wijchen	-	-	-	-	-	-
Zevenaar	974.226	1.160.908	1.179.076	1.199.580	1.220.487	1.241.807
Totaal baten	7.818.189	8.085.926	8.231.538	8.395.834	8.563.364	8.734.182
Mutaties reserves						
Ontrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.3 *Programma Bestedingsplan*

Wat willen we bereiken?

- Het realiseren van nieuwe projecten op het raakvlak tussen doelgroepenvervoer en openbaar vervoer die de basismobiliteit op een alternatieve wijze faciliteren.

Wat gaan we er voor doen?

- Structureel overleg voeren met gemeenten en provincie Gelderland via een in te stellen ontwikkelteam basismobiliteit.
- Opstellen projectplannen als onderdeel van het bestedingsplan.

Wat mag het kosten?

Programma 3: Projecten bestedingsplan	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Projecten	117.909	134.899	122.952	109.358	94.112	79.915
Totaal lasten	117.909	134.899	122.952	109.358	94.112	79.915
Baten						
Saldo bijdrage provincie en werkelijke kosten vraagafhankelijk OV vervoer	117.909	134.899	122.952	109.358	94.112	79.915
Totaal baten	117.909	134.899	122.952	109.358	94.112	79.915
Mutaties reserves						
Ontrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.4 Overzicht Overhead

Overzicht Overhead	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
BVO	699.000	899.146	811.707	708.556	708.556	708.556
Totaal lasten	699.000	899.146	811.707	708.556	708.556	708.556
Baten						
Arnhem	77.377	116.375	97.217	88.396	101.069	115.041
Berg en Dal	21.268	30.034	25.728	23.745	26.594	29.734
Beuningen	16.899	23.311	20.161	18.711	20.795	23.092
Doesburg	10.334	13.208	11.796	11.146	12.080	13.110
Druten	13.661	18.328	16.035	14.980	16.496	18.168
Duiven	16.967	23.415	20.248	18.789	20.884	23.195
Heumen	12.698	16.846	14.808	13.870	15.218	16.704
Lingewaard	26.621	38.271	32.548	29.913	33.699	37.873
Montferland	21.550	30.468	26.087	24.070	26.968	30.163
Mook en Middelaar	5.000	10.615	9.649	9.205	9.843	10.548
Nijmegen	85.963	129.586	108.156	98.289	112.465	128.095
Overbetuwe	27.116	39.033	33.179	30.483	34.356	38.625
Renkum	19.706	27.630	23.737	21.945	24.520	27.359
Rheden	25.621	36.732	31.273	28.760	32.371	36.352
Rozendaal	5.000	5.024	5.021	5.019	5.019	5.019
Westervoort	12.059	15.862	13.993	13.133	14.369	15.732
Wijchen	24.205	34.552	29.469	27.128	30.491	34.198
Zevenaar	25.297	36.233	30.860	28.387	31.940	35.859
Provincie Gelderland	251.658	253.624	261.740	202.587	139.380	69.690
Totaal baten	699.000	899.146	811.707	708.556	708.556	708.556
Mutaties reserves						
Ontrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.5 Overzicht Onvoorzien

Overzicht Onvoorzien	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Onvoorzien	13.980	17.983	16.234	14.171	14.171	14.171
Totaal lasten		17.983	16.234	14.171	14.171	14.171
Baten						
Arnhem	2.797	3.598	3.249	2.836	2.836	2.836
Berg en Dal	629	809	730	637	637	637
Beuningen	460	592	534	466	466	466
Doesburg	206	265	239	209	209	209
Druten	335	431	389	339	339	339
Duiven	463	595	537	469	469	469
Heumen	298	383	346	302	302	302
Lingewaard	836	1.075	970	847	847	847
Montferland	640	823	743	648	648	648
Mook en Middelaar	141	181	164	143	143	143
Nijmegen	3.129	4.025	3.634	3.172	3.172	3.172
Overbetuwe	855	1.100	993	867	867	867
Renkum	568	731	660	576	576	576
Rheden	797	1.025	926	808	808	808
Rozendaal	27	35	32	28	28	28
Westervoort	273	351	317	277	277	277
Wijchen	742	955	862	752	752	752
Zevenaar	784	1.009	911	795	795	795
Totaal baten	13.980	17.983	16.234	14.171	14.171	14.171
Mutaties reserves						
Ontrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	-	-	-	-	-

3.0 Verplichte paragrafen

3.1 Inleiding

In de paragrafen wordt ingegaan op het beleid met betrekking tot de beheersmatige aspecten van de organisatie. In het besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat aangegeven dat in de begroting ten minste de volgende paragrafen opgenomen moeten zijn:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Lokale heffingen
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

De paragrafen "onderhoud kapitaal goederen", "lokale heffingen", "verbonden partijen" en "grondbeleid" zijn niet op de vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN) van toepassing. De overige paragrafen staan hieronder toegelicht.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de vervoersorganisatie in staat is tegenvallers op te vangen. Bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico's zo goed mogelijk in beeld te worden gebracht.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:
- inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- inventarisatie van de risico's
- inventarisatie van het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

3.2.1 Bepaling weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, op te kunnen vangen. Tot de aanwezige weerstandscapaciteit van de vervoersorganisatie kunnen slechts twee posten worden gerekend:
- Reserves
- Post onvoorzien

In de begroting van de vervoersorganisatie is geen post reserve opgenomen.

De post 'onvoorzien' bedraagt jaarlijks 2% van de BVO kosten. Deze post is ten behoeve van de vervoersorganisatie opgenomen.

Ten behoeve van het vervoer en de regie is de 'open einde' systemathiek van toepassing waarbij bij een tekort de deelnemende gemeenten bij moeten betalen en bij een overschot geld terug krijgen. Het risico hiervoor ligt dus bij de deelnemende gemeenten.

3.2.2 Risico's

De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Zodoende moet er periodiek inzicht zijn in het volume van het aantal ritten en moeten de gevolgen van verwachtte toenames van ritten tijdig worden gecommuniceerd met de klant (gemeente). Hiervoor worden door de vervoersorganisatie periodiek managementrapportages verstrekt.

De gemeenten streven daarbij naar het versterken van eigen kracht van de reiziger en een toename van het gebruik van algemene voorzieningen in combinatie met een afname van het doelgroepenvervoer. Bijv. gebruik openbaar vervoer, vrijwilligers.

Daarnaast stuurt de regiecentrale op efficiency. Bijv. afstemmen van verschillende vervoersvormen en slim koppelen van verschillende vervoersstromen.

Hierdoor bestaat tijdens de exploitatieperiode de mogelijkheid dat schommelingen in het vervoervolume en/of veranderingen in de wijze van planning leiden tot structurele veranderingen in het aantal inzeturen.
De regiecentrale monitort maandelijks de langere termijn ontwikkelingen in het vervoervolume. Indien zich hierin veranderingen voordoen die leiden tot structurele vermindering of vermeerdering van het aantal inzeturen treedt zij tijdig in overleg met de gecontracteerde vervoerders (12 weken van te voren aangeven zodat de vervoerder kan afschalen).

Op dit moment is het nog niet mogelijk aan het risico een concreet bedrag te koppelen.

Zoals door de regiecentrale verzocht in de brief van 15 januari gaat de vervoersorganisatie hierover In gesprek met de regiecentrale.

Claim Munckhof 3 uurs regeling
Als enige vervoerder verzet Munckhof zich tegen de aanvullende afspraken betreffende de 3 uurs regeling. Deze lagere vergoeding wordt wel toegepast. Het risico is dat na een eventueel juridisch proces Munckhof in het gelijk wordt gesteld en alsnog de kosten dienen te worden vergoed. Voor 2019 wordt dit risico gekapitaliseerd op € 50.000,-.

3.3 Financiering

De financieringsparagraaf in de begroting is, in samenhang met de financiële verordening, een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Het financieringsvraagstuk van vervoersorganisatie is van een beperkte omvang. Dit heeft vooral te maken met het feit dat de meeste bedrijfsvoeringsonderdelen worden afgenomen van de gemeente Arnhem en het grootste deel van de begroting bestaat uit personeelslasten of daaraan gerelateerde kosten. De financieringsrisico's zullen om die reden slechts beperkt zijn.

Renterisicobeheer
Algemene uitgangspunten met betrekking tot het renterisicobeheer zijn:
- geen overschrijding van de renterisiconorm conform de Wet Fido;
- nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning;
- de rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie.

Kasgeldlimiet
Met de kasgeldlimiet is in de wet Fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de organisatie haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten voor bestemming, dus met uitzondering van de stortingen in de reserves.
De liquide middelen betreffen rekening-courant tegoeden. Deposito's komen voort uit de financiering van het lopende bedrijf en de bestemmingsreserves. De huidige financiële positie geeft geen aanleiding om op de korte termijn maatregelen voor te stellen.

Renterisiconorm
Het renterisico op de lange financiering wordt wettelijk begrensd door de renterisiconorm. Als lange financiering wordt volgens de wet Fido aangemerkt: alle financieringsvormen met een rentetypische looptijd groter dan één jaar. Het renterisico wordt gedefinieerd als het minimum van de netto nieuw aangetrokken schuld en de betaalde aflossingen, vermeerderd met het saldo van de contractuele renteherzieningen op de opgenomen en uitgezette geldleningen. Het renterisico op de lange termijn wordt beperkt tot de in wet genoemde 20% van de restant hoofdsom van de rentetypische langlopende leningen. Achterliggende reden voor het gebruik van de renterisiconorm is de spreiding van het renterisico over de jaren.

Relatiebeheer
Het betalingsverkeer zal in hoofdzaak geconcentreerd worden bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

3.4 Bedrijfsvoering

Waar staat de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen voor?
De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.

Doelen en taken
De vervoersorganisatie heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.
De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de vervoersorganisatie.

Samenwerkingsovereenkomst provincie Gelderland
Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer is de vervoersorganisatie (BVO DRAN) een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland. In deze overeenkomst komen de provincie Gelderland en de vervoersorganisatie overeen dat de vervoersorganisatie de taak van het aanvullend vervoer (basismobiliteit) uitvoert voor de provincie Gelderland.

Regiemodel
Het vervoer is ingericht volgens het 'regiemodel'. In het nieuwe regiemodel worden de regie en het vervoer gescheiden in de markt gezet en is niet langer sprake van één zonetarief. De marktpartijen krijgen een vergoeding voor hun taak binnen het totale systeem. De vergoeding voor de regiecentrale is een vaste vergoeding per maand en vervoerders krijgen een maandelijkse vergoeding voor de gereden kilometers en de tijd dat zij een auto met chauffeur beschikbaar stellen. De nieuwe manier van organiseren leidt in principe niet tot andere totaalkosten omdat dezelfde taken worden uitgevoerd. De vergoeding richting contractpartijen gebeurd in het nieuwe vervoersysteem dus niet meer op basis van zones. Ook de verdeling van kosten over de deelnemende gemeenten en provincie zal niet meer plaatsvinden op basis van zones, maar conform de in het bestuurlijk overleg van 14 september vastgestelde verdeelsleutels.

Rapporteren
Aan de partners wordt per programma gerapporteerd. Het is een overzicht van de geleverde prestaties. De rapportages (inclusief financiën) worden halfjaarlijks opgesteld.

Vennootschapsbelasting
Het kabinet heeft eind 2014 wetgeving vastgesteld, die erop is gericht dat overheidsbedrijven, die economische activiteiten uitoefenen, op dezelfde wijze als private bedrijven aan vennootschapsbelasting zullen worden onderworpen. Deze wetswijziging is per 1 januari 2016 in werking getreden. Aangezien DRAN geen winstoogmerk heeft en in de GR is bepaald dat positieve rekeningresultaten aan de deelnemers worden terugbetaald heeft DRAN geen last van vpb.

FINANCIËLE BEGROTING

4.0 Overzicht van Baten en Lasten naar categorie 2020-2023

Onderstaand is de financiële meerjarenbegroting van de vervoersorganisatie weergegeven. Per onderdeel zal een toelichting worden gegeven.

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE	Begroting 2019	Gewijzigde Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten partners (BVO, regie en vervoer)						
BVO						
Salariskosten	437.862	479.326	469.190	443.848	443.848	443.848
Inhuur derden (aanbesteding)	50.000	205.795	128.493	50.683	50.683	50.683
Opleidingskosten	5.000	5.068	5.068	5.068	5.068	5.068
Beheerkosten (onderzoek kwaliteit)	8.000	8.109	8.109	8.109	8.109	8.109
Beheerkosten (klachtenmeldpunt)	23.000	23.311	23.311	23.311	23.311	23.311
Beheerkosten (drukkosten)	20.000	20.273	20.273	20.273	20.273	20.273
Beheerkosten (website +banner OV9292)	8.000	8.109	8.109	8.109	8.109	8.109
Beheerkosten (telefoonnummers)	1.000	1.014	1.014	1.014	1.014	1.014
Beheerkosten (interne kosten)	10.000	10.137	10.137	10.137	10.137	10.137
Huisvesting (gastheer)	34.000	34.465	34.465	34.465	34.465	34.465
Ondersteunende taken (gastheer)	48.805	49.472	49.472	49.472	49.472	49.472
ICT (overig)	15.000	15.205	15.205	15.205	15.205	15.205
Klachtcommissie	5.000	5.068	5.068	5.068	5.068	5.068
Consumentenadvies en inspraak	10.000	10.137	10.137	10.137	10.137	10.137
Accountant en financieel advies	20.000	20.273	20.273	20.273	20.273	20.273
Incidenteel inrichting organisatie	3.333	3.379	3.379	3.379	3.379	3.379
Regie						
Vraagafhankelijk WMO	637.705	772.191	776.683	776.083	791.380	806.676
Vraagafhankelijk OV	51.768	63.431	63.821	63.768	65.095	66.422
Routegebonden volume afhankelijk	87.227	100.318	103.200	106.082	108.964	111.846
Routegebonden vaste bijdrage gemeente	36.248	39.510	39.510	39.510	39.510	39.510
Vervoer						
Vraagafhankelijk WMO	10.362.233	11.303.552	11.476.478	11.687.868	11.903.485	12.123.415
Vraagafhankelijk OV	929.293	931.115	947.878	966.836	986.173	1.005.896
Routegebonden	7.694.711	7.946.097	8.088.828	8.250.242	8.411.890	8.582.826
Bestedingsplan						
Projecten besteding saldo OV bijdrage provincie	117.909	134.899	122.952	109.358	94.112	79.915
Onvoorzien						
Onvoorzien	13.980	17.983	15.234	14.171	14.171	14.171
Overige						
Eenmalig aanschaf OV pas	0	0	0	0	0	0
Lasten	20.630.077	22.208.241	22.447.292	22.722.474	23.126.336	23.539.233
Baten partners (BVO, regie en vervoer)						
BVO						
Vraagafhankelijk WMO en routegebonden	447.342	645.521	549.966	505.969	569.176	638.866
Vraagafhankelijk OV (subsidie provincie)	251.658	253.624	261.740	202.587	139.380	69.690
Regie						
Vraagafhankelijk WMO	637.705	772.191	776.683	776.083	791.380	806.676
Vraagafhankelijk OV (bijdrage provincie)	51.768	63.431	63.821	63.768	65.095	66.422
Routegebonden volume afhankelijk	87.227	100.318	103.200	106.082	108.964	111.846
Routegebonden vaste bijdrage gemeente	36.248	39.510	39.510	39.510	39.510	39.510
Vervoer						
Vraagafhankelijk WMO	7.523.371	8.415.423	8.568.265	9.230.154	9.895.860	10.565.461
Vraagafhankelijk WMO (subsidie prov.)	1.869.333	1.883.937	1.883.937	1.412.953	941.969	470.984
Vraagafhankelijk OV (bijdrage provincie)	817.319	805.656	805.266	805.319	803.992	803.992
Routegebonden	7.694.711	7.946.097	8.088.828	8.250.242	8.411.890	8.582.826
Reizigersbijdrage						
Reizigersbijdrage WMO (regie en vervoer)	969.529	1.004.192	1.024.276	1.044.761	1.065.656	1.086.969
Reizigersbijdrage OV (regie en vervoer)	229.883	260.357	265.564	270.876	276.293	281.819
Onvoorzien						
Onvoorzien	13.980	17.983	15.234	14.171	14.171	14.171
Baten	20.630.077	22.208.241	22.447.292	22.722.474	23.126.336	23.539.233
Dotatie aan bestemmingsreserve (bestedingsplan 2018, programma 4 begroting)						
Geraamd resultaat	0	0	0	0	0	0

4.1 Toelichting op het overzicht van Baten en Lasten naar categorie

Lasten

Lasten

BVO

Salariskosten
Voor salariskosten is uitgegaan van de loonsommen 2018 behorende bij de (voorlopige) functieschalen en inschatting kosten aanvullende arbeidsvoorwaarden.

Inhuur derden
De kosten inhuur derden zijn gebaseerd op een uitgevoerde inventarisatie voor het gaan uitvoeren van een ontwikkelgerichte aanbesteding.

Beheerkosten
Beheerkosten zijn gebaseerd op ervaringen vanuit het voorgaande jaar.

Huisvesting, ondersteunende taken gastheer
De kosten voor huisvesting en ondersteunende taken zijn gebaseerd op gemaakte afspraken met gastheer gemeente Arnhem en de Connectie, daarnaast is er een ondertekende huurovereenkomst met de gemeente Arnhem.

Klachtencommissie (geschillencommissie)
Kosten zijn gebaseerd op te maken nieuwe afspraken en 6 bijeenkomsten.

Consumentenadvies
Kosten zijn gebaseerd op nieuwe afspraken en inschatting aantal bijeenkomsten.

Accountant
Kosten inschatting op basis van marktonderzoek.

Regie

Vraagafhankelijk WMO/OV
Kosten zijn gebaseerd op geoffreerde tarieven aanbesteding.

Routegebonden
Kosten zijn gebaseerd op geoffreerde tarieven aanbesteding.

Vervoer

Vraagafhankelijk WMO/OV
De kosten vraagafhankelijk vervoer zijn gebaseerd op de totale kosten categorie 1 vervoer minus de berekende kosten van het routevervoer van categorie 1.

Hierbij is nog geen rekening gehouden met eventuele besparingen uit extra bundeling of maatregelen die gemeenten realiseren in het kader van de 4 andere sporen uit het onderzoek van Cissonius. Beide zijn nu nog erg lastig in te schatten.

Routegebonden volume afhankelijk
Deze kosten zijn gebaseerd op:

- Routevervoer categorie 2: berekenen van de beladen tijd en de onbeladen tijd van het routevervoer (conform bestek). Dezelfde berekeningssystematiek ook toepassen voor de kilometers. Totale kosten berekenen op basis van offerte tarieven per basispunt.
- Routevervoer categorie 1: berekenen van de beladen tijd van de routes. Berekenen/ramen van de onbeladen tijd van de routes op basis van de gegevens van het categorie 2 routevervoer (verhouding beladen versus onbeladen tijd). Beladen en onbeladen tijd bij elkaar tellen voor totaal tijd. Dezelfde berekeningssystematiek

toepassen voor de kilometers. Totale kosten berekenen op basis van de tarieven per basispunt waarbij ook rekening wordt gehouden met inzet van rolstoelvoertuig (hoger tarief). Tarieven conform offertes.
- Totale kosten routevervoer worden bepaald door de kosten routevervoer categorie 2 en kosten routevervoer categorie 1 bij elkaar op te tellen.

Baten

Algemeen
De baten zijn verdeeld over de onderdelen BVO, regie, vervoer, reizigersbijdragen en subsidie provincie Gelderland. Binnen de meerjarige begroting is de subsidie van de provincie opgenomen onder BVO, regie vraagafhankelijk Wmo en vraagafhankelijk vervoer Wmo.

Subsidie en bijdrage provincie Gelderland
De subsidie van de provincie voor Wmo vervoer is voor het jaar 2019 conform de afbouwregeling uit de Samenwerkingsovereenkomst opgenomen. Deze overeenkomst loopt formeel t/m 2019 en is met één jaar verlengd. Vanaf 2021 wordt de subsidie in drie jaren afgebouwd tot nul (75%, 50% en 25%, basisjaar 2020). Deze afbouw is ook van toepassing op de vaste bijdrage van de provincie op de beheerkosten. Dit is zo in de begroting opgenomen.

4.2 Overzicht van baten en lasten naar taakveld 2020-2023

Overzicht lasten en baten per taakveld BBV 2018			Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Programmaplan	**Taakveld**							
P1 Vraagafhankelijk vervoer	Taakveld 6.4 begeleide participatie (Wmo)	Lasten	10.362.233	11.303.552	11.476.478	11.687.868	11.903.485	12.123.415
		Baten	10.362.233	11.303.552	11.476.478	11.687.868	11.903.485	12.123.415
	Taakveld 6.1 collectief aanvullend vervoer (OV)	Lasten	929.293	931.115	947.878	966.836	986.173	1.005.896
		Baten	929.293	931.115	947.878	966.836	986.173	1.005.896
	Taakveld 6.2 toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen (Regie)	Lasten	689.473	835.622	840.504	839.851	856.475	873.098
		Baten	689.473	835.622	840.504	839.851	856.475	873.098
	Totaal	Lasten	11.980.999	13.070.288	13.264.861	13.494.555	13.746.133	14.002.409
		Baten	11.980.999	13.070.288	13.264.861	13.494.555	13.746.133	14.002.409
		Saldo	0	0	0	0	0	0
P2 Routevervoer	Taakveld 4.3 leerlingenvervoer	Lasten	6.073.407	5.743.062	5.855.722	5.983.126	6.113.078	6.245.630
		Baten	6.073.407	5.743.062	5.855.722	5.983.126	6.113.078	6.245.630
	Taakveld 6.4 begeleide participatie (Wmo)	Lasten	1.105.181	1.384.592	1.405.089	1.428.272	1.451.924	1.476.045
		Baten	1.105.181	1.384.592	1.405.089	1.428.272	1.451.924	1.476.045
	Taakveld 6.72 vervoer jeugdhulp 18-	Lasten	516.125	818.443	828.017	838.844	849.888	861.152
		Baten	516.125	818.443	828.017	838.844	849.888	861.152
	Taakveld 6.2 toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen (Regie)	Lasten	123.475	139.828	142.710	145.592	148.474	151.356
		Baten	123.475	139.828	142.710	145.592	148.474	151.356
	Totaal	Lasten	7.818.190	8.085.927	8.231.539	8.395.835	8.563.365	8.734.183
		Baten	7.818.190	8.085.927	8.231.539	8.395.835	8.563.365	8.734.183
		Saldo	0	0	0	0	0	0
P3 Bestedingsplan		Lasten	117.909	134.899	122.952	109.358	94.112	79.915
Dotatie bestemmingsreserve		Baten	117.909	134.899	122.952	109.358	94.112	79.915
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Overzichten								
Overhead	0.4 Overhead ondersteuning organisatie	Lasten	699.000	899.146	811.707	708.556	708.556	708.556
		Baten	699.000	899.146	811.707	708.556	708.556	708.556
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	0.8 Algemene baten en lasten	Lasten	13.980	17.983	16.234	14.171	14.171	14.171
		Baten	13.980	17.983	16.234	14.171	14.171	14.171
		Saldo	0	0	0	0	0	0
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Geraamde saldo van baten en lasten			0	0	0	0	0	0

4.3 Bestemmingsreserve

De bijdrage voor het OV-deel is een vaste bijdrage gebaseerd op de aantallen OV zones 2013. In de samenwerkingsovereenkomst met de Provincie is vastgelegd dat indien de kosten van het OV-deel Avan lager zijn dan de bijdrage, voor het resterende bedrag een bestedingsplan opgesteld moet worden.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Bestuur van de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen van 4 juli 2019,

de secretaris, de voorzitter,

M. van den Beucken R.W.M. Engels

Bijlage: Solidariteitsfonds

Solidariteitsfonds	2019
Lasten (gemeenten ontvangen)	
Berg en Dal	18.600
Doesburg	21.465
Druten	13.386
Duiven	6.237
Heumen	22.178
Mook en Middelaar	2.054
Rheden	30.125
Rozendaal	1.062
Westervoort	10.344
Zevenaar	27.045
Totaal lasten	152.495
Baten (gemeenten betalen)	
Arnhem	47.944
Beuningen	7.551
Lingewaard	7.075
Montferland	10.130
Nijmegen	47.470
Overbetuwe	1.863
Renkum	18.215
Wijchen	12.248
Totaal baten	152.495
Mutaties reserves	
Ontrekking bestemmingsreserve	0
Dotatie bestemmingsreserve	0
Saldo	-

Reactienota

Zienswijzen ontwerp begroting 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019)

juni 2019

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE

Inhoudsopgave

Samenvatting 3

Proces 3

Besluitvorming 3

DEEL A: Zienswijzen en beantwoording 5

DEEL B: Zienswijze per gemeente 13

Samenvatting

In het bestuurlijk overleg van 14 maart 2019 is de ontwerp meerjarenbegroting 2020 -2023 besproken en de jaarschijf 2020 (unaniem) vastgesteld en is de ontwerp gewijzigde begroting 2019 besproken en (unaniem) vastgesteld.
Beide ontwerp begrotingen zijn op 22 maart 2019 voor zienswijze aan de deelnemende gemeenten gestuurd. In de begeleidende brief is aangegeven dat de periode van zienswijze start op 25 maart 2019 en loopt tot en met 17 mei 2019.
In de stuurgroep van april 2019 is besloten de 8 weken termijn voor het indienen van een zienswijze door gemeenten te verlengen tot 7 juni 2019. Op deze manier kunnen alle gemeenteraden een mogelijke zienswijze tijdig behandelen. De BVO DRAN heeft ook zelf (ambtshalve) een zienswijze ingediend.
De BVO DRAN heeft van alle gemeenten tijdig een zienswijze ontvangen op de ontwerpbegrotingen. De gemeente Berg en Dal, Doesburg, Mook en Middelaar en Rozendaal hebben besloten geen zienswijze in te dienen. De gemeenten Lingewaard, Montferland en Rheden hebben een voorlopige zienswijze ingediend.
De zienswijzen zijn in dit document beantwoord en hebben geleid tot een aanpassing in de ontwerp gewijzigde begroting 2019 en de ontwerp meerjarenbegroting 2020 - 2023.
In de memo's 'zienswijzen gemeenten met financieel effect', 'aanpassing begroting inexatie regiekosten' en meerkosten regie 2019 en onderbouwing en begroting' zijn de wijzigingen opgenomen. De gewijzigde begroting 2019 en de meerjarenbegroting 2020 - 2023, jaarschijf 2020, staan ter vaststelling geagendeerd in het bestuurlijk overleg van 4 juli 2019.

Proces

Onderstaand is op hoofdlijnen het proces tot bestuurlijke vaststelling van de begroting 2018_2019 opgenomen.

- 14 maart 2019: vaststelling ontwerp gewijzigde begroting 2019 en ontwerp meerjarenbegroting 2020 - 2023, jaarschijf 2020
- 22 maart 2019: toezenden ontwerpbegroting aan gemeenteraden ten behoeve van zienswijze
- 7 juni 2019 einde zienswijze termijn (8 weken + verlenging tot 7 juni door stuurgroep, hier is zo veel mogelijk rekening gehouden met de data van de raadsvergaderingen)
- 4 juli 2019 gewijzigde begroting 2019 en meerjarenprogrammabegroting 2020 - 2023, jaarschijf 2020, ter vaststelling geagendeerd voor bestuurlijk overleg

Besluitvorming

De zienswijzen hebben aanleiding gegeven tot het aanpassen van de begroting. Het voorstel van de bedrijfsvoeringorganisatie aan het bestuur BVO DRAN is daarom als volgt:

- Kennis te nemen van de ingebrachte zienswijzen van gemeenten.
- Kennis te nemen van de ingebrachte zienswijze van de bedrijfsvoeringsorganisatie.
- Op basis van de wijzigingen, als gevolg van de ingebrachte zienswijzen, zoals vastgelegd in de memo's 'zienswijzen gemeenten met financieel effect', 'aanpassing begroting inexatie regiekosten' en

meerkosten regie 2019 en onderbouwing en begroting' de gewijzigde begroting 2019 gewijzigd vast te stellen.

- Op basis van de wijzigingen, als gevolg van de ingebrachte zienswijzen, zoals vastgelegd in de memo 'zienswijzen gemeenten met financieel effect', 'aanpassing begroting inexatie regiekosten' en meerkosten regie 2019 en onderbouwing en begroting' van de meerjarenprogrammabegroting 2020 - 2023 de jaarschijf 2020 gewijzigd vast te stellen

Beantwoording zienswijzen

DEEL A: De zienswijzen samengevat inclusief beantwoording.
DEEL B: De zienswijze per gemeente en BVO DRAN (vervoersorganisatie).

DEEL A: Zienswijzen en beantwoording

De zienswijzen die zijn ingediend over de ontwerpbegroting hebben betrekking op verschillende onderwerpen. Onderstaand zijn de onderwerpen en de zienswijzen samengevat weergegeven. Daarna worden de zienswijzen per onderwerp beantwoord.

A. Meerjarenprogrammabegroting

1. Ondanks de lastenstijging wordt door meerdere gemeenten waardering uitgesproken dat met deze ontwerp begroting een beter inzicht is gegeven in de reëel te verwachten kosten op het Vraagafhankelijk vervoer en Routevervoer. Ook wordt waardering uitgesproken dat er een gewijzigde begroting 2019 is opgesteld, waarbij o.a. rekening wordt gehouden met de realisatiecijfers van 2018 en de ontwikkelingen voor 2019 en verder.
2. De BVO DRAN wordt verzocht in de definitieve begroting voor de gemeente Arnhem rekening te houden met een indicatiestelling voor kosten medereiziger van structureel €80.000. In de ontwerpbegroting is rekening gehouden met een mogelijke indicatiestelling die voor Arnhem uitkomt op structureel €35.000 (20% van de voormalige kosten).
3. In de ontwerpbegroting van het routevervoer voor de gemeente Arnhem is een niet te verklaren daling van de kosten opgenomen. De BVO DRAN werkt met een geïndexeerde begroting en daarom zou juist, bij een gelijkblijvend volume, een kostenstijging verwacht worden. De BVO DRAN wordt verzocht om dit voor de definitieve begroting te controleren en aan te passen dan wel toe te lichten.
4. In paragraaf 3.2 van de ontwerpbegroting worden een aantal financiële risico's weergegeven, waaronder de claims van de regiecentrale en één van de vervoerders. Wij gaan ervan uit dat de overeenkomsten voldoende helderheid geven over de omstandigheden waarin de contractanten een financiële compensatie mogen verwachten voor onvoorziene omstandigheden. De BVO DRAN wordt gevraagd, zodra dit mogelijk is, helderheid te verschaffen over de rechtmatigheid van deze claims.
5. Er wordt verzocht om de overeengekomen vergoeding, meerjarig, alsnog te verwerken in de MJPB 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019). Bij de verwerking dient rekening te worden gehouden met het structurele deel binnen de overeengekomen vergoeding voor de periode vanaf augustus 2020.
6. De gemeente Duiven heeft het volgende kenbaar gemaakt:
   'Hogere kosten voor overhead zijn voor de raad verdedigbaar gezien de energie die de BVO DRAN steekt in de voorbereiding van de nieuwe aanbesteding en gezien de aanstelling van een projectmedewerker doorontwikkeling. De raad hecht er belang aan dat de BVO DRAN de gemeenten actief ondersteunt bij het maken van beleidsmatige keuzes en accepteert dat hieraan overheadkosten verbonden zijn.'
7. De gemeente Duiven heeft het volgende kenbaar gemaakt:

'De Raad is verheugd dat de BVO DRAN dit jaar kiest voor de inzet van een projectmedewerker doorontwikkeling, die de gemeenten kan helpen om zulk beleid slim toe te passen. Tegelijk constateert de Raad dat beleidsregels, training en vrijwilligersvervoer niet "van buitenaf" kunnen worden ingezet en dat hier een actieve inzet nodig is van de gemeentelijke organisatie én van de inwoners van de gemeente.'

8. Er wordt verzocht de indexatie van de regiekosten, meerjarig, te verwerken in de MJPB 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019).

B. Kostenbeheersing

9. Meerdere gemeenten geven aan dat zij verwachten dat de werkelijke realisatie vanaf heden niet meer substantieel afwijkt van deze meerjarenprogrammabegroting en dat in de toekomstige begrotingen meer rekening gehouden wordt met toekomstige kosten zoals bijvoorbeeld kosten voor aanbestedingen.
10. Er wordt geconstateerd dat bij vergelijking van de cijfers van de primitieve begroting 2019 en de nieuwe begroting 2020/2023 bijdragen per vervoerssoort flink uiteenlopen. Voor het vraagafhankelijk vervoer een stijging met 26%, voor het routevervoer een afname van 13% en de kosten overhead nemen toe met 19%. De BVO DRAN wordt dringend verzocht het college te informeren over de oorzaken van deze stijging en in kaart te brengen welke mogelijkheden er zijn om de kosten met operationele en/of beleidsmatige instrumenten te verlagen.
11. De gemeente Duiven heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'De Raad erkent dat de meest effectieve instrumenten voor kostenbeheersing bij de gemeente zelf liggen, namelijk in het toekenningsbeleid, het trainen in zelfstandig reizen en het stimuleren van getrainde vrijwilligers die andere inwoners vervoeren. De BVO DRAN kan de gemeente hierin adviseren en ondersteunen, maar kan ons niet het werk uit handen nemen.'
12. Er wordt geconstateerd dat de kosten van doelgroepenvervoer hoog zijn, zowel in de totale uitgaven voor gemeenten als in de kosten per reiziger of per rit. Ontwikkelingen zoals BTW-verhoging, vergrijzing en schaarste op de arbeidsmarkt stuwen de prijs verder op. In die context wordt de BVO DRAN gevraagd het belang te herkennen om het benodigde vervoer zo efficiënt mogelijk te organiseren.
13. De gemeente Lingewaard heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'In de vorige zienswijze heeft de raad opgemerkt dat de BVO aan de slag moet om de kosten binnen de perken te houden. Wij zijn blij om te zien dat de BVO in de plannen voor komende jaren maatregelen neemt om die kosten te beperken. Bijvoorbeeld nieuwe aanbestedingen en een andere opzet waarbij de regiecentrale voor het routevervoer zal verdwijnen. We verwachten dat deze maatregelen leiden tot financiële voordelen voor zowel de BVO als geheel als onze gemeente.'
14. De gemeente Duiven heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'De raad geeft in overweging dat de kosten van het WMO-vervoer sterk worden beïnvloed door de instroom van de naoorlogse generatie in de leeftijdsgroepen die veel gebruik maken van WMO-vervoer (vraagafhankelijk en dagbesteding). Wellicht dat toekomstige begrotingen ook voor deze goed voorspelbare kostenfactor een specifieke indexering kunnen bevatten.'
15. Enkele gemeenten spreken de zorg uit over de almaar sterk stijgende vervoerskosten. Daarbij wordt de verwachting uitgesproken dat het bestuur van de BVO DRAN, zeker met het oog op de nieuwe aanbesteding in 2020, sterker inzet op het managen van de kosten met als doel om de kosten zoveel mogelijk te beheersen en zo mogelijk terug te dringen, tegen gelijkblijvende kwaliteit.
16. Er wordt geconstateerd dat de BVO DRAN werk maakt van het beheersbaar maken van de kosten door operationele aanpassingen. Daarbij wordt aanbevolen om een indicator in gebruik te nemen waarmee

de BVO DRAN duidelijk zichtbaar maakt dat de eenheidskosten van het vervoer (bijvoorbeeld de kosten per gereden kilometer; per voertuiguur; of andere marktconforme eenheid) beheerst worden.

C. Provinciale subsidie

17. Tot en met 2019 is de provinciale subsidie gegarandeerd op basis van de Samenwerkingsovereenkomst. Deze is met een jaar verlengd en als zodanig opgenomen in de begroting 2020. Ook voor 2021 is in de voorliggende ontwerpbegroting uitgegaan van dezelfde provinciale subsidie voor WMO-vervoer en bijdrage beheerkosten. Echter heeft de provincie reeds besloten de subsidie vanaf 2021 af te bouwen. Nagenoeg alle gemeenten verzoeken daarom de BVO DRAN deze afbouw in de definitieve begroting voor de jaarschijven 2021, 2022 en 2023 te verwerken.
18. Enkele gemeenten vragen de BVO DRAN om met de provincie in gesprek te blijven om het belang van provinciale bijdragen, in welke vorm dan ook, voor de uitvoering van het doelgroepenvervoer zoveel mogelijk te benadrukken.
19. De gemeente Rheden heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'De raad ondersteunt u graag richting de provincie om de betrokkenheid van de provincie bij de uitvoering van het doelgroepenvervoer te bepleiten en om de aansluiting van het doelgroepenvervoer op het OV en op het provinciale programma "Andere Mobiliteit" te behouden, respectievelijk te verbeteren.'

D. Regionale ontwikkelingen

20. De gemeente Beuningen maakt kenbaar te hebben besloten om het leerlingenvervoer vanaf 1 augustus 2020 onder te gaan brengen in de BVO DRAN. Omdat deze kosten nog niet in de ontwerpbegroting zijn opgenomen, wordt de BVO DRAN gevraagd deze kosten op basis van het huidge budget van de gemeente Beuningen vanaf 2020 te verwerken in de definitieve begroting van de BVO DRAN.
21. De gemeente Duiven heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'De raad is recent geïnformeerd over het collegebesluit om bij de BVO DRAN te blijven. Het college baseert dit besluit mede op een positief oordeel over het vermogen van de BVO DRAN om kwalitatief doelgroepenvervoer te leveren en om de efficiency daarvan te vergroten.'
22. De gemeente Lingewaard heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'Tenslotte overweegt de gemeente Lingewaard om het leerlingenvervoer in te gaan brengen bij de BVO. Dat zal vanaf 2020 ook gevolgen hebben voor de (financiële) bijdrage van onze gemeente aan de BVO. Op 27 juni 2019 neemt de raad het besluit om het leerlingenvervoer wel of niet bij de BVO onder te brengen.'
23. De gemeente Rheden heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'De raad heeft in de zienswijze van 2018 haar zorgen geuit over de regionale ontwikkelingen omtrent het niet inbrengen van verschillende vervoerssoorten bij Avan door diverse gemeentes. De raad, heeft kennis genomen van de interne Rhedense evaluatie van de regionale samenwerking doelgroepenvervoer en van uw adviesdocument met betrekking tot de toekomst van de regionale samenwerking, en is positief over de ontwikkelingen die doorgevoerd gaan worden ten aanzien van het organiseren van het doelgroepenvervoer en de nieuwe aanbestedingen. De raad schaart zich achter het voornemen om alle vormen van vervoer in te brengen. Gebaseerd op de rapportages van de BVO spreekt zij de verwachting uit dat alle gemeenten in de komende periode het doelgroepenvervoer volledig in zullen brengen.'
24. De gemeente Arnhem heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'De raad heeft in de zienswijze van 2018 van de gelegenheid gebruik gemaakt om haar zorgen te uiten over de regionale ontwikkelingen omtrent het niet inbrengen van verschillende vervoerssoorten bij

Avan door diverse gemeentes. De raad heeft het adviesdocument gelezen en is positief over de ontwikkelingen die doorgevoerd gaan worden ten aanzien van het organiseren van het doelgroepenvervoer.'

25. De gemeente Druten heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'De raad heeft het Adviesdocument toekomst doelgroepenvervoer gelezen en is positief over de ontwikkelingen die doorgevoerd gaan worden ten aanzien van het organiseren van het doelgroepenvervoer. De raad wil u bij deze doorontwikkeling de volgende punten meegeven: niet alleen sturen op kwaliteit maar ook op effectiviteit, zorg voor een actieve informatievoorziening (door BVO DRAN aan het college en daarmee ook aan de raad), zorg voor een evenwichtige verdeling van kosten binnen de BVO DRAN, geen 3 uur regeling meer toepassen, duidelijke termijnen van contractduur en verlenging, voor vervoerders en gemeenten en duidelijke voorwaarden voor (gedeeltelijke) tussentijdse uittreding.'
26. De gemeente Wijchen heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'De raad heeft het Adviesdocument toekomst doelgroepenvervoer gelezen en is positief over de ontwikkelingen die doorgevoerd gaan worden ten aanzien van het organiseren van het doelgroepenvervoer. De raad wenst u veel succes met het doorvoeren van de vele veranderingen de komende tijd en hoopt dat hiermee de gewenste efficiency en kostenbeheersing worden gerealiseerd.'

E. Informatievoorziening

27. De BVO DRAN wordt verzocht om in de verantwoording naar gemeenten (bijvoorbeeld in de jaarrekening) een prominente plaats in te ruimen voor cijfers en toelichting over de kosten per eenheid en om de vraag te beantwoorden of deze nu daadwerkelijk omlaag gaan.
28. Er wordt van de BVO DRAN verwacht dat de gemeenten van sturingsinformatie worden voorzien waarmee op gemeentelijk niveau zelfstandig acties kunnen worden bepaald.
29. Er wordt geconstateerd dat een aantal ontwikkelingen, zoals de nieuwe aanbesteding (met leerlingenvervoer), het mogelijk wegvallen van de provinciale subsidie en de beschreven claims, alle financiële impact hebben. Daarnaast is er sprake van een forse groei van het Wmo-vervoer. De budgetten voor doelgroepenvervoer staan daardoor onder toenemende druk. Er wordt verzocht om deze ontwikkelingen nauwlettend te monitoren en de gemeenten als daartoe aanleiding is, te informeren.
30. De verwachting wordt uitgesproken dat het bestuur zorgdraagt voor een helder financieel overzicht met bijbehorende rapportage in een hogere frequentie dan eenmaal, maar zo mogelijk driemaal per jaar.
31. De gemeenten ontvangen vanuit de BVO DRAN regelmatig managementrapportages die de kwaliteit van het vervoer beschrijven (bijvoorbeeld stiptheid). Er wordt verzocht deze rapportages naar de toekomst toe meer in te richten zodat het meten van gerealiseerde prestatie ten opzichte van de afgesproken prestaties (periodieke prestatiemeting) mogelijk is.
32. Het klanttevredenheidsonderzoek is voor het laatst in 2017 uitgevoerd. De wens wordt uitgesproken om de klanttevredenheid regelmatiger en liefst doorlopend te toetsen, mede omdat het beoogde draaien aan operationele en beleidsmatige knoppen gemakkelijk effecten kan hebben op de kwaliteit zoals de cliënten die beleven.

F. Aanbesteding

33. De gemeente Renkum heeft het volgende kenbaar gemaakt:

'De gemeente Renkum onderschrijft het belang van realistische duurzaamheid en de ambitie om uiterlijk tot een zero-emissie beleid te komen in 2030. Dit beleid is geheel in lijn met de landelijke ambities rond duurzame mobiliteit. Het toekomstig te voeren beleid dienaangaande dient minimaal gelijk te blijven aan het huidige. Met dien verstande dat extra bovenwettelijke duurzaamheidseisen, naast de al bestaande eisen of maatregelen, niet gehonoreerd moeten worden.'

34. De gemeente Renkum heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'Een realistisch doel is zero-emissie doelgroepenvervoer in 2030, geheel in lijn met landelijke ambities rond duurzame mobiliteit. Daarnaast draagt de gemeente al bij aan verduurzaming van het doelgroepenvervoer. De huidige contracten zijn tot stand gekomen op basis van bovenwettelijke duurzaamheidseisen en heeft de hele regio, ook Renkum erg veel geld gekost, omdat voertuigen duurder zijn, de actieradius bij elektrische voertuigen korter, waardoor er meer auto's en chauffeurs nodig zijn om alle ritten uit te voeren. De financiën van de gemeente Renkum staan niet toe, dat ons doelgroepenvervoer in de nieuwe aanbestedingsronde opnieuw duurder wordt, als gevolg van duurzaamheidseisen, die de wettelijke norm overstijgen. In de ontwerp MJPB is overigens ook geen rekening gehouden met hogere kosten door duurzaamheidseisen.'
35. De gemeente Beuningen heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'Gelijktijdig kijken wij ook met enige zorg naar de MJPB 2020 - 2023. De door u gehanteerde cijfers zijn noodzakelijkerwijs gebaseerd op resultaten uit het verleden. Met het oog op de nieuw af te sluiten contracten voor zowel het vraagafhankelijk vervoer als ook het leerlingenvervoer, is iedere begroting niet meer dan een voorzichtige schets van de toekomst. Wij vragen uw uitdrukkelijke aandacht en zorg voor het opstellen van een scherp bestek, waarbij u de geleerde lessen uit de vorige aanbesteding verwerkt in de lopende aanbestedingen.'
36. De gemeente Beuningen heeft het volgende kenbaar gemaakt:
    'Wij realiseren ons hoeveel tijdsdruk er ligt op dit proces, maar vinden het belangrijk dat onze inwoners uiteindelijk die dienstverlening ontvangen die wij voor ogen hebben met deze aanbestedingen. En uiteraard ook, dat er geen onverwachte kosten ontstaan als gevolg van een slecht voorbereid bestek of onduidelijke contractafspraken. Een helder bestek draagt bij aan duidelijke uitvoeringsrichtlijnen.'

Beantwoording zienswijzen

A. Meerjarenprogrammabegroting

1. BVO DRAN dankt u voor de uitgesproken waardering dat met deze ontwerp begroting een beter inzicht is gegeven in de reëel te verwachten kosten op het Vraagafhankelijk vervoer en Routevervoer en de uitgesproken waardering over het opstellen van een gewijzigde begroting 2019.
2. De door de gemeente Arnhem gewenste actualisatie van kosten medereiziger is verwerkt in de definitieve begroting die 4 juli 2019 ter vaststelling wordt aangeboden aan het bestuur van de BVO DRAN.
3. Bij controle van de ontwerpbegroting kan niet meer achterhaald worden waarom de negatieve correctie op de begroting van het leerlingenvervoer van de gemeente Arnhem in de jaren 2020-2023 hoger is dan in de gewijzigde begroting 2019. In het memo over de aanpassing van de begroting 2019 (d.d. 4 maart 2019) is de bestuurder geïnformeerd over een structurele bijstelling van de ontwerp begroting van € -24.000 op het leerlingenvervoer. In de definitieve begroting die 4 juli 2019 ter vaststelling wordt aangeboden aan het bestuur van de BVO DRAN is de correctie van € -24.000 ook voor de jaren vanaf 2020 toegepast.
4. In het bestuurlijk overleg van 16 mei 2019 is het bestuur akkoord gegaan met een vergoeding aan de regiecentrale DVG van € 185.000 (prijspeil 2018) voor de geclaimde meerkosten. De vervoersorganisatie heeft een zienswijze ingediend voor verwerking van deze vergoeding in de definitieve begroting. Met een memo wordt in het bestuurlijk overleg van 4 juli 2019 toelichting gegeven op de financiële vertaling van de overeengekomen vergoeding. In de definitieve begroting die 4 juli 2019 ter vaststelling wordt aangeboden aan het bestuur van de BVO DRAN is de vergoeding verwerkt.
   Over de claim van Munckhof inzake de 3 uurs regeling is juridisch advies ingewonnen. Daaruit blijkt dat de BVO DRAN in deze zaak tot op heden rechtmatig gehandeld heeft. Hierdoor heeft geen verwerking in de definitieve begroting plaatsgevonden. Voorzichtigheidshalve blijft het risico benoemd zoals in de ontwerp begroting opgenomen.
5. Beantwoording heeft bij punt 4 plaatsgevonden.
6. Voor kennisgeving aangenomen.
7. Voor kennisgeving aangenomen.
8. De meerjarige indexatie van de regiekosten is verwerkt in de definitieve begroting die 4 juli 2019 ter vaststelling wordt aangeboden aan het bestuur van de BVO DRAN.

B. Kostenbeheersing

9. De BVO DRAN hecht eveneens veel waarde aan het feit dat de werkelijke kosten vanaf heden passend zijn binnen de financiële kaders en niet meer substantieel afwijken van de (gewijzigde) meerjarige begroting.
   De begroting wordt onder meer gebaseerd op ervaringscijfers uit het verleden en op verwachte toekomstige effecten die betrekking hebben op ontwikkelingen in het kader van kostprijzen vervoerssoorten, regiekosten en BVO-lasten. Dit verbetert de aansluiting tussen de begrote en gerealiseerde kosten. De BVO DRAN monitort inmiddels de begrote en gerealiseerde kosten per maand en kwartaal. Het meer inzichtelijk maken van kosten per eenheid, zoals de kosten per gereden kilometer of per inzet-uur, is mogelijk, maar nog niet vanuit een geautomatiseerde omgeving. Verdere initiatieven daartoe zijn mede afhankelijk van de nog door de BVO nader te definiëren toekomstige ondersteuningsbehoefte door de vervoersorganisatie.

Voor verdere kostenbeheersing liggen de kansen met name op beleidsmatige aspecten. Beleidsmatige aspecten zijn voorbehouden aan de gemeenten. De Vervoersorganisatie heeft hierin namens de BVO DRAN een informerende en signalerende rol richting de desbetreffende gemeenten.
Een verdere toekomstige kostenbeheersing zien we als een gezamenlijke uitdaging van gemeenten en BVO DRAN, elk voor zover het haar verantwoordelijkheden betreft.

10. In het memo over de aanpassing van de begroting 2019 (d.d. 4 maart 2019) is de bestuurder per vervoerssoort geïnformeerd over de geconstateerde verschillen tussen de primitieve begroting 2019 en prognoses op basis van de werkelijke bestedingen. In deze memo zijn de oorzaken van de constateringen per vervoerssoort toegelicht. Op basis van deze memo is de nieuwe begroting 2020-2023 geactualiseerd. In het bestuurlijk overleg van 31 januari 2019 is door de vervoersorganisatie toelichting gegeven op de oorzaken van de incidentele stijging in de kosten overhead.
In het in september 2018 gepresenteerde knoppenplan zijn operationele en beleidsmatige beheersmaatregelen benoemd om kosten te verlagen.
11. Voor kennisgeving aangenomen.
12. De BVO DRAN herkent de benoemde ontwikkelingen en het prijsverhogende karakter. Los van deze benoemde ontwikkelingen was de BVO al doordrongen van de noodzakelijke efficiëntie en zijn daartoe al ontwikkelingen in gang gezet.
13. Voor kennisgeving aangenomen.
14. Voor kennisgeving aangenomen.
15. De BVO DRAN deelt uw zorg betreffende de kostenontwikkeling met daarbij de noodzaak om sterker te managen op kosten.
16. De BVO DRAN krijgt door operationele aanpassingen inderdaad steeds meer grip op de werkelijke bestedingen. Om de bestedingen te beheersen worden meerdere eenheidskosten periodiek gemonitord. Op dat detailniveau is tot op heden niet gecommuniceerd aan de deelnemers. Met de introductie van de kwartaalrapportage, die over het eerste kwartaal van 2019 voor het eerst is opgesteld, is op hoofdlijnen een eerste aanzet gegeven voor periodieke verantwoording. De intentie is er om deze rapportage stapsgewijs uit te bouwen naar de wensen van de deelnemers. Het rapporteren over eenheidskosten is daarbij een mogelijkheid.

C. Provinciale subsidie

17. De door de gemeenten gewenste verwerking van de afbouw van de provinciale WMO subsidie vanaf 2021 is doorgevoerd in de definitieve begroting die 4 juli 2019 ter vaststelling wordt aangeboden aan het bestuur van de BVO DRAN. Het verhogende effect hiervan op de gemeentelijke bijdragen is gespecificeerd in een bijlage waarin meerjarig per gemeente inzicht wordt gegeven. Deze bijlage is opgesteld op verzoek van het financieel voorbereidend ambtelijk overleg d.d. 13 juni 2019 en wordt aangeboden aan het bestuur op 4 juli 2019.
18. De BVO DRAN blijft met de provincie in gesprek. Echter tot op dit moment houdt de provincie vast aan de afbouw van de provinciale bijdragen in de vorm van subsidie. In het kader van "andere mobiliteit" worden gelden door de provincie vrij gemaakt. Beleid in dat kader wordt momenteel ontwikkeld.
19. Voor kennisgeving aangenomen.

D. Regionale ontwikkelingen

20. Meerdere gemeenten hebben toegezegd om per 1 augustus 2020 het leerlingenvervoer in te brengen bij de BVO DRAN. Komend jaar worden de vervoerskosten opnieuw aanbesteed. Door de grote mate van

onzekerheid over de uitkomsten van de aanbesteding heeft het toevoegen van kosten van leerlingenvervoer voor één gemeente in deze definitieve begroting geen toegevoegde waarde ten opzichte van de ontwerp begroting. De BVO DRAN heeft deze zienswijze daardoor niet verwerkt in de definitieve begroting.

21. Voor kennisgeving aangenomen.
22. Voor kennisgeving aangenomen.
23. Voor kennisgeving aangenomen.
24. Voor kennisgeving aangenomen.
25. Voor kennisgeving aangenomen.
26. Voor kennisgeving aangenomen.

E. Informatievoorziening

27. Met de introductie van de kwartaalrapportage, die over het eerste kwartaal van 2019 voor het eerst is opgesteld en besproken is in het bestuurlijk overleg, is door BVO DRAN op hoofdlijnen een eerste aanzet gegeven voor een periodieke verantwoording.
    De BVO DRAN heeft in betreffend bestuurlijk overleg de ambitie uitgesproken om de kwartaalrapportage stapsgewijs uit te breiden met financiële informatie. Kosten per eenheid kunnen hier desgewenst onderdeel van uit gaan maken.
28. De kwartaalrapportage in de huidige vorm geeft per deelnemer financiële inzichten.
29. Beantwoording heeft bij punt 25 plaatsgevonden.
30. Beantwoording heeft bij punt 25 plaatsgevonden.
31. Beantwoording heeft bij punt 25 plaatsgevonden.
32. Inmiddels is gestart met een klachttevredenheidsonderzoek waarvan de resultaten in het laatste kwartaal 2019 worden verwacht Een doorlopend klanttevredenheidsonderzoek is ook de wens van de BVO DRAN. Initiatieven hiertoe worden na aanbesteding en gunning opgepakt.

F. Aanbesteding

33. Voor kennisgeving aangenomen.
34. Voor kennisgeving aangenomen.
35. Voor kennisgeving aangenomen.
36. Voor kennisgeving aangenomen.

DEEL B: Zienswijze per gemeente en BVO DRAN

De ondergenoemde zienswijzen zijn onder deel A per onderdeel beantwoord. Zienswijzen die onder deel A niet zijn opgenomen zijn ter kennisneming aangenomen.

Gemeente Arnhem

De ontwerpbegroting 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019) is behandeld in de raadsvergadering van 17 april 2019. De raad van de gemeente Arnhem heeft kennisgenomen van uw ontwerpmeerjarenbegroting 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019). Ten aanzien van de ontwerpbegroting heeft de raad van de gemeente Arnhem de volgende zienswijze:

- Ondanks de lastenstijging waardeert de raad dat BVO DRAN met deze ontwerp begroting een beter inzicht heeft kunnen geven in de reëel te verwachten kosten op het Vraagafhankelijk vervoer en Routevervoer. Ook weet de raad het te waarderen dat er een gewijzigde begroting 2019 is opgesteld, waarbij o.a. rekening wordt gehouden met de realisatiecijfers van 2018 en de ontwikkelingen voor 2019 en verder. De raad wil daarbij echter wel wederom aangeven dat zij nu ook verwacht dat de werkelijke realisatie vanaf heden niet meer substantieel mag afwijken van deze nieuwe begroting en dat in de toekomstige begrotingen meer rekening gehouden wordt met toekomstige kosten zoals bijvoorbeeld kosten voor aanbestedingen.
- Tot en met 2019 is de provinciale subsidie gegarandeerd op basis van de Samenwerkingsovereenkomst. Deze is met een jaar verlengd en als zodanig opgenomen in de begroting 2020. Ook voor 2021 is in de voorliggende ontwerpbegroting uitgegaan van dezelfde provinciale subsidie voor WMO-vervoer en bijdrage beheerkosten. Echter heeft de provincie reeds besloten de subsidie vanaf 2021 af te bouwen. Daarom verzoekt de raad dit in de definitieve meerjarenbegroting BVO DRAN 2020-2023 op te nemen voor de jaarschijven 2021, 2022 en 2023.
- De raad is geïnformeerd over het afschaffen van de kortingsregeling medereiziger voor WMO-reizigers. Met het vervallen van deze regeling zal met WMO-reizigers van de gemeente Arnhem die meer dan 12 keer per jaar een medereiziger hebben meegenomen een keukentafelgesprek plaatsvinden waaruit moet blijken dat begeleiding tijdens de rit noodzakelijk is. De BVO DRAN heeft in haar ontwerpbegroting rekening gehouden met een mogelijke indicatiestelling die voor Arnhem uitkomt op structureel €35.000 (20% van de voormalige kosten). Dit bedrag is waarschijnlijk te optimistisch ingeschat. De raad ziet dan ook graag dat de er in de definitieve begroting rekening wordt gehouden met €80.000.
- In de ontwerpbegroting van het routevervoer is een niet te verklaren daling van de kosten opgenomen. De BVO DRAN werkt met een geïndexeerde begroting en daarom zou juist, bij een gelijkblijvend volume, een kostenstijging verwacht worden. De BVO DRAN wordt verzocht om dit voor de definitieve begroting te controleren en aan te passen dan wel toe te lichten.

De raad heeft in de zienswijze van 2018 van de gelegenheid gebruik gemaakt om haar zorgen te uiten over de regionale ontwikkelingen omtrent het niet inbrengen van verschillende vervoerssoorten bij Avan door diverse gemeentes. De raad heeft het adviesdocument gelezen en is positief over de ontwikkelingen die doorgevoerd gaan worden ten aanzien van het organiseren van het doelgroepenvervoer.

Gemeente Berg en Dal

Geen zienswijze ingediend.

Gemeente Beuningen

Wij hebben op 24 maart 2019 de gewijzigde begroting 2019 en de concept Meerjarenprogrammabegroting 2020 – 2023 van u ontvangen. In deze brief geven wij onze zienswijze weer, zodat u deze kunt gebruiken voor het opstellen van de Meerjarenprogrammabegroting (MJPB) 2020- 2023.

Allereerst willen wij onze waardering uitspreken voor het heldere overzicht van de samenstelling van kosten. Zeker waar dit gaat over de bijgestelde begroting voor het jaar 2019. Wij constateren dat dit vooral het gevolg is van niet beïnvloedbare externe factoren en in mindere mate door kosten voor bedrijfsvoering. De door u opgevoerde kosten achten wij in het licht van de aanbestedingen vraagafhankelijk vervoer en leerlingenvervoer reëel. Wij vertrouwen erop dat u ook in de toekomst oog blijft houden voor een slanke organisatie en een kostenefficiëntie aanpak van de bij u belegde taken.

U geeft in paragraaf 3.2 een aantal financiële risico's weer, waaronder de claims van de regiecentrale en een van de vervoerders. Wij gaan ervan uit dat de overeenkomsten voldoende helderheid geven over de omstandigheden waarin de contractanten een financiële compensatie mogen verwachten voor onvoorziene omstandigheden. Het is goed dat u deze claims als risico benoemt, maar vragen u zodra dit mogelijk is helderheid te verschaffen over de rechtmatigheid van deze claims.

Gelijktijdig kijken wij ook met enige zorg naar de MJPB 2020 – 2023. De door u gehanteerde cijfers zijn noodzakelijkerwijs gebaseerd op resultaten uit het verleden. Met het oog op de nieuw af te sluiten contracten voor zowel het vraagafhankelijk vervoer als ook het leerlingenvervoer, is iedere begroting niet meer dan een voorzichtige schets van de toekomst. Wij vragen uw uitdrukkelijke aandacht en zorg voor het opstellen van een scherp bestek, waarbij u de geleerde lessen uit de vorige aanbesteding verwerkt in de lopende aanbestedingen. Wij realiseren ons hoeveel tijdsdruk er ligt op dit proces, maar vinden het belangrijk dat onze inwoners uiteindelijk die dienstverlening ontvangen die wij voor ogen hebben met deze aanbestedingen. En uiteraard ook, dat er geen onverwachte kosten ontstaan als gevolg van een slecht voorbereid bestek of onduidelijke contractafspraken. Een helder bestek draagt bij aan duidelijke uitvoeringsrichtlijnen.

Zoals hiervoor al aangegeven, hebben wij besloten om ons leerlingenvervoer vanaf 1 augustus 2020 eveneens onder te brengen in de BVO DRAN. Deze kosten zijn door u nog niet opgenomen in de concept MJPB 2020 – 2023. Wij zouden het op prijs stellen, wanneer deze kosten voor de eerstkomende jaren worden verwerkt in de MJPB 2020 – 2023 met een omvang van het huidige budget dat wij daarvoor reserveren. Deze gegevens zijn inmiddels bij u bekend.

U gaat in de MJPB 2020 -2023 uit van een gelijkblijvende subsidie van de provincie voor het WMO-vervoer en de beheerskosten BVO DRAN. Inmiddels is duidelijk dat de provincie het besluit heeft genomen om de subsidie vanaf het jaar 2021 af te bouwen. Graag zien wij deze afbouw terug in de MJPB 2020 - 2023. Dat geeft een reëler beeld van de te verwachten kosten.

Dit laat onverlet dat wij u vragen om met de provincie in gesprek te blijven over mogelijkheden om ook vanuit de provincie een substantiële bijdrage te leveren aan het vervoer van kwetsbare inwoners.

Gemeente Doesburg

Op 25 april 2019 heeft de raad van de gemeente Doesburg besloten geen zienswijze over de meerjarenprogrammabegroting BVO-DRAN 2020-2023, inclusief gewijzigde begroting BVO-DRAN 2019, bij het bestuur van de BVO-DRAN naar voren te brengen.

Gemeente Druten

De ontwerpbegroting 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019) is behandeld in de raadsvergadering van 22 mei 2019. De raad van de gemeente Druten heeft kennisgenomen van uw ontwerpmeerjarenbegroting 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019). Ten aanzien van de ontwerpbegroting heeft de raad van de gemeente Druten de volgende zienswijze:

Wij stemmen in met de gewijzigde begroting 2019 en de ontwerpbegroting 2020.

Wel vragen wij u aandacht voor de volgende punten:

1. In de voorliggende ontwerpbegroting is voor 2021 ev. uitgegaan van de ontvangst van dezelfde provinciale subsidie voor WMO-vervoer en bijdrage beheerkosten als in 2020. Echter heeft de provincie reeds besloten dat de subsidie vanaf 2021 in drie jaar wordt afgebouwd tot nul. Wij verzoeken u om hier in de definitieve MJPB 2020-2023 rekening mee te houden (het gaat dan om de jaarschijven 2021, 2022 en 2023).
2. De raad heeft het Adviesdocument toekomst doelgroepenvervoer gelezen en is positief over de ontwikkelingen die doorgevoerd gaan worden ten aanzien van het organiseren van het doelgroepenvervoer. De raad wil u bij deze doorontwikkeling de volgende punten meegeven:

- niet alleen sturen op kwaliteit maar ook op effectiviteit;
- zorg voor een actieve informatievoorziening (door BVO DRAN aan het college en daarmee ook aan de raad);
- zorg voor een evenwichtige verdeling van kosten binnen de BVO DRAN;
- geen 3 uur regeling meer toepassen;
- duidelijke termijnen van contractduur en verlenging, voor vervoerders en gemeenten en duidelijke voorwaarden voor (gedeeltelijke) tussentijdse uittreding.

Gemeente Duiven

De Ontwerp Meerjarenbegroting 2020-2023 is behandeld in de raadsvergadering van 5 juni 2019. De gemeenteraad (verder te noemen: raad) van de gemeente Duiven heeft kennisgenomen van uw Ontwerp Meerjarenbegroting 2020-2023. Onderstaand treft u de zienswijze van onze raad aan.

1. **Deelname aan BVO DRAN**

De raad is recent geïnformeerd over het collegebesluit om bij de BVO DRAN te blijven. Het college baseert dit besluit mede op een positief oordeel over het vermogen van de BVO DRAN om kwalitatief doelgroepenvervoer te leveren en om de efficiency daarvan te vergroten.

2. **Over de begrote uitgaven**

We zien dat de begrote kosten van het vervoer tussen de oude begroting 2019 en de nieuwe begroting 2020/2023

- oplopen voor het vraagafhankelijk vervoer met 26%;
- afnemen voor het routevervoer met 13%;
- toenemen voor de overhead met 19%.

De toename van de begrote kosten voor het vraagafhankelijk (WMO-)vervoer zijn gerust extreem te noemen. De raad dringt erop aan dat de BVO DRAN het college informeert over de oorzaken van deze stijging en dat BVO en college in kaart brengen welke mogelijkheden er zijn om de kosten met operationele en/of beleidsmatige instrumenten te verlagen.

Hogere kosten voor overhead zijn voor de raad verdedigbaar gezien de energie die de BVO DRAN steekt in de voorbereiding van nieuwe aanbesteding en gezien de aanstelling van een projectmedewerker doorontwikkeling. De raad hecht er belang aan dat de BVO DRAN de gemeenten actief ondersteunt bij het maken van beleidsmatige keuzes en accepteert dat hieraan overheadkosten verbonden zijn.

3. Over de kwaliteit van de begroting

Ondanks de lastenstijging waardeert de raad dat BVO DRAN met deze ontwerp begroting een beter inzicht heeft kunnen geven in de reëel te verwachten kosten op het Vraagafhankelijk vervoer en Routevervoer. Ook weet de raad het te waarderen dat er een gewijzigde begroting 2019 is opgesteld, waarbij o.a. rekening wordt gehouden met de realisatiecijfers van 2018 en de ontwikkelingen voor 2019 en verder.

De raad wil daarbij echter wel wederom aangeven dat zij nu ook verwacht dat de werkelijke realisatie vanaf heden niet meer substantieel mag afwijken van deze nieuwe begroting en dat in de toekomstige begrotingen meer rekening gehouden wordt met toekomstige kosten zoals bijvoorbeeld kosten voor aanbestedingen.

De raad geeft in overweging dat de kosten van het WMO-vervoer sterk worden beïnvloed door de instroom van de naoorlogse generatie in de leeftijdsgroepen die veel gebruik maken van WMO-vervoer (vraagafhankelijk en dagbesteding). Wellicht dat toekomstige begrotingen ook voor deze goed voorspelbare kostenfactor een specifieke indexering kunnen bevatten.

4. Sturen op kwaliteit

De gemeente ontvangt vanuit de BVO DRAN regelmatig managementrapportages die de kwaliteit van het vervoer beschrijven (bijvoorbeeld stiptheid). Deze rapportages dienen naar de toekomst toe meer ingericht te worden met het meten van gerealiseerde prestatie ten opzichte van de afgesproken prestaties (periodieke prestatiemeting). Het klanttevredenheidsonderzoek is voor het laatst in 2017 uitgevoerd. De Raad zou graag zien dat de klanttevredenheid regelmatiger en liefst doorlopend wordt uitgevraagd, mede omdat het beoogde draaien aan operationele en beleidsmatige knoppen gemakkelijk effecten kan hebben op de kwaliteit zoals de cliënten die beleven.

5. Sturen op efficency

De kosten van doelgroepenvervoer zijn hoog, zowel in de totale uitgaven voor onze gemeente als in de kosten per reiziger of per rit. Ontwikkelingen zoals BTW-verhoging, vergrijzing en schaarste op de arbeidsmarkt stuwen de prijs verder op. In die context is het extra van belang om het benodigde vervoer zo efficiënt mogelijk te organiseren.

De raad heeft in algemene zin de indruk dat de BVO DRAN werk maakt van het beheersbaar maken van de kosten door operationele aanpassingen. Wat we nog niet zien is een indicator waarmee de BVO DRAN duidelijk zichtbaar maakt dat de eenheidskosten van het vervoer (bijvoorbeeld de kosten per gereden kilometer; per voertuiguur; of andere marktconforme eenheid) beheerst worden.

De begroting is niet bedoeld om dergelijke managementinformatie te bevatten, maar is wel de gelegenheid waarop de Raad haar wensen en bedenkingen met betrekking tot de BVO DRAN kenbaar maakt. De Raad verzoekt de BVO DRAN daarom langs deze weg om in de verantwoording naar gemeenten (bijvoorbeeld in de jaarrekening) een prominente plaats te geven aan cijfers en toelichting over de kosten per eenheid en om de vraag te beantwoorden of deze nu daadwerkelijk omlaag gaan.

6. Sturen met beleidsmaatregelen

De Raad erkent dat de meest effectieve instrumenten voor kostenbeheersing bij de gemeente zelf liggen, namelijk in het toekenningsbeleid, het trainen in zelfstandig reizen en het stimuleren van getrainde vrijwilligers die andere inwoners vervoeren. De BVO DRAN kan de gemeente hierin adviseren en ondersteunen, maar kan ons niet het werk uit handen nemen.

Gemeente Heumen

De ontwerpbegroting 2020-2023, inclusief gewijzigde begroting 2019 is behandeld in de raadsvergadering van 6 juni 2019. De raad van de gemeente Heumen heeft kennisgenomen van uw ontwerpmeerjarenbegroting 2020-2023, inclusief gewijzigde begroting 2019. Ten aanzien van de ontwerpbegroting heeft de raad van de gemeente Heumen de volgende zienswijze:

Tot en met 2019 is de provinciale subsidie gegarandeerd op basis van de Samenwerkingsovereenkomst. Deze is met een jaar verlengd en als zodanig opgenomen in de begroting 2020. Ook voor 2021 is in de voorliggende ontwerpbegroting uitgegaan van dezelfde provinciale subsidie voor Wmo-vervoer en bijdrage beheerkosten. Echter heeft de provincie reeds besloten de subsidie vanaf 2021 af te bouwen. Daarom verzoekt de raad dit in de definitieve meerjarenbegroting BVO DRAN 2020-2023 op te nemen voor de jaarschijven 2021, 2022 en 2023.

Gemeente Lingewaard

U heeft gevraagd om een zienswijze voor 18 mei 2019 kenbaar te maken. Dat laatste is helaas niet mogelijk, omdat de raadscyclus waarin dit onderwerp wordt besproken, eindigt met de raadsvergadering op 27 juni 2019. Wij sturen u daarom, vooruitlopend op de vaststelling door de gemeenteraad, nu onze voorlopige zienswijze toe, zodat uw Algemeen Bestuur daarop al vast kan anticiperen.

Wij hebben kennisgenomen van uw ontwerpmeerjarenbegroting 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019). Ten aanzien van de ontwerpbegroting hebben wij de volgende voorlopige zienswijze:

Wij waarderen het dat de BVO DRAN met deze ontwerp begroting een beter inzicht heeft kunnen geven in de reëel te verwachten kosten voor het doelgroepenvervoer. Ook waarderen wij het dat er een gewijzigde begroting 2019 is opgesteld, waarbij o.a. rekening wordt gehouden met de realisatiecijfers van 2018 en de ontwikkelingen voor 2019 en verder. Wij verwachten dat de werkelijke realisatie vanaf heden niet meer substantieel af zal wijken van deze nieuwe begroting. In de toekomstige begrotingen moet meer rekening gehouden worden met toekomstige kosten zoals bijvoorbeeld de kosten voor aanbestedingen. Op die manier zal de gemeente minder snel te maken hebben met onverwachte kostenposten in het doelgroepenvervoer. Daarbij verwachten wij dat de BVO onze gemeente voorziet van sturingsinformatie waarmee we lokaal zelf aan de slag kunnen.

In de vorige zienswijze heeft de raad opgemerkt dat de BVO aan de slag moet om de kosten binnen de perken te houden. Wij zijn blij om te zien dat de BVO in de plannen voor komende jaren maatregelen neemt om die kosten te beperken. Bijvoorbeeld nieuwe aanbestedingen en een andere opzet waarbij de regiecentrale voor

het routevervoer zal verdwijnen. We verwachten dat deze maatregelen leiden tot financiële voordelen voor zowel de BVO als geheel als onze gemeente.

Tenslotte overweegt de gemeente Lingewaard om het leerlingenvervoer in te gaan brengen bij de BVO. Dat zal vanaf 2020 ook gevolgen hebben voor de (financiële) bijdrage van onze gemeente aan de BVO. Op 27 juni 2019 neemt de raad het besluit om het leerlingenvervoer wel of niet bij de BVO onder te brengen.

Gemeente Montferland

De concept-begroting 2020 zal pas op 27 juni 2019 behandeld worden in de gemeenteraad van de gemeente Montferland en het ambtelijke voorstel is om geen zienswijze in te dienen.

Gemeente Mook en Middelaar

De ontwerpbegroting 2020-2023, inclusief gewijzigde begroting 2019 is behandeld in de raadsvergadering van 6 juni 2019. De raad van de gemeente Mook en Middelaar heeft besloten geen zienswijze in te dienen.

Gemeente Nijmegen

De ontwerpbegroting 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019) is behandeld in de raadsvergadering van 5 juni 2019. Wij hebben kennisgenomen van uw ontwerpmeerjarenbegroting 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019). Ten aanzien van deze begroting hebben wij de volgende zienswijze:

Wij stellen het op prijs, dat de begroting 2019 is aangepast op basis van de realisatiecijfers 2018 en inzicht wordt gegeven in de ontwikkelingen voor 2019 en verder. Een aantal ontwikkelingen, zoals de nieuwe aanbesteding (met leerlingenvervoer), het mogelijk wegvallen van de provinciale subsidie en de beschreven claims, hebben alle financiële impact. Daarnaast is er sprake van een forse groei van het Wmo-vervoer. De budgetten voor doelgroepenvervoer staan daardoor onder toenemende druk. Wij verzoeken u deze ontwikkelingen nauwlettend te monitoren en ons als daartoe aanleiding is, te informeren.

Meer specifiek uw aandacht voor het volgende. Tot en met 2019 is de provinciale subsidie gegarandeerd. Deze is met een jaar verlengd en als zodanig opgenomen in de begroting 2020. Ook voor 2021 is in de voorliggende ontwerpbegroting uitgegaan van dezelfde provinciale subsidie. Echter heeft de provincie reeds besloten dat de subsidie vanaf 2021 in vier jaar worclt afgebouwd. Wij vragen u hier in de definitieve begroting voor de jaren 2021, 2022 en 2023 rekening te houden.

Gemeente Overbetuwe

De gemeenteraad van Overbetuwe heeft de MJPB en gewijzigde begroting 2019 in zijn vergadering van 7 mei 2019 besproken. De gemeenteraad van Overbetuwe stemt in met de MJPB 2020-2023 en gewijzigde begroting 2019 en heeft besloten zienswijzen in te dienen over deze begroting.

De raad is zich bewust dat er stappen zijn genomen om de financiële resultaten beter in beeld te brengen. De raad waardeert dat er met de MJPB beter inzicht is in de reëel te verwachte kosten voor Vraagafhankelijke vervoer en Routevervoer. Daarnaast waardeert de raad dat bij de gewijzigde begroting 2019 rekening is gehouden met de realisatiecijfers van 2018 en de ontwikkelingen in 2019.

De raad is en blijft kritisch kijken naar de resultaten die AVAN boekt. Dit niet alleen vanuit financieel oogpunt, maar ook vanuit de kwaliteit van dienstverlening voor de inwoner. De raad verwacht dan ook dat de BVO DRAN zich blijft inzetten voor maatregelen om de kostenstijging te beperken.

De raad verzoekt aan de BVO DRAN om rekening te houden met de afbouw vanaf 2021 van de subsidie van de provincie. De raad verwacht dat dit in de definitieve meerjarenbegroting wordt opgenomen voor de jaarschijven 2021, 2022 en 2023.

Gemeente Renkum

In onze vergadering van 29 mei j.l. hebben wij ons uitgesproken over uw ontwerp meerjarenprogrammabegroting BVO-DRAN 2019-2023 van de Vervoersorganisatie BVO DRAN.

Zienswijze

Wij maken gebruik van de mogelijkheid om door middel van zienswijze te reageren op uw meerjarenprogrammabegroting BVO-DRAN 2019-2023 van de Vervoersorganisatie BVO DRAN.

Onze zienswijze luiden als volgt:

1. De gemeente Renkum kan zich vinden in de ontwerpbegroting. Daarbij spreken wij onze zorg uit over de almaar sterk stijgende vervoerskosten. Wij verwachten dat het bestuur van de BVO DRAN, zeker met het oog op de nieuwe aanbesteding in 2020, sterker inzet op het managen van de kosten met als doel om de kosten zoveel mogelijk te beheersen en zo mogelijk terug te dringen, tegen gelijkblijvende kwaliteit. Tevens verwachten wij dat het bestuur zorgdraagt voor een helder financieel overzicht met bijbehorende rapportage in een hogere frequentie dan eenmaal, maar zo mogelijk driemaal per jaar.
   Motivatie:
   Het afgelopen jaar is hard gewerkt om meer zicht te krijgen op de kosten. Dit was een moeilijk traject met veel financiële factoren die hier op van invloed waren (nieuwe verdeelsleutel, solidariteitsfonds, verdeling Wmo-subsidie van de provincie, effecten knoppenplan, afspraken met vervoerders, te verwachtte afrekeningen 2016 en 2017). Inmiddels is er zicht op de financiën en laat het voor gemeenten tegenvallende cijfers zien.
   Het zorgt voor het bewustzijn, dat de mogelijke besparing, die ons door de instelling van dit vervoersysteem was voorgespiegeld, onrealistisch is. De verwachtingen voor de toekomst moeten we derhalve bijstellen. Sterker nog: we moeten er rekening mee houden, dat het vervoersysteem alleen maar duurder wordt, mede door een toename van het gebruik er van, stijging van de btw en een aflopende Wmo-subsidie van de provincie.
   Daarnaast moet er in 2020 aanbesteed worden, wat kosten met zich mee zal brengen. Als we naar de landelijke trend in de vervoersbranche kijken, dan is de verwachting, dat de vervoersprijzen in hoger zullen liggen, dan wij nu gecontracteerd hebben.
   Ondanks de tegenvallende cijfers is er vertrouwen in deze MJPB, de samenwerking met de BVO DRAN.

2. Provinciale subsidie aan BVO DRAN wordt komende jaren afgebouwd naar nul. Omdat al vaststaat hoe deze provinciale subsidie afgebouwd wordt, zijn wij van mening dat in de op te stellen definitieve begroting 2019-2023 hiermee rekening gehouden dient worden.
   Motivatie:
   Tot en met 2019 is de provinciale subsidie gegarandeerd op basis van de Samenwerkingsovereenkomst. Deze is met een jaar verlengd en als zodanig opgenomen in de begroting 2020. Ook voor 2021 is in de voorliggende ontwerpbegroting uitgegaan van dezelfde provinciale subsidie voor Wmo-vervoer en bijdrage beheerkosten. Echter heeft de provincie reeds besloten dat de subsidie vanaf 2021 in vier jaar wordt afgebouwd. Daarom

wordt in de concept zienswijze de BVO DRAN verzocht hier in de definitieve MJPB 2019-2023 rekening mee te houden (het gaat dan om de jaarschijven 2021, 2022 en 2023).

3. Gelet het gestelde onder 2 dringt de gemeente Renkum erop aan dat het Dagelijks Bestuur van BVO DRAN op zo kort mogelijke termijn in overleg treedt met het (aantredend) provinciebestuur om het belang van provinciale bijdragen voor BVO DRAN zoveel mogelijk te benadrukken.

4. De gemeente Renkum onderschrijft het belang van realistische duurzaamheid en de ambitie om uiterlijk tot een zero-emissie beleid te komen in 2030. Dit beleid is geheel in lijn met de landelijke ambities rond duurzame mobiliteit. Het toekomstig te voeren beleid dienaangaande dient minimaal gelijk te blijven aan het huidige. Met dien verstande dat extra bovenwettelijke duurzaamheidseisen, naast de al bestaande eisen of maatregelen, niet gehonoreerd moeten worden.
   Motivatie:
   Dit is een ongewone combinatie, die voortvloeit uit het besef, dat zowel de gemeentelijke als regionale doelstellingen rond duurzaamheid bijzonder ambitieus zijn. Hierover dient geen misverstand te bestaand. Regio Arnhem-Nijmegen wordt ook op Europees niveau als koploper beschouwd. Dat wil niet zeggen dat de gestelde ambitie voor een duurzame invulling van het doelgroepenvervoer voor 2025 niet buitengewoon veeleisend is. Integendeel, een inschatting vanuit financieel perspectief van wat deze gemeenten feitelijk bijdragen aan de verwezenlijking van de doelstelling voor 2025, is gebaat bij een nuchtere beoordeling van belangen en prioriteiten.

Een realistisch doel is zero-emissie doelgroepenvervoer in 2030, geheel in lijn met landelijke ambities rond duurzame mobiliteit. Daarnaast draagt de gemeente al bij aan verduurzaming van het doelgroepenvervoer. De huidige contracten zijn tot stand gekomen op basis van bovenwettelijke duurzaamheidseisen en heeft de hele regio, ook Renkum erg veel geld gekost, omdat voertuigen duurder zijn, de actieradius bij elektrische voertuigen korter, waardoor er meer auto's en chauffeurs nodig zijn om alle ritten uit te voeren. De financiën van de gemeente Renkum staan niet toe, dat ons doelgroepenvervoer in de nieuwe aanbestedingsronde opnieuw duurder wordt, als gevolg van duurzaamheidseisen, die de wettelijke norm overstijgen. In de ontwerp MJPB is overigens ook geen rekening gehouden met hogere kosten door duurzaamheidseisen.

<u>Gemeente Rheden</u>
De raad van Rheden heeft op 21 mei 2019 kennis genomen van uw ontwerp meerjarenprogrammabegroting BVO DRAN 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019) en naar aanleiding daarvan U de volgende zienswijze kenbaar maakt.

'Het besluit zal na behandeling op 14 juni z.s.m. worden toegestuurd. Om tegemoet te komen aan de door u gestelde indieningstermijn sturen wij u de bijgesloten zienswijze toe namens het college.'

waardering
De raad van de gemeente Rheden heeft in de zienswijze van 2018 van de gelegenheid gebruik gemaakt om haar zorgen te uiten over de kostenontwikkeling van het vervoer en de mate waarin de BVO DRAN er in slaagde om grip te krijgen op deze kostenontwikkeling en in staat bleek om onze gemeente op tijd te informeren over deze ontwikkelingen. De raad waardeert het dat de BVO DRAN met deze ontwerp begroting een beter inzicht heeft kunnen geven in de reëel te verwachten kosten van het vraagafhankelijk vervoer en routevervoer. Ook weet de raad het te waarderen dat er een gewijzigde begroting 2019 is opgesteld waarbij rekening is gehouden met de realisatiecijfers van 2018 en met nieuwe ontwikkelingen voor 2019 en verder.

kostenbeheersing
De gemeente Rheden wordt geconfronteerd met oplopende financiële tekorten. Wij roepen uw BVO op om maatregelen te blijven treffen die leiden tot het terugdringen van de kosten van het doelgroepenvervoer.

inbreng van vervoer
De raad heeft in de zienswijze van 2018 haar zorgen geuit over de regionale ontwikkelingen omtrent het niet inbrengen van verschillende vervoerssoorten bij Avan door diverse gemeentes. De raad, heeft kennis genomen van de interne Rhedense evaluatie van de regionale samenwerking doelgroepenvervoer en van uw adviesdocument met betrekking tot de toekomst van de regionale samenwerking, en is positief over de ontwikkelingen die doorgevoerd gaan worden ten aanzien van het organiseren van het doelgroepenvervoer en de nieuwe aanbestedingen. De raad schaart zich achter het voornemen om alle vormen van vervoer in te brengen. Gebaseerd op de rapportages van de BVO spreekt zij de verwachting uit dat alle gemeenten in de komende periode het doelgroepenvervoer volledig in zullen brengen.

provinciale bijdrage
De raad is geïnformeerd over de risico's met betrekking tot de bestendigheid van de huidige provinciale bijdragen aan de BVO DRAN. Tot en met 2019 is de provinciale subsidie gegarandeerd op basis van de Samenwerkingsovereenkomst. Deze is met een jaar verlengd en als zodanig opgenomen in de begroting 2020. Vanaf 2021 wordt in de voorliggende ontwerpbegroting uitgegaan van dezelfde provinciale subsidie voor WMO-vervoer en van dezelfde provinciale bijdragen in de beheerkosten en ten behoeve van het OV-vangnetvervoer. Echter de provincie heeft reeds besloten de Wmo-subsidie vanaf 2021 volledig af te bouwen en ook de andere provinciale bijdragen zijn nog onzeker. De raad verzoekt u om de huidige stand van zaken te verwerken in de jaarschijven 2021, 2022 en 2023 van de definitieve begroting.

aansluiten op OV en programma "Andere Mobiliteit"
De raad ondersteunt u graag richting de provincie om de betrokkenheid van de provincie bij de uitvoering van het doelgroepenvervoer te bepleiten en om de aansluiting van het doelgroepenvervoer op het OV en op het provinciale programma "Andere Mobiliteit" te behouden, respectievelijk te verbeteren.

<u>Gemeente Rozendaal</u>
Op 21 mei 2019 heeft de raad van de gemeente Rozendaal de meerjaren programmabegroting 2019-2023 (wijziging jaarschijf 2019 en 2020) behandeld. De raad heeft over de toegezonden stukken geen opmerkingen.

<u>Gemeente Westervoort</u>
De Ontwerp Meerjarenbegroting 2020-2023 is behandeld in de raadsvergadering van juni 2019. De gemeenteraad (verder te noemen: raad) van de gemeente Duiven heeft kennisgenomen van uw Ontwerp Meerjarenbegroting 2020-2023. Onderstaand treft u de zienswijze van onze raad aan.

7. **Deelname aan BVO DRAN**

De raad is recent geïnformeerd over het collegebesluit om bij de BVO DRAN te blijven. Het college baseert dit besluit mede op een positief oordeel over het vermogen van de BVO DRAN om kwalitatief doelgroepenvervoer te leveren en om de efficiency daarvan te vergroten.

8. **Over de begrote uitgaven**

We zien dat de begrote kosten van het vervoer tussen de oude begroting 2019 en de nieuwe begroting 2020/2023

- oplopen voor het vraagafhankelijk vervoer met 26%;
- afnemen voor het routevervoer met 13%;
- toenemen voor de overhead met 19%.

De toename van de begrote kosten voor het vraagafhankelijk (WMO-)vervoer zijn gerust extreem te noemen. De raad dringt erop aan dat de BVO DRAN het college informeert over de oorzaken van deze stijging en dat BVO en college in kaart brengen welke mogelijkheden er zijn om de kosten met operationele en/of beleidsmatige instrumenten te verlagen.

Hogere kosten voor overhead zijn voor de raad verdedigbaar gezien de energie die de BVO DRAN steekt in de voorbereiding van nieuwe aanbesteding en gezien de aanstelling van een projectmedewerker doorontwikkeling. De raad hecht er belang aan dat de BVO DRAN de gemeenten actief ondersteunt bij het maken van beleidsmatige keuzes en accepteert dat hieraan overheadkosten verbonden zijn.

<u>Gemeente Wijchen</u>

De ontwerpbegroting 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019) is behandeld in de raadsvergadering van 28 mei 2019. De raad van de gemeente Wijchen heeft kennisgenomen van uw ontwerpmeerjarenbegroting 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019). Ten aanzien van de ontwerpbegroting heeft de raad van de gemeente Wijchen de volgende zienswijze:

Wij stemmen in met de gewijzigde begroting 2019 en de ontwerpbegroting 2020.

Wel vragen wij u aandacht voor het volgende punt:
In de voorliggende ontwerpbegroting is voor 2021 ev. uitgegaan van de ontvangst van dezelfde provinciale subsidie voor WMO-vervoer en bijdrage beheerkosten als in 2020. Echter heeft de provincie reeds besloten dat de subsidie vanaf 2021 in drie jaar wordt afgebouwd tot nul. Wij verzoeken u om hier in de definitieve MJPB 2020-2023 rekening mee te houden (het gaat dan om de jaarschijven 2021, 2022 en 2023).

De raad heeft het Adviesdocument toekomst doelgroepenvervoer gelezen en is positief over de ontwikkelingen die doorgevoerd gaan worden ten aanzien van het organiseren van het doelgroepenvervoer. De raad wenst u veel succes met het doorvoeren van de vele veranderingen de komende tijd en hoopt dat hiermee de gewenste efficiency en kostenbeheersing worden gerealiseerd.

<u>Gemeente Zevenaar</u>

De ontwerp meerjarenbegroting BVO DRAN 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019) is behandeld in de raadsvergadering van 5 juni 2019. De raad van de gemeente Zevenaar heeft kennisgenomen van uw ontwerp meerjarenbegroting BVO DRAN 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019) en heeft daarbij onderstaande zienswijze geformuleerd:

a. Er is sprake van een forse stijging in de kosten. De raad waardeert dat BVO DRAN met deze ontwerp meerjarenbegroting een beter inzicht heeft kunnen geven in de reëel te verwachten kosten op het Vraagafhankelijk vervoer en Routevervoer. Tegelijkertijd zijn er grote zorgen over deze kostenstijging.
b. De raad waardeert de toelichting op de gewijzigde begroting 2019 met een helder vergelijk van 2018.

c. De raad wil duidelijk stellen dat de werkelijke realisatie nu niet meer substantieel mag afwijken van deze nieuwe begroting .
d. Tot en met 2019 is de provinciale subsidie gegarandeerd op basis van de Samenwerkingsovereenkomst. Deze is met een jaar verlengd en opgenomen in de begroting 2020. Ook voor 2021 is in de ontwerp meerjarenbegroting BVO DRAN uitgegaan van dezelfde provinciale subsidie voor WMO-vervoer en bijdrage beheerkosten. De provincie heeft besloten de subsidie vanaf 2021 af te bouwen. De BVO DRAN wordt verzocht hier in de definitieve meerjarenbegroting BVO DRAN 2020-2023 rekening mee te houden.
e. Wij verzoeken de BVO DRAN al het mogelijke te doen om bij de systematiek van de Provincie aan te sluiten om toch gebruik te kunnen maken van de subsidieregeling.

Vervoersorganisatie

De vervoersorganisatie wil een tweetal punten als zienswijze indienen ter verwerking in de definitieve begroting.

1. Indexatie regiekosten

In de overeenkomst met DVG zijn afspraken vastgelegd betreffende de jaarlijkse indexering van kosten. Deze indexatie is ook toegepast bij de betalingen aan DVG. Abusievelijk is verzuimd om deze indexatie, vanaf de start van het vervoer (2016), op te nemen in de meerjarenprogrammabegroting (MJPB). De vervoersorganisatie verzoekt om deze indexatie, meerjarig, alsnog te verwerken in de MJPB 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019).

2. Verwerken meerkosten regiecentrale DVG

In de contractafspraken met DVG is vastgelegd dat in het geval het aantal ritten per maand gemiddeld boven de 40.000 uitkomen partijen met elkaar in overleg gaan over het aanpassen van de vaste maandvergoeding. Omdat deze situatie zich voordeed heeft DVG begin 2019 verhoging van het vaste maandtarief geclaimd.

Na onderhandelingen met DVG zijn de meerkosten bepaald op € 185.000 (prijspeil 2018) exclusief BTW en inclusief het afdoen van het dispuut betreffende het eerste jaar en afronding en overdracht van werkzaamheden na contractdatum.

De vervoersorganisatie verzoekt om de overeengekomen vergoeding, meerjarig, alsnog te verwerken in de MJPB 2020-2023 (inclusief gewijzigde begroting 2019). Bij de verwerking dient rekening te worden gehouden met het structurele deel binnen de overeengekomen vergoeding voor de periode vanaf augustus 2020.

Aan de colleges en raden van de deelnemende gemeenten
Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen

Datum:	4 juli 2019
Onderwerp:	Begroting
Uw kenmerk:	n.v.t.
Ons kenmerk:	B2019.002

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand treft u de meerjaren programmabegroting 2019-2023 (gewijzigde jaarschijf 2019 en jaarschijf 2020) aan zoals vastgesteld in de bestuursvergadering van de vervoersorganisatie regio Arnhem-Nijmegen van 4 juli 2019.

Tevens is in de bijlage de reactienota op de ingediende zienswijzen opgenomen.

Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen kunt u (raden gemeente) ter zake bij gedeputeerde staten uw zienswijze naar voren kunnen brengen.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van de BVO DRAN

M. van den Beucken
Secretaris BVO DRAN

Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
www.vervoersorganisatie.nl
info@vervoersorganisatie.nl
026 3775204
KVK: 66191084
BTW: 856435065B01
IBAN: NL70 BNGH 0285 1694 91

MODULAIRE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING
RIJK VAN NIJMEGEN

De colleges van burgemeester en wethouders en de raden van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, Wijchen ieder voor zover zij bevoegd zijn;

overwegende dat op diverse domeinen samenwerking tussen de gemeenten in de regio geboden is;

overwegende dat met een modulair in te vullen gemeenschappelijke regeling meer congruentie en doelmatigheid in de samenwerking tussen de gemeenten in de regio worden gerealiseerd;

overwegende dat de gemeenschappelijke regeling als eerste samenwerkingsmodule zal bevatten; het regionaal werkbedrijf en als tweede module ICT;

overwegende dat het modulaire karakter van de gemeenschappelijke regeling met zich meebrengt dat er meerdere samenwerkingsmodules kunnen worden toegevoegd;

gelet op de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Gemeentewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen en de Participatiewet.

BESLUITEN:

aan te gaan de volgende

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING RIJK VAN NIJMEGEN

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

a. samenwerkingsverband: het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2 van deze regeling;
b. regeling: de onderhavige gemeenschappelijke regeling;
c. wet: de Wet gemeenschappelijke regelingen;
d. samenwerkingsmodule: een belang dat het samenwerkingsverband behartigt, waarvoor de deelnemende gemeenten al dan niet taken en bevoegdheden overdragen;
e. dienstverleningsovereenkomst: een overeenkomst tussen de MGR en een deelnemende gemeente over de dienstverlening die deze betreffende gemeente afneemt bij de MGR. In deze dienstverleningsovereenkomst komen ten minste terug: (SMART-geformuleerde) doelstellingen, effecten, prestaties, kwaliteitseisen, budgetten en risico's, zowel in financiële als in inhoudelijke zin.
f. PW: Participatiewet.
g. Ioaw: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers.
h. Ioaz: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen.
i. MGR: Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen.
j. Generieke verordening: verordening waarvan het werkingsgebied zich uitstrekt over de gehele MGR en niet slechts over één module.
k. Modulaire verordening: verordening waarvan het werkingsgebied zich beperkt tot één module.

l. Rijk van Nijmegen: de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.

Artikel 2 Openbaar lichaam
Er is een openbaar lichaam, genaamd modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen. Het openbaar lichaam bezit rechtspersoonlijkheid en is gevestigd te Nijmegen.

Artikel 3 Bestuursorganen
Het samenwerkingsverband kent, onverminderd de mogelijkheid tot het instellen van bestuurscommissies als bedoeld in artikel 15 van deze regeling, de volgende bestuursorganen:
a. het algemeen bestuur,
b. het dagelijks bestuur;
c. de voorzitter.

HOOFDSTUK 2 BELANGEN, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 4 Belangen
1. Het samenwerkingsverband wordt ingesteld om de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen; meer in het bijzonder op het gebied van werk, inkomen, zorg, welzijn, inkoop en ICT.
2. Het samenwerkingsverband wordt ingesteld om de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van regionale afstemming en regionale samenwerking.

Artikel 5 Taken

A. Module Regionaal werkbedrijf
1. Aan de module Regionaal Werkbedrijf nemen deel de colleges en raden van: Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen
2. Ter behartiging van het in artikel 4 lid 1 genoemde belang werk heeft het samenwerkingsverband de volgende taken in de vorm van basisdienstverlening:

a. Het ondersteunen bij de arbeidsinschakeling van personen uit de doelgroep van de PW, Ioaw, Ioaz zoals bedoeld in artikel 7, eerste lid, onder a PW, artikel 34 eerste lid, onder a Ioaw en artikel 34 eerste lid, onder a Ioaz en de rechtsopvolgers van deze wetten en de doelgroep loonkostensubsidie.
b. Het aanbieden van voorzieningen gericht op de arbeidsinschakeling aan de personen uit de onder a. genoemde doelgroep.
c. Het uitvoeren of inkopen van trajecten, projecten of voorzieningen met een zelfstandig karakter voor mensen met een beperking die (loonvormende) arbeid verrichten, in een niet-vrijblijvende sfeer, waarbij zowel kwaliteits- en kwantiteitseisen aan de productie of diensten worden gesteld op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.
d. Het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening zoals deze gold voor 1 januari 2015 en de op deze wet gebaseerde uitvoeringsregelingen.
e. Coördinerende, adviserende en ondersteunende taken die in verband staan met de uitvoerende taken van de basisdienstverlening.

3. Naast de in het eerste lid genoemde basisdienstverlening kan het samenwerkingsverband taken in het kader van maatwerkafspraken uitvoeren voor de deelnemende gemeenten, ter behartiging van de belangen genoemd in artikel 4.
4. Over de omvang en uitvoering van de taken genoemd in het eerste lid, en tweede lid worden afzonderlijke (dienstverlenings-)overeenkomsten afgesloten tussen de deelnemende gemeenten en het openbaar lichaam. In deze afzonderlijke (dienstverlenings-)overeenkomsten worden maatwerkafspraken gemaakt over de wijze waarop het samenwerkingsverband per gemeente uitvoering geeft aan de dienstverlening.

5. Ter behartiging van het in artikel 4 lid 2 genoemde belang afstemming heeft het samenwerkingsverband de taak om regionale discussies over samenwerking af te stemmen en te coördineren.
6. Lid 1 onderdeel e. van dit artikel heeft geen betrekking op de gemeente Mook en Middelaar, die haar verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de voormalige Wet sociale werkvoorziening zoals deze gold voor 1 januari 2015 niet heeft gepositioneerd in de MGR maar in een andere gemeenschappelijke regeling.
7. Met instemming van het algemeen bestuur kunnen ook diensten worden aangeboden aan organisaties buiten het in dit artikel genoemde rechtsgebied.

B. Module ICT

1. Aan de module ICT nemen deel de colleges van: Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.
2. Aan de module ICT wordt de taak opgedragen om het garanderen van de continuïteit en kwalitatief adequate dienstverlening op het gehele terrein van de ICT-infrastructuur en –voorzieningen van alle deelnemende gemeenten te verwezenlijken.
3. Het samenwerkingsverband verricht, onverminderd het bepaalde in lid 1, alleen taken voor (gemeentelijke) organisaties binnen het Rijk van Nijmegen. Met instemming van het algemeen bestuur kunnen ook diensten worden aangeboden aan organisaties buiten het in dit artikel genoemde rechtsgebied.
4. Het samenwerkingsverband kan op verzoek, indien het algemeen bestuur hiertoe besluit, binnen het te verwezenlijken belang zoals bedoeld in artikel 4, eerste lid, nader te omschrijven ICT-taken gaan uitvoeren. Een besluit hiertoe vermeldt de wijze van kostenverrekening en overige voorwaarden waaronder deze taken worden uitgevoerd.

Artikel 6 Bevoegdheden van het samenwerkingsverband

A. Module Regionaal werkbedrijf

1. De deelnemers dragen geen publiekrechtelijke bevoegdheden - waaronder begrepen de bevoegdheid tot het vaststellen van een strategisch beleidskader - over aan het samenwerkingsverband, met uitzondering van de bevoegdheid tot het vaststellen van een verordening en beleidsregels over:
    a. het ondersteunen bij de arbeidsinschakeling;
    b. het aanbieden van voorzieningen;
    c. het aanbieden van opleiding en scholing;
    d. het verstrekken van een premie in verband met het verrichten van werkzaamheden;
    e. het verrichten van werkzaamheden in een beschutte omgeving.

    De bevoegdheid wordt uitgeoefend met inachtneming van het bepaalde in wet- en regelgeving en in de strategische beleidskaders zoals die door de raden van de deelnemende gemeenten worden vastgesteld.
2. De deelnemers verlenen ieder afzonderlijk de mandaten, volmachten en machtigingen aan het openbaar lichaam die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de taken.

B. Module ICT

De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten zoals bedoeld in artikel 5 onder B. geven aan de MGR de opdracht om de continuïteit en kwalitatief adequate dienstverlening op het gehele terrein van de ICT-infrastructuur en –voorzieningen van alle deelnemende gemeenten te verwezenlijken.

HOOFDSTUK 3 HET ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 7 Taken en bevoegdheden

1. Het algemeen bestuur is een regionaal platform voor samenwerking en afstemming.
2. Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, alsmede alle bevoegdheden die voorts bij of krachtens deze regeling aan dit orgaan worden opgedragen en niet aan het dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen.
3. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur of een bestuurscommissie bevoegdheden overdragen met uitzondering van de bevoegdheid tot:
   a. het vaststellen en wijzigen van de begroting;
   b. het vaststellen en wijzigen van de deelbegrotingen (per module);
   c. het vaststellen van de rekening;
   d. het vaststellen van de deelrekeningen (per module)
   e. het vaststellen van verordeningen;
   f. het vaststellen van het uitvoeringsbeleidsplan en uitvoeringsbeleidsprogramma;
   g. het instellen van bestuurscommissies;
   h. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, vennootschappen, en coöperatieve en andere verenigingen passend binnen de te behartigen belangen, de taken en de bevoegdheden van het samenwerkingsverband dan wel het ontbinden van die rechtspersonen of het beëindigen van de deelneming.
   i. het vaststellen van een managementcontract met de directie.

Artikel 8 Samenstelling en zittingsduur

1. Het algemeen bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen, als volgt te benoemen:
   - door de raad van iedere deelnemende gemeente met uitzondering van Nijmegen worden 2 leden aangewezen;
   - door de raad van de gemeente Nijmegen worden 3 leden aangewezen.
2. Een lid van het algemeen bestuur kan niet tevens zijn medewerker in dienst van of op grond van een overeenkomst van opdracht werkzaam zijn voor het samenwerkingsverband.
3. Het lidmaatschap eindigt zodra een lid ophoudt lid of voorzitter van de raad of wethouder van de desbetreffende gemeente te zijn.
4. De leden van het algemeen bestuur, die tussentijds ontslag nemen, stellen de voorzitter van het algemeen bestuur hiervan op de hoogte. Het ontslag gaat in zodra onherroepelijk in hun opvolging is voorzien.
5. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een plaatsvervanger. Bepalingen in deze regeling geldende voor de leden van het algemeen bestuur zijn mede van toepassing op de plaatsvervangende leden.

Artikel 9 Vergaderorde en besloten vergaderingen

1. Besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen onverminderd het bepaalde in lid 2. Leden van het algemeen bestuur hebben het volgende stemrecht:

Deelnemende gemeente	*Leden*	*Aantal stemmen per bestuurslid*
Berg en Dal	*2*	*11*
Beuningen	*2*	*8*
Druten	*2*	*6*
Heumen	*2*	*5*
Mook en Middelaar,	*2*	*3*
Nijmegen	*3*	*36*

Wijchen	*2*	*13*
Totaal	***15 leden***	***200 stemmen***

2. Besluiten van het algemeen bestuur met betrekking tot de uitoefening van de bevoegdheden genoemd in artikel 7 lid 3 kunnen alleen genomen worden indien alle aanwezige algemeen bestuursleden van minimaal drie gemeenten instemmen met het besluit en voldaan is aan de in lid 1 bedoelde meerderheid van stemmen.
3. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordeelt of ten minste een vijfde van het aantal leden van het algemeen bestuur daarom verzoekt.
4. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar.
5. Tot het sluiten van de deuren en het vergaderen in beslotenheid kan worden overgegaan met inachtneming van het bepaalde in artikel 22 van de wet.
6. In een besloten vergadering van het algemeen bestuur kan niet worden beraadslaagd of besloten over:
   a. het beleidsplan en het beleidsprogramma;
   b. de begroting, de wijzigingen daarvan en de rekening;
   c. de deelbegrotingen, de wijzigingen daarvan en de deelrekeningen;
   d. het doen van een uitgaaf, voordat de begroting of de begrotingswijziging, waarbij deze uitgaaf is geraamd, is goedgekeurd;
   e. het aangaan van geldleningen, het uitlenen van gelden en het aangaan van rekening-courantovereenkomsten;
   f. het geheel of gedeeltelijk vervreemden en het bezwaren van de eigendommen van het samenwerkingsverband;
   g. het onderhands verhuren, verpachten of in gebruik geven van eigendommen van het samenwerkingsverband;
   h. het onderhands aanbesteden van werken of leveringen;
   i. het treffen, wijzigen, verlengen of opheffen van overeenkomsten van opdracht tussen het samenwerkingsverband en andere lichamen;
   j. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen en coöperatieve verenigingen passend binnen de te behartigen belangen, de taken en bevoegdheden van het samenwerkingsverband dan wel het ontbinden van die rechtspersonen of beëindigen van de deelneming;
   k. het liquidatieplan.

HOOFDSTUK 4 HET DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 10 Taken en bevoegdheden

Aan het dagelijks bestuur is in elk geval opgedragen:
a. het dagelijks bestuur van het samenwerkingsverband,
b. het voorbereiden van hetgeen aan het algemeen bestuur ter beraadslaging en besluitvorming wordt voorgelegd met uitzondering van de besluitvorming in het kader van het regionaal platform, zoals bedoeld in artikel 7 lid 1,
c. het uitvoeren van de besluiten van het algemeen bestuur,
d. het voorstaan van de belangen van het samenwerkingsverband bij andere overheden, instellingen en diensten waarmee, of personen met wie contact met het samenwerkingsverband van belang is,
e. het beheer van activa en passiva van het samenwerkingsverband,
f. de zorg, voor zover deze niet aan anderen toekomt, voor de controle op het geldelijke beheer en de boekhouding,
g. het nemen van alle conservatoire maatregelen, zowel in als buiten rechte, en het doen van alles wat nodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht en eigendom,
h. het benoemen, het schorsen en het ontslaan van personeel in dienst van het

samenwerkingsverband met uitzondering van het bepaalde in artikel 22a, al dan niet op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, een en ander voor zover de regeling niet anders bepaalt en met inachtneming van door het algemeen bestuur te stellen regelen, het houden van een voortdurend toezicht op al hetgeen het samenwerkingsverband aangaat, en voorts de taken en bevoegdheden die in deze regeling aan dit bestuur zijn opgedragen.

Artikel 11 Samenstelling en zittingsduur

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en minimaal 2 andere leden, door het algemeen bestuur aan te wijzen en te ontslaan.
2. Degene die ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn, houdt tevens op lid van het dagelijks bestuur te zijn.

Artikel 12 Werkwijze en vergaderorde

1. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig oordeelt of tenminste twee leden van het dagelijks bestuur zulks schriftelijk, onder opgave van de te behandelen onderwerpen verzoeken, in welk laatste geval de vergadering binnen twee weken plaatsvindt.
2. De artikelen 52 tot en met 54, 56, 58, 59 en 59a van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Ieder aanwezig lid brengt één stem uit.
4. Het dagelijks bestuur kan zijn werkzaamheden verdelen over zijn leden. Het dagelijks bestuur deelt zijn besluiten ter zake mee aan het algemeen bestuur.

HOOFDSTUK 5 DE VOORZITTER

Artikel 13

1. De voorzitter wordt door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen.
2. Hij is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
3. Bij afwezigheid van de voorzitter wordt hij vervangen door een lid van het dagelijks bestuur, door dat bestuur aan te wijzen.
4. Hij tekent de stukken, die van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur uitgaan. Deze stukken worden mede-ondertekend door de secretaris.
5. Het dagelijks bestuur kan besluiten de ondertekening van de stukken die van dit bestuurscollege uitgaan op te dragen aan een ander lid van dit bestuur, aan de secretaris, genoemd in artikel 22 van deze regeling, of aan een andere ambtenaar van het samenwerkingsverband.
6. De voorzitter vertegenwoordigt het samenwerkingsverband in en buiten rechte. Hij kan de vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen gemachtigde.

HOOFDSTUK 6 DE COMMISSIES

Artikel 14 Commissies van advies

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen commissies van advies instellen, zulks met inachtneming van artikel 24 van de wet.
2. Het algemeen bestuur kan bij reglement één of meerdere commissies van advies instellen, waarin de raden van de deelnemende gemeenten vertegenwoordigd zijn, met het recht om gevraagd of ongevraagd te adviseren ten aanzien van de instelling van nieuwe samenwerkingsmodules alsmede het monitoren, evalueren aanpassen van bestaande samenwerkingsmodules.
3. Het algemeen bestuur stelt een agendacommissie in. Deze agendacommissie bestaat uit raadsleden en is belast met: de logistieke voorbereiding en planning van de politieke

besluitvorming ten behoeve van alle deelnemende gemeenteraden en het scheppen van randvoorwaarden opdat de raden de kaderstellende en controlerende taak kunnen vervullen.
4. Het algemeen bestuur stelt de ten aanzien van de in lid 1 en 2 bedoelde commissies bevoegdheden, faciliteiten en samenstelling bij reglement vast.

Artikel 15 Bestuurscommissies
1. Het algemeen bestuur kan commissies instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen en het uitvoering geven aan taken en bevoegdheden, voor zover deze niet zijn voorbehouden aan het algemeen bestuur.
2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een commissie als bedoeld in het eerste lid dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen naar voren te brengen.
3. Het algemeen bestuur regelt, met inachtneming van artikel 25 van de wet, hun bevoegdheden en samenstelling.

HOOFDSTUK 7 INLICHTINGEN, VERANTWOORDING EN ONTSLAG

Artikel 16 Het dagelijks bestuur en de voorzitter ten opzichte van het algemeen bestuur
1. De leden van het dagelijks bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven ongevraagd aan het algemeen bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het dagelijks bestuur te voeren en gevoerde bestuur nodig is.
3. Zij geven – tezamen dan wel afzonderlijk – aan het algemeen bestuur, wanneer dit bestuur of een of meer leden daarvan hierom verzoekt, alle gevraagde inlichtingen.
4. Een lid van het dagelijks bestuur kan door het algemeen bestuur worden ontslagen, indien dit lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.
5. Het bepaalde in het eerste tot en met het vierde lid is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter voor het door hem gevoerde bestuur.

Artikel 17 Het dagelijks bestuur en algemeen bestuur ten opzichte van raden
1. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur geven aan de raden van de deelnemende gemeenten ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.
2. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur verstrekken aan de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen die door een of meer leden van die raden worden verlangd.
3. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur verstrekken aan de Rekenkamer, de Rekenkamerfunctie, dan wel een samenwerkingsverband hiervan, van de bij de regeling aangesloten gemeenten alle informatie die zij nodig heeft voor het doen van onderzoek.

Artikel 18 Leden algemeen bestuur ten opzichte van raden
1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad die dit lid heeft aangewezen met inachtneming van artikel 16 van de wet alle inlichtingen, die door die raad of door één of meer leden van die raad worden verlangd en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze.
2. Een lid van het algemeen bestuur is de raad die dit lid heeft aangewezen met inachtneming van artikel 16 van de wet verantwoording verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze.
3. Een lid van het algemeen bestuur kan, onverminderd het bepaalde in artikel 8 van deze regeling, door de raad die hem heeft aangewezen worden ontslagen, indien dit lid het vertrouwen van die raad niet meer bezit.

HOOFDSTUK 8 REGLEMENT VAN ORDE

Artikel 19 Reglement van orde algemeen bestuur

1. Het algemeen bestuur stelt met inachtneming van de artikelen 22 en 23 van de wet voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast.
2. In het reglement van orde worden onder meer regels gegeven omtrent
   a. het horen van belanghebbenden ten aanzien van door het algemeen bestuur te nemen besluiten;
   b. de wijze van het verstrekken van inlichtingen en het afleggen van verantwoording als bedoeld in de artikelen 16 en 17 van deze regeling.

Artikel 20 Reglement van orde dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur kan een reglement van orde voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vaststellen, dat aan het algemeen bestuur wordt overgelegd.

HOOFDSTUK 9 HET PERSONEEL

Artikel 21 Personeel

1. Het samenwerkingsverband kan personeel aanstellen en kan voor zover het personen betreft uit de doelgroep van de Wet sociale werkvoorziening, zoals die gold op 31 december 2014 een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht afsluiten.
2. Naast de in het eerste lid genoemde dienstverbanden geldt dat er sprake is van dienstverbanden zoals bedoeld in artikel 2, eerste en tweede lid van de Wet sociale werkvoorziening, zoals deze gold op 31 december 2014, voor de betreffende personen uit de doelgroep van de Wet sociale werkvoorziening.
3. Voor het personeel van het samenwerkingsverband gelden de door het algemeen bestuur vast te stellen arbeidsvoorwaardenregelingen, bezoldigingsregelingen en andere algemene voorschriften en bepalingen.
4. Op de medewerkers behorende tot de doelgroep van de Wet sociale werkvoorziening zijn met inachtneming van artikel 2, eerste en tweede lid van de Wet sociale werkvoorziening, zoals deze gold op 31 december 2014, de arbeidsvoorwaarden van de Collectieve arbeidsovereenkomst sociale werkvoorziening van toepassing alsmede de door het dagelijks bestuur vast te stellen algemene voorschriften en bepalingen geldende voor deze medewerkers.

Artikel 22 Secretaris

1. Tot het personeel van het samenwerkingsverband behoort de secretaris. Het algemeen bestuur beslist over zijn benoeming, schorsing en ontslag en stelt zijn taken en bevoegdheden vast. De secretaris wordt bij verhindering of ontstentenis vervangen op een door het dagelijks bestuur te bepalen wijze.
2. De secretaris is het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter in alles, dat de hun opgedragen taak aangaat, behulpzaam.
3. Door de secretaris worden alle stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan mede-ondertekend. Het bepaalde in artikel 105, tweede lid van de Gemeentewet (oud) is van overeenkomstige toepassing.
4. Het algemeen bestuur stelt voor de secretaris een instructie vast.

Artikel 22a De directie

1. Het dagelijks bestuur benoemt één of meerdere leden van de directie. De leden van

de directie worden benoemd, geschorst en ontslagen door het dagelijks bestuur.
2. De directie is belast met de dagelijkse leiding van het samenwerkingsverband.
3. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directie worden vastgelegd in een directiestatuut. Het directiestatuut wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur.

   Het dagelijks bestuur kan in spoedeisende gevallen overgaan tot schorsing van de leden van de directie en doet hiervan terstond mededeling aan het algemeen bestuur. De schorsing vervalt wanneer het algemeen bestuur deze niet in zijn eerstvolgende vergadering bekrachtigt.
4. De leden van de directie worden bij afwezigheid vervangen op een wijze zoals voorzien door het dagelijks bestuur.

HOOFDSTUK 10 KLACHTEN

Artikel 23 Klachtenregeling

1. Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van hoofdstuk 9, titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht, een klachtenregeling vast.
2. De gemeentelijke ombudsman voor het Rijk van Nijmegen is bevoegd tot behandeling van klachten zoals bedoeld in artikel 9:18, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht.

HOOFDSTUK 11 VERGOEDINGEN

Artikel 24 Regeling inzake vergoeding van werkzaamheden

1. Het algemeen bestuur kan met inachtneming van de artikelen 21 en 25 van de wet voor de leden van het dagelijks bestuur en voor de leden van een commissie als bedoeld in artikel 15 van deze regeling, die niet de functie van burgemeester, wethouder of secretaris vervullen, een regeling inzake de vergoeding van hun werkzaamheden respectievelijk voor het bijwonen van vergaderingen een tegemoetkoming in de kosten vaststellen.
2. Het algemeen bestuur kan met inachtneming van artikel 24 van de wet bepalen dat de leden van een commissie als bedoeld in artikel 14 van deze regeling, die niet de functie van burgemeester, wethouder, raadslid of secretaris vervullen een vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen ontvangen.
3. Het bepaalde in de vorige leden is niet van toepassing op ambtenaren werkzaam bij één of meer van de deelnemende gemeenten, die als zodanig tot lid van een commissie zijn benoemd. Deze ambtenaren hebben geen recht op vergoeding.
4. De in het eerste en tweede lid bedoelde regelingen worden aan Gedeputeerde Staten gezonden.

HOOFDSTUK 12 HET UITVOERINGSBELEIDSPLAN EN HET UITVOERINGSBELEIDSPROGRAMMA

Artikel 25 Uitvoeringsbeleidsplan

1. Het algemeen bestuur kan een uitvoeringsbeleidsplan vaststellen waarin het beleid dat het bestuur van het samenwerkingsverband voornemens is uit te voeren, in grote lijnen wordt aangegeven. Het algemeen bestuur kan een of meer onderdelen van het uitvoeringbeleidsplan afzonderlijk vaststellen.
2. Het beleidsplan beslaat een periode van vier jaar. Jaarlijks kan het algemeen bestuur besluiten over bijstelling van het beleidsplan.

Artikel 26 Uitvoeringsbeleidsprogramma

Het algemeen bestuur kan voor ieder jaar een uitvoeringsbeleidsprogramma vaststellen, waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven. Het uitvoeringsbeleidsprogramma bevat voorts in ieder geval een overzicht van de voor de verwezenlijking van de activiteiten benodigde financiële en personele middelen.

Artikel 27 Totstandkoming
De totstandkoming van het uitvoeringsbeleidsplan en het uitvoeringsbeleidsprogramma geschiedt op overeenkomstige wijze als in artikel 29, eerste tot en met vijfde lid van deze regeling, voor de begroting is aangegeven.

HOOFDSTUK 13 FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 28 Administratie en controle
1. Het algemeen bestuur stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan. Artikel 212 van de Gemeentewet, is van overeenkomstige toepassing.
2. Het algemeen bestuur stelt bij verordening regels vast voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst. Artikel 213 van de Gemeentewet, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 29 Begrotingsprocedure
1. De begroting van de MGR bestaat uit een algemeen geconsolideerd deel en uit modulaire deelbegrotingen.
2. Het dagelijks bestuur zendt vóór 15 april een ontwerpbegroting van het samenwerkingsverband voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een behoorlijke toelichting, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten.
3. Het dagelijks bestuur houdt bij het opstellen van de ontwerpbegroting rekening met de door de raden van de deelnemende gemeenten opgestelde begrotingsrichtlijnen.
4. De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de besturen van de deelnemende gemeenten voor eenieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten algemeen verkrijgbaar gesteld. Artikel 190, tweede lid en derde lid, van de Gemeentewet, zoals luidend vanaf de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur is van overeenkomstige toepassing.
5. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen acht weken bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
6. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast vóór 15 juli van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de begroting moet dienen.
7. Terstond na de vaststelling zendt het algemeen bestuur de begroting aan de raden van de deelnemende gemeenten, die ter zake bij Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
8. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 1 augustus aan Gedeputeerde Staten.
9. Het bepaalde in dit artikel is, met uitzondering van de genoemde termijnen, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting.

Artikel 30 Bijdragen van de gemeenten
1. In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke afzonderlijke gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
2. Voor de berekening van deze bijdrage wordt rekening gehouden met bijdragen van het Rijk en van anderen.

3. De deelnemers betalen bij wijze van voorschot jaarlijks vóór 16 januari, vóór 16 april, vóór 16 juli en vóór 16 oktober telkens een kwart van de in lid 1 bedoelde bijdrage.
4. De deelnemers dragen er zorg voor dat het samenwerkingsverband te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

Artikel 31 Jaarrekening

1. De jaarrekening van de MGR bestaat uit een algemeen deel, de geconsolideerde jaarrekening en de deelexploitaties van de modules.
2. Het dagelijks bestuur biedt de rekening over het afgelopen jaar en het jaarverslag, daarbij gevoegd de accountantsverklaring, bedoeld in artikel 213, derde lid van de Gemeentewet en het verslag van bevindingen, bedoeld in artikel 213, vierde lid van de Gemeentewet, jaarlijks vóór 15 april ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan onder gelijktijdige toezending aan de raden van de deelnemende gemeenten. Met Gemeentewet wordt bedoeld de Gemeentewet, geldend vanaf de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur.
3. De raden van de gemeenten kunnen binnen acht weken na toezending bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de rekening naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de jaarrekening, zoals deze bij het algemeen bestuur wordt aangeboden.
4. Het algemeen bestuur stelt de rekening vast vóór 15 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft.
5. Zij wordt binnen twee weken, doch in ieder geval vóór 15 juli, met alle bijbehorende stukken en het jaarverslag aan Gedeputeerde Staten aangeboden.
6. Vaststelling van de rekening strekt het dagelijks bestuur tot décharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.
7. In de geconsolideerde jaarrekening wordt als bijlage de deelexploitaties van de modules opgenomen. Per deelexploitatie wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen.
8. De kosten die resteren na afrekening per module op basis van de dienstverleningsovereenkomsten worden na aftrek van de inkomsten verdeeld naar de gemeenten, voor 50% van de kosten op basis van het aantal klanten indien van toepassing en 50% van de kosten op basis van het aantal inwoners. Indien toerekening van kosten aan klanten niet mogelijk is vindt de kostenverdeling plaats op basis van aantal inwoners.
9. Verrekening van het verschil tussen het op grond van artikel 30 van deze regeling bepaalde en het werkelijk verschuldigde, vindt plaats terstond na de mededeling van de vaststelling van de rekening.

HOOFDSTUK 14 HET ARCHIEF

Artikel 32 Archivering

1. Ten aanzien van de zorg en het beheer van de archiefbescheiden van de organen van de regeling alsmede ten aanzien van het toezicht op het beheer zijn de voorschriften van de gemeente van vestiging van overeenkomstige toepassing.
2. De aan de uitvoering van het eerste lid verbonden kosten komen ten laste van de regeling.
3. Als beheerseenheden worden aangemerkt de door het dagelijks bestuur als zodanig aangewezen organisatieonderdelen.

HOOFDSTUK 15 TOETREDING, UITTREDING EN OPHEFFING

Artikel 33 Toetreding en uittreding

1. Een gemeente kan toe- of uittreden krachtens daartoe strekkende besluiten van haar college en raad.

2. De uittreding gaat in 1 jaar na het verstrijken van het jaar waarin het besluit tot uittreding is genomen.
3. De toetreding gaat in nadat het daartoe strekkende besluit van de bestuursorganen van de deelnemende gemeenten is genomen.
4. Het algemeen bestuur kan voorwaarden verbinden aan de toe- of uittreding.
5. Bij een gemeentelijke herindeling van één of meerdere deelnemende gemeenten zoals bedoeld in de Wet algemene regels herindeling kan het algemeen bestuur besluiten om een termijn vast te stellen die afwijkt van de in lid 2 genoemde termijn. Rechten en verplichtingen van de uittredende gemeente - voor herindeling - jegens het samenwerkingsverband, blijven gelden voor de toetredende gemeente na herindeling.

Artikel 34 Wijziging en opheffing
1. De regeling kan worden gewijzigd of opgeheven bij daartoe strekkend besluit van de colleges en raden van twee derde van het aantal deelnemende gemeenten.
2. Elke deelnemende gemeente en het algemeen bestuur is bevoegd een wijziging in de regeling aan de besturen van de deelnemende gemeenten in overweging te geven via een daartoe strekkend voorstel. Het dagelijks bestuur zendt het voorstel van het algemeen bestuur toe aan de besturen van de deelnemende gemeenten.
3. De bij de wet voorgeschreven toezending van de wijziging aan Gedeputeerde Staten geschiedt door de zorg van het college van de gemeente Nijmegen.

Artikel 35 Liquidatie
1. Ingeval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en stelt daarvoor de nodige regelen. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling worden afgeweken.
2. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de raden van de gemeenten gehoord, vastgesteld.
3. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de beëindiging heeft voor het personeel als bedoeld in hoofdstuk 9 van deze regeling.
4. Het liquidatieplan geeft regels voor de wijze waarop de deelnemende gemeenten, voor zover het saldo ontoereikend is, zorgdragen voor de nakoming van de verplichtingen van het samenwerkingsverband, uitgaande van de verdeling van financiële lasten en risico's tussen deelnemende zoals vastgelegd in de contractuele afspraken tussen deelnemende gemeenten per samenwerkingsmodule.
5. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie.
6. Zo nodig blijven de organen van het openbaar lichaam ook na het tijdstip van opheffing in functie, totdat de liquidatie is voltooid.

HOOFDSTUK 17 SLOTBEPALINGEN

Artikel 36 Duur van de regeling
De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 37 Inwerkingtreding
De regeling treedt in werking op 1 juli 2014.
De wijzigingen van artikel 5 onderdeel A, eerste lid, onder c,d,e, f en artikel 6 onderdeel A. eerste lid, onder f. en van artikel 21 treden in werking op 1 januari 2016
De wijzigingen van artikel 5 onderdeel B, artikel 6 onderdeel B, artikel 8, eerste lid en van artikel 9 eerste lid, artikel 29 lid 1, 4 5 en 7 en artikel 31 lid 1 treden in werking op 1 januari 2016.
De wijzigingen van de artikelen 1, 5 onderdeel A, tweede lid, onder c en d, 5 onderdeel A, zevende lid, 5 onderdeel B, eerste lid, 8 derde lid, 9 tweede en vijfde lid, 10 onder b., 11 eerste en tweede lid, 12 tweede en derde lid, 16 vierde lid, 21 eerste en vierde lid en 28 eerste en tweede lid treden in werking op de dag nadat deze op de voorgeschreven wijze zijn bekendgemaakt,

Artikel 38 Citeertitel
De regeling wordt aangehaald als: MGR Rijk van Nijmegen

Artikel 39 Toezending aan Gedeputeerde Staten
Het college van de gemeente Nijmegen draagt zorg voor de in artikel 26, eerste lid van de wet voorgeschreven toezending van de regeling aan Gedeputeerde Staten.

Aldus besloten door het college van de gemeente Berg en Dal,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Beuningen,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Druten,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Heumen,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Mook en Middelaar,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Nijmegen,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Wijchen,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Berg en Dal,
op

De voorzitter, De raadsgriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Beuningen,
op

De voorzitter, De raadsgriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Druten

De voorzitter, De raadsgriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Heumen,
op

De voorzitter, De raadsgriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Mook en Middelaar,
op

De voorzitter, De raadsgriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Nijmegen,
op

De voorzitter, De raadsgriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Wijchen,
op

De voorzitter, De raadsgriffier,

Toelichting

Deze toelichting maakt onlosmakelijk deel uit van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR).

Algemeen

Bij het opstellen van deze regeling zijn de door de colleges vastgestelde uitgangspunten voor regionale samenwerking in Rijk van Nijmegen gebruikt. Deze zijn:

a. *De regio wil geen lappendeken van GR'ren. Daarom wordt één MGR opgericht, waaronder in de toekomst ook andere modules (nieuw toe te voegen functies) kunnen komen te hangen. Over het toevoegen van andere modules wordt separaat en in later stadium gesproken. Benadrukt wordt dat deelname "per module" een lokale afweging is.*
b. *De bouw van het Werkbedrijf heeft prioriteit. Voor de aansturing van het Werkbedrijf wordt een "bestuurscommissie Werk" ingericht. Deze bestaat uit de portefeuillehouders Werk. De bevoegdheden die nodig zijn om het Werkbedrijf aan te sturen worden bij de bestuurscommissie Werk neergelegd.*
c. *De MGR is een uitvoeringsorganisatie en een platform voor regionaal overleg. De MGR is vooralsnog een "lege rechtsvorm" die alleen gevuld wordt met een AB, een DB (beide conform de Wgr) en een secretariaat.*
d. *De stemverhouding in het AB van de MGR is naar rato van inwonersaantallen, met die nuance dat er bij stemming minimaal 3 gemeenten in moeten stemmen met besluitvorming.*

Artikelsgewijze toelichting MGR

Artikelen 4, 5 en 6

De regio geeft prioriteit aan de bouw van het Werkbedrijf (uitgangspunt b), maar richt ook één MGR in waarin later stadium nieuwe modules opgehangen kunnen worden (uitgangspunt a). Daarnaast is de MGR bedoeld voor afstemmings- en samenwerkingsvraagstukken op het gebied van regionale samenwerking.

Dat heeft de volgende consequenties voor deze artikelen:

1. *Het belang van de MGR wordt in zo breed mogelijk perspectief beschreven in artikel 4.*
2. *Bij de specifieke overdracht van bevoegdheden worden alleen de bevoegdheden voor het nieuwe Werkbedrijf benoemd.*

Als de regio in later stadium nieuwe modules aan de MGR wil toevoegen, kan dit betekenen dat artikelen aangepast moeten worden, bijvoorbeeld in de artikelen 5 (taken) en 6 (bevoegdheden). Indien raadsbevoegdheden hiervoor overgedragen moeten worden, dienen de raden deze wijziging vast te stellen voordat deze geëffectueerd kan worden. Indien het gaat om de overdracht van collegebevoegdheden, kan dit niet gebeuren voordat de raden ingestemd hebben. Over artikel 5 A, zevende lid en 5 B, derde lid wordt nog opgemerkt dat het voor de wetgeving omtrent Europese aanbesteding nog van belang is dat niet meer dan 20% van de werkzaamheden worden verricht ten behoeve van organisaties buiten het rechtsgebied van de MGR.

Artikel 9

Uitgangspunt d is niet één op één over te nemen in artikel 9. Het is niet mogelijk om in generieke zin te werken met gekwalificeerde meerderheden bij besluitvorming. Voorgeschreven wordt dat dan in de regeling specifiek aangegeven wordt bij welke besluitvorming sprake is van generieke

besluitvorming. In lid 2 wordt hiervoor verwezen naar artikel 7 lid 3 van de regeling MGR. Concreet betekent dit dat voor alle besluitvorming over deze bevoegdheden – en in de praktijk zijn dat de belangrijke besluiten – gewerkt wordt met een gekwalificeerde meerderheid (meerderheid én minimaal 3 gemeenten stemmen in).

Artikel 15

Een reglement voor een bestuurscommissie is een intern reglement binnen de MGR. De regio heeft aangegeven dat er een bestuurscommissie Werk komt (uitgangspunt b). Deze bestuurscommissie staat niet opgenomen in deze regeling, omdat de regeling alleen de mogelijkheid schept zo'n commissie in te stellen. De uitwerking hiervan vindt in later stadium plaats.

Artikel 30

De wijze waarop de gemeentelijke bijdragen worden berekend kan nader worden gespecificeerd in de financiële verordening voor MGR. Onder andere zal in deze verordening worden opgenomen: de wijze waarop de bijdrage van iedere deelnemende gemeente ten behoeve van de uitvoering van de voormalige Wsw is geregeld.

Artikel 31

Ter toelichting op de afrekeningssystematiek van lid 8 het volgende; deze wijze van verrekening van kosten geldt slechts voor de kosten die resteren nadat de afrekening per module heeft plaatsgevonden. Met andere woorden: eerst wordt afgerekend op basis van de dienstverleningsovereenkomsten per module, als er daarna nog kosten resteren geldt de verdelingssystematiek van artikel 31 lid 8.

MODULAIRE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING
RIJK VAN NIJMEGEN

De colleges van burgemeester en wethouders en de raden van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, Wijchen ieder voor zover zij bevoegd zijn;

overwegende dat op diverse domeinen samenwerking tussen de gemeenten in de regio geboden is;

overwegende dat met een modulair in te vullen gemeenschappelijke regeling meer congruentie en doelmatigheid in de samenwerking tussen de gemeenten in de regio worden gerealiseerd;

overwegende dat de gemeenschappelijke regeling als eerste samenwerkingsmodule zal bevatten; het regionaal werkbedrijf en als tweede module ICT;

overwegende dat het modulaire karakter van de gemeenschappelijke regeling met zich meebrengt dat er meerdere samenwerkingsmodules kunnen worden toegevoegd;

gelet op de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Gemeentewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen en de Participatiewet.

BESLUITEN:

aan te gaan de volgende

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING RIJK VAN NIJMEGEN

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen
In deze regeling wordt verstaan onder:

a. samenwerkingsverband: het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2 van deze regeling;
b. regeling: de onderhavige gemeenschappelijke regeling;
c. wet: de Wet gemeenschappelijke regelingen;
d. samenwerkingsmodule: een belang dat het samenwerkingsverband behartigt, waarvoor de deelnemende gemeenten al dan niet taken en bevoegdheden overdragen;
e. dienstverleningsovereenkomst: een overeenkomst tussen de MGR en een deelnemende gemeente over de dienstverlening die deze betreffende gemeente afneemt bij de MGR. In deze dienstverleningsovereenkomst komen ten minste terug: (SMART-geformuleerde) doelstellingen, effecten, prestaties, kwaliteitseisen, budgetten en risico's, zowel in financiële als in inhoudelijke zin.
f. PW: Participatiewet.
g. Ioaw: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers.
h. Ioaz: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen.
i. MGR: Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen.
j. Generieke verordening: verordening waarvan het werkingsgebied zich uitstrekt over de gehele MGR en niet slechts over één module.
k. Modulaire verordening: verordening waarvan het werkingsgebied zich beperkt tot één module.

heeft verwijderd: <#>Berg en Dal: gemeente Berg en Dal, als fusiegemeente van de gemeenten Groesbeek, Millingen aan de Rijn en Ubbergen, tot 2 januari 2016 is de naamgeving van de gemeente bepaald als: Groesbeek, met ingang van 2 januari 2016 is de naamgeving: Berg en Dal.¶

l. Rijk van Nijmegen: de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.

Artikel 2 Openbaar lichaam
Er is een openbaar lichaam, genaamd modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen. Het openbaar lichaam bezit rechtspersoonlijkheid en is gevestigd te Nijmegen.

Artikel 3 Bestuursorganen
Het samenwerkingsverband kent, onverminderd de mogelijkheid tot het instellen van bestuurscommissies als bedoeld in artikel 15 van deze regeling, de volgende bestuursorganen:
a. het algemeen bestuur,
b. het dagelijks bestuur;
c. de voorzitter.

HOOFDSTUK 2 BELANGEN, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 4 Belangen
1. Het samenwerkingsverband wordt ingesteld om de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen; meer in het bijzonder op het gebied van werk, inkomen, zorg, welzijn, inkoop en ICT.
2. Het samenwerkingsverband wordt ingesteld om de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van regionale afstemming en regionale samenwerking.

Artikel 5 Taken

A. Module Regionaal werkbedrijf
1. Aan de module Regionaal Werkbedrijf nemen deel de colleges en raden van: Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen
2. Ter behartiging van het in artikel 4 lid 1 genoemde belang werk heeft het samenwerkingsverband de volgende taken in de vorm van basisdienstverlening:

a. Het ondersteunen bij de arbeidsinschakeling van personen uit de doelgroep van de PW, Ioaw, Ioaz zoals bedoeld in artikel 7, eerste lid, onder a PW, artikel 34 eerste lid, onder a Ioaw en artikel 34 eerste lid, onder a Ioaz en de rechtsopvolgers van deze wetten en de doelgroep loonkostensubsidie.
b. Het aanbieden van voorzieningen gericht op de arbeidsinschakeling aan de personen uit de onder a. genoemde doelgroep.
c. Het uitvoeren of inkopen van trajecten, projecten of voorzieningen met een zelfstandig karakter voor mensen met een beperking die (loonvormende) arbeid verrichten, in een niet-vrijblijvende sfeer, waarbij zowel kwaliteits- en kwantiteitseisen aan de productie of diensten worden gesteld op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.
d. Het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening zoals deze gold voor 1 januari 2015 en de op deze wet gebaseerde uitvoeringsregelingen.
e. Coördinerende, adviserende en ondersteunende taken die in verband staan met de uitvoerende taken van de basisdienstverlening.

3. Naast de in het eerste lid genoemde basisdienstverlening kan het samenwerkingsverband taken in het kader van maatwerkafspraken uitvoeren voor de deelnemende gemeenten, ter behartiging van de belangen genoemd in artikel 4.
4. Over de omvang en uitvoering van de taken genoemd in het eerste lid, en tweede lid worden afzonderlijke (dienstverlenings-)overeenkomsten afgesloten tussen de deelnemende gemeenten en het openbaar lichaam. In deze afzonderlijke (dienstverlenings-)overeenkomsten worden maatwerkafspraken gemaakt over de wijze waarop het samenwerkingsverband per gemeente uitvoering geeft aan de dienstverlening.

heeft verwijderd: <#>Het opdragen van een tegenprestatie aan de wettelijke doelgroep, indien noodzakelijk.¶

heeft verwijderd: voormalige

5. Ter behartiging van het in artikel 4 lid 2 genoemde belang afstemming heeft het samenwerkingsverband de taak om regionale discussies over samenwerking af te stemmen en te coördineren.
6. Lid 1 onderdeel e. van dit artikel heeft geen betrekking op de gemeente Mook en Middelaar, die haar verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de voormalige Wet sociale werkvoorziening zoals deze gold voor 1 januari 2015 niet heeft gepositioneerd in de MGR maar in een andere gemeenschappelijke regeling.
7. Met instemming van het algemeen bestuur kunnen ook diensten worden aangeboden aan organisaties buiten het in dit artikel genoemde rechtsgebied.
8.

B. Module ICT

1. Aan de module ICT nemen deel de colleges van: Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.
2. Aan de module ICT wordt de taak opgedragen om het garanderen van de continuïteit en kwalitatief adequate dienstverlening op het gehele terrein van de ICT-infrastructuur en – voorzieningen van alle deelnemende gemeenten te verwezenlijken.
3. Het samenwerkingsverband verricht, onverminderd het bepaalde in lid 1, alleen taken voor (gemeentelijke) organisaties binnen het Rijk van Nijmegen. Met instemming van het algemeen bestuur kunnen ook diensten worden aangeboden aan organisaties buiten het in dit artikel genoemde rechtsgebied.
4. Het samenwerkingsverband kan op verzoek, indien het algemeen bestuur hiertoe besluit, binnen het te verwezenlijken belang zoals bedoeld in artikel 4, eerste lid, nader te omschrijven ICT-taken gaan uitvoeren. Een besluit hiertoe vermeldt de wijze van kostenverrekening en overige voorwaarden waaronder deze taken worden uitgevoerd.

Artikel 6 Bevoegdheden van het samenwerkingsverband

A. Module Regionaal werkbedrijf

1. De deelnemers dragen geen publiekrechtelijke bevoegdheden - waaronder begrepen de bevoegdheid tot het vaststellen van een strategisch beleidskader - over aan het samenwerkingsverband, met uitzondering van de bevoegdheid tot het vaststellen van een verordening en beleidsregels over:
    a. het ondersteunen bij de arbeidsinschakeling;
    b. het aanbieden van voorzieningen;
    c. het aanbieden van opleiding en scholing;
    d. het verstrekken van een premie in verband met het verrichten van werkzaamheden;
    e. het verrichten van werkzaamheden in een beschutte omgeving.

    De bevoegdheid wordt uitgeoefend met inachtneming van het bepaalde in wet- en regelgeving en in de strategische beleidskaders zoals die door de raden van de deelnemende gemeenten worden vastgesteld.
2. De deelnemers verlenen ieder afzonderlijk de mandaten, volmachten en machtigingen aan het openbaar lichaam die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de taken.

B. Module ICT

De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten zoals bedoeld in artikel 5 onder B. geven aan de MGR de opdracht om de continuïteit en kwalitatief adequate dienstverlening op het gehele terrein van de ICT-infrastructuur en –voorzieningen van alle deelnemende gemeenten te verwezenlijken.

HOOFDSTUK 3 HET ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 7 Taken en bevoegdheden

1. Het algemeen bestuur is een regionaal platform voor samenwerking en afstemming.
2. Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, alsmede alle bevoegdheden die voorts bij of krachtens deze regeling aan dit orgaan worden opgedragen en niet aan het dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen.
3. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur of een bestuurscommissie bevoegdheden overdragen met uitzondering van de bevoegdheid tot:
   a. het vaststellen en wijzigen van de begroting;
   b. het vaststellen en wijzigen van de deelbegrotingen (per module);
   c. het vaststellen van de rekening;
   d. het vaststellen van de deelrekeningen (per module)
   e. het vaststellen van verordeningen;
   f. het vaststellen van het uitvoeringsbeleidsplan en uitvoeringsbeleidsprogramma;
   g. het instellen van bestuurscommissies;
   h. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, vennootschappen, en coöperatieve en andere verenigingen passend binnen de te behartigen belangen, de taken en de bevoegdheden van het samenwerkingsverband dan wel het ontbinden van die rechtspersonen of het beëindigen van de deelneming.
   i. het vaststellen van een managementcontract met de directie.

Artikel 8 Samenstelling en zittingsduur

1. Het algemeen bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen, als volgt te benoemen:
   - door de raad van iedere deelnemende gemeente met uitzondering van Nijmegen worden 2 leden aangewezen;
   - door de raad van de gemeente Nijmegen worden 3 leden aangewezen.
2. Een lid van het algemeen bestuur kan niet tevens zijn medewerker in dienst van of op grond van een overeenkomst van opdracht werkzaam zijn voor het samenwerkingsverband.
3. Het lidmaatschap eindigt zodra een lid ophoudt lid of voorzitter van de raad of wethouder van de desbetreffende gemeente te zijn.
4. De leden van het algemeen bestuur, die tussentijds ontslag nemen, stellen de voorzitter van het algemeen bestuur hiervan op de hoogte. Het ontslag gaat in zodra onherroepelijk in hun opvolging is voorzien.
5. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een plaatsvervanger. Bepalingen in deze regeling geldende voor de leden van het algemeen bestuur zijn mede van toepassing op de plaatsvervangende leden.

heeft verwijderd: <#>De leden van het algemeen bestuur hebben, onverminderd het bepaalde in artikel 18, derde lid, van deze regeling zitting gedurende de zittingsduur van de gemeenteraad. Indien zij in de nieuwe zittingsperiode opnieuw als wethouder of burgemeester deel uitmaken van het college kunnen zij terstond opnieuw worden aangewezen.¶

Artikel 9 Vergaderorde en besloten vergaderingen

1. Besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen onverminderd het bepaalde in lid 2. Leden van het algemeen bestuur hebben het volgende stemrecht:

Deelnemende gemeente	*Leden*	*Aantal stemmen per bestuurslid*
Berg en Dal	*2*	*11*
Beuningen	*2*	*8*
Druten	*2*	*6*
Heumen	*2*	*5*
Mook en Middelaar,	*2*	*3*
Nijmegen	*3*	*36*

Wijchen	*2*	*13*
Totaal	***15 leden***	***200 stemmen***

2. Besluiten van het algemeen bestuur met betrekking tot de uitoefening van de bevoegdheden genoemd in artikel 7 lid 3 kunnen alleen genomen worden indien alle aanwezige algemeen bestuursleden van minimaal drie gemeenten instemmen met het besluit en voldaan is aan de in lid 1 bedoelde meerderheid van stemmen.
3. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordeelt of ten minste een vijfde van het aantal leden van het algemeen bestuur daarom verzoekt.
4. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar.
5. Tot het sluiten van de deuren en het vergaderen in beslotenheid kan worden overgegaan met inachtneming van het bepaalde in artikel 22 van de wet.
6. In een besloten vergadering van het algemeen bestuur kan niet worden beraadslaagd of besloten over:
   a. het beleidsplan en het beleidsprogramma;
   b. de begroting, de wijzigingen daarvan en de rekening;
   c. de deelbegrotingen, de wijzigingen daarvan en de deelrekeningen;
   d. het doen van een uitgaaf, voordat de begroting of de begrotingswijziging, waarbij deze uitgaaf is geraamd, is goedgekeurd;
   e. het aangaan van geldleningen, het uitlenen van gelden en het aangaan van rekening-courantovereenkomsten;
   f. het geheel of gedeeltelijk vervreemden en het bezwaren van de eigendommen van het samenwerkingsverband;
   g. het onderhands verhuren, verpachten of in gebruik geven van eigendommen van het samenwerkingsverband;
   h. het onderhands aanbesteden van werken of leveringen;
   i. het treffen, wijzigen, verlengen of opheffen van overeenkomsten van opdracht tussen het samenwerkingsverband en andere lichamen;
   j. het oprichten van of deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen en coöperatieve verenigingen passend binnen de te behartigen belangen, de taken en bevoegdheden van het samenwerkingsverband dan wel het ontbinden van die rechtspersonen of beëindigen van de deelneming;
   k. het liquidatieplan.

heeft verwijderd: en artikel 23 van de Gemeentewet (oud).¶

HOOFDSTUK 4 HET DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 10 Taken en bevoegdheden

Aan het dagelijks bestuur is in elk geval opgedragen:
a. het dagelijks bestuur van het samenwerkingsverband,
b. het voorbereiden van hetgeen aan het algemeen bestuur ter beraadslaging en besluitvorming wordt voorgelegd met uitzondering van de besluitvorming in het kader van het regionaal platform, zoals bedoeld in artikel 7 lid 1,
c. het uitvoeren van de besluiten van het algemeen bestuur,
d. het voorstaan van de belangen van het samenwerkingsverband bij andere overheden, instellingen en diensten waarmee, of personen met wie contact met het samenwerkingsverband van belang is,
e. het beheer van activa en passiva van het samenwerkingsverband,
f. de zorg, voor zover deze niet aan anderen toekomt, voor de controle op het geldelijke beheer en de boekhouding,
g. het nemen van alle conservatoire maatregelen, zowel in als buiten rechte, en het doen van alles wat nodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht en eigendom,
h. het benoemen, het schorsen en het ontslaan van personeel in dienst van het

heeft verwijderd: al

samenwerkingsverband met uitzondering van het bepaalde in artikel 22a, al dan niet op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, een en ander voor zover de regeling niet anders bepaalt en met inachtneming van door het algemeen bestuur te stellen regelen,

het houden van een voortdurend toezicht op al hetgeen het samenwerkingsverband aangaat, en voorts de taken en bevoegdheden die in deze regeling aan dit bestuur zijn opgedragen.

Artikel 11 Samenstelling en zittingsduur

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en minimaal 2 andere leden, door het algemeen bestuur aan te wijzen en te ontslaan.
2. Degene die ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn, houdt tevens op lid van het dagelijks bestuur te zijn.

Artikel 12 Werkwijze en vergaderorde

1. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig oordeelt of tenminste twee leden van het dagelijks bestuur zulks schriftelijk, onder opgave van de te behandelen onderwerpen verzoeken, in welk laatste geval de vergadering binnen twee weken plaatsvindt.
2. De artikelen 52 tot en met 54, 56, 58, 59 en 59a van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Ieder aanwezig lid brengt één stem uit.
4. Het dagelijks bestuur kan zijn werkzaamheden verdelen over zijn leden. Het dagelijks bestuur deelt zijn besluiten ter zake mee aan het algemeen bestuur.

heeft verwijderd: Minimaal 3 leden, waaronder de voorzitter, van het dagelijks bestuur worden aangewezen uit het algemeen bestuur. Ten hoogste 2 leden van het dagelijks bestuur kunnen worden aangewezen van buiten de kring van het algemeen bestuur….Zij treden, onverminderd <#>Zij treden, onverminderd het bepaalde in artikel 16, vierde lid, van deze regeling, af op de dag van aftreden van de leden van het algemeen bestuur. Zij kunnen, indien zij opnieuw zijn aangewezen tot lid van het algemeen bestuur, terstond opnieuw worden benoemd.¶

heeft verwijderd: <#>Zij treden, onverminderd het vierde lid, van deze regeling, af op de dag van aftreden van de leden van het algemeen bestuur. Zij kunnen, indien zij opnieuw zijn aangewezen tot lid van het algemeen bestuur, terstond opnieuw worden benoemd.¶

heeft verwijderd: 54, 56, 58 en 59

heeft verwijderd: (oud)

heeft verwijderd: <#>Over personen wordt schriftelijk, over zaken mondeling gestemd.¶

HOOFDSTUK 5 DE VOORZITTER

Artikel 13

1. De voorzitter wordt door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen.
2. Hij is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
3. Bij afwezigheid van de voorzitter wordt hij vervangen door een lid van het dagelijks bestuur, door dat bestuur aan te wijzen.
4. Hij tekent de stukken, die van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur uitgaan. Deze stukken worden mede-ondertekend door de secretaris.
5. Het dagelijks bestuur kan besluiten de ondertekening van de stukken die van dit bestuurscollege uitgaan op te dragen aan een ander lid van dit bestuur, aan de secretaris, genoemd in artikel 22 van deze regeling, of aan een andere ambtenaar van het samenwerkingsverband.
6. De voorzitter vertegenwoordigt het samenwerkingsverband in en buiten rechte. Hij kan de vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen gemachtigde.

HOOFDSTUK 6 DE COMMISSIES

Artikel 14 Commissies van advies

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen commissies van advies instellen, zulks met inachtneming van artikel 24 van de wet.

2. Het algemeen bestuur kan bij reglement één of meerdere commissies van advies instellen, waarin de raden van de deelnemende gemeenten vertegenwoordigd zijn, met het recht om gevraagd of ongevraagd te adviseren ten aanzien van de instelling van nieuwe samenwerkingsmodules alsmede het monitoren, evalueren aanpassen van bestaande samenwerkingsmodules.
3. Het algemeen bestuur stelt een agendacommissie in. Deze agendacommissie bestaat uit raadsleden en is belast met: de logistieke voorbereiding en planning van de politieke besluitvorming ten behoeve van alle deelnemende gemeenteraden en het scheppen van randvoorwaarden opdat de raden de kaderstellende en controlerende taak kunnen vervullen.
4. Het algemeen bestuur stelt de ten aanzien van de in lid 1 en 2 bedoelde commissies bevoegdheden, faciliteiten en samenstelling bij reglement vast.

Artikel 15 Bestuurscommissies
1. Het algemeen bestuur kan commissies instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen en het uitvoering geven aan taken en bevoegdheden, voor zover deze niet zijn voorbehouden aan het algemeen bestuur.
2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een commissie als bedoeld in het eerste lid dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen naar voren te brengen.
3. Het algemeen bestuur regelt, met inachtneming van artikel 25 van de wet, hun bevoegdheden en samenstelling.

HOOFDSTUK 7 INLICHTINGEN, VERANTWOORDING EN ONTSLAG

Artikel 16 Het dagelijks bestuur en de voorzitter ten opzichte van het algemeen bestuur
1. De leden van het dagelijks bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven ongevraagd aan het algemeen bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het dagelijks bestuur te voeren en gevoerde bestuur nodig is.
3. Zij geven – tezamen dan wel afzonderlijk – aan het algemeen bestuur, wanneer dit bestuur of een of meer leden daarvan hierom verzoekt, alle gevraagde inlichtingen.
4. Een lid van het dagelijks bestuur kan door het algemeen bestuur worden ontslagen, indien dit lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.
5. Het bepaalde in het eerste tot en met het vierde lid is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter voor het door hem gevoerde bestuur.

heeft verwijderd: In dit geval zijn de artikelen 49 en 50 van de Gemeentewet (oud) van overeenkomstige toepassing.¶

Artikel 17 Het dagelijks bestuur en algemeen bestuur ten opzichte van raden
1. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur geven aan de raden van de deelnemende gemeenten ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.
2. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur verstrekken aan de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen die door een of meer leden van die raden worden verlangd.
3. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur verstrekken aan de Rekenkamer, de Rekenkamerfunctie, dan wel een samenwerkingsverband hiervan, van de bij de regeling aangesloten gemeenten alle informatie die zij nodig heeft voor het doen van onderzoek.

Artikel 18 Leden algemeen bestuur ten opzichte van raden
1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad die dit lid heeft aangewezen met inachtneming van artikel 16 van de wet alle inlichtingen, die door die raad of door één of meer leden van die raad worden verlangd en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze.
2. Een lid van het algemeen bestuur is de raad die dit lid heeft aangewezen met

inachtneming van artikel 16 van de wet verantwoording verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze.

3. Een lid van het algemeen bestuur kan, onverminderd het bepaalde in artikel 8 van deze regeling, door de raad die hem heeft aangewezen worden ontslagen, indien dit lid het vertrouwen van die raad niet meer bezit.

HOOFDSTUK 8 REGLEMENT VAN ORDE

Artikel 19 Reglement van orde algemeen bestuur

1. Het algemeen bestuur stelt met inachtneming van de artikelen 22 en 23 van de wet voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast.
2. In het reglement van orde worden onder meer regels gegeven omtrent
   a. het horen van belanghebbenden ten aanzien van door het algemeen bestuur te nemen besluiten;
   b. de wijze van het verstrekken van inlichtingen en het afleggen van verantwoording als bedoeld in de artikelen 16 en 17 van deze regeling.

Artikel 20 Reglement van orde dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur kan een reglement van orde voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vaststellen, dat aan het algemeen bestuur wordt overgelegd.

HOOFDSTUK 9 HET PERSONEEL

Artikel 21 Personeel

1. Het samenwerkingsverband kan personeel aanstellen en kan voor zover het personen betreft uit de doelgroep van de Wet sociale werkvoorziening, zoals die gold op 31 december 2014 een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht afsluiten.
2. Naast de in het eerste lid genoemde dienstverbanden geldt dat er sprake is van dienstverbanden zoals bedoeld in artikel 2, eerste en tweede lid van de Wet sociale werkvoorziening, zoals deze gold op 31 december 2014, voor de betreffende personen uit de doelgroep van de Wet sociale werkvoorziening.
3. Voor het personeel van het samenwerkingsverband gelden de door het algemeen bestuur vast te stellen arbeidsvoorwaardenregelingen, bezoldigingsregelingen en andere algemene voorschriften en bepalingen.
4. Op de medewerkers behorende tot de doelgroep van de Wet sociale werkvoorziening zijn met inachtneming van artikel 2, eerste en tweede lid van de Wet sociale werkvoorziening, zoals deze gold op 31 december 2014, de arbeidsvoorwaarden van de Collectieve arbeidsovereenkomst sociale werkvoorziening van toepassing alsmede de door het dagelijks bestuur vast te stellen algemene voorschriften en bepalingen geldende voor deze medewerkers.

Artikel 22 Secretaris

1. Tot het personeel van het samenwerkingsverband behoort de secretaris. Het algemeen bestuur beslist over zijn benoeming, schorsing en ontslag en stelt zijn taken en bevoegdheden vast. De secretaris wordt bij verhindering of ontstentenis vervangen op een door het dagelijks bestuur te bepalen wijze.
2. De secretaris is het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter in alles, dat de hun opgedragen taak aangaat, behulpzaam.

heeft verwijderd: voormalige

heeft verwijderd: voormalige

3. Door de secretaris worden alle stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan mede-ondertekend. Het bepaalde in artikel 105, tweede lid van de Gemeentewet (oud) is van overeenkomstige toepassing.
4. Het algemeen bestuur stelt voor de secretaris een instructie vast.

Artikel 22a De directie

1. Het dagelijks bestuur benoemt één of meerdere leden van de directie. De leden van de directie worden benoemd, geschorst en ontslagen door het dagelijks bestuur.
2. De directie is belast met de dagelijkse leiding van het samenwerkingsverband.
3. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directie worden vastgelegd in een directiestatuut. Het directiestatuut wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur.

   Het dagelijks bestuur kan in spoedeisende gevallen overgaan tot schorsing van de leden van de directie en doet hiervan terstond mededeling aan het algemeen bestuur. De schorsing vervalt wanneer het algemeen bestuur deze niet in zijn eerstvolgende vergadering bekrachtigt.
4. De leden van de directie worden bij afwezigheid vervangen op een wijze zoals voorzien door het dagelijks bestuur.

HOOFDSTUK 10 KLACHTEN

Artikel 23 Klachtenregeling

1. Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van hoofdstuk 9, titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht, een klachtenregeling vast.
2. De gemeentelijke ombudsman voor het Rijk van Nijmegen is bevoegd tot behandeling van klachten zoals bedoeld in artikel 9:18, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht.

HOOFDSTUK 11 VERGOEDINGEN

Artikel 24 Regeling inzake vergoeding van werkzaamheden

1. Het algemeen bestuur kan met inachtneming van de artikelen 21 en 25 van de wet voor de leden van het dagelijks bestuur en voor de leden van een commissie als bedoeld in artikel 15 van deze regeling, die niet de functie van burgemeester, wethouder of secretaris vervullen, een regeling inzake de vergoeding van hun werkzaamheden respectievelijk voor het bijwonen van vergaderingen een tegemoetkoming in de kosten vaststellen.
2. Het algemeen bestuur kan met inachtneming van artikel 24 van de wet bepalen dat de leden van een commissie als bedoeld in artikel 14 van deze regeling, die niet de functie van burgemeester, wethouder, raadslid of secretaris vervullen een vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen ontvangen.
3. Het bepaalde in de vorige leden is niet van toepassing op ambtenaren werkzaam bij één of meer van de deelnemende gemeenten, die als zodanig tot lid van een commissie zijn benoemd. Deze ambtenaren hebben geen recht op vergoeding.
4. De in het eerste en tweede lid bedoelde regelingen worden aan Gedeputeerde Staten gezonden.

HOOFDSTUK 12 HET UITVOERINGSBELEIDSPLAN EN HET UITVOERINGSBELEIDSPROGRAMMA

Artikel 25 Uitvoeringsbeleidsplan

1. Het algemeen bestuur kan een uitvoeringsbeleidsplan vaststellen waarin het beleid dat het

bestuur van het samenwerkingsverband voornemens is uit te voeren, in grote lijnen wordt aangegeven. Het algemeen bestuur kan een of meer onderdelen van het uitvoeringbeleidsplan afzonderlijk vaststellen.
2. Het beleidsplan beslaat een periode van vier jaar. Jaarlijks kan het algemeen bestuur besluiten over bijstelling van het beleidsplan.

Artikel 26 Uitvoeringsbeleidsprogramma
Het algemeen bestuur kan voor ieder jaar een uitvoeringsbeleidsprogramma vaststellen, waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven. Het uitvoeringsbeleidsprogramma bevat voorts in ieder geval een overzicht van de voor de verwezenlijking van de activiteiten benodigde financiële en personele middelen.

Artikel 27 Totstandkoming
De totstandkoming van het uitvoeringsbeleidsplan en het uitvoeringsbeleidsprogramma geschiedt op overeenkomstige wijze als in artikel 29, eerste tot en met vijfde lid van deze regeling, voor de begroting is aangegeven.

HOOFDSTUK 13 FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 28 Administratie en controle
1. Het algemeen bestuur stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan. Artikel 212 van de Gemeentewet, is van overeenkomstige toepassing.
2. Het algemeen bestuur stelt bij verordening regels vast voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst. Artikel 213 van de Gemeentewet, is van overeenkomstige toepassing.

heeft verwijderd: zoals luidend vanaf de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur, …

heeft verwijderd: zoals luidend vanaf de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur …

Artikel 29 Begrotingsprocedure
1. De begroting van de MGR bestaat uit een algemeen geconsolideerd deel en uit modulaire deelbegrotingen.
2. Het dagelijks bestuur zendt vóór 15 april een ontwerpbegroting van het samenwerkingsverband voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een behoorlijke toelichting, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten.
3. Het dagelijks bestuur houdt bij het opstellen van de ontwerpbegroting rekening met de door de raden van de deelnemende gemeenten opgestelde begrotingsrichtlijnen.
4. De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de besturen van de deelnemende gemeenten voor eenieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten algemeen verkrijgbaar gesteld. Artikel 190, tweede lid en derde lid, van de Gemeentewet, zoals luidend vanaf de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur is van overeenkomstige toepassing.
5. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen acht weken bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
6. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast vóór 15 juli van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de begroting moet dienen.
7. Terstond na de vaststelling zendt het algemeen bestuur de begroting aan de raden van de deelnemende gemeenten, die ter zake bij Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
8. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 1 augustus aan Gedeputeerde Staten.
9. Het bepaalde in dit artikel is, met uitzondering van de genoemde termijnen, van

overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting.

Artikel 30 Bijdragen van de gemeenten

1. In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke afzonderlijke gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
2. Voor de berekening van deze bijdrage wordt rekening gehouden met bijdragen van het Rijk en van anderen.
3. De deelnemers betalen bij wijze van voorschot jaarlijks vóór 16 januari, vóór 16 april, vóór 16 juli en vóór 16 oktober telkens een kwart van de in lid 1 bedoelde bijdrage.
4. De deelnemers dragen er zorg voor dat het samenwerkingsverband te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

Artikel 31 Jaarrekening

1. De jaarrekening van de MGR bestaat uit een algemeen deel, de geconsolideerde jaarrekening en de deelexploitaties van de modules.
2. Het dagelijks bestuur biedt de rekening over het afgelopen jaar en het jaarverslag, daarbij gevoegd de accountantsverklaring, bedoeld in artikel 213, derde lid van de Gemeentewet en het verslag van bevindingen, bedoeld in artikel 213, vierde lid van de Gemeentewet, jaarlijks vóór 15 april ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan onder gelijktijdige toezending aan de raden van de deelnemende gemeenten. Met Gemeentewet wordt bedoeld de Gemeentewet, geldend vanaf de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur.
3. De raden van de gemeenten kunnen binnen acht weken na toezending bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de rekening naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de jaarrekening, zoals deze bij het algemeen bestuur wordt aangeboden.
4. Het algemeen bestuur stelt de rekening vast vóór 15 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft.
5. Zij wordt binnen twee weken, doch in ieder geval vóór 15 juli, met alle bijbehorende stukken en het jaarverslag aan Gedeputeerde Staten aangeboden.
6. Vaststelling van de rekening strekt het dagelijks bestuur tot décharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.
7. In de geconsolideerde jaarrekening wordt als bijlage de deelexploitaties van de modules opgenomen. Per deelexploitatie wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen.
8. De kosten die resteren na afrekening per module op basis van de dienstverleningsovereenkomsten worden na aftrek van de inkomsten verdeeld naar de gemeenten, voor 50% van de kosten op basis van het aantal klanten indien van toepassing en 50% van de kosten op basis van het aantal inwoners. Indien toerekening van kosten aan klanten niet mogelijk is vindt de kostenverdeling plaats op basis van aantal inwoners.
9. Verrekening van het verschil tussen het op grond van artikel 30 van deze regeling bepaalde en het werkelijk verschuldigde, vindt plaats terstond na de mededeling van de vaststelling van de rekening.

HOOFDSTUK 14 HET ARCHIEF

Artikel 32 Archivering

1. Ten aanzien van de zorg en het beheer van de archiefbescheiden van de organen van de regeling alsmede ten aanzien van het toezicht op het beheer zijn de voorschriften van de gemeente van vestiging van overeenkomstige toepassing.
2. De aan de uitvoering van het eerste lid verbonden kosten komen ten laste van de regeling.
3. Als beheerseenheden worden aangemerkt de door het dagelijks bestuur als zodanig aangewezen organisatieonderdelen.

HOOFDSTUK 15 TOETREDING, UITTREDING EN OPHEFFING

Artikel 33 Toetreding en uittreding

1. Een gemeente kan toe- of uittreden krachtens daartoe strekkende besluiten van haar college en raad.
2. De uittreding gaat in 1 jaar na het verstrijken van het jaar waarin het besluit tot uittreding is genomen.
3. De toetreding gaat in nadat het daartoe strekkende besluit van de bestuursorganen van de deelnemende gemeenten is genomen.
4. Het algemeen bestuur kan voorwaarden verbinden aan de toe- of uittreding.
5. Bij een gemeentelijke herindeling van één of meerdere deelnemende gemeenten zoals bedoeld in de Wet algemene regels herindeling kan het algemeen bestuur besluiten om een termijn vast te stellen die afwijkt van de in lid 2 genoemde termijn. Rechten en verplichtingen van de uittredende gemeente - voor herindeling - jegens het samenwerkingsverband, blijven gelden voor de toetredende gemeente na herindeling.

Artikel 34 Wijziging en opheffing

1. De regeling kan worden gewijzigd of opgeheven bij daartoe strekkend besluit van de colleges en raden van twee derde van het aantal deelnemende gemeenten.
2. Elke deelnemende gemeente en het algemeen bestuur is bevoegd een wijziging in de regeling aan de besturen van de deelnemende gemeenten in overweging te geven via een daartoe strekkend voorstel. Het dagelijks bestuur zendt het voorstel van het algemeen bestuur toe aan de besturen van de deelnemende gemeenten.
3. De bij de wet voorgeschreven toezending van de wijziging aan Gedeputeerde Staten geschiedt door de zorg van het college van de gemeente Nijmegen.

Artikel 35 Liquidatie

1. Ingeval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en stelt daarvoor de nodige regelen. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling worden afgeweken.
2. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de raden van de gemeenten gehoord, vastgesteld.
3. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de beëindiging heeft voor het personeel als bedoeld in hoofdstuk 9 van deze regeling.
4. Het liquidatieplan geeft regels voor de wijze waarop de deelnemende gemeenten, voor zover het saldo ontoereikend is, zorgdragen voor de nakoming van de verplichtingen van het samenwerkingsverband, uitgaande van de verdeling van financiële lasten en risico's tussen deelnemende zoals vastgelegd in de contractuele afspraken tussen deelnemende gemeenten per samenwerkingsmodule.
5. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie.
6. Zo nodig blijven de organen van het openbaar lichaam ook na het tijdstip van opheffing in functie, totdat de liquidatie is voltooid.

HOOFDSTUK 17 SLOTBEPALINGEN

Artikel 36 Duur van de regeling

De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 37 Inwerkingtreding

De regeling treedt in werking op 1 juli 2014.
De wijzigingen van artikel 5 onderdeel A, eerste lid, onder c,d,e, f en artikel 6 onderdeel A. eerste lid, onder f. en van artikel 21 treden in werking op 1 januari 2016

De wijzigingen van artikel 5 onderdeel B, artikel 6 onderdeel B, artikel 8, eerste lid en van artikel 9 eerste lid, artikel 29 lid 1, 4 5 en 7 en artikel 31 lid 1 treden in werking op 1 januari 2016.
De wijzigingen van de artikelen 1, 5 onderdeel A, tweede lid, onder c en d, 5 onderdeel A, zevende lid, 5 onderdeel B, eerste lid, 8 derde lid, 9 tweede en vijfde lid, 10 onder b., 11 eerste en tweede lid, 12 tweede en derde lid, 16 vierde lid, 21 eerste en vierde lid en 28 eerste en tweede lid treden in werking op de dag nadat deze op de voorgeschreven wijze zijn bekendgemaakt.

Artikel 38 Citeertitel
De regeling wordt aangehaald als: MGR Rijk van Nijmegen

Artikel 39 Toezending aan Gedeputeerde Staten
Het college van de gemeente Nijmegen draagt zorg voor de in artikel 26, eerste lid van de wet voorgeschreven toezending van de regeling aan Gedeputeerde Staten.

heeft verwijderd: HOOFDSTUK 18 OVERGANGSBEPALINGEN

Artikel 40
<#>De begroting wordt voor de eerste maal vastgesteld voor de periode aanvangende op de dag waarop de regeling in werking treedt, tot het einde van het kalenderjaar, dan wel, wanneer het algemeen bestuur dit bepaalt, tot het einde van het volgende kalenderjaar.
<#>De eerste rekening heeft betrekking op de periode waarvoor de eerste begroting geldt.

Aldus besloten door het college van de gemeente Berg en Dal,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Beuningen,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Druten,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Heumen,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Mook en Middelaar,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Nijmegen,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door het college van de gemeente Wijchen,
op

De burgemeester, De Secretaris

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Berg en Dal,
op

De voorzitter, De raadsgriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Beuningen,
op

De voorzitter, De raadsggriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Druten

De voorzitter, De raadsgriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Heumen,
op

De voorzitter, De raadsgriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Mook en Middelaar,
op

De voorzitter, De raadsgriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Nijmegen,
op

De voorzitter, De raadsgriffier,

Aldus besloten door de gemeenteraad van de gemeente Wijchen,
op

De voorzitter, De raadsgriffier,

Toelichting

Deze toelichting maakt onlosmakelijk deel uit van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR).

Algemeen

Bij het opstellen van deze regeling zijn de door de colleges vastgestelde uitgangspunten voor regionale samenwerking in Rijk van Nijmegen gebruikt. Deze zijn:

a. *De regio wil geen lappendeken van GR'ren. Daarom wordt één MGR opgericht, waaronder in de toekomst ook andere modules (nieuw toe te voegen functies) kunnen komen te hangen. Over het toevoegen van andere modules wordt separaat en in later stadium gesproken. Benadrukt wordt dat deelname "per module" een lokale afweging is.*
b. *De bouw van het Werkbedrijf heeft prioriteit. Voor de aansturing van het Werkbedrijf wordt een "bestuurscommissie Werk" ingericht. Deze bestaat uit de portefeuillehouders Werk. De bevoegdheden die nodig zijn om het Werkbedrijf aan te sturen worden bij de bestuurscommissie Werk neergelegd.*
c. *De MGR is een uitvoeringsorganisatie en een platform voor regionaal overleg. De MGR is vooralsnog een "lege rechtsvorm" die alleen gevuld wordt met een AB, een DB (beide conform de Wgr) en een secretariaat.*
d. *De stemverhouding in het AB van de MGR is naar rato van inwonersaantallen, met die nuance dat er bij stemming minimaal 3 gemeenten in moeten stemmen met besluitvorming.*

Artikelsgewijze toelichting MGR

Artikelen 4, 5 en 6

De regio geeft prioriteit aan de bouw van het Werkbedrijf (uitgangspunt b), maar richt ook één MGR in waarin later stadium nieuwe modules opgehangen kunnen worden (uitgangspunt a). Daarnaast is de MGR bedoeld voor afstemmings- en samenwerkingsvraagstukken op het gebied van regionale samenwerking.

Dat heeft de volgende consequenties voor deze artikelen:

1. *Het belang van de MGR wordt in zo breed mogelijk perspectief beschreven in artikel 4.*
2. *Bij de specifieke overdracht van bevoegdheden worden alleen de bevoegdheden voor het nieuwe Werkbedrijf benoemd.*

Als de regio in later stadium nieuwe modules aan de MGR wil toevoegen, kan dit betekenen dat artikelen aangepast moeten worden, bijvoorbeeld in de artikelen 5 (taken) en 6 (bevoegdheden). Indien raadsbevoegdheden hiervoor overgedragen moeten worden, dienen de raden deze wijziging vast te stellen voordat deze geëffectueerd kan worden. Indien het gaat om de overdracht van collegebevoegdheden, kan dit niet gebeuren voordat de raden ingestemd hebben. Over artikel 5 A, zevende lid en 5 B, derde lid wordt nog opgemerkt dat het voor de wetgeving omtrent Europese aanbesteding nog van belang is dat niet meer dan 20% van de werkzaamheden worden verricht ten behoeve van organisaties buiten het rechtsgebied van de MGR.

Artikel 9

Uitgangspunt d is niet één op één over te nemen in artikel 9. Het is niet mogelijk om in generieke zin te werken met gekwalificeerde meerderheden bij besluitvorming. Voorgeschreven wordt dat dan in de regeling specifiek aangegeven wordt bij welke besluitvorming sprake is van generieke

heeft verwijderd: ***Monistisch stelsel GR***¶
De dualisering ven het overheidsbestuur is (nog) niet doorgevoerd in de Wet gemeenschappelijke regelingen. Om die reden wordt in deze wet en in de MGR verwezen naar de oude Gemeentewet van voor de dualisering. Voor de duidelijkheid worden de artikelen waarna in de regeling zelf wordt verwezen (Staatsblad 1993, 668), hier opgenomen:¶
¶
Artikel 22¶
De leden van het gemeentebestuur en andere personen die deelnemen aan de beraadslaging kunnen niet in rechte worden vervolgd of aangesproken voor dan wel worden verplicht getuigenis af te leggen als bedoeld in artikel 191, eerste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering over hetgeen zij in de vergadering van de raad hebben gezegd of aan de raad schriftelijk hebben overgelegd.¶
¶
Artikel 23¶
<#>De vergadering van de raad wordt in het openbaar gehouden.¶
<#>De deuren worden gesloten, wanneer ten minste een vijfde van het aantal leden dat de presentielijst heeft getekend daarom verzoekt of de voorzitter het nodig oordeelt.¶
<#>De raad beslist vervolgens of met gesloten deuren zal worden vergaderd.¶
<#>Van een vergadering met gesloten deuren wordt een afzonderlijk verslag opgemaakt, dat niet openbaar wordt gemaakt tenzij de raad anders beslist.¶
¶
Artikel 54¶
<#>De vergaderingen van het college van burgemeester en wethouders worden met gesloten deuren gehouden, voor zover het college niet anders heeft bepaald.¶
<#>Het reglement van orde voor de vergaderingen kan regels geven omtrent de openbaarheid van de vergaderingen van het college.¶
<#>Ten aanzien van bepalingen in het reglement van orde die betrekking hebben op vergaderingen vindt artikel 148 geen toepassing.¶
¶
¶
¶
¶
¶
Artikel 56¶
<#>In de vergadering van het college van burgemeester en wethouders kan slechts worden beraadslaagd of besloten, indien ten minste de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.¶
<#>Indien het vereiste aantal leden niet tegenwoordig is, belegt de burgemeester, onder verwijzing naar dit artikel, opnieuw een vergadering.¶
<#>Op de vergadering, bedoeld in het tweede lid, is het eerste lid niet van toepassing. Het college kan echter over andere aangelegenheden dan die waarvoor de eerdere vergadering was belegd alleen beraadslagen of besluiten, indien ten minste de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.¶
¶
Artikel 58¶
De artikelen 28, eerste tot en met derde lid, 29 en 30 zijn ten aanzien van de vergaderingen van het college van burgemeester en wethouders van overeenkomstige toepassing.¶
¶
Artikel 59¶
<#>Indien bij een stemming, anders dan over personen voor het doen van benoemingen, voordrachten of aanbevelingen, de stemmen staken, wordt opnieuw ... [1]

heeft verwijderd: *(ICT)*

besluitvorming. In lid 2 wordt hiervoor verwezen naar artikel 7 lid 3 van de regeling MGR. Concreet betekent dit dat voor alle besluitvorming over deze bevoegdheden – en in de praktijk zijn dat de belangrijke besluiten – gewerkt wordt met een gekwalificeerde meerderheid (meerderheid én minimaal 3 gemeenten stemmen in).

Artikel 15

Een reglement voor een bestuurscommissie is een intern reglement binnen de MGR. De regio heeft aangegeven dat er een bestuurscommissie Werk komt (uitgangspunt b). Deze bestuurscommissie staat niet opgenomen in deze regeling, omdat de regeling alleen de mogelijkheid schept zo'n commissie in te stellen. De uitwerking hiervan vindt in later stadium plaats.

Artikel 30

De wijze waarop de gemeentelijke bijdragen worden berekend kan nader worden gespecificeerd in de financiële verordening voor MGR. Onder andere zal in deze verordening worden opgenomen: de wijze waarop de bijdrage van iedere deelnemende gemeente ten behoeve van de uitvoering van de voormalige Wsw is geregeld.

Artikel 31

Ter toelichting op de afrekeningssystematiek van lid 8 het volgende; deze wijze van verrekening van kosten geldt slechts voor de kosten die resteren nadat de afrekening per module heeft plaatsgevonden. Met andere woorden: eerst wordt afgerekend op basis van de dienstverleningsovereenkomsten per module, als er daarna nog kosten resteren geldt de verdelingssystematiek van artikel 31 lid 8.

heeft verwijderd: ***Artikel 11***¶

Het is mogelijk om in het dagelijks bestuur externen te benoemen (buiten de kring van het algemeen bestuur). Hiervoor is een aantal redenen:¶

¶

- *<#>Het maakt het mogelijk externe deskundigen te benoemen als de regio dit wenst;*¶
- *<#>Het maakt het mogelijk externe leden te benoemen als wetgeving dat vraagt;*¶
- *<#>Het maakt het mogelijk portefeuillehouders die niet in het algemeen bestuur zitten te benoemen indien de regio dit wenst.*¶

¶

Het aanstellen en afzetten van een dagelijks bestuurslid blijft altijd een bevoegdheid van het algemeen bestuur, ook als dit leden zijn van buiten de kring van het algemeen bestuur.¶

Pagina 17: [1] heeft verwijderd	DIEMP0	03-10-18 11:01:00

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in de regio Rijk van Nijmegen

Datum
5 juli 2019

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Voorgestelde wijziging MGR

Doorkiesnummer
024 3293198

Geachte leden van het college en de raad,

Graag doen wij bij u het verzoek om het bijgaande voorstel met wijzigingen van de MGR, de gemeenschappelijke regeling zelf, ter besluitvorming in behandeling te nemen. Zoals u kunt zien in de bijgaande stukken gaat het met name om het centraler positioneren van het algemeen bestuur ten opzichte van het dagelijks bestuur en het formaliseren van de samenwerking met Wijchen binnen de IRVN. Daarnaast wordt nog een aantal praktische en technische wijzigingen voorgesteld. De motivering van iedere voorgestelde wijziging treft u eveneens bijgaand aan.

Hoogachtend,

Algemeen Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

J. Hol

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Begroting 2020 - 2023
en bijstelling 2019

MGR Regio Rijk van Nijmegen , 1 juli 2019

Inhoud

Inhoudsopgave 2

Voorwoord 3
Inleiding 4

Leeswijzer 6

Samenvatting 7

Deel 1 Wat willen we bereiken?

1 Platform voor samenwerking en afstemming 10

2 WerkBedrijf 11
2.1 Welk maatschappelijk effect willen we bereiken? 11
2.2 Met welke ontwikkelingen houden we rekening? 11
2.3 Wat willen we in 2019 en 2020 bereiken? 13
2.4 Kengetallen 19
2.5 Wat gaan we hiervoor doen? 19

3 ICT Rijk van Nijmegen 23

Deel 2 Wat gaat het kosten?

4 Baten en lasten MGR totaal en bestuursondersteuning 28
4.1 MGR totaal 28
4.2 Bestuursondersteuning 30

5 Baten en lasten WerkBedrijf 31
5.1 Totalen 31
5.2 Onderdeel WERK 33
5.2.1 Baten onderdeel Werk 35
5.2.2 Lasten onderdeel Werk 37
5.3 Onderdeel SW 39
5.3.1 Baten onderdeel SW 41
5.3.2 Lasten onderdeel SW 43
5.4 Onderdeel Vastgoed 46
5.4.1 Baten onderdeel Vastgoed 46
5.4.2 Lasten onderdeel Vastgoed 46

6 Baten en lasten ICT Rijk van nijmegen 47

Deel 3 Paragrafen

7 Weerstandsvermogen en risico-beheersing 58

8 Financiering 63

9 Bedrijfsvoering 65

10 Oonderhoud kapitaalgoederen 68

11 Verbonden partijen 68

12 Besluit algemeen bestuur 69

Bijlagen

Bijlage 1: Uitgangspunten begroting 71
Bijlage 2: Bijdrage per gemeente 2019-2020 72
Bijlage 3: Bijdrage per gemeente details 74
Bijlage 4: Bekostigingssystematiek SW 84
Bijlage 5: Staat van personele lasten 85
Bijlage 6: Staat van voorzieningen 87
Bijlage 7: Overheadnorm 88
Bijlage 8: Staat van investeringen 89
Bijlage 9: Consolidatieoverzicht MGR 90
Bijlage 10: Risico per gemeente 92

Voorwoord

Samenwerken aan en in een sterke regio

Investeren in samenwerking blijft nodig. We zijn geneigd om te praten over samenwerking. Zeg maar samen werken *aan* een sterke regio. Ik ben er van overtuigd dat we vooral moeten samenwerken *in* een sterke regio. We moeten het gewoon doen: Elkaar opzoeken, elkaar versterken en elkaar vertrouwen. Dag in, dag uit. In wisselende samenstellingen, op verschillende manieren met oog voor elkaars belangen.

Een regio in het dagelijkse leven van mensen wordt niet zozeer gevormd door gemeentelijke instituten. Mensen wonen, werken en recreëren overal. Het dagelijkse leven van circa 300.000 mensen in de regio speelt zich vaak op een kleiner oppervlakte af dan dat van de gemeente. Kleiner dan een gemeentegrens, omdat de directe leefomgeving van mensen vaak in een wijk, buurt of zelfs straat is. Maar er zijn ook aspecten in het dagelijkse leven van inwoners die zich over de regiogrens afspelen. Over de regiogrens, omdat mensen (digitale) contacten over de hele wereld hebben, naar de Randstad reizen voor hun werk of naar Noord-Brabant om familie te bezoeken. Het zijn maar voorbeelden.

We zijn het jaar 2019 goed begonnen, wat betreft samenwerken en elkaar ontmoeten. Met een goede bijeenkomst van gemeenteraden over de arbeidsmarkt in onze regio en de rol van een gemeente om hier verbindingen te leggen. En met een bijeenkomst waarin experimenteren en initiatieven van ondernemers, particulieren en uitvoeringsorganisaties centraal stonden. Wat zou ik het mooi vinden als we er met elkaar steeds meer in slagen beide perspectieven te verbinden en te verstevigen om die leefwereld van onze inwoners te verbeteren!

Hubert Bruls
voorzitter bestuur MGR Rijk van Nijmegen

Inleiding

In de begroting informeren wij u over de inhoudelijke en financiële ambities en ontwikkelingen van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (hierna: MGR) in 2020 tot en met 2023. Deze begroting bevat tevens een wijziging van de begroting 2019.

De MGR kent twee uitvoeringsmodules: WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen (hierna: iRvN). De MGR is daarnaast een platform voor samenwerking en afstemming tussen gemeenten in de regio. De volgende gemeenten nemen deel aan de MGR:

- Berg en Dal
- Beuningen
- Druten
- Heumen
- Mook en Middelaar[1]
- Nijmegen
- Wijchen

De start van het opstellen van deze meerjarenbegroting is de kaderbrief die we de deelnemende gemeenten eind november 2018 hebben verstuurd. In de kaderbrief hebben we onze inhoudelijke en financiële uitgangspunten en ontwikkelingen ten aanzien van de modules WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen beschreven. Iedere gemeente heeft hier zienswijzen op geformuleerd. Een volledig overzicht van deze zienswijzen treft u aan in de bijlage van deze begroting.

Een onderdeel van de Kaderbrief betrof het onderwerp 'sturen op de MGR'. We willen met gemeenten in overleg over bijstellingen in het huidige informatieprotocol. We denken namelijk dat we op een punt zijn gekomen waarop de frequentie van de rapportages naar beneden kan. De periode tussen twee rapportages is nu vaak te kort om zinvolle nieuwe informatie te kunnen geven. Uit de door u gegeven zienswijzen maken we op dat de meningen hierover verdeeld zijn; met name over de omvang en inhoud van de rapportages heersen verschillende meningen. We zullen deze meningen verwoorden en samenbrengen in een nieuw op te stellen informatieprotocol. We hebben hiervoor een stappenplan opgesteld en besproken met de agendacommissie MGR. Dit stappenplan moet leiden tot een nieuw informatieprotocol dat hopelijk per 2020 in kan gaan.

Ten aanzien van de module WerkBedrijf hebben we drie ontwikkelingen in de Kaderbrief geschetst:

- meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk. Hierbij hebben we u gevraagd ons drie speerpunten mee te geven. Deze richtingen hebben we verwerkt in het deel 'wat willen we bereiken?'.
- inburgering en participatie. Recent zijn de plannen van het Rijk over inburgering en participatie bekend geworden. Onze bestuurscommissie heeft ten aanzien van dit punt aangegeven graag eerst in gemeentelijke context van gedachten te willen wisselen over de rol en taak van WerkBedrijf. We wachten af wat hieruit komt, alvorens u over het thema 'inburgering en participatie' een aanbod te doen.
- arbeidsmatige dagbesteding. De analyse over het toenemende gebruik van de arbeidsmatige dagbesteding hebben we afgerond en is in de begroting verwerkt. De uitkomst is dat we vooralsnog uitgaan van het resultaat 2018. Dit betekent een verhoging van het budget met € 0,4 miljoen per 2019.

1 De gemeente Mook en Middelaar neemt niet deel aan het onderdeel Sociale Werkvoorziening (hierna: SW). De gemeente West Maas en Waal is geen deelnemer aan de MGR, maar neemt wel de dienstverlening af op het gebied van de SW.

Ten aanzien van de module iRvN hebben we de volgende ontwikkelingen in de Kaderbrief geschetst:

- Verdere inrichting en professionalisering van de organisatie en het verder realiseren van onze ambities genoemd in het Bedrijfsplan.
- Technische beveiliging en beschikbaarheid van informatie.
- Voorbereiding van een Strategisch Personeelsplan zodat ons personeelsbestand past bij ontwikkelingen de technologie en de landelijke en regionale overheden vragen.

Een nadere uitwerking hebben we verwerkt in het deel I 'wat willen we bereiken?'.

Leeswijzer

De begroting gaat over de drie onderdelen van de MGR: platform voor samenwerking en afstemming (cq bestuursondersteuning), WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen. Voor alle drie beantwoorden we twee centrale vragen:

Wat willen we bereiken? Deze vraag beantwoorden we per onderdeel in deel I van de begroting. Het deel bevat hoofdstuk 1 tot en met 3.

Wat gaat het kosten? Deze vraag beantwoorden we per onderdeel in deel II in de hoofdstukken 4 tot en met 6.

Tot slot volgen in deel III de zogenoemde paragrafen van de begroting. Het gaat hier onder andere om het weerstandsvermogen en risicobeheersing, de financiering en bedrijfsvoering. Dit deel besluiten we met het (voorgenomen) Besluit van ons Algemeen Bestuur (hierna: AB). Hiermee stelt het AB de begroting vast. De planning is dat het bestuur dit in de vergadering van 1 juli doet. Deel III bestaat uit hoofdstukken 7 tot en met 12.

In de bijlagen 1 tot en met 10 treft u onder andere de uitgangspunten bij de begroting aan, de bijdragen die we vragen aan uw gemeenten, het consolidatieoverzicht van de MGR en de staat van voorzieningen en investeringen.

Samenvatting

WerkBedrijf

Wat willen we bereiken? Het maatschappelijk effect dat we willen bereiken is dat zoveel mogelijk mensen een (werk)plek in de maatschappij hebben. WerkBedrijf bemiddelt, ontwikkelt en begeleidt werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk. We merken dat een steeds groter deel van onze kandidaten het lastig heeft om aan het werk te gaan en het werk te behouden.

We hebben drie doelstellingen voor de komende periode (de afgeleide subdoelstellingen en kengetallen vindt u in paragraaf 2.3 en 2.4):

1. Jaarlijks 1.100 mensen met een bijstandsuitkering naar werk toeleiden;
2. Jaarlijks 475 mensen een arrangement Op Weg naar Werk aanbieden (de vroegere arbeidsmatige dagbesteding);
3. Een omzet van € 10,8 miljoen in 2019 en € 10,5 miljoen in 2020 halen met onze SW-medewerkers.

Wat gaan we hiervoor doen? Arbeidsbemiddeling is mensenwerk en maatwerk. We zien iedere dag dat aandacht en contact vaak het succes van onze bemiddeling is. Focus op de versteviging van de adviesrol naar ondernemers toe is noodzakelijk, maar focus op versterken van kandidaten zodat hun positie op de arbeidsmarkt verbetert is net zo goed noodzakelijk. Het is ook noodzakelijk samen te werken. Regionaal samenwerken op uitvoerend niveau is belangrijker dan ooit: vele organisaties hebben een rol in de activering en arbeidsparticipatie van mensen. Als organisaties hebben we elkaar nodig om mensen te ondersteunen. Het gaat erom dat we met elkaar zoveel mogelijk mensen bereiken, hen ondersteunen om een zinvol bestaan te leiden en als dat kan met een zelf verdiend inkomen.

Wat gaat het kosten? In 2019 ramen we dat we € 78,0 miljoen nodig hebben, in 2020 € 77,7 miljoen. Het meeste geld (bijna 70%) zetten we in voor sociale werkvoorziening. De kosten hangen vooral samen met de salariskosten van (gemiddeld) 1.725 SW-medewerkers.

Het restant gaat naar onderdeel Werk en zetten we in voor onder andere voorzieningen (zoals ontwikkeltrajecten, arbeidsmatige dagbesteding, jobcoaching en loonkostensubsidies), oude en nieuwe lokale afspraken met gemeenten, huisvesting en personeel.

We zien de komende periode drie **financiële risico's**. Allereerst de omzet binnen de SW is voor een deel onzeker. De onzekerheid ontstaat door het ziekteverzuim. Een tweede risico zit op de arbeidsmatige dagbesteding. Deze voorziening is een alternatief voor vroegere voorzieningen zoals de Wsw en de Wajong. Instroom in beide is afgesneden; mensen met een beperking krijgen nu perspectief in een arrangement van Op Weg naar Werk. Risico is dat er meer mensen dan geraamd een beroep doen op de voorziening.
Tot slot vormt het onderdeel Vastgoed een risico. Bij de liquidatie van voormalig Breed zijn de gebouwen in eigendom van de MGR gekomen. Onzeker is of we voldoende verhuuropbrengsten realiseren om uit de kosten te komen.

iRvN

Wat willen we bereiken? Het accent voor 2019 en 2020 ligt op de doorontwikkeling van iRvN als ICT-dienstverlener voor een veilige, flexibele en moderne werkomgeving. Innovatie waar mogelijk, mobiel tenzij, maar altijd passend bij de vraag van haar deelnemende gemeenten.

Bij de doorontwikkeling wordt rekening gehouden met:

- de technologische trends en ontwikkelingen;
- de landelijke wet- en regelgeving, m.n. op het gebied van informatieveiligheid;
- verdere regionale ondersteuning en samenwerking;
- interne kwantitatieve en kwalitatieve personeelsopbouw.

Wat gaan we hier voor doen? We gaan de dienstverlening dichter bij de klant brengen. We gaan de redundantie van de productieomgeving rationeel vergroten. We gaan de standaardinrichting van de Werkplek-2020 definiëren die voldoet aan de BIO/BIG- en de AVG-richtlijnen. We gaan verder met de vervanging van universele desktops naar persoonsgebonden laptops. Ook gaan we verder met de uitrol van Office 2016 en voor die gemeenten die dat wensen direct de overstap maken naar Microsoft365 (de nieuwe Microsoft standaard voor samenwerkingsfunctionaliteiten binnen de kantoorautomatisering). Verder gaan we ons meer richten op de advisering van de inzet van innovatieve informatietechnologieën. Voor onze communicatie gaan we werken met een eigen website: www.iRvN.nl. De bovengenoemde ontwikkelingen kunnen ook van invloed zijn op de organisatie en aansturing binnen iRvN. Deze ontwikkelingen worden beschouwd in het Strategisch Organisatie- en Personeelsplan.

Wat gaat het kosten? Bij ICT Rijk van Nijmegen onderdeel Automatisering neemt het meerjarenbudget met circa € 1,1 miljoen toe. Dit is inclusief de dienstverlening voor WerkBedrijf.
De toename heeft vooral te maken met:

- oploop door de investeringen: de kapitaallasten bij gemeenten lopen af en bij iRvN op voor € 650.000.
- indexering 2020 conform de BRN-richtlijn (bijstelling + € 390.000).

Bij het onderdeel Informatie-& Applicatiebeheer (I&A) neemt het meerjarenbudget toe met ongeveer € 150.000 in verband met de indexering voor 2020. Ook hier is dit inclusief WerkBedrijf.

Deel 1 Wat willen we bereiken?

In deel I van de begroting gaan we in op de ontwikkelingen en onze ambities in de periode 2020 – 2023. Omdat deze begroting een wijziging op de begroting 2019 bevat, gaan we ook in op onze ambities voor 2019. De nadruk ligt zo op wat we willen bereiken in 2019 en 2020.

In hoofdstuk 1 staan we stil bij de ambities en ontwikkelingen voor het platform voor samenwerking en afstemming in de regio Rijk van Nijmegen.

In hoofdstuk 2 gaan we in op WerkBedrijf: welk maatschappelijk effect willen we bereiken, met welke ontwikkelingen houden we rekening, wat willen we in 2019 en 2020 bereiken en wat gaan we hiervoor doen?

In hoofdstuk 3 gaan we in op iRvN: wat willen we bereiken, wat zijn onze ambities voor de versteviging van de bedrijfscontinuïteit, informatieveiligheid en de dienstverlening. En tot slot welke ontwikkelingen verwachten wij in de werkomgeving als gevolg van technologische innovaties.

1 Platform voor samenwerking en afstemming

De MGR is óók een platform voor regionale samenwerking en afstemming. Wat betekent dit en hoe doen we dat?

Bij haar oprichting heeft de MGR de taak gekregen om niet alleen een uitvoeringsorganisatie te zijn, maar ook een platform voor regionale afstemming en overleg. Dit betekent dat bijvoorbeeld gesprekken worden gefaciliteerd tussen bestuurders over strategische thema's en raadsbijeenkomsten worden georganiseerd. Zo is in de regio gestart met het organiseren van regelmatige collegeontmoetingen en zorgen de griffiers voor bijeenkomsten voor de zeven raden. Daarmee leggen we een stevig fundament van samenwerking in het Rijk van Nijmegen.

Samenwerken doen we in onze regio al lang. Van belastinginning, tot afvalinzameling, tot het sociaal domein: samenwerking vindt op allerlei dossiers plaats. Op terreinen zoals de brandweer, vervoer en gezondheid is zelfs al bijna niet meer voor te stellen dat gemeenten deze taken voorheen individueel uitvoerden. Maar samenwerking blijft noodzakelijk, misschien wel meer dan ooit. Want we leven in een steeds veranderende en almaar complexer wordende samenleving. Kennisdeling is nodig om hier goed op in te kunnen spelen. We zien ook dat een gemeente (of een samenwerking van gemeenten) dit niet langer alleen kan. Alleen een dynamische samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs, inwoners en gemeenten kan dergelijke fenomenen het hoofd bieden. Hoe we dit invullen en wat de gevolgen hiervan zijn is niet op voorhand te zeggen. Daar experimenteren we mee.

Een voorbeeld hiervan is het in 2019 samen met RvN@ georganiseerde minifestival. Thema van dat festival was experimenteerruimte. Want nieuwe ideeën en het ontwikkelen van innovaties vraagt om experimenteerruimte. Plekken waar fouten gemaakt mogen worden zodat we via ' trial en error ', of noem het vallen en opstaan, nieuwe dingen kunnen ontdekken en ontwikkelen. Meer experimenteerruimte voor docenten, ondernemers, mensen die werken bij een gemeente of instellingen zorgt voor meer nieuwe innovatieve ideeën. Daarom was het centrale thema van dit minifestival inspiratie voor iedereen op diverse vakgebieden. In 2020 willen we dat soort initiatieven, samen met andere partners, voortzetten.

In 2019 en 2020 zetten we ook de bijeenkomsten voort voor raadsleden, bestuurders en andere geïnteresseerden om ons werk in met name de module WerkBedrijf toe te lichten. Voor deze bijeenkomsten geldt dat er een beperkt aantal plaatsen beschikbaar is. Dit is omdat de bijeenkomsten een interactief karakter hebben. De gasten maken kennis met het werk in uitvoering en kunnen vragen stellen aan professionals, kandidaten en/of ondernemers.
Op de bestuurlijke jaaragenda staat de herijking van het informatieprotocol. We streven ernaar het nieuwe protocol per 2020 in te voeren.

2 WerkBedrijf

WerkBedrijf bemiddelt, ontwikkelt en begeleidt werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk. Iedereen verdient namelijk een (werk)plek in onze maatschappij. Naast het bemiddelen van werkzoekenden is WerkBedrijf werkgever voor 1.774 SW-medewerkers (eind 2018).

2.1 Welk maatschappelijk effect willen we bereiken?

We ontwikkelen, bemiddelen en begeleiden werkzoekenden naar werk. We voeren wettelijke taken van gemeenten in de regio Rijk van Nijmegen uit. Prioritaire groepen kandidaten zijn jongeren, bijstandsgerechtigden met een arbeidsbeperking en nieuwe instroom in de bijstand. Het maatschappelijk effect dat we willen bereiken is dat zoveel mogelijk mensen een (werk)plek in de maatschappij hebben. Ook werkzoekenden met minder leervermogen en/of een complexe situatie. Iedereen die arbeidsvermogen en potentie heeft. Deze willen we aanboren. We menen dat dit goed voor mensen zelf is, voor werkgevers en voor de ontwikkeling van onze regio Rijk van Nijmegen.

2 Deze alinea is gebaseerd op de analyse van Panteia, *Naar een krachtige arbeidsmarkt voor het Rijk van Nijmegen. Arbeidsmarktanalyse en mogelijke handelingsperspectieven*, februari 2019.

2.2 Met welke ontwikkelingen houden we rekening?

We houden rekening met een aantal ontwikkelingen. Hier bespreken we deze in vogelvlucht:

- regionale arbeidsmarkt;
- kandidaten;
- strategisch arbeidsmarktbeleid;
- positionering RMC en VSV;
- inburgeren in Rijk van Nijmegen;
- wet- en regelgeving.

Ontwikkelingen regionale arbeidsmarkt

De regionale economie en de vraag naar arbeid groeit. Al is het groeitempo in onze regio lager dan landelijk en vertraagt het tempo enigszins. Niet iedereen profiteert van de aantrekkende economie. Vooral banen aan de onderkant van het middensegment dreigen te verdwijnen. Over het algemeen zien we dat werkzoekenden in vergelijking met twee jaar terug eenvoudig een (andere) baan vinden. Maar inmiddels lijkt de werkloosheid zich te beperken tot werkzoekenden met een (bijstands)uitkering, lage of geen opleiding en/of complexe problematiek. Aan de andere kant van de arbeidsmarkt is er sprake van een moeilijk vervulbare vraag naar specialisten, technici, ICT'ers en zorgpersoneel op hbo- en mbo-niveau, onderwijzers en gekwalificeerd personeel in de horeca[2].

Kandidaten

We zien veranderingen in ons kandidatenbestand. Een steeds groter deel van de kandidaten heeft een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Zij hebben niet de vaardigheden, de achtergrond of kennis voor de gevraagde functies. Kandidaten zijn al langere tijd niet aan het werk: dit maakt het lastig om aan het werk te komen, maar ook om dit te blijven na te streven. Er zijn investeringen nodig om kandidaten (weer) naar werk te leiden. En om het werk te behouden. Dit laatste betekent dat kandidaten (met een arbeidsbeperking) bij ons in dienstverlening blijven, ook als ze al ergens werken.

Strategisch arbeidsmarktbeleid

In de loop van 2019 wordt het (nieuwe) regionale strategische arbeidsmarktbeleid vastgesteld door de raden van de gemeenten in het Rijk van Nijmegen. Dit beleidskader kan leiden tot nieuwe of andere accenten voor de arbeidsbemiddeling.

Vooralsnog houden we rekening met de focus van het huidige strategisch arbeidsmarktbeleid:

- Streven naar een inclusieve arbeidsmarkt;
- Zoveel mogelijk kandidaten in de regio perspectief en mogelijkheden bieden hun werkkansen te vergroten en te benutten.

Prioritaire groepen voor WerkBedrijf zijn nieuwe instroom in de Participatiewet, jongeren en bijstandsgerechtigden met een arbeidsbeperking;
- Onderwijs, economie en werk verbinden;
- Jeugdwerkloosheid bestrijden en voortijdig schoolverlaten voorkomen;
- Accenten op flex- en parttime werk en beschut nieuw.

Positionering RMC en VSV

In de regio wordt al enige tijd gesproken over de positionering van het Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. De keuze is deze functie te positioneren bij Bureau Leerplicht of de huidige situatie houden, namelijk bij WerkBedrijf. Sinds jaren worden de voortijdig schoolverlaters bij WerkBedrijf[3] gemeld. Wij nemen vervolgens contact op met de schoolverlaters om ondersteuning te bieden, zodat zij weer naar school terug gaan of als school geen optie is, aan het werk. WerkBedrijf blijft deze taken graag doen. We zien de meerwaarde hiervan in, onder andere omdat na uitschrijving uit school het overgrote deel van de jongeren de dienstverlening van WerkBedrijf nodig heeft bij het vinden (en behouden) van werk. Onze goede relaties met het netwerk van scholen, ondernemers en hulpverleners in de regio, helpt hierbij. Vooralsnog gaan we ervanuit dat we deze taak blijven uitvoeren. We verwachten dat gemeenten in de loop van 2019 besluiten nemen over de positionering.

Inburgeren in Rijk van Nijmegen

De regering heeft aangekondigd gemeenten (weer) meer regie te geven over de inburgering van nieuwkomers. WerkBedrijf vindt dit een goede ontwikkeling en we denken dat dit de nieuwkomer beter helpt bij haar of zijn inburgering. WerkBedrijf heeft in de afgelopen tijd veel statushouders aan werk geholpen. We willen dit graag verder uitbouwen met andere uitvoeringspartners in de regio. Want de afgelopen periode heeft ook duidelijk gemaakt dat inburgeren veel aspecten kent en samenwerken in de uitvoering essentieel is. Gemeenten beraden zich op de uitvoering van deze nieuwe taken. WerkBedrijf zal in aansluiting daarop een aanbod hierop formuleren.

Wet- en regelgeving

De Rijksoverheid heeft een offensief aangekondigd om meer mensen met een beperking aan het werk te helpen. Het merendeel van de maatregelen zullen in 2020 ingevoerd worden.

Enkele in het oog springende accenten zijn:

Loonkostensubsidies. Het Rijk ziet af van de invoering van de loondispensatie en handhaaft de huidige loonkostensubsidie in de Participatiewet. De toepassing van de loonkostensubsidie moet wel eenvoudiger worden voor werkgevers. Het Rijk zet verbeteringen in, waarbij een sterke tendens tot verdere centralisering zichtbaar is. Ondersteuning op maat. Het Rijk hecht belang aan het bieden van ondersteuning op maat aan mensen met een arbeidsbeperking. Ondersteuning moet worden afgestemd op de behoefte en mogelijkheden van betrokkenen (werkgever en werknemers).

Impuls perspectief op werk: geld voor arbeidsmarktregio. Het Rijk van Nijmegen is één van de 35 arbeidsmarktregio's. Perspectief op werk is erop gericht om iedereen die aangewezen is op werk aan de onderkant van de arbeidsmarkt en die met ondersteuning kan werken aan het werk te helpen. Daarnaast moet er aandacht zijn voor één aanspreekpunt voor werkgevers, het transparant maken van bestand van werkzoekenden, en geharmoniseerde instrumenten voor gemeenten en waar kan met UWV. Er moet een plan van aanpak komen met daarin een kwantitatieve ambitie en aanpak. WerkBedrijf, UWV en gemeenten gaan

3 Voorheen bij Regionaal Jongerenloket Nijmegen en omgeving.

met het opstellen van dit plan van aanpak aan de slag. Voor iedere arbeidsmarktregio is 1 miljoen euro in 2019 beschikbaar. Als er in 2019 voldoende voortgang wordt geboekt, komt de regio in aanmerking voor 2020 opnieuw in aanmerking voor 1 miljoen euro.

Beschut werk. Voor verbeteren en stimuleren van beschut werk komt eind 2019 een evaluatie beschikbaar. De evaluatie gaat inzicht geven in de effecten van de regeling beschut werk, in het uitvoeringsproces bij UWV en gemeenten, en in hun samenwerking. De verwachting is dat deze handvatten biedt voor toekomstige wijzigingen.

2.3 Wat willen we in 2019 en 2020 bereiken?

Onze focus blijft om zoveel mogelijk mensen naar betaald werk te leiden. Meer dan voorheen benadrukken we dat het er ook om gaat dat mensen hun werk moeten kunnen behouden. We willen dat mensen via de kortste weg en zo regulier mogelijk aan de slag gaan. Ondernemers helpen wij aan passend personeel. We blijven onze aanpak voor de arbeidsbemiddeling afstemmen op de vraag van ondernemers en kandidaten.

A. Mensen met een bijstandsuitkering aan het werk
   - we leiden jaarlijks 1.100 mensen met een bijstandsuitkering naar werk. Met als resultaat dat zij geen uitkering meer nodig hebben.

     Subcategorieën (die voor een deel tot de 1.100 behoren):

   - we leiden jaarlijks 900 mensen met een bijstandsuitkering naar parttime werk.
   - we leiden 450 jongeren (jonger dan 27 jaar) naar werk.
   - eind 2020 zijn circa 370 mensen met een arbeidsbeperking aan het werk. Dit bovenop de SW-medewerkers die aan het werk zijn.

B. Arbeidsmatige dagbesteding
   - voor 475 mensen zetten we jaarlijks een arrangement Op Weg Naar Werk in.

C. Medewerkers in de sociale werkvoorziening
   - in 2019 koersen we op een toegevoegde waarde van € 7.761,- per fte.
   - in 2020 op een toegevoegde waarde van € 7.918,- per fte.
   - we willen in 2020 een gemiddeld ziekteverzuimpercentage van 15% realiseren. Het uiteindelijke doel is uit te komen in de buurt van het landelijk gemiddelde verzuimpercentage. Dat is momenteel 13,6%.

1.100 mensen aan het werk en geen bijstand meer nodig

De groep in de bijstand wordt moeilijker om naar werk te bemiddelen. De (lange) verblijfsduur in de bijstand speelt daarbij een rol. Landelijk heeft bijna 40% van de mensen in de bijstand langer dan vijf jaar een uitkering. In het eerste uitkeringsjaar is de kans op uitstroom naar werk het hoogst. Na drie jaar in de bijstand is de kans op uitstroom sterk afgenomen (Divosa Benchmark Werk & Inkomen, Jaarrapportage 2017). We herkennen dit. De "snelle" matches worden schaarser. De weg naar werk vraagt om meer inzet van voorzieningen én meer aandacht van onze professionals.

We investeren om mensen naar werk toe te leiden én mensen aan het werk te houden. Momenteel zijn er 289 mensen met loonkostensubsidie aan het werk. De verwachting is dat dit aantal verder toeneemt en onze aandacht zal blijven vragen. In bovengenoemde benchmark Divosa is deze voorspelling eveneens opgenomen.

Eind 2020 verwachten we dat circa 370 mensen enige vorm van ondersteuning nodig hebben om hun werk te behouden. Dit vergt tijd en aandacht die niet terug te leiden is in een hoger aantal uitstromers.

Vorig jaar waren 1.291 bijstandsgerechtigden naar werk uitgestroomd. Ondanks dit hogere resultaat hebben we onze doelstelling doel niet verhoogd. Waarom niet hebben we hierboven toegelicht. Een andere reden om dat niet te doen is dat we vorig jaar nog extra middelen hadden vanuit de gemeente Nijmegen om de bijstand terug te dringen. Vanaf 2019 is dit in veel mindere mate het geval.

900 mensen parttime aan het werk

Het aantal mensen dat deeltijd aan de slag gaat, stijgt. In 2018 gingen 1.182 mensen parttime aan het werk. Landelijk verdienen bijstandsgerechtigden met inkomsten uit werk, gemiddeld 530 euro per maand, volgens de benchmark Divosa. In branches zoals de schoonmaakt en horeca zijn vrijwel alle uitvoerende functies parttime. Bijstandsgerechtigden die parttime aan het werk gaan, stromen niet altijd uit de bijstand. Uit onderzoeken weten we dat parttime werk vaak wel een opstap is om uiteindelijk volledig uit de uitkering te gaan.

450 jongeren aan het werk

We vinden het belangrijk te investeren in de jongeren (jonger dan 27 jaar), de professional van de toekomst. In 2018 hebben we de doelstelling verhoogd van 300 naar 450. Er gingen in 2018 uiteindelijk zelfs 551 jongeren aan het werk. In 2019 en 2020 handhaven we de doelstelling op jaarlijks 450 jongeren aan het werk.

370 mensen met een arbeidsbeperking aan de slag en houden!

Het aantal mensen dat we met ondersteuning aan het werk helpen en houden groeit gestaag. Omdat het bij de mensen met een arbeidsbeperking niet enkel om de eenmalige plaatsing gaat, maar ook om het behouden van de werkplek, hebben we het doel geformuleerd om eind 2020 370 mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te hebben en te houden. Het gaat hier om de mensen die met een wettelijke loonkostensubsidies aan het werk zijn (forfaitaire loonkostensubsidie, loonkostensubsidie regulier en loonkostensubsidie beschut). Wat betreft onze inzet ten aanzien van beschut nieuw en de herijking van dit instrument verwijzen we naar paragraaf 2.5.

Arbeidsmatige dagbesteding (Op weg naar werk)

We zien een toename van mensen die gebruik maken van arbeidsmatige dagbesteding. We hebben dit nader geanalyseerd en onze conclusie is dat het ook in 2019 en verdere jaren toeneemt: de instroom in de arrangementen Op weg naar werk neemt toe, terwijl de uitstroom van deze groep kandidaten klein is (circa 10%). Arrangementen Op weg naar werk zijn een alternatief voor vroegere voorzieningen zoals Wajong en Wsw. We koersen op 475 mensen op enig moment in een arrangement.

Box Arbeidsbemiddeling in de praktijk

In 2019 en 2020 blijft onze ambitie: iedereen, ook mensen met een beperking, kan duurzaam deelnemen aan het arbeidsproces. Wij vinden iedereen van waarde, iedereen verdient die plek in de maatschappij. We gaan uit van wat mensen wél kunnen, voor iedereen zijn er kansen op de arbeidsmarkt.

WerkBedrijf voert een vraaggerichte aanpak uit. WerkBedrijf acquireert en beheert de relatie met ondernemers in de regio Rijk van Nijmegen. We bouwen in 2019 en 2020 het huidige netwerk van circa 1.750 ondernemers verder uit. Altijd met het oog op geschikt (te maken) werk voor onze kandidaten. Er worden met ondernemers ontmoetingen met kandidaten georganiseerd. Ook arrangementen met een combinatie van opleiden, werken en begeleiden worden ontwikkeld ten behoeve van de personeelsvraag van de ondernemer. We zetten deze aanpak in 2019 en 2020 voort.

Onze dienstverlening duurt in de regel 2 jaar. Maar daarnaast zijn er steeds meer kandidaten die ook na 2 jaar nog steeds ondersteuning krijgen om hun baan te behouden. Het gaat hier vooral om mensen met een arbeidsbeperking die aan het werk zijn, en gedurende die tijd in aanmerking komen voor een loonkostensubsidie, begeleiding op de werkvloer en/of andere voorzieningen. Deze groep mensen is meer te vergelijken met de vroegere Wajong-populatie en SW-ers.

Prioritaire groepen zijn kandidaten die nieuw in de bijstand instromen, jongeren en de kandidaten met een arbeidsbeperking. Wat mensen nodig hebben om de slag naar werken opnieuw te maken, is gevarieerd. Dit betekent dat we onze dienstverlening steeds richten op wat op individueel niveau nodig is: intensief waar nodig tot terughoudend waar dat kan.

Op de volgende pagina volgen twee voorbeelden van routes naar werk in de praktijk

Jong en nieuw in de bijstand

Kandidaat is 22 jaar oud. Ze heeft een chronische ziekte. In het verleden heeft ze de opleiding tot artiest afgerond op MBO niveau 4. Zij ontvangt een bijstandsuitkering. Ze heeft nu geen dagbesteding. Haar klachten beperken zich niet alleen tot pijn. Ze heeft ook last van een slaapstoornis waardoor ze soms niet meer dan 2 uur per nacht slaapt. Ze woont thuis bij haar ouders en heeft geen schulden. Kandidaat heeft in het verleden een banenindicatie aangevraagd, maar deze is afgewezen. Om zicht te krijgen op haar belastbaarheid hebben we na intakegesprekken een praktijkdiagnose ingezet.
Uit de praktijkdiagnose is het volgende gekomen:

- *kandidaat is in uren (zeer) beperkt belastbaar;*
- *haar werknemersvaardigheden zijn goed. Ze is een doorzetter en zeer gemotiveerd;*
- *de randvoorwaarden voor werk zijn helder geworden.*

Hoe nu verder?

- *Kandidaat is in begeleiding; een bedrijfsdienstverlener gaat op zoek naar een passende plek die aan al de randvoorwaarden voldoet.*
- *Via de praktijkroute wordt alsnog getracht kandidaat in het doelgroepenregister te krijgen, waardoor voor haar een loonkostensubsidie en andere ondersteunende voorzieningen mogelijk worden.*

5 jaar aan de zijlijn

Kandidaat is een alleenstaande man van 45 jaar. Hij woont 15 jaar in Nederland. Hij komt oorspronkelijk uit Centraal Afrika. Hij heeft gewerkt in Nederland in slachthuizen en in de schoonmaak. Hij ontving langer dan 5 jaar een uitkering. Sinds april 2018 heeft hij betaald werk bij de DAR. De werkgever ontvangt een loonkostensubsidie vanwege een loonwaarde van circa 60%. De loonwaarde van de kandidaat is verminderd door tempoverlies en het niet begrijpen van instructies. Naast de begeleiding van zijn werkgever, begeleidt de consulent van WerkBedrijf de kandidaat. In dit geval vooral vanwege de taalbarrière en de zoektocht naar taallessen in de avonduren. Maar ook om ervoor te zorgen dat-ie naar zijn werk kon toen bleek dat zijn fiets was gestolen. We hebben de man leren kennen als een zeer gemotiveerde werknemer. Hij leeft geïsoleerd. Vóór het betaalde dienstverband had de kandidaat een leerwerktraject bij de DAR. Hij heeft een halfjaar met behoud van uitkering gewerkt en certificaten gehaald. VCA heeft de kandidaat overigens niet gehaald, ook niet in zijn eigen taal. Voor de start van het leerwerktraject heeft een consulent Bedrijfsdienstverlening hem enige tijd (intensief) begeleidt, nadat bleek dat diverse groepsbijeenkomsten niet tot een succesvolle match leidde.

Medewerkers in de sociale werkvoorziening

Wij willen zoveel mogelijk SW-medewerkers werk bieden bij ondernemers, buiten de muren van Werkbedrijf. Daar kunnen zij zich het beste ontwikkelen en buiten de muren is er veel meer variatie in werkaanbod. We zetten in op ondersteuning op maat en hebben, net als voorgaande jaren, geen streefpercentage buiten de muren. Dit doen we wel bij ons streven naar een zo hoog mogelijke omzet en zo laag mogelijk ziekteverzuim. We brengen de omzet per SW-medewerker in beeld. In 2015 waren er 2.196 medewerkers. Eind 2018 waren dit er nog maar 1.774. De gemiddelde leeftijd is 52 jaar.

Toegevoegde waarde per SW-medewerker verhogen

In 2019 en 2020 streven we naar een verhoging van de toegevoegde waarde per SW-medewerker (per fte). In 2019 is ons doel € 7.761,- en in 2020 € 7.918,-. Voor een toelichting op deze bedragen verwijzen we naar deel II van de begroting (hoofdstuk 5.3).

Ziekteverzuim verlagen

De ontwikkeling van het ziekteverzuimpercentage in 2018 is tegengevallen. Positief is dat het percentage in 2018 ten opzichte van het percentage in 2015 afneemt (in 2015: 19,4%, in 2018: 16,8%). Echter we zien ook dat het percentage in 2018 niet opnieuw gedaald is (in 2017: 16,0%). Desondanks blijven we inzetten op een verdere verlaging van het gemiddelde percentage naar 15%. Dat dit een taai onderwerp is, zien we ook terug in de stijging van de landelijke ziekteverzuimcijfers. Gewezen wordt op de veranderende samenstelling van de SW-groep. Er blijven relatief meer mensen met een zwakkere gezondheid in de Wsw. Er is geen nieuwe instroom, waardoor de SW-populatie nu eenmaal in verhouding steeds ouder wordt.

Tarieven, ziekteverzuim en toegevoegde waarde

SW-medewerkers zijn in dienst bij WerkBedrijf. Eind 2018 waren dit 1.774 medewerkers. Zij krijgen betaald conform de CAO WSW (circa 130% van het wettelijk minimumloon). Ooit hebben zij een SW-indicatie gekregen en is bepaald dat zij aangewezen zijn op aangepast werk. De meerderheid van de SW-medewerkers werkt bij een ondernemer (namelijk circa 65,5%). Zij zijn gedetacheerd, individueel of in een groep. De uren die zij werken, worden door de ondernemer bij WerkBedrijf gedeclareerd tegen een overeengekomen **tarief**. Werkbedrijf streeft hierbij naar een zo hoog mogelijk tarief. Tot dit deel van de groep horen ook de mensen die in dienst zijn bij een ondernemer (4,5%). Er zijn ook SW-medewerkers die niet bij een ondernemer zijn gedetacheerd. Zij werken binnen bij WerkBedrijf (in totaal 28%). Het gaat om mensen die de productiedruk bij een ondernemer niet aankunnen en/of die een dusdanige aangepaste werkplek moeten hebben die een ondernemer niet kan bieden. Zij werken beschut binnen het Werkbedrijf. Het werk dat binnen wordt uitgevoerd, is werk dat ook in opdracht van een ondernemer wordt gedaan.

Veelal hebben WerkBedrijf en opdrachtgever/ondernemer (vaste) **prijsafspraken** gemaakt. Tot slot is een deel van de SW-medewerkers inactief en nu niet beschikbaar voor werk (6,5%).

Ziekteverzuim beïnvloedt alle opbrengsten. Niet-gewerkte uren leveren geen productie cq geen inkomsten op. Naast dat het belangrijk is voor mensen om in een werkritme te blijven en de structuur van werken vast te houden, kortom het welbevinden van onze medewerkers, is het verlies van omzet ook een reden om het ziekteverzuim terug te dringen.

Over het algemeen geldt dat de tarieven via individuele en groepsdetachering meer opbrengen dan de prijsafspraken voor beschut binnen. De **totale omzet** wordt gevormd door alle tarieven en prijsafspraken. In 2019 houden we rekening met een omzet van € 10,8 miljoen. Dit is gelijk aan de gerealiseerde omzet in 2018. Voor de langere termijn (2020 en verder) geldt dat de omzet daalt. Dat is logisch, omdat er nu eenmaal minder SW-medewerkers zijn in de toekomst dan in het verleden. De **toegevoegde waarde** per SW-medewerker (in fte) is dan ook een betere indicator om na te gaan of er sprake is van groei dan wel stabilisatie van de arbeidsproductiviteit (en de daaraan gerelateerde opbrengsten).

De toegevoegde waarde is de som van de omzet minus de directe materiaalkosten gedeeld door de SW-medewerkers met een dienstverband (in fte). De directe materiaalkosten zijn overigens verwaarloosbaar (het gaat hier om de kosten van het materiaal dat verbruikt wordt om het product te maken).

2.4 Kengetallen

We onderscheiden vijf kengetallen. Deze volgen we op de voet. Hierover rapporteren we in de kwartaalrapportages en/of jaarrekening. Het gaat om de volgende punten:

Statushouders naar werk en onderwijs bemiddelen

Sinds 2017 hebben we een team Statushouders. In dat team werken consulenten die zich bezig houden met de bemiddeling van statushouders naar werk of onderwijs. Dit altijd in nauwe samenwerking met de werksoortteams en partners buiten WerkBedrijf. Specifieke aandacht en kennis over de achtergrond en context van de statushouders werpt zijn vruchten af. In 2018 hebben we 267 statushouders naar werk of onderwijs bemiddeld. Het team en de aanpak van het team binnen WerkBedrijf zetten we voort in 2019 en 2020.

Werken met behoud van uitkering

Kandidaten zijn vaak niet direct klaar voor de arbeidsmarkt. Mensen hebben tijd nodig om aan hun vaardigheden te werken. Ook spelen motivatie en leren een voorname rol bij het ontwikkelen van kandidaten tot werknemers. WerkBedrijf zet verschillende trajecten in om mensen te ondersteunen en zich voor te bereiden op betaald werk. Kenmerkend aan de trajecten is dat het om combinaties gaat van werken, ontwikkelen en scholen. In 2018 ging het om 1.266 kandidaten.

Voorkomen dat jongeren afhankelijk worden van een uitkering

We ondersteunen jongeren die in hun wettelijke zoekperiode zitten, voordat zij een uitkering kunnen ontvangen. Dit is een periode van vier weken waarin zij moeten proberen terug te gaan naar school of werk te vinden. WerkBedrijf ondersteunt de jongeren tijdens deze periode. De inzet is dat zij voor het einde van de zoekperiode werk hebben gevonden of weer naar school zijn en dat de uitkering niet nodig is. In 2018 hebben we dit bij 162 jongeren gerealiseerd.

Kandidaten in dienstverlening

We rapporteren bij de start van het jaar en bij het einde van het jaar over het aantal kandidaten bij ons in arbeidsbemiddeling. Ook in de komende jaren blijven we dit doen. In 2019 is het de bedoeling dat we op enig moment in het jaar (altijd) rond de 4.300 kandidaten in dienstverlening hebben. Circa 4.000 kandidaten zijn in 2018 aangemeld. Dit is inclusief de jongeren die zich zelf bij ons melden. En in totaal zijn 900 kandidaten afgelopen jaar terug gemeld.

Ondernemers binden en stimuleren

Begin 2019 werken we met 1.756 bedrijven samen. We blijven investeren in het onderhouden van bestaande relaties en in het aangaan van relaties met nieuwe ondernemers. We nemen actief deel aan het Inclusief Ondernemers Netwerk (hierna: ION). Dit is een netwerk van en voor inclusieve ondernemers in de regio Rijk van Nijmegen. Dit netwerk heeft als doel deze inclusieve ondernemers met elkaar te verbinden, zichtbaar te maken en te versterken. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is als ondernemer niet meer weg te denken uit deze tijd, als sociale ondernemer draag je je steentje bij door het bieden van werkgelegenheid en het aannemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het netwerk verbindt deze inclusieve ondernemers, en ondersteunt ook in deze trajecten. Werkbedrijf Rijk van Nijmegen faciliteert dit netwerk en geeft de ambassadeurs van het netwerk een podium naar buiten toe. Momenteel zijn 70 ondernemers lid van het ION.

2.5 Wat gaan we hiervoor doen?

We voeren allerlei activiteiten en projecten uit om mensen naar werk te leiden en ondernemers te voorzien van personeel. Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt betekenen iets voor de arbeids-

bemiddeling en de wijze waarop we hier inhoud aan geven. Meest bepalend voor de wijze waarop we arbeidsbemiddeling uitvoeren zijn de kandidaten en de ondernemers. De uitdaging voor de komende periode is om mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt te ondersteunen naar een werkplek én deze te behouden. En zo blijven we ondernemers helpen om passend personeel aan te trekken, zodat hun bedrijf kan blijven draaien.

Samenwerken in de volle breedte van de keten van arbeid

Er zijn sectoren op de regionale arbeidsmarkt die te kampen hebben met tekort aan personeel. Dit biedt ons kansen. Het betekent wel investeren in onze kandidaten: motiveren, leren en werken. We hebben de afgelopen periode gezien dat deze investering van onze kant, die van kandidaten en die van ondernemers loont. Door samen te werken en af te stemmen zijn verschillende projecten kansberoepen ontwikkeld en uitgevoerd. Kenmerkend aan de projecten is de samenwerking tussen overheid, ondernemer en onderwijs. Voorbeelden van kanssectoren zijn: ICT, transport en logistiek, techniek, zorg en horeca.

Als WerkBedrijf zorgen we voor een actueel overzicht van die kanssectoren en onderhouden we relaties met ondernemers in die sectoren. Hier trekken we samen op met UWV en onderwijsinstellingen. Een belangrijke partner is het regionale loket Leren en Werken, dat gevormd wordt door UWV, ROC Nijmegen en WerkBedrijf. In 2019 en 2020 gaan we hier verder mee.

We willen bereiken dat iedereen in de regio mee kan doen en profiteert van de economische groei. Meerdere organisaties hebben een rol in de activering en (arbeids)participatie van inwoners. Dit begint aan de kant van zorg en activering bij organisaties als Pluryn en Driestroom, bij sociale ondernemingen, vrijwilligerscentrale, sociale (wijk)teams en participatiecoaches. Aan de kant van betaald werk zijn dat ondernemers, uitzendbureaus en organisaties als Start Up, De Nieuwe Arbeid en het Ondernemerspunt. Al deze organisaties in het uitvoeringslandschap hebben elkaar nodig om inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen. Werk is vaak (een deel van) de oplossing bij gezinnen en inwoners met meerdere problemen. Het is belangrijk dat we tijdig aansluiten om mensen perspectief te bieden op werk. Ook als dit enige tijd zal vergen. De inwoners van Rijk van Nijmegen moeten daarbij geen last hebben van verkokering en grenzen tussen instellingen, regelingen en geldstromen.

Ontwikkelen van kandidaten

Onze inspanningen zijn gericht op het plaatsen van kandidaten op werk. Dé kritische prestatie-indicator is het aantal bijstandsgerechtigden dat uitstroomt naar werk. Arbeidsbemiddeling is echter meer dan het plaatsen van mensen. Er dient veel te gebeuren voordat er überhaupt geplaatst kan worden, en na de plaatsing geldt hetzelfde. Dit om de plaatsing ook duurzaam te laten zijn. Denk hierbij aan de (structurele) inzet van loonkostensubsidie, jobcoaching en andere voorzieningen. Maar ook kan het gaan om het zoeken naar een nieuwe werkplek voor iemand die op zijn of haar huidige werkplek niet kan blijven. Hier hebben we al veel ervaring mee met onze SW-medewerkers. En daar zien we dat het zorgen voor een toekomstbestendig aanbod van werk met voldoende variatie en continuïteit blijvend aandacht vergt. Dit zal ook zo zijn voor de mensen met een arbeidsbeperking die aan het werk zijn. Ook financieel zien we dat een steeds groter deel van het budget gaat naar het aan het werk houden van arbeidsbeperkten.

We gaan de komende periode gericht aan de slag met de instrumenten:

- Op Weg naar Werk (voorheen de arbeidsmatige dagbesteding);
- Beschut nieuw;
- Ontwikkeltrajecten;
- Loonkostensubsidies en jobcoaching.

Met het doel gepaste voorzieningen in te zetten waarmee kandidaten hun loonwaarde, vaardigheden en zelfredzaamheid verder kunnen ontwikkelen.

Nieuwe richting voor Beschut nieuw

Het aantal plekken beschut werk nieuw blijft landelijk en in onze regio achter bij de ramingen van het Rijk. We zien in de praktijk dat voor een deel van de kandidaten met de indicatie beschut, betaald werk (nog) niet haalbaar is. In overleg met de kandidaten gaan zij eerst aan de slag op een werkplek waar zij hun loonwaarde kunnen ontwikkelen, om vervolgens op het juiste moment de stap naar beschut werk te zetten. Op basis van de ervaringen in de afgelopen periode zetten we de lijn voort om beschut werk steeds meer als een ontwikkelingsgericht (arbeids)instrument in te zetten. Hiermee sluiten we aan op de visie die staatssecretaris in haar Kamerbrief van 28 december schetst.

Stimuleren van binnen naar buiten in SW

in 2018 is BlueView Noviomagum gestart op de Boekweitweg. Het is de tweede vestiging van BlueView in Nijmegen. Een dertigtal SW-medewerkers werkt via detachering bij BlueView Noviomagum. Dit is een positieve ontwikkeling. De stap van binnen naar buiten is door deze constructie eenvoudiger voor onze mensen te nemen. De positieve gevolgen voor mensen zijn zichtbaar, ook voor mensen die nog wel binnen bij WerkBedrijf aan de slag zijn. We werken in 2019 en 2020 verder aan dit concept. Enerzijds door uitbreiding van de groepsdetachering bij BlueView Noviomagum te stimuleren en anderzijds door andere ondernemers te wijzen op soortgelijke constructies. Door meer groepsdetacheringen in ons eigen gebouw te ambiëren, bieden we zowel de SW-medewerker als ondernemer een geschikte werkomgeving. SW-medewerkers werken daadwerkelijk bij een ondernemer en de ondernemersrol wordt belegd bij de ondernemer in plaats van WerkBedrijf.

Onderzoeken en dienstverlening verbeteren

We gaan de komende periode (2019 – 2020) een aantal onderzoeken (laten) uitvoeren. Deze onderzoeken laten we uitvoeren met het oog op het verbeteren van onze dienstverlening aan kandidaten en ondernemers.

Ken de kandidaat. Onder deze noemer willen we op geaggregeerd niveau inzicht krijgen in onze kandidaten en de routes naar werk en het behouden van werk. op individueel niveau kennen we onze kandidaten. Bij binnenkomst van kandidaten voeren we gesprekken om een beeld te krijgen over de ondersteuningsvorm die zij nodig hebben om weer aan het werk te gaan. Gedurende de bemiddelings- en plaatsingsfase wordt dit voortgezet. Deze kennis op individueel niveau is niet zichtbaar op een hoger abstractieniveau. Juist op dat hogere niveau willen we ook kennis opbouwen en uitdragen naar onze professionals, ondernemers, bestuur en deelnemende gemeenten.

Tevredenheidsonderzoeken. In de afgelopen periode hebben we verschillende tevredenheidsonderzoeken laten uitvoeren: onder ondernemers, kandidaten, ons ambtelijk en SW-personeel. De tevredenheid van onze kandidaten onderzoeken we doorlopend. En hier gaan we mee door. Dit heeft al inzichten opgeleverd die tot verbeteringen in onze dienstverlening hebben geleid. Wat betreft de tevredenheid onder ondernemers geldt dat we dit in 2019/2020 opnieuw willen laten onderzoeken. Hetzelfde geldt voor de tevredenheid onder SW-medewerkers en ambtelijk personeel.

Succesfactoren bij arbeidsbemiddeling. Recent hebben we als vervolg op eerder onderzoek laten doen naar de uitvoeringspraktijk. Dit onderzoek biedt handvaten voor de verbetering van onze praktijk en roept ook weer nieuwe (onderzoeks) vragen op. Een vervolg hierop in 2019/2020 ligt voor de hand.

Regionale tafel arbeidsmarkt

De Regionale tafel arbeidsmarkt (hierna: RTA) is een tafel waar thema's, trends en plannen voor de regionale arbeidsmarkt worden uitgewerkt en vormgegeven. Centrumgemeenten zijn door het ministerie aangewezen om, samen met onderwijs, overheid en ondernemers, de werking van de regionale arbeidsmarkt vorm te geven. In de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen hebben de regionale bestuurders Werk hun regionale samenwerking al vormgegeven in de bestuurscommissie Werk en WerkBedrijf.

De RTA is een uitbreiding op het gebied van onderwijs, economie en ondernemers. De RTA is een plek waar acties uitgezet kunnen worden, waar kennis en initiatieven kunnen worden gedeeld en geoptimaliseerd en waar samenwerkingspartners met dezelfde doelen voor ogen bijeenkomen en door deze verbinding tot betere resultaten kunnen komen. Het is een tafel waar partners en partijen mogen aansluiten, op eigen initiatief of op uitnodiging.

Eind 2018 is de eerste tafel georganiseerd door WerkBedrijf en UWV. Een tweede keer wordt ook door beide organisaties voorbereid. De bedoeling is dat daarna andere partners bijeenkomsten organiseren.

3 ICT Rijk van Nijmegen

ICT Rijk van Nijmegen beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur (inclusief telefonie) van en voor de gemeenten in de Regio Rijk van Nijmegen en voor de MGR. Daarnaast verzorgen we voor gemeente Nijmegen het functionele applicatiebeheer van alle informatiesystemen en voor WerkBedrijf en de Omgevingsdienst Regio Nijmegen voor een deel.

3.1 Wat willen we bereiken?

We hebben sinds de oprichting van iRvN veel geïnvesteerd in de inrichting van de technische infrastructuur en de migraties van alle gemeenten, inclusief Wijchen, naar een nieuwe iRvN-infrastructuur.

Het accent voor nu voor deze ontwerpbegroting 2020, de bijgestelde begroting 2019 ligt op de doorontwikkeling van iRvN als ICT-dienstverlener voor een veilige, flexibele en moderne werkomgeving. Innovatie waar mogelijk, mobiel tenzij, maar altijd passend bij de vraag van haar deelnemende gemeenten. Bij de doorontwikkeling wordt rekening gehouden met:

- de technologische trends en ontwikkelingen;
- de landelijke wet- en regelgeving, m.n. op het gebied van informatieveiligheid;
- verdere regionale ondersteuning en samenwerking;
- interne kwantitatieve en kwalitatieve personeelsopbouw.

Onze primaire doelstelling is het waarborgen van de bedrijfscontinuïteit. De afhankelijkheid van de ICT infrastructuur (serverpark, storage, netwerk en werkplekken) en het huidige (in huis/on premise) applicatielandschap van de primaire processen, stelt steeds hogere eisen aan de kwaliteit van die infrastructuur. Naast de grote afhankelijkheid zijn met name ook security en informatieveiligheid verantwoordelijk voor de hogere kwaliteitseisen. Een andere belangrijke doelstelling van iRvN is het begeleiden van de bij haar aangesloten gemeenten en organisaties in het digitale transformatieproces.

Deze beide doelstellingen zijn bepalend voor de keuzes die gemaakt worden. Het is onze taak om vanuit die doelstellingen te adviseren en voorstellen en aanbevelingen te doen over de inzet van technologie. We zijn daar dus niet leidend in. De gemeentenzijn leidend door hun rol als opdrachtgever.

We hebben oog voor innovaties in de technologie, doen daar ervaring en kennis in op; we volgen de landelijke ontwikkelingen en werken daaraan mee.

iRvN houdt bij het exploiteren, ontwikkelen van en investeren in de ICT infrastructuur rekening met die technologische ontwikkelingen, zodat deze geen belemmering vormen voor innovatieve ontwikkelingen binnen de gemeentelijke informatievoorziening (zoals VNG's "Samen-Organiseren" en Common Ground).

We doen voorstellen en aanbevelingen aan gemeenten voor innovaties. Voorbeelden hiervan zijn het 'mobiel tenzij...' concept, de inzet van de ESB als regionaal koppelmechanisme, implementatie van landelijke producten zoals aansluiting GGI-netwerk en aanpassingsvoorstellen voor de productencatalogus.

We hechten aan het gezamenlijk opdrachtgeverschap van de deelnemende gemeenten en organisaties. Zo werken we nauw met ze samen om strategische en tactische kaders op te stellen waarbinnen iRvN de aan haar toevertrouwde ICT infrastructuur kan/moet gaan ontwikkelen. Met die kaders geven gemeenten aan in welke mate en in welk tempo zij verwachten de ICT ontwik-

kelingen te gaan adopteren. Deze ICT-kaders zijn afgeleid van de gemeentelijke (strategische) I&A-beleidsplannen. Daarmee wordt invulling gegeven aan het uitgangspunt dat gemeenten zelf volledig verantwoordelijk blijven voor hun eigen (ontwikkeling van de) informatievoorziening en inzet van innovatieve ICT-ontwikkelingen. De verwachting is dat deze kaders medio 2019 door de gemeenten -i.s.m. iRvN- zijn geconcretiseerd en vastgesteld. Voor iRvN zal dat dus een belangrijk kaderstellend document zijn, met name ook voor het strategisch personeelsplan voor de kwalitatieve en kwantitatieve personeelsontwikkeling van iRvN voor de komende jaren.

3.2 Wat gaan we hiervoor doen?

Onderstaand wat we willen gaan doen op het gebied van:

- Verbeteren van de dienstverlening aan de klant;
- Waarborgen van de ICT-bedrijfscontinuïteit;
- IRvN als ICT-dienstverlener;
- IRvN als ICT- en I&A-adviseur;
- Strategische Organisatie-en Personeelsplan;
- Landelijke aanbestedingen en voorzieningen;
- Investeren in communicatie.

Verbeteren van de dienstverlening aan de klant:
Onze dienstverlening of liever de ervaren dienstverlening "op de werkplek" is een blijvende kritische succesfactor voor iRvN. De Servicedesk bepaalt voor 80-90% de waardering van de eindgebruikers. Om onze eindgebruikersdienstverlening verder te verbeteren wordt ingezet op iRvN-servicepunten op locaties (dicht bij de klant), het bewaken van alle servicedesk-meldingen, klantgerichte communicatie en -ism ICT-beheergecoördineerde probleemoplossingen. Ook de beheerprocessen m.b.t. aanmaken en wijzigen van gebruikersaccounts en bijbehorende rechten worden verder geoptimaliseerd.

Waarborgen van de ICT-bedrijfscontinuïteit
Nu alle migraties zijn afgerond en het nieuwe iRvN-netwerk volledig operationeel is, wordt verder gewerkt aan de 100% redundantie van dat (glasvezel-)netwerk. Kabelbreuken als gevolg van graafwerkzaamheden of andere externe factoren leiden niet meer tot verstoringen van de gemeentelijke informatievoorziening.
Uiteraard blijven in dit kader ook de bedrijfskritische informatiesystemen om aandacht vragen. Met name bij veranderingen in de ICT-infrastructuur maar ook bij nieuwe releases, koppelingen etc. Om de bedrijfscontinuïteit te optimaliseren worden de beheerprocessen verder geprofessionaliseerd. Dit betreft zowel ICT-Beheer als Informatie-& Applicatiebeheer. Bij Informatie- & Applicatiebeheer wordt ervaring opgedaan met de Agile-(ontwikkel)-werkwijze (Scrum-teams en WBRN-ontwikkelproject EVA). Hiermee worden kort-cyclische (verbeter)trajecten binnen de Informatievoorziening beoogd.

IRvN als ICT-dienstverlener

1 **voor de (informatie)veilige werkomgeving**
In november 2013 is de resolutie 'Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente' bekrachtigd. Deze is opgesteld door de VNG i.s.m. de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD). Iedere gemeente verplicht zich tot het informatiebeveiligingsbeleid,vastgesteld aan de hand van deze Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Overheid (BIO[4]). Deze voldoet aan de internationaal geaccepteerde beveiligingsstandaarden. De BIO is een set van beveiligingsmaatregelen. Met de BIO hebben gemeenten een goed basisbeveiligingsniveau.
Wij geven uitvoering aan de implementaties van ongeveer de helft van de beheermaat-

4 BIO is de opvolger van de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten)

regelen uit de BIO. De andere helft is de verantwoordelijkheid van iedere afzonderlijke gemeente binnen de regio. Het proces van implementaties is in 2017 gestart en zal naar verwachting tot in 2020 duren. Naast de implementatie van netwerkbeveiliging wordt ook de e-mail veiliger conform de VNG-standaard. De burger kan er dan op vertrouwen dat de herkomst van de mail is gegarandeerd. (bijvoorbeeld mail afkomstig van @heumen.nl is ook echt van heumen.nl)

2 voor de flexibele werkomgeving

De trend naar steeds meer mobiel werken zet door. Nadat alle gemeenten het telefoniebeleid hebben gebaseerd op "mobiel-tenzij...." wil een aantal dat ook voor de werkplek gaan invoeren. Dit betekent dat voor die gemeenten de (universele) desktop-werkplek wordt ingewisseld door een (persoonsgebonden) laptop. Dit wordt mede gestimuleerd omdat voor 2020 alle PC's voorzien moeten zijn van Windows 10 (ivm met het einde van het onderhoud op Windows 7). We ontwikkelen de standaard inrichting voor zo'n mobiele werkplek, zodat deze dan voldoet aan alle beveiligingseisen uit de BIO en met name ook uit de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming/Privacy). Eén van de opvallende (AVG-)maatregel is de invoering van de "multi-factor-authenticatie" (MFA) op alle werkplekken. Dit houdt in dat men naast gebruikersnaam en wachtwoord ook nog een code -verkregen via de eigen smartphone- moet ingeven, zoals men ook gewend is bij het doen van bankzaken.

3 voor de moderne werkomgeving

De toename van mobiel werken vraagt ook om een moderne werkomgeving waarbij samenwerken zonder samenzijn meer gemeengoed dan uitzondering zal zijn. Samenwerken in documenten, teleconferentie, papierloos vergaderen, efficiënt vergaderingen en projecten plannen etc. vraagt om een innovatieve maar ook veilige samenwerkingsomgeving gebaseerd op document- en dataopslag in de cloud. De eerste organisaties en gemeenten binnen de regio hebben inmiddels de keuze en de overstap gemaakt of gepland naar Microsoft 365.

We migreren in 2019 alle werkplekken naar Windows 10 en Office2016. Bij een groot aantal werkplekken zal eind 2020 deze versie gecombineerd zijn met de samenwerkingsomgeving Microsoft 365.

IRvN als ICT- en I&A-adviseur

We gaan ons in 2019 en verder doorontwikkelen als ondersteuner en adviseur voor de ontwikkeling van de gemeentelijke informatievoorziening. Inspelend op de toenemende vraag uit de regio zal een aantal functies bij ICT-beheer en Informatie- en Applicatiebeheer steeds meer betrokken worden bij het adviseren van haar deelnemende gemeenten. Daar waar gewenst zal geïnvesteerd worden in opleiding. iRvN-advies zal zich met name ook richten op de intensieve regionale samenwerking met de andere I-adviseurs uit de regio. Gezamenlijk werken aan projecten van een of meerdere gemeenten, als adviesorgaan functioneren voor de regionaal Bedrijfsvoeringshoofden overleg (iRvN-opdrachtgevers overleg), kennis uitwisselen, etc.

Het Strategisch Organisatie- en Personeelsplan van iRvN

Naast alle genoemde ontwikkelingen zijn er ook tal van technologische trends die de komende jaren in meer of mindere mate van invloed zullen zijn op het kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbestand van iRvN. Deze trends zijn - samen met de iRvN-ambities - in beeld gebracht en worden in 2019 vertaald naar de HR-consequenties zodat proactief ingespeeld kan worden op de gewenste doorontwikkeling.

IRvN en de landelijke aanbestedingen en voorzieningen
Na GT-mobiel (2017) en GT-vast (2018) nemen we ook deel aan GT-Connect (landelijke aanbesteding vaste "telefooncentrale"). In 2019 sluit iRvN haar netwerk aan op de landelijke Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI). De GGI is een veilige, samenhangende digitale infrastructuur waardoor samenwerken tussen gemeenten en andere overheden beter, veiliger en gemakkelijker wordt. Op deze infrastructuur komen ook (GGI-)services als telefonie, gestandaardiseerde koppelingen met landelijke voorzieningen, etc.

Ook nemen we namens onze deelnemers deel aan de landelijke aanbesteding GGI-Veilig. GGI-Veilig zorgt voor de actieve beveiliging van het dataverkeer over het GGI-netwerk maar ook over ons eigen regionale iRvN-netwerk. Een belangrijk deelproduct hierbij is het SIEM (Security Information & Event Monitor) met als doel tijdig inzicht te krijgen en proactief te kunnen reageren op beveiligingsrisico's in de hard- en software. Het Siem wordt na de afronding van de aanbesteding in 2019 in 2020 geïmplementeerd en draagt daarmee ook bij aan de invoering van de BIO.

IRvN investeert in communicatie: www.irvn.nl
Voor de communicatie mbt lokale en regionale verstoringen en overige mededelingen hebben we onze eigen website ingericht www.irvn.nl. Op deze site zijn ook alle beschikbare handleidingen e.d. beschikbaar. Externe leveranciers kunnen hier ook terecht voor contactgegevens, inkoopvoorwaarden etc.

IRvN onderdeel investeringen Automatisering:
Bij de vaststelling van de begroting wordt ook over het investeringsplan besloten. Bij de jaarrekening wordt inhoudelijk en financieel verantwoording afgelegd. Onder- of overschrijdingen op investeringen tot een bandbreedte van 20% van het jaarkrediet komen ten gunste / ten laste van het krediet van volgend jaar.

In 2018 was er een onderschrijding op de investeringen van € 126.000. Conform onze richtlijn gaat dit budget mee over naar 2019. Dat betekent dat het beschikbaar investeringsbudget voor 2019 € 2,1 miljoen bedraagt.

De globale verdeling van de investeringen ziet er als volgt uit:
- De technische infrastructuur: € 600.000
- Vervanging van werkplekken: € 1 miljoen
- Mobiele telefonie: € 350.000
- Aanschaf licenties: € 150.000

Deel 2 Wat gaat het kosten?

In deel II van de begroting gaan we in op wat het gaat kosten in de periode 2020 – 2023. Omdat deze begroting een wijziging op de begroting 2019 bevat, gaan we ook in op 2019. De nadruk ligt zo op wat de MGR gaat kosten in 2019 en 2020.

In hoofdstuk 4 staan we stil bij kosten van de MGR totaal en de bestuursondersteuning.

In hoofdstuk 5 gaan we in op WerkBedrijf: wat kosten de arbeidsbemiddeling in 2019 en 2020?

In hoofdstuk 6 gaan we in op iRvN: wat kost de ICT Rijk van Nijmegen?

4 Baten en lasten MGR totaal en bestuursondersteuning

In dit hoofdstuk gaan we in op de baten en lasten van de MGR in totaal en het onderdeel Bestuursondersteuning.

4.1 MGR totaal

Tabel 1 Totale baten en lasten MGR 2018 t/m 2023 ▶

Baten Bedragen in € 1.000	MGR totaal						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead	16.554	17.126	17.788	18.375	18.672	18.722	18.771
Inkomensregelingen	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070
Begeleide participatie	56.933	56.390	55.890	55.069	52.510	49.444	46.469
Arbeidsparticipatie	18.859	17.214	18.003	17.240	17.453	17.974	18.669
Totaal baten	**93.990**	**93.160**	**94.209**	**94.402**	**93.469**	**92.093**	**90.978**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR totaal						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead	15.917	16.386	16.886	17.450	17.747	17.797	17.845
Inkomensregelingen	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070
Begeleide participatie	54.121	53.781	53.189	52.404	49.970	47.053	44.349
Arbeidsparticipatie	14.798	13.223	13.515	12.716	13.092	13.613	14.317
Totaal Programmalasten	86.480	85.821	86.118	86.288	85.645	84.415	83.581
Overhead MGR	7.510	7.340	8.091	8.114	7.825	7.677	7.397
Totaal lasten	**93.990**	**93.160**	**94.209**	**94.402**	**93.469**	**92.093**	**90.978**

Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op overzicht

We vermelden over 2018 de realisatie, zoals ook in de jaarrekening is opgenomen. In de kolom 'B 2019' vermelden we de begroting, zoals door het algemeen bestuur goedgekeurd op 5 juli 2018. Hierbij stellen wij voor de begroting 2019 te wijzigen. Het voorstel voor deze wijziging staat onder 'B 2019w'. In de overige kolommen geven we aan wat de meerjarige verwachting is voor de baten en lasten van de MGR.

Bovenstaand baten en lasten overzicht betreft de geconsolideerde resultaten van de MGR. In de geconsolideerde resultaten zijn de interne doorbelastingen die baten en lasten verhogend werken geëlimineerd, om aan de wettelijke vereisten te voldoen. In bijlage 9 is het consolidatieoverzicht terug te vinden.

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is vastgesteld dat vanaf 2017 er moet worden gerapporteerd op taakvelden. De onderdelen van de MGR zijn als volgt onderverdeeld in de taakvelden. ▶

Overhead
- iRvN
- WerkBedrijf Vastgoed
- Bestuursondersteuning
- Overhead MGR bij alle onderdelen*

Inkomensregelingen
- WerkBedrijf WERK wettelijke loonkosten-subsidie

Arbeidsparticipatie
- WerkBedrijf WERK arbeidsbemiddeling participatiewet

Begeleide Participatie
- WerkBedrijf WERK arbeidsmatige dagbesteding
- WerkBedrijf SW uitvoering wet sociale werkvoorziening

* Er is een verschil tussen taakveld overhead en de eigen overhead binnen de MGR (overhead MGR). Bijvoorbeeld, iRvN en vastgoed zijn volledig overhead voor de gemeenten (taakveld overhead), maar bij de MGR is de ICT-dienstverlening aan gemeenten een primaire taak.

Toelichting op begroting

Het begrotingstotaal van de MGR bedraagt voor 2019 € 94,2 miljoen en loopt af naar € 91 miljoen in 2023. Onderstaand de onderverdeling van de begrotingstotalen per onderdeel.

Tabel 2 Begrotingstotalen per onderdeel van de MGR in 2018 t/m 2023 ▶

Begrotingstotaal Bedragen in € 1.000	**MGR totaal**						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
WerkBedrijf	79.051	77.652	78.081	77.712	76.460	75.009	73.813
Ict Rijk van Nijmegen	17.432	17.918	18.580	19.190	19.488	19.538	19.586
Bestuursondersteuning	309	292	300	309	309	309	309
Consolidatie	-2.802	-2.702	-2.753	-2.809	-2.787	-2.763	-2.730
Totaal lasten	**93.990**	**93.160**	**94.209**	**94.402**	**93.469**	**92.093**	**90.978**

Bij de begrotingswijziging 2019 is een indexering van 2,78% opgenomen conform de BRN richtlijnen 2020 Regio Nijmegen. Daarnaast is voor 2020 conform de BRN norm een indexering toegepast van 2,84%. Met de aanpassing van 2019 lopen we weer volledig in de pas met de BRN richtlijnen. Bij de aanbieding van de primaire begroting 2019 was de indexering 2019 nog niet verwerkt. Daar waar afgeweken wordt van de indexering, zal dat in de toelichting van die module specifiek worden benoemd.

4.2 Bestuursondersteuning

Tabel 3 Totale baten en lasten MGR Bestuursondersteuning in 2018 t/m 2023 ▶

Baten Bedragen in € 1.000	MGR Bestuursondersteuning						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead	309	292	300	309	309	309	309
Totaal Baten	**309**	**292**	**300**	**309**	**309**	**309**	**309**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR Bestuursondersteuning						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead MGR	309	292	300	309	309	309	309
Totaal lasten	**309**	**292**	**300**	**309**	**309**	**309**	**309**

Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Baten

Toelichting op de begrotingswijziging 2019:
De baten nemen met de BRN norm 2019 toe.

Toelichting op de begrotingswijziging 2020:
De baten nemen met de BRN norm 2020 toe.

Lasten

Toelichting op de begrotingswijziging 2019:
De lasten nemen met de BRN norm 2019 toe.

In 2018 is de AVG van kracht geworden. Dit houdt in dat overheidsinstellingen een Ciso en een functionaris gegevensbescherming (FG) dienen aan te stellen. Dit is met ingang van 2018 gebeurd. Deze functies zijn met de begroting van 2019 onder gebracht bij bestuursondersteuning. Omdat het functies zijn die de MGR als totaal aangaan. We hebben dit budgetneutraat uitgevoerd.

Toelichting op de begrotingswijziging 2020:
De lasten nemen met de BRN norm 2020 toe.

5 Baten en lasten WerkBedrijf

Bij WerkBedrijf maken we onderscheid in drie onderdelen: WERK (in tabellen taakvelden inkomensregelingen en arbeidsparticipatie en begeleide participatie), SW (taakveld begeleide participatie) en Vastgoed (taakveld overhead). Per onderdeel lichten we de baten en lasten en de ontwikkeling hiervan in 2019 en 2020 toe. We beginnen met een overzicht van de totale baten en lasten voor WerkBedrijf.

5.1 Totalen

Tabel 4 Totale baten en lasten WerkBedrijf 2018 t/m 2023 ▶

Baten Bedragen in € 1.000	MGR WerkBedrijf						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead	365	417	429	441	441	441	441
Inkomensregelingen	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070
Begeleide participatie	58.182	57.591	57.121	56.313	53.732	50.642	47.634
Arbeidsparticipatie	18.859	17.214	18.003	17.240	17.453	17.974	18.669
Totaal baten	**79.051**	**77.652**	**78.081**	**77.712**	**76.460**	**75.009**	**73.813**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR WerkBedrijf						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead	418	417	416	428	428	428	427
Inkomensregelingen	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070
Begeleide participatie	54.787	54.432	53.858	53.092	50.658	47.740	45.037
Arbeidsparticipatie	15.006	13.412	13.655	12.860	13.236	13.757	14.452
Totaal Programmalasten	71.855	70.690	70.457	70.098	69.158	67.878	66.986
Overhead MGR	7.195	6.962	7.624	7.614	7.303	7.131	6.827
Totaal lasten	**79.051**	**77.652**	**78.081**	**77.712**	**76.460**	**75.009**	**73.813**

Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Ontwikkeling begrotingstotalen

Het begrotingstotaal van de module WerkBedrijf neemt af van € 78,1 miljoen in 2019 naar € 73,8 miljoen in 2023.

Tabel 5 Overzicht van de personele lasten van WerkBedrijf in 2018 t/m 2023 ▶

Personele lasten Bedragen in € 1.000	MGR WerkBedrijf						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Arbeidsparticipatie	7.637	6.666	7.194	5.894	5.894	5.894	5.894
Begeleide Participatie	5.181	4.947	5.229	5.017	4.702	4.362	4.179
Overhead MGR	4.060	3.703	3.930	3.775	3.557	3.491	3.348
Totaal	**16.878**	**15.316**	**16.353**	**14.686**	**14.153**	**13.747**	**13.420**

Personele lasten

Door de richtlijnen van de BBV zijn de personele lasten in de bovenstaande tabel niet zichtbaar. De personele lasten maken onderdeel uit van de programmalasten en de overhead MGR. In de onderstaande tabel geven we een overzicht van de personele lasten voor de komende jaren.

De totale personele lasten van WerkBedrijf nemen af van € 16,9 miljoen in 2018 naar € 14,7 miljoen in 2020. De afname hangt samen met de afname van taken voor meerwerk en SW. De eerste tranche om personele lasten te verlagen is gerealiseerd per 1 januari 2019 door het niet verlengen van tijdelijke contracten en door vacatures die in de loop van 2018 ontstonden, niet op te vullen. Over 2019 ging het om een afname van personeel van circa 26 fte. In de tweede tranche – vanaf 2020 – zullen we opnieuw de personele lasten moeten verlagen. Het gaat om circa 25 fte. Het verder afbouwen van de flexibele schil en het stimuleren van mobiliteit is een onderdeel van de wijze waarop we dat kunnen realiseren. Daarbij vindt de reductie plaats op alle niveaus binnen de organisatie. Verder zijn we met de ondernemingsraad in overleg over andere manieren de afname van taken en personeel op te vangen per 1 januari 2020. We blijven streven om de verhouding vast en flexibel personeel te houden op 75% respectievelijk 25%. De afbouw heeft een structurele doorwerking.

Ten opzichte van de primaire begroting 2019 nemen de personele lasten in de wijziging voor 2019 wél toe. Met € 1 miljoen. Deze wijziging is mogelijk door toevoeging van extra middelen (ESF, VSV en arbeidsmatige dagbesteding) en extra middelen boventalligen ad € 100.000.

Verder hebben we aan zowel baten- als lastenkant rekening moeten houden met de indexering van de salarissen (3,7% voor het loondeel).

Efficiencybesparing WerkBedrijf

Ook in deze begroting is de eerder afgesproken besparing die door samenvoeging SW en WERK ontstaat meegenomen. Vanaf 2019 gaat het om een structurele besparing van € 750.000 per jaar. Ook de extra lasten voor de stijging van de salarissen voor het ambtelijk personeel worden zelf opgevangen, door andere bedrijfslasten te verlagen. Het gaat in 2019 hier om circa € 500.000.

5.2 Onderdeel WERK

Wat kost het om de arbeidsbemiddeling uit te voeren? Het gaat hier om alle activiteiten die we uitvoeren om mensen perspectief te bieden op werk, toe te leiden naar werk, te plaatsen op werk en ze aan het werk te houden. Onder **inkomensregelingen** (taakveld in de tabellen) vallen de (wettelijke) loonkostensubsidies. In 2019 begroten we hiervoor € 2,5 miljoen, in 2020 € 3,7 miljoen. Onder **begeleide participatie** valt de begeleiding 'Op Weg naar Werk' (voorheen: arbeidsmatige dagbesteding). In 2019 en 2020 begroten we hiervoor € 2,8 miljoen per jaar. Onder **arbeidsparticipatie** vallen de activiteiten kandidaten te bemiddelen naar werk (Participatiewet). In 2019 begroten we € 18,0 miljoen, in 2020 € 17,2 miljoen.

Tabel 6 Totale baten en lasten WerkBedrijf onderdeel Werk in 2018 t/m 2023 ▶

Algemeen

Over de hele periode van 2019 tot en met 2023 zien we dat er meer budget beschikbaar is voor de uitvoering van arbeidsbemiddeling. De toename komt vooral door de toename van het budget voor de **wettelijke loonkostensubsidies** (taakveld inkomensregelingen). Deze middelen geven we uit om mensen met een arbeidsbeperking aan

Baten Bedragen in € 1.000	MGR Onderdeel WERK						
	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Inkomensregelingen	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070
Begeleide participatie	2.684	2.389	2.784	2.784	2.784	2.784	2.784
Arbeidsparticipatie	18.859	17.214	18.003	17.240	17.453	17.974	18.669
Totaal baten	**23.187**	**22.033**	**23.315**	**23.742**	**25.071**	**26.709**	**28.522**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR Onderdeel WERK						
	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Inkomensregelingen	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070
Begeleide participatie	2.684	2.389	2.784	2.784	2.784	2.784	2.784
Arbeidsparticipatie	15.006	13.412	13.655	12.860	13.236	13.757	14.452
Totaal Programmalasten	**19.334**	**18.230**	**18.967**	**19.362**	**20.855**	**22.493**	**24.305**
Overhead MGR	3.852	3.802	4.348	4.380	4.216	4.216	4.216
Totaal lasten	**23.187**	**22.033**	**23.315**	**23.742**	**25.071**	**26.709**	**28.522**

Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

het werk te helpen en te houden. We bereiken steeds meer mensen en wij ondersteunen hen langere tijd (zolang hun – meestal chronische- arbeidsbeperking aanhoudt). De rijksoverheid houdt hier ook rekening mee bij de toekenning van budgetten aan gemeenten.

Een andere oorzaak voor de toename ligt aan het **taakveld begeleide participatie** (arbeidsmatige dagbesteding). Sinds we de arbeidsmatige dag- besteding uitvoeren, laten de uitgaven hieraan een stijgende lijn zien. De stijging komt doordat we steeds beter en meer mensen bereiken. Ook hier geldt weer dat het gaat om mensen die vaak langere tijd ondersteuning nodig hebben. Deze keer in de vorm van begeleiding bij Op weg naar werk (voorheen: arbeidsmatige dagbesteding).

De beschikbare middelen onder het **taakveld arbeidsparticipatie** laten een wisselend beeld over de periode zien. In 2018 hadden we nog € 18,9 miljoen tot onze beschikking. In 2020 verwachten we € 17,2 miljoen. Deze baten zijn een combinatie van het Participatiebudget en het meerwerk van gemeenten. Middelen voor Participatiebudget stijgen, terwijl de meerwerk- middelen afnemen van € 3,5 miljoen in 2018 naar € 0,3 miljoen in 2020.

Indexering

De baten van het onderdeel Werk worden niet geïndexeerd met de BRN norm, omdat het om toegekende budgetten vanuit het Rijk gaat of om specifieke afspraken met gemeenten. De lasten zijn wel geïndexeerd met de BRN norm, met uitzondering van de salarislasten van het amb- telijk personeel. Deze zijn geïndexeerd met 3,7% conform CAO.

Risico's

Voor onderdeel WERK wijzen we u op een risico bij de arbeidsmatige dagbesteding. Het budget hiervoor stellen we bij naar € 2,8 miljoen. We gaan hierbij uit van het resultaat 2018. Gezien toename gebruik en beperkte mogelijkheden om bij te stellen verwachten we daarbovenop nog een bijstelling. Hier komen we in de loop van 2019 op terug.

5.2.1 Baten onderdeel Werk

In tabel 7 staan de baten voor onderdeel WERK uitgesplitst.

Baten Bedragen in € 1.000		MGR Onderdeel WERK						
		R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Inkomensregelingen	Gemeentelijke bijdragen	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070
Begeleide participatie	Gemeentelijke bijdragen	2.684	2.389	2.784	2.784	2.784	2.784	2.784
Arbeidsparticipatie	Gemeentelijke bijdragen	15.329	15.544	16.123	16.903	17.303	17.974	18.669
Arbeidsparticipatie	Overige bijdragen	3.529	1.670	1.880	337	150		
Arbeidsparticipatie	Overige bedrijfsopbrengsten		0	0	0	0	0	0
Totaal Baten		**23.187**	**22.033**	**23.315**	**23.742**	**25.071**	**26.709**	**28.522**

Tabel 7 Baten voor onderdeel WERK van WerkBedrijf in 2018 t/m 2023 ▲

Toelichting op de begrotingswijziging 2019:
We verhogen de inkomensregelingen ad € 2,5 miljoen ten opzichte van de primaire begroting met € 100.000. Dit doen we, omdat het aantal lopende loonkostensubsidies eind 2018 hoger was dan geprognosticeerd bij de primaire begroting 2019.

De begeleide participatie neemt toe met € 0,4 miljoen tot € 2,8 miljoen. De toename is veroorzaakt door een verdere groei van het aantal deelnemers arbeidsmatige dagbesteding in 2018. Bij de bijgestelde begroting 2019 is alleen de gerealiseerde toename meegenomen. Ook voor 2019 verwachten we een verdere toename in aantal deelnemers. Omdat er nog een discussie loopt over de richting is de verwachte toename vooralsnog niet vertaald in de bijgestelde begroting. Afhankelijk van de uitkomsten van de discussie zal nog een bijstelling van de begroting op dit punt in 2019 plaatsvinden. Wij komen daar in de loop van 2019 op terug.

De middelen arbeidsparticipatie ad € 18,0 miljoen zijn met € 789.000 toegenomen doordat met de septembercirculaire 2018 het participatiebudget met € 579.000 is toegenomen. Voor het overige ad € 210.000 betreft het diverse incidentele toekenningen van gemeenten (zoals voorschot ESF en IPS).

Toelichting op de begroting 2020:
De inkomensregelingen ad € 3,7 miljoen zijn ten opzichte van de bijgestelde begroting 2019 met € 1,2 miljoen toegenomen. Dit ligt in de lijn met de trend en ontwikkelingen om steeds meer mensen met een arbeidsbeperking aan de slag te helpen en te houden. We zien deze stijgende ontwikkeling over de gehele periode 2018 tot en met 2023: van € 1,6 miljoen in 2018 naar een geraamd budget van € 7,1 in 2023.

Het aantal werknemers met een loonkostensubsidie loopt op. We realiseren nieuwe plaatsingen op werk voor mensen met een arbeidsbeperking, en de eerder geplaatste mensen blijven in onze dienstverlening. Voor 2020 verwachten we gemiddeld 370 subsidies te realiseren.

De begeleide participatie ad € 2,8 miljoen laat vooralsnog geen wijziging zien ten opzichte van de bijbestelde begroting 2019. Afhankelijk van de uitkomsten van de nog lopende discussie zal dit in de loop van 2019 leiden tot een bijstelling voor 2019 en volgende jaren.

De middelen arbeidsparticipatie ad € 17,2 miljoen nemen met € 763.000 af. De afname is het saldo van een toename en een afname van middelen. De toename bestaat uit een stijging van het Participatiebudget 2020 met € 763.000. De afname van middelen van in totaal € 1,6 miljoen ontstaat met name door het wegvallen van het meerwerk (€ 716.000) en het masterplan (€ 467.000) van gemeente Nijmegen. We zijn over de gevolgen hiervan voor onze dienstverlening in gesprek met gemeente Nijmegen.

5.2.2 Lasten onderdeel Werk

Tabel 8 Programmalasten voor onderdeel WERK van Werkbedrijf in 2018 t/m 2023 ▶

Programmalasten Bedragen in € 1.000		**WerkBedrijf - onderdeel WERK**						
		R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Inkomensregelingen	WLKS	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070
Totaal Inkomensregelingen		**1.645**	**2.430**	**2.529**	**3.718**	**4.835**	**5.952**	**7.070**
Begeleide participatie	ADB	2.684	2.389	2.784	2.784	2.784	2.784	2.784
Totaal Begeleide participatie		**2.684**	**2.389**	**2.784**	**2.784**	**2.784**	**2.784**	**2.784**
Arbeidsparticipatie	Instrumenten	3.789	3.437	3.468	4.338	4.825	5.478	6.376
Arbeidsparticipatie	Operationele lasten	692	692	711	731	731	731	731
Arbeidsparticipatie	Maatwerk	2.813	2.905	2.795	2.597	2.512	2.530	2.327
Arbeidsparticipatie	Meerwerk	2.391	1.539	1.354	176	150		
Arbeidsparticipatie	Personele lasten	5.322	4.838	5.327	5.018	5.018	5.018	5.018
Totaal Arbeidsparticipatie		**15.006**	**13.412**	**13.655**	**12.860**	**13.236**	**13.757**	**14.452**
Totaal Programmalasten		**19.334**	**18.230**	**18.967**	**19.362**	**20.855**	**22.493**	**24.305**

In deze tabel staan de programmalasten van onderdeel WERK uitgesplitst.

Toelichting op de begrotingswijziging 2019:
De lasten voor de inkomensregelingen (WLKS) ad € 2,5 miljoen zijn ten opzichte van de primaire begroting met € 100.000 verhoogd. Zie toelichting bij de baten.

De begeleide participatie (ADB) ad € 2,8 miljoen is toegenomen door toename van aantal deelnemers aan arbeidsmatige dagbesteding.

De totale lasten voor arbeidsparticipatie ad € 13,7 miljoen zijn met € 243.000 toegenomen doordat:

- Instrumenten en operationele lasten behoeven geen verdere toelichting gezien de beperkte toename.
- Onder de regel maatwerk vallen alle lokale afspraken met gemeenten. Per saldo nemen deze met € 110.000 af. Het gaat hier enerzijds om de 'oude verplichtingen' (in het kader van de oude vormen van gesubsidieerde arbeid). Deze nemen met € 296.000 af. Anderzijds gaat het om de jaarlijkse nieuwe lokale afspraken met gemeenten (matwerk). De ruimte voor lokale afspraken nemen met € 186.000 toe. Er is meer geld voor lokale afspraken beschikbaar (het zogenoemde maatwerk). Maatwerk is toegenomen met € 200.000.
- De lasten in het kader van meerwerk nemen met € 185.000 af. Dit komt doordat de uitgaven voor de IPS-trajecten over een langere periode doorlopen (namelijk tot en met 2021), terwijl het budget niet is gewijzigd.
- De personele lasten nemen toe met € 489.000. Aan de personele begroting zijn VSV middelen ad € 100.000 en ESF middelen ad € 250.000 toegevoegd. Het restant betreft de indexering van de personele lasten.

Tabel 9 Eigen overhead MGR / WerkBedrijf (onderdeel Werk) in 2018 t/m 2023 ▶

Overhead MGR Bedragen in € 1.000	**WerkBedrijf - onderdeel WERK**						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead MGR	3.852	3.802	4.348	4.380	4.216	4.216	4.216
Totaal Overhead MGR	**3.852**	**3.802**	**4.348**	**4.380**	**4.216**	**4.216**	**4.216**

De overhead ad € 4,3 miljoen neemt in 2019 met € 546.000 toe door de indexering met de BRN norm 2019. Daarnaast zijn er extra lasten ad € 200.000 door boventalligen en gedetacheerden. Tegenover de lasten staan ook baten. We hebben tenslotte € 240.000 gereserveerd voor onvoorzien.

Toelichting op de begroting 2020:
De inkomensregelingen ad € 3,7 miljoen zijn ten opzichte van de bijgestelde begroting 2019 met € 1,2 miljoen toegenomen. Een verklaring is al gegeven bij de verklaring van de baten 2020. Er is een directe relatie tussen de baten en de lasten in dit kader.

De begeleide participatie ad € 2,8 miljoen is vooralsnog gelijk gebleven met 2019. De verklaring hiervoor is reeds gegeven bij de baten 2020. Er is een directe relatie tussen de baten en de lasten in dit kader.

De totale lasten arbeidsparticipatie ad € 12,9 miljoen zijn met € 795.000 afgenomen doordat:

- Het instrumentengeld neemt met € 873.000 toe. Met name door de verwachte toename van mensen met een arbeidsbeperking die we toe leiden naar werk en die aan het werk moeten blijven. De middelen zijn bestemd voor de betaling van begeleidingsvergoedingen, instrumenten en uitvoering.
- Het maatwerk neemt af met € 198.000. Dit komt door de afname van de oude verplichtingen (in het kader van de oude ID en WIW banen). Geld voor nieuwe lokale afspraken is vooralsnog gelijk gebleven aan dat van 2019. Na de septembercirculaire 2020 maken we het definitieve bedrag voor 2020 bekend.
- Het meerwerk neemt met € 737.000 af. Het gaat om het meerwerk vanuit de gemeente Nijmegen. Het restant van €176.000, betreft de afronding van de IPS trajecten die doorlopen tot en met 2021.
- De personele lasten nemen met € 309.000 af. Naast de indexering, die leidt tot een toename van de personele lasten, wordt de afname van de personele lasten veroorzaakt door de afbouw van meerwerk en andere incidentele toekenningen.

De overhead (zie ook tabel 9) ad € 4,4 miljoen neemt in 2020 met € 32.000 toe door de indexering met de BRN norm 2020. Daarnaast is deels de afname van de loonkosten terug te vinden.

5.3 Onderdeel SW

Wat kost het om de sociale werkvoorziening uit te voeren? Het gaat om alle activiteiten die we uitvoeren om SW-medewerkers in dienst te houden en aangepast werk te bieden. Alle kosten vallen onder het taakveld begeleide participatie. In 2019 begroten we € 53,7 miljoen, in 2020 € 52,8 miljoen. Hiermee bieden we aan gemiddeld 1.725 SW-medewerkers aangepast werk.

Tabel 10 Totale baten en lasten WerkBedrijf onderdeel SW in 2018 t/m 2023 ▶

Baten Bedragen in € 1.000	MGR onderdeel Sociale werkvoorziening						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Begeleide participatie	54.851	54.552	53.669	52.842	50.261	47.171	44.163
Totaal Baten	**54.851**	**54.552**	**53.669**	**52.842**	**50.261**	**47.171**	**44.163**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR onderdeel Sociale werkvoorziening						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Begeleide Participatie	51.508	51.392	50.393	49.608	47.174	44.256	41.552
Totaal Programmalasten	51.508	51.392	50.393	49.608	47.174	44.256	41.552
Overhead MGR	3.343	3.159	3.276	3.234	3.086	2.915	2.611
Totaal Lasten	**54.851**	**54.552**	**53.669**	**52.842**	**50.261**	**47.171**	**44.163**
Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Algemeen

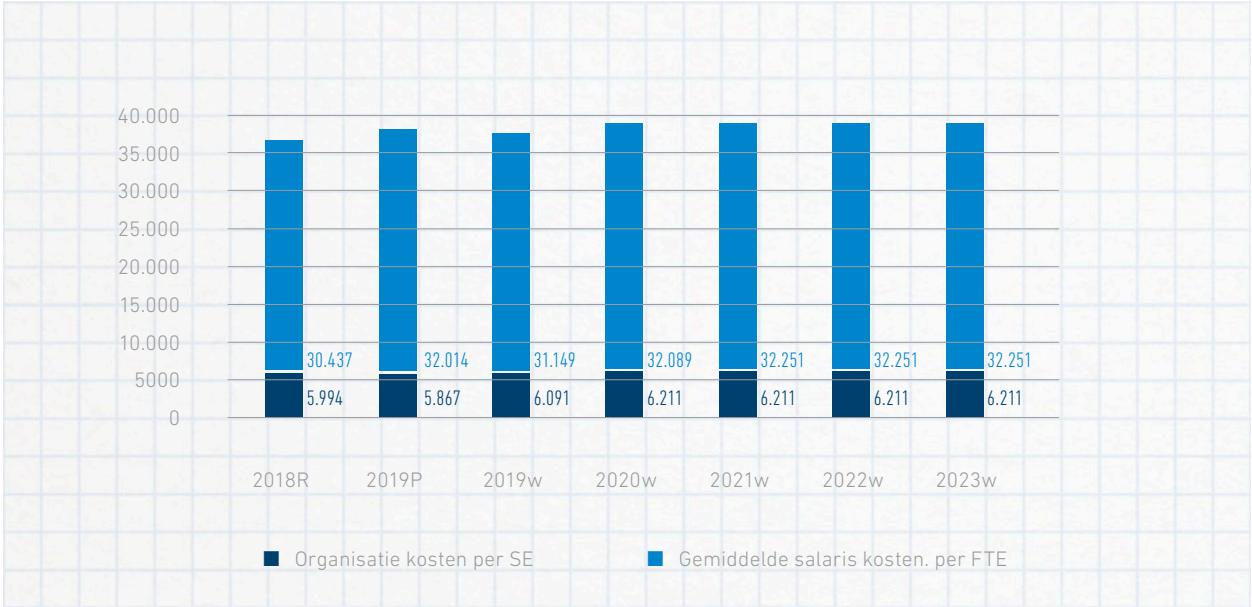
Sinds 2015 stromen er geen mensen meer in de sociale werkvoorziening. Dit komt tot uitdrukking in de begrotingstotalen van de SW, die daalt van € 53,7 miljoen in 2019 (B 2019w) naar € 44,2 miljoen in 2023. Een afname van € 9,5 miljoen.

We brengen bij gemeenten een kostprijs (per SE) in rekening. De kostprijs ten opzichte van 2018 neemt toe met 2,1%. Deze toename blijft binnen de BRN norm. Voor 2020 is de toename 3,3% en komt daarmee boven de BRN norm 2020 uit. De toename wordt vooral veroorzaakt door de toename van de loonkosten SW met 3%. Deze toename valt buiten de invloedsfeer van WerkBedrijf. Voor de overige lasten blijft WerkBedrijf binnen de BRN norm 2020.

De opbouw van de kostprijs is voor een deel beïnvloedbaar en voor een ander deel niet-beïnvloedbaar. Beïnvloedbaar is de toegevoegde waarde en de organisatiekosten. De toegevoegde waarde (per fte) gaat omhoog in 2019 en 2020. De organisatiekosten houden we nagenoeg gelijk. In 2019 gaan we uit van € 6.091 per SW-medewerker

(in SE). In 2020 nemen de organisatiekosten toe met 2% (tot € 6.211). Niet-beïnvloedbaar zijn de loonkosten en overige kosten ten behoeve van de SW-medewerkers. Hier volgen we de CAO WSW. De niet-beïnvloedbare kosten zijn omvangrijk: in 2019 bedragen deze € 31.149 per medewerker. De verhouding tussen beïnvloedbare (organisatiekosten) en niet-beïnvloedbare kosten (salariskosten) hebben we in figuur 1 verbeeld.[6]

Figuur 1 Salariskosten (per fte) versus organisatiekosten (per SE) in 2018 t/m 2023 ▶

Indexering

De lasten van het onderdeel SW zijn met de BRN norm geïndexeerd. Een uitzondering hierop zijn de personele lasten van de SW-medewerkers. Hun salarissen zijn met de verwachte CAO WSW voor 2019 en 2020 geïndexeerd.

Risio's

Voor onderdeel SW wijzen we u op een risico. Namelijk het risico dat we de geraamde omzet niet realiseren. We schatten in dat een bedrag van € 300.000 onzeker is. Dit heeft te maken met het ziekteverzuim onder de SW-medewerkers.

6 In de grafiek hebben we de realisatie van de organisatiekosten in 2018 gecorrigeerd met eenmalige voordelen in 2018 (vanwege DVO met gastheer en automatisering) en de andere categorisering van de voorlieden.

5.3.1 Baten onderdeel SW

Baten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel Sociale werkvoorziening						
		R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Begeleide participatie	Gemeentelijke bijdragen	43.593	43.430	42.448	41.889	39.871	37.403	35.002
Begeleide participatie	Overige bijdragen	276	240	240	240	240	240	240
Begeleide participatie	*Netto omzet*	*10.787*	*10.739*	*10.787*	*10.517*	*9.959*	*9.341*	*8.745*
Begeleide participatie	*Materiaal verbruik*	*-81*	*-82*	*-38*	*-37*	*-35*	*-33*	*-31*
Begeleide participatie	Toegevoegde waarde	10.706	10.657	10.750	10.480	9.924	9.308	8.714
Begeleide participatie	Overige bedrijfsopbrengsten	276	225	231	233	226	221	207
Totaal Baten		**54.851**	**54.552**	**53.669**	**52.842**	**50.261**	**47.171**	**44.163**

Tabel 11 Totale baten WerkBedrijf onderdeel SW in 2018 t/m 2023 ▲

Toelichting op de begrotingswijziging 2019:
De baten nemen ten opzichte van de primaire begroting 2019 af. De afname is als volgt te verklaren:

De **gemeentelijke bijdrage** daalt van € 43,4 miljoen naar € 42,4 miljoen. Een daling van € 982.000. De afname is mogelijk door lagere lasten. Een toelichting hierop staat onder 'lasten'. Gemeenten ontvangen van het Rijk een subsidie van € 37,5 miljoen (op basis van de septembercirculaire 2018). De deelnemende gemeenten moeten uit eigen middelen een bijdrage van € 4,9 miljoen betalen voor de SW-medewerkers. Dit bedrag is dus gedaald. In de bijlage is het effect per gemeente zichtbaar.

De **begrote omzet** blijft nagenoeg gelijk aan de primaire begroting 2019. Wel is de omzet op een aantal punten aangepast. De aanpassingen zijn:
1. Een algemene index op de tarieven van 2%.
2. In 2018 is gebleken dat de omzet achter blijft. We hebben de omzet dan ook naar beneden bijgesteld voor een bedrag van € 350.000. De oorzaak is niet zozeer dat het werk er niet is maar dat er onvoldoende (geschikte) SW-medewerkers zijn om het werk uit te voeren.
3. Door ontwikkelingen van opdrachten van Look – O – Look en BlueView wordt voor 2019 een omzettoename verwacht van € 250.000.
4. Van de in de begroting opgenomen omzet is een bedrag van € 300.000 onzeker. Dit heeft te maken met het ziekteverzuim.

De **toegevoegde waarde** per SW-medewerker (in fte) neemt ten opzichte van de primaire begroting 2019 toe van € 7.721 naar € 7.761. Een toename van 0,5%. Ten opzichte van de realisatie 2018 neemt deze toe van € 7.587 naar € 7.761. Een toename van 2,3%.
Ten aanzien van de toegevoegde waarde geldt dat wij deze vanaf 2019 op een andere wijze

presenteren. Om de vergelijking met 2018 mogelijk te maken is de toegevoegde waarde van 2018 aangepast aan de nieuwe berekeningswijze. Tot 2019 waren personele lasten van de voorlieden ter grootte van € 190.000 onderdeel van de toegevoegde waarde. In 2019 nemen we deze lasten op onder de personele lasten.

Toelichting op de begroting 2020:
De baten nemen ten opzichte van 2019 af met € 827.000. De afname is als volgt te verklaren:

De **gemeentelijke bijdrage** daalt van € 42,2 miljoen naar € 41,9 miljoen. Een daling van € 559.000. deze verklaren we onder de 'lasten'. Tegenover de gemeentelijke bijdrage van € 41,9 miljoen staat een Rijkbijdrage van € 35,0 miljoen (conform septembercirculaire 2018). Dit houdt in een eigen bijdrage van de deelnemende gemeenten van € 6,9 miljoen. Deze eigen bijdrage is gedaald. In de bijlage is het effect per gemeente zichtbaar.

De **begrote omzet** neemt in 2020 ten opzichte van 2019 af met € 300.000. Aanpassingen hierin zijn:
1. Een algemene index op de tarieven van 2%. Dit heeft een effect van € 216.000.
2. Het aantal SW-medewerkers neemt af. In 2020 naar verwachting met 66 (in SE). Dit heeft een nadelig effect van € 487.000.

De **toegevoegde waarde** per SW-medewerker (in fte) neemt ten opzichte van 2019 toe van € 7.761 naar € 7.918. Een toename van 2,0%.

5.3.2 Lasten onderdeel SW

Programmalasten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel Sociale werkvoorziening						
		R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Begeleide participatie	Salariskosten SW medewerkers	43.990	44.071	42.966	42.290	40.250	37.750	35.342
Begeleide participatie	Lage inkomensvoordeel	-700	-400	-500	-370	-317	-264	-247
Begeleide participatie	Productiekosten	726	711	731	750	749	748	744
Begeleide participatie	Overige kosten SW medewerkers	2.423	2.174	2.182	2.134	2.006	1.880	1.760
Begeleide participatie	Personele lasten	5.011	4.777	4.954	4.742	4.427	4.087	3.904
Begeleide participatie	Operationele lasten	58	58	60	62	59	56	50
Totaal Programmalasten		**51.508**	**51.392**	**50.393**	**49.608**	**47.174**	**44.256**	**41.552**

Tabel 12 Totale programmalasten WerkBedrijf onderdeel SW in 2018 t/m 2023 ▲

Toelichting op de begrotingswijziging 2019:
De programmalasten zijn afgenomen van € 51,4 miljoen naar € 50,4 miljoen in de bijgestelde begroting 2019. Een daling van € 999.000. De daling wordt veroorzaakt door:

De **salariskosten voor SW-medewerkers** nemen af met € 1,1 miljoen. Dit komt weer door:

1. Het lage inkomensvoordeel is met € 100.000 verhoogd, omdat eerder het effect hiervan te laag is ingeschat.
2. De loonkosten van het SW personeel zijn ca. € 1,.0 miljoen lager doordat de lagere loonkosten 2018 een doorwerking hebben voor de begroting 2019. We hadden de salarisstijging te hoog ingeschat voor 2018. We hebben voor 2019 dan ook besloten om de stijging van de salarissen voor 2019 in te schatten op ca. 3% in plaats van 4%. Dit geldt ook voor 2020.

De afname van de programmalasten komt ook door een lager aantal SW-medewerkers. In de bijgestelde begroting 2019 gaan we uit van gemiddeld 1.481 SW-medewerkers (in SE). Dit is een daling ten opzichte van de primaire begroting 2019 van 3 SE. In de bijlage is het effect per gemeente terug te vinden. Daarbij hanteren wij de volgende uitgangspunten:

1. Pensionering wordt per gemeente exact berekend
2. Overige uitstroom stellen we in principe op 2,8 %.

De productiekosten en overige kosten SW personeel behoeven geen nadere toelichting gezien de geringe wijziging.

De personele lasten voor de directe uitvoering nemen met € 177.000 toe. Dit is de uitkomst van de reguliere loonkostenindexering van 3,7%, andere categorisering van de voorlieden en het effect van afname SW-taken voor de personele lasten.

Tabel 13 Eigen overhead MGR / WerkBedrijf (onderdeel SW) in 2018 t/m 2023 ▶

De overhead ad € 3,3 miljoen is met € 117.000 toegenomen door de indexering met de BRN norm 2019.

Toelichting op de begroting 2020:
De programmalasten zijn afgenomen van € 50,4 miljoen naar € 49,6 miljoen in de begroting 2020. Een daling van € 790.000. De daling wordt veroorzaakt door:

De **loonkosten van het SW personeel** zijn € 680.000 lager doordat de lagere loonkosten 2019 een doorwerking hebben voor de begroting 2020. Zie hiervoor.

Overhead MGR Bedragen in € 1.000	**Werkbedrijf – onderdeel Sociale werkvoorziening**						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead MGR	3.343	3.159	3.276	3.234	3.086	2.915	2.611
Totaal Overhead MGR	**3.343**	**3.159**	**3.276**	**3.234**	**3.086**	**2.915**	**2.611**

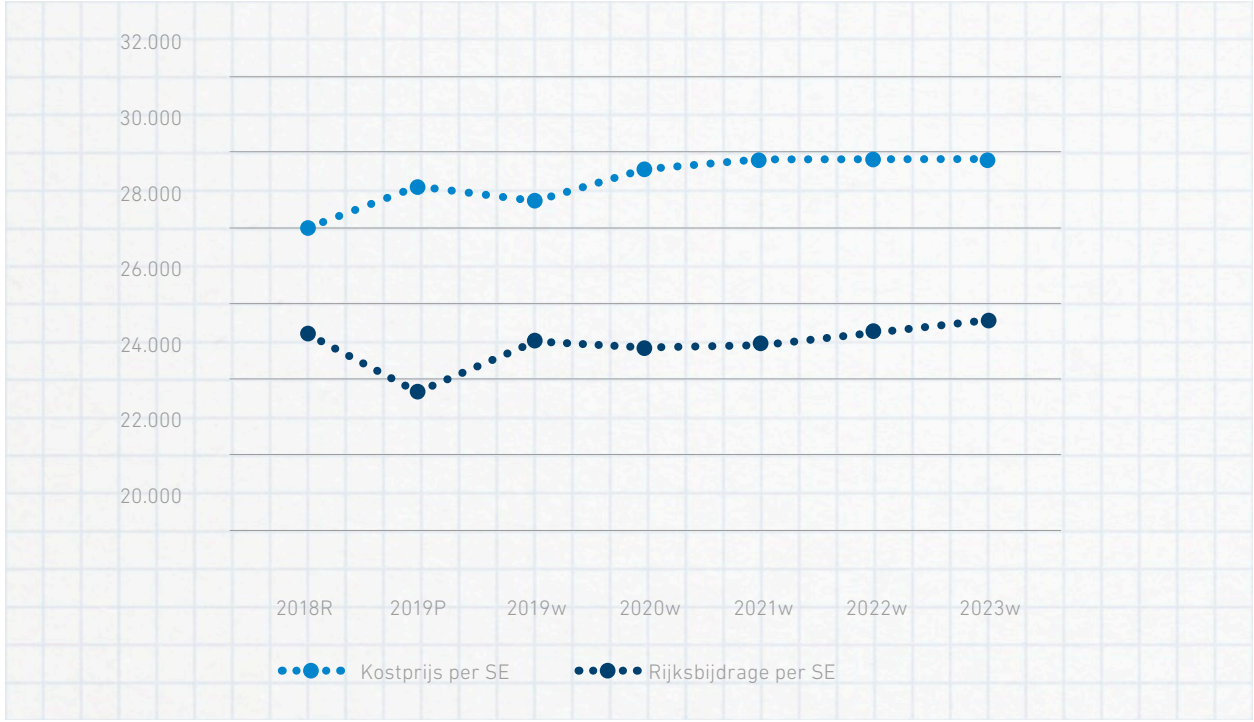
Ook voor 2020 geldt dat we uitgaan van minder SW-medewerkers. We gaan uit van gemiddeld 1.415 medewerkers (in SE). Dit is een daling ten opzichte van de bijgestelde begroting 2019 van 66 SE.

De personele lasten voor de directe uitvoering nemen met € 212.000 af. Dit als gevolg van de afname van de SW-taken.

De overhead ad € 3,2 miljoen blijft in 2020 nagenoeg gelijk met 2019 (zie tabel 13). Naast de indexering met de BRN norm 2020 nemen de personele lasten af met € 100.000 als gevolg afname SW-taken.

Ontwikkeling kostprijs, loonkosten en rijksbijdrage. In onderstaande grafiek is te zien dat de kostprijs zich gelijk ontwikkeld met de loonkosten SW. De rijksbijdrage ligt daar ver onder en kan slechts deels goedgemaakt worden met de toegevoegde waarde.

Figuur 2 Kostprijs (lichtblauwe lijn) en rijksbijdrage (donkerblauwe lijn) voor de SW in SE's in 2018 t/m 2023 ▶

5.4.1 Baten onderdeel Vastgoed

Toelichting op de begrotingswijziging 2019:
De baten nemen met de BRN norm 2019 toe.

Voor 2019 is € 171.000 begroot als huuropbrengsten derden. Tot op heden is voor een bedrag van €90.000 aan huurcontracten gerealiseerd. Wij spannen ons in om het restant van de huurbaten ad €81.000 te realiseren in 2019.

Toelichting op de begroting 2020:
De baten nemen met de BRN norm 2020 toe.

Daarnaast dient opgemerkt te worden dat in 2020 de gemeentelijke bijdrage afneemt naar € 189.000 voor 2020 is € 252.000 begroot als huuropbrengsten derden. Tot op heden is voor een bedrag van €63.000 aan huurcontracten gerealiseerd.

Baten Bedragen in € 1.000	MGR onderdeel Vastgoed						
	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Overhead	365	417	429	441	441	441	441
Begeleide participatie	648	651	669	688	688	688	688
Totaal Baten	**1.013**	**1.068**	**1.097**	**1.129**	**1.129**	**1.129**	**1.129**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR onderdeel Vastgoed						
	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Overhead	418	417	416	428	428	428	427
Begeleide Participatie	595	651	681	700	700	700	701
Totaal Programmalasten	1.013	1.068	1.097	1.129	1.129	1.129	1.129
Overhead MGR							
Totaal Lasten	**1.013**	**1.068**	**1.097**	**1.129**	**1.129**	**1.129**	**1.129**

Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 14 Totale baten en lasten WerkBedrijf onderdeel Vastgoed in 2018 t/m 2023 ▲

5.4.2 Lasten onderdeel Vastgoed

Toelichting op de begrotingswijziging 2019:
De lasten nemen met de BRN norm 2019 toe.

Toelichting op de begroting 2020:
De lasten nemen met de BRN norm 2020 toe.

6 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen

In de lijn van voorgaand jaar rapporteren we over het totaal van de baten en lasten. De verschuivingen tussen de categorieën worden niet nader toegelicht omdat deze te divers zijn en dit ook voortdurend in beweging is.

Baten Bedragen in € 1.000	MGR ICT Rijk van Nijmegen						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead	17.047	17.533	18.184	18.784	19.081	19.131	19.180
Arbeidsparticipatie	385	385	395	407	407	407	407
Totaal Baten	**17.432**	**17.918**	**18.580**	**19.190**	**19.488**	**19.538**	**19.586**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR ICT Rijk van Nijmegen						
	R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead	15.497	15.969	16.470	17.022	17.319	17.369	17.418
Arbeidsparticipatie	340	333	395	407	407	407	407
Totaal Programmalasten	**15.837**	**16.302**	**16.865**	**17.428**	**17.726**	**17.776**	**17.825**
Overhead MGR	1.595	1.616	1.715	1.762	1.762	1.762	1.762
Totaal Lasten	**17.432**	**17.918**	**18.580**	**19.190**	**19.488**	**19.538**	**19.586**

Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Vooral bij Automatisering zijn er tal van zaken die een effect in de begroting hebben. De migraties naar het iRvN-netwerk zijn afgerond dat betekent dat sommige kosten, zoals o.a. uitwijkkosten, afgenomen zijn. Andere kosten daarentegen (bijvoorbeeld storagekosten) zijn toegenomen. We proberen contracten zoveel mogelijk te bundelen. De afloop van de contracten per gemeente kan heel verschillend zijn evenals de contractvorm. Het is steeds een mooie uitdaging om deze op één lijn te brengen zodat deze gebundeld kunnen worden. Daarnaast is er natuurlijk de ontwikkeling op het gebied van informatiebeveiliging. Deze ingrijpend veranderde regelgeving vraagt steeds meer, zowel qua capaciteit als m.b.t. overige kosten.

We maken continue de afweging;

- Bij personeel: er zijn tal van ontwikkelingen die van invloed zullen zijn op het personeelsbestand van iRvN voor de komende jaren. In dat perspectief wordt dan ook een keuze gemaakt om de kennis en kunde in huis te organiseren, om in te huren óf het werk uit te besteden. Het komt ook voor dat we bepaalde vacatures niet ingevuld krijgen waardoor we genoodzaakt zijn om (relatief) duur in te huren.
- Bij productiemiddelen; gaan we leasen of gaan we zelf investeren? Als voorbeeld de dienstverlenings-overeenkomst met HP op het gebied van back-up en storage. We investeren niet zelf in back-up en storageapparatuur maar betalen per afgenomen eenheid voor opslag en back-upfaciliteit. Dergelijke abonnementsvormen zien wij in toenemende mate aangeboden worden (IAAS, PAAS, SAAS[7]).
- Bij licenties: de licentiestructuur is divers, van eenmalige aanschaf van licenties tot het betalen van een jaarlijks onderhoudsbedrag en combinaties daartussen. Voor Office en andere

7 IaaS; Infrastructure as a Service, PaaS: Platform as a Service en SaaS: Software as a Service.

licenties is door de deelnemende gemeenten investerings- en-/of exploitatiegeld ingebracht. Het met Microsoft afgesloten contract voor Office 2016 is een Enterprise Service Agreement oftewel huurkoop. Dit contract is duurder door de uitbreiding van het aantal gebruikers en door de uitbreiding van de diensten.

We rapporteren dan ook over het totaal van baten en lasten, de verschuivingen tussen categorieën zijn buiten beschouwing gelaten.

Ontwikkeling begrotingstotalen:
ICT Rijk van Nijmegen omvat twee onderdelen; Automatisering en Informatie-& Applicatiebeheer.

Het begrotingstotaal van iRvN neemt met ongeveer € 1,2 miljoen toe (van circa € 18,4 miljoen in 2019 naar € 19,6 miljoen in 2023). Dat heeft twee oorzaken:

1 de indexering conform de BRN-norm in 2020 (bijstelling + € 530.000) en
2 de kapitaallasten; bij gemeenten lopen deze af (zij hebben sinds 2016 geen nieuwe ICT-investeringen, de compensatie wordt minder en vervalt uiteindelijk helemaal) en de kapitaallasten bij iRvN lopen op (bijstelling + € 650.000).

Bovenstaand een grafiek van de deelnemersbijdrage (inclusief de dienstverlening aan het Werkbedrijf) met en zonder de compensatie aan gemeenten voor hun kapitaallasten van voormalige ICT-investeringen. Hierin is duidelijk te zien dat de toename vanaf 2020 hierdoor veroorzaakt wordt en dat de meerjarige begroting anders nagenoeg gelijk zou zijn. Bij het onderdeel Automatisering worden deze kapitaallasten nader toegelicht.

In bijlage 3 zijn per onderdeel de meerjarige effecten (per deelnemende gemeente) en de opbouw van de deelnemersbijdrage in beeld gebracht.

Personele lasten:
De personele lasten zijn niet meer volledig zichtbaar omdat een deel van deze lasten onderdeel uitmaakt van de overhead MGR. De personele lasten bestaan uit het volledige loonsom-en inhuurbudget. Overige personele lasten zijn buiten beschouwing gelaten. Ook de inhuur is uitgedrukt in fte's.

Hiernaast een overzicht van het verloop van de personele lasten voor de komende jaren. ▶

Hierbij is te zien dat de personele lasten van iRvN (behoudens indexering) over de verschillende jaren gelijk blijven.

Ten tijde van opstelling van de begroting is het Strategisch Personeelsplan in voorbereiding, zodat het personeelbestand proactief op peil kan worden gehouden. In deze begroting is met (de effecten uit) het Strategisch Personeelsplan nog geen rekening gehouden.

Baten Bedragen in € 1.000	MGR iRvN						
	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Overhead	8.277	8.443	8.682	8.846	8.845	8.846	8.846
Arbeidsparticipatie	228	252	233	240	240	240	240
Totaal Baten	**8.505**	**8.695**	**8.915**	**9.086**	**9.085**	**9.085**	**9.085**

De omvang van de vaste formatie van iRvN blijft nagenoeg gelijk. Door de invoering van het generatiepact ontstaan wijzigingen. Voor herbezetting van deze functies wordt continue een afweging gemaakt. Op dit moment zijn er 8 aanmeldingen voor het Generatiepact waarmee we wat mobiliteit realiseren en 1-2 jonge collega's kunnen aanstellen.

Na de doorontwikkeling van de Servicedesk wordt de verdere professionalisering van Beheer, zowel ICT-beheer als Informatie- en Applicatiebeheer opgepakt.

Bij de Servicedesk is een flexibele schil van circa twee formatieplaatsen. ICT-Beheer heeft inhuur voor onder andere IT-oplossingen en specialistische kennis. De totale omvang van het inhuurbudget bedraagt € 600.000.

6.1 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen onderdeel Automatisering

Automatisering valt volledig onder het taakveld Overhead.

We rapporteren over het totaal aan baten en lasten, waarbij de overhead apart is opgenomen, conform de BBV-richtlijn.

Op de volgende pagina's treft u de toelichting aan van de begrotingswijziging 2019 en verder ten opzichte van de Ontwerpbegroting 2019. Vervolgens wordt de ontwikkeling van de begrotingstotalen nader gespecificeerd.

Baten Bedragen in € 1.000	ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering						
	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Overhead	12.282	12.696	12.923	13.484	13.781	13.832	13.880
Totaal Baten	**12.282**	**12.696**	**12.923**	**13.484**	**13.781**	**13.832**	**13.880**

Lasten Bedragen in € 1.000	ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering						
	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Overhead	11.337	11.725	11.914	12.447	12.744	12.794	12.843
Totaal Programmalasten	11.337	11.725	11.914	12.447	12.744	12.794	12.843
Overhead MGR	945	970	1.009	1.037	1.037	1.037	1.037
Totaal Lasten	**12.282**	**12.696**	**12.923**	**13.484**	**13.781**	**13.832**	**13.880**
Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Baten en lasten:

Toelichting op de begrotingswijziging 2019:

De baten en lasten in de voorliggende begroting stijgen met € 226.000 t.o.v. de Ontwerpbegroting.

Deze bestaat uit twee onderdelen nl. uit:

1 De reguliere dienstverlening /standaard producten en diensten (bijstelling + € 81.000)
2 De extra dienstverlening / plusproducten en diensten (bijstelling + € 146.000).

Baten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering						
		R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	10.904	11.668	11.741	12.418	12.716	12.766	12.814
Overhead	Overige bijdragen	1.080	1.028	1.036	1.066	1.066	1.066	1.066
Overhead	Overige bedrijfsopbrengsten	298		146				
Totaal Baten		**12.282**	**12.696**	**12.923**	**13.484**	**13.781**	**13.832**	**13.880**

Programmalasten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering						
		R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Overhead		11.337	11.725	11.914	12.447	12.744	12.794	12.843
Totaal Programmalasten		**11.337**	**11.725**	**11.914**	**12.447**	**12.744**	**12.794**	**12.843**
Overhead MGR		945	970	1.009	1.037	1.037	1.037	1.037
Totaal Lasten		**12.282**	**12.696**	**12.923**	**13.484**	**13.781**	**13.832**	**13.880**

Saldo baten en lasten		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Onderstaand de toelichting op de beide onderdelen.

1 Reguliere dienstverlening: de bijstelling van + € 81.000 van de deelnemersbijdrage inclusief bijdrage Werkbedrijf voor de reguliere dienstverlening betreft:
   - Indexering voor 2019 met 2,78%. Dat betekent een hogere deelnemersbijdrage van € 324.000.
     De bijdrage voor het Werkbedrijf is eveneens geïndexeerd (bijstelling + € 29.000).
   - Aanpassing bij sommige gemeente om de dienstverlening uniform te houden: dit wordt ook wel het “gelijktrekken” van producten genoemd (bijstelling -/- € 10.000).
   - Uitbreiding van de dienstverlening bij enkele gemeenten. Dit betreft zowel uitbreiding van het aantal devices als uitbreiding van het aantal gebruikers (bijstelling + € 51.000).
   - Teruggave aanbestedingsvoordeel mobiele telefonie voor die gemeenten, waarbij het aanbestedingsvoordeel van mobiele telefonie niet is ingezet voor aanschaf van mobieltjes (bijstelling -/- 313.000).

Zie ook bijlage 3 waarin de opbouw van de deelnemersbijdrage van de Ontwerpbegroting 2019 voor 2019 en volgende jaren naar de voorliggende begroting is opgenomen.

2 Extra dienstverlening / plusproducten en diensten: een bijstelling van + € 146.000 hiervoor. Plusproducten en diensten die een meerjarig karakter hebben zijn voor het eerst ook meegenomen in de begroting. Dat is alleen voor de bijgestelde begroting 2019 (voor 2020 e.v. vooralsnog niet). De baten staan onder de post “Overige Bedrijfsopbrengsten’, de lasten onder “Operationele Lasten”.

In de bijlage zijn deze nader gespecificeerd. De bedragen zijn op basis van voorcalculatie. De factuur is op basis van de werkelijke kosten.

Toelichting op de begroting 2020:
De baten en lasten in 2020 stijgen met € 495.000 ten opzichte van de Ontwerpbegroting. Dit betreft alleen de reguliere dienstverlening. Deze bestaat uit:

- Indexering 2019 voor 2020 e.v. met 2,78%. Dat betekent voor 2020 een hogere deelnemersbijdrage van € 332.000. De bijdrage voor het Werkbedrijf is eveneens geïndexeerd (bijstelling + € 29.000).
- Indexering voor 2020 met 2,84%. Dat betekent een hogere deelnemersbijdrage van € 349.000. De indexering voor het Werkbedrijf bedraagt € 30.000.
- Aanpassing bij sommige gemeente om de dienstverlening uniform te houden (bijstelling -/- € 10.000).
- Uitbreiding van de dienstverlening bij enkele gemeenten (bijstelling + € 78.000).
- Teruggave aanbestedingsvoordeel mobiele telefonie (bijstelling -/- € 313.000).

De ontwikkeling van de begrotingstotalen:
De meerjarenbegroting van Automatisering stijgt van € 12,8 miljoen in 2019 naar € 13,9 miljoen in 2023. Dat is een stijging van € 1,1 miljoen.

Onderstaand een toelichting op deze toename.

- Stijging van de kapitaallasten met € 650.000 door afbouw van de compensatie voor kapitaallasten. De investeringen tot en met 2015 zijn achtergebleven bij gemeenten en niet mee overgegaan naar iRvN. Gemeenten ontvangen een compensatie voor deze kapitaallasten. Deze compensatie wordt geleidelijk verder afgebouwd.
- Indexering voor 2020 conform de BRN-richtlijn (bijstelling + € 390.000).

In bijlage 3 is de opbouw van de deelnemersbijdragen over de jaren 2019 tot en met 2023 te zien.

In deze bijlage is tevens een grafiek opgenomen van de nieuwe meerjarige deelnemersbijdrage. In deze grafiek is ook te zien wat de deelnemersbijdrage geweest zou zijn zonder de compensatie van de kapitaallasten. Overige effecten in de kapitaallasten (zoals later ingegane investeringen, vrijval van investeringsbudget en werkelijke versus begrote investeringskosten) zijn hierbij buiten beschouwing gelaten. In 2020 zien we overal een stijging van de deelnemersbijdrage door de indexering.

Overhead MGR

In het BBV is voorgeschreven dat met ingang van 2018 apart inzicht wordt gegeven in de overhead. Onder overhead wordt verstaan alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

In de hiernaaststaande tabel is de (meerjarige) omvang van de overhead weergegeven. ▶

De directeur en het secretariaat worden naar rato van de omvang van de deelnemersbijdragen van Automatisering en Informatie-& Applicatiebeheer toegerekend aan beide onderdelen. De overhead is verder aangepast op grond van het huidige beeld wat nodig is voor bedrijfsvoeringstaken.

Baten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering						
		R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Overhead MGR	Overhead MGR	945	970	1.009	1.037	1.037	1.037	1.037
Totaal Overhead MGR		**945**	**970**	**1.009**	**1.037**	**1.037**	**1.037**	**1.037**

6.2 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer

Bij Informatie-& Applicatiebeheer (I&A) zijn twee taakvelden van toepassing. Dat is het taakveld Arbeidsparticipatie voor de interne Dienstverlening (DVO) welke I&A voor het Werkbedrijf onderdeel Werk verricht. De dienstverlening voor de gemeente staat opgenomen onder het taakveld Overhead. De toerekening van de lasten naar de verschillende taakvelden is naar rato.

Baten Bedragen in € 1.000	ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer						
	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Overhead	4.765	4.837	5.262	5.300	5.300	5.300	5.300
Arbeidsparticipatie	385	385	395	407	407	407	407
Totaal Baten	**5.150**	**5.222**	**5.657**	**5.706**	**5.706**	**5.706**	**5.706**

Lasten Bedragen in € 1.000	ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer						
	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Overhead	4.160	4.244	4.556	4.575	4.575	4.575	4.575
Arbeidsparticipatie	340	333	395	407	407	407	407
Totaal Programmalasten	4.500	4.577	4.951	4.982	4.982	4.982	4.982
Overhead MGR	651	646	706	725	725	725	725
Totaal Lasten	**5.150**	**5.222**	**5.657**	**5.706**	**5.706**	**5.706**	**5.706**
Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Onderstaand een toelichting op de bijstelling van de begroting 2019 ten opzichte van de Ontwerpbegroting.

Baten en lasten:
Ook hier rapporteren we over het totaal aan baten en lasten met de overhead apart, conform de BBV-richtlijn.

Toelichting op de begrotingswijziging 2019:
De baten en lasten in de voorliggende begroting stijgen met € 435.000 t.o.v. de Ontwerpbegroting.

Deze bestaat uit twee onderdelen nl. uit:
1 De reguliere dienstverlening /standaardproducten en diensten (bijstelling + € 332.000)
2 De extra dienstverlening / plusproducten en diensten (bijstelling + € 103.000).

Onderstaand de toelichting op de beide onderdelen.
1 Reguliere dienstverlening: de bijstelling van + € 332.000 van de deelnemersbijdrage inclusief bijdrage Werkbedrijf voor de reguliere dienstverlening betreft:
   - Indexering voor 2019 met 2,78%. Dat betekent een hogere deelnemersbijdrage van € 134.000.

Baten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer						
		R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	4.626	4.837	5.158	5.300	5.300	5.300	5.300
Overhead	Overige bedrijfsopbrengsten	139		103				
Arbeidsparticipatie	Overige bijdragen	385	385	395	407	407	407	407
Totaal Baten		**5.150**	**5.222**	**5.657**	**5.706**	**5.706**	**5.706**	**5.706**

Programmalasten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer						
		R 2018	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Overhead	Personele lasten	2.874	2.821	2.935	2.974	2.974	2.974	2.974
Overhead	Kapitaallasten	6	7	7	7	7	7	7
Overhead	Operationele lasten	1.280	1.416	1.613	1.594	1.594	1.594	1.594
Arbeidsparticipatie	Personele lasten	228	223	233	240	240	240	240
Arbeidsparticipatie	Kapitaallasten	1	1					
Arbeidsparticipatie	Operationele lasten	111	109	162	167	167	167	167
Totaal Programmalasten		**4.500**	**4.577**	**4.951**	**4.982**	**4.982**	**4.982**	**4.982**
Overhead MGR	Overhead MGR	651	646	706	725	725	725	725
Totaal		**5.150**	**5.222**	**5.657**	**5.706**	**5.706**	**5.706**	**5.706**

Saldo baten en lasten		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

De bijdrage voor het Werkbedrijf is eveneens geïndexeerd (bijstelling + € 11.000).

- Uitbreiding van de dienstverlening voor gemeente Nijmegen door stijging van de omvang en/of het aantal onderhoudscontracten voor bedrijfsapplicaties (bijstelling + € 187.000).

2 Extra dienstverlening / plusproducten en diensten: een bijstelling van + € 103.000 hiervoor. Plusproducten en diensten die een meerjarig karakter hebben zijn voor het eerst ook meegenomen in de begroting. Dat is alleen voor de bijgestelde begroting 2019 (voor 2020 e.v. vooralsnog niet). De baten staan onder de post "Overige Bedrijfsopbrengsten', de lasten onder "Operationele Lasten".

In de bijlage zijn deze nader gespecificeerd.
De bedragen zijn op basis van voorcalculatie.
De factuur is op basis van de werkelijke kosten.

Toelichting op de begroting 2020:
De baten en lasten in 2020 stijgen met € 484.000 ten opzichte van de Ontwerpbegroting. Dit betreft alleen de reguliere dienstverlening.

Deze bestaat uit:

- Indexering voor 2019 met 2,78%. Dat betekent een hogere deelnemersbijdrage van € 134.000. De bijdrage voor het Werkbedrijf is eveneens geïndexeerd (bijstelling + € 11.000).
  - Indexering voor 2020 met 2,84%. Dat betekent een hogere deelnemersbijdrage van € 141.000.

  De bijdrage voor het Werkbedrijf is eveneens geïndexeerd (bijstelling + € 11.000).
  - Ook hier de doorwerking van de uitbreiding van de dienstverlening voor de gemeente Nijmegen (bijstelling + € 187.000).

De ontwikkeling van de begrotingstotalen:
De meerjarenbegroting van Informatie-& Applicatiebeheer stijgt van ruim € 5,5 miljoen in 2019 naar € 5,7 miljoen in 2023. Dat is een stijging van circa € 0,2 miljoen. Dit heeft te maken met de indexering voor 2020 van 2,84%. Deze bedraagt € 152.000.

In bijlage 3 is de opbouw van de deelnemersbijdrage over de jaren 2019 tot en met 2023 te zien.

Overhead MGR

In het BBV is voorgeschreven dat met ingang van 2018 apart inzicht wordt gegeven in de overhead. Onder overhead wordt verstaan alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

In onderstaande tabel is de (meerjarige) omvang van de overhead weergegeven. ▶

De directeur en het secretariaat worden naar rato van de omvang van de deelnemersbijdragen van Automatisering en Informatie-& Applicatiebeheer toegerekend aan beide onderdelen. De overhead is verder aangepast op grond van het huidige beeld wat nodig is voor bedrijfsvoeringstaken.

Programmalasten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- en Applicatiebehee						
		R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Overhead MGR	Overhead MGR	651	646	706	725	725	725	725
Totaal Overhead MGR		**651**	**646**	**706**	**725**	**725**	**725**	**725**

Deel 3 PARAGRAFEN

Een begroting moet een aantal paragrafen bevatten die in de BBV voorgeschreven zijn. Dit noemen we de paragrafen.

In dit deel van de begroting gaan we achtereenvolgens in op:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Verbonden partijen

Tot slot formuleren we op het eind van dit deel het besluit van het algemeen bestuur.

7 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de MGR Rijk van Nijmegen in staat is tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

a. de weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en de mogelijkheden waarover de MGR Rijk van Nijmegen beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
b. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De paragraaf over het weerstandsvermogen bevat minimaal:

a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
b. een inventarisatie van de risico's;
c. het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's.

Voor nadere informatie verwijzen we naar de notitie risico-inventarisatie van de MGR.

Weerstandscapaciteit

De MGR kiest er voor geen weerstandsvermogen aan te houden maar mogelijk een kostenegalisatiereserve per gemeente te vormen. Dit betekent dat de risico's worden opgenomen in de begroting en jaarrekening van de deelnemende gemeenten.

Risico's

De inventarisatie van risico's heeft tot doel om verantwoording af te leggen over en inzicht te geven in de risico's die voor de MGR Rijk van Nijmegen (zowel procesmatig als voor het bedrijf zelf) van belang zijn. Het is essentieel dat de risicoparagraaf voldoende vooruitkijkt naar toekomstige risico's in beleid, uitvoering en de gevolgen ervan voor de middelen. De risicoparagraaf geeft informatie over de houdbaarheid van de strategie voor de komende periode. In deze paragraaf benoemen we de grootste risico's inzake:

1. wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's;
2. maatschappelijke risico's;
3. middelen, organisatie, medewerkers en efficiency.

Ad 1 Wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's

Afbouw en ontschotting Participatiebudget
De Rijksoverheid kan besluiten het Participatiebudget te verlagen. Op dat moment kan er frictie ontstaan, omdat de personele lasten niet meer gedekt kunnen worden uit de budgetten (en de lasten niet heel snel afgebouwd kunnen worden). Dit risico is de reden om te werken met een flexibele personele schil. Daarnaast gaat per 2019 het sociaal domein, waartoe het participatiebudget toe behoort, ontschot worden. Dit leidt tot meer vrijheid voor gemeenten en verhoogt het risico voor de MGR.

Afname Meerwerkbudget
Vanaf 2020 heeft geen van de deelnemende gemeenten besloten om extra middelen (meerwerk) in te zetten bij WerkBedrijf. In deze bijgestelde begroting van de MGR is het meerwerk dan ook verder afgebouwd. Omdat een deel van het meerwerk wordt ingezet voor personeel, werkt de MGR met een flexibele schil om in te kunnen spelen op de afbouw van het meerwerk. De afbouw heeft voor 2019 en 2020 formatieve consequenties.

Aanbieden beschut werk vanuit de Participatiewet
Kandidaten die uitsluitend in een beschutte werkomgeving betaald werk kunnen verrichten, ondersteunen we zoveel mogelijk om actief te kunnen zijn op de arbeidsmarkt. Kandidaten die een positief advies beschut werk nieuw van het UWV krijgen, bieden we een tijdelijk dienstverband aan in een beschutte omgeving van maximaal 23 maanden, met 100% Wettelijk minimumloon (WML). Wanneer in deze 23 maanden blijkt dat er geen ontwikkelingspotentieel of stijging van de

loonwaarde te realiseren is, krijgt de kandidaat een vast dienstverband aangeboden van 100% WML in een beschermde omgeving. De kosten dekken we uit de loonkostensubsidie. Die wordt overgeheveld vanuit het inkomensdeel bijstandsbudget van de gemeenten en uit het participatiebudget voor wat betreft begeleidingsvergoeding en eventuele werkplekaanpassingen.

Het eerste risico is dat deze dekking afneemt of wegvalt, terwijl de loonkosten voor kandidaten met een nieuw dienstverband beschut blijven bestaan. Een tweede risico is het stijgen van de loonkosten. Bijvoorbeeld als er een CAO voor deze doelgroep zou komen. Wanneer de structurele kosten niet meer gedekt kunnen worden vanuit deze middelen, ontstaat er een financieel risico voor gemeenten. De omvang van dit risico is pas te bepalen als het aantal medewerkers met een vast dienstverband bekend is.

Uittreden van een gemeente
Uittreden van gemeente brengt frictie met zich mee. Uittreding van een gemeente uit de MGR of uit één of meerdere modules heeft tot gevolg dat frictiekosten ontstaan bij de MGR. Vooral als er langlopende verplichtingen zijn aangegaan kunnen de frictiekosten aanzienlijk zijn.

Afbouw WSW budget en stijging gemiddelde loonkosten SW medewerkers
WerkBedrijf rekent voor de sociale werkvoorziening een kostendekkende bijdrage (kostprijs per SE). Deze bijdrage is hoger dan het rijksbudget dat deelnemende gemeenten ontvangen voor de SW. Een afname van het rijksbudget betekent geen direct risico voor de MGR. Maar omdat gemeenten deels de bijdrage voor de uitvoering van de SW dekken uit dat rijksbudget, benoemen we het risico wel in deze paragraaf.

Verder geldt bij de SW dat wettelijke wijzigingen (cao, minimumloon en premies) niet beïnvloedbaar zijn, maar wel een grote impact op de (loon)kosten van de SW hebben.

Sinds 2015 is er geen nieuwe instroom meer op basis van de Participatiewet. Dit heeft een vertragend effect op de daling van het loongebouw. Dit betekent ook geen direct risico voor de MGR, maar wel voor gemeenten.

Transitievergoeding
Met de brief van 16 november 2018 is de regio op de hoogte gesteld over de transitievergoeding bij langdurig zieke SW-medewerkers. Op basis van de nu beschikbare gegevens schatten we het risico voor de MGR Rijk van Nijmegen voor mogelijke claims als laag in. We betalen transitievergoedingen die voldoen aan de eisen van de wet- en regelgeving. We verwachten deze volledig te kunnen declareren bij het Rijk.

Ad 2 Maatschappelijke risico's

Klant- en marktrisico's Onderdeel SW
Hierbij gaat het voornamelijk om de volgende risicofactoren:

- Lagere uurtarieven gedetacheerde SW medewerkers;
- Minder productieve uren gedetacheerde SW medewerkers en/of lagere stijging toegevoegde waarde in beschut werk;
- Onvoldoende detacheringsmogelijkheden in de markt.

Ad 3 Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency

Informatiebeveiliging en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
Informatiebeveiliging vormt een belangrijk onderwerp binnen de MGR Rijk van Nijmegen. Met name aan de borging van de privacy van betrokkenen wordt veel aandacht besteed. De noodzakelijke maatregelen zijn getroffen om tijdig te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging. Het grootste risico dat zich voordoet is dat bijzondere persoonsgegevens uitlekken. Maar ook het uitlekken van bedrijfsinformatie valt onder deze risico's. Ondanks de getroffen maatregelen kunnen zich dergelijke incidenten voordoen. De impact van een dergelijk incident is niet vooraf in te schatten. De maximale geldboete kan oplopen tot ruim € 800.000 en er kan sprake zijn van veel negatieve publiciteit.

Microsoft
Op Microsoft is conform de AVG door het Rijk een Data Protection Impact Assessment (DPIA) uitgevoerd. Met dit onderzoek is vastgesteld dat informatie van en over de gebruiker verzameld en opgeslagen wordt in een database in de Verenigde Staten op een wijze die hoge risico's met zich meebrengt voor de privacy van de gebruiker. Microsoft heeft hier op 26 oktober 2018 een verbeterplan ingediend en zich daarin verplicht haar producten zodanig aan te passen dat ze voldoet aan de context van de AVG en andere vigerende wet- en regelgeving. De aanpassingen worden in april 2019 ter verificatie aangeboden aan het Rijk. Momenteel zijn we aan het onderzoeken of aanvullende maatregelen getroffen moeten worden voor de werking binnen de EVA omgeving van het Werkbedrijf.

Conclusie risico-inventarisatie

In tabel 15 staat de risico-inventarisatie. Onder verwachtingswaarde (zie kolom in tabel 15) wordt verstaan het ingeschatte, te betalen schadebedrag als het risico zich daadwerkelijk voordoet. De Capaciteit MGR betreft de weerstandscapaciteit waarmee de MGR rekening moet houden. Aangezien de MGR geen weerstandsvermogen opbouwt, betekent dit dat de deelnemende gemeenten rekening dienen te houden met dit risico bij het bepalen van hun weerstandscapaciteit. In bijlage 10 hebben we het risico per gemeente opgenomen.

Tabel 15 Risico-inventarisatie MGR ▶

Risico-inventarisatie MGR Bedragen in € 1.000	**Verwach-tingswaarde**	**Capaciteit MGR**
Wet en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's		
Landelijke- of regionale ontwikkelingen in wet- en regelgeving en /of beleid	350	140
Niet naleven van wet- en regelgeving of subsidievoorwaarden	1.155	510
Subtotaal	**1.505**	**650**
Maatschappelijke risico's		
Claims	105	36
Imagoschade	PM	PM
Veranderende eisen vanuit de deelnemende gemeenten	500	300
Klant- en marktrisico's (voormalig) SW bedrijf	2.020	748
ICT	500	100
BIG - privacy	300	60
Subtotaal	**3.425**	**1.244**
Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency		
Ziekteverzuim & Arbo	350	140
Leeftijd personeel	200	40
Personele frictie	350	210
Integriteit, fraude, diefstal	175	50
Verzekeringen	350	70
Bevoegdheden en verantwoordelijkheden	PM	PM
Financiële terugloop van SW middelen	PM	PM
Automatisering	250	150
Subtotaal	**1.675**	**660**
Risico-inventarisatie MGR	**6.605**	**2.554**

Kengetallen

De verwachting is dat de netto schuldquote de komende jaren gelijk blijft; we verwachten geen extra leningen aan te trekken.

Een solvabiliteit van 20% is gebruikelijk. De MGR Rijk van Nijmegen heeft een solvabiliteit van 0%. Dit wordt veroorzaakt doordat de MGR 'het resultaat' per einde boekjaar afrekent met de deelnemende gemeenten naar ratio. Dit gebeurt omdat sprake is van een gemeenschappelijke regeling waarvoor de deelnemende gemeenten verantwoordelijk zijn, en hierbij is het uitgangspunt dat er beperkte vermogensvorming binnen de MGR Rijk van Nijmegen bestaat. De deelnemende gemeenten houden in haar weerstandsvermogen rekening met de bij de MGR aanwezige risico's.

De liquiditeit bedraagt 1. Dit is een gebruikelijke ratio. Hiermee kan de MGR aan haar kortlopende verplichtingen voldoen.

Kengetallen MGR	Realisatie	Verwacht	Verwacht
	2018	2019	2020
Netto schuldquote	8,6%	8,6%	8,6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	8,6%	8,6%	8,6%
Solvabiliteitsratio	0,0%	0,0%	0,0%
Liquiditeit	1,0	1,0	1,0

Toelichting op begrippen:
Netto schuldquote betreft de netto schuld en wordt als volgt berekend. De som van de onderhandse leningen, overige vaste schuld, kortlopende schuld en overlopende passiva minus kortlopende (debiteuren)vorderingen en uitzettingen, liquide middelen en overlopende activa wordt gedeeld door de totale inkomsten (voor bestemming reserves).

De solvabiliteit betreft de ratio van het totale eigen vermogen gedeeld door het totaal van de passiva.De liquiditeit betreft de vlottende activa gedeeld door de vlottende passiva.

8 Financiering

Het doel van deze paragraaf is om te informeren over het treasurybeleid en de beheersing van financiële risico's. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden.

Op de MGR is de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). Het doel van deze wet is onder andere om op een verantwoorde, verstandige en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de MGR met een statuut te regelen. In 2015 is voor de MGR het treasurystatuut vastgesteld, waarin de regels over de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten en de administratieve organisatie van de financieringsfunctie zijn opgenomen. In 2016 is dit statuut herzien. Dit is tevens de meest recente versie.

Treasurybeheer

Volgens artikel 13 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dient de begrotingsparagraaf betreffende de financiering in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer te bevatten.

Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- De MGR mag leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak uitsluitend verstrekken aan door het algemeen bestuur goedgekeurde derde partijen. Hierbij wordt vooraf advies ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij.
- De MGR kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie als deze uitzettingen vertrouwd zijn en niet gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het vertrouwde karakter van deze leningenuitzettingen wordt gewaarborgd met richtlijnen en limieten van dit treasurystatuut;
- Het gebruik van derivaten is niet toegestaan.

Risicobeheer; de kasgeldlimiet en renterisiconorm

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's.

Koersrisico's

De MGR heeft geen leningen in buitenlandse valuta. Transacties in buitenlandse valuta komen niet of nauwelijks voor. Het koersrisico is dus nihil. De MGR heeft geen beleggingen en staatsobligaties. De MGR is verplicht eventuele overtollige middelen bij de schatkist te stallen (schatkistbankieren) en gaan dus geen nieuwe beleggingen aan.

Renterisicobeheer

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. Het doel van dit limiet is om te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken gaan optreden in de hoogte van de rente die de MGR

moet betalen. Het niveau van het kasgeldlimiet is beperkt tot 8,5% van het totaal van de primitieve begroting. De wettelijk toegestane kasgeldlimiet van 8,5% is in 2018 niet overschreden. Ook het meerjarenperspectief is dat het niet structureel wordt overschreden.

Renterisiconorm

De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door de rente risiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's door renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal (leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). In tabel 16 is te zien dat de renterisiconorm de komende vier jaren ruimschoots wordt gehaald.

Tabel 16 Renterisiconorm en ruimte in de periode 2019 tot en met 2023 ▼

Bedragen in € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Begrotingstotaal	93.160	94.697	93.751	92.356	91.225
Percentage renterisiconorm	20%	20%	20%	20%	20%
Toetsbedrag renterisiconorm	18.632	18.939	18.750	18.471	18.245
Aflossingen	52	53	55	56	57
Ruimte	**18.580**	**18.886**	**18.695**	**18.415**	**18.188**

Schatkistbankieren

Sinds de oprichting in 2015 is de MGR verplicht om hun overtollige middelen aan te houden bij het Rijk. Dit wordt schatkistbankieren genoemd. Hierdoor kan de MGR geen gelden meer beleggen en is ze voor rentevergoedingen afhankelijk van de vergoedingen die het Rijk geeft. De 'overtollige middelen' zijn de gelden boven een drempelbedrag. Dat drempelbedrag wordt bepaald aan de hand van een percentage van het begrotingstotaal. In enig kwartaal mag dit drempelbedrag aan eigen (gemiddeld) banksaldo niet worden overschreden.

Gewaarborgde geldleningen

De MGR is geen gewaarborgde geldleningen aangegaan bij een externe partij.

Overige geldleningen

De MGR heeft in 2015 een lening afgesloten van € 1,2 miljoen, met een jaarlijkse vast aflossings- en rentebedrag van € 70.000. De looptijd is tot 2 januari 2035. In 2017 is een aflossingsvrije lening aangetrokken van € 4,5 miljoen. Deze lening is overeengekomen voor een looptijd tot 27 april 2037, met een aflossing in één termijn op het eind en een rentepercentage van 1,73%. In 2018 is een aflossingsvrije lening aangetrokken van 2,5 miljoen. Deze lening is overeengekomen voor een looptijd tot 25 juni 2038 met een aflossing in één termijn op het eind en een rentepercentage van 1,71%.

9 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering is de sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen om het voorgenomen beleid en de daarmee samenhangende doelstellingen van de MGR te realiseren.

Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van het beleid, de dienstverlening aan kandidaten en ondernemers en de uitvoering van projecten. De kwaliteit van de uitvoering van de taken van de MGR is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. In deze paragraaf informeren wij u over de belangrijkste bedrijfsvoering processen binnen de MGR. U treft informatie aan over het beleid, de organisatie, het personeelsbeleid, informatisering, de administratieve organisatie en de kansen en bedreigingen voor de MGR.

Beleid van de bedrijfsvoering

De organisatiestructuur van de MGR is een afgeleide van het zogenoemde afdelingenmodel. De organisatie staat onder algemene leiding van een algemeen directeur, tevens secretaris van de MGR.

Binnen de MGR is de planning & control cyclus ingericht. Deze start met de begroting waarin de afspraken over het te voeren beleid worden vastgelegd. Via kwartaalrapportages leggen we tussentijds aan gemeenten verantwoording af over het gevoerde beleid. Het jaar sluiten we af met een jaarrekening waarin we verantwoording afleggen over het gehele boekjaar.
Naast de verantwoordingsdocumenten zijn de volgende documenten opgesteld om de bedrijfsvoering verder vorm te geven:

- Notitie weerstandsvermogen
- Notitie en richtlijn activeren en afschrijving
- Treasurystatuut
- Financiële verordening
- Controleverordening
- Controleplan
- Beschrijvingen van de primaire processen
- Gastheerrol
- Mandatering
- Informatiebeveiligingsbeleid

Bijgaande notities moeten waarborgen dat de MGR binnen de wettelijke en financiële kaders handelt. De resultaten hiervan leggen we aan het Dagelijks en het Algemeen Bestuur ter besluitvorming voor.

Organisatiestructuur

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen kent de volgende drie bestuursorganen: Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast hebben we een bestuurscommissie Werk en een agendacommissie.

Het Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen. Dit zijn leden van de colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Aan het Algemeen Bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het Algemeen Bestuur zijn opgedragen, evenals alle bevoegdheden die op basis van de modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen aan dit orgaan worden opgedragen, en niet aan het Dagelijks Bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen.

Het Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur telt vijf leden inclusief de voorzitter. De leden worden door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de

bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het college van Burgemeester en Wethouders. Drie zetels van de vijf zijn gevuld.

De voorzitter

De voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

Bestuurscommissie Werk

De leden van de bestuurscommissie worden door het Algemeen Bestuur benoemd. In de regel bestaan de leden uit de portefeuillehouders werk van de deelnemende gemeenten aan de MGR. De bestuurscommissie is verantwoordelijk voor de inhoudelijke koers van WerkBedrijf. De bestuurscommissie adviseert hierin het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.

Agendacommissie

De agendacommissie bestaat uit raadsleden van de zeven deelnemende gemeenten en kent zeven leden, inclusief de voorzitter. De agendacommissie heeft haar taken en rolopvatting beschreven in haar reglement van orde. Zij heeft als taak de logistieke voorbereiding en planning van de politieke besluitvorming ten behoeve van de gemeenteraden van de aan de MGR deelnemende gemeenten en schept randvoorwaarden zodat de raden hun kaderstellende en controlerende taak goed kunnen vervullen. Verder adviseert zij het dagelijks bestuur over de kwaliteit van de informatievoorziening van en door de MGR, denkt zij mee over de inrichting van de juridische regeling voor de MGR en organiseert ze regionale bijeenkomsten voor raden.

Uitvoeringsorganisatie en platform

De uitvoeringsorganisatie kenmerkt zich door een platte organisatie met twee modules die worden geleid door een directeur/algemeen manager. De MGR kent daarnaast een secretaris/directeur die zorgdraagt voor de coördinatie en afstemming tussen de modules, de verantwoording naar het bestuur en de ontwikkeling van de platformfunctie voor de regio. Binnen iedere module is sprake van een beperkt aantal afdelingen en teams.

Administratieve organisatie

De administratieve organisatie is zodanig opgesteld dat de dagelijkse gang van zaken erop ingericht is dat de financiële verordening, de controleverordening en het mandaat van de treasury nageleefd worden. Daarbij moet opgemerkt worden dat MGR de basisadministratie uitbesteed heeft aan de gastheer. Middels een dienstverleningsovereenkomst zijn afspraken met de gastheer gemaakt over het binnen haar kaders uitvoeren van de taken.
Informatisering en automatisering
De informatisering en automatisering heeft tot doel de dienstverlening van de MGR aan haar klanten en kandidaten te optimaliseren. De informatisering en automatisering van de MGR maakt gebruik van het netwerk van iRvN. IRvN heeft contracten met diverse IT-aanbieders. De MGR maakt daar gebruik van. De belangrijkste systemen waarvan gebruik wordt gemaakt zijn: BVM, Matchine, GWS, JVS, Compas en TopDesk. In 2019 zullen deze, behoudens Compas vervangen gaan worden door het systeem EVA. Voor de bedrijfsvoering wordt ook gebruik gemaakt van de informatiesystemen van de gastheer Gemeente Nijmegen. De belangrijkste systemen daarbij zijn: CODA en Beaufort.

Back up, recovery en beveiliging/privacy zijn binnen iRvN vormgegeven en voldoen aan de minimaal daaraan te stellen vereisten om de continuïteit van de bedrijfsvoering voor de MGR te waarborgen. Conform de overeengekomen basisafspraken (DVO) wordt wekelijks een volledige back up gemaakt en dagelijks een instrumen-

tele back-up van de applicatieserver, databases en netwerkschijven (dus niet van de lokale harde schijven van pc's, laptops en dergelijke).

In de basisafspraken zijn eveneens afspraken gemaakt over afdoende logische en fysieke beveiligingsmaatregelen om activiteiten van personen met oneigenlijke of kwaadwillende bedoelingen op het iRvN netwerk en de daarop aangesloten systemen en applicaties uit te sluiten.
Ten behoeve van de informatiebeveiliging worden binnen de MGR procedures en voorzieningen ingericht conform de eisen die gesteld worden in de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten).

Personeelsbeleid

Het begrip "groei" staat centraal in het strategisch plan van HR. Geloven in groei van onze medewerkers en daarmee ook groei van de organisatie vormt de kern. HR heeft in voorwaardenscheppende zin hierbij een belangrijke rol te vervullen. Ook in de eigen groei van de HR-organisatie zijn er ambities. De hierbij gehanteerde slagzin luidt: ontwikkeling van een traditionele personeelszaken naar een moderne en volwaardige HR dienstverlening.

In 2019 gaat de MGR als geheel gebruik maken van I-talent voor de gesprekscyclus met vaste gespreksmomenten in het kader van resultaten en ontwikkeling. We gaan daarnaast aan de slag met het ontwikkelen van een mobiliteitsbeleid voor de MGR. Binnen de MGR is het afgelopen jaar het generatiepact ingevoerd. Het komende jaar wordt bekeken in hoeverre er gebruik van wordt gemaakt en binnen de verschillende modules een budgetverdeling gemaakt.

Bij WerkBedrijf is in 2018 een start gemaakt met Strategische Personeelsplanning, dit wordt in 2019 verder vervolgd en doorontwikkeld.
Fase 1 is in 2018 afgerond en we gaan nu verder met fase 2.

Bij iRvN is een start gemaakt met Strategische Personeelsplanning. Dit wordt ook in 2019 verder uitgewerkt.

10 Onderhoud kapitaalgoederen

Voor groot onderhoud wordt geen voorziening getroffen. Er is een meerjarig onderhoudsplan welke periodiek geactualiseerd wordt. De onderhoudskosten van de relevante jaarschijven zijn in de begroting verwerkt.

11 Verbonden partijen

De MGR Rijk van Nijmegen is de gemeenschappelijke regeling van de volgende 7 gemeenten:

- Berg en Dal
- Beuningen
- Druten
- Heumen
- Mook en Middelaar
- Nijmegen
- Wijchen

Daarmee is de MGR een verbonden partij van deze gemeenten. De MGR zelf heeft geen verbonden partijen, en daarnaast bestaat ook geen visie of voornemen dit komend jaar te wijzigen.

12 Besluit algemeen bestuur

Het algemeen bestuur van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen;

- Gezien de tijdige toezending van de ontwerpbegroting aan de Raden van de deelnemende gemeenten en aan Provinciale Staten van Gelderland;
- Gelet op artikel 29 van de modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen;
- Gelet op het advies van de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen Regio Nijmegen;
- Gelet op de ingebrachte Zienswijzen van de Raden van de deelnemende gemeenten en de Provinciale Staten van Gelderland;
- Gelezen het voorstel van de Dagelijks Bestuur van 7 juni 2019.

Besluit:

1. De begroting van lasten en baten op programma's voor het jaar 2020 vast te stellen;
2. De bijgestelde begroting 2019 van lasten en baten op programma's vast te stellen;
3. De meerjarenbegroting voor de jaren 2020-2023 voor kennisgeving aan te nemen;
4. De bevoorschotting 2019 conform bijlage 2 vast te stellen;
5. De bevoorschotting 2020 conform bijlage 2 vast te stellen;
6. Het Dagelijks Bestuur van de MGR Rijk van Nijmegen op te dragen na vaststelling van de begroting 2020 en de bijstelling 2019 dezen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan Provinciale Staten.

Bijlagen

Bijlage 1 **Uitgangspunten begroting**

Algemeen MGR

Uitgangspunten

- De begroting is opgesteld conform de voorschriften van de BBV.
- De begroting die op 5 juli 2018 door het AB is vastgesteld is als basis gehanteerd.
- De begrotingswijzigingen zijn tot en met december 2019 meegenomen.
- De begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen 2020 zijn toegepast. Omdat de MGR bij de aanbieding van de vorige begroting (2019 – 2022) afgeweken is van de BRN norm door niet te indexeren voor 20149 is dit met de meerjarenbegroting 2020-2023 hersteld. Vanaf 2020 lopen we gelijk op met de overige gemeenschappelijke regelingen.
- De gemeente Nijmegen treedt op als gastheergemeente voor diverse ondersteunende functies.
- De regionale overheadsnorm van 25% wordt gehanteerd.
- De begroting is taakstellend.
- De rente wordt toegerekend op basis van de werkelijke rente
- Subsidies worden begroot conform het baten en lasten stelsel, wat inhoudt dat uitgaven en ontvangsten toegerekend worden aan het tijdvak waarin het verbruik van goederen en diensten plaatsvindt (lasten) en de baten ontstaan. Alleen bij specifiek geoormerkte subsidies, zoals de ESF, wordt het realisatiebeginsel gevolgd. Dit betekent dat deze subsidies slechts in het resultaat tot uiting worden gebracht als zij ook effectief gerealiseerd zijn.
- De uitgangspunten voor de bijdrage per gemeente zijn terug te vinden in bijlage 2 en 3

Module WerkBedrijf

Voor de opstelling van de begrotingsbijstelling 2019 en de begroting 2020 zijn de volgende uitgangspunten bepaald:

- Effecten van de septembercirculaire van 2018 van het Ministerie van Binnenlandse zaken zijn in de begroting verwerkt.
- Administratief blijven de s financiële resultaten voor SW, Participatiebudget, wettelijke loonkostensubsidie en arbeidsmatige dagbesteding inzichtelijk.

Module iRvN

Voor de opstelling van de ontwerpbegroting 2020 en de bijgestelde begroting 2019 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Administratief blijven de financiële resultaten voor de onderdelen Automatisering en Informatie- & applicatiebeheer apart inzichtelijk.
- IRvN levert naast standaardproducten en diensten ook plusproducten en diensten. Deze worden kostenneutraal in rekening gebracht. Als deze plusproducten en diensten een meerjarig karakter hebben, zijn ze nu al In de begroting van 2019 opgenomen. In de loop van 2019 zal de begroting voor het lopende jaar worden bijgesteld op basis van inschatting van de totale omvang van alle plusproducten.
- Voor ICT-producten en diensten geldt: standaard tenzij…. Dit betekent dat altijd wordt gekozen voor uniforme producten en/of diensten, tenzij er zwaarwegende argumenten (m.n. productie- belemmerende) zijn om hier in bepaalde gevallen of situaties van af te wijken.
- Voor het onderdeel automatisering geldt dat we namens de hele regio meedoen aan de landelijke ICT-ontwikkelingen binnen de (lokale) overheid, tenzij er zwaarwegende redenen zijn (m.n. productie belemmerende) om hiervan af te wijken.
- Voor het onderdeel informatie-& applicatiebeheer geldt dat ieder jaar de lijst van applicaties (welke onderdeel zijn van de Dienstverleningsovereenkomst voor Informatie-& Applicatiebeheer) geactualiseerd wordt, waarbij plussen en minnen tegen elkaar weg kunnen vallen. Eventuele financiële resultaten worden verwerkt in de bijgestelde begroting van het betreffende jaar.

Bijlage 2 **Bijdrage per gemeente 2019-2020**

Gemeentelijke bijdrage 2019 Bedragen in € 1.000	Werkbedrijf						IRvN		BO	Totaal
	WERK				SW	Vastgoed	Automa-tisering	Info-& Appl. Beheer		
	Basis dvl	Meerwerk	AD	WLKS						
Berg en Dal	1.217		313	287	4.529	26	858		23	7.253
Beuningen	481		319	150	3.064	18	913		17	4.962
Druten	317		143	106	2.356	14			12	2.948
Heumen	315		171	61	1.511	9	535		11	2.611
Mook en Middelaar	101		80	57			271		5	514
Nijmegen	12.726	1.332	1.527	1.631	24.493	141	7.634	5.158	116	54.757
WDW							1.531			1.531
Wijchen	965		231	237	5.056	29			27	6.546
West Maas en Waal					1.439					1.439
Totaal	**16.123**	**1.332**	**2.784**	**2.529**	**42.448**	**235**	**11.741**	**5.158**	**210**	**82.560**

Gemeentelijke bijdrage 2020 Bedragen in € 1.000	Werkbedrijf						IRvN		BO	Totaal
	WERK				SW	Vastgoed	Automa-tisering	Info-& Appl. Beheer		
	Basis dvl	Meerwerk	AD	WLKS						
Berg en Dal	1.276		313	394	4.484	21	908		23	7.419
Beuningen	510		319	217	3.035	14	968		17	5.081
Druten	337		143	150	2.311	11			13	2.964
Heumen	332		171	92	1.496	7	564		11	2.674
Mook en Middelaar	108		80	77			286		5	556
Nijmegen	13.319	176	1.527	2.438	24.240	113	8.023	5.300	119	55.254
WDW							1.669			1.669
Wijchen	1.021		231	350	4.917	23			27	8.239
West Maas en Waal					1.405					1.405
Totaal	**16.903**	**176**	**2.784**	**3.718**	**41.889**	**189**	**12.418**	**5.300**	**216**	**83.593**

Verdeelsleutels

WerkBedrijf

Dienstverlening (Basis dvl): op basis van het per gemeente toegekende participatiebudget. Meerwerk: op basis van afspraken met afzonderlijke gemeenten.
Arbeidsmatige dagbesteding (AD): op basis van de verdeling in de realisatie van 2018. Afrekening vindt plaats op basis van realisatie per gemeente.
Wettelijke loonkostensubsidie (WLKS): op basis van de verdeling in de realisatie van 2018. Afrekening vindt plaats op basis van realisatie per gemeente.
SW: op basis een inschatting van het aantal SE per gemeente (zie bijlage 4) tegen een kostprijs per SW. Afrekening op basis van realisatie per gemeente.
Vastgoed: Op basis van dezelfde SE's als bij de SW. Alleen wordt West Maas en Waal hierin niet meegenomen.

ICT Rijk van Nijmegen

Automatisering: de deelnemersbijdrage is gebaseerd op een aantal verdeelsleutels. Dit kan zijn op basis van werkelijke inbreng, inwonersaantallen, FTE's, aandeel ideaalcomplex en een aparte verdeelsleutel voor PIOFACH.
Informatie- en Applicatiebeheer (Info & applicaties): op basis van werkelijke inbreng.

Bestuursondersteuning

Op basis van de inwoneraantallen per gemeente (afkomstig uit Begrotingsrichtlijnen 2019/2020 gemeente Nijmegen). Afrekening is met dezelfde inwoneraantallen.

Bijlage 3 **Bijdrage per gemeente details**

WerkBedrijf onderdeel WERK

Onderstaand Participatiebudgetten van gemeenten overeenkomstig de septembercirculaire 2018 in de periode 2019 tot en met 2023 ▶

Participatiebudget Bedragen in € 1.000	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Berg en Dal	1.108	1.124	1.217	1.276	1.306	1.357	1.409
Beuningen	457	466	481	510	523	548	574
Druten	327	333	317	337	345	362	379
Heumen	216	221	315	332	341	356	372
Mook en Middelaar	108	110	101	108	110	116	123
Nijmegen	12.176	12.333	12.726	13.319	13.630	14.138	14.665
Wijchen	937	957	965	1.021	1.047	1.096	1.146
Totaal	**15.329**	**15.544**	**16.123**	**16.903**	**17.303**	**17.974**	**18.669**

De gemeentelijke bijdrage voor Arbeidsmatige Dagbesteding is over de jaren 2019 tot en met 2023 ▶

Arbeidsmatige dagbesteding Bedragen in € 1.000	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Berg en Dal	301	274	313	313	313	313	313
Beuningen	309	251	319	319	319	319	319
Druten	139	82	143	143	143	143	143
Heumen	165	144	171	171	171	171	171
Mook en Middelaar	77	82	80	80	80	80	80
Nijmegen	1.472	1.306	1.527	1.527	1.527	1.527	1.527
Wijchen	221	251	231	231	231	231	231
Totaal	**2.684**	**2.389**	**2.784**	**2.784**	**2.784**	**2.784**	**2.784**

De oplopende gemeentelijke bijdrage voor de Wettelijke Loonkostensubsidie (WLKS) is onderstaand gesplitst tussen reguliere WLKS en WLKS voor beschut nieuw daaronder. ▶

WLKS Regulier Bedragen in € 1.000	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Berg en Dal	218	110	236	280	317	355	392
Beuningen	77	99	113	134	152	170	187
Druten	99	47	83	98	111	124	138
Heumen	44	28	42	50	57	64	70
Mook en Middelaar	39	11	48	56	64	71	79
Nijmegen	999	765	1.152	1.367	1.550	1.732	1.915
Wijchen	153	112	172	205	232	259	287
Totaal	**1.628**	**1.171**	**1.845**	**2.190**	**2.482**	**2.775**	**3.067**

Nieuw beschut werk Bedragen in € 1.000	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Berg en Dal		118	51	114	176	238	299
Beuningen		106	37	83	128	173	218
Druten	7	50	23	52	80	108	136
Heumen		30	19	42	64	86	109
Mook en Middelaar		12	9	21	32	43	54
Nijmegen	8	822	479	1.071	1.648	2.226	2.804
Wijchen	2	120	65	146	224	303	381
Totaal	**16**	**1.258**	**684**	**1.528**	**2.353**	**3.177**	**4.002**

WerkBedrijf onderdeel SW

Gemeentelijke bijdrage aan SW
(realisatie 2018 en begroting 2019-2023) ▶

Gemeentelijke bijdrage SW Bedragen in € 1.000	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Berg en Dal	4.730	4.673	4.529	4.484	4.253	4.013	3.685
Beuningen	3.214	3.313	3.064	3.035	2.939	2.770	2.621
Druten	2.496	2.451	2.356	2.311	2.224	2.073	1.957
Heumen	1.531	1.529	1.511	1.496	1.399	1.340	1.283
Nijmegen	25.146	24.965	24.493	24.240	23.253	21.832	20.449
Wijchen	5.073	5.057	5.056	4.917	4.486	4.149	3.912
West Maas en Waal	1.402	1.442	1.439	1.405	1.317	1.226	1.095
Totaal	**43.593**	**43.430**	**42.448**	**41.889**	**39.871**	**37.403**	**35.002**
Kostprijs per SE (x € 1)	**28.092**	**29.266**	**28.663**	**29.606**	**29.757**	**29.758**	**29.745**
SE	**1.551,8**	**1.484,0**	**1.480,9**	**1.414,9**	**1.339,9**	**1.256,9**	**1.176,7**

Uitgangspunten Rijksbijdrage:

- SE in jaar = (SE in jaar - 1) x blijfkans.
- Subsidie wordt definitief in mei van lopend jaar. Geen herberekening op basis van realisatie.
- Macrobudget blijft landelijk gelijk, m.u.v. toepassing loonprijsontwikkelingen (lpo).

Het aantal SE dat het WerkBedrijf realiseert is in 2018 lager dan de SE's op basis waarvan de gemeenten subsidie toegekend krijgen. Dit is ook in eerdere jaren het geval geweest en ook in de begroting 2019-2023 zien we hier nu een afwijking.

Rijksbijdrage WSW
(realisatie 2017 en prognose 2018-2022) ▶
(meicirculaire 2017 – deze subsidie blijft bij de gemeenten).

Rijksbijdrage (mei 2018) Bedragen in € 1.000	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Berg en Dal	4.335	3.846	4.081	3.791	3.639	3.494	3.374
Beuningen	2.909	2.681	2.768	2.587	2.514	2.445	2.398
Druten	2.355	2.127	2.155	1.999	1.947	1.891	1.831
Heumen	1.471	1.345	1.366	1.282	1.269	1.191	1.126
Nijmegen	22.847	21.334	21.706	20.385	19.757	19.064	18.278
Wijchen	4.545	4.242	4.234	3.884	3.772	3.617	3.456
West Maas en Waal	1.282	1.281	1.180	1.107	1.040	980	959
Totaal	**39.743**	**36.855**	**37.490**	**35.035**	**33.938**	**32.681**	**31.422**
Rijksbijdrage per se (x € 1)	**25.248**	**23.838**	**24.939**	**24.539**	**24.897**	**25.234**	**25.629**
SE	**1.574,1**	**1.546,1**	**1.503,3**	**1.427,7**	**1.363,1**	**1.295,1**	**1.226,0**

Verschil SE met WerkBedrijf	**22,3**	**62,1**	**22,4**	**12,8**	**23,3**	**38,2**	**49,3**

Het subsidiebedrag per SE is de afgelopen jaren steeds gedaald. Vanaf 2021 is er weer een stijging van het subsidiebedrag te zien. De subsidie wordt wel jaarlijks opnieuw doorgerekend. Als de landelijke realisatie hoger is dan verwacht zal het subsidiebedrag per SE naar beneden worden bijgesteld.

Aanvullende bijdrage SW
(realisatie 2018 en prognose 2019-2023) ▶

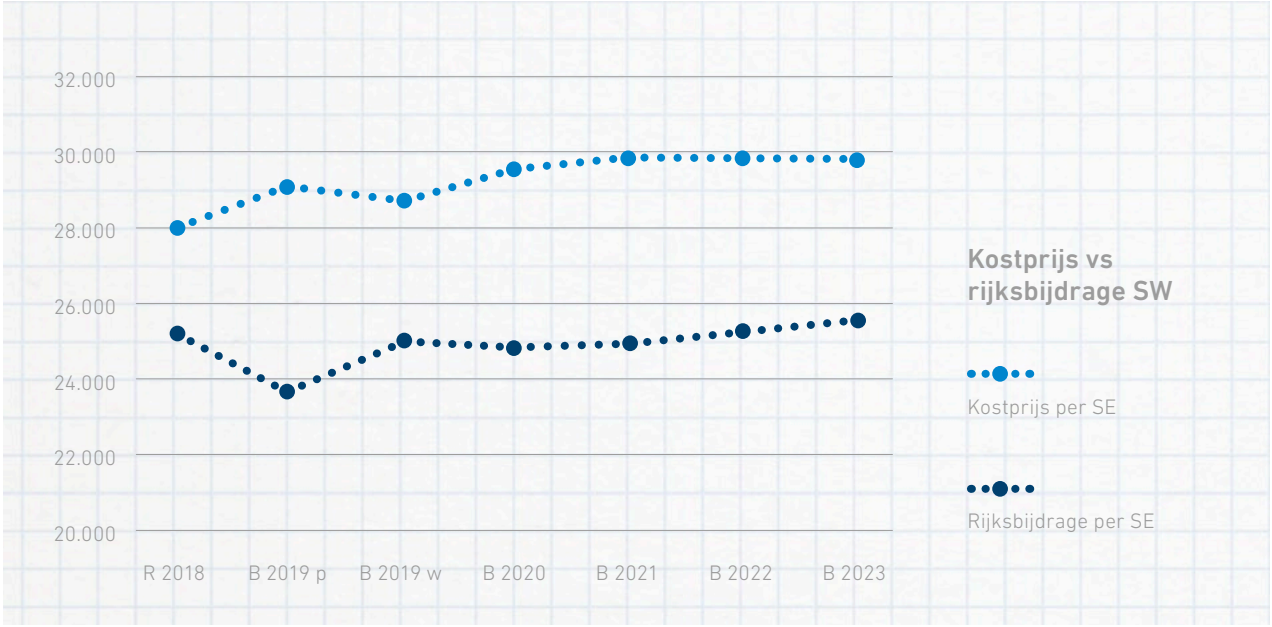
Toelichting:
Tot 2021 stijgt de aanvullende bijdrage per gemeente. Hierna neemt de aanvullende bijdrage af. Voornamelijk door de stijging van de rijksbijdrage per SE.

De hoogte van de Rijkssubsidie kan nog wel worden aangepast op basis van aangepaste realisatie deelnemende gemeenten, wijziging in uitstroomprognose en een andere landelijke realisatie in het aantal SE.

In de gemeentelijke bijdrage SW die het WerkBedrijf in rekening brengt bevat al een loonindexatie op de SW-salarissen. Deze zal waarschijnlijk nog door het Rijk worden gecompenseerd, waardoor de bijdrage lager zal worden. ▶

Aanvullende bijdrage* Bedragen in € 1.000	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Berg en Dal	394	828	449	693	614	519	311
Beuningen	305	632	297	448	424	325	223
Druten	142	324	200	312	277	182	126
Heumen	60	184	145	215	130	149	157
Nijmegen	2.299	3.631	2.787	3.854	3.497	2.768	2.171
Wijchen	528	815	823	1.034	713	532	455
West Maas en Waal	121	161	258	298	276	246	137
Totaal	**3.849**	**6.575**	**4.958**	**6.854**	**5.933**	**4.722**	**3.580**

* Aanvullende bijdrage = kostprijs WerkBedrijf SW -/- Rijksbijdrage

WerkBedrijf onderdeel Vastgoed

De gemeentelijke bijdrage voor vastgoed loopt in de meerjarenbegroting af ▶

Vastgoed Bedragen in € 1.000	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Berg en Dal	31	26	26	21	15	15	15
Beuningen	22	18	18	14	10	10	10
Druten	16	13	14	11	8	8	8
Heumen	10	8	9	7	5	5	5
Mook en Middelaar							
Nijmegen	165	136	141	113	82	82	82
Wijchen	34	28	29	23	17	17	17
Totaal	**279**	**229**	**235**	**189**	**136**	**136**	**136**

ICT Rijk van Nijmegen

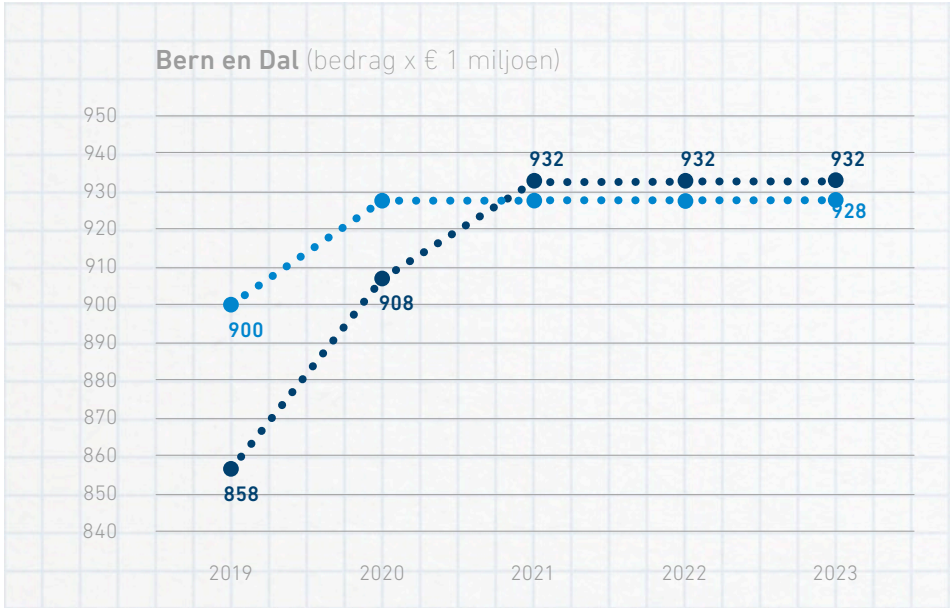
In onderstaande tabel is de opbouw van de deelnemersbijdrage van ICT-Rijk van Nijmegen van de onderdelen Automatisering en Informatie- & Applicatiebeheer over de jaren 2019 tot en met 2023 te zien. ▼

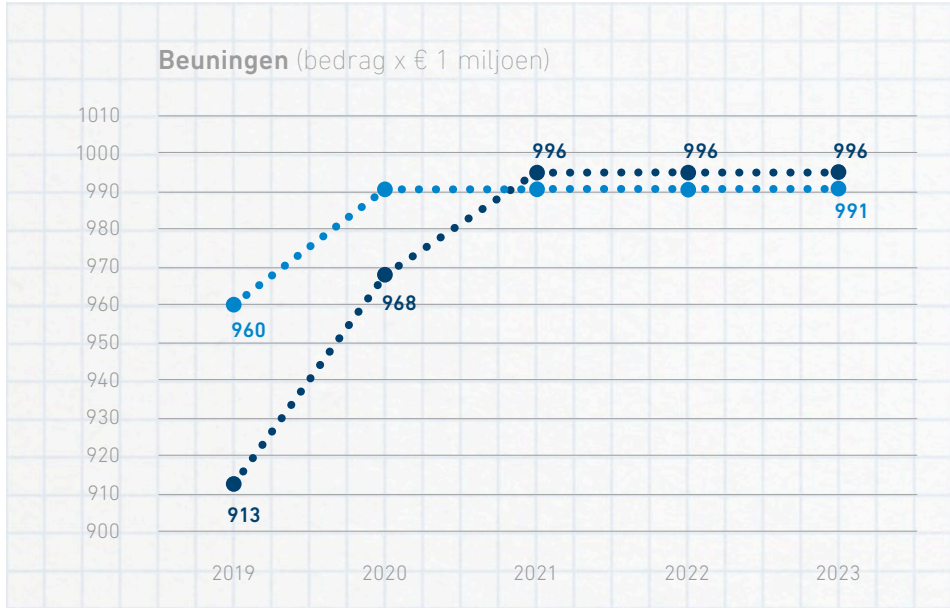
Betreft Bedragen in € 1.000	Automatisering	Berg en Dal	Beuningen	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	WDW	Werkbedrijf SW	Werkbedrijf Werk	Applicatiebeheer	Nijmegen	Werkbedrijf Werk
Basis 2019:	**12.696**	835	911	520	263	7.695	1.443	470	558	**5.222**	4.837	385
indexering 2019 e.v. met 2,78%	**353**	23	25	14	7	214	40	13	16	**145**	134	11
Begroting na indexering:	**13.049**	**858**	**936**	**535**	**271**	**7.909**	**1.483**	**483**	**574**	**5.367**	**4.972**	**395**
Aanbestedingsvoordeel telefonie	**-313**		-17			-275			-21			
Uniformering dienstverlening	**-10**		-7				-4					
Uitbereiding dienstverlening	**51**						51			**187**	187	
Begroting 2019	**12.777**	**858**	**913**	**535**	**271**	**7.634**	**1.531**	**483**	**553**	**5.554**	**5.158**	**395**
Basis 2020:	**12.988**	859	938	534	271	7.825	1.534	470	558	**5.222**	4.837	385
indexering 2019 e.v. met 2,78%	**361**	24	26	15	8	218	43	13	16	**145**	134	11
indexering 2020 e.v. met 2,84%	**379**	25	27	16	8	228	45	14	16	**152**	141	11
Begroting na indexering:	**13.728**	**908**	**991**	**564**	**286**	**8.271**	**1.621**	**497**	**590**	**5.520**	**5.113**	**407**
Aanbestedingsvoordeel telefonie	**-313**		-17			-275			-21			
Uniformering dienstverlening	**-10**		-7				-4					
Uitbereiding dienstverlening	**78**					28	51			**187**	187	
Begroting 2020	**13.484**	**908**	**968**	**564**	**286**	**8.023**	**1.669**	**497**	**569**	**5.706**	**5.300**	**407**
Basis 2021:	**13.269**	882	964	547	278	7.950	1.621	470	558	**5.222**	4.837	385
indexering 2019 e.v. met 2,78%	**369**	25	27	15	8	221	45	13	16	**145**	134	11
indexering 2020 e.v. met 2,84%	**387**	26	28	16	8	232	47	14	16	**152**	141	11
Begroting na indexering:	**14.026**	**932**	**1.019**	**578**	**293**	**8.403**	**1.713**	**497**	**590**	**5.520**	**5.113**	**407**
Aanbestedingsvoordeel telefonie	**-313**		-17			-275			-21			
Uniformering dienstverlening	**-10**		-7				-4					
Uitbereiding dienstverlening	**78**					28	51			**187**	187	
Begroting 2021	**13.781**	**932**	**996**	**578**	**293**	**8.156**	**1.761**	**497**	**569**	**5.706**	**5.300**	**407**
Basis 2022:	**13.317**	882	964	547	278	7.950	1.669	470	558	**5.222**	4.837	385
indexering 2019 e.v. met 2,78%	**370**	25	27	15	8	221	46	13	16	**145**	134	11
indexering 2020 e.v. met 2,84%	**389**	26	28	16	8	232	49	14	16	**152**	141	11
Begroting na indexering:	**14.076**	**932**	**1.019**	**578**	**293**	**8.403**	**1.764**	**497**	**590**	**5.520**	**5.113**	**407**
Aanbestedingsvoordeel telefonie	**-313**		-17			-275			-21			
Uniformering dienstverlening	**-10**		-7				-4					
Uitbereiding dienstverlening	**78**					28	51			**187**	187	
Begroting 2022	**13.832**	**932**	**996**	**578**	**293**	**8.156**	**1.811**	**497**	**569**	**5.706**	**5.300**	**407**
Basis 2023:	**13.363**	882	964	547	278	7.950	1.715	470	558	**5.222**	4.837	385
indexering 2019 e.v. met 2,78%	**371**	25	27	15	8	221	48	13	16	**145**	134	11
indexering 2020 e.v. met 2,84%	**390**	26	28	16	8	232	50	14	16	**152**	141	11
Begroting na indexering:	**14.125**	**932**	**1.019**	**578**	**293**	**8.403**	**1.812**	**497**	**590**	**5.520**	**5.113**	**407**
Aanbestedingsvoordeel telefonie	**-313**		-17			-275			-21			
Uniformering dienstverlening	**-10**		-7				-4					
Uitbereiding dienstverlening	**78**					28	51			**187**	187	
Begroting 2023	**13.880**	**932**	**996**	**578**	**293**	**8.156**	**1.860**	**497**	**569**	**5.706**	**5.300**	**407**

Plusproducten 2019 Bedragen in € 1.000	**Totaal**	**Berg en Dal**	**Beuningen**	**Heumen**	**Mook en Middelaar**	**Nijmegen**	**WDW**
Privacytool	**14**	3	3	3	2		3
ISMS	**22**	4	4	4	4	4	4
Huur en software scanners	**31**	9	22				
Managementinformatie; tableau	**25**					25	
Adobe: photoshop licenties	**28**	4	1			23	
Groei mobile devices	**28**					28	
Automatisering	**146**	**20**	**30**	**7**	**5**	**78**	**7**
Jeugdvolgsysteem	**36**	9	6	4	1		16
GWS en Corsa	**67**				67		
Applicatiebeheer	**103**	**9**	**6**	**4**	**69**		**16**
Totaal	**249**	**28**	**35**	**11**	**74**	**78**	**23**

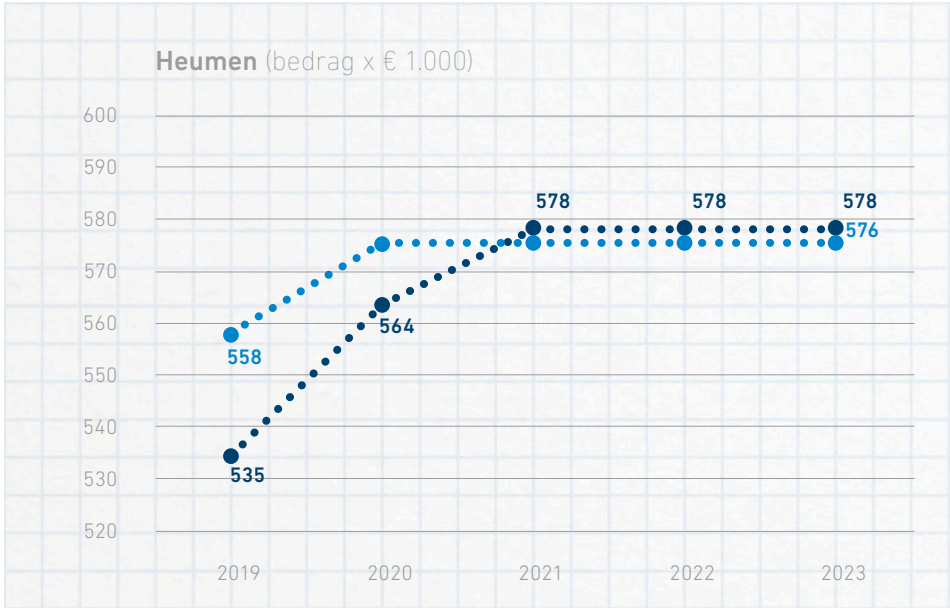

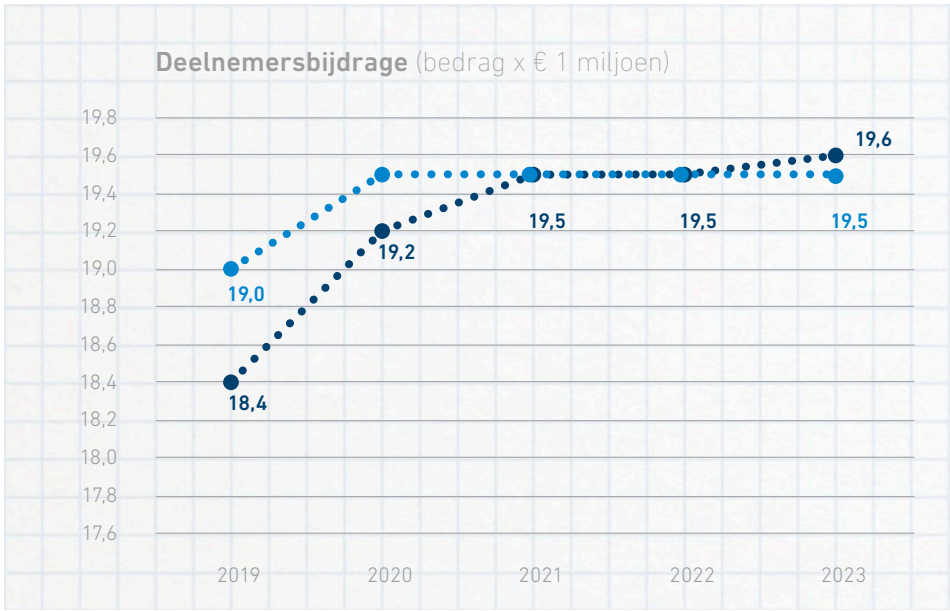

Begroting Begroting (excl. compensatie kapitaallasten)

Begroting Begroting (excl. compensatie kapitaallasten)

* De reikwijdtes van de schalen zijn gebaseerd op circa 10% van de uiteindelijke deelnemersbijdrage per gemeente. Alleen Werkorganisatie Druten-Wijchen heeft een grotere reikwijdte. Dit komt doordat gemeente Wijchen pas in 2018 deelnemer is geworden van de iRvN. Hierdoor is de compensatie van de kapitaallasten later ingegaan. Dit is tevens de verklaring voor de steilere oploop van de deelnemersbijdrage.

Bestuursondersteuning

De gemeentelijke bijdrage voor Bestuursondersteuning in de periode 2019 tot en met 2023 ▶

Bestuursondersteuning Bedragen in € 1.000	**R 2018**	**B 2019 p**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Berg en Dal	21	22	23	23	23	23	23
Beuningen	15	16	17	17	17	17	17
Druten	11	12	12	13	13	13	13
Heumen	10	11	11	11	11	11	11
Mook en Middelaar	5	5	5	5	5	5	5
Nijmegen	104	112	116	119	119	119	119
Wijchen	39	26	27	27	27	27	27
Totaal	**204**	**204**	**210**	**216**	**216**	**216**	**216**

Bijlage 4 **Bekostigingssystematiek SW**

De definitie van de SE's als verdeling van het Rijksbudget is ook weer het afgelopen jaar aan verandering onderhevig geweest. Hierbij worden er correcties op de SE's toegevoegd, uitstroomcijfers opnieuw berekend en worden peildata aangepast. Per saldo blijft het macrobudget hetzelfde, maar dit kan wel de onderlinge verhouding tussen gemeenten veranderen. Deze werkwijze is vooraf niet te voorspellen en daarmee ook als verdeelfactor niet hanteerbaar. Door de SE definitie gelijk te houden, de uitstroom zelf te bepalen en bepaling van de betalende gemeente op een uniforme peildatum te houden is de realisatie beter in te schatten en blijft de kostprijs per SE over de jaren vergelijkbaar.

Uitgangspunten voor de bepaling van het aantal SE per gemeente:

- De definitie van het aantal SE blijf gelijk aan de definitie op het moment van ingang van de participatiewet.
- De peildatum voor de betalende gemeente in jaar X is de gemeente waar de medewerker ultimo jaar X-1 inwoner was.
- Voor de begroting wordt de betalende gemeente bepaald op basis van de dan beschikbare informatie van de woongemeente.
- Per gemeente wordt de uitstroom bepaald op basis van pensioen. Dit uitstroompercentage zal dus per gemeente variëren.
- Per gemeente wordt de overige uitstroom bepaald als een vast percentage per gemeente, op basis historische uitstroomgegevens.

Hiermee hanteren we niet meer het uitstroompercentage van het Ministerie, maar een uitstroompercentage op basis van pensioenuitstroom en ervaringscijfers.

Bijlage 5 **Staat van personele lasten**

WBRN	
Schaal	fte
schaal 5-6	28,42
schaal 7-8	47,82
schaal 9-10	129,79
schaal 11-12	28,12
> schaal 12	4,10
Totaal	**238,25**

iRvN	
Schaal	fte
schaal 5-6	0
schaal 7-8	16,4
schaal 9-10	92
schaal 11-12	1,67
> schaal 12	5
Totaal	**115,07**

BO	
Schaal	fte
schaal 5-6	0
schaal 7-8	0,55
schaal 9-10	0
schaal 11-12	0,89
> schaal 12	1,1
Totaal	**2,54**

MGR	
Schaal	fte
schaal 5-6	28,42
schaal 7-8	64,77
schaal 9-10	221,79
schaal 11-12	30,68
> schaal 12	10,20
Totaal	**355,86**

MGR	
Bedragen in € 1.000	**Bedrag**
WerkBedrijf	16.353
iRvN	8.915
Bestuursondersteuning	231
Totaal	25.499

Functies

WBRN	
Categorie	fte
Administratief Medewerker	18,74
Adviseur	1,00
Algemeen Medewerker	1,00
Algemeen medewerker banenindicatie	0,56
Arbeidsdeskundige	2,00
Arbeidspsycholoog	2,22
Bedrijfsadministratie	2,50
Bedrijfsbureau	2,00
Boventallig	2,03
Commercieel manager	4,83
Communicatie Adviseur	0,78
Communicatiemedewerker	1,66
Consulent Bedrijfsdienstverlening	35,62
Consulent Intake en Diagnose	32,98
Contractbeheerder	1,00
Coordinator Logistiek	2,00
Directeur Werkbedrijf	0,89
Faciliair Coördinator	0,69
Fiscale ondersteuning	0,33
Functioneel applicatiebeheer	0,90
Financieel Administratief Medewerker	1,89
Financieel Adviseur	4,33
Juridisch Adviseur SW	1,00
klantadviseur loket leren en werken	0,67

Categorie	fte
Kwaliteitsmedewerker	4,89
Magazijnmedewerkers	7,32
Managementassistent Werkbedrijf	3,67
Manager Administratie	1,00
Manager Bedrijfsvoering	1,11
Manager Communicatie	0,89
Manager FA/SA	1,00
Manager P&C	1,00
Manager Werkbedrijf	1,00
Medewerker Bedrijfsbureau	1,00
Medewerker Facilitair	6,00
Medewerker Informatievoorziening	3,90
Medewerker Salarisadministratie	2,38
Medewerker Schoonmaakonderhoud	1,03
Personeelsadviseur Ambtelijk	1,39
Personeelsadviseur SW	4,25
Productieleider	0,90
Projectleider	5,31
Senior Consulent Bedrijfsdienstverlening	29,05
Teammanager	9,56
Trainer/Opleidingskundige	3,11
Voormannen	4,83
Werkcoach	16,14
Werkcoach MAT	5,89

Totale formatie	**227,20**
Stand per 01/01/2018	256,10

iRvN	
Categorie	fte
Directeur II	1,00
Medewerker Administratie & secretaresse II	1,00
Manager II	3,00
Adviseur II	1,00
Adviseur III	1,67
Adviseur IV	6,78
Medewerker gegevens I	10,94
Medewerker gegevens II	28,32
Medewerker systemen I	20,46
Medewerker systemen II	25,90
Medewerker systemen III	11,00
Medewerker systemen IV	4,00

Totale formatie	**115,07**
Stand per 01/01/2018	115,90

Bestuursondersteuning	
Categorie	fte
Secretaris MGR (0,1 fte)	0,10
Strategisch adviseur MGR (0,45 fte)	0,45
Administatief medewerker (0,22 fte)	0,22
Jurist (0,22 fte)	0,22
Controller (1 fte)	1,00
Functionaris Gegevensbescherming (0,22 fte)	0,22
SO-PO (0,33 fte)	0,33

Totaal	**2,54**
Stand per 01/01/2018	1,99

Bijlage 6 **Staat van voorzieningen**

De voorziening reorganisatie 2012 is de voorzieningen die gevormd is ten behoeve van de reorganisatie van het voormalige Breed. In 2018 is er een extra dotatie gedaan om aan de meerjarige verplichtingen te kunnen blijven voldoen. Het verloop van deze voorziening is hierboven te zien. We verwachten dat alle lopende verplichtingen eind 2021 zijn afgewikkeld.

Door de afbouw van tijdelijke middelen en de terugloop van het aantal SW kandidaten is de afbouw van het personeelsbestand een blijvend aandachtspunt. Omdat de afbouw niet volledig gerealiseerd kan worden met tijdelijk personeel is een voorziening gevormd om vertrek bevorderende maatregelen uit te kunnen bekostigen. We schatten in dat hiervoor een bedrag van € 620.000 benodigd is.

MGR Bedragen in € 1.000	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Voorziening reorganisatie 2012	506	279	98	0	-
Voorziening reorganisatie 2016	12	-	-	-	-

Bijlage 7 **Overheadnorm**

De begroting 2019-2022 en de bijstelling 2018 is ingericht conform de richtlijnen BBV. De taakvelden zijn weergegeven en de overhead is in beeld gebracht.

Met betrekking tot de overhead zijn er regionale afspraken gemaakt. Er is afgesproken dat de organisatiekosten van de MGR voor maximaal 25% uit overhead mogen bestaan.

De organisatiekosten bestaan uit de personele lasten, materiele lasten, kapitaallasten en overige lasten.

De overheadnorm volgens de BBV richtlijnen beweegt zich rond deze 25% norm, waarbij we in 2019 verwachten op 24,5% uit te komen en voor 2020 op 24,2%.

Overheadpercentages (BBV) Bedragen in € 1.000		**R 2018**	**B 2019**	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
MGR	Organisatiekosten	36.830	37.316	39.384	40.022	40.008	39.526	39.626
MGR	Primaire kosten	28.659	28.446	29.745	30.338	30.635	30.324	30.728
	Overheadkosten	9.083	8.870	9.639	9.684	9.373	9.202	8.898
	Overhead %	24,7%	23,8%	24,5%	24,2%	23,4%	23,3%	22,5%

Bijlage 8 **Staat van investeringen**

In 2019 verwachten we fase 1 van het nieuwe applicatielandschap voor de administratie van de (bijstands)kandidaten te hebben afgerond. In de loop van 2019 starten we met fase 2; de administratie van SW-medewerkers. Voor de inrichting van deze fase is € 300.000 nodig. De verwachte investering voor het nieuwe applicatielandschap is € 850.000 met een afschrijvingstermijn van 5 jaar.

Investeringen MGR totaal Bedragen in € 1.000	**B 2019 w**	**B 2020**	**B 2021**	**B 2022**	**B 2023**
Werkbedrijf - Applicatielandschap (EVA)	550				
Werkbedrijf - Applicatielandschap (EVA) fase 2	300				
Werkbedrijf - Inventaris	300				
ICT Rijk van Nijmegen	2126	2000	2000	2000	2000
Totaal	**2976**	**2000**	**2000**	**2000**	**2000**

Bijlage 9 **Consolidatieoverzicht MGR**

			Ongeconsolideerde cijfers, bedragen in € 1.000							Eliminatie doorbelasting, bedragen in € 1.000							Geconsolideerde cijfers, bedragen in € 1.000						
			R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023	R 2018	B 2019 p	B 2019 w	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
BO	Baten	Overhead	309	292	300	309	309	309	309	88	88	90	93	93	93	93							
			309	**292**	**300**	**309**	**309**	**309**	**309**	**88**	**88**	**90**	**93**	**93**	**93**	**93**							
BO	Lasten	Overhead MGR	309	292	300	309	309	309	309														
			309	**292**	**300**	**309**	**309**	**309**	**309**														
		Begrotingstotaal								**88**	**88**	**90**	**93**	**93**	**93**	**93**							
WBRN	Baten	Overhead	365	417	429	441	441	441	441														
		Inkomensregelingen	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070														
		Begeleide participatie	58.182	57.591	57.121	56.313	53.732	50.642	47.634	1.250	1.202	1.232	1.244	1.222	1.198	1.165							
		Arbeidsparticipatie	18.859	17.214	18.003	17.240	17.453	17.974	18.669														
		Totaal baten	**79.051**	**77.652**	**78.081**	**77.712**	**76.460**	**75.009**	**73.813**	**1.250**	**1.202**	**1.232**	**1.244**	**1.222**	**1.198**	**1.165**							
WBRN	Lasten	Overhead	418	417	416	428	428	428	427														
		Inkomensregelingen	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070														
		Begeleide participatie	54.787	54.432	53.858	53.092	50.658	47.740	45.037	666	651	669	688	688	688	688							
		Arbeidsparticipatie	15.006	13.412	13.655	12.860	13.236	13.757	14.452	548	521	536	551	551	551	542							
		Overhead MGR	7.195	6.962	7.624	7.614	7.303	7.131	6.827	1.544	1.516	1.534	1.556	1.534	1.510	1.486							
		Totaal lasten	**79.051**	**77.652**	**78.081**	**77.712**	**76.460**	**75.009**	**73.813**	**2.758**	**2.688**	**2.739**	**2.795**	**2.773**	**2.748**	**2.716**							
		Begrotingstotaal								**-1.508**	**-1.487**	**-1.507**	**-1.550**	**-1.550**	**-1.550**	**-1.550**							
iRvN	Baten	Overhead	17.047	17.533	18.184	18.784	19.081	19.131	19.180	1.080	1.028	1.036	1.066	1.066	1.066	1.066							
		Arbeidsparticipatie	385	385	395	407	407	407	407	385	385	395	407	407	407	407							
			17.432	**17.918**	**18.580**	**19.190**	**19.488**	**19.538**	**19.586**	**1.464**	**1.413**	**1.431**	**1.472**	**1.472**	**1.472**	**1.472**							
	Lasten	Overhead	15.497	15.969	16.470	17.022	17.319	17.369	17.418	-2													
		Arbeidsparticipatie	340	333	395	407	407	407	407														
		Overhead MGR	1.595	1.616	1.715	1.762	1.762	1.762	1.762	46	14	14	14	14	14	14							
			17.432	**17.918**	**18.580**	**19.190**	**19.488**	**19.538**	**19.586**	**43**	**14**	**14**	**14**	**14**	**14**	**14**							
		Begrotingstotaal								**1.421**	**1.399**	**1.417**	**1.458**	**1.458**	**1.458**	**1.458**							
MGR	Baten	Overhead	17.722	18.242	18.913	19.533	19.830	19.881	19.929	1.167	1.116	1.126	1.158	1.158	1.158	1.158	16.554	17.126	17.788	18.375	18.672	18.722	18.771
		Inkomensregelingen	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070								1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070
		Begeleide participatie	58.182	57.591	57.121	56.313	53.732	50.642	47.634	1.250	1.202	1.232	1.244	1.222	1.198	1.165	56.933	56.390	55.890	55.069	52.510	49.444	46.469
		Arbeidsparticipatie	19.243	17.599	18.398	17.647	17.859	18.380	19.075	385	385	395	407	407	407	407	18.859	17.214	18.003	17.240	17.453	17.974	18.669
			96.792	**95.862**	**96.961**	**97.211**	**96.257**	**94.856**	**93.708**	**2.802**	**2.702**	**2.753**	**2.809**	**2.787**	**2.763**	**2.730**	**93.990**	**93.160**	**94.209**	**94.402**	**93.469**	**92.093**	**90.978**
	Lasten	Overhead	15.915	16.386	16.886	17.450	17.747	17.797	17.845	-2							15.917	16.386	16.886	17.450	17.747	17.797	17.845
		Inkomensregelingen	1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070								1.645	2.430	2.529	3.718	4.835	5.952	7.070
		Begeleide participatie	54.787	54.432	53.858	53.092	50.658	47.740	45.037	666	651	669	688	688	688	688	54.121	53.781	53.189	52.404	49.970	47.053	44.349
		Arbeidsparticipatie	15.346	13.745	14.050	13.267	13.643	14.164	14.859	548	521	536	551	551	551	542	14.798	13.223	13.515	12.716	13.092	13.613	14.317
		Overhead MGR	9.100	8.870	9.639	9.684	9.373	9.202	8.898	1.590	1.530	1.548	1.570	1.548	1.524	1.501	7.510	7.340	8.091	8.114	7.825	7.677	7.397
			96.792	**95.862**	**96.961**	**97.211**	**96.257**	**94.856**	**93.708**	**2.802**	**2.702**	**2.753**	**2.809**	**2.787**	**2.763**	**2.730**	**93.990**	**93.160**	**94.209**	**94.402**	**93.469**	**92.093**	**90.978**
		Begrotingstotaal																					

In de financiële overzichten van de onderdelen van de MGR geven we ook de doorbelasting tussen de onderdelen weer. Dit is nodig om per onderdeel alle kosten en opbrengsten weer te geven, die de basis zijn voor de afrekening van het desbetreffende onderdeel. Dit heeft een baten en lasten verhogend effect. Op MGR niveau elimineren wij ditconform de BBV voorschriften.

Bestuursondersteuning (BO)
Doorbelasting van bestuurskosten naar de Overhead MGR van WerkBedrijf (WBRN) en ICT Rijk van Nijmegen (iRvN).

WerkBedrijf (WBRN)
Bij de begeleide participatie vinden er een aantal doorbelastingen plaats. De huisvestingslasten van de Boekweitweg (opbrengsten Vastgoed, programmalasten SW), de detacheringsopbrengst van de SW-medewerkers die voor de MGR zelf worden ingezet (opbrengst SW, kosten overhead MGR WBRN) en de opbrengst voor de prakijktdiagnose (opbrengst SW, programmalasten WERK).

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN)
De dienstverlening welke het onderdeel Automatisering van iRvN voor het Werkbedrijf verricht wordt doorbelast. Deze inkomsten staan bij iRvN onder het Taakveld Overhead. De lasten vallen bij WBRN onder Overhead MGR. Verder beheert iRvN de applicaties voor de informatievoorziening van het onderdeel WERK. Deze kosten komen in de programmalasten van WERK.

Bijlage 10 **Risico per gemeente**

Gemeente	Aantal inwoners	Percentage	Risico per gemeente
Berg en Dal	34.670	11%	275
Beuningen	25.798	8%	205
Druten	18.810	6%	149
Heumen	16.435	5%	131
Mook en Middelaar	7.814	2%	62
Nijmegen	177.000	55%	1.406
Wijchen	40.900	13%	325
Subtotaal	**321.427**	**100%**	**2.554**

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Jaarstukken 2018

MGR Rijk van Nijmegen, 28/3/2019

Voorwoord

Onze organisatie bestaat nu 3 jaar. In die jaren is gebouwd aan een goede dienstverlening van arbeidsbemiddeling voor ondernemers en inwoners in onze regio. Tevens werkten we aan het optimaliseren van de ICT-dienstverlening aan de deelnemende gemeenten.

Een heldere, stabiele koers én duidelijkheid over wat je moet presteren, motiveert onze medewerkers. Het richt de organisatie en de mens daarbinnen. Werken aan goede dienstverlening motiveert ook. Medewerkers werken immers vanuit persoonlijke drijfveren om resultaat te behalen met tevreden klanten. Tevreden ondernemers, tevreden medewerkers in de Sociale Werkvoorziening, tevreden kandidaten die de stappen naar werk hebben gezet én tevreden gebruikers van ICT-systemen. Daar doen we het voor.

De afgelopen jaar laten de resultaten van de MGR een stijgende lijn zien. De diensten worden goedkoper geleverd en de behaalde resultaten zijn elk jaar beter. Ook dit brengt werkplezier en motiveert om het de komende jaren nóg beter te doen.

Elke nieuwe organisatie – of ondernemer – heeft vertrouwen van haar omgeving nodig. En stabiliteit. Geen ondernemer redt het als de consument de producten toch elders koopt. Of dat ieder jaar de dienstverlening of het product ter discussie wordt gesteld. Dit geldt ook voor onze organisatie. Stabiliteit in de koers, stabiliteit in budgetten en vertrouwen in de professionaliteit van medewerkers is cruciaal om de komende jaren nog betere resultaten te beloven, én waar te maken. Zo kunnen we blijven werken aan een nog hogere tevredenheid van onze afnemers in deze prachtige regio.

Ik wens dat onze organisatie van harte toe.

Vriendelijke groet,

Ina Hol
Directeur MGR

Inhoud

Jaarverslag **4**

Samenvatting 5

MGR 8

WerkBedrijf 9

Selectie van onze samenwerkingsinitatieven 11

Factsheet: De cijfers: mensen aan het werk in 2018 12

WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers 13

Jongeren in beeld 15

De weg naar werk 18

SW: Het verhaal achter de cijfers 19

ICT Rijk van Nijmegen 22

Paragrafen **25**

Weerstandsvermogen en risicobeheersing 26

Financiering 31

Bedrijfsvoering 34

Onderhoud kapitaalgoederen 37

Verbonden partijen 37

Verklaring van toepasselijkheid 38

Jaarrekening **40**

1 Balans per 31-12-2018 41

2 Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 42
- 2.1 Toelichting op overzicht baten en lasten 42
- 2.2 Toelichting op resultaat vóór eindafrekening 43
- 2.3 Voorstel resultaatbestemming 44

3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 47

4 Toelichting balans per 31 december 2018 50

5 Gebeurtenissen na balansdatum 65

6 Niet uit de balans blijkende lang-lopende financiële verplichtingen 66

7 Toelichting op overzicht baten en lasten over 2018 67
- 7.1 Baten en lasten MGR totaal 67
- 7.2 Baten en lasten WerkBedrijf 68
  - 7.2.1 Onderdeel WERK 69
  - 7.2.2 Onderdeel SW 71
  - 7.2.3 Onderdeel Vastgoed 73
- 7.3 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen 74
  - 7.3.1 Onderdeel Automatisering 75
  - 7.3.2 Onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer 77
- 7.4 Baten en lasten Bestuursonder-steuning 79

8 Publicatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector 80

9 Controleverklaring van de onaf-hankelijke accountant 82

Bijlagen **84**

Bijlage 1: De gemeenten in beeld 85

Bijlage 2: Verantwoording I-deel deelnemende gemeenten 102

Bijlage 3: Overzicht gemeentelijke deelafrekeningen 103

Bijlage 4: Verdeling risico-inventarisatie per gemeente 105

Bijlage 5: Consolidatieoverzicht 106

Bijlage 6: Toelichting begroting voor en na wijziging: 107

Bijlage 7: Overheadpercentages 111

Bijlage 8: Taakvelden gemeenten 112

Jaarverslag

Samenvatting

MGR

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) is de uitvoeringsorganisatie voor de modules WerkBedrijf en iRvN en daarnaast ook een platform voor regionale afstemming. De verkiezingen in 2018 leidden tot een andere samenstelling van de colleges en ons bestuur. Uit de notitie 'Lokale belangen in een sterke regio; samenwerken en afstemmen in het Rijk van Nijmegen' blijkt dat de regionale samenwerking tot goede resultaten leidt, maar dat blijvend investeren in de samenwerking noodzakelijk is. Afgelopen jaar was kennismaken met elkaar, de MGR en de regionale samenwerking dan ook belangrijk. Om de informatievoorziening naar alle gemeenten goed te waarborgen is in 2018 opnieuw gekeken naar de bestuurlijke inrichting.

WerkBedrijf

WerkBedrijf bemiddelt, ontwikkelt en begeleidt werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk. De doelstellingen die we voor 2018 stelden ten aanzien van Werk, zijn behaald. Zo stroomden 1.291 mensen uit de bijstandsuitkering omdat zij aan de slag gingen op een betaalde werkplek. 1.182 mensen plaatsten we op een parttime baan en 511 jongeren plaatsten we op een betaalde werkplek. 289 mensen met een arbeidsbeperking startten op een werkplek. Tot slot zijn er 466 mensen actief (geweest) op een werkplek in de arbeidsmatige dagbesteding. We zien dat in verhouding meer mensen uit de uitkering stromen door het verkrijgen van werk. In 2014 zorgde het verkrijgen van werk voor 34% van de totale uitstroom uit de bijstand. In 2018 is dit gegroeid naar 46%.

Ondanks de groeiende economie zien we dat de vraag van ondernemers niet altijd aansluit op de kwaliteiten van onze werkzoekenden. We werken met ondernemers samen om te onderzoeken hoe werkzoekenden binnen hun bedrijf aan de slag kunnen. Zo zetten we leerwerktrajecten op waarbij werkzoekenden zich vakinhoudelijk en op het gebied van werknemersvaardigheden ontwikkelen. Aan de andere kant zorgen we ervoor dat werkzoekenden goed voorbereid zijn op de arbeidsmarkt en begeleiden we hen ook op de werkplek om uitval te voorkomen. We hebben een speciale aanpak voor (kwetsbare) jongeren. Voor hen is een goede start op de arbeidsmarkt cruciaal.

Voor het onderdeel SW focust WerkBedrijf zich op behoud van passende werkplek van de SW-medewerker. Belangrijk hierbij is dat we werkzaamheden en werkomstandigheden continue aanpassen, zodat de SW-medewerker naar vermogen kan werken mét werkplezier. Financieel richten we ons op het verhogen van de toegevoegde waarde (arbeidsproductiviteit) door in te zetten op het verlagen van het ziekteverzuim. Ondanks dat het ziekteverzuim schommelt zien we een dalende lijn. Er is daarin wel verschil tussen werkvormen en werksoorten. Het ziekteverzuim daalde minder hard dan we verwachtten. Door bijsturing op de lasten sluit de SW financieel positief af en is de toegevoegde waarde per SE in 2018 gestegen ten opzichte van 2017.

iRvN

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur (inclusief telefonie) van en voor de MGR en gemeenten in de Regio Rijk van Nijmegen. Daarnaast verzorgen we voor Gemeente Nijmegen het functionele applicatiebeheer van alle informatiesystemen. Voor WerkBedrijf en de Omgevingsdienst Regio Nijmegen doen we dit ook voor een deel.

We startten het jaar met de toetreding van een nieuwe deelnemer, de gemeente Wijchen. Na de afronding van de laatste migratie (Berg en Dal in Q1) was 2018 ten opzichte van het migratiejaar 2017 voor iRvN een relatief rustig jaar. De focus in 2018 is verschoven naar informatieveiligheid en verbetering van de dienstverlening. Er zijn grote stappen gezet in de samenwerking met de regionale Ciso's en de invoering van de maatregelen uit de BIG en AVG. In 2018 vervingen we het centrale serverpark en op diverse plekken is het wifinetwerk geüpgrade. In september zijn (op basis van het vastgestelde doorontwikkelplan van de Servicedesk) nieuwe functies ingevuld, de ondersteuning op de locaties versterkt en sturen we strakker op de afhandeling van meldingen en incidenten.

Dit jaar hebben de laatste gemeenten ook het "mobiel tenzij .... " telefoniebeleid ingevoerd. In 2018 is Gemeente Nijmegen i.s.m. iRvN ook van start gegaan met het "mobiel tenzij..."principe voor de werkplek.

We waren in 2018 nauw betrokken bij de landelijke aanbestedingen rondom de landelijke Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI) waaronder de aanbesteding van GGI-Veilig.

Deze is noodzakelijk voor de invoering van een aantal BIO- (voorheen BIG-)maatregelen.
Voor de Nijmeegse applicaties hebben we, in het kader van de AVG/privacy, een voorziening gerealiseerd die het inzagerecht voor onze burgers daadwerkelijk mogelijk maakt. Daarmee kan gemeente Nijmegen laten zien welke gegevens zij van haar burgers registreert en bewaart.

Afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van het nieuwe EVA-systeem van WerkBedrijf. MGR (inclusief iRvN) is hiermee de eerste organisatie die nu volledig werkt op het Microsoft 365 platform.

Verder is de Enterprise Service Bus omgevormd tot een Regionale Service Bus die inmiddels ruim 80.000 berichten per dag afhandelt. Binnen I&A is een zogenaamde ZAAK-DMS Service ontwikkeld die op een flexibele manier in verschillende bronsystemen informatie bij elkaar zoekt over eenzelfde zaak. Ook zijn we nauw betrokken geweest bij projecten rondom het ontwikkelen, opbouwen en beheren van diverse datawarehouses ten behoeve van Big Data en Business Intelligence.

Financieel

Bestuursondersteuning

Bij Bestuursondersteuning is geen resultaat behaald. De activiteiten zijn conform begroting gerealiseerd.

WerkBedrijf

Voor de volgende onderdelen van Werk ontvangen de gemeenten een aanvullende declaratie:

- € 285.000 Participatiebudget; Dit betreft de extra middelen Participatiebudget vanuit de septembercirculaire 2019.
- € 216.000 betreft de meer uitgaven wettelijke loonkostensubsidies conform de melding in de tweede en derde kwartaalrapportage 2018.
- € 295.000 betreft de meer uitgaven arbeidsmatige dagbesteding conform de melding in de tweede en derde kwartaalrapportage 2018.

De Sociale Werkvoorziening laat een voordelig resultaat zien van € 301.000. Dit is conform de laatste kwartaalrapportage. Dit resultaat wordt terugbetaald aan de deelnemende gemeenten. Ten opzichte van de derde kwartaalrapportage is de omzet € 100.000 lager uitgevallen dan verwacht. Daarnaast laten de overige personele lasten SW een overschrijding zien van

€ 150.000. Beide nadelen zijn opgevangen door met name lagere overheadlasten. De kostprijs voor gemeenten voor de SW vallen in 2018 lager uit dan begroot: € 28.092 realisatie versus € 28.243 begroot.

Bij Vastgoed is geen resultaat behaald. De resultaten zijn conform begroting gerealiseerd. De geraamde huurbaten zijn deels gerealiseerd. De onder realisatie in de huurbaten zijn opgevangen met besparingen in de lasten.

iRvN

iRvN heeft in 2018 een voordeel van € 474.000 ten opzichte van de bijgestelde begroting. Voor Automatisering bedraagt dit voordeel € 263.000, waarbij we voorstellen deze middelen in 2019 in te zetten als extra impuls voor de AVG – BIG (BIO) en cybersecurity. Voor Informatie-& Applicatiebeheer is het voordeel € 211.000. Alleen gemeente Nijmegen maakt gebruik van deze dienstverlening. Het voordeel wordt daarom alleen aan gemeente Nijmegen terugbetaald. Onder paragraaf 7 zijn de afwijkingen nader toegelicht.

MGR

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) is zowel een uitvoeringsorganisatie als een platform voor regionale afstemming en overleg. In 2018 waren er verkiezingen en wisselden de colleges in de regio van samenstelling. Ook de samenstelling van ons bestuur is veranderd. Een deel van het jaar heeft daarom in het teken gestaan van kennismaking met elkaar en met de MGR.

We hebben dit moment aangegrepen om de samenwerking met elkaar te evalueren. Dat deden we samen met de colleges en ambtelijke organisaties uit de regio. We stelden een notitie op, getiteld 'Lokale belangen in een sterke regio; samenwerken en afstemmen in het Rijk van Nijmegen'. Hierin staat wat we de afgelopen periode met elkaar hebben gedaan en bereikt en kijken we vooruit.

In de notitie beschrijven we dat onze samenwerking tot goede resultaten heeft geleid. Maar ook dat blijvend investeren noodzakelijk is. Daarom is in de tweede helft van dit jaar een collegeontmoeting voor alle zeven colleges in de regio georganiseerd. En door de griffiers is gewerkt aan het organiseren van een raadsbijeenkomst, die begin 2019 plaatsvindt.

We hebben het afgelopen jaar ook opnieuw gekeken naar de bestuurlijke inrichting van de MGR. In de afgelopen bestuursperiode bleek dat gemeenten, die geen deel uitmaken van het dagelijks bestuur, soms een informatieachterstand ervaren. Om dit op te lossen is voorgesteld om het accent meer bij het algemeen bestuur te beleggen, met name waar het gaat om de platformfunctie. Het dagelijks bestuur richt zich dan alleen nog op bedrijfsvoering en agendavoorbereiding van het algemeen bestuur. Als onderdeel hiervan zou het dagelijks bestuur ook verkleind kunnen worden van de huidige vijf naar drie leden. Na de verkiezingen zijn we bij wijze van proef gestart met deze werkwijze. In 2019 wordt aan de colleges en raden een voorstel voorgelegd om deze werkwijze in de regeling van de MGR te verankeren.

Om de toegankelijkheid van onze vergaderingen en stukken te verbeteren, hebben we opnieuw gekeken naar de website. In 2018 zorgden we voor een betere vulling van de website, waardoor meer stukken terug te vinden zijn. Om ervoor te zorgen dat stukken ook beter terug te vinden zijn, richten we de website anders in. In 2018 hebben we dit voorbereid. We verwachten dat de resultaten hiervan in 2019 zichtbaar worden.

WerkBedrijf

WerkBedrijf bemiddelt, ontwikkelt en begeleidt werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk. Afgelopen jaar werden 4.094 kandidaten aangemeld voor onze dienstverlening. 1.077 kandidaten meldden we terug naar gemeenten om diverse redenen. Bijvoorbeeld omdat een kandidaat betaald werk heeft of wanneer een kandidaat nog niet kan werken omdat andere problematiek eerst opgelost moet worden. We vinden dat iedereen een plek verdient in onze maatschapppij. De personeelsvraag van de ondernemer en de best passende werkplek voor de werkzoekende, bij voorkeur zo regulier mogelijk, staan voorop.

De arbeidsmarkt werd in 2018 steeds gunstiger voor werkzoekenden. Vraag en aanbod van werk sloten echter niet overal op elkaar aan. We kijken samen met ondernemers naar de mogelijkheden binnen hun bedrijf. We werken in branchegerichte teams (werksoorten) om de vraag van de ondernemer goed te vertalen. Samen met ondernemers uit kansrijke sectoren zetten we projecten op waar werkzoekenden zich vakinhoudelijk en op het gebied van werknemersvaardigheden ontwikkelen om vervolgens aan de slag te gaan op een betaalde baan. We zien daarbij dat jobcoaching in het voortraject en op de werkplek van belang is voor een succesvolle en duurzame plaatsing.

Het krijgen van betaald werk kan ervoor zorgen dat iemand uit de bijstandsuitkering stroomt. Iemand kan ook om andere redenen uitstromen, bijvoorbeeld doordat de partner meer gaat verdienen. We zien dat in verhouding meer mensen uit de uitkering stromen door het verkrijgen van werk. In 2014 zorgde het verkrijgen van werk voor 34% van de totale uitstroom uit de bijstand. In 2018 is dit gegroeid naar 46%.

We willen ook voorkomen dat mensen een beroep moeten doen op de bijstand. Zo werken we met verschillende scholen samen om de overgang van onderwijs naar de arbeidsmarkt goed te laten verlopen. Ook gaat een consulent Vroegtijdig SchoolVerlater (VSV) persoonlijk langs bij jongeren zonder startkwalificatie. We proberen hen te motiveren en ondersteunen naar de volgende stap richting werk, opleiding of hulpverlening. Ook hebben we een speciale aanpak voor jongeren die problemen op meerdere vlakken ervaren (psychisch, verslaving, justitieverleden, schulden). Met intensieve begeleiding kunnen deze jongeren soms binnen een jaar aan de slag op een betaalde werkplek.

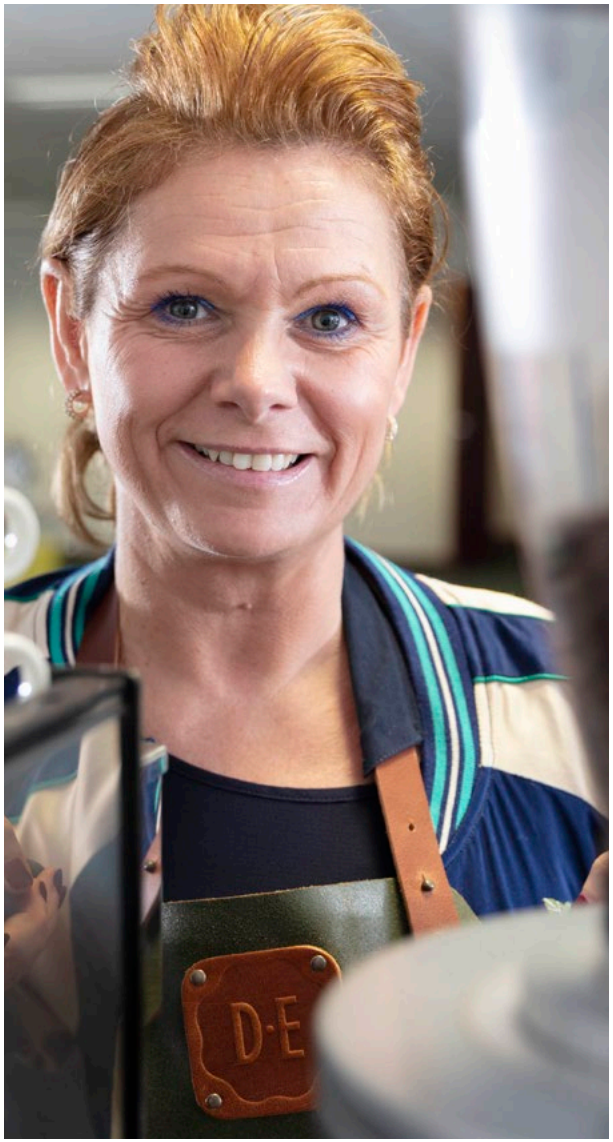
Ook landelijk speelt een ontwikkeling om mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. In november presenteerde de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid diverse voorstellen om dit te bereiken. Bijvoorbeeld door bestaande regelingen eenvoudiger te maken voor werkgevers en werkzoekenden en door werken (financieel) aantrekkelijker te maken voor mensen met beperkingen.

Onze professionals bij de intake en diagnose zijn het afgelopen jaar getraind in het signaleren en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid bij onze kandidaten. Lokaal (in Beuningen) zijn we gestart met het toepassen van de taalmeter bij kandidaten. We willen leren wat het oplevert om een taalmeter uit te voeren; signaleren we daardoor beter dat iemand moeite heeft met lezen, schrijven en rekenen? Maar we willen ook leren hoe het vervolg verloopt en wat we hierin kunnen verbeteren. Want uiteindelijk moet het signaleren, bespreken en motiveren leiden tot het deelnemen aan een passend leeraanbod.

WerkBedrijf is bondgenoot van Bondgenootschap Laaggeletterdheid Regio Nijmegen. Met 7 andere bondgenoten doen we mee met het Taalakkoord Rijk van Nijmegen.

Als werkgever hebben we ook een verantwoordelijkheid om laaggeletterdheid te bestrijden. Voor onze SW-medewerkers die moeite hebben met lezen, schrijven en eventueel rekenen, geldt, dat zij al langere tijd de mogelijkheid krijgen taallessen in werktijd te volgen. Ondertussen hebben bijna alle SW-medewerkers (meerjarige) taallessen gevolgd. Deze boden we incompany aan.

Selectie van onze samenwerkingsinitatieven

Thermen Berendonck

In mei 2019 opent wellnessresort Thermen Berendonck in Wijchen. WerkBedrijf, UWV en Thermen Berendonck werken samen om 200 vacatures in te vullen. Het gaat om diverse functies in de keuken, restaurant, beauty, tuinonderhoud, saunaplein, schoonmaak, linnenkamer en techniek. In het vierde kwartaal trof WerkBedrijf de voorbereidingen voor de werving- en selectieprocedure die in januari 2019 start.

Barista opleiding

Gemeente Nijmegen nam in de aanbesteding van koffieautomaten een Social Return On Investment (SROI) verplichting op. Douwe Egberts werkt samen met WerkBedrijf om hier invulling aan te geven. Kandidaten volgen een driedaagse opleiding om een internationaal erkend barista diploma te behalen. Eind 2018 behaalden 7 kandidaten het diploma. 5 kandidaten zijn inmiddels met een baan gestart. In 2019 starten ook nog twee groepen met de opleiding.

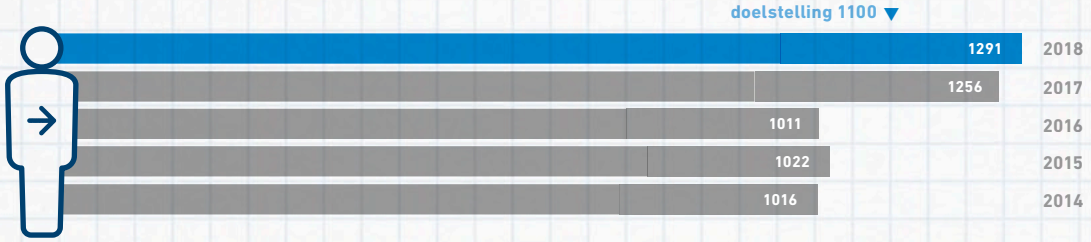
Fastservice

WerkBedrijf startte in 2018 een project met regionale werkgevers uit de fastfoodsector. Zij hebben moeite met vinden van geschikt personeel. In het fastservice project worden kandidaten opgeleid om te werken in de fastfoodsector. Dat houdt in het bedienen van gasten in een fastfoodrestaurant, bedrijfskantine, cafetaria of broodjeszaak, maar ook de zaak schoon houden en producten aanvullen horen erbij. De kandidaten volgden in het vierde kwartaal voorbereidende workshops en maakten kennis met opleiders. Een deel van de kandidaten is in december via een proefplaatsing gestart bij de deelnemende werkgevers. Vanwege de decemberdrukte start de rest van de kandidaten in januari 2019.

De cijfers: mensen aan het werk in 2018

UITSTROOM NAAR WERK

1.291 (1.100)

PLAATSINGEN OP WERK

1.182 (900) parttime

551 (450) jongeren

466 (400) dagbesteding

289 (150) met arbeids-beperking

UITSTROOM JONGEREN NAAR ONDERWIJS

156

SAMENWERKING MET ONDERNEMERS

1.756

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

1.266

STATUSHOUDERS

56 uit de bijstand door onderwijs

211 geplaatst op betaald werk

146 werken met behoud van uitkering

436 actieve trajecten bij WerkBedrijf

263 waarvan dienstverlening is beëindigd

WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Uitstroom naar werk

De focus van WerkBedrijf is mensen naar werk bemiddelen. Een betaalde baan zorgt ervoor dat werkzoekenden minder of zelfs niet meer afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering. Als een betaalde baan voor voldoende inkomsten zorgt, stroomt een iemand volledig uit de uitkering. Ons doel voor 2018 was 1.100 mensen uit de uitkering, naar een betaalde baan te laten stromen. Dit doel is behaald. In 2018 stroomden 1.291 mensen uit de uitkering doordat zij een betaalde baan vonden.

We moeten meer investeren in onze kandidaten om ze naar een betaalde baan te leiden. We werken met steeds meer ondernemers samen om opleidingstrajecten op te zetten waarbij kandidaten na de (verkorte) opleiding direct betaald aan de slag gaan. Om uitval te voorkomen zetten we daar waar nodig jobcoaching in. Een jobcoach biedt structureel begeleiding aan een kandidaat op de werkvloer. De jobcoach geeft ook werkgeverscoaching zodat de werkgever op termijn zelf de begeleiding kan bieden.

Plaatsingen op werk

Parttime werk

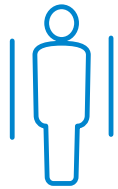
In 2018 plaatsten we 1.182 mensen op parttime werk. Daarmee hebben we onze doelstelling van 900 parttime plaatsingen behaald. We plaatsten dit jaar meer mensen op parttime werk dan vorig jaar. In 2017 plaatsten we 946 mensen op parttime werk. Als werkzoekenden parttime gaan werken stromen zij gedeeltelijk of volledig uit de uitkering.

Voor sommige kandidaten is parttime werk het hoogst haalbare. Bijvoorbeeld doordat zij een arbeidsbeperking hebben. Voor anderen is parttime werk een opstap naar een volledige baan. Gemeente Nijmegen heeft hier in 2018 onderzoek naar gedaan. Daaruit blijkt dat parttime werken de kans vergroot om volledig uit de uitkering te stromen. Iemand die parttime werkt heeft 22% kans om volledig uit de uitkering te stromen. Werkt iemand niet parttime, dan is die kans 8%. In de praktijk zien we dat de werkervaring en het werkritme dat iemand opdoet bij parttime werk de kansen vergroot voor een volledige baan.

Met een arbeidsbeperking

In 2018 bemiddelden we 289 mensen met een arbeidsbeperking naar werk. Vorig jaar bemiddelden we 148 mensen met een arbeidsbeperking naar werk. Deze groep kan niet zelfstandig het wettelijk minimumloon verdienen en heeft meer ondersteuning nodig bij het vinden en behouden van een werkplek. Mensen met een indicatie banenafspraak en indicatie beschut werk worden begeleid door (senior) consulenten die ervaring hebben met deze doelgroep. We zien dat steeds meer ondernemers kansen bieden voor deze doelgroep.

Mensen met een indicatie beschut werk vallen ook onder deze doelgroep. Eind 2018 hadden 42 mensen een indicatie beschut werk. Voor deze mensen organiseert WerkBedrijf betaalde dienstverbanden op werkplekken waar zij zich maximaal kunnen ontwikkelen en de juiste begeleiding krijgen. Hoewel we steeds meer mensen bemiddelen op een werkplek heeft nog niet iedereen een dienstverband. Dat heeft meerdere redenen. Voor 20-25% is (betaald) werken nog niet haalbaar vanwege onvoldoende arbeidsvermogen, (langdurige) ziekte of sociale problematiek. Voor de overige 75-80% ondernemen we verschillende

acties die afgestemd zijn op de kandidaat. Zo volgen kandidaten de praktijkdiagnose om te beoordelen of een dienstverband haalbaar is en plaatsen we kandidaten in de arbeidsmatige dagbesteding als opstap naar een beschutte werkplek. Ook begeleiden we kandidaten in hun zoektocht naar een plek en starten kandidaten op een proefplaats. Eind 2018 waren 9 mensen aan het werk met een betaald dienstverband. Het traject van een kandidaat en vinden van de geschikte werkplek is maatwerk. Het moet passen bij de mogelijkheden en wensen van de kandidaat.

WerkBedrijf wil meer dienstverbanden realiseren. Zo namen we in de aanbesteding van arbeidsmatige dagbesteding een sociale return verplichting op waarmee de partijen (aan wie de opdracht gegund wordt) verplicht worden beschutte werkplekken te realiseren. Ook maken we met UWV afspraken om alleen positieve adviezen te verstrekken aan mensen die kunnen werken en waarvoor beschutte werkplekken het meest passend is.

Jongeren

Werkteam Jongeren zet zich in om jongeren tot 27 jaar naar school of werk te leiden. Jongeren doorlopen bij het aanvragen van een bijstandsuitkering eerst de wettelijke zoekperiode. In deze vier weken moet de jongere proberen zelf werk te vinden of terug te gaan naar school. Werkteam Jongeren ondersteunt jongeren hierin. 125 jongeren vonden in deze zoekperiode betaald werk en 16 jongeren gingen terug naar school. Jongeren die na de zoekperiode niet aan het werk zijn of een studie volgen kunnen een bijstandsuitkering aanvragen. In 2018 bemiddelde WerkBedrijf 551 jongeren met een bijstandsuitkering naar een betaalde baan. Dit ligt in lijn met vorig jaar (599 jongeren). Werkteam Jongeren heeft speciale aanpakken om jongeren naar werk of opleiding te leiden en om te voorkomen dat jongeren een bijstandsuitkering aanvragen of lang thuis zitten. Meer daarover leest u in het artikel op de volgende pagina.

Arbeidsmatige dagbesteding

We vinden het belangrijk om passende werkplekken te vinden waar kandidaten zich kunnen ontwikkelen. Kandidaten die arbeidsvermogen hebben, maar intensieve begeleiding vragen kunnen starten in de arbeidsmatige dagbesteding. Betaald werk is voor hen (nog) niet haalbaar, maar door mee te doen in het arbeidsproces neemt de zelfredzaamheid en/of loonwaarde toe. Daarmee kan arbeidsmatige dagbesteding een opstap zijn naar een meer reguliere werkplek. Deze visie is ook verwerkt in de aanbesteding van arbeidsmatige dagbesteding die we in 2018 uitvoerden. In die aanbesteding zijn we afgestapt van vergoedingen per dag. Vanaf 1 januari 2019 werken we met trajectfinanciering en verantwoording op basis van het resultaat. Dit is nodig omdat steeds meer mensen een beroep doen op de arbeidsmatige dagbesteding. In 2018 zijn 466 kandidaten actief (geweest) op een plek in de arbeidsmatige dagbesteding. In 2017 waren dit 398 kandidaten. In 2018 plaatsten we meer mensen op arbeidsmatige dagbesteding dan we begroot hebben. We vinden dit een positieve ontwikkeling. We maken een analyse van de in- en doorstroom en verwachte aantallen op de middellange termijn. Op basis hiervan maken we nieuwe afspraken over budgetten.

Werken met behoud van uitkering

Als de stap naar een reguliere werkplek nog te groot is, kan werken met behoud van uitkering uitkomst bieden. Kandidaten gaan tijdelijk met behoud van uitkering werken om hun werk nemersvaardigheden en werkervaring te vergroten. Ook leren zij het werken te combineren met een thuissituatie of andere problematiek die speelt. In 2018 werkten 1.266 kandidaten met behoud van uitkering. In 2017 werkten 1.394 kandidaten op een dergelijke werkplek.

Jongeren in beeld

WerkBedrijf wil voorkomen dat jongeren langdurig thuiszitten. Een goede start op de arbeidsmarkt is voor hen cruciaal. Werkteam Jongeren richt zich op jongeren tussen de 18 en 27 jaar. Het team begeleidt jongeren terug naar school of naar werk. De expertise over jongeren, de instrumenten die we inzetten om jongeren te ontwikkelen en de samenwerkingen met ons netwerk maakt dat WerkBedrijf het afgelopen jaar 551 jongeren met een bijstandsuitkering op werk plaatsten.

Wettelijke zoekperiode

Voordat jongeren een uitkering aanvragen, doorlopen zij de wettelijke zoekperiode. Tijdens deze vier weken moeten jongeren zich inzetten om werk of een opleiding te vinden. Werkteam Jongeren ondersteunt hen hierin. In 2018 vonden daardoor 125 jongeren in de zoekperiode betaald werk en 16 gingen terug naar school. Zij hoefden daardoor geen bijstandsuitkering aan te vragen.

Een passend traject en breed netwerk

Jongeren die in de zoekperiode geen werk of opleiding vinden, blijven we ondersteunen. We voeren regelmatig gesprekken, zetten instrumenten in waarbij jongeren hun talenten ontdekken en waar ze zich ontwikkelen. Werkteam Jongeren werkt veel samen met ondernemers, onderwijs en hulpverlenende instellingen uit de regio. Zo werken we samen met vso (voortgezet speciaal onderwijs) scholen, werkgevers en jobcoaches om vso-leerlingen vanuit hun afstudeerstage te laten doorstromen naar een betaalde baan (bij hun afstudeerbedrijf). Ook heeft Werkteam Jongeren een speciale aanpak voor jongeren die vanwege multi problematiek niet direct naar werk kunnen. Voor jongeren van 18-23 jaar die vroegtijdig school verlaten hebben we een speciale VSV-aanpak.

Vroegtijdig School Verlaters (VSV)-aanpak

Onze VSV-consulent, Luuk Samson, zoekt jongeren die school verlieten zonder startkwalificatie, geen werk hebben en ook geen uitkering, thuis op. We willen voorkomen dat deze jongeren langdurig van een bijstandsuitkering afhankelijk worden door hen een volgende stap te bieden. Dat kan zijn (terug naar) een opleiding, werk of hulpverlening. We zien dat het veelal kwetsbare jongeren

zijn met een diagnose. Er is vaak iets voorgevallen waardoor zij niet meer terug naar school willen of kunnen. Luuk kan snel schakelen met zijn collega's van Werkteam Jongeren voor een traject naar werk. In 2018 zocht Luuk 888 jongeren thuis op. 289 jongeren startten met een traject bij Werkteam Jongeren. Het is de kunst om goed te luisteren en vertrouwen te winnen. Met deze aanpak hebben we de jongere in beeld is; bij ons of een andere instantie. Voor de jongeren slaan we een brug naar de toekomst. Deze VSV-aanpak voeren we regionaal uit en is onderdeel van de RMC-functie (Regionale Meld- en Coördinatie-functie voortijdig schoolverlaten).

Zorgjongeren

Jongeren die vanwege meerdere problemen (zoals psychische problematiek, verslavingen, schulden, of een justitieverleden) meer begeleiding nodig hebben, krijgen ondersteuning van zorgconsulenten. Zorgconsulenten houden de regie op het activeringstraject van deze jongeren met als doel hen naar werk of opleiding te begeleiden. Ze werken veel samen met hulpverleners van organisaties zoals R75, Jeugdfact en Bindkracht 10. In 2018 was doorlopend ruimte voor 200 zorgjongeren.

Astrid Zijlstra, zorgconsulent Werkteam Jongeren aan het woord:

"We willen zorgjongeren in beweging krijgen zodat ze stappen maken naar werk, een opleiding of goede hulpverlening. Dat begint met een toekomstplan dat de jongere zelf maakt. Hierin staan de doelen voor komend jaar. Het is de leidraad voor het traject.

Onze ondersteuning is maatwerk en geen jongere is hetzelfde. Waar de ene jongere verrassend snel de doelen bereikt is de ander zorgmijdend en hebben we een intensief traject. Het krijgen van een woning, goede hulpverlening of het besef dat je iets anders wilt zorgt bij veel jongeren voor een omslag. Arbeidsmatige dagbesteding is vaak een eerste stap om zelfvertrouwen te krijgen en te wennen aan het werkleven. In deze omgeving krijgen zij professionele begeleiding om de stap naar betaald werk te maken. Dat is cruciaal en zorgt voor succes. Veel jongeren gaan na de arbeidsmatige dagbesteding namelijk regulier aan het werk.

We hebben veel contact met hulpverlenende organisaties die ook deze jongeren begeleiden. Zij weten ons ook goed te vinden en melden zorgjongeren bij ons aan voor een traject. We hebben het overzicht van alles wat rondom een jongere speelt en kunnen het traject daarop afstemmen. Dat is, zeker bij deze doelgroep, erg belangrijk.

We motiveren jongeren om regie te pakken over hun eigen toekomst. We zijn geen hulpverlener en onze ondersteuning is door de bijstandsverplichtingen minder vrijblijvend. Vertrouwen opbouwen, maar ook grenzen stellen helpt om jongeren in beweging te krijgen en houden. Ons doel is jongeren binnen een jaar naar regulier werk of een opleiding te begeleiden. We laten de jongeren niet los zonder een vervolgtraject. Beginnen met hulpverlening kan ook een resultaat zijn. Daardoor komt de jongere in beweging en dat kan de start zijn voor een mooie toekomst."

Statushouders

We boeken goede resultaten met onze speciale aanpak voor statushouders. Een speciaal team richt zich op het ontwikkelen en bemiddelen van statushouders en werkt samen met partijen zoals Vluchtelingenwerk, trajectregisseurs en participatiecoaches. Ook zijn er korte lijnen met klantmanagers van de afdelingen Inkomen. In 2018 plaatsten we 146 statushouders op een werkplek met behoud van uitkering en 211 statushouders op betaald werk. Dat is meer dan in 2017 (123 aan het werk met behoud van uitkering en 57 statushouders geplaatst op betaald werk).

Statushouders goed laten oriënteren op de mogelijkheden voor werk in Nederland, een goede voorbereiding op een werkplek, bemiddelen en nazorg bieden kost tijd, maar zorgt voor resultaat en voorkomt uitval op een werkplek. Leerwerkprojecten met werkgevers zijn succesvol gebleken. De technische branche biedt veel kansen voor statushouders. Zo hebben we een project met Bouwmensen gedraaid. Het behalen van het benodigde VCA certificaat blijkt echter lastig. Met een subsidie van Stichting Lezen & Schrijven heeft WerkBedrijf samen met ROC een methodiek voor VCA ontwikkeld voor statushouders en Nederlanders met een lage taalvaardigheid. De slagingskans is daardoor hoger dan bij de reguliere cursus. Naast bemiddeling naar werk helpt het team ook statushouders die met een opleiding willen starten. Zo geven wij advies welke opleiding passend is en helpen we bij de inschrijving en het aanvragen van een studiefinanciering. Net als in 2017 startten in 2018 56 statushouders met een opleiding. Zij zagen daardoor af van hun bijstandsuitkering.

Ondernemers

Vanuit ondernemers is er steeds meer aandacht om mensen met een kwetsbare positie aan werk te helpen. Afgelopen jaar zijn we nieuwe samenwerkingen met ondernemers aangegaan waarbij we kandidaten (samen met de ondernemers) opleiden om zo hun personeelsvraag in te vullen. Om goed in te spelen op de personeelsvraag van de ondernemer werken we met branchegerichte 'werkteams'. Deze werkteams weten wat er speelt in een branche, welke kwaliteiten nodig zijn voor het (vak)werk en wat dit vraagt van een kandidaat. Daarmee kunnen we een goede match tot stand brengen. In totaal werkten onze werkteams eind 2018 met 1.756 ondernemers uit de regio samen.

WerkBedrijf faciliteert ook het ION (Inclusief Ondernemers Netwerk). Het ION bestaat uit 70 regionale ondernemers die zich inzetten om werkzoekenden met een kwetsbare positie in contact te brengen met werkgevers. 8 oktober werd een ION-event gehouden waarbij werkgevers en werkzoekenden samen workshops volgden en met elkaar in gesprek gingen. Er zijn goede gesprekken gevoerd en tientallen matches ontstaan.

De weg naar werk

We ondersteunen kandidaten naar een zo regulier mogelijke werkplek of een passende opleiding. De mogelijkheden van de kandidaat en de vraag van de ondernemer staan voorop. We geven graag een inkijk in onze dienstverlening aan kandidaten en ondernemers.

Kandidaat in beeld

Kandidaten melden zichzelf aan of worden door gemeenten, scholen, sociale wijkteams en andere instanties aangemeld voor onze dienstverlening. In een startbijeenkomst spreken de kandidaten en consulenten van WerkBedrijf de verwachtingen naar elkaar uit. We gaan uit van wat kandidaten kunnen, van hun potentie en de kansen op de arbeidsmarkt. We voeren regelmatig gesprekken met de kandidaat over waar hij staat, wat hij wil bereiken, wat hem daarin belemmerd en wat juist kan helpen. We zetten indien nodig interventies in om een goed beeld te krijgen van de werkmogelijkheden, begeleidingsbehoefte, werkplekaanpassingen en werknemersvaardigheden. Afgelopen jaar raadpleegden we bijvoorbeeld 435 keer de bedrijfsarts. Ook startten 140 kandidaten met de 'praktijkdiagnose'. Daarbij werken kandidaten tijdelijk en onder begeleiding van een werkcoach in lichte productiewerkzaamheden zoals inpakwerk. We zien daarmee de mogelijkheden van een kandidaat in een veilige werkomgeving.

Voorbereiding op werk

Om kandidaten goed voor te bereiden op werk en hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten kunnen we interventies inzetten om ontbrekende vaardigheden te ontwikkelen. Voorbeelden zijn sollicitatietrainingen, empowermenttrainingen, maar ook leerwerkplekken waar de kandidaat met behoud van uitkering ervaring opdoet en werknemersvaardigheden ontwikkelt. In 2018 startten 318 kandidaten op een leerwerkplek bij een ondernemer. Ook startten 386 kandidaten met een proefplaats. Daarbij gaat de kandidaat maximaal 3 maanden met behoud van uitkering werken bij een werkgever die voornemens is de kandidaat een betaalde baan te bieden. Tijdens de proeftijd zien we of de kandidaat aan de functie eisen voldoet. Deze tussenstap is soms nodig voor een betaald dienstverband.

Aan het werk (blijven) op een betaalde baan

We werken in branchegerichte 'werkteams' om de personeelsvraag van de ondernemer in te vullen met de juiste kandidaten. In 2018 werkten we met 1.756 ondernemers uit de regio samen. Om kandidaten goed te laten starten op een werkplek en om uitval te voorkomen kunnen we, in overleg met de werkgever, jobcoaching bieden. Daarbij bieden we structurele begeleiding van de kandidaat op de werkvloer. Dat kunnen wij zelf uitvoeren, maar de werkgever kan dit ook organiseren. We zien een toename in de jobcoaching. In 2017 startten we bij 100 kandidaten met jobcoaching, in 2018 startten we dit voor 216 kandidaten.

We begeleiden kandidaten naar de, voor hen, maximaal haalbare werkplek. Voor de een kan dit een plek binnen de arbeidsmatige dagbesteding zijn en voor de ander een betaalde baan. Kandidaten hebben tijd nodig om zich te ontwikkelen en de stap naar een (reguliere) werkplek te zetten. We zien dat meer kandidaten, voor een langere tijd, ondersteuning van ons op de werkplek nodig hebben. Dit is geen verrassing aangezien de instroom in de Participatiewet veranderd. Mensen die zelf werk kunnen vinden doen dit zonder ons en mensen die voorheen de WSW of Wajong instroomden worden nu ook ondersteunt via de Participatiewet/WerkBedrijf. We blijven investeren in kandidaten en ondernemers om de goede match te maken, want iedereen is van waarde en verdient een plek in de maatschappij.

SW: de cijfers

SW-MEDEWERKERS IN 2018: TOEGEVOEGDE WAARDE PER FTE

€ 7.291 (7.587)

ZIEKTEVERZUIM

16.8% (15%)

SW: Het verhaal achter de cijfers

Zoveel mogelijk SW-medewerkers aan de slag bij ondernemers; daar streven we naar. Eind 2018 waren 1.774 SW-medewerkers bij ons in dienst. Gemiddeld werkten 65,4% van de SW-medewerkers bij ondernemers en dus 'buiten de muren van WerkBedrijf'. Dit is iets minder dan eind 2017 (namelijk 66,1%). Die verschuiving hangt samen met de ontwikkelingen bij Look-O-Look en Blue-View Noviomagum. Verderop leest u daar meer over. In 2018 lag onze focus ook op het terugdringen van ziekteverzuim en verhogen van de toegevoegde waarde.

Toegevoegde waarde en ziekteverzuim: wat is het en wat doen we?

In 2018 gingen we door met onze ziekteverzuimaanpak. We zetten naast de bedrijfsarts een coach Arbeid en Gezondheid in om de wachttijden van de arboarts te verkorten en de bedrijfsarts beter te ondersteunen. In 2018 was het ziekteverzuim van onze SW-medewerkers gemiddeld 16,8%. De afnemende belastbaarheid van SW-medewerkers ten opzicht van de gelijkblijvende productie-eisen zorgen er ook voor dat we ons doel van 15% niet behaalden. We zien dat het ziekteverzuim schommelt gedurende het jaar.

Het ziekteverzuimpercentage is een gemiddelde van het hele jaar, alle werkvormen (individueel gedetacheerd, groepsdetachering, beschut) en alle werksoorten (grijs en groen, schoonmaak, horeca etc.). Het percentage zegt niets over een bepaalde werksoort of werkvorm. Zoomen we in op het gemiddelde ziekteverzuim per werkvorm en werksoort dan constateren we het volgende:

- **Eenzelfde trend in alle werkvormen**
  Het gemiddelde ziekteverzuim ontwikkelt zich in alle werkvormen volgens eenzelfde trend. Het gemiddelde ziekteverzuim steeg in januari en daalde in februari en maart. Dit is te relateren aan de griepgolf begin 2018. Ook zien we dat het gemiddelde ziekteverzuim in september en oktober in alle werkvormen stijgt en in november daalt.

- **Gemiddeld ziekteverzuim laagste in werkvorm individuele detachering**
  Van alle werkvormen is het gemiddelde ziekteverzuim van de werkvorm individuele detacheringen het laagst (13,6%). Dit is te verklaren doordat mensen met een sterkere gezondheid vaker in deze werkvorm werken. In 2017 daalde het gemiddelde ziekteverzuim van individueel gedetacheerden in alle werk-

soorten. In 2018 hebben we dit (gedaalde ziekteverzuim) redelijk stabiel gehouden. Het gemiddelde ziekteverzuim van de groepsdetacheringen steeg (licht) ten opzichte van de voorgaande jaren in alle werksoorten.

- **Gemiddeld ziekteverzuim in beschutte werkomgeving is hoog, maar daalt wel**
  Het ziekteverzuim is hoog in de beschutte werkomgeving, gemiddeld 21,6% in 2018. In deze werkvorm werken mensen met een zwakkere gezondheid. Desondanks zien we wel dat het verzuim in deze werkvorm daalt. In 2017 was het gemiddeld ziekteverzuim namelijk 23,1% en in 2016 gemiddeld 28,3%.

- **Langdurig verzuim heeft het meeste effect op gemiddeld ziekteverzuim**
  Kijken we naar de verzuimduur, dan zien we dat 10% (van 16,8%) langdurig verzuim betreft. Dit is verzuim gedurende 6 weken tot een jaar. De overige 6,8% is kort (1 week), middel (t/m 6 weken) of zeer lang verzuim (langer dan 1 jaar).

Het ziekteverzuim heeft invloed op de toegevoegde waarde en daarmee op de kostprijs van SW-medewerkers. De kostprijs is het bedrag dat gemeenten betalen voor SW-medewerkers met een dienstverband bij WerkBedrijf. Gemeenten krijgen een Rijkssubsidie om de kostprijs deels te dekken.

De kostprijs bestaat uit:
- De loonkosten van SW-medewerkers;
- Overige kosten ten behoeve van SW-medewerkers, zoals hun reiskosten;
- Organisatiekosten, zoals overheadkosten en personeel om SW te begeleiden;
- Toegevoegde waarde, oftewel de omzet die de SW-medewerker draait op basis van zijn gedeclareerde uren (en daarvoor afgesproken tarieven) of vaste prijsafspraken.

Alle kosten (loonkosten, overige- en organisatiekosten) minus de toegevoegde waarde is de kostprijs. De kostprijs valt in 2018 lager uit dan begroot: € 28.092 realisatie versus € 28.243 begroot. Het verschil tussen de Rijkssubsidie die gemeenten ontvangen en de kostprijs (subsidie – kostprijs) is de eigen bijdrage van gemeenten. We proberen de kostprijs zo laag mogelijk te houden. We hebben invloed op de organisatiekosten en toegevoegde waarde. De loonkosten en overige kosten zijn namelijk cao-gebonden. We beïnvloeden de toegevoegde waarde door in te zetten op verlaging van het ziekteverzuim. Minder SW-medewerkers aan het werk (door ziekte) betekent minder declarabele uren en dus een lagere toegevoegde waarde. In 2018 is de toegevoegde waarde per FTE € 7.291.

Veranderingen op de Boekweitweg
In 2018 vond een aantal veranderingen plaats op de Boekweitweg. Zo verplaatste Look-O-Look de handinpakwerkzaamheden van hun afdeling in Andelst naar de Boekweitweg. Dit betekende dat 80 SW-medewerkers vanuit Andelst terugkwamen naar de Boekweitweg. Tegelijkertijd breidden Look-O-Look de groepsdetachering voor de semiautomatische inpaklijn in Andelst uit van 12 naar 60 SW-medewerkers. Onze ambitie is om meer SW-medewerkers 'naar buiten' te detacheren bij een ondernemer. Dat kan ook door groepsdetacheringen te realiseren in ons eigen gebouw. Daarmee bieden we de SW-medewerker en ondernemer een geschikte werkomgeving en blijft de productieverantwoordelijkheid bij de ondernemer in plaats van WerkBedrijf. Zo nam WerkBedrijf het initiatief voor een verdergaande samenwerking met BlueView. Dat leidde ertoe dat BlueView in oktober een nieuwe vestiging in ons pand opende: BlueView Noviomagum. BlueView verzorgt productie- en montagewerk

voor kleine en grote (inter)nationale opdrachtgevers. 30 SW-medewerkers startten via een groepsdetachering bij BlueView Noviomagum. Zij werken op de Boekweitweg, maar onder aansturing van een ondernemer. Zij werken daarmee dus toch 'buiten de muren van WerkBedrijf'.

De Boekweitweg zelf is inmiddels verbouwd. Er is een nieuw klimaatbeheersingssysteem, de vloeren zijn gecoat en er is veel geschilderd. De kantoren, sanitair en garderobe zijn vernieuwd. In november was de officiële opening. De SW-medewerkers hebben een gezonde, veilige en prettige werkomgeving.

ICT Rijk van Nijmegen

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur (inclusief telefonie) van en voor de gemeenten in de Regio Rijk van Nijmegen en de MGR. Daarnaast verzorgen we voor Gemeente Nijmegen het functionele applicatiebeheer van alle informatiesystemen. We doen dit ook voor een deel voor WerkBedrijf en de Omgevingsdienst Regio Nijmegen.

Prestaties ICT-Beheer

ICT-infrastructuur

Met de migratie van Berg en Dal (Q1) zijn alle gemeentelijke applicaties geïmplementeerd op het centrale iRvN-serverpark. De werkplekken zijn standaard onder Citrix ingericht en iedereen kan overal in de regio én van huis uit inloggen en werken. WerkBedrijf is, net als iRvN volledig over op Office365. De gemeenten Mook en Middelaar en Heumen hebben het 'mobiel-tenzij'-telefonieconcept ingevoerd.

De oude centrale storage is volledig uitgefaseerd en vervangen door een nieuwe state-of-the-art storageomgeving. Daarmee samenhangend zijn ook de back-upvoorzieningen vernieuwd. Het afgelopen jaar is ook het gehele serverpark vervangen omdat de oude fysieke servers afgeschreven waren en technisch verouderd. Door de forse toename van mobiele apparatuur (smartphones, laptops, iPads) moest de capaciteit van het wifi-netwerk op de meeste locaties worden uitgebreid.

Informatieveiligheid

Een aantal informatieveiligheidsbeheermaatregelen zijn in het kader van de invoering van de BIO (voorheen BIG) en i.s.m. de gemeentelijke Ciso's geïmplementeerd. De voortgang wordt geregistreerd en gemonitord met het regionaal geïmplementeerde ISMS (Information Security Management System). Er zijn voorbereidingen getroffen om Multi Factor Authenticatie als standaard inlogprocedure in te voeren. We hebben de eerste laptops die "AVG-compliant" zijn ingericht en deze zijn in productie genomen.

Landelijke aanbestedingen

Na GT-Mobiel (2017) hebben we in 2018, namens onze deelnemers, meegedaan aan de (landelijke) aanbestedingen GT-Vast en GGI-Veilig. De eerste (data)verbindingen op basis van GT-Vast zijn inmiddels operationeel. De aanbesteding GGI Veilig (het tijdig inzicht krijgen in de mogelijke beveiligingsrisico's van hard- en software) is door de hoge deelname enige maanden vertraagd en wordt in de eerste helft van 2019 afgerond. We participeren actief in de ontwikkeling van de landelijke digitale gemeentelijke infrastructuur middels deelname aan de GGI-adviesraad en de GGI-stuurgroep.

Informatie- en Applicatiebeheer (I&A)

I&A-beheer voert als primaire taak het functioneel applicatiebeheer uit voor de informatie-systemen van Gemeente Nijmegen (93%), WBRN (5%) en Mook en Middelaar (2%). Voor de Nijmeegse applicaties hebben we, in het kader van de AVG/privacy, een voorziening gerealiseerd die het inzagerecht voor onze burgers daadwerkelijk mogelijk maakt. Daarmee kan Nijmegen laten zien welke gegevens zij van haar burgers registreert en bewaart.

EVA WBRN

Het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van het EVA-project van WerkBedrijf. In nauwe samenwerking met applicatiebeheerders, key users, GAC-consultants en eindgebruikers werden, met relatief kort cyclische werkmethodes, de functionaliteiten van het huidige applicatielandschap opnieuw ontwikkeld en geïmplementeerd. Het is een ambitieus en innovatief traject omdat

het geheel wordt ontwikkeld binnen Office365 en Microsofts Dynamics365 platform. Alle Werk-Bedrijf gebruikers werken inmiddels al volledig binnen de Office365-omgeving.

ESB

De door I&A ingerichte en beheerde Enterprise ServiceBus (ESB) (een voorziening voor een gecontroleerde en veilige berichtenuitwisseling tussen in- en externe informatiesystemen) is nu formeel regionaal beschikbaar. Deze ESB was inmiddels al bij de meeste gemeenten ingezet voor koppelingen met SAAS-applicaties en enkele landelijke voorzieningen. Eind 2018 handelde de ESB ongeveer 80.000 berichten per dag af. Het regionaliseren van de ESB is een nieuwe stap in de uitbreiding van de samenwerkingsactiviteiten binnen de regio. Advisering over het gebruik van de ESB, de inrichting en het beheer zijn nu ook voor alle gemeenten beschikbaar.

ZAAK-DMS

Zaten vroeger (zaak)dossiers fysiek geordend in bruine mappen bij het archief/documentaire informatievoorziening, in het digitale tijdperk is deze informatie steeds vaker versnipperd opgeslagen in een DMS, applicatie-databases, gemeenschappelijke schijven of bij derden als er sprake is van SAAS. Binnen I&A is een zogenaamde ZAAK-DMS Service ontwikkeld die op een flexibele manier in verschillende bronsystemen informatie bij elkaar zoekt over eenzelfde zaak.

Datawarehouses

We zijn nauw betrokken bij projecten rondom het ontwikkelen, opbouwen en beheren van datawarehouses. Deze datawarehouses zijn bedoeld voor massale gegevensopslag (Big Data) en analysemogelijkheden (Business Intelligence). Ook binnen I&A wordt nu de kennis over BI opgedaan.

iRvN organisatieontwikkeling

Doorontwikkeling Servicedesk

Het plan voor de doorontwikkeling van de Servicedesk met de speerpunten Oplossen, Communiceren en Bewaken heeft instemming verkregen van de medezeggenschap. Na de zomer zijn de meeste nieuwe functies ingevuld en zijn de lokale steunpunten permanent bemenst. De focus op de bewaking werpt inmiddels zijn vruchten af, zoals ook blijkt uit de terugkoppeling die onze accountmanagers krijgen uit de regio.

Doorontwikkeling ICT-beheer

Binnen ICT-beheer zijn drie coördinatoren benoemd. Zij zijn verantwoordelijk voor de operationele planning én bewaking van beheer-, incident- en projectactiviteiten. Het coördinatieteam is ook het aanspreekpunt voor de senioren van de Servicedesk bij 3de lijnincidenten. Dit coördinatieteam heeft binnen ICT-beheer een belangrijke rol in het bewaken van de behandeltermijnen.

Verstoringen

Afgelopen jaar zijn er enkele grote verstoringen geweest.

Glasvezel

Medio 2018 werd de glasvezel op het terrein van NDW (Nieuwe Dukenburgseweg) door een aannemer bij onderhoudswerkzaamheden rond 10.00 uur per abuis doorgeknipt. Met een snelle “work-around” waren alle gemeenten, met uitzondering van gemeente Heumen en Mook & Middelaar, rond het middaguur weer in de lucht. Gemeente Heumen en Mook & Middelaar waren eind van de middag weer operationeel.

Serverstoring

In september deden zich storingen voor binnen het serverpark. Servers leken de storage soms niet te kunnen vinden. Een lastig probleem waar eindgebruikers veel last van hadden. Na

diepgaand onderzoek, onder andere in een nagebouwde omgeving waar ook HP-leverancier (storage) en Microsoft-specialisten uit Amerika bij betrokken waren, is de oorzaak gevonden. Dit bleek een verkeerde instelling te zijn op één van de gevirtualiseerde servers.

Stroomstoring Stadhuis Nijmegen

Begin 2018 werd het Stadhuis van Gemeente Nijmegen in het weekend getroffen door een grote stroomstoring. Maandagochtend was alles weer up-and-running, maar het gaf wel aanleiding voor Gemeente Nijmegen om de noodstroomvoorziening aan te passen.

Mailbom

KPN constateerde dat vanuit de mailserver van Gemeente Heumen ruim 35.000 mailtjes werden gestuurd. KPN heeft uit voorzorg deze mailbom beëindigd door alle in- en uitgaande mails op onze mailserver te blokkeren. Vervolgens blokkeerden de ICT-beheerders alle postvakken en onderzochten zij de aanwezigheid van hetzelfde bericht bij gebruikers. Als deze werd aangetroffen, werd dit verwijderd.

Maildatabase verstoord

Eind 2018 raakte een klein deel van de maildatabase verstoord. Gevolg was dat alle gebruikers in de regio met de achternaam beginnend met de letter M een lege mailbox aantroffen. De herstel-termijn heeft enige dagen in beslag genomen.

Alle verstoringen zijn erg lastig en leveren (te) veel ergernis op, hoe klein een storing ook is. Mogelijk dat eindgebruikers dit niet altijd zo hebben ervaren. Toch blijkt de beschikbaarheid (uptime) van het iRvN-netwerk in 2018 weer 99,93% te zijn (gepland onderhoud wordt niet meegerekend).

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de MGR Rijk van Nijmegen in staat is tegenvallers op te vangen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

1. De weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en de mogelijkheden waarover het MGR Rijk van Nijmegen beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
2. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie

De paragraaf over het weerstandsvermogen bevat minimaal een inventarisatie van de weerstandscapaciteit en risico's en het beleid hierop. Voor nadere informatie verwijzen we naar de notitie risico-inventarisatie die door ons bestuur is vastgesteld.

Weerstandscapaciteit

De MGR kiest ervoor om (ter voorkoming van mogelijke financiële risico's) geen weerstandsvermogen aan te houden, maar mogelijk een kostenegalisatiereserve per gemeente te vormen. Dit betekent dat de risico's worden opgenomen in de begroting en jaarrekening van de deelnemende gemeenten en niet binnen de begroting en jaarrekening van de MGR.

Risico's

We inventariseren risico's om verantwoording af te leggen over en inzicht te geven in de risico's die voor de MGR Rijk van Nijmegen (zowel procesmatig als voor het bedrijf zelf) van belang zijn. Het is essentieel dat de risicoparagraaf voldoende vooruitkijkt naar toekomstige risico's in beleid, uitvoering en de gevolgen ervan voor de financiële middelen. De risicoparagraaf geeft informatie over de houdbaarheid van de strategie voor de komende periode. In deze paragraaf benoemen we de grootste risico's.

Wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's

Afbouw en ontschotting Participatiebudget

Er bestaat het toekomstige risico dat de Rijksoverheid besluit budgetten verder af te bouwen. Op dat moment kan er frictie ontstaan, omdat de personele lasten niet meer gedekt kunnen worden uit de budgetten (en de lasten niet heel snel afgebouwd kunnen worden). Om die reden werken we met een flexibele personele schil. Daarnaast gaat per 2019 het sociaal domein, waar het Participatiebudget onderdeel vanuit maakt, ontschot worden. Dit leidt tot meer vrijheid voor gemeenten en verhoogt het risico voor de MGR. De middelen zijn immers voor de gemeenten vrij besteedbaar.

Afname Meerwerkbudget

Vanaf 2020 heeft nog geen van de deelnemende gemeenten besloten om Meerwerkbudget in te zetten bij WerkBedrijf. In de bijgestelde begroting 2019 is het meerwerk verder afgebouwd. Een deel van het meerwerk wordt ingezet voor personeelskosten. Ook om die reden werkt de MGR met een flexibele schil. Daarmee kunnen we inspelen op de afbouw van het meerwerk. De afbouw heeft voor 2019 en 2020 formatieve consequenties.

Aanbieden beschut werk (nieuw) vanuit de Participatiewet

Kandidaten die uitsluitend in een beschutte werkomgeving betaald werk kunnen verrichten, ondersteunen we zoveel mogelijk om actief te kunnen zijn op de arbeidsmarkt. Voor kandidaten die een positief advies beschut

werk nieuw van het UWV krijgen, organiseren we (indien mogelijk) een tijdelijk dienstverband in een beschutte omgeving van maximaal 23 maanden, met 100% Wettelijk minimumloon (WML). We sturen op duurzame plaatsingen en bemiddelen de kandidaat naar een volgende of vaste werkplek. De kosten dekken we uit de loonkostensubsidie. Die wordt overgeheveld vanuit het inkomensdeel bijstandsbudget van de gemeenten. Uit het Participatiebudget financieren we de begeleidingsvergoeding en eventuele werkplekaanpassingen. Het eerste risico is dat deze dekking afneemt of wegvalt, terwijl de loonkosten voor kandidaten met een nieuw dienstverband beschut blijven bestaan. Een tweede risico is de stijging van de loonkosten. Bijvoorbeeld als er een cao voor deze doelgroep zou komen. Wanneer de structurele kosten niet meer gedekt kunnen worden vanuit deze middelen, ontstaat er een financieel risico voor de gemeenten. De omvang van dit risico is pas te bepalen als het aantal kandidaten met een vast dienstverband bekend is.

Uittreden van een gemeente

Uittreding van een gemeente uit de MGR of uit één of meerdere modules heeft tot gevolg dat frictiekosten ontstaan bij de MGR. Vooral als er langlopende verplichtingen zijn aangegaan kunnen de frictiekosten aanzienlijk zijn.

Afbouw WSW budget en stijging gemiddelde loonkosten SW medewerkers.

WerkBedrijf rekent voor de dienstverlening van de Sociale Werkvoorziening (onderdeel SW) een kostendekkende bijdrage (kostprijs per SE) bij gemeenten. Deze bijdrage is hoger dan het WSW budget dat de deelnemende gemeenten ontvangen vanuit het Rijk. Een afname van het WSW budget betekent geen direct risico voor de MGR. Aangezien gemeenten de bijdrage voor de uitvoering van de SW financieren vanuit het WSW budget benoemen we het risico wel in deze paragraaf.

Wettelijke wijzigingen (cao, minimumloon en premies) zijn niet beïnvloedbaar, maar hebben een grote impact op de kosten. Sinds 2015 is er geen nieuwe instroom meer op basis van de Participatiewet. Dit heeft een vertragend effect op de daling van het loongebouw. Dit betekent ook geen direct risico voor de MGR, omdat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de bijdragen.

Transitievergoeding

Met de brief van 16 november 2018 is de regio op de hoogte gesteld over de transitievergoeding bij langdurig zieke SW-medewerkers. Hoewel de wet nog niet definitief is schatten wij op basis van de nu beschikbare gegevens het risico voor de MGR Rijk van Nijmegen voor mogelijke claims laag in. In de uitvoering van de regeling hebben wij ons op het standpunt gesteld dat in de toekomst alleen transitievergoedingen betaald worden die voldoen aan de eisen van de wetgeving. Deze vergoedingen kunnen wij volledig declareren bij het Rijk.

Maatschappelijke risico's

Klant- en marktrisico's Onderdeel SW

Hierbij gaat het voornamelijk om de volgende risicofactoren:

- Lagere uurtarieven gedetacheerde SW-medewerkers;
- Minder productieve uren gedetacheerde SW-medewerkers en/of lagere stijging toegevoegde waarde in beschut werk;
- Onvoldoende detacheringsmogelijkheden in de markt.

Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency

Vennootschapsbelasting (VPB)

In 2017 heeft de Belastingdienst geconcludeerd dat de MGR onder voorwaarden niet VPB plichtig is. De afspraken die daarover met de Belasting-

dienst gemaakt zijn hebben wij voor 2018 strikt toegepast. Wijziging in activiteiten vanuit de MGR of inzichten vanuit de Belastingdienst kunnen dit standpunt wijzigen.

Belasting Toegevoegde Waarde (BTW)

Tot en met 2017 heeft de MGR, conform afspraken met de Belastingdienst het Haaglandenmodel toegepast. Dit is een systematiek waarop bepaald wordt welke middelen binnen het Participatiebudget compensabel zijn voor de BTW en welke niet. In 2018 zijn er nieuwe afspraken gemaakt met de Belastingdienst en is het Haaglandenmodel met de Belastingdienst afgerekend. Vanaf 2018 past de MGR de nieuwe afspraken toe. Op dit moment loopt er een landelijke procedure tegen de Belastingdienst waarin fiscalisten het standpunt hebben dat alle activiteiten binnen het Participatiebudget compensabel zijn. De uitkomst van de procedure zal effect hebben op de wijze waarop we vanaf 2018 uitvoering geven aan de gemaakte afspraken.

Juridisch

Op juridisch gebied loopt de MGR op het moment geen risico's.

Informatiebeveiliging en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Informatiebeveiliging vormt een belangrijk onderwerp binnen de MGR Rijk van Nijmegen. Met name aan de borging van de privacy van betrokkenen wordt veel aandacht besteed. De noodzakelijke maatregelen zijn getroffen om tijdig te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging. Het grootste risico is dat bijzondere persoonsgegevens uitlekken. Ook het uitlekken van bedrijfsinformatie valt onder deze risico's. Ondanks de getroffen maatregelen kunnen zich dergelijke incidenten voordoen. De impact van een dergelijk incident is niet vooraf in te schatten. De maximale geldboete kan oplopen tot ruim € 800.000 en er kan sprake zijn van veel negatieve publiciteit.

Microsoft

Op Microsoft is conform de AVG door het Rijk een Data Protection Impact Assensment (DPIA) uitgevoerd. Met dit onderzoek is vastgesteld dat informatie van en over de gebruiker verzameld en opgeslagen wordt in een database in de Verenigde Staten op een wijze die hoge risico's met zich meebrengt voor de privacy van de gebruiker. Microsoft heeft hiertoe op 26 oktober 2018 een verbeterplan ingediend en zich daarin verplicht haar producten zodanig aan te passen dat ze voldoet aan de context van de AVG en andere vigerende wet- en regelgeving. De aanpassingen worden in april 2019 ter verificatie aangeboden aan het Rijk. Momenteel onderzoeken we of aanvullende maatregelen getroffen moeten worden voor de werking binnen de EVA omgeving van WerkBedrijf.

Hiernaast een schema van de risico-inventarisatie van 2018:

Onder verwachtingswaarde wordt verstaan het ingeschatte, te betalen schadebedrag als het risico zich daadwerkelijk voordoet. De Capaciteit MGR betreft de weerstandscapaciteit waarmee de MGR rekening moet houden. Aangezien de MGR geen weerstandsvermogen opbouwt, betekent dit dat de deelnemende gemeenten rekening dienen te houden met dit risico bij het bepalen van hun weerstandscapaciteit. In bijlage 5 is de verdeling per gemeente te vinden.

Bedragen in € 1.000	Verwachtings-waarde	Capaciteit MGR
Wet en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's		
Landelijke- of regionale ontwikkelingen in wet- en regelgeving en /of beleid	350	140
Niet naleven van wet- en regelgeving of subsidievoorwaarden	1.155	510
Subtotaal	**1.505**	**650**
Maatschappelijke risico's		
Claims	105	36
Imagoschade	PM	PM
Veranderende eisen vanuit de deelnemende gemeenten	500	300
Klant- en marktrisico's (voormalig) SW bedrijf	2.020	748
ICT	500	100
BIG - privacy	300	60
Subtotaal	**3.425**	**1.244**
Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency		
Ziekteverzuim & Arbo	350	140
Leeftijd personeel	200	40
Personele frictie	350	210
Integriteit, fraude, diefstal	175	50
Verzekeringen	350	70
Bevoegdheden en verantwoordelijkheden	PM	PM
Financiële terugloop van SW middelen	PM	PM
Automatisering	250	150
Subtotaal	**1.675**	**660**
Risico-inventarisatie MGR	**6.605**	**2.554**

Kengetallen

De netto schuldquote is de netto schuld. De netto schuldquote wijkt af van de begroting omdat we een nieuwe lening hebben afgesloten in 2018. Deze was niet in de begroting opgenomen. De netto schuldquote wordt als volgt berekend: de som van de onderhandse leningen, overige vaste schuld, kortlopende schuld en overlopende passiva minus kortlopende (debiteuren)vorderingen en uitzettingen, liquide middelen en overlopende activa wordt gedeeld door de totale inkomsten (voor bestemming reserves).

De solvabiliteit betreft de ratio van het totale eigen vermogen gedeeld door het totaal van de passiva. Een solvabiliteit van 20% is gebruikelijk.

De MGR Rijk van Nijmegen heeft een solvabiliteit van 0%. Dit wordt veroorzaakt doordat de MGR 'het resultaat' per einde boekjaar afrekent met de deelnemende gemeentes naar ratio. Dit gebeurt omdat sprake is van een gemeenschappelijke regeling waarvoor de deelnemende gemeenten verantwoordelijk zijn, en hierbij is het uitgangspunt dat er beperkte vermogensvorming binnen de MGR Rijk van Nijmegen bestaat. De deelnemende gemeenten houden in haar weerstandsvermogen rekening met de bij de MGR aanwezige risico's.

De liquiditeit betreft de vlottende activa gedeeld door de vlottende passiva. De liquiditeit bedraagt 1. Dit is een gebruikelijke ratio. Hiermee kan de MGR aan haar kortlopende verplichtingen voldoen.

	Begroot	Realisatie	
	2018	2018	2017
Netto schuldquote	4,7%	8,6%	4,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	4,7%	8,6%	4,7%
Solvabiliteitsratio	0,0%	0,0%	0,0%
Liquiditeit	1,1	1,0	1,1

Financiering

Het doel van deze paragraaf is om te informeren over het treasurybeleid en de beheersing van financiële risico's. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden.

Treasurystatuut

Op de MGR is de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) van toepassing. Het doel van deze wet is onder andere om op een verantwoorde, verstandige en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de MGR met een statuut te regelen. In 2015 is voor de MGR het treasurystatuut vastgesteld, waarin de regels over de algemene doelstellingen, de te hanteren richtlijnen en limieten en de administratieve organisatie van de financieringsfunctie zijn opgenomen. In 2016 is dit statuut herzien. Dit is tevens de meest recente versie.

Treasurybeheer

Volgens artikel 13 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dient de begrotingsparagraaf over de financiering in ieder geval de beleidsvoornemens voor het risicobeheer te bevatten.

Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- De MGR mag leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak uitsluitend verstrekken aan door het algemeen bestuur goedgekeurde derde partijen. Hierbij wordt vooraf advies ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij.
- De MGR kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie als deze uitzettingen vertrouwd zijn en niet gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het vertrouwde karakter van deze leningenuitzettingen wordt gewaarborgd met richtlijnen en limieten van dit treasurystatuut;

Het gebruik van derivaten is niet toegestaan. Er is in 2018 niet afgeweken van deze uitgangspunten.

Risicobeheer; de Kasgeldlimiet en Rente-risiconorm

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's.

Koersrisico's

De MGR heeft geen leningen in buitenlandse valuta. Transacties in buitenlandse valuta komen niet of nauwelijks voor. Het koersrisico is dus nihil. De MGR heeft geen beleggingen en staatsobligaties. De MGR is verplicht eventuele overtollige middelen bij de schatkist te stallen (schatkistbankieren) en gaat dus geen nieuwe beleggingen aan.

Renterisicobeheer

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. Het doel van dit limiet is om te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken gaan optreden in de hoogte van de rente die de MGR moet betalen. Het niveau van het kasgeldlimiet is beperkt tot 8,2% van het totaal van de primitieve begroting. De wettelijk toegestane kasgeldlimiet van 8,2% is in 2018 niet overschreden. Ook het meerjarenperspectief is dat het niet structureel wordt overschreden.

	2018			
Bedragen in € 1.000	Q1	Q2	Q3	Q4
Begrotingstotaal (primitief)	93.843	93.843	93.843	93.843
Percentage	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
Kasgeldlimiet	**7.695**	**7.695**	**7.695**	**7.695**
Omvang vlottende middelen	8.215	10.726	10.865	10.994
Bank-Giro	330	440	428	396
Tegoeden RC	7.885	10.286	10.437	10.598
Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
Omvang vlottende korte schuld	0	0	0	0
Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
Totaal netto-vlottende schuld	**8.215**	**10.726**	**10.865**	**10.994**
Ruimte (+)	**15.910**	**18.421**	**18.560**	**18.689**

Renterisiconorm

De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door de rente risiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's door renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal (leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). In 2018 heeft een aflossing plaatsgevonden, te zien in de tabel. In de betreffende tabel is tevens te zien dat de renterisiconorm ruimschoots wordt gehaald.

Bedragen in € 1.000	2018
Begrotingstotaal 2018 (primitief)	93.843
Percentage renterisiconorm	20%
Toetsbedrag renterisiconorm	18.769
Aflossingen	52
Ruimte	**18.717**

Schatkistbankieren

Sinds de oprichting in 2015 is de MGR verplicht om hun overtollige middelen aan te houden bij het Rijk. Dit wordt schatkistbankieren genoemd. Hierdoor kan de MGR geen gelden meer beleggen en zijn we voor rentevergoedingen afhankelijk van de vergoedingen die het Rijk geeft. Deze waren in 2018 nagenoeg nihil.

De 'overtollige middelen' zijn de gelden boven een drempelbedrag. Dat drempelbedrag wordt bepaald aan de hand van een percentage van het begrotingstotaal. In enig kwartaal mag dit drempelbedrag aan eigen (gemiddeld) banksaldo niet worden overschreden. De MGR heeft het drempelbedrag in 2018 niet overschreden zoals te zien in de tabel.

	2018			
Bedragen in € 1.000	Q1	Q2	Q3	Q4
Begrotingstotaal	93.843	93.843	93.843	93.843
Normpercentage	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
Drempelbedrag	703	703	703	703
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	330	440	428	396
Ruimte onder drempelbedrag	**373**	**263**	**162**	**308**
Overschrijding drempelbedrag	**0**	**0**	**0**	**0**

Gewaarborgde geldleningen

De MGR is geen gewaarborgde geldleningen aangegaan bij een externe partij.

Overige geldleningen

In 2018 heeft de MGR een nieuwe aflossingsvrije lening aangetrokken van € 2,5 miljoen. Deze lening is overeengekomen met een looptijd tot 25 juni 2038, met een aflossing in één termijn op het eind, en een rentepercentage van 1,71%. De overige twee lopende leningen zijn ongewijzigd in 2018.

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering is de sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen om het voorgenomen beleid en de daarmee samenhangende doelstellingen van de MGR te realiseren.

Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van het beleid, de dienstverlening aan kandidaten en ondernemers en de uitvoering van projecten. De kwaliteit van de uitvoering van de taken van de MGR is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. In deze paragraaf informeren wij u over de belangrijkste bedrijfsvoering processen binnen de MGR. U treft informatie aan over het beleid, de organisatie, het personeelsbeleid, informatisering, de administratieve organisatie en de kansen en bedreigingen voor de MGR.

Beleid van de bedrijfsvoering

De organisatiestructuur van de MGR is een afgeleide van het zogenoemde afdelingenmodel. De organisatie staat onder algemene leiding van een algemeen directeur en de secretaris van de MGR.

Binnen de MGR is de planning & control cyclus ingericht. Deze start met de begroting waarin de afspraken over het te voeren beleid worden vastgelegd. In 2018 hebben wij middels kwartaalrapportages tussentijds aan de regio verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Het jaar sluiten we af met de jaarrekening waarin we verantwoording afleggen over boekjaar 2018.

Naast de verantwoordingsdocumenten zijn de volgende documenten opgesteld om de bedrijfsvoering verder vorm te geven:

- Notitie weerstandsvermogen
- Notitie en richtlijn activeren en afschrijving
- Treasurystatuut
- Financiële verordening
- Controleverordening
- Controleplan
- Beschrijvingen van de primaire processen
- Gastheerrol
- Re-integratieverordening
- Mandatering
- Informatiebeveiligings beleid

Bijgaande notities moeten waarborgen dat de MGR binnen de wettelijke en financiële kaders handelt. De resultaten hiervan leggen we aan het dagelijks en het algemeen bestuur ter besluitvorming voor.

Organisatiestructuur

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen kent de volgende drie bestuursorganen: algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de voorzitter. Daarnaast hebben we een Bestuurscommissie WerkBedrijf en een agendacommissie.

Algemeen bestuur

Het algemeen bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen. Dit zijn leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, evenals alle bevoegdheden die op basis van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen aan dit orgaan worden opgedragen, en niet aan het dagelijks bestuur, de voorzitter of de bestuurscommissie WerkBedrijf zijn opgedragen.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur telt drie leden inclusief de voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het dagelijks bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders dan wel het College van Gedeputeerde Staten.

De voorzitter

De voorzitter wordt door en uit het algemeen bestuur benoemd. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het dagelijks als ook het algemeen bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

Bestuurscommissie WerkBedrijf

De leden van de Bestuurscommissie WerkBedrijf worden door het algemeen bestuur benoemd. De Bestuurscommissie WerkBedrijf is verantwoordelijk voor de inhoudelijke koers van het WerkBedrijf als het gaat om re-integratie en arbeidsmatige dagbesteding. De Bestuurscommissie WerkBedrijf adviseert hierin het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Agendacommissie

De agendacommissie bestaat uit raadsleden van de zeven deelnemende gemeenten en kent zeven leden, inclusief de voorzitter. De agendacommissie heeft haar taken en rolopvatting beschreven in haar reglement van orde. Zij heeft als taak de logistieke voorbereiding en planning van de politieke besluitvorming ten behoeve van de gemeenteraden van de aan de MGR deelnemende gemeenten en schept randvoorwaarden zodat de raden hun kaderstellende en controlerende taak goed kunnen vervullen. Verder adviseert zij het dagelijks bestuur over de kwaliteit van de informatievoorziening van en door de MGR, denkt zij mee over de inrichting van de juridische regeling voor de MGR en organiseert ze regionale bijeenkomsten.

Uitvoeringsorganisatie en platform

De uitvoeringsorganisatie kenmerkt zich door een platte organisatie met 2 modules die worden geleid door een directeur/algemeen manager. De MGR kent daarnaast een secretaris/directeur die zorgdraagt voor de coördinatie en afstemming tussen de modules, de verantwoording naar het bestuur en de ontwikkeling van de platformfunctie voor de regio. Binnen iedere module is sprake van een beperkt aantal afdelingen en teams.

Administratieve organisatie

De administratieve organisatie is zodanig opgesteld dat de dagelijkse gang van zaken erop ingericht is dat de financiële verordening, de controleverordening en het mandaat van de treasury nageleefd worden. Daarbij moet er opgemerkt worden dat MGR de basis administratie uitbesteed heeft aan de gastheer. Middels de DVO zijn afspraken met de gastheer gemaakt over het binnen haar kaders uitvoeren van de taken.

Informatisering en automatisering

De informatisering en automatisering heeft tot doel de dienstverlening van de MGR aan haar klanten en kandidaten te optimaliseren. De informatisering en automatisering van de MGR maakt gebruik van het netwerk van iRvN. IRvN heeft contracten met diverse IT-aanbieders. De MGR maakt daar gebruik van. De belangrijkste systemen waarvan gebruik wordt gemaakt zijn: BVM, Matchine, GWS, JVS, Compas en TopDesk. In 2019 zullen deze, behoudens Metas en Topdesk vervangen worden door EVA. Voor de bedrijfsvoering wordt ook gebruik gemaakt van de informatiesystemen van de gastheer Gemeente Nijmegen. De belangrijkste systemen daarbij zijn: CODA en Beaufort.

Back up, recovery en beveiliging/privacy zijn binnen iRvN vormgegeven en voldoen aan de minimaal daaraan te stellen vereisten om de continuïteit van de bedrijfsvoering voor de MGR te waarborgen. Conform de overeengekomen basisafspraken (DVO) wordt wekelijks een volledige back up gemaakt en dagelijks een instrumentele back-up van de applicatieserver, databases en netwerkschijven (dus niet van de lokale harde schijven van pc's, laptops en dergelijke). In de basisafspraken zijn eveneens afspraken gemaakt

over afdoende logische en fysieke beveiligingsmaatregelen om activiteiten van personen met oneigenlijke of kwaadwillende bedoelingen op het iRvN netwerk en de daarop aangesloten systemen en applicaties uit te sluiten.

Ten behoeve van de informatiebeveiliging worden binnen de MGR procedures en voorzieningen ingericht conform de eisen die gesteld worden in de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten).

Personeelsbeleid

Het begrip "groei" staat centraal in het strategisch plan van HR. Geloven in groei van onze medewerkers en daarmee ook groei van de organisatie vormt de kern. HR heeft in voorwaardenscheppende zin hierbij een belangrijke rol te vervullen. Ook in de eigen groei van de HR-organisatie zijn er ambities. De hierbij gehanteerde slagzin luidt: ontwikkeling van een traditionele personeelszaken naar een moderne en volwaardige HR dienstverlening.

In 2018 is binnen de MGR gestart met gebruik maken van I-talent voor de gesprekscyclus met vaste gespreksmomenten. Bij WerkBedrijf is in 2018 een start gemaakt met Strategische Personeelsplanning, dit wordt in 2019 verder vervolgd en doorontwikkeld. Fase 1 is in 2018 afgerond en we gaan nu verder met fase 2. Bij iRvN is een start gemaakt met Strategische Personeelsplanning. Dit wordt ook in 2019 verder uitgewerkt.

Rechtmatigheid

Aan de hand van een controleplan zijn er in 2018 interne controles uitgevoerd op de gebieden van de re-integratie en participatievoorzieningen, inkoop/aanbestedingen, personeel, betalingen, investeringen, treasury, begrotingswijzigingen en baten.

In 2018 is voor de MGR Rijk van Nijmegen de re-integratieverordening van toepassing en wordt de gebruikelijke wet- en regelgeving gevolgd. Voor het onderdeel arbeidsmatige dagbesteding is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) van toepassing. Op het onderdeel van de wettelijke loonkostensubsidies is de Participatiewet van toepassing. Voor de wettelijke loonkostensubsidies, personeel en salarissen, inkopen en aanbestedingen, betalingen, investeringen, treasury, BTW, begrotingswijzigingen en baten is het controleprotocol van toepassing.

Ten aanzien van de verstrekte wettelijke loonkostensubsidies ad € 1,6 miljoen is een fout geconstateerd van 1,8%. In 2019 gaan we met de interne controle extra aandacht besteden aan het op een rechtmatige wijze verstrekken van een wettelijke loonkostensubsidie zoals het geven van aanvullende instructie aan medewerkers. Voor het overige zijn er geen tekortkomingen geconstateerd bij het uitvoeren van de interne controles.

Onderhoud kapitaalgoederen

Voor groot onderhoud worden geen voorziening getroffen. Er is een meerjarig onderhoudsplan welke periodiek geactualiseerd wordt. De onderhoudskosten van de relevante jaarschijven zijn in de begroting verwerkt.

Verbonden partijen

De MGR Rijk van Nijmegen is de gemeentelijke regeling van de volgende 7 gemeenten:

- Berg en Dal
- Beuningen
- Druten
- Heumen
- Mook en Middelaar
- Nijmegen
- Wijchen

Daarmee is de MGR een verbonden partij van deze gemeenten. De MGR zelf heeft geen verbonden partijen, en daarnaast bestaat ook geen visie of voornemen om dit komend jaar te wijzigen.

Verklaring van toepasselijkheid

Algemeen

De MGR Rijk van Nijmegen dient het kader van de informatiebeveiliging te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De MGR Rijk van Nijmegen heeft geen verplichting om zelfstandig de verklaring van toepasselijkheid in te dienen bij het Rijk. Wel doen we dit indirect via onze deelnemende gemeenten. Onderstaand wordt de naleving van de BIG en de AVG over 2018 nader toegelicht.

BIG - AVG

De BIG omvat een 133 tal maatregelen waar aan voldaan moeten worden. Hoe de MGR er momenteel voor staat als het gaat om het implementeren van de BIG maatregelen is goed te zien in de diagrammen.

Ten opzichte van 2017 is een verbetering waarneembaar. Inmiddels is 62% van de maatregelen volledig geïmplementeerd en 37% van de maatregelen deels. De maatregelen die in 2017 niet voldoende waren geïmplementeerd zijn nu ten minste deels geïmplementeerd.

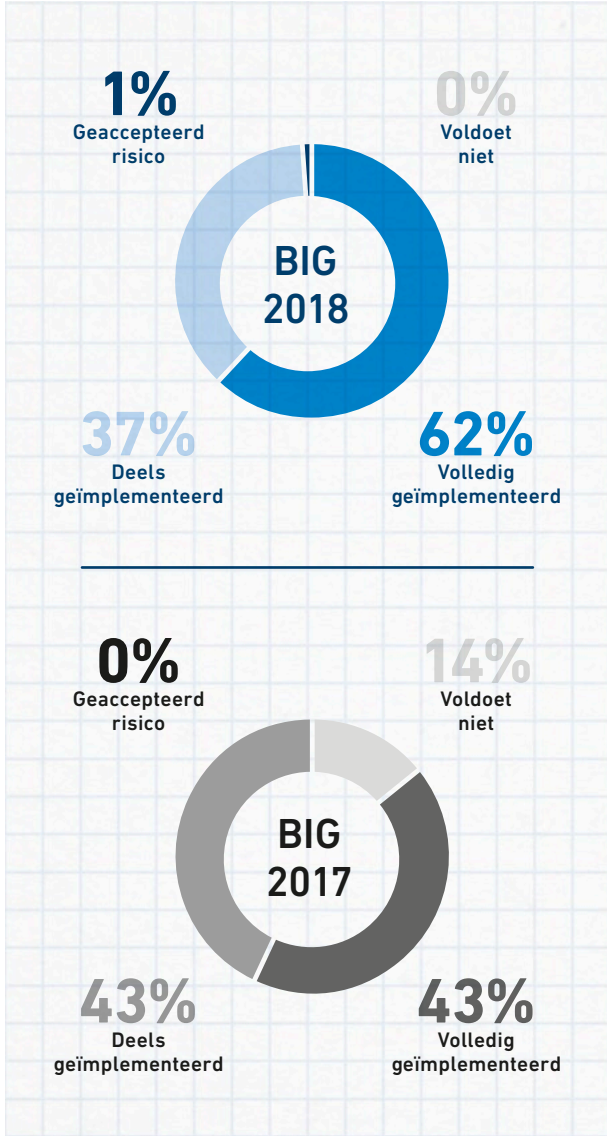
Daarbij dient opgemerkt te worden dat bij de maatregelen die nog niet geheel zijn geïmplementeerd het met name aan documentatie schort. In veel gevallen wordt een maatregel dus wel uitgevoerd, maar kan de MGR nog niet voldoende aantonen met bewijsstukken dat de maatregel ook volledig is geïmplementeerd.

Voor de MGR Rijk van Nijmegen zijn de volgende risico's onderkend:

- Uitlekken van persoonsgegevens naar onbevoegden
- Inzien van vertrouwelijke informatie door onbevoegden
- Publiceren van vertrouwelijke informatie richting onbevoegden
- Bewustzijn van het personeel

Voor de eerste drie onderwerpen (en genomen maatregelen) verwijzen wij naar de incidentenparagraaf.

Het naleven van de BIG en de AVG heeft voor een belangrijk deel met bewustwording te maken. In 2018 is veel aandacht besteed aan bewustzijnsbevordering. In het tweede kwartaal is middels een workshop gericht op het naleven van de AVG de privacy van inwoners uitvoerig besproken met de medewerkers. Om de kennis van medewerkers

over de BIG en AVG structureel op pijl te houden wordt in 2019 samen met de trainers een permanent programma ontwikkeld. Het programma zal in de loop van 2019 van start gaan.

Afgelopen augustus heeft de MGR de verantwoordelijkheid voor het beheer en de controle op het gebruik van Suwinet door de medewerkers van WerkBedrijf op zich genomen. Omdat de gemeenten eindverantwoordelijke blijven en middels ENSIA verantwoording afleggen over Suwinet, is het belangrijk dat de MGR een Third Party Mededeling (TPM) verklaring kan afgeven. Deze TPM verklaring, een bevestiging van het voldoen aan het gestelde normenkader, heeft de MGR inmiddels ontvangen. De MGR heeft inzake het Suwinet conform gestelde normen gehandeld.

Incidenten

In het afgelopen jaar zijn er 10 (2017; 6) beveiligingsmeldingen geweest. In

- 8 gevallen betreft het algemene persoonsgegevens
- 1 geval betreft het gezondheidsgegevens
- 1 geval betreft het een wettelijk identificatienummer

Slechts één incident in 2018 was van dusdanige ernst dat daarvan een melding is gedaan bij de AP. In de andere gevallen is na beoordeling gebleken dat het niet noodzakelijk was om een melding bij de AP te doen. Een voorbeeld hiervan, en tevens het meest voorkomende incident, is het verlies van een bedrijfstelefoon. Door het toepassen van maatregelen, pincode en ontgrendelen met vingerafdruk, en de mogelijkheid om de telefoon op afstand te wipen is het risico zeer beperkt.

Waar relevant zijn betreffende voorvallen in geanonimiseerde vorm gebruikt als voorbeeld om de bewustwording te vergroten. Daarnaast zijn indien noodzakelijk procedures aangescherpt.

EVA

In 2019 zal EVA, ons cliëntsysteem, operationeel worden. Voordat het systeem live gaat zullen in de uitgebreide tests tevens de vereisten vanuit de BIG en AVG meegenomen worden. EY gaat EVA onder andere op deze onderdelen toetsen, zodat voldaan wordt aan de vereisten van beschikbaarheid, vertrouwelijkheid en integriteit.

Conclusie

MGR Rijk van Nijmegen heeft, ondanks de benoemde risico's en de incidenten die zich hebben voorgedaan, op dit moment de informatiebeveiliging in beeld. Op bestaande tekortkomingen wordt gestuurd met als doel de risico's en het aantal incidenten weg te nemen, te voorkomen of tot een minimum te beperken.

Jaarrekening 28/03/2019

1. Balans per 31-12-2018

Activa	Bedragen in € 1.000	31-12-18	31-12-17
Vaste Activa	Materiële vaste activa	8.531	5.270
	Investeringen met een economisch nut	*8.531*	*5.270*
	Totaal vaste activa	**8.531**	**5.270**
Vlottende activa	Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	10.575	10.688
	Vorderingen op openbare lichamen	*1.468*	*3.589*
	Rekening-courantverhouding met het Rijk	*7.388*	*5.496*
	Overige vorderingen	*1.719*	*1603*
	Liquide middelen	118	123
	Banksaldo	*118*	*123*
	Overlopende activa	2.949	764
	Overlopende activa	*2.949*	*764*
	Totaal vlottende activa	**13.642**	**11.575**
	Totaal activa	**22.173**	**16.845**

Passiva	Bedragen in € 1.000	31-12-18	31-12-17
Vaste Passiva	Eigen vermogen	0	0
	Algemene reserve	*0*	*0*
	Bestemmings reserve	*0*	*0*
	Gerealiseerd resultaat	*0*	*0*
	Voorzieningen	453	897
	Re-integratievoorziening	*453*	*897*
	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	8.020	5.571
	Onderhandse lening	*8.020*	*5.571*
	Totaal vaste passiva	**8.473**	**6.468**
Vlottende Passiva	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.204	8.353
	Overige schulden	*9.204*	*8.353*
	Overlopende Passiva	4.496	2.024
	Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	*4.496*	*2.024*
	Totaal vlottende passiva	**13.700**	**10.377**
	Totaal passiva	**22.173**	**16.845**

	2018	2017
Garantstellingen	0	0
Gewaarborgde geldleningen	0	0

2. Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar

2.1 Toelichting overzicht baten en lasten

In de tabel vermelden we de begroting vóór en ná wijziging. De begroting vóór wijziging betreft de ontwerpbegroting 2019-2022 van juli 2018. Deze is door ons bestuur op 5 juli 2018 vastgesteld. In de kolom 'begroting ná wijziging' zijn de technische begrotingswijzigingen te zien, welke het dagelijks bestuur heeft goedgekeurd op 12 september 2018 en op 20 december 2018. Beide wijzigingen zijn toegelicht in bijlage 6 van de jaarstukken.

Het baten- en lastenoverzicht betreft de geconsolideerde resultaten van de MGR. In bijlage 5 is de aansluiting tussen de modules en de geconsolideerde MGR staat terug te vinden. In bijlage 6 wordt de begrotingswijziging nader toegelicht.

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is vastgesteld dat vanaf 2017 moet worden gerapporteerd op taakvelden.

De onderdelen van de MGR zijn als volgt onderverdeeld in de taakvelden:

	MGR totaal			
Baten Bedragen in € 1.000	**begroting 2018 vóór wijziging**	**begroting 2018 ná wijziging**	**realisatie 2018**	**saldo 2018**
Overhead	16.626	17.076	16.554	-521
Inkomensregeling	1.428	1.428	1.645	216
Begeleide participatie	57.154	57.154	56.765	-390
Arbeidsparticipatie	18.535	18.949	18.859	-90
Totaal baten	**93.743**	**94.607**	**93.822**	**-785**

Lasten Bedragen in € 1.000	**begroting 2018 vóór wijziging**	**begroting 2018 ná wijziging**	**realisatie 2018**	**saldo 2018**
Overhead	15.937	16.379	15.917	-462
Inkomensregeling	1.428	1.428	1.645	216
Begeleide Participatie	54.206	54.206	53.953	-254
Arbeidsparticipatie	14.537	14.854	14.798	-56
Totaal Programmalasten	**86.108**	**86.868**	**86.312**	**-555**
Overhead MGR	7.635	7.740	7.510	-230
Totaal lasten	**93.743**	**94.607**	**93.822**	**-785**

Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

Inkomensregelingen
- WerkBedrijf WERK wettelijke loonkostensubsidie

Overhead
- iRvN
- WerkBedrijf Vastgoed
- Bestuursondersteuning
- Overhead MGR bij alle onderdelen

Arbeidsparticipatie
- WerkBedrijf WERK basisdienstverlening participatiewet en meerwerk

Begeleide Participatie
- WerkBedrijf WERK arbeidsmatige dagbesteding
- WerkBedrijf SW uitvoering wet sociale werkvoorziening

2.2 Toelichting op resultaat vóór eindafrekening

Zoals bekend komt het resultaat van de MGR uit op € 0. De afrekeningen met de deelnemende gemeenten is reeds in de cijfers verwerkt. De reden hiervoor betreft een fiscaal vereiste. In deze toelichting op het resultaat lichten we, conform afspraak met de adviesfunctie, het resultaat voor en na afrekening en per onderdeel toe.

Resultaat vóór en na eindafrekening Bedragen in € 1.000	**Totale baten**	**Totale lasten**	**Resultaat voor eindafrekening**	**Eindafrekening**	**Saldo van baten en lasten**	**Gerealiseerd resultaat**
WerkBedrijf	78.386	78.883	496	-496	0	0
iRVN	17.906	17.432	-474	474	0	0
Bestuursondersteuning	309	309	0	0	0	0
Consolidatie	-2.802	-2.802	0	0	0	0
Totaal	**93.800**	**93.822**	**22**	**-22**	**0**	**0**

Het resultaat van de MGR voor afrekening komt uit op € 22.000. Dit resultaat valt uiteen in de volgende onderdelen:

WerkBedrijf

Voor de volgende onderdelen van Werk ontvangen de gemeenten een aanvullende declaratie:

- € 285.000 Participatiebudget; Dit betreft de extra middelen Participatiebudget vanuit de septembercirculaire 2019.
- € 216.000 betreft de meer uitgaven wettelijke loonkostensubsidies conform de melding in de 2e en 3e kwartaalrapportage 2018.
- € 295.000 betreft de meer uitgaven arbeidsmatige dagbesteding conform de melding in de 2e en 3e kwartaalrapportage 2018.

De Sociale Werkvoorziening laat een voordelig resultaat zien van € 301.000. Dit is conform de laatste kwartaalrapportage. Dit resultaat wordt terugbetaald aan de deelnemende gemeenten. Ten opzichte van de derde kwataal rapportage is de omzet € 100.000 lager uitgevallen dan verwacht. Daarnaast laten de overige personele lasten SW een overschrijding zien van € 150.000. Beide nadelen zijn opgevangen door met name lagere overheadlasten.

Bij Vastgoed is geen resultaat behaald. De resultaten zijn conform begroting gerealiseerd. De geraamde huurbaten zijn deels gerealiseerd. De onder realisatie in de huurbaten zijn opgevangen met besparingen in de lasten.

Bij de iRvN is een voordelig resultaat behaald. Het resultaat per onderdeel ziet er als volgt uit:

- € 263.000 voordelig resultaat automatisering waarbij we voorstellen deze middelen in 2019 in te zetten als extra inpuls op de AVG – BIG (BIO) en cybersecurity;
- € 211.000 voordelig resultaat I&A.

Bij Bestuursondersteuning is geen resultaat behaald. De activiteiten zijn conform begroting gerealiseerd.

Een nadere toelichting van de totstandkoming van de realisering van de baten en lasten leest u in hoofdstuk 7 van de jaarrekening.

2.3 Voorstel resultaatbestemming

Het voorstel aan het algemeen bestuur is om het resultaat 2018 als volgt te bestemmen:

Resultaten te verwerken in de gemeentelijke bijdrage volgens onderstaand schema en conform de verdelingssystematiek zoals genoemd in de grondslagen (zie hoofdstuk 3).

De afrekeningen zullen apart plaatsvinden op de volgende onderdelen:

WerkBedrijf, onderdeel Werk:

- Arbeidsmatige dagbesteding € 295.000
- Wettelijke loonkostensubsidies € 216.000
- Septembercirculaire € 285.000

WerkBedrijf, onderdeel SW:

- Voordeel resultaat afrekening (€ 301.000)

iRvN, onderdeel Automatisering:

- Voordeel resultaat (€ 263.000)
  Hier stellen we voor de middelen als extra impuls in te zetten voor de AVG – BIG (BIO) en cybersecurity. Mogen wij verwijzen naar het separate voorstel op dit punt.

iRvN, onderdeel Informatie & Applicatiebeheer

- Voordeel resultaat afrekening (€ 211.000)

Voorstel resultaatbestemming Bedragen in € 1.000	WerkBedrijf				ICT-Rijk van Nijmegen			Bestuurs-ondersteuning		MGR
	SW	**WERK***	**Vastgoed**	**Totaal**	**Automa-tisering**	**Info-& Appl. Beheer**	**Totaal**	**BO**	**Totaal**	**Totaal**
Beuningen	-148	29	0	-119	-21	0	-21	0	0	-140
Berg en Dal	-46	133	0	87	-18	0	-18	0	0	68
Druten	44	116	0	160	-10	0	-10	0	0	150
Heumen	3	40	0	43	-11	0	-11	0	0	32
Mook en Middelaar	0	24	0	24	-6	0	-6	0	0	18
Nijmegen	-19	438	0	419	-176	-211	-387	0	0	33
Wijchen	-97	17	0	-80	-21	0	-21	0	0	-102
West Maas en Waal	-38	0	0	-38	0	0	0	0	0	-38
Totaal	**-301**	**796**	**0**	**496**	**-263**	**-211**	**-474**	**0**	**0**	**22**

In de tabel is het onderdeel werk verder gespecificeerd.

Verbijzondering voorstel resultaatbestemming voor WERK naar de verschillende onderdelen Bedragen in € 1.000	**WERK**			**Totaal**
	ADB	**WLKS**	**Participatie**	
Beuningen	58	-43	14	29
Berg en Dal	28	83	22	133
Druten	57	49	10	116
Heumen	21	10	9	40
Mook en Middelaar	-5	25	4	24
Nijmegen	166	73	199	438
Wijchen	-30	18	28	17
West Maas en Waal	0	0	0	0
Totaal	**295**	**216**	**285**	**796**

Afrekening wettelijke loonkostensubsidie en arbeidsmatige dagbesteding

Voor de afrekening van de wettelijke loonkosten-subsidie en arbeidsmatige dagbesteding is geen bestuursbesluit nodig. Voor de volledigheid geven we wel al hier deze resultaten per gemeente weer ten opzichte van de begroting.

De verantwoording van dit inkomensdeel is terug te vinden in bijlage 3.

Wettelijke loonkostensubsidie Bedragen in € 1.000	**Baten loonkostensubsidie**	**Bestedingen loonkostensubsidie**	**Betalingsverplichting gemeenten**
Nijmegen	933	1.006	73
Wijchen	136	154	18
Berg en Dal	134	218	83
Beuningen	120	77	-43
Mook en Middelaar	14	39	25
Heumen	34	44	10
Druten	57	106	49
Totaal	**1.428**	**1.645**	**216**

Arbeidsmatige dagbesteding Bedragen in € 1.000	**% Begroot**	**Ingelegd**	**Daadwerkelijke lasten**	**Personele lasten**	**Betalingsverplichting gemeenten**
Nijmegen	55%	1.306	1.376	96	166
Wijchen	10%	251	202	18	-30
Druten	3%	82	133	6	57
Berg en Dal	11%	274	281	20	28
Beuningen	10%	251	290	18	58
Heumen	6%	144	154	11	21
Mook en Middelaar	3%	82	71	6	-5
Totaal	**100%**	**2.389**	**2.509**	**175**	**295**

De verantwoording van het aantal dagdelen is terug te vinden in bijlage 3.

3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans

Vaste Activa

Materiële vaste activa met economisch nut.

Materiële vaste activa	Termijn (in jaren)
Gronden en terreinen	0
Bedrijfsgebouwen	40
Voorzieningen aan terreinen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Inventarissen	10
Vervoersmiddelen	5
ICT – Investeringen (mobiele devices)	3
ICT – Overige investeringen	5
Overige Activa	10

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de bruto-verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, eventueel verminderd met bijdragen van derden en verminderd met afschrijvingen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. De kosten voor de verbouwing van het bedrijfspand zijn geactiveerd in de materiële vaste activa. De afschrijving op materiële vaste activa vangt aan in het jaar na de in gebruik name van de materiële vaste activa.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgesteld aan de hand van notitie richtlijnen activeren en afschrijven activa, artikel 4, lid 2 en 3. De gehanteerde termijnen in jaren staan genoteerd in de tabel hiernaast.

Aan de materiële vaste activa wordt geen rente toegerekend.

Vlottende Activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen

Liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

Eigen vermogen

Omdat sprake is van een gemeenschappelijke regeling waarvoor de deelnemende gemeenten verantwoordelijk zijn is het uitgangspunt vermogensvorming binnen de MGR Rijk van Nijmegen beperkt te houden. De deelnemende gemeenten houden in haar weerstandsvermogen rekening met de bij de MGR aanwezige risico's.

Vaste Passiva

De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de gedane aflossingen. De vaste passiva hebben een rentetypische looptijd van meer dan één jaar. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. In de toelichting op de balans zijn deze nader toegelicht.

Vlottende Passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De vlottende passiva hebben een rentetypische looptijd van één jaar of korter.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben en worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar, worden in de jaarrekening verwerkt indien zij bekend zijn op het moment van het opmaken van de jaarrekening.

Bijdrage per gemeente

De subsidies van de deelnemende gemeenten hebben een structureel karakter en zijn bedoeld om de activiteiten van de MGR te bekostigen. De subsidies zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, rekening houdend met een eventuele terugbetalingsverplichting. De voor de subsidie geldende wet- en regelgeving is gevolgd. De bijdrage per gemeente is per module anders afgesproken.

Op hoofdlijnen wordt de bijdrage als volgt bepaald:

WerkBedrijf:

- Voor het onderdeel WERK draagt iedere deelnemende gemeente het volledige participatiebudget over aan de MGR.
- Voor het onderdeel SW wordt een kostprijs per SE bepaald. De bijdrage wordt bepaald op basis van het aantal SE deelnemers in een gemeente.

iRvN:

- Voor het onderdeel automatisering is de bijdrage van iedere gemeente op basis van verdeelsleutels bepaald. De verdeelsleutels betreffen; inbreng, fte's, inwoneraantallen of op basis van werkelijke lasten.
- Voor het onderdeel applicatiebeheer worden op begrotingsbasis afspraken gemaakt.

Bestuursondersteuning:

- De bijdrage is bepaald op basis van het aantal inwoners.

Eventuele overschotten of tekorten worden in de eindafrekening met de gemeenten verrekend. Waarbij geldt dat over- en onderschrijdingen op het Werk-, SW en iRvN budget gezamenlijk gedragen worden. Hierbij wordt bovenstaande systematiek gehanteerd. Daarnaast worden budgetten voor een specifiek doel toegekend, zoals arbeidsmatige dagbesteding en de wettelijke loonkostensubsidies, deze worden ook alleen voor dat doel ingezet en per gemeente afgerekend. Mede omdat de wettelijke grondslag hierbij anders ligt.

Belasting Toegevoegde Waarde (BTW)

De BTW wordt volgens het nieuwe BTW model gehandhaafd.

- Het onderdeel Werk deels onder de koepelvrijstelling, zoals afgestemd met de Belastingdienst.
- Het onderdeel SW en iRvN onder de ondernemers BTW

Vennootschapsbelasting (VPB)

In 2017 heeft de Belastingdienst geconcludeerd dat de MGR onder voorwaarden niet VPB plichtig is. De afspraken die daarover met de Belastingdienst gemaakt zijn hebben wij voor 2018 strikt toegepast. Wijziging in activiteiten vanuit de MGR of inzichten vanuit de Belastingdienst kunnen dit standpunt doen wijzigen.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Met ingang van 1 januari 2013 is de WNT van kracht. De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde 'topfunctionarissen'. 'Topfunctionarissen' zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. De WNT verplicht ook tot openbaarmaking van de bezoldiging van de 'overige functionarissen', indien deze de bezoldiging of de ontslaguitkering de maximale norm te boven gaat. De WNT-norm voor 2018 is € 189.000.

4 Toelichting balans per 31 december 2018

Vaste activa

Materiële vaste activa

De MGR heeft alleen investeringen met economisch nut. De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

De investeringen in 2018 betreffen grotendeels de verbouwing van de Boekweitweg en ICT gerelateerde aankopen zoals te zien in onderstaande specificatie. De verbouwing van de Boekweitweg heeft in 2018 plaatsgevonden, wat terug te zien is in de investeringen. Deze is in 2018 afgerond.

De ICT investeringen zijn divers zoals de vervanging van een deel van het serverpark. Ook is de capaciteit van het wifinetwerk uitgebreid en hebben we licenties voor o.a. Microsoft aangeschaft. Op het gebied van de werkplek is er met name in mobiele apparatuur geïnvesteerd.

Tot slot zijn er in de aanloop naar EVA (het vervangende systeem voor de meeste administratiesystemen) investeringen gedaan, te zien onder onderhanden investeringen aangezien deze gedurende 2019 in gebruik zullen worden genomen. Eerder werd 2018 vermeld, echter heeft dit project vertraging opgelopen.

De afschrijving van de materiële vaste activa vangt aan in het eerste jaar volgend op het jaar van in gebruik name van deze activa. Dat betekent dat alleen over de investeringen van 2017 in 2018 afschrijving heeft plaatsgevonden, niet over de investeringen van 2018.

Bedragen in € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Gronden en terreinen	899	899
Bedrijfsgebouwen	1.560	290
Machines, apparaten en installaties	633	686
Inventarissen	736	610
ICT - Investeringen (Mobiele devices)	798	691
Overige ICT - Investeringen	3.363	2.077
Onderhanden investeringen	542	17
Totaal	**8.531**	**5.270**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de materiële vaste activa weer:

Bedragen in € 1.000	Boekwaarde 01-01-2018	Investeringen 2018	Afschrijving 2018	Desinvesteringen 2018	Afschrijving desinvesteringen 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en Terreinen						
Boekweitweg (voormalig Breed)	636	0	0	0	0	636
St. Teunismolenweg (voormalig Breed)	263	0	0	0	0	263
Subtotaal	**899**	**0**	**0**	**0**	**0**	**899**
Bedrijfsgebouwen						
Boekweitweg (voormalig Breed)	290	1.277	7	0	0	1.560
Subtotaal	**290**	**1.277**	**7**	**0**	**0**	**1.560**
Machines, apparaten en installaties						
Nieuwe Dukenburgseweg - WerkBedrijf	686	0	53	0	0	633
Subtotaal	**686**	**0**	**53**	**0**	**0**	**633**
Kantoorinventaris						
Meubilair - WerkBedrijf	385	185	49	0	0	521
Meubilair - iRvN	225	16	26	0	0	215
Subtotaal	**610**	**201**	**75**	**0**	**0**	**736**
ICT-investeringen (Mobiele devices)						
ICT Werkplekinrichting telefonie	691	402	295	0	0	798
Subtotaal	**691**	**402**	**295**	**0**	**0**	**798**
Overige ICT- investeringen						
ICT Werkplekinrichting pc's	564	383	127	0	0	820
Centrale computercapaciteit	323	250	68	0	0	505
iRvN Netwerkmigratie	1009	522	219	0	0	1.311
Licenties	181	582	36	0	0	727
Subtotaal	**2.077**	**1.737**	**450**	**0**	**0**	**3.363**
Onderhanden investeringen						
Nieuw applicatielandschap EVA	17	525	0	0	0	542
Subtotaal	**17**	**525**	**0**	**0**	**0**	**542**
Totaal	**5.270**	**4.142**	**880**	**0**	**0**	**8.531**

Bedragen in € 1.000	Beschikbaar gesteld krediet 2018	Budget-overheveling vanuit 2017	Cumulatief beschikbaar gesteld krediet	Cumulatief besteed tm 2017	Werkelijk besteed in 2018	Cumulatief besteed tm 2018	Afwijking cumulatief
ICT-Investeringen:	2.000	265	2.265	nvt	2.140	nvt	125
Inventaris:	0	0	0	nvt	201	nvt	-201
Totaal doorlopend	**2.000**	**265**	**2.265**	0	**2.341**	**0**	**-76**
Herinrichting Boekweitweg	464	810	1.564	290	1.277	1.567	-3
Onderhanden werk (project EVA)	550	0	550	17	525	542	8
Totaal Projecten	**1.014**	**810**	**2.114**	**307**	**1.802**	**2.109**	**5**
Totaal	**3.014**	**1.075**	**4.379**	**307**	**4.142**	**2.109**	**-71**

Hierboven staat een overzicht om het beschikbaar gestelde krediet te vergelijken met de daadwerkelijke realisatie op de investeringen:

In totaal bedraagt de afwijking € 71.000. Echter op de individuele posten is deze afwijking groter. De afwijkingen tussen begroting en realisatie zijn te verklaren door:

- Onderschrijding van € 125.000 op ICT investeringen. Dit budget valt binnen de bandbreedte van 20% en schuift door naar 2019.
- Jaarlijks worden er stoelen, tafels en ander inventaris aangeschaft. Hiervoor vragen we geen afzonderlijk krediet aan, maar activeren we wel. In 2018 is dit een bedrag geweest van € 201.000.
- De herinrichting van de Boekweitweg is in 2018 afgerond. We zijn daar binnen het budget gebleven. Dit investeringskrediet kan afgesloten worden.
- Project EVA, blijft in 2018 op de onderhanden investeringen gezien deze pas in 2019 in gebruik gaat worden genomen. Vooralsnog verwachten we binnen het budget te blijven.

Vlottende activa

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

De verschillende posten die behoren tot de vlottende activa worden in de tabel verder uitgesplitst.

Bedragen in € 1.000	Openstaande vorderingen 31-12-2018	Voorziening ononbaarheid 31-12-2018	Boekwaarde	
			31-12-2018	31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	1.468	0	1.468	3.589
Rekening-courantverhouding met het Rijk	7.388	0	7.388	5.496
Overige vorderingen	1.745	-26	1.719	1.603
Totaal	**10.601**	**-26**	**10.575**	**10.688**

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen worden in de tabel verder gespecificeerd.

Bedragen in € 1.000	Openstaande vorderingen 31-12-2018	Voorziening ononbaarheid 31-12-2018	Boekwaarde	
			31-12-2018	31-12-2017
Debiteuren	10.910	0	10.910	15.798
-/- vooruit gefactureerde deelnemersbijdrage	-10.121	0	-10.121	-13.199
Saldo debiteuren	**789**	**0**	**789**	**2.599**
Terug te vorderen BTW	0	0	0	0
Door te schuiven BTW naar gemeenten	646	0	646	626
Overige vorderingen op openbare lichamen	33	0	33	364
Totaal	**1.468**	**0**	**1.468**	**3.589**

Vorderingen op openbare lichamen: Debiteuren

Onder debiteuren is het bedrag m.b.t. het voorschot van de deelnemersbijdrage van 2019 opgenomen. Deze bijdragen hebben betrekking op de bestuursondersteuning, het Participatiebudget, arbeidsmatige dagbesteding, maat- en meerwerk, loonkostensubsidie, Wet sociale Werkvoorziening, vastgoed, automatisering en applicatiebeheer. De totale bijdrage bedraagt € 13,3 miljoen (excl. btw) en is conform begroting als volgt verdeeld over de gemeenten:

Bedragen in € 1.000	Voorschot deelnemers-bijdrage 2019	In mindering brengen op debiteuren
Nijmegen	9.393	6.261
Berg en Dal	1.017	1.017
Wijchen	1.039	1.039
Beuningen	743	743
Druten	452	452
Heumen	368	368
Mook en Middelaar	121	121
West Maas en Waal	120	120
Totaal	**13.253**	**10.121**

De facturen voor de deelnemersbijdrage 2019 zijn in december 2018 verzonden, hierdoor is dit bedrag opgenomen onder de post debiteuren. Gemeente Nijmegen heeft het deel van automatisering en applicatiebeheer al betaald in december 2018, waardoor deze betaling is opgenomen onder post vooruit ontvangen bedragen. Deze post van € 3,1 miljoen (excl. btw) is hierdoor dus niet in de debiteurenpositie per jaareinde opgenomen, waardoor deze ook niet in mindering gebracht hoeft te worden.
Van de deelnemersbijdragen 2019 staat per 30 januari 2019 nog een bedrag van € 4,9 miljoen open.

Na aftrek van de post deelnemersbijdrage (excl. btw) blijft een restant post over van debiteuren openbare lichamen van € 789.000. Hiervan is per 30 januari 2019 reeds € 787.000 ontvangen.

Vorderingen op openbare lichamen: Door te schuiven BTW naar gemeenten

Onder de vorderingen op openbare lichamen valt ook een bedrag voor terug te vorderen BTW bij de verschillende gemeentes. De MGR kan deze BTW zelf niet terug vorderen van het Rijk, maar dient via de gemeenten teruggevorderd te worden. Het bedrag van € 646.000 wordt verdeeld aan de hand van de inwonersaantallen in de BRN norm 2018. De bedragen zijn bij de aangifte gecommuniceerd naar de deelnemende gemeenten. De facturen zijn reeds verstuurd in januari 2019 op basis van onderstaande tabel:

Rekening Courantverhouding met het Rijk

Naast deze vorderingen, heeft de MGR een positief deposito saldo bij de rekening-courantverhouding met het Rijk ter waarde van € 7,4 miljoen.

Bedragen in € 1.000	Inwoners BRN 2018	Percentage BTW terugvordering	Totaal doorschuif BTW per gemeente	Al afgerekend Q1+2 per gemeente	Terug te vorderen BTW per gemeente
Nijmegen	173.450	54,7%	616	324	292
Wijchen	40.907	12,9%	145	42	103
Berg en Dal	34.700	10,9%	123	43	80
Beuningen	25.282	8,0%	90	30	60
Druten	18.550	5,9%	66	22	44
Heumen	16.394	5,2%	58	15	43
Mook en Middelaar	7.771	2,5%	28	3	25
Totaal	**317.054**	**100%**	**1.126**	**479**	**646**

Schatkistbankieren

De MGR is verplicht om hun overtollige liquide middelen aan te houden bij het Rijk. De MGR mag geen gemiddeld banksaldo hebben (per kwartaal) dat het drempelbedrag overschrijdt. Het drempelbedrag wordt vastgesteld aan de hand van een normpercentage van de begrotingswaarde. Dit normpercentage bedraagt 0,75%, maar het drempelbedrag kan nooit lager zijn dan € 250.000. De begrotingswaarde in 2018 bedraagt € 93,8 miljoen. Het drempelbedrag is gedurende 2018 niet overschreden, zoals te zien in hiernaaststaande tabel.

Bedragen in € 1.000	2018			
	Q1	Q2	Q3	Q4
Begrotingstotaal	93.843	93.843	93.843	93.843
Normpercentage	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
Drempelbedrag	703	703	703	703
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	330	440	428	396
Ruimte onder drempelbedrag	**373**	**263**	**162**	**308**
Overschrijding drempelbedrag	**0**	**0**	**0**	**0**

Overige vorderingen

De overige vorderingen worden nog verder gespecificeerd als hiernaast getoond.

De debiteurenpositie zonder betrekking op openbare lichamen is € 1,6 miljoen. Hiervan is per 30 januari 2019 € 764.000 ontvangen. In de resterende € 830.000 zitten enkele oude openstaande posten, waarvoor een voorziening is opgenomen van € 26.000 voor verwachte oninbare debiteuren.

Bedragen in € 1.000	Openstaande vorderingen 31-12-2018	Voorziening oninbaarheid 31-12-2018	Boekwaarde	
			31-12-2018	31-12-2017
Debiteuren	1.594	-26	1.568	1.509
Nog te ontvangen betalingen creditfacturen	0	0	0	0
Overige vorderingen	151	0	151	94
Totaal	**1.745**	**-26**	**1.719**	**1.603**

Liquide middelen

Het saldo van liquide middelen bestaat uit het banksaldo en het kasgeld van de MGR. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het MGR.

Bedragen in € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Banksaldo	118	123

Overlopende activa

De overlopende activa wordt verder gespecificeerd zoals hiernaast getoond:

De meeste vooruitbetaalde facturen hebben betrekking op iRvN. Dit betreffen voornameljik betaalde facturen voor service-contracten die betrekking hebben op 2019.

De vooruitbetaalde bedragen WerkBedrijf bestaan voornamelijk uit de loonkostensubsidies en de ontwikkeltrajecten. Hierbij hebben de betaaldata plaatsgevonden in 2018, terwijl een deel betrekking heeft op 2019. Hierdoor is in 2018 teveel betaald, waardoor het restant transitorisch naar 2019 wordt geboekt. De tabel hiernaast geeft het overzicht weer van deze kosten.

Bedragen in € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2018	Voorziening ononbaarheid	Balanswaarde	
			31-12-2018	31-12-2017
Vooruitbetaalde bedragen iRvN	732	0	732	509
Vooruitbetaalde bedragen WerkBedrijf	1.268	0	1.268	94
Nog te ontvangen bijdragen gemeenten	949	0	949	0
Overige nog te ontvangen bedragen	0	0	0	161
Vooruitbetaalde contracten iRvN	0	0	0	212
Vooruitontvangen deelnemersbijdrage	0	0	0	-212
Saldo vooruitbetaalde contracten	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**2.949**	**0**	**2.949**	**764**

Vooruitbetaalde bedragen WerkBedrijf Bedragen in € 1.000	Balanswaarde per 31-12-2018
Loonkostensubsidies betrekking 2019	929
Begeleiding nieuw beschut werken	13
Ontwikkeltrajecten betrekking 2019	325
Totaal	**1.268**

De nog te ontvangen bijdragen van de gemeenten zijn in de tabel te zien. Doordat er meer gerealiseerd is zijn er hogere lasten m.b.t. de arbeidsmatige dagbesteding, en is er een aanvullende bijdrage benodigd. Hetzelfde geldt voor de WLKS. Daarnaast is de septembercirculaire nog niet gefactureerd, waardoor deze transitorisch is opgenomen.

Nog te ontvangen bijdragen gemeenten Bedragen in € 1.000	**Balanswaarde per 31-12-2018**
September circulaire	285
Masterplan (kansberoepen)	153
Vordering wettelijke loonkostensubsidie	216
Vordering arbeidsmatige dagbesteding	295
Totaal	**949**

Te vorderen wettelijke loonkostensubsidie

In de tabel staat de specificatie van de vordering op de deelnemende gemeenten met betrekking tot de wettelijke loonkostensubsidie:

Doordat er meer gerealiseerd is op loonkostensubsidies dan dat er baten voor zijn opgehaald, bestaat er nog een betalingsverplichting voor de deelnemende gemeenten van € 216.000.

De toename van wettelijke loonkostensubsidie ligt in de lijn der verwachting. Mede door de praktijkroute wordt het eenvoudiger om een wettelijke loonkostensubsidie in te zetten.

Wettelijke loonkostensubsidie Bedragen in € 1.000	**Baten loonkosten-subsidie**	**Bestedingen loonkosten-subsidie**	**Betalings-verplichting gemeenten**
Nijmegen	933	1.006	73
Wijchen	136	154	18
Berg en Dal	134	218	83
Beuningen	120	77	-43
Mook en Middelaar	14	39	25
Heumen	34	44	10
Druten	57	106	49
Totaal	**1.428**	**1.645**	**216**

Te vorderen arbeidsmatige dagbesteding

In de tabel is de specificatie van de vordering op de deelnemende gemeenten met betrekking tot de arbeidsmatige dagbesteding:

Doordat er meer gerealiseerd is op arbeidsmatige dagbesteding dan dat er baten voor zijn opgehaald, bestaat er nog een betalingsverplichting voor de deelnemende gemeenten van € 295.000.

Arbeidsmatige dagbesteding Bedragen in € 1.000	**% Begroot**	**Ingelegd**	**Daadwerkelijke lasten**	**Personele lasten**	**Betalings-verplichting gemeenten**
Nijmegen	55%	1.306	1.376	96	166
Wijchen	10%	251	202	18	-30
Druten	3%	82	133	6	57
Berg en Dal	11%	274	281	20	28
Beuningen	10%	251	290	18	58
Heumen	6%	144	154	11	21
Mook en Middelaar	3%	82	71	6	-5
Totaal	**100%**	**2.389**	**2.509**	**175**	**295**

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

De MGR zal de vorming van eigen vermogen beperkt houden, gezien alle resultaten op de onderdelen verrekend worden met de deelnemende gemeenten. De tabel geeft dan ook een resultaat van € 0 weer.

Eigen vermogen Bedragen in € 1.000	**Boekwaarde per 31-12-2017**	**Onttrekkingen 2018**	**Toevoegingen 2018**	**Boekwaarde per 31-12-2018**
Gerealiseerd resultaat	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	**0**	**0**	**0**	**0**

Voorzieningen

De post voorzieningen bestaat uit reorganisatievoorzieningen die betrekking hebben op het voormalig werkvoorzieningschap Breed en de SPP van 2019 en verder. Deze post valt als volgt te verdelen:

Voorzieningen Bedragen in € 1.000	**Boekwaarde per 31-12-2017**	**Onttrekkingen 2018**	**Toevoegingen 2018**	**Boekwaarde per 31-12-2018**
Reorganisatievoorzieningen Breed 2016	124	-124	0	0
Reorganisatievoorzieningen Breed 2012	773	-407	0	367
Reorganisatievoorziening SPP	0	0	87	87
Totaal	**897**	**-531**	**87**	**453**

In 2016 is Breed samengevoegd met de MGR, waarbij een aantal medewerkers op dat moment boventallig werden. In de toenmalig opgezette voorziening is een voor die tijd ontstane personele betalingsverplichting opgenomen. Zoals te zien in bovenstaande tabel zijn deze betalingsverplichtingen in 2018 afgelopen.

In 2012 hebben de deelnemende gemeenten € 11,3 miljoen geïnvesteerd om de reorganisatie van het voormalige werkvoorzieningschap Breed te financieren. Hier is in de daaropvolgende jaren € 2,9 miljoen naar de gemeenten terug gegaan, doordat de eerste vorderingen op het herplaatsen van de boventallige medewerkers succesvol was. In 2016 is deze voorziening met een resterende hoogte van € 1,1 miljoen overgedragen aan de MGR. De betalingsverplichtingen van de overgebleven boventalligen in deze voorziening is naar verwachting verlopen.

In 2018 is een eerste stap gezet in de reorganisatie volgens de strategische personeelsplanning 2019 en 2020. De vorming, voor zover mogelijk per 31-12-2018, hiervan is te zien in bovenstaande tabel. Hier vindt in 2019 een dotatie plaats, wanneer een accurate inschatting te maken is van de omvang.

Bedragen in € 1.000		Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Onderhandse leningen	Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	8.020	5.571
Totaal		**8.020**	**5.571**

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen schulden met een looptijd langer dan één jaar is als hierboven.

De MGR heeft in januari 2015 een langlopende ondernemingslening afgesloten van € 1,2 miljoen met een looptijd van 20 jaar. De lening is aangegaan ter financiering van de investering in de materiële vaste activa. Deze lening wordt jaarlijks op basis van contract afgelost over de looptijd van de lening en bevat een rentelast van 1,74% per jaar. In 2018 is de rentelast op deze lening € 18.000 geweest.

Daarnaast is er in april 2017 een aflossingsvrije lening afgesloten van € 4,5 miljoen. Deze lening is afgesloten bij de NWB Bank met een looptijd van 20 jaar en bevat een rentelast van 1,73% per jaar. De rentelast op deze lening is in 2018 € 77.000.

Tot slot is in juni 2018 een aflossingsvrije lening afgesloten van € 2,5 miljoen. Deze lening is afgesloten bij de BNG bank met een looptijd van 20 jaar en een rentelast van 1,71% per jaar. De rentelast op deze rekening in 2018 is € 22.000.

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop van de vaste schulden weergegeven met een looptijd langer dan één jaar:

Bedragen in € 1.000	Saldo per 31-12-2017	Vermeerde-ringen	Vermin-de-ringen	Saldo per 31-12-2018
Onderhandse leningen	5.571	2.500	-51	8.020

Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit de volgende posten:

- Netto-vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar
- Overlopende passiva

Bedragen in € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.204	8.353
Overlopende passiva	4.496	2.024
Totaal	**13.700**	**10.377**

De netto-vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar staan in de tabel hiernaast verder uitgesplitst:

Bedragen in € 1.000	Saldo per 31-12-2018	Saldo per 31-12-2017
Crediteuren	4.293	3.726
Pensioenen	248	235
Belastingen	2.447	2.220
Afrekening arbeidsmatige dagbesteding gemeenten	0	293
Arbeidsmatige dagbesteding uitvoerende instellingen	188	329
Afrekening deelnemersbijdragen	775	132
Afrekening loonkostensubsidie gemeenten	0	205
Nog te betalen personeelskosten aan gemeenten	0	128
Nog te betalen afrekening gastheerschap	0	472
Te betalen ID-afrekening instellingen	78	20
Overige schulden	614	593
Nog te betalen loonkostensubsidies/ontwikkeltrajecten	561	0
Totaal	**9.204**	**8.353**

Crediteuren

Op de post crediteuren staat aan het eind van 2018 een bedrag van € 4,3 miljoen open. Per 31 januari 2019 heeft de MGR hier € 3,6 miljoen van voldaan en moet er nog een post van € 700.000. voldaan worden.

Belastingen

De positie aan de Belastingdienst is in de tabel verder toegelicht. De loonheffing bestaat uit de loonheffingen SW en ambtelijk.

In bovenstaande overzicht is te zien dat de loonheffing, het lage inkomensvoordeel en de af te dragen BTW samen is gevoegd als totaalpositie aan de belastingdienst.

Afdrachten salarissen

Onder deze post vallen de reserveringen voor premie afdrachten en loonheffingen. De afdrachten van de salarissen kan uitgesplitst worden in het gedeelte dat betrekking heeft tot het ambtelijk personeel van € 1,2 miljoen en het SW-personeel van € 1,3 miljoen.

Belastingen Bedragen in € 1.000	**Boekwaarde per 31-12-2018**	**Boekwaarde per 31-12-2017**
Loonheffing	2.540	2.607
LIV	-650	-640
Af te dragen BTW	557	265
VPB support	0	-12
Totaal	**2.447**	**2.220**

Afrekening resultaat Bedragen in € 1.000	**Saldo per 31-12-2018**
Afrekening SW	301
Afrekening Werk	0
Afrekening Vastgoed	0
Afrekening BO	0
Afrekening Automatisering	263
Afrekening Applicatiebeheer	211
Totaal	**775**

Arbeidsmatige dagbesteding

De afrekening van december en de eindafrekening van de arbeidsmatige dagbesteding van de zorginstellingen in de tabel zijn reeds nog niet ontvangen. Bij deze afrekeningen worden bijgaande bedragen verwacht.

Bedragen in € 1.000	**Lopende verplichtingen 2018**
Pluryn	112
Driestroom	50
RIBW	26
Totaal	**188**

Te betalen kosten WIW/ ID-Banen

Gezien we bij de voorschotten meer ontvangen hebben dan we als kosten hebben gemaakt, vindt er een afrekening WIW/ID-Banen plaats van € 78.000. De factuur hiervan is in januari 2019 verstuurd.

Overige schulden

De overige schulden staan uit bij diverse partijen. Deze kosten hebben allen betrekking op 2018, maar zijn nog niet verrekend. De grootste post betreft de afrekening wijkwerk van € 90.000.

Nog te betalen Loonkostensubsidies/ ontwikkeltrajecten

Zoals bij de overlopende activa te zien worden er periodieke deelbetalingen gedaan met betrekking tot de loonkostensubsidies en de ontwikkeltrajecten. Wanneer deze betaling in 2019 plaatsvindt, maar deels betrekking heeft op 2018, worden deze transitorisch in de kosten van 2018 geboekt. In de tabel hiernaast is hiervan de omvang te zien.

Bedragen in € 1.000	**Balanswaarde per 31-12-18**
Nog te betalen ontwikkeltrajecten	424
Nog te betalen loonkostensubsidies	137
Totaal	**561**

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is weergegeven in bijgaande tabel.

Vooruit ontvangen bedragen

De vooruit ontvangen bedragen bestaan uit het SAR budget, de IPS regio en de IPS Nijmegen. Dit zijn extra middelen die van het Rijk verkregen zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden van de MGR. Het restant van deze middelen wordt meegenomen naar 2019, doordat deze middelen in 2018 niet in zijn geheel zijn aangesproken en daarvoor specifieke afspraken gemaakt zijn.

Vooruitontvangen gemeentelijke bijdragen

Zoals te lezen is bij debiteuren openbare lichamen, is een deel van de deelnemersbijdrage van het eerste kwartaal 2019 al opgehaald voor 31-12-2018. Om deze reden wordt dit bedrag niet zoals de overige posities gesaldeerd met de debiteuren, maar weergegeven als vooruitontvangen gemeentelijke bijdragen. Dit betreft de facturen van de gemeente Nijmegen met betrekking op automatisering en applicatiebeheer. Het totaal hiervan is € 3,1 miljoen zoals te zien in de tabel van de overlopende passiva.

Bedragen in € 1.000	Saldo per 31-12-2018	Saldo per 31-12-2017
Vooruit ontvangen bedragen	915	1.094
Aangegane verplichtingen Ontwikkeltrajecten/TLKS/WLKS	0	106
Verplichtingen Breed/Support	0	64
Aangegane verplichtingen Maat en Meerwerk	56	185
Accountant/Advies	30	91
Rentelasten	92	71
Nog te betalen verlof ambtelijk	270	269
Vooruitontvangen ESF gelden	0	144
Vooruitontvangen gemeentelijke bijdragen	3.133	0
Totaal	**4.496**	**2.024**

Bedragen in € 1.000	Saldo per 31-12-2017	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo per 31-12-2018
SAR budget	822	0	-334	488
IPS Regio	0	114	0	114
Masterplan (IPS Nijmegen)	272	-2	0	270
Overig	0	43	0	43
Totaal	**1.094**	**112**	**-334**	**915**

5 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich in 2019 geen gebeurtenissen van financieel belang voorgedaan die een effect hebben op 2018.

6 Niet uit de balans blijkende langlopende financiële verplichtingen

Bedragen in € 1.000	Resterende waarde	
	MGR exclusief iRvN	iRvN
Contracten die aflopen in 2019	2.815	850
Contracten die doorlopen in 2019	491	8.920
Totaal	**3.306**	**9.770**

Uit verschillende doorgenomen contracten is gebleken dat de MGR voor aantal toekomstige jaren verbonden is aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. De belangrijkste verplichtingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

a Huurovereenkomsten
b Inkoopcontracten
c Vakantiegeld en verlofdagen

A Huurovereenkomsten

Op het moment is er een dienstverleningsovereenkomst tot en met 2019 met Gemeente Nijmegen in het kader van het gastheerschap. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over het gebruik van bepaalde onderdelen zoals de administratie en juridische zaken. Hierin zit tevens de huurovereenkomst verwerkt.
De verwachte totale omvang van de dienstverleningsovereenkomst is gebaseerd op de uitgaven in 2018 en betreft € 2,4 miljoen voor 2019.

B Inkoopcontracten

De MGR heeft diverse inkoopcontracten gesloten met onder andere zorgverleners. In deze overeenkomsten is afgesproken dat de MGR cliënten kan plaatsen bij de desbetreffende zorgverleners. Met de zorgverleners is afgesproken dat er een bepaald aantal cliënten geplaatst kan worden, er wordt echter afgerekend per daadwerkelijk geplaatste cliënt. Hieronder staat het overzicht vermeld van de contractwaardes, de reeds bestelde contract waarde, en het resterende bedrag wat nog verhaald zou kunnen worden. Er moet echter de nadruk gelegd worden op het feit dat het gaat om mogelijke kosten, en dat de MGR niet verplicht is om alle contracten volledig af te nemen. De verwachting is dat niet alle contracten volledig benut zullen worden. Daarnaast heeft de iRvN een aantal inkoopcontracten afgesloten. Deze hebben betrekking tot ICT gerelateerde taken en de inhuur van ondersteunend personeel.

C Vakantiegeld en verlofdagen

De deelnemende gemeenten staan altijd garant voor de betaling / verplichtingen uit hoofde van vakantiegeld en verlofdagen voor de SW-medewerkers. Vanuit dit achterliggende feit en het feit dat MGR Rijk van Nijmegen dezelfde uitgangspunten voor verslaggeving/verantwoording toepast als de deelnemende gemeenten (BBV) is er voor gekozen de verplichtingen uit hoofde van vakantiegeld en -dagen niet te waarderen in de balans per 31 december. Het bedrag dat wordt opgenomen onder niet uit de balans blijkende verplichtingen betreft enkel het vakantiegeld, gezien er volgens beleid geen verlofuren uitbetaald worden tenzij dit niet anders kan door bijvoorbeeld overlijden. De omvang hiervan wordt dermate klein geschat over de volledig resterende uitstroom periode van de SW-medewerkers, dat er geen bedrag voor wordt opgenomen. De omvang van de verplichting inzake vakantiegeld bedraagt per 31 december 2018 € 1,7 miljoen.

7 Toelichting op overzicht baten en lasten over 2018

Bedragen in € 1.000	Totale baten	Totale lasten
WerkBedrijf	78.883	78.883
Bestuursondersteuning	309	309
iRvN	17.432	17.432
Consolidatie	-2.802	-2.802
Totaal	**93.822**	**93.822**

7.1 Baten en lasten MGR totaal

Zoals bekend komt het resultaat van de MGR uit op € 0. De afrekeningen met de deelnemende gemeenten zijn reeds in de cijfers verwerkt. De reden hiervoor betreft een fiscaal vereiste. In dit resultaat zijn de afrekeningen met de gemeenten reeds verwerkt. Hieronder lichten we kort per onderdeel de reslutaten voor afrekening toe:

WerkBedrijf

Voor de volgende onderdelen van Werk zien de resultaten voor afrekening er als volgt uit:

- € 285.000 Participatiebudget; Dit betreft de extra middelen Participatiebudget vanuit de septembercirculaire 2019.
- € 216.000 betreft de meer uitgaven wettelijke loonkostensubsidies één en ander conform de melding in de 2e en 3e kwartaalrapportage 2018.
- € 295.000 betreft de meer uitgaven Arbeidsmatige dagbesteding één en ander conform de melding in de 2e en 3e kwartaalrapportage 2018.

Voor de Sociale Werkvoorziening is het resultaat voor afrekening € 301.000 voordelig. Dit is conform de laatste kwartaalrapportage. Dit resultaat wordt terugbetaald aan de deelnemende gemeenten. Daarbij dient opgemerkt te worden dat ten opzichte van de derde kwartaal rapportage de omzet € 100.000 lager is uitgevallen dan verwacht. Daarnaast laten de overige personele lasten SW een overschrijding zien van € 150.000 inzake uitruil woon- werkverkeer. Beide nadelen zijn opgevangen door met name lagere overheadlasten.

Bij Vastgoed is geen resultaat behaald. De resultaten zijn conform begroting gerealiseerd. Hierbij wordt opgemerkt dat de geraamde huurbaten deels gerealiseerd zijn. De onder realisatie in de huurbaten zijn opgevangen met besparingen in de lasten.

Bij Bestuursondersteuning is geen resultaat behaald. De activiteiten zijn conform begroting gerealiseerd.

Bij de iRvN is het resultaat voor afrekening € 474.000. Het resultaat per onderdeel ziet er als volgt uit:

- € 263.000 Voordelig voor automatisering, waarbij we voorstellen deze middelen in 2019 in te zetten als extra inpuls op de AVG – BIG (BIO) en cybersecurity
- € 211.000 Voordelig voor I&A

In de verdere stukken komen de onderdelen in detail aan bod, waar het overzicht nog eens op dat niveau weergegeven is.

7.2 Baten en lasten WerkBedrijf

WerkBedrijf omvat drie onderdelen, namelijk WERK, SW en Vastgoed. De resultaten worden toegelicht in paragraaf 7.2.1 en 7.2.2.

Personele lasten

Door de nieuwe richtlijnen van de BBV zijn de totale personele lasten in bovenstaande tabellen niet meer zichtbaar. De personele lasten maken nu onderdeel uit van de programmalasten en de overhead MGR. Bijgaand een overzicht van het verloop van de personele lasten voor 2018 en volgende jaren.

In deze tabel is te zien dat we de komende jaren de personele lasten fors moeten afbouwen als gevolg van de aflopende SW inkomsten en als gevolg van het wegvallen van tijdelijke middelen. De afbouw vindt zowel plaats in het primaire proces als de ondersteuning op alle niveau's binnen de organisatie.

In 2018 zijn de personele lasten ad € 16,7 miljoen binnen de begroting gebleven.

Baten Bedragen in € 1.000	MGR - module WerkBedrijf			
	Raming begrotings-jaar voor wijziging	Raming begrotings-jaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overhead	417	417	365	-52
Inkomensregelingen	1.428	1.428	1.645	216
Begeleide participatie	58.383	58.383	58.014	-368
Arbeidsparticipatie	18.535	18.949	18.859	-90
Totaal baten	**78.762**	**79.177**	**78.883**	**-294**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR - module WerkBedrijf			
	Raming begrotings-jaar voor wijziging	Raming begrotings-jaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overhead	417	417	418	1
Inkomensregelingen	1.428	1.428	1.645	216
Begeleide participatie	54.857	54.857	54.619	-238
Arbeidsparticipatie	14.732	15.043	15.006	-36
Totaal Programmalasten	**71.434**	**71.744**	**71.687**	**-57**
Overhead MGR	7.328	7.432	7.195	-237
Totaal lasten	**78.762**	**79.176**	**78.883**	**-294**
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

Personeel Bedragen in € 1.000	WBRN personeel							Afbouw
	B 2018 P	B 2018 W	R 2018	B 2019 p	B 2020	B 2021	B 2022	
Arbeidsparticipatie	7.477	7.781	7.637	6.666	5.683	5.683	5.683	-2.098
Begeleide Participatie	5.013	5.013	5.013	4.764	4.567	4.467	4.367	-646
Overhead	4.069	4.173	4.060	3.703	3.617	3.487	3.487	-686
Totaal	**16.559**	**16.967**	**16.710**	**15.133**	**13.867**	**13.637**	**13.537**	**-3.430**

7.2.1 Onderdeel WERK

Bij WERK is het saldo van de baten en lasten € 0. In dit saldo is de afrekening van 2018 reeds verwerkt. Dit is nader toegelicht bij het resultaat op MGR niveau. Voor het werk bestaat de afrekening van € 796.000 uit de volgende onderdelen:

- € 216.000 wettelijke loonkostensubsidies
- € 295.000 arbeidsmatige dagbesteding
- € 285.000 de septembercirculaire van het Participatiebudget.

Baten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel WERK			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Inkomensregelingen	Gemeentelijke bijdragen	1.428	1.428	1.645	216
Begeleide participatie	Gemeentelijke bijdragen	2.389	2.389	2.684	295
Arbeidsparticipatie	Gemeentelijke bijdragen	15.044	15.043	15.329	285
Arbeidsparticipatie	Overige bijdragen	3.491	3.906	3.529	-377
Arbeidsparticipatie	Overige bedrijfsopbrengsten	0	0	0	0
Totaal baten		**22.352**	**22.766**	**23.187**	**421**

Lasten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel WERK			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Inkomensregelingen	Loonkostensubsidie	1.428	1.428	1.645	216
Begeleide participatie	Arbeidsmatige dagbesteding	2.389	2.389	2.684	295
Arbeidsparticipatie	Instrumenten	5.464	5.848	5.998	150
Arbeidsparticipatie	Maat-en meerwerk	1.194	1.288	1.319	31
Arbeidsparticipatie	Masterplan Nijmegen	2.200	1.728	1.675	-53
Arbeidsparticipatie	Personele lasten	5.182	5.486	5.322	-164
Arbeidsparticipatie	Overige lasten	692	692	692	0
Totaal Programmalasten		**18.549**	**18.860**	**19.334**	**475**
Overhead MGR		3.802	3.906	3.852	-54
Totaal lasten		**22.352**	**22.766**	**23.187**	**421**

Saldo van baten en lasten		**0**	**0**	**0**	**0**

Per taakveld wordt een verklaring gegeven voor de belangrijkste afwijkingen:

Onder het taakveld Inkomensregelingen valt de reguliere wettelijke loonkostensubsidie en de subsidie beschut werken nieuw. In de kwartaalrapportages is melding gemaakt dat we hoger uitkomen. In 2018 zijn meer plaatsingen van arbeidsbeperkten gerealiseerd dan begroot. Als gevolg hiervan is een bedrag van € 216.000 meer besteed. Dit bedrag is in de eindafrekening met de gemeenten verrekend. We verwachten dat de toename een structureel karakter heeft.

Onder het taakveld Begeleide Participatie valt de arbeidsmatige dagbesteding. In de kwartaalrapportages is melding gemaakt dat we hoger uit komen. Het aantal kandidaten dat van deze voorziening gebruik maakt is hoger dan geraamd. Gevolg hiervan is dat een bedrag van € 295.000 meer aan arbeidsmatige dagbesteding is besteed. Dit bedrag is in de eindafrekening met de gemeenten verrekend. We verwachten dat de toename een structureel karakter heeft.

Onder het taakveld Arbeidsparticipatie valt de uitvoering van de Participatiewet. Met de septembercirculaire is het Participatiebudget verhoogd met € 285.000. Dit bedrag is in de eindafrekening met de gemeenten verrekend. Daarnaast laten de overige bijdragen een onderschrijding zien van € 377.000. Dit is met name een bedrag van € 114.000 aan niet bestede regionale IPS middelen en een bedrag van € 251.000 aan niet bestede SAR middelen. Deze middelen zijn gereserveerd voor 2019.

Aan de lasten zijde van het taakveld Arbeidsparticipatie laten met name de instrumenten een overschrijding zien. Daar wordt het budget met € 150.000 overschreden. Er is meer in kandidaten geïnvesteerd om ze te laten uitstromen naar werk. Deze overschrijding is met name gedekt met lagere uitgaven op personeel. Het voordeel op de overhead van € 54.000 wordt met name veroorzaakt door een voordeel in de afrekening met de gastheer en de iRvN.

7.2.2 Onderdeel SW

Bij de SW is het saldo van de baten en lasten € 0. In dit saldo is de afrekening van 2018 reeds verwerkt. Dit is nader toegelicht bij het resultaat op MGR niveau. De SW eindigt het jaar met een financieel voordeel van € 301.000.

Het gemiddeld aantal SE's komt uit op 1.551,8. Dit is 2,8 SE lager dan in de begroting is aangegeven. De kostprijs per SE komt hiermee uit op € 28.092 per SE (begroot € 28.243).

Baten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel SW			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Begeleide participatie	Gemeentelijke bijdragen	43.893	43.893	43.593	-301
Begeleide participatie	Overige bijdragen	240	240	276	36
Begeleide participatie	*Netto omzet*	*11.241*	*11.241*	*10.787*	*-455*
Begeleide participatie	*Materiaal verbruik / uitbesteed werk*	*-268*	*-268*	*-249*	*19*
Begeleide participatie	Toegevoegde waarde	10.973	10.973	10.538	-435
Begeleide participatie	Overige bedrijfsopbrengsten	236	236	276	40
Totaal baten		**55.343**	**55.343**	**54.683**	**-660**

Lasten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel SW			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Begeleide participatie	Salarissen SW-medewerkers	44.384	44.384	43.990	-394
Begeleide participatie	Bijdrage "lage inkomens"	-450	-450	-700	-250
Begeleide participatie	Productiekosten	712	712	726	14
Begeleide participatie	Overige kosten SW-medewerkers	2.270	2.270	2.423	154
Begeleide participatie	Personele lasten	4.843	4.843	4.843	0
Begeleide participatie	Overige lasten	58	58	58	0
Totaal Programmalasten		**51.817**	**51.817**	**51.340**	**-477**
Overhead MGR		3.526	3.526	3.343	-183
Totaal lasten		**55.343**	**55.343**	**54.683**	**-660**

Saldo van baten en lasten		**0**	**0**	**0**	**0**

De toegevoegde waarde is in 2018 gestegen ten opzichte van 2017: per FTE van € 7.127 naar € 7.291. Dit is een stijging van 2,3%. Hiervan is 1,7% inflatiecorrectie en 0,5% als gevolg van efficiëntieverbetering. Ten opzicht van de begroting 2018 is de realisatie achtergebleven, € 435.000 lager dan begroot, dat is € 296 per FTE. Belangrijke oorzaken zijn minder declarabele uren (onder andere door het ziekteverzuim) en lagere uurtarieven. Bij sommige SW-medewerkers neemt de arbeidsproductiviteit af. Sinds 2015 stromen er geen nieuwe SW-medewerkers in, met een relatief hoge arbeidsproductiviteit.

De salariskosten op de SW zijn € 394.000 lager dan begroot. Dit is deels door de lagere SE realisatie en deels door een lagere loonindexatie per 1 juli. Daarnaast is ook altijd sprake van een uitruil van reiskosten woon-werk, wat een verschuiving van kosten veroorzaakt. De overige kosten SW stijgen hierdoor.

Het lage inkomensvoordeel (LIV) kan pas na afsluiting van de salarisadministratie goed worden berekend. Deze eindberekening laat een voordelig resultaat van € 250.000 zien. Dit is enerzijds een eenmalig voordeel van € 25.000 uit de eindafrekening 2017 en anderzijds een voordeel door een te voorzichtig begroot bedrag voor 2018.

De overige kosten SW-medewerkers zijn € 154.000 hoger. Dit is voornamelijk door de eerder genoemde uitruil van de reiskosten woon-werk, daarnaast laat het collectief vervoer op dit punt een overschrijding zien.

Bij de overhead van de MGR zijn de uitgaven € 183.000 lager dan begroot.
Dit bestaat voornamelijk uit een voordeel behaald op de dienstverleningsovereenkomst met iRvN en de gastheer.

7.2.3 Onderdeel Vastgoed

In 2018 hebben we niet de verwachte huuropbrengsten gerealiseerd. Doordat we een aantal onderhoudsprojecten hebben kunnen doorschuiven naar 2019, is dit alsnog gecompenseerd in de realisatie van 2018.

Baten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel Vastgoed			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	279	279	279	0
Overhead	Overige bedrijfsopbrengsten (verhuur)	138	138	86	-52
Begeleide participatie	Overige bedrijfsopbrengsten (verhuur)	651	651	648	-3
Totaal baten		**1.068**	**1.068**	**1.013**	**-55**

Lasten Bedragen in € 1.000		WerkBedrijf - onderdeel Vastgoed			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Begeleide participatie	Personele lasten	41	41	43	1
Begeleide participatie	Kapitaallasten	38	38	9	-28
Begeleide participatie	Materiële lasten	521	521	428	-93
Begeleide participatie	Overige lasten	50	50	115	64
Overhead	Personele lasten	26	26	26	0
Overhead	Kapitaallasten	24	24	24	0
Overhead	Materiële lasten	334	334	334	0
Overhead	Overige lasten	32	32	33	1
Totaal Programmalasten		**1.068**	**1.068**	**1.013**	**-55**
Overhead MGR					
Totaal lasten		**1.068**	**1.068**	**1.013**	**-55**

Saldo van baten en lasten		**0**	**0**	**0**	**0**

7.3 Baten en lasten ICT Rijk van Nijmegen

ICT Rijk van Nijmegen bestaat uit de onderdelen Automatisering en Informatie-& Applicatiebeheer. Op beide onderdelen hebben we een voordeel behaald ten opzichte van de bijgestelde begroting. Voor Automatisering bedraagt dit voordeel € 263.000. Voor Informatie-& Applicatiebeheer is dat € 211.000.

In het voorstel voor resultaatbestemming is de verbijzondering van de terugbetalingsverplichting per deelnemende gemeente te zien. We zullen nu de afwijkingen per onderdeel toelichten.

Baten Bedragen in € 1.000	MGR - module ICT Rijk van Nijmegen			
	Raming begrotings-jaar voor wijziging	Raming begrotings-jaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overhead	17.084	17.534	17.047	-487
Arbeidsparticipatie	385	385	385	0
Totaal baten	**17.469**	**17.919**	**17.432**	**-487**

Lasten Bedragen in € 1.000	MGR - module ICT Rijk van Nijmegen			
	Raming begrotings-jaar voor wijziging	Raming begrotings-jaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overhead	15.520	15.962	15.497	-465
Arbeidsparticipatie	332	340	340	0
Totaal Programmalasten	**15.853**	**16.302**	**15.837**	**-465**
Overhead MGR	1.616	1.617	1.595	-22
Totaal lasten	**17.469**	**17.919**	**17.432**	**-487**

Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

7.3.1 Onderdeel Automatisering

Bij Automatisering is het saldo van de baten en lasten 0. In dit saldo is de afrekening van 2018 reeds verwerkt. De afrekening van 2018 bedraagt € 263.000 voordelig en is inbegrepen in de gemeentelijke bijdragen.

Hier stellen we voor het voordelig resultaat als extra impuls in te zetten voor de AVG-BIG (BIO en cybersecurity). Mogen wij verwijzen naar het separate voorstel op dit punt.

Automatisering valt volledig onder het taakveld Overhead.

Baten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	11.167	11.167	10.904	-263
Overhead	Overige bedrijfsopbrengsten	0	300	298	-2
Overhead	Overige bijdragen	1.080	1.080	1.080	0
Totaal baten		**12.247**	**12.547**	**12.282**	**-265**

Lasten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Automatisering			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	**Raming begrotingsjaar na wijziging**	**Realisatie begrotingsjaar**	**Saldo**
Overhead	Personele lasten	5.070	5.070	4.877	-193
Overhead	Kapitaallasten	825	825	835	10
Overhead	Materiële lasten	5.383	5.683	5.602	-81
Overhead	Overige lasten	0	0	24	24
Totaal Programmalasten		**11.278**	**11.578**	**11.337**	**-240**
Overhead MGR	Overhead MGR	969	969	945	-25
Totaal lasten		**12.247**	**12.547**	**12.282**	**-265**

Saldo van baten en lasten		**0**	**0**	**0**	**0**

Onderstaand een toelichting op de (belangrijkste) afwijkingen in de baten en lasten ten opzichte van de begroting. Waarbij we onderscheid maken tussen eenmalige en structurele voor-en nadelen.

- De baten verhouden zich (nagenoeg volledig) tot de begroting 2018 na wijziging. De begroting is in de loop van 2018 aangepast voor € 300.000 aan doorbelasting van plusproducten waar ook kosten tegenover staan.
- De lasten zijn € 265.000 minder dan begroot. Dit betreft met name:
  1. een voordeel van circa € 190.000 aan personele lasten. Bij ICT-Beheer zijn verschillende medewerkers vertrokken en blijkt het lastig om deze vacatures ingevuld te krijgen. Bij de Servicedesk heeft de invulling van de functies in het kader van de doorontwikkeling pas later in het jaar plaatsgevonden. Het was de intentie dit per 1 juli afgerond te hebben. In beide gevallen geldt dat er maar ten dele vervangend is ingehuurd.
  2. een eenmalig voordeel van circa € 60.000 betreft materiële lasten. Het nieuwe Microsoft contract is per 1 april ingegaan. In 2018 hebben we de kosten hierdoor maar voor 9 maanden. Echter dit contract is structureel duurder (zie ook onderstaand bij structurele nadelen). Tegenover dit eenmalige voordeel staan nadelen zoals o.a. migratiekosten. In het eerste kwartaal van 2018 heeft de laatste migratie (gemeente Berg en Dal) plaats gevonden. Ook zijn er eenmalige kosten gemaakt voor de uitbreiding van de capaciteit van het wifi-netwerk op verschillende locaties.

We zien verder in 2018 veel plussen en minnen op de diverse onderdelen. Deze komen onder aan de streep in 2018 op 0 uit.

Structurele voordelen:

We zien enkele structurele voordelen zoals vervallen uitwijkkosten bij gemeenten. Deze uitwijkcontracten konden na de overgang op het iRvN-netwerk worden opgezegd. Verder zien we een afname van kosten bij diverse onderhoudscontracten. Dit komt door opzegging of bundeling van contracten na de migraties.

Structurele nadelen:

Op het gebied van informatieveiligheid zien we zowel de kosten als de capaciteitsvraag toenemen. Als voorbeeld E-mailauthenticatie om te voldoen aan regelgeving op het gebied van databescherming.

Verder zijn we overgegaan op het nieuwe Microsoft contract: dit is duurder door uitbreiding van diensten en deelnemers. Bij back-up en storage zijn in 2018 de kosten gestegen. IRvN heeft een dienstverlenings-overeenkomst met HP waarbij we per afgenomen eenheid opslag en back-upfaciliteit betalen. We zijn ons op dit moment aan het beraden over welke bijsturingsmaatregelen hierop genomen kunnen worden.

7.3.2 Onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer

Bij Informatie-& Applicatiebeheer is het saldo van de baten en lasten 0. In dit saldo is de afrekening van 2018 reeds verwerkt. De afrekening van 2018 bedraagt € 211.000 voordelig en is inbegrepen in de gemeentelijke bijdragen.

Baten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	4.837	4.837	4.627	-211
Overhead	Overige bedrijfsopbrengsten	0	150	139	-11
Arbeidsparticipatie	Overige bijdragen	385	385	385	0
Totaal baten		**5.222**	**5.372**	**5.150**	**-222**

Lasten Bedragen in € 1.000		ICT Rijk van Nijmegen - onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overhead	Personele lasten	2.820	2.890	2.874	-16
Overhead	Kapitaallasten	6	6	6	0
Overhead	Materiële lasten	1.417	1.489	1.280	-209
Overhead	Overige lasten	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	Personele lasten	223	228	228	0
Arbeidsparticipatie	Kapitaallasten	1	1	1	0
Arbeidsparticipatie	Materiële lasten	109	111	111	0
Totaal Programmalasten		**4.575**	**4.724**	**4.500**	**-224**
Overhead MGR	Overhead MGR	647	648	651	3
Totaal lasten		**5.222**	**5.372**	**5.150**	**-222**

Saldo van baten en lasten		**0**	**0**	**0**	**0**

Bij Informatie-& Applicatiebeheer (I&A) zijn twee taakvelden van toepassing. Dat is het taakveld Arbeidsparticipatie voor de interne dienstverlening (DVO) welke I&A voor het WerkBedrijf onderdeel Werk verricht. De dienstverlening voor de gemeente Nijmegen staat opgenomen onder het taakveld Overhead.

Onderstaand een toelichting op de (belangrijkste) afwijkingen in de baten en lasten ten opzichte van de begroting.

- De baten verhouden zich (grotendeels) tot de begroting 2018 na wijziging. Het verschil is € 11.000 nadelig. De begroting is in de loop van 2018 aangepast voor € 150.000 aan doorbelasting van plusproducten. Dit betreft gezamenlijke regionale inkoop van het Jeugdvolgsysteem en Extra Dienstverlening voor gemeente Nijmegen en Mook Middelaar.

- De lasten zijn € 224.000 minder dan begroot. Dit betreft vooral lagere of vervallen onderhoudskosten voor enkele bedrijfsapplicaties. Bij de actualisatie van de lijst van applicaties (welke onderdeel zijn van de DVO voor I&A) zal dit worden meegenomen. Dit voordeel is ongeveer voor de helft afkomstig uit 2017. Doordat sommige leveranciers de onderhoudskosten voor bedrijfsapplicaties vooruit in rekening brengen zijn kosten -betrekking hebbend op 2018- abusievelijk al ten laste van 2017 gekomen.

Verder hebben we in 2018 eenmalige voordelen van circa € 100.000 doordat er voor gedetacheerd personeel niet volledig vervangend is ingehuurd en door tijdelijk openstaande vacatures. Tegenover deze voordelen staat een nadeel van ongeveer dezelfde omvang door loonsomknelpunten zoals bijv. max – 1 problematiek en bovenschaligen. Afloop van deze max-1 problematiek blijkt in de praktijk lastig doordat het op dit moment moeilijk is vacatures ingevuld te krijgen -zeker met startende kandidaten- en inhuur relatief duur is.

De problemen om vacatures ingevuld te krijgen zien we voor beide onderdelen (zowel Automatisering als Informatie-& Applicatiebeheer) als een risico.

7.4 Baten en lasten Bestuursondersteuning

De MGR heeft voor de gemeente Nijmegen werkzaamheden uitgevoerd middels detachering, welke extra opbrengsten hebben gerealiseerd. Hiervoor zijn tevens extra personele lasten gemaakt. Dit saldeert op 0.

Baten Bedragen in € 1.000		MGR - onderdeel Bestuursondersteuning			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	204	204	204	0
Overhead	Overige bijdragen	88	88	105	17
Totaal baten		**292**	**292**	**309**	**17**

Lasten Bedragen in € 1.000		MGR - onderdeel Bestuursondersteuning			
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Totaal Overhead MGR		292	292	309	17
Totaal lasten		**292**	**292**	**309**	**17**

Saldo van baten en lasten		**0**	**0**	**0**	**0**

8 Publicatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Door invoering van de Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moet de bezoldiging van alle topfunctionarissen worden verantwoord, ook als de norm niet is overschreden. Van de overige werknemers moet alleen een vermelding plaatsvinden als de norm overschreden wordt. In het overzicht hieronder bevindt zich de desbetreffende informatie ten aanzien van de beloning van de secretaris van de MGR en de bestuursleden.

Mevrouw J. Hol is over heel 2018 aangesteld als de secretaris van de MGR. De bezoldiging van mevrouw Hol overschrijdt haar individuele WNT-maximum niet.

De bestuursleden van de MGR zijn onbezoldigd, en vallen derhalve onder topfunctionarissen met een bezoldiging lager dan € 1.700, waardoor van deze personen enkel de naam en functie is vermeld.

WNT	**Secretaris J. Hol**
Duur dienstverband 2018	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,89
Gewezen topfunctionaris?	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Ja
Individueel WNT-maximum	**€ 168.000**
Bezoldiging	
Beloning	€ 103.959
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.007
-/- Onverschuldigd betaalbaar op termijn	€ 0
Totaal bezoldiging	**€ 119.966**
Motivering indien overschrijding:	N.V.T.
Gegevens bezoldiging 2017	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2017 in fte	0,89
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 102.254
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.850
Totaal bezoldiging 2017	€ 117.104

Naam	H. Bruls	L. van Riswijk	M. Lepoutre	H. Driessen	H. Verheijen	T. Burgers	K. Peters
Functie	Voorzitter AB/DB	Bestuurslid AB/DB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB/DB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB
Duur dienstverband 2018	1/1 – 31-12	1/1 – 10-12	1/1 – formatie	1/1 – formatie	1/1 – 31-12	1/1 – formatie	1/1 – 31-12

Naam	G. Wienhoven	H. van den Berg	E. de Swart	S. Thijssen	S. Fleuren	J. Zoetelief
Functie	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB/DB	Bestuurslid AB/DB	Bestuurslid AB/DB
Duur dienstverband 2018	1/1 – formatie	1/1 – formatie	1/1 – formatie	1/1 – formatie	1/1 – 31-12	1/1 – formatie

Naam	S. van Elk	F. Eetgerink	L. Bosland	R. Helmer-Englebert	B. Frings	N. Derks	D. Bergman
Functie	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB/DB	Bestuurslid AB
Duur dienstverband 2018	formatie - 31-12	formatie – 31-12	formatie – 31-12	formatie – 31-12	1-1 – 31-12	formatie – 31-12	15/1 – 31-12

Naam	P. de Klein	W. Gradisen	I. van de Scheur
Functie	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB	Bestuurslid AB
Duur dienstverband 2018	formatie – 31-12	formatie – 31-12	formatie – 31-12

9 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9777
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2018

Ons oordeel

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen te Nijmegen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2018.
2. Het overzicht van baten en lasten over 2018.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.
4. De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (bijlage 8).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) het door het algemeen bestuur op 11 februari 2015 vastgestelde controleverordening en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2018. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie “Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening”.

Wij zijn onafhankelijk van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.
Deloitte Accountants B.V. is a Netherlands affiliate of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Deloitte.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 938.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves bedraagt, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado en het controleprotocol vastgesteld met het besluit d.d. 11 februari 2015.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:
- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen
- Overige gegevens (zijnde de controleverklaring van de onafhankelijke accountant)
- Bijlagen 1 t/m 7

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.

- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de jaarstukken in overeenstemming met het BBV.

Deloitte.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het dagelijks bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het dagelijks bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Deloitte.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado en het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.

- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, 13 mei 2019

Deloitte Accountants B.V.

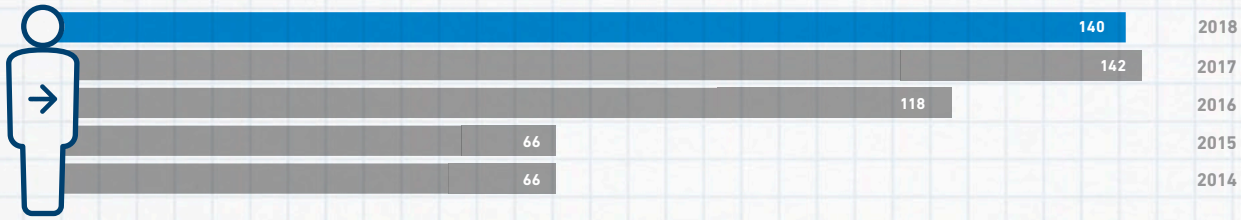
Was getekend: drs. C.L. Willems RA

Bijlagen

Gemeente in beeld: **Berg en Dal**

UITSTROOM NAAR WERK

140

PLAATSINGEN OP WERK

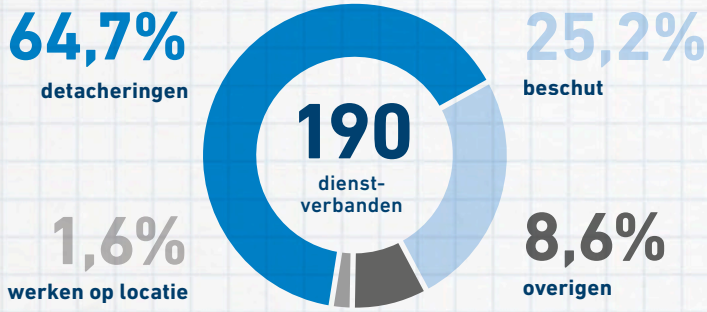
117 parttime

39 jongeren

46 dagbesteding

38* met arbeidsbeperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	5,9%	5,9%	5,8%	5,5%	5,8%
Individuele detachering	32,9%	33,6%	35,2%	36,5%	34,5%
Groepsdetachering	22,5%	24,1%	24,7%	26,0%	24,3%
Werken op locatie	3,1%	3,2%	0,0%	0,0%	1,6%
Subtotaal buiten de muren	**64,3%**	**66,8%**	**65,7%**	**68,0%**	**66,2%**
Beschut	27,0%	24,4%	25,4%	24,0%	25,2%
Leegloop inactief	4,4%	4,3%	4,0%	3,1%	3,9%
Niet beschikbaar voor werk	4,2%	4,5%	4,9%	4,8%	4,6%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

114

STATUSHOUDERS

6 uit de bijstand door onderwijs

19 geplaatst op betaald werk

19 werken met behoud van uitkering

63 actieve trajecten bij WerkBedrijf

27 waarvan dienstverlening is beëindigd

* Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Berg en Dal

BERG EN DAL WERKT

66 begroot

58

ONTWIKKELTRAJECTEN

8 begroot

8

Berg en Dal Werkt!

Kenmerkend voor de aanpak van Berg en Dal Werkt! is de intensieve bemiddeling van kandidaten. Consulenten bedrijfsdienstverlening van WerkBedrijf zijn wekelijks op locatie. Sinds 2018 op drie locaties: Millingen aan den Rijn, Groesbeek en Beek. Zij zijn daar aanspreekpunt voor kandidaten, lokale ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeentelijke participatiecoaches. Er was heel 2018 ruimte om 66 kandidaten te bemiddelen. Het aantal kandidaten in bemiddeling rond 31 december 2018 was 58. Heel 2018 zijn er 25 kandidaten vanuit Berg en Dal Werkt! aan het werk gegaan: 16 kandidaten zijn volledig uit de uitkering gestroomd, 1 kandidaat is na de tijdelijke baan weer in de bijstand en 8 kandidaten zijn parttime aan het werk en ontvangen nog een gedeeltelijke uitkering.

Ontwikkeltrajecten

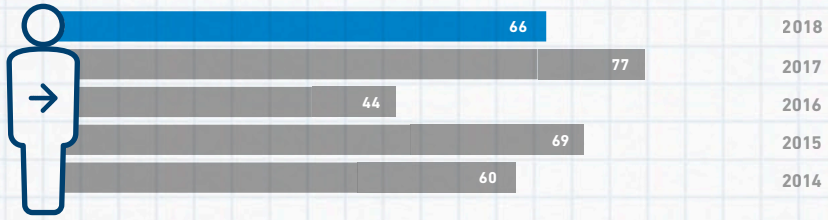
Met gemeente Berg en Dal hebben we afgesproken ons in te spannen om ontwikkeltrajecten bij drie aangewezen ondernemers te realiseren: Gasterij t Groeske, Kringloop Groesbeek en het Nederlands Wijnbouwcentrum. In 2018 hebben we 8 kandidaten geplaatst. Momenteel werken hiervan nog 4 kandidaten met behoud van uitkering bij één van de lokale ondernemers.

Financiële afrekening Bedragen in € 1			A			B	A-B
	Lopende vpl 2017	Budget 2018	Totaal beschikbaar	Realisatie 2018	Tbv nieuw beleid 2019	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	53.093	220.200	273.293	266.872	0	266.872	-6.421
Wettelijke loonkostensubsidie	0	134.136	134.136	217.586	0	217.586	83.450
Arbeidsmatige dagbesteding	0	273.550	273.550	301.227	0	301.227	27.677

Gemeente in beeld: **Beuningen**

UITSTROOM NAAR WERK

66

PLAATSINGEN OP WERK

58 parttime

30 jongeren

36 dagbesteding

20* met arbeidsbeperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

63,4% detacheringen

24,3% beschut

4,8% werken op locatie

7,5% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	7,3%	7,5%	7,7%	7,8%	7,6%
Individuele detachering	27,4%	27,7%	27,5%	27,5%	27,5%
Groepsdetachering	25,0%	25,8%	29,3%	33,2%	28,3%
Werken op locatie	9,7%	9,6%	0,0%	0,0%	4,8%
Subtotaal buiten de muren	**69,3%**	**70,6%**	**64,5%**	**68,6%**	**68,2%**
Beschut	23,1%	21,8%	27,5%	24,7%	24,3%
Leegloop inactief	4,1%	3,3%	2,9%	2,7%	3,3%
Niet beschikbaar voor werk	3,5%	4,3%	5,1%	4,0%	4,2%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

59

STATUSHOUDERS

3 uit de bijstand door onderwijs

11 geplaatst op betaald werk

9 werken met behoud van uitkering

28 actieve trajecten bij WerkBedrijf

19 waarvan dienstverlening is beëindigd

* Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Beuningen

BEUNINGEN ACTIEF

23 begroot

23
afgerond

BASIS DICHTBIJ

5 begroot

5

TAALMETER

bij intake uitvoeren

nb

Beuningen Actief

Voor de uitvoering van het project 'Beuningen Actief' heeft WerkBedrijf afspraken gemaakt met de lokale Stichting Perspectief. Stichting Perspectief biedt trajecten aan waarin bijstandsgerechtigden worden gestimuleerd activiteiten te ondernemen. In 2018 waren 23 trajecten afgerond. Momenteel lopen er nog 13 trajecten. Door de inspanningen krijgen mensen weer perspectief en een tijdsbesteding.

Basis dichtbij

We voeren intakegesprekken op locatie, stemmen af met afdeling Inkomen en zijn bereikbaar voor vragen over kandidaten die bij ons een traject volgen. We waren (gemiddeld) 2,5 dagen per week op locatie in Beuningen aan het werk. Eén dagdeel per week een consulent intake en diagnose. Wat in 2018 opviel was de afname van het aantal intakes ten opzichte van het jaar daarvoor (120 in 2018, 140 in 2017). Twee dagen per week werkte een consulent bedrijfsdienstverlening in Beuningen. Noemenswaardig bij dit onderdeel is dat hij door collega's van Beuningen vroegtijdig in het intakeproces wordt betrokken, waardoor in situaties werd voorkomen dat er überhaupt een bijstandsuitkering toegekend moest worden. Daarnaast is een commercieel manager betrokken bij de gemeente Beuningen. Er hebben personeelswisselingen plaatsgevonden. Ondertussen is duidelijk welke commercieel manager af stemt met de gemeente Beuningen over bedrijfsbezoeken, acquisitie en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Taalmeter

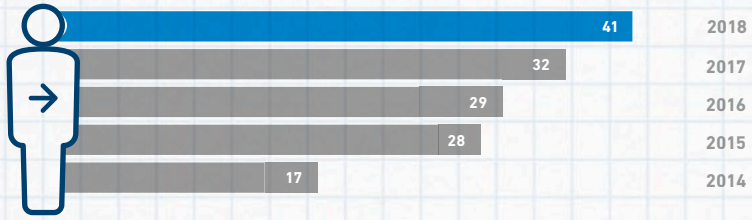
WerkBedrijf zou afgelopen jaar tijdens de intake een taalmeter bij de aangemelde kandidaten uit Beuningen uitvoeren. De uitvoering hiervan is laat op gang gekomen en tussentijds aangepast. We hebben dan ook afgesproken deze lokale afspraak in 2019 voort te zetten. In 2018 zijn 13 taalmeters uitgevoerd. Bij 2 mensen kwam een indicatie van laaggeletterdheid uit de taalmeter. De uitkomst is besproken met de mensen en gezocht in samenwerking met de gemeente naar een passend leeraanbod.

Financiële afrekening Bedragen in € 1			A			B	A-B
	Lopende vpl 2017	Budget 2018	Totaal beschikbaar	Realisatie 2018	Tbv nieuw beleid 2019	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	101.000	71.079	172.079	172.079	0	172.079	-
Wettelijke loonkostensubsidie	0	120.328	120.328	76.863	0	76.863	-43.464
Arbeidsmatige dagbesteding	0	250.754	250.754	308.605	0	308.605	57.851

Gemeente in beeld: **Druten**

UITSTROOM NAAR WERK

41

PLAATSINGEN OP WERK

59 parttime

16 jongeren

19 dagbesteding

24* met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

67,4% detacheringen

20,2% beschut

8,9% werken op locatie

3,5% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	7,4%	7,4%	7,1%	6,5%	7,1%
Individuele detachering	31,9%	33,4%	35,3%	35,7%	34,1%
Groepsdetachering	19,6%	20,1%	31,6%	33,4%	26,2%
Werken op locatie	17,8%	17,7%	0,0%	0,0%	8,9%
Subtotaal buiten de muren	**76,7%**	**78,7%**	**74,1%**	**75,6%**	**76,3%**
Beschut	20,2%	18,0%	22,5%	20,1%	20,2%
Leegloop inactief	0,6%	0,6%	0,7%	1,1%	0,8%
Niet beschikbaar voor werk	2,5%	2,6%	2,8%	3,1%	2,8%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

65

STATUSHOUDERS

1 uit de bijstand door onderwijs

7 geplaatst op betaald werk

4 werken met behoud van uitkering

19 actieve trajecten bij WerkBedrijf

14 waarvan dienstverlening is beëindigd

* Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Druten

ZWERFAFVALTEAM

6 begroot — **conform afspraak**

BASIS DICHTBIJ

consulent op locatie — **conform afspraak**

Zwerfafvalteam

In de loop van het jaar nam het aantal kandidaten in het zwerfafvalteam sterk af. De arbeidsmarkt trok namelijk aan en er lagen veel werkkansen voor mensen die in deze sector aan de slag wilden. Hierdoor stroomden de kandidaten bij het Zwerfafvalteam sneller door en was er weinig instroom. Het zwerfafvalteam is opgeheven. De taken gaan in 2019 over naar een wijkteam voor de openbare ruimte. Het wijkteam biedt betaald werk voor kandidaten met een arbeidsbeperking (SW, indicatie banenafspraak of beschut).

Basis dichtbij

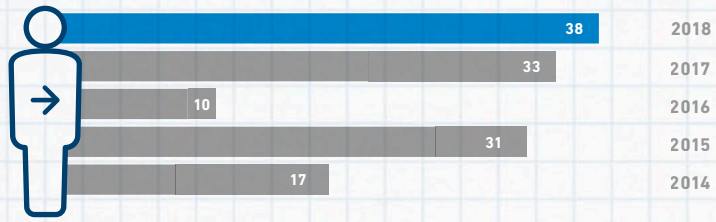
Een aantal consulenten van WerkBedrijf is twee dagdelen per week aan het werk op locatie in Druten. Zij voeren intakegesprekken op locatie, stemmen af met klantmanagers van afdeling Inkomen en zijn bereikbaar voor vragen over kandidaten die bij WerkBedrijf een traject volgen. In 2019 gaan WerkBedrijf en gemeente Druten met deze aanpak door.

Financiële afrekening Bedragen in € 1			A			B	A-B
	Lopende vpl 2017	Budget 2018	Totaal beschikbaar	Realisatie 2018	Tbv nieuw beleid 2019	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	1.032	56.395	57.427	57.427	0	57.427	-
Wettelijke loonkostensubsidie	0	57.205	57.205	106.365	0	106.365	49.160
Arbeidsmatige dagbesteding	0	82.065	82.065	139.082	0	139.082	57.017

Gemeente in beeld: **Heumen**

UITSTROOM NAAR WERK

38

PLAATSINGEN OP WERK

31 parttime

14 jongeren

27 dagbesteding

8 met arbeids-beperking *

SOCIALE WERKVOORZIENING:

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	8,5%	8,6%	8,8%	8,8%	8,7%
Individuele detachering	30,1%	30,0%	30,6%	32,8%	30,8%
Groepsdetachering	27,3%	27,7%	28,1%	27,4%	27,6%
Werken op locatie	1,2%	1,2%	0,0%	0,0%	0,6%
Subtotaal buiten de muren	**67,1%**	**67,5%**	**67,5%**	**69,0%**	**67,8%**
Beschut	26,7%	26,7%	26,8%	25,6%	26,5%
Leegloop inactief	1,3%	0,9%	1,0%	0,7%	1,0%
Niet beschikbaar voor werk	4,9%	4,9%	4,7%	4,7%	4,8%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

44

STATUSHOUDERS

2 uit de bijstand door onderwijs

17 geplaatst op betaald werk

6 werken met behoud van uitkering

27 actieve trajecten bij WerkBedrijf

12 waarvan dienstverlening is beëindigd

* Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Heumen

Maatwerk
Een consulent van WerkBedrijf werkt een dagdeel per twee weken op locatie in gemeente Heumen. Zij stemt af met klantmanagers over kandidaten, mogelijke trajecten en beantwoordt vragen over kandidaten die al bij WerkBedrijf een traject volgen.

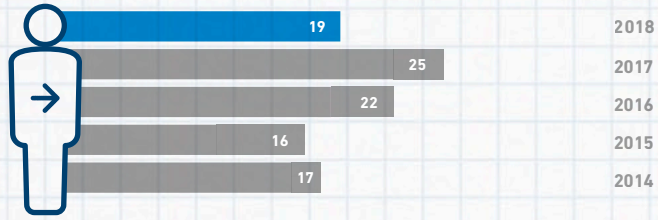
Met de gemeente Heumen zijn in 2018 geen verdere maatwerkafspraken gemaakt, in afwachting van een interne analyse van gemeente Heumen naar onder meer de rol en positie van afdeling Inkomen en de wijze waarop de rol van participatiecoach binnen de eigen organisatie wordt vormgegeven. Inmiddels zijn nieuwe afspraken gemaakt voor 2019. Een van de onderdelen is de dienstverlening aan Heumense "zorgjongeren". Dit houdt in dat WerkBedrijf jongeren met problemen op meerdere leefgebieden (verslaving, dakloosheid, schulden, psychische problemen) begeleidt om binnen een jaar stappen te zetten naar werk.

Financiële afrekening Bedragen in € 1			A			B	A-B
	Lopende vpl 2017	Budget 2018	Totaal beschikbaar	Realisatie 2018	Tbv nieuw beleid 2019	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	8.200	34.066	42.266	9.000	33.266	42.266	-
Wettelijke loonkostensubsidie	0	33.534	33.534	43.515	0	43.515	9.981
Arbeidsmatige dagbesteding	0	143.614	143.614	164.909	0	164.909	21.295

Gemeente in beeld: **Mook en Middelaar**

UITSTROOM NAAR WERK

19

PLAATSINGEN OP WERK

13 parttime

7 jongeren

10 dagbesteding

3* met arbeids-beperking

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

19

STATUSHOUDERS

0 uit de bijstand door onderwijs

8 geplaatst op betaald werk

4 werken met behoud van uitkering

12 actieve trajecten bij WerkBedrijf

3 waarvan dienstverlening is beëindigd

* Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Mook en Middelaar

STATUSHOUDERS

3 begroot **3**

BASIS DICHTBIJ

In uitvoering **conform afspraak**

Basis dichtbij

In dit project bieden we maatwerkdienstverlening aan lokale ondernemers, de gemeente als werkgever en de uitwiseling tussen WerkBedrijf en afdeling Inkomen. Zo wisselt een consulent van WerkBedrijf met de afdeling Inkomen informatie uit over kandidaten in het kader van arbeidsinschakeling. We zetten ook in op lokale dienstverlening aan ondernemers. In de gemeente zijn veel ondernemers actief in de horeca en leisure branche. Deze ondernemers zijn door de gemeente uitgenodigd voor een bijeenkomst in december. WerkBedrijf heeft de aanwezige ondernemers geinformeerd over de de dienstverlening en horeca-projecten. Met een aantal ondernemers zijn vervolgafspraken gemaakt.

Extra trajecten statushouders

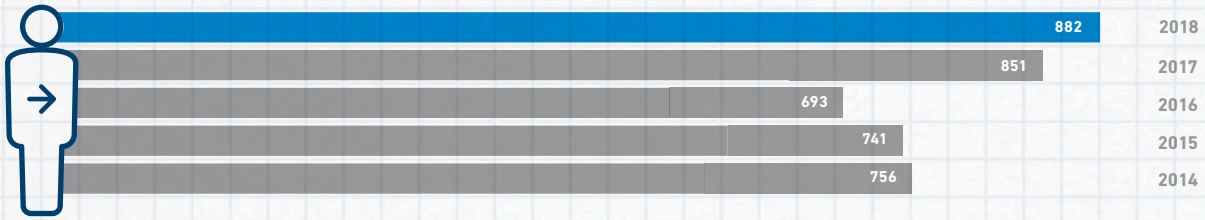
WerkBedrijf biedt een speciale aanpak om statushouders te begeleiden naar werk of opleiding. Zo worden statushouders ondersteund door een speciaal Team Statushouders. Ook worden voorzieningen zoals taalstage en oriëntatieplaats aangeboden.

Financiële afrekening Bedragen in € 1			A			B	A-B
	Lopende vpl 2017	Budget 2018	Totaal beschikbaar	Realisatie 2018	Tbv nieuw beleid 2019	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	1.800	15.713	17.513	17.513	0	17.513	-
Wettelijke loonkostensubsidie	0	13.808	13.808	39.243	0	39.243	25.435
Arbeidsmatige dagbesteding	0	82.065	82.065	76.962	0	76.962	-5.103

Gemeente in beeld: **Nijmegen**

UITSTROOM NAAR WERK

882

PLAATSINGEN OP WERK

784 parttime

372 jongeren

290 dagbesteding

164* met arbeidsbeperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

60,7% detacheringen

31,0% beschut

2,2% werken op locatie

6,1% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	3,1%	3,0%	3,1%	3,1%	3,1%
Individuele detachering	25,0%	26,0%	26,4%	26,4%	25,9%
Groepsdetachering	30,4%	30,4%	31,7%	34,3%	31,7%
Werken op locatie	4,5%	4,3%	0,0%	0,0%	2,2%
Subtotaal buiten de muren	**63,0%**	**63,8%**	**61,2%**	**63,7%**	**62,9%**
Beschut	30,6%	30,4%	33,0%	30,0%	31,0%
Leegloop inactief	2,4%	2,0%	2,0%	2,4%	2,2%
Niet beschikbaar voor werk	4,0%	3,8%	3,8%	3,9%	3,9%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

870

STATUSHOUDERS

39 uit de bijstand door onderwijs

118 geplaatst op betaald werk

83 werken met behoud van uitkering

227 actieve trajecten bij WerkBedrijf

149 waarvan dienstverlening is beëindigd

* Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Nijmegen

ONTWIKKELTRAJECTEN

70 begroot **70**

WIJKGERICHT WERKEN

3 FTE **3 FTE**

ZORGJONGEREN

200 begroot **230**

Ontwikkeltrajecten

In 2018 startten in totaal 70 Nijmeegse kandidaten met een ontwikkeltraject. In deze trajecten leren zij werknemersvaardigheden en doen ze arbeidsritme op, om daarna naar betaald werk door te stromen.

Wijkgericht werken

WerkBedrijf werkt intensief samen met de sociale wijkteams en regieteams in het Rijk van Nijmegen. Een aantal consulenten van WerkBedrijf is vast aanspreekpunt voor deze teams. De consulenten geven advies over de werkmogelijkheden binnen een zorgtraject. Zo kan werk bijdragen aan het oplossen van problematiek. Zichtbaarheid van onze consulenten is belangrijk voor een goede samenwerking. Daarom werken zij een aantal dagdelen per week op locatie van de sociale wijkteams. Het zorgt ervoor dat werk eerder en vaker als mogelijke oplossing in beeld komt. Ook krijgen we zo een beter beeld van de kandidaat en door korte lijntjes wordt de kandidaat/cliënt direct en goed doorverwezen. De inzet van andere maatschappelijke voorzieningen of hulp wordt hierdoor voorkomen of beperkt.

Zorgjongeren

'Zorgjongeren' hebben problemen op meerdere leefgebieden. Zij zijn daardoor nog niet in staat de stap te zetten richting de arbeidsmarkt. Problemen die kunnen spelen zijn: dakloos, voortijdig schoolverlater, verslaving, psychische problemen of schulden. Als deze problemen opgelost zijn zien we dat de jongeren vaak relatief snel de stap naar werk kunnen zetten.

De Nijmeegse zorgjongeren krijgen begeleiding van een jongerenconsulent van WerkBedrijf met aandachtsgebied zorgjongeren. Binnen Team Jongeren is er capaciteit om doorlopend 200 zorgjongeren uit Nijmegen actief in traject te hebben.

In 2018 waren we met 230 jongeren aan de slag. 46 zorgjongeren vonden werk. We constateren dat relatief veel van deze jongeren gebaat zijn bij een tijdelijke plek in de arbeidsmatige dagbesteding, als opstap naar betaald werk. In 2018 startten 35 jongeren startten op een dergelijke plek om daar ritme op te doen en hun zelfredzaamheid te versterken. 26 jongeren startten op een werkplek aan de slag met behoud van uitkering. Met de aanpak op zorgjongeren nemen niet alleen de uitkeringslasten voor de gemeente af, maar doen de jongeren minder beroep op andere voorzieningen, zoals schuldhulpverlening.

Masterplan Terugdringen bijstandstekort

Project kansberoepen

Met gemeente Nijmegen spraken we af binnen twee jaar (2017-2019) een extra uitstroom van 225 bijstandsgerechtigden uit de uitkering te realiseren. In 2017 stroomden in dit kader 102 Nijmeegse bijstandsgerechtigden extra uit de uitkering. Dit jaar stroomden tot nu toe 132 Nijmeegse bijstandsgerechtigden extra uit de

uitkering naar werk, totaal dus 234. Daarmee is de doelstelling binnen de termijn (juli 2019) reeds behaald.

In het Project Kansberoepen richt WerkBedrijf zich op sectoren waar veel vraag naar personeel is. Bijvoorbeeld in de Techniek, Bouw, Zorg en Logistiek. Veel kandidaten missen echter de ervaring of achtergrond om daar zonder meer een betaalde baan te vinden. Investeren in scholing of opleiding is noodzakelijk om deze groep kansen te bieden en aantrekkelijker te maken voor werkgevers. Daarbij sluit WerkBedrijf intentieovereenkomsten en convenanten af met werkgevers.
Belangrijke succesfactoren bij de aanpak zijn: screening vooraf van kandidaten op affiniteit met de sector, motivatie en vaardigheden, inzetten van jobcoaching, zowel in het voortraject als tijdens de plaatsing en tenslotte gerichte ondersteunende scholing, bijvoorbeeld lessen in Nederlandse taal.

IPS

GGZ-instellingen Pro-Persona, RIBW, IrisZorg en Pluryn kunnen kandidaten met een ernstig psychische aandoening en bijstandsuitkering aanmelden voor een IPS-traject. In een IPS-traject wordt de kandidaat drie jaar begeleid naar en op een werkplek. Het doel is dat de kandidaat aan het eind van het traject regulier (minimaal 12 uur per week) aan het werk is. Gecertificeerde IPS-trajectbegeleiders die werkzaam zijn bij de GGZ-instelling begeleiden kandidaten. Daarmee wordt het het vinden van werk of een opleiding onderdeel van het zorgtraject. WerkBedrijf ondersteunt bij het vinden van vacatures en de inzet van voorzieningen zoals loonkostensubsidie.

In 2018 was ruimte voor 120 trajecten. In 2018 zijn 37 kandidaten uit het Rijk van Nijmegen met een IPS-traject gestart. In december evalueerden we het eerste IPS-jaar. Van de gestarte trajecten zien we goede resultaten. Belangrijke succesfactoren zijn: bekendheid binnen de GGZ-instelling over IPS-mogelijkheden, juiste motivatie bij kandidaten en werkgevers die openstaan voor deze doelgroep. 2018 was voor een aantal GGZ-instellingen een opstartjaar en de ruimte van 120 trajecten is niet volledig benut. Om die reden wordt het contract met de GGZ-instelingen verlengd tot eind 2019. Daarmee kunnen de GGZ-instellingen ook in 2019 kandidaten aanmelden voor een IPS-traject.

Beperken doorstroom WW naar bijstand

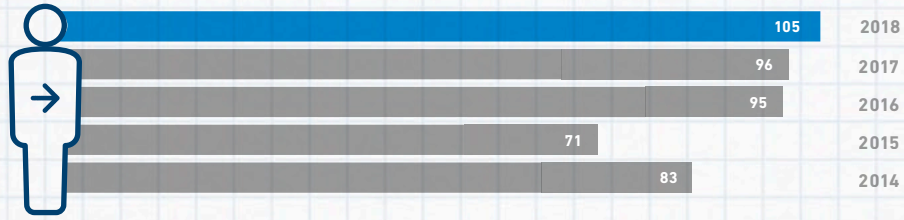
WerkBedrijf, afdeling Inkomen en UWV geven voorlichting aan mensen die binnen 3 tot 4 maanden het einde van hun WW-periode bereiken. Deze bijeenkomsten hebben als doel de instroom van WW-ers in de bijstand verder terug te dringen. Het gaat om regionale dienstverlening; WW-ers uit Nijmegen en de regio worden hiervoor uitgenodigd.

Financiële afrekening Bedragen in € 1			A			B	A-B
	Lopende vpl 2017	Budget 2018	Totaal beschikbaar	Realisatie 2018	Tbv nieuw beleid 2019	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	0	754.489	754.489	734.489	0	734.489	-20.000
Masterplan	0	1.728.000	1.728.000	1.675.000	53.000	1.728.000	-
Wettelijke loonkostensubsidie	0	933.033	933.033	1.006.499	0	1.006.499	73.466
Arbeidsmatige dagbesteding	0	1.306.199	1.306.199	1.472.019	0	1.472.019	165.820

Gemeente in beeld: **Wijchen**

UITSTROOM NAAR WERK

105

PLAATSINGEN OP WERK

101 parttime

52 jongeren

34 dagbesteding

31* met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

59,2% detacheringen

27,3% beschut

6,9% werken op locatie

6,6% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	5,0%	5,1%	5,2%	5,3%	5,1%
Individuele detachering	22,9%	24,5%	22,6%	21,2%	22,8%
Groepsdetachering	28,4%	28,0%	32,7%	36,0%	31,3%
Werken op locatie	14,1%	13,5%	0,0%	0,0%	6,9%
Subtotaal buiten de muren	**70,3%**	**71,1%**	**60,5%**	**62,4%**	**66,1%**
Beschut	22,6%	22,3%	33,2%	31,0%	27,3%
Leegloop inactief	1,9%	1,3%	0,9%	1,2%	1,3%
Niet beschikbaar voor werk	5,2%	5,3%	5,4%	5,4%	5,3%
					100,0%

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

90

STATUSHOUDERS

5 uit de bijstand door onderwijs

30 geplaatst op betaald werk

21 werken met behoud van uitkering

59 actieve trajecten bij WerkBedrijf

37 waarvan dienstverlening is beëindigd

* Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Wijchen

LOKAAL SCHARNIERPUNT KETENS

11 begroot — **conform afspraak**

ONTWIKKELTRAJECTEN

13 begroot — **11**

VACATUREMARKT WIJCHEN

1 — **1**

WIJKGERICHT WERKEN

2 dagdelen per week — **2**

Lokaal scharnierpunt ketens

Een consulent van WerkBedrijf is twee dagdelen per week op locatie in Wijchen. Hij stemt af met klantmanagers over kandidaten, mogelijke trajecten en beantwoordt vragen over kandidaten die al bij WerkBedrijf een traject volgen. Daarnaast ondersteunt de consulent van WerkBedrijf een groep van gemiddeld 11 bijstandsgerechtigden.

Het streven in 2018 was om dit uit te bouwen naar een scharnierpunt. In het scharnierpunt organiseren gemeente Wijchen, lokale maatschappelijke partners en WerkBedrijf ontmoeting en activiteiten met het doel om werkzoekenden stappen naar werk te laten zetten. Denk hierbij aan een open inloop van werkzoekenden met vragen over (vrijwilligers)werk, trainingen en netwerkactiviteiten. Het scharnierpunt kreeg het afgelopen jaar echter nog geen invulling in afwachting van de aanstelling van een participatiecoach bij gemeente Wijchen.
Deze participatiecoach is inmiddels geworven en aan het werk. In 2019 richt gemeente Wijchen, met lokale maatschappelijke partners en WerkBedrijf, het schakelpunt in.

Ontwikkeltrajecten

WerkBedrijf draagt zorg voor de realisatie van 13 ontwikkeltrajecten voor kandidaten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die een intensieve ondersteuningsvraag hebben bij Ontwikkelbedrijf Wijchen. In de loop van 2018 hieven de partners van Ontwikkelbedrijf (De Tuinen van Hagert, Bosploeg en Happy Dish) de samenwerking op. Uiteindelijk zijn 11 ontwikkeltrajecten gerealiseerd.

Wijkgericht werken

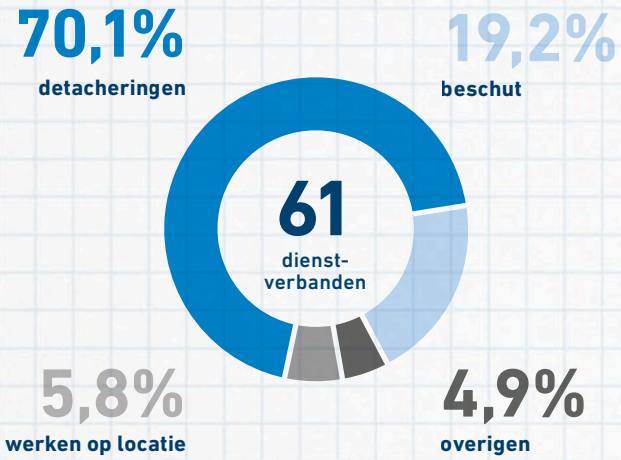
Wijkgericht werken WerkBedrijf werkt intensief samen met de sociale wijkteams in Wijchen.
Een vaste consulent van WerkBedrijf sluit twee dagdelen per week aan bij de sociale wijkteams in 't Mozaïek. De consulent is contactpersoon, het eerste aanspreekpunt voor vragen rond het thema Werk en geeft advies over de werkmogelijkheden binnen een zorgtraject. De communicatielijnen tussen sociaal wijkteam, WerkBedrijf en andere domeinen zoals schuldhulpverlening zijn kort. Dit maakt het mogelijk om kandidaten met problemen op meerdere leefgebieden de juiste ondersteuning te bieden en hen zodra dit mogelijk is richting werk te leiden.

Gemeente Wijchen

Financiële afrekening Bedragen in € 1			A			B	A-B
	Lopende vpl 2017	Budget 2018	Totaal beschikbaar	Realisatie 2018	Tbv nieuw beleid 2019	Totaal besteed	Afrekening
Maat- en Meerwerk	15.000	136.529	151.529	128.814	22.715	151.529	-0
Wettelijke loonkostensubsidie	0	136.108	136.108	154.498	0	154.498	18.389
Arbeidsmatige dagbesteding	0	250.754	250.754	220.715	0	220.715	-30.039

Gemeente in beeld: **West Maas en Waal**

SOCIALE WERKVOORZIENING

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	10,2%	10,2%	10,2%	9,9%	10,1%
Individuele detachering	42,8%	42,7%	43,3%	42,7%	42,9%
Groepsdetachering	12,9%	12,9%	20,6%	22,1%	17,1%
Werken op locatie	11,6%	11,6%	0,0%	0,0%	5,8%
Subtotaal buiten de muren	**77,5%**	**77,4%**	**74,0%**	**74,7%**	**75,9%**
Beschut	17,8%	17,8%	21,0%	20,1%	19,2%
Leegloop inactief	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%
Niet beschikbaar voor werk	4,7%	4,7%	4,9%	5,1%	4,9%
					100,0%

Bijlage 2 **Verantwoording I-deel deelnemende gemeenten**

In het overzicht hieronder leest u de verantwoording van het inkomensdeel (I-deel) van de deelnemende gemeenten.

Er is een rechtmatigheisfout geconstateerd van 1,8% van de uitgaven van € 1,6 miljoen.

Bedragen in € 1.000	**Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2B/12**	Bestedingen (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) **Aard controle R Indicatornummer: G2B/13**	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) **Aard controle R Indicatornummer: G2B/14**
Beuningen	G2 – 10	77	0
Druten	G2 – 10	106	0
Heumen	G2 – 10	44	0
Nijmegen	G2 – 10	1.007	0
Mook en Middelaar	G2 – 10	39	0
Berg en Dal	G2 – 10	218	0
Wijchen	G2 – 10	154	0
Totaal		**1.645**	**0**

Bijlage 3 **Overzicht gemeentelijke deelafrekeningen**

Arbeidsmatige dagbesteding

Bedragen* in € 1	Budget	Besteed	Aanvullende bijdrage	Totaal dagdelen	Aantal kandidaten*
Berg en Dal	273.550	301.226	-27.677	8.558	47
Beuningen	250.754	308.604	-57.851	8.767	36
Druten	82.065	139.082	-57.017	3.951	19
Heumen	143.614	164.909	-21.295	4.685	27
Mook en Middelaar	82.065	76.962	5.103	2.186	10
Nijmegen	1.306.199	1.472.020	-165.820	41.819	293
Wijchen	250.754	220.715	30.039	6.270	34
Totaal	**2.389.000**	**2.683.518**	**-294.518**	**76.236**	**466**

Wettelijke loon-kostensubsidie

Bedragen* in € 1.000	Baten loon-kostensubsidie	Bestedingen loonkostensubsidie	Afrekening gemeenten	Aantal kandidaten WLKS/FLKS*	Aantal kandidaten Nieuw Beschut*
Nijmegen	933	1.006	73	257	3
Wijchen	136	154	18	44	1
Berg en Dal	134	218	83	59	-
Beuningen	120	77	-43	29	-
Mook en Middelaar	14	39	25	6	-
Heumen	34	44	10	11	-
Druten	57	106	49	29	1
Totaal	**1.428**	**1.645**	**216**	**435**	**5**

** De aantallen zoals hier genoemd betreffen de beleidsmatige aantallen. Deze kunnen afwijken van hetgeen in de financiële administratie vastgelegd wordt. Dit wordt veroorzaakt doordat in de jaarrekening een schattingselement zit.*

Sociale werkvoorziening

Bedragen* in € 1	2018					
	Begroot		Realisatie		Gefactureerd	Afrekening
	Se	Bijdrage	Se*	Bijdrage	*Obv primaire	
Berg en Dal	169,2	4.775.711	168,4	4.729.542	4.775.711	-46.168
Beuningen	117,1	3.362.055	114,4	3.213.853	3.362.055	-148.202
Druten	86,9	2.452.369	88,9	2.496.389	2.452.369	44.020
Heumen	54,1	1.528.284	54,5	1.531.457	1.528.284	3.174
Nijmegen	893,3	25.164.876	895,1	25.145.893	25.164.876	-18.983
Wijchen	183,1	5.170.134	180,6	5.073.048	5.170.134	-97.086
West Maas en Waal	51,0	1.439.913	49,9	1.402.335	1.439.913	-37.577
Totaal	**1.554,6**	**43.893.342**	**1.551,8**	**43.592.518**	**43.893.342**	**-300.824**

** De aantallen zoals hier genoemd betreffen de beleidsmatige aantallen. Deze kunnen afwijken van hetgeen in de financiële administratie vastgelegd wordt. Dit wordt veroorzaakt doordat in de jaarrekening een schattingselement zit.*

Bijlage 4 **Verdeling risico-inventarisatie per gemeente**

Bedragen in € 1.000	**Verdeelsleutel o.b.v. inwoneraantal**	**Risico per gemeente**
Nijmegen	54,7%	1.397
Wijchen	12,9%	330
Berg en Dal	10,9%	280
Beuningen	8,0%	204
Druten	5,9%	149
Heumen	5,2%	132
Mook en Middelaar	2,5%	63
Totaal	**100%**	**2.554**

Bijlage 5 **Consolidatieoverzicht**

			Ongeconsolideerde cijfers Bedragen in € 1.000			**Inbegrepen doorbelasting** Bedragen in € 1.000		
			Begroting		realisatie cijfers 2018	Begroting		realisatie cijfers 2018
Onderdeel	Baten/Lasten	Taakveld	vóór wijziging	na wijziging		vóór wijziging	na wijziging	
BO	Baten	Overhead	292	292	309	204	204	221
			292	**292**	**309**	**204**	**204**	**221**
WBRN	Baten	Overhead	417	417	365	417	417	365
		Inkomensregeling	1.428	1.428	1.645	1.428	1.428	1.645
		Begeleide participatie	58.383	58.383	58.014	57.154	57.154	56.765
		Arbeidsparticipatie	18.535	18.949	18.859	18.535	18.949	18.859
			78.762	**79.177**	**78.883**	**77.534**	**77.949**	**77.633**
IRVN	Baten	Overhead	17.084	17.534	17.047	16.005	16.455	15.968
		Arbeidsparticipatie	385	385	385	0	0	0
			17.469	**17.919**	**17.432**	**16.005**	**16.455**	**15.968**
Totaal baten:			**96.523**	**97.387**	**96.624**	**93.743**	**94.607**	**93.822**
BO	Lasten	Overhead MGR	292	292	309	292	292	309
			292	**292**	**309**	**292**	**292**	**309**
WBRN	Lasten:	Overhead	417	417	418	417	417	418
		Inkomensregeling	1.428	1.428	1.645	1.428	1.428	1.645
		Begeleide Participatie	54.857	54.857	54.619	54.206	54.206	53.953
		Arbeidsparticipatie	14.732	15.043	15.006	14.204	14.515	14.458
		Overhead MGR	7.328	7.432	7.195	5.740	5.844	5.651
			78.762	**79.176**	**78.883**	**75.996**	**76.410**	**76.124**
IRVN	Lasten	Overhead	15.520	15.962	15.497	15.520	15.962	15.499
		Arbeidsparticipatie	332	340	340	332	340	340
		Overhead MGR	1.616	1.617	1.595	1.603	1.603	1.549
			17.469	**17.919**	**17.432**	**17.455**	**17.905**	**17.389**
Totaal lasten:			**96.523**	**97.387**	**96.624**	**93.743**	**94.607**	**93.822**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

			Ongeconsolideerde cijfers Bedragen in € 1.000			Eliminatie doorbelasting Bedragen in € 1.000			Geconsolideerde cijfers MGR Bedragen in € 1.000		
			Begroting		realisatie cijfers 2018	Begroting		realisatie cijfers 2018	Begroting		realisatie cijfers 2018
Onderdeel	Baten/Lasten	Taakveld	vóór wijziging	na wijziging		vóór wijziging	na wijziging		vóór wijziging	na wijziging	
MGR	Baten	Overhead	17.793	18.243	17.722	1.167	1.167	1.167	16.626	17.076	16.554
		Inkomensregeling	1.428	1.428	1.645	0	0	0	0	0	0
		Begeleide participatie	58.383	58.383	58.014	1.228	1.228	1.250	57.154	57.154	56.765
		Arbeidsparticipatie	18.919	19.334	19.243	385	385	385	18.535	18.949	18.859
			96.523	**97.387**	**96.624**	**2.780**	**2.780**	**2.802**	**93.743**	**94.607**	**93.822**
MGR	Lasten:	Overhead	15.937	16.379	15.915	0	0	-2	0	0	15.917
		Inkomensregeling	1.428	1.428	1.645	0	0	0	0	0	0
		Begeleide Participatie	54.857	54.857	54.619	651	651	666	54.206	54.206	53.953
		Arbeidsparticipatie	15.065	15.382	15.346	528	528	548	14.537	14.854	14.798
		Overhead MGR	9.236	9.341	9.100	1.601	1.601	1.590	7.635	7.740	7.510
			96.523	**97.387**	**96.624**	**2.780**	**2.780**	**2.802**	**93.743**	**94.607**	**93.822**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

In de financiële overzichten van de onderdelen van de MGR geven we ook de doorbelasting tussen de onderdelen weer. Dit is nodig om per onderdeel alle kosten en opbrengsten weer te geven, die de basis zijn voor de afrekening van het desbetreffende onderdeel. Dit heeft een baten en lasten verhogend effect. Op MGR niveau elimineren wij dit conform de BBV voorschriften.

Bestuursondersteuning (BO)

Doorbelasting van bestuurskosten naar de Overhead MGR van WerkBedrijf (WBRN) en ICT Rijk van Nijmegen (iRvN).

WerkBedrijf (WBRN)

Bij de begeleide participatie vinden er een aantal doorbelastingen plaats. De huisvestingslasten van de Boekweitweg (opbrengsten Vastgoed, programmalasten SW), de detacheringsopbrengst van de SW-medewerkers die voor de MGR zelf worden ingezet (opbrengst SW, kosten overhead MGR WBRN) en de opbrengst voor de prakijktdiagnose (opbrengst SW, programmalasten WERK).

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN)

De dienstverlening welke het onderdeel Automatisering van iRvN voor het WerkBedrijf verricht wordt doorbelast. Deze inkomsten staan bij iRvN onder het Taakveld Overhead. De lasten vallen bij WBRN onder Overhead MGR.
Verder beheert iRvN de applicaties voor de informatievoorziening van het onderdeel WERK. Deze kosten komen in de programmalasten van WERK.

Bijlage 6 **Toelichting begroting voor en na wijziging**

Geconsolideerde cijfers

			Begroting 2018 Bedragen in € 1.000			
Onderdeel	Baten/Lasten	Taakveld	vóór wijziging	1e wijziging	2e wijziging	ná wijziging
MGR	Baten	Overhead	16.626	450	0	17.076
		Inkomensregeling	1.428	0	0	1.428
		Begeleide participatie	57.154	0	0	57.154
		Arbeidsparticipatie	18.535	6	408	18.949
			93.743	**456**	**408**	**94.607**
MGR	Lasten:	Overhead	15.937	450	-8	16.379
		Inkomensregeling	1.428	0	0	1.428
		Begeleide Participatie	54.206	0	0	54.206
		Arbeidsparticipatie	14.537	6	311	14.854
		Overhead MGR	7.635	0	105	7.740
			93.743	**456**	**408**	**94.607**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**

Ongeconsolideerde cijfers

			Begroting 2018 Bedragen in € 1.000			
Onderdeel	Baten/Lasten	Taakveld	vóór wijziging	1e wijziging	2e wijziging	ná wijziging
MGR	Baten	Overhead	17.793	450		18.243
		Inkomensregeling	1.428			1.428
		Begeleide participatie	58.383			58.383
		Arbeidsparticipatie	18.919	6	408	19.333
			96.523	**456**	**408**	**97.387**
MGR	Lasten:	Overhead	15.937	450	-8	16.379
		Inkomensregeling	1.428			1.428
		Begeleide Participatie	54.857			54.857
		Arbeidsparticipatie	15.065	6	311	15.382
		Overhead MGR	9.236		105	9.341
			96.523	**456**	**408**	**97.387**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**

Ongeconsolideerde cijfers per module

			Begroting 2018 Bedragen in € 1.000			
Onderdeel	Baten/Lasten	Taakveld	vóór wijziging	1e wijziging	2e wijziging	ná wijziging
BO	Baten		292	0	0	292
			292	0	0	**292**
BO	Lasten		292	0	0	292
			292	0	0	**292**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**
WBRN	Baten	Overhead	417	0	0	417
		Inkomensregeling	1.428	0	0	1.428
		Begeleide participatie	58.383	0	0	58.383
		Arbeidsparticipatie	18.535	6	408	18.949
			78.762	**6**	**408**	**79.177**
WBRN	Lasten:	Overhead	417	0	0	417
		Inkomensregeling	1.428	0	0	1.428
		Begeleide Participatie	54.857	0	0	54.857
		Arbeidsparticipatie	14.732	6	304	15.043
		Overhead MGR	7.328	0	104	7.432
			78.762	**6**	**408**	**79.176**
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**
IRVN	Baten	Overhead	17.084	450	0	17.534
		Arbeidsparticipatie	385	0	0	385
			17.469	**450**	0	**17.919**
IRVN	Lasten	Overhead	15.520	450	-8	15.962
		Arbeidsparticipatie	332	0	7	340
		Overhead MGR	1.616	0	1	1.617
			17.469	450	0	17.919
Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**

Het verschil tussen de begroting voor en na wijziging op de baten is als volgt:

Taakveld overhead

Eerste begrotingswijziging 2018		
Onderdeel	Toelichting	Bedrag
iRvN – Automatisering	Doorbelasting van plusproducten (m.n. niet standaard hardware, kosten van informatiebeveiliging en scanapp).	+ € 375.000
iRvN – Applicatiebeheer	Doorbelasting van extra dienstverlening en plusproducten (o.a. jeugdvolgsysteem).	+ € 75.000
Totaal		**+ € 450.000**

Tweede begrotingswijziging 2018		
Onderdeel	Toelichting	Bedrag
iRvN – Automatisering	Corr. doorbelasting van plusproducten (1e wijziging).	- € 75.000
iRvN – Applicatiebeheer	Doorbelasting van extra dienstverlening en plusproducten (idem).	+ € 75.000
iRvN – Applicatiebeheer	Gewijzigde toerekening tussen taakveld overhead en taakveld arbeidsparticipatie.	- € 7.000
Totaal		**- € 7.000**

Taakveld Arbeidsparticipatie

Eerste begrotingswijziging 2018		
Onderdeel	Toelichting	Bedrag
WerkBedrijf – WERK	Extra meerwerk Berg en Dal (2e kw 2018)	+ € 85.000
WerkBedrijf – WERK	Extra meerwerk Druten (2e kw 2018)	+ € 9.000
WerkBedrijf – WERK	Lager uitgavepatroon IPS trajecten (2e kw 2018)	- € 472.000
WerkBedrijf – WERK	Extra gelden voor uitvoering projecten 'kandidaten aan de slag' en 'werkgever aan zet' (2e kw 2018)	+ € 385.000
WerkBedrijf – WERK	Correctie aanpassing participatiebudget meicirculaire 2018	- € 1.000
Totaal		**+ € 6.000**

Tweede begrotingswijziging 2018		
Onderdeel	Toelichting	Bedrag
WerkBedrijf – WERK	Extra baten voor gedetacheerd personeel dan wel aanvullende taken	+ € 408.000
iRvN – Applicatiebeheer	Gewijzigde toerekening tussen taakveld overhead en taakveld arbeidsparticipatie	+ € 7.000
Totaal		**+ € 415.000**

Bijlage 7 **Overheadpercentages**

De jaarekening 2018 is ingericht conform de richtlijnen BBV. De taakvelden zijn weergegeven en de overhead is in beeld gebracht, zie onderstaande tabel:

Betreffende de overhead zijn er regionale afspraken gemaakt. Er is afgesproken dat de organisatiekosten van de MGR voor maximaal 25 % uit overhead mogen bestaan. De organisatiekosten bestaan uit de personele lasten, materiele lasten, kapitaallasten en overige lasten.

De overheadnorm volgens de BBV richtlijnen komt in 2018 uit op deze 24,2%.

MGR totaal				
Baten Bedragen in € 1.000	**begroting 2018 vóór wijziging**	**begroting 2018 ná wijziging**	**realisatie 2018**	**saldo 2018**
Overhead	16.626	17.076	16.554	-521
Inkomensregeling	1.428	1.428	1.645	216
Begeleide participatie	57.154	57.154	56.765	-390
Arbeidsparticipatie	18.535	18.949	18.859	-90
Totaal baten:	**93.743**	**94.607**	**93.822**	**-785**

Lasten Bedragen in € 1.000	**begroting 2018 vóór wijziging**	**begroting 2018 ná wijziging**	**realisatie 2018**	**saldo 2018**
Overhead	15.937	16.379	15.917	-462
Inkomensregeling	1.428	1.428	1.645	216
Begeleide Participatie	54.206	54.206	53.953	-254
Arbeidsparticipatie	14.537	14.854	14.798	-56
Totaal Programmalasten	**86.108**	**86.868**	**86.312**	**-555**
Overhead MGR	7.635	7.740	7.510	-230
Totaal lasten	**93.743**	**94.607**	**93.822**	**-785**

Saldo van baten en lasten	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**

Overhead BBV 2018 Bedragen in € 1.000	WerkBedrijf			iRvN		BO	Totaal
	Werk	SW	Vastgoed	Applicaties	Automatisering		
Primaire kosten	6.014	5.627	1.013	4.500	11.337	0	28.491
Overheadkosten	3.852	3.343	0	651	944	309	9.100
Totaal	**9.866**	**8.970**	**1.013**	**5.150**	**12.282**	**309**	**37.590**
Primaire kosten	61%	63%	100%	87%	92%	0%	76%
Overheadkosten	39%	37%	0%	13%	8%	100%	24%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bijlage 8 **Taakvelden gemeenten**

Taakvelden gemeenten Bedragen in € 1.000	**Begroting 2018**			**Begroting 2018 na wijziging**			**Realisatie 2018**			**Verschil begroting na wijziging met Realisatie**		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.4 Overhead	16.626	23.572	**-6.946**	17.076	24.119	**-7.043**	16.554	23.427	**-6.873**	-521	-692	**170**
6.3 Inkomensregeling	1.428	1.428	0	1.428	1.428	0	1.645	1.645	0	216	216	0
6.4 Begeleide participatie	57.154	54.206	**2.948**	57.154	54.206	**2.948**	56.765	53.953	**2.812**	-390	-254	**-136**
6.5 Arbeidsparticipatie	18.535	14.537	**3.998**	18.949	14.854	**4.095**	18.859	14.798	**4.061**	-90	-56	**-34**
	93.743	**93.743**	**0**	**94.607**	**94.607**	**0**	**93.822**	**93.822**	**0**	**-785**	**-785**	**0**

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

© WerkBedrijf Rijk van Nijmegen, april 2019.

Redactie: Norieke Luttikhold. Ontwerp, opmaak en infographics: voltage.nl. Fotografie: de verBeelding.

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in de regio Rijk van Nijmegen

Datum
5 juli 2019

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Aanbieding jaarrekening 2018 en begroting 2019 - 2020 van de MGR

Doorkiesnummer
024 3293198

Geachte leden van het college en de raad,

Eind maart heeft ons dagelijks bestuur u de ontwerpbegroting 2019 (herzien) en 2020 voor de MGR toegezonden met het verzoek hierop een zienswijze in te dienen. Tegelijkertijd heeft ons bestuur u het jaarverslag en –rekening 2018 toegestuurd met hetzelfde verzoek. Wij hebben van alle gemeenten een zienswijze ontvangen, waarvoor onze dank.

In onze vergadering van 1 juli 2019 hebben we de zienswijzen besproken en het jaarverslag en -rekening 2018 en de begroting 2019 (herzien) en 2020 vastgesteld. De zienswijzen hebben geleid tot een wijziging van de stukken ten opzichte van het ontwerp. Allereerst hebben we enkele fouten in de bijlagen 2 en 3 van de ontwerpbegroting hersteld. Deze fouten hebben we al in april gemeld en nu in de definitieve begroting correct opgenomen. Een tweede wijziging betreft een wijziging in een zogenoemd plusproduct bij de iRvN en is naar aanleiding van de zienswijze van gemeente Nijmegen. Onderstaand gaan we inhoudelijk in op (een samenvatting van) de zienswijzen.

Opmerkingen over WerkBedrijf

Gemeenten reageren op de hogere kosten voor de arbeidsmatige dagbesteding. (Berg en Dal, Heumen, Mook en Middelaar)
De gemeente Berg en Dal geeft aan niet in te kunnen stemmen met de hogere kosten voor de arbeidsmatige dagbesteding.
De gemeente Heumen verzoekt om een nadere analyse van de arbeidsmatige dagbesteding op deelnemersniveau, om daarna een besluit te nemen over de financiering.
De gemeente Mook en Middelaar verzoekt in de kwartaalrapportages inzicht te geven in de populatie en financiën voor de arbeidsmatige dagbesteding, specifiek voor de gevallen waarin het wordt ingezet als re-integratie-instrument.

De gemeenten Berg en Dal en Heumen stemmen niet in met de hogere kosten voor de arbeidsmatige dagbesteding. We hebben desondanks besloten de hogere bijdrage te handhaven. We realiseren ons terdege dat ons besluit niet tegemoet komt aan de wensen van twee gemeenten. We gaan dan ook met beide gemeenten in gesprek over de ontstane situatie. In de uitvoering kan minimaal gestuurd worden (voor de gemeenten Berg en Dal en Heumen) op het laten ontstaan van wachtlijsten. De

afgegeven indicatie-besluiten worden dan uiteindelijk wel uitgevoerd, maar pas na verloop van tijd (als er weer ruimte is). Een consequentie is dat mensen wel bezwaren of klachten bij deze gemeenten gaan indienen. Het uitsluiten van mensen van deze voorziening is niet mogelijk. We zijn verplicht om mensen die recht er op hebben, de voorziening (uiteindelijk) wel aan te bieden. Het leveren van arbeidsmatige dagbesteding kunnen we alleen weigeren op inhoudelijke gronden, niet vanwege het ontbreken van budget.

Bij de afweging een voorziening in te zetten beoordelen we altijd wat passend is. Bij arbeidsmatige dagbesteding (in het kader van de WMO) gaat het om criteria zoals de noodzaak van begeleiding, productiedruk en de ontwikkelpotentie. Het niet of minder inzetten van arbeidsmatige dagbesteding is dus ook niet in het belang van de betrokkenen. Voor de hele regio geldt dat we nogmaals tegen het licht houden of we de goede afwegingen maken bij inzet van de verschillende voorzieningen (zoals arbeidsmatige dagbesteding, beschut werk en ontwikkeltrajecten).

Mogelijk gaat het jaarresultaat bij de arbeidsmatige dagbesteding lager uitvallen. We zien in het eerste kwartaal dat de instroom in de arbeidsmatige dagbesteding en de uitgaven weer iets teruglopen. Dit kan een gevolg zijn van de nieuwe, lagere tarieven die we vanaf 1 januari 2019 hebben afgesproken met de aanbieders. Maar na vier jaar ervaring met de uitvoering van arbeidsmatige dagbesteding weten we dat we niet moeten handelen op basis van kwartaalkoersen. Daarom willen we de bijdrage handhaven en regionaal de handen blijven sluiten.

Ten aanzien van de wens van gemeente Heumen geldt dat we deze nadere analyse eerst bespreken in de Bestuurscommissie Werk in augustus 2019 en vervolgens deze zullen opnemen in de tweede kwartaalrapportage. Hier zullen we ook aandacht besteden aan de wens van gemeente Mook en Middelaar om inzicht te krijgen in de populatie en financiën voor de arbeidsmatige dagbesteding in relatie tot re-integratie. Mocht de analyse en de prognose van uitgaven aan arbeidsmatige dagbesteding aanleiding geven om de begroting op dit punt te wijzigen, dan zullen we u daar een voorstel voor doen.

Gemeenten reageren op de doelstelling van de uitstroom naar werk (Druten, Wijchen)
Realiseer in de uitstroom over 2020 een gelijk of hoger resultaat als de voorgaande jaren en ga in de kwartaalrapportages in op de wijze waarop deze uitstroom bij (moeilijker bemiddelbare groepen) kandidaten wordt gerealiseerd. De gemeente Wijchen spreekt erover dat zij uitgaan van een fors hogere uitstroom in 2020.

Wij hebben de doelstellingen in 2020 niet bijgesteld naar aanleiding van deze zienswijzen. Ook in 2019 hebben we de doelstelling ten opzichte van 2018 niet verhoogd. We hebben verschillende redenen om de doelstelling te handhaven:

- "Snelle en eenvoudige" matches worden schaarser. De weg naar werk vraagt om meer inzet van voorzieningen én meer aandacht van onze consulenten. De kwalificaties die werkgevers vragen van nieuwe werknemers matchen vaak niet met die van onze kandidaten.
- We investeren om mensen naar werk toe te leiden én mensen aan het werk te houden. Dit laatste vergt tijd en aandacht die niet terug te leiden is in een hoger aantal uitstromers uit de bijstand.
- In 2018 hadden we nog extra middelen om de bijstand terug te dringen via uitstroom naar werk. Vanaf 2019 is dit in veel mindere mate het geval.

Blijf de ontwikkelingen in het ziekteverzuim en de toegevoegde waarde voor de SW volgen en rapporteer hierover in de kwartaalrapportages. (Druten, Nijmegen, Wijchen)
Dit blijven we doen in 2019. Wat ons betreft ook in de jaren daarna. Dit hangt mede af van de gewenste aanpassingen van de kritieke prestatie-indicatoren in het informatieprotocol.

Intensiveer de contacten met ondernemers (Druten, Wijchen)
Om onze kerntaak arbeidsbemiddeling uit te voeren, ervaren we steeds weer dat het kennen van zowel ondernemer als kandidaat een succesfactor is. Ons doel bij de werkgeversbenadering is niet het benaderen van alle werkgevers. Wel om in samenwerking met ondernemers werk te bieden dat past bij de doelgroep. WerkBedrijf neemt zelf initiatieven om ondernemers te benaderen, maar gaat ook graag in op contacten die gemeenten hebben met werkgevers. Een mooi voorbeeld hiervan is de samenwerking met Copaco. Deze samenwerking is ontstaan nadat gemeente Wijchen contact had met de logistiek directeur van Copaco. Gezien de specifieke vraag van beide gemeenten zullen we de wensen en behoeften in onze gesprekken nader verkennen.

Jaarrekeningresultaat 2018 van de MGR vertroebelt de resultaten van de twee modules. (Wijchen)
Dit punt nemen we voor kennisgeving aan. We menen dat we een transparant beeld van onze financiële resultaten conform de financiële afspraken en uitgangspunten geven in de goedgekeurde jaarrekening.

De gemeente Nijmegen benoemt diverse uitgangspunten over bemiddeling naar werk. (Nijmegen)
De navolgende genoemde uitgangspunten van Nijmegen sluiten aan bij onze regionale aanpak tot op heden:

- volop inzetten op de arbeidsbemiddeling van mensen met een beperking;
- ook wij zijn tevreden met de projecten kansberoepen en zetten de aanpak voort. Nijmegen geeft hierbij aan dat zij specifiek met ons in gesprek wil over een zo effectief mogelijke invulling van het instrument loonkostensubsidies. We gaan hier graag op in;
- het voorkomen van bijstandsafhankelijkheid onder jongeren vinden wij ook belangrijk. Dat is ook een van de redenen waarom we het betreuren dat recent het voorgenomen besluit is genomen de regionale werkzaamheden, waarbij voortijdig schoolverlaters alsnog naar school en/of werk worden geleid, vanaf het schooljaar 2019/2020 over te hevelen van WerkBedrijf naar Bureau Leerplicht van de gemeente Nijmegen. Dit betekent een wijziging in onze huidige outreachende en activerende maatwerkaanpak voor voortijdig schoolverlaters. Overigens zien we steeds vaker dat een deel van de jongeren vanwege hun beperkingen (gedeeltelijk) een beroep zullen moeten blijven doen op bijstand en/of participatievoorzieningen van WerkBedrijf. Het volledig voorkomen van bijstandsafhankelijkheid onder jongeren is voor dat deel een utopie in de huidige wet- en regelgeving.
- wat betreft onze werkgeversdienstverlening en de wijze waarop wij daar tegen aan kijken: zie onze reactie bij "intensiveer de contacten met ondernemers". We menen overigens dat we in de uitvoering meebewegen met de omstandigheden in de sectoren van de arbeidsmarkt en de kwalificaties van kandidaten.

Uw uitgangspunt om te zorgen voor lokale zichtbaarheid van WerkBedrijf bij de lokale toegangspoorten voor zorg en ondersteuning herkennen wij. Tot op heden voeren we dit voor Nijmegen uit op basis van extra afspraken. We gaan met Nijmegen en de andere gemeenten in gesprek in onze Bestuurscommissie Werk over de optie om deze dienstverlening in ons reguliere aanpak voor arbeidsbemiddeling op te nemen. We gaan ook in gesprek over de omvang en besteding van het maatwerkdeel. We realiseren dat gemeenten waarde hechten aan voldoende ruimte om lokale wensen te kunnen blijven realiseren.

Verwezen wordt naar het strategisch arbeidsmarktbeleid dat wordt opgesteld en de mogelijke gevolgen daarvan voor de wijze van financiering van WerkBedrijf. (Heumen)
Ten aanzien van dit punt wachten we het strategisch arbeidsmarktbeleid af. We hebben tot nu toe begrepen dat deze nota aan uw raden direct na het zomerreces wordt aangeboden ter vaststelling. In

het kader van mogelijke resultaatsfinanciering geven we u wel alvast mee dat we over de dekking regionale afspraken hebben gemaakt bij het oprichtingsbesluit van de MGR. We zullen eventuele voorstellen hierover dan ook in dat licht beoordelen op haalbaarheid voor de dekking van structurele kosten die nu eenmaal samenhangen met ons werk (zoals huisvesting en personeel).
Opmerkingen over iRvN

Er is geen draagvlak voor het voorstel om een gedeelte van het overschot op het onderdeel automatisering te benutten om versneld een (verdere) verbetering door te voeren van de beveiliging van persoonsgegevens. (alle gemeenten)
Voor het niet kunnen instemmen met het voorstel worden diverse redenen genoemd. Deels betreft het financieel-technische afwegingen, deels wordt gevraagd om een nadere onderbouwing van het voorstel.

Gezien de zienswijzen van alle gemeenten hebben we besloten het overschot op het onderdeel automatisering uit 2018 terug te storten conform de verdelingssystematiek. Tevens hebben we besloten in 2019 geen nieuw voorstel hierover aan u voor te leggen en de oorspronkelijke planning aan te houden. Afhankelijk van de evaluatie die eind 2019 plaatsvindt kunnen we nog met een separaat voorstel komen.

Bij de zienswijzen geven enkele gemeenten (Heumen en Berg & Dal) aan dat het project voor de informatieveiligheid geruime tijd loopt. Hier merken we over op dat aandacht voor en uitvoering van de informatieveiligheid een doorlopend proces is. De activiteiten die we in dat kader uitvoeren verlopen wel conform planning.

Verbetering dienstverlening iRvN-Servicedesk
Met de gemeente Heumen gaan we in gesprek over het dienstverleningsniveau van de Servicedesk.

Verzocht wordt om kostenoverheveling voor de ESB van het onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer naar het onderdeel Automatisering inzichtelijk te maken. (Nijmegen)
Deze kostenoverheveling voor de ESB was geen onderdeel van de ontwerpbegroting. En leidt nu niet tot een aanpassing van het ontwerp. Wel zullen we in een separate begrotingswijziging 2019 bij de aanbieding van de tweede kwartaalrapportage deze kostenoverheveling verwerken.

Actualiseer de dienstverleningsovereenkomst vóór 1 januari 2020. (Nijmegen)
We nemen aan dat gedoeld wordt op de dienstverleningsovereenkomst Informatie & Applicatiebeheer tussen MGR en Nijmegen. We gaan in gesprek met Nijmegen en gaan gezamenlijk streven naar een actualisering van de overeenkomst voor 1 januari 2020.
Met de regionale Hoofden Bedrijfsvoering zal afgestemd worden of er behoefte is om de Collectieve Basisafspraken (onderdeel Automatisering) te actualiseren.

De gemeente Nijmegen wil in gesprek over de doelbestemming van de jaarlijkse investeringsruimte.
We gaan met de deelnemende gemeenten in gesprek over de doelbestemming van de jaarlijkse investeringsruimte.

De gemeente Nijmegen ziet graag dat de afspraak rond het terugbrengen van het contractbeheer onderhoud verwerkt wordt in de begroting.
Dit punt hebben we nu niet meegenomen, maar nemen we mee in een separate begrotingswijziging bij de tweede kwartaalrapportage. De reden om dit nu niet nu al te verwerken is gelegen in het feit dat beoordeeld moet worden of deze 'ontvlechting' ongewild negatieve effecten heeft voor de overige deelnemers.

Aangegeven wordt niet te kunnen instemmen met de € 28.000 die in de begroting voor 2019 is opgenomen voor de groei van mobile devices voor buitenmedewerkers. (Nijmegen)
We hebben inderdaad ten onrechte het plusproduct verwerkt in de gemeentelijke bijdrage voor Nijmegen vanaf 2019. We hebben de ontwerpbegroting op dit punt bijgesteld. Het plusproduct 'mobile service' factureren we in 2019 nog als plusproduct. Vanaf 2020 conform afspraak met Nijmegen verwerken we dit in de bijdrage voor Nijmegen.

Verzocht wordt in de kwartaalrapportages te rapporteren over de afwijkingen die bestaan op de motie van de Nijmeegse gemeenteraad over open source. (Nijmegen)
Wijzigingen in het gebruik van (open) standaarden vinden vinden slechts sporadisch plaats. Daarom rapporteren we over het toepassen van open standaarden en open source één keer per jaar bij het jaarverslag conform wet- en regelgeving.

Hoogachtend,

Algemeen Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

J. Hol

Bestuurlijke inrichting MGR

Huidige inrichting MGR
De MGR is een gemeenschappelijke regeling, waarvan het algemeen bestuur gevormd wordt door collegeleden van de zeven gemeenten. Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor de algehele koers van de MGR en stelt bijvoorbeeld de begroting vast. Twee vertegenwoordigers uit iedere gemeente (drie voor Nijmegen) hebben zitting in het algemeen bestuur. Uit haar midden wordt het dagelijks bestuur gevormd, bestaande uit vijf leden waaronder de voorzitter. Ook deze laatste wordt benoemd door het algemeen bestuur.

Op dit moment is er sprake van een tweetal modules binnen de MGR: WerkBedrijf en iRvN. De aansturing van WerkBedrijf, vindt met name plaats door de portefeuillehouders werk die de Bestuurscommissie WerkBedrijf vormen. Deze bestuurscommissie heeft geen bevoegdheden, maar adviseert het bestuur vooraf over besluitvorming gerelateerd aan WerkBedrijf.

Daarnaast kennen we een agendacommissie met daarin één raadslid vanuit iedere gemeente. Zij adviseert het bestuur van de MGR over de logistieke planning en voorbereiding van de politieke besluitvorming en de kwaliteit van de informatievoorziening naar de raden.

Hoe verloopt dit?
Over het algemeen kunnen we stellen dat de bestuurlijke structuur goed op orde is. De verhoudingen tussen de verschillende gremia zijn duidelijk en de kwaliteit van de besluitvorming is goed. Toch lijkt er nog wel een knelpunt te bestaan. Doordat niet alle gemeenten vertegenwoordigd zijn in het dagelijks bestuur en het dagelijks bestuur veel vaker vergadert wordt soms een informatieachterstand ervaren door een aantal gemeenten.

In de notitie Lokale belangen in een sterke regio; samenwerken en afstemmen in het Rijk van Nijmegen is de betrokkenheid van alle gemeenten wel als een belangrijke voorwaarde voor goede samenwerking benoemd. Daarom is in die notitie de volgende suggestie gedaan: “Versmelten van het dagelijks met het algemeen bestuur en verkleinen van dat algemeen bestuur. Daardoor zorgen we ervoor dat elke gemeente vertegenwoordigd is en de betrokkenheid van de gemeenten vergroot wordt.” In de reacties op de conceptnotitie is dit voorstel door verschillende gemeenten onderschreven.

Deze start van de nieuwe bestuursperiode lijkt een goed moment om een dergelijke wijziging, indien gewenst, door te voeren. Daarom presenteren wij onderstaand een aantal alternatieven voor de bestuurlijke inrichting van de MGR, die tegemoet komen aan de bovenstaande genoemde wens om de betrokkenheid van alle gemeenten te verhogen. Daarbij gaan we ook in op regelmatig genoemde alternatieven en de mogelijkheid of onmogelijkheid daarvan.

Alternatieven voor de bestuurlijke inrichting

1a. We behouden de huidige bestuurlijke inrichting
Het is natuurlijk in de eerste plaats een optie om de huidige bestuurlijke inrichting te behouden. Om toch tegemoet te komen aan het bovenstaande genoemde bezwaar van een informatieachterstand, kunnen de leden van het dagelijks bestuur nog meer enkel als bestuurder van de MGR worden aangesproken. Dat zou betekenen dat zij expliciet geen deel uitmaken van het dagelijks bestuur namens hun gemeente en hun ambtenaren dus ook geen stukken te zien krijgen uit het dagelijks bestuur. Ook zou de informatievoorziening vanuit het dagelijks naar het algemeen bestuur nog verder vergroot kunnen worden. Het is echter de vraag of dit in de praktijk daadwerkelijk voldoende tegemoet komt aan het genoemde bezwaar.

1b. We behouden de huidige bestuurlijke inrichting, maar veranderen de taakverdeling AB / DB
In het dagelijks bestuur worden nu alle stukken voor het AB voor besproken, om te beoordelen of deze rijp voor bespreking of besluitvorming zijn. Daarnaast neemt het DB zelfstandig een aantal besluiten, zoals de vaststelling van de kwartaalrapportages en de vaststelling van de ontwerpbegroting. De niet in het dagelijks bestuur vertegenwoordigde gemeenten ervaren hierdoor een informatieachterstand. Aangenomen lijkt te kunnen worden dat deze vooral ervaren wordt op thema’s aangaande de platformfunctie. Inhoudelijke werkthema’s worden immers besproken door alle gemeenten tijdens de Bestuurscommissie Werk en voor bedrijfsvoerings gerelateerde zaken lijkt het

genoemde bezwaar minder aan de orde. Om hieraan tegemoet te komen is het een optie af te spreken dat het DB niet langer de voorstellen over de platformfunctie voorbereid. Deze gaan dan rechtstreeks naar het AB. Het DB behandelt dan enkel nog de zaken die betrekking hebben op de bedrijfsvoering van de MGR.

Als deze optie wordt gekozen stellen we voor het aantal DB-leden terug te brengen tot 3, zodat de nadruk nog meer op het algemeen bestuur komt te liggen. Het zou dan gaan om de voorzitter (tevens portefeuillehouder P&O), een portefeuillehouder financiën en de voorzitter van de bestuurscommissie Werk.

2. We laten alle gemeenten zitting nemen in het dagelijks bestuur
In het dagelijks bestuur is wel eens voorgesteld alle gemeenten onderdeel te laten uitmaken van het dagelijks bestuur. Dit heeft als voordeel dat alle gemeenten zijn aangehaakt en dat bijvoorbeeld gesprekken over de platformfunctie beter kunnen plaatsvinden doordat het perspectief van alle gemeenten direct beter kan worden meegenomen.

De vraag is echter wat dan de meerwaarde van het algemeen bestuur nog is. Als alle besluiten worden voorbereid in het dagelijks bestuur en alle gemeenten daar reeds hun mening hebben kunnen geven, lijkt het algemeen bestuur slechts te verworden tot een vergadergremium waar alleen nog formaliteiten worden afgehandeld. Dat levert onnodige bestuurlijke drukte op.

3. We voegen het algemeen en het dagelijks bestuur samen
In het algemeen bestuur is in het verleden geopperd om het algemeen en dagelijks bestuur samen te voegen. Dit lijkt in het licht van het bovenstaande een goede optie. Nadeel is dat niet langer twee gremia de kwaliteit van besluitvorming in de gaten houden: de kwaliteitsbewakingsfunctie van het dagelijks bestuur in de voorbereiding van een vergadering van het algemeen bestuur komt te vervallen en de toezichthoudende taak van het AB op het DB komt effectief ook te vervallen (omdat in het DB geen besluiten meer worden genomen). Dit kan echter worden opgevangen door de portefeuillehouders in stand te laten en op dit vlak nog nadrukkelijker te positioneren.

Er is één probleem: wettelijk gezien zijn we verplicht een dagelijks en een algemeen bestuur te hebben. Deze kunnen niet uit exact dezelfde leden bestaan, want het dagelijks bestuur mag geen meerderheid hebben in het algemeen bestuur. Beide gremia moeten dus blijven bestaan. We zijn echter niet verplicht ook bevoegdheden toe te kennen aan het dagelijks bestuur, anders dan de hele beperkte wettelijke taken die aan het dagelijks bestuur worden toegekend. Het gaat dan bijvoorbeeld over het aangaan van privaatrechtelijke rechtshandelingen en het vaststellen van regels over de ambtelijke organisatie. En ook hoeven we het dagelijks bestuur niet daadwerkelijk te laten vergaderen. Door op die manier te werken voegen we in de praktijk het algemeen en dagelijks bestuur samen, met alle voordelen die daaraan verbonden zijn, terwijl we blijven voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.

Als voor deze optie wordt gekozen, stellen we voor dit nieuwe (vooral formeel bestaande) dagelijks bestuur te laten bestaan uit vier leden. Aangezien het gremium niet langer bijeen komt en zelfstandig besluiten neemt, is het niet langer nodig de voorzitter van de bestuurscommissie Werk hier onderdeel van uit te laten maken. Deze kan vanuit de bestuurscommissie rechtstreeks inbreng leveren in het algemeen bestuur. Verkleining van het algemeen bestuur
In de eerder genoemde notitie Lokale belangen in een sterke regio; samenwerken en afstemmen in het Rijk van Nijmegen is niet alleen gesuggereerd de verhouding algemeen en dagelijks bestuur te veranderen, maar ook om het algemeen bestuur te verkleinen. We presenteren dit hier als optie 4, maar dit is eigenlijk geen aparte optie: vermindering van het aantal algemeen bestuursleden kan immers in verschillende scenario's die net zijn genoemd. Alleen in scenario 2 is dit formeel geen optie, omdat zoals al aangegeven het dagelijks bestuur geen meerderheid mag hebben in het algemeen bestuur.

Vermindering van het aantal leden van het algemeen bestuur zou kunnen door deze terug te brengen tot 8, bestaande uit 1 vertegenwoordiger per gemeente (waaronder de voorzitter) en de voorzitter van de bestuurscommissie Werk. De praktijk is ook nu reeds dat regelmatig niet alle vertegenwoordigers van een gemeente aanwezig zijn en één bestuurder het woord voert namens een gemeente. Door te werken met plaatsvervangers ondervangen we een eventueel nadeel van beperktere aanwezigheid door gemeenten.

Raadsvoorstel
Openbaar

Onderwerp
Wijzigen MGR

Opsteller	Pieter van Diemen	**Datum voorstel**	27 mei 2019
Programma	Bestuur en Organisatie	**Status**	Openbaar
Portefeuillehouder	drs. H.M.F. Bruls	**Dossiernummer**	19.00000

Samenvatting
De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) wordt op een aantal onderdelen gewijzigd.

Voorstel
De wijzigingen in de MGR conform het bijgaande wijzigingsbesluit vast te stellen.

Aanleiding
Genomen besluiten door het Algemeen Bestuur (AB) over de bestuurlijke inrichting van het MGR en over een aantal taken, c.q. dienstverlening vragen om een aanpassing van de regeling.

Beoogde impact
De gemeenschappelijke regeling zelf, de MGR, in overeenstemming brengen met de uitkomst van de discussie over de bestuurlijke inrichting en de genomen besluiten over de dienstverlening aan de gemeente Wijchen door de IRVN. En verder om verouderde bepalingen, mede als gevolg van veranderde wetgeving, aan te passen.

Argumenten
Naar aanleiding van de notitie Bestuurlijke inrichting MGR heeft binnen het AB en het Dagelijks Bestuur (DB) een discussie plaatsgevonden over de rolverdeling tussen AB en DB binnen de MGR. Gekozen is voor optie 1b: het behouden van de huidige bestuurlijke inrichting, waarbij wel de taakverdeling tussen AB en DB wijzigt.

In het DB werden alle stukken voor het AB voorbesproken, om te beoordelen of deze rijp voor bespreking of besluitvorming zijn. Daarnaast neemt het DB zelfstandig een aantal besluiten, zoals de vaststelling van de kwartaalrapportages en de vaststelling van de ontwerpbegroting. De niet in het dagelijks bestuur vertegenwoordigde gemeenten hebben aangegeven hierdoor een informatieachterstand te ervaren. Aangenomen lijkt te kunnen worden dat deze vooral ervaren wordt op thema's aangaande de platformfunctie. Inhoudelijke werkthema's worden immers besproken door alle gemeenten tijdens de Bestuurscommissie Werk en voor zaken gerelateerd aan bedrijfsvoering lijkt het genoemde bezwaar minder aan de orde. Daarnaast worden ICT-thema's voorbesproken in het regionaal PFO ICT. In optie 1b wordt afgesproken dat het DB niet langer de voorstellen over de platformfunctie voorbereid. Deze gaan dan rechtstreeks naar het AB. Het DB behandelt dan enkel nog de zaken die betrekking hebben op de bedrijfsvoering van de MGR.

Voor de platformfunctie geldt dat we de afgelopen jaren gesprekken tussen bestuurders over strategische thema's hebben gefaciliteerd. Daarnaast is een start gemaakt met college-ontmoetingen. In de eerste helft van 2019 zijn twee raadsbijeenkomsten georganiseerd. De agendacommissie heeft hierin een belangrijke rol gespeeld. De bijeenkomsten gingen over strategisch arbeidsmarktbeleid en over sturing op gemeenschappelijke regelingen. De vaststelling van de gemeenschappelijke regeling is één van de momenten waarop sturing op de regelingen, zoals de MGR, mogelijk is.

De genoemde optie 1b wordt in het wijzigingsbesluit met name vertaald in de onderdelen 5 en 6 (zie hierna). Voor het totaal van de voorgestelde wijzigingen gelden de volgende argumenten.

Het wijzigingsbesluit bestaat uit de volgende onderdelen:

1- Het schrappen van de uitvoering van de tegenprestatie uit de regeling (onderdeel II van het wijzigingsbesluit over artikel 2 onderdeel c. MGR).
Bij de laatste wijziging van de regeling (Raadbesluit 10 juni 2015) is besloten om de bevoegdheid om een tegenprestatie op te leggen te schrappen uit de verordening om dit weer door de raden van de deelnemende gemeenten te laten doen. Dat geldt ook voor de uitvoering; ook deze wordt (weer) door de gemeenten zelf gedaan.

2- De dienstverlening van het WBRN kan, met instemming van het AB van de MGR, worden uitgebreid naar andere organisaties dan de deelnemende gemeenten (onderdelen IV. en XLVI van het wijzigingsbesluit over artikel 5 onderdeel A, zevende lid).
In de gemeenschappelijke regeling was al geregeld dat het IRVN diensten kan aanbieden aan derden; organisaties van buiten het rechtsgebied. Te denken valt aan gemeenten buiten het gebied van het Rijk van Nijmegen voor wie ICT werkzaamheden die passen binnen de doelen van de MGR worden uitgevoerd. Voorgesteld wordt om dit zelfde te regelen voor het WBRN. Voorwaarde daarbij is wel dat de werkzaamheden uitgevoerd voor derden niet meer dan 20% van het totaal van de werkzaamheden gaan uitmaken. In dat gevel zou er in strijd worden gehandeld met de (Europese) regelgeving. In de situatie van het WBRN valt bijvoorbeeld te denken aan de gemeente West Maas en Waal, die geen onderdeel uitmaakt van de MGR, maar waarvoor wel dienstverlening in het kader van de SW (Sociale Werkvoorziening) kan worden verricht.

3- Bij de deelnemende gemeenten aan de ICT-module, de IRVN, wordt Wijchen toegevoegd.
De dienstverlening van de IRVN was al uitgebreid naar Wijchen gebruikmakend van de bevoegdheid van artikel 5 onder B. lid 3, tweede volzin. Nu wordt dat in die zin geformaliseerd dat Wijchen ook volledig lid van de module ICT, de IRVN, wordt.

4- Aan artikel 9 lid 2 wordt het woord "aanwezige" toegevoegd bij de algemeen bestuursleden (onderdeel VI van het wijzigingsbesluit).
Dit om te voorkomen dat geen besluitvorming kan plaatsvinden als niet alle algemeen bestuursleden aanwezig zijn. De voorwaarde dat minimaal drie gemeenten met het voorstel moeten instemmen blijft uiteraard wel gelden.

5- De zinsnede "met uitzondering van de besluitvorming in het kader van het regionaal platform…" wordt toegevoegd (onderdeel VIII van het wijzigingsbesluit over artikel 10 onderdeel b. MGR).

Dit wordt voorgesteld om de regeling in overeenstemming te brengen met de notitie Bestuurlijke inrichting MGR. Daarin is als optie 1b opgenomen dat het Dagelijks Bestuur niet de voorstellen met betrekking tot de platformfunctie van het Algemeen Bestuur voorbereidt.

6- Het aantal leden van het dagelijks bestuur wordt teruggebracht naar 3 (artikel 11, eerste lid (onderdeel VI van het wijzigingsbesluit).
Deze wijziging geeft uitvoering aan het besluit dat genomen is in de AB-vergadering over de bestuurlijke inrichting van de MGR. Daarin is de keuze gemaakt om het aantal DB-leden terug te brengen tot minimaal 3: de voorzitter, het bestuurslid financiën en een bestuurslid P&O en ICT.

7- (Wets) technische wijzigingen (onderdelen I., III., VII., X., XI., XII.,XIV., XV., XVI. XVII. van het wijzigingsbesluit).
Deze wijzingen hebben te maken hebben met verwijzingen naar de oude gemeentewet, wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen en bepalingen die inmiddels overbodig zijn geworden zoals het artikellid over Berg en Dal als fusiegemeente en de begroting in het eerste jaar van de MGR.

Kanttekeningen
Aan dit voorstel zijn geen risico's verbonden.

Financiën
Dit voorstel heeft geen financiële consequenties.

Vervolg
Na vaststelling van de wijzingen door de colleges en raden van de deelnemende gemeenten wordt het wijzigingsbesluit op de voorgeschreven wijze bekendgemaakt. De wijzigingen treden de dag daarna in werking. Voor de uitvoering van de werkzaamheden binnen de MGR heeft dit geen directe gevolgen.

Bijlagen
1- Conceptwijzigingsbesluit MGR
2- Artikelsgewijze toelichting
3- Conceptregeling MGR met voorgestelde wijzigingen
4- Geconsolideerde versie van MGR, na wijziging
5- Notitie bestuurlijke inrichting

MODULAIRE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING RIJK VAN NIJMEGEN

Wijzigingsbesluit

De colleges van burgemeester en wethouders en de raden van de gemeenten Beuningen, Berg en Dal, Druten Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen ieder voor zover zij bevoegd zijn besluiten de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen als volgt te wijzigen:

I. In artikel 1 wordt onderdeel f. geschrapt onder vernummering van de daarop volgende onderdelen.

II. In artikel 2 wordt onderdeel c. geschrapt onder vernummering van de daarop volgende onderdelen.

III. In artikel 2 onderdeel e (na vernummering: d.) wordt het woord voormalige geschrapt.

IV. Aan artikel 5 onder A. wordt het volgende lid 7 toegevoegd:

7. Met instemming van het algemeen bestuur kunnen ook diensten worden aangeboden aan organisaties buiten het in dit artikel genoemde rechtsgebied.

V. Aan artikel 5 onder B. lid 1 wordt toegevoegd: en Wijchen.

VI. In artikel 9 lid 2 wordt: indien alle algemeen bestuursleden vervangen door:

indien alle aanwezige algemeen bestuursleden

VII. In 9 lid 4 wordt geschrapt:

en artikel 23 van de Gemeentewet (oud).

VIII. Artikel 10 onderdeel b luidt na wijziging:

b. het voorbereiden van al hetgeen aan het algemeen bestuur ter beraadslaging en besluitvorming wordt voorgelegd met uitzondering van de besluitvorming in het kader van het regionaal platform, zoals bedoeld in artikel 7 lid 1

IX. Artikel 11 lid 1 luidt na wijziging:

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en minimaal 2 andere leden, door het algemeen bestuur aan te wijzen en te ontslaan.

X. Artikel 11 lid 2 wordt geschrapt onder vernummering van het overige lid.

XI. Artikel 12 lid 2 komt na wijziging te luiden:

2. De artikelen 52 tot en met 54, 56, 58, 59 en 59a 54, 56, 58 en 59 van de Gemeentewet (oud) zijn van overeenkomstige toepassing.

XII. Artikel 12 lid 3 wordt geschrapt onder vernummerring van de daarop volgende leden.

XIV. In artikel 21 leden 1 en 4 wordt het woord voormalige geschrapt.

XV. In artikel 28 leden 1 en 2 wordt in beide gevallen geschrapt de zinsnede:

zoals luidend vanaf de inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur

XVI. Artikel 37 luidt na wijziging:

De regeling treedt in werking op 1 juli 2014.

De wijzigingen van artikel 5 onderdeel A, eerste lid, onder c,d,e, f en artikel 6 onderdeel A. eerste lid, onder f. en van artikel 21 treden in werking op 1 januari 2016

De wijzigingen van artikel 5 onderdeel B, artikel 6 onderdeel B, artikel 8, eerste lid en van artikel 9 eerste lid, artikel 29 lid 1, 4 5 en 7 en artikel 31 lid 1 treden in werking op 1 januari 2016.

De wijzigingen van de artikelen 1, 5 onderdeel A, tweede lid, onder c en d, 5 onderdeel A, zevende lid, 5 onderdeel B, eerste lid, 8 derde lid, 9 tweede en vijfde lid, 10 onder b., 11 eerste en tweede lid, 12 tweede en derde lid, 16 vierde lid, 21 eerste en vierde lid en 28 eerste en tweede lid treden in werking op de dag nadat deze op de voorgeschreven wijze zijn bekendgemaakt.

XVII. Artikel 40 wordt geschrapt.

XLV. In de toelichting wordt de passage over het monistisch stelsel GR en de opsomming van de artikelen uit de ouder Gemeentewet geschrapt.

XLVI. In de toelichting bij artikel 5 wordt toegevoegd: artikel 5 A, zevende lid

XLVII. De toelichting bij artikel 11 wordt geschrapt

Gelderland-Zuid

Programmabegroting 2020

uitgave	GGD Gelderland-Zuid	ons kenmerk	GGD/N/DIR3002/19/MP
datum	27 juni 2019	versie	Programmabegroting 2020 3.0
afdeling	Directie	status	Definitief

Gelderland-Zuid

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 3

1.1 PROCEDURE 3
1.2 OPZET BEGROTING 3

2 GEZONDHEID IN GELDERLAND-ZUID 4

2.1 GEZONDHEIDSSITUATIE IN GELDERLAND-ZUID 4
2.2 MEERJARENSTRATEGIE GGD GELDERLAND-ZUID 7
2.3 RELEVANTE MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN 10

3 PROGRAMMA GGD 11

3.1 OVERZICHT PROGRAMMA 11
3.2 GGD-BREED PROGRAMMA (UNIFORM) 13
3.3 GGD-BREED PRODUCT (UNIFORM) 17
3.4 WERKVELD SPECIFIEK (UNIFORM) 19
3.5 WERKVELD SPECIFIEK (FACULTATIEF) 43
3.6 INTERNE DIENSTVERLENING 52
3.7 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN 62

4 PARAGRAFEN 64

4.1 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING 64
4.2 KENGETALLEN 66
4.3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 66
4.4 FINANCIERING 66
4.5 RENTE 67
4.6 ORGANISATIE EN BEDRIJFSVOERING 68
4.7 VERBONDEN PARTIJEN 68

5 FINANCIËN 69

5.1 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN (INCL. TOELICHTING) 69
5.2 GEPROGNOSTICEERDE BEGIN- EN EINDBALANS 73

6 BIJLAGEN 74

6.1 INVESTERINGSPLANNING 75
6.2 VERLOOPOVERZICHT VOORZIENINGEN EN RESERVES 76
6.3 BIJDRAGE PER GEMEENTE 77
6.4 BIJDRAGE MOOK EN MIDDELAAR 96
6.5 OVERZICHT VAN GERAAMDE BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD 97
6.6 FINANCIËLE SPELREGELS 98

7 LIJST VAN AFKORTINGEN 104

Gelderland-Zuid

1 Inleiding

Voor u ligt de concept programmabegroting GGD Gelderland-Zuid 2020. GGD Gelderland-Zuid werkt voor 14 gemeenten in Rivierenland en regio Nijmegen. Daarnaast voert de GGD voor gemeente Mook en Middelaar de volgende taken uit: JGZ 0-18, Toezicht Wmo, Toegang beschermd wonen, Bijzondere Zorg/OGGz en Veilig Thuis.
In de begroting zijn uniforme en facultatieve taken opgenomen; deze laatste voor zover deze door gemeenten zijn aangegeven voorafgaand aan het opstellen van de begroting.

1.1 Procedure

Conform de Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid wordt de conceptbegroting 2020 voorgelegd aan de deelnemende gemeenten voor zienswijze. Het Algemeen Bestuur zal de begroting 2020 eind juni 2019 vaststellen.

1.2 Opzet begroting

De begroting 2020 kent grotendeels dezelfde opzet als in het voorgaande jaar.
Taken die de GGD voor de gemeenten uitvoert zijn bij wet bij de GGD neergelegd, of betreffen wettelijke taken van de gemeenten, waarvan besloten is deze in gezamenlijkheid bij de GGD neer te leggen. In de begroting wordt een onderscheid gemaakt tussen wettelijke en facultatieve taken. De wettelijke taken worden voor alle gemeenten op uniforme wijze uitgevoerd; daarnaast kunnen gemeenten ook extra opdrachten geven (facultatieve taken) afhankelijk van hun behoefte en de ‘couleur locale’ van de betreffende gemeente. Facultatieve taken zijn opgenomen in de begroting 2020 als deze bij het opstellen van de begroting al bekend zijn. Subsidieverstrekking voor facultatieve opdrachten vindt echter door het jaar heen plaats.

GGD Gelderland-Zuid werkt integraal vanuit verbindende thema’s. Binnen de uniforme taken onderscheiden we een GGD-breed programma en een GGD-breed product (waar meerdere afdelingen in samenwerken en in lijn met de meerjarenstrategie) en producten die werkveldspecifiek zijn. De programma’s Gezondheid voor de Jeugd en Wijk en Omgeving uit de begroting 2019, zijn niet meer als programma’s benoemd, maar zijn vanaf 2020 opgenomen in de werkveldspecifieke producten. Facultatieve taken worden per werkveld aangegeven.

Conform voorschrift Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de onderdelen Interne dienstverlening en Algemene dekkingsmiddelen opgenomen. Onder Algemene dekkingsmiddelen is de bijdrage van de gemeenten aan het uniforme takenpakket opgenomen.
In het financiële deel van de begroting zijn de financiële kengetallen, een balans en de baten en lasten per taakveld opgenomen. Ook zijn de voorgeschreven kengetallen (m.n. betreffende personele kosten) in de begroting terug te vinden.
Dit jaar is wederom per gemeente een overzicht opgenomen van de bijdrage 2020 (bijlage 6.3) en een overzicht met de wijzigingen per gemeente ten opzichte van begroting 2019 (bijlage 6.3.1).

2 Gezondheid in Gelderland-Zuid

2.1 Gezondheidssituatie in Gelderland-Zuid

Gelderland-Zuid is een regio met een grote diversiteit. Dit betreft diversiteit qua verstedelijking (van plattelandsdorpen tot universiteitsstad), maar ook diversiteit qua religie, politieke kleur en opleidingsniveau. Het gevolg hiervan is, dat de gezondheidsverschillen binnen de regio Gelderland-Zuid meestal groter zijn dan het verschil tussen Gelderland-Zuid en heel Nederland.
De algemene ontwikkelingen die in bijlage a worden geschetst gelden dan ook voor Gelderland-Zuid: vergrijzing, diversiteit, kwetsbare groepen en verschil in kansen afhankelijk van je achtergrond en positie in de maatschappij.

Met de meeste inwoners van Gelderland-Zuid gaat het goed. Ze voelen zich gezond en gelukkig. Dit neemt wel af met de leeftijd. Van de jongeren noemt 87% zichzelf (zeer) gezond, bij de leeftijdsgroep 18-65 jaar is dat 81% en bij de 65+ is dat 62%. Wat betreft geluk geeft bij de jongeren 71% zich een rapportcijfer 8 of hoger; van de 18-65 jaar is dat 60% en bij de 65+ is dit 55%.
Daarnaast zien we positieve ontwikkelingen wat betreft roken en alcohol. Er is een duidelijk daling van alcoholgebruik en roken door de moeders tijdens de zwangerschap. (Alcoholgebruik tijdens de zwangerschap daalde van 7% in 2009 naar 1% in 2017 en roken tijdens de zwangerschap daalde in diezelfde periode van 12% naar 7%). Maar met name voor zwangeren met een laag opleidingsniveau blijkt het moeilijk om te stoppen met roken. Ook meeroken door kinderen thuis en roken door jongeren in de leeftijd van 13-16 jaar daalt. (Meeroken thuis van 14% in 2009 naar 4% in 2017; roken door jongeren van 13-16 jaar van 13% in 2007 naar 9% in 2015). Bij de volwassenen (19+) zien we lichte daling van zowel roken als alcoholgebruik (roken van 23% in 2012 naar 21% in 2016 en overmatig alcoholgebruik van 26% in 2012 naar 18% in 2016).

Wat betreft het psychisch welbevinden blijven cijfers vrij stabiel. Bij zowel kinderen als jongeren is er een groep die te maken heeft met psychosociale problemen (kinderen 10%), regelmatig gepest worden (kinderen 9%, jongeren 5%) of somberheid (jongeren 10%).
Bij de volwassenen (19+) heeft 6% een hoog risico op angst en depressie en 9% is te beschouwen als (ernstig) eenzaam.
In de steden Nijmegen en Tiel zien we hogere scores op moeite met rondkomen, huiselijk geweld, eenzaamheid en psychische problematiek dan in de andere gemeenten.
De regie over het eigen leven neemt af met de leeftijd. Bij de leeftijdsgroep 19-65 jaar heeft 8% onvoldoende regie over het eigen leven. Bij de 65-plussers is dit 14%.

Voor diverse onderwerpen zien we verschillen tussen de subregio's Rivierenland en regio Nijmegen. Deze verschillen hangen deels samen met het opleidingsniveau (gemiddeld lager in Rivierenland) en op enkele onderwerpen met religie. Een schijnbaar opvallend verschil is de consumptie van groente en fruit. In Rivierenland eet 64% van de volwassenen (19+) minstens zes dagen per week groente. In de regio Nijmegen is dit 73%. Wat betreft fruit zien we vooral bij de jongeren een verschil: in Rivierenland eet 43% van de jongeren (13-16 jaar) minstens 5 dagen per week fruit. In regio Nijmegen is dit 51%. Daarbij zien we het fruitgebruik over de jaren in Rivierenland dalen, maar in regio Nijmegen blijft het ongeveer gelijk.
Zowel bij volwassenen als bij de jeugd ligt het overgewicht in Rivierenland hoger dan in regio Nijmegen. (Jeugd (5 t/m 14 jr.): Rivierenland 15% overgewicht, regio Nijmegen 12% overgewicht. Volwassenen (19+): Rivierenland 53% overgewicht waaronder 15% obesitas; regio Nijmegen 45% overgewicht waaronder 12% obesitas).

Verschillen waar religie een rol meespeelt zien we duidelijk terug in de vaccinatiegraad. De vaccinatiegraad (2-jarigen) varieert van 51% in Neder-Betuwe tot 97% in Druten.
Ook zien we bij jongeren verschillen tussen wat betreft de houding ten opzichte van seksuele diversiteit. Zo heeft in Neder-Betuwe 38% een negatieve houding ten opzichte van homoseksualiteit. In Heumen is dit 4%.

Al deze gezondheidsverschillen worden inzichtelijk gemaakt aan gemeenten zodat zij beleid kunnen voeren wat past bij de mensen waar het om gaat. (Een overzicht van relevante cijfers per gemeente staat hieronder). Speciale aandacht is van belang voor de kwetsbaren in de samenleving met als doel juist ook bij deze mensen het gezondheidspotentieel zoveel mogelijk te benutten.

Gelderland-Zuid

	Berg & Dal	Beu-ningen	Buren	Culem-borg	Druten	Gelder-malsen	Heumen	Linge-waal	Maas-driel	Neder-Betuwe	Neer-ijnen	Nij-megen	Tiel	West M&W	Wijchen	Zalt-bommel	Gelder-land-Zuid	NL	Bron
Totaal aantal inwoners	34.748	25.798	26.365	28.195	18.701	26.818	16.462	11.134	24.350	23.615	12.397	175.948	41.465	18.891	40.847	28.014	553.748		
aantal 0-4 jarigen	1.099	991	941	1.113	665	1.059	535	464	1.015	1.298	601	6.792	1.639	682	1.419	1.296	21.609		
aantal 4-18 jarigen	4.930	4.000	4.356	4.926	3.134	4.839	2.640	1.907	3.979	4.732	2.321	22.558	6.905	2.825	6.779	5.257	86.088		
Gezonde jeugd																			
Levensverwachting bij geboorte, in jaren	80,3	82,3	81,1	81,4	82,5	82,2	83,6	83,1	81,7	81,5	82,1	80,8	80,8	81,7	82,3	81,4	81,4	81,5	CBS/RIVM (2013-2016)
Meeroken (0-12 jarigen)	2%	5%	4%	3%	4%	3%	2%	6%	9%	4%	4%	3%	7%	3%	3%	4%	4%		Kindermonitor 2017
Moeder dronk alcohol tijdens zwangerschap (0-4 jarigen)	3%	1%	3%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	1%	1%	3%	0%	1%	0%	1%	1%		Kindermonitor 2017
Moeder rookte tijdens zwangerschap (0-4 jarigen)	9%	4%	11%	7%	13%	8%	2%	11%	7%	7%	9%	5%	13%	6%	3%	7%	7%		Kindermonitor 2017
1e half jaar alleen moedermelk (0-4 jarigen)	34%	27%	23%	30%	25%	28%	26%	25%	20%	31%	29%	36%	24%	23%	26%	26%	30%		Kindermonitor 2017
Overgewicht (4-14 jarigen)	10%	11%	15%	13%	13%	13%	9%	14%	15%	16%	12%	12%	18%	12%	11%	15%	13%		JGZ-metingen (2014-2018)
Preventie in sociaal domein																			
Roken (19+)	18%	18%	26%	18%	20%	17%	13%	21%	22%	20%	19%	23%	22%	23%	16%	19%	21%	21%	Gezondheidsmonitor 2016
Overmatige drinken (m>14 glazen; v>7 glazen pw) (19+)	19%	18%	18%	17%	16%	19%	21%	16%	21%	11%	16%	21%	15%	19%	16%	17%	18%	19%	Gezondheidsmonitor 2016
Ooit Hasj/wiet Drugsgebruik (13-16 jarigen)	13%	9%	9%	12%	12%	10%	11%	*	10%	7%	4%	13%	10%	10%	11%	7%	11%	11%	Gezondheidsmonitor 2016
Ooit Harddrugsgebruik (13-16 jarigen)	2%	3%	4%	5%	6%	8%	2%	*	5%	3%	4%	3%	4%	5%	3%	4%	4%	5%	Gezondheidsmonitor 2016
Eet dagelijks groente (19+)	49%	40%	37%	47%	42%	48%	51%	37%	36%	36%	39%	56%	41%	44%	44%	40%	47%		Gezondheidsmonitor 2016
Eet dagelijks fruit (19+)	40%	37%	35%	40%	37%	44%	43%	37%	35%	38%	41%	38%	37%	38%	37%	40%	38%		Gezondheidsmonitor 2016
Overgewicht (BMI>25)(19+)	51%	52%	52%	48%	57%	48%	45%	56%	55%	59%	56%	39%	53%	52%	54%	54%	48%	49%	Gezondheidsmonitor 2016
Sociale veiligheid																			
Ooit slachtoffer huiselijk geweld (19-65 jaar)	8%	7%	9%	6%	6%	7%	9%	8%	8%	7%	6%	10%	10%	6%	8%	9%	9%		Gezondheidsmonitor 2016
Afgelopen jaar slachtoffer psychisch geweld in thuissituatie (65+)	4%	4%	5%	3%	3%	3%	3%	5%	5%	3%	5%	4%	3%	3%	3%	4%	4%		Gezondheidsmonitor 2016
Matig tot sterk sociaal uitgesloten (19+)	3%	3%	3%	5%	3%	1%	1%	5%	3%	3%	3%	7%	6%	3%	3%	3%	4%		Gezondheidsmonitor 2016
Veilige en gezonde leefomgeving																			
Voelt zich weleens onveilig in avond/nacht (19+)	13%	17%	11%	19%	12%	10%	11%	14%	13%	12%	11%	19%	23%	12%	12%	15%	16%		Gezondheidsmonitor 2016
Buiten spelen(>half u pdg) (2-12 jarigen)	83%	72%	82%	74%	78%	78%	71%	80%	78%	84%	81%	73%	74%	78%	77%	77%	76%		Kindermonitor 2017
Ouder vindt buurt kindvriendelijk (0-12 jarigen)	81%	75%	71%	78%	81%	76%	79%	83%	68%	72%	68%	82%	71%	75%	86%	76%	78%		Kindermonitor 2017
Belemmeringen buiten spelen (teveel verkeer) (0-12 jarigen)	19%	26%	29%	21%	18%	26%	22%	22%	34%	28%	31%	22%	29%	30%	16%	27%	24%		Kindermonitor 2017
Belemmeringen buiten spelen (gevaarlijk water) (0-12 jarigen)	9%	31%	25%	25%	18%	19%	10%	26%	25%	22%	29%	15%	18%	23%	15%	26%	19%		Kindermonitor 2017
Cijfer woning onvoldoende (19+)	4%	3%	3%	5%	3%	3%	2%	3%	3%	3%	5%	7%	6%	3%	4%	2%	5%		Gezondheidsmonitor 2016
Cijfer woonomgeving onvoldoende (19+)	5%	4%	5%	9%	5%	5%	3%	4%	4%	5%	5%	8%	10%	4%	4%	4%	6%		Gezondheidsmonitor 2016
Ernstige hinder geluid (19+)	12%	13%	14%	18%	12%	13%	11%	14%	14%	14%	14%	16%	18%	10%	11%	17%	15%		Gezondheidsmonitor 2016
Ernstige hinder geur (19+)	5%	8%	5%	5%	5%	6%	5%	9%	9%	7%	8%	5%	6%	7%	5%	12%	6%		Gezondheidsmonitor 2016
Armoede en gezondheid																			
Moeite met rondkomen (19+)	15%	15%	13%	13%	16%	12%	12%	15%	15%	14%	17%	20%	18%	12%	16%	15%	16%	14%	Gezondheidsmonitor 2016
inkomen alleen AOW (65+)	22%	21%	22%	19%	26%	17%	13%	21%	34%	32%	32%	18%	18%	30%	19%	19%	21%		Gezondheidsmonitor 2016
Laaggeletterd *(schatting)*	4%	14%	5%	5%	14%	7%	4%	7%	11%	9%	7%	9%	14%	9%	5%	11%	9%	12%	St. Lezen en Schrijven 2015
Vanwege geldgebrek niet op vakantie/dagjes uit (0-12 jarigen)	11%	12%	12%	14%	14%	11%	10%	14%	12%	17%	10%	13%	18%	12%	12%	12%	13%		Kindermonitor 2017
Vanwege geldgebrek zijn er spanningen in het gezin (0-12 jarigen)	7%	10%	8%	7%	9%	8%	5%	8%	7%	7%	7%	7%	11%	6%	6%	6%	8%		Kindermonitor 2017
Ouderen (65+)																			
Is kwetsbaar (algemeen)	31%	35%	31%	33%	34%	34%	34%	29%	39%	35%	34%	39%	38%	32%	33%	35%	35%		Gezondheidsmonitor 2016
Gebruikt slaap-/kalmeringsmiddel (doktersrecept, afgl 2 wkn)	9%	12%	9%	16%	11%	9%	10%	10%	12%	20%	10%	13%	13%	12%	10%	13%	12%		Gezondheidsmonitor 2016
Bezoek huisarts (afgl 2 maanden)	47%	52%	46%	49%	50%	43%	53%	42%	44%	51%	47%	53%	48%	39%	50%	51%	49%		Gezondheidsmonitor 2016
Is gevallen (afgl 3 maanden)	20%	20%	22%	23%	17%	19%	22%	17%	19%	23%	25%	24%	22%	18%	17%	21%	21%		Gezondheidsmonitor 2016
Onvoldoende regie over eigen leven	15%	13%	13%	16%	12%	13%	12%	15%	16%	18%	15%	15%	15%	13%	11%	14%	14%	15%	Gezondheidsmonitor 2016
(Zeer) ernstig eenzaam	7%	7%	7%	7%	9%	9%	6%	8%	11%	6%	8%	11%	11%	8%	7%	9%	9%	10%	Gezondheidsmonitor 2016
Geeft mantelzorg (minimaal 3 mnd en/of minimaal 8u pw)	15%	18%	11%	13%	15%	15%	12%	16%	16%	14%	14%	16%	13%	16%	15%	18%	15%	15%	Gezondheidsmonitor 2016
Heeft mobiliteitsbeperkingen	18%	20%	17%	22%	22%	19%	15%	18%	24%	26%	21%	24%	24%	22%	19%	22%	21%	21%	Gezondheidsmonitor 2016
Heeft min. 1 beperking huish.dgl levensverrichting (HDL)	25%	25%	22%	26%	27%	23%	20%	23%	31%	32%	28%	26%	25%	27%	22%	26%	25%		Gezondheidsmonitor 2016
(Hoog) Risico angst-/depressie	5%	6%	3%	5%	3%	2%	3%	5%	6%	7%	5%	7%	7%	4%	3%	6%	5%	5%	Gezondheidsmonitor 2016
Vaccinatiegraad																			
Volledige vaccinatie (cohort 2015) op 2 jarige leeftijd	94%	95%	90%	89%	97%	82%	94%	89%	89%	51%	76%	92%	90%	92%	93%	81%		90%	RIVM-DVP (2018)
Reformatorisch-orthodox geloof (ouders 0-12 jarigen)	0	0	6%	1%	0	17%	1%	3%	2%	55%	23%	0	1%	0	0	17%	6%		Kindermonitor 2017
Diversiteit																			
Westerse migratieachtergrond	11%	8%	6%	9%	6%	5%	9%	5%	7%	5%	5%	12%	9%	5%	8%	6%	9%	10%	BRP 2017 via buurtmonitor integratie
Niet-westerse migratieachtergrond	4%	5%	2%	14%	6%	4%	4%	4%	3%	2%	3%	14%	16%	2%	5%	6%	8%	13%	BRP 2017 via buurtmonitor integratie
Mentale gezondheid																			
psychosociale problemen (SDQ verhoogd,13-16 jarigen)	3%	4%	6%	6%	4%	5%	3%	*	6%	5%	6%	5%	7%	6%	4%	5%	5%		Jeugdmonitor (EMOVO) 2015
wordt gepest (13-16 jarigen)	6%	4%	6%	5%	5%	4%	3%	*	7%	5%	5%	4%	6%	5%	5%	6%	5%		Jeugdmonitor (EMOVO) 2015
wordt gepest (4-12 jarigen)	8%	10%	12%	13%	8%	6%	7%	10%	7%	6%	7%	7%	13%	7%	10%	7%	9%		Kindermonitor 2017
psychosociale problemen (SDQ verhoogd, 4-12 jarigen)	8%	10%	13%	11%	9%	12%	9%	14%	9%	9%	11%	7%	15%	11%	9%	11%	10%		Kindermonitor 2017
Ouder maakt zich zorgen over faalangst (4-12 jarigen)	21%	19%	18%	19%	18%	19%	15%	21%	14%	18%	13%	21%	22%	20%	20%	14%	19%		Kindermonitor 2017

2.2 Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid

Conform artikel 27 van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) GGD Gelderland-Zuid, dient het Algemeen Bestuur van de GGD eens in de 4 jaar een meerjarenbeleidsplan of meerjarenstrategie vast te stellen. De meerjarenstrategie 2016 – 2019 'Over bruggen' is ontwikkeld vanaf het najaar 2014 en is in december 2015 vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de GGD, nadat gemeenten hun zienswijze over het concept naar voren hebben gebracht. Met de meerjarenstrategie geeft de GGD inzicht in de focus, strategie en ambities voor de periode 2016 – 2019, vanuit de publieke dienstverlening die de GGD voor de gemeenten in Gelderland-Zuid vervult. De GGD sluit hierin aan op de veranderende maatschappij zodat de gemeenten op goede wijze kunnen worden ondersteund bij het gemeentelijk beleid.

Ten tijde van het opstellen van de voorliggende Programmabegroting 2020 van de GGD is de meerjarenstrategie 2020-2023 in ontwikkeling en nog niet vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Wel is de startnotitie 'Bouwstenen t.b.v. Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid 2020 – 2023' (dd. 21 februari 2019) uitgebracht; deze levert bouwstenen aan voor het in te richten interactieve traject met gemeenten en samenwerkingspartners om te komen tot een gedragen Meerjarenstrategie 2020-2023 van GGD Gelderland-Zuid. Deze notitie wordt medio 2019 besproken met raden, gemeenten en externe samenwerkingspartners zoals lokale/regionale zorg-, welzijn-, onderwijs-, sport- en veiligheidspartners. De planning is dat de meerjarenstrategie 2020-2023 wordt vastgesteld in de AB-vergadering van december 2019.

Omdat ten tijde van het opstellen en uitbrengen van de Programmabegroting 2020 van de GGD de meerjarenstrategie 2020-2023 nog niet is vastgesteld door het Algemeen Bestuur, is voor het opstellen van onderhavige begroting 2020 nog gebruik gemaakt van de huidige meerjarenstrategie 'Over bruggen'. De benoemde richtingen en accenten zijn nog immer relevant.
Wel zal in het jaar 2020, in overleg met en goedkeuring van het Algemeen Bestuur, geanticipeerd worden op de speerpunten/ambities van de vastgestelde meerjarenstrategie 2020-2023; dit vanzelfsprekend binnen de vastgestelde kaders van de begroting 2020.
Het bovenstaande houdt in dat als er in de tekst van de voorliggende begroting 2020 gesproken of verwezen wordt naar de meerjarenstrategie, dan wordt bedoeld de meerjarenstrategie 2016-2019 'Over bruggen'.

De GGD als publieke gezondheidsdienst

GGD Gelderland-Zuid is de gemeentelijke gezondheidsdienst van 14 gemeenten in Gelderland-Zuid. Tevens verrichten we diensten voor Mook en Middelaar. De GGD is regionaal georganiseerd en bundelt kennis en expertise. De uitvoering van taken vinden regionaal én lokaal plaats. De GGD werkt van -9 maanden tot 100+ en biedt haar diensten laagdrempelig aan. De GGD werkt als verlengde arm van de gemeenten samen met burgers, welzijn-, sport- en zorgorganisaties en veiligheidspartners. De GGD voert een divers takenpakket uit op het gebied van publieke gezondheid. De taken zijn gericht op het beschermen, bewaken en bevorderen van gezondheid. Onze speciale aandacht gaat hierbij uit naar kwetsbare groepen.

De meeste taken van de GGD zijn wettelijk geborgd. De Wet publieke gezondheid is de basis voor het bestaan van de GGD en voor een deel van de taken van de GGD. In de Wet publieke gezondheid worden benoemd:

- Epidemiologie, preventie en gezondheidsbevordering
- Jeugdgezondheidszorg, uitvoering rijksvaccinatieprogramma
- Ouderengezondheidszorg
- Infectieziektebestrijding
- Technische hygiënezorg, Medische milieukunde
- Psychosociale hulpverlening bij rampen

Andere relevante wetten voor de taken van de GGD zijn:
- Wet kinderopvang: toezicht op de kinderopvang
- Wet op de lijkbezorging: forensische geneeskunde
- Jeugdwet: het maatwerk (aanvullende diensten) van de jeugdgezondheidszorg
- Wmo: Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), toezicht Wmo, Veilig Thuis, Toegang
- beschermd wonen.
- Wet Veiligheidsregio's: operationele aansturing GHOR door DPG en taken infectieziektebestrijding ten aanzien van het regionale crisisplan en de bestrijding van rampen, waaronder uitbraken van groep A-infectieziekten.

De GGD bundelt kennis en expertise regionaal en (inter)nationaal en zet deze lokaal en regionaal in. Binnen het brede takenpakket vervult de GGD verschillende rollen:
- deskundige uitvoerder
- kennis- en expertiseorganisatie
- vertrouwde adviseur
- crisisorganisatie
- toezichthouder.

Juist de samenhang tussen de vijf rollen maakt de GGD onderscheidend. Als publieke dienst werkt de GGD vanuit het algemeen belang, ten behoeve van gemeenten en haar inwoners. De GGD kan toeleiden naar zorg, maar verleent deze zelf niet. Dit geeft de GGD een 'onafhankelijke' positie in het veld. Door de breedte en samenhang van ons werkveld kan de GGD gemeenten integraal adviseren en ondersteunen.

De samenleving verandert
Sinds de decentralisatie in 2015 krijgen gemeenten steeds meer taken en zijn ze integraal verantwoordelijk geworden voor de zorg en ondersteuning van burgers. Waar in het begin van de decentralisatie de focus lag op de transitie van het opdrachtgeverschap van rijk naar gemeenten, verschuift nu de focus naar transformatie. Het anders inrichten van werkzaamheden, om vanuit een integrale aanpak zo goed mogelijke zorg en ondersteuning te bieden. Makkelijk is dit niet; de financiering in het sociale domein is krap. Daarbij komt dat zowel in de jeugdzorg als de GGZ sprake is van wachtlijsten. Zowel in het sociaal domein als ook in de gezondheidszorg groeit het inzicht dat een verschuiving van specialistische zorg naar lichtere zorg en het voorkómen van zorg van belang is. Het concept van 'positieve gezondheid' – het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen (Huber, 2014) – wint steeds meer terrein. Meer en meer ontstaat het maatschappelijk besef dat investeren in preventie van belang is. Er is meer aandacht voor preventie, getuige de landelijke preventie-akkoorden op overgewicht, roken en alcoholmatiging die gesloten zijn. Het sluiten van regionale en lokale preventie-akkoorden wordt gestimuleerd. Ook zet het Kabinet in op de eerste 1000 dagen: van (voor) de conceptie tot en met het tweede levensjaar (Kansrijke Start). Tenslotte verandert de manier waarop wij als samenleving omgaan met risico's: van maximale veiligheid voor iedereen naar risicogericht optreden.

De GGD verandert mee
De veranderingen in de samenleving maken dat de GGD ook verandert. In de meerjarenstrategie 2016-2019 heeft de GGD de volgende uitgangspunten geformuleerd:
1. Wij sluiten aan bij de behoeften van inwoners.
2. De GGD heeft extra aandacht voor kwetsbare groepen.
3. De GGD versterkt zijn rol als verbinder en makelaar.

Om goed aan te sluiten bij de veranderende samenleving en de taken van gemeenten investeren en innoveren wij intern en samen met onze ketenpartners op de volgende terreinen:
1. Partner op het gebied van een gezonde jeugd.
2. Het organiseren van preventie in het sociaal domein.
3. Samenwerken aan sociale veiligheid.
4. Betrouwbare bijdrage aan een veilige en gezonde leefomgeving.

Op al deze terreinen is in de periode 2016 tot en met 2018 veel voortgang geboekt. En ook nu blijven de in 2015 gekozen ambities uiterst relevant.

Zo sluit de ambitie op het gebied van gezonde jeugd goed aan bij de landelijke programma's Zorg voor Jeugd en Kansrijke Start, waaronder het voorkomen van onbedoelde zwangerschappen (m.b.v. keuzehulpgesprekken en het project 'Nu Niet Zwanger'), maar ook bij 'gezond en veilig opgroeien': samenwerking tussen netwerkpartners in de wijk (waaronder de sociale wijkteams), kinderdag-verblijven, scholen en de GGD en de intensieve samenwerking die er (in de regio Nijmegen is) tussen geboortezorg, jeugdgezondheidszorg en Gezond Leven. De inzet op stevig ouderschap en een weerbare jeugd door de GGD en hierbij oog hebben voor de kwetsbare gezinnen, past bij de ambities om de 'eerste 1000 dagen' te versterken. Ook zijn er zorgen over stijgende prestatiedruk bij kinderen/jongeren en jongvolwassenen.

Het organiseren van preventie in het sociale domein vraagt kennis en organisatiekracht. De GGD werkt daarom aan een goede preventieve infrastructuur als basis voor een efficiënte integrale aanpak die voor verschillende groepen en thema's ingezet kan worden. Denk aan jeugd, ouderen, laaggeletterden, mensen met een psychische kwetsbaarheid. Gezondheidsmakelaars en gezonde school-adviseurs spelen een belangrijke rol in de preventieve basisinfrastructuur.

Sociale veiligheid is de basis van het bestaan. De essentie is dat je je veilig voelt in je sociale omgeving en geen hinder ondervindt van anderen. Sociale veiligheid en gezondheid hebben duidelijke raakvlakken. Het gevoel van sociale veiligheid draagt bij aan de ervaren gezondheid. Meer en meer raken de domeinen zorg en sociale veiligheid elkaar. Het regionale project 'Sluitende aanpak voor mensen met een psychische kwetsbaarheid' heeft de verschillende spelers in samenwerking bij elkaar gebracht. Er is een sterk netwerk ontstaan zowel op bestuurlijk/strategisch en tactisch/operationeel niveau. De pilot 'meldpunt voor niet acute zorg voor mensen met verward gedrag', en de 'erop af'-functie van het team Sluitende Aanpak (interventieteam 2.0) heeft de doorontwikkeling van Bijzondere Zorg en ketenpartners gestimuleerd. Het sluiten van het netwerk is ook van groot belang bij de doordecentralisering van beschermd wonen en maatschappelijke opvang, en bij de uitdagingen die de Wet verplichte GGZ met zich mee zal brengen.

De directe woon- en leefomgeving van inwoners heeft grote invloed op de gezondheid. Nodigt de woonomgeving uit om te bewegen en buiten te zijn, elkaar te ontmoeten? Hoe zijn voorzieningen rondom zorg/eerste lijn, welzijn, sport- en beweegaanbod, wonen, cultuur, groen en scholen? Kun je er betaalbaar gezond eten kopen? Hoe kan de gezondheid van kwetsbare groepen, zoals ouderen en vluchtelingen/migranten zo goed mogelijk worden bevorderd? Hoe is de sociale cohesie en gevoel van veiligheid? En hoe zit het met fijnstof, luchtkwaliteit en geluidsoverlast? Een gezonde en veilige leefomgeving is voor iedereen van belang. Gezondheidsbescherming en gezondheids-bevordering/preventie komen hier samen. De ontwikkelingen rond de omgevingswet zijn in volle gang. De GGD ondersteunt en adviseert de gemeenten o.a. door middel van de Gelderse Gezondheidswijzer, een instrument dat bij de inrichting c.q. planvorming van de leefomgeving kan worden gebruikt om te ondersteunen in het maken van gemeentelijke afwegingen.
Hierbij is het ook mogelijk om het voorzorgsprincipe mee te nemen in de afweging – maar hoe ga je hier als gemeente mee om?

2.3 Relevante maatschappelijke ontwikkelingen

Doorontwikkeling monitorfunctie GGD en gebruik van (big) data
Het verzamelen van gegevens over gezondheid in de volle breedte en deze te duiden in de lokale context en het bieden van handelingsopties, is een belangrijke kerntaak van de GGD. Om de ambities op het terrein van gezonde jeugd, organiseren van preventie, samenwerken aan sociale veiligheid en bijdragen aan een veilige en gezonde leefomgeving te kunnen waarmaken, is het randvoorwaardelijk om de monitorfunctie van de GGD door te ontwikkelen. Met het TTP-construct kunnen we op een veilige manier gegevens koppelen en op deze wijze gegevens van verschillende domeinen met elkaar verbinden. Noodzakelijk hierbij is aan te sluiten bij de lokale toegangspoort van de gemeenten (sociale wijkteams). GGD'en hebben gezamenlijk de toegang tot grote databestanden gerealiseerd. Door gegevens van verschillende bronnen te koppelen, kan op een aanvullende manier inzichten worden verkregen die ondersteunend zijn voor de preventieve en ondersteunende werkzaamheden van de GGD.

Vanwege het strategische belang van gezondheidsinformatie, het koppelen en ontsluiten van gegevens en het ontwikkelen van methodieken en werkwijzen om te komen tot zinvolle informatie, zal de GGD de verschillende disciplines samenbrengen in een Programma 'Onderzoek Informatie & Advies' (OIA).

Decentralisatie Beschermd wonen/ Maatschappelijke Omvang
Door de ambulantisering van de GGZ wordt de doelgroep psychisch kwetsbare burgers voor gemeenten groter. Zeker gezien de ontwikkelingen en aandacht voor 'personen met verward gedrag', is de ambitie om OGGz/ Bijzondere Zorg beter neer te zetten. Hierdoor kan ook extra ondersteuning worden geboden bij de decentralisaties beschermd wonen/maatschappelijke opvang en de uitvoering van de Wet verplichte GGZ. Ook willen we de monitor OGGz, samen met ander partners, doorontwikkelen, zodat er een gezamenlijk beeld ontstaat van de gehele keten en er gericht interventies op knelpunten kunnen worden ingezet.

Sterkere verbinding tussen zorg en veiligheid
Verschillende maatschappelijke ontwikkelingen leiden ertoe dat op gemeentelijk niveau zorg en veiligheid steeds sterker met elkaar in aanraking komen. Door de decentralisaties van zorgtaken naar gemeenten, het streven om inwoners langer in de wijk te laten wonen en de beweging van gespecialiseerde intramurale zorg naar ambulante ondersteuning, wonen kwetsbare groepen steeds langer in de wijk. Dit geldt behalve voor bijvoorbeeld kwetsbare ouderen, ook voor personen die overlast gevend gedrag veroorzaken en/of voor zichzelf of anderen een gevaar kunnen zijn.
Zowel bij Bijzondere Zorg, Veilig Thuis, crisisdiensten GGZ en het Veiligheidshuis zien we de complexiteit van casuïstiek toenemen. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen zorgpartners, gemeenten, politie en justitie om samen een integrale aanpak te hanteren.

3 Programma GGD

3.1 Overzicht programma

UNIFORM

3.2 GGD-breed programma (uniform)

- Programma Onderzoek Informatie en Advies (OIA)

3.3 GGD-breed product (uniform)

- Publieke gezondheid bij crises en rampen

3.4 Werkveld specifiek (uniform)

- Algemene gezondheidszorg
- Bijzondere Zorg
- Gezond Leven
- Jeugdgezondheidszorg
- Veilig Thuis

FACULTATIEF

3.5 Werkveld specifiek (facultatief)

- Algemene gezondheidszorg
- Bijzondere Zorg
- Gezond Leven
- Jeugdgezondheidszorg

3.6 Interne dienstverlening

- Arbo
- Communicatie
- Informatiemanagement
- Kwaliteit
- Bedrijfsvoering

3.7 Algemene dekkingsmiddelen

Vier pijlers van betrouwbare publieke gezondheid

Bij brief aan de Tweede Kamer: 'Betrouwbare publieke gezondheid, gezamenlijke verantwoordelijkheid gemeenten en Rijk', 28 augustus 2014, heeft de minister van VWS verschillende pijlers van de GGD benoemd voor een robuuste vormgeving van de publieke gezondheid.
De minister stelt: "De Wet publieke gezondheid (Wpg) geeft gemeenten daarvoor een aantal taken zoals het uitvoeren van infectieziektebestrijding, preventieve ouderenzorg en jeugdgezondheidszorg, het monitoren van de volksgezondheid en het voeren van lokaal gezondheidsbeleid waarbij een grote mate van lokale beleidsruimte hoort. De Wpg geeft het Rijk, in casu de minister van VWS, specifieke taken binnen de publieke gezondheid met het doel de kwaliteit en doelmatigheid van de publieke gezondheid te bevorderen".
"Vier taken zijn voor het fundament van de publieke gezondheid van zo essentieel belang, dat zij op een uniforme wijze moeten worden geborgd. Ze vragen een gespecialiseerde deskundigheid met een hoge mate van continuïteit en duidelijke aanspreekpunten (zowel voor de lokale als de landelijke overheid). Deze taken dienen daarom bij de GGD'en te worden belegd en vormen de vier pijlers van iedere GGD. Rijk en gemeenten moeten, vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid, de kwaliteit van deze pijlers gezamenlijk verankeren". De vier pijlers zijn in de brief van de minister in onderstaande figuur verbeeld.

Deze vier pijlers komen in de begroting van de GGD terug bij de uniforme taken (professioneel geborgde uitvoering van wettelijke taken), maar kennen ook een facultatieve component die per gemeente (of groep van gemeenten) wordt afgenomen.

3.2 GGD-breed programma (uniform)

3.2.1 Programma Onderzoek Informatie en Advies (OIA)

Wat houdt het in?

Binnen het Programma 'Onderzoek Informatie en Advies' (OIA) verzamelt, bestudeert en vergelijkt GGD Gelderland-Zuid gegevens en cijfers over de gezondheid en factoren die de gezondheid beïnvloeden van de inwoners van Gelderland-Zuid. Het gaat daarbij om cijfers die we vanuit de GGD zelf verzamelen via onze eigen contacten vanuit JGZ, AGZ, Gezond Leven, Bijzondere Zorg en Veilig Thuis en met de jaarlijkse monitor-onderzoeken. Deze gegevens verrijken we met gegevens uit andere openbaar beschikbare bronnen (waarstaatjegemeente.nl, CBS, RIVM, etc.) en waar mogelijk met gegevens vanuit het sociale en medische domein.
In onze jaarlijkse monitor-onderzoeken bevragen we een grote representatieve groep inwoners uit het werkgebied. Wij maken onderscheid tussen ouders van kinderen van 0-12 jaar, jongeren in groep 2 en 4 van het voortgezet onderwijs (EMOVO), volwassenen van 19-65 jaar en ouderen van 65 jaar en ouder. Ieder van deze groepen wordt eens per vier jaar bevraagd. Deze onderzoeken voeren wij uit op een gestructureerde manier vanaf 2003 voor EMOVO en vanaf 2008 voor de drie andere leeftijdsgroepen. Dat betekent dat wij inmiddels trends over de jaren heen kunnen aangeven. De gegevens worden ook geleverd aan en gebruikt door landelijke instanties als het CBS en het RIVM om landelijke overzichten te maken en vergelijkingen tussen regio's en gemeenten mogelijk te maken.
De resultaten zijn echter vooral bedoeld als basis voor het gezondheidsbeleid en de uitvoerings-programma's van de regio, de subregio's, de gemeenten en de GGD.

Naast de monitorgegevens verzamelt en beschikt de GGD ook over andere gegevens, zoals bijvoorbeeld vanuit de dossiers van JGZ en de OGGz-monitor en kwalitatieve data. De onderzoekers en epidemiologen verzamelen, interpreteren en presenteren deze gegevens op een wetenschappelijk verantwoorde manier. Het betekenis geven aan de cijfers vindt altijd plaats samen met inhoudelijk betrokken professionals en/of burgers. In toenemende mate worden de beschikbare gegevens vertaald in profielen op wijk- en dorpsniveau. Deze worden zoveel mogelijk op een interactieve manier beschikbaar gesteld via moderne presentatietechnieken. Waar mogelijk gebruiken wij ook gegevens die elders beschikbaar zijn over de gemeente en de zorg die er wordt verleend. Voor het hele werkgebied van GGD Gelderland-Zuid zijn profielen beschikbaar.

De GGD vormt met de GGD in Arnhem en de vakgroep Eerstelijnsgeneeskunde van Radboudumc de academische werkplaats AMPHI integraal gezondheidsbeleid. Praktijkvragen vanuit de GGD en de gemeenten worden hier samen met de universiteit/umc opgepakt en uitgewerkt met als doel verder leren en verbeteren van het integraal gezondheidsbeleid op een wetenschappelijk verantwoorde én praktijkgerichte manier. Er lopen verschillende promotietrajecten en klein-maar-fijn–onderzoeken op het terrein van jeugd, bewegen, opvoeding en overgewicht, bereiken van lage SES-groepen en ouderen.

Samenhang met de Meerjarenstrategie

In de meerjarenstrategie van de GGD staat verwoord dat wij zo lokaal mogelijk en op maat willen werken. Dat moet ondersteund worden door betrouwbare cijfers over de gezondheid en het welzijn van de bewoners van een gemeente. De gegevens die vanuit de monitoren verzameld worden, worden actief verzameld en gedeeld met de relevante collega's binnen de GGD en de gemeenten, zodat zij zich mede-eigenaar voelen van de gegevens en deze gebruiken als basis voor verantwoorde beleidskeuzes en evaluatie van uitgevoerd beleid.

De gezondheidssituatie van de inwoners van de gemeenten in Gelderland-Zuid is voor het werk van de GGD een belangrijk vertrekpunt. Daarnaast beschikt de GGD nog over veel andere data. Deze data zijn van belang voor het goed vervullen van de rol van de GGD als verbinder en makelaar en voor het uitvoeren van de genoemde ambities in de meerjarenstrategie 'Over bruggen'.

Ontwikkelingen

De monitor-onderzoeken naar de gezondheid van de bevolking leveren een belangrijke basis waarop beleid gemaakt kan worden. Rondom de monitor-onderzoeken zien wij enerzijds een steeds grotere wens en urgentie om landelijk te uniformeren zodat gegevens beter vergelijkbaar worden en aangeleverd en gebruikt kunnen worden in portals zoals Waarstaatjegemeente.nl en de sites van het RIVM. Anderzijds is er de wens om op wijk- en dorpsniveau actuele en relevante gegevens op maat te hebben. Het blijft een uitdaging om deze beide wensen optimaal te honoreren.

Voor gemeenten zijn de lokale gegevens van belang als outcome–indicatoren van het gevoerde beleid. De urgentie om over goede cijfers te beschikken is door de transities en de nieuwe verantwoordelijkheden van de gemeenten op het gebied van zorg en welzijn enorm gestegen. De gegevens zijn ook gewenst op wijk- en dorpsniveau. Door de toegenomen informatiebehoefte worden de vragenlijsten steeds langer. Dat kan een negatief effect hebben op de respons. Ook door andere ontwikkelingen in de maatschappij (werkdruk, desinteresse, etc.) loopt de respons geleidelijk aan terug, zeker bij jongvolwassenen. Het dwingt echter wel om ook na te denken over andere vormen van informatie-verzamelen, bijvoorbeeld wat Big Data voor mogelijkheden biedt, gebruik van apps, smartwatch, etc.

Daarnaast is er een grote behoefte om data uit allerlei bronnen naast elkaar te zetten, te visualiseren, te vergelijken of zelfs met elkaar te koppelen. Als wij een koppeling tussen medische en sociale data willen maken dan moet dat in een veilige omgeving gebeuren.
Dit in samenwerking met elkaar waar ieder zich ook eigenaar blijft voelen van de eigen data, zeggenschap heeft over het gebruik van deze data en de koppelingen die wij realiseren.
Het privacyvraagstuk speelt een steeds prominentere rol bij het verzamelen en presenteren van gegevens. Samen met de gemeente Nijmegen heeft de GGD al een Trusted Third Party-constructie aangeschaft om gegevens optimaal veilig aan elkaar te kunnen koppelen. Dat gebruiken we met de OGGz-monitor. Stap voor stap willen wij dit uitbreiden met andere gebieden/thema's, zoals het sociale en het jeugddomein en de medische zorg (1^e en 2^e lijn). Hoe lopen cliënt-stromen, waar stokt dit, waar zijn dubbelingen en hoe kan op basis van gegevens en het gezamenlijk bespreken ervan met de verschillende aanbieders tot betere keuzes en hulpverleningsstromen gekomen worden?

De GGD wil graag, samen met de gemeenten, bouwen aan een solide data-infrastructuur. Dit sluit aan bij de wettelijke taak die de GGD voor de gemeenten vervult (monitoring, signalering, advies). De GGD gaat met het in 2019 gestarte programma 'Onderzoek Informatie en Advies' daar steviger op inzetten. Binnen dat programma komen alle medewerkers te werken van Gezonde Kennis (de epidemiologen), aangevuld met (een deel van de tijd van) de informatiemanager, de informatie-adviseur en medewerkers van de primaire afdelingen van de GGD.
De programmamanager heeft de opdracht om de grotere ambitie op de informatiepositie van de GGD te realiseren en ervoor te zorgen dat binnen 3 jaar het programma in de organisatiestructuur van de GGD een reguliere plek krijgt.

Naast een betrouwbare en degelijke dataverzameling wordt ook de presentatievorm van deze data steeds belangrijker. Rapporten en hard copy-vormen van factsheets en wijkprofielen moeten aangevuld worden met moderne presentatietechnieken, waarbij beschikbare data online geraadpleegd kunnen worden via programmatuur als Tableau. Op die wijze kan op maat en flexibel gebruik worden gemaakt van beschikbare en steeds actuele data.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Verzamelen van beleidsrelevante gegevens over gezondheid van de burgers / monitoring (Wpg).	Verwerken en presenteren van de gegevens van EMOVO 2019, zoals die eind 2019 verzameld zijn bij de klassen 2 en 4 van het voortgezet onderwijs bij alle scholen in het werkgebied, inclusief het praktijkonderwijs en speciaal onderwijs.	Rapportage over en presentatie van de Emovo-gegevens aan alle gemeenten in het werkgebied: 13 tabellenboeken, 13 ppt-presentaties en overleggen met iedere gemeente afzonderlijk. 26 schoolrapporten, één voor ieder van de VO-scholen.
	Uitvoeren van de Volwassen- en ouderenmonitor 2020	Gegevens bij een grote steekproef (n=45.000 inwoners) bij de burgers van alle gemeenten in het werkgebied. Het onderzoek wordt in nauwe samenwerking met het RIVM, CBS en de andere GGD'en in het land uitgevoerd.
	Uitvoeren van 3 kwalitatieve onderzoeken via het GGD-panel (met 2000 inwoners) over relevante thema's	Digitale vragenlijsten, data-verzamelingen, verwerking en rapportage van de bevindingen aan de panel-deelnemers en relevante stakeholders.
	Betere beschikbaarheid online (onder andere via de GGD-site) van relevante onderzoeksgegevens.	Verdere uitbouw van Tableau waarmee we actuele gezondheidsprofielen per wijk/dorp/deel van een gemeente online toegankelijk en beschikbaar hebben. Het gaat om ongeveer 80 wijkprofielen. Deze kunnen dienen als basis voor gebiedsgerichte rapportages. Een toegankelijke en actuele website, waar de onderzoeksgegevens worden gepresenteerd.
	Bijdragen aan het beschikbaar maken van binnen de GGD aanwezige gegevens bij JGZ, seksuele gezondheid, MMK, Bijzondere Zorg en Veilig Thuis.	Cijfermatige input voor de SOA-thermometer. Cijfermatige input voor de OGGz-monitor. De jaarlijkse over- en onder-gewichtcijfers van KD+ van kinderen van 5, 7 en 12 jaar.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
		Nieuwe en extra indicatoren voor de JGZ en gegevens hierover.
	Op aanvraag van gemeenten en lokale partijen bewerken en beschikbaar maken van gegevens over gezondheid van de bevolking.	Prestatie is afhankelijk van de vraag.
	Ervaring opdoen met en deelnemen aan (landelijke) experimenten met big-data.	Deelname aan 1 experiment.
Bijdragen aan het opzetten van een veilige en betrouwbare regionale data-infrastructuur.	Inzetten van een TTP-constructie om op een veilige manier gegevens van mensen op een privacy-veilige manier aan elkaar te koppelen om relevante beleidsinformatie op te leveren.	Verder ontwikkelde TTP-constructie om een steeds grotere set van gegevens te koppelen. Het gaat daarbij onder andere om de OGGz-monitor en gegevens rondom verwarde personen en rondom relevante JGZ-informatie.
	Bijdragen aan het opzetten van een samenwerkings-structuur tussen verschillende partijen uit het publieke domein, veiligheid en zorg en welzijn om data te koppelen.	Een samenwerkingsstructuur tussen gemeentelijke instanties en enkele zorginstellingen om meer gezamenlijke beleidsrelevante data te kunnen presenteren.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000

Programma Informatie Onderzoek en Advies	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	513	513	513	513
Materiële kosten	108	108	108	108
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	164	164	164	164
Baten				
Subsidie gemeenten	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	0	0	0	0
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**784**	**784**	**784**	**784**

3.3 GGD-breed product (uniform)

3.3.1 Publieke gezondheid bij crisis en rampen

Wat houdt het in?

De publieke gezondheidszorg bij crisis en rampen richt zich op het borgen van de inzetcapaciteit van de GGD bij calamiteiten en crisis, zodat wordt voldaan aan de eisen die zowel de Wet publieke gezondheid als de Wet veiligheidsregio's stelt. Publieke gezondheid bij incidenten, rampen en crises is benoemd als een van de vier pijlers van de GGD.

Vanaf onderhavige begroting wordt PSHi ook ondergebracht bij dit product (deelplan PSH).
PSHi is gecoördineerde hulp die geboden wordt bij (een dreiging van) maatschappelijk onrust bij een ingrijpende gebeurtenis of incident. Het gaat om gebeurtenissen die een grote impact hebben op een groep of gemeenschap waarbij coördinatie van hulpverlening gewenst is, maar waarbij geen sprake is van een officiële GRIP-situatie. Voor de uitvoering van de hulpverlening zijn samenwerkingsafspraken gemaakt tussen GGD Gelderland-Zuid en betrokken PSHi-partners. PSHi is een regionale voorziening die lokaal ingezet wordt. Voor de uitvoering van de hulpverlening zijn samenwerkingsafspraken gemaakt tussen GGD Gelderland-Zuid en betrokken PSHi-partners.

Samenhang met de Meerjarenstrategie

Een van de belangrijkste GGD-rollen betreft die van 'crisisorganisatie'. Met 'publieke gezondheid bij crisis en rampen' wordt deze rol ingevuld en wordt voldaan aan de wettelijke eisen op dit gebied. Het biedt het kader voor alle GGD-medewerkers om zich voor te bereiden op hun rol in een crisissituatie of ramp. Daarbij geven we extra aandacht aan kwetsbare groepen ten tijde van een crisis, ramp of ingrijpende gebeurtenis.

Ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen zijn:
- de subsidiekaders van NZa/AZO voor OTO-middelen 2020;
- het onderbrengen van de PSHi-organisatie bij Publieke gezondheid bij crisis en rampen om te komen tot effectieve aansluiting van de alle PSH- en crisis gerelateerde activiteiten van de GGD en om GGD-brede inzet bij de uitvoering van PSHi te faciliteren. In de GGD-begroting 2019 maakte PSHi deel uit van de uniforme taken ten aanzien van Bijzondere Zorg.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Borgen publieke gezondheid bij crisis en rampen (Wpg in relatie tot Wvr).	(Kunnen) uitvoeren van GGD-taken IZB, MMK, GZO en PSH in opgeschaalde situaties.	• Actueel GGD-crisisplan en GGD Rampen Opvang Plan (GROP). • Oefenen, trainen en opleiden conform deze plannen. • Voorzien in piketfuncties publieke gezondheid voor VRGZ-/GHOR-crisis-organisatie. • Borgen inzet GAGS voor de GHOR.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
PSHi: Voorkomen en beperken van gezondheidsschade van burgers als gevolg van ingrijpende gebeurtenissen	Effectieve gecoördineerde inzet van hulpverlening bij ingrijpende gebeurtenissen, zodat maatschappelijke onrust zo klein mogelijk blijft en herstel bevorderd wordt. Adviseren gemeenten, lokale teams, scholen en (zorg)partners bij ernstige incidenten.	Hulpverlening bij ernstige gebeurtenissen. Consultatie en advies aan netwerkpartners met GGD-brede expertise.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Publieke gezondheid bij crisis en rampen	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	123	123	123	123
Materiële kosten	14	14	14	14
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	60	60	60	60
Baten				
Subsidie gemeenten	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-92	-92	-92	-92
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**105**	**105**	**105**	**105**

Gelderland-Zuid

3.4 Werkveld specifiek (uniform)

3.4.1 Algemene gezondheidszorg

3.4.1.1 Gezondheidsbescherming

Wat houdt het in?

Gezondheidsbescherming richt zich op het beschermen van de gezondheid van inwoners van Gelderland-Zuid tegen infectieziekten in binnen- en buitenland, ongunstige milieufactoren en seksuele gezondheidsrisico's. Doel is onder andere om te voldoen aan de eisen die wet- en regelgeving stelt aan gemeenten (Wet publieke gezondheid, Wet veiligheidsregio's en subsidieregeling publieke gezondheidszorg). Gezondheidsbescherming is een van de pijlers van de publieke gezondheidszorg.

Samenhang met de Meerjarenstrategie

Gezondheidsbescherming betreft een van de belangrijkste wettelijk verplichte taken in de Wet Publieke Gezondheid. Belangrijke speerpunten in dit kader zijn:

- integrale advisering gezonde leefomgeving: hierdoor levert de GGD een betrouwbare bijdrage aan een veilige en gezonde leefomgeving;
- infectiepreventie en bestrijding antibiotica-resistentie: aandacht voor kwetsbare groepen en het voorkomen dat een van de grootste bedreigingen binnen de gezondheidszorg in Nederland onbeheersbaar wordt;
- integrale organisatie seksuele gezondheidszorg: hierbij focust de GGD nog meer op preventie en sluit zo goed als mogelijk aan bij de behoefte van de inwoners.

Ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen betreffen:

- aanhoudende dreiging en onvoorspelbaarheid van infectieziekten, opkomende zoönosen en gevaar van infecties door bacteriën die (multi)resistent zijn tegen antibiotica;
- per 1.1.2019 is het RVP opgenomen in de WPG en is financiering voor de uitvoering van het RVP overgeheveld naar de gemeenten. De afdeling infectieziektenbestrijding is verantwoordelijk geworden voor de surveillance van de vaccinatiegraad. De extra kosten hiervoor worden binnen de GGD-begroting opgevangen (nieuw voor oud).
- extra behoefte aan TBC-zorg in relatie tot vluchtelingen en migranten in Nederland;
- voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet;
- zorg over groepen die relatief grote seksuele gezondheidsrisico's lopen en de noodzaak tot netwerksamenwerking, extra preventie en inzet van hiervoor;

De begroting 2020 wordt aangepast op het onderdeel Medische Milieukunde (MMK). In de GGD-begroting 2020 is MMK onderdeel van gezondheidsbescherming; voor de integrale advisering gezonde leefomgeving wordt verbinding gelegd met de GGD-gemeenteteams.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Gezondheids-bescherming van inwoners tegen infectie-ziekten in binnen- en buitenland, ongunstige milieufactoren en seksuele gezondheids-risico's (Wpg).	Voorkomen en bestrijden van infectieziekten en TBC, vroegtijdig signaleren hiervan en adequaat voorbereid zijn op uitbraken.	• Surveillance • Monitoring RVP-vaccinatiegraad Gelderland-Zuid • Verwerken van meldingen conform WPG • Beleidsadvisering • Preventie • Bron- en contactopsporing / screening • Netwerksamenwerking • Vangnet • Uitbraakmanagement • Onderzoek • Behandeling en begeleiding
	Preventie en bestrijding van niet te behandelen infecties veroorzaakt door resistente bacteriën (Antibiotica Resistentie - ABR).	• Regie-, coördinatie-, en adviesfunctie voor de uitvoering van de aanpak ABR met de ketenpartners Gelderland-Zuid. • Deelname aan het Gelders Antibiotica en Infectiepreventie netwerk (GAIN). • Deelname aan het ABR-kennisnetwerk Oost-Nederland. • Deelname aan onderzoek.
	Technische hygiënezorg bij risico-instellingen en evenementen (Wpg).	• Inspecties bij risicovolle situaties en instellingen waar meer risico's op infecties te verwachten zijn zoals: ○ grote evenementen; ○ seksinrichtingen; ○ opvangvoorzieningen.
	Integrale seksuele gezondheidszorg (Wpg). Voorkomen of beperken van gezondheidsschade ten gevolge van bloot-stelling aan ongunstige milieufactoren (MMK).	• WPG-taken aansluitend aan de Aanvullende seksuele gezondheidszorg Gelderland-Zuid. • Netwerksamenwerking en deskundig-heidsbevordering in de keten. • Preventie-activiteiten met betrekking tot onder andere: ○ voorlichting aan kwetsbare groepen. ○ eHealth ter ondersteuning aan de netwerksamenwerking en preventie-activiteiten.
		• (Integrale) advisering over de (nega-tieve) invloeden van milieufactoren op de gezondheid van inwoners, mede in relatie tot de gezonde leefomgeving en de Omgevingswet. • Voorlichting geven aan gemeenten, instellingen en inwoners.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
		• (Oriënterend) onderzoek naar blootstelling aan milieufactoren en gezondheidsproblemen. • Signaleren van ongewenste ontwikkelingen. • Verwerken van meldingen, vragen en klachten. • Preventie.

3.4.1.2 Toezicht en forensische geneeskunde

Wat houdt het in?

Dit onderdeel richt zich op het ondersteunen van gemeenten, rijk en netwerkpartners bij het borgen van de kwaliteit van de kinderopvang, risico-instellingen en evenementen, forensische geneeskunde en Wmo-voorzieningen. Dit laatste ook voor gemeente Mook en Middelaar. Toezicht is een van de pijlers van de publieke gezondheidszorg.

Samenhang met de Meerjarenstrategie

Hiermee wordt invulling gegeven aan de rol die de GGD als toezichthouder heeft op het gebied van de kinderopvang, tattoo en piercing en de Wmo. Wij helpen gemeenten om te borgen dat de (kwetsbare) gebruikers van de betreffende voorzieningen er op kunnen vertrouwen dat de geboden diensten en zorg van goede kwaliteit zijn.

Ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen betreffen:
- verdergaande invoering van het nieuwe toezicht voor de kinderopvang; in de afgelopen jaren is het toezicht, gebaseerd op de nieuwe wet Innovatie en kwaliteit kinderopvang (wet IKK), reeds gefaseerd aangepast; in de loop van 2020 zullen de resterende fasen van deze invoering worden doorlopen;
- nieuwe ontwikkelingen zoals herstelaanbod en flexibele inspectieactiviteit worden vormgegeven, maar de kosten hiervan zijn nog niet in onderhavige begroting meegenomen;
- intensivering van het toezicht op de gastouderopvang realiseren, in samenwerking met de gemeenten, conform het landelijk beleid en gefaciliteerd door de extra storting hiervoor in het gemeentefonds;
- het uurtarief voor toezicht kinderopvang wordt in 2020 verhoogd naar € 96,80 per uur. Dit betreft de standaard indexering.
- in toenemende mate overdragen van taken 'registratie en lichte handhaving' kinderopvang door gemeenten aan de GGD, in de vorm van een opdracht per gemeente;
- door de stijging van het algemene GGD-uurtarief, stijgen in 2020 de kosten voor de taak registratie en handhaving kinderopvang voor de gemeenten die deze taak bij de GGD afnemen;
- doorgaande ontwikkeling van het Wmo-toezicht in aansluiting op de vormgeving van de Wmo-voorzieningen in Gelderland-Zuid;
- effectuering van de besluiten van de Minister van J&V in 2018 over de toekomstige organisatie van de forensische geneeskunde in Nederland en aanbesteding van de Medische Arrestantenzorg

door de Politie; eventuele financiële gevolgen hiervan zijn bij de opstelling van deze begroting nog onbekend en niet opgenomen in de begroting;
- het aantal lijkschouwen vertoont een minder sterke stijging dan voorzien in de afgelopen jaren; het lagere aantal verwachte lijkschouwen is verwerkt in onderhavige begroting.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Bijdragen aan kwaliteitsborging kinderopvang, specifieke voorzieningen, Wmo-diensten en forensische opsporing.	Toezicht houden op kwaliteit kinderopvang (Wet Kinderopvang).	• Toezicht kinderopvang volgens wet Kinderopvang, aangepast aan Het Nieuwe Toezicht. • Intensiever toezicht op de gasthouderopvang. • Registratie en lichte handhaving kinderopvang in opdracht van enkele gemeenten.
	Toezicht bij tattoo- en piercingshops	Toezicht en vergunningverlening bij tattoo- en piercingshops volgens de Warenwet.
	Toezicht houden op de kwaliteit van maatschappelijke ondersteuning Wmo 2015 (Wmo).	Kwaliteitstoezicht bij Wmo-voorzieningen: • meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten; • onderzoeksverkenning; • signaalgestuurd toezicht; • aanvullend onderzoek in opdracht van gemeenten.
	Bieden van continue beschikbaarheid en inzet van forensisch geneeskundige expertise voor lijkschouw en onderzoek (Wet op de lijkbezorging).	• Lijkschouw bij vermoeden van niet-natuurlijk overlijden en euthanasie. • Forensisch medisch onderzoek (FMO) in opdracht van de Politie. • Samenwerking met andere GGD'en in Oost-Nederland bij de uitvoering van lijkschouwen en FMO. • Samenwerking met andere GGD'en in Oost-Nederland bij de uitvoering van Medische Arrestantenzorg indien deze vorm van medische dienstverlening in 2019 aan de GGD'en in Oost-Nederland wordt gegund.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Algemene Gezondheidszorg Uniform	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	2.801	2.739	2.669	2.669
Materiële kosten	524	520	519	519
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	1.277	1.257	1.237	1.237
Baten				
Subsidie gemeenten	-381	-291	-291	-291
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-334	-334	-240	-240
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**3.887**	**3.891**	**3.894**	**3.894**

3.4.2 Bijzondere Zorg

- Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz)

Wat houdt het in?

De zorg voor de kwetsbare burgers loopt als een rode draad door de dienstverlening van de GGD heen. Het gaat om zowel interne als externe samenwerking die essentieel is om kwetsbare burgers van alle leeftijden de juiste ondersteuning te bieden. De GGD biedt ondersteuning op het gebied van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) aan juist die burgers die nergens anders terecht kunnen en helpt hen om weer te participeren in de maatschappij en hen toe te leiden naar passende zorg. Bijzondere Zorg vervult hierbij een regionale meld-, triage- en adviesfunctie waarbij de medewerkers van Bijzondere Zorg lokaal aansluiten.

Bijzondere Zorg biedt conform de Wmo ten aanzien van OGGz (gevraagd en ongevraagd) hulp aan mensen met (psychische) problematiek waarover men zich zorgen maakt en die zelf geen hulp of ondersteuning zoeken of deze mijden. Vaak gaat het om complexe en langdurige zorgvragen op verschillende leefgebieden. De populatie is zeer heterogeen; denk aan dak- en thuislozen, woningvervuilers, chronisch verslaafden, straatprostituees, stelselmatige delictplegers, mensen met ernstige psychische aandoeningen, mensen met een verstandelijke beperking, vereenzaamde ouderen en chronisch zieken. Soms is er sprake van overlast in het woon- en leefklimaat van de omgeving of gevaar voor de persoon zelf. Bij het meldpunt Bijzondere Zorg kan melding gemaakt worden door burgers en professionals over burgers met verward gedrag voor niet acute-zorg. De OGGz legt contacten met de aangemelde cliënt(en), bemiddelt en verwijst door naar de meest geschikte hulpverlening. De OGGz maakt ook een eerste (medische) beoordeling van eventuele lichamelijke problemen en ziekten en van psychische problematiek.
De GGD heeft met 15 gemeenten (Gelderland-Zuid en Mook & Middelaar) en partners op het gebied van wonen, welzijn, zorg en veiligheid gewerkt aan een plan voor een sluitende aanpak ‘verwarde personen’. Door de gevolgde aanpak is het thema ‘verwarde personen’ goed op de kaart gezet zowel in het professionele als het bestuurlijke netwerk. Medewerkers van de afdeling Bijzondere Zorg coördineren en werken samen met andere netwerkpartners, waaronder politie, verslavingszorg en de GGZ, in interventieteam 2.0. Het gaat om arrangementen van samenwerking waarin de burger met een psychische kwetsbaarheid centraal staat en waarbij ‘lokaal’, ‘samen’, ‘meer doen’ en ‘eropaf’ belangrijke elementen zijn.

De OGGz-taak wordt uitgevoerd door het team Bijzondere Zorg binnen de Regio Gelderland-Zuid en gemeente Mook en Middelaar, minus de gemeenten Zaltbommel en Maasdriel. Bijzondere Zorg opereert op het snijvlak van zorg en openbare orde en veiligheid, en werkt daarbij intensief samen met (zorg- en veiligheid)-partners en lokale netwerken.
Bijzondere Zorg biedt een vangnet voor mensen die overlast veroorzaken vanuit gezondheids-problemen. Een deel van hen is zorgmijdend. Naast psychische of psychiatrische problematiek, spelen vaak problemen op meerdere leefgebieden. Bijzondere Zorg realiseert samen met het sociale netwerk van de cliënt en sociale partners in het veld de nodige voorwaarden om de cliënt weer een menswaardig bestaan te bieden. Hierdoor neemt de overlast af en neemt de sociale veiligheid toe. Het gaat hierbij om een intensief traject waarbij de GGD partijen bijeen brengt, zodat er zorg wordt ingezet en de veiligheid wordt verhoogd. Bij mensen die in een justitieel traject zitten (bijvoorbeeld veelplegers), zorgt de GGD voor de regie op het zorgdeel.

Bijzondere Zorg draagt zorg voor de operationele uitvoering van de WTH-trajecten in opdracht van Veilig Thuis. Tenslotte wordt vanuit Bijzondere Zorg een bijdrage geleverd aan de GGD-brede inzet ten behoeve van PSHi (zie paragraaf 3.3.1).

Samenhang met de Meerjarenstrategie

Sociale veiligheid is de basis van het bestaan. De essentie is dat je je veilig voelt in je sociale omgeving en geen hinder ondervindt van anderen. Sociale veiligheid en gezondheid hebben duidelijke raakvlakken. Het gevoel van sociale veiligheid draagt bij aan de ervaren gezondheid. Anderzijds: mensen die ernstig psychisch ongezond zijn veroorzaken vaker overlast. Overlast van deze mensen kan invloed hebben op de sociale veiligheid en deze onveiligheid kan leiden tot maatschappelijke onrust.

GGD Gelderland-Zuid heeft de ambitie om komende jaren met zijn dienstverlening aan te sluiten bij de veranderende samenleving en nieuwe taken van de gemeenten. Eén van de ambities van de Meerjarenstrategie voor de komende jaren is samenwerken aan sociale veiligheid.

De GGD is daarbij gericht op:
- versterken van de integrale aanpak van zorgwekkende zorgmijders in het kader van de OGGz (Wmo);
- samenwerken aan sociale veiligheid voor de inwoners van Gelderland-Zuid en Mook en Middelaar, samen met lokale teams, veiligheidshuis en politie om sociale veiligheidsproblemen vroegtijdig te kunnen signaleren en aan te pakken;
- investeren in een goede aansluiting tussen de geestelijke gezondheidszorg en de openbare geestelijke gezondheidszorg;
- doorontwikkelen en inzetten van de OGGz-monitor met als doel om inzicht te krijgen in de grootte van de OGGz-doelgroep en in de in- en uitstroom van de OGGz-doelgroep in bestaande voorzieningen.

Ontwikkelingen

- De intensiteit en complexiteit van problemen neemt toe (naast toename van psychische problematiek een toename van problemen op meerdere leefgebieden; onder andere schuldenproblematiek). Deze ontwikkeling vraagt nog meer om versterking van de ketensamenwerking, versterking binnen de keten van zorg en veiligheid en een heldere 'regievoering'.
- De vergrijzing en reductie van bedden onder andere in de GGz kunnen een toename betekenen van de OGGz-problematiek.

- In 2019 is de landelijke subsidiemogelijkheid voor het actieprogramma 'lokale initiatieven voor personen met verward gedrag' verlengd om de regionale 24/7 niet-acute advies- en meldpunten door te ontwikkelen. Bij gunning aan GGD Gelderland-Zuid wordt de subsidie voor de duur van 2 jaar verstrekt. In 2020 wordt in dat geval samen met gemeenten en andere partners verder gegaan met de (door)ontwikkeling en financiering van het regionale niet-acute advies- en meldpunt. Extra taken die in dit kader bij Bijzondere Zorg moeten worden belegd die niet in voorzien zijn in de landelijke subsidie, zijn niet voorzien in onderhavige begroting.
- In de loop van 2019 nemen gemeenten naar verwachting nadere besluiten over de door-decentralisatie en transformatie van maatschappelijke opvang. Vooralsnog wordt er van uit gegaan dat deze besluiten geen invloed hebben op de inhoud en omvang van de uniforme taken van Bijzondere Zorg.
- In 2019 bereiden gemeenten en ketenpartners in Gelderland-Zuid zich voorop de invoering van de Wet Verplichte GGz per 1 januari 2020. Voorliggende begroting voorziet nog niet in eventuele extra taken die in dit kader van de GGD / Bijzondere Zorg worden gevraagd.
- Alle uniforme taken van Bijzondere Zorg zijn in de onderhavige GGD-begroting 2020 samengevoegd.
- Binnen de GGD-organisatie voor Gemeenteteams wordt voorzien in een basisstructuur waarmee de verbinding kan worden gemaakt met de sociale wijkteams / lokale netwerken en de aansluiting van Bijzondere Zorg hierop.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Het doelmatig en doeltreffend uitvoeren van de OGGz-taak (Wmo).	Het voorkomen en verminderen van sociale uitsluiting van kwetsbare mensen die vaak meervoudige problemen hebben (OGGz) door vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van risicofactoren en beschermende factoren (Wmo).	• Consultatie en Advies. • Indiceren: beoordeling van de gezondheids-, zorg- en overlastsituatie. • Trajectregie: opstellen en uitvoeren Trajectplan om teloorgang/overlast te stoppen. • Toeleiden naar reguliere zorg. • Casusmonitoring: bieden van nazorg (monitoren van overdracht). • Netwerkondersteuning: overleggen en afstemmen met ketenpartners en lokale teams. Bijdrage aan casusoverleg zorg- en veiligheid.
	Borgen van een sluitend netwerk voor (psychisch) kwetsbare burgers.	• Coördinatie Interventieteam • Deelname medewerkers Bijzondere Zorg aan Interventieteam 2.0.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
	Bevorderen van sociale veiligheid in de gemeente, wijk/buurt.	Advies over relevante, landelijke en regionale ontwikkelingen op het gebied van de OGGz bij c.q. aan gemeenten.
	Systematisch volgen, beoordelen van de ontwikkeling, tijdig signaleren en bijstellen. Het in kaart brengen van de omvang van kwetsbare groepen.	Doorontwikkeling en uitvoering van de OGGz-monitor (bij gunning van ZonMW-subsidie).
	Doorontwikkelen en bestendigen van de sluitende aanpak voor personen met psychische kwetsbaarheid.	• Operationeel meldpunt over burgers met verward gedrag. • Geïmplementeerd meldpunt in reguliere werkzaamheden
Het doelmatig en doeltreffend uitvoeren van de Wet verplichte GGz (Wvggz).	Invulling geven aan de taken die in het kader van de Wvggz bij de GGD worden belegd.	• Uitvoering van de regionale afspraken over de invoering van de Wvggz en de GGD-taken in dit kader. Deze taken zijn nog niet begroot. • Samenwerking in keten bevorderen, mogelijk aansluiten bij werkzaamheden Multidisciplinaire beoordelingskamer
	Bevorderen samenwerking zorg en veiligheid	Aansluiten overleg VHH Top x plus (VHH)

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Bijzondere Zorg Uniform	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	1.009	1.009	1.009	1.009
Materiële kosten	135	135	135	135
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	463	463	462	462
Baten				
Subsidie gemeenten	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-29	-29	-29	-29
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**1.577**	**1.577**	**1.577**	**1.577**

3.4.3 Gezond Leven: Gezonde wijk/gemeente en Gezonde School

Wat houdt het in?

Met de producten Gezonde Wijk/gemeente en Gezonde School geven we een invulling aan de kerntaak Gezondheidsbevordering. Om deze taak goed, effectief en efficiënt te kunnen uitvoeren is het belangrijk om in de gemeenten, de wijken en de scholen aanwezig te zijn. Alleen dan is het mogelijk om met de relevante partners en de burgers in de wijk en de gemeente en de partners op school deze taak op maat inhoud te geven en optimaal te kunnen inspelen op de behoeften en vragen van de gemeente en de gemeenschap.

De kracht van wijkgericht werken
Iedere wijk, dorpskern of gemeente is anders en heeft andere vragen en behoeften, maar ook haar eigen kracht en eigen lokale netwerken. En zelfs binnen één wijk zijn er verschillende kwetsbare groepen te definiëren, waarbij iedere groep met zijn eigen specifieke vraagstukken kampt. Oplossingen vanuit de gedachte 'One size fits all' zijn hierbij niet van toepassing. Het verbeteren van een gezonde leefomgeving kan alleen als dat op maat gebeurt en aansluit bij het vraagstuk dat gemeente, netwerk en inwoners samen willen gaan oplossen: samen zoeken naar slimme, effectieve oplossingen, dichtbij en samen met inwoners door gebruik te maken van elkaars kracht. Dit sluit aan bij de ingezette transities en decentralisaties in het sociaal domein en de lokale netwerken van en in gemeenten.

Omdat de vragen en vraagstukken in iedere gemeente/wijk anders zijn, zal ook de inhoudelijke inzet van de lokale GGD'ers op maat zijn. Daarvoor willen wij (in casu de gezondheidsmakelaars) ieder jaar met de gemeente samen in gesprek om samen de focus van onze lokale inzet op het gebied van wijk & omgeving te bepalen in de vorm van een uitvoeringsplan. Deze inzet is in lijn met wat we in deze begroting beschrijven: gericht op lokaal maatwerk, aansluiten bij de lokale netwerken en gericht op het bijdragen aan het realiseren van een gezonde(re) leefomgeving voor kwetsbare groepen, waaronder ouderen, vluchtelingen & migranten, en jeugd.

Gezondheidsmakelaars
Gezondheidsmakelaars van de GGD geven collectieve, lokale gezondheidsbevordering vorm, om de volksgezondheid van inwoners van een wijk te verbeteren. Dit doen ze door in te zetten op het verbeteren van de directe (sociale en fysieke) leefomgeving van inwoners en op het versterken van de preventieve infrastructuur van de wijk. De gezondheidsmakelaar is dé partner van de gemeente en stemt veelvuldig af.
Gezondheidsmakelaars agenderen en adviseren: ze zijn adviseurs en procesregisseurs voor het aanpakken van complexe volksgezondheidsproblemen en het vertalen van beleid naar lokale praktijk. Het gaat hierbij om het vormgeven van collectieve gezondheidsbevordering ter preventie van volksgezondheidsproblemen als roken, alcohol, overgewicht, depressie en eenzaamheid. Ze richten zich met name op inwoners in kwetsbare situaties, zoals jeugd, ouderen, laaggeletterden, vluchtelingen, migranten en/of mensen in armoede/lage SES.
Door gezondheidscijfers te analyseren en te combineren met lokale kennis, kennis over effectieve gezondheidsbevordering en het lokale netwerk, komen de gezondheidsmakelaars tot een advies op maat. Zo adviseren ze over passende en effectieve, integrale en programmatische aanpakken. Ze versterken het lokale netwerk door het te verbinden en coalities te vormen met andere relevante belanghebbenden en samen een gezonde (fysieke en sociale) leefomgeving voor inwoners te realiseren. Op deze manier verstevigen ze de lokale preventieve infrastructuur.
Gezondheidsmakelaars faciliteren en organiseren: ze zijn gewaardeerde partners omdat ze niet alleen meedenken, maar ook meedóen! Ze organiseren netwerkvorming, ondersteunen bij uitvoering van campagnes en voorlichtingsactiviteiten. Daarnaast organiseren ze bijeenkomsten om samen met inwoners, huisartsen, sociaal wijkteam en andere wijkprofessionals te komen tot een gezamenlijke, gedragen en gedegen aanpak van zelfgekozen prioriteiten op basis van onze wijkanalyses. Desgewenst zijn zij als projectleider kartrekker van gezondheidsbevorderende samenwerkingsprojecten. Ze ondersteunen bij evaluatie en monitoring.

Gezondheidsmakelaars zijn dus experts op het gebied van collectieve gezondheidsbevordering, die voor en in een bepaalde wijk/gemeente werken. Een gezondheidsmakelaar is adviseur en procesregisseur voor het aanpakken van complexe volksgezondheidsproblemen en het vertalen van beleid naar praktijk.

Gemeenten hebben goede ervaringen met gezondheidsmakelaars van de GGD om daadwerkelijk in samenwerking met bewoners en professionals concreet, effectief en efficiënt aan de slag te gaan met gezondheidsbevordering en preventie in de wijk en/of gemeente.

Adviseurs Gezonde School
Ook de adviseurs Gezonde School agenderen, adviseren, faciliteren en organiseren over gezondheidsbevordering. Waar de makelaars dit binnen de wijksetting doen, doen de adviseurs dit binnen de schoolsetting en gericht op 0-18 jarigen. Thema's betreffen bijvoorbeeld bevorderen gezond gewicht, mentale gezondheid, rookvrij opgroeien, gezonde seksuele ontwikkeling, een groene beweegvriendelijke schoolomgeving. Ze richten zich op de kinderopvang, het primair en voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en MBO. Binnen de gezonde school-aanpak helpen zij scholen bij het vormgeven van de 4 pijlers binnen hun programmatische aanpak: 1) fysieke en sociale omgeving, 2) educatie, 3) vroegsignalering/afstemming met zorg en 4) beleid. De adviseurs gezonde school ondersteunen scholen door het opstellen van een schoolprofiel, het stellen van prioriteiten, het kiezen en evalueren van activiteiten en het verankeren in duurzaam schoolgezondheidsbeleid. De adviseur kent ontwikkelingen van de landelijke kennisinstituten en het aanbod van lokale partners voor de scholen en is daarmee de spin in het web en gewaardeerde partner van scholen.

Gemeenteteams
Vanaf 2020 werkt de GGD in gemeenteteams. In een gemeenteteam werken de GGD'ers van verschillende afdelingen samen voor hun wijk of gemeente. Zo zijn zij goed op de hoogte van elkaars werk en elkaars netwerken en kunnen zij elkaar in stelling brengen. Zij kunnen ieder vanuit het eigen netwerk signalen optimaal delen en met elkaar meer collectieve oplossingen realiseren.

De gemeenteteams bestaan standaard uit de gezondheidsmakelaar, de gezonde school-adviseur en enkele JGZ-medewerkers. Medewerkers van Veilig Thuis, Bijzondere zorg en AGZ haken aan voor zover ze ook lokaal betrokken zijn en/of wanneer hun kennis en expertise nodig is. Ze kunnen door de lokaal werkende GGD'ers worden 'ingevlogen' om specialistische kennis in te brengen. Hierdoor kunnen zij lokale kennis goed verbinden met onze specialistische kennis en op maat aansluiten bij gemeentelijke vraagstukken.

Samenhang met de Meerjarenstrategie

Vanuit de Wet Publieke Gezondheid heeft de GGD de wettelijke verplichting tot het beschermen en bevorderen van gezondheid. Zoals in de Meerjarenstrategie staat beschreven heeft de GGD meerdere taken en rollen, welke samenkomen in wijk, buurten, dorpskernen en gemeenten. Dit product sluit naadloos aan op de Meerjarenstrategie, waarbij zorg en ondersteuning dichtbij de burger worden georganiseerd. Hierbij gaat extra aandacht naar voor kwetsbare groepen.

Daarnaast sluit dit onderdeel goed aan bij de genoemde ambitie 'het organiseren van preventie in het sociaal domein' in de meerjarenstrategie. Om preventie slim te organiseren werkt de GGD aan een preventieve infrastructuur. Hieronder verstaan we de structuur waarin partijen in een gemeente of wijk samenwerken aan het voorkomen van gezondheidsproblemen en waar iedereen een bijdrage levert om dit op te lossen. Deze infrastructuur ontwikkelen en/of versterken we in nauwe aansluiting met de sociale wijkteams.

Ontwikkelingen

Preventie-akkoord
Staatssecretaris Blokhuis heeft het Nationaal Preventieakkoord gesloten onder meer met patiëntenorganisaties, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten, sportverenigingen en sportbonden, bedrijven en maatschappelijke organisaties, zoals de GGD. De focus ligt op niet gaan roken en stoppen met roken, alcoholmatiging en gezond gewicht, waarbij een brede integrale aanpak wordt voorgestaan.
Het Preventieakkoord sluit goed aan op het gezondheidsbeleid van de gemeenten en op de inzet van gezondheidsmakelaars om de integrale aanpak op de gekozen leefstijlthema's te verbreden en te verstevigen.

Dekkend netwerk gezondheidsbevorderaars
Voor de basisstructuur voor het realiseren van nabijheid in de gemeenten en om actief te kunnen participeren hebben we als GGD de afgelopen jaren een dekkend netwerk van gezondheidsmakelaars en gezonde school adviseurs opgebouwd. De ervaringen die we daarmee op hebben gedaan zijn positief en worden door de gemeenten ook goed ontvangen.
We hebben de afgelopen jaren veel geleerd en de positie van de makelaar en het takenpakket hebben zich verder ontwikkeld. We hebben ontdekt dat voor een makelaar twee werkgebieden (of een gemeente of een wijk) het maximale is: dat is nog behapbaar qua onderhouden van het netwerk en de vele verschillende projecten, thema's en doelgroepen waar de makelaar zich op richt. Met extra subsidies en verschuivingen van middelen hebben we een groep capabele en kwalitatief goede makelaars, die ieder maximaal twee werkgebieden hebben.

De taak van de gezondheidsmakelaar is verder ontwikkeld in de afgelopen jaren. Er zijn geleidelijk aan steeds meer taken bijgekomen. De rol van gezondheidsmakelaar is de spin in het lokale netwerk en de verbindende schakel tussen verschillende GGD-speerpunten en taakvelden en het lokale netwerk. Het gaat dan om alertheid van lokale kansen op een thema, pleit bezorgen voor een thema en verbinden van initiatieven. Inmiddels kan het gaan over een veelheid aan thema's en dat maakt het een complexe job. Concreet vragen we van de makelaars inzet op verschillende thema's waaronder ouderen, omgeving, vluchtelingen en migranten, de LVB-groep, laaggeletterden, zorgmijders en achterstandsgroepen met een lage SES, seksuele diversiteit, samenwerking met de 1e lijn.
Een bijzondere positie nemen de jeugdthema's in, met name 'Kansrijke Start' en andere preventie-activiteiten die buiten de schoolsetting plaatsvinden.

De gezondheidsmakelaars en adviseurs gezonde school kunnen bovengenoemde thema's vertalen naar een lokale aanpak op maat en deze aanpak organiseren/ondersteunen omdat ze vanuit de GGD gevoed worden door en een beroep kunnen doen op thema-deskundigen binnen de GGD, die connecties hebben met de landelijke (en eventueel) regionale netwerken, van de laatste informatie op de hoogte zijn, de toepasbare interventies kennen en deze informatie ook beschikbaar kunnen maken voor de eigen GGD-collega's. Deze GGD-collega's hebben vaak een regionale, aanjagende en regisserende rol.
Afhankelijk van het thema kan er extra inzet zijn op informatieverstrekking o.a. in de vorm van voorlichting, bijvoorbeeld door een poule van deskundigen op het betreffende thema zoals we dat kennen bij vluchtelingen en migranten (zie werkveld specifiek - facultatief paragraaf 3.5.1).

De afgelopen jaren hebben we als GGD veel geïnvesteerd in het realiseren van een dekkend netwerk van gezondheidsmakelaars in gemeenten en wijken en gezonde school adviseurs op alle scholen in Gelderland-Zuid. Het dekkend netwerk is een structurele basisvoorwaarde om steeds nieuwe thema's snel en efficiënt te kunnen oppakken. Dit draagt bij aan de verschuiving van (dure) zorg naar preventie en daarmee kan effectief worden bijgedragen aan het realiseren van de ambities van het lokaal gezondheidsbeleid, netwerkvorming voor meerdere kwetsbare groepen, co-creatie-processen met inwoners (onder andere in relatie met de Omgevingswet), werving van middelen vanuit landelijke gelden (waaronder het preventieakkoord), een verstevigde preventieve infrastructuur en een gezonde leefomgeving voor inwoners.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Bevorderen van gezondheid van inwoners door realiseren van gezonde en veilige omgeving en verbeteren van integrale aanpak (Wpg, Wmo).	Gezonde jeugd binnen scholen, wijken en gemeenten.	• Een sterke lokale preventieve infrastructuur voor jeugd • Goede aansluiting met het lokale veld, waaronder gemeenten, sociale wijkteams, netwerkpartners om effectieve preventieve interventies voor kwetsbare kinderen en gezinnen te implementeren. • Meer aandacht voor het bevorderen van mentale gezondheid
	Verbeteren lokale preventieve infrastructuur	• Bepaling van de focus voor uitvoering van gezondheidsbevordering door gezondheidsmakelaars. • Opgesteld en uitgevoerd uitvoeringsplan. • Vraaggerichte inzet van de gezond-heidsmakelaars op genoemde groepen.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
	Verbeteren Gezonde leefomgeving.	• Advies en ondersteuning aan gemeenten bij de implementatie van de Omgevingswet. • Ondersteunde samenwerkingspartners bij de aanpak ter verbetering van de leefomgeving.
	Gezond ouder worden.	• Netwerk met alle welzijns-/ gezondheids- en andere partners die zich inzetten ouderen in gemeentelijke netwerken is versterkt • Lokale inzet van gezondheidsmakelaars.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Gezond Leven Uniform	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	1.049	1.049	1.049	1.049
Materiële kosten	113	113	113	113
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	305	305	305	305
Baten				
Subsidie gemeenten	-135	-135	-135	-135
Bijdrage rijk	-40	-40	-40	-40
Overige opbrengsten	-45	-45	-45	-45
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**1.247**	**1.247**	**1.247**	**1.247**

3.4.4 Jeugdgezondheidszorg

- JGZ voor -9 mnd - 18 jaar
- JGZ voor 4 – 18 jaar

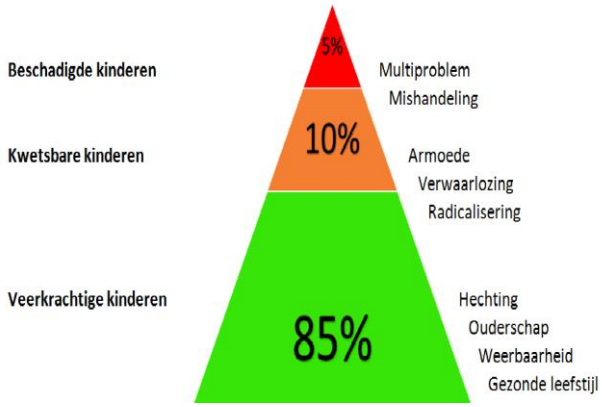
Wat houdt het in?

De GGD voert voor de gemeenten van Gelderland-Zuid de Wet publieke Gezondheid (WPG) uit. Met de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) geeft de GGD invulling aan deze wet met name op de verantwoordelijkheid van de gemeenten om er voor te zorgen dat de jeugd lichamelijk, psychisch en sociaal gezond en veilig opgroeit. Binnen de JGZ zet de GGD in op een gezonde start en ontwikkeling voor de jeugd van Gelderland Zuid, de ondersteuning bij het gezond en veilig opgroeien, het bieden van ondersteuning aan ouders bij de opvoeding en het stimuleren van een gezonde omgeving voor de jeugd.

<u>De doelgroep Jeugd</u>
De GGD monitort de gezondheid van alle kinderen in Gelderland Zuid. Dit doet zij door alle kinderen op gezette leeftijden te screenen op risico's en kwalen en volgens vaststaande normen op te roepen bij de jeugdverpleegkundige dan wel de jeugdarts. Dit zijn professionals bekwaamd in het normaliseren; ze stellen gerust, geven informatie, bieden ondersteuning of verwijzen bij noodzaak door.

De doelgroep Jeugd valt in de delen in drie categorieën:
1. Veerkrachtige kinderen
2. Kwetsbare kinderen
3. Beschadigde kinderen.

De veerkrachtige kinderen omvatten 85% van het totaal, zij hebben beperkte ondersteuning nodig.

Veerkrachtige kinderen
Het is met name van belang om ervoor te zorgen dat het met de 85% jeugd waarmee het goed gaat, het ook goed blijft gaan. De GGD verliest dan ook geen enkel kind uit beeld, wel zet zij lichtere monitoringsvormen in bij veerkrachtige kinderen dan bij de overige twee categorieën.

Kwetsbare en beschadigde kinderen
15% van de jeugd vergt meer aandacht van met name de jeugdhulpverlening (10%) en zeer intensieve hulpverlening (5%). Bij deze categorieën zet de GGD zwaardere monitoringsvormen in en blijft zij actiever in beeld om er voor te zorgen dat de juiste, effectieve ondersteuning geboden wordt.

Bij alle drie de categorieën bezien we samen met de gemeente of er extra aandacht geboden dient te worden aan specifieke kwetsbare doelgroepen. Veelal worden dan collectieve oplossingen gevonden. De schoolsetting biedt hiervoor vaak goede mogelijkheden. Tevens wordt op wijkniveau samengewerkt met netwerkpartners uit bijvoorbeeld het welzijnswerk. Denk daarbij aan selectieve preventieprogramma's, zoals gecombineerde leefstijlinterventies, of programma's rondom echtscheiding, taalstimulering, omgaan met schulden, armoedeproblematiek of problematisch social media gebruik.

Preventie
Zowel bij veerkrachtige kinderen als kwetsbare kinderen als bij beschadigde kinderen dient oog te zijn voor preventie. Per categorie verschilt echter de toepassing. Bij de veerkrachtige kinderen ken je enkel preventie ter voorkoming van zorg; curatie heeft daar nog geen plaats. Bij kwetsbare kinderen en beschadigde kinderen is curatie aanwezig en dient preventie gericht te zijn op verergering van de klachten. De aanwezige curatie valt buiten de GGD en is gericht op herstel of afschaling van benodigde zorg. De partijen die de curatie leveren, leveren ook preventie.
De GGD zet zich in om hardnekkige maatschappelijke problemen (zoals schoolverzuim, kindermishandeling en armoede) te lijf te gaan. Ze volgt hierin het landelijk preventieagenda zoals onderstreept door ActiZ Jeugd, GGD GHOR Nederland en het NCJ. Het landelijk preventieagenda bestaat uit vier pijlers :

1. Verstevigen ouderschap
   Elk kind verdient de best mogelijke start van zijn leven en een optimale kans op een gezonde en veilige ontwikkeling. Dit vraagt krachtig ouderschap, waarin interactie tussen ouder en kind en tussen ouders onderling centraal staat.
2. Veilige hechting ondersteunen
   Een veilige hechtingsrelatie is van wezenlijk belang voor een gezonde ontwikkeling van een kind. Wanneer een kind een veilige hechtingsrelatie opbouwt met zijn ouders, vergroot dat de kans op een ongestoorde, met name sociale en emotionele, ontwikkeling.
3. Bekrachtigen goede gezondheid
   Alle kinderen worden gescreend op de grootste gezondheidsrisico's en interventies worden gericht ingezet waarbij onze eerste focus is om te normaliseren. Hierbij wordt, naast fysieke en mentale aspecten van gezondheid, ook gelet op kwaliteit van leven, participeren in de samenleving, goed dagelijks functioneren en zingeving.
4. Versterken weerbaarheid
   De weerbaarheid van kinderen en jongeren wordt vergroot door een gezonde leefstijl te stimuleren. Om dit te bereiken is het zichtbaar en aanwezig zijn op scholen een fundamentele voorwaarde.

De GGD draagt zo bij aan de preventieve basis van de gezondheid van kinderen. Bij de inzet van preventie beoordeelt de GGD steeds wat de meest effectieve wijze is om de gezondheidswinst te bereiken. Sommige preventiedoelstellingen lenen zich uitstekend om via collectieve interventies te bereiken en bij weer andere onderwerpen is individuele aandacht of een combinatie vereist. Op deze manier wordt gezondheidswinst bereikt waardoor burgers beter kunnen participeren in de maatschappij en meer zelfredzaam zijn.
Vorm geven aan preventie doet de GGD vanzelfsprekend niet alleen; we werken onder meer samen met het lokale jeugdnetwerk, de gemeente, de 1e en 2e lijnszorg, en de jeugdhulpverlening.

<u>Lokale benadering</u>

Gelijke benadering
De uitvoering van de wet vraagt vanzelfsprekend om een rechtvaardige, gelijke benadering. Desalniettemin is afstemming op de specifieke lokale omgeving en de daar aanwezige sociale kaart noodzakelijk. Daarom werkt de GGD gebiedsgebonden, per gebied geven de GGD-jeugdteams op basis van de specifieke vraag en op basis van de optelsom aan capaciteiten nader invulling aan een lokale benadering. Deze jeugdteams kunnen ook uit verschillende functies bestaan, zoals bijvoorbeeld de adviseur Gezonde School, de jeugdverpleegkundige, de gezondheidsmakelaar of de jeugdarts. Op deze wijze sluit de GGD beter aan op de Lokale Agenda en op de behoefte van de lokale doelgroep.

Samenwerking onderwijs en kinderopvang

Teneinde lokaal goed vorm te geven aan preventie wordt intensief samengewerkt met het onderwijs en de kinderopvang. De kinderopvang en later de school heeft namelijk een grote, vormende waarde en neemt in het leven van kinderen een vooraanstaande plaats in. Een gezonde en veilige kinderopvang en school heeft een positieve invloed op de ontwikkeling van het kind. Ook is het een vindplaats van signalen als kinderen problemen hebben. Iedere school in Gelderland Zuid heeft een eigen jeugdarts, jeugdverpleegkundige, doktersassistente en een eigen adviseur Gezonde School, die nauw met elkaar samenwerken en de school kennen.

Preventieve Logopedie

Taal- en computervaardigheden worden steeds belangrijker in onze maatschappij. Mensen die laaggeletterd zijn hebben per definitie een gezondheidsachterstand. De preventieve logopedie is daarom gericht op het signaleren van spraak- en taalproblemen
Alle kinderen van 5 jaar worden gescreend op stoornissen in de spraak-, taal- en stemontwikkeling en op de ontwikkeling van het mondgedrag. Ouders worden over de bevindingen geïnformeerd, krijgen advies en zo nodig wordt een verwijzing (via de huisarts) naar een particuliere logopedist besproken. De logopedist maakt deel uit van het multidisciplinaire JGZ-team en adviseert de jeugdarts en -verpleegkundige wanneer in de vroege ontwikkeling logopedische problematiek ontstaat.
De preventieve logopedie wordt uitgevoerd in de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Berg en Dal, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Mook en Middelaar, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel en Zaltbommel.

Huisvesting

De JGZ heeft voor haar consultatiebureaus laagdrempelige huisvesting in de diverse gemeenten.
In het verleden bestond de financiering van huisvesting deels uit uniforme bijdrage en deels uit facultatieve bijdrage. Met ingang van de begroting 2018 is huisvesting volledig onder uniforme bijdrage (op basis van factuur) opgenomen. Voor gemeenten is het daarmee inzichtelijker wat de kosten zijn voor de huisvesting en biedt het hen de mogelijkheid om daarop te sturen.

Efficiënte bedrijfsvoering

De uitvoering van de JGZ vergt een goede logistiek. Gelderland-Zuid kent grofweg 105.000 kinderen waarvan de GGD er 96.000 monitort. Dat vergt een goede planning en uitvoering. Ter beheer en optimalisatie van dat apparaat onderneemt de GGD meerdere acties. Zo evalueert zij haar capaciteitsverdeling, optimaliseert zij de inrichting van haar medische dossiers, voert zij een klantenportaal in en voert zij zorgpaden in. Ook wordt de huidige kwaliteitsdefinitie geëvalueerd en de wijze waarop deze bestuurd wordt.

Met betrekking tot JGZ kent de GGD 2 producten te weten de JGZ voor -9 mnd - 18 jaar voor de regio Nijmegen, West Maas en Waal en Neder-Betuwe en de JGZ voor 4 - 18 jaar voor de regio Rivierenland exclusief West Maas en Waal en Neder-Betuwe. De aanpak 4-18 jaar is in 2018 gelijk getrokken en er wordt gewerkt aan een zoveel als mogelijk synchroon lopend proces over beide werkwijzen heen.

Samenhang met de Meerjarenstrategie

'Partner op het gebied van een gezonde jeugd' is één van de ambities van de GGD uit de Meerjarenstrategie. In de Meerjarenstrategie geven we aan dat we nog meer willen inzetten op een gezonde start voor alle kinderen om opgroei- en opvoedproblemen te voorkomen met speciale aandacht voor risicokinderen en hun ouders (kwetsbare groepen). We passen daarom onze werkwijzen aan en versterken onze netwerken en duurzame samenwerking met kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, scholen, ouders en de huisarts. We investeren in de samenwerking met de sociale wijkteams en werken meer op maat en outreachend om risicokinderen dezelfde gezonde basis te bieden.

Ontwikkelingen

In het speelveld van de JGZ zijn een zestal, relevante, landelijke trends waarneembaar.

1. Stijgende jeugdzorgkosten
   Gemeenten hebben vorig jaar 4,4 procent (724 miljoen euro) meer uitgegeven aan het sociaal domein dan begroot. Vooral de uitgaven voor de jeugdzorg rijzen de pan uit. Daar werd vorig jaar 18,9 procent (605 miljoen euro) meer aan gespendeerd dan begroot. De tekorten op de jeugdzorg verschillen per gemeente. Landelijk bezien is er een tekort van gemiddeld 57 euro per inwoner. Gemeenten met 100.000 tot 250.000 inwoners zitten daar boven: daar bedraagt het gemiddelde tekort per inwoner 66 euro. Ook gemeenten tussen de 50.000 en 100.000 inwoners hebben een bovengemiddeld tekort per inwoner (62 euro). Een duidelijke oorzaak voor de forse budgetoverschrijding van de jeugdzorg is er niet. De autonome groei van de zorgvraag, de inzet op preventie en de manier waarop gemeenten de jeugdzorg vormgeven en inkopen kunnen hier debet aan zijn.

2. Gezinnen van nu zijn anders dan gezinnen van vroeger
   Er is een grotere kloof ontstaan tussen hoger- en lager opgeleiden, er is een grotere diversiteit in culturele en etnische achtergronden en er is sprake van veel verschillende gezinssituaties. Niet alle kinderen in Nederland hebben dezelfde kansen op en/of toegang tot onderwijs en gezondheid. De GGD draagt bij aan steviger ouderschap en weerbaardere jeugd en hiermee aan het verkleinen van die gezondheidsverschillen en het verbreken van de keten van de intergenerationele overdracht van achterstanden.

3. Het gezag van een autoriteit of expert is al lang niet meer vanzelfsprekend
   De JGZ moet laten zien waar ze meerwaarde voor jeugdigen en hun ouders heeft. Daar waar de JGZ-organisaties vroeger meer aanbodgericht werkten en one-size-fits-all toepasten, sluit dat niet meer aan bij de huidige verwachtingen en behoeften van de jeugdigen en hun ouders. Gelijkwaardig partnerschap, samen beslissen en een soepele samenwerking met de lokale partners zijn nodig om nog beter aan te sluiten bij de wensen van jeugdigen en ouders in deze tijd. Aansluiten bij de jeugdigen en ouders is een vereiste om kennis goed over te dragen en effectief te adviseren. Daarnaast moeten jeugdigen en ouders ook kunnen rekenen op kwalitatief goede ondersteuning waardoor de meerwaarde van de JGZ wordt aangetoond in de praktijk en het vertrouwen in de ondersteuning van de JGZ ook groter wordt.

4. Technologische mogelijkheden nemen toe
   De meeste jeugdigen en hun ouders zijn online actief en willen vaak direct online een antwoord vinden op hun vragen. Verschillende organisaties buiten de GGD, waaronder ook het bedrijfsleven, bieden hun diensten al aan jeugdigen en hun ouders aan. Maar hoe weten jeugdigen en hun ouders waar ze betrouwbare en onafhankelijke informatie vinden? Dit vraagt van de GGD een integratie van de offline wereld met die van de online wereld.
   De online wereld biedt mogelijkheden voor het gebruik van data uit die online wereld.

Ook kan een uniforme online registratie van gegevens ervoor zorgen dat het werken van de GGD-jeugdprofessional transparanter wordt. Hierdoor wordt het vertrouwen van jeugdigen en ouders, maar ook van professionals en managers onderling, versterkt. Ook biedt die online wereld mogelijkheden voor benchmarking op grotere schaal, voor betere uitwisseling van gegevens tussen GGD-organisaties als dat nodig is en voor krachtigere beleidsadvisering richting gemeenten. De GGD is een belangrijke bron voor gemeenten aangezien we door jarenlange inspanningen geworteld zijn in de wijken en op de hoogte zijn van actuele ontwikkelingen in die wijk.

5. De groeiende schaarste aan arbeidskrachten in de zorg en daarmee ook binnen de JGZ. Zorgorganisaties moeten dit jaar zo'n 130.000 vacatures vullen. Er zijn meer mensen nodig in de zorg omdat de kwaliteitseisen voor zorgpersoneel zijn aangescherpt en omdat het personeel vergrijst. 23 procent van de werknemers in de zorg is ouder dan 55 jaar, waardoor in de komende jaren veel personeel vervangen moet worden. Er is vooral veel behoefte aan zorgenden en verpleegkundigen op mbo- en hbo-niveau. Die zijn voor zorgbedrijven steeds moeilijker te vinden. Zo kan 80 procent van de ziekenhuizen, thuiszorg- en geestelijke gezondheidszorginstellingen vacatures niet gevuld krijgen. In andere zorgsectoren geldt dat voor de helft van de instellingen. De genoemde technologische ontwikkelingen kunnen hierbij een oplossing zijn, maar ook wordt er in de toekomst gekeken naar taakherschikking.

6. Landelijk overheidsbeleid 'Kansrijke Start'
De ontwikkeling die kinderen in hun eerste duizend dagen meemaken is cruciaal voor zowel een gezonde groei als de ontplooiing op latere leeftijd. Onder de noemer 'Kansrijke Start' investeert dit Kabinet daarom in een goede start voor jonge kinderen. GGD'en spelen hierin een belangrijke rol: via onze artsen en verpleegkundigen op de consultatiebureaus, de vaccinatieprogramma's of via programma's als Nu Niet Zwanger, keuzehulp bij onbedoelde zwangerschap en depressiepreventie. Nieuw is het plan van het kabinet om te zorgen dat kwetsbare ouders al voor de geboorte ondersteuning kunnen krijgen via de JGZ.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Wij willen dat kinderen en jongeren lichamelijk, psychisch en sociaal gezond en veilig opgroeien (WPG).	Systematisch volgen, beoordelen van de ontwikkeling, tijdig signaleren, ontzorgen en normaliseren.	• Risicosignalering 0-18. • Uitvoering RVP. • Contactmomenten in meerdere vormen, zowel collectief als individueel met gebruikmaking van digitale middelen en eHealth. • Bijdragen aan meer reductie schoolverzuim. • Vluchtelingen krijgen een extra aanbod (individueel en collectief). • Geïmplementeerd ouderportaal.
	Preventieve voorlichting, advies, instructie en begeleiding.	• Inzet over bewust ouderschap voor alle aanstaande ouders met een focus op de kwetsbare jong-volwassenen.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
		• Gezondheidsbevordering / het versterken van een gezonde leefstijl. • In aansluiting op de risicosignalering in de zwangerschap bij sommige kwetsbare zwangeren al starten met ouderbegeleiding. • Het werken met een signaleringsinstrument bij de 0-4 jarigen. • Inzet op steeds meer Gezonde Scholen (po, vo so, mbo-scholen) met extra aandacht voor scholen met kwetsbare leerlingen.
	Samenwerken.	• Netwerkversterking op en rond scholen. • Actieve samenwerking met gemeenten binnen terrein jeugd.
	Adviseren van gemeenten en scholen. Monitoren.	• Adviezen zijn gebaseerd op school- en wijkprofielen. • Ontwikkeling van schoolprofielen voor het primair onderwijs. • Monitoren en bruikbaarder maken van gegevens zoals KD+, en koppeling aan monitorbestanden.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Jeugdgezondheidszorg Uniform	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	7.130	7.130	7.130	7.130
Materiële kosten	1.404	1.404	1.404	1.404
Kapitaallasten	55	55	55	55
Bijdrage aan interne dienstverlening	2.753	2.748	2.742	2.742
Baten				
Subsidie gemeenten	-12	-12	-12	-12
Bijdrage rijk	-62	-62	-62	-62
Overige opbrengsten	-350	-350	-350	-350
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**10.918**	**10.913**	**10.908**	**10.908**

3.4.5 Veilig Thuis

Wat houdt het in?

Veilig Thuis Gelderland-Zuid is het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk geweld (AMHK) zoals beschreven in hoofdstuk 4 van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).
Er zijn tal van organisaties die zich bezighouden met kindermishandeling en huiselijk geweld. Veilig Thuis heeft echter op basis van de Wmo specifieke taken en bevoegdheden die bij haar zijn neergelegd. Waar deze wettelijke taken en bevoegdheden niet nodig zijn, omdat blijkt dat het lokale veld (samen met ketenpartners en sociaal netwerk) de casus oppakt en er wordt zorggedragen voor veiligheid op acute en structurele termijn, doet Veilig Thuis Gelderland-Zuid een stap terug. Veilig Thuis Gelderland-Zuid beperkt zich daarmee tot de wettelijke taken; het bieden van hulpverlening is voorbehouden aan het lokale veld of aanbieders.

Niet iedereen is thuis altijd veilig. Als er sprake is van (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld, dan is Veilig Thuis er 24/7 om meldingen te doen of adviezen te geven. Veilig Thuis richt zich op het snel stoppen van het huiselijk geweld, de kindermishandeling of ouderenmishandeling en het bijdragen aan duurzame oplossingen.

Zij richt zich zowel op dader(s) en slachtoffer(s), ook als de slachtoffers jong zijn. Daar waar mogelijk, worden vrienden, familie, buren en professionals van andere organisaties betrokken bij het creëren van voldoende veiligheid. De ervaring leert dat kindermishandeling en huiselijk geweld vaak samenhangt met problemen op andere levensdomeinen, zoals werk, financiën, relaties, etc. Deze kunnen de problemen veroorzaken, maar het kan ook zijn dat de problemen hierdoor versterkt worden. Bij de analyse van (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld kijken de medewerkers van Veilig Thuis breed, zij zijn er vooral op gericht om snelle, effectieve interventies gericht op het organiseren van veiligheid en het snel kunnen starten van de benodigde hulpverlening te organiseren.

Veilig Thuis Gelderland-Zuid werkt samen; lokaal, regionaal, op arrondissementsniveau en landelijk. Veilig Thuis kiest voor openheid en transparantie en het opzoeken van mogelijkheden om samen te werken en samen te innoveren. Veilig Thuis zoekt hiervoor aansluiting bij de landelijke programma's Zorg voor de Jeugd, Geweld hoort nergens thuis en Scheiden zonder schade en draagt actief bij aan implementatie in de eigen regio en op arrondissementsniveau. Denk hierbij onder meer aan de aanpak van structurele onveiligheid.

Veilig Thuis is aanspreekbaar waar het stroef verloopt en is bereid daarbij naar de eigen rol te kijken en waar nodig te veranderen. De verbeterde meldcode en de nieuwe werkwijze gebaseerd op het nieuwe handelingsprotocol (met ingang van 1 januari 2019) heeft gezorgd voor een majeure aanpassing van werkwijze. Veilig Thuis is vaker, eerder en door een verzwaring van de monitortaak langer betrokken. Veilig Thuis is nog meer gericht op samenwerken in partnerschap met de lokale teams om de cirkel van geweld te doorbreken.
Veilig Thuis Gelderland-Zuid is verbinder en zoekt naar innovatieve samenwerkingsvormen. Waar de afgelopen jaren al veel is opgebouwd in de samenwerking met de wijkteams zal dit jaar specifieker geïnvesteerd worden in de keten van zorg en veiligheid; tussen politie, justitie, Veiligheidshuis en de partners uit de jeugdbeschermingsketen. Veilig Thuis Gelderland-Zuid voorziet bestuur en gemeenten periodiek van informatie op gemeentelijk niveau, zoals het aantal adviezen, meldingen, overdrachten zodat gemeenten in staat zijn adequaat te reageren met bijvoorbeeld (preventie)beleid.

Duurzame oplossingen voor de problematiek die Veilig Thuis dagelijks ziet, liggen in het in beweging brengen van de burger in het aanvaarden van ondersteuning, hulp en zorg bij deze problematiek. Het in partnerschap werken aan herstel van acute veiligheid helpt bij het uiteindelijk bereiken van structurele veiligheid voor betrokkenen. De toepassing van de verbeterde meldcode, de omarming van de methodiek eerst samenwerken voor veiligheid, samenwerken aan risicogestuurde zorg[1] en de radarfunctie van Veilig Thuis zijn hiervoor randvoorwaarden.

Samenhang met de Meerjarenstrategie

Vanuit de Meerjarenstrategie wil de GGD publieke gezondheid, zorg, welzijn en veiligheid verbinden. De preventieve taken van de GGD geven wij vorm in het sociale domein en in afstemming met de sociale wijkteams. Vanuit Veilig Thuis werken wij samen met het lokale veld, waaronder de sociale wijkteams, aan het versterken van de sociale veiligheid. De GGD levert een betrouwbare bijdrage aan een veilige en gezonde leefomgeving. Veilig Thuis schakelt met Veiligheidshuis, politie, OM, lokaal veld en zorgaanbieders. Veilig Thuis richt zich de komende jaren specifiek(er) op de verbinding van de domeinen zorg en veiligheid.

Ontwikkelingen

Per 1 januari 2019 geldt de Verbeterde Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling. Veilig Thuis heeft een periode (half 2018- 2019) van nieuwe werkwijzen, hoge instroom, nieuwe collega's, de implementatie van een nieuw handelingsprotocol (het handelingsprotocol is hier te vinden: https://veiligthuis.nl/landelijke-afspraken/) en nieuwe diensten (voorwaarden en vervolg en een uitgebreide monitoringsrol) achter de rug. Bij het opstellen van de begroting van 2020 is het nieuwe handelingsprotocol van Veilig Thuis net van kracht geworden. Dat betekent dat we nog niet precies kunnen inschatten wat de gevolgen zullen zijn. Naar verwachting staat 2020 in het teken van het verder professionaliseren en vormgeven van het concept partnerschap in de keten en de samenwerking aan veiligheid.

[1] L.Vogtlander & S. van Arum mei 2016

In Gelderland-Zuid werken we sinds december 2016 met het routeeroverleg waar politiemeldingen, onder regie van het Veiligheidshuis (VHH) en in opdracht van Veilig Thuis, onder de samenwerkende partners wordt gerouteerd. Deze werkwijze heeft zijn meerwaarde bewezen: de meldingen worden efficiënt en in gezamenlijkheid gescreend en toegewezen aan één van de partijen.
Vanaf 1 januari 2019 geldt de verbeterde Meldcode en het nieuwe handelingsprotocol, waar Veilig Thuis zich aan dient te houden (zie boven). De werkwijze van het routeeroverleg staat hiermee op gespannen voet. Dit leidt tot een dilemma tussen snelheid van beoordelen (routeeroverleg) en vereiste kwaliteit (uitvoeren van de veiligheidsbeoordeling, die beschreven staat in het nieuwe handelingsprotocol).
Eventuele wijziging in de huidige werkwijze (bijv. afschaffen van routeeroverleg) wordt bestuurlijk voorgelegd in 2019. Financiële effecten zijn nog niet in de begroting opgenomen.

Het is van belang dat Veilig Thuis doorwerkt aan de optimale interne organisatie ten opzichte van de te bedienen regio om zo in samenwerking met gemeenten en ketenpartners het stijgend aantal meldingen binnen de daarvoor geldende termijnen kwalitatief goed af te handelen. Daarbij is zicht hebben op in-, door- en uitstroom van werk een randvoorwaarde.

Dat betekent een doorontwikkeling van de samenwerking in de regionale/lokale ketens en actieve inzet op de samenwerking tussen de zorg- en strafketen regionaal en arrondissementaal ten behoeve van de aanpak van structurele onveiligheid. Daarin kunnen de landelijke programma's ondersteunend zijn (bijvoorbeeld het project 'Veiligheid voorop' binnen het programma 'Huiselijk geweld' hoort nergens thuis).

In 2019 wordt het landelijk Meerjarenprogramma Veilig Thuis afgerond. Dat vraagt actieve participatie van Veilig Thuis om landelijk te komen tot borging en professionalisering van de in gang gezette landelijke doorontwikkeling.

Er wordt gericht gewerkt aan de ontwikkeling van een onderdeel 'Leren en ontwikkelen' om borging van kennis binnen Veilig Thuis te verbeteren, ruimte te maken voor het inzetten van de methode moreel beraad en aanbod te doen binnen de GGD en naar de ketenpartners in het veld t.b.v. voorlichting, scholing en het begeleiden van moreel beraad sessies.

Tot slot dient in 2020 het project 'Optimalisering rapportage en dossiervoering' geïmplementeerd te zijn in gedrag en proces om zo ook de stap naar voor cliënten beter toegankelijke dossiers te maken.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Een veilig thuis voor iedereen, jong en oud (Wmo, Jeugdwet)	Structureel werken aan preventie.	Voorlichting en scholing gericht op burgers en professionals.
	Versterken lokaal veld.	Samenwerking mbt casuïstiek.
Zicht op de cijfers	Ontwikkelen dashboard voor alle medewerkers en externen en een up to date kostprijs.	Een doorontwikkeld dashboard. Transparantie via onze website over onze prestaties.
Dossiers op orde	Registratie en dossiervoering op orde.	Geïmplementeerd en geborgd in gedrag en proces project 'Optimalisering dossiervoering'.
Consolideren van de positie	Landelijke VT verbinding verstevigen	Participatie in aandachtgroepen.

	Doorontwikkelen en impuls geven aan concept samenwerken in partnerschap Samenwerken in de keten van zorg en veiligheid.	Gerealiseerd onderdeel 'Leren en ontwikkelen'. Creatieve oplossingen in samenwerking tussen zorg en veiligheid.
	Leren en ontwikkelen met de keten.	Voorlichting/ scholingsprogramma's om in de keten samen tot professionalisering te komen. Moreel beraad wordt actief toegepast.
Interne processen	Optimale inrichtingsstructuur.	Inrichting en evaluatie nieuwe inrichting.
	Leren en ontwikkelen.	Gerealiseerd onderdeel 'Leren en ontwikkelen'.

Wat kost het?

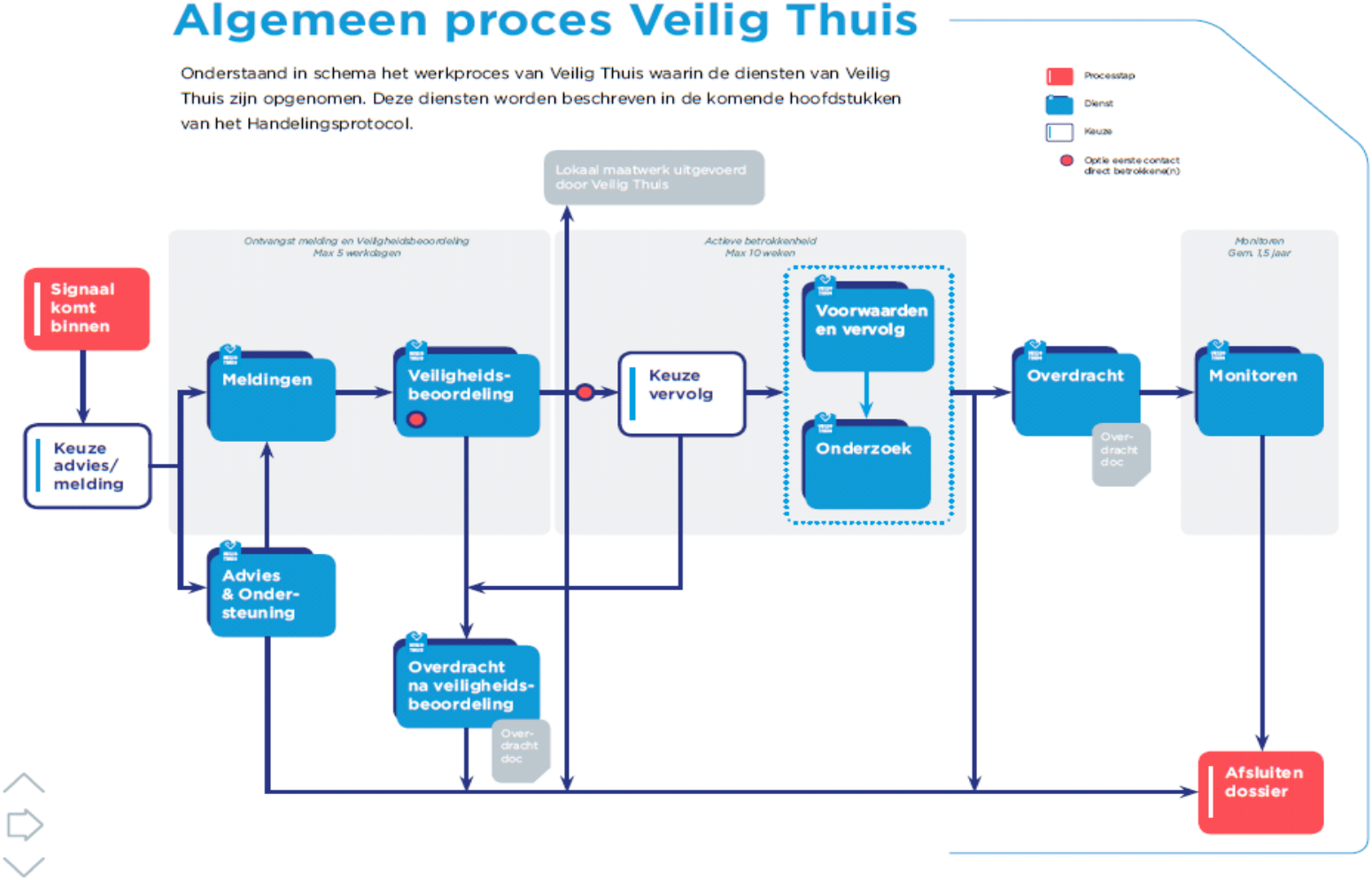
Bedragen x € 1.000,-

Veilig Thuis Uniform	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	3.919	3.919	3.919	3.919
Materiële kosten	525	528	531	531
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	1.884	1.881	1.878	1.878
Baten				
Subsidie gemeenten	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-70	-70	-70	-70
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**6.258**	**6.258**	**6.258**	**6.258**

Gelderland-Zuid

Algemeen proces Veilig Thuis

Onderstaand in schema het werkproces van Veilig Thuis waarin de diensten van Veilig Thuis zijn opgenomen. Deze diensten worden beschreven in de komende hoofdstukken van het Handelingsprotocol.

3.5 Werkveld specifiek (facultatief)

In deze paragraaf worden de facultatieve werkvelden van de GGD nader toegelicht. Deze bestaan voor een groot deel uit facultatieve taken voor gemeenten waarbij er een keuzemogelijkheid bestaat om werkvelden af te nemen. Daarnaast worden in deze paragraaf diensten aan derden nader toegelicht.

3.5.1 Algemene gezondheidszorg

Wat houdt het in?

Algemene gezondheidszorg (AGZ) heeft onder andere gezondheidsbescherming ten doel. Gezondheidsbescherming richt zich op het beschermen van de gezondheid van inwoners van Gelderland-Zuid tegen infectieziekten in binnen- en buitenland, ongunstige milieufactoren en seksuele gezondheidsrisico's. Doel is onder andere om te voldoen aan de eisen die wet- en regelgeving stelt aan gemeenten (Wet publieke gezondheid, Wet veiligheidsregio's en subsidieregeling publieke gezondheid).

Aanvullende seksuele gezondheidszorg en reizigersadvisering en -vaccinatie zijn twee niet-uniforme producten die bijdragen aan gezondheidsbescherming in Gelderland-Zuid.
Aanvullende seksuele gezondheidszorg is een taak die op basis van landelijke subsidie wordt uitgevoerd. Het Ministerie van VWS wil deze zorg in de toekomst mogelijk op een andere wijze financieren. Bij het opstellen van deze begroting was hierover echter nog geen besluit genomen. In deze begroting is derhalve nog uitgegaan van ongewijzigde continuering van de financiering voor Aanvullende seksuele gezondheidszorg.

Aan iedere gemeente in Gelderland-Zuid wordt het programma 'Nu Niet Zwanger' aangeboden, conform het landelijke VWS-programma 'Kansrijke Start' en gebruikmakend van de ervaringen met de pilot 'Nu niet zwanger' in Gelderland-Zuid.

Reizigersadvisering en -vaccinatie is een markttaak.

De inzet van de GGD voor migranten en vluchtelingen is een facultatieve taak, die op verzoek van gemeenten uitgevoerd kan worden in samenwerking met de gezondheidsmakelaars (zie paragraaf 3.4.3).
AGZ verzorgt tenslotte de uitvoering van de publieke gezondheidszorg voor asielzoekers (PGA) die in opdracht van het COA wordt geboden. Daarbij wordt een verbinding gemaakt met de inzet van de GGD voor de publieke gezondheidszorg voor migranten.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Gezondheidsbescherming van inwoners tegen infectieziekten in binnen- en buitenland en seksuele gezondheidsrisico's.	Bevorderen van de seksuele gezondheid en beschermen tegen risico's op dit gebied.	• Aanvullende seksuele gezondheidszorg (ASG) voor Gelderland-Zuid: ○ preventie en bevordering seksuele gezondheid; ○ voorkomen van verdere verspreiding van Soa's gericht op risicogroepen. • Coördinatie organisatie ASG voor regio Oost.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
		• Netwerksamenwerking en deskundigheidsbevordering seksuele gezondheidszorg Gelderland-Zuid. • Preventieactiviteiten met betrekking tot onder andere: o Keuzehulp bij onbedoelde zwangerschap; o Nazorg Vrouwelijke Genitale Verminking.
	Beperking van gezondheidsrisico's van reizigers en specifieke beroepsgroepen en infectierisico's van inwoners Gelderland-Zuid.	• Advies en vaccinatie van reizigers ter voorkoming van infectieziekten en andere gezondheidsproblemen tijdens (verre) reizen. • Voorkomen van import van infectieziekten. • Vaccinatie van cliënten met beroepsrisico ter voorkoming van infectieziekten. • Vaccinatie van inwoners tegen overige gezondheidsrisico's (Kinkhoest zwangere, etc.).
Effectieve inburgering en taalverwerving ten behoeve van de participatie en integratie van vluchtelingen en migranten.	Bieden van cultuursensitieve voorlichting en gezondheidsbevordering aan vluchtelingen en migranten	• Gezondheidsbevordering en -voorlichting voor vluchtelingen en migranten. • Continuering en scholing van een netwerk van sleutelpersonen uit de doelgroep zelf. • Afstemming met de publieke gezondheidszorg voor asielzoekers (PGA) in de AZC's in Gelderland-Zuid.
Gezonde opvang van asielzoekers.	Borgen van gezonde opvang van statushouders in een AZC.	• Bieden Publieke Gezondheidszorg aan asielzoekers in AZC's in opdracht van het COA en GGD GHOR Nederland.
Bieden van een kansrijke start.	Voorkomen dat vrouwen met een verhoogde kwetsbaarheid onbedoeld zwanger worden.	• Lokale en regionale invulling van het programma 'Kansrijke Start'. • Project 'Nu Niet Zwanger' (waaronder keuzehulpgesprekken) in Gelderland-Zuid, mede in het kader van het landelijke programma 'Kansrijke Start'.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Algemene gezondheidszorg Facultatief	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	1.425	1.425	1.425	1.425
Materiële kosten	4.430	4.429	4.430	4.430
Kapitaallasten	1	1	1	1
Bijdrage aan interne dienstverlening	720	722	725	725
Baten				
Subsidie gemeenten	0	0	0	0
Bijdrage rijk	-4.951	-4.951	-4.951	-4.951
Overige opbrengsten	-1.623	-1.623	-1.623	-1.623
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**0**	**3**	**6**	**6**

3.5.2 Bijzondere zorg

Wat houdt het in?

Het facultatieve deel van Bijzondere Zorg bestaat uit Toegang Beschermd Wonen en een aantal arrangementen op het gebied van Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz).

Toegang Beschermd Wonen

Op 1 januari 2015 is GGD Gelderland-Zuid gestart met Toegang Beschermd Wonen (TBW). De GGD levert aan de gehele regio Gelderland-Zuid, op basis van subsidie van centrumgemeente Nijmegen, Toegang Beschermd Wonen (wettelijk gemeentelijke taak op grond van de Wmo). De GGD adviseert centrumgemeente Nijmegen of beschermd wonen een passende maatwerkvoorziening is voor burgers met complexe psychiatrische problematiek die een zorgbehoefte hebben. Het team Toegang Beschermd Wonen beoordeelt de aanmelding, doet onderzoek en stelt op basis van het uitgevoerde onderzoek een advies op m.b.t. de toegang tot beschermd wonen. Daarnaast is de taak van Toegang Beschermd Wonen gericht op het opbouwen en onderhouden van het netwerk met lokale zorgnetwerken en zorgaanbieders en ontwikkeling van beleid in afstemming met de centrumgemeente Nijmegen.
Naar verwachting wordt beschermd wonen en de toegang daartoe per 1 januari 2021 gedecentraliseerd van de centrumgemeente naar de individuele gemeenten. In 2020 zal de GGD zich daartoe, in samenwerking met centrumgemeente Nijmegen en de gemeenten in Gelderland-Zuid, zo goed mogelijk op voorbereiden.

Facultatieve taken OGGz

Bijzondere Zorg biedt de volgende facultatieve taken aan op het gebied van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz).

a. Taken met financiering centrumgemeente Nijmegen

Housing First
Housing First is een succesvolle interventie voor langdurig dak- en thuislozen met multiproblematiek. Housing First biedt individuele woonruimte in combinatie met intensieve begeleiding voor een complexe doelgroep met veelal meervoudige problematiek. Housing First wordt uitgevoerd door de GGD, Iriszorg, RIBW, Leger des Heils, in nauwe samenwerking met een aantal woningbouwcoöperaties en andere netwerkpartners. Naast het coördinatorschap voert de GGD de toeleiding van kandidaten naar Housing First uit.

'Praktijk Buitenzorg'
In Praktijk Buitenzorg werken Bijzondere Zorg, een aantal Nijmeegse huisartsen, IrisZorg en de RIBW samen. Praktijk Buitenzorg is bedoeld voor burgers die om allerlei redenen de weg naar de reguliere huisartsenzorg niet vinden. Het doel is het bieden van laagdrempelige medische zorg aan (psychische/sociaal) kwetsbare burgers in Nijmegen. De mogelijkheden worden verkend voor doorontwikkeling van het aanbod met structurele verpleegkundige screening. Tevens wordt verkend of in Tiel een vergelijkbare praktijk kan worden opgericht voor deze doelgroep in Rivierenland. Deze verkenningen en eventuele kosten van de vertaling hiervan zijn nog niet verwerkt in de voorliggende GGD-begroting.

Nazorg ex-gedetineerden
In opdracht van het Veiligheidshuis voeren medewerkers van Bijzondere Zorg re-integratietrajecten uit, gericht op begeleiding naar werk en wonen op basis van een integrale aanpak. Het gaat daarbij om ondersteuning op één of meerdere van de leefgebieden van nazorg: werk en inkomen; zorg; identiteitsbewijs; schuldhulpverlening en/of huisvesting.

b. Taken met financiering Rijkssubsidie via gemeente Nijmegen

Ketenaanpak Sekswerkers
Doel van de ketenaanpak sekswerkers is het realiseren van passende zorg, hulp, veiligheid en/of uitstroommogelijkheden voor prostituees en het voorkomen dat risicogroepen in de prostitutie belanden. De doelgroep bestaat uit sekswerkers en risicogroepen die werkzaam zijn via escort, erotische massagesalons, thuiswerkers of raam- of straatprostitutie. Daarnaast is de doelgroep meisjes/jonge vrouwen en jongens/jonge mannen die risico lopen om in de prostitutiebranche terecht te komen, zoals slachtoffers van loverboys. Deze taak kan in 2020 worden uitgevoerd indien het Rijk hiervoor vanaf medio 2019 (structureel) middelen beschikbaar stelt aan gemeenten.

c. Financiering door woningcorporaties

Begeleide Herkansing
Begeleide Herkansing is een product van Bijzondere Zorg en woningcorporaties. Met Begeleide Herkansing wordt aan huishoudens, die ontruimd zijn of ontruimd dreigen te worden vanwege ernstige problemen op diverse leefgebieden, een laatste kans geboden op het krijgen van vervangende huisvesting.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Het doelmatig en doeltreffend uitvoeren van de taak Toegang Beschermd Wonen (Wmo).	Adviseren over passende ondersteuning die de cliënt met psychische proble-matiek de hoogst haalbare vorm van herstel/participatie /zelfredzaamheid biedt.	• Afgehandelde meldingen binnen 6 weken. • Uitgevoerd kwalitatief gestandaardiseerd onderzoek.
	Een efficiënt werkproces dat is afgestemd op de huidige wet- en regelgeving.	• Signalering van trends en nieuwe ontwikkelingen. • Doorontwikkeld beleid in samenwerking met centrumgemeente en gemeenten. •
	Goede afstemming met zorgaanbieders die beschermd wonen bieden.	• Goed overleg met zorgaanbieders over het aanbod van TBW. • Tevreden zorgaanbieders (in beeld gebracht door middel van een klanttevredenheidonderzoek).
	Toegang Beschermd Wonen sluit goed aan bij de lokale netwerkpartners.	• Structureel afgestemd beleid en uitvoering met lokale zorgnetwerken. • Waar nodig overdracht van casuïstiek aan lokale netwerkpartners ten behoeve van het onderzoek. • Vaste aanspreekpunten per lokale netwerkpartner. • Goed geïnformeerde en betrokken lokale netwerkpartners over het actuele aanbod van TBW. • Lokaal doen wat lokaal kan vanuit een centraal team.
	Uitvoeren van aangescherpt PGB beleid.	• Nieuwe beleidsregels zijn toegepast. • Signalering van trends op het gebied van PGB beleid.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
	Goede voorbereiding op de decentralisatie van Toegang Beschermd Wonen per 1 januari 2021.	• Goede voorbereiding i.s.m. de gemeenten en netwerkpartners op de decentralisatie van Toegang Beschermd Wonen per 1 januari 2021.
Het doelmatig en doeltreffend uitvoeren van de OGGz-taak door het bieden van aanvullende dienstverlening in opdracht van gemeenten en derden (Wmo).	Het voorkomen en verminderen van sociale uitsluiting van kwetsbare mensen die vaak meervoudige problemen hebben door vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van risicofactoren en beschermende factoren. Vergroten zelfredzaamheid en verminderen van overlast en aanbieden van laagdrempelige medische zorg aan kwetsbare burgers.	• Housing First *coördinatie en toeleiding* • Praktijk Buitenzorg *trajectregie* • Nazorg ex-gedetineerden *re-integratietrajecten*
		• Ketenaanpak sekswerkers *Netwerkregie*
		• Begeleide Herkansing *trajectregie*

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Bijzondere Zorg Facultatief	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	689	689	689	689
Materiële kosten	82	82	82	82
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	319	319	319	319
Baten				
Subsidie gemeenten	-962	-962	-962	-962
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-149	-149	-149	-149
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**

3.5.3 Gezond leven

Wat houdt het in?

Gezond Leven voert voor de gemeenten een aantal extra taken uit bovenop het basispakket dat uit de inwonerbijdrage wordt betaald. Voor ieder van deze taken is een aparte subsidieaanvraag ingediend waarin de doelen en de werkzaamheden uitgebreid zijn beschreven. Op basis daarvan hebben gemeenten een beschikking afgegeven.
Voor de meeste van deze taken betreft het een uitbreiding van de werkzaamheden die vanuit het basispakket per gemeente worden geleverd, zoals de inzet van gezondheidsmakelaars en gezonde school-adviseurs of aandacht voor specifieke thema's als aanvulling op de werkzaamheden.
In het schema hieronder geven we puntsgewijs aan om welke activiteiten het gaat die door gemeenten extra gefinancierd worden.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Het bevorderen van de gezondheid van inwoners van het werkgebied en het versterken van een preventieve infrastructuur in gemeenten en de regio (Wpg).	Uitvoeren van elementen van de Nijmeegse gezondheidsagenda 2017-2020: een dekkend netwerk van gezondheidsmakelaars voor alle stadsdelen en extra aandacht voor enkele specifieke thema's.	• Preventieve acties op maat in de wijken, in samenwerking met onder andere bewoners, welzijns- en sportinstellingen. • Stadsbrede extra inzet voor het thema voeding. • Bijdragen aan Groen, Gezond in Beweging. • Versterkte samenwerking met huisartsen en actieve betrokkenheid bij preventieve acties. • Extra inzet voor de mensen met een lichtverstandelijk beperking (LVB) en de LHBT-groep.
	Extra inzet voor Gezondheidsmakelaars onder andere vanuit de buurtsportcoachregeling.	Extra activiteiten in Beuningen, Maasdriel en Zaltbommel.
	Extra inzet van gezonde schooladviseurs, vanuit maatwerk en buurtsportcoach-regeling.	Extra activiteiten in Druten, West Maas en Waal en Maasdriel.
	Verhogen van de acceptatie en tolerantie m.b.t. seksuele diversiteit en de LHBT-groep in Nijmegen.	Uitvoering van het programma SchoolsOUT op alle scholen voor BO, VO en ROC in Nijmegen.
	Uitvoeren van een programma tegen ouderenmishandeling	• Gerealiseerde ondersteuningsstructuur in

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
	voor het hele werkgebied.	de regio met consulenten. • Georganiseerde preventieve activiteiten met Veilig Thuis. • Extra aandacht voor financiële uitbuiting van ouderen. • Extra aandacht voor mantelzorgers.
	Organiseren van en bijdragen aan Gezond ouder worden	• Organisatie van de stuurgroep Gezond ouder worden • Uitgevoerde activiteiten Gezond ouder worden • Communicatie over Gezond ouder worden
	Coördinatie van de Lokale Toegangspoort voor het sociale domein in de gemeente Wijchen.	Inzet van GGD/coördinator voor de Lokale Toegangspoort voor het sociale domein in de gemeente Wijchen.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Gezond Leven Facultatief	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	580	580	580	580
Materiële kosten	217	217	217	217
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	235	235	235	235
Baten				
Subsidie gemeenten	-879	-879	-879	-879
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-153	-153	-153	-153
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**0**	**0**	**0**	**0**

3.5.4 Jeugdgezondheidszorg

Wat houdt het in?

De Jeugdgezondheidszorg voert op verzoek voor de gemeenten een aantal extra taken uit bovenop het basispakket dat uit de inwonerbijdrage wordt betaald (maatwerk).
Wanneer gemeenten kampen met specifieke problematieken die niet in geheel Gelderland-Zuid ervaren worden, is maatwerk mogelijk. De Jeugdgezondheidszorg voert voor de gemeenten een maatwerk uit bovenop het wettelijk basispakket. Voor ieder maatwerk wordt een aparte subsidieaanvraag ingediend waarin de doelen en de werkzaamheden zijn beschreven. Op basis daarvan hebben diverse gemeenten een beschikking afgegeven.

Veelal is maatwerk gericht op het versterken van de eigen kracht van ouders/kinderen en daarmee het voorkomen van inzet van zwaardere zorg. Daarnaast draagt het bij aan het versterken van de samenwerking in de keten van de jeugd. Voorbeelden zijn inzet videohometraining, opvoedhulp, extra inzet in attentiewijken, Samen Starten en Preventie Schoolverzuim (M@ZL), zorgcoördinatie op kinderopvang, Voorzorg, Centering Parenting. In de regio Nijmegen is het Procescoördinatorschap voor de Verwijsindex bij de GGD ondergebracht.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Jeugdgezondheidszorg Facultatief	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	941	941	941	941
Materiële kosten	31	31	31	31
Kapitaallasten	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverlening	230	230	230	230
Baten				
Subsidie gemeenten	-1.153	-1.153	-1.153	-1.153
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-49	-49	-49	-49
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**0**	**0**	**0**	**0**

3.6 Interne dienstverlening

3.6.1 Arbo

Wat houdt het in?

Voor GGD Gelderland-Zuid zijn passende arbeidsomstandigheden belangrijke voorwaarden voor gezond en veilig werken. Medewerkers moeten hun werk kunnen doen zonder lichamelijke of geestelijke problemen op te lopen.
De Arbeidsomstandighedenwet is de plaats waar rechten en verplichtingen zijn beschreven voor werknemers en werkgevers. De nieuwe Arbowet (2017) heeft als doel om werkgevers en werknemers meer te betrekken bij het arbobeleid.
Werkgever en werknemer zorgen samen voor het verbeteren van de arbeidsomstandigheden. De werkgever is uiteindelijk verantwoordelijk, maar overleg met de werknemers is verplicht. Ieder heeft daarin zijn eigen taak.
Werkgevers moeten de risico's van het werk in kaart brengen, verbeteringen voorstellen en het gevoerde beleid evalueren: de RI&E-procedure (risico-inventarisatie & -evaluatie.) De werkgever heeft onder meer de volgende verantwoordelijkheden:

- beleid tegen ziekte hebben en uitvoeren;
- ongevallen onderzoeken, registreren en melden;
- voorlichting en instructie geven over veilig werken;
- voor veilige hulpmiddelen en werkmethoden zorgen;
- opstellen plan van aanpak na 6 weken ziekteverlof (re-integratie en Wet verbetering poortwachter).

Samenhang met de Meerjarenstrategie

Een veilige werkomgeving stelt de medewerkers in staat de meerjarenstrategie uit te voeren. Goed welzijn van de medewerkers zal het ziekteverzuim verminderen.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Zorg dragen voor goede arbeidsomstandigheden en veiligheid voor alle medewerkers en derden in de organisatie.	Veiligheid voor medewerkers.	Actuele RI&E en het bijbehorende plan van aanpak voor de hoofdlocaties en externe locaties.
	Bescherming van de gezondheid van medewerkers.	• Voorlichting geven over beeldschermwerk • Werkplekonderzoeken op vraag van de medewerker.
		Voorlichting over herkennen en omgaan met werkstress en werkdruk.
	Bevorderen van het welzijn van de medewerkers.	Adequate BHV-organisatie.
		Gebruik intern alarm systeem voor risicovolle gesprekken/situaties.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
		Inrichting nieuwbouw locaties volgens Arbowet.
		Continueren training omgaan met agressie en geweld.

3.6.2 Communicatie

Wat houdt het in?

Communicatie heeft als strategisch doel het versterken van de communicatiekracht van de organisatie op individueel en corporate niveau.

Dit doen wij onder andere door:
1. Communicatiemiddelen up to date houden: intranet, website, sociale media, systemen voor nieuwsbrieven en cijfers (monitors) bijhouden en doorontwikkelen.
2. Dagelijks monitoren van onze omgeving en relevante ontwikkelingen/berichten binnen brengen in de organisatie; vice versa reageren wij adequaat naar de buitenwereld.
3. Medewerkers ondersteunen bij en adviseren over communicatie rond de projecten in de verschillende afdelingen.
4. Medewerkers begeleiden bij het zelfstandig, rechtstreeks communiceren met hun doelgroepen, hierbij aanhakend bij veranderingen en ontwikkelingen (o.a. social media).

Samenhang met de Meerjarenstrategie

Vanuit de meerjarenstrategie wil de GGD publieke gezondheid, zorg, welzijn en veiligheid verbinden. Onder meer door dichtbij (kwetsbare) inwoners te opereren en een verbindende rol te spelen tussen partijen die betrokken zijn bij deze inwoners. Het versterken van communicatiekracht is hier onlosmakelijk mee verbonden. Sterke communicatie is nodig om kwetsbare inwoners beter te bereiken en als GGD 'dichtbij' te zijn. Sterke communicatie is ook nodig om verbindingen te kunnen leggen in het belang van kwetsbare inwoners. Zowel intern, tussen medewerkers, teams en afdelingen. Als extern, tussen professionals, gemeenten en ketenpartners.

De meerjarenstrategie is vertaald in een communicatieframe. Dit frame beschrijft de doelstellingen en daaruit voortvloeiend de prioriteiten voor Communicatie in de komende jaren. Het frame wordt jaarlijks aangepast aan de actualiteit.

Ontwikkelingen

Door technologische ontwikkelingen is het steeds makkelijker om onze cliënten te benaderen op de manier waarop zij dit wensen. Individueel gedrag en individuele behoeften worden duidelijker. Dit maakt gerichtere afstemming op de doelgroep mogelijk. Ook in de manier waarop we met de doelgroep communiceren. Denk bijvoorbeeld aan de invoering van Mijn Kinddossier in de Jeugdgezondheidszorg en de verpleegkundigen die chatten met jongeren.

Gelderland-Zuid

Een andere ontwikkeling die belangrijk is voor communicatie: het bereiken van consumenten/cliënten draait steeds meer om beeld en beleving. Met vlogs, video's, infographics en andere beeldcommunicatie spelen we in op deze trend. Uiteraard ook met als doel om de communicatiekracht van de GGD te versterken. Snelheid is hierbij eveneens van belang, want snel reageren is de norm. De hedendaagse consument is doorlopend op zoek naar korte en bondige boodschappen. Vanuit communicatie denken wij hierover mee: hoe kunnen we kort en kernachtig communiceren? En hoe kunnen we hiervoor snellere (digitale) middelen inzetten, daarbij hun privacy in acht nemend.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Het versterken van de communicatiekracht van de organisatie op individueel en corporate niveau.	Communicatiemiddelen up to date houden en adequaat inzetten.	• Nieuw – meer op samenwerking gericht – intranet (Embrace). • Vernieuwd en aangepast corporate website aan nieuwe criteria en wensen van cliënten en medewerkers. • Uitgevoerd en geborgd social media-beleid vanuit alle taakvelden van de GGD. • Ingezette elkaar versterkende social media-platforms. • Verkende nieuwe tools om doelen en doelgroepen te bereiken.
	Dagelijks monitoren van onze omgeving (via obi4wan) en snel (laten) reageren.	• Ondersteunde professionals in het reageren doordat communicatie relevant nieuws en trends van buiten naar binnen haalt. • Ondersteuning en advies aan medewerkers, zodat zij zelf binnen afgesproken tijd reageren.
	Medewerkers ondersteunen en adviseren bij communicatie rond projecten.	• Advies en ondersteuning bij (samenwerkings)-projecten, gericht op vergroten van bereik, zichtbaarheid en effect van het project.
	Medewerkers begeleiden bij zelfstandig rechtstreeks communiceren met de doelgroep.	• Advies en ondersteuning aan individuele medewerkers bij communicatie via Facebook, videoblogs en andere social media. • Ontwikkelde visuele overzichten op basis waarvan medewerkers het gesprek kunnen aangaan met hun doelgroep ('praatpapier').

3.6.3 Informatiemanagement

Wat houdt het in?

Informatiemanagement (IM) heeft als belangrijkste taak de ontwikkelingen en ambities van de GGD te vertalen in oplossingen op het terrein van informatievoorziening en ICT. De informatiemanager vervult een brugfunctie tussen de GGD-afdelingen enerzijds en VRGZ ICT en haar onderaannemers anderzijds. Hij bewaakt dat de GGD de informatievoorziening en ICT krijgt die het nodig heeft, tegen afgesproken kosten en kwaliteit. In de dynamische wereld waarin we leven richt IM zich vooral ook op de toekomst: hoe grijpen maatschappelijke en technologische ontwikkelingen in op de GGD-processen? Wat moeten we doen om ook in de toekomst die processen optimaal met informatievoorziening te ondersteunen? Hierbij bewaakt IM dat er een samenhangend, flexibel informatielandschap ontstaat dat ondersteund wordt door de diverse applicaties. De wettelijke eisen ten aanzien van privacy, informatiebeveiliging en archivering worden hierbij geborgd.

Daarnaast investeert IM steeds meer in de verbinding met de collega's van Gezonde Kennis en andere informatiespecialisten binnen de GGD. Het thema 'informatie' staat centraal voor de te leggen verbindingen en voor de strategische ontwikkeling van de organisatie. Het slim inzetten van alle beschikbare informatie t.b.v. preventie en versterking van de zelfredzaamheid is hierbij het primaire doel.

Samenhang met de Meerjarenstrategie

In de Meerjarenstrategie staan diverse ontwikkelingen die impact hebben op de informatievoorziening.

- GGD positioneert zich als verbinder en makelaar met gemeenten en lokale, regionale en landelijke partners. Vanuit deze positie kan de GGD zorgen voor voorzieningen voor effectieve samenwerking: veilige e-mail, samenwerkingsfunctionaliteit en video-conferencing.
- In de zelfredzame maatschappij neemt de burger regie op zijn eigen gezondheid. Dit leidt tot nieuwe interactievormen gebaseerd op social media, eHealth en cliënten die hun eigen gezondheidsdossier beheren.
- Om de beweging naar risicogericht optreden te maken, is het verkrijgen van accurate informatie over risicoprofielen cruciaal. Moderne data analytics (big data) technieken, het borgen van de registratiekwaliteit en het ontsluiten van grote hoeveelheden data binnen en buiten de organisatie (b.v. het DataBuffet van GGD-GHOR Nederland) zijn cruciaal bij het ontwikkelen van een informatie gestuurde gezondheidszorg.
- De verwachting is dat de doorontwikkeling en vernieuwing van het takenpakket van de GGD komende jaren gestaag doorgaat. Zonder sturing op samenhang en wendbaarheid bestaat het gevaar dat er een enorme versnippering ontstaat in het informatielandschap, waardoor het onbeheersbaar en kostbaar wordt.

Ontwikkelingen

Op het terrein van informatiemanagement lopen voor 2020 de volgende relevante ontwikkelingen.

- Het digitaal ontsluiten van de eigen gezondheidsgegevens aan onze cliënten.
- Het laagdrempelig faciliteren van samenwerkingsfunctionaliteiten.
- Het verbinden van de diverse interne- en externe databronnen in een Datawarehouse en het ontsluiten van deze gegevens richting onze samenwerkingspartners.
- Het aanscherpen en verder implementeren van (technische) maatregelen op het gebied van privacy en informatiebeveiliging en het aantoonbaar voldoen aan de vereisten van NEN7510
- De landelijke samenwerking tussen GGD-en zal verder intensiveren. GGD-GHOR Nederland speelt hierin een prominente rol, bijvoorbeeld door gezamenlijke regie op regionale en landelijke projecten.

- We gaan structureel de thema's informatie, kwaliteit en beheer met elkaar verbinden en aan laten sluiten op de strategie, missie en visie van de organisatie.

Wat willen we bereiken?		**Wat gaan we ervoor doen?**
Strategisch doel	Operationeel doel	**Prestatie 2020**
Digitaal ontsluiten van cliëntgegevens.	Realiseren van een veilig en privacywaardig cliëntenportaal dat voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.	Ontwerp en realisatie van een cliëntenportaal dat aansluit bij MedMij.
Databronnen verbinden en resultaten ontsluiten.	Een Datawarehouse realiseren.	Geïnventariseerde databronnen, samengebracht in een veilige cloudomgeving.
	Flexibele en gemakkelijke ontsluiting van data naar samenwerkingspartners.	Geïmplementeerde functionele oplossingen waar samen-werkingspartners veilig en gemakkelijk toegang krijgen tot door de GGD beschikbaar gestelde data.
Informatieveilig werken en privacyproof.	Gecertificeerd voor NEN 7510.	Uitgevoerde externe audit op de betreffende NEN-norm.
	Onze (mobiele) apparatuur voldoet aan de modernste eisen op het gebied van informatiebeveiliging.	Geïmplementeerd Mobile Device Management.
	Onze processen en systemen voldoen volledig aan de AVG.	Geïnventariseerde (nieuwe) data-verwerkingen en systemen die akkoord bevonden zijn door de Functionaris Gegevensbescherming middels een Privacy Impact Assessment.
Nieuwe ontwikkelingen binnen de GGD (meerjarenstrategie op informatie, data en ICT) brengen (b.v. blockchain en e-health-oplossingen).	Nieuwe technologische en maatschappelijke ontwikkelingen binnen de GGD brengen.	Participatie in een landelijke pilot op het gebied van blockchain (gestart in 2018). Actief deelnemer van de Exo-community binnen de GGD waar innovatieve ontwikkelingen gepilot worden. Per afdeling onderzoek naar (en waar relevant implementatie van) innovatieve e-health oplossingen.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	Operationeel doel	**Prestatie 2020**
Bereiken van een flexibele beheer- en IM-organisatie met professionele werkprocessen en een slagvaardige governance.	Er is een strategisch en tactisch opererend team van IV-professionals (IM, GK, Kwaliteit, beheer).	Gezamenlijk gedragen doel van IM-organisatie dat aansluit op de missie, visie en strategie van de GGD. Concrete uitgewerkte en gestarte activiteiten die aansluiten op doel van IM-organisatie.
	Zorgen voor eenduidige regie op IM en IV (besluitvormings-)processen.	Ingebedde regieorganisatie en processen binnen alle lagen van de GGD.
	Zorgen voor effectieve en slagvaardige besluitvoering.	Het werk van de IV-professionals is stevig ingebed in de organisatie en IV staat standaard op de agenda bij het MT.

3.6.4 Kwaliteit

Wat houdt het in?

Kwaliteit is bewust en gericht werken aan verbeteren, ten gunste van klanten, opdrachtgevers, medewerkers en organisatie. Dit als uiting van de missie en de kernwaarden van de GGD. In het besef dat de organisatie in beweging is, is het voor kwaliteitsontwikkeling een uitdaging om enerzijds proactief en ondersteunend aan te sluiten op de beoogde prestaties en anderzijds nieuwe zienswijzen, werkwijzen en visies te introduceren in het kwaliteitsdenken.

Samenhang met de Meerjarenstrategie

Een van de kernwaarden van de GGD is kwaliteitsgerichtheid. Dit wordt omschreven als:
Is zich ervan bewust dat het te leveren product moet voldoen aan gestelde eisen, normen en prioriteiten en handelt hiernaar. Legt verantwoording af voor het gerealiseerde kwaliteitsniveau. Streeft naar continue kwaliteitsverbetering.

Deze waarde ligt verankert in het kwaliteitsmanagementsysteem van de GGD en de diverse afdelingen. Dit gecombineerd met de andere kernwaarden: ondernemingsgerichtheid en omgevingsgerichtheid werken we met elkaar aan het optimaliseren van de uitvoering van het takenpakket van de GGD. De GGD vervult hierin verschillende rollen: deskundige uitvoerder, kennis en expertorganisatie, vertrouwde adviseur, crisisorganisatie en toezichthouder.

Ontwikkelingen

Uitdaging blijft het beantwoorden van de vraag: *hoe organiseren we de zorg- en dienstverlening zo dat deze klantvriendelijk en veilig is en er zich geen onverklaarbare of onnodige verspillingen in de processen voordoen.* En dit in een organisatie, die zich aan het ontwikkelen is tot een netwerkorganisatie, wat naast klantvriendelijkheid ook van medewerkers een nieuwsgierigheid vergt naar nieuwe werkwijzen, naar willen delen van ervaringen, naar zichtbaar en vindbaar willen maken van prestaties.

Bij klantvriendelijk werken is het essentieel dat je je enigszins kunt inleven in de wensen en behoeften van de klant, naar zijn vraag kan luisteren en deze weet te beantwoorden. Bij veiligheid kun je denken aan fysieke en sociale veiligheid van de klant, de medewerker en de organisatie. Hierbij gaat het ook om het faciliteren van zowel preventieve als corrigerende maatregelen, zoals goede voorlichting aan de klant en een goed inwerkprogramma voor medewerkers/leidinggevenden tot het veilig kunnen melden van incidenten en klachten. Een ander aspect van veiligheid is privacy en gegevensverwerking en –uitwisseling. Er worden meer persoonsgevoelige gegevens digitaal opgeslagen, de noodzaak om informatie uit te wisselen met ketenpartners neemt toe, zo ook de vraag van de cliënt om zijn dossier in te mogen zien.

Kwaliteit en veiligheid zijn essentiële issues voor de klant, de medewerkers en de organisatie. Het wettelijk kader hiervoor vinden we in oa de Wkkgz, AVG, Wgbo, Wbig, Jeugdwet.

GGD Gelderland-Zuid is HKZ 2015 gecertificeerd. Voorbereidingen op de certificering NEN 7510 zijn in volle gang. De integratie van beide normsystemen is geïntensiveerd zodat eind 2019 zowel het HKZ 2015 en het NEN 7510 certificaat behaald is.

De genoemde certificering geldt voor alle onderdelen van de GGD. Voor sommige afdelingen geldt dat zij ook getoetst worden op de normen van de inspectie voor de gezondheidszorg en bezocht worden door een visitatiecommissie.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Een vitaal en inspirerend kwaliteitsmanagementsysteem dat ondersteuning biedt aan de werkprocessen, informatie biedt over de geleverde zorg- en dienstverlening, stimuleert tot verbetering en innovatie en aansluit op de organisatie, die doorgroeit naar een netwerkorganisatie.	GGD-breed en binnen afdelingen worden kwaliteitsinstrumenten en methodieken toegepast, die ertoe bijdragen dat goed zicht is dat de kwaliteit en veiligheid van klanten, medewerkers, ketenpartners en opdrachtgevers is gewaarborgd.	Een vitaal en gedragen kwaliteitsmanagementsysteem dat voldoet aan de kwaliteit-pijlers van de GGD, HKZ 2015 en NEN 7510.
	Op GGD-breed en afdelingsniveau worden de verschillende informatiebronnen zo ingericht, dat zij voldoen aan de waarborgen van een veilig informatievoorzieningenbeheer conform NEN 7510.	Een zorgvuldig en gedragen informatiebeveiligings-systeem als onderdeel van het kwaliteitsmanagement-systeem.
	Klanten en medewerkers zijn bekend met de klachtprocedure	Goede klachtopvang en behandeling die leidt, waar

	en weten tot wie zij zich moeten wenden wanneer dit nodig of gewenst is.	mogelijk, tot herstel van vertrouwen van de klant in de organisatie en, indien van toepassing, tot aantoonbare verbetering van de zorg- en dienstverlening.
	Klanten en medewerkers zijn bekend met de procedure melding (bijna) incidenten (MIC), die zich kunnen voordoen in de zorg- en dienstverlening.	Gemelde en geanalyseerde incidenten met betrekking tot cliënten en medewerkers leiden aantoonbaar tot verbetermaatregelen.
	Medewerkers zijn bekend met de procedure melding incidenten medewerkers (MIM), die zich kunnen voordoen in werksituaties	Gemelde en geanalyseerde incidenten leiden aantoonbaar tot verbetermaatregelen.
	Medewerkers ervaren nut, noodzaak en vrijheid voor het doen van meldingen, zoals MIC en MIM, informatiebeveiliging, agressie etc. en dragen hierdoor aantoonbaar bij aan verbetering van zorg- en dienstverlening.	Stimulering van medewerkers om te melden. Tijdig, efficiënt en effectief afgehandelde meldingen. Een goed werkend integraal meld- en analysesysteem.
	Managers en medewerkers zijn in staat om op uitnodigende en verschillende wijzen ervaringen van klanten, ketenpartners en medewerkers te horen en deze in te zetten bij het verbeteren van de kwaliteit van het werk.	Ervaringen van klanten, ketenpartners en medewerkers leiden aantoonbaar tot verbeteringen van het werk.
	Managers en medewerkers werken continu aan het verbeteren van de werkprocessen en maken daarbij gebruik van audits, prospectieve en retrospectieve risico-inventarisaties en het preventief signaleren van verbetermaatregelen.	Werken aan continu verbeteren is geïntegreerd in de primaire en ondersteunende en sturende processen.
	Medewerkers met een bepaalde rol t.a.v. kwaliteitsmanagementsysteem zijn hierin deskundig en vaardig in het toepassen van de diverse verbetertechnieken, zoals LEAN, PRISMA, waarderend en	Deskundige en vaardige medewerkers in het toepassen van diverse verbetermethoden.

	risicogericht auditen, onderzoeken afnemen.	
Een gebruiksvriendelijk kwaliteitshandboek (KHB) waarin de kritische processen van de organisatie staan beschreven of waar naartoe is gelinkt.	Beheerders en webeditors zijn deskundig en vaardig in het werken met de KHB applicatie en dragen zorg voor het actueel houden van de aan hun toegewezen documenten	Gebruiksvriendelijke inhoud en inrichting van het KHB.
	Medewerkers, gebruikers van het KHB, zijn bekend met de mogelijkheid te reageren op de inhoud van documenten en de inrichting van het KHB.	Aantoonbaar gebruik van het KHB. Snelle vindbaarheid van documenten in het KHB.

3.6.5 Bedrijfsvoering

Wat houdt het in?

Op grond van BBV dient de overhead afzonderlijk inzichtelijk gemaakt te worden in de begroting. Dit is aanleiding om de ondersteunende diensten en de stafafdelingen evenals de primaire processen uit te werken aan de hand van de 3 W-vragen.
In het kader van interne dienstverlening worden de PIOFACH-taken beschouwd. De taken op het gebied van Huisvesting, ICT, Inkoop, Documentaire Informatievoorziening, HRM en Financiën en Control heeft de GGD belegd bij de afdeling Bedrijfsvoering van de VRGZ. De dienstverlening is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. De verdeling van de kosten van de diensten gebeurt op basis van de zogenoemde 'gemene rekening'. Dit is ingegeven doordat op deze wijze geen BTW betaald hoeft te worden. Het gevolg is dat de toerekening van de kosten op vaste grondslagen is gebaseerd.

Samenhang met de Meerjarenstrategie

De bedrijfsvoering adviseert, organiseert, faciliteert de uitvoerende afdelingen van de GGD om de doelen voor de publieke gezondheid te realiseren en de organisatie effectief en efficiënt te laten opereren. Dit gebeurt door:

- integrale advisering vanuit de vakteams binnen de bedrijfsvoering
- mede zorgdragen voor een goede organisatieontwikkeling en -inrichting
- goede en efficiënte huisvesting en ICT-voorzieningen
- instrumenten en advisering waardoor de organisatie in control kan zijn.

Ontwikkelingen

De GGD is al geruime tijd bezig om zich (door) te ontwikkelen naar een organisatie die – t.b.v. een effectieve en efficiënte dienstverlening – veelvuldig samenwerkt met interne en externe (netwerk)partners. Dit betekent dat steeds meer taken en projecten vanuit verschillende teams en in samenwerking met externe partijen worden bemenst. Dit zijn tijdelijke verbindingen van soms tussentijds wisselende samenstelling. Het nieuwe organisatieontwerp van de GGD heeft invloed op de manier waarop dit ondersteund wordt door bedrijfsvoering.

Dit vraagt van de bedrijfsvoering snelle en flexibele inzet, advisering en ontwikkeling van benodigd instrumentarium zoals informatie, dossiervorming en -ordening, financiële en personele planning en monitoring. De bedrijfsvoeringstaken moeten daarvoor verder integreren zodat er doorgaande processen ontstaan, overdrachtsmomenten worden beperkt en waar mogelijk geautomatiseerd. Daarvoor worden de huidige drie afdelingen (Financiën & Control, HRM en Facilitaire Dienstverlening) van de VRGZ samengevoegd tot een afdeling bedrijfsvoering. In deze afdeling staat integraliteit en focus op de klant centraal. Dit wordt vormgegeven door te werken met klantteams en het inrichten van een front-officeproces.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
Integrale ondersteuning en advisering vanuit de afdeling bedrijfsvoering.	Doorontwikkeling Bedrijfsvoering.	Efficiënter lopende processen zodat de GGD integrale dienstverlening ontvangt. Onderlinge samenwerking die bijdraagt aan goede uitvoering van de primaire taken door de GGD.
	Implementatie HRM en Financieel pakket	Geïmplementeerd integraal HRM- en Financieel pakket.
Organisatieontwikkeling	Implementeren nieuwe organisatieontwerp.	Ontwikkeltraject waarvan in ieder geval: - Leiderschaptraject. - Begeleiding en coaching teams en medewerkers (medewerkers worden gestimuleerd om de verantwoordelijkheid te nemen en dit gebeurt mede m.b.v. de kernwaarden 'ondernemend' en 'omgevingsbewust').
	Concretiseren Strategisch HR-visie.	Geïmplementeerde activiteiten en beleid op de strategische HR-thema's Leiderschap, Leren & Ontwikkelen en Gezondheid & Vitaliteit, gericht op kwaliteit werkrelaties, ontwikkeling talent en duurzame inzetbaarheid personeel. Doorontwikkeling toolboxen van het Goede Gesprek.
	Invullen vacatures ivm krapte op de arbeidsmarkt	Onderzoek hoe we medewerkers kunnen binden, boeien en belonen.
Organisatie is in control	Inkoop gebeurt conform geldende Wet- en Regelgeving op het gebied van Aanbesteden en Inkopen.	Op rechtmatigheid en doelmatigheid getoetste inkooptrajecten.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?
Strategisch doel	**Operationeel doel**	**Prestatie 2020**
	Voldoen aan de archiefwet. (Naar verwachting zal halverwege 2019 de Nieuwe Archiefwet 2019 en Wet Open Overheid (i.p.v. Wet Openbaarheid van Bestuur) in werking treden.)	• Goede digitale informatiehuishouding. • Overbrenging fysieke/digitale archieven van 20 jaar naar 10 jaar of korter. • Aangescherpte informatiebeveiliging en goed geborgde informatiehuishouding.
Verbeteren huisvesting	Herhuisvesting / nieuwbouw Nijmegen	Voorbereiding nieuwbouw GGD Nijmegen.
	Locaties JGZ	Geïmplementeerd en vernieuwd programma van eisen JGZ-huisvesting.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Interne dienstverlening	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	4.826	4.798	4.770	4.770
Materiële kosten	3.630	3.726	3.850	3.356
Kapitaallasten	576	576	576	1.067
Bijdrage aan interne dienstverler	-8.413	-8.384	-8.356	-8.356
Baten				
Subsidie gemeenten	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-534	-534	-534	-534
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**86**	**181**	**306**	**303**

3.7 Algemene dekkingsmiddelen

Onder algemene dekkingsmiddelen worden verstaan de inkomsten die vrij besteedbaar en daarmee bestuurlijk zijn af te wegen. De GGD kent één begroting waardoor de uniforme bijdrage van de deelnemende gemeenten op basis van een bijdrage per inwoner beschouwd kan worden als een algemeen dekkingsmiddel.

Wat kost het?

Bedragen x € 1.000,-

Algemene Dekkingsmiddelen	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten				
Personeelskosten	0	0	0	0
Materiële kosten	0	0	0	0
Kapitaallasten	0	0	0	0
Nader te bepalen dekking	0	0	0	0
Bijdrage aan interne dienstverler	0	0	0	0
Baten				
Uniforme bijdragen gemeenten	-24.845	-24.941	-25.065	-25.062
Subsidie gemeenten	0	0	0	0
Bijdrage rijk	0	0	0	0
Overige opbrengsten	0	0	0	0
Resultaat				
Mutatie reserve	0	0	0	0
Resultaat				
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Resultaat na belasting	**-24.845**	**-24.941**	**-25.065**	**-25.062**

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf komen de normering van de algemene reserve, het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit en aan de orde. Daarnaast worden de risico's van de GGD beschreven. Voor het beleid omtrent weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt verwezen naar de bijlage Financiële spelregels.

Algemene reserve, weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit

De streefwaarde op basis van de begroting 2020 is als volgt:

		Begroting 2020
Bedrag per medewerker	€ 1.000,00	438.000
Percentage over opgenomen gelden (leningen)	0,5%	25.500
Percentage totale uitgaven	1,0%	368.465
Percentage over inkomsten niet zijnde uniforme bijdrage	3,0%	259.996
Streefwaarde Algemene reserve		**€ 1.091.961**

Bestemde reserves worden niet meegenomen in deze toetsingstabel van het eigen vermogen.

Het saldo van de algemene reserve ligt beneden de norm van 5% als gevolg van het negatieve resultaat van 2017 en 2018.

In de AB-vergadering van 14 december 2017 is akkoord gegaan met het gefaseerd aanvullen van het weerstandsvermogen. Bij vaststelling van de jaarrekening 2017 is dit geëffectueerd en is 70% van het normbedrag aangevuld door gemeenten. Bij vaststelling van de jaarrekening 2018 wordt door het AB besloten of in aanvulling op bovenstaande 70% de overige 30% zal worden aangevuld door de deelnemende gemeenten. Met een eventuele bijstorting is in onderstaande tabel geen rekening mee gehouden.

Weerstandscapaciteit Bedragen x € 1.000,-	**Verwachting 2019 ***	**Begroting 2020**	**Raming 2021**	**Raming 2022**	**Raming 2023**
Norm algemene reserve	1.037	1.092	1.119	1.142	1.141
Eigen vermogen einde jaar	514	514	515	515	516
Verwacht resultaat	0	0	0	0	0
Verwacht algemene reserve	514	514	515	515	516
Algemene reserve in % van de gestelde norm		47%	46%	45%	45%

* in de kolom verwachting 2019 is uitgegaan van de resultaatbestemming conform jaarrekening 2018

Risico's

Een samenvatting van de financieel gekwantificeerde risico's wordt in onderstaande tabel weergegeven. Als alle geïdentificeerde risico's zich zouden voordoen, zou daar ongeveer 1,9 miljoen euro mee gemoeid zijn. De algemene reserve kan 27% van de risico's afdekken.

Als alle risico's zich voordoen, dan is de algemene reserve niet toereikend om de kosten te dekken.

Samenvatting risico's (x € 1.000)	Verwachte financiële gevolgen risico's	Benodigde weerstands-capaciteit na weging
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	1.230	386
Maatschappelijke risico's	180	66
Economische risico's	1.400	280
Middelen, organisatie medewerkers en efficiëncy	3.535	1.197
Totaal	**6.345**	**1.929**

Nieuwe risico's

- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)
  Vanaf 01-01-2020 treedt de wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking. Voor de invoering zal de GGD in 2019 voorbereidingen treffen. De verwachting is dat dit grotendeels binnen de huidige formatie plaats zal vinden. Structureel worden op dit moment geen extra lasten voorzien waardoor dit risico niet gekwantificeerd is in bovenstaande tabel.
- Prijsstijgingen nieuwbouw
  De GGD is voornemens een nieuw hoofdkantoor te realiseren in Nijmegen. Voor deze plannen is een begroting opgesteld op basis van actuele gegevens inclusief verwachte prijsstijgingen. Het is mogelijk dat prijzen harder stijgen dan verwacht.
- De krapte op de arbeidsmarkt zal het aantrekken van nieuwe medewerkers in de komende jaren lastiger maken. Het risico bestaat dat de formatie niet op orde is en afgesproken prestaties om die reden niet kunnen worden gerealiseerd. Daarnaast nemen kosten om leemtes in de planning te ondervangen met tijdelijke inhuur van medewerkers toe en is de inspanning die geleverd wordt om verloop van medewerkers op te vangen groot. Dit noopt de organisatie om haar arbeidsmarktstrategie te evalueren en te zoeken naar alternatieve mogelijkheden om (tijdelijk) personeel aan te trekken. Een inschatting van kosten is op dit moment nog lastig te maken. Een indicatie van een arbeidsmarkttoelage voor 5% van de functies zou een kostentoename van circa € 75.000,- per jaar betekenen.
- De dynamiek van Veilig Thuis zorgt voor fluctuaties in instroom. Voor de diensten van Veilig Thuis geld voor een groot deel een wettelijke termijn. Hierdoor ontstaat regelmatig de noodzaak om personeel (tijdelijk) in te huren om pieken op te kunnen vangen. In de kostprijsberekeningen is hier deels rekening mee gehouden. Het risico bestaat dat dit niet voldoende is.

4.2 Kengetallen

Onderstaande kengetallen zijn opgenomen conform bepalingen BBV (Besluit Begroting en Verantwoording).

	Realisatie 2018	Gewijzigde begr. 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
a) netto schuldquote	-1,48%	3,77%	14,74%	29,88%	43,19%	43,12%
b) netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-1,48%	3,77%	14,74%	29,88%	43,19%	43,12%
c) solvabiliteitsratio	7,97%	7,20%	4,74%	3,13%	2,41%	2,46%
d) structurele exploitatieruimte	-0,73%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

a) De netto schuldquote loopt op doordat de GGD leningen aan gaat trekken in verband met de geplande nieuwbouw in Nijmegen.

b) De GGD verstrekt geen leningen, dit kengetal zal altijd gelijk zijn aan de netto schuldquote.

c) Hoe hoger het percentage, des te beter de organisatie in staat is aan haar langlopende financiële verplichtingen te voldoen. Dit getal loopt af doordat leningen aangetrokken worden voor de geplande nieuwbouw waardoor het balanstotaal oploopt. Het gepresenteerde percentage geeft derhalve aan dat het totale vermogen voor 4% uit eigen vermogen en 96% uit schulden bestaat.

d) Ook dit kengetal schommelt veelal rond de 0. Aangezien de GGD een verlengstuk van de gemeenten is, zijn de baten veelal gelijk aan de lasten, en de tekorten/overschotten worden vroeg of laat met de gemeenten verrekend.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Een overzicht van de geplande en gerealiseerde investeringen is opgenomen in de bijlagen bij deze begroting. In zijn algemeenheid worden kapitaalgoederen van de VRGZ onderhouden en vervangen na afloop van de economische levensduur.

Voor het huurderonderhoud aan de Groenewoudseweg 275 te Nijmegen is een voorziening getroffen, op basis van een meerjarenonderhoudsplan. De GGD is voornemens een nieuw hoofdkantoor te realiseren in Nijmegen. Wanneer de plannen definitief zijn zal de voorziening voor het onderhoud aan de Groenewoudseweg komen te vervallen. Deze zal worden aangewend voor de desinvesteringen aan de Groenewoudseweg.

4.4 Financiering

4.4.1 Beleidsvoornemens t.a.v. risicobeheer en financieringsportefeuille

Risicobeheer
Het verstrekken van leningen en garanderen van rente en aflossing van leningen is de GGD niet toegestaan.

Financieringsportefeuille
De hoeveelheid geld die nodig is voor de uitvoering van de verschillende taken van de organisatie wordt beheerd door de treasuryfunctie. Werkwijze, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het treasurystatuut. Het treasurystatuut zal in 2019 worden geactualiseerd met het oog op de nieuwbouwplannen.

Voor de GGD geldt het schatkistbankieren voor decentrale overheden. Dit houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse Staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.

4.5 Rente

In onderstaand tabel is het renteschema conform BBV richtlijn opgenomen. Gezien het feit dat de GGD in 2020 geen rentelasten heeft worden geen bedragen verantwoord in de tabel.

	Begroting 2020
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	93.455
b. De externe rentebaten	0
Totaal door te rekenen externe rente	93.455
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	85.955
Totaal c	85.955
Saldo door te rekenen externe rente (a+b+c)	7.500
d1. Rente over eigen vermogen	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	7.500
e. De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	0
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	7.500

Kasgeldlimiet

Artikel 4 van de wet financiering decentrale overheden geeft aan welk bedrag mag worden gefinancierd met kortlopende geldleningen; de kasgeldlimiet. Als de kasgeldlimiet structureel (d.w.z. meer dan 3 kwartalen) wordt overschreden, moet de kortlopende schuld worden omgezet in een langlopende schuld.

Bedragen x € 1.000,-	
Omvang begroting per 01-01-2020	36.848
In procenten van de grondslag	8,2%
Toegestane kasgeldlimiet	3.022

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Totaal netto vlottende schuld	8.862	3.232	7.266	3.241
Toegestane kasgeldlimiet	8.852	3.917	8.395	4.766
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**-10**	**685**	**1.128**	**1.524**

Renterisiconorm
Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken, geeft artikel 6 van de wet financiering decentrale overheden een renterisiconorm aan. Deze renterisiconorm geeft de omvang van de schuld weer die in een jaar maximaal voor renteconversie in aanmerking mag komen.

Renterisico vaste schuld in relatie tot renterisiconorm				
Bedragen * € 1.000,-	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
1. Renteherziening	5.100	5.900	5.100	0
2. Aflossingen	0	0	0	0
3. Renterisico (1+2)	5.100	5.900	5.100	0
4.Renterisiconorm	7.370	7.370	7.370	7.370
5a. Ruimte onder renterisiconorm	2.270	1.470	2.270	7.370
5b. Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0

Berekening renterisiconorm	
4a. Begrotingstotaal begroting 2020	36.848
4b. Percentage regeling	20%
Renterisiconorm (4a x 4b)	7.370

4.6 Organisatie en Bedrijfsvoering

Zie hoofdstuk 3.6 Interne dienstverlening voor de informatie over de bedrijfsvoeringstaken binnen de GGD.

4.7 Verbonden partijen

Vanaf de begroting 2018 worden de bepalingen in het BBV met betrekking tot verbonden partijen gevolgd. Er is sprake van een verbonden partij als er bestuurlijk en financieel belang is waarbij de begrippen ‘bestuurlijk’ en ‘financieel’ in het BBV nader worden gedefinieerd (de GGD heeft geen relatie met organisaties die aan deze definitie voldoen).

5 Financiën

5.1 Overzicht van baten en lasten (incl. toelichting)

Bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2018	Gew. begr 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Bijdrage deelnemende gemeenten	22.121	21.724	22.399	22.495	22.619	22.616
Uniforme taken o.b.v. facturen	1.721	2.444	2.446	2.446	2.446	2.446
Subsidie rijk	2.778	1.916	1.717	1.717	1.717	1.717
Doorstorting subsidie rijk aan GGD'en	3.288	3.206	3.336	3.336	3.336	3.336
Subsidie gemeenten	3.871	3.463	3.521	3.431	3.431	3.431
Overige opbrengsten	3.422	2.682	3.088	3.088	2.993	2.993
Acquisitiedoelstelling	0	340	340	340	340	340
Som der bedrijfsopbrengsten	**37.202**	**35.774**	**36.848**	**36.853**	**36.883**	**36.880**
Personeelskosten	24.520	24.103	25.006	24.915	24.817	24.817
Afschrijvingen	341	664	631	631	631	1.122
Huisvestingskosten	1.729	1.606	1.565	1.565	1.565	1.014
Kantoormiddelen	179	243	229	229	229	229
Medische zaken	1.017	911	933	933	933	933
Communicatieapparatuur	1.235	1.291	1.345	1.345	1.345	1.345
Autokosten	18	35	39	39	39	39
Algemene kosten	1.744	1.691	1.444	1.445	1.449	1.449
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.252	2.096	2.215	2.215	2.215	2.215
Doorstorting GGD'en	3.288	3.206	3.336	3.336	3.336	3.336
Voorlichting	17	52	11	11	11	11
Bankkosten	4	8	8	8	8	8
Financiële baten en lasten	1	0	86	181	306	363
Nader te bepalen dekking	0	-130	0	0	0	0
Som der bedrijfskosten	**36.347**	**35.774**	**36.847**	**36.852**	**36.883**	**36.880**
Totaal saldo van baten en lasten	**-855**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Incidentele baten	0	0	0	0	0	0
Incidentele lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves						
Toevoegingen reserves	-1.127	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen/onttrekkingen	**-1.127**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo van baten en lasten	**272**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Een specificatie per gemeente van de uniforme bijdrage gemeenten en subsidie gemeenten voor 2020 is opgenomen in paragraaf 6.3.

5.1.1 Verloopstaat

In onderstaand overzicht is het verloop van de gewijzigde begroting 2019 naar de begroting 2020 weergegeven (bedragen x € 1.000,-).

Gewijzigde Begroting 2019	**0**
Lasten	
Personeel	
Loonkosten uitzetting	*903*
- waarvan stijging salariskosten (3,20%)	744
- waarvan verschuiving inhuur derden (zie hieronder)	190
- overige mutaties	-31
Materieel	
Afschrijvingen	
- verschuiving afschrijvingslasten ivm stelselwijziging	-33
Huisvesting	
- huisvesting JGZ (zie ook opbrengsten)	-75
- index huisvestingslasten	34
Doorstorting GGD'en	
- toename door te storten subsidie andere GGD'en (zie ook opbrengsten)	129
Inkoop ondersteunende diensten	
- toevoeging inkoopfunctie in dienstverlening	46
- index en toename vraag dienstverlening ivm uitbreidingen	73
Financiële baten en lasten	
- rentelasten in verband met nieuwbouw kantoor nijmegen	86
Nader te bepalen dekking	130
Afname overige kosten	
- verschuiving inhuur derden naar personeelslasten (zie hierboven)	-190
- overige mutaties	-30
	170
Totaal lasten	***1.073***
Baten	
Uniforme bijdrage	
Indexering uniforme bijdrage 2,94% *	639
Af: forensische geneeskunde (minder sterke stijging aantal lijkschouwen)	-46
Af: bijdrage begrotingswijziging Mook 2019	-3
Extra bijdrage	
- Huisvesting (nieuwbouw Nijmegen)	86
Uniforme bijdrage obv facturen	
- Huisvesting JGZ	-75
- Rijksaccinatieprogramma	36
- Inspecties kindercentra	40
Afname Rijksbijdragen; verschuiving naar overige opbrengsten (artsenopleidinge	-198
Toename Rijksbijdragen door te storten naar andere GGD'en	129
Afname subsidies gemeenten; doorgeschoven opbrengsten Vluchtelingen eindig	-190
Toename subsidies gemeenten; nu niet zwanger	249
Overige opbrengsten; verschuiving artsenopleidingen (zie Rijksbijdragen)	343
Overige opbrengsten; reizigersvaccinaties en overige dienstverlening	63
Totaal baten	*1.073*
Programmabegroting 2020	**0**

Meerjarige mutaties
Het nieuw te bouwen pand is meerjarig verwerkt. Dit betekent dat de financieringslasten oplopen in verband met het aantrekken van leningen tot het nieuwe pand in gebruik genomen wordt. Vanaf dat moment (naar verwachting 2023) dalen de huurlasten en stijgen afschrijvingslasten en uniforme bijdrage van gemeenten.
De opstartkosten van het facultatieve project Nu Niet Zwanger komen vanaf 2021 en daarmee dalen ook de daarmee samenhangende lasten.
Artsen die de opleiding Jeugdarts of Infectieziekte-arts gaan volgen, zullen niet meer in dienst zijn van de GGD, maar van de SBOH, een landelijke organisatie voor artsen in opleiding (daling kosten en opbrengsten vanaf 2022).

* berekening index	Verhouding	Index	Gewogen
Loonindex	78	3,20%	2,50%
Materiële index	22	2,00%	0,44%
			2,94%

De werkwijze omtrent indexering is vastgesteld in het Algemeen Bestuur van 14-12-2017.

5.1.2 Beleidsindicatoren

	Resultaat 2018	Gew. begr. 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	0,54	0,54	0,56	0,56	0,56	0,56
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	0,54	0,54	0,56	0,56	0,56	0,56
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	66	64	66	66	66	66
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen)	8%	1,3%	0%	0%	0%	0%
Overhead (% van totale lasten)	24%	23%	23%	23%	23%	23%

Het % externe inhuur is in de jaarrekening 2018 fors hoger dan de begrotingen en ramingen. Dit komt doordat vrijwel geen externe inhuur begroot wordt, maar in werkelijkheid wel wordt ingezet. Hiervoor wordt de budgettaire ruimte uit de formatie benut.

Het % externe inhuur is in de jaarrekening 2018 fors hoger dan de begrotingen en ramingen. Dit komt doordat vrijwel geen externe inhuur begroot wordt, maar in werkelijkheid wel wordt ingezet. Hiervoor wordt de budgettaire ruimte uit de formatie benut. Ten aanzien Veilig Thuis wordt in overleg met het Dagelijks Bestuur extra inhuur gepleegd als de situatie hierom vraagt.

5.2 Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Bedragen x € 1.000,-

ACTIVA	Realisatie 2018	Gewijzigde begr. 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Vaste Activa						
Materiële vaste activa	3.291	5.038	8.749	14.367	19.257	18.880
Vlottende activa						
Voorraden	85	85	85	85	85	85
Uitzetting met rentetypische looptijd < 1 jaar						
Overlopende activa	599	599	599	599	599	599
Vorderingen op openbare lichamen	1.120	1.120	1.120	1.120	1.120	1.120
Uitzettingen Rijks schatkist	1.041	0	0	0	0	0
Overige vorderingen	283	283	283	283	283	283
	3.043	2.002	2.002	2.002	2.002	2.002
Liquide middelen	29	19	19	19	19	19
Totaal Activa	**6.449**	**7.145**	**10.855**	**16.474**	**21.363**	**20.987**

PASSIVA	Realisatie 2018	Gewijzigde begr. 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Vaste Passiva						
Algemene reserve *	786	514	514	514	515	515
Gerealiseerd resultaat *	-272	0	0	1	0	0
Eigen vermogen	514	514	514	515	515	516
Vaste schulden met rente typische looptijd > 1 jaar						
Langlopende schulden	0	0	5.100	11.000	16.100	15.899
Voorzieningen	890	737	365	401	374	22
Netto vlottende schuld met rente typische looptijd < 1 jaar						
Overige schulden	2.439	2.439	2.439	2.439	2.439	2.439
Overige vooruitontvangen bedragen	2.606	3.455	2.437	2.119	1.936	2.111
	5.045	5.894	4.876	4.558	4.375	4.550
Totaal Passiva	**6.449**	**7.145**	**10.855**	**16.474**	**21.363**	**20.987**
EMU saldo **	**2.474**	**1.315**	**-1.101**	**-2.800**	**-2.162**	**2.514**

* Uitgangspunt is dat het voorstel voor (toekomstige) resultaatbestemming door het Algemeen Bestuur wordt goedgekeurd. De standen zijn vanaf de kolom begroting 2019 bijgewerkt op basis van de jaarrekening 2018 tenzij andere gegevens voor handen zijn.

** Conform vragenlijst berekening EMU-saldo gemeenschappelijke regeling

6 Bijlagen

6.1 Investeringsplanning

In onderstaand overzicht is de meerjarige investeringsplanning opgenomen. In 2018 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met een stelselwijziging ten aanzien van de afschrijvingen. Hierdoor vind de afschrijving plaats vanaf 1 januari in het volgende jaar.

Investingen 2019		Door uit 2018	Begroting 2019	Gew begr. 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Gebouwen								
Nieuwbouw GGD	*	0	0	1.007	4.087	5.940	5.097	0
Verbouwingen		0	0	0	25	25	25	25
Overige materiële vaste activa (automatisering)								
Ouderportaal		0	125	125	0	0	0	0
Werkplekken		0	43	43	25	50	50	50
Laptops		407	0	407	0	0	0	407
Desktops		37	5	42	0	0	0	42
Beeldschermen		0	20	20	20	20	20	20
Mini PC		17	0	17	0	0	0	17
Smartphones		144	0	144	0	0	144	0
Datalijnen		119	40	159	0	0	0	0
Telefooncentrale		0	90	90	0	0	0	0
Netwerkcomponenten								
WiFi								
Stelpost hard- en software		50	63	113	50	50	50	50
Afdelingsspecials		0	60	60	60	60	60	60
Overige materiële vaste activa (inventaris)								
Meubilair		69	85	154	75	75	75	75
Vervoermiddelen								
Auto		30	0	30	0	30	0	0
Totaal GGD Gelderland-Zuid		**874**	**530**	**2.411**	**4.342**	**6.250**	**5.521**	**746**

* naar verwachting starten de uitgaven voor de nieuwbouw in 2019. De afschrijvingslasten starten vanaf oplevering, op basis van de huidige informatie eind 2022 of begin 2023. De lasten zijn vanaf 2023 meegenomen.

6.2 Verloopoverzicht voorzieningen en reserves

Voorzieningen

Voorzieningen

Bedragen x € 1.000,-

Bedragen x € 1.000,-	boekwaarde 31-12-19	toevoeging 2020	onttrekking 2020	boekwaarde 31-12-20	verwachte boekwaarde per 31-12-21	31-12-22	31-12-23
Onderhoud kantoor	556	120	422	254	367	352	0
Niet actief personeel	181	0	70	111	34	22	22
Totaal	**737**	**120**	**492**	**365**	**401**	**374**	**22**

Onderhoud kantoor Groenewoudseweg en het kantoor in Tiel: De dotatie en onttrekkingen aan de voorziening periodiek onderhoud hoofdkantoor Groenewoudseweg worden ontleend aan het onderhoudsplan van gemeente Nijmegen. Voor het kantoor in Tiel is een onderhoudsplan opgesteld in samenwerking met adviesbureau KWK.

Niet actief personeel: De voorziening voor niet actief personeel is gevormd voor de verwachte uitgaven van WW- en wachtgelduitkeringen.

Reserves

De GGD heeft geen bestemde reserves. Voor de algemene reserve word verwezen naar de balans in paragraaf 5.2.

Gelderland-Zuid

6.3 Bijdrage per gemeente

In deze paragraaf worden de bijdragen per gemeente weergegeven. In paragraaf 6.3.1 is een verloopstaat weergeven per gemeente.

	Berg en Dal	Beuningen	Buren	Culemborg	Druten	Heumen	Maasdriel	Neder-Betuwe	Nijmegen	Tiel	West Betuwe	West Maas en Waal	Wijchen	Zaltbommel	Totaal
Inwoners per 1/1/2019 (conform BRN Richtlijn)															
Uniform	34.670	25.798	26.400	28.500	18.810	16.435	24.500	24.097	177.000	42.115	50.236	18.998	40.900	28.400	556.859
Uniform Gezondheid van de jeugd -9 mnd – 18 jaar	34.670	25.798			18.810	16.435		24.097	177.000			18.998	40.900		356.708
Uniform Gezondheid van de jeugd 4 jaar – 18 jaar			26.400	28.500			24.500			42.115	50.236			28.400	200.151
Uniform Bijzondere Zorg	34.670	25.798	26.400	28.500	18.810	16.435		24.097	177.000	42.115	50.236	18.998	40.900		503.959
Uniform logopedie	34.670		26.400	28.500		16.435	24.500	24.097	177.000	42.115	50.236			28.400	452.353
Uniforme bijdrage zorgtaken															
Jeugdgezondheidszorg	679.661	498.719	347.469	375.109	363.629	322.187	322.462	472.391	3.469.858	554.305	661.192	367.264	790.666	373.793	9.598.704
Algemene gezondheidszorg	189.114	140.720	144.004	155.458	102.603	89.648	133.640	131.441	965.479	229.724	274.021	103.628	223.097	154.913	3.037.489
Bijzondere Zorg	55.261	41.120	42.079	45.426	29.981	26.196	-	38.408	1.057.415	67.127	80.072	30.281	65.191	-	1.578.557
Veilig Thuis	308.050	229.221	234.570	253.228	167.131	146.028	254.679	214.107	2.802.920	374.201	446.357	168.801	363.405	294.967	6.257.665
Gezond Leven	69.778	51.922	53.133	57.360	37.857	33.077	49.309	48.498	356.234	84.762	101.106	38.236	82.316	57.158	1.120.746
IO&A	44.830	33.358	34.136	36.852	24.322	21.251	31.680	31.158	228.868	54.456	64.957	24.565	52.885	36.722	720.042
Totaal zorgtaken	**1.346.693**	**995.059**	**855.391**	**923.433**	**725.523**	**638.388**	**791.769**	**936.004**	**8.880.774**	**1.364.575**	**1.627.705**	**732.775**	**1.577.560**	**917.553**	**22.313.204**
Bijdrage huisvesting	**5.352**	**3.982**	**4.075**	**4.399**	**2.903**	**2.537**	**3.782**	**3.720**	**27.321**	**6.501**	**7.754**	**2.932**	**6.313**	**4.384**	**85.955**
Totaal uniforme bijdrage obv inwoners	**1.352.045**	**999.041**	**859.466**	**927.833**	**728.427**	**640.925**	**795.551**	**939.724**	**8.908.095**	**1.371.076**	**1.635.460**	**735.707**	**1.583.874**	**921.937**	**22.399.159**
Uniforme bijdrage obv factuur *															
Huisvesting Consultatiebureaus	99.591	6.184	-	-	30.130	32.253	-	59.626	345.755	-	-	40.361	83.308	-	697.208
Toezicht en handh. Kinderopvang **	53.860	64.227	40.898	64.459	27.627	25.992	54.837	40.404	291.165	80.402	96.508	30.240	48.071	45.700	964.390
Vaccinatieprogramma	61.649	49.521	15.477	17.147	38.085	32.730	14.191	58.936	301.800	24.957	31.888	35.736	83.732	18.542	784.393
Totaal uniforme bijdrage obv factuur	**215.100**	**119.932**	**56.375**	**81.606**	**95.843**	**90.975**	**69.028**	**158.966**	**938.720**	**105.359**	**128.396**	**106.337**	**215.112**	**64.242**	**2.445.991**
Totaal uniforme bijdrage	**1.567.144**	**1.118.973**	**915.841**	**1.009.439**	**824.269**	**731.900**	**864.579**	**1.098.690**	**9.846.815**	**1.476.435**	**1.763.855**	**842.044**	**1.798.985**	**986.180**	**24.845.150**
Bijdragen maatwerk en subsidies gemeenten															
Jeugdgezondheidszorg	30.347	33.484	10.047	39.529	9.740	5.331	-	87.211	816.138	60.190	21.313	6.782	36.205	8.000	1.164.317
Algemene gezondheidszorg	-	-	-	15.980	9.963	-	-	-	87.360	18.928	-	-	-	-	132.231
Algemene gezondheidszorg; Nu niet Zwanger***	15.503	11.536	11.805	12.744	8.411	7.349	10.955	10.775	79.146	18.832	22.463	8.495	18.288	12.699	249.000
Bijzondere Zorg	-	-	-	-	-	-	-	-	961.789	-	-	-	-	-	961.789
Gezond Leven	15.041	10.000	-	-	9.000	-	37.000	-	788.211			8.000	129.704	17.000	1.013.956
Totaal maatwerk en subsidies gemeenten	**60.891**	**55.020**	**21.852**	**68.253**	**37.114**	**12.680**	**47.955**	**97.986**	**2.732.644**	**97.950**	**43.776**	**23.277**	**184.197**	**37.699**	**3.521.293**
Totaal uniforme bijdrage, maatwerk en subsidies van gemeenten	**1.628.035**	**1.173.993**	**937.693**	**1.077.692**	**861.383**	**744.580**	**912.534**	**1.196.676**	**12.579.459**	**1.574.385**	**1.807.631**	**865.321**	**1.983.183**	**1.023.879**	**28.366.443**

* voor uniforme bijdragen op basis van factuur geld dat in de begroting inschattingen worden opgenomen. Indien aantallen of tarieven afwijken wordt dit met individuele gemeenten afgerekend.
** Het tarief voor Toezicht en Handhaving kinderopvang is verhoogt met de vastgestelde index van € 94 naar € 96,80. Het aantal inspecties per gemeente wijzigt per jaar.
*** Nu Niet Zwanger is facultatief opgenomen waarvoor per gemeenten nog een opdracht kan worden verstrekt. De totale kosten Nu Niet Zwanger per gemeente zijn afhankelijk van de uitgevoerde casussen.

6.3.1 Overzicht met de wijzigingen per gemeente ten opzichte van begroting 2019

In onderstaande tabel wordt totaalniveau en per thema het verloop weergegeven tussen de begroting 2019 en de begroting 2020. Vervolgens is er een overzicht per gemeente met de wijzigingen ten opzichte van de begroting 2019. Aan het einde van deze paragraaf is een korte toelichting per kolom vermeld. In paragraaf 6.3.2 is een gedetailleerde berekening van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) opgenomen.

Verdeling extra bijdragen 2019 naar product	Begroting 2019	Verschuiving thema's	Toelichting verschuiving	Verschuiving programma's	Toelichting verschuiving	Begrotings-wijziging	Begroting 2019	Index uniforme bijdrage	Verhoging bijdrage	Verlaging bijdrage	Toelichting verlaging	Begroting 2020
Gezondheid van de jeugd -9mnd - 18 jaar	6.698.826	-6.698.826										
Gezondheid van de jeugd -9nnd - 18 jaar Gezonde school	423.279	-423.279										
Gezondheid van de jeugd 4 - 18 jaar	2.506.201	-2.506.201										
Gezondheid van de jeugd 4 - 18 jaar Gezonde School	256.431	-256.431										
Wijk en omgeving:												
Bijzondere Zorg	834.370	-834.370										
Gezonde Wijk	671.316	-671.316										
Medische Milieukunde	392.274	-392.274										
Preventieve Logopedie	119.539			-119.539	Naar JGZ							
Jeugdgezondheidszorg		9.205.027		119.539			9.324.567	274.142				9.598.709
Algemene gezondheidszorg	2.539.312	392.274	Medische Milieukunde	63.907	PSHI naar GROP		2.995.493	88.067		-46.071	Forensische geneeskunde	3.037.489
PSHI	63.907			-63.907	PSHI naar GROP							
Bijzondere Zorg	699.103	834.370					1.533.473	45.084				1.578.557
Veilig Thuis Exclusief Centrum gemeenten	4.579.123					227.376	4.806.499	141.311				4.947.810
Veilig Thuis Centrum Gemeenten	1.272.446						1.272.446	37.410				1.309.856
Gezond Leven	437.190	1.351.026	Gezonde School / Gezonde Wijk en Gemeente	-699.478	Gezonde kennis		1.088.738	32.009				1.120.747
IO&A				699.478	Gezonde kennis wordt IO&A		699.478	20.564				720.042
Bijdrage huisvesting									85.955			85.955
Totaal begroting	**21.493.318**	**0**		**0**		**227.376**	**21.720.694**	**638.587**	**85.955**	**-46.071**		**22.399.166**

In onderstaand overzicht is het verloop van de bijdrage per gemeente conform vastgestelde begroting 2019 naar begroting 2020 per product.

Gelderland-Zuid

Berg en Dal Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
34.670	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	698.852	72.405		9.238	159.420	48.475	4.012		287.481		27.447			1.307.331
Verschuiving thema's	-698.852	-72.405	-41.534	-9.238	24.627	-48.475		54.107			83.679			-708.091
Verschuiving producten			708.090		4.012		-4.012				-43.549	43.549		708.090
Begrotingswijziging Veilig Thuis														
Gewijzigde begroting 2019			**666.556**		**188.060**			**54.107**	**287.481**		**67.577**	**43.549**		**1.307.330**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*														
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									14.275					14.275
Index uniforme bijdrage			19.597		5.529			1.591	8.872		1.987	1.280		38.855
Verhoging Veilig Thuis***					0				0					0
Verhoging bijdrage					0								5.352	5.352
Verlaging bijdrage					-2.868									-2.868
Aanpassing verhouding inwoners			-6.492		-1.607			-437	-2.577		214			-10.899
Uniforme bijdrage 2020			**679.661**		**189.114**			**55.261**	**308.050**		**69.778**	**44.829**	**5.352**	**1.352.044**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

Beuningen Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
25.798	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	510.710	52.913			116.502	35.425	2.932		210.087		20.058			948.626
Verschuiving thema's	-510.710	-52.913	-30.352		17.997	-35.425		39.541			61.152			-510.710
Verschuiving producten			510.710		2.932		-2.932				-32.405	32.405		510.710
Begrotingswijziging Veilig Thuis														
Gewijzigde begroting 2019			**480.358**		**137.431**			**39.541**	**210.087**		**48.805**	**32.405**		**948.626**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*														
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									10.432					10.432
Index uniforme bijdrage			14.123		4.040			1.163	6.483		1.435	953		28.196
Verhoging Veilig Thuis***									0					0
Verhoging bijdrage					0						0		3.982	3.982
Verlaging bijdrage					-2.134									-2.134
Aanpassing verhouding inwoners			4.239		1.383			416	2.218		1.682	0		9.938
Uniforme bijdrage 2020			**498.719**		**140.720**			**41.120**	**229.221**		**51.922**	**33.358**	**3.982**	**999.041**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

Gelderland-Zuid

Buren / Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
26.400	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	365.039	54.889		7.003	120.855	36.748	3.042		217.937		20.807			826.320
Verschuiving thema's	-365.039	-54.889	-33.883		18.670	-36.748		41.017			65.834			-365.039
Verschuiving producten			372.042	-7.003	3.042		-3.042				-33.161	33.161		365.039
Begrotingswijziging Veilig Thuis														
Gewijzigde begroting 2019			**338.159**		**142.566**			**41.017**	**217.937**		**53.479**	**33.161**		**826.320**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*														
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									10.822					10.822
Index uniforme bijdrage			9.942		4.191			1.206	6.726		1.572	975		24.612
Verhoging Veilig Thuis***			0						0					0
Verhoging bijdrage			0		0						0		4.075	4.075
Verlaging bijdrage			0		-2.184									-2.184
Aanpassing verhouding inwoners			-631		-570			-144	-915		-1.919	0		-4.179
Uniforme bijdrage 2020			**347.469**		**144.004**			**42.079**	**234.570**		**53.133**	**34.136**	**4.075**	**859.466**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

Gelderland-Zuid

Culemborg Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
28.500	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	388.236	58.378		7.448	128.535	39.084	3.235		231.786		22.130			878.832
Verschuiving thema's	-388.236	-58.378	-36.037		19.856	-39.084		43.625			70.017			-388.236
Verschuiving producten			395.684	-7.448	3.235		-3.235				-35.799	35.799		388.236
Begrotingswijziging Veilig Thuis														
Gewijzigde begroting 2019			**359.647**		**151.626**			**43.625**	**231.786**		**56.348**	**35.799**		**878.832**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*														
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									11.509					11.509
Index uniforme bijdrage			10.574		4.458			1.283	7.153		1.657	1.052		26.176
Verhoging Veilig Thuis***									0					0
Verhoging bijdrage					0						0		4.399	4.399
Verlaging bijdrage					-2.358									-2.358
Aanpassing verhouding inwoners			4.888		1.733			519	2.781		-645	0		9.274
Uniforme bijdrage 2020			**375.109**		**155.458**			**45.426**	**253.228**		**57.360**	**36.852**	**4.399**	**927.833**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

Gelderland-Zuid

Druten Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
18.810	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	375.841	38.939			85.736	26.070	2.158		154.607		14.761			698.112
Verschuiving thema's	-375.841	-38.939	-22.337		13.245	-26.070		29.099			45.002			-375.841
Verschuiving producten			375.841		2.158		-2.158				-23.627	23.627		375.841
Begrotingswijziging Veilig Thuis														
Gewijzigde begroting 2019			**353.504**		**101.138**			**29.099**	**154.607**		**36.136**	**23.627**		**698.112**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*														
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									7.677					7.677
Index uniforme bijdrage			10.393		2.973			856	4.771		1.062	695		20.750
Verhoging Veilig Thuis***					0				0		0			0
Verhoging bijdrage					0						0		2.903	2.903
Verlaging bijdrage					-1.556						0			-1.556
Aanpassing verhouding inwoners			-268		47			27	76		659	0		541
Uniforme bijdrage 2020			**363.629**		**102.603**			**29.981**	**167.131**		**37.857**	**24.322**	**2.903**	**728.427**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

Gelderland-Zuid

Heumen Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
16.435	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	331.006	34.294		4.376	75.508	22.960	1.900		136.163		13.000			619.206
Verschuiving thema's	-331.006	-34.294	-19.672		11.665	-22.960		25.627			39.635			-331.006
Verschuiving producten			335.382	-4.376	1.900		-1.900				-20.644	20.644		331.006
Begrotingswijziging Veilig Thuis														
Gewijzigde begroting 2019			**315.710**		**89.072**			**25.627**	**136.163**		**31.990**	**20.644**		**619.206**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*														
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									6.761					6.761
Index uniforme bijdrage			9.282		2.619			753	4.202		941	607		18.403
Verhoging Veilig Thuis***									0					0
Verhoging bijdrage					0						0		2.537	2.537
Verlaging bijdrage					-1.360									-1.360
Aanpassing verhouding inwoners			-2.805		-684			-185	-1.098		147	0		-4.623
Uniforme bijdrage 2020			**322.187**		**89.648**			**26.196**	**146.028**		**33.077**	**21.251**	**2.537**	**640.925**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

Maasdriel Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
24.500	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	337.025	46.735		6.466	111.580		2.808		201.212	35.934	19.211			760.971
Verschuiving thema's	-337.025	-46.735	-31.283		17.237						60.781			-337.025
Verschuiving producten			343.491	-6.466	2.808		-2.808				-30.775	30.775		337.025
Begrotingswijziging Veilig Thuis										9.991				9.991
Gewijzigde begroting 2019			**312.208**		**131.625**				**201.212**	**45.925**	**49.217**	**30.775**		**770.962**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*										-9.991				-9.991
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									9.991					9.991
Index uniforme bijdrage			9.179		3.870				6.209	1.056	1.447	905		22.666
Verhoging Veilig Thuis***									0					0
Verhoging bijdrage					0						0		3.782	3.782
Verlaging bijdrage					-2.027									-2.027
Aanpassing verhouding inwoners			1.075		172				275		-1.354	0		167
Uniforme bijdrage 2020			**322.462**		**133.640**				**217.688**	**36.991**	**49.309**	**31.680**	**3.782**	**795.551**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

Gelderland-Zuid

Neder-Betuwe Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
24.097	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	468.104	48.498		6.188	106.783	32.469	2.687		192.560		18.385			875.675
Verschuiving thema's	-468.104	-48.498	-27.820		16.496	-32.469		36.241			56.050			-468.105
Verschuiving producten			474.292	-6.188	2.687		-2.687				-30.269	30.269		468.105
Begrotingswijziging Veilig Thuis														0
Gewijzigde begroting 2019			**446.472**		**125.967**			**36.241**	**192.560**		**44.166**	**30.269**		**875.675**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*														
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									9.562					9.562
Index uniforme bijdrage			13.126		3.703			1.065	5.942		1.298	890		26.026
Verhoging bijdrage					0						0		3.720	3.720
Verlaging bijdrage					-1.994									-1.994
Aanpassing verhouding inwoners			12.792		3.765			1.102	6.043		3.034	0		26.735
Uniforme bijdrage 2020			**472.391**		**131.441**			**38.408**	**214.107**		**48.498**	**31.158**	**3.720**	**939.724**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

Nijmegen Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
177.000	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	3.535.437	1.119.440		46.735	806.495	245.231	20.297		1.454.346	1.195.102	138.853			8.561.936
Verschuiving thema's	-3.535.437	-1.119.440	-210.117		124.588	-245.231		1.026.871			423.330			-3.535.437
Verschuiving producten			3.582.172	-46.735	20.297		-20.297				-222.332	222.332		3.535.437
Begrotingswijziging Veilig Thuis										209.062				209.062
Gewijzigde begroting 2019			**3.372.055**		**951.380**			**1.026.871**	**1.454.346**	**1.404.164**	**339.851**	**222.332**		**8.770.998**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*										-209.062				-209.062
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									72.215					72.215
Index uniforme bijdrage			99.138		27.971			30.190	44.881	35.136	9.992	6.536		253.843
Verhoging Veilig Thuis***									0					0
Verhoging bijdrage					0								27.321	27.321
Verlaging bijdrage					-14.644									-14.644
Aanpassing verhouding inwoners			-1.335		772			354	1.240		6.392			7.423
Uniforme bijdrage 2020			**3.469.858**		**965.479**			**1.057.415**	**1.572.682**	**1.230.238**	**356.234**	**228.868**	**27.321**	**8.908.095**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

Gelderland-Zuid

Tiel / Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
42.115	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	584.777	87.930		11.219	193.605	58.869	4.872		349.126		33.333			1.323.731
Verschuiving thema's	-584.777	-87.930	-54.280		29.908	-58.869		65.708			105.462			-584.777
Verschuiving producten			595.996	-11.219	4.872		-4.872				-52.901	52.901		584.777
Begrotingswijziging Veilig Thuis														
Gewijzigde begroting 2019			**541.716**		**228.385**			**65.708**	**349.126**		**85.894**	**52.901**		**1.323.731**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*														
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									17.336					17.336
Index uniforme bijdrage			15.926		6.715			1.932	10.774		2.525	1.555		39.427
Verhoging bijdrage					0						0		6.501	6.501
Verlaging bijdrage					-3.484									-3.484
Aanpassing verhouding inwoners			-3.338		-1.891			-512	-3.035		-3.658	0		-12.434
Uniforme bijdrage 2020			**554.305**		**229.724**			**67.127**	**374.201**		**84.762**	**54.456**	**6.501**	**1.371.076**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

Gelderland-Zuid

West Betuwe	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHI	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
50.236	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	699.185	105.134		13.414	231.481	70.387	5.826		417.431		39.854			1.582.712
Verschuiving thema's	-699.185	-105.134	-64.899		35.759	-70.387		78.564			126.097			-699.185
Verschuiving producten			712.599	-13.414	5.826		-5.826				-63.102	63.102		699.185
Begrotingswijziging Veilig Thuis														0
Gewijzigde begroting 2019			**647.700**		**273.066**			**78.564**	**417.431**		**102.849**	**63.102**		**1.582.712**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*														0
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									20.727					20.727
Index uniforme bijdrage			19.042		8.028			2.310	12.882		3.024	1.855		47.141
Verhoging Veilig Thuis***					0				0					0
Verhoging bijdrage					0						0		7.754	7.754
Verlaging bijdrage					-4.156									-4.156
Aanpassing verhouding inwoners			-5.551		-2.917			-802	-4.682		-4.766	0		-18.718
Uniforme bijdrage 2020			**661.192**		**274.021**			**80.072**	**446.357**		**101.106**	**64.957**	**7.754**	**1.635.460**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

*** De verhoging is berekend op basis van extrapolatie van de aantallen in de tweede helft van 2018, en aanpassing naar de nieuwe diensten zoals beschreven in het handelingsprotocol Veilig Thuis (1-1-2019).

Gelderland-Zuid

West Maas en Waal Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
18.998	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	380.562	39.428			86.813	26.397	2.185		156.549		14.946			706.880
Verschuiving thema's	-380.562	-39.428	-22.617		13.411	-26.397		29.464			45.568			-380.561
Verschuiving producten			380.562		2.185		-2.185				-23.864	23.864		380.562
Begrotingswijziging Veilig Thuis														
Gewijzigde begroting 2019			**357.945**		**102.409**			**29.464**	**156.549**		**36.650**	**23.864**		**706.880**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*														
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									7.773					7.773
Index uniforme bijdrage			10.524		3.011			866	4.831		1.078	702		21.011
Verhoging Veilig Thuis***									0					0
Verhoging bijdrage					0						0		2.932	2.932
Verlaging bijdrage					-1.572									-1.572
Aanpassing verhouding inwoners			-1.205		-220			-49	-352		508	0		-1.318
Uniforme bijdrage 2020			**367.264**		**103.628**			**30.281**	**168.801**		**38.236**	**24.565**	**2.932**	**735.707**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

*** De verhoging is berekend op basis van extrapolatie van de aantallen in de tweede helft van 2018, en aanpassing naar de nieuwe diensten zoals beschreven in het handelingsprotocol Veilig Thuis (1-1-2019).

Gelderland-Zuid

Wijchen	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
40.900	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	821.588	85.121			187.418	56.988	4.717		337.970		32.268			1.526.070
Verschuiving thema's	-821.588	-85.121	-48.828		28.952	-56.988		63.609			98.376			-821.588
Verschuiving producten			821.588		4.717		-4.717				-51.375	51.375		821.588
Begrotingswijziging Veilig Thuis														
Gewijzigde begroting 2019			**772.760**		**221.087**			**63.609**	**337.970**		**79.269**	**51.375**		**1.526.070**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*														
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									16.782					16.782
Index uniforme bijdrage			22.719		6.500			1.870	10.430		2.331	1.510		45.360
Verhoging bijdrage					0						0		6.313	6.313
Verlaging bijdrage					-3.384									-3.384
Aanpassing verhouding inwoners			-4.812		-1.107			-288	-1.777		717	0		-7.267
Uniforme bijdrage 2020			**790.666**		**223.097**			**65.191**	**363.405**		**82.316**	**52.885**	**6.313**	**1.583.874**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

*** De verhoging is berekend op basis van extrapolatie van de aantallen in de tweede helft van 2018, en aanpassing naar de nieuwe diensten zoals beschreven in het handelingsprotocol Veilig Thuis (1-1-2019).

Gelderland-Zuid

Zaltbommel Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
28.400	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	388.375	53.856		7.451	128.581		3.236		231.869	41.410	22.138			876.916
Verschuiving thema's	-388.375	-53.856	-36.049	0	19.863		0				70.042			-388.375
Verschuiving producten			395.826	-7.451	3.236		-3.236				-35.674	35.674		388.375
Begrotingswijziging Veilig Thuis			0	0	0		0			11.513				11.513
Gewijzigde begroting 2019			**359.777**		**151.680**				**231.869**	**52.923**	**56.506**	**35.674**		**888.429**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*										-11.513				-11.513
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									11.513					11.513
Index uniforme bijdrage			10.577		4.459				7.155	1.217	1.661	1.049		26.120
Verhoging Veilig Thuis***									0					0
Verhoging bijdrage					0						0		4.384	4.384
Verlaging bijdrage					-2.350									-2.350
Aanpassing verhouding inwoners			3.438		1.123				1.803		-1.009	0		5.355
Uniforme bijdrage 2020			**373.793**		**154.913**				**252.340**	**42.627**	**57.158**	**36.722**	**4.384**	**921.937**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

*** De verhoging is berekend op basis van extrapolatie van de aantallen in de tweede helft van 2018, en aanpassing naar de nieuwe diensten zoals beschreven in het handelingsprotocol Veilig Thuis (1-1-2019).

Gelderland-Zuid

Totaal gemeenten Gelderland-Zuid Inwoners	Gezondheid van de Jeugd	Wijk en Omgeving	Jeugdgezondheidszorg	Preventie logopedie	Algemene Gezondheidszorg	Bijzondere Zorg: Meldpunt voor personen met verward gedrag	Bijzondere Zorg: PSHT	Bijzondere Zorg	Veilig Thuis exclusief aandeel centrumgemeente	Veilig Thuis (centrum gemeente)	Gezond Leven	IO&A	Bijdrage huisvesting	Totaal
	556.859	**503.959**	**356.708**	**452.353**	**556.859**	**452.353**	**556.859**	**503.959**	**556.859**	**228.410**	**556.859**	**556.859**	**556.859**	
Begroting 2019	9.884.737	1.897.960		119.538	2.539.311	699.103	63.907		4.579.124	1.272.446	437.190			21.493.317
Verschuiving thema's	-9.884.737	-1.897.960	-679.710	-9.238	392.274	-699.103		1.533.473			1.351.024			-9.893.977
Verschuiving producten			10.004.275	-110.300	63.907		-63.907				-699.477	699.477		9.893.975
Begrotingswijziging Veilig Thuis										230.566				230.566
Gewijzigde begroting 2019			**9.324.565**		**2.995.492**			**1.533.473**	**4.579.124**	**1.503.012**	**1.088.737**	**699.477**		**21.723.881**
Af: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2019*										-230.566				-230.566
Bij Begrotingswijzing Veilig Thuis 2019**									227.375					227.375
Index uniforme bijdrage			274.142		88.067			45.084	141.311	37.410	32.009	20.565		638.588
Verhoging Veilig Thuis***														
Verhoging bijdrage													85.955	85.955
Verlaging bijdrage					-46.071									-46.071
Aanpassing verhouding inwoners			-3						-1					-4
Uniforme bijdrage 2020			**9.598.704**		**3.037.489**			**1.578.557**	**4.947.809**	**1.309.856**	**1.120.746**	**720.042**	**85.955**	**22.399.159**

* In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

** Deze bedragen zijn conform de begrotingswijziging 2018/2019 die in het AB van 13-12-2018 zijn vastgesteld.

*** De verhoging is berekend op basis van extrapolatie van de aantallen in de tweede helft van 2018, en aanpassing naar de nieuwe diensten zoals beschreven in het handelingsprotocol Veilig Thuis (1-1-2019).

Toelichting op de kolommen

Inwoners
Inwoneraantallen per 01-01-2019 conform BRN 2020.

Begroting 2019
Aansluiting met vastgestelde product-programmabegroting 2019.

Verschuiving thema's en producten
Kostenneutrale verschuiving van thema's en producten.

Begrotingswijziging Veilig Thuis
In 2019 wordt de begrotingswijziging Veilig Thuis (exclusief Maasdriel en Zaltbommel) betaald uit de reserve DU_VO in beheer bij de centrum gemeente Nijmegen. In 2020 wordt het bedrag door alle deelnemende gemeenten betaald.

Gewijzigde begroting 2019
Optelling van voorgaande onderwerpen.

Index uniforme bijdrage
De uniforme bijdrage is geïndexeerd met 2,94% conform adviesfunctie. Dit is lager (0,78%) dan andere GR'en omdat de GGD de nacalculatie over begrotingsjaar 2019 op basis van werkelijke salarisstijgingen berekent. Dat kan pas aan het einde van 2019 (dit zal verwerkt worden in de begroting 2021, een overschot of tekort komt ten laste of ten bate van de algemene reserve). Voor een toelichting zie paragraaf 5.1.1.

Verhoging Bijdrage

Nieuwbouw GGD
De GGD is een verregaand stadium ten aanzien van een nieuw te bouwen hoofdkantoor in Nijmegen. Eerder hebben het Dagelijks en Algemeen Bestuur ingestemd met twee mogelijke scenario's met een maximale uitzetting van middelen ter hoogte van € 328.000. Beide scenario's zijn overigens fors goedkoper dan de alternatieven (één van de scenario's was op de huidige plek blijven en renoveren). De verwachting is dat het nieuwe pand eind 2022 gereed zal zijn indien het proces zonder grote vertragingen verloopt. In de tussenliggende periode zullen betalingen plaats gaan vinden voor de grond, architect, begeleiding en de bouwtermijnen.

Verlaging Bijdrage

Forensische Geneeskunde
Het aantal lijkschouwen vertoont een minder sterke stijging dan voorzien in de afgelopen jaren. Het lagere aantal verwachte lijkschouwen is verwerkt in deze begroting.

Aanpassing verhouding inwoners
De totale bijdrage per product of thema wordt verdeeld op basis van inwoneraantallen. Indien bij een gemeente het inwoneraantal relatief harder stijgt dan het gemiddelde van alle gemeenten gaat de bijdrage omhoog en vice versa.

Uniforme bijdrage 2020
Optelling van voorgaande onderwerpen.

6.3.2 *RijksVaccinatieProgramma (RVP)*

De berekening van het Rijksvaccinatieprogramma voor 2020 is als volgt.

Tarieven *	2019	2020
Op Consultatiebureau		
DkTP/Hib/ Hep B	13,68	14,08
BMR	13,68	14,08
Menc	13,68	14,08
Pneu	13,68	14,08
DKTP	13,68	14,08
Grootschalig		
BMR	11,82	12,17
DTP	11,82	12,17
HPV	18,84	19,39
Menc	18,84	19,39
vaccinatiebericht	0,43	0,44

* Bron tarieven vaccinaties: Actiz; RVP nieuws nr 9 d.d. 27-09-2017. Indexatie conform uniforme bijdrage; 2,94%

Jeugd 4 tot 18 jarigen	Geboorte jaar	aantal **	Totaal opgeroepen	Gemiddelde opkomst	Totaal te vaccineren	Bedrag
BMR	2010	1	5.917	85%	5.012	60.984
DTP	2010	1	5.917	89%	5.282	64.269
HPV	2008	2	3.022	65%	3.930	76.218
Menc	2005	1	6.042	87%	5.257	101.945
Vaccinatiebericht					**19.481**	8.623
Totaal kosten vaccineren kinderen 4 tot 18 jaar						**312.038**
Jeugd 0 tot 4 jarigen						
DkTP/Hib/ Hep B	2017	4	3.440	93%	12.728	179.238
Pneu	2017	3	3.440	93%	9.546	134.429
BMR	2016	1	3.395	93%	3.144	44.271
Menc	2016	1	3.395	93%	3.144	44.271
DKTP	2014	1	3.435	91%	3.122	43.970
Kinderen van asielzoekers						
DkTP/Hib/ Hep B/BMR/Menc/Pneu		11	50	100%	550	7.745
DKTP/DTP/Menc		3	50	100%	150	2.112
HPV		2	50	100%	100	1.939
vaccinatiebericht		1			**32.484**	14.379
Totaal kosten vaccineren kinderen 0 tot 4 jaar						**472.355**
Totaal GGD Gelderland Zuid						**784.393**

** Bron aantallen: RIVM; geboorte cohorten inclusief herhaaloproepen (peildatum november 2017)

Gemeente	Jongeren ***	Euro's 0-4	Euro's 4-18	Totaal
Berg en Dal	6.954	43.976	17.673	61.649
Beuningen	5.586	35.325	14.197	49.521
Buren	6.090		15.477	15.477
Culemborg	6.747		17.147	17.147
Druten	4.296	27.167	10.918	38.085
Heumen	3.692	23.347	9.383	32.730
Maasdriel	5.584		14.191	14.191
Neder-Betuwe	6.648	42.041	16.896	58.936
Nijmegen	34.043	215.281	86.519	301.800
Tiel	9.820		24.957	24.957
West Betuwe	12.547		31.888	31.888
West Maas en Waal	4.031	25.491	10.245	35.736
Wijchen	9.445	59.728	24.004	83.732
Zaltbommel	7.296		18.542	18.542
Totaal	**122.779**	**472.355**	**312.038**	**784.393**

*** maatstaf jongeren op basis van septembercirculaire 2018 (VNG)

6.4 Bijdrage Mook en Middelaar

	Aantal Inwoners	Begroting 2020	Gewijzigde Begr. 2019	Begroting 2019
Inwoners per 1/1/2019 (conform BRN Richtlijn)	7.814			
JGZ algemeen		151.058	146.900	146.900
Vaccinatieprogramma		11.007	10.500	10.500
Logopedie		2.126	2.087	2.087
		153.184	**148.987**	**148.987**
Maatwerk Lichte hulp		1.120	1.088	1.088
Huisvesting JGZ Totale kosten huisvesting (= op basis van verwachte huisvestingskosten)		14.539	14.124	14.124
Veilig Thuis *		69.961	64.773	64.773
Toezicht WMO		2.372	2.304	2.304
Bijzondere Zorg **		12.455	12.092	12.092
Totale bijdrage		**253.631**	**243.368**	**243.368**

6.5 Overzicht van geraamde baten en lasten per taakveld

In onderstaand overzicht wordt per taakveld de baten en lasten inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000,-	Realisatie 2018	Gew. begr. 2019	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
0.4 Overhead	8.612	8.183	8.413	8.384	8.356	8.356
Baten	-903	-605	-620	-715	-839	-837
Lasten	9.515	8.787	9.032	9.099	9.195	9.193
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	-244	-213	-191	-191	-191	-191
Baten	-554	-510	-478	-478	-478	-478
Lasten	310	297	287	287	287	287
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-384	-305	-310	-310	-310	-310
Baten	-1.093	-1.046	-1.102	-1.102	-1.102	-1.102
Lasten	709	741	791	792	792	792
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-37	-37	-25	-25	-25	-25
Baten	-204	-167	-171	-171	-171	-171
Lasten	166	130	146	146	147	147
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-194	-180	-157	-157	-157	-157
Baten	-696	-737	-734	-734	-734	-734
Lasten	502	557	577	577	577	577
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-32	-66	-24	-24	-24	-24
Baten	-142	-108	-79	-79	-79	-79
Lasten	111	42	55	55	55	55
6.81/6.82 Geëscaleerde zorg 18- / 18+	-1.269	-1.438	-1.883	-1.881	-1.878	-1.878
Baten	-5.425	-6.147	-6.328	-6.328	-6.328	-6.328
Lasten	4.156	4.709	4.444	4.447	4.450	4.450
7.1 Volksgezondheid	-6.180	-5.944	-5.822	-5.797	-5.771	-5.771
Baten	-27.057	-26.455	-27.337	-27.247	-27.152	-27.152
Lasten	20.877	20.511	21.515	21.450	21.381	21.381
Totaal	**272**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

6.6 Financiële spelregels

In dit document beschrijven we de spelregels en grondslagen die de GGD op gebied van financiën hanteert. Het doel hiervan is om in aanvulling tot de regels en afspraken die in wet- en regelgeving staan kaders te bepalen omtrent het opstellen van een begroting(swijziging) en de wijze waarop omgegaan wordt met (algemene) reserves.

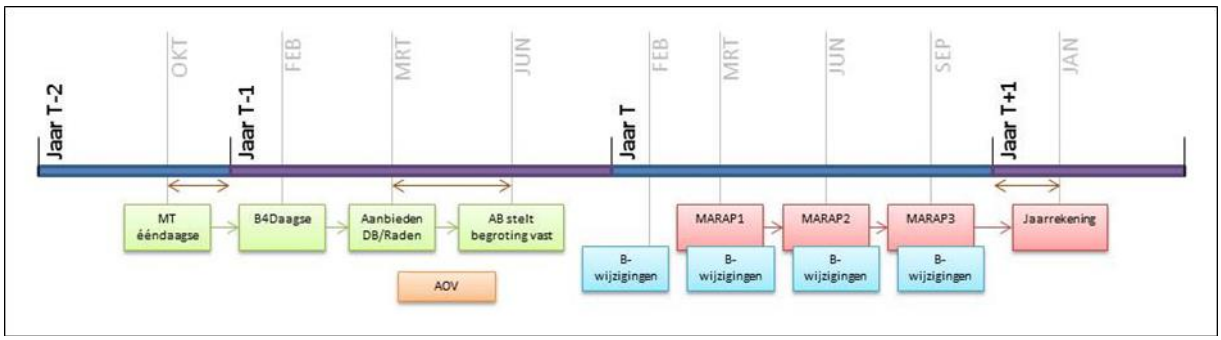
1. Spelregels

Bij het budgethouderschap zoals bij de GGD is ingericht, horen een aantal spelregels die een richtinggevende werking hebben op de handelingswijze bij inhoudelijke en financiële vraagstukken. Deze spelregels zijn hieronder verkort opgenomen.

A) Begroten

Bij het opstellen van de begroting hanteert de GGD de volgende uitgangspunten:

P&C cyclus
De planning vanaf het opstellen van de begroting tot en met het afleggen van verantwoording via de jaarstukken ziet er bij de GGD als volgt uit:

Relatie beleid-financiën
De GGD besteedt in de begroting veel aandacht aan een goede inhoudelijke toelichting. We beogen daarmee goede onderbouwing te geven voor de bijdragen die we van de gemeenten daarvoor vragen. Daarnaast is ons doel met de focus op de inhoud te bereiken dat: het voor bestuurders mogelijk is en blijft om politiek-bestuurlijke discussies te voeren die niet alleen over geld gaan, maar vooral over de inhoud.

- dit het management van de GGD helpt om met de portefeuillehouders, leden van het Algemeen Bestuur en de raden inzicht te geven en betrokkenheid te behouden.
- bestuurders invulling kunnen geven aan hun rollen en taken binnen het Algemeen Bestuur en daarbuiten in de colleges en raden.

Structureel sluitende begroting
De meerjarenbegroting is structureel sluitend, het laatste van de vier jaarschijven is altijd structureel sluitend. Daarbij gaan we bij het begroten uit van:

- behoedzame, reële ramingen

- tegenover structurele uitgaven kunnen geen incidentele inkomsten of incidentele meevallers staan.

Reguliere jaarlijkse indexering van de gemeentelijke bijdrage
De indexering van de gemeentelijke bijdrage wordt vastgesteld aan de hand van een tweetal indexen; een loonindex en een materiële index. Een voorbeeld van de normering voor 2020:

Loonindex
Voor de loonindex wordt het centraal economisch plan (CEP) gepubliceerd in maart 2018 gebruikt als basis voor indexering. Het gaat dan om het CEP 2018 bijlage Middelen en Bestedingen 2020. Uit deze bijlage wordt genomen: "beloning werknemersoverheidssector, prijsmutatie uit de kolom bestedingen" als indexering voor het loondeel.

Er wordt eenmalig na gecalculeerd aan het einde van het begrotingsjaar. De nacalculatie is gebaseerd op de werkelijke lastenontwikkeling zoals deze volgt uit:
- de cao voor gemeenteambtenaren
- de pensioenpremies vanuit het ABP
- de sociale premies vanuit het Rijk (loonbelasting en premies volksverzekeringen).

Het verschil tussen de voorcalculatie en werkelijke ontwikkeling wordt ten gunste of ten laste van de algemene reserve gebracht.
Daarnaast wordt de werkelijke ontwikkeling verwerkt in de eerstvolgende begroting (vanaf t+2).

Materiële index
Ook voor de materiële index wordt het centraal economisch plan (CEP), bijlage Middelen en Bestedingen 2020, gepubliceerd in maart 2018 gebruikt als basis. Uit deze bijlage wordt "Bruto Binnenlands Product marktprijzen, prijsmutatie" gebruikt als indexering voor de materiele lasten.

Verhouding loonindex / materiële index
GGD 78/22

Prijspeil
Prijspeilaanpassingen worden budgettair neutraal behandeld, dus binnen de ruimte die door de indexering van de gemeentelijke bijdrage ontstaat.

Uitzettingen
Er zijn drie typen uitzettingen van de begroting die in aanmerking komen voor een voorstel tot een extra bijdrage van gemeenten:
- Nieuwe beleidsvoorstellen o.a. in relatie tot de uitwerking van onze meerjarenstrategie en beleidsontwikkelingen binnen gemeenten
- Buitengewone prijsstijgingen; prijsstijgingen, waar de GGD geen invloed op heeft en niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere indexering
- Autonome ontwikkelingen; niet door de GGD beïnvloedbare stijgingen (zoals wet- en regelgeving) die voortkomen uit bestaand beleid.

Onvoorzien
Uit de post 'onvoorzien' worden géén structurele uitgaven gedaan. De GGD begroot de post onvoorzien op 0.50% van de omzet.

Verantwoording kosten bedrijfsvoering
We berekenen bij de begroting alle kosten van de bedrijfsvoering op basis van ingeschatte uren en prijzen door naar de primaire producten waarbij de overhead apart inzichtelijk gehouden wordt (cf.BBV). Dit heet de voorcalculatie. Bij de jaarrekening wordt geen nacalculatie gedaan. Het verschil met de begrote kosten bedrijfsvoering wordt als één saldo verantwoord bij de post directie.

B) Tussentijdse begrotingswijzigingen

Gezien de financiële risico's die we lopen en onzekere toekomstige ontwikkelingen, willen we behoedzaam om blijven gaan met financiële mee- en tegenvallers. Daarom blijven wij ons inspannen om ons bestaande financiële beleid zorgvuldig na te leven en jaarlijks bij de jaarrekening een zo gunstig mogelijk financieel resultaat te behalen. Dat houdt in een kostenbewuste houding en bijbehorend gedrag.
Via tussentijdse rapportages wordt over de voortgang en besteding van de middelen gerapporteerd aan het DB en AB.
Substantiële afwijkingen worden via een begrotingswijziging kenbaar gemaakt; de bepalingen met betrekking tot begrotingswijzigingen zoals vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling van de GGD vormen daarbij het uitgangspunt.

Er zijn twee typen uitzettingen in de vorm van tussentijdse begrotingswijziging die in aanmerking komen voor een voorstel tot een extra bijdrage van gemeenten:
- Buitengewone prijsstijgingen; prijsstijgingen, waar de GGD geen invloed op heeft en niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere indexering
- Autonome ontwikkelingen; niet door de GGD beïnvloedbare stijgingen (zoals wet en regelgeving) die voortkomen uit bestaand beleid

Resultaatbestemming
Als in de jaarrekening sprake is van meevallers door hogere baten of lagere lasten, kan het AB besluiten om een bestemmingsreserve te vormen ten laste van dit resultaat. Daarna wordt het weerstandsvermogen aangevuld tot de streefnorm (zie volgende paragraaf). Wat daarna resteert, wordt aan de gemeenten terugbetaald.
Bij een negatief resultaat wordt eerst het weerstandsvermogen aangesproken. Mocht dit onvoldoende zijn wordt een beroep gedaan op de gemeenten. Dit wordt hierna uitgewerkt.

C) Risicomanagement, weerstandsvermogen en reservepositie

Risico's
In 2014 is door de GGD de nota 'Risicomanagement, voorzieningen en weer¬standsvermogen' opgesteld. Het bestuur nam hierover besluiten in 2015.
Elk jaar worden bij de verschillende organisatieonderdelen de risico's in kaart gebracht. Deze risico's zijn gerubriceerd en gewaardeerd.

In de begroting en jaarrekening wordt een cijfermatige samenvatting van de risico-inventarisatie opgenomen, met de berekening van het weerstandsvermogen
- Nieuwe, gewijzigde of verdwenen risico's worden bij het uitbrengen van de begroting, jaarrekening en de twee tussentijdse rapportages als mutatie gemeld
- De frequentie van de rapportage over risico's wordt groter als daar aanleiding voor is
- De benodigde weerstandscapaciteit is het resultaat van de gewogen risicocapaciteit van de geïnventariseerde risico's

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is de mate waarin de benodigde capaciteit wordt gedekt door de beschikbare capaciteit. Als het weerstandsvermogen ontoereikend is om de risico's af te dekken en naarmate de gecalculeerde risico's zich voor doen, zal de GGD hiervoor bezuinigingsmaatregelen treffen of wordt de bijdrage van gemeenten hoger.
De bestuurlijke vraag is dat we een ondernemende GGD zijn. Voor een deel van onze begroting zoeken we externe financiering voor nieuwe ontwikkelingen en samenwerking met andere partijen. Daarbij hoort ook dat we soms risico's moeten nemen in. Daar is een buffer voor nodig.
Het weerstandsvermogen bij de GGD is bedoeld voor:
A) het kunnen opvangen van incidentele financiële tegenvallers in de eigen bedrijfsvoering en onze extern gefinancierde activiteiten zonder direct ingrepen in de begroting te hoeven doen
B) het kunnen opvangen van de eerste klap van structurele financiële tegenvallers, waardoor we tijd creëren om een zorgvuldige afweging te kunnen maken hoe we de structurele doorwerking een plek kunnen geven.

Omvang algemene reserve
Als de algemene reserve hoger is dan de streefnorm, wordt het meerdere teruggestort naar de gemeenten. Als de algemene reserve onder de streefnorm komt ten gevolge van
A) extra uitgaven in verband met hogere productie of nieuwe taken, vragen we tussentijds of uiterlijk bij de jaarrekening aan de gemeenten aanvulling zodat de algemene reserve intact blijft.
B) bedrijfsmatige oorzaken (wijze van bedrijfsvoering door de GGD), zal de GGD inspanningen doen deze aan te vullen tot de streefnorm.
In het geval dat de algemene reserve onder 0 komt, zal de gemeenten gevraagd worden om het vermogen aan te vullen tot 0.

Geredeneerd vanuit bovenstaande zienswijze zien wij alleen de algemene reserve als weerstandsvermogen.
Voor de omvang van de algemene reserve wordt als streefwaarde genomen:
- € 1.000,- per medewerker;
- 0,5% van opgenomen gelden in verband met renterisico's;
- 1% van de totale uitgaven;
- 3% van de inkomsten, niet zijnde inwonerbijdrage en factuurbijdrage uniforme taken.

In tussentijdse rapportages wordt gerekend met de streefwaarde uit de begroting.

2. GRONDSLAGEN

A) Grondslagen

De begroting en jaarrekening worden opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten daarvoor geeft. Het overzicht van baten en lasten van de GGD omvat het totaal van alle activiteiten die de GGD heeft uitgevoerd.

De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en

risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vanaf 2016 geldt de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsinstellingen. Samen met andere GGD'en bekijkt GGD Gelderland-Zuid wat hiervan de consequenties zijn. Op basis van de huidige informatie is de verwachting dat voor enkele producten sprake zal zijn van een vennootschapsbelastingplicht.

Aangezien het niet is toegestaan voorzieningen te vormen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Het gaat dan om aanspraken op een overbruggingsperiode, levensloop en versterkt ouderdomspensioen. Voor jaarlijks terugkerende arbeid gerelateerde kosten zonder (naar verwachting) een jaarlijks vergelijkbaar volume, is een verplichting opgenomen.

B) Toelichting op balansposten

Materiële vaste activa

De materiele vaste activa zijn gewaardeerd op de verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. Activa met een verkrijgingsprijs van meer dan >€ 10.000 worden geactiveerd. Er wordt gestart met afschrijven vanaf het eerstvolgende boekjaar.
Indien de GGD investeringsbijdragen van derden ontvangt wordt dit expliciet toegelicht.
Investeringen die volledig zijn afgeschreven maar nog wel in eigendom zijn, worden middels desinvestering overgebracht naar de staat van eigendommen.

Afschrijvingstermijnen

De gehanteerde afschrijvingspercentages van de materiële vaste activa zijn als volgt:		
Gebouwen *	40 jaar	2,5%
Installaties	20 jaar	5%
Inventarissen, stoffering, aanpassing gebouw, meubilair en bekabeling	10 jaar	10%
Hardware: Telefooncentrale met toestellen	10 jaar	10%
Hardware: Beeldschermen	7 jaar	14%
Algemene / Specifieke softwareapplicaties	5 jaar	20%
Telefooninstallaties	5 jaar	20%
Overige bedrijfsmiddelen	5 jaar	20%
Hardware: Laptops, Thin clients, Desktop	4 jaar	25%
Smartphones	3 jaar	33%

* deze termijnen is ten opzichte van de vastgestelde begroting 2019 aangepast (was 20 jaar). Een termijn van 40 jaar is gangbaar.

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekeningcourantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het nog te bestemmen saldo van de rekening van baten en lasten over het boekjaar. De algemene reserve dient primair als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan een bepaalde bestemmingsrichting is meegegeven.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor, op grond van de BBV, in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare
wijze is in te schatten.
- De voorziening onderhoud kantoor Groenewoudseweg heeft betrekking op de komende 5 jaar en is nominaal gewaardeerd. De informatie voor de onderbouwing van de voorziening wordt verkregen van het herzien meerjarig onderhoudsplan (MJOP) gemeente Nijmegen.
- De voorziening voor niet actief personeel is gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Er wordt geen rente toegerekend aan de voorzieningen.

Schulden
Schulden worden opgenomen tegen nominale waarde.

7 Lijst van afkortingen

Afkorting	Betekenis
ABR	Antibioticaresistentie
AGZ	Algemene Gezondheidszorg
AMHK	Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling
AMPHI	Academische werkplaats
ASG	Aanvullende seksuele gezondheidszorg
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AZO	Acute Zorg regio Oost
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BHV	Bedrijfshulpverlening
BO	Basisonderwijs
CBS	Centraal Bureau voor de statistiek
COA	Centraal orgaan opvang asielzoekers
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
EMOVO	Elektronische monitor volksgezondheid
FMO	Forensisch Medisch Onderzoek
GAGS	Gezondheidsadviseur Gevaarlijke stoffen
GAIN	Gelders Antibiotica en infectiepreventie netwerk
GGD GZ	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GL	Gezond Leven
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRIP	Gecoördineerde Regionale IncidentbestrijdingsProcedure
GROP	GGD Rampen Opvangplan
GZO	Gezondheidsonderzoek
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IKK	Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang
IM	Informatiemanagement
IV	Informatievoorziening
IZB	Infectieziekten bestrijding
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KD+	Kinddossier
LVB	Lichtverstandelijke beperking
M@ZL	Medische Advisering Ziekgemelde Leerling
MIC	Melding (bijna) incidenten
Ministerie van J&V	Ministerie van Justitie & Veiligheid
Ministerie van VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
MMK	Medische Milieukunde
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
NCJ	Nederlands Centrum voor Jeugdgezondheidszorg
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit
OGGz	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OIA	Onderzoek Informatie en Advies
OM	Openbaar Ministerie

Afkorting	**Betekenis**
OTO	Opleiden, trainen en oefenen
PGA	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers
Piofach	Personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, administratieve organisatie, communicatie en huisvesting
PSHi	PsychoSociale Hulpverlening bij incidenten
PSHOR	PsychoSociale hulpverlening bij ongevallen en rampen
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RI&E	Risico-Inventarisatie en -Evaluatie
RIBW	Regionale instelling voor begeleid wonen
ROC	Regionaal opleidingencentrum
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
SES	Sociaaleconomische status
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoening
TBC	Tuberculose
TBW	Toegang Beschermd Wonen
TTP	Trusted Third Party
UMC	Universitair Medisch Centrum
VGV	Vrouwelijke Genitale Verminking
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRGZ	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
VT	Veilig Thuis
Wbig	Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg
Wgbo	Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst
Wkkgz	Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg.
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Wpg	Wet publieke gezondheid
WRR	Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
Wth	Wet tijdelijk huisverbod
Wvggz	Wet verplichte GGz
Wvr	Wet veiligheidsregio’s

Gelderland-Zuid

Aan de raden van de gemeenten die participeren in
de Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid

ons kenmerk: GGD/DIR/19/2156/MP/JvW
uw kenmerk: -
datum: 5 juli 2019
onderwerp: Opmerkingen zienswijzen jaarstukken GGD 2018 en begroting GGD 2020

afdeling: Directiebureau
contactpersoon: Jules van Wijngaarden
doorkiesnummer: (088) 144 7245
e-mail: jvanwijngaarden@ggdgelderlandzuid.nl

Geachte Raad,

Op ons verzoek heeft u in het voorjaar 2019 uw zienswijze geleverd op onder andere de Jaarstukken GGD 2018 en op de Programmabegroting GGD 2020, waarvoor hartelijk dank.
Graag reageren wij hieronder op een aantal terugkerende opmerkingen van verschillende gemeenten. Daarnaast delen wij in deze brief de besluiten van het Algemeen Bestuur (dd. 27 juni 2019) aan u mee met betrekking tot de Jaarrekening GGD 2018 en de Programmabegroting GGD 2020. Vanzelfsprekend gaat de GGD aan de slag met de uitvoering van de genomen besluiten.

Jaarrekening GGD 2018

Het Algemeen Bestuur (AB) heeft in de vergadering van 27 juni jl. de Jaarstukken GGD 2018 vastgesteld en heeft ingestemd met het aanvullen van het weerstandsvermogen met de extra kosten die gemaakt zijn voor Veilig Thuis (€ 232.000). Het AB heeft niet ingestemd met het aanvullen van het weerstandsvermogen met € 378.000 om tot de streefnorm van het weerstandsvermogen te komen (€ 1.124.000). De algemene reserve komt met deze besluiten op € 746.000. De algemene reserve van € 746.000 dekt daarmee 43% van de (bedrijfsmatige) risico's af.

Zienswijzen
In bijlage 1 vindt u het overzicht van de zienswijzen van de deelnemende gemeenten over de Jaarstukken 2018. Hierin ziet u een grote mate van overeenkomst.

Veilig Thuis
Twee gemeenten geven aan dat zij het geen goede werkwijze vinden dat het Dagelijks Bestuur (DB), met mandaat van het AB, besloten heeft om de toenemende instroom bij Veilig Thuis (VT) te bekostigen uit het weerstandsvermogen. Zij geven aan dat door deze werkwijze zij geconfronteerd worden met een tegenvaller en niet in staat zijn om hier enige visie of sturing op te geven.
Het DB kan zich deze reactie van deze gemeenten voorstellen, doch meent dat zij hierin juist hebben gehandeld gezien de stijging van de meldingen en de toenemende druk op de wettelijke termijnen voor veiligheidsbeoordeling (5 werkdagen) en onderzoek (10 weken). Het DB achtte extra inzet noodzakelijk om de veiligheid van kinderen en gezinnen in Gelderland-Zuid te waarborgen.

Acquisitie - ondernemende GGD
In de jaarrekening 2018 wordt duidelijk dat de GGD wederom succesvol is in het acquireren van opdrachten. In 2018 was de vooraf gestelde acquisitiedoelstelling € 340.000 (netto). In totaal is er voor bijna € 1.000.000 (bruto) aan extra opdrachten gehonoreerd. Dit illustreert dat de GGD in staat is de inhoudelijke uitdagingen en kansen die er zijn, op te pakken en te verzilveren. In die zin wordt de opdracht om een ondernemende GGD te zijn, goed ingevuld. Deze opbrengsten zijn niet structureel te noemen en kunnen als zodanig dan ook niet opgenomen worden in de begroting van de GGD.

Opbouw jaarrekening
Een tweetal gemeenteraden wil graag zien dat de jaarrekening meer in lijn komt met de begroting, zodat zij hun controlerende rol goed kunnen invullen. Mede naar aanleiding van deze opmerkingen, heeft het DB opdracht gegeven aan de GGD om een inhoudelijk voorstel t.a.v. de opbouw van de begroting voor te bereiden, dit ambtelijk te toetsen en vervolgens in te brengen in het DB en AB. Hierin zal de GGD ook de afstemming met de jaarrekening meenemen.

Programmabegroting GGD 2020

Het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering van 27 juni jl. ingestemd met de Programmabegroting GGD 2020, met uitzondering van de onderdelen Veilig Thuis, de gezondheidsmakelaars en het voorgestelde uurtarief Toezicht kinderopvang.

Met betrekking tot Veilig Thuis heeft het AB niet ingestemd met de voorgestelde verhoging van het budget met € 1.141.493, maar is het AB akkoord gegaan om voor de begroting 2020:
- vooralsnog het niveau van 2019 (incl. de structurele doorwerking van de begrotingswijziging 2018) met indexering te hanteren.
- op basis van werkelijke ontwikkelingen van de aantallen in 2019 en de uitkomsten van het kostprijsonderzoek, de inhoudelijke en financiële effecten voor 2019 inzichtelijk te maken en in het najaar 2019 met een begrotingswijziging 2019 VT te komen die structureel doorwerkt naar 2020 en verder.

Met betrekking tot de gezondheidsmakelaars is het AB niet akkoord gegaan met de voorgestelde uitzetting van € 335.000 ter versteviging van de uniforme basis. Tevens is het AB niet akkoord gegaan met verhoging van het uurtarief Toezicht kinderopvang tot € 104; ingestemd is met € 94 met indexering (= € 96,80).

Wel heeft het AB ingestemd met:
- de uitzetting van € 85.995 als gevolg van stijging huisvestingslasten (rentelasten).
- een indexering van 2,94%.
- een daling van de kosten voor forensische geneeskunde van € 46.071.
- de stijging van de lasten t.b.v. het RVP.

De bovengenoemde besluiten van het Algemeen Bestuur (dd. 27 juni 2019) zijn verwerkt in de bijgaande herziene Programmabegroting GGD 2020 (versie 3.0).

In bijlage 2 vindt u het overzicht van de zienswijzen van de deelnemende gemeenten over de Programmabegroting GGD 2020. Hierin ziet u een grote mate van overeenkomst.

Opzet begroting
Een aantal gemeenten vraagt een begrotingsopbouw te hanteren, waarin een duidelijk onderscheid wordt gemaakt in 1. taken die op grond van de Wet publieke gezondheid verplicht bij de GGD zijn belegd, 2. taken (afkomstig uit andere wetten) die door de gemeenten beleidsmatig zijn toebedeeld aan de GGD en 3. facultatieve taken op grond van bepaalde wensen/behoeften van de gemeenten. Zoals hierboven is aangegeven, heeft het DB opdracht gegeven aan de GGD om een inhoudelijk voorstel t.a.v. de opbouw van de begroting voor te bereiden, dit ambtelijk te toetsen en vervolgens in te brengen in het DB en AB. Dit onderdeel wordt daarin meegenomen.

Ombuigingen?
Een gemeente vraagt waarom er in de begroting geen ombuigingsvoorstellen staan. Deze gemeente is van mening dat als er sprake is van uitzettingen van de begroting, deze opgevangen moeten worden binnen de begroting. Het DB realiseert zich terdege dat, in deze tijd van schaarse middelen voor het

sociaal domein binnen gemeenten, de gevraagde uitzettingen voor de begroting 2020 een grote bijdrage van gemeenten vraagt. In de AB-vergadering van 27 juni jl. hebben de portefeuillehouders van Rivierenland de GGD gevraagd om "actief voorstellen te doen om de invulling van de vaste taken om te buigen, af te stoten, facultatief te maken en/of anders te organiseren (inbegrepen een bepaalde schaal van kwaliteit)". Het DB zal zich hierover beraden.

Financiële spelregels
Met de vaststelling van de Programmabegroting 2020 in de AB-vergadering van 27 juni jl. zijn ook de daarin opgenomen financiële spelregels vastgesteld. Een aantal gemeenten heeft in de zienswijze-brieven vragen gesteld c.q. opmerkingen gemaakt over de geformuleerde spelregels in de begroting. Het doel van de spelregels is om in aanvulling op de regels en afspraken die in wet- en regelgeving staan (waaronder de GR, BBV richtlijnen, de Financiële Verordening, de notitie 'Risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen), kaders te bepalen omtrent het opstellen van een begroting(swijziging) en de wijze waarop omgegaan wordt met (algemene) reserves. Deze spelregels wijken dus niet af van bestaande wet- en regelgeving en bovengenoemde documenten, maar zijn in lijn met deze opgesteld.

Een gemeente is van mening dat, in tegenstelling tot de geformuleerde spelregels, er alleen door buitengewone prijsstijgingen uitzetting van de begroting kan plaatsvinden. Nieuwe beleidsvoorstellen en bestaand beleid dienen zo gemanaged te worden dat overschrijdingen opgevangen worden binnen de bestaande begroting, zo geeft deze gemeente aan. In de spelregels staat verwoord dat er drie typen uitzettingen mogelijk zijn, die in aanmerking komen voor een voorstel tot een extra bijdrage van gemeenten, te weten:
- Nieuwe beleidsvoorstellen o.a. in relatie tot de uitwerking van onze meerjarenstrategie en beleidsontwikkelingen binnen gemeenten.
- Buitengewone prijsstijgingen; prijsstijgingen, waar de GGD geen invloed op heeft en niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere indexering.
- Autonome ontwikkelingen; niet door de GGD beïnvloedbare stijgingen (zoals wet- en regelgeving) die voortkomen uit bestaand beleid.

Vanzelfsprekend en conform de GR worden deze voorstellen door het DB voor zienswijze voorgelegd aan gemeenten, alvorens ze vastgesteld kunnen worden door het AB.
Op veler verzoek, zullen wij wijzigingen t.a.v. de financiële spelregels jaarlijks opnemen in de Kaderbrief, die eind van het jaar verzonden wordt aan de raden.

Veilig Thuis
Iedere gemeente binnen Gelderland-Zuid realiseert zich dat Veilig Thuis te maken heeft gekregen met een forse taakverzwaring met ingang van 2019 door de aanscherping van de meldcode en de invoering van de radarfunctie. Ook ziet iedereen dat de instroom, en als gevolg daarvan de kosten, bij Veilig Thuis toenemen. De meerderheid in het AB vindt echter de onderbouwing van de toenemende kosten VT nog teveel gestoeld op aannames en onduidelijkheden en vindt het daarom te vroeg om de geraamde meerkosten voor 2020 op te nemen in de Programmabegroting van de GGD.
Het AB wil, in lijn met de uitgebrachte zienswijzen, :
- het geplande kostprijsonderzoek,
- de effecten van de nieuwe wetgeving,
- de ontwikkeling van de instroom (reële aantallen meldingen),
- de effecten van de nieuwe aanpak politiemeldingen (het nieuwe routeeroverleg),
- de daadwerkelijke tijdsinvestering en kosten van de verschillende vervolgdiensten,
- etc.

meenemen in een op te stellen begrotingswijziging voor 2019, die structureel doorwerkt.
Het DB adviseert de gemeenten om een bedrag op te nemen in de risicoparagraaf t.b.v. financiering VT in 2019 en 2020 (en verder).

Dekkend netwerk gezondheidsmakelaars
Het AB van 27 juni jl. heeft, in lijn met de zienswijzen van de deelnemende gemeenten, niet ingestemd met de gevraagde meerkosten voor de gezondheidsmakelaars. Men vond de gevraagde bijdrage onvoldoende onderbouwd. Echter, de lokale inzet van de gezondheidsmakelaar en de gezonde school-adviseur wordt door de meeste gemeenten zeer gewaardeerd en als zeer waardevol ervaren. Ook willen de meeste gemeenten dit inhoudelijk en financieel goed borgen, waarbij een groot aantal gemeenten aangeeft dat ze de voorkeur hebben om de inzet van gezondheidsmakelaars te regelen in het facultatieve deel van de GGD-begroting.

Het besluit van het AB om de uniforme bijdrage voor gezondheidsmakelaars niet te verhogen, heeft als consequentie dat de GGD de huidige inzet van gezondheidsmakelaars zal terugbrengen. Inhoudelijk betekent dit dat prioriteiten zullen moeten worden gesteld in de verschillende gemeenten ten aanzien van de ondersteuning door gezondheidsmakelaars. De GGD zal de consequenties van dit AB-besluit voor iedere gemeente apart in beeld brengen. De GGD zal vervolgens met de individuele gemeenten in gesprek gaan om in goed overleg te kunnen bepalen op welk terrein(nen) en thema('s) er minder of niet meer ingezet wordt. Vanzelfsprekend kunnen de gemeenten er ook voor kiezen om de formatie op facultatieve basis 'op te plussen'.

Tarief Kinderopvang
Het AB heeft 27 juni jl., in lijn met de uitgebrachte zienswijzen, het gevraagde tarief voor Toezicht kinderopvang niet gehonoreerd. De argumentatie daarvoor was voor de meeste gemeenten onvoldoende helder. In de begroting 2020 (versie 3.0, zie bijlage) wordt een uurprijs gehanteerd van € 96,80 (uurprijs 2019 + index). De consequenties van het lagere inspectie-uurtarief is dat de GGD het toezicht niet conform landelijke uitgangspunten kan organiseren. Aangezien de GGD wordt geacht alle wettelijke verplichte inspecties (100% van de instellingen en verplichte 5% steekproef gastouders) uit te voeren, zal op de kwaliteit en de ondersteuning van gemeenten worden ingeboet.

Een gemeente merkt op dat de jaarrekening 2018 van de GGD geen signalen laat zien dat het eerder vastgestelde budget voor Toezicht kinderopvang ontoereikend was en dat er zelfs een extra budget is gegenereerd van € 131.000. Het DB merkt op dat dit niet voor Toezicht Kinderopvang is, maar dat dit bedrag komt van gemeenten die de GGD de lichte handhaving voor hen laat uitvoeren.

Nieuwbouw
Het AB is 27 juni jl. akkoord gegaan met de uitzetting van € 85.995 als gevolg van stijging huisvestingslasten (rentelasten). Het AB geeft aan dat zij uitgaat van scenario 2 (meerkosten € 234.027).

Vaccinatiegraad
Het AB heeft 27 juni jl. ingestemd met het verhogen van de bijdrage met € 35.998 t.b.v. het RVP (voor de hogere opkomst bij de HPV-vaccinatie). Wij zijn verheugd dat ook de gemeenten het belangrijk vinden dat de vaccinatiegraad op een zo hoog mogelijk peil ligt c.q. gebracht wordt. Een gemeente heeft aangegeven dat zij waarde hecht aan de rol, die de GGD hierin speelt. Deze gemeente geeft aan dat "passende voorlichting en doelgerichte maatregelen, met inachtneming van ieders keuzevrijheid, dienen bij te dragen aan een hoger vaccinatiegraad". De GGD onderschrijft dit van harte en is graag bereid hierin een actieve rol te spelen.

Planning jaarrekening en begroting
Wij hebben begrip voor de wens van de Raden om meer tijd te hebben om zienswijze uit te brengen voor jaarrekening en begroting van de GGD. Doch, het opstellen van jaarrekening en begroting is een proces dat wij ook zorgvuldig en goed willen doen. U kunt ervan uitgaan dat wij, conform de Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid, de jaarrekening 2019 en de ontwerpbegroting 2021 aan de raden van deelnemende gemeenten zenden vóór 1 april 2020.

Wij vertrouwen erop u met deze informatie van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,

Drs. Grete Visser
Voorzitter

Dr. ir. Moniek Pieters
Directeur Publieke Gezondheid / Secretaris

Bijlagen:
1. Overzicht zienswijzen deelnemende gemeenten Jaarstukken 2018
2. Overzicht zienswijzen deelnemende gemeenten Programmabegroting GGD 2020
3. Vastgestelde Programmabegroting GGD 2020 (versie 3.0).

Zienswijzen gemeenten - Jaarstukken 2018
Overzicht d.d. 2 juli 2019

Gemeente	Zienswijze	Door gemeente gemaakte opmerkingen
Berg en Dal	Gedeeltelijk akkoord	Stemt in met de vaststelling van de jaarrekening en jaarverslag 2018. Akkoord met aanvullen van weerstandsvermogen met €272.000 (= het negatieve resultaat over 2018). Akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot 70% van het normbedrag (= € 786.000).
Beuningen	Gedeeltelijk akkoord (voorlopige zienswijze)	Stemt in met de vaststelling van de jaarrekening 2018. Akkoord met aanvullen van weerstandsvermogen met kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000) en adviseert deze kosten te dekken uit reserve Vrouwenopv. Niet akkoord met aanvullen tot normbedrag.
Buren	Gedeeltelijk akkoord (voorlopige zienswijze)	Akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen met de kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000). Niet akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot het normbedrag (€378.000).
Culemborg	Gedeeltelijk akkoord	Akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen met de kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000). Niet akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot het normbedrag (€378.000).
Druten	Gedeeltelijk akkoord	Stemt in met de vaststelling van de jaarrekening 2018. Akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen met de kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000). Niet akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot het normbedrag (€378.000).
Heumen	Gedeeltelijk akkoord	Stemt in met de vaststelling van de jaarrekening 2018. Akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen met de kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000). Niet akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot het normbedrag (€378.000).
Maasdriel	Gedeeltelijk akkoord	Stemt in met de vaststelling van de jaarrekening 2018. Niet akkoord met aanvullen van weerstandsvermogen met de kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000). Niet akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot het normbedrag (€378.000).
Neder-Betuwe	Gedeeltelijk akkoord	Stemt in met de vaststelling van de jaarrekening 2018 m.u.v. de aanvulling van de algemene reserve.

Zienswijzen gemeenten - Jaarstukken 2018
Overzicht d.d. 2 juli 2019

Gemeente	Zienswijze	Door gemeente gemaakte opmerkingen
Nijmegen	Gedeeltelijk akkoord	Stemt in met de vaststelling van de jaarrekening 2018. Akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen met de kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000). Niet akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot het normbedrag (€378.000).
Tiel	Gedeeltelijk akkoord	Akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen met de kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000). Niet akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot het normbedrag (€378.000).
West Betuwe	Gedeeltelijk akkoord	Akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen met de kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000). Niet akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot het normbedrag (€378.000).
West Maas en Waal	Gedeeltelijk akkoord	Stemt in met de vaststelling van de jaarrekening 2018. Akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen met de kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000). Niet akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot het normbedrag (€378.000).
Wijchen	Gedeeltelijk akkoord	Stemt in met de vaststelling van de jaarrekening 2018. Akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen met de kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000). Niet akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot het normbedrag (€378.000).
Zaltbommel	Gedeeltelijk akkoord	Wil graag dat tegenvallende resultaten in de toekomst voor zienswijze worden aangeboden aan de Raad. Akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen met de kosten die gemaakt zijn voor VT (€232.000). Niet akkoord met aanvullen van het weerstandsvermogen tot het normbedrag (€378.000).

Zienswijzen gemeenten - Programmabegroting GGD 2020
Overzicht d.d. 2 juli 2019

Gemeente	Zienswijze	Door gemeente gemaakte opmerkingen
Berg en Dal	Gedeeltelijk akkoord	VT: niet akkoord met voorgestelde uitzetting. Voorgesteld wordt om niveau 2019 met indexering te hanteren Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000. Gevraagd wordt om meer informatie. Kosten Nieuwbouw: Uitgaan van scenario 2. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104. Voorgesteld wordt €94 met indexering
Beuningen	Gedeeltelijk akkoord (voorlopige zienswijze)	VT: niet akkoord met voorgestelde uitzetting. Advies om de evt. meerkosten op te nemen in risicoparagraaf. Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000.Voorkeur om GM als maatwerk in te zetter Kosten Nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Uitgaan van scenario 2. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104.
Buren	Gedeeltelijk akkoord (voorlopige zienswijze)	Negatieve zienswijze t.a.v de indeling van de begroting. VT: niet akkoord met voorgestelde uitzetting van € 1.228.110. Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000. Kosten Nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104.
Culemborg	Gedeeltelijk akkoord	VT: voorlopig akkoord met scenario 1 (70% onderzoek-30% voorwaarden en vervolg) en 12 uur monitoring. Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000. Extra inzet regelen in facultatieve deel. Kosten Nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104; wel akkoord met € 94 met indexering.

Zienswijzen gemeenten - Programmabegroting GGD 2020
Overzicht d.d. 2 juli 2019

Gemeente	Zienswijze	Door gemeente gemaakte opmerkingen
Druten	Gedeeltelijk akkoord	Financiele spelregels: verzoek om onderdeel 'algemene omvang reserve' te schrappen; dit is overbodig. VT: niet akkoord. Voorstel om niveau 2019 + doorwerking begrotingsw. 2018 + indexering te hanteren. Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000.Voorkeur om GM als maatwerk in te zetter Kosten Nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Uitgaan van scenario 2. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104. Voorgesteld wordt €94 met indexering.
Heumen	Gedeeltelijk akkoord	VT: niet akkoord. Voorstel om niveau 2019 + doorwerking begrotingsw. 2018 + indexering te hanteren. Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000. Kosten Nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104.
Maasdriel	Gedeeltelijk akkoord	VT: voorlopig niet in te stemmen met de gevraagde extra bijdrage voor VT van €1.228.110. Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting.Maasdriel heeft inzet GM al structureel in haar begroting. Kosten nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104.
Neder-Betuwe	Gedeeltelijk akkoord	VT: Niet akkoord. Voorstel om in de begrotingsw. VT 2019 ook de doorwerking voor 2020 mee te nemen. Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000.Voorkeur om GM als maatwerk in te zetter Kosten Nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104. Voorgesteld wordt €94 met indexering.

Zienswijzen gemeenten - Programmabegroting GGD 2020
Overzicht d.d. 2 juli 2019

Gemeente	Zienswijze	Door gemeente gemaakte opmerkingen
Nijmegen	Gedeeltelijk akkoord	Niet akkoord met de spelregels; wens om de vastgestelde regelingen te handhaven. VT: niet akkoord. Voorstel om niveau 2019 + doorwerking begrotingsw. 2018 + indexering te hanteren. Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000. De bijdrage is onvoldoende onderbouwd. Kosten Nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Uitgaan van scenario 2. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104. Voorgesteld wordt €94 met indexering.
Tiel	Gedeeltelijk akkoord	Niet akkoord met financiele spelregels. Overschrijdingen moeten worden opgevangen binnen begroting. VT: niet akkoord. Voorstel om niveau 2019 + doorwerking begrotingsw. 2018 + indexering te hanteren. Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000.Voorkeur om GM als maatwerk in te zetter Kosten nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: niet akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Onduidelijk is of extra rijksmiddelen komen. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104.
West-Betuwe	Gedeeltelijk akkoord	VT: niet akkoord. Voorstel om niveau 2019 + doorwerking begrotingsw. 2018 + indexering te hanteren. Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000. Bekostiging GM onduidelijk. Kosten nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: akkoord met uurtarief van € 104.
West Maas en Waal	Gedeeltelijk akkoord	Akkoord met de financiele spelregels. Verzoek om deze voortaan op te nemen in Kaderbrief. VT: akkoord om scenario 2 (verhouding 60% onderzoek-40% voorwaarden en vervolg) en 12 uur monitoring Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000.Uitzetting regelen in het facultatieve deel. Kosten nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104. Voorgesteld wordt €94 met indexering.

Zienswijzen gemeenten - Programmabegroting GGD 2020
Overzicht d.d. 2 juli 2019

Gemeente	Zienswijze	Door gemeente gemaakte opmerkingen
Wijchen	Gedeeltelijk akkoord	Financiele spelregels: verzoek om onderdeel 'algemene omvang reserve' te schrappen; dit is overbodig. VT: niet akkoord. Voorstel om niveau 2019 + doorwerking begrotingsw. 2018 + indexering te hanteren. Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000.Voorkeur om GM als maatwerk in te zetter Kosten Nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Uitgaan van scenario 2. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Toezicht kinderopvang: niet akkoord met uurtarief van €104. Voorgesteld wordt €94 met indexering
Zaltbommel	Gedeeltelijk akkoord	Teleurgesteld in de mate waarin ambtenaren betrokken zijn bij de totstandkoming van de begroting. VT: akkoord om scenario 2 (verhouding 60% onderzoek-40% voorwaarden en vervolg) en 12 uur monitoring Gezondheidsmakelaars: niet akkoord met uitzetting van €335.000. Bekostiging in het facultatieve deel. Kosten nieuwbouw: akkoord met stijging huisvestingslasten met € 85.995. Indexering: akkoord met de voorgestelde 2,94%. Forensische geneeskunde: akkoord met daling van € 46.071. RVP: akkoord met stijging van de lasten met € 35.998. Passende voorlichting en doelgerichte maatregelen dienen bij te dragen aan een hogere vaccinatiegraad. Toezicht kinderopvang: akkoord met uurtarief van €104.

MARN

BEGROTING 2020

INHOUD

1 INLEIDING 4

2 PROGRAMMA MARN 4

2.1 Inleiding 4

2.2 Taakveld 0.1: Bestuur 5

2.3 Taakveld 7.3: Afvalverwerking 5

3 PARAGRAFEN 7

3.1 Financiële paragraaf 7

3.2 Verbonden partijen 10

3.3 Weerstandsvermogen 11

3.4 Bedrijfsvoering 12

3.5 Onderhoud kapitaalgoederen 13

4 PROGRAMMABEGROTING 2020 14

4.1 Begrote balanspositie ultimo 2020 14

4.2 Begrote baten 2020 15

4.3 Begrote lasten 2020 16

4.4 Kostenverdeelstaat 17

4.4.1 Lasten 17

4.4.2 Baten 18

5 MEERJARENRAMING 2021 – 2023 21

5.1 Baten Meerjarenraming 2021 – 2023 21

5.2 Lasten Meerjarenraming 2021 – 2023 22

1 INLEIDING

De MARN is een gemeenschappelijke regeling met acht deelnemende gemeenten in de regio Nijmegen. De gemeenschappelijke regeling behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van milieu, waaronder in ieder geval begrepen een doelmatige en milieu hygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen.

Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Bij ministeriële regeling van 5 maart 2016 is het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten gewijzigd. Dit heeft gevolgen voor onze programmabegroting 2018. Het gaat om de volgende wijzigingen:

Uitvoeringsinformatie (voorheen productenraming)

De baten en lasten worden ingedeeld naar "taakvelden". De taakvelden worden toegerekend aan de 6 programma's. In de programmabegroting is een overzicht opgenomen van de taakvelden.

Kengetallen financiële positie

Met ingang van de jaarrekening 2016 en de begroting 2018 is door een ministeriële regeling verplicht gesteld een aantal financiële kengetallen op te nemen in de paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting met betrekking tot de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling.

Verbonden partijen

In de betreffende programma's van de programmabegroting dient aangegeven te worden welke bijdrage geleverd wordt aan de realisatie van een programma en wat de mogelijke risico's zijn. Gemeenschappelijke regelingen dienen met ingang van 2018 aan de nieuwe eisen van het BBV te voldoen waardoor er in 2018 inzicht ontstaat in de prestaties. Met ingang van 2018 zal dan ook op dit punt aan de nieuwe eisen van het BBV worden voldaan.

2 PROGRAMMA MARN

2.1 Inleiding

Doelstelling, taken en bevoegdheden

In 2017 is op basis van een evaluatie de taak van de GR MARN beperkt. Concreet betekent dit dat de netwerkondersteuning die GR MARN verzorgde is gestopt.
De regeling richt zich nu vooral op de rol van aandeelhouder en leverancier van afval aan ARN B.V.. Daardoor zullen onderwerpen met betrekking afval een rol blijven spelen. De ondersteuning van de MARN is per 1-7-2018 overgenomen door Dar NV..

Rechtskarakter en producten

De gemeenschappelijke regeling is een rechtspersoonlijkheid bezittend samenwerkingsverband, dat is opgericht op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Ter uitvoering van de doelstelling van de MARN worden de volgende taakvelden onderscheiden:

1. Bestuur;
2. Afvalverwerking, in het bijzonder de relatie met ARN B.V.;

2.2 Taakveld 0.1: Bestuur

Wat willen we bereiken?

Een openbaar lichaam als de MARN heeft wettelijk een aantal organen met een doelstelling zoals omschreven in de tekst van de gemeenschappelijke regeling. Om de doelstelling te kunnen realiseren en als ondersteuning voor de taken en bevoegdheden kent de MARN een bestuur en een (gedetacheerde) ambtelijke coördinatie. Met deze ondersteuning willen we bereiken dat de doelstelling, de taken en bevoegdheden zoals omschreven in de tekst van de regeling in goed overleg gerealiseerd kunnen worden.

Wat doen we ervoor?

Voor een omschrijving van de organisatie wordt verwezen naar paragraaf 3.4 Bedrijfsvoering. Gedurende het gehele jaar wordt een beperkt aantal vergaderingen van het Algemeen en Dagelijks Bestuur gepland.

Na besluitvorming in het Dagelijks en, indien van toepassing, het Algemeen Bestuur worden de besluiten waar nodig uitgewerkt en uitgevoerd door de secretaris. Indien gewenst of noodzakelijk vindt de uitwerking plaats door een externe partij, waarbij de secretaris een coördinerende rol heeft.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de begrote kosten van 2020 als ook 2019 opgenomen alsook de werkelijke kosten van 2018.

Taakveld 0.1 Bestuur

	Begroting 2020	Begroting 2019	Rekening 2018
Lasten	€ 144.819	€ 140.600	€ 110.526
Baten	€ -	€ -	€ -
Saldo	**€ 144.819-**	**€ 140.600-**	**€ 110.526-**

2.3 Taakveld 7.3: Afvalverwerking

Wat willen we bereiken?

Gezien dit taakveld het geheel aan (financiële) relaties met ARN B.V. betreft betekent dat een goede en constructieve relatie met de ARN B.V. wordt onderhouden, waarbij de (financiële) risico's zoveel mogelijk worden beheerst dan wel waar mogelijk verlaagd, een zo laag mogelijk tarief wordt nagestreefd, er een maximale uitoefening van bevoegdheden plaatsvindt in de aandeelhoudersvergadering en waarbij ARN B.V. een bijdrage levert aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de deelnemers in de MARN.

Wat doen we daarvoor?

Het taakveld Afvalverwerking betreft het geheel aan (financiële) relaties die de MARN heeft met de besloten vennootschap naar Nederlands recht, ARN B.V. De MARN is op een aantal wijzen verbonden met ARN B.V., zoals:

1. Contractpartner voor aanlevering van afval en indirect leverancier van afvalstoffen (via de gemeenten);
2. Aandeelhouder in het aandelenkapitaal van ARN B.V.;

Begin 2017 heeft MARN de gronden waarop de stortlocatie en de installaties zijn gevestigd verkocht aan ARN B.V..

Daarnaast is in het kader van de aanlevering van het afval aan de ARN B.V. een vereveningsbijdrage transportkosten opgesteld voor de acht MARN-gemeenten.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de begrote kosten van 2020 en 2019 inzake het taakveld Afvalverwerking opgenomen alsook de werkelijke kosten van 2018.

Taakveld 7.3: Afvalverwerking

	Begroting 2020	Begroting 2019	Rekening 2018
Lasten	€ 80.367	€ 81.561	€ 143.238
Baten	€ 360.708	€ 374.634	€ 388.143
Saldo	**€ 280.341**	**€ 293.074**	**€ 244.905**

Uit het voordelige saldo op afvalverwerking dekt de MARN de organisatie-, bestuurskosten en de overige kosten die ten laste komen van de MARN.

3 PARAGRAFEN

3.1 Financiële paragraaf

Uitgangspunten

De gemeenschappelijke regeling houdt zich aan de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen voor wat haar financieel beleid betreft.
Positieve resultaten op basis van een vastgesteld jaarverslag worden conform besluiten van het Algemeen Bestuur uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN (zie ook weerstandsvermogen).

De paragraaf betreffende de financiering bevat onder andere de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte. De kaders ten aanzien van risicobeheer zijn vastgelegd in de Financiële Verordening MARN en het Treasurystatuut. Beide zijn begin 2017 gewijzigd en aangepast aan de nieuwe regels.

Wet FiDo

In de wet Financiering Decentrale Overheden, afgekort de wet FiDo, zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden

Het vanaf 10 december 2013 verplichte schatkistbankieren, in feite schatkistbeleggen, houdt in dat o.a. gemeenten en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen al hun overtollige liquide middelen ('beleggingen') aanhouden bij het ministerie van Financiën en niet langer financiële geldmiddelen en vermogens bij private partijen buiten de schatkist aanhouden. De middelen die een decentrale overheid aanhoudt, blijven beschikbaar voor de uitoefening van de publieke taak. Het principe van schatkistbankieren is dat publiek geld de schatkist niet eerder verlaat dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de publieke taak.

Wet Houdbare overheidsfinanciën

De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof), in werking getreden per 1 januari 2014, betreft de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. De Europese begrotingsafspraken zijn gericht op het terugdringen van het nationale EMU-tekort tot onder de 3 procent. In de wet worden de afspraken vertaald naar nadere doelstellingen ten aanzien van de schuldomvang en het begrotingstekort van decentrale overheden.

Aangegane en verstrekte leningen

De MARN is in het verleden tevens een aantal leningen aangegaan in het kader van de aanschaf van de gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gebouwd en de stortplaats wordt geëxploiteerd evenals de financiering van de aandelen in ARN B.V. Van deze resteert alleen nog een kasgeldlening bij BNG van € 2.000.000 met een rentepercentage van 1,330% waarop wordt afgelost en wel over een periode van 20 jaar.

MARN heeft aan ARN B.V. een lening verstrekt ten behoeve van de aankoop door ARN B.V. van de gronden die in eigendom waren van MARN. Dit bedrag is groot € 11.500.000. Hierop wordt door ARN B.V. jaarlijks rente en aflossing betaald. Het rentepercentage van deze lening is gesteld op een vaste rente van 3,09% op jaarbasis voor de gehele periode van aflossing. Wij refereren naar de toelichting bij de jaarrekening.

Rentebaten en -lasten

MARN zal gedurende 2020 rente ontvangen van ARN B.V. voor de aan haar verstrekte lening. Deze worden geraamd op € 303.985.
Gedurende het jaar 2020 zal de MARN rente betalen over de door haar aangegane lening. Er wordt een bedrag van € 23.644 geraamd.

Schatkistbankieren

De gelden die de gemeenschappelijke regeling niet direct nodig heeft voor haar eigen exploitatie zullen gedurende het jaar 2020 worden ondergebracht bij de ING-bank. Conform het bepaalde bij “Schatkistbankieren” zullen bedragen boven de € 400.000 (gemiddeld over een maand) worden gezet op een speciaal daartoe geopende rekening bij het Rijk.

Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico’s die samenhangen met de rentelasten van decentrale overheden. Om een grens te stellen aan korte financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. Juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct een relatief grote invloed hebben op de rentelasten. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij begin van het jaar. Artikel 4, lid 1 Wet FIDO bepaalt, dat de gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal niet de kasgeldlimiet overschrijdt. Hiervoor wordt het gemiddelde genomen van de korte financiering op de eerste dag van de drie kalendermaanden in een kwartaal.

De geprognosticeerde ontwikkeling van de kasgeldlimiet in 2020 blijkt uit volgende opstelling:

Kasgeldlimiet in 2020 Per eerste dag van het kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
[1] Omvang begroting per 1 januari 2020 (=grondslag)				
	€ 58.800	€ 58.800	€ 58.800	€ 58.800
Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
- in bedrag	**€ 300.000**	**€ 300.000**	**€ 300.000**	**€ 300.000**
Voor de kasgeldlimiet geldt een minimum van € 300.000				
[2] Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Schuld in rekening courant	€ -	€ -	€ -	€ -
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vlottende schuld	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
[3] Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	€ -	€ -	€ -	€ -
Tegoeden in rekening courant	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 50.000
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vlottende middelen	**€ 100.000**	**€ 100.000**	**€ 100.000**	**€ 50.000**
[4] Toets kasgeldlimiet:				
a Gem. netto schuld - vlottende middelen (3-2)	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 50.000
b Toegestane kasgeldlimiet [1]	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Ruimte	**€ 400.000**	**€ 400.000**	**€ 400.000**	**€ 350.000**

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij de herfinanciering. Het renterisico op het begrotingstotaal overschrijdt de renterisiconorm niet (artikel 6, lid 1 Wet FIDO).

De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Op basis van de wijzigingswet stelt de beoogde renterisiconorm in de kern dat de jaarlijkse verplichte aflossing en renteherzieningen niet meer dan 20% van de begroting mogen bedragen. Het maximum percentage van 20% moet voor de komende vier jaar worden berekend op basis van de begroting voor het komende jaar. De horizon van het begrotingsjaar plus de komende drie jaar komt overeen met de periode van de meerjarenraming.

In 2020 zal naar verwachting geen sprake zijn van herfinanciering, renteherziening en zullen tevens geen leningen worden aangetrokken en/of verstrekt. Derhalve is de MARN binnen de minimale renterisiconorm van € 2.500.000 gebleven.

Resumé

Bij de MARN zijn geen voorzieningen voor financieringsrisico's getroffen. In artikel 27 lid 1 van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN wordt vermeld dat de gemeenten gezamenlijk

garant staan voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het openbaar lichaam gesloten en af te sluiten langlopende en kasgeldleningen en in rekening opgenomen en op te nemen gelden, en voor de door het openbaar lichaam verstrekte garanties. In lid 2 van dat artikel wordt verder vermeld dat elke deelnemende gemeente hierbij is verbonden naar verhouding van haar inwonertal. Daarbij zijn de inwonertallen bepalend zoals deze door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden bekend gemaakt.
Tevens zijn er geen claims van derden, noch zijn er bijzondere risico's in de deelnemingen (ARN B.V.) en zijn er geen rechtsgedingen.

3.2 Verbonden partijen

Aandeelhouderschap

MARN heeft een aandelenpakket in de vennootschap ARN B.V. Het betreffen 3.750 aandelen. Daarmee heeft de MARN een belang van 37,5%. Deze aandelen zijn door de MARN voor 100% volgestort. Elk aandeel vertegenwoordigt een nominale waarde van € 453.

Stemrecht

Bij het opstellen van de begroting 2020 heeft de MARN in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. een stemrecht in overeenstemming met de 37,5% van de aandelen resulterende in een stemrecht van 39,4% aangezien een klein aantal aandelen door ARN B.V. zelf worden gehouden waarop voor haar geen stemrecht rust zoals blijkt uit onderstaande tabel.

	Aantal aandelen	Stempercentage
REMONDIS	3.996	42,00%
MARN	3.750	39,40%
De Vallei	1.176	12,40%
Rivierenland	588	6,20%
ARN B.V.	490	0,00%
	10.000	**100,00%**

In de loop van 2019 kan de stemverhouding wijzigen doordat GR de Vallei haar aandelen heeft aangeboden aan ARN BV. Indien ARN BV deze aandelen over zal nemen, vervalt het stemrecht over deze aandelen. De tabel wijzigt dan als volgt:

Naam aandeelhouder	Aantal aandelen	Aantal stemmen	Percentage stemmen
REMONDIS	3.996	3.996	48%
GR MARN	3.750	3.750	45%
Rivierenland	588	588	7%
ARN B.V.	1.666	0	0%
TOTAAL	**10.000**	**8.334**	**100%**

Raad van commissarissen

De ARN B.V. kent naast de directie tevens een Raad van commissarissen. Namens de regio-aandeelhouders, waaronder de MARN, zullen een aantal leden in het jaar 2020 zitting hebben in de Raad van commissarissen.

MARN is één van de aandeelhouders in ARN B.V.. Een besloten vennootschap kent een eigen juridische structuur met bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

De jaarstukken van ARN B.V. worden medio van elk jaar vastgesteld in de Algemene vergadering waarin MARN zitting heeft. Deze stukken worden in de vergadering van het Algemeen Bestuur voorbesproken. Bij het opstellen van de begroting 2020 van de MARN zijn alleen de cijfers van de Jaarrekening 2017 van ARN B.V. bekend.
Het eigen vermogen van ARN B.V. bedraagt k€ 18.540 per ultimo 2017. Op basis van de jaarrekening 2017 heeft ARN B.V. langlopende schulden in de hoogte van k€ 21.589 tegen een bedrag van k€ 14.200 het jaar er voor. De toename van de langlopende schulden is mede veroorzaakt door de lening van MARN bij de verkoop van de gronden aan ARN BV.
Het resultaat over 2017 bedroeg k€ 947 tegen k€ 512 in het jaar er voor.
MARN heeft voor de verwerking van het afval van de deelnemers in MARN een vast tarief met een jaarlijkse indexering. De aanleverovereenkomst loopt tot 2026.
MARN is sedert begin 2017 geen eigenaar meer van de gronden die zij voorheen verhuurde aan ARN B.V.. ARN B.V. is nu eigenaar.

3.3 Weerstandsvermogen

Door het Algemeen Bestuur is in juni 2014 besloten dat de MARN geen weerstandsvermogen dient aan te houden anders dan de € 10.000 Post onvoorzien uit de begroting.

Het eigen vermogen van de MARN, bestaande uit de algemene reserve, de bestemmingsreserve en het gerealiseerd resultaat over het jaar 2018, bedraagt per 31-12-2018 € 10.711.409.

Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten, die voortvloeien uit de rekening, op te vangen en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonerstal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN. Daarbij dienen cijfers van het CBS over het inwonertal te worden gebruikt.

Risicobeheersing

De risico's van de MARN zijn beperkt. Het Algemeen Bestuur heeft in de notitie Weerstandsvermogen bepaald dat voor de afdekking van de risico's de begrotingspost Onvoorzien voldoende is. Daarnaast is MARN aandeelhouder in ARN B.V. Zij heeft één lening (in verband met grondverkoop) en geen garanties meer uitstaan naar ARN B.V.. De lening is afgedekt met een eerste recht van hypotheek. Tevens heeft MARN met ARN B.V. een vast tarief met indexering voor het door de deelnemers in de MARN aangeleverde afval. Het risico dat MARN loopt bedraagt ten hoogste de waarde van de aandelen die MARN heeft in ARN B.V. Deze zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs en wel voor een waarde van € 1.701.675. Verder wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Kengetallen

Bij Besluit van 15 mei 2015 is het BBV gewijzigd. De vernieuwde BBV vereist dat kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie opgenomen worden in de paragraaf weerstandsvermogen. Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel ruimte de organisatie beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid. Onderstaand zijn de voorgeschreven kengetallen opgenomen. De wijze waarop de kengetallen berekend moeten worden is opgenomen in de Regeling van de Minister van BZK van 9 juli 2015 en gewijzigd 26 oktober 2015.

Kengetallen begroting 2020		
Netto schuldquote	431%	C
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-2264%	A
Solvabiliteitsratio	85%	A
Structurele exploitatieruimte	35%	A

Interpretatie kengetallen
Bij de normering volgens de provincie Gelderland worden bovenstaande waarden ingedeeld in 3 categorieën, zoals aangegeven in de brief van 7 oktober 2015.Deze categorieën sluiten aan bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden. Categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest.

Op basis van de kengetallen ontstaat een beeld dat MARN voor 3 van de 4 onderdelen onder de categorie A valt, de minst risicovolle. De netto schuldquote valt in categorie C, dit komt doordat er bij gelijkblijvende schulden, minder baten zijn (in 2017 grondverkoop).

Kengetallen:	Cat. A	Cat. B	Cat. C
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%

3.4 Bedrijfsvoering
De gemeenschappelijke regeling kent op basis van de tekst van de regeling de volgende te onderscheiden organen: het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast bestaat er een ambtelijke ondersteuning bestaande uit een secretaris en een vakberaad voor afval.

Bestuursorganen

Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur zal bestaan uit acht leden, t.w. de leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Tevens zijn er evenzoveel plaatsvervangende leden aangewezen.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vier leden inclusief de Voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe zoals in de Wet gemeenschappelijke regelingen en de tekst van de GR MARN is toebedeeld. Het Dagelijks Bestuur stuurt vanuit zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid de secretaris aan.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De Voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte. In de eerste vergadering na de gemeenteraadsverkiezingen van het jaar 2018 is de mevrouw H. Tiemens verkozen tot Voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de MARN.

Ambtelijke organisatie

Secretariaat
Met ingang van 1 juli 2018 wordt het secretariaat door Dar N.V. vervuld.

Administratie
De administratie zal gedurende het jaar 2020 worden verzorgd door Dar N.V..

Informatievoorziening
De verschillende onderwerpen en projecten worden geregeld besproken in de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Voor specifieke onderwerpen worden Colleges van Burgemeester en Wethouders als ook Raden tussentijds geïnformeerd en naar hun opvattingen gevraagd naar gelang het onderwerp. Voor een aantal voorstellen is dat zelfs verplicht, zoals voor de begroting en de rekening.

3.5 Onderhoud kapitaalgoederen

De MARN was eigenaar van gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gevestigd alsmede de stortplaats is gelokaliseerd. Begin 2017 is besloten tot verkoop van de gronden aan ARN B.V. dat vervolgens formeel in 2018 is afgerond. MARN is aldus geen eigenaar meer van de gronden. Doordat de MARN geen eigen kantoorruimte meer heeft, heeft zij sinds medio 2014 verder ook geen eigen kapitaalgoederen meer.

4 PROGRAMMABEGROTING 2020

4.1 Begrote balanspositie ultimo 2020

ACTIVA	MARN geprognosticeerde balans ultimo 2020	MARN gewijzigde geprognosticeerde balans ultimo 2019	MARN balans ultimo 2018
VASTE ACTIVA			
Materiele vaste activa			
Investeringen met een economisch nut	€ -	€ -	€ -
Financiële vaste activa			
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	€ 1.701.675	€ 1.701.675	1.701.676
Lening ARN B.V.	€ 9.723.438	€ 10.188.054	€ 10.638.744
	€ 11.425.113	**€ 11.889.729**	**€ 12.340.420**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**€ 11.425.113**	**€ 11.889.729**	**€ 12.340.420**
VLOTTENDE ACTIVA			
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar			
Uitzettingen Rijk's schatkist	€ 133.220	€ 180.000	318.276
Overige vorderingen	€ 10.553	€ 10.554	57.026
	€ 143.773	**€ 190.554**	**€ 375.302**
Liquide middelen	**€ 50.000**	**€ 51.500**	**€ 102.219**
Overlopende activa			
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**€ 193.773**	**€ 242.054**	**€ 477.521**
TOTAAL	**€ 11.618.886**	**€ 12.131.783**	**€ 12.817.940**
VASTE PASSIVA			
Eigen vermogen			
Reserves			
Algemene reserve	€ -	€ -	€ -
Bestemmingsreserve	€ 18.416		€ 18.416
Bestemmingsreserve uitkering gemeenten	€ 9.725.198	€ 10.148.661	€ 10.558.614
Geprognotiseerd resultaat	€ 125.522	€ 142.474	€ 134.379
	€ 9.869.135	**€ 10.291.135**	**€ 10.711.409**
Vaste schulden met rentetypische looptijd ? 1 jaar			
Onderhandse leningen			
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 1.732.629	€ 1.822.933	€ 1.912.051
TOTAAL VASTE PASSIVA	**€ 11.601.764**	**€ 12.114.068**	**€ 12.623.460**
VLOTTENDE PASSIVA			
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar			
Overige schulden	**€ 5.000**	**€ 5.000**	**€ 181.765**
Overlopende passiva			
Rente leningen O/G	**€ 12.122**	**€ 12.715**	**€ 12.715**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**€ 17.122**	**€ 17.715**	**€ 194.480**
TOTAAL	**€ 11.618.886**	**€ 12.131.783**	**€ 12.817.940**

4.2 Begrote baten 2020

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten voor 2020 als ook die nog van 2019 opgenomen. Daarnaast zijn de werkelijke lasten over 2018 (op basis concept-rekening) opgenomen.

Begrote baten

Omschrijving		geraamde baten dienstjaar 2020 euro's		gewijzigde geraamde baten dienstjaar 2019 euro's		werkelijke baten dienstjaar 2018 euro's
Bestuur						
Rente ING bank / Schatkistbankieren	€	-	€	-	€	-
Deelnemersbijdragen	€	-	€	-	€	-
Totaal Bestuur	***€***	***-***	***€***	***-***	***€***	***-***
Afvalverwerking						
Vereveningsbijdrage transportkosten	€	56.723	€	56.723	€	56.723
Rente ontvangen van ARN B.V.	€	303.985	€	317.911	€	331.420
Opbrengst grondverkoop					€	-
Totaal Afvalverwerking	***€***	***360.708***	***€***	***374.634***	***€***	***388.143***
Netwerkondersteuning						
Regionale projecten					€	-
Totaal Netwerkondersteuning	***€***	***-***	***€***	***-***		***0***
Totale baten	***€***	***360.708***	***€***	***374.634***	***€***	***388.143***

4.3 Begrote lasten 2020

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten voor 2020 als ook nog die van 2019 opgenomen. Daarnaast zijn de werkelijke lasten over 2018 (op basis concept-rekening) opgenomen.

Begrote lasten

Omschrijving	geraamde lasten dienstjaar 2020 euro's	gewijzigde geraamde lasten dienstjaar 2019 euro's	werkelijke lasten dienstjaar 2018 euro's
Bestuur			
Personeel	€ 56.084	€ 54.450	€ 78.861
Overige goederen en diensten	€ 88.735	€ 86.150	€ 31.665
Totaal Bestuur	***€ 144.819***	***€ 140.600***	***€ 110.526***
Afvalverwerking			
Rente	€ 23.644	€ 24.838	€ 26.015
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Bijdrage circulaire economie			€ 60.500
Totaal Afvalverwerking	***€ 80.367***	***€ 81.561***	***€ 143.238***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten			€ -
Klimaatprojecten			
Totaal Netwerkondersteuning	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ -
Incidentele baten en lasten	€ -	€ -	€ -
Totale lasten	**€ 235.186**	**€ 232.161**	**€ 253.764**
Gerealiseerd resultaat	***€ 125.522***	***€ 142.474***	***€ 134.379***

4.4 Kostenverdeelstaat

In onderstaande tabel is de kostenverdeelstaat opgenomen gevolgd door een nadere toelichting.

Kostenverdeelstaat 2020
Hierna volgt voor alle kosten en baten een toelichting per categorie.

	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Onvoorzien
LASTEN				
1. Personeel	56.084	56.084		
2. Overige goederen en diensten	88.735	88.735		
3. Rente te betalen	23.644		23.644	
4. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723	
5. Onvoorzien	10.000			10.000
Totaal Lasten	**235.186**	**144.819**	**80.367**	**10.000**
BATEN				
1. Rente te ontvangen bank	0		0	
2. Rente te ontvangen ARN B.V.	303.985	0	303.985	
3. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723	
Totaal Baten	**360.708**	**0**	**360.708**	**0**
Exploitatiesaldo	**125.522**	**-144.819**	**280.341**	**-10.000**

4.4.1 Lasten

1. Personeel (economische categorie 1.1)
Met ingang van 1 juli 2018 wordt het secretariaat verzorgd door Dar N.V.. De lasten hiervan worden hier verantwoord.

2. Overige goederen en diensten (economische categorie 3.8)

Overzicht begrote kosten Overige goederen en diensten

Overige goederen en diensten **Kostenpost**	**Begroting 2020** **Bedrag**	**Begroting 2019** **Bedrag**	**Rekening 2018** **Bedrag**
Adviezen	€ 77.250	€ 75.000	€ 20.863
Accountantskosten	€ 8.755	€ 8.500	€ 8.470
Bureaukosten	€ 412	€ 400	€ 213
Vergader- representatiekosten	€ 309	€ 300	€ 550
Diverse kosten	€ 258	€ 250	€ 15-
Telefoon/internet en postverzorging	€ 773	€ 750	€ 287
Archiefbeheer/-inspectie	€ 103	€ 100	€ 97
Verzekeringen	€ 309	€ 300	€ 303
Bankkosten	€ 567	€ 550	€ 898
Totaal	**€ 88.735**	**€ 86.150**	**€ 31.665**

3. Rente (economische categorie 5.1)

Overzicht begrote Rente

Rente lening ontvangen gelden	€	23.644
Totaal	**€**	**23.644**

4. Vereveningsbijdrage: uit te keren bedragen (economische categorie 7.5)

Overzicht begrote Vereveningsfonds Transportkosten

Vereveningsfonds transportkosten uit te keren	56.723
Totaal	**56.723**

5. Onvoorzien

Overzicht begrote Onvoorzien

Onvoorzien	€	10.000
Totaal	**€**	**10.000**

4.4.2 Baten

1. Renteopbrengst verkoop (economische categorie 5.1)

Met ingang van begin 2017 zijn de gronden die de MARN in eigendom had verkocht aan ARN B.V. . ARN B.V. betaalt aan MARN rente met risico-opslag. Deze wordt hier verantwoord.

Overzicht begrote Renteopbrengst verkoop gronden

Rente te ontvangen van ARN B.V.	€	303.985
Totaal	€	303.985

2. Rente (economische categorie 5.1)

Het betreft hier ontvangen rente op de rekening bij de ING en de vergoeding voor het Schatkistbankieren.

Overzicht begrote Rente

Rente-inkomsten ING bank/Rijk	€	-
Totaal	**€**	**-**

3. Vereveningsbijdrage transportkosten: te ontvangen bedragen (economische categorie 7.5)

De totaal te ontvangen gelden zijn exact gelijk aan de door de MARN uit te keren bedragen.

Overzicht begrote Vereveningsfonds Transportkosten

Vereveningsfonds transportkosten te ontvangen	€	56.723
Totaal	**€**	**56.723**

4. Voordelig exploitatiesaldo

Hieronder wordt het voordelige exploitatiesaldo voor 2020 geraamd.

Overzicht opbouw exploitatiesaldo MARN

Product		Bedrag
Saldo Bestuur	€	-144.819
Saldo Afvalverwerking	€	280.341
Saldo Netwerkondersteuning	€	-
Onvoorzien	€	-10.000
Voordelig exploitatiesaldo	**€**	**125.522**

De ontvangen rente wordt jaarlijks gerealiseerd en is onderdeel van de resultaatsverdeling. Naast rente betaalt ARN B.V. ook aflossing. Met ARN B.V. is overeengekomen dat de verkoopsom over een periode van 20 jaar door haar wordt afbetaald.
Vanuit de ingestelde bestemmingsreserve zullen bedragen over 20 jaar worden uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Het rentebedrag neemt met de jaren af maar tegelijkertijd met het afnemen van de rentebaten nemen de vrijval uit de bestemmingsreserve toe.

5. Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten	€	-
Totaal	€	-

6. Deelnemersbijdragen

Deelnemersbijdragen	€	-
Totaal	€	-

5 MEERJARENRAMING 2021 – 2023

5.1 Baten Meerjarenraming 2021 – 2023

Baten meerjarenbegroting 2021 - 2023

Omschrijving	geraamde baten dienstjaar 2021	geraamde baten dienstjaar 2022	geraamde baten dienstjaar 2023
Bestuur			
Rente ING bank / Schatkistbankieren	€ -	€ -	€ -
Totaal Bestuur	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Afvalverwerking			
Rente	€ 289.629	€ 274.829	€ 259.572
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal Afvalverwerking	***€ 346.352***	***€ 331.552***	***€ 316.295***
Totale baten	***€ 346.352***	***€ 331.552***	***€ 316.295***

5.2 Lasten Meerjarenraming 2021 – 2023

Lasten meerjarenbegroting 2021 - 2023

	geraamde lasten dienstjaar 2021	geraamde lasten dienstjaar 2022	geraamde lasten dienstjaar 2023
Bestuur			
Personeel	€ 57.766	€ 59.499	€ 61.284
Overige goederen en diensten	€ 91.397	€ 94.138	€ 96.963
Totaal Bestuur	***€ 149.163***	***€ 153.637***	***€ 158.247***
Afvalverwerking			
Rente	€ 22.435	€ 21.210	€ 19.969
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal Afvalverwerking	***€ 79.158***	***€ 77.933***	***€ 76.692***
Onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Totale lasten	€ 238.321	€ 241.570	€ 244.939
Gerealiseerd resultaat	***€ 108.031***	***€ 89.982***	***€ 71.356***

JAARVERSLAG 2018

Datum: 17 april 2019

INHOUD

Pagina

1 Programma & Producten 1

1.1 Programma 1

1.2 Bestuur 1

1.3 Afvalverwerking 2

1.4 Netwerkondersteuning 3

2 Paragrafen 3

2.1 Financiële paragraaf 3

2.2 Verbonden partijen 6

2.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 7

2.4 Bedrijfsvoering 8

2.5 Onderhoud kapitaalgoederen 9

3 JAARREKENING 2018 10

3.1 Algemeen 10

3.2 Balans 12

3.3 Toelichting balans 14

3.4 Overzicht van baten en lasten 18

3.5 Toelichting overzicht van baten en lasten 20

3.5.1 Bestuur 21
3.5.2 Product Afvalverwerking 22
3.5.3 Netwerkondersteuning Projecten 23
3.5.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid 23
3.5.5 Analyse onvoorzien 23
3.5.6 Analyse overzicht van baten en lasten 24
3.5.7 Incidentele baten en lasten 24
3.5.8 Wet normering topinkomens 24

3.6 Overige gegevens 26

3.6.1 Gebeurtenissen na balansdatum 26

3.7 Bestemming saldo en vrijval bestemmingsreserve 26

4 Bijlagen 27

4.1 ledenlijst algemeen en dagelijks bestuur 27

tot mei 2018 27

vanaf mei 2018 27

1 Programma & Producten

1.1 Programma

Doelstelling, taken en bevoegdheden en producten
De gemeenschappelijke regeling MARN is getroffen ter behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten ter bescherming van het milieu, waaronder in ieder geval begrepen een doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen, in het bijzonder het aandeelhouderschap in ARN B.V.. Dat maakt ook haar programma uit.

Rechtskarakter
De gemeenschappelijke regeling is een rechtspersoonlijkheid bezittend samenwerkingsverband, dat is opgericht op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Ter uitvoering van de doelstelling van de MARN worden de volgende producten onderscheiden:
1. Bestuur;
2. Afvalverwerking, in het bijzonder de relatie met ARN B.V.;
3. Netwerkondersteuning.

1.2 Bestuur

Wat hebben we bereikt en wat hebben we er voor gedaan?

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart is in mei een nieuw bestuur samengesteld. Voor een overzicht van de bestuursleden wordt verwezen naar de bijlage 1.

Gedurende het jaar 2018 is de evaluatie uit 2017 verder uitgewerkt in voorstellen voor wijziging van de tekst van de gemeenschappelijke regeling. De wijzigingen betreffen het feit dat MARN geen gronden meer in eigendom heeft en de projectorganisatie is verdwenen. Er worden geen projecten meer door MARN verzorgd en er is geen budget voor beschikbaar. Wel vindt het bestuur het wenselijk om op te nemen dat binnen kaders van de MARN afstemming wordt gezocht op afval- en milieubeleid waar dat door de deelnemers gewenst wordt. De gewijzigde tekst is door het AB in november goedgekeurd en voorgelegd aan de raden en colleges van de gemeenten.
De regeling zelf blijft in stand en zal zij zich richten op de rol van aandeelhouder en leverancier van afval aan ARN B.V.. Daardoor zullen onderwerpen met betrekking afval een rol blijven spelen.

In maart heeft het AB besloten om de gemeenten ontheffing te verlenen voor de verwerking van Plastic+. ARN B.V. heeft laten weten geen bezwaar te hebben tegen het verlenen van een ontheffing aangezien zij zelf geen goede verwerking voor Plastic+ heeft. Via een collectieve aanbesteding heeft Midwaste een verwerker voor het Plastic+ gecontracteerd. De ontheffing is verleend ten aanzien van de levering van het Plastic+ van de MARN aan ARN B.V.. Dit is dus niet een ontheffing van de verplichting van de deelnemers om afvalstoffen aan te leveren aan MARN op basis van de tekst van de gemeenschappelijke regeling: de deelnemers blijven verplicht dit in MARN-verband aan te leveren. Dit betekent dat alle MARN-gemeenten hun Plastic+ via de Midwaste route dienen af te voeren inclusief op- en overslag. De periode van ontheffing is gekoppeld aan de looptijd van het Midwaste contract, te weten vier jaar met twee maal een optie van twee jaar verlenging.

In november heeft het AB verkennend gesproken over de toekomstige samenwerking binnen de regio en met de ARN BV, mede in relatie tot de energietransitie waar de gemeenten voor staan. Een extra aanleiding om over dit onderwerp te spreken is de aankondiging dat GR De Vallei overweegt om haar aandelen te koop aan te bieden.

Naar aanleiding van de evaluatie verzorgt de MARN geen netwerkondersteuning meer en is het budget voor regionale projecten geminimaliseerd.

Op basis van een besluit van het AB in 2017 heeft de MARN in het kader van de Circulaire economie een bijdrage verstrekt voor de procesregisseur Circulaire economie voor de jaren 2018 en eventueel 2019.

In het kader van de beperkte taak van de regeling is de (secretariële) ondersteuning van de MARN aangepast. Deze was de laatste jaren beperkt tot een minimale formatie (secretaris, 0,3 fte). Gelet op de constatering dat de beperkte formatie risico's met zich brengt en gelet op de taak van MARN heeft het Algemeen Bestuur besloten de Dar te verzoeken de ondersteuning van de MARN op zich te nemen. Dar heeft hierop positief gereageerd. Per 1-7-2018 heeft de heer Schulkes zijn functie als secretaris van GR MARN neergelegd en neemt Dar de ondersteuning geheel voor zijn rekening. Het Algemeen Bestuur heeft de heer J. van Delft, directiesecretaris van Dar NV, aangesteld als secretaris voor GR MARN. De heer van Delft is in dienst van Dar NV en Dar NV declareert de kosten van de inzet van de secretaris en ondersteunende afdelingen.

Wat heeft het gekost?

Product Bestuur

Voor een verdere onderbouwing en toelichting word verwezen naar de jaarrekening.

Bestuur

		Rekening 2018		Begroting 2018
Lasten	€	110.526	€	136.150
Baten	€	-	€	5
Saldo	€	-110.526	€	-136.145

1.3 Afvalverwerking

Wat hebben we bereikt en wat hebben we er voor gedaan?

Het product betreft het geheel aan (financiële) relaties die de MARN heeft met de besloten vennootschap ARN B.V. De MARN was en is op een aantal wijzen verbonden met deze vennootschap:

1. Contractpartner voor aanlevering van afval en indirect leverancier van afvalstoffen;
2. Aandeelhouder in het aandelenkapitaal van ARN B.V.;
3. Eigenaar/verhuurder van de gronden waarop de installaties en stortlocatie van ARN B.V. zijn gelegen. In 2017 zijn de gronden verkocht en is deze relatie vervallen (zie onder);

MARN heeft sedert jaren een langdurige doorlopende overeenkomst voor het aanleveren van verschillende afvalstromen met ARN B.V., waaronder GFT. Bij de discussies over het al dan niet opzeggen van de aanleverovereenkomst met ARN B.V. einde 2015 heeft het bestuur besloten de overeenkomst niet op te zeggen maar wel onder het stellen van een aantal voorwaarden. Het bestuur verwacht transparantie van de zijde van ARN B.V., waar mogelijk een verlaging van het tarief en het verder inzetten op duurzaamheid. Op deze punten zal MARN de verhouding met ARN B.V. blijven beoordelen.

MARN heeft zijn rol als aandeelhouder gespeeld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouder waarbij de stukken van ARN B.V. zijn besproken.

MARN heeft de gronden in 2017 verkocht aan ARN B.V. voor een bedrag van € 11.500.000 kosten koper. Met ARN B.V. is een leenovereenkomst aangegaan waarbij ARN B.V. over een periode van

20 jaar dit bedrag aflost en een marktconforme rente betaalt waarbij inbegrepen een risico-opslag op de rente. Ter verzekering van de betaling van de termijnen van de koopprijs heeft ARN B.V. aan MARN zekerheid verstrekt in de vorm van een eerste recht van hypotheek op de percelen die onderdeel uitmaken van de verkoop. In de huurovereenkomst en de acte tot vestiging van een recht van opstal waren verschillende bepalingen opgenomen over gebruik van de terreinen, de risico's en dergelijke. Deze bepalingen zijn volledig opgenomen in de acte tot verkoop.

Wat heeft het gekost?

Product Afvalverwerking

Afvalverwerking

	Rekening 2018	Begroting 2018
Lasten	€ 143.238	€ 143.238
Baten	€ 388.143	€ 798.117
Saldo	€ 244.905	€ 654.879

Voor de baten komt de afwijking actueel versus budget doordat er in de begroting reeds rekening is gehouden met de vrijval van de bestemmingsreserve en actueel dit nog niet verwerkt is (afwachting van bestuursbesluit).

Uit het voordelig saldo op afvalverwerking dekt de MARN de organisatie- en bestuurskosten en de overige kosten die ten laste komen van de MARN.

1.4 Netwerkondersteuning

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

Zoals al vermeld is uit de evaluatie naar voren gekomen dat MARN geen netwerkorganisatie meer biedt. In 2018 is er dan ook geen sprake meer geweest van het toedelen van het projectenbudget aan de deelnemende gemeenten. Wel heeft het bestuur besloten enkele initiatieven ondersteuning krijgen. Deze zijn geboekt onder Bestuur (Overige goederen en diensten; advieskosten) en onder Afvalverwerking (bijdrage CE).

2 Paragrafen

2.1 Financiële paragraaf

Uitgangspunten

De gemeenschappelijke regeling houdt zich aan de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen voor wat haar financieel beleid betreft. Positieve resultaten op basis van een vastgesteld jaarverslag worden conform besluiten van het Algemeen Bestuur uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN (zie ook weerstandsvermogen) tenzij door het bestuur een bestemming wordt gegeven aan (een deel van) het exploitatiesaldo.

De paragraaf betreffende de financiering bevat onder andere de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte. De kaders ten aanzien van risicobeheer zijn vastgelegd in de Financiële Verordening MARN en het Treasurystatuut.

Wet FiDo
In de wet Financiering Decentrale Overheden, afgekort de wet FiDo, zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. Ten behoeve van een verbeterde werking van de financieringsfunctie van decentrale overheden naar aanleiding van o.a. de kredietcrisis, is de gewijzigde wet FiDo per 1 januari 2009 in werking getreden. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden
Het vanaf 10 december 2013 verplichte schatkistbankieren, in feite schatkistbeleggen, houdt in dat o.a. gemeenten en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen al hun overtollige liquide middelen ('beleggingen') aanhouden bij het ministerie van Financiën en niet langer financiële geldmiddelen en vermogens bij private partijen buiten de schatkist aanhouden. De middelen die een decentrale overheid aanhoudt, blijven beschikbaar voor de uitoefening van de publieke taak. Het principe van schatkistbankieren is dat publiek geld de schatkist niet eerder verlaat dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de publieke taak.

Wet Houdbare overheidsfinanciën
De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof), in werking getreden per 1 januari 2014, betreft de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. De Europese begrotingsafspraken zijn gericht op het terugdringen van het nationale EMU-tekort tot onder de 3 procent. In de wet worden de afspraken vertaald naar nadere doelstellingen ten aanzien van de schuldomvang en het begrotingstekort van decentrale overheden.

Verslag over het jaar 2018

Aangegane en verstrekte leningen
De MARN is in het verleden een aantal leningen aangegaan in het kader van de aanschaf van de gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gebouwd, de stortplaats wordt geëxploiteerd en de aandelen in de ARN B.V. mee zijn gefinancierd. Van deze resteerde alleen nog een kasgeldlening bij BNG van € 2.000.000. In het kader van de verkoop van de gronden aan ARN B.V. heeft het bestuur besloten deze lening om te zetten in een aflosbare lening (20 jaar) vanaf 1 juli 2017. Deze lening is aangegaan bij BNG tegen een rentepercentage van 1,33 %. In de periode tot en met 30 juni 2017 was nog op basis van de kasgeldlening een rentepercentage van 0,2% verschuldigd.
MARN heeft aan ARN B.V. een lening verstrekt ten behoeve van de aankoop door ARN B.V. van de gronden die in eigendom waren van MARN. Dit bedrag is groot € 11.500.000. Hierop wordt door ARN B.V. jaarlijks rente en aflossing betaald. Het rentepercentage van deze lening is gesteld op een vaste rente van 3,09% op jaarbasis voor de gehele periode van aflossing. Wij refereren naar de toelichting bij de jaarrekening.

Rentebaten en -lasten
Gedurende het jaar 2018 heeft de MARN rente betaald over de door haar aangegane lening. Ten opzichte van de vastgestelde (gewijzigde) begroting 2018 is rente betaald in de grootte van € 26.015 (gewijzigde begroting € 26.015).
Gedurende het jaar 2018 heeft MARN van ARN B.V. een bedrag van € 331.420 aan rente ontvangen (gewijzigde begroting € 331.441).
Voor het overige zijn naar onze kennis reikt geen investeringen gepland waarvoor door ARN B.V. een beroep op de aandeelhouders zou worden gedaan.

Schatkistbankieren
De gelden die de gemeenschappelijke regeling niet direct nodig heeft gehad voor haar eigen exploitatie zijn gedurende het jaar 2018 ondergebracht bij de ING-bank. Overigens is einde 2013 de MARN komen te vallen onder het zogenaamde “Schatkistbankieren”. Bedragen boven de € 400.000 (gemiddeld over een maand) worden op een speciaal daartoe geopende rekening gezet bij het Rijk. Wij refereren naar de toelichting bij de jaarrekening.

Kasgeldlimiet
Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico’s die samenhangen met de rentelasten van decentrale overheden. Om een grens te stellen aan korte financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. Juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct een relatief grote invloed hebben op de rentelasten. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het totaal van de jaarbegroting van i.c. de MARN bij begin van het jaar. Artikel 4, lid 1 Wet FIDO bepaalt, dat de gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal niet de kasgeldlimiet overschrijdt. Hiervoor wordt het gemiddelde genomen van de korte financiering op de eerste dag van de drie kalendermaanden in een kwartaal.

De ontwikkeling van de kasgeldlimiet in 2018 blijkt uit onderstaande opstelling (alles in euro’s):

Kasgeldlimiet in 2018				
Per eerste dag van het kwartaal	**1e kwartaal**	**2e kwartaal**	**3e kwartaal**	**4e kwartaal**
[1] Omvang begroting per 1 januari 2018 (=grondslag)				
	€ 72.350	€ 72.350	€ 72.350	€ 72.350
Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
- in bedrag	**€ 300.000**	**€ 300.000**	**€ 300.000**	**€ 300.000**
Voor de kasgeldlimiet geldt een minimum van 300.000				
[2] Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Schuld in rekening courant	€ -	€ -	€ -	€ -
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vlottende schuld	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
[3] Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	€ -	€ -	€ -	€ -
Tegoeden in rekening courant	€ 254.459	€ 240.718	€ 426.036	€ 102.219
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vlottende middelen	**€ 254.459**	**€ 240.718**	**€ 426.036**	**€ 102.219**
[4] Toets kasgeldlimiet:				
a Gem. netto schuld - vlottende middelen (3-2)	€ 254.459	€ 240.718	€ 426.036	€ 102.219
b Toegestane kasgeldlimiet [1]	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Ruimte	**€ 554.459**	**€ 540.718**	**€ 726.036**	**€ 402.219**

Renterisiconorm
De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij de herfinanciering. Het renterisico op het begrotingstotaal overschrijdt de renterisiconorm niet (artikel 6, lid 1 Wet FIDO).

De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Op basis van de wijzigingswet stelt de beoogde renterisiconorm in de kern dat de jaarlijkse verplichte aflossing en renteherzieningen niet meer dan 20% van de begroting mogen bedragen. Het maximum percentage van 20% moet voor de

komende vier jaar worden berekend op basis van de begroting voor het komende jaar. De horizon van het begrotingsjaar plus de komende drie jaar komt overeen met de periode van de meerjarenraming.

Zoals vermeld is de kasgeldlening die door MARN was aangegaan per medio 2017 omgezet naar een aflosbare lening met een looptijd van 20 jaar met een vast rentepercentage. De termijn loopt hier mee gelijk aan de aflossingsverplichting van ARN B.V. in het kader van de grondverkoop. Tevens is in dat kader door MARN een langlopende lening verstrekt aan ARN B.V., eveneens met een vast rentepercentage.

Resumé
In de rekening van de MARN zijn geen voorzieningen voor financieringsrisico's getroffen, zij het dat de lening die verstrekt is aan ARN B.V. afgedekt is met een eerste recht van hypotheek op de percelen betrokken in de grondverkoop . In artikel 27 lid 1 van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN wordt vermeld dat de gemeenten gezamenlijk garant staan voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het openbaar lichaam gesloten en af te sluiten langlopende en kasgeldleningen en in rekening opgenomen en op te nemen gelden, en voor de door het openbaar lichaam verstrekte garanties. In lid 2 van dat artikel wordt verder vermeld dat elke deelnemende gemeente hierbij is verbonden naar verhouding van haar inwonertal. Daarbij zijn de inwonertallen bepalend zoals deze door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden bekend gemaakt.
Tevens zijn er geen claims van derden, noch zijn er bijzondere risico's in de deelnemingen (ARN B.V.) en zijn er geen rechtsgedingen.

Omzetbelasting
Na de verkoop van de gronden is MARN niet meer betrokken in de BTW-heffing.

2.2 Verbonden partijen
Voor de financiële consequenties van deze relatie wordt verwezen naar het Treasury-verslag als ook de Risicoparagraaf.

Aandeelhouderschap
MARN heeft een aandelenpakket in de vennootschap ARN B.V. Het betreffen 3.750 aandelen. Daarmee heeft de MARN een belang van 37,5%. Deze aandelen zijn door de MARN voor 100% volgestort. Elk aandeel vertegenwoordigt een nominale waarde van € 453.

Stemrecht
Gedurende het jaar 2018 heeft MARN in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. een stemrecht gehad in overeenstemming met de 37,5% van de aandelen resulterende in een stemrecht van 39,4% aangezien een klein aantal aandelen door ARN B.V. zelf worden gehouden waarop voor haar geen stemrecht rust zoals blijkt uit onderstaande tabel.

REMONDIS	3.996	42,00%
MARN	3.750	39,40%
WestVeluwe	1.176	12,40%
Rivierenland	588	6,20%
ARN B.V.	490	0,00%
	10.000	**100,00%**

Raad van commissarissen
De ARN B.V. kent naast de directie tevens een Raad van commissarissen. Namens de regio-aandeelhouders, waaronder de MARN, hebben een aantal leden in het jaar 2018 zitting gehad in de Raad van commissarissen. De heren Hirdes en Van Eert zijn hierbij afkomstig uit de MARN-regio.

MARN is één van de aandeelhouders in ARN B.V.. Een besloten vennootschap kent een eigen juridische structuur met bevoegdheden en verantwoordelijkheden.
De jaarstukken van ARN B.V. worden medio van elk jaar vastgesteld in de Algemene vergadering waarin MARN zitting heeft. Deze stukken worden in de vergadering van het Algemeen Bestuur voorbesproken. Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 van de MARN zijn alleen de cijfers van de Jaarrekening 2017 van ARN B.V. bekend.
Het eigen vermogen van ARN B.V. bedraagt k€ 18.540 per ultimo 2017. Op basis van de jaarrekening 2017 heeft ARN B.V. langlopende schulden in de hoogte van k€ 21.589 tegen een bedrag van € 14.200 het jaar er voor. De toename van de langlopende schulden is mede veroorzaakt door de lening van MARN bij de verkoop van de gronden aan ARN BV.
Het resultaat over 2017 bedroeg k€ 947 tegen l€ 512 in het jaar er voor.
MARN heeft voor de verwerking van het afval van de deelnemers in MARN een vast tarief met een jaarlijkse indexering. De aanleverovereenkomst loopt tot 2026.
MARN is sedert begin 2017 geen eigenaar meer van de gronden die zij voorheen verhuurde aan ARN B.V.. ARN B.V. is nu eigenaar.

2.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Door het Algemeen Bestuur is in juni 2014 besloten dat de MARN geen weerstandsvermogen dient aan te houden anders dan de € 10.000 Post onvoorzien uit de begroting.

Het eigen vermogen van de MARN, bestaande uit de algemene reserve, de bestemmingsreserve en het gerealiseerd resultaat over het jaar 2018, bedraagt per 31-12-2018 € 10.711.409.

Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten, die voortvloeien uit de rekening, op te vangen en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonerstal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN. Daarbij dienen cijfers van het CBS over het inwonertal te worden gebruikt.

Risicobeheersing
De risico's van de MARN zijn beperkt dan wel afgedekt (zie onder). Het Algemeen Bestuur heeft in de notitie Weerstandsvermogen bepaald dat voor de afdekking van de risico's de begrotingspost Onvoorzien voldoende is. Daarnaast is MARN aandeelhouder in ARN B.V. Tevens heeft MARN met ARN B.V. een vast tarief met indexering voor het door de deelnemers in de MARN aangeleverde afval. Wel heeft zij een lening bij ARN B.V. lopen maar deze is afgedekt met een eerste recht van hypotheek. Daarnaast loopt MARN een risico van ten hoogste de waarde van de aandelen die MARN heeft in ARN B.V. Deze zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs en wel voor een waarde van € 1.701.675. Verder wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Kengetallen
Bij Besluit van 15 mei 2015 is het BBV gewijzigd. De vernieuwde BBV vereist dat kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie opgenomen worden in de paragraaf weerstandsvermogen. Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel ruimte de organisatie beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid. Onderstaand zijn de voorgeschreven kengetallen opgenomen. De wijze waarop de kengetallen berekend moeten worden is opgenomen in de Regeling van de Minister van BZK van 9 juli 2015 en gewijzigd 26 oktober 2015.

Kengetallen Jaarerekening 2018	
Netto schuldquote	420%
Netto schuldquotte voor alle verstrekte leningen	-2321%
Solvabiliteitsratio	84%
Structurele exploitatieruimte	35%

Interpretatie kengetallen
Bij de normering volgens de provincie Gelderland worden bovenstaande waarden ingedeeld in 3 categorieën, zoals aangegeven in de brief van 7 oktober 2015. Deze categorieën sluiten aan bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden. Categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest.

Op basis van de kengetallen ontstaat een beeld dat MARN voor 3 van de 4 onderdelen onder de categorie A valt, de minst risicovolle. De netto schuldquote valt in categorie C, dit komt doordat er bij gelijkblijvende schulden, minder baten zijn (in 2017 grondverkoop).

2.4 Bedrijfsvoering
De gemeenschappelijke regeling kent op basis van de tekst van de regeling de volgende te onderscheiden organen: het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast bestaat er een ambtelijke ondersteuning bestaande uit een secretaris. Sedert de evaluatie zijn de vakberaden geen onderdeel meer van de organisatie. Zie hier voor verder het gestelde onder 2.1.

Bestuursorganen

Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat uit acht leden, t.w. de leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Tevens zijn er evenzoveel plaatsvervangende leden aangewezen. De leden die namens de gemeenten deel hebben uitgemaakt van het Algemeen Bestuur zijn in bijlage 1 van dit verslag vermeld.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vier leden inclusief de Voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe zoals in de Wet gemeenschappelijke regelingen en de tekst van de GR MARN is toebedeeld. Het Dagelijks Bestuur stuurt vanuit zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid de secretaris aan.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De Voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

Gelet op de beperkte omvang van het bestuur heeft het bestuur besloten dat - waar mogelijk - de vergaderingen van Algemeen en Dagelijks Bestuur samen zullen vallen. Formeel blijven deze evenwel gescheiden conform de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Ambtelijke organisatie

Secretariaat en personeel
De MARN heeft geen eigen personeel in dienst. T/m juni 2018 is de secretaris vanuit ODRN gedetacheerd voor 0,3 fte bij de MARN. Vanaf 1 juli heeft Dar N.V. deze rol op zich genomen.

Administratie
De administratie is gedurende het jaar 2018 verzorgd door Financieel Beheer van Dar N.V..

Informatievoorziening
De verschillende onderwerpen en projecten worden geregeld besproken in de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Voor specifieke onderwerpen worden Colleges van Burgemeester en Wethouders als ook Raden tussentijds geïnformeerd en naar hun opvattingen gevraagd naar gelang het onderwerp. Voor een aantal voorstellen is dat zelfs verplicht, zoals voor de begroting en de rekening.

Klachten en bezwaarschriften
Gedurende het jaar 2018 zijn er geen klachten geweest noch zijn er bezwaren ingediend.

2.5 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen
De MARN was eigenaar van gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gevestigd alsmede de stortplaats is gelokaliseerd. Deze zijn inmiddels verkocht. De MARN beschikt niet over andere kapitaalgoederen.

Stortlocatie
De stortlocatie was verhuurd aan de ARN B.V.. Deze is inmiddels in eigendom van ARN B.V..

Opstalrecht installaties
Door de verkoop van de gronden in 2017 aan ARN B.V. is het opstalrecht vervallen.

3 JAARREKENING 2018

3.1 Algemeen

Rekening 2017 en begroting 2018

De jaarrekening 2017 MARN is in de vergadering van 25 juli 2018 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De jaarrekening 2017 van de MARN is ter kennisname aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland verzonden. De begroting 2018 is in dezelfde vergadering van het Algemeen Bestuur vastgesteld en ter kennisname verzonden aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland. Tevens is de Eerste wijziging begroting 2018 in deze vergadering vastgesteld. Het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland heeft laten weten dat op basis van de ingediende stukken de MARN onder het repressieve toezicht zal blijven vallen.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De volgende grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het BBV.
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Materiële vaste activa

De vaste activa worden geactiveerd tegen verkrijgingprijs. Er wordt lineair afgeschreven met een vast percentage van de verkrijgingprijs over de verwachte economische levensduur.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs (nominale waarde). Leningen tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Uitzettingen en overlopende activa

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen en omvat het banksaldo.

Bestemmingsreserve

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve, waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven.

Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerd resultaat is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het gerealiseerd resultaat wordt ter bestemming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Vaste schulden

De leningen met een looptijd langer dan een jaar worden hieronder tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva hebben een looptijd korter dan een jaar. De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Buiten de balanstelling wordt – voor zover van toepassing – het bedrag genoemd waarvoor er borg- of garantstellingen zijn afgegeven.

Verordeningen
De diverse verordeningen op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording zijn door het Algemeen Bestuur van de MARN vastgesteld. De Financiële verordening ex artikel 212 gemeentewet en het Treasurystatuut zijn begin 2017 opnieuw vastgesteld en aangepast aan de gewijzigde wet- en regelgeving. Het Algemeen Bestuur heeft WHS registeraccountants de opdracht tot controle verstrekt en heeft daarbij ingestemd met het accountantsprotocol 2018.

Rechtmatigheid: normenkader
Voor wat de toetsing aan de rechtmatigheid betreft is door het Algemeen Bestuur bij het vaststellen het accountantsprotocol het normenkader vastgesteld waaraan de rekening dient te worden getoetst.

- Grondwet;
- Gemeentewet;
- Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- Burgerlijk Wetboek;
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO);
- Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en aanverwante regelingen;
- Fiscale en sociale wetgeving;
- BTW compensatiefonds;
- Regels omtrent Europese Aanbesteding;
- Wet Milieubeheer;
- Ambtenarenwet;
- Algemene Wet Bestuursrecht;
- Sociale verzekeringswetgeving;
- Wet normering topinkomens (WNT)

Daarnaast is nadere (interne) regelgeving vastgesteld door het Algemeen Bestuur. De interne verordeningen c.q. regelgeving vallen voor het jaar 2018 onder het normenkader van de Financiële Rechtmatigheid:

- Tekst Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen;
- Financiële verordening MARN 2017 (ex artikel 212 Gemeentewet);
- Controleverordening MARN (ex artikel 213 Gemeentewet);
- Treasurystatuut MARN 2017;
- Notitie inzake het weerstandsvermogen;
- AB- en DB besluiten.

Controletoleranties
Hierbij wordt aangesloten bij de maximale goedkeuring- en rapportagetoleranties, zoals die wettelijk in het BADO zijn vastgesteld, te weten 1% van de lasten voor fouten en voor onzekerheden in de controle 3%. Deze toleranties gelden zowel voor de getrouwheid als voor de rechtmatigheid.

3.2 Balans

ACTIVA	MARN balans ultimo 2018 euro's	MARN balans ultimo 2017 euro's
VASTE ACTIVA		
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	€ 1.701.675	€ 1.701.675
Lening aan deelnemingen	€ 10.638.744	€ 11.075.924
	€ 12.340.419	**€ 12.777.599**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**€ 12.340.419**	**€ 12.777.599**
VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
Uitzettingen Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar	€ 318.276	€ 318.276
Overige vorderingen	€ 57.026	€ 353
	€ 375.302	**€ 318.628**
Liquide middelen		
Banksaldi	€ 102.219	€ 64.257
Overlopende activa	€ -	**€ -**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**€ 477.521**	**€ 382.885**
TOTAAL	**€ 12.817.940**	**€ 13.160.484**

PASSIVA		MARN balans ultimo 2018 euro's		MARN balans ultimo 2017 euro's
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen				
Reserves				
Bestemmingsreserve	€	18.416	€	18.416
Bestemmingsreserve uitkering gemeenten	€	10.558.614	€	-
Gerealiseerd resultaat	€	134.379	€	11.055.282
	€	**10.711.409**	**€**	**11.073.698**
Vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar				
Onderhandse leningen				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€	1.912.051	€	2.000.000
	€	**1.912.051**	**€**	**2.000.000**
TOTAAL VASTE PASSIVA	**€**	**12.623.460**	**€**	**13.073.698**
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Overige schulden	€	181.765	**€**	**73.486**
Overlopende passiva				
Rente leningen O/G	€	12.715	**€**	**13.300**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**€**	**194.480**	**€**	**86.786**
TOTAAL	**€**	**12.817.940**	**€**	**13.160.484**

3.3 Toelichting balans

Vaste activa

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De deelneming in de ARN B.V., gevestigd te Beuningen bedraagt per balansdatum 37,5% van het geplaatste aandelenkapitaal. De deelneming wordt gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs. Het zichtbaar eigen vermogen per 31 december 2017 bedroeg € 18.540.144. Het cijfer voor 2018 is nog niet bekend en zal bij de behandeling van de rekening van ARN B.V. tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. medio mei 2019 bekend zijn.

Lening aan deelnemingen.

Lening aan deelnemingen	€ 10.638.744
Balans per 31 december 2018	€ 10.638.744

Deze lening wordt over een periode van 20 jaar afgelost door ARN B.V.. Onderstaand het aflossingsschema.

Jaar	Aflossingbetaling	Restant einde jaar
Beginsaldo		€ 11.500.000
2017	€ 424.076	€ 11.075.924
2018	€ 437.180	€ 10.638.744
2019	€ 450.690	€ 10.188.054
2020	€ 464.616	€ 9.723.438
2021	€ 478.973	€ 9.244.465
2022	€ 493.772	€ 8.750.693
2023	€ 509.030	€ 8.241.663
2024	€ 524.759	€ 7.716.904
2025	€ 540.974	€ 7.175.930
2026	€ 557.692	€ 6.618.238
2027	€ 574.924	€ 6.043.314
2028	€ 592.688	€ 5.450.626
2029	€ 611.003	€ 4.839.623
2030	€ 629.882	€ 4.209.741
2031	€ 649.347	€ 3.560.394
2032	€ 669.410	€ 2.890.984
2033	€ 690.095	€ 2.200.889
2034	€ 711.421	€ 1.489.468
2035	€ 733.400	€ 756.068
2036	€ 756.068	€ -

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd van < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen
Uitzettingen in Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar
Met ingang van december 2013 is de MARN verplicht te "schatkistbankieren". Op basis van de ministeriële begrotingsrichtlijn dient men uit te gaan van een drempelbedrag dat gelijk staat aan 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000. De MARN heeft een drempelbedrag aangevraagd van € 400.000 welk bedrag is geaccordeerd. Dat alles leidt ertoe dat MARN over een bepaalde periode (maand) niet meer dan € 400.000 op de reguliere rekening mag hebben staan. Dit bedrag is op € 400.000 gesteld gelet op het voorkomen van uitkeringen van de gerealiseerde exploitatiesaldi. De bedragen boven het drempelbedrag worden overgemaakt op een daartoe speciaal geopende rekening bij het ministerie van Financiën.

Uitzettingen Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	€	318.276
Balans per 31 december 2018	€	318.276

Schatkistbankieren	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Drempelbedrag	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten Rijk's schatkist aangehouden	€ 132.588	€ 233.808	€ 314.403	€ 245.304
Ruimte onder drempelbedrag	€ 267.412	€ 166.192	€ 85.597	€ 154.696
Overschrijding				

Overige vorderingen
De vorderingen hieronder vermeld worden in 2019 verrekend.

Nog te ontvangen	€	56.723
Vooruitbetaalde verzekeringspremie 2019	€	303
Balans per 31 december 2018	€	57.026

De vordering van € 56.723 betreft de vorderingen inzake het vereveningsfonds ARN.

Liquide middelen

Bank
Het betreft hier het saldo van de enige rekening-courant van de MARN bij de ING. Dit saldo stemt overeen met het desbetreffende bankafschrift.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Totaal vermogen per 1 januari 2018	€	11.073.698
Dotatie (resultaat 2018)	€	134.379
Onttrekking (uitkering gemeenten in 2018)	€	496.668
Balans per 31 december 2018	€	10.711.409

Bestemmingsreserve per 1 januari 2018	€	18.416
Dotatie	€	-
Onttrekking	€	-
Balans per 31 december 2018	€	18.416

Bestemmingsreserve "uitkering gemeente" per 1 januari 2018	€	-
Dotatie	€	11.055.282
Onttrekking	€	496.668
Balans per 31 december 2018	€	10.558.614

Gerealiseerd resultaat per 1 januari 2018	€	11.055.282
Dotatie	€	134.379
Onttrekking	€	11.055.282
Nog te bestemmen	€	134.379

Het gerealiseerd resultaat over 2017 is door het Algemeen Bestuur bestemd tot uitkering bij de vaststelling van de jaarrekening 2017. Dit bedrag is in twee delen uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten.

Het gerealiseerd resultaat over 2018 dient nog door het Algemeen Bestuur te worden bestemd. Hiermee in lijn stellen wij voor om het gerealiseerd resultaat 2018 toe te voegen aan de bestemmingsreserve “Uitkering gemeenten.

Vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

De kasgeldlening is afgelost en daarvoor in de plaats is een langjarige lening aangegaan voor het zelfde bedrag voor een periode van 20 jaar. Hierop wordt in tegenstelling tot de afgeloste kasgeldlening wel afgelost.

Lening 20 jaar

Balans per 31 december 2017	€	2.000.000
Af: aflossingen 2018	€	87.949
Balans per 31 december 2018	€	1.912.051

De jaarlijkse rentelast bedraagt € 25.430 voor de periode van 1-7-2018 tot en met 30-6-2019.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd van < 1 jaar

Overige schulden

De overige schulden bestaan m.n. uit de schulden inzake het vereveningsfonds ARN (€ 56.723), bijdrage aan de Circulaire Economie (€ 60.500), ondersteuning Dar (€ 55.805) en de te betalen accountantskosten (€ 8.470) Deze posten worden begin 2019 verrekend.

Rente lening o/g BNG	€	12.715
Balans per 31 december 2018	€	12.715

Dit betreft de rentelast van de langlopende lening voor 2018.

Niet uit balans blijkende rechten en verplichtingen

Er is geen sprake van niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum met een materiële impact op de jaarrekening 2018.

3.4 Overzicht van baten en lasten

Omschrijving	werkelijke baten dienstjaar 2018	gewijzigde geraamde baten dienstjaar 2018	werkelijke baten dienstjaar 2017
Bestuur			
Rente	€ -	€ 5	€ -
Deelnemersbijdragen	€ -	€ -	€ -
Totaal Bestuur	***€ -***	***€ 5***	***€ -***
Afvalverwerking			
Huren en pachten			
Rente ontvangen van ARN B.V.	€ 331.420	€ 331.441	€ 344.524
Opbrengst verkoop grond	€ -	€ -	€ 11.500.000
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Vrijval bestemmingsreserve	€ -	€ 409.953	€ -
Totaal Afvalverwerking	***€ 388.143***	***€ 798.117***	***€ 11.901.247***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten	€ -	€ -	€ 12.745
Totaal Netwerkondersteuning	***€ -***	***€ -***	***€ 12.745***
Totale baten	***€ 388.143***	***€ 798.122***	***€ 11.913.992***

Omschrijving	werkelijke lasten dienstjaar 2018	gewijzigde geraamde lasten dienstjaar 2018	werkelijke lasten dienstjaar 2017
Bestuur			
Personeel	€ 78.861	€ 75.000	€ 39.563
Overige goederen en diensten	€ 31.665	€ 61.150	€ 56.110
Totaal product Bestuur	***€ 110.526***	***€ 136.150***	***€ 95.673***
Afvalverwerking			
Rente	€ 26.015	€ 26.015	€ 15.328
Bijdrage CE	€ 60.500	€ 60.500	€ 60.500
Afboeking grond	€ -	€ -	€ 544.537
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal product Afvalverwerking	***€ 143.238***	***€ 143.238***	***€ 677.088***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten	€ -	€ -	€ 128.292
Totaal product Netwerkondersteuning	***€ -***	***€ -***	***€ 128.292***
Onvoorzien	€ -	€ 10.000	€ 5.806
Incidentele baten en lasten	€ -	€ -	€ -
Totale lasten	***€ 253.764***	***€ 289.388***	***€ 906.858***
Toevoegingen bestemmingsreserve	€ -	€ -	€ 18.416
Onttrekking bestemmingsreserve	€ -	€ -	€ 66.565
Gerealiseerd resultaat	***€ 134.379***	***€ 508.734***	***€ 11.055.282***

3.5 Toelichting overzicht van baten en lasten

De lasten en baten worden verantwoord conform het “Baten- en lastenstelsel” dat inhoudt dat de baten en lasten worden verantwoord in het jaar waarop deze betrekking hebben. Voor een toelichting wordt verwezen naar de diverse onderstaande posten, met name waar het verschillen betreft tussen het begrote en het feitelijk gerealiseerde bedrag.

REKENING 2018	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Netwerkondersteuning	Onvoorzien
LASTEN					
1. Personeel	78.861	78.861			
2. Overige goederen en diensten	31.665	31.665			
3. Rente	26.015		26.015		
4. Bijdrage CE	60.500		60.500		
5. Afboeking grond	0		0		
6. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
7. Projectkosten	0			0	
8. Klimaatprogramma	0			0	
9. Onvoorzien	0				0
Totaal Lasten	**253.764**	**110.526**	**143.238**	**0**	**0**
BATEN					
1. Huren en pachten	0		0		
2. Rente	331.420		331.420		
3. Opbrengst grondverkoop	0		0		
4. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
5. Projecten	0			0	
Totaal Baten	**388.143**	**0**	**388.143**	**0**	**0**
Exploitatiesaldo	**134.379**	**-110.526**	**244.905**	**0**	**0**

BEGROTING 2018 (gewijzigd)	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Netwerkondersteuning	Onvoorzien
LASTEN					
1. Personeel	75.000	75.000			
2. Overige goederen en diensten	61.150	61.150			
3. Rente	26.015		26.015		
4. Bijdrage CE	60.500		60.500		
5. Afboeking grond	0		0		
6. Vereveningsfonds transportkoste	56.723		56.723		
7. Regionale projecten	0			0	
8. Onvoorzien	10.000				10.000
Totaal Lasten	**289.388**	**136.150**	**143.238**	**0**	**10.000**
BATEN					
1. Rente	5	5			
2. Rente ontvangen van ARN B.V.	331.441		331.441		
3. Opbrengst verkoop grond	0		0		
4. Vereveningsfonds	56.723		56.723		
Totaal Baten	**388.169**	**5**	**388.164**	**0**	**0**
Exploitatiesaldo	**98.781**	**-136.145**	**244.926**	**0**	**-10.000**

Overige goederen en diensten

3.5.1 Bestuur

1. Kosten personeel

Het betreft salariskosten van gedetacheerd personeel toegedeeld aan het product Bestuur.
In onderstaande tabel zijn de bedragen van de begroting en de rekening weergegeven:

	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)
Kosten personeel secretariaat	€ 78.861	€ 75.000

2. Overige goederen en diensten

Het betreft hier het deel van de kosten gemoeid met Overige goederen en diensten dat toebedeeld is aan het product Bestuur.

Deze post kan voor een aantal onderdelen nader worden uitgesplitst.

Overige goederen en diensten	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)
Kostenpost	Bedrag	Bedrag
Juridische adviezen	€ 20.863	€ 50.000
Accountantskosten	€ 8.470	€ 8.500
Bureaukosten	€ 213	€ 500
Vergader- representatiekosten	€ 550	€ 300
Diverse kosten	€ 15-	€ 250
Administratie	€ -	€ 350
Telefoon/internet en postverzorging	€ 287	€ 250
Verzekeringen	€ 303	€ 300
Archiefbeheer-/Inspectie	€ 97	€ 100
Bankkosten	€ 898	€ 450
Onverrekenbare BTW	€ -	€ 150
Totaal	€ 31.665	€ 61.150

De kosten worden geheel toebedeeld aan het product Bestuur. De post (Juridische) adviezen is beduidend lager dan begroot.
Onder advieskosten zijn geboekt:

- bijdrage aan het LCA-onderzoek voor de verwerking van luiers en incontinentiemateriaal bij ARN
- sorteerproeven samenstelling Plastic+
- Energieloket
- Cirkelstad Nijmegen

3. Rente ING-bank Het bedrag bestaat uit ontvangen rente op de rekening courant bij de ING en het schatkistbankieren.

	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)
Rente	€ -	€ 5

3.5.2 Product Afvalverwerking

1. Rente leningen O/G

De rentelasten met betrekking tot de leningen O/G.

	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)
Rente leningen BNG	€ 26.015	€ 26.015

2. Bijdrage Circulaire economie

	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)
Bijdrage CE	€ 60.500	€ 60.500

3. Vereveningsbijdrage transportkosten

Ingevolge artikel 26 de leden 2 en 3 van de MARN dient het Algemeen Bestuur de bedragen vast te stellen, die worden uitgekeerd of dienen te worden betaald door of aan het vereveningsfonds. Het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering van 29 november 2018 de bedragen vastgesteld die over 2017 moeten worden uitbetaald zoals onder weergegeven. Voor de ontvangen bijdragen zie onder 7.

De uitbetaalde bedragen zijn als volgt samengesteld:

Druten	€	6.122
Heumen	€	323
Berg & Dal	€	31.566
West Maas en Waal	€	15.783
Mook en Middelaar	€	2.929
Totaal	€	56.723

4. Rente lening U/G

Over 2018 heeft MARN van ARN B.V. rente ontvangen.

	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)
Rente ontvangen van ARN B.V.	€ 331.420	€ 331.441

5. Vereveningsbijdrage transportkosten

De ontvangen bedragen zijn als volgt samengesteld:

Beuningen	€	13.227
Nijmegen	€	39.349
Wijchen	€	4.148
Totaal	€	56.723

6. Deelnemersbijdragen

	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)
Deelnemersbijdragen	€ -	€ -

3.5.3 Netwerkondersteuning Projecten

De MARN kent met ingang van 2017 geen projectengelden meer zoals in de Netwerkorganisatie. Wel is besloten 2018 middelen in te zetten voor een post Bijdrage Circulaire economie (zie 3.5.2. sub 3, Afvalverwerking) en een ondersteuning aan Cirkelstad Nijmegen (zie 3.5.1 bestuur) .

1. Onvoorzien

De post onvoorzien is voor het jaar 2018 niet gebruikt.

	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)
Onvoorzien	€ -	€ 10.000

3.5.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Uit het overzicht van baten en lasten wordt duidelijk dat de totale lasten in 2018 € 253.764 bedroegen tegen een begroot bedrag van € 289.388.

	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)	Verschil
LASTEN			
1. Personeel	78.861	75.000	3.861
2. Overige goederen en diensten	31.665	61.150	-29.485
3. Rente	26.015	26.015	0
4. Bijdrage CE	60.500	60.500	0
5. Afboeking grond	0	0	0
6. Vereveningsbijdrage	56.723	56.723	0
7. Projectkosten	0	0	0
8. Klimaatprogramma	0		0
9. Onvoorzien	0	10.000	-10.000
Totaal Lasten	253.764	289.388	-35.624
BATEN			
1. Rente	0	5	5
2. Rente ontvangen van ARN B.V.	331.420	331.441	21
3. Opbrengst verkoop grond	0	0	0
4. Vereveningsbijdrage	56.723	56.723	0
5. Projecten	0	0	0
Totaal Baten	388.143	388.169	26
Exploitatiesaldo	134.379	98.781	-35.598

Lasten

Ad 1. Personeel

De overschrijdingen zijn te verklaren door de extra inzet die bij Dar gepleegd is tijdens de overdracht van het secretariaat en bijbehorend financieel beheer.

Baten

Geen verklaring noodzakelijk.

3.5.5 Analyse onvoorzien

Hiervan is geen gebruik gemaakt gedurende 2018 waarbij verwezen wordt naar paragraaf 3.5.3. sub 2.

3.5.6 Analyse overzicht van baten en lasten

Algemeen

Uit het overzicht van baten en lasten wordt duidelijk dat een aantal posten wat lager resp. hoger hebben uitgepakt dan aanvankelijk begroot. Zie voor de toelichting het gestelde onder 3.5.4.

Lasten

	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)	Verschil
Product Bestuur	110.526	136.150	-25.624
Product Afvalverwerking	143.238	143.238	0
Product Netwerkondersteuning	0	0	0
Onvoorzien	0	10.000	-10.000

Baten

	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)	Verschil
Product Bestuur	0	5	-5
Product Afvalverwerking	388.143	798.117	-409.974
Product Netwerkondersteuning	0	0	0

3.5.7 Incidentele baten en lasten

	Rekening 2018	Begroting 2018 (gewijzigd)
Incidentele baten en lasten	€ -	€ -

3.5.8 Wet normering topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) is van toepassing op de MARN. Op grond van de WNT moet de MARN een aantal zaken publiceren bij de jaarrekening. Dit betreft onder meer wie topfunctionarissen zijn in de zin van de WNT. Op basis van de WNT kwalificeren het Algemeen Bestuur (inclusief Dagelijks Bestuur en voorzitter) zich als topfunctionaris van MARN, naast de secretaris van de MARN.

De functie van secretaris is van 1 januari 2018 tot en met 30 juni 2018 uitbesteed aan een medewerker van de ODRN. Vanaf 1 juli 2018 is deze functie overgenomen door een medewerker van Dar.

De MARN kent geen bonussen en andere variabele beloningen en heeft die in 2017 dan ook niet gedaan aan topfunctionarissen. Aangezien er geen betalingen zijn gedaan aan bonussen zijn er ook geen onverschuldigde betalingen ingevolgde de WNT gedaan bij de MARN en zijn er geen acties door de MARN hoeven te worden ondernomen om de bedragen aan onverschuldigde betalingen terug te vorderen van de topfunctionaris.

Op basis van de WNT dient de MARN van de topfunctionaris ook al worden de normen niet overschreden toch enkele gegevens te publiceren. Voor wat de MARN betreft kwalificeren alleen de bestuursleden en de secretaris zich als zodanig. Onderstaand zijn de door de WNT vereiste gegevens weergegeven.

bedragen x € 1	Dhr. G.J.M. Schulkens		Dhr. J. van Delft	
Functiegegevens	Secretaris (a.i.)		Secretaris (a.i.)	
Kalenderjaar	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1-01 t/m 30-06	1-01 t/m 31-12	1-07 t/m 31-12	n.v.t.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	6 (0,3 fte)	12 (0,3 fte)	6 (0,3 fte)	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum				
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 182	€ 176	€ 182	€ 176
Maxima op basis van de normbedragen per maand[7]	€ 7.590 (0,3 FTE)	€ 6.450 (0,3 FTE)	€7.590 (0,3 FTE)	N.v.t.
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 45.540	€77.400	€ 45.540	€ -
Bezoldiging				
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	**€ 15.550**	**€ 30.904**	**€ 5.000**	**€ -**
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12 2018	€ 15.550	€ 30.904	€ 5.000	€ -
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging, exclusief BTW	**€ 15.550**	**€ 30.904**	**€ 5.000**	**€ -**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.		N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.	

WNT Toezichthouders:

a	b-1	b	c	d	e	f	g	h	i	Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum
Dhr. P. Baneke	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid tot 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. S. Bos	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid vanaf 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. L. Bosland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid vanaf 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. H.A.M. Van den Berg	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid tot 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. T.T.M. Burgers	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid tot 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. G. C.M. Van Elk	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid tot 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. P. de Klein	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. P. Loermans	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid vanaf 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. A. Springveld	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid vanaf 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Mw. H. Tiemens	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid (voorzitter vanaf 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. J.G.M. Thijssen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid / voorzitter tot 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. N. Verheul	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid vanaf 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. T. de Vree	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid tot 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900
Dhr. G. Wienhoven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid vanaf 05-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 18.900

Verklaring van de letters:

a. de naam
b-1 de beloning 2017
b. de beloning 2018
c. de belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen
d. de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremies)
e. de functie
f. de duur en omvang van het dienstverband in het boekjaar
g. de in het boekjaar verrichte uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband
h. de naam en functie die tijdens het dienstverband zijn bekleed
i. het jaar waarin het dienstverband is beëindigd

3.6 Overige gegevens

3.6.1 Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum met een materiële impact op de jaarrekening 2018.

3.7 Bestemming saldo en vrijval bestemmingsreserve

We stellen voor om het gerealiseerd resultaat 2018 ter hoogte van € 134.379 toe te voegen aan de bestemmingsreserve “Uitkering gemeenten”. In 2019 zal dan het gerealiseerd resultaat 2018 ad € 134.379 tezamen met de vrijval uit hoofde van de grondverkoop ad € 409.953 uitgekeerd worden aan de deelnemende gemeenten.

4 Bijlagen

4.1 ledenlijst algemeen en dagelijks bestuur

tot mei 2018

Dhr. P. Baneke	Gemeente Mook en Middelaar
Dhr. H.A.M. van den Berg	Gemeente Heumen
Dhr. T.T.M. Burgers (DB-lid)	Gemeente Wijchen
Dhr. G.C.M. van Elk (DB-lid)	Gemeente Druten
Dhr. P. de Klein	Gemeente Beuningen
Dhr. J.G.M. Thijssen (DB-lid, voorzitter)	Gemeente Berg en Dal
Mw. H. Tiemens (DB-lid)	Gemeente Nijmegen
Dhr. A.H.M. de Vree	Gemeente West Maas en Waal

vanaf mei 2018

Dhr. S. Bos	Gemeente West Maas en Waal
Dhr. L. Bosland	Gemeente Heumen
Dhr. P. de Klein	Gemeente Beuningen
Dhr. P. Loermans (DB-lid)	Gemeente Wijchen
Dhr. A. Springveld (DB-lid)	Gemeente Druten
Mw. H. Tiemens (DB-lid, voorzitter)	Gemeente Nijmegen
Dhr. N. Verheul (DB-lid)	Gemeente Berg en Dal
Dhr. G. Wienhoven	Gemeente Mook en Middelaar

WHS Registeraccountants
Doelgericht samenwerken

WHS Registeraccountants
Munkesstraat 7
5383 KG Vinkel
Nederland
Email: huub@whs-advies.nl.
Tel: +31 (0)6 5287 6358
www.whs-advies.nl

Ref.: MA201801

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen te Nijmegen

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018 van gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen te Nijmegen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de activa en passiva per 31 december 2018 en de baten en lasten over 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- het overzicht van baten en lasten over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen;

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is het BBV.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol en het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur en de Regeling controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij Assurance opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Ref.: MA201801

WHS Registeraccountants
Doelgericht samenwerken

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel belang' wordt toegelicht in de sectie 'Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening'.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.537, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% bedraagt en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2018.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde materiele afwijkingen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmarekening en de paragrafen;
- Overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Ref.: MA201801

WHS Registeraccountants
Doelgericht samenwerken

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV, alsmede voor het opstellen van het programmaverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, en voor
- de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder de verordeningen van de gemeentelijke regeling, en ten slotte
- een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Wet Gemeenschappelijke regeling verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol inclusief het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur, de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning,

Ref.: MA201801

WHS Registeraccountants
Doelgericht samenwerken

valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden.
  Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Vinkel, 17 april 2019

WHS Registeraccountants

Was getekend: H.H. van Santvoort MSc RA

Ref.: MA201801

Eerste wijziging begroting 2019 MARN

Toelichting op de eerste wijziging begroting 2019 MARN

Inhoud

a. Met deze begrotingswijziging geven we uitwerking aan een conclusie van het Algemeen Bestuur van 12 oktober 2017, welke conclusie in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 11 februari 2019 is bevestigd.

   De begrotingspost (juridische) Advieskosten is verhoogd met € 25.000 naar € 75.000 en hernoemd naar “Advieskosten”. Dit resulteert in een lager positief exploitatiesaldo.

b. Tijdens de controle van de jaarrekening 2018 heeft de accountant opgemerkt dat naar zijn mening de uitkeringen aan de gemeenten uit de bestemmingsreserve via de balans afgewikkeld worden en niet via de resultatenrekening. In afstemming met de accountant en de Regionale Adviesfunctie is de presentatie in deze begrotingswijziging aangepast.

Op de volgende pagina’s treft u achtereenvolgens de originele begroting, wijziging 1a en wijziging 1b aan.

MARN BEGROTING 2019

BATEN

Omschrijving	geraamde lasten dienstjaar 2019 euro's	gewijzigde geraamde lasten dienstjaar 2018 euro's	werkelijke lasten dienstjaar 2017 euro's
Bestuur			
Personeel	€ 54.450	€ 75.000	€ 39.563
Overige goederen en diensten	€ 61.150	€ 61.150	€ 56.110
Totaal Bestuur	***€ 115.600***	***€ 136.150***	***€ 95.673***
Afvalverwerking			
Rente	€ 24.838	€ 26.015	€ 15.328
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Bijdrage circulaire economie		€ 60.500	€ 60.500
Afboeking waarde gronden			€ 544.537
Totaal Afvalverwerking	***€ 81.561***	***€ 143.238***	***€ 677.088***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten			€ 128.292
Klimaatprojecten			
Totaal Netwerkondersteuning	***€ -***	***€ -***	***€ 128.292***
Onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ 5.806
Totale lasten	**€ 207.161**	**€ 289.388**	**€ 906.858**
Gerealiseerd totaalsaldo			€ 11.007.133
Toevoeging reserves			€ 18.416
Onttrekking reserves			€ 66.565
Reeds bestemd en uitgekeerd			
Te realiseren (geraeliseerd) totaalsaldo van baten en lasten	€ 590.937	€ 508.734	€ 11.055.282
Totalen	***€ 798.097***	***€ 798.122***	***€ 11.913.992***

Omschrijving	geraamde baten dienstjaar 2019 euro's	gewijzigde geraamde baten dienstjaar 2018 euro's	werkelijke baten dienstjaar 2017 euro's
Bestuur			
Rente ING bank / Schatkistbankieren	0	€ 5	€ -
Totaal Bestuur	***€ -***	***€ 5***	***€ -***
Afvalverwerking			
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Rente ontvangen van ARN B.V.	€ 317.911	€ 331.441	€ 344.524
Opbrengst grondverkoop			€ 11.500.000
Vrijval bestemmingsreserve	€ 423.463	€ 409.953	
Totaal Afvalverwerking	***€ 798.097***	***€ 798.117***	***€ 11.901.247***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten			€ 12.745
Totaal Netwerkondersteuning	***€ -***	***€ -***	***€ 12.745***
Totalen	***€ 798.097***	***€ 798.122***	***€ 11.913.992***

Eerste wijziging begroting 2019 MARN 1a

WIJZIGING MARN BEGROTING 2019

BATEN

Omschrijving	gewijzigde geraamde lasten dienstjaar 2019 euro's	geraamde lasten dienstjaar 2019 euro's	wijzigingsbedrag euro's
Bestuur			
Personeel	€ 54.450	€ 54.450	€ -
Overige goederen en diensten	€ 86.150	€ 61.150	€ 25.000
Totaal Bestuur	***€ 140.600***	***€ 115.600***	***€ 25.000***
Afvalverwerking			
Rente	€ 24.838	€ 24.838	€ -
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ -
Bijdrage circulaire economie			€ -
Afboeking waarde gronden			0
Totaal Afvalverwerking	***€ 81.561***	***€ 81.561***	***€ -***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten			0
Klimaatprojecten			
Totaal Netwerkondersteuning	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ -
Totale lasten	**€ 232.161**	**€ 207.161**	**€ 25.000**
Gerealiseerd totaalsaldo			€ -
Toevoeging reserves			€ -
Onttrekking reserves			€ -
Reeds bestemd en uitgekeerd			
Te realiseren (geraeliseerd) totaalsaldo van baten en lasten	€ 565.937	€ 590.937	€ 25.000-
Totalen	***€ 798.097***	***€ 798.097***	***€ -***

Omschrijving	gewijzigde geraamde lasten dienstjaar 2019 euro's	geraamde lasten dienstjaar 2019 euro's	wijzigingsbedrag euro's
Bestuur			
Rente ING bank / Schatkistbankieren	0	0	€ -
Totaal Bestuur	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Afvalverwerking			
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ -
Rente ontvangen van ARN B.V.	€ 317.911	€ 317.911	€ -
Opbrengst grondverkoop			€ -
Vrijval bestemmingsreserve	€ 423.463	€ 423.463	
Totaal Afvalverwerking	***€ 798.097***	***€ 798.097***	***€ -***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten			€ -
Totaal Netwerkondersteuning	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Totalen	***€ 798.097***	***€ 798.097***	***€ -***

sengels:
25,000 toegevoegd bij overige goederen en diensten

WIJZIGING MARN BEGROTING 2019

LASTEN

Omschrijving	gewijzigde geraamde lasten dienstjaar 2019 euro's	geraamde lasten dienstjaar 2019 euro's	wijzigingsbedrag euro's
Bestuur			
Personeel	€ 54.450	€ 54.450	€ -
Overige goederen en diensten	€ 86.150	€ 61.150	€ 25.000
Totaal Bestuur	***€ 140.600***	***€ 115.600***	***€ 25.000***
Afvalverwerking			
Rente	€ 24.838	€ 24.838	€ -
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ -
Bijdrage circulaire economie			€ -
Uitkering Bestemmingsreserve			€ -
Totaal Afvalverwerking	***€ 81.561***	***€ 81.561***	***€ -***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten			0
Klimaatprojecten			
Totaal Netwerkondersteuning	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ -
Totale lasten	**€ 232.161**	**€ 207.161**	**€ 25.000**
Gerealiseerd totaalsaldo			€ -
Reeds bestemd en uitgekeerd			
Te realiseren (geraeliseerd) totaalsaldo van baten en lasten	€ 142.474	€ 590.937	€ 25.000-
Totalen	***€ 374.634***	***€ 798.097***	***€ -***

BATEN

Omschrijving	gewijzigde geraamde lasten dienstjaar 2019 euro's	geraamde lasten dienstjaar 2019 euro's	wijzigingsbedrag euro's
Bestuur			
Rente ING bank / Schatkistbankieren	0	0	€ -
Totaal Bestuur	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Afvalverwerking			
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ -
Rente ontvangen van ARN B.V.	€ 317.911	€ 317.911	€ -
Opbrengst grondverkoop			€ -
Vrijval bestemmingsreserve		€ 423.463	
Totaal Afvalverwerking	***€ 374.634***	***€ 798.097***	***€ -***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten			€ -
Totaal Netwerkondersteuning	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Totalen	***€ 374.634***	***€ 798.097***	***€ -***

sengels:
sengels:
Vrijval bestemmingsreserve:
uit de baten gehaald -> voor MARN 0 resultaat

Bekijk deze e-mail in uw browser

Dar® Opfrisser

Nieuws over onze leefomgeving, afval en grondstoffen

Beste lezer,

Hierbij ontvang je alweer de tweede editie van onze digitale nieuwsbrief: Opfrisser. We hebben leuke reacties gekregen op onze eerste nieuwsbrief. Dank daarvoor. De zomer staat voor de deur! Voordat het zover is informeren wij jullie graag nog over de actualiteiten. Ook in het tweede kwartaal zijn we met mooie initiatieven gestart, hebben we nieuwe verbindingen gelegd en werken we aan een schone en frisse omgeving. Dat doen we samen met alle inwoners uit onze regio.

Ieder kwartaal versturen we deze nieuwsbrief naar de griffies en andere geïnteresseerden. Wil je deze nieuwsbrief graag rechtstreeks ontvangen? Meld je dan onderaan deze nieuwsbrief meteen hiervoor aan. Wij hopen dat we je

met deze nieuwsbrief nuttige informatie geven en je kennis over Dar opfrissen. Heb je nog suggesties, vragen of tips? Wij horen het graag via communicatie@dar.nl.

Ik wens je veel leesplezier en een mooie zomer.

Bart de Bruin
Directeur Dar NV

Status luierinzameling

De wens is er bij de gemeente en Dar om luiers apart in te zamelen en te verwerken.

Lees meer

Wist je dat...

…inwoners uit Dar-regio steeds meer scheiden?

Lees meer

Bewonerstevredenheids-onderzoek

Dar komt naar de gemeente toe

Dar komt graag in het najaar bij de verschillende gemeenten op

Onlangs voerde de Radboud Universiteit het jaarlijkse bewonerstevredenheids-onderzoek (BTO) namens Dar uit.

Lees meer

bezoek om meer inzicht te geven in ons bedrijf.

Lees meer

College Heumen bezoekt Dar
Dinsdag 25 juni was het college van B&W van gemeente Heumen bij ons op bezoek.

Lees meer

Wij werken mee!
Iedereen verdient een werkplek, ook mensen met een handicap.

Lees meer

Wij zijn een inclusieve onderneming

Proef zwerfafvalvrije bermen N-wegen

Wethouder Nelson Verheul van Berg en Dal benaderde ons met de vraag of Dar iets kon betekenen bij het opruimen van zwerfafval op provinciale wegen.

Lees meer

Maatschappelijk jaarverslag 2018

Beelden zeggen meer dan woorden. Daarom hebben we ons maatschappelijk jaarverslag dit jaar verwerkt in een film. Deze film presenteren we 10 juli aan een delegatie van wethouders tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). Hierna delen we de film ook met jullie.

Ben je enthousiast over deze nieuwsbrief en wil je deze zelf ontvangen?

Meld je dan ook aan voor deze nieuwsbrief.

Aanmelden voor deze nieuwsbrief

Copyright © 2019, Dar NV

Je kunt jouw e-mailvoorkeuren aanpassen of uitschrijven.

This email was sent to griffie@druten.nl

why did I get this? unsubscribe from this list update subscription preferences

Dar NV · Postbus 316 · Nijmegen, 6500 AH · Netherlands

mailchimp

NIEUWSBRIEF

VOEDSELBANKEN.NL
DRUTEN

NIEUWSBRIEF Jaargang 1 **Nummer 1 – Juli 2019**

Van de kartrekkers (Bestuursleden Voedselbank gemeente Druten)

Wij zij blij u onze eerste Nieuwsbrief te kunnen toesturen.
Onze droom is mee te werken aan het verminderen van voedselverspilling.
Maar hoe realiseer je deze droom?
Door te doen!

Op verzoek van de gemeente Druten is door de Stichting MeervoorMekaar gezocht naar kartrekkers voor een op te richten Voedselbank in de gemeente Druten.

Wij: Bas – Letty – Petra en Tinie zien in de realisatie van een Voedselbank een kans de voedselverspilling te helpen verminderen en mensen die het moeilijk hebben te helpen.

Het afgelopen half jaar zijn wij met de hulp van tientallen vrijwilligers, vele sponsoren binnen de gemeente Druten, de gemeente Druten, collega voedselbanken, in staat geweest de Voedselbank gemeente Druten te realiseren. Krachtige persoonlijkheden en betrokken vrijwilligers hebben het mogelijk gemaakt dat de Voedselbank gemeente Druten op 6 juni 2019 de deuren kon openen.

Een ieder van ons heeft deze tijd ervaren als opbouwend, krachtig, positief en gericht op het helpen van onze klanten. Voor ons een bijzondere klus met veel hoogtepunten; wij hebben nauwelijks woorden om een ieder die heeft meegedaan te bedanken.

Officiële opening
Op 2 september 2019 organiseren wij de officiële opening. Tijdens deze bijeenkomst willen wij allen die hebben bijgedragen aan het realiseren van de Voedselbank gemeente Druten bedanken en de gelegenheid geven een kijkje achter de schermen te nemen.

Voor wie is de Voedselbank gemeente Druten?

Wij helpen alle inwoners van Afferden, Deest, Druten, Horssen, Puiflijk die het even moeilijk hebben. De financiële toetsing vindt plaats door het Sociaal team van de gemeente Druten maar wij starten direct na aanmelding met de voedselondersteuning.

Onze vrijwilligers

Met veel enthousiasme is er door ons team vrijwilligers geschilderd, schoongemaakt, ingericht, te veel om op te noemen.

De vrijwilligers hebben allen een basistraining Voedselveiligheid gevolgd. Onze eigen coördinator voedselveiligheid verzorgt deze training en zal ook toekomstige vrijwilligers trainen.

Inmiddels hebben wij 32 vrijwilligers die verschillende taken vervullen: chauffeurs, bijrijders, gastvrouwen en – heren, voedselcontroleurs en bevoorraders, daghoofden, coördinatoren, teamleider logistiek/ planner, bestuursleden.

Iedere week staan zij vol overgave klaar om alles voor te bereiden voor onze klanten. Een top team!

Wij hebben zonder aarzelen gekozen voor een Voedselbank met het keuzeconcept (ook wel supermarktmodel genoemd).

Een klant kiest samen met een van onze gastvrouwen zelf wat hij of zij mee naar huis neemt. Voordeel van dit concept is dat er geen etenswaar meegegeven wordt wat thuis weer wordt weggegooid.

6 juni 2019 – de eerste 'winkeldag'

Kers op de taart - onze eerste 'winkeldag'.

Wat een blijde, dankbare gezichten. Voor de kinderen die mee komen met mama een feestje om eindelijk lekkere dingen te mogen kiezen.
Voor de vrijwilligers die erbij zijn, is het moeilijk het droog te houden, kippenvel!

Moeders die met tranen in de ogen zeggen "eindelijk kan ik mijn kindjes te eten geven", een alleenstaande vader die door deze voedselondersteuning sneller uit de schulden kan komen, nieuwe bewoners in Druten die echt helemaal niets hebben en die al hun eerste dag in Druten bij ons hun eten en drinken mogen uitzoeken, alleenstaande ouders die als gevolg van een nare gebeurtenis in een moeilijke situatie terecht zijn gekomen, een moeder die zelf niet eet om haar kind te eten te kunnen geven.

Maar er zijn ook mensen die de weg naar de Voedselbank moeilijk vinden en zich schamen dat zij het zelf niet kunnen redden.

Wij hopen door het uitdragen van onze droom *"jullie helpen mee om de voedselverspilling tegen te gaan"* deze vicieuze cirkel van schaamte, armoede en eenzaamheid te doorbreken. Het mag toch niet zo zijn dat er in een rijk land als Nederland zo veel overtollig voedsel is en er zo veel mensen (vaak volledig buiten hun schuld om) gewoon geen geld hebben om eten te kopen.

Hoe komen wij aan ons voedsel?

Ons voedsel krijgen wij wekelijks vanuit het regionale distributiecentrum Arnhem en vele plaatselijke supermarkten, de bakker en andere fantastische plaatselijke leveranciers.

Sponsoren, donateurs

Dank-Dank-Dank aan onze sponsoren, donateurs en plaatselijke leveranciers.

Bus – club van 30

Voor het halen van het voedsel hebben wij een bus gesponsord gekregen. Die bus gebruiken wij naast vervoer als promotie voor de club van 30. De bus is ingedeeld in vlakken. Ieder vlak vertegenwoordigt een sponsor die 5 jaar garant staat voor een bepaald bedrag.
Hiermee kunnen wij onze vaste lasten (huur, energie, afval, afschrijvingskosten e.d.) betalen.

Rabobankfonds

Klanten van de Voedselbank moeten erop kunnen vertrouwen dat de veiligheid van het voedsel dat zij krijgen aangeboden gewaarborgd is. Belangrijk hierbij is de koelketen. Met de donatie van het Rabofonds hebben wij nieuwe energiezuinige koel- en diepvrieskasten kunnen aanschaffen.

Voor de overige exploitatielasten zullen wij de komende periode fondsenwervingsacties organiseren.

Vragen of tips voor ons?

Contactgegevens:
Stichting Voedselbank
Gemeente Druten
Irenestraat 40A
6651XL Druten
info@voedselbankdruten.nl
www.voedselbankdruten.nl

VOEDSELBANKEN.NL
DRUTEN

Raadsledennieuwsbrief

28 JUNI 2019

Raad op Zaterdag op 21 september

Het eerstvolgende raadsledencongres 'Raad op Zaterdag' is op 21 september in Noord-Brabant. De exacte locatie en het programma staan nog niet vast, maar omdat de volgende Raadsledennieuwsbrief eind augustus verschijnt, willen we u hier nu toch alvast op attenderen. Uiteraard volgt meer informatie op de sites van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden en de VNG, en in onze nieuwsbrieven.

Nieuws

28 juni 2019

Blog Omgevingswet: Fouten maken mag

'Niet alles zal vanaf dag 1 goed gaan, maar daar leren we van', hoorde Pascale Georgopoulou onlangs een raadslid zeggen. Maar toen ze vroeg hoe de raad dus gaat zorgen dat dat oké is en dat fouten maken mag, werd het stil.
Lees verder

28 juni 2019

Kabinet ziet stevige positie gemeenten in energietransitie

Na anderhalf jaar inzet voor een haalbaar en betaalbaar Klimaatakkoord ziet de VNG veel van haar inzet terug in de vandaag door het kabinet gepresenteerde plannen.

Lees verder

28 juni 2019

Stand van zaken Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

De voortgangsrapportage Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) is beschikbaar. De rapportage geeft inzicht in wat gemeenten het afgelopen half jaar in de gezamenlijke uitvoering hebben bereikt.

Lees verder

21 juni 2019

Nieuwe ondertekenaars manifest Iedereen doet mee!

Vandaag tekenden gemeenten Sittard-Geleen, Beek en Stein het manifest Iedereen doet mee!. Daarmee zijn zij de eerste gemeenten die zich aansluiten bij de groep koplopers uit het VNG-project Iedereen doet mee! dat ervoor wil zorgen dat alle gemeenten aan de slag gaan met het VN-Verdrag Handicap.

Lees verder

21 juni 2019

ROB: 'Geef gemeenten ruimte en zelfsturing'

Als het Rijk de beleidsvrijheid van gemeenten beperkt met het stellen van allerlei eisen, dan moet ze ook bereid zijn de portemonnee te trekken. Ook zou het Rijk het sociaal domein integraal moet behandelen en niet vanuit hun eigen wetten moeten blijven aanvliegen.

Lees verder

21 juni 2019

Hoge Raad oordeelt over kostenposten rioolheffing

Twee woningcorporaties hadden meerdere klachten over de kostenposten die de gemeenten Steenwijkerland en Noordenveld meenamen bij de rioolheffing. In Steenwijkerland ging het over de vraag of de gemeente een deel van de kosten van het baggeren van schouwsloten mochten meenemen.
Lees verder

21 juni 2019

Wetsvoorstel asbestdakenverbod verworpen: hoe verder?

De Eerste Kamer heeft 4 juni het asbestdakenverbod verworpen. Er komt nu geen wettelijke grondslag voor het verbod en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat kan de invoeringsdatum van het asbestdakenverbod ook niet in een AMvB regelen; het verbod is van de baan.
Lees verder

14 juni 2019

Digitalisering uitdaging én kans voor lokale democratie

Gemeenten kunnen meer gebruik maken van digitale middelen om tot een opener raadsagenda te komen en inwoners een actievere rol te geven in bestuurlijke processen. Dit stelt het Rathenau Instituut in het rapport Griffiers en Digitalisering, na onderzoek onder griffiers en raadsleden.
Lees verder

14 juni 2019

Model subsidieverordening geactualiseerd

De Model Algemene subsidieverordening uit 2013 is voor de tweede keer geactualiseerd. Aanleiding is een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in 2017 betreffende salarissen die de norm van de Wet normering topinkomens overschrijden .
Lees verder

13 juni 2019

Informatie over invoering Wmo-abonnementstarief

Het abonnementstarief voor eigen bijdragen in de Wmo wordt 1 januari 2020 definitief van kracht. De VNG heeft zich verzet tegen deze maatregel van het huidige kabinet, helaas konden we het kabinet en ook de Tweede Kamer niet op andere gedachten brengen.
Lees verder

7 juni 2019

Voorstellen woonplaatsvereiste en raadscommissie verworpen

Het wetsvoorstel tot verruiming van de bevoegdheid van de raad om de wethouder ontheffing van het woonplaatsvereiste te verlenen, is door de Eerste Kamer verworpen. In het voorstel stond tevens de mogelijkheid dat dat ook niet-raadsleden voorzitter van een raadscommissie zouden kunnen worden.
Lees verder

6 juni 2019

Training risicomanagement voor raadsleden

Waar moet ik op letten als het om de realisatie van beleidsdoelen gaat? Hoe leer ik de belangrijkste financiële kaders en begrenzingen? Wat zijn krachten, regels en voorschriften die van belang zijn? De in company workshop Publieke Waarden en Risico's geeft antwoord op dit soort vragen.
Lees verder

5 juni 2019

VNG blijft zich inzetten voor oplossing sociaal domein

De Algemene Ledenvergadering van de VNG heeft ingestemd met voorstellen van het bestuur om te blijven inzetten op een structurele oplossing voor de tekorten in het sociaal domein. De VNG praat de komende maanden verder met het kabinet.
Lees verder

5 juni 2019

Hoe is er gestemd tijdens de ALV 2019?

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 5 juni hebben de leden gestemd over 16 moties en een amendement. Daarnaast werd gestemd over onderwerpen die op de agenda stonden.
Lees verder

5 juni 2019

Extra ALV voor klimaatakkoord

Het Klimaatakkoord zal, zodra het er is, aan gemeenten voorgelegd worden in een extra algemene ledenvergadering. Gemeenten ontvangen de stukken hiervoor zes weken van tevoren. Hier hebben gemeenten op de ALV in Barneveld mee ingestemd.
Lees verder

Bijeenkomsten

25 september 2019

Nacht van de Integriteit

Na de succesvolle edities van 2017 en 2018 organiseert de VNG samen met zijn partners ook in 2019 weer de Dag en Nacht van de Integriteit. Deze zijn dit jaar op 25 en 26 september en vormen hét jaarcongres over integriteit en integriteitsbevordering in de publieke sector.
Lees verder

31 augustus 2019

Democratiefestival: dag 2

Op het Democratiefestival vieren en ervaren we de democratie. Dat we in een land leven waar iedereen zijn of haar mening mag geven, waar verschillen mogen zijn en waar we samen de keuzes maken, hoe moeilijk dat soms ook is.
Lees verder

30 augustus 2019

Democratiefestival: dag 1

Op het Democratiefestival vieren en ervaren we de democratie. Dat we in een land leven waar iedereen zijn of haar mening mag geven, waar verschillen mogen zijn en waar we samen de keuzes maken, hoe moeilijk dat soms ook is.
Lees verder

29 augustus 2019

Save the date: Summer School Democratie

Frisse blikken, nieuwe kennis en verbeterde democratische vaardigheden: begin het politieke jaar goed met deze Summer School Democratie. Met onder meer colleges, workshops en masterclasses in een inspirerende omgeving.

Lees verder

19 juli 2019

Summer School Digitalisering en democratie: 'Informatie is macht'

Digitalisering biedt kansen voor het versterken van de lokale democratie, en ook beperkingen. Digitalisering is het thema van de Summer Schools van het programma Lokale Democratie.
Lees verder

5 juli 2019

Summer School Digitalisering en democratie: 'Waarheidsvinding, beeld- en oordeelsvorming'

Digitalisering biedt kansen voor het versterken van de lokale democratie, en ook beperkingen. Digitalisering is het thema van de Summer Schools van het programma Lokale Democratie.
Lees verder

2 juli 2019

Bijeenkomst Toekomst lokale partijen

Bij de raadsverkiezingen in maart 2018 heeft 28,6% van de kiezers op een lokale partij gestemd. Hoe kunnen lokale partijen beter worden bediend en hoe kunnen lokale partijen op lokaal, regionaal en zelfs landelijk niveau toegevoegde waarde bieden vanuit hun lokale wortels in de samenleving?
Lees verder

Volgende Raadsledennieuwsbrief

De eerstvolgende VNG Raadsledennieuwsbrief staat gepland voor 29 augustus. In juli verschijnt er dus geen Raadsledennieuwsbrief.

Over de **Raadsledennieuwsbrief**
U ontvang deze nieuwsbrief omdat u raadslid of griffier bent (volgens het relatiebeheersysteem van de VNG) of omdat u zich heeft aangemeld. Voor vragen: mail naar info@vng.nl

vng.nl/raadsleden

Klik hier om u af te melden voor de raadsledennieuwsbrief.

Bekijk deze mail in je browser

info@g1000.nu
Tel: 06 83 99 5171 (Jerphaas Donner)

G1000University 2019

donderdag 5 september
Witte Vlinder
Amersfoort

5 september is het weer zover: dan vindt voor het 5e jaar op rij de G1000University plaats. Een bijeenkomst voor iedereen die met ons ervaringen wil delen over deliberatie en vernieuwing van de democratie in Nederland. Met dit jaar een speciaal lustrum-programma onder het motto: ‘Deliberatie: van participatie naar zeggenschap!’ Onderaan deze nieuwsbrief lees je meer over het programma. Dat is leuk! ik meld me direct aan

Burgemeester Tjeerd van der Zwan neemt het ondertekende Burgerbesluit in ontvangst.
[Foto: FPh / Mustafa]

In Heerenveen besloot de nieuwe gemeenteraad om het in deze nieuwe zittingsperiode eens helemaal anders te gaan doen: samen, op basis van een raadsakkoord. In dat akkoord was ruimte ingeruimd voor besluitvorming door de burgers. G1000.nu werd gevraagd om als partner van de gemeente dit proces te begeleiden, met als onderwerp een toekomstbestendig centrum voor Heerenveen. Op 9 februari kwamen 380 deelnemers uit de hele gemeente bij elkaar om hierover met elkaar in gesprek te gaan. Op 25 mei werd de G1000 afgerond met een Burgerbesluit Centrum Heerenveen. *Lees meer*

Ondertussen in Cuijck….

In de winter nieuwsbrief heb je kunnen lezen over het eerste Burgerberaad Cuijk welke eind november 2018 is afgerond. Daarna is er een inspiratiegroep in het leven geroepen, bestaande uit 17 leden. Zij zijn in maart bij elkaar gekomen. Daarvoor en daarna hebben de verschillende themagroepen (Tweede Leefruimte, Ecologie, Communicatie, Ontmoeten en Betrokkenheid) zelfstandig

concretisering van hun ideeën.

Voor nagenoeg elke themagroep geldt dat één of meerdere ideeën al zijn uitgevoerd/opgepakt door de gemeente, bijvoorbeeld het inzaaien van braakliggende terreinen, aanvullingen op gemeentelijke informatie die online te vinden is of verlevendigen van de maaskade in Cuijk. De gemeenteraad wordt regelmatig op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. De inspiratiegroep komt in juli weer bij elkaar.

Op zaterdag 15 juni is het Voedselbesluit Noord-Brabant vastgesteld en overhandigd aan de gedeputeerde van de provincie en een aantal partnerorganisatie, die zich hebben gecommitteerd om naar vermogen het Voedselbesluit te steunen en uit te voeren.

De Voedsel1000 hebben wij begeleid op verzoek van de Provincie Noord-Brabant en was in de eerste plaats gericht op alle werkers in het voedselsysteem van Noord-Brabant: producenten, experts/adviseurs, politici, ambtenaren, wetenschappers, studenten en burgers. De deelname stond voor iedereen vrij en om die reden noemen we het geen G1000, alhoewel voor de rest het format van de G1000 strikt gevolgd is. Met vergelijkbare resultaten: een enorme energie om met het onderwerp aan de slag te gaan en een grote betrokkenheid bij het resultaat: 37 deelnemers hebben zich aangemeld om in samenspraak met de provincie en de partners ervoor te zorgen dat het Voedselbesluit ook echt uitgevoerd wordt. Lees *hier het verslag*

G1000Gouda

In Gouda is een initiatiefgroep van burgers in gesprek met de gemeente over het gezamenlijk organiseren van een G1000. De Stadsfilosoof, Dennis de Gruijter, heeft hiervoor het initiatief genomen, samen met Gertie Blaauwendraad. In mei hebben we voor hen een G1000-café verzorgd met 35 deelnemers. Dit leidde meteen tot uitbreiding van de initiatiefgroep tot 10 deelnemers. Er is al een website in de lucht en met de gemeente wordt gesproken over hoe de gemeenteraad bij het initiatief te betrekken is. En welk onderwerp op de agenda van deze G1000 komt. G1000.nu begeleidt de initiatiefnemers bij de organisatie van de G1000.

Mocht je ook interesse hebben in het organiseren van een G1000 of een G1000-café willen houden in jouw stad of dorp, dan kun je ons bellen: 0683995171, of mailen: harm@g1000.nu

G1000University 5 september 2019

Graag nodigen we je bij deze van harte uit voor de G1000University 2019. Deze speciale lustrum-editie heeft als thema ‘Deliberatie: van participatie naar zeggenschap!’ . Meer informatie en aanmelden.

Herman Tjeenk Willink, voormalig vice-voorzitter van de Raad van State en auteur van het boek ‘Groter denken, kleiner doen’ zal de aftrap voor het programma geven. Geerten Boogaard, hoogleraar Thorbecke-leerstoel zal in een korte inleiding deliberatie in haar context plaatsen.

Naast de presentatie van ervaringen met een aantal Nederlandse projecten hebben wij voor deze gelegenheid 3 buitenlandse gasten, die elk een deliberatief project elders uit Europa zullen presenteren: Yves Matthieu uit Parijs het ‘Grand Debat’ in Frankrijk, Yago Bermejo Abado uit Madrid de ‘Citizens Assembly Madrid’ en Yves DeJaeghere de nieuwe ‘Burgerraad OstBelgien’.

Een ‘open space’ waarbij het gesprek gaat over de vraag hoe wij deliberatie in Nederland een stap verder kunnen brengen vormt het hart van de dag en afsluitend organiseren wij een panelgesprek met de zaal. Wij hopen daarvoor Daan Roovers, de filosoof des Vaderlands te strikken, net als Marcel Boogers, hoogleraar regionaal bestuur, Tjeerd van der Zwan, burgemeester van Heerenveen en Wim Hillenaar, burgemeester van Cuijk.*

Details

De University vindt ook dit jaar weer plaats in de Witte Vlinder, Van Galenstraat

Aansluitend is er om 17.00 uur een feestelijke borrel om ons vijfjarig bestaan te vieren. Om 18.30 uur ronden we de dag af.
De kosten van deelname bedragen € 100,- voor professionals en € 25,- voor burgers en studenten. Dit is inclusief de lunch. Je kunt je hier aanmelden. Let op: het aantal plaatsen is beperkt vanwege de locatie, dus aanmelden is noodzakelijk!

*het programma is onder voorbehoud. Het definitieve programma zal begin augustus bekend worden gemaakt.

Aanmelden University

Copyright © 2019 G1000, All rights reserved.
Energieneutraal

Ons mailadres is:
G1000
Van Galenstraat 30
Amersfoort, UT 3814 RD
Netherlands

Add us to your address book

verander je voorkeuren of schrijf je uit.

Bekijk deze e-mail in je browser

In deze nieuwsbrief informeren we u over de ontwikkelingen bij The Economic Board, onze nieuwe collega Dirk van Schaijk, ondersteuning Songfestival, de nieuwe ronde Rockstart Health en nog veel meer.

Wij wensen iedereen fijne zomermaanden toe.

Boardupdate

Voorzitter Hubert Bruls en directeur Sigrid Helbig waren uitgenodigd op 19 juni aanwezig te zijn bij de vergadering van het algemeen bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen tijdens de behandeling van de evaluatie van drie jaar The Economic Board. In diezelfde vergadering werden de bestuurders bijgepraat over het plan van aanpak van de versterking van de regionale samenwerking. In de laatste nieuwsbrief van de Regio Arnhem Nijmegen leest u er meer over.

Belangrijkste onderwerp op de agenda van de boardvergadering op 20 juni was

later werd daar samen met de stuurgroep Investeringsagenda over doorgesproken. Er is enthousiasme over de integratie en de urgentie van deze ontwikkeling wordt gevoeld. Enkele onderdelen vragen om een nadere uitwerking. Het is de bedoeling dat de bestuurders met een voorstel voor goedkeuring teruggaan naar hun eigen organisaties.

De board heeft afscheid genomen van oud-gedeputeerde Michiel Scheffer. Een ander vertrekkend boardlid is Marcel Hielkema, die voorzitter van VNO-NCW Midden is geworden. Tijdens de boardvergadering is zijn opvolger als voorzitter VNO-NCW Arnhem-Nijmegen, Bernard de Graaf, benoemd tot boardlid. Beide boardleden hadden vanaf de oprichting zitting in de board en werden voor hun inzet bedankt.

Bij het projectbureau is Dirk van Schaijk op 1 juli begonnen als de nieuwe manager communication and marketing. Hij richt zich op het versterken van het profiel van de regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen als zijnde dé *place to be* op gebied van Food, Health en Energy.

Kennismaken of bijpraten met Dirk? Neem dan hier contact met hem op.

In onderstaande video stelt Dirk zich alvast aan u voor, en draagt Roos

Het laatste nieuws

Arnhem krijgt vuilniswagen op waterstof

Arnhem krijgt vanaf volgend jaar een vuilniswagen die op waterstof rijdt. Dat is het gevolg van een Europees samenwerkingsproject van zeven steden. Voor het laten rijden van de bus in Arnhem wordt samengewerkt met SUEZ, specialist in afval- en

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN).

Lees hier meer

Acht regionale bedrijven in KVK Innovatie Top 100

De Kamer van Koophandel (KvK) heeft de honderd bedrijven die in de KVK Innovatie Top 100 2019 staan bekendgemaakt. Acht bedrijven uit de regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen zijn genomineerd. De genomineerde bedrijven uit de regio zijn: Epic Drive (uit Andelst), Talent voor Transitie, Wijkie (beide Arnhem), Fonkels (Bemmel), Bambook (Ede), BE O Bottle, FAIR coffins (beide Nijmegen) en TicTag (Velp).

Lees hier meer

Steun vanuit regio voor kandidaatstelling Arnhem hosten Eurovisie Songfestival

Wordt het Eurovisie Songfestival volgend jaar mei gehouden in het Gelredome? Wij zeggen: ja! Gisteren heeft de gemeenteraad van Arnhem besloten een bidbook in te dienen, nadat de stad zich eerder kandidaat had

unieke kans om de regio in heel Europa onder de aandacht te brengen. Bovendien is Arnhem strategisch gelegen en heeft de regio tijdens eerdere grootschalige evenementen aangetoond gastvrij te zijn. De board heeft een ondersteuningsbrief verstuurd.

Ook op de hoogte blijven van de nieuwste ontwikkelingen? Volg ons dan nu op Twitter.

Volg ons en praat mee

Verdieping: *Rockstart komt met nieuwe ronde in een nieuwe opzet*

Vanaf 2015 heeft Rockstart Health een versnellingsprogramma voor start-ups in de zorg. Op de Nijmeegse Novio Tech Campus krijgen tien beginnende bedrijven een onderdompeling in de wereld van investeerders, productontwikkeling, marketing en alles wat er verder komt kijken bij het opschalen van je onderneming. In september 2019 gaat er een nieuwe ronde van start.

Cedexis Medical Eyewear deed mee in 2018. Ton Foks vertelt hoe hij de deelname aan het Rockstart Digital Health-programma heeft ervaren: "*Het heeft ons een versnelling gebracht, in de groei van ons netwerk en in de leercurve van ons bedrijf. Je wordt omringd door verschillende mentoren en professionals, die allemaal hun eigen wijsheden en ervaring meebrengen. Daarbij hoort ook keiharde ongefilterde feedback van bijvoorbeeld investeerders. Eigenlijk is dat de meerwaarde van het Rockstart programma: versnelling*."

Lees het interview

Informatiebijeenkomst Kamerleden

Na het zomerreces organiseert The Economic Board op vrijdag 6 september 2019 opnieuw een Kamerledenbijeenkomst. Het onderwerp zal dit keer Sport en Innovatie zijn, waarbij we ingaan op regionale praktijkvoorbeelden vanuit de sectoren *Food*, *Health* en *Energy*. Wilt u meer informatie hierover of ziet u kansen om hierbij aan te haken? Neem dan contact op met Robert Smits. Kijk op onze website voor een impressie van eerdere Kamerledenbijeenkomsten

Event The Economic Board x INNOVATE

In Arnhem – Nijmegen – Wageningen gaan verbinden, samenwerken, experimenteren en innoveren hand in hand. Op 3 oktober spreken inspirerende innovators over belangrijke oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen tijdens het jaarlijkse event The Economic Board in de Eusebiuskerk. Dit keer slaan we de handen ineen met festival INNOVATE.

Tipje van de sluier:
Heino Falcke, hoogleraar astrodeeltjesfysica en radioastronomie aan de Radboud Universiteit, heeft in april samen met zijn wetenschapscollega's tijdens een persconferentie in Brussel de eerste resultaten van sterrenstelsel M87 gepresenteerd. Op 3

twintig jaar oude droom die eindelijk in vervulling ging.

Meer informatie.

En dan nog dit

- Steeds meer studenten maken tijdens hun opleiding kennis met de praktijk. Een aantal mooie voorbeelden:
  - RVN@ zet voor de volgende ronde van de Circulaire Kickstart een speciale samenwerking met studenten van de master Circulaire Economie van de HAN op touw → *Lees meer*.
  - Studenten van de Aeres-opleiding Food verlaten de schoolbanken om aan de slag bij Ziekenhuis Gelderse Vallei en Epos Kruiden en Specerijen. En dat smaakt naar meer! → *Lees meer*.
  - Radboudstudenten Bedrijfskunde gaan dit jaar voor de derde keer bedrijven met (groei)plannen begeleiden met het Master Buddy-programma → *Lees meer*.
  - De samenwerking van Alliander, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, het Graafschap College en VO-schoolbestuur Quadraam rond het technisch traineeship krijgt na een succesvolle pilot een vervolg → *Lees meer*.
- Butterfly Effect won in 2018 de tweede prijs van de IGNITE Award. Mede-oprichter Stijn van Kreij vertelt hoe het IGNITE-traject het bedrijf en hemzelf verder heeft gebracht. Ondernemers kunnen zich nog t/m 12 juli opgeven voor het 2019-traject. *Lees meer*.

Ontvangen uw collega's, zakenrelaties, concurrenten, partners, werknemers en werkgevers onze maandelijkse update al? Zorg dat ze op de hoogte blijven over ontwikkelingen in de Beste Circulaire Regio van Nederland.

Schrijf ze hier in

Copyright © 2019 The Economic Board, alle rechten voorbehouden.

Ons e-mailadres is:
redactie@theeconomicboard.com

Wilt u uw voorkeuren aanpassen?
U kunt uw instellingen wijzigen of u uitschrijven voor deze nieuwsbrief

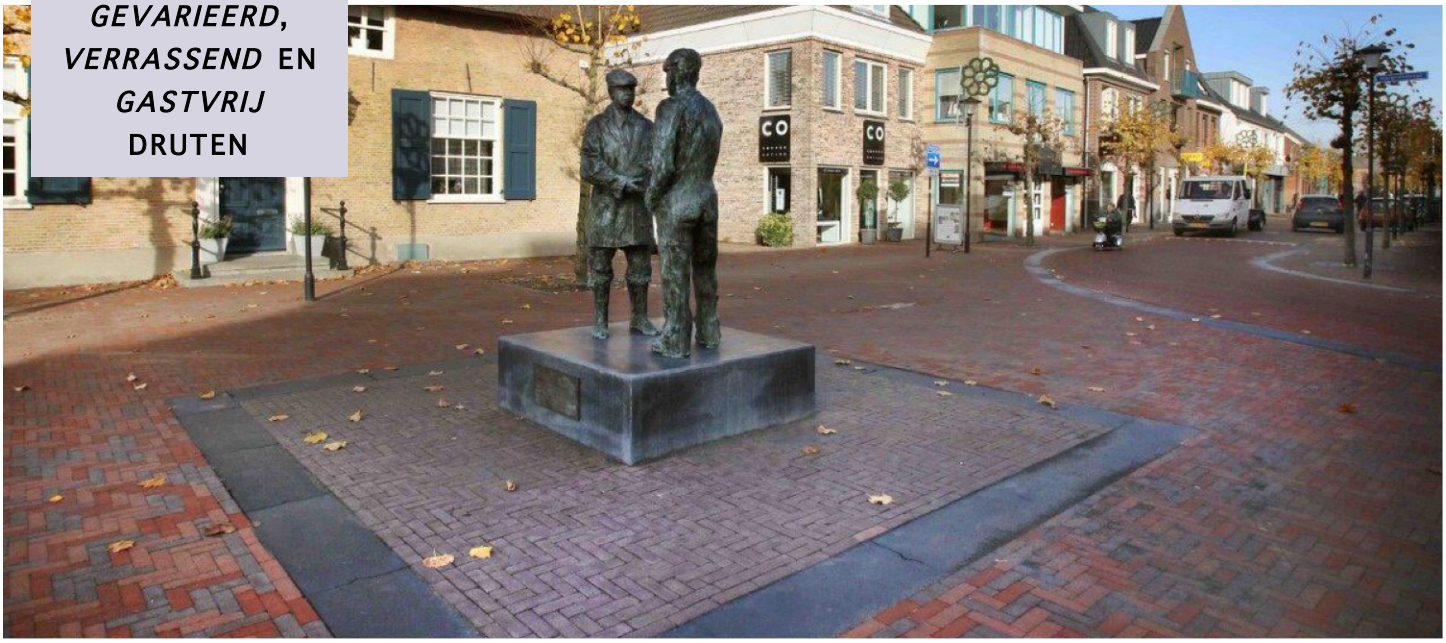
This email was sent to griffie@druten.nl

why did I get this? unsubscribe from this list update subscription preferences

The Economic Board · Mercator II · Toernooiveld 300 · Nijmegen, CT 6525 EC · Netherlands

SAMEN BOUWEN AAN EEN *GEVARIEERD*, *VERRASSEND* EN *GASTVRIJ* DRUTEN

EXTRA NIEUWSBRIEF DRUTEN CENTRUM

Uitkomst klant- en ondernemers-onderzoek 2019

Juni 2019

Stuurgroep Centrum Druten
Vertegenwoordigers:
- Gemeente Druten
- Vastgoed
- Winkeliers
- Dienstverleners
- Horeca
- Rabobank Maas & Waal

Werkgroep Marketing & PR
- Isabel Cobussen
- Johan Visser
- Stan van den Hurk
- Ruben Schiks

Samen bouwen aan een gevarieerd, verrassend en gastvrij Druten Centrum. Dat is waar de stuurgroep Centrum Druten zich voor inzet! Maar wat vinden de klanten en ondernemers van het huidige winkelgebied? Waar kunnen wij verbeteren? Wij zijn op zoek gegaan het oordeel van de klant en van de ondernemers en vertellen je in deze nieuwsbrief er alles over.

Wij hadden jullie graag tijdens een interactieve informatie bijeenkomst mee willen nemen in de uitkomsten van het onderzoek, Maar door het geringe aantal aanmeldingen hebben wij (helaas) moeten besluiten de sessie niet door te laten gaan. Daarom worden jullie via deze nieuwsbrief geïnformeerd.

De werkgroep Marketing & PR heeft de afgelopen maanden twee enquêtes uitgevoerd:

- Maart 2019: een enquête onder de ondernemers uit het centrum
- April 2019: een enquête onder de bezoekende klanten in het centrum.

Beide onderzoeken geven een compleet beeld van de uitstraling, kwaliteit en aantrekkelijkheid van het Drutense winkelgebied.

In deze nieuwsbrief nemen wij je mee in de belangrijkste uitkomsten van beide onderzoeken. Wie zijn onze klanten? Waar komen ze voor? En waarom bezoeken ze ook andere gebieden? Welke gebieden zijn dit dan waarmee Druten concurreert? Waarin komen de meningen overeen van klanten en ondernemers en zitten de verschillen?

En nog belangrijker: wat gaat de Stuurgroep Centrum Druten concreet met de uitkomsten van de onderzoeken doen? En met welke onderwerpen is al aan de slag gegaan door de werkgroepen die onder de stuurgroep vallen? Het symbool met de aktielijst vertelt wat de vervolgacties zijn.

Lees snel verder.

Kenmerken:

Ondernemersonderzoek:

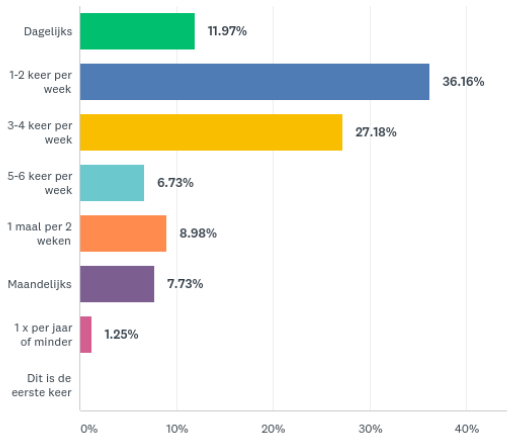
- Periode onderzoek: 1 maart – 15 maart
- Onderzoek soort: schriftelijke enquête
- Aantal respondenten: 40
- Aantal vragen: 30 vragen
- Respondenten:
  - 70% eigen vestiging
  - 13% filiaal van een keten
  - 18 % franchiser van een keten

Klantonderzoek:

- Periode onderzoek: 1 april tot en met 14 april
- Onderzoek soort: ondervraging op straat en digitaal onderzoek
- Aantal respondenten: 401
- Aantal vragen: 18
- Respondenten:
  - Leeftijdsgroepen: < 17 (3%) | 18-30 (30%) | 31-45 (28%) | 46-60 (30%) 61-75 (9%)
  - Geslacht: 67% vrouw | 33% man
  - Woonplaats:
    - Druten 62%
    - Puiflijk 10%
    - Afferden 4%
    - Beneden Leeuwen 4%
    - Deest 3%
    - Wijchen 2%
    - Nijmegen 2%
    - Bergharen 2%

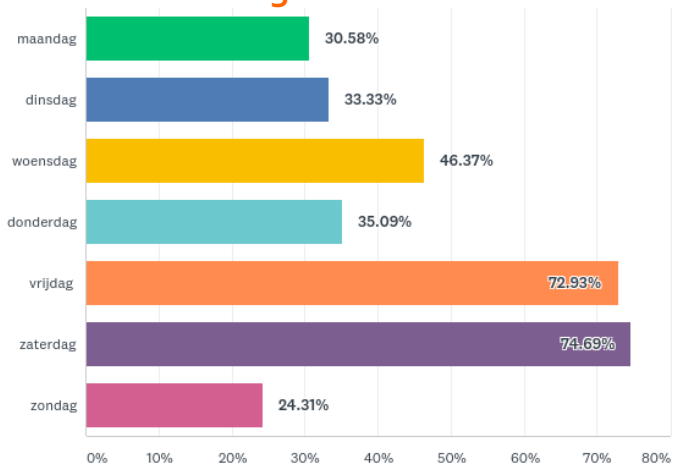
Achtergrond informatie over onze klanten

1. Bezoekfrequentie klanten:

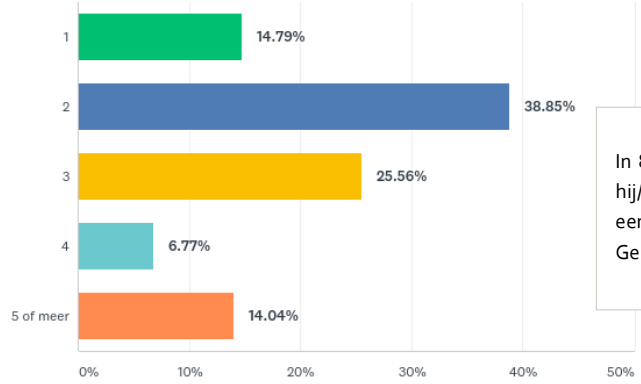
Bijna 50% (!) van de klanten bezoekt het centrum minimaal 3 keer per week. 82% bezoekt het centrum minimaal 1 keer per week.

2. Bezoekdagen klanten:

Vooral de vrijdag en zaterdag (traditioneel) worden het meest bezocht. Verrassend zijn de dinsdag, woensdag en donderdag.

4. Bij hoeveel verschillende winkels koopt de klant:

In 85% van de gevallen koopt een klant bij meerdere winkels als hij/zij het centrum bezoekt. Je kunt dus stellen dat de klant voor een langer verblijf openstaat als er een ruimer aanbod zal zijn. Gemiddeld aantal bezochte winkels door een klant: 2,5

5. Bezoekersaantallen centrum:

Door ondernemers afgegeven aantal winkelbezoeken: 3,7 mln. (geëxtrapoleerd)

Gemiddeld aantal door klanten bezochte winkels: 2,5 (zie figuur 4)

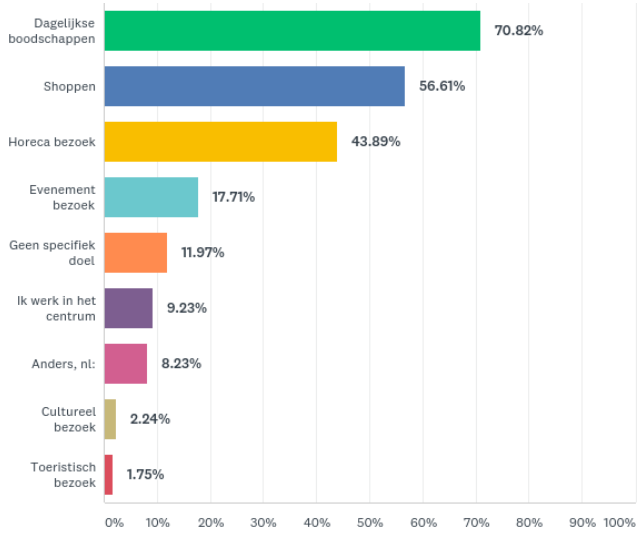
Totaal aantal bezoekers per jaar: 1,5 mln. | aantal bezoekers per week 28.800

Het centrum trekt gemiddeld

28.800

bezoekers per week

6. Wat is het doel van het bezoek aan het centrum?

Dit beeld van klanten komt overeen met het beeld van ondernemers

De dagelijkse boodschappen en de shop functie vormen het belangrijkste doel. Alhoewel Druten volgens klanten minder een echte shop functie heeft. Toeristisch en cultureel bezoek scoort (vooralsnog) laag. Hier liggen kansen!

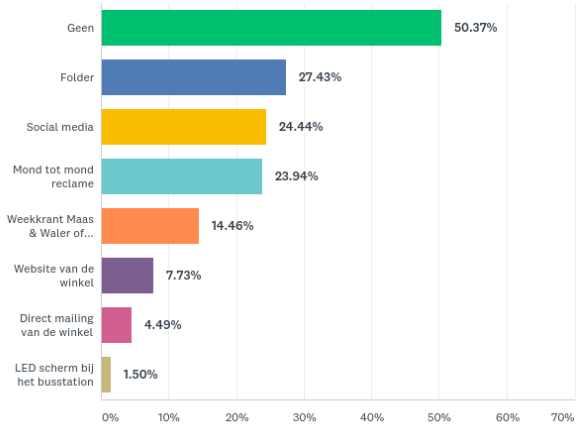
Wat gaat de stuurgroep doen? 1) Door middel van (extra) winkel aanbod de shop functie van het centrum verbeteren. 2) Om toeristische en culturele bezoekers te trekken een campagne ontwikkelen. 3) Bij de nieuwe Veerdam moet een route aanduiding naar het centrum komen met een warme uitnodiging om het centrum te bezoeken.

7. Waarom klanten kiezen voor Druten:

1. **Nabijheid/ligging (70%)**
2. Winkelaanbod (40%)
3. Bereikbaarheid (25%)
4. Sfeer en gezelligheid (19%)
5. Horeca aanbod (17%)

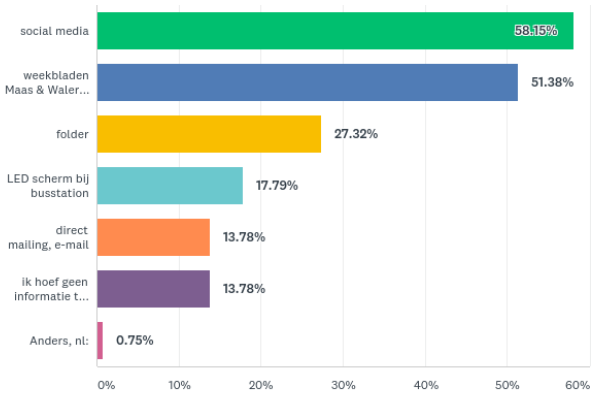
Deze merkwaarden gaan gebruikt worden om 'het merk Druten' naar de klanten te laden

8 (1). Bronnen die de klant gebruikt om naar het centrum te komen:

50% gebruikt *geen* bron bij hun beslissing om naar het centrum te gaan. Veelgebruikte bronnen zijn folder, social media en mond op mond reclame. Het led scherm wordt nauwelijks gebruikt.

8 (2). Hoe wilt de klant geïnformeerd worden over activiteiten, promoties en evenementen?

Het gebruik van social media wordt steeds belangrijker!

En bovendien zien wij een duidelijk verschil in gewenste benadering van de verschillende doelgroepen:

- 17-30 jaar : social media 71% | weekbladen 32%
- 31-45 jaar: social media 62% | weekbladen 56%
- 46-60 jaar: weekbladen 60% | social media 48%
- 61-75 jaar: weekbladen 80% | folder 31% | social media 29%

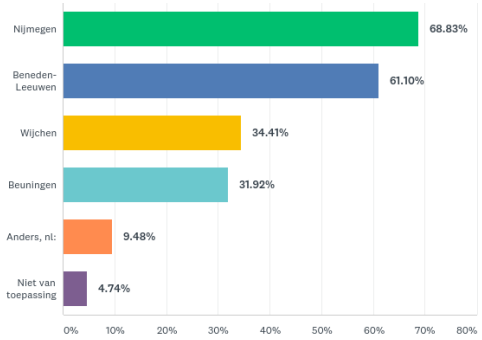
De jongere doelgroep kiest nadrukkelijk voor social media; de oudere doelgroep weekbladen of folders (!)

Welke kanalen gebruiken ondernemers?

1. **Facebook (98%)**
2. Eigen website (63%)
3. Instagram (63%)
4. Advertenties (58%)
5. Folder (38%)
6. Twitter (5%)

Nagenoeg **alle (!) ondernemers** gebruiken **Facebook**. Ook **Instagram** wordt verrassend veel gebruikt. Bij elkaar hebben alle ondernemers op social media dus een enorm groot bereik. Wij gaan kijken hoe wij dit verder kunnen gebruiken om als 'merk' Druten naar buiten te communiceren naar onze klanten. Immers de klant heeft hier ook echt behoefte aan. Ook gaan wij een **social media training** (gezamenlijke workshop) organiseren voor alle ondernemers. Deze wens is door meerdere ondernemers geuit.

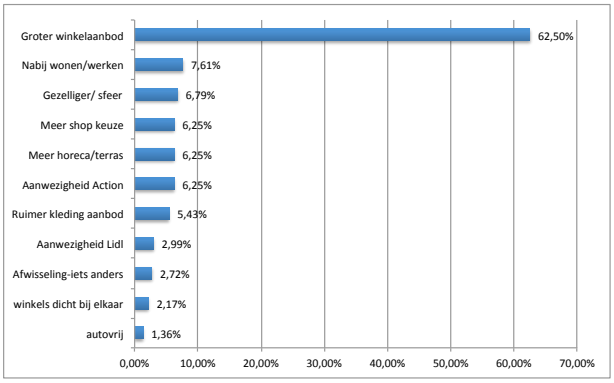
9. Welke andere winkelgebieden bezoeken klanten en waarom?

Volgens ondernemers uit Druten zit de belangrijkste concurrentie in: Beneden Leeuwen (21%), Beuningen (14%) en Wijchen (13%). Nijmegen scoort met 3% verrassend laag. De klant geeft duidelijk anders aan!

Als mensen een ander gebied bezoeken dan is dat voornamelijk **Nijmegen, Beneden Leeuwen, Wijchen** en **Beuningen**. Beneden Leeuwen vormt hierin de grootste directe concurrentie!

De belangrijkste redenen hiervoor:

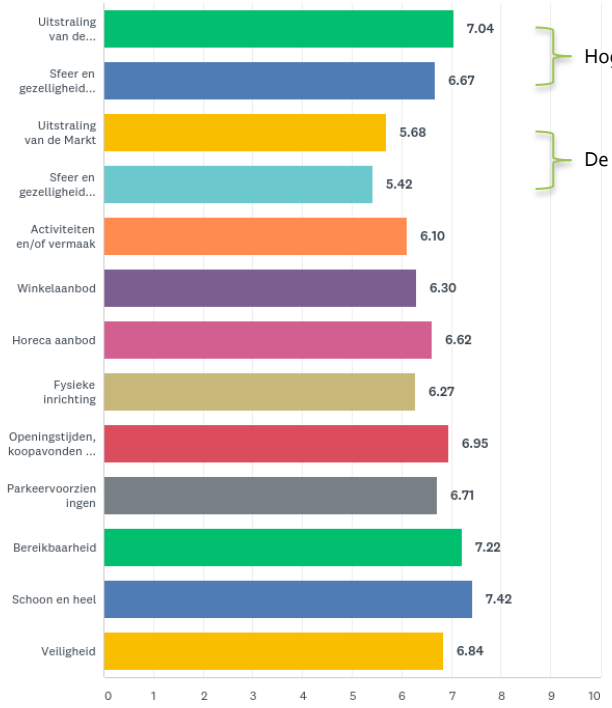

Winkelaanbod is met grote meerderheid hét argument dat klanten gebruiken. 10% van de klanten benoemt bovendien 'spontaan' Lidl/Action.

Samengevoegd levert dit 72,50% van de klanten op die alleen al vanwege het *winkelaanbod* andere gebieden bezoekt.

Wij zullen goed moeten gaan kijken hoe wij het winkelaanbod kunnen verbeteren, zie 11.

10. Welke rapportcijfers geven klanten aan het centrum?

Hogestraat

De Markt

Het gemiddelde cijfer

6,8

Het totale rapportcijfer voor het centrum is een 6,8.

Uitstraling Markt en Sfeer en gezelligheid Markt scoren het laagste. Daar is echt aktie nodig!

Bovendien valt op dat uitstraling van de Hogestraat en Sfeer en gezelligheid van de Hogestraat toch nog laag scoren. Wij moeten streven naar **minimaal een 8** op alle onderdelen.

11. Verbetering winkelaanbod

% klanten dat aangeeft winkelaanbod te missen:

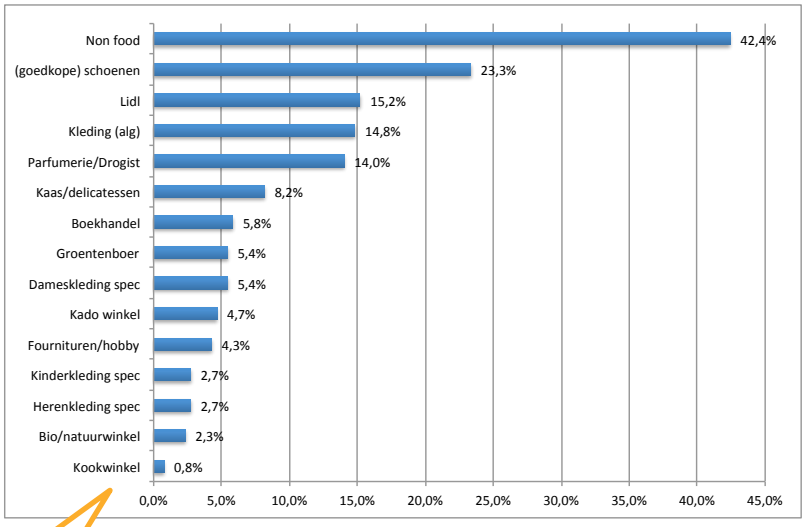
64%

% dat aangeeft vaker terug te komen als er meer aanbod is:

75%

42% van alle klanten geeft aan dat het winkelaanbod verbeterd moet worden door toevoeging van non-food aanbieders. 91% noemt hierbij de **Action** als belangrijkste gemis (!)

Daarnaast worden goedkopere schoenenwinkels gemist (23% van de klanten Van Haren & Scapino) en de Lidl (15% van de klanten).

Het beeld van de ondernemers wijkt behoorlijk af van de wensen van de klant: de ondernemers missen vooral een parfumerie/drogist (77%), (goedkope) schoenen (40%), kaas/delicatessen (37%) en Action (30%)

65% van de klanten mist winkel/shopaanbod, bovendien scoort het slechts een 6,7. *Letterlijk: werk aan de winkel.* Maak met de stakeholders een aanpak om formules aan te trekken. 75% van de klanten zal daardoor vaker terugkomen, langer verblijven en meer besteden!

12. Verbetering horeca aanbod

% klanten dat aangeeft horeca aanbod te missen:

35%

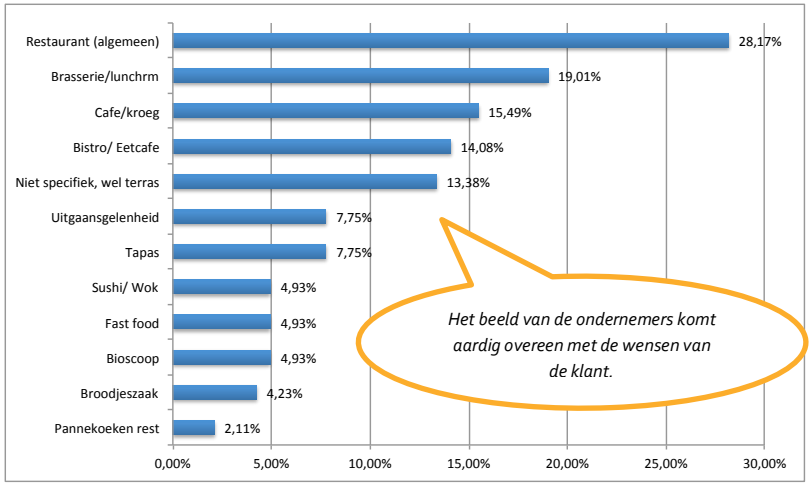
% dat aangeeft vaker terug te komen als er meer aanbod is:

55%

28% van alle klanten geeft aan dat het horeca aanbod verbeterd moet worden door toevoeging van restaurants, zonder een specifiek concept. 19% noemt specifiek lunchroom/brasserie en 15% aanvullende cafés/kroegen.

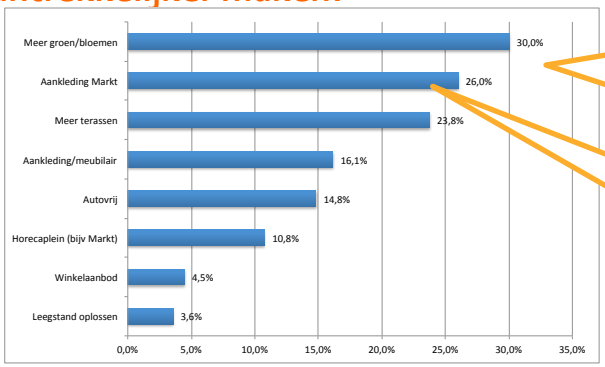
Opvallend is dat de Markt vaak als plek & openingstijden vaak hierbij worden genoemd.

Veel klanten missen daarnaast niet zozeer een bepaald aanbod, maar een lekker terras, ook in de Hogestraat.

35% van de klanten geeft aan specifiek horeca aanbod te missen in Druten. Bovendien scoort dit met een 6,7 matig. Maak met de stakeholders een aanpak om horeca aan te trekken. 55% van de klanten zal daardoor vaker terugkomen, langer verblijven en meer besteden! Kijk hierbij goed naar de plek (Markt) & openingstijden. Kijk daarnaast naar de terrassen, ook in de Hogestraat.

13. Welke aspecten kunnen het centrum nog leuker, gezelliger of aantrekkelijker maken?

De top 5 van de klanten en ondernemers komt nagenoeg overeen. Alle ondernemers (100%) vinden dat de Markt moet worden aangepakt. 70% vindt dat het toevoegen van groen/bloemen een belangrijke verbetering en 19% vindt dat het straatmeubilair moet worden aangepakt.

Ondernemers vinden dat de Markt in lijn moet worden gebracht met de uitstraling van de Hogestraat.

56% geeft aan dat het centrum leuker, gezelliger of aantrekkelijker gemaakt kan worden! Welke actiepunten gaat de Stuurgroep hiervoor oppakken?

1. Realiseer meer groen/bloemen, hiermee wordt aan uitstraling, sfeer en gezelligheid gewerkt (rapportcijfer Hogestraat 6,67 en 7,04 / Markt 5.68 en 5,42)
2. Zorg voor een herinrichting van de Markt, eventueel met horeca terrein en meer terrassen (rapportcijfer Markt 5,68 en 5,42)
3. Zorg voor meer terrassen, bijvoorbeeld op de Markt maar ook in de Hogestraat.
4. Kijk goed naar de aankleding/meubilair. Zorg voor voldoende zitjes, bankjes, fietsenrekken en prullenbakken.

Meer groen & bloemen!

De Stuurgroep is samen met het SODC aan de slag gegaan met het eerste actiepunt: voor het einde van maand worden er in het centrum 60 **hanging baskets** opgehangen, waardoor de uitstraling zal verbeteren. Een mooi eerste resultaat! In bijgevoegde brief lezen jullie hier meer over.

14. Overige zwaktes van het centrum volgens de klant

Zwakte:	Wat gaan wij er aan doen?
○ 2 delen/ langgerekt centrum	○ Op langere termijn moet er een visie worden geformuleerd of het gesplitste centrum voldoende levensbestendig, en wat hierin dan moet veranderen. Voor de korte termijn moet er een goede doorverwijzing met borden komen van de Hogestraat naar de Markt (en omgekeerd)
○ **Parkeervoorziening** (duidelijke route aanduiding en P-route verwijzing)	○ Een duidelijke route aanduiding en p-route verwijzing naar het centrum inclusief beoordeling parkeerduur blauwe zones.
○ **Leegstand aanpak**	○ Met de stakeholders de leegstand aanpakken
○ **Uitstraling parkeerterrein Maxx**	○ Het parkeerterrein opknappen en een betere uitstraling geven
○ **Openingstijden van de winkels**	○ Harmoniseren van openingstijden

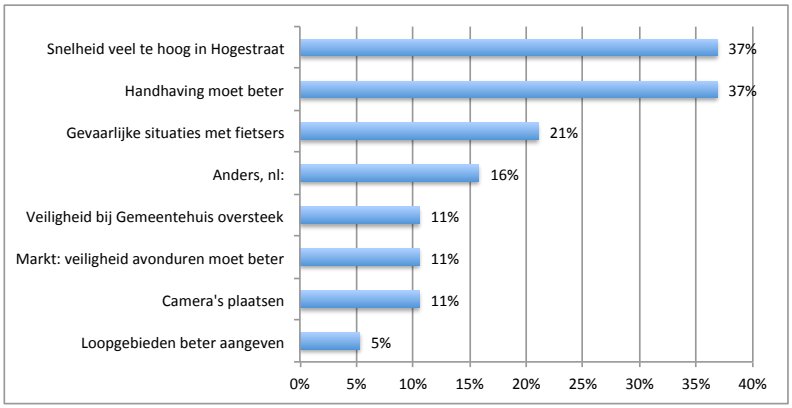

Een verbeterde route aanduiding! De Stuurgroep is samen met de Gemeente aan de slag gegaan met de route aanduiding naar het centrum. Jullie worden geïnformeerd zodra er meer duidelijkheid is over de opstart.

15. Mening ondernemers over veiligheid

% ondernemers dat niet tevreden is over de veiligheid:

57%

De Stuurgroep zal zich buigen over de veiligheid van het centrum en welke maatregelen hiervoor moeten worden genomen.

Handhaving parkeren en verkeer! Voor veel ondernemers (en klanten) is de handhaving een doorn in het oog. Alhoewel er inmiddels door de werkorganisatie Wijchen-Druten BOA's ingezet worden om op de handhaving toe te zien, blijven onder de ondernemers klachten bestaan. Daarom wordt verzocht hier melding van te maken via de **'mijngemeente' app**, telefonisch **088 432 70 00** of **via de website van de gemeente** ('online melding woon- en leefomgeving doorgeven'). Als hieruit blijkt dat het aantal klachten blijft bestaan, kunnen er vervolgmaatregelen worden getroffen en kan het toezicht worden aangescherpt!

16. Openbaar toilet: wat vindt de klant?

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Er hoeven geen aparte sanitaire voorzieningen te worden gerealiseerd.	25.50%	102
Ik zou graag een aparte openbare toilet voorziening in het centrum willen zien (en er dan ook gebruik van maken)	21.50%	86
Als een aantal winkeliers en horecabedrijven in het centrum hun toiletruimte beschikbaar stellen, en het duidelijk is waar ik terecht kan dan is dat voor mij voldoende.	53.00%	212
TOTAL		400

De Stuurgroep gaat op basis van deze uitkomst in overleg met winkeliers en horeca bedrijven om hun toiletruimte beschikbaar te stellen.

Gastvrij Druten! Gemeenten spelen een belangrijke rol in het terugdringen van het tekort aan openbaar toegankelijke toiletten. Zo ook de Gemeente Druten.

Druten steunt de landelijke Toiletalliantie (met deelnemers als Maag Lever Darm Stichting, Stomavereniging, Crohn en Colitis Vereniging Nederland). Hun missie is om voor 2023 voldoende openbare toiletten in Nederland te hebben. Voldoende voor de 2 miljoen buikpatiënten, de 1,5 miljoen blaaspatiënten, ouderen, vrouwen, dagjesmensen en iedereen die onderweg af en toe een toilet nodig heeft. **Een op vier buikpatiënten geeft aan regelmatig thuis te blijven uit angst om geen toilet te vinden. Dat kan en moet anders.**

Samen met gemeenten, winkeliers en horecaondernemers wil de Toiletalliantie ervoor zorgen dat dit goed wordt geregeld in Nederland.

Ook in Druten. Daarom wordt in samenspraak met horeca bedrijven en winkeliers gekeken of op een aantal plekken een toiletruimte kunnen realiseren. Dit onder het motto 'Gastvrij Druten'. Het zou mooi zijn als wij in Druten hiermee voorop kunnen lopen. **In de bijlage tref je een brief met meer informatie aan.**

Ondernemersbijeenkomst

Noteer alvast de eerstvolgende ondernemersbijeenkomst in de agenda: **dinsdag 3 september 2019 van 19:30 – 21:00 uur**

BIJLAGE: INFORMATIE OPENBARE TOILETRUIMTE

Beste collega-ondernemers,

In het kader van Gastvrij Druten hebben we al een aantal stappen genomen. Zo komen er binnenkort hanging baskets met bloemen en zijn we bezig met de bewegwijzering naar het centrum.

Bij een Gastvrij Druten horen ook toiletvoorzieningen voor onze bezoekers die met chronische klachten zitten en steeds ouder worden. Deze bezoekers durven ons centrum vaak niet te bezoeken omdat er niet veel toiletten beschikbaar zijn. Dit speelt landelijk. Daarom maken steeds meer ondernemers en winkelcentra in Nederland gebruik van de HogeNood app van de Maag Lever Darm Stichting. Winkeliers, horecaondernemers en zelfs particulieren melden zich aan bij deze app, zodat bezoekers weten dat zij in een bepaald winkelcentrum op meerdere plaatsen gebruik kunnen maken van het toilet, als dat nodig is. Met een sticker bij de deur laten zij zien dat zij meedoen.

Wij vinden dit een mooi en vooral gastvrij initiatief dat past bij een Gastvrij Druten. We bespraken het initiatief met de gemeente. Het gemeentehuis staat al vermeld op de HogeNood app. De gemeente staat achter ons initiatief en is bereid te onderzoeken of het mogelijk is om een kleine (financiële) vergoeding ter compensatie beschikbaar te stellen. Maar daarvoor moeten wij en de gemeente weten of jullie bereid zijn mee te doen.

We denken aan een try-out tot het eind 2019. Dan evalueren we en bepalen we of en hoe we verder gaan.

Wat betekent deelname voor jullie?

- Je meldt je locatie aan bij de HogeNood app.
- We laten een mooie sticker ontwikkelen met de tekst 'Gastvrij Druten, toilet beschikbaar'. Deze plak je bij je deur.
- Je doet mee tot eind 2019.

We vragen aan de gemeente een vergoeding van 200 euro per jaar per deelnemende ondernemer als tegemoetkoming in de schoonmaakkosten.

Als je meedoet, draag je niet alleen bij aan een Gastvrij Druten, maar neemt ook je omzet toe. Dat blijkt uit landelijk onderzoek.

Wij horen graag **uiterlijk 30 juni** a.s. of je wel of niet meedoet! Aanmelden kan door een mailtje te sturen naar: centrumdruten@gmail.com

Vriendelijke groet,

Stuurgroep Centrum Druten

INTEGRAAL
JUNI 2019

Over de integrale aanpak van ondermijning

De aanpak van ondermijning staat in de schijnwerpers. De RIEC's en het LIEC hebben, als spil in de integrale aanpak, niet stilgezeten. Wij ontwikkelden een landelijke producten- en dienstencatalogus met bijbehorende etalage, organiseerden de conferentie Spotlight op Ondermijning en maakten de wegwijzer 'Wet Bibob en Vastgoed'. Lees ook over onze nieuwe voorzitter van de stuurgroep RIEC, over onze kersverse programmacoördinator voor de versterkingsgelden, over het programma Vitale Vakantieparken en meer.

Nieuws uit uw regio

Marcouch voorzitter stuurgroep RIEC

“Grote stadsproblematiek in de natuur.” Zo omschrijft programmamanager Rob van den Hazel de situatie die hij aantrof toen hij vijf jaar geleden startte met het programma Vitale Vakantieparken. Elf Noord-Veluwse gemeenten, met samen zo’n 500 parken, en de provincie Gelderland richten zich met behulp van het

Burgemeester Marcouch van Arnhem is vanaf 4 juli de nieuwe voorzitter van de stuurgroep RIEC. Marcouch neemt het stokje over van burgemeester Meijer van Zwolle, die op 1 september afscheid neemt als burgemeester.

De heer Ahmed Marcouch (PvdA) is sinds 2017 burgemeester van Arnhem. Marcouch was van 2006 tot 2010 stadsdeelvoorzitter in de Amsterdamse stadsdeel Slotervaart. Van 2010 tot maart 2017 was hij lid van de Tweede Kamer. Voor hij politiek actief werd, werkte hij tien jaar bij de politie. In die tijd volgde hij tevens de lerarenopleiding maatschappijleer en gaf hij les aan een ROC in Amsterdam. Hij was van 2003 tot 2006 beleidscoördinator jeugd en veiligheid bij de stadsdelen Zeeburg en Oost in Amsterdam.

Burgemeester Ahmed Marcouch: “De georganiseerde misdaad ondermijnt onze samenleving steeds meer en vormt een gevaar voor de openbare orde en veiligheid. De urgentie is hoog om als overheid goed geïnformeerd en georganiseerd deze misdaad te bestrijden en tegen te gaan."

programma op vier domeinen: innovatie, ruimtelijke inrichting, veiligheid en de sociale opgave omtrent de vaste bewoners.

Het programma Vitale Vakantieparken helpt gemeenten om zoveel mogelijk goede vakantieparken te behouden, die aantrekkelijk zijn voor recreanten. Van den Hazel: “De problemen die je aantreft lijken op die in probleemwijken in de grote steden. Maar deze gemeenten zijn veel kleiner en niet toegerust op deze complexe problematiek. Wij delen kennis en ervaring, ontwikkelen instrumenten en versterken de uitvoeringskracht van gemeenten.” Inmiddels is in Overijssel een soortgelijke aanpak opgestart.

Meer lezen? In Code Geel vertelt burgemeester Hans van der Hoeve van Epe over de aanpak van een verpauperd vakantiepark en belicht Wouter van Reeve, parkmanger van camping RCN De Jagerstee zijn eigen ervaringen met het programma Vitale Vakantieparken**.**

Weet met wie je zaken doet in vastgoed

De toepassing van de Wet Bibob bij vastgoed is complex. Daarom heeft het RIEC Oost-Nederland in samenwerking met Damsté Advocaten de wegwijzer ‘De Wet Bibob en Vastgoed’ ontwikkeld. Deze wegwijzer geeft inzicht in de mogelijkheden van het toetsen van de integriteit van vastgoedpartijen.

De wegwijzer is bedoeld voor overheids-organisaties die zeker willen weten dat ze zaken doen met integere partijen. In de wegwijzer is een compleet stappenplan opgenomen voor het invoeren én het uitvoeren van het Bibob-beleid, waarbij ook integriteit wordt meegenomen. Ook bevat het handige hulpmiddelen, zoals een voorbeeldbeleid, een intentieovereenkomst, een integriteitsclausule en een Bibob-vragenformulier.
Om de wegwijzer te lanceren hield het RIEC Oost-Nederland op 16 mei het seminar Vastgoed, integriteit en de Wet Bibob. Gemeenten in Oost-Nederland die willen starten met een Bibob-beleid voor vastgoed

kunnen de wegwijzer en de bijlagen opvragen bij hun Bibob-contactpersoon. De wegwijzer wordt verspreid onder alle RIEC's, zodat ook andere regio's ermee aan de slag kunnen.

Harry uit het Broek programmacoördinator

Harry uit het Broek is op 1 juni gestart bij RIEC Oost-Nederland als programmacoördinator ondermijning. Harry gaat alle activiteiten die uit de versterkingsgelden voortkomen coördineren en verantwoorden naar de partners en naar het ministerie van J en V. Harry werkte bijna veertig jaar bij de politie, waarvan de laatste vijf als teamchef van de districtsrecherche van Twente. Ook was hij docent voor politieleiderschap aan de Politieacademie. Harry: "Er ligt hier een mooie uitdaging om met ons allen de aanpak van ondermijning echt te versterken. Samenwerken en vertrouwen zijn voor mij cruciaal in dit proces. Ik wil hieraan graag mijn bijdrage leveren."

Inmiddels is een goede start gemaakt met de versterking van de aanpak van ondermijning in Oost-Nederland. Naast de nieuwe programmacoördinator is er voor elk district een werkvoorbereider aangetrokken. Bovendien werden stappen gezet met een aantal projecten, waaronder de reeds gestarte aanpak van vakantieparken in Gelderland en Overijssel. Ook starten we binnenkort met de evaluatie van de informatiepleinen en wordt de capaciteit bij politie, Openbaar Ministerie en gemeenten versterkt.

Overheid tegen motorbendes

Wat is een outlaw motorcycle gang (OMG) en wat kunnen we er bestuurlijk tegen doen? Tijdens de Ondermijningsconferentie van de Gelderland Academie op 18 mei nam RIEC Oost-Nederland, samen met de politie, raads- en statenleden mee in de wereld van de outlaw motorcycle gangs. Zij staan bekend om verstoringen van de openbare orde, waarbij geweld en bedreigingen niet geschuwd worden.
Er zijn veel verschillende soorten OMG's en Outlaw Gangs zonder motoren (OG's). Met behulp van filmpjes en voorbeelden kregen de deelnemers inzicht in de cultuur van dit soort bendes. Het broederschap staat altijd centraal. In promotiemateriaal profileren zij zich duidelijk als onaantastbaar. Met het civiel verbieden van motorbendes, zoals Satudarah, Hells Angels, Catervarius en Bandidos, wil het Openbaar Ministerie ze de pas afsnijden.

Maar er is meer nodig: een integrale en daadkrachtige aanpak door één georganiseerde overheid. Onder leiding van het RIEC gingen raads- en statenleden in gesprek over de belangrijke rol die de gemeenten en burgemeesters kunnen spelen in deze aanpak. Hoe zorg je voor een weerbare gemeente, die goed is voorbereid op de aanwezigheid of komst van een motorbende? Zijn er bijvoorbeeld afspraken met horeca gemaakt over het weren van OMG-leden in cafe's en op terrassen?

Gemeenten die stappen willen zetten met de bestuurlijke aanpak van (motor)bendes, kunnen contact opnemen met hun accountmanager van

het RIEC.

Internationaal infoplein

Criminelen trekken graag de grens met Duitsland over, omdat het daar veel lastiger is om hun vermogen in te schatten. Dit betekent dat de Nederlandse overheid niet kan plukken van een Nederlandse crimineel die in Duitsland woont, hoeveel geld deze daar ook verdient. Ook starten Nederlanders met een strafblad graag een bedrijf in Duitsland. Daar zijn ze immers ‘schoon’ en kunnen ze hun criminele geld ongestoord witwassen. De Nederlands-Duitse driehoek van Enschede en Gronau wil iets doen tegen de ‘vlucht over de grens’. De twee gemeenten en de Duitse en Nederlandse politie delen bij wijze van proef informatie waar mogelijk, op een internationaal informatieplein. Het RIEC Oost-Nederland faciliteert het infoplein. Inmiddels hebben ook andere gemeenten in Oost-Nederland belangstelling getoond.

Meer over internationale samenwerking in Code Geel.

Afstemming bestuurlijke aanpak

Op 13 juni hield het RIEC Oost-Nederland een bijeenkomst voor gemeenten in Noord- en Oost-Gelderland om de bestuurlijke mogelijkheden uit te diepen, voorbeelden te delen en de aanpak af te stemmen. Burgemeester Van der Hoeve opende als portefeuillehouder ondermijning de bijeenkomst met een oproep aan de aanwezige ambtenaren om vooral de bestuurlijke mogelijkheden die er zijn zoveel mogelijk te benutten en hierover het gesprek aan te gaan met hun leidinggevenden en bestuur. Het RIEC hield een presentatie over de laatste ontwikkelingen omtrent de Wet Bibob en de mogelijkheden die deze wet geeft in de vastgoedbranche. De politie was te gast om de informatieverstrekking van de politie met betrekking tot de Wet Bibob toe te lichten. De gemeenten Apeldoorn, Montferland, Voorst, Harderwijk en Ermelo deelden praktijkvoorbeelden van de bestuurlijke aanpak, onder andere van de aanpak van drugscriminaliteit. Het uitwisselen van ervaringen en het afstemmen van de bestuurlijke aanpak werd door de aanwezige gemeenteambtenaren als heel nuttig ervaren. Op hun verzoek organiseert het RIEC dit najaar daarom een tweede bijeenkomst.

Landelijk nieuws

RIEC-LIEC Dienstencatalogus

Spotlight op Ondermijning

Woensdag 22 mei stond de Koepelgevangenis in Breda in het teken van de gezamenlijke strijd tegen ondermijnende criminaliteit. Het congres ‘Spotlight op Ondermijning’ is georganiseerd door het Aanjaagteam Ondermijning (ATO) en het Landelijk Informatie en Expertisecentrum (LIEC).

De integrale aanpak van ondermijning wordt de komende jaren geïntensiveerd. Maar alleen samen, als één overheid, kunnen wij ondermijning effectief bestrijden. Om de partners optimaal te ondersteunen, hebben de RIEC's en het LIEC de beschikbare regionale en landelijke producten en diensten gebundeld. Alle producten en diensten zijn ondergebracht in vijf pijlers: objectieve kennis & expertise, integrale intelligence & analyse, slimme (bestuurlijke) weerbaarheid, duurzame samenwerking en flexibele uitvoeringskracht. Een handig hulpmiddel voor de versterking van de aanpak van ondermijning. Alle burgemeesters in Oost-Nederland ontvangen onze 'etalage', een kort overzicht van onze producten en diensten.

Arbeidsuitbuiting en criminele uitbuiting vaak onbestraft

Er worden jaarlijks maar zo'n 23 zaken van arbeidsuitbuiting en criminele uitbuiting voor de rechter gebracht. In slechts de helft van die zaken wordt ook echt iemand veroordeeld. Hiermee blijft de aanpak van deze vormen van mensenhandel ernstig achter op die van seksuele uitbuiting. Dat staat in de Dadermonitor mensenhandel 2013-2017 van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, die onlangs verscheen. Lees **hier** het volledige rapport.

Dit was de tweede jaarlijkse conferentie over de voortgang op de aanpak van ondermijning. Lees **hier** het verslag.

Foto: MP Media: Joris Verleg

Vacatures

Wil jij meehelpen in de strijd tegen ondermijning? Solliciteer dan nu op een van de vacatures bij het LIEC of een van de RIEC's. Houd onze website en ons Twitter-account @RIEC_LIEC in de gaten voor alle vacatures!

Kijktip: Netflix-serie Undercover

Denk aan een camping met vaste huisjes in pittoresk Limburg, waar tussen spelende kinderen en barbecueënde mensen, de grootste xtc-producent van de wereld rondloopt. Dat is de setting van de Vlaams-Nederlandse serie Undercover.

De Netflix-serie schetst een beeld van de schimmige wereld van de xtc in het grensgebied van Noord-Brabant en Belgisch Limburg. Undercover-agenten Bob (Tom Waes) en Kim (Anna Drijver) nemen hun intrek in de caravan naast drugscrimineel Ferry (Frank Lammers). Hun opdracht is om te infiltreren en daarna zijn netwerk op heterdaad op te rollen. De serie is fictie, maar de personages en verhaallijnen zijn op waargebeurde feiten gebaseerd. Zo vertoont

AGENDA

18, 24 en 25 juni
Leerkringmodule 'georganiseerde criminaliteit en ondermijning' (CCV), verschillende locaties

25 juni
ASIS Security Management congres over Cybercrime (Vakmedianet), Veenendaal

26 juni
Kenmerken en aanpak van georganiseerde misdaad (EUR), Rotterdam

27 juni
Congres Het CCV houd(t) je veilig, Utrecht

18 en 19 september
Congres Ondermijning & Georganiseerde criminaliteit (SBO), Tilburg

3 oktober
Dag van de Ondermijning Limburg (RIEC Limburg), Sittard

7 t/m 13 oktober
Week van de Veiligheid, hele land

18 oktober
Europese Dag tegen Mensenhandel

het karakter van drugsbaas Ferry veel gelijkenissen met Eindhovenaar Janus van W., die jarenlang vastzat voor drugshandel.

Deze nieuwsbrief wordt u aangeboden door het LIEC en de RIEC's. Bijdragen van partners zijn van harte welkom via info@riec-on.nl.

Wilt u deze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Stuur dan een mail naar info@riec-on.nl.

www.riec.nl

regio arnhem nijmegen

Nieuwsbrief

In deze nieuwsbrief berichten we over actuele zaken in de regionale samenwerking tussen 18 gemeenten. De regio waar het goed wonen, goed ondernemen, goed recreëren en vooral *goed leven* is. Waar we samen werken aan een 'Gezonde Groei' van onze regio.

BESTE CIRCULAIRE REGIO 2018

De Nieuwsbrief Regio Arnhem Nijmegen ontvangt iedereen die werkt in of voor de regio. Raadsleden ontvangen de nieuwsbrief ook via de lokale griffie.

REGIONALE SAMENWERKING
SAMEN NOG STEVIGER EN STERKER!
PLAN VAN AANPAK
Luciën van Riswijk, voorzitter Stuurgroep
Algemeen Bestuur GO regio Arnhem-Nijmegen
19 juni 2019

Stuurgroep Versterking Regionale Samenwerking van start

Op 17 juni jl. is de Stuurgroep van start gegaan. De Stuurgroep bestaat uit de burgemeesters Bruls, Marcouch en Van Riswijk en de wethouders Fleuren, Witjes, Verstand en Derks. Burgemeester Van Riswijk is bereid gevonden de Stuurgroep voor te zitten.

In haar eerste vergadering stond het concept Plan van Aanpak op de agenda. In dit plan is het eindresultaat, het karakter en de fasering van het te starten versterkingsproces

vastgelegd, zijn de stakeholders in kaart gebracht en is de projectorganisatie beschreven. Besloten is dat het eindresultaat, bestaande uit een gedeelde integrale visie met een dynamische agenda en een slimme, efficiënte begrijpelijke structuur, in de eerste maanden van 2020 beschikbaar moet zijn.
Nadrukkelijk is ook stilgestaan bij de rol van de Triple Helixpartners en de gemeenteraden in het proces. Dit laatste mede na een brief van de griffiers uit de regio.

Op woensdag 19 juni is het Algemeen Bestuur door voorzitter Van Riswijk geïnformeerd over de aanpak zoals de Stuurgroep die voorstaat. Deze aanpak kon op instemming rekenen. Nog voor het zomerreces vinden een aantal stappen plaats. Zo wordt nu gezocht naar een kwartiermaker en vindt er overleg plaats met de griffiers.

De Stuurgroep en de (aan te stellen) kwartiermaker mogen rekenen op de ondersteuning van de Kopgroep gemeentesecretarissen, waarvan gemeentesecretaris Van Hout als adviseur aanschuift bij de Stuurgroep, en een ambtelijk projectgroep gevormd door regionale ambtenaren.
De regiosecretaris vervult de rol van secretaris van de Stuurgroep (06-46737374).

BEKIJK PRESENTATIE →

Terugblik Algemeen Bestuur van 19 juni

Te gast van de gemeente Montferland vergaderen het Algemeen Bestuur in Kasteel Huis Bergh. In de historische ambiance van de Habsburgerzaal heeft het Algemeen Bestuur de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 vastgesteld. De ontvangen zienswijzen van de gemeenten gaven geen aanleiding tot gewijzigde vaststelling van beide documenten. Over beide andere agendapunten 'Evaluatie The Economic Board' en 'Versterking regionale samenwerking' leest u elders in de nieuwsbrief meer.
De voorzitter geeft u in zijn vlog een terugblik op deze vergadering.

BEKIJK DE VLOGS →

Arnhem / Nijmegen

RES Regionale Energie Strategie

Officiële aftrap Regionale Energiestrategie

Ruim zeventig deelnemers zijn donderdag 26 juni naar de regionale startbijeenkomst van de Regionale Energiestrategie (RES) Arnhem Nijmegen gekomen. Zij zijn allemaal op een bepaalde manier betrokken bij de ruimtelijke ontwikkeling in de regio en/of de regionale energietransitie. In het Green Meeting Center in Arnhem kregen zij informatie over het proces van de RES, de huidige stand van zaken en hoe Arnhem-Nijmegen tot een regionaal (concept)bod gaat komen. In dat bod staat de strategie waarlangs de regio kan bijdragen aan de doelen van het Klimaatakkoord met betrekking tot opwek van grootschalige duurzame energie en de warmtetransitie.

Onder de aanwezigen waren vertegenwoordigers van onder meer de provincie, gemeenten, waterschappen, wijken, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, bedrijven, onderwijsinstellingen, LTO en terreinbeherende organisaties zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Een belangrijk doel van de startbijeenkomst was om iedereen op eenzelfde informatieniveau te krijgen. Inzicht in het proces, de aanpak en de doelen van de RES zijn een belangrijke basis voor een goede samenwerking. De RES is namelijk een proces van ons allemaal. Na de zomer volgt een serie van meerdere bijeenkomsten waarbij de input vanuit de samenleving centraal staat (hou hiervoor de website www.regioan.nl in de gaten).

Kijk voor meer info op www.regionale-energietransitie.nl of op www.regioan.nl

---

Welkom Peter Kerris

Provincie Gelderland heeft een nieuw college van Gedeputeerde Staten. De leden zijn Jan Markink (VVD), Christianne van der Wal (VVD), Peter Drenth (CDA), Jan van der Meer (GroenLinks), Peter Kerris (PvdA) en Peter van ’t Hoog (ChristenUnie).

Nieuw in dit collegeakkoord is dat de gebiedsopgaven zijn gekoppeld aan een gedeputeerde. De gebiedsagenda Arnhem-Nijmegen is opgenomen in de portefeuille van Peter Kerris, waarbij Jan Markink tweede gedeputeerde is.

Na het zomerreces maakt de heer Kerris nader kennis met onze regio.

Besluiten van PFO Mobiliteit

De drie belangrijkste besluiten zijn:

1. Strategisch overleg MIRT (mei 2019) en agenda BO MIRT najaar 2019
2. Ambitiedocument en Position Papers Hoofdwegennet en Verkeersveiligheid en de koers en ambitie voor Slim&Schoon Onderweg
3. Casus herhuisvestingsplannen Rijnstate

Deze opsomming is kort, de uitgebreide tekst staat op de website.

LEES DE BESLUITEN →

Evaluatie Economic Board

December 2016 heeft het bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen Stichting The Economic Board (TEB) verzocht om na drie jaar een evaluatie uit te voeren. Dit verzoek was mede ingegeven door de besluitvorming in de gemeenteraden over het starten van deze Triple Helix-samenwerking en de financiering ervan (gedurende 5 jaar 2016-2020 € 1,00 per inwoner).

Door TEB is aan Twijnstra Gudde opdracht gegeven de evaluatie uit te voeren. Medio 2018 is gestart met een zelfevaluatie door de Boardleden. De tweede stap was de externe evaluatie met stakeholders. Beide evaluatie zijn samengebracht in het rapport "Totaalrapport Evaluatie drie jaar The Economic Board" (Twijnstra Gudde, 25 april 2019). Dit rapport is op 25 april aangeboden aan het bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen. In de aanbiedingsbrief wordt ingegaan op een deel van de aanbevelingen.
Op advies van het Voorzittersoverleg heeft het Algemeen Bestuur op 19 juni in Kasteel Huis Bergh besloten het rapport en de aanbevelingen niet inhoudelijk te bespreken maar het evaluatierapport in handen te stellen van de Stuurgroep Versterking Regionale Samenwerking en de conclusies en aanbevelingen te betrekken bij de versterking van de regionale samenwerking.

Het evaluatierapport is door de regio aangeboden aan alle colleges. Het rapport vindt u op de website van The Economic Board.

LEES MEER →

Uit het PFO Economie: de drie TOP ambities

Het portefeuillehoudersoverleg Economie boog zich op 19 juni over de uitwerking van de drie topambities. Het zijn stuk voor stuk onderwerpen waarop de regio 'met stip' verder wil groeien én excelleren. Het betreft:

1. profilering, vitale binnensteden, city marketing, vrijetijdseconomie;
2. arbeidsmarkt en werkgelegenheid;
3. circulair en duurzaam.

De portefeuillehouders hebben per thema de kansen en ontwikkelingen onder de loep genomen. Vanuit economisch perspectief zijn er ambitieuze doelstellingen op regionale schaal geformuleerd. Zo wordt bijvoorbeeld ingezet op een duurzame groei van 5% van de totale werkgelegenheid in 2025. De ontwikkeling van onder andere de toeristische sector kan hieraan bijdragen. Maar ook initiatieven op het gebied van circulaire economie verdienen de aandacht. Daarbij kunnen gemeenten juist ook zelf een voorbeeldrol vervullen.

Op basis van de gedachtewisseling zal de aanpak van de onderwerpen verder worden uitgewerkt. De wens leeft om de ambities te verbinden met de regionale investeringsagenda almede met landelijke 'deals' en initiatieven. De komende maanden gaan we hierover nog meer horen!

BEKIJK DE VLOGS →

Democratiefestival

Op 30 en 31 augustus vindt het eerste Democratiefestival plaats in onze regio. En wel in Veur Lent. Het is een viering van de democratie, waarbij jong en oud kan meepraten over de toekomst van Nederland. Want Nederland is van iedereen.

Wil je samen met bekende en onbekende Nederlanders in gesprek over onderwerpen die jou raken? Wil je samen met politici, maatschappelijke organisaties en bedrijven nadenken over het Nederland van nu en straks?

LEES MEER →

HECTOR rijdt

In de regio Arnhem-Nijmegen gaat een huisvuilwagen op waterstof rijden. De waterstofwagen is een resultaat van HECTOR: een samenwerkingsproject van 7 Europese steden, waaronder de gemeente Arnhem. SUEZ, specialist in afval- en grondstoffenmanagement, en Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) participeren in dit project.

LEES MEER →

PFO Duurzaamheid - een terugkoppeling

Op 19 juni heeft het PFO duurzaamheid besloten om 3 externe projectleiders in te huren voor het maken van een actieplan dat gericht is op onze inwoners. Zij dienen bewust te worden van de noodzaak van de energietransitie zodat zij zelf meer in beweging komen. Daarnaast dient er een actieplan te komen voor het verduurzamen van bedrijventerreinen op basis van praktijkervaringen. Ook moet er een actieplan komen voor het in regionaal verband duurzaam aanbesteden of inkopen van goederen of materialen. De actieplannen moeten zo zijn gemaakt dat het de gemeenten weinig ambtelijke tijd en budget kost. Het belang van regionale samenwerking wordt zo duidelijk.

Daarnaast is besloten om het vergroenen van het aardgasverbruik door de gemeentelijke organisaties niet meer te doen door het inkopen van certificaten van buitenlandse duurzame projecten maar door zelf groene projecten in de regio te financieren (bijvoorbeeld door biogas productie). Deelname gebeurt op vrijwillige basis. Een plan hiervoor wordt uitgewerkt.

Er is ook besloten om een regionale bijeenkomst te organiseren over het stimuleren van circulair materiaal in de grond-, weg- en waterbouwsector. Arnhem en Nijmegen gaan

hun duurzame aanpak op een gedeeld thema presenteren zodat andere gemeenten hiervan kunnen leren.

BEKIJK DE VLOGS →

Sportief in de regio | NK Wielrennen voor bedrijven

In de gemeente Montferland vond onlangs het Nederlands kampioenschap wielrennen voor bedrijven plaats. Door wethouder Martin Som is tijdens het RegioOverleg(t) van 27 maart in De Steeg actief gelobbyd om gemeenteteams deel te laten nemen aan dit sportieve evenement. Van het team van Arnhem ontvingen wij bovenstaande foto.

"Iedereen elke dag weer veilig thuis!"

Position paper Verkeersveiligheid gereed

Het aantal verkeersslachtoffers stijgt in onze regio, verkeersveiligheid heeft een nieuwe impuls nodig.

Omstandigheden veranderen en vragen om nieuwe maatregelen; van tevoren initiatief nemen om risico's aan te pakken i.p.v. maatregelen te treffen als er een ongeluk is gebeurd.

In het position paper Verkeersveiligheid benoemt het programma duurzame Mobiliteit & Bereikbaarheid 9 thema's waarmee we als regio Arnhem-Nijmegen samen aan de slag gaan, binnen het landelijk kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. Ons

uitgangspunt is dat iedereen elke dag weer veilig thuiskomt!

Dit zijn de thema's:

- Veilige infrastructuur
- Heterogeniteit en homogeniteit in het verkeer
- Technologische ontwikkelingen
- Kwetsbare verkeersdeelnemers
- Onervaren deelnemers
- Rijden onder invloed
- Snelheid in het verkeer
- Afleiding in het verkeer
- Verkeersovertreders

Benieuwd naar de uitwerking van deze thema's? Neem contact op met Johan Leferink, j.leferink@regioan.nl

---

Event The Economic Board X INNOVATE

In Arnhem – Nijmegen – Wageningen gaan verbinden, samenwerken, experimenteren en innoveren hand in hand. Tijdens het event op 3 oktober spreken inspirerende innovators over belangrijke oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen op het gebied van Food, Health, Energy en High Tech.

Deelname aan het event The Economic Board x INNOVATE gaat op basis van een persoonlijke uitnodiging. Geen uitnodiging ontvangen, maar wel interesse om te komen? Stuur dan een e-mail naar event@theeconomicboard-innovate.com.

PROGRAMMA →

Noteert u deze data?

- **30 en 31 augustus**: Democratie Festival, Veur Lent bij Nijmegen. Lees meer.
- **2 oktober**: RegioOverleg(t). Op de webkalender verschijnt meer informatie.
- **3 oktober**: Event The Economic Board X INNOVATE. Lees meer.
- **7 - 10 oktober**: European Week of Regions and Cities, Brussel. Neem contact op met Bureau Brussel (geert.ritsema@arnhemnijmegen.eu)
- **20 november**: extra PFO Duurzaamheid.

We lazen voor u:

"Het huidige beleid maakt de ongelijkheid tussen regio's groter. Het centrum groeit, de periferie blijft achter. Misschien moet er toch weer gerichter regiobeleid worden gevoerd." Journalist en econoom Matthijs Bouman bespreekt en interpreteert het PBL onderzoek naar de economische samenhang tussen de regio's.

Lees meer.

En we lazen vorige week de nieuwsbrief Brussels Lof, van onze collega's van Bureau Brussel. Deze kunt u ook nalezen of, nog beter, u kunt u abonneren.

Contact opnemen

Persoonlijk abonneren? Doorsturen aan een geïnteresseerde? Geef uw tip door via info@regioan.nl en wij zorgen voor de rest!

Voor meer toelichting kunt u contact opnemen met de secretaris Henk van den Berg, tel. (026) 3773410. Of bel met Rachel Drosterij, tel. (026) 3772449, management-ondersteuning & communicatie.

regioan.nl info@regioan.nl @regioAN regioan

In de Regio Arnhem Nijmegen werken de volgende gemeenten samen:
Arnhem - Berg en Dal - Beuningen - Duiven - Doesburg - Druten - Heumen - Lingewaard - Montferland - Mook en Middelaar - Nijmegen - Overbetuwe - Renkum - Rheden - Rozendaal - Westervoort - Wijchen - Zevenaar

---

Copyright © 2019 Regio Arnhem Nijmegen, All rights reserved.
U ontvangt deze mail omdat u zich voor deze regionale nieuwsbrief inschreef.

Ons adres is:
Regio Arnhem Nijmegen, Eusebiusbuitensingel 53 , 6828 HZ, Arnhem, Netherlands

U kunt op elk moment **uw profiel bijwerken** of **uitschrijven**.

UPDATE”
werkzaakrivierenland.nl

Werzaak Rivierenland bestrijdt laaggeletterdheid

Werzaak Rivierenland tekende eind 2017 met inmiddels 46 andere organisaties het Taalakkoord Rivierenland 2018-2020. Werkzaak bestrijdt op verschillende manieren laaggeletterdheid. Om onze medewerkers goed te informeren en te inspireren maakten we een Magazine laaggeletterdheid. Dit Magazine is ook voor andere professionals en geïnteresseerden in de regio Rivierenland interessant.

Daarom delen we het ook met jou: Magazine laaggeletterdheid

1 op de 7 heeft problemen met lezen en schrijven

In de regio Rivierenland heeft één op de zeven inwoners problemen met lezen en schrijven. Ze begrijpen bijvoorbeeld een brief van de school van hun kinderen niet, of een tekst van de gemeente. Laaggeletterden vinden moeilijker een baan en voelen zich vaak minder gezond. Daarom is het belangrijk om ze te helpen.

WERKZAAK RIVIERENLAND

afmelden aanmelden

Bekijk deze update online © Werkzaak Rivierenland

UPDATE”
werkzaakrivierenland.nl

Werkzaak Rivierenland brengt haar online jaarverslag 2018 met definitieve jaarrekening uit:
Iedereen doet mee en verdient een kans

Werkzaak werkt in opdracht van 8 gemeenten en legt met het jaarverslag verantwoording af. In dit online jaarverslag staan de cijfers, de ontwikkelingen en innovaties, verhalen van werkzoekenden die de betekenis van weer aan het werk kunnen gaan uitleggen én voorbeelden van de meerwaarde van samenwerken met werkgevers, maatschappelijke organisaties en gemeenten.

We blikken terug op een succesvol jaar
De inhoudelijke operationele resultaten overtreffen veelal de Werkzaakdoelstellingen én het landelijk beeld in positieve zin. De daling van het aantal werkzoekenden met Inkomensondersteuning (6.3%) is circa 1% hoger dan de landelijk gemiddelde daling over 2018 van circa 5.3% (bron:CBS). We zijn trots op deze behaalde resultaten.

Directeur Elfriede Boer:
‘Wij werken op het snijvlak van commerciële doelen met harde cijfers en maatschappelijk verantwoord ondernemen en streven naar meer sociaal ondernemerschap in Rivierenland. Het is uiteindelijk ook weer hard te maken dat door te investeren in werkzoekenden maatschappelijk voordeel ontstaat. Naast de kosten van de uitkering worden mensen zonder baan sneller ongelukkig en daardoor makkelijker ziek of kunnen voor andere problemen in de maatschappij zorgen. Juist daarom is het zo belangrijk dat we in Rivierenland het

gedachtegoed van de inclusieve maatschappij omarmen.'

afmelden aanmelden

Bekijk deze update online © Werkzaak Rivierenland

De Gemeenteraad van Wijchen

19

Rapportages: Vier voor de raad en maandelijks voor de Auditcommissie

Motie van de fracties van PvdA, K8W, CDA, VVD, Wijchen Lokaal, D66
Eerste indiener motie: Peter Gatzen

De gemeenteraad van de gemeente Wijchen in openbare vergadering bijeen op 27 juni 2019.

De gemeenteraad, gehoord de beraadslaging,

Constaterende, dat
- De raad tot dit jaar vier programmarapportages per jaar van het college ontving
- Het college voornemens is om de frequentie van programmarapportages aan de raad te wijzigen naar twee programmarapportages
- Het college voornemens is om deze gewijzigde frequentie vast te leggen in een herziene Financiële verordening, die binnenkort aan de raad wordt aangeboden
- Het college vier programmarapportages en maandelijkse dashboardrapportages krijgt voorgelegd

Van mening, dat
- De Auditcommissie een belangrijke signalerende en adviserende taak heeft voor de raad wat betreft de kaderstellende en controlerende rol van de raad
- De Auditcommissie niet in de plaats kan treden van de raad als het gaat om de controlerende rol van de raad
- De raad in de gelegenheid moet worden gesteld om zijn controlerende taak goed uit te kunnen voeren
- De raad hier o.a. de programmarapportages voor kan gebruiken

Van oordeel, dat
- Er geen extra werkdruk bij de Werkorganisatie Druten Wijchen ontstaat omdat aan het college van Wijchen vier programmarapportages en maandelijkse dashboardrapportages worden voorgelegd
- Het informeren van de raad op dit moment, gezien de financiële

risico's die de gemeente loopt, m.n. in het Sociaal Domein, zwaarder weegt dan de harmonisatie van de bedrijfsvoering,

Roept het college op om

- Vier programmarapportages aan de raad voor te leggen:
  - Maart/april
  - Mei/juni
  - Augustus/september
  - November
- De maandelijkse dashboardrapportages voor te leggen aan de Auditcommissie

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fracties van

PvdA, Peter Gatzen
K8W, Twan van Bronkhorst
CDA, Björn Derksen
VVD, Roel Boumans
Wijchen Lokaal, Arnold van Kuppeveld
D66, Emmy Wittenberg

MEMO

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE

Aan: AB BVO DRAN

Onderwerp: Vaststellen meerjaren programmabegroting 2019-2023

Datum: 24 juni 2019

Afzender: Coen Wenting

Aanleiding:
In artikel 16 van de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat vaststelling van de meerjaren programmabegroting 2020-2023 (incl. gewijzigde begroting 2019) dient plaats te vinden voor 1 augustus 2019. Vaststelling is voorzien in het AB van 4 juli 2019.

Proces:
In het AB van 14 maart j.l. is de ontwerp meerjaren programmabegroting (gewijzigde jaarschijf 2019 en jaarschijf 2020) besproken en vastgesteld. De ontwerp begroting is op 22 maart 2019 voor zienswijze aan de deelnemende gemeenten gestuurd met als reactietermijn 17 mei 2019. Op verzoek van meerdere gemeenten is de reactietermijn nadien verruimd tot 7 juni 2019.

Resultaat:
Alle gemeenten die een zienswijze in wilde dienen hebben dit gedaan. De laatste zienswijze is op 17 juni 2019 door de vervoersorganisatie ontvangen. Ook de vervoersorganisatie heeft een tweetal zienswijzen ingediend. De ingekomen zienswijzen zijn gebundeld en voorzien van beantwoording in de Reactienota zienswijzen ontwerp begroting 2020-2023 (incl. gewijzigde begroting 2019), zie bijlage 10.2. Zienswijzen met een financieel effect heeft u in separate voorstellen ter besluitvorming aangeboden gekregen en zijn cijfermatig verwerkt in de meerjarenbegroting.

In bijlage 10.1 is de meerjaren programmabegroting 2020-2023 (incl. gewijzigde begroting 2019) toegevoegd.

Besluit:
Akkoord te gaan met vaststelling van de de meerjaren programmabegroting 2020-2023 (incl. gewijzigde begroting 2019) en verzending van de begroting aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

VNG ledenbrief - Toetsing Klimaatakkoord en uitnodiging voor bijeenkomsten in het land

woensdag 18 september 2019

Geachte heer, mevrouw,

In deze ledenbrief geven wij aan welke resultaten wij hebben behaald op de verschillende randvoorwaarden die u heeft gesteld op de Buitengewone ALV van 30 november 2018 en de aanvullende moties die u heeft aangenomen in de ALV van juni 2019.

Het VNG bestuur is van oordeel dat voor deze fase van het traject op alle drie de randvoorwaarden voldoende aanvullende afspraken zijn gemaakt om in de Buitengewone ALV van 29 november a.s. aan u voor te stellen om van start te gaan met het Klimaatakkoord. In de komende maanden gaan wij met u het gesprek aan om het oordeel van het bestuur te toetsen.

De opbrengst van deze gesprekken zal het bestuur benutten bij de formulering van zijn preadvies bij het Klimaatakkoord.

Downloaden

- Ledenbrief: Toetsing Klimaatakkoord en uitnodiging voor bijeenkomsten in het land

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

vng.nl

Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

NEDERLANDS DEBAT INSTITUUT

Algemene Politieke Beschouwingen

Welke politicus gaat ervandoor met de felbegeerde Debatprijs?

Jaarlijks reikt het Nederlands Debat Instituut de Debatprijs uit aan de beste debater van de Algemene Politieke Beschouwingen. Een vakkundige jury volgt het debat live vanuit Den Haag en beoordeelt politici op basis van zorgvuldig geselecteerde criteria. Dit jaar reiken we de prijs live uit via Radio 1 (Dit is de dag). Wie gaat er naar huis met deze felbegeerde prijs? Wij hebben voor jou alvast de voorbeschouwingen gemaakt. Ontdek de kansen en valkuilen van jouw favoriete politicus.

BEKIJK DE VOORBESCHOUWINGEN

Is Thierry Baudet de beste debater tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen? Tovert hij bijvoorbeeld voor de opening van zijn speech een gedicht uit zijn hoed? Wat zijn de kansen en valkuilen voor de fractieleider van FvD. Bekijk de video **hier.**

BEKIJK DE VOORBESCHOUWINGEN

Is Lilian Marijnissen de beste debater?

Waar gaat Lilian Marijnissen zich op richten tijdens deze Algemene Beschouwingen? Onze trainer Nick Schoemaker neemt je mee in haar voorbeschouwingen. Wat is dit jaar haar stok om de coalitie mee om de oren te slaan? Bekijk haar analyse **hier terug.**

MEER INFORMATIE

Volg ons live vanuit Den Haag tijdens de APB 2019

Heb je de voorbeschouwingen al bekeken van jouw favoriete politicus? De komende dagen vind je hier **alle video's**. Volg ons via **Radio 1** en **de Volkskrant**. We zullen je live vanuit Den Haag op de hoogte houden van de laatste debatontwikkelingen.

MEER INFORMATIE

LEREN OVERTUIGEN?
ABONNEER JE OP ONS YOUTUBE-KANAAL

Vragen of suggesties?

Nederlands Debat Instituut
T (035) 625 20 50
E info@debatinstituut.nl

Tips van Debat.NL
voor raden en staten

Bekijk deze tips in je browser

De verfoeide eerste termijn

Als de wethouder veel vragen krijgt en elke fractie zijn eigen verhaal houdt, dan weet u: het debat crasht al in de eerste ronde. Vijf tips van Debat.NL voor een eerste termijn met effect.

1. Eerste termijn = boodschappenlijstje

Vaak is de eerste termijn is een lofrede, een kruistocht en soms helaas niet meer dan wat kanttekeningen. Maar daar is hij niet voor bedoeld. In de eerste termijn geeft u aan waarover u in de tweede termijn wil spreken: daar moet het debat overgaan! Kies uw strijdpunten met zorg.

Anderen lezen ook:

Misverstanden over het raadsdebat

Wordt geen reactief raadslid

2. Kom met voorlopige standpunten

Als u in de eerste termijn met een definitief standpunt komt, wi niemand meer met u praten. U bent namelijk al overtuigd van uzelf en blijkbaar niet voor een andere rede vatbaar. Beter is dat u voorwaarden stelt, dan bent u in de markt voor moties of amendementen met een meerderheid.

3. Richt u primair op andere fracties

Als fractie hebt u het liefst dat andere fracties reageren op wat u zegt. Dan staat namelijk uw bijdrage centraal. Hoe bereikt u dat? Door andere fracties te verleiden op u te reageren. Verbindt u betoog aan zaken die zij ook belangrijk vinden. Noem fracties bij de naam, dan voelen ze zich sneller aangesproken.

4. Richt u alleen op wethouders, als...

Een wethouder kan iets wat niemand anders kan: een bestuurlijke afweging maken of bestuurlijke verantwoording afleggen. Richt u alleen op de wethouder als u daar naar op zoek bent.

5. Wilt u vroeg of laat in de eerste termijn?

Het maakt een verschil of uw fractie aan het begin of aan het einde van de eerste termijn spreekt. Als u vroeg bent, kunt u de toon zetten. Bent u later aan bod, dan kunt vooral duiden waarover het debat moet gaan, omdat u weet hoe andere fracties erin zitten. En daarmee verleidt u anderen daarover te debatteren in tweede termijn.

Fractietrainingen

Leer hoe fracties meer kunnen bereiken met fractietrainingen van Debat.NL.

Bonustip

Technische vragen? Alleen schriftelijk! Elk verzoek om feitelijke informatie gaat ten koste van het debat waarop de andere fracties zich wel goed hebben voorbereid.

© Debat.NL 2019 | uw privacy | uitschrijven | inschrijven

Dagelijks een tip? @Debat_NL

Debat.NL | Rijnsburgerweg 56 | 2333 AC Leiden | www.debat.nl | info@debat.nl

GEMEENTES EN PROVINCIES,
BESCHERM DE LOKALE DEMOCRATIE!

Lokale zaken in het geding door CETA

FOTO: MARTEN VAN DIJL/MILIEUDEFENSIE

milieudefensie
voor veranderaars

FNV

HANDEL ANDERS!
VOOR DUURZAME EN EERLIJKE HANDEL

GEMEENTES EN PROVINCIES,
BESCHERM DE LOKALE DEMOCRATIE!

Lokale zaken in het geding door CETA

Dit najaar zal het Nederlandse parlement waarschijnlijk besluiten of het instemt met het vrijhandels- en investeringsverdrag CETA dat de EU met Canada heeft gesloten. Dit verdrag brengt grote beperkingen en risico's met zich mee voor veel van de 355 Nederlandse gemeenten en de 12 provincies van Nederland.

CETA legt overheden beperkingen op als het gaat om het reguleren van publieke voorzieningen of het beschermen van mens, dier, milieu en klimaat. Met name Canadese en Amerikaanse bedrijven die actief zijn in Nederland kunnen overheden in de weg staan bij het uitvoeren van hun democratische bevoegdheden en taken. Als overheden zich niet aan die beperkingen houden, dan riskeren zij forse schadeclaims die buiten de nationale rechtspraak om worden toegekend.

We hebben deze notitie geschreven voor de volksvertegenwoordigers van lokale overheden. We willen u hiermee informeren over de gevolgen van een handelsverdrag voor de lokale democratie. U heeft nu nog de kans om hier invloed op uit te oefenen, bijvoorbeeld door het Nederlandse parlement op te roepen niet akkoord te gaan met het verdrag dat er nu ligt.

FOTO: MARTEN VAN DIJL/MILIEUDEFENSIE

milieudefensie
voor veranderaars

Samenvatting

CETA, het handels- en investeringsverdrag tussen de EU en Canada, is het eerste EU-handelsverdrag van zijn soort. Het verdrag moet de onderlinge handel bevorderen en investeringen over en weer faciliteren, niet alleen in goederen maar ook in publieke diensten.

Daarbij worden vergaande rechten voor investeerders geïntroduceerd, alsmede een claimsysteem om mogelijke aantasting van die rechten aan te vechten. De ambitie om zoveel mogelijk 'handelsbelemmeringen' te voorkomen kan leiden tot serieuze bedreiging van de beleidsruimte voor de overheid.

Ook het functioneren van lokale overheden kan in het geding komen, want zij worden evenzeer geacht zich aan deze regels te houden.

Gemeenten die woningen betaalbaar willen houden, krijgen onder CETA minder mogelijkheden om regels op te leggen aan buitenlandse beleggers. Maatregelen om huren betaalbaar te houden voor middeninkomens kunnen bijvoorbeeld gemakkelijk onderwerp worden van investeringsclaims. → Pagina 7

> *Canadese en Amerikaanse beleggers bezitten huizen in talloze gemeenten, van Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht tot Roermond, Maastricht, Enschede, Oldenzaal, Arnhem, Breda en Eindhoven.*

In gemeenten met kleine gasvelden, wordt het onder CETA moeilijker om gaswinning te reguleren, te stoppen of te voorkomen, ook als er overlast of gevaren door ontstaan. → Pagina 8

> *Vermilion is vooral actief in Friesland, Drenthe en Noord-Brabant, maar heeft ook productielocaties in Noord- en Zuid-Holland, Drenthe, Gelderland en Utrecht. Ook heeft het bedrijf een vergunning voor het boren naar gas onder de Waddenzee.*
>
> *Het Amerikaanse Exxon Mobil heeft als onderdeel van de NAM 175 vergunningen voor kleine gasvelden in Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Noord Holland en Zuid Holland, en kan zich ook beroepen op CETA, door gebruik te maken van hun vestiging in Canada.*

Bij het verstrekken van vergunningen kunnen aanvullende eisen, zoals bijvoorbeeld een milieueffectrapportage, tot schadeclaims leiden. Arbiters beoordelen primair of de rechten van investeerders geschonden zijn, ongeacht bredere maatschappelijke belangen. → Pagina 11

> *In Canada kreeg de provincie Quebec te maken met een investeringsclaim toen het na een ingelaste milieueffectrapportage een vergunning weigerde voor de exploitatie van een steengroeve in een kwetsbaar natuurgebied.*

CETA moet door alle nationale parlementen van de EU worden goedgekeurd. Als Nederland tegenstemt is het afgelopen met CETA. Er is nog geen meerderheid in ons parlement, dus Nederland kan het land zijn dat CETA wegstemt en de weg vrijmaakt voor eerlijke en democratische handelsverdragen.

Wij roepen gemeenten en provincies op om kritisch te kijken naar de mogelijke gevolgen van CETA voor de lokale democratie. Neem stelling en roep het Nederlandse parlement per motie op om CETA in de huidige vorm af te wijzen.

milieudefensie voor veranderaars

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
CETA in het kort	5
CETA vs. betaalbare woningen	7
Gaswinning boven mens en milieu	8
Publieke voorziening of melkkoe voor investeerders	9
Vergunningen als handelsbelemmering	11
Kom in actie voor de lokale democratie!	13
Noten	14

CETA in het kort

In 2014 bereikten de EU en Canada overeenstemming over een Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) dat goederen en diensten vergaand liberaliseert. CETA is twee jaar geleden al deels en voorlopig in werking getreden. Maar het wordt pas definitief als alle nationale parlementen van de EU hebben ingestemd. Als minimaal één parlement tegenstemt, dan moet CETA weer van tafel.

CETA is een handelsverdrag dat zich niet alleen richt op liberalisering van de handel in goederen. Het verdrag gaat ook over het vrijmaken van de handel in diensten en het openstellen van de markt voor investeringen daarin.

De bepalingen in het CETA-verdrag stellen vrijhandel en investeringsbescherming boven alle andere maatschappelijke belangen. Daarbij komen de voedselveiligheid, consumentenbescherming, werknemersrechten, dierenwelzijnsnormen en milieubeleid onder druk te staan. Zowel in de EU als in Canada.

Canadese dienstverleners en investeerders mogen meedingen naar overheidsopdrachten op nationaal, lokaal en regionaal niveau. CETA beperkt de nationale overheid, provincies en gemeenten in hun vrijheid om te besluiten hoe zij publieke diensten willen organiseren en reguleren. Het verdrag bepaalt dat regelgeving voor bedrijven zo eenvoudig mogelijk moet zijn.[1] Privatiseringen kunnen theoretisch wel worden teruggedraaid, maar alleen als er forse schadevergoedingen

Het nieuwe claimsysteem in CETA

De kritiek die loskwam door het omstreden TTIP-verdrag dat de EU wilde sluiten met de VS, richtte zich vooral op het daarin opgenomen claimsysteem ISDS (Investor-State Dispute Settlement). Daarom werd het claimsysteem in CETA ter elfder ure nog aangepast. Dit nieuwe Investment Court System bevat enkele kleine verbeteringen, maar is in de kern hetzelfde als het claimsysteem waar zoveel kritiek op kwam.

Volgens de Europese Commissie zijn nationale, provinciale en lokale overheden onder CETA volledig vrij om publieke diensten en zaken als de bescherming van milieu, werknemers en consumenten zo te regelen als zij zelf willen. Maar dat is toch een beetje een wassen neus. Want je mag reguleren wat je wilt… mits je bedrijven wel compenseert voor 'schade' aan hun investeringen als gevolg van nieuwe regels. Die schadevergoedingen kunnen enorm hoog oplopen en zo wel degelijk een rem zetten op de beleidsvrijheid.

Alleen al door te dreigen met zulke miljoenen (en soms zelfs miljarden-)claims kunnen Canadese bedrijven in de EU en Europese bedrijven in Canada druk uitoefenen om beleid dat hen niet bevalt af te zwakken of van tafel te krijgen. In claimzaken waarin geschikt wordt, is dat vaak onderdeel van de schikking.

Het claimsysteem in investeringsverdragen is altijd verdedigd als een soort 'noodzakelijk kwaad' om buitenlandse investeerders bescherming te bieden in landen met slecht functionerende rechtssystemen. Maar zowel in de EU als in Canada is de rechtsstaat goed ontwikkeld; volgens deze argumentatie is internationale arbitrage in investeringsgeschillen – buiten de nationale rechter om – bij dit verdrag dus overbodig.

worden betaald. Die kunnen hoog oplopen, omdat ook toekomstige winsten in het compensatiebedrag kunnen worden meegenomen.

En als het investeringshoofdstuk in CETA eenmaal van kracht is, kan elke regel die grensoverschrijdende dienstverlening en investeringen 'onnodig' belemmert door multinationals aangevochten worden (zie kader). Zij kunnen buiten de nationale rechter om torenhoge 'schadevergoedingen' gaan eisen voor overheidsmaatregelen die hun winsten zouden kunnen schaden.[2]

Niet alleen de Nederlandse staat kan door buitenlandse bedrijven en investeerders worden gedaagd vanwege nationale beleidsmaatregelen: ook provinciale en gemeentelijke maatregelen en besluiten kunnen worden aangevochten. Het investeringshoofdstuk in CETA stelt de overheid op elk niveau bloot aan grote financiële risico's en brengt de beleidsvrijheid verder in het geding.

En niet alleen door Canadese multinationals. Ook Amerikaanse bedrijven die actief zijn in Nederland kunnen claims aanspannen tegen de Nederlandse overheid als ze van mening zijn dat die hun belangen schaadt. Tenminste, als ze een dochteronderneming in Canada hebben. In Nederland zijn naast enkele honderden Canadese bedrijven een paar duizend Amerikaanse bedrijven actief, waarvan het merendeel ook een vestiging in Canada heeft.

Allemaal goede redenen voor het Nederlandse parlement om niet in te stemmen met CETA zoals het er nu ligt. Gemeenten en provincies zouden daar op aan moeten dringen.

Eerste investeringsclaim tegen Nederland

Kolenbedrijf Uniper dreigt Nederland aan te klagen, maakten ze 5 september jongstleden bekend. Niet via de nationale rechter, maar via een internationaal arbitragehof. De dagvaarding ligt al klaar. Als de Eerste Kamer de kolenexit goedkeurt, dan zal Uniper de eerste investeringsclaim tegen Nederland starten.

Uniper opende een kolencentrale in Nederland in 2016 en verwachtte daar tot 2052 winst mee te maken, of zelfs nog langer. Maar Nederland heeft besloten dat er vanaf 2030 geen kolen meer verstookt mogen worden. Uniper wil nu gecompenseerd worden voor zijn investering en 22 jaar aan misgelopen winsten. Een miljardenclaim, dus. Omdat de kansen bij de nationale rechter waarschijnlijk klein zijn, probeert Uniper het via een internationaal tribunaal, op basis van het Energy Charter Treaty, met in essentie hetzelfde soort claimsysteem als CETA.

CETA vs. betaalbare woningen

Een gemeente heeft belang bij het oplossen van woningnood en dus bij een goed en divers woningaanbod. Buitenlandse commerciële vastgoedinvesteerders zijn vooral op zoek zijn naar maximale winst.[3] Aan het laag houden van huren hebben zij weinig boodschap. CETA kan hun positie versterken.

De rendementen op de Nederlandse woningmarkt zijn aantrekkelijk voor investeerders van over de grens: er zijn diverse Canadese en Amerikaanse vastgoedbeleggers in Nederland actief. Noord-Amerikaanse vastgoedinvesteerders zijn de meest actieve investeerders van buiten Europa[4] en het snelgroeiende Canadese Capreit is zelfs de op vier na grootste belegger op de Nederlandse woningmarkt.[5] Dit bedrijf, dat zijn woningvoorraad in 2019 onderbracht in het bedrijf Eres Reit,[6] verhuurt via CANLiving inmiddels ruim 2000 woningen[7] in onder andere Amsterdam, Eindhoven, Gouda, Arnhem, Rotterdam, Utrecht, Tilburg, Heerlen, Roermond, Breda en Den Haag[8].

In 2018 kocht het Amerikaanse CBRE Global Investors voor 400 miljoen panden aan in Amsterdam.[9] De Amerikaanse investeringsmaatschappij Blackstone kocht dit jaar voor 200 miljoen aan huurwoningen in Amsterdam en Rotterdam.[10] Beide investeerders zijn ook gevestigd op de Canadese markt en zouden via de achterdeur van die vestigingen gebruik kunnen maken van de investeringsbescherming die CETA biedt.

Buitenlandse beleggers kopen flatgebouwen, zorgcomplexen en zelfs hele wijken op.[11] Eind 2018 hadden zij al ca. 45.000 woningen in bezit en dat aantal zal zich naar verwachting de komende jaren snel verder uitbreiden.[12] Terwijl de commerciële belangen van buitenlandse vastgoedbedrijven duidelijk botsen met het gemeentelijke belang om woningen betaalbaar te houden en de woningnood op te lossen, trekt de Nederlandse regering actief buitenlandse beleggers aan om te investeren in de Nederlandse huurmarkt.[13] De woningmarkt wordt steeds verder geliberaliseerd. Met als gevolg dat huurprijzen de pan uitrijzen en er voor lagere inkomens steeds minder betaalbare woonruimte beschikbaar is. Een groeiend aantal gemeenten wil de regie weer in handen nemen, bijvoorbeeld door de huren in de vrije sector te maximeren of door maatregelen te nemen om het aanbod aan betaalbare huurwoningen te verhogen. Maar als de overheid luistert naar deze oproep kunnen Canadese en Amerikaanse beleggers zich daar met CETA in de hand tegen verzetten.

Zulke maatregelen zouden immers rechtstreeks hun verwachte rendementen aantasten. Dan zijn claims van buitenlandse beleggers die daarvoor compensatie willen niet denkbeeldig. Dat geldt ook voor het verhogen van de overdrachtsbelasting, het afbouwen van belastingvoordelen voor vastgoedbeleggers of een verbod op woningaankopen door buitenlandse speculanten, zoals dat nota bene in Canada zelf geldt.[14]

Woningen betaalbaar houden, mag dat?

De gemeente Den Haag heeft onlangs een woonvergunningsysteem ingevoerd dat leraren, verplegers en politieagenten voorrang geeft op de Haagse woningmarkt.[15] Vastgoedbeleggers klaagden onmiddellijk dat dit ten koste zou gaan van het rendement op hun huurwoningen. Onder CETA kan zo'n maatregel gemakkelijk onderwerp worden van een investeringsclaim.

Ook het invoeren van de zogenaamde 'noodknop middenhuur', die gemeenten in regio's met excessieve huurprijzen in staat stelt om de aanvangshuurprijs van een vrije sectorhuurwoning te maximeren (op basis van een percentage van de WOZ-waarde)[16], zou zomaar het onderwerp kunnen worden van investeringsclaims. Binnen CETA kan dat immers gezien worden als 'indirecte onteigening' of schending van de 'legitieme verwachting' van een investeerder.

Gaswinning boven mens en milieu

Een gemeente die gasboringen aan strengere voorwaarden wil binden of wil verbieden in bepaalde zones, bijvoorbeeld nabij woonwijken of kwetsbare natuurgebieden, kan flink 'tegengas' verwachten van bedrijven die door zulke maatregelen worden geraakt. Het Canadese Vermilion en het Amerikaanse Exxon[17] (via zijn Canadese vestiging) zullen blij zijn met CETA als extra machtsmiddel in de strijd tegen lokaal verzet.

Oliemaatschappijen zijn zich er goed van bewust hoe ze met een claimsysteem als ISDS of ICS druk kunnen uitoefenen op beleid. Alleen al het dreigen met zo'n claim kan overheden flink onder druk zetten om voorgenomen beleid af te zwakken of zelfs helemaal af te blazen.

Zo zei de vice-president van Chevron in 2016 in een Britse krant: ***"Het is belangrijk dat ISDS er is, vanwege de afschrikwekkende werking."*** [18]

Een succesvolle dreigbrief van Vermilion

Vermilion dreigde al eens met een investeringsclaim en met succes. In 2017 trad in Frankrijk klimaatminister Nicholas Hulot aan, die voortvarend uitvoering wilde geven aan de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs. Hij kwam met een wet die in 2040 een einde moest maken aan de winning van olie en gas op Frans grondgebied, inclusief de overzeese gebieden.

Prompt ontving de regering een brief van Vermilion – de grootste olieproducent op Franse bodem – dat er zonder meer een ISDS-claim zou volgen als men de wet-Hulot wilde doorzetten. Frankrijk zwichtte uiteindelijk voor de druk van Vermilion en andere oliemaatschappijen. Het klimaat was de grote verliezer: Hulot moest zijn wet vergaand afzwakken en trad vervolgens af. [22]

De gaskraan dichtdraaien, mag dat?

Het Canadese Vermilion exploiteert kleine gasvelden op 65 locaties in Nederland en beschikt daarnaast over concessies om te exploreren op locaties waar men denkt gas te kunnen vinden.[19] *Vermilion is na de NAM de grootste on-shore aardgasproducent van Nederland.*

De topman van het bedrijf heeft weinig boodschap aan het groeiende verzet tegen gaswinning in Nederland. Volgens hem blijft aardgas in Nederland voorlopig essentieel, al was het maar omdat de alternatieven veel slechter zijn. In een interview zegt hij: "Het is onze taak, onze plicht, om het gas te vermarkten dat in de Nederlandse bodem zit. […] Als mensen dat niet willen, dan is de rechtszaal een laatste toevluchtsoord. Dat is niet leuk, maar het voordeel is dat er daarna weer helderheid is."[20]

Bij het boren naar gas maakt Vermilion gebruik van fracking. Dat leidt tot veel verzet bij gemeenten die vrezen voor bodemdaling, trillingen, verzakkingen en lekkage van de gebruikte chemicaliën naar het grondwater.[21] *Na Groningen is vooral Noord-Brabant bang om een nieuw wingewest voor aardgas te worden.*

Vermilion doet ook aan fracking in de Waddenzee en bedreigt daarmee het milieu en de natuur in dit kwetsbare natuurgebied. Hoewel het draagvlak voor gaswinning afneemt e het verzet tegen fracking groeit, kan het tegenhouden van gaswinning een schending zijn van de rechten die Vermilion onder CETA krijgt. Ook klimaatmaatregelen die mogelijk raken aan de winst die Vermilion de komende jaren nog verwacht te maken met de exploitatie van de Nederlandse gasvelden, kunnen met CETA in de hand worden aangevochten.

Publieke voorzieningen of melkkoe voor investeerders

Veel publieke voorzieningen zijn geheel of deels geprivatiseerd. Het publieke belang dat de overheid daarin heeft – zorgen voor betaalbare en toegankelijke publieke diensten – kan botsen met het private belang van bedrijven om winst te maken.[23] In veel publieke voorzieningen zijn tegenwoordig buitenlandse investeerders actief. Ook hier kan CETA een extra machtsmiddel voor Noord-Amerikaanse investeerders zijn.

Tot nu toe is het in West-Europese landen nog niet zo vaak tot een investeringsclaim gekomen. Zulke zaken werden vooral vanuit West-Europa aangespannen, met Nederland voorop: Het waren immers vooral 'onze' multinationals die elders hun activiteiten gingen ontplooien.

Maar onder invloed van globalisering veranderen de investeringsstromen en zal ook Europa vaker te maken krijgen met buitenlandse investeerders die claims indienen. Het valt trouwens niet te achterhalen hoe vaak buitenlandse investeerders al achter de schermen gedreigd hebben met een claim om beleid naar hun hand te zetten. Of hoe vaak dat gelukt is.

CETA is het eerste verdrag van de EU dat claims uit Canada en Amerika mogelijk maakt. Als CETA wordt goedgekeurd, dan zullen talloze Noord-Amerikaanse bedrijven de weg naar het CETA-tribunaal weten te vinden.

Zuidelijke landen hebben al veel meer dan wij aan den lijve ondervonden hoe handelsverdragen zoals CETA hen kunnen beperken in hun beleidsvrijheid. Het terugdraaien van privatiseringen of maatregelen om drinkwater, elektriciteit en gezondheidszorg betaalbaar te houden heeft in deze landen al vaak geleid tot claims.[24]

Een Europees voorbeeld is de claim die Achmea indiende onder een investeringsverdrag tussen Slowakije en Nederland, toen Slowakije het maken van private winst via het nationale zorgsysteem aan banden wilde leggen. Het tribunaal veroordeelde Slowakije tot het betalen van compensatie aan Achmea. Uiteindelijk verklaarde het Duitse

FOTO: SAMUEL GOSSCHALK

Hooggerechtshof dit vonnis overigens nietig.[25] Desondanks zetten deze en andere aanverwante zaken wel druk op het besluit van Slowakije om de markt voor zorgverzekeringen weer publiek te maken.

Toen de nieuwe socialistische regering in Portugal in 2016 besloot om de voorgenomen privatisering van het openbaar vervoer in Lissabon terug te draaien, dreigde de betrokken Mexicaanse investeerder prompt met een claim van 42 miljoen.[26] De uitkomst van deze zaak is nog niet bekend.

In CETA wordt het overheden expliciet toegestaan om publieke diensten weer in eigen hand te nemen, maar de formulering laat investeerders alle ruimte om zulke besluiten net zo hard aan te vechten via een investeringstribunaal, wanneer ze vinden dat ze niet genoeg gecompenseerd zijn. Overheden zijn gevoelig voor de dreiging van hoge schadeclaims die uit publiek geld moeten worden betaald.[27]

Water gebruiken voor algemeen belang, mag dat?

In Dongen staat een Coca-Colafabriek. Van alle frisdrank die in Nederland door Coca-Cola wordt verkocht, wordt 84% geproduceerd in Dongen. De fabriek produceert zo'n 5,8 miljoen liter frisdrank per jaar.[28] Het water dat daarvoor wordt gebruikt, is voor 90% afkomstig uit een lokale bron: de Wildert. Zelfs als Coca-Cola haar doelstelling zou halen om in 2020 nog maar 1,2 liter water per liter product te gebruiken,[29] komt dit nog altijd neer op een belasting van de lokale bron met een dikke 6 miljoen liter water per jaar.

Intussen roept de Brabantse Milieufederatie de provincie Noord-Brabant op om de vergunningsruimte voor het oppompen van grondwater te beperken: als gevolg van klimaatverandering verslechtert de grondwaterstand in rap tempo met verdroging van de natuur tot gevolg. Het ondiepe grondwater is steeds vaker vervuild met mest en bestrijdingsmiddelen en drinkwaterbedrijven moeten steeds dieper boren naar onvervuild water.

De Milieufederatie maakte onlangs bezwaar tegen het verruimen van de vergunning van frisdrankfabrikant Refresco om meer water uit de diepe grondlaag op te pompen. Met succes: de Provinciale Staten van Brabant weigerden de vergunning toe te kennen.[30] Voor de overheid moet het publieke belang van het veiligstellen van ons drinkwater zwaarder wegen dan de belangen van een commercieel bedrijf. Dus als klimaatverandering en verdroging doorzetten, is het cruciaal dat vergelijkbare beperkingen in de toekomst ook kunnen worden opgelegd aan een multinational als Coca-Cola.

Maar als tegen die tijd CETA van kracht is, ontstaat er een probleem. Via zijn Canadese dochter kan Coca-Cola zich erop beroepen dat het commercieel gebruik onderhevig is aan de CETA-bepalingen en compensatie eisen als ze worden beperkt in het oppompen van water. Die compensatie kan behoorlijk oplopen als daarin ook de 'in de toekomst verwachte winst' wordt opgenomen – iets wat niet ongebruikelijk is in dergelijke zaken.[31]

Een voorbeeld uit Canada

CETA verplicht overheden niet tot het vermarkten van water. Maar als commercieel gebruik van een waterbron eenmaal is toegestaan, dan zijn daarop wel alle CETA-regels van toepassing.[32] Het bedrijf Parmalat had in Canada een vergunning om in Quebec smeltwater te bottelen en te verkopen. Toen het bedrijf failliet ging, kon de lokale overheid vanwege bepalingen in het North American Free Trade Agreement (NAFTA) deze waterwinning niet meer in eigen hand nemen, maar zag zich gedwongen een nieuwe vergunning uit te geven aan een commercieel Amerikaans-Chinees bedrijf.[33]

Vergunningen als handelsbelemmering

De algehele teneur van CETA is dat het bedrijven zo makkelijk mogelijk moet worden gemaakt om zich te vestigen en economische activiteiten te ontplooien. Kwalificatie-eisen, voorschriften en procedures voor het verkrijgen van allerlei vergunningen moeten daarom zo simpel mogelijk worden gemaakt.

CETA eist bovendien dat de criteria voor het verlenen van vergunning en de kwalificatie-eisen voor bedrijven 'vooraf' bekend zijn. Dat kan betekenen dat het aanscherpen van vergunningseisen onder CETA een stuk lastiger kan worden. Bedrijven kunnen een verzwaring van de eisen aanmerken als een inbreuk op hun rechten. Zo kan bijvoorbeeld de eis van aanvullend milieuonderzoek gemakkelijk worden aangemerkt als een oneigenlijke verzwaring van de verplichtingen, en op die gronden worden aangevochten.

Recentelijk deed de Raad van State een uitspraak over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) die een streep zet door het verstrekken van vergunningen waar die kunnen leiden tot een toename van de uitstoot van stikstofoxiden of ammoniak, Het is een belangrijke uitspraak die overheden dwingt om beleidsmaatregelen tegen de klimaatverandering ook daadwerkelijk ten uitvoer te brengen. Het is zeker niet ondenkbeeldig dat dit vonnis onder CETA tot aanzienlijke schadeclaims zou leiden. Al verschillende keren is in claimzaken gebleken dat ook uitspraken van een nationale rechter kunnen worden aangemerkt als een schending van investeerdersrechten.

Inspraak in het geding

Conform CETA moet het verstrekken van een vergunning gebaseerd zijn op 'objectieve criteria'. Dat betekent dat inspraakprocedures in het geding kunnen komen: aanpassing van plannen op basis van bezwaren van omwonenden of uit oogpunt van publieke belangen kunnen gemakkelijk worden aangevochten als 'niet objectief'.
In zijn algemeenheid bepaalt CETA dat binnenlandse wet- en regelgeving 'zo simpel mogelijk' moet zijn om toetreding tot de markt voor

Een milieu-effectrapportage eisen, mag dat?

Het Amerikaanse bedrijf Bilcon wilde in Canada in een kwetsbaar natuurgebied een steengroeve gaan exploiteren. Het bedrijf had daar een voorlopige vergunning voor gekregen, maar tegelijkertijd werd er, conform de Canadese wetgeving, door de provincie Nova Scotia een milieueffectrapportage uitgevoerd. Dat leidde tot de aanbeveling om het project geen doorgang te laten vinden vanwege te verwachten schade aan het milieu, de natuur en de leefwijze van de oorspronkelijke bewoners.

Bilcon spande vervolgens op basis van het NAFTA-verdrag een ISDS-claim aan bij een internationaal tribunaal. Dat oordeelde dat de autoriteiten van Nova Scotia de 'legitieme verwachtingen' van Bilcon had geschonden.[34] Canada werd veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding van 7 miljoen USD.[35]Maatregelen om klimaatverandering en milieuvervuiling tegen te gaan zijn volgens experts niet zonder meer gevrijwaard van de dreiging van claims op basis van vrijhandelsverdragen als CETA.[36] Hetzelfde gevaar bedreigt beleidsmaatregelen op het gebied van sociale normen, mensenrechten of consumentenbescherming.

FOTO: MARIEKE WIJNTJES/MILIEUDEFENSIE

buitenlandse investeerders zo veel mogelijk te faciliteren. Maar wat is 'zo simpel mogelijk'? Hoe, en door wie zou dat moeten worden bepaald? Analisten wijzen erop dat bij de beoordeling daarvan zal worden gekeken naar de EU-lidstaten met de soepelste regelgeving en praktijk. Sommige Centraal- en Oost-Europese lidstaten keuren projecten goed zonder de door de EU voorgeschreven milieueffectrapportages. Dat maakt de procedure voor het verkrijgen van een vergunning objectief gezien een stuk simpeler. Een tribunaal zou op die basis kunnen oordelen dat het in strijd is met CETA wanneer een andere EU-lidstaat wel de officiële, strengere regels hanteert.[37]

Wat is redelijk?

CETA kan zelfs een beperking vormen voor de vrijheid om de kosten voor vergunningen en procedures te bepalen – de prijs van een vergunning moet volgens de verdragtekst 'redelijk' zijn, 'in overeenstemming met de gemaakte kosten', en mag dienstverlening of andere economische activiteiten niet belemmeren.

Leges vragen voor een vergunning belemmert economische activiteiten per definitie meer dan geen leges vragen. Gemeenten kunnen dus door CETA onder druk komen te staan om, ten koste van hun inkomsten, de prijs voor het verstrekken van vergunningen zo laag mogelijk te houden.

Kom in actie voor de lokale democratie!

Het CETA-verdrag zit vol grote en kleine belemmeringen voor het lokale bestuur. Een groot deel van het probleem is dat veel afspraken zeer vaag zijn geformuleerd. Dat zal overheden ertoe brengen het zekere voor het onzekere te nemen. De interpretatie wordt in de praktijk overgelaten aan arbiters die claimzaken in behandeling nemen. Die zaken liggen dan buiten de macht van onze volksvertegenwoordigers en rechters, waarmee de overheid haar democratische taken niet meer kan vervullen. Dat kan toch niet de bedoeling zijn!

FOTO: MARTEN VAN DIJL/MILIEUDEFENSIE

CETA wordt dit najaar behandeld door de Tweede Kamer, mogelijk al in oktober. Daarna moet ook de Eerste Kamer CETA goedkeuren. Als de Tweede Kamer instemt zal de Eerste Kamer niet lang daarna aan zet zijn. Maar een meerderheid in beide Kamers is nog lang niet zeker. VVD, CDA en D66 zullen zeer waarschijnlijk vóór stemmen. Verder zijn bijna alle partijen in principe tegen, ook de ChristenUnie. Het lijkt erop dat de PvdA de beslissende stem gaat krijgen.

Het moment voor lokale en provinciale overheden om hun zorgen kenbaar te maken is dus NU. Mede onder druk van zorgen geuit door honderden lagere overheden in heel Europa werden er al wijzigingen doorgevoerd in de CETA-tekst.

Maar het definitieve verdrag dat er nu ligt, adresseert die zorgen onvoldoende: het is vooral oude wijn in nieuwe zakken. De garanties voor beleidsvrijheid in het dienen van algemene belangen in plaats van het winstbejag van private aanbieders, zijn simpelweg niet goed genoeg.

Het goede nieuws: Nederland heeft de mogelijkheid om goedkeuring van CETA te voorkomen. Ons parlement kan het verdrag wegstemmen, of afdwingen dat het wordt verbeterd, bijvoorbeeld door het claimsysteem eruit te halen. Zonder Nederlandse steun komt er geen CETA.

Motie tegen CETA

Spreek je uit door een motie in te dienen die de Tweede en Eerste Kamer oproept om CETA in de huidige vorm te verwerpen, voorstellen voor een duurzaam, eerlijk en democratisch CETA te doen, en deze lijn door te trekken voor andere handelsverdragen die aan het Nederlandse parlement worden voorgelegd.

Deel daarnaast ook je zorgen met de Tweede Kamerfractie en Eerste Kamerfractie van je partij. En help mee met de digitale campagne op http://wijstoppenceta.nl

Voor vragen, reacties, opmerkingen, mail naar wijstoppenceta@milieudefensie.nl

Noten

1 CETA, hoofdstuk 12: Interne regelgeving.
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/trb-2017-13-n1.html
2 CETA, hoofdstuk 8: Investeringen.
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/trb-2017-13-n1.html
3 'Corporaties kunnen de huurmarkt lostrekken', Friesch Dagblad, 05-08-2019,
https://frieschdagblad.nl/2019/8/5/commentaar-corporaties-kunnen-de-huurmarkt-lostrekken?harvest_referrer=https: %2F%2Fwww.google.com%2F&harvest_referrer=https:%2F%2Ftoestemming.ndcmediagroep.nl%2F%3Ftoken%3D0dbf0615-70e7-4f6d-a509-cc4dcb086dd7
'Recordaantal huurwoningen verkocht aan beleggers', Algemeen Dagblad, 23-7-2019,
https://www.ad.nl/w onen/recordaantal-huurwoningen-verkocht-aan-beleggers-daar-schuilt-een-gevaar-in~ab480e04/ ?referrer=https://www.google.com/
4 'Capital Flows into European Multifamily Housing,
https://www.cbre.co.uk/research-and-reports/capital-flows-into-european-multifamily-housing
5 'Van wie is Nederland?', de Volkskrant, 20-07-2019,
https://www.volkskrant.nl/kijkverder/v/2019/van-wie-is-nederland/
6 'European Residential REIT and CAPREIT Announce Closing of Portfolio Acquisition Creating Canada's First European-Focused Multi-Residential REIT and Announce Record Date for Special Distribution', European Residential Real Estate Investment Trust, 29-03- 019,
https://www.newswire.ca/news-releases/european-residential-reit-and-capreit-announce-closing-of-portfolio-acquisition-creating-canada-s-first-european-focused-multi-residential-reit-and-announce-record-date-for-special-distribution-896439294.html
7 Canadese belegger koopt voor €164 miljoen bijna duizend woningen van Vesteda', Vastgoed Journaal, 09-08-2019, https://vastgoedjournaal.nl/news/tag/?t=Capreit
8 Huurwoningen in Nederland', https://www.canliving.nl/nl/
9 'Grote vastgoeddeal voor meer dan 400 miljoen', Het Parool, 01-11-2018,
https://www.parool.nl/nieuws/grote-vastgoeddeal-voor-meer-dan-400-miljoen~be1a0158/
10 'Grote Amerikaanse 'durfkapitalist' loopt massaal Amsterdamse huurpanden op', AT5, 12-03-2019 https://www.at5.nl/artikelen/192334/grote-amerikaanse-durfkapitalist-koopt-massaal-amsterdamse-huurpanden-op
11 op Nederlandse woningmarkt', Financieel Dagblad, 06-06-2019, https://fd.nl/ondernemen/1304144/buitenlandse-investeerders-azen-op-nederlandse-woningmarkt
12 'Buitenlandse pensioenfondsen willen tot 2021 meer dan 12 miljard euro investeren in Nederlandse huurwoningen', Capital Value, 27-11-2018,
https://www.capitalvalue.nl/nieuws/buitenlandse-pensioenfondsen-willen-tot-2021-meer-dan-12-miljard-euro-investeren-in-nederlandse-huurwoningen
13 Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft een Engelstalige website in de lucht om buitenlandse beleggers te wijzen op de rendementen die behaald kunnen worden met investeringen in de Nederlandse woningmarkt: https://www.investingindutchhousing.nl/
14 'Beleggers slaan hun slag op de woningmarkt', Sociale Vraagstukken, 01-10-2018,
https://www.socialevraagstukken.nl/beleggers-slaan-hun-slag-op-de-woningmarkt/
15 'De huurmaatregelen in Den Haag kunnen de prijzen dempen', Financieel Dagblad, 11-08-2019, https://fd.nl/economie-politiek/1310080/de-huurmaatregelen-in-den-haag-kunnen-de-prijzen-dempen
16 'Kabinet neemt maatregelen voor beter betaalbare huurmarkt', 22-02-2019,
https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/02/22/kabinet-neemt-maatregelen-voor-beter-betaalbare-huurmarkt
17 xxon is voor 50% eigenaar van de NAM. Een interactieve kaart van de locaties van de kleine gasvelden van de NAM is te vinden op https://www.nam.nl/gas-en-oliewinning/aardgas-uit-kleine-velden/locaties-kleine-velden.html#iframe=L21hcHMva2xlaW5lLXZlbGRlbi8
18 The mere existence of ISDS is important as it acts as a deterrent." Quote van de vice-president van Chevron in 'Who really won the legal battle between Philip Morris and Uruguay?', The Guardian, 28-06- 016
19 Voor een interactieve kaart van de locaties en activiteiten van Vermilion Nederland, zie:
https://www.vermilionenergy.nl/locaties-en-activiteiten/locaties-en-activiteiten.cfm

20 Vermilion ziet nog brood in kleine gasvelden', Financieel Dagblad, 25-06-2018 https://fd.nl/ondernemen/1258818/vermilion-ziet-nog-brood-in-kleine-gasvelden
21 'Gaswinning Waalwijk mag toch worden uitgebreid', Omroep Brabant, 07-11-2018 https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/2879747/Gaswinning-Waalwijk-mag-toch-worden-uitgebreid-Ik-had-van-deze-minister-niet-anders-verwacht
22 'Blocking climate change laws with ISDS threats: VERMILION vs. FRANCE', http://10isdsstories.org/cases/case5/
23 ie bijvoorbeeld: Brooke Guven and Lise Johnson, 'PPPs and ISDS: A Risky Combination', Columbia Centre on Sustainable Investment, 24-05-2018. http://ccsi.columbia.edu/2018/06/06/ppps-and-isds-a-risky-combination/
en Lavinia Steinfort, 'The 835 reasons not to sign trade and investment agreements'. In: S. Kishimoto en O. Petitjean (eds.), Reclaiming Public Services: How cities and citizens are turning back privatisation, 2017, pp.48 – 66, https://www.world-psi.org/sites/default/files/documents/research/full_publication_reclaiming_public_services_en.pdf
24 ttps://isds.bilaterals.org/-services-243-?lang=en
25 https://isds.bilaterals.org/?slovakia-does-not-have-to&lang=en
26 As Portugal tries to take back control of Metro Lisbon, Mexican privateers turn to #ISDS', Touchstone, 01-10-2016 https://touchstoneblog.org.uk/2016/10/portugal-tries-take-back-control-metro-lisbon-mexican-privateers-turn-isds/
27 Zie voor meer analyse bijvoorbeeld: Roeline Knottnerus & Scott Sinclair, 'Public services under threat' en Ellen Gould, 'Limiting how and what government regulates', in: Making Sense of CETA, 2 edition, uitgegeven door Powershift, CCPA, et al., Berlijn/Ottawa, 2016, pp. 25-28, 35-40
28 'Made in Nederland: de bijdrage van Coca-Cola aan de Nederlandse economie' https://www.cocacolanederland.nl/ons-bedrijf/made-in-nederland
29 'Wat doet Coca-Cola om watergebruik te verminderen?', 30-08-2017 https://www.cocacolanederland.nl/packages/faq/duurzaamheid-faqs/wat-doet-coca-cola-om-watergebruik-te-verminderen
30 'Provincie weigert Refresco vergunning voor winning dieper grondwater', Waterforum, 13-04-2018 https://www.waterforum.net/provincie-weigert-refresco-vergunning-voor-winning-dieper-grondwater/
31 Zie: Gus Van Harten, Comments on the EU-Canada Joint Interpretive Declaration on the CETA, Osgoode Hall Law School of York University, 2016, pp. 2-3. https://digitalcommons.osgoode.yorku.ca/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1135&context=public_writing
32 Zie CETA, art. 1.9,: https://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/ceta-chapter-by-chapter/
33 http://europeanwater.org/news/press-releases/596-the-free-trade-agreement-between-the-eu-and-canada-threatens-water-management
34 'Clayton/Bilcon v. Canada'ZInvestment Treaty News, 18-10-2018, https://www.iisd.org/itn/2018/10/18/clayton-bilcon-v-canada/
en Clayton/Bilcon v. Canada, Investment Policy Hub, Unctad, https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/304/clayton-bilcon-v-canada
35 Ze uitspraak van het tribunaal: https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw10377_0.pdf
36 Gus Van Harten, "n ISDS Carve-Out to Support Action on Climate Change,"OsgoodeLegal Studies Research Paper No. 38 (2015), http://digitalcommons.osgoode.yorku.ca/cgi/viewcontent.cgi?article=1112&context=olsrps
37 https://www.tni.org/files/publication-downloads/making-sense-of-ceta-2018.pdf, p. 37

Een publicatie van
Milieudefensie - Friends of the Earth Netherlands
FNV
Handel Anders!

Postbus 19199, 1000 GD Amsterdam
T 020 6262620
www.milieudefensie.nl

Voor vragen, reacties en opmerkingen
mail naar wijstoppenceta@milieudefensie.nl

Geschreven door: Roeline Knottnerus, Freek Bersch
Redactie: Rutger Post

milieudefensie
voor veranderaars

FNV

HANDEL ANDERS!
VOOR DUURZAME EN EERLIJKE HANDEL

E-mailbericht van dinsdag 17 september 2019

Onderwerp: Publicatie: Lokale zaken in het geding door CETA-verdrag

Geachte gemeenteraadsleden,

Dit najaar zal het Nederlandse parlement waarschijnlijk besluiten of het instemt met het vrijhandels- en investeringsverdrag CETA dat de EU met Canada heeft gesloten. Dit verdrag brengt grote beperkingen en risico's met zich mee voor veel van de 355 Nederlandse gemeenten en de 12 provincies van Nederland.

Denk aan beperkingen op het gebied van woningmarkt, gaswinning, regels rond vergunningen en regulering van publieke voorzieningen. Elk beleidsterrein dat buitenlandse investeerders kan raken, heeft te maken met de regels in CETA. Milieudefensie, FNV en Handel Anders willen u hier graag over informeren aan de hand van bijgaande publicatie.

Dit verdrag is geen voldongen feit. Sterker nog, Nederland kan CETA weg stemmen, of afdwingen dat het verbeterd wordt. Alle nationale parlementen van de EU moeten over CETA stemmen. Als één land tegenstemt, dan is het afgelopen met CETA.

Nederland is één van de meest waarschijnlijke landen om de goedkeuring van CETA te voorkomen. Er zijn maar drie fracties in de Tweede Kamer echt voor CETA. VVD, CDA en D66. PvdA twijfelt nog. De ChristenUnie en alle andere partijen stemde in de vorige periode tegen de ondertekening.
Als we de PvdA overtuigen en zorgen dat de ChristenUnie vasthoudt aan zijn principes, dan komt er geen meerderheid en kan Nederland voorkomen dat onze nationale en lokale democratie wordt aangetast door CETA.

Wij denken dat u hier een belangrijke rol in kunt spelen. Roep de landelijke politici op om niet akkoord te gaan met CETA zoals het er nu ligt. Dien moties in met die strekking, stuur uw wethouder op pad en benader uw partijgenoten in de Tweede en Eerste Kamer.

Heeft u vragen of opmerkingen? Mail ons op wijstoppenceta@milieudefensie.nl

Met vriendelijke groet,

Freek Bersch
Campagneleider Wij Stoppen CETA bij Milieudefensie

PS: Volg ook onze campagne op http://WijStoppenCETA.nl

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Informatieprotocol

MGR Rijk van Nijmegen

De informatievoorziening van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen aan de deelnemende gemeenten.

Inhoud

1 | Inleiding 2
1.1 | Doel informatieprotocol 2
1.2 | Uitgangspunten 3
1.3 | Soorten informatie 3
1.4 | Proces 3
1.5 | Leeswijzer 3
2 | Formele organen MGR 4
2.1 | Algemeen Bestuur (AB) 4
2.2 | Dagelijks Bestuur (DB) 4
2.3 | De Voorzitter 4
2.4 | Bestuurscommissies: Bestuurscommissie Werk 5
2.5 | Adviescommissies: Agendacommissie 5
2.6 | Rollen in het informatieproces 5
3 | Informatieproces 6
3.1 | Opiniërende informatie 6
3.2 | Reguliere informatie 6
3.3 | Externe informatie 8
4 | Module WerkBedrijf: prestatie indicatoren 9
4.1 | Kritieke Prestatie Indicatoren 9
4.2 | Kritieke Succes Factoren 10

1 | Inleiding

Voor u ligt het informatieprotocol van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van de Nijmegen (hierna: MGR of MGR Rijk van Nijmegen). De MGR wordt gevormd uit deelnemende gemeenten. In dit informatieprotocol geven we aan welke informatie de gemeenten wanneer kunnen verwachten vanuit de MGR en de daaronder vallende modules. Dit protocol stelt de gemeenten in staat om toezicht te houden op het functioneren van de MGR. Een goed werkend informatieproces heeft echter meer voordelen: het kan het begrip en de samenwerking verstevigen. Zo willen we bijdragen aan een sterke regionale samenwerking.

Gemeenten staan voor grote opgaven door decentralisaties in het sociaal domein, bezuinigingsdoelstellingen en de veranderende verhoudingen tussen lokaal bestuur en plaatselijke samenleving. Samenwerking tussen gemeenten is essentieel om hier op een goede manier vorm aan te kunnen geven. De MGR is per 1 juli 2014 opgericht om verder vorm te geven aan de samenwerking in het Rijk van Nijmegen. Ten tijde van het schrijven van dit protocol nemen zeven gemeenten deel aan de MGR: Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.

De MGR is zowel een uitvoeringsorganisatie, als een platform voor regionaal overleg. In het kader van deze uitvoeringstaak heeft de MGR twee modules: WerkBedrijf Rijk van Nijmegen en ICT Rijk van Nijmegen. In de toekomst kan dit, afhankelijk van de keuzes van de deelnemende gemeenten, nog verder worden uitgebreid met modules op andere gebieden.

Voorwaarde voor het slagen van de MGR is dat de gemeenschappelijke regeling dicht bij de deelnemende gemeenten blijft staan. Zij zijn immers zelf de MGR. Transparantie over de besluitvorming en de werkwijze binnen de MGR ten aanzien van bevoegdheden en taken die zijn overgeheveld, is cruciaal. De agendacommissie speelt een belangrijke rol hierin. Zij vormt een schakel tussen het bestuur van de MGR en de raden in de regio. De agendacommissie is ook betrokken geweest bij het opstellen van dit informatieprotocol.

1.1 | Doel informatieprotocol

Het informatieprotocol is een kader voor de informatie zoals die door de MGR Rijk van Nijmegen periodiek beschikbaar wordt gesteld aan de deelnemende gemeenten van de MGR. Doel hiervan is om alle aangeboden informatie te stroomlijnen en aan te haken bij de gemeentelijke planning- en controlcylus. Daarnaast beschrijft het informatieprotocol welke methodes er zijn (naast de formele momenten) om informatie te delen en uit te wisselen met elkaar.

Het is ook mogelijk dat gemeenten niet deelnemen aan de MGR, maar wel diensten afnemen van één of meer van haar modules. Een voorbeeld hiervan is de gemeente West Maas en Waal, die vanaf 2016 taken op het gebied van de Wsw afneemt van de module WerkBedrijf. Ook informatievoorziening naar deze partij is belangrijk, maar daarop heeft dit informatieprotocol geen betrekking. Met deze en in de toekomst eventueel andere gemeenten of partijen maken we separate afspraken over de informatievoorziening in de dienstverleningsovereenkomsten.

De ontwikkeling van de MGR is dynamisch. Dat kan betekenen dat een aanpassing van de afspraken die we maken in dit protocol op een bepaald moment noodzakelijk is. Tegelijkertijd willen we dat de notitie niet direct aangepast hoeft te worden als een nieuwe module wordt toegevoegd. Daarom spreken we in deze notitie algemeen over de informatievoorziening vanuit de MGR. Alleen daar waar dat noodzakelijk is, wordt ingegaan op de informatievoorziening vanuit een specifieke module.

1.2 | Uitgangspunten

We hanteren een aantal uitgangspunten ten aanzien van de informatievoorziening vanuit de MGR, die leidend zijn bij het opstellen van dit informatieprotocol:

1. We stellen aan alle deelnemende gemeenten dezelfde informatie beschikbaar.
2. We zijn transparant over de werkwijze en de besluitvorming binnen de MGR.
3. Voor een goede balans tussen transparantie en bureaucratie, rapporteren we op hoofdlijnen.
4. We rapporteren op inhoud en op financieel vlak.

1.3 | Soorten informatie

We onderscheiden in het informatieproces verschillende onderdelen:

- Rollen in het informatieproces (hoofdstuk 2)
- Soorten informatie (hoofdstuk 3):
  Opiniërende informatie
  Dit is informatie waarmee de formele organen hun opinie kunnen vormen.
  Reguliere informatie
  Dit is de informatie in de reguliere besluitvorming: begroting, tussentijdse rapportages en jaarrekening.
  Externe informatie
  Dit betreft informatie over de dienstverlening van de MGR in brede zin, waarbij deze in principe voor iedereen toegankelijk is (persberichten, informatiebijeenkomsten).

1.4 | Proces

Dit informatieprotocol wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de MGR. Omdat het gaat over de informatie aan de colleges en raden van de gemeenten, vinden we het belangrijk om hen vooraf te betrekken bij de totstandkoming van het protocol en hierop input te laten leveren. Dit doen we door het protocol, na behandeling in het dagelijks bestuur, aan te bieden aan de raden en colleges van de deelnemende gemeenten. Zij worden dan in staat gesteld een zienswijze in te dienen bij het dagelijks bestuur van de MGR. Met inachtneming van deze zienswijze wordt de notitie vervolgens aangeboden aan het algemeen bestuur ter vaststelling.

1.5 | Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk (2) van deze notitie gaat over de verschillende formele organen van de MGR, zodat duidelijk is hoe de structuur van de organisatie in elkaar zit. Vervolgens leest u over de informatie die jaarlijks wordt verstrekt aan de gemeenten (hoofdstuk 3). Tot slot gaan we in op de indicatoren die we gebruiken om te rapporteren over de tot op heden enige beleidsinhoudelijke module: WerkBedrijf (hoofdstuk 4).

2 | Formele organen MGR

Binnen de MGR bestaat een aantal formele organen die we hier kort toelichten.

2.1 | Algemeen Bestuur (AB)

Het Algemeen Bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen. Dit zijn leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Zij worden benoemd door de raden in de regio.

Taken en bevoegdheden

Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, met alle bevoegdheden die op basis van de modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen aan dit orgaan worden opgedragen, en niet aan het Dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen. Dit houdt concreet in dat het algemeen bestuur een regionaal platform vormt voor samenwerking en overleg, en dat zij de begroting en jaarrekening van de MGR vaststelt. Daarnaast wordt de platformfunctie voorbereid in het algemeen bestuur.

De vertegenwoordigers van een gemeente in het AB zijn aanspreekbaar op en verantwoording verschuldigd aan hun raad over het doen en laten van de MGR. Deze regeling verplicht het AB van de MGR de gemeenteraden alle informatie te geven die nodig is voor de beoordeling van het huidige en toekomstige beleid. Dit is dan ook één van de meest directe manieren waarop raden in de regio kunnen sturen op het functioneren van de MGR.

2.2 | Dagelijks Bestuur (DB)

Het Dagelijks Bestuur telt vijf leden inclusief de voorzitter. Aan de raden is een wijziging van de juridische regeling van de MGR voorgelegd om dit aantal terug te brengen tot drie. Zij vertegenwoordigen in het dagelijks bestuur niet de gemeente waar ze burgemeester of wethouder zijn, maar zij nemen plaats in het DB namens het AB. Zij worden dan ook benoemd door en zijn verantwoording schuldig aan het AB.

Taken en bevoegdheden

Conform de wet en de regeling komt het dagelijks bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders dan wel het College van Gedeputeerde Staten. Dit betekent dat het dagelijks bestuur verantwoordelijk is voor de dagelijkse gang van zaken van de MGR. Dat brengt ook enkele bevoegdheden met zich mee, zoals het sluiten van privaatrechtelijke overeenkomsten en het benoemen en ontslaan van personeel. Daarnaast bereidt het dagelijks bestuur de vergaderingen van het algemeen bestuur voor en voert de besluiten uit die daar worden genomen.

2.3 | De Voorzitter

De Voorzitter wordt door en uit het AB benoemd.

Taken en bevoegdheden

De voorzitter leidt de vergaderingen van het AB en DB. Daarnaast vertegenwoordigt de voorzitter de MGR in en buiten rechte.

2.4 | Bestuurscommissies: Bestuurscommissie Werk

In de MGR is de mogelijkheid opgenomen om bestuurscommissies in te stellen. Dit is een bevoegdheid van het AB. Als het AB voornemens is een bestuurscommissie in te stellen, moeten eerst de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid worden gesteld zienswijzen kenbaar te maken. Het AB benoemt de leden van de bestuurscommissie, bepaalt welke bevoegdheden de bestuurscommissie heeft en wat de opdracht is van de leden van de bestuurscommissie.

Ten tijde van het schrijven van dit protocol, kent de MGR één bestuurscommissie: de bestuurscommissie Werk. De leden van de bestuurscommissie Werk worden gevormd door de portefeuillehouders Werk van de deelnemende gemeenten.

Taken en bevoegdheden

De bestuurscommissie houdt zich bezig met de inhoudelijke ontwikkeling van het WerkBedrijf (voorbereiden re-integratieverordening, voorbereiden overeenkomsten, deelbegroting WerkBedrijf, etc.).

2.5 | Adviescommissies: Agendacommissie

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen commissies van advies instellen. Hiervoor is het niet nodig om eerst een zienswijze op te halen bij de deelnemende gemeenten. Van deze adviescommissies bepaalt het algemeen bestuur welke samenstelling en welke bevoegdheden en faciliteiten zij krijgt.

De enige adviescommissie die we op dit moment kennen is de agendacommissie, die ook formeel is opgenomen in de MGR. De agendacommissie bestaat uit raadsleden van de zeven deelnemende gemeenten en kent dus zeven leden, inclusief de voorzitter.

Taken en bevoegdheden

De agendacommissie ziet zichzelf als een technische commissie, die adviezen geeft over de planning van stukken op de agenda's van de raden en zorgt voor logistieke afstemming van stukken. Daarmee schept zij de randvoorwaarden zodat de raden hun kaderstellende en controlerende taak goed kunnen vervullen.

2.6 | Rollen in het informatieproces

Het informatieprotocol heeft als doel om gemeenten te helpen in hun kaderstellende en controlerende taak ten aanzien van de MGR. Een goed informatieproces over en weer vraagt een actieve houding van zowel de gemeenten als de MGR. Bijvoorbeeld door elkaar te informeren als bepaalde informatie over de samenwerking tussen de MGR en de gemeente gedeeld wordt, in welke context dan ook.

3 | Informatieproces

In dit hoofdstuk komen de verschillende soorten informatie aan de orde, namelijk: opiniërende, reguliere, gevoelige en externe informatie.

3.1 | Opiniërende informatie

Opiniërende informatie gaat over het verschaffen van informatie door de MGR waardoor de gemeenten hun visie en standpunten kenbaar kunnen maken.

Jaarlijkse bijeenkomst

Minstens eenmaal per jaar wordt een bijeenkomst georganiseerd door de MGR voor in elk geval raadsleden van de deelnemende gemeenten in de regio. De vorm en inhoud van deze bijeenkomst komt in samenwerking met de agendacommissie tot stand. En sluit aan op de behoeften en vragen van de raden in de regio.

3.2 | Reguliere informatie

Dit betreft de meer formele informatiemomenten. De planning- en controlcyclus bestaat in hoofdlijnen uit vier onderdelen: de kaderbrief, de begroting, de tussentijdse rapportage en de jaarrekening. Onderstaand beschrijven wij het proces voor ieder van deze onderdelen en gaan we hierbij specifiek in op de betrokkenheid van de gemeenten.

Strategisch beleidsplan

In de MGR staat dat het AB een uitvoeringsbeleidsplan, doorvertaald in een uitvoeringsbeleidsprogramma kan vaststellen. Hierin staat beleid dat zij in grote lijnen wil uitvoeren. Het is niet noodzakelijk om dit plan vast te stellen voor het AB. Zij kan zelf besluiten of zij dit nodig acht. Als het AB deze documenten wenst vast te stellen, stelt zij de raden in de gelegenheid een zienswijze in te dienen.

Kaderbrief

Vóór 1 december van het jaar, twee jaar voorafgaand aan het jaar waarover de begroting gaat (t-2) stuurt de MGR een korte brief naar de raden waarin aangegeven wordt wat volgens het bestuur van de MGR de hoofdpunten worden voor het betreffende jaar en daarmee voor de begroting. Deze brief kan ook melden dat de koers van het afgelopen jaar wordt voortgezet en dat herijking van beleid volgens het bestuur niet noodzakelijk is voor het komende jaar. De raden worden in de gelegenheid gesteld om vóór 1 februari een reactie te geven op deze brief. Zij kunnen daarmee vooraf aandachtspunten of kaders meegeven die gebruikt kunnen worden bij het opstellen van de begroting.

Begroting

De begroting vormt het inhoudelijke en financiële kader voor het handelen van de MGR in het betreffende jaar. Wij zien de begroting daarmee als instrument om ook te voldoen aan de wettelijke eis om jaarlijks beleidsmatige en financiële kaders op te stellen.

Het proces in aanloop naar de vaststelling van de begroting ziet er als volgt uit:

- De kaderbrief – inclusief zienswijzen – en de begrotingsrichtlijnen die worden opgesteld door de regionale adviesfunctie, worden benut bij het opstellen van de begroting.
- De ontwerpbegroting wordt vóór 1 april door het dagelijks bestuur van de MGR aan de raden verstuurd.
- De gemeenteraden kunnen binnen acht weken bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het DB voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting en biedt dit aan het AB aan.
- Het AB stelt de begroting voor 15 juli vast in het jaar dat voor het begrotingsjaar is. De definitieve begroting wordt vervolgens aangeboden aan de gemeenteraden en aan Gedeputeerde Staten.

Jaarrekening
In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd, zowel financieel als inhoudelijk, over het voorgaande jaar.

Het proces in aanloop naar de vaststelling van de jaarrekening loopt grotendeels gelijk op met het proces voor de begroting voor twee jaar daarna en ziet er als volgt uit:

- Het dagelijks bestuur biedt de jaarrekening, samen met de accountantsverklaring, vóór 1 april aan de raden aan.
- De gemeenteraden kunnen binnen acht weken bij het DB hun zienswijze over de jaarrekening kenbaar maken. Het DB voegt de zienswijzen bij de jaarrekening en biedt deze aan het algemeen bestuur ter vaststelling aan.
- Het AB stelt de jaarrekening vast vóór 15 juli volgend op het jaar waarop deze betrekking heeft vast. De definitieve jaarrekening wordt vervolgens aangeboden aan de gemeenteraden en aan Gedeputeerde Staten.

Tussentijdse rapportages
Na het eerste kwartaal ontvangt de gemeente een factsheet met daarin de cijfermatige stand van zaken. Daarnaast wordt gerapporteerd over afwijkingen. Als er afwijkingen zijn, worden deze voorzien van een toelichting. De factsheet heeft betrekking op de eerste drie maanden van het jaar (januari tot en met maart) en wordt vóór 15 mei aan de raden verzonden.

Halverwege het lopende jaar ontvangt de gemeente een tussentijdse rapportage van het bestuur van de MGR. In deze rapportage gaan we in op de ontwikkelingen binnen de MGR, zowel financieel als inhoudelijk. De begroting van de MGR dient daarvoor als basis. De tussentijdse rapportage heeft betrekking op de eerste zes maanden van het jaar (januari tot en met juni) en wordt vóór 15 september aan de raden verzonden.

Het inhoudelijke deel van de rapportage beschrijft de werkwijze en prestaties van de MGR in het betreffende periode. Dit doen we voor de beleidsinhoudelijke modules, onder meer aan de hand van inhoudelijke indicatoren, waar we verderop in dit hoofdstuk op ingaan. Daarnaast geven we voor elke module en voor de ondersteuning van de platformfunctie in de tussenrapportage informatie over de financiële positie en de voortgang ten opzichte van de begroting. Daarnaast is er een doorkijk naar het financiële resultaat aan het einde van het jaar.

Overzicht regulier informatieproces

Onderdeel	*Aanbieden aan de raden*	*Rol van de raad*	*Vaststellen*
Kaderbrief:	< 1 december	Zienswijzen (vóór 1 februari)	Nvt
Begroting:	< 1 april	Zienswijzen (vóór 15 juni)	AB MGR stelt vast vóór 15 juli. Definitieve begroting wordt aangeboden aan de raden en de Gedeputeerde Staten.
Jaarrekening:	< 1 april	Zienswijzen (vóór 15 juni)	AB MGR stelt vast vóór 15 juli. Definitieve jaarrekening wordt aangeboden aan de raden en de Gedeputeerde Staten.
Factsheet	< 15 mei	Geen	Nvt
Halfjaar rapportage:	< 15 september	Geen	Nvt

3.3 | Externe informatie

Externe informatie is informatie die in principe voor iedereen toegankelijk is. Het betreft veelal informatie over de dienstverlening van een van de modules.

Persberichten

Rondom nieuwswaardige gebeurtenissen wordt een persbericht opgesteld. Daarbij is het uitgangspunt dat de MGR afstemming zoekt met de gemeente als dit nodig is – en vice versa.

Informatiebijeenkomsten en werkbezoeken

Regelmatig worden bijeenkomsten georganiseerd door de MGR rondom een bepaald thema. Deze bijeenkomsten worden altijd georganiseerd naar aanleiding van een concrete vraag. De inhoud, vorm, locatie en frequentie van deze bijeenkomsten wisselt.

Gemeentelijke nieuwsbrief

Regelmatig wordt door de modules van de MGR een gemeentelijke nieuwsbrief verstuurd. De ontvangers van deze nieuwsbrief hebben zichzelf aangemeld. Zij hebben allemaal een functie bij een van de zeven aangesloten gemeenten. De nieuwsbrief van de module WerkBedrijf wordt elke zes weken verzonden; de nieuwsbrief van de module iRvN elke zes maanden.

Website

De vergaderingen, vergaderstukken en besluiten van het algemeen bestuur zijn openbaar. Hiervoor wordt de website www.regiorvn.nl ingezet. Hetzelfde geldt voor de vergaderingen en stukken van de agendacommissie, ook die zijn openbaar en op deze website te vinden.

Ook via de websites van de modules wordt informatie verschaft, met name over de dienstverlening: www.werkbedrijfrvn.nl en www.irvn.nl.

Overig

In situaties waarin het informatieprotocol niet voorziet, wordt op dat moment een passend manier gevonden om de informatie te delen – zowel qua vorm als inhoud.

4 | Module WerkBedrijf: prestatie indicatoren

Van de twee modules die de MGR kent ten tijde van het schrijven van dit protocol is WerkBedrijf de enige module waar sprake is van uitvoering van een beleidsinhoudelijke taak. Dit maakt dat voor deze module, en eventuele toekomstige modules waarvoor hetzelfde geldt, ook rapportage over inhoudelijke voortgang en prestaties geboden is. Dit doen we onder meer aan de hand van indicatoren. Voor WerkBedrijf beschrijven wij deze onderstaand. Bij de toevoeging van een eventuele andere beleidsinhoudelijke module aan de MGR, stellen wij bij de toevoeging van de module indicatoren op waarover gerapporteerd wordt.

4.1 | Kritieke Prestatie Indicatoren

De kern van de dienstverlening van WerkBedrijf bestaat uit de bemiddeling, ontwikkeling en begeleiding van kandidaten op weg naar werk. Het arbeidsbemiddelingsproces ziet er als volgt uit:

1. Aanmelding en kennismaking
   De kandidaat is aangemeld door de gemeente of meldt zichzelf aan. De kandidaat ontvangt informatie en een uitnodiging voor een groepsgewijze kennismakingsbijeenkomst.
2. Helderheid in wat de kandidaat kan
   In deze fase gaat de consulent met de kandidaat aan de slag om te kijken voor welk werk de kandidaat geschikt is. Daaruit komen twee mogelijkheden:
   a. De kandidaat heeft een volledig bemiddelingsprofiel en de kandidaat kan aan het werk.
   b. Het bemiddelingsprofiel is nog niet duidelijk; er komt een vervolgdiagnose.
3. Werken aan werk
   Als de kandidaat aan het werk kan, gaat de consulent samen met de kandidaat op zoek naar geschikt werk. Extra ondersteuning kan hierbij worden ingezet.
4. Aan het werk
   De kandidaat gaat aan het werk. Eventueel met de inzet van voorzieningen (zoals een loonkostensubsidie).

In de rapportages van module WerkBedrijf leggen we in ieder geval verantwoording af over onderstaande kritieke prestatie indicatoren (KPI's)[1]. Op deze KPI's zit ook een doelstelling die jaarlijks wordt vastgesteld en vastgelegd in de begroting van de MGR. In elke rapportage van de MGR wordt gerapporteerd over de KPI's.

Overigens kunnen in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) tussen deelnemende gemeente en de desbetreffende module aanvullende KPI's worden vastgelegd.

KPI's:

- Het aantal kandidaten dat volledig is uitgestroomd naar werk op basis van de bijstandscijfers van gemeenten
- Het aantal plaatsingen op betaald werk (parttime en fulltime, met daarbij een onderscheid naar aangewezen prioritaire doelgroepen)
- Resultaten SW-voorziening:
  - verdeling van de werkvormen
  - ziekteverzuim
  - toegevoegde waarde per fte

[1] De KPI's met betrekking tot de afspraken in de dienstverleningsovereenkomst arbeidsbemiddeling en meer- en/of maatwerkovereenkomsten zijn niet opgenomen in dit informatieprotocol.

4.2 | Kritieke Succes Factoren

Om bovenstaande resultaten te kunnen behalen is een aantal factoren een noodzakelijke voorwaarde. Die beschrijven we aan de hand van kritieke succes factoren (KSF's). Niet elke KSF komt in elke rapportage terug; alleen als dat relevant is.

KSF's:

- De tevredenheid van kandidaten, SW-medewerkers en ondernemers over (de dienstverlening van) WerkBedrijf
- Het aantal kandidaten in een actief arbeidsbemiddelingsproces
- Het aantal plaatsingen op werk met behoud van uitkering (ontwikkeltraject, leerwerkplek, Op weg naar werk)
- Het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar onderwijs (m.n. jongeren en statushouders)
- Duur van de dienstverlening (o.a. indicatie van intensiteit van de begeleiding)
- Het aantal relaties met ondernemers

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Kwartaalrapportage **Q2**

MGR Rijk van Nijmegen, 13/09/2019

Voorwoord

Voor u ligt de tweede kwartaalrapportage in 2019 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling van de regio Rijk van Nijmegen. In de rapportage staan de inhoudelijke en financiële resultaten WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen.

In het eerste halfjaar van 2019 zijn ongeveer 1.300 mensen door de begeleiding van WerkBedrijf naar een fulltime of parttime baan of naar school gegaan. Ik wens deze mensen alle goeds toe. Werk en opleiding is belangrijk voor inkomen en voor het meedoen in de samenleving.

Als wethouder Werk, Inkomen en armoedebestrijding van Nijmegen wilde ik contact met bijstandsgerechtigden. Ik heb ze uitgenodigd voor een kopje koffie. Ik ben onder de indruk van de mensen die ik spreek. Het gesprek gaat over hoe zij onze dienstverlening ervaren, waar zij in hun leven tegen aanlopen en wat wij kunnen verbeteren in de begeleiding naar werk. De gesprekken inspireren mij in het dagelijkse werk als wethouder en als voorzitter van de Bestuurscommissie Werk. Het geeft inzicht in hoe weerbarstig de dagelijkse praktijk bij inkomensverstrekking en arbeidsbemiddeling is. En het brengt me terug tot de basis: in persoonlijk contact met mensen ontdek je wat nodig is om aan het werk te kunnen, hoe kunnen we andere invalshoeken ontdekken en inspiratie opdoen voor verbeteringen. Dat laatste hebben we ook met de ontwikkeling van kansberoepen. Ondernemers, onderwijs en overheid slaan de handen in één om het verschil te maken in het werkleven van mensen.

In de rapportage leest u meer over wat we hiervan hebben geleerd en wat succesfactoren zijn. Ik ben erg blij dat we een vervolg kunnen geven aan deze projecten en mensen perspectief op werk kunnen bieden.

Renske Helmer-Englebert
Voorzitter bestuurscommissie Werk

Inhoud

Voorwoord **2**

Samenvatting **4**

1 MGR **6**

2 WerkBedrijf **7**

WerkBedrijf: de cijfers in Q2 ..... **13**

WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers **14**

SW: Het verhaal achter de cijfers **20**

3 ICT Rijk van Nijmegen **24**

4 Financiën **26**

Financiële indeling **26**

Taakvelden **26**

Baten en lasten MGR **27**

Toelichting op de baten en lasten MGR **27**

Bijlage 1: De gemeenten in beeld **29**

Berg en Dal **30**

Beuningen **32**

Druten **34**

Heumen **36**

Mook en Middelaar **38**

Nijmegen **40**

Wijchen **43**

West Maas en Waal **45**

Bijlage 2 Financiële overzichten **46**

1. WerkBedrijf **47**

2. ICT Rijk van Nijmegen **54**

3. Bestuursondersteuning **60**

Bijlage 3 ..... **61**

Financiële bijdrage per gemeente 2019 begroot en prognose

Bijlage 4 ..... **65**

Specificatie financiële bijdrage per gemeente 2019 voor de SW begroot en prognose

Samenvatting

MGR
In het tweede kwartaal is de informatievoorziening vanuit de MGR verbeterd. Daarnaast is er gesproken over het wijzigen van de juridische regeling van de MGR. Het belangrijkste voorstel is het verkleinen van het dagelijks bestuur van 5 naar 3 leden. Tot slot is er in het algemeen bestuur gesproken over de samenwerking in de bredere regio Arnhem/Nijmegen. Dit wordt de komende maanden verder uitgewerkt.

WerkBedrijf
We liggen op koers met de plaatsingen van kandidaten. Tot en met het tweede kwartaal stroomden 560 mensen uit de uitkering door werk. Zij kregen voldoende inkomsten uit hun betaalde baan en waren niet meer afhankelijk van een uitkering. Tot en met het tweede kwartaal plaatsten we 633 kandidaten op parttime werk. Zij stroomden daardoor (gedeeltelijk) uit de uitkering. Ook plaatsten we 261 jongeren op betaald werk en bemiddelden we 202 kandidaten met een arbeidsbeperking naar een betaalde baan. Mensen die met een indicatie beschut werk aan de slag zijn op een betaalde baan vallen ook onder deze groep. Om meer passende werkplekken voor deze groep kandidaten te vinden organiseerden we afgelopen kwartaal bijeenkomsten met aanbieders van arbeidsmatige dagbesteding en het Inclusief Ondernemersnetwerk (ION).

Een aantal factoren zorgen voor een succesvolle plaatsing. Zo voorkomt intensieve jobcoaching uitval tijdens een scholings- en/of plaatsingstraject. Ook ontzorgt dit de werkgever. Kandidaten opleiden in vakvaardigheden en werknemersvaardigheden geeft hen een sterkere positie op de arbeidsmarkt. Een opleidingstraject afgestemd op, en in samenwerking met, de ondernemer zorgt vaak voor baangarantie. Daarvoor is het belangrijk dat de kandidaat en ondernemer vooraf weten wat er van hen verwacht wordt en waarin zij ondersteund worden. Om dit soort kansberoepenprojecten te blijven doen hebben WerkBedrijf, UWV, ROC en centrumgemeente Nijmegen een regionaal actieplan ingediend voor een financiële impuls van het Rijk (Perspectief op werk).

Betaald werk is niet voor alle kandidaten (nu) haalbaar. Op Weg Naar Werk (voorheen arbeidsmatige dagbesteding) kan een opstap zijn naar betaald werk. Tot en met het tweede kwartaal zijn 441 kandidaten actief (geweest) binnen onze voorziening Op Weg Naar Werk. Binnen deze voorziening ligt de focus op het ontwikkelen van zelfredzaamheid en loonwaarde van kandidaten.

Bij de SW focussen we op het verhogen van de toegevoegde waarde (de omzet die een SW-medewerker draait) en het verlagen van het ziekteverzuim. Een lager ziekteverzuim zorgt namelijk voor een hogere toegevoegde waarde. Gemiddeld was het ziekteverzuim in het tweede kwartaal 18,1%. De toegevoegde waarde is € 3.562.

iRvN
ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur (incl. telefonie) van en voor de gemeenten in de Regio Rijk van Nijmegen, voor de MGR en Omgevingsdienst Rijk van Nijmegen (hierna: ODRN). Naar aanleiding van de motie 'Nijmegen Digitaal Open' is onderzocht en geconcludeerd dat iRvN alle verplichte én aanbevolen Open Standaarden toepast die binnen haar beheer vallen en daarmee formeel aan de wettelijke eisen voldoet. Verder is het voorstel om het product 'Enterprise Service Bus' (ESB) als product regionaal in te zetten besproken. We leggen dit voorstel deze kwartaalrapportage, in een separate begrotingswijziging, voor aan het algemene bestuur.

Het oorspronkelijke uitgangspunt om de Servicepunten op de locaties van de deelnemende gemeenten met 0,5 fte ipv 1 fte te realiseren is niet haalbaar gebleken. Daarom is extra capaciteit ingezet bij deze lokale Servicepunten.
In het kader van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (hierna: BIO) worden ook eisen gesteld aan de monitoring en analyse van de aanwezige logfile (waarin alle activiteiten binnen de ICT-infrastructuur worden vastgelegd). Door de veelheid en diversiteit van de logginggegevens binnen het gehele netwerk wordt voor effectieve monitoring, analyse en signalering specifieke programmatuur aangeschaft en ingericht.

Financieel

WerkBedrijf

Bij WerkBedrijf zijn er een aantal prognoseaanpassingen ten opzichte van de begroting. Binnen het onderdeel WERK verwachten we dat de kosten van de voorziening Op weg naar werk (voorheen arbeidsmatige dagbesteding) € 100.000 tot € 200.000 achterblijven op de begroting. Dit komt onder andere door een lagere nieuwe instroom van kandidaten. Bij de wettelijke loonkostensubsidies verwachten we, op basis van de toename die we nu zien, een extra uitgave van € 200.000 tot € 300.000. Dit komt doordat er steeds meer kandidaten met een indicatie banenafspraak worden geplaatst. Tot slot heeft WerkBedrijf, in de meicirculaire van 2019, € 600.000 extra middelen voor het participatiebudget ontvangen. We stellen voor dit in te zetten voor de gestegen loonkosten van het ambtelijk personeel en maatwerk voor gemeenten.
Binnen het onderdeel SW verwachten we, op basis van de resultaten in het eerste half jaar, een tekort van € 217.000. Dit komt met name door een lagere omzet en extra kosten vanwege verstrekte transitievergoedingen. We sturen de komende maanden bij op het verwachte tekort.

Tot slot gaan we de verhuuropbrengsten van vastgoed niet volledig realiseren. We verwachten dit binnen onze huidige budgetten op te vangen.

iRvN

De huidige prognose voor het onderdeel Automatisering is dat we op de begrote gemeentelijke bijdrage uitkomen. Hierbij is o.a. rekening gehouden met extra dienstverlening bij de Servicedesk en extra kosten voor informatiebeveiliging.
Op het onderdeel Informatie-en Applicatiebeer stellen we de prognose bij naar een verwacht voordeel van € 337.000 over 2019. Dit voordeel vloeit voort uit een overdracht van het product 'Enterprise Service Bus' (ESB) naar automatisering.
In december 2018 is het voorstel om het product ESB regionaal in te zetten en te beheren) in de regio besproken. Deze kwartaalrapportage leggen we dit voorstel, in een separate begrotingswijziging, voor aan het algemene bestuur. Bij conforme besluitvorming worden de jaarlijkse ESB-exploitatiekosten vanaf 2019 betaald uit de structureel beschikbare ruimte binnen het onderdeel Automatisering. Voorheen waren deze kosten voor rekening van het onderdeel Informatie-en Applicatiebeheer. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor gemeente Nijmegen, die tot op heden de enige opdrachtgever is van onderdeel Informatie-en Applicatiebeheer, met € 337.000 verlaagd.

Tot slot bieden we de begrotingswijziging aan waarin er per per 1 januari 2020 een overdracht van de onderhoudsbudgetten plaatsvindt van de iRvN, onderdeel applicatiebeheer, naar de gemeente Nijmegen voor een bedrag van € 1.284.000. Dit besluit heeft géén invloed op de overige deelnemers.

1 MGR

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) is zowel een uitvoeringsorganisatie, als een platform voor regionale afstemming en overleg. In het kader van dit platform worden gesprekken gefaciliteerd over samenwerkingsthema's.

Samenwerking Arnhem/Nijmegen

In het tweede kwartaal is in het algemeen bestuur gesproken over de samenwerking in de bredere regio Arnhem/Nijmegen. Alle colleges in de regio hebben in dit kwartaal de 'Discussienotitie regionale samenwerking: Samen steviger en sterker' vastgesteld. Hierin wordt voorgesteld te gaan werken met een metropoolregio Arnhem/Nijmegen en op die manier de samenwerking verder te versterken. De regiogemeenten en Economic Board vormen in dit scenario samen één bestuur met besluitvormende bevoegdheid. Dit bestuur stuurt integraal op de regionale visie, agenda en lobby. De komende maanden wordt dit op het niveau van de regio Arnhem/Nijmegen verder uitgewerkt. In het algemeen bestuur van de MGR is gesproken over de positionering van het Rijk van Nijmegen in deze samenwerking. Iedereen is doordrongen van het belang van een stevige positie van de raden.

Wijziging juridische regeling

Er is ook gesproken over wijziging van de juridische regeling van de MGR. Aan de colleges en raden is een gewijzigde regeling aangeboden met het verzoek deze vast te stellen. De belangrijkste (voorgestelde) wijziging in de regeling is de verkleining van het dagelijks bestuur. Na de verkiezingen van vorig jaar is besloten het primaat meer bij het algemeen bestuur neer te leggen en te gaan werken met een kleiner dagelijks bestuur. Hiermee willen we voorkomen dat gemeenten die geen lid hebben in het dagelijks bestuur een informatieachterstand ervaren. Sinds een jaar hebben we daarom drie leden van het dagelijks bestuur en twee vacatures. Met de wijziging van de juridische regeling willen we formeel regelen dat het dagelijks bestuur minder leden kent. Daarnaast wordt de regeling geactualiseerd en stellen we een aantal kleinere wijzigingen voor.

Informatievoorziening

Tot slot zijn er verdere verbeteringen doorgevoerd in de informatievoorziening vanuit de MGR. In de vorige kwartaalrapportage is aangegeven dat we de structuur van de website hebben aangepast om de stukken beter vindbaar te maken. In het tweede kwartaal van dit jaar is de website verder gevuld, zodat nu alle openbare stukken eenvoudig op de website te vinden zijn. De volgende stap in de verdere verbetering van de informatievoorziening is het actualiseren van het informatieprotocol. Dit protocol bieden we in het najaar aan de colleges en raden aan voor een zienswijze. Advies van de leden van de Bestuurscommissie Werk aan de raden is het ontwerp-informatieprotocol tegelijkertijd met de regionale nota Arbeidsmarkt en Re-integratie te behandelen.

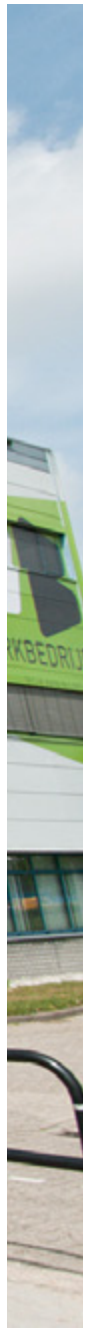
2 WerkBedrijf

WerkBedrijf is het arbeidsbemiddelingsbedrijf voor de regio Rijk van Nijmegen. Onze kernactiviteit is het bemiddelen, ontwikkelen en begeleiden van werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk. Iedereen verdient een (werk)plek in onze maatschappij.

Perspectief op werk

Voor werkgevers is het een uitdaging om vacatures te vervullen. En voor onze kandidaten is het een uitdaging om passend werk te vinden. De mismatch komt doordat kandidaten niet aan de gevraagde functie-eisen voldoen. Daardoor lopen ondernemers kansen mis in de groei van hun bedrijf. En kandidaten kunnen niet volop meedoen in de maatschappij. Er is extra inzet nodig om de mismatch aan te pakken. Werkgevers, gemeenten, UWV, MBO-raad, het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) constateren dat ook. Zij stellen een financiële impuls beschikbaar in 2019 en 2020 en deden een oproep aan arbeidsmarktregio's om een regionaal actieplan op te stellen. WerkBedrijf, UWV, ROC en centrumgemeente Nijmegen hebben, in opdracht van de Regionale Tafel Arbeidsmarkt (RTA) een regionaal actieplan ingediend. In de aanpak staan drie uitgangspunten centraal:

1 Aanpak leerwerkarrangementen met ondernemers, onderwijs en overheid voortzetten en uitbreiden
  Kandidaten scholen/opleiden naar kansrijke beroepen, aansluitend op de personeelsvraag van ondernemers. Met ondernemers maken we afspraken zodat kandidaten na hun leertraject betaald aan de slag kunnen.

2 Aansluiten op Leven Lang Ontwikkelen
Kandidaten scholen/opleiden zodat zij een sterkere positie hebben op de arbeidsmarkt. Bijvoorbeeld door scholing in werknemersvaardigheden, soft skills, taal- en digitale vaardigheden of bepaalde beroepen of taken.

3 Aansluiten op kansen van de energietransitie
De energietransitie leidt tot meer en een andere vraag naar personeel. Bijvoorbeeld in de installatiebranche. We sluiten aan bij initiatieven die al lopen op dit gebied.

Succesfactoren kansberoepen

Het regionaal actieplan Perspectief op werk is deels gebaseerd op (de ervaring van) het project kansberoepen. Dit project is gefinancierd door gemeente Nijmegen en liep van medio 2017 tot medio 2019. In het project richtte WerkBedrijf zich op sectoren waar veel vraag is. We investeerden in scholing om kandidaten aantrekkelijker te maken voor werkgevers. Met werkgevers sloten we intentieovereenkomsten af zodat kandidaten na een leerwerktraject een betaalde baan kregen. Een aantal voorbeelden vindt u op de volgende pagina. De doelstelling; extra uitstroom van 225 Nijmeegse bijstandsgerechtigden is behaald.

Op basis van dit project zien we een aantal succesfactoren die we toepassen in de uitvoering van het regionaal actieplan. Zo is intensieve jobcoaching tijdens het project nodig om uitval te voorkomen. Ook ontzorgt dit de ondernemer en verhoogt het de motivatie van de kandidaat. Indien nodig start de coaching in het voortraject en loopt deze door in de plaatsing. Verderop leest u het verhaal van Eli van der Pluijm, jobcoach van het kansberoepen-project Talent in de Keuken. Een andere succesfactor is gerichte en flexibele scholing. Het bezitten van vakvaardigheden (hard skills) en werknemersvaardigheden (soft skills) is belangrijk voor (behoud van) een baan. Om scholing aan te passen aan de kandidaat en de personeelsvraag van de ondernemer is flexibiliteit nodig. In de vorm (op school, in company), maar ook in de opleiding zelf (optie om deelcertificaten te behalen, een versneld traject, meerdere instroommomenten, extra taalondersteuning etc.). Tot slot is een goede voorbereiding van de kandidaat en de ondernemer van belang. Beiden moeten vooraf weten wat er (van hen) verwacht wordt. De kandidaat krijgt daarmee een goed beeld van de functie. Ondernemers krijgen een goed beeld van de kandidaten, wat leeft en belangrijk is tijdens het traject.

Resultaat impuls 2015

Het Rijk heeft in 2015 ook een financiële impuls gegeven aan arbeidsmarktregio's. Dit was voor de invulling van de banenafspraak en oprichting van werkbedrijven. De Stuurgroep Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen (SAR), een samenwerking tussen overheid, onderwijs, bedrijfsleven, vakbonden en UWV, heeft deze impuls besteed aan 3 projecten: Kandidaat in beeld, Werkgevers aan zet en Werklab. Dit heeft er onder andere toe geleid dat werkgevers kandidaten met een indicatie banenafspraak kunnen vinden in één systeem. Ook zijn er belemmeringen om kandidaten in dienst te nemen weggenomen door bijvoorbeeld Harrie-trainingen aan te bieden waarbij de werkgever een training volgt om zelf goede begeleiding op de werkvloer te bieden. Het Inclusief Ondernemers Netwerk (ION) is van start gegaan. Dit zijn inmiddels meer dan 70 regionale ondernemers die zich inzetten voor kandidaten (met een indicatie banenafspraak). Ook is het ICT Platform Regio Rijk van Nijmegen opgericht, dat arbeidsbemiddeling in de ICT-branche als doel heeft. Tot slot zijn er jobfinders ingezet om studenten met een arbeids-

beperking van ROC, HAN of RU een goede overstap te laten maken naar stage of de arbeidsmarkt. De SAR is inmiddels opgeheven.

Individuele plaatsing en steun

Naast het project kansberoepen zetten we ook speciale trajecten in voor een specifieke groep kandidaten. Zo zijn er Individiuele Plaatsing- en Steun (IPS)-trajecten beschikbaar voor kandidaten die een ernstig psychische aandoening hebben, in behandeling zijn bij geselecteerde GGZ-partijen en een bijstandsuitkering ontvangen. In een IPS-traject wordt de kandidaat drie jaar begeleid naar en op een werkplek. Een gecertificeerde IPS-coach, werkzaam bij de GGZ-instelling, begeleid de kandidaat. Het vinden van werk of een opleiding wordt daarmee onderdeel van het zorgtraject. Gemeenten hebben WerkBedrijf in 2017 opdracht en financiering gegeven voor het uitvoeren van deze trajecten. Inmiddels zijn 67 IPS-trajecten gestart. Aan het einde van het tweede kwartaal zijn 27 kandidaten betaald aan het werk. Omdat het traject 3 jaar duurt zal komende jaren duidelijk worden wat de resultaten zijn. Op basis van financiering is in totaal ruimte voor 120 trajecten (100 voor Nijmeegse kandidaten en 20 voor kandidaten uit andere regiogemeenten). Er zijn nog enkele trajecten beschikbaar voor kandidaten uit de regiogemeenten.

Aan de slag in de zorg

WerkBedrijf, ROC en ZZG Zorggroep ontwikkelden voor kandidaten van WerkBedrijf een opleidingstraject tot verzorgende IG, niveau 3. In maart 2018 startten 23 kandidaten met dit traject. In juli 2019 zijn 12 kandidaten in dienst bij ZZG Zorggroep. De andere kandidaten hebben in de loop van het traject andere keuzes gemaakt. Het merendeel van hen is aan het werk of volgt een opleiding, binnen of buiten de zorgsector. Vanwege het succes wordt het project herhaald in 2020.

Daarnaast loopt een traject waarin kandidaten binnen 1,5 jaar opgeleid worden tot Helpende in de zorg. Het traject is een samenwerking tussen WerkBedrijf, ROC en MVO Solutions. De kandidaten volgen de mbo-2 opleiding Dienstverlening Helpende Zorg en Welzijn. Het eerste halfjaar werken de kandidaten met behoud van uitkering, daarna krijgen ze een jaarcontract. 6 kandidaten kregen in januari een contract bij MVO Solutions. In mei startte een tweede groep van 15 kandidaten met dit traject.

Opleidingstraject installatie

In de installatiebranche werken MVO Solutions, WerkBedrijf en IW Nederland samen om kandidaten op te leiden tot assistent elektromonteur. In het traject volgen kandidaten een BBL niveau 1 opleiding van 1 jaar. Direct starten of later doorstromen naar niveau 2 is ook een mogelijkheid. Na het eerste halfjaar krijgen kandidaten een jaarcontract via MVO Solutions. In het eerste kwartaal behaalden 9 kandidaten het theoretische deel van hun opleiding en daarmee het NEN 3140 certificaat. Een mooi resultaat. We onderzoeken samen met MVO Solutions of het mogelijk is om kandidaten gedurende het jaar op ieder moment te laten instromen in het traject.

Werken in de schildersbranche

Kandidaten die aan de slag willen als schilder, maar nog geen of weinig ervaring hebben, kunnen starten met een schilderstraject. In dit traject werken we samen met MVO Solutions. Zij bieden een praktijkopleiding waar kandidaten door een leermeester opgeleid worden. Ook is er een jobcoach aanwezig om kandidaten te begeleiden. Kandidaten die het leertraject van zes maanden goed doorlopen ontvangen verschillende certificaten en krijgen een jaarcontract. Deze samenwerking loopt sinds eind 2017 en kandidaten kunnen op ieder moment instromen. In 2019 zijn 7 kandidaten aan het werk gegaan en nog 6 kandidaten bezig met de opleiding.

Chef-kok Eli van der Pluym coacht talent in de keuken

WerkBedrijf participeert, samen met het ROC en het UWV in het LeerWerkLoket. Daarin organiseren wij gezamenlijk leerwerk kansen voor werkzoekenden die niet meteen passen op kansberoepen.
Met het project Talent in de keuken worden op een creatieve en effectieve manier twee problemen tegelijk opgelost. Zij-instromers zonder horeca-ervaring die wél aan de slag willen, worden versneld opgeleid. En voor de regio Nijmegen betekent dit een stabiele aanwas van vakbekwame koks, waar nu groot tekort aan is. De spin in het web van dit project is chef-kok en coach Eli van der Pluym.

In de regio Nijmegen is een groot gebrek aan koks. Daarom startte Het LeerWerkLoket, waarin WerkBedrijf Rijk van Nijmegen, ROC en UWV samen werken, samen met het Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) vorig jaar het project Talent in de keuken.
In totaal 23 kandidaten die voorheen moeite hadden om een baan te vinden, werden zo versneld opgeleid tot basiskok niveau 2. Eerst leerden ze de basiskennis en vaardigheden in de keuken en daarna volgden ze een opleiding aan het ROC

Nijmegen. Eén dag in de week gingen ze naar school en de overige vier dagen mochten ze aan de slag bij een horecazaak in Nijmegen.

Mensen enthousiast maken

Eli is de coach in het project. Met zijn achtergrond als chef in verschillende restaurants weet hij alles van het vak en geeft hij vaktechnische trainingen. “Ik leer de kandidaten snijtechnieken, maar ook hoe ze een saus en een dressing maken. En natuurlijk maak ik mensen enthousiast voor het vak: dat is waar ik goed in ben.” Daarnaast houdt hij zich bezig met de begeleiding van de kandidaten. Eli: “Dat is het maatschappelijke stuk. Sommige deelnemers moet ik ’s ochtends uit bed bellen, anders komen ze niet op tijd. Maar ook bij problemen buiten het werk bied ik hulp.”

Alle belemmeringen wegnemen

Eli coacht niet alleen de kandidaten, maar ook de werkgevers die deelnemen aan het project. “Ik ben echt een spin in het web. Als werkgevers vragen hebben, stellen ze die aan mij. Maar ik kan bijvoorbeeld ook tussenpersoon zijn bij arbeidsconflicten of helpen bij vragen over subsidies en andere voorzieningen.” Die rol als coach is volgens Eli heel belangrijk. “Ik neem alle belemmeringen weg voor kandidaten en werkgevers, zodat het project zo soepel mogelijk verloopt.”

‘Ontzettend trots’

Tevreden kijkt Eli terug op de eerste editie van het project. Van de 23 kandidaten zijn er dit jaar 19 geslaagd voor hun diploma basiskok niveau 2 en de verwachting is dat de overige 4 later dit jaar ook hun diploma in ontvangst mogen nemen. “Daar ben ik ontzettend trots op”, vertelt hij. “Zo’n acht kandidaten gaan zelfs verder met niveau 3. Op eigen houtje, maar natuurlijk blijf ik ze in de gaten houden.” De win-winsituatie vindt hij het allermooiste aan het project. “Iedereen is happy. Werkzoekenden hebben een kans gekregen op een diploma én een baan. En de restaurants hebben er een goede kok bij. Al met al is het heel goed geslaagd.”

Project krijgt een vervolg

Zo goed geslaagd, dat het project een vervolg krijgt. In september begint de selectie voor de volgende 15 koks in spe. “Deze keer geven we de kandidaten meer tijd: het project duurt niet meer één, maar twee jaar. Het gaat toch om een grote verandering voor de kandidaten. Zo hebben de deelnemers nog meer ruimte om de veranderingen goed in hun leven in te passen.” Eli zet zich ook dit jaar weer in om goede matches te maken tussen kandidaten en bedrijven. “En we stellen de motivatie van de kandidaten nog meer centraal. Het is een prachtig vak, maar wel zwaar. Je moet het wel echt heel leuk vinden.”

Meer opleidingen in kansberoepen

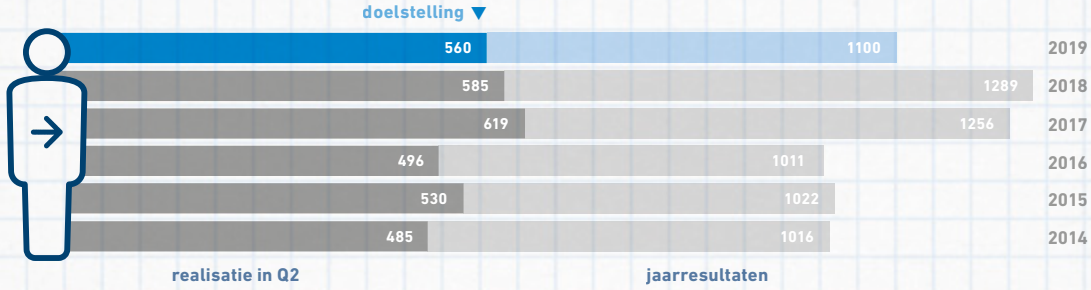
Met projecten als Talent in de keuken willen WerkBedrijf Rijk van Nijmegen en UWV werkzoekenden opleiden in kansberoepen. Dit project richt zich op een koksopleiding. Daarnaast heeft WerkBedrijf ook andere projecten, bijvoorbeeld in de groensector, ICT en techniek of in de zorg.

De cijfers: mensen aan het werk in Q2

Uitleg cijfers: **00** = gerealiseerd aantal **00** = begroot **00** = resultaat 2018

UITSTROOM NAAR WERK*

560 (550)

PLAATSINGEN OP WERK*

633 (539) parttime

261 (225) jongeren

441 (413) dagbesteding

202 (75) met arbeids-beperking

UITSTROOM JONGEREN NAAR ONDERWIJS

34 (38)

SAMENWERKING MET ONDERNEMERS

1.717 (1.784)

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

789 (924)

STATUSHOUDERS

7 (12) uit de bijstand door onderwijs

86 (71) geplaatst op betaald werk

91 (95) werken met behoud van uitkering

466 (438) actieve trajecten bij WerkBedrijf

112 (90) waarvan dienstverlening is beëindigd

** Bij "uitstroom naar werk" wordt alleen de **volledige** uitstroom getoond, "plaatsingen op werk" kunnen leiden tot **volledige** of **gedeeltelijke** uitstroom.*

WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Uitstroom naar werk

Onze focus ligt op mensen naar werk bemiddelen. We zoeken naar een passende en zo regulier mogelijke baan. Een betaalde baan zorgt ervoor dat iemand minder of geen bijstandsuitkering meer ontvangt. Werk geeft naast inkomen ook voldoening, sociale contacten en een structuur. Om een passende baan te vinden is het belangrijk om kandidaten goed voor te bereiden op werk en zowel kandidaat als werkgever een goede ondersteuning op de werkplek te bieden. Tot en met het tweede kwartaal stroomden 560 mensen uit de uitkering omdat zij aan het werk gingen en voldoende inkomsten kregen. Dit loopt in lijn met onze doelstelling (550). De uitstroom was in 2017 en 2018 (over dezelfde periode) hoger. In die jaren konden we met extra middelen van gemeente Nijmegen extra uitstroom realiseren. Voornamelijk met het project kansberoepen.

Plaatsingen op werk

Parttime werk

Tot en met het tweede kwartaal plaatsten we 633 kandidaten op parttime werk. Dit is meer dan het tweede kwartaal vorig jaar (448). Door parttime te werken doen kandidaten werkervaring en werkritme op. Dit bevordert de arbeidsmarktkansen. Parttime werk kan het maximaal haalbare zijn, maar ook een opstap naar een volledige baan.

Met een arbeidsbeperking

Kandidaten met een arbeidsbeperking kunnen niet zelfstandig het wettelijke minimumloon verdienen. Zij hebben aanpassingen nodig op de werkplek. Tot en met het tweede kwartaal plaatsten we 202 mensen met een arbeidsbeperking op werk.

Mensen met een indicatie beschut werk behoren ook tot deze groep. WerkBedrijf organiseert voor deze kandidaten een betaald dienstverband op een geschikte werkplek met de juiste begeleiding en ontwikkelingsmogelijkheden. Het aantal mensen met een indicatie nieuw beschut en een betaald dienstverband neemt toe. Inmiddels zijn 17 kandidaten met de indicatie betaald aan het werk bij ondernemers. Meerdere kandidaten zijn nog aan de slag op een proefplaats, dus we verwachten in de zomer het aantal van 20 te bereiken. Het aantal positieve adviezen blijft achter op de behoefteraming vanuit het Rijk. Dit geldt ook voor veel andere regio's. We zoeken voor iedere kandidaat een passende plek qua werkomgeving, werksoort en begeleiding. De ondernemer doet de dagelijkse en werkinhoudelijke begeleiding van de kandidaat. Hier bovenop zetten we trajectbegeleiding in. Dit houdt in dat een professionele trajectcoach de kandidaat begeleidt en ondersteunt in zijn of haar ontwikkeling van zelfredzaamheid en loonwaarde. De trajectcoach onderneemt actie in overleg met de kandidaat als er knelpunten ontstaan op andere leefgebieden, die doorwerken in het werk. En hij coacht de ondernemer bij de dagelijkse begeleiding. Op deze manier ontzorgen we de ondernemers die de kandidaten met indicatie beschut kansen willen bieden. En we werken zo aan de duurzaamheid van de plaatsingen. We zetten erop in om nog meer passende plekken voor beschut werk bij verschillende ondernemers te realiseren. Zo ontstaat variëteit in werksoorten en omgevingen en kunnen we de kandidaten indivi-

dueel maatwerk en een passende plek bieden. Afgelopen kwartaal organiseerden we hiervoor meerdere bijeenkomsten met aanbieders van arbeidsmatige dagbesteding en met het Inclusief Ondernemersnetwerk (ION). Ondernemers die al beschut nieuw kandidaten in dienst hebben deelden hun ervaringen met andere ondernemers. Hoe werkt het met begeleiding in de praktijk? Waar moet je aan denken als je iemand met nieuw beschut in dienst neemt? De bijeenkomsten hebben al geleid tot een aantal leads voor nieuwe plaatsingen.

Jongeren

Voordat jongeren (tot 27 jaar) een bijstandsuitkering aanvragen doorlopen zij de wettelijke zoekperiode van vier weken. Tijdens deze vier weken ondersteunt WerkBedrijf jongeren om werk te vinden of terug naar school te gaan. Tot en met het tweede kwartaal vonden 55 jongeren in hun zoekperiode betaald werk en 34 jongeren gingen terug naar school. Zij stroomden daardoor niet in de bijstand. Ook jongeren die wel in de bijstand stromen begeleiden we naar werk of een opleiding. Tot en met het tweede kwartaal bemiddelden we 261 jongeren met een bijstandsuitkering naar werk. Dit is meer dan het tweede kwartaal 2018 (241). Om te voorkomen dat jongeren in de bijstand stromen of langdurig afhankelijk worden van de bijstand werken we veel samen met scholen in de regio. We willen daarmee de overgang van school naar de arbeidsmarkt goed laten verlopen. Jongeren die thuiszitten zonder bijstandsuitkering en startkwalificatie (havo, vwo, of niveau 2 diploma) zoeken we thuis op. We bieden hen een passende volgende stap: werk, opleiding en/of hulpverlening. Op de volgende pagina leest u het verhaal van Lean van Ooijen; een jongere die met hulp van R75 en WerkBedrijf werkt aan zijn toekomst.

Mooie combi toch. R75 & WerkBedrijf

Mike van Leeuwen, ambulant hulpverlener R75, Lean van Ooijen, fiets-reparateur bij BikeWerk en Christine Breedveld, consulent WerkBedrijf.

De 22-jarige Lean heeft in zijn leven al heel wat meegemaakt. Lean: "Ik was dakloos en had een verslaving. Op een gegeven moment merkte ik dat ik het allemaal niet meer alleen kon. Mijn oma vertelde dat R75 mij verder kon helpen. Daarom trok ik daar 1,5 jaar geleden aan de bel. Toen is het balletje gaan rollen. Via R75 kwam ik uiteindelijk bij Werk-Bedrijf terecht."

Samen naar WerkBedrijf

Toen Lean zich bij R75 meldde, had hij geen werk of inkomen. Een van de eerste stappen is het regelen van inkomensvoorziening bij WerkBedrijf. Daarom was Lean al snel in beeld bij Christine: "Toen Lean voor het eerst bij mij kwam, hebben we samen de bijstandsuitkering aangevraagd. Lean kwam uit een moeilijke situatie dus meteen aan het werk was voor hem geen optie."

TalentenExpeditie

Ondanks dat Lean nog geen eigen woonplek had, wilde hij graag 'iets' doen. Alleen had hij geen diploma en wist niet goed welke richting hij op wilde. Daarom meldde Christine hem aan voor de TalentenExpeditie van het REA College. Een intensief programma. In acht weken tijd zoeken de deelnemers uit wat ze leuk vinden om te doen, waar ze goed in zijn en welke beroeps-opleiding bij ze past.

Lekke band geen probleem
Na de TalentenExpeditie ging Lean aan de slag in een ontwikkeltraject bij het Goed. Maar na een paar maanden kreeg Lean een terugval en moest hij een stap terug doen. Opnieuw ging hij met Christine in gesprek. Christine: "Lean moest eerst andere dingen oplossen. Toen het weer beter ging, zijn we verder gaan kijken." Nu werkt Lean in een ontwikkeltraject bij BikeWerk, waar hij het erg naar zijn zin heeft: "Bij BikeWerk kan ik lekker met mijn handen werken. Ik repareer fietsen en help klanten. Er werken veel leeftijdsgenoten en dat maakt het werk extra leuk. Zelfs in mijn vrije tijd ben ik bezig met fietsen repareren. Nu heb ik in elk geval nooit meer het excuus dat ik niet kom werken, omdat ik een lekke band heb!"

Groei
Mike en Christine zien de groei bij Lean in de afgelopen 1,5 jaar. Christine: "Na de TalentenExpeditie zag ik echt een hele andere Lean terug. Toen is het balletje gaan rollen. Mike herkent dit: "Lean heeft zoveel stappen gezet. Van thuisloos zijn naar een eigen kamer vinden, afspraken nakomen en aan het werk gaan. En tussendoor is hij ook nog afgekickt. Die stappen heeft hij allemaal zelf gezet. Hij is er nog niet 100%. Maar als hij zo doorgaat komt het zeker goed met hem!"

Toekomstplannen
Lean weet nog niet precies hoe zijn toekomst er uit gaat zien: "Ik heb eigenlijk in alles wel schik. Fietsen, metaal, koken, DTP, elektro. Nu werk ik in de fietsenwinkel en daar heb ik het naar mijn zin. De komende tijd wil ik dat graag blijven doen. Misschien wil ik daarna nog naar de kappersopleiding. O ja, en ik wil nog een keer verhuizen. Nu woon ik in een studentenhuis met 8 huisgenoten. Maar ik wil op termijn graag een appartement voor mezelf."

Samenwerking R75 en WerkBedrijf
R75 en WerkBedrijf werken al jaren intensief samen om jongeren als Lean verder te helpen. R75 biedt (ambulante) hulp aan jongeren tot 23 jaar die vastlopen of vast dreigen te lopen. Jaarlijks zien Mike en zijn collega's zo'n 170 Nijmeegse jongeren binnenkomen. Mike: "Veel jongeren die wij begeleiden zijn dak- of thuisloos en lopen vast op meerdere gebieden. Denk aan jongeren met schulden, zonder inkomen en zonder dagbesteding. De meesten hebben helemaal geen basis meer. Wij helpen ze om hun leven weer op de rit te krijgen."

Arbeidsmatige dagbesteding/ Op Weg Naar Werk

Arbeidsmatige dagbesteding is bedoeld voor kandidaten die wel arbeidsvermogen hebben, maar intensieve ondersteuning nodig hebben. Betaald werk is voor hen (nog) niet haalbaar. Op 1 juli zijn 441 kandidaten actief (geweest) op een plek binnen de arbeidsmatige dagbesteding. Vorig jaar zijn op hetzelfde moment 376 kandidaten actief (geweest) op een dergelijke plek.

In 2018 besteedden we de arbeidsmatige dagbesteding opnieuw aan. Met de nieuwe aanbesteding introduceerden we per 2019 een nieuw instrumentarium: Op Weg Naar Werk. In deze nieuwe werkwijze ligt de focus nog meer op het ontwikkelen van de zelfredzaamheid en loonwaarde van de kandidaten. Het is mogelijk om ontwikkelarrangementen in te zetten, met als doel dat nog meer kandidaten naar werk of opleiding uitstromen. Met de nieuwe aanbesteding zijn per 2019 de tarieven voor de basis (de plek met begeleiding) verlaagd.

Kosten per kandidaat nemen af door lagere tarieven

De lagere basistarieven (vanuit de nieuwe aanbesteding) drukken de kosten per kandidaat. De gemiddelde jaarprijs van de voorziening is afgenomen vergeleken met voorgaande jaren. Dit kostendempend effect is het sterkst op de kandidaten voor wie dagbesteding het hoogst haalbare is (stabiele groep), werk of opleiding is voor hen niet haalbaar. Voor hen zetten we namelijk geen ontwikkelarrangementen in.

Nieuwe instroom lager dan voorgaande jaren

66 nieuwe kandidaten stroomden het eerste half jaar in. Dit is aanmerkelijk lager dan voorgaande jaren. In 2018 stroomden namelijk over het hele jaar 200 kandidaten in. In 2017 stroomden 180 kandidaten in. De verwachting is -extrapolerend- dat de nieuwe instroom dit jaar niet boven de 150 zal uitkomen. Het is niet duidelijk wat de oorzaken zijn van deze daling. Het is hierdoor op dit moment niet aan te geven hoe de instroom zich verder ontwikkelt. We willen een onderbouwd beeld krijgen van waar het 'omslagpunt' in de toekomst ligt. Dit is een complexe vraag. Met de afdeling Onderzoek en Statistiek van gemeente Nijmegen zijn we hierover in gesprek.

Inzet dagdelen

WerkBedrijf bepaalt het aantal dagdelen dat kandidaten actief zijn. Het aantal ingezette dagdelen is individueel maatwerk en hangt van meerdere factoren af. Belangrijke factoren zijn: stabiliteit en belastbaarheid van de kandidaat, of hij in behandeling is in een instelling (beschikbaarheid), het ontwikkelperspectief en de mate waarin iemand in staat is zelf een weekstructuur te organiseren.

Het aantal ingezette dagdelen ligt nu per kandidaat tussen de 2 en de 9, met een gemiddelde van 4. Dit aantal is al relatief laag, zie het gemiddeld aantal dagdelen bij de beschutte afdeling in de SW van 6,5. Het gemiddeld aantal dagdelen ingezet voor een individuele gemeente hangt af van de samenstelling van de groep kandidaten: de aard van hun beperking, belastbaarheid, perspectief en ontwikkelmogelijkheden. De kosten voor een gemeente in enig jaar worden bepaald door dit aantal dagdelen en hoeveel dagen in dat jaar de kandidaten in totaal gebruik maken van de voorziening (jaareenheden).

Het is noodzakelijk voor de participatie van deze groep kwetsbare inwoners dat we waar nodig 8 of 9 dagdelen in kunnen zetten. Juist de stabiele kandidaten, vaak met verstandelijke beperking of psychiatrische problematiek, zien de dagbesteding als hun werk. Het biedt hen structuur, sociale contac-

ten en gevoel van eigenwaarde. Zij hebben geen andere mogelijkheden om te participeren, zeker niet nu zijn geen toegang meer hebben tot de Wajong en de Wsw. Zij zijn niet in staat zelf een weekstructuur te organiseren. De kandidaten die wel naar betaald werk kunnen groeien, hebben op enig moment meer dagdelen nodig om vervolgens de stap naar werk te kunnen zetten. Als dit niet mogelijk is stokt de ontwikkeling en ontbreekt de basis om naar betaald werk of opleiding uit te stromen.

Werken met behoud van uitkering

Kandidaten hebben soms een tussenstap nodig voordat zij betaald aan de slag kunnen. Een werkplek met behoud van uitkering is zo'n tussenstap. Kandidaten kunnen op een dergelijke werkplek werknemersvaardigheden opdoen en leren werken met thuis te combineren. Tot en met het tweede kwartaal begeleidden we 789 kandidaten op een werkplek met behoud van uitkering.

Statushouders

Een speciaal team bemiddelt statushouders naar een (betaalde) werkplek of een opleiding. Dit leidt tot mooie resultaten. Tot en met het tweede kwartaal begeleidden we 91 statushouders op een werkplek met behoud van uitkering, plaatsten we 86 statushouders op betaald werk en startten 7 statushouders met een opleiding. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met vorig jaar. Toen begeleidden we in dezelfde periode 95 statushouders met behoud van uitkering, plaatsten we 71 statushouders naar betaald werk en startten 12 statushouders met een opleiding. We werken samen met uitzendbureaus om statushouders naar betaald werk te bemiddelen. Zo organiseerden we in april samen met een aantal uitzendbureaus een banenmarkt voor statushouders. De opkomst was hoog, meer dan 70 statushouders bezochten de banenmarkt.

In totaal maakten tot en met het tweede kwartaal 466 statushouders gebruik van onze dienstverlening. Bij 112 statushouders stopten we met de dienstverlening. Dat heeft verschillende redenen, bijvoorbeeld omdat iemand start met betaald werk of een opleiding, vanwege een verhuizing of terugmelding naar de gemeente na een intake.

Ondernemers

Arbeidsbemiddeling kan alleen als we een goede relatie met onze ondernemers hebben. Kennis hebben van hun bedrijf en personeelsvraag zijn daarvoor belangrijk. We werken dan in branchegerichte teams (werksoorten) en bezoeken ondernemers. Het is belangrijk dat regionale ondernemers ons weten te vinden. We zoeken ondernemers op via netwerkbijeenkomsten en andere gelegenheden. Zo vond de uitreiking van de MVO Award plaats in ons pand aan de Boekweitweg. Ook waren we aanwezig bij het mix & match ontbijt van ION. Het Inclusief OndernemersNetwerk (een netwerk van ondernemers die inclusief ondernemen en andere werkgevers hierover willen enthousiasmeren) organiseerde in mei dit mix & match ontbijt. 25 werkzoekenden en 14 ondernemers gingen tijdens het ontbijt met elkaar in gesprek. Dit leidde tot goed gesprekken, nieuwe contacten en zo'n 30 matches die een vervolg krijgen.

De cijfers: SW-medewerkers in Q1

TOEGEVOEGDE WAARDE PER FTE

€ 3.562 (3.673)

ZIEKTEVERZUIM

18.1% (15%)

SW: Het verhaal achter de cijfers

Op 1 juli 2019 waren 1.745 SW-medewerkers bij ons in dienst. Gemiddeld werkte 65,2% van de SW-medewerkers bij een ondernemer. Zoveel mogelijk SW-medewerkers aan het werk bij een ondernemer (en dus buiten de muren van WerkBedrijf) blijft onze focus.

Toegevoegde waarde en ziekteverzuim

Het verhogen van de toegevoegde waarde en het verlagen van het ziekteverzuim blijft onze focus. De toegevoegde waarde is de omzet die een SW-medewerker draait. De toegevoegde waarde per fte is eind tweede kwartaal € 3.562. Dit is gebaseerd op de declarabele (gewerkte) uren en het afgesproken (uur) tarief. Een lager ziekteverzuim zorgt voor meer gewerkte, en dus declarabele uren. En daarmee voor een hogere toegevoegde waarde. Het gemiddelde ziekteverzuim is gedaald ten opzichte van het eerste kwartaal (van 19,2% naar 18,1%). Gedetacheerde SW-medewerkers die gedeeltelijk ziek zijn werken soms tijdelijk op de Boekweitweg. Daarmee vallen zij niet volledig uit en werken zij mee aan de opdrachten van beschutte afdelingen. Het tarief is echter lager dan het uurtarief van hun detachering en we kunnen geen uren declareren voor deze SW-medewerkers.

Naast het aantal declarabele uren heeft ook het (uur)tarief invloed op de toegevoegde waarde. SW-medewerkers die individueel of in een groep gedetacheerd (bij een ondernemer) werken hebben een hoger tarief dan de SW-medewerkers die beschut op de Boekweitweg werken. Dit is de reden dat we er naar streven zoveel mogelijk SW-medewerkers te detacheren. streven naar zoveel mogelijk SW-medewerkers te detacheren. Daarnaast geloven we ook dat wij een arbeidsbemiddelingsbedrijf zijn en de ondernemersrol zoveel mogelijk bij onze regionale ondernemers moeten laten. Een voorbeeld is de groepsdetachering in ons pand aan de Boekweitweg. In oktober 2018 opende

BlueView Noviomagum in ons pand. Dit is de tweede vestiging van BlueView in Nijmegen. Een groep SW-medewerkers ging van de beschutte omgeving, gedetacheerd werken bij BlueView Noviomagum. Op de volgende pagina leest u de ervaring van Blueview Noviomagum.

Tevredenheid onder SW-medewerkers

Afgelopen twee jaar zijn verschillende verbeteringen doorgevoerd op de Boekweitweg. Bijvoorbeeld de verbouwing en een andere aansturing van SW-medewerkers die op de Boekweitweg werken. Deze verbeteracties stonden in het Masterplan Beschut. In het tweede kwartaal is de uitvoering van het Masterplan Beschut geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt dat de verbeteracties tot verbeteringen hebben geleid. Dit was ook te herleiden uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek dat in mei 2019 is gehouden onder alle SW-medewerkers. WerkBedrijf kreeg een gemiddeld rapportcijfer van een 6,7. In 2017 was dit een 6,4. SW-medewerkers vinden het over het algemeen leuk om te werken. Ook zijn er verbeterpunten. Daar gaan we mee aan de slag.

BlueView Noviomagum: de ervaringen

Steeds meer medewerkers met een Wsw-indicatie werken buiten het SW-bedrijf. Ook bij WerkBedrijf Rijk van Nijmegen is dat het geval. Het grootste deel van de SW-medewerkers detacheert WerkBedrijf bij allerlei bedrijven en instellingen, individueel of als groep. Een mooi voorbeeld daarvan is de groep die aan de slag is bij BlueView Noviomagum.

Op 1 oktober 2018 opende BlueView Noviomagum haar deuren binnen het WerkBedrijf-pand aan de Boekweitweg. BlueView verzorgt productie- en montagewerk voor grote internationale bedrijven, maar ook voor kleinere opdrachtgevers. De medewerkers zijn mensen met een arbeidsbeperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt en vallen allemaal onder de Participatiewet. BlueView nam het productieproces en de betreffende SW-medewerkers van WerkBedrijf over via een groepsdetachering. Een mooie bundeling van krachten, maar voor de ongeveer 30 medewerkers best een spannende overgang. Lex Leenen (mede-eigenaar en initiatiefnemer van BlueView) en Marieke Geertshuis (vestigingsmanager en mede-eigenaar van BlueView Noviomagum) vertellen hoe het nu, ruim driekwart jaar later, gaat.

Goede flow

"De medewerkers waren voor de start best sceptisch", vertelt Lex. "Ze wisten niet precies wat ze konden verwachten, wat er allemaal ging veranderen. Dat maakte hen onzeker en opstandig. Gelukkig kwam iedereen al snel na de start in een goede flow. Eerlijk gezegd ging dat zelfs veel sneller dan wij zelf hadden verwacht." Marieke: "Ik heb me in het begin wel moeten bewijzen hoor. Ik heb echt het vertrouwen moeten winnen. Door eerlijk te zijn, geen valse beloften te doen en vooral door ervoor te zorgen dat er altijd werk is, is dat gelukt. Ze weten dat ik altijd mijn best doe om zo afwisselend mogelijk werk te kunnen bieden. Dat is niet altijd voorhanden, want hoogwaardig technisch werk is moeilijk te verkrijgen, maar de intentie is er zeker."

Groei

Ook bedrijfsmatig is Lex tevreden. "2019 is een opstartjaar, dus uiteraard gaan de kosten voor de baten uit, maar ik verwacht volgend jaar break-even te draaien. Onze kracht zit in onze mensen en in de schaalgrootte. Door de diversiteit aan klanten en doordat we het werk kunnen uitwisselen tussen onze vijf vestigingen, kunnen we continuïteit in het werk bieden." Dat het goed gaat met Blue-View Noviomagum blijkt wel: inmiddels is het aantal medewerkers gegroeid tot ruim 50. Marieke: "Er is ook nauwelijks terughoudendheid meer bij de mensen die nieuw bij ons komen werken. Onze medewerkers zijn daarin ambassadeurs geworden. Hun positieve werkhouding slaat dan ook als vanzelf over op de nieuwe mensen, dat is mooi om te zien."

Hoge kwaliteit

Lex: "Deze groep medewerkers valt echt op. Door hun hoge werktempo en de wil om te werken. En ze leveren hoge kwaliteit werk af, daar zijn ook onze opdrachtgevers van onder de indruk." Marieke: "Ze willen hun werk altijd goed doen, laten zien wat ze kunnen. Dat was gelijk vanaf het begin al zo, en ook als ze de werkzaamheden wat minder leuk vinden. Hoewel ik dat uiteraard echt wel te horen krijg", lacht ze.

3 ICT Rijk van Nijmegen

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur (incl. telefonie) van en voor de gemeenten in de Regio Rijk van Nijmegen, voor de MGR en Omgevingsdienst Rijk van van Nijmegen (ODRN).

Enterprise Service Bus: ESB

In december 2018 is het voorstel om het product 'Enterprise Service Bus' (ESB) regionaal in te zetten (en als zodanig te beheren) in de regio besproken. Het voorstel leidt tot een begrotingswijziging die vastgesteld moet worden door ons algemeen bestuur.

ESB zorgt voor een gestroomlijnde, gestructureerde, veilige en controleerbare informatie-uitwisseling tussen en met informatiesystemen van derden. Om te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO, voorheen BIG) zou iedere gemeente moeten beschikken over een (leveranciers-onafhankelijk) koppelpunt om gegevens uit te wisselen. Door de voor Nijmegen beschikbare ESB regionaal aan te bieden hoeft niet iedere gemeente diezelfde functionaliteit (licenties) aan te schaffen, in te richten en te beheren. De regionale inzet van de beschikbare ESB is een voorbeeld van voordelen van regionale samenwerking. In financieel-administratieve zin betekent het dat de exploitatiekosten van de huidige ESB-voorziening, die tot op heden voor rekening van applicatiebeheer (Gemeente Nijmegen) komt, over worden gezet naar Automatisering. Hiermee is het onderdeel van alle deelnemende gemeenten/organisaties zonder dat dit tot een hogere deelnemersbijdrage leidt.

Open Standaarden

Conform (wettelijk verplichte) afspraak rapporteert iRvN over afwijkingen inzake het toepassen van de wettelijk verplichte én aanbevolen Open Standaarden.

Open standaarden zijn publieke afspraken over de specificaties van koppelvlakken tussen samenwerkende toepassingen, diensten, systemen en netwerken. Het Forum Standaardisatie van de Nederlandse overheid onderhoudt de overheidsbrede lijst met verplichte en aanbevolen open standaarden. Naar aanleiding van de motie 'Nijmegen digitaal onafhankelijk' is in samenwerking met Gemeente Nijmegen bepaald welke van de verplichte en aanbevolen Open Standaarden (mede) onder iRvN-verantwoordelijkheid vallen. Daarbij is (februari-maart 2019) vastgesteld dat alle verplichte én aanbevolen standaarden worden toegepast, dan wel toepasbaar zijn als deze functionaliteit wordt gevraagd. In verband met verhoogde beveiligingseisen zijn aan sommige standaarden restricties verbonden. Noch vanuit het Forum voor Standaardisatie als vanuit iRvN zijn er wijzigingen te melden.

Extra capaciteit dienstverlening Servicedesk

Bij de formatieve begroting van het doorontwikkelplan Servicedesk was uitgegaan dat in de loop van 2019 de fysieke dagelijkse bezetting van de Servicepunten op de locatie van de deelnemende gemeenten deels kon worden teruggebracht tot halve dagen. In de praktijk is dit echter door diverse ontwikkelingen (direct aanspreekpunt, toename (ondersteuning) mobiele devices, zowel iPhones, maar m.n. ook laptops) nog niet wenselijk en haalbaar gebleken. Daarom hebben we extra capaciteit dan oorspronkelijk was ingeschat ingezet op de locatie van de deelnemende gemeenten.

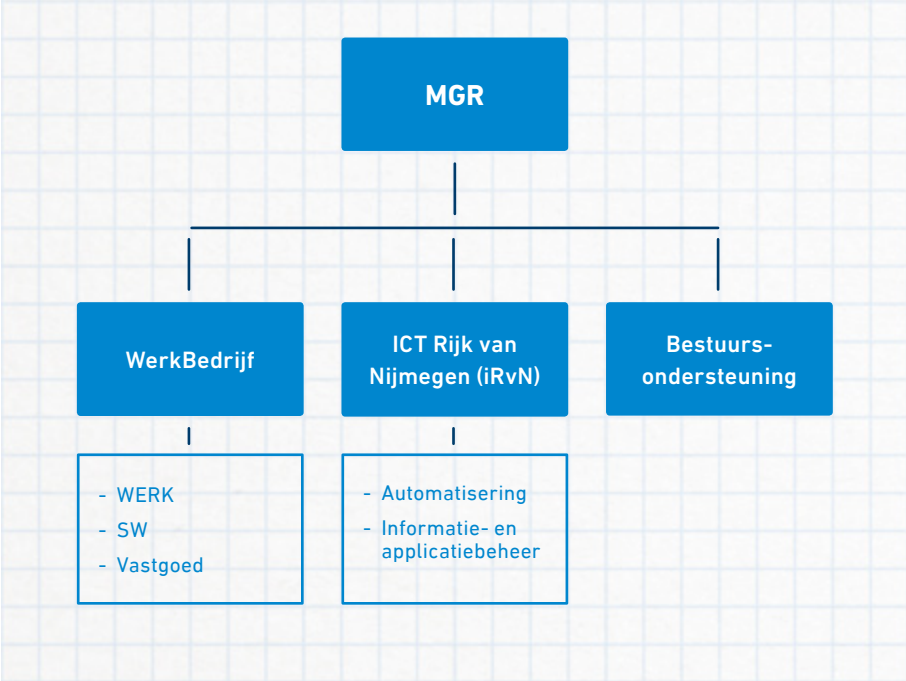
Extra kosten Informatiebeveiliging

In de tweede helft van 2019 wordt gestart met de aanschaf en inrichting van een logging monitoring, analyse en signalering systeem als onderdeel van de invoering van de BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid). Alle activiteiten in ons netwerk worden middels logging vastgelegd. Die activiteiten zijn zeer divers, van toegang en autorisaties tot alle mutaties van gegevens. Maar ook allerlei systeemtechnische activiteiten worden in logfiles vastgelegd. Er is specifieke programmatuur op de markt beschikbaar die de grote hoeveelheid aan logdata analyseert en signaleert wanneer er onverwachte activiteiten en gebeurtenissen hebben plaatsgevonden. Op basis hiervan kunnen gepaste acties en maatregelen ondernomen worden.

4 Financiën

Financiële indeling

De financiële verantwoording van de MGR is opgebouwd uit onderstaande (sub-)modules:

Taakvelden

IIn het baten en lasten overzicht is alles ingedeeld in taakvelden. Deze rapportagewijze is sinds 2017 vanuit BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten) verplicht. Binnen de MGR kennen we 4 taakvelden. De dienstverlening van de MGR is als volgt binnen deze taakvelden terug te vinden:

Arbeidsparticipatie

- WerkBedrijf WERK – basisdienstverlening participatiewet en maat- en meerwerk
- Begeleide Participatie
- WerkBedrijf WERK – arbeidsmatige dagbesteding (WMO gelden)
- WerkBedrijf SW – uitvoering wet sociale werkvoorziening

Inkomensregelingen

- WerkBedrijf WERK voor de wettelijke loonkostensubsidie (BUIG Budget)

Overhead

- WerkBedrijf Vastgoed
- ICT Rijk van Nijmegen
- Bestuursondersteuning
- Overhead MGR bij alle onderdelen

Baten en lasten MGR

Werkbedrijf Rijk van Nijmegen Bedragen in € 1.000	Jaarcijfers		Periodecijfers	Jaarcijfers	
	Begroting 2019 (AB jul'19)	**Begroting 2019 (DB mei'19)**	**Werkelijk tot en met juni '19**	**Prognose Q2**	**Verschil prognose met begroting**
Baten					
Overhead	17.788	17.788	8.785	17.566	-222
Inkomensregelingen	2.529	2.529	1.215	2.732	204
Begeleide participatie	55.890	55.890	28.238	55.753	-137
Arbeidsparticipatie	18.003	18.092	8.673	18.666	574
Totalen baten	**94.209**	**94.298**	**46.911**	**94.716**	**419**
Lasten					
Overhead	16.886	16.886	9.308	16.711	-175
Inkomensregelingen	2.529	2.529	1.433	2.732	204
Begeleide participatie	53.189	53.189	26.735	53.372	183
Arbeidsparticipatie	13.515	13.604	6.229	13.994	390
Totaal Programmalasten	**86.118**	**86.207**	**43.705**	**86.809**	**602**
Overhead MGR	8.091	8.091	3.827	8.124	34
Totalen lasten	**94.209**	**94.298**	**47.532**	**94.933**	**636**
Exploitatieresultaat	**0**	**0**	**-621**	**-217**	**-217**

Toelichting op de baten en lasten MGR

Er zijn binnen WerkBedrijf en iRvN een aantal prognose-aanpassingen ten opzichte van de begroting. In bijlage 2 staan de financiële overzichten per module. Daarin is een toelichting per module onderdeel opgenomen.

Bij een aantal budgetten per gemeente wordt afgerekend op basis van de realisatie (wettelijke loonkostensubsidie, arbeidsmatige dagbesteding en SW). In bijlage 3 zijn deze verwachte effecten op gemeentelijk niveau terug te vinden. Deze verwachting laten we nu nog niet resulteren in een begrotingswijziging.

De extra middelen uit de meicirculaire verwerken we met een begrotingswijziging. Daarnaast voeren we op een aantal punten een technische wijziging door zoals bij vastgoed en in de baten bij de SW.

Meicirculaire 2019

Op basis van de meicirculaire 2019 is het participatiebudget voor WERK met € 600.000 verhoogd. Ook zijn de budgetten voor de jaren 2020 tot en met 2024 verhoogd.

Het budget voor de SW is met de meicirculaire 2019 met € 400.000 toegenomen. Dit geld komt ten goede aan de gemeenten. Ook hier zijn de budgetten voor de jaren 2020 tot en met 2024 verhoogd.

Bij instemming van het voorstel om het product 'Enterprise Service Bus' (ESB) regionaal in te zetten door het algemene bestuur, wordt de financiering van de jaarlijkse ESB-exploitatiekosten vanaf 2019 betaald uit de structureel beschikbare ruimte binnen het onderdeel Automatisering. Voorheen waren deze kosten voor rekening van het onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor gemeente Nijmegen, die tot op heden de enige opdrachtgever is van onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer, met € 337.000 verlaagd.

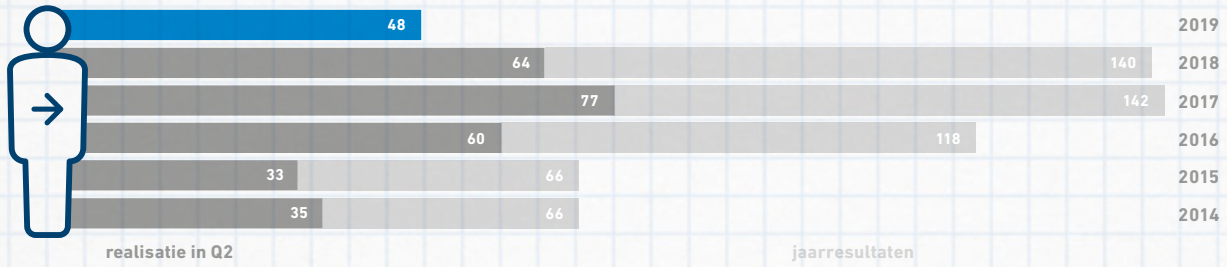
Bijlage 1: De gemeenten in beeld

In deze bijlage staat per deelnemende gemeente een overzicht van de resultaten tot en met het tweede kwartaal 2019. Een toelichting op de factsheet leest u terug in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers.

Berg en Dal in Q2

UITSTROOM NAAR WERK

48

PLAATSINGEN OP WERK

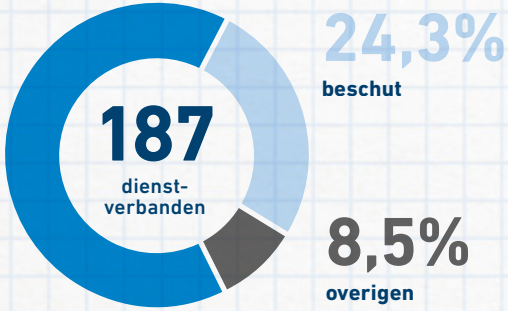
39 parttime

6 jongeren

45 dagbesteding

14 met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	5,3%	5,8%			5,5%
Individuele detachering	35,7%	35,1%			35,4%
Groepsdetachering	26,6%	26,3%			26,4%
Werken op locatie	0,0%	0,0%			0,0%
Subtotaal buiten de muren	**67,6%**	**67,2%**			**67,4%**
Beschut	24,3%	24,3%			24,3%
Leegloop inactief	2,8%	3,2%			3,0%
Niet beschikbaar voor werk	5,4%	5,3%			5,3%
	100%	**100%**			**100%**

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

57

STATUSHOUDERS

0 uit de bijstand door onderwijs

5 geplaatst op betaald werk

10 werken met behoud van uitkering

59 actieve trajecten bij WerkBedrijf

13 waarvan dienstverlening is beëindigd

Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Berg en Dal

BERG EN DAL WERKT

66 begroot

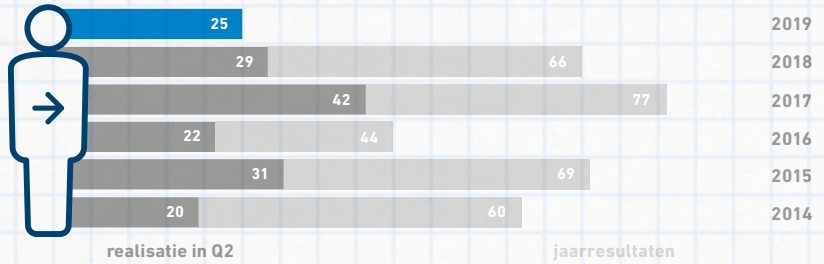
59

Berg en Dal Werkt!
Kenmerkend voor de aanpak van Berg en Dal Werkt! is de intensieve bemiddeling van kandidaten. Consulenten bedrijfsdienstverlening van WerkBedrijf zijn wekelijks op drie locatie aanwezig: Millingen aan den Rijn, Groesbeek en Beek. Zij zijn daar aanspreekpunt voor kandidaten, lokale ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeentelijke participatiecoaches.
Er is in 2019 ruimte om 66 kandidaten te bemiddelen. Het aantal kandidaten in bemiddeling aan het einde van het tweede kwartaal was 59. Eind juni zijn 8 kandidaten vanuit Berg en Dal Werkt! aan het werk gegaan. In het eerste halfjaar zijn 18 kandidaten aan het werk gegaan.

Beuningen in Q2

UITSTROOM NAAR WERK

25

PLAATSINGEN OP WERK

39 parttime

21 jongeren

36 dagbesteding

14 met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	7,2%	7,3%			7,3%
Individuele detachering	26,9%	26,1%			26,5%
Groepsdetachering	33,9%	35,2%			34,6%
Werken op locatie	0,0%	0,0%			0,0%
Subtotaal buiten de muren	**68,0%**	**68,7%**			**68,3%**
Beschut	25,3%	25,6%			25,4%
Leegloop inactief	3,5%	2,6%			3,1%
Niet beschikbaar voor werk	3,2%	3,1%			3,2%
	100%	**100%**			**100%**

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

31

STATUSHOUDERS

0 uit de bijstand door onderwijs

6 geplaatst op betaald werk

2 werken met behoud van uitkering

33 actieve trajecten bij WerkBedrijf

10 waarvan dienstverlening is beëindigd

Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Beuningen

BEUNINGEN ACTIEF

15 nieuwe trajecten **3**

BASIS DICHTBIJ

lokale dienstverlening **conform afspraak**

TAALMETER

taalmeter uitvoeren **14**

Beuningen Actief

Voor de uitvoering van het project 'Beuningen Actief' heeft WerkBedrijf afspraken gemaakt met de lokale Stichting Perspectief. Stichting Perspectief biedt trajecten aan waarin bijstandsgerechtigden worden gestimuleerd activiteiten te ondernemen. In het tweede kwartaal zijn 2 kandidaten aangemeld. Van 5 kandidaten is het traject afgelopen kwartaal afgesloten. Momenteel lopen er 10 trajecten. Door de inspanningen krijgen mensen weer perspectief en een tijdsbesteding.

Basis dichtbij

We voeren intakegesprekken op locatie, stemmen af met afdeling Inkomen en zijn bereikbaar voor vragen over kandidaten die bij ons een traject volgen. We zijn (gemiddeld) 1,5 dagen per week op locatie in Beuningen aan het werk. Noemenswaardig hierbij is dat de consulent bedrijfsdienstverlening door collega's van Beuningen vroegtijdig in het intakeproces wordt betrokken, waardoor in situaties wordt voorkomen dat er überhaupt een bijstandsuitkering toegekend moet worden. Daarnaast is een commercieel manager betrokken bij de gemeente Beuningen die afstemt over bedrijfsbezoeken, acquisitie en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

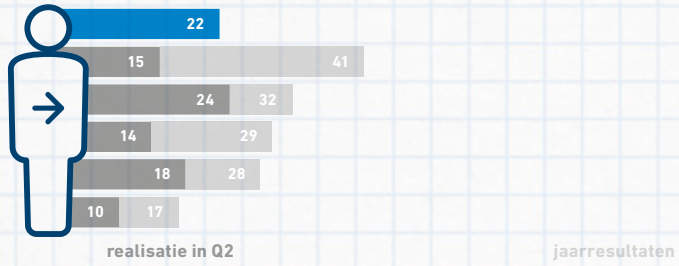
Taalmeter

In het tweede kwartaal van 2019 zijn 4 taalmeters uitgevoerd. In de gehele periode zijn 14 taalmeters afgenomen.

Druten in Q2

UITSTROOM NAAR WERK

22

PLAATSINGEN OP WERK

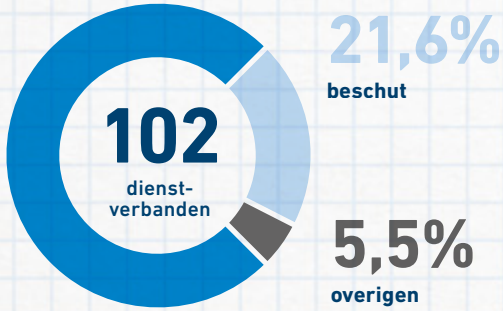
34 parttime

12 jongeren

26 dagbesteding

15 met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	6,7%	5,6%			6,1%
Individuele detachering	35,8%	33,7%			34,7%
Groepsdetachering	32,3%	33,6%			32,9%
Werken op locatie	0,0%	0,0%			0,0%
Subtotaal buiten de muren	**74,7%**	**72,9%**			**73,8%**
Beschut	21,5%	21,6%			21,6%
Leegloop inactief	0,4%	0,9%			0,7%
Niet beschikbaar voor werk	3,3%	4,6%			4,0%
	100%	**100%**			**100%**

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

27

STATUSHOUDERS

0 uit de bijstand door onderwijs

4 geplaatst op betaald werk

2 werken met behoud van uitkering

17 actieve trajecten bij WerkBedrijf

4 waarvan dienstverlening is beëindigd

Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Druten

BASIS DICHTBIJ

lokale dienstverlening	**conform afspraak**

WIJKGERICHT BEHEER DRUTEN

begeleiding	**conform afspraak**

Basis dichtbij

Een aantal consulenten van WerkBedrijf is twee dagdelen per week aan het werk op locatie in Druten. Zij voeren intakegesprekken op locatie, stemmen af met klantmanagers van afdeling Inkomen en zijn bereikbaar voor vragen over kandidaten die bij WerkBedrijf een traject volgen.

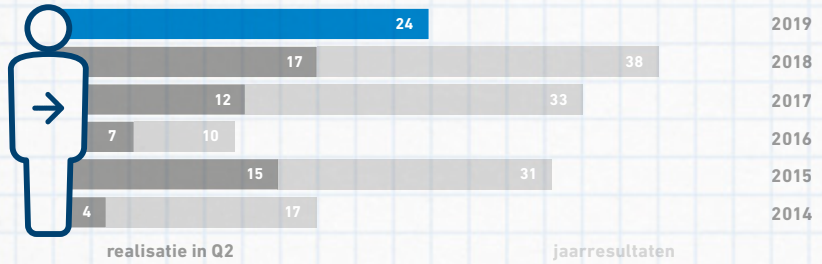
Wijkgericht beheer Druten

In dit team worden circa 25 mensen uit de Participatiewet en Wsw opgenomen. WerkBedrijf levert gedurende 2019 begeleiding aan deze doelgroep. Het kan gaan om voormannen, een werkcoach en wellicht om extra begeleiding bij plaatsingen van kandidaten beschut nieuw. Eind tweede kwartaal werken 11 SW-medewerkers, 11 kandidaten (waarvan 4 met indicatie banenafspraak) bij het team. Een werkcoach begeleid dit team een aantal uren per week.

Heumen in Q2

UITSTROOM NAAR WERK

24

PLAATSINGEN OP WERK

13 parttime

8 jongeren

22 dagbesteding

8 met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	8,1%	7,1%			7,6%
Individuele detachering	30,2%	29,6%			29,9%
Groepsdetachering	31,1%	31,0%			31,1%
Werken op locatie	0,0%	0,0%			0,0%
Subtotaal buiten de muren	**69,4%**	**67,7%**			**68,5%**
Beschut	22,4%	23,1%			22,8%
Leegloop inactief	2,3%	2,4%			2,3%
Niet beschikbaar voor werk	5,9%	6,9%			6,4%
	100%	**100%**			**100%**

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

23

STATUSHOUDERS

1 uit de bijstand door onderwijs

5 geplaatst op betaald werk

8 werken met behoud van uitkering

33 actieve trajecten bij WerkBedrijf

6 waarvan dienstverlening is beëindigd

Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Heumen

BASIS DICHTBIJ

lokale dienstverlening	**conform afspraak**

ZORGJONGEREN

35	**10**

Basis dichtbij

Een consulent van WerkBedrijf werkt een dagdeel per week op locatie in gemeente Heumen. Zij stemt af met klantmanagers over kandidaten, mogelijke trajecten en beantwoordt vragen over kandidaten die al bij WerkBedrijf een traject volgen.

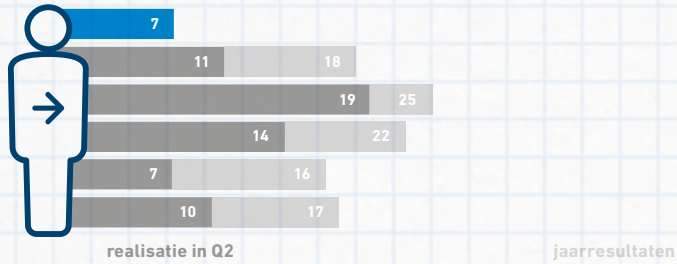
Zorgjongeren

WerkBedrijf begeleidt jongeren met problemen op meerdere leefgebieden (bijv. dakloos, psychische problematiek, verslaving, schulden) richting werk. De jongeren kunnen vaak in potentie (betaald) werken, maar er zijn nog teveel problemen die eerst opgelost moeten worden. De zorgjongerenconsulent van WerkBedrijf ondersteunt en begeleidt de jongere om deze problemen aan te pakken en stappen te zetten richting werk. Dit gebeurt in samenwerking met zorginstellingen en (sociale) wijkteam/Kernteam. WerkBedrijf heeft in 2019 ruimte voor ca. 35 Heumense zorgjongeren. WerkBedrijf startte de afgelopen periode met 10 zorgjongeren. In de periode na 1 juli 2019 zijn er nog meer jongeren in beeld gebracht. we verwachten in de derde kwartaalrapportage de afgesproken 35 zorgjongeren in begeleiding te hebben.

Mook en Middelaar in Q2

UITSTROOM NAAR WERK

7

PLAATSINGEN OP WERK

2 parttime

0 jongeren

11 dagbesteding

1 met arbeids-beperking

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

6

STATUSHOUDERS

0 uit de bijstand door onderwijs

1 geplaatst op betaald werk

2 werken met behoud van uitkering

8 actieve trajecten bij WerkBedrijf

6 waarvan dienstverlening is beëindigd

Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Mook en Middelaar

BASIS DICHTBIJ

lokale dienstverlening — **conform afspraak**

EXTRA INZET PROJECT HORECA EN LEISURE

extra inzet — **conform afspraak**

ZORGJONGEREN

5 — **2**

Basis dichtbij

In dit project bieden we maatwerkdienstverlening aan lokale ondernemers, de gemeente als werkgever en afdeling Inkomen. Zo wisselt een consulent van WerkBedrijf met de afdeling Inkomen informatie uit over kandidaten in het kader van arbeidsinschakeling. We zetten ook in op lokale dienstverlening aan ondernemers.

Extra inzet project Horeca en Leisure

In de gemeente zijn veel ondernemers actief in de horeca en leisure branche. In het voorjaar zijn deze ondernemers bezocht door consulenten van WerkBedrijf. We hebben hen geïnformeerd over WerkBedrijf en op welke wijze we kunnen ondersteunen bij het vervullen van de personeelsvraag. Daar kwamen enkele vacatures uit voort. We blijven de contact houden met ondernemers.

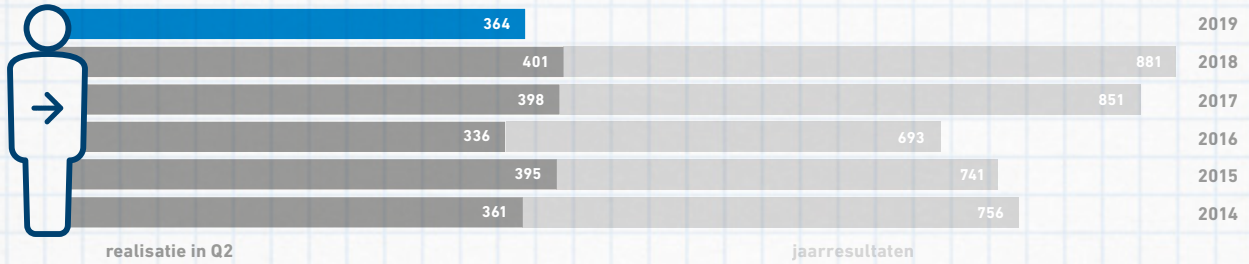
Zorgjongeren

'Zorgjongeren' hebben problemen op meerdere leefgebieden. Zij zijn daardoor nog niet in staat de stap te zetten richting de arbeidsmarkt. Problemen die kunnen spelen zijn: dakloos, voortijdig schoolverlater, verslaving, psychische problemen of schulden. Als deze problemen opgelost zijn zien we dat de jongeren vaak relatief snel de stap naar werk kunnen zetten. In 2019 kunnen 5 trajecten voor Mookse zorgjongeren starten. Zij krijgen begeleiding van een jongerenconsulent van WerkBedrijf met aandachtsgebied zorgjongeren. In het tweede kwartaal startte 2 zorgjongeren met deze dienstverlening.

Nijmegen in Q2

UITSTROOM NAAR WERK

364

PLAATSINGEN OP WERK

439 parttime

191 jongeren

268 dagbesteding

126 met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

63,6% detacheringen

29,9% beschut

0,0% werken op locatie

6,5% overigen

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	3,3%	3,3%			3,3%
Individuele detachering	25,4%	25,6%			25,5%
Groepsdetachering	34,8%	34,7%			34,7%
Werken op locatie	0,0%	0,0%			0,0%
Subtotaal buiten de muren	**63,4%**	**63,6%**			**63,5%**
Beschut	30,2%	29,9%			30,0%
Leegloop inactief	2,3%	2,0%			2,1%
Niet beschikbaar voor werk	4,1%	4,5%			4,3%
	100%	**100%**			**100%**

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

588

STATUSHOUDERS

5 uit de bijstand door onderwijs

48 geplaatst op betaald werk

44 werken met behoud van uitkering

259 actieve trajecten bij WerkBedrijf

56 waarvan dienstverlening is beëindigd

Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Nijmegen

ONTWIKKELTRAJECTEN

70 **36**

WIJKGERICHT WERKEN

3 FTE **Conform afspraak**

ZORGJONGEREN

200 jongeren (doorlopend) **261**

Ontwikkeltrajecten

In het eerste kwartaal startten in totaal 36 Nijmeegse kandidaten met een ontwikkeltraject. In deze trajecten leren zij werknemersvaardigheden en doen ze arbeidsritme op, om daarna naar betaald werk door te stromen.

Wijkgericht werken

WerkBedrijf werkt intensief samen met de sociale wijkteams en regieteams in het Rijk van Nijmegen. Een aantal consulenten van WerkBedrijf is vast aanspreekpunt voor deze teams. De consulenten geven advies over de werkmogelijkheden binnen een zorgtraject. Zo kan werk bijdragen aan het oplossen van problematiek. Zichtbaarheid van onze consulenten is belangrijk voor een goede samenwerking. Daarom werken zij een aantal dagdelen per week op locatie van de sociale wijkteams. Het zorgt ervoor dat werk eerder en vaker als mogelijke oplossing in beeld komt. Ook krijgen we zo een beter beeld van de kandidaat en door korte lijntjes wordt de kandidaat/cliënt direct en goed doorverwezen. De inzet van andere maatschappelijke voorzieningen of hulp wordt hierdoor voorkomen of beperkt.

Zorgjongeren

'Zorgjongeren' hebben problemen op meerdere leefgebieden. Zij zijn daardoor nog niet in staat de stap te zetten richting de arbeidsmarkt. Problemen die kunnen spelen zijn: dakloos, voortijdig schoolverlater, verslaving, psychische problemen of schulden. Als deze problemen opgelost zijn zien we dat de jongeren vaak relatief snel de stap naar werk kunnen zetten. De Nijmeegse zorgjongeren krijgen begeleiding van een jongerenconsulent van WerkBedrijf met aandachtsgebied zorgjongeren. Binnen Team Jongeren is er capaciteit om doorlopend 200 zorgjongeren uit Nijmegen actief in traject te hebben. In het eerste kwartaal waren we met 261 jongeren aan de slag. 34 zorgjongeren begeleidden we naar werk.

Gemeente Nijmegen

Masterplan terugdringen bijstandstekort

Project kansberoepen

In het Project Kansberoepen richt WerkBedrijf zich op sectoren waar veel vraag naar personeel is. En waar aan de andere kant werkzoekenden nog de juiste opleiding, achtergrond en/of vaardigheden missen om aan het werk te gaan. In het project kansberoepen maken we afspraken met ondernemers over arrangementen en trajecten om deze werkzoekenden te scholen en te ontwikkelen en vervolgens naar een baan te leiden.
Het project Kansberoepen is zoals afgesproken met Nijmegen per 1 juli afgelopen. De doelstelling was om in de periode 2017-2019 een extra uitstroom van 225 bijstandsgerechtigden uit de uitkering te realiseren. Deze doelstelling hebben we behaald. De aanpak is succesvol gebleken. Succesfactoren zijn de begeleiding van de kandidaat op de werkvloer, al tijdens de leerwerkplek, ondernemers in een vroeg stadium betrekken (al bij screening en selectie van kandidaten) en aansluiten op de motivatie van de kandidaten. Via het Actieplan Perspectief Op Werk, met extra middelen van het ministerie, gaan we de komende jaren regionaal met deze aanpak door.

Individuele plaatsing en steun (IPS)

GGZ-instellingen Pro-Persona, RIBW, IrisZorg en Pluryn kunnen kandidaten met een ernstig psychische aandoening en bijstandsuitkering aanmelden voor een IPS-traject. In een IPS-traject wordt de kandidaat drie jaar begeleid naar en op een werkplek. Het doel is dat de kandidaat aan het eind van het traject regulier (minimaal 12 uur per week) aan het werk is. Gecertificeerde IPS-trajectbegeleiders die werkzaam zijn bij de GGZ-instelling begeleiden kandidaten. Daarmee wordt het vinden van werk of een opleiding onderdeel van het zorgtraject. WerkBedrijf ondersteunt bij het vinden van vacatures en de inzet van voorzieningen zoals loonkostensubsidie. Vanaf de start is er ruimte voor 120 trajecten. Aan het einde van het tweede kwartaal zijn 67 kandidaten uit het Rijk van Nijmegen met een IPS-traject gestart. Het achterblijven van de aantallen ligt onder andere aan de beschikbare capaciteit van gecertificeerde IPS-consulenten bij de instellingen.
Van de gestarte trajecten zien we goede resultaten. Belangrijke succesfactoren zijn: bekendheid binnen de GGZ-instelling over IPS-mogelijkheden, juiste motivatie bij kandidaten en werkgevers die openstaan voor deze doelgroep.

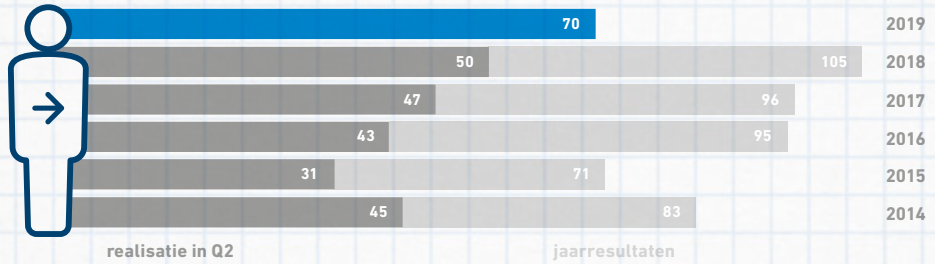
Doorstroom WW-bijstand

WerkBedrijf, afdeling Inkomen en UWV geven voorlichting aan mensen die binnen 3 tot 4 maanden het einde van hun WW-periode bereiken. Deze bijeenkomsten hebben als doel de instroom van WW-ers in de bijstand verder terug te dringen. Het gaat om regionale dienstverlening; WW-ers uit Nijmegen en de regio worden hiervoor uitgenodigd

Wijchen in Q2

UITSTROOM NAAR WERK

70

PLAATSINGEN OP WERK

64 parttime

23 jongeren

33 dagbesteding

24 met arbeids-beperking

SOCIALE WERKVOORZIENING:

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	5,1%	4,8%			5,0%
Individuele detachering	22,1%	24,0%			23,0%
Groepsdetachering	34,9%	32,8%			33,8%
Werken op locatie	0,0%	0,0%			0,0%
Subtotaal buiten de muren	**62,0%**	**61,6%**			**61,8%**
Beschut	30,0%	29,9%			30,0%
Leegloop inactief	2,0%	1,9%			2,0%
Niet beschikbaar voor werk	6,0%	6,5%			6,2%
	100%	**100%**			**100%**

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING

57

STATUSHOUDERS

1 uit de bijstand door onderwijs

17 geplaatst op betaald werk

18 werken met behoud van uitkering

57 actieve trajecten bij WerkBedrijf

17 waarvan dienstverlening is beëindigd

Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Gemeente Wijchen

BASIS DICHTBIJ/SCHAKELPUNT

lokale dienstverlening — **Conform afspraak**

WIJKGERICHT WERKEN

2 dagdelen — **Conform afspraak**

ZORGJONGEREN

extra inzet — **Conform afspraak**

PILOT DIRECTIEVE KANDIDAATSBENADERING

directieve benadering — **Start Q3**

Basis dichtbij/Schakelpunt

Een consulent van WerkBedrijf is 2 dagdelen in de week op locatie in Wijchen. Hij stemt af met klantmanagers, participatiecoaches over kandidaten, mogelijke trajecten en beantwoordt vragen over kandidaten die al bij WerkBedrijf een traject volgen.

Wijkgericht werken

Een consulent van WerkBedrijf sluit twee dagdelen per week aan bij de sociale wijkteams in Wijchen. De consulent is contactpersoon en het eerste aanspreekpunt voor vragen rond het thema Werk. De laagdrempeligheid in de wijk en de korte communicatielijnen tussen sociaal Wijkteam, WerkBedrijf en bijvoorbeeld schuldhulpverlening maken het mogelijk om met name kandidaten met problemen op meerdere leefgebieden de juiste ondersteuning te bieden en hen zo gauw dit mogelijk is richting werk te leiden.

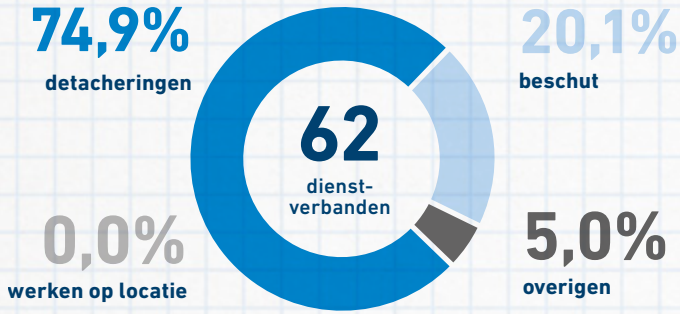
Intensivering lokale werkgeversdienstverlening

Het doel van dit project is om nog meer kansen bij Wijchense ondernemers te benutten om kandidaten te plaatsen. Vergroten van de zichtbaarheid en bekendheid van WerkBedrijf bij Wijchense ondernemers is hier een onderdeel van. In 2019 legt WerkBedrijf contact met circa 40 extra Wijchense ondernemers. WerkBedrijf en gemeente Wijchen betrekken elkaar bij de bedrijfsbezoeken.

Pilot directieve kandidaatsbenadering

Deze pilot is gestart op 1 juli. In de pilot doen wij ervaring op met een andere kandidaatsbenadering voor Wijchense kandidaten. De benadering gaat uit van een aanpak, met als elementen meerdere gesprekken en een voorgeschreven werksoort op basis van de actuele mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Dit wordt gecombineerd met indringende gespreksvoering en uiteindelijk opleggen van maatregelen bij no show of weigering van een aangeboden voorziening. Bij deze pilot zijn zowel Wijchense inkomensconsulenten als bedrijfsdienstverleners van WerkBedrijf betrokken. Deze directieve benadering wordt in 2019 op minimaal 80, bij het WerkBedrijf aangemelde, Wijchense kandidaten toegepast. Na 1 jaar wordt de pilot geëvalueerd, met professionals en betrokken kandidaten.

West Maas en Waal in Q2

	Q1	Q2	Q3	Q4	Gem.
Begeleid werken	10,8%	11,3%			11,0%
Individuele detachering	39,0%	38,8%			38,9%
Groepsdetachering	25,4%	24,9%			25,2%
Werken op locatie	0,0%	0,0%			0,0%
Subtotaal buiten de muren	**75,2%**	**74,9%**			**75,1%**
Beschut	19,7%	20,1%			19,9%
Leegloop inactief	0,1%	0,1%			0,1%
Niet beschikbaar voor werk	5,0%	4,9%			5,0%
	100%	**100%**			**100%**

Gemeente West Maas en Waal

Vanuit de gemeente West Maas en Waal hebben 62 SW-medewerkers een dienstverband. Onze focus ligt op zoveel mogelijk SW-medewerkers werk bieden bij ondernemers. Dat betekent dat zij buiten de muren van WerkBedrijf aan de slag gaan.

Een toelichting vindt u in de paragraaf WerkBedrijf: het verhaal achter de cijfers

Bijlage 2: Financiële overzichten

In de volgende financiële overzichten wordt de prognose afgezet tegen de begroting 2019 (inclusief wijzigingen).

1. WerkBedrijf

WerkBedrijf Rijk van Nijmegen Bedragen in € 1.000	Jaarcijfers		Periodecijfers	Jaarcijfers	
	Begroting 2019 (AB jul'19)	**Begroting 2019 (DB mei'19)**	**Werkelijk tot en met juni '19**	**Prognose Q2**	**Verschil prognose met begroting**
Baten					
Overhead	429	429	167	354	-75
Inkomensregelingen	2.529	2.529	1.215	2.732	204
Begeleide participatie	57.121	57.121	28.854	56.984	-137
Arbeidsparticipatie	18.003	18.092	8.673	18.666	574
Totalen baten	**78.081**	**78.171**	**38.909**	**78.736**	**566**
Lasten					
Overhead	416	416	290	388	-28
Inkomensregelingen	2.529	2.529	1.433	2.732	204
Begeleide participatie	53.858	53.858	27.070	54.041	183
Arbeidsparticipatie	13.655	13.744	6.338	14.134	390
Totaal Programmalasten	**70.457**	**70.546**	**35.130**	**71.295**	**749**
Overhead MGR	7.624	7.624	3.757	7.658	34
Totalen lasten	**78.081**	**78.171**	**38.887**	**78.953**	**783**
Exploitatieresultaat	**0**	**0**	**22**	**-217**	**-217**

De toelichting op de cijfers is terug te vinden bij de onderdelen WERK, SW en Vastgoed.

Voor de stijging van de loonsom van het ambtelijk personeel van de MGR zijn we uitgegaan van de BRN-norm (Begrotingsrichtlijn Regio Nijmegen). De stijging is echter hoger uitgevallen, door een hogere cao stijging en een hogere stijging van sociale lasten. Om dit te dekken wordt een deel van het extra participatiebudget gebruikt. Meer daarover leest u in de volgende paragraaf.

WerkBedrijf, onderdeel WERK

WerkBedrijf onderdeel WERK Bedragen in € 1.000		Jaarcijfers Begroting 2019 (AB jul'19)	Jaarcijfers Begroting 2019 (DB mei'19)	Periodecijfers Werkelijk tot en met juni '19	Jaarcijfers Prognose Q2	Jaarcijfers Verschil prognose met begroting
Baten						
Inkomensregelingen	Gemeentelijke bijdragen	2.529	2.529	1.215	2.732	204
Begeleide participatie	Gemeentelijke bijdragen	2.784	2.784	1.195	2.674	-110
Arbeidsparticipatie	Gemeentelijke bijdragen	16.123	16.123	7.772	16.696	574
Arbeidsparticipatie	Overige bijdragen	1.880	1.969	901	1.969	0
Arbeidsparticipatie	Overige bedrijfsopbrengsten					
Totalen baten		**23.315**	**23.404**	**11.083**	**24.072**	**667**
Lasten						
Inkomensregelingen	*WLKS*	*2.529*	*2.529*	*1.433*	*2.732*	*204*
Totaal Inkomensregelingen		**2.529**	**2.529**	**1.433**	**2.732**	**204**
Begeleide participatie	*ADB*	*2.784*	*2.784*	*1.355*	*2.674*	*-110*
Begeleide participatie	*Personele lasten*					
Totaal Begeleide participatie		**2.784**	**2.784**	**1.355**	**2.674**	**-110**
Arbeidsparticipatie	*Instrumenten*	*3.468*	*3.468*	*1.503*	*3.468*	*0*
Arbeidsparticipatie	*Operationele lasten*	*711*	*711*	*333*	*731*	*20*
Arbeidsparticipatie	*Maatwerk*	*2.795*	*2.795*	*1.398*	*2.795*	*0*
Arbeidsparticipatie	*Meerwerk*	*1.354*	*1.443*	*721*	*1.813*	*370*
Arbeidsparticipatie	*Personele lasten*	*5.327*	*5.327*	*2.382*	*5.327*	*0*
Totaal Arbeidsparticipatie		**13.655**	**13.744**	**6.338**	**14.134**	390
Totaal Programmalasten		**18.967**	**19.056**	**9.125**	**19.540**	**484**
Overhead	Overhead MGR	4.348	4.348	2.055	4.532	184
Totalen lasten		**23.315**	**23.404**	**11.180**	**24.072**	**667**
Exploitatieresultaat		**0**	**0**	**-97**	**0**	**0**

In de realisatie is per saldo een tekort te zien van € 100.000. Dit heeft administratieve redenen en we verwachten geen tekort aan het einde van het jaar.

Bij de wettelijke loonkostensubsidie (inkomensregelingen) verwachten we € 200.000 tot € 300.000 meer uit te geven dan oorspronkelijk begroot. Er worden steeds meer kandidaten geplaatst met de indicatie banen-afspraak. De realisatie op nieuwe beschutte werkplekken blijft achter.

Bij Op weg naar werk (voorheen arbeidsmatige dagbesteding) verwachten we tussen de € 100.000 en € 200.000 over te houden. Na een half jaar werken met de nieuwe methodiek constateren we dat de nieuwe instroom lager is dan verwacht. Naast de lagere nieuwe instroom verwachten we, door de lagere basistarieven van Op weg naar werk en de afname van de Arbeidsmatige dagbesteding, in het tweede half jaar minder kosten te maken dan in het eerste half jaar. De werving voor de extra formatieplaats heeft in de loop van 2019 pas plaatsgevonden. Daardoor wordt het personele budget niet volledig besteed.

Met de meicirculaire 2019 is het participatiebudget vanaf 2019 verhoogd met € 600.000. De extra middelen worden toegevoegd aan onderstaande budgetten:

- € 180.000: personeelsbudget. Dit om de cao stijging op te vangen, tijdelijke vervanging voor (langdurige) zieken en onvoorziene uitgaven.

- € 20.000: Materiele budget. Recent is bekend geworden dat voor de aanpassing in EVA in het kader van GBA-V nog kosten gemaakt moeten worden.

- € 400.000: aanbod aan gemeenten: Lokale zichtbaarheid en uitvoering van werkzaamheden in het kader van arbeidsbemiddeling. Er worden 3 projecten aangeboden:

1. Zorgjongeren
   Dit project wordt momenteel uitgevoerd voor gemeente Nijmegen, Heumen, Mook en Middelaar.

2. Aansluiten bij de sociale (wijk)teams
   Dit wordt momenteel uitgevoerd voor gemeente Nijmegen en Wijchen.

3. Werkgeversdienstverlening op lokaal niveau
   Dit is/wordt momenteel uitgevoerd voor Wijchen en Mook en Middelaar.
   Kosten nader te bepalen aan de hand van specifieke wensen.

Naast keuze uit 1 van deze 3 kan (ook gedeeltelijk) gekozen worden de middelen in te zetten voor afspraken lokaal niveau in 2020.

De realisatie van instrumentengelden blijft het eerste halfjaar achter op begroting. Het huidige kandidatenbestand is moeilijker plaatsbaar waardoor de verwachting is dat de inzet van voorziening in het tweede halfjaar zal toenemen om de kandidaten uit te laten stromen naar werk.

WerkBedrijf onderdeel SW

WerkBedrijf onderdeel SW Bedragen in € 1.000		Jaarcijfers		Periodecijfers	Jaarcijfers	
		Begroting 2019 (AB jul'19)	**Begroting 2019 (DB mei'19)**	**Werkelijk tot en met juni '19**	**Prognose Q2**	**Verschil prognose met begroting**
Baten						
Begeleide participatie	Gemeentelijke bijdragen	42.448	42.448	21.715	42.448	0
Begeleide participatie	Overige bijdragen	240	240	123	240	0
Begeleide participatie	*Netto omzet*	*10.787*	*10.787*	*5.422*	*10.500*	*-287*
Begeleide participatie	*Materiaal verbruik*	*-38*	*-38*	*-7*	*-17*	*21*
Begeleide participatie	Toegevoegde waarde	10.750	10.750	5.415	10.483	-267
Begeleide participatie	Overige bedrijfsopbrengsten	231	231	73	471	240
Totalen baten		**53.669**	**53.669**	**27.325**	**53.642**	**-27**
Lasten						
Begeleide participatie	Salariskosten SW medewerkers	42.966	42.816	21.828	43.007	191
Begeleide participatie	Lage inkomensvoordeel	-500	-500	-250	-458	42
Begeleide participatie	Algemene uitvoering begeleide participatie	5.014	5.014	2.371	5.014	0
Begeleide participatie	Overige kosten SW medewerkers	2.182	2.332	1.029	2.385	53
Begeleide participatie	Productiekosten	731	731	374	785	54
Totaal Programmalasten		**50.393**	**50.393**	**25.352**	**50.733**	**340**
Overhead	Overhead MGR	3.276	3.276	1.702	3.126	*-150*
Totalen lasten		**53.669**	**53.669**	**27.054**	**53.859**	**190**
Exploitatieresultaat		**0**	**0**	**271**	**-217**	**-217**

We verwachten een tekort van € 217.000 op het onderdeel SW. Dit heeft een aantal oorzaken.

De detacheringstarieven worden jaarlijks geïndexeerd en blijven op peil. Het is lastig om de openvallende plaatsen op te vullen met geschikte mensen. Uitstromende SW-medewerkers zijn in het verleden vaak onder minder strenge toelatingscriteria aangenomen, waardoor het gemiddelde huidige niveau van onze SW-medewerkers daalt. We zien dan ook een verschuiving naar de wat minder renderende detacheringsplaatsen.

Hoewel we wel extra inzetten op het terugdringen van het verzuim gaan we er in de prognose vanuit dat de achterstand nog verder gaat oplopen. Gedetacheerde SW-medewerkers die gedeeltelijk ziek zijn werken soms tijdelijk op de Boekweitweg. Daarmee vallen zij niet volledig uit en werken zij mee aan de opdrachten van beschutte afdelingen. Het tarief is echter lager dan het uurtarief van hun detachering en we kunnen geen uren declareren voor deze SW-medewerkers. De verwachting is dat we ca. € 287.000 te kort gaan komen aan het einde van het jaar. De toegevoegde waarde per fte op jaarbasis komt hiermee op C= 7.575 (C= 200 lager dan begroot). In de tweede helft van 2019 starten we een onderzoek om tot een omzetverbetering te komen. Op de overige baten verwachten we een meeropbrengst van € 240.000 door detacheringsopbrengsten van medewerkers en praktijkdiagnose.

De salarislasten van de SW-medewerkers ontwikkelen zich binnen de begroting. In de risicoparagraaf van de begroting is het risico voor uitbetaling van transitievergoedingen opgenomen. We hebben besloten om over te gaan tot het beëindigden van de slapende dienstverbanden en eventuele transitievergoedingen uit te betalen. We verwachten een gedeelte niet te kunnen declareren bij het Rijk. Bovendien moeten we, daar waar dat van toepassing is, openstaande verloftegoeden uitbetalen. Per saldo schatten we de hoogte van de extra salariskosten in op een bedrag van € 191.000

Verder is het Lage Inkomensvoordeel voor 2018 bekend geworden. Deze is ca. € 42.000 lager dan verwacht. Dit verschil zal het resultaat van 2019 negatief beïnvloeden.

In de laatste meicirculaire is de subsidie voor de SW € 400.000 hoger dan begroot. Deze gelden zijn geen onderdeel van de begroting van het Werk-Bedrijf, maar worden bij de gemeenten ontvangen.

In de overhead verwachten we een positief resultaat van € 150.000. Release van EVA fase 2 is nog niet gestart. We verwachten hierdoor minder kosten voor de operationele lasten.

De verwachte uitwerking per gemeente is terug te vinden in bijlage 3 en 4.

WerkBedrijf, onderdeel VASTGOED

WerkBedrijf onderdeel VASTGOED Bedragen in € 1.000		Jaarcijfers		Periodecijfers	Jaarcijfers	
		Begroting 2019 (AB jul'19)	**Begroting 2019 (DB mei'19)**	**Werkelijk tot en met juni '19**	**Prognose Q2**	**Verschil prognose met begroting**
Baten						
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	235	235	115	235	0
Overhead	Overige bedrijfsopbrengsten	193	193	52	118	-75
Begeleide participatie	Netto omzet					
Begeleide participatie	Materiaal verbruik					
Begeleide participatie	Overige bedrijfsopbrengsten	669	669	334	669	
Totalen baten		**1.097**	**1.097**	**501**	**1.022**	**-75**
Lasten						
Overhead	Personele lasten	27	27	23	27	
Overhead	Kapitaallasten	43	43	20	43	0
Overhead	Operationele lasten	345	345	247	317	-28
Begeleide participatie	Personele lasten	42	42	42	42	0
Begeleide participatie	Kapitaallasten	67	67	50	67	0
Begeleide participatie	Operationele lasten	572	572	271	525	-47
Totaal Programmalasten		**1.097**	**1.097**	**653**	**1.022**	**-75**
Overhead	Overhead MGR					
		1.097	**1.097**	**653**	**1.022**	**-75**
Exploitatieresultaat		**0**	**0**	**-152**	**0**	**0**

In de realisatie is een tekort te zien van € 150.000. Dit betreft echter vooruitbetaalde onderhoudscontracten en bij het afsluiten van 2019 zal dit tekort verdwenen zijn.

De extra verhuur van de ruimten op de Boekweitweg en de verkoop van de St. Teunismolenweg is op dit moment nog niet gerealiseerd. Door de verbouwing van het gebouw aan de Boekweitweg is er minder onderhoud nodig en kunnen we dit compenseren in de realisatie. Dit wordt meegenomen in de begrotingswijziging van het tweede kwartaal.

MGR investeringen

Investeringen MGR totaal Bedragen in € 1.000	Jaarcijfers		Periodecijfers	Jaarcijfers	
	Begroting 2019 (AB jul'19)	**Begroting 2019 (DB mei'19)**	**Werkelijk tot en met juni '19**	**Prognose Q2**	**Verschil prognose met begroting**
WerkBedrijf - Applicatielandschap (EVA)*	550	550	468	550	0
WerkBedrijf - Applicatielandschap (EVA) fase 2**	-	300	-	300	0
WerkBedrijf - Inventaris***	-	300	60	300	0
Totaal	**2.550**	**3.276**	**889**	**3.276**	**0**

* *WerkBedrijf - Applicatielandschap (EVA):*
Voor het beheer en het optimaliseren van fase 1 worden er nog kosten gemaakt. We verwachten fase 1 dit jaar af te ronden, waarna fase 1 in het regulier beheer gaat vallen. Met de uitgaven verwachten we binnen de prognose te blijven.

** *WerkBedrijf - Applicatielandschap (EVA) fase 2:*
Release 2 is nog niet van start gegaan.

*** *Inventaris*
De middelen voor inventaris verwachten we niet volledig in te zetten in 2019.

2. ICT Rijk van Nijmegen

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) Bedragen in € 1.000	Jaarcijfers		Periodecijfers	Jaarcijfers	
	Begroting 2019 (AB jul'19)	**Begroting 2019 (DB mei'19)**	**Werkelijk tot en met juni '19**	**Prognose Q2**	**Verschil prognose met begroting**
Baten					
Overhead	18.184	18.184	9.026	18.037	-147
Arbeidsparticipatie	395	395	198	395	
Totalen baten	**18.580**	**18.580**	**9.224**	**18.433**	**-147**
Lasten					
Overhead	16.470	16.470	9.018	16.323	-147
Arbeidsparticipatie	395	395	159	395	
Totaal Programmalasten	**16.865**	**16.865**	**9.177**	**16.718**	**-147**
Overhead MGR	1.715	1.715	728	1.715	
Totalen lasten	**18.580**	**18.580**	**9.905**	**18.433**	**-147**
Exploitatieresultaat	**0**	**0**	**-681**	**0**	**0**

De toelichting op deze cijfers is terug te vinden bij de onderdelen Automatisering en Informatie-en Applicatiebeheer. Ook zijn de investeringen van Automatisering op de volgende pagina nader toegelicht.

Bij automatisering is de begroting (AB juli '19) op één onderdeel bijgesteld. Het plusproduct 'mobile service' voor €28.000 was onterecht verwerkt in de gemeentelijke bijdrage voor gemeente Nijmegen. Dit betekent een verschuiving van gemeentelijke bijdrage naar overige bijdragen voor dit bedrag.

ICT Rijk van Nijmegen Automatisering

iRvN onderdeel Automatisering Bedragen in € 1.000		Jaarcijfers		Periodecijfers	Jaarcijfers	
		Begroting 2019 (AB juli'18)	**Begroting 2019 (DB mei '19)**	**Werkelijk tot en met juni '19**	**Prognose Q2**	**Verschil prognose met begroting**
Baten						
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	11.741	11.741	5.834	11.741	0
Overhead	Overige bijdragen	1.036	1.036	518	1.036	0
Overhead	Overige bedrijfsopbrengsten	146	146	185	246	100
Totalen baten		**12.923**	**12.923**	**6.536**	**13.023**	**100**
Lasten						
Overhead	Personele lasten	5.085	5.085	2.365	5.337	252
Overhead	Kapitaallasten	1.345	1.345	701	1.345	0
Overhead	Operationele lasten	5.484	5.484	3.490	5.332	-152
Totaal Programmalasten		**11.914**	**11.914**	**6.556**	**12.014**	**100**
Overhead	Overhead MGR	1.009	1.009	434	1.009	0
Totalen lasten		**12.923**	**12.923**	**6.990**	**13.023**	**100**
Exploitatieresultaat		**0**	**0**	**-453**	**0**	**0**

Op basis van de huidige inzichten verwachten we op de begrote gemeentelijke bijdrage uit te komen. Hierbij is rekening gehouden met extra dienstverlening bij de Servicedesk en extra kosten m.b.t. informatiebeveiliging. Ook is er rekening gehouden met een risico van een mogelijke extra afrekening van Hewlett Packard (HP) in 2019.

Daarnaast kennen we de volgende twee begrotingswijzigingen die geen invloed hebben op de gemeentelijke bijdrage.
De kostenoverheveling van het product ESB van het onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer naar het onderdeel automatisering was al onderdeel van de prognose in de eerste kwartaalrapportage. Bij deze kwartaalrapportage bieden we een separate begrotingswijziging 2019 aan waarin we deze kostenoverheveling verwerken. Bij instemming van deze begrotingswijziging ontstaat er een verplaatsing van operationele naar personele lasten voor een bedrag van € 252.000.

Onze inschatting is dat we dit jaar € 100.000 meer uitgeven aan Plusproducten dan begroot.

Deze plusproducten zijn divers: het gaat om doorbelasting van hardware die niet onder de standaard valt (o.a. informatiebeveiliging, scanapparatuur etc.). Alle kosten voor Plus-producten worden één op één doorbelast. Dat betekent een toename in opbrengsten (overige bedrijfsopbrengsten) en in lasten (operationele lasten) voor dit bedrag, maar per saldo doet dit niets.

Ook willen we melden dat er veel openstaande vacatures zijn, met name bij ICT-Beheer. Dit komt deels doordat het moeilijker wordt geschikt personeel aan te trekken. Ook wordt er, gelet op toekomstige ontwikkelingen, soms ook een bewuste afweging gemaakt om vacatures niet in te vullen maar hiervoor in te huren. Daarnaast is de loonsom van het huidige personeel circa 1% hoger komen te liggen dan begroot. De verwachting is dat we de hogere inhuurkosten en loonsomstijging op kunnen vangen binnen het huidige personele budget door de openstaande vacatureruimte.

ICT Rijk van Nijmegen investeringen Automatisering

iRvN investeringen Bedragen in € 1.000	Jaarcijfers		Periodecijfers	Jaarcijfers	
	Begroting 2019 (AB juli'18)	**Begroting 2019 (DB mei '19)**	**Werkelijk tot en met juni '19**	**Prognose Q2**	**Verschil prognose met begroting**
Uitgaven					
ICT werkplekinrichting PC's	1.000	1.000	219	1.000	0
ICT werkplekinrichting telefonie	350	350	214	350	0
Technische infrastructuur	626	626	269	626	0
Aanschaf licenties	150	150	2	150	0
Totaal	**2.126**	**2.126**	**704**	**2.126**	**0**

De verwachting is dat we het investeringsbudget volledig gaan benutten dit jaar. Echter is er een kans dat de geplande voorbereiding van de overgang van desktop computers naar laptops bij diverse gemeentes niet binnen de beoogde planning wordt behaald. Hierdoor ontstaat het risico dat deze investeringen (deels) in 2020 worden gerealiseerd.

Onder-of overschrijdingen op investeringen tot een bandbreedte van 20% van het jaarkrediet kunnen ten gunste/ten laste komen van het krediet van volgend jaar. Mocht het risico zich voordoen, dan kan (een deel van) het onbenutte investeringsvolume ten gunste komen van het krediet van volgend jaar.

ICT Rijk van Nijmegen Informatie- en applicatiebeheer

iRvN onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer Bedragen in € 1.000		Jaarcijfers		Periodecijfers	Jaarcijfers	
		Begroting 2019 (AB juli'18)	**Begroting 2019 (DB mei '19)**	**Werkelijk tot en met juni '19**	**Prognose Q2**	**Verschil prognose met begroting**
Baten						
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	5.158	5.158	2.419	4.821	-337
Arbeidsparticipatie	Overige bijdragen	103	103	71	193	90
Overhead	Overige bedrijfsopbrengsten	395	395	198	395	0
Totalen baten		**5.657**	**5.657**	**2.687**	**5.410**	**-247**
Lasten						
Overhead	Personele lasten	2.935	2.935	1.525	2.793	-142
Overhead	Kapitaallasten	7	7	4	7	0
Overhead	Operationele lasten	1.613	1.613	933	1.508	-105
Arbeidsparticipatie	Personele lasten	233	233	109	233	0
Arbeidsparticipatie	Operationele lasten	162	162	50	162	0
Totaal Programmalasten		**4.951**	**4.951**	**2.621**	**4.704**	**-247**
Overhead	Overhead MGR	706	706	295	706	0
Totalen lasten		**5.657**	**5.657**	**2.915**	**5.410**	**-247**
Exploitatieresultaat		**0**	**0**	**-228**	**0**	**0**

Deze verlaging heeft te maken met de kostenoverheveling van het product ESB van het onderdeel Informatie- & Applicatiebeheer naar het onderdeel automatisering. De kostenoverheveling wordt in een separate begrotingswijziging aangeboden. De financiering van de jaarlijkse ESB-exploitatiekosten (€ 337.000) wordt, bij instemming van de begrotingswijziging, betaald uit de structureel beschikbare ruimte binnen de iRvN-begroting Automatisering. Dit betekent een afname in operationele lasten met € 85.000 en een afname in personele lasten met € 252.000. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor gemeente Nijmegen, die tot op heden de enige opdrachtgever is aan onderdeel applicatiebeheer, met € 337.000 verlaagd.

Daarnaast verwachten we voor € 90.000 aan extra dienstverleningen die één op één worden doorbelast, d.w.z. een toename in overige bedrijfsopbrengsten en een toename in personele lasten. Deze begrotingswijziging heeft geen invloed op de gemeentelijke bijdrage.

Ook verwachten we een tekort van € 20.000 op de loonsom, doordat de salarissen van het huidige personeel circa 1% hoger komt te liggen dan begroot. Door de relatief kleine omvang van Informatie-& Applicatiebeheer kunnen deze kosten niet binnen de huidige personele budgetten worden opgevangen. Dit jaar is de verwachting dat we dit op kunnen vangen doordat de operationele lasten wat lager uitvallen dan begroot. Deze prognose lijdt vooralsnog niet tot een begrotingswijziging.

Ook bieden we bij deze kwartaalrapportage een separate begrotingswijziging aan die geen betrekking op dit jaar, maar vanaf het jaar 2020. Gemeente Nijmegen wil vanuit de rol van eigenschap het contractmanagement voor de softwarecontracten weer volledig terug nemen en zelf zorgdragen voor de financiële taken. We willen per 1-1-2020 een overdracht doorvoeren van de onderhoudsbudgetten van de iRvN, onderdeel applicatiebeheer, naar de gemeente Nijmegen voor een bedrag van € 1.284.000. Dit besluit heeft géén invloed op de overige deelnemers.

3. Bestuursondersteuning

WerkBedrijf Bestuursondersteuning Bedragen in € 1.000		Jaarcijfers		Periodecijfers	Jaarcijfers	
		Begroting 2019 (AB juli'18)	**Begroting 2019 (DB mei '19)**	**Werkelijk tot en met jun '19**	**Prognose Q2**	**Verschil prognose met begroting**
Baten						
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	210	210	102	210	0
Overhead	Overige bijdragen	90	90	53	90	0
Totalen Baten		**300**	**300**	**155**	**300**	**0**
Lasten						
Overhead	Overhead MGR	300	300	117	300	0
Totalen lasten		**300**	**300**	**117**	**300**	**0**
Exploitatieresultaat		**0**	**0**	**38**	**0**	**0**

Bij Bestuursondersteuning verwachten we geen afwijking ten opzichte van de begroting.

Bijlage 3: Financiële bijdrage per gemeente 2019 begroot en prognose

Gemeentelijke bijdrage 2019
Bedragen in € 1.000

		WerkBedrijf						iRvN		BO	Totaal
		WERK				SW	Vastgoed	Auto-matisering	Info & applicaties		
		Basis dvl	Meerwerk	ABD	WLKS						
Begroot	Berg en Dal	1.217	76	313	287	4.529	26	858		23	7.329
	Beuningen	481		319	150	3.064	18	913		17	4.962
	Druten	317		143	106	2.356	14			12	2.948
	Heumen	315		171	61	1.511	9	535		11	2.611
	Mook en Middelaar	101	13	80	57			271		5	527
	Nijmegen	12.726	1.332	1.527	1.631	24.493	141	7.661	5.158	116	54.785
	WDW							1.531			1.531
	Wijchen	965		231	237	5.056	29			27	6.546
	West Maas en Waal					1.439					1.439
	Totaal	**16.123**	**1.421**	**2.784**	**2.529**	**42.448**	**235**	**11.769**	**5.158**	**210**	**82.677**
Mutatie	Berg en Dal	44		-40	10	-25					-12
	Beuningen	24		-55	35	-46					-42
	Druten	16		-20	31	16					43
	Heumen	14		-42	40	-22					-9
	Mook en Middelaar	6		-4	-10						-8
	Nijmegen	423		42	71	270			-337		470
	WDW										
	Wijchen	47		8	27	6					88
	West Maas en Waal					18					18
	Totaal	**574**		**-110**	**204**	**217**			**-337**		**548**
Prognose	Berg en Dal	1.261	76	273	296	4.503	26	858		23	7.317
	Beuningen	505		265	185	3.018	18	913		17	4.920
	Druten	333		122	137	2.373	14			12	2.990
	Heumen	329		129	101	1.489	9	535		11	2.602
	Mook en Middelaar	107	13	77	47			271		5	519
	Nijmegen	13.149	1.332	1.569	1.702	24.763	141	7.661	4.822	116	55.254
	WDW							1.531			1.531
	Wijchen	1.012		239	265	5.063	29			27	6.634
	West Maas en Waal					1.457					1.457
	Totaal	**16.696**	**1.421**	**2.674**	**2.732**	**42.665**	**235**	**11.769**	**4.822**	**210**	**83.225**

Bijlage 4:Specificatie financiële bijdrage per gemeente 2019 voor de SW begroot en prognose

Gemeentelijke bijdrage SW 2019
Bedragen in € 1.000

		SE	Totale bijdrage	Rijksbijdrage	Aanvullende bijdrage
Begroot	Berg en Dal	158,0	4.529	4.081	448
	Beuningen	106,9	3.064	2.768	296
	Druten	82,2	2.356	2.155	201
	Heumen	52,7	1.511	1.366	145
	Nijmegen	854,5	24.493	21.706	2.787
	Wijchen	176,4	5.056	4.234	822
	West Maas en Waal	50,2	1.439	1.180	259
	Totaal	**1.480,9**	**42.448**	**37.490**	**4.958**
	Kostprijs per SE € 28.664				
Mutatie	Berg en Dal	-1,4	-25	16	-41
	Beuningen	-1,9	-46	-5	-41
	Druten	0,3	16	28	-11
	Heumen	-0,9	-22	-36	15
	Nijmegen	6,7	270	251	18
	Wijchen	-0,3	6	108	-102
	West Maas en Waal	0,5	18	39	-21
	Totaal	**3,0**	**217**	**400**	**-183**
	Kostprijs per SE € 89				
Prognose	Berg en Dal	156,6	4.503	4.097	406
	Beuningen	105,0	3.018	2.763	255
	Druten	82,5	2.373	2.183	190
	Heumen	51,8	1.489	1.330	159
	Nijmegen	861,2	24.763	21.957	2.806
	Wijchen	176,1	5.063	4.343	720
	West Maas en Waal	50,7	1.457	1.218	239
	Totaal	**1.483,9**	**42.665**	**37.891**	**4.775**
	Kostprijs per SE € 28.753				

Bijlage 5: Meicirculaire meerjarige effecten

Rijkssubsidie
Bedragen in € 1.000

		Uitkeringsjaar					
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Circulaire september 2018	Wwb klassiek	13.085	13.502	13.795	14.137	14.504	nb
	Nieuw Wajong	963	1.013	1.061	1.110	1.159	nb
	Nieuw begeleiding beschut	2.074	2.388	2.447	2.726	3.005	nb
	Totaal WERK	**16.123**	**16.903**	**17.303**	**17.974**	**18.669**	**nb**
	Totaal SW	**37.490**	**35.035**	**33.938**	**32.681**	**31.422**	**nb**

		Uitkeringsjaar					
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Circulaire mei 2019 (en correctie wwb klassiek juli '19)	Wwb klassiek*	13.288	13.720	13.935	14.193	14.554	14.872
	Nieuw Wajong	1.080	1.037	1.086	1.137	1.187	1.238
	Nieuw begeleiding beschut	2.328	2.450	2.514	2.802	3.090	3.353
	Totaal WERK	**16.696**	**17.206**	**17.535**	**18.132**	**18.831**	**19.463**
	Totaal SW	**37.891**	**35.815**	**34.658**	**33.017**	**32.020**	**30.766**

** vanaf 2019 overgeheveld naar algemene middelen*

		Uitkeringsjaar					
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Verschil circulaire mei 2019 - september 2018	Wwb klassiek	203	217	140	56	50	nvt
	Nieuw Wajong	117	24	25	27	28	nvt
	Nieuw begeleiding beschut	253	62	67	76	85	nvt
	Totaal WERK	**574**	**303**	**233**	**159**	**163**	**nvt**
	Totaal SW	**400**	**779**	**720**	**335**	**597**	**nvt**

* *Budget voor Wwb klassiek is vanaf 2019 overgeheveld naar algemene middelen*

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

MGR Regio Rijk van Nijmegen

Begrotingswijzigingen

2e kwartaal 2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**

1. Inleiding **3**

2. Begrotingswijziging WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (WBRN) **4**
2.1 Begrotingswijziging WerkBedrijf onderdeel Werk **4**

3. Begrotingswijziging ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) **5**
3.1 Begrotingswijziging: Enterprise Service Bus (ESB) **5**
3.2 Begrotingswijziging: Financiering onderhoudsbudgetten software Applicatiebeheer **6**

4 Bijlage 1: Meicirculaire **7**

1. Inleiding

Begrotingswijzigingen zijn gesplitst in technische wijzigingen en wijzigingen die het budgetrecht van het Algemeen Bestuur raken. Onderstaand leggen wij u de begrotingswijzigingen die het budgetrecht van het Algemeen bestuur raken over het tweede kwartaal 2019 voor.

2. Begrotingswijziging WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (WBRN)

2.1 Begrotingswijziging WerkBedrijf onderdeel Werk

Met deze begrotingswijziging gaan de volgende aanvullende middelen verwerkt worden in de begroting 2019 tot en met 2023

In de meicirculaire van 2019 zijn de budgetten van de Wwb klassiek, nieuwe Wajong en begeleiding beschut verhoogd. Onderstaand de effecten van de meicirculaire voor de jaren 2019 tot en met 2023.
2019: € 574.000
2020: € 303.000
2021: € 233.000
2022: € 159.000
2023: € 163.000

Rijkssubsidie	Circulaire september 2018					
	Uitkeringsjaar					
(x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wwb klassiek	13.085	13.502	13.795	14.137	14.504	nb
Nieuw Wajong	963	1.013	1.061	1.110	1.159	nb
Nieuw begeleiding beschut	2.074	2.388	2.447	2.726	3.005	nb
Totaal WERK	**16.123**	**16.903**	**17.303**	**17.974**	**18.669**	nb

Rijkssubsidie	Circulaire mei 2019 (en correctie wwb klassiek juli '19)					
	Uitkeringsjaar					
(x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wwb klassiek	13.288	13.720	13.935	14.193	14.554	14.872
Nieuw Wajong	1.080	1.037	1.086	1.137	1.187	1.238
Nieuw begeleiding beschut	2.328	2.450	2.514	2.802	3.090	3.353
Totaal WERK	**16.696**	**17.206**	**17.535**	**18.132**	**18.831**	**19.463**

Rijkssubsidie	Verschil circulaire mei 2019 - september 2018					
	Uitkeringsjaar					
(x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wwb klassiek	203	217	140	56	50	nvt
Nieuw Wajong	117	24	25	27	28	nvt
Nieuw begeleiding beschut	253	62	67	76	85	nvt
Totaal WERK	**574**	**303**	**233**	**159**	**163**	nvt

De uitwerking per gemeente is terug te vinden in bijlage 3.

3. Begrotingswijziging ICT Rijk van Nijmegen (iRvN)

3.1 Begrotingswijziging: Enterprise Service Bus (ESB)

In december is het voorstel om het product “Enterprise Service Bus”(ESB) regionaal in te zetten (en als zodanig te beheren) in het hoofden Bedrijfsvoeringsoverleg vastgesteld. Aangezien deze begrotingswijziging het budgetrecht van het Algemeen Bestuur aantasten leggen we deze begrotingswijziging voor aan het algemeen bestuur.

ESB zorgt voor een gestroomlijnde, gestructureerde, veilige en controleerbare informatie-uitwisseling tussen en met informatiesystemen van derden. Om te voldoen aan de BIO (voorheen BIG) zou iedere gemeente moeten beschikken over een (leveranciers-onafhankelijk) koppelpunt om gegevens uit te wisselen. Door de voor Nijmegen beschikbare ESB regionaal aan te bieden hoeft niet iedere gemeente diezelfde functionaliteit (licenties) zelf aan te schaffen, in te richten en te beheren. De regionale inzet van de beschikbare ESB is een duidelijk voorbeeld van voordelen van regionale samenwerking. In financieel-administratieve zin betekent het dat de exploitatiekosten van de huidige ESB-voorziening, die tot op heden voor rekening van applicatiebeheer (Gemeente Nijmegen) komt, over worden gezet naar Automatisering. Hiermee is het onderdeel van alle deelnemende gemeenten/organisaties zonder dat dit tot een hogere deelnemersbijdrage leidt.

Begrotingswijziging iRvN onderdeel Automatisering

Deze begrotingswijziging betreft:
<u>Lasten</u>

-/+ € 252.000 Het voorstel om het product “Enterprise Service Bus”(ESB) als product regionaal in te zetten is in het hoofden Bedrijfsvoeringsoverleg vastgesteld. De jaarlijkse ESB-exploitatiekosten (€ 85.000 aan licenties en € 252.000 aan personeel) worden structureel binnen het algemene budget van onderdeel Automatisering opgevangen zonder dat de deelnemersbijdragen hierdoor verhoogd wordt. Doordat het algemene budget volledig onder operationele lasten is opgenomen, vindt er wel een verplaatsing plaats van operationele naar personele lasten voor een bedrag van € 252.000.

iRvN onderdeel Automatisering			2019		2020		2021		2022		2023	
Bedragen in € 1.000		Begrotingswijziging	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Overhead	Personele lasten	Regionaal inzetten ESB product		251.797		251.797		251.797		251.797		251.797
Overhead	Operationele lasten	Regionaal inzetten ESB product		-251.797		-251.797		-251.797		-251.797		-251.797

Begrotingswijziging iRvN onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer

Deze begrotingswijziging betreft:

<u>Baten</u>

-/- € 337.000 De financiering van de jaarlijkse ESB-exploitatiekosten wordt betaald uit de structureel beschikbare ruimte binnen de iRvN-begroting Automatisering. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor gemeente Nijmegen, die tot op heden de enige opdrachtgever is aan onderdeel applicatiebeheer, met € 337.000 verlaagd.

<u>Lasten</u>

-/- € 337.000 Dit betekent aan de lastenzijde een afname in operationele lasten met € 85.000 en een afname in personele lasten met € 252.000.

iRvN onderdeel Applicatiebeheer			2019		2020		2021		2022		2023	
Bedragen in € 1.000		Begrotingswijziging	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	Regionaal inzetten ESB product	-336.797		-336.797		-336.797		-336.797		-336.797	
Overhead	Personele lasten	Regionaal inzetten ESB product		-251.797		-251.797		-251.797		-251.797		-251.797
Overhead	Operationele lasten	Regionaal inzetten ESB product		-85.000		-85.000		-85.000		-85.000		-85.000

3.2 Begrotingswijziging: Financiering onderhoudsbudgetten software Applicatiebeheer

Per 1 april 2016 heeft de gemeente Nijmegen het Applicatiebeheer overgedragen aan de IRvN, inclusief de onderhoudsbudgetten van een groot deel van de in Nijmegen gebruikte procesapplicaties. Het overige deel is om verschillende redenen in Nijmegen gebleven. Mede doordat niet alle leveranciers hun contracten wilden overdragen naar de iRvN is er, volgens gemeente Nijmegen, een onduidelijke en inefficiënte werkwijze ontstaan. Nijmegen wil vanuit de rol van eigenschap het contractmanagement voor de softwarecontracten weer volledig terug nemen en zelf zorgdragen voor de financiële taken. In Nijmegen wordt immers bepaald wat ze met de applicaties willen en welke ze aanschaffen of uitfaseren.

Wij kunnen ons hierin vinden, aangezien we ook ondervinden dat de werkwijze niet efficiënt verloopt. Om deze reden willen we per 1-1-2020 een overdracht van de onderhoudsbudgetten van de iRvN, onderdeel applicatiebeheer, naar de gemeente Nijmegen doorvoeren. Het betreffen de onderhoudsbudgetten die exclusief betrekking hebben op gemeente Nijmegen. Gemeente Nijmegen is tot op heden de enige opdrachtgever aan onderdeel Informatie-en Applicatiebeheer. Dit besluit heeft dus géén invloed op de overige deelnemers. Het bedrag voor dit onderhoud bedraagt € 1,3 miljoen. Onderhoudscontracten die in de toekomst regionaal ingezet kunnen gaan worden blijven bij de iRvN. Daarnaast blijven de uitvoerende beheer werkzaamheden bij de iRvN. Hiervoor blijven we een vergoeding ontvangen van de personele kosten en een bijdrage om de werkzaamheden te kunnen doen in samenwerking met de leveranciers. Deze laatstgenoemde bijdrage betreft 13% van de omvang van de onderhoudsbudgetten. Deze wijziging willen we nu al doorvoeren zodat de contractoverheveling zo snel mogelijk in gang kan worden gezet.

Begrotingswijziging iRvN onderdeel Informatie- en Applicatiebeheer

Deze begrotingswijziging betreft:

<u>Baten</u>

-/- € 1.284.000 — Per 1-1-2020 vindt er een overdracht van de onderhoudsbudgetten plaats van de iRvN, onderdeel applicatiebeheer, naar de gemeente Nijmegen. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor gemeente Nijmegen, die tot op heden de enige opdrachtgever is aan onderdeel Informatie-en Applicatiebeheer, met € 1.284.000 verlaagd.

<u>Lasten</u>

-/- € 1.284.000 — Dit betekent aan de lastenzijde een afname in operationele lasten met € 1.284.000.

iRvN onderdeel Applicatiebeheer			2019		2020		2021		2022		2023	
Bedragen in € 1.000		Begrotingswijziging	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Overhead	Gemeentelijke bijdragen	Onderhoudsbudgetten AB naar Nijmegen			-1.284.000		-1.284.000		-1.284.000		-1.284.000	
Overhead	Operationele lasten	Onderhoudsbudgetten AB naar Nijmegen				-1.284.000		-1.284.000		-1.284.000		-1.284.000

4 Bijlage 1: Meicirculaire

Bijdrage na meicirculaire	2019	2020	2021	2022	2023
Berg en Dal	1.261	1.299	1.324	1.369	1.422
Beuningen	505	520	531	555	581
Druten	333	343	350	366	384
Heumen	329	339	346	360	376
Mook en Middelaar	107	110	112	118	124
Nijmegen	13.149	13.555	13.809	14.256	14.785
Wijchen	1.012	1.041	1.063	1.109	1.160
	16.696	**17.206**	**17.535**	**18.132**	**18.831**

Mutaties	2019	2020	2021	2022	2023
Berg en Dal	44	23	18	12	12
Beuningen	24	10	8	6	7
Druten	16	6	5	4	4
Heumen	14	6	5	4	4
Mook en Middelaar	6	2	2	2	2
Nijmegen	423	236	179	117	120
Wijchen	47	19	16	13	14
	574	**303**	**233**	**159**	**163**

Bijdrage voor meicirculaire	2019	2020	2021	2022	2023
Berg en Dal	1.217	1.276	1.306	1.357	1.409
Beuningen	481	510	523	548	574
Druten	317	337	345	362	379
Heumen	315	332	341	356	372
Mook en Middelaar	101	108	110	116	123
Nijmegen	12.726	13.319	13.630	14.138	14.665
Wijchen	965	1.021	1.047	1.096	1.146
	16.123	**16.903**	**17.303**	**17.974**	**18.669**

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in de regio Rijk van Nijmegen

Datum
16 september 2019

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Aanbieding ontwerp-Informatieprotocol MGR

Doorkiesnummer
024 3293198

Geachte leden van het college en de raad,

Hierbij bieden wij u een ontwerp-Informatieprotocol van de MGR aan. In het informatieprotocol staat welke informatie u kunt verwachten van de MGR. We hebben dit protocol nu gewijzigd. Een belangrijke aanleiding hiervoor is het verzoek van verschillende gemeenten om het aantal termijnrapportages te verlagen. Daar willen we graag gehoor aan geven, ook vanwege de kosten die het opstellen van de rapportages met zich mee brengt. In het protocol hebben we deze en andere wijzigingen inzichtelijk gemaakt.

Vaststelling van het Informatieprotocol gebeurt in het algemeen bestuur van de MGR. Voordat we dat aan ons algemeen bestuur voorleggen willen we graag uw zienswijze op het ontwerp ontvangen. Ons bestuur kan dan met uw zienswijze rekening houden bij de vaststelling van het definitieve Informatieprotocol. Uw zienswijze ontvangen we graag uiterlijk 15 december 2019. Dan kan het nieuwe protocol 1 januari 2020 in werking treden. Vanzelfsprekend blijven tot die tijd de afspraken uit het huidige protocol gelden.

De Bestuurscommissie Werk adviseert de raden dit ontwerp tegelijkertijd te agenderen met de regionale nota Arbeidsmarkt en Re-integratie. We hebben begrepen dat de planning voor behandeling hiervan eind oktober 2019 is.

We zien uw zienswijze graag tegemoet.

Hoogachtend,

Dagelijks Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

J. Hol

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in de regio Rijk van Nijmegen

Datum
16 september 2019

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Aanbieding Tweede Kwartaalrapportage MGR inclusief begrotingswijziging

Doorkiesnummer
024 3293198

Geachte leden van het college en de raad,

Hierbij bieden wij u de tweede kwartaalrapportage van 2019 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling regio Rijk van Nijmegen aan. De rapportage gaat in op de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen en resultaten van de MGR. Dit betreft de platformfunctie van de MGR en de modules WerkBedrijf en IRvN.

Tevens ontvangt u een begrotingswijziging 2019 en verdere jaren. Het gaat om een drietal wijzigingen:

- In de begroting WerkBedrijf, onderdeel Werk, verwerken we de verhoging van een aantal budgetten uit de meicirculaire. Het gaat om een wijziging voor de jaren 2019 en volgende.
- In ambtelijk overleg is afgesproken dat het product Enterprise Service Bus, dat nu alleen voor Nijmegen beschikbaar is, voor alle gemeenten wordt ingezet. Dit verwerken we nu in de begroting voor de jaren 2019 en volgende.
- De onderhoudsbudgetten van het onderdeel applicatiebeheer worden overgedragen naar de gemeente Nijmegen. Dit heeft geen budgettaire consequenties voor de andere gemeenten, omdat de budgetten ook door Nijmegen zijn gevormd. Het gaat om een wijziging vanaf 1 januari 2020.

In een apart document lichten we de inhoud van de wijzigingen toe. We ontvangen graag binnen 8 weken (vóór 11 november 2019) uw zienswijze op deze begrotingswijziging. Het Algemeen Bestuur zal deze betrekken bij de definitieve vaststelling van de wijziging in de vergadering van 25 november 2019.

Hoogachtend,

Dagelijks Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

J. Hol

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Informatieprotocol

MGR Rijk van Nijmegen

~~Een notitie over de informatievoorziening van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen aan de deelnemende gemeente en andere partijen die dienstverlening afnemen van één of meerdere modules van de MGR.~~

De informatievoorziening van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen aan de deelnemende gemeenten.

Datum | concept 5 september 2019 | v1.01

Inhoud

1 | Inleiding 2
1.1 | Doel informatieprotocol 2
1.2 | Uitgangspunten 3
1.3 | Soorten informatie 3
1.4 | Proces 3
1.5 | Leeswijzer 3
2 | Formele organen MGR 5
2.1 | Algemeen Bestuur (AB) 5
2.2 | Dagelijks Bestuur (DB) 5
2.3 | De Voorzitter 5
2.4 | Bestuurscommissies: Bestuurscommissie Werk 6
2.5 | Adviescommissies: Agendacommissie 6
2.6 | Rollen in het informatieproces 6
3 | Informatieproces 7
3.1 | Opiniërende informatie 7
3.2 | Reguliere informatie 7
3.3 | Externe informatie 9
4 | Module WerkBedrijf: prestatie indicatoren 11
4.1 | Kritieke Prestatie Indicatoren 11
4.2 | Kritieke Succes Factoren 12

1 | Inleiding

Voor u ligt het informatieprotocol van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van de Nijmegen (hierna: MGR of MGR Rijk van Nijmegen). De MGR wordt gevormd uit deelnemende gemeenten. In dit informatieprotocol geven we aan welke informatie de gemeenten wanneer kunnen verwachten vanuit de MGR en de daaronder vallende modules. Dit protocol stelt de gemeenten in staat om toezicht te houden op het functioneren van de MGR. Een goed werkend informatieproces heeft echter meer voordelen: het kan het begrip en de samenwerking verstevigen. Zo willen we bijdragen aan een sterke regionale samenwerking.

Gemeenten staan voor grote opgaven door decentralisaties in het sociaal domein, bezuinigingsdoelstellingen en de veranderende verhoudingen tussen lokaal bestuur en plaatselijke samenleving. Samenwerking tussen gemeenten is essentieel om hier op een goede manier vorm aan te kunnen geven. De MGR is per 1 juli 2014 opgericht om verder vorm te geven aan de samenwerking in het Rijk van Nijmegen. Ten tijde van het schrijven van dit protocol nemen zeven gemeenten deel aan de MGR: Berg en Dal, Beuningen, Druten, ~~Groesbeek (per 1 januari 2016 Berg en Dal)~~, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.

De MGR is zowel een uitvoeringsorganisatie, als een platform voor regionaal overleg. In het kader van deze uitvoeringstaak heeft de MGR twee modules: WerkBedrijf Rijk van Nijmegen en ICT Rijk van Nijmegen. ~~In het kader van deze uitvoeringstaak, is 1 januari 2015 de eerste module van de MGR van start gegaan: WerkBedrijf. Met ingang van 1 januari 2016 start naar verwachting de tweede module van de MGR: ICT Rijk van Nijmegen.~~ In de toekomst kan dit, afhankelijk van de keuzes van de deelnemende gemeenten, nog verder worden uitgebreid met modules op andere gebieden.

~~Het belang van de MGR en haar platformfunctie wordt ook benadrukt door de Adviescommissie Sterk Bestuur in Gelderland, die in opdracht van de provincie en VNG Gelderland een bestuurskrachtmeting heeft opgesteld. Hieruit blijkt dat de MGR bijdraagt aan een breed gedragen positieve beoordeling van de regionale samenwerking tussen de centrumstad Nijmegen en haar buurgemeenten. Verder blijkt dat de verdere ontwikkeling van de MGR de kwaliteit van het bestuur in de regio Nijmegen ten goede zal komen.~~

Voorwaarde voor het slagen van de MGR is dat de gemeenschappelijke regeling dicht bij de deelnemende gemeenten blijft staan. Zij zijn immers zelf de MGR. Transparantie over de besluitvorming en de werkwijze binnen de MGR ten aanzien van bevoegdheden en taken die zijn overgeheveld, is cruciaal. De agendacommissie speelt een belangrijke rol hierin. Zij vormt een schakel tussen het bestuur van de MGR en de raden in de regio. ~~Met hen zijn we dan ook al enige tijd in gesprek over een goede besluitvormingscyclus en de betrokkenheid van de raden daarbij. Dit heeft zijn beslag gekregen in~~ De agendacommissie is ook betrokken geweest bij het opstellen van dit informatieprotocol.

1.1 | Doel informatieprotocol

Het informatieprotocol is een kader voor de informatie zoals die door de MGR Rijk van Nijmegen periodiek beschikbaar wordt gesteld aan de deelnemende gemeenten van de MGR. Doel hiervan is om alle aangeboden informatie te stroomlijnen en aan te haken bij de gemeentelijke planning- en controlcylus. Daarnaast beschrijft het informatieprotocol welke methodes er zijn (naast de formele momenten) om informatie te delen en uit te wisselen met elkaar.

Het is ook mogelijk dat gemeenten niet deelnemen aan de MGR, maar wel diensten afnemen van één of meer van haar modules. Een voorbeeld hiervan is de gemeente West Maas en Waal, die vanaf 2016 taken

op het gebied van de Wsw afneemt van de module WerkBedrijf. Ook informatievoorziening naar deze partij is belangrijk, maar daarop heeft dit informatieprotocol geen betrekking. Met deze en in de toekomst eventueel andere gemeenten of partijen maken we separate afspraken over de informatievoorziening in de dienstverleningsovereenkomsten.

De ontwikkeling van de MGR is dynamisch. Dat kan betekenen dat een aanpassing van de afspraken die we maken in dit protocol op een bepaald moment noodzakelijk is. Tegelijkertijd willen we dat de notitie niet direct aangepast hoeft te worden als een nieuwe module wordt toegevoegd. Daarom spreken we in deze notitie algemeen over de informatievoorziening vanuit de MGR. Alleen daar waar dat noodzakelijk is, wordt ingegaan op de informatievoorziening vanuit een specifieke module.

1.2 | Uitgangspunten

We hanteren een aantal uitgangspunten ten aanzien van de informatievoorziening vanuit de MGR, die leidend zijn bij het opstellen van dit informatieprotocol:

1. We stellen aan alle deelnemende gemeenten dezelfde informatie beschikbaar.
2. We zijn transparant over de werkwijze en de besluitvorming binnen de MGR.
3. Voor een goede balans tussen transparantie en bureaucratie, rapporteren we ~~in principe~~ op hoofdlijnen.
4. ~~4.~~ We rapporteren op inhoud en op financieel vlak. ~~Financiële informatie en kengetallen worden altijd voorzien van een inhoudelijke toelichting.~~

1.3 | Soorten informatie

We onderscheiden in het informatieproces verschillende onderdelen:

- Rollen in het informatieproces (hoofdstuk 2)
- Soorten informatie (hoofdstuk 3):
  Opiniërende informatie
  Dit is informatie waarmee de formele organen hun opinie kunnen vormen.
  Reguliere informatie
  Dit is de informatie in de reguliere besluitvorming: begroting, tussentijdse rapportages en jaarrekening.
  Externe informatie
  Dit betreft informatie over de dienstverlening van de MGR in brede zin, waarbij deze in principe voor iedereen toegankelijk is (persberichten, informatiebijeenkomsten).

1.4 | Proces

Dit informatieprotocol wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de MGR. Omdat het gaat over de informatie aan de colleges en raden van de gemeenten, vinden we het belangrijk om hen vooraf te betrekken bij de totstandkoming van het protocol en hierop input te laten leveren. Dit doen we door het protocol, na behandeling in het dagelijks bestuur, aan te bieden aan de raden en colleges van de deelnemende gemeenten. Zij worden dan in staat gesteld een zienswijze in te dienen bij het dagelijks bestuur van de MGR. Met inachtneming van deze zienswijze wordt de notitie vervolgens aangeboden aan het algemeen bestuur ter vaststelling.

1.5 | Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk (2) van deze notitie ~~start met een korte schets van~~ gaat over de verschillende formele organen van de MGR, zodat duidelijk is hoe de structuur van de organisatie in elkaar zit. Vervolgens leest u over de informatie die jaarlijks wordt verstrekt aan de gemeenten (hoofdstuk 3). ~~Hierbij maken we een onderscheid tussen de formele planning- en controlcyclus en overige wijzen waarop actief of passief informatie wordt verstrekt aan de deelnemende gemeenten.~~ Tot slot gaan we in

op de indicatoren die we gebruiken om te rapporteren over de tot op heden enige beleidsinhoudelijke module: ~~het~~ WerkBedrijf (hoofdstuk 4).

2 | Formele organen MGR

Binnen de MGR bestaat een aantal formele organen die we hier kort toelichten.

2.1 | Algemeen Bestuur (AB)

Het Algemeen Bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen. Dit zijn leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Zij worden benoemd door de raden in de regio.

Taken en bevoegdheden

Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, met alle bevoegdheden die op basis van de modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen aan dit orgaan worden opgedragen, en niet aan het Dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen. Dit houdt concreet in dat het algemeen bestuur een regionaal platform vormt voor samenwerking en overleg, en dat zij de begroting en jaarrekening van de MGR vaststelt. Daarnaast wordt de platformfunctie voorbereid in het algemeen bestuur.

De vertegenwoordigers van een gemeente in het AB zijn aanspreekbaar op en verantwoording verschuldigd aan hun raad over het doen en laten van de MGR. ~~Op basis van de regeling is het AB van de MGR verplicht de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten ongevraagd alle informatie te verschaffen die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.~~ Deze regeling verplicht het AB van de MGR de gemeenteraden alle informatie te geven die nodig is voor de beoordeling van het huidige en toekomstige beleid. Dit is dan ook één van de meest directe manieren waarop raden in de regio kunnen sturen op het functioneren van de MGR.

2.2 | Dagelijks Bestuur (DB)

Het Dagelijks Bestuur telt vijf leden inclusief de voorzitter. Aan de raden is een wijziging van de juridische regeling van de MGR voorgelegd om dit aantal terug te brengen tot drie. Zij vertegenwoordigen in het dagelijks bestuur niet de gemeente waar ze burgemeester of wethouder zijn, maar zij nemen plaats in het DB namens het AB. Zij worden dan ook benoemd door en zijn verantwoording schuldig aan het AB.

Taken en bevoegdheden

Conform de wet en de regeling komt het dagelijks bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders dan wel het College van Gedeputeerde Staten. Dit betekent dat het dagelijks bestuur verantwoordelijk is voor de dagelijkse gang van zaken van de MGR. Dat brengt ook enkele bevoegdheden met zich mee, zoals het sluiten van privaatrechtelijke overeenkomsten en het benoemen en ontslaan van personeel. Daarnaast bereidt het dagelijks bestuur de vergaderingen van het algemeen bestuur voor en voert de besluiten uit die daar worden genomen.

2.3 | De Voorzitter

De Voorzitter wordt door en uit het AB benoemd.

Taken en bevoegdheden

De voorzitter leidt de vergaderingen van het AB en DB. Daarnaast vertegenwoordigt de voorzitter de MGR in en buiten rechte.

2.4 | Bestuurscommissies: Bestuurscommissie Werk

In de MGR is de mogelijkheid opgenomen om bestuurscommissies in te stellen. Dit is een bevoegdheid van het AB. Als het AB voornemens is een bestuurscommissie in te stellen, moeten eerst de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid worden gesteld ~~wensen en bedenkingen~~ zienswijzen kenbaar te maken. Het AB benoemt de leden van de bestuurscommissie, bepaalt welke bevoegdheden de bestuurscommissie heeft en wat de opdracht is van de leden van de bestuurscommissie.

Ten tijde van het schrijven van dit protocol, kent de MGR één bestuurscommissie: de bestuurscommissie Werk. De leden van de bestuurscommissie Werk worden gevormd door de portefeuillehouders Werk van de deelnemende gemeenten. ~~De bestuurscommissie wordt voorgezeten door het lid van het dagelijks bestuur met Werk in de portefeuille (tevens portefeuillehouder Werk).~~

Taken en bevoegdheden

De bestuurscommissie houdt zich bezig met de inhoudelijke ontwikkeling van het WerkBedrijf (voorbereiden re-integratieverordening, voorbereiden overeenkomsten, deelbegroting WerkBedrijf, etc.).

2.5 | Adviescommissies: Agendacommissie

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen commissies van advies instellen. Hiervoor is het niet nodig om eerst een zienswijze ~~of wensen en bedenkingen~~ op te halen bij de deelnemende gemeenten. Van deze adviescommissies bepaalt het algemeen bestuur welke samenstelling en welke bevoegdheden en faciliteiten zij krijgt.

De enige adviescommissie die we op dit moment kennen is de agendacommissie, die ook formeel is opgenomen in de MGR. De agendacommissie bestaat uit raadsleden van de zeven deelnemende gemeenten en kent dus zeven leden, inclusief de voorzitter.

Taken en bevoegdheden

De agendacommissie ziet zichzelf als een technische commissie, die adviezen geeft over de planning van stukken op de agenda's van de raden en zorgt voor logistieke afstemming van stukken. Daarmee schept zij de randvoorwaarden zodat de raden hun kaderstellende en controlerende taak goed kunnen vervullen.

2.6 | Rollen in het informatieproces

Het informatieprotocol heeft als doel om gemeenten te helpen in hun kaderstellende en controlerende taak ten aanzien van de MGR. Een goed informatieproces over en weer vraagt een actieve houding van zowel de gemeenten als de MGR. Bijvoorbeeld door elkaar te informeren als bepaalde informatie over de samenwerking tussen de MGR en de gemeente gedeeld wordt, in welke context dan ook.

3 | Informatieproces

In dit hoofdstuk komen de verschillende soorten informatie aan de orde, namelijk: opiniërende, reguliere, gevoelige en externe informatie.

3.1 | Opiniërende informatie

Opiniërende informatie gaat over het verschaffen van informatie door de MGR waardoor de gemeenten hun visie en standpunten kenbaar kunnen maken.

Jaarlijkse bijeenkomst

Minstens eenmaal per jaar wordt een bijeenkomst georganiseerd door de MGR voor in elk geval raadsleden van de deelnemende gemeenten in de regio. De vorm en inhoud van deze bijeenkomst komt in samenwerking met de agendacommissie tot stand. En sluit aan op de behoeften en vragen van de raden in de regio.

3.2 | Reguliere informatie

Dit betreft de meer formele informatiemomenten. De planning- en controlcyclus bestaat in hoofdlijnen uit vier onderdelen: de kaderbrief, de begroting, de tussentijdse rapportage en de jaarrekening. Onderstaand beschrijven wij het proces voor ieder van deze onderdelen en gaan we hierbij specifiek in op de betrokkenheid van de gemeenten. ~~Uiteraard betreft dit een minder statisch proces dan hierdoor wordt gesuggereerd.~~

Strategisch beleidsplan

In de MGR staat ~~daarnaast~~ dat het AB een uitvoeringsbeleidsplan, doorvertaald in een uitvoeringsbeleidsprogramma kan vaststellen. Hierin staat beleid dat zij in grote lijnen wil uitvoeren. Het is niet noodzakelijk om dit plan vast te stellen voor het AB. Zij kan zelf besluiten of zij dit nodig acht. Als het AB deze documenten wenst vast te stellen, stelt zij de raden in de gelegenheid een zienswijze in te dienen~~, conform de procedure die is beschreven in het vorige hoofdstuk voor de begroting.~~

Kaderbrief

Vóór 1 december van het jaar, twee jaar voorafgaand aan het jaar waarover de begroting gaat (t-2) stuurt de MGR een korte brief naar de raden waarin aangegeven wordt wat volgens het bestuur van de MGR de hoofdpunten worden voor het betreffende jaar en daarmee voor de begroting. Deze brief kan ook melden dat de koers van het afgelopen jaar wordt voortgezet en dat herijking van beleid volgens het bestuur niet noodzakelijk is voor het komende jaar. De raden worden in de gelegenheid gesteld om vóór 1 februari ~~maart~~ een reactie te geven op deze brief. Zij kunnen daarmee vooraf aandachtspunten of kaders meegeven die gebruikt kunnen worden bij het opstellen van de begroting.

Begroting

De begroting vormt het inhoudelijke en financiële kader voor het handelen van de MGR in het betreffende jaar. Wij zien de begroting daarmee als instrument om ook te voldoen aan de wettelijke eis om jaarlijks beleidsmatige en financiële kaders op te stellen.

Het proces in aanloop naar de vaststelling van de begroting ziet er als volgt uit:

- De kaderbrief – inclusief zienswijzen ~~de wensen en bedenkingen~~ – en de begrotingsrichtlijnen die worden opgesteld door de regionale adviesfunctie, worden benut bij het opstellen van de begroting.
- De ontwerpbegroting wordt vóór 1~~5~~ april door het dagelijks bestuur van de MGR aan de raden verstuurd.
- De gemeenteraden kunnen binnen acht weken bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het DB voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting en biedt dit aan het AB aan.
- Het AB stelt de begroting voor 15 juli vast in het jaar dat voor het begrotingsjaar is. De definitieve begroting wordt vervolgens aangeboden aan de gemeenteraden en aan Gedeputeerde Staten.

Jaarrekening
In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd, zowel financieel als inhoudelijk, over het voorgaande jaar.

Het proces in aanloop naar de vaststelling van de jaarrekening loopt grotendeels gelijk op met het proces voor de begroting voor twee jaar daarna en ziet er als volgt uit:

- Het dagelijks bestuur biedt de jaarrekening, samen met de accountantsverklaring, vóór 1 april aan de raden aan.
- De gemeenteraden kunnen binnen acht weken bij het DB hun zienswijze over de jaarrekening kenbaar maken. Het DB voegt de zienswijzen bij de jaarrekening en biedt deze aan het algemeen bestuur ter vaststelling aan.
- Het AB stelt de jaarrekening vast vóór 15 juli volgend op het jaar waarop deze betrekking heeft vast. De definitieve jaarrekening wordt vervolgens aangeboden aan de gemeenteraden en aan Gedeputeerde Staten.

Tussentijdse rapportages
Na het eerste kwartaal ontvangt de gemeente een factsheet met daarin de cijfermatige stand van zaken. Daarnaast wordt gerapporteerd over afwijkingen. Als er afwijkingen zijn, worden deze voorzien van een toelichting. De factsheet heeft betrekking op de eerste drie maanden van het jaar (januari tot en met maart) en wordt vóór 15 mei aan de raden verzonden.

Halverwege het lopende jaar ontvangt de gemeente een tussentijdse rapportage van het bestuur van de MGR. In deze rapportage gaan we in op de ontwikkelingen binnen de MGR, zowel financieel als inhoudelijk. De begroting van de MGR dient daarvoor als basis. De tussentijdse rapportage heeft betrekking op de eerste zes maanden van het jaar (januari tot en met juni) en wordt vóór 15 september aan de raden verzonden.

Het inhoudelijke deel van de rapportage beschrijft de werkwijze en prestaties van de MGR in het betreffende periode. Dit doen we voor de beleidsinhoudelijke modules, onder meer aan de hand van inhoudelijke indicatoren, waar we verderop in dit hoofdstuk op ingaan. Daarnaast geven we voor elke module en voor de ondersteuning van de platformfunctie in de tussenrapportage informatie over de financiële positie en de voortgang ten opzichte van de begroting. Daarnaast is er een doorkijk naar het financiële resultaat aan het einde van het jaar.

Overzicht regulier informatieproces

Onderdeel	*Aanbieden aan de raden*	*Rol van de raad*	*Vaststellen*
Kaderbrief:	< 1 december	Zienswijzen (vóór 1 februari)	Nvt
Begroting:	< 1 april	Zienswijzen (vóór 15 juni)	AB MGR stelt vast vóór 15 juli. Definitieve begroting wordt aangeboden aan de raden en de Gedeputeerde Staten.
Jaarrekening:	< 1 april	Zienswijzen (vóór 15 juni)	AB MGR stelt vast vóór 15 juli. Definitieve jaarrekening wordt aangeboden aan de raden en de Gedeputeerde Staten.
Factsheet	< 15 mei	Geen	Nvt
Halfjaar rapportage:	< 15 september	Geen	Nvt

3.3 | Externe informatie

Externe informatie is informatie die in principe voor iedereen toegankelijk is. Het betreft veelal informatie over de dienstverlening van een van de modules.

Persberichten

Rondom nieuwswaardige gebeurtenissen wordt een persbericht opgesteld. Daarbij is het uitgangspunt dat de MGR afstemming zoekt met de gemeente als dit nodig is – en vice versa.

Informatiebijeenkomsten en werkbezoeken

Regelmatig worden bijeenkomsten georganiseerd door de MGR rondom een bepaald thema. Deze bijeenkomsten worden altijd georganiseerd naar aanleiding van een concrete vraag. De inhoud, vorm, locatie en frequentie van deze bijeenkomsten wisselt.

Gemeentelijke nieuwsbrief

Regelmatig wordt door de modules van de MGR een gemeentelijke nieuwsbrief verstuurd. De ontvangers van deze nieuwsbrief hebben zichzelf aangemeld. Zij hebben allemaal een functie bij een van de zeven aangesloten gemeenten. De nieuwsbrief van de module WerkBedrijf wordt elke zes weken verzonden; de nieuwsbrief van de module iRvN elke zes maanden.

Website

De vergaderingen, vergaderstukken en besluiten van het algemeen bestuur zijn openbaar. Hiervoor wordt de website www.regiorvn.nl ingezet. Hetzelfde geldt voor de vergaderingen en stukken van de agendacommissie, ook die zijn openbaar en op deze website te vinden.

Ook via de websites van de modules wordt informatie verschaft, met name over de dienstverlening: www.werkbedrijfrvn.nl en www.irvn.nl.

Overig

In situaties waarin het informatieprotocol niet voorziet, wordt op dat moment een passend manier gevonden om de informatie te delen – zowel qua vorm als inhoud.

~~Naast de zojuist beschreven formele planning- en controlcyclus voorziet de MGR de deelnemende gemeenten ook op allerlei andere manieren van informatie, zowel passief als actief.~~

~~Dit zullen niet de enige momenten zijn dat gecommuniceerd wordt door de MGR naar de gemeenten, maar voor het overige is het niet goed mogelijk om vooraf aan te geven hoe we communiceren over de MGR. In specifieke situaties waarin informatievoorziening naar de gemeenten nodig of wenselijk wordt geacht, wordt besloten hoe dit het beste kan plaatsvinden. Daarbij kan gedacht worden aan het plaatsen van een nieuwsbericht op de website, het verzenden van een brief naar de colleges en/of raden in de regio of het organiseren van een informatiebijeenkomst. Keuzes ten aanzien hiervan maken we in nauw overleg met de agendacommissie, zodat raadsleden zo goed mogelijk bediend worden. Een voorbeeld van deze werkwijze is de raadsconferentie die de agendacommissie, in samenspraak met het bestuur van de MGR, mei 2015 heeft georganiseerd over wijzigingen in de juridische regeling van de MGR die ter besluitvorming werden voorgelegd aan de raden.~~

4 | Module WerkBedrijf: prestatie indicatoren

Van de twee modules die de MGR kent ten tijde van het schrijven van dit protocol is WerkBedrijf de enige module waar sprake is van uitvoering van een beleidsinhoudelijke taak. Dit maakt dat voor deze module, en eventuele toekomstige modules waarvoor hetzelfde geldt, ook rapportage over inhoudelijke voortgang en prestaties geboden is. Dit doen we onder meer aan de hand van indicatoren. Voor WerkBedrijf beschrijven wij deze onderstaand. Bij de toevoeging van een eventuele andere beleidsinhoudelijke module aan de MGR, stellen wij bij de toevoeging van de module indicatoren op waarover gerapporteerd wordt.

4.1 | Kritieke Prestatie Indicatoren

~~Voor de module WerkBedrijf Rijk van Nijmegen zijn verschillende indicatoren vastgesteld.~~

De kern van de dienstverlening van WerkBedrijf bestaat uit de bemiddeling, ontwikkeling en begeleiding van kandidaten op weg naar werk. Het arbeidsbemiddelingsproces ziet er als volgt uit:

1. Aanmelding en kennismaking
   De kandidaat is aangemeld door de gemeente of meldt zichzelf aan. De kandidaat ontvangt informatie en een uitnodiging voor een groepsgewijze kennismakingsbijeenkomst.
2. Helderheid in wat de kandidaat kan
   In deze fase gaat de consulent met de kandidaat aan de slag om te kijken voor welk werk de kandidaat geschikt is. Daaruit komen twee mogelijkheden:
   a. De kandidaat heeft een volledig bemiddelingsprofiel en de kandidaat kan aan het werk.
   b. Het bemiddelingsprofiel is nog niet duidelijk; er komt een vervolgdiagnose.
3. Werken aan werk
   Als de kandidaat aan het werk kan, gaat de consulent samen met de kandidaat op zoek naar geschikt werk. Extra ondersteuning kan hierbij worden ingezet.
4. Aan het werk
   De kandidaat gaat aan het werk. Eventueel met de inzet van voorzieningen (zoals een loonkostensubsidie).

In de rapportages van ~~de~~ module WerkBedrijf leggen we in ieder geval~~, met betrekking tot de basisdienstverlening,~~ verantwoording af over onderstaande kritieke prestatie indicatoren (KPI's)[1]. Op deze KPI's zit ook een doelstelling die jaarlijks wordt vastgesteld en vastgelegd in de begroting van de MGR. In elke rapportage van de MGR wordt gerapporteerd over de KPI's.

Overigens kunnen in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) tussen deelnemende gemeente en de desbetreffende module aanvullende KPI's worden vastgelegd.

KPI's:

- Het aantal kandidaten dat volledig is uitgestroomd naar werk op basis van de bijstandscijfers van gemeenten
- Het aantal plaatsingen op betaald werk (parttime en fulltime, met daarbij een onderscheid naar aangewezen prioritaire doelgroepen)
- ~~Bijstandsontwikkeling in de regio (informatie afkomstig van gemeenten)~~
- Resultaten SW-voorziening:
  - verdeling van de werkvormen
  - ziekteverzuim

[1] De KPI's met betrekking tot de afspraken in de dienstverleningsovereenkomst arbeidsbemiddeling en meer- en/of maatwerkovereenkomsten zijn niet opgenomen in dit informatieprotocol.

- toegevoegde waarde per fte
~~- omzetrealisatie~~
~~- uitstroom naar detacheringen/begeleid werken (uitstroom naar buiten)~~
~~- aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen (taakstelling)~~

4.2 | Kritieke Succes Factoren

Om bovenstaande resultaten te kunnen behalen is een aantal factoren een noodzakelijke voorwaarde. Die beschrijven we aan de hand van kritieke succes factoren (KSF's). Niet elke KSF komt in elke rapportage terug; alleen als dat relevant is.

KSF's:

- De tevredenheid van kandidaten, SW-medewerkers en ondernemers over (de dienstverlening van) WerkBedrijf
- Het aantal kandidaten in een actief arbeidsbemiddelingsproces
- Het aantal plaatsingen op werk met behoud van uitkering (ontwikkeltraject, leerwerkplek, Op weg naar werk) ~~Het aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering~~
- Het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar onderwijs (m.n. jongeren en statushouders) ~~Het aantal preventieve trajecten dat is uitgevoerd t.a.v jongeren (27-): uitstroom naar onderwijs en voorkomen van instroom in uitkering i.v.m. werk.~~
- Duur van de dienstverlening (o.a. indicatie van intensiteit van de begeleiding)
- Het aantal relaties met ondernemers
- ~~Aantal kandidaten dat is uitgestroomd met tijdelijke loonkostensubsidie~~
- ~~Resultaten bedrijfsdienstverlening:~~
  ~~- Aantal actieve bedrijven en aantal plaatsingen per werksoort~~
  ~~- Percentage ingevulde vacatures~~

~~Voordat het Algemeen Bestuur van de MGR het informatieprotocol vaststelt worden de wensen en bedenkingen van de deelnemende gemeenten gevraagd. Het is dus mogelijk dat bovenstaande lijst met kpi's nog verder wordt aangevuld.~~

~~Naast het afleggen van verantwoording over de kpi's wordt in de kwartaalrapportage ook kwalitatieve informatie opgenomen over de werkwijze van het WerkBedrijf. In 2016 wordt verder onderzocht op welke wijze het Werkbedrijf de effecten van de instrumenten in kaart kan brengen.~~

Beste Griffie,

Cultuur Oost is het Gelders netwerk- en expertisecentrum voor kunst, cultuur en samenleving. Samen met partners in de culturele sector, het onderwijs, de zorg, het bedrijfsleven en de politiek vergroten wij de kracht van kunst en cultuur. Hieronder lees je alles over ons culturele najaar.

Raken met smaken

Fooddesigner **Katja Gruijters** verdiepte zich in de historie van de streekproducten van de Achterhoek en traceerde verschillende families van ingrediënten en gewassen. Zo ontstond een heuse Farm Food Family. Op 29 september 2019 start Raken met Smaken met een bijzonder **foodevent** in het Ouhrlokaal (DRU Industriepark, Ulft). In het seizoen 2019/2020 gaat de Farm Food Family op tour door de Achterhoek met een reeks **workshops**.

Lees meer >

Tweede bootcamp CLOCK om je certificaat te halen

In november wordt opnieuw een driedaagse Bootcamp voor het certificeringstraject van **CLOCK** georganiseerd. Op 3 oktober is er een informatiebijeenkomst in Arnhem. Met de digitale tool, die in een Europese community is ontwikkeld, kunnen de kandidaten vaststellen op welk niveau zij expertise hebben opgebouwd in hun praktijk.
Lees meer >

Kunstbende erkent influencer als officiële kunstvorm

In Kunstbende, het creatieve platform voor jongeren van 13 t/m 18 jaar, geeft content creators een eigen podium. De nieuwe categorie 'Influencer' is ontstaan in samenwerking met ambassadeur Kalvijn, een van de bekendste content creators van ons land. De beste influencer wint drie maanden begeleiding door Kalvijn en zijn management.
Lees meer >

Datum Kunstbende Voorronde Gelderland bekend

Tweede Paasdag, maandag 13 april vult Kunstbende de zalen van poppodium Doornroosje weer. Afgelopen seizoen won de Gelderse Marise de eerste prijs Muziek in de landelijke finale. Aanmelden kan via **Kunstbende.nl**. Bekijk hier de **Aftermovie Kunstbende 2019**.

Governance Code
Cultuur

Masterclass Governance Code Cultuur

Governance gaat over het besturen en de continuïteit van organisaties. Daarnaast speelt governance een belangrijke rol in het vertrouwen en de legitimiteit die organisaties in de buitenwereld genieten. Bewust omgaan met governance is essentieel voor de versterking van culturele organisaties en voor een gezonde sector. Op donderdag 26 september biedt deze masterclass informatie over de pas aangescherpte richtlijn.
Lees meer >

Post-hbo Cultuurbegeleider van start!

Het ontwikkelen van goed cultuuronderwijs of het begeleiden van collega's bij de verzorging daarvan, gaat niet vanzelf. Het vraagt om gedegen inhoudelijke kennis. Die kennis vergroten Intern Cultuurcoördinatoren (ICC'ers) met de post-hbo Cultuurbegeleider. De opleiding start op 30 oktober en wordt uitgevoerd door HAN Pabo Academie samen met Cultuur Oost. Er zijn nog enkele plaatsen.

Lees meer >

Stephanie Jack Engelbrecht exposeert bij Cultuur Oost

Stephanie Jack Engelbrecht (1996) is een conceptueel kunstenaar die in juli 2019 aan ArtEZ, academie voor art en design Arnhem is afgestudeerd. Engelbrecht focust zich in zijn praktijk op het willen worden van de ander. Hoe verhoudt de namaak zich tot het origineel die deze tot leven heeft gewekt.

cultuur oost.

Cultuur Oost is het Gelders netwerk- én expertisecentrum voor kunst, cultuur en samenleving. Samen met partners in de culturele sector, het onderwijs, de zorg, het bedrijfsleven en de politiek vergroten wij de kracht van kunst en cultuur.

Wil je aanpassen hoe en of je onze e-mails ontvangt?

Je kan je voorkeuren updaten of je uitschrijven voor deze lijst.

WIJCHEN HERDENKT

OPERATION MARKET GARDEN

zondag
22 september
Alverna

Op zondag 22 september herdenkt Wijchen Operation Market Garden, de bevrijding van Zuid Nederland. Nu 75 jaar geleden.

Een stoet van honderden legervoertuigen doet Wijchen aan en rijdt dan over Hell's Highway op weg naar Nijmegen. Langs de Graafseweg ter hoogte van Alverna kunt u deze tocht herbeleven en bekijken. De voertuigen staan daar stil voor een lunchpauze. U kunt ze dan van dichtbij bekijken.
Er is muziek en een pop-up expositie. Wij nodigen u van harte uit om hierbij aanwezig te zijn.

Waar?
Graafseweg Alverna tussen de kruising met de Heumenseweg en de rotonde Berendonck.

Programma

- Om ongeveer 9.00 uur: op de kruising Leemweg-Heumenseweg: Re-enactment spektakel 'Actie in Alverna 1944'
- Vanaf 9.15 uur: Aankomst historische militaire voertuigen. Vertrek ca. 12.00 uur.

GELDERLAND HERDENKT
75 JAAR VRIJHEID

Op het plein bij De Markies:

- Optredens van de Liberation Band Wijchen, met leerlingenorkest
- Red Shoes Andrew Sisters
- Vrij! Wijchen herdenkt ’40-’45, een pop-up expositie van Museum Kasteel Wijchen

Langs de route:

- Big Band Wijchen (Havenweg)
- Sambaband Eco das Mantanhas

Meer info op:

www.wijchen.nl/75jaarvrijheid
www.omg2019.nl

Kom te voet of per fiets!

Wij adviseren u vooral te voet of met de fiets te komen. Uw fiets kunt u stallen in de fietsenstallingen langs de route.

Neem de gratis pendelbus!

Komt u toch met de auto? Parkeer deze dan gratis op de parkeer-plaatsen op de Campus bij sporthal Arcus. Vervolgens pakt u de pendelbus, halte Valendrieseweg. De pendelbus rijdt tussen 8.30 en 15.00 uur.

U kunt uw auto ook gratis parkeren op het parkeerterrein van het bedrijf Nooteboom aan de Nieuweweg. Betaald parkeren is mogelijk bij De Berendonck.

Er mag niet geparkeerd worden op de parallelwegen langs de Graafseweg tijdens dit evenement.

OPERATION MARKET GARDEN
SINCE 1944

GELDERLAND HERDENKT
75 JAAR VRIJHEID

Gemeente Wijchen

vfonds investeert in VREDE

Save the date! Buitengewone ALV

Naar Klimaatakkoord

vrijdag 29 november 2019

Op vrijdag 29 november 2019 vindt de negende VNG Bestuurdersdag plaats met als belangrijk onderdeel de Buitengewone ALV. Na de opening door VNG-voorzitter Jan van Zanen en het plenaire ochtenddeel presenteren de VNG-commissies in deelsessies actuele ontwikkelingen voor de komende tijd.

Na een korte aftrap door commissieleden en gastsprekers volgt een discussie met de deelnemers. 's Middags staat de Buitengewone ALV op de rol.

In de Buitengewone ALV staan onder meer de volgende onderwerpen op de agenda:

- Klimaatakkoord
- Gevolgen uitspraak Raad van State inzake stikstof
- Verkenningen naar verbreding en regie op beheer GGU
- Verantwoording over uitvoering van in ALV juni aangenomen moties.

De agenda en de stukken van de Buitengewone ALV krijgt u uiterlijk vier weken van tevoren toegezonden.

Programma

09.30 - 10.00 uur Ontvangst met koffie en thee
10.00 - 11.00 uur Plenair programma VNG Bestuurdersdag
11.00 - 12.15 uur Ronde met deelsessies
12.15 - 13.15 uur Netwerklunch
13.15 - 15.00 uur Buitengewone ALV
15.00 - 16.00 uur Afsluitende Borrel

Locatie en tijd

- NBC Congrescentrum in Nieuwegein
- Vrijdag 29 november 9:30-16:00 uur

Doelgroep

Alle gemeentebestuurders zijn van harte welkom.

Kosten

Deelname is kostenloos

Aanmelden

Volgt later.

Organisator:
VNG

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Betreft: uitnodiging regionale bijeenkomst 7 oktober 2019 Ambtelijke toelichting Regionaal Arbeidsmarktbeleid

Nijmegen, 16 september 2019

Beste raads- en commissieleden en fractievolgers,

Zoals u weet is er een nieuw regionaal arbeidsmarktbeleid op komst voor de regio Rijk van Nijmegen.
Alle afzonderlijke colleges van B&W in de regio nemen naar verwachting op of rond 24 september aanstaande besluiten om dit vast te stellen en daarna ter besluitvorming aan de gemeenteraden voor te leggen.

Voorafgaand aan uw besluitvorming heeft de ambtelijke regiegroep hun inzet aangeboden voor een regionale informatiebijeenkomst voor de betrokken raadsleden, commissieleden en fractiespecialisten. Zij hebben zich gewend tot de agendacommissie MGR omdat die het meest toegerust is om een dergelijke bijeenkomst te organiseren en een dergelijke bijeenkomst op 21 januari 2019 ook gefaciliteerd heeft.

Namens de agendacommissie nodig ik u dan ook van harte uit voor deze informatiebijeenkomst van **18.30 – 20.00 uur, op maandag 7 oktober 2019**, in het **gemeentehuis Beuningen**.

De bijeenkomst vindt in dit tijdsblok plaats, omdat meerdere raadsleden nadien nog ander activiteiten dienen bij te wonen. Vanwege het vroege tijdstip wordt gezorgd voor broodjes ed.

Gelieve uw aanmelding per mail door te geven bij AgendacommissieMGR@nijmegen.nl

Met vriendelijke groet,
namens de voorzitter van de Agendacommissie MGR,
Rob Albersnagel,

George van der Woude,
secretaris Agendacommissie
AgendacommissieMGR@nijmegen.nl

Geachte heer/mevrouw,

Op de buitengewone algemene ledenvergadering van de VNG op 29 november wordt het Klimaatakkoord ter besluitvorming voorgelegd aan gemeenten. Ter voorbereiding hierop organiseren wij op dinsdag 8 oktober een landelijke bijeenkomst. Daar voeren wij het gesprek over het proces richting de BALV en de betekenis van het akkoord voor uw gemeente en inwoners.

Wij nodigen u en de raadsleden in uw gemeente van harte uit om dinsdagavond 8 oktober in Meeting District te Nieuwegein aanwezig te zijn. Deze uitnodiging is ook naar het college verzonden.

Inhoud van de conferentie Klimaatakkoord
Gemeenten hebben hun duurzaamheidsambities en inzet voor de energietransitie vastgelegd in de collegeakkoorden. Het Klimaatakkoord moet gemeenten ondersteunen in het realiseren van deze ambitie en de beleidsverantwoordelijkheid voor het inrichten van de directe leefomgeving. Het Klimaatakkoord vormt hierin een startpunt en geeft een antwoord op de door gemeenten gestelde randvoorwaarden om de eigen ambities stevig tot uitvoering te brengen, bijvoorbeeld via de Regionale Energiestrategieën. Daarnaast zorgt het Klimaatakkoord voor interbestuurlijke borging van het proces en financiële vragen die de komende jaren gaandeweg de uitvoering zichtbaar kunnen worden.
Tijdens de conferentie willen wij met u de betekenis van het Klimaatakkoord voor de decentrale uitvoeringspraktijk uitwisselen.

Programma
U bent vanaf 17.00 uur welkom voor het buffet. Om 18.00 uur start het programma met een toelichting namens het bestuur door Lot van Hooijdonk (voorzitter VNG-commissie EKEM) over de inhoud van het Klimaatakkoord op hoofdlijnen, de totstandkoming van het akkoord, de invulling van de gestelde randvoorwaarden en de processtappen die volgen.
Aansluitend in de deelsessies gaan wij verder de diepte in over het Klimaatakkoord in de uitvoeringspraktijk. Over hoe het akkoord verbonden is met uw eigen ambities en waar uw vragen en zorgen ziet voor de toekomst.

- Deelsessie 1: Het Klimaatakkoord en de uitvoeringspraktijk bij gemeenten, over de marktordening warmte, de transitievisie warmte en aardgasvrije wijken.
- Deelsessie 2: Het Klimaatakkoord en de uitvoeringskracht van gemeenten, samenwerking in de RES-regio, betrekken van de raad en participatie met inwoners.
  De bijeenkomst eindigt om circa 20.30 uur met een borrel om na te praten.

Aanmelden
U kunt zich via bijgaande link aanmelden voor deze bijeenkomst. Het programma is zo ingedeeld, dat u beide deelsessies kunt volgen. Bij opgave wordt u automatisch ingedeeld.
De bijeenkomst is alleen toegankelijk voor bestuurders (college- en raadsleden) van gemeenten. Dit wordt gecontroleerd aan de hand van het e-mailadres dat u invult. Heeft u geen gemeentelijk e-mailadres en behoort u wel tot de doelgroep, dan kunt u een mail sturen naar vngcongressen@vng.nl.

Achtergrond
Meer informatie over het Klimaatakkoord vindt u op: http://www.klimaatakkoord.nl.
De meest belangrijke afspraken die impact hebben op gemeenten en het standpunt van de VNG vindt u op: www.vng.nl/klimaatakkoord.

Aanmelden

Met vriendelijke groet,
Nathan Ducastel
Directeur Beleid

Dit bericht is verzonden door VNG Congressen | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
telefoon 070 - 373 84 58 | e-mail vngcongressen@vng.nl | website www.vngcongressen.nl | KvK-nummer 27195052

Klik hier om u af te melden voor e-mailberichten over 3e Landelijke Werkconferentie Klimaatakkoord.

UPDATE”
werkzaakrivierenland.nl

Kom je ook 7 oktober

In de bijeenkomst informeren we je over de ontwikkeling van onze strategie en het meerjarenbeleidsplan 2020-2023. Dat doen we niet alleen. *Erik van der Pol*, bekend van Omroep Gelderland, gaat aan onze Werkzaaktafel in gesprek met belangrijke samenwerkingspartners uit het bedrijfsleven, onderwijs en non-profit. We tonen vernieuwing in de praktijk die je ook zelf kunt proberen. En natuurlijk krijg je de gelegenheid om je vragen aan ons te stellen.

Inloop vanaf 19.30 uur. Het programma start om 20.00 uur. We sluiten om 21.30 uur af met een borrel.

Waar: Poppenbouwing 18, Geldermalsen.

Meld je hier aan via secretariaat@werkzaakrivierenland.nl. Dat kan tot vrijdag 4 oktober.

Werkzaak in Trots op je vak

Directeur Elfriede Boer werd geinterviewd voor de online uitgave Trots op je vak van Cedris (vereniging van directeuren in het sociaal domein). Lees hier het interview.

WERKZAAK RIVIERENLAND

afmelden aanmelden

Bekijk deze update online © Werkzaak Rivierenland

Aan de raads-, commissie- en burgerleden en fractievolgers van de Gemeenteraden van de aandeelhoudende gemeenten van Dar NV

Geachte heer / mevrouw,

Na overleg met uw Griffies nodigen wij u hierbij van harte uit voor een bezoek aan Dar NV op maandag 30 september a.s. van (17.45 uur/) 18.00 tot 20.00 uur (afsluitende borrel tot 20.30 uur).

Het programma voor de avond luidt als volgt:

17.45 – 18.00 uur	Inloop op het terrein aan de voorzijde van het pand van Dar. Voor soep en een broodje wordt gezorgd.
18.00 – 18.30 uur	Medewerkers van verschillende afdelingen binnen Dar vertellen over hun werkzaamheden en we laten een aantal voertuigen zien. Voortzetting binnen:
18.35 – 18.45 uur	Welkom door Bart de Bruin, algemeen directeur Dar NV.
18.45 – 19.15 uur	Presentatie Olaf Prinsen, directeur NVRD* en tevens oud-bestuurslid VNG en oud-wethouder van de gemeente Apeldoorn. Vanuit die achtergrond is de heer Prinsen bekend met de uitdagingen van gemeenten op het gebied van afval en openbare ruimte. De heer Prinsen zal de algemene ontwikkelingen op dit gebied nader toelichten. Hierbij zullen ook de ontwikkelingen op de kunststofmarkt voorbij komen.
19.15 – 20.00 uur	Inventarisatie wensen en behoeften gemeenten door Marieke Verhoeff, manager advies- en relatiebeheer Dar NV.
20.00 – 20.30 uur	Afsluitende borrel.

(De NVRD verenigt de Nederlandse gemeenten en hun publieke bedrijven die verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer en het beheer van de openbare ruimte. De NVRD ondersteunt hen bij het bereiken van hun doelstellingen en brengt professionals bij elkaar.)*

Na deze avond bent u volledig op de hoogte van de landelijke ontwikkelingen rond afval en openbare ruimte. Ook de stand van zaken rondom het kunststofdossier zal zijn besproken. Dar is van én voor gemeenten. Daarom vinden wij het belangrijk u mee te nemen in de ontwikkelingen binnen onze branche.
Wij hopen van u te horen wat er in de gemeenten speelt. Wat gaat er goed, wat kan beter? Welke behoeften leven er bij u en de bewoners die u vertegenwoordigt met betrekking tot de dienstverlening van Dar? Heeft u input voor het strategieplan 2020-2024 dat Dar de komende periode opstelt?

U kunt zich voor deze avond aanmelden door het verzenden van een e-mail aan communicatie@dar.nl . We ontvangen uw aanmelding graag uiterlijk maandag 23 september a.s. Wilt u in verband met de organisatie van de catering bij uw aanmelding aangeven of u gebruik wil maken van de aangeboden soep en broodje?

Bent u dit keer verhinderd maar zou u wel een werkbezoek aan Dar willen brengen, dan horen we dat graag. Bij voldoende belangstelling organiseren we graag een tweede bijeenkomst. Daarnaast bent u altijd welkom voor een (apart) bezoek!

Wilt u alvast wat achtergrondinformatie met betrekking tot Dar zien, dan verwijzen we u graag naar ons maatschappelijk jaarverslag 2018: https://youtu.be/ZeuhSXBqL-U.

We zien u heel graag op 30 september a.s. vanaf 17.45 uur aan de Kanaalstraat 401 te Nijmegen.
(Komt u met de auto? Dan verzoeken wij u vriendelijk te parkeren op ons parkeerterrein 2, gelegen aan uw linkerhand als u ons terrein oprijdt. U kunt ook gebruik maken van de parkeerplaats bij Liv, gelegen tegenover het terrein van Dar.)

Met vriendelijke groet,

Bart de Bruin
algemeen directeur Dar NV

HERINNERING
RAAD OP ZATERDAG

Datum: zaterdag 21 september
Tijd: 09.30 – 14.15 uur
Locatie: Stadhuis Oss

Op zaterdag 21 september organiseren de VNG en de Vereniging voor Raadsleden de derde Raad op Zaterdag van 2019 in het Stadhuis van Oss. Dit is een dag vol workshops en lezingen die betrekking hebben op de veelzijdigheid aan onderwerpen die in de gemeenteraad aan bod komen.

Het programma is bedoeld voor (deel/duo)raadsleden, commissieleden, steunfractieleden, fractiemedewerkers, griffiers en griffiemedewerkers.

Globaal programma

09.30 – 10.00 uur Inloop
10.00 – 10.20 uur Plenaire opening
10.20 – 11.20 uur Workshopronde 1
11.30 – 12.30 uur Workshopronde 2
12.30 – 13.15 uur Lunch
13.15 – 14.15 uur Workshopronde 3
14.15 uur Afsluiting

Alle informatie over het programma, workshops en aanmelden vindt u op de website. Aanmelding is gratis. Let op! In verband met beperkte capaciteit geldt VOL = VOL.

Meld u nu aan!

Aanmelden

Zaterdag 21 september is de derde van vier Raad op Zaterdagen dit jaar. De laatste bijeenkomst wordt georganiseerd in de regio Noord-Nederland, op een nog nader te bepalen locatie. Alle raadsleden zijn van harte welkom op elke bijeenkomst. Het programma van alle bijeenkomsten is grotendeels gelijk.

Dit bericht is verzonden door VNG Congressen | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
telefoon 070 - 373 84 58 | e-mail vngcongressen@vng.nl | website www.vngcongressen.nl | KvK-nummer 27195052

Klik hier om u af te melden voor e-mailberichten over Raad op Zaterdag.

Uitnodiging

Schulden - De schaamte voorbij

In Druten en Wijchen liggen ca. 5.000 huishoudens ‘s nachts wakker van geldzorgen of van problemen die ze als gevolg van hun schulden ervaren. Dit betekent óverleven in plaats van léven. En dat mag niet langer zo zijn, want deze zorgen of problemen kunnen worden opgelost!

Dialoogavond

Hoe kunnen we samen zorgen dat we meer mensen helpen?

Woensdag 2 oktober 2019

Het Kasteel, Wijchen

20.00 – 22.00 uur met inloop vanaf 19.30

Genodigden:

raads- en burgerleden, ervaringsdeskundigen de cliëntraden WMO, CPW en de Adviesraad Sociaal Domein,

Voor vragen en definitieve aanmelding:

e.van.hemmen@drutenwijchen.nl / 088 432 71 05

Bekijk deze uitnodiging in uw browser

Herinnering: Uitnodiging VNG-atriumlezing ‘ Van Campagne tot compromis'

5 september 2019

Geachte heer, mevrouw,

Op 5 september is de boekpresentatie “Van campagne tot compromis” in hetatrium van de VNG. De auteurs Joan Smithuis, Hub van Wersch en Joop van den Berg lichten het onderzoek toe naar collegevorming in Nederlandse gemeenten in de periode 2010-2018.

In het onderzoek zijn 10 steden onderzocht en 14 kleinere gemeenten verspreid over het hele land. Met aandacht voor trends zoals de opkomst van de lokale partijen, de versnippering van het partijlandschap en de toenemende polarisatie in de lokale politiek.

Locatie
De boekpresentatie vindt plaats op 5 september van 16.00 – 17.30 bij de VNG aan de Nassaulaan 12 in Den Haag. Aansluitend vindt een borrel plaats.

Tijdstip:
16.00 uur -17.30 uur (inloop vanaf 15.30 uur) met aansluitend een borrel.

Aanmelden
U kunt zich hier aanmelden.

Vragen of meer informatie
Voor vragen kunt u contact opnemen met de afdeling Concernstaf van de VNG via 06 57 59 32 74 of via bestuurszaken@vng.nl.

De Atriumlezingen vormen dit seizoen onderdeel van het VNG traject Gemeenten 2024 en dragen bij aan het debat hierover binnen de vereniging.

Heeft u vragen: mail naar atriumlezing@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

vng.nl

Lokale democratie ook in jouw regio?

Beste griffier,

Hoe geven we inwoners meer invloed bij de lokale politieke besluitvorming? In samenwerking met Democratie in Actie organiseert de Gelderland Academie op 6 september speciaal voor raadsleden, griffiers, bestuurders en commissieleden uit de regio Rivierenland en omgeving een werkconferentie over lokale democratie. De deelnemers ontdekken in een aantal workshops of en hoe het anders kan. Met hun collega's bekijken zij daarna welke thema's en ideeën zij op willen pakken. De vervolgactie(s) worden ondersteund en gefaciliteerd door Democratie in Actie. Al met al een mooie aftrap van het nieuwe politieke jaar en een goede gelegenheid om te ontdekken welke thema's in de regio spelen.

Wellicht is het interessant om een soortgelijke bijeenkomst te organiseren in jouw regio? Via http://bit.ly/6septdemocratie kun je het programma bekijken. Graag nodigen we je uit om 6 september aan te sluiten. Aanmelden kan via bovenstaande link.

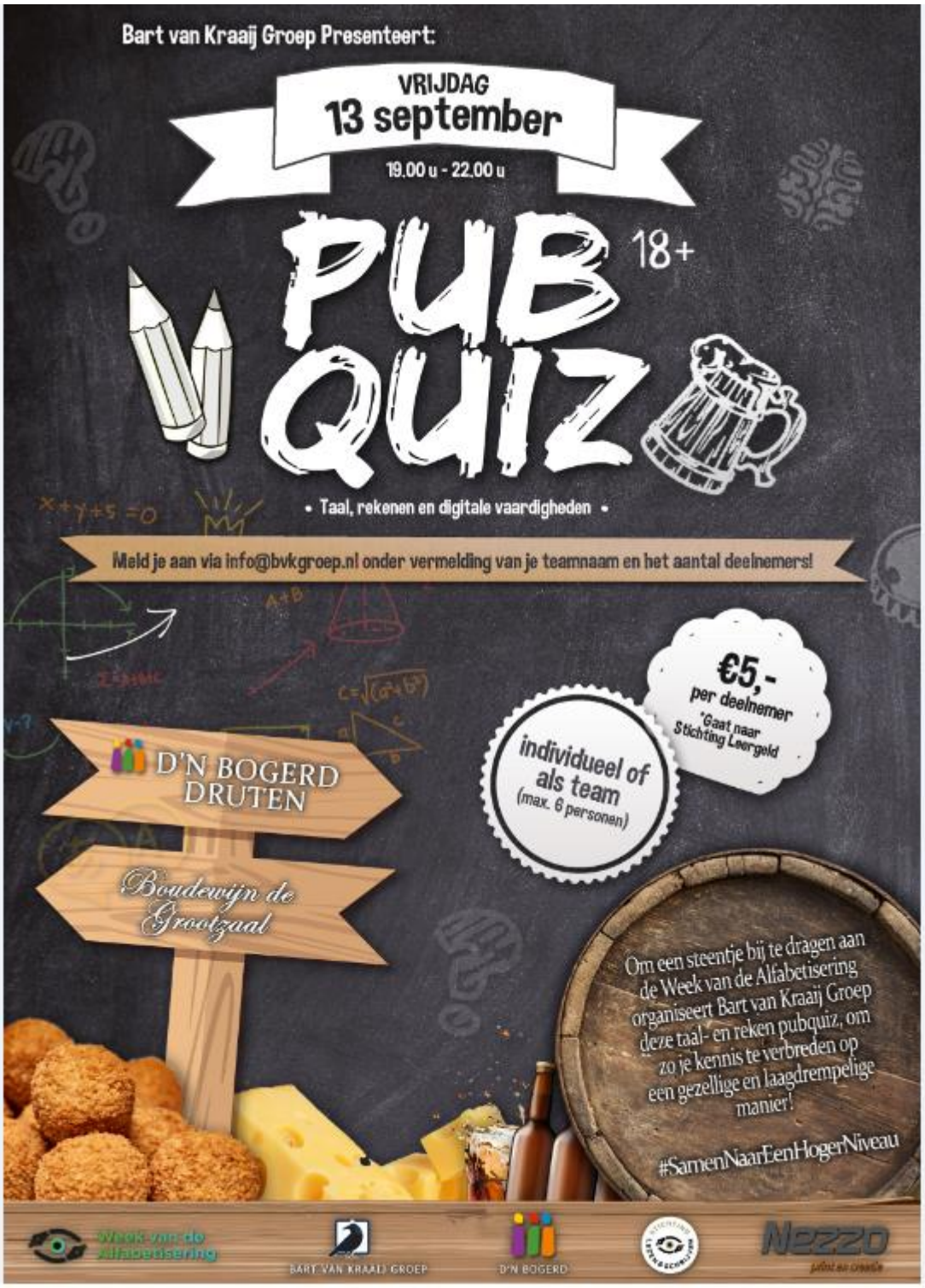
Voor meer informatie kun je contact opnemen met Christin Remde via c.remde@gelderland.nl.

Met vriendelijke groet,

Freya van Os
VNG Afdeling Gelderland / Gelderland Academie
Werkdagen: maandag - donderdag

Kon pagina 1 uit document Uitnodiging_REMINDER_Voedselbank_Opening Voedselbank Druten_2 september 2019.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document Uitnodiging_REMINDER_Voedselbank_Opening Voedselbank Druten_2 september 2019.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Bart van Kraaij Groep Presenteert:
VRIJDAG
13 september
19.00 u - 22.00 u
PUB QUIZ
18+
• Taal, rekenen en digitale vaardigheden •
Meld je aan via info@bvkgroep.nl onder vermelding van je teamnaam en het aantal deelnemers!
€5,-
per deelnemer
*Gaat naar Stichting Leergeld
individueel of als team
(max. 6 personen)
D'N BOGERD DRUTEN
Boudewijn de Grootzaal
Om een steentje bij te dragen aan de Week van de Alfabetisering organiseert Bart van Kraaij Groep deze taal- en reken pubquiz, om zo je kennis te verbreden op een gezellige en laagdrempelige manier!
#SamenNaarEenHogerNiveau
Week van de Alfabetisering
BART VAN KRAAIJ GROEP
D'N BOGERD
NEZZO

Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).
Voor vragen: mail naar info@vng.nl
Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze link.

vng.nl

Datum: zaterdag 21 september
Tijd: 09.30 – 14.15 uur
Locatie: Stadhuis Oss

Op zaterdag 21 september organiseren de VNG en de Vereniging voor Raadsleden de derde Raad op Zaterdag van 2019 in het Stadhuis van Oss. Dit is een dag vol workshops en lezingen die betrekking hebben op de veelzijdigheid aan onderwerpen die in de gemeenteraad aan bod komen.

Het programma is bedoeld voor (deel/duo)raadsleden, commissieleden, steunfractieleden, fractiemedewerkers, griffiers en griffiemedewerkers.

Globaal programma

09.30 – 10.00 uur	Inloop
10.00 – 10.20 uur	Plenaire opening
10.20 – 11.20 uur	Workshopronde 1
11.30 – 12.30 uur	Workshopronde 2
12.30 – 13.15 uur	Lunch
13.15 – 14.15 uur	Workshopronde 3
14.15 uur	Afsluiting

Alle informatie over het programma, workshops en aanmelden vindt u op de website.
Aanmelding is gratis. Let op! In verband met beperkte capaciteit geldt VOL = VOL.

Meld u nu aan!

Aanmelden

Zaterdag 21 september is de derde van vier Raad op Zaterdagen dit jaar. De laatste bijeenkomst wordt georganiseerd in de regio Noord-Nederland, op een nog nader te bepalen locatie. Alle raadsleden zijn van harte welkom op elke bijeenkomst. Het programma van alle bijeenkomsten is grotendeels gelijk.

Dit bericht is verzonden door VNG Congressen | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
telefoon 070 - 373 84 58 | e-mail vngcongressen@vng.nl | website www.vngcongressen.nl | KvK-nummer 27195052

Klik hier om u af te melden voor e-mailberichten over Raad op Zaterdag.

Vergeet uzelf niet aan te melden Online versie

Geachte heer/mevrouw,

Graag maken wij u attent op de cursus **AVG voor griffiers** die 17 september a.s. in Utrecht zal plaatsvinden.

Sinds 25 mei 2018 geldt de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Privacyrecht is daarom actueel, ook voor de gemeenteraad. Brieven van burgers worden door de griffie vaak niet-geanonimiseerd online gezet, maar dat mag niet zomaar. Als in e-mails van en aan raadsleden persoonsgegevens voorkomen, dan geeft de AVG de betrokkene recht op inzage daarin. De (adjunct-)raadsgriffier en raadsadviseur moeten daarom zijn toegerust met gerichte kennis van het privacyrecht en daaraan verwante wetten. Bij dit laatste kan worden gedacht aan de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht en Wet openbaarheid van bestuur.

Doel, opzet en resultaat
Het doel van de cursus AVG is dat de cursist bewust wordt wat de invloed van de AVG op de werkzaamheden van de griffier.

Na het volgen van de cursus heeft u het volgende geleerd:

- U kent de regels rondom privacy en de invloed die het heeft op de werkzaamheden van de griffier
- U kunt de regels toepassen in de praktijk
- U kent de meldplicht bij datalekken

Doelgroep
Primair is de cursus bestemd voor raadsgriffiers, adjunct-griffiers, raadsadviseurs en griffiemedewerkers. Daarnaast is de cursus ook interessant voor raadsleden en geïnteresseerden.

Docent

mr. dr. Caroline Raat
Zelfstandig adviseur

Caroline is Independent Researcher van het Actieplan Open Overheid voor Open Government Partnership. Ook is zij een ervaren docent en praktijkadviseur in het bestuurs(proces)recht. Met regelmaat adviseert en publiceert zij over de Wob en aanverwante wetten en vraagstukken. Als jurist en bestuurswetenschapper bewandelt zij graag alle mogelijke wegen om een behoorlijke en werkende oplossing voor een probleem aan te dragen.

Bekijk de cursus

Wij hopen u binnenkort te mogen verwelkomen bij deze cursus.

Met vriendelijke groet,

Berghauser Pont Academy

Copyright © 2019
Berghauser Pont Academy, Brouwersgracht 238, 1013 HE Amsterdam

Over ruim drie weken is het zover: de Summer School Democratie! Op het stadseiland Veur-Lent bij Nijmegen kun je 29 augustus volop aan de slag met inspirerende colleges, workshops en masterclasses om jouw democratische skills te versterken. Welke colleges ga jij volgen?

Met een uitgebreid lesaanbod ga je na het zomerreces goed van start. Je kunt zelfs een complete leergang kiezen en afronden, oefenen met opgedane kennis en van gedachten wisselen met vakgenoten. Er is nog een beperkt aantal plaatsen beschikbaar, dus geef je snel op! **Deelname is gratis.**

Vergeet niet je eigen rooster samen te stellen, meld je nu aan voor de colleges en wees er snel bij want vol is vol!

Wanneer Donderdag 29 augustus 2019 van 10.00 tot 18.30 uur.
Vanaf 9.30 uur ben je van harte welkom op het knusse stadseiland. Dompel je onder in de democratische diepten, versterk je democratisch vakmanschap, leer ‘burgers’ te ‘elimineren’, verscherp je kernenbeleid, werk aan je non-verbale communicatie en schrijf een topspeech met impact!
Geniet na afloop van een borrel of zak in de avondzon lekker onderuit bij een filmvertoning, boekenclub, imaginaire kaart van de lokale democratie, speedcoaching of een kampvuursessie Moreel leiderschap in de moderne democratie.

Waar Stadseiland Veur-Lent bij Nijmegen
De Summer School Democratie Campus vind je op het knusse stadseiland Veur-Lent. Op vrijdag 30 en zaterdag 31 augustus vindt op het eiland aansluitend het Democratiefestival plaats, een gratis tweedaags publieksfestival. Kortom, een mooie locatie voor een zomers festival met een strand aan de Waal en uitzicht op de stad Nijmegen!

In de spotlight:
Leerlijn Participatie
Uitnodigend besturen, hoe werkt dat nu eigenlijk en hoe organiseren wij democratische processen waarin ruimte is voor bewonersinitiatieven? Een primeur uit deze leerlijn is de **‘Participatie-wegenwacht’.** Deze bijzondere masterclass is speciaal voor de Summer School Democratie ontwikkeld in samenwerking met de G5. Zij delen hun kennis en ervaringen op het gebied van inclusieve democratie.

Leerlijn Democratisch vakmanschap
Wat moet een ‘democratisch professional’ allemaal kunnen? In deze leerlijn kom je tot de kern van het democratisch vakmanschap

- **Democratisch Ambtelijk Vakmanschap** - Dr. Merlijn van Hulst en Wieke Blijleven.
  Wat is democratisch ambtelijk vakmanschap en hoe geef je dit in de praktijk vorm? Je hebt te maken met de representatieve democratie in de raad, met burgers die participeren, protesteren, delibereren en de doe-democratie bedrijven, in wijken en buurten. Met welke democratische krachten en waarden kom je als ambtenaar in aanraking?
- **Versterk je rol, zet je instrumentarium als raadslid krachtig in** – door prof. dr. Klaartje Peters en Dr. Peter Castenmiller.
  Hoe zet je als raadslid je instrumenten voor controle en kaderstellen effectief in? En hoe kan een griffier hierbij helpen?
- **Quick Scan Lokale Democratie** - Hoe staat het met jouw lokale democratie? Breng in kaart hoe het staat met het lokale democratische samenspel in jouw gemeente! In dit college duik je in de werking van de Quick Scan Lokale Democratie, participatie, invloed, bewonersinitiatieven verbeterprioriteiten komen allemaal aan bod. Verzorgd door Vincent van Stipdonk.

Leerlijn Dynamische organisatie
De nieuwe maatschappelijke opgaven zorgen voor veel veranderingen in de samenleving en de gemeentelijke organisatie. Er ontstaan nieuwe vormen van samenwerken en andere vormen van organisatie.

- **Wijk- en kernendemocratie - Democratie in de kern.**
  Wat betekent de invloed van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties op hun eigen wijken en dorpen voor de rollen van ambtenaren, gemeenteraad en college van B en W?
  In deze masterclass onderzoeken we het vraagstuk van kernendemocratie, staan we stil bij de wenselijkheid van kernenbeleid en bieden we handvatten voor hetoptimaliseren van de werking van kernen-, dorps- of wijkdemocratie. Dit college wordt verzorgd door Phillip van Veller en Pepijn van der Beek.
- **Hoe veranderen gemeenten nu echt?** – door prof. dr. Thijs Homan
  Gemeenten staan voor veel veranderopgaven en dat klinkt ook door in de organisatie. Maar hoe veranderen gemeenten nu echt? Ontdek de rol van veranderfonteintjes, ‘kreetsurfing’, plakbandtaal en nog veel meer.

Leerlijn Omgaan met tegengeluiden
Omgaan met tegengeluiden is niet altijd makkelijk, toch kan de kritische massa je scherp houden.

- **Paradoxaal leiderschap** - Van of-of naar en-en bij complexe vraagstukken.
  Als lokaal bestuurder ben je continu aan het balanceren tussen tegengestelde waarden. Hoe kun je tot één lijn komen als de visies elkaar radicaal tegenspreken? In deze sessie leer je met een frisse blik kijken naar complexe vraagstukken en krijg je handvatten om daar effectief mee om te gaan. Verzorgd door Ivo Brughmans.

Leerlijn Communicatie
Goede communicatie is cruciaal in een vitale lokale democratie, hoe formuleer je jouw boodschap op een heldere en overtuigende manier?

- **Welke lichaamstaal spreek jij?** – Ron van den Heuvel Persoonlijk leiderschap is je vermogen de non-verbale communicatie van jezelf te verstaan. Dit college wordt verzorgd door Ron van den Heuvel.
- **Speechwriting:** een verhaal met impact maken - Suzanne Levy
  Ben je ook op zoek naar het geheim van een redevoering met impact?

De anatomie van de angst - Harjo Pasveer
Met een krachtige stem kun je indruk maken, tijdens dit college krijgt je een minitraining in stemgebruik (en gedrag), die de natuurlijke autoriteit vergroot.

Verdiepingsmodule

- Luisteren naar burgers met substituut-ombudsman Joyce Silvester.
- Selecteren zonder vooroordelen aangeboden door het College van de Rechten van de Mens met Elsa van de Loo.
- Een jaar later: Harder stronger faster better met Lisanne Spanbroek (Netwerk Politieke Opleiders) en Claartje Brons (Democratie in Actie).

Schrijf je nu in!

Voor de colleges geldt: vol is vol, dus wees er snel bij! Bekijk het programma, de line-up en het rooster op www.summerschooldemocratie.nl.

De Summer School Democratie is een nieuw initiatief van de organisatoren van de Dag van de Lokale Democratie, die afgelopen jaren plaatsvond in Amersfoort en Nieuwegein. Het lesaanbod is samengesteld door het samenwerkingsprogramma Democratie in Actie.

Dit bericht is verzonden door VNG Congressen | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
telefoon 070 - 373 84 58 | e-mail vngcongressen@vng.nl | website www.vngcongressen.nl | KvK-nummer 27195052

Klik hier om u af te melden voor e-mailberichten over Summer School Democratie.

Bekijk deze mail in je browser

info@g1000.nu
Tel: 06 83 99 5171 (Jerphaas Donner)

donderdag 5 september
Witte Vlinder
Amersfoort

Beste Sophie van der Lugt,

Op 5 september vindt in Amersfoort de G1000University 2019 plaats. De 5e editie heeft als thema 'Deliberatie: van participatie naar zeggenschap!'. Het programma bestaat uit een combinatie van sprekers, workshops, 'open space' en een panel.

We besteden aandacht aan deliberatie in Nederland, aan deliberatie in Europa en we bundelen onze ideeën voor de toekomst. Onderaan dit bericht vind je het programma. Je kunt je aanmelden via onze website. Ook is daar nog meer achtergrondinformatie te vinden.

Sprekers

Herman Tjeenk Willink zal de aftrap voor het programma geven.
Anne-Marie Spierings, gedeputeerde in de Provincie Noord-Brabant en partijvoorzitter van D66, deelt haar ervaringen als bestuurder met het 'bottom-up' formuleren van beleid.
Geerten Boogaard, hoogleraar Thorbecke-leerstoel, zal deliberatie in Nederland

Workshops: deliberatie nationaal en internationaal

Naast de presentatie van ervaringen met een aantal Nederlandse deliberatieve projecten presenteren we drie actuele buitenlandse projecten: uit Madrid, Frankrijk en Ostbelgien.

We hopen dat jij net zoveel zin hebt in dit programma als wij en we kijken er naar uit om op 5 september met je in gesprek te gaan.

Hartelijke groet namens G1000.nu,

Harm van Dijk

N.B. Let op: het aantal plaatsen is beperkt, dus aanmelden is noodzakelijk!

Aanmelden University

Details

Locatie: De Witte Vlinder, Van Galenstraat 30 te Amersfoort.
Tijd: Inloop 9.30 uur. Programma 10.00 uur tot 17.15 uur. Aansluitend om 17.15 uur een feestelijke borrel ter gelegenheid van ons vijfjarig bestaan. 18.30 uur afsluiting.
De kosten bedragen € 100,- voor professionals en € 25,- voor burgers en studenten. Dit is inclusief de lunch. Je kunt je hier aanmelden.

Programma

- 09.30 uur Inloop, ontvangst met koffie en thee
- 10.00 uur Welkom
- 10.10 uur ‘Groter denken, kleiner doen’ – **Herman Tjeenk Willink**
- 10:30 uur ‘Ervaringen met deliberatie van een bestuurder’ – **Anne-Marie Spierings**, gedeputeerde Noord-Brabant

- 10.50 uur **G1000-café: ‘Waarom is deliberatie belangrijk?’**
- 11:10 uur **Introductie G1000**
    - G1000Heerenveen
    - Voedsel1000
    - Burgerberaad Cuijk
- 11:30 uur **Werkgroep-ronde 1:** ‘Deliberatie in Nederland’ aan de hand van de gepresenteerde casussen

- 12:30 uur **Lunch**

- 13:15 uur ‘**Deliberatie in context’** – Geerten Boogaard, hoogleraar Thorbecke leerstoel Universiteit Leiden

- 13:35 uur Introductie Burgerpanels Europa:
    - Burgerraad Ostbelgien
    - Le Grand Debat de France
    - Burgerraad Madrid

- 14:00 uur **Werkgroep-ronde 2:** ‘Deliberatie in Europa’ aan de hand van de gepresenteerde casussen

- 15:00 uur Theepauze

  15:20 uur **Werkgroepronde 3:** ‘Deliberatie: participatie+, of echte zeggenschap?’ In werkgroepen formuleren van noties en voorstellen

- 16:15 uur **Panel en gesprek met de zaal** met o.a. Geerten Boogaard, Tjeerd van der Zwan, Marcel Boogers en onze buitenlandse gasten

- 17:15 uur Feestelijke borrel ter gelegenheid van het 5-jarig bestaan van G1000.nu
- 18:30 uur Einde

Copyright © 2019 G1000, All rights reserved.

Energieneutraal

Ons mailadres is:

G1000

Van Galenstraat 30

Amersfoort, UT 3814 RD

Netherlands

Add us to your address book

verander je voorkeuren of schrijf je uit.

Kon pagina 1 uit document
Uitnodiging_Voedselbank_Opening Voedselbank Druten_2 september 2019.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document Uitnodiging_Voedselbank_Opening Voedselbank Druten_2 september 2019.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

AKTE NOTARIS DE WIT, 2019 Ontwerp
Voorbereid door mr. Ton van Os 5 juli 2019
Dossier 2019.11357.01/TO

STATUTENWIJZIGING
(Stichting SPOM)

Aantal Bijlagen
gehecht aan de
originele akte: *

Vandaag, *,
verschijnt voor mij, mr. Martinus Johannes Joseph de Wit, notaris te Nijmegen:

1. Verschijnende persoon; de comparante

Caecilia Dorothea Maria van Meegen, wonende Papesteeg 12, 4001 WD Tiel, geboren te Leiden op negenentwintig september negentienhonderdvijfenvijftig (29-09-1955), houder van paspoort nummer NXC47P679 (uitgegeven te Tiel op elf januari tweeduizend achttien (11-01-2018)), ongehuwd en niet als partner geregistreerd.

2. Hoedanigheid verschijnende persoon; de partij bij de akte

De comparante handelt als enig bestuurder van en namens de stichting:
Stichting Samenwerkingsbestuur Primair Onderwijs Maas & Waal, gezeteld te gemeente Druten, kantoorhoudend Van Heemstraweg 53, 6651 KH Druten, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 11054744 (RSIN nummer 811729382),
deze rechtspersoon hierna ook te noemen: de Stichting.

3. Vooraf

De comparante, handelend als gemeld, verklaart:

3.1. De Stichting werd opgericht bij akte verleden op vier november tweeduizend twee (04-11-2002) voor mr. drs. P.C.I.M. Maris-Kroon, destijds notaris te Oisterwijk.

3.2. De statuten werden voor het laatst gewijzigd bij akte verleden op één augustus tweeduizend tien (01-08-2010) voor mr. M.J.J. de Wit, notaris te Nijmegen.

3.3. Bij akte eerder vandaag verleden voor mr. M.J.J. de Wit, notaris te Nijmegen, heeft de Stichting met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) de instandhouding van diverse scholen, met alle daarbij behorende rechten en verplichtingen, overgedragen gekregen, een en ander conform artikel 49 van de Wet op het primair onderwijs voor zover het de openbare

ONTWERP

scholen betreft en conform artikel 56 van de Wet op het primair onderwijs voor zover het de bijzondere scholen betreft (bestuursoverdracht).

3.4. Het College van Bestuur van de Stichting heeft besloten om ter gelegenheid van de hiervoor tot stand gekomen bestuursoverdracht per één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) de statuten van de Stichting met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) geheel te wijzigen. Het desbetreffende besluit van het College van Bestuur van de Stichting is aan deze akte gehecht (Bijlage *).

3.5. De Raad van Toezicht van de Stichting heeft goedkeuring verleend aan het onder 3.4 bedoelde besluit van het College van Bestuur van de Stichting (Bijlage *).

3.6. Het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad heeft goedkeuring verleend aan de onderhavige statutenwijziging van de Stichting (Bijlage *).

3.7. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad van de Stichting heeft goedkeuring verleend aan de onderhavige statutenwijziging (Bijlage *).

3.8. De Gemeente Druten, de Gemeente West Maas en Waal en de Gemeente Beuningen (Gelderland) hebben elk goedkeuring verleend aan de onderhavige statutenwijziging (Bijlagen * tot en met *).

3.9. Het bestuur van Verus (voorheen genaamd: Besturenraad Protestants-Christelijk Onderwijs) heeft advies verleend ten aanzien van de onderhavige statutenwijziging van de Stichting (Bijlage *).

3.10. Ter uitvoering van gemeld besluit van het College van Bestuur van de Stichting worden de statuten van de Stichting hierbij geheel gewijzigd en luiden zij vanaf één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) als volgt:

4. Statuten

Naam en zetel

Artikel 1

1.1. De stichting draagt de naam: **Stichting *.**

1.2. Zij heeft haar zetel in de gemeente Druten.

Doel

Artikel 2

2.1. De stichting heeft ten doel het (doen) geven van openbaar, katholiek en/of protestants-christelijk primair onderwijs in afzonderlijke scholen voor openbaar, katholiek en/of protestants-christelijk primair onderwijs.

2.2. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

2.2.1. het oprichten en instandhouden van één of meer openbare, katholieke en/of protestants-christelijke scholen voor primair onderwijs;

2.2.2. het samenwerken met organisaties die activiteiten op het gebied van primair onderwijs uitvoeren;

2.2.3. zich aan te sluiten bij de voor de stichting relevante onderwijs- en besturenorganisatie;

ONTWERP

2.2.4. het aanwenden van alle overige wettige middelen die ter uitvoering van het doel bevorderlijk kunnen zijn.

2.3. De stichting beoogt niet het maken van winst.

2.4. Nalatenschappen worden door de stichting slechts aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving.

Grondslag

Artikel 3

3.1. Bij het (doen) geven van onderwijs wordt zorggedragen voor een brede maatschappelijke oriëntatie en worden de leerlingen in hun ontwikkelingsproces zorgvuldig begeleid. De levenbeschouwelijke vorming en maatschappelijke bewustwording van de leerlingen maken een wezenlijk bestanddeel uit van het onderwijs.

3.2. Iedere leerling wordt met respect voor de overtuiging van anderen mede door het onderwijs tot volle rijping van zijn eigen levensbeschouwing gestimuleerd.

3.3. De stichting laat zich bij de verwerkelijking van haar doelstelling leiden door algemeen aanvaardbare normen en waarden vanuit verschillende levensbeschouwingen en streeft ernaar de levensbeschouwelijke identiteit en pluriformiteit van de scholen in haar beleid en bestuur tot hun recht te laten komen.

3.4. De oriëntatie en begeleiding als bedoeld onder 3.1 zullen tot uitdrukking komen in de respectievelijke schoolplannen;

- in de schoolplannen van de katholieke scholen wordt de inhoud van de katholieke identiteit nader uitgewerkt; in het lesrooster van de katholieke scholen wordt voldoende ruimte ingebouwd voor godsdienstonderricht/vak levensbeschouwing; het katholiek godsdienstonderwijs wordt gegeven met inachtneming van de uitgangspunten die in de katholieke kerk worden aangehouden;
- in de schoolplannen van de protestants-christelijke scholen wordt de protestants-christelijke identiteit nader uitgewerkt en wel dusdanig dat deelnemende schoolcommissies zich daarin kunnen herkennen. Het uitgangspunt voor de protestants-christelijke scholen is daarbij dat de identiteit van de christelijke school wat betreft de levensbeschouwelijke dimensie is vastgelegd in het christelijk geloof zoals is aangegeven in de Bijbel, die aanspoort te leven en te handelen zoals God het bedoelt;
- in de schoolplannen van de openbare scholen, wordt de grondslag voor openbaar onderwijs nader uitgewerkt. In de schoolplannen wordt in elk geval opgenomen dat de openbare scholen een openbaar karakter hebben en dat het onderwijs wordt gegeven met eerbiediging van ieders godsdienst of levensbeschouwing. Voorts wordt in de schoolplannen opgenomen dat gelegenheid wordt geboden om binnen schooltijden godsdienstonderwijs of levensbeschouwelijke vorming te ontvangen.

Toegankelijkheid van de scholen

ONTWERP

Artikel 4

4.1. Openbare scholen zijn toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid naar godsdienst of levensbeschouwing van de leerling, hun ouders of verzorgers.

4.2. De katholieke en protestants-christelijke scholen staan open voor alle leerlingen, tenzij de leerlingen, hun ouders of verzorgers niet instemmen met de doelstelling en de grondslag van de school.

Benoemingsbeleid

Artikel 5

5.1. Bij benoeming, overplaatsing en noodzakelijke vermindering van personeel aan een school zoekt de stichting zoveel mogelijk aansluiting bij de levensbeschouwelijke overtuiging van het personeel.

5.2. Het personeel respecteert de wezenskenmerken en de grondslag van de school waar het werkzaam is en zal loyaal meewerken aan de doelstelling van de school zoals die in het schoolplan mede ten aanzien van de katholieke respectievelijk protestants-christelijke respectievelijk openbare identiteit zijn omschreven.

Organisatie

Artikel 6

6.1 De stichting kent als organen;
- een College van Bestuur;
- een Raad van Toezicht.

6.2. Op grond van de Wet Medezeggenschap op Scholen is aan de stichting een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad verbonden. Overal waar in deze statuten de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad is vermeld, dient Medezeggenschapsraad gelezen te worden indien en zodra de stichting nog slechts één school in stand houdt en er dientengevolge sprake is van een Medezeggenschapsraad.

6.3. Het College van Bestuur is het bevoegd gezag van de stichting, zoals bedoeld in de onderwijswetgeving. Het College van Bestuur voert de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in overeenstemming met deze wet- en regelgeving uit.

6.4. De gemeenteraden van de gemeenten waarin de stichting scholen in stand houdt, houden overeenkomstig de wet en deze statuten toezicht voor zover het openbaar onderwijs betreft.

College van Bestuur (samenstelling, benoeming, schorsing en ontslag)

Artikel 7

7.1. Het aantal leden van het College van Bestuur wordt vastgesteld door de Raad van Toezicht. Uitsluitend natuurlijke personen kunnen lid zijn van het College van Bestuur.

7.2. De profielschets(en) van het lid of de leden van het College van Bestuur, wordt/worden vastgesteld door de Raad van Toezicht.

ONTWERP

7.3 De Raad van Toezicht benoemt, schorst, en ontslaat de leden van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht bepaalt tevens de termijn waarvoor de leden van het College van Bestuur worden benoemd. De leden van het College van Bestuur worden door de Raad van Toezicht in functie benoemd. De leden van het College van Bestuur dienen de grondslag en het doel van de stichting te onderschrijven, de belangen van de stichting te behartigen en loyaal mee te werken aan het bewerkstelligen van de doelstellingen van de stichting. Zij verklaren dit schriftelijk bij hun benoeming.
Ter zake van schorsing, handhaving of opheffing van de schorsing, of ontslag, besluit de Raad van Toezicht met een meerderheid van ten minste twee/derde van de uitgebrachte stemmen. Het betrokken lid van het College van Bestuur wordt in de gelegenheid gesteld zich in een vergadering van de Raad van Toezicht te verantwoorden. Daarbij kan hij zich doen bijstaan door een raadsman. De maximale schorsingstermijn bedraagt vier (4) maanden.
Verder geeft de Raad van Toezicht aan de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad kennis van een voorgenomen benoeming of ontslag van een lid van het College van Bestuur en stelt in overeenstemming met de wettelijke bepalingen deze in de gelegenheid dienaangaande advies uit te brengen.

7.4. Tot lid van het College van Bestuur zijn niet benoembaar:

7.4.1. personen die tot de derde graad verwant zijn, gehuwd/geregistreerd partner, of samenwonend zijn van/met een persoon in dienst van de stichting, of met een zittend lid van de Raad van Toezicht of van het College van Bestuur;

7.4.2. personen die directe dan wel indirecte zakelijke relaties met de stichting hebben;

7.4.3. personen die lid zijn van de Raad van Toezicht dan wel korter dan drie (3) jaar voor de datum van benoeming tot lid van het College van Bestuur lid waren van de Raad van Toezicht.

7.5. Leden van het College van Bestuur zijn op basis van een arbeidsovereenkomst in dienst van de stichting. De Raad van Toezicht fungeert namens de stichting als werkgever van de leden van het College van Bestuur en in die hoedanigheid komen alle arbeidsrechtelijke bevoegdheden en verplichtingen aan de Raad van Toezicht toe. De vaststelling van de rechspositie, het salaris en de regeling van de overige arbeidsvoorwaarden van de leden van het College van Bestuur geschiedt door de Raad van Toezicht met inachtneming van de voor de onderwijssector geldende normen.

7.6. Mocht(en) in het College van Bestuur om welke reden dan ook een of meer leden ontbreken, dan vormen de overblijvende bestuursleden, of vormt het enige overblijvende lid van het College van Bestuur niettemin een geldig bestuur, onverminderd het bepaalde in artikel 19 en artikel 20. De Raad van Toezicht voorziet zo spoedig mogelijk in de vacature(s).

ONTWERP

7.7. Bij belet of ontstentenis van alle leden van het College van Bestuur zal door de Raad van Toezicht onverwijld een medewerker van de stichting of een persoon buiten de stichting tijdelijk tot (enig lid van het) College van Bestuur worden benoemd.

Informatie en gegevens

Artikel 8

8.1. Het College van Bestuur verschaft de Raad van Toezicht tijdig de voor de uitoefening van diens taak noodzakelijke informatie en gegevens overeenkomstig hetgeen is vastgesteld in het bestuursreglement.

8.2. Het College van Bestuur stelt jaarlijks een jaarwerkplan en een exploitatiebegroting met toelichting voor het komende jaar op en legt deze stukken aan de Raad van Toezicht ter goedkeuring voor.

Bestuursbevoegdheid

Artikel 9

9.1. Het College van Bestuur is belast met het besturen van de stichting. Daarbij heeft het College van Bestuur de volgende kerntaken:

9.1.1. het College van Bestuur doet al hetgeen nodig is voor het besturen van de stichting met inbegrip van het beheren en exploiteren van de scholen die de stichting in stand houdt;

9.1.2. het College van Bestuur is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van de aan de stichting verbonden scholen.

9.2. Het College van Bestuur waarborgt de identiteit en onderscheidenlijk het openbaar karakter van de onder haar bestuur staande scholen. Hiertoe zal één lid van het College in het bijzonder met de identiteitsaspecten van de scholen worden belast. Het College van Bestuur ziet onder meer in het kader van de integrale kwaliteitszorg erop toe dat op elke school onderwijs in overeenstemming met de identiteit onderscheidenlijk het openbare karakter van die school wordt gegeven en dat daartoe beleid wordt gevoerd.

9.3. Het College van Bestuur is, met in achtneming van lid 4 aanhef en sub h van dit artikel, bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen en tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een ander verbindt.

9.4. Het College van Bestuur heeft voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht nodig voor het nemen van besluiten met betrekking tot:

a. het vaststellen van het strategisch meerjarenplan waaronder vallend de doelstellingen en de beleidskaders met betrekking tot het personeelsbeleid, het financieel beleid, het materieel beleid, onderwijskundig beleid, kwaliteitsbeleid en beleid ten aanzien van de levensbeschouwelijke identiteit van de stichting en de scholen;

ONTWERP

b. het vaststellen van de begroting en het jaarverslag conform de geldende wet- en regelgeving, waarin in elk geval opgenomen de jaarrekening en het bestuursverslag;
c. statutenwijziging, (juridische) fusie, (juridische) splitsing, omzetting of ontbinding van de stichting;
d. het vaststellen, wijzigen of intrekken van een code voor goed bestuur en een bestuursreglement;
e. het aangaan, verbreken of belangrijk wijzigen van een duurzame samenwerking met een andere onderwijsgerelateerde instelling, dan wel vaststelling of wijziging van het beleid ter zake;
f. de beëindiging van de dienstbetrekking van meer dan vijf procent (5%) van de werknemers tegelijkertijd of binnen een kort tijdbestek;
g. een aanvraag tot faillissement of van surseance van betaling;
h. het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen en tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een ander verbindt;
i. de wijziging van de grondslag, opheffing, stichting, overname, samenvoeging, overdracht of afsplitsing van één of meer van de scholen, met dien verstande dat het besluit tot de opheffing van een openbare school blijft voorbehouden aan de gemeenteraad van de plaats van vestiging van de betreffende school;
j. alle andere bij wet- of regelgeving voorgeschreven besluiten die de goedkeuring van de Raad van Toezicht behoeven.

De in lid 3 juncto lid 4 onder h bedoelde beperkingen van de bestuursbevoegdheid kunnen aan derden worden tegengeworpen. De overige in lid 4 bedoelde beperkingen van de bestuursbevoegdheid kunnen evenwel niet aan derden worden tegengeworpen.

9.5. Indien een besluit als bedoeld in lid 4 van dit artikel een aangelegenheid betreft als genoemd in artikel 21 van deze statuten, is voorafgaand goedkeuring vereist van het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad of diens gedelegeerde, en/of advies van het bestuur van Verus.

9.6. Het College van Bestuur is verantwoording verschuldigd aan de Raad van Toezicht over de uitvoering van zijn taken, de uitoefening van zijn bevoegdheden en de resultaten van de organisatie.

9.7. Het College van Bestuur neemt besluiten op basis van volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Blanco stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht. Indien het College van Bestuur uit meerdere personen bestaat, wordt in het bestuursreglement een regeling omtrent de te houden vergaderingen opgenomen alsmede een regeling die voorziet in de situatie dat de stemmen in het College van Bestuur staken.

ONTWERP

Het College van Bestuur kan ook rechtsgeldig buiten vergadering besluiten nemen, mits alle leden van het College van Bestuur met deze wijze van besluitvorming hebben ingestemd. De instemming met de wijze van besluitvorming kan langs elektronische weg plaatsvinden. Alle belangrijke besluiten worden schriftelijk vastgelegd en per kwartaal toegezonden aan de Raad van Toezicht. Het College van Bestuur kan besluiten zijn vergaderingen besloten te houden indien een zwaarwegend belang daaraan ten grondslag ligt.

9.8. Een lid van het College van Bestuur neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de stichting en de met haar verbonden scholen. Indien dan slechts één bestuurder resteert of wanneer hierdoor geen bestuursbesluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de Raad van Toezicht.

Vertegenwoordiging

Artikel 10

10.1. De stichting wordt vertegenwoordigd door het College van Bestuur. De Raad van Toezicht kan aan elk van de leden van het College van Bestuur de bevoegdheid verlenen de stichting zelfstandig te vertegenwoordigen en kan een verleende bevoegdheid ook weer intrekken.

10.2. De beperking van de bestuursbevoegdheid in in lid 3 juncto lid 4 onder h van het vorige artikel geldt mede voor de bevoegdheid tot vertegenwoordiging.

10.3. De in het vorige lid vermelde beperking kan slechts door de stichting worden ingeroepen.

Einde lidmaatschap College van Bestuur

Artikel 11

Het lidmaatschap van een lid van het College van Bestuur eindigt:

- door zijn overlijden;
- door verlies van het vrije beheer over zijn vermogen ingevolge een rechterlijke uitspraak;
- door verstrijken van de mogelijkerwijze vastgestelde duur van zijn benoeming;
- door aftreden volgens rooster;
- door schriftelijke ontslagneming met inachtneming van een redelijke termijn;
- door ontslag hem verleend door de Raad van Toezicht;
- door ontslag door de rechtbank op grond van artikel 2:298 van het Burgerlijk Wetboek;
- door aanvaarding van de benoeming als lid van de Raad van Toezicht;
- door het einde van zijn dienstverband met de stichting;
- door een onherroepelijke strafrechtelijke veroordeling voor een misdrijf.

Raad van Toezicht (samenstelling, benoeming, schorsing en ontslag)

Artikel 12

ONTWERP

12.1. De stichting heeft een Raad van Toezicht. Deze bestaat uit ten minste vijf (5) en ten hoogste zeven (7) natuurlijke personen. Het aantal leden van de Raad van Toezicht wordt - met inachtneming van het in de vorige zin bepaalde - door de Raad van Toezicht vastgesteld met algemene stemmen, in een vergadering waarin alle leden aanwezig of, door middel van een ondertekende schriftelijke verklaring, vertegenwoordigd zijn.

12.2. De Raad van Toezicht benoemt, schorst, en ontslaat de leden van de Raad van Toezicht. De voorzitter van de Raad van Toezicht wordt door de Raad van Toezicht in functie benoemd. De Raad van Toezicht kies uit zijn midden een plaatsvervangend voorzitter. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad wordt in de gelegenheid gesteld een bindende voordracht te doen voor één lid van de Raad van Toezicht. Alle leden van de Raad van Toezicht verklaren bij hun benoeming schriftelijk dat zij de doelstellingen zoals omschreven in deze statuten volledig onderschrijven en ernaar zullen handelen.

12.3. Het reglement van de Raad van Toezicht regelt de voordracht en benoeming van de leden van de Raad van Toezicht. Voor elke functie wordt een profiel vastgesteld door de Raad van Toezicht. Dit profiel wordt opgenomen in het reglement van de Raad van Toezicht en voorafgaand aan de benoeming openbaar gemaakt.

12.4. Bij de samenstelling van de Raad van Toezicht wordt gelet op diverse facetten die de aandacht van de Raad van Toezicht vragen, waarbij de raad in ieder geval wordt samengesteld op basis van algemene bestuurlijke kwaliteiten, affiniteit met de doelstelling van de stichting en met spreiding van deskundigheden en achtergronden.

12.5. Tot lid van de Raad van Toezicht zijn niet benoembaar:

12.5.1. personen die tot de derde graad verwant zijn, gehuwd/geregistreerd partner, of samenwonend zijn van/met een persoon in dienst van de stichting, of van/met een zittend lid van de Raad van Toezicht of van het College van Bestuur;

12.5.2. personen die directe dan wel indirecte zakelijke relaties met de stichting hebben, tenzij de Raad van Toezicht met algemene stemmen in een vergadering waarin alle leden aanwezig of vertegenwoordigd zijn anders beslist;

12.5.3. personen die bij de stichting en/of binnen één of meer van de scholen van de stichting werkzaam of toegelaten zijn op basis van een arbeidsovereenkomst of anderszins;

12.5.4. leden van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en leden van de Medezeggenschapsraden van de scholen en degenen die binnen de stichting lid zijn van een andersoortige raad of commissie;

12.5.5. personen die in dienst van of verbonden zijn aan een organisatie die pleegt betrokken te zijn bij de vaststelling van de arbeidsvoorwaarden van de werknemers in dienst van de stichting;

ONTWERP

12.5.6. leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders dan wel leden van de gemeenteraden van de gemeenten waarin de stichting een school/scholen in stand houdt.

12.5.7. personen die lid zijn van het College van Bestuur dan wel korter dan drie (3) jaar voor de datum van benoeming tot de Raad van Toezicht lid waren van het College van Bestuur;

12.5.8. personen die een zodanige andere functie bekleden dat het lidmaatschap van de Raad van Toezicht kan leiden tot onverenigbaarheid dan wel strijdigheid van deze functie met het belang van de stichting, dan wel tot een (andere) ongewenste vermenging van belangen.

12.6. Leden van de Raad van Toezicht mogen geen enkel rechtstreeks of zijdelings persoonlijk voordeel genieten uit leveringen aan of overeenkomsten met de stichting.

12.7. De Raad van Toezicht is voorts zodanig samengesteld, dat de leden ten opzichte van elkaar, ten opzichte van de dagelijkse en algemene leiding van de stichting en/of welk deelbelang dan ook, onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

12.8. Leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van maximaal vier (4) jaar en treden periodiek af volgens een door de Raad van Toezicht op te stellen rooster van aftreden. Aftredende leden kunnen terstond worden herbenoemd, ten hoogste één (1) maal en voor een termijn van maximaal vier (4) jaar.

12.9. Mocht(en) in de Raad van Toezicht om welke reden dan ook een of meer leden ontbreken, dan vormen de overblijvende leden, of vormt het enige overblijvende lid van de Raad van Toezicht niettemin een geldige Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht voorziet zo spoedig mogelijk in de vacature(s).

12.10. Een lid van de Raad van Toezicht kan te allen tijde door de Raad van Toezicht worden geschorst of ontslagen. Ter zake van schorsing, handhaving of opheffing van de schorsing, of ontslag, besluit de Raad van Toezicht met een meerderheid van ten minste twee/derde van de uitgebrachte stemmen. Het betrokken lid van de Raad van Toezicht wordt in de gelegenheid gesteld zich in een vergadering van de Raad van Toezicht te verantwoorden. Daarbij kan hij zich doen bijstaan door een raadsman. Het betrokken lid van de Raad van Toezicht heeft in de desbetreffende vergadering geen stemrecht. De maximale schorsingstermijn bedraagt vier (4) maanden.

12.11. De Raad van Toezicht kan zich voor rekening van de stichting in de uitoefening van zijn taak doen bijstaan door één of meer deskundigen.

12.12. Bij belet of ontstentenis (waaronder tevens wordt verstaan het niet meer in functie zijn) van alle leden van de Raad van Toezicht zal door het College van Bestuur, met inachtneming van het in deze statuten bepaalde, één lid van de

ONTWERP

Raad van Toezicht worden benoemd, welk lid vervolgens onverwijld maatregelen tot aanvulling van het ledental van de Raad van Toezicht zal nemen. Mocht ook het College van Bestuur ontbreken, dan komt de bevoegdheid tot benoeming toe aan de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad.

12.13. In het reglement van de Raad van Toezicht wordt geregeld hoe te handelen in geval van een conflict tussen het College van Bestuur en de Raad van Toezicht.

Taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht; bezoldiging

Artikel 13

13.1. De Raad van Toezicht houdt deugdelijk en onafhankelijk intern toezicht op de verwezenlijking van de grondslag en doelstelling van de stichting, alsmede op het naleven van de wet- en regelgeving, de rechtmatige verwerving en de doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de middelen, het naleven dan wel afwijken van de voor de stichting vastgestelde code voor goed bestuur, het functioneren van het College van Bestuur, de algemene gang van zaken binnen de stichting en andere aangelegenheden voor zover bij wet- of regelgeving is voorgeschreven. De Raad van Toezicht oefent tevens die taken en bevoegdheden uit die in deze statuten aan de Raad van Toezicht zijn opgedragen of toegekend. Voorts staat de Raad van Toezicht het College van Bestuur met raad terzijde.

13.2. De Raad van Toezicht benoemt de registeraccountant van de stichting, die conform artikel 17 lid 4 de jaarstukken controleert en hiervan aan de Raad van Toezicht verslag doet.

13.3. De Raad van Toezicht stelt de bezoldiging van de leden van de Raad van Toezicht vast, binnen de daarvoor geldende wettelijke dan wel regelgevende kaders. De bezoldiging is niet afhankelijk van de resultaten van de stichting en/of de met haar verbonden scholen. Aan leden van de Raad van Toezicht worden geen aandelen en/of rechten op aandelen bij wijze van honorering toegekend. De kosten die de leden van de Raad van Toezicht in de uitoefening van hun functie maken worden vergoed.
De jaarlijkse verantwoording van de stichting bevat de door de wet en de van toepassing zijnde governancecode voorgeschreven informatie over de hoogte en de structuur van de bezoldiging van de individuele leden van de Raad van Toezicht.

13.4. De Raad van Toezicht stelt met inachtneming van het bepaalde in deze statuten een reglement voor de Raad van Toezicht vast, dat nadere regels bevat over de wijze waarop hij zijn toezichthoudende taak ten opzichte van het College van Bestuur uitoefent.

Vergaderingen

Artikel 14

ONTWERP

14.1. De Raad van Toezicht vergadert ten minste drie (3) maal per jaar en voorts zo dikwijls als een lid van de Raad van Toezicht of een lid van het College van Bestuur dit wenselijk acht. Een en ander wordt nader vastgelegd en uitgewerkt in het reglement van de Raad van Toezicht.

14.2. Voor zover in deze statuten niet anders is bepaald, besluit de Raad van Toezicht met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Voorts besluit de Raad van Toezicht, voor zover in deze statuten niet anders is bepaald, in een vergadering waar tenminste de helft plus één van haar leden aanwezig of, door middel van een ondertekende schriftelijke verklaring, vertegenwoordigd is. Blanco stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht. De Raad van Toezicht kan ook rechtsgeldig buiten vergadering besluiten nemen, mits alle leden van de Raad van Toezicht met deze wijze van besluitvorming hebben ingestemd. De instemming met de wijze van besluitvorming kan langs elektronische weg plaatsvinden.

Einde lidmaatschap Raad van Toezicht

Artikel 15

Het lidmaatschap van een lid van de Raad van Toezicht eindigt:

- door zijn overlijden;
- door verlies van het vrije beheer over zijn vermogen ingevolge een rechterlijke uitspraak;
- door verstrijken van de mogelijkerwijze vastgestelde duur van zijn benoeming;
- door aftreden volgens rooster;
- door schriftelijke ontslagneming met inachtneming van een redelijke termijn;
- door ontslag hem verleend door de Raad van Toezicht;
- door aanvaarding van de benoeming als lid van het College van Bestuur;
- door het aangaan van een dienstverband met de stichting;
- door een onherroepelijke strafrechtelijke veroordeling voor een misdrijf.

Verantwoording

Artikel 16

16.1. Het College van Bestuur stelt jaarlijks, conform de wettelijke voorschriften, een verslag vast met betrekking tot haar werkzaamheden. Het besteedt daarbij in ieder geval aandacht aan de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs op de openbare scholen.

16.2. In het jaarverslag als bedoeld in lid 1, legt de Raad van Toezicht in elk geval verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden zoals bij wet voorgeschreven.

16.3. Het verslag wordt bekendgemaakt. De gemeenteraden van de gemeenten waarin de stichting scholen in stand houdt, ontvangen een exemplaar van het verslag.

16.4. Het College van Bestuur draagt zorg voor een periodieke verantwoording aan de belanghebbenden bij de door de stichting in stand gehouden scholen.

Financiën en verslaglegging

ONTWERP

Artikel 17

17.1. De geldmiddelen van de stichting bestaan uit:
   a. het stichtingskapitaal;
   b. subsidies en vergoedingen uit de openbare kassen;
   c. school- of cursusgelden;
   d. bijdragen en schenkingen;
   e. erfstellingen en legaten;
   f. ouderbijdragen;
   g. andere op wettige wijze verkregen baten.

17.2. Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar.

17.3. De goedgekeurde begroting, tijdig tot stand gekomen op basis van de geldende planning en controlecyclus en na overleg met de betrokken gemeenteraden, is maatstaf voor het doen van uitgaven. Het College van Bestuur heeft in geval van belangrijke overschrijdingen, een meldingsplicht aan de Raad van Toezicht.

17.4. Binnen zes (6) maanden na afloop van het boekjaar stelt het College van Bestuur het jaarverslag vast, conform artikel 9 lid 4 sub b van deze statuten. De financiële jaarstukken over het afgelopen jaar moeten zijn opgemaakt aan de hand van de voor dat jaar goedgekeurde begroting. De vaststelling van de jaarrekening vindt plaats na overleg met de betrokken gemeenteraden en indien bij de jaarstukken een rapport van een registeraccountant is gevoegd. De registeraccountant is benoemd conform artikel 13 lid 2.

17.5. De Raad van Toezicht zal in een separaat besluit besluiten het College van Bestuur al dan niet decharge te verlenen voor het door het College van Bestuur gevoerde beleid, nadat de jaarrekening is goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

17.6. Het College van Bestuur is verplicht de in de voorgaande leden bedoelde documenten, bescheiden en andere gegevensdragers te bewaren conform de wettelijke voorschriften.

17.7. De op een gegevensdrager aangebrachte gegevens, uitgezonderd de op papier gestelde balans en staat van baten en lasten, kunnen op een andere gegevensdrager worden overgebracht en bewaard. Voorwaarde is wel dat de overbrenging geschiedt met juiste en volledige weergave der gegevens en deze gegevens gedurende de volledige bewaartijd beschikbaar zijn en binnen redelijke tijd leesbaar kunnen worden gemaakt.

Reglementen

Artikel 18

18.1 Het College van Bestuur is, onverminderd het in artikel 9 lid 4 onder d bepaalde, gehouden casu quo bevoegd een of meer reglementen vast te stellen, waarin die onderwerpen worden geregeld, die ingevolge deze statuten in een reglement geregeld dienen te worden casu quo die niet in deze statuten zijn vervat. De Raad van Toezicht is eveneens gehouden casu quo

ONTWERP

bevoegd reglementen vast te stellen voor zover het onderwerpen betreft die de Raad van Toezicht zelf betreffen, en die ingevolge deze statuten in een reglement geregeld dienen te worden casu quo die niet in deze statuten zijn vervat.

18.2. Een reglement mag niet met de wet of deze statuten in strijd zijn.

18.3. Het orgaan van de stichting dat een reglement heeft vastgesteld is te allen tijde bevoegd het vastgestelde reglement te wijzigen of in te trekken.

18.4. Voor besluiten tot vaststelling, wijziging of intrekking van een reglement is een meerderheid van twee/derde van de uitgebrachte stemmen in een vergadering van het College van Bestuur casu quo de Raad van Toezicht vereist.

Statutenwijziging, fusie, splitsing en omzetting

Artikel 19

19.1. Het College van Bestuur is bevoegd deze statuten te wijzigen. Het besluit daartoe, alsmede het besluit tot fusie, splitsing en omzetting, dient te worden genomen met een meerderheid van twee/derde van de stemmen in een vergadering waarin alle leden van het College van Bestuur aanwezig of vertegenwoordigd zijn, zonder dat in het College van Bestuur enige vacature bestaat. Het besluit tot statutenwijziging en de besluiten tot fusie, splitsing en omzetting behoeven de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht. Het besluit tot goedkeuring dient te worden genomen met een meerderheid van twee/derde van de stemmen in een vergadering waarin alle leden van de Raad van Toezicht aanwezig of vertegenwoordigd zijn, zonder dat in de Raad van Toezicht enige vacature bestaat.

19.2. Indien in een vergadering als in het vorige lid bedoeld het vereiste aantal leden van het College van Bestuur dan wel de Raad van Toezicht niet aanwezig of vertegenwoordigd is, kan na twee weken maar uiterlijk binnen vier weken na de eerste vergadering een tweede vergadering worden gehouden waarin over het desbetreffende onderwerp met twee/derde van de stemmen kan worden besloten, mits ter vergadering ten minste de helft van de leden van het College van Bestuur casu quo de Raad van Toezicht aanwezig of vertegenwoordigd is.

19.3. Indien in een vergadering als in het vorige lid bedoeld het vereiste aantal leden van het College van Bestuur dan wel de Raad van Toezicht niet aanwezig of vertegenwoordigd is, kan na twee weken maar uiterlijk binnen vier weken na de tweede vergadering een derde vergadering worden gehouden waarin over het desbetreffende onderwerp met twee/derde van de stemmen kan worden besloten, ongeacht het aantal leden van het College van Bestuur casu quo de Raad van Toezicht dat aanwezig of vertegenwoordigd is.

19.4. Een besluit tot statutenwijziging behoeft voorts de voorafgaande instemming van de gemeenteraden van de gemeenten waarin de door de stichting in stand gehouden openbare scholen zijn gelegen. Instemming kan slechts

ONTWERP

worden onthouden indien overheersende invloed van de overheid in het bestuur van de stichting niet is verzekerd voor zover het openbaar onderwijs betreft.

19.5. Wijziging van de statuten, fusie, splitsing en omzetting dienen op straffe van nietigheid bij notariële akte tot stand te komen. Ieder lid van het College van Bestuur is bevoegd die akte te ondertekenen.

19.6. De leden van het College van Bestuur zijn verplicht een authentiek afschrift van de akte van statutenwijziging, fusie, splitsing of omzetting alsmede zo nodig de doorlopende tekst van de gewijzigde statuten neer te leggen ten kantore van het handelsregister.

Ontbinding en vereffening

Artikel 20

20.1. Het College van Bestuur is bevoegd de stichting te ontbinden. Op het daartoe te nemen besluit is het bepaalde in artikel 19 leden 1, 2, 3 en 4 (mutatis mutandis) van overeenkomstige toepassing.

20.2. De stichting blijft na haar ontbinding voortbestaan voor zover dit ter vereffening van haar vermogen nodig is.

20.3. De vereffening geschiedt door het College van Bestuur, tenzij de Raad van Toezicht anders besluit.

20.4. De vereffenaars dragen er zorg voor, dat de ontbinding van de stichting wordt ingeschreven in het handelsregister.

20.5. Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van deze statuten en (eventuele) reglementen van kracht.

20.6. Een eventueel batig saldo van de ontbonden stichting wordt besteed zoveel mogelijk overeenkomstig het doel van de stichting. Het College van Bestuur behoeft de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht voor het bestemmingsbesluit.

20.7. Na afloop van de vereffening blijven de boeken gedurende zeven jaren berusten onder de vereffenaar die door de Raad van Toezicht daartoe is aangewezen.

NKSR en Verus

Artikel 21

21.1. Besluiten tot wijziging van de artikelen 3, 4 lid 2, 5, 7 lid 3, 9 leden 2 en 5, 19, 20 en 21, alsmede van de bepalingen met betrekking tot de naam, de doelstelling en de middelen ter bereiking van de doelstelling, alsmede besluiten tot oprichting, opheffing, samenvoeging en tot overdracht van onder het bevoegd gezag van de stichting staande katholieke scholen en besluiten tot (juridische) fusie, (juridische) splitsing en ontbinding van de stichting treden niet in werking dan nadat daarop de goedkeuring van het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad (ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 40409209) casu quo diens rechtsopvolger onder algemene titel is verkregen.

ONTWERP

21.2. De besluiten als vermeld in lid 1 aangaande de onder het bevoegd gezag van de stichting staande protestants-christelijke scholen, treden niet in werking dan nadat daarop advies van Verus, vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs (ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 40407267) casu quo diens rechtsopvolger onder algemene titel is verkregen.

21.3. Indien de Nederlandse Katholieke Schoolraad casu quo Verus, vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs is opgehouden te bestaan komt de goedkeuringseis van lid 1 casu quo lid 2 te vervallen.

Ernstige taakverwaarlozing

Artikel 22

In geval van ernstige taakverwaarlozing door het bestuur of functioneren in strijd met de wet, voor zover het openbaar onderwijs betreft, neemt de gemeenteraad van de gemeente waarin de openbare school is gelegen, de maatregelen die hij nodig acht om de continuïteit van het onderwijsproces te waarborgen voor zover het openbaar onderwijs betreft.

Slotbepaling

Artikel 23

23.1. Indien binnen de stichting verschil van mening bestaat over de uitleg van enige bepaling van deze statuten beslist het College van Bestuur.

23.2. In alle gevallen, waarin noch de wet noch de statuten noch de reglementen voorzien, beslist het College van Bestuur.

23.3. In afwijking van het bepaalde in lid 1 en 2, beslist in aangelegenheden die tot de taken, bevoegdheden en interne aangelegenheden van de Raad van Toezicht behoren, de Raad van Toezicht in plaats van het College van Bestuur.

(**Einde statuten**)

5. Overgangsbepalingen

De Stichting verklaart voorts dat in verband met de onderhavige statutenwijziging:

5.1. Het College van Bestuur van de Stichting is met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) samengesteld als volgt:

- C.D.M. van Meegen, voornoemd, als voorzitter;
- Gerardus Henricus Hyacinthus van der Burgt, geboren te Geleen op zeventien juli negentienhonderdvierenvijftig (17-07-1954), als lid.

5.2 De Raad van Toezicht van de Stichting is met ingang van één januari tweeduizend twintig (01-01-2020) samengesteld als volgt:

- *, als voorzitter;
- *, als vicevoorzitter;
- *, als lid;
- *, als lid;
- *, als lid;
- *, als lid.

Opmerking [TO1]: Graag verneem ik t.z.t. wie zitting zullen nemen in de nieuwe RvT.

ONTWERP

Slot akte

De comparante is mij, notaris, bekend. De identiteit van de comparante is, voor zover nog nodig, door mij, notaris, aan de hand van het hiervoor (eventueel) vermelde document vastgesteld.
Deze akte is opgemaakt te Nijmegen op de datum als aan het begin van deze akte vermeld. De comparante heeft verklaard van de inhoud van deze akte te hebben kennisgenomen en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen.
Na zakelijke opgave van de inhoud van deze akte en een toelichting daarop is deze akte na beperkte voorlezing door de comparante ondertekend.
Onmiddellijk daarna is deze akte door mij, notaris, ondertekend om

ONTWERP

Aan de leden van de gemeenteraden van Beuningen, Druten en West Maas en Waal

Druten, 9 juli 2019

Geachte leden van de gemeenteraden,

Hierbij willen we u uitnodigen voor een bijeenkomst over de fusie van Stichting SPOM Onderwijs en Stichting Oeverwal met ingang van 1 januari 2020 en in dit verband de gewijzigde statuten van de nieuwe stichting. Deze bijeenkomst is op maandag 26 augustus van 19.30 tot 21.00 uur in D'n Bogerd, Boudewijn de Grootzaal, Van Heemstraweg 53 in Druten.

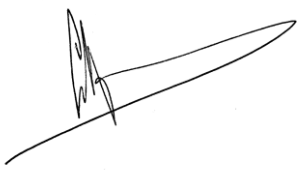
De bijeenkomst zal uit twee aparte delen bestaan. Tijdens het eerste gedeelte zullen we een toelichting geven op de fusie, het onderzoek naar de fusie en de ambities van de nieuwe stichting.

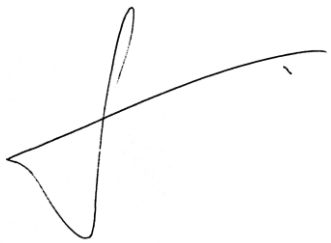
Tijdens het tweede gedeelte, vanaf 20.00 uur, zal notaris T. van Os u informeren over de rol van de gemeenteraad bij een bestuurlijke fusie en het verzoek om instemming met de gewijzigde statuten. Natuurlijk is er gelegenheid om vragen te stellen. Naar verwachting zal de bijeenkomst uiterlijk 21.00 u worden afgesloten.

Wij stellen het zeer op prijs als u bij deze bijeenkomst aanwezig kunt zijn. Graag ontvangen wij uw aanmelding via e.baas@spommaasenwaal.nl.

Als bijlage treft u de (concept) statuten aan voor de nieuwe onderwijsstichting.

Met vriendelijke groet,

Lia van Meegen
Bestuurder Stichting SPOM

Gerard van der Burgt
Bestuurder Stichting Oeverwal

Bijlage: concept statuten nieuwe onderwijsstichting

Van Heemstraweg 53, 6651 KH Druten (Cultureel Centrum d'n Bogerd)
0487 54 10 22 www.spomonderwijs.nl info@spommaasenwaal.nl
0487 52 42 40 www.oeverwal.nl info@oeverwal.nl

NEDERLANDS
DEBAT INSTITUUT

Uitnodiging: Nationaal Gemeenteraadsdebat 2019

Beste griffier,

Na het grote succes van de eerste editie organiseren wij ook dit jaar weer het **Nationaal Gemeenteraadsdebat.** Op 12 oktober 2019 gaan raadsleden met elkaar in gesprek over dé twee onderwerpen waar ieder raadslid in Nederland over zou moeten nadenken. Lees meer over deze thema's onderaan deze mail of bekijk hier **de video.**

De locatie & de opening

Het Gemeenteraadsdebat is een samenwerking met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, VNG en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden en zal wederom plaatsvinden in het bijzonder bijzondere Dudok gemeentehuis van Hilversum. De dag zal geopend worden door burgemeester Pieter Broertjes. Wil jij erbij zijn? **Meld je dan snel aan** (er is een beperkt aantal plekken beschikbaar).

ZAT 12 OKT | 10.00-14.00 | HILVERSUM

RESERVEER JE PLEK

“Ik kreeg een uitnodiging voor het Nationaal Gemeenteraadsdebat en was meteen nieuwsgierig. Ik wil altijd leren en de opzet van deze dag leent zich daar uitstekend voor.”

HENK VAN BERKUM, PVDA, RAADSLID WATERLAND

Wil jij in gesprek gaan met andere raadsleden vanuit het hele land? Oefenen met debatteren aan de hand van relevante thema's binnen de gemeentepolitiek? Tijdens het **Nationaal Gemeenteraadsdebat** ga jij namelijk in debat over de thema’s jeugdzorg en energietransitie. Projectmanager gemeente Jesse Markus geeft in **deze video** een toelichting op de thema’s.

Alvast een sfeerimpressie bekijken? Bekijk **hier** het e-magazine van de vorige editie. Voor vragen neem vooral contact op met Jesse Markus via **035-6252050** of per **mail**. Hopelijk zien we jou en je raadsleden ook op 12 oktober.

RESERVEER JE PLEK

LEREN DEBATTEREN?
ABONNEER JE OP ONS YOUTUBE-KANAAL

Volg ons

Contact

Nederlands Debat Instituut
T (035) 625 20 50
E **info@debatinstituut.nl**

Aanmelden | **Afmelden** | **Website**

Indien deze e-mail van het Nederlands Debat Instituut niet goed zichtbaar is, **klik dan hier** voor de online versie.

VOORAANKONDIGING

SYMPOSIUM *OVER DE GRENS ZONDER OVERSTAP*

Hoe kunnen we het landsgrensoverschrijdend OV over korte afstanden bevorderen

DONDERDAG 31 OKTOBER 2019, MUSEUMFABRIEK TE ENSCHEDE

Grenzen vervagen maar niet voor regionaal openbaar vervoer. Het aantal regionale spoor- en buslijnen dat de landsgrens overschrijdt is beperkt. Dat was vroeger wel anders met een dicht netwerk van regionale treinen en bussen. Vanuit Den Haag (maar ook vanuit Hannover en Düsseldorf) is maar weinig aandacht voor grensoverschrijdend OV. De Randstad is belangrijker.

Nieuwe verbanden over de landsgrenzen heen, zoals de Euregio's, vragen om regionale OV-verbindingen. Het is een belangrijke voorwaarde voor de economische ontwikkeling van de grensgebieden.

De ROCOV's van Overijssel en Gelderland nodigen u met plezier uit voor het symposium "Over de grens zonder overstap". Regionale bestuurders, vervoerders en politici uit alle gremia, geven hun visie op het belang van OV in de grensstreken en de knelpunten die opgelost moeten worden.

Programma (voorlopig)

13:30 Inloop
14:00 Welkomstwoord, Onno van Veldhuizen, burgemeester Enschede (onder voorbehoud)
14:05 Waarover gaat het vandaag? Ellen Pot, voorzitter ROCOV Overijssel
14:15 Europa zonder grenzen, een van de EU-commissarissen
14:35 Twente zonder grenzen, Patrick Welman, burgemeester Oldenzaal (o.v.)
14:45 Uitdagingen en bijzonderheden grensoverschrijdend busverkeer, Rainer Levelink (o.v.)
15:00 Buurtbusperikelen, Tom Wolf, voorzitter Buurtbusvereniging Haaksbergen (o.v.)
15:15 Pauze
15:30 Interactieve sessies met als thema's:
- Duits-Nederlandse samenwerking
- Juridische problemen en oplossingen; regelgeving aan beide zijden van de grens
- Reizigerswensen
- Problemen en oplossingen voor vervoerders

16:30 Resultaten sessies
16:45 Hoe nu verder? en afsluiting, Johan Kruithof
17:00 Borrel en hapje

Bent u ook benieuwd naar de problemen van en oplossingen voor het (Eu)regionaal openbaar vervoer, meld u dan nu al aan voor dit symposium. Stuur een e-mail met vermelding van voornaam, achternaam en organisatie naar: secretariaat@rocovgelderland.nl.
We ontvangen uw aanmelding graag **uiterlijk 17 oktober** 2019.
We verwachten een groot aantal deelnemers; dus wie eerst komt eerst maalt.
Deelname aan het symposium is gratis.

MEE Gelderse Poort

Trainingsaanbod zomer

juli 2019

Leer nu MEE(r) tegen een gereduceerd tarief

Het is zomer en deze periode heeft vaak een andere werkdynamiek. Dit biedt kansen voor jou als professional om kennis op te doen, óf om kennis bij te spijkeren! In de maanden juli en augustus organiseren wij zomertrainingen voor professionals in sociaal domein, zorg & welzijn, onderwijs, veiligheid, bedrijfsleven en verenigingsleven. Speciaal voor deze zomertrainingen geldt een gereduceerd tarief van € 100,- per deelnemer. Wees er snel bij, want vol = vol!

ERVAAR LVB - BELEVINGSCIRCUIT
Waar loop je dagelijks tegenaan als je een verstandelijke beperking hebt?
Dinsdag 23 juli 9.30 - 12.30 uur
Dinsdag 13 augustus 13.30 - 16.30 uur
SKJ/Registerplein: 3 punten
V&V/BIG: 2 punten

TEKEN JE MEE?
Dinsdag 9 juli 9.00 - 13.00 uur
Maandag 12 en 26 augustus 9.00 - 13.00 uur
SKJ: in aanvraag (wsl 3 of 4 punten)

ABC + BRAINBLOCKS (AUTISME)

Belevingscircuit + theorie over hoe autisme ‘werkt’
Dinsdag 16 juli 13.30 - 16.30 uur

HERKENNEN VAN EN COMMUNICEREN MET MENSEN MET EEN LVB
Verdiepingstraining en vervolg op Ervaar LVB.
Maandag 19 augustus 9.00 - 12.30 uur
SKJ/Registerplein: 4 punten
V&V/BIG: 4 punten

THEORIE EN PRAKTIJK MET ERVARINGSDESKUNDIGE (AUTISME)
Meer en meer wordt de ervaringsdeskundige ingeschakeld bij vraagstukken rondom beperkingen. MEE werkt al jaren met ervaringsdeskundigen. Deze middag maak je kennis met en leer je van onze ervaringsdeskundige autisme.
Dinsdag 6 augustus 13.30 - 16.30 uur

Locatie: Stikkerbuilding, Mr. D.U. Stikkerstraat 10, Arnhem.

Meedoen?
Kies jouw training en meld je aan via: leertraject@meegeldersepoort.nl o.v.v.: jouw naam en contactgegevens, de training(en) die jij wilt volgen en vermeld daarbij ook de factuurgegevens. Je ontvangt een bevestiging zodra we de planning rond hebben.

Wij zien je graag op één van onze zomertrainingen!

Met vriendelijke groet, Moniek Gehring, trainer

Onze Opleidingen voor professionals

meedoen mogelijk maken

Contact

Mr. D.U. Stikkerstraat 10

E-mail opties

Reageren

6842 CW Arnhem
www.meegeldersepoort.nl
088 633 00 00

Mijn gegevens
Aanmelden
Afmelden

UITNODIGING

SYMPOSIUM *OVER DE GRENS ZONDER OVERSTAP*

Hoe kunnen we het landsgrensoverschrijdend OV over korte afstanden bevorderen?

Donderdag **31 oktober** is het zover. De ROCOV's Gelderland en Overijssel ontvangen u dan graag op het symposium OVER DE GRENS ZONDER OVERSTAP.

Locatie: De Museumfabiek te Enschede
Adres: Het Rozendaal 11, 7523 XG Enschede
Aanvangstijd: 13:30 uur (inloop); start officiële programma: 14:00 uur

Programma:

13:30 *Inloop*
14:00 *Opening, Johan Kruithof, voorzitter ROCOV Gelderland*
14:05 *Welkomstwoord, Jurgen van Houdt, wethouder Enschede*
14:10 *Waarover gaat het vandaag? Ellen Pot, voorzitter ROCOV Overijssel*
14:15 *Euregio zonder grenzen, Dinand de Jong, Euregio (Gronau)*
14:30 *Twente zonder grenzen, Patrick Welman, burgemeester Oldenzaal*
14:45 *Uitdagingen en bijzonderheden grensoverschrijdend busverkeer, Rainer Levelink (Meppen)*
15:00 *Buurtbusperikelen aan de grens, Tom Wolf, voorzitter Buurtbusvereniging Haaksbergen*
15:15 *Pauze*
15:30 *Interactieve sessies met als thema's:*
- *Concessieverlening en vergunningen*
- *Dienstregelingen en frequenties*
- *Tarieven en betalingswijzen*
- *Toegankelijkheid*

16:30 *Resultaten sessies, Johan Kruithof*
16:45 *Interview Ellen Pot over resultaten van deze middag met Tineke Zomer, locoburgemeester Winterswijk*
16:55 *Hoe nu verder? en afsluiting, Johan Kruithof*
17:00 *Napraten*

Heeft u zich al opgegeven, dan hoeft u niets te doen. Voor degenen die willen deelnemen, stuur een e-mail met vermelding van uw voornaam, achternaam en naam organisatie die u vertegenwoordigt (indien van toepassing) naar: secretariaat@rocovgelderland.nl. Graag **voor 18 oktober** 2019. De deelname is niet onbeperkt, dus "wie eerst komt eerst maalt". Deelname aan het symposium is gratis.

Korte toelichting:
Grenzen vervagen maar niet voor regionaal openbaar vervoer. Het aantal regionale spoor- en buslijnen dat de landsgrens overschrijdt is beperkt. Dat was vroeger wel anders met een dicht netwerk van regionale treinen en bussen. Vanuit Den Haag (maar ook vanuit Hannover en Düsseldorf) is maar weinig aandacht voor grensoverschrijdend OV. De Randstad is belangrijker. Nieuwe verbanden over de landsgrenzen heen, zoals de Euregio's, vragen om regionale OV-verbindingen. Het is een belangrijke voorwaarde voor de economische ontwikkeling van de grensgebieden.

Hoe is de Museumfabriek te bereiken (bron: website demuseumfabriek.nl)
Het museum kun je zowel met de auto als met het openbaar vervoer eenvoudig bereiken. Er is voldoende parkeergelegenheid en het museum bevindt zich op slechts 20 minuten loopafstand van het centraal station.

Met de auto naar De Museumfabriek
Toets in je navigatiesysteem de straat Roomweg in, Het Rozendaal is nog niet bekend in de meeste navigatiesystemen! Aan de Roomweg vind je ruime parkeergelegenheid. Voor invaliden zijn 2 parkeerplaatsen beschikbaar aan de Stroinksbleekweg.

Met het openbaar vervoer
Op station Enschede kun je stadsbus lijn 2 (richting Deppenbroek), lijn 60 (richting Oldenzaal), lijn 61 (richting overdinkel) of lijn 62 (richting Denekamp) nemen en vervolgens uitstappen bij de halte 'Roombeek'. Vanaf daar is het slechts 2 minuten lopen naar de ingang van het museum.

Wandelen
Lopend vanaf het station is het museum in ongeveer 20 minuten te bereiken. Volg hiervoor de Cultuurmijl. Bekijk hier de looproute op google maps.

